Z

Angeb. 1)

Dynus sup q̃rta Fen primi Cum Tabula.

¶ Eminentissimi artiũ: & medicine doctoris Byni Florentini in quartã Fen primi Auicen. necnõ in canones generales scõi libri eiusdẽ: resolutissima cõmentaria: q̃ dilucidatoriũ totius medicinalis scientie nũcupãtur: post primã venetã ipressionẽ: q̃ vndiq; mẽdis scatebat: iterũ recẽs recognita: cũctisq; erroribꝰ expurgata. Additis insup quãpluribꝰ magistralibus notationibꝰ in margine appõsitis. Adiuncto ẽt denuo in frõte totiꝰ voluminis: iuxta textus Fen: & canonũ diuisionem: aptissimo reptorio oĩum capl'oꝝ: cũ cartarũ citatione: vt studioso lectori q̃libet materia: quam inuenire voluerit: fere sua sponte occurrat.

¶ Capitula quarte Fen hec sunt.

¶ De vlibus inditis medicatiõis: cap. 1. car. 2
¶ De canonibꝰ spãlibꝰ medicatiõis: cap. 2. 18
¶ De sciẽdo q̃lr: & qñ eũari oporteat: cap. 3. 22
¶ De regulis cõibꝰ võitui: & vẽtris soloni: & q̃lr trahit id: qõ vẽtrẽ soluit: & vomẽ fac̃: cap. 4. 29
¶ De sermone purgationis ventris: & regulis eius: cap. 5. 38
¶ De supfluitate medicine ventrẽ soluentis: & de hora constringendi eam: cap. 6. 44
¶ De modo succurrẽdi dispõni eius: in quo superfluit ventris purgatio: cap. 7. 46
¶ De eo q bibit medicinam: & non solutus fuerit: cap. 8. 47
¶ De dispõnibꝰ medicijs vẽtrẽ soluẽtiũ: c. 9. 48
¶ De eo quod ex decimo capitulo i alijs locis inquirendum est: cap. 10. 52
¶ De vomitu: cap. 11. 52
¶ De eo: qõ agere doz ille: q vomit: cap. 12. 56
¶ De iuuamẽtis: q̃ affert vomitus: cap. 13. 56
¶ De malitijs: que proueniunt ex superfluo vomitu: cap. 14. 57
¶ De modo succurrendi dispositionibus: que vomenti accidunt: cap. 15. 58
¶ De eo: ĩ quo supfluit vomitus: cap. 16. 58
¶ De enemate: cap. 17. 59
¶ De epithimatibus: cap. 18. 60
¶ De embrocis: cap. 19. 60
¶ De flobothomia: cap. 20. 61
¶ De ventosis: cap. 21. 99
¶ De sanguisugis: cap. 22. 105
¶ De retẽtione eoꝝ: q̃ euacuantur: cap. 23. 106
¶ De sanationibus opilationum: cap. 24. 109
¶ De medicationibꝰ apostematũ: cap. 25. 111
¶ De sectione: cap. 26. 124
¶ De egritudinibus corruptionis membri: & de incisione: cap. 27. 125
¶ De medicationibus solutionis continuitatis: & specierũ vlcerum: cap. 28. 126
¶ De cauteriçatione: cap. 29. 136
¶ De sedatione doloris: cap. 30. 138
¶ De eo: in quo precipitur: a quibus curationibus incipiamus: cap. 31. 148

¶ Capitula libri scõi canonũ hec sunt.

¶ De cõpl'onibꝰ medicijs singl'ariũ: cap. 1. 152
¶ De cognitione virtutũ complexionum medicinarũ singulariũ p experimẽtũ: cap. 2. 161
¶ De cognitione virtutum medicinarum singularium per ratiocinationẽ: cap. 3. 165
¶ De opõnibꝰ mediciarũ singulariũ: ca. 4. 184
¶ De iudicijs quarundaz medicinarum extrinsecis: cap. 5. 197

¶ Finis.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

VD16
V.

☞ Domino Clementi philosophorum atq; medicorum maximo Loysius de medicis parthenopeus philosophie studens Felicitatem.

Cum vetustam patrum meorum bibliothecam voluerem: inter probatissima multorum volumina: illud tandem almi Dyni de Florentijs opus aureum in meas incidit manus: quod cum totius practice medicine dilucidarium animaduerterē: ac nostre etati incognitum: insuperq; a parente optimo domino Jacobo de medicis (cuius manes in pace quiescant) castigatum: non ita tamen vt aliorum diligentiori examinationi subducatur: illud imprimendum curaui: vt cōmendatissimum opus in nostrorum vsuz studentium veniret. Sed quamuis opus hoc per se niteat: fisq; tu domine clemens omnium nostri temporis philosophorum: atq; medicorum maximus: possisq; cuz omni antiquitate certare: tua fretus facilitate: tibi illud exhibeo: vt tuo nomine in manus hominum veniens lucem inde referat non mediocrem. Vale.

Gasparis riche ad librum carmen.

Dulcisonum soluere libris preludere carmen
Author: vt insignis currat in ora virum.
Tu licet armato prorumpas pectore felix
In lucem: z solo nomine tutus eas.
Cum tamen ingenua Clemens te laude venustet
Vade: dabunt faciles ventus: z vnda vias.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

¶ Dini florentini artiū z medicine doctoris p fundissimi sup quarta primi Aui. necnō super scdo canonū eiusdē reptoriū oium. q. i singulis caplis ptētoz: z pmo tituli qōnū capli primi.

Utrum Aui. fuerit diminutus cum non posuerit sen de pseruatione. q.1
Utr dieta potio z cyrugia ꝓueniēter ponant instra artis curatiue. qō.2
Utrum in aliqua egritudine debeat cibus oino prohiberi. qō.3
Utrū in aliq egritudine debeat cibus diminui. qō.4
Utrum in aliqua egritudine debeat cibus equari. qō.5
Utrum in aliqua egritudine debeat cibus augeri. qō.6
Utrū maius sit pctm̄ i dieta grossiori q̄z i subtiliori. qō.7
Utrum maior debeat esse intentio medici ad virtutem vel ad morbum. qō.8
Utrū cibaria multe quātitatis z modici aliměti ꝓueniāt in corporibus repletis humoribus crudis. qō.9
Utr i corpib⁹ cacocimis possit eē vehemēs appetit⁹. q.10
Utrū in acutis morbis minuendus sit cibus in quanto vel in quali. qō.11
Utrum modus dietationis summi debeat a statu potius q̄z ab alijs temporibus morbi. qō.12
Utrum medicatio que fit cum medicinis habeat tres regulas tm̄. s. qualitatis quantitatis z tēporis. qō.13
Utr q̄litas me' solū elligatur ab eēntia morbi. qō.14
Utrum vnitas quantitas numerus z virtus membri pertineant ad naturam eius. qō.15
Utrū cognitio q̄titatis me'' sumat' ex cōplexione. qō.16
Utrum lapso ad dissimile debeantur fortiores medicine q̄z lapso ad simile. qō.17
Utrum pulmoni debeatur medicina debilis. qō.18
Utr mēbro raro ōbeat' me' debilis z spisso fortis. qō.19
Utrum materia in gibbo epatis debeat euacuari per diuretica z in cōcauo per secessum. qō.20
Utrum qn̄ materia est in raptu ad membrū debeamus trahere ad partem diuersam. qō.21
Utrum in attractione ad partem diuersam considerāda sit societas. qō.22
Utrum in egritudinibus splenis cōueniat flobothomia de basilica sinistra. qō.23
Utrū dolor ꝑus sedari debeat añ q̄z fiat attractio. qō.24
Utrum in eūone debeat fieri trāsit⁹ sup ꝑn'' mēbrū. qō.25
Utrū cor sit dignius q̄z cerebrum z epar vel ecōtra. qō.26
Utrum indicatio sumpta a quantitate egritudinis sit necessaria in elligendo quātitatem medicine. qō.27
Utrū ois curatio fiat per contrariuz. qō.28
Utrū ois curatio fiat per ꝓtrariū eq̄le in gradu. qō.29
Utrū ex tēporib⁹ morbi sūmat' aliqua indicatio sup administrationem medicinarum. qō.30
Utrū in statu apatis resolutiua solū sint ponēda. qō.31
Utrū in passionibus liceat administrare ꝓria in maiori gradu q̄z sit distēperātia egritudinalis. qō.32
Utrū ꝑm vnā medicationē medicine sint pmutāde. q.33
Utr medic⁹ cū ignorat eē egritudis ōbeat aliqd agē. q.34
Utrum in sedatione doloris cum stupefactiuis debeamus transcendere papauer. qō.35
Utrum in vehementi causalitate membri debeamus vti nutrimento grosso. qō.36
Utrum vomitus sit prohibendus in estate. qō.37

¶ Tituli qōnum capituli secūdi.

Utruz tēpus curationis male cōplexionis calide z fride sit eq̄le tpi curationis male cōpl'onis humide z ficce. qō.1
Utr tps infrigidatiōis sit eq̄le tēpori calefactionis. qō.2
Utrū tps hūectationis sit lōgius tpe exiccationis: qō.3
Utrum sit maior timor in calefaciendo z infrigidando q̄z in humectando z exiccando. qō.4
Utrū eq̄lis sit timor in calefaciēdo z infrigidādo. qō.5
Utrū sit maior timor i humectādo q̄z in exiccādo. qō.6
Utrum apertio opilationis sit cā caliditatis. qō.7
Utrum digestio acutorum humorum prohibeat superfluitatem extinctionis. qō.8
Utrum vinum humectet an exiccet. qō.9
Utrum cuz senex indiget infrigidatione z humectatione debeat reduci ad temperamētum. qō.10

¶ Tituli qōnū capituli tertij.

Utr soluere vētrē sup sol'onē vētris sit timorosum. qō.1
Utrū cōplexio calida z sicca ꝓhibeat eūationem. qō.2
Utrū cōpl'o frigida z humida ꝓhibet eūationē. qō.3
Utrū cōpl'o calida z humida cōcedat eūonem. qō.4
Utrū eras que nondū venit ad cōplementum augeri prohibeat euacuationem. qō.5
Utrum praua ꝓsuetudo euacuādi ꝓhibeat eūonem. qō.6
Utrū ꝓsuetudo euacuādi indicet sup eūationē. qō.7
Utrū mā debeat euacuari per regionē vnde repit. qō.8
Utrum in egritudinibus epatis flobothomāda sit vena cōmunis z cephalica. qō.9
Utrū tm̄ in egritudinib⁹ cronicis digō expectetur. qō.10
Utrū subtiliātia in egritudinibus cronicis debeāt exhiberi ante maturationē vel post maturationem. qō.11
Utrū i mā grossa z spissa ꝓueniat eūo añ maturationē. q.12
Utr dignior hora eūonis sit qn̄ i corpe nō ē repl'o. qō.13
Utr eūo possit fieri p ptē lōgiquā ꝑz duas dyametros. q.14
Utrū si mā sit in dextra capitj dēat trahi ad sinistrā. qō.15
Utrum materie contente in venis sint facilioris euacuationis q̄z contente in membris. qō.16
Utrū minutio fit ꝓpria eūo hūorib⁹ eq̄l'r augmētatis: z eūo alia a minutione sit ꝓpria vni hūori augmētato. qō.17
Utrū eūo supflua ꝑm plurimum generet fēbres. qō.18
Utrū medicus debeat tereri a supfluitate eūonis. qō.19
Utrū cū mā multa z mala stet fortitudo virtutis. qō.20
Utrum emanatio vltima sit fienda. qō.21
Utrū in aliq casu sit licitū eūare vsq̄z ad syncopim. qō.22
Utrum liceat cum farmaco euacuare vsq̄z ad syncopim: sicut cum flobothomia. qō.23
Utrum solutio ventris trahat a superioribus z eradicet ab inferioribus. qō.24

¶ Tituli questionum capituli quarti.

Utrum euacuandus per solutionem z vomituz debeat pluries comedere in die ꝛc. qō.1
Utrum stante necessitate flobothomie z farmacie flobothomia debeat premitti. qō.2
Utr eūo debeat' corpi rōne magnitudinis morbi. qō.3
Utrum in habentibus apostema in membris inferioribus competat farmacum solutiuum. qō.4
Utrū corporibus macris sit vomitus conueniēs. qō.5
Utrū in mā furiosa cū obstructione viaruz debeamus vias aperire ante eūationem humoris. qō.6
Utrum humor melicus sit ineptus ad vomitum. qō.7
Utrum in lienteria conueniat vomitus. qō.8
Utrū miscere me'' diuersas solutiuas sit cōueniēs. qō.9
Utrum tollerātia bona: mutatio humoris: somnus: z sitis sint bone significationes in eūatione. qō.10
Utrū medicus debeat expectare: aut deducere ad has significationes. z ab eis sūmere significationē. qō.11
Utrū me'' solutiua euacuet p virtutē attractiuā. qō.12
Utrum medicina solutiua aut vomitiua possit ꝓuerti in hu

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

morem ⁊ an in humorē ad quē hȝ aspectum. qō.13
Utrum medicina solutiua conuertatur potius ad humorē: ad quem habet aspectum. qō.14
Utꝫ medicinā attrahat hūorē ꝑ ꝓueniētiā i suba. qō.15
Utrum medicina ventris solutiua moretur i stomacho vel in intestinis. qō.16
Utrum medicina solutiua ſm sui substantiam vadat ad humorem purgandum. qō.17

¶ Tituli q̄stionum capituli quinti.

Utꝫ in p̄paratis cholice passioni debeāt ꝓhiberi ea q̄ p̄parāt vias ⁊ cānales ⁊ hūores purgādos ꝓtēſos i eis. q.1
Utrū medicinis solutiuis in p̄paratis ad cholicam passionem debeāt miſceri medicine vomitiue. qō.2
Utrū in parato ad vomitū cū farmaco vomitiuo debeat miſceri solutiuū: ſic̄ in paratis ad cholicā miſcebant. qō.3
Utꝫ sup medicinā debilē sit dormiēdum. qō.4
Utꝫ post farmacū assūptū sit dāda aq̄ caſa p̄ spaciū. qō.5
Utrū farmacū debeat semp̄ summi ieiuno stomacho. qō.6
Utrum farmaco ante solutionez conueniat panis solus aut vinum solum. q.7
Utꝫ sit ꝓueniēs aliqō apoçima cū vino ꝓstruere. q.8
Utꝫ pillule dāde sint cū apoçimatibus ⁊ quādo. q.9
Utꝫ pillule dāde sint cū apoçimatibꝰ hōgeneis ipſis. q.10
Utrum post operationem farmaci aqua ordei danda sit calida vel frigida. q.11
Utrum farmacum post euacuationez proprij humoris euacuet alium humorem. q.12
Utꝫ farmacū solutiuū supfluēs in eūone cū puenit ad eūonē ſanguis eūauerit alios hūores ſm se totos. qō.13
Utrum in habentibus nauſeam ante farmacum debeat p̄uocari vomitus. qō.14
Utꝫ debētibꝰ farmacū ſummeſ ſal ⁊ ſalſa dāda ſint. qō.15
Utꝫ balneū cōpetat post operationē medicine. qō.16

¶ Tituli q̄stionum capituli sexti.

Utrum ſitis ſit ſignum ſufficientis eūationis. qō.1
Utrum ſitis ſit ſignum ſufficientis euacuationis etiā in euacuatione per vomitum. qō.2
Utꝫ ex ſiti semp̄ sūmaſ ſigño sup eūonē ſufficiētē. qō.3
Utꝫ in purgationibus semp̄ debeat deduci ad ſitim. qō.4

¶ Tituli q̄stionum capituli septimi.

Utrum epithimata ex ſtipticis conueniāt i fluxu a farmaco facto. qō.1
Utrm emplaſtrum ex ordeo facto conueniat in fluxu a farmaco facto. qō.2
Utꝫ ꝓfortātia debeāt dari caſa in fluxu a farmaco. qō.3
Utrum naſturtiū conueniat in fluxu ⁊c̄. qō.4
Utrum nutrimentum debeat dari infrigidatum in fluxu a farmaco. qō.5

¶ Tituli q̄stionum capituli octaui.

Utrū ſi medicina non ſoluat ⁊ mala non fiāt accīdia ſlomia fienda ſit post duos aut tres dies. queſtio vnica.

¶ Tituli q̄stionum capituli noni.

Utrū medicine cordiales ſint aromatice ⁊ ecōtra. qō.1
Utrum virtus ſolutiua in medicinis ſit eadem cum forma ſpecifica in eis. qō.2
Utrū medicina cōpreſſiua ex ꝓprietate euacuet. qō.3
Utꝫ meꝰ cōpreſſiue debeāt miſceri cū lenitiuis. qō.4

¶ Tituli q̄stionum capituli vndecimi.

Utrū hītes ſtōm debilē ſint apti ad vomitum. qō.1
Utrum ille in quo eſt vomitus prouocandus debeat aſſuefieri ad vomitum. qō.2
Utꝫ cibaria inſipida ⁊ ſine ſale ſint p̄pantia ad vōitū. qō.3
Utrū vomitiuū leue debeat ſemp̄ dari ſup cibū. qō.4

Utrū melius ſit ꝓuocare vomitū cū vino q̄ cū aqua. qō.5
Utrū calefactio ſtōi ⁊ extremoꝝ indicat nauſeam. q.6
Utrum vomitus attrahat ab inferioribus ⁊ eradicet a ſuperioribus. q.7
Utꝫ vomitus maxie ꝓferat egritudinibus cronicis. q.8
Utrum vomitus conferat epilepſie. qō.9
Utrum vomitus conferat lepre. qō.10

¶ Tituli q̄stionū capituli decimitertij.

Utrum vomitus ingrediatur conſeruationē corporis optimam compoſitionem habentis. qō.1
Utrum vomitus fieri debeat vnoquoq̄ menſe. q.2
Utrū vomitus fieri debeat duobꝰ diebus ꝓximis. q.3
Utrū cholera ⁊ flegmate multiplicatis in ſtomacho meliꝰ ſit in regimine ſanitatꝭ vti vomitu an ſolone. q.4
Utrum vomitus conferat aſmati. q.5

¶ Tituti q̄stionum capituli decimiſeptimi.

Utrum cliſtere ſedet dolores renum ⁊ veſice. q̄ſtio vnica.

¶ Tituli q̄stionum capituli deciminoni.

Utꝫ epithimata ſit maioris, vtuꝭ q̄ȝ embroce. q̄ſtio vnica.

¶ Tituli q̄stionū capituli vigeſimi.

Utrum augmentum humorum poſſit fieri ſm alium locuz q̄ȝ ſm venas. q.1
Utꝫ ſlomia euacuet humores exītes extra venas. q.2
Utrum flobothomia fiat ꝓpter multitudinem aut ꝓpter malitiam: aut propter vtrūq̄. q.3
Utrū hītes debilitatem in mēbris inferioribus cum mala complexione calida debeāt flobothomari. q.4
Utꝫ mala compl'o caſa indicet ſlomiā fieri debere. q.5
Utruz flobothomia magis debeaſ paratis ad egritudines ſanguineas q̄ȝ dum actu inciderunt in eas. q.6
Utrum in flobothomia fiēda in paratis ad egritudines debeat expectari digeſtio. q.7
Utrum in principio egritudinum vt podagre epilepſie conuenit flobothomia. q.8
Utrum poſt principium aut ſtatum debeat fieri flobothomia in dictis egritudinibus. q.9
Utrum in die paroxiſmi vel exacutionis ſit faciēda aliqua euacuatio. q.10
Utrum in die poxiſmi ſit prouocandus ſomnus. q.11
Utrum in febrī. concluſis ſit faciēda flobothomia in die motus egritudinis ⁊c̄. q.12
Utrum flobothomia ventrem conſtringat. q.13
Utꝫ appentibꝰ ſignis repl'onis ſp fieri debeat ſlo'. q.14
Utrū abundāte melācholia in ſanguine ſit potius ſlomādū q̄ȝ abundante humore crudo. q.15
Utrum abundante melancholia in ſanguine prius debeat fieri flobothomia an ſolutio. q.16
Utrum abundante humore flegmatico in ſanguine ꝓus debeat fieri flobothomia an ſolutio. q.17
Utrum abundantibus humoribus malis cuz ſanguine pauco bono ſit flobothomandum. q.18
Utrum ille cuius ſanguis malus eſt paucus declinans ad membrum ſit flobothomandus. q.19
Utrum ille poſt primam flobothomiam ſit bono cibo cibādus: deinde iterum flobothomandus. q.20
Utꝫ i hītibꝰ hūores groſſos mixtos ſanguini añ ſlomiā debeāt admiſtrari balm̄ morꝰ ⁊ apitiua ⁊ ſbtilia[ua] ⁊c̄. q.21
Utꝫ ſlo'ſtricta ſit magis ꝓſeruatiua virtutis q̄ȝ lata. q.22
Utrum in hyeme ſit fienda flobothomia ampla. q.23
Utrum in febribus vehementis inflāmationis debeat cauerī a floboth omia. q.24
Utrum in omnibus febribus non acutis in principio debeat caueri a flobothomia. q.25
Utꝫ i febre que eſt ſine putredine debeat mīnorari ſlo'. q.26
Utꝫ in febre q̄ motu ſuo ꝓperat ꝓueniat ſlomia. q.27
Utrū in oi tēpore febris fieri poſſit flobothomia. q.28
Utꝫ appentibꝰ ſignōnibus ſlo'meliꝰ ſit propare ⁊c̄. q.29

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Utꝝ in feb.aliqñ fieri debeat flo'etiã si non sit nec̃ia. q.30
Utrũ in eũone q̃ debetur sanguini in egritudinibus factis ab eo debeat expectari digestio. qó.31
Utrum in febre sanguinea post maturationem debeat fieri flobothomia superflua. qó.32
Utꝝ i regionib⁹ vehemẽtj friditatj dẽat caueri a flo⁹. qó.33
Utrum in forti dolore conueniat flobothomia. qó.34
Utrum infra etatẽ.12.annoꝝ ꝓueniat flobothomia. qó.35
Utrum in etate senectutis conueniat flobothomia. qó.36
Utrum in sanguine grosso ⁊ nigro conueniat flobothomia ⁊ non in albo subtili. qó.37
Utrũ in flomia facta cibo exñte in stõcho semp attrahatur humor crudus siue mã cruda ad venas. qó.38
Utrũ in fastidito debeam⁹ semp cauere a flomia. qó.39
Utrum in habente stomachum fortis sensus ante flobothomiam debeant dari acetosa. qó.40
Utrũ caro assa sit facilioris digõnis q̃ elixa an e᷑. qó.41
Utrũ assa sint humidiora q̃ elixa vel econtra. qó.42
Utrum ad restaurationem flobothomati melius sit exhibere assum vel elixum. qõ.43
Utꝝ in flo'diuersiua debeat eẽ flonus strictus. qó.44
Utꝝ flo'fcã vbi nõ ẽ nec̃ia faciat ebullire cholam ⁊c̃. qó.45
Utrum siccitati lingue ex ebullitione cholere debeat succurri cum ꝯccharo. qó.46
Utrum oleum prohibeat consolidationem. qó.47
Utrũ melius sit flomare in die q̃ in nocte vel e᷑. qõ.48
Utrum melancholici ⁊ epilentici flobothomari debeant cũ flobothomo angusto. qó.49
Utrum oẽs qui non indigẽt secũdatione flomie debeãt flobothomari cum flobothomo angusto. qõ.50
Utrum inter flobothomiã ⁊ secundationem debeant cadere duo aut tres dies. qõ.51
Utꝝ i apate fcõ pp flo'm ꝓueniat flo'ex altero latẽ. qó.52
Utꝝ flomia ex basilica euacuet a ptib⁹ inferioribus. qó.53
Utꝝ flo'arteriarũ fieri debeat i manu vel brachio. qó.54
Utrum Auiceñ.ostendat rectum moduꝫ vsus flobothomie in arterij sicut facit in venis. qó.55
Utrum flobothomia arteriarum manus conferat doloribꝰ antiquis epatis ⁊ diafragmatis. qõ.56
Utrum aliquis dolor possit fieri antiquus. qõ.57
Utrum in febribus in quibus conuenit flomia melior sit flobothomia venaꝝ q̃ arteriarũ vel econtra. qõ.58
Utrum adeps egrediens ex vulnere flobothomie debeat itromitti vel incidi. qõ.59
Utrũ pmutatio coloris sanguis sit signũ semp oñdẽs quãtitatẽ sufficiẽtẽ in eũone ⁊ horã ligationis vene. qõ.60
Utrum ratio ⁊ experimentum concordent in iuuamẽto vene saphene ⁊ vene sciatice. qó.61
Utꝝ flo'pedis maxie ꝓferat egritudinib⁹ melie. qó.62
Utꝝ flo'venaꝝ pedis plus debilitet q̃ venaꝝ manus. q.63
Utꝝ vena frõtis flomari debeat ꝑz lõgũ aut ꝑz latũ. qõ.64
Utrum flobothomia venarum post aures cõferat capiti recipienti fumos a stomacho. qõ.65
Utrũ incisio venarũ post aures faciat sterilitatem. qó.66
Utrũ in hora nec̃ia flomie attẽdaf res ꝓhibẽs eã. qó.67
Utrũ in sudore multo ex repl'one debeat fieri eũo. qó.68

¶ Tituli q̃stionum capituli.221.

Utrum ventosa attrabat per naturam vacui. qõ.1
Utrũ flomia plus euacuet a pfundo q̃ a supficie. qó.2
Utrum ventose euacuent ex profundo. qõ.3
Utrũ vẽtose euacuẽt solũ sanguinẽ subtilẽ:an ẽt grossũ. q.4
Utrũ melius sit flomare ⁊ ventosare in prima quadra lune q̃ in secunda:⁊ in tertia q̃ in quarta. qõ.5
Utrum appositio ventosarum super partem anteriorem capitis noceat sensui ⁊ intellectui. qõ.6
Utrum ventose apposite super nocram sint vicarie nigre et super alcheol basilice. qõ.7
Utrũ vẽtose posite sup alchadã ꝓferãt tremori capitj. qó.8

¶ Tituli q̃stionũ capituli.22.

Utrum extractio sanguinis per sanguisugas sit profundior q̃ extractio per ventosas. qõ.1
Utrũ flomia ⁊ appositio ventosarũ ⁊ sanguisugarũ sint instrumentum medicine vel cyrugie. qõ.2

¶ Tituli q̃stionum capituli.23.

Utrũ Aui.sufficiẽter ponat modos ꝓstrictionis eũonis. q.1
Utrũ vl'r in omni fluxu vel eũone superflua ꝓueniat cõstrictio cũ eũone peãdẽ partem vel p oppositam. qõ.2
Utrũ dũ ꝓstringim⁹ fluxũ vẽtris vel vomitũ p eũonẽ debeat eũo fieri cũ eũantib⁹ dissoluẽdo an cõprimẽdo. qó.3
Utrum in superflua euacuatione quecunq̃ fit vl'r debeant administrari stupefactiua. qõ.4
Utrũ vsus stipticoꝝ vl'r ꝓueniat in q̃lz eũone supflua. qõ.5
Utrum medicine viscose acute sint magis opilantes orificia cannalium q̃ viscose mñ. qõ.6

¶ Tituli q̃stionum capituli.24.

Utrum Auicẽ.sit diminutus in ponẽdo canones curatiuos morbi in natura compositionali. qõ.1
Utrum flobothomia sit sufficiẽs in opilatione facta ex multitudine humorum. qõ.2
Utrum euacuantia remoueant opilationem. qõ.3
Utrum abstergẽtia remoueãt opil'onem aperiendo. qõ.4
Utrũ incisio ⁊ subtiliatio sint diuerse operationes. qõ.5
Utrũ in mã magis grossa ⁊ magis cõpacta debeantur fortius subtiliãtia q̃ in minus grossa ⁊ cõpacta. qõ.6
Utrum opilationes neruorum sint peiores q̃ opilationes venarum ⁊ arteriarum. qõ.7

¶ Tituti q̃stionum capituli.25.

Utrum prius tractandum sit de curatione apostematuꝫ q̃ de curatione solutionis continui. qõ.1
Utrum in cura apatis per fluxum materie a toto vel a mẽbro aliquo sufficiat euacuatio. qõ.2
Utrũ in apate nõ a cã ꝑmitiua nõ exñte repl'one in toto nec in aliq̃ mẽbro qõ trãsmittat ꝓueniat eũatio. qõ.3
Utꝝ i ꝑn⁹ apatis mẽbroꝝ exterioꝝ cõpetãt repcussiua. q.4
Utrũ ex refrenatiõe eũetur ⁊ recurrat mã i apate q̃ iam exiuit venas ⁊ iã puenit ad spõgiositates mẽbroꝝ. qõ.5
Utruꝫ in oi apate cal'o medicamina que conueniunt in ꝑn⁹ debeãt eẽ equal'r frigida ⁊ equal'r stiptica. qõ.6
Utrũ in istis medicaminibus debeat attendi vtus siccitatis ⁊ humiditatj:sic attẽdit vtus friditatj ⁊ calitatis. qõ.7
Utrũ in apatibus post ꝑn'' sit conueniẽs cõmixtio repercussiuorum ⁊ resolutiuorũ super membrum. qõ.8
Utrum in statu sit cõueniens equatio ipsorum. qõ.9
Utrum in curatione apostematis debeat considerari causa primitiua. qõ.10
Utrum in apostemate a cã primitiua in corpore mundo in ꝑncipio debeant applicari resolutiua. qõ.11
Utrum in apostemate a cã primitiua mundificato corpore debeant applicari repercussiua. qõ.12
Utrũ medicina maturatiua debeat esse calida. qõ.13
Utꝝ me'' maturatiua ꝺbeat eẽ glutinatiua ⁊ opilatia. q.14
Utrum in apate existente calore naturali debili glutinatiua ⁊ opilatiua conueniant. qõ.15
Utrum in apate duro qõ statũ pertrãsiuit debeat fieri mollificatio cũ habẽtibus siccitatẽ paruam. qõ.16
Utrum in talibus debeat esse caliditas parua. qõ.17
Utrũ in talibus mollificatio debeat fieri per calida. qõ.18
Utrum in cura apostematis duri prius apponẽda sint mollificatiua deinde resolutiua. qõ.19
Utrũ apata vlcerosa sint ifrigidãda ⁊ mollificãda. qõ.20
Utrũ in hñtib⁹ apata intrinseca ꝓueniat balneum. qõ.21
Utrũ in hñtibus apata intrinseca cõueniat vinum. qõ.22
Utrum in principio apostematis pectoris vel pulmonis cõueniant repercussiua. qõ.23

Utrum in apostemate stomachi debeamus plus vti stipticis q̃z in apostemate epatis. qó.24
Utrum in ap̃atibus mẽbrorũ aiatoꝝ vt cerebri ⁊ miringarum debeãt misceri stiptica cũ resolutiuis. qó.25
Utrum solatrũ habeat virtutẽ resolutiuam. qó.26

¶ Tituli q̃stionum capituli.27.

Utrum membrum possit corrũpi propter malam complexionem sine materia. qó vnica.

¶ Tituli q̃stionum capituli.28.

Utrũ ossa soluta possint cõtinuari vera ꝯsolidatione. qó.1
Utrum ꝑncipia in medicãdo solꝰnẽ cõtinui in mẽbris mollibus debeãt eẽ tria vel plura aut pauciora. qó.2
Utrũ ꝯsolidatio fieri debeat p medicamina exiccãtia. q.3
Utrũ absterſio ꝙueniat i curatiõe vlce" ſic exiccatio. qó.4
Utrum in curatione vlcerum ẽauendus ſit ne aliquid cadat inter labia eius. qó.5
Utrum medicina generatiua carnis debeat eſſe ſicca in primo gradu. qó.6
Utrũ in curatione vlceris dẽat ꝯſiderari cõplꝰ totꝫ. qó.7
Utꝝ vlcus in corpe ⁊ mẽbro hũidis idigeat ãpliori exiccatione:⁊ i corpe ⁊ mẽbro ſiccis idigeat mioꝛi exicca". q.8
Utrum in medicinis gñantibus carnem debeat eſſe fortior exiccatio q̃z in medicinis incarnantibus. qó.9
Utrum medicamen carnis gñatiuum debeat eſſe ita exiccatiuum vt prohibeat mãm fluere ad vlcus. qó.10
Utrum in vlceribus intrinſecis medicine mundificantes debeant miſceri cũ medicinis exiccatiuis ⁊ ſtipticis. qó.11
Utrum in vlceribus locorum vãne debeant miſceri diuretica cum eis. qó.12
Utꝝ ĩꝓtuſione in ꝑn" debeant applicari reſolutiua. qó.13

¶ Tituli q̃ſtionum capituli.29.

Utrum cauteriçatio cum igne ſit ſecurioꝛ ⁊ melioꝛ q̃z cum medicina. qó.1
Utrum cauterium conueniat quolibet tempore. qó.2
Utrũ cauteriũ ꝙueniat in ol mala cõplexione mẽbri. qó.3
Utrũ cauteriũ ꝙueniẽtius fiat cũ ferro vel cũ auro. qó.4

¶ Tituli q̃ſtionum capituli.30.

Utrũ penes accñtia debeãt ſummi cañ.curatiui. qó.1
Utꝝ ex forti dolore accidat ꝑ friditas corpis ⁊ tremor. q.2
Utrum medicine ſedantes dolorem vere debeant eſſe glutinatiue. qó.3
Utrum ventrem ſoluentia ⁊ euacuantia ſint de genere ſedãtium dolorem vere. qó.4
Utrum cauſe primitiue poſſint eſſe cauſa doloris abſq̃ cauſa corporali intrinſeca. qó.5
Utrum diſpoſitio manſiua poſſit eſſe cauſa doloris. qó.6
Utrum cauſa primitiua poſſit fieri manſiua. qó.7
Utrum tyriaca noua ſiue recens debeat poni medicina narcotica. qó.8
Utrum tyriaca recens ſit pauci iuuamenti. qó.9
Utrũ tyriaca fermẽtata operet̃ per vnã virtutẽ:in qua ſunt ꝙfracte vtutes oium ſimpliciũ cõponẽtium eã. qó.10
Utrũ doſis tyriace debeat eẽ maioꝛ q̃z cõiter det̃. qó.11
Utrũ etates poſſint ⁊ debeãt attribui tyriace. qó.12
Utrum vaporatio cum mileo ſit conueniens in obthalmia ventoſa. qó.13

¶ Tituli q̃ſtionum capituli.31.

Utrum methodus curatiua morborum compoſitorum ſit neceſſaria. qó.1
Utrum accidenti debeatur curatio vel ſanatio:⁊ an cuilibz accidenti. q.2
Utrũ ſit poſſibile accidens propriũ alicuius egritudinis remouere remanẽte vel non ſanata egritudine. qó.3

¶ Finis.

Repertorium

¶ Dini florentini artium ⁊ medicine doctoris acutiſſimi omniũ qõnum in ſingulis capitulis ſuper ſecundo canonum contentorum repertorium. ¶ Capitulum primum.

Utrum quelibet medicina que dr talis i potentia reducatur ad actũ operationis a calore inato. qó.1
Utꝝ ſit reperire medicinã tẽperatam. qó.2
Utrũ medicinarũ calidaꝝ alique habeãt pn" calefactionis ex ſe:ſicut b̃ eſt in medicinis frigidis. qó.3
Utrum omne mixtum habens complexionem ſecundã habeat complexionem primam. qó.4
Utrũ tyriaca habeat ſolũ complexionẽ ſcõam:an ẽt primã: ⁊ habeat complexionem vnam vel plures. qó.5
Utruz vna medicina poſſit efficere in corpore humano operationes contrarias. q.6

¶ Capitulum ſecundum.

Utrum aqua calida intus exhibita poſſit redire ad frigiditatem naturalem. qó.1
Utrũ experiẽtia ad indiciũ ſummendum de medicina debeat fieri in corpore egro vel in corpore tẽperato. qó.2

¶ Capitulum tertium.

Utrum inueſtigatio prima quam facit Aui.de ratiocinatione virtutis medicine ſit ſufficiens. qó.1
Utrum illud qõ faciliter calefit ⁊ inflãmat ab igne:faciliter etiam calefiat ⁊ inflãmet̃ in corpore noſtro. qó.2
Utrum res groſſiores velocius recipiant congelationez q̃z res ſubtiliores. qó.3
Utrum propter multitudinem aqueitatis ⁊ aereitatis res rarificetur. qó.4
Utruz res rarificetur ex hoc ꝙ partes aeree in aqueas conuertuntur:vel condenſetur ꝙ partes aquee in aereas conuertuntur. qó.5
Utrũ ſapor dulcis fundetur ſemp in fuba calida. qó.6
Utrum res ſtiptice magis exaſperet linguã ꝓ ſuꝑficiẽ ⁊ ꝓfundum q̃z res ſtiptica vel econuerſo. qó.7
Utrum ponticũ ſit ſubtilius ⁊ magis intrãs q̃z ſtipticũ. q.8
Utrum omne amarum ſit calidum. qó.9
Utrum ſapor dulcis ſit calidioꝛ vnctuoſo vel econtra. q.10
Utrum acetoſum ſit complꝰonis calide aut frigide. qó.11
Utrum acetoſum ſit complꝰonis humide aut ſicce. qó.12
Utrum omne odorabile ſit calidum a dominio. qó.13

¶ Capitulum quartum.

Utrum quot ſunt operationes dependentes a caliditate tot ſint dependentes a frigiditate. qó.1
Utrum albeçaar ⁊ tyriace ſint conſeruantia robur ⁊ ſanitatem ſpiritus ⁊ caloris innati. qó.2
Utrum medicine ſolutiue debeant miſceri cum prouocatiuis vrine. qó.3

¶ Capitulum quintum.

Utruz contritio ſuperflua medicine auferat virtutẽ eiꝰ. q.1
Utrum contritio ſuperflua faciat medicinam permutari ad aliam virtutem. qó.2.
Utrum medicina compreſſiua poſſit miſceri cum lenitiua ⁊ econtra. qó:3
Utrum poſt medicinam lenitiuam conuenienter poſſit exhiberi compreſſiua ⁊ econtra. qó.4

¶ Finis.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Fen Quarte

¶ In nomine dei misericordis: cuius nutu sermo recipit gratiam: ⁊ doctrina perfectionez incipit expositio quarte fen primi canonis Auicen. quam ego Dynus de Florentia incepi cõponere cum legi Bononie Anno sexto mee lecture. M. cccxj. ¶ Prohemium.

Considerãs verbum Galieni 7° terrapẽtice methodi prohemiali capitulo. ait enim. Nostis enĩz ꝙ neq; hoc: neq; aliq̃d aliud opus scripsi: gloriã a multis concupiscens: sed aut amicis meis largiens: aut meipsum exercitans: ⁊ ad presentia vtilissimo exercitio: ⁊ ad obliuiõis senectutem. Idcirco ego Dynus de Floren. volens largire magnum bonum ⁊ grande amicis meis: volens etiã meipsum exercitare ꝓpter duo vtilia: que Galienus posuit in propositione premissa: opus in quo dilucidatur: ⁊ exponitur intẽtio quarte fen primi canonis Auicẽ. cum grãdi labore: ⁊ sollicitudine studij agẽdi tentaui: ⁊ ipsum ad complementum perducere: hoc enim opus est magnum ⁊ grãde bonum: tum qr declaratiuũ est medij difficilis propter eius multiplicem diuersitatez: que ex particularitate: in q̃ operationis modus versatur contingit: quoniaz ea: q̃ particularibus sunt propinqua vix propter diuersitatez multiplicem possunt comprehendi: propter quam varietatem ille Joãnes damascenus in suis affozismis protulit: in medicina profunditatem esse imensam: tum qr declaratiuum est modi operationis: ad quem sicut ad principalem finem tota hec scientia ordinatur: in quo quis errans non re: sed solo nomine medicus dici debet: de quibus errãtibus ait Ypocras in libro de lege. Sunt autem nomine quidem multi: opere autem valde pauci. ⁊ Galienus de eis. 8. terrapentice dixit: ꝙ qui talia agunt medicorum. s. non recte operantium in nullo a carnificibus deficere videnť. Quia ergo hoc est tam grande bonum: idcirco ad vtilitatẽ scholarium: qui sunt mei amici non amicitia ficta: sed vera: cũ sit propter virtutem ⁊ honestum ⁊ amicorum sit idem bonum ⁊ malum: vt 8° ethicorum. ⁊. 2. rethorice attestať ph̃s: hoc opus incipere volui ⁊ complere: ⁊ ipsis completum publicare. Et licz scholares omnes mei amici veri existãt: maxime tamen scholares: qui de Bononia ⁊ alijs partibus ad ciuitatem Senaruz, gratia reformationis studij in eadem ciuitate: quod Bononie tunc temporis fuit destructum venerunt mihi non solum amicitia vera: immo etiã procurando honorem ⁊ salarium ab eodem cõmuni precipue sunt astricti: propter quod non immerito hoc opus specialiter eis ⁊ studio ciuitatis Senarum conscribere volui. In quo quidem opere non dentibus liuoris me alij lacerent denigrando: cum bene dictorum nobiscum possint esse participes: minusq; sufficienter enunciata ipsorũ exercitent intellectus. Q; si in hoc opere attigerimus illud qõ creditur: illi gratias referendum: qui plenarie sapientibus affuit. Q; si non saltim hoc boni consequemur: ꝙ sapientiores nobis induxerimus ad scribẽdum. Et qr hoc opus totuz in dilucidatione practice generalis medicinalis scientie consistit. Placet nobis ipsum dilucidatoriuz totius practice generalis medicinalis scientie appellare. Inuocato ergo dei auxilio incipiamus.

Capitulum Primum

¶ Fen q̃rta de diuisione modoꝝ medicationũ ꝑm egritudines vl̃es: ⁊ cõtinet capitu. xxxi.

¶ Dictionis quarte est locutio vniuersalis de medicatione. Capitulum. j.

Dicemus q̃ res medicationis ex vna triuz rerum cõpletur. vna earũ est regimen ⁊ nutrientia: ⁊ alia medicinarum est exhibitio: ⁊ tertia est opatio manualis. Lec. j.

¶ Dicemus ꝙ res medicationis ⁊c̃. Supra Auic̃. determinauit de reb⁹: que spectant ad partẽ theorice medicine. s. in ꝑ'ᵐ ⁊ 2ᵃ fen istius libri. Determinauit ẽt de rebus: q̃ spectãt ad partẽ practice: ꝑ quã sanitas cõseruatur: que pars appellatur ꝓseruatiua: nũc autez determinat de parte practice medicine: per quã egritudines curanť. Rõ aũt ordinis est manifesta: qr vt dictuz est a Gal'. in techni: cause ꝓseruãtes sunt priores tpe ⁊ dignitate causis efficientibus sanitatem: quare simil'r ⁊ pars conseruatiua prior ẽ tempore ⁊ dignitate parte curatiua: merito ergo ꝑus Auicen. determinauit de ipsa. Questio. j.

Si quis autẽ diceret cuz dispones sint tres: circa q̃s versatur triplex modus opationis medici. s. sanitas: cui debeť cõseruatio: ⁊ egritudo cui debetur curatio: ⁊ neutralitas: cui debeť p̃seruatio Aui. videť fuisse defectiuus: qm̃ sicut posuit vnã fen: de cõseruatione sanitaꝝ. alterã vo de curatione egritudinũ: sic ⁊ aliã ponere debebat de p̃seruatione neutralitatis. ¶ Et dõm est ꝙ stricte ⁊ proprie distinguẽdo tres sunt modi operationis practice: sicut ⁊ tres sunt dispones corpoꝝ. ⁊ iõ Gal'. in techni istos tres modos operationis distincte determinauit: sed large ipsos distinguendo: ⁊ cõiter tractatus de modo operationis: qui debeť corpori neutro reducť ad tractatum cõseruationis qui debeť corpori sano: aut ad tractatũ curationis: q debeť corpori egro. Corpora. n. neutra sunt duoruz modoꝝ: quedã sunt neutra decidẽtie: ⁊ modus ꝓseruationis ⁊ opationis: q istis debeť: reducť simul cum mõ operationis: qui debeť corporib⁹ sanis: sicut apparet ꝑ Ga. in libro de regimine sanitatis: in quo libro determinat de cõseruatione corpoꝝ sanoꝝ: ⁊ de p̃seruatione ẽt taliũ corporum: q̃ sunt apta egritudines ĩcidere: vt fecit in. 4. li° illi⁹: ⁊ isto ẽt mõ Aui. in 3ᵃ fen predicta simul determinãdo de cõseruatione corpoꝝ sanoꝝ: determinat etiã in illa fen de modo preseruationis taliũ corporuz: ⁊ ratio fuit: vt extrahiť ex dictis Auerroys in p̃n° quarti libri: q̃ꝫ q̃ꝫ obliuione loq̃tur: propterea qr talia corpora cum egrediũtur a sanitate: in egressu plus participant sanitate ⁊ mó virtutis: q est in corpe sano q̃ꝫ egritudine ⁊ mó virtutis: q est in corpore sano q̃ꝫ egritudine ⁊ mó virtutis: q est in corpore egro: ⁊ iõ modus operationis eorũ simul tractatur cum modo operationis: qui debetur corporibus sanis. Corpora neutra conualescẽtie: qr ĩmediate egrediũtur ab egritudine plus ipsa participãt: ⁊ modo dispõnis virtutis: que est in corpore egro q̃ꝫ modo dispositionis virtutis: que est in corpore sano. Et propterea tractatus opationis eoruz simul traditur cum tractatu corporũ egrorũ. Et qr talis dispõ corporis cõualescentis nõ sic proprie insequitur dispõnez cuiuslibet morbi: sicut dispõnem morbi febrilis: maxime cũ ex talibus morbis homines fiunt cõualescẽtes: in qua cõ

Als obscure.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

nalescentia debet aliud regimē ⁊ diuersuz a regimine:qđ
cōpetit disponi febrili:eo q in qualescētia hō ēpio dispo/
nit disponi quā hēbat cū egrotabat cum qualescēs hēat
sanguis paucitatē ⁊ ifridationē caloris inati:nō sic autez
qualescētes ex alijs morbis mō ꝓpio disponunt disponi q̄
erat in morbo:sed solū est differēs dispō qualescētiū a di/
spone egritudinali ꝑm magis ⁊ min⁹. Idcirco Aui.regi/
mē taliū corpoꝝ nō docuit in hac q̄rta fen: in q̄ determi/
nat regimē vl'e oium egritudinū: sicut in 3ª fen simul cum
regimine corpoꝝ sanoꝝ docuit regimē illoꝝ corpoꝝ neu
troꝝ:sed in illo libro in q̄ docuit regimen spāle corpoꝝ fe
bricitātiū:docuit postea regimē corpoꝝ qualescentiū:sic̄
apparet in.4.libro. Sic ḡ ex dcis causa appet: pp quam
Aui.ptem practicā solū distinxit in duas partes.s.in ptez
ꝓseruatiuā ⁊ curatiuā: qm̄ large modus opatiōis huius
artis distixit. ¶ Diuidit autem hec fen in duas ptes.in p⁹
parte determinat quedā cōia circa curationē scđo deter/
minat nobis spāles canones circa ipsam ꝑm diuersitatez
morboꝝ.2ª ibi (que qdē ex eis existit sine mā compl'o).di/
cunt aūt illi canones spāles nō absolute:qm̄ etiā ⁊ illi ca/
nones sunt gīiales respcū eorū:qui traduntur in particula/
ribus libris:sed dñr spāles respcū istorū:qui traduntur in p̄
capl'o:q sunt cōes cuilibet generi morboꝝ:illi aūt diuersi
ficant saltim ꝑm diuersitatē generū morborū. Uel pōt ali
ter diuidi vt dicam⁹:q ista pars diuidit in duas:modus
enim curatiōis diuersificat penes duo.s.penes instr̄a:per
que fit curatio:⁊ penes egritudines:quibus debet cura/
tio:cum enī quelibet ars practica:vt appet p Auerroym
in ꝑn⁹ sui colliget consideret instr̄a:per que valeat introdu/
cere finē in locis sui subiecti quesiti:idcirco Aui.ꝑmo de/
terminat nobis canones circa modum curatiōis ratione
instr̄orū:per que perficit.scđo determinat canones circa
modū curatiōis rōne egritudinū:qbus debet. scđa icipit
in sequēti cañ.⁊ q̄ ꝑmi canones cōes ⁊ gīiales sunt oiuz
egritudinū:sicut ⁊ instr̄a sunt cōia in hac arte. scđi autem
canones sunt spāles:idcirco Aui.ꝑmū capl'm titulat ser
monē vl'em de medicatiōe. Prima pars diuidit in partes
duas.ꝑ oñdit quot ⁊ que sunt instr̄a:per que cōplet medi
catio egritudinū.scđo exequit de illis instr̄is ponendo ca
nones ⁊ regulas circa modū vsus vnicuiq̄ instr̄oꝝ:2ª ibi
(per regimē aūt itelligimus ⁊c.) ¶ Circa ꝑmā ptē sunt i/
telligēda pl'a.ꝑ est itelligendū:q̄ h̄ nomē medicatio acci
pit tripl'r cōiter:⁊ ꝓprie:⁊ magis ꝓprie:cōiter accipit pro
oi modo actiōis vel opatiōis medici circa qđcūq̄ corp⁹:
siue hec operatio sit ꝓseruatiua vel curatiua: ꝓprie autez
accipit pro mō curatiōis:q quidē debet egritudinib⁹ cū
quocūq̄ instr̄o:magis autē ꝓprie accipit pro mō curatio
nis:q debet egritudinibus solum cum medicia:⁊ p̄cipue
cum medicia laxatiua:sicut accipiebat. Y. in illo affori.di
gna medicari ⁊c.modo hic nō accipit cōit:qz h̄ nō intēdit
de opatiōe:que debet corpibus sanis:neq̄ magis ꝓprie:
qm̄ diuidit ipsam in opationē manualē ⁊ regimen ⁊c.sed
accipit hic 2° modo.s.ꝓprie.s.pro opōne:que fit circa cor/
pus egrum. Hec autē operatio inuenit tria habere nomia:
dī.n.medicatio:⁊ sanatio:⁊ curatio:que omnia noia idez
realiter significāt:tn̄ forte ꝑm diuersam rōnē: in actiōe.n.
medici:que fit circa corpus egrū est cōsiderare tria:agēs:
⁊ instr̄m cū q̄ agit:⁊ finē quē iducit.si ḡ cōparet hec actio
ad agētē dī medicatio cum medicatio dicat quasi medici
actio. Si autē cōparet ad finē:qui iducitur cū hec sit sani
tas:vt apparet ex ꝓhemio sectaꝝ dī sanatio. Si aūt com/
paret ad mām vel instr̄m:cū quo fit hec actio sic dī cura/
tio:qm̄ modi curationū sūt:ꝑ quos introducim⁹ sanitatē.
¶ Scđo nō.q̄ Aui.signanter dixit ex vna triū rerū:⁊ non
dixit ex vna re:vel ex tribus rebus:qm̄ aliq̄ finis medi/
ci.s.sanitas inducit solum cum vno instr̄o:puta cū dieta:
aliq̄ req̄runt duo:⁊ aliq̄ sunt necessaria oia tria:nō aūt

Medi/
catio sa/
natio et
curatio
idē sunt
realit: ⁊
quomō
differūt.

semp:vt ḡ denotaret istud:istum modum loquēdi tenuit:
si enim dixisset ex vna re:tūc iam dedisset intelligē q̄ sem
per ꝑficit cum vnico instr̄o:qđ non est verū:si autē dixis/
set ex tribus:tūc dedisset intelligere:q̄ semper requirunt
oia tria istr̄a:qđ etiā nō est verū:⁊ ꝓpterea sic fuit locut⁹.
¶ Tertio nota:q̄ dixit ex.vt per hoc denotaret habitu/
dinē:quā h̄nt hec tria ad hanc artē:sed aduerte:q̄ potest
denotare duplicē habitudinē.s.⁊ cause efficiētis ⁊ partis
ītegrātis ꝑm q̄ ista tria possunt cōsiderari:vno mō ratio/
ne eorū:per que fiunt ista tria:puta vt dieta fit per nutriē/
tia ⁊ exhibitio medicinarū per medicinas:⁊ cirurgia per
operationē manualē:⁊ isto mō ꝓsiderādo cū ista sint cau
se efficientes medicationē in rōne instr̄alis agentj:ista tria
h̄nt habitudinem cause efficientis instrumētalis ad medi
cationē:⁊ vt sic hec tria dñr instr̄a medicationis vel artis
curatiue:⁊ non partes:⁊ isto mō dieta non est regimen:⁊
nutrientia:⁊ potio est medicina:⁊ cirurgia est opatio ma/
nualis.alio mō possunt considerari ista tria:vt sunt modi
quidā opandi:q fiunt ꝑ h̄:⁊ hoc est considerare ea ratiōe
ꝓuenientis modi approximationis eorum ad corpus:et
vt sic ista dñr partes integrales artis curatiue: q̄ ista:vt
sic sunt partes huius scie practice:⁊ isto modo cōsideran
do ipsa cirurgia non est operatio manualis:qm̄ operatio
nō est pars artis istius:sicut dcm̄ est in ꝑma fen istiuz libri
in capl'o de diffōne medicie:sed cirurgia est pars:que do
cet modum ⁊ qualitatez opandi cum manu:⁊ dieta nō est
regimē ⁊c.sed est scia docēs modū ⁊ qualitatē operandi
per nutriētia:⁊ potio non est medicina:sed est scientia do
cens conuenientem modum operatiōis:q fit cū medicis.
¶ Quarto no.q̄ Auic. explicās ista tria instr̄a vel par/
tes:dixit vna est regimē ⁊ nutrientia.i.vna eorū est regi/
mē per talia:de gīie quorū sunt nutriētia:⁊ explicauit sic
⁊ nutriētia:vt daret itelligere q̄ nō accipit hic Aui.regi/
mē large:ꝑm q̄ regimē accipit large pro oi mō opōnis:q
fit circa corpus egrū:siue fiat cum dieta: vel cum alio in/
str̄o:sicut accipit in p̄ regiminis acutorū:vt appet p.5.in
cōmēto. Sed accipit hic regimē pro ꝓuenienti admistra/
tione sex rerū nō nāliū:de numero quarū sunt cibi ⁊ po
tus:qui appellantur nutrientia:⁊ plus explicauit de nu/
trientibus q̄z aliqua aliarum sex rerū. Propterea:qz con
ueniēs modus dietationis plus consistit in modo conue/
niendi administrationis cibi ⁊ potus q̄z aliarum rerum:
tum qz maior artificialitas ⁊ necessitas est circa admini/
strationem cibi ⁊ potus:tum qz:vt postea apparebit regi
mē quasi:quod est circa illas cū regimine medicinarum
pro maiori parte cōcurrit:⁊ ꝓpterea ad hoc denotādum
Aui.sic explicauit dicens:⁊ nutriētia ⁊c. ¶ Quinto no.
q̄ Aui.cōnumerans h̄ instr̄a recte dietā alijs p̄misit:quo
niā ipsa est ꝓr alijs:iuxta qđ intelligēdū: q̄ duplex ordo
potest attendi in administratiōe vel approximatione isto/
rum ad corpus:vn⁹ est ordo regularis ⁊ artificialis ma/
gis:ali⁹ est ordo necessitatj magis:ordo quidē regularis ⁊
artificialis est qui sumit ex nā istorū adinuicē cōparata:
sed ordo necessitatj sumit in respcū ad aliqd:qđ cū dispō/
ne cōiungit:rōne cui⁹ huic corpori approximant: mō q̄z/
tū ad ꝑmū ordinē considerando dieta prior est:⁊ precedit
alia instr̄a. Et h̄ est ꝓpter duo.ꝑ qz dieta est cōior alijs:nā
ipsa cōis est cuicūq̄ egritudini:nō aūt alia duo instr̄a.se/
cūdo qz est securior:⁊ causa est:qz fit per nutrientia: que
sunt nobis magis familiaria ⁊ cōformia:vñ Joānes Da/
ma.ait.si poteris hoiem curare ꝑ dietā ꝓsperā inuenies.
Et eadē rōne medicinaꝝ exhibitio cirurgiam p̄cedit:pro
pterea quia cōior est:qz in pluribus egritudinibus est ne/
cessaria q̄z cirurgia:⁊ securior etiam: qz minor virtus est
actiua in medicinis per respectum ad corpus q̄z sit in ope
ratione manuali. Sed comparando ista quantum ad cu/
rationem necessitatis pōt p̄cedere quodcūq̄ sit illud:q

Quō
dieta po
tio et cu
rurgia
sint ptes
scie me
dicialie
et quo/
mō nō.

Ordo
i admi
stratō
sex re
nō nāl
regl'a
⁊ nec
sitatis

in quibusdam egritudinibus propter necessitatem statim opz incipere a medicina sicut ab eũatiõe:in ꝙbusdam aũt a cirurgia: qr ergo ordo artificialis ꝛ regularis est ordo prior consideratus ꝑm näm ipsorum:hinc est ꝙ Aui. recte primo premisit regimen per dietam:deinde ꝙ medicinas: ꝛ vltimo posuit cirurgiam. Qõ. ij.

Sed circa hec instra tria:est quedã diuersio lr̃alis: vtrum.s.hec tria ꝙuenienter ponãt instra artis curatiue:ꝛ vr̃ ꝙ nó:qr qõ est instrm artis ꝙseruatiue nó est instrm artis curatiue:qr diuersay artium ꝛ diuersay actionũ debẽt eẽ diuersa instra:sz regimen ꝛ nutrientia sũt instrm artis ꝙseruatiue:qr ꝙseruatio fit per nutrientia:ãre dieta nó erit instrm artis curatiue. ¶Jtẽ ois curatio fit ꝙ ꝓrium:vt ista apparet:ꝛ.H.ponit in techni:ꝛ in xi° de ige nio.sed regimẽ ꝛ nutrientia nõ fiunt ꝑm ꝓrietatẽ:sz ꝑm si militudinem cũ nutrientia dent vt restaurẽt virtutem: re stauratio aũt fit per simile:ãre ꝛc. ¶Jté non vr̃ ꝙ exhibi tio medicinay fit instrm ei⁹:qr aut tu intelligis per exhibi tionem medicinay notitiã virtutis eay:aut approximatio nẽ ipsay ad corp⁹:sed nõ pót intelligi ꝑmũ:qr illud cogno scere spectat ad ptem theoricã:nec scõm:qr illud vr̃ etiam ꝓprehẽdi sub operatione manuali cũ approximare sit ope ratio manualis:ꝛ sic nõ esset illud distinctũ a tertio instrõ: quare nullo modo vr̃ debere poni instrm artis medicine. ¶Jté arguit ꝙ nec opatio manualis sit instrm huius:qr instrm artis dz esse ps artis:sed operatio manualis nó est pars huius artis:vt Auic. supra in principio posuit:quar ꝛc. ¶Dicendũ est ad hoc ꝙ ista tria sunt instra artis cura tiue ꝛ appropriate sunt plus posita istra artis curatiue ãz ꝙseruatiue. ¶Ró aũt ãre sunt instra artis curatiue est du plex:vna est gñalis qm̃ medicus inducẽdo sanitatẽ ponit eẽ minister näe:est aũt minister:qm̃ approximat corpi in strumẽta mediantib⁹ qbus iducit sanitas:ministeriũ aũt eius nó pót esse nisi duplex:aut.s.in subtrahendo superflua: aut in addẽdo diminuta:ꝛ ppea.H.in.xi.dixit ꝙ per aliud opusculũ recte dictũ est a veteribus medicina est adiectio ꝛ detractio:adiectio qdẽ eoy que deficiunt:ablatio vo eo rum:que supabundant:non aũt additio fit in suba corpo ris diminuta:nisi ꝙ cibos ꝛ potus:que sunt nutriẽtia:qb⁹ etiam auxiliant alie res nó näles:quare vnũ instrm artis eius erit regimẽ ꝛ nutrientia. Diminutio ãt eoy:que supa bundant nõ põt esse nisi dupl̃r:qr aut est diminutio ei⁹:ꝙ supabũdat in quali:ꝛ hoc quidem fit ꝙ alterationem:alte ratio aũt reperta est in medicinis: ãre ꝑm instrm eius est medicinay exhibitio:aut est diminutio eius:qõ superabũ dat in ãztitate corporea:qõ indiget abscindi:ꝛ hec quidez diminutio fit cum ferro vel igne manualiter operando:ã/ re tertium instrm eius est operatio manualis. Alia rõ est spãlis:que est accepta ab his:que medicus in curatiõe re spicit:duo aũt sunt in gñe:que medicus in curatione respi cit:sicut satis extrahit ex his:q̃.H.ponit in nono terrapẽ/ tice methodi:vnũ quidem est virtus:ꝛ vl̃r alia:que sunt i corpore.ꝛ aliud est egritudo ꝛ ea que sũt ꝓ naturam.ꝑmũ quidem idicat ꝙseruationem fieri ꝛ custodiam:ꝛ istud q/ dem fit ꝙ nutrientia:que restaurãt.scõm aũt idicat debere destrui:ꝛ illud quidem fit aut cum alteratione: ꝛ ℔ fit per medicinas:aut per remotionem alicuius partis corporee supflue:ꝛ hoc fit per cirurgiam:quare tria sunt istrumẽta artis curatiue.s.dieta ꝛ exhibitio medicinarũ ꝛ cirurgia: ponũtur aũt appropriate hec oia tria esse instra curatiõis qm̃ in mõ curationis plus vtimur his trib⁹ ãz in modo cõ seruationis:nã in ꝙseruatiõe:que ꝓprie debet corpib⁹ sa/ nis nó nisi dieta vtimur:in ꝙseruatiõe aũt:que large dr cõ seruatio:magis ãt preseruatio:sz vtamur medicinis:tm̃ nõ sic vt in curatõe:neq̃ ẽt sic vbi vtimur cirurgia.ppea:qr il la corpora qb⁹ debet ꝓseruatio ꝓpinq̃ sunt sanis:ꝛ ppte/ rea auctores hec oia instra plus appropriant parti curati ue ãz ꝙseruatiue. Ad rões aũt cũ tu dicis. Primo diuersa rũ artium sũt diuersa instra:dico ꝙ vez est formal̃r ꝛ eodẽ modo:sed ꝙ sint eadẽ mäliter subo nihil ꝓhibet:sicut ẽt ꝛ diuersay scientiay mäliter pót esse idem subm mäliter dif ferens rõne:nũc aũt dieta:sz sit instrm ꝙseruatiue ꝛ cura/ tiue:tm̃ aliter ꝛ aliter:sicut ꝛ alius modus dietatiõis est cõ petens in vtraq̃.Ad aliud tu dicis ois curatio fit ꝙ ꝓrius: vez est vel ꝙ se:vel ꝙ accñs:vel directe:vel idirecte: mó sz nutricatio fiat ꝙ simile respectu virtutis:tm̃ inãztum virtu/ tem restaurat:ꝛ virtus est ꝓria morbo:vt sic per accñs ois nutricatio est ꝓria morbo:vez est etiã ꝙ qñq̃ ẽt dieta ꝙ se ꝓria est morbo:ꝛ hoc est qñ cibus exhibitus simul est ꝓrie ãlitatis ãlitati morbi. Ad aliud tu dicis:aut per medicias itelligis ꝛc.dicendũ:ꝙ neutrum itelligitur:sed aut itelligi tur ipsa medicina in se que corpori approximat:ꝛ vt sic est quoddam instrm curatiue artis:aut intelligit per hoc scia modi approximandi medicinas corpori in ãlitate ꝛ quan titate ꝛ tempore ꝙuenienti:ꝛ isto modo exhibitio medici/ naruz est quedã ps artis curatiue:sicut dcm̃ est prius. Ad aliud tu dicis instrm est pars artis:dicendũ ꝙ instrm in se nõ est ps artis:ꝛ isto mó opatio manualis non est ps artis sed instrm:sed modus sciẽdi applicare instrm est ps artis: ꝛ isto mó per cirurgiã:vt dcm̃ est prius nõ intelligit opera tio manualis:sed modus ꝛ qualitas sciendi operationem cum manu. ¶Deinde cum dicit.

¶Per regimẽ autẽ intelligimus administra/ tionez que fit in causis necessarijs:q̃ ꝑm vsum sunt currentes ex quibus est nutriens.

¶In parte ista ꝑsequitur de predictis instrumentis ponen do canones generales ꝛ regulas circa modũ applicatio/ nis predictoy instrõy ad corpus egrũ:non aũt ꝑsequitur nisi de duobus:puta de dieta ꝛ exhibitione medicinarum: de operatione aũt manuali nó ꝑsequit̃:ꝛ ratio fuit duplex vna rõ fuit:qr maior necessitas ꝛ artificialitas est in modo vsus illoy ãz istius tertij. Scõa ratio est:qr nõ sic canones generales in modo approximationis eius attẽdunt̃:sicut circa modũ approximatiõis istoy duoy:sz circa ipsaz ma xime attendunt̃ canones ꝑm diuersitatẽ egritudinũ: i qb⁹ cadit:ꝛ ꝓpterea in isto capitulo in quo tres tradit canones de ipsa nó ꝑsequit̃:sz de ipsa determinat ifra:vbi ꝓdescen/ dit ad gña egritudinũ:ꝛ ẽt in ꝑticularib⁹ libris de ipsa de/ terminat ꝑm ꝙ eius necessitas est in egritudibus ꝑticula/ rib⁹:de qb⁹ determinat̃ in illis. Diuidit̃ ꝙ ista ps tm̃ in ꝑ/ tes duas.in ꝑma pte ꝑsequit̃ canones:q circa modũ dieta tionis debẽt attẽdi.scõo ꝑsequit̃ canones:q circa exhibi/ tionem medicinay ꝓsiderant̃.2ª ibi(medicatio aũt:que fit cum medicinis ꝛc.) Prima in duas.ꝑ oñdit qd ꝙ regimen debemus intelligere.scõo ꝑsequitur de ipso ostendẽdo ca nones ꝛ regulas circa modũ ꝙuenientẽ vsus eius. secũda ibi(ꝛ iudicia quidem regiminis).Q. primo dicit ꝑz quan tum ad lr̃am. Sed est intelligẽdum ꝙ iste cause necessarie numerate:penes ãs attendit̃ regimẽ:sunt sex res nõ natu rales:de qbus.s̃.facta est mentio.s.aer:cibus ꝛ potus:in/ anitio ꝛ repletio:motus ꝛ quies:somnus ꝛ vigilia:ꝛ acci dẽtia aie. Jste ãt sex res dupl̃r ꝑñt ꝓsiderari:vno modo ab solute:ꝛ ãztuz ad gñalitatẽ ipsay:ꝛ isto modo dicunt̃ cau/ se necessarie:qr isto mõ ipol̃e est corpus eis nó approxima re:nõ.n.corpus est pol̃e aerem euitare absolute neq̃ cibũ ꝛ potum ꝛc. Alio modo ꝑñt ꝓsiderari iste sex res ãztuz ad spãlitatem ipsay:ꝛ ãztum ẽt ad modum vsus ipsarũ cõue nientẽ:ꝛ isto modo iste sex res nõ sũt cause necessarie: non eni est necessariuz ꝙ corpus humanum approximet huic aeri:aut huic cibo:vel huic potui:neq̃ ẽt est necessarium: ꝙ corpus humanum approximet aeri ꝓuenienti:aut cibo conuenienti:ꝛ quia istis diuersis modis possunt dici cause necessarie ꝛ nõ necessarie:ideo si inueniat̃ hic textus; qui

Sex res nó näles quõ oñr nec̃ie: ꝛ quõ nó.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

dicat: q̄ fit in causis non necessarijs materiatis ꝛc̄. adhuc iste textus pōt saluari: qz iste res si considerantur: vt sub conuenienti modo corpori approximantur: ⁊ vt sic non sunt causę necessarie: idcirco forte nō peior est littera ista: immo forte melior. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et iudicia quidem regiminis ex parte qualitatum earum sunt proportionalia iudicijs medicinarum.

¶ In parte ista ꝓsequitur ponēdo canones circa ꝓuenientē modū vsus regiminis: qō dz dieta: ⁊ tria facit: nā ea per q̄ fit tale regimen diuersificant opationē suā: maxime rōne triū. s. rōne qualitatis repte in eis: ⁊ rōne q̄ntitatis: ⁊ rōne subę: ⁊ ió Aui. p̄ oñdit canones in mō medicationis: q̄ fit p̄ regimen ⁊ nutriētia a pte q̄litatis. scō a tpe q̄ntitatis tertio a pte subę. scā ibi (nutriēs vō ex eis oībus.) tertia ibi (nutriēs p̄terea ꝑm b̄ qō ex eo fit nutrimētū ꝛc̄.) ¶ Circa primā partē est intelligendū: ꝙ canones ⁊ regule: q̄ cadūt circa istas res rōne q̄litatis eaꝝ oñr esse ꝓportionales ⁊ similes canonib⁹: q hñr circa medicinas: ⁊ qm̄ iste res vt considerant rōne q̄litatis eaꝝ obtinēt q̄si locū medicinaꝝ. Propterea qz rōne qualitatis repte in eis corpus alterant: alteratio aūt ꝓprie reperta est in medicinis: vt dz tertio de simplici medicina: sicut passio ꝓprie debet nutrienti inquātū nutriēs: qz ḡ iste res rōne q̄litatū reperiaꝝ i eis alterāt ⁊ agūt in corpus: silr mō sicut ⁊ medicine: vnde rōne huius locū obtinent medicine: ꝑ tāto iudicia in mō medicationis: q̄ hñr in eis rōne qualitatis eaꝝ sunt ꝓportionabilia iudicijs medicinaꝝ: ⁊ ꝑ tanto qz inferius ponet iudicia in mō medicationis: que in medicinis habētur: hic est: ꝙ talia iudicia: que in istis hñr rōne qualitatis eaꝝ hic nō ꝓsequit. Et ꝙ oēs iste res rōe q̄litatis eaꝝ ꝑ quā agūt in corpus obtineāt locū medicinaꝝ apparet per. 5.2° ⁊ p̄ elencoꝝ. vbi dicit: qm̄ aūt intendimus alterare corp⁹ in q̄litate tm̄: tūc nō noiamus illas res: qbus fit illud cibus: sz noiamus eas medicinas: vñ ⁊ aere ⁊ reliq̄ isto mō medicinas appellat: illud aūt qō obtinet locū eius: qō depdit ⁊ fit cābiū ei⁹ solū noiat nutrimētū vt sic. ¶ Deinde cū dicit.

Nutriētia ꝓut q̄litate sua alterāt obtinēt locū medicinarum.

¶ Nutriens vero ex eis oīb⁹ iudicia habet que sunt ei propria ex modo quātitatis: nutriens enim q̄nq̄ prohibetur: quandoq̄ minuitur: quandoq̄ equatur: quandoq̄ augetur.

¶ In parte aūt ista ꝓsequitur de iudicijs medicationis ista rū: q̄ cadūt circa res istas rōne quātitatis eaꝝ. Circa qō est aduertēdū: ꝙ qz oēs alie res nō nāles excepto nutriente ꝓportionant in actione ipsaꝝ actioni medicinaꝝ: vnde ⁊ oēs alias res excepto nutriēte: vt dcm̄ est Gal. medicinas appellat pro tāto Auicē. canones in mō medicatiōis quos tradit hoc solū applicat nutrienti: nā cū diuersitas: q̄ cadit circa alias res similet diuersitati: q̄ cadit circa medicinas: scita diuersitate: que cadit circa regimen ꝑ medicinas: de quo postea determinabit: sciet ēt ⁊ diuersitas: q̄ circa istas res cadit: ⁊ ꝑ tāto solū hos canones determinat circa nutriētia: ⁊ nō solū ꝓp istā cām hoc Auicē. facit: imo ēt qz ⁊ lz circa alias res ꝓprie qualitas attēdatur vt corpi approximant non sic circa eas attendit vt circa nutriēs: qz ꝑm b̄ nō tāta cadit diuersificatio in illis: sicut circa nutriēs: ⁊ ió solū nutriēti hos cañ. applicauit. Diuidit aūt ps ista in ptes duas. In prima pte ostēdit diuersitates generales: q̄ circa nutriēs cadūt rōne quātitatis eius: ⁊ ostēdit ēt iudicia generalia: q̄ cadūt in modo medicationis penes illas diuersitates. Scō ostendit in spāli diuersitates: que cadunt circa nutriens subdiuidēdo vnū illoꝝ modoꝝ: ⁊ ostēdit ēt iudicia q̄ cadūt in mō medicationis penes illas diuersitates. scā ibi (nutriēs quoq̄ ex duabus ꝛc̄.) Prima in duas. ꝑmo ꝓponit illas diuersitates generales: q̄ cadūt circa nutriēs ex pte q̄ntitatis ei⁹. Scō oñdit iudicia: q̄ cadūt in mō medicatiōis penes illas diuersitates. scā ibi (sed nō ꝓhibet nisi cū medicus.) ostendit. n. in qbus casibus egritudinalibus dz fieri diuersitas illa: ⁊ primū ostendit in quibus casibus oīno ꝓhibetur. scō ostēdit in qbus cibus minuitur. scā ibi (⁊ nō minuit nisi ꝛc̄.) Et hec diuidit in duas. p̄ facit qō dcm̄ ē. scō q̄si cuidaz tacite dubitationi: q̄ posset moueri rñdet. scā ibi (ipse quoq̄ semp sit sollicitus de eo ꝛc̄.) Que dicit quā tū ad lr̄az satis sunt nota. ¶ Sed circa istas ꝑticulas sunt plura intelligenda. ¶ Primo est intelligēdū: ꝙ Auicē. dicit: ꝙ nutriēs bz iudicia: que sunt ei ꝓpria ex modo quantitatis: ꝙ ista iudicia possunt dici ꝓpria: multipl̄r: vno mō dicuntur ꝓpria: qz ista iudicia sunt de nutriēte: inquātū nutriens est: ⁊ respectu eius: cui p̄ se debet nutriēs: puta respectu virtutis: vñ oñr ꝓpria respectu iudicioꝝ qualitatis eius: qz illa iudicia sunt nutrientis: nō vt nutriens est: sed vt ꝓportionat medicine: vt dictū est prius: vel dicunt ꝓpria qz ista iudicia: que hic ponunt sunt ꝓpria nutriēti: sed iudicia: que sumuntur ex parte qualitatis: q̄ sunt cōia nutrientibus: ⁊ alijs sex rebus nō nālibus: sicut mō dixi: aut dicuntur propria: qz sunt distincta ⁊ determinata ꝑm diuersitates: que reperiuntur in nutrientibus ex parte q̄ntitatis eoꝝ. ¶ Scō est intelligēdū: qz aliqs diceret ipse ponit quattuor diuersitates circa nutriens ratione q̄ntitatis eius: qz. s. quandoq̄ ꝓhibetur ꝛc̄. ꝑter quid Auicē. non ostendit in quibus casibus augetur: ⁊ in quibus eq̄tur. Et dicendum est: ꝙ si ostendisset planius fuisset locutus: sed non ostendit propterea: qz ex his: que declarat satis poterat comprehendi: in quo casu competit augmentatio ⁊ equatio cibi: cum enim sicut dicitur a Gal. in commento pronosticorum super verbo primū egritudinum in facie pernotabis: vnum ꝓriuz debet intelligi per aliud: ⁊ medium per extrema: scito in quo casu competat diminutio cibi cum augmentatio fit cōtraria diminutioni: sciemus etiam in quo competit augmentatio cibi: ⁊ qz eq̄tio est mediū inter illa ⁊ medium notificat quodāmodo per extrema: ideo ⁊ per hoc satis pōt haberi cognitio: in quo casu competit cibi equatio. Questio. iij.

Tertio ad intell'm eoꝝ: q̄ Auicē. dicit aliquis dubitabit. p̄ vtrum in aliqua egritudine debeat cibus omnino prohiberi: ⁊ vī ꝙ non: qz cōis intētio in oī opatione medici est custodia vite: vt dz in. 9. sed vita est cō sistentia per alimentū: vt dicit ph̄s: quare in omni operatione medici est inconueniens prohibere oīno alimentuz. ¶ Jtē ꝙ virtutē debilitat: ⁊ cachochimam augmentat non dz fieri a medico: sed prohibere cibum oīno vel ieiunium facit hoc: vt ponitur 4° de reg. sanitatis: dicit enim sic ad lr̄am: rectus vero nequaq̄z nutrire q̄z diu ⁊ citra grauatiuum ⁊ nociuum stomaco: ⁊ virtutis destructiuum: ⁊ cachochime augmentatiuum ꝛc̄. Questio. iiij.

Secundo aliquis dubitabit: vtrum debeat diminui: ⁊ videt ꝙ non: qz Auicē. dicit i lr̄a: ꝙ cibus non minuitur nisi cum volumus virtutem custodire: tunc ergo ille modus dietationis non conuenit in egritudinibus: in quibus indigemus conseruare virtutē: qui virtutem non custodit: sed minoratio cibi virtutem non custodit: dz. n. in cōmen. illius affor. tenues ⁊ certe diete: ꝙ subtilis cibus virtutē minuit: q̄re ꝛc̄. Qō. v.

Tertio aliquis dubitabit vtrum debeat euacuari: ⁊ videtur ꝙ non: qz in oī egritudine virtus est debilior q̄z in sanitate: sed virtus debilis non potest equalē q̄ntitatē cibi digerere q̄z digerit vītus fortis. ergo nunq̄z in egritudine dz cibus equari. Questio. vj.

Quarto aliquis dubitabit: vtrum debeat augeri: ⁊ p̄ silī rōne arguitur ꝙ non. Deinde hoc ar-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

gulf auctoritate Ga. in cómento illi⁹ affor. tenues ⁊ certe dicte: vbi dicit: ꝙ in egritudine nũq̃ ꝓuenit cibũ augeri. Dom est ⁊ ad quoꝝ vboꝝ intellm sciẽdũ ꝙ in egritudine duplex ordinaf regimẽ. vnũ qdẽ regimen vle: qð respicit egritudinẽ ꝑm se totã. aliud vo regimẽ ordinaf in ea pticulare: qð respicit ipsaz solũ ꝑm sui ptẽ: puta vel ꝑm vnũ tps morbi: vl ꝑm aliqð accns sibi supueniẽs. Si g̃ ꝓsiderem⁹ ꝑ⁹ regimẽ in morbo dico ꝙ q̃ztũ ad hꝫ sp minuif nutriens: ⁊ huius rõ est: q̃ dcã est: qm̃ virt⁹ cũ sit lesa in q̃libet egritudine nõ pot tãtã q̃ztitatẽ cibi digerere q̃ztã pot in corpore sano. Sed in hꝫ est diuersitas: qm̃ in qbusdã adeo ꝓuenit minorari: qð ꝓhiberi debet oino nutriens: ⁊ hoc est vltime tenuiter dietare: in qbusdam aũt lz multa conueniat minoratio: tñ aliqd oz offerri: qð est tenuiter dietare: in qbusdam aũt minoratio cõuenit modica: adeo ꝙ quasi nutriens vi equari: qð est grosse dietare in genere diete: que conuenit egritudinibus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sed nõ ꝓhibef nisi cuz medicus vult vt nã occupef in maturatione hũoꝝ: ⁊ nõ minuif nisi cũ vult virtutem cum hoc custodire: ergo in q̃ztũ nutrit custodit partẽ virtutis: ⁊ inquantũ minuit custodit partẽ materiei ne natura tunc occupetur in digerendo multum cibum.

Virtus oblatio/ nẽ cibi egritu/ lo ãt ei⁹ blatio/ ẽidicat

¶ Ad intellectũ aũt huius lre: ⁊ eoꝝ: q̃ diximus supra i tribus qónibus p̃cedẽtibus ad mẽtẽ Aui. sciẽdũ sicut appa ret ex 4° cañ. in capitulo de cibatione febricitãtiũ. ⁊ ꝑ Ga. in ꝓmento scõi reg. acutoꝝ: id qð p̃ indicat oblationẽ cibi est virtus ipsa: q̃ sustentaf ꝑ cibũ: id aũt: qð indicat ablationẽ ei⁹ est nã egritudinis: ⁊ ꝓpea cibationẽ diuerso mõ fieri indicat virtus: ꝑm ꝙ ipsa se hz diuersimode ad egritudinẽ: vñ Aui. in ꝑallegato capꝰo dixit. Et subtiliatiõné qdẽ reginiinis egri signat nã morbi: ⁊ possibilitas nãe in digerẽdo ipsaz ⁊ resoluẽdo ⁊ eũando eã: ⁊ ió ẽt Aui. in capꝰo precedenti illð dixit: ꝙ cibus est amicus virtuti ex parte sui: inimicus ei ex parte inimici eius: qm̃ est amicus inimico eius: ⁊ est mã: ⁊ dixit ẽt in illo capꝰo de cibatione febricitãtiũ: ⁊ ingrossationẽ qdẽ reginiinis signat virt⁹ cibũ: g̃ directe indicat virtutis: ꝓhibitionẽ aũt cibi indicat morbus. tunc g̃ sicut opz cibũ in morbis offerre ꝑm ꝙ indicat virtus: ⁊ dispõ est permittẽs: sic opz subtrahere ꝑm ꝙ dispositio indicat ⁊ virtus est ꝓsentiẽs: nunc aũt in passionibus qbus vtus est maxime indicans cõseruationem ipsius vt i cronicis ⁊ diuturnis: qm̃ pp lõgitudinẽ morbi nõ est potẽs virt⁹ cũ multa diminutione cibi ꝓuenire vsq̃z ad tps status: q̃ propter in eis dieta qua maxime virt⁹ cõseruaf oz offerri: hoc aũt est: qð q̃si equaf: ⁊ ió in eis oz cibus hoc mó eq̃ri: ⁊ cũ hoc dispõ tollerat: qm̃ dispositio nõ idicat: cũ nõ vehemẽter molestet nãm: vt multũ nã incitef sup mãm morbi: vñ oblatio cibi eã nõ distrahit a paulatiua actione quã facit in mã in talibus morbis in talib⁹ ergo oz dieta grosse offerri: ita vt quasi dicaf nutriẽs eq̃ri. In passionibus aũt in qbus dispõ pp vehementiã eius indicat subtiliationẽ cibi: sicut sunt passiones acute: virt⁹ aũt ꝓpter breuitatẽ ipsaꝝ est contentiẽs: oz in eis dieta exhiberi: que nãm incitet sup mãm morbi: ⁊ nõ distrahit eã ab actione in materiã morbi: pp qð in talibus nõ oz eq̃ri dieta: q̃ dr absolute ꝓseruatiua vtutis: sed oz minorari: ⁊ qz istaꝝ egritudinũ q̃dã sunt: que oino indicãt incitari debere nãm sup mãm morbi pp vehemẽtiã vltimã ⁊ molestiã eaꝝ: ⁊ possibilitatẽ tollerãtie virtutis pp multã breuitatẽ ipsaꝝ: sicut sunt egritudines: que peracute dñr: quaꝝ terminatio est in ꝑ⁹ quarta: aut ad plus in prima septima: ió in talibus sic minoratio oz fieri ꝙ ꝓsus oino nutriens oẽ ꝓhiberi oz: qð est tenuissime dietare: ⁊ hoc est qð Aui. dicit in lra: ꝙ nõ ꝓhibef nisi cũ medicus vult vt nã occupef in maturatione humoꝝ: cibus. n. qñ oino auferf: tunc est cã vt nã ex toto incitef ⁊ extirpef in actione mãe morbi: oblatio aũt cibi q̃ztũcũq̃z modici eã distrahit ꝑm aliqd ꝓtingit aũt ꝙ medicus vult vt nã ex toto occupef in maturatione mãe in morbis: in qbus ꝓpter vehemẽtiã ⁊ molestiã eoꝝ est necessitas multa medicationis: ⁊ ꝓpter breuitatẽ ipsoꝝ virt⁹ tollerat: vñ nõ curamus de ꝓseruatione eius cũ cibo. Quedã aũt istaꝝ egritudinũ sunt: q̃ indicãt ꝑm plus incitationẽ nãe sup mãm morbi: ꝑm aliqd aũt indicãt ex parte vtutis ꝓseruationẽ ei⁹: sicut sunt egritudines acute absolute: in qbus pp molestiã multã idicaf ꝑm plus incitatiõ nãe super materiam morbi: vnde róne huius indicaf vt cibus debeat auferri: qz tñ ꝓpter longitudinem virtus oino absq̃z cibo tollerare non posset: indicatur ꝙ aliquid modicum ad cõseruationem virtutis offeratur: ⁊ hoc est tenuiter dietare: ⁊ hoc est qð Aui. vult dicere cum dicit: ⁊ non minuitur nisi cum virtutem vult custodire ⁊c. Dicit enim hꝫ non qz per dietam tenuẽ dicatur virtus obseruari absolute: qm̃ dieta equalis est illa: que proprie virtutem conseruat: sed tenuis eam minorat: vt dicitur in cõmento illius afforismi. tenues ⁊ certe diete ꝑm traductionem grecam: sed dicit hoc per comparationem ad dietam: in qua omnino cibus aufertur: quasi velit dicere: ꝙ in morbis in quibus oino virtus non potest stare sine cibo: immo ad conseruationem aliquo indiget cibo non aufertur omnino: sed minoratur multum: vt sic ratione aliquantuli cibi virtus possit sustentari vt istud dictum sit idem cum illo dicto Gal'. in cõmento illius afforismi: tenues ⁊ certe diete quando dicit. Danda est autem subtilis dieta causa deficientis virtutis: ad quam sustentandam precipimus dari aliquantulaz. Sic ergo apparet qũo cõsiderando regimen vniuersale: ꝙ debetur in morbo aliqñ cibus omnino aufertur: aliquando quasi equatur: aliquãdo vero minuitur ꝑm ꝙ tria sunt genera morboruz. s. cronicus: acutus: ⁊ peracutus. Si autem consideremus regimen particulare: quod ordinatur ꝑm sui partem: puta vel ꝑm vnum tempus morbi: vel ꝑm aliquod accidens superueniens tunc considerando hoc quantum ad dietam: que conuenit temporibus morbi: aliqñ cibũ prohibemus omnino vt in tempore status: sicut postea apparebit. Aliquando autem augemus vt in declinatione in quo augemus cibum per respectum ad cibum qui conuenit in alijs temporibus. Aliquando autem minuitur vt in augmento. Dicitur autem equari: vel qz in vno toto tẽpore equatur cibus: sicut in toto statu prohibendo cibũ equamus: vel sicut qz in quibusdam morbis conuenit subtractio cibi non solum in statu: sed in augmento equamus cibum in illis temporibus: similiter etiam considerando q̃ztum ad accidentia: que superueniunt aliqñ ꝓhibetur cibus oino: vt qñ accidens quod superuenit ꝓuenit ex aggrauatione virtutis: aut saltim diminuimus cibum. Aliquãdo vero augemus vt quãdo accidens aliquod proueniret ex resolutione virtutis iuxta illud: cibus ergo in statu illico dandus est accidentibus virtutem dissoluentibus. Et ex his apparet dissolutio dubitationum predictarum intellectus littere Auicẽ. Si ergo tu dicis videtur: ꝙ in nulla competat cibi ablatio: quia intentio in omni operatione medici est custodia vite ⁊c. Dicendum ꝙ verũ est: sed hic vnum aduerte ꝙ duplex est custodia virtutis: vna est q̃ztum ad victoriam morbi: ⁊ isto modo in quolibet modo diete qui fit a medico virtus intenditur custodiri: ita vt isto modo prohibitio interficeret. Alia est custodia eius: que est per restaurationem sanguinis ⁊ spiritus ex nutriente: vt qz virtus non posset tanto tempore durare sine cibo: ⁊ hoc modo non in quolibet morbo indigetur fieri custodia virtutis: sed solum in quibus propter longitudinem virtus absq̃z cibo exteriori durare non posset. Et si

dieta eq̃lis est: q̃ vtutem ꝓseruat: ⁊ qũo tenuis dicaf ꝓseruare.

Qũo ordinãdus sit cibus q̃ztũ ad regimẽ pticulare ⁊ ꝑm tps vel accidẽs.

Ad ar^m

Duplex est custodia vite.

Qũo vita ꝓhibet ꝑ alimẽtum.

Quo vita ꝓsistit p alimẽtum.

tu dicas vita est cõsistẽtia p alimentũ dõm ꝙ vita ꝓsistit p alimẽtũ extrinsecũ ⁊ intrinsecum: mõ qñ oino auferrimus nutriẽs: lz nõ sit ibi alimentum extrinsecum: est tñ ibi alimẽtũ intrisecũ qõ sufficere ꝑt tãto tpe absqz alimẽto extrinseco: ⁊ ꝓpterea nõ oẽ corꝑ ꝓmitteret totalẽ ꝓhibitionẽ cibi: sed corꝑa illa in ꝙbus ꝓcurrit cõpositio corꝑoris apta ad hoc vt qz sit spissum nõ facile resolubile ⁊ cõpl̃o vt qz sit cõpl̃onis humide: in qua multi abũdent hũores ⁊ ꝑcipue crudi ⁊ virtus: vt qz sit fortis: ⁊ cũ ꝫ etiã nõ sit debilis ⁊ sensibilis stomacus: ita ꝙ ex qualibet inanitione deficia

Sicut ibiq̃ ponit ꝓm ex hoc.

tur. Ad aliud: qõ arguit auctoritate Gal̃. dõm: ꝙ ille seruo applicabit ad corꝑora sana ⁊ ꝑcipue ad corꝑa in qb⁹ cachochimia est ꝓiuncta: que in correctione indigent tpe: in quo virtus oino absqz cibo stare nõ pot: in talibus aũt nõ loquimur cum dicimus: ꝙ conuenit cibũ oino auferri. Ad illud aũt: qõ dicebat scõo: ꝙ minoratio cibi nõ custodit virtutẽ dõm est: sicut iã dcm̃ est: ꝙ ipsa nõ custodit per respectũ ad dietã equalẽ: dz tñ custodire p respectũ ad dietã: in qua oino fit ablatio cibi. Ad illõ aũt: qõ dz de equatione ⁊ augmento apparet solutio si quis attente verba predicta consideret. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ipse quoqz semper sit solicitus de eo qõ magis suspectum est: ⁊ est virtus si fuerit valde debilis: aut egritudo si fuerit multum fortis.

¶ In parte ista rñdet cuidaz tacite dubitationi: que posset moueri: posset enim quis dicere de quo istoꝝ duoꝝ debet medicus magis sollicitari: an de virtute: rõne cuius cõpetit oblatio cibi: an de morbo ⁊ materia eius rõne cuius cõpetit ꝓhibitio cibi. Rñdet ꝙ dz sollicitari de eo: qõ est magis suspectũ: vñ si suspitio sit maior in morbo ꝓpter debilitatẽ virtutis dz plus intendere ad oblationez cibi si aũt sit timor ⁊ suspitio in morbo ratione eius dz plus intẽdere ad ablationem eius. Questio. vij.

Sed modo aliquis dubitabit: ꝙ est magis suspectũ ⁊ erroneũ: vel non dare cibũ vtute existente valde debili: vel dare egritudine existente multũ forti. Et illud nõ est aliud querere: nisi qz nõ semper potest medicus certe habere cognitionem de modo dietationis quin sit ibi aliquis error: vel versus plus: vel versus minus: quis error est tollerabilior. Et vr̃ ꝙ ꝓcedere versus minus sit tollerabili⁹ auctoritate Ypocratis in scõo regi. acutoꝝ. q dicit minui nãqz iuuãti⁹ est: ⁊. 5. ibi exponit: ꝙ difficili⁹ est remouere nocumẽtum grosse diete q̃z tenuis. ⁊ Aui. 4. can̄. capl̃o de cibatiõe febricitantiũ dicit. Cum aũt ambigua sit tibi dispositio in egritudine: tunc vt declines ad diminutionez est melius q̃z vt declines ad additionem: oppositum vr̃ vel Ypo. in illo affo. in tenuibus dietis ⁊c̃. Dicendum ꝙ regimen: qõ debetur in morbo est duplex: quoddaz est: qõ sibi debetur ex principio vsqz ad tẽpus status: ⁊ quoddã est qõ debeꝫ in ipso statu: loquendo qdẽ de illo: qõ debeꝫ sibi in statu minor est error procedere ad tenuitatẽ q̃z ad grossitiez: ⁊ rõ: qz hoc regimen. s. declinare ad tenuius nãe tẽporis est conforme: ⁊ paucuz tempus est: in quo natura dz superare humores. Sed si loquamur de regimine: qõ debetur morbo ex principio vsqz ad statũ: tũc aut loquimur de regimine vl̃i: qõ ordinatur vsqz ad tps status ab ipso ꝓncipio: aut loquimur de regimine particulari: quod est ꝑm vnãquãqz oblationez cibi: si loquamur in primo regimine sic dieta tenuis est molestior: ⁊ cã est: qz peccatũ eius est maius: qm̃ est causa defectus essentialis virtutis. Iterum ẽt cum modus permutationis talis diete sit magis ad insuetum est molestior. Similiter etiã pctm̃ eius difficilius corrigiꝫ: qm̃ corrigitur p ingrossationem: hoc aũt est malũ eo ꝙ non est conformis tempori: quod est in processu: nã tũc cibus deberet subtrahi cũ deꝫ. Silr ẽt errores contingentes difficilius tollerã

tur cũ dieta tenui q̃z cũ grossa: sed si loquamur de regimine particulari: tunc minui est tollerabilius: ⁊ hoc ideo qz dispositio q̃tũ est de se hoc indicat: ⁊ ideo Auicẽ. optime dixit: cum ignoras dispositionem saltim subtilia regimen scilicet particulare: quod offertur vnaquaqz vice: non eni intelligit de regimine vniuersali: cum illud ordinari non possit ignorata natura egritudinis. Jteꝝ etiã peccatuz talis diete facilius pot corrigi: qm̃ in egro peccatũ repletionis difficulter corrigitur: ⁊ hoc intendebat Ypo. in scõo regiminis acutorum: qñ dixit: minui nãqz iuuãtius est: in affor̃ismo vo se retulit ad regimen vl̃e: qõ debetur ex principio morbi vsqz ad tps status. Questio. viij.

Secundo aliqs dubitabit ad quid medicus debet magis intente respicere: vel ad esse virtutis: vel ad esse morbi. Et dicendũ est ꝙ absolute intentio prima ⁊ principalior dz esse ad virtutẽ: cuius signũ est: qz nos videmus: ꝙ dato ꝙ morbus ꝓhibeat oblationem cibi: si tñ necessitat virtus negligimus morbũ ⁊ nũqz virtutẽ: iuxta illud vbũ Gal̃. cibus ḡ in statu illico dãdus ẽ ⁊c̃. Etiã hoc declarat rõ qm̃ ꝑa intẽtio ⁊ principalis medici ẽ custodia vite: sine hac eniz nullũ opus eius ꝑficitur: custodire autem vitã non est aliud: sicut dz 9° nisi custodire esse triuz virtutũ: quare prima intentio ⁊ ꝓncipalior absolute est ad virtutẽ: loquendo tñ de intẽtione nõ absoluta: sed õ intentione ꝑm quã medicus inuenit recte modũ medicationis: qui ꝓuenit egritudini: sic prima ⁊ principalis intentio est illa q̃ sumit ab essentia morbi ⁊ non a vtute: ⁊ hoc est: quod dixit. 5. in nono. Igitur prima quidem intentio omniũ: que virtutis est: non tñ curatiua est: sed vt dicet qs vtiqz vinificatiua ⁊c̃. ⁊ propterea in morbis in quibus nõ est suspitio de casu virtutis tota intẽtio fertur ad id quod indicat esse morbi.

¶ Nutriens quoqz ex duabus minuitur partibus: vna earum est ex parte quantitatis: ⁊ altera est ex parte qualitatis: ⁊ tibi quidem possibile est ponere coniunctionem duarum partium diuisionem tertiam. Differentia autem inter duas dictiones quãtitatis ⁊ qualitatis est: quoniam nutriens quãdoqz est multe quantitatis ⁊ pauci nutrimenti: sicut olera ⁊ fructus qm̃ q ex eis multum comedit ex q̃ztitate nutrientis multum recipit absqz eius qualitate ⁊ qñqz est nutriens pauce q̃ztitatis ⁊ multi nutrimenti: sicut ova: ⁊ gallorꝝ testiculi. Lectio. tj.

¶ Supra Auicen. ostendit diuersitates generales que cadunt in nutriente ex parte quantitatis eius: ⁊ ostendit etiam iudicia generalia: que cadunt in modo medicationis penes illas diuersitates. ¶ In parte ista in specialli ostendit diuersitates: que cadunt circa nutriens ex parte quantitatis eius subdiuidendo vnum predictorum modorum: puta modum in quo cibus diminuitur: ⁊ ostendit etiam iudicia: que cadunt in modo medicationis penes tales diuersitates. Et etiam diuidit ista pars in duas. primo proponit istas diuersitates speciales: que cadunt circa nutriens ratione diminutionis eius. secundo tradit iudicia ⁊ regulas in modo medicationis ꝑm illas diuersitates. (secunda ibi) Nobis quoqz quandoqz necessarium est ⁊c̃.) Prima in duas. primo proponit illam diuersitatem: que cadit in nutriente ratione diminutionis eius. secundo declarat mẽbrum illius diuersitatis ostendendo dr̃iam inter ipsa. secũda ibi (dr̃ia autem inter istas duas ⁊c̃.) ¶ Intelligendum autez circa istas particulas. primo ꝙ omnis ista diminutio nutrientis refertur ad quantitatem: eo ꝙ omnia iudicia nutrientis: que hic po-

Quo bus caꝫ nui ꝑ q̃ztita ⁊ qua tatem

nit ex parte quantitatis referuntur ad quantitatem corpoream nutrientis in se: z tunc dicitur nutrimentum etiaz diminui ex parte quantitatis: qz nunc minor quantitas offert in de nutriēte: q̄z prius: vt qz prius offerebant due libre talis nutriētis: mō vo offert vna: Diminutio aūt nutriētis ex parte q̄litatis refert ad quātitatē nutritiōis ei⁹ puta ad quātitatē eius: qō restaurat: vel in qō puertit: vt tūc dr nutrimētū diminui ex pte q̄litatis qñ offert cibus: q modicū exhibet corpi alimētū: prius vo offerebat cib⁹ q multū exhibebat alimentū: diminuit autem nutriēs ſm vtrūqz hic qñ offert z minor q̄ztitas nutriētis: z ēt cibus q modicū exhibet alimētū: z ista vba pcordāt cum eo: qō dr in cōmēto illius affozismi. tenues z certe diete: vbi dr: q tenues diete cōsistunt: aut in paruitate. i. parua quātitate cibi: aut in cibo pauz nutriēte: vt est ptisana: aut supple in vtroqz: sicut hic adducit Auicē. sic ergo ois ista diuersitas recte intelligendo adhuc intelligit esse in nutriente ex parte quātitatis ipsius. ¶ Scō est intelligendū: q cibuz esse modici alimenti: hic intelligit cuius modica pars in sanguine conuertit ex quo fiat nutritio sed plurima pars eius in superfluitatē secedit: sicut isto mō olera z fructus dicunt vl̄r modici aliměti respectu cibariox: que sumunt ex carnibus. ¶ Cibū aūt esse multi aliměti hoc intelligit: cuius multa quātitas cōuertit i. alimētū vt caro. Modica aūt pars eius in superfluitatē secedit: vt sunt ova z gallorū testiculi: z intelligit hic de testiculis gallox: nō quorūcūqz: sed nūdū coeūtiū: nā cū sperma generet in testiculis ex humiditate magis est in eis de humiditate nutritiua antequam coeant q̄z postquā coeunt: z ꝓptereā contingit in qbusdam cibarijs: q modica quantitas de eis oblata: qz q̄si tota in alimētū puertit multū nutrit: in aliquibus autem multa q̄ztitas de eis oblata: qz fere tota in superfluitates conuertitur parum nutrit. Questio. viij.

Cūbz ci bo q ꝑz plimā p te ꝓuer tat in ali mētum aut i sup fluitatē.

Juxta hoc querit vñ est q aliqs cibus hz: q ſm plurimam partē eius in alimētis ꝓuertitur: aliqs vero ſm modicā z ſm plurima in supfluitatē. ¶ Dōm: q istud cōtingit ex ꝓpinquitate z longinquitate a nā sanguinis: q̄. n. sunt valde ꝓpinqua nāe sanguinis sunt multi nutriměti: qz q̄si plurima pars eox in sanguinē vertit: q est eis alimētū: que vo sunt valde lōginqua qz minima pars eox in sanguinē ꝓuertit sunt pauci aliměti. Cōtingit aūt: q cibaria q̄dā sunt propinqora nāe sanguinis: q̄dā autez longinquiora rōne triuz. Primo qdem z est potissima cā: hoc ꝓtingit ex familiaritate totius subē: que familiaritas fundatur in ꝓprietate occulta sicut hic: hec familiaritas est cā vt hoc sit alimētū huic corpi z nō illi: vt vbi gra: q fenū sit alimētū equi z non bois: sicut apparet sexto de regimine sanitatis: sic z familiaritas maior z minor est cā: vt hoc sit ꝓpriū alimētū q̄z aliud: est aūt ꝓpriū alimētū p hoc: q plurima eius pars in sanguinē q est ꝓpriū alimētū corpis: pōt ꝓuerti. Scō hoc ꝓuenit ex familiaritate q̄litatis nā q̄ familiaria magis sunt qualitate: supposito q cetera alia paria sic bñt q magis i alimētū possint ꝓuerti: z hoc ió: qz talia sunt ꝓuenientiora: alitio aūt z nutritio ꝓsistit ex ꝓueniēti z sil̄i: z ꝓpea q̄ cal̄a sunt z humida ceteris paribꝫ talia sunt magis i alimētū apta ꝓuerti q̄z alia. Tertio b̄ ꝓuenit ex mō subē. Nā q̄ subam facile bñt alterabilē ceteris paribus talia sunt valde ꝓpinqua nāe sanguinis: ꝓpea qz facili z modica egēt alteratione. vñ ex modica alteratione significatur q plurima ps eorum in sanguinē ꝓuertit: z minima in supfluitatē secedit. Et ex istis oibus ꝓuenit q vinū qz familiare est nāe sanguinis nr̄i: z ex pte totius subē: z ex pte q̄litat̄: z cū b̄ subaz bz facile alterabilē sit magis nutritiuū iter oia aliměta. Fructꝰ āt z olera: qz nō tātā bñt fāiliaritatē ad corpa nr̄a: vt caro vl̄r ponet eē modici nutriměti re" carnis. ¶ Deinde cum dicit.

Cūnū est magis nu ritiuū i er oia limēta.

¶ Nobis quoqz qñqz ē necessarium q̄litatem

minuere: z inquantitate augmentum facere: z hoc quidem est cum desiderium fuerit superans: z in venis crudi fuerint humores: z voluerimus desiderium sopire per repletionem z a venis multam prohibere materiam: ideo vt prius maturetur illud: quod est in venis: aut propter intentiones alias ab istis. Et quā doqz necessarium est nobis in qualitate augmentum facere z minuere q̄ztitatem: z hoc qdem est cum voluerimus virtutem confortare: z stōi natura rem multam digerere non vz.

¶ In pte ista dat iuditia z cañ. in mō medicationis: ſm q dependēt ab illis diuersitatib⁹: oñendo in qb⁹. ſ. casib⁹ opz vti cibo modici nutriměti z multe q̄ztitatis z in qbus cibo multi aliměti z pauce q̄ztitatis: z in qb⁹ oz minorare q̄ztū ad vtrūqz. Et p̄ oñdit i qbus casib⁹ opz vti minoratione cibi q̄ztū ad alterz istoz. Scō oñdit in qbus casib⁹ oz vti minoratiōe q̄ztū ad vtrūqz. scō a ibi (plurimum autem q nos laboramus.) Questio. ix.

Circa prīmā ptē ad intellectū lr̄e est dubitatio duplex prima qdē: qz Aui. dicit: q tūc dam⁹ cibaria mlta in q̄zto z modici nutriměti qñ fuerit vehemēs appetit⁹ z in venis fuerit crudi hūores ad b̄ vt desideriū stōi sopiatur: z a venis ꝓhibeat aggregatio māe multe. Mō istud vr̄ falsum: qz illa cibaria nō cōueniūt in corporibus in q bus abundāt hūores crudi: q̄ sunt cachochima z supfluita: sed talia cibaria: q̄ sunt modici aliměti sunt hui⁹. g̃ ꝛc. maior apparet: qz in talibus oz ꝓhiberi aggregatio cachochime. mi. appet: qz talia cibaria sunt generatiua supfluitatis multe: talia aūt vñr esse cachochima. ¶ Jtē cibaria nō ꝓueniūt in talibus corpibus: q̄ multiplicāt indigestionē: sed talia cibaria sunt hꝺ. g̃ ꝛc. maior apparet: qz in ipis oz ꝓhiberi indigestio cuz abundēt in humoribus crudis. minor apparet: qz multa q̄ztitas taliū cibox nō erit bñ digestibilis. g̃ generabit inde humor crudus. ¶ Juxta b̄ āt vlterius aliqs dicet quō est in talib⁹ fit appetit⁹ vehemēs nā appetitus talis cum ex inanitione venaz ꝓcedat: in talibus aūt vene sunt replete: z p̄cipue humoribus in quorum decoctione calor nālis laborat: q̄re vr̄ q talia facile debeant tollerare ieiuniū: z nō b̄re appetitum intensum. Scō aliqs dicet: q̄ sunt ille intentiones alie a p̄dictis: pp q̄s ꝓuenit taliū cibox oblatio. ¶ Ad intell'm ista⁹ dua⁹ dubitationum est sciendū q corpora ista de qbus hic loqtur Aui. sunt corpa ipura: de qb⁹ Ypocras dicit in scōa particula affozis. q nō p nā corpa q̄ztūcūqz magis nutris magis ledes. Ad intelligēdū g̃ quō in talibus cibatio ꝓuenit est sciēdū q cibatio duplex est: vna ē in q̄ virtus pura cibationis exist̄it: alia est in q̄ virtus medicinalis qz vel est alteratiua: vel ꝓuocatiua secessus vel vomitus: siqdē loquamur de p' cibatione b̄ est duplex: q̄dā qdē est cibatio electiua: z q̄dā dr̄ necessaria. Electiua. n. cibatio est in q̄ nihil ꝓcurrit ꝓhibēs: sed tm̄ ꝓcurrit ea q̄ indicāt ipsam fieri: z hec est cibatio: q̄ fit in corpibus sanis g̃ra cōseruationis: aut g̃ra resūptionis sicut est cibatio: q̄ fit g̃ra resumptionis in corpibus ꝓualescentiū: z hec qdē cibatio est q̄ conuenit corpibus mūdis: nō aūt in puris: sicut dixit Ypo. in affo. p̄dicto. nō pura corpora ꝛc. Cibatio aūt necessaria ē in q̄ ꝓcurrit aliqō ꝓhibēs: sed necessitas eius est maior q̄z sit ipedimētū: qō sit ꝓpillud ꝓhibēs: z talis modus cibationis necessarie conceditur corporibus in puris: hec aūt necessitas pōt esse in eis: aut ꝓpter sustentationē virtutis qñ non posset corrigi impuritas: q̄ est in eis antequam cibus offerat: vñ ad sustentationē virtutis p̄cipimus cibaria offerri. Et qñ quidē est b̄ necessitas sola: tunc offere

Cibatio duplex.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

mus talib⁹ cibaria modica in q̃ẓto ⁊ euchima. Ad hoc vt
solũ sustentet vtus ⁊ ꝓhibeat aggregatio multe medici/
ne in venis. Aliqñ aũt necessitas est nõ solũ sustẽtatio vtu
tis: sẓ necessitat ét aliqꝺ accñs ꝓiũctũ: vt i casu ꝓposito ne
cessitat ad oblationẽ cibi vehemẽtia appetit⁹: qm̃ si appe
tit⁹ nõ tolleret ꝑ cibũ: tũc seq̃ret nocumẽtum vehemẽs. ſ.
dissolo vtutis ⁊ subtractõi: qꝛ hꝫ ꝓtingũt in fame vehemẽti
sicut apparet 4° ꝺ accñti ⁊ morbo: ⁊ tũc qñ hec necessitas
adest oꝛ tribuere cibaria multa in quãto ⁊ modici alimẽ
ti: multa qꝺẽ in q̃ẓto vt appetit⁹ saciet. modici aũt alimẽti
vt ꝓhibeat aggregatio mãe nutritiue in venis ⁊ eius coꝛ
ruptio ꝓp ipuritatẽ hũoꝝ: q sunt in venis qm̃ ex pte h⁹ sp
ꝓhibet nutritio: ⁊ iõ debẽt ee modici alimẽti. ¶ Hic tñ no
tãdũ: q cũ hꝫ ét talia nõ debẽt ee alimẽti cachochimi: sed
euchimi vt nõ multiplicet ex eis coꝛruptio: nullũ. n. est icõ
uenies cibaria ee modici alimẽti: ⁊ cũ hꝫ ee euchima: sic. s.
dcm̃ fuit in 2ª fen. ca° de eis: q̃ ꝓueniũt ex eo: qꝺ comedit ⁊
bibit: q lactuca ⁊ mala granata sunt subtilis ⁊ modici ali
mẽti: sunt tñ euchima. Si ãt loq̃mur de cibatione in q̃ est
vtus medicine tũc cibatio talis ꝓcedit istis coꝛpib⁹ ipuris
vt si i talib⁹ coꝛpib⁹ sint hũoꝛes ipuri: q ad rectificationes
possint reduci ꝑ alterationem: tũc ꝓcedim⁹ talib⁹ cibaria
modici alimẽti: i qb⁹ exist vtus alteratiua ꝓꝛia q̃litati il/
loꝝ hũoꝝ: ⁊ ꝓcedim⁹ in multa q̃ẓtitate: qꝛ in modica q̃ẓti/
tate nõ alterarẽt alteratiõe: de q̃ fit curãdũ: ⁊ cũ hꝫ in ma/
gna q̃ẓtitate sunt modici alimẽti. Si ãt isti hũoꝛes rectifi/
cari nõ pñt ꝓcedim⁹ eis cibaria hñtia aliq̃ẓ vtutẽ eũatiuã
vel ꝓsupius: vel ꝓ iferi⁹: ⁊ ꝑcipim⁹ vt largiter de ipsis ac
cipiãt: qꝛ modica q̃ẓtitas ipsoꝝ ꝓp debilitatẽ vtutis: q̃ est
in eis nõ ꝓmoueret ad secessuz: vel vomitũ: ⁊ maxie istud
facimus in coꝛpib⁹: q̃ ꝓp debilitatẽ vtutis eoꝝ: aut ꝓp ab
hominationẽ multã nõ patiunt sibi vẽtrẽ solui: vl̃ vomitũ
ꝓuocari cũ aliq̃ farmaco. Et ad istã intẽtionẽ vadit q̃daꝫ
auctoꝛitas Auic. posita supꝛa i tertia fen in cap̃ de regimi
ne ei⁹. qꝺ comedit dicẽtis: ⁊ sepe ét ꝓcedit eitin cuius coꝛ
poꝛe mali abũdãt hũoꝛes: vt rẽ bonã largiter comedat: ⁊
ꝓpe cũ nõ patit vẽtrẽ sibi solui: ppea qꝺ ẽ debilis. ¶ Tũc
g̃ facile est itelligere ea: q̃ dñr in lr̃a ⁊ soluere ad oba. qñ
q̃ doꝛ ꝑ nõ vr̃: q ista cibaria ꝓueniat istis: qꝛ sunt cachochi
ma. Dm̃ q: vt dcm̃ ẽ talia cibaria nõ debẽt accipi cacho
chima. Et si dicat: q sint supfluita dm̃: q plm̃ ipsoꝝ est
aptũ ꝓuerti in supfluitates: q̃ ex digõne supfluũt: tales aũt
euacuant ꝑ ꝓpꝛias regiones. ſ. cũ fecib⁹: aut cũ vrina: ⁊ ꝑ
cipue cũ in talibus nõ sit indigentia attractiõis venaruz.
¶ Ad aliꝺ dm̃: cũ doꝛ: q sunt idigestibilia dm̃: q debẽt
accipi talia: q̃ sint facilis digõnis: sicut sunt lactuca: ⁊ spi/
nacia: ⁊ blitis: ⁊ silꝛia. ¶ Ad scꝺm cũ q̃rit iuxta hoc qñ
est possibile: q in talibus sit vehemẽs appetit⁹ cũ in venis
sit repletio. Dm̃: q hoc est pol̃e vel ꝓp abũdãtiã humo/
rũ frigidoꝝ in stomaco: ex qbus cãtur appetit⁹ canin⁹: vl̃
ex humoꝛibus frigidis abũdãtibus in venis ꝓuenit infri
gidatio vsq̃ ad os stomaci: ex q̃ infrigidatiõe cãtur ét ap
petitus caninus: ⁊ dato q in venis sit humoꝝ repletio: hꝫ
nõ obstat: qꝛ humoꝛes illi cũ sint crudi nõ sunt apti ad nu
tritionẽ: vñ mẽbꝛa ipsos respuũt. ¶ Ad aliã dubitationez
cũ q̃rit: q̃ sunt alie intẽtiones ab istis: ꝓp quas offerimus
cibaria talia. Dm̃: q iã ex dictis apparet aliquo mõ: qm̃
hoc facimus aliqñ: vel gr̃a vẽtrẽ soluẽdi: vel gr̃a vomitũ
ꝓuocãdi: sicut ét pót esse intẽtio alia: qꝛ possum⁹ ea offer
re qñ intẽdimus macra facere coꝛpa pinguia: tũc. n. vt sa/
ciet appetit⁹ eoꝝ: ⁊ diminuat nutrimẽtũ in venis: ꝓueniũt
cibaria multa ⁊ quãto modici alimẽti. ¶ Deide cũ dicit.

¶ Plurimum aũt qꝺ nos laboꝛamus in mi/
nuẽdo cibũ. aut ꝓhibendo est cum egritudi
nes medicamur acutas. In egritudinib⁹ quo
q̃ cr̃oicis minuimus: sẓ minus q̃ẓ in acutis.

In cronicis autem plus de virtute solliciti su/
mus q̃ eaꝝ crisis est longinqua: ⁊ ipsaruz sta/
tus est remotus. Quapp nisi virtus custo/
diat vsq̃ ad hoꝛã crisis stare non poterit: ne/
q̃ illud: qꝺ in lõgo digeritur tpe: digerere va/
lebit. In acutis vero egritudinibus crisis est
ꝓpinqua: ⁊ confidimus q̃ virtus ante sta/
tũ non resoluetur: q̃ si hoc timuerimus nu/
triens non plurime minuimus.

¶ In parte ista oñdit in qbus casibus vtimur minoꝛatiõe
cibi in quãto: ⁊ in quali. ⁊ ꝑ oñdit hic quãtũ ad ipsas egri
tudines. scꝺo quãtum ad tpa egritudinũ. scꝺa ibi (⁊ q̃ẓto
plus.) ¶ Circa primã partẽ intelligẽdũ: q̃ ex dictis eius
apparet: q̃ in qualibet egritudie tã cronica q̃ẓ acuta opz
cibũ minuere: ⁊ hoc ideo: qꝛ egritudo de se semp indicat
ablationẽ cibi: sicut Aui. dicit quarto cañ. capitulo de ci
batione febꝛicitantiũ: tũ qꝛ in cronicis est diminutio val/
de modica respectu eius qꝺ diminuit in acutis: idcirco in
eis doꝛ cibus equari: qꝛ q̃si equat. ⁊ ꝓpterea qñ Hal. in cõ
mento illius affoꝛis. tenues ⁊ certe diete: dixit q̃ in croni/
cis opz vtutẽ custodire ⁊ vti dieta custoditiua nõ intelle/
xit respectu diete sanoꝝ: cũ semp respectu illius ꝓueniat
minoꝛare: sed intellexit respectu diete: q̃ conuenit in infir
mis: qm̃ in cronicis adeo modicũ minoꝛamus q̃ q̃si dici/
mur dietã grossaz in eis facere: in acutis aũt multa fit mi
noꝛatio: ita vt in eis fiat minoꝛatio cibi: ⁊ q̃ẓtũ ad quale: ⁊
q̃ẓtũ ad quãtũ: ad q̃ẓtũ qdẽ: qꝛ valde paꝝ. exhibemus de
cibo: quãtũ vo ad quale: qꝛ exhibemus cibaria modici
alimẽti: sicut sunt cibaria: que sunt ex granis ⁊ oleribus
talibus eniz vtimur in eis ⁊ nõ cibarijs factis ex carnib⁹.
¶ Scꝺo notãdũ: q̃ ex dictis Auicẽ. in littera sumit: q̃ to
tus modus dietationis in moꝛbis sumit in cõparatione
ad duo: in cõparatione qdem ad quãtitatẽ distantie stat⁹
egritudinis ꝑm q̃ est longus vel bꝛeuis ⁊ cõparatiõe ad
virtutẽ ꝑm q̃ est fortis vel debilis: qñ enim status est bꝛe
uis ⁊ virtus tollerat: minuimus: aut oino cibũ auferim⁹:
quando aũt est longus ⁊ virtus debilis: tunc paꝝ minui/
mus: licet tñ in cõparatione ad hec duo sumatur modus
dietationis: principaliꝛ tñ intentio doꝛ esse ad virtutem.
Et propterea dicit Auicen. in fine paragraphi: q̃ ſz egri/
tudo sit acuta: si tñ timuerimus: q̃ virtus resoluatur nu/
triẽs nõ plurimũ minuemus: iuxta illud ét: qꝺ dicit Hal.
in cõmento illius affoꝛismi: cõtẽplari ét oportet cibus in
statu illico dãdus est: accidentib⁹ virtutẽ dissoluentibus.
Et q̃ in cõparatione ad hꝫ duo modus dietationis sumat
declarat Aliabas tertio practice dispõnis regalis: capl̃o
de regimine febꝛiũ per nutrimẽtũ ꝑ quoddaꝫ simile: dicit
eniz q̃ medici antiqui cõparauerunt medicũ ipsi peregri
no: virtutem autẽ expense: egritudinẽ aũr spacio vel vie:
sicut enim peregrinus qñ lõga est via doꝛ sibi intẽdere ma
xime ad cõseruationẽ expẽsaꝝ: qñ autẽ est bꝛeuis non cu
rat quasi de ꝓseruatione illaꝝ: sic ⁊ medicus qñ egritudo
est lõga doꝛ intẽdere maxime ad conseruationez virtutis ꝑ
alimẽtũ: qñ aũt est bꝛeuis non debet multum de tali ꝓser
uatione curare.

Questio. xj.

Sed quia dictum est: q̃ in acutis moꝛbis minui/
mus in quanto ⁊ quali supposito: quod
attenuemus dietam: vel solum quo ad quantum: vel so/
lum quo ad quale: qꝛ in vtraq̃ istoꝝ potest dieta tenu/
is consistere: vt apparet ex superioꝛibus auctoꝛitate Aui
cen. ⁊ Salie. Aliquis merito dubitabit: quod est magis
licitum: an in ipsis minoꝛare nutriens solum quo ad quã
tum: ita vt offeramus cibum plurimi alimenti: vt cibum
ex carnibus: tamen valde in modica quantitate: aut mi/

In q̃lib egritud neoz ci bum m nuere.

Mod⁹ dietãdi moꝛbi sumit i cõpati ne ad ſ tũ mo bi ⁊ ad vtuten

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

notare nutriens quo ad quale: non autem quo ad quantū. ¶ Dōm: ꝙ regulariter melior est attenuare dietā in eis rōne modici nutrimēti in ālī ⁊ nō i quāto q̄z attenuare rō ne modici nutrimēti in quanto ⁊ nō in quali. Et hec rō est duplex vna est: qr necesse est vt quātitas cibi: q̄ offert sit vtilis sustētatiua: qō nō accidit: nisi ꝓportionet corporis quātitati: vñ Gal' in cōmēto p̄ re. acutoꝝ p̄cipit vt quantitas ptisane ꝓportionet ꝑm corpis quātitatē: ⁊ non solū in cibis: vez ét in medicinis p̄cipit hoc fieri in 4° de reg. sanitatis. ¶ Scōa rō est: qr in istis egritudinibus nutriēs: qō offert opz cē ꝺueniēs qualitate: ita vt cōtrariā ālitatē hē at ālitati ipsi⁹ morbi. Nūc ât hoc nō inuenit in talibus nutriētib⁹: q̄ sunt sicut caro: inuenit aūt in nutrimētis alijs: q̄ sumunt ex olerib⁹ ⁊ ex granis: ꝓpterea regulariter in talibus febribus nō est licitū tali attenuatione nutriētiū vti. In casu tñ vt qñ infirm⁹ aliū cibū nequiret assumere: tūc ꝓcedimus cibaria ex talibus: ⁊ tūc minoram⁹ q̄ztitatē ipsoꝝ q̄ztū est poss: Sil'r ét conamur alterare ālitatē ipsoꝝ ad ālitatē ꝓxiā egritudini decoquēdo cū eis aliq̄ infrigidātia: vt sunt lactuce: ⁊ cucurbite: ⁊ similia: ⁊ precipue hoc facimus qñ prolongatio ipsaꝝ accideret: ⁊ cum hoc coniungeret debilitas in virtute. Questio. xij.

Secundo qr dictū est: ꝙ totus modus dietationis in istis accipit i cōparatiōe ad statū aliqs dubitabit de cā istius: nō. n. vī hoc esse vez: qm̄ alia ⁊ alia dispō aliū ⁊ aliū modū dietationis idicat vel ꝓmittit debere fieri: cū ꝙ alia dispō sit in augmēto ⁊ in principio q̄z in statu ⁊ in morbo nō sit tm̄ dispō tpis status: imo ét alio rū tēpoꝝ nō vī ꝙ modus dietationis magis debeat accipi in cōparatione ad tp̄s status q̄z ad cōparationē ad aliō tēpus morbi. ¶ Dōm: ꝙ duplex regimen diete in morbo attendit: vnū est regimen: qō ordinat in ipso particulare: ⁊ illud qdē regimen ordinat in ipso ꝑm id: qō de dispōne est presens: ⁊ illud regimen in quolibet morbo attendit ⁊ ordinat ꝓpter necessitatē ꝯsiderationis in quolibet morbo ad dispōnē p̄sentē: aliud aūt est regimen vl'e: qō ordinat in morbo ex ꝯiecturatiōe ꝓdurationis eius a ꝓncipio vsq̄z ad statū: ⁊ illō qdē ordinat in morbo ꝓ cōparationē ad aliqō futuꝝ: qō qdē accidet: nōdū tñ est p̄sens: ꝫ aūt futuꝝ respectu cuius hoc regimen ordinat est ꝓmutatio vehemēs ⁊ subita: q̄ in morbo oz ꝓtingere: respectu. n. istius futuri opz in morbo sic regimen diete ordinare: vt hec subita permutatio non impediat: hec aūt ꝓmutatio subita impeditur cum oblatione cibi: ⁊ iō ꝫ idicat vt sic fiat cibatio ex principio: vt in hoc tēpore virtus hāc ꝓmutationez possit tollerare absq̄z oblatione cibi: ꝓꝓ qō si ipsa oz fieri ex ꝓpinquo dietā vsq̄z a ꝑn° tenuiorē esse idicat. Si aūt oz fieri ex lōginquo dietā vsq̄z a ꝑn° grossiorē eē idicat. Ex ꝙ appet: ꝙ talis modus dietationis non in quolibet morbo attendit: sed tm̄ in morbo: in quo hec permutatio subita ⁊ vehemēs expectat: vbi aūt ꝫ nō expectat tm̄ prim⁹ mod⁹ dietationis attēditur: ⁊ qr hec ꝓmutatio vehemēs ⁊ subita in tpe status est apta ꝓtingere eo ꝙ hec ꝓmutatio vehemēs ⁊ subita nō fit nisi in tpe in quo adest vehemētia egritudinis: vltimū ât vehemētie eius est in statu: iō talis modus eius dietationis totus accipit in cōparatione ad statū: vt siqdē status fit ꝓpinqu⁹ subtilē dietā idicat: si vō lōginquus grossiorē. Oz ꝑmus modus dietationis accipit in cōparatione ad qōlibet tp̄s morbi ⁊ diuersificat ꝑm ꝙ dispō diuersificat in diuersis ptibus morbi. Et ꝓpterea in morbis in qbus dispō multū ꝑm hec tpa diuersificat: diuersificat ét modus dietationis ꝑm hec tpa i cronicis ⁊ ét acutis: oz in morbis i qbus nō est magna diuersitas: nō diuersificat mod⁹ dietationis vsq̄z ad statū: sicut est i egritudine pacutissima: in qua vsq̄z ad statum nihil offert. Et ex dictis apparet solutio ad argumētū. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Et quāto egritudo plus principio ꝓpinqua fuerit ⁊ accūtia magis geta nutriemus virtutem confortantes. Et q̄ztuz egritudo ꝑm augmentum processerit ⁊ accidentia ibi ét augmētata fuerint minuemus dietam propter fiduciam eius: quod iam dedimus: ⁊ propterea vt virtus alleuietur in hora lectaminis. In tempore quoq̄z status: regimen quoq̄z subtiliam⁹ vehementer. Et quanto magis egritudo fuerit acuta ⁊ crisis propinquior erit nostra regiminis subtiliatio maior: nisi cause acciderint q̄ nos ab eo prohibeant: quemadmodum in libris nominabimus particularibus.

¶ Dic oñdit qūo ꝯuenit minoratio nutriētis in cōparatiōe ad tpa morbi. Circa quā partē intelligendū: ꝙ ex dictis ꝫ accipit ālīter debeat minorari dieta ex pte tēpoꝝ morbi: qm̄ in principio ꝯuenit grossius dietare: in statu autem tenuissime: in augmēto aūt tenuius q̄z in principio: ⁊ grossi⁹ q̄z in statu. Sed aduertēdū: ꝙ Aui. signāter dixit: si egritudo fuerit ꝓpinqua p̄n° accūa magis geta: qr tpa morbi: sicut appet p̄ de crisi distinguuntur dupl'r. vno mō ex parte accūtiū: vt tūc dī: p̄n'' qñ accūtia sunt debilia: augmentuz qñ augent: status qñ sunt in vltimo augmenti: declinatio qñ remittūt. Alio mō distinguunt ex pte alterationis medicine: vt p̄n'' dī qñ ē medicina cruda: augmentū qñ ē manifeste digesta: status qñ cōplete: ⁊ est ꝙ aliqñ hec tpa sil' coincidunt. Aliquando vō distinguunt: vnde ⁊ possibile est: ꝙ morb⁹ sit in statu quātum ad accidentia: quantū tñ ad alterationē materie erit in principio: ⁊ ꝙ sit in statu quātū ad alterationē māe: ⁊ in declinatione quantū ad accidētia: sicut totū hoc apparet in pleureticis. iste q̄ modus dietationis est conueniens tēpori vz morbi: vt p accidētia sunt distincta: vnde in statu qñ accidētia sunt intensa ꝯuenit oīno ablatio cibi: ⁊ hoc iō: qr egritudo idicat alterationē cibationis inquātū est molesta: ⁊ qr in hoc tpe rōne accidentiū egritudo est molestior idcirco indicatur maior attenuatio cibi. Itē ét in illo tpe indicat maxime cibū debere auferri: in quo tēpore maxime nā incitat super nām morbi: qr oblatio cibi distrahit naturā ab actione in materiā morbi. ꝓhibitio aūt eius incitat ipsam super nām morbi: sicut dicit Auicē. 4° cañ. cap'o de curatione febriū putridaꝝ in generali: nunc aūt hoc fit in statu tali: qō qdē indicat nobis ex difficultate accidētiū: nā hoc ostēdit maximā incitationē nāe super nām morbi. Et hoc est: qō dicit Auicē. supra: ꝙ nō ꝓhibet cibus nisi cū medicus vult vt nā occupet in maturatione humoꝝ. Itē talé modū dietationis virtus ꝯsentit: qr ex difficultate accidētiū ostenditur breuitas tēporis. In statu aūt in quo sola alteratio eēt nāe absq̄z accidentiū difficultate talis modus dietatiōis non indicatur: tum qr in tali statu non est egritudo molestior q̄z prius: immo minus: tum qr non ostenditur maxima incitatio nature super materiam morbi: immo paulatiua ⁊ debilis: tum qr virtus propter longitudinem non esset tollerans ⁊ permittens: immo indicat ꝙ conseruetur: propter quod in tali statu non tenuior: immo grossior dieta conuenit: sicut expresse precepit Ypocras in primo regiminis acutorum in illo passu: sed quanto plus est sputi ⁊c. In principio autem in quo sunt accidentia debilia conuenit grossius dietare: tum quia egritudo consentit cum non sit molesta: tum qr nā non vehementer incitatur ꝫ materiā morbi: tū qr ꝓmutatio talis est minus ad insueta: cū in tēpore sanitatis grossa dieta fieret: tū ét: qr ex ꝫ mō diete vtus postea poterit tollerare absq̄z cibo aduentū crisis. In augmento aūt ꝑm ꝙ pricipat partiz ꝯditioni

Tēpora morbi dupl'r diuiduntur.

bus vtriusq; per cõparationẽ ad ꝓncipiũ: z ad statũ grossius ꝙuenit dietare q̃z in statu: tenuius aũt q̃z in principio: vt ergo Auicẽ. ostẽderet q; suus sermo refertur ad tempora: prout accidentibus sunt distincta: dixit signanter. Et quanto egritudo plus propinquior principio fuerit: z accidentia magis quieta: z similiter etiam hanc conditionẽ addidit augmento. ¶ Secundo intelligendum quando dicit q; q̃sto egritudo fuerit magis acuta z crisis propinquior subtiliatio fiet maior: nisi accidant cause que prohibeant: q; iste cause prohibentes possunt esse ex parte accidentium: cum quibus virtus resoluitur: sicut dictum est supra: q; accidentibus superuenientibus in statu illico cibus dandus est: aliquando ex parte dispositionum corporis: sicut sunt corpora que faciliter resoluuntur: aut corpora que habent debile os stomaci: aut corpora que sunt exuberantis carnis: z multi caloris innati: quoniam nullum istorum corporum potest cibum dimittere: sicut expſſe dicit Auicenna quarto cano. in capitulo de cibatione febricitantium. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Nutriens preterea ſm hoc q̃dez ex eo q̃ fit nutrimentũ duas alias hz operationes: que sunt velocitas penetrationis: sicut dispõ vint: z tarditas penetrationis: sicut dispositio assatorum z frixorum. Et etiam spissitudo substãtie eius: q̃ ex ipso generat in sanguine: z eius retentio: sicut est dispositio nutrimẽti carnis porcine z vituline: aut ipsius subtilitas z resolutionis eius necessitas: sicut est dispositio nutrimẽti: quod fit ex vino z ficubus.

¶ In parte ista ponit diuersitates: que attenduntur penes nutriens principaliter ratione substantie z iudicia z canones in modo medicationis penes illas diuersitates: z. d. F. qr primo ponit illas diuersitates. secundo ponit regulas z canones in modo medicationis ſm illas. scda ibi (z nobis: quidem est necessarium nutriens.) ¶ Circa primam partem intelligendum: q; diuersitas nutrientium: que hic ponitur est penes duo. s. penes velociter z tarde penetrare: z penes generare alimentum solidum: quod difficulter resoluitur z adherens. Et penes alimentum subtile z non adherens: quod faciliter resoluitur: z hec q̃ dem diuersitas vltima in nutriẽtibus manifeste est ex parte substantie: quod enim nutriens generet nutrimentum solidum difficulter resolubile: hoc est ex parte substantie: vt qr grossum est z viscosum: sicut est caro porcina: z vitulina. Q; autem generaret nutriens nutrimentum subtile faciliter resolubile: hoc etiam est ex parte substantie: qr subtile est non viscosum. Sed diuersitas prima: que est ex parte penetrationis cite vel tarde non solum est in nutrientibus ex parte substantie: sed etiam alterius: iuxta quod intelligendum: quod nutrimentum potest esse velocis vel tarde penetrationis dupliciter. Uno modo ex parte alterationis: z isto modo: que difficulter alterantur difficulter penetrant: que autem faciliter: faciliter penetrant Et isto modo assata z frixa: qr sunt difficilis alterationis tarde penetrant: nam ista ex modo preparationis: vt qr ex artificio densantur partes exteriores: z includitur humiditas multa interi⁹ difficulter a stõaco elaborant. Alio mõ pót eẽ velocis: vel tarde penetratiõis rõne q̃litatis inherẽtis ei: z ista q̃litas pót eẽ: vel rõne subẽ ipsi⁹: nã cibaria subtilia z hũida cito penetrãt: grossa ãt z sicca tarde: aut rõne modi cõplexionis ipsius: nã calida citius penetrãt: frigida ãt tardi⁹ z hũida citi⁹: tardi⁹ ãt sicca: aut hoc conuenit ex pte familiaritatis eius ad corp⁹ nr̃m: z qr oia ista reperiunt in vino: idcirco inter oia nutrimẽtia ponit vinus

esse citioris penetrationis. ¶ Deinde cum dicit zc̃.

¶ Et nobis quidem est necessarium nutriens quod cito penetret cum casui virtutis animalis succurrere volumus: z eius resolutioni: z non potest stomacus z virtus tolerare: vt nutriẽs digeratur: quod tarde digeritur. Et nos quidem a nutriente terremur: quod cito digeritur: cum accidit vt nutriens precedat: quod tarde digeritur: z timemus ne cum eo misceatur: z fiat ſm modum quem iam diximus. Et terremur etiam a nutrimento grosso cum pro certo scimus q; accidunt oppilationes. Sed eligimus cibum fortis nutrimenti z tarde digestionis propter eum quem confortare volumus z exercitijs fortibus preparare. Rarum quoq; nutriens eligimus propter illum cui velociter accidit pororum spissitudo.

¶ Ponit iudicia i modo medicatiõis ſm illas diuersitates. Et quecunq; dicit: z cã ẽt eo⁹: q̃ dicit: qr nõte sunt idcirco discurrere nõ curam⁹: caderet aũt hic q̃ de ordine nutrientis subtilis z grossi: q;. s. debeat p̃mitti in comestione: ſz qr hec dubitatio ptinet pricipaliter ad tertiã sentiõ hic discurrere eam nõ curamus. ¶ Deinde cum dicit z c̃.

¶ Medicatio aũt: que fit cum medicinis tres habet regulas: vna earũ est regula eligẽdi eius qualitatem. s. eligendi ipsam calidam aut frigidam: aut humidam: aut siccam. Et secunda est regula ipsius eligendi quantitatem: z hec q̃dez regula diuiditur in regulam mensurandi ipsius qualitatem. cilicz siue caliditatis gradum: aut frigiditatis: aut reliquarum ab istis. Et tertia est regula ordinandi suã horã. Lec. vj.

¶ Prius Auic̃. determinauit canones in mõ medicationis rõne vnius instrumẽti: q̃ est dieta: hic ꝓsequit canones z regulas generales circa modũ medicatiõis. q fit cũ altero istrumẽto. s. cũ medicinis: z. d. F. qr ꝓponit circa quot attẽdũtur he regule in medicinis. Secundo prosequitur de regulis circa vnumquodq; illorum. secunda ibi (in electione vero qualitatis.) Questio. xiij.

Circa primã partẽ: qr Aui. ponit q; medicatio: q̃ fit cũ medicinis hz tres regulas ſm q; tria eligimus in medicinis. s. qualitatẽ ꝙueniẽtẽ: z quãtitatẽ: z tẽpus: aliqs dicet: vr̃ q; ipse fuerit defectiuus: qr nõ solũ in medicinis eligimus qualitatẽ primã: imo ẽt eligimus v̊tutes scdas z tertias: vt puta: q; medicina sit resolutiua vel stiptica: z q; medicina sit frãgitiua lapidis: z ꝓuocatiua vrine. Itez ẽt regula eligẽdi locũ p quẽ debet imitti: puta p partẽ superiorẽ: vel inferiorẽ. Itez ẽt est regula pmixtionis ipsarum adinuicem: cũ ergo oia ista eligamus preter illa: que ponit Aui. in littera videtur q; fuerit defectiuus. ¶ Dicẽdum q; medicatio que fit in medicinis habet tres regulas: z hoc ideo qr tria sunt que considerãt in oi hñte v̊tutẽ alteratiuã: q̃ corpi approximat: sicut appet in techni ꝙueniẽs q̃litas: ꝙueniẽs q̃ztitas: z cõueniẽs tp̃s: z qr ſm vnũq; q̃ istoz attẽdit regula: idcirco regulares ponũt eẽ tres i mõ approximatiõis me ad corp⁹. Et ex dictis Aui. i lr̃a appet: q; quãtitas: q̃ hic intelligitur in medicinis nõ solũ est quãtitas ponderalis: vt verbi gratia:

bi gratia:q̄ medicina:que approximatur fit vnius.2.aut duar:sed ēt intelligit hic quātitas gradualis:vtputa: q̄ medicina fit tāte caliditatis vel tāte:q2 gradus est quāti tas repta in qualitatib⁹ medicinar:z ꝓpterea sub q̄ztita te cōprehēdit ꝯsideratio gradus medicinar. ¶ Ad rōnes aūt dōm:q̄ si videant eē alia:q̄ ꝯsiderant in medicinis p̄ ter ista dicemus:q̄ aut illa reducunt ad ista:sicut vtus 2ª z 3ª:q2 p̄cedūt a vtutib⁹ primis reducunt ad p̄mas. z iō regula:q̄ attēditur circa istas pōt reduci in gñe ad regu/ lā:q̄ attēdit circa primā. ¶ Cognitio aūt de loco:p̄ quaz dz medicina imittit:pōt dici q̄ cōprehenditur sub regula eligēdi q̄titatē:nā sicut inferius appebit q̄titas diuersifi catur penes locar:p̄ que dz approximari: z iō sub regula de q̄titate dz ēt intelligere regulā de loco. Silr ēt regu/ la de cōmixtione ipsar̄ adinuicē pōt reduci ad regulā de q̄titate:q2 sicut iferius apparebit ponēdo regulas circa q̄titatē:ponet regulā de mō p̄mixtionis medicinarū ad/ inuicē:aut pōt dici q̄ reducit ad regulā de electone quali tatis ipsar̄:q̄m ex diuersa cōmixtione medicinar̄ adinui cē resultat in eis alia z alia q̄litas:z iō regule:que atten/ dūtur ēt circa q̄litates medicinarū simpliciū:attendūtur etiam circa medicinas commixtas:aut dicemus q̄ circa ista p̄prie nō attēdūtur regule generales:de quibus est intentio:sed attēduntur regule spāles:quarū ptractatio nō ꝑuenit huic libro:sed libris ptikularib⁹:z ꝓpterea cir ca illā he regule non ponunt. ¶ Deinde cū dicit.

¶ In electione autez qualitatis medicine absolute non habetur cognitio nisi per cognitionē speciei egritudinis:quoniam cuz egritudinis qualitas scita fuerit erit medicina eligēda: que ei in sua qualitate sit contraria:quoniam egri/ tudo suo medicatur contrario: z conseruatur sanitas suo simili.

¶ Hic p̄sequit de regulis circa vnūq̄q̄z illor̄. Et p̄ ponit re gulā:p̄ quā docet eligere q̄litatē. Scō ponit canones z regulas:p̄ quas docet eligere q̄titatez. Tertio ponit ca/ nones z regulas:p̄ q̄s docet eligere ꝑueniēs tp̄s. 2ª ibi (q̄z/ titatis āt ipsi⁹:) 3ª ibi (ex tpe aūt egritudinis.) vez est q̄ ibi est q̄dā inordinatio:q2 sicut appebit infra:aliq̄ post/ ponit illi ptī:q̄ dz p̄mitti. ¶ Circa p̄ᵐ partē nōⁿ:q̄ hoc q̄ dicit absolute p̄t multiplr cōponi:q̄ocūq̄z tñ cōponat intell⁹ est verus:p̄m tñ diuersitatē cōpōnis resultat alius z alius intell⁹:vno.n.mō potest cōponi cuz hoc q̄ dixit qualitas:vt sit sensus:q̄ in electione qualitatis absolute ipsius meⁿᵉ non hr̄ cognitio ꝛc̄. z dixit sic absolute:nā q̄li tas:que repitur in medicina pōt dupliciter ꝯsiderari. vno mo do absolute. alio modo sub eē ꝑcto:vt q2 ꝑbit ad gradū talē vel talem:modo cognitio ꝑueniētis q̄litatis medici/ ne:q̄ habet ex specie egritudinis:tē cognitio de qualitate ipsius absolute:vtputa q̄ debeāt approximari calida vl frigida ꝛc̄. q̄ aūt debeāt approximari in tāto gradu cali/ ditatis vel tāto hoc non solū cognoscit ex specie morbi: sed ex alijs:alio modo pōt cōponi cum hoc q̄ dixit: me/ dicine:z tūc dicem⁹ q̄ dixit absolute:vt ipse oñdat q̄ loq tur de medicina:vt tm̄ hz virtutē medicinalē:z non nām cibalē:nam natura cibalis non solū hz mensurari ex spe cie egritudinis:sed ēt ex modo virtutis:z ex alijs sibi an nexis. vñ mō erit sensus litter:intellectione 2ᵒ q̄litatis medicine absolute. i. medicine put ꝯsiderat solum ratio/ ne virtutis medicinalis. Alio mō pōt cōponi cuz hoc q̄ dixit egritudinis:z tūc est sensus:q̄ in electione qualita/ tis medicine non hr̄ cognitio nisi ex specie morbi:per spe ciem quidē morbi eēntiā eius intelligens:vt istud dictuz concordet ei q̄ dr̄ 3ᵒ de ingenio. Signationes curādi ab essentia morbi sumēde sunt. Questio xiiij.

Qualitas ī medicia p̄t 2ʳ doceri eligi.

Sed ad p̄fectionez intell⁹ lr̄e aliq̄s dubitabit dicēs nō eē vez:q̄ q̄litas meⁿᵉ solū eligat ab eēnᵃ morbi:q̄m aliq̄n eligit a cā egritudis:q2 si cā egritudis ē cal'a nos approximamus ea:q̄ sunt frigida:si aūt frigida ea:q̄ sunt cal'a. ¶ Itez ēt non solū eligimus q̄litatē meⁿᵉ ex re p̄ter nām:imo ēt ex re nāli:vtputa ex membro. z ex etate. Ex mēbro qdē vt si aliq̄s hz debilitatē intestinorū: vel viscez:scimus q̄ nō debemus ei dare aquā frigidā:z ex hoc ēt scimus q̄ medicine dulces nocēt oppil'onibus epatis z splenis:ꝯferūt aūt oppil'onibus pectoris z pul/ monis. Silr ēt hoc indicat nobis ex etate: vt si aliq̄s se/ nex febricitat:nō ꝑueniēt sibi tm̄ frigida:sicut si aliq̄s iu/ uenis febricitaret. q̄ tūc non eligit soluz qualitas meⁿᵉ ex spē morbi:sed ēt ex alijs. ¶ Rñdeo q̄ quañ sol'o h̄ iā ha/ betur ex expōne p̄dicta. nā qualitas dupl'r pōt doceri eli gi in medicina. vno qdē mō absolute:vt q̄ sit cal'a vel fri gida absoⁿᵉ. alio mō pōt doceri eligi qualitas meⁿᵉ ꝑcte z determinate. s. vel q̄ztū ad gradū:vt q2 doceat eligi meⁿᵃ in tāto gradu caliditatis vel tāto:vel q̄ztum ad mām: vt q2 doceat eligi hec mā medicine z nō illa. p̄ quidē mō ele ctio q̄litatis hr̄ ab eēntia morbi:sicut.n.dcm̄ est:signatio/ nes curādi sumunt ab eēntia morbi z non ab alio: z hec rō q̄re. s. inuētio q̄litatis in meⁿᵃ absoⁿᵉ oz sumi solū ab es/ sentia morbi z nō ab alio ē:q2 ab illo:qđ solū idicat:q̄ ei debeat medicatio:ē sumēda inuētio q̄litatis in meⁿᵃ:q̄m cū hac ptīcit medicatio. Sz egritudo solū indicat:p̄ ei de beatur medicatio z nihil aliud. Et h̄ iō q2 egritudo est il lud:qđ se indicat debere auferri z destrui:cū fit aliqd p̄e ter nām. Medicatio āt non ē aliud nisi destructio ei⁹:qđ est p̄ter nām:siē ꝯseruatio ē custodia rei nālis. Quare so lū ab eēntia morbi indicat inuētio q̄litatis absoⁿᵉ in meⁿᵃ: z h̄ modo h̄ intelligit Aui. Sz inuētio q̄litatis in meⁿᵃ ꝑ/ cte:aut q̄ztū ad gradū:aut q̄ztū ad mām:nō solū eligit ab eēnᵃ morbi:sed ēt ex alijs:ex qb⁹ ptikulat z ꝑbitur eēntia morbi:hec aūt sunt nā mēbri z vtus:z alia istis annexa. Et ex h̄ apparet sol'o ad argᵐ 2ᵐ. ¶ Ad p̄ᵐ aūt dōm: dicit vnoᵐ:q̄ noie morbi comprehēdit hec cā z accñs:cū oib⁹ eis ꝑueniat eē p̄ter nāz:z rōne isti⁹ indicat qđcūq̄z istoz: q̄ dz auferri z a corpe remoueri:vel dōm:q̄ hic Aui. lo/ quit i medicatione:q̄ p̄prie z vere ē curatio:nā p̄prie z vere curatio debet morbo:accñti aūt non ē vere:sz ꝯsequit aliud:siē vmbra ꝯsequit corpus:siē dr̄ in xiᵒ. curatio aūt:q̄ debet cāe nō dr̄ p̄prie curatio:sz magis p̄uisio:siē appet i techni:z in illo affoᵐᵒ q̄cunq̄z egritudines ex plenitudine fiūt ꝛc̄. ¶ Ultiᵒ aūt notandū:q̄ Aui. ostēdens:q̄ ex essen tia egritudinis sumit inuētio qualitatis medicine insinuat modū p̄m quē sumitur indicatio ab essentia eius:q̄m in/ dicatio q̄ sumit ab eēntia ipsius:est indicatio:que indicat debere offerri medicinā ꝓpriā qualitate. Et rōnē assignat: que fundatur super illo p̄nᵒ:quod ois egritudo curatur suo ꝓprio:z q2 de hoc queretur inferius: idcirco hic de h̄ nihil amplius est dicēdum. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Quantitatis aūt ipsius mensura ex duabus cognoscitur partibus p̄m modum mēsure ar/ tificialis ex natura membri:z ex quātitate egri tudinis: ex rebus que super illud sua signant conuenientia z aptitudine ipsarum: que sunt genus:z etas:z consuetudo:z tempus: z re/ gio:z ars:z virtus:z forma.

¶ Hic ponit canones z regulas:p̄ q̄s docet eligere q̄ztita/ tē medicine:z duo facit. q2 p̄ ꝓponit ex qb⁹ electio q̄ztita tis meⁿᵉ cognoscit. Scō declarat qūo ex illis meⁿᵉ q̄ztitas indicat. 2ª ibi (nāe ẋo mēbri cognitio.) ¶ Circa p̄ᵐ par/ tem:q2 aliq̄s posset dicere qūo dicit:q̄ mēsura q̄ztitatis co gnoscit ex duab⁹ ptib⁹:z tñ enumerat tria:ex qb⁹ cogno/

ſcitur.ſ.nām mēbri:ꝛ quātitatē egritudinis:ꝛ resꝛque ſignāt ſuper illa ꝓueniētia ꝛ aptitudine ſua. Intelligēduꝫ: ꝙ Auí.in verbis ſuis vult oñdere:ꝙ ly ſint tria:ex qbus ſumaf hec idicatio:tñ duo ſunt illa ex qb⁹ ꝑn' ſumiſ idicatio.ſ.nā mēbri ꝛ quātitas egri^itis:ex alijs aūt nō ſumiſ indicatio niſi mediāte nā mēbri ꝛ q̄ntitate egritudis:ꝛ ꝓpterea ille res vocanf potius coindicationes:ſiĉ iſte res vocātur indicationes. ¶ Scō eſt intelligēdū:ꝙ Auí.ſignāter dixit ꝑm modū mēſure artificialis qm̄ ꝑm certitudinē ex iſtis:nec ex alijs ꝑt pūctualr quātitas medicie cognoſci:qm̄:vt dī 3ᵘ de ingenio:ꝙ certa rerū q̄ntitas non ꝑt calamo ſcribi:nec lingua ꝓferri:ly tñ nō poſſim⁹ ea certe cognoſcere:poſſumus tñ ea cognoſcere cū quadā cognitione artificiali:q̄ vocaf cōiecturativa:in qua cognoſcimus large q̄ntitatē medicine:ꝛ q̄ntū ad pondus:ꝛ q̄ntū ad gradū:ꝛ talis cognitio non ſolū circa ƀ:ſz circa multa alia:q̄ in medicina ꝓſiderant hr̄:ſicut apparet in techni:ꝛ ꝑmo de interioribus. ¶ Tertio notandū:ꝙ ꝑ genus intelligit ſexū:per virtutē aūt intelligit virtutem corporis regitiuā totius ꝛ mēbroꝝ:ꝑm quā dī eſſe forte vel debiliter ꝓ formā aūt intelligit habitudinē corporis:ꝑz quā aliquid dicif eſſe pingue vel macrū. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Nature ℞o mēbri cognitio quatuor rerū cōtinet cognitionez ſcilz complexionis membri: ꝛ creationis:ꝛ eius ſitus:ꝛ ipſius virtutis.

¶ Hic oſtēdit qūo ex ꝑdictis ſumatur electio medicine. ꝛ tria facit:qr ꝑ oñdit qūo ſumaf indicatio ex nā mēbri.ſecūdo qūo ex quātitate egritudinis.3°qūo ex rebus:q̄ ſignant ſuper illud conuenientia ꝛ aptitudine ipſarū.ſecūda ibi (ꝑm ℞o egritudinis q̄ntitatē.) 3ᵘ ibi (cognitio autē rerū:que ſua ſignant ꝓuenientia.) Uerū eſt.ꝙ illa pars ē trāſpoſita:ſicut videbitur:ꝑma pars diuidif in duas: qa ꝑ oſtēdit:ꝙ ſunt ea a qb⁹ accipimus indicationē de quātitate medicine ex natura mēbri.ſcō oſtendit quomodo ex illis ſumatur hec indicatio.2ᵘ ibi (ꝛ complexionis quidem membri.) Queſtio. xv.

Circa primā partē eſt dubitatio. Primo qr Auí. videtur deficere:qr cōnumerans ea: que ꝑtinent ad naturā mēbri non ꝓnumerat vnitatē:ꝛ tñ vnitas ē natura ipſius:ſicut ꝛ cōplexio ꝛ cōpō. ¶ Scō aliq⁹ dicet vr̄ ſuperfluus:qr ꝑ cōnumerauit virtutē inter res:q̄ ſignant ſua cōueniētia ꝛ aptitudine:nūc aūt cōnumerat ipſam in natura mēbri:ꝛ tñ natura mēbri poſita eſt ſupra diſtincta ꝑ virtutē. Iterū ēt cōnumerans cōpoſitionē non fecit mētionem niſi de creatione ꝛ ſitu:ꝓp quod nō fecit mētionez de quātitate ꝛ numero cū ſint nāe cōpl'onales. ¶ Dicendum ad hec ꝑ:ꝙ Auí. mentionez non fecit de vnitate nec de quātitate ꝛ numero:aut qr ab eis nō ſumiſ indicatio ſup quātitate medicine:de qua ſit curandū:aut qr ab eis nō ſumiſ multa artificialitas in iudicando:ab illis aūt:q̄ ponit ſumiſ indicatio plus:ꝛ eſt artificiū maius in ꝓſideratione ipſoꝝ. ¶ Ad illud aūt:qō obijcif de virtute dicē dū:ꝙ virtus pōt ſumi dupl'r. Uno mō q̄ntū ad ſubam ipſius ꝛ opationē:que imediate ꝓcedit ab ipſa in mēbro:ꝛ ƀ mō virtus eſt de his:q̄ pertinēt ad nām mēbri:ꝛ ſic cōnumeraf hic. Scō mō pōt accipi virtus quantū ad q̄dam proprietatē:que ex opatione ipſius reſultat in corpe vl' i mēbro:ꝑm quā dī corpus aut mēbruꝫ eſſe forte vel debile:ꝛ hoc modo eſt de rebus:que ſignant conuenientia ꝛ aptitudine ſua:ꝛ ſic virtus intellecta eſt ab Auicen. in ꝑcedenti paragrapho. ¶ Deinde cum dicit.

Uirtus mēbri ꝑt ſumi 2ᵖ.

¶ Et cōplexionis quidē mēbri qm̄ cū eius naturalis cōplexio ſcita fuerit:ꝛ ipſius cōplexio in egris ſcietur per mēſuram eſtimatiuā quanto eius cōplexio naturalis elōgata fuerit. ſcietur ergo menſura q̄ntitatis qua ipſa reduci poſſit ad tēperiez. ℞.g. qm̄ ſi ſanatiua complexio fuerit frigida:ꝛ egritudinalis calida:tunc iā multa elongatio erit a complexione ſui:ꝛ tūc multa indigebit infrigidatione: ꝙ ſi ambe fuerint calide ſufficit ei parua infrigidatio.

¶ Hic declarat ꝑm quem modū ſumitur indicatio a predictis.ꝛ ꝑ oſtēdit ꝑm quē modū ſumiſ a cōplexione.2°oſtēdit ꝑm quem modū ſumitur a creatione.3°ꝑm quem modum ſumiſ a ſitu.4°ꝑm quem modū ſumitur a virtute.2ª ibi (ꝛ creationis quidez.) 3ᵘ ibi (ꝛ ſitus quidem.) 4ª ibi (ꝛ vtilitas quidē que ſequtur.) ¶ Circa primū intelligendum:ꝙ Auic. ex cognitione cōplexionis mēbri docet cognoſcere menſurā quātitatis medicine:ꝛ q̄tū ad quantitatē ponderalē:ꝛ quātū ad gradū:nam hoc eſt verū quātum ad q̄ritatem vtrāq;:ꝙ ſi complexio naturalis fuerit frigida ꝛ egritudinalis calida:qō indigebimus approximare infrigidātia multa:ꝛ in q̄ntitate ponderali:ꝛ in gradu:ſi aūt ambe fuerint calide ſufficiūt infrigidātia modica in quātitate pōderali ꝛ in gradu. ¶ Scō notādū eſt ꝙ cōpl'o cuius cognitio adiuuat ad cognitionem mēſure quātitatis medicine eſt q̄cunq; cōplexio ſub qua corpus viuit ſanū:ſiue ſit illa cōplexio ex generatione ꝓtracta:ſiue non ſit ex generatione ꝓtracta:ſed ex conſuetudine rerum non nāliū:qm̄:vt dī in.8. conſuetudo eſt ꝓſernāda quemadmodum ꝛ nā:ꝛ propterea ſic indicat complexio acquiſita per conſuetudinē:ſicut indicat complexio naturalis ex generatione contracta. Queſtio. xvj.

Tertio aliq⁹ dubitabit de his:q̄ Auí. inſinuat in lr̄a qm̄ Auic. inſinuat ꝙ cognitio q̄ntitatis me^ne ſumiſ ex cōpl'one ꝑ ƀ:qr ex cōpl'one cognoſciſ q̄ntitas lapſus:nā ſi lapſus:q aduenit ē grauis cōpl'oni ſanatiue ſignificaf:ꝙ maior ē lapſus:vñ maior ꝓuenit q̄ntitas me^ne. Sz aliq⁹ dicet ƀ nō eſſe verū:vr̄ enim ꝙ ex ſitudine indicetur ꝙ ſit magnus lapſus:ꝛ ex ꝓximitate indicef parvus: qm̄ diſpoſitio fortificaf in patiente diſpoſito: debilitatur aūt in patiente inepto:ꝛ propterea ſi corpus eſt calidum ex leui cā incidet in fortē egritudinē calidam:in egritudinem aūt frigidaz non incidet fortē:ēt ex cā forti niſi eſſet valde fortis:actus enim z activoꝝ ſunt in patiēte diſpoſito: vt eſt ſnia Gal'.primo de febribus. Qō. xvij.

Secundo aliquis dubitabit de dicto Auí. non.n. vr̄ verū ꝙ corpus lapſum ad diſſimilem lapſum indigeat fortiori medicina q̄z lapſuz ad ſil'ez. Probatur:qr ſuppoſito:ꝙ iuuenis calidus egrotet cauſone ꝛ ſenex flegmaticus:multo amplius frigidiora dabim⁹ iuueni q̄z ſeni. ¶ Iterū ēt poſito ꝙ cholicus hic incidat cauſonē:ꝛ flegmaticus frigidiora videnf debere afferri cholerico q̄z flegmatico:qm̄ ƀ cholericus indigebit frigidis ꝓp duo ꝛ propter egritudinez:ꝛ ꝓpter cōpl'onē eius nālem:qr corpa diſtemperata debēt per ꝓtraria ꝓſeruari:ſicut tēperata per ſiñia:vt dicif primo alimētoꝝ prohemiali cap'. Sed hic frigidus indigebit infrigidatione ꝓp egritudinē ſolum:quare maiori infrigidatione indiget ille q̄z iſte:ꝛ tñ ille eſt lapſus lapſu ſimili:iſte ℞o diſſimili. ¶ Ad ꝑm dicēdū:ꝙ ex lapſu ſimili vel diſſimili notificari magnā vel paruā diſcraſiaz dupl'r poteſt intelligi. vno modo abſolute:ꝛ ſi iſto modo intelligaf:dico ꝙ ex lapſu ſili poſſ⁹ argueref lapſus magnus:ex lapſu ℞o diſſimili puus propter rōnē aſſignatā:qr facile eſt vt corpus calidū ex parua cā incidat magnā egritudinē cal'am:nō aūt icidit magnam egritudinē frigidā niſi ex magna cā:vnde quātum ad hoc ꝓſiderādo.ſ.lapſum abſolute equalr pōt corpus labi lapſu ſimili ꝛ diſſimili:qm̄ in lapſuz pōt labi ꝛ parū ꝛ mediocriter ꝛ multū. Alio mō pōt intelligi ꝙ ex lapſu

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſſā ⁊ diſſimili notificet magnitudo vel ꝓuitas lapſus ſup
poſita equalitate accſitiū ⁊ ſuppoſita equalitate eius: qđ
apparet ad ſenſum tactus: ⁊ iſto modo ex lapſu diſſimili
oſtēditur eē magnus lapſus: ⁊ magna remotio: vt verbi
gr̄a: ponamus ꝙ corpus calm incidat egritudinē calaz:
⁊ corpus ēt flegmaticū incidat egritudinē calidā: dico ꝙ
ſi in vtroqz ſint accſitia ſimilia vehemētis caliditatis: ⁊ q̄
ad tactū ēt appareat equalis caliditas in corpore flegma
tico: ſicut in cholerico. dico ꝙ ſatis ſignificat eē maior re
ceſſus a diſpōne nāli in flegmatico q̄ꝫ in cholerico. Et ꝑ
ideo: ⁊q̄ nō eſt poſſibile ꝙ corpus flegmaticū ad tactū ad
tm̄ gradū caliditatis ꝓueniat vt cholicus hō: niſi multa fa
cta fit additio caliditat̄ in ipſo: ſic enim accidit hic ſicut i
exterioribus: videmus aūt in exterioribꝰ: ꝙ ſi eſſent duo
corpora: quoꝝ vnū ad tactū eſſet minus callidū: ⁊ alteruz
magis calm: minus calidū nō poſſet ꝓuenire ad vnū gra
dū magnū caliditatis: ad quē ꝓueniret corpus magis ca
lidū: niſi eēt facta maior additio calitatis in illo q̄ꝫ in alte
ro. Et iſto mō intelligit Auicē. ſed ꝑ mō arguitur. ¶ Ad
2m̄ dubiū dām: ꝙ qñ corpus eſt lapſum lapſu diſſimili: vt
ver. gratia: ſi corpus frigidū egrotet egritudine calida i
diget fortioribus frigidis in ſui medicatiōe q̄ꝫ corpus ca
lidum: ſi egrotet egritudine calm: ſuppoſito ꝙ ſit equali
tas caliditatis in vtriſqz: vt dcm̄ eſt. ¶ Et hec ratio eſt 2ꝝ:
vna eſt: que inſinuat hic ab Aui. ⁊q̄ q̄ztitas virtutis me
dicine oꝫ proportionari q̄ztitati receſſus: cū ergo i illo ſit
maior receſſus verſus caliditatē q̄ꝫ in altero: manifeſtuz
eſt ꝙ ſibi debet maior infrigidatio. ¶ Scđa cā eſt: q̄ ex
trahitur ex dictis Gal. 8. de ingenio: nā cōplexio nō ſolū
indicat ſuper inuētionē virtutis medicine inquātum ex
ipſa oſtēdit magnus receſſus: aut ꝑuus: ſꝫ ēt indicat ali
quid ex ſeipſa inq̄ztū ſeipſaz indicat ꝑ ſimilia ꝓſeruari: vt
dr̄ in. 8. Et q̄ ꝓſeruatio fit per ſiſſa: ideo corpori flegmati
co debent magis frigida: cholico aūt minus. Et ꝑm hoc
extrahit ex dictis Gal. ꝙ ſuppoſito ꝙ equal'r recederet
verſus caliditatē corpus ſſaticū per reſpectū ad ſeipſuz:
⁊ corpus cholericū per reſpectū ad ſeipſum: vt q̄ vtriq̄
remouent a ſua cōpl'one nāli verſus caliditatē ꝑ vnū gra
dum: ⁊ dato ꝙ nō eēt equalitas quo ad tactuz: tm̄ adhuc
corpori flegmatico deberent frigidiora q̄ꝫ cholerico: cuz
eius cōpl'o per talia cōſeruetur. ¶ Ad rōnē aūt dām ad
ꝑmā: ꝙ ſi ſeni ꝓueniant minus frigida q̄ꝫ iuueni: hoc nō ē
rōne diſcraſie: ſꝫ rōne virtutis debilis: que fortia nō tolle
rat. Sꝫ q̄ de hoc iterū dicet inferius: ⁊iō de hoc hic nihil
ampliꝰ dico. ¶ Ad 2m̄ cū dr̄: ꝙ ſi cholericus egrotet egri
tudine calida: ꝙ debētur ſibi frigidiora q̄ꝫ ſſatico. Reſpō
deo: ꝙ corpus cholericū in ſui ſanitate: aut erit aſſuetum
frigidis: ⁊ corpus flegmaticū calidis: aut nō: ſiqdē aſſue
tum erat dico ꝙ debent ſibi frigidiora ⁊ flegmatico mi
nus. Et rō huius eſt: q̄ ꝓſuetudo eſt ꝓſeruanda: vt dr̄. 8.
de ingenio. qm̄ cōſuetudo indicat mediāte complexione
acqſita ꝑm ꝙ ibi apparet. Si aūt iſta corpora nō ſunt aſ
ſueta talibus: tūc corpori cholerico debētur minus frigi
da: flegmatico aūt frigidiora. ¶ Et ſi dicat ꝙ iſtud corꝑ
cholericū in ſanitate ꝓſeruabat ꝑ frigida. Rn̄dēdū eſt: vt
Gal. dicit in 8ꝰ ꝙ al'r eſt in ſanitate: ⁊ al'r in egritudine: nā
qñ cōpl'o nālis eſt ꝓiuncta ſanitati ipſa tolerat qñ eſt di
ſcreta ꝓriū ſibi debere offerri vt ad melius ꝑmutet. Sed
qñ eſt ꝓiūcta egritudini tꝑali ſemꝑ indicat debere ſibi ſil'e
offerri: qm̄ ſicut ponit ibi auctoritate Hipp. ꝓſuetudines
nāe ſunt ꝓſeruāde in egritudinibꝰ ad hoc vt nā poſſit pu
gnare ꝫ morbū: neqz opꝫ in egritudine ꝑmutari aliqd nā
le: ⁊ q̄ ꝓſeruatio fit ꝑ ſiſſa: iō corpi ſſatico debentur frigi
diora: cholerico aūt minus frigida. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Et creationis qđē mēbri iā diximus ꝙ crea
tura mēbri in quatuor diuidit modos: ⁊ tu q̄

dem eā conſiderare debes. Poſt hoc ſcire de
bes ꝙ mēbrorū q̄dam ſunt: que in foraminibꝰ
ſuis ſunt facilia: ⁊ ſunt in eis interius aut exte
rius loca vacua ꝑ que expellit ſupfluitas medi
cina ſubtili ⁊ tēperata. Et eorū ſunt alia q̄ non
ſunt ita: ſed medicina indigēt fortiore. Et ſimi
liter eorū: qđ eſt rarū ⁊ qđ eſt ſpiſſum. Et raro
quidē medicina ſufficit ſubtilis ⁊ ſpiſſo eſt me
dicina fortis neceſſaria. Mđ aūt forti medicina
magis indiget: eſt illud: qđ in nulla duarū par
tium vēſtriculū hꝫ neqꝫ receptaculum. Et poſt
ipſuz ē illud: qđ hꝫ in vna parte. Et poſt illud
eſt: quod a duabus partibus habet receptacu
lum: ſed eſt ſolidum ⁊ ſpiſſum ſicut rigno: po
ſtea eſt illud: quod ea habet a duabus partibꝰ:
⁊ eſt rarum ſicut pulmo.

¶ Hic oſtēdit ꝑm quem modū ſumitur indicatio ex mem
bri creatione. Circa quā partē intelligēdū ꝑ: ꝙ hꝫ creatio
mēbri ꝓtineat quatuor nās. ſ. figurā ſupficiē viam ⁊ rece
ptaculū: tm̄ Aui. non oñdit qūo ſumat indicatio de quāti
tate medicine niſi ex duobus. ſ. ex via ⁊ receptaculo: ⁊ ꝑ
iō q̄ a figura ⁊ ſupficie aut modica ſumit idicatio de q̄zti
tate medicine: aut nō ſumit artificiū de quo fit creanda.
¶ Scđo intelligēdū ꝙ mēbrorꝫ q̄dam ſunt q̄ habēt loca
vacua ad exterius ⁊ iterius ⁊ dicunt hr̄e loca vacua ad
interius: q̄ ꝓcauitatē hnt intra ſe ad q̄ꝫ ſupfluitas pōt ex
pelli: dicunt ēt hr̄e ꝓcauitatē extra: q̄ extra ſe hnt cōica
tionē ad viā ⁊ ꝓcauitatē aliquā ad q̄ꝫ pōt expelli ſupflui
tas: tale aūt mēbruz eſt. ℞. g. ſicut renes ⁊ pulmo: q̄ hnt
ꝓcauitatē intra ſe: ⁊ ēt hnt cōicationē ad viā ⁊ receptacu
lū extra ſe. ad q̄ ſupfluitas pōt expelli: q̄dā aūt ſunt q̄ nō
hnt aliqđ receptaculū. ℞. g. vt nucha ⁊ nerui. ⁊ q̄dā repe
riūtur que ſolū hnt ꝓcauitatē aut extra ſe. ℞. g. ſicut cere
brū ꝙ hꝫ nares ⁊ palatū per qđ expellitur ſupfluitas ex
tra ſe: aut ad interius: ſicut vene. Itē mēbrorꝫ q̄dā ſunt q̄
ſunt ſube rare ⁊ laxe: vt pulmo: ⁊ quedam ſunt ſube denſe
magis vt epar ⁊ ſtomachus: mō ꝑm oia h̄ ſicut dicitur in
l'ra diuerſificat quātitas virtutis medicine: mēbro. n. ꝙ
hꝫ ꝓcauitatē ad vtrūq̄ latus cōuenit medicina debilis ⁊
ꝓportionata egritudini ipſius: ⁊ h̄ itelligit cū dicit: medi
cina ſubtili ⁊ tēperata: exponе enim tꝑata. i. ꝓportionata
diſtēperantie mēbri: ita ꝙ nō excedat vtutē ipſi ⁊ cā hu
ius eſt: q̄ facil'r a talibus mēbris ſupfluitas eūatur. Sꝫ
mēbro ꝙ non hꝫ aliqđ receptaculū ꝓuenit fortior medi
cina. ꝓpterea q̄ difficulter ſupfluitas ab ipſo expellit: ⁊
ēt difficulter virtus medicine ad ipſuz ꝓuenit: ꝓꝑ ſimiles
aūt cās mēbro ſpiſſo ꝓuenit fortior medicina: mēbro aūt
raro debilior. Et ex his apparet cauſa eius ꝙ vltimo di
cit Auicē. in particula illa: ꝙ autē forti medicina magis
indiget eſt illud ⁊c̄. Queſtio. xviij.

Sed tūc aliqs dicet: ipſe dic̄ ꝙ pulmoni debet debi
lis me^na. ¶ Contra q̄ in techni ponit: ⁊ ēt
ſtatim poſtponet ꝙ debet ei fortis. Queſtio. xix.

Itē ponit ꝙ mēbro raro debet debilis medicina.
⁊ ſpiſſo fortꝫ. ¶ Cōtra: q̄ ſplen ē mēbꝝ
rarꝫ ⁊ epar ſpiſſuz: ⁊ tm̄ debent medicine fortiores ſpleni
q̄ꝫ epati. ¶ Dām ad ꝑm: ꝙ dr̄ de pulmōe: dico ꝙ illud qđ
h̄ dr̄ ꝙ ſibi debet debilis me^na: intelligit q̄ztū eſt ex parte
ſube ⁊ creationis mēbri: in techni aūt ⁊ poſtea itelligit ꝙ
debet ei medicina fortis q̄ztū eſt ex ꝑte lōgingtatis vie: in
talibus aūt indicationibꝰ ꝓpꝫ oꝫ medicus reſpicere ad
id qđ eſt magis oñans ⁊ alterū non negligere: ſic̄ dr̄ in 8ꝰ.

¶ Ad 2^m^ oicẽdũ: ꝙ q̃tum est ex parte subę splenis ⁊ epatis bene cõpeteret spleni medicine debiliores: epati autẽ fortiores: sed rõne humoris grossi melancholici contenti in splene q difficiliter eũatur: est ꝙ ponit: ꝙ spleni fortiores competant medicine. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et situs quidem membri: quoniam per situm cognoscitur quemadmodum tu scis aut locus aut societas.

¶ Hic oñdit qualr idicatio sumit situ: ⁊ .d. f. qr p̃ oñdit q̃t ⁊ q̃ sunt ea a qb⁹ sumit indicatio ꝯsiderãdo situ. 2° ostẽdit qũo ab illis idicatio sumit de iuẽtione vtutis me^ne^. 2ª ibi. (vtilitas ℞o.) sñia patet. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Utilitas ℞o que ex societatis ꝓuenit cognitione est magis ꝓpria: propterea ꝙ partẽ magis eligis ad quã medicina trahit ⁊ ad q̃ eaz declinare facis. verbi gr̃a. cũ fuerit mã in gibbo epatis euacuabis eã per vrinã ⁊ si in epatis cõcauitate fuerit euacuabis eam per vẽtrem: qm̃ epatis gibbositas mẽbris vrine est associata: ⁊ eius cõcauitas est associata intestinis.

¶ Hic diuidit in .d. qr p̃ docet sumere indicationẽ ab istis diuisim acceptis. 2° docet sumere idicationẽ ab ipsis ꝯiunctis acceptis. 2ª ibi. (qñq̃ ẽt ꝯfert loci ⁊ societati simul) p̃ª in duas. primo ostẽdit qualr sumit indicatio a societate. 2° a loco. 2ª ibi. (Sed eius vtilitas.) ¶ Circa ꝑmã ptẽ itelligẽdũ: ꝙ vtilitas q̃ ꝓuenit ex cognitione societatis dr eẽ magis ꝓpria 2^r^. vno° dr eẽ magis ꝓpria q̃ idicationes p̃dicte: ex p̃dictis. n. indicationib⁹ sumit solũ iuẽtio q̃titatꝭ medicine: sz ex ista idicatione nõ sumit solũ inuẽtio q̃titatis medicine: verũ etiã ⁊ alterius: qm̃ sumit iuẽtio loci: per quẽ dz fieri eũatio: ⁊ q̃tũ ad hoc sic ẽ ꝓpria ẽt idicatio. q̃ a loco sumit: ⁊ ꝓpterea in talibus indicationib⁹: q̃s hic ponit Aui. nõ solũ docet inuentio q̃titatis medicine: imo ẽt alterius: puta ꝑmixtionis medicinarum ⁊ loci: lz Aui. ꝓncipalr in tota ista particula intẽdat ad docẽdũ in uẽtionẽ q̃titatis medicine. Alio mõ põt dici: ꝙ ẽ magis ꝓpria respectu vtilitatis: que habet ex loco. naz vtilitas que habet ex loco est cõior 2^r^. p̃ mõ: qr illa est triũ modorum: ista ℞o vnius. 2° modo: qr illa est cõior plurib⁹ egritudinibus. s. egritudinibus mãlibus ⁊ imãlibus. ista ℞o est magis ꝓpria egritudinibus cũ mã. Q.ō. xr.

Sed tunc aliquis dubitabit de eo ꝙ dicit: ꝙ si mã fuerit in gibbo epatis dz euacuari per vrinaz in .7. de ingenio precipit Hal. ipsam euacuari per viam secessus: ⁊ in .13. prohibet ipsam eũari per viam vrine. ¶ Dõm ꝙ si mã ꝓtenta sit in gibbo ⁊ ipsa non sit multa dz eũari per vias vrine. Et rõ huius est quã Auic. ponit in lr̃a: qr eũatio facta per partẽ propinquiorẽ est facilior. h aũt via est propinqor: cũ sit ei associata. Dico autẽ si non sit mã multa: qr si esset mã multa: tunc prius debet fieri eũatio per secessum: qm̃ mã multa nõ ẽ bñ habilis eũari per viam vrine ꝓpter strictur̃ viaruz: ⁊ postea facta minoratione per secessum dz ꝓuocari per viam vrine: ⁊ isto modo intelligit in .7. de ingenio: sz p̃ modo hic. Dico ẽt si intentio sit eũatio sola: qr si intentio eẽt derivatio ad partẽ ꝓximam: sicut est intentio in apate gibbi in ꝓncipio. tũc prohibetur ẽt ꝓuocatio vrine: ⁊ isto modo logitur in .13. sed p̃ modo hic. ¶ Ultimo aũt intelligenduz: ꝙ qñ dicit Aui. Aliud q̃ medicina trahit ⁊ ad q̃ declinare facis gratia istius ꝙ differũt tractus ⁊ declinatio: qm̃ tractus importat tractuz materie de vna parte ad partẽ aliã cum quadã distantia loci magis ⁊ violentia motus eius: sed declinatio tractus importat motum mãe de vna parte ad aliã cũ propinqtate loci: ⁊ facilitate motus: vult ergo dicere Aui. ꝙ tã in tractu mãe q̃ in declinatione cõsideramus societate mẽbri: qm̃ semper ad membꝝ sibi cõsortium ꝓptior fit euacuatio. ¶ Deinde cum dicit.

Dria inter tractũ mãe ⁊ declinationem mãe.

¶ Sed eius vtilitas que ex parte sciẽdi locũ ꝓuenit est trium modorũ vnus eorꝝ est eius longitudo ⁊ ipsius propingtas: qm̃ si fuerit ꝓpinquum sicut stomachus perueniẽt ad ipsuz medicine temperate ⁊ operabũtur in ipso: ⁊ si longinquum fuerit sicut pulmo medicinarũ tẽperatarũ virtutes corrumpẽtur anteq̃ ad ipsuz perueniant. quapropter erit necessariũ vt in earum virtutibus augmentum fiat. opz itaq̃: vt cum membrũ est propinquũ cui obuiat medicina sit virtus ipsius medicine ꝑm mensuram que egritudini sit opposita: ⁊ si ĩter ea fuerit lõgitudo ⁊ spaciũ ⁊ ẽ egritudo cui ẽ medicina necessaria quã virtus ꝓfundãs penetrare faciat: tũc necessariũ ẽ in virtute medicine plus addere q̃ ꝓpus erat ei necessariũ sicut acetũ ĩ emplo sciatice ⁊ reliqs. ¶ Et scdꝰ modus ẽt vt sciat quid medicinis sit admiscẽdũ: vt per illud velociter ad mẽbrũ perueniat quẽadmodũ medicinis mẽbrorum vrine admiscẽtur diuretica: ⁊ medicinis cordis crocus. ¶ Et tertius quidẽ modus est vt sciamus qua parte medicinã ad ipsum trãsire faciamus. ℞. g. si sciuerimus ꝙ vlcera in ĩferioribus existunt intestinis per clysteria initiemus: ⁊ si sciuerimus ꝙ sint in superioribus per illud qꝺ bibũt afferemus.

¶ Hic ostẽdit qualr indicatio sumit a loco: ⁊ qr in loco cõsideramus tria. s. distantiã loci cõem. s. vt vtrũ sit propinquius vel lõginquus: ⁊ cõsideramus ꝓprietatẽ. s. vtruz locus sit tale mẽbrũ vel tale: ⁊ ꝯsideramus ẽt distantiã loci particularẽ: que est de ꝯfinibus illius loci: ꝓp h Aui. oñdit vtilitatẽ que sumit ex loco esse triplicẽ. vnã qdez que sumitur ex lõginqtate ⁊ propingtate ipsius. nã longinqtas indicat ꝙ fortificet medicina ⁊ indicat ꝙ fortificetur altero duaꝝ modoꝝ: aut qr addatur in q̃titate vel in virtute ipsius: aut qr addat aliquid qꝺ augmentet penetrationẽ ipsius: vt non multũ in trãsitu debilitet vtus ipsi⁹: ⁊ sicut isto mõ dicit ꝙ acetũ ponit in emplo fiatice. Aliã qdem vtilitatẽ ponit que sumit ex ꝓprietate loci: ⁊ ista ꝑncipalr indicat de mõ ꝑmixtionis medicinaꝝ: vt. s. indicat ꝙ dz aliquid admisceri cũ medicina ꝙ proprietatẽ habz perducendi ipsam ad locũ. tertiã vtilitatem ponit q̃ sumitur ex distãtia ꝑticulari: ⁊ q̃tũ ad ea q̃ ꝯfinium bñt illi loco: ⁊ ista qdẽ idicat de loco p quẽ dz medicina imitti quẽ admodũ Aui. declarat in exẽplis. que Aui. ponit in lr̃a. ¶ Scꝺo intelligẽdũ ꝓp illud qꝺ dicit Aui. de pulmonet ꝙ ad pulmonẽ p̃ñt medicine transire dupl'r. Uno° lãbendo ⁊ defluendo paulatim ꝑ cãnã pulmonis ad ipsuz pulmonẽ: ⁊ hoc mõ via trãsitus medicinarũ non est multum lõginqua. Alio° p̃ñt trãsire a stomacho ad ip̃z: ⁊ isto modo via est valde lõginqua: qm̃ ꝑmo perueniunt ad meseraicas: deinde ad epar: postea aduenas: deide ad corpostea ad pulmonẽ: ⁊ sic hic intelligit Auicenna.

¶ Quandoq̃ etiam confert loci ⁊ societatis simul sollicitudinem habere ⁊ hoc quidẽ in eo quod facere debemus cum fuerit mã tota iaz

in mẽbro eũata: ⁊ in eo qđ facere debemus cũ materia adhuc euacuatur. Lectio. iiij.

¶ Prius docuit Aui. qũo ex ꝯsideratione ad locũ ⁊ societatẽ diuisiz debem⁹ indicationẽ assumere i administratione medicinaꝝ. Jn pte ista oñdit qual'r ex ipsis ꝯiũctis accipiat aliqñ idicatio i mõ curationis: cũ medicis: ⁊. d. f. qz p facit ħ. 2° ponit q̃sdã cañ. correctiuos errorꝝ q circa dcã possent ꝯtingere. 2° ibi (Cũqz diuersuz trahere volueris.) p' in. d. p oñdit in quot ⁊ qb⁹ casib⁹ ꝯsert vtilitatẽ ꝯsideratio ad ista fil': ⁊ 2° istud decl'at. 2° ibi. (Qm̃ cũ sciuerim⁹ q mã adhuc sit in descẽsuz.) ¶ Circa ꝑmã ptẽ nõn^m: q mã q̃ est cã egritudis põt q̃drupl'r se hẽre in mẽbro: qz vel est actu fluẽs: vel est iã fluxa: vel ẽ dispositа vt ipsa fluat: vel est gñata in mẽbro p paulatinã ꝯgestionẽ ipsi⁹: nũc autez q ħ Aui. dicit de mã q̃ est actu fluẽs: doz ẽt q̃si filũ mõ itelligi de mã q̃ ẽ dispositа fluere: qm̃ ista ẽ q̃si in filũ dispõne illi mãe: q aũt dicit de ea q̃ iã fluxit doz intelligi de ea q̃ iã gñata est p paulatinã ꝯgestionẽ: qz eadẽ ẽ dispõ vtriusqz: cũ eadẽ iã sit retẽta in mẽbro. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Qm̃ cũ sciuerimus q mã fuerit adhuc in descensu a suo loco materiã extrahemus postq̃z quatuor ꝯditionũ curaz habuerimus. vna est partis diuersitas quẽadmodum a dextra ad sinistram trahamus ⁊ a superioribus ad iferiora. ⁊ secũda est vt societatis curaz habeamus: sicut menstrua vẽtosis retinemus quas mammillis superponimus socio attrahentes. ⁊ tertia rectitudinum curã habere quẽadmoduz in egritudinibus epatis in dextra minutionẽ facimus basilica. ⁊ in egritudinib⁹ splenis in basilica sinistra. ⁊ quarta quidem est cum sollicitudine elongationis: ne q extrahitur valde ꝓpinquum sit ei a quo extrahitur.

¶ Hic decl'at q dixerat: ⁊ ꝓ oñdit qũo consideratio ista affert vtilitatẽ in mõ medicatiõis q debet mãe q̃ ẽ in fluxũ. 2° oñdit qũo affert vtilitatez in mõ medicationis q debet mãe q̃ iã fluxit. 2° ibi. (Sz cũ acciderit vt tota mã iam sit eũata.) ¶ Circa ꝑm^m ptẽ itelligẽdũ: q Aui. 4^or ponit cõditiones obseruari in mõ medicatiõis q̃ debet mãe fluẽti in qb⁹ ꝯsideraf locus ⁊ societas: nõ tñ q q̃tũ ad vnãquãqz diuisim ꝯsideret vtrũqz: ⁊z in oib⁹ istis ꝯditionib⁹ fil' acceptis ꝯsideraf vtrũqz: sicut ẽt nõ sufficit vna istaꝝ cõditionũ admodũ medicationis q̃ debet mãe q̃ fluit: ⁊z opz oẽs simul attẽdere. Nõ aũt a cã: q̃re opz oẽs istas cõditiones obseruare in mõ medicationis mãe q̃ ẽ in fluxu ẽ ħ: qz qñ mã est in fluxu in ipsa ẽ duplex intẽtio: vna ẽ rõne fluxus: ⁊ qz fluxui ꝓriaf tractio ad ptẽ oppositã: idcirco vna intẽtio in medicatione ipsi⁹ est diuertere ipsaz ad ptẽ oppositã. 2° intẽtio in ipsa est rõne mãe: ⁊ qz mãe debet eũatio: idcirco inq̃tũ est ibi mã debet intẽtio eũonis. Jnquãtũ q̃ ẽ ibi necessaria diuersio ad oppo^m ⁊ diuersum regrif ꝑma cõditio in qua ꝯsideraf partis diuersitas: quẽadmodũ ẽ diuersitas q̃ est ꝑm dyametrũ aliquẽ puta ꝑm partẽ dextrã ⁊ sinistrã: ⁊ ꝑm partẽ supioꝛẽ ⁊ inferioꝛẽ: sicut Aui. in lra exprimit. Et pħ dat ẽt itelligere dyametrũ profunditatis q̃ est ꝑm añ ⁊ retro. Exẽplũ aũt magis de illis duabus dyametris: qz i ipsis est elõgatio ⁊ diuersitas maioꝛ. Sil'r ẽt cũ q̃zto ps oppositа fit magis lõginqua. tanto fit diuersio maioꝛ. Adhuc facit ꝯditio 4ª in qua ꝯsideraf ne id qđ exbif fit valde ꝓpinquũ ei a quo extrabif: ⁊ qm̃ ẽt est ibi neccia eũatio vt sic attẽdif ꝯditio scđa: qm̃ qñ membrũ a quo fit tractio est ꝯsocium facilius fit p ipsum ⁊ ad ipsum eũo. Jterũ ẽt qz qñ cum societate est rectitudo: facit ħ ad prõptiorẽ eũationẽ: vt sic est ibi necessaria ꝯsideratio ꝯditionis tertie quẽadmodũ in egritudinibus epatis facimus minutionẽ ex basilica dextra: in egritudinibus aũt splenis ex sinistra. ¶ Questio. xxj.

Sed ad intellectũ istarũ cõditionuz cadit ħ dubitatio: ⁊ ꝓ de ꝑ^a: dicit eniz q si mã sit in raptu ad mẽbꝝ: q debe^m⁹ trahere ad ptẽ diuersaz: mõ ħ nõ vr̃ vez. p auctoritate Hip. in illo affo. 4° pticu. nõ febricitãtib⁹ si fastidiũ fiat: ⁊ in illo affo. sz per dyafragma dolores. nã in his Hip. oñdit q in raptu humoꝝ ad inferiora debet eũatio p inferiora: ⁊ i raptu ad superiora debet eũatio p supioꝛa: ⁊ idẽ asserit Gal'. in cõmẽ. Jtẽ ħ vr̃ asserere illud qđ dicit in 2ª pticula in illo affo. vñcũqz nã repit ⁊c. ibi. n. videt asserere: ⁊ ẽt Gal'. in cõmen. q per partẽ per quaz materia repit euacuare opz: dũmõ non fit pars nobilis. ¶ Questio. xxij.

Iterum etiã dubitaf de ꝯditione 2ª. Primo qz vr̃ supflua. qz in ꝑ^a cõditiõe posuit q oz fieri attractio ad partẽ diuersaz: mõ ħ non posset fieri nisi aliq̃ societas eẽt iter ptes illas. ergo ꝯditio q̃ sumif a societe includif in ꝑ^a: q̃re ista supfluit. ¶ Jtẽ non vr̃ q debeat obseruari a medico. qz si tractio fiat de nõ mẽbro ad mẽbrũ sibi ꝯsotiuz. tunc medicus de vna egritudine in vno mẽbro faciet egritudinẽ in duobus locis: medicus autẽ nõ doz esse augmẽtator egritudinis sed doz ei oimodo compugnare vt dicif in. xj. ¶ Questio. xxiij.

Tertio dubitatur de ꝯditione. 3ª q̃z^m ad suũ exẽplũ: qz ipse ponit qđ i egritudinib⁹ splenis facimus minutionẽ de basilica sinistra. nam ꝓ videt q non fit dria er quocũqz latere fiat flobothomia in egritudine splenis qm̃ vena ex qua oriũtur due basilice. ꝓ oritur a gibbo epatis: ⁊ postea ascẽdẽdo p transit dyafragma quousqz ad furculã veniat postea diuiditur: ⁊ vna pars vadit ad dextrũ brachiũ. ⁊ alia ad finistrum. cũ igif ista vena ascẽdẽdo sup epar: ⁊ splenẽ in furcula fit in medio equal'r distãs ab vtroqz latere: nõ videt qđ fit aliqua dria si egritudo est in splene. de quacũqz basilica fiat minutio: siue ex dextra: siue ex sinistra: cũ ex nulla istarum fiat attractio a splene nisi mediante loco cõi a quo oriũtur. ¶ Jterũ ẽt videtur q incõueniẽter fiat ħ flobothomia ex basilica sinistra: qm̃ infra ponet q nõ ẽ fienda attractio ꝑm plures dyametros: nũc aũt si facim⁹ flobothomia ex basilica sinistra egritudine existẽte in splene. facimus attractionẽ ꝑm plures dyametros. Nã ꝓmo videt esse vna dyameter de brachio ad furculam. Secũdo videtur esse alia dyameter de furcula ad epar: que est ꝑm superius ⁊ inferius. postea est alia dyameter de epate ad pulmonẽ que est ex dextra in sinistram.

¶ Dicendũ est ad hoc per ordinẽ: ⁊ ꝓ dico quando mã est in fluxu opz eligere vt pars ad quã fit tractio sit diuersa. ⁊ oppositа. ⁊ huius ratio est: qz curatio que intẽditur in mã fluenti doz esse oppositа fluxui materie: ⁊ qz distractio ad partẽ diuersam ⁊ cõtrariã opponitur fluxui materiei ad ptẽ aliquã: idcirco in medicatione que debet materie fluẽti doz ꝯsiderari vt fiat attractio ad parte aduersã. Et ħ qdẽ est verũ regulariter: ⁊ vt in plurib⁹: in qbusdã tñ casibus ħ nõ obseruamus. vt. ℞. g. si fluxus materie eẽt de mẽbro nobili ad mẽbrũ ignobile tunc vtiqz attrahimus solũ ad partẽ: ad quã fluit mã: qm̃ tũc non nr̃a intẽtio est vt fluxũ impugnemus: sed solum mãm a mẽbro ꝓncipali euacuemus. Sil'r ẽt si mã que flueret eẽt qualitatis venenose. ⁊ ipsa ad mẽbrũ extrinsecũ flueret non curamus ipsam ad partẽ oppositã diuertere sed ipsam solũ per eãdem extrabere: cũ intentio in ipsa fit eũo sola quẽadmodum facimus in antrace. ¶ Si ergo tu dicas q Hipp. in illis affozismis videt ponere: q in raptu materie ꝯuenit

Nõ sẽp in fluxu materiei trahimus ad oppo^m.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

eũo ꝑ partẽ a qua rapit. ¶ Dom ꝙ Hip. itelligit i illis casibus: qñ mã nõ est in fluxu. ſz est cõtenta in mẽbro: ſil'r ẽt intelligit qñ intẽtio in eũone est eũo sola ⁊ nõ distractio. Aui. aũt intelligit ħ in ipsa qñ intẽtio ẽ distractio. Et eodem mõ rñdet ad illud qõ dr. vñcũqz nã repit ⁊c.

¶ Ad 2^m ou^m dom est ꝙ ét oz attendi ꝯsideratio ad societatem. ⁊ hoc iõ: qr quãto facilius fit attractio. tãto fit melius: nũc aũt facilius fit ad mẽbrũ sibi ꝯsociuz: qre ⁊c. Et si dicas ꝙ ista vr superfluere: qr includit in ꝑ^a dom: ꝙ societas 2^r est: qda ẽ societas gñalis iter mẽbr: ꝑm quẽ qlibz mẽbr associat cuilibet mẽbro ⁊ ista societas icludit in ꝯditione ꝑ'. alia ẽ societas spãlis: q est iter mẽbra aliqua mediãtib^9 aliqb^9 modis determinatis ſic decl'at in sen. 2^a ca. de cõplẽdis dispõnib^9 ⁊ ħ societas est distincta a ꝑ^a. ⁊ isto mõ intelligit ħ Auic. de societate. ¶ Sil'r ẽt qñ dr ꝙ medic^9 oz eẽ adiutor nãe: ⁊ nõ oz esse cã morbi. possum^9 2^r rñdere. vno mõ ꝙ in attractione talis mãe ad mẽbrum aliõ nõ fit egri^o: qm̃ mã illa q̃ ad mẽbrũ attrahit dispgit ꝑ illõ mẽbr: nũc ãt mãe ſp se facili^9 oñat nã. ⁊ eã vincit q̃z mãe collecte in loco vno ſic̃ appet de lorica q̃ magis gravat qñ tenet sup humerũ q̃z qñ tenetur in dorso toto. Uel possum^9 dicere: ꝙ nõ ẽ incõueniẽs vt medicus aggeneret passionẽ in aliquo mẽbro: vt evitet passio in altero membro. nã qñ est passio vehemẽs in mẽbro nobili. tũc nõ curamus si mãm illã attrahimus ad mẽbrũ ignobile: sicut multotiẽs dolorẽ facit cũ ligaturis: ⁊ siñb^9 qñ distrahere vult mãm flebẽtẽ ad aliqd mẽbruz ex quo egritudo timet pnitiosa. ¶ Hic tñ est vnũ vlterius aduertẽdũ circa istaz ꝯditionẽ scdam. nã sicut dcm̃ est: qñ volum^9 aliquã mãm attrahere a mẽbro aliquo ad mẽbrũ illi associatũ nõ debemus ꝯsiderare q̃z cũqz societatẽ: sed sicut dcm̃ est: illã q̃ est determinata: puta: q̃ est ꝑ aliq̃s venas: qualis est societas q̃ est inter mr̃icẽ ⁊ mãmillas. nã matrix ⁊ mãmille diuersitatẽ hñt: in hoc ꝙ vna ẽ ponita supius: altera ℞o inferius. Jterũ ẽt hñt societatẽ mediãtib^9 venis: qm̃ ex venis q̃ trãsmittunt ad matricẽ ramificant vene: q̃ puenũt ad mãmillas. sicut apparet ꝑ Hal'. in cõmẽ. illius affo. quinte pticule. mulieri mẽstrua si defecerit ⁊c. ¶ Ex hoc etiã vlterius aduertendũ: ꝙ mã que fluit ad mẽbrũ aliqd aliquãdo ꝓtingit ꝙ nihil ipsi^9 est detẽtũ in mẽbro illo: ⁊ tũc qñ sic est in attractione ipsi^9 debemus illã ptẽ eligere q̃ solũ ipugnet motũ illi^9 mãe: ⁊ dato ꝙ ab illa nõ euacuet: ⁊ talis ps ẽ illa q̃ diuersa ẽ a pte ad quã mã fluit: ⁊ nõ ẽ illi associata: est tñ associata pti a qua mã fluit. vt. ℞. g. sicut qñ in eẽpe est multitudo mãe apte fluere ad mr̃icẽ ⁊ facere fluxũ mẽstrui: nõ tñ adhuc fluxit: ita ꝙ retenta fit aliq̃ ps eius i mr̃ice: tũc facio eũonẽ de basilica dextri brachij: sed si aliquid illius mãe fit detẽtũ in mẽbro: ⁊ adhuc mã fluit: tũc i attractione illi^9 debem^9 eligere ptẽ q̃ fit diuersa ꝑm dyametrũ pti aq̃ fit attractio. fit tñ associata illi ꝑ venas. Sic̃. v. g. in ꝓpo^to. nã qr mã q̃ fluit ad mr̃icez ptim ẽ retẽta in mr̃ice: ⁊ ptim ad ipsaz fluit eligim^9 in attractiõe illi^9 mãmillas q̃ ħz sursuz ⁊ deorsuz sunt diuerse a mr̃ice. ⁊ tñ ꝑ venas sunt illi associate: ſz tñ qñ mã q̃ fluit ad ptẽ: tota est detẽta in illa: tũc eũonẽ facim^9. ⁊ attractionẽ ꝑvenas q̃ sunt ꝓprie illi pti: sic̃ Aui. docet in sequenti. §. ⁊ sic̃ ẽt Aui. ptractat hũc cañ. 3° cañ. ca. de curatione egritudinũ capitis in gñali. ¶ Ad 3^m ou^m dom est: ꝙ ét sollicitudinẽ debem^9 hẽre de rectitudine ptis: ita vt. ſ. ps oppo^ta aq̃ fit attractio: sit ꝑm directũ oppolita. Et rõ h^9 ẽ. qr ad talẽ ptez facili^9 fit attractio: ⁊ ét ꝑ talẽ ptẽ ꝓptius fit eũo a pte ad quã mã fluit. Et ꝓpterea in egritu^b^9 splenis debem^9 flomare de basilica sinistra. Et ħ qdẽ ẽ vez regulariter ⁊ in plũbus: in casu tñ aliquo licitũ ẽ aliqñ eligere ptẽ ad quã fit attractio q̃ fit distãs pluſq̃z ꝑm rectã dyametrũ. qñ aũt hoc fit decl'abit infra. in ca. 3° vbi de hoc spal'r fiet qõ. Si ẽ tu dicas: ꝙ nõ vr ꝙ referat ex q̃cũqz vena flomiã facianus. Rñdeo ꝙ sic̃ mõ opz ħ dicere: sic̃ dicet infra. in ca. de flomia: vbi dr: ꝙ vena saphena ⁊ hiatica ãbe simul cõiungũtur sub genu. ⁊ rõne hui^9 equal'r deberẽt ꝑdesse egritudinibus mẽbrorũ supiorũ. tñ dr ibi. ꝙ exprimẽto videmus ꝙ hiatica magis ꝯfert in doloribus sye q̃z saphena. Saphena ℞o in ꝓuocatiõe mẽstruorũ: ita ꝙ ħ exprimẽtũ rõnẽ vincit. Sil'r ẽt ⁊ ħ dicem^9: ꝙ ſz ꝯsiderãdo illũ moduz ramificationis eq̃l'r deberet fieri iuvamẽtũ ex q̃cũqz basilica fieret flomia: ꝑ experientiã tñ invenim^9: ꝙ flomia dextri brachij plus ꝯfert egritudinib^9 epis: basilica ℞o sinistri plus ꝯfert egritudinib^9 splenis: ⁊ qr sic ꝑ experientiã invenimus. idcirco debemus eligere ptẽ illã magis q̃ ꝑm directũ opponit qũo aũt accidat hoc: ⁊ qũo exprimẽtũ nõ ꝯdicat rõni: decl'abitur infra in ca. de flomia: ⁊ iõ hoc vsqz ibi reservetur. Et sup eãdẽ radicẽ fundat sol'o rõnis scdm. ¶ Ultimo aũt intelligẽdũ ꝙ Aui. in ꝯditione 4ª ponit ꝙ sollicitudo oz esse in elõgatione ptis: ne ps ad quã fit tractio' fit valde ꝓpinqua parti ad quã fit tractio: ⁊ istud merito: qr attractio q̃z to fit ad mẽbrũ magis lõginquum. tãto fit ad magis diuersuz: ⁊ ꝑ ꝯns tãto magis distrahit flux^9 a pte patiẽte ad locũ diuersuz. ¶ Sz itellige ꝙ nõ ꝓp ħ oz esse lõginqua in q̃z tacũqz distãtia: ſz sufficit ꝙ fit distãs ꝑ vnã dyametrũ lõginquã. Et qr istud pfecte decl'abit infra: idcirco ħ amplius nihil dico. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sed cũ accidit vt tota mã iaz sit eũata: vtreqz res ei conferunt ex parte: qm̃ si voluerimus accipiemus eam ex ipso mẽbro: ⁊ si voluerimus trahemus ipsam ad mẽbrũ propinquũ ꝙ associatum est ⁊ eã ab eo extrahemus: quẽadmodum duas minuimus saphenas in matricum egri. ⁊ venã q̃ est sub lingua cum medicari volumus apa duarum amigdalarum.

¶ Hic decl'at qũo ꝯsideratio ad locũ ⁊ societatez sil'affert vtilitatẽ ad modũ medicatiõis q̃ debet mãe q̃ iã fluxit: ⁊ qr ħ ꝙ ħ dicit satis ẽ notũ ex dictis: idcirco discurrere al'r ñ curam^9. nã qñ mã iã fluxit i mẽbro: tũc itẽtio i ipsa ẽ eũo sola. nũc aũt eũo ꝓpriꝰ fit vel ex ipso mẽbro. vel saltez ex mẽbro ꝓpinq̃ ipsi ꝓp ꝙ tũc tractio ⁊ eũo oz fieri aut ꝑ ipz mẽbr: aut ꝑ ptẽ associatã sibi ꝓpiquã. ¶ Deide cũ. d.

¶ Cumqz ad diuersum trahere volueris: membra a quo protrahis dolorez prius seda. Et cave tibi ne trãsitus super principale fiat.

¶ Hic circa dicta ponit, quosdã cañ. correptiuos errorum ⁊ duo facit sicut. d. ponit, canon. secunda ibi. (Et cave tibi ne transitus.) ¶ Questio. xxiij.

Sed circa ꝑ^m canonẽ aliquis dubitabit. ponit enim Aui. ꝙ qñ volumus trahere ab aliq̃ mẽbro. prius dolor eius oz sedari. sed ħ nõ vr verũ. nã Hal'. i cõmẽto illius affori. eorũqz egerũtur. ponit ꝙ nulla ẽ melior medicina in dolore acutissimo q̃z eũonez facere vsqz ad sincopim: cũ igit hoc flomia attrahat: manifestũ est ꝙ attractio fit anteq̃z dolor sedet. ¶ D. Illud ꝙ ẽ ꝯferẽs dolori. oz fieri anteq̃z dolor sedet: sed talis tractio ad ptez ꝯtriam est hꝰ. g ⁊c. maior est vera: minor apparet: qr attractio ad ptẽ ꝓriã ꝯfert dolori: qr distrahit hũores fluentes ad locũ dolẽtẽ ex qb^9 dolor ipse augeret. ¶ Jterꝰ ẽt ꝯfert talis attractio ꝑcipue qñ fit cũ eũone: qm̃ vt in pluribus dolor magnus fit a mã. sed curatio eius ꝙ fit a mã est per eũonẽ mãe. g talis attractio q̃ fit cũ eũone erit faciẽs cessare dolorem. ¶ Dom ẽ ad hoc ꝙ hic opz distinguere in duob^9. ſ. in dolore ⁊ mõ medicationis doloris. in dolore qdẽ qr dolorũ qdam est q nõ est vehemẽtis fortitudinis: ⁊ qdã est vehemẽtis fortitudis. Jn mõ medicationis doloris qr qdã ẽ q ẽ simpl'r regularis ⁊ tutus: qdã aũt ẽ qui

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

nō ē simplr regularis:sed est cū fallacia:tūc ergo dico ꝙ si dolor nō fit vehementie multe:ꝙ melius est distrahere prius ad ptē ꝓriā:q̄ dolorē sedare.ꝛ cū eūone que distrahit:ꝛ ét cū his q̄ distrahūt absq̄ eūone:sicut ꝓbāt rōnes ꝓdicte vltimo.Si aūt dolor sit multe vehemētie:tūc dico ꝙ loquēdo de mō medicationis q est simplr regularis:ꝛ nō est cū fallacia:melius est ꝓpus dolorē sedare q̄ trahere.Et huius ratio ꝛ cā est triplex.vna est:qr h̄ ē regula gñalis: sicut apparebit ī fine istius sen.ꝛ 7°terrapētice methodi. qñ duo accñtia adinuicē ꝓiūguntur:quoꝝ vnū nō pōt fi/ ne altero remoueri:prius auferēdū est illud:sine quo al/ terū remoueri nō pōt.nūc aūt dolore exñte non est possi/ bile fluxū remoueri:quare incipiēdū est a remotione do/ loris:ꝛ deinde remoto dolore:opꝫ diuertere mām fluētē ad ptē ꝓriā.¶Scōa rō est:qr qñ dolor est multum vehe/ mens:ꝛ distractio fit ad ptē ꝓriā sequetur ꝙ ex tali distra ctione aut augebit fluxus ad locū dolentē ꝛ augmētabi/ tur dolor:aut oportebit in eūone q̄ fit ad distractionē vs/ q̄ ad vltimū puenire.Et ꝙ ℞ seq̄tur appet:ꝙ qñ dolor est vehemēs.tūc vehemētissima fit attractio māe ad locum dolētē.Si g̃ eūas ad distrahēdū:si ista eūo non fit multa: ℞ eūo non erit tāte virtutis in distrahēdo:q̄ste virtutis ē dolor in attrahēdo.ꝓꝑ ꝙ cū hoc eūo nō fit sufficiēs ad di strahendū cōmouebit mām:ꝛ ꝓꝑ motū subtiliabit:mate ria aūt mota ꝛ subtiliata vehemētius postea fluet ad lo/ cū dolētē.ꝛ sic augebit dolor ꝛ fluxus.Et ℞ ꝯcordat cui/ dam verbo ꝙ dicit Aui.in ca.3°.§.illo cūq̄ ad locuꝫ nō obedit:ad quē ipse trahis:non violēter agas ꝛc̄.Si autē velis euacuationē facere multū.ita vt fit potēs in distra/ hendo plus quā dolor in attrahēdo oportebit in tali eua cuatione vsq̄ ad vltimū puenire.nunc aūt eūatio vltima/ ta est cū fallacia ꝛ per ꝯñs non dꝫ a medico regulr fieri. sicut ét dicit Hip.ī illo affo.in exercitātibus ad sūmū ꝛc̄. quare regulariter melius est ꝓpus dolorē sedare q̄ trahe re ad locū ꝯtrariū per eūdē.Et 3ª rō pōt poni:qr dolor ꝓ/ sternit virtutē:nunc aūt eūo requrit fortē virtutē:q̄re ꝓpus dꝫ dolor sedari.¶Et aduertēdū hic ꝙ Aui.dicit ꝙ dꝫ ꝓ/ pus dolor sedari:dixit.n.signāter sedari:non autez dixit re moueri:qm̄ h̄ sedatio est quedā doloris mitigatio siue h̄ mitigatio fiat per ea que sunt vere sedativa doloris siue fiat per ea que sunt aliqualiter stupefactiua:non autez h̄ sedatio est ex toto abscisio:ꝛ doloris curatio:quoniaꝫ ex toto abscisio ipsius fieri non potest nisi corpus ipsuꝫ eua cuetur.vnde cum dolor vehemens a mā dependeat vt in pluribus:ꝛ illud qō a mā dependet nō remouet nisi eua cuata mā idcirco dolor iste nō remouet oio:nisi eūo fiat: intelligit g̃ Aui.ꝙ dolor ꝓpus sedetur.i.aliqualr mitiget. talē enim sedationē opꝫ facere qñ dolor est vehemēs.an teq̄ fiat distractio ad ꝓriuꝫ per eūoneꝫ:ꝛ hoc dico in mō medicationis qui est simplr regularis.ꝛ qui vt in pluri/ bus dꝫ a medico obseruari:aliqñ tñ in casu.vt qñ dolor ē adeo vehemens ꝙ alia remedia non sufficiūt:tunc vt nō accidat moꝛs infirmo distrahimus per eūonem factaꝫ vs/ q̄ ad syncopim.melius enim est exponere se alicui pericu lo in medicatione:q̄ infirmū periclitari dimittere. Et in tali casu loquitur Hal.qñ dicit:ꝙ nulla ē melioꝛ medici na in vehemētissimo doloꝛe:quā eūo facta vsq̄ ad synco pim.Et ex his q̄ sunt dicta si qs bñ aduertat appet solo ab obiecta.ꝛ itellectus mētis Auic. ¶Qō. xxv.

Circa scōm canonē in quo ponit ꝙ in eūone non dꝫ fieri transitus per ꝓncipale mēbrū aliquis dubitabit.nā ille cañ.videtur ee falsus:naꝫ Me sue p̄cipit ꝙ qñ pleuresis est in latere dextro ꝙ fiat flobo thomia de basilica finistra:ꝛ tñ videt ibi esse trāsitus sup mēbrū ꝓncipale.s.super coꝛ:qr mā transiens de dextro in finistrū videtur trāsire per coꝛ.¶Iterū ét Hipp. precipit in affoꝛ.ꝙ qñ doloꝛ est in posterioꝛi parte capitis:dꝫ fieri flobothomia in parte anterioꝛi:nūc aūt ibi videt esse trā situs per cerebrū.quare ꝛc̄.¶Iterū ét qñ mā est in parti bus superioꝛibus.nos damus medicinā que eūat ipsam per ventrē inferius:nūc autē tales medicine non pñt eua cuare ipsam per ventrē:nisi prius trahāt ipsaꝫ per venas in epar.ergo tūc ibi fit pertrāsitus māe per epar:q̄re tūc fit tractus in eūonē non solū super vnū ꝓncipale:sed sup oia.¶Dōm est:ꝙ iste cañ.verificat duobus premissis:ꝓ muꝫ ꝙ opꝫ premittere est ꝙ duplex est mā que trahitur: quedā est coꝛrupta:ꝛ quedaꝫ non coꝛrupta.nā aliqñ tra himus mām coꝛruptā:ꝛ hoc est quādo trahimus mām facientē egritudinē actu.aliqñ autē trahimus mām q̄ nō est coꝛrupta.ꝛ hoc est qñ trahimus mām:q̄ nō facit egri tudinem:sed fluit ꝓp doloꝛē ad locum dolentez.vt.ℵ.g.si ex percussione accidat doloꝛ in mēbro aliquo:tunc flobo thomamus ꝛ trahimus ex parte ꝓria ꝛ trahimus qdem mām que non est coꝛrupta. Mā q̄ trahit ē duplex.

¶Scōo notādū ꝙ duplr po test fieri attractio super mēbrū principale:vno mō potest fieri tractio ad ipsum.ita ꝙ mēbrū principale sit sicut ter minus ad quē mā trahit.Alio mō pōt fieri tractio super ꝓncipale.ita ꝙ mēbrū ꝓncipale sit soluꝫ via:per quam fit tractio:nō aūt ꝙ mā figat in ipso.¶Tunc igit his p̄miss sis dico ad qōnē qñ queritur:vtꝝ debeat fieri trāsitus su per membꝝ ꝓncipale in eūationeꝫ:aut ꝙ itelligitur ꝙ fiat transitus sup ipsum sicut ad terminū:aut fiat transitus su per ipsum sicut ad viaꝫ per quam fit tractio.Si p̄ modo intelligat:dico ꝙ nunq̄ dꝫ fieri tractio super principale. Et rō huius est:qr vnaquecq̄ attractio materie dꝫ fieri ad membrum ꝙ est ignobilius mēbro a quo fit attractio:cū ergo mēbra ꝓncipalia sint nobilioꝛa alijs:ideo ꝛc̄.Si aūt intelligat qō fiat transitus sup ipsum sicut super viā per quam mā attrahitur sic dōm:ꝙ aut mā est coꝛrupta:aut nō est coꝛrupta.Si nō est coꝛrupta.tunc per vnūquodq̄ mēbruꝫ ꝓncipale qōcunq̄ fit illud pōt fieri attractio:qm̄ ex trāsitu talis māe non timet super ipsum.Si aūt mā sit coꝛrupta.tūc inter membra ꝓncipalia quedā sunt q̄ tolle rant attractionē fieri per ipsa.ℵ.g.sicut sunt epar ꝛ cere/ brum.Qꝫ declarat:qr nos videmus ꝙ nā bene operans:ꝛ multotiēs materiā per ipsa attrahit:vt natura bene ope/ rans euacuādo per fluxum sanguinis narium facit attra ctionem per cerebrū.Et simil'r ét euacuās per fluxū ven/ tris mām coꝛruptā facit attractionē per epar:qōdaꝫ aūt est mēbrū ꝙ non tollerat fieri eūonem materie coꝛrupte per ipsum.Et hoc est sicut coꝛ ꝓpter nobilitatē ꝛ multaꝫ principalitatē ipsius.Et ió Hal.in cōmē.illius affo.vnde cunq̄ nā repit ꝛc̄.vituperat eūones nature q̄ fiunt p ipm coꝛ.tunc ergo mām quidē coꝛruptā licitū est attrahere p epar ꝛ cerebrū.non aūt per ipsuꝫ coꝛ. ¶Et si dicat nōne in pleuresi facta in latere dextro faciēdo flomiam ex fini/ stro trahimus mām sup coꝛ.¶Dōm:ꝙ ibi tractio nō fit ad trahendū mām coꝛruptaꝫ:q̄ est in ap̄ate:sed fit ibi:vt materia q̄ est in venis ꝓtenta.nondū coꝛrupta non fluas ad locū ap̄atum:talē aūt mām trahere versus coꝛ nō est incōueniens vt dictū est.¶Et ex his apparet veritas q̄/ stionis ꝛ solo ad obiecta.¶Deinde cum dicit.

¶Et vtilitas qdē q̄ seqtur ex parte virtutis mē bri est tertium semitarum.vna est dignitatis ꝛ principatus curaꝫ habere:qm̄ super membra principalia nō faciemus aliquid cum fortibus medicinis in quo sit ambigēdum q̄sto magis potuerimus:ne nocumentū toti coꝛpoꝛi com/ mune faciamus:quapꝛopter ex cerebro ꝛ epa te non euacuabimus illud qō ab eis euacuare debemus in vna hoꝛa:neq̄ vllo modo vehe/

mēti infrigidabimus infrigidatione: ⁊ cū epſi emplaſtrū ſuperponemus ex medicinis reſol/uentibus non relinquemus in eos res retenti/uas ⁊ boni odoris ponamus propter virtutē cuſtodiendam. ⁊ ſimilr in eis que propter eaz ad bibendū damus. ¶ Mō autē inter omnia membra hac tota cuſtodia dignius exiſtit eſt cor: ⁊ poſtea cerebrū ⁊ poſt ipſum epar.

¶ Hic oſtendit qualr ſumit indicatio in mō medicationis ex vtute mēbri. ⁊. d. ſ. qr p̄ proponit quot vtilitates ſunt: quas affert conſideratio ad virtutē in electione medicina/rū. 2°. pſequitur de illis vtilitatib⁹. 2ª ibi (vna dignitatis.) q in p̄ᵒpte dicit pz. ¶ Scōa aūt ps diuidit in tres. ꝑm q ipſe decr̄at illas tres vtilitates q̄ ſumunt a virtute mem/bror. 2ª ibi (⁊ 2ª qdem ſemita.) 3ª ibi (⁊ ſemita. 3ª ⁊c.) p̄ in duas. p̄ ponit illā vtilitatē. 2° penes illā cōparat inter mē bra p̄ncipalia. 2ª ibi. (Qō aūt inter oia mēbra ⁊c.) ¶ Circa primā partē intelligēdū q ex dictis Aui. habet q me/dicine alterative. ⁊ ſimili mō intellige de eūatiuis q̄ admi niſtrātur gr̄a p̄ncipaliū mēbror debēt eſſe remiſſiores i virtute medicinis q̄ adminiſtrant ſup mēbra alia: ⁊ iſtud merito accidit: qm̄ mēbra p̄ncipalia idiget maiori cuſto/dia q̄z mēbra alia: eo q nocumentū factuz in ipſis cōicat toti. nō aūt nocumētū alior mēbrorūz vt ergo caueat ne nocumētū accidat toti. idcirco ſemper oz caueri admini/ſtrari ſup ipſa medicina vehemētis virtutis. Et ꝓpterea Aui. qñ adminiſtram⁹ medicinas ſup ipſa in q̄rū admini ſtratione ē timor de reſolone i eis: docet admiſcere alias medicinas cū eis q̄ cōfortāt p̄ncipalia mēbra: duo aūt ge/nera medicaminū vī ponere q̄ cōfortāt ipſa. vnū genus ē medicaminū ſtipticor: nā medicamina ſtiptica aggregā/dor ⁊ vniēdo ſubam mēbri cōfortāt virtutē: ⁊ actū ipſius. nā ſicut ea: q̄ rarificāt ⁊ laxāt ſubaz mēbri. debilitāt actū ipſius. vt apparet in cōmēto illius affo. Auſterū grauat auditus ⁊c. ſic ea q̄ aggregāt ſubam membri: actū ipſius fortificāt: aliud gen⁹ medicinarū quas ipſe docet eis ad/miſcere: ſunt medicine boni odoris. nā oēs medicine odo rifere: ſicut apparet p̄ iſtū auctorez in ſuo lib. de cordiali/b⁹ medicinis ſunt cōfortatiue mēbror p̄ncipaliū pp duo. p̄ q dē: qr multiplicant ſpūm. 2° qr cōnē ipſius cōtēperant ⁊ adequāt: docet aūt h̄ medicamina admiſcere maxime me dicinis reſolutiuis: qm̄ medicine reſolutiue cū rarificent ſubam mēbri: ad qō cōſequitur reſolutio caloris ⁊ ſpūs: ⁊ per cōſs debilitatio virtutis mēbri: idcirco pure admini/ſtrate ſunt maxime nocumenti. vt ergo ex eis non accidat nocumentū in principalibus mēbris: idcirco docet cum eis illa admiſcere. ¶ Queſtio. xxvj.

Circa ſecundā partē: qr Aui. ponit ordinē q̄ntū ad iſtā cuſtodiaz inter p̄ncipalia mēbra dicēs: q dignius iter ipſa eſt cor. poſtea cerebruz. vltᵒ epar. aliqs dubitabit de hoc ordine. nā p̄ aliqs dicet. vī q cerebrū ſit dignius cuſtodia iter oia mēbra: qr ſic vī ſe habere iter mēbra p̄ncipalia q̄ntū ad ordinē: ſic̄ ſe hz in ter virtutes: cū mēbra ipſa ſint pp virtutes. illud g̃ mēbr vī dignius cōſiderari. cuius vtus eſt dignior ⁊ nobilior: ſz virtus cerebri eſt hō: qm̄ cerebruz eſt p̄nᵐ virtutis aialis: cor aūt eſt p̄nᵐ virtutis vitalis. epar aūt virtutis nālis: ſz virtus aialis eſt nobilior inter oēs. q̄re ⁊c. ¶ Deinde ar/guitur q epar ſit dignius: ⁊ p̄ videt eſſe dignius ſaltem ipſo cerebro: ⁊ hoc auctoritate Hal̄. 7° de ige. nā ad lr̄am dicit. q in egritudinib⁹ magis indigemus cuſtodia epatis q̄z cerebri. ¶ Scōo arguit: q non ſolū eſt dignius cuſto/dia epar ipſo cerebro: ſed ēt ipſo corde: qr illud mēbrum p̄ncipale eſt dignius cōſideratione: ⁊ cuſtodia in egritudi/nibus: cuius operatio eſt magis nēcia: ſed operatio epatis eſt magis nēcia i egritudinibus: q̄z operatio cerebri ⁊ cordis. quare ⁊c. maior apparet. minor declr̄at auēte Hal̄. 11° de ingenio: dicit. n. ad lr̄am q in ipſis egritudinib⁹ nō idige/mus vtute pulſatili multū forti: ſicut ēt nec virtute moti/ua. virtute aūt digeſtiua indigemus multū robuſta: cū g̃ talis virtutis p̄nᵐ ſit epar: operatio epatis magis nēcia eſt in egritudinib⁹ quā operatio cordis ⁊ cerebri: q̄re ⁊c. ¶ Op/poſitū vult: hic Aui. ⁊ Hal̄. 7° de inge°. ¶ Dōz eſt ad hoc q ab iſtis trib⁹ mēbris p̄ncipalibus dupl'r pōt ſumi indi catio rōne vtutis eor pp quā indicationē q̄rit cuſtodia vtutis eor: vno. n. mō pōt ſumi indicatio ab ipſis rōne vir tutis eor abſolute vt in eis vtus q̄rit ꝓſeruari. ⁊ iſto mō inter mēbra p̄ncipalia illud dō eſt digni⁹ cuſtodia ē cor. deinde cerebrū. vltimo aūt eſt epar vt hic ponit Auic. Et rō huius eſt: qr neceſſitas cuſtodie abſolute vtutis i mem/bro eſt: ꝑm q facit ad neceſſitatē vite ⁊ cōſeruationē ſubſi/ſtentie corpis: nūc aūt inter oia mēbra. p̄ dependet vita a corde. 2° a cerebro. inquātū a cerebro dependet p̄nᵐ anhe litus: ſine anhelitu aūt non pōt eſſe vita. nā ſtatim p̄uato anhelitu morit aial: ⁊ iō videmus q i apoplexijs ⁊ huiꝯ paſſionibus aial ſubito ſuffocatur. Tertio aūt dependet ab epate inquātū epar eſt p̄nᵐ alimenti: ⁊ vita cōſiſtit p̄ ali mentum: ꝓpter qō in hac cōſideratione: p̄ᵐ dignius ē cor. deinde cerebrū. vltimo aūt epar. Alio mō pōt ſumi idica/tio ab iſtis rōne virtutis eor nō abᵗ: ſed cū robore vt. ſ. q̄ ritur in eis virtus conſeruari cum robore ⁊ fortitudine: ⁊ q̄ntum ad iſtā conſiderationē dignius inter p̄ncipalia mē bra q magis cuſtodia indiget eſt ēt cor. Et hec ideo: quia operatio oium mēbrorū dependet a virtute p̄cedente ex cor de. ⁊ iō ſine fortitudine virtutis ipſius nulla alia vtus po teſt eē in alio membro robuſta. Deinde poſt cor eſt epar: qm̄ epar eſt p̄nᵐ virtutis nālis: in egritudinibus aūt maxi me indigemus vt vtus iſta ſit robuſta. cū ex operatione hu ius vtutis dependeat ea cōſanatio. vltimo aūt eſt cerebruz: qm̄ cerebrū eſt p̄nᵐ aialis virtutis ⁊ operationū que fiunt p muſculos ſicut ſunt operationes motiue. nunc autē ſicut dr 7° de ingenio. in egritudinib⁹ nō indigemus tali virtute multū robuſta: nō. n. indigemus operatione motiua in ipſis. niſi inquantū deſeruit motui lacertor pectoris: pp quaz fit anhelitus ſine quo non p̄nt eſſe nec ſani nec egri. Et h̄ modo Hal̄. 7° de ingenio h̄ mēbra ordinauit ponens di/gnius eſſe cor. ſcōo epar: ⁊ vltimo cerebrū. Ad rōnes aūt ad primā cuz dicitur ⁊c. dōm: q vex argueret: ſi cerebrū eſſet primū p̄nᵐ virtutis animalis: nunc aūt ſicut declara tum fuit ſupra: cerebrum non eſt p̄ncipium primum imo in hoc eſt deſeruiens cordi: quare non valet. ¶ Ad ſecun dum: q dicitur auctoritate Hal̄. apparet reſponſio ex iaz dictis. ¶ Ad tertiū dōm cū dicitur. illud membrū eſt di/gnius cuſtodia ⁊c. verū eſt: ſed minor eſt falſa. ⁊ cuz dici/tur Hal̄. ponit in 11° q non indigemus in egritudinibus virtute pulſatili multuz robuſta: dōm q ipſe intelligit q nō idigemus iſta virtute multū forti p̄ncipaliter rōne hu iuſmodi motus: q eſt pulſum facere: q̄ntū. n. ad hoc plus indigemus in egritudinibus mālibus virtute digeſtiua. Si tñ per virtutē pulſatilem intelligamus virtutē vitalē ꝑm oēm ſui modū: vt procedit ex corde: ſic dico q ipſa in digemus magis robuſta q̄z digeſtiua virtute: qm̄ ⁊ digō ⁊ operatio cuiuſcūq̄z alterius virtutis ab operatione ipſi⁹ depēdet. ⁊ propterea ēt declaratum fuit alias: q in dige/ſtione ⁊ in quolibet opere nutricationis epar non eſt p̄n/cipale principium: ſed cor ſed epar deſeruit cordi in hoc opere: quare ⁊c. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et ſecunda quidez ſemita eſt curam habere operationis mēbro aſſociate: lz non ſit princi/pale ſicut ſtomachus ⁊ pulmo. Quapropter i febribus cum ſtomachi debilitate aquaz frigi/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

dā in potu que sit vehemens frigiditatis non damus. ¶ Et scias ꝙ dare ea pura que laxata faciūt principalibus membris: ⁊ eis que sunt coram ipsis est valde timorosum in re vite.

¶ Hic ponit scdam ꝓsideratione que sumitur a virtute mēbrorum. ¶ Circa quā intelligendū ꝙ qñ etiam membrum hz operationem associatā principali membro: opz ēt incuratione ab illo maxime indicationem assumere. Et hoc ideo: qz nocumēta talium mēbrorū cōicantur ēt toti nō qdē rōne ꝓncipat⁹ quē hēant sup totū: sz rōne vtilitatis ⁊ iuuamēti cōis ꝙ efficiūt sup totū: fic̄ nocumēta stō ß mō cōicank toti: ⁊ nocumēta ēt pulmonis: ⁊ ꝓpea ēt fic̄ ē timorosuz dare ꝓncipalib⁹ mēbris pura ea q̄ faciunt ipsa laxatiua ēt ē valde timorosum exhibere ea pura talibus mēbris q̄ dñr eē corā ꝓncipalib⁹. ¶ Intelligēdū aūt vlteri⁹ ꝙ operationē hic large appellat cōiter operationez ⁊ iuuamētū: quecūqz. n. mēbra sunt q̄ faciūt vel operationez cōez toti: vl' iuuamētū cōe toti in eoꝝ curatiōe magna dz adhiberi cautela vt nō accidat nocumētū in eis: qz accidēs tia ipsoꝝ cōicank toti: ⁊ ꝓpterea inter hec mēbra numerat pulmo: qz lz pulmo nō faciat operationē: facit tamen iuuamentum cōmune toti: inquātum deseruit operationi cordis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et semita tertia est habere sollicitudinē acuitatis sensus ⁊ eius hebetudinis: dz nāqz sibi cauere: ne membris acuti sensus neruosis det medicinas malaꝝ qualitatū ⁊ mordicatiuas ⁊ nocitiuas sicut sunt titimali ⁊ relique ab eis.

¶ Medicinaꝝ vo aquaꝝ datione nobis cauemus spēs sunt tres: resoluētes: ⁊ vehemēter infrigidantes: ⁊ cōtrarias habētes qualitates sicut flos eris ⁊ cerusa ⁊ calcecumenon: ⁊ eis similia. Hoc quidem est electionem medicine dividere ſm membri naturam.

¶ Hic declarat tertiā ꝓsideratione q̄ sumit a vtute mēbri.

¶ Juxta quā itelligēdū ꝑ ꝙ mēbrū dz eē acuti sensus ꝓp vehemētiā passiōis a q̄libet sensibili. ⁊ iō al'r dz mēbrū eē acuti sensus: ⁊ al'r recti sensus. dz. n. mēbꝝ eē recti sensus ex ꝓportione ⁊ tēperātia q̄ est in ipso. pp quā recte dijudicat de q̄litatib⁹ sensibilib⁹. ⁊ isto mō extremitas digitorū ponit eē maxie sensibilis inter oia mēbra. vt apparuit sup̄. Sed mēbrū dz eē acuti sensus. nō ex ꝓportione q̄litatū ⁊ tēperātie q̄ fit in ipso. sed qz vehemēter recipit impressionē cuiuslibet sensibilis. vñ a q̄libet vehemēter dolet ⁊ patit: ⁊ isto mō mēbra q̄ sunt neruosa dñr eē acuti sensus ⁊ ß mō ēt mēbrū ꝙ iter oia est magis neruosuz est magis acuti sensus: ⁊ hoc mō os stōci ponit eē sensibilius inter oia mēbra. vt dz. 4° de accīti ⁊ morbo. Ex qbus vbis statim apparet ꝓp qd a talibus mēbris debem⁹ cauere medicinas mordicatiuas ⁊ male q̄litatis: qm̄ ex talibus accidit in eis vehemētia passiōis. vñ multiplicat nocumentū ex quo accidit virtutis ꝓstratio: qō maxie caueri dz in curationib⁹ morboꝝ. ¶ Scdo itelligēdū: ꝙ illud ℞buz qō subdit (medicinaꝝ vo a quaꝝ datione ⁊c.) pōt duplr legi. Uno mō vt referat ad totū illō qō dcm̄ est. Alio mō vt referat solū ad mēbra q̄ dicta sunt mō: ⁊ vtroqz mō legēdo est vez: qm̄ isti modi medicinaꝝ q cōnumerank h̄. cū sint vehemētis vtutis caueri debēt ⁊ in mēbris ꝓncipalibus ⁊ in mēbris q̄ sunt corā ꝓncipalib⁹: ⁊ in mēbris ēt q̄ sunt sensus acuti. Tria aūt gña medicinaꝝ ꝓnumerat: q̄ debēt in istis caueri: ſm ꝙ tres vtutes reperiunk i medicinis. s. vtutes ꝑ': ⁊ has tetigit cū dixit: vehemēter infrigidantes: q̄ has. n. itellexit oēs alias medicinas: q̄ vehementem habent aliquam primarum qualitatum ⁊ reperiuntur in eis virtutes scde: ⁊ has tetigit cum dixit resoluentes: per has enim intellexit omnes alias medicinas in quibus vehemens est virtus scda. Et reperiuntur in eis virtutes alie que vocātur occulte: ⁊ has possumus dicere ꝙ tetigit cum dixit: ⁊ contrarias habentes qualitates: vniuersaliter enim quecunqz sunt vehementer contraria virtuti ⁊ calori innato propter qō accedūt ad naturā venenoꝝ debent in predictis membris caueri propter causas dictas. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Scōz vo egritudinis quātitatē: qm̄ illi. v. g. cui⁹ corpis calitati egrotatiua est fortis: ⁊ necessariū est ipsam extinguere cū medicina que fit in infrigidādo fortissima: ⁊ illi cui⁹ accidēs talis frigiditas est fortis est necessariū eam calefacere cum medicina fortis calefactionis. si vero non fuerint fortes: medicine debiliorꝝ qualitatis nobis sufficient. Lectio. v.

¶ Hic quidem est electionem medicine ⁊c. iponit finez dictis ⁊ patet. Et hoc est. ¶ Scōm vero egritudinis q̄titatem ⁊c. prius docuit Aui. scōm quē modū sumit indicatio ex natura mēbri sup̄ q̄titatem medicine. ⁊ q̄tum ad pondus ⁊ q̄tum ad gradum. In parte ista ostendit ſm quem modum sumitur indicatio super q̄titatem medicine ex q̄titate egritudinis: vsqz ibi: ex tempore aūt egritudinis. ¶ Circa quam partem est aduertendum: ꝙ ex his verbis innuitur: ꝙ ex q̄titate egritudinis sumitur inuentio q̄titatis medicine non solum q̄tum ad gradum: sed etiam q̄tuz ad pondus: sicut enim si mala complexio calida fit vehemens: opz approximare ea que sunt vehementis frigiditatis ita etiam opz approximare frigida multa in q̄to. ⁊ similiter sicut si mala complexio calida fit modica: opz approximare ea que sunt modice frigiditatis: ita etiam oportet approximare frigida modica in quantitate. ¶ Questio. xxvij.

Sed ad itellectū paragraphi emergit h̄ dubitatio primo qm̄ videt ꝙ consideratio accepta h̄ a q̄titate egritudinis sit superflua: qz talis indicatio que h̄ ponitur sumitur etiam a complexiōe naturali: vt. v. g. sicut ex dictis supra apparuit consideratio a complexione naturali sumitur hoc modo: si est aliquod corpus naturaliter calidum: ⁊ incidat egritudinem frigidam indiget fortiori medicatione q̄z si incidat egritudinem calidam: ⁊ hoc non cōtingit nisi: qz egritudo illa frigida maior est respectu illius naturalis conclusionis q̄z calidat nunc autem simili modo sumitur idicatio a q̄titate egritudinis: quare videtur ꝙ hec indicatio sit superflua. ¶ Dicendum ad hoc: obmisso ꝙ dñt alij: ꝙ in medicatione: que fit cum medicinis aliquo modo cōueniunt indicando complexio naturalis ⁊ q̄titas egritudinis: conueniunt: quidem: qm̄ sicut ex complexione naturali indicatur super administrationem q̄titatis medicine. ex hoc ꝙ ex cōplone nāli indicat nobis q̄titas lapsus: sic etiam ⁊ ex q̄titate egritudinis indicatur nobis inuentio q̄titatis medicine. Sed differunt penes duo: primuz est. qz ex complexione naturali sumitur inuentio q̄titatis medicine indeterminate: ex q̄titate aūt egritudinis sumit inuētio q̄titatis medicine determinate. vt. v. g. si corpus calidum incidat egritudinem frigidam bene tunc indicatur ꝙ sibi conueniant ea que sunt vehementis caliditatis: sz in quanto gradu caliditatis sibi conueniant hoc non indicatur: sed ex q̄titate discrasie: vt qz scientia ꝙ discrasia frigida est in tertio gradu scio magis determinare in quo gradu frigiditatis conueniunt sibi frigida administrari: qz. s. conueniunt sibi calida in tanto gradu: in q̄to

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

gradu corp⁹ est lapsuz vsus frigiditatē. Sil'r ēt differūt
ſo:qz alio mō idicat quātitas egritudinis z ꝓpt'o nālis:
nā q̄ztitas egritudinis idicat q̄ztitatē vtutis medicine in
quātū idicat destructionē suijpsi⁹ z qz destructio fit p ꝓ/
riū eq̄le in gradu.ió idicaf:ꝙ si mala ꝓpt'o cal'a est vehe/
mēs.debenf ipi ad curationē ipsi⁹ vehementer frida.Si
aūt est debilis debenf ei ad curationē ipsi⁹ ea q̄ sunt ꝺbil'
frigiditaꝯ.Si cōpt'o nālis idicat sup̄ b̄ ouipl'r vno mō sic
sig⁹ inquātū signāt sup̄ quātitatē recessus:z isto mō ꝓpt'o
nālis idicat me⁹ q̄ztitate lapsus. Alio mō idicat sup̄ quā
titatē me⁹ inquātū idicat ipsaz debere p siñā ꝓseruari:z
ppea idicat ꝙ corpi statico si icidat egritudinē cal'am de
benf fridioza q̄z corpi cholico:qm̄ ꝓpt'o statica idicat ꝙ
rone suijpsi⁹ ꝺbenf frida:ꝙ nō idicat ꝓpt'o cholica:qz g̃
aliud idicat cōpt'o:z alio mō q̄z quātitas egritudinis.ió
h̄ idicatio h̄ posita nō supfluit. ¶ Scō qz h̄ Auicē. infi/
nuat ꝙ ex q̄ztitate egritudinis debet approximari ꝓziuz
eq̄le in gradu:z supza insinuauit:ꝙ indicatiua q̄ sumitur
ab eēntia morbi i curatiōe ē idicatio ꝓzietatiz.idcirco hic
z ex dictis supza iminet qō duplex. Qō. xxviij.

Prima est vtrum omnis curatio fiat per contra/
rium. Questo. xxix.

Secunda vtrū fiat p ꝓziū i gradu. ¶ Primū argue
ret aliqs ꝙ nō sp curatio fieret p ꝓziū. Et
p̄ pillud dcm̄ cōe phy.in thopi.dñtis:ꝙ seb. z obtalmie
nihil est ꝓziū. ¶ Itē Auicē.ifra dicit:ꝙ non ois egritudo
suo medicaf ꝓzio:sed multotiēs sufficit regimen bonita/
tis. ¶ D. Scamonea curat febrē tertianā z tñ scamonea
cal'a est z ficca:z ēt tertiana cal'a est z ficca:z rōe māe cū
sit de chol'a.z rōne febris.Sil'r turbith curat quotidia/
nā:z tñ ipsa est mala cōpt'o cal'a:z turbith ēt est calidū:z
multe fil'es instantie possent adduci. ¶ Ad scām.arguit
qō nō fiat p ꝓziū in eq̄li gradu:p̄ qz ꝓzia adeq̄ta in vtuti/
bus nō agēt neq̄ patienf ꝑm phm in lib.de motibus aia
liū.q̄re zc̄. ¶ D. hypo.vult in affozis.ꝙ non ꝑm multū z
repēte opz calefacere zc̄.sed si ꝓziū approximaref eq̄le i
gradu:tūc calefaciem⁹ repēte:q̄re zc̄. ¶ In oppo⁹ istoꝝ
duoꝝ ex hic Auicē.Dico ad h̄ p̄.ꝙ ois cura fit p ꝓziū.2°
dico ꝙ fit p ꝓziū eq̄le in gradu:declaratio ꝑmi nō pōt ha/
beri nisi ex rōne terminoꝝ:h̄.n.est sicut ꝑn⁹ qōdā in me/
thodo curatiua.vt hī.xi°de igenio:p̄ncipia aūt cognosci
mus inquātū terminos cog̃scim⁹ vt habef ex p̄ posterio
rū:nūc aūt curatio nihil aliud est nisi destructio mor⁹.z
interēptio eiuz.ois aūt destructio i trāsmutatiōe fundaf.
rō aūt ꝓzioꝝ est vt ad seinuicē alterēt z trāsmutēt:z q̄ sub
eodē genere posita nō possunt se adinuicē cōpati in eodē
vt dī.xi°de igenio z a phō.x°.metaphy.si g̃ curatio ē mor
bi destructio z perēptio:z q̄ se destruunt adinuicē sunt q̄
ꝓziant adinuicē:manifestū est:ꝙ ois cura fiet p ꝓzium.z
videte ꝙ sicut interēptio morbi fit p ꝓzū:ita ēt z interem
ptio:vel remotio cāe:z ēt accn̄tis fit p ꝓziū. Et rō huius
est:qz iste canon nō cōpetit morbo nisi inquātū est aliqd
p̄ter nām z imoderatū.nūc aūt tā cā q̄z accn̄s sunt aliqd
p̄ter nām z imoderatū:quare ēt ipsa destruunt per ꝓziū.
¶ Sed est aduertendū.qō curationes fieri p ꝓziū ouipl'r
pōt itelligi.vno mō quātū ad id qō approximant.ꝙ est
sicut cā pficiens curationē.Alio mō quātū ad intētionē.
q̄ in curatione intendit:si itelligaf p̄ mō sic isto mō ꝓziū
est duplex.s.ꝓziū p se.z ꝓziū per accn̄s.mō in cāis z in di
spōnib⁹ remotio ip̄az fit p ꝓziū p se:qm̄ ambo hñt rōnez
subsistētis:cui p se ꝺbef remotio.sed in accn̄tib⁹ ē distin/
guēdū:qz in his q̄ hñt rōnē destruēdi ✠tutē:aut augmē/
tādi morbū curatio fit p ꝓziū p se z directe:in alijs aūt ac
cidētibus q̄ sequūf solū alia vt vmbza corp⁹:curatio est
p ꝓziū nō p se z directe.sz p illud qō est ꝓziū p accn̄s z idi
recte:qm̄ interēptio taliū accn̄tiū seqf interēptionē dispō
nū.Sed si intelligaf ꝓziū scō mō.s.intētional'r:isto mō i
oib⁹ remotio est p ꝓziū directe:qz in oibus intēdit id qō
ꝓziū est eis itroduci:qm̄ in oibus:cū sit aliqd p̄ter nām z
immoderatū.intendit induci aliqd:ꝙ est ꝑm nām:qō est
directe eis ꝓzium vt Halie.declarat in.xi°. Et hic sol'o est
ꝑm intentionē Halie.in.xi°.Iz nō loquatur ita ordinate.
¶ Ad scām qōnē cū q̄rit: vtruz curatio fiat per ꝓzium
eq̄le in gradu. ¶ Dōm ꝙ ēt possumus loq de ꝓzio z vno
modo q̄ztum ad id quod approximaf.scō mō q̄ztum ad
intentionē:q̄ intendit in curatione. Si p̄mo mō loq̄mur
de ꝓzio q̄ztū ad id qō approximaf.sic dico ꝙ fit p contra
riū equale in gradu:z huius rō ē: qz qñ aliqō mediū oz
fieri.oz ꝙ ꝓzia sint vtutib⁹ adeq̄ta:qz si vnū alterū supera
ret nō fieret medium sed aut extremum alterum:aut ali/
quid remissum.cū igitur ex approximatione huius con/
trarij debeat aliqō mediū introduci:puta sanitas:relin/
quitur ꝙ debeat fieri p ꝓziū in equali gradu. ¶ Sed hic
opz duo aduertere.p̄mū ꝙ istud q̄dē.s.qō ꝓtrariū oz eē
equale in gradu z in quātitate z in q̄litate h̄ quidem est
verum:z hoc est ꝙ dicit in techni:ꝙ oē immoderatū re/
ducit per imoderatū sibi ꝓziū in equali gradu ex pte di/
spositionis soluēde:sed tñ aliqñ non approximatur ip̄m
equale in gradu vel ex parte ipsius nāe membri: vt qz
sit situs longinqui.vñ opz augere virtutē medicaminis
in quāto z in quali:vt infra dicetur. vel istud cōuenit ex
parte virtutis que sit debilis. vnde fortem motum non
patif:pp qō opz debiliora approximare: z in quanto z
quali vel h̄ conuenit ex parte impo⁹cognitionis medici.
vnde tutius est sibi a debilibus inchoare z in tempore
prolongare. ¶ Scō est intelligendū:vt non accidat er
roꝝ:ꝙ medicationem eē eq̄lem in gradu ouipl'r pōt intel/
ligi. Uno mō quātū ad vnicū medicamen:ꝙ approxima
tur. Alio mō quantū ad totā medicationē q̄ fit in aliquo
morbo. Si p̄ modo itelligif isto modo medicatio nō sem
per fit per equale in gradu:sed aliquando fit per ea:que
sunt debiliora in gradu:z aliquando per ea que sunt eq̄/
lia in gradu:z aliquando per ea:quem sunt vehementio
ra in gradu:licet istud.s.approximare vehementiora re/
gulariter non debet fieri.aliquando tamen est licitum in
morbis quibusdam:sicut declarabitur infra in illo.§.z
dicemus ꝙ in egritudinibus in quibus est timor zc̄. z ꝙ
isto modo non fiat curatio semper per contrarium equa
le in gradu apparet:qz si istud eēt:seq̄retur:cū contrariū
equale approximatur alteri ꝙ ip̄m reducat ad tempera
mentum:z ꝙ ex vnica approximatione contrarij corpus
sanaretur a discrasia.hoc autem non videmus: imo ple/
rūq̄z necesse est multotiens contrarium approximari si/
bi. Sed si consideretur quantitas gradualis in effectib⁹
medicinarum:que approximantur alicui morbo.vt.s.cō
sideremus effectum medicinarum oium q̄ debenf mor/
bo a principio vsq̄z in finem ac si ille effectus esset vnius
rei:isto modo semper est verum:ꝙ medicatio fit per con
trarium equale in gradu:quoniam medicatio tota sem/
per debet esse tante virtutis: vt immoderatum reducaf
ad moderatum:hoc autem est:vt ipsa contrarietas fit eq̄
lis in gradu. Si enim contrariuz esset debili⁹ isto modo
nūq̄z reduceret aliud ad temperamentū sed remitteret ip
sum. Si aūt esset forti⁹:pduceret ip̄m ad alteꝝ extremū:
in curatione aūt semp oz fieri reductio ad mediū. Et ꝑm
istā intentionem dicebat Hali.in 3°de simplici medi.ꝙ si
egritudo est vehementioris caliditatis q̄z fit complexio
medicine.tūc medicine fil'es ei ꝓseruāt eā.z faciunt eam
remanere ꝑm suā d'spōnē. Et medicine q̄ sunt calidiores
ea addunt ad calitatem eius. Et medicine q̄ sunt minoris
caliditatis q̄z ipsa minuunt ex caliditate eius. Nō tñ sa/
nāt ip̄m sanatione ꝓpleta. ¶ Si aūt itelligaf ꝓziū q̄ztum
ad intētionem.tunc isto mō curatio fit sp p ꝓziū:ꝙ est me
diū. Et h̄ ió qz semp id qō itendit in curatione induci est

Curatio nē fieri p ꝓziū pōt intelligi ouipl'r.

Medi
cation
eē eql
i gdu j
ouipl'r
telligi.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

sanitas:sanitas aũt est sicut mediũ iter duo extrema qua re ꝛc. ¶ Tunc igit ad rones factas possumus facilr rnde re. ¶ Ad pma igit qñ arguit:qđ curatio non fiat p ꝓriũ illud ocm phi:q̃ feb.ꝛ obtalmie nihil est ꝓriũ. ¶ Dom q̃ phs itellexit:q̃ fe.ꝛ obtalmie nihil ẽ ꝓriũ.i.nulla spes sanitatis dsticta noiata est ei ꝓria:nõ tñ q̃ cã curativa nõ sit ꝓria:ꝛ ẽt q̃ ipsa sanitas nõ sit ei ꝓria:lz illa spes nomẽ nõ habeat:nõ itẽdit negare. ¶ Ad aliud cũ dr:q̃ Auic. dicit ifra: q̃ nõ ois egritudo medicatur suo ꝓrio. ¶ Dicendum q̃ intelligit q̃ non semper medicatur suo con trario:ꝛ non semper medicatur re medicinali contraria: qr nõ semp opz medicinas approximare ad remotionez egritudinis:quin tñ sit ibi ꝓriuz:puta virtus:ꝛ cõplexio corporis:que pncipaliter ꝓrianf morbo:ꝛ ẽt bonitas re giminis q̃ ꝓriaf morbo:ꝛ inq̃ztũ ẋtutẽ ꝓportat:ꝛ inq̃ztuz ẽt põt hẽre equalitatẽ ꝓriã Auic. nõ negat. ¶ Ad aliud cũ dicit de scamonea:dom q̃ lz scamonea nõ ꝓtrariet fe bri:tñ ꝓtrariaf cãe:inq̃ztũ cã replet:ꝛ illa inanit. Et qr ad remotionẽ cãe remouet febris:hinc est:q̃ scamonea p ac cidẽs curat febre. ¶ Ad alia aũt argumẽta: q̃ pbabãt: q̃ nõ fieret p ꝓriũ in eq̃li gradu. ¶ Ad pm cũ dr q̃ ea que sunt adeq̃ta nõ agũt nec patiunf. ¶ Doz vno mõ q̃ ß nõ itelligit ꝓriũ eq̃le in gradu p se activa ꝛ passiva. Sed itel ligit ß ꝓriũ eq̃le in gradu ab effectu: qr efficit talẽ effm in corpe tẽpato. vñ in distẽpato iducet talẽ effm:pp quẽ p ipm ducet ad tẽpamẽtũ. Uel dom alr: q̃ ista ꝓria non sunt adeq̃ta pũctalr:lz fm q̃zdã latitudinẽ. vñ inter ipsa põt esse actio ꝛ passio. Jtem ẽt dato:q̃ ꝓriũ illud eẽt ade quatũ tñ qr nã est ibi adhuc:que vtif tali ꝓrio ꝑ morbuz rõne ipsi?:põt ibi eẽ actio ꝛ passio inter illa. ¶ Ad aliud dom:q̃ si dicta bñ ꝓsiderenf apparet solutio.

¶ Ex tempore autem egritudo est vt sciamus in quo suorum temporum sit egritudo. ver bi gratia cum apostema in principio fuerit su per ipsum ponemus quod solum repercutiat ꝛ cum in statu fuerit ponemus illud quod so lummodo resoluat. in medio autem miscebi mus vtraq̃.

¶ Jsta pticula ꝛr põt introduci:vno mõ vt dicamus q̃ ꝑus docuit qualiter accipif idicatio in medicatiõe cũ medici nis ex q̃ztitate egritudis fm q̃ q̃ztitas respicit intẽsionẽ vel debilitatẽ in eẽntia morbi:q̃ q̃ztitas idẽ est q̃ fortitu do morbi vl magnitudo:ꝛ debilitas morbi vel paruitas ß docet q̃liter idicatio in medicatione assumif ex q̃ztitate egritudis:q̃ q̃ztitas ꝓsideraf in ipsa rõne tpis mẽsurãtis pdurationẽ ei?:ꝛ qr ß q̃ztitas ꝓseqf tpa morbi. ió oñdit q̃lr ex tpibus morbi indicatio in medicatiõe accipitur:ꝛ fm istã introductionẽ dicemus q̃ Aui. ꝓueniẽtẽ horã in administratiõe medicinaꝝ docet eligere inferi? in illo. §. ꝛ dicemuz q̃ in egritudinibus in q̃bus est timor. Aut di cem? q̃ Aui. necubi ß exꝑssit ꝓpea qr vt appet in techni in tractatu de causis:lz in his que approximanf corpori ꝓsideret ꝓueniẽs q̃litas:ꝛ quantitas:ꝛ tps:tñ tps est vt aliqd ꝓtentũ sub illis duob?. si. n. vt ibi dr:corp? indiget tali ꝛ tãta oblatiõe:manifestũ est q̃ fm tps oportunum offert:ꝛ ꝓpterea tps est cõprehẽsuz in illis:lz ad maiorẽ ꝛ clariorẽ doctrinã vtamur tpe:sicut ꝓditiõe distincta ab illis duab?:ꝑ qđ qr fm rei veritatẽ cõprehenditur ꝛ cõ tinetur sub illis:cognita ꝓueniẽti q̃litate ꝛ q̃ztitate in me dicinis:cognoscif ẽt ꝛ tps oportunũ in eis: ꝛ propterea Aui. non curauit exprimere regulas de electione tpis cõ ueniẽtis administrationis medicinaꝝ:cũ def itelligi p ꝑdi ctas:ꝛ tunc illa ps q̃ sequif:(ꝛ dicem? q̃ i egritudinib?) introducef alio? sicut ibi videbif:aut põt alr introduci ß pti cula:ꝛ forte meli?:vt dicam? q̃ Auic. ꝑus in medicis do

cuit eligere ꝓueniẽtẽ q̃litatẽ ꝛ q̃ztitatẽ oñdẽdo in gñali q̃ sunt ea:ex q̃b? ß eliciunf in medicinis:mõ in pte ista do cet canones eligẽdi debitã horã administrationis eaꝝ:qđ erat 3m:qđ in medicis oportebat cognoscere:ꝛ qr maxie ß accipit ex tpib? morbi:docet eligere ꝓueniẽtẽ horã ad miniſtratiõis medicinaꝝ:ꝛ hoc mõ introducta fm ordinẽ suppom:ß pticula debebat poni post illã imediate q̃ po nef ifra:cognitio aũt reꝝ:q̃ sua signãnt ꝓueniẽtia:qm̃ in illa particula oñdif qualr fit idicatio in electiõe q̃ztitatis medicinaꝝ ex reb? : q̃ signãnt sup ß sua ꝓueniẽtia ꝛ apri tudine:hoc aũt ptinebat ꝑcedẽti itẽtiõi : ꝛ iõ ordo maior fuisset:si ista particula fuisset posita post illã. Sed Auic. forte istã particulã ordinauit imediate post ꝑdictã:qr vt dcm est idicatio ꝓueniẽtis horе administratiõis medicina rũ maxie sumif ex tpibus morbi:tpa aũt morbi pertinẽt fm aliqd q̃ztitati egritudinis:ꝛ ppea imediate post idica tionẽ:q̃ sumif ex egritudinis quãtitate:istã particulã or dinauit:ꝛ illa postposuit. ¶ Dividif aũt ps ista in partes tres fm q̃ tria ponit exẽpla:in q̃b? ß manifestat. in ꝑ exẽ plo docet eligere in egritudinibus ex tpib? eius ꝓueniẽ tẽ horã administrationis in medicinis alterativis. scõo ponit 2m exẽm in quo oñdit hoc incidẽtaliter in modo die tationis:vt ostẽdat q̃ nõ solũ in morbis ex temporibus egritudis elicif ꝓueniẽs hora administratiõis i medicinis: veꝝ ẽt q̃ ß elicif in dieta. 3o ponit 3m exẽplũ:in quo osten dit:q̃lr ẽt ex tpibus morbi elicif ꝓueniens hora admini stratiõis in medicis eũativis. fm exẽplum ponit ibi (ꝛ si egritudo fuerit acuta.) 3m exẽplũ ponit ibi (egritudo quo q̃z si multe ebullientis fuerit mãe.) Qõ. xxx.

Circa primã partẽ est dubitatio 2r. vna est dubitatio generalis. vtrũ ex tpibus morbi sumatur aliq̃ indicatio sup administrationem medicinaꝝ: ꝛ vr q̃ non auctoritate Gal. exꝑsse 3o ꝛ 4o de ingenio sani. dicit enim ad litteram in 3o eius q̃ quidam decepti sunt errore suo dicentes:q̃ tempus vulneris eius diuersam curationez insinuet:ꝛ subdit etiam q̃ nullam differentiam ipsa ha bet ꝓpter tempus:manifestum est: ꝛ in 4o illius libri dicit exꝑsse q̃ tempus nullum signum curandi demon strat nisi numerum dierum:quare videtur esse eius intẽ tio q̃ a tempore nulla sumatur indicatio curativa. ß aũt Auicẽ. ponit q̃ ex temporibus egritudinis indicatio in curatione assumitur. ¶ Dicendum est ad hoc:q̃ tempus morbi 2r potest considerari. vno modo potest considerari prout solum dicit mensuram q̃zdam mensurantem exten tionem ꝛ perdurationem ipsius morbi. Alio mõ põt cõsi derari ꝓut cũ tẽpore includitur aliqua dispositio morbi fm q̃ dicimus isto modo:q̃ morbus dividif in quattuo or tempora fm diuersas dispõnes que attẽdũtur in mor bo in principio ꝛ augmẽto ꝛ statu ꝛ declinatione:siqdez ꝓsideret ꝑmo mõ tps nihil est indicans proprie in cura tione morbi fm q̃ Gal. dicit 3o. ꝛ 4o de ingenio sanitatis sicut vulnus cui accidit corrosiua ex malis humoribus non indicat aliud transactis quattuor mensibus:q̃z a ꝑn cipio quando accidit: ꝛ ratio quare isto modo nihil est indicans est:qr tempus isto modo est vt aliquid extrinse cũ ipsi morbo non varians de se essentiam morbi ꝓpter qđ cũ penes ipm de se nõ diuersificet dispositio morbi: indicatio curativa que a morbo ꝛ dispositionibus eius ꝑncipalr sumif nulla a tempore morbi assumitur: sed si ꝓsideret tps scõo modo isto mõ cuz tẽpus in se includat dispositionem aliquã morbi que diuersitatẽ in curatione indicat:a temporibus morbi sumitur indicatio curati ua diuersa:ꝛ isto modo in apostemate sumitur indicatio diuersa fm tempora diuersa eius: puta fm principium augmentum ꝛc. non quidem inquantum ista principali ter sunt tempora:sed inquantum cum istis diuersa dispo sitio morbi includit. vnde ꝑncipiũ apostematis non idi

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

cat ꝙ debeantur repercussiua pura: nisi qꝛ ex hoc ꝙ apostema est in ꝑn° cognoscim⁹: qꝺ tota dispō mäe est in fluxu: huic aūt dispōni repcussiua debētur: in augmēto aūt qꝛ cognoscimus ꝙ dispō mäe est partiz collecta cui ꝯuenit resolꝝo: partim aūt est in fluxu cui ꝯuenit repcussio scim⁹: ꝙ vtraqꝫ medicamina debēt miscerі: puta repcussiua cū resolutiuis: ꝛ isto mō status idicat aliud: qꝛ aliā dispō nē apatis in se icludit. Ex qbus appet: ꝙ ex tpe ꝓprie in quātū tps est ꝑ mō nulla sumit idicatio curatiua: sed ex diuersitate tpis inquātū ꝑ ipsaz docemur cognoscere diuersaz dispōnē morbi: q̃ diuersa approximari indicat vt sic ꝑ ꝯñs ex tpe sumit idicatio curatiua: ꝛ ħ est ꝙ Galie. expꝛesse dicit. 4. de ingenio sanitatis dicēs: ꝙ tps nullaz significationē in curādo morbo oñdit: sed aliqñ est notitia morbi ꝛc. ¶ Et ex his q̃ dicta sunt apparēt duo. vnuz est intellectus cuiusdaz v̄bi Galie. ꝙ ponit in techni vbi dicit: ꝙ tps ꝙ ꝯsiderat in approximatione eoꝝ q̃ corpori offerūtur cōꝛehēdit sub debita q̃litate ꝛ quātitate eiꝰ ꝙ offert. nā facit vt dicit id qꝺ offert in debita q̃litate ꝛ quātitate offert. manifestū est ꝙ ēt ꝑm tps oportunū offert: ꝛ iō dicit: ꝙ tps nō est vt ꝯditio altera ab illiz duabꝰ sed vtimur plerūqꝫ eo vt 3° ꝓp faciliorē doctrinā: meritoeni dicit illud: qm̃ medicamē nō est ꝯueniēs vel incōueniens ꝑm tps: nisi ꝑm ꝙ in tpe includit dispositio morbi: rōne cuius ꝯuenit vel non ꝯuenit: ꝛ ꝓpterea medicamen nō pōt esse inconueniens ꝑm tps: quin ēt sit incōueniens vel inquāto vel q̃li vl̄ vtroqꝫ: nō. n. est incōueniēs ꝑm tē/pus: nisi qꝛ dispō ꝑm tale tēpus est in morbo: rōne cuius illud medicamen nō ꝯuenit: nec in tali quātitate: neqꝫ medicamen vel alia res q̃ approximat est ꝯueniens quanto ꝛ quali: nisi sit ēt ꝯueniēs tpe: qꝛ si eēt incōueniēs tpe: hoc nō esset: nisi qꝛ in tali tempoꝛe est dispositio morbi alia q̃ꝫ alio tpe: ratione cuius dispōnis nō ꝯuenit: nec qualitas: nec quātitas eius: ꝛ ꝓpterea optime dicit: ꝙ in his q̃ approximātur corpi: tps nō est alteꝝ a qualitate ꝛ quantitate que ꝯsiderant in eis: cū tēpus cōꝛehendat sub illis tñ vtimur eo vt in 3° ꝓp faciliorē doctrinā. i. ꝓp cognitionem maiorem ꝛ faciliorem: qꝛ tēpus nobis dat cognitionem dispōnis morbi: rōne cuius mäe vel alia res approximat: sicut ocm̃ est prius. ¶ Scō ex dictis apparet in qbus morbis maxime medicatione sumit hec indicatio ex tēpoꝛe: qm̃ in illis morbis assumit ꝓprie in qbus est distinctio tēpoꝝ ꝑm diuersaz dispōnē morbi ꝓp diuersaz dispōnē mäe cāntis morbū: ꝛ pro tāto ħ ꝓprie in egritudinibus mālibus ħz attendi: in illis aūt in qbus nō est diuersificatio in dispōne ꝑm tpis diuersitatē ꝓprie idicatio ex tpe nō assumit: sicut in morbis imaterialibus: in qbuꝫ etiā ꝓprie distinctio tēpoꝝ non attenditur: sicut habet alibi declarari. ¶ Questio. xxxj.

Secunda est dubitatio litteralis circa istū. §. ipse enim ponit qñ in statu fuerit apostema ponemus solū mō illud qꝺ resoluat: qꝛ oppoᵐ huiꝰ dicit ifra capꝝo de curatione apostemate: qꝛ ponit: ꝙ in statu miscēda sunt equaliter repcussiua cū resolutiuis. ¶ Ad illud ꝺuꝑr pōt dici. Uno mō ꝙ Auicē. ħ que posuit hic solū gꝛa exēpli posuit: vt ostēderet q̃liter ex tpibus morbi sumit indicatio in hoꝛa administrationis medicaminū: sicut in apostemate hoꝛa ꝯueniēs administrationis repcussiuoꝝ est ꝑnᵐ: resolutiuoꝝ aūt est status ꝛc. nō aūt ħ curauit Auicen. modos medicationis apatis distingue re ꝑfecte: sicut postea facit: exēpla enim ponunt sicut alibi dī nō semꝑ: qꝛ ita sint sed vt sentiat qui adiscit: vel pōt aliter dici vt dicamus ꝙ Auicē. intēdit cū dicit: ꝛ cū apostema fuerit in statu. i. cū ꝓuenerit ad vltimū statum: tunc administra resolutiua pura: inferiꝰ aūt qñ dicit ꝙ miscēda sunt eq̃liter in statu intelligit ħ quantū ad ꝑnᵐ status. vñ ꝛ tres partes est attēdere in statu apatū. ſ. ꝑnᵐ statuz: ꝛ in hac qdē parte sunt miscēda equaliter: ꝛ mediū status: ꝛ in hac ꝓte resolutiua debēt superare repcussiua: ꝛ vltimū statū: ꝛ in hac parte que cū ꝑn° declinatiōis ꝯuenit debēt pura resolutiua administrari: ꝛ ħ est ꝙ Auicē. dicit 4. cañ. in capꝝo de cura flegmonis dicens: ꝛ apud finē: ꝛ statū ꝛ vltimitatē magnitudinis ꝛ additionē sue vltimitatis fac vincere mollificatiua: ꝛ fac ea pura. Que autez sit rō huius videbit in capꝝo in quo de cura apostematū principaliter pertractatur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et si egritudo fuerit acuta ipsa in principio existente temperate regimē subtiliabimus: ꝛ si in statu fuerit in subtiliando studebimus: ꝛ si fuerit ꝓlixa non tm̃ in principio subtiliabimus: sed in statu temperata vtemur subtiliatione: ꝛz multas ꝓlixarum egritudo ꝓeter febꝛes subtiliatiuum resoluat regimen.

¶ In parte ista ponit ꝑm exēplū in q̃ oñdit q̃liter ēt in diuersa sumit ꝯueniēs hoꝛa administrationis ꝑm diuersitatez tpm morbi: ꝛ hoc ostēdit tā in mō dietationis egritudinū acutaꝝ q̃ꝫ ēt in mō dietatiōis egritudinū ꝓlixaꝝ. ¶ Iuxta quā partē est ꝑ intelligēdū ꝙ istud ꝙ dicit in hoc. §. dixit ēt q̃li supra vbi docebat canones eligēdi cōuenientez quātitatē in nutriētibus: ꝛ ratio eius ꝙ hic dī habet ex his que ibi sunt dicta: sed repetijt hoc hic Auicen. ꝓpea vt ostenderet: ꝙ non solum in medicinis ex tempoꝛibus morbi sumitur conueniens hoꝛa administrationis: verū etiam ꝛ in dieta: ꝛ qꝛ supra etiam non expꝛesserat canones eligendi tps conueniens administrationis in nutriētibus. iō ħ interseruit vt ostenderet: quod ex eodem elicitur in medicatione: ꝛ etiam in nutrientibus: ꝛz autem supra non expꝛesserit: tñ dedit intelligere cum docuit canones eligendi q̃ꝫtitatē in eis: qꝛ sicut iam dictū est prius tēporis conuenientia cōꝛehendit sub cōuenientia q̃ꝫtitatis ꝛ qualitatis: sed ad perfectiorē ꝛ clariorem doctrinā hoc expꝛessit repetēdo id: quod in superiori erat dictum. §. ¶ Scō est intelligendū circa illā ꝓticulā quam subdit in fine: ꝛz multas ꝓlixas egritudines ꝑter febꝛes ꝛc. ꝙ illā particulā Auicē. introducit quasi ad remotionem dubij dixerat. n. ꝙ si fuerit egritudo ꝓlixa non tm̃ in ꝑncipio subtiliabimus: ex hoc. n. dicto aliquis forte posset credere ꝙ in talibus morbis ꝓlixis non esset multum curādū ꝺ subtiliatiōe regiminis: ꝛ iō hoc remouet dicēs: ꝛz multas ꝓlixas ꝛc. quasi per hoc vult dicere: ꝙ etiam in talibus morbis ꝓlixis subtiliandum est quantū possibile est dūmō toleret virtus: qꝛ subtiliatio ipsa regimis adiuuat ad resolutionē ipsaꝝ: non g̃ intendit per ħ verba dicere ꝙ subtiliatio fiat regiminis in ꝓlixis egritudinibus: ꝑm qꝺ subtile regimen intelligit esse subtile regimen est ꝓpꝛium regimē egritudinum acutaꝝ: sed intelligit ꝙ subtiliatio fiat regiminis: qꝛ ēt in eis q̃ꝫtū possumus debemus intendere ad subtiliationem in forma regiminis que eis cōuenit: qꝛ hoc adiuuat ad resolutionez ipsaꝝ: ꝛ ħ ꝓpterea qꝛ q̃ꝫto regimē plus subtiliatur tanto natura plus icitat ꝯ materiā morbi: ꝛ ꝓñs plus mouetur ad resolutionē eius ꝛ digestionem eius: ꝛ fil'e v̄bum huic dixit Auicen. 4°. canoñ. in capꝝo de cura feb. flegmatice: dixit enim. ꝙ si certe sciretur ꝙ status esset tardus non subtiliaretur in ea regimen: ꝛz fames ꝛ somnus super famē ꝛ exercitium super ea si non debilitant: sunt vltima in iuuamēto ħ egritudinis ꝛc. ¶ Sed tunc aliquis dicet: quare dixit Auicē. ꝓeter febꝛes: ꝛ dixit ēt multas ꝛ nō dixit oēs. ¶ Dōm est ꝙ ista lr̄a ꝑter febꝛes ꝛ ꝑ potest exponi. Uno mō vt sit sensus ꝙ multas ꝓlixas egritudines resoluit regimen subtiliatiuū ꝑter feb. i. non solaz febꝛes: verum ēt ꝛ alias: ꝛ tūc est plana lr̄a. Alio modo

pōt exponi ficut ſonat vocabulū vt.ſ.excipiant febres. Gratia cui⁹ expónis eſt intelligēdū q egritudines plixe ſunt duoꝝ modoꝝ: q̄dā.n.ſunt egritudines plixe: quarū ꝯſūptio accidit p criſiꝫ ſubitā. alie ſunt egritudines plixe: in qb⁹ nō accidit ꝯſumptio ſcōm hūc modū: ſed accidit ꝯſumptio paulatim ptis poſt ptē p reſolutionē aūt in vtriſq egritudinib⁹ plixis alia ⁊ alia forma regimis cōuenit: qm̄ in p̄mis egritudinib⁹ forma regimis ordinaf in cōparatiōe ad aliq̄ futura: puta ad criſiꝫ q̄ dꝫ accidere vt fic.ſ.fiat regimen vt virtus in tpe illo nō occupef a cibo: ⁊ poſſit tollerare illā ſubitā mutationē: ꝟ āt fit qñ.ſ. a p̄n⁹ regimē ingroſſaf.fic vt addaf in virtute: poſtea vō minuif: ſed in ſecūdus egritudinib⁹ forma regimis nō ordinaf in cōparatiōe ad aliq̄ futuꝝ: imo in cōparatiōe ſp ad aliq̄ p̄ns puta: q⁹ fic ordinaf ſm q idicat diſpō p̄ns ⁊ q⁹ diſpō ſm ſui p̄ntiā ſp idicat: vt ſubtiliatio fiat regimis: in talib⁹ ſp qñ offerim⁹ cibū: debemus ſubtiliare q̄ꝫ tū poſſe eſt. nā ꝟ idicat egritudo quātū eſt ex ſe. vñ Auic. 4.can.cap.de cibatiōe febricitātiū dixit: q ſubtiliatione regimis egri idicaf nā māei: ⁊ poſitas nāe indigerēdo: ⁊ eūando: ⁊ reſoluēdo eā: ⁊ tō ēt p̄ceptū ē in illo capl'o: q qñ ignoraf ſpēs egritudinis ſaltē dꝫ regimē ſubtiliari: in talibus ꝫ morbis: q⁹ ſp ordinaf regimē in cōparatiōe ad id qō idicat: ⁊ diſpō p̄ns idicat ſubtiliationē: debem⁹ ſubtiliter exhibere: ⁊ ēt ſi ex ſubtiliatiōe accidat error: corrigif error i 2ª vice cū cibi oblatiōe abſq̄ nocumēto: q nō ꝓtingeret in p̄mis egritudinib⁹ in qb⁹ criſis ꝓtingit: qm̄ correctio ſubtiliatiōis in illis p igroſſationē q̄ fieret in p̄ceſſu criſiꝫ ipediet ⁊ talē qdē modū dietatiōis in talib⁹ febrib⁹ plixis: q̄ruꝫ ꝯſumptio accidit p reſolōnē paulatinā inſinuat Auicē. in. 4. can. de cura febris ſextane: ⁊ ſimiliū dicēs: q tales febres indigēt ieiunio ⁊ ſubtiliatione regiminis: vt ſoluaf p ipm̄ mā groſſa ⁊ digeraf: ⁊ idigēt ēt igroſſatiōe regimis vt nō deſtruaf v̄tus: ⁊ ſunt iſta ſicut duo ꝫria. Et ſubdit q q⁹ febres iſte lōge nō faciūt accidere leſionē v̄tutis ſic ſubito: nō cura⁹ ſi regimē ſubtiliemus ⁊ faciam⁹ egrū vti vno tpe ieiunio: ⁊ vt ſuccurramus illi nocumēto alio tpe ſicut oſtēdimus. q̄ ex dictis manifeſtū eſt q marie iſtō qō dicit ꝟ Auicē. q egritudines plixas multas reſoluit regimē ſubtiliatiuū referf marie ad regimē: q ordinaf in cōparatione ad id qō idicat diſpō p̄ſens ſolū: hoc aūt fit in illis in qbus nō expectaf criſis: ſed accidit ꝯſumptio ipſaꝝ p reſolutionē paulatiꝫ: in illis aūt in qbus expectaf criſis curam⁹ plus de ingroſſatione a p̄ncipio morbi: ⁊ q⁹ febres iter tales egritudines ſunt maxime morbi: in qbus criſis eſt apta ꝓtingere: ⁊ dico q plō gētur: nō ſic aūt accidit in talibus morbis plixis: vt v̄bi gra in hydropiſi ⁊ filibus: pp hoc fuit v̄a cā: q̄re Auicē. excepit febres pluſquā alias: tñ ſi in febrib⁹ non accidat neq̄ expectaf criſis quātū eſt ex ꝟ fiē in eis ſicut in alijs. Alia aūt cā potuit eſſe: q̄re febres excepit: p̄pea q⁹ quātū cūq egritudo idicet ſubtiliationem regimis: tñ ſp fic dꝫ ſubtiliari: vt v̄tus toleret: hoc fieri nó dꝫ: ⁊ q⁹ iter plixas egritudines in febribus lōgis plus debilitaf v̄tus pp reſolutionē q̄ fit a caloꝛe febrili: hinc eſt q talē ſubtiliatiōnē plus timem⁹ in febrib⁹ q̄ꝫ in alijs: ſicut hydrodi ⁊ filibus. vñ Auicē. 3° can. in cap de curatiōe hydropiſis aſclitis dixit: ⁊ ſubtiliatio cibi ⁊ minoratio ei⁹ valde ē melioꝛ cura ei⁹ ꝛc. ⁊ p̄pea ēt iter feb. plixas in illis in qbus minus p̄ſternif v̄tus in talibus talis modus ſubtiliationis plus eſt poſſibilis: ⁊ ſicut dcm̄ eſt ſupꝛa auctoꝛitate Aui. in feb. ſextanis ⁊ filibus: hec qdē ſunt cāe q̄re Auicē. dixit p̄ter febres: dixit aūt Auicē. multas egritudines plixas ꝛc. q⁹ ꝟ q⁹ dꝫ hic v̄itatē hꝫ in egritudinib⁹ plixis mālib⁹: q̄ marie ſunt ex mā būida: in egritudinibus aūt longis: q̄ eēnt abſq̄ mā: illud v̄itatē nō hꝫ: q̄m̄ ſubtiliatio talis fit gra digōnis ⁊ reſolutionis māe in illis ergo que mām nō bñt: nō eſt ꝟ neciū: pp quod Auic. dixit multas: non autem omnes. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Egritudo quoq; ſi multe ebulientis materie fuerit in principio eam euacuabimus non expectantes maturationem: ⁊ ſi mediocris fuerit maturabibus eam ⁊ poſtea euacuabimus.

¶ In parte iſta ponit tertiū exēplū in quo oñdit: q̄liter ēt ex tpibus morbi ſumif indicatio in hoꝛa adminiſtratiōis in medicinis eūatiuis. ¶ Juxta quā partē itelligēdū ꝑ q ex ꝟ appet q̄liter ex tpe morbi ſumif idicatio ſup eūatiōnē ꝑm q diſpōni morbi coniungif. nam in morbo qui fit ex materia furioſa ⁊ multa a p̄ncipio euacuationem facimus: ꝓpterea q⁹ in tali principio coniungitur diſpoſitio morbi que hoc indicat: in morbo aūt qui fit ex materia mediocri nō multa: neq̄ etiam furioſa non facimus a principio: propterea q⁹ in principio talis morbi coniungitur diſpoſitio que hoc prohibet: ſed digeſtionem expectamus. Et illud quidē q hic dꝫ eſt idē cū illo q dꝫ in illo affo. digeſta medicari ⁊ mouere nō cruda ⁊c. ¶ Secundo eſt intelligēdum propter intellectum paragraphi: q Auicen. dixit: q ſi egritudo fuerit materie multe ebullitis ⁊c. Nam ſm q apparet ex 4° cano. in capitulo de curatione feb. putridaꝝ in generali euacuatio alia eſt minoratiua: alia eſt euacuatio abſciſiua ⁊ eradicatiua materie morbi: ⁊ ſicut ibi apparet per Auicē. euacuatio minoratiua ante digeſtionem conceditur: ⁊ debetur quidez quando materia multa eſt ab ipſo principio vt materia minoratur: ⁊ reliquum poſtea a virtute poſſibile fit digeri ⁊ vinci: ſed euacuatio eradicatiua eſt: que materiaꝫ ex toto eradicat que morbum actu cauſat: ⁊ iſta quidē non conceditur niſi poſt digeſtionem materie: non quando materia eſt cruda ⁊ indigeſta: niſi contingat q aut fit materia furioſa: aut fit materia talis que ſit de genere eius in quo non expectatur digeſtio: ſicut eſt ſanguis ſolum peccans in: quanto vt apparet per Auicen. in prealleגato capitulo. tunc ergo Auicen. quando dicit: q ſi egritudo eſt materie multe ebullientis in principio eam euacuabimus non expectantes maturationem tetigit duplicem modum materie in qua euacuatio a principio ante digeſtionem competit: vnum quidem modum materie ebullientis quam materiam intelligit furioſam que vocatur ebulliens propter nobilitatem ſuam: ⁊ in iſta q dem materia ex principio competit euacuatio abſciſiua: alium modum materie tetigit. ſ. multitudinem: vt quia materia multa fit: ⁊ talis quidem materia multa ſi quidem eſt de genere materie in qua nulla digeſtio expectatur: vt eſt ſanguis in ſolo quanto peccans: in principio etiam competit euacuatio abſciſiua. ſi autez ſit de genere humoris alterius. tunc a principio ſaltim competit euacuatio minoratiua ꝫ non abſciſiua: ſed ſi humoꝛ peccās non ſit furioſus neq̄ etiaꝫ multus a principio euacuatio nulla competit: ſed digeſtio expectatur. ¶ Ratio autem quare quando materia eſt furioſa a principio euacuatio competit abſciſiua eſt multiplex. vna eſt timoꝛ qui habetur de nocumento ipſius ſi in coꝛpoꝛe relinquatur: ⁊ ne propter mobilitatem ipſius deriuetur ⁊ figatur in aliquo membꝛo nobili ⁊ generet egritudinem repletionalem in ipſo: ſicut apoſtema. vnde gratia euitationis maioris periculi: ꝫ in euacuatione ipſius a p̄ncipio aliq̄ accidat nocumentum: tamen ipſam facimus. Alia ratio eſt habilitas talis materie ad euacuationem: ⁊ hec habilitas diſcernitur in ſubſtantia materie propter mobilitatem eius: quoniam mobilitas eius oſtendit: q materia non eſt adherens propter viſcoſitatem: neq̄ eſt fixa propter groſſitiē: neq̄ imbibita ꝑpter ſubtilitatē: talis autē materia ſuam habet habilem euacuationi. Tertia ra-

Quare i mā furioſa a p̄n⁹ ꝯuenit eūo abſciſiua.

tio assumit ex assensu nāe ⁊ affectatiōe ad eūationē talis mäe. nā ex hoc ꝙ ipa sic mobilis est: ostēdit ꝙ nāe ē hor/rida: ⁊ subtiliatiua: tales aūt mäe oñdūt ꝙ nā valde affectat in eūatione ipsa ꝛ: qñ aūt nä valde affectat in eūatione auxiliādū est in eūone ipi⁹: ⁊ ꝓpterea tali mäe ex ꝑn° cōpetit eūatio abscisiua. fit⁹ ēt qñ mä multa est competit eūatio ex ꝑn°. si qdē fit talis in qua nō expectet digō vt ē sanguis cōpetit eūatio abscisiua q̄ fit ꝑ flōmiā: ꝓpea qz talis hūor ex ꝑn° apte pōt eūari: sicut ⁊ i ꝓcessu: ⁊ ꝓpea melius est in tali hūore ex ꝑn° eūare: qm̄ dilatio posset eē cā putrefactionis q̄ accēderet in sanguine. Si aūt fit de genere alterius mäe saltiz a ꝑn° opz mām minorare: qm̄ virtus ex tali minoratione aggrauata ex multitudine superfiduū potētior reddit. ¶ Ró aūt q̄re qñ mä nō est multa: neq; furiosa nulla eūatio nisi post digónez mäe ꝙuenit est: qz qñ mä nō est multa: neq; furiosa non submittit necessitati eūationis: qz nō timemus euentū alicuius subiti nocumēti ex tali mä: ⁊ ió nō subijcit necessitati eūatiōis: nisi qñ ad ipsaz ē habilis: tūc aūt est habilis adhuc: qñ ē digesta: ꝓp qđ digónē expectamus. Et si qdē fieret qñ eēt cruda: cū talis mä nō sit habilis eūationi sequent nocumēta q̄ ponit Auicē. in ꝑallegato capl'o: qm̄ cū nō sit habilis eūoni: cōmouebit ꝫ mä absq; eductiōe ipsi⁹: ⁊ ipsa cōmota cōmiscebit cū benigno: ⁊ erit cā corruptionis in reliq̄ parte materie: ⁊ sic augmentabit hūor ⁊ corrūpet. Jtez ēt cū ꝫ mä nō sit habilis euacuationi: eūatio erit cā vt tunc solum id qđ subtile est in mä eūetur ⁊ relinquat grossum ⁊ viscosuz inobediēs: ⁊ hoc erit causa difficilioris digónis: ⁊ sic mä reddet postea crudior ⁊ inobedientior: ⁊ ꝓpterea Auicē. dixit: ꝙ fortasse ꝫ euacuatio nocebit maturationi: qz per hanc eūationez mä reddetur crudior q̄z prius. ¶ Deinde cum dicit.

Quare i mä nō furiosa neq; mlt̄a nō cōpetit eūatio nisi post digónē.

¶ Cognitio autem rerum que sua significant conuenientia est ad sciendum tibi facilis ⁊ aer quidem qui ex earum existit summa est dignior: cuius rem custodiri oportet: ⁊ an sit medicine iuuamentum prestans an egritu-

¶ In parte ista Auicē. postq̄z docuit eligerē quantitatem in medicinis ex nä mēbri: ⁊ quātitate egritudinis: q̄ ꝑnci paliter sup ꝫ signāt: docet hoc idem eligere ex rebus q̄ significāt sup hoc ꝙueniētia ⁊ aptitudine ipsa ꝛ. ¶ Juxta quā partē est itelligēdū ꝙ facile est cognoscere q̄liter ex istis rebus q̄ signant ꝙuenientia sua ⁊ aptitudine eligat ꝙueniēs quātitas medicine q̄ corpori approximat. nā sicut prius apparuit iste res sunt etas genus. i. sexus ꝙsuetudo tp̄s ⁊ regio ⁊ ars ⁊ virtus. s. corpis regitiua ⁊ forma. i. habitudo. oñr. n. ꝫ oia significare sua aptitudine ⁊ cōueniētia inquātū cōueniūt. i. cōsentiūt cum fortitudine medicine q̄ administrat: aut dissonāt. si. n. egritudo de se indigeat medicamine forti: ⁊ ista ꝙueniāt super hoc securius administramus. Si aūt dissonāt nō sic securiter: sed remittimus fortitudinē eius: vt. v. g. si egritudo idigeat forti medicamine: ⁊ corpus sit in etate iuuētutis: securi⁹ ip̄m adhibemus si aūt sit in etate senectutis ꝓp debilitatē virtutis aut in etate pueritie ꝓp facilitatē resol'onis non securiter adhibemus sed remittimus. sil'r ēt si ꝙsuetū sit corp⁹ fortia sufferre ⁊ aspera securius adhibemus. Sil'r ēt sit tēpus si tale: cū quo ☧tus nō ꝑsternit: sed est fortior ⁊ facit corpus difficulter passibile securi⁹ adhibemus q̄z si sit ꝓrio mō: ⁊ eodē mō est de regiōe: ars ēt indicat inq̄z/tū ſm diuersitatē artiū corpus ad diuersaz passionē ꝓparat: q̄dā. n. partes efficiunt difficile passibiles: ⁊ q̄dā facilius: ⁊ q̄dā ꝑtes facil'r fiūt passibiles a qbusdā: ⁊ q̄daz ab alijs ſm diuersitatē artiū: ☧tus ēt totius ꝫ indicat: qz fortis virt⁹ forti⁹ pōt tollerare medicamē q̄z debilis. Habitudo ēt ꝫ idicat: qz q bñt habitudinē dēsaz ⁊ difficili-

ter resolubilē difficiliora tollerāt medicamina: q ātꝫ debiliora: ⁊ ex hoc appet ꝙ ista nō dicunt sup ꝫ ꝓncipaliter indicare: sed ipsa dicunt cōicare illis: inquantum conueniunt super illud qđ illa indicant aut dissentiūt: sed ex illis duobus: puta ex nä membri ⁊ ex quātitate egritudinis ꝓncipal'r sumit indicatio super hoc: ⁊ propterea ista alia nō dicunt ꝓprie indicare super hoc: sz dicunt significare aptitudine ⁊ ꝙueniētia sua. ¶ Scđo est intelligēdū: ꝙ iter oēs istas res dignior q̄ cōsiderat est aer: qm̄ vt dr 9° de igenio sanita. aer est maxime id sine quo neq; interimere pol'e est egritudinē: neq; ēt sanitatē hīe: qm̄ aer est sicut q̄dā cā curatiua egritudis: aut sicut causa gñatiua maxime vel augmentatiua eius: ⁊ ꝓpterea ēt Hal. in 9°. vbi oēs itentiōes curatiuas reducit ad tres. ꝓmo exprest fit de aere q̄z de aliq̄ alia re non nāli: ꝓp qđ dignior res q̄ cōsiderari debet in hoc est aer: ⁊ ideo ⁊ Auicē. circa ip̄m ponit quādā spālē cōsiderationē quā habere opz: qz opz considerare an aer sit prestans iuuamentum medicine: ⁊ hoc est qz dispositio aeris cōtrariet morbo: an sit prestās iuuamentum morbo: vt qz similetur sibi in qualitate: si aer contrariaretur morbo: tūc minus opz addere in virtute medicine: cum medicina habeat aerem in adiutorium sui ad remotionem morbi. vnde si tunc adderetur in virtute medicine posset corpus ꝓduci ad dispositionem ꝓtrariā. si aūt aer prestet iuuamentum morbo: cum tunc medicina debeat impugnare ⁊ qualitati morbi ⁊ qualitati aeris opz plus addere in virtute eius.

Alē dicar

¶ Et dicemus ꝙ in egritudinibus: in quibus est timor ⁊ nō sumus securi ex defectu virtutiz si quod facere debemus tardauerimus: aut ex eo aliquid alleuauerimus: ⁊ minuerimus: a forti medicamine primo incipere debem⁹. Ille vero: in quibus non existit timor ꝫm ordinem ad fortiorem procedet si non suffecerit eis debilis. Lec. vj.

¶ Jsta pars que sequitur dupl'r pōt introduci. vno modo vt dicamus ꝙ Auicē. ꝓpus docuit canones eligendi conuenientē qualitatē ⁊ quantitatē in medicinis: ꝫ docet canones eligendi conuenientem horam administrationis earum: ⁊ tunc isto modo introducendo in precedenti. §. q incipit (particula illa altero modo quo dictū est prius). sed qz istud lz videatur doceri q̄z tū ad aliquos cañ. quos ponit tñ qz quantum ad oēs cañ. quos ponit: non videz bene ire ad mentem eorum: que Auicen. dicit: pro tanto videt mihi: ꝙ aliter introduci debeat ⁊ melius vt dicamus: ꝙ Auicen. postq̄z posuit prius quosdā canones generales de medicatione: que fit cum medicinis per quos docuit eligere conuenientē quantitatem ⁊ qualitatem ⁊ tempus: in parte ista circa omnia ꝫ ponit quosdam canones speciales: qui quidem dicuntur speciales: quia plus appropriantur dispositionibus determinatis quam predicti: ⁊ est: quia ſm aliquos canones appropriantur medicinis determinatis: lz tamen isti canones sint speciales quia plus appropriantur q̄z predicti: tamen quia adhuc isti competunt pluribus egritudinibus diuersis diuersas dispositiones habentibus: pro tanto adhuc isti cañ. respectu sequentium sunt canones generales: ⁊ recte potuerunt poni in hoc capitulo: ⁊ non habet ista pars bene ordinem: nisi quia diuiditur in tot partes: quot sunt tales canones quos ponit. Primo ergo ponit vnum cano. quo ostenditur ordo administrationis medicinaruz ſm tempus in quo debent administrari per indicationem sumptam ex natura morbi ſm ꝙ morbus est fortis ⁊ debilis. ¶ Juxta quaz partem est primo intelligendum ꝙ Auicenna. egritudines timorosas appellat egritudi-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

nes maximas:in qbus timor est de subita ꝓstratiõe vtutis pp magnitudinẽ egritudinis:sicut est apostema magñ in viscerib⁹:aut dolor maximus: aut acutissima febris. ¶Scõo est intelligẽdũ pp intellectum ad intẽtionẽ.§.q̃ duplex est modus opationis medici qui fit in curatione: vn⁹ est simplr regularis ⁊ electiu⁹. Ali⁹ est modus operationis medici qui fit ꝑm necessitatẽ:ꝑmus qdẽ modus opationis dr eẽ ille in quo nocumentũ non ꝯcurrit:⁊ iõ est tutior.scõs aũt modus opationis dr esse ille: cuz quo aliqõ nocumẽtũ ꝯcurrit:sed gr̃a evitatiõis maioris ꝑculi fit a medico:⁊ iõ qr in ipso nocumentũ ꝯcurrit est suspectus ⁊ timorosus:⁊ ꝓpea qr primus modus opationis ẽ sine nocumẽto:⁊ tutior a medico regulariter fieri dz. secũdus aũt modus opationis:qr est cũ nocumẽto:regulariter a medico fieri nõ dz:sed solũ in qbusdã casibus in qbus est hesitatio de evẽtu maioris ꝑculi. Nũc aũt in curatione ꝓcedere ꝑm ordinẽ a debilib⁹ medicinis ad fortes opz.ℬ est ꝓcedere ꝑm modũ opationis regularẽ ⁊ artificialẽ,vñ Mesue dicit:q̃ hoc est particulare ꝑm sapiẽtiã:⁊ rõ qr iste modus operatiõis est nãe ⁊ vtuti ꝯformior:qñ nã meli⁹ sustinet mutatões gradatiuas:q̃ subitas ⁊ debiles quã fortes:itez ẽt iste modus operationis nr̃e cognitioni est ꝯformior.qñ ex ꝑn° non sic certe hr̃ cognitio dispõnis egritudinalis sicut in ꝓcessu: vt appet scõo de crisi:nũc aũt qñ nõ est certitudinalis cognitio melius est ab his icipere:q̃ aut iuuãt:aut si nõ iuuãt modicũ nocumẽtũ faciũt:⁊ cũ hoc ꝑ ipsa nobis dispõ certificat:hoc aũt faciũt debilia medicamina:qñ aut approximata iuuãt aut si nõ iuuãt absq̃ magno nocumẽto nobis cognitionẽ certificant:fortia aũt medicamina si nõ iuuãt:maxime inferũt nocumẽtũ:ꝓp qõ irregulariter fiunt:⁊ iõ ꝑm ordinẽ artificialẽ q̃ assumit ex dispõne vtutis:⁊ cognitionis nostre in mõ curatiõis a debilib⁹ inchoare debem⁹:⁊ deide ꝓcedere ad fortia si medicamina debilia nõ sufficiunt:sed aliqñ necessariũ ẽ a fortibus ichoare:⁊ hoc qidẽ est ꝑm necessitatẽ q̃ cogit a talibus inchoare:⁊ lz i eis fit aliqõ nocumẽtũ:⁊ hoc qdẽ est:qñ subito veremur propter magnitudinẽ passiõis virtutẽ ꝓsterni:tũc.n.qr iuuamẽtũ medicaminũ debiliũ est in tpe lõgo:ꝑus in talibus passionibus accideret virtutẽ ꝓsterni q̃ fieret iuuamentũ a talibus:⁊ ꝓptera gr̃a evitationis magni ꝑculi icipimus a medicaminibus fortibus:quoꝝ iuuamẽtũ subito est apparẽs ẽt si ex talibus accidit aliqõ nocumẽtum nõ curamus:qr minus est illud quã ꝑncipale:ẽt in talib⁹ ℬ modus opõnis q̃si est ꝯformis virtuti:virtus.n.cuz in talib⁹ vehemẽter aggrauata existat:⁊ diffi[le] magna ⁊ labore tollerat:vt fortia administrent ex ꝑncipio magnam ꝑmutationẽ inducẽtia sicut ipsa est maxime permutata ẽt hic modus opationis in talibus quasi nr̃e cognitioni est ꝯformis:qñ tales passiones ꝓpter fortitudinẽ ipsarum non sic ex ꝑncipio occultant sicut alie:imo melius manifestant:propter qõ in talibus licitũ est a fortibus inchoare:in alijs aũt oĩbus nõ est licitũ. Qõ. xxxij.

Et existis dictis apparet dissolutio cuiusdam qõnis:que fieri posset.vtrũ in passionibus licitũ sit admĩstrare ea que sunt ꝯria in maiori gradu exñtia q̃ sit distẽpantia egritudinalis:qr forte alicui videretur:ꝙ sic cũ forte agens in tpe modico faciat effectũ quẽ facit debile agẽs in lõgo.q̃ si approximabunt talia citi⁹ inducet sanitas q̃ si approximent ꝯria minoris gradus: aut ꝯria eq̃lis gradus. ¶Et dõm est:ꝙ regulariter medicus illud qdẽ approximare nõ dz:imo ⁊ in ℬ ẽt tutius est a ꝑn° administrare ea q̃ sunt debiliora in gradu q̃ ea q̃ sunt eq̃lia in gradu:ꝓp cãm q̃ dcã est:qr lz talis modus sanationis sit lõgior:tñ est tutior:sed in casu aliqñ est licitũ talia administrare:⁊ ℬ qdẽ est qñ min⁹ curamus dato ꝙ corꝑ ꝓducat ad dispõnẽ ꝯriã q̃ de egritudine ꝑncipali in q̃ timet subit⁹ evẽtus mortis:in talib⁹.n.nõ opz differre auxiliationẽ ꝓp timorẽ subitũ mortis iuxta illõ verbũ Mesue.tu q curã corꝑ geris:auxiliari ne differas semel.n.pereũti nulla suffragia:hãc ãt subitã auxiliationẽ talia medicamina faciũt:⁊ iõ dato ꝙ in eoꝝ vsu fit piculũ:tñ medicus ipsa approximare dz.vñ ⁊ de talib⁹ auxilijs Gal.10.terapẽ.methodi dixit.Quãto igit meli⁹ est cũ spe benigna efficere qd:⁊ non piclitari q̃ sine spe pire certissime:tãto poti⁹ est cũ magnis auxilijs agoniçari q̃ nihil gerere ⁊c.⁊ scõm ẽt istã intẽtionẽ Avi. 4.can̄.cap. de reb⁹ in qbus ꝯueniũt feb.putredinis ⁊ differũt precipit in febribus arduis in qbus timet arefactio ⁊ ꝯsumptio exhiberi aquã frigidam:qr lz ad incrudationez perducat: tamen incrudatio minus mala est q̃ arefactio ⁊ consumptio corꝑis. ¶Deinde cum dicit.

¶Preter hoc quoq̃ tibi caue ne a rectitudine recedas: lz videris ꝙ ipsarum tardetur iuuamentum:neq̃ in errore moreris: ⁊ si videris ꝙ eius non appareat impedimentum. Et cuz hoc non ꝑm vnã medicationẽ cũ vna tibi standũ est medicina:imo in vna medicatione medicinas permuta:quoniã ab ipso quod cõsuetũ est nõ fit passio ⁊ vnicuiq̃ qdẽ corꝑi: imo oĩ mẽbro: imo vni corꝑi ⁊ vni membro in vna hora ⁊ nõ in altera inest proprietas ab vna media pati ⁊ non ab altera.

¶In parte ista Avic.ponit aliũ canonẽ in quo docet evitare quẽdã errorẽ:ꝙ posset ꝯtingere in opatione:in ꝑmutatiõe medicinaꝝ:⁊ ꝑseveratione ipsaꝝ:⁊ duo facit. Primo ponit istũ can̄. Scõo iꝑm modificat:vel remouet q̃ndã errorẽ ꝙ ex illo posset ꝯtingere.scõa ibi.(Et cũ hoc ẽt nõ ꝑm vnã medicationẽ.)posset.n. aliquis credere propter illud qõ dcm̄ est:ꝙ nullo modo ꝑm vnaz medicationẽ deberet fieri permutatio in aliqua medicina:⁊ ideo illud remouet ostendens:ꝙ non obstante illo quod dictũ est aliquando ꝑm vnam medicationem opz in medicinis fieri permutationem. ¶Juxta quem can̄. intelligenduz primo quantum ad primam partem:ꝙ illud quod dicit ibi ab Avicen.quãtum ad aliquid est idẽ cum illo affo. omnia ꝑm rationẽ facienti ⁊ nõ euenienti ꝑm rationem: non oportet transire ad aliud manente eo ꝙ visum est a principio:scõm enim ꝙ dicit in cõmento illius affor̃ismi a Galie.medicamina que approximant aliquando ipsorũ iuuamentũ nõ subito est apparens:⁊ dato ꝙ recte administrent:põt aut ℬ esse ꝓpter inobedientiam ⁊ difficultatem materie morbi. aut hoc põt eẽ ꝓpter debilitatem virtutis medicine:qr debilis est:debile autem agens nõ nisi in longo tempore effectum inducit:sicut gutta aque cauat lapidem non bis sed sepe cadendo: ⁊ ideo possibile est ꝙ tardetur iuuamentum sensibiliter medicinarum recte administrataꝝ:⁊ simili modo etiam possibile est ꝙ retardetur nocumentum medicinarum inconuenienter administratarum:lz ergo medicine iuuamentuz non sensibiliter appareat:si tamen ex alijs iudicet esse conueniens:ab ipsius approximatione medicus non debet recedere:quoniam in processu apparebit iuuamentum el⁹. similiter etiam si nocumentum alicuius medicine subito sensibiliter non appareat:si tamen ex alijs iudicetur esse inconueniens administratio eius:non debet medicus in vsu eius morari:sed abijcere: quoniam in processu apparet eius sensibiliter nocumentum. ¶Sed tu dices: quomodo potest esse: ꝙ non appareat sensibiliter impedimentum aut iuuamentũ medicinarum: quoniam medicus non cognoscit certitudinaliter cõuenientiã ⁊ incõ-

uenientiaꝫ medicine:niſi ex eo quod apparet in effectu: iuxta illud qđ dr in cõmẽto illiꝰ affoꝛiſmi:vbi cibus itrat ꝑter nãm ꝛc. in oibus his q̃ recte ex cogitata ſunt teſtimoniũ ſumit ab euẽtu:ꝛ in Hal.de regimine ſanitatꝭ: dr ꝙ experiẽtiã iudicẽ eſſe opꝫ eoꝝ q̃ recte ſunt excogitata. Dõm vno mó:ſicut dcm̃ eſt:ꝙ impedimẽtũ ꝛ iuuamẽtũ iſtarũ medicinaꝝ nõ eſt apparẽs ſenſibiliter ſubito:tm̃ in proceſſu bene ſenſibiliter eſt apparẽs: ꝛ ppea medicus ẽt ħ ex eo ꝙ apparet ad ſenſuꝫ diiudicat medicamen eſſe approximatũ ꝓueniẽter vel inconueniẽter. Uel dõꝫ eſt aliter:ſicut appet ꝑ Galienũ in cõmẽto tertij ꝓnoſticoꝝ: ꝙ duplẽ ſenſibilitas qdẽ vna ẽ cõis quã oẽs boies hñt:talia eſt ꝓpꝛia quã ſolũ hñt exercitati ꝛ q̃ domiti ſũt in arte:ꝛ dꝛia iter has duas ſenſibilitates fictꝫ ibi ponit Galie. eſt ꝙ cõis ſenſibilitas ꝓcipit ſolũ excellẽtias magnas.ſed ꝓpꝛia ꝓcipit nõ ſolũ magnas:ſꝫ ẽt paruas: ſicut ſi ſint duo pugilles pugnãtes adinuicẽ:exceſſuꝫ modicũ vnius ſupalteꝝ non poterit q̃cũq; ꝓcipere:ſed ſolũ ille q̃ in arte pugillatoꝛia eſt exercitatꝰ:ita ẽt eſt ħ:qꝛ taliũ medicinaruꝫ impedimẽtũ ꝛ iuuamẽtũ non ꝓcipit ſtatiꝫ ſenſu cõi:ſed ſenſu ꝓpꝛio bñ ꝓcipit vt dicamꝰ:qđ ꝓpter hoc Auic. iſtũ canonẽ introduxit:vt nos inſtrueret: vt in egritudinibꝰ nõ ſolũ ꝓſideremꝰ mutationes magnas:ſꝫ ẽt puas:vt ſic medicꝰ in adminiſtratiõe q̃rũcũq; medicinaꝝ tã fortiũ q̃ debilium recte operari poſſit. Queſtio. xxxiij.

Circa ſcđam partẽ iſtius canonis aliq̃s dubitabit vr ꝙ ipſe ꝛdicat ei ꝙ dixerat:q̃m ponit ꝙ ſm vnã medicationẽ non ſemper eſt ſtãdũ cũ medicina vna:ſꝫ dꝫ medicus medicinã ꝓmutare.nã ꝑus ipſe dixit ꝙ dꝫ cauere ne recedat medicis q̃ recte adminiſtrank. Itꝫ ẽt ħ ẽ ꝛ illđ qđ dr in illo affo.oia ſm rõnẽ faciẽti ꝛc. ponit.n.ibi: ꝙ nõ ẽ trãſeũdũ ad aliã medicinã q̃ diſpõ ꝓmanet eadẽ. ¶ Itẽ ẽt Hypo.ꝓ regimis acutoꝝ:tãtiquos vitupat de ꝓmutatiõe medicaminũ q̃ faciebãt i egritudib9. ¶ Dõm ꝙ opꝫ diſtinguere ꝛ ex parte medicatiõis vniꝰ:ꝛ ex parte ꝓmutatiõis medicaminũ:medicatio.n. dr eſſe vna:ſm ꝙ referk ad vnitatẽ morbi:nũc aũt vnitas põt duplr attẽdi in morbo. Uno mó q̃ẽtũ ad eiꝰ eẽntiã:ꝛ ħ mó morbꝰ a ꝑnᵒ vſq; in finẽ eſt vniꝰ eẽntie:vt dr ꝓ de interioꝛib9. Alio mó attẽdit veritas in morbo:nõ ſolũ q̃ẽtũ ad eẽntiã:ſed quãtũ ad oẽs diſpões ꝓñtes eẽntiã:ꝛ tũc dr eẽ vitaꝫ i ipo q̃ñ eodẽ mó ſe hꝫ quãtũ ad oẽs diſpões. Sic ꝛ medicatio dr eẽ vna aut qꝛ õbet vni mõbo q̃ẽtũ ad eẽntiã:aut qꝛõbet vni morbo q̃ntũ ad eẽntiã ꝛ q̃ẽtũ ad oẽs diſpões ꝓñtes ipſam. Silr ẽt ꝓmutatio ꝑt fieri in medicinis triplr:aut q̃ẽtũ ad q̃litatẽ:vt qꝛ ꝓmutatio fiat de medicina calꝛa in frigidã:vel de repcuſſiua in reſolutiuã:aut qꝛ ꝓmutatio fiat quãtum ad quãtitatẽ:vt qꝛ permutatio fiat de minus frigida ad magis frigida:vl a debili reſolutiuo ad fortẽ reſolutiuum:aut põt fieri permutatio quantum ad medicinam:vt qꝛ prius adminiſtrabã camomillã:modo adminiſtro mellilotum qđ eſt differẽs q̃ẽtum ad materiam:ꝫ ſit filꝛ quantũ ad virtutem.tũc igit dico q̃ñ querit vtruꝫ in vna medicatione debeãt permutari medicine:ꝙ medicatio ipſa aut eſt vna:qꝛ referk ad vnitatẽ morbi ſm eſſentiam ſolũ: ꝛ tunc dico ꝙ q̃ẽtum ad gñalem intentionem medicamina ꝓmutari nõ debent:ꝛ ħ ideo: qꝛ vna eſt intentio gñalis curatiua in q̃libet morbo ſimplici: ſicut ꝛ vna eſſentia eius a principio vſq; in finem:indicationes aũt curatiue ab eſſentia morbi ſunt ſumende:vt dr ꝫ°. de ingenio ſani.in ꝑn°. Sed q̃ẽtum ad ſpãlem intentionem opꝫ in vna medicatione medicamina ꝓmutare: ꝛ ħ quidem in morbis in q̃bus diuerſa eſt diſpõ ſm diuerſa tpa eiꝰ: ꝛ qꝛ ex diuerſa diſpõne in tpibus morbi indicantur afferri diuerſa aliq̃ñ ſm q̃litatꝫ:vt verbi gꝛa: ꝙ in ꝑn°. indicat ꝙ debet medicina repcuſſiua ꝛ in ſtatu ꝙ debet reſolutiua.aliquãdo autem indicantur debere offerri diuerſa ſm q̃ẽtitatẽ:vt ṽ.g.qꝛ in augmẽto idicat ꝙ ꝓueniũt minꝰ reſolutiua q̃ẽ i ſtatu:hic ẽ ꝙ ſm vnã talẽ medicationẽ ꝓmutant medicamina nõ ſolũ ſm mãm ſꝫ ẽt ſm q̃ẽtũ ꝛ q̃le. ¶ Si ãt medicatio ſit vna rõne vnitatꝭ morbi q̃ẽtũ ad eẽntiã:ꝛ oẽs diſpões ipſiꝰ ſic nõ ſꝫ medicamia ꝓmutare q̃ſint diuerſa:vel q̃ ad q̃ẽtũ vel q̃ ad q̃le: qꝛ cũ diſpõ ſit vna oimó:ipſa ſp de ſe idicat vnũ debere afferri i quãto:ꝛ in q̃li: dico aũt ex pte diſpõnis: qꝛ ex pte nãe mẽbꝛi: aut ex pte alteriꝰ ꝓiũcti bñ ſꝫ medicamina ꝓmutare. vna eni egritudine calꝛa exñte in diuerſis ſubis:aut exñtibus diuerſis his q̃ ꝓcurrũt:diuerſa approximamꝰ medicamina in q̃ẽto ꝛ in q̃li:ſic ſatis ex dictis põt eẽ manifeſtũ:ſꝫ tm̃ ex pte diſpõnis nõ debeat fieri ꝓmutatio medicaminũ q̃ ad q̃ẽtũ:ꝛ q̃ ad q̃le:tm̃ in ipſa licitum eſt ꝓmutare medicamina q̃ẽtũ ad mãm. Rõ aũt iſtiꝰ ꝓmutatiõis:põt eẽ ex pte triũ.ſ.ex pte medici ꝛ ex parte ifirmi:ꝛ ex re extriſeca:ex parte qdẽ medici vt ſi medicꝰ ꝺ nouo ſupueniat egro:ad cuiꝰ curã ꝑus erat alter:licitũ eſt ſibi medicamina ꝓmutare vt videak aliq̃d gerere ꝛ nõ videak ignoꝛãs. Ex pte ãt ifirmi ꝑt eẽ:vl ex parte aie ipſiꝰ vl ex pte diſpõnis coꝛpis eiꝰ:ex parte qdẽ aie:vt qꝛ ſibi diſpliceat aliq̃ medicamẽ vel qꝛ alius medicus ſibi iꝑm vituperauit: vel qꝛ alias viderit aliquẽ ifirmũ mori ex illo:tũc.n.dꝫ medicus mediciná permutare:q̃m confidere de aliquo medicamine multũ iuuat ꝛ per ꝓñs ꝓriũ multuꝫ nocet:vt extrabif ex cõmẽto ħmi ꝓnoſticoꝝ. Ex parte aũt diſpõnis coꝛpis ꝑt ħ ꝓtingere vel ex diſpõne mãifeſta: vel ex diſpõne occulta:ex diſpõne qdẽ manifeſta ꝓᵐ ꝓpter illud: ꝙ dr in lꝛa: puta ꝙ mẽbꝛũ multũ cũ ſit aſſuetũ illi medicine:ꝓpterea qꝛ ab eo ꝙ ꝓſuetũ eſt nõ fit paſſio:qꝛ ea q̃ ſunt ꝓſueta ſũt facta quodãmodo conſimilia: ſicut dr in cõmento illius affoꝛiſ.quecũq; aũt ex multo tpe ꝓſueta: medicatio ãt fit cũ alteratione a paſſione facta in mẽbꝛo. Ex diſpõne aũt occulta hoc ꝓᵐ ex parte ꝓpꝛietatis q̃ eſt inter coꝛpa ꝛ medicinas:q̃m ex ꝑpetate ꝓtingit ꝙ vnũ mẽbꝛum patif ab vna medicina ꝛ non ab altera:ꝛ dico ꝙ fit filꝰ virtutis. Inter medicinas.n.ꝛ coꝛpa ſunt ꝓpoꝛtiones occulte:ſic inter cibos ꝛ coꝛpa:ſicut dr ꝫ°can.capꝛo de aſmate:ꝛ ꝛ°. can.in capꝛo de lacte:ꝛ ħ ẽt aliquid expꝛimit Auicẽ. Ex re aũt extrinſeca hoc ꝓᵐ:ſicut aliq̃ñ ex aliquo aſpectu vl ꝓſtellatione celeſti:ex cuius ꝓcurſu adinuak effectꝰ vniꝰ medicine ꝛ ꝓhibek effectus alterius ꝙ declarare nõ pertinet huic arti.ſꝫ ab aſtrologis requirak. ¶ Et ex his apparet ſolutio q̃ñis ꝛ qũo verificanꝭ verba q̃ Auicẽ.dic in lꝛa. Ex his ẽt apparet ſolutio ad ꝑᵃ duo obiecta. Ad illud aũt qđ dr:ꝙ Hip. vitupat antiquos de ꝓmutatione medicaminũ. Dõm eſt ꝙ vitupat eos q̃ẽtũ ad ꝓmutationẽ irrationabilẽ:ꝓmutatio aũt rõnabiliꝫ q̃lis eſt illa q̃ dicta eſt nõ vituperak:ſꝫ laudak. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Cum autem ignoras que ſit egritudo relinque eam nature ꝛ non properes: quoniam aut natura ſuperabit egritudinem aut ipſam manifeſtabit.

¶ In parte iſta dat canonẽ:in quo oſtendit quid agenduꝫ cum eſſe egritudinis ignoꝛatur. Queſtio. xxxiiij.

Circa q̃ꝫ partẽ aliq̃s dicet:qũo dicit ꝙ cuꝫ ignoꝛak eẽ egritudinis medicus non dꝫ aliq̃d gerere.nã ꝑ ħ videbit eẽ ad infamiã medici apud vulgus: ħ aũt aggrauabit ſuſpitionẽ de ignoꝛãtia illiꝰ:ꝛ ꝑ ꝓñs non confident de ipſo:qđ eſt valde malũ in curatione egritudinũ. ¶ Scđo ħ vr eſſe falſum:qꝛ Aui.4.can. capꝛo de curatione febꝛium putridaꝝ in vlt:q̃m dicit:ꝙ ſi ignoras egritudinẽ ſaltez ſubtilia regimen. ꝙ aliquid precipit agere. ¶ Item Hypo.in ꝛ° re. acutoꝛum docuit calefactoꝛium adhibere in pleureſi añq̃ eſſet cognita diſpoſitio coꝛporis egri perfecte. ¶ Dõm ꝙ ea q̃ medicus approximat

ſub

fub ouplici intētione pōt ipsa approximare. Aliqñ. n. approximāt ipsa ꝑncipal'r gr̄a curatiōis. Aliqñ vo nō ꝑncipal'r gr̄a curatiōis: sz gr̄a tētandi dispōnē infirmi vt cognoscat postea qd agendū. ¶ Jtez ēt ignorantia medici de eē egritudis pōt eē 2': q̄dā est q̄ eē ipsi⁹ in gñe ignorat: q̄dā aūt pōt eē ignorātia de eē ipsi⁹ in spē: vt vbi gr̄a q; bñ cog̃scit medic⁹ q; infirm⁹ febricitat: sed nescit q̄ feb. febricitat: vt vtz putrida: vel effi': vl' ethica: z q̄ putrida: z ꝺ ꝓp ignorātiā signationū: ꝑ q̄s dignoscunt spēs egritudinū. Tūc g̃ dico: q; si egritudo in gñe ignorēt a medico fub rone q̄ ignorat gr̄a curatiōis aliqd approximare nō oz: dico aūt gr̄a curatiōis: q; gr̄a alteri⁹: puta gr̄a cognitiōis licitū est approximare aliq̄: ex qb⁹ cognitionē assumat: ꝺ aūt sunt debilia medicamina: que aut iuuāt z diri gūt medicū in cognoscēdo: aut si nō iuuāt dispōnē infirmi notificāt. vñ scit postea qd agēdū: z isto mō Hyp. ꝓcipit i ꝑn⁹ pleuret⁹ calefactoriū adhibi. Dico ēt fub rone q̄ ignorat: qm̄ si egritudo ignorat in spē: nō aūt ig̃ret in gñe: pōt medic⁹ aliqd agē ꝑm q; egritudo idicat ex suo genere. Et isto mō ꝓcipit Aui. i. 4. cañ. q; cū fit ābigua dispō febris: q; nō cog̃scis q̄ spē febricitat salti subtilia regimē: qm̄ nō ignorat ibi eē egritudis in gñe: q; cog̃sco q; febricitat ex mā: z q; febris talis subtiliatiōez regimis requrit: idcirco possum⁹ saltem regimē subtiliare. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Cūq; egritudo doloꝛi ꝯiuncta fuerit aut causa doloris aut a quo ꝓuenit doloꝛ: sicut est percussio aut casus incipies sedare doloꝛē. ¶ Et si tibi necesse fuerit stupoꝛē inducere non transcendas tale quale est papauer al. quoniaz suo stupoꝛe est etiam domesticum vel consuetuz.

¶ Hic dat cañ. i mō medicatōis cū me^hir': qñ cuz egritudie ꝯiūgit tale accñs q̄le est doloꝛ. ¶ Circa q̄z ꝓtē ꝑ aliqs dubitabit: q̄re multiplicat totiēs vba eadē? nā cū doloꝛ cāz hēat: egri^do est ꝯiūcta doloꝛi: vī q; ēt sit ꝯiūcta cāe doloꝛ]. ¶ Jtē cū illud a q̄ ꝓuenit doloꝛ nō sit nisi cā doloris: cuz dixisset de cā: supfluit istud apponē. ¶ Dōm q; egritudo pōt iūgi doloꝛi z'. Uno⁰ pōt ꝯiūgi doloꝛi q; fit ꝓꝓriū eius accñs: sic doloꝛ capitⁱ est ꝓꝓriū accñs tertiane. Alio⁰ pōt egritudo ꝯiūgi doloꝛi q; nō fit ꝓꝓriū ei⁹ accñs: sz fit accñs cōe q; fit ab aliq̄ cā itrinseca: sic i aliq̄ febre supuenit aliqñ doloꝛ colic⁹ ex hūoꝛe vel vētositate. z⁰ mō pōt ꝯiūgi doloꝛi scō ex cā extrinseca: q; fit fcūs ex pcussiōe vel caū. z sibi fibⁱ⁹: volēs g̃ Aui. tāgē oēm modū ꝑm quē doloꝛ ꝑt cū egritu^ne ꝯiūgi dixit: qō si doloꝛi: tāgēs ꝑ^m modū: aut cāe: tāgēs 2^m: aut a q̄ ꝓuenit: tāgēs z^m: vt ex ꝺ oñdat vt quōcūq; doloꝛ ꝯiūgat cū ipsa opz icipe a sedatiōe doloris. ¶ 2⁰ nōndū: q; cā q̄re debem⁹ icipe a sedatiōe doloris est 2'. vna est: q; fine remotōe ipsi⁹ nō ꝑt egritudo remoueri: qm̄ doloꝛ est ꝯtinuo attrahēs mām q̄ egri^nem auget. 2ª rō est: q; doloꝛ max' ꝓsternit z vtutē eijcit: nūc āt i q̄lz egritudie q̄rit robur vtut⁾: q; i curatōe cuiusz est velut antigo iuxta sicut dī in. xj⁰. ¶ Questio. XXXV.

Sed tunc aliqs dicet: qūo dic: q; si neciū fit aliqñ stupefacē nō dem⁹ trāscēdē tale q̄le est papauer: cū auctoꝛes aliqñ doceāt admistrare opium z mādragoꝛā: z alia fiba fortia stupefactiua. ¶ Jtē qūo ponit: q; est domesticū stupefactiuū cū ifra videat ponē ipz inē fortia stupefactiua i ca⁰ de sedatiōe doloꝛ]. ¶ Dōm q; qñ est nece iducē stupoꝛē: z qñ nō. ꝺ declarabit ifra. Sz q; Aui. dic: q; nō debem⁹ trāscēdē in stupefactiōe vltra papauer 2' pōt itelligi. Uno mō: q; istud est verū regl'r: z in plurib⁹: aliqñ tñ bñ ꝓcedit opiū: z fibā: sz regul'r melius est ad talia nō trāscēdere: qm̄ in vsu taliū est fuspitio cum fint vehement' ẓria caloꝛi inato z vite: aut pōt intelligi q; nō trāscēdam⁹ tale q̄le est papauer. s. administrādo stupefactiuū fingulariť z purū. nā papauer pōt purū exhiberi ꝓp fui domesticitatē: opiū aūt z fibia si doceanť exhiberi: nō docenť exhiberi nisi cū alijs cōmixta que ꝓfringūt ipsius vtutē: qñ aūt fubdit q; papauer cū fuo stupoꝛe est domesticū itelligit de papauere albo: z non ꝺ papauere nigro: ex cui⁹ fucco cōficit opium. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Cunq; vehemētia caloris membri tibi nocumentum fecerit nutri ex eo quod sanguinē vehemēter ingrossat sicut frumentum coctū. Et si ex hoc quidē regimine non alleuiabiť nutri cū infrigidantibus sicut lactucis z eis silibus.

¶ Hic dat cañ. gñale in egritudinib⁹ mēbroꝛū. ad que supflua mā currit ꝓp caliťatē. ¶ Circa quē canonē est itelligendū: q; ex hoc canone ꝑ debemus accipere q; in medicatiōe dēm⁹ ꝑ vti nutrimēto siue dieta. Si aūt illa non sufficiūt debem⁹ ꝓcedere ad illa q̄ vtutem hñt medicinalē. Juxta illud Joānis Damasceni si poteris hoiem curare: cū sola dieta prosperā iuenies. ¶ Qō. XXXVI.

Sed tunc aliqs dicet: q; est nocumētū q; facit vehementia caliťatis in mēbroꝛ ꝓp qō ꝑcipiť nutrimentū fieri ex eo q; ingrosset sanguinē. ¶ Jtē ēt si in mēbro est vehemēs caliditas: nō vī q; ꝓp hoc debeat nutrimentū grossum: qm̄ ex malitia cōpl'onis vtus digestiua erit debilitata. vñ nō poterit nutrimentū digerere in ipso: z sic multiplicabunť supfluitates in mēbro q̄ erūt cā augmēti egritudis. ¶ Dōm q; ꝑ nocumētū istud Aui. itelligit vehemētē attractionē que fiet mäe ad mēbrū: ex q̄ augebat egritudo z augmētabat ēt doloꝛi i ipat rō aūt q̄re tūc opz nutrire ex nutrimēto q; ingrossēt sanguinē est ꝓp duo. vna cā est: q; talia que sunt grossi nutrimēti difficili⁹ coꝛrūpunť a calido: ea eni q̄ sunt subtilia a vehemēti calo adurunť z adusta cachoci^am augmentāt. Scda cā est: q; humoꝛ q; gñat ex ipsis nō sic est paratus fluē ad mēbrū in quo est caliditas attrahēs: z ꝺ mō auctoꝛes in doloꝛib⁹ iuncturarū factis a cā calida ꝑcipiunt dari vinū grossum z ꝓhibē subtile. Jntelligēdū tñ: q; illō qō ꝺ oť est vex duob⁹ suppositis. ꝑmum est q; nō timeamus de opilatiōe in coꝛpe illo: q; ex talib⁹ nutrientibus est nata opilatio fieri. scō est: q; vtus in hoc coꝛpoꝛe nō fit adeo debilis q; nutrimētū in ipso nō possit digere. Et ex his appet rñsio ad obiecta. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Scias ꝑterea q; ex cōgruis medicationibus que cōferūt est iuuamētū qō fit ex eo qō virtutes cōfortat aīales z vitales sic letitia: z obuiare ei qō sibi placet: z assidue sedere cū eo cum quo gratulat: qñq; etiā confert sedere cuz eo a quo verecūdat z quē erubescit: qm̄ egrū ꝓhibet a reb⁹ que ei nocēt. Ex eis ꝑterea que huic modo medicatiōis sunt ꝓpinqua est mutatio de terra ad terrā z de aere ad aerē: z de formis ad formas: z ꝑcipere ei formas efficere z motus qui mēbrū dirigāt aut cōplexionē mutēt: quemadmodū puero lusco ꝑcipiť vt scintillaz intueat: aut rē que ei apparet: aut sicut ꝑcipiť torturā patienti vt speculū intueatur calibis: quoniam hoc perducit eum ad hoc vt laboꝛet in rectificando faciem suam z frontem z oculm z forsasse iuitus redibit ad hoc vt melioꝛetur.

¶ Hic ponit quēdā canonē de electiōe quoꝛūdā medicaminū cōium plurib⁹. ¶ Circa quā partē aliqs dicet. ꝓp

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

qd nō fecit mentionē de vtutib⁹ nālib⁹ ficut de aialibus
z vitalibus: dōm vno mō q forte fub vitalib⁹ cōprehen-
dit nāles: vel dōm alio mō. q nō dixit de nālibus. non qz
confortatio ipſarū nō maxime iuuet qm̄ maxime indige
mus robore eius in morbis mālib⁹: ſed nō dixit de ea: p
pterea qz ipſi⁹ confortatio nō ſic ſubijcit noſtre volūtati.
ſicut ſubijcit ꝯfortatio iſtarū duarū p̄cipue ex his q̄ affe
rūt gaudiū z letitiā: z intelligit p̄ncipal'r de virtute que
dicit opata z nō operās: nam ipſi⁹ effect⁹ non ſubijcitur
noſtre volūtati. ¶ Et ſi dicat: q vitalis etiā nō ſubijcitur
noſtre volūtati dōm: q hec etiam opatio diuerſificat ſm
iperiū appetit⁹. ¶ Scō intelligēdum q pro tanto opz
medicū vti talib⁹ que confortant has virtutes qm̄ talia
reddūt eas fortiores: hoc autē maximū eſt in curatione
morboꝝ ſicut ex dictis apparet. ¶ Sed circa hoc aduer
tendū eſt vnū: q res que vtutē cōfortant ſunt duorū mo-
dorū quedā enim ſunt que cōfortant: qz delectationē in-
gerūt: z iſto modo cōfortāt letitia z obuiare ei q fibi pla
cet: z cōuerſari cū amicis. Nam de ꝓprietate delectatio-
nis eſt: vt cōfortet virtutē. ſicut de ꝓprietate triſtitie eſt vt
ipſam debilitet: cōfortat aūt delectatio z ꝓpterea: qz ad-
dit z multiplicat ſubſtantiā ſpūs: z ꝓpterea qz rectificat
ſubſtātiā ſpūs: multiplicat aūt ſubſtātiam ſpūs: ꝓpterea
qz diffundit ipm per mēbra z diffundendo ſpūm diffun-
dit ipſum ad mās nutritiuas ex qbus multiplicat. Recti
ficat aūt ſubſtātiam ſpūs: qz ipſam tēperat. tēperat autē
ipſam ꝓpter motū dilatatiuū ordinatum quē facit in ip-
ſam. Ex quibus duob⁹. ſ. ex multiplicatiōe ſpirituū z tē-
perantia ipſorū multiplicat robur virtutis. ¶ Quedaz
autē ſunt res que confortant ſpiritum ſine delectatione:
ſed per hoc q interius adminiſtrant aut exterius appli
cant. z iſte res ſunt trium modorū: nam quedā ſunt que
confortant a ꝓprietate: ſicut ɣacinct⁹ q̄dam aūt ꝯfortant
z ꝓprietate z qualitate cōmuni: ſicut muſcus z ambra:
nam iſta ex ꝓprietate vtutē ꝯfortant ſpūm confortando:
z etiā ex qualitate cōmuni ꝓpter illud qō eſt de aroma-
ticitate in eis. Quedam autē ſunt que confortant ſolum
ex qualitate cōmuni. Et hec ſunt duorū modorū. qz que
dam ſunt que confortant virtutez agendo in ſubſtātiam
ſpūs: quedā x̄o agēdo in cōplexionē ipſi⁹. Que x̄o con
fortant agendo in ſubam ſpūs ſunt pluriū modorū: quia
quedā ſunt: q̄ augmētant z multiplicant ſuba eius ſicut
vinū: q̄dam aūt coadunāt ſubam eius: vnde ꝓhibēt diſ-
ſolutionem ipſi⁹: ſicut emblici: q̄dā autē ſubſtātiam eius
clarificant remouēdo ab ipſo ſuperfluitates: ſicut ſericū
z margarite: q̄dam autē mundificant remouendo ab ip
ſo humorē melancolicum: vt lapis laçuli z ſimilia. Que
aūt confortant virtutē agendo circa complexionez eius
ſunt duorū modorū: qz q̄dam hoc faciūt permutando: q̄
dam aūt conſeruando que aūt faciunt hoc permutando
ſunt duorū modorū: qz q̄dam hoc faciūt ſui caliditate al
terando frigiditatē ipſorū: vt muſcus z ambra: q̄dā hoc
faciūt alterando caliditatē ipſorū. vt canfora: que autem
hoc faciūt cōſeruando ſunt omnia quecunq̄ ſunt ſuauis
odoris: hec v̄ba dicuntur ab hoc auctore in libro ſuo de
cordialib⁹ medicinis. ¶ Tertio itelligendū q egritudi-
nes qbus cōfert ſedere cū hominib⁹: de qbus habet ve
recūdia: ſunt que ſunt cū furore z mania: ſicut eſt frene-
ſis: z alienatio: z eſt eis hoc conferens ꝓpter duo ꝓmo:
qz ꝓpter verecūdiā min⁹ faciunt ea q̄ ſunt eis nociua vt
moueri malo motu: z diſcooperire pānos z ſimilia. Se-
cūdo qz eger timore eius magis accipit q̄ ſunt ſibi iuua-
tiua. ¶ Quarto itelligendū q ꝓmutatio de terra ad ter-
rā z de aere ad aerē eſt ꝓpinqua in ꝓferendo medicatio
ni p̄dicte: hoc enim eſt ꝓferens in pluribus egritudini-
bus: ſicut z p̄dicta: p̄cipue aūt eſt hoc conferens in egri-
tudinibus cronicis z lōgis. Eſt aūt eis conferens ꝓpter

Res q̄ vtutē confortāt ſt duorūz modoꝝ

duo. ꝓmū eſt ꝓp id qō in eis eſt ex delectatione. 2m̄ eſt: qa
quādo egritudo eſt cronica alicui cōmorāti in aliq̄ regio
ne ſignum eſt: q aer illius terre vel regionis aliquā con-
formitatem habet ad diſpoſitionē egritudinalez infirmi:
vnde opz ad aliū aerem permutari: vt ex ipſo accidat al-
teratio diſpōnis infirmi. ¶ Quinto itelligendū: q puer
luſcus dicit eſſe ille cui⁹ viſus nō eſt bonus: z p̄cipue cir
ca ſero: qō qdem contingit ei ꝓpter groſſitiem ſpūs: tunc
igit ſi aſpiciat vehementer in ſcintillas: aut in aliq̄z rem
claram que ſibi apparet accidit q ex motu vehementi
qui fit in ſpiritu ſubtiliat ſpiritus ei⁹: z ſic cōferet. Simi
liter etiam patienti torturā oculorū vel faciei confert in-
tueri vehementer in ſpeculū calibis ꝓpter illud q Aui.
dicit in littera quoniā laborat in rectificatione forme ip-
ſorum: z ex hoc mēbrum diſponit ad ſitum ſm quem de
bet eſſe in ſua forma naturali z ꝓpria vel dicendū: q hec
duo exempla referunt ad eandē intentionē vel ſimilem:
z tunc dicemus: q per puerū luſcum intelligit illum qui
eſt ſtrabo in quo oculi contorquent cuz vult aliquid in-
ſpicere: ſm hoc ergo in his duobus exemplis Aui. vult
oſtendere quomodo in cura aliquaruz egritudinum eſt
cōferens operatio vtutis imaginatiue: ſicut in puero lu-
ſco confert aſpicere in ſcintillas ignis: vel aſpicere in ali-
qō fortiter ſplendidū oppoſitum coram oculis eius: naz
in iſtis fortibus viſibilib⁹ directe ſibi oppoſit⁹ figit puer
oculū z ipſum in directo retinet ſitu vt poſſit ea inſpice-
re: z ex hoc rectificat forma: z ſitus eius: ſicut iſto modo
habenti torturam faciei opponitur ſpeculuz calibis vel
aliquid vt aſpiciens ſe totum dirigat z conetur dirigere
membra illa contorta. applicat aūt hui⁹ plus ad puerū:
ꝓpterea qz in eis accidit facilior alteratio ſm humidita-
tes z membrorū ei⁹ mollitiē: z qz virtus imaginatiua ēt
in eis plus inſequit naturā z motus eius q̄z in alijs: in q
bus viget operatio intellectus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ex regulis preterea: quas obſeruare debes
eſt fortes dimittere medicationes in tempori-
bus fortibus quanto plus poteris: ſicut ven-
trem vehemenſer ſoluere: aut ꝓuocare vomi
tū: aut aperire z adurere in eſtate z hyeme.

¶ Dicat canonem quā obſeruare opz in medicatione q̄
fit cum medicinis in temporibus in quibus eſt qualitas
vehemens. ¶ Queſtio. xxxvij.

Si autem dicatur qūo dicit ipſe q opz dimittere vomitum in eſtate cū tamē Hypocras precipiat debere fieri purgatiōez per ſuperiora in eſtate. ¶ Dicēdum q intelligit hic de vomitu facto cum medi
cina vehemēti: talis eniz ꝓhibet z in eſtate: z in hyeme:
ſed vomitus factus leuiter z cum medicina leui nō pro-
hibet debere fieri in eſtate: ſed potius precipitur debere
fieri in ipſa. ¶ Ratio autem quare euacuationes fortes
quecūq̄z ſint iſte prohibent fieri in temporibus fortibus
eſt: quoniam euacuationes fortes ꝓſternunt virtutez. ſi-
militer etiam z in tēporibus fortibus ex vehementi alte
ratione que fit circa corpus ꝓſternitur virtus: nūc autez
ꝓhibitū eſt coniūgi ſimul plura q̄ virtutē ꝓſternant. qm̄
natura ea non ſuſtinet: intellige etiam q hoc q hic dicit
eſt verū in hora medicatiōis q̄ dicit electiua: in hora aūt
medicatiōis que eſt nocia hoc non oino obſeruat: de iſta
aūt duplici hora habebit infra. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ex rebus quoq̄z in quaz medicatiōe ſubtile
eſt adhibendum: ſtudiū eſt cum in vna coniū-
gunt egritudine duo que fieri cōtraria debēt:
qz opz. v. g. vt egritudo ifrigidet z eius cauſa
calefiat aut econuerſo: quia oportet vt egritu-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

do calefiat ⁊ eius causa ifrigidet sicut materia colice indiget calefactione et incisione ⁊ subtiliatione: ⁊ oportet vt fortitudo doloris eius infrigidetur ⁊ stupefiat ⁊ econuerso.

¶ Hic ponit quēdaꝫ canonē quē obseruare opꝫ in modo medicationis. quādo coniūgunt adinuicem due indicationes cōtrarie. ¶ Juxta q̄ notandū quod istud studiuꝫ q̄ adhiberi opꝫ: quādo in egritudine cōiungunt due indicatiōes p̄rie fit p̄m illū modū p̄m quē Gal. declarat in fine octaui terapentice methodi: quoniā quādo coniungunt plura q̄ indicant cōtrariū offerri: tunc medicus debet inspicere magis ad indicationes q̄ superant cuꝫ hoc tñ nō negligere alias: cognoscim⁹ autē indicationes q̄ superant ex duob⁹, s. ex numero ipsarū quoniā que plures sunt numero ab illis sumit indicatio maior: ⁊ ex magnitudine plus idicat: ⁊ ꝓpterea dī in. 8°. q̄ si in aliq̄ fit magna febris dato q̄ talia p̄iuncta cum febre non indicent q̄ frigida offerri debeant: tamē quia magnitudo est propria magis ipsi febri: ideo omnes alias indicationes occultat ⁊ coumbrat. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Amplius scire debes q̄ nō omnis repletio neq; ois cōp̄lonis malitia suo medicat̄ p̄rio ex eūone ⁊ oppōne: imo multotiēs suffic̄ multa regis bōitas in rep̄lone ⁊ malitia cōp̄lonis.

¶ Hic ponit quēdam canonē modificatiuū illi⁹ canonis q̄ ois cura fit per cōtrariū. ¶ Juxta quē canonē notandū q̄ istud q̄ dictū est hic non est p̄trariū illi canoni vniuersali posito in tegni ⁊ in vndecimo qui dicit q̄ ois curatio fit per cōtrariū: nam ex hoc q̄ dicit Aui. q̄ nō omnis cōplexionis malitia medicat̄ semp̄ contrario q̄̄tum ad medicinas eūatiuas: aut q̄̄tum ad medicinas. altera tiuas: p̄muꝫ qdem dat intelligere cum dicit ex eūatione: p̄m vero dat intelligere cū dicit ⁊ oppōne q̄ tamē ibi nō fit contrariū aliq̄ modo non negat. nam p̄mo est ibi contrariū p̄ncipale q̄ est virtus ⁊ complexio corporis: 2°est cōtrariū bonū regimē q̄ pōt esse cōtrariū directe ratiōe q̄̄litatis ipsius ⁊ indirecte inquātū corroborat virtutem que est cōtraria morbo. Et hoc dictū q̄ h̄ dicit̄ est simile cuidam dicto Gal. p̄mo de interiorib⁹ vbi dicit q̄ nā nō indiget medicaminū auxilio nisi dum magnificato morbo ei nequiuerit dominari. ¶ Lap̄m scōm.

Que ex eis quidez sine materia existit complexio tm̄ permutat̄: sed si cum materia fuerit ipsa euacuabit̄. ⁊ plerunq; quidem ei sola sufficit euacuatio si complexiōis infuse que preterita est malitiam non ibi reliquerit. ⁊ quandoq; non sufficit nobis istud si complexionis diminuerit malitiaꝫ: imo erit nobis necesse cōp̄lexionē p̄mutare cū eūando finē fecerimus. Lec. j.

Superius Auicēna determiauit idicia cōia ⁊ vniuersalia in medicatione nō descendendo ad spēs ⁊ genera egritudinū. In parte ista tradidit canones spāles in modo medicatōis. Et dicunt isti canōes spāles non absolute q̄ isti canōes sunt vniuersales respectu canonū q̄ tractant in libris particularib⁹, sed dicunt spāles respectu canonū p̄dictorum: eo q̄ isti canones ad diuersa genera egritudinū cōtrahunt. Et duo facit q̄ primo determinat canones curatiuos generū egritudinum simpliciū ex qb⁹ instruimur cū qbus opari opꝫ. 2°determinat canones curatiuos egritudinū cōpositarū ex qb⁹ istruimur q̄ ordie in illis nos opari opꝫ. 2ª ibi (in vltimo cap° huiꝰ sen cū multe p̄iungunt egritudines. p̄° in duo. p̄° facit q̄ dcm̄ est. 2° q̄ accītia plerūq; p̄iungunt cū morbis ad q̄rū curationē nos oꝫ itendē: determinat canones curatiuos in illis 2ª ibi (Jā sciuisti dolorū causas). p̄ª in q̄tuor ficut sunt q̄tuor gña cōia egritudinū. s. mala cōp̄lo mala cōpositio apostema ⁊ sol'o p̄tinui. p° q̄ docet canones curatiuos vt̄es inuenire in gñe male compl'onis. 2° docet hoc in gñe male cōpositiōis. ꝫ° in gñe sp̄atis. 4° in gñe solutiōis continui 2ª ibi (ea que eūant̄ retinentur) vel melius dī q̄ incipit ibi (opilatiōes aūt sunt) ꝫª ibi (sp̄atum q̄dā sunt calida ⁊c̄.) 4ª ibi (solutio p̄rietat̄ in magnis mēbris medicat̄.) p̄ª in duo. p° dat canones curationis male compl'onis. 2° q̄ mala cōp̄lo in sui curatiōe aliqñ indiget eūatiōe dat canones regulātes moduꝫ eūonis fiende. 2ª ibi (res q̄ demonstrat rectitudinē.) p̄ª in duo: q̄ p̄. in gñali oñdit modū curationis male cōp̄lonis. 2° ponit q̄sdam canones spāles in modo curatiōis ipsi⁹. 2ª ibi (cuꝫ aūt in aliq̄ egritudine dubitaueris ⁊c̄.) p̄ª in duo. p° p̄mittit canonē gñalē in mō curationis male cōp̄lonis. 2° ex dictis p̄cludit q̄t ⁊ qui sunt modi causarū curatiuarū q̄ debent in mō curatiōis male cōp̄lonis. 2ª ibi (dicem⁹ q̄ q̄ malitia cōp̄lonis.) ¶ Intelligēdū p° q̄ p cōp̄lonē sine mā intelligit cōp̄lonē malā q̄ nō dependet ab humore in mēbro: p cōp̄lonē aūt cū mā itelligit cōp̄lonē malā q̄ dep̄ēdet ab humore in mēbro. ¶ Sꝫ ad itellectū paraga. est nōndū q̄ Aui. in v̄bis suis duo insinuat. p‴ est diuersitas: q̄ circa malā cōp̄lonē attēdit. p̄m est diuersitas modi curatiōis q̄ debet male cōp̄loni p̄m illas diuersitates q̄ diuersitas q̄dē: q̄ attēdit in mala cōp̄lone cui debet curatio est: q̄m mala cōp̄lo q̄dā est q̄ dep̄ēdet a mā: ⁊ ista est q̄ p̄m totū esse dependet a cā humorali: q̄dā aūt est q̄ nō dep̄ēdet in mēbro a mā: ⁊ ista est: q̄ p̄m suū esse nullo mō dependet a cā: in q̄ qdē distinctiōe icludit illa distinctio male cōp̄lonis q̄ ponit a Gal. in tegni q̄ mala cōp̄lo q̄dam est q̄ est fiens in mēbro: ⁊ q̄dā est: q̄ est facta: ⁊ ꝫª addit: q̄ est futura fieri. ¶ Circa qō intelligendū: q̄ hec distinctio ⁊ diuersitas: nō est diuersitas q̄ cadat in mala compl'one q̄̄tū ad eēntiā: q̄m fieri ⁊ factū esse nō differūt q̄̄tum ad eēntiā. vñ Gal. p̄mo de iteriorib⁹ ponit q̄ eadē est eēntia morbi in p̄n° in q̄ fit: ⁊ in fine in q̄ habet fcm̄ esse. Sꝫ hec diuersitas est q̄̄tū ad modū eēndi cōp̄lonū in subto ⁊ q̄ modus exñtie ipsi⁹ in subto pōt esse triplex idcirco p̄m h̄ ponit esse triplex modus male cōp̄lonis. nā mala complexio aut bꝫ modū exñtie in subo: p̄m quē modū eēntie nō dep̄ēdet a cā: ⁊ sic dī esse mala cōp̄lo fctā q̄ dī eē sine mā: aut bꝫ modū essendi in subto p̄m quē modū dependet a cā: ⁊ hoc pōt esse dupl'r: q̄ aut bꝫ modum exñdi in subo in potētia ꝓpinq̄ actui: ⁊ sic dī mala compl'o futura fieri: q̄ dep̄ēdet a cā ipotētia: aut habet modū existēdi in subto p̄m modū p̄m dep̄ēdet p̄tim in actu a cā: ⁊ p̄tim in potētia: ⁊ sic dī mala cōp̄lo fiens. Duos qdē istorū modorū Auic. exp̄sse ponit in lr̄a. Tertiū aūt subaudit: q̄m ⁊ infra ponit exēplū modi remotōis illi⁹. ¶ Scōo Aui. in lr̄a insinuat modū curatiōis esse diuersum p̄m diuersitatē p̄dictorū modorū male cōp̄lonis: q̄ in mala cōp̄lone sca. q̄ a mā nō dep̄ēdet itētio curatiua est sola alteratio. v̄. gr̄a. si mēbrū sit calefactū intētio curatiua est sola infrigidatio. Si aūt sit infridatū intētio curatiua est sola calefactio. sed si sit mala cōp̄lo cū mā. tūc p̄ter alterationem est ibi intentio eūo. ¶ Rō autē q̄re in mala cōp̄lone sine mā alteratio est itentio sola: est q̄ curatio nō est nisi iductio dispōnis p̄rie egritudini. v̄. g. é sola eēntie egritudis: sola est ibi itētio curatiua: q̄ sumit ex p̄rietate ad eēntiaꝫ morbi: ⁊ q̄ alteratio est q̄ directe p̄riat eēntie male complonis: idcirco sola itētio curatiua in ipsa est alteratio. sꝫ q̄n mala cōp̄lo est dep̄ēdēs a mā: tūc q̄ cū egritudie cōponit cā mālis: p̄ter itētionē q̄ sumit ab eēntia male cō-

In cura male cõplexiõis ñēris sp̃ēs est intentio.

p̃lonis est ibi itẽtio q̃ sumit ab ipa cã. Et q3 eãe debetur eũatio: idcirco p̃ter intentionẽ alterationis est ibi itẽtio eũatiõis. Et b̃ est q̃ dic Hal'. in tegni. q̃cũq; vo q̃s ad eã q̃ ad huc fit: ipa eadẽ ꝯsideratõe vtẽdũ: p̃m quã iueniunt egritudinũ cãe. Et intellige q̃ h̃ Aui. appellat eũonẽ large: sive sit manifeste p̃ poros sensibiles: sive imanifeste p̃ poros insensibiles: p̃m modũ resolutionis. ¶ Sed circa h̃ vlterius aduerte: q3 Aui. dicit in l̃ra: q̃ plerũq; male cõplõnũ: q̃ est ñens a mã dependẽs: q̃tũ est ex indicatiõib⁹ q̃ assumũt ab his: q̃ sunt in ipsa semp duplex est ibi itẽtio curativa: vna q̃dẽ que sumit a cã: alia vo q̃ sumit ab eẽntia morbi. vtrũq; eni cũ sit aliq̃d ens inse indicat aliq̃d sibi debere offerri. nã hec est ōria iter cãm z morbũ ex vna p̃te: z accidẽtia ex altera p̃te: q3 ab accñtib⁹ cũ nõ sint p̃pe eẽntia in se: vt accñtia sunt: nõ sumit p̃prie indicatio curativa: sicut appet in. xj. Et in h̃ est ōria iter itẽtiões q̃ debent male cõplõni siẽti: z future fieri: qñ in mala cõplõne futura fieri: cũ ipsa nõ sit aliq̃d in actu: itẽtio nõ sumit nisi a cã: z iõ itẽtio in ipsa, est eũatio sola. sed in mala cõplõne ñente est intẽtio: eũatio: z alteratio: z q3 eũatio debet cãe: z cã p̃m nãm est p̃or morbo: z est id sine q̃ morb⁹ abscindi nõ pot: idcirco p̃us est ibi intẽtio eũatio. deinde alteratio: z hoc q̃dẽ est vnũ ꝯsiderãdo ordinẽ: q̃ est int̃ egritudinẽ vt egritudo est: z cãm vt cã est. sed aliq̃n cõsiderãdo magnitudinẽ egritudinis est: q̃ incipim⁹ ab alteratõe: vt q̃n est multa vehemẽtia febris: sic̃ dr̃ in decimo. Iterũ etiã hoc est verũ ꝯspecto mõ curatiõis p̃fecte. nã z si aliq̃n icipiam⁹ ab alteratiõe pp̃ vehemẽtiã febris. tñ nõ fit p̃fecte curatio: nisi p̃us eũet mã. Quãq; tñ in mala cõplõne ñente fit duplex itentio curativa. tñ multotiẽs ea q̃ p̃ficiũt vnã itẽtionẽ tãtũ p̃ficiũt vtrãq;: vt illud q̃ mãm eũat ad solã eũationẽ remouet malaz cõplõnẽ absq; alia alteratione subsequente. z h̃ iõ q3 mala cõplõ ñens p̃m q̃ in fieri est: dependẽt a cã: sic̃ q̃ cessante mouẽte: cessat mot⁹: sic cessante cã cessat z illa mala cõplõ: z ꝓpterea dato q̃ in mala cõplõne fiẽte fit aliq̃d fcm̃: q3 tñ illud fcm̃ cũ fit p̃s fieri: sicut z fieri totũ dependẽt a cã: remouet ad remotionẽ cãe: z hec est ōria q̃tũ ad modũ curatiõis iter factũ q̃ est p̃s ñentis: z fcm̃ q̃ est distinctũ ꝑ fiẽs q3 fcm̃ q̃ est p̃s fiẽtis remouet ad remotionẽ cãe z remota cã nõ indiget aliq̃ alteratiõe. sed fcm̃ q̃ distinguit ꝑ fiẽs supposito q̃ cõponat cũ cã: q3 nõ dependẽt in eẽ ab illa cã: remota cã: mẽbrũ ad huc indiget alteratiõe in ipso: z h̃ est q̃ Aui. vult dicere in p̃nti l̃ra q̃ plerũq; sufficit male cõplõni cũ medicia eũatio sola. Si nõ derelinquat ibi malitia cõplõnis infuse: q̃ est p̃terita: p̃ malã q̃dẽ cõplõnẽ infusam intelligẽs illam: q̃ iã est fcã: z nõ dependet a cã: q̃ q̃dẽ ōr infusa rõne sui modi eẽndi: quẽ h3 in subo: q3 sic est in eo: q̃ est sibi ipressa: ita q̃ nõ indiget cã ad sui eẽ in subo: ōr aũt p̃termiata rõne cãe q̃ fecit. Qñq; aũt nõ sufficit eũatio: z hoc qñ derelinquit malitia cõplõnis infuse: sed op3 p3 post eũonem alterationẽ z p̃mutationẽ facere. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Dicemus ergo q̃ malitie cõplexionis medicatio multis fit modis: complexionis nãq; malitia aut erit ifusa: z erit ipsius medicatio ex contrario absolute: z hoc est medicatio absolute: aut erit in termiõ vt ipsa generetur: z erit eius sanatio que fit cum p̃missione seruatiõis.

¶ Hic ex dictis cõcludit q̃t z q̃ sunt modi cãr curatiuar: q̃ debent in mõ curatiõis male cõplõnis. z p̃ oñdit h̃. 2° ei⁹ q̃ dixit ponit exẽpla. 2° ibi. (Quẽadmodũ putrefactionẽ que est cũ febre ãrtana.) Circa p̃mã p̃tẽ nõndũ: q̃ h̃ q̃ dixit: aut erit in termino: vt ipsa gñet: dupl'r p̃t intelligi. vno mõ icludẽdo terminũ gñatiõis: z tũc est sensus: q̃ mala cõplõ erit in termis vt ipsa gñet. i. mala cõplõ erit in mõ gñonis: z p̃m itẽtionẽ istã dar p̃ h̃ intelligi mala cõplexio fiẽs: z tũc p̃ h̃ q̃ subdit: z erit ei⁹ sanatio q̃ fit cũ p̃missiõe ꝯseruatõis exponet. i. q̃ sibi debebit curatio cõmixta cũ p̃seruatõe. Alio mõ põt exponi: vt intelligat terminũ gñonis exclusive: vt sit sensus q̃ mala cõplõ est in ꝑpinquo gñonis: nõ tñ gñat adhuc: z p̃m h̃ intelliget mala cõplõnẽ futurã fieri: z tũc exponet illud q̃ subdit: z erit ei⁹ sanatio: q̃ fit cũ p̃missiõe ꝯseruatiõis. i. z erit ei⁹ destructio: natio: q̃ fit cũ p̃missiõe ꝯseruatiõis. i. z erit ei⁹ destructio: in q̃ ꝯseruat. i. attẽdit p̃seruatio sola. Et ad vtrãq; itẽtionẽ ōr referri itel's Auic. qm̃ oium istor̃ modor̃ postea ponit exẽpla. ¶ Scõo est aduertẽdũ q̃ in his vbis vult ondere q̃t: z q̃ sunt modi cãr: z q̃t z q̃ sunt modi opõnis q̃ debent in mõ curatiõis male cõplõnis. nã p̃m diuersitatẽ modi eẽndi male cõplõnis i mẽbro debent z cãe diuerse: z modi opõnis diuersi. nã male cõplõni q̃ fcã est: q3 nulla est ibi itẽtio: nisi ab eẽntia morbi intẽtio sola est curatio: z iõ cãe q̃ sibi ōbent ad remotionẽ ipsi⁹ oñr cãe curative. Sz male cõplõni future fieri: q3 nihil ipsi⁹ est factũ in mẽbro: itẽtio: q̃ est in ipsa est sola p̃uisione accidat. Et iõ cãe salubres q̃ ipsi debent oñr p̃seruãtes. sed male cõplõni fienti q̃ dependet a cã: q̃a in ipsa parti aliq̃d est factũ: z partim futur̃ fieri rõne ei⁹: q̃ fcm̃ est: debet sibi curatio: z rõne ei⁹ q̃ est futurus fieri: debet sibi p̃seruatio. Et iõ itẽtio in ipsa est curatio p̃seruatiõi admixta. vñ cãe salubres: q̃ sibi debent sunt compositе ex curativis z p̃seruativis: z hec est sentẽtia Hal'. in tegni super illo passu ad manifestos vero egros ⁊c̃. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quẽadmodum putrefactionẽ que est cũ febre quartana medicamur cũ tyriaca z aquam frigidam in tertiana damus vt extinguat: z exẽplũ p̃missionis seruatiõis est eũatio in quartana que fit cũ elleboro z in tertiana cuz scamonea cũ principiũ interpolationis que accidit p̃hibere volumus: z exẽpluz p̃missionis seruationis solũ mõ est eũatio q̃rtane apte pp̃ melãcolie supationẽ cuz elleboro: z febri tertiane p̃pter colere dominium cum scamonea.

¶ Hic ponit exẽpla de modis curationũ q̃ ōbent male cõplõni p̃m p̃dictã diuersitatẽ: q̃ cadit i ipa. ¶ Circa quaz ptẽ itell'ndũ q̃ ista exẽpla: q̃ ponit in l̃ra possum⁹ itelligẽ vno mõ q̃ referãt solũ ad duos modos male cõplõnis. s. ad malã cõplõnẽ fiẽtẽ q̃ dependet a cã in actu: z ad malã cõplõnẽ futurã fieri q̃ dependet a cã ipo. Exẽm aũt modi medicatiõis: q̃ debet male cõplõni fcẽ derelinquit vt notũ. Et p̃m istã expõnẽ dicem⁹: q̃ p̃ duo exẽpla: q̃rũ vnuz est de exhibitiõe tyriace in febre q̃rtana: z aq̃ fride in febre tertiana: p̃m vo exẽm q̃ est de eũone: q̃ fit cũ eũone facta ex elleboro z scamõea in vtraq; egri⁹ referũt ad modũ curatiõis q̃ ōbet male cõplõni fiẽti: q̃ modus curationis. vt dcm̃ est: est cõmixt⁹ cũ p̃seruatiõe. Duo aũt posuit exẽpla merito in tali mõ curatiõis male cõplõnis fiẽtis: q̃lis est putrida febris: qm̃ itẽtio curativa i istis: lz p̃z aliq̃d sumat ex dispõne: tñ q3 dispõ p̃m suũ totũ eẽ dependet a cã: tota p̃ficit p̃ remotionẽ cãe. Et ꝓpea itẽtio curativa in istis p̃n̄ sumit ab ipsa cã. z q3 cã febriũ putridar̃ ẽ humor putridus itẽtio curativa est sumpta in eis ab humore putrido. Et q3 humor putridus idicat duo. s. alterationẽ vel digõnẽ z eũonẽ p̃m q̃ dr̃ in tegni in illo. §. ferũt. n. si ita ꝓuenit in humorib⁹ putrefactis accẽdi febrẽ. Idcirco Aui. posuit exẽpla duor̃ modor̃. in p̃ q̃dẽ exẽplo oñdit modus digõnis: q̃ debet male putride tyriacã q̃dem ponẽs in digõne mãe febris q̃rtane. nã hũor putridus in febre q̃rtana q̃ est g̃ssus idiget his q̃ sũt calã subtiliãtis:

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ꝛ cū ħ opponant putredini. ꝛ ꝑm istū modū itelligit ħ ꝺ tyriaca antiq̄: in q̄ nō est vtus stupefactiua. ꝺe q̄ sit curan dū: aquā frida ꝓcipit exhibi in digóne mäe febꝛis tertia/ ne: qm̄ sic̄ appet ꝓ istū auctoꝛē. 4° cañ. in cap̄ de curatiõe febꝛiū putridaꝝ in gñali in mäeb⁹ calidis ꝛ subtilib⁹ aq̄ frida exhibita est digerẽs ipsas: qꝛ digõ ipsaꝝ est ꝓ igros sationẽ: ꝛ ifridatiõe eaꝝ: ꝛ qꝛ aq̄ frida ħ fac̄. iõ in hac mä põt apte adhiberi: vt digestiuū. Et ppea Aui. ibi in tali/ b⁹ fꝛebꝛib⁹ ꝓcedit exhibitionẽ ipsi⁹ añ digónẽ humoꝝ. In 2° aūt exẽplo oñdit modus eũonis q debet mäeb⁹ fꝛebꝛiū taliū. nã in q̄rtana debet eũo cū ell'o: qꝛ meliam eũat: ter tiana vo cū scamonea q̄ collericã eũat. Et qꝛ i tali mõ cu ratiõis ꝓhibet aliqd futurū fieri ꝛ remouet aliqd: qõ est scm̄. idcirco in tali curatione ꝓseruatio est cõmixta. Et iõ dixit Aui. in lr̄a: ꝛ exm̄ ꝓmissiõis ꝓseruatiõis est medica/ tio. ¶ Et si dicat pp qd oñdẽs modū medicatiõis putri/ de febꝛis ipse nõ oñdit modū curatiõis q debet disponi. sed solū cãe. ¶ Dõm sicut ex dcis appet ꝙ in febꝛibus: q̄ totū eẽ hñt a cã: sufficit ad curationẽ eaꝝ absciſio cãe: ne q̄ opꝫ puenire ad dispõnẽ cū nulla dispõ ibi remaneat: ꝛ ppea solū modū medicationis in febꝛib⁹ putridis posuit in cõparatiõe ad cãm. ¶ Et si dicat ꝑm ħ nõ vꝛ differre modus sanatõis q debet male cõpl'oni future fieri: ꝛ fiẽ/ ti: qꝛ vtriusq̄ remotio ꝑficit ꝑ remotionẽ cãe. ¶ Dõm ꝙ imo dꝛia est in duob⁹. ꝑ qꝛ cã est sub alio mõ in mala cõ/ pl'one fiẽte: ꝛ in mala cõpl'one futura fieri. nã in mala cõ pl'one fiẽte vt i putrida febꝛe: est sub actu putredis: ante aūt quã fiat putrida febꝛis nõ est sub actu putredis: nũc aūt aliud idicat hũoꝛ putridus: ꝛ nõ putridus. 2ª dꝛia est: qꝛ lꝫ in creatiõe male cõpl'onis fiẽtis ꝓn̄ intẽtio sumat a cã: tñ qꝛ ibi est dispõ i actu: q̄ ẽt aliqd idicat: nõ dꝫ sic hꝛi itẽtio ad cãm: qn etiã hẽam⁹ itẽtionẽ ad morbũ. imo ali/ qñ ꝑm ꝙ dꝛ in. 10. adeo est tã magna vehemẽtia calitatis in putrida febꝛe: ꝙ ꝓn̄itendim⁹ ad ipam febrẽ negligen/ tes ꝑm aliqd ipam cãm. Et ppea etiã possem⁹ vlteri⁹ di/ cẽ: ꝙ vnũ istoꝝ exẽploꝝ: q̄ ponit i curatõe putride febꝛis: q̄ est mala cõpl'o fiẽs cẽt exm̄ de mõ medicatiõis q debet ei rõne ei⁹: qõ est fcm̄. Hoc aūt est rõne dispõnis. vñ sub ista itẽtiõe dicem⁹ ꝙ in febꝛe q̄rtana offerim⁹ tyriacã: et tũc dicem⁹ ꝙ nõ itelligit de tyriaca antiq̄. sed de noua: i q̄ est vtus ifridatiua rõne vtutis stupefactiue: q̄ est in ea ex opio: in febꝛe aūt tertiana docet admistrare aquã fridaꝫ gꝛa extinctiõis vehemẽtis calitatꝭ q̄ est in ipa. Tertiũ aūt exm̄ ꝙ subdit vltimo refert ad modũ cõpl'onis q debetur male cõpl'oni future fieri: q est ꝓuisio sola: fꝫ eni hũc mo dũ in corpe: in q̄ est aptitudo gñari feb. q̄rtanã pp oñiuꝫ meliẽ ꝓuidem⁹: ne accidat cũ eũone fcã cũ ell'o. Et in coꝛ pore in q̄ est aptitudo gñari feb. tertianaꝫ: ꝓuidebim⁹ ne eueniat: cũ eũone fcã cũ scamonea. Alio mõ possum⁹ itel ligẽ: ꝙ ipe ponat exẽpla modi medicatiõis q debent oi/ b⁹ modis male cõpl'onis. Et tũc dicem⁹ ꝙ ꝑm exẽm refert ad modũ medicatõis q debet male cõpl'oni rõne facti: ve rũ est tñ ꝙ illud fcm̄: de q̄ loqꝫ in ex° est ꝑs fiẽtis: sic̄ expo sitũ est ꝓus. ꝛ ꝑ ħ subaudit modũ medicationis q debet male cõpl'oni facte: in q̄ mõ medicatiõis itẽdit alteratio sola: que est curatio tm̄. In 2° aūt exẽplo oñdit modũ cu/ rationis q debet male cõpl'oni fiẽti: cum quo est ꝓseꝛ/ uatio iũcta. In 3° aūt ponit exẽplũ ꝙ debet male comple xioni future fieri: q̄ est ꝓseruatio sola. hoc autem totum ex dictis iam manifestum est. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Cum autem in aliqua egritudine dubitaue/ ris an sit eius cã caliditas an frigiditas ꝛ expe/ riri volueris nõ experiaris cuꝫ superfluo: ꝛ ca ue tibi ne decipiat te ipꝛessio q̄ erit accidẽtalis.

¶ In ꝑte ista ponit cañ. curatiõis male cõpl'onis magis in spãli. ꝛ. d. f. ꝑ ꝑmittit q̄sdã cañ. vtiles ad cognoscẽdũ mo dũ curatiõis ei⁹. 2° subiũgit illos cañ. spãles. 2ª ibi. (Qui autẽ calitatꝭ supfluitates ꝛc̄.) ꝓ in tres: vt tres tales cañ. ponit. 2ª ibi. (Et debes scire ꝙ ifridatõis.) 3ª ibi. (Una q̄q̄ ꝑ. s. humiditas ꝛ siccitas.) ¶ Circa ꝑam ꝑtẽ nõndũ ꝙ ca/ nõ ille: quẽ ponit est docẽs euitare errorẽ q̄ possent ꝓtin/ gẽ circa cognẽ male cõpl'onis ꝑ expiẽtiã cũ meniſ: qm̄ iste est vn⁹ modus potissim⁹ cognoscẽdi egritudines q̄ sumit a reb⁹ iuuãtib⁹ ꝛ nocẽtib⁹: sicut appet ꝑ totũ libũ de ite riorib⁹. cognitio aūt egritudinũ est vtilis ad modũ cura tiõis earũ. Docẽs aūt Aui. euitare istũ errorẽ docet per hũc modũ: vt. s. in tali expiẽtia nõ approximent ea q̄ sunt vehemẽtis vtutis. Et rõ hui⁹ est q̄ exhibit ex dcis Hal'. in cõmẽ. lib. regi. acutoꝝ: qm̄ ea q̄ sunt vehemẽtꝭ vtutꝭ: si no cẽt maximũ igerũt nocum̄: sed ea q̄ sunt vtutꝭ debilis. aut iuuãt: aut si nocẽt. nõ nocẽt nocuto de q̄ fit curãdũ: ꝛ cũ ħ dirigũt medicũ in cognitionẽ dispõnis ifirmi. Et pp hoc dcm̄ est: sup̄ ꝙ semp ruti⁹ est in medicationib⁹ a debiliori b⁹ichoare. Et ꝑm ẽt istã intẽtionẽ Hypo. in 2° regiminis acutoꝝ ꝑcepit icipiendũ eẽ in curatiõe pleuresis a calefa ctorio. ¶ 2° itelligẽdũ ꝙ ista impssio accñtalis aq̄ cauere dẽm⁹ ne nos decipiat iudicãdo põt eẽ ex pte duoꝝ: vel ex pte meni vel ex pte dispõnis corpis. Ex pte q̄dẽ medicine põt eẽ 2ª aut ex pte ꝓprietatꝭ ei⁹. ꝛ. g. si ꝓtigat ꝙ aliqs ha/ beat egritudinẽ calidã cũ mã. ꝛ tu das ei scamoneã ꝛ p⁹ exhibitionẽ ipsi⁹ sequat iuuamẽtuꝫ nõ debes existimare cũ scamonea q̄ ꝓtulit fit cal'a ꝙ egritudo ꝓpterea fit fri/ gida: qm̄ scamonea cõtulit in ipa ꝑ accñs. s. rõne eũonis mãe quã facit ex ꝓprietate sua. vñ ifridauit ꝑ accñs dato ꝙ ipa fit cal'a. aut ħ põt ꝓtigẽ rõne alicui⁹ accñtis ꝓñtꝭ ꝑ accñs: vt. ꝛ. g. si qñꝫ ex balneo aq̄ fride approximato cu rat thetan⁹. si iudicem⁹ thetanũ eẽ egritudinẽ cal'am: iu diciũ nr̄m erit deceptũ. qm̄ aq̄ frida nõ efficit illud ꝑ se: sꝫ calor inat⁹ q̄ coadunat ex balneo aq̄ fride interius. ¶ 2° mõ põt ꝓtingẽ ħ deceptio ex pte dispõnis corpis. Et ħ ꝑt ꝓtingẽ rõne alicui⁹ accñtis ꝙ dispõnẽ ꝓseqt. ꝛ. g. si aliqs hẽat malã cõpl'onẽ cal'am ex q̄ gñet vẽtositas. tũc si den tur ea q̄ sunt dissoluẽtia vẽtositatẽ. sic̄ sunt anisi ꝛ carui: alleuiabit ex hoc ille infirm⁹. ꝛ tñ ex hoc ꝙ illa cal'a cõ/ ferunt nõ debem⁹ existimare: ꝙ egritudo illa sit frigida. ꝓptereaꝫ qꝛ illa cal'a ꝓtulerunt nõ rõne dispõnis: sed ra/ tiõe alicui⁹ accñtis: q̄ztũ ꝑ ħ ad ħ dixit Aui. qõ debes cave re ne te decipiat ipressio accñtalis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et dẽs scire ꝙ ifrõnis ꝛ calefactiõis tps est vnũ: sꝫ ifridãdo ẽ plus timoris: qm̄ calitas est amica nãe: ꝛ i humectãdo q̄dẽ ꝛ exiccãdo ẽ ti/ mor eq̄lis: sed humectãdi tempus est lõgius.

¶ Hic ponit cañ. aliũ in q̄ oñdit cõpõnẽ iter malas cõpl'o nes q̄ztũ ad tps curationis eaꝝ ꝛ q̄ztũ ẽt ad securitatẽ q̄ habet in mõ curationis eaꝝ. ¶ Circa quẽ cañ. itell'ndũ: ꝙ lꝫ Aui. exꝑsse nõ ponat. tñ in gñe vult denotare duas cõparatiões inter modos male cõpl'onis. vna q̄dẽ est q̄ztũ ad tps curatiõis eaꝝ: ꝛ ista q̄dẽ cõpatio est 3ª. vna est cõpatio activa ad passivas: qm̄ active in breuiori tpe re/ mouent q̄ztũ passive. sic̄ ponit. 7° de igenio: lꝫ Aui. ħ nõ po nat. 2ª cõpõ est activaꝝ int se: mã active q̄litates i eq̄li tpe remouent. 3ª cõparatio est passivaꝝ iter se: qm̄ mala cõ/ pl'o ficca in longiori tpe remouet q̄ztũ hũida. alia cõpatio quã itẽdit hr̄e est q̄ztũ ad securitatẽ aut fuspitionẽ q̄ ha/ bet in mõ curatiõis eaꝝ. Et ista ẽt 2ª est. vna est ꝺ cõpõne activaꝝ ad passivas: qm̄ timor est maior in calefaciẽdo ꝛ ifridãdo q̄ztũ sit in exiccãdo vel hũectãdo. 2ª est cõpõ acti/ vaꝝ int se: q̄m̄ timor est maior in ifridãdo q̄ztũ in calefaciẽ do. 3ª est cõpatio passivaꝝ inter se. nã timor est eq̄lis i hu mectãdo ꝛ exiccãdo. ꝓp qꝺ ꝑm ħ cadet ħ sexcuplex du/ bitatio. tres circa tps curationis eaꝝ. ꝛ tres circa timo/ rẽ ꝛ securitatem curationis earum. Q.ꝺ.

Prima ḡ qō est vtrū tp̄s curationis male cōp̄lionis cal'e z fride fit eq̄le tpi curationis male complionis hūide z sicce z vī q̄ breui⁹ fit tp̄s hūectationis z exiccationis q̄z calefactionis z ifridationis. qr illa actio fit citi⁹ ad quā ꝯcurrūt pl'a agētia: sz ad humectationē z exiccationē ꝯcurrūt pl'a agētia quā ad calefactionē z ifridationē: q̄ ꝑb'r: qr q̄ calefac vī ēt exiccare: z q̄ ifridat vī ēt hūectare. vt ponit ifra. q̄re ad exiccationē: z humectationē nō solū faciūt q̄litates passiue sz ēt actiue: sed ad calefaciē'' z ifridā'' vīr solū facē actiue. q̄re z̄c. ¶ Opp'' vult Gal'. 7° de igenio. ¶ Dōz ad ḥ q̄ tp̄s calefactiōis. z ifridatōis ē breui⁹ q̄z tp̄s hūectatōis z exicca''. Et rō ē q̄ ponit ibi a Gal'. qm̄ friditas z calitas sūt fortiora agentia q̄z siccitas z hūiditas. z qr actio p̄ncipali⁹ ōbet agētis id/ circo cū actiue removeant' p actiuas p se. z passiue p passiuas p se: breui⁹ erit tp̄s calefaciēdi z ifridādi q̄z humectādi z exiccandi. ¶ Sz itell'ndū: qō calefactio z ifridatio humectatio z exiccatio. vt sūt curatiōes malaꝝ cōp̄lionū p̄nt z̄ cōpari adiuicē. vno° vt hñt re'' ad mām. Alio° quātū ad ipsam alterationē q̄ fit in subā mēbri. Si p̄ mō cōpent' sic p̄t eē tp̄s eq̄le in curatiōe in oib⁹ istis. z ḥ ió qr curatio istaꝝ malaꝝ cōp̄lionū tūc non est p alterationem p̄n'r: sz p eūonē māe. mō sic cito vel qñz citi⁹ p̄t eūari mā hūectās sic mā calefaciēs z ifridās: sz si ipa cōpent' q̄ztū ad alterationē z ḥ est ꝯsiderare ipa. vt sūt sine mā sic breui⁹ tp̄s est calefactiōis z ifridatiōis quā hūectationis et exiccationis pp cāz dictā. ¶ Et ex his facile soluit' arg'': qm̄ cal'm non exiccat alterādo p̄n'r ad siccitatē: sz exiccat inq̄ztū mām eūat: z sic ipz cal'm compl'onal'r nō exiccat. De hac aūt exiccatione q̄ est p alterationem ḥ loqmur z nō de alia. Et sil'r fridū humectat non p̄pe alterādo: sed q̄ multiplicat hūiditates pp idigōnē. ¶ Qō. xxiiij.

Secūda dubi° est: vtrū tp̄s ifridatiōis fit eq̄le tpi calefactōis: z vī q̄ nō sint eq̄lia: qr illaꝝ actō nū tpa nō sūt eq̄lia. i qb⁹ agētia non sūt eq̄lia: sz agētia ifridationis z calefactiōis nō sūt eq̄lia: qr i° q̄ calefac ē magis actiuū q̄z illō qō ifridat: qr calitas int' ceteras q̄litates ponit eē magis actiua. ¶ Itē arg'r q̄ ista tpa non sint eq̄lia auc'' isti⁹ ifra. i isto c° q̄ztū ipe dic: q̄ difficili⁹ est frm̄ i fine calefacē q̄z cal'z i finī i fridare. In p̄n° vo facili⁹ est calefacē fridū q̄z cal'm in p̄n° ifridare. ḡ nll'o modo sūt eq̄lia tpa actionū istaꝝ. ¶ Oppo'' dic Auic. ¶ Dōm q̄ ꝛitas isti⁹ dubitationis ex̄bit ex his que oñr seq̄nti. §. pp q̄ ad bñdū gñal'r ꝛitatē. opz ḥ distinguē z ex pte corpis: z ex pte male compl'onis q̄ oz amoueri. Ex pte corpis qr corpus q̄ oz calefieri, vel ifridari aut ē tpatū: aut distēpatū: ex pte male compl'onis qr ille male ꝯpl'ones aut sunt ifuse z i facto eē in mēbro aut non. tūc igit' dōm: q̄ si corp⁹ q̄ oz calefieri: aut ifridari est tēpatū: q̄ facili⁹ est ip̄m calefacē q̄z ifridare. Et rō est: qr cal'm est magi fil'e z amicū nāe q̄z fridū. z ió magis tollerat actionē ipsi⁹. Si aūt corpus sit distēpatū. vtputa qr sit calefcm̄ vel ifridatū. sic dico q̄ aut calitas z friditas sūt in mēbro in scō eē z ifuse. z tūc dico q̄ difficili⁹ est frm̄ calefacē q̄z cal'm ifridare. et isto mō longi⁹ est tp̄s calefactōis quā ifridationis. Et rō huius est: qr qñ friditas est mēbro ifusa z fcā eq̄lis cū ipsa maxie vīus debilitat' in mēbro: qm̄ friditas vt dic infra est moris inati caloris. Itez ēt qñ friditas est vltimata pp multā densationē: quā fac in poris: ipsa multū in dispōit mēbrū ad susceptionē actionis: ita q̄ difficil'r p̄t calitas agē in ip̄m. Et ió ex pte patiētis q̄ est valde idispositū. et ex pte ipsi⁹ nāe q̄ est agēs itrinsecū q̄ in vltio debilitat' difficili⁹ est fridū fcm̄ ifusuz calefacē quā cal'm ifridare: qr i cal'o nō ē idispō ex pte mēbri: cū cal'm rarefaciat: neq̄ ēt agēs itrinsecū. s. ipa nā est: sic debilis fcā in ipo: qr cal'm nō est sic ei ꝯtrū. sic frm̄. Si aūt iste male cōp̄lones nō sūt ifuse: sz sūt i fieri: tūc possum⁹ itelligē tp̄s esse eq̄le calefa/

ctiōis z ifridationis z': vno° punctal'r: alio mō cū q̄dā latitudie: si punctal'r isto° nō est eq̄le. qr facili⁹ est fridū cal'e facē. quā cal'm ifridare. Et ḥ pp duo. tū qr calitas est q̄litas magis actiua quā friditas: tū ēt qr ad remouēdū mala cōp̄lionē fridā q̄ oz remoueri a cal'o pl⁹ adiuuat calor inat⁹ q̄z ad remouēdū malā cōp̄lionē cal'az q̄ oz remoueri a frido: qr calor inat⁹ ꝯdic frido z' z inquātū cal's: z inquātū inat⁹: male aūt cōp̄lioni cal'e nō ꝯdicit nisi inquātū inat⁹ vt hitū est sup̄ in ca. de signis cōp̄lionū: q̄re facili⁹ est remouē fridū q̄z cal'm: z isto° itellerit infra Auic. cū dic q̄ fridū in p̄n° facili⁹ est calefacē q̄z cal'm ifridare. Si autez itelligam⁹ q̄ tp̄s sit eq̄le cū q̄dā latitudie: sic dom: q̄ isto mō ista tpa p̄nt dici eē eq̄lia. z ḥ ió: qr q̄zto mēbrū idispōnit a frido ad recipiē'' alterationē: tāto cal'z ē fortio⁹ agēs: z q̄zto cal'm est magis dispōnēs ad recipiendū actionez: tāto fridū est debili⁹ agens cū q̄dā latitudine. Et ideo q̄ deficit frido ex pte actionis: recupat' sibi ex pte dispositionis mēbri: z q̄ deficit cal'o ex pte dispositionis mēbri recupat' ei ex pte actionis eius: pp q̄ tpa actionis eoꝝ aliq̄ modo equant'. Et ideo Gal'. in 7° dixit q̄ tpa istaruz sunt paria quodā modo: non dixit aūt: q̄ simpliciter sint paria. Et ex his appet facil'r sol'o ad oba. ¶ Qō. iij.

Tertia est dubi°. vtꝝ tp̄s humectationis sit longi⁹ tpe exiccationis. z vī q̄ non: qr nos videm⁹ q̄ spasm⁹ hūidus: in q̄ mēbrū hūectat': iducit subito: spasm⁹ ārt ficc⁹: in q̄ mēbrū exiccat': iducit paulatine. z sic tp̄s hūectationis ē breui⁹: z p ꝯnās discrasia ficca citi⁹ curabitur q̄z humida. ¶ Oppm dic Aui. ¶ Dōm q̄ hūectatio ē z' q̄dā madefactiua. z cū mā q̄ est repl'o porozꝝ mēbri ex humiditate aliq̄: alia est humectatio p alterationē fcām in mēbro. si loq̄mur ō p' humectatione: sic dico q̄ facili⁹ est humectare quā exiccare: qr illa humectatio fit pp fluxū māe ad mēbrū: q fluxꝰ subito fieri p̄t: z sic ꝓbat arg'' t sed si itelligam⁹ de humectatione scōa: sic difficili⁹ est humectare q̄z exiccare: z ratio est qr humiditas iter ceteras q̄litates est minime actiua: z maxime passiua: z sic itelligit Aui. z ideo sicut dcm̄ est: ꝑmo ipsius ad malas complexiones q̄ sunt sine mā oz referri. ¶ Questio. iiij.

Quarto q̄rit: vtꝝ fit maior timō i ifridā° z calefac°ne q̄z i hūectādo z exiccā°: z vī q̄ fit timor eq̄lis: qr sic sanitas z vita ꝯsistit in ꝓtēperantia cal'i z fridi. ita ꝯsistit in ꝓtēperātia humidi z ficci sic appet p Auerroym in suo lib. de causis longitudis z brevitat' vite. ḡ sicut est timor ex corruptione ꝓportionis cal'i z fridi. ita erit timor in corruptiōe ꝓportionis humidi z ficci. cū ex corruptione vtriusq̄z ꝓportionis destruat' vita. q̄re eq̄lis vī eē timor in vtroq̄z. ¶ Opp'' vī insinuare Gal'. in 7° de igenio sanitat'. ¶ Dōm ad istā qōnē cū distictione. q̄ nos possum⁹ ꝯsiderare calefactionē ifridationē hūectationē z exiccatōez z': vno° vt cōpant' ad dispōnē q̄ introducit' in mēbro. Alio° possum⁹ ꝯsiderare ista q̄ztū ad ea: cuz qb⁹ fit ista alteratio. Si cōpem⁹ istas ad dispōnes q̄ introducunt': sic dom esse vī: q̄ eq̄lis timor p̄t esse in humectatione z exiccatione: sic in calefactione z infridatione pp cām p̄dictā. Sed si ista cōpent' ad ea: cū qb⁹ fit alteratio: tūc maior est timor in calefaciēdo z ifridādo q̄z in humectādo z exiccādo. Et rō huius est: qr si ꝯsiderem⁹ q̄ sūt agētia humectationē z exiccationē: talia qdē maxie vident eē cibi z potus: agentia aūt calefactionē z infridationez sunt maxime medicine: in qbus est magna vīus alteratiua: nūc aūt minor est timor in approximatione ciborū z potuū ad corp⁹ q̄z in approximatione medicinaꝝ. Scōa cā est: qr cal'm z fridū sunt agētia fortiora: z ideo subito alterationes iducūt: humidū aūt z siccū sunt agētia debilia: z ideo paulatinā alterationē inducūt: nūc aūt nā non tute sustinet alterationes subitas: secure aūt sustinet alterationes paulatinas: cū sint ꝯformes. ¶ Qā. V.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

Quinto q̄rit:vtrū fit eq̄lis timor in calefaciēdo et ifridādo. Et argr̄ q̄ fit maior timor in calefaciēdo q̄z ifridādo. qr i vsu illi⁹ est maior timor ex cui⁹ vsu gñant morbi piculosiores: ista ex vsu cal'i gñant morbi piculosiores: q̄re ꝛc. maior appet minor declarat: qr ex vsu cal'i fiūt morbi acuti: nūc aūt isti sunt piculosiores q̄z fridi: vt dic damascen⁹ in suis affo. Et assignat causaz pp ignei mot⁹ velocitatē. ¶ D. Videt q̄ fit timor eq̄lis: qr i vsu illoꝝ vr timor eq̄lis: ex vsu q̄rū pōt corp⁹ eq̄l'r discrasiari: sed a frido ꝛ cal'o p̄t eq̄l'r discrasiari: q̄re ꝛc. Maior est nota: qr timor nō vr ee ob aliud in istis alteratiōibus: nisi pp alterationē ꝛ discrasiā: q̄ in corpe inducit ab istis q̄litatib⁹: qm̄ ipa discrasia ꝛ alteratio est cā corruptionis vite. minor est nō de se. ¶ Oppo^m dicit Aui. ¶ Dōm ad qōnē: q̄ in ifridādo est maior timor q̄z in calefaciēdo. Et hui⁹ rō nō est alia: nisi q̄ fumit ex nā cal'i ꝛ fridi: qm̄ frm̄ ex toto gñe est inimicū opōnib⁹ nāe: cal'm aūt est amicū: sic declarātū fuit pfecte in lectura quā fecim⁹ sup p'Fen h⁹ lib. pp qō nā magis terret ex nā ifridatiū q̄z calefaciētiū. ¶ Ad pmā g̃ rōnē dōm est cū ꝯcessione maioris: ad minorē dōm cū distictione: nā nos possum⁹ itelligē morbos calidos ee piculosiores r'r: vno mō rone mae ex q̄ cārent: ꝛ isto mō morbi cal'i māles dicunt ee piculosiores pp motū mae: qm̄ mā cal'a magl subito mouet p corp⁹ q̄z frida. Alio mō pñt cōpari adiuicē rone alteratōis: ꝛ b est vt cōsiderant: vt sunt sine mā. Et b mō morbi fridi. i. alterationes ad fridū sunt piculosiores q̄z alteratiōes que fiūt ad calidū: p° mō itelligit damascen⁹: scdo mō itelligit Aui. ¶ Ad aliud cū dr in illis est eq̄lis timor ꝛc. ¶ Dōm per ēreptionē: qr dato q̄ possit fieri eq̄lis discrasia: tñ vna ē nobis magis ꝓria q̄z altera. Alio mō possum⁹ rñdere cōcedēdo maiorē: ad minorē dōm q̄ nō pōt corp⁹ eq̄l'r discrasiari ex eq̄li approximatione istorū: qr calor nālis ex vna approximatiōe magis vicit a frido: eo q̄ frm̄ sibi ꝓriat iquātū fridū: ꝛ inquātū ināle. ¶ Q. vj.

Sexto ꝛ vltimo est dubi°: vtrū sit maior timor in humectādo: an in exiccādo: ꝛ vr q̄ sit maior timor in exiccādo: qr q̄lis est ꝓportio cal'i ad fridū in corpore nr̄o: talis est ꝓportio hūidi ad ficcū: qr sic vita ꝓsistit p cal'm. ita ꝓsistit p hūidū: nūc aūt ifridādo est maior timor q̄z i calefa°. g̃ i ficcādo ē maior timor q̄z i hūectā°. ¶ Oppo^m dicit Aui. in lra. ¶ Dōm ad qōnē: q̄ nos possum⁹ itelligē eq̄lē esse timorē in ipsis fm q̄ est loq de alteratiōe ista q̄litatū r'r: vno mō est loq de ipsis fm seipas: ꝛ isto mō exiccatio est maioris timoris q̄z humectatio pter cām dictā. Alio° q̄zdū ad ea: cū qb⁹ fit hec alteratio: ꝛ isto mō eq̄lis est timor: ꝛ in vtrisq̄ fm latitudinē. Et b ió qr ea: q̄ agūt ista ambo debilis sunt vtut̄. ꝛ ppea i vsu ipaz modic⁹ timor est: pūctal'r tñ loq̄ndo bñ ee maior timor in vsu exiccātiū q̄z hūectātiū: tū qr siccitas est magis activa quā humiditas: tū ēt qr ē magl ꝓria vite. Et ex b apparet sol'o ad argumētum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Unaquecq̄ ꝑterea humiditas ꝛ siccitas ꝓservat ppter suarum causarū confortationem: ꝛ pmutatur ppter causarū contrarū ipsius fortitudinis augmentuz. Et caliditas quidem fit fortior causis quaruz iam expleuimus sermonem: deinde per mundificantia ꝛ est superfluitates expellere ꝛ repletionez ꝛ opilationē aperire. deinde ex eo qō ipsaz conseruat: ꝛ hec est humiditas temperata. Frigiditas vero fit fortior ex eo qō ipsius cōfortat causas. ꝛ caliditatē suffocat. ꝛ ex eo qō ipsam superflue resolvit: ꝛ est siccitas fm eēntiā ꝛ caliditas fm accidens.

¶ In pte ista ponit 3^m cañ. in q̄ oñdit q̄ sunt cāe vniuscuiusq̄ istarū malarū cōpl'onū ꝛ augmētatōis eaꝝ: qm̄ cognitio hui⁹ est vtilis ad modū curationis eaꝝ. Et p̄ fac̄ b in mala cōpl'one humida ꝛ ficca. 1° b fac̄ in cal'a ꝛ in frida. ibi (cal'itas vo sic fortior): cā aūt ei⁹ q̄ dic in p^a pte est satis nota: qr vnūqōq̄ depēdes ab aliq̄ cā augmentat ꝛ ꝓservat ab illa. Et ōstruit a ꝓrio sibi: q̄ aūt sint cāe morbi humidi ꝛ ficci nō ponit: qm̄ sup̄ in. 2^a. Fen. oñdit: q̄ sunt cāe morbi cal'i fridi: hūidi ꝛ ficci. ¶ Circa 2^am pt̄ itell'ndū: qr ipe ponit ordinē in cāis cal'itat⁹: q̄ cāe cal'itat⁹ q̄dā sūt directe cāe ipi⁹: ꝛ de istis cāis locut⁹ est. s. vt dcm̄ est. Que dā aūt sūt cāe idirecte: ꝛ p̄ accns magl: ꝛ iste sūt duorum modoꝝ: qr q̄dā sunt cāe ipsi⁹ ppea: qr sunt cā remotiōis ei⁹ qō ipedit ipaz puenire ad mēbrū. ꝛ isto mō expellere supfluitates ꝛ apire opil'ones sunt cāe cal'itat⁹: qr opil'o ꝛ supfluitas cōtēta in mēbro sunt cā vt cal'itas nō possit expādi ad mēbrū: q̄dā aūt sunt cāe ipsi⁹: ꝛ qr sunt pabulum ei⁹. ꝛ isto° hūiditas tēpata dr cal'itatē ꝓservare ꝛ augmētare. Dico autem tēpata humiditas: qr superflua ipsam extinguit suffocando. ¶ Questio. vij.

Sed tu dices nō vr q̄ apitio opil'onis fit cā cal'itat⁹: qr opil'o est cā multotiēs febris ꝛ calor⁹ exnei: qr ꝓhibet euētationē: sicut appet p̄ de febrib⁹: g̃ aperitio opl'onis est cā remotionis caloris exnei. ¶ Dōm q̄ opil'o pōt cōparari ad duo. aut. n. cōparat ad mēbrum a q̄ penetrat cal'itas: ꝛ non opilat ꝛ isto° opil'o est cā aug^n cal'itatis exnee in eo: sic isto mō ex opil'one pororū cutis gñat caliditas exnee i corde. Alio° pōt comparari opil'o ad mēbrū: ad q̄ pfluit cal'itas: ꝛ q̄ opilat. ꝛ isto° si opil'o multa fit ꝓhibens puenire id qō ꝓsuetū est venire ad mēbrū est cā ifridationis ei⁹. Si aūt nō ꝓhibeat oīno: tūc p accns cā est cal'itatis exnee in illo inq̄tū ꝓhibet caliditatē nō euētari in illo: fil'i aūt mō itelligas q̄ cāe friditatis q̄dā sūt cāe p accns: ꝛ ista qdē est illa q̄ infridat: ppea qō ad pñtiā eius destruit calor inat⁹: b aūt fac̄ r'res: q̄dā qr est incōueniēs subm ipsi⁹. vñ in ipso destruit ꝛ b fac̄ siccitas: qr subm calidi est humidū: ꝛ nō ficcū: q̄dā autē b fac̄ qr cal'm inatū resoluit. ꝛ b fac̄ caliditas: ꝛ qr caliduz isto mō infridat. ꝛ b est per accns: ficcū aūt b fac̄ magis per se: qr ꝓriat magis calori inato: hinc est qō Aui. dicit in littera. ꝛ est siccitas fm eēntiam: ꝛ caliditas fm accidens.

¶ Aui aūt caliditatis supfluitatē cum opilationibus medicat sibi cauere debet ab infrigidatione superflua: ne in conuertēdo opilationez in lapidē augmentum faciat: ꝛ ne calide cōplexionis malitiā augmētet: imo paulatim ꝓncipio medicari dz cū eo qō abstergat: ꝛ si qō infridat ei suffecerit sicut aq̄ ordei: ꝛ succus scariole erit conueniens: ꝛ si non suffecerit istud: tūc cū illo qō tēperatū existit: q̄ si ꝺoc nō sufferit: tūc cuz eo in quo subtilis existit calor: neq̄ ex ꝺoc sis sollicitus: qm̄ iuuamentuz eius diaphoresis in ifridando plus confert q̄z sit nocumētum qō facit ei calor: qui ad extiguendū est facilis post aperitionem. Lec. ij.

¶ Post q̄z Aui. p̄misit cañ. gñalē in mō curatiōis male cōpl'onis: in pte ista ponit q̄sdā cañ. spāles in mō curatiōis ipsi⁹: ꝛ qr in curatiōe est tria ꝓsiderare. s. nām rei p nām: a qua sumit idicatio curativa: ꝛ nām rei nālis: que huic coidicat: ꝛ auxilioꝝ mās: cū qbus pficit curatio: idcirco b pars diuidit in tres. p° ponit. n. q̄sdā cañ. spāles in mō curatiōis male cōpl'onis rone rei pter nām. 2° ponit quēdam cañ. in mō curationis ipsi⁹: q sumit ex cōsideratiōe

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

ad rẽ nãlẽ.ꝛ°ponit q̃sdã can.q̃ sumunt in ꝓsideratiõe ad auxiliorũ mãs: cum q̃bus fit curatio. scd̃a ibi(amplius scire debes ꝙ cũ senex.)ꝫ°ibi(scire q̃q̃ debes ꝙ sepe ꝛc̃.) ꝑ°in duas:qꝛ ꝑ ponit can.illos.scd̃o circa dcã q̃si remouet q̃sdã dubitatiões.scd̃a ibi(cõplonẽ vero frigidã calefacẽ) ꝑma in duas ſm ꝙ duos ponit can.spãles:nã primo ponit vnũ can.spãlẽ in cura male compl'onis calide in compatione ad quãdã egritudinẽ cum q̃ põt coniungi:que est opilatio:scd̃o ponit alium can.spãlem in cura male cõplexionis calide in comparatione ad cãm ipſi⁹. qui ambo can.in ℔ ꝓueniunt:ꝙ in curatione male complexionis calide docet rectificare vſum eorũ q̃ sunt vehemẽter frida.ſm can.ponit ibi.(Et est etiã cũ acutoꝛuꝫ humorũ digestio.)¶Circa ꝑ'' can.est itelligenduꝫ: ꝙ ex ipso Auí.vult docẽ modũ curationis male compl'onis calide supflue q̃ cum opilatione cõiungit: ꝛ vult ꝑ illa q̃ dicit docere ꝓhibere in tali mala cõpl'one calida:ꝛ vſuꝫ vehemẽt frigidorum:ꝛ vſum vehemẽt cal'orũ: frida qdem vehemẽt ꝓhibent:qm̃ indurãt ꝛ ꝓgelant mãm. ꝛ ideo opilationẽ adaugent:opilationẽ autez augendo: qꝛ ex ℔ accit vt mã q̃ est cã male compl'onis magis retineat sunt cã vt augeat malitia cõpl'onis calide:vehemẽter aũt calida prohibent pp duo:ꝑmo qꝛ malitiaꝫ complexiõis calide ad augẽt ꝙ qdẽ dꝫ caueri in mala complõne cal'a cum est vehemẽs.Scd̃o ꝓhibent: qa pp subitã actionẽ subito resoluũt subtile: ꝛ reliquũ ꝓuertunt in grossum ꝛ durũ ꝛ ꝓuertunt in lapidẽ. nã ℔ est regula gñalis ꝙ superflue calidum ꝛ superflue fridũ mãm iducrat:ꝛ ingrossat ꝛ ꝓpterea in mõ curationis ipſius ꝑcipit vtendum esse bis q̃ vtraq̃ respiciunt.ita vt ꝑmo offerãtur ea q̃ ifridant ꝛ debita habẽt aperitionẽ:deinde si nõ sufficiunt ꝓcedẽdum est ad tẽperata in q̃bus est apertio maiꝛ.deinde si ista non sufficiunt ꝑcipit ꝓcedere ad ea: in q̃bus est caliditas aliq̃:in qb⁹ est aperitio maiꝛ. Ratio autẽ hmõi curatiõis est ista:qꝛ sicut dicit.8. de igenio gñali cap.qñ duo adinuicem ꝓiunguntur: q̃ indicant debere offerri ꝓtraria:tunc ad illud medicus debet magis respicere:cuius idicatio est fortiꝛ:non tamen debet negligi aliud. Est autẽ illius indicatio fortiꝛ: cui⁹ magnitudo est maiꝛ:ꝛ ꝓpterea quãdo mala compl'o cal'a est vehemẽs ꝓiuncta cum opilatione ꝓp vehemẽtiã cal'ita indicat.ꝙ ꝑmo medicus debet ad ipam respicere:cũ ℔ tñ nõ negligere opilationẽ. ꝛ ideo dꝫ icipere ab eis q̃ sunt frida:bñt tñ virtute apitiuã.sic̃ est aq̃ ordei:ꝛ succ⁹ fcariole. Si aũt non sufficiũt:qa tunc idicat ꝙ in opil'one est aliq̃ magnitudo dꝫ ꝓcedere ad ea q̃ aliquãtulum plus respiciunt opil'onẽ q̃ꝫ ꝑus.℔ aũt sunt q̃ st̃ tẽpate calliditatis. Si autẽ adhuc ℔ nõ sufficiunt: qa tunc indicat ꝙ fit magnitudo maiꝛ in opilatione: debet ꝓcedere ad ea q̃ adhuc plus ipam respiciunt.℔ autẽ sunt illa in qb⁹ est aliq̃lis caliditas:lꝫ.n.aliq̃lit calefaciant: tamẽ nocumentũ earũ est min⁹ in calefaciẽdo: q̃ꝫ iuuamẽtũ in aperiendo:ꝛ qꝛ cal'itas est ibi vehemẽs nunq̃ꝫ ꝑcipit ꝓcedẽ ad ea q̃ sunt vehementis cal'itatis.¶Deinde cum dicit.

¶Et est etiã cum acutorũ humorũ digestio extinguendi superfluitatẽ prohibet lꝫ quidã hominũ sint qui proteruiant ad hanc destruẽdaꝫ sententiã et ignorent ꝙ fortis extinctio deijcit virtutem:ꝛ quãto magis in corporib⁹que ab egritudine debilitata fuerũt:lꝫ aliquo directio nis modo mãm rectificet:qd̃ est cum post ipsam alie perueniunt egritudines:aut ex malitia cõplexionis simplicis:aut ex materijs frigidis complexioni cõtrarijs:quã rectificauit.

¶Hic ponit alium can.spãlem. ¶Qõ. viij.

Circa quẽ can.pp itellectũ ipſi⁹ aliqs dubitabit:qm̃ Auí.ponit:ꝙ digõ acutoꝫ humoꝫ ꝓhibet superfluitatẽ extinctionis:℔ nõ videt esse verum:qꝛ Auí.4° can.cap.de curatiõe febriũ putridaꝫ in gñali.ꝛ Hal'.in nono de igenio ꝑcipit in egritudib⁹ q̃ fiũt ex humorib⁹ subtilib⁹ acutis calidis dari aquã fridã nõ solum ad extinctionẽ caliditatis.verum etiam ꝛ ad digõnẽ humoꝫ. ¶Itez ℔ appet rõne:qa digõ humorũ acutoꝫ subtiliũ est ꝑifridationẽ ꝛ ꝛ igrossationẽ subẽ ipoꝫ: qa digestio ꝓducit ad subam mediã:ꝛ iõ in mã subtili digestio est in grossatio vt expꝛesse dicit iste auctor.4°can.in ca.ꝑdicto cũ g̃ talia mãm igrossent igit̃ ꝛc̃.¶Dõm est: ꝙ iste can. q̃ ℔ ponit positus est cã euitãdi errorẽ in vſu vehemẽt fridoꝫ ꝛ ꝑcipue in casu in q̃ maxie vꝛ cõpetẽ ad ℔ vt medicus nõ vtat eis nisi cũ vehemẽti cautela.vñ ꝛ°error poterat ꝓtingẽ in vſu vehemẽt fridoꝫ in mala compl'one vehemẽt calida:vn⁹ qdẽ error ꝑp ꝓiunctionẽ alterius egritudinis cũ ea:ꝛ istũ errorẽ ꝑus docuit euitare.alius error poterat ꝓtingẽ ex ꝑte cãe cũ q̃ ꝓiungit: in q̃ vidẽt maxie cõpetere.sic̃ si ꝓiungat mala cõpl'o calida cũ humorib⁹ calidis ꝛ acutis:ꝛ istũ errorẽ docet ℔ euitare: lꝫ eni ibi videant cõpetẽ vehemẽt frida.tñ debes cauere in vſu vehemẽt fridoꝫ regulariter:qm̃ ex vſu ipſorum freq̃nt habent duo nocumẽta.vnũ est qꝛ multotiens ex talibus deijcit v̄tus.ꝛ cũ virtus sit digerens ꝓncipale:si virt⁹ ipedit.ipedit etiã ipoꝫ digõ:ſm.n.ꝙ dicit.4° can. ca.de cura febris emitritee:cũ virt⁹ est deficiens ampli⁹ non valet curatio.Scd̃m nocumentũ ꝓsequit:qa multotiẽs in vſu istoꝫ corpus deducit ad egritudinẽ ꝓriam.ſ. ad malã cõpl'onẽ frigidã vel cũ mã:nunc autẽ medicus in operatiõe sua nõ dꝫ perducẽ corpus ad egritudinem ꝓriam:sed ad sanitatẽ. Ex quo apparet ꝙ Auicen.istum can.nõ ponit vt ipse per ℔ intẽdat oino ꝓhibere vſuꝫ vehemẽt friorũ:qm̃ aliqñ vt qñ v̄t⁹ est fort⁹:ꝛ ꝑcipue si nõ curamus:si corpus perducat ad dispõnẽ ꝓriã: qm̃ min⁹ nocumẽtũ est in illo q̃ꝫ si subito aduenial illi arefactio et mors:ex vehemẽti caliditate ꝑcipim⁹ exhiberi talia vehemẽter frida vt aquã vehementer frigidam: regulariter tamẽ exhiberi nõ debent.ꝛ nõ nisi cum magna cautela: ꝛ hoc vult Auic̃.in hoc can.docere. Ex quibus apparet sol'o ad oba. Et ex hoc ꝙ dicit in hoc can.ꝙ fortis extinctio deijcit v̄tutẽ.accipit argumentũ: ꝙ stupefactiua nõ conueniunt virtute debili existente.¶Deide cum dicit.

¶Complexionẽ vero frigidam calefacere q̃si difficile est cũ iam est ifusa: ꝛ multum facile in ꝓncipio. Et ad vltimũ calefacere frigidum in principio rei est facilius q̃ꝫ caliduꝫ in ꝓncipio infrigidare:sed calidum in fine infrigidare licet sit difficile: est tamen facilius q̃ꝫ frigidum in fine calefacere:quoniã superflua frigiditas est ipsa mors ĩnati caloris aut ei propinqua.

¶Hic põt dici:ꝙ circa dcã remouet q̃sdã dubitatiões. Et duo facẽ sic̃ duas remouet dubões.ibi(Et debes scire ꝙ ifridatio) ꝑ° dub° quã remouet est: qꝛ ꝑus dixerat ꝙ tps est eq̃le i ifridãdo ꝛ calefaciẽdo.aliqs posset q̃rere nũqd ℔ eẽt vez qũocũq̃ꝫ.ꝛ iõ hãc dubõnẽ remouet modificãs v̄bũ ꝙ ꝑus dixerat: ꝛ qꝛ ℔ dubitatio superius sufficiẽt est posita:ꝛ v̄ba que hic dicũt ibi sunt ex posita.idcirco hic nihil curam⁹ discutere.¶Deinde cum dicit.

¶Et debes scire ꝙ ifridatio qñq̃ siccitati coniungit̃:ꝛ qñq̃ humiditati:ꝛ qñq̃ ab vtriſq̃ separat̃:verũm siccitas magis fit manſiua cum

Ex vſu vehem ter frig dorum duo se quũt n cumua.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

frigiditate que senuit: z humiditas magis adducens frigiditatem: que accidit.

¶ Jn pte ista remouet aliud dubiū: z istō qdē dubiū ē ō cō paratiōe q̄litatū passiuaꝝ ad actiuas: z actiuaꝝ ad passiuas q̄ztū ad cāndū seiuicē. nā aliqs possz q̄rere nūqd infrigidatio z calefactio soluz fiāt a ca'o vel a frido an pñt cāri a q̄litatib⁹ passiuis. puta ab hūido v'a ficco: z nunqd hūiditatio z exiccatio cāenf solū a reb⁹ hūidis vel a ficcis vel an possint cāri a reb⁹ calefaciᵇ⁹ vel i fridātib⁹. Et v'r vult oñdere Auicē. qꝫ z ifridatio z calefactio pñt cāri ab humiditate z ficcitate: z hūectatō z exiccatio pñt cāri a ca'itate z friditate. p̄ ḡ oñdit p̄ᵐ. 2° 2ᵐ. 2ª ibi (z iā qdē oēs caloris cāe) ¶ Circa pᵗᵐ pte itelligēdū: qꝫ ifridatio accipiť ḃ vt referť ad dispōnē q̄ fit i mēbro puta ad ipsam friditatē: tūc igiť ḃ p̄itellecto aduertēᵐ: qꝫ qdā intelligūt istā lr̄am sic i supficie vñr v̄ba sonare. vt velit dicere p̄ ḃ: qꝫ ifridatio. i. mala ꝛpl'o frida qñqꝫ ꝛiūgiť cū hūida: qñqꝫ ē cū ficca. z qñqꝫ ē sola: z postea velit dicere qꝫ fridi tas magis fit māsiua cū ficcitate nāli: minꝰ aūt fit māsiua cū hūiditate accidētali. ¶ Sz istud nō ē bñdictū. nec ad mētē. Aui. p̄ qdē q: de distictione istaꝝ malaꝝ cōpl'onū: qꝫ q̄dā ē frida solū: q̄dā frida z hūida dcm̄ fuit supi⁹ i ca. de ꝛpl'onib⁹ frustra ē ḃ repetē. ¶ Jterū ēt ē sicut q̄dā est mala ꝛpl'o frida: z ficca nāl' sic fit q̄dā mala ꝛpl'o frida: z hūida nālis pp qd aui. nō dixit de hūida nāli vtꝫ fridi tas eēt cū ipa magis māsiua vel minꝰ. qm̄ loq i accñtali nō ē filis cōpatio. ¶ Jterū ēt illud qō subdit vltio: qꝫ hūiditas est adducēs friditatē q̄ accidit: māifeste oñdit: qꝫ ḃ cōparat hūiditatē sicut cām respectu friditatis z nō loqť de ipsa vt ꝛiungiť cū ea: sicut vna mala ꝛpl'o cōiūgiť cuz altera. Propterꝫ dōm est al'r: vt ꝑmo Aui. referat admodū itroductiōis quē feci: vt loquat de cōpatiōe passiuarū ad actiuas oñdēdo ꝑm quē modū ifridatio i mēbro z ab hūido z ficco cāeť: lz. n. ifridatio p se fiat i mēbro a frido tñ nullū est incōueniēs: qꝫ p accñs cāeť ab hūido z ficco: ꝑm ḃ ät dicemꝰ: qꝫ i hoc. §. duo oñdit: p̄mum est: qz oñdit qūo ifridatio p̄t cāri ab hūiditate z a ficcitate: z ꝑz ḃ lr̄a exponeť: z debes scire qꝫ infridatio qñqꝫ ꝛiūgiť ficcitati id ē qñqꝫ ꝛsequť ficcitatē sic cām: z qñqꝫ hūiditati. i. qñqꝫ ꝛsequť hūiditatē sic cāz: z qñqꝫ sepať ab vtrisqꝫ. i. quādoqꝫ nō isequť aliqō istoꝝ. 2°. aui. oñdit ꝑm quē modū ficcitatē cōsequiť friditas: z hūiditatē cōsequiť friditas nō ficcitatē. Cōsequiť friditas ad ficcitatē p hoc qꝫ ad ficcitatē cōsequiť diminutio subti calidi nālis. s. hūidi: ad diminutionē aūt hūidi ꝛsequiť defectio caloris inati: pp qō ficcitatē ꝛsequť friditas: q̄ fil'ať friditati senili: qm̄ ista friditas ñ est aliud nisi defectio caloris inati: sic ē friditas i corpib⁹ senū. Et hoc ē qꝫ vult dicere Auic. verūtñ ficcitas magis fit māsiua cū friditate q̄ senuit: sz hūiditatē sequť friditas p hoc qꝫ hūiditas supflua multiplicat supfluitates idigestas q̄ suffocāt ca'm nāle: z iō friditas q̄ ipsam ꝛsequť est friditas accñtalis. Et hoc ē qꝫ vult dicere Aui. cū dic. (et hūiditas est magis adducēs z c.) Ex q̄ vlteri⁹ appet qꝫ frigiditas ꝛsequť ficcitatē: cū ficcitas illa difficil'ter remoueat qz nō remouef nisi p restaurationē hūiditatis nutritiue i mēbris: qꝫ talis friditas difficulter remouef: sz friditas q̄ cōsequť hūiditatē supfluā facil'r remouef: qz illa supfluitate eūata: qō facil'r p̄t fieri: remouef friditas illa: z ppea frigiditas cū ficcitate hoc modo dr̄ esse magis manfiua cuz humiditate aūt minus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et iā qdē omnes caloris cause cū supfluūt i exiccādo iuuāt: z qñqꝫ etiā oēs frigiditatis cause cū superflue fuerint i ḫumectādo iuuāt. Et nulla quidē res ad ḫ tm̄ peruenit quātū ociositas z assidua balneatio que est facilis i tina. Et nos quidem te faciemus scire hoc in eo quod est p̄missum. ¶ Vinum p̄terea temperate bibitum in ḫumectando est forte.

¶ Hic oñdit qūo ēt ficcitas z hūiditas pñt cāri a ca'o z a frido: vel a reb⁹ calefacientib⁹ vel infrigidātib⁹. Jn q̄. §. Aui. oñdit q̄t z q̄ sunt modi cārū i gñe hūectatiōis z exiccatiōis. nā q̄dā qdē sunt cāe p accñs: z isto mō: q̄ sunt calida exiccāt p accñs: dico aūt p accñs: qz ca'm vñ calidū hz p se calefacere: z iō qꝫ exiccet hoc est p accñs: z silr̄ mō ea q̄ sunt frida hūectāt p accñs. Et istū modū cārū insinuauit ꝑmo cū dixit: z iā qdē z c. Aliū modū cārū insinuauit. s. q̄ sunt cāe hūectationis p se: qm̄ ea q̄ sunt hūectātia p se hñt hūectare: z istū modū cārū insinuauit: cū dixit: (z nulla qdē res z c.) Ex oppoᵗᵒ ät: lz nō expressit dedit intelligere qō ea q̄ sunt oppoᵗᵃ istis p se exiccāt: z qz cā p se plꝰ ē cāti q̄z cā p accñs. iō referēs ꝑmonē suū ad cās p se dixit (: z nulla qdē res adhuc. i. ad hūectādū tota puenit q̄ztū z c.) ¶ Sz aduertēdū qꝫ loquēs de reb⁹ calefaciēt ib⁹ ꝑz quē modū exiccāt dixit: z iā qdē oēs caloris cāe cum supflue fuerit: dixit qdē signāter supflue: qz qñ ē caliditas tēpata nō exiccat: sz potiꝰ diffundēdo hūiditatē z nō exiccando hūectat. Jteꝫ ēt inq̄ztū facit ad bonitatē digónis z nutricatiōis vt sic hūectat: sz qñ caliditas ē supflua: qz hūiduz extrahit z resoluit. ad cuius resol'onē seqť exiccatio ipsa exiccat: oñdēdo aūt de rebus infridantibus qūo hūectāt dixit: z qñqꝫ oēs friditatis cāe cū superflue fuerint. Et dixit signāter qñqꝫ: nō ät dixit: hoc i cāis calidis: qz calidū cū ē supfluū semp exiccat cū semp resoluat: sz fridū superfluū non semp hūectat. nā fridū ipsum hūectat, duplici de cā. p̄ qdē: qz ꝓhibet fieri resol'onē hūidi a calore. 2° qz est cā indigōnis: q̄ indigō hūiditates multiplicat. Sz aliqñ friduz ꝓpter vehemētiā ipsius ē qꝫ exiccat: z hoc ꝛuenit qñ friditas tāta est: qꝫ ex vehemēti friditate exprimitur hūidū a re ipsa: aut a vehemēti infridatiōe hūidū cōdēsatur vehemēter: z fit grossum z terrestre: tunc. n. ē cā ficcitatis z duritiei in re hūida. Et iō signāter dixit quādoqꝫ. ¶ Ulterius intelligēdū: qꝫ q̄'r ipsa ociositas hūectet notū ē: sic. n. mor⁹ hz exiccare resoluēdo: ita q es z ociū hz hūectare multipliᶜᵒ hūiditates: sil'r ēt balneari assidue in tina ē hūectās tū qz ipa aq̄ ē hūectās: tū ēt qz tale balneū hūiditates diffundit p mēbra: sz istō balneū dz eē tale: vt vt nō supflue corpꝰ imorēt sic qꝫ sudet: qm̄ balneū ex superflua mora resoluēdo exiccat. Jteꝫ ēt dz eē balneū aq̄ tepide dulcis: z ad denotādū ḃ duo dixit notāter: que est facilis in tina. ¶ Questio. ix.

Sed quia vltlo Aui. pōit: qꝫ vinū bibere tēptū est forte i hūectādo: aliqs dubitabit ō hoc vtꝫ. s. vinū hūectet: aut exiccet: z v̄ qꝫ exiccet: qz illō exiccat: qꝫ ē cōplexionis ficce: sz vinū ē huiꝰ ḡ z c. maior pz qz vnūqōqꝫ iudicat esse tale ab effectu: vt apparet 3° de complexiōibus: minor ē nota auctoritate ysaac i dictis particularib⁹: q dicit: qꝫ est calide z ficce cōplexionis. ¶ Ad istō pōt dupliciter respōderi. Uno mō qꝫ Aui. nō dixit absolute: qꝫ vinū sit forte in hūectādo: sz dixit vinū tēperatū: per vinū aūt tēperatū intelligit vinū cōmixtum cū aqua tēperata: nūc aūt vinū cōmixtum cū aq̄ est forte i hūectādo: quoniam vinū ex aq̄ acqrit vehemētē humiditatem Et exhibet ipsi aque: vt ipsa ad membra vehementer penetret: z per consequens vt velociter ipsa humectet. Et cum hoc aqua exhibet vino vt non faciliter resoluatur a membris: z ideo illa humectatio diu etiam perseverat. et hanc sententiam expresse ponit Auicen. 4. cañ. capitulo de cura febris tertiane pure: dicit enim sic ad litteram. (Et nō timeas post declinationem potare eos vino plurimū cōmixto.) Et subdit: (vinū enim succurrit aque penetrāti cū fortitudine sua: z p̄mixtione eius: qꝫ est in eo ō ca

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

lefactione pauca. ḡre infrigidat vehemẽter ⁊ humectat. Alio mõ possumus rñdere ad ḡstionẽ: vt questio ḡrat de virtute vini in se: vtrũ vinũ ipsum in se exiccet vel humectet. Et si hoc ḡrat: tũc dicemus ad ḡstionẽ: ꝙ aliquid dr esse hũidũ tripliciter. Uno mõ ſba. Scdo mõ mã. Tertio mõ ḡlitate vel cõplexiõe: mõ dico ꝙ vinũ sit hũidũ ſba: õ hoc est dubiũ: qm̃ vinũ est liqdũ: vt appet ad sensuz. Qõ ẽt vinũ sit hũidũ mã: hoc etiã satis notũ esse vr: illud em̃ dr ee hũidũ mã ꝙ ꝓuertit in hũiditatẽ corpis nr̃i: ⁊ cedit in mãm nutrimẽti: vinũ aũt inter oia: q̃ corpi adducũtur maxie ƀ facere vr: qm̃ hoc facit: ⁊ pp modũ ꝯplionis ipsi⁹ qz est calidũ ⁊ p subam ipsius qz est humidũ: talia aũt facile restaurãt fic̃ appet in illo affozil. facilius enim repleri potu q̃z cibo. Et ƀ ẽt facit ex pte ꝓprietatis ipsius: qz ẽ maxime conforme ⁊ familiare corpori nr̃o. Et isto modo Aui. ponit ƀ ꝙ hũectat. ⁊ etiã 4° can̄. cap. de cura febris ethice. ¶ Sz vtr̃ vinũ sit hũidũ ꝯplione de hoc est dubiº sz dico ad hoc idubitãter ꝙ vinũ est ficce ꝯplionis. Et de claraf ƀ aucte ⁊ róne: aucte p̄ ipsi⁹ ysaac. qui sic põit ⁊ ẽt Aliab. 5° theorice dispoſitionis regalis ad litteram põit Ratione vero qz modus cognoscẽdi rem humidam vel siccã nõ sumit nisi ex effectu quẽ facit in corpore nostro ficut apparet. 3° de cõplionibus: nũc aũt effectus qui ꝓcedit a vino in corpe nr̃o est exiccatio. Et ꝙ ita sit declaraf de ipso approximato exterius ⁊ interius. De ipso quidez approximato exterius quoniã approximatũ vulneribus simplicibus est cõueniens medicina: vt apparet in tertio de ingenio sani. hoc aũt nõ esset nisi exiccaret: qm̃ vulneribus inq̃ztũ vulnera sunt ꝓuenit exiccatio: vt apparet. 3. de ingenio sani. Qõ ẽt administratũ interius exiccet apparet: qz in passionibus: in quib⁹ opz sumere medicinas que cõsumũt ⁊ exiccãt mãs: auctores docent vinum administrare. nam Aui. 3° can̄. cap. de paralisi docet in fine ipsius vinũ afferre: boc aũt non esset nisi vinũ cõsumeret ⁊ exiccaret mãm ꝓtẽtã in neruis: ḡre vinũ administratuz interius exiccat. ḡ vinũ cõplionaliter sumptum est siccum. ¶ Sed aduertẽdũ: ꝙ lz vinũ sit cõplionaliter siccuz: ipsuz tñ hz q̃zdã proprietatẽ quã nõ hñt alia exiccãtia: hec aũt proprietas est vltimitas penetrationis ipsius. nã vinum inter cetera q̃ approximãtur corpori citius ad mẽbra penetrat ꝓpter modũ subẽ ⁊ cõplionis ⁊ ꝓprietatis de qb⁹ dictũ est ꝓus. Et ex ista ꝓpietate consequit ex ipso multoties hũectatio corporis vehemẽs. nã ex ƀ ꝙ vehementer existit penetratiuũ prohibef ab ipso mũdificatio serose ⁊ aquose supfluitatis q̃ existit in ipso. sil'r etiã ex hoc ꝙ existit vehemẽter penetratiuũ: qz vehementer humiditates faciat penetrare ad mẽbra: nũc aũt ex bis: puta ex ƀ ꝙ ñ perfecte mũdificaf serosa ⁊ aquosa supfluitas ab ipso ipz per accidens vehemẽter est humectatiuum fm substãtiã ⁊ propter hãc cãm mẽbra humectat ⁊ relaxat. Et ꝓpter hãc etiã cãm nocumẽtũ efficit membris neruosis relaxãdo ⁊ mollificãdo ipsa: sil'r ẽt ex scõa cã: puta ex hoc ꝙ humiditates vehemẽter facit penetrare ad mẽbra ipsum p accidẽs est humectatiuũ. Et ex bis accidit ꝙ ex supfluo vsu eius generant egritudines humide: vt apoplexia: paralisis: epilensia: ⁊ similia. ¶ Deinde cum dicit.

Aliqd dr esse hũiduz ꝛ.

Uinũ i/ dubi c/ ter ẽ file ce cõp. xionis

¶ Amplius scire debes ꝙ cum senex infrigidatione indiget ⁊ humectatione: non sufficit ad hoc illud qõ ipsum ad equalitatem reducit immo qõ ipsum transire facit ad complexionem frigidam ⁊ humidam que ei debeť: quoniam ipsa lz sit accidẽtalis: ẽ tamẽ. n. q̃si nãlis.

¶ Hic ponit can̄. spãlẽ in modo curationis male cõplionis: fm ꝙ in ipsa sumitur indicatio curatiua a re natura liz que est etas. Questio. X.

Circa qnẽ can̄. ad intellectũ ei⁹ aliqs dicet: qõ dicit ipse ꝙ cũ senex indiget infrigidari ⁊ hũectari. nõ sufficit illud qõ ipm ad eq̃litatẽ reducit: ƀ em̃ videf ee fal sum: qm̃ medicus semp̄ oz reducere corp⁹ ad id qõ ẽ melius: sed melius est ꝙ ipsum reducat ad tẽperamẽtũ cum in tẽperamẽto sanitas cõsistat q̃re ⁊c. ¶ Ad cuius dubij solonẽ notãdũ ꝙ in curatiõe oz ee intẽtio medici reduce re corp⁹ ad copl'onẽ nãlẽ. nõ ab' sz ad nãlẽ q̃ est propria illi corpori ꝙ curaf: qm̃ vnũqõq corpus hz propriũ modũ ꝯplionis: sic̃ habitũ fuit prius: ⁊ ꝓpterea cũ equalitas corpis senis nõ sit eq̃litas ab'. qz hanc nõ põt habere sz eq̃litas ꝓpria eius ꝯsistit in friditate ⁊ hũiditate: ⁊ hoc est propria eius sanitas: idcirco dixit Aui. ꝙ nõ sufficit approximare illud qõ ipsum reducit ad eq̃litatẽ. s. ab'. Sz oz approximari illud fridũ: ⁊ hũidũ ꝙ facit ipsum ꝓueni re ad ꝯplionẽ fridã ⁊ hũidã: q̃ ei debet. subdit aũt postea Aui. qm̃ lz ipsa sit accñtalis: est tñ ei q̃si nãlis. istũ quidez sermonẽ referẽs nõ ad friditatez: qm̃ senex bñ est fridus fm nãm: sed referẽs hoc ad hũiditatẽ: qm̃ senex fm naturã nõ est hũidus sed ficcus: per accidẽs tñ est hũidus. s. ille q ẽ in vltimo senectutis: ⁊ qz ista hũiditas q̃ ẽ in ipso p accñs ẽ ꝯsueta ipsi. idcirco: lz nõ si ei nãlis: ẽ tñ ei q̃si naturalis. ¶ Et in ƀ vbo voluit Aui. insinuare: qõ reductio q̃ fit in curatiõe ad ꝯplionẽ nãlẽ nõ solũ oz ee ad ꝯplionez nãlẽ: q̃ est ex generatiõe ꝓcta: verũ ẽt ad illã: q̃ est ex tpe: qm̃ est fcã ꝯsueta: ⁊ quasi nãlis: qm̃ cõsuetudines semper sunt cõseruãde vt dr. 8. de ingenio sanitatis. ¶ Ex quib⁹ verbis: que ƀ dñr vlterius vr̃ ellici: ꝙ supposito ꝙ senex egrotet egritudine calida ⁊ ficca. cum in sene nõ sufficiat approximare frigidum ⁊ humidum: ꝙ remouet egritudinẽ calam: ⁊ siccã: sz ꝙ faciat ipsum trãsire ad cõplionẽ frigidã ⁊ hũidã: ꝙ amplius frida sibi cõueniãt q̃z si iuuẽis eadẽ egritudinẽ egrotet. Et ideo cõsuevit hic moueri qõ: vtrum seni febricitanti febre causonide conueniant frigidiora q̃z iuueni febricitanti febre causonide. Sed ƀ questio reseruabitur infra propter nimiam longitudinem lectionis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Scire quoq̃ debes: ꝙ sepe est nobis necessariũ in permutãdo ꝯplionẽ dare illud qõ hmõi ꝯfortat cõplexionẽ quẽadmodũ ẽ nobis necessariũ dare acetũ cũ medicis calidis alicui mẽbro. ideo vt ipsarum penetrent virtutes: ⁊ sicut est nobis necessariũ dare crocũ cũ medicis infrigidãtibus cor: ꝓpterea vt eas ad ipm ferat. ¶ Et multotiẽs quidã est medicina vehemẽtioris operationis in permutãdo complexionem: sz ꝓpter sui subtilitatẽ non permanet donec suã perficiat operationem. Est ergo nobis necessariũ ei aliqd admiscere qõ ipsam inspisset ⁊ retineat: licet ex ea sue operatiõis proueniat cõtrariuz: sicut balsamo admiscem⁹ ceram ⁊ reliqua ad hoc: vt ipsum tanto tẽpore retineant: in quo suam perficiat operationem.

¶ Põit q̃sdã can̄. spãles i mõ curatiõis male cõplionis ratione mãe auxilioz: cũ quib⁹ fit curatio. ⁊ circa hoc duo fac̃. sicut duos ponit can̄. 2ª ibi (Et multotiẽs qdẽ ẽ medicina ⁊c.) ¶ Circa ꝑm can̄. intelligẽdũ ꝙ in can̄. isto docetur ꝓmixtio medicinaz cũ bis q̃ approximant male complexioni. ad ƀ vt virtus illaz medicinaz ad locũ: in quo est mala ꝯplio ꝓueniat: ea aũt q̃ faciũt penetrare virtutes medicinarũ sunt duoz modoz: q̃dã qdẽ ƀ faciũt p q̃litatẽ cõem ficut acetũ isto mõ docet Aui. admiscere cũ reb⁹

In cu tiõe redu corp ad ꝯp nẽ nẽ fibi p prian

Faci tia p traf dicit sunt orũ dorm

calefaciētibꝫ:ad hoc vt virtꝫ illaꝫ melius ad locū perue niat:dato.n.q̄ acetū sit frigidū:tñ plus iuuat i penetrando quā noceat ifrigidādo. ¶ Et ſi dicat.nōne eēt melius eligere calā penetratiua. ¶ Dōz q̄ forte nō pp duo:p̄ q dē q̄ ex pmixtiōe illoꝫ forte redderet medicamē supflue cal'm.2° q̄ forte inter calā nō repit aliqd sic ꝓueniēter penetratiuū sic istud. Quedā āt faciūt penetrare alias medicinas p̄ q̄litatē ꝓpriam:z b̄ mō admiscent ista cū medicinis vt faciāt ipsa puenire ad loca ꝓpria:z isto mō pmiscet crocꝫ i trociscis cāphore ad ifrigidādū cor:lz.n.crocus sit calidus:tñ maius iuuamētū facit in faciēdo medicinas penetrare q̄z i calefaciēdo. ¶ Et cū b̄ ēt eligit magis crocus q̄z alia medicina frigida cordialis:q̄m crocus est magis ꝓueniēs spūi:z calori inato ꝑz qō dī.3°.cañ.ca.de curationibꝫ egritudinū cordis. ¶ Circa 2m cañ.intelligēdū:q̄ i illo cañ.oñdit necessitas gñalis administrādi medicinas i forma cerotī:q̄m b̄ ē cā vt amplioꝛi tpe medicia operet i loco. Et b̄ mō p̄cipit Auí.cerā cōmiscerī cū balsamo.q̄ balsamū qdē itelligēs ol'm balsami:q̄m tale oleū est multū euaporabile rōne subē sue:z cōplexiōis eius et ꝓpterea q̄ cito euaporat dato q̄ fit multe caliditatis:nō tñ calefaciet sufficiēter cum ois alteratio regrat tp̄s sufficiēs:admisceꝫ g̃ cerotū ipso:q lz aliquātulū ad frigiditatē declinet.tñ sua spissitudie:z viscositate facit:vt amplꝫ moret in loco:z p̄ ꝓns:vt vehementius operetur.

¶ Ad sciēdū q̄lr z q̄n opz eūari. Cap. iij.

Restat rectitudinem i eūando sūt decē repletio z virtus z cōplerio z accītia cōueniētia:sicut si cōtingeret q̄ nām soluere vellemus:deinde accideret vētris solutio:q̄m ventrē soluere sup vētris solutionē est timoꝛosum:z figura z etas z tēpus z aeris z regionis dispositio z cōsuetudo eūandi z ars eūandi. Lec. j.

¶ In p̄cedēti cap̄. Auí.docuit cañ. vl'es in curatione male cōplexionis.in pte ista:q̄ q̄daz mala cōplexio curaꝫ per eūationē:est eius intētio tradere nobis cañ. vl'es qbꝫ cognoscimus:q̄n euacuare debemus z qual'r:vñ dic rubꝛi. capl'i.cap.3m ad sciēdū q̄liter z q̄n oz euacuari. Et p q̄n debemus itelligere tp̄s vl'e eūationis:p q̄liter aūt debemus itelligere oēm aliā ꝓditionē:q̄ modū ꝓueniētez vsus eūationis rectificat:q̄n ipsam necesse ē facere. Et sic ꝓcedit:q̄ p̄mo tradit cañ. vl'es:qbꝫ cognoscimus q̄n z q̄ūo debemus eūare nō descēdēdo ad genus determinatum eūonis.scō descēdēdo ad determinata gña eūationū:secūda ibi(oz vt illius cibꝫ:cuius soluēdus ē vēter)prima in duas:q̄ p̄mo tradit cañ.qbꝫ cognoscimus:q̄n eūare debemus.scō tradit cañ.qbꝫ cognoscimus q̄liter eūare opz.scā ibi.(Scias ꝓpea q̄ itētio in oi eūatione.)p̄a i duas:q̄ p̄° oñdit q̄t sunt gña significationū:a quibꝫ sumit illa cognitio.scō ab illis docet cognitionē accipere scā ibi.(Hec nāq̄ cū fuerint.) ¶ Circa p̄am ptē intelligēdū:q̄ lz Auí.ponat q̄ decē sint gña regulariter:ex quibꝫ sumit indiciū sup eūationē.tñ inter istas res est ordo:q̄m ea q̄ p̄mo z p̄ncipalius sup hoc indicāt sunt duo:vnū est repletio.aliud est virtus:verū est tñ q̄ repletio est directe ꝓria euacuationi:virtus aūt indicat directe inquātū est consentiens:vel permittens:aut prohibens:sed completio z accidentia conuenientia non indicant super euacuatione fienda nisi mediātibus istis:puta vel inquātuz indicant super repletionē z inanitionem:vel super modū virtutis debilis aut fortis:z propterea illa duo sunt propꝛie indicantia:ista vero sunt magis coindicantia.

¶ Questio .j.

Secundo intelligendum:q̄ Auic.dicit:q̄ ventrē soluere super vētris solutionē est timoꝛosum:aliqs dubitabit de hoc:vtrū sit verū:nā vī qō nō. primo q̄ nos videmus medicos cōiter operātes facere ꝓriū huius.videmus em̄ ꝓtinue qō q̄n ipsi dāt aliquam medicinā:q̄ ipsi adiungūt super medicinā illaz aliam vt ipsa pfecte euacuet. ¶ Iterū etiā Auí.3°.cañ.cap.de fluxu vētris oim modoꝫ:dicit q̄ multotiens fluxus vētris curatur cū fluxu ventris auctoꝛitate Hypo.ergo tunc vētrem soluere super vētris solutionem non est timoꝛosum sed licitū. ¶ Iterum etiā q̄n natura euacuat:z non perfecte euacuat videtur q̄ licitū sit ipsam iuuare z complere euacuationez sicut habet ex cōmēto illius affoꝛis.ea quorum crisis fit.z facta est equaliter z̄c. Et ex textu pōt trahi per virtutē verboꝫ Hypo.q̄ apud Hypo.per vnū cōtrarium datur intelligi aliud. ¶ Dōm est:q̄ ventrem soluere super vētris solutionē regulariter est timoꝛosum.cuius ratio est:q̄ vētris solutio virtutē debilitat:si ergo super ipsam fiat solutio alia:tunc maxime virtꝫ debilitabitur:sed debilitare virtutē est timoꝛosum:nā vna cōis intētio in oi opusculo medici:vt dī cōmēto de ingenio:est custodia vite que nihil aliud est nisi custodia triū virtutuz. ¶ Sed intelligēdū ad dissolutionē argumentoꝝ:q̄ eūo ipa aut p̄cessit z fcā ēt:aut ē adhuc pns:si p̄cessit z fuit imperfecta:tūc ꝓcessum ē in b̄ soluere vētrē z hoc iō q̄ que relinquūt in morbis:subuersionē facere ꝓsueuerūt. Si āt eūo est p̄sens:tūc super ipsam fit eūatio:aut rōne ꝓstrigēdi:aut intētione ipsam augēdi:si intētione cōstringēdis fic cōcedit.q̄m illa solutio euacuat egritudinem:z cessare facit euacuationē que superfluit. Si aūt fiat intentiōe ipsam augēdi:tunc aut euacuatio p̄ma debeat fieri perfecte aut impfecte.Si debebat fieri pfecte:tūc malū est soluere vētrem super solutionem p̄rioꝛē:q̄m superfluet:z superflua solutio virtutez deiicit z pſternit. Si autem illa euacuatio debet fieri imperfecte:tunc dico q̄ adhuc regulariter melius est:vt nō fiat:donec eūatio illa fit:ſz melius est vt dimittaꝫ cōpleri eūatio illa:z postea compleatur. Et rō q̄re melius est regulariter non facere ipsam q̄n fit est.z in eūationibus:que fiūt cū farmaco.z in eūationibus q̄ fiūt a nā. In eūationibus qdē:q̄ fiunt cū farmaco:q̄m certe nō possumus cognoscere:vtrū illud sufficiēter euacuet vel non:propterea q̄ multotiens farmacum operationem suā differt vsq̄ ad diem secundam: Iteruz etiam timoꝛ est de medicina addita:ne superflue solutionem adaugeat.similiter etiā b̄ oz attendi in eūationibus factis a nā:q̄n nō possumus certitudinaliter bñ cognoscere vt in pluribus:vtrum euacuatio debeat perfecte fieri.z b̄ iō.q̄ mā existēte multotiēs imperfecte digesta.natura perfecte:eūat q̄ aliq̄n simul eūat digestum z indigestum.sicut dicit Auic.4° cañ.cap.de iudicijs sumptis ab vrina.propter qō melius est dimittere.vt illa euacuatio compleat:deinde postea adiuuare. Et hoc est.q̄ dixit Auice.4°.cañ.de iudicijs euacuationis. Et quando abbreuiatur euacuatio postquam effecerit q̄ effici oportet tunc opz vt iuuetur:verum est q̄ aliquando:vt quando nobis esset certitudo de imperfectione euacuationis. et experientia ēt scimus mēsurare quantitates in medicinis:licitū ē eūonē facere sup eūonem:z propterea Auic. nō dixit ab'c debere fieri:ſz q̄ ē timoꝛosuz:ꝓpterea q̄ vt pluribus est fallax. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Hec nāq̄ cū fuerit ꝓria sigñatiōi ꝑpter quaz euacuationē faciēda erit prohibebūt eūationē.

¶ Hic oñdit ſm quē modum sumit cognitio ab illis super eūonē fiendā:z primo ostēdit ſm quē modū sumitur cognitio ab illis in gñali.secundo in speciali ōclarat ō vnoquoq̄ illoꝝ.secūda ibi(vacuitas itaq̄ sīn dubio). ¶ Cir

ca primā ptē ē intelligēdū pp intellectū lr̄e:q2 aliqs dicet ipse dic:q cū ista fuerint ꝯtraria significatiōi ꝓpter quaz eūo ē faciēda ꝛc.p b vr̄ ifinuare:q sit q̄dam alia res q̄ vi deat signare sup eūonē:ꝓter decē res p̄dictas:nūqd ē aliqua alia. ℣ Dom pp qō nondū:q b vbū multipl'r p̄t exponi.vno mō.b nāqz cū fuerit ꝯtraria signatiōi.l.itētioni pp quā eūo ē faciēda ꝛc.Alio mō p̄t expōi:vt p b itelligatur:q sit alia signatio ꝓter p̄dictas:vt ē signatio q̄ sumit ab eēntia mōbi:pole.n.ē q morb⁹ inqz tū fit a cā i pte aliqua eūonē idicet.si tñ oia.x.p̄dicta ꝯtradicāt nō fit eūo. Et ppea qñ dixit p q.x.sunt res q̄ demōstrāt rectitudinē iudicij i eūando:itelligit ꝓter eēntiam morbi:a q̄ sumit significatio ppa: ab illis vo.x.sumūt signatiōes cōes:aut p̄t itelligi q iste 6mo solū referat ad p̄dictas signationes vno⁹ vt sit sensus vt qñ vna illaz indicationū idicat debere fieri eūonē z oēs alie ꝯdicūt.tūc nō fit eūo.z p b ifinuatur q debemus attēdere ad nūerū signationū:verū ē q ꝓter b ōbemus ēt attēdere ad vtutes eaz:qm̄ iter eas q dā sunt maioris vtutis i idicādo vt repletio z virt⁹ t qm̄ alia nō signant eūonē nisi iquātū signant sup b duo.scdo mō pōt itelligi b mō.nā vnūqdqz istoz ꝓnūatoz bz duo extrema ꝯria:quoz vnū phibet eūonē:z aliud idicat:sic sunt ꝯria inanitio z repl'o.quoz vnū idicat z aliud phibet:z debilitas vtutis z fortitudo:z sil'i mō est circa alia. Mō vult dicere Aui.q qñ in corpe ꝯiunguñ ꝯrie signatiōes:hecz eūonem indicāt:tūc nō est eūo faciēda. Et isto modo exponendo non intelligit q sit alia significatio a p̄dictis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Vacuitas itaqz sine dubio euacuationez fieri prohibet.

¶ In pte ista oñdit qūo idicatio sumit ab vnoquoqz illoz z patēt pticule. Propterea g ipse oñdit 6m quē modū sumat idicatio a repl'one. ¶ Juxta q itelligē'm q cā q̄reva cuitas phibet fieri eūonē est:qm̄ vacuitas cū sit aliqd p̄ter nām idicat nō debere fibi offerri fil'e:sz ꝯriū:nunc aūt eūo est sil'is vacuitati. Sz aduertēdū q sic repl'o est 2⁹.s. vniuersalis: que est secundum totum z particularis que est 6m aliqō mēbrum:ita z vacuitas q̄dā est vl'is:q ē 6m totū.z q̄dā est pticularis:q est 6m ptē:mō vacuitas:q est 6m totū:vl'r phibet fieri eūonē.sz vacuitas:q est 6m ptē phibet fieri eūonē illi⁹ ptis:in q̄ est:nō aūt alterius.vt.v.g.si aliqs hēat stōachū plenū z eparvacuū licitū est stōm eūare:nō aūt epar. ¶ Sz aduertēdū:q Aui.signāter dixit(vacuitas itaqz sine dubio)qm̄ 3⁹ p̄t ee dispō i corpe nostro.s.repl'o vacuitas z dispō media iter ista:nunc aūt repletio directe idicat eūonem: vacuitas āt directe phibet eā:dispō aūt medicie:nec eā idicat neqz phibet:sz multotiēs eūonē fieri ꝓsentit.vñ Gal'.13.de igenio dic:q nō exite corpis plectoria pp magnitudinē passiōis oz eūonē facere. Et idē ēt dic in cōmē.4.regimis acutoz sup illo passu:acutas egritudies stōmabis:qa ergo tēpata dispositio nō phibet hoc:ideo dixit signāter:vacuitas itaqz sine dubio. ¶ Deinde cum dicit.

Repl'o ē 2⁹ z vacuitas sim̄l'r.

3⁹ dispō i corpe repletō vacuitas z dispō media.

¶ Et sil'r cū ōbtlitas cuiuscūqz triū vtutū fuerit verūtñ qñqz plus eligim⁹ alicui⁹ vtutis ōbilitatē q̄z ipediūtū reliquēdi eūonē:z hoc qdē ē i vtutib⁹ sensibilib⁹ z motiuis cū fiduciam habuerimus succurrēdi rei timorose si acciderit: z similiter in omnibus virtutibus.

¶ Hic oñdit 6m quē modū sumit idicatio a vtute. ¶ Circa quā ptē itell'ndū:q Aui.i vbis suis ifinuat duo.p⁹ est 6z quē modū sumit idicatio a vtute:qm̄ debilitas cuiuscqz triū vtutū phibz eūonē fieri. Et b iō:qz eūo fic oz fieri vt virt⁹ saluet.nūc āt vt⁹ nō saluat i eūone qñ est debilis:ꝓter qō debilitas vtutū ipam fieri phibz. ¶ 2⁹.Aui.mo/dificat dcm̄ cū dicit:verūtñ qñqz ꝛc.qm̄ aliqñ nō curam⁹ ad debilitatē vtutis adducere:qñ.s.mai⁹ est impedimētū dereliquēdi eūonē q̄z fit ipedimētū debilitatis vtutis.sed Aui.oñdēs b tria ifinuat.p⁹ ē ad quē defectū licitū ē deducere:qm̄ cū defect⁹ sit 2⁹ qdā est facil'r repabilis:qdaz aūt aut nō repabilis:aut difficulter valde licitū qdē ē deducere ad defcm̄ q facil'r est repabilis:ad aliū autem nō. ¶ 2⁹.Auic.infinuat:qūo defect⁹ vtutis nō prohibet eūonē:z qūo phibet:duplex em̄ est defect⁹ vtutis qdā pexñs in corpe añ eūonē:z talis defect⁹ est q phibet eūonem: alī⁹ est defect⁹ nō pexñs:sz est defect⁹ ad quē terminatur eūo:z talis defect⁹ nō semp phibet:imo aliqñ licitus est cuz eūone ꝓiūg:z ió dicit Auic.(verūtñ eligimus: qñqz plus alicuius vtutis debilitatē.s.facere q̄z ꝛc.)nō tñ eligimus ōbilitatē vtutis pexñtē.vñ z b eūo q ad defectū adducit phibet in corpe debilis vtutis.vnde Hypo.dixit:z hoc facere:si sufficiat egrotās. ¶ 3⁹ Auic.infinuat ordinē q̄zdū ad vtutes:ad q̄rū defectū licitum est adducere i hoc ostendens a qb⁹ sumit idicatio maior:z a qb⁹ minor.nā ad defectū qdē virtutū sensibiliū z motiuaz licitū ē magis deducere q̄z ad defectuz aliaz virtutū:qm̄ nō sic curamus de defectu ipsarum i egris sicut de defectu aliarum. Et cām huius assignat Gal'.7.terapētice metbodi:qm̄ i egris nō multū indigemus robore vtutis sensibilis z motiue plus aūt indigemus robore vtutis nālis z vitalis:pter quod ad defectū illarū non multum curamus adducere.ad defectū autē aliaruz:nisi quādo multū infistit necessitas:nō adducimus in eūonibus. Et in his verbis verificat illud verbuz:qō dicit Hypo.in p̄ma particula aforis. Et iterum eūonē vsqz ad defectione ducere. Et q de isto queretur inferius:idcirco hic amplius nihil dico.

Defectus vtutis

¶ Deinde cum dicit.

¶ Cōplexio q̄z calida z sicca adhuc phibz:z frigida z hūida caliditatē ñ hñs ab ea ēt phibet:i calida āt z hūida facile faciem⁹ illō z fortiter.

¶ Hic ostendit 6m quem modum sumitur indicatio a cōplexione. ¶ Questio.ij.

Circa q̄z ptē aliqs dubitabit de vnoqqz vbo.p̄mo b q dicit:q opl'o cal'a z ficca phibz eūonem:qm̄ Aui.supra in 3⁹ Fen:z Ga.in.6.de regimine sanitatis docet tale corpus regere per euacuationem humoris colerici. ¶ Questio.iij.

Secundo ponit q opl'o frigida z humida phibet eūonē. ¶ Sz ꝯ.qz corpa flegmatica q̄ sunt frigida z humida maxie eūamus:z Joānes Damas. dicit:q corpa q̄ sunt post sexagita annos vel septuaginta sunt farmacāda:licet non sint flobothomāda: tamen frigida sunt z humida. ¶ Questio.iiij.

Tertio p̄it q opl'o cal'a z humida:ꝓcedit fieri eūonē facil'r z fortiter:hmōi āt opp⁹ directe ponit Gal'.in.9⁹.de igenio.z hui⁹ rōnē assignat:qz tale corpus est maxie euaporabile z resolubile pp caliditatem z humiditatē:q̄z vnū.s.cal'm multū resolvit:z aliud.s.hūidū ex etate:sicut puer eūonē nō tolerat:vt apparebit infra. ¶ Dom ad p⁹ iuxta q itelligēdū:q qñ b oř de aliqua re q eūonē phibz. Intel'r q aut oio phibz:aut nō oino:sz indicat ipsam minui:mō opl'o cal'a z ficca q̄tum est ex se indicat eūonē debere miorare i ipsa:z b pp duo:p̄mo quia talis opl'o ē opl'o corpis col'ici:corpa autē col'ica cito resoluūt:scōa cā est pp citā iflāmatione ipsi⁹:nūc autez eūo tā fcā cū farmaco:q̄z fcā cū flōmia est apta iflāmare: fcā qdē cū farmaco:qz vt in pl'ib⁹ farmaca cal'a sunt z ficca: fcā aūt cū flōmia iflāmat pp tiorē victorie humoris col'ici in tali corpe:lz tamē talis opl'o indicet euacuationem

debere miorari:nō tñ eā ex toto ꝓhibz:imo inq̄ntū indicat in tali corpe aggregare inpfluitatē colīcā:que eūone indiget:indicat eūonē ꝺbere fieri i ipso:cū reb⁹ tñ q̄ facilr ipm solu ārtificut docet i.6° de regi.sani. ¶Ad 2ᵐ oꝺz ē:q̄ Aui.nō dicit q̄ ꝯpl'o frida z hūida absolute eūonez ꝓhibeat.Sz dic calitatē nō bñs:aut ꝺbilē bñs:mā talis ꝯpl'o frida z hūida eūonē fieri ꝓhibet:intellige q̄ h itellr hūida nō q̄ multas hūiditates z supfluitates habeat:sz ꝺz hūida:q̄ mēbra hz mollia i suba:nūc aūt talis ꝯpl'o frigida z hūida ꝓhibz qdē eūonē rone hūiditatis:q̄ ex h oñdit: q̄ est facile resolubilis:q̄ mēbra mollia z hūida facile resoluūt:rone āt q̄ calitatē nō hz:aut hz ꝺbilē calorē inatū oñdit:q̄ i eis ē virt⁹ valde ꝺbilis:q̄ eūonē nō tolerat:q̄ resoluit z ꝓsternit i ipsa. Ex his appet ad rones subtilr intuēti. ¶Ad 3ᵐ aūt cū oꝛ de ꝯpl'one cal'a z hūida:possumus oupl'r rñdere.vno mō q̄ ꝯpl'o hūida ē ouplex:q̄daz est hūida hūiditate nāli:z q̄dā ē hūida hūiditate accītali mō hūida hūiditate nāli cū calitate ꝯiūcta ē q̄ eūonē ꝓhibet z de ista itelligit Gal'.i 9°.Sz hūida hūiditate accī tali ista nō ꝓhibz:sz idicat:q̄m ex hūiditate oñdit:q̄ in tali corpe ē repl'o:q̄ eūonem idicat:ex calitate aūt idicat:q̄ virt⁹ ē fortis z potēs eā tolerare:z iō idicat q̄ fortiter ꝑt fieri eūo:vel possum⁹ alr rñdere:q̄ ꝯpl'o hūida nālis:q̄ cū calitate ꝯiūgit est ouplex:q̄dā aūt est hūida q̄ntum ad subam ipsoꝝ mēbroꝝ ꝓncipalr:q̄.s.hz mēbra mollia et hūida:sicut pueri:q̄dā aūt ē hūida:q̄ mām multā hz i venis:nō tñ hz mēbroꝝ molliciē:nō ꝑ ꝯpl'o cal'a z hūida ē q̄ eūonē ꝓhibet:sicut corpa pueroꝝ:z ō ista itelligit gal'. z rō ꝑdicta.sz scōa ꝯpl'o calida z hūida nō ꝓhibz:immo cū talia corpa rone hūiditatis aggregēt facilr repl'onē:z rone calitatis idicat q̄ virt⁹ est fortis:z cū h nō sint facile resolubilia:cū nō supponant esse rara z mollia:idicat q̄ in eis eūo faciliter z fortiter pōt fieri. Et de istis talib⁹ intelligit Auice. ¶Deinde cum dicit.

¶Figura autez.s.supfluitas māei:aut raritas ab ea ꝓhibet pp timorē:ne spūs resoluatur:z fil'r oz in regēdo debilē z macrū multā colerā rubeā i sanguie hñtē vt ei blādiaris z nō ipsuz eūes:z vt eū nutrias ex eo qō bonū generat sānguinē ad frigiditatē z hūiditatē ꝺclinātē.quonia ex hoc sui hūoris ꝯpl'o rectificabit aut fortasse ipm fortē efficies z eūones tolerabit.Et similr opz:ne illū eūare fis ausus q̄ ex cōsuetudine parū cōedit q̄ꝺiu ab eius eūone abstinere poteris. ¶Supflua quoq̄ ꝑpiguedo ab eo prohibet pp timorē:ne friditas oñet:z ne caro vēas cōprimat:z eas extingat cū vacuas inuenerit:z calorem suffocet innatū:aut supfluitates exprimendo ad interiora expellat.

¶Hic oñdit ꝑm quē modū sumit idicatio a figura corpis z cū h icidēt alr itermiscet canonē:q̄ sumit ex ꝯsuetudie. ¶Circa q̄ itell'ndū p̄:q̄ Iz Aui.illū canonē ꝓponat i corpore macro i illa ꝓticula:z fil'r opz vt regēdo ꝛc.oz tñ intelligi i oi corpe:i q̄ ē fil'is dispō:q̄ semp q̄n i aliq̄ corpe ē dispō mala:q̄ ipugnet euacuatiōi:ꝺbem⁹ i illo vti aliq̄ regimie:q̄ sit ꝯtrariū dispōni:q̄m aūt ꝑ illud corrigit dispō aut illō corpus efficit fortis:ita vt eūonē tolleret. ¶Secūdo itelligēdū q̄ ille q ex ꝯsuetudie paꝝ comedit nō oz eūari:ppea q̄ i tali corpe nō aggregant supfluitates:neq̄ aggregant māe būorales:z istud oz itelligi verū eē:vbi i ipso aggregent supfluitates pp aliquā malitiā ꝯpl'onis i mēbris ipsi⁹:aut ꝑpter errorē i regie q̄ntū ad alias res nō nāles. ¶Cā aūt q̄re supflue piguis eūari nō oz reddit ab Aui.i lr'a. Et itellige hic ꝑ piguedinē:piguedinē frigidā: q̄ i toto abūdat:nō aūt illā q̄ ē circa ptē vētris z pectinē: q̄m illa ad euacuationē eēt vtilis iuxta illud:qō dic Hyp po.i affor.i oib⁹ morbis:ea q̄ circa vmbiculū z pectinē spissitudinē habere melius est ꝛc. ¶Deinde cum dicit.

¶Accītia quoq̄ mala sicut aptitudo colirice passioni:z spasmo ab ea prohibent.

¶Hic oñdit q̄lr ex accītib⁹ sumit idicatio. ¶Juxta q̄ intelligēdū:q̄ ꝑ colirica passionē ipse itelligit oēm fluxū vētris supfluū ad quē corpus ē aptū incideret vel ex accīte: vel ex nā. In tali āt ꝓhibet eūo:vt nō supflue i ipso ꝯtingat:z ꝑcipue eūo ꝑ fluxū vētris:sic Aui.infra pōit i seq̄nti ca.ꝑ spasmū aūt pōt hic itelligere z spasmū ꝺ repl'one:z ꝺ inanitiōe:illi q̄dē sunt apti spasmo ꝺ repl'one:q̄ bñt ꝺbiles neruos:illi vo sunt apti spasmo de inanitiōe:q̄ bñt neruos siccos z būiditates modicas:z aptitudo ergo ad quēlibet istoꝝ ꝓhibet ab eūone:q̄ i illis qui sunt apti ad spasmū ꝺ repl'one i eūone ꝑpter decursum hūiditatum z fluxū ipsaꝝ ad neruos q̄ fiūt ex cōmotiōe fcā ex farmaco ē apt⁹ ꝓuenire spasm⁹ ꝺ repl'one. In illis aūt q̄ sunt apti ad spasmū de inanitiōe:q̄ ꝑpter eūonē est apta cito humiditas neruoꝝ cōsumi:est aptus prouenire post eūonē spasmus de inanitione. ¶Deinde cum dicit.

¶Etas preterea ēt que nūq̄ ad augmēti complemētū puenit:aut ad cōsumptiōis terminū est transiens ab ea prohibet.

¶Hic ostendit aliq̄ indicatio sumitur a tpe. ¶Uerificatio aūt eius q̄ oꝛ hic accipitur ex his:que dicit de regione. ¶Deinde cum dicit.

¶Et regio qdē meridiōalis vehemēter calida ab ea ꝓhibet:q̄m pluria eoꝝ q̄ vētrē soluūt sūt calida:z duaꝝ acuitatū cōiūctio tolerari nō ꝑt: q̄m ⅋tutes i eis ꝺbiles erūt z dissolute:z q̄ exterior calor māz ad exteriora trahit:z medicia ipsam trahit ad interiora q̄re ide ꝓuenit i diuersas ptes ꝓtractio z ad resistentiaz perducit.Et septentrionalis multū frigida ab ea prohibet.

Hora eūonis est ou//

¶ Ostendit qualr indicatio sumif a regione. ¶ Circa quã parte intelligẽdũ ꝙ nõ solũ ꝓp illas cãs ꝗs Auí. ponit in lra: ꝓhibef debere fieri eũo in regione calida verũetiam qz in ipsa virtꝰ multũ ꝓsternif: pp resolʼonẽ multã q̃ fit in ipsa. Septẽtrionalis aũt multũ frigida ꝓhibet eũonẽ pp cãs alias: primo qdẽ. qz in hac regione opz ꝑsupponere corpus eẽ carnosum z forte. scõo ẽt qz humiditates sunt cõgelate. z de difficili mobiles: z iõ accidit refistẽtia i tali eũone. Et ex h̃ pz ꝙ adhuc magis ꝓhibz ab eũone regio calida vehemẽter q̃z frigida pp virtutis resolutionẽ: que fit ibi. Et oia h̃ intellige in eũatiõe electiua: qz in eũatiõe nec̃ia h̃ nõ simpliciter ꝓh.bet. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Parua q̃ꝙ eũandi cõsuetudo ab ea ꝓhibet.

¶ Hic docet sumere indicationem a consuetudine euacuandi. ¶ Questio. vj.

Diceret aliquis h̃ vr falsum: imo vr ꝙ indicet euacuationẽ debere fieri: ꝓpterea qz signãt corpus maxime esse repletũ ex quo non eũaf. ¶ Ad h̃ dõm ꝙ parua ꝓsuetudo eũandi põt duplr cõsiderari. Uno mõ fm qõ ab ipsa fz se cõsiderata põt sumi idicatio: z h̃ mõ ipsa ꝓhibet ab eũone: ꝓpterea qz cõsuetudo indicat se eẽ obseruãdã aut paulatim remouẽdã iuxta illud. nõ fm multũ z repente zc̃. Alio mõ põt sumi indicatio ab ipsa nõ absolute: sed ꝑut ipsa cõiungif alij: z tũc qdẽ dõm: ꝙ aut parua consuetudo coniungif in hoie sano z euchime dicrato: z tũc ꝓhibet eũonẽ: aut cõiũgif in hoie q̃ ꝓsuevit eũari ꝑus pp cochimiã quã aggregat z eo mõ nõ euacuaf: z tũc indicat sup eũonẽ. ¶ Qõ. vij.

Ex quo appet si q̃rif. nũqd si corpꝰ ẽ ꝓsuetũ eũari h̃ cõsuetudo indicet sup eũonez. ¶ Dõm ꝙ si corpus vtaf filr regie: sicut z prius pp qõ aggregabat ea cochimiã vel plenitudinẽ: ꝙ consuetudo eũonis indicat debere eũari: si aũt ꝑmutef ad regimẽ bonũ: vnde nõ aggregat cacochimiã vel plenitudinẽ: dico ꝙ non dz eũari: qm̃ ex cõsuetudie eũonis nõ iuuabaf illud corpus nisi pp aggregationẽ cacochimie z plenititudinis quã faciebat in prima dicta: si ergo permutef: tũc z cõsuetudo illa eũonis dz permutari: z nõ seruari: ita soluit Hal. in suo liº: de assuetudine ad lram. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ars ẽt qua multa fit eũo sicut seruiẽdi in balneo: z onera dorso deferẽtium ab ea prohibet: z ad vltimum omnis ars laborioſa.

¶ Hic docet sumẽ indicationẽ eũandi ab arte. Et totũ pz.

¶ Scias preterea ꝙ intentio in omni eũone est vna quinq̃ rerum. Lectio. ij.

¶ Priº Auic. docuit canões gñales qbꝰ istruimur qñ opz h̃ põit canões gñales qbꝰ istruimur q̃lr eũare dẽmus: z d.f. qz ꝑ oñdit q̃t z q̃ sunt illa ad q̃ opz respicẽ: 2º exẽplificat de vnoquoq̃ illoꝝ. 2ª ibi. (aut eũo illius ꝙ ẽ eũandũ.) ¶ Circa ꝑm ptẽ nõnm: ꝙ cã q̃re in oi eũone opz respicere ad istas qnq̃ res sumif ex diffõne eũonis: eũo. n. vt dr integnitẽ totã hũoꝝ sbz ex corpe ducẽs. In eo ꝙ dic: educẽs sbz hũoꝝ hr: ꝙ opz inspicere ad sbz humoris eũandi. In eo aũt ꝙ dic: totã: cũ tom iportat q̃titatẽ hr: ꝙ opz respicere q̃titm. In eo aũt ꝙ dic ꝙ ẽ educẽs ex corpe hr: ꝙ opz cõsiderare mẽbꝝ: ꝑ qõ fit eductio: z raptũ ẽt hũoris ad mẽbꝝ illud. Et qz ois actio fit in tpe deterº: iõ opz etiã ꝓsiderare tps õterus: i q̃ fit eũo: qz ꝗ ista qnq̃ ꝓcurrũt in ea: ió itẽtio i oi eũone ẽ ad istas. v. res. ¶ Deide cũ. d.

¶ Aut eũo illius qõ est eũandũ z seq̃f ipsum ꝑ culdubio trãquillitas: nisi ꝙ receptaculorum lassitudo ipsuz sequaf: aut caliditatis ebullitio aut febris ephimera: aut alie egritudines: que cõmittanf sicut excoriatio quã ventris solutio in intestinis facit: aut vlcera q̃ vrine ꝓuocatio in vesica facit: z h̃ qdẽ lz iuuamentũ conferat: eius tñ vtilitas non sentif: immo qñq̃ pñtialr dolet: donec accidens remoueatur.

¶ Hic ꝓsequif de illis qnq̃: z diuidif pars h̃ in duo: qz ꝑ ex q̃tuor intẽtiõibus docet regulare q̃litatẽ vl modũ eũonis: scõo h̃ docet ex qnta. 2ª ibi. (Dis ꝑterea eũo que ẽ superflua.) Pria in duas qz ꝑ docet ex illis q̃tuor intentiõibus regulare eũonẽ: scõo. qz in vna illaruz cadit diuersitas docet regulare eũonẽ ꝑz diuersitatẽ: q̃ cadit in illa 2ª ibi. (Et scias ꝙ mãei eũo zc̃.) ꝑª in q̃tuor: qz ꝑ ꝓsequif de intẽtiõe ꝑª. scõo de scõa. 3º de 3ª. 4º de 4ª. 2ª ibi. (Et scõa ẽ cõsideratio.) 3ª ibi. (Et 3ª ẽ mẽbr.) 4ª ibi. (Et 4ª qdez est bona.) ¶ Circa primã ptẽ nõndũ: ꝙ ꝑª itẽtio quã hr opz in eũonibus ẽ cõsiderare ad q̃litatẽ eius: ꝙ dz eũari: vt. s. eũef tale q̃le dz eũari: sicut ẽt docef in affoz. illo. in ꝓturbatiõibus vẽtris z vomitibus. Et rõ z cã istius ẽ ista: qz ad eũonẽ ei: ꝙ dz eũari cõsequif trãquillitas z iuuamẽtũ. Si aũt eũef ꝙ nõ opz eũari nõ seqf trãqllitas z iuua. ¶ Hic tñ aduertẽdũ ꝙ q̃litas q̃ ponif hic eẽ vna cõditio attẽdẽda in eũonibus nõ ẽ qualitas spãlis: sz gñalis: duplicẽ. n. q̃litatẽ est attendere in humoribus: vnã qdẽ spãlem: fm ꝙ dicimus: ꝙ peccatũ q̃lis distinguif ꝑ peccatũ quãtitatis: fm ꝙ peccatũ dicimus humorẽ eẽ calidiorẽ: aut frigidiorẽ. Alia vero ẽ q̃litas gñalis: q̃ attẽdif in humoribus: fm quã q̃litatẽ humor dr eẽ nociuus siue peccat in q̃li: vel in q̃to: que qualitas attẽdif nõ solũ in eũatione facta cũ farmaco: verũ ẽt in eũone fcã cũ flobotomia sicut apparet in cõmẽto illiº affoz. in ꝓturbatiõibus vẽtris: qm̃ ẽt in flõmia opz eũari humorẽ nociuũ: z nõ aliũ: z de ista q̃litate intelligif hic. q̃ q̃litas coincidit in idẽ cũ substantia humoris purgandi. ¶ Scõo intelligẽdũ ꝙ ex his vbis q̃ hic dicunf accipif verificatio illius affoz. in ꝓturbatiõibus vẽtris z vomitibus zc̃. nam sp eũationẽ nocitiui cõsequif q̃ꝙtũ ẽ de se trãqllitas z iuuamẽtũ: z hoc iõ qz sicut dicit mesue in suo libro de cõsolatiõe medicinarũ. ad cuius eẽ cõsequitur aliqd ad eius abeẽ cõsequif destructio illius: si ergo ad esse z pñtiã humoris nocitiui cõsequif nocumẽtũ ad eius abeẽ cõsequif trãqllitas z iuuamentũ. ¶ Et hoc qdẽ est verũ q̃ꝙtũ est ex se. tñ sicut hic dr aliqñ ꝑ aliqõ accidẽs qõ cõiũgif cũ eũatiõe põt pñaliter cõseq labor z difficultas: nõ qdẽ rõne eiº ꝙ eũaf: sed rõne accñtis illius: vñ remoto illo accidẽte ifirmus percipit tranqllitatẽ. hoc autẽ accidens rõne cuius hoc cõsequif põt eẽ aut rõne eius ꝙ eũaf vtputa: si fit humor acutus: vñ trãsiẽs ꝑ intestina ipsa excoriet: aut põt h̃ eẽ rõne mẽbri ꝑ qõ fit eũatio. vt si aliqs hẽat stomacũ debilẽ: vel intestina tũc ex assumptiõe farmaci accidũt ei dolor z aggrauatio: aut hoc põt eẽ rõne eius ꝙ eũat: puta si medicina q̃ exhibita est nõ fuerit ꝓfracta cũ eo: cũ q̃ opz ipsaz cõfrãgẽ: aut si medicina sit fortis de gñe medicinaꝝ violẽtaꝝ: q̃ꝙtũcũq̃. n. tales rectificẽt: tñ iducũt accidẽtia difficilia z laboriosa. aut ꝑt hoc accidẽ rõne erroris in regimine alicuiº sex reꝝ nõ nãliũ. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et secũda est cõsideratio ptis sue declinationis sicut nausea que vomitu mũdaf z mordicatio in vẽtre que ventris solutiõe remouetur.

¶ Hic ꝓsequif de itẽtione 2ª: circa ꝙ notãdũ ꝙ ista intẽtio sumif ex raptu z declinatiõe mãe versus ptem aliq̃: vñ si mã repit versus supius vt in nausea dz eũari ꝑ vomituz. Si vero versus inferius vt in mordicatiõe vẽtris dz euacuari per inferius. Questio. viij.

Et si dicatur hoc non videtur verum: qz Hal. in 13º de igenio. dicit ꝙ qñ humor declinat ad vias vrine debet eũari per vomituz: z qñ decli-

nat ad vomitum debet eũari p̃ secessum. ¶Dom̃ q̃ in tali raptu mãe pot esse duplex intẽtio: vna intẽtio principal'r euacuãdi: alia est principaliter deriuandi. Jtẽ dico q̃ humor pot inclinari vel ad viã per q̃z näliter ꝯsueuit eũari. vel ad viã per q̃z non ſm näz eũaſt: mõ tũc dico q̃ qñ intẽtio nostra est eũare ⁊ raptus mãe est ad ptez illã: p q̃z mã ſm näm eũaſ q̃ tũc debemus eũare mãm illã per partez illã ad q̃z deriuat. Et rõ huius é: qz p illã facilius ⁊ promptius eũaſt: ſz ſi mã declinet versus mẽbrum p q̃ nõ consueuit eũari ſm naturã: verbi gr̃a: ſi declinet ad cerebrũ: tunc non debemus per illã partem euacuare. Et ideo dicebat Ypocras: vndecũq̃z nã repit eũare opz p cõtinentia loca. Si aũt intẽtio nostra in raptu fit deriuatio sola cum deriuatio fiat ad ptẽ ipsam: tũc deriuatio dz fieri p oppositum: ⁊ ita intelligebat Gal. in tertiodecimo: sed primo modo intelligit hic Aui. ¶Deinde cum dicit.

¶Et tertia é mẽbrũ egressionis eius a pte ꝺclinatiõis eius sicut basilica dextra in egritudine epis ⁊ non cephalica dextra. qm̃ si error proueneritin tale q̃le est illud qñ q̃z sequetur inde timor. Et opz qdẽ vt fit mẽbrũ egressionis ignobilius illo a quo fiet eũo ne mã ad illud declĩet qõ é nobili⁹. ¶Opz ꝓterea vt fit ei⁹ exitus nãliſic mẽbra vrine gibbositati epis ⁊ intestia concauitati ipsius. ¶Est tñ cũ mẽbrum a quo expellit é ipsum mẽbr̃ p q̃ eũo faciẽda é: ſz ẽ in ipso egritudo vetus aut recẽs pp quã est timẽdũ de cursu hũor̃ sup ipsuz. Jpſi q̃ ad aliud qõ fit melius trãſponendi sunt. ¶Et é ẽt cum ex superatione hũor̃ timet sup ipsum egritudo ſicut cũ tractus fit ab oculo ad gulaz: qm̃ timet ne illi qñq̃z superueniat suffocatio: iõ q̃le é huiusmodi suauiter ⁊ molliter fieri debet.

¶Hic determinat de tertia intentiõe: ⁊ duo facit qz primo facit hoc: scõo declarat qõdã q̃ dixerat per similationem q̃z dz hẽre medicus in opibus suis ad opationes näe. 2ª ibi (nä quoq̃z plurimũ q̃ taliter opat). ¶Circa primam partẽ notãdũ ꝑmo: q̃ ista tertia intentio quã opz hẽre in eũone: ẽ cõsiderare mẽbr̃ p q̃ qõ dz mã egredi. ¶Et si dicat. gº ista 3ª cõditio nõ vr̃ a 2ª differre: cũ in 2ª ẽt cõsideret ps: p quã fit eũatio materie. ¶Dõz q̃ hec cõditio differt a predicta in duob⁹ nã 2ª cõditio sumit ex raptu mãe principaliter: ista vero nõ respicit raptũ materie sed solũ partẽ: p quã dz fieri eũatio. vñ dato q̃ mã nõ hẽat raptuz plus ad vnã ptẽ q̃z ad aliã: tñ in ista docet eligi ps. p quã dz fieri eũatio. sed ꝑma nõ docet eligere mẽbrũ nisi ex raptu quẽ fecit ad ipsuz. Jtẽ põt dici: q̃ hec cõditio alr̃ differt a p̃dicta: qm̃ ista cõditio magis spãliter docet eligere partẽ: p quã dz fieri eũatio: illa vero nõ sic. Ex illa enim nos scimus q̃ si mã repit versus inferiora. q̃ dz eũari per inferiora. Sz cũ ptes inferiores: p q̃s posset purgari sint plures. s. emorroydes: vie mẽstruar̃: ⁊ secessus: ⁊ vie vriales: p illã nõ sic determinate cognoscimus: p q̃z viã spãl'r fieri dz: ista aũt magis specificat. ¶Secũdo notandũ q̃ ista intẽtio in q̃ cõsiderat mẽbrũ p q̃ qõ dz egredi mã ſm q̃ extrahit ex lr̃a cõprehẽdit in se q̃q̃z cõditiões: ad hoc. n. vt eligamus mẽbrũ p q̃ cõueniẽter fit eũatio q̃q̃z debemus attẽdere. Primũ ẽ vt mẽbruz p q̃ fit eũatio hẽat rectã declinationẽ ad mẽbr̃ a quo fit eũatio sicut dr̃ in lr̃a: q̃ in egritudine epatis nos euacuam⁹ ex basilica dextera ⁊ nõ ex cephalica dextra. qm̃ vt dr̃ in lr̃a. ex eũatione fcã ex cepbalica dextra pot cõseq timor. i. nocumẽtũ: hoc aũt nocumẽtũ q̃ in ea cõsequit ẽ: qz cum cephalica non hẽat sic rectitudinẽ ad epyt basilica: per eũationé factã ex ipsa eũabit q̃ nõ dz eũari: ⁊ nõ eũabit q̃ dz eũari: aut si eũet: oportebit adeo augmentare eũationem: q̃ sequetur debilitas virtutis. Qõ. IX.

Et si dicat q̃ auctores aliqñ in egritudine epatis docent flobothomare ex vena cõi ⁊ ex cephalica. ¶Dõm: q̃ hoc fit qñ intentio in eũatione aut est deriuatio ⁊ nõ solũ eũatio: aut ẽ intẽtio eũare nõ solum mãm que est circa epar: verũ ẽt mãm que abundat in toto: hic aũt loquit Auic. qñ in eũatiõe est intẽtio sola eũatio ⁊ p̃cipue mãe que est in epate ⁊ in ptibus circũstãtib⁹ epati. ¶Scõm q̃ opz attẽdere in eũatione est vt mẽbruz per q̃ fit eũatio fit ignobilius eo a quo fit eũatio: qz semp timor est de raptu mãe ad mẽbrũ principale. ¶Tertiuz q̃ opz attẽdere ẽ vt illud mẽbrũ p q̃ fit eũatio hẽat situz i. societatẽ nãlẽ ad mẽbrũ a quo fit eũatio: verum est tñ: q̃ alia lr̃a dicit exitũ. Et vtraq̃z lr̃a vera est: qm̃ vtrunq̃z opz hẽre ⁊ societatẽ ⁊ q̃ nãl'r fiat exitus p illud mẽbrũ: tũc. n. sine nocumento ⁊ facil'r fit eũatio p mẽbrũ illud. ¶4m̃ q̃ opz attẽdere ẽ vt mẽbr̃ p q̃ eũo dz fieri nõ hẽat egritudinẽ nouã aut antiq̃z: pp quã timeaſ de decursu humorum sup illud mẽbrũ. sicut aliqñ cõtingit vt dr̃ in lr̃a q̃ mẽbrũ a quo dz fieri expulsio est mẽbr̃ p q̃ dz fieri eũatio sicut si mã contineret in intestinis tunc si in intestinis esset egritudo vel alteratio pp quã timemus de decursu humoruz ad ipsa tũc nõ dz fieri eũatio per intestina sed debent humores transponi ad locũ aliũ: qm̃ maius eẽt nocumẽtũ. q̃ fieret sup intestina q̃z esset iuuamẽtum q̃ fieret ex eũatione per ipsa. ¶Quintuz q̃ opz attendere est vt eũatio ⁊ tractus nõ fiat fic ad mẽbruz q̃ fiat egritudo in ipso de qua fit suspitio maior: sicut qñ fit tractus ab oculo ad gulam debet fieri fic tractus: vt non fiat squinãtia in qua est timor de suffocatione infirmi: ⁊ propterea tũc debet fieri tractus leuiter ⁊ cum facilitate. Et hoc est q̃ vult dicere Aui. in hac parte. ¶Deinde ⁊c̃.

¶Natura quoq̃z plerũq̃z tal'r operatur ⁊ eũat nõ per ptẽ qua consueuit iõ vt mẽbrum custodiat cuz debile fuerit: ⁊ plerũq̃z ẽt est vt sit illud qõ nã eũat partis lõginque ⁊ opposite ⁊ remaneat cũ ipo ambiguitas sicut cũ a capite ad anũ aut crus aut pedez eũat: nõ. n. p̃ certo scit̃ si ex toto fit cerebro aut ex vno ventriculo.

¶Hic declarat q̃ dixerat. dixerat. n. q̃ dato q̃ mẽbrum fit via expulsionis: tñ qñ in ipso est egritudo noua vel antiq̃ dz caueri ne p ipsum fiat tractio vel eũatio: ⁊ hoc vult declarare p filitudinẽ ad opationẽ quã fac̃ nã: qm̃ ars dz ee imitatrix näe. ¶Circa qõ intelligẽdũ: q̃ qñ dr̃ q̃ nã multotiẽs custodit mẽbr̃ debile. i. egrotuz: ⁊ nõ eũat p ipsuz: sed ad ptẽ longinq̃z ita vt dubitemus vnde illa mã descẽdat q̃ istud nã nõ facit: qz ipsa vtaſ p̃uisione ⁊ mẽte: ita q̃ ipsa mẽtẽ hẽat imediate. sicut artifex: ſz facit ꝓpterea: qz percipit nocumẽtũ magnũ: si ad mẽbrũ illud fieret expulsio: ⁊ qz nã euitat nocumẽtũ inq̃ztũ ẽ possibile ideirco mã illa deriuaſ ad locũ aliũ. Si tñ hoc eẽt qz oia alia mẽbra eẽnt fortiora: ⁊ repellerẽt a se mãm tũc expulsio fieret ad illud mẽbrũ ⁊ augmẽtaret passio in mẽbro illo: p istũ. n. modũ augmẽtanť passiões in mẽbris debilibus sicut declaratũ ẽ in. 2. de febribus. ¶Scõo intelligẽdum: q̃ qñ Aui. dicit: aut ex vno vẽtriculo p vẽtriculũ qdẽ intelligit nõ vẽtriculos cerebri: sed intelligit p illud alias corporis concauitates: vt velit dicere Aui. q̃ qñ fit deriuatio mãe a natura ad partem fic longinq̃z non dubitamus vtrum illa materia veniat a cerebro vel ex alia concauitate corporis. ¶Deinde cum dicit.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

¶ Et quarta quidem est hora eũonis ipsius. nã dicit Gal. penitus qꝫ i cronicis egritudinibus maturatio tantuz ꝛ nihil plus expectanda est. Et tu quidem iam sciuisti quid sit maturatio: ꝛ ante eũationes post maturationem ex subtiliatiuis in potu tribuere debes sicut aquam isopi halase ꝛ seminum.

¶ Hic determinat de q̃rta cõditiõe q̃ dz in eũatione attẽdi que est hora debita eũatiõis ꝛ duo facit: q1 ꝑmo facit ℔. 2° rñdet tacite dubitatiõi q̃ posset fieri. 2ª ibi (ꝛ sic̃r cũ non fuerimus). ꝑª in duas q1 ꝑ° ostẽdit horã cõueniẽtẽ administratiõis euacuati in egritudinibus que fiũt ex materia expensa ꝑm totũ. 2° oñdit hic in egritudinibus que fiunt ex mã retenta in parte: 2ª ibi (cũ aũt humor in vno fuerit mẽbro) ꝛ ꝑª in duas ꝑ° ostẽdit cõuenientẽ horã eũationis in egritudinib⁹ cronicis. 2° i acutis 2ª ibi (ſz i acutis ꝛc̃.)

Tps qõ attẽdit i eũone ẽ duplex.

¶ Circa ꝑmã ptẽ notãdũ ꝑmo: q1 vna ex cõditionibus q̃ ponit in eũationibus est tẽpus: qꝫ tps: qꝫ attendit in eũatione est duplex qõdã ẽ tẽpus vl̃e: qꝫ qdẽ tps intelligitur esse: vtputa q1 scim⁹ qñ cõpetit eũatio ꝛ qñ nõ: ꝛ sup istud tps eũonis indicãt decẽ res dicte prius vnde secũdũ hoc etiã dicebat in rubrica qꝫ in hoc capl̃o docet: qñ opz eũa ri: ꝛ qñ non: aliud est tps qꝫ attendit in eũatiõe qꝫ ẽ tẽpus particulare: ꝛ hoc qdẽ tps est qõ attendit penes diuersa tpa morbi: vtputa posito qꝫ sciamus qꝫ in morbo cõpetat eũatio: adhuc tñ vlterius opz scire in quo tpe morbi cõgruit: vtrum in ꝓncipio augmenti: vel declinatiõe: vel statu. Et sup istud tẽpus nõ indicant res ꝑdicte decẽ sed super istud tẽpus sumitur indicatio ex signis digestionis: ꝛ indigestionis: ꝛ ex signis furiositatis ꝛ quietis mãe ꝛ ex signis multitudinis ꝛ paucitatis vt declarabitur infra: ꝛ istud est tẽpus de quo Auic. intelligit qꝫ opz in eũatione attendi: qꝫ qdẽ tps nõ pertinet ad qñ eũationis: sed ad q̃litatẽ ipsius. ¶ Secundo notãdũ qꝫ cã quare opz in eũatione horã cõsiderare ẽ: q1 medicus dz esse immitator natur: nunc aũt nos videmus qꝫ nã in suis eũationibus eligit sibi horã cõueniẽtẽ: ꝛ qm̃ nã ipsa nõ eũat humorẽ nisi postq̃ est digestus in bona. n. ꝛ laudabili crisi: sicut dz in cõmẽ. illius affor. qbuscunq̃ egritudinibus incipientibus si fel nigrũ ꝛc̃. ꝑmo fit digestio materie: deinde diuisio. vltimo vero expulsio ꝓp qꝫ fi℔r: ꝛ i arte dz attẽdi hora in qua mã est digesta ad hoc vt eũatio conuenienter fiat. ¶ Tertio notandũ qꝫ Auic. ostendens tps cõueniẽs eũationis in cronicis morbis dixit tale verbuz. nã dicit Gal. penitus qꝫ in cronicis egritudinib⁹ maturatio tãtũ: ꝛ nihil plus expectãda ẽ ꝛc̃. Juxta qõ intellige: qꝫ hec dictio tm̃ põt dupl̃r legi vno mõ vt cõponat cũ hoc qꝫ dicit maturatio: ꝛ ꝑm istã cõparationẽ ẽ sensus qꝫ in cronicis egritudinibus ad hoc vt fiat cõueniẽter eũatio dz tm̃ maturatio expectari: ꝛ nil plus expectanda est. i. ꝛ post maturationẽ nõ est plus expectãdũ ad eũationẽ faciendaz: ꝛ isto mõ exponendo littera est satis plana: mõ. n. ad eũationem faciẽdã dz amplius expectari: nisi qꝫ mã sit digesta. Alio mõ põt cõponi cũ hoc quod dicit. egritudinib⁹ cronicis. ꝛ ꝑm istã cõparationẽ esset sensus qꝫ solũ in egritudinib⁹ cronicis dz maturatio expectari. Qõ. X.

Sed tunc aliquis dicet: nunquid est hoc verũ non videtur hoc eẽ verum: cum statim infra ponat: qõ ẽt in acutis dz maturatio expectari. Et dicẽdũ est qꝫ ꝑm istam expositionez dicemus qꝫ Auic. dixit istud: qꝫ tm̃ in eis dz maturatio expectari: non q1 in alijs ẽt non cõueniat expectari: sed q1 eis maxime cõuenit: conuenit aũt eis: qꝫ maxime debeat expectari in eis digestio ꝓpter duo: vna est cõditio materie: nã mã talium egritudinum cum sit valde inobediens indiget pluri alteratione ad sui eũationẽ q̃z in acuta: alia est cõditio motus eius: nã egritudo cronica tardo motu mouet. ꝛ iõ nã in eis nõ multũ molestat a mã: ita vt vehemẽter affectet expulsionem ipsius ante maturationẽ eius. Sic enim ꝑ⁹ in expulsiõibus que fiunt a nã in morbis sicut in alijs operationibus nãlibus: nunc aũt videmus vt Gal. dicit. ꝛ° decreticis: qꝫ in alijs operationibus sic cõuenit: qꝫ qñ nã cõpellitur ꝑp alicq̃ stimulans: qꝫ añ tps digõnis expulsionẽ conet facere: qñ aũt nõ: tunc nõ expellit nisi digestiõe perfecta: vbi gratia: sicut apparet in stomaco respectu cibi: si enim stomacus molestet a cibo: aut ꝑp aliq̃ aliã q̃litatẽ expellit cibũ ante perfectã digestionẽ ipsius: si aũt nõ: nõ: q1 ergo i cronicis egritudinibus mã est valde inobediens. natura ẽt nõ compellit nec valde molestat. idcirco in eis maxime maturatio expectat ad eũationẽ fiendam non sic autẽ in alijs. Et ꝓpterea sicut postea declarabit in cronicis egritudinibus in eũatione eradicatiua semp expectat ꝓpleta digestio. In acutis aũt egritudinibus aliqñ non expectat digestio. vt postea dicet: aut si expectat digestio non opz vt expectet tanta q̃z̃ta expectat in mã cronicarũ. Similiter q̃z̃tũ ad eũonẽ minoratiuã vt postea apparebit. In cronicis egritudinibus melius est expectare aliq̃z̃tulum digestionẽ mãe. In acutis aũt egritudinibus q̃z̃tũ ad hanc eũationẽ nõ opz: g̃ q1 maior digestio expectat in cronicis egritudinibus: ꝛ etiã plus q1 in alijs nõ semp expectatur idcirco referẽs suum sermonẽ ad hoc potuit dicere qꝫ in cronicis egritudinib⁹ tm̃ maturatio expectat. ¶ Quarto notãdũ: qꝫ q1 Auic. mentionẽ fecerat de maturatiõe: q1 aliquis posset dicere: qd est maturatio: ꝛ qũo fit remittit nos ad locũ aliũ dicẽs: ꝛ tu qdẽ iã sciuisti ꝛc̃. hoc. s. qd est maturatio: sciuisti in ꝑª sen huius cañ. capl̃o de virtutib⁹ ministrãtibus: vel possemus dicere: qꝫ in isto verbo: ꝛ tu quidẽ iam sciuisti: reddit cãm ꝓp qd in egritudinib⁹ cronicis est digestio expectãda: ꝛ est magis expectãda digestio in eis q̃z̃ in alijs: ꝛ tunc legeret ꝛ ꝓ q1: tu qdẽ ꝛc̃. ostẽdit aũt cũ istis q̃ dixit rõ hui⁹ hoc mõ: nã superius apparuit ẽt capitulo de virtutib⁹ ministrãtibus. qꝫ maturatio que est digestio in nocitiuo est ꝑparatio eius ad expulsionẽ. In illis g̃ egritudinibus dz digestio expectare ad eũationẽ: ꝛ magis dz in eis expectari q̃z̃ in alijs in quibus ẽ expectanda preparatio mãe ad expulsionẽ ꝛ magis q̃z̃ in alijs. Sed cronice egritudines sunt huius: vt apparet ex dictis q̃re ꝛc̃. ¶ Quinto ꝛ vltimo intelligẽdũ: qꝫ illud qꝫ subdit: ꝛ añq̃z̃ euacues: ex dictis infert: si. n. i cronicis dz maturatio expectari cũ in eis maturatio fiat ꝑ subtiliantia: ea qdẽ fiũt ex mã grossa: ꝛ digestio materie grosse fit subtiliatio vt apparuit supra in preallegato loco. manifestum est: qꝫ in ipsa añq̃z̃ euacues debẽt exhiberi subtiliantia: sicut ẽ a qua ysopi ꝛ hasce ꝛ seminũ subtiliantiuz: vt sunt semen anisi ꝛ feniculi. ¶ Sed q1 Auic. dicit: ꝛ anteq̃z̃ euacues post maturationẽ ex subtiliatiuis in potu tribuere debes ꝛc̃. intelligendũ: qꝫ istud qꝫ dicit post maturationẽ põt cõponi cũ duob⁹ ꝛ vno mõ cũ hoc qꝫ dicit euacues: ꝛ tũc littera plana est: est enim sensus: qꝫ añq̃z̃ tu facias talem eũationẽ q̃ debet egritudinibus cronicis post maturationẽ tu debes tribuere in potu talia subtiliantia. Alio mõ põt cõponi cũ ℔: qõ. dixit in potu tribuẽ debes: ꝛ isto mõ erit sensus: qꝫ subtiliatiua debẽt exhiberi i potu post maturationẽ: ita qꝫ ꝑm istũ modũ exponẽdi vł Auic. ordinẽ denotare iter administrationẽ maturãtiũ subtiliãtiũ ꝛ eũantiũ: ita vt videat velle dicẽ: qꝫ ꝑ dẽant tribui maturatiua: deinde subtiliatiua: vltimo eũatiua. Qõ. XI.

Et secundum hoc hic questio cadet: vtrum hec subtiliatiua debeant exhiberi añ maturationem vel post maturationem. Et vidẽtur qꝫ debeat administrari ante maturationez. ꝑ° auctoritate Ga. 25. in ꝑ° regiminis acutoꝝ: qm̃ docet administrare añ maturationem

turationē aquā ordei ꝛ ptisanā:talia āt sunt subtiliatiua. ārē ꝛc. ¶ Etiā hoc arguit rōne:qꝛ illa que sunt digerētia debēt administrari añ maturationē subtiliātia sunt digerētia:ꝙ apparet:qꝛ subtiliatio in mā grossa est digō:ergo subtiliātia debēt exhiberi añ maturationē:ꝛ ita vīr facere cōiter opationes. ¶ Opp'm arguit.s.ꝙ debent exhiberi post digōnē.ꝑ auctoritate Aui.hic ſm istā expōnē.qꝛ dicit ꝙ debēt exhiberi post maturationē. ¶ Itē Sal'.in.11. ꝛ in cōmento tertij regiminis acu.,phibet exhiberi vinū ante maturationē:ꝛ tñ vinū ē ex medicinis subtiliatiuis. ¶ Etiā subtiliatiua vident esse apitiua.aperitiua aūt ꝑhibent dari ante eūonē:simili mō nec ante maturationez: cū eūatio sequat maturationē. ¶ Dōm ad istā dubitationem:ꝛ si lr̄a illa post maturationē cōponat isto mō: vt sit sensus.ꝙ subtiliatiua debēt exhiberi post maturationez vt verificet:opz hic distinguere ꝑ qdē maturationē:nam maturatio est triplex:q̄dā est occulta:q̄dā manifesta:ꝛ q̄ dā cōpleta.2°opz distinguere in subtiliatiuis:nā subtiliatiua sunt duoꝝ modoꝝ quedā sunt debilis virtutis ꝛ caliditatis:vt aq̄ ordei capillis veneris ꝛ sparagus ꝛ filia. Quedā aūt sunt fortis virtutis ꝛ claritatis manifeste: sicut aq̄ ysopi ꝛ hasce ꝛ filium. Silr̄ ēt subtiliatiua quedā sunt q̄ preter hāc virtutē habēt aliam virtutē annexā:vt qꝛ vrinā prouocāt:aut qꝛ promouent alias eūones vt vinum:q̄dā aūt sunt que hoc non hñt.tunc igit̄ his ꝑintellectis dicēdū:ꝙ ſm ꝑn'm in quo materia est adhuc cruda: aut occulte digesta cōueniunt ea que sunt debilis virtuꝭ in subtiliādo:debemus aūt ꝓhibere ea q̄ sunt fortis virtutis ꝛ caliditatis:vel cū hoc habēt aliaꝝ virtutē ꝑdictā annexā. Sed qñ digestio manifestat in mā.tunc pñt exhiberi ea que sunt fortioris virtutis:ꝛ habēt aliā virtutem secū. Ratio aūt quare in ꝑn°prohibent ista:est vt non subito resoluat ab eis subtile ꝛ remaneat reliquū grossum terrestre qm̄ hec est opatio fortis caliditatis in mā dure digōnis.ficut dicit Mesue in suo lib°.de appropriatis in capitulo de melācholia. Iterū ēt talia calida appropriata in ꝑn°mām vētosificāt ꝛ ipsam ad augēt extēdēdo.vñ adaucta vehemētius postea oppilat. Iterū ēt:qñ cum talibus est adiūcta aliqua virtus ꝓuocatiua excreationis: sunt cā:vt subtile ipsuꝝ a mā separat ꝛ remaneat amplꝰ mā grossa ꝛ dura:ꝛ hec est vna ex causis:q̄revinū est prohibēdū in febribus mālibus añ digestionē:ꝓꝓ ꝙ in ꝑncipio debēt administrari ea que sunt debilis virtutis:in ꝓcessu aūt qñ mā incipit manifeste digestionē habere conueniūt fortes subtiliationes:tunc ergo his intellectis dicemꝰ ꝙ Aui.ꝓ hoc ꝙ dixit ꝙ debes tribuē in potu aquā ysopi ꝛ hasce post maturationē añq̄ euacues: voluit declarare ordinē administrationis eorum:q̄ digerunt mām grossam subtiliādo:vult enim ꝓ hoc docere administrare ea q̄ sunt debilis virtutis circa ꝑncipiū ꝓ hoc dās innuere:ꝙ in ꝑncipio cōpetūt ea q̄ sunt debilioris:in ꝓcessu aūt ea q̄ sunt fortia:vt aq̄ ysopi:ꝛ hasce:ꝛ filia. Et ꝑterea exponēs qñ dicit:ꝙ ista debēt exhiberi post maturationez nō post maturationē cōpletā:qꝛ tūc cōpetit eūatio sed cōueniunt post maturationē.s.que ē incboata:ita vt cū istis maturatio compleatur. Et ex his apparet solutio ad oba ꝛ intellectus littere. Aui. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sed ꝛ in acutis ēt egritudinibus maturationem expectare melius est ꝛ ꝑcipue cū gete fuerint. Q̄ si mobiles fuerint:tūc ad eūandū materiā festinare erit melius:qm̄ ipedimentū motus eius est maius q̄ꝫ sue eūonis: anteq̄ꝫ ipsa fit matura:ꝛ proprie cū humores fuerint subtiles:ꝛ ꝑcipue cū in cōcauitatibus venarum fuerint ꝛ non in membris ingredientes.

¶ Hic ostēdit que est hora ꝓueniens eūationis in morbis acutis. ¶ Circa ꝙ nōn'm ꝙ in egritudinibus ēt acutis:melius est in eūatione maturationē ēt expectare:ꝓꝓ cām prius dictā qm̄ ꝛ actiua nā in suis opationibꝰ sic ꝓcedit:ꝙ ꝑ digerit:deinde eūat:sicut dictuꝫ est:taliq̄ tñ in eis ꝑcipit fieri eūatio añ maturationē:ꝛ hoc qñ mā est furiosa:vt ē illa q̄ est vehemētis motus:sicut dr̄ ēt in illo affo.digesta medicari ꝛc. Et rō huius est:qm̄ timor est de nocumento maiori:si nō euacuet ante digōnem:qꝛ ꝓpter motuꝫ talis mā multotiens rapit ad mēbrū ꝑncipale:ꝛ efficit apostema in ipso:ꝛ ēt talis mā ex hoc:qō est mobilis:ostēditur non multū esse inepta euacuationi. Iterū ēt ex hoc qō est mobilis ostēditur ꝙ nā valde molestatur ab ipsa:vñ natura affectat valde in eūatione ipsius:ꝓpter ꝙ in tali mā licitum est ante digōnem eūare:ꝛ ꝑcipue cū humores fuerint subtiles:ilꝫ enim ois mā furiosa videatur ad subtilitatē declinare:tñ vna est subtilioꝛ altera:talis aūt que est subtilis:est magis habilis eūationi. Et ꝑcipue etiaꝫ talis eūatio cōcedit:qñ tales humores sunt ꝓtenti in ꝓcauitatibus venarum:qm̄ tunc magis apte euacuantur:ꝓpter amplitudinē viarū:vnde non sic in eis opz digestionē expectare:qñ autem sunt contenti in mēbris non sic promptē ꝛ facile euacuantur absq̄ aliqua digestione precedēte in eis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Cū aūt ꝙmoꝛ in vno fuerit mēbro cōprehēsus nullo mō moueat donec maturet ꝛ essentiam habeat tpatā quā tu sciuisti in loco suo.

¶ Hic ostendit q̄ est hora ꝓueniēs eūationis in egritudinibus que fiūt ex mā collecta in parte:ficut accidit in apatibus. ¶ Circa quā ptē intelligēdū ꝙ Auic.in dictis suis insinuat nos debere esse magis sollicitos in eūando māz cōtentā in parte vt ipsam post digōnē integrā euacuemꝰ quā in euacuādo mām contentaz in toto vel in venis. Et cā huius est:qꝛ talis mā:qñ non est digesta magis cōtradicit motui ꝓpter duo. Primo:qꝛ mā ē aggregata in mēbro:mō mā inobediens qñ est aggregata plus resistit q̄ꝫ qñ non est aggregata. Secundo qꝛ mā talis est in mēbro magis conculcata:ꝛ ideo difficilius pōt moueri:ꝛ pretea Hippocras in 4°regiminis acutoꝝ dixit:ꝙ quecūq̄ mēbra flegminantia in ꝑn°conantur cū farmacia soluere cōtenti quidem ꝛ flegmināties nihil auferūt:resistētia ꝛo egritudini ꝛ sana colliquant. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Et silr̄ cū nō fuerimꝰ securi ꝙ virtus vsq̄ ad maturitatis horā perduret eūabimus eā postq̄ꝫ nobis cauerimus vt eius subtilitatē ꝛ grossitiez sciamus:qñ si spissa fuerit ꝛ grossa ipsaz mouere nō debemus nisi post subtiliationez. Eius ꝛo grossitiez cognoscemus:ꝓpterea ꝙ fastidiū ꝑteritū iā ꝑcessit:aut sub hypocūdrys dolor extensiuus:aut aduētus apatis in interioribus. Q̄ autez magis custodire debemus in hmōi dispōne est habitudo cānaliū:ne ipsi sint clausi:ꝛ post hoc qdē totū possibile tibi erit vt ante maturationem ventrem soluas.

¶ Hic pōt dici ꝙ respondet tacite questioni:qꝛ enim dictū est prius.ꝙ in cronicis ꝛ in acutis cum sunt quiete ē maturatio expectanda:est ne semper expectanda maturatio vel debeamus eūare ante maturationē? ¶ Et respondet:ꝙ euacuare debemus:qñ nō sumus securi:ꝙ vsq̄ ad horam maturitatis virtus ꝑduret:postq̄ꝫ ꝓfiderabimus ꝛc. ¶ Sed aliquis dubitabit primo quidē:qñ non sumus securi:ꝙ in talibus egritudinibus virtus perduret vsq̄ ad horam maturationis. ¶ Questio. xij.

Secundo aliquis dicet: videt q̄ Aui. ꝺicat i verbis suis: dicit. n. q̄ si mā fuerit grossa ⁊ spissa non oꝫ euacuari nisi post subtiliationē: ⁊ postea dicit q̄ post hoc totū est ꝓle vt soluas ventrē añ maturationē: nunc aūt si mā grossa subtiliaī añquā venter soluatur: tunc fit digestio quare dicere postea q̄ añ digōnē vēter soluatur: est sibi ꝺicere. ¶ Dōm ad hoc: ad cuius intellectū considerādū: q̄ Aui. in his verbis vult ostēdere tria: primū est qñ eūatio cōpetit añ maturationē ēt i egritudinibus: que nō fiunt ex mā furiosa: secūdū est q̄ est ista eūatio: que cōuenit. tertiū est ſm quē modū ista euacuatio fieri oꝫ. ostēdit ergo qñ ista euacuatio ꝯuenit qñ dicit: q̄ tunc eūabimus qñ securi non fuerimus: q̄ virtus vsq; ad maturationē perduret: accidit aūt hoc qñ mā est multa: vnde ꝓpter multitudinē virtus non erit potēs totam multitudinē eūare: sed deficeret prius ⁊ ꝓpterea tunc añ digōnem minoramus de multitudine illa: vt virtus exoneretur: ⁊ exonerata relique parti facilius oñet vt ꝺr in 11°. Ex hoc aūt vlterius 2° infinuatur: q̄ eūatio est ista: euacuatio eniꝫ que debet in febrib⁹ vt dicitur 4° cañ. ab ꝫisto auctore capitulo de curatione febriū putridaruꝫ in gñali est ꝺuplex: quedā est eūo minorativa: ⁊ ista est illa q̄ materiam minorat: alia est eradicativa: ⁊ hec est illa q̄ ex toto mām abscindit. nullū enim est incōueniens: q̄ hec ꝺuplex euacuatio fiat ab arte: cū ēt ipsa fiat multotiēs a nāt: qm̄ videmus q̄ nā aliqñ eūat minorando mām: aliquando xo eūat ex toto abscindēdo: nunc aūt ꝑ⁹ eūatio q̄ dicitur minorativa est illa q̄ añ digōnem ꝓcedit: ⁊ non semp: sed qñ mā multa est: ⁊ ad istā eūonē refert sermo Auicē. hic. sed eūatio eradicativa solū post digōnē concedit nisi in casu: de quo facta est mentio. Et ad istā eūonē refertur sermo precedēs quem dixit. ¶ Tertio Auic. ostendit ſm quē modum hec eūatio fieri oꝫ: nam hec eūatio minorativa cōuenit in morbis cronicis ante digōnē: ⁊ in morbis acutis: qñ mā est multa. Et in ista euacuatione q̄ztum ad ambos oꝫ semp caueri ne fiat canalibus existētibus clausis: qm̄ existētibus clausis impediretur actus ipsius: ⁊ iō hoc est cōe in vtroq; q̄ opꝫ p̄cessisse saltē apertionē canalium. Sed est ꝺūia in hoc modo euacuationis q̄ztum ad morbos acutos: ⁊ cronicos: qm̄ in acutis pōt fieri añ oēz digōnem propter habilitatē que est in mā ad eūationē: ſz in cronicis ꝓpterea q; mā est grossa: ⁊ valde inepta euacuationi: melius est vt ante q̄ꝫ fiat aliq̄ꝫ digestionez expectemus: ſz non fit digestio perfecta: ⁊ hoc est q̄ vult dicere Aui. ſi materia fuerit spissa ⁊ grossa nō ꝺebem⁹ ipsam mouere nisi post subtiliationē: non intelligit qdem quod non ꝺebeat moueri: nisi post subtiliationē que fit ꝑfecta: q; tūc ꝺiceret verbis: que postea subdit. sed intelligit qꝺ non oꝫ moueri nisi post subtiliationē. ſ. aliqualem. ¶ Docet aūt cognoscere māe grossitiē per tria signa. ſ. per fastidium precedēs: intelligens quidē per fastidium repletionem que fit ex humoribus grossis viscosis: ⁊ per doloreꝫ extēsiuū sub hypocundriis: qm̄ dolor extēsiuus ex vētositate causatur: q̄ coniūgitur cum mā multa grossa ⁊ viscosa. ⁊ per aduētum apostematū in mēbris interioribus: ꝑ apostemata quidē intelligens tumores qui fiunt in mēbris apparētes exterius ex humoribus grossis ⁊ duris. ⁊ ista verba sunt eadē cum his que dicit Hal. in cōmento illius affozismi. in acutis passionib⁹ raro ꝛc̄. ¶ Et ex his apparet intellectus verboꝝ Auic. ⁊ solutio ad obiecta. Ex istis etiā verbis: ⁊ que dicta sunt supra colligit: q̄ tēpus ꝯueniens: ⁊ incōueniens euacuationis indicatur ex tribus. scilicet ex digestione: ⁊ indigestione: ex furiositate ⁊ quiete materie: ⁊ ex istis accipitur indicatio sup eūationem eradicativā. ⁊ ex multitudine ⁊ ex paucitate materie: ⁊ ex his accipitur indicatio super euacuationeꝫ minorativam quēadmodū declaraui ꝛc̄.

Duplex eūo minorativa ⁊ eradicativa.

Ꝑps cōueniēs ⁊ icōueniens eūonis extribus indicatur.

¶ Et scias q̄ māei eūo ⁊ ipsi⁹ de suo loco eradicatio est ſm vnū duoꝝ modoꝝ. Unus eoꝝ est ꝓpter attractionē q̄ fit ad lōginquaz diuersitatem: ⁊ alter ꝓpter eā q̄ ad ꝓpinq̄ꝫ. Lcō. itj.

¶ Prius determinauit Aui. de 4^or ꝺitionibus q̄ debēt attendi in eūatione vt fiat conueniēter hic: vt mihi vī: q; in quadā ꝺitone ꝺsideratur pars: per quā oꝫ fieri eūo: ⁊ ista ps aliqñ est ꝓpinq̄ pti que patit. aliqñ xo lōginq̄ est eius intētio ꝺare canones ⁊ regulas ꝑ q̄s oñdit: qñ eūatio oꝫ fieri per ptez propinq̄ꝫ: ⁊ qñ p parte lōginquā: ⁊ ſm quaz parte longinquā fieri oꝫ ⁊ diuiditur in duo: q; ꝑ ponit diuersitatē q̄ cadit in eūone q̄ꝫ^m ad ptē: ꝑ quaz fit eūo. 2° ꝺat regulas circa ꝫ. 2° ibi (⁊ suaꝝ qꝺē horaꝝ dignior.) ¶ Circa parte ꝓmā itelligēdū: q; Aui. dicit: ⁊ scias q̄ māe euacuatio ⁊ ipsius de loco eradicatio: q̄ eūatio ⁊ eradicatio pōt poni differre multipl'r. vno mō vt ꝺicat eūo qñ materia extra corp⁹ educit: eradicatio xo qñ mā remouet de loco in quo erat fixa: nō tñ educit extra corpus: sicut facimus hic cū vētosis factis sine scarificatione: vel differunt aliter: q; eūo: sicut dicit in hac pte: pōt fieri ⁊ per partē lōginquā ꝑti q̄ patit: ⁊ pōt fieri p ptē ꝓpinq̄ꝫ vel eādē: hoc ꝯ q̄ dicit eūatio refert ad eūonē q̄ fit p ptez longinq̄ꝫ: hoc aūt q̄ dicit eradicatio refert ad eūonem factā per partez eandē vel propinq̄ꝫ. Et istud ꝯcordat cuidā verbo: quod subdit infra: vbi dicit: ⁊ debes scire: q̄ vētris solutio a superioribus trahit ⁊ ab inferioribus eradicat 3° mō pōt poni inter ista ꝺūia: q; sicut apparuit supra: eūatio ē ꝺuplex: quedā est minorativa: alia est eradicativa: mō hoc q̄ dicit eūatio refert ad eūonem minorativā: hoc aūt q̄ dicit eradicatio refert ad eradicativā: vt ꝑ hec xba ꝺet itelligere: q̄ tā eūo minorativa q̄ꝫ eradicativa pōt fieri ⁊ per partē propinq̄ꝫ ⁊ per longinquā. ¶ Deinde cum dicit.

Eūo ⁊ radicatio qū ꝺiant.

¶ Et suaꝝ qꝺē horaꝝ dignior est cū in corpore nullo mō ē alicui⁹ māei repletio. ℙonamus itaq; q̄ ab oꝛeviri supi⁹ multus fluat sanguis ⁊ ab emoꝛroidib⁹ mulieris supflue fluat sāguis. vnum itaq; ouoꝝ faciemus: aut trahem⁹ per declinationē q̄ fit ad propinquā ꝺiuersitatez: ⁊ oportebit tūc ad māz ad nares declinemus faciendo sanguinē ex narib⁹ fluere ⁊ in altero ad matricē ꝓuocādo mēstrua: aut si voluerimus ad longinquā ꝺiuersitatē attrahere eūabimus in primo sanguinē a venis ⁊ locis: que sunt in inferiore ꝑte corporis: ⁊ in scḋo a venis ⁊ locis que sunt in suprema parte corporis.

¶ Hic ꝺat canones ⁊ regulas: que attēdūtur circa p̄dictā ꝺiuersitatē quaz posuit: ⁊ duo facit: q; ꝓmo circa hoc ponit canones ⁊ regulas ꝓncipales docentes rectificationes taliū modoꝝ eūationis. 2° circa hoc ponit quosdā canones incidētes magis. 2° ibi (ex materijs aūt q̄ ad eūandum sunt faciles.) ꝑ⁹ in duo q; ꝑ ponit canonē: q attenditur in mō eūonis per ptē ꝓpinquā: ⁊ ſm aliqd pōt ēt attēdi in mō eūonis per partē lōginquā: cū ēt ponat exē^m in illo. Scḋo ponit canones docētes rectificare vsuz eūonis: q̄ fit ꝑ ptē longinquā. 2° ibi. (Et non opꝫ quidē vt p duos ꝺyametros ꝛc̄.)

¶ Questio. xiij.

Circa primam partē ad intellectū lr̄e aliquis ꝺubitabit: nā ponit in lr̄a: q̄ dignior suaꝝ horaꝝ est cū in corpore nullo mō est alicuius māei repletio: repletio erat vnū ex his: que indicabāt super neceſſitatē eūonis: imo erat id: qꝺ primo ⁊ directe indicat: sicut apparuit supra: ⁊ hoc ēt apparet ex alio: cū eniꝫ ois cura fiat ꝑ ꝺūit

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

si non supponatur esse repletio non est necessaria eũatio. ¶Ad intelligẽdũ hoc:qð hic dr:opz distiguere:q repletio est duplex:sicut z eũo. Quedã est vñis:que fit in toto: alia est q̃ fit in pte:vt qñ est repletio alicuius mãe in pte. Silr ẽt opz distinguere:q in eũone pót eẽ duplex itẽtio: vna qdẽ intẽtio pót esse ꝓncipaliter eũare:alia intentio pót esse non solũ eũare:sed ẽt attrahere:tũc dico bis suppositis:q si nullo mó esset repletio nec in toto nec in pte:tunc nullo mó conueniret eũo nec vñis:nec pticularis:dato tñ q nó fit repletio in toto pót ꝙuenire eũo rõne replonis:q̃ est in parte:z isto mó itelligit Aui.hic:q nó sit repletio. Sed tunc circa hoc aduertẽdũ:q istud verbũ.z suarum horarũ dignior est.pót referri ad duo:vno mó vt referat solũ ad eũonem:que fit attrahẽdo ad partẽ ꝓpinquaz:z isto mó littera eẽt plana:esset.n.sensus:q tũc est hora cõueniens eũandi per partẽ ꝓpinq̃z qñ nõ est repletio in toto:q̃ qñ est repletio in toto:prius opz ꝓcedere eũonem: que fit per ptẽ lõginquã:z hoc mõ intelligẽdo sermonem dicemus:q hic ponit canonẽ:q appropriatur solũmodo eũoni q̃ fit per ptẽ ꝓpinquã:p quẽ ostẽdit qñ est tps eius conueniens.alio mõ pót intelligi iste sermo vt referat ad vtrũq̃ modũ eũationis:vt velit dicere:q tũc est ꝙuenientior hora eũonis:z q̃ fit per ptẽ lõginq̃z:z q̃ fit ꝑ ptẽ ꝓpinq̃z.qñ non est repletio in toto:z tũc dicamus:q hoc ẽ verũ qñ intẽtio in eũone non est ꝓncipaliter eũo:sed itẽtio est attractio ad ptẽ diuersaz:nã exñte repletiõe in toto attractio non dz fieri per eũonem ad ptẽ propinq̃z:q̃ si sic fieret ꝑ repletionẽ multox humox:q fluerẽt:accideret: q plus fieret attractio ad partẽ que patitur q̃z fieret distractio ab ipsa. Silr ẽt nec fit cõuenienter tunc attractio ad partẽ lõginq̃z:z hoc iõ:q̃ mẽbra qñ sunt repleta nõ attrahunt:sed qñ sunt inanita:tũc vnũ attrahit ab altero: sicut Hal.docet in.4.de regimine sanitatis.qñ in tota habitudine corpis est cachochima z vene sunt mũde flomia sac vt vene inanite attrahãt mãm illã:vt ergo melior fiat attractio ad ptẽ longinq̃z opz repletionẽ eũare:deide attrahere:z isto mó de eũone hic logtur Auicẽ.z sic exponendo sermonẽ dicemus:q iste canon est cõis ad modũ eũationis per partẽ propinquã:z ẽt per ptẽ lõginquã. ¶Secũdo aduertẽdũ:q ex exẽplũ:q ponitur ab Aui.pót accipi argumentũ:q eũatio nõ semp fit in egritudine repletionis:sed ẽt fit in egritudine eũationis vel inanitionis:sz intellige:q non fit tũc rõne inanitionis:vt inanitio est :sz vt cõiungitur ibi aliqua materia. Iterũ ẽt hec eũatio non fit ꝓncipaliter rõne eũonis:secundum rõne tractionis materie ad ptem diuersam. ¶Deinde cum dicit.

¶Et nõ opz qdẽ vt in duas dyametros ꝓlongationem facias:sz in vna tñ que sit dyametri magis lõginqua.nã si materia fuerit in suprẽmo dextre partis nõ erit attrahẽda ad ifimũ sinistre.imo ad infimũ ipsius dextre.Et hoc quidem est illud qð est magis necessariũ aut ad sinistram a suprẽmo:si fuerit tñ lõginqua q̃z tuz est ab humero ad humerũ:z non fuerit dispositio eius sicut dispositio duorũ laterũ capitis. mã nãq̃z si in dextra capitis fuerit eam ad inferiora z non ad sinistram trahes capitis.

¶Hic dat canones z regulas rectificãtes modũ vsus euacuationis:q̃ fit per ptẽ longinquã:z diuiditur in 4or ficut quatuor ponit canones.2us ibi (cũq̃ mãm ad longinquã.) 3us ibi (cũq̃ ad locũ nõ obedit.) 4us ibi (z fortitã tibi suffi/ ciet.) ¶Circa ꝑmum canonẽ ꝑ intelligẽdũ:q dyameter corꝓris idẽ est q dimẽsio corꝓris:z iõ ficut triplex dimensio attẽdit in corꝓre ita z triplex dyameter attẽditur in ipso:vna est ꝑm longitudinẽ:que est de sursuz in deorsuz: alia est ꝑm latitudinẽ:z ista est a dextro in finistrũ.3us ẽ ꝑm profunditatez:z ista attẽditur ꝑm añ z retro:z inter istas dyametros est maior illa:q̃ est ꝑm lõgitudinẽ. deide illa: que est ꝑm latitudinẽ:minima aũt est q̃ est ꝑm ꝓfunditatẽ:z hoc dico in toto corꝓre excepto capite:qm̃ in capite dimensio:q̃ est ꝑm ante z post est maior q̃z illa:q̃ est ꝑm dextrũ z finistrũ:mõ tunc ꝑm istas dyametros Aui.docz facere diuersionẽ ad partẽ longinquã:z cõsiderãdo quãtitatem distantie dyametrox:vtputa:qr aliqñ ad dyametrum magis lõginq̃z facim9 distractionẽ:z aliqñ ad dyametrũ minus lõginq̃z:z hoc docet cũ dicit:z hoc qdẽ ẽ illud:qð magis neciuz est:docet ẽt ꝓsiderãdo ad numeruz ipsarũ dyametrorũ:vtputa:qr docet q nõ dz fieri eũatio per partẽ lõginquã per duas dyametros:z hoc ostẽdit. ꝙ cum dicit:z non opz quidẽ. ¶Questio. xiiij.

Sed tunc ad intellectũ huiꝰ ptis aliqs dubitabit vtrũ eũatio possit fieri per ptẽ lõginquã ꝑm duas dyametros:z vr q fit:qr Rasis ꝓcipit:q si apa fit in inguine dextro:dz fieri flomia ex saphena pedis finistri:nunc aũt ibi vr esse distãtia per duas dyametros:vna qdẽ de dextro in finistrũ.2us de sursuz in deorsuz. ¶Iterũ ẽt videmus:q cõiter opantes hoc obseruãt:q si apa: vtputa:obtalmia ẽ in oculo dextro:flomiã faciũt ex brachio finistro. ¶Et istud affirmat Almãsor i 9° capꝰ de obtalmia. ¶D. Mesue in suo libro de appropriatis ponit: q si pleuresis in latere dextro fuerit dz fieri flomia de saphena pedis finistri:z tñ hic vr eẽ distãtia ꝙ duas dyametros.s.de sursuz in deorsuz z de dextro in finistruz. ¶D. Hoc arguit rõne:qr nos facim9 eũonẽ per ptem distantez vt trahamus ad lõginquã:sed q̃to facimus per ptẽ distãtem per plures dyametros tãto magis attrahimus ad lõginqua q melius. ¶Dõm q ad veritatẽ huius qõnis oz distinguere:z ex pte mãe:z ex pte dispónis corꝓris cui pót associari mã faciés morbũ:z ex parte dyametri:ex pte quidẽ materie:qr mã aut iam fluxit ad locũ:aut est i fluxu:z si est in fluxu aut est mã multa:aut pauca. Ex pte autem dispónis corꝓris cui associat:qr aut ẽ repletio in toto aut non est repletio. Ex pte dyametri aut dyameter est valde lõginqua:sicut est de capite ad pedes:aut nõ est valde lõginqua:sicut est de humero ad humex:aut de pectore ad brachiũ:aut de capite ad brachiũ. Tunc bis ꝑintellectis dõm:q aut mã q̃ facit morbũ iam fluxit z est cõtenta in mẽbro aut est in fluxu adhuc. Si iã fluxit:z est ꝙtenta in mẽbro:tũc dz fieri eũatio per partẽ eãdẽ:vel ꝑ ꝓpinquã:z hoc iõ:qr intẽtio in tali mã est eũo sola z nõ distractio.nũc aũt facilius eũatur mã per ptẽ eandẽ:aut ꝑ partem propinquã.quare ꝛc. Si aũt mã est in fluxu:tunc aut mã illa que fluit ẽ modica z nõ associat reploniraut materia est multa:si modica:tũc sufficit facere eũonẽ ꝑ partem distãtem per vnã dyametrũ:sed ista dyameter dz esse ꝓpinq̃. Et hoc iõ rõne enim q̃ est ibi fluxuz:oz q ibi fiat diuersio ad partẽ oppositã:talis aũt ẽ illa q̃ distat ꝑm aliquã dyametrũ:sed rõne:q̃ est ibi mã pauca sufficit ibi diuersio modica:vñ dz eligi dyameter valde propiqua. Et isto mõ si egritudo eẽt in oculo dextro faceremus flobothomiã de venaq̃ esset ramus cephalice i manu dextra. Si aũt mã q̃ fluit est multa:tũc aut est ꝙiuncta repletioni corꝓris:aut nõ associatur replonirsi nõ associetur repletioni dz fieri eũo per partẽ distãtẽ solũ ꝑ vnã dyametruz. z non per duas dyametros qm̃ si faceremus per partez distantẽ ꝑ duas dyametros:aut non derivaret mã ꝓpter distantiã:aut si derivaretur:oporteret fieri eũonem maximã:ita q virtus ꝓsterneret ex ipsa:ꝑꝑ qð sufficit eligere partẽ distãtẽ per vnã dyametrũ:que nõ fit propinqua: sz fit multũ distãs:ꝓpterea qr fluxui multo debet multa diuersio. Si aũt mã multa cõiungatur repletioni:tunc aut

tu potes hr̃e dyametruz:que est valde lōginqua:ficut est dyameter de surſuz ꝛ deorſuz:ꝛ tūc ſufficit facere ꝑ ptem distātē ꝑ vnā dyametrū. Et rō hꝰ est:qꝛ tunc in tali eūone duo fiūt iuuamēta. vnū est:qꝛ ſufficienter fit distractio ad partē oppoſitā. ſcīz est qꝛ fit eūo repl'onis totius:ſz ſi nō poſſemus habere dyametrū multū distātē:tunc neceſſario dz fieri euacuatio per partem distantem ꝑm pl'es dyametros:qm̃ ſi faceremus ex pte distāte ꝑz vnā dyametr̄: q̄ nō eēt valde lōginqua:tūc ꝓp repletionē totius ꝛ multitudinē fluxus māe:timor erit ne mā plus fluat ad locum egritudinis quā distrahaf ab ipſo. Et ꝓpterea ꝑ debemꝰ eūare repl'onē ex pte:q̄ distet ꝑ duas dyametros: demuz dz fieri eūo ꝑ ptē distantē per vnā dyametrū:ꝛ isto modo Meſue p̄cipit in pleureſi:ꝛ Aui. ēt 3ᵒ cañ. ꝙ ſi pleureſis ē in latere dextro:ꝙ ꝑ fiat ſtomia de ſaphena pedis ſiniſtri: deinde de baſilica ſibi oppoſita. cū. n. pleureſis fiat in medio loco corpis:ꝛ mediū nō distet multū ab extremis: dz qſi cū ipſa est repl'o totius corpis ꝑus ſtomare per partez distātē ꝑ duas dyametros:deinde ꝓptē distātē ꝑ vnā dyametrū. ¶ Sil'r ēt intellige circa hoc ꝙ multotiēs faciendo deriuationē ad ptē distātē ꝑ vnā dyametruz nos eligimus aliqñ ptē distantez ꝑ duas dyametros incōpletas: qm̃ ille due incōplete obtinēt locū vnius dyametri cōplete:ſicut verbi gr̃a:ſi aꝑa est in īguine dextro: ſi ſtomia dz fieri ex pede nō facimus ſtomiā ex pede dextro:qꝛ non est cōpleta dyameter inter pedē dextrū ꝛ inguinem dextrū: ſed facimus ex pede ſiniſtro:qꝛ lz videanf ibi eē due dyametri:ille tñ dyametri cōplete non ſunt:ꝛ iō obtinēt locū vnius cōplete. Sed ſi facimus ſtomiā ex brachio dextro ꝛ non ex ſiniſtro:qꝛ brachiū reſpectu inguinis est ſurſuz: ꝛ inguen ē deorſuz:ꝛ iō bñ ē ibi dyameter ſufficiēs. veruz est:ꝙ adhuc ēt adiuuat nā humoris:qꝛ humor difficili⁹ trahif ſurſuz q̄ deorſum:ꝛ ꝓpea ſufficit ad trahēdū ſurſū distātia inter brachiū ꝛ inguen:ad trahēdū aūt deorſum nō ſufficit distātia:que est inter pedē dextrū ꝛ inguē dextrum. Et ex dictis apparet expoſitio eius:ꝙ dicit Aui. in lr̃a qñ dicit (ꝛ hoc qdē est illud:ꝙ magis neciū est) q̄ſi .d.ꝙ trahere a ſup̄mo dextre ad infimū dextre est trahere ad maiorē distātiā quaz poſſumus eligere aut ad ſiniſtrā a ſup̄mo. q. d. ꝙ aliqñ ſufficit trahere ad ptē ſiniſtraz a ſup̄mo ipſi⁹ ſiniſtre:ſi ſolū fuerit ibi tāta distātia q̄ta est ab humero ad humer̄:ꝛ nō fuerit eiꝰ diſpō ꝛ distātia fic duor̄ later̄ capitis:vel pōt exponi:aut ad ſiniſtrā. ſu. erit trahēda mā a ſup̄mo. ſ. ipſius dextre:nā iſte ſermo p̄ceſſerat cū dixerat (nā ſi mā fuerit in ſup̄mo dextre partis ꝛc̄.) Uñ ſic exponēdo vī ſermo magis ꝓtinuꝰ:addidit (ſi fuerit tñ lōginq̄ ꝛc̄.) vt ꝑ hoc oñdat ꝙ aliqñ ī distātia ꝑ vnā dyametrū nō est ſufficiēs longinqtas ſicut est ptis dextre capitis ad ſiniſtrā:ſicut aliqñ ēt in distātia ꝑ duas dyametros nō est nimia lōgitudo:ſicut ſi in distātia ꝑ duas dyametros ſit distātia tāta q̄ta ē ab humero ad humeruz:vt ꝛbi gr̃a:ſicut eēt distātia oculi dextri a brachio ſiniſtro: ꝛ hoc mō itelligēdo expone textū vno mō:a ſup̄mo ſuperius dextre:vel pōt ſic exponi:ſi mā fuerit in ſupremo dextre nō erit trahēda ad infimū ſiniſtre:ſz ad ifimū dextre: (ꝛ hoc est illud qō ē magis neceſſariū). i. in quo ē maior lōginqtas q̄ est neciа:aut dz trahi ad ſiniſtraz a ſup̄mo:ꝑ q̄ ſit in pte ſup̄ma:vñ alia lr̃a dicit (ad ſup̄mū). q̄. ſ. ꝑs ſuprema ſiniſtra tm̃ diſtet a dextra q̄ntū est ab humero ꝛc̄. ꝫ enim mō exponendo vult dicere:ꝙ mā ꝓtenta in ſup̄mo dextre aut dz trahi ad infimū dextre:aut ad ſiniſtram ſuprem̄ā:ꝛ nō ad infimū ſiniſtre:ꝛ iſte intellectus ē ꝓpriuſ: ꝛ ex his appet ſol'o ad obiecta. ¶ Queſtio. xv.

Alterius aliqs dicet:qūo dicit ipſe:ꝙ ſi mā fuerit in dextra capitis nō dz trahi ad ſiniſtraz: qm̃ Hippocras in illo affo. poſteriora capiꝫ dolētia ꝛc̄. ꝑcipit ꝙ ſi dolor ē in pte poſteriori dz fieri ſtomiā ex pte anteriori:ꝛ ecōuerſo:ꝛ ſic̄ modo ſi est in pte ſiniſtra poterit fieri in dextra:ꝛ ecōuerſo. ¶ Dōm vno modo ꝙ non ē ſimile qꝛ plus distat ps posterior ab añriori q̄ dextra a ſiniſtra:vel dōm:ꝙ Hip. loqtur de eūone in qua est intentio eūatio ſola:ſed Aui. loqtur de eūone in qua non est intentio eūo ſola:ſz ēt distractio. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Cūq; mām ad lōginquū trahere volueriſ loci dolorē ꝓpus ſedabis:ꝛ ipſius minuaf cōpreſſio per attractionē:qm̃ dolor est trahens.

¶ Hic ponit ꝑz canonē. Et qꝛ de isto canone ſupius dictuz fuit in ꝑ cap. idcirco hic nihil dico. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Cūq; ad locū nō obedit:ad quem ipſam trahis nō violēter agas:qm̃ quādoq; violentia illa ipſam mouebit ꝛ ſubtiliabit ꝛ nō trahetur ꝛ fiet velocius declinans ad dolentem locū.

¶ Circa quaz ptē intelligēdū:ꝙ iſte ſermo dupl'r pōt legi: vno mō vt ſit confirmatio eiꝰ ꝙ dixerat ꝓpus volēs reddere cām:q̄re dz dolor ꝓpus ſedari q̄z debeat fieri attractio:qm̃ ſtāte dolore nō obedit mā ad attractionē ad locuz oppm̄ ꝛ qm̃ dolor ē trahēs:ꝛ ꝓpea ſi violēter agas añ q̄z dolorē ſedes ſubtiliabis māz ex cōmotiōe:ꝛ qꝛ nō trahef ad locū oppm̄ ꝓp dolorē:q ipedit:fiet tūc velocius declinās ad locū dolētē:ꝛ ſic attractio illa ipediet:ꝛ isto mō legēdo iſta ꝑticula ptinet ad p̄dictā. Alio mō pōt legi vt ponat canō aliꝰ a p̄dicto:ꝛ tūc dicem⁹:ꝙ vult dare canonē ꝑz quē modū dz fieri attractio:qñ mā ē iobediēs attractiōi:poſ'e. n. est:ꝙ mā ꝓp ſui groſſitiē fit iobediēs:ꝛ tūc nō dz cū violētia fieri attractio ꝓp cāz quā ponit:ſz leuiter ꝛ cū facilitate:ꝛ iteriz dz mā diſponi ꝛ poſtea fortē fieri attractionez ꝛ ſz melior ē ꝓmus modus legēdi. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et forſitan tibi ſufficiet vt trahas lz non euacues:qm̃ ipſa attractio eius inter ad membruz prohibet lz non extrahatur:per ipſam ergo attractionē ad intētionē perueniemus lz cū ipſa non eūaueris:ſed declinatione contentus fueris:que fit ligādo mēbra oppoſita aut vētoſis ꝛ medicinis rubificantibus:ꝛ ad ſūmum cum omni quod dolorem efficit.

¶ Ponit canonē aliū. Juxta qō nōn⁹:ꝙ ex dictis accipiꝫ ꝙ in māebus fit aliqñ ſola attractio ſine eūatione: aliqñ vo eūo ſola ſine attractione:ꝛ aliqñ fit vtrūq;. ſ. eūo cum attractione:fit q̄dez attractio ſola ſine eūone qñ mā:que fluit ad mēbrū non est illaudabilis:ꝛ corpus non ē repletum:ꝛ ꝫ fit cū fricatione ꝛ ligaturis:ꝛ ventoſatione ſine ſcarificatione:eūo aūt ſine attractiōe fit qñ mā est iā cōtēta in loco ꝛ est mala:ꝛ corpus non ē plectoricū:tūc. n. ſolā eūonē facim⁹ ꝑ ptē eādē:fit āt eūatio cū attractione qñ mā ē fluēs:ꝛ ꝓiūgif corpis repl'oni. ¶ Deinde ꝛc̄.

¶ Ex materijs autē q̄ ad eūandum ſunt facilio res ſunt ille q̄ ſunt in venis:deinde ille q̄ in mēbris ꝛ iuncturis:qm̃ qñq; est difficile eas extrahere ꝛ eūare:ideoq; neceſſe est vt cum euacuabuntur alie cum eis egrediantur.

¶ Hic circa p̄dicta ponit quoſdam canones incidentes. ꝛ duo facit:ſicut duos ponit canones. 2ᵐ ibi (euacuato prēterea est neceſſariū.) In ꝑ caſu Aui. oñdit q̄ māe ſunt faciliores ad euacuandum. ¶ Queſtio. xvj.

Circa quē canonē aliqs dicet:ipſe dicit:ꝙ māe q̄ ſunt ꝓtēte in venis facilius eūantur q̄z māe ꝓtēte in mēbris non vī vex̄:qꝛ Meſue in ſuo lib. de cōſolatione: ponit ꝙ māe:que ſunt ꝓtēte in ſtōcho ꝛ inteſtinis ſunt fa/

cillis eũonis:z tñ iste sunt ꝓtẽte in mẽbris.ãre ꝛc. ¶Di/cendũ distinguendo in mẽbris:ꝙ q̃dã sunt mẽbra:q̃ sunt vie z ductus z cãnales mãerũ:ficut stõchus z intestina:z vie vrinales:z q̃dã sunt mẽbra:q̃ non sunt talia:vt multa alia mẽbra:tũc dico ꝙ mã exñs in ꝑmis mẽbris facilius eũatur q̃ꝫ exñs in venis:mã ℞o exñs in venis facili⁹ eũatur q̃ꝫ exñs in mẽbris scõis:z de istis intelligit hic Auic. de ꝑmis aũt Mesue. Et rõ huius est hecꝙ facilitas eũonis dependet ex duob⁹.s.ex ꝓpinqtate:z ex amplitudine viarũ:z per opp'' difficultas depẽdet ex lõginqtate z stri ctura viarũ:tunc dico ꝙ ista mẽbra stõchus intestina ꝛc. hñt ꝓpinqtatẽ.h ẽt hñt viaꝫ ãplitudinez:z iõ ex eis fa/cillime eũaf mã. Et vlterius:qz vene sunt magis lõginq̃: z minorẽ hñt amplitudinẽ:ideo mã ꝓtẽta in eis nõ sic fa/cile eũatur ficut ꝓtenta in mẽbris illis:qz mẽbra alia sunt maxime longinqua a mẽbris euacuationis:z habent vi as strictiores:ideo materie ex eis difficilis euacuãtur et trahuntur. ¶Deinde cum dicit.

¶ Euacuato ꝓterea est necessariuꝫ ne properet comedere nutriẽtia multa z mala q̃ nã indige/sta trahat. Quod si aliquid ex hoc fieri necesse fuerit oportebit vt paulatim z suauiter fiat do/nec fit ꝑm ordinem:z vt fit quod corpus ingre ditur digestum z conueniens.

¶Hic ponit incidẽter aliũ canonẽ:in quo docet euitare er rorẽ:q posset accidere in mõ dietationis eoꝝ:q sunt eua/cuati. Cã aũt:quare nõ opꝫ vt talis ꝑperet comedere nu triẽtia multa:z ꝑcipue mala ẽ:vt infinuaf in lr̃a:ne pluri mus humor indigestus trãsmittatur ad membra. Causa autem quare trasmitteretur ad mẽbra est duplex:vt ostẽ ditur.4.de regimine sanitatis.vna erit quia multum nu triens:z ꝑcipue malũ nõ poterit digeri a vtute stõchi cuꝫ fit facta debilis ex eũone:vñ a stõ trãsmittef indigestũ ad mẽbra. Scõa cã est:qz mẽbra sunt inanita:vñ a stõ attra/hũt.qñ g exhibebif multũ nutriẽs:qz stõchus nõ est ava rus qñ hꝫ multũ nutriẽs:ꝓcedit fieri attractionẽ eius ad mẽbra añq̃ꝫ fit ꝓfecte digestũ. Et iõ precipit ꝑm ordinẽ ad nutriẽtia ꝓcedere:vt ꝑ qdẽ exhibeaf modicum nutriẽs z laudabile:vt ex paucitate ipsius possit ꝓfecte in stõ dige/ri:z vt nõ ꝓcedat stõchus fieri attractionẽ eius añ digõ/nẽ:qm̃ qñ cibus est paucus:stõchus fit auarus in retinẽ do ipm:vñ nõ ꝓcedit vt añ digõnez attrahaf:ſz ex stõcho ꝓfecte digestũ trãsmittaf ad mẽbra:z hoc est qõ dicit: (z vt fit ꝙ corpus ingredif digestũ z conueniens.)

¶ Minutio quoqꝫ est eũatio humoribus equa liter augmẽtatis propria. Eũatio ℞o humoris q in quãtitate solũ augmẽtatur aut corrũpitur propria est alia a minutione. Lectio. iiij.

¶Supra determinauit de 4^or^ ꝓditionib⁹:q̃ debẽt in eũa/tione attẽdi. In ꝑte ista determinat de ꝓditione:q̃ est quã/titas que in eũone dꝫ attẽdi:cuꝫ enim quãtitas fit vna ex ꝓditionib⁹:q̃ oñt in eũone attẽdi:z nõ posuerit adhuc ca nones z regulas circa ipsaꝫ hic aũt ficut appebit mẽtio/nẽ faciet:idcirco ꝓueniẽs est dicere:ꝙ hic determinet ca/nones z regulas circa q̃ꝫtitatẽ:q̃ in eũone attẽdif:z circa hoc fic ꝓcedit. ꝑ^m^ eniꝫ qz hec q̃ꝫtitas attẽdif in q̃libet eũo ne:z in eũone facta cũ flomia:z in eũone facta cũ farma/co distiguit diuersos modos eũonis.2° ꝓsequtur canones z regulas circa ℔.2'ibi.(ois ꝑterea eũo.) ¶Circa ꝓtẽ ꝑ/mã intelligẽdũ:ꝙ in verbis suis vult oñdere:ꝙ duo sunt modi eũonis:vnus ẽ q debef vni humori proportionaliꝛ augmẽtato:z iste vocaf minutio vel flomia:alius modus eũonis ẽ:q debef vni humori appropriate augmẽtato in q̃to vel corrupto:z iste modus vocaf purgatio: vñ tria hẽmus noia in eũonib⁹:vnũ ẽ cõe:z hoc dr̃ eũo:ꝙ cõiter signãt oẽm modũ eũonis:duo ℞o sunt noia ꝓpria.s.minu tio:z flo':q̃ debenf hũoꝝ mꝛitudini equaliꝛ excrescẽtiũ: z purgatio q̃ debef ꝓprie vni humori. Qõ. xvij.

Sed tu dices:qũo dicit:ꝙ minutio est ꝓpria eũo humoribus equaliꝛ augmẽtatis:qz aliqñ minu tionẽ facim⁹:z dato ꝙ humores nõ equaliꝛ excrescãt:dũ mõ ibi fit abũdãtia sanguinis:ficut apparet ꝑ Aui.infra. ¶Jtez ẽt qũo dicit:ꝙ eũo ꝓpria vni humori ẽ alia a mi nutione:hoc vr esse falsum:qm̃ minutio ẽt ꝓuenit vni hu mori peccãti in q̃li:ficut qñ solus sanguis est corrupt⁹:vt appebit infra. ¶Dõm:ꝙ minutio z flomia directe:z ꝑnr: vt hic Aui.dicit ꝓueniũt multitudini:in q̃ oẽs humores excrescũt equaliꝛ:sed purgatio ẽ.appropriata vni humo/ri:z rõ huius ẽ:qz minutio nõ eligẽdo eũat:z ꝓpterea id ꝙ ꝑ eũat ẽ multitudo:in q̃ ois humor excrescit:ſz purga/tio qz fit cũ aliquo farmaco:ꝙ eligẽdo eũat:z electio est alicui⁹ determinati z ꝓpꝛij:iõ purgatio dr̃ eũatio appro/priata vni humori:ſz tñ minutio ꝑnr dicaf eẽ eũatio multi tudinis:in qua oẽs humores crescũt:tñ adhuc indirecte ꝓuenit in peccato vni⁹ humoris nõ cuiuscũqꝫ ſz sanguis. z hoc iõ qz sanguis aliũ modũ ꝓueniẽtẽ eũonis non hꝫ ni si per flomiã. ¶Jterũ ẽt sanguis superexcrescit oibus alijs humorib⁹:z ẽt in sanguine oẽs alij hũores in potẽtia cõ/tinenf:z ꝓpterea dato ꝙ solus sanguis pecce:eũatio tñ ipsius fit simili mõ sicut fit eũo multitudinis oiuꝫ humo/rũ.s.per flomiã:illud ergo ꝙ h̃ dicit Aui.de flomiatẽ ve/rũ q̃ꝫtũ ad directũ z ꝓncipalẽ vsum ipsius:qõ aũt oppo/nitur:vez ẽt dicit q̃ꝫtũ ad vsuꝫ indirectũ ipsius:sicut hoc ẽt declarabit in cap̃ de flobothomia. ¶Deinde cũ.d.

¶ Omnis preterea euacuatio:que ẽ superflua ꝑm plurimum febres generat.

¶Hic dat canones z regulas circa q̃ꝫtitatẽ:q̃ in eũationi/bus dꝫ attendi:z ꝑ ponit circa hoc quosdã canones gña les magis:scõo ponit canones spãles z propꝛios. 2ª ibi. (z scito ꝙ residuũ.) ꝑ^a^ in duas:ficut duas ponit canones. 2ª ibi (cũqꝫ ventris ꝓstrictio.) Questio. xviij.

Circa ꝑ^am^ ꝑtẽ aliqs dicet:vr male dicere:ꝙ eũo superflua ꝑm pr̃m gñet febres:qz illud:qõ ẽ infrigi/dans:nõ gñat febres:sed eũatio supflua ẽ cã infrigidãs: ficut appet supra in 2ª fen.cap̃ de causis infrigidãtib⁹:z in cap̃ de his q̃ proueniũt ex inanitione:q̃re eũo supflua nõ gñat febres. ¶Jtẽ qz in eũone minoratur calor innat⁹:ta/le aũt est infrigidãs. ¶Dõm ꝙ eũatio cũ multũ supfluit: q̃ꝫtũ est ex ꝑte ipsius gñat febres:z hoc ideo qz eũo est q/dam motus:z iõ eũo multũ supflua est multus z super/fluus motus:ſz de rõne motus multi z supflui est:vt fit cã febris:vt apparet ꝑ de febribus:q̃re ꝛc. Ex quo apparet cũ eũatio fit cã febris ꝑ motũ:q inflãmat:z in motu illud ꝙ vtplurimũ inflãmaf est spũs:hinc ẽ:ꝙ in eũone vtplu/rimũ fit febris:q̃ accẽditur ex calefactione facta in spũ:ta lis aũt est febris effimera:nihilominus tñ nullũ est incõ/ueniẽs:si aptitudo fit in humore:ad ℔ vt calefiat z putre/scat:aut fit aptitudo in membris ad inflãmationem: ꝙ ad eũationẽ ꝓsequaf aliqñ putrida:z aliqñ ethica. ¶Sed notandũ circa hoc ꝙ ſz eũatio rõne motus ipsius calefa/ciat:tñ rõne eius:ꝙ eũatur in ipsa:ẽ ꝙ aliqñ calefacit:ali qñ ℞o infrigidat:ſi.n.in ipsa eũetur humor frigidus:tũc calefacit:aut si eũaret sanguinẽ:ex cuius eũatione relin/quetur dñium cholere:si aũt eũet humorẽ calidũ ꝑ se:tũc infrigidat ꝑ accñs:tñ põt calefacere:vt si ad eũonẽ humo/ris calidi ꝓsequaf eũatio caloris innati:z ex hoc accidit debilitatio ipsius:ꝓsequitur aliqñ ex hoc ꝙ debilitaf re/gimẽ in humiditatibus:qõ fit a calore inato:z tũc qñ hu miditates sunt parate ad putrefactionẽ:accidit:ꝙ dereli cte a regimine nãe possidẽtur a calore extraneo z putre/

scunt: z ex hoc accidit calor extraneus: sic ergo apparet quō eūatio superflua calefacit: z quō infrigidat qñ ergo cā propter quaz calefacit superat: hinc est: qp vt in pluribus eūatio talis generat febres: aliqñ tamen non est inconueniens quod ipsa infrigidet: z ex his apparet solutio ad obiecta. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Cunqz ventris constrictio qui fluere solebat aliquaz egritudinē possidere fecerit: illius euacuationis reuersio ꝺm plurimum ipsum medicabitur: sicut ab eo quē constrictio saniei aurium aut mucoꝝ narium vertiginez possidere fecit eius reuersio ipsam remouebit.

¶ In pte ista ponit aliū canonē. ¶ Circa quē canonē aduertendū ꝑ: qp venter accipiť multipl'r: vno mō pro omni cōcauitate corporis: sicut accipiť in illo affo°: vbi sanguis in ventres ꝛc̄. Secūdo mō accipiť vēter pro duabus ꝯcauitatibus magnis: q̄ sunt in corpore: q̄rū vna est concauitates mēbroꝝ nutritiuoꝝ: alia spūaliuz: z hoc mō accipitur a Galieno ꝑ de crisi. Tertio mō accipiť vēter pro concauitate inferiori. Et quarto mō solū pro ꝯcauitate stomachi: vt in tecbni: vētris ℞o ꝯtritiones ꝛc̄. mō vēter sumiť hic cōiter pro oi ꝯcauitate corporis: in qua humiditas ꝑt retineri: z a qua ét pōt fluere. ¶ Scōo intelligēdū qp iste canon: q ponit hic respicit etiaz q̄ztitatē eūonis per hunc modū: qr qñ alicui aliqua eūo cōsueta est restricta: qō est cā egritudinis alicuius: tūc reuersio illi⁹ eūonis medicabitur egritudinē illā suppositō: qp illa eūo reuertať in q̄ztitate sufficiēti. si aūt nō reuerteret in q̄ztitate sufficiēti nō faceret illā egritudinē cessare: qr q̄ztitas eūonis oz ꝓportionari q̄ztitati humoris peccantis. Et ex isto canone apparet: qp q̄ztitas oz attēdi in eūonibus factis a nā: z in factis ab arte. ¶ Tertio nōndū: qp qñ Auic. dicit: qp reuersio illius eūonie facit cessare egritudinē illā intelligit: qp hec eūo fit eadē: aut formal'r cū ea: que erat ꝑus: vt verbi gr̄a: si ꝑus fuerit eūo muchoꝝum per nares z postea constringatur: z postea ét redeat per nares: tūc redit eadem eūo formal'r: q̄ prius: vel pōt intelligi ista eūo esse eadem cū prima non formal'r: sed virtualiter: vt dato qp non redeat amplius illa eūo ꝑ nares: sed loco illius fiat eūo altera: vtputa fluxus vētris: per quē eūetur ille humor mu/choſus: hec eūo pōt ēē eadē cū ꝑma non formal'r: qr nō fit per eūdē locū: tñ virtualiter: qr curat egritudinē eandē: sicut fuisset reuersa eūo ꝑ': z io vtroq̄ modoꝝ intelligendo est verū: qp hic dicit Auí. ¶ Quarto nōn^m: qp Auí. dixit qp reuersio illius eūonis medicať egritudinē illaz ꝺm plurimū dixit signāter ꝺm pl'm: qr potuisset illa hūiditas tāto tpe retineri: qp impfisset malā cōplexionē eq̄lē in mēbris: z qr mala cōplexio eq̄lis nō remouet ad remotionē cāe vt apparuit supra: idcirco dato qp rediret eūo: tñ non remoueret egritudo: nisi subseq̄ret alia alteratio: qr ḡ nō semp remouet: ió dixit ꝺm pl'm. ¶ Dis ḡ pmissis satis apparet rō canonis quē ponit Auí. ꝑ illud dictū Mes. i suo li° de ꝯsola^nc^: ad cui⁹ ēē seq̄ť aliqd: ad ei⁹ abeē seq̄ť destructio illi⁹: si igit ad ꝯstrictionē alic⁹ eūonis ꝯsequitur egri^do^: manifestū est qō ad remotionē illi⁹ ꝯstrictionis: qp fit ꝑ reditū ipsius eūonis cessat egritudo. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Et scito qp residuū māei dimittere qō necesse erat euacuare minus nocumētū est q̄z exq̄sitissime eūare z peruenire in ipsa ad hoc vt virtus terreatur: qm̄ multotiens nā hoc resoluit residuū. Cūqz humor illius fuerit generis cui⁹ ēē opz: z eger tolerare pōt nō terreri debes ex superfluitate: qñqz ét ꝯtingit cū te eūare opz vsq̄ ad lipotomiā. Cūqz alicuius virtus fortis fuerit z ipsoꝝ humoꝝ mā multa z mala ipsaz paulatim euacua. Et si'r cū mā vehemenˢter fuerit penetratiua aut cū sanguine multū mixta non poteris ipsaz vna vice euacuare sicut est in sciatica z artetica longi temporis z cancro z scabie antiqua z carbunculis veteribus.

¶ Hic ponit canones spāles: z ꝓprios: q debēt obseruari in q̄ztitate eūonis: z duo facit: qr ꝑ ponit quosdam canones sup q̄ztitatē eūonis rōne eorū: que principaliter z primo indicāt sup ipsam: scōo ponit canones rōne eoꝝ: q̄ nō principal'r super hoc indicāt: sed simul cū illis coindicāt. 2ª ibi (minus itaqz cūctis hoibus.) ꝺma in duas: qr ꝑ facit qp dictū est: scōo annectit quosdā canones incidētes: q sunt de ꝓprietate eūonuz rōne locoꝝ: per q̄ fiūt. 2ª ibi (z debes scire qp ventris solutio.) ꝑ' in tres ꝺm qp tres ponit canones. ꝑ ergo ponit vnū canonē de q̄ztitate eūonis: vt q̄ztitas eius accipitur ex respectu ad q̄ztitatē hūoris peccantis: secūdo ponit canonem de q̄ztitate eūonis: vt q̄ztitas eius accipitur in respectu ad virtutis tollerantiam: tertio ponit canonē de q̄ztitate eūonis: vt accipiť in respectu ad vtrūq̄z. 2ª ibi (cūqz humor illius.) 3ª ibi (cum alicuius virtus ꝛc̄.) ¶ Circa ꝺmū canonē aduertendū: qp iste canon docet regulare q̄ztitatē in euacuationibus in respectu ad q̄ztitatem humoris peccātis: docet enim qp in eūonibus non oz medicus exq̄rere totā q̄ztitatē humoris q̄rere eūare: sed melius ēē infra subsistere. Cām aūt hui⁹ assignat duplicē: vna est qr ex tali eūone cōsequitur nocumētum: hoc aūt est terrefactio nāe z virtutis: terrefit aūt nā in ipsa nō rōne nocitiui qp eūatur: sed rōne iuuatiui: cuius q̄ztitas multa eūať in exq̄sita eūone humoris peccantis. Scōa cā est: qr nō est eius nēcitas: qm̄ vt dicit Auí. multotiens nā resoluit illud residuū: qō remanet in quo verbo videť includere duo: vnū est qp absq̄z alia eūone illud residuū multotiēs corrigiť a nā: ꝺm est qr dato qp non corrigeret melius est postea ipsum corrigere q̄z nām subito ad terrefactionē adducere. ¶ Circa scōm canonē notandum: qp iste canon est alius a ꝓdicto: docet enī hic canon regulare q̄ztitatē in eūone nō in respectu ad q̄ztitatē humoris: sz in respectu ad virtutis tollerātiā: z ꝓpterea dicit: qp si eger pōt tollerare nō debes terreri ab eūone superflua: z qp aliqñ possumus eūare vsq̄z ad lipotamiā defectionē. ¶ Aduertēdū aūt: qp duo ponit debere obseruari in tali eūone superflua. ꝑm est qp virtus toleret: qm̄ i omni opere medici obseruať virtutis custodia: ꝺm ē qp humor sit illius gñis cuius eē opz. Est aūt humor talis generis: qñ est humor in cuius eūone hoc ꝯcidit: talis aūt humor est mā sanguinea: ita vt per hoc insinuet Auí. qp nō in q̄libet eūone licitū est ad talē eūonē perducere: sed solum in illa: que fit cum flobothomia. ¶ Questio. xix.

Sed tunc aliquis dicet qūo dicit qp medicus nō oz aliqñ terreri a supfluitate: qr supfluitas z defectus ad easdē ducunt differētias. vt dicit Gal'. in tecbni. nūc autē defectus euacuationis non est tollerabilis a medico. ergo multo magis nec supfluitas: cum multo minus sit emēdabilis q̄z defectus. ¶ Dicēduz: qp duplex est superfluitas eūonis: vna est que est terminus metiens sufficientiā euacuationis: z hec est tollerabilis: z de hac hic intelligit Auí. alia est superfluitas: que est terminus metiens trāsgressionem illius: z hec non est tollerabilis z de hac non loquitur Auic. sed de hac obiicitur. ¶ Circa tertium canonē notādū qp ille canon docet regulare q̄ztitatem in euacuationibus: z in respectu ad virtutem z in respectu ad dispositionem humoris: vnde in ipso fit mentio de vtroq̄z. ¶ Questio. xx.

Superfluitas eūonis duplex

Sed tu dices qũo est pole ꝙ virtus sit fortis ꝛ mã multa ꝛ mala: qꝛ cũ hũoꝛib⁹ coꝛruptis non stat foꝛtitudo vtutis. ¶ Dom ꝙ ħ foꝛtitudo vtutis nõ intelligit eẽ foꝛtitudo simplr q̃lis foꝛtitudo ẽ in mã abũdãte in quãto ꝛ nõ coꝛrupta sz ista est foꝛtitudo fm qd: q̃ latitudinẽ hz multã: qñ. n. ꝓtingit: ꝙ cũ coꝛruptione humoꝛũ nõ est facta in cõplone radicali mẽbꝛoꝝ multa remotio a nãli diſpõne: tũc cũ coꝛruptione hũoꝝ adhuc stat aliqua foꝛtitudo in vtute: sz qñ est facta multa remotio a diſpoſitione nãli: tũc vtus ẽ valde debilis. ¶ Lã aũt quare qñ mã ẽ multa ꝛ mala: dato ꝙ vtus sit aliq̃ mõ foꝛtis: non oz eũari tota in vna vice: sz paulatiz ẽ duplex: ꝑ est qꝛ virtus nõ est simplr foꝛtis: ꝛ iõ multã eũonẽ nõ tolerat: 2° qꝛ cũ hꝫ mã nõ fit multũ obediẽs eũoni nõ posset i ipsa multa eũo subita fieri: qn multũ eũaret de mã bona ꝛ inuatiua: ad quã ꝓsequtur terrefactio nãe ꝛ vtutis. ħ aũt est malũ: ꝛ ppea melio⁹ est vt paulatim eũetur: ꝛ ppea Hal. in 9° ẽ inge° exẽplo ponit ꝙ in finocha iflatiua: in qua ẽ sanguis plenitudo audacter possum⁹ eũare: qñ autẽ ẽ in sanguine putrefactio tũc nõ fic eũare audem⁹: ſilr ẽt ponit ꝙ ſi mã fuerit vehemẽter penetratiua: aut cũ sanguine multũ mixta: nõ põt eũari in vna vice. Et per mãm vehemẽter penetratiuã intelligit mãm: q̃ est vehemẽter infixa in membris: p mãm aũt multũ mixtã cũ sanguine itelligit mãm: q̃ diſpõnẽ hz: per quã difficulter a sanguine sepaꝛ: ſicut ẽ mã grossa: aut vehemẽter viſcosa: mõ in talib⁹ nõ oz subito fieri eũo magna ne cũ hũoꝛe nocitiuo educaꝛ multitudo boni hũoꝛis. ¶ Sz qꝛ Aui. i istis paragraphis tria insinuauit. Primũ qdẽ ꝙ eũo nõ oz pduci vsq̃ ad vltimuz. 2° ꝙ aliqñ licitũ ẽ eũare vsq̃ ad fincopim. 3° ꝙ ħ eũo vsq̃ ad fincopiz non ꝓcedit in eũone facta cũ farmaco: ſed ſolum cũ ſcomia: ideo ħ emergit qõ triplex. ¶ Qó. xxj.

Prima qõ est vtrũ eũo vltima sit fiẽda. Et arguitur ꝙ sic. ꝑ per illud qõ dixit Hal. in techni: qa imoderate replꝰoni debeꝛ imoderata eũo: vt dꝛ ibi. g̃ vltime repletioni debeꝛ vltima eũo. ¶ D. Hal. in cõ° illi⁹ aſſo. eoꝝ que egerunt ponit: ꝙ ſicut q̃litas ei⁹ ꝙ eũatur oz ꝓportionari q̃litati hũoꝛis q peccat: ita ꝛ quantitas eũonis oz ꝓportionari quãtitati hũoꝛis peccãtis. ergo quãtus ẽ humoꝛ: q peccat tãta oz esse eũo. ¶ D. Eũo pducẽs vsq̃ ad fincopim vꝛ esse eũo vltima: ſed ista eũo est cõceſſa: vt ipſemet dicit in lꝛa: quare ꝛ eũo vltima erit cõcessa. ¶ Oppm dicit Aui. ꝛ Hip. in illo aſſo. in exercitantib⁹ ad sumũ. ¶ Dom est ad hoc ꝙ eũatio regulariter non oz deduci vsq̃ ad vltimuz humoꝛis peccãtis. Et rõ hui⁹ est: qꝛ nulla eũo deducẽda est ad illud: ad qõ deducta ipsa ẽ fallax. Sed deducta ad vltimũ. ipsa est fallax. q̃re ꝛc. maioꝛ apparet ex ħ: qꝛ eũo oꝛ eẽ fallax: qꝛ nocitiua. g̃ ad hoc nõ oz deduci aliqua eũatio vt sic fallax: minoꝛ apparet: qm hec eũo virtutẽ facit deficere: vt dꝛ in cõto illiuz aſſo. i exercitãtibus. Et hoc ẽt appet ex eo ꝙ videmus in expiẽtia: qꝛ videmus ꝙ aliq̃ pua eũo facit deficere vtutẽ aliqualr: ꝛ amplioꝛ facit eã amplius deficere. g̃ eũo q̃ totũ ꝛ vltio euacuat vltime ꝛ totalr facit eã deficere. ¶ Sz aduertendum ħ gra solonis argtor: ꝙ eũo põt dici esse vltia duplr. vno mõ vt referꝛ ad quantitatẽ eũonis. alio mõ vt referꝛ ad virtutẽ coꝛpis ꝙ eũatur. Si ad q̃titatẽ eũonis: tũc nõ est aliud dicere eũare vsq̃ ad vltimũ nisi eũare totuz. Si ℞o referaꝛ ad vtutẽ coꝛpis: tũc non ẽ aliud dicere vltime eũare nisi eũare tm̃: q̃tũ vt⁹ sustinet: tũc igit si q̃raꝛ vtꝝ fit licitũ eũare vsq̃ ad vltimũ: dico ꝙ si intelligaꝛ ꝑ° eũare vltimum. i. eũare totuz: ꝙ aut loqmur de eũone q̃ fit in vna vice subito: aut de illa q̃ fit in plibus vicibus ꝛ paulatiz. Si ꝑ mõ tunc dico ꝙ regulr fieri non oz: ſicut dictũ est ꝑ/ us: ſi aliqñ in casu eẽt licitũ: vt siquidẽ virtus eẽt foꝛtis: ꝛ mã eẽt pauca: ꝛ nõ inuiſcata: tũc qꝛ virtus tolerat i tali casu absq̃ nocumẽto ꝛ ꝛ totus humoꝛ peccãs eũaꝛ absq̃ multa eũone: licituz eẽt eũare totũ humoꝛẽ peccãtẽ: ꝛ ħ insinuat Aui. in. §. illo (cũq̃ alicui⁹ vtus foꝛtis ꝛc.) lz nõ exꝑsse dicat: ſz ſi intelligaꝛ 2°°: tũc licituz est illo mõ plib⁹ vicib⁹ eũare totũ humoꝛẽ peccãtẽ: ꝛ maxime qñ timem⁹ ꝙ residuuz tm̃ est vt nõ ꝓsumaꝛ a nã: qꝛ vt dicit Hip. q̃ relinquunt in moꝛbis subuersionẽ facere ꝓsueuerũt: ſz ſi intelligaꝛ vltima eũo re" vtutis: ꝙ tm̃ fiat eũo q̃ztuz vtus tolerat. dico ꝙ isto mõ aliqñ ꝓceditur fieri ad vltim": ſicut declarabit in ſeq̃nti qõne. ¶ Et ex his possum⁹ ſoluere ad arg'. ¶ Ad ꝑm cũ dꝛ imoderate replꝰoni debeꝛ imoderata eũo. ¶ Doz vno mõ ꝙ ħ est vez q̃z" ẽ ex pte replꝰonis: tm̃ qꝛ vtus nõ tolerat vt illa ſubito fiat: iõ oz fieri plib⁹ vicibus: ꝛ nõ ſubito vna vice: vel alr ꝙ imoderate replꝰoni debeꝛ imoderata eũo nõ q̃z" ad ꝙdẽtitatẽ oino: ſz fm quãdã ꝓportionẽ: vt. ℵ. g. ſi mã peccãs est multa ꝛ eũo oz eẽ multa: nõ tm̃ opz ꝙ ſi mã peccãs ẽ vnius libꝛe: ꝙ eũeꝛ tm̃ illius humoꝛis ꝙ fit vni⁹ libꝛe. Et eodez mõ soluit ad 2". ¶ Ad 3" dom: ꝙ eũo fcã vsq̃ ad fincopiz nõ ẽ eũo vltima q̃z" ad q̃titatẽ eũonis: ſz ẽ vltª re" tollerãtie vtutis ad hãc bñ ẽ licituz pducere ſicut declarabit. ¶ Qó. xxij.

Secũdo q̃rit: vtꝝ in aliquo casu fit licituz eũare vsq̃ ad fincopim. ꝛ argr ꝙ nõ: qꝛ ad illud nõ est ducẽduz in eũonibus ꝫ ꝙ medic⁹ repugnat: ſz euẽtus fincopis semp repugnat q̃ztuz põt: q̃re in eũonib⁹ non oz ad fincopim pducere. maioꝛ apparet. minoꝛ declaraꝛ: qa ꝓncipalis intẽtio medici est ꝓseruatio virtutis: vt dꝛ in cõmẽ. ꝛ 12° eiusdẽ dꝛ ꝙ turpe est medico ſi eger incidat i manibus eius in fincopim. ¶ Deinde argr 4°r rõnib⁹ q̃s facit Auer. ꝫ sniam Hal. 7. sue medicine. Et ꝑª rõ est ħ medicus nõ oz ducere in eũonibus ad illud: ad qõ nã nõ ducit: eo ꝙ ars imittaꝛ nãm. ſz nã in crisib⁹ laudabilib⁹ per eũonẽ nunq̃z ducit ad fincopim: ſz tm̃ ħ fit in crisibus malis: in qbus virtus expulsiua expellit pluſq̃z fit cõueniẽs ergo medicus in suis eũonib⁹ nõ oz ducere ad fincopim. ¶ Scda rõ est ista. intẽtio in bonis eũonib⁹ ẽ malos humoꝛes eũare ꝛ bonos ꝓseruare: ſz in educẽdo egruz vsq̃ ad fincopim eũanꝛ boni humoꝛes in magna q̃ztitate: eo ꝙ alr fincopis nõ ꝓtingeret. g̃ talis eũo est ꝓhibenda. ¶ 3ª rõ est: qꝛ eũo q̃ efficit per accñs illud qõ intẽdimus ꝛ est periculoſa: nõ est a medico facienda: ꝓpterea qꝛ medicus oz vti his: q̃ sunt talia ꝑ se: ſicut dꝛ in techni. Etiam medicus nõ oz infirmũ exponere periculis: cũ sit adiutoꝛ nãe: ſz talis eũo efficit illud: qõ intẽdit per accñs: qꝛ per talẽ eũonẽ querit ſubita coꝛpoꝛis infrigidatio: cuz maxime talis eũo fiat in febꝛib⁹ arñuiz: ſicut sunt ſynoche: nũc autẽ talis eũo non infrigidat: niſi per accidẽs inq̃ztuz ſcz euacuat sanguinẽ ꝛ humoꝛes laudabiles: ſicut ſcamonea infrigidat etiã per accidẽs humoꝛẽ calidum euacuando. Iteruz ẽt ipsa est periculoſa: qꝛ nã in tali euacuatione ducitur ad maximum defectum ꝙ apparet: qꝛ non est ſufficiens ad regimẽ coꝛpoꝛis. Et ꝓpterea quocũq̃ accñte extrinseco ꝓtingẽte põt eſt virtutẽ ꝓsterni: ꝛ egruz moꝛi. ꝛ cũ talia accñtia facilr ꝓtingãt. manifestuz ẽ ꝙ ex tali eũatione eger ſupponit facilr periculo moꝛtis. ¶ 4ª rõ ẽ ista: illa eũatio non est faciẽda que pducit sanguinẽ ad putrefactionez: ſz hec eũatio est hꝫ. g̃ ꝛc. maioꝛ apparet: minoꝛ declaraꝛ: qꝛ eũatio multuz eũat de caloꝛe inato. mõ in tali coꝛpe in quo fit eũo: ſicut fit in patiẽte finochã: nõ ẽ posſibile: qn fit humoꝛ paratus putrefactioni: ſz qñ debilitatur caloꝛ inatus ex eũatione: tũc talis humoꝛ derelingt a regimine nãe: ſz humoꝛ derelictus a regimine nãe patus putredini putreſcit: vt dꝛ in 11°. quare hec eũatio fieri nõ oz. ¶ Oppm vult Aui. ꝛ Hip. ꝛ Hal. ¶ Dom est ad hanc dubitationẽ ꝙ in aliqbus eũationibus licitũ ẽ deducere vsq̃ ad defectionẽ: regulariter tm̃ hoc fieri non oz. ¶ Ad veritatẽ aũt hꝰ ꝑmittẽdũ: ꝙ fincopiz ꝛ defectio duplr põt accipi. vno mõ ꝓprie. alio mõ large: ꝓprie qdẽ acceptꝰ vt

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

ponit in 12° sincopis est casus vtutis subito factus: sz sincopis large accepta nō ē ꝓprie casus vtutis. sz est q̄dā defectio in ipsa accñs vt nūc: ꝓpter quā defectionē vt nunc nā regimē derelinqt partiū ignobiliū. sz in ꝑ° sincopi ē defectus vtutis eētialis: ꝑm quā ꝛ deficit in regimine mē/brorū exterioꝝ: ꝛ ēt regimē eius deficere icipit in regimine mēbrorū interioꝝ ꝛ nobiliū: ꝛ ꝑmus modus est ꝓprie sincopis. scōs aūt modus nō vocat ꝓprie sincopis. sz vocat lipothomia ideo defectio animi: qm̄ in ipsa dr ꝓprie deficere vtus sensibilis ꝛ motiua: q̄ sunt manifeste opationes aie. Mō dico ꝙ ad ꝑm modū sincopis nunq̄ in eūonibus dz ꝓueniri. ꝛ ró huiꝰ ē illa quā Auer. ponit. ꝛ ēt qr intentio medici cōis taz in opusculo curatiuo: q̄z in ꝙseruatio est ꝙseruare vtutē: vt dr in com. nūc aūt i tali vtus nō cōseruat: sz interimit: q̄re ꝛc. ¶ Ad 2m aūt modum sincopis: dico ꝙ in aliqbus casib⁹ licitū est peruenire in eūonibus. Et ꝟ declʼatur: qr illa eūo est fiēda in aliqb⁹ morbis: ex qua eūone p̄seruat infirmus ab euētu mortis: aut maioris nocumēti. sz in qbusdā morbis ꝓ hāc eūonē p̄seruat. ꝑ ꝛc. maior nota ē ex fine medici, minor appet qr in febre acutissima fīc est sincopis in qua est maxima iflāmatio ex multitudine māe ad euitandū subitū euētum mortis opz subito refrigerare corpus: nunc aūt hec subita refrigeratio non fit apte nisi cū tali eūone: q̄ ad sincopim ꝓducit: ēt in maximo dolore ꝓp maximā attractionē opz maximaz diuersionē fieri: ꝛ virtutē ēt sensibilē obstupere: hoc autē fit cū illa eūone. Et ꝓpter similē cām hoc fit in aꝑate maximo: ꝙ conuenit ex multitudine māe. Et est fīs iste modus opationis: fīc ē in alijs opationib⁹: in qbus est aliqd nocumēti: ꝙ potius eligimus quā infirmū mori: aut subijci maiori ꝑiculo: sicut multotiēs in vehemētib⁹ doloribus damus stupefacientia: sicut ēt in ethico approximamus aquā frigidā vehemētissime: ꝛ de talib⁹ auxilijs dīc Hal. in 10°: q̄to igit melius est cum spe benigna efficiētes qd ꝛ periclitari q̄ sine spe perire certissime: tāto poti⁹ est cuz magnis auxilijs agoniçari: quā nihil gerere. Et Aui. sup̄ ꝑ. c. dicebat. (Et dicemus ꝙ in egritudinib⁹: in qb⁹ est timor ꝛ nō sum⁹ securi ex defectu vtutꝭ si ꝙ facere debueri/mus tardauerim⁹: aut aliqd ex eo aleuiauerimus a forti medicatione ꝑ incipe debemus ꝛc.) Et ꝙ ad talē defectū debeat eūo adduci nō aūt ad ꝑmā satis inuit illa auctas Aui. supra posita. in ꝑ hoc cañ. in hoc caꝑ 3° ad sciēdū q̄/liter ꝛ qñ opz eūari. dicit enim. (Uerūtñ qñq̄ plus eligimus alicui⁹ virtutis debilitatē q̄z ipedimētū relinquendi eūonē: ꝛ hoc qdē est in vtutibus sensibilib⁹ ꝛ motiuis cū fiduciā habuerimus succurrēdi rei timorose si acciderit: ꝛ silʼr in oibus virtutibus ꝛc.) Et ꝟ apparet ꝓid qō dicit Hal. in com. illius affo. eoꝝ q̄ egerunt: qr dicit ꝙ cū faci/mus boc: seqtur ꝙ plūmis vētres soluunt: ꝛ sudores eueniunt ꝛc. Nūc aūt hec nō acciderēt si vtus ipsa nō ꝙserua ret: sz caderet simplʼr ꝛ ēt ꝟ satis inuit illa adiectio Hip. ꝛ hoc facere si sufficit q egrotat: ꝛ propterea etiaz signāter Hip. in illo affo. ꝑm trāslationē grecā dixit: ꝛ vbi opz vs/q̄ ad lipothomiā. i. defectionē aiositatis agere: lz aūt licitum sit fieri: aliqñ tñ regulʼr hoc fieri nō dz: sicut credo ꝙ Auer. intellexit: ꝛ probāt ēt rōnes p̄dicte. ¶ Sz qr rōnes p̄dicte vident probare ꝙ nullo mō fieri debeat. Rñdebimus ad eas. ꝛ ꝑ ad ꝑmā. cū dr. illud medicus nō dz agere: cui ꝯdicit. ꝙceditur: ꝛ cum dr euentui sincopis ꝯdicit. Rñdeo ꝙ ꝯdicit euentui sincopis: q̄ est ꝓprie dicta: ꝛ etiā ꝯdicit euentui sincopis qñ prouenit a cā intrinseca mor/bi: euētui tñ sincopis: ꝛ q̄ prouenit nō a cā intrinseca morbi. sed per artificiū non ꝙtradicit semp. imo in casu ipsaz eligit: causa euitādi maius ꝑiculū. ¶ Et si dicat ꝙ intentio medici est ꝙseruatio vtutis. ¶ Dōm ꝙ hec vtus ꝙservat ꝑ istū modū eūonis inquātū ꝓhibetur maius periculū. vnde lz ꝑm aliqd deficiat vt nūc: ꝙseruat tñ simplʼr: qa illa defectio postea remouet. ¶ Ad rōnes Auerroys ad primā cū dicitur ars. imitatur nām. ¶ Dōm ꝙ ars imitatur nām multis modis: imitatur eni nām in eo ꝙ nō operatur nā: in eo quidē ꝙ operatur nā duobus modis. vno mō adiuuādo naturā cōplendo operationez ipsius. sc̄o mō qñ nā non opatur aliqd medicus operat sicut videt nām operari qñ recte operatur. vnde sicut nā recte operans euacuat mām digestā. ita medicus euacuat mām digestam. Silʼr etiā medicus imitatur nām in his: que non pōt operari natura: sicut ars facit domuz: sic natura faceret si posset: vnde dicit sc̄o phyticorū. Similʼr medicus aufert carnē superfluā: sicut nā faceret si posset. Et prouocat febrē in spasmo: sicut faceret nā si posset. tūc igitur ex his dico ad ꝓpositū. tu dicis nā non euacuat vsq̄ ad defectionem. ergo nec ars. dico ꝙ non seqtur. ꝑ qr vt dictū est multa facit natura: vt nos videmus: ꝙ si aliquis vulneretur. tūc ad vulnus fluunt humores: ꝛ medicus deriuat ad partē oppositā flobothomādo: ꝛ tamē natura nō deriuat humores ad locū oppositū. Etiaz dato ꝙ nā non euacuet vsq̄ ad sincopim: tamē nos possumus dicere: ꝙ adhuc hic medicus imitatur nām qr medicus facit id qō natura faceret si posset. modo ꝟ natura non facit: non quia sit impotēs. sed qr sibi non ꝑuidet. nā si sibi ꝑuideret ꝛ sciret se deficere firmiter nisi talē euacuationē faceret: sicut ꝑuideret medicus faceret vtiq̄ talē eūonem vsq̄ ad sincopim: sicut facit medicus. Jterū etiā forte negandū non est: qn aliquādo nā in eūationibus laudabilibus ꝓducat corpus vsq̄ ad sincopim: non quidem ad sincopim verā: sed ad sincopim. que est quedam defectio. vnde ꝛ auctores p̄cipiunt ꝙ eūatio cretica non restringat: dato ꝙ corpus aliquaʼr deficiat: nisi fit ꝛfectio valde magna. ¶ Ad sc̄am rationez cū dr: intentio euacuationis ꝛc. ¶ Dōm ꝙ verū est qñ est poʼe vt solū fiat iuuamentū per eūonez humoris nociui. sed si nō est poʼe ꝙ prohibeat nocumentum maximū: quin euacuet etiā de iuuatiuo. medicus dz ēt iuuatiuz euacuare: qr finis vltimus medici est conseruatio vite ꝛ prohibitio mortis qūocunq̄ fit poʼe. ¶ Ad aliud cū dr: eūo que efficit per accñs ꝛc. dōm: ꝙ hoc ē verū regulʼr ꝛ vt in plūbus: tñ aliqñ licitū est vti medicaminibus ꝑiculosis: ꝛ q̄ efficiūt aliqd per accñs: sicut Hip. in 5ª particula affo. docet in iuuene tm̄ carnoso hñte tetanū fieri balneū aque frigide: ꝛ tñ illud remediū curat ipsuz per accñs. ¶ Ad aliud dō̄m: ꝙ lz calor inatus resistat putrefactioni: tñ qr hic timet aduentus maioris ꝑiculi. s. subite mortis q̄z fit putrefactio: idcirco istud remediū ꝑelimus: lz in eo fit aliqd nocumēti. ¶ Qō. xxiij.

Tertia qō est: vtrū fit licitū eūonem fieri cuz farmaco vsq̄ ad sincopiz: sicut licitū est cū flomia. ¶ Et dō̄m est fine argumētis ꝙ nō: ꝛ huius ró ē duplex. prima est: que sumit ex ꝑte virtutis: qr in illa eūone nō dz fieri deductio vsq̄ ad sincopim: in qua non ꝙfidimus de virtutis custodia: sz in eductione ad sincopim in eūone cū farmaco non ꝙfidimus de virtutis custodia. ergo ꝛc. maior est nō. ex dictis. minor declarat: qr eūo cū farmaco ꝙ vbi est repletio quo ad virtutē: que est repletio ex humoribus peccātibus in quali: nunc aūt in repletione quo ad virtutē nō ꝙfidimus de virtutis custodia: qm̄ in ipsa iam deficit virtus. quare cū iā incipiat deficere virtus nō saluabitur in tali eūone. ¶ Scōa ró sumitur ex ꝑte eius: cū quo fit eūo: nā solū in illo genere eūonis possumus deducere vsq̄ ad sincopim: qō pōt ꝓhiberi qñ fit deductio vsq̄ ad sincopim: non autē in illo: qō prohiberi non potest: nunc aūt sola eūo per flomiā pōt prohiberi qñ volum⁹: qr fit cū aliquo approximato exterius: non aūt eūo facta cū farmaco: qr fit sibi aliquo sumpto iterius. quare in sola eūone facta cuz flomia pōt fieri deductio ad sincopim: nō aūt in eūone facta cū farmaco. ¶ Deinde cum dicit.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

¶ Et debes scire q̄ ventris solo a superioribꝰ trahit ⁊ ab inferioribꝰ eradicat. Duabus ergo attractionibus est apta ꝓueniēti ⁊ diuerse: q̄ ēt post materiē q̄ getē est ꝓueniēs. Cū ergo mãe fuerint a supioribus ad diuersū trahet eas: ⁊ ipsas etiaꝫ eradicabit a locis vbi sunt: vomitu ꝫo fit attractio ⁊ eradicatio ecõuerso. Minutionis p̄terea dispositio diuersificaꝫ ꝑm loca' q bus sanguis accipitur sicut sciuisti.

¶ Hic annectit quosdam canones incidentes de ꝓprietate eũonum rõne locoꝝ: per que fiunt: ⁊ duos ponit canones: vnũ qui respicit eũonem factã cum farmaco: ⁊ vnũ qui respicit eũonem factam cum flobothomia. scda ibi. (Minutionis preterea dispositio.) Questio. xxiiij.

Circa primã p̄tē aliq̄s dicet qũo dic̄: q̄ vētris solutio trahit a supioribꝰ: ⁊ eradicat ab inferioribꝰ: q̄m ēt vētris solutio eradicat a supioribꝰ: q⁹ nõ ē dum: q̄ sunt aliq̄ mẽt vētrē soluẽtes: q̄ eũant mãm ꝓtētã i supioribꝰ.

¶ Dõm: q̄ ista duo noia attractio ⁊ eradicatio p̄nt dupr accipi. s. cõiter ⁊ ꝑticõiter qdē vt dicaꝫ attractio quacũ q̄ attrahit siue a lõginqs: siue a ꝓpinqs. Et dicaꝫ eradicatio cõiter q̄ñcũq̄ eũaꝫ aliqd de sua radice: ⁊ si isto mõ accipiant solutio vētris eradicat a supioribꝰ ⁊ ab inferiori bꝰ: ⁊ attrahit ēt a supioribꝰ ⁊ ab inferioribꝰ. Et sil'r ēt vomitꝰ alio mõ accipiuntur ꝓprie: ⁊ isto modo attractio dicitur quando fit euacuatio per hoc: q̄ materia primo attrahitur ad locum: per quem debet euacuari: ⁊ ideo non fit cum motu ipsius a longinquis. Et eradicatio dicitur quando fit euacuatio absq̄ motu attractionis: q⁹ ibi solus actus eũonis intercidit: ⁊ hoc est p̄imũ cum eũo fit per propinqua: ⁊ hoc mõ: q⁹ solutio ventris immediate euacuat ab inferioribus sicut a propinquis: a superiori bus vero sicut a longinquis: q⁹ medicina primo inanit membra inferiora: ⁊ illa inanita attrahunt a suis vicinis: ⁊ illa ab alijs quousq̄ fiat attractio a superioribus: solutio ventris dicitur trahere a superioribus ⁊ eradicare ab inferioribus: ⁊ vomitus ⁊ econuerso: ⁊ sicut intelligit Auicẽ. primo vero modo obijcitur.

¶ Circa secundam partem intelligendum: q̄ per illa verba vult Aui. q̄ simili modo diuersificatur euacuatio facta cum flõmia in attrahendo: ⁊ in eradicando ꝑm loca in quibus fit: verbi gr̃a: q⁹ cephalica eradicat plus de ptibꝰ supioribꝰ: ⁊ ab alijs dꝫ magis attrahere. Sꝫ sapbena pedis attrahit magis a supioribꝰ q̄ eũat ab inferioribꝰ.

¶ Deinde cũ dicit.

¶ Minus ita q̄ cunctis hoibus eũatione dignus est ille cuius cibus bonus fuerit ⁊ digestio bona. In regionibus quoq̄ calidis morãtes eũationes parum indigent.

¶ Hic ponit duos canones de q̄ntitate eũonis ratiõe eoꝝ que non principaliter indicant: sed dicuntur coindicare: nã modus regiminis: ⁊ complexio calida regionis non idicãt sup q̄ntitatẽ eũonis: nisi iq̄ntũ idicãt aut sup dispõnẽ ⁊tutis: aut sup dispõnẽ q̄ntitatꝫ hũoris: ⁊ lꝫ exp̄mat tm̄ de duobꝰ: tm̄ p̄ ꝫ dat itelligere oia alia q̄ sili mõ coidicãt.

¶ Scõm canonẽ ponit ibi in regionibus q̄q̄ calidis ⁊c. satis ẽ plane: q⁹ dicit: ⁊ tenor ēt verboꝝ eius.

¶ De regulis cõibus vomitiui ⁊ solutioni vētris: ⁊ qual'r trahit id quod vētrẽ soluit ⁊ vomere facit. Cap. iiij.

Oportet vt illius cibus cuius soluẽdus est venter aut vomitus ꝓuocãdus ꝓtiatur vt q⁹ ei in vna die sufficiebat multis comedat vicibus: ⁊ vt sint cibi diuersi ⁊ potus etiam diuersi. Ex hac nãq̄ dispositione accidit stomaco vt expellere desideret q⁹ est in eo supius aut inferius. Ex cibo aũt nõ diuerso neq̄ super alium cibum ingrediente stomacus est auarus: ⁊ ipsum forti continet retentione: ⁊ ꝓprie si fuerit eius q̄ti tas parua. Mollem vero habens ventrem nihil ex hoc facere debet. Lectio. j.

¶ Supius determinauit Aui. canões vniuersales in euacuationibus non descendendo ad genera ⁊ species euacuationum. In parte ista determinat canones in euacuationibus descendendo ad diuersos modos euacuationiꝫ ⁊ duo facit q⁹ primo determinat canones in euacuationibus: que fiunt per vias productas a natura: secũdo determinat canones in eũonibus: q̄ fiunt per vias productas ab arte. 2ª ibi (flõmia est eũo vniuersalis.) prima in duas. ꝑmo determinat canones in eũone: q̄ fit per vias latas ⁊ a medicinis peruenientibus interius. scdo determinat canones in eũone: q̄ fit per poros cutis: ⁊ a medicinis exteriꝰ applicatꝫ. 2ª ibi (epithimata sũt ex medicis bonis.) ꝑ in duas. q⁹ ꝑ õterminat canões i eũone: q̄ fit ꝑ medicinas iniectas ex pte supiori ꝑ os. 2° õterminat canones i eũone: q̄ fit ꝑ medicias iniectas ex pte inferiori ꝑ cliste. 2ª ibi (enema est medicamẽ nobile.) ꝑ in duas ꝑ. õterminat canones cões euacuationis. que fit cum farmaco solutiuo vētris ⁊ cũ farmaco vomitiuo. scdo determiat canones ꝓprios in vnaq̄q illaꝝ eũonũ. 2ª ibi. (Jã in p̄cedenti ꝑmone oñdim.) Pria in duas: q⁹ eũo fcã cũ farmaco solutiuo ⁊ cũ farmaco vomitiuo in gñe cõicãt in duob. ꝑ q̄dē in eũone inq̄ntũ in vtraq̄ dꝫ eũari hũoꝝ peccãs. scdo cõicãt i rõe eiꝰ: cũ q̄ fit eũo: q̄m vtraq̄ fit cũ aliq̄: q⁹ eũat eligẽdo. Et lõ in isto caꝑ duo facit. ꝑ determinat canones cões vtriq̄ eũoni rõne ipsiꝰ eũonis. scdo oñdit modũ ꝑm quẽ farmacũ solutiuũ ⁊ vomitiuum eũant. 2ª ibi (scito q̄ medicina vētris solutiua.) Et ista duo ꝓponit se dicere: i rubrica ꝑ nõ hꝫ ordinẽ aliũ: nisi q̄ in tot ptes didit quot canones ⁊ regulas ponit circa illõ. dicemus g̃ q̄ in ꝑ. §. Aui. ponit canonẽ: in quo oñdit quo regimine dꝫ regi ille: q dꝫ eũari ꝑ fluxũ vētris: aut vomitũ. Qõ. j.

Sed dubitatur de mõ regiminis: q⁹ Aui. ponit obseruari in illo in q̄ fluxꝰ vētris dꝫ ꝓuocari ⁊ vomitꝰ: ponit. n. q̄ ipe dꝫ comedere multis vicibꝰ in die: ⁊ assumẽ cibos diuersos nũc ãt ḃ regimen nõ vī ꝓueniẽs. ꝑm. n. vī eẽ ꝫ oẽs cõiter operantes: nã cõiter oẽs p̄cipiũt illis: q debẽt purgari: q̄ paꝫ comedãt: ⁊ cibaria bona ⁊ facile digestibilia.

¶ Jtẽ ḃ vī ꝓfirmari aucitate Joã. damasce. in affoꝝ. suis: dicit. n. q̄ purgãdi sunt prius tenẽdi cũ abstinẽtia.

¶ Jtẽ ḃ apparet rõne: q⁹ nullũ regimẽ ꝓpetit añ assũptionẽ farmaci: q⁹ superfluitates mꝫltiplicat: ⁊ oppilatiões auget: sꝫ ḃ regimẽ est hꝫ g̃ ⁊c. maioꝝ appet: q⁹ farmacũ daꝫ cã miorãdi supfluitatẽ ⁊ dꝫ ẽt añ assũptionẽ ipiꝰ vias eẽ aptas: vt dicet infra: mior õclarabiꝫ: nã ḃ cibaria cũ sint mꝫlta ⁊ diũsa rõe amboꝝ ñ digerent: ⁊ ex ḃ q̄ ñ digerent superfluitates mꝫltiplicabũt idigestas ⁊ crudas: q̄ oppꝫones augebũt.

¶ Jtẽ nullũ regimẽ distrahẽs näꝫ a digõne mãe eũande ꝓpetit añ assũptionẽ farmaci: q⁹ dꝫ mãꝫ añ eiꝰ eũonẽ eẽ digestam: vt dicet infra: sꝫ ḃ regimẽ ẽ hꝫ: q⁹ distrahit näꝫ a digõe mãe: cũ appeat ipaꝫ occupari circa digõnẽ cibo ꝝ mꝫltoꝝ ⁊ diũsorũ.

¶ D. Spãl'r argꝫ vnũq̄dq̄ istoꝝ: dic. n. ꝑ: q⁹ dꝫ ipm cõedere multis vicibꝰ in die. Sed ꝫ: q⁹ superius in 3ª sen in caꝑ de regimine eius quod comeditur habitum est: q⁹ nihil est deterius q̄ꝫ indigestũ supindigestũ mittere: sed si nos sic partiamur cibũ accidet hoc. quare ⁊c.

¶ Jterũ ēt in eodẽ caꝑ vituꝑauit accipe sil' diuersa cibaria.

¶ Dõm

ad ℏ:ꝙ iſtō regimē ē obſeruādū añ aſſūptionē farmaci: ⁊ rō h⁹ eſt:qz illō:qō ꝓparat ad facilē purgationē cū farmaco oꝛ ꝓmitti añ aſſūptionē farmaci:qm̄ tūc purgatio fiet ſine pena ⁊ laboꝛe:ſz hoc regimē eſt hꝯ. Et rō h⁹ eſt: qz ꝓparat mēbꝛa expulſiōis ad actū expulſiōis: nā ſicut dicit Aui.in līa ex tali diſpōne regimis accidit ſtōmt non ſit auarus in retētione cibi ꝓp multā q̄ztitatē ⁊ diuerſita/ tē ciboꝝ:q̄ igrediunt in ipm:ſed ꝓp q̄m faſtidioſam repletionē affectat expellere ꝓtētū i ipſo aut ſupius:aut iferi⁹ ꝓp qō ex iſto icitat act⁹ expulſiōis i iſto:ex hoc autez accidit poſtea vt facilis fiat expulſio a farmaco aut ꝑ ſupi⁹ aut ꝑ iferi⁹:cū actus farmaci ab actu expulſionis nāe iuuef:vt declarabit poſtea. ¶ Sꝛ aduertēdū:qz iſtud regimen dꝛ eſſe ꝓparatiuū ꝓparatio:q̄ fit añ ſumptionē farmaci eſt multiplex:quedā eſt:q̄ fit rōne hūoꝛis:q eūatur quā ꝓparationē faciūt ſubtiliātia:aut icidētia:aut igroſſantia ⁊ apientia viaꝰ ⁊ cānales:⁊ de iſta ꝓparatione nō loqt hic:ſz ifra:alia ē ꝓparatio:q̄ fit rōne partis:ꝑ quam dꝛ fieri eūo:⁊ hec ꝓparatio aliqñ fit ꝑ aliq̄:q̄ hñt aliq̄z virtutē medicinalē:ſic ꝑ ea:q̄ hñt aliq̄ mō lubꝛicare:aut vomitū ꝓuocare:de ꝓparatiōe qdē:q̄ fit ꝑ dietā loqtur hic: de ꝑ⁹ aūt aliqd tāget ifra. Eſt aūt dꝛia inter ꝓparationē q̄ fit rōne hūoꝛis:q purgat:⁊ iter ꝓparationē:q̄ fit rōne pꝛtis:ꝑ quā dꝛ fieri expulſio in duob⁹.ꝑ qdē:qz ꝓparatio:q̄ fit rōne humoꝛis ꝓuenit oī coꝛpi qōcūq̄z fit illō:eo ꝙ hec ꝓparatio ꝓſeruat a nocumētis:q̄ accidūt q̄ñ hūoꝛ eſt difficilis eūonis.ſz ſcōa ꝓparatio nō ꝓuenit in quolz coꝛpe: ſed ſolū in his:q hñt diſpōnē vētris nō habilē ad vomitū:aut ad ſeceſſuz. Jn illis ℵo:q hñt vētrē ꝓparatum ad hec:nō opꝛ talē ꝓparationē facere:qz ſi faceremus in eis timoꝛ eēt ne ſupflue eūo augereſ:⁊ ꝓpea dixit Aui.in lꝛa (mollē ℵo hñs vētrē nihil ex ℔ facere dꝛ.)ſcōo differunt in alio:q̄m̄ ꝓparatio hūoꝛis:q euacuaſ dꝛ fieri ꝑ multuz tꝑs añq̄z farmacū offeraſ:ſed ꝓparatio q̄ fit rōne ptis: ꝑ quā fit eūo dꝛ fieri tꝑe modico añ aſſūptionez farmaci ⁊ nō tꝑe multo:q̄m̄ ex tꝑe multo vſus eius poſſet poſtea cō ſequi ſupflua eūoꝛ:aut ēt poſſet ꝓſequi ex tali mō regimis multiplicatio nimia ſupfluitatū crudaꝝ:vt ℊ hec non accidāt:idcirco modico tꝑe dꝛ iſtō regimē obſeruari. Et ex his facile eſt oba ſoluere:nā cōiter operātes: ⁊ Joan. Damaſce.p̄cipiūt:ꝙ abſtinētia fit.ſ.tꝑe multo añ aſſumptionē farmaci:in quo tꝑe exhibētur ea q̄ digerunt: ſed iſte p̄cipit iſtud regimē debere fieri modico tꝑe añ. Alia aūt argumēta ꝓbarēt veꝝ ſi hoc regimen multo tꝑe obſeruareſ:ſed qz modico tēpoꝛe obſeruaſ:idcirco nō facit nocumentum:de quo ſit curandum:ſed potius iuuat inq̄ztum ꝓparat:ſicut dictum eſt. ¶ Deinde cum dicit.

Prepaꝛatio ante aſſūptionem farmaci mꝛtipler.

¶ Et ſcias ꝙ vomit⁹ ⁊ vētris ſolutio:⁊ que eis aſſimilant nō attinēt ei q̄ bono vtitur regimīe q̄ñ ille qui bene regit nō indiget:niſi eo qō ſit iſtis leuius:⁊ fortaſſe excuſabunt ea exercitiuz ⁊ fricatio ⁊ balneū. Amplius ſi eius coꝛpus repletū fuerit pꝛīmū talis repletiōis:q̄lis eſt ipſius:erit ex eo:q ℏumoꝛū melioꝛ eſt.ſ.ex ſanguine. Minutio igit eſt illud:qō ad ipm mūdificandū erit neč̄arium:⁊ non ventris ſolutio.

¶ Jn hoc.§.ponit canonē in quo oſtendit:q̄ ſunt coꝛpa:q̄ nō ſunt apta ſoꝛi vētris ⁊ vomitui. ¶ Circa qō intelligēdū:ꝙ coꝛp⁹:qō vtit bono regimine ipſe appellat nō ſolū illud coꝛp⁹:cui ꝓueniēs regimē adminiſtraſ ſm ꝙ ſibi debeſ:ſed appellat illō coꝛp⁹:cui ꝓuenit regimē q̄ztū ad cibaria laudabilia iter oīa coꝛpa:tale aūt coꝛp⁹ eſt coꝛp⁹ eucratū ⁊ ſanatiuū:nā coꝛpib⁹ diſcretis nō ꝓueniūt ea q̄ ſunt ſimpl'r laudabilia cū ſibi ꝓueniāt ea:q̄ ſunt diſcraſia

ſed coꝛpi eucrato:ſanatiuo:qz ꝓueniūt ea q̄ ſunt eucrata: idcirco dꝛ ei ꝓuenire optimū regimē: nunc aūt tali coꝛpi q̄ñ vtiť bono regimine ſiqdē iſtud regimē fit ꝓueniēs in q̄ztō ⁊ q̄li nō ꝓuenit eūo cū farmaco aliquo:nā ad expulſionē ſupfluitatū:q̄ fiūt ex nutrimēto ſufficiūt fricatio ⁊ exercitiū ⁊ ſiťa:nō autē eſt cōueniēs medicina ꝑ ſupfluā alterationē quā facit:vñ ſupꝛa in 3ª fen.cap̄ō exercitio dixit:ꝙ medicina purgat ⁊ iueterat:⁊ iō Ypocras ēt dixit: ꝙ ſana bītes coꝛpa farmacijs exſoluunť. Et Gal.1°de regi.ſani.dixit:ꝙ ſanatiue artis nō eſt cognoſcere motus q̄ a farmacis: ſi aūt ꝓtingat: ꝙ iſtud coꝛpus vtatur bono regimine:ꝙ fit ꝓueniens in quali:nō tñ in q̄ztō: tūc qz ex tali regimine nō accidit niſi multiplicatio ſanguinis: qz multiplicatio alioꝝ humoꝝ non fit niſi ex diſcraſia: aut calida:aut frigida:cū eūo maſſe ſanguinee nō fiat cū farmacis:ſed cū flōmia:vt declarabitur poſtea:idcirco eūo que conuenit tali repletioni non eſt ventris ſolutio aut vomitus:ſed flobothomia. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Cū aūt minutio neč̄aria fuerit ⁊ ventris ſolutio ex aliquo qō ſit vt elleboꝛus ⁊ violente medicine: a minutione incipere debes: q̄m̄ hoc eſt ex p̄ceptis ℍip.in li.epidimiaꝝ:⁊ ℏic eſt veritas. Et ſimiliter ſi ℏumoꝛes fuerint flegmatici cum ſanguine mixti. Qꝛ ſi viſcoſi ⁊ frigidi fuerint fortaſſe minutio groſſitudinez ⁊ viſcoſitatem eis augmentabit. Jncipiendum ergo erit a ſolutione ventris:⁊ ad ſummū ſi ℏūoꝛes fuerint equales p̄mitte minutionē:⁊ ſi poſtea ſuperabundauerint euacua. Qꝛ ſi equales non fuerint in pꝛimis ſupabundantem euacua ℏumoꝛem donec equetur:poſtea minue.

¶ Hic ponit canonē in quo oñdit q̄ñ neceſſitas eſt farmacie ſolutiue vētris ⁊ flōmie ⁊ oꝛdo adminiſtrationis vtrorūq̄z. Et diuidit hec in tres.qz ꝑ facit qō dcm̄ eſt.2° qz circa hoc aliqñ ꝓtingit errare dat canones coꝛrectiuos eroꝝ.3°docet vnū illoꝝ erroꝝ per ſigna cognoſcere.2ªibi (Et ei q ante minutionē p̄miſerit.)3ªibi(multotiens pꝛeterea ex hauſtu medicine.)pꝛima in duas: qz pꝛimo oſtēdit quoſdā caſus ſpāles:in qbus flōmia eſt neceſſaria añ farmaciā:⁊ in qbuſ farmacia eſt neč̄ia ante flobothomiā ſcōo in generali oſtendit in quibus caſibus dꝛ p̄mitti flōmia:⁊ in qb⁹ farmacia.2ªibi(⁊ ad ſummū ſi humoꝛes.) ¶ Ad intell'm aūt eoꝝ:q̄ dñr in his paragraphis cadit qō triplex: pꝛima eſt ſuppoſito ꝙ ſit neceſſitas flōmie ⁊ farmacie:ꝙ iſtoꝝ debeat p̄mitti.2ªqz Auicen. non ponit eſſe caderet qō de oꝛdine farmaci vomitiui ad flōmiam q̄ñ eēt neceſſitas vtriuſq̄z.3ªcaderet de oꝛdine farmaci vomitiui ad ſolutiuum q̄ñ eſſet neceſſitas vtriuſq̄z:ſed qz de iſtis duabus vltimis dicetur in cap̄ de vomitu. Qō. ij.

Jdcirco ſoluz queref de pꝛima. Et arguet aliquis ad hāc qōnē:ꝙ q̄ñ eſt neceſſitas vtriuſq̄z ſemp dꝛ flōmia p̄mitti:qz illa eūo:q̄ eſt vtīs reſpectu alterius dꝛ p̄mitti illi:ſed flōmia eſt hꝯ reſpectu farmacie ℊ ꝛč̄.maioꝛ apparet:qz vt'es eūones ſemp ſunt p̄mittende particularibus:ſicut Meſue dicit i ſuo lib.de appꝛopꝛiatis:in cap̄ de curatione ſode ſermōe vti. minoꝛ apparet:qz flōmia eſt vtīs eūo:q̄ multitudinē eūat:ſicut dꝛ infra:farmacia aūt eūat appꝛopꝛiate aliquē humoꝛem cuz euacuet eligendo:ſicut ēt dcm̄ eſt ſupꝛa. ¶ Ꝺ. Hoc vꝛ manifeſte velle Aui.3°cañ.cap̄. de canonibus curationum egritudinum capitis. dicit.n. tale v̄bū. Et ſi alij etiā humoꝛes oñenť in ſanguine:tñ ab ea ēt incipimus: q̄m̄ flōmia eſt cōiz būoꝝ eūo. ¶ Ꝺ. Q̄ñ duo remedia ꝓueniunt

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

fit in alīq egritudine canō est:qō incipiēdū ē a securiori ꝛ faciliori:vt habitū ē supra in p̄ ca°.§. illo.ꝛ dicem⁹:ꝙ in egritudinib⁹ ꝛc̄.sed flōmia ē securi⁹ medicamē q̄z farmacia:vt dī i cōmē.scdi regi.acu.sup illo passu(porro si passio sub dyafragmate ꝛc̄.)q̄re flōmia dꝫ p̄mitti farmacie. ¶D.Q̄n aliq̄ due eūones fic adiuicē cōparent:ꝙ vna efficit pfa iuuamēta q̄z alia illa dꝫ p̄mitti:qꝛ est cōiori:ꝛ qꝛ medic⁹ nō dꝫ differre in auxiliādo aūcte Mesue dicētis: tu q curā corpis geris auxiliari ne differas ꝛc̄.sed flōmia efficit pfa iuuamēta q̄z farmacia:qm̄ ipsa debet repletioni in q̄zto:ꝛ repletiōi in q̄li:farmacia aūt solū debet repletiōi in q̄li:sicut satis ex supradictis appere pōt. q̄ flōmia sp dꝫ p̄mitti farmacie. ¶In oppo'' est Aui.q ponit:ꝙ aliq̄ farmacia dꝫ p̄mitti flōmie. ¶Dōm ad cui⁹ vitatē pfecte sciēdā est notādū:ꝙ flōmia ꝛ farmacia pñt adiuicem duplr ꝓparari:vno mō rōne mäeꝝ auxilioꝝ:cū qb⁹ fiūt. alio° pñt ꝓpari rōne dispōnū corpis:qb⁹ debēt eūones facte p ipsa.si p mō cōparent:dico ꝙ vsus farmacie aliq̄ p̄cedit flōmiā:qm̄ est necitas vtriusq̄:aliq̄ vo flōmia p̄cedit vsuꝫ farmacie:qm̄.n.necessitas est farmacoꝝ debiliū: q̄ leniūt ꝛ lubrificāt vētrē:tūc talia farmaca debēt p̄mitti flōmie. Et rō hui⁹ est duplex:vna est:qꝛ ista sunt leuiora auxilia:a leuioꝛib⁹ aūt est ichoādū:cū ergo iste farmacie sint auxiliū leuius:idcirco debēt p̄mitti.scda cā est:qꝛ tales farmacie debent cā abstergendi hūiditates corruptas:q̄ sunt in vijs ductuū:nūc aūt añq̄z fiat flōmia opꝫ tales hūiditates mūdificare vt vene inanite ipsas nō attrahāt:ꝛ iō infra in cap̄ de flōmia p̄cipiet ꝙ qn̄ vēter ē stiptic⁹ pus lenificet cū clisteri:aut cū aliq̄ farmaco leniti uo:sꝫ qm̄ est necessitas flōmie ꝛ fortis farmacie q̄lis est elleboꝛus:tūc vsus flōmie dꝫ p̄cedere vsuꝫ taliū farmacoꝝ pp duplicē cāz:filr vna cā est:qꝛ flōmia est leui⁹ auxiliuꝫ re'' ipsoꝝ:a leuioꝛib⁹ aūt ichoādū:sicut dcm̄ est. ¶Scda cā est:qꝛ flōmia p̄missa ꝓhibet ne accidat ex forti cōmotione quā faceret farmacū forte ebullitio ꝛ supcalefactio in sanguine:pp quā posset fieri putrefactio in ipso. Et ꝟ insinuat Aui.in p̄.§.cū dicit.cū aūt minutio necessaria fuerit ꝛ vētris solutio ꝛc̄.nā p illud:qō dicit:ꝙ qn̄ necessitas est fortis farmacie ꝛ flōmie:ꝙ dꝫ p̄mitti flōmia dat itelligere p oppositū:ꝙ si ē necessitas flōmie ꝛ debilis farmaci dꝫ farmacia p̄mitti:hoc aūt ꝙ dicit Aui. ꝙ istud est ex p̄ceptis ꝟpo.in lib.epi'', cū nō iueniat in eoꝛ:quē hēmus signāt aut ꝙ liber quē hēmus nō est cōpletus:aut ꝙ non est suus. Si aūt farmacia.ꝛ flōmia cōparent rōne dispōnū corpis qb⁹ debētur:tūc ista pñt duplici intētiōe fieri: aut.n.fiūt gr̄a minoratiōis mäe:vel gr̄a diuersiōis mäe a pte aliq̄ patiēte:aut fiūt gr̄a eradicatiōis mäe iā ꝓtēte in venis:vel in mēbro aliquo. si qdē fiāt gr̄a minorationis mäe:tūc in quocūq̄z casu dꝫ flōmia p̄mitti. Et iō qꝛ regula ē in talibus:ꝙ q̄zto eūo ē cōioꝛ tāto magis dꝫ p̄mitti: nūc aūt flōmia sic facta est eūo cōioꝛ:qꝛ est cōis humoꝝ eūo. q̄re ipsa vt sic farmacie sp dꝫ p̄mitti. Silr ēt si fiant gr̄a diuersiōis flōmia dꝫ p̄mitti:tū qꝛ est cōioꝛ eūo:tū qꝛ citi⁹ diuertit q̄z farmacia. Et ad istā intētionē dicit Aui. ꝫ.cañ.illud vbū:qō allegatū est supra.(Et si alij hūores dñent in sanguine:tñ ab ea icipimus:qm̄ flōmia est cōis humoꝝ eūo.) Si aūt flōmia ꝛ farmacia fiāt gr̄a eradicationis mäe:sic isto mō eūo facta cū flōmia ꝛ farmacia cōsiderant:vt sunt q̄dā eūones appropriate humori cōtento in mēbro:ꝛ p tāto tūc opꝫ distinguere:qꝛ aut hūores gr̄a quoꝝ fit farmacia non sunt mixti cum sanguine:aut sunt mixti cuꝫ sanguine:si quidē non sint mixti cū sanguine:aut sunt in locis ꝓpinquis eūoni:q medicina lenificatiua educunt:aut sunt in locis valde remotis:vñ exigit medicina valde fortis ad eductionē ipsoꝝ:si qdē sint in primis locis:tūc vsus farmacie dꝫ p̄cedere:si aūt sunt in locis scdis:tūc vsus flōmie dꝫ p̄cedere. Et istoꝝ rō satis est nota ex dictis. Si aūt isti hūores sint mixti cū sanguie in venis:tūc aut isti humores nō sunt multū recedētes a nā sanguis:aut sunt multū recedētes a nā ipsi⁹:si nō multū recedāt:tūc vsus flōmie dꝫ p̄mitti:ꝛ hoc iō:qꝛ flōmia eūat sanguinē:ꝛ ēt humores illos:q nō multū recedūt a nā sanguinis. Et hoc insinuauit Auicē.in.§. illo. Et silr si hū ores fuerint flegmatici cum sanguine mixti ꝛc̄. Et sicut dicit de flaticis:ita ēt opꝫ supponere de collericis: si aūt multū recedant a nā sanguinis: tunc vsus farmacie dꝫ p̄mitti ꝛ non flōmie:ꝛ ꝟ iō:qꝛ si flōmia p̄mittat ꝛ hūores sint flatici flōmia p̄missa eēt cā augmētationis cruditatis in eis:si autē eēnt colerici flōmia eēt causa augmēti ebullitionis ꝛ furie in eis. Et iō dī infra in cap̄ de flōmia ꝙ sūmopere tibi cauene egrō ad vnā duaꝝ rez pducas ad hūoꝝ collericoꝝ ebullitionē:ꝛ fridoꝝ cruditatē.huic ēt silr dicit Ga.4°de regimie sanitatis.ꝙ in his hūoribus q paꝝ distant a sanguine:audacter vti flōmia opꝫ:in his vo q plus:cū reuerētia:in his vo q plm:nequaq̄z. Et ꝟ mēbrū distinctiōis insinuauit Auic̄.in.§.illo.ꝙ si viscosi ꝛ frigidi fuerit ꝛc̄.ꝛ opꝫ supplere:ꝙ silr si fuerint vehemēter collerici:icipiēduꝫ est a solutiōe vētris: qꝛ silis est rō de vtriusq̄:sicut apparet ex dictis. Et ex his apparet veritas qōnis ꝛ solo ad obiecta. ¶Deinde cum dicit.

¶ Et ei q ante minutionē p̄miserat medicinam cū minutionez p̄mittere dēbat: postponat minutionem diebus paucis:ꝛ cui paruuꝫ itercesserit spaciuꝫ ex quo minutus fuit ꝛ eūone idiget medicinam sumere est ei conuenientius.

¶ Hic ponit canones correctiuos erroꝝ. Et primo ponit vnum canonē correctiuuꝫ erroꝛis:q iā accidit. Secundo ponit aliuꝫ correctiuum alteriꝰ:q posset accidere.scda ibi.(Et cui paruū interceserit spaciuꝫ.) ¶Circa p̄mum canonē intelligēduꝫ:ꝙ cā quare qn̄ accidit erroꝛ ex hoc ꝙ premissa est farmacia in illo in quo deberet premitti flōmia:dꝫ postea postponere flōmiam post aliquos dies est pp duo.p̄mo vt non ꝓiungant duo motus vehementes:qm̄ nā ipsos non tolerat.scdo qꝛ in tali in quo p̄missa est farmacia qn̄ debebat p̄mitti flōmia:accidit ebullitio ꝛ cōmotio in sanguine ex cōmotione facta a farmaco ꝛ qꝛ flōmia adhuc motum facit in humoꝛib⁹:ideo vt nō accidat vehemens motus ꝛ furia in hūoribus dꝫ postponi flobothomia:sꝫ dꝫ postponi diebus paucis adhuc vt nō accidat passio ex humoꝛe q minui debebat. ¶Circa 2^m^ canonē est intelligēduꝫ:ꝙ ille in quo p̄cessit flōmia pōt eūone indigere duplici de cā: aut qꝛ alius humoꝛ a sanguine multiplicetur in ipō:ꝛ tunc cuꝫ ille humoꝛ euacuef p farmacū ꝛ non per flōmiā:manifestum est:ꝙ tali medicinā sumere est conuenientius. Et de hoc casu,principaliter nō intelligit Auic̄.lꝫ ꝛ sibi possit adaptari dictum ipsius:aut pōt indigere eūone pp aliq̄ accñs sibi aduenies ab extrinseco:sicut pp casum ꝛ percussionem:qꝛ in tali necessaria est eūo:vt apparebit infra:ꝛ dato ꝙ nō fit coꝛporis plectoria:ꝛ in tali quidem necessaria est eūo ꝛ cuꝫ flōmia ꝛ cum farmaco gr̄a diuersionis humoris:maxime autem est nēcia eūo cum flōmia:qꝛ talis eūo maxime est diuertēs:modo in tali casu vult dicere Auic̄. ꝙ lꝫ isti homini esset nēcia eūo cum flōmia gr̄a accñtis:ꝙ sibi superuenit:tñ si paruuꝫ est tp̄s in quo iste homo fuit minutus ꝛ flobothomatus:vt in isto non accidat superfluus eūo sanguinis: ꝛ prostratio in virtute loco flobothomie ad distractionem humoris vtimur eūone cum farmaco: ꝛ in hoc casu precipue intelligit Auic̄.ꝙ eūo cum farmaco a flōmia excusat. ¶Deinde cum dicit.

¶ Multotiēs p̄terea ex hausti medicine ille q minui debebat puenit ad febrem ꝛ ad estuatio

nem. Et si ex eis q̄ quiescere faciunt nō quieue
rit: scias q̄ minutioni premittere debebat.

¶ Hic docet vnū p̄dictoꝝ errorꝝ p signa cognoscere: puta qñ
nō seruat ꝯuenies ordo iter flōmiā z farmaciā: vt. s. qz p̄/
mittat farmacia cū tñ flōmia deberet p̄mitti. suppositā g̈
necessitate vtriusq; duo ponit sig'': q̄ oñdūt medicū erras/
se cū farmaciā p̄misit in illo: in q̄ debebat flōmia p̄mitti.
Et vnū sig̃ ē aduēt⁹ febris z estuatiōis: qm̄ qñ farmacia
p̄mittit sanguie abūdāte pp cōmotionē farmaci z calīta
tē ipsi⁹ accidit facil'r inflāmatio in sanguie: q̄ pp abūdan
tiā ei⁹ ē parat⁹ facil'r iflāmari: ad q̄ ꝯsequit febris. ¶ Se
cūdū sig̃ ē: qz febris estuatio illa nō sedat ex eis: q̄ ꝯsue/
uerūt ipsaz sedare qñ post farmacū accidit. Juxta q̄ intel
lige: q̄ iflāmatio z febris multotiēs ꝯsequunt post assū/
ptionē farmaci ēt recte administrati: z hoc iō qz ex motu
z caliditate ipsi⁹ accidit plerūq; inflāmatio in spiritibus:
ad quā ꝯsequit febris effimera: z ista inflāmatio facil'r re/
mouet cū reb⁹ alterātibus: sic ē aq̄ ordei z sīla: qz faci/
lē caliditatē aspicit remouēt cū sit facile alterabilis. Si
g̈ talis iflāmatio febris nō sedet ex talib⁹: tūc sig̃ est: q̄
talis calefactio z ebullitio nō fit in spū solo: sed fit in hūo
re sanguineo: q pp abūdātiā ipsi⁹ est parat⁹ inflāmari: z
hec q̄dē inflāmatio: qz facta est in re: q̄ nō sic faciliter al/
teraf nō sic leuiter recedit vt in prima: z qz hec inflāma/
tio ēt ab hūore dependet: idcirco ipsa remouet p ēuationē
illi⁹ hūoris: z ppea ħ est signū: q̄ ille humor sanguineus
prius euacuari debebat q̄z materia offerri: vt nō accide
ret inflāmatio in eo: z qz talis humor euacuatur per flo/
bothomiam: idcirco figñat: q̄ euacuatio per flōmiā talis
humoris debebat p̄mitti. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Nō omnes preterea eūones sunt necessarie
pp supfluitatē repletiōis: imo qñq; sunt neces
sarie pp egritudinis magnitudinem: z ꝓpter
replōnē ꝑm qualitatē z nō ꝑm quantitatem.

¶ In hoc. §. dat canonē in q̄ oñdit quot sunt ea: pp q̄ debe
tur eūo ipsis corpibus. ¶ Juxta quē canonē itelligēduz:
q̄ duo insinuāt eē in gñe illa: pp q̄ eūo debet corpibus. ꝑm
est repletio. scōm est magnitudo morbi: z qz repletio est
duplr. s. ꝑm q̄le: z ꝑm quātū: idcirco eūo debet aut pp re
plētionē ꝑm q̄le: aut pp repletionē ꝑm quātū. ¶ Et itelli
gēdū vlterius circa hoc: q̄ lz ꝑmo eius sit ꝓncipalr in ħ
ca⁹ de eūone facta cū farmaco: tñ ħ dcm̄: q̄ hic dr est cōe
ad oēm eūonē: siue ipsa fiat cū farmaco: siue cum flōmia.
¶ Scdo intelligendū pp verificationem eoꝝ: que hic di
cuntur: q̄ eūo z cum farmacia z cum flōmia debetur cor
poribus rōne repletionis ꝑm quātum z ꝑm quale: z hoc
est notum ex dictis prius. Questio. iij.

Sed questio est. vtꝝ eūo ꝺbeat corpi rōe ma
gnitudis morbi. z videbit
alicui q̄ nō: qz si magnitudo morbi indicaret sup eūonē: aut
idicaret iq̄ztū res nāl'r: aut iq̄ztū res nō nāl'r: aut iquātū res
ꝺ nām: nō ꝑ mō nec scdo: qz magnitudo morbi nō est res
nālis: nec nō nālis: nec ēt pōt idicare inq̄ztū est res ꝺ nām
qz res ꝺ nām idicat ꝺriū sibi debere offerri: nunc aūt ma
gnitudini nō ꝺriat eūo: imo eūo ꝺriat repletioni. g̈ inter
res p̄ter nām sola repletio est: q̄ idicat eūonē debere fie/
ri. ¶ D. Si magnitudo indicaret sup necessitatē eūonis
facte cū flōmia: aut facte cū farmacia nō idicat sup eūo/
nē cū flōmia: qz sunt multe egritudines magne: in qbus
nō ꝯuenit flōmia: vt in causone de colera pura: silr ēt sin/
copis est passio magna: z tñ in ea nō cōpetit flōmia: neq;
ēt idicat sup eūonē factā cū farmaco: qz alique sunt pas/
siones magne: in qbus nō ꝯuenit eūo cuz farmacia: vt in
sinocha inflatiua: silr ēt ethica est passio magna: z tñ ei
nulla eūo conuenit. ¶ Ad dissolutionem istius ambigui

tatis pfecte opz notare q̄tuor. Primū est: qd sit magnitu
do morbi. Scōm est ostēdere necessitatē administratiōis
flōmie z farmacie. Tertiuz est ex his oñdere: que z q̄lis
eūo cōpetat in morbis magnis. Quartuz est ex his ꝺclu
dere qūo magnitudo passionis sup eūonē idicet. ¶ Cir/
ca primuz notabile aduertēduz: q̄ magnitudo morbi ni
hil aliud est nisi intensio q̄dā in ipso morbo. Et ꝓpterea
Gal'. in p̄ de febribus: z in commento illius affor. s. q̄ cre
scunt pl'm hñt innatuz calorē. dicit q̄ magnitudo z par/
uitas ipropie attribuunt morbo: cum hec sint noia q̄ti
tatis: essentia aūt morbi potius vr in q̄litate ꝯsistere: in q̄
litate autē esse magnuz z puuz idē est q̄ eē intēsum z re/
missum: sicut dicere q̄ iste calor sit maior altero: aut mi/
nor idē est qd dicere: qd est intēsior aut remissior. g̈ silr di
cere aliquē morbuz eē magnuz vel paruuz idē est qd esse
intēsuz vel remissuz. magnitudo g̈ in morbo nihil aliud
esse vr: nisi intēsio quedā in morbo. Et qz morbus est ali
qd nocitiuuz z ledēs: sicut sanitas ē aliqd iuuatiuuz: vñ
ex lesione operationis imediate cognoscit essentia mor/
bi: idcirco magnitudo in morbo nō vr esse aliud: nisi q̄
ad morbū ꝯsequit magnū nocumētuz in actionibus. Et qz
ꝯseq magnuz nocumentuz ad morbuz nihil aliud est q̄z
ipsuz esse molestuz: hinc est: q̄ morbi magnitudo z mo/
lestia in eo sunt idem: z qz ad lesionem magnam z nocu
mentum magnum in operibus corporis est apta sequi
peremptio corporis: hinc est etiam: q̄ tales morbi dicti
sunt timorosi z dubij: alij vero morbi dici possunt esse se
curi. Nunc autem nocumentum grande in operationi/
bus corporis non potest sequi ad morbum: nisi tripl'r:
aut enim est ex parte substantie ipsius morbi cum sit val
de intensa: z hec quidem est remotio a dispositione natu
rali in qua consistit essentia morbi. verbi gratia. sicut est
febris valde intensa: z sicut est magna solutio continui:
aut hoc est ratione membri: in quo accidit: nam cuz que
dam sint membra in toto: que sunt principalia z nobilia
modica permutatione facta in actione istorum accidit in
toto corpore magnum nocumentum. Et propterea egri
tudo facta in tali membro ratione actiōis nobilis: z ma/
xime necessarie toti dicitur magna: sicut si apostema fie
ret in cerebro: aut vulnus: aut hoc est: qz decidit id quod
est regens corpus: vel membrum: z hoc est virtus dispē/
sans vel totum corpus: vel membrum: sicut isto modo
esset egritudo a qua accideret sincopis vel accidens ali
quod accideret esse timorosum z magnum: sicut isto mo
do egritudo alicuius partis a qua deijceretur virtus re
gens z gubernans illam partem dicitur magna z mole
sta: vt cancrena alicui⁹ partis: z ēt cācer. qz g̈ istis trib⁹
modis fit nocumētuz grāde in actionibus totius corpis
vel alicuius mēbri: hic est: q̄ egritudo dr magna tripl'r
sicut apparet 4° de ingenio sanitatis: z ēt in 7° vno mō dr
magna ꝑm dignitatem lese actionis: z hoc est: qz fuit in
mēbro nobili. alio modo dicitur magna in relatione ad
virtutem dispensantem corpus vel membrum: z hec
est egritudo a qua virtus deijcitur. tertio modo dicitur
magna ꝑm subaz proprie dispositionis. Et hinc est: q̄ qz
in passione: que est febris reperitur magnitudo omnib⁹
istis tribus modis: qm̄ ipsa est passio nobilis membri z
ipsa etiam corpus remouet multuz a dispōne nāli: in ipa
etiam multū virtus deijcitur: posita est a Gal'. 8. ō igenio
sanitatis esse morbum magnum: z inter alios dr morb⁹
maximus z molestus. Ex dictis ergo apparet p̄m quid ē
magnitudo z molestia in morbo: z etiā quot modis mor
bus dr esse magnus. ¶ Circa scōm notabile est aduertē
dum: q̄ cum flobotbomia z farmacia sint quedam cāe
curatiue large accipiendo curationem: illa aūt q̄ indicāt
directe virtutem cārum curatiuaꝝ sunt ea que sunt p̄ter
nām: q̄ idicatio in rōne ꝺrietatis fundat: vt dr 3° ō igenio

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ꝛ q̄ſi ꝑ totū ei⁹id:qđ idicabit nec̄itatē admiſtratiōis flō/
mie ꝛ farmacie erat aliqd ꝑter nām:in q̄ ꝓrietas reperit
ad flōmiā ꝛ farmaciā:cū aūt flōmia ꝛ farmacia ſint eūo
nes q̄dā:eūoni āt ꝓriet repletio:manifeſtū eſt ꝙ id: qđ ꝑ
idicat neceſſitatē admiſtratiōis eaꝫ eſt repletio:ſz aduer
tēdū ꝙ nō quecūqꝫ repletio idicat nec̄itatē admiſtratiōis
eaꝫ:ſz repletio q̄ ſubtrabi nō pōt ꝑ alia:q̄ ipſam diminu
ant:ſicut ꝑ abſtinētiā:ꝛ exercitiū:ꝛ ſiñā:talis.n. eſt illa:q̄
idicat neceſſitatē adminiſtrationis flōmie ꝛ farmacie: q̄
ſenſibilē ꝛ manifeſtā tollunt repletionē.ḡ eſt illud in gñe
extra nām qđ idicat neceſſitatē adminiſtratiōis hoꝫ au/
xilioꝫ:qd āt adhuc faciat magnitudo morbi dicetur po/
ſtea. ¶ Circa hoc vlteri⁹ aduertēdū:ꝙ ſz hec repletio ꝑ⁹
fit:qđ eūonē indicet:tñ nō ſp opz:ꝙ repletio adſit prius:
q̄ eūonē idicet:ſz hec repletio aut ipſa eſt p̄ſens:q̄ eūonē
idicat aut ipſa eſt parata fieri. Et qñ repletio qdē p̄ſens
eſt idicat eūonē debere fieri:q̄ auferat repletionē p̄ſentez
ꝛ tūc flōmia ꝛ farmacia fiūt gratia eradicādi: aut mino/
rādi illō:qđ eſt p̄ſens de repletione:qñ aūt ipſa nō eſt pre
ſens:ſed eſt parata fieri indicat vt eūo fiat:q̄ mām ipſam
diuertat a loco: ad quē parata eſt fluere ipſa repletio: ꝛ
tūc qdē flōmia ꝛ farmacia fiūt nō p̄ncipal'r gr̄a eūationiſ
ſed p̄ncipal'r gr̄a diſtractiōis apte:ꝛ ex dictis manifeſtū
ē,ꝙ flōmia ꝛ farmacia ſp debent alicui māe:i q̄ vl'e ē pec
catū p̄ns:vel eſt pctm̄ paratū fieri:ſi ḡ adeſſet mā in corpe
neqꝫ eēt ſuſpitio ꝺ aggregatiōe ipſi⁹ i corpe:tūc nullo mō
cōpeteret flōmia ꝛ farmacia:ꝛ ꝫ circa ſcōz. ¶ Circa ter/
tiū notabile:qđ eſt diſſolutio ambiguitatis p̄dicte ſciēdū
ꝙ paſſio magna eſt altero duoꝫ modoꝫ:nam quedaz eſt
magna:in qua conſequitur nocumentū totius: quedam
aūt eſt magna:in qua ſequitur nocumentū partis deter/
minate ꝛ ꝓprie:vt eſt vulnus magnū: vel apoſtema ma/
gnū:in primis quidē paſſionibus etiam diſtinctio cadit:
qꝛ aut ſunt māles:aut imāles:ſi ſint māles:tūc in talibuſ
eūo eſt cōpetēs. Sed qꝛ oīs eūatio q̄ fit gr̄a eradicatiōis
māe p̄ñter peccātis aut gr̄a minoratiōnis illius: tunc in
talibus ꝙpetit eūo illi⁹ būoris qđ eſt efficiēs tales paſſio
nes. Et qꝛ aliqñ eſt cāns tales paſſiōes pcm̄ ſanguis:ali
qñ ꝛo pcm̄ alteri⁹ būoris:ꝛ aliqñ vtriuſqꝫ:hic ꝙ i talib⁹
aliqñ cōpetit eūo cū farmaco ſolo:aliqñ ꝛo cū flōmia ſo
la:aliqñ ꝛo cū vtroqꝫ:in paſſionib⁹ aūt imālib⁹ nō eſt cō/
petēs ſicut ethica vel maraſmus. Ulterius intelligendū
ꝙ ſz in p̄nis eūatio indicet:tñ aliqñ eſt ꝙ nā ipſaꝫ p̄ficit
vñ tūc nō opz medicū vti:aliqñ aūt eſt ꝙ nō:ꝛ tūc nec̄iuz
eſt medico ſupplere defectum nature:vt etiam Sal'. inſi
nuat q̄rto de igenio ſanitatis in p̄allegato loco. ¶ Si āt
fit paſſio magna que inſeqtur nocumētū p̄tis determina
te:tūc ēt opz diſtiguere:qꝛ quedā ſunt māles:quedā ꝛo
in māles:ſi ſint māles: tunc eis cōpetit eūatio:ꝛ qꝛ tales
paſſiones ſunt magne:ꝛ cū hoc fiunt in aliq̄ p̄te determi
nata eūatio eis ꝙpetit rōne duoꝫ:tñ qꝛ ſunt māles ꝛ rō/
ne iſtius cōpetit eūo que mām illā euacuet:ꝛ talis eūo ꝺz
eſſe ꝑm ꝙ ꝓportionat būori peccāti:vñ ſi peccās ſit ſan/
guis cōpetit flōmia:ꝛ ēt cōpetit eis inq̄tū ſunt paſſiones
magne:ꝛ ita eūatio cōpetit eis rōne diuerſionis humorū
ꝛ talis qdē eūatio:qꝛ eſt re⁹ oīs humoris: cū q̄ ſz ſit apt⁹
fluere eſt eūatio:ꝛ ꝑ flōmiā ꝛ ꝑ farmaciā:ſi aūt ſint immā
les:tūc aut in ipſis eſt ſuſpitio de aggregatione māe vt ē
in vulnere magno ꝛ doloꝛe magno:ꝛ in talibus quidem
eūatio ꝙuenit rōe diſtractiōis:ꝛ dato ꝙ corpus ſit mūdū
ꝛ qꝛ talis ē ad diuerſionē.iō q̄libz eūatio ſibi ꝙuenit:aut
in ipſis nō eſt talis ſuſpitio:ꝛ tūc eūatio nō ꝙuenit. ¶ Sz
eſt vlterius aduertēdū:ꝙ cū flōmia maxie ſit apta eūatio
ad diuerſionē.tū qꝛ ſubito eūat tū qꝛ oēm humorē eūat:
tū qꝛ maxie eūat humorē q̄ eſt aptuſ fluere:ꝙ maxie ꝙue
niens eūatio ad ꝫ eſt eūatio ꝑ flōmiā. Et ꝓpea hoc in vul
nere magno in quo maxie indicat nec̄itas eūonis ꝓp di/
ſtractionē māe ſolū ꝓp diſtractionē fluxus magis ꝙuenit
eūatio ꝑ flōmiā:ſicut eſt vulnus magnū rōne ꝑtis vel rō
ne ꝓprie eſſentie eius:ſed in vulnere magno:ꝙ eſt magⁿ
rōne malitie:qꝛ ibi nō tm̄ gr̄a diſtractiōis ſz eūonis male
māe eūo ꝙuenit iſto mō nō ſolū ꝑ flōmiā:ſed ꝑ farmaciaz
ꝙuenit eūatio ſm exigentiā humoris peccātis. ¶ Quar
to ꝛ vltio ex dictis apparet:ꝙ magnitudo paſſionis ſiue
inſequat nocumētū totius: ſiue partis ipſa eſt indicans
eūonē:qꝛ in paſſionib⁹ magnis:que ſequunt nocumētū
totius indicāt neceſſitatē eūonis:qꝛ ex hoc: qđ magna ē
indicat ꝙ nā nō diu pōt nocumētū ſuſtinere:vñ non dat ſi
bi ſpaciuz:ꝙ ꝑ alia leniora auxilia poſſit illa mā ꝙſumi:
ꝓp qđ neceſſitas eūonis ibi plus ſumit rōne magnitudi/
nis q̄z rōne māe:ſz ēt oporteat:ꝙ ibi ꝙcurrat mā: qꝛ ꝛ ſi
nō eſſet ibi magnitudo:ꝛ dato ꝙ eēt mā p̄ſens:nō cōpete
ret eūo:qꝛ poſſet illa plēitudo corrigi ꝑ abſtinētiā ꝛ ſiñā:
ſed qñ eſt ibi magnitudo:tūc idicat:ꝙ ſtatiz ꝙpetunt for
tia auxilia:ſicut euacuatiōes. Et iō Ypocraſ 4°regis acu
toꝫ dicebat:acutas paſſiones flōmabis ꝛc̄. In paſſioni/
bus autē magnis:q̄ ſequunt nocumētuz ꝑtis idicat ma
gnitudo neceſſitatē eūonis vt euacuet fluxus humoꝫ flu
ens ad locum ꝛ diſtrabat ab ipſo: ꝛ ideo dato ꝙ in cor/
poꝛe non fit plenitudo:tñ eūo cōpetit gratia euitandi ma
ius periculuz:ſed ſz magnitudo paſſionis ſit vna indica
tio diſtincta ꝙ idicationē:que ſumitur a mā: tñ ipſa non
indicat:niſi vt ꝙiungit materie vel preſenti vel future fie
ri:ꝓpterea qꝛ euacuatio ꝑmuz in gñe debet māe replēti
cuz euacuatio ſit ꝓria ei:qđ replet ꝛ oīs indicatio que ſu
mit a re ꝙ nām fundat in ꝓrietate:ꝓpea ꝙ ſz magnitudo
ſit indicatio per ſe diſtincta:de euacuatione tñ non indi/
cat niſi vt māe coniungitur:ꝛ ideo in illis morbis:in qui
bus aut eſt materia preſens:aut ſuſpitio de euentu mate
rie euacuationē indicat debere fieri: ſz tñ magnitudo nō
indicet niſi in morbis illis:tñ adhuc indicatio:que ab ip
ſa ſumitur eſt diſtincta ab indicatione:que ſumitur a ma
teria replēte:vt viſum eſt. Et ex his facile apparet ſolu/
tio ad obiecta. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et multotiens quidem eſt euacuatio neceſſa
ria ſed ſuperuenit aliquid quod ꝓhibet:ꝛ non
eſt ibi ingenium niſi in ieiunando ꝛ dormiēdo
ꝛ in emendando complexionis maliciam que
ex repletione prouenit.

¶ In parte iſta dat canonez in quo oñdit qd agendum in
hoie:qui euacuatione idiget:nō tñ poteſt euacuari rōne
alicuius accñtis. ¶ Juxta qđ intelligēduz:ꝙ illō: quod
ſupuenire pōt:ꝙ euacuationē ꝓhibet p̄t eē vel qꝛ mulier
fit p̄gnans:vel qꝛ hō fit valde ſenex:vel qꝛ fit debilis val
de:vel qꝛ abhorreat vehemēter euacuationes. ¶ Scō
intelligenduz:ꝙ remedia:que ponit fieri in iſto hoie: q
euacuatione indiget ꝛ non euacuat:quedam ſunt que re
ſpiciunt malicia cōplexionis:que ex humoꝛe prouenit:ꝛ
hec remedia inſinuat cuz dicit.ꝛ in emendando comple
xionis malicia ꝛc̄. Quedam autē ſunt:que reſpiciunt ip
ſum humorē:ꝛ hec ſunt ieiuniuz:ꝛ ſomnus ſup ieiuniuz:
ſed ieiuniuz qdem eſt cā cōſumptionis humorum:cuz in
ieiunio accidat reſolutio corporis:ꝛ ideo ſomnus ſuper
ieiuniuz eſt cā reſolutionis ꝛ ꝙſumptionis humoruz:ꝛ ē
cā digeſtionis eoꝝ. ¶ Sed intellige:ꝙ iſte modus regi/
minis:quē ponit Auicē.maxime obſeruari ꝺz qñ in ve/
nis abundant humores crudi ꝛ ſemidigeſti: ad conſum
ptionem enim ꝛ digeſtionem talium adiuuat ieiunium ꝛ
ſomnus non ſic autem in abundantia humoruz colerico
rum in venis conferrent:qñ ſomnus factus ſuper ieiu/
nium in eis:ſicut apparuit ſupra in capl'o de his que ꝓ/
ueniunt ex ſomno ꝛ vigilia:eſt multotiens cauſa caleſa/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

etionis extranee:z ppea ēt Sal'.in 4°de regimine sanitatis.§.illo.ita z si curatus hō in mala dieta zc̄.hunc canonē ponens applicat ipsum corpori:in cuius venis abundant hūores crudi z semidigesti:licet extra venas sint cōtenti humores origines z accedes:vt ibi appareat.

¶Amplius eūonis quedā est:que est ſm modum preseruationis: sicut indiget ille cui podagra euenire solet z epilēsia z reliqua ab his in hora cognita z proprie in vere. Ei ergo necessarium est vt preseruatione vtatur ante suaz horaz:z euacuet ea que proprie in ipsius egritudine sunt eūanda:siue sit minutio: siue ventris solutio. Lectio. vj.

¶In hoc.§.Auicē.ponit canonē:in quo oñdit pp quot z q̄s intētiones fit eūo.¶Juxta cui⁹ intellectū aduertēdū: q Auic̄.insinuat in x̄bis suis duo.ꝑ^m est quot z q̄ sunt intētiones: pp q̄s fit eūo. scō insinuat tps aptum:in quo fit eūatio ſm vnāq̄q illaꝝ eūonū.primū insinuat: cum dicit (Amplius eūonis q̄dā est ſm modū ꝓseruatiōis zc̄.) Nā in his x̄bis insinuat:q eūatio q̄dā est:q̄ fit pp intētionē ꝓseruatiōis pure:z ista eūatio est:q̄ fit in corpibus:q̄ nondū sunt actu egra:sed sunt apta icidere egritudines:sicut sunt corpa neutra decidētie:q̄dā aūt q̄ fit intētione curationis z ista est q̄ fit in corpibus actu egris:hic tñ aduerte:q qñ dicim⁹ q huius eūatio fit intētione curatiōis nō intelligit qñ ēt ibi fit ꝓseruatio admixta:qm̄ eūatio sp debet in morbis q depēdēt a cā. Nūc aūt sicut apparuit supra in talib⁹ morbis curatio sp est ꝓseruationi cōmixta. Sed tñ qz remotionē cāe seqt remotio morbi. z non amplio⁹ opz ad morbū intēdere sicut apparuit supra.iō large accipiēdo totū pōt dici curatio:z ppea eūatio q̄ fit in eis dī fieri gr̄a curatiōis. Et istā q̄dā intētionē pp quā fit eūatio nō exprimit sed subaudit.ſm Auic.insinuat. cum dicit In hora cognita z ppie in vē.¶Juxta q intellige q eūatio q̄ fit gr̄a curationis ipsa nō habet tps determinatū z electū:sed qficūq incurrit nēcitas pp quā fit:tūc fieri opz eūatio aūt q̄ fit gratia ꝓseruationis hz tps determinatuz z electū. Nisi q hic vnū aduerte:q hec ꝓseruatio que fit in corpibus per eūonē est duplex:q̄dā q̄dē est ꝓseruatio cōis alia est ꝓseruatio appropata. Preseruationē cōez voco q̄ fit gr̄a ꝓseruādi gñaliter ab euētu oium egritudinū: ꝓseruationē aūt appropriatā voco:q̄ fit gr̄a ꝓseruādi ab egritudine appropriata z determiata q ex humore ꝑpo z determinato ꝓtingit.ꝑ^t ꝓseruatio est illa q̄ fit in vē. qm̄ ver est ꝑn^m cōmotionis oium humoꝝ:z hāc tetigit Aui. cū dixit z ppie in vē:z ō hac loqtur Ypocras sexta particula affoxismoꝝ in affoxismo illo.qbuscunq farmacia: aut flōmia ꝓfert:bis vē flōmiā aut farmaciā dare ꝓtigit. Sed 2ª ꝓseruatio fit nō solū in vē:sz ēt fit in quocūq tpe: qō est aptū cāre talē hūorē a quo illa egritudo ꝓtingit sicut isto mō Sal'.dixit in ꝓ^to illo q hoiem in quo erat aptitudo gueniēdi ad egritudinē ab hūorib⁹ melicis nō solū purgauit eū in vē:sed ēt in autūno in quo est aptus talis humor multiplicari:z hoc voluit intelligere:Aui. cuz dixit in hora cognita.¶Deinde cum dicit.

¶Et fortasse deficcantia exterius apponere z medicinas abstergētes est euacuare quemadmodum idropisim patientes faciunt.

¶Hic docet quēdā modū eūationis p medicamina exterius posita q̄ obtinēt locū eūonis:q fit p farmaca solutiua interius sūpta.¶Juxta q notādū q Aui.signāter dixit fortasse:qm̄ medicine deficcatiue z abstersiue:q̄ exterius apponunt ꝓueniūt in itentione cōi:pp quā admistrā

tur cū medicinis solutiuis q̄ iterius assumunt:qz oēs adducunt vt humiditates supflue ex corpe educant z minorent:sed tñ differūt in mō eductionis hūiditatū ex corpe: ea.n.q̄ sunt deficcatiua z abstersiua hūiditates ex corpore educūt per poros insensibiles eas extenuando z in vaporem resoluendo: sed medicine eūatiue eas educunt attrahendo eas ad loca expulsionis sub forma humorali. Et preterea medicine:que exterius apponuntur euacuant a locis propinquis.vnde qñ materia est modica z nō est multuz in ꝓfundo tunc sufficiunt in eūatione ipsius. Sed medicine eūatiue eūant ex longinqs z sunt potentes ad eūationē:z dato q mā fit multa. Et ꝓpterea si mā multa fit z posita in profundo:non sufficit apponere medicamina exterius z deficcātia z abstergētia qz g̃ nō sp sufficiūt idcirco dicit fortasse.¶Deinde cum dicit.

¶Quandoq̄ ēt necesse ē te dare medicinā q̄ fit ex genere eūandi hūoris in q̄litate:sicut cū scamonea est tibi nēcaria ad eūandū colerā rubeā ei ergo admiscēdū est illō qō ipsaz in q̄litate diuersificet z in vētrē soluēdo cū ea ꝓueniat z ipsaz ab eūone nō ꝓhibeat sic̄ mirabol'.Et emēdetur cōplexionis malitia si post acciderit.

¶Hic dat canonē in quo docet corrigere nocumētū q alī q̄ accidit ex malitia farmaci solutiui.¶Juxta q notandū ꝑ q lz istū canonē in scamonea ꝓponat:tñ itelligitur gñaliter ad oē alīō farmacū i quo est malitia vehemens.¶Scō itelligēdū:q dupl'r docet corrigē nocumētuz q fit ex malitia farmaci:vno qdē mō docēdo reꝑmere malitiā farmaci cū his q̄ sibi admiscent.2°cū eo q opponitur alterationi iam facte a farmaco: q̄liter aūt fiat alteratio malitie complexionis que ab ipso accidit. docuit prius cū docuit curaz male complexionis.q̄liter aūt fit reꝑssio malitie farmaci cum rebus:que sibi admiscent: docetur hic ſm aliquid qñ dicit: q debet admisceri aliquid cum eo q diuersificet in qualitate ab ipso z conueniat in ventrem soluendo.¶Hic tñ aduertendum:q illud:q admiscetur ad correctionem malitie farmaci non semper opz vt cōueniat secū in ventrem soluendo: sed hoc fit qñ volumus adiuuare virtutem ipsius in eūando: qñ autem oporteret minuere virtutez ipsius nō opz talia secum admiscere:sed ea que sibi impugnant z ventrem nō soluūt.¶Tertio intelligendū q Auic̄.docens corrigere malitiam farmaci non exꝑmit oēm modū correctionis ipsi⁹: nam sicut apparet per illud Mesue in suo libro de consolatione:medicinarum quidem malitias frangimus:z reꝑimimus duobus modis. Uno modo cum bonitate q̄ acquiritur eis p artificiū sicut cuz decoctione vel assatione:vel lauatione. Alio modo cum permixtione alterius medicine:z ista efficit hoc duobus modis aut impugnādo malitie cōplexionis earum:aut corrigendo effectus q sequunt ab ipsa:nunc aūt Aui.in hoc.§. solum vnum modum correctionis insinuat q fit cū ꝑmixtione medicine:que impugnat malitie complexionis farmaci: alios aūt subaudit:z qz de modo correctionis malitie medicinarū dicetur infra in cap̄ de dispositionibus medicinarū ventrem soluentium.idcirco vsq̄ ibi sermo longior reseruetur.¶Quarto aduertendum q exēplum proponens in scamonea recte docuit mixtionem mirabolanorum: nam mirabolani plura eius nocumenta emendant:nam quinq̄ nocumenta sunt apta accidere corporibus ex scamonea:vnum nocumentum est ventositas mordicatiua ab ipsa contingens q nocumentum remouetur cum decoctione eius in pomo:z permixtione eorum:que ventositatem frangunt:sicut daucus:z galanga:z semen feniculi.Secundum nocumentum est acuitas z inflamma/

tio:z hoc nocumentū remouēt ea q̄ extingūt z leniūt. ſic mucillago pſilij:z aqua violaꝝ:z viole recētes. Tertiuz nocumētū eſt dilatatio oꝛificioꝝ venaꝝ:z hoc nocumentū remouēt ea q̄ cōgregant:z coꝛroboꝛāt ptes laxas: ſic ſunt res ſtipticę:vt maſtix:z citoniū. Quartū nocumētū eſt excoꝛiatio viſceꝝ q̄ fit a pte ſeroſa:q̄ eſt in ipſa:z iſtud nocumētū remouēt ea q̄ ipſaz lubꝛicare faciūt:z q̄ extingūt acuitatē z repꝛimūt ſeroſitatē ipſi⁹. Quintū nocumētū eſt:qꝛ nocet ex ꝓpꝛietate mineris virtutū z iſtud nocumētū remouet cū medicinis coꝛdialib⁹ z epaticis z ſtomaticis. Nūc aūt mirabolani cōmixti cum ipſa plura ex iſtis nocumētis emēdāt:tū qꝛ ifrigidāt tū qꝛ vtutem hñt ꝓgregatiuā z coꝛroboꝛatiuā mēbꝛoꝝ:tū ēt qꝛ ponunt ex his q̄ ꝓfoꝛtāt mineras virtutū. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Habētiū quoq; in interioꝛib⁹ apoſtema ventrem ſoluere eſt difficile z facere vt vomāt. Qꝛ ſi tibi neceſſariū fuerit da eis q̄ ſit ſicut volubilis z ſemen croci hoꝛtēſis z apoꝛima polypodij z caſiamfiſtulam z hꝭ ſimilia.

¶ In parte iſta ponit canonē in quo oſtēdit qb⁹ medicinis debēt purgari habētes apoſtemata in mēbꝛis interioꝛibus. q̄ ſunt inepta ad purgationē. ¶ Circa q; notādū q; in vbis ſuis Auic. tria iſinuat. Primū eſt q̄ ſunt coꝛpa inepta ad eūonē p vomitū z p fluxū vētris:z iſta ſunt q̄ hñt ap̄ata i mēbꝛis iteꝛioꝛib⁹. 2° iſinuat q; aliqñ i talib⁹ neciū ẽ ſoluē vētrē aut vomitū ꝓuocare:z ꝫ iſinuat cū dic:q; ſi tibi neciuz fuerit. 3° iſinuat q̄les medicine eis ꝓueniūt:qñ oꝛ ꝫ fieri in eis:z ꝫ iſinuat cū dicit:da ei q; ſit ſicut volubilis:z ſemē croci hoꝛtēſis ꝛc. Queſtio. iiij.

Sed ad intellectū iſtoꝝ ꝛboꝝ aliqs dabitabit vtrū in hñtib⁹ ap̄ata in mēbꝛis iteꝛioꝛibus cōpetat exhibitio farmaci ſolutiui:z vꝛ q; ſic:p̄ aūcte Hypoc. 2° regis acutoꝝ. ſup illo paſſu. Poꝛro ſi paſſio: p̄cipit. n. hñtib⁹ plēſim admiſtrationē elleboꝛi z phylichini: z tñ iſte ſunt medicine violente. ¶ P. ꝫ arguit rōne:qꝛ ibi vꝛ ꝓuenire medicina violēta vbi humoꝛ ō difficili eſt eradicabilis:qm̄ talis nō niſi cū medicina violenta educit:ſed talis eſt humoꝛ cōtentus in ap̄atibus mēbꝛoꝝ interioꝝ: qm̄ vt ſupꝛadictū eſt:mäe q̄ ſunt in venis ꝓtēte:ſunt facilis eūonis:q̄ vo ſunt in mēbꝛis difficiles: in ap̄ate ät mä eſt diſpſa i mēbꝛo:q̄re in talib⁹ vꝛ eſſe ꝓueniēs eūo cū medicina foꝛti. ¶ Dōm eſt:ad cui⁹ intellectū eſt ꝓſideradū: q; eūo pōt fieri ſub duplici intētiōe in hñtib⁹ ap̄ata in mēbꝛis iteꝛioꝛib⁹. Aliqñ. n. fit eūo in eis gr̄a alicui⁹ accñtis q; eis ſupuenit:aliqñ ꝛo fit gr̄a eūandi mäz ap̄atis:fit q dē gr̄a accidētis alicui⁹:ficut qñ adeſt ſtipticitas vētris: nā qñ aduenit multa vētris ſtipticitas: tunc debem⁹ vti his que ventrē lenificant:ſicut ſunt mercurialis z caſſia fiſtula z ſimilia:aut ſi aliquis humoꝛ in oꝛe ſtomaci abūdaret:debemus tunc vomitū ꝓuocare cuz aliqbus leuibus:veꝝ eſt tñ q; vl'r in talib⁹ eſt difficilius vomitum ꝓuocare q̄z ventris ſolutionē:qm̄ vomit⁹ eſt motus violētioꝛ q̄z vētris ſol'o:ficut apparet in 2°. illius affoꝛ. in oib⁹ moꝛbis:ea q̄ circa vmbilicū z pectinem ꝛc. ¶ Si autez eūo fiat gr̄a būoꝛis:q; efficit ap̄a:tunc opz diſtinguere:qꝛ in ap̄atibus aut mä eſt in raptu ad ipſa:aut ipſa mä iam tota eſt fluxa z collecta in membꝛo. Si mä eſt in raptu z fluxo ad ipſa:tunc regulariter:z vt in pluribus ſol'o cuz foꝛti farmaco non eſt eis ꝓueniēs. Et ꝛō huius eſt:qꝛ farmacū foꝛte calefacit z inflāmat coꝛpus:vñ cā eſt ebullitionis humoꝛū z maioꝛis motus in eis:vnde ampli⁹ moti magis fluunt ad locū apoſtemoſum. Item etiaz farmacia ipſa:ſicut apparet in 2°. ſcōi regiminis acutoꝝ ē de ſe medicamē ſuſpectuz:cuius eꝛꝛoꝛ eſt cā maximi nocumēti:qm̄ multotiens ipſa mouet z nō euacuat:aut ipſa ſupflue euacuat:nūc aūt talia nocumenta ſunt valde ſuſpecta in egritudinibus acutis:qm̄ nocumēta in eis ꝓtingētia nō facil'r pñt rectificari. Item ēt eūo q̄ ꝓpetit in raptu humoꝝ eſt q̄ diuertit z diſtrahit:talis aūt eūo q̄ maxie ꝫ facit eſt flōmia:z cū hoc in vſu ipſi⁹ nō eſt timoꝛ q̄lis ē in vſu farmaci:pp qō tutius z ſecuri⁹ eſt vti eūone q̄ fit cū flōmia:ſicut ēt dicit cōmētatoꝛ in loco p̄dicto. aliqñ tñ z in caſu licitū foꝛte eſſet vti. Et ꝫ ꝓtingeret qñ mult⁹ eſſet raptus ad locū egurgitans pp multitudinē mäe furioſe: tūc. n. nō ſolū flōmia:imo ēt z foꝛte farmacuz qō foꝛtiter ſubtrahit ꝓueniret:qm̄ foꝛti paſſioni foꝛtis ꝓ⁹ medicina: vt dꝛ in ꝓ⁰ q̄rti regis acutoꝝ ſup illo paſſu. acutas paſſiones flōmabis:z p̄cipue ꝫ poſſumuz quādo nā infirmi ad vſuz farmaci eſt nobis cognita per experiētiā:quā p̄ius habuim⁹ de ipſo. Et ꝭm iſtā intentionē dicebat Hypo. in ꝭma ꝓticula affoꝛ. in acutis paſſionib⁹ raro z in ꝓncipijs farmacijs vti:z ꝫ p̄ius bñ dijudicantes facere. g̃ aliqñ opz talibus vti:ſed cū maxima dijudicatione. ¶ Si aūt mä iam repſit:tunc vel eſt digeſta vel indigeſta:ſi indigeſta:nullo mō ꝓuenit eūo cum farmaco. Et ꝫ iō:qꝛ cum talis mä fit valde inepta per farmacū cōmoueb'r:non autē eūabit. Et iō Hypo. in 4° regis acutoꝝ dixit. quecūq; qdez flegminantia hypocundria mox conant ſoluere in ꝓn° contenſi quidē z flegminantiꝭ nihil auferunt:neq;. n. remittit cruda exñs paſſio:reſiſtentia vō egritudini z ſana colliquant. ſi aūt mä eſt digeſta:tunc opz diſtinguere quēadmodum diſtinguit Meſ. in ſuo lib. de appꝛopꝛiatis. in ca°. de pleureſi:qꝛ tunc aut febꝛis ꝓñs ap̄a:eſt foꝛtis valde aut nō:ſi ſit pꝛimū:tunc nō ꝓpetit ſol'o cum farmaco foꝛti:qñ timoꝛ eſt de vehementia febꝛis: ne ſuper augeaſ vehemēter ex caliditate farmaci. Iterum etiā ex ꝫ ipm q; ꝓſeq; vehemēs febꝛis fig̃tur:q; ap̄a eſt:ex hūoꝛe cuius eductio nō eſt multū difficilis: ſicut eſt colera z ꝓpterea tunc non ꝓuenit farmacuz foꝛte. ſed ſi farmaca debēt offerri:debēt eſſe debilis vtutis:q̄lia ſunt:ea q̄ numerat Auic. pꝛecipue aūt caueri oꝛ farmacū foꝛte:qñ nā infirmi ad diſpōnez farmaci eſt incognita:ſicut dꝛ a Gal. in loco pꝛeallegato: qꝛ in tali maxime eſt timoꝛ ne erremus in exhibitione farmaci. Si autem feb. ꝓñs ap̄a non eſt foꝛtis:z cum hoc nā infirmi eſt nobis cognita:tunc in tali caſu concedit fieri ſol'o ventris cuz farmaco. Et ꝫ iō qꝛ febꝛis nō multū ꝓhibet:z cum hoc fig̃tur:q; eſt ex humoꝛe groſſo:in cuius eūone neceſſaria eſt medicina violenta. Et ꝭm iſtā intētionē pꝛecepit Hypo. in ſcō regis acutoꝝ. aliqñ offerri elleboꝛuz:aut phylichinum. ¶ Ex dictis ergo apparent tria:que ponit Auicē. ꝭm eſt:ꝓpter qō vētrē ſoluere aut vomitū ꝓuocare in habentib⁹ apoſtema in mēbꝛis interioꝛibus eſt timoꝛoſum:vt in pluribus. ſcōm eſt quando eſt in eis neceſſitas ſoluere ventrē aut vomitū ꝓuocare. ꝫ⁰ eſt ꝓpter qd vt in pluribus conueniunt eis talia ſolutiua z vomitiua: que debilis ſunt virtutis q̄lia ſunt volubilis z ſemen croci hoꝛtenſis ꝛc. ¶ Et intelligēdū q; ex iſtis:que ipſe connumerat quedā ſunt que magis incitant ad ſeceſſum vt caſſiafiſtula z polipodium:quedam autem non ſolum ad ſeceſſum: ſed ēt ad vomitum vt volubilis z cartamus. Iterum etiam ex iſtis medicinis:quedam ſunt:que conueniunt plus apoſtemati:quando fit ex colera:vt volubilis. Si autem fuerit ex flegmate tunc magis conuenit ei apoꝛima polipodij z cartamus. Si autem fuerit nature medie: tunc conuenientioꝛ eſt caſſiafiſtula. ¶ Et ex dictis Aui. hic habemus:q; in acutis paſſionibus licitū eſt nobis offerre ad lenificationez ventris z vomitus pꝛouocationem aliq̄s medicinas per os:ſed intelligę:q; ſicut cōuenientius eſt in eis ventrem ſoluere q̄z vomitum pꝛouocare:ſic conuenientius eſt in eis ventrem lenificare per clyſteria:q̄z per medicinas ſumptas p os. Et ideo dicebat Auicē. 4° can.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

in cap. de cura febrium putridarum in gñali: q̄ vsus clysterio⁹ apud me est magis dilectus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Hyppo. quoq; inqt q fuerit macer ⁊ fuerit nature cui vomere sit facile meli⁹ erit in mūdādo ipsum vt ad vomitū adducat̄: ⁊ vt sit hoc in estate aut vere aut autūno ⁊ non in hyeme. Ei vo q mediocris fuerit figure cōuenientior est ventris solutio: q̄ si sibi euacuatio q̄ fit vomitu necessaria fuerit vsq; ad estatē expectet: ab ipso tamen sibi caueat cum eo non indiget.

¶ In ℔. §. ponit signationes qb⁹ cognoscim⁹ qñ debem⁹ vomitū puocare: ⁊ qñ vētrē soluere p̄ idicationē sumptā a nā infirmi: ⁊ a tpe: p̄ idicationē qdē sumptā a nā infirmi: inquātū oñdit q̄ corpi macro est ꝓueniētior vomit⁹: ⁊ p̄cipue si fuerit nāe cui sit facile vomere. dr aūt eē nāe facilis ad vomitū: qñ nō hz mēbra spūalia ⁊ aiata inepta ad vomitū: ⁊ cū hoc fit ꝓsuetus ad vomitū: istō tñ meli⁹ declarabitur infra in ca⁹ de vomitu. Sed corpi mediocris habitudinis ꝓueniētior est solo vētris. Rō aūt āre in p̄ magis ꝓuenit vomit⁹. in scō aūt solo vētris est: qr in p̄ abūdat hūor colic⁹ leuis: q est aptus eūari p̄ supiora. Et ex ℔ q̄ faciliter vomit oñdit q̄ hūoris facil'r repūt ad supiora vndecūq; aūt nā repit ⁊c. sed in scō abūdāt hūores graues q̄ sunt apti rapere ℞sus iferi⁹: ⁊ iō ei ꝓuenit solo vētris: fil'r hz ℔ p̄ idicationē sumptā a tpe: inquātū oñdit: q̄ estas ⁊ ver et autūnus sunt tpa ꝓueniētia ad vomitū. Et hoc iō quia in talibus tpibus p̄p caliditatem aeris multiplicātur humores apti ad vomitū ⁊ distrahūtur etiam humores ad superius. Et qr ista magis contingūt in estate q̄z in tempore alio: ideo estas est tēpus conuenientius ad vomitum inter oia: deinde ver ⁊ autumnus: propter causas aūt ꝓrias hyems est tps ineptū. Qō. v.

Sed tunc aliqs dicet: qūo ponit ipe q̄ macris cōuenit vomitus: nā fridi ⁊ ficci sunt macri: sed frigidi ⁊ ficci cū sint melācolici non sunt apti purgari p̄ vomitū: sicut dr in illo affo. ārte pticule: melācolicos ℞o iferi⁹ ⁊c. ¶ Dōm q̄ corpa macra sunt duoꝝ modoꝝ: q̄dā sunt macra: in qbus priuat̄ caro ⁊ piguedo: ⁊ talia sunt corpa colerica: ⁊ de talibus macris ℔ itelligit Auicen. ⁊ hyppo. alia sunt macra p̄p priuationē carnis: nō aūt piguedinis: sicut sunt melici: nā melici bñt quādā pinguedinē dispsaz p̄ carnē: vt dr in techni. ⁊ de talib⁹ nō intelligit Auic. ⁊ de talibus ēt obijcit. ¶ Ulterius intelligēdū q̄ qñ Auic. dicit q̄ talibus corpibus. ſ. macris ē melior mūdificatio p̄ vomitū: ℔ non dz intelligi absolute in cōparatione ad euacuationē: q̄ fit p̄ fluxum vētris: qr simpl'r ⁊ absolute eūatio: q̄ fit p̄ partē iferiorē est melior. tū qr ℔ via expulsionis supfluitatū est magis nālis: qr intestina nāliter sunt ordinata ad expulsionē superfluitatū: nō aūt meri: tū ēt qr qlibet humor quātūcūq; fit leuis ſm nām est magis grauior q̄z leuior: qm̄ el'nta grauia abundant in mixtione ipsoꝝ: vt dcm̄ est in cap. de el'ntis. Sed istud q̄ dr: q̄ melior est eis mūdificatio p̄ vomitū intelligit in cōparatione ad corpa alia: ⁊ supposito q̄ hūor declinet in eis ad os stomaci: ⁊ nō versus supiora. ¶ Ultio est intelligendū q̄ totū q̄ hic dr referri dz ad euacuationē electiuā: loq̄ndo aūt de euacuatione necessaria nō est incōueniens q̄ in hyeme ⁊ in corporibus que sunt mediocris figure prouocetur. ¶ Deinde cum dixit.

¶ Uerūtamen anteq̄z ventris fiat solutio aut vomitus p̄mittēda est humoris subtiliatio q est euacuādus ⁊ amplificatio cānaliū ⁊ ipsorū aptio: qm̄ hoc est ex eo q̄ corpus a pena secur reddit. Et scito q̄ facere nature cōsuetudinem lenitatis ⁊ obedietie ei qō vis ex solutione ventris ⁊ vomitu facili anteq̄z medicia detur aut vomitus est ex regiminib⁹ aperientibus.

¶ In ℔. §. dat canonē corpus p̄parare ad vomitū ⁊ ad solutionē ventris. ¶ Juxta q̄ intelligendum: q̄ iste canon idē est cū eo q̄ dr in illo affor. corpora vbi qs vult purgare opz fluxa facere. Et cā ārē opz corpus p̄parare ante purgationē reddit hic ab Auic. ⁊ a Sal'. in cōmēto p̄dicti affo. qm̄ ℔ p̄paratio adiuuat duo: p̄ vt eūatio fiat faciliter ex quo ꝓuenit vt nō accidāt accidētia laboriosa nāe scō adiuuat: qr facit: vt nō educat̄ humor nocitiuus ductione iuuatiui: de quo fit curādū: eo q̄ ℔ preparatio diuidit humorē nocitiuū a bono. Et ideo dicit Auic. q̄ reddit corpus secuꝝ a pena. ¶ Sed aduertendū: q̄ Auic. in his verbis insinuat nobis triplicez p̄parationē quā opz fieri: vna est quātum ad humorem qui euacuari debet ⁊ hanc insinuat cū dicit: humoris subtiliatio. Et circa hoc intelligē: q̄ humor preparatur non solum per subtiliationem: imo ēt ⁊ per ingrossationē: vt quādo eēt humor multe subtilitatis: sicut dicit Auicē. 4°. cañ. cap. de curatione febrium putridarum in generali. Aliquando autem preparatur per incisionem: sicut quando est viscosus: sed qr subtiliatio ⁊ incisio: vt in pluribus coincidunt in eadē mā: ⁊ vt in plurib⁹ humor est ineptus eūoni p̄pter grossitiem ⁊ viscositatē: iccirco Auic. loquens de preparatione humoris solum fecit mentionē de subtiliatione: scōaz p̄parationem insinuat debere fieri q̄ztuz ad membra ⁊ ℔ est duplex: quedā est quantū ad membra que sunt vie ⁊ cānales: in quibus continetur humor: ⁊ a quibus ⁊ per quas debet fieri eūo: sicut sunt vene: ⁊ ista preparatio fit cum his: que aperiunt ⁊ amplificant hos cānales abstergendo ab eis humiditatem: que eis adheret ⁊ hanc preparationem insinuat: cū dicit: ⁊ amplificatio cānalium ⁊ ipsorum apertio: quedam est autem preparatio: que fit quantum ad mēbra expulsionis euacuationis: sicut sunt stomachus ⁊ intestina: ⁊ ista fit per ea: que leuiter leniūt ventrem: aut vomitum prouocant: ⁊ istam preparationē insinuauit cum dixit: ⁊ scito q̄ facere nature consuetudinem ⁊c. ¶ Sed aduertendum q̄ interest inter istos modos preparationum: quoniam preparatio que fit q̄ztum ad mēbra eūonis non cōceditur semper: nam in his qui bñt ventrē mollem: aut faciliter sunt apti ad vomitū nō conceditur ℔ preparatio: vt apparuit supra in principio huius capituli. Similiter etiam preparatio: que est quātum ad humorem nō semper conceditur: qr in aliquo casu oportet ante digestionem euacuare: sicut quādo materia est furiosa: aut quando volumus materiaz minorare sicut apparet ex supradictis. Sed p̄paratio que fit quantum ad vias ⁊ cānales semper requiritur: quoniaz in oi euacuatione semper opz vias ⁊ cānales esse apertos. Et ideo supra dicebat Auicē. q̄ existente materia indigesta: illud quod magis custodire debemus est habitudo cannaliū: ne ipsi sint clausi. Idez ēt dicebat hyp. in illo affo. in acutis passiōib⁹ raro: qñ dicebat: ⁊ ℔ prius bñ dijudicaret facere: sicut apparet p̄ Sal'. in 2to. Qō. vj.

Sed tunc aliqs dubitabit: ponamus q̄ in aliquo corpore fit mā furiosa: q̄ debeat eūari: ⁊ cū ℔ fit viaꝝ abstructio nunqd in tali debem⁹ vias p̄parare ad eūonē humoris: ⁊ vr q̄ sic ex eo q̄ dcm̄ est aūcte Sal'. in 2to p̄dcō. ¶ Oppositū vr qr mā furiosa non dabit spatiuz aperiendi. ¶ Dico q̄ si opz ℔ agere: sicut qñ aliq̄ idicationes p̄rie adinuicē ꝓiungunt. nā sicut apparet in fine octaui. qñ tales adinuicē ꝓiungunt debemus ad illas magis ꝓsiderare que maiorez habēt excessuz: ⁊ p̄pea si

ista

Tripl p̄para tio an vomit aut sol nē ve tris.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

ista ꝯiungant adiuicē ꝯfidera si q̄ntitas obstructōis excedat q̄ntitatē furiositatꝫ māe:tūc ab eūone desiste. Si autē eꝰ accidat tūc icipe ab eūone. Hic tñ vnū opꝫ aduertē:ꝙ si tu vides aliqꝺ medicamē ꝙ fit valde iuuatiuū i eūone talis māe in q̄ nō reqrit taliū viaꝝ sic appatio:tūc debes ab illo icipe:ꝙ lꝫ nō fit tāti iuuamēti in eūone talis māe: sic̄ est farmacū:tñ in ipso nō est tm̄ nocumētū: sicut eēt in eūone cū farmaco añ appationē corpis:vt. v. ḡ. ſ. si times de eūone māe cū farmaco pp ineptitudinē viarū: ⁊ cuꝫ ℔ adest necessitas eūatiōis māe:pp furiā debes vti flōmia. nā flōmia multotiēs est ꝯueniēs in eūone māe furiose:vt dī in illo affo. 6ª ptic̄le:qcūq; dolores a dorso in cubituꝫ trāseūt bos flōmia soluit. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ampliꝰ vētris solo ⁊ vomitus cū macredie vētris est difficilis ⁊ laborioſus ⁊ timorosus.

¶ In ℔. §. Aui. oñdit qbus est iconueniens solo ventris ⁊ vomitus per idicationem sumptā a dispōne ptiū vētris. ¶ Circa ꝙ itellige ꝙ illud qꝺ ℔ dꝫ est idem cum illo:ꝙ dī in illo affo. in oibus morbis:ea que circa vmbilicum ⁊ pectinē ⁊c̄. Causa aūt q̄re solo vētris ⁊ vomitus in talibus sunt laborioſe ⁊ timorose est:qa tales q̄ habent macredinē vētris habēt loca debilia:per q̄ fiūt ille due eūones:nunc aūt eūo est suspecta:q̄ fit per mēbruꝫ debile:sicut apparuit supra in p̄cedenti caꝑ. ¶ Deinde cum dic̄.

¶ Medicia q̄cq; vomitū faciēs q̄nq; fit vētris solutiua cū stōus fuerit fortis:aut bibita fuerit sup fortē famē:aut q̄ bibit habuerit passionꝫ colericā ⁊ nāe lenitatē:aut si vomere nō ꝯsueuerit:aut si medicina in sua suba grauis fuerit ⁊ velocis descēsiōis. Et ventris solutiua facit vomitū pp debilitatē stōi:aut pp multaꝫ fecis siccitatē:aut ꝓpterea ꝙ medicina abhorretur: aut ꝓpterea ꝙ bibitor fastidiū habere solet.

¶ In pte ista:qa ꝯuenit aliq̄n medicinā solutiuā p vētrem effici vomitiuā:⁊ eꝰ ponit cām huiꝰ. ¶ Iuxta ꝙ nōndū: ꝙ lꝫ Aui. multas cās istiꝰ ꝯnumeret:tñ sic̄ appet p Me. in suo liº de ꝯsolatiōe distictiōe ꝑ'. 2º caꝑ:cā in gñe:q̄re medicia vomitiua fit solutiua est triplex: vna est q̄ fumit ex pte dispōnis suscipiētis farmacum: scḋa est pp dispōnem farmaci:3ª est pp dispōnem ꝯtingentē sup vtrūq;. Ex parte qdē dispōnis eius q̄ suscipit farmacum ꝯuenit:vt si fuerit exhibita ei:q̄ habet stomachū fortē q̄ctū ad os ipsiꝰ. nam q̄n os stomachi forte est medicinā expellit ad iferiora ⁊ ꝓhibet vt humoreꝫ attrahat ad ipm:pp qꝺ expulsa ad iferiꝰ eūat:p iferiꝰ aūt ꝯtingit ēt si fuerit bibita sup vehemētē famē:q̄n stōus in fame est auarꝰ in expulsione: ⁊ cū ℔ attrahit medicia ad iferiꝰ pp vehemētē attractionē:q̄ fit ab ore stōi vſus mēbra:aut ꝯuenit ℔ si ille q̄ bibit ipam habuerit lenitatē nāe:q̄n in isto illud qꝺ in stō ꝯtinet labit ad iferius:aut ℔ ꝯuenit:qa iste hō fit assuetꝰ ad vomitū:tunc eni pp assuetudinem difficulter vomit:⁊ qa via iferior ē ei magis ꝯsueta:iccirco humores q̄ attrahūtur a farmaco iferius expellunt. Ex pte autē dispōnis farmaci ℔ ꝯuenit vt si farmacia sit velocis descēsiōis:q̄n farmacum vomitiuū oꝫ leuigare ⁊ supnatare in stō ⁊ nō iferius descēdere:aut fit cōmixta cum aliq̄ re delectabili:vt dic̄ Meſ. q̄n ℔ est ꝓhibitiuuꝫ nausee:q̄ reqrit ad vomitum. Ex pte aūt dispōnis cadēti sup vtrūq; ꝯuenit ex mō regis vt. v. ḡ. sic̄ dic̄ Meſ. vt fiat distractio ipsius itentionis ad alia pp res delectātes exterius:tunc. n. qa nausea ꝓhibet ⁊ nā sapiēs discernit magis ptē inferiorē eūonis q̄ superiorem:medicina vomitiua efficit solutiua ventris. ¶ Silr ēt pp ista tria diuersimode se hñtia ꝯuenit vt farmacū solutiuū efficiat vomitiuū aut ex pte dispōnis eius q̄ recipit ipsam:vt. v. ḡ. qa talis hēat os stōi debile. Naꝫ debilitas oris stōi est cā vt farmacū supnatet ipsi: aut qa talis hēat coarctationē in cānalibꝰ expulsiōis iferius:vl pp multaꝫ fecis siccitatē:vel pp aliud hmōi:aut ℔ est:qa ille q̄ bibit ℔ prius hēbat nauseā: vnde in isto humores rapiunt vſus supius:aut ℔ ꝯuenit:qa in stō eiꝰ sit ventositas multa:q̄ corpꝰ medicie eleuet ad superiora. 2º ꝯuenit ℔ ex pte dispōnis farmaci:vt qa farmacū fit de his q̄ supnatāt in stō:sicut multotiēs agaricꝰ ℔ mō ꝓuocat vomituꝫ: aut fit medicia q̄ valde abhorreat:vel qa fit de his: que agitationē ⁊ pturbationē faciunt nimiā. 3ºꝯuenit ℔ ex pte dispōnis cadētis sup vtrūq;:sicut cōmotio corpea vel aialis:q̄ fiūt sup farmacū:aut fetor vel aspectꝰ rei abominabilis:⁊ filia:que vomitū icitāt. Et has cās lꝫ Auicen. nō exṕmat oēs tñ eas subaudit. ¶ Deide cuꝫ dicit.

¶ Omnis ꝓterea medicina que ventris solutiua est cum non ipsuꝫ soluit: aut soluit sed nō id qꝺ est maturū mouet humoreꝫ: quē debet soluere ⁊ dilatat ipm in corpore: superat ergo corpus ⁊ cōuertunt ad ipsum humores alij: quare humor iste in corpore multiplicatur.

¶ Hic oñdit qd nocumēti ꝓtigat ex meⁿᵃ solutiua ventris qñ nō eūat:aut exhibet humore exñte indigesto dato ꝙ euacuet. ¶ Iuxta ꝙ nōndū:ꝙ nocuᵐ ꝙ vlr ꝯuenit ex ipsa est dilatatio humoris nocitiui ⁊ multiplicatio ipsiꝰ in corpore. Et cā huiꝰ est:qa meⁿᶜ solutiua vētris: q̄ exhibet si humorē nō soluit vel ipsa digerit vel nō digerit. Si digerit tunc ꝙuertit ad humorē:ad quē ℔ aspectū. vt declarabit infra:⁊ ideo tūc ex ipsa accit multiplicatio eius. Si autē nō digerit tunc illum humorē cōmouet:⁊ qa ipsum nō euacuat humor cōmotꝰ dispergit per corpꝰ:⁊ dispersio per corpus corrumpit humores alios:⁊ corrūpit naturā eoꝝ ꝓpter qꝺ accit multiplicatio humoris malignī in corpe:si autē meⁿᵃ euacuet ⁊ exhibeat mā exñte idigesta:tunc etiam multiplicat illum humorem in malitia:et quo ad q̄ctū ⁊ q̄ ad q̄le:q̄ ad q̄ctum q̄dem:qa cum ille humor sit inobediēs eūationi accit ꝙ plus fit eius cōmotio ⁊ dispersio per corpus quā eūatio: ex dispōne autē eius alij humores corrūpunt:vt dcm̄ est: multiplicat etiā eiꝰ malitiā q̄ctum ad q̄le:qa ex tali eūone humor ille reddit magis crudus. Et ℔ pp duo p̄:qa cū ille humor sit inobediēs meⁿᵃ solutiua plus eūat de iuuatiuo q̄ de nocitiuo: ex ℔ autez accit debilitatio in vtute:⁊ cum vtus sit ꝓncipale digerēs:⁊ ℔ accit impedimentū in digestione humoris. scḋo:qa ℔ eūatio cum humor sit inobediēs solū euacuabit illud:qꝺ est subtile in mā: qa ē habiliꝰ ⁊ derelinq̄tur id quod grossius est ⁊ viscosius propterea ꝙ materia reddet magis idigesta q̄ctus. Et ꝓpterea Auicē. 4º can̄. caꝑ. de cura febrium putridaruꝫ in generali dicebat ꝙ ℔ euacuatio nocet maturationi. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ex humoribus quoq; est qui est velocioris obedientie vomitui ℔m plurimum sicut colera:⁊ ex eis est qui vomitui rebellis existit: sicut melancolia ⁊ ex eis est qui inter hoc et hoc est medius sicut flegma.

¶ In ℔. §. Aui. ostēdit qs humor est magis obediens vomitui:⁊ qs minus ⁊ qs mediocriter. ¶ Qó. vij.

Circa quā ptē aliqs dubitabit: qa Auic. ponit ꝙ humor melꝯcus est ineptꝰ ad vomituꝫ. Sed ꝯ:qa ille humor facilr eūat ꝑ vomitū q ℔m nām ruptū bꝫ ad locū p quē eūo fit p vomitū:sed melꝯa est hꝺ. ḡ ⁊c̄. maior appet:qa vñcūq; nā repit ide eūare opꝫ:vt dic̄ Hypo. mior appet ex his:q̄ dcā sūt sup̄:cap. de hūoribꝰ. dcm̄ eni est:ibi ꝙ humor melꝯcꝰ ꝓfluit ℔m nām ad os stōi

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

emulgẽdo. ¶ Dom q̃ humor magis apt⁹ ad vomitũ: vt dicit Aui. est colera: qm̃ ipsa est levis ⁊ rapit supius: minus aũt apt⁹ est melã. Propterea qa est hũor ḡuis ⁊ terrestris ⁊ descẽdens iferius: flegma autẽ qa est nãe medie iter istos humores: iccirco mediocriter se hz q̃ztuz ad ẖ.

Electio pti per quã oz fieri eũo ex duobus sumitur.

¶ Sz aduertẽdũ vlteri⁹ q̃ electio ptis p quã eũo oz fieri: ipsa sumit ex duob⁹: p̃ ex nã humoris q̃ oz eũari ppte illã: ⁊ q̃ztũ ad hoc maxime est verũ: q̃ dicit Auicẽ. Alio mõ sumit electio rõne loci: i q̃ humor ptineret: ⁊ ad quẽ moueret ipm nã ⁊ rõne hẏ in q̃cũq̃ humore opz eũonez facẽ per stom̃ si ptineret in ore stõi ⁊ nã moueret ipm superius. Si autẽ ptineret iferius oz eũari p iferius: ⁊ isto mõ nullũ eẽt icõueniẽs: imo aliq̃n debem⁹ eũare humorem melãcolicũ per vomitũ. ¶ Ad illud autẽ qð q̃ritur cum dr: ille humor ⁊c. Dom: q̃ verum argueret rõ si humor melãcolicus effunderet ad os stõi gr̃a expulsionis: nũc aũt nõ effundit gr̃a expulsiõis: sed icitationis appetitus: q̃propter ratio nihil valet. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et febrem quidem ẖabentis ventrem solvere melius est quaz facere vt ipse vomat. Et cuius ẖumor descendens fuerit sicut lienteriaz ẖabentis facere vt vomat est icõueniens.

¶ In pte ista per idicationẽ sumptã a morbo ostẽdit: in q̃bus est melio⁹ solvẽ ventrẽ q̃z vomitũ ꝓuocare. ¶ Juxta q̃ itelligẽdũ p̃: q̃ ex hoc q̃ dicit: q̃ in hñte febrẽ melius est solvere vẽtrẽ q̃z vomitũ ꝓuocare relinqtur q̃ vtrũq̃ est licitũ facere in febrib⁹. s. ꝓuocare vomitum ⁊ solvere vẽtrem: tñ solo vẽtris est in eis melior: ppea qr vomit⁹ẽ motus vehemẽtior: mot⁹ aũt vehemẽs: qr iflãmat ⁊ auget calitatẽ febrilẽ est icõueniẽs in hñtib⁹ febres. Hic tñ itelligẽ: q̃ h⁹ est vez q̃ztũ est ex rõne istoz ꝑm se: sz ꝓsideracõdo raptũ ipsoz hũoz aliq̃n ꝓueniẽti⁹ est i febre q̃n humores rapiũt vꝑs os stõi vomitũ ꝓuocare q̃z vẽtrẽ solvẽ: q̃n sp vñcũq̃ nã repit ide eũare. Qõ. viij.

Sed aliquis vlteri⁹ dicet qũo ponit: q̃ in lienteria est icõueniẽs vomitũ ꝓuocare: qa supp̃ positũ est: q̃ q̃n hũores fluũt ad ptẽ aliquã debemus eũare ad ptẽ oppositã. cum g̃ in lienteria humores fluãt ad iferi⁹ debem⁹ eos ꝓuocare ad supius: q̃ est pars oppositа. ¶ Dom ad hoc q̃ in lienteria põt esse duplex itẽtio in curatõe ipi⁹: vna est q̃ debet ipsi inq̃ztũ est flux⁹ ad iferi⁹: ⁊ isto mõ si i liẽteria fit hẏ itẽtio cũ vn⁹ modus eũationis flux⁹ fit diversio ad ptẽ oppositã nullũ esset inconiẽs in liẽteria in tali itentiõe vomitũ ꝓuocare: imo eẽt iuuatiuũ: alia itẽtio põt esse in liẽteria: q̃ respicit cãm ipsius ⁊ h⁹ modo liẽteria: aut fit sine vitio humoris: aut cum vitio humoris si fiat sine hũoris vitio tunc in ea nulla eũatio cõuenit: que eũet causam eius si fiat cuz humoris vitio quẽ opz evacuare: tunc in tali intentione vomitus est incõueniens eũo illius mãe: ⁊ h⁹ ideo qa humor q̃ rapit versus iferius in eũone sua nõ oz eũari per superius: sed per iferius: qa vndecũq̃ nã repit ⁊c. ꝑcipue aũt esset vomitus icõueniens in lienteria: q̃ fieret in tempore hyemis: vt dr in 4ª particula affor. nã in hoc figũtur: q̃ in causa ipsius est flegmatis multitudo: nunc autẽ talis humor rõne nãe ipsius: ⁊ rõne raptus eius inferius: q̃ est in lienteria ꝓueniẽtius eũatur p iferius. Et hoc ẽ q̃ dicit Aui. 3. can̄. cap. de cura flux⁹ stomatici ⁊ itestinalis absq̃ excoriatione. dic̃. n. ⁊ si signãt signes multitudinẽ ſſatis labora in eũando ipm: ⁊ subdit: verũ eũatio mãei huius egritudinis cum vomitu est difficilis mala ⁊ raro evacuat vomitus flegma descendens ad inteſtina.

¶ Medicinarũ ꝓterea vẽtris solvẽ faciẽtiuz deterior est que ex medicinis est cõpositа multe diuersitatis in tẽpore in quo soluendus est vẽter quoniã vẽtris solo cõturbat: ⁊ ꝑma vẽtrem soluit anteq̃z secũda: ⁊ qnandoq̃z prima ipsam secundã expellit. Lectio. iij.

In hoc. §. Aui. dat quẽdã canonẽ de cõpone mediciarũ vẽtrẽ soluẽtiũ oñdẽs: q̃ cõpõ medicia q̃ vẽtrẽ soluẽtiũ est mala. Qõ. ix.

Circa quẽ canonẽ aliqs dubitabit. nã Aui. ponit q̃ me^na solutiua compositа ex medicinis multe diuersitatis in tpe eũonis earũ est mala. Sed hoc vr esse q̃ cõiter operãtes. Et etiã q̃ auctes loquẽtes de medicinis cõpositis: docẽt eni miscere medicias debiles: q̃ tarde operant^r cũ fortib⁹ que cito operant^r vt scamoneã cum mirabolanis ⁊ cum cassia ⁊ agaricũ cum aloe. ¶ Dom: iuxta q̃ aduertẽduz q̃ in medicis eũatiuis multiplex reperit^r diuersitas: vna q̃dẽ quãtũ ad humorẽ quẽ eũant. nã quedã evacuat flegma: q̃dam colerã: q̃dam melãcoliã: alia diuersitas reperit^r q̃ztum ad locũ a quo eũant: nã quedã eũant a pectore p̃ncipal^r: quedã a cerebro: ⁊ sic de alijs. Alia diuersitas reperit^r quãtũ ad modum eũationis: qr q̃dam eũant comprimẽdo: quedã soluendo: quedã lubrificãdo: vt dicet^r infra: alia autẽ diuersitas reperit^r in eis quantũ ad tẽpus eũonis. Nam quedam eũant cito: ⁊ quedam eũant tarde. Modo in medicinis solutiuis diuersitas que est magis ꝓhibita: quantũ ad cõpõnẽ ipsarũ est illa: que est ꝑm tẽs eũonis earũ: vt cũ oue medicine fic se hñt: q̃ vna soluit velociter ⁊ alia tarde: alie vo diuersitates non sunt ꝓhibite sed concesse. nam aliq̃n est necessarium duas ad ministrare solutiuas: quarum vna evacuet coleram alia flegma: qm̃ aliq̃n est necessitas eũonis amboz humorũ: aliq̃n etiã licitũ est nobis administrare plures medicias: q̃rũ vna eũat a pectore: alia ab epate: ⁊ sic de alijs qm̃ in plurib⁹ mẽbris põt cõtineri humor peccãs: fit^r etiã licitũ est nobis admistrare duas medicinas: q̃ruz vna eũat dissoluẽdo. alia cõprimẽdo: sicut supra docuit Auicẽ. ad miscere mirabolanos cũ scamonea: ⁊ tñ scamonea eũat dissoluẽdo ⁊ mirabolani cõprimẽdo: sz admistrare duas medicias: q̃rũ vna soluat tarde ⁊ alia celeriter nõ est licitũ: ⁊ hoc ideo qr talis medicina sic cõpositа solvonẽ facit laborioſam ⁊ agitatiuã: sicut dicit ẖ: ⁊ in cõmẽto scõi regimis acutoz sup illo passu. porro si passio sub dyafragmate: ꝑm eni q̃ ibi dr ẖ me^na solvonẽ facit laborioſam: qm̃ vna ipsarũ ꝑus eũat: ⁊ qñ eũavit pfecte iterponit^r tps quetis: ⁊ deinde alia icipit opari: vnde fit labor infirmo. Jterum etiã facit eũationẽ agitatiuã: qm̃ qñ prima evacuat cũ altera medicia exist̃at in eodẽ loco cũ ipsa: accit q̃ ad evacuationẽ ⁊ expulsionẽ: q̃ fit a p̃mo farmaco: fit etiam expulsio ꝑm aliqd alteri⁹ farmaci: vnde remanet postea modica quãtitas ⁊ ꝓpter paucitatẽ eius humores commouet: ⁊ nõ perfecte eũat. ¶ Sed aduertendũ gr̃a dissolutionis argumẽti: q̃ iste medicie possunt cõponi dupliciter: aut sub itentiõe: sub qua p̃ncipal^r vtrũq̃ eũet: aut p̃t cõponi adinuicẽ sub intentione sub qua solũ vna earũ p̃ncipal^r evacuat: altera vero miscet: aut gr̃a rectificatiõis alterius ⁊ emẽdatiõis nocumẽti ipsius: sicut mirabolani miscent^r cum scamonea: aut gr̃a confortationis exacuitionis vtutis ipsius: quẽadmodum isto modo scamonea igredit^r cõpõnem multarũ medicinaz vt exacuat vtutes eaz: nunc aũt si medicie tales cõponant^r sub ista itentione vltima licita est talis cõpositio: ⁊ sic eam nõ prohibet Aui. sed si componant^r sub intẽtione sub qua p̃ncipaliter vtraq̃ evacuet: dico tunc q̃ tales me^nt in ista compsine possunt se habere dupl^r: vno mõ q̃ vnaquaq̃ ipsarum distincte evacuet: ita q̃ vna tarde ⁊ alia celeriter: et isto mõ est ꝓhibita earũ cõpõ ꝓp cãm dcãz. ⁊ sic eã hẏ ꝓhibet Aui. alio mõ possunt sic se hẽre: q̃ vtriq̃ adequant

Medicine põt cõponi dupl^r.

adimicē:pōt aūt illa:que tarde opatur:adequari ei:q̄ cito opaī vel ex pmixtione alicui⁹:q̄ ipsam in eūone acceleret:quēadmodū çinçiber accelerat turbith:vel ex modo pmixtiōis earū adimicē:pp quē modū pmixtionis:q̄ si cōnectunt in forma vna:ita vt ex hoc similis sit operatio ipsarū fm q̄ docebitur infra in cap.de dispóne medicinarū ventrē soluentiū.dicit enim ibi:q̄ similr fiet:si eas bñ sciueris pmiscerī vbi dicet:z isto modo compó taliuz medicinarū ab auctoribus est ꝓcessa.¶ Deide cum dic.

¶ Amplius qui biberit aliquid ventris solutionem aut vomitum sibi faciens corpore ipsius lipido:necesse erit vt ei vertigo accidat aut mordicatio in ventre z angustia:z quod ab eo expelletur egredietur cum difficultate.

¶ In hac parte Auic.oñdit:que accñtia cōtingunt ex farmaco solutiuo vel vomitiuo:q̄ exhibet in corpe mūdo. Et istud quidē q̄ dr hic est idē cum eo:q̄ dr ab Hypo.in illo affo.scōe pticule:sana hñtes corpa farmacijs vti difficile.Rō aūt q̄re farmacū exhibitū in talib⁹ corporib⁹ generat h̄ accñtia est ista.nā cū h̄ corpa eūone nō egeant:accidit q̄ ex farmaco eūatur iuuatiuū.in ea enim ita ablatio iuuatiui est nocitiua sic̄ pñtia eius est iuuatiua.Iteruz etiā ex.hoc q̄ ista corpora euacuatione non egent:virtus membroz nō adiuuat attractionē farmaci:sed impugnat motui z attractioni ipsius:z propterea cum vehementi difficultate farmacum attrahit:vnde fit solutio vehementer laboriosa:z h̄ est q̄ dicebat Hal.in cōmento illi⁹ affo risnū:q̄ farmacum in talibus corporibus non inueniens humores superfluos vertit se ad sanguinem z ad carnez cum magna angustia trahens inde.

¶ Et ad vltimum quidem dum medicina superfluitates euacuat non erit in ea estuatio:cuncz qui medicinam biberit estuationez habere ceperit iam euacuat quod superfluū nō est.Humor ꝓterea qui vomitu aut ventris solutione eūat cū ad aliū mutabit humorē:significabit q̄ iam corpus est mundatū a superfluo humore:quē euacuare volumus. Q̄ si mūdificatio vsq̄ ad itestinoz̄ rasurā peruenerit z ad rem nigram fetidum habentem odorez erit malū.

¶ Somnus quoq̄ cum post vētris solutionē aut vomitum fuerit multus demonstrabit q̄ euacuatio iam perfecte mūdauit corpus z cōtulit.Et scias q̄ cum sitis post ventris solutionem aut vomitum fuerit fortis maximā z vltimam purgationis bonitatem significabit.

¶ In hoc.§.Auic.ponit nobis significationes:q̄ sufficientiā q̄ritatis eūonis ostendūt.¶ Juxta q̄ intelligendū:q̄ in his x̄bis Auic.ostendit:q̄t z que sunt gña signationū. que sufficientiā quātitatī eūonis ostēdunt:z quatuor ponit signatiões.Prima est que sumit a bona tolerātia ifirmi:q̄ donec faciliter tolerat:nō supfluit eūatio:cū autem icipit hēre estuationē:tunc incipit superfluere.Et de isto habet ab Hypocrate in affonismo illo.in pturbationib⁹ ventris ⁊c̄.Scōm signū est q̄ sumit a qualitate humoz purgandi:q̄ donec perdurat eadē q̄litas in humore euacuatio nō superfluit:cū autē permutat:tunc incipit superfluere:z de isto dicit in illo affonismo.eoruz que egerunt nō multitudinē ꝓsiderare oportet:sed quō egerūt:si q̄lia opz ⁊c̄.Tertia significatio est que sumitur a somno:qm̄ quādo post euacuationē accidit somnus:signū est:q̄ per fecte mundificatū est corpus:z q̄ contulit.Quarta significatio est que sumit a siti:qm̄ quādo post purgationem accidit vltimā bonitatē purgationis oñdit.Et hoc dicit ab Hypocrate in illo affonismo.In farmacijs cuz purgā tur non quiescant donec sitiāt. ¶ Questio. X.

Sed tunc dubitat ꝑmo de quolibet istorū signorū in se:prima enim significatio nō videtur vera:quoniā aliquādo anteq̄z sit sufficienter fcā euacuatio:accidit estuatio multotiens:sicut apparuit supra. ¶ Iterū neq̄z scōa significatio videt esse vera:quoniā aliquādo mutat qualitas humoris qui purgat:z tamē euacuatio nō superfluit:sicut apparet per Hypo.in illo affonismo.in ventris fluxib⁹ mutationes egestionū iuuant:si nō ad malū trāsmutent.¶ Itē aliquando nō mutat qualitas z tamen eūatio potest superfluere:vt verbi gratia. supposito q̄ det farmacū eūatiuū colere:que peccabat: z totus humor colericus peccans eūetur si euacuet postea humor colericus bonus eūatio superfluet:z tamen nō mutabit qualitas humoris q̄ purgat.¶ Similr etiā nec tertia significatio videt eē x̄a:q̄ multotiens accidit somnus anteq̄z eūatio sit completa.nā possibile est q̄ in ꝓncipio purgatiōis ex commotiōe:que fit a farmaco fiat euaporatio multarū humiditatū ad caput z repletio ipsius ex q̄ accidet somn⁹.Similr etiā nec quarta significatio videtur esse vera:quoniā multotiens accidit sitis anteq̄z fit facta euacuatio a farmaco:propter abundantiaz humoris colici aut salsi circa os stōi. ¶ Qō. xj.

Secundo est dubitatio gñalis circa istas:scz fm quē modū debeat fieri ꝺductio ad istas significationes:z ex ipsis cognitionē accipe:quoniā aut intātū eūabimus donec fiat apparitio ipsarū.x̄bi gr̄a:q̄ fiat estuatio z pmutatio q̄litatis hūoris z sitis:z tunc cū ista ostēdant:q̄ eūatio supfluat deducemus eūationē ad supfluitatē:sed hoc est ꝓhibitū supra:aut nō ꝓducem⁹ ad apparitionē istarū significationū:z tunc nō poterim⁹ cognoscere:vtrū eūatio sit sufficiēter facta.Sic ergo vel nō sumet aliqua cognitio in nobis ex istis significationib⁹: aut si sumet perducemus istā eūationē ad superfluū.cuz ergo vtrūq̄z istorum sit inconueniēs.ergo ⁊c̄.¶ Dōm q̄ vnaquaq̄z istarū significationū significat super sufficientiā eūationis:z hoc ideo.nam bona tolerantia signat:q̄ euacuatio nō superfluit:qm̄ ex eductione humoris nocitiui vtus alleuiat:sicut ex pñtia ipsius aggrauat.Ex eductiōe autem iuuatiui virtus molestat iuxta illud x̄bum Mesue:ad cui⁹ eē seqt aliqd ad ei⁹ abssē seqt remotio illi⁹:ꝑp qō donec virt⁹ bñ tolerat signū est:q̄ eūatio nō superfluit:qm̄ aūt estuat signū est:q̄ supfluit:sim̄r etiā q̄litas humoris purgādi denotat sufficiētiā purgationis:quoniā qm̄ q̄litas hūoris permutat signum est:q̄ humor ali⁹ a nocitiuo eūatur:quare pmutatio q̄litatis humoris oñdit:q̄ euacuatio est perfecta:sicut perseuerātia q̄litatī illius ostendit purgationē nō esse cōpletam. Similr etiam z somnus perfectionē euacuationis significat: quoniam somnus nō accidit nisi quādo in euacuatiōe accidit multa diminutio caloris z spūum ꝓpter euacuationē factam a farmaco:vnde diminuti retrahunt interius versus ꝓncipium:vt accidat eorū restauratio:z simili modo h̄ accidit somnus quēadmodū in vehemētibus laboribus ꝓpter resolutionē spūum z laxitatē virtutī:qr ergo somn⁹ accidēs signat multā diminutionē esse in spiritib⁹ z calore innato:idcirco signat:q̄ amplius illa eūatio nō est tolerabilis a virtute:sitis etiam accidens:qr ostēdit perfectā esse factam eūationē humiditatū:vnde os stomaci exiccat ab acuitate farmaci:z etiā ab attractione membroz inanitorum quā faciunt est signū:q̄ sufficienter z ꝑfecte euacuatio est facta.¶ Sed circa istas significationes est aduertendum:q̄ ꝫ ponantur quatuor genera significa-

tionũ:tamẽ inter ista dña est penes duo :ꝑma dña est:qa nó eodẽ modo ostendũt super sufficiẽtiã quantitatis eũa tionis.nã q̃ztitas sufficiens in eũationẽ mensurat penes duo.Primo quidẽ penes quãtitatẽ humoris peccantis: vt tũc dr esse isto modo sufficient euacuatio facta quãdo totus humor peccãs est eũatus: scõo modo mensuratur quãtitas sufficiens in eũone in respectu ad vtutis tolerã tiã:vt tũc dr isto modo eũo sufficiẽter facta: quãdo intm fit inquantũ vtus tolerat:vnde isto mõ eũatio est multo ties facta sufficient:z dato ꝙ nó tota humoris abũdãtia sit eũata:sicut dr in cõmẽto illius affor̃ismi: in exercitãti bus.ad summũ ꝛc.tunc igit vna differẽtia iter istas signi ficationes est:qr quedã istarũ significant sufficiẽtiã quã titatis eũationis respectu q̃ztitatis humoris peccãtis:sic permutatio q̃litatis humoris:qui purgat: quãdo enim permutat q̃litas humor] qui purgat signãt:ꝙ totus hu mor est eũatus.Et sil'r etiã sitis:qr sitis nó accidit nisi qñ tota humiditas est consumpta:sed quedã ista sigñat su per sufficiẽtiã quãtitat eũationis in respectu ad toleran tiã virtutis.Et ista sunt bona tolerantia z somn?: quãdo enim accidit estuatio signum est ꝙ virtus nó tolerat: sil'r etiam qñ accidit somn? signũ est:ꝙ vtus ãplius nó tole rat ꝓpter diminutionẽ spũs z caloris.¶Et ex ista differẽ tia inter istas significationes vlterius colligit ꝑm quem modũ debet medicus deducere eũationẽ ad apparitionẽ istarũ significationũ.nam ad sigñationes:que super quã titatẽ eũationis significãt in respectu ad tolerantiã virtu tis pót medicus in vna eũatione deducere:qm̃ licituz est tantũ eũare:quãtũ virtus tolerat.Sed ad pñtiam signifi cationũ:que sufficientiã quãtitat eũatiõis ostendunt in respectu ad quãtitatem humoris peccãtis nõ est licitum subito in vna eũatione deducere.nam supra dictuz est:ꝙ in vna eũatiõe nõ oportet exquisitissime euacuare.Itez etiã hoc dicit Mesue in suo libro de cõsolatione:in capi tulo de siti:que accidit post purgationẽ:dicit enim ꝙ ꝑm Hypocratis sentẽtiã.in eũationib? nó oportet ad vltimũ peruenire:sed melior est iteratio q̃z multiplicatio ipsius. Et hoc dixit contra sentẽtiã ruffi q extimauit in euacua tionibus simul z subito debere ꝓduci vsq̃z ad siti.¶Se cunda differẽtia est inter istas significationes: quoniam quedam istarum ꝓncipaliter significant super sufficiẽtiã euacuationis facte a toto:quedam autẽ significant prin cipaliter sup sufficientiam euacuationis facte a parte:q dam autẽ significãt super sufficientiam euacuationis fa cte a toto z facte a parte.Somnus enim ꝓncipalit signi ficat super sufficientiam euacuationis facte a toto:quo niam in talibus quãdo sunt perfecte accidit somnus ꝓ pterea qr in talibus accidit diminutio caloris z spũs in toto ꝓpter cuius diminutionem in toto accidit somnus. Sed sitis significat ꝓncipalit super sufficientẽ purgatio nẽ factã a stomacho:z istud declarabit infra in capitulo 6°.Sed bona tolerãtia z estuatio significat super sufficiẽ tiam eũationis facte a parte z a toto:in ambobus enim quãdo superfluũt accidit estuatio:z quãdo non supfluũt virtus tolerat.Similit etiã qualitas humoris purgãdi: z permutatio ipsius possunt significare super sufficiẽtiaz ipsius facte a toto z a parte:in vtrisq̃z enim quãdo super fluit permutat qualitas humoris qui purgat.¶Ex his autẽ faciliter soluitur ad obiecta.¶Ad ꝑmum cum dici tur.ante perfectã euacuationẽ accit multotiẽs estuatio. ¶Dicẽdũ sicut apparuit supra ꝙ hoc est verũ per acci dens:vnde ꝫ intelligit suppositoꝙ nó accidãt accidẽtia alia:tunc si accidat estuatio signat:ꝙ euacuatio supfluit. ante aũt non.¶Ad secũdum cũ dicit:ꝙ multotiens q̃li tas ꝓmutat z eũatio non superfluit.¶Dicẽdũ ꝙ q̃litas: que attẽdit in humoribus est duplex.vno.n. modo cõsi derat spãliter ꝑm ꝙ conspicimus in humore eẽ talẽ mo dũ subẽ:z talẽ modũ coloris:z hoc mõ ex ꝓmutatiõe ta lis q̃litatis nó signat ꝙ eũatio incipit supfluere si prius si gnificatiões oñderint nobis:ꝙ solũ talis humor est pec cãs:puta colera aut flegma:qñ.n.ex signõnibus cogno scimus ꝙ solũ flegma peccat:tunc si ꝓmutet q̃litas istius humoris:scio ꝙ eũo iã icipit superfluere:sed si ex signifi cationib? ꝑpus nó ostẽdat nobis hoc tũc posset fallẽ istud signum:qm̃ multotiẽs peccãt duo humores:z eũatur cõ uenient vnus post alterũ:vñ mutat ibi qualitas humo ris eũandi:z tñ eũo nó supfluit.alio modo attẽdit q̃litas in humoribꝫ generalr:vt isto modo purgari tale q̃le opz idem est ꝙ purgare humorẽ nocitiuũ:z ꝓmutari qualita tẽ illius idẽ est qõ ꝓmutari ad humorẽ iuuatiuum:z isto modo absolute loquẽdo est verum:ꝙ qñ ꝓmutat q̃litas humoris purgãdi:tunc eũo superfluit:z tũc incipit fieri eũo iuuatiui:sed donec nó permutat nó supfluit:qm̃ ad huc fit eũo nocitiui:z purgat tale q̃le opz purgari.Et ꝓ pterea dicebat Hypo.hoc modo.ꝙ in vẽtris fluxib? mu tatiões egestionũ iuuant:si nó trãsmutẽt ad mala.i. si nó trãsmutent ad eũationem rei iuuatiue.¶Ad 3m qõ dicit de somno dõm:ꝙ nó qcũq̃z somnus hic intelligit:qui bo nitatem eũonis signat:nã somnus multotiens accidit:qa infirm? non ꝑfecte dormiuit:aut qr multa fit euaporatio humiditatũ ad caput ꝓpter cõmotionẽ factã a farmaco: z talis somnus accidit circa ꝓncipiũ: z ideo iste somnus non est qui significet bonitatẽ euacuationis:sed alius est somn?:qui subsequit eũonẽ ꝓpter cãz:que dicta est:quẽ admodũ accidit somnus:vt dcm̃ est in laborib? vehemẽ tibus.Et de tali somno hic intelligit Aui.qm̃ iste somn?: vt dicit:perfectionẽ eũationis signat:inquantũ signat:ꝙ eũatio facta est ad virtutis tolerantiã: z significat etiã ꝙ eũatio contulit:vt dic Aui.qr ꝓuocatio somni nõ accidit post talẽ eũonem:nisi ex bonitate nature querẽtis spũm z calorẽ restaurare.Ex quo accipit argumẽtũ:ꝙ si natu ra recte operans post sufficiẽtiã eũationis somnũ ꝓuo cat:ꝙ medicus cũ sit imitator nãe in opatiõib? suis post euacuatiõem completã anteq̃z cibetur eũatus dz dimit tere infirmũ dormire.¶Ad 4m qõ dicit de siti dõm:ꝙ si milr hic nõ intelligit de siti quacunq̃z:sed de siti:que suf ficientiã eũationis cõsequit:qũo aũt hic distinguatur ab alia:dicet infra in capl'o sexto.¶Ad secõam aũt qõnem quãdo querit qũo medicus i eũationib? dz ad has signi ficationes deducere dõm:ꝙ ex ꝓdictis iã apparet respõ sio.qm̃ ad quasdã ipsarũ licituz est in vna eũone deduce: ad quasdã aũt nõ in vna:sed cũ reiterationibus plurib?: que aũt sint iste z ille dictũ est ꝓius.¶Et si dicas vi ꝙ nullo mõ debeat fieri deductio ad aliq̃s istarũ:cum tunc ostẽdunt:ꝙ eũatio superfluat.¶Dõm est:ꝙ in eũonib? nõ est licitum deducere ad superfluitatẽ:que est supflui tas simpliciter:sed ad superfluitatẽ ꝑm quid:z vt nunc q̃ faciliter remouet non est illicitum:vnde medicus in eũa tionibus deducit ad ꝓncipiũ istarum significationum qñ incipit apparere:perseuerationem aũt ipsaruz in eũatio nibus euitare debet:vñ z infra docebit:ꝙ si eũo ꝑseueret qñ iste sigñones apparent:tunc eũo iã debet cõstringi.

¶Scito etiam:ꝙ medicina vẽtris solutiua ex pellit illud qõ euacuat cũ virtute attractiua:q̃ attrahit hunc eundẽ humorẽ. Lec. iij.

Qualitas q̃ attẽdit in humori

bo est z: z que significet bonitatem eũationis.

Qui sõnus post farmacũ significet bõitatẽ eũationis.

Eũatus sufficiẽt ꝏz dormire añ q̃z cibet

ERius Auicẽ.posuit canones z regulas cões in eũatione:que fit per vomi tum z secessum.In parte ista est eius intẽtio oñdere modũ ꝑm quẽ iste medicine eũant:z qua virtute etiam ipse eũant.Et nõ solum hꝰ oñdit in istis me'nis:verũ etiã z in alijs q̃ alio modo eũant q̃z iste.z sic ꝓcedit:qr ꝓmo ostẽdit in medicinis:que eua cuãt per secessum z vomitum:que a ꝓpietate eũant: ꝑm

quē modū ipse euacuant.2°hoc ostendit in his que euacuant per loca alia:z non euacuant per ꝓprietatē.2°ibi: (z debes scire ꝙ attractio:que fit p nares).prima in duas:quia primo proponit modum ſm quez iste medicine euacuant.ſcō illud:quod dixerat declarat. ſecunda ibi: (Et fortasse attrahit grossum). ¶Questio. xij.

Circa pmā partē ad intellectū lr̄e aliquis dubitabit. Aui.n.ponit in lr̄a:ꝙ medicina solutiua vētris cū vtute per quā attrahit humorē illuz euacuat:sed ħ vr̄ esse ipossibile:q2 attractio fit per sitūtudinē:aliqd.n.attrahit inquātū simile:expulsio aūt fit per ꝓprietatē: q2 aliqd expellit inquātū nocet:cū ergo z ꝓpria nō possint eē idez: ipole videt ꝙ eadē sit vtus:per quā medicina attrahit z eūat. ¶Iterū ēt ipole videt ꝙ ipsa medicina vtutē bēat expulsiuā humoris quē attraxit:nā sicut appet 3°de simplici medicina:z ex scō elintorū: simili mō cōparat medicina ad humorez quē attrahit: sicut magnes cōpat ad ferrū:sic ergo magnes nō hz vtutē expulsiuā ferri:qō attrahit:silr z medicina nō videt posse hēre vtutē expulsiuā humoris quē attrahit. ¶Dōm est ad ħ ꝙ me^na soluti/ua ventris per eandē vtutem:per quā humorē attrahit: p illā eandē ipsuz eūat:ita ꝙ in ipsa nō est alia vtus attractiua z alia expulsiua. Et rō hui^9 est: qm̄ expulsio humoris nō fit nisi per ħ:qō ad locum expulsionis attrahitur: nā sicut declarabit postea humor attract^9 ad locū expulsionis:q2 nocet illi mēbro idcirco ab eo expellit.si ḡ eadē est vtus:per quā medicia humorē attrahit: z ipsuz attrahit ad ꝓpriū locū expulsiōis:manifestuz est:ꝙ ex pte medicine eadē est vtus:p quā humor attrahit: z attrahitur ad ꝓpriuz locū qō declarat:q2 ſm ꝙ dcm̄ est auctoritate Gal'.2°elintex eadē est vtus:qua magnes attrahit ferrū: z qō vnūqōqz mēbrū attrahit nutrimentū:z qua medicina humorē attrahit:sicut ergo magnes per eādē vtutem attrahit ferrū:z attrahit ipm ad ꝓpriū locū:q2 p eandem vtutē:per quā attrahit ferrū attrahit ipsum ad seipsam: attrahendo autē ipsum ad seipsam attrahit ipsum ad ꝓpriū locū:z silr eadem est vtus per quā mēbruz attrahit nutrimentū:z attrahit ipsum ad seipm. Similr eadez est virtus:per quam medicina attrahit z eūat. ¶Sed notandū vlterius vt per ħ habeat cōplete intentio Auicen. ꝙ in his xbis:que Aui.dicit.ſ.ꝙ medicia eūat cū vtute attractiua:que humorē attrahit voluit duo hr̄e.ꝑmū est ꝙ in eūone:q fit cū farmaco cōcurrit duplex actus. ſ.act^9 attractionis z actus expulsionis.ſcō voluit ostendē p ħ ꝙ actus expulsiōis: qui fit medicina solutiua ex pte medicine ipsius solū ꝯsequit vtutē attractiuaz ipsius vt per ħ Aui.vel hr̄e ꝙ in medicina nō est alia vtus nisi attractiua:pp quā sequat humoris expulsio q purgatur. Et ex ħ vlteri^9 Aui.vult hr̄e ꝙ cū in me^na non sit vtus expulsiua actus expulsiōis nō ꝑncipalr fit a farmaco:sed fit a vtute nāli expulsiua mēbrorū:vt declarabit postea:sed act^9 attractiōis ꝑncipalr fit a farmaco p vtutē attractiuā: q est in ipso:adiuuat aūt hꝺ vtus ad expulsionē inq̄ztū humores attrahit ad locū expulsiōis:q incitat vtutē expulsiuā in ipso. Et inq̄ztū etiā hec vtus est nocitiua loco expulsionis:vñ z ēt incitat actū expulsiōis in ipso: pp qō,eadē est vtus in ipso inq̄ztū est ex pte farmaci p quā fit attractio z eūatio:vez est ꝙ lz sit eadē ſm subam:est tn differēs ſm diuersum respectū:vt.n.cōparat ad humorē vt sic dr attractiua:q2 comparat ei ratione similis vt autem comparatur ad locuz expulsionis:quia vt sic comparatur ei:vt nociua dicitur ad euacuationem facere. Et ex hoc appa/ret solutio ad obiecta:quoniam verū arguerent si actus expulsionis principaliter procederet a farmaco: tunc.n. in ipso esset virtus attractiua alia ab expulsiua. Intellige autem ꝙ illud:quod dictum est de farmaco solutiuo est cōmune etiam ad farmacum vomitiuū. ¶Deinde cū.d.

¶Et fortasse attrahit grossum z relinquit subtile quēadmodū facit illa que meliam expellit.

¶Hic declarat qō posuit:duo autē insinuat concurrere in eūatione:que fit cum farmacis.ſ.actū attractiōis z actū expulsionis.ꝑmo ergo declarat moduz ſm quē fit attractio a medicina.ſcō declarat modū ſm quem fit expulsio ab ipsa.ſcā ibi. (Et debes scire ꝙ humoꝝ attractio). ꝑma in duas:q2 ꝑmo ex quodā signo oñdit esse in farmaco vtutē ꝓpriā:per quā humorē attrahit.scō circa hūc modum attractionis remouet quasdaz falsas opiniōes. 2°ibi.(Illius ꝓterea xbuz):que dicit z̄c. ¶Circa ꝑmam ptē diceret aliquis pp qd dixit.A.fortasse. ¶Itez ēt pp qd dixit plus ꝙ medicina attrahit humorem.grossum z derelinqt subtile q̄z ꝙ ipsa attrahit subtile z derelinquat grossum. ¶Dōm ad ꝑmū ꝙ iō Aui.dixit fortasse:q2 aliqñ ab eadē medicina attrahunt duo humores.ſ.grossus z subtilis:sicut est de farmaco: qō purgat colam z flegma:qñ autē sic est:nullū istorū derelinqt: sed qn̄ me^na solū attrahit vnū humorē.ſ.grossum ipsa attrahit grossum et derelinqt subtile:q2 ḡ nō semper ħ facit:idcirco dixit fortasse. Ratio autem z causa quare potius dixit ħ q̄z ꝙ ipa subtile attrahat z derelinquat grossum est vt per ħ ipse insinuaret:que nā est illa ꝑ quā medicina talem humorē attrahit:nā sicut apparuit ꝑ Auic.ꝑus in capło de vtutibus ministrātibus tria sunt illa a qb^9 ꝓcedit attractio.ſ. qualitas elementalis:vt caliditas:z vacuū: z virtus propria:q̄ reducit ad formam specificam. Est aūt dr̄ia inter ista:sicut apparuit p ipm in capło de opationibus z Ga. in 3°de virtutibus nālibus:qm̄ vacuum z calm ꝑmo attrahunt illud:qō facilius est attractibile:ħ autē est illud qō est subtile:sed de ratiōe vtutis est vt attrahat illud qō est magis ꝓportionale:illud aūt:qō est ꝓportionale aliqñ est grossum z nō subtile:ꝓpter quod vtus multotiēs attrahit grossum z derelinqt subtile.in ħ ergo cū reperitur medicina aliquādo attrahere grossum z derelinq̄re subtile oñdit manifeste.ꝙ nā p quā farmacū attrahit humorem nō est qualitas elemētalis:que dr̄ caliditas: neq̄z est vacuū:sed est vtus ꝓpria q̄ dr̄ forma specifica: qd autē sit hec forma specifica declaratum fuit supra in scā fen. cap.de eo qō comedit z bibitur. ¶Deinde cum dicit.

Tria sūt a qbus ꝓcedit attractō

¶Illius preterea verbuz qui dicit:ꝙ ipsa gñat illud qō attrahit:aut ꝙ in primis attrahit qō subtile nō est aliquid.z B.qdē lz hoc sentiat: penitus tn̄ dicit ꝙ medicina vētris solutiua in qua non est venenositas cum ventrez non soluerit z digerēt gñabit humorē quē attrahere solebat:sed hmōi dicta non sunt cōuenientia.

¶In pte ista circa modū attractiōis farmaci remouet q̄sdā falsas opiones z duas remouet. scām remouet ibi. (Et vr̄ qdē ꝙ Gal'.) ¶Circa ꝑmā ptē intelligendū: ꝙ sic appet ꝑ Gal'.in ꝑmo elox:z p de vtutib^9 nālibus:Asclepiades posuit farmacū solutiuū gñare in corpe humorē quē attrahit. Et ħ iō posuit pp fundamētū qō posuit:naz posuit corpa nr̄a cōponi ex arbonis:z ex corpib^9 indiuisibilib^9:z ī alterabilib^9. Et ppea ponebat nōnū q̄z in corpore nr̄o fieri aliq̄z alteratione in humorib^9 eius: z ppea ex medicina assumpta posuit nihil attrahi ex corpore nostro:sed posuit ipsam cōuerti in talem humorez: q postea eūat ex corpore nr̄o. Et q2 ħ ponebat idcirco:negabat ēt vtutes esse in corpibus.q̄re ſm pōnē ipsi^9 opz negare ꝙ medicia p vtutē attraheret. Et q2 non attrahit p vtutē attrahit ꝑus ꝙ subtilius est:idcirco posuit asclepiades: ꝙ in ꝑmis attrahit id qō est subtile. ¶Circa autē pōnē istā recitat Aui.sniam Gal'.que posita est in 3°de simplici me

dicina diſtictiõe 4ª.capᵇ.3°al's 4°capᵇ. Et qm manifeſte apparebat falſitas eius:qđ dixit Aſclepiades:ꝙ medicina in primis attrahit id qđ eſt ſubtile:ꝑuium ℏ.ſ. ꝙ p̄ attrahat aliqñ groſſum apparet ad ſenſum:idcirco q̄ſtũ ad ℏ nó curauit ponere iprobationẽ illoꝝ:ſed iprobat ipſos ſm ſniam Gal'. q̄ſtũ ad ℏ qđ dixerunt:ꝙ medicina gñat ſemp illud:qđ attrahit. Nã ly ſentiat Gal'. ſ.ꝙ medicina poſſit ꝓuerti in humorẽ qué attrahit:penitꝰ tamẽ dic̃ ꝛc̃. ¶ Subdit aũt Aui.ꝙ hꝫ dicta nó ſũt ꝓueniẽtia: qđ qdẽ nó ꝺz exponi.i.ꝙ ſint falſa.ſed dicta hꝫ.ſ.Ga.nó ſunt ꝓueniẽtia.i.ꝓcordãtia.ſup.dictis Aſclepiadis:ſed ꝺdicũt dictis ipſiꝰ:nã ꝺdicũt eis plũbus modis.p̄ qdẽ qa Gal'.nó poſuit:ꝙ q̄libz medicia ſolutiua ꝓuertat' in humorẽ quẽ purgat:ſed ſolũ poſuit ℏ de medicis: in qbꝰ nó eſt venenoſitas manifeſta:Aſclepiades aũt poſuit hoc de oi medicina:ſil'r etiam Aſclepiades poſuit:ꝙ medicia ſemp in humorẽ ꝓuertit':ꝛ ꝙ ꝑus in humorẽ ꝓuertit':ꝛ inde illuz eũat:ſed Gal'.poſuit ꝙ ℏ nó eſt ſemp:ſed aliqñ: ꝛ vlteriꝰ poſuit Gal'.ꝙ qñ medicina in humorẽ ꝓuertit' ꝛ digerit': tũc nõ eũat ſi aũt eũat:tũc nó ꝓuertit' i humorẽ qué attrahit:pp qđ dicta Gal'.non ſunt cõuenientia cũ dcis Aſclepiadis:ſed contradicũt dictis ipſius. ¶ Qó. xiij.

Sed tunc aliqs q̄ret circa hoc:vtrũ medicina ſolutiua aut vomitiua poſſit ꝓuerti i humorẽ:ꝛ ſi in humorẽ ꝓuertit':vtrũ ꝓuertat' in humorem ad qué hz aſpectũ vel in aliũ. Et arguit' p̄ ꝙ medicina nó poſſit digeri ꝛ ꝓuerti in humorẽ:qr illud qđ nó opatur a mä nó conuertit' in humorẽ:qr ꝓuerſio eſt opatio eius ꝙ opat' a mä:ſicut dixit ſup̄ in capᵇo de eo qđ comedit'.ſed medicina nó opat' a mä:ſed a q̄litate:vel a forma ſpecifica:vt apparuit ſupra in capᵇo illo.quare ꝛc̃. ¶ ℗. Illud qđ nó pōt ſuperari a caloꝛe noſtri corpiꝭ non ꝓuertit' ad humorẽ:ſed meⁿ ſolutiua eſt hꝫ.g̃ ꝛc̃.maioꝛ apparet.'minoꝛ eſt Ariſt.in de pblematibꝰ dicẽtis:ꝙ farmacũ ſolutiuũ ſuperari nó pōt a caloꝛe corpoꝝ aialiũ. ¶ Qó. xiiij.

Secundo q̄rit':vtrũ medicia ꝓuertat' potiꝰ ad humorẽ ad qué hz aſpectũ:ꝛ vr ꝙ non:qr vr ꝙ debeat magis ꝓuerti in ſanguinẽ:qa in illũ humorẽ plus ꝓuertit' meⁿ:q humoꝛ plus gñat' in digõne:ſz ſanguis eſt hꝫ:vt notũ eſt:qr de ſanguie plus gñat' in ep̄e ex q̄lz qđ alterat' in ipſo q̄z ꝺ aliq̄ alio humoꝛe:ꝛ tñ meⁿ nó hz aſpectũ ad ſanguinẽ. q̄re ꝛc̃. ¶ ℗. Ur ꝙ potius meⁿ ꝓuertat' in col'am:qr in hñtibꝰ ſimbolũ facilioꝛ eſt tranſitus:ſed q̄lz meⁿ laxatiua hz ſimbolũ cũ col'a cuz ſit cal'a ꝛ ſicca.q̄re ꝛc̃. ¶ Et fundat' hec rõ ſup̄ ℏ:qa cõpl'o eſt via in formã:cuz g̃ meⁿ laxatiue ſint cal'e ꝛ ſicce ꝓuertent' ad humorẽ q r eqrit calitatẽ ꝛ ſiccitatẽ:talis aũt eſt col'a.q̄re ꝛc̃. ¶ ℗. Ur ꝙ q̄lz meⁿ debeat ꝓuerti in ſ'a:qr illud:qđ nó eſt obediẽs nãe:ꝛ eſt repugnãs caloꝛi corporis nr̄i:vl' nó ꝓuertit' in humorẽ:aut ſi ꝓuertit':tũc ꝓuertit' in humorẽ crudũ:q nó eſt p̄fecte digeſtꝰ:ſed farmacũ ſolutiuũ nó eſt obediẽs nãe:ſed eſt repugnans caloꝛi corpiꝭ nr̄i.g̃ vel nó ꝓuertet' in humorẽ:vel ꝓuertet' in humoꝛez crudum ꝛ idigeſtũ:talis aũt humoꝛ eſt ſ'a.q̄re ꝛc̃. ¶ Oppoſitũ vtriuſq̄ dic̃ Gal'.3° de ſimplici medi'.auc̃te ipſiꝰ. ¶ Dom eſt p̄:ꝙ farmacũ ſolutiuũ pōt digeri ꝛ ꝓuerti in humoꝛez. 2° dico:ꝙ potiꝰ ꝓuertit' in humorẽ ad qué hz aſpectũ q̄z in aliũ. ꝓmũ declarat' ex ſigno ꝛ ex rõne.ſigno qđ qa recitat' ab auctoꝛibꝰ:ꝙ res venenoſa aliqñ pōt ꝓuerti:ſicut recitãt auctoꝛes de illa puella: q̄ fuit nutrita napello aut iuſq̄amo.g̃ cũ in talibꝰ medicis ſit minoꝛ venenoſitas q̄z in illis:manifeſtuz eſt:ꝙ multo fortius ꝛ tales medicine pñt in humorẽ cõuerti ꝛ digeri.rõne hoc declarat':qa qñ aliqd eſt in põ paſſiua ꝓportionata ad humiditatẽ corpis nr̄i approximato ſibi agẽte:qđ eſt ꝓportiõatũ illi poꝰ paſſiue:manifeſtũ eſt ꝙ illud pōt ꝓuerti i humiditatẽ corpis nr̄i:ſed medicia ſolutiua pōt eſſe in põa paſſiua ꝓportiõata ad humiditates corpis nr̄i:ꝛ caloꝛ pōt eſſe in põa actiua reſpectu humiditatũ corpis nr̄i:ꝛ caloꝛ pōt eſſe in põa actiua reſpcũ ipſiꝰ.g̃ a caloꝛe corpis nr̄i poterit digeri et ꝓuerti in humiditatẽ corpis nr̄i.maioꝛ appet: qr nó plus reqrit' ad effcm̃:niſi ꝙ potentia agentis ꝓportiõet' potẽtie patiẽtis:ꝛ approximet' adinuicẽ.minoꝛ declarat' ſuppoſitis tribꝰ ꝺditiõibꝰ.p̄ma ꝺditio eſt:ꝙ in meⁿ nó ſit venenoſitas manifeſta:ſic̃ ꝺicit Aui.in lr̄a: nã ex ℏ ꝙ in ipſa non eſt venenoſitas oñdit' ꝙ in ipſa eſt põa paſſiua ꝓportionata ad hũiditates corpis nr̄i:ea eni q̄ alterant' in corpe nr̄o ſi nó ſint venenoſa hñt põaz paſſiuã ad humorẽ corporis nr̄i:nã ex ℏ ꝙ nó ſunt venenoſa oñdit':ꝙ iter ipſa nó eſt ꝓrietas ꝛ corpa nr̄a:cũ igit' meⁿ alteretur a corpe nr̄o ſi venenoſitatẽ nõ hz:hz ꝓportionẽ vt poſſit ꝓuerti in corpoꝛa nr̄a.2ª ꝺdõ ſupponitur:ꝙ meⁿ ſit modice q̄ſtitat':nã ex ℏ: qđ accipitur in modica q̄ſtitate modicã hz virtutẽ:ꝛ iõ faciliter pōt vinci a caloꝛe inato. Tertio opz ſupponere ex pte corpis:ꝙ in ipſo vtus ſit fortis:vñ ex fortitudine ſua vincit ea que fortiter reſiſtũt. Et ꝙ in ipſo ſit vehemẽs neceſſitas nutrimẽti:vt eſt in vehemẽti fame:qñ eni eſt vehemẽs indigentia nutrimẽti:ſicut eſt in fame vehementi nã ſe cõuertit cũ caloꝛe ad cõuertẽdũ ꝛ alterãdũ: nõ ſolũ ea que faciliter alterantur ꝛ obediunt:ſed etiã ad alterãdũ ea que non ſunt obediẽtia oino:ſicut aliqñ in vehemẽti fame cõuertitur ſuper humoꝛes nociuos ad hoc vt ex eis nutriatur corpus. Cum igr̄ ex his cõditionibꝰ ſuppoſitis appareat:ꝙ in medicia poſſit eſſe potẽtia paſſiua ꝓportionata:ꝛ ex pte corporis noſtri poſſit eẽ põa actiua: manifeſtũ eſt:ꝙ aliqñ medicia iſta poterit digeri ꝛ ꝓuerti in humorẽ. ¶ Scõm declaratur.ſ.ꝙ ꝓportional'r plus conuertatur in humorẽ ad qué hz aſpectũ q̄z in aliuz: qa in hñtibus ſimbolũ adinuicẽ eſt facilioꝛ trãſitus: ſed medicina hz maioꝛẽ cõuenientiã ꝛ ſimbolum cum humoꝛe qué attrahit q̄z cum alio cum hẽat conuenientiã ꝓprietatis:ꝛ hec ſit conuenientia maioꝛ.q̄re ꝛc̃. ¶ Ad rõnes eſt facile rñdere tu ꝓbabas p̄mo:ꝙ non ꝓuertebatur in humorẽ:qr medicia nó operatur a mä. ¶ Dom ꝙ medicia vnde medicia eſt nó opatur a mä: tñ id in quo reperitur vtus medicie nullũ eſt incõueniẽs vt a mä opetur: ſic venenũ ſub rõne q̄ venenat nó nutrit:tñ id quod eſt venenũ nullũ eſt ipol'e vt cõuertatur in nutrimentũ. ¶ Ad aliud cũ dr:ꝙ p̄hs dic̃:ꝙ medicia nó pōt ſupari a caloꝛe inato: alioqn dꝺz ꝙ illud dcm̃ dz itelligi qñ medicina opatur vt medicia:ſed nó vt medicia nullũ eſt.n.incõueniẽs vt poſſit ſupari a caloꝛe inato:vt viſum eſt. ¶ Ad alia argumẽta tu ꝓbabas p̄mo ꝙ medicina dz ꝓuerti in ſanguinez:qr plus gñatur ſanguis ꝛc̃. ¶ Dom: ꝙ illud eſt verũ q̄ſtuz eſt ex pte agẽtis:ꝛ ſi mä ſit ꝓueniẽs ꝛ obediẽs: nullũ tñ e icõueniẽs:ꝙ ex aliq̄ mä mala ꝛ inobediẽte plus gñetur de alio humoꝛe q̄z de ſanguine. ¶ Ad aliud cum dr in habẽtib' ſimbolũ ꝛc̃.ꝓcedatur. ¶ Et cũ tu dicis ꝙ quelibz meⁿ plus ꝓuenit cũ col'a. ¶ Dom ꝙ ly q̄lz plus ꝓueniat cũ col'a in cõpl'one cõis:tñ in ꝓpetate non. Et qr maioꝛ eſt ꝓueniẽtia ꝓprietatꝫ q̄z cõpl'onis cõis: ideo ꝛc̃. ¶ Sil'r ẽt ꝓportio:q̄ eſt in q̄litatib' el'ntoꝝ plus eſt via in formã q̄z ſint q̄litates el'ntoꝝ abſolute:ꝛ qr iſta proportio nó eſt ſemp in re ad colerã:ſed aliqñ in re ad flegma ꝛ melãcoliã:idcirco dato ꝙ ibi ſit ſimilitudo qualitatum abſolute plus cõuertitur illa medicina in flegma vel in melãcoliã. ¶ Ad aliꝺ tu ꝓbabas:ꝙ dz magis cõuerti in hũoꝛẽ crudũ. ¶ Dom ꝙ hũoꝛ crudus accipitur dupl'r:vno mõ ꝓprie pro illo humoꝛe:q diminutionẽ hz decoctionis inter humoꝛes:ꝛ iſto mõ ſoluz flegma dr humoꝛ crudus:ꝛ in talẽ humoꝛẽ crudũ nó opz vt ſemp cõuertatur illud: qđ nó perfecte obedit caloꝛi inato. Alio mõ dicitur humoꝛ crudus large ois humoꝛ qui non hz decoctionez nãlem perfecte:ꝛ ſm hunc modum pōt dici ꝙ quedã colera eſt cruda:ſicut appet ꝙ Gal'.in cõmẽ.ſcꝺi reginmis acu.ſup

humoꝛ crudꝰ acipit ſ'

illo passu. multotiés ẋo a capite circũ pectus. ꝛ ꝟ mõ ꝓt dici: ꝙ farmacia conuertitur in humorem crudũ: qz non ꝓuertitur in hũorẽ q̃ sit simplr laud abilis. ¶ Deiñ cũ. d.

¶ Et vr̃ qdẽ ꝙ. B. ex hoc ꝙ certificat sentiat ꝙ iter attrahẽtẽ medicinã ꝛ humorẽ attractũ sit ꝓuenientia in substãtia ꝛ ꝓp hoc attrahit ipm: sed hoc nõ est verũ: qm̃ si attractio fieret cuz cõ uenientia ferrũ attraheret ferrũ cũ ipsuz supa/ret: ꝛ aurũ attraheret aurũ cũ ipm superet q̃ti tate sua: hoc tamen certificare non est medici.

¶ Hic remouet opinionem aliam: que est circa virtutem: per quam farmacum solutiuum attrahit: que quidẽ opi nio supponit corpora nostra esse composita ex elis ꝛ alte rabilia ꝛ passibilia ¶ Questio. xv.

Sed vt intelligãt ẋba Aui. ꝛ snia. S. cadit ꝟ qõ: v trũ medicina attrahat humorẽ p ꝓueniẽtiã in suba: ꝛ arg̃ ꝙ sic: nã istud vr̃ dicere Hal'. 3° de simplici medicia. nã dicit ibi ad lr̃am ꝙ carthamũ ꝛ turbith nõ attrahunt fla: misi qz nã vtriusq̃ est flatica: sed hoc dicere est dicẽ: ꝙ ꝓueniũt in suba: q̃re medicina attrahit humorẽ p ꝓueniẽ tiã in suba. ¶ P̃. Ibidẽ dr̃: ꝙ medicia sic attrahit humo/rẽ: sicut q̃libet particula corpis attrahit ꝓpriũ nutrimẽ/tũ: nũc aũt attractio nutrimẽti a mẽbris fit p ꝓueniẽtiã a tota suba: sicut apparet 3° de cõplr̃ib⁹. q̃re medicia hu/morẽ attrahit a ꝓuenientia in suba. ¶ P̃. Medicina aut attrahit humorẽ inq̃ztũ est conueniẽs: aut inq̃ztum est in cõueniẽs: non inq̃ztũ inconueniẽs: qz aliqd qõ est icõue/niens nõ attrahit̃. g̃ inq̃ztũ est ꝓueniẽs attrahit̃. aut g̃ at trahit̃ inquãtũ ꝓueniẽs est in q̃litate: aut iquãtũ ꝓueniẽs est in suba: nõ inq̃ztũ ꝓueniẽs in q̃litate: qz h° mõ turbith non attraheret flegma qz turbith est calm ꝛ ficcũ: ꝛ fleg ma est fridũ ꝛ humidũ g̃ attrahit̃ inq̃ztũ ꝓueniẽs in sba. ergo medicina attrahit per ꝓueniẽtiã in suba. Oppositũ dicit Aui. ¶ Dõm ad ꝟ: ꝙ per ista dicta non est intentio Aui. improbare snĩam Hal'. quẽadmodũ quidã putant: sed est eius intentio iprobare eos: q intelligũt male ẋba Hal'. ꝛ qui ex dictis ipsius supficialr recipiendo accipiũt snĩam falsam. Et ꝓpterea dz exponi ẋbũ Aui. ꝛ videtur qdẽ. s. qbusdam: ꝙ Hal'. ꝛc. Cũ aũt subdit. Sed hoc non est verũ: nõ dz exponi: ꝙ dcm̃ Hal'. nõ sit veruz: sed dz ex/poni ꝙ ꝟ non est verũ. s. ꝙ sic sentiat Hal'. ¶ Dicem⁹ er/go tunc ad qõnẽ accipiendo ex ẋbis Hal'. in 3° de simpli/ci medicina. ꝙ medicinã attrahere p ꝓueniẽtiam in suba dupl'r põt itelligi �proꝟm ꝙ aliq̃ dupl'r pñt dici ꝓuenire i sba: nã vno mõ pñt dici aliq̃ ꝓuenire in suba: qz hñt idẽtitatẽ in eẽntia: quẽadmodũ, hõ est cõueniẽs boi: ꝛ aurũ auro: ꝛ isto mõ si sic intelligeret̃: ꝙ medicia attraheret humo/rẽ p ꝓuenientiã in suba esset opinio falsa: nã si isto mõ fie/ret attractio: tũc isto mõ aurũ attraheret aurũ: ꝛ ferrum attraheret ferrũ: qñ superarent in q̃ztitate: nũc autẽ ꝟ nõ videmus. ¶ Jterũ etiã cũ ea que ꝓueniũt in essentia ha/beant eandẽ virtutẽ: qua rõne medicia hẽret vtutẽ attra/ctiuam humoris: eadẽ rõne humor hẽret vtutẽ attracti/uã medicine: ꝟ aũt est falsum: qz si ita esset oporteret ꝙ si medicia deberet humorẽ trahere superaret humorẽ pec cãtẽ quẽ dz trahere in q̃ztitate: nũc autẽ ꝓpriũ huius vide mus ad sensum: qz videm⁹ paucã q̃ztitatẽ medicie attra/here multã q̃ztitatẽ humorũ. ¶ Jterũ etiã attractio sem/per fit ex q̃dã indigẽtia ꝛ carenti a: nũc aũt idem nõ caret essentia quã ipsum hz: sed caret diuerso. q̃re opz ꝙ illud: qõ attrahit̃ semp fit diuersum in eẽn' ab eo qõ attrahit. ¶ Alio mõ põt intelligi aliqd ꝓuenire i suba cũ alio: qõ hz aliquã similitudinẽ in suba: hec aũt similitudo est rõ/ne ꝓpr̃ois formaꝝ adinuicẽ: ꝛ ꝓprietatũ etiã occultaꝝ: que illas formas sequunt̃: que ꝓprietates fundant̃ in q̃li

tatib⁹ ꝓpr̃iis ꝓsequẽtib⁹ illas formas: ꝛ ꝟ mõ dico ꝙ me dicina humorẽ attrahit ex ꝓuenientia in suba: qm̃ aliqd isto mõ non attrahit aliqõ ꝓpriũ nisi ꝓpter ꝓportionez: que est int̃ vnũ ꝛ alterũ q̃ztum ad formas ipsoꝝ: pp quaz ꝓportionẽ vnũ hz rationẽ actiui: aliud hz rationẽ passi/ui: sicut isto mõ magnes attrahit ferrũ pp ꝓportionẽ: que est iter magnetẽ ꝛ ferrũ: in qua ꝓportione magnes fortio ris vtutj est q̃z ferrũ: vñ magnes attrahit ferrũ ꝛ nõ econ uerso: ꝛ ideo Hal'. dicebat 3° de simplici medicina: ꝙ ꝟ la/pis est valde similis ferro: ꝛ ipse non inuenit̃ nisi in mine/ra ei⁹: ꝛ aspect⁹ eius est similis valde aspectui ferri. Et si/mili mõ etiã talis ꝓuenientia est int̃ me⁹ᵐ ꝛ humorẽ cum medicina humorẽ attrahat p vtutẽ ꝓpriã: sicut magnes attrahit ferrũ p vtutẽ ꝓpriã: pp qõ isto modo intelligẽdo verũ est dicere: ꝙ medicina attrahat humorem ex conue nientia in suba. Scõm ergo ꝑmum modum intelligendo Auicen. improbauit illos: qui sic intelligunt snĩam Hal'. sed scõo modo itelligẽdo est snia ẋa: ꝛ talis snĩa est Hal'. que apparet p ẋba ipsius: dicit. n. Et illud est quoniã fer rum non attrahit ferrum: neq̃ caro attrahit carnem: sed lapis attrahit ferrum: ꝛ caro attrahit sanguinez: ꝛ inter ꝟ ꝙ res sit ipsamet: ꝛ inter hec ꝙ res sit similiz ei: est dr̃ia inquãtũ estimo: qm̃ cartamũ est vna ꝛ eadẽ res: sed car/tamũ ꝛ flegma ambo sunt silia non res vna ꝛ eadẽ. Sic ergo apparet manifeste ex hiz verbis: ꝙ qñ Hal'. dicit: ꝙ turbith attrahit flegma inq̃ztum est flegmaticũ non itelli git ꝙ ipsum attrahat per ꝟ: ꝙ ipsum hẽat eandẽ substan/tiam cũ flegmate: sed intelligit ꝙ attrahit ipsum per ꝟ: ꝙ aliquã hz similitudinem ꝛ ꝓportionẽ ad substãtiã eius: tunc igit̃ facile est soluere ad oba. ¶ Ad ꝑmum dõm ꝙ Hal'. intelligit illo modo quo dcm̃ est. ¶ Ad 2ᵐ dõm ꝙ si mili mõ dz intelligi ꝙ mẽbrũ attrahit nutrimẽtum a tota suba: sicut dcm̃ est. ¶ Ad 3ᵐ cum dr̃ aut attrahit in conue niens: ꝛ cũ dicitur aut est conueniẽs in sba: aut in q̃litate. ¶ Dõm: ꝙ illud ꝓueniẽs est in suba ꝛ in q̃litatib⁹ eo mõ quo dcm̃ est: ꝛ dato ꝙ tale non sit conueniens in talibus q̃litatibus elementalibus absolute. ¶ Deinde cum dic̃.

¶ Et debes scire ꝙ humoruz attractio: que fit potu medicinarũ soluentiũ ventrẽ aut vomitũ facientiũ nõ est nisi in venis: in quibus venerũt donec ad intestina ꝓueniant ꝛ stomacuz: ꝛ hec natura mouetur ad hoc: vt eos expellat extra.

¶ Hic declarat modũ ꝑm quẽ fit eũatio a medicinis soluẽ tibus ventrez ꝛ facientib⁹ vomere. Et ꝑmo facit qõ dcm̃ est. scõo circa dicta remouet q̃zdã dubitationẽ. scõa ibi. (Et scias ꝙ plurimũ attractiõis humorũ). ꝑma in duas. ꝑmo declarat in gñali ꝑm quẽ modũ fit eũatio a medicis solutiuis ꝛ vomitiuis. scõo in spãli declarat ꝑm quẽ mo/dũ fit ab vnaq̃z illarũ. scõa ibi. (Et raro qdez accit ꝛc.) ¶ Juxta ꝑmã partẽ intelligendũ: ꝙ in his ẋbis Auicẽ. vult ostẽdere ꝑm quẽ modũ actus expulsionis perficit̃ a farmaco solutiuo ꝛ vomitiuo: cũ. n. in tali eũone: vt dcm̃ est: ꝑus ꝓcurrat duplex actus. s. actus attractiõis: ꝛ act⁹ expulsionis: actus quidẽ attractionis ꝑncipalr fit a far/maco solutiuo: sicut dcm̃ est ꝑus: sed actus quidẽ expul/sionis a farmaco ꝑncipalr fieri nõ põt. Et ꝟ ideo qz si me dicia deberet humores attractos expellere: oporteret ꝙ hẽret rationẽ ꝓtrarietatj ad ipsos: nũc autẽ dictum est: ꝙ hz conuenientiã ꝛ similitudinẽ in subam cum ipsis. ꝓpte rea actus expulsionis nõ ꝑncipaliter fit a farmaco: sed ꝑn cipalr fit a vtute naturali expulsiua: que est in stomaco ꝛ intestinis: que ꝓcipiens nocumentũ humorũ ꝛ farmaci mouet̃ ad expulsionẽ ipsoꝝ. farmacũ ergo hz non expel/lat: adiuuat tñ ad expulsionẽ inq̃ztũ attrahit humores ad loca illa: qui humores nocẽt quãtitate ꝛ qualitate ipsoꝝ

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

vnde incitant actū expulsiue ipsius: ⁊ inq̄ztuz etiā farma cum hz vtutē contrariā ⁊ inimicū locis expulsiōis: vnde etiā actū incitat expulsiue vtutis. Et ex h vlterius est ma nifestū: ꝙ actus expulsionis humorū perficit per ꝓzietatē: sicut actus attractionis perficit per sīlitudinē ⁊ conue nientiā. ¶ Et circa h vlterius vnū aduerte: ꝙ sicut licet farmacū non expellat: tñ virtus attractiua ipsi⁹ adiuuat ad expulsionē que fit a locis expulsiōis: vt dcm̄ est. ita ēt licet actus attractionis fiat a farmaco tñ ad attractionez facilē ipsoz̄ humoꝝ adiuuat expulsio q̄ fit a mēbris non qdē a mēbris eūonis. sed a mēbris in qb⁹ ꝓtinent humo res. nā qñ mēbra affectāt expellē humores q sūt nocitiui: tūc facilit a farmaco attrahūt. Et ppea in corpe sano in q̄ mēbra nō affectāt hūores expellē. imo retinē cū sint iuua tiui difficult ⁊ laboriose fit attractio. ⁊ iō in eis fit labo/ riosa solutio: vt dcm̄ est prius. ¶ Deinde cum dicit.

Sic attractio iuuat expulsiōez ita expl'sio attractionez.

¶ Et raro quidem accidit vt cum ventris solutiuz bibitur ad stomacum ascendant: ⁊ si ascēderint ad vomitum declinabunt: ꝙ autem ad stomacum ascendere non dimittit non est nisi propter duas causas: quarum vna est: quoniā medicina ventris solutiua velociter penetrat ad intestina. Et altera est quoniam cum medi/ cina ventris solutiua bibitur: natura properat ad hoc vt ex venis meseraicis ad inferiora ex/ pellat ⁊ non ad superiora: quoniam hoc pro/ pinquius est ⁊ facilius: ⁊ qz illud quod est post eas non etiam ipsas comprimit. Et hoc qui/ dem est ex eo quod naturam mouet vt ex pro/ pinquioribus expellat vtjs.

¶ Dic declarat in spāli ſm quē modum fit eūatio ab istis medicinis: ⁊ p̄ ostendit ꝓpter qd fit eūatio a medicis so/ lutiuis vētris p̄ inferius. scdo ostēdit pp quid fit eūatio a medicinis vomitiuis p̄ superi⁹. scda ibi. (Medicine ℞o vomitū facientis.) Prima in duas: qz ꝑmo facit qd dcm̄ est. scdo declarat qdā suppositū. scda ibi. (Q; si medici/ na vtutē hēret. ¶ Circa ꝑmā partē itelligēdū ꝙ Auicē. duas cās assignat q̄re medicia solutiua vētris mouet ad iferiora: ⁊ nō mouet ad supiora: vna qdē cā ipsi⁹ est q̄ su/ mit ex pte ipsi⁹ me^{nt}. alia est q̄ sumit ex pte opatiōis nāe: ex pte qdē me^{nt}: qm̄ medicia solutiua ventris velocit pe netrat ℞sus intestina: ⁊ qz ad iferiora penetrat: ⁊ ibi mo/ rat: idcirco humores eūat per ptē inferiorē. Ex pte autē opōnis nāe sumit: qz nā ipsa eūat ſm nām magis p̄ infe/ riora. Et cām istius assignat Auic̄. vnicā sed Mesue po/ nit sex cās. Pria est qm̄ declinatio māerū plus est ad infe riora pp grauitatē ipsārū. Scda cā est: qz duct⁹ ⁊ vie ex/ pulsiōis plures sunt alligate intestinis q̄z stō. Tertia cau sa est: qz ſm nām intestina sūt mēbra expulsionis ⁊ nō sto/ macus. Quarta cā est: qm̄ melius est vt transmittant su/ pfluitates ad mēbra ignobilia q̄z ad nobilia. Quinta cā est: qm̄ eūando p̄ intestia eūant ex ꝓpinqoribus vijs. facili⁹ aūt fit eūatio ex ꝓpinqoribus vijs. ⁊ h est ꝙ dic Auicē. in lra qm̄ h est ꝓpinqui⁹ ⁊ facili⁹: ⁊ illud qō est post eas: nō ipsas ēt cōprimit ⁊ nō ꝓhibet eas ab expulsiōe ipsārum. Sexta cā est: qz si mā ad stōm repat. vt dic̄ Mesue ꝓue/ niētius est eā expellere ad intestina q̄z ad meri. qm̄ vt⁹ nā/ lis iferiorē portā stomaci ordinauit expulsioni: superiorē ℞o. s. meri attractioni pp qō manifestū est. vt dicit Me/ sue nām rarius celebrare opus farmaci per vomitū q̄z p vētrē. nā vt dic̄: ois opatio cui accit diuersio ab eo ad ꝙ regulata est a nā diuersio illa est infelix: quando vero est ſm nām diuersio illa est felix. ¶ Qō. xvj.

Cā quare medicina vētris solutiua mouet ad iferius ⁊ nō ad superius.

Sed quia Aui. dicit ꝙ me^{a} vētris solutiua veloci/ ter penetrat ad intestia: ⁊ ex h vī ponē ꝙ medicia humores attrahēs pmaneat in intestinis: ⁊ argī p̄: ꝙ nō moret in stō aūcte Aui. dicētis h ꝙ velocit pene trat ad intestia. ¶ Jtē h argī rōne: qz mot⁹ expulsionis ibi icipit vbi terminat mot⁹ attractionis. si g̃ ipsa in stō pma neret cū me^{a} attrahat hūores ad stōz: ⁊ sic tūc icipet mo tus expulsiōis a stō ⁊ fieret expulsio p̄ supi⁹: h aūt ē ſm. ¶ Oppositū. s. ꝙ moretur in stomaco dic̄ expresse Sera. septimo tractatu sue practice in cap. de medicis solutis. ¶ Jterū etiā Mesue idē dicit expresse in suo lib. de ꝓsola tione distinctiōe ꝑma. 2° cap'o. ¶ Dōm est ad h ꝙ in eua cuationibus que regulant a natura medicina ipsa soluti/ ua vētris pmanet in stō ſm sui subam: non qdē ſm quālz ptē ipsius stomaci. sz ſm ptē inferiorē ipsius. Et h declaratur auctoritate illorū que posita est. ¶ Jtez etiā expiē/ tia qz nos videm⁹: ꝙ si aliqs post eūonē ex aliqua cā fa/ ciat vomitū eijcit subam medicine q̄z accepat: h autē non esset si ipsa esset in intestinis. ⁊ non in stō. ¶ Jtem regula/ ta a nā fit melioꝛi mō quo fieri potest: nūc autē melius fit si medicina retinet in stō ſm sui subaz q̄z si penetret ad in testina: ꝙ declarat ex duob⁹. Primo. qz stomacus est lo/ cus magis retentiuus q̄z intestina. vñ sufficientioꝛi tem/ poꝛe retinet in eis farmacū q̄z in intestinis. Secūdo: qa si farmaci suba maneret in intestinis. tūc iam impediret ipsius operatio: qm̄ impoī esset quin suba ipsius cōmi/ sceret cū supfluitatib⁹ q̄ puenirent ad itestina: ⁊ ideo i ex pulsione illoz̄ humorū expelleret ⁊ sba medicine. vñ in sufficienter fieret ab ea eūo. ¶ Dico aūt ꝙ suba medicie pmanet in stō: tñ ſm vtutē quā hz puenit ⁊ descendit ad itestina: ⁊ ppea est: ꝙ ab ipsis incipit expulsio. vnde acci/ dit ꝙ fit expulsio per inferius ⁊ nō supius. ¶ Jterū ēt di/ co ꝙ hoc conuenit in eūationibus regulatis a nā. naz in euacuationib⁹ non regulatis perfecte a nā: vel hoc est in cōueniēs: vt me ad intestina pueniat. sed tūc nō fit sic eūo eūlis sic ⁊ ꝑma. ¶ Tūc ad obta dōm. p̄ ad aūctatē Aui. que dicit ꝙ velocit penetrat ad itestia. ¶ Dico ꝙ intelli/ git q̄ztū ad vtutē ⁊ ad nocu^{m} ipsius: nō aūt q̄ztū ad sbam. vel dōm ꝙ penetrat: qz ℞sus itestina mouet: non tñ opz ꝙ stati pueniat ad itestina. sed ꝑus ifundo stōi exñs opa/ tur: vltimo aūt pp motū ꝓtinuū fcm̄ expellit suba eius p̄ intestia. ¶ Ad rōnē dōm: ꝙ bñ me attrahit ad se: non tñ opz ꝙ fiat expulsio p̄ supi⁹. p̄ qz humoꝛ attractus ad fun dū stōi habili⁹ expellit p̄ inferiora q̄z supioꝛa. scdo qz ex me ex̄te in stō nocumētū peruenit vsq̄z ad itestia. Ex no cumēto aūt hoc: ⁊ etiā ex nocumēto humorū q attrahūt ad itestina excitat actus expulsionis in ipsis. vnde perue/ nit expulsio ipsoz̄ añq̄z humoꝛ ad stōm perueniat in quo est medicina: ⁊ expellit per inferius. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Q; si medicia virtutē hꝫ attractiuā que humorem comitaret esset natura virtutis expulsiue magis dignavt in sano ⁊ forti superet: lz medicina nō attrahat nisi ad viaz signatam.

¶ In pte ista declarat quoddā suppositū: suppoſuerat eni ꝙ medicina ipsa descendit verius itestina ⁊ ꝙ ibi exist̄s humores attrahit: ⁊ sic medicia permanet i locis expul/ sionis ⁊ non vadit ad locū in quo existit humoꝛ p̄ urgan/ dus. modo hoc vult declarare Aui. s. ꝙ medicina nō va/ dat ad locum in quo existit humoꝛ purgādus. sed pma/ net in stō vel intestinis. Questio. xvij.

Propter quod gratia intelligendi litteram Auicen. cadit hic. q. vtrum medicina solutiua ſm sui substantiam vadat ad mēbruz in quo continetur humoꝛ purgandus: ⁊ arguitur ꝙ sic. Primo auctoꝛitate phi in de problematibus. dicit enim ꝙ medicina solutiua ſm sui substātiā trāsit in venas ⁊ va

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

dit ad locū purgādū. ¶ Jtē Aui. sc̄do cañ. dicit ꝙ agaricus admixtus alijs medicinis secessiuis facit eas penetrare vsq; ad hūorē: sed tūc medicina q̄ est agēs respectu humoris ꝺz esse simul cū humore. sed nō ꝑt esse simul: nisi ipsum contangat: nō pōt aūt ꝺtangere nisi vadat ad locum in quo ꝺtinet ſm subam: q̄re ꝛc̄. ¶ D. si non iret subaliter ad humorē: sed remaneret in stō. tunc ipsa non euacuaret vltra semel: vel bis: cōsequēs est falsum. ergo ⁊ ātecedēs falsitas ꝺsequētis est nota ad sensum: ꝺsequentia declaratur: q; si in stō remaneret: tūc exiret cū hūore qui eūaret: q; misceret cū ipso: ⁊ ꝑ ꝺsequēs aliqua q̄ztitate humoris aduenīēte cū illa euacuet: euacuabit etiā suba medicine: ⁊ sic amplius nō purgabit. ¶ D. silr vī ꝺe medicina alterativa ⁊ solutiua: nūc aūt medicina alterativa ſm sui substantiā vadit ad membrū ꝙ alterat. ergo ⁊ silr medicia solutiua: maior appet: q; vtraq; habz rōnē medicine: mior appet auctoritate Serapionis in septio sue practice. vbi dicit: ꝙ mēbra dilerisiata tpe diserasie attrahūt medicias alterativas quēadmodū in tpe diserasie attrahūt alimentū. ¶ D. silr vī de medicina solutiua vētris ⁊ de prouocativa vrine ⁊ screatus: eo ꝙ omnes iste medicine cōueniūt in eūatione: sed medicine prouocātes vrinā ⁊ screatū ſm sui substātiā vadunt ad mēbra vrine ⁊ pectoris: sicut notum est: quare ⁊ simili modo medicine solutiue vadūt ſz sui substātiā ad mēbra purgāda. ¶ Oppositū dicit Aui. ⁊ Serapio. ⁊ Aliabas: ⁊ breuiter oēs auctores. ¶ Dōm est ꝙ quidā antiqui fuerunt istius opi. ꝙ medicia solutiua vētris: ⁊ silr vomitiua ſm totā sui subam vadit ad locū a' quo ꝺz fieri purgatio humoris cōtēti in ipso. ¶ Alij vero voluerūt magis subtiliare: ⁊ dixerunt ꝙ medicina ſm sui substantiā corpulētā nō vadit ad locū in quo cōtinet hūor purgādus. ſz a medicina ipsa eleuat pars vaporosa q̄uenit ad locū in quo ꝺtinet hūor purgādus vnde ipsa existens in stō ⁊ in intestinis euaporat partes vaporosas subtiles pueniētes ad locū in quo est hūor ⁊ humorē attrahūt. ¶ Sed ꝙ dicūt isti est ꝺ intētionē auctorum. Et ꝓpterea dicēdū est ſm mentē Aui. ꝙ ad hoc vt medicina attrahat hūore nō requirit vt substātia ipsius corporalis vadat ad locū in quo est hūor purgādus: neq; ēt requirit necessario gr̄a attractiōis vt vadat aliq̄ pars vaporosa vsq; ad locū a quo ꝺz fieri purgatio. ¶ Dz aūt substātia ipsius corporaliter nō vadat ad locū a quo debet fieri purgatio declarat. Primo ex rōnibus q̄s ponit Aui. in lr̄a. ¶ Prima rō est ista. nā si medicina euacuaret ꝑ hoc ꝙ ſm sui ſbaz corpalē iret ad hūorē purgādū tūc seq̄ret ꝙ pl⁹ ⁊ meli⁹ eūaret in corpe sano q̄z i corpe egro. ſz ꝓriū huius videmus ad sensum: ⁊ dictum est ꝓius ꝙ medicina exhibita in corpe sano euacuat cū magna difficultate: q̄re ꝛc̄. declarat aūt ꝺsequētia ex hoc: q; medicina quātū est ex se maiorē ꝓportionē hz cū hūorib⁹ cū sunt i dispositiōe optia q̄z cū ipsis recedētib⁹ a nāli dispōne eorum. Silis. n. est ꝓportio medicine solutiue ad hūores: q̄lis est magnetis ad ferrū. videm⁹ aūt ꝙ q̄zto ferrū ē magis sub esse pfecto ⁊ meliori: tanto maiorē ꝓportionē hz magnes ad ipsum ita vt meli⁹ attrahat ipsum ꝓpter ꝙ medicina quātū est ex se magis hz aspectum ad hūores corpis sani q̄z ad hūores corpis egri. Si ergo ipsa vadit vsq; ad locū: in quo ꝺtinet hūor purgādus: tūc citius et melius ibit ad humores ꝺtētos in mēbris sanis q̄z ad humores ꝺtētos in mēbris egris. si ergo ipsa euacuabit: ꝑ hoc qō vadit ad hūorē purgādū: tūc melius ⁊ pfectius euacuabit i corpe sano q̄z i corpe egro. adiuuabit autē ad ℔ ꝙ vt⁹ expulsiua i mēbris i corpe sano ē fortior q̄z i corpore egro. ⁊ ideo cum eūatio fiat ab expulsione facta ab ipsis mēbris: que ꝓcipiūt nocumētū ipsius medicine maior fiat expulsio ⁊ fortior in corpe sano ꝙ in corpe egro. Cū igit ꝓriū istius videam⁹ ad sensum: opz dicere ꝙ istō accidit: ꝓpterea q; ipsa existit in stō vel i intestinis: ⁊ existens in stō attrahit a mēbris: ⁊ q; mēbra in corpib⁹ sanis nō ꝓcedunt illi attractiōi cū retineāt hūores innati. uos hinc est ꝙ in eis difficilius fit purgatio q̄z in corpib⁹ egris. ¶ Scōa rō est ista. si medicina ſm sui substantiā iret ad loc a in qbus ꝺtinet hūor purgādus: sequeret ꝙ nō fieret eūatio hūoris ab ipsa per vnā ꝑtē determinatā: cōsequēs est falsum. ergo ⁊ añs falsitas ꝺsequētis est nota: q; ipsa eūat ꝑ ꝑtē inferiorē tm̄: ꝺsequētia appet: qa mēbra in quibus ꝺtinet hūor sunt diuersa. si ℊ medicina iret ad loca illa: tūc nō fieret postea eūatio nisi inquātuz illa mēbra expellerent farmacū ⁊ hūores: ⁊ cū membra ipsa expellāt per partes diuersas: quia quedam expellunt per vnam ꝑtē: quedā vo ꝑ aliā secundū ꝙ mēbra expulsiōis diuersa sunt eis magis ꝓpinqua accideret ꝙ expulsio facta ab vno farmaco fieret ꝑ loca diuersa. ⁊ istas duas rōnes hic insinuat Auic. ꝓmā qdē insinuat cū dicit esset nā vtutis expulsiue magis digna ⁊c̄. scōam rōnē insinuat cū dicit. ſz medicina non attrahat: nisi ad viā signatā ⁊c̄. ¶ D. ℔ arguit aliter si medicina solutiua iret ſz sui subam ad locū in quo cōtinet hūor purgādus: aut ℔ eēt ex ꝑte sui: aut ex parte humoris: aut ex parte mēbri: non est possibile ꝙ hoc sit ex parte sui: quoniam ipsa virtutez non habet progressiuam: neq; hoc potest esse ex parte humoris quia tunc humor haberet virtutē attractiuam medicine ⁊ sic in humore esset vtus attractiua: ⁊ in medicia passiua. hoc aūt nō ponimus: nec etiā ℔ pōt esse ex parte membri. ſ. ꝙ mēbrū attrahat ipsam: qm̄ plurime medicinarum: ⁊ precipue que sunt violente sunt venenose: ea autem que sunt venenosa sunt inimica nāe: sed ea que sunt inimica nature non attrahunt ab ipsa. sed expellūtur cū sint ei ōria; quare medicina solutiua a membris non attrahit: sed potius expellitur. ¶ Silr etiā non opz ponere ꝙ medicina attrahat: q; pars aliqua vaporosa ꝺcidatur ab ea ⁊ vadat ad humorē purgādum ⁊ ipsum attrahat: quoniam sicut dicitur tertio de simplici medicina simili modo medicina humorem attrahit: sicut membra attrahunt alimentum ⁊ magnes attrahit ferrum: nunc aūt membra attrahunt alimentum absq; hoc quod aliq̄ particula in modum vaporis dissoluatur ab eis: ⁊ ad alimētum perueniat: ⁊ similiter etiam magnes attrahit ferrum absq; eo ꝙ aliqua pars vaporosa dissoluatur ab ea ⁊ vadat ad ferrum. ¶ Et propterea dicendum esse videt ꝙ medicina ipsa ad hoc vt ipsum humorem attrahat sufficit ꝙ solum ſm virtutem veniat ad locum in quo continetur humor purgandus ⁊ non oportet ꝙ suba ipsius transeat a stomaco ⁊ intestinis ad membra. nam simile videtur esse: sicut est ꝺ magnete in comparatione ad ferrum quod attrahit: nunc autem nos videmus quod magnes attrahit ferrum: ⁊ ꝺato qō nō ꝺtangat ferrū: ſz sufficit ꝙ sola virt⁹ ipsi⁹ ad ferrū pueniat: pueniat āt vt⁹ ei⁹ ad ferrū ℔ mō' qm̄ magnes alterat aerē mediū sibi ꝺiunctū q̄ alteratio mediante aere vsq; ad ferrum peruenit ⁊ mediante illa alteratione facta in medio vsq; ad ferrum perducitur virtus magnetis: ⁊ ꝺato ꝙ magnes non contangat ferrum corporaliter: simili etiam modo est pōe ꝺato ꝙ medicina substātialiter non perueniat ad humorē purgandū ꝙ virtus ipsius mediante alteratione facta ab ipsa in spū ⁊ calore ⁊ in particulis mediis pueniat vsq; ad locum in quo est humor purgādus: ⁊ sic humorem attrahet vsq; ad locum expulsionis: ⁊ ꝺato ꝙ ipsum corporaliter non contangat. ¶ Sed hic est vnum aduertendum ꝙ licet non sit necessariū quātū ū ē ad actum attractionis ꝙ aliqua particula ꝺcidat ꝑ viam vaporis que perueniat ad humorem purgādum: tī dico ꝙ melius fit attractio: si aliquid sub forma vaporis perueniat ad humorē purgandum non quia illa particula vaporosa humorem

Medicia solutiua iuuat i solutiōe ꝑ vaporē sui alterādo humorem ⁊c̄.

attrahat:sed qr hūor magis dispōit vt facilius attrahat a suba medicine.nā sil'e est hic.vt dictū est de attractione ferri a magnete.nos aūt nō videm⁹ qō ly nō sit necessariū ad hoc vt magnes attrahat ferrū ꝙ aliq̄ pticula vaporosa decidat a magnete ꝛ ad ferrū pueniat:tn̄ si ferrū cōfricetur cū magnete talius attrahitur ꝛ vehemētius ferrus illō.ꝛ simili mō si aliq̄ pticula vaporosa pueniat a farmaco ad hūorē:qr hūor ille magis alterat' a nā farmaci vehemētius ab illo farmaco attrahet':ꝛ propterea ꝓingit ſm istū modū ꝙ aliq̄ medicina plus purgat ab vno loco q̄ ab altero:qm̄ ex ipsa decidit' vapor qui hn̄s aspectum plus ad vnū locū q̄ ad alterū puenit ad locus illū.vn̄ ibi plus alterat' hūor quē in alio loco vehemētius attrahit: ꝛ pn̄s plus ab illo purgat'.Et ſm istū modū ponit' a q/busdā:ꝙ aloes purgat neruos visus.Et ſm istū modum forte intellerit Ari.in li.de ꝓblematib⁹ ꝙ medicina ſm sui suban trāsit in venas ꝛ pueniat ad locū purgādū .et si isto mō intellexit opi.sua verū dixit.si aūt aliter falsum dixit.¶Et ex his possumus soluere ad oba .¶Ad primū cū dicebat' aūctate phi.ps solo ex iā dictis.¶Ad aliud ꝙ dr de agarico dām ꝙ agaricus facit penetrare medicinas quātū ad vtutes ipsaꝝ:nō aūt opz ꝙ quātū ad substātiā:ꝛ etiā adiuuat agaricus ad penetrationē vtutis earū inquātū apit vias:p q̄s dz fieri eūatio.nō aūt quia ducat suban medicine ad loca illa.¶Ad aliō cū dr agentia et patiētia debēt esse simul.dām ꝙ est verū vel corpaliter:vl virtualiter:sicut declaratū est de attractione q̄ fit ferri ad magnetem.¶Ad aliud cuz dr ꝙ tūc nō euacuaret vltra semel vel bis:dām ꝙ nō est verū.Prio qr nō tota euacuatur suba medicine in vnica eūatiōe:qr aliq̄ ps eius remanet in villis stomaci:q̄ postea euacuat:ꝛ ēt dato ꝙ nihil remaneret de suba ipsius.adhuc tn̄ euacuaret:qr medicina attractiua existēs in stō alterauit sua vtute totū humorē purgādū:vn̄ hūor alterat⁹ mouetur ad locū i quo erat medicina.ꝛ qr ēt in stō remānsit virtus medicine ꝓpter alterationē quā fecit in ip̄o.ideo cū ibi sit virtualiter adhuc mouet' hūor ad stomacū ꝛ euacuat':ꝛ p̄cipue:quia natura gaudet exonerari supfluo.vt dicit Mesue.¶Ad aliō cū dr sil'e vr de medicina alteratiua ꝛ solutiua:dico ꝙ nō est verū:qm̄ medicina alteratiua q̄ a mēbris trahit' non hz ꝛrietatē ad mēbrū ꝙ attrahit ipsam:sicut hz medicia solutiua q̄ ponit' esse de gn̄e veneni.¶Ad aliud cū dr ꝙ sil'e vr de medicina secessiua.sicut est de ꝓuocatiua vie: ꝛ screat⁹.dāz ꝙ nō ē vex:qr medicia solutiua vētris euacuat p attractionē:ille vero nō sic euacuāt.sed alio modo ꝓp qō non est simile.¶Deinde cum dicit.

¶Medicine vero vomitum facientis dispositio est diuersa ad hoc:qm̄ cū in stō fuerit in eo morabitur ꝛ hūorē ab intestinis ad seipsam attrahet ꝛ sua virtute superat ad resistendum virtuti naturali.

¶Hic declarat ſm quē modū fit eūatio a farmacis vomitiuis.¶Circa ꝙ intelligedū ꝙ ex dictis hic ꝛ supra appet ꝙ medicine solutiue ꝛ vomitiue differūt penes duo.Primo qdē penes locū eūatiōis.nā medicina solutiua eūat p intestina:vomitiua vo p stomacū supius.Et cā isti⁹ nō ē ob aliud:nisi qr medicina solutiua nocumētū efficit prin/cipaliter in intestinis ꝛ ad inferiora expellit'.sed medicia vomitiua nocumētū efficit p̄ncipaliter in ore stomaci cū euacuat ꝛ in supiorib⁹ ptibus morat'.ꝓpterea qr vicit virtutē ipsius stomaci.ita vt ipsam nō possit ad inferius expellere:ꝓpter qō ꝓtingit ꝙ euacuat p supius.Scō vero differūt aliquo mō q̄ztū ad modū eūationis : qr eūatio q̄ fit p vomitū est cū maiori ipetu q̄z eūatio q̄ fit cū solutiuis qm̄ talis eūatio eūat motu contrario motui nāli expulsionis stomaci:ꝛ pro tanto ēt ꝓtingit ꝙ cū vomitu eūamus mām q̄ est difficiliorīs eradicatiōis q̄z cū solutione vētris ꝛ ꝓpterea ad denotādū ꝙ hec eūatio cū maiori impetu ꝛ violentia facta in natura euacuat:dixit in littera : ꝛ sua virtute supat ad resistēdū vtuti nāli ꝛc.¶Deide cū dicit.

¶Et scias ꝙ plurimū attractionis humorum quos medicine attrahunt non est nisi ex venis ꝛ ex eo qō est multe propinquitatis:quoniam attractio fit in venis:ꝛ in eis que non sunt vene sicut humores qui sunt in pulmone q propter vicinitatem ad stomacum ꝛ intestina trahūtur licet in venis non vadant.

¶In pte ista rndit cuidam dubitationi que fieri posset:qr enim dixerat prius ꝙ attractio que fit potu medicinarum ventrem soluentium aut vomitū facientium non est nisi in venis per quas perueniunt ad intestina.ideo aliquis posset querere nunquid humores attrahi possunt per alia loca ad intestina q̄z per venas:ꝛ ipse respondit ꝙ sic:qr aliquando loca que non sunt vene:sunt sicut per porosa p que fit attractio q̄z si fieret attractio humorum per loca illa porosa:ꝛ non per venas:ꝛ propterea illud quod dictū est supra:ꝙ attractio fit in venis ad intestina:intelligitur verum esse vt in pluribus:quoniam vt in pluribus fit attractio per venas ;tum quia in venis plures continentur humores ſm naturam:tum quia vene sunt loca ampla: per que faciliter humor trahitur:tum quia vene continuantur multotiens omnibus locis ꝛ mēbris:ꝛ ideo vt plurimum attractio fit in venis : tamen aliquando mullum est impossibile ꝙ attractio humorum fiat per porositates alias ad intestina ꝛ stomacū q̄ non sunt vene sic̄ natura ipsa aliquādo humores expellit ad intestina:ꝛ stomacum per porositates alias sibi cōtinuas: q̄ tamē non sunt vene.¶Deinde cum dicit.

¶Et ōbes scire ꝙ attractio que fit per nares ex medicinis siccis est cā euacuandi humores a corpore sicut in hydropisi.

¶In pte ista cum dicit:in medicinis successiuis et vomitiuis que eūant ꝓprietatem ꝛ forma specifica ſm quē modum eūant:ꝛ qua virtute incidentaliter:vt sermo eius sit ꝓpletior rāgit aliquid de medicinis que per alia loca euacuant ꝛ eūant q̄litate cōi ꝛ nō ꝓpria.Et sic dz legi.Et debes scire ꝙ attractio que fit p nares sup. medicinis acutis ꝛ per nares attrahunt:ꝛ sup.attractio que fit ex medicinis siccis.i.p medicinas exiccantes est causa euacuā di humores ex corpe.q̄si in his insinuet Aui. ꝙ non solū humiditates euacuantur ex corpore per secessum ꝛ vomitum.immo etiā ꝛ p alia loca sicut p nares ꝛ per poros cutis:ꝛ non solum etiā euacuantur cū medicinis que attrahunt eas a forma specifica.immo etiā ꝛ p medicinas que eas attrahunt non a forma specifica.sed a qualitate cōmuni:vt qr sunt calide exiccatiue:ꝛ ꝓpterea in his vbis erit dīa inter has medicinas que sic euacuāt ꝛ predictas q̄ztum ad locū per quē eūant:ꝛ q̄ztum etiaz ad ꝑncipiū eūonis qō est in eis:ꝛ tūc Auice.declarat in exēplo quomō aliqñ fit eūatio p medicias exiccātes exteri⁹ cōpositas cū dicit:sic̄ in hydropisi su.fit eūatio cū medicis exiccātib⁹ sicut p emplastra exterius posita nos in ipsa eūamus aquā.vn̄ ꝛ etiā supra dixit Aui.ꝙ cū fortasse deficcātia exterius ponere ꝛ medicinas abstergētes ē euacuare quēadmodū hydropisim patientes faciunt.¶Laderet aūt ex dictis hic q̄stio:qr dictum est ꝙ medicine solutiue ꝛ vomitiue eūant determinate per secessum ꝛ vomitū.vtrum illa farmaca possint eūare per loca alia q̄z p secessum ꝛ vomituz:sed qr nimis prolongaretur sermo. idcirco ad presens hic dimittatur.

¶ In sermone purgationis ventris ⁊ regulis eius. Capitulum.v.

Am in p̄cedēti sermone ostendimus qūo sit corpus preparādū ad recipiēdum id qđ ventrē solut anteq̄z purgetur cū amplificatiōe porrorum et lenificatiōe nature ⁊ proprie in egritudinibus frigidis. ¶ Et ad summum natura mollificare anteq̄z venter soluatur est competens regula in qua existit securitas: ni si in eo qui colerice passioni valde est aptus: ex hoc nāq̄ nihil isti est faciendum: qm̄ esset causa superfluitatis q̄ ei accidet: solutorio nāq̄ ventris alicuius tali qualis est iste res admiscenda est in qua sit virtus vomitiua ne properet descendere de stō anteq̄z suā perficiat operationem. immo equenk in ipso duarum medicinarum virtutes ⁊ perficiat ventris solutiua operationem suā ⁊ vomitiua suam econuerso illius. Lectio.j.

N p̄cedēti ca. ōterminauit regulas cōes i vsu eūonis p vōitū: ⁊ i vsu eūonis p secessum. In p te ista itēdit determiare spāles cañ. i vsu vniuscuiuslibet illaꝝ: ⁊ p̄ determiat cañ. spāles in vsu eūonis p fluxū vētris. 2° determinat cañ. spāles in vsu eūonis q̄ fit per vomitū. 2ª ibi. (Noies q̄ sunt remotiores ab hoc.) p̄ⁱ in duas. q̄ p̄ determinat qđ dictum est. scđo pro determinatiōe quorūdā remittit nos ad loca alia dās intentionē ad sequētia. 2ª ibi (Medicine ventris solutiue.) Pria in duas: q̄ p̄ ponit cañ. spāles fm q̄s regulamur i vsu eūatiōis p secessum. scđo pōit cañ. spāles fm quos dirigimur in electione medicinaꝝ cū quib⁹ fit ħ eūatio. 2ª ibi. (Medicinarū vētrē soluētiū.) Pria i duas q̄ p̄ ponit cañ. p q̄s regulamur in vsu istius eūatiōis. secūdo ponit cañ. fm q̄s regulamur in emēdatiōe q̄rūdā nocumētorū q̄ ꝯsueuerūt ꝯsequi ad hāc eūationē. 2ª ibi. (Ex significatiōib⁹ qb⁹ cognoscit hora.) Pria in duas: q̄ primo ponit cañ. p quos scimus qđ agēdū anteq̄z farmacū assumat. scđo ponit canōes p quos oñdit qđ agēdū post q̄z farmacū est assumptū. scđa ibi. (Cū aliqs medicinam vētris solutiuā biberit.) Pria in duas: q̄ p̄ ponit cañ. qui respiciūt regimē cōe in oibus corpib⁹ q̄ debēt purgari. 2° ponit canones q̄ respiciūt regimē ꝓpriū qbusdā corporib⁹. 2ª ibi. (Cū ārō aliqs medicine assuetus nō est.) Prima i tot quot sunt ea penes q̄ attēdit hoc regimē cōe. tria ḡ facit sicut circa ħ tres pōit cañ. fm ponit ibi. (Ex cā p̄terea timorosa. 3ª ibi. (Balneū ingredi añq̄z vētris solutio fiat ⁊c.) Pria in duas. q̄ prio pōit vnū cañ. scđo declarat qđ dā suppositum in cañ. illo. 2ª ibi. (Trauli quoq̄z sunt ex eis ⁊c.) ¶ Circa primā p̄tē intelligēdū q̄ iste canō quē ponit ħ Auí. est canon: q̄ superius ēt est positus: qui est q̄z tū ad preparationē corpis q̄ dz purgari. scđm em̄ q̄ declaratū est p̄us opz corpus q̄ dz purgari p̄us p̄parari ad hoc vt purgatio fiat sine molestia ⁊ nocu⁰. Et q̄ ista p̄paratio ē multiplex. vna est quātū ad vias ⁊ cānales: p quos debz humor attrahi. Alia vō est ipsius hūoris q̄ dz purgari. Tertia vero est quātū ad loca eūationis. idcirco Auí. in vbis suis oēm istū modū p̄paratiōis tetigit: p̄parationē qdē q̄z tū ad vias ⁊ cānales tetigit cū dixit cū amplificatione porrox: ⁊ p hoc subintellexit preparationē q̄ debet hūori p̄tēto i eis. p̄parationē aūt quātū ad loca eūatiōis tetigit cū dixit: ⁊ lenificatiōe nāe. ¶ Sed intellige circa ħ q̄ Auicē. tangens istos modos preparationum condi-

tionauit eos: conditionauit quidem primo modum preparationis qui debetur quantum ad cannales ⁊ vias: et q̄z tū etiā ad hūorē p̄tētū in eis. p hoc q̄ dixit ⁊ proprie in egritudinibus frigidis. Intelligēs qdē p egritudines frigidas illas q̄ sunt de mā frida: qr talib⁹ ꝯuenit eūatio. nā in mala cōpl'one frida sine mā nō ꝯuenit eūatio. sz altera tio sola: vt apparuit supra. Et in hoc vbo q̄ dixit: ⁊ proprie: ipse insinuauit quod hec preparatio bene est conueniens in calidis et in frigidis: quoniam et in calidis egritudinibus: oportet amplificare ⁊ aperire cannales. ⁊ etiā materiam digerere. ⁊ si sit subtilis eā ingrossare. si aūt grossa eā subtiliare: sicut appet p istū auctorē 4° cañ. ca. de cura febriū putridarū in gñali. tñ hec p̄paratio q̄z tū ad vias ⁊ etiā q̄z tū ad hūorē plus ꝯuenit in egritudinibus factis ex mā frida q̄z ex calida. Et hoc iō qm̄ mā calida est facilis motus ⁊ facilis eūatiōis pp duo. p̄mo caliditatis. nā caliditas facit ad motū: sicut appet p istū ſen p̄ma. capl'o de virtutib⁹ ministrantib⁹. scđo ad ħ facit subtilitas ei⁹: qr subtilitas habilitat mām ad motū. ꝓpter causas autez ꝯrias mā frida est difficilis eūatiōis. ⁊ ꝓpterea etiā sicut apparet ex dictis supra in egritudinib⁹ factis ex mā frigida semp expectam⁹ digestionē. sed in egritudinib⁹ factis a mā calida aliqñ nō: vt qñ est mā furiosa. Iterū etiam in egritudinibus factis ex mā frida cōpleti⁹ signū digestionis expectamus qñ volumus eūare eūatiōe eradicatiua quā expectamus i egritudinibus factis ex mā calida. sic enim debet medicus agere vt natura: nunc autem videmus quod natura in materieb⁹ calidis laudabiliter euacuat: multotiens apparente in vrina sola nube: ⁊ dato q̄ non appareat hypostasis residēs sicut dicit in commento illius affforismi q̄rte p̄ticule: febres septima die terminantur: his vrine nubē rubeā hñt in q̄rta ⁊c. silr. ḡ mō ⁊ medicus p̄ōt agere. Et silr etiā dictū fuit supra q̄ in eūone minoratiua i materieb⁹ qdē fridis opz aliquā digestionē expectare: in calidis aūt nō opz. Et ꝓpterea Aui. optie dixit ꝯditionādo sermonē suū: ⁊ ꝓprie in egritudinib⁹ frigidis. ¶ Scđo Aui. ꝯditionauit suū ſmonē q̄z tus ad modū p̄paratiōis: que debet locis euacuatiōis in hoc qđ dixit. nisi in eo qui collerice passioni est valde aptus: ostendens quidē p hoc q̄ i his qui sunt preparati collerice passioni nō cōuenit mollificare vētrē anteq̄z detur farmacuz solutiuū qm̄ hoc esset causa superflui fluxus vētris. Et qr isti sunt preparati ad hoc vt faciliter descēdat illud qđ cōtinetur in stomaco ad intestina: ⁊ hoc est prohibēs farmacum perfecte operari: idcirco docet in eis farmacum solutiuū offerre sub nō sub q̄ sufficieti tpe i stomaco retinea tur ⁊ operationē efficiat perfectā. hoc aūt fit quādo commiscere docet cū solutiuo ipsorum aliquod vomituū: qa hoc prohibet ne cito descendat de stō. Et intelligit qdem per illos qui sunt parati collerice passioni illos qui sunt parati cadere in superfluum fluxum ventris: ex quacūq̄ causa sint parati cadere. Questio.j.

Sed modo circa hec verba dubitatur. prio vtz in p̄paratis collerice passiōi debeāt prohiberi ea q̄ preparāt vias ⁊ cānales ⁊ hūores purgādos cōtentos in eis sicut prohibet preparatio mēbroruz eūationis ⁊ arguit q̄ sic: qr illa nō debent administrari i corporibus preparatis collericeꝫ passioni que preparant ipsa ad superfluitatē eūonis: sed talia sunt huiusmodi ergo ⁊c. maior est nota: minor apparet: qr illa preparāt ad superfluā eūonez que materiā habilitāt ad eūationez: sz talia sunt huiusmodi ergo ⁊c. ¶ In ꝓrium arguitur: quia illa debent administrari in paratis collerice passioni: que hominē securū faciūt a pena in eūatione. sz talia sunt huiusmodi: qm̄ per ipsa disponit corpus vt faciliter. ⁊ absq̄z labore eūet: sicut appet ex superius dictis in precedenti capl'o: q̄re ⁊c. ¶ Dōm ad hoc q̄ in corporibus p̄paratis

collerice passioni: z in oibus egritudinibus tā calidis q̄z frigidis debent administrari ea q̄ poros amplificāt z materiā p̄parāt. Et ro cōis istius dicti est prius. maxie autez dz hoc fieri: qñ farmacū est fortis v̄tutis: qm̄ maius é nocumētū eūationis q̄ timet ex farmaco fortis v̄tutis q̄z q̄ timet ex farmaco v̄tutis debilis. hoc aūt nocumētū qō é aptū ꝓtingere a talib⁹ farmacis est triplex. Unū est q̄ cō sequit id qō euacuat: z hoc é supfluitas eūatiōis: q̄ qdē fit ex inobediētia eius q̄ dz eūari: z ex obediētia eius q̄ eūari nó dz. Aliud est q̄ cōsequit ꝑpter vias z cānales: p quos dz fieri eūatio: z hoc nocumētū est difficultas et labor eūatiōis. Tertiū nocumētū est q̄ cōsequit mām cum q̄ fit eūo: nā in farmacis q̄ euacuant sunt duo. s. venenositas ex q̄ timet corruptio corpis ꝑm excellētiā q̄litatis ex q̄ timet corpis alteratio. Mō p amplificationē canalium z poroꝝ remouet difficultas eūationis z labor. ſz p preparationē māe ꝓhibet supfluitas eūonis qr hec preparatio facit vt nō educat nisi mā nocitiua. nā sicut indigestio māe est cā eductiōis māe iuuatiue: ita digestio est cā adductiōis nocitiue tm̄: donec aūt eūat mā nocitiua z nō iuuatiua uó supfluit eūatio: z ꝑpterea Aui. 4° cañ. dixit in capitu. de curatiōe febriū putridaꝝ in gñali q̄ nec euacues māz indigest ā in calido: nec in frio: alia aūt nocumēta remouent cū preparatiōe farmacoꝝ. de q̄ preparatiōe dicet infra in capi. de dispositiōe medicinaꝝ vētrē soluētiū: z pro tāto nihil hic dr ab Aui. ne igit ista nocumēta predicta cōsequant ex eūatione in corpib⁹ p̄paratis colleri ce passioni z in silibus passionib⁹ añ eūationē debemus vti amplificatiōe cānaliū z p̄paratiōe māe. ¶ Ad rōnez cōcedit maior: ſz minor est falsa: z qñ tu ꝓbas: qr ista habilitāt mām. Dōm q̄ habilitāt mām habilitatiōe ſz quā cōueniēter educit z nō incōueniēter cū hec habilitatio sit sa nā regulata: nō autem habilitāt: qr disponāt ipsam ad superfluū fluxū: propter q̄ ratio nihil valet. Questio. ij.

Secundo q̄ro. qr Aui. ponit q̄ in paratis colleri ce passiōi dz admisceri cū solutiuo ipsorum farma cū vomitiuū. vtrū hec pmixtio sit ꝓueniens: z arguit q̄ non: qr illa pmixtio est incōueniēs: q̄ est cā sol'onis agitatiue z laborioſe: sed hec est huiꝰ. ergo z c̄. maior appet ex dictis supra: z ex com̄. scōi regiminis acutorum sup illo passu. porro si passio minor appet ex eo qō dictuz est supra qō pmixtio duarū medicinarū soluentiū ventrē q̄z vna celeriter eūat. alia vo tarde é cā sol'onis agitatiue z laborioſe. z nūc aūt multo plus sunt diuersa farmaca: quoꝝ vnū eūat p superi⁹: z aliud p inferi⁹ q̄z illa. si q̄ illa pmixtio est cā illius: multofortius hec pmixtio. z hoc apparet nec̄io: qr illa eūatio est agitatiua z laborioſa: in qua fit motus hūoris ad q̄rias ptes: sed in eūone facta cū tali farmaco fit pmixtio ex q̄ accidet hoc: q̄ appet p illō q̄ dicit Aui. in lra q̄ equētur in ipso duaꝝ medicinaꝝ v̄tutes z pficiat vētris solutiua opationē suā z vomitiua suā eō illius: q̄re h̄ erit maxima agitatio: qr vna mouebit supi⁹ alia vo inferius. ergo z c̄. ¶ Dōm est ad h̄ q̄ sil'i mó h̄ oz dr̄e sicut dictū fuit supra in medicinis diuersis q̄ adinuicē cōponunt. nā duplex pōt esse modus cōpōnis farmacoꝝ eūantiū p loca diuersa. vnus modus cōpōnis est ad quē sic pueniūt farmaca q̄ equal'r z distincte pñt facere operationē. vtrinq̄: puta z sol'onis vētris z vomitus. Alius modus cōpōnis é: ad quē sic pueniūt farmaca q̄ ab vno p̄n' ꝓuenit opatio. alterū vo admiscet vt emēdet nocumētū illius. Primus qdē modus cōpōnis est ꝓhibit⁹ ꝑpter rationē dictā. ſz scōus modus cōpōnis est licit⁹: sicut ét dcm̄ fuit supra: q̄ licitū erat pmisceri duo farmaca diuersa: q̄rū vnū celeriter eūat. aliud vo tarde: z sic̄ ét isto mó docet Aui. pmisceri farmacū vomitiuū cū farmaco soluti uo vt emēdet nocumētū: q̄ ī isto ꝓtingeret ex farmaco solutiuo. vt. s. nō statim solutiuū de stō descēdat: ſz tm̄ imorēt in stō: q̄ suā opationē pficiat in tpe cōueniēti. ¶ Et ex his vlteri⁹ appet: q̄ ista farmaca q̄ admiscēt nō debēt eē eq̄lis v̄tutis in eūando: ita q̄ inq̄tū solutiuū pōt in solūdo. in tm̄ vomituū possit in vomēdo. ſz vomituū tante dz eē v̄tutis q̄ prohibeat facilē dscensum alterius: fil'r etiaz ista farmaca sic adinuicē debēt cōponi: vt opatio ipsorum simul pueniat z nō pueniāt ab eis operationes distincte. ita vt ibi sint motus q̄rij: qm̄ hoc eēt cā eūationis agitatiue z laborioſe. Q̄ aūt nō accidāt ibi mot⁹ q̄rij. sed solum fiat vnus motus ꝓtingit ex parte triū. Prio ex pte dispositionis corpis: q̄r dispō dz esse talis q̄ coadiuuet v̄tutem vnius medicine: tunc em̄ dispositio talis: z virt⁹ medicine: cui illa coadiuuat vincit v̄tutē aliā q̄riā illi medicine: ꝑpter qō nó fit ibi mot⁹ ad ptē q̄riā: z per cōs nó fit ibi agitatio: sicut v. gr̄a. declarat Gal'. p alimētorū ꝓhemia li. c. si sit aliqs cuius vēter sit lubricus z afferrat ei caulis dato q̄ in caule sint diuerse sube: quaꝝ vna ꝓmouet ad secessum: altera vero retinet: tm̄ in ipso nó fit tūc agitatio in eūatione: qm̄ dispositio stōi z v̄tus acuta: que est in caule vincit v̄tutē stipticā eius: z sic non fit impugnatio: z simili mō ꝓtingit in pmixtione farmaci solutiui cū vomitiuo qñ offertur ei: q̄ parat⁹ é ad collericā passionē. ¶ Scōo hoc cōuenit ex pte modi pmixtionis ipsius farmaci: qō offert: qm̄ ista farmaca sic debēt adinuicē commisceri vt vniant q̄si in suba vna: tūc em̄ accidit q̄ solū puenit motus vn⁹ regulat⁹ p v̄tutē alterius: qs aūt sit iste modus pmixtionis docebit infra in capi. 9°. ¶ Tertio pōt hoc cō tingere ex pte v̄tutis farmacoꝝ: ex hoc em̄ q̄ vnū istorum est fortioris v̄tutis q̄z alteꝝ accidit q̄ ꝑuenit in opatione ipsius: z ideo alterū operat: ac si solū adiuuet vt opatio illa melius fiat: qr. s. ꝓhibet ne citius p sui opationē dscendat de stō: pp qō nó accidit ibi agitatio: sic q̄ rōne istorum triū ex tali eūatiōe q̄ ꝓuenit a farmaco sic permixto non ꝓueniet agitatio. Et ex p̄dictis appere pōt q̄lia sunt huius vomitiua: q̄ debēt pmisceri cū talib⁹ farmacis solutiuis: qr nō debēt esse vomitiua q̄ sunt vehemētis v̄tutis: vñ nó esset bōa pmixtio ellebori albi cū talib⁹: sed ōbent esse talia que debilis: sunt v̄tutis vt farmacū nō sic cito ō stō ist oꝝ lubricet. ¶ Ad rōnem aūt dōm: q̄ cōcedat maior: minor aūt est falsa: qm̄ nó sic fit pmixtio istoꝝ: vt dictū est: vt opationē vtrūq̄z equaliter possit facere. ¶ Et si dicatur q̄ aui. dicit: q̄ equent in ipso duaꝝ medicinarū virtutes. ¶ Dōm q̄ nó intelligit Auic. q̄ equent sic v̄tutes vt quātū pōt solutiuū: tm̄ possit vomitiuū: ſz expone equētur: id est vniant in ipso virtutes duaꝝ medicinarū: vt per talem vnitionem farmacum: q̄ cito descenderet retineat tempore sufficienti. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Trauli quoq̄z sunt ex eis qui colerice passioni sunt apti. fortem igitur non tolerant: medicinam: ipsorum tamen plurimi colericam incurrunt passionem ex reumatismis suorum capitum.

¶ Declarat quoddā suppositū. ostēdit em̄ qui sunt apti collerice passioni. nā de numero illoꝝ sunt illi q̄ sunt trauli. Et intelligit hic de traulis: in quibus causa traulitici ipsorum est multa humiditas abundans circa partem cerebri: ex qua humiditate mollificant ligaméta z nerui ipsius lingue. hec em̄ humiditas quando multiplicatur circa cerebrū sic q̄ descendit ad inferiora mollificat z lubricat stomachum z intestina: z debilitat etiam virtutem retentiuam in eis: ex quo conuenit vt eis accidat multus z longus fluxus ventris. Unde ypo. dixit q̄ trauli a dyaria capiuntur longa. Et intellige hic q̄ non solum trauli sunt ad hoc dispositi. sed breuiter omnes in quibus virtus retentiua est debilis in stomaco: z intestinis: z in qui-

Cōpositio farmaco ꝓ eūantiū per diuersa loca é duplex.

bus etiã cõuenit multiplicatio supfluitatũ lubricantium ꝑz hoc mẽbra:oẽs eñ tales sunt exponiti collerice passio nis:z ꝓpterea in farmacis solutiuis oiuz taliũ dz admisce ri aliquod vomitiuum. Questio.iij.

Et ñ querit nũqd sic in farmacis istoꝝ admisce tur aliqꝺ vomitiuũ sic ponamus ex hypothesi:ꝙ aliqs sit aptus ad vomitũ nũqd cũ farma co vomitiuo istius dz admisceri aliqꝺ solutiuũ. ¶ Et dicẽdũ est ꝙ sic ita dz fieri ꝑmixtio:ꝙ farmacũ solutiuũ nõ euacuet eque sicut z vomitiuũ.ꝑz tãte vtutis sit farmacũ solutiuũ ꝙ ꝓhibeat ascẽsum farmaci solutiui. Et ẽt ita debẽt adinuicẽ ꝑmisceri vt ab eis opatiões nõ ꝓueniant distincte. ¶ Ulterius intellige ꝙ ex his appet ꝙ in traulis nõ debem⁹ vti farmaco forti:aduertẽdũ tñ ꝫ ꝙ farmacũ dz forte dupliciter:sicut appet ꝑ aui.4° cañ.in capi.de cura febris tertiane nõ pure.vno eñ mõ dz forte rõne q̃ztitatis.ſ.qz multũ euacuat.Alio mõ dz forte rõne q̃litatis: vt.ſ.qz eũat hũorẽ difficilis eũationis.vñ Aui.i loco ꝑallega.dic ꝙ aliqñ vtimur medicia forti debili:forti qdem qz eũat hũorẽ difficilis eũatiõis debili:qz modicuz eũat: mõ i traulis medicina fortis: q̃ maxie ꝓhibet est illa que fortis est rõne q̃ztitatis.sed bñ possumus aliqñ vti farmaco forti rõne qualitatis:vt qñ in eis est humor difficilis euacuationis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ex causa preterea timorosa est vt medicina ventris solutiua sumatur fece in intestinis existente sicca:immo expellenda est saltem cũ clysteri:aut iure mollificatiuo.

¶ Hic põit aliũ canonẽ cõem. ¶ Circa quã ptẽ itelligẽdũ ꝙ Aui.dixit signãter fece sicca:qm̃ fex exsiccata plus impugnat eũationi farmaci q̃z fex absolute:ꝫ eñ fex qz intestina opilat ꝓhibet exitũ supfluitatũ:q̃ attrahũt a farmaco.Uñ postea regurgitãt ad supius. Et ꝓpterea talis fex dz expelli añ aut cũ iuribus:aut cũ clisteribus:cõueniũt qdẽ iura qñ fex illa ẽ ꝓtẽta in superioribus intestinis:qm̃ vtus cliſteris nõ trãsit vltra itestinũ ieiunũ.ſz ſi fex fuerit in inferioribꝰ:tũc vtemur cliſteri:cũ virtꝰ cliſteris magis ad illa loca ptingat. ¶ Dicit aũt ꝙ ꝺ̃bem⁹ vti talibꝰ:que sunt mollificatiua:z nõ his q̃ sũt acuta:qz talia mẽbra rarificãt:z mãm ẽt habilitãt. Et ꝓpter eãdẽ cãm etiaz talia debẽt esse ꝓstructa:q̃ sunt humida z vnctuosa.vt dic̃ Galie.in tegni. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Balneũ quoq; ingredi anteq̃z ventris solutio fiat aliquãtis diebus est ex eis:que bene prepant:nisi aliquid prohibuerit:z opz quidez vt inter balneum z hauſtum medicine paruuz interueniat tẽpus:post medicinã quoq; nõ ingrediat quis balneũ:qm̃ trahit materiaz ad exteriora:z neq; est bonũ nisi ad ventrẽ cõstringẽdum:preterq̃z in hyeme:qz non est timenduz primaz balnei casam ingredi tali modo ne calor sit vllo modo impediẽs ad attrahendũ:sed fit ad mollificandũ. Et ad vltimum opz vt aer illius qui farmatiam bibit sit caliditatis pauce ne sudorem faciat neq; turbationem:qm̃ hoc est ex preparatorijs: fricatio quoq; z ex oleis inũgi est silr ex preparatorijs.

¶ Hic põit aliũ canonẽ cõez. ¶ Juxt̃ qꝺ intelligẽdũ:ꝙ balneũ ꝑparat corp⁹ ad eũonẽ ꝓp duo.p̃ qdẽ:qz mãm ipsaz disponit:eo qꝺ ipsaz subtiliat: vñ postea facili⁹ educit.2° qz vias disponit inq̃ztũ mẽbra mollificat z rarificat:ex q̃ appet q̃le balneũ dz esse istud:nã tale balneũ dz esse aq̃

dulcis z caliditatis equalis:frigidũ.n.supfluũ ꝺdensat poros z ꝺgelat mãm:balneũ aũt supfluũ hũorẽ indurat:et poros z vias ꝺdẽsat:vt dr 7° de ingenio:silr ẽt calidũ superfluũ subito subtile resoluit:z reliquũ grossum derelinqt:vñ mãm indisponit:silr ẽt calidũ supfluũ hũores attrahit ad ptẽ ꝑriã ei ad quẽdz attrahere farmacũ. ¶ Dic ãt Aui.ꝙ talis dz ingredi balneũ aliquãtis dieb⁹ añq̃z venter soluat. Si aũt q̃rit quot sint isti dies. ¶ Dõm ꝫ ꝙ dicit Halyabas scõo practice dispositiõis regalis in capi.õ regimine corpoꝝ ꝑ farmacũ.ꝙ isti dies sunt duo vel tres z aliqñ pñt esse q̃ttuor:veꝝ ẽ ꝙ istos nõ possum⁹ limitare pfecte:sed hoc dz relinq arbitrio medici ſm ꝙ sibi necessariũ vr̃. ¶ Silr ẽt dicit Aui.nisi aliqd ꝓhibeat:nam põt eẽ aliqd ꝓhibẽs administrationẽ ipsi⁹:primũ est vt si sit mã multa ꝓtẽta in venis:tũc.n.balneũ qz cõmouet eẽt cã diffusiõis ꝑ corpus:in qua diffusiõe timet maximum nocumẽtũ:scõo ẽt nõ ꝓueniret balneũ si in corpe illo esset aliqꝺ viscez debile:qꝺ aptum sit supfluitates corpis recipere:tũc.n.eẽt timor ne ꝓpter balneũ diffunderet ad ipz z in ipso facerẽt apostema. ¶ Cã aũt q̃re inter balneũ et hauſtũ medicine dz aliqꝺ modicũ tẽpus ĩteruenire:ẽ ne mot⁹ balnei z motus farmaci cũ sint mot⁹ vehemẽtes ad inuicem ꝺiũgant:vt accidit eis:aut supflua debilitas in virtute:aut supflua estuatio. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Cum aũt aliqs medicine assuetus non est:ne ꝙ eam bibit:melius est medico vt sibi caueat: ne ventris solutiua violentas virtutes habentia ei tribuat. Fastidium vero habentibus:et humores viscosos:z in hypocundrijs tensionem:aut qui in suis ĩterioribus habẽt inflationem:aut opilationes non est dandum aliquid donec ista rectificentur nutrientibus mollificãtibus z balneo z requie z dimissiõe eius:quod mouet:z eius quod inflat. Illis vero qui stantes bibunt aquas z habẽtibus splenes fortes medicine sunt necessarie.

¶ Hic ponit canones ꝓprios:q̃ sunt de dispositionib⁹ corpoꝝ:z tria facit sicut tres ponit canões.scõm põit ibi (fastidiũ ꝺo hñtib⁹).ꝫ ibi:(illis ꝺo q̃ stãtes bibunt aq̃s.) ¶ Circa primũ intelligẽdũ:ꝙ cã q̃re medicus dz cauere ne medicinas excellẽtes exhibeat hoi insueto farmacari est duplex.pria est:qz nã nõ sustinet mutationes repentinas:nũc aũt medicine fortes repentinã faciũt actionem. q̃re ꝛc̃.scõa cã est qz in talibus medic⁹ nõ est perfecte cognitor dispõnis hois ad farmacũ:nũc aũt sicut apparuit supra qñ medicus nõ est pfecte cognitor dispõnis corpis nõ est licitũ approximare medicamina fortia:ſz dz a debilibus inchoare:z cã est prius dicta. ¶ Circa scõam ptez notãdũ:ꝙ per fastidiũ intelligit Aui.repletionez:que fit cũ sacietate nauseatiua:ꝑ illos aũt q̃ hñt tẽsionem in hypocũdrijs intelligit illos in qb⁹ est repletio humorũ crudoꝝ ꝺm primas venas:nã qz ab illis humoribus ventositas resoluit multa accidit tensio in istis circa hypocundaria per illos aũt qui habẽt inflationez in interioribus intelligit illos:qui habent collectionem in mẽbris interioribus ex humoribus indigestis. Causa aũt quare istis nihil est dandum donec ista rectificent:est qz si daret aliquod farmacũ illud moueret solum absq̃ eo:qꝺ euacuaret humores. Et iste canon q̃ ponit hic satis poterat comprehẽdi sub canone generali posito in principio capituli: sed expressit hoc hic:ad ostẽdẽdũ:ꝙ non solũ opz preparare ad euacuationez corpora que habent humores ſm omnes venas:vel ſm omnẽ ambitũ corporis:sed etiam illa:que habent humores contentos scõm primas venas

vel aliqua pte corpis: dixit aũt Aui. nutriẽtibus: qr sicut ponit Haly. in cõmẽto tegni penul. capi. tutius est vti cibis medicinalibus q̃z medicinis absolute: vñ ⁊ Joannes damascenus dicebat: si poteris hoiem curare cũ dieta ꝑsperã inuenies. Jn his tñ casibus qñ nó sufficiunt cibi bñ vtunt medicinis: vnde Hal. in. 4. de regimine sanita. i habentibus humores crudos fm primas venas docet administrare dyatrion pipereon simplex: habẽtib⁹ aũt humores tales fm oẽs venas docet administrare dyatrion pipereon farmacosum: habentib⁹ aũt humores crudos fm ambitũ totius corpis docet administrare dyacalamẽtũ. ¶ Circa tertiã partẽ intelligendũ: q cã quare istis q bibũt aquas stãtes ⁊c. cõueniunt medicine fortes: est propterea qr in talibus multiplicantur hũores grossi difficilis eũonis: tales aũt indigent medicina forti in eductione ipsorum: sed intellige q indiget medicina forti q̃ztum ad virtutẽ: nõ aũt q̃ztũ ad q̃ztitatẽ: qm̃ hũor grossus difficilis eũonis indiget eũone paulatim ⁊ nõ subito: subita em̃ eũo i tali mä operaf sicut impetus flãme: q̃ subito agit in subtile ⁊ debile ⁊ ꝑtergredif grossum: sicut dicit mesue in capitulo de melãcolia. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Cũq̃ aliqs medicinã vẽtris solutiuã biberit melius erit ei si medicina fuerit fortis vt super eam dormiat anteq̃z operet: qñ operabif melius: ⁊ si debilis fuerit. melius erit ei ne sup eã dormiat: qm̃ natura digeret medicinam. Cuz autẽ medicina operari ceperit: melius erit ei ne super eã dormiat quocunq̃z modo fuerit.

¶ Hic docet canones per quos regulamur qd agenduz sit post exhibitionẽ medicine: ⁊ duo facit. primo põit canones per quos ostẽdit quid agẽdũ anteq̃z euacuatio fit cõpleta. scõo ponit canones p quos ostẽdit qd agẽdũ quãdo euacuatio est cõpleta. scda ibi. (opz ergo ne medicine potator). prima diuidif in tot quot ponit canones. pmo ergo ponit canonẽ: qui est de regimine eius: qui sumpsit farmacũ per somnũ. ¶ Circa quẽ canonẽ intelligenduz q causa quare super medicinã fortem anteq̃z operet melius est dormire est multiplex: vna est propterea qr i somno fit reuocatio caloris naturalis ad intus q reuocatus reducit medicinã fortẽ ad actũ opationis ipsius melius. Jterũ etiã reuocatus si sit ibi aliqua mä difficilis alterationis ipsam melius ⁊ pfectius alterat: vñ perfecti⁹ ⁊ melius ipsam attrahit. Jterum ẽt calor fortificatus in somno obtundit fm aliqd de malicia farmaci fortis: qr plurima farmacorũ fortiũ sunt venenosa. alia causa ẽ: qr i somno euitanf accidentia: q̃ cõsueuerũt ꝓsequi farmacũ forte. s. nausea ⁊ ꝓturbatio aie: ꝑpter q̃ accidẽtia multotiẽs vomif farmacũ: sed sup medicinã debilẽ nõ dz somn⁹ induci: qr debilis medicina nõ eget tãta alteratione sicut indiget medicina fortis: vñ in somno debilitaref nimis virtus ipsius. ¶ Causa aũt ãre super nullũ farmacũ cũ operatur est bonũ dormire: est qr somnus prohibet motum humorũ: ⁊ etiã prohibet motum musculorum vẽtris: qui adiuuant expulsionem factã per intestina. Qó. iiij.

Lã ãre sup medicinaz fortẽ melius est dormire.

Sed tu dices videtur q super medicinã debilẽ sit bonũ dormire: qr Aui. iij. can. capitulo de curatione egritudinũ capitis in gñali faciẽs mẽtionẽ de solutiuis facilibus: q̃ purgant caput dicit: q dormiat sup ipsa: ne destruãt motus ⁊ vigilie operatiões eoy. ¶ Dõm: q medicina dr fortis ⁊ debilis dupliciter. vno modo rõne virtutis eius. scõo dr fortis vel debilis rõne substãtie eius: ⁊ hoc modo medicina: que est in substãtia dura: sicut est in substãtia ꝓillulata dr fortis: debilis aũt que sumif in forma apoçimatis: siue in substãtia liquida. Modo qñ hic dicit Aui. q melius est dormire

Medicina dr fortis et debilis dupliciter.

sup medicinã fortẽ: intelligitur siue sit fortis q̃ztũ ad virtutẽ: siue quãtũ ad substantiam: nam sup medicinam fortem q̃ztum ad virtutẽ inducitur somnus ꝑpter cãm dictã: sup per medicinã aũt fortẽ quãtũ ad iubam inducit somnus: qr talis medicina est difficilis alterationis vt melius eliquet a calore forti: ⁊ ꝑpterea medicinas: que sumunt in substantia pillulata oẽs damus de sero vt aliqs dormiat sup ipsas Aui. g̃ in 3° cañ. qñ ꝑcipit dormire sup soluciuũ qõ est facile quantum ad virtutem: non autem est facile quantum ad iubam: qm̃ precipit illud soluciuum exhiberi sub substãtia ⁊ forma pillule magne: sicut ibi apparet.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Amplius cũ aliqs medicinã bibit non ilico sup eã se mouere dz: sed dz sup eã quescere vt ipsam nã circũdet ⁊ i ea operet: qm̃ nisi nã in ipa operata fuerit non operabitur ipsa in naturaz.

¶ Hic docet regimẽ illius: qui sumpsit farmacum: ⁊ paret quod dicit. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Odores quoq̃z nauseã prohibentes olfacere dz: sicut est odor mẽte: ⁊ rute. ⁊ apij: ⁊ citonio ruz: ⁊ boli: ⁊ corasceni: aque ro. ⁊ pauco aceto aspersi. Et si ex odore medicine quis exterrif cũ medicinã bibit nares cõstringat. Et q medicinã abhorret dz masticare parũ ex tarchõ ideo vt sui oris virtus stupida fiat. Qõ si vomere timuerit extremitates constringat: ⁊ cuz ipsam biberit desuper rem stipticam bibat.

¶ Jn hoc. §. docet remediare qbusdã accidẽtibus q̃ solent supuenire his: q farmacũ assumpserũt. ¶ Circa qõ intelligẽdũ primo q tarchõ est quedã herba: que lz sit calida tñ sicut dr scõo cañ. in ipsa est aliquo mõ virtus stupefactiua: ⁊ ꝑpterea qñ masticaf stupefacit aliquo modo sensum gust⁹ vnde medicina non sic postea abhorref cũ nõ sic sentiaf sapor ipsi⁹. ¶ Scõo itelligе qñ dicit q desup medicinã bibat rẽ stiptica: qõ h dz intelligi verũ ẽ qñ nihil medicaminis est retẽtũ in meri ⁊ in ore stomaci iuiscatũ: qm̃ si ita esset: qr res stiptica amplius inuiscaret abominationẽ augeret: ⁊ ꝑpterea melius ẽ statim post medicinam assumere aliqua abstersiua: sicut aquaz ꝛuccari. ⁊ postea sumere stiptica si fuerit necessariũ. ¶ Deinde ⁊c.

¶ Medici preterea pillulas q̃s ei daturi sunt qñq̃z in melle voluũt. ⁊ qñq̃z sup eas proiciũt mel coctũ aut ꝛuccarũ coctu donec eis inde faciunt tunicã: ex eo quoq̃z quod est ingeniũ vtile est vt super eas ponatur cera cuz pauco oleo mollificata: ⁊ ex eo qõ est magis ꝓuenies igeniũ est vt os aqua aut alia re impleatur: deide pillule sicut sunt bibantur super ipsaz: aut que aliquo hozũ ingeniozum aptate fuerint: transglutientur itaq̃z oẽs ita q medicine operatio non cognoscetur. Et opz vt apozima tepiduz bibaf: ⁊ pillule cũ aqua tepida sumantur.

¶ Hic docet modũ ꝓueniẽtẽ sumẽdi pillulas: ⁊ ꝑpterea dicit. (Et opz vt apoçima tepidũ ⁊c.) postea docet modum sumẽdi pillulas ⁊ apoçima in qualitate cõueniẽti. ¶ Circa quẽ intelligendũ: q apoçima hic intelligiẽ ois liquor liqdus: in quo vtus alicuius medicine ẽ dissoluta. Dicit aũt q istud apoçima dz bibi tepidũ: ⁊ itelligit vt nó sit tepidũ simplr: qr de rõne tepidi est vt prouocet nauseaz: vt

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

dictū est supra in capl'o de aqua: sed intelligit q̄ sit tepi/
dū: q̄ declinās ad aliquē calorē debilē dz aūt bibi sic vt
citius a stomaco alteref & reducaf ad actū: pillule aūt de
bent assumi cū aqua ꝓpter duo: & q̄ p ipsam faciliter dis
soluif eoꝝ substātia: & q̄ mediāte ipsa facilius lubricāt p
meri. sed hec aqua dz esse calida vt per caliditatem pillu
le ipse facilius eliquentur: verum est tñ qđ cōiter assumū
tur cū aqua frigida: q̄ qñ cū tali assumuntur non sic per
cipitur sapor ipsarum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Frigidi p̄terea stomacus & pedes calefacien
di sunt. cūq̄ ipsius anima sedata fuerit ambu/
let & moueaf paulatiz: qm̄ motus hic est iuua/
tiuus: & inter pōe hꝫarū ex aq̄ calida tm̄ bibat
q̄ medicinā liq̄faciat & expellat ipsam & ei⁹ de/
bilitet virtutē nisi fuerit in hꝫa qñ necesse ē vt
ventris stringatur solutio: in potu quoq̄ aque
calide malicie medicine existit debilitatio.

¶ In hoc. §. Auic. docet subuenire vomitui ei q̄ assumpsit
farmacū solutiuū. ¶ Circa quē intelligendū primo. q̄ ei
q̄ assumpsit farmacū solutiuū accidit frigus stomaci & ex
tremitatū qñ ei aduenit vomitus: q̄ tūc ꝓpter attractio/
nē caloris adintus infrigidātur extrema & pars exterior
stomaci. Et ꝓpterea vna de significationib⁹ vomit⁹ ē ri/
gor: sicut ponit ypocras & Gal'. in 3° pronosticoꝝ. Et pro
pterea tūc opz calefacere extrema & stomacū vt caliditas
attracta interius distrahatur ad extra. Et ꝓpter simile ēt
cām bonuz est fricare fortiter extrema & ēt stricte ligare.
¶ Scdo intelligēdum: q̄ tūc anima istius dř esse sedata
qñ nausea & cōturbatio in ipsa est sedata post talē autem
sedationē dz iste moueri paulatim: vt mediāte tali motu
farmacū ad inferiora descēdat: añ aūt moueri nō dz: qm̄
motus nauseā ꝓuocaret: & ꝓhibet etiā circūdationē quā
natura dz facere: vt dixit supra. ¶ Questio. v.

Dicitautē vlterius Aui. q̄ per spaciū interpositū
dz sibi administrari aqua calida. Sed
tu dices hoc nō vř cōueniēs regimē: q̄ hypocras & etiā
Galie. secūdo regiminis acutoꝝ videnf ponere: q̄ ei qui
assumpsit farmacū solutiuū nullus potus dz administra/
ri nisi quādo est perfecta solutio ipsi⁹. ¶ Ꝺ. Ipse dicit q̄
dz sumere tm̄ aque calide q̄ medicinā liquefaciat: sz po/
namus: q̄ aliquis sumpserit apozima planū ē: q̄ illi non
debet administrari aqua calida: q̄ apozima hz fluxibili
tatem & liquiditatē. si ergo ei administraref aqua calida
augebitur fluxibilitas & liq̄ditas: & fic destruef opera/
tio eius: q̄ velocius descēderet ad intestina q̄z oporteat.
¶ Dicendū q̄ non in omni tpe qñ aliqs assumpsit farma
cuz solutiuū post spaciū aliqđ cōuenit administrare aquā
calidam: q̄ non cōuenit qñ ipsum farmacū est i actu eua
cuationis: sed cōuenit administratio ipsius in duplici tpe
aut postq̄z sufficiēter euacuatio est facta: aut anteq̄z eūare
incipiat: cōuenit qdē postq̄z sufficiēter eūatio est facta. q̄
ficut declarabif postea postq̄z sufficiēter est facta eūatio
cōueniūt ea q̄ abstergūt & lauāt: & subam medicine extra
corpus educūt: & q̄ aq̄ calida est de his q̄ lauāt stomacū
idcirco tūc cōuenit potus eius. Et tūc qdē qa aq̄ calida
nō sufficiēter lauat nisi qñ est in quātitate multa: cōuenit
potius aq̄ calide in multa quātitate: fil'r etiā potus aq̄ ca
lide cōuenit anteq̄z farmacū ipsum euacuet: sicut hic do/
cet Auic. pōt aūt tūc cōuenire sub triplici intentione: aut
em̄ offerf vt adiuuet ad liquefactionē substātie medicine
& hoc mō iuuamētū eius non est cōe oibus farmacis: sed
isto mō iuuamētū eius conuenit farmacis: q̄ accipiunf in
suba dura: sicut sunt farmaca: q̄ recipiunf in suba pillula
ta. Scdo mō ꝓuenit vt ꝑm aliqd obtūdat virtutē farma/
ci solutiui: & isto mō ēt iuuamētū eius nō ē cōe qbuscūq

farmacis: sed ꝓuenit i bis: q̄ sunt vehemētis vtutis. Ter
tio mō ꝓuenit potus eius vt deponat subam farmaci ad
inferiora: & hoc mō iuuamentū ipsius est cōe oi farmaco
qñ nō descēdit ad inferiora stomaci. Et ratiōe istius Aui.
maxie p̄cipit aquā calidā debere offerri: & iste quidē po/
tus sub q̄cūq̄z ista intētio tm̄ offeraf est differēs a p̄di/
cto: qm̄ dz eē modice q̄titatis vt nō destruat vtutē farma
ci: & ne acceleret descēsuz ipsius ad intestina. ¶ Et ex his
apparet solꝰ ad argumētū. & ad auctoritatem aūt ypo. &
Gal'. dōm: q̄ ipsi intelligūt: q̄ nō dz offerri aliqs potꝰ qñ
farmacum operatur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Qui aūt medicinā bibere voluerit calide exi/
stēs cōplexiōis & debilis stōi erit ei melius vt
eā bibat: postq̄z priꝰ biberit aliqd: qđ sit sicut
aq̄ ordei: aut succus granati: aut vt vl'r dicā cū
stomacꝰ recepit nutriēs subtile & lene: sed q̄ nō
ita fuerit erit ei melius vt eā ieiunus bibat.

¶ Hic ponit quēdā canonē: in quo ostēdit ꝓueniēs tp̄s as
sumptiōis farmaci ꝑm corpoꝝ diuerfitatē. Qō. vj.

Circa quē cañ. est dubitatio: q̄ ponit q̄ farmacū solu
tiuū dz offerriqñ hō existit ieiunꝰ si nō habeat
ꝓditiones illas quas ponit. Sed ꝓtra: q̄ quādo hō ē ie/
iunus: tūc stōus eius est submissus necessitati acceptiōis
cibi noui: si ergo tūc i ieiunio assumaf aliq̄ medicina am
plectef ipsam stōus vehemēti amplexiōe ꝓpter necessita
tē: & p ꝓñs ipsam vehemēter alterabit: ad hoc autem seq̄
tur: q̄ aut digeref vnde non euacuabit: aut multū debili
tabitur eius virtus: ita q̄ mouebit & non euacuabit suffi
cieēter. ¶ Dōm est ad hoc: q̄ interest inter hoiem eē fame
licum & hoiem esse ieiunū: q̄ qñ stomacus est famelicus
tunc est submissus necessitati cibi noui: sed qñ est ieiunꝰ
adhuc non submittitur illi necessitati: modo dico: q̄ quā
do homo est famelicus non debet sumere farmacum so/
lutiuum: sicut probat ratio p̄dicta: sed bñ dz ipsum sume
re qñ est ieiunus: eo q̄ tūc stomacus eius non est submis
sus necessitati famis: ꝓp qđ stōus eius amplectif medici
nā amplexiōe debita & nō vehemēti. Et q̄ tūc ē propin/
quus illi necessitati fic eā amplectif q̄ non dimittit eā su/
pernatare in stomaco. itez ēt cū stomacus eius nō fit sub
missus necessitati mēbroꝝ: mēbra medicinā ad se non at
trahent: vñ sufficienti tpe in stō permanebit. Iterum etiā
tunc non timemus de casu virtutis in corpe cū in ipso fit
sufficientia alimenti. Iterū etiā i tali stomaco: q̄ est ieiunꝰ
non permiscetur aliqd medicine q̄ ipsam debilitet: & ēt i
tali stomaco non est aliqd qđ subtrahit virtutem ipsius
ab alteratione quā dz facere in medicinā: & ꝓpter istas
cās debet homo ieiunus assumere farmacū solutiuum.
Et istud qdē est verū: vt dicit Aui. nisi hō qui ipsuz debz
sumere fuerit cal'e cpl'onis: ꝓp quā facil'r resoluif: aut de
bilis cōpositionis: vt q̄ fuerit cōpositiōis valde rare: ꝓp
quam debilitatur faciliter virtus eius: aut fuerit debilis
stomaci. In oibus. n. istis melius est: vt anteq̄z farmacuz
offeraf accipiaf aliqđ nutriēs subtile & leue. Et h̄ ideo q̄
ex tali nutriēte exñte in ipso stomacus eius roboraf: vn/
de non fic timetur de nocumēto medicine: etiā medicina
melius retinef & non euomif: etiā stomacus roboraf me
lius: postea adiuuat ad expulsionē q̄ fit a farmaco. Et cir
ca h̄ intellige: q̄ illud nutriens impugnare dz aliquo mō
cpl'oni corpis: vt si corpus fuerit cal'e cpl'onis dz sibi of
ferri aqua ordei. Si aūt frigide offeremus sibi aliqd pa
nis infusi in vino. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Plurimi p̄terea qbus daf medicia ventris
solutiua in estate ex ea ꝓueniunt ad febrem.

¶ In B. §. oñdit in quo tpe ē icōueniēs solꝰ farmaci: & qa
istud dcm̄ ē. §. idcirco ampliꝰ nibil dicaf. ¶ Deinde.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

¶ Opz ergo nẽ medicine potator comedat vel bibat donec medicina ſuam perfecerit operationem: neqz etiam qz diu medicina operatur dormiat niſi voluntas affuerit vt reſtringatur. Qđ ſi ipſius ſtomacus non tollerauerit ne comedat: propterea qz ſtomacus eius eſt colericus z cito deſcendit ad ipſum colera: aut propterea qz a comeſtiõe vehemẽter abſtinuit et famem tolerauerit detur ei parum panis infuſi pauco vino ſuper medicinam anteqz venter ſoluatur: quoniam hoc eſt ex eo: quod medicinã fortaſſe adiuuat. Opz preterea ne anus aq̃ frigida lauetur: ſed cum calida.

¶ In pte iſta oñdit qd agẽdũ ſit poſtqz eũo ẽ completa. Et duo facit ſicut duos ponit canões. 2m ponit ibi. (Opz preterea ne anus). ¶ Circa primã partẽ ponit Aui. canonẽ de cibatione eius: qui farmacũ aſſumpſit: z primo ponit canonẽ. ſcõo ponit exceptionẽ canonis ibi. 2° (qz ſi iſtius ſtomacus). ¶ Circa canonẽ quidẽ intelligẽdũ: qz rõ quare medicie potator nõ dz comedere nec bibere donec medicina pfecerit operationẽ ſuã eſt primo: qr cibus medicine permixtus debilitat operationẽ ipſius. ſcõo qr cibꝰ pmixtus medicine faciet vt medicina cũ ipſo attrahat ad mẽbra. tertio qr medicina faciet vt cibus ad inteſtina deſcẽdat anteqz ſit perfecte digeſtus: ppter quod pmixtiõe vtriuſqz accidet corruptio vtriuſqz: ſcimus aũt operationẽ medicine eẽ pfectã ex ſignis ſupius poſitis. z eſt quia eructãdo nihil pcipit de ſapore ipſius. Rõ aũt q̃re nõ debet dormire dcã eſt prius. ¶ Circa exceptionẽ canonis ẽ intelligẽdũ qz Aui. ponit qz ſi aliqs ſumpſit farmacũ ſolutiuũ z ſtũs eius fuerit colericus dz ei aliqđ nutriẽs offerri anteqz eũo fiat: z hoc ideo qr phibet aſcẽſus colere ad os ſtomaci: ex cuius aſcẽſu accñtia mala cõtingũt. Siꝛ debet dormire dcã eſt prius. ¶ Circa exceptionẽ canonis ẽ intelligẽdũ qz Aui. ponit qz ſi aliqs ſumpſit farmacũ ſolutiuũ z ſtũs eius fuerit colericus dz ei aliqđ nutriẽs offerri anteqz eũo fiat: z hoc ideo qr phibet aſcẽſus colere ad os ſtomaci: ex cuius aſcẽſu accñtia mala cõtingũt. Siꝛ ió vt ſtũs ipſi9 roboret z nõ pſternat: nõ ſolũ aũt ppter hz dz cib9 talib9 offerri añqz eũo fiat: imo ppter cãm quaz Aui. ſubdit i lr̃a: qm̃ hoc adiuuat medicinã in purgãdo: ppterea qr cib9 phibet ne virt9 medicie corrũpat a calido: z hoc maxie i illo qvehemẽter abſtinuit. Jteꝛ ẽt cib9 roborat ſtomacũ: ſtomacus aũt roboratus reducit medicinã meli9 ad actũ opatiõis ipſi9. Jterũ ẽt ſtomac9 roboratus adiuuat melius actũ expulſiõis ipſi9: tale aũt nutriẽs qz offert dz eẽ panis infuſus in vino. Qđ. vij.

Et ſi queriꝛ quare nõ cõuenit ſolus pãis aut ſolũ vinũ. ¶ Dõm qz qñ volum9 aliq̃ offerre debemus ꝯſiderare diſpõnẽ eius: cui debẽt illa offerri: nũc aũt diſpoſitio huius corpis talis eſt: qz rõne farmaci indicat nõ debere offerri cibuz: z ex pte debilitatis ſtomaci indicat cibus debere offerri. Nũc aũt ad ppoſitũ in tali diſpõne nõ dz ſolus panis offerri: qm̃ cũ ipſe ſit difficilis elaboratiõis nõ poterit a ſtomaco debili alterari: etiã cũ ſit tarde deſcẽſionis nõ accidet ex ipo ꝯfortatio in corpe toto: vinũ ẽt nõ dz ſolũ offerri: qm̃ cũ vinũ facile penetret ad mẽbra in corpe inanito penetrãdo ad mẽbra miſcebit ei aliq̃ pars medicine quã ſecũ ducet ad mẽbra: ẽt ſi cõfortatio fiat a vino ſolo talis nõ eſt pdurabilis pp qđ dz panis cũ vino miſceri: qm̃ vinũ phibet tardã ꝯfortationẽ panis: ſed panis prohibz facilẽ penetrationẽ vini z exhibet vino ꝯfortationẽ perdurabilẽ. Debet aũt talis panis offerri anteqz vẽter ſoluat vt ſuccurrat nocumentis anteqz accidant. ¶ Queſtio. viij.

Et ex iſtis dictis põt nobis apparere: vtrũ ſit conueniẽs aliqõ apozima cũ vino cõſtruere qualiter admodũ aliq cõſtruũt ꝯ erãpigrã: aut vtrũ ſit ꝓueniẽs poſt pillulas vinũ aſſumere: qm̃ dõm: qz in his in quibus eſt debilitas ſtõi ẽ cõueniẽs: in aliis aũt nõ ſic. ¶ Circa ſcõm canonẽ ẽ intelligẽdũ: qz cã q̃re anus dz lauari ẽ qm̃ multotiẽs in orificio inteſtini recti poſt eũonẽ remanet aliq̃ hũiditas acuta: q̃ cũ ſit acuta incitat actũ expulſionis: z pducit aliqñ ad tenaſmonẽ: pp hoc g̃ dz lauari: ſz nõ cũ frida: ſz cũ calida: tũ qr fridum eſt inimicũ ano: z pudẽdo z matrici. vt dr̃ i illo affor. caꝛaz ſaniem faciẽs ꝛc. tũ qr calida aqua eſt abſterſiua z lauatiua: non autem fr̃a. quare ꝛc.

¶ Quidã etiã dixerunt qz pillule q̃ ſunt cũ apozimatibus dãde ſunt cũ apozimatibꝰ. q̃ ſũt cuz eis homogenea. Pillule nãqz que colerã expellũt rubeã cũ apozimate dãde ſunt alicuius qđ ſit. vbi gratia. ſicut fumus terre: z que melãcoliã euacuãt cũ apozimate alicuius qđ ſit ſicut epithimũ: aut polipodiũ: aut hiis ſimile: et que flegma expellũt cũ apozimate alicuius qđ ſit ſicut centaurea. Lectio. ij.

Superius Aui. poſuit canones i qbꝰ oñdit qd agendũ añqz farmacũ aſſumat. Et poſtqz farmacũ aſſumptũ eſt oñdit qd agẽdũ añqz eius opatio cõpleat z oñdit ẽt qd agẽdũ poſtqz eius opatio ẽ cõpleta in pte iſta: qr in p̃dictis canonibꝰ nõ ſufficiẽter illa oñderat: reuertit ad ponẽdũ alios canões: i qbꝰ determinationẽ illoꝝ cõplet. Et ió qdã iſtoꝝ canonum quos hic ponet reſpiciũt regimẽ: qđ debet añ aſſumptionẽ farmaci: quidã vo reſpiciũt regimẽ: qđ debet poſt aſſumptionẽ ipſius: z iſtoꝝ qdã reſpiciũt regimen: qđ debet anteqz eũo ſit cõpleta: qdã aũt reſpiciũt regimẽ: qđ debet poſtqz eũo ẽ cõpleta. Dicemus g̃ qz iſta ps diuidit in ptes duas: qr prio ponit quoſdã canones q reſpiciũt regimẽ: qđ debet añ aſſumptionẽ farmaci. 2° ponit q̃ſdam cañ. q reſpiciũt regimen: qđ debet poſt aſſumptionẽ farmaci. 2ª ibi. (Amplius medicia multotiẽs) ꝑ ª i duas ſic̃ duos põit canones. 2m ponit ibi. (cũ aũt euacuare volueris.) Jn prio canõe qr medicie q̃ſunt in ſuba pillulata aliqñ accipiũtur cũ apozimatibꝰ oñdit ſm ſniam quorũdã cũ q̃libus apozimatibus debeant dari. ¶ Queſtio. ix.

Circa quã partẽ cadit dubitatio triplex. Pria dubitatio eſt qr Aui. dic̃. (pillule q̃ ſunt cũ apozimatibus dãde). qñ eſt qz pillule cũ apozimatibus debent dari. Scõo dubitat: vtrũ apozimata ſimul debeãt dari cuz eis qñ cũ eis ſunt dãda vel añ vel poſt. Tertio dubitatur vtrũ talia apozimata debeãt eſſe homogenea cuz eis vel nõ. ¶ Ad diſſolutionẽ aũt iſtarũ dubitationũ opz p̃mittere qz nos offerimus medicinas in q̃druplici ſuba. ſ. in ſuba pillulata: in ſuba apozimatis: in ſuba electuarioꝝ vel ꝯfectionũ: z in ſuba pulueris vel trachee: qđ idẽ eſt: hz aũt diuerſitas duplicẽ hz cãm: vnã hz nãm z ꝯdonez pertientiũ: qr quidã ſunt: qui nullo mõ ſumerẽt cõfectionem pillulas aũt ſic: quidã aũt ecõuerſo: z ſic de aliis. Alia cã eſt diſpoſitio ppter quã offert medicina: nam in aliqua diſpoſitione melius eſt euacuare cũ pillulis in aliqua vero cum apozimate: in aliqua vero cuz confectiõe vel puluere: naz qñ intentio eſt a remotis z ſupremis locis purgare: tunc debemus dare medicinas in ſubſtãtia pillulata: z hoc ideo qr i tali mõ ſubẽ medicina in ſtomaco multum remanet: proprietas autem eius qz in ſtõ plus moratur eſt vt a partibus remotis z ſupremis attrahat: z propterea ẽt cõuenit: qz qñ eſt multum noſtra intentio circa hz opz ſic pillulas cõſtruere vt melius ad hãc intẽtionem perducant

perducāt:hoc aūt fiet qñ erunt magne in q̄ztitate:qz magnitudo earū facit ad ħ vt tarde dissoluat eaꝫ subam hoc aūt est cā tarditatis descēsionis earū:z hoc vlterius cā ē maioris ꝓseruationis virtutis earū:z hoc est cā vt ab eis melioꝛ fiat attractio ex locis remotis z supmis:z hoc est cā quare auctoꝛes aliqñ p̄cipiunt fieri pillulas in foꝛma magna. Qñ aūt volumus eūare a locis inferioꝛibus z p pinquis:tūc damus medicinā sub foꝛa apoçimatis:qz foꝛa apoçimatis est q̄ velociter trāsit z descēdit:ꝓprietas autem illius qđ velociter tranſit z descendit:est q̄ non multum trahat a remotis ſz a ꝓpinquis:qñ aūt volumꝰ eūare equal'r ab vtrisq̄.tūc damus medicinā in ꝓfectione vl' pulnere:qz talis suba est media inter subam apoçimatis z subam pillulatā. ¶ Sed est vlterius aduertendū:q̄ in suba pillulata sunt duo:vnū est in suba ipsius:qz est dura: aliud est figura ipsius:qz ē rotūda:mó durities sube operatur ad illud:qđ dictū est:ſz figura rotūda ipsius operat ad duo.ſ.ad faciendū glutionē:vt.ſ.ꝓpter rotūditatem eius cito descēdat a meri ad stōchū:z ēt facit ad ħ vt virtus eius amplius ꝓseruet:qz res in figura rotūda melius cōseruatur:vt dicit Andronicus in suo libꝛo de tyriaca. ¶ Tūc igit his p̄missis dōm ad dubitationes. Et ꝑ ad p̄mam:q̄ vna ē cā gñalis:quare aliqñ damus pillulas cū apoçimatibus:aliqñ ℞o non:qz qñ querimus vt virtus earū non multū penetret ad loca remota sunt dande cum apoçimatibus:qñ ℞o querimus vt virtus earū multum penetret ad loca remota:tūc cū apoçimatibus dande nō sunt. Sed alie sunt cāe ꝑticulares ꝑm casus aliquos spāles:in qbus pillule cū apoçimatibus administrant:z isti possunt eē quatuoꝛ casus:vnus qdē casus est qñ per apoçima querimus remouere aliqđ nocumētū qđ a pillulis adducerēt:vt verbi gr̄a:si aliqs sit habēs emoꝛroydas: z do sibi pillulas de aloe:qz aloes apit oꝛificia venaruz z nocet emoꝛroydibus:qz ꝓuocat eas admisceo cuz illis pillulis apoçima:qđ fit cū aliquo qđ ꝓfert eis:℞bi gr̄a:sicut apoçima factū ex bdelio. Scōs casus pōt esse qñ per apozima sigillat aliqua virtus ꝓpꝛia in pillulis:vt ℞bi gratia:si debeo aliquē euacuare a cerebꝛo cū pillulis de yera.talib⁹ pillulis admisceo apozima:qđ fit ex his que cerebꝛū respiciunt:sicut verbi gr̄a:apozima:quod fit ex nuce muscata z ex semine peonie:z in his casibus apozimata talia nō sunt apozimata solutiua. Tertiꝰ casus pōt esse qñ deficeret operatio pillularū:tunc enim offerimus apozima in quo fit virtus alicuius farmaci solutiui dissoluta. Quartus casus ē qñ pillule non p̄nt euacuare ex loco a quo querimus eūationez facere:sed ab illo euacuat apozima tūc cū pillulis damus apozimata. ¶ Ad secundam dubitationē dōm:q̄ loquēdo in gñe qñ querimꝰ vt pillule velociter ex stomacho descēdāt:tūc simul cū apozimatibus dāde sunt:qñ ℞o non querimus vt cito descēdant nō debēt simul cū apozimatibus exhiberi duobꝰ primis casibus:de qbus factus est sermo:sed in alijs duobꝰ casibus.ſ.qñ deficit opatio pillularū debemus post pillulas apozimata dare:fil'r qñ in aliquo casu volumus eūare non solū a supꝛioꝛibus:sed ēt ab inferioꝛibus debemus post pillulas apozimata dare:sicut Almāsoꝛ docet facere in nono in eūone:que ꝓuenit meſie miracbie: ibi.n.qa eūatio ꝓuenit a mēbris supꝛioꝛibus inq̄ztuz cerebꝛū patit z ab inferioꝛibus inq̄ztum mā est contenta circa mirach. docet p̄ pillulas exhibere:z postea apozima. ¶ Et si q̄rit̄ quāto tēpoꝛe oz differri ad dādū apozima:dico q̄ tm̄ oz differri quousq̄z attractio humoꝛū sufficiēter est facta a partibus quibus querif q̄ fiat attractio ad locum vbi sunt pillule:tūc enim oz apozima exhiberi: vt per ipsum quicqd est attractū ad loca vbi sunt pillule ad exteriꝰ expellatur. Et ꝓpterea nō in quolibet casu ēt debēt apozimata dari posterius:sed maxime tūc debent dari qñ scimus q̄ amplius pillule attraxerunt ad locū quē scimus eūatū:hoc aūt maxime fit qñ pillule dant in foꝛa magna: in talibus enim ꝓfidimus de multa attractiōe:z iō ne aliquid eiꝰ qđ attractū est remaneat z nō eūetur: debemus postea apozima dare. Et ꝓpterea Almansoꝛ post assumptionē pillularuz per tres hoꝛas apozima docet offerre. ¶ Et sciēdū vlterius circa hoc:q̄ qñ apozima virtutem hz solutēdi:tūc debent sic ꝓportionari pillule z apozima: vt ambo ad sufficiētē dosim perueniāt:vñ non oz tm̄ dari de pillulis q̄ztuz si sumerent sine apozimate:nec tm̄ de apozimate q̄ztum si sumerent sine pillulis. ¶ Ad ȝ^am dubitationem dōm:q̄ aliqñ apozimata debēt esse homogenea pillulis. Et aliqñ non opz qñ enim dant p̄ncipal'r gr̄a eūationis eius:qđ attractū est a pillulis:tūc apozima oz dari vt euacuet illud:qđ attractum est:hoc aūt est qđ est homogeneum eis. si ergo pillule euacuēt cholerā:oz dari apozima fumiterre z mirabolanoꝝ:z sic de alijs:vt ponitur in lr̄a. Si aūt querimus vt per apozima euacuetur alius humoꝛ:tunc nō opz vt fit homogeneū eis:vnuz tm̄ in his apozimatibꝰ obseruare opz:vt in his q̄ exhibēt̄ post pillulas gratia eūonis eius:qđ attractū est fit v̄tus cōꝛeffiua cōꝛimens. Et ꝓpterea si sufficiēter facta ē attractio a pillulis non curamus nisi tale apozima exhibere q̄ v̄tutē habeat cōꝛimēdi:dato q̄ nō eēt homogeneū pillulis. Si aūt nō sufficiēter fit facta attractio:tūc maxime opz eē sollicitū vt apozima fit hōgeneū pillulis vt simul adiuuet in eūone eius qđ attractū est:z cū eius euacuatio compleatur. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Cū aūtē euacuare volueris coꝛpus siccū carnem habēs dura medicina foꝛti sicut elleboꝛo z his similibus vehemēter stude in humectādo ipsum nutriētibus vnctuosis. z ad vltimuz cū foꝛtes medicine multi sint timoꝛis:tales vz qualis est elleboꝛus. qñ in coꝛpoꝛe mūdo efficit spasmū:z repleti coꝛporis cōmouet humiditatem motu turbido:z ad intestina trahit illud qđ ei difficile est expellere: z titimali venenosi sicut meçereon z sebꝛam:z earuz impedimentum cū superant remouet rayb.

¶ Ponit quēdam canonē de eūone coꝛporis ficci per medicinas foꝛtes:z duo facit:qz ꝑ ostendit quid fiendū ante acceptionē eoꝝ si ingerunt nocumēta. 2ª ibi. (Et ad vltimum.) p̄ma pars canonis est eadē cū illo affo. ad ellebꝛos qui non sursum purgant ꝛc̄.z rō illius est:qz cuz iste medicine sint foꝛtis exiccationis z multe violētie si non ꝑpararentur talia coꝛpoꝛa cū his vt in eis multe humiditates ꝑexisterent cito posset fieri casus in spasmū:vt q̄ illud euitetur opz sic ista coꝛpoꝛa ꝓus ꝑparare. Quanquā aūt dicat cū rebus vnctuosis:intelligas ēt z cū multo nutrimento z ocio:z breuiter cū quibuscunq̄z multum humectantibus. ¶ Ulterius intelligēdū q̄ illud:qđ dicit. z ad vltimū cuz foꝛtes medicine sint multi timoꝛis. pōt dupliciter exponi. vno modo. z ad vltimuz foꝛtes medicine cū pro qz sunt multi timoꝛis:vt intelligat hoc mō:q̄ ois medicina foꝛtis ē mlti timoꝛis. Alio mō pōt exponi z ad vltimū cū foꝛtes medicine sint multi timoꝛis. i. cū dātur medicine foꝛtes q̄ sunt multi timoꝛis:ita vt itelligat q̄ inter foꝛtes medicinas q̄dā sunt multi timoꝛis z q̄dā nō:z hec secunda expositio est melioꝛ:dicūtur enim ille multi timoꝛis:que cū hoc q̄ foꝛtē virtutē habēt euacuādi multe venenositatis exist̄t:ille aūtē non dicuntur multi timoꝛis:que non sunt multe venenositatis:z hāc expositionē iuuit cuz dicit (qualis est elleboꝛus z titimali venenosi.) ¶ Notanduz:q̄ nomen titimali:sicut pz per Serapionē

in de simplicibus medicinis est nomē cōe ad oēm medici nam lacticiniū habentē:que ergo cū hoc habent veneno sitatez dicūtur titimali venenosi:vt est mezereon ⁊ sebzā. Rayb dicit glosa exterior.i.lac acetosum:nā ego in syno nimis symonis inueni ꝙ lac acetosum sic noiaref:tñ me/lius intelligif per rayb hoc aliud:tum qz inferius nomi nabit lac acetosum alio nomine q̄z rayb. Iterum ēt qz li/cet in lacte acetoso sit virtus fractiua acuitatis istarū me dicinarū:tñ in lacte acetoso est virtus retentiua:remotio aūt nocumētoꝝ istaꝝ medicinarū non fit cū medicinis v̄/tutem retētiuā habētibus. Et ideo credo ꝙ per rayb po eius intelligat aquā lactis cōfectā cum melle ⁊ pauco sa lis:ista enim aqua lactis sicut apparet ꝑ Mesue virtutez lauatiuā ⁊ absterfiuā hz:vnde subā medicine ꝑ ipsam la/uatur ⁊ abstergitur:est ēt fractiua acuitatis istaꝝ medici narū:⁊ ió ē optima ad remouēdū nocumēta:q̄ ex istis ac cidūt:vtꝝ āt vocef in arabico rayb nescio. ¶ Deinde ⁊c̄.

¶ Amplius medicina multotiens suum odo/rem in stomacho dimittit. est ergo sicut si me/dicina ibi remanet: cuius medicamē est aqua ordei que ipsum lauat:que quidem melioz exi stit eorum que in potu sumuntur.

¶ Hic ponit canones quorū plurimi respiciūt regimē qđ debetur q̄n farmacū est assumptū. ⁊ duo facit:qz p̄ ponit canones:quorū plurimi respiciūt regimē qđ debef ante/q̄z opatio fit perfecta:lz ēt intermisceat alios canones. se/cūdo ponit canones:quoruz plurimi debētur q̄n eūo est cōpleta:lz etiā intermisceat aliquos. scda ibi. (Ille ꝛo cu ius cōplexio fuerit frigida.) Prima diuiditur in tot quot sunt canones quos ponit. i p̄ ergo. §. docet subuenire cui dam accidēti post assumptionē medicine. ¶ Notandum ꝙ cā quare medicina dimittit sum odorē in stomacho est: propterea qz aliqua pars eius suiscaf in villis stomachi. Est ergo fic̄ si medicina ibi remaneat. i. remanet ergo ope ratio solutionis vētris:⁊ ēt alia accidentia cōsequētia q̄n medicina accipif. ¶ Subdit postea (Cuius medicamen est aqua ordei ⁊c̄) propter qđ notādū:ꝙ de genere eoꝝ q̄ remouēt maliciā medicine quedā sunt lubrificantia:que/dam aūt sunt cōpressiua:quedā aūt sunt abstersiua ⁊ la/uatiua. Et hmōi quidā dant calida quidā frigida:⁊ vnū/quodq; horū factū ⁊ adhibitū in casu in quo competit ē laudandum:tñ inter omnia magis laudabile medicamē est:quod fit cū administratione eorū:que lauant ⁊ abster gunt:⁊ cū hoc acuitatem frangūt:sicut est aqua ordei. Et ratio huius est qz ista conferunt:⁊ qz medicine acuitatez frāgūt:⁊ qz subam medicine abstergunt:⁊ sic abstergunt ꝙ ipsaz remouent ab eis quibus adherebāt:qz de ꝓprie tate eoꝝ que lauant ⁊ abstergūt est vt illud:qđ inuiscatur in poris mēbri ab ipsis remoueāt:compressiua aut̄ ⁊ lu brificatiua nō sic abstergūt subam medicine:⁊ ēt ista sunt magis laudāda:qz nocumētū qđ frequenter ꝙsueuit ac/cidere post medicinā est obstructio in poris:vñ postea ac cidit supercalefactio ⁊ febris. De proprietate aūt harum medicinarū est vt remoueāt ⁊ abstergāt illud qđ contine tur in poris:⁊ ió rōne omniū horū est melior aqua ordei ad corrigendū hoc nocumentū. ¶ Questio. xj.

Sed tu dices debz ne dari calida vel frigida. ¶ Di co ꝙ si nocumentuz quod medicina ingerit est multitudo estuationis:quā inducit in corpe:tūc dz da ri frigida:sz si iduceret alia nocu[ta]:⁊ maxie obstructionē in poris dz dari calida ⁊ vtpl'm:⁊ tutius est dare eaz cali dā:ꝓpterea ꝙ abstergit melio subam medicine:ad cō re/motionē remouenf postea accña mala. ¶ Deinde cū. d.

¶ Cūq; tēpus prolōgabitur ⁊ medicina operari non ceperit si alleuiatio fieri poterit vt nihil

moueat fiat:ꝙ si qđ affuerit timoris:melio erit vt hydromel trayciat:aut eius syrupum: aut aquā:in qua nitrum resolutū fuerit:aut subij/ciatur ei collyrium:aut fiat ei clystere.

¶ In hoc. §. docet subuenire medicine q̄n eius opatio tar datur:⁊ duo facit:qz p̄ facit hoc. 2° qz facta erat mētio de tardatione operationis medicine ponit quasdā cās tar/dationis medicine. 2° ibi:(ex causis q̄s ⁊c̄.) ¶ Circa ꝑmā partē itellige ꝙ ibi inuenif duplex lra:vna affirmatiua: q̄ dicit (vt moueaf fiat) ⁊ tūc erit sensus:ꝙ si me[n]opatio prolōgatur ⁊ tardaf:tūc si alleuiatio fieri poterit vt mo/ueaf fiat:ꝫ est tūc fiat vt adiuueaf motus ⁊ opatio ei⁹ cum eo:qđ est leue. Alia lra inuenif negatiua:que dicit (vt nil moueaf fiat:) ⁊ tūc est sensus si alleuiatio fieri poterit vt nihil moueaf fiat:ꝫ est si medicina tardaf in opando:⁊ ē cū ꝫ alleuiatio corpis ⁊ nō difficultas accītiū:tūc fiat vt nihil moueaf. Et cā hui⁹ est:qz maxime de ꝓprietate me/dicinaꝝ debiliū est vt opōnē ipsaꝝ tardēt ⁊ nō accidat cū hoc difficultas accītiū:sed de ꝓprietate medicinaꝝ fo/tiū ē vt si tardēt accidāt alia accña difficilia:⁊ ió opz tūc iuuare i expulsiōe ipsaꝝ:⁊ ꝫ ē qđ subdit (ꝙ si aliqd affue rit timoris). i. si acciderit aliqđ accītiū difficiliū:⁊ tarda tur expulsio hūoꝝ:tūc melio⁹ erit vt ydromel traijciat ⁊c̄. Et cā h⁹ est:qz oia hec adiuuāt vt me[n] ⁊ humores attra/cti abstergant a stō ⁊ itestinis:vel deponant sicut ē suppo sitoriū ⁊ clistere. Et itellige ꝙ si ipsa declinat ad vomitū: ⁊ tūc licitū ē vomitū ꝓuocare:lz clistere ēt ad ꝫ adiuuet: sz iuuat diuertēdo mām ad inferius:non autē eradicādo eam sicut vomitus facit. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ex causis ꝛo ꝓpter quas medicina nō ope/ratur est cānaliuz coangustatio de natura: aut ꝓpter cōplexionem:aut ꝓpter egritudinis vicinitatem:in habētibus eniz paralysim:aut apoplexiam medicinarum vie ad suas mās co angustantur. Accidit ergo vt difficile sit facere quatenus venter eis currat.

¶ Expone coangustatio de nā. i. coangustatio nālis ipso/ruz:aut ꝓpter cōplexionē. s. aliq̄z accidentalē coangustā/tem cānales siue sit cuz mā:siue sine mā:aut ꝑ egritudis vicinitatē. in hītibus. n. paralysim ⁊c̄. Idē ponit Auic. 3° can. fen ꝑ⁸. tractatu 5°. cap̄ de apoplexia circa finē dicēs. (Et scias ꝙ apoplexia ⁊ paralysis ꝛstringūt meat⁹ cibi. quare nō sunt medicine faciētes eūationē ex mā faciente ipsas propie.) ¶ Ulterius intellige ꝙ nō solum sunt he cause. q̄re medicina nō operatur:sed preter istas cās sunt alie cause:sicut sunt debilitas virtutis medicine ⁊ pauca quātitas accepta ex ipsa:⁊ siccitas fecū:⁊ vnctuositas ge nerata ex medicina eleuans eā ad superiora:⁊ etiam alie cause:quas Mesue ponit in libro suo de ꝛsolatione me/dicinarū:⁊ tu eas ibi legas. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Duas preterea medicinas ventrem soluen/tes in vna die coniungere est timorosum: ⁊ est extra rectitudinem.

¶ Hic docet euitare quēdā errorē. ¶ Juxta ꝙ notāduz:ꝙ iste canon dz itelligi si medicina ꝑfecte opatur ⁊ sufficien ter eūat:sed si nō ꝑfecte opetur licitū esset medicinā super medicinā ꝓiungere:⁊ maxime medicinā leuē:sicut supra dictuz est:ꝙ apozima daf aliq̄n post pillulas vt illud:qđ attractū est ab eis sufficienter postea eūetur ex locis ad q̄ facta est attractio:⁊ ēt infra ponif:ꝙ post medicinā leni/ficatiuā pōt exhiberi cōpressiua:vñ ⁊ duas medicinas q̄ dissoluēdo eūant:⁊ p̄cipue fortes in vna die exhibere est timorosuz ⁊ ē extra rectitudinē:tē aūt timorosum ꝑ effe/

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

ctum eũonis supflue: ꝛ ꝑ accña que inducũt. Est aũt extra rectitudinẽ reᵘ medici ꝛ artis: qꝛ cũ ꝓncipalis intẽtio medici fit ad ṽtutẽ. illud ꝯ ẽ extra rectitudinẽ: ꝙ ṽtutem deĳcit: ſz ꝓiũctio duaꝝ meⁿᵃʳ fortiũ i vna die ṽtutẽ deĳcere ꝑ ꝯ extra rectitudinẽ ẽ. De iſto autez canone fuit tibi ſupius diſputatũ: ꝛ ideo ibi inquire. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Omnis quoqꝫ medicina que alicui ẖumori eſt propria cum ipſum non inuenit perturbatur: ꝛ ventrez cum difficultate facit: ꝛ ſimilr ſi ipſum in ſuo ℨrio in fuſum inuenerit.

¶ In hoc. §. Aui. oñdit cãm ꝑpter quã medicina in eũone ipſius aliqñ ꝑturbat corpus. ¶ Circa qð itelligẽdũ: ꝙ cũ Aui. dicit: ꝙ medicina humorẽ nõ inuenit: nõ itelligit ꝙ ipm nullo mõ inueniat: qm̃ in corpe humido nõ põt ex toto ꝑuari aliqs humor manẽte vita: cũ humores ponant eẽ corpis eⁱa: ꝺz ꝯ intelligi ꝙ nõ inuenit illũ hũorẽ tanqꝫ ſupfluũ ꝛ nociuũ. ¶ Rõ aũt quare qñ medicina nõ inuenit humorẽ ſupfluũ: tũc facit eũonez cũ labore ꝛ difficultate eſt: qm̃ tũc eũatur iuuatiuũ: ꝛ in eũone ipſius fit nocumentũ corpori: ex quo accidit vt eũo perturbef. Jterũ ẽt iuuatiuũ difficulter attrahit a farmaco: qm̃ mẽbra ipz fortiter retinent: ex quo ꝓuenit vt difficilis fiat ſol'o ventris. Et ꝫ eſt idẽ cũ eo qð dictũ eſt ſupra: ꝙ qñ farmacuz exhibef corpe exñte mũdo neceſſe eſt vt accidat vertigo ꝛ anguſtia ꝛc̃. Et ſil'r ẽ idẽ cũ eo qð dixit Hip. ꝙ ſana hñtes corpa vt in farmacijs eſt difficile. ſil'r fit ꝑturbatio qñ farmacia inuenit ipſuz infuſuz in ſuo ℨrio: qꝛ tũc ad hoc vt euacuet humorẽ ad quẽ hz aſpectũ: opz ꝙ vtrũqꝫ illorũ cõmoueat: nũc aũt difficulter mouet humorẽ ℨriũ humori ad quẽ hz aſpectũ: ꝛ iõ ibi fit magna cõmotio ꝛ agitatio in humiditatib⁹ corporis: ex qua ſeqtur ꝑturbatio. Jntelligit aũt Aui. humorẽ eſſe infuſum in ſuo ℨrio: ꝙ humor. ſ. nociu⁹ fit cõmixtus cũ iuuatiuo. Nã qñ ſic eſt cõmixtus tũc nõ põt educi quin ẽt educaf humor iuuatiuus: i eductione aũt eius ꝓſeqtur ꝓturbatio ꝛ difficultas: ſicut dictũ eſt ꝫ. Et per hoc Aui. vult nos docere ꝙ qñ humor nocitiuus eſt cũ iuuatiuo cõmixtus non ꝺz eũo fieri: niſi fiat ꝓius illius diuiſio ab ipſo: quẽadmodũ ẽt ꝛ nã i laudabilibus eũonibus opatur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Omnis preterea medicina ẖumorem in primis extrahit: qui eſt ei proprius: deinde illum qui eſt poſt ipſum in multitudine ꝛ ſubtilitate: ꝛ reliquos ſm ẖũc ordinẽ ꝑter ſanguinez: qm̃ nã vſqꝫ ad poſtremũ eũ retinet ꝛ recondit: humorem ẖo ex lõginquo attrahere eſt difficile.

¶ In hoc. §. Aui. qꝛ locutus eſt multũ de medicinis ſolutiuis oñdit quid ꝓſeqtur ad ipſaz de eũone hũoꝝ qñ ſuperfluit. ¶ Juxta ꝙ itelligẽdũ: ꝙ in his verbis inſinuat duo. ꝑ⁹ eſt ꝙ qñ eũo que fit a farmaco ſupfluit: tunc eũant ab ipſo plures humores: adeo ꝙ aliqñ oẽs. Scõo inſinuat ordinẽ in eũone taliũ humoꝝ: ꝛ iſte ordo ſumit ex duob⁹. vn⁹ ordo ſumit ex diſpõne humoris: ꝛ ſm hũc ordinẽ medicina poſt eũonem humoris ꝓprij humorẽ eũat: q eſt ſubtilior ꝛ amplior in qꝫto: deinde illũ q eſt min⁹ ſubtilis. ſecũdus ordo ſumit ex regulatione nãe: qm̃ vltimo ille humor eũatur qui auidius retinef a nã ꝑp maiorẽ ꝓximitatem ad ipſam: ꝛ ſm hũc ordinẽ ſanguis eſt humor qui vltimo eũatur. ergo ex dictis eius accipit ꝙ medicina eũans flegma ꝑ eũat flegma: deinde ſi ſupfluit eũat cholerã: deide eũat meliam: vltimo eũat ſanguinez. Sil'r medicina euacuans meliam ꝑ eũat meliam: deide cholerã: poſtea flegma: vltimo aũt ſanguinẽ. Medicina aũt euacuans cholera: primo euacuat ipſam: deinde flegma: deinde melancholiam: vltimo ſanguinem. ¶ Queſtio. xij.

Sed mõ dubitatur circa hoc: qꝛ non videtur poſſibile ꝙ farmacum qꝫtũcũqꝫ ſupfluat eũando aliũ humorẽ eũet qꝫ propriũ: dcm̃. n. eſt ꝫus ꝙ fic cõparaf farmacũ ad hũorẽ quẽ trahit ſicut magnes ad ferrũ qð trahit: nũc aũt qꝫtũcũqꝫ augeaf magnes in qꝫti⁽ᵉ⁾ nõ attrahit aliqd aliud qꝫ ferꝝ. ꝯ ſil'r qꝫtũcũqꝫ meⁿᵃ augeaf in ſuo actu nõ attrahit aliqd aliud qꝫ ꝓpriũ hũorẽ. ¶ Dõm ad ꝫ ſic̃ dicit hic Aui. ꝛ Sal. 3°de ſimplici meⁿᵃ: ꝙ qñ meⁿᵃ ſupfluit in eũone plures humores eũat: ꝛ eũat eos ſm ordinẽ q eſt dictus. ¶ Propt qð nõnᵐ: ꝙ farmacũ ipm euacuet plures hũores: hoc i genere põt ꝓtingere ex duob⁹: aut ex pte farmaci: aut ex pte diſpónis corporis q̃ fit a farmaco: ex pte qdẽ farmaci põt ꝓtingere dupl'r: vno mõ ex ꝓprietate. ℞bi gr̃a: qꝛ ſunt aliqua farmaca: q̃ aſpectũ hñt aliqñ ad plures humores vñ illos eũant ſicut agaricũ ponit: ꝙ eũat cholam ꝛ flegma: hic tñ opz vnũ aduertere: ꝙ qñ aliqð farmacũ hz ꝓprietatẽ ad duos humores ꝑ prius ꝛ ꝓncipalius hz ꝓprietatẽ ad vnũ qꝫ ad alterꝫ: qm̃ nõ põt eẽ ꝙ vna ꝓportio que ẽ in farmaco eq̃l'r aſpectũ hẽat ad duos humores: pole tñ eſt ꝙ ꝑ vnã ꝓportionẽ farmacũ hẽat aſpectũ ꝓncipal'r ad vnũ humorẽ: ꝛ ſm aliqd reſpectũ habeat ad reliquũ: naz ſicut dicit Auer. in 5° ſui colliget nõ eſt remotũ qn oẽs humores hẽant ꝓpinquitatẽ in gñe vno: ꝛ ꝓpterea poſſibile eſt: ꝙ vna ꝓportio per quã farmacuz hz aſpectum ad vnũ humorẽ ꝓncipal'r fit etiã ſm quid reſpectu humoris alterius: ꝓꝑ qð ſm aliquid etiã eũabit illũ. Scõo mõ põt ꝓtingere ex parte farmaci: ꝙ ipm plures hũores euacuet ex parte ṽtutis corporis. Nã ſicut dicit Auer. in 5° ſui colliget modus cõpl'onis ꝑ quẽ medicina purgatiua humorem attrahit nõ eſt actu in ipſa: quẽadmoduz adamas: ꝛ magnes hz actu modũ cõpl'onis ꝑ quẽ attrahat ferrũ: ſz medicina acqrit illud a calore corporis nr̃i: eo ꝙ medicina eſt talis in potẽtia reſpectu ipſi⁹: calor autẽ noſter non dat ſibi illũ modũ cõplexionis niſi in mẽſura determinata ꝛ ꝓpria. Et ꝓpterea qñ accipit aliq̃ qꝫtitas ei⁹ indeterminata: tũc nõ ſtabit in ꝓprietate illa: ꝙ ꝯ meⁿᵃ hũc hũorẽ ꝓpriũ attrahat: ſicut Auer. dicit: ẽ ſm cõparationẽ quaz hz ad calorẽ in determinata ꝓportione qꝫtitatis ipſius: ꝛ nõ ſm qꝫlibet qꝫtitatẽ: ꝛ ꝓpterea qñ ab illa qꝫtitate egredit: accidit ꝙ tũc illud: qð attrahit attrahit ꝑ virtutẽ attractionis cõem: vñ ꝛ ex ꝫ accidit ꝙ tũc in eũone ipſi⁹ talis ordo ſeruaf: qꝛ poſt eũonẽ humoris ꝓprij eũaf ꝑ humor habilior: ꝛc̃. ¶ Ex pte aũt diſpõnis corporis contingit: ꝙ qñ ſupfluit medicina: tũc plures humores eũat. Et iſtud cõtingit ꝓp tres cãs: vt dꝛ 3° de ſimplici medicina: vna cã eſt: qꝛ qñ farmacũ ſupfluit debilitaf ṽtus retẽtiua in venis ꝓp maliciã cõpl'onis: quã facit in eis: ꝛ ꝓp motũ ẽt laborioſuz: quẽ facit in eis. Scõa cã ẽ aptio orificiorus venaꝝ: que fit ex mordicatione farmaci. Tertia cã ẽ multa incitatio: q̃ fit in virtute expulſiua: q̃ fit ꝓp mordicationẽ meⁿᵗ: ꝛ ex ꝫ ꝺ' ꝙ qꝛ vene non ꝑñt ꝓtinere humiditates ꝓp debilitatẽ ipſaꝝ. ꝛ orificia ipſaꝝ ſunt apta: ꝛ meⁿᵃ ẽt cõtinue incitat actũ expulſionis: ꝙ eũato humore ſibi ꝓprio egrediũtur neceſſario alij humores ſm ordinẽ ꝑdictum. ¶ Et ex iſtis apparet ꝓp qd ẽ: ꝙ vltimo eũatnr ſanguis: nam iſti humores nõ egrediunt niſi ex hoc ꝙ debilitatur virtus retẽtiua venaꝝ: qꝛ ergo nã vehemẽtius retinet ſanguinẽ qꝫ humorẽ aliũ ꝓp maiorẽ ꝓueniẽtiã ad ipſam: hic eſt ꝙ vltimo ſanguis egredif. Et ꝓpterea dꝛ 3° de ſimplici medicina: ꝙ non egreditur ſanguis in huius diſpõne: niſi qꝛ currit ex venis: ſicut currit ꝛ egredif aliqd ex corpib⁹: in qbus nõ eſt aia. ¶ Scõo intelligẽdũ: ꝙ iſte ordo quez hic ponit in eũone humoꝝ veritatẽ hz obſeruatis tribus cõditionib⁹: ſicut dicit Serapio in 7° ſue practice. Prima ꝓditio eſt vt corpus non deficiat ꝛ pereat añqꝫ perueniat ad eũonem humoris alterius. Secũda ꝙ medicina hu-

macum ꝑles humores eũet põt ex duob⁹ ꝓtingere.

mores diuersos ex sui ꝓprietate non euacuet: qñ si eñat plures: tūc nō seruaf hic ordo. Tertia ꝺditio est: vt in vijs ꝫ ductibus expulsionis nó sit alius humor ꝫ humor prō prius quē oꝫ euacuare sit multū remotus: tūc enim eña / bitur prius humor ꝓtentus in stomacho ꝫ itestinis q̄ꝫ ꝓ / prius: vt dicit Serapio ꝫ hoc iō qꝛ itestina ꝫ stomachus cū ledanf ꝑ q̄litates medicine excitanf ad expellēdū qō ē in eis ꝫ iō expellūt ꝓus humorē ꝓtētū in eis q̄ꝫ humorem ꝓpriū ad quē medicina bꝫ aspectū. ¶ Qō. xiij.

Tertio intelligēdū: qꝛ dubitaret aliqs: nunquid qñ medicina humorē ꝓpriū eūauit: ꝫ postea eua cuat aliū: eūauerit totū qō est de illo humore in corpore ꝫ qñ eūat sanguinē: vtrū euacuauerit oēs alios tres hu / mores ſm totū. ¶ Et dicēdū ad hoc ꝙ nō: qꝛ cū hec sint elemēta corporis ex qbus corpus ꝺstituif: vt oꝛ 1° elemē / torū: impossibile est vitā stare deficiente aliquo istoꝝ ſm totū: multominus ergo si tres deficerēt: non ergo eūat' to tū qcqd est de illo humore in corpe: sꝫ eūat vsq̄ ad id: fine quo nā pōt stare cuꝫ vita. Et postea si virtus eius ꝑduret eūat alium: ꝫ sic postea ꝺfin vsq̄ ad sanguinē. (humorem ℞o ex lōginquo ꝛc̄.) hic pōt dici ꝙ remouet dubiū: quia enim dixerat ꝙ medicina humorem attrahit. primo sibi proprium cū hic possit impediri ex situ humoris: iō Aui / cen. subdit hic ostendens: ꝙ humor proprius aliquando difficulter euacuatur. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Amplius cum timor affuerit ne nausea aut syncopis alicui accidat postq̄ medicinam bi / berit: oportebit fieri vt ante q̄ medicinam bi / bat tribus diebus aut duobus cū aqua raphani vomat' ꝫ vt raphanum comedat.

¶ Hic. dat canonē in quo ostēdit modū regiminis: ꝑ quez ꝓseruamus illū: qui est assumpturus farmacū solutiuū. ¶ Circa qō intelligēdū ꝙ plures sunt hoies: quibus cū assumpserint farmacū solutiuū aduenit syncopis aut nau sea: lꝫ tñ tales sint plures: hic solū est sermo de illis q in / currūt hec accñtia: ꝓpterea qꝛ circa os stomachi hñt ag / gregationē humoꝝ frigidoꝝ viscosoꝝ: naꝫ ex cōmotione ipsorū facta a farmaco circa os stōchi iducif nausea: ꝫ ex cōpassione postea cordis ad os stōchi iducif syncopis: nā in talib⁹ anteq̄ sumaf farmacū solutiuū vomituꝫ ꝓuoca / mus cū aqua decoctionis raphani: ꝫ raphanuꝫ ēt come / dere ē vtile: ꝫ hoc iō qñ raphanū ē icisiuū ꝫ subtiliatiuū illoꝝ humoꝝ viscosorū: vñ ipsos nō ꝑparat nō solum ad eūonē ipsoꝝ ꝑ vomitū: veꝝ ēt ꝑ eūonez: que fiet postea ꝑ inferi⁹: si tñ essent aliq qbus oporteret vomitū ꝓmouere ꝓp humores cholicos exñtes in stō: tunc oporteret in illis vomitū ꝓuocare cū his que cholerā eūant ꝑ supi⁹: q̄ aūt sint medicine q̄ sint apte vnūquēq̄ humorē ꝑ vomitū eūa re declarabif infra in cap̄ de vomitu. ¶ Qō. xiiij.

Sed tu dices istud regimē nō vī esse ꝺueniens: qñ ꝑ hoc regimen assuefit corpus ad vomitū: nunc aūt sicut aliqs disponitur ad solutionem vētris: qꝛ assuescit ad lenitatē ipsius: sicut apparuit i ꝓn° capli: sic aliqs disponitur ad farmacū vomitiuū qñ assue scit ad vomitū: mō per hoc regimē aliqs ad vomitum as / suescit. q̄ per hoc disponif ad farmacū vomitiuū: hoc aūt est ꝺ intētionē Aui. qñ per hoc regimē fic aliqs oꝫ dispo ni: vt postea nō accidat vomit⁹ farmaci solutiui. ¶ Dōm est ad ℔ ꝙ duplex ē vsus vomitus: vnus ē q ad vomitū ꝑ parat: alius est q ad ipsuꝫ nō preparat: sed ꝑparat magis ad sumptionez farmaci solutiui: ꝫ iste duplex vsus fit ſm diuersaꝫ dispōnē stomachi. Nā si aliqs bꝫ stomachū: qui difficilis fit ad vomitū: tunc in illo vtimur vomitu cū his q̄ nauseā inducūt ꝫ pronocāt vomitum: vt stōchus po stea facilius fit ad vomitū. Sꝫ si aliqs circa os stomach

vsus vo mit⁹ ē 2ꝰ

habuerit hūores frigidos ꝫ viscosos: tūc eūando illoꝝ cū vomitu stōchus nō disponef ꝑ hoc vt fit facilis ad vomi tū: imo disponef ꝑ hoc vt nō vomat farmacū solutiuuꝫ: ꝫ iste est q ꝑcipit hic: non aūt primus. ¶ Deinde cuꝫ dicit.

¶ Opꝫ preterea ne multū salis sit in cibis eius qui medicinam vult bibere.

¶ Hic docet modū ꝺimēti cū sale in cibis eorum qui pre parant ad assumptionē farmaci. ¶ Qō. xv.

Sed aliquis dicet Uidetur ꝙ Aui. male di cat: qꝛ supius posuit ꝙ il / lum q oꝫ accipe medicinā solutiuā debemus assuefacere ad solōnē ventris: sed res salse vētrē soluūt: qꝛ ꝓp mordi cationē quā faciūt incitāt actū expulsiue vtutis. ¶ Iterū sal est dissolutiuū humiditatū ꝺgelataꝝ: ēt vī eas ꝑpara / re ad facilioꝛē eūonē: nō oꝫ ḡ caueri ne multū salis appo / natur in cibis eorū: q debēt sumere solutiuū. ¶ Dōm ꝙ opꝫ cauere ne multū salis ponaf i cibis istoꝝ: cⁿ rō est: qꝛ sal est plurimū exiccatiuū. mō illud qō maxime timemus in administratione medicine saltiꝫ fortis est corpis exic / catio. q̄re ꝛc̄. Iteruꝫ ēt exiccatio nimia ē cā exaspationis: exasperatio aūt est cā retentionis ꝫ non lubricationis: q̄ re ex hoc ipedif postea eūo farmaci. ¶ Ad rōnē tu dicis: ꝙ i ipsis oꝫ fieri assūptio lenitatꝫ vētris: dico ꝙ verꝫ ē: sed nō ꝑ quecūq̄: sꝫ per ea q̄ humectāt ꝫ lubricū faciūt: ℔ aūt non facit sal. quare ꝛc̄. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Multotiēs quoq̄ ex ḥaustu medicine pue / nitur ad nauseā ꝫ angustiam ꝫ syncopim ꝫ tre / morē cordis ꝫ vētris mordicationez: ꝫ ꝓprie cū nō solutionē fecerit aut sudorē. Multotiēs ꝑterea est nobis necessariū vt eū faciamus vo / mere: ꝫ multotiens excusat nos ab ḥoc dare ei retētiua: ꝫ facere vt aquā ordei bibat q̄ten⁹ ven ter soluaf ꝫ medicine malicia remoueaf: ꝫ qō in intestinis retentum fuit lauetur.

Angu / stia ꝫ syn copis cō ueniūt ꝫ ꝺint.

¶ In hac ꝑte ponit quēdā cañ. in quo docet remediari ac / cidētib⁹ qbusdā supueniētib⁹ postq̄ farmacū ē assūptuꝫ. ¶ Circa qō intelligēdū: ꝙ hec accña sunt nausea: vētris mordicatio: angustia: syncopis: tremor: cordis: ꝫ sudor. ¶ Quid aūt fit vnūqōq̄ illoꝝ satis ē notus: nisi ꝙ itelli / gere debes: ꝙ angustia ꝫ syncopis sunt accña q̄dā q̄ ꝓue / niūt ꝫ ꝺint: ꝓueniūt qdem inq̄ꝫtū vtraq̄ fiūt patiēte vtu / te regitiua: q̄ ē in ꝑ ꝑn°. s. in corde: sed ꝺint: qꝛ syncopis est casus vtutis subito factus: vt ꝺx in. 12. angustia aūt est ac cidēs: in quo ſm aliqd opprimif vtus. vñ Ha. i com. ꝑmi ꝓnosticoꝝ supillo passu. Et si pedes nudos ꝛc̄. dic ꝙ an gustia nō ē aliud nisi accñs in q̄ ifirmus nō inuenit situa / tionē aliq̄ꝫ ꝫ figuratione in lecto suo: vñ nō qescit cū ipso lectus ei⁹: vt ibi ꝺx. ¶ Hec aūt accña. s. angustia ꝫ syncopis ꝫ tremor cordis accidūt: aut qꝛ farmacū iꝑm monet ꝫ nō eūat: ꝫ ꝑcipue si farmacū fit ꝺ gñe farmacoꝝ: q̄ eūant: dis / soluēdo: fic sūt farmaca fortia solutia: aut ꝺrigūt ꝓpea qꝛ me^na soluit idebite atq̄ laborioſe: ℔ aūt est si soluat nō ꝙ opꝫ. ¶ Sudor aūt ꝓsequtur ex defectione vtutis: q̄ fit i syn copi ꝫ angustia. ¶ Uomitus aūt ꝫ subuersio vel nausea accidūt: aut qꝛ me^na de sui nā nō est vomitiua: sed sunt ibi cāe: q̄ ipsaꝫ faciūt vomitiuā: ꝫ iō quot sunt cāe supi⁹ posi / te q̄ medicinā solutiuā faciūt vomitiuā: tot sunt cāe ex q / bus ꝓuenit: ꝙ ex haustu me^ne ꝓueniat vomit⁹ ꝫ nausea. ¶ Mordicatio aūt vētris ꝓuenit: aut qꝛ me^na imēsam ḥꝫ acuitatē: aut qꝛ attrahit hūorē q vehemētē ḥꝫ q̄litatem mordicatiuā. ¶ Docet āt Aui. istis nocumētis succurre / re in gñe cū tribus remedijs ꝑ cū vomitu. Sꝫ itellige: ꝙ vomitus ꝺx fieri qñ accña augmētant: ꝫ nullū aliud me /

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

dicamē qđ obtulimus est inuatiuū:sicut Mesue ponit i suo lib.de ꝓsolatione. Nā si ea q̄ distrahūt ipsam ad infe/rius:sicut sunt collyria ⁊ clysteria nō ꝓferūt. Et sil'r ēt nō ꝓfert potus aq̄ cal'e hora post horā faciēs ipsam lubrica re:⁊ frangēs virtutē ipsius:nec ēt ꝓferūt eaq̄ ponūt ipāz ad inferius deꝑmēdo:tūc dz vomit⁹ ꝓuocari:⁊ p̄cipue si farmacia generat mordicationē ⁊ nauseā ꝑm q̄ dicit ibi Mesue distōne 3ª cap̄ p̄. ¶ Secundo docet Aui.remedia ri cū retētiuis:per retētionē qdē intelligens eaq̄ sunt sti ptica ⁊ cōpressiua:ſz intellige:q̄ nō semp debem⁹ succur/rere illis cuz retētiuis. Nā si accidat ex medicina vomi/tus pp fecē ficcā exñtē in intestinis:vel ēt pp oppilationē aliq̄z exñtē in vijs:per quas dz eūare:aut pp ventositatē in stomacho exñtē nō debemus tunc illi succurrere cū re tentiuis:ió qz nō expellunt fecē ficcā:nec ēt oppilationez remouēt:nec vētositatez ꝓsumunt:sed qñ hoc ꝓtigerit ex debilitāte stomachi aut nō adsint illa:tunc debem⁹ subue nire cuz istis:qm̄ ista stōchum ꝓfortādo:⁊ eius os ꝓstrin gēdo p̄parāt ad eūonē nālē eius:q̄ est p̄ inferius: vñ sunt cā vt talia farmaca iferius deponant:⁊ p̄ ꝓñs vt illa acci dentia remoueant. ¶ Tz° docet succurrere cū aqua ordei: qm̄ talis frāgit virtutē ⁊ acuitatē farmaci:facit ēt labifi/care superfluitates ꝓtētas in ductibus:⁊ subam etiā eius abstergit lauando:⁊ ad inferiora deponit.

¶ Ille vo:cuius cōplexio fuerit frigida: ⁊ sup alios humores fuerit flegma superabūdās dz sumere post medicinā: ⁊ ipsius operationem nasturtiū aqua calida ablutum cū oleo:⁊ qui ca lide fuerit cōplexionis psilium bibat cuz aqua frigida ⁊ oleo violaceo ⁊ çuccharū tabarçeth aut iuleb:⁊ ille qdem q̄ tēperate ē cōplexionis semē lini. Ei aūt:qui excoriationē timuerit inte stinorū:bolū armenū cuz succo granati detur. Sumere ēt dz quicquid diximus post fluxum ventris:⁊ si non ipsum retinebit. Omni prete/rea farmaciam'bibēti cui postea aduenit febris melior est aqua ordei. Syrupus vero aceto// sus est excoriatiuus et tardandus est vsq̄ ad duos dies aut tres:donec in intestinis virtus sibi redeat.

Lectio. tj.

Tirus Auicēna posuit canones: quorū quidam respiciūt regimen qđ de betur ante assumptionē farmaci:quidaz vo respiciunt regimē qđ debetur postq̄z farma/cum est assumptū:sed eius operatio nonduz est completa.hic ponit canones: qui secūdum maiorem partē respiciūt regimen:qđ debetur corpori:in quo iam opatio medicine ē perfecta:licet etiā aliquos alios inter/misceat. Et in hac prima parte ponit quēdā canonem in quo ostēdit qs est ꝓueniēs potus in talibus corporibus: postq̄z talis opatio farmaci est pfecta:⁊ diuiditur ps hec in duas:qz p̄ ostendit quis est ꝓueniēs potus post cōple tam farmaci operationē.secūdo ostendit quis est conue/niens potus:per quē remouētur accñtia quedā:que ali/quando sequūtur post farmaci operationē.2ª ibi. (Et aūt qui intestinoz timuerit ⁊c. ¶ Circa primā partez intelli gendū:q̄ oēs isti potus:quos ponit cōueniunt post ope rationem farmaci ꝑpter duo. Primo quidē:qz tales po/tus post medicinā assumptā faciūt ad abstersionē ⁊ edu/ctionem supfluitatū derelictaruz in vijs ⁊ ductibus:q̄ nō sunt eūate per farmacuz:vnde oēs isti potus participant aut abstersiuā:aut lubrificatiuā virtutez. Scō ēt isti po/tus faciunt ad eductionē ⁊ abstersionez subē medicine si aliqua pars ipsius remāñsset inuiscata i villis stomachi ⁊ intestinorū:isti aūt potus ponunt eē diuersi ꝑm diuersi/tatem cōpl'onū corpoꝝ ⁊ humoꝝ q̄ euacuāt:⁊ propte/rea post eūonē flegmatis in corpe frigido p̄cipit dare na/sturtiū cū aq̄ calida ablutū cū oleo:q̄m nasturtiū flegma abstergit qđ derelictū fuit in stomacho ⁊ intestinis. Ad/ministratur aūt cū oleo:q̄m oleū lubricat:vnde facit vt il lud flegma abstersum facilius lubricet. In calidis aūt cor/poribus docet administrare psiliū cū aqua frigida ⁊ ol'o violato:qz iste potus est lubrificatiuus ⁊ infrigidatiuus: aut aqua çucchari vel iuleb:qz ista abstersiua sunt cū ali quali ifrigidatione. In corporib⁹ aūt tēperatis docet af/ferre decoctionē seminis lini:qz semē lini tēperate ē cali/ditatis:⁊ ió eis est ꝓportionabile. ¶ Circa secūdā partez intelligēdū:q̄ in illo q̄ timet excoriationē intestinoꝝ do/cet afferre succū granati cū bolo armeno succum quidez granati:qz est repressiuus acuitatis farmaci ⁊ humorū a quibus accidit excoriatio:bolū aūt armenū:qz vtute cō/solidatiua participat:⁊ ió impugnat excoriationi. ¶ Qđ aūt subdit Aui.ibi. (Sumere etiā dz quicquid diximus post fluxū vētris:⁊ si nō ipsuz retinebit.) pōt dupl'r expo ni. vno mō q̄ talis dz sumere quicqd diximus.i. quicqd dicem⁹ si non retinebit istū fluxū ventris excoriatiuū bo/lus armenus. Alio mō pōt exponi sumere etiā pro enim dz quicquid diximus.s.modo puta succū granati cuz bo lo armeno:⁊ si non su.sumet hoc retinebit ipsuz.s.fluxus ventris ⁊ non cessabit. ¶ Scō intelligēdum:q̄ illis:q/bus aduenit febris post farmacuz:est melius aqua ordei qz aqua ordei ꝓfert pluribus modis:ꝓfert.n.inq̄ztū ē fe/bricitās:qz ipsa frigida est ⁊ humida:⁊ hz etiā alia iuua/menta in febrib⁹:q̄ sunt numerata in p̄ regiminis acuto/rum. Iterū etiā confert ei aqua ordei inq̄ztum est febrici/tans ex tali cā:quoniaz iste non febricitat nisi ꝑpter cale factionem factā in humoribus ex acuitate farmaci:nunc aūt aqua ordei impugnat acuitati farmaci. Etiaz ipsa ex hoc q̄ lauatiua ⁊ abstersiua est educit subam farmaci et humorū extra corpus:ſz syrupus acetosus nō est potus sibi statim conueniēs:propterea qz ē excoriatio ex duplici cā:vna causa est:qz participat superflua abstersione:⁊ maxime qñ cum melle cōficitur:sicut apparet tertio regi minis acutorū:nunc autē excoriatio ē apta accidere debi libus intestinis ex superfluitate abstersionis. Scōa cā est propter acuitatē quaz habet ex aceto:vnde ex hoc virtu te mordicatiua participat:mordicatiuū aūt est excoriati/uum intestinorū debiliū:⁊ propterea in p̄n° quando in/testina sunt debilia non dz sumi syrupus acetosus:ſz me/lius est aqua ordei. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ille quoq̄ qui medicinam bibit secunda die est balneuz intraturus:⁊ si ex humoribus ipsi/us aliquid relictum fuerit:balneum ipsuz mū dare poterit. Nam si videris q̄ balneum sit ei sapidum ⁊ in ipso delectetur erit hoc signū q̄ balneum ipsum ab eo quod relictum est mun/dificat:ipsum quoq̄ in eo dimitte:q̄ si inuene ris q̄ in ipso nō delectetur:imo in eo estuatio nez patiatur expelle eum.

¶ In parte ista Aui.docet regimē corporis in quo est pfe/cte facta eūo per balneū. ¶ Notāduz q̄ rō quare vsq̄ ad scām diem dz differre intrare balneū est ne ꝓiungantur adinuicē due cāe corpus resoluētes ⁊ debilitātes:cuz er go ex medicina fit corpus debilitatū:⁊ balneū ēt corpus debilitet:ió non dz balneū fieri eadē die:sed dz fieri in se cunda die. Fit aūt in secunda die vt supfluitatez q̄ reman/

ſerunt in corpore: que eſiate non ſuerũt ex toto a corpore reſoluãtur per balneum: ꝛ hoc eſt qñ ſupfluitates q̃ eũate nõ ſunt modice ſunt: qñ ℞o ſunt multe: eo ꝙ medicina nõ ſufficiẽter euacuauit: tũc balneum eſt canẽdum: ꝛ ſignum huius eſt: qđ Aui. ponit in lꝛa. ¶ Queſtio. xvj.

Sed de iſto canone eſt dubiũ: vtꝝ balneum competat poſt opationẽ medicine. Et arguitur ꝙ non: ꝑ auctoritate Meſue: q hoc ꝓhibet: vñ dicit ſic. vulgares aũt: ꝛ q nõ ſunt familiares artis hos. ſ. in qbus purgatio ſupfluit: ꝛ illos. ſ. in qbus medicina non ſupflue eũat poſt medicinã balneãt: ꝛ ſubdit ꝛ ſm veritatem qđẽ non eſt ꝯgruũ balneũ niſi qñ ſupfluit: vult ergo ibi ꝙ balneũ nõ eſt ꝯgruum ſm veritatẽ poſt medicinam niſi qñ ſupfluit. ¶ Đ. Hoc apparet ex rõnib⁹ ſuis: qꝛ balneum mãs ꝛ ſuperfluitates ꝯuertit verſus cutim: tũc ergo ſupfluitates in inteſtinis exiſtẽtes reducet ad cutiz: ſz ſi ita erit: tũc fiet tractio de ignobilibus ad ignobilia per mẽbꝛa nobilia. ſ. p epar ꝛc̃. hoc aũt eſt ꝓhibitũ ꝛ maluz. quare ꝛc̃. ¶ Đ. Nã melius ꝛ conueniẽtius educit ex propinquioribus vijs ꝛ ꝯuenientibus: ſi cõueniẽtioꝛ via eſt vt ſupfluitates per inteſtina educãtur: cuz ſuperfluitates ad illas partes attracte ſint: ꝛ ẽt eſt via conuenientioꝛ: qꝛ via ordinata a nã. quare ꝛc̃. ¶ Ad hoc dõm eſt: ꝙ materia: que eget eũatione ꝛ reſolutione poſt operationez medicine põt eſſe duplex: vna eſt q̃ ẽ attracta ad loca expulſionis. ſ. verſus ſtomachũ ꝛ inteſtina: qꝛ multotiens poſt operationẽ medicine cõtingit ꝙ non ex toto ſupfluitates que attrahunt ad illa mẽbꝛa eũantur: imo vtplurimũ in iteſtinis remanẽt reliquie ex humoꝛib⁹: que eis adherẽt. Alia eſt ſuperfluitas q̃ remanet in mẽbꝛis: a qbus fit attractio: qm̃ ſepe conuenit ꝙ non fit attractio totius materie a medicina: imo remanẽt in mẽbꝛis aliqꝫ reliquie illarũ ſupfluitatũ. Modo dico ꝙ balneũ nõ cõpetit in educendo ſuperfluitates attractas ad loca expulſionis: que eũate non ſunt: ꝛ hoc ꝑpter rõnes tactas: ꝛ ideo balneuz nõ dz fieri qñ medicina attraxit ꝛ nõ cõplete euacuauit. Iterũ ẽt nec dz fieri illa die in qua medicina operatur: qa opz prius ſupfluitates: q̃ remãſerũt in ſtõ ꝛ iteſtis abſtergere: ꝛ vtrũqꝫ iſtoꝝ docuit ſupra corrigere Aui. ꝑm. n. docuit corrigere in quodã canone ꝓdicto qñ. ſ. me[na] nõ operatur: ꝛ ẽt inferius faciet quoddã capitulum. ſ. de mõ ſuccurrẽdi ei qui medicinã bibit ꝛ non eſt ſolutus. Sed ſecũdum docuit corrigere in quodã. §. precedẽti ibi. (Ille ℞o cuius cõplexio fuerit frigida ꝛc̃.) ibi enim oſtẽdit qualiter ſupfluitates remanẽtes poſt operationẽ debeant euacuari ꝛ cũ quibus: ſed in eductione ꝛ reſolutione ſuperfluitatum: q̃ remanẽt in mẽbꝛis a quibus fit attractio balneum cõpetit poſt opationez medicine pfectam ſcõa die: ꝛ quaſi vtplurimũ dz fieri. Cuius rõ eſt: ſuppono enim ꝙ in omni eũone melius eſt reſiduũ meri dimittere q̃z exqſitiſſime eũare: vlterius intellige ꝙ balneum reſoluit mãs derelictas in mẽbꝛis: qꝛ ergo in eũone non fit ex toto attractio mãe: ſed remanet in mẽbꝛis aliqꝫ reſiduum ꝛ balneum illud reſoluit: ideo optimũ eſt poſt medicinaz tale balneũ: ꝛ dz fieri in ſcõa die propter vnã rõnem iã tactã: ꝛ ẽt qꝛ in ꝑ[a] opz abſtergere ꝛ eũare ſupfluitates: q̃ remanſerunt in locis expulſionis: ꝛ ió balneũ cõpetit poſt opationẽ medicine cõpletã: in ſcõa die cõpetit ꝛ balneum qñ medicina ſupfluit eũando: ꝛ hoc eſt tũc diuertẽdo mãm a locis expulſionis: ꝛ tũc dz fieri in illa eadez die: ꝛ qñ medicina eſt in ſui opatione vt motus mãe a locis expulſionis diuertat: ꝛ de tali balneo. ſ. ꝙ ſupfluitates diuertit a mẽbꝛis expulſionis itelligit Meſue cũ dicit: ꝙ nõ ẽ vtile niſi in his in qbus ſupfluit purgatio vẽtris: ꝛ ꝓp hoc rẽprebẽdit illos: q balneũ faciunt illis qb⁹ me[na] attraxit ſed nõ ſufficiẽter eũauit: melius enim eſt tũc adiuuare naturam cũ bis que educũt ꝙ inferioꝛa: vt rõnes probant. Et

hoc quidẽ ſufficit ad diſſolutionez dubitationis. ¶ Sed ad veritatẽ vlterius magis pfecte ſciendaz de oi balneoꝛ qđ ꝯuenit in farmacia opz vlterius magis particulr conſiderare. Nã duo ſunt ad que opz cõſiderare ad ſciendũ recte modũ vſus balnei in farmaco. Primũ quidẽ ẽ quãtum ad nãm corporis. Scõm eſt quãtum ad nãm ipſius balnei. Natura qdem corporis: qꝛ opz cõſiderare diſpoſitionem corporis: ꝛ ea q̃ adiacent diſpõni corporis. Naturam aũt balnei: qꝛ opz cõſiderare ꝛ qualitatẽ ꝛ quãtitatem ipſius: ꝛ non ſolũ illud opz attendere in balneotimo ẽt opz cõſiderare in omni eo qđ corpori approximatur. Tũc ergo ꝛ opz diſtinguere ex ꝑte corporis ꝛ ex ꝑte balnei: corpus aũt ꝯſideraꝛ ſm ſe: aut ſm ꝙ hz reſpectuz ad farmacia: ſi ꝯſideret ſm ſe: tũc aut corpuz ꝯſuevit vti balneo ꝛ delectari in ipſo aut ſe hz ꝓꝛio mõ. Si aũt ꝯſideret vt hz reſpectũ ad farmaciã: tũc aut hoc corpus eſt ſolutũ farmacia: aut nõ: ſi nõ eſt ſolutũ: aut farmacia eſt de generibus medicinarũ: que ꝓhibite ſunt: aut de gñibus medicinarũ: que ſunt ꝯceſſe. Si aũt corpus eſt ſolutũ: tunc aut eſt ſolutũ ſolutione agitatiua ꝛ laborioſa: aut eſt ſolutuz ſolone leui ꝛ quieta: ꝛ ſi eſt ſolutũ ſolutione leui ꝛ facili: tũc aut purgatio iã incepit: aut pfecit: aut iã ſupfluit. Silr ẽt opz diſtinguere ex parte balnei. Nam balneũ ẽt diſtinguitur ſm partes eius: qꝛ balnei q̃dã pars ẽ aqua: q̃daz aer: ꝛ quedã paries. Et diſtinguit ẽt ex parte caſarũ eius: nam triplex eſt caſa balnei: ꝑma ſcõa ꝛ tertia: prima quidem infrigidat ꝛ humectat. Scõa ℞o calefacit ꝛ humectat. Tertia ℞o calefacit ꝛ deſiccat. ¶ His ergo diſtinctionibus premiſſis cũ queritur vtrũ balneũ ꝛc̃. Dico ꝙ ſi ꝯſideremus nãm corporis ſm ſe: tũc ſi corpus eſt cõſuetum balneis: ꝛ delectat in eis q̃tũ eſt ex parte hui⁹ cõpetit: ſi ℞o hz ſe ꝓꝛio modo ex parte huius nõ cõpetit. Si aũt cõſideremus nãm corporis vt hz reſpectũ ad farmacũ: tũc ſi corpus non eſt ſolutũ: aut ipſum accepit medicinam. q̃ eſt de genere medicinarũ prohibitarũ: ꝛ tunc balneũ cõpetit aque frigide vt frãgatur ꝛ obtũdatur malitia medicine: ſicut dicit Meſue auctoritate Ruffi cap̃ ꝑ intentionis tertie lib. de ꝯſolatione medicinarũ. vez eſt tñ ꝙ in capitulo de meçereõ laudat magis aliũ modũ correctionis q̃ hoc balneũ aque frigide: ꝛ idẽ ẽt ponit Aui. in cap̃ 9°. §. illo (multaꝝ ꝓterea eaꝝ reſeruaſ malitia ꝛc̃.) Si ãt fit medicina quã accepit de ꝯſuetis: tũc non cõpetit balneũ: qm̃ de melioribus curationib⁹ eſt vt medicina educaſ extra corpus ꝛ inuef ſolutio: hoc aũt balneũ nõ facit: immo exagitaret hũoꝛes in corpe: ꝛ exagitãdo eẽt cã diffuſiõis eoꝝ ad aliqꝫ mẽbꝛũ nobile ꝛc̃. Si aũt corpus eſt ſolutũ ꝛ eſt ſolutũ ſolutione agitatiua ꝛ laborioſa: tũc ẽt nõ cõpetit balneũ: qm̃ cõpetit diuerſio ad inferioꝛa ꝛ eũo: aut ſi hec nõ proficiũt: cõpetit flobothomia: vt Meſue dicit: ſi aũt eſt ſolutũ ſolutione leui ꝛ facili: tũc aut purgatio iã incepit: ꝛ tũc non cõpetit balneũ niſi per reſpectũ ad adiacẽtia corporis diſpõni ſicut per reſpectum ad diſpõnez aeris: vt ſi aer eſſet nimis frigidus: tũc enim competeret balneũ: ſed non cõpetit tũc quelibet pars balnei: nec quelibet caſa balnei: ſed cõpetit ꝑma caſa balnei ꝛ pars balnei que eſt aer: ſecũda enim ꝛ tertia caſa balnei ꝓpter diuerſionẽ quã faciũt ad ꝓꝛiuz ſolutionẽ impedirẽt. prima aũt caſa tẽperat aerẽ: ꝛ ideo ſine agitatione ꝛ motu diſponit humoꝛes: ꝛ corpus habili⁹ ꝛ aptius reddit ſolutioni vẽtris: vñ medicinam adiuuat: ꝛ hoc dixit ſupra. Aui. in ꝑn[o] iſtius capli: aut purgatio iam pfecit: ꝛ tũc balneũ cõpetit: ſed non qũocũqꝫ: qꝛ non cõpetit ſibi prima caſa balnei nec ſcõa: eo ꝙ tale corpus indiget relatione ꝛ mũdificatione ſuperfluitatũ remanẽt iñ. hoc aũt facit 3ª caſa balnei: tertia eius caſa balnei eſt que cõſumit ꝛ ſupfluitates reſoluit: ꝛ ió cõpetit ſibi 3ª ca ſa balnei: nec ẽt ſola ratiocinatio ſufficit ad cõpetentẽ v ſum balnei cũ purgatio iam

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

profecit:sed ratiocinatio cū experiētia:Nā si tale corpus delectatur in balneo:tunc concedēdū ē sibi balneū:z immorari oz hoc corpus sufficienter in balneo vt superflui tates:que circa membra remanserunt perfecte resoluant. Si aūt nō delectetur:tunc nō est sibi cōcedēdū balneū:sz extrahi oz ex balneo:qm superfluitates que remāserunt. aut sunt multe nō apte euacuari per balneū sicut cōtingit si ipse sint circa stomacū z intestina.si aūt purgatio iā superfluat:tūc sibi cōpetit balneū:qm balneū diuertit ad cōtrariam partē:sed nō qūocūqz sibi est cōpetēs:qz nō cōpetit sibi prima casa balnei:qz ista sufficiēter nō diuertit:immo potiꝰ ad solutionē adiuuat:vt dictū est:nec etiā cōpetit sibi tertia casa balnei:qz tertia casa balnei deficcat z cōsumit z resolvit:tale enim corpꝰ resolutione nō indiget. cōpetit ergo sibi secunda casa balnei:que multū diuertit sine multa resolutione corporis:z nō oz tale corpus multum immorari ēt in balneo. ¶Deinde cum dicit.

¶Scias ꝓterea q ei qui intestinorū patitur debilitatem plerunqz ex medicinis vētrem soluētibus aduenit vētris solutio fortis:z prolōgabitur ei res z multis īdigebit medicinis donec retineatur:in seminibus ēt silr timetur ex ventris solutione ipsius nocumentum.

¶Hic incidentaliter repetit eos quibus est inconueniens farmacū solutiuuz p̄cipue fortis virtutis:z pz qz hoc iaz manifestum est ex superioribus. ¶Deinde cum dicit.

¶Et scito q ex potu nabit post medicinas ventris solutiuas ad febres puenit z ad estuationē.

¶Hic ponit quēdā canonē de euitatione cuiusdam potus post acceptionē medicine. ¶Et rō eius q dicit est qz nabit est potus factus ex fructibus.i.ex succo fructuum:tales autē nō sunt qcūqz fructus:sed in quib9 est multa humiditas:rōne cuius ex eis succus exprimit. Dē proprietate aūt succoruz taliū fructuū est vt ebulliant cum caliditatez inueniunt.cum ergo in stomaco fit q̄dā caliditas accidentalis ex farmaco:iō nō oz dari talis potus vt non accidat in eis ebullitio:z per consequens supercalefactio z febris. ¶Deinde cum dicit.

¶Post solutionem quoqz ventris z minutionem multotiens in epate aduenit dolor quem aque calide potus remouet.

¶Hic docet corrigere q̄dā accns qō aliqn supuenit post purgationē vel minutionē circa partes ēpis:z istud accidēs ē dolor fact9 ex aliq vētositate recluſa ī partib9 illis: aq ūt calꝫ ipz remouet:qz rōne sue caliditatis apit poros z dissoluit. Et itelligit p̄ Aui. vlr q̄cūqz sunt calꝫ z dissoluētia vētositatē z rarificātia poros. ¶Deide cū dicit.

¶Et scito q tēpus quo maior caliditas ascēdit z frigoris fortis nō ē tēpus sumēdi medicinā: medicina enim in vere aut autūno est bibenda. Et ver qdē est cū niues demōtib9 cadūt:z post ver qdem venit estas in qua nō est sumēda nisi res subtilis. Autūnus vo est veri ꝓprius.

¶Hic ostendit in quo tpe medicine nō sunt sumēde:z etiaz in quo tpe:z planū est quod dicit. Et cā huius est habita supra:z oz intelligi in via preseruationis:nō aūt in via necessitatis z in curatione:qm tunc illud non obseruamus: sicut dcm est etiā supra. ¶Descriptio aūt illa quaz ponit de vere est accidētalis:sed superi9 habita est magis essentialis eius notificatio::z tu eā inquire in 2ª fen.capitulo de mutationibus tēpoꝝ. ¶Notandum vlterius q p tempus in quo ascendit maior canis intelligit dies canicula-

res:nā in illis est maxima calitas:z de hoc loquit ꝙpo. in illo affozismo.sub cane z ante canē z̄c.ita q in tpe magni calozis nō est cōueniens exhibitio medicine pp duoz tū qz virt9 est tūc ꝓstrata z debilitata caloze:tū ēt qz humozes mouent tūc motu ꝓtrario. s.ad exteriora pp calorē:z ad interiora pp medicinā:z iō impedit mot9 medicine z fit eūo laboriosa. Silr nec in tpe maximi frigoris cōpetit pp duoz:tū qz hūiditates sunt a frigore cōgelate z ineptе eūoni:tū qz illo tēpore oz multū esse de caloze inq̄sto in corpore:vt defendat corpus a frigoris nocumentis:z ideo tps magis cōueniēs est tps veris z autūni:z adhuc magis ver q̄z autumnus:qz tps est magis temperatū:z ē tunc natura fortior. ¶Deinde cum dicit.

¶Amplius nature nō est faciēda cōsuetudo bibendi medicinam:cū qua necesse sit mollificare ventrem:qz fiet ꝯsuetudinaria:z hoc habēs ad impedimentum male finis peruenit.

¶Hic ponit aliū cañ.in quo docet euitare errorē circa modū assumptionis farmacoruū:qz docet prohibere multuz vsum farmacoꝝ:z dat aiam:qz hoc fiet consuetudinariū. hoc est dicere:qz tūc nā efficiet pigra in superfluitates expellendo:z oportebit eā in qualibet expulsione adiuuare cum medicinis:z sic fiet hoc ꝯsuetudinariū:hoc autē est maluz:qz p̄hec ad ipedimētū male finis pueniet.s.ad superfluitatē exiccationis:q̄ medicina ꝯuenit z ad inueterationem citā:dixit.n.supra auctoritate ꝙpocratis:q medicina purgat z inueterat:z idem dicitur sexto de regimīne sanitatis. ¶Deinde cum dicit.

¶Unumquodqz etiaz qui fuerit sicce complexionis deiicit fortis medicina.

¶Hic docet euitare fortes medicinas in quibusdā corpoꝝ rib9. ¶Notādū q p fortes medicinas intelligit q̄ violentia hīt i eūando:z tales sunt vehemēter calꝫ z siccꝫ:z iō hīt iducere fortē calefactionē z exiccationē:z ideo supra talia corpora docuit prehumectare:z hoc idez dicit ꝙpocras i illo affoz.s.ad elleboros qcūqz z̄c. Deide cū dicit.

¶Opz ꝓterea vt super debilem medicinam ex motu minuatur:ne eius virtus soluatur.

¶Hic docet regimē super medicinā debilē oñdēs q super ipaz nō oz fieri fortē mot9. Cā huiꝰ ē qz mot9 ipedit opationē medicine debilis:eo q mot9 distrahit hūores ad partē ꝓtrariā motui:q fit a medicina.s.ad ptē exteriorē cū medicina moueat ad interius:z maxime mot9 mult9 z fortis: q est fortior in distrahendo caloreē z humores ad exteriora q̄z medicina ad īteriora. Itē qz fortis mot9 resoluit substātiā medicine:que resoluta nō opaꝫ:sz supra fortē medicinā mot9 nō impedit:imo potiꝰ adiuuat opōnē ei9:sicut dicit. ꝙpo.in illo offoz.cū biberit eqs elleboꝝ ad motiones qdē corp9 z̄c. Et rō hȳ est:qz mot9 nō pōt distrahere humores ad partē ꝓtrariā cū virtus medicine sit magis fortis in attrahēdo:sed iuuat magis eā:eo q virt9 eius melius per motū ad actū reducitur:z etiā humores facit mobiles:z iō super medicinā fortē iuuat operationē:sup debilē aūt minuit. ¶Notandū vlterius:q hic inuenitur alia littera:que dicit(ex potu).vbi ista dicit ex motu:z ēt ista littera bona est:quia potus debilitat virtutem medicine.maxime ergo debem9 cauere super debilem medicinam ne eius virtus resoluatur.z per consequens nō operetur. Super fortē aūt magis possum9 dare:qz sic potest debilitare virtutē:nisi pot9 esset in magna quantitate:z iuuat eam in hoc q substantiam medicine liquefacit:vt supra dictum fuit. ¶Deinde cum dicit.

¶Ex medicinis quoqz debilibus añdictis sunt viole cum çuccharo.

¶ Quia mẽtionẽ fecit de medicinis debilib⁹ ostdit q̃ sunt ille. ¶ Juxta qd̃ notandũ: qꝫ ille dñr medicine benedicte: que cũ solutione z operatione caꝫ nõ inducũt aliqd̃ nocumẽtũ z difficultatẽ cozpi: sic sũt aloes: z reubarbaꝫ: z mãna: z cassiafistula: z hꝰ alie ꝯs ponit Mesue. ¶ Deinde,

¶ Et ille cui in hyeme necessariũ fuerit medicinam bibere vẽtum obseruet meridionalem; z in estate dixerunt quidam eozum econtra: z hoc quidem diuisionem habet.

¶ Hic ponit quẽdã canonẽ de electione aeris ꝼm quosdã qñ medicina sumit̃ i hyeme z qñ in estate: z dicet. z construe sic: z qdã eoꝝ. s. medicoꝝ supza dixerunt ille cui in hyeme necessariũ fuerit sumere medicinã vẽtũ obseruet meridionalẽ id est: stet in aere vẽtoso meridionali. Et in estate dixerũt. s. isti ecõuerso. i. z in estate debẽt obseruari vẽtũ otrariũ. s. septẽtrionalẽ. Et hoc quidẽ diuisionẽ hz. i. diuersitatẽ hz: vtputa: qz sunt qdã q dicũt diuersũ ab hꝰ. vel pót aliter exponi: vt hoc quidẽ diuisionẽ hz. i. dubitationẽ. ¶ Juxta qd̃ intelligẽdũ: qꝫ hoc dcm̃ quodã mó pót eẽ vex: vt eni habitũ fuit supza in hyeme post assumptionẽ medicine nó est incóueniẽs itrare pzimã casaz balnei. ergo bonũ est stare i aere calido: ita tñ qꝫ nõ sudaꝛ faciat. Et potrariũ in estate ẽ eligẽdũ aer frigidus: lz nõ nimis: lz intãtũ: vt pp caliditatẽ aeris nõ perueniaꝛ ad estuationẽ. Si ꝯ p vẽtũ meridionalẽ itelligam⁹ aeꝛ calidũ: p vẽtũ aũt septẽtrionalẽ aerẽ frigidũ sic hoc mõ in hyeme oz ꝯs eligere aerez meridionalẽ: z i estate septẽtrionalẽ. Sz alio mõ dcm̃ istoꝝ nõ eẽt vex: vtputa qꝫ intelligerẽt sicut verba sonãt: vt qꝫ aliqs se exponeret vẽto meridionali z reciperet ipzessionẽ ei⁹ vl̃ vẽto septẽtrionali: hoc. n. nõ eẽt bonũ: z cã hui⁹ ẽ immutatio q̃ est ex tolo aere: vẽti. n. fozziter impzimũt in cozp⁹ nostrũ: qz vtriqꝫ eoꝝ hoc modo essent cã fluxꝰ vẽtris superflui: meridionalis quidem qz eliquat humiditates: z dissoluit supflue cuz sit calꝫ z humidus: septẽtrionalis autẽ compzimit cum sit frigidus z siccus: qz ꝯ fozziter ipzimũt in cozpus: idcirco qui medicinã sumpsit nó oz se exponere talibus vẽtis. ¶ Deinde.

¶ Eger cum debili indiguerit solutione z non operabit̃ non magis moueaꝫ sed dimittatur.

¶ In hoc. §. docet vitare quendã errozẽ. Cã autẽ ãgre non opz mouere plus: sed dimittere est: qz si darem⁹ aliaz tunc possem⁹ ducere in eo nimiũ fluxũ vẽtris: z ideo meli⁹ ẽ sic dimittere q̃z amplius mouere: z maxime qñ non sequunt̃ ide aliq̃ accña mala: hoc ãt ꝓuenit i isto: ꝓpterea qz in talib⁹ dam⁹ medicinas debiles: q̃ z lz nõ moueant: nõ tñ inducũt alia accidẽtia mala. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Egritudo quoqꝫ multotiens ebullire facit ventris solutionem: z accidit febzis: z est cum minutio sufficit.

¶ In hoc. §. ostendit qꝫ aliquãdo a solutione ventris excusamur per flõmiam: z aliqñ econuerso z dicit. (Egritudo quoqꝫ multotiẽs facit ebullire ventris solutionẽ). i. facit necessariam esse ventris solutionẽ. (z accidit febzis). i. z talis egritudo est ficut febzis. (z est cuz minutio sufficit). i. z est qꝫ propter flobothomiã que sit tollitur necessitas solutionis ventris: z non fit: sed aliquando est necessaria flobothomia z superueniens solutio ventris tollit necessitatem flobothomie. ¶ Similem enim canonez huic ponit Aui. 3° ca. cap°. de cura dolozum pectozis: dicit. n. (z multotiens excusat solutio vẽtris omni die semel aut bis flobothomiam). Et hoc est quod dicit.

¶ De superfluitate medicine ventrem soluentis: z de hoza ꝓstringendi eam. Cap. vj.

Ex significatõib⁹ qb⁹ cognoscit hora q̃ ẽ catharticũ cõstringẽdũ ẽ fortis. Cũ ꝯ vẽtris solutio pseueraꝫuerit z sitis nõ acciderit, nõ erit timẽdũ qꝫ supfluitas ꝓuenit. Verũ tamẽ sitis qñqꝫ accidit nõ pp malitudinẽ solonis vẽtris: neqꝫ pp ei⁹ supfluitatẽ: immo pp cãz dispõnis stõi: qm̃ si fuerit calus aut siccus aut vtrũqꝫ faciet cito sitiz: aut ꝓpter cãm dispõnis medicine cũ fuerit calida pungitiua: aut pp cãm materie in seipsa: qm̃ cũ fuerit calꝫ sicut colꝫ: aut in talib⁹ q̃les sunt cãe huius modi non erit lõge: qn festina veniat sitis z si cũ hoc haꝫ rerũ accidit cõtrariũ: nõ erit longe qn penit⁹ sitis cũ tarditate veniat. Cũ ergo videris qꝫ sitis iaz superfluit: z qꝫ vẽtris solutio non sit pauca cõstringe: z pzecipue cũ cause festinationis sitis z velocitatis ipsius nõ fuerint i vẽtre: qz i hmõi nõ debes tardare cõstrictionẽ cũ sitis appuerit. Qñqꝫ ẽt erit⁹ ei⁹ qd̃ egreditur est demonstratiuus hoze cõstringendi: quia eni colerã expellit rubeã cuz viderit qꝫ iam ꝑuenitur ad flegma: sciat qꝫ iaz medicina superflue operaꝫ: z q̃zto magis si ad coleram peruenitur nigram. Sanguis vero maioris est timoris z deterioris periculi. Lec. vnica.

Rius Auicẽ. determinauit canones obseruãdos i eũone fcã p farmacum solutiuũ. In pte ista õterminat q̃sdã canones i emẽdatõe nocumẽtoꝝ: q̃ ꝓsueruerũt aliqñ cõ seq talẽ eũationẽ: hec ãt nocumẽta sunt duo: vnũ ẽ supfluitas eũonis. ꝼm ẽ defect⁹ ipsius. Primũ ꝯ ponit canones i emẽdatõe nocumẽti supfluitatis ipsi⁹. Scõo ponit canones i emẽdatõe alteri⁹ nocumẽti. s. qñ medicina nõ eũat. 2ª ibi. (cũ farmacia solutionẽ nõ fecerit). pzi° i duas. ꝑ qz nõ possum⁹ subuenire supfluitati eũatiõis: nisi sciam⁹ significatões qb⁹ q̃ztitas sufficiẽs z supflua eũatiõis cognoscit̃. Aui. põit signãtiões istas z ẽt modũ õterminãdi: q sumit̃ ex illis signatiõi b⁹. 2° docet modũ subueniẽdi supfluitati eũonis. 2ª ibi. (Inanitio superfluit aut pp ꝛc̃.) ꝑ i duas: qz ꝑ ponit illas significatões. 2° põit qõdã ẽcidẽs vt sit ꝓtinuatio eoꝝ q̃ sũt dcã ad seq̃ntia. 2ª ibi. (Et sicui pp medicinã mozdicatio). ꝑ i duas sicut due sunt ille significatiões ãs ponit. 2ª̃ põit ibi (qñqꝫ i exitu ei⁹ qõ egredit̃). ꝑ i duas: qz ꝑ ꝓponit signũ illud: qõ ẽ sũptũ a siti. 2° docet modũ signãndi ex eo. 2ª ibi (cũ ꝯ vẽtris solꝫ pseueraverit). Et hec ps diuidit̃ i duas: qz ꝑ docet modũ signãndi ex isto signo icõfuso z idistincte. 2° docet modũ signãndi distincte. 2ª ibi. (Verũtñ sitis). z hec i duas: qz ꝑ ondit qũo circa hꝰ signũ cõtingit errare. 2° ex dictis ꝯcludit modũ signãndi ex hꝰ signo õterminatũ z distinctũ. 2ª ibi. (Cũ ꝯ videris qꝫ sitis). ¶ Circa istas priculas oz intelligere aliqd: qõ ẽ cõe toti caꝑ. nã ꝑter istas signãtiões ãs hic Aui. ponit q̃ magnificẽtiã eũonis determinãt: sũt ẽt z alie signãtiões: de qb⁹ ꝓus fcã ẽ mẽtio in ꝑcedẽti caꝑ: qz sũt bona tolerãtia z mala z sõn⁹. Sz rõ ãgre pot⁹ õ istis hic mẽtionẽ fecit fuit hec: qz sicut apparuit ꝓus: signa q̃ õterminãt sufficiẽtiã eũonis sunt q̃ztitatis duoꝝ modorũ: quedã. n. sunt que determinãt hãc sufficiẽtiã q̃ztitatis secundum qꝫ hec sufficiẽtia respicit tolerãtiam virtutis

Signa sufficiẽtis q̃tatis eũonis sup. duoꝝ modoꝝ

ꝯporis quod euacuatur: ⁊ ista signa sunt sicut bona to/
lerantia ⁊ mala ⁊ somnus: quedam autem sunt signa
q̄ determinant hāc sufficiētiā q̄ztitatis ſm q̄ hec sufficiē/
tia respicit q̄ztitatē hūoris: q̄ eūat: ⁊ ista sunt q̄ ponunt
hic sicut finis ⁊ q̄litas ei⁹: q̄ purgat: mō illa: q̄ portendūt
sufficiētiā eūonis rōne eius: qō eūatur: ꝑncipalius certio
rē sufficiētiā q̄ztitatis eūonis ostēdūt q̄z illa: q̄ portēdunt
sufficiētiā q̄ztitatis eūonis rōne tolerantie virtutis cuius
rō est: q⁹ quando in eūone euacuat totū qō oz: est suffici/
entia eūonis certior q̄z qñ euacuat tāta quātitas: vel tan
ta rōne tolerātie vtutis eius: cuius rō est: q⁹ pōt esse: q̄
re⁹ virtutis esset eūo sufficiēs: nō aūt re⁹ hūoris peccātis
ſm se cui debet eūo. Q⁹ ergo ista q̄ ponit Aui. hic ostēn/
dūt certe sufficiētiā q̄ztitatis euacuationis rōne eius: qō
euacuatur: ⁊ alie significationes non sic certe ostendunt
sufficiētiā q̄ztitatis illius: ideo' soluz tetigit hic ista ⁊ non
alia. ¶ Sed circa vnum signorum: qō hic ponit: puta cir
ca sitim emergit qō quadruplex. Qō. j.

Prima qō est: vtrū sitis sit signū sufficiētis eūonis.
Et arguit ꝑ q̄ nō: q⁹ effcūs nālis nō idicat
sup cām nō nālē: q⁹ cā ⁊ effect⁹ debēt ꝓportionari: sed si/
tis est quedā passio vel opatio nālis. g̃ nō pōt idicare sup
cām nō nālē: sed eūo: q̄ fit cū farmaco hz cām non nālē. g̃
sufficiētia eius nō pōt signāri ex siti. ¶ Ꝺ. Illud qō ꝓue/
nit ante sufficiētē purgationē nō est signū sufficiētis pur/
gationis: sed sitis est hmōi: sicut ostēdit ex dictis Auicē.
in littera: ⁊ ex dictis Galie. in cōmēto illius affozismi. in
farmacijs cū purgant ⁊c̄. ¶ Ꝺ. Si sitis eēt signū sufficiē
tis purgationis: tūc in purgationibus cū farmaco q̄libz
esset deducēdus ad sitim: nūc aūt nō quilibet deducit ad
sitim: qui est sufficiēter purgatus: sicut apparet ꝑ experiē
tiā. g̃ sitis nō est signū sufficiētis purgationis cuiuscunq̄z.
¶ Oppositū ponit h Auic. ⁊ Ypocras in q̄rta particula
affozis. in illo affozismo. in farmacijs cū purgātur nō quie
scāt donec sitiāt. ¶ Ꝺōm est ad hoc: q⁹ sitis est signū suffi
ciētis eūatiōis in purgatiōibus: q̄ fiūt a farmaco. ¶ Sz
ꝑterea intelligēdū: sicut extrahit ex dictis Aui. hic: ⁊ ex
dictis Mesue in suo libro de cōsolatione distinctione ter
tia in capl'o de siti: q̄ accidit post purgationē: q⁹ duplex si
tis pōt accidere ex farmaco solutiuo. vna est: que vocat a
Mesue sitis succedens. alia est: que dicitur sitis preocca
pans: sitis preoccupans est: que sequitur statim quasi
post acceptionem farmaci solutiui: sitis autem succe/
dens est: que subsequitur post euacuationem farmaci
solutiui: ⁊ hec est duplex: quedam est que consequitur
sufficientem euacuationem factam a farmaco solutiuo
quedam autem est: que consequitur superfluitatem eua
cuationem factam ex eo. Differt autem sitis succedens
sufficientem quantitatem euacuationis a siti preoccu/
pante in tribus scilicet in tempore operationis earum:
⁊ in accidentibus concomitantibus: ⁊ in tempore per/
mutationis earum. In tempore quidem apparitionis:
quia sitis preoccupans apparet in principio ante eua/
cuationem factam cum farmaco: sed sitis altera succe/
dens apparet post sufficientem euacuationem factam
cum farmaco. In accidentibus etiam concomitantibus
differunt: quia sitim preoccupantem sequitur grauitas
ventris ⁊ totius corporis ⁊ priuatio purgationis: sed si
tim succedentem consequitur leuitas ventris ⁊ totius
perfectio purgationis: differunt etiam in tempore per
mutationis: quia sitis preoccupans cessat ⁊ sedatur
multotiens cum purgatione: precipue quando in cau/
sa ipsius est humor qui euacuatur: sed sitis succedens
non cessat: sed augmentatur. sitis autem consequens su
perfluam purgationem distinguitur a siti consequente
sufficientiam purgationis in tempore apparitionis ipsa
rum: ⁊ in accidentibus concomitantibus eas: in tem/
pore quid em apparitionis earum: quia que sufficien/
tem euacuationem cōsequitur est apparens post euacua
tionem sufficientem: illa vero post euacuationem super
fluam. In accidentibus concomitantibus: q⁹ illam que
consequitur purgationem superfluam consequitur are/
factio ⁊ consumptio corporis ⁊ molestia ⁊ difficultas in
toto: illā vo: q̄ ꝓsequit sufficiētē purgationē ꝓsequit leui
tas vētris ⁊ corpis totius ⁊ bona ꝓferētia: ⁊ bona tolerā
tia: tūc igit qñ Auicē. hic loqtur de siti nō itelligit de siti
ꝓoccupāte: q⁹ illa sufficiētiā purgationis non signāt: nec
de siti: q̄ ꝓsequit eūationē superfluā: q⁹ ad illam medicus
nūq̄z oz ducere: sed itelligit de siti: q̄ ꝓsequitur eūonē suffici
entē: q̄ ēt ꝑ ꝑdicta accidētia est distincta. Et ꝓpterea dice
bat Mesue auctoritate Joānitij: q⁹ sitis est signātio lau/
dabilis ⁊ ꝓprie qñ ꝓtinuant ei alie tres signationes lau/
dabiles. s. lenitas iocūditas ⁊ qes. ¶ Si āt q̄rit ꝑ qd si
tis sup eūationē sufficiētē signāt. ¶ Ꝺōm: q⁹ ad istō oz cōi
ter: q⁹ cā istius est: q⁹ qñ accidit sitis signāt q⁹ ꝑfecte mē/
bra inanita sunt ⁊ eūata: ⁊ q⁹ h̄ ē accidit vt egeāt hūidita
te noua ex qua restaurent: ꝓp qō ꝓtingit: q⁹ mēbra inani
ta hūiditate egētia attrahūt a venis: ⁊ vene ab epate: ⁊
epar a meteraycis: ⁊ meserayce a stomaco: ex quo accidit
q⁹ sitis cātur. ¶ Sed ꝺōm est: q⁹ ista cā non videt eē suffi
ciēs nec vā: qm̄ si sitis cāret ꝑfectū ꝑ modū: sequeret q⁹ vt
in pluribus qñ fieret sitis purgatio superfluret: ꝙs est fal
sum. g̃ ⁊ antecedēs: falsitas ꝙsitis est nota: q⁹ sitis ponit
esse signū sufficiētis ⁊ nō superfluē eūonis: ꝙtia apparet:
q⁹ si sitis isto mō accideret: tūc ipsa accideret ex h̄: qō hūi
ditas iuuatiua: q̄ est in mēbris attraheret a farmaco: cuz
ex alia cā in mēbris nō posset fieri exiccatio: ꝓp quā fieret
sitis: z̄ qñ accidit a mēbris attractio talis hūiditatis: tūc
purgatio superfluit cū euacuent mēbra ab illo: qō eūari nō
debet: quare tūc sitis erit sig'' purgationis superflue. g̃ tunc
ad sitim nūq̄z oz medicus ducē: qō est ꝙ Ypocratē ⁊ Aui.
hic. ¶ Et ꝓpea vī aliter eē ꝺōm: q⁹ cā istius nō est alia: ni
si illa quā assignat Gali. in cōmēto illius affozismi. in far
macijs cū purgant ſm trāslationē grecā. Nā ista sitis cō
uenit ꝓp acredinē ⁊ acuitatē farmaci: vt ibi ꝺr: nā qñ suf/
ficiēs facta est euacuatio a stomaco: tūc farmacū ꝓp acre
dinē ⁊ acuitatē quā hz exiccādo os stomaci īducit sitim
in ipso: qō nō poterat īducere ꝑ: tū q⁹ istud farmacū in q̄
ꝓponit ꝑcipue istud verbū nō est fortis vtutis: vñ ꝓpter
paucā morā nōdū poterat inducere siccitatē in ore stoma
ci: tū ēt q⁹ ante eūonē talis hūiditatis nō poterat induce
re sufficiēter talē siccitatē in stomaco ex qua causaretur
sitis: vez est etiā: q⁹ ad hāc sitim īducēdā adiuuat exicca
tio: que fit ꝓp ipsam inanitionē: nō tñ opz: sicut dicebāt il
li primi: q⁹ ab ipsis mēbris semp talis humiditas consu/
mat: ex cuius consūptione talis sitis causetur: sed passio
quā ꝙsequit sitis ꝓncipaliter ad ipsum stomacū oz refer/
ri ex cā ꝓtenta in ipso: ⁊ ꝓpterea ēt hoc signū principali⁹
sup sufficientiā eūonis significat q̄ fit a stō q̄z super suffi/
ciētiā eūonis totius: sicut ēt fuit ꝺcm̄ supra. ¶ Ūñ Me/
sue maxime verificat istud sig'' in purgationibus: q̄ fiunt
a stomaco: ꝺicit. n. talia verba. Si aūt stomacus positus
fuerit sub ꝺnio humoꝝ pinguiū ⁊c̄. tūc ſi bonitate farma
cie succedat sitis bonitatē ꝑ eā acqsitā significat: lz tñ pri
cipaliter super purgationē: que fit a stomaco significet: tñ
etiā ex ipsa possumus significare sup purgationem totius
inq̄ztum dispōni stomaci cōicant oia mēbra. ¶ Aduertē
dum autem circa hoc gratia solōnis cuiusdaz argumen
ti: q⁹ sitis est signuz sufficientis euacuationis: sicut dictū
est prius ratione q̄ztitatis eius: qō eūatur: nō rōne virtu/
tis corporis: qō eūat: sicut apparet considerādo cām p̄di
ctā. Nā sicut ꝺcm̄ est aūcitate Ga. causa ipsius est mino/
ratio ⁊ ꝙsūptio hūiditatij i stō: q̄ fit ꝓp acuitatē ⁊ origmita
tē aliq̄z farmaci: h̄ aūt nō fit nisi post eūonē toti⁹ superflu

Propt qd sitis sup eūo nē sufficiēte signāt.

ꝓtĕri in stō: z iō sitis est sig'' sufficiētis eūonis ex stō rōne q̄ẓitatis eius: qō eūat: z qr virtus cuiuslibet corꝓis non sustinet vt euacuet exq̄site in ipso totū qō peccat: hinc est q̄ sitis nō in quolibet corꝓe est expectāda vt sig'' sufficientis eūonis: nisi cū ipsa alie ꝓdónes adijciant q̄ dicte sunt prius: q̄ virtutis tolerātiā oñdūt. s. iocūditas z leuitas z qes. Et ex his possum⁹ facil'r soluere ad obiecta. ¶ Ad p'' cū dr: effectus nālis z c̄. ꝓcedit: tu dicis: sitis est effect⁹ nālis: dō̄m est sicut appet q̄rto de accidēti z morbo: sitis ē dup': q̄dā est nālis: z talis nō idicat nisi sup cām nālez: alia est nālis: q̄ nō causat ex cā nāli: sed ex alio: z talis po test indicare super cām non nālem. ¶ Ad 2'' z tertiuz ap paret solutio per iam dicta. Questio. ij.

Secundo est dubitatio vtrū sitis sit sig'' sufficiētis eūonis in eūone: q̄ fit ꝑ vomitū: sicut in eūone: q̄ fit ꝑ farmacū solutiuū: z arguitur q̄ nō: qr talis eūo saltim fortis fit cū farmaco multā acuitatē z origmi tatē hñte: q̄le ē elleborus: sed in tali eūone: q̄ fit cū tali far maco sitis accidit ante sufficientē eūonē: vñ dicit in lr̄a: q̄ re z c̄. ¶ Ꝑ. Videt q̄ in tali eūone nūq̄ accidat: qr in vo mitu est motus hūiditatū v̄sus os stomaci: sz hūiditates attracte ad os stomaci erunt cāe priuātes sitim: ḡ in tali eūone nō accidet sitis q̄n erit sufficiēter facta. ¶ In opp'' vī esse Aui. qr supra vbi locutus est de regulis cōibus so lutioni vētris z vomitus posuit sitim inter significatiōes: q̄ signant sup sufficiētiā eūonis vtriusq̄. ¶ Dō̄m: q̄ sicut sitis est sig'' sufficiētis eūonis: q̄ fit cū farmaco solutiuo: ita ē sig'' sufficiētis eūationis: q̄ fit cū farmaco vomitiuo. Et hic appet ꝑ: vt dcm̄ est auctoritate Auicē. qr generaliter suū sermonē ad oēm eūonē extēdit. ¶ Item ét ḃ appet rō ne si ꝓsideremus pp qd est q̄ sitis signat sufficiētiā in eūo nibus: q̄ fiūt cū farmaco solutiuo: nā cā hui⁹ nō est alia: vt dcm̄ est: nisi qr signat: q̄ tota quātitas hūoris peccan tis est eūata: nūc autē ita est possibile: q̄ ꝑ medicinā vomi tiuā tota q̄ẓitas hūoris peccātis eūetur a stomaco: sicut ē possibile ꝑ medicinā solutiuā: qr sitis sufficiētiā eūonis ostēdit in oībus purgationibus: q̄ fiūt cū farmacis z vo mitiuis z solutiuis. ¶ Et ex dictis vlterius si bene consi derent⁹ possunt dissolui due alie dubitationes: prima ē pp qd sitis ponit⁹ eē signatio sufficiētis eūonis cū farmaco: nō autē signat sup eūonē factā cū flōmia: nā cā istius non est alia: nisi qr solū sufficiētia eūonis est determinata per sitiz: q̄ eūo euacuat hūiditatē: q̄ est ꝓtēta in venis: ex eūo ne autē talis hūiditatis nō causat⁹ sitis: imo causat⁹ ex pri uatione hūiditatis roꝛalis diſperſe ꝑ ſubaz stomaci: hec autē humiditas ꝓsumit⁹ in eūone facta cū farmaco pp cāz dictā: pp qō ex siti nō sumit⁹ signatio sup flōmia: sed super eūonē factā cū farmaco. ¶ Scōa dubitatio: q̄ ex dictis dissoluit⁹ est: quare sitis ponit⁹ esse sig'' sufficiētis purgatio nis z nō fames. Nā cā istius nō'ē ob aliō: nisi qr sitis acci dit ex ꝓsumptione humiditatis subtilis roꝛalis diſperſe ꝑ ſubam mēbri: sed fames causat⁹ ex resolutione humidi ꝓtinuantis partes mēbri: qō est humidū solidū: nūc autē in eūone facta cū farmaco faciliter ꝓsumit⁹ z exiccat⁹ illa humiditas: nō autē humidum solidū: pp qō in eūonibus sufficientibus accidit vrplurimū sitis: nō ātē sic fames: pp qō sitis ponit⁹ eē tale sig'': nō autē fames. ¶ Et ex his pos sumus soluere ad oba. Ad primū cū dr: q̄ vomitus fit cū medicina forti z c̄. ¶ Dō̄m q̄ sitis ē signū sufficiētis eū o nis: q̄ fit cū farmaco vomitiuo nō multū acuto. Nā inter farmaca vomitiua est latitudo multa: sicut iter farmaca solutiua. Et hoc arg'' tm̄ bene arguit: q̄ istud signū plus ꝓfundit⁹ in eūone facta per farmacū vomitiuū q̄ẓ in eūo ne facta per secessum: z hoc est verū: cuius cā est triplex: vna est ex ꝑte eius q̄ euacuat: qr talia farmaca plus acui tate ꝑticipāt q̄ẓ farmaca solutiua. scōa cā sumit⁹ ex ꝑte ei⁹ qō eūat: qr illō: qō eūat ꝑ vomitū vt in plūbus est magis acutū q̄ẓ illō qō eūat ꝑ secessu z: qm̄ illō: qō ē aptū eūari ꝑ vomitū est hūor collericus: vt supra dcm̄ est: talis aūt est aptus iducere sitim anteqū fiat purgatio sufficiens: vt dr in lr̄a. Tertia cā est: qr illō qō eūat: z humor ēt q eua cuat⁹ in vomitu magis ingerūt passionē ori stomaci q̄ẓ il lud: qō eūat ꝑ vētrē: z humor q eūat⁹: q̄n in vomitu mo tus est vsus os stomaci: in solutione aūt vētris vsus deor sum: z ideo rōne istius magis apta sunt sitim cāre. pp qō sine dubio signatio ista magis ꝓfundit⁹ hoc q̄ẓ ibi. ¶ Ad aliud cū tu dicis in vomitu ē motus humiditatū vsus os stomaci: dico q̄ verū ē in ipsa purgatione: z iō tūc nō acci det sitis q̄n actualiter fit purgatio: sz q̄n erit totaliter hūor euacuat⁹: qr tūc ꝓsumit⁹ z exiccat⁹ hūiditas iuuatiua stōi accidit sitis q̄n. s. ē sufficiēs facta eūo a stō hūoris pecca tis: nec amplius retardabitur. Qō. iij.

Tertia qō ē ō nō significatiōis: q̄ sumit⁹ a siti: q̄n vi det⁹ q̄ ab ipsa siti raro possit accipi significa tio sup sufficiētē eūonē. Nā ꝟm Aui. in lr̄a z ꝟm ét Gal'. in ꝓmē. illius affor. in farmacijs cā purgat⁹ z c̄. sitis mul totiēs preoccupat purgationē sufficiētē: vel rōe ꝓp'onis stōi: vt si stomacus sit calidus vl' sicc⁹: vel calidus z sicc⁹ vel ex nā hūoris: vt verbi gr̄a: si sit colericus vt ex parte ipsius medicine: vt si sit valde acuta: in ꝟijs aūt dispōni nibus sitis retardat⁹ valde: tūc igit⁹ ꝟm ḃ videbit⁹: q̄ affo. veritatē nō hēat re' corꝓ q̄ nisi in ꝓp'one tēperata frigi da: vel cal'a z hūida: q̄n in ꝓp'one cal'a z sicca sitis ante sufficiētē purgationē ꝓoccupat: in ꝟijs aūt cōp'onibus retardat⁹: z iō cū tardet⁹ in eis nō accidet sitis nisi post eūa tionē superflua z nō post sufficiētē. Sil'r ét non habuit vita tē nisi in purgatiōe vnius humoris: puta melācolici: naz in purgatione colere antecedit sitis: in purgatiōe flegma tis sitis nō ꝓsequit⁹ nisi ex euacuatione superflua: sil'r ét non habuit vitatē: vt vī in purgatione facta cū farmaco solu tiuo: q̄n vt dr in cōmēto illius affor. in acutis passio nibus z c̄. oīa farmaca solutiua: aut pleraq̄ origmitate z acuitate ꝑticipāt. q̄re z c̄. pp qō ḃ sig'' est: vt in plurib⁹ veritatē nō hēat: nō vī esse signatio certa. ¶ Ad hoc pos sumus dupl'r rñdere. vno mō q̄ ista significatio nō verifi catur in talibus q̄ sunt in nimia īmoderātia: q̄n tūc sitis aut accidit añ purgationē sufficiētē: aut post euacuationē superfluā: vt ꝓbant rōnes ꝑdicte: sed ipsis paz recedēti bus a moderantia: hec signatio verificat⁹: q̄n tunc sitis eūonē sufficiētē in eis cōsequit⁹: z qr talia sunt plura: idcir co ḃ signū in pluribus verificat⁹. Alio modo possumus rñdere: z dicem⁹: q̄ hoc significato verificatur maxime in corꝓribus in cōplexione frigida vel hūida: vel in fri gida z hūida: in ꝟijs aūt nō sic: in medijs aūt medio mō se habēt: z ḃ apparet: qr in illis corꝓrib⁹ sitis maxime sufficiētē euacuationē ostendit: in quibus est nata fieri si tis succedēs z non preoccupans: sed in talibus corꝓri bus est nata fieri sitis succedēs z nō preoccupās: in ꝟtra rijs aūt est nata fieri preoccupans. quare z c̄. ¶ Iterū ét hoc apparet ex alio: qr sicut se hz euacuatio hūoris fleg matici ad sitim: ad hoc vt per eā ostendatur sufficiēs eūo eius: ita se hz sitis in cōplexionibus frīdis vel hūidis: vl frigidis z humidis: ad ḃ vt sufficientē euacuationem oñ dat factā in eis. Et rō huius est: qr iste humor ꝓportiona tur his cōplexionibus: vt manifestum est: nunc aūt ita ē: q̄ in euacuationibus humorum sitis succedens est: que eua cuationem sufficientem ostendit maxime in flegma ticis humoribus: non aūt sic in alijs saltem in collericis quoniā euacuatio nem sufficientem humorum collerico rum preoccupat. Sed euacuationem humorum flegma ticorum non sequitur nisi sufficientem. ergo similiter sitis euacuationem sufficientem ostendens: ostendet eam in complexionibus corꝓrum frigidis vel humidis. Q̄ aūt ostendat illud in euacuatione humerum flegmaticorum:

Propt qd sitis nō signat sup sufficientem eūonē p flōmiā sicut p farmaciā.

Propt quid fames nō ponit⁹ signū sufficiētis eūonis sic sitis.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

maxime declarant verba Mesue in capitulo de fiti: q̄ accidit post purgationē: dicit. n. Si aūt stōchus fuerit positus in oīo humor⁹ pinguiū viscosor⁹ z flegmaticor⁹ fitis nō fit: sed si tūc cū bonitate operationis farmaci succedat fluxus: bonitatē p eā acqsitā signat. Et ꝟ ē illud: qđ Ypocras verificauit: dū dixit: nō fitiētē pp plenitudinē suā ꝛc. Sic ergo ex dictis apparet: q̄ maxie hoc signuz certificat in cōplexionibus corpm p̄dictis qñ purgātur: z inter hūores in eūatione humor⁹ flegmaticor⁹: z iter farmaca maxime verificant in his: que nō multa acuitate z origmitate participāt. ¶ Scōm tñ quendā modū possumus dicere: q̄ ꝟ signū bz q̄ḡdā vītatē: pp qđ sciendū: q̄ duplex modus signandi sumitur a fiti: sicut pōt extrabi ex dictis Auicē. in littera. vno modo per privationē ipsius. scđo modo per sui p̄sentiā: p̄muz modum Auicē. tangit exp̄sse in littera: z ē q̄ quādo vētris solutio p̄venerauerit z fitis non acciderit: tūc nō ē timēdū: q̄ adhuc superfluitas euacuationis p̄uenerit. Modus autez p̄m quē significamus per sui p̄sentiam est duplex: vnus quidem ē in dispositionibus in quibus adsunt cause contrarie causis facientibus fitim. Alius modus ē in dispositione in qua adsunt cause facientes fitim: qñ ē in dispositione: in qua sunt cause fitis: tunc modus significandi a fiti sup̄ sufficientiam eūonis ē per aduentum fitis simp̄l̄r. q̄ statim: qđ aduenit solutio ē completa: nec debet amplius perseverare: sed qñ adsunt cause contrarie faciētes fitim: tunc significatio sumpta ex fiti sup̄ sufficientiā eūonis non ē p aduētum eius simp̄l̄r: sed per augmētationem fitis z superfluitatis eius: z per additionem multitudinis eius: quod euacuatur: z precipue qñ cum ipsa coniunguntur alie significationes laudabiles: q̄ sunt dicte. ¶ Tunc igitur ad obiecta ē facile respondere: si enim dicas primo: q̄ non verificatur in illis complexionibus: q̄ tardatur fitis: dōm: q̄ istud argumentum arguit directe propositū: q̄ ex hoc: q̄ in eis non ē apta euenire fitis: non euenit in eis nisi qñ sufficiēs ē facta purgatio: z eodē modo ē in purgatione hūoris flegmatici: vt dictum ē prius. ¶ Si aūt dicas: q̄ non verificatur in alijs: q̄ antecedit. apparet ex dictis equaliter sic dōz. ¶ Ad illud: qđ obijcitur de medicina laxatiua: q̄ omnis ē acuta ꝛc. dōm q̄ verū ē: sed in hoc ē differentia multa z multi gradus: quedaz eni participat multa: adeo q̄ propter hoc fitis preoccupat: quedam aūt modicam: adeo q̄ fitis non succedit nisi post sufficientem eūonem factam: z in istis maxime verificat: q̄ꝛ āt in alijs verificet ocñi ē prius. Qō. iiij.

Quarta qō ē p̄m quem modum aliquis in purgationibus oz deduci ad fitim. Et dōm: q̄ cōiter dicitur a modernis: q̄ modus deducendi ad fitim in purgationibus ē: vt tñ fiat eūo simul z semel donec accidat fitis: tunc. n. ē significatio: q̄ illa euacuatio fuit sufficiens. Et ista fuit sn̄ia Ruffi: sicut dicit Mesue in p̄allegato cap̄: sed iste modus deducēdi ad fitiz: sicut ēt Mesue dicit ē incōueniens. Et ē ꝟ Ypocra. in libro epidimiarū: dixit. n. q̄ nō opz in eūonibus ad vltimum humoris peccātis euenire: terreteni ex hac nāt: ꝓpter quod regulariter in corpib⁹ tuti⁹ ē deducere ad fitim cū purgationibus successiuis reiteratis q̄ꝫ subito cum vna purgatione: nā tutior est iteratio q̄ꝫ m̄ltiplicatio: z hec ē via: vt dicit Mesue: quā Gal. meliorē elegit. Et ꝓpea Ypo. in illo aphoris. qñ dixit. nō quescāt donec fitiāt itellexit de purgationib⁹ plurib⁹ z successiuis: nō aūt de vna. Et sil̄r ēt hoc obseruandum ē in alijs significationibus: que simili modo sufficientiam quantitatis euacuationis oñdunt: sicut declaratū fuit supra in cap̄ quarto. Et hoc de significatione: que sumitur a fiti dicta sufficiant: de alia aūt significatione: quam ponit: q̄ dictum fuit supra sufficienter nihil dicere curamus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et si cui propter medicinam mordicatio superuenerit considerandum erit illud: qđ in capitulo de mordicatione diximus.

¶ Hoc aūt verbū: qđ dicit (cōsiderandū erit illud qđ in ca° de mordicatione diximus.) dupl̄r pōt exponi: vno mō. i. tūc succurrēdū erit p̄m q̄ diximus in p̄dicto cap̄: qñ docuimus succurrere accidētibus: q̄ adueniūt post sūptionē medicine: z sic hic tāgitur cōtinuatio eor⁹: que dicunt ad ea q̄ sunt dicta in priori cap̄. ¶ Uel aliter cōsiderāduz erit illud: qđ in cap̄ de mordicatiōe diximꝰ. s. in lib. 3° ſen 16ª vbi determinat de oi dolore z mordicatione vētris: z p̄m istā expōnē tāgit hic cōtinuatio eor⁹: q̄ dicuntur in 3° libro de materia consimili: z hoc est quod dicit.

¶ De modo succurrendi dispōni eius in quo superfluit ventris purgatio. Cap. vij.

Ianitio supfluit aut pp venarū debilitatē: aut pp orificior⁹ ip̄ar⁹ amplitudinē: aut ppea q̄ farmacia ear⁹ pungit orificia: aut ppea q̄ ex ea cōplexionis malitia corpori acquisita fuerit: aut ex ea q̄ est sicut ipsa. Lectio. j

In hoc cap̄. determinat de mō succurrēdi eūoni vētris cum supfluit. Et p̄mo facit hoc. scđo ponit quēdā canonē generalē per quē instruit medicuz circa p̄uisionē talis nocumēti ne accidat. scđa ibi. (Medico vō vtilius.) prima in duas. nā primo q̄ subuenire supflue eūoni depēdet ex cognitiōe sua z cā docet causas quare ꝓtingit medicinā superflue euacuare. Scđo ponit remedia eius qñ supflue eūat. scđa ibi. (Cū ḡ vētris ꝛc.) Dicit p̄ q̄ ianitio. i. eūo supfluit. i. supflue accit aliqñ ꝛc. aut ex ea que ē sicut ipsa. i. aut ex ea fuerit gñata i corpe alīq̄ alia malitia: q̄ nocumētū iserit: sicut ipsa. i. sicut z malitia cōplexionis quā generat in corpore. ¶ Ad itelligē dū autē plenius verba Auic. oz itelligere ea que Meſ. dicit de ꝟ ꝓpter qđ sciēdū: q̄ sicut dicit Meſ. aliqua medicina supfluit in eūando in gñe triplici de cā q̄ vł ꝟ ꝓuenit ex disp̄one corpis: vel ex disp̄one medicine: vel ex pte alicuius: q̄ ē cōe vtriq̄. Ex disp̄one quidem corpis ꝓuenit mā: aut q̄ multū bz illō corp⁹ de mā iā posita in necessitate ad fluxū: aut pp amplitudinē orificior⁹ venar⁹: aut ꝓpter debilitatē ipsar⁹: aut q̄ mēbra expulsiōis sunt debilia: z defecta: aut q̄ ē de gñe boiuz: q̄ nō sunt apti ad farmaciam: sed ꝓhibent ab ipsa. ¶ Ex pte aūt medicine ꝓ⁹ multipl̄r ēt aut pp mordicationē: quā facit in orificijs venar⁹: aut pp qđ aliqđ ipsius adheret villis stomachi z intestinor⁹: aut pp malitiā z venenositatē ipsi⁹ medicine: aut pp multā quātitatē ipsius. ¶ Ex parte aūt alicuius q̄ ē cōe vtriq̄ est sicut error in regimine superueniēs in aliqua sex rer⁹ nō naturaliū: vt est ponere se vento boreali vel meridionali. Et breuiter error i alīq̄ sex rer⁹ nō nāliū. ꝟ enim nocet ex parte vtriusq̄. Modo Auic. ex istis causis nō tangit nisi aliquas: q̄ ex parte corporis tangit solū duas: z tu per illas itelligas alias: z ex parte medicine tangit solū duas: z tu per illas itelligas etiā alias. Et postea per ꝟ duo intelligas causam que conuenit ex parte rei cōis vtriq̄. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Cum ergo ventris purgatio superfluit liga extrema superius z inferius incipiēs ab asscellis z inguinibus descendendo ab eis.

¶ In parte ista ponit remedia purgationis ventris cum

superfluit: z duo facit. nã ex medicaminibus istis: q̃dam sunt in qbus nõ cadit ambiguitas z timor: q̃dã aũt sunt: in qbus ambiguitas cadit z timor. Primo g̃ ponit medicamina: in quibus nõ est ambiguitas z timor. Scõo ponit illa in quib⁹ est ambiguitas z timor. scõa ibi. (Et si ℏ totũ nõ contulit ꝛc.) Prima ꝑs habet tot ꝑtes quot sunt remedia q̃ ponit. ¶ Sz añq̃ sentẽtiek aliq̃ istaꝝ particularitas est intelligẽdũ quoddã cõe oibus istis particulis: vt sciatur sub qua intẽtione ℏ administrãtur q̃ hic ponit: ꝓp qõ ꝯsiderãdũ q̃ intentiones: q̃ habẽtur in sedatione fluxus vẽtris vl̃r possunt eẽ sex: vna intẽtio est abiectio malitie qualitatis z venenositatis que accidit a farmaco: z eductio subẽ farmaci extra corpus. Scõa intẽtio est coadiuuatio subẽ z virtutũ orificioꝝ venaꝝ z mẽbrioꝝ ductuũ ꝑ q̃ fit eũo. Tertia est materieꝝ diuersio z iclinatio ad partẽ ꝯriã. Quarta est sedatio agitatiõis laboriose z motus medicinaꝝ in corpe. Quinta est adductio regiminis dilatatiui z ꝯfortatiui. Sexta est materieꝝ cõpactio z inspissatio. Scõm g̃ aliq̃s istaꝝ intentionũ administrat in genere qõlibet medicamẽ. primum ergo medicamẽ: q̃ Aui. ponit de ligationibus est ad diuertendum fluxũ mãei ad partẽ ꝯriã. ¶ Sed tu tũc queres ꝑ: q̃ est cã quare ligatio dz icipere ab ascellis z iguinibus z non dz ibi morari. sed ꝓcedere versus extrema descendẽdo ab eis. ¶ Secũdo tu queres vtrũ equaliter debeã ligare z strin gere in vtrisq̃ locis. s. in ascellis z in inguinib⁹: z in mẽbris ad que fit descẽsus. ¶ Dõm est ad primũ: q̃ ligatio debet ab ascellis z inguibus inchoare: vt ex ℏ accidat cita z vehemens attractio ad cõtrariũ: sed nõ dz in eis morari: sed ꝓcedere versus extrema: vt nó ad ꝓpinqua: sed ad longinqua fiat attractio. Ex quo vlterius patet solo secũdi: q; nõ eq̃liter vtrobiq̃ dz fieri ligatio: cũ enim ligatura nõ diuertat ad ꝯrariũ nisi ꝓpter dolorẽ quẽ igerit parti eo q̃ dolor est attrahẽs ibi dz fortior fieri ligatura vbi ꝓpter dolorẽ vehemẽtius pót fieri a membris ꝓfundis attractio z vbi est maior expressionis necessitas: ℏ autẽ est in locis ꝓpinqs sicut in subascellis z inguinib⁹ In eis enim ligatura pót vehementius a mẽbris ꝓfundis attrahere. Item ẽt ab istis locis cum sint ꝓpinqua maxime fit expressionis necessitas ꝓpter maiorẽ attractionẽ: que fit ab eis humoꝝ ad loca expulsionis. Et iõ in istis vehemẽtius idigemus attrahere p ligaturam z exp̃mere ab eis humores ad partes extremas propter quod ligatura fortior debet fieri in istis. Et postea descendendo melior z suauior. ¶ Deinde cum dicit.

Intẽtiones sex in sedatione fluxꝰ vẽtris a stãmaco.

Ligatura icipe debẽt a superiorib⁹ z procedẽdo versus extrema.

¶ Et in potu parũ tyriace aut filonij tribue.

¶ Hic ponit aliud remediũ. ¶ Juxta q̃ notandũ q̃ ℏ duo remedia. s. tyriaca z filoniũ sunt ad ispissandum z congelandum materias z ad frangendum malitiã z venenositatem medicine. sed diuersimode: q; filonium est magis cõpãgens z inspissans materias ꝓncipaliter. Tyriaca vero est magis frangens malitiã z venenositatem medicine: q; ipsa est remediũ venenoꝝ. Uerum est tamen q̃ ẽt ipsa ratione opij: q̃ in ea ponitur: est etiã ad congelandũ z inspissandũ mãm. Sed tunc debet esse tyriaca noua: in qua virtus opij dñatur magis. Antiqua autem q; in ea dñant magis partes calide magis resistit venenositati medicine. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et si poteris facĩ sudare in balneo aut vapoꝛ aq̃ cal̃e sub pãnis suis capite exteri⁹ tracto.

¶ Hic ponit aliud medicamen. ¶ Juxta q̃ notandum q̃ intentio huius medicaminis sumitur ad inclinandũ motum mãe ad partẽ contrariã. Debet aũt cooperiri pãnis vt melius sudet z non ledatur ab aere: dz aũt teneri extra balneum caput: z nõ cooperiri ne accidat estuatio ꝓpter ꝓhibitã transpirationem. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Cũq̃ multum sudauerit constrictiua ad potandum da ei: z fricetur.

¶ Hic ponit aliud remediũ. ¶ Circa q̃ notãdũ: q̃ ℏ medicamẽ respicit intentionẽ: que est coadunatio orificioꝝ venaꝝ z ductuũ: ꝑ q̃ fit expulsio. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Et fiant ei epithimata ex rebus bene redolẽtibus ex aqua myrtorum z sandalis z cãphora z succo fructuum.

¶ Hic ponit aliud remediũ. ¶ Juxta q̃ itelligẽdũ q̃ hoc medicamẽ respicit eãdẽ itẽtionẽ quã z ꝑm verũtñ hoc medicamẽ: vltra illõ qõ est adunatiuũ subẽ mẽbri est adunatiuum ℞tutũ stõi z intestinoꝝ: vñ talia medicamina sunt optima: q; quando medicina cum hoc q̃ est stiptica: est etiam aromatica ꝓpter multas intentiones que aggregãtur in ipsa est melior: eo q̃ quãto in medicina adunãt plures itẽtiões in medicatione: tãto ẽ melior. Q̃ō. j.

Sed tu dices videl̃ q̃ ista epithimata facta ex stipticis nõ sint bona ad stringendũ fluxũ: imo potius ipsuz augẽt: q; sic vi q̃ debeat ꝓhiberi vsus emplastroꝝ stipticoꝝ: sicut ꝓhibetur vsus balneoꝝ stipticoꝝ: sed balnea stiptica sunt ꝓhibita a Mesue in lib. de consolatione medicinaꝝ. g̃ ꝛc. maior apparet q; eadẽ est rõ de vno z de alio cũ vtrũq̃ approximet exterius z mãm cõpingat ad interiora. ¶ Ad ℏ dõm q̃ ista epithimata nõ debẽt itelligi apponi ad totũ corp⁹ sed ad partẽ aliquã: puta ad loca: in qbus est necesse ꝯfortare virtutẽ ex coadunatiõe subẽ mẽbri z viuificatiõe ℞tutis ei⁹ hec aũt loca sunt circa stomacũ z intestina: z talis appositio emplastroꝝ stipticoꝝ nõ cõpingit medicinã ℞sus loca eũonis: imo pellit ipsaz ad partẽ ꝯriã z ꝓhibet eam recipi in mẽbris illis: q; sicut appositio stipticoꝝ ad partẽ oppositã ipingeret mãm ℞sus ipsa: z fricatiões z ligature diuertũt eã a cursu ad loca eũonis: sic appõ emplastroꝝ stipticoꝝ in mẽbris: ad q̃ fit expulsio ipellit mãm ad partẽ oppositã z ꝓhibet recipi in mẽbris illis. Et iõ ñ est sil̃e de balneo z de illis empl̃is ꝓpea q; balneũ applicat toti corpi: z iõ cũ approximetur partibus oppositis balneũ stipticũ cõpingit materiã de ipsis ad loca expulsiõis. Et eodẽ modo fieret si emplastra hec toti corpi approximarent: nũc autem nõ sic approximãtur: z ideo rõ non concludit. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Membra preterea ipsius extrinseca fricare debes z calefacere ventosis cum igne sub ꝯpo cũdrijs prius positis z inter spatulas ipsius.

¶ Hic q; mentionem fecerat de fricatione complet illud magis: addendo etiam qõdã aliud: z est illud medicamẽ respiciens intẽtionem: que est inclinatio materiei ad partem contrariam. ¶ Et notandum cum dicit debes fricare membra extrinseca expone. s. partes extremas: nõ autem per partes medias: ꝓpterea q; tractus superfluitatum est ad partem mediã corꝛis: z ideo ipsam fricare non debes. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Q; si tibi necesse fuerit stomaco ipsius z intestinis supponere emplastra ex ordeo fracto z aquis stipticis fac sil̃r ex oleis: oleo de citonijs oleo de mastice.

¶ Hic põit aliõ medicamẽ. ¶ Jũ q̃ nõm q̃ ℏ medicamẽ respiciẽ itẽtionẽ q̃ ẽ coadunatio subẽ z ℞tutis mẽbroꝝ euacuatiõis sic. s. sunt stomachus z intestina. Q̃ō. ij.

Sed aliquis dubitabit de ℏ q̃ dic̃ q̃ fiat emplastrum ex ordeo fracto: sed hoc videtur male: q; in ordeo est virtus abstersiua: z per consequens tunc non constringit: imo aperiet z fluxum auge-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

bit. ¶ Dom q̄ qñ Auic. dicit q̄ fiat emplm ex ordeo fracto ⁊c. non oz itelligi de ordeo quocūq; sed de ordeo a q̄ virt⁹ absterſiua eſt remota: duplr aūt remouet ab eo virtus absterſiua: vno mō p ablationē corticis eius cū fricatione ipſi⁹ cū pāno aspero multū. nā rōne corticis vtute absterſiua participat alio mō p ipſius torrefactionē: ex hoc enim remouetur eius absterſio: ⁊ stipticitatē maiorē acgrit: sic̄ ponūt auctores. ¶ Deinde cum dicit.

Quo modo absterſiua mouet ab ordeo.

¶ Ipſe preterea ab aere frigido eſt separādus: qm̄ premit eū ⁊ ipſius reſoluit ventrē: ⁊ ab aere calido: quoniam ipſius laxat virtutem.

¶ Ponit aliquod medicamē ⁊ pz. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Confortari quoq; debet ex rebus bene redolentibus: ⁊ ex stipticis ad traijciendū ⁊ dādū: ⁊ ex tortellis in vino ſuauiter redolēte. Oportet tamen vt ſint calide ⁊ vt panis cū ſucco granati iam preceſſerit: ⁊ ſimiliter aſauguicha ⁊ cortices papaueris albi triti.

¶ hic ponit aliud remediū. ¶ Vbi notādum q̄ illud regimen q̄ hic ponit eſt dilatatiuum ⁊ ꝯfortatiuum. nam tortelle infuſe in vino confortant virtutē ⁊ ratione nutrimēti ⁊ ratione aromaticitatis ipſaq; quam acquirunt ex vino: q; vinū eſt de maxime ꝯfortantibus virtutē rōne triū vt multotiens habitum eſt ſupra. ſ. ratione ſubē. ⁊ q̄litatis ⁊ familiaritatis eius ad corpus nr̄m. Qō. iij.

Sed eſt dubi⁹ de hoc q̄ dicit opz tñ vt ſit calide: q; dīet aliq; h̄ nō vr̄ vez: q; ex hoc q̄ erāt calide: maior fiet attractio ad locū vbi eſt medicina: ⁊ per ꝯſequens fluxus augebit. ¶ Dom q̄ iō debent dari calide: q; dātur gr̄a intētionis vivificādi virtutē: nūc aūt hoc maxime intendimus qñ corpa debilitata ſunt. In corporibus aūt debilibus non debet adduci actu frigidum: quia frigidum valde proſternit virtutem eorum: ⁊ ideo ratione huius debent dari calide: ⁊ ſauguaich dicitur ſauich ordei ⁊ cortices papaueris albi triti: debēt autem iſta precedere: q; ſtiptica ſunt. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ex eo quoq; expertuz eſt vt genera naſturtij ponderetriū. z. ſumanť ⁊ torrefiant: deinde in adoch coquātur donec coagulenť ⁊ ad bibendum tribuatur: eſt nāq; vltimum in bonitate.

¶ hic ponit quoddā medicamen q̄ dicitur eſſe vltimum in bonitate. Queſtio. iiij.

Sed aliquis dicet: nō videtur medicamen eſſe bonū: q; Auicē. ſcdo canone cap̄ de naſturtio. ponit q̄ quatuor. z. ipſius ſoluunt ventrē. ꝯ nō ꝓhibet ſolutionē. ¶ Ad hoc dom: q̄ Auicē. nō quomodocūq; docet offerre grana naſturtij in faciēdo ceſſare fluxū ventris: ſed docet ipſa offerre torrefacta: nūc aūt ꝓpter plures cauſas torrefit: ideſt aſſatur aliq; medicina ſicut Auicē. ponit ſcdo canone. tractatu primo capl̄o penultimo. vna cā eſt vt abijciatur acumen medicine. Et h̄ modo aſſamus colcotar ⁊ attramenta: ⁊ ea que ſunt calida ⁊ acuta in q̄bus eſt ſuba ſubtilis acuta: q̄ per aſſationē remouet. Et ſm iſtā intentionē aſſatur naſturtiū vt p aſſationem abijciatur ab ipſo ſubſtantia ſubtilis acuta ⁊ remaneat groſſa terreſtris ⁊ ſtiptica: pp q̄d fit ꝯſtrictiuū ⁊ opilatiuū magis Alia cā eſt vt acgratur medicine acumē ⁊ iſto modo ea q̄ ſunt terreſtris ſubē nō acuta p adustionē acgrunt acuitatē vt lapides: q̄m p adustionē ꝯuertuntur in calorē. Alia cā eſt vt medicina ꝓparet ad ꝯtrictionē: ſicut pp̄ h̄ adurimus ſericū vt terrat ⁊ poſſit cōmiſceri cū alijs: ⁊ eēt melius nō adustū q̄ adustū de ſe: Alia cā eſt vt abijciatur a medicina malitia ⁊ venenoſitas: ⁊

propter hoc adurimus ſcorpiones: naſturtiū igit̄ h̄ aduritur pp̄ cām predictā. Auicen. ergo loquit de naſturtio nō adusto in ſecūdo cano. h̄ aūt de adusto: quare non valet. ¶ Ulterius notandū q̄ pro tāto h̄ medicamen dicit vltimum in bonitate: quia ipſum eſt aggregans multas intentiones ad ꝯſtringendū ventrem. nā grana naſturtij hoc modo conſtrictiua ſunt: ⁊ q̄ñ ſic preparātur ⁊ diſponuntur: tunc aggregant plures intentiones: eo q̄ ſtipticant ⁊ frangunt qualitatē acutam medicine. ¶ Expone autem ratione adog. i. lactis acetoſi in quo decoquūtur vt dicit littera exterior. ¶ Et impingunt ⁊ materias ingroſſant ratione ſui: quia viſcoſum eſt naſturtium. Et ratione adog. ⁊ non debent conteri grana iſta ꝓpterea q; propter contritionē viſcoſitas eor̄ perditur: ſicut ponit Meſue. ¶ Sed eſt vlterius aduertēdū q̄ qñ querimus magis ſtipticitatem tūc melius eſt ipſa preparare cū ſucco ſtiptico: qñ aūt querimus acuitatem frangere: ⁊ mās impingere ⁊ ingroſſare tunc melius eſt ipſum preparare cum adog ſicut ponit Auicen. eo q̄ adog eſt adiuuans ad h̄ duo. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Oportet preterea vt eius nutriens ſit ſtipticum infrigidatum cum niue quale eſt quod fit ex ſucco vue acerbe ⁊ ſibi ſimilibus.

¶ Ponit aliud medicamen. cauſa autem quare debet eſſe ſtipticum eſt vt coadunetur ſubſtantia ⁊ virtus membrorum ad que fit tractio: ⁊ vt prohibeatur euacuatio ⁊ tractus. Queſtio. v.

Subdit poſtea ⁊ infridatū cū niue. ¶ Sed tu dices contra: quia prius poſuit q̄ debent offerri tortelle calide. ergo contradicit ſibi. ¶ Preterea Hypo. ponit 3° regiminis acutor̄: q̄ debemus cauere mēbra debilia a contactu frigidorum vehementer ⁊ cum igitur in iſtis ſint membra debilia. ergo ⁊c. ¶ Dicendum q̄ tale nutriens ſic infrigidatum ibi vniuerſaliter non debet offerri: ſed in caſu: ⁊ hoc vel quādo eſſet nimia apertio orificiorum venarum: vnde quia frigidum conſtringit: ideo tunc cōpeteret: vel hoc eſſet qñ querimus remouere acuitatē medicine ⁊ frangere eius virtutē. ¶ Deinde cū. v.

¶ Ex eo etiaz q̄ in retinēdo ſolutionē iuuat eſt vt vomitus prouocetur cū aqua calida ⁊ eius ēt extrema in ea mittātur ⁊ non infrigides ea.

¶ Ponit aliud medicamen. ¶ Et notandum q̄ hoc medicamen eſt diuerſiuū ad partē ꝓriā: ⁊ poteſt etiā eſſe reductiuū ſubſtantie medicine. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Cum autem alicui eorum ſincopis ſuperuenerit da ei vinum ad potandum.

¶ Ponit aliud medicamen: ⁊ patet cauſa eius: q; vinum eſt valde ſpirituum reſtauratiuum: vt dicitur in ſecundo huius. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et ſi hoc totum nō cōtulerit tribue ei in fine rei narcotica ⁊ medicamenta fortia nota que ſunt in cap. de ꝓhibitione fluxus ventris.

¶ Poſtq̄ poſuit remedia in quibus non eſt ambiguitas nec timor: h̄ ponit remedia: in quibus eſt ambiguitas ⁊ timor. Et iō non debent h̄ medicamina adminiſtrari niſi in fine rei ideſt niſi cum adminiſtratione predictorum nō confert. ¶ Notandum autem q̄ h̄ medicamina dicuntur timoroſa. propterea q̄ curatio ⁊ retentio que fit per iſta eſt retentio mendoſa ⁊ falſa: ⁊ hoc ideo quia licet alīs quando poſt adminiſtrationem iſtorum retineatur fluxus preſenter: tamen redit poſtea maior fluxus priore. Et cauſa huius eſt: quia hec non retinent preſenter: niſi quia congelant ⁊ inſpiſſant vehementer materias: ſil̄r quia virtutem deijciunt ⁊ mortificant: ideo ſunt poſtea

cã reditus fluxus mãei ad loca illa: z p ons sunt cã vt fluxus mãe redeat ad illa loca: sicut ãsi regurgitãs: vt Me sue dicit. Et ppea h nõ oz quis eis vti: nisi qñ alia nõ cõtulerint qñ tñ alia nõ oferũt: tũc in fine possumus eis vti z est necessitas eis vti: qz tñ in eis est plurimũ nocumẽti debemus eis vti fm rectitudinẽ. ¶ In rectitudine autez vsus eox ãtuor opz respicere vnũ est tps administratio/nis eox: fm est modus approximationis eox. Tertiũ est modus ꝓparationis eox. Et quartũ est quãtitas administrationis eox. ¶ Tẽpus aũt q opz respicere est duplex vnũ est vl̃e: aliud est particulare: vl̃e qdẽ est: qz nõ debẽt administrari nisi qñ alia nõ otulerint: vt dcm̃ est: particulare xo tps est qm̃ debẽt administrari in sero añ somnũ: qñ. s. aduenit tps dormiẽdi. Et rõ huius est: qz tunc ꝓuocant somnũ cum alio iuuamẽto q faciũt: somnus aũt est vnũ de remediis sedãtibus agitationẽ z motũ ipsius medicine. ¶ Possum⁹ ẽt ea dare de mane: z h qñ adest mordicatio in ventre: plongãt. n. tũc necessitatẽ surgendi ad sellã minuẽdo solutionẽ pp mordicatiõis sedationẽ quã faciũt: vl̃iter aũt debemus ea dari supra cibũ ne forte ad mẽbra penetrẽt simul cũ cibo: z p ons: ne ipsax minuat vtilitas z augmẽtet nocumentũ ipsox. ¶ Oportet etiaz respicere modũ approximationis: qz prius debem⁹ tẽtare ipsa narcotica in emplastris exterius appositis si prosunt: z si nõ ꝓsint: tunc tentemus ea cũ collirijs: idest suppositorijs: z si nõ ꝓsunt approximẽtur cũ clysterijs: z si nõ tunc vltimo oportet ea per os sumere. ¶ Opz ẽt respicere ad modũ ꝓparationis eox: qm̃ opz ea simplicia z pura nõ tribuere: sed cõmixta: ea aũt que ingrediunt imixtione cum ipsis frãgentia nocumenta ipsox quedã quidem sunt: que eox substantiã resoluũt z carminant: sicut sunt piper z castoreũ: quedã xo ea maturãt z destruunt congelationem ipsox: sicut crocus: quedam miscentur cum eis impugnantia stupiditati z mortificationi ipsorum: sicut sunt viuificãtia oia z reparantia spiritui z virtutũ mineraz confortãtia: sicut sunt oia cordialia z stomatica: sicut spica dorony gi çedoaria z similia: quedã vo sunt que sunt prohibentia fluxũ z motũ mãe ad loca vbi sunt sicut sunt myrrha z olibanũ z sandaracha. ¶ Oportet quarto respicere ad quantitatem ipsox: qm̃ opz de ipsis inuicẽ pax fm quantitatẽ dare: melior. n. est iteratio ipsox q̃z multiplicatio. Ad oia igitur h opz respicere ad hoc vt recte eis vtamur: q̃ sunt in capitulo de prohibitione fluxus vẽtris. s. in libro 3°. ¶ Deinde cum dicit.

4er sunt ꝓsiderãda i administratiõe narcoticox

¶ Medico vero est vtilius vt preuisor existat in preparando trociscos z pulueres ponticos añq̃z sit hora: z vt etiam sit preuisor: z in enematibus z ipsorum instrumentis.

¶ Hic ponit canonem de ꝓuisione istox z patet.

¶ De eo qui bibit medicinam z non solutus fuerit. Cap. viij.

¶ Am farmacia solutionẽ nõ fecerit: z fecerit mordicationẽ vẽtris z angustiã in ipso z qui sumpsit ipsaz estuauerit z scotomabitur z dolebit caput z patietur alices z oscitationes succurrere debes cuz enemate z collyrijs siccis. Et ipse qdem bibat masticis. ʒ. iij. in aqua tepida. ¶ Medicina quoq̃z qñq̃z operaẽ propter stipticorũ bibitionez z comestionez taliuz: qualia sunt citonia z maciana: propterea q os stomaci cõpri-

munt: z quod sub eo existit: z propter quod nauseaz sedant z medicinaz a suo motu que est ad superiora violenter ad partez mouent inferiorez: z propterea q̃ nature viz inferunt. Q̃ si enema nõ iuuerit z mala superuenerint accidentia extensionis corporis: z oculi exierint extra z fuerit motus ad superiora necessaria erit minutio. Lectio. j.

¶ In isto capitulo determinat de mõ succurrẽdi dispõni medicine: qñ bibitur z ventrẽ nõ soluit: z duo facit. Nam qz medicina qñ nõ soluit: aliqñ sequũtur accidẽtia difficilia mala: aliqñ ãt nõ: p docet succurrere ei: quãdo ipsaz cõsequũtur accidẽtia difficilia z mala: secũdo quãdo eam nõ sequũtur accidẽtia neq̃z mala: neq̃z difficilia. scõa ibi. (Et cũ medicina.) ¶ Juxta primã partẽ notandũ de eo: q dicit collirijs siccis: q colliria ficca sunt suppositoria z dixit colliria ficca ad dẽziam collirioz q̃ administrãtur oculis: eo q illa sunt colliria humida fm substantiã eox. Et ambo dicũtur colliria: sed illa que mittuntur in oculis credo q dicuntur colliria a colãdo: quia colãdo quasi in oculis mittuntur: illa vero que mittũtur in anum dicũtur a colon: q est vnum intestinorum: quia ab illo intestino attrahũt. ¶ Ulterius notandum: q causa quare ꝓferunt enemata quando medicina ventrem nõ soluit: z hec accidentia inducit: est h: qz ipsa excitant virtutez expulsiuã in intestinis: z illud quod in eis est de supfluitatibus attractũ euacuant. Similiter ẽt colliria ꝓferunt: z h propterea qz ꝓpter mordicationem quã intestinis faciunt vtutem expulsiuã excitant vt a superiorib⁹ expellat ad inferiora. Et ex hoc apparet q enemata efficaciora sunt q̃z colliria: propterea quia enemata perueniunt fm substantiã ad intestina: z iõ in eis ẽ magis possibilitas attrahẽdi z euacuãdi p inferius illud: q attractũ est ad intestina q̃z fit in collirijs. ¶ Subdit vlterius: z ipse quidẽ bibat masticis. ʒ. iij. in aq̃ tepida. i. i aq̃ habẽte calorẽ tepidũ: nõ q fit tepiditate: q̃ est apta inducere vomitũ: sed tepida: idest debilẽ calorẽ habẽtẽ. Et rõ huius est: qz mastix cõfortat virtutẽ cũ sit aromatica: vñ virtus ꝓfortata expellet humores attractos z medicinã. Jtẽ habet virtutẽ compressiuam vnde medicinã compri mit ad inferius: z etiã humores attractos: ratione autez aque tepide hz frangere audaciã z malitiaz medicine: z habet eã per inferius ducere. ¶ Subdit vlterius: z propterea q vim nature inferunt: idest quia inferunt fortitudinẽ in virtute. ¶ Subdit vlterius: q si enema non iuuerit ꝛc. Rõ huius est: quia h accidentia nõ accidunt nisi ex agitatione medicine z diffusione eius per corpus: tunc ergo cum ista non iuuant: oportet minuere ne forte materia non minorata accidat ei: q declinet ad aliquod mẽbrũ principale z ad loca suffocantia z suffocet. Et preciue tunc flobothomia conuenit propter duo: vnũ est: qz ibi apparet extensio: h autem est signum repletionis cui conuenit flobothomia. Aliud est quia tunc cum fit motus materie ad loca suffocantia: q ostendit eminẽtia oculorum conuenit distractio ad partem contrariaz: hoc autem maxime facit flobothomia. quare ꝛc. ¶ Sed aduertendum est q ad hoc vt perfecte sciamus succurrere medicine quando ventrem non soluit prius oportet scire causas istius. s. quare medicina ventrem non soluit eo q fm diuersitatem causarum huius oportet diuersa afferre remedia. ¶ Et ideo intelligendum est q cause propter quas medicina non operatur sunt trium modoruz: quia aut hoc est ex parte suscipientis medicinam. aut ex parte medicine: aut ex parte vtriusq̃. Ex parte autez

Cãe ꝓp q̃s medicina non operatur

suscipiētis est q̄druplex: aut debilitas ⁊utis expellētis ⁊ operātis in medicinā: aut coangustatio cānaliū: aut inepti-tudo māe: aut est vētositas eleuās medicinā ad superiora ⁊ prohibēs eā descēdere inferius: ⁊ cōculcans ⁊ infigens eā in occultis ꝯcauitatibus ⁊ poris. Ex parte aūt medicine potest eē duplex cā: aut debilitas virtutis medicine: vt q̄ medicina est de numero debiliū: aut ꝓpter parua quātitatē eius. Ex parte aūt vtriusq; est regimen incōueniēs in sex rebus: si ergo cā defecte solutionis vētris fuerit debilitas ⁊utis: tūc dentur ea que virtutē cōfortāt. Eoꝝ aūt que virtutē ꝯfortāt q̄dā sunt medicine sti ptice: ⁊ p̄cipue aromatice: ista. n. rōne aromaticitatis virtutē ꝯfortāt ⁊ rōne stipticitatis cōprimunt: vñ iuuant ad soluendū: ⁊ in tali casu optimū est mastix quedā aūt sunt solū cibaria: ⁊ iō supra Auicē. docuit administrare paxpānis ifusi in vino antequā medicina icipiat soluere: ⁊ dixit q̄ b̄ erat ex eis: que in soluēdo ipsam iuuāt. Si autez sint pp coangustationē cānaliū tūc nō est succurrēduz cū stipticis: cuius rō est: q̄ ista magis concludunt cānales ⁊ ductus: sed tūc succurrēdū est cū his que lenificant ⁊ labi faciunt ventrē: qualia sunt clysteria lenitiua ⁊ suppositoria. si aūt fit ex parte ineptitudinis māe: ⁊ inducantur b̄ accidētia mala: tunc fiat vt omnino expellatur substantia medicine extra corpus: ⁊ frangatur ēt acuitas ⁊ malitia eius. Et si hoc nō ꝓderit fiat minutio: vt docet Aui. Si āt cā huius sit ex parte quātitatis medicine: tunc fiet illud q̄d dicet postea. si autē ex parte debilitatis eius tūc possumus dimittere ⁊ nihil mouere eo q̄ talis medicina non inducit accidētia mala: ⁊ dato q̄ nō euacuet: vt dcm̄ est supra: nec ēt cōmouet mām de qua fit timor: vez est tm̄ q̄ adhuc securius est post duos vel tres dies flōmiā facere: vt p̄cipit Auic̄. ⁊ hoc q̄m̄ corpus ipsaz tolerat ⁊ times de cōmotione facta ex farmaco: si aūt cā sit vētositas: tūc remediū est administratio lenificātiū admixtū cū eis q̄ vētositatē dissoluūt: sicut sunt clysteria lenitiua: in q̄bus admiscētur dissoluētia vētositatē. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et cū medicina ventrē nō soluerit: ⁊ mala eā nō secuta fuerint accidentia: melius etiam erit vt ipsam consequatur minutio saltē post duos dies aut tres. nā nisi hoc factum fuerit: timendum est in ipso: ne humores ad vnum principalium membrorum moueantur.

¶ Hic ostēdit quid est fiēdum quādo nō sequūtur accidētia difficilia: ⁊ hoc quidem est quando farmacum assumptum debilis est virtutis. Questio. j.

Circa quā partem est dubitatio q̄ Auicē. p̄cipit post duos aut tres dies flōmiā facere. ¶ Sed cōtra q̄ talis flōmia fit pp illud q̄d timemus de motu humoꝝ ad aliq̄d mēbroꝝ nobiliū. q̄ potius debemus ipsaz accelerare q̄z tardare. ¶ Dōm est q̄ si essemus securi: q̄ amplius nō accideret euacuatio ex medicina assūpta bene deberemus accelerare flōmiā: sed q̄ ꝯtingit q̄ pl'm non sumus de hoc securi: eo q̄ medicine solutiue debiles: vt pl'm tardāt solutionē ipsaꝝ: vnde dī de ȳera q̄d aliq̄n differt solutionē vsq; ad tres dies hinc est q̄ post flōmiā tardamus. ¶ Sed aduertēdū q̄ hoc semp fieri non debet: vnde supra dixit Auicē. (eger si debili idiguerit solutiōe ⁊ medicina nō operabitur: nō amplius moueatur: sed dimittat.) ¶ Itē ēt sciēdū q̄ tūc debemus flōmia vti q̄n farmacia vti nō possumus: q̄ cū ipsa euacuet oēs hūores: euacuat ēt humorē q̄ p farmaciā debebat educi: sicut ēt multotiens vbi nō possumus vti flōmia: loco ipsius multotiens vtimur farmacia: q̄ dato q̄ farmacia sanguinez nō eūet p̄ncipaliter: ex eius tm̄ eūatiōe accidit minoratio ⁊ ꝯsumptio sanguinis. vtrū aūt fit aliq̄ farmacia: que sanguinē euacuet: ⁊ fit licitū vti ea: de hoc nobis p̄senter nō est intētio ingrere cū nō fit principalis ꝓpositi: sed forte in fine hui⁹ nostre expositionis queretur cū q̄busdā alijs q̄nibus: quas ponemus superius obmissis.

¶ De dispositionibus medicinarum ventrem soluentium. Cap. ix.

Medicinarum ventrē soluentiuz quedam sunt: quarū malignitas magna est: sicut elleborus niger ⁊ turbith cum non fuerit bonū: immo fuerit ex genere ipsius q̄d est citrinum ⁊ agaricum cum nō fuerit album ⁊ purum: imo nigredini attinuerit: ⁊ sicut laureola: ⁊ quia res iste male sunt si bibite fuerint: ⁊ mala inde accidentia prouenerint: melius erit: vt medicina a corpore expellatur quanto plus possibile fuerit vomitu aut purgatione: ⁊ medicetur cum tyriaca. Adultarum preterea eaꝝ remouetur malitia ⁊ ꝓturbatio: quā faciunt anime dādo in potu aquam vehementer frigidam: ⁊ sedando in ipsa: sicut turbith: citrini putridi. Omnis quoq; res: q̄ acuitatem frangit: glutinatione: ⁊ lenificatione: ⁊ vnctuositate: in qua sit dulcedo ad hoc confert. Lectio. j.

A precedētibus Aui. dedit canones p̄ quos dirigimur in actu eūatiōis q̄ fit cū farmacis solutiuis: ⁊ dedit ēt canones in emendatione quoꝝdā nocumētoꝝ q̄ in euacuatiōe ipsoꝝ ꝯsueuerūt ꝯsequi. in p̄te ista dat canōes spāles: ꝑm quos regulamur in medicinis: cū q̄bus fit eūatio aī assūptionē ipsaꝝ: q̄ canones sūpti sunt ex diuersitatib⁹: q̄ attēdūntur circa farmacia solutiua. ¶ Circa q̄ itelligēdū q̄ medicus q̄n dz administrare aliq̄d farmacū solutiuū: dz ip̄z administrare ꝯueniēti mō: vt ex mō administrationis cōueniēti assequat q̄ intēdit absq; nocumēto: nunc aūt administrat medicinā solutiuā ꝯuenienti mō ꝯsiderādo aduertendo q̄dē ad dispōnē corpis cui offert: scō ad dispōnez ipsius farmaci: tertio ꝯsiderādo illō q̄d est ꝯueniēs pertinēs ad vtrūq;. s. cōueniēs regimen in sex rebus non nālibus: nunc aūt que sint ea que medic⁹ ꝯsiderare dz ex parte dispōnis corporis: cui farmacū affertur: ⁊ q̄ ēt fit conueniēs regimē q̄ obseruare oportet in assumpto farmaco Auicen. docuit in predictis canonibus positis in tribus capitulis: scilz in capitulo de qualiter ⁊ quando euacuare oportet: ⁊ in capitulo de regulis communibus vomitui ⁊ solutioni ventris: ⁊ etiam in capitulo de regulis solutionis ventris: sed que sint illa: que medicus considerare debet ex parte dispositionis farmaci posita sunt in hoc capitulo: ⁊ propterea dicit rubrica capituli: capitulum nonum de dispositionibus medicinarum ventrem soluentium. ¶ Possumus autem dicere q̄ istud capitulum diuiditur in tres partes. nam in genere tres diuersitates videntur reperiri circa farmacia solutiua: circa quas Auic̄. hic ponit canones obseruandos in administratione ipsaruz: vna quidem diuersitas: que reperitur in eis est penes malignitatem ⁊ incolumitatem ipsaruz: secunda diuersitas est penes posse virtutis earum: quoniam quedam sunt vehementis virtutis: ⁊ quedam debilis: tertia diuersitas est penes modū opationis eaꝝ: q̄n

Medicō administrando medicinaz solutiuā ad tria debz aduertere.

Tres diuersitates reperiuntur circa farmaca solutiua.

q̄dā soluūt cōprimēdo:q̄dā labificando ⁊c̄. ¶ Propter qđ diuidit istud capl'm in ptes tres. Primū.n.ponit canones circa medicinas penes diuersitatē:q̄ in eis attēdit rō ne malignitat̄ ⁊ icolumitatis eaꝝ:2°pōit canōes circa eas penes diuersitatē:que attendit quātū ad posse ipaꝝ:3tio pōit canōes circa eas penes diuersitatē q̄ attēdit q̄ntū ad modū opatiōis eaꝝ.scđa ibi. (Quedā ēt medicinaꝝ.)tertia ibi. (Medicina p̄terea solutionē faciēs ⁊c̄.) p̄ma i duas. p̄ ostēdit quot sunt modi medicinaꝝ malignaꝝ:⁊ ex oppositō dat itelligere q̄ sunt medicine icolumes:lz ipse nō exp̄imat:scđo dat cañ.in mō subueniēdi nocumēto: q̄ ex illis medicinis malignis p̄tigit.scđa ibi. (Et q̄ res male sunt ⁊c̄. ¶ Circa p̄mā partē est itelligēdū q̄ i medicinis solutiuis in gñe est dupl'x malignitas:vna qdem est cōis:⁊ h̄ est illa malignitas:q̄ debet oi solutiuo: inq̄ntū est solutiuū:inquātū.s.aliq̄ venenositate p̄ticipat: ⁊ h̄ ió q̄ oē solutiuū vt solutiuū est aliqd hz remouere a corpore nr̄o:oē aūt tale est corruptiuū:⁊ vt sic est venenosuz ⁊ ió dicebat Hal'.in scđo regiminis acutoꝝ sup illo passu porro si passio sub dyafragmate:q̄ oēs medicie solutiue sunt venenose iterimētes ⁊ corrūpētes corpa nr̄a ⁊ h̄ ista malignitate Aui.h̄ nō loq̄t. Alia est malignitas ⁊ incolumitas:q̄ in medicina attēdit spālis ⁊ p̄pria:⁊ h̄ qdem malignitas q̄ repit̄ in medicinis est duplex:vna est q̄ debet alicui medicine ex tota spē:⁊ similiter ēt icolumitas debet alicui medicine ex tota spē:vt v̄.g.sicut elleborus albus aut niger a tota spē est malign⁹ reubarbaꝝ autē a tota specie est medicina icolumis: alia est malignitas q̄ debet alicui medicine ex aliquo accidēte:⁊ h̄ est illa que debet aliqbus indiuiduis sub aliq̄ spē:⁊ nō oibus.h̄ aūt malignitas potest in eis p̄bi ex accidēte dupl'r. Uno mō ex accñte p̄cto ex generatione sicut isto mō turbith citrinū ⁊ agaricus niger ⁊ colloq̄ntida cū nascit singularis i plāta sua sunt maligna. Scđo mō ex accidēte p̄cto ex tpe ⁊ isto mō turbith putrefactū:⁊ fil'r ēt alia farmaca putrefacta sunt maligna. Auic̄. ḡ in hac lr̄a tetigit oēm modū malignitatis medicinaꝝ:tetigit qdē p̄ malitiā q̄ debetur alicui a tota specie:⁊ hāc tetigit cū dixit sicut elleborus: ⁊ sicut laureola. Scđo tetigit malitiā q̄ debet alicui ex accidēte p̄tracto ex generatione:⁊ hāc tetigit cum dixit de turbith citrino ⁊ agarico nigro:tertio tetigit malitiā que debet ex accidēte p̄cto ex tpe ⁊ hāc tetigit cum dixit ⁊ putridū. ¶ Scđo intelligēdū:q̄ dupl'r distinguimus incolumitatē ⁊ malignitatē in medicinis solutiuis:vnus modus est distinctionis particularis:⁊ de isto nō dz h̄ eē sermo:q̄m nimis eēt p̄lixum narrare malignitatē ⁊ incolumitatē oium medicinaꝝ singulariter.alius est modus distinctionis cōis. ¶ Circa q̄ intelligēdū:q̄ incolumitas ⁊ malignitas medicine solutiue fundat in suba ipsius: p̄p quod si volumus scire p̄n̄m determinādi medicinas incolumes ⁊ malignas:opz scire p̄n̄m determinādi p̄ueniētiā vel incōueniētiā substātie:tale aūt q̄ iudicat h̄ est q̄ iudicat de accidentibus inherētibus maxime substantie sue: nūc aūt tale est triplex maxime.s.tactus odoratus ⁊ gustus:⁊ q̄ tact⁹ in medicinis iudicat de molli ⁊ duro aspero ⁊ leni.odoratus v̄o iudicat de odoribus:gustus v̄o d̄ saporibus:hinc est q̄ per ista accidētia debemus icolumitatem in medicinis discernere:p̄ molle qdē ⁊ duꝝ.verbi gr̄a:nā medicina habēs substātiā mollē ceteris paribus est obediētior ⁊ passibilior.vnde incolumior.que āt dura est ecōtra.vnde minus incolumis per asperū autez ⁊ lene:nam lenitas associata medicinis ad latus incolumiū declinare facit:asperitas vero econtra facit:⁊ p̄opē in farmacijs q̄ sunt possibilia nasci vtroq̄ mō:vt colloq̄ntida lenis bona:aspera v̄o mala. Et fil'r ēt agaricus ⁊ fibi silla:p̄ odores v̄o diiudicamus:q̄m si medicina sit odoris horribilis iudicamus ipsaz eē malignioremsi aūt sit odoris boni ⁊ suauis iudicamus ipsaz eē incolumiorē.p sapores aūt diiudicamus vno mō gñaliter:vt illā medicinā dicim⁹ eē incolumē que est saporis nō horribilis:q̄ aūt est horribilis saporis dz esse maligna. Scđo mō p sapores diiudicamus malignitatē ⁊ incolumitatē particulariter:⁊ hoc mō Mesue in suo libro de p̄solatione intentione p̄ca p̄ docet ipsas distinguere. nam ille medicine sunt in p̄ gradu malitie que h̄nt acuitatē puram:sicut est euforbiū ⁊ mezereon. Deinde sunt ille q̄ sunt cōposite ex acuitate ⁊ amaritudine:sicut scamonea. In tertio autem gradu sunt ille que habēt amaritudinē purā vt colloq̄ntida ⁊ cucumer asininus:alie aūt que sunt ab istis diuerse declinant ad latus incolumiū : duo tm̄ sunt sapores in genere:p quos iudicamus medicinas esse incolumes.s. sapor dulcis ⁊ sapor stipticus.nā stipticus sapor:lz nō fit multū delectabilis corpori:tamen quia stipticitas p̄hibet nocumentum medicinarū:⁊ etiam est p̄fortatiua cordis ⁊ stomaci ⁊ viscerum : idcirco stipticitas associata cuicūq̄ farmaco facit ipsum declinare ad latus incolumium. Et p̄opterea medicine que declinant in malitia a malignis ⁊ accidunt versus incolumes in primo quidem gradu sunt ille:in quibus cum acuitate est coniuncta stipticitas:sicut epithimum ⁊ halasce:deinde in secūdo gradu post ipsas sunt ille:que sunt compposite ex amaritudine ⁊ acuitate ⁊ stipticitate:vt sticados : que autem sunt in tertio gradu:que adhuc sunt magis salue sunt ille que sunt compposite ex amaritudine ⁊ stipticitate:sicut reubarbarum ⁊ fumus terre:p̄eter etiam istas medicinas sunt incolumes in quibus adest dulcedo:sicut caffia fistula:⁊ manna : aut insipiditas : sicut mucillago psilij:aut sapor compositus ex acetoso ⁊ dulci:vt pruna ⁊ tamarindi:declinant etiam ad latus incolumium que sunt compposite ex partibus dulcedinis ⁊ amaritudinis : vt viola:magis etiam sunt incolumes: in quibus cum istis componitur stipticitas:sicut rosa. hec āt oia possunt extrahi ex dictis Mesue in p̄allegato capitulo. ¶ Circa tertiam partem est intelligendum q̄ Auic̄. docet succurrere nocumentis istorum farmacorum cum accipiuntur:sed intellige p̄imo q̄ Auicē.signanter dixit:si bibite fuerint ⁊ mala inde accidentia p̄ouenerint : quoniam iste medicine : vt apparet ex dictis multiplicem habent malitiam:modo si sint male ex accidente aliquo:tunc ex ipsis semper p̄oueniunt accidentia mala. Et p̄opterea debet p̄hiberi ipsarum acceptio. Et si accipiuntur omnino debent expelli extra corpus sed si iste medicine habeant malitiam ex earum specie : tunc non omnino sunt p̄hibite sed concesse:conceditur enim elleborus ⁊ laureola. Et tunc quidem ex istis non semper p̄oueniunt accidentia mala. Et p̄opterea non semper ex corpore debent expelli:immo debet aliquando earum solutio adiuuari:sed aliquando est q̄ ex eis p̄oueniunt accidentia mala:vtputa vel quia non dentur p̄eparate : sicut docēt auctores:hanc autem p̄parationem scđm aliquid Auicen.tanget inferius:vel quia sit ineptitudo ex parte corpis:vnde medicina non euacuat q̄ oportet:⁊ tunc quidem debet procurari earum expulsio a corpore ⁊ impugnari eis cum remedijs:que Auicen.ponit in littera : q̄ ergo non semper debet fieri earum expulsio extra corpus idcirco addidit hoc:⁊ mala accidentia inde p̄ouenerint ⁊c̄. ¶ Secundo intelligendum q̄ multipliciter docet resistere nocumentis istorum farmacorum : quoniam resistimus nocumentis istorum vno modo educendo substantiam ipsorum extra corpus : ⁊ hoc modo remediat eis vomitus : aut purgatio per inferius : que fit per collyria ⁊ clysteria : ⁊ per ea que virtutem habent lauatiuam vel absterſiuam : aut etiam compressiuam de quibus omnibus prius facta est mentio. Sed intel/

Duplex malignitas i genere in medicis solutiuis

Malignitas ⁊ icolumitas i medicinis solutiuis dupl' distinguit.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ligę ꝙ vomitus maxime conuenit quãdo farmacũ gene rat mordicationẽ ⁊ nauseam ⁊ est de genere strangulan/ tiũ ⁊ facientiũ singultũ suffocatiuuz. Scdo modo resisti/ mus nocumẽtis ipsarũ impugnãdo ꝗlitati nocitiue ipsa/ rũ. duplex autẽ ꝗlitas nocitiua repit in eis vna q̃ est ꝓ/ pria: ⁊ hec est venenositas: ⁊ isto mõ impugnam⁹ eis cuz his que opponunt venenis: sicut sunt medicine tyriaca/ les: ⁊ sub hac intẽtióe docet Auic. eis tyriacam offerre. Alia est ꝗlitas q̃ repit in eis: q̃ est ꝗlitas cõis: ⁊ h̃ est du/ plex: q̃dã est ꝗlitas ꝑma: ⁊ h̃ est vehemẽtia calitatis: que reperit i eis: ⁊ isto mõ impugnam⁹ eis cũ his: q̃ vehemẽ ter sunt frigida ⁊ sub ista intẽtione ꝑcipit offerri aquam frigidã ⁊ balneari in ipsa: ⁊ ꝓpterea etiam Mesue auctę ruffi dixit ꝙ multarũ taliuz exprimit malitia potu aque frigide vehemẽter ⁊ sessione in ea: alia est ꝗlitas q̃ reperi tur in ea: que est ꝗlitas secũda: ⁊ ista ꝗlitas que est in eis est vel amaritudo multa: vel multa acuitas ⁊ vehemẽs: ⁊ isto modo eis impugnant ea: que sunt dulcia ⁊ vnctuo sa: quoniã dulce ⁊ vnctuosum sunt repssiua acuti ⁊ ama/ ri: vel ista ꝗlitas secũda ⁊ itestina ipa excoriat: ⁊ isto mo do resistunt nocumentis ipsarum. Ea que sunt glutinati/ ua ⁊ lenitiua: quoniam talia ꝓhibent superficiem mem/ bri dissolui ab acuitate farmaci. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quedam etiam medicinarum quãdoqꝫ alt/ quibus proportionales existunt complexioni bus ⁊ alijs no conueniũt. Scamonea nãqꝫ in eos qui in frigidis morant regiõibus nõ ope ratur nisi debiliter nisi magna inde detur quã titas: sicut est mos eius in terra turcorum. Et quãdoqꝫ est necessarium quibusdam corpori/ bus in aliquibus regionibus: ne medicinarũ corpora dentur: sed virtutes earum tantum.

¶ Dic ponit canones q attendunt circa diuersitatẽ medi/ cinaꝝ ꝑm ꝙ illa diuersitas considerat in medicis penes posse vtutis earũ: vtputa ꝑm ꝙ medicinarũ q̃daz est vir/ tutis vehemẽtis: ⁊ q̃dã est vtutis debilis. Et q̃ canones q attendunt in medicinis penes hũtes diuersitatẽ atten/ dunt duo: ꝓmo qdem penes diuersitatem corporũ qbus cõueniunt he medicine. Nam quibusdã cõueniunt medi cine fortes: qbusdã autẽ solum debiles: secũdo penes cõ/ uenientẽ modũ approximationis eaꝝ vt. ſ. approximent rectificare ⁊ ꝓsolare: idcirco Auic. duo facit: q̃ ꝓmo po/ nit quẽdã canonẽ q attendit circa talem diuersitatẽ rõne ꝓmi: scdo rõne scdi. scda ibi. (Et necesse est etiã medicinis ventrẽ soluentibus.) ¶ Circa ꝓmã partẽ intelligendum q̃ Auic. dicit ꝙ q̃dam medicinarũ existunt ꝓportiõales aliquando qbusdam cõplexiõibus ꝙ ꝓportionalitas et iproportionalitas: q̃ attendit in medicinis in respectu ad corpora põt esse ex parte trium. Uno modo põt esse ex p/ te conuenientie ⁊ incõuenietie: q̃ est in forma specifica et ꝓportione occulta. nam possibile est ꝙ ex tali ꝓportione talis medicina operet in h̃ corpus eũando: non autẽ ope ret in aliud: ꝙ declarat: q̃ similis ꝓportio videt esse iter medicinas alteratiuas: ⁊ corpora ⁊ int medicinas soluti uas ⁊ corpora cum medicine solutiue nõ agant etiaz nisi per alterationẽ nunc autẽ inuenimus in medicinis altera/ tiuis: ꝙ q̃dã ipsarũ alterant aliqua corpa: non autẽ alia: ⁊ ꝓpterea int medicinas ⁊ corpa ꝑsiderat h̃ ꝓportio: ꝑm ꝙ etiaz iste auctor expresse dicit in scdo canone capl'o de lacte. ⁊ 3° cañ. capl'o de asmate. g̃ sili mõ etiã debet atten/ di in medicinis solutiuis: vt. ſ. inter ipsas ⁊ corpa est pro portio ⁊ iproportio ⁊ forma specifica ita vt ꝓp hoc q̃dam medicina opet in isto indiuiduo ⁊ soluat corpus ipsius: non autẽ in altero indiuiduo: secũdo modo attendit ista ꝓportio medicine ad corpus rõne humoris quẽ eũat: vt ꝑm hoc si ab aliq̃ corpore volum⁹ euacuare coleraz dici/ mus: ꝙ medicia ei ꝓportionalis est scamonea: nõ autem esset turbith. Si autẽ in aliq̃ corpore eẽt abundans fleg/ ma medicina sibi ꝓportionalis esset turbith: nõ autẽ sca/ monea: vnde in ꝑ scamonea esset cõuenient opans: nõ au tem turbith: in secũdo aũt turbith: nõ autẽ scamonea: sic̃ exꝑsse ponit Galienus in libro ꝓmo elẽtorũ: ⁊ ꝓmo de vir tutib⁹ nãlibus cõtra asclepiadẽ. tertio mõ põt esse huius ꝓportiõalitas ⁊ iproportionalitas quãtum ad robur et debilitatẽ ipsius medicine: vt. ſ. qz in qbusdam corpibus possum⁹ offerre medicinas fortes: in qbusdã autẽ nõ for/ tes: sed debiles. Iterũ etiã in qbusdã corpib⁹ nõ solũ con ueniunt medicine fortes: imo nisi det magna ꝗtitas eaꝝ nõ opat. Et hoc quidẽ contingit ꝓpter diuersitatẽ com/ plexionũ corporũ: ⁊ de tali ꝓportionalitate ⁊ iproportio nalitate h̃ intelligit Aui. quãdo dicit: ꝙ q̃dam medicina rũ existunt quãdoqꝫ ꝓportiõales qbusdã corpibus ⁊ nõ alijs. Et quãdo subdit. (scamonea nãqꝫ ⁊c̃.) vult per hoc ostẽdere ꝙ in qbusdã corpibus nõ opant medicine debi/ les: sed requrunt fortes: ⁊ ꝙ etiã in eis nõ opant fortes ni/ si dent in magna quãtitate: quãdo vero dicit: ⁊ quãdoqꝫ est necessariũ qbusdã corpibus ⁊c̃. vult ostendẽ ꝙ in ali/ quibus corpib⁹: sicut sunt corpa debilia ex nã non cõue/ niunt medicine fortes sed debent debiles exhiberi adeo: ꝙ sufficit solum virtutem medicine eis offerre: ⁊ nõ sub/ stantiã. ¶ Sed intelligendũ: ꝙ causa ꝗre scamonea non opatur in corporibus: q̃ morant in frigidis regiõibus ni si detur multa ꝗtitas eius est ista: ꝓmo quidẽ quia in ta/ libus corpib⁹ est multa caliditas in viscerib⁹: sicut po/ suit supra Auic. fen scda capl'o de his q habitãt in regio/ nibus fridis: modo cũ scamonea sit subtilium partiũ est apta a caliditate resolui: ꝓpter qõ opz: vt in multa quãti tate offerat illis: alia causa est quoniã in istis corporibus sunt humores valde cõgelati: ⁊ vie etiã sunt vehementer stricte ex frigore. cũ ergo scamonea opetur dissoluendo: que dissolutio fit in talibus difficulter ꝓpter causam di/ ctã idcirco opz si debet in eis scamonea opari: vt multa quãtitas eius detur: ⁊ ꝓpterea forte in talibus aliquãdo est expertũ ꝙ melius opant medicine lenificãtes ⁊ mol/ lificantes ventrẽ: sicut cassia ⁊ similia: ꝗz tales medicine: que cũ vehemẽti impetu opant. ¶ Tertio intelligendũ: qa Auic. dicit: ꝙ aliqbus corpibus necessarium est dare vtutes medicinarũ ⁊ non corpa: ꝙ offerre medicias ꝑm vtutẽ est ipsas offerre aut in decoctõe aut in infusiõe absqꝫ earũ substãtia corpulenta: nũc aũt ꝙ in qbusdã corpori/ bus conueniat magis medicinã offerre in sui vtute ꝗz in sui substãtia: põt contingere ex duobus: aut ex modo vir tutis illius corpis: nam quando virtus eius debilis est: tunc est conueniẽs solum offerre vtutez medicine: ⁊ non substãtiam quoniam medicia hoc modo exhibita est de/ bilior. secũdo modo põt istud contingere ex parte dispo/ sitionis corpis ⁊ farmaci: quãdo enim in farmaco est vir tus stiptica. ꝟbi gr̃a: sicut est in reubarbaro ⁊ in mirabo lanis: ⁊ querimus ex tali medicia plus solutionẽ ⁊ aper/ tionẽ viarũ: tunc damus tales medicinas in virtute: quo niã in infusione vel decoctiõe remanet vtus solutiua: ⁊ au/ fert stiptica: sed quãdo q̃rimus vt remaneat confortatio ⁊ corroboratio in mẽbris: tunc offerim⁹ magis tales me dicinas incorpeitate ipsarũ: ꝙniã tũc pars stiptica est ma gis eis ãnexa: ⁊ isto mõ aliq̃ auctores docẽt offerre mi/ rabolanos ⁊ reubarbarũ in dissintericis ⁊ p̃cipiũt vt as/ sentit: vt vtus stiptica augeat in eis. ¶ Deinde cuz dicit.

Quid sit offer re medi cinã ꝑm virtutez tm̃. Q̃ me/ dicinaz magꝫ cõ ueniat of ferre ꝑz vtutẽ q̃z ꝑm sbaz ex duo/ b⁹ ꝓtige re põt.

¶ Et necesse est vt medicinis soluentibus ven/ trem bene redolentes medicine misceant pro pterea vt mẽbroꝝ virtutes eis cõseruent. Be

dicine quoq; cordis ad hoc iuuamētū ꝓferūt: ꝓpea q; spm animalē in vnoquoq; mēbro con fortāt plurime quoq; earū subtilitate sua ⁊ facilitate iuuāt. Due ꝓterea medicine quādoq; cōiunguntʒ: quarū vna suū humorē cito expellit: ⁊ altera tarde: vna ergo suā operationē effi ciet. postq; ipsa iam alterā etiā in suo humore compressit: ⁊ operabitur in ipsam ⁊ eius debi litabit virtutem. Cūq; secunda post operari ce perit: erit debilis virtutis mouēs ⁊ non perfi/ ciēs: quare erit aliquid admiscendū: quod ip/ sam facilem reddat ⁊ festinare faciat: ficut. ȝȝ. turbith quoniam ipsuʒ stupefieri non permit tit: ⁊ similr fiet si eas bene sciueris permiscere.

¶ Hic dat canones: q attendunt ſm diuersitatē predictam medicinarū rationē cōueniētis modi approximatiōis ea rū: ⁊ duo facit: qr ꝓmo facit q; dcm est: secūdo pro ſuffi/ cienti determinatiōe eoruʒ: q̄ hic dicunt remittit nos ad q̄dam determinata in locis alijs: vt ea q̄ ibi dicunt adiū/ gant istis: scōa ibi. (Amplius considerare debemus ꝑn/ cipia.) ꝓma in duas: ſm q; ipse duos ponit canōes. ꝑmꝰ canon ostēdit cōuenientē modum approximationis ista rū medicinarū ventrē ſoluentium absolute. Scōs aūt ca non ostendit modum ꝓuenientē approximatiōis medici narū ventrē ſoluentiū: quādo necessitas est plures earuʒ adinuicem ꝑmiscere: q̄rum vna celeriter opat: altera ꝛo tarde. scōa ibi. (Due ꝓterea medicine.) ¶ Ad euidentiā autē eoꝝ: que dicunt in ꝓmo canone: ⁊ in secūdo oportet ꝓmo intelligere aliqd cōmune: ꝟ autem q; opʒ ꝓintelligi est: q; quādo administramꝰ medicinas ſolutiuas: ſic opʒ ipsas administrare: vt opationes earū incolumes ꝓue/ niāt: qm̄ omne farmacū ſolutiuū habet defectionē ⁊ ma litiā: ⁊ qr ars imitat nām: ſicut ponit Mesue ars ipsa hʒ rectificare ip̄m anteq; corpori offerat: rectificat autem ⁊ reprimēdo malitiā ⁊ excessum ipsius: ⁊ cōplēdo ei q; de/ ficit: duo autē in genere sunt tales modi: per quos ars ac quirit ꝟ modo dispōnes icolumes talibꝰ farmacijs: aut eni ꝟ fit per ꝑmutationē ſubstantie earuʒ cū artificio: aut hoc fit per mixtionē ipsarū cum alijs: que emendāt mali tias ⁊ nocumēta earum: primus quidem modus fit qua dripliciter: aut enim perficimus medicinas ſolutiuas de coquēdo: vt per decoctionē perfectionē acquirant: deco/ ctio autē quedam est elixatio: ⁊ quedam est ſicut assatio: vtraq; autē adiuuat in repressione malitie medicine: aut hoc fit p ablutionē. nā ⁊ modi lauationū diuersas dispo/ sitiones in medicis acquirunt: aut hoc fit per infusionez: qm̄ ex infusione etiā diuersa dispositio acquirit in medici/ nis: aut hoc fit per trituratiōnē: quoniā diuersi modi tri/ turationū diuersitatē virtutū in medicis acquirūt: qui aūt sint effectus ⁊ dispōnes in spāli: que farmacis acquirunt per ista quatuor declarant a Mesue in ſuo libro de cōſo/ latione ſumma scōa per distincta capla: ⁊ ideo ibi legat.

¶ Scōs modus: quo pficimꝰ medicinas ſolutiuas ⁊ ea/ rū malitias emēdamus fit cum associatione alterius me dicine. Associamꝰ autē medicinā cum alia medicia: que virtutē habet oppositā ei q; timet ex farmaco ſolutiuo ac/ cidere: hoc aūt fit tribꝰ modis. Uno qdē mō fit cuʒ his q̄ respiciunt virtutē ꝓpriā ipsius. Scōo mō cū his: q̄ oppo/ nunt malitie cōplexionis ipsius. Tertio mō fit cuʒ his: q̄ ipugnāt corrigēdo effectꝰ ipsarū. ¶ Ea aūt: que respiciūt virtutē ꝓpriā ipsarū associant ipsis ꝑ tria: aliqñ eni misc̄e tur aliq̄ cū eis: vt per ꝟ addat in virtute ipsarū vt accele ret virtus ipsiꝰ: qm̄ qñ medicina debiliter opat: aut tarde

Que respiciunt virtutē ꝓpriā me

ꝓsequunt ex ꝟ nocumēta. Primo qr aliqñ efficit opōnez suā in tēpore: in quo oportet aut corpus occupari cuʒ ci bo: aut cū somno. Scōo qr aliquādo medicina mouet ⁊ nō eūat. Iterū etiā aliquādo talis medicina destruit rem cibalē quā opʒ offerre anteq; compleat opatio ipsius ꝓ/ pter morā in operatione ipsius admiscent. ꝧ ea q̄ addūt in virtute ipsius ⁊ accelerant: vt euitent nocumenta p̄dicta. Ea aūt que ad hoc adiuuant sunt duorū modorum: qr quedā sunt: que ad hoc adiuuāt virtutē sigillatam: que est in ipsa ꝓpria ⁊ occulta: quedā autē ad hoc adiuuant q̄litate cōmuni. Uirtute quidē ꝓpria faciunt hoc sic̄ çin/ çiber cōmixtū turbith: qm̄ turbith ex ꝓprietate hʒ: q; for tificat operationē ipsius: euacuat enim turbith ꝑ com/ mixtionē cum ipso flegma grossum: ⁊ a locis remotꝫ ma/ gis. Iterū etiā accelerat opationē ipsius. Que ꝛo faciūt hoc idē q̄litate cōmuni sunt vniuersalr medicine subtilia tiue ⁊ aperitiue ⁊ acute: ita q; aliquādo in ista intentiōe: etiā ea que soluūt: ⁊ sunt acuta cōmiscent cum alijs solu/ tiuis gratia vigoratiōis eoruʒ: sicut scamonea in plūbus medicinarū ponit vt vigoret: ⁊ exacuat opationē ipsaꝝ. ¶ Scōo modo admiscent eis medicine alie: vt ꝑmutent venenositatē ⁊ malitiā earū: ⁊ ista que gra istius itētiōis admiscent vniuersalr sunt illa: que impugnāt venenis. ⁊ qr nocumentū venenoꝝ est precipue sup̄ ꝓncipalia mem bra: ⁊ ea que sunt minere virtutū. idcirco ex hoc idicit nobis vt misceant cū eis medicine aromatice: ⁊ ille q̄ruʒ ꝓ prietas est confortare cor ⁊ spūm in vnoquoq; membro. ¶ Tertio mō admiscent eis medicine: vt melioret operatio ipsarū: melioratio autē opatiōis earū nō est ex alio nisi ex eo q; facit operationē medicie cadere super locū: a quo eūare intendimus: qm̄ tunc bona est operatio medi cine quādo a loco eūat: a quo volumꝰ: ⁊ a q̄ indiget eua/ cuatio fieri. nō aūt ab alijs. hoc aūt fit cum ꝑmixtiōe me/ dicinarū: que virtutē illius ducūt ad mēbrum: ad qō hñt aspectū: vt ab eo eūatio fiat: ⁊ nō ab alio: sicut cū volumꝰ euacuare a cerebro ꝑmiscemus cum medicis nucē mu/ scatā: ⁊ facit vt ex eo euacuet. ¶ Ea autē que impugnāt malitie complexionis earū sunt illa: que ꝓhibēt altera/ tionē vehementē: que timet ex eis sicut sub ista intentio/ ne Auic̄. quarto can̄. docet cum scamonea: que offert in corporibꝰ febricitātibꝰ admiscere camphoram: ⁊ ipsam etiā misceri succo endiuie. ¶ Ea aūt: que impugnant eis in corrigēdo effectus nociuos: qui solent ab eis ꝓcedere sunt illa: que ꝓhibent cōturbationē: subuersionē anime: gūationē vētositatis: ⁊ similia: que Mesue cōmemorat: sicut isto modo sub hac itentione admiscet res acuta cuʒ farmaco: vt adiuuet in carminādo ⁊ resoluēdo q; de vē/ tositate acquirit per medicinā. Et sub ista itētione admi/ scent spēs acute alefangine cum plurimis medicinaruʒ. ¶ In omnibꝰ autē his: que ꝑmiscentur duo opʒ attendē. vnū est q; figillentur iste res sibi inuicem quāto plus est possibile in ꝓprietatū cōcordia sicut çinçiber figillat tur bith: ⁊ raphanꝰ hermodactilū. raphani autē cū turbith: inutilis eēt ꝑmixtio: qr non radicaliter sibi concordant. Scōm est attēdere ꝓportiones conuenientes in talibꝰ re bus: que sibi ipugnāt: ⁊ iuicē se figillant quēadmodū dic Mesue in capło ꝓprio de ꝓportione rerū sibiipsi adiuicē miscendarū. Et hic enim sicut Mesue dicit: resultat ex di uersis in vnū medicina ꝓsolata post pacē oēs diffidentie hñs bonitates solemnes: nunc autē Aui. in lra in dictis suis in p̄ can. ⁊ in scōo aliquos istorū modorū rectifica/ tionis ⁊ ꝓsolatiōis medicinarū tāgit. sed nō oēs exꝑmit: dans per illos: q̄s exꝑmit alios itelligē: ⁊ remittit etiam nos p cognitionē ipsarū ad ea: q̄ dicta sunt in scōo can̄. in ꝑmis vniuersalibus virtutum medicinarū simpliciuʒ. te tigit ergo Auic̄. in ꝛbis suis modū: quo artificialr ipsas medicinas solutiuas perficimus cum comparatiōe ipsa/

dicinaꝝ associāt ꝓpria.

rū medicinarū cū alijs medicinis in p̄ ēt canone ꝛ 2° vsq; ad locū illū ꝛ sil'r fiet si eas bñ. (Scieueris p̄miscē.) ibi ℵo. (ꝑm aliqd.) tetigit modū q̄ medicias solutiuas ꝓficimus ꝑ p̄mutationē factā in suba earū per artificiū. imponēdo aūt modū: ꝑm quē medicia solutiua ꝑ artificium perficit cum permixtione alteri⁹ medicie ostēdit qūo ipsa perficitur ei admiscēdo: que ipugnāt venenositati ꝛ malitie ei⁹. per hoc q̄ ponit: medicias cordiales ꝛ aromaticas p̄miscēri cū eis: tetigit etiā quomō perficit admiscendo cum ipsa ea que vigorāt operationē ipsius: ꝛ ostendit quidez p̄mo. quomodo quedā sunt: que vigorant operationem eius qualitate cōmuni: cum dixit. (Plurime quoq; earū facilitate sua ꝛ subtilitate sua iuuāt.) Jn b̄ enim ostendit: q̄ vniuersal'r ea que aperitiua ꝛ subtiliatiua sunt addunt ꝛ vigorāt vtutē ipsarū. sc̄o ostēdit qūo quedaz sunt que cum b̄ faciunt ꝓprietate occulta in hoc q̄ docuit p̄miscēri çinçib̄. cum turbith. nā çiçib̄. accellerat ꝛ fortificat operationē turbith nō ex qualitate: verū etiā ex ꝓprietate ꝛ ꝓportione quā habet ad ipsum. vñ nō sic aliaz medicinā vigoraret admixtum cū ipsa quēadmodum facit admixtum cum turbith. Alios aūt modos nō retigit sed subaudit remittēs nos in illo. §. (Ampli⁹ ꝓsiderare debes ꝛc̄.) ad locū vbi hec mā tractatur. ¶ Questio. 1.

Secūdo oportet aduertere circa vnūquēq; cañ. ꝑmo circa illud q̄d dicit in cañ. primo. dicit eni q̄ talibus medicis debēt admiscēri medicie aromatice: ꝛ medicie etiā cordis. Naz aliquis dicet: Aui. videt in ℵbis suis icōuenienter loqui: qm̄ ipse distiguit medicinas cordiales a medicis aromaticis: ꝛ tm̄ medicie cordiales sunt aromatice: sicut Auic̄. declarat in suo libro de vtutibus cordialib⁹. ¶ Juxta q̄ itelligendū est: q̄ tria sūt genera medicinarū que reducunt ad gen⁹ medicinarum ꝓfortātiū vtutes. s. me^{ne} aromatice: ꝛ medicie cordiales: ꝛ medicine tyriacales: ꝛ iste medicine habēt aliquid cōe: qm̄ omnes confortant viuificādo spūm ꝛ mēbra: que sūt minera gn̄onis ipsius: habēt etiā aliud ꝓprium. nā medicine aromatice ꝛ cordiales confortant multiplicādo substātiā spūs: ꝛ meliorādo q̄litatē ipsius: sed medicie tyriacales confortant spūm abijciēdo qualitatē venenosam: qm̄ ꝛ ipse p̄seruant a nocumēto venenorū ne accidat: ꝛ ēt remouent nocumētū q̄ accidit a venenis: ꝛ pro tanto ponunt iter medicinas liberatiuas ꝛ cōseruatiuas vite. medicine aūt aromatice ꝛ cordiales licet nō differāt quantū ad operationē. tamē differunt quantū ad locum operationis. nā medicie cordiales in determiato ꝛ ꝓprio loco operationē faciūt: q̄ in corde. nō aūt sic medicie aromatice. sed in oibus mēbris confortāt spūm. Et ꝓpterea medicinarū aromaticarū cōfortantiuz quedā reperiunt cordiales: quedā epatice: ꝛ quedā stomatice: ꝛ quedam cerebrales. ¶ Est tamē adhuc diuersitas aliquo mō iter istas: q̄ medicie cordiales licet p̄mā operationē faciāt in corde: tamē ꝓfortando cor cōfortant ex ꝓsequēti singula membra: qm̄ a corde ꝓcedit spūs ad singula membra. et ideo dixit Aui. in l'ra q̄ medicie cordis ad hoc iuuamentū ferunt: ꝓpterea q̄ spūm animalez. idest qui ꝓcedit ab anima: que est in corde: in vnoquoq; membro confortāt. sed medicie confortantes p̄cipue alia mēbra non oportet vt confortent spūm in vnoquoq; membro: ꝛ ꝓpterea q̄ in talibus medicinis cordialibus maior est inuēta vtus ꝓfortatiua pro tanto tales medicias Auicēna magis docuit cōmiscere cum farmacis solutiuis q̄z epaticas ꝛ cerebrales. ¶ Et ideo hic est canō ꝛ regula gn̄alis in admixtione talium medicinarū: q̄ qn̄ administramus aliq̄ farmacū solutiuū super omnia debet eē intētio: vt admisceatur aliqua medicia cordis ꝛ b̄ debet esse intētio p̄ma: qm̄ cor est maxime basis ꝛ minera caloris: ꝛ ꝓpea p̄mus occursus oium accidentiū euenientiū corpori, nocentiū vite est ad cor tanquā ad basim vite. Sc̄o post debet esse itentio ad ipsum stomacum: ꝛ hoc ideo qm̄ me^{ne} solutiue vtutes ꝛ suas opatiōes faciētes i stomaco sunt manētes. medicias aūt epaticas ꝛ cerebrales nō p̄miscemus: nisi qn̄ esset intētio eūare a mēbris illis. ¶ Jn medicinis aūt cordialibus q̄druplex habet intētio. nā quedā sunt que ꝓfortant tm̄: sicut poma dulcia ꝛ doronici ꝛ silia: quedaz ℵo sunt que compl'onē alterant: aut calidā: sicut cuz scamonee ꝓiungunt rose ꝛ sandali ꝛ silia. aut fridā sic cū tamarindis p̄miscet macis: ꝛ sibi silia: quedā sūt q̄ cū b̄ q̄ cōfortant: adiuuāt etiā ad sol'onē. vnde qn̄ timem⁹ ne medicina sufficient eūet miscem⁹ ea: que ꝓfortant cor ꝛ sol'onē adiuuāt: sicut est succus rosarū ꝛ viole ꝛ emblici ꝛ sibi silia: q̄dā aūt sunt que minuunt de medicia solutiua excessum in sol'one ꝛ acumine: sicut karabe ꝛ spodiū vñ qn̄ timemus hec p̄miscem⁹ ista cum ipsis. ¶ Et ex bis que dcā sunt manifestū est illud q̄d cōiter dī q̄ ex me^{ne} q̄ admiscent cū medicis solutiuis q̄dā sunt multi iuuamēti: sicut ille que hñt oēs aut plurimas ꝓprietates que req̄rūt in cōpone medicinarū: q̄dā ℵo sunt debilis iuuamenti vt sunt ille que tm̄ hñt vnā illarū. quedaz ℵo se hñt medio modo vt sunt ille q̄ hñt q̄sdā illarū. ¶ Ultimo autē itelligē circa istū canonē q̄ i b̄ q̄d dixit Auic̄. (plurime quoq; eaz.) insinuat Aui. q̄ nō solū me^{ne} iste aromatice ꝛ cordiales p̄miscent cū medicis: ꝓpea q̄ ipugnant malitie ꝛ venenositati earū. sed etiā iuuāt: q̄ vigorāt opatiōes earū: maxime aūt b̄ faciūt ille que cū aromaticitate sunt cal'e: qm̄ iste p̄bēt medicie vt citius agat: ꝛ facilius etiaz eo q̄ iste mām subtiliāt: ꝛ ex b̄ eā faciliorē eūationē disponūt. Jterū etiā vias aperiūt ꝛ cānales. vnde per ipsas facili⁹ humor pōt attrahi ꝛ moueri. ¶ Circa sc̄m canonez est intelligendū q̄ ratio p̄mixtiōis duarū medicinarū: q̄ruz vna eūat celeriter: altera ℵo tarde: est necessitas opōnis vtriusq; necessitatē aūt vtriusq; opōnis habem⁹ ꝑm diuersitate humorū i corpe abūdātiū quos necesse est eūare: aliqn̄ eni necesse est eūare coleram ꝛ flegma. vñ id q̄d eūat colerā eūat cito. ℵbi gr̄a. vt scamonea. illud aūt q̄ eūat flegma opat' tarde. ℵbi gr̄a. vt turbith. si g̃ sic simpl'r p̄miscent sine aliqua rectificatiōe: tūc ꝓtinget q̄ vna impediet aliā: qm̄ illa que cita est suā operationē p̄fecit: ꝛ b̄ intēdit dicē Aui. cū dicit. in suo humore cōpressit qn̄ alia icipiet opari: ex b̄ aūt cōtinget q̄ illa mouebit ꝛ nō poterit eūare ꝛ ducere humorē ad loca eūationis. Et hui⁹ cā est duplex. vna est q̄ illa q̄ ꝑius eūat operat' in alteram ꝛ minuit subam eius: diminuta aūt ipsi⁹ suba nō opabit' cū ei⁹ quātitas sit insufficiēs. Sc̄da cā est: q̄ sicut appet ꝑ Serapionē in suo septimo cōpositio medicinarū solutiuarū sic dz fieri vt ponam⁹ q̄ due medicine solutiue debeāt cōponi adinuicē. puta turbit ꝛ scamonea: tunc si volo eq̄l'r eūare de colera ꝛ flegmate dz accipi ex vnaq̄q; medietas dosis cōis. ꝛ has adinuicē cōponē: si aūt volo plus eūare de col'a: ꝛ minus de flate: dz accipi plus de scamonea quātū ad ꝓpriā dosim ei⁹ ꝛ min⁹ de turbit vt accipiant'. s. due ptes dosis cōis scamonee: ꝛ z' pars dosis turbit: ꝛ eō fiat si magis indigem⁹ eūare flegma. Cū igit' ꝑm istā proportionē medicie solutiue misceant' cōuenit si vna citius opat' q̄z alia q̄ alia remaneat post ea ꝑm dosim insufficiētē: ꝛ ꝓpea aut ipsa nō soluit. sed tm̄ agitat: aut ipsa modicū ꝛ insufficienter soluit. Sil'r etiā talis p̄mixtio medicinarū si ꝓtingat q̄ vtraq; eūet facit sol'onē ineq̄lē ꝛ agitatiuā ꝛ laboriosam. sic̄ Galien⁹ dic̄ in cōmēto sc̄di reg. acutorū sup illo passu: porro si passio sub dyafragmate ꝛc̄. ꝛ hoc ideo q̄ vna facit suā operationez cito ꝛ postea post longū tēpus alia opat': ex hoc aūt accit agitatio ꝛ labor infirmo vt igit' hec nocumēta nō accidāt Auic̄. docet rectificare modum permixtionis istarū medicinarū. hoc aūt facit docendo medicinaz que tarde operatur accellerari

Jn medicis cōdialibus 4ª hētur intētio.

in opõne ipſius:ita vt equiparet opõni alteri⁹. Dupl'r ãt docet cãre opõnẽ vnius opõni alterius.vno modo eſt cõ miſcere aliqd qꝫ acceleret virtutẽ farmaci qꝫ tarde opat: ⁊ de iſta quidẽ cõpõne medicinarũ viſum eſt prius. Alio mõ eſt modus permixtionis illarum duaꝝ medicinaruꝫ ⁊ iſtum ſcõm modum tãgit cũ dicit: ⁊ ſil'r fiet ſi eas bene ſcieueris ꝓmiſcere. ¶ Si aũt querat̃ que ſit iſta bona permixtio ꝓp quã medicine equãtur in operatione ipſaruꝫ.

Permixtio ꝓpt quaꝫ medicie equãt in operatõne ex talibus dependet.

¶ Dõm qꝫ iſta ꝓmixtio in medicinis depẽdet ex tribus. ¶ Primo quidem ex debito modo preparationis earuꝫ per artificium.nã ſicut ex dictis appet quedã medicinarũ ꝓparãtur decoquendo:quedã aſſando:quedã ℞o abluendo:q̃dã autẽ infundendo:⁊ quedã triturãdo:ex omnibus enĩ iſtis modis acquirit̃ medicine debitus modus operationis:ſicut Meſue declarat in preallegatis locis. ¶ Scõdo dependet hoc ex debito modo permixtiõis eorum que adinuicem cõmiſcent̃.nã quedã medicine commiſcent̃ adinuicem decoquẽdo ⁊ infundẽdo vt apoçimata ⁊ confectiones:quedã ℞o miſcent̃ per conuenientem maſſationẽ:vt pillule ⁊ trociſci.quedã vero per triturationẽ vt pulueres. ¶ Aduertendũ tamẽ hic: qꝫ vniuerſaliter illa eſt melior cõmixtio ſm quaꝫ ea que cõmiſcent̃ ad vnitatẽ ⁊ homogeneitatẽ vltimã reducũt̃: nõnullus modus ad talẽ permixtionẽ eſt melior q̃ ille in quo nõ ꝓmiſcent̃ ipſa corpora.ſed permiſcent̃ virtutes earũ in corpore alio:in quo infundunt̃ vel decoquunt̃:⁊ in talib⁹ optimum eſt qꝫ virtutes earũ reſoluant̃ in liquorem aliquez vel decoquãtur in ipſo:permixtio autẽ corporuꝫ medicinaꝝ non ſic apte põt fieri:cuius ratio eſt: qꝛ ſi hoc fieret per ꝓmixtionẽ corporũ ipſarũ oporteret deuenire ad vltimatã contritionẽ ipſarũ.talis autẽ debet caueri in pluribus medicĩs ſoluciuis :quoniã per ipſam fiunt adherẽtes villis ſtomaci ⁊ inteſtinorũ:hoc autez eſt peſſimum.

Melior eſt ꝓmixtio medicinaꝝ ſm vtutes q̃ ſz corpora

Duplex tẽps attẽdit in ꝓmixtiõe me[dicinaꝝ].

¶ Tertio hoc depẽdet ex tẽpore:ſciendũ autẽ qꝫ duplex tẽpus attendimus in ꝓmixtiõe medicinarũ vnũ quidem tẽpus mixtionis miſcibiliũ.℞.gr̃a.quãdo agarico debemus permiſcere epithimũ vel roſas vel violas nõ debẽt tãto tẽpore decoqui ille medicie:ſicut agaricus.aliud eſt tẽpus fermẽtationis ipſarũ.nã ex fermentatione reducũtur medicine ſimplices ꝑ alterationẽ ipſarũ ad vnã formã ex quo conuenit vt medicine cũ ſint redacte in forma vna inſimul operent̃ ⁊ equet̃ virtus vnius vtuti alterius quãtum ad tempus opõnis earum. Ad iſta ergo tria debet aliqs conſiderare ſiquis vult bñ ꝓmiſcere medicias adinuicẽ. ¶ Et ex his que dicta ſunt ſoluit̃ difficultas q̃ ſolet mouẽri de opõne medicinarũ in medicina compoſita.ſcilz vnde conuenit qõ media doſis alicuius medicine ſimplicis nõ operat̃.tñ permixta cum alia operat̃.vt verbi gr̃a.dato qꝫ minor doſis turbith q̃ purget ſit.z.i.ſi det̃ ergo media.z.eius ſola nõ purgabit flegma. Si autẽ det̃ cum aliq̃ doſi ſcamonee purgabit turbith flegma ⁊ ſcamonea colerã.cuz tñ non videat̃ hoc eſſe poſſibile:quoniam illa doſis turbith ex ſe nõ poterat purgare flegma: nec potes dicere qꝫ hoc habeat a ſcamonea:qꝛ ſcamonea nõ dat vtutem purgãdi flegma. Et eodem mõ dubitatio eſt de ſcamonea adiuncta turbith qũo coleram purgat.

Propt qd media doſis me[dicinaꝝ] ſolutiue ñ operat̃: tñ cuz alia ꝓmixta operat̃.

¶ Dõm qꝫ ex dictis iã appet ſol'o.nã ex bona permixtione adinuicẽ iſtarũ medicinarũ contingit qꝫ vna ab altera acquirit poſſe attractiõis:ita vt q̃libet ipſarũ poſſit in attrahẽdo:⁊ ꝓpea adiuicẽ cõmixta attrabũt flegma ⁊ colerã:nulla autẽ ipſaꝝ ꝑ ſe poſſet attrahẽ. vñ nulla ipſarũ ꝑ ſe eẽt ſufficiẽs ad euacuationem. ¶ Deinde cum dicit,

¶ Amplius conſiderare debes principia que in virtutibus medicinarum vẽtris ſolutiuarum declarauimus cum locuti fuimus de principijs vniuerſalibus medicinarum ſimpliciuz,

¶ Hic ꝓ completa determinatione eorũ que hic dñr remittit nos ad aliũ locũ:vt illa que ſunt ibi dcã adiungãt cũ iſtis.hic aũt locus ad quẽ nos remittit eſt loc⁹ in q̃ locut⁹ eſt de regulis vtibus vtutũ medicinarũ ſimpliciũ:⁊ iſtud qdem tractauit in ſcõo can̄.circa ꝓncipium: ⁊ preciꝑue tractatu primo capl'o quinto. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Medicina preterea ſolutionem faciens plurimũ operabitur illud ſoluendo propetate ſui ſicut turbith:⁊ plerũqꝫ efficit illud exprimẽdo ſui proprietate ſicut mirabo. ⁊ quãdoqꝫ opat illud lenificando ꝓprietate ſui ſicut firacoſt.et quãdoqꝫ operat̃ id labificando:ſicut mucillago pſily ⁊ pruna. Lectio. ij.

Auic̃.ponit can̄.qui attẽdunt̃ circa diuerſitatẽ me[dicinaꝝ] que diuerſitas ſumit̃ penes modũ operationis earuꝫ:⁊ duo facit:qꝛ ꝓmo ꝓmittit illã diuerſitatẽ:que eſt in medicinis ex parte modi opõnis earũ.ſcõo ponit can̄.qui attendunt̃ in eis ſm illã diuerſitatẽ in modo adminiſtratiõis ipſarũ.ſcõa ibi.(In plurimis q̃qꝫ me[dicinaꝝ] violentarũ.) ¶ Circa ꝓmã ptẽ intelligẽdũ:ſicut ponit Serapio in fino lib.de ſimplicib⁹ tractatu ꝓmo capl'o de me[dicinaꝝ] ſolutiuis ⁊ mundificatiuis:qꝫ medicina ſol'oné faciẽs accipit̃ tripl'r.vno mõ cõmuniſſime. ſcõo mõ ꝑpe. ȝ⁰ modo ꝑpriiſſime.cõiter quidez medicina que a corpe nr̃o eũat aliqd,qũocũqꝫ euacuet:ſiue euacuet ꝑ ſcreatũ:ſiue ꝑ vinã:ſiue per mẽſtrua:ſiue per ſeceſſum:ſiue per vomituz. oẽs enĩ tales medicine cõiter vocant̃ medicine ſolutiue ⁊ mundificatiue. ꝑprie aũt medicina ſolutiua accepta dicit̃ eẽ illa que eũat ꝑ ſeceſſum. ꝑpriiſſime aũt accepta dicit̃ eẽ illa que eũat tali modo ſm qꝫ ille modus diſtinguit̃ contra illos:quos Aui.ponit in l'ra. Mõ medicina ſolutiua nõ ſumit̃ hic ꝑ mõ.ſed ſumit̃ ꝑ ſcõo mõ:⁊ ȝ⁰.ſcõo qdẽ mõ ſumit̃ quãdo dicit. (medicina preterea ſol'oné faciens.) tertio ſaũt mõ ſumit̃ qñ dicit.(qñqꝫ operatur illud ſoluẽdo ꝓprietate ſui ⁊c̃.) ¶ Scõo intelligendũ qꝫ per operari a ꝓprietate.hic Auicẽ.intelligit operari per virtutem propriã alicui⁹ que ex merito complexiõis ſibi debetur: ⁊ hec quidẽ proprietas a medicis conſueuit vocari forma ſpecifica:ſiue vtus propria ſm quã vtutẽ nos dicimus qꝫ magnes attrahit ferrũ:de qua ꝓprietate dcm̃ eſt ſupra in capl'o de eo qꝫ comeditur ⁊ bibitur. ¶ Qõ. ij.

Medicina ſolutiua ſumit̃ ȝ⁰.

Sed tunc circa iſtã partẽ eſt dubitatio ꝓmo gñalis. vtrũ vtus que eſt in medicis ſolutiuis ſiue ſit ſolutiua:ſiue ſit cõpreſſiua:ſiue labificatiua:ſiue lenitiua ſit eadẽ cuz forma ſpecifica:que eſt in ipſis:⁊ videbitur alicui:qꝫ ſic ꝓdcã Aui.in l'ra.nã dicit qꝫ medicina ſolutiua aliqñ operatur ſoluẽdo ꝓpetate ſui vt turbith aliquãdo exprimẽdo ꝓprietate ſui ⁊c̃.per hec enĩ verba videtur inuere qꝫ medicina ſolutionẽ ⁊ cõpreſſionẽ ⁊ labificationẽ ⁊ lenificationẽ a proprietate operetur. ¶ Oppoſitũ argr̃.qꝛ ſi vtus cõpreſſiua ⁊ ſolutiua ⁊c̃.eẽt eadez cũ forma ſpecifica ſequeretur:cũ medicina cõpreſſiua et ſolutiua poſſint hẽre eandẽ vtutẽ ſpecificã qꝫ in eis eẽt eadẽ virtus compreſſiua ⁊ ſolutiua:conſequẽs eſt falſum.ergo ⁊ antecedẽs:fal ſitas conſequẽtĩ eſt nota:qñ iſte ſunt vtutes a quib⁹ ꝓcedũt modi operationis oppoſiti. ꝓña apparet.nam nos videmus qꝫ medicina ſolutiua ⁊ compreſſiua poſſunt hẽre eãdẽ ꝓprietatẽ qꝛ vtraqꝫ euacuabit eundẽ humorẽ vt ſcamonea ⁊ mirabolani citrini.ſi ergo eadẽ eſſet vtus ſolutiua ⁊ cõpreſſiua cũ forma ſpecifica: que eſt in medicinis iſtis cum in iſtis ſit eadez forma ſpecifica.tunc ille virtutes eſſent eedẽ. ¶ Qõ. iij,

Secundo dubitatur ſpãl'r circa medicinam compreſſiuam.vtrum ipſa ex ꝓprietate eua

cu er:z vī ꝙ non:qꝛ ſi eũaret ex ꝓꝓietate: aut iſta ꝓꝓietas eẽt reſpcũ mãe quã euacuaret:aut reſpcũ loci.ſed nõ pót eé ex parte mãe:qꝛ compꝛeſſio ꝺ ſe reſpicit plus hãc mãm quã illã.ſicut ponam⁹ ꝙ aliqua ſpógia eſſet plena aqua z vino:z tu eã expꝛimeres tu per expꝛeſſionẽ non magis eũares hãc mãm quã illã.ergo ſimili modo medicina compꝛeſſiua per expꝛeſſionẽ non magis reſpicẽ hãc mãm quã illã:nec pót eſſe hoc ex parte loci: qꝛ id qꝺ expꝛimẽdo euacuat nõ hꝫ ꝙ plus euacuet ex hoc loco quã ex illo:niſi inquãtũ in locis:per que trãſit:plus videt eſſe cã eũonis:z ideo tales medicine nõ videnꝯ niſi eũare ex locis ꝓpinquis:per que trãſeunt: ãꝛe non videt ꝙ euacuẽt ex ꝓꝓietate:ſed ex virtute cõi. ¶ Oppoſituꝫ videt ꝺicere Auic̃.qui ꝺicit ꝙ plerũqꝫ efficit illud ſui ꝓꝓetate. ¶Dicendum eſt ad hec.ſed pꝛimo intelligẽ opꝫ que ꝺifferẽtia eſt inter iſtos modos medicinarũ ſoluẽtiũ vẽtrẽ. ¶Juxta ꝙ eſt intelligẽꝺuꝫ ꝙ ille medicine ꝺicunt eũare ꝺiſſoluẽꝺo que eũant per hoc ꝙ impetũ inferunt z nocumentũ vehemẽs membꝛis a quibus fit eũatio ꝓpter qꝺ membꝛa illa ex nocumẽto ꝙ ſentiunt mouent ad expulſionẽ eius ꝙ continet in eis.vnde humoꝛem expellunt:z medicina illum humoꝛẽ per virtutẽ attractiuaꝫ attrahit ad loca eũationis: z ꝺeinde ingerẽs illud iꝺẽ nocumẽtũ membꝛis illis:per que fit eũatio:mouent ad expellẽꝺuꝫ extra humoꝛẽ attractũ. Ex quo appet ꝙ oẽs iſte medicine eũant per hoc ꝙ violentiã inferunt nãe.violẽtiã autẽ nõ inferunt nãe niſi ex virtutis vehemẽtia:que eſt in ipſis:z ꝓpterea ꝺe ꝓꝓietate taliũ medicinaruꝫ eſt vt eũent a locis remotis magis quã alie : ſm enī ꝙ ꝺicit Meſue talis medicina a ſuperioꝛibus attrahit mãs:z ab inferioꝛibus eraꝺicat. Et hinc etiã ꝙ opationes taliũ medicinarũ ſunt magis laboꝛioſe quã aliarũ. ¶Ille aũt ꝺicuntur eũare expꝛimendo que ſic eũant:qꝛ cõſtringunt ptes aũt ſubſtãtie mẽbꝛi cõſtricte expellunt qꝺ eſt in eis:ſic̃ ex ſpõgia cõſtricta expellit qꝺ eſt in ea:ille autẽ ꝺicunt eũare lenificãꝺo que virtutẽ habẽt:per quã remouent a ſupficie membꝛi illud qꝺ ei aꝺheret:z hoc quaſi per moꝺũ cuiuſ ꝺã ablutionis z abſterſionis:quẽaꝺmoꝺũ facit caſſiafiſtula. Ille autẽ ꝺicunt eũare labificãꝺo que ſic eũant.qꝛ ꝺiſpoſitionẽ remouent a membꝛo ꝓpter quod humoꝛ retinebat in ipſo.ſ.aſperitatẽ z inducũt ꝺiſpoſitionẽ cõtrariã.vnde humoꝛ ꝓpter hoc ex membꝛo labitur: ſicut facit mucillago pſilij z pꝛuna. ¶Hoc igit pꝛemiſſo ꝺico ꝙ nullum eſt icõueniens ꝙ in omnib⁹ iſtis medicinis ſit virtus pꝛopꝛia:per quã ipſe euacuãt ꝙ apparet: qꝛ illud qꝺ eũant eligenꝺo euacuãt ex ꝓꝓietate.ſed quelibet talium medicinarũ pót eũare eligẽꝺo:quare ꝛc̃.maioꝛ apparet ex ꝺictis ſupꝛa.minoꝛ apparet:in medicinis quiꝺẽ ſoluꝯtiuis ꝙ euacuent eligẽꝺo eſt notum.nam ſcamonea euacuat coleram:non autẽ flegma.turbith autẽ euacuat flegma:z non colerã.ſimilit etiã hoc eſt in medicinis compꝛeſſiuis.viꝺem⁹ enim ꝙ mirabolani citrini a ꝓpꝛietate eũant coleram.kebuli vero euacuãt flegma. indi autẽ melãcoliã. Et ſimili modo eſt in medicinis lenificatiuis: quare in omnibus iſtis poteſt eſſe ꝓꝓietas: per quã ipſe euacuãt. ¶Sed hoc aꝺuertẽꝺum eſt ꝙ lꝫ in talib⁹ medicinis reperiat ꝓꝓietas per quã ipſe euacuãt.hec tamen virtus pꝛopꝛia in eis nõ eſt eaꝺeꝫ cum virtute cõpꝛeſſiua z labificatiua ſed eſt ꝺiuerſa:quoniã virtus ꝓpꝛia in talibus medicinis ꝺeterminat in comparatione ad humoꝛẽ quẽ attrahunt:z ad locum etiã:a quo attrahunt: z ꝓpterea virtus ꝓpꝛia ꝑncipalit comparat actui attractionis.ſed virtus compꝛeſſiua z lenificatiua: z labificatiua ꝺeterminant ſolum in cõparatione ad ꝺiſpoſitionẽ quaꝫ faciunt in mẽbꝛis per que fit eũatio:quib⁹ membꝛis occurrũt ſm eoꝛũ ſubſtantiã:z ꝓpterea etiã compꝛimẽ z lenificare z labificare pꝛocꝺunt ab iſtis medicinis magis a virtute cõmuni:que cõſequit modum talis ſubꝫ repte in medicinis:ſed hunc humoꝛẽ eũare vel illum cum hoc cõſequat moꝺũ attractionis ꝓpꝛiuꝫ modus attractionis ꝓpꝛius inſequit vtutẽ ꝓpꝛiã que eſt vtus ſpecifica. ideo ꝓcꝺit a vtute occulta ſpecifica. In medicinis autẽ ſoluꝯtiuis vtus quiꝺẽ ſoluꝯtiua nullum eſt inconueniens vt coincꝺat in iꝺem cum virtute ꝓpꝛia.imo in iꝺem cum ipſa coincꝺit:qꝛ nullũ eſt incõueniẽs vt virtus illa ꝓpꝛia:per quã medicina humoꝛẽ attrahit ſit vehemẽter nocitiua z impetũ faciẽs mẽbꝛis:a quibus fit eũatio:hec tamẽ virtus licet ſit eaꝺẽ.ꝺifferẽs tamẽ eſt ſm habitudineꝫ.nam iſta quiꝺẽ vtus vt hẽt habitudinẽ ſimilitudinis ad taleꝫ humoꝛẽ ꝺicit virtus ꝓpꝛia:per quã talẽ humoꝛẽ eũat: vt autẽ habet compationẽ cõtrarietatiꝫ ad mẽbꝛa:vt ſic talis virtus ꝺicit ſoluꝯtiua:z ꝓpterea vt eſt virtus ꝓpꝛia cõparat actui attractionis : vt eſt vtus ſoluꝯtiua comparat magis actui expulſionis:z vlterius qꝛ hec violẽtia: quã infert põt pꝛocꝺẽ non ſolũ ex vtute:que eſt ꝓpꝛia.ſed ẽt ex vtute que eſt cõmunis.iꝺcirco talis virt⁹ ſoluꝯtiua ſub ratione qua ſoluꝯtiua eſt ꝺicit virtus cõmunis magis:ſed ſub ratione qua talem humoꝛem euacuat ꝺicit pꝛopꝛia. ¶Ex his poteſt vlterius apparere:ꝙ medicia ſoluꝯtiua: qꝛ ipſa euacuat per virtutẽ attractiuã que in ipſa eſt vehemẽs:que virtus pót peruenire ad loca longiqua ꝙ talis medicina ex locis longinquis eũat. ſed medicina cõpꝛeſſiua z lenificatiua plurimũ ꝙ eũant eũant a locis ꝓpinquis.modicuꝫ autẽ a locis longinqꝫ: z hoc ió qꝛ iſte medicine plurimũ ꝙ eũant eũant per compꝛeſſionẽ: quã faciunt aut lenificationẽ aut labificationẽ: nũc autẽ compꝛeſſio z lenificatio z labificatio cum fiat ab iſtis medicinis magis rõne ſubſtãtie ipſarum non fit niſi in locis per que trãſeunt ꝓpter qꝺ ex compꝛeſſione z lenificatione z labificatione ſolum eũatur iꝺ:quod eſt contẽtum in locis illis.nihilominus tñ q̃ꝫq̃ꝫ iſte medicine rõne iſtoꝝ euacuent ſolum ex ꝓpinquis:nihil tñ pꝛohibet quin etiaꝫ euacuent a longinquo quoniã compꝛeſſio z lenificatio z labificatio non pꝛohibẽt:quin in talibus medicinis ſit virtus attractiua.z qꝛ attractio ꝑficitur a medicia abſqꝫ peruentu ſubſtãtie ad loca:a quibus fit eũatio. ſed ſoluꝫ cum ꝓuentu virtutis.iꝺcirco non pꝛohibet: quin virtus attractiua que eſt in iſtis ad longinquũ perueniat.vnde humoꝛẽ attrahãt a longinquo.iſte ergo medicine.vt verbi gꝛã.medicina compꝛeſſiua attractionem quiꝺem poteſt facere ex longinquo : expꝛeſſionem tamen non facit niſi ex pꝛopinquis .vnde veſtigium compꝛeſſionis non niſi in locis ꝓpinquis ꝺimittit:z ſimili modo eſt ꝺe medicina lenificatiua.z rõne iſtius ꝺixit Meſue ꝙ non eũant iſte medicine niſi mãs quibus obuiant.rõne tamẽ virtutiſ:que in eis pót eẽ infita nullũ eſt icõueniẽs vt euacuẽt ex longinquo. ¶Hic tñ vnum aꝺuerte:ꝙ in iſtis medicinis inquãtũ eſt hec virtus attractiua vt ſic in eis eſt virtus ſoluꝯtiua:quoniã hec virtus in iꝺem coincꝺit cũ ſoluꝯtiua:z ꝓpterea qꝛ taliſ virtus in talib⁹ medicinis eſt moꝺica:in ſoluꝯtiuis aũt eſt plurima.qꝛ ꝺenominatio fit a ſuperabũꝺãti.hinc eſt qꝺ tales medicine non ꝺicunt ſoluꝯtiue z modicũ eũant a locis longinqꝫ.ille vero plurimũ. Et hec viꝺetur eſſe ſnia Meſue in ſuo libꝛo ꝺe conſolatione intentione ꝑma ſcꝺo capꝫo.ꝺicit enim talia ꝛ̃ba. Et ego ꝺico ꝙ medicinis q̃ ꝺe ꝓpꝛietate educũt ꝺiſſoluendo ſigillata eſt ſm plurimũ virtus attractiõis z eraꝺicationis:attrahit enim a ſuperioꝛib⁹ materias z ab inferioꝛib⁹ eraꝺicat:in reliquis autẽ nõ ſic ꝺebiliter enim huiuſmoꝺi virtus eſt eis inſita. Ex his quiꝺẽ verbis manifeſte apparet:ꝙ in talibus medicinis compſſiuis lenificatiuis:z labificatiuis inquãtum qꝺem in eis eſt vtus eũatiua humoꝛis ꝓpꝛij in tãtũ virtute ſoluꝯtiua ꝑticipãt. ſed iſta ꝑticipãt moꝺicũ.plurimum autem ꝑticipant ipſa

Als actione,

ille:que ab aecñte solutiue dicunt. ¶ Ex his aũt vlteri⁹ apparet ꝙ medicie compressiue ⁊ labificatiue ⁊ lenificatiue;róne quidem virtutis compressiue ⁊ labificatiue nõ hñt ꝙ euacuent plus hunc humorẽ q̃z illũ. Sed cuicũq; humori obuiãt:ipsum eũant. Et per istum modũ cõuenit multotiẽs ꝙ cassia fistula eũat fiegma: quãdo ipsum inuenit contentũ in stomaco ⁊ intestinis:sed ratiõe virtutis proprie solutiue que est in eis:licz sit debilis:hñt ꝙ hunc humorẽ eũent ⁊ non illum. ¶ Et ex his manifeste appet dissolutio questionũ predictarũ.nã ex dcis apparet.vtrũ virtus solutiua ⁊ compressiua ⁊c.sit eadẽ cum virtute ꝓpria vel non.similiter etiã ex dictis apparet:ꝙ in medicina compressiua esse pót ꝓprietas per quã eũat.hec tamẽ virtus ꝓpria non est eadẽ cum virtute compressiua que est in ipsa.quãdo ergo dicit Auic.ꝙ q̃dã medicina effricit exprimẽdo proprietate sui.non intelligit ꝙ virt⁹ compressiua sit eadem cum virtute propria.sed intelligit ꝙ in medicinis:que habent virtutem euacuãdi: est aliquãdo virtus compressiua cõiuncta:⁊ aliquãdo lenificatiua ⁊c. ⁊ ex istis apparet solꝫo ad obiecta. ¶ Deinde cum dicit.

¶ In pluribus quoq; violentarum medicinarum existit aliqua venenositas et solutionem ventris efficiũt scõm modum quo nature violentia infertur. Ipse igitur sunt aptande medicinis in quibus existunt bezeriatim:labificando:sicut mucillago psily ⁊ pruna.

¶ Hic ponit canones in modo approximatiõis p̃dictarum medicinarũ ſm predictã diuersitatẽ:⁊ duo facit: qr ꝓmo ponit quosdã canones: per quos ostendit modũ conueniẽtẽ approximationis predictarũ medicinarum vt debent cum alijs permisceri.secũdo ponit quẽdã canonem in quo ostendit modus conueniens ⁊ inconueniens approximationis p̃dictarũ medicinarũ quãdo adinuicem componunt.scõa ibi. (Amplius ꝙ labere facit.) ꝓma in duas ſm ꝙ duos ponit canones in mó rectificationis talium medicinarũ cũ permixtiõe aliarũ. 2m canonẽ ponit ibi (Plerũq; etiã adiuuat amaritudo.) ¶ Circa ꝓmã partẽ est intelligendũ ꝙ medicina solutiua est violẽta duplicit̃er. vno modo róne modi actus per quẽ eũat ⁊ in isto mó ille dicunt violente que soluendo eũant.alie autem que euacuãt comprimendo ⁊ lenificãdo ⁊c.non dicunt violẽte.nã ꝓme eũant per hoc ꝙ vim iferũt nãe vt apparet ex dictis.alie autẽ non:⁊ isto modo est verũ ꝙ dicit Auicẽ. ꝙ in plurimis taliũ medicinarũ est aliqua venenositas. Dixit enim in plurimis qm̃ hoc nó est in omnibus.nam alique sũt medicine que eũant dissoluendo in qbus nó est venenositas sicut reubarbarũ. scõo modo dicit medicia solutiua violenta ex posse ipsius.nã medicina que habet vehementẽ virtutẽ illa est que ſm hoc dicit violenta:⁊ h̃ modo nó omnes medicine que eũant dissoluendo dicunt violente.sed inter eas dicunt violente que vehemẽtẽ habent virtutẽ sicut elleborus:⁊ scamonea:⁊ similia.⁊ hoc modo oẽs medicie violente hñt venenositatẽ: q̃ocunq; autẽ intelligat hec medicina violẽta per ea:que dicit hic Auic.nó vult hẽre aliud:nisi ꝙ inter medicinas p̃dictas: maxie oz hẽri sollicitudo in modo administratiõis medicinarum que eũant dissoluẽdo:qm̃ in talibus medicinis: maxime reperit venenositas:⁊ ꝓpterea tales maxime debẽt p̃parari qñ exhibent cũ his que impugnãt reb⁹ venenosis:tales aũt sunt medicie in quib⁹ existit virtus bezeriatim:nó aũt est hic necessitas tñ i medicis q̃ alio mó eũant.puta in me^na cõpressiuis ⁊ lenificatiuis ⁊ labificatiuis.iste igit canõ quẽ h̃ ponit Auic. appropriat maxie ꝓueniẽti mó p̃parationis me^na dissoluẽtiũ. ¶ Scõo est intelligendũ ꝙ bezeriatim est idem ꝙ Beẓaar,nũc aũt ſm

Me^so lutiua ẽ violẽta dupl'r.

Serapionẽ in suo libro de simplicib⁹ beẓaar est nomen pscũ:⁊ cadit hoc nomẽ sup duo: qr vno mó dicit beẓaar ꝓprie de q̃dã lapide q a ꝓprietate valz cõtra oia venena. alio mó dicit ſm trãslationẽ sup oẽm medicinam que est ꝺueniẽs alicui veneno.vnde hoc modo omnis medicina resistẽs alicui veneno dicit beẓear.verũ est ꝙ Auic.scõo casu addit quidaz aliud.nã dicit ꝙ beẓear dicit de medicina q̃ resistit ex sui nã ipsi veneno. Sed tyriaca dr de medicina que resistit veneno per artificium facta mó Auic. hic accipit beẓaar.prout dicitur de omni medicina q̃ est resistẽs venenositati alicuius. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Plerũq; etiã adiuuat amaritudo ⁊ acuitas ⁊ põticitas ⁊ stipticitas ⁊ acetositas i opõnib⁹ medicie cũ ei⁹ ꝓprietas presens affuerit: amaritudo nãq; ⁊ acuitas in resoluendo iuuant:et põticitas ⁊ stipticitas in premendo:⁊ acetositas icisionem faciendo que ad labem p̃parat.

¶ Hic ponit canonẽ aliũ q est de mó rectificatõis me^na p̃dictarũ ostẽdens cũ quib⁹ medicine p̃dicte pmixte adiuuãtur in opatiõe ipsarũ.s.tam me^n eũans dissoluẽdo: q̃z etiã me^n q̃ eũat cõprimẽdo: q̃z etiã me^n q̃ eũat labifi. ã⁹. ¶ Et intelligendum circa hoc ꝙ non solum ex istis saporib⁹ q hic narrãtur adiuuãtur ⁊ vigorãtur vtutes me^na p̃dictaꝝ:verũ etiã ⁊ ex saporibus alijs. Iterũ etiam non solũ iste vtilitates:quas cõnumerat hic: acquiruntur ex cõmixtiõe rerum habẽtiũ talẽ saporẽ cũ medicinis p̃dictis.verũ etiã ⁊ acquiruntur effectus ⁊ vtilitates alie:q autẽ sint effectus q̃s faciunt medicine diuersorũ saporuz admixte cũ medicinis solutiuis legatur a Mesue i suo libro cũ ꝓsolatione summa scõa cap̃ 3⁹. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Amplius quod labere facit nó est coniungẽdũ ei quod in premendo iuuat taliter vt sint eoruz eq̃les virtutes.imo melius est in hmõi vt vnũ post aliud tardeẽ: vt fit: verbi gratia vna duarũ medicinarũ que lenificat ꝓpus suã perficiens operationẽ q̃z ea que premit.deinde adueniat exp̃ssiue:⁊ expellat q̃ lenificatum fuit: et in reliquis ſm hanc considerationem.

¶ Hic ponit canonem aliũ in quo ostendit que sit conueniens permixtio medicinarum predictaruz ſm diuersos modos soluentiũ:quãdo adinuicez permiscentur:⁊ que sit etiam inconueniens. ¶ Questio. iiij.

Circa quã ptẽ aliqs dubitabit:qm̃ ipse ꝓhibet ne medicia eũans cõpressiue cõmisceatur cũ medicia lenificatiua:⁊ istud etiã ꝓhibet 2⁹ cañ.tractatu p⁹ cap'lo 5⁹. Sed ẽrium istius exprẽsse videtur ponere Mesue in cap̃ de mirabolanis.dicit enĩ ꝙ qdaz dixerunt ꝙ nó est bona eoꝝ pmixtio cũ medicia lenitiua: qm̃ opatiões eoꝝ in idipsum se perimũt. Sed subdit ꝙ ego nó video illud.imo remouetur ab eis p ipsas adherẽtia ⁊ corrugatio ⁊ acqrit' solꝫo facilis. ¶ Dõm est ꝙ ex dictꝫ Aui. in lra extrahit' solꝫo hui⁹ difficultatis.nã Auic.in suis ꝛbis:si bñ cõsiderent' duo insinuat: vnũ est:que pmixtio medicinarũ ẽrium modũ solꝫonis habentiũ est ꝓhibẽda: et que nó est ꝓhibẽda.scõm est qs est ordo exhibitionis medicinarũ solutiuarũ ſm ẽrias virtutes soluentiũ qñ non debẽt simul adinuicẽ cõmisceri. p^m ostẽdit cũ dicit.taliter vt sint eorum eq̃les vtutes.qr illa pmixtio est ꝓhibenda in qua virtus vtrarũq; equat'.illa aũt nó est ꝓhibẽda in qua virtus vtriusq; nó equat'. sed pncipal'r querit' opatio vnius:aliud autẽ nó querit' cõmisceri:nisi pp emẽdationẽ nocumẽti alteri⁹. Rõ autẽ quare ꝓma pmixtio est prohibẽda que dirigit ad intẽtionem que nó est possibi-

lis inueniri. sed intentio ad quā hec permixtio dirigit nō inuenit: qz nunq̄z querim⁹ q̄ simul remaneat vestigiū lenitatis in membro z asperitatis z cōstrictionis: qm̄ hoc est impoſſe cum sint duo cōtraria ār talis permixtio fieri nō debet. Iterum etiam cum iste medicine: sicut cōtrarij modi solutionis. si equant in virtute vna impediet actū alterius. talis autem permixtio est mala z inutilis: ār h̄ modo medicina compressiua permisceri nō debet cū medicina lenitiua vel labificatiua. sed quando he due medicine nō equant in virtute: sed principalr dominat virtus vnius. Altera x̄o admisceat solum ad emendationem nocumenti alterius. tūc permixtio ipsarum est cōueniens z debet fieri. Cui⁹ ꝓbatio est qz illa permixtio est cōueniēs que fit ad intentionē que est cōueniēs. sed hec permixtio est hui⁹: quare ꝛc. maioz apparet. declaratio minoris: qz aliquādo necesse est nobis vt derelinquamus in mēbro vestigium lenitatis: sed nō multū: z tunc necesse est cū lenitiuis p̄miscere aliquid compressiui vt minuat de lenificatione ipsoz̄ū: nō tamē q̄ sint equata in virtute. imo minus debet esse cōpressiuū. aliquādo aūt est necesse derelinquere in membro vestigiū expressionis nō tamē multū: z ideo tunc necesse est cū compressiuis permiscere lenitiua ad h̄ vt minoꝛét corrugationē quā faciūt illa. ¶ Si q̄ dicas q̄ Mesue approbat istum modū p̄mixtionis. Aui. x̄o vituperat. ¶ Dōm: q̄ Mesue approbat quādo non est nobis intentio vt remaneat pure vestigiū expressiōis z corrugatiōis in mēbro: sed remittat z corrigatur nocumētū istud. Auic. x̄o vituperat permixtionē ipsoz̄um in equali virtute. ita q̄ vtrūq̄z equaliter operet: z iō nō cōtradicūt. ¶ Ulterius Auicē. scō tangit ordinem in his medicis quādo nō simul miscent: sed in diuerso tpe assumunt: z hoc tāgit cū dicit. imo melius est in hmōi ꝛc. Et est ordo qué ipse insinuat talis: qm̄ lenitiua p̄mitti debēt cōpressiuis: z hoc iō qz medicina lenificatiua vias aperit z humores mollificat: z iō cōpressiua postea supueniens nō impedit in operatiōe ipsius. sed melius operat: z cuz hoc dimittit fortitudinē in mēbro dimittēdo coadunataz virtutē z substantiā eius. Ecōuerso aūt nō sic esset vtilis ordo qm̄ cōpressiua si prius exhiberet cū vias corruget impediret actum lenificatōis. Et ꝓptere a nō est vtile vt ꝑus exhibeat medicia compressiua. deinde lenificatiua: non contingeret q̄ ꝓpter aliq̄d accidens ārerem⁹ q̄ vltimo remaneret vestigiū lenificationis in mēbro: tunc enim deberet dari vltima lenitiua: qz semper vestigium illius medicine remanet in membro que vltimo exhibetur.

¶ De eo quod ex hoc capitulo in alijs locis inquirendum est. Capitulum. x.

Medicine ventris solutiue z lenificantes que bibuntur z epithimantur z reliqua ab eis in nostro antidotario sunt relinquende z ꝑm etates vniuscuiusq̄ etiam medicinarum simplicium melioratio: z qualiter sit ei succurrendum: z quomodo sit ei in potu trībuenda in medicinis requiratur simplicibus. ¶ Pillule preterea ad bibendum dande nō sunt postq̄ desiccate sūt z facte fuerint vt lapides: neq̄ etiaz cū molles ne penetrent z retineantur: sed sint sicut q̄n siccari ceperint z digitis cedāt si comp̄imantur. ¶ In hoc capl̄o Auic. excusat se a terminatione quoz̄ūdā remittendo nos ad alia loca: z p̄mo facit hoc. scō ponit q̄dā incidens. scā ibi. (Pillule p̄terea.) ¶ Causa autez quarē pillule nō debēt dari desiccate ad modum lapidis est ꝓpter duo. ꝑmū est ꝓpter difficultatem elaborationis earū a stomaco. scōm est qz virtus in eis est resoluta. vnde nō operant. causa autem quare non debent dari molles est quā dicit Auic. ne penetrent z retineāt: videlicet ne penetrando adhereant z inuiscentur in eis. puta in meri quecunq̄z autem alia dicit sunt manifesta.

¶ De vomitu. Capitulum. xj.

Omines qui sūt remotioꝛes ab hoc vt medicus eos vomere faciat leuiter: aut ꝓpter naturaz sunt h̄omines qui pectus habēt strictum z qui male anhelant: et q̄d sanguinē spuēdū sunt apti: z hoies colla h̄ntes gracilia: et ap̄atib⁹ que in ipsoz̄ nascunt gulis apti: et stomacos h̄abēntes debiles z multum pingues: qm̄ istis cōueniēti⁹ est vt venter soluatur: et macris melioꝛ est vomit⁹ colere ipsoz̄ū aptus. Lcō. j.

Caperius Auic. determinauit canones eūonis que fit per solutionē vētris: z etiā canones quoz̄ūdā adiacētiū eūoni que fit per fluxū ventris. In parte ista determinat canones eūonis que fit p vomitū z determinat etiā canones q̄rūdā adiacētiū huic eūoni. ꝑmo ergo determinat canones p̄mi. scō scī. scā ibi. (Cū ille qui nouit ꝛc.) Prima in duas qz ꝑmo ostendit qui sunt apti ad vomitū: z qui non. scō dat canones quos opz obseruare in eūone que fit p vomitū. scā ibi. (Et si oportuerit vt fiant.) Prima in duas. qa ꝑmo docet cognoscere illum qui est aptus ad vomitum per rationē magis. z scō per experientiā. scā ibi. (Cū aūt alicui⁹.) Prima in duas: qz ꝑmo ostendit qui non sunt apti ad vomitum per nām ipsoz̄ū: z secundo qui nō sunt apti ꝓpter aliq̄d accidens. scā ibi. (Aut ꝓpter vsum.) dicit ergo p⁹ homines ꝛc. sunt hoies qui pectus habent strictum ꝛc. Causa quare habētes pectoꝛa stricta: z qui male anhelāt non leuiter vomunt est: qz isti habēt vias per quas fit vomitus coarctatas. z iō difficulter fit in eis eūatio vomitus. (Et qui sanguinē ad spuendum sunt apti.) cā hui⁹ est qz isti sunt qui h̄nt debiles venas in pectoꝛe: z est in istis difficilis vomitus: qz cum in vomitu fit motus fortis istorū membrū superioz̄ū timoꝛ est in istis in vomitu de fractura venarū: que sunt in partib⁹ illis. (Et homines colla habētes gracilia.) Causa hui⁹ est qz gracilitas colli significat gracilitatē nuche: gracilitas āt nuche significat super gracilitatē z debilitatē spondiliū colli. hoc autem est causa debilitatis z gracilitatis mēbroz̄uz pectoris: eo q̄ mēbra pectoris oriunt z continuant cum spondilib⁹: z ideo cū tales qui habēt membra pectoris debilia sint inepti ad vomitū: iō z qui h̄nt colla ḡcilia sunt inepti ad vomitū. (Et apostematib⁹ ꝛc.) cā quare isti nō leuit vomūt est: qz ad vomitū ipsoz̄ū cū fiat attractio māe ad partes illas multotiēs sequūt ap̄ata in partib⁹ illis: vel etiā materia detinet in illis partib⁹: z est causa suffocationis. (Et stomacos h̄ntes debiles.) ¶ Sed tu dices cōtra h. imo videt q̄ isti sunt apti ad vomitū: quia superius dixit Auic. q̄ medicina solutiua fit vomitiua quando inuenit stomacū debilem. ¶ Ad hoc pōt responderi tripl̄r. vno mō q̄ q̄n dicit h: z stomacos h̄ntes debiles ipse itelligit quātū ad fundū stomaci: supius x̄o itelligebat q̄ stomacus esset debilis q̄ztū ad os ei⁹. ¶ Alio modo possum⁹ dicere q̄ nō vult hic dicere Aui. q̄ isti nō leuiter vomāt. imo isti leuiter vomūt p̄o quacūq̄z causa. sed vult dicere

ꝙ nō est bonū in istis vomitū ꝓuocare. ꝓpterea qꝛ in istis maius sequit nocumētū ex vomitu ꝓpter debilitatē quā addit in stomaco quā iuuamentū ꝙ facit in mūdificādo ipsum. vnde quādo superi⁹ dixit Auic. ꝙ homines q sunt remotiores ab h vt medicus eos leuiter vomere faciat intelligebat ibi leuit duob⁹ modis vel quātū ad ipsuz actū vomēdi vel quātū ad nocumēta que sequunt ad vomitū illoꝝ: sicut est hic ⁊ in quibusdā alijs dispōnib⁹ corpoꝝ.

¶ Tertio modo possum⁹ dicere ꝙ ipse intelligebat ꝙ isti nō leuiter vomant quantū est ad talē actuz eūonis: ⁊ tūc intelliget Auicē. ꝙ debilitas stomaci. ſ. debilitas vtutis totius stomaci est cā quare nō leuiter fiat talis actus eūationis. Et cā hui⁹ est: qꝛ cū eūatio que fit per vomitū perficiat a vtute stomaci: ⁊ in tali eūatiōe fit mot⁹ vehemēs: qꝛ nō est ꝑm viā expulsionis ordinatā a nā. ió si vtus stomaci est debilis nō pōt leuiter compleri iste motus. ⁊ ió agilius est in eis ventrē soluere: qꝛ vtus nō tm̄ laborat in illa expulsione sicut in ista. sed qñ supi⁹ dixit ꝙ debilitas stōi erat cā ḡre me vētris solutiua fit vomitiua ipse intellexit debilitatē stomaci: vt stomacus q̄ztū ad eius os ciꝛo ꝓciperet nocumētū: qꝛ qñ sic est: tūc statim mouet totus stomacus ad expellendū per superi⁹. sed nō itellexit qō esset in toto stō debilitas vtuꝫ alteratiue ⁊ expulsiue.

¶ Et multū pingues: cā ḡre in istis fit vomitus difficilis est ex parte duoꝝ. ſ. ex parte humoris q abūdat in eis ⁊ ex pte nocumēti ꝙ sequit ex parte quidē humoris: qꝛ humoꝛ q in eis abūdat grauis est petēs inferiora cū sit flegmaticus. Ex parte aūt nocumēti: qꝛ timet in eis ex eūone suffocatio venarū ꝓpter cōpressionē que fit in eis ⁊ ex motu vomitus: ⁊ ex carne ⁊ pinguedine cōprimēte ipas: sicut etiā dcm̄ fuit superius in cap cōi de regulis eūonis. Qm̄ in istis. ſ. hominib⁹ cōueniētius est vt venter soluat: supple ꝓpter duplicē cām aut qꝛ leui⁹ ⁊ facilius est i eis soluere vētrē: aut qꝛ nō sequit nocumētū ad sol'onē ventris: sicut ad vomitū. (Et mediocris melioꝛ est vomit⁹.) hic inuenit triplex lra vna est q̄ dicit: ⁊ mediocris melioꝛ est ⁊c. ⁊ tūc si sic dicat exponem⁹: qꝛ dictū est ꝙ meli⁹ est vt p̄dictis venter soluat: sed si ꝓtingat ꝙ eis competat et fiat necessitas ꝓp aptitudinē humoris collerici qui aliqñ posset abundare circa os stomaci eoꝝ: tunc melioꝛ est vt sit mediocris q̄z fortis. Alia lra inuenit que dicit: medio crib⁹. ⁊ tūc exponem⁹ ꝙ mediocrib⁹. i. in his q hñt habitudinē mediocrē. melioꝛ est vomit⁹ collē ipsoꝝ aptus. i. qñ apte pōt fieri ꝓp abundātiā collere que esset in stō. Et itelligas qō est melioꝛ. ſ. q̄z sit in pinguib⁹. de qb⁹ dictuz est nō. sed nō est melioꝛ eis absolute q̄z sol'o vētris: qꝛ supra in capl'o cōi de regulis purgatiōis vētris ⁊ vomitus dixit ꝙ tales sunt apti ad sol'onē vētris: ⁊ nō ad vomitū.

¶ Alia lra est que dicit. (⁊ matris.) ⁊ tūc plana est qꝛ oñdit q sūt apti ad vomitū per nām: ⁊ ꝓcoꝛdat ei ꝙ supꝑ dixit in illo ca. p̄dicto in q̄dā. §.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Aut propter vsum homines quibus difficile est vomere neq; vomendi habent consuetudinē: quoniā si istis vomitus prouocatus fuerit fortib⁹ vomitib⁹ nō remanebit qn ipsoꝝ venе in membris anhelit⁹ scindant ⁊ perueniant ad ptisim. Cū autē alicuius res qualis sit ignorabit vomitus leuib⁹ prius erit experiendus qui si ei fuerit faciles: erimus ei fortes ausi dare sicut illum qui fit ex elleboꝛo ⁊ sibi similes.

¶ Hic ostēdit q sunt inepti ad vomitū ex accīte ⁊ pꝛ. (qñ si istis vomitus.) hic pōt legi vno mō vt sit cā eius ꝙ mō dixit: qꝛ ꝓp difficultatē quā isti hñt ad vomitū ex inuetudine: si tu debes eos facē vomere opꝛ ꝙ fiat magn⁹ motus circa mēbra pectoris: ⁊ h pōt esse cā fractiōis venaꝝ ⁊c. vel pōt illud legi pro cā totius ꝙ dixit de ineptitudine predictoꝝ ad vomitū: ⁊ satis bene. Et videte ꝙ hoc ꝙ dicit fortib⁹: innuit ꝙ qñ necessitas adest possum⁹ cum debilib⁹ in istis vomitū ꝓuocare.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Et si non oportuerit vt fiat quaten⁹ vomāt: aut fuerit vnus cui necessariuz erit dare vomitum prepara ipsum ante et fac ei consuetudinem ⁊ mollifica ipsius nutrientia et fac ea vnctuosa ⁊ soluta et fac eum quiescere ab exercitijs: ⁊ postea da ipsum ei.

¶ Hic docet regimen obseruādū in eūone que fit ꝑ vomitū. ⁊ duo facit. qꝛ p̄ ponit regimē cōe. ſcdo ponit regimē ꝓpriū. ſcda ibi. (Et da in potu vnctuosa.) ¶ Circa ꝑmaz parte intelligendū p̄ ꝙ hic inuenit duplex lra. vna est affirmatiua q̄ dicit. (⁊ si oportuerit vt fiat.) ⁊ tūc est sensus ꝙ si oportuerit vomitū ꝓuocare: aut pro ⁊ fuerit vnus cui necessariū est dare vomitū p̄para ipsum ⁊c. ¶ Alia inuenit lra negatiua que dicit. (⁊ si nō potuerit.) ⁊ tūc est sensus ꝙ si nō poterit fieri ꝙ isti faciāt vomāt cum vomitib⁹ leuibus. tūc anteq̄z exhibeat eis aliqō farmacū vomitiuū ⁊ fuerit vn⁹ cui neciū sit facere vomitū debes preparare ipsum ante: cū his que ponunt in lra. ¶ Qō. ij.

Sed tunc aliqs dubitabit. vtrū ille in q̄ est vomitus ꝓuocādus debeat assuefieri p̄ ad vomitū: ⁊ argī ꝙ nō: qꝛ ponam⁹ ex hypothesi: ꝙ aliqs nō assumpsit ex cibo ⁊ ꝙ timeam⁹ de ꝓuersione illi⁹ in corp⁹. ille indiget vomitu: nō planū est: ꝙ talis nō pōt p̄ assuefieri ad vomitū: qm̄ ipse p̄senter indiget vomitu assuefactio aūt est eoꝝ que p̄terierūt ⁊ sunt p̄sentia. ¶ Iterū ponamus ex hypothesi ꝙ aliqs sit epilēticus ꝓpter humoꝛem contentū in stomaco talis debet ꝓuocari ad vomitū: qm̄ vomitus confert epilēsie: vt postea appebit: nō talis nō dz assuefieri ad vomitū: qꝛ pīter idiget vomitu: ḡre ⁊c. ¶ In oppositum est Auic. per hoc qō dicit: fac ei consuetudinem. Et Auic. etiā supra in capl'o de regulis communibus solutioni ventris ⁊ vomitui. ¶ Dicēdū est ad hoc ꝙ ille cuius vomitus est ꝓuocandus debet preparari ad vomendū per cōsuetudinē. ⁊ ratio hui⁹ est: qꝛ quādo alicui debet vomitus ꝓuocari: debet prouocari vt ipse fiat tollerabilioꝛ: modo vomitus tollerabilioꝛ fit per talem preparationē coꝛporis: ⁊ hoc ideo qꝛ quādo coꝛpus sic est dispositū fit vomit⁹ cum faciliori motu: quāto autem fit faciliori motu tanto est tollerabilioꝛ. ¶ Sed aduertē dum circa hoc ꝙ homo in quo debet fieri vomitus pōt duobus modis se habere. nam aut pōt dilationem tēporis sustinere in tali ꝑparatiōe: aut nō pōt: si qdē pōt tunc tale coꝛpus debet ad vomitū preparari. Si autez nō pōt tūc nō opꝛ: ⁊ maxime si tale coꝛpus nō sit oino ineptū ad vomitum. Iterum etiā vomitiuū ꝙ eis debet dari aut est leue aut est foꝛte: si est leue non requirit multū ꝙ fiat talis ꝑparatio: ⁊ maxie si egritudo dilationē nō sustinet. Propterea qꝛ in vomitiuo leui non est timoꝛ de motu vehementi. Si autē vomitiuuz sit foꝛte tunc maxime requirit preparatio talis: ⁊ hoc ideo qꝛ timoꝛ est si tale coꝛpuz nō fit sic preparatū de vehementia multi motus. ¶ Ulteri⁹ est aduertendū ꝙ preparatio que requirit in tali coꝛpore in quo debet vomitus ꝓuocari: ipsa potest eē duplex. Una quidem est ex parte membroꝝ expulsionis: ⁊ talis quidem est que fit per cōsuetudinē ad vomitū cum reb⁹ mollificatiuis ⁊ humectatiuis ⁊ nauseam ꝓuocantibus ⁊ de ista preparatione fit hic mentio. Et ista quidem preparatio est ꝓueniēs in coꝛpib⁹ que sūt inepta ad vomitū. sed in coꝛporibus que essent dispositā ad vomitū nō opꝛ hāc ꝑparationē facere: qñ timoꝛ esset de superfluitate vo-

Prepaꝛatō ad vomitū ꝑ esse ⁊c.

mus in eis:sicut etiã in his q sunt apti collerice passiõi victũ fuit prius q̃ nõ opz assuefacere ad lenificationẽ vẽtris:z precipue etiã talis preparatio fieri oz vt dictum ẽ quãdo oz assumi vomitiuũ forte. ¶Alia est preparatio q̃ oz fieri ex pte medicine q̃ oz eũari:vt.s.si fuerit grossa tã subtiliãdo si viscosa ipsam incidendo:si subtilis ipsam inspissando:z ẽt preparatio q̃ fit quãtũ ad apertionẽ viarũ z cãaliũ:per q̃s oz fieri hũorũ attractio:z de ista preparatione habitũ fuit supra in capitu.de regulis ¦cõibus vomitui z solõni vẽtris : z talis quidẽ preparatio est cõueniẽs qñ per vomitũ oz hũor eũari ex venis:z etiã i euacuatione hũoris cõtẽti in stõ.sed in eũatione eius qđ est cõtẽtũ in stõ qđ nõ est mã hũoralis:sed cibalis:quia talis mã apta è eũationem nõ reqrit p̃paratio talis. ¶Et ex his appet solo ad obiecta. ¶Ad primũ em̃ apparet solo qz talis nõ oz ad vomitũ preparari:hic qz nõ indiget tali preparatione:z etiã qz dilationẽ nõ sustinet. ¶Ad scõm aũt rñdeo:q̃ qñ pót ibi fieri dilatio tp̃is:si tñ eger nõ sit aptus ad vomitũ:melius est talẽ preparationẽ p̃cedere sed ꝓpter necessitatẽ qz nõ sustinet dilationem tp̃is in tali casu absq̃ tali preparatione vomitũ prouocamus. ¶Vlterius est intelligendũ q̃ pro tãto ad preparationẽ vomitus docet offerre cibaria mollificatiua:qm̃ ex talibus p̃uenit mollificatio stomaci que cõfert ad preparationem vomit⁹ ꝓpter illud qđ debilitat virtutẽ cõtẽtiuã in ipso. Silr etiã ꝓpter sil'em cãm docet vnctuosa offerre:z etiã qz vnctuosa sunt nauseatiua. Per cibaria aũt soluta aut intelligit vniuersaliter cibaria que non sunt delectabilia q̃ dissoluũt appetitũ stomaci:vñ vocant ꝓpter h̃ soluta: aut intelligit q̃ hoc cibaria insipida q̃ sunt sine sale:qm̃ cibaria q̃ non sunt ꝑdita cũ sale magis mollificant stomacũ:z ideo nauseam prouocãt. Questio.iij.

Et si dicatur hoc non vr̃ eẽ verũ:qz Mesue diẽ q̃ sal ꝓuocat vomitũ. ¶Ad hoc possum⁹ dupl'r rñdere. Uno mó q̃ sal ꝓuocat ad vomitũ qñ administratur in modo medicine.sed quando administratur per viã ꝑdimẽti cibarijs tunc non prouocat vomitũ:z hoc ideo qz admixtũ cũ alijs cibarijs i modũ ꝑdimenti facit ipsa delectabiliora:quãto aũt cibaria sunt delectabiliora tãto sunt minus nauseatiua. ¶Uel aliter est dicendum: quod sal non prouocat vomitum irritando ad ipsum: sed prouocat disponẽdo mãm q̃ õbet eũari p vomitũ eã dissoluẽdo z eliqñ:vñ ex his q̃ ꝓuocãt vomitũ:q̃dã ꝓuocãt ipsum irritãdo ipsum vt vnctuosa z mollificãtia:quedã aũt disponẽdo mãm vt q̃ eliquãt mãz flegmaticã grossam ꝓtẽtã in stõ:vel ẽt q̃ inspissant mãm subtilẽ collericã ꝓtẽtã i vilis stõi:mó Aui.hic marie enũerat cibaria q̃ p̃modo ad vomitũ ꝓuocãt. ¶Deinde cũ dicit.

¶Et da in potu vnctuosa et olera cum vino et ad comedendum da ei anteq̃ vomat nutriẽtia bona et proprie si vomitus fuerit difficilis. quoniam fortasse non vomet ipsum.immo nã eũ retinebit:z meli⁹ ẽt vt bonũ retineat q̃ malũ.

¶Ponit canones spãles obseruandos in eũatione cũ vomitu:z duo facit:qz primo ponit cañ.spãles obseruãdos in eũatiõe q̃ fit p̃ dbile vomitiuũ.scõo ponit canones speciales obseruãdos in eũatione q̃ fit p̃ forte vomitiuum. scõa ibi.(Cũ aliqs fortẽ vult sumere vomitũ.) Pria pars non bz bñ ordinẽ sed in tot ptes diuidit q̃t canones ponit In p̃ ergo.§.ponit canonẽ:in q̃ ostendit fm quẽ modum oz vomitus leuis ꝓuocari. ¶Juxta quã ptẽ intelligẽdũ q̃ Aui.in his v̄bis duo insinuat. Primũ est q̃ qñ intẽdimus ꝓuocare vomitũ cũ aliquo leui vomitiuo melius ẽ ꝓuocare ipsum super cibo q̃z stomaco ieiuno. Secũduz est qz ostẽdit q̃lia cibaria cõueniũt in corpor⁹ fz diuersitatẽ ipsoꝝ.si em̃ corpus sit aptũ ad vomitũ:tũc õbẽt fibi offerri cibaria q̃ aliquo modo mollificãt stomacum z nauseã faciũt z quãtũ ad hoc dixit aui. (Et da in potu vnctuosa z olera cũ vino.) qm̃ ista mollificãt stõm z ipsum inducunt ad nauseã:z ꝓpterea non intelligit hic õ vino quocunq̃.sed õ vino dulci:õ q̃ ẽt inferius mẽtionẽ facit si aũt corpus sit difficile ad vomitũ:tũc cibaria q̃ õbẽt sibi offerri sup̃ q̃ oz vomitiuũ administrari õbẽt esse cibaria bona. Et cãm istius reddit Aui.in lr̃a.qz multotiens i tali corpe ex leui vomitiuo nõ ꝓuocat vomitus.sed retinet cibus:nũc aũt melius ẽ vt retineat cibus bonus q̃z malꝰ z hoc insinuat Aui.cũ dicit.(Et ad comedẽdũ da ei nutriẽtia bõa ꝛc.) ¶Sz aliqs dicet:ꝓ qđ ẽ q̃ vomitꝰ leue õbet sup̃ cibũ offerri:z nũqd hoc sit verũ semp:q̃ vomitꝰ leuis õbet prouocari super cibũ. ¶Dõm est ad primum q̃ causa ḡre vomitiuũ leue õbet offerri sup̃ cibũ est quoniam ex cibo existente in stomaco adiuuatur ad vomitũ. Cũ enim motus vomitus de se sit motus fortis eo q̃ non est oino fm nãm:vomitiua leuia non sunt sufficientia ad vomitũ ꝓuocandũ:nisi quando motus eorum adiuuatur etiam ex motu cibi contenti in stomaco que commotio cibi fit postea a talibus vomitiuis exhibitis super cibum. ¶Et hec est dr̃ia inter farmaca vomitiua z farmaca solutiua.nam solutiua nõ solũ fortia:sed etiã leuia meliꝰ exhibent stomaco ieiuno.sed farmaca vomitiua illa que sunt leuia melius offeruntur super cibum:z causa non ẽ alia: nisi qz in vomitu requiritur maior motus q̃z in secessu:z propterea nos videmus quod farmaca vomitiua si in ieiuno offerantur quasi vomitũ non inducũt:sed sup̃ cibuz oblata facilius vomitũ faciunt:z hec est causa quam posuit Almansor in quarto suo lib.capi.de iuuamentis z nocumentis vomitus. ¶Ad secũdũ dicendũ est:q̃ regulariter melius est offerre talia vomitiua super cibum propter cãm predictam:in quibusdam tamen corporibus:sicut sunt illa in quibus cõtinue colera fluit ad stomacum a cisti fellis:sicut sunt corpora:de quibus loquit Hal'.in scõo regi.acuto.z 6° õ regimi.sani.in talibus quidem melius est ante cibũ vomitũ prouocare:qm̃ in talibus cum humor colericus ad os stomaci reparat faciliter fit eũo: z nisi colera illa euacuetur corrumpitur cibus:q̃ assumitur:ꝓpter qđ in talibus in ieiunio melius est vomitũ p̃uocare. Et ex predictis apparet:q̃ qñ per vomitum intẽdimus expellere illud:quod nouiter est aggregatũ i stomaco:z precipue quãdo est modicũ q̃ actũ expulsionis refugit:qz in talibus cõuenit eũo cũ vomitiuo leui meliꝰ est vomitum prouocare cum cibo:sed si intendim⁹ euacuare p̃ vomitũ:qđ per lõgitudinẽ tp̃is est aggregatum i stomaco:z intendimus etiã eũare a remotis:qz talis vomitus oz fieri cũ vomitiuo forti:melius est vomitum prouocare in ieiunio:que aũt fit cã ḡre opz offerre forte vomitiuum in ieiunio dicetur inferius. ¶Deinde ꝛc.

¶Cũq̃ post cibũ quez comedit cã vomẽdi vomuerit tardet cõcoctionẽ donec fames sit fortis.

¶Hic ponit canonẽ de hora cibationis post eũonem vomitus. ¶Causa aũt quare oz expectari cibatio donec fames accidat fortis est:qz tunc sunt pfecte consumpte omnes superfluitates que erant derelicte in stomaco:z stomacus ẽt est dispositus ad digestionem cibi:tunc autem cibatio conuenit:ante aũt non. ¶Deinde cũ dicit.

¶Et seda sitim eius cũ aliquo qđ sit sicut syrupus macianorũ sine aqua:z non cum iuleb:nec q̃ syrupo acetoso:qm̃ vomere faciunt.

¶Hic docet subuenire cuidã accidẽti:qđ sepe solet euenire post eũonem vomitus: hoc aũt accñs est sitis : nam in vomitu pp vehemẽtem motũ z inanitionem stomaci cõsueuit accidere vehemens sitis : z ideo sedari debet ante etiã q̃z cibẽt. Docet aũt Aui.sedare sitim istoꝝ cũ syrus

po macianoꝝ. ¶ Juxta qō intellige ꝙ maciana sunt que dam poma: que nō habemus: q̄ quidē sui frigiditate siti3 sedāt: z sui stipticitate stomacū roborāt: quo maxime in/ digemus post vomitū pp debilitatē: que facta ē ex vomi tu: sed loco istius syrupi: quē nō habemus vtimur syru// po de succo citonioꝝ: ꝙ idē est ꝙ miua. ¶ Sed intellige ꝙ hec miua de succo citonioꝝ nō eodē mō o3 administra re in sedādo sitim in oibus corporibus: sed in his quidē corporibus in quibus vomit⁹ ꝓuocat⁹ est ꝓpter aggre gationē colere in stō: z si stomacus calidus est o3 hec mi ua simplr offerri: qm̄ talis alterat infrigidando z confor tat stipticitate sui: sed in his in quib⁹ est vomitus ꝓuoca tus ꝓpter aggregationē flegmatis in stō. z si stomac⁹ est frigidus o3 offerri miua. q̄ fit cū spēbus aromaticis qm̄ hoc stomacū istorū magis cōfortat: nō tm̄ o3 iste syrupus misceri cū aqua: qm̄ aqua mollificat stomacū. Jterum ēt nō cōuenit iuleb: qz mollificat stomacū: z mollificādo ip3 vomitū prouocat. ¶ Silr etiā nō o3 offeri syrupus ace/ tosus: qz talis syrupus est saporis dulcis z acris simul: ta lis aūt sapor est nauseatiuus: sicut apparet p̄ Aui. 2° can. tracta. p̄° capi. tertio. ¶ Et si dicat quō ponit ꝙ in talib⁹ nō o3 sedari sitis cū his que prouocāt vomitū: nā Alia/ bas primo sermone sue practice capi. de regimine corpo rū p eūone docet ꝓuocare vomitum in his qui hnt sitim. ¶ Dōm ꝙ ipse intelligit de siti: que accidit ꝓpter humo/ rē ꝓtētū in stō: q̄ eūato aufert sitis: hic aūt loquit de siti q̄ post vomitum accidit. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Cib⁹ aūt q est eivtilis est pull⁹ in cardabez: z z tres phiale vini post ipsum.

¶ Hic ostēdit in spāli quis cib⁹ sit vtilis, istis. ¶ Juxta qō intelligēdū: ꝙ illud qō dr̄ hic duplr pōt intelligi. vno mō vt loquat de cibo: qui est cōueniēs post vomitum: z isto mō dicemus ꝙ pullus in carbeç ē pullus preparatus cū rebus stipticis: que ꝯfortāt z aromaticitatē hnt: z cū re/ bus stipticis acetosis: vt si preparet cū mēta z alijs aro/ maticis: z cū agresta z alijs silibus: z tūc exponemus il/ lud: qō subdit postea ꝙ debēt sumi tres phiale vini post ipsum: ꝙ per hoc nō intelligat: sicut lr̄a vr̄ sonare: ꝙ talis sumat tres phiales vini post ipsum: phiala. n. hoc idē est ꝙ briella: briella eni3 ponitur ab auctoribus: qui tractāt de pōderibus esse pōdus sex vncia3 z medie: mō ꝑm hoc brielle vident esse q̄ztitatis supflue: sed dicemus ꝙ p istō verbū Aui. vult dare itelligere: ꝙ talis hō o3 aliquo mo do potū multiplicare in cibo: o3 aūt multiplicare potum in cibo pp duo: primo qz facit vt cibus citius digeratur: aut citius ēt ꝯfortet: hoc aūt indigēt isti cū stomacus in eis sit debilis. scō o3 multiplicari potus: qz ipsi indigēt multo potu ꝓpter multā sitim: que fit i eis. Laueri tamē o3 ne intātū multiplicetur vt ꝓpter ipsum cibus inundet z fluctuet: aut ēt ex stomaco descēdat anteq̄3 sit pfecte di/ gestus. Scō mō pōt intelligi vt hic loquat de cibo: q cō uenit ad vomitum ꝓuocādum in q̄busdā corporib⁹: di/ ctum ē enim supra: ꝙ in quibusdaz corporibus ad vomi tū ꝓuocādū opz offerre nutriētia bona: vult ergo osten/ dere hic qō ē illud nutriens bonuz: qō sic offertur: z isto modo dicemus: ꝙ carbeç idē est: ꝙ cardenes modo pul lus in carderieç: sicut appet p̄ çeçe i libro de fercu lis z cō dimētis est pullus factus in pastillo cū oleo amigdalino vl̄ sisamino: mūc aūt talis cibus rōne carnis pulline ē nu/ triēs laudabile: sed rōne olei est nauseatiuus: z etiā rōne paste z ossium pulli ꝓstitutus est ex ptibus: que sunt diffi cilis digestionis z descensionis: vnde tales partes circa superiora stomaci remanent z nauseam faciunt: vinū aūt exhibetur multum vt faciat cibum inundare: z citius vo mitus prouocetur z facilius. ¶ Deinde ꝛc̄.

¶ Et ille gdem q acetosum vomuerit z nō con

suevit: z in pulsu aliquod signū febris habue/ rit: comestionē vsq̄ ad mediū diē tardet: z an/ te ipsam aquā calidā rosaceā bibat: cui āt acci/ derit vt colerā vomat nigram: ipsi⁹ stō spōgia aceto calido infuso supponat.

¶ Hic ponit quēdā canonē in remediationē quorūdā acci dentiū: que ꝯsueuerūt cōsequi in aliquibus: qui exercent actū eūatiōis per vomitū. ¶ Juxta qō intelligēdū: ꝙ ille qui vomit acetosum est ille q vomit flegma aut melāco/ liā: nā in his duobus humoribus acetositas est inuenta accidit aūt ꝙ ad talē cōsequit febris ꝓpter vehementiaz motus: qui fit in ipso ex hoc: qō cōsueuit ad vomituz: ex vehemētia aūt vomitus accidit calefactio z ebullitio in spiritu ad quā cōsequitur febris: que vt plurimum ē effi/ mera cū ꝑm plurimum duret sex horis: iste o3 tardare co mestionē vsq̄3 ad medium diem: qm̄ dies media est occu/ pās spaciuz sex horaꝝ: qm̄ hic accipit dies eqnoctialis: nam cibatio fieri o3 q̄n febris declinat: cū igitur talis fe/ bris declinet in sexta hora: vt dcm̄ est: idcirco talis o3 ci bari post spaciū sex horarū: z ideo ex hoc apparet: ꝙ me dia dies hic intelligitur: non ꝙ talis debeat cibari abso/ lute die media: sed intelligitur ꝙ talis debet tardare co// mestionē vsq̄ ad mediā diem. i. per spaciuz medie diei. s. postq̄3 ipse vomit: z ad vomitū ꝯsecuta est talis caliditas febrilis. Debet aūt iste q sic vomit post vomitū aīi come stionē bibere aquā rosatā: qm̄ aqua rosata sui stipticitate cōfortat: qz stiptica est z sui frigiditate impugnat calidi/ tati febrili: o3 aūt calida esse: qz cū stomacus post vomi/ tū sit rarefactus z debilis: si esset frigida posset eis nocē re: etiā qz ipsa resistet frigiditati: que remāsit in stomaco ex euacuatione humoris acetosi. ¶ Hic tm̄ debes aduer/ tere: ꝙ si post talē vomitū remaneret sitis vehemēs: tunc non calida sed frigida ōberet offerri: qz calidū auget si/ tim: sicut apparet p̄ño regiminis acutoꝝ. ¶ Alter⁹ itel/ ligendū: ꝙ cū acciderit vt vomat colera nigra o3 suppo/ ni stomaco ipsius spōgia infusa aceto calido. Et coleram nigraz intelligo maxime melancoliā adustā. Cā aūt qua re acetū ōbet superpon stomaco istius est: qz acetū sui sti pticitate confortat stomacum: etiam acetum est exicca// tiuuz materie z subtiliatiuū: que est difficilis exiccationis z subtiliationis: etiam acetum impugnat caliditati extra nee: z qz talis est humor z melācolicus: z precipue adu/ stus: ideo ꝛc̄. Debet aūt eē calidū. s. multa caliditate: qm̄ ea q̄ sunt modice caliditatis apposita circa ventrem rare faciēdo exoluūt robur ipsius: ea aūt q̄ sunt multe calidi/ tatis: qz cōdēsant ꝯseruāt robur ipsius. Dz aūt hoc acetū infundi in spōgia vt cōseruet caliditas eius in ipsa: z cuz hoc spōgia ꝓpter sui leuitatem nō aggrauet stomacū fa/ tigatū. Et istud ꝯcordat ei qō dic̄ Aui. tertio can. fen. 13. capitulo de curatiōe male cōplexionis frigide stomaci cū medicina: loquēs de eo: in cuius stō ē abundans humor melancolicus: dicit enim: ꝙ cum vehemens fuerit egritu do confert eis infusio aque in spongia cuz aceto vehemē ter calido. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et meli⁹ qdē est vt sit cib⁹: qui ad vomendū sumitur diuersus: qm̄ cū est vnus qn̄ ꝑ ipsum amplectitur stomacus. z in dimittendo ipsuz fit auar⁹. Post vomitū aūt ipsius superfluuz conferūt aues parue z pulli cū ambulare inci/ piunt: ossa tn̄ suaꝝ extremitatū nō comedat: qz sunt grauia z in stomaco tardant.

¶ Hic ostendit sub quo modo preparationis sunt cibaria meliora ad vomitum prouocandum: z etiam que ciba/

ria sunt meliora: que exhibentur post vomitum. Et patet quod dicit. ¶Deinde cum dicit.

¶Et fac eum ingredi balneum.

¶Ponit regimē istius: q vomit p balneū. ¶Intelligendū aūt: q istud qō dicit fac ipsum ingredi balneū pōt intelligi z ante vomitū: z in vomitu: z post vomitū: añ vomitū quidē: q balneū ꝓparat ad eūationē: inq̄tū rarificat poros: z aperit vias: z dissoluit materiā: in vomitu vero q hūores exagitat vñ facili⁹ educunt. Iterū ét debilitat os stomaci vñ facilius fit nausea. post vomitū vo ē ꝓueniēs vt supfluitates residue derelicte: q nó potuerunt totaliter euacuari mundificent p balneū: sz tūc fieri nó dz imediate cū balneum sit de his q debilitat os stomaci: sz postq̄ stomacus roboratus existit. ¶Deinde cum dicit.

¶In hora aūt vomendi currat z exercitetur et fiat vt laboretur: post vomat.

¶Hic ponit regimen eius per motū. Et intelligendū: q in hora vomēdi dz hó currere z exercitari: z hoc ideo vt cibus in stó agitet z nó amplectat ab ipso: z etiā vt humor q dz euacuari ꝓpter agitationez melius misceatur cū matriēt⁹ vomitiuis z facilius educat. ¶Et si dicat: Aui. superius posuit: q debemus facere quiescere illū: qui dz vomere ab exercitijs. ¶Dicēdū q Aui. ibi intelligit anteqū fiat vomitus: q quies est cā digestiōis: z ét causa natusee propter multiplicationem quam facit hūiditatis circa os stomaci: hic autem intelligit q debet moueri i actu vomitus. ¶Deinde cum dicit.

¶Sitq̄ hoc in media die.

¶Hic ostēdit q̄ est melior hora ad vomitū. Cā aūt q̄re i meridie est melior hora est: qm̄ in meridie est caliditas tepida: nā nō est i bi frigiditas sicut in mane: ꝓpter quā hūores stēt ꝯgelati: z de difficili educant: nec est ibi caliditas estuās z resoluēs: q̄ dz euitari vt nō accidat ex motu vomit⁹ z caliditate aeris estuatio nimia. ¶Deide cū dicit.

¶In hora preterea vomendi: opz vt oculi ligētur superpositis pilis duabus: deinde vēter leui fascia temperate fascietur.

¶Hic docet euitare qñ fit vomitus nocumētū in qbusdā mēbris: z ét vt vomitus facili⁹ fiat. ¶Cā aūt q̄re in hora vomit⁹ debēt oculi ligari ē ne ꝓpter motū in ptib⁹ supiorib⁹ accidat egressio oculoz. Debet aūt vēter fasciari: vt per fasciā adiuuent lacerti vētris ad expellēdū: z nó debet hec ligatura esse nimis fortis: quia hoc impediret expulsionem eorum. ¶Deinde cum dicit.

¶Res quoq̄ q̄ vomit⁹ sunt preparatorie sunt eruca z raphan⁹ z carica z calamētū mōtanuz z recēs: z cepe: z porri: z aq̄ ordei cū fece sua et melle: et pultes fabaz cū dulcedie: et vinū dulce: et nuces cū melle: et q̄ sunt eis silia: et micla q̄ facta ē ex pane azimo et oleo et melōes et cucumeres et earum semina: aut aliqd ex eoz radicibus tritis et in aqua infusis cum dulcedie et hermodactili: et raphanus.

¶Hic enumerat aliq̄s ex medicis vomitiuis: q̄ sunt debiles medicine. ¶Circa qō intelligendū: q medicinarum q̄ vomere faciūt: q̄dā sunt ōbiles: q̄dā mediocres: z quedā fortes: mō hic Aui. cónumerat medicinas debiles z mediocres: q̄ de fortibus loquet infra. Inter istas autē mediocres sunt raphanus hermodactilus: cetere autem sunt debilia vomitiua. ¶Sil⁹ itelligēdū: q iteristas res q̄s enumerat est differētia alia: q̄ q̄dā ex istis faciūt vomitū q̄si solū irritādo stomacū ad vomitū ex hoc q nausea in ipso faciūt: quedā aūt irritādo ipsum z disponendo humorē ad eūationē: quedā aūt irritādo ipsum: z etiam cū hoc hūorē trahēdo exēpluz primi est: verbi gra: sicut micla q̄ fit ex pane azimo cū oleo. Exēplū scōi est calamē tū mōtanū: z cepe: z porrū: z silia. Exēplū tertij ē hermodactilus. ¶Ulteri⁹ itelligēdū q̄ñ dicit Aui. (Res quoq̄ que vomitus sunt preparatorie zc.) Nō intelligas q sunt preparatorie ad vomitum: q̄ preparēt ad illum qui dz fieri postea per aliā medicinā: sed dicūtur preparatorie: q̄ leue vomitū aut mediocre inducūt. ¶Deinde.

¶Qui aūt vinū biberit inebriās ad hoc vt euomat non incipiat vomere donec adhuc paruz bibat: sed bibat multum: suchaha quoq̄ cum bibita fuerit cum melle: post balneuz faciet vomere et soluet ventrem.

¶Hic q̄ dixerat: q vnū ex facientibus vomitū est vinum dulce: ostendit quomō vomit⁹ dz fieri p vinū: z vult i his verbis ostēdere q dz assumi multa quātitas vini dulcis: adeo vt aliq̄ ꝓpter multā quātitatē ipsi⁹ inebriet: z hoc ideo: q̄ si sumitur parū: stomacus fit auarus in retentiō e ipsius: quādo autem sumitur in quātitate multa supernatat stomaco z nauseam inducit: z stomacum lauat z mundat. Et ex his que dicuntur hic apparet: q aliquando licitum est inebriari. s. causa prouocationis vomit⁹: qō superius Aui. neq̄ affirmabat: neq̄ negabat. Questio. v.

Sed dubitaf hic: q̄ Aui. docet hic vomitū ꝓuocare cū vino: vtrū sit melius ꝓuocari cum vino vel cum aqua. Et videtur q fit melius vomitum prouocare cū aqua tepida: q̄ Halie. in. vj. de regimine sanitatis docet prouocare vomitum cum aqua tepida in his qui indigent prouocatiōe vomit⁹ ante cibum post exercitium. ¶Dicendum q in eo in quo oportet vomitum prouocare debemus considerare duo: naturam corporis vomentis z humores qui debent euacuari per vomitum. Naturam quidem corporis vomentis: et hoc q̄ntū ad duo. s. q̄ntū ad ꝯsuetudinē eius: z quātū ad dispositionem stomaci: q̄ntum quidem ad cōsuetudinē eius quia in quibusdam est facile vomitū prouocare cum vino: vt in his qui ex consuetudine vinum abhorrent in quibusdam aūt leuius est prouocari cū aqua. vt in illis qui aquā abhorrent: vnde sunt quidam in quibus cum vino nunq̄z vel difficulter prouocabitur. ¶Debemus etiā cōsiderare dispositionē stomaci: q̄ qñ stomacus confortat: vnde fit potentior ad expellēdū. Silr etiam si stomacus sit colericus z calidus in ipso melius est vomitum prouocare cū aqua. Si aūt sit ꝑrie dispositionis melius est prouocare cū vino. ¶Debemus secūdo cōsiderare naturaz humoris q eūatur: q̄ semp vomitiuū inq̄tum sit possibile dz hre dissimilē qualitatē humori euacuādo: z ꝓpterea si humor q eūatur sit calidus z colericus melius est ꝓuocare cum aqua: q̄ in prouocatione cū vino esset timor ne multiplicaretur caliditas colere z multiplicaretur caliditas in stomaco z relinqueretur mala complexio in stomaco: z in talibus loquitur Halieñ. in sexto de regimine sanitatis: si autē esset econtra melius esset prouocare cū vino: in quibusdam autem cum aqua tepida: vt declaratum est. ¶Suchaha est potus qui fit ex aqua z ordeo: iste autem potus aliquando vomitum facit: z aliquādo ventrem soluit: z hoc est ꝑm diuersas dispositiōes stomaci: q̄ si partem superiorem stomaci inuenit fortem inferiorem vero debilem soluit ventrem per lauationem z absterſionem quam facit. si autem inuenit superiorem partem debilem z inferiorem fortē facvomere. ¶Deinde.

¶Amplius qui vomere voluerit non fortiter masticare debet proprie ipsum.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

¶ Hic ostendit qualiter debet cibum masticare: cā est quia quādo non bene masticatur non ita a stomaco retinetur: ⁊ facilius per vomitum expellitur.

¶ Cū aūt aliqs fortem vult vomitiuū sumere: sicut q̄ fit ex elleboro: ipsum bibere dz nisi fuerit qō ꝓhibeat: ⁊ post duas hꝛas diei: ⁊ post quā stercus ab intestinis exierit. Lectio. ij.

¶ Auicen. In precedentibꝰ oñdit quo regimine dz vti q dz recipe farmacū vomitiuū debile. Hic intēdit ostendere quo regimine dz vti ille qui vult sumere vomitiuum forte qui est elleborus. Et Iz ista pars nó habeat bene ordinē: sed tot hz ptes quot canones ponit: tñ possumus dicere: ꝙ ista pars pōt diuidi in partes tres q̄ primo ostēdit qd agere dz ille qui vult sumere forte vomitiuū: secūdo docet succurrere illi in quo vomitꝰ tardatur: ⁊ quē accña difficilia cōsequunt. tertio ostēdit iuuamenta q̄ hó cōsequit ex forti vomitiuo: interniscēdo etiā quedā alia. 2ª ibi. (Et si cū pēna.) 3ª ibi. (Et egritudines qdē: que sunt digniores). ¶ Circa primā partē intelligēdū: ꝙ Aui. in his vbis insinuat tria. primum est in q̄ suba dz accipi vomitiuū forte. scōm est q̄ dispositione existente in stō ⁊ in intestinis dz accipi. tertiū est: qō est cōueniēs tempus assumptiōis ipsius. Primū insinuat cū dic. (ipm bibere dz). nam in hoc ipse insinuat: ꝙ sumi dz in suba liquida: qm̄ ea que sunt in suba solida edūt. Ró aūt q̄re cō uenientius est vomitiuū tale accipe in ſba liquida non in suba dura vel solida: sicut in subſtātia pillularū: aut cōfectionū vꝫ esse duplex: vna est q̄ si sumeret in subſtātia solida induceret minimū nocumētum in ore stomaci: cū talia vomitiua sint vehemētis virtutis. Scōa ró est: q̄ operatio talis vomitiui est hūores attrahere a venis: ⁊ cuz plures vene cōtinuent cū stó a pte iferiori q̄z a pte supiori dz vt farmacū vomitiuū offerat: in mó sube sub q̄ virtus eiꝰ versus inferiora penetret: ⁊ tñ suba ipsius circa superiora maneat: hoc aūt melius fit in suba liqda q̄z in suba solida: cū vehemētius penetret aliqd ſm virtutē in suba liquida/q̄z in suba solida: ꝓpterea ꝓuenientius est tale vomitiuū sumere in suba liquida: sicut est subſtātia apoçimatis. ¶ Scōo Aui. insinuat qua dispositione existente i stomaco dz sumi in hoc quod dicit (ieiunus). ¶ Causa autē q̄re vomitiuū forte dz sumi stomaco existēte ieiuno ē multiplex: vna est q̄ ista fortia vomitiua non dant: nisi quando querimus euacuare humorē: qui est difficilis eradicationis a stomaco: vel ab alijs mēbris: nūc aūt ad eūonez talis humoris: qui est difficile eradicabilis est necessarius fortis ⁊ vehemēs motus stomaci: hunc autem motum faciūt ista data in ieiunio: q̄ difficilius mouetur stomacus ad vomitū q̄z qñ est repletus: ⁊ q̄ difficilius mouetur ad hoc vt moueat opz ꝙ vehemēs motꝰ fiat in ipso: q̄ ergo fortis motus requiritur in stó ad eradicāduz humorē: quē ista farmaca attrahūt: idcirco debēt dari in ieiunio. Et signū ꝓbatiōis eiꝰ qō dictū ē: est hoc: q̄ videmus ꝙ leuia vomitiua data in ieiunio nó faciūt vomere: sed data super cibū faciūt vomere: hoc aūt nó est ob aliud sicut dictū fuit prius: nisi q̄ nō inducūt fortē motum i stomaco. Et q̄ stomacus adiuuat ad impulsionē ⁊ motū in cibo: hinc est ꝙ data sup cibū faciūt vomere: nó aūt data in ieiunio. ¶ Scōa cā est: q̄ si talia vomitiua fortia darentur super cibū: tunc aut statim egrederent anteq̄z attractione fecissent sufficientē: aut si non egrediant statim: sed morētur in stó vt attrahāt sequent duo nocumēta: vnū ē q̄ ex ꝑmixtione ipsius cū cibo impediet ipsius opatio: q̄ est attractio: scōm est: q̄ cibꝰ ex ꝑmixtiōe cū ipso corrumpet in stō. ¶ Tertia cā est: q̄ tale vomitiuum anteq̄z operet indiget reduci ad actum: reductio autem ipsius ad actum fit per alterationē ipsius in stō: nūc aūt hec alteratio melius fit in stō existēte ieiuno: impedit aūt cibo existente in stō ꝓpter alterationē: quā facit stomacus in cibum: ꝓpter quod melius est vniuersaliter talia vomitiua fortia offerre existēte i ieiuno q̄z sup cibum. ¶ Subdit autez Aui. (nisi fuerit aliqd qō prohibeat). Illō aūt qō potest hoc prohibere: pōt esse aut supflua debilitas stomaci: aut supfluitas famis: nā hec duo qñ assumit vomitiuū in ieiunio prohibēt opationē ipsius: sicut etiā ꝯtingit in farmaco solutiuo: sicut dictū fuit supra in capi. de regulis cōmunibus vomitui ⁊ solutioni ventris: vnde in tali casu melius est aliquid cibi offerre. ¶ Similiter etiam Auicen. ostendit qua dispositione existente in intestinis debet sumi tale farmacum vomitiuum: quoniā dz sumi non existente existente stercore in intestinis. ¶ Et cā huius est duplex vna est: q̄ cū in tali vomitu sit magnus ⁊ fortis motꝰ stomaci ad supiora: timor eēt si supfluitas faculēta esset i intestinis: ne aliqd illius supfluitatis ꝓpter motum ad stomacum ascenderet. ¶ Secūda ró est: q̄ stercore existēte in intestinis impedit opatio istius farmaci: qm̄ sterc⁹ ibi existēs opilationē faciet in orificijs venarū meseraycarū ⁊ cū p tales venas istud farmacū attrahat: impediet tūc attractio ipsius: ⁊ sic fiet euacuatio agitatiua et laboriosa. ¶ Tertio Aui. insinuat in quo tempore debet assumi hoc farmacum vomitiuum cum dixit (⁊ post duas horas diei). dz aūt assumi tale vomitiuum post duas horas diei pp duo: q̄ in tali hora humores non sunt congelati: sicut in mane: etiā in ipsa est caliditas modica: vnde non timemus de estuatione vt superueniat corpori ex calidita te: que ex aere prouenit: ⁊ ex medicina: nec est simile de medicina forti ⁊ debili: qm̄ superius dixit de debili: ꝙ dz sumi in meridie: sed de forti dicit hic: ꝙ debet sumi post duas horas. In medicina enim debili nō timemꝰ de estuatione: sicut in forti etiam medicina debilis non ita eradicat sicut fortis: et ideo debet sumi in hora maioris caloris: cum tunc humores sint facilius mobiles. ¶ Secunda causa quare debet sumi post duas horas diei est: vt operatio vomitus proueniat in media die: sicut dixit supra (sitq̄z hoc in media die). nam inter illam horam: que in media die ⁊ duas primas horas diei sunt quattuor hore: tale autem tempus est sufficiens in euacuatione talis farmaci post assumptionem ipsius.

Vomitiuū forte nieli⁹ ē offerre ieiuno stó q̄z super cibū ꝓpter tres causas.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Et si cū pēna vomuerit bene erit: ⁊ si nō moueatur parūper: ⁊ si nō: in balneū mittat. Pēna quoq̄z: qua fit vomitus inungēda est ex aliquo quod fit sicut oleum sisaminum.

¶ Hic Auicen. docet remediari farmaco vomitiuo quando tardatur opatio ipsius: ⁊ duo facit: q̄ prio docet subuenire tarditati vomitus: qui est absq̄z accidentium difficultate. scōo docet subuenire tarditati vomitus: qui est cum accidentiuz difficultate. secūda ibi: (ꝙ si incisio ⁊c.) ¶ Circa primam partem intelligendum: ꝙ causa quare si non vomit cum pēna debet moueri parumper est: quia motus agitat corpus ⁊ humores ⁊ perturbat: ⁊ ideo vigorat operationem medicine siue sit vomitiua: siue solutiua. Et hoc est quod dicit Ypocras in quarta particula afforismorum. Cum biberit quis elleborum ⁊c. ¶ Causa aūt quare adhuc si non mouet dz mitti in balneum est ꝓpp duo. primo quia balneum disponit humores ad hoc vt facilius moueant: qm̄ eos exagitat ⁊ cōmouet: aperit etiam vias ⁊ cānales: per quos dz fieri ipsorū attractio. scōm est: q̄ balneum debilitat os stomaci: vt apparuit supra in capitulo de balneis. Debilitatio autem horis stomaci cā est prouocationis ad vomitum. ¶ Ulterius cā quare pēna cum qua adiuuatur vomitus dz inungi cum

oleo est:qr oleū vniuersaliter cū habeat hūectare ⁊ mollificare nauseā iuducit in stō:⁊ ideo vomitū prouocat:ſz istud oleum oz esse maxime oleum silaminum:quoniam istud oleū vehemēter mollificat ⁊ humectat:vñ vehemēter nauseatiuū existit: qñ aūt ipsum nō habem⁹ vtimur loco ei⁹ oleo de semine lini:aut oleo oliua ꝑ facto ex oliuis valde maturis ⁊ non acerbis: quia tale est habens stipticitatem. ¶Deinde.

¶Q̄ si incēſio acciderit ⁊ angustia stomaci detur in potu aqua calida ei aut oleum: quoniā aut vomitum faciet aut ventrem soluet. Ex eo preterea quod ad hoc iuuat est stomaci ⁊ extremoꝝ calefactio:quoniā hoc nauseam facit.

¶Hic Aui.docet subuenire tarditati vomit⁹:q ē cū accidē tiū difficultate:⁊ ꝓmo facit hoc:ſcō docet subuenire illi cui vomitus accelerat citius q̄z ōbeat ibi:(cūq; medicia vomere faciēs). ¶Circa primā partē intelligendū:q ꝑ incisionē intelligit mordicationē:ad remouēdū aūt mordicationē ⁊ angustiā precipit voti oleo:aut aqua calida. Sed intelligēdū:q aqua calida frāgit virtutē medicine: ⁊ ipsam lauat per inferius:⁊ ideo qñ intēdimus remouere angustiā stomaci ⁊ vētrē soluere:debemus vti:tūc magis oleo:qm̄ oleū licet inq̄ztū lubricatiuū sit soluat vētrē: qr tñ multū nauseatiuū est magis prouocat vomitū.siccatiā oleum:qr vnctuosum est:et vnctuosa sunt repressiua mordicatiui sedat mordicationem. Questio.vj.

Sed dubitatur de eo qō dicit postea:qr pōt q̄ calefactio stomaci ⁊ extremoꝝ prouocāt nauseā:nā Aui.supra in regulis solonis vētris docuit calefacere pedes ⁊ stomacū in illis:in quibus medicina soluriua fit vomitiua: vñ dicebat(frigidi preterea stomacus ⁊ pedes calefaciēdi sunt). ¶Ad hoc possemus dicere:q calefactio stomaci iuuat ad remouēdū accidētia predicta:q̄ vomitū prohibēt:ad cuius quocationē illa accidētia remouent. Et de hō intelligit cū dic:(qm̄ nauseā facit).facit aūt nauseaz:qr cōmouet hūores circa os stōi:⁊ ꝓpterea Aui.intelligit hō de caliditate tepida ⁊ debili:supra aūt qñ docebat calefacere stomacū ad ꝓhibitionē vomit⁹ intelligebat de caliditate forti:ſz calefactio extremoꝝ iuuat ad remouēdū accīa ꝑdicta: nō qr iuuet ad vomitū ꝓuocādū:sed inq̄ztū iuuat ad solutionē vētris:⁊ oz intātū in eis induci calefactio vt non fiat diuersio omnino ad exteriora:qr tunc esset cā restrictiōis ⁊ fluxus vētris:⁊ vomitus:sed intātū oz fieri vt diuertatur motus materie ad os stomaci:⁊ diuertantur humores ⁊ medicina ad inferiora: ⁊ totum hoc fit quando intendimus vt medicina vomitiua deponatur inferius per secessum:⁊ remoueantur accidentia illa. ¶Uel pōt alio modo dici:q qñq; contingit q aliqua medicina vomitiua mouet:non aūt eūat:⁊ illud non conuenit ex parte medicine:sed ex parte debilitatis stomaci:modo in hoc casu debemus succurere in confortando stomacum calefaciendo ipsum:⁊ etiam extrema corporis:⁊ tunc prouocatur per hoc nausea ⁊ vomitus:aliquando vero contingit q medicina aliqua solutiua fit vomitiua non ex debilitate stomaci i sui virtute expulsiua:sed propter aliud:⁊ tūc conueniens est calefacere extrema:⁊ etiā ipsum quando hoc non contingit ex debilitate virtutis expulsiue ipsius sed virtutis non potentis farmacū regulare. ¶Deinde.

¶Cūq; medicinā vomere faciēs ꝑperauerit: ⁊ suā inceperit operationē vomitus quiescere debet:⁊ odores bonos olfacere:⁊ eius extremacōprimēdo sunt fricanda:⁊ parum aceti ēgi in potu tribuendum:⁊ comedat maciana ⁊ cidonia cum pauco masticis. Et scito q mot⁹ facit magis vomere:⁊ quies minus. Et estas est tempus in quo magis est dignius vt in ipō fit vomitus:q si alicui necessarius fuerit ⁊ nō fuerit figure ipsius conueniens estas:erit dignior hora: vt in ea concedatur.

¶In hac ista docet remediari medicie vomitiue qñ properat in sui eūone:⁊ ꝓmo facit hō.ſcō ostēdit q fit tps maxime aptū ad vomitū.tertio ostēdit q̄ sunt loca:q̄ maxie accipiūt iuuamētū ex vomitu.2ª ibi.(⁊ estas est tps)3ª ibi. (⁊ finiū vomitus). ¶Circa primū intelligendū:q medicina vomere faciēs qñ ꝓperat in sui operationē:tūc medicus oz succurrere cū his q̄ ponit in lra:que stipticitate ipsorū ꝓhibēt euomi medicinā:⁊ oz ēt ꝓhibere motū et qetē inūgere ꝓp id qō pōit in lra. Cā aūt q̄re oz ēt sic succurrere ē.qr qñ ꝓperat vomit⁹ medicia nō sufficiēti tpe morat:vñ nō opabit opatiōe sufficiēti. Qō aūt dr i parte ſcōa ē notū ex his:q̄ dicta sunt pri⁹. ¶Deinde cū dicit.

¶Et finis vomitus longinquior oz modū purgationis prime est stomaci solius ⁊ non intestinorū:⁊ ad modū quidē purgationis secunde capitis ⁊ totius corporis. Ipsius vero attractio ⁊ eradicatio est ab inferioribus.

¶Pōt diuidi in duas ptes:qr prio facit qō dictū est.2° docet cognoscere vomitū ꝓferētē a non conferēte.2ª ibi(⁊ tu qdē cognosces ⁊c.(¶Circa ꝑmā ptē itelligē:q ꝑ purgationē p'm ipe itelligit hō purgationē imediatā:q̄ fit a loco a q̄ vomit⁹ imediate eūat:⁊ qr vomit⁹ imediate solū eūat ⁊ a stō:nō āt ab itestinis ⁊ alijs mēbris:qr opz q p⁹ hūor ab alijs membris ad stomacum attrahatur:idcirco dixit Aui.q longinqor terminus purgatiōis vomit⁹ ſcōz modū purgationis ꝑme est solius stomaci:purgationē aūtē ſcōam ipse appellat purgationē mediatā:⁊ qr purgatiōe tali vomitus euacuat a corpore toto ⁊ ab omnibus membris idcirco dicit:q purgatione secunda euacuat a capite ⁊ a corpore toto. Questio.vij.

Subdit aūt Aui.q ipsi⁹ attractio ⁊ eradicatio ē ab inferiorib⁹. ¶Sed tu dices istud videtur ꝓdicere ei qō dixit supra:quia dixit q vomitus attrahit ab iferioribus: ⁊ eradicat a superioribus. ¶Dicendum est:vt supra etiam dictum fuit:q eradicatio accipitur hic large ꝑ eūone omni:superius vero accipiebatur stricte: vnde in his verbis vult ostendere quomodo vomit⁹ ꝑm diuersum modum euacuat:nam per hoc vult ostēdere q cū eūo fit duplex:quedam est que fit cum attractione.et ⁊ ista fit a parte longinqua:quedam est que fit sine attractione:⁊ ista fit a parte propinqua:q vomitus a partib⁹ inferioribus euacuat cū attractione:sed a partibus superioribus:puta ab ore stomaci euacuat sine alia attractione: ⁊ ideo expone. Ipsius vero attractio ⁊ eradicatio ⁊c.id ē ipsius eradicatio id est euacuatio:que fit per attractionē est ab inferioribus ⁊c. ⁊ isto modo cessat contradictio. ¶Uel dicendū aliter q pars superior ⁊ inferior possunt dupliciter distingui:vno modo in stomaco:alio modo in corpore toto. Primo modo vomitus attrahit ab inferioribus:⁊ eradicat a superioribus:secundo modo vomit⁹ attrahit ⁊ eradicat ab inferioribus:⁊ isto modo intelligit Auiceñ.hic:sed primo modo intellexit supra.

¶Deinde cum dicit.

¶Et tu quidem cognosces vomitum conferentem ab eo qui non fecit iuuamentum:ex eo qō ipsum sequitur alleuiationis et desiderij boni:⁊ anhelitus ⁊ pulsus bonitas: et fumi

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

liter ex dispositionibus aliarum virtutum: eiꝰ aũt inceptio est nausea. Et deterius quidez malũ qđ efficit est mordicatio fortis in stō: z adustio si medicina fuerit fortis: sicut elleborus: z qđ ex eo fit: qm̃ incipit a saliua que fluit: deinde sequitur ipsam vomitus multi flegmatis multotiens: post quem sequitur vomitus rei liquide tenacis: mordicatio quoqꝫ z dolor erũt mã siui: ita qꝫ alia accidentia non mutentur nisi in nauseam z angustiam. Et qñqꝫ soluit etiaz vẽter: postea in hora quarta incipit quiescere z ad requiem declinat.

¶ Diuidit in tres: qr ꝑmo facit qđ dictũ ẽ. scđo ostendit: que sunt illa accñtia que inchoãt cũ vomitu z sequunt vomitũ. tertio docet subuenire illi q sumpsit farmacũ vomitiuum z non vomit: z sequunt ipsum accidentia difficilia. scđa ibi. (Eius aũt inceptio est nausea). tertia ibi. (Malũ aũt est vt vomit ꝰ zc.) ¶ Circa primũ intelligenduz qꝫ accña illa. s. alleviatio z bonitas desiderij zc. non semp sequunt in hora vomẽdi. immo aliqñ ꝓsequunt ꝰria: sz cõ sequuntur post vomitũ factũ z quietẽ ipsius: z hoc qdez ꝗztũ est de se verũ esse intellige: nã ex aliquo accñte pot impediri: sicut etiã dictũ fuit supra de medicina solutiua vẽtris. ¶ Circa scđam partẽ intelligendũ: qꝫ Aui. in suis verbis insinuat plura. primũ est quot z q mot ꝰ ꝓcurrunt in vomitu: z hoc insinuat cũ dicit (z eius quidẽ inceptio est nausea). ¶ Juxta qđ intelligenduz: qꝫ motus stomaci ad supius sunt tres: qui differũt ꝑm magis z minus: quorũ vnus alterũ antecedit. s. nausea z subuersio aie z vomitus: z nausea quidẽ z subuersio aie differũt a vomitu: qm̃ in nausea z subuersiõe aie nõ associat mouẽti mot ꝰ expulsionis ad extra. in vomitu aũt associat motus expulsionis ad extra. Nausea aũt differt a subuersione anime: qr subuersio aie est maior mot ꝰ ꝗz nausea: z ꝓpterea primo incipit nausea: deinde subsequit subuersio aie: vltimo aũt fit vomit ꝰ. ¶ Scđo Aui. insinuat que sunt accña: qcõiter ꝓsequũtur medicinã vomitiuã: que exhibet: que ẽ fortis: sicut elleborus: nã ista accidẽtia sunt mordicatio z adustio: que ambo fiũt ꝓp acuitatẽ farmaci: z hoc quidẽ insinuat cũ dicit. (Et deterius quidẽ malũ). Et intellige cũ dicit: qꝫ accña sunt deterius malũ loquẽdo. s. de accidentibus que eueniũt qñ ꝓcedit vomitus ꝑm qꝫ opz quãdo tñ medicine opatio non ꝓcedit ꝑm qꝫ opz ista nõ sunt deterius malũ: immo sunt accña alia deteriora: que commemorat infra. ¶ Tertio Aui. insinuat ordinẽ: qui fit in eũone eius qꝫ eũatur cũ medicina vomitiua fortis: z hoc qdem insinuat cũ dicit. (Et qꝫ ex eo fit zc.) Insinuat em̃ qꝫ primo in tali eũone est fluxus saliue subtilis: z deinde est vomitus flegmatis multi: z deinde vomit ꝰ rei tenacis viscose: z cã huius est: qr semp prius mouet z expellit qꝫ facilius educi pot. vltimo aũt qꝫ difficilius: z ideo vltio res que de difficili eradicabilis: est rõne cuius dãtur hec fortia vomitiua. s. res liqda tenax: hic aũt est humor grossus z viscosus multũ adherẽs. ¶ Quarto ipse insinuat quãdo accidẽtia cõia: de qb ꝰ facta ẽ mẽtio remouent: in q̃ accidẽtia ꝓmutant qñ remouent: z ꝫ insinuat cũ dicit. (mordicatio quoqꝫ z dolor). Et vult dicere: qꝫ mordicatio et dolor ꝓmanẽt z nõ ꝓmutant in accidẽs aliud: nisi vel in nauseã vel angustiã: hoc est in subuersionẽ aie qr si ista accidẽtia remouent: opz qꝫ hoc sit per eũationẽ eiꝰ: qđ ista accña facit: eũonẽ aũt istius rei ꝑ vomitũ ꝓcedit nausea z angustia: z iõ qñ debẽt ꝓmutari: tũc ꝑ ꝓmutant in nauseaz z angustiã postqz seqt vomit ꝰ eiꝰ qꝫ faciebat ꝫ accña: aliqñ aũt remouent ꝫ accña ꝑ hoc qꝫ ꝓmutant ad solonem vẽtris: qr aliqñ ꝓtingit qꝫ accidit solo vẽtris a medicina vomitiua: z hoc ẽ qñ medicina fit solutiua: sicut ẽt aliqñ solutiua fit vomitiua: vt dcm̃ est supra: z tũc remouentur accña illa: que inducebat. ¶ Quinto z vltio ipse insinuat terminũ opationis medicie vomitiue fortis z qetationez ipsius: z hoc insinuat cũ dic̃. (postea in hora ꝗrta zc.) Intellige aũt qꝫ hoc quod dicit est verum vt in pluribus: et precipue quando non superfluit operatio ipsius non tamen opz qꝫ semper isto termino limitet. ¶ Deinde zc.

¶ Malum aũt est vt vomitus non pueniat et magnificet angustia: z accidat tẽsio z egressio oculorũ ad exteriora: z fortis rubedo i eis vtriqz z sudor multus z intersectio vocis. Si ergo alicui acciderit nisi ei subueniatur pueniet ad mortem inde. Illud autem quo ei succurritur enema z dosis mellis cũ aqua calida: z ĩ potu ei dare olea: ĩ quibus tyriace virt ꝰ existit. sicut oleũ de lilio. Et laboret donec vomat. qr si vomuerit non suffocabitur: z adhibe etiã enema quod sit apud te preparatum.

¶ Hic docet succurrere medicie vomitiue qñ nõ opat z superueniũt accña mala. ¶ Juxta qđ ẽ intelligẽdũ: qꝫ sic accidit de farmaco vomitiuo: sic̃ accidit de farmaco solutiuo qñ nõ eũat pueniunt accidẽtia mala: sicut syncopis: et tremor cordis: z angustia: z filia: z fir ẽt multotiẽs amplius ex farmaco vomitiuo cũ fit violẽtioris vtutis pueniũt accña mala. Accña tñ q̃ pueniũt ex farmaco vomitiuo maxie ꝓsequunt nocumẽta: q̃ fiũt i mẽbris supioribꝰ: sic̃ sũt mẽbra spũalia z mẽrba aiata: ꝓpterea qr mot ꝰ eiꝰ est versus superiora: z ꝓpterea ex ipso puenit z egressio oculoꝝ ad exteriora z rubedo z intersectio vocis ꝓpter motũ vehemẽtẽ factũ i supioribꝰ: ex qbꝰ accidẽtibꝰ ꝓtingit: qꝫ nisi ei subueniat cũ fiat raptꝰ medicie vsus loca suffocatiua accidet subita mors. ¶ Docet aũt remediari accidẽtibꝰ istis ꝑ q̃dã: q̃ educũt sbam medicine ex corꝰ q̃rũ q̃dã educũt ipsam ꝑ supius: sicut est vomitũ ꝓuocãdo: qr nauseã faciũt: talia ãt sunt olea i qbꝰ existit virtus tyriace: z vir olea talia sunt in quibus existit virt ꝰ tyriace q̃cũqꝫ ꝓstruunt ex rebꝰ q̃ ꝓfortãt mineras vtutũ z venenis impugnant: vir aũt sunt talia que cunqꝫ sunt aromatica: sicut est oleum de lilio: z oleuz masticinum: z de spica: z similia. ¶ Deinde zc.

¶ Et egritudies qdẽ q̃ sunt digniores eo vt in eis fiat vomit ꝰ sunt cronice: sicut hydropisis z epylẽsia: z melãco. z lepra: z podagra z sciatica.

¶ Hic ostẽdit que sunt egritudines in quibus maxime ꝓ vomitus factus cum medicina fortis. Questio. viij.

Sed circa hoc aliqs dubitabit: ꝑ qr dicit qꝫ vomit ꝰ ꝓfert maxie egritudinibꝰ cronicis: sz ꝫ nõ vr vex: qr illis egritudinibꝰ vr plus cõferre vomit ꝰ q̃ fiũt ex hũore: cui maxie ꝓuenit eũo ꝑ vomitũ: sz tales egritudies sunt acute z nõ cronice: qm̃ acute sunt q̃ maxie fiũt ex colera: nũc aũt tali hũori maxime ꝓuenit eũatio ꝑ vomitũ. sicut apparuit supra i capi. de regulis cõibus solutiõi vẽtris z vomitus. Questio. ix.

Et vomit ꝰ confert epilensie: sed hoc videtur falsum: quia epilensia est passio cerebri nunc autẽ vomitus nocet passionibus cerebri ꝓpter mo

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

tū q fit mãe in ipso ad supiora. Et hoc vr affirmare Aliabas primo sermone sue practice in capitulo de regimine corporum per eũationem. Questio.x.

Iterū ponit postea q cófert lepre:sed hoc vr falsum. Nam ypo.dicit q corpora vtétia malo cibo croluūt in farmácijs:talia aūt ponunt esse corpa léproso rū:sicut appet in cómēto.ḡre ꝛc. ¶ Dōm ad hoc primo: q egritudines digniores vt in eis fiat vomitus talis.s.cū elleboro sunt cronice nó aūt acute:nā in acutis est timor de vomitu facto cū medicina forti:q in tali vomitu fit vehemés motus:ex quo cólequit estuatio ꝛ inflāmatio vehemés:talis aūt est timorosa valde in egritudinib⁹ acutis:ꝛ pp istā cāz ét dcm̄ é sup̄:q i febrib⁹ in qb⁹ é iflāmatio tutius est soluere vētrē q̄z vomitū prouocare. Iterum etiā in acutis passionibus est humor facile mobilis:vnde ad deductioné ipsius nó requirit vehemés mot⁹:pp qō non est necessitas talis vomitus in eis:in passionibus āt cronicis est ꝙueniés:tū q in ipsis nó timemus de estuatione que fit a motu vehemēti:tū ét q fiūt ex hūore difficile eradicabili. Ad eũationē aūt talis hūoris requirit vehemés motus q̄lis fit in vomitu facto cū elleboro. Et propt̄ hoc cófert in egritudinibus illis q̄s ponit:puta in hydropisi:ꝛ intelligo maxime de hydropisi hyposarca in q̄ dispergit mā flegmatica ꝑm totū:ꝛ epilēsie:ꝛ melie:ꝛ lepre:q omnes iste passiões fiūt ex hūore difficile eradicabili:podagre aūt ꝛ sciatice cófert vomit⁹ ꝓpter duo: ꝛ pp cām p̄dictā:ꝛ ét q diuertit hūores a mēbris iūcturarū. ¶ Tūc igit ad oba ad p̄m dōm:q vomitus absolute ꝙsiderat⁹ bene plus cófert colere:ex q̄ causant passiones acute:sed tñ vomit⁹ factus cū tali medicina q̄lis é elleborus nó plus ꝙfert passionibus acutis ꝛ colericis: ſz cópetit magis cronicis ꝛ factis ex flāte ꝛ melia pp cās p̄ dictas. ¶ Ad illud aūt qō dr̄ de epilēsia:q ipsa est passio capitis. Rñdeo q sine dubio vomit⁹ ꝑz q dicit Aliabas In p̄signato capīo plus ꝙfert in passionib⁹ mēbrorū inferiorꝝ:ꝛ in passionib⁹ factis in extremitatibus corpis. In passionib⁹ aūt capitis ꝛ colli ꝛ pectoris ꝛ costarū nó sic:ꝛ p̄cipue in ipsaꝝ principio ꝑm q dicit:tñ q passio cerebri multotiés ꝓuenit ex cópassione ad stomacū ꝛ vomitus cóferri in eũatiõe hūoris ptēti in stō:idcirco ꝑm hoc est ꝓferés aliq̄ in passionib⁹ capitis. Et istud ꝙcordat ei qō dicit infra:q vomitus nocet antiqs doloꝛib⁹ capitis nisi in eis qui sunt ꝓpter satietatē stomaci:ꝛ facit nocum epilēsie capitis:que nō est cā inferiorū membrorū. ¶ Ad illud aūt qō dr̄ de lepra:rñdeo q lepra est duplex q̄daz ē confirmata.ꝛ in tali non conuenit eũo cum farmaco forti nec solutiuo:nec vomitiuo:alia est que nondum est cófirmata:ꝛ in tali est conueniens eũo fortis:ꝛ ita extrahitur exictis Auic.in quarto cañ.capitu.de curatiõe lepre.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Vomitus pterea cū suis iuuamētis plerūqꝫ affert egritu.sicut qñ ꝫ generat surditatē.

¶ Hic ostēdit q cū iuuamēto vomitus aliq̄ fit nocumētū:cā aūt illius qō dicit est:q vomitus trahit humores ad supiora ꝛ vsus ptes capitis:q attracti ad superius aliquando detinentur in auribus ꝛ surditatem faciunt.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Amplius minutio non est cum eo continuāda:sed tardāda tribus diebus:ꝛ p̄cipue si in ore stomaci fuerit humor.

¶ Hic q aliq̄ vomitus ꝛ minutio cópetūt simul dat canonē de eis oñdēdo qūo simul ꝺbeāt fieri. ¶ Cā āt q̄re flobothomia non ꝺz cótinuari cū vomitu est duplex: vna ē q vtrūqꝫ virtutē debilitat:ꝛ ideo ex coniunctione ipsaꝝ simul posset accidere supflua debilitatio in virtute. Scḋa cā est q vomitus debilitat os stomaci. Silr ét ꝛ flōmia debilitat ipsum vt postea appebit. si ergo simul cōiūgerē tur posset accidere superflua debilitatio ipsius:precipue aūt fieri nō ꝺz:si in ore stomaci fuerit humor donec.s.ille humor non fit ab ore stomaci ablatus. Et hoc pp duo primum est vt non accidat ex inanitis venis attractio illius hūoris in venas.scōm est:q ex flōmia accidit commotio hūiditatis circa stomacū:vñ qñ circa os stomaci adesset ex commotione humoris facta circa os stomaci accidit vehemēs nocumētū in ipso:ex quo multotiēs accidit sincopis. ¶ Et ex his q̄ dicta sunt hic:ꝛ dicta sunt supra possunt colligi duo:ex quibus accipit argumētum ad duplicē qōnē. Nā ex illo qō dr̄ hic vr posse accipi argumētū:q qñ est necessitas vomit⁹ ꝛ flōmie q flōmia ꝺz postponi. Ex illo vero qō dictū fuit supra:q dixit q vomitus fieri non ꝺz nisi prius euacuet fex ab intestinis vr posse accipi argumētū q qñ est necessitas solutōis vētri ꝛ vomitus prius ꝺz premitti solutio ventris: vtrum aūt hoc semper fit verū queretur alibi. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Vomit⁹ quoqꝫ multotiens fit difficilis propter humoris subtilitatē. Ipse igitur est ingrossandus potu ꝛ sanic ꝛ granis granati.

¶ Hic q multotiens humor est ineptus ad vomitum propter sui subtilitatem docet eum preparare:ꝛ ꝑz qō dicit.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Et scito q erit male rei per inferiora post vomitū é signū q illud qō faciebat fastidiū descēdit inferius:ꝛ vomit⁹ post ascellationem est signum quod est ex accidentibus ascellandi.

¶ Hoc cópat solutionem ventris ad vomituz ꝛ econuerso ꝛ vult dicere:q multotiens cum est necessarius vomitus propter aliquem humorem malum facientem fastidium superuenit solutio ventris:ꝛ eũatur res illa: vñ excusamur a vomitu:ꝛ multotiens est necessaria solutio vētris ꝛ superuenit vomitus:vñ eũat̄ per superius illud quod debebat eũari per inferius:propter quod excusamur a solutione ventris. Et hoc est quod vult dicere Aui.cum dicit.(Et vomitus post ascellationem).i.factus postq̄z vi debatur esse necessaria ascellatio.est signum quod est ex accñtibus ascellādi.i.est signum q illud qō debebat euacuari per inferius eũatur per superius. Et in his verbis non vult aliud dicere Aui.nisi multotiens vomitus excusset ascellationem ventris ꝛ econuerso sicut superius dixit quod multotiens solutio ventris excusat a flobothomia ꝛ econuerso. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Hora preterea vomendi in estate melior causa doloris in meridie est.

¶ Hic ostendit que hora vomendi est melior in quodā casu. Et inuenitur hic duplex littera:vna est:que est cā caloris:ꝛ tunc expone sic. Hora preterea vomēdi cā caloris idest qñ vis adiuuari calore aeris pp aliquā cām est in meridie:q in meridie in estate est calor intensus. ¶ Alia lr̄a inuenitur:q̄ dicit cā doloris:ꝛ ista inuenitur cōiter:ꝛ tunc dicemus q hoc erit verum per istum modū:q qñ volumus eũare in estate cā doloris cū dolor sit multū attrahens ꝺz fieri in ea hora vomitus:in q̄ hora humores melius possunt diuerti a loco doloris:hoc aūt est in meridie:q tūc hūores rōne caliditatis aeris sunt magis mobiles:ꝛ p ꝙs magis educibiles.q̄re ꝛc̄. ¶ Deinde.

¶ Et vomitus corpori confert:sed visui nocumentum facit.

¶ Hic ostēdit q cū iuuamēto vomitus quoddā aliud nocumētū spāle facit. Nocet aūt visui vomit⁹:q in ipso fit mot⁹ hūoꝝ ad supiora:ꝛ ét fit in ipso vehemēs mot⁹ in oculis:vnde superius docebat eos fasciare in vomitus

ne accideret egressio eoꝝ ad extra. Et intellige ꝙ nocet visui nisi in ipso fieret nocumētū ex cōpassione ad stomacū ꝓpter fumos eleuatos a stō:ad oculos:qm̄ in tali casu vomitus confert:vñ ꝑm hoc ponet infra:ꝙ aliqñ vomitus clarificat visum. ¶Deinde cum dicit.

¶Amplius faciēdū nō est vt prægnās vomat qm̄ superfluitates corpis ipsius in ea nō egrediantur ⁊ vomitus ⁊ labor eam ad estuationē perducent: faciendū est igitur vt quiescat. Alij vero quibus accidit vomitus sunt iuuandi.

¶Hic ostendit in qbus corporib⁹ maxime dꝫ caueri vomitus:qm̄ in ꝓgnātibus:⁊ hoc qō dicit maxime intellige veꝝ esse de vomitu forti:qm̄ leuē vomitū bñ possem⁹ facere aliqñ ad mūdificationē stomaci eaꝝ:fortis aūt fieri nō dꝫ:⁊ ꝓp magnū motū quē facit:vñ in ipso est timor de abortu fetus:⁊ etiā qa nō educit superfluitates in eis ꝓp opilatiōes:q̄ sunt in mēbris inferioribus eius. (Faciēdū est igit vt quiescat).sup.si eis accidat vomitus fortis.

¶De eo qō agere dꝫ ille qui vomit. Ca.xij.

Quamille qui vomuerit a suo vomitu euaserit os suum ⁊ faciem post vomitum abluere debet ex aceto aqua temperato vt grauitas que quandoqꝫ capiti accidit remoueat:⁊ parum masticis cum aqua macianorum bibat:⁊ caueat sibi a comestione ⁊ potu aque:⁊ diu quiescat:⁊ ipsius inuūgantur hypocundria:⁊ ingrediatur balneuꝫ et abluat se velociter et egrediatur: et si necessarium ei fuerit do ad comedendum sit res boni saporis ⁊ bone substantie et velocis digestionis.

Supra dedit canones obseruādos i euacuatione ꝑ vomitū. In ꝑte ista dat canones quorūdā adiacentiū huic eūoni:⁊ in hoc primo capi.oñdit qd dꝫ agere ille q vomit post opationē medicine vomitiue:nam talis abluere dꝫ sibi faciem ex aceto tēperato cū aqua rosacea:vt dicit Aliabas. Et hoc ideo qꝛ membra capitis cōfortat:⁊ mām repercutit:q̄ ad ipsa fluit ex cōmotiōe q̄ accidit ex vomitu versus mēbra supiora. Et dꝫ bibere parum masticis cum aqua macianorumvt stomacus cōfortetur ⁊ repellatur humor ab ipso si qs remaneret in ore stomaci. Et caueat sibi a comestione sup.statim post vomitū:cuius cā plana est ex dictis ꝑus: Et potu aque. qa aq̄ stomacū debilitat. Et ipsius inungātur hypocūdria: vt laxitudo:q̄ eis accidit in motu vomitus ꝓp motuꝫ lacertoꝝ:q sunt ibi:remoueat ab eis. Et ingrediat balneū. ⁊ ℔ ideo vt relique māe:q̄ i mēbris remanēt q̄ ꝑfecte euacuari nō potuerūt:⁊ laxitudo ét accidēs ei in vomitu remoueant ꝑ balneū. Et abluat se velociter ⁊ egrediat.!Et ℔ ideo qa balneū est ex debilitantibus os stōi:dꝫ ḡ parū morari:ne accidat ipsius debilitatio ⁊ nauseatio.

¶De iuuamētis q̄ affert vomit⁹. Ca.xiij.

Ypocrates precepit vomitum fieri i vnoquoqꝫ mense duobus diebus cōtinuis: vt in secundo emendetur id quod i primo die fuit difficile:⁊ vt expellatur id qō aduenit stomaco. Ypo.nāq̄ securitatem facit:ꝙ cum eo conseruatur sanitas hoc autem plus est malum.

In hoc caꝑ.determinat de iuuamētis q̄ affert vomit⁹:⁊ duo facit:qꝛ ꝑ notificat vomitū ꝙ qs dꝫ vti ad regimē sanitatis.scō oñdit que iuuamenta vomitus affert.secunda ibi.(Et vomitus quidem qui est huiusmodi.) Questio.j.

Circa primā partē ad intelligēdū ea q̄ dicit Auic.cadit dubitatio triplex.ꝑma ē quia.A.ponit auctoritate Ypocratis:ꝙ vsus vomitus facit securitatez in cōseruatione sanitatis:vtrū vomitus ingrediatur ꝺseruationē corporis optimā cōpositionē habētis. Et arguit ꝙ nō:qa sicut apparebit infra vomitus ꝺfert in ꝺseruatiōe sanitatis:qa ꝑ ipsum fit mūdificatio eius:qō in stō multiplicat:mō in stō istius nō multiplicat flegma:neqꝫ superfluitas aliq̄:qꝛ optima nā tm̄ appetit q̄ztuꝫ digerere pōt sicut dꝫ in tegni:q̄re nō multiplicat huiusmodi supfluitates cū sit sibi mēsurās cibū ⁊ potū ⁊ reliq̄s res nō naturales:ergo vomitus nō ꝺuenit in regimine cōseruatiōis ipsius. ¶Qppositū dicit Aui.auctoritate Ypocratis: q posuit absolute vsum vomitus securitatē facere in ꝺseruatione sanitatis. ¶Dōm ꝙ corpus optime cōpositiōis ꝑt duplr se hr̄e:qa vno mō ꝑt viuere sibijpsi:sicut ē illud qō intendit solū ad ꝺseruationē corpis sui:⁊ hoc est illud qō viuit vita libera nō occupata occupatiōe ciuili:⁊ istō corpus in ꝺseruatiōe siue sanitatis nō indiget vomitu. Et hoc ideo qa corpus tēpatum qō vtiť bono regimine nō aggregat in se supfluitatē cuius aggregatio faciat necessitatē vomitus:nā sicut dictum est:optima nā tm̄ appetit quātū digerere ꝑt.si ergo iste homo vtať semp regimine sibi ꝓprio semp in eo fit bona digestio:sed in bona digestione nō remanet vestigiū supfluitatis:cuius multiplicatio necessaria sit euacuari ꝑ vomitum:eo ꝙ conuenienter talis supfluitas remouetur per exercitium ⁊ fricationes ⁊ balnea:vt habitum fuit supra.q̄re in conseruatiōe ipsi⁹ non est necessarius sibi vomitus. ¶Alio mō istud corp⁹ ꝑt viuere vita ciuili:⁊ ꝙ nō solum intendat circa conseruationē corpis sui:sed ēt circa necessitatē occupationuꝫ: q̄ sunt necessarie in vita:⁊ tale in conseruatione sui indiget vomitu:eo ꝙ impediť suo regimine:qa non ꝑt omnino vti regimine ꝓpo. Ex hoc autem quod multotiēs peccat in regimine ꝓpo impeditur digestio eius:ex quo contingit vt supfluitates aggregētur in stomaco ipsius q̄ indigent euacuari ꝑ vomitum:ꝓpter quod in conseruatione talis corpis est conueniens vomitus. Et qa plura corpora talia vita viuunt:hinc est ꝙ Aui.auctoritate Ypocra.posuit absolute vomitum conuenire in conseruatiōe sanitatis corporum. ¶Tunc igitur ad rationem cum dicitur.illi corpori non competit euacuatio ⁊c.concedatur ⁊ cum dicitur.corpus temperatum est huiusmodi. dico ꝙ verum est si viuat sibijpsi:si vero viuat vita ciuili non. Ad probationem cum dicitur.optima natura tantum appetit ⁊c.Dōm ꝙ hoc verum est q̄ztum est ex se:tamen ꝛ ita fit contingit aliquādo hec corpora regi non ꝑm appetitum naturalē:sed ꝑm voluntarium:vnde comedit plus debito vel minus:vel cibaria non proportionata stomaco:vel contingit ꝙ tale corpus ignorat ℔.s.ꝙ optima natura tantum appetit q̄ztum digerere pōt:vnde non sequitur hanc regulam in suo regimine:vel contingit ꝙ impeditur a rebus extrinsecis.quare corrumpitur in eo digestio ꝑm stomacum:⁊ tūc opꝫ vt vomitu vtatur ⁊ euacuationibus alijs. Questio.ij.

Secundo dubitať:qꝛ dicit:ꝙ vnoquoqꝫ mēse dꝫ fieri vomit⁹:nā istō nō vr̄ eē veꝝ:naꝫ si vomit⁹ deberet fieri vnoquoqꝫ mēse:tūc sequeret ꝙ deberet fieri i hyeme:ꝛ ℔ phibitū ē supra auctoritate ypo. in q̄rta pticula affoꝛismoꝝ. q̄re ⁊c. ¶Dōm ꝙ vomit⁹ dꝫ fieri vnoquoqꝫ mense:sicut dicitur in littera. ⁊ hoc ideo qꝛ hoc

qz hoc est tēpus:in quo ꝑm plurimū talis supflnitas que eūone indiget aggregat:ꝓpter qđ sufficit ꝑm vnū quēqz mēsem talē eūonē facere:si aūt plus fieret faceret nocumē ta:que ponunt inferi⁹. ¶Sed aduertēdū gr̄a dissolutio/nis argumēti:qꝯ duplex est vomitus:quidā est qui fit ad ꝓseruationē sanitatis:qui est vomit⁹ leuis:alius est vomi tus:qui fit ad p̄seruationē:vel ad curationē:qui est vomi tus factus cū aliq̄ re habēte vtutez medicinalē:modo ꝑ/mus vomit⁹ est:qui p̄cipit hic fieri in vnoqz mēse duob⁹ dieb⁹ ꝓpter iuuamētū:qđ postea subdit Aui.in lr̄a:sz se/cūdus vomit⁹ nō fit in qlz tpe:sz fit in tpe determinato:fiē ēt eūones q̄ fiūt ad p̄seruationē fiunt tpib⁹ determinatis: z de isto vomitu itellexit Aui.sup̄ qñ dixit:qꝯ nō oz fieri i hyeme. De ꝑ aūt hic loqt Auic. Questio.iij.

Tertio dubitat de hoc qđ dicit:qꝯ oz fieri duob⁹ die bus ꝓtinuis. Nā ꝑ videt qꝯ cōpetat in qbus/dā plurib⁹ dieb⁹ q̄z duob⁹. naz Gal.sexto de regimine sa nitatis ponit:qꝯ in qbusdā oz fieri vomit⁹ nō solū duobus diebus:sed ꝑm vnāquāqz diē post exercitiū ante cibum. ¶Itez videt maledicere:qꝯ debet fieri duob⁹ diebus cō tinuis:nā videt qꝯ melius sit interponere inter vnū vomi tū z aliū duos dies vel vnū: qz si interponeret vnus vel duo dies:tūc stomach⁹ debilitat⁹ ex p̄riori vomitu ꝓpter quietē fortificabit:stomach⁹ aūt fortificatus poterit po/stea melius supflua expellere. q̄re ⁊c. ¶Dicēdū est ad ꝟ: qꝯ vomitus oz fieri duob⁹ dieb⁹:z causaz huius assignat Auic.in lr̄a. Sed cā quare debet fieri duob⁹ diebus ꝓti/nuis z nō debet iterponi ges est duplex. vna est ne humo res ibi pmanētes in stōcho fierēt minus habiles ad eua/cuationē:nā hoc est de rōne humoris mali:vt cuz detinet in mēbro aliquo ꝓpter pmanentiā ipsius in illo augeatur ipsius malitia:z ꝑ ꝓns fiat ieptus ad eūonē. qz g̃ humo/res illi attracti ad stomachū ꝓmptiores sint ad eūonē cū nō sint qetati:idcirco debet reiterari vomit⁹ die secunda. Secūda cā est:qz si tales humores attracti qtarēt in sto macho timor esset:ne ipsi ingererēt nocumenta. ¶Qđ g̃ tu dicis ꝑmo:qꝯ Gal.in sexto de regimine sanitatis ⁊c. di co qꝯ sermo Auic. debet itelligi:nisi ꝓprietas nature cor/poris necessitatē faciat:aut vsus amplioris vomitus:aut pauciorꝭ:aliquādo eni nā corporis ꝓhibet vt nō solum vomitus nō fiat duob⁹ diebus ꝓtinuis:imo etiā ꝓhibet qꝯ nullo mō:si est possibile fiat vomit⁹:sicut sunt corpora de qbus supra dixit Auicē. Aliquādo aūt nā corporis fa cit vt necessitatē habeat vsus amplioris q̄z duob⁹ dieb⁹: sicut est in illis:in qbus multiplicat cholera in stomacho: vt sunt illi qui porus habēt valde latuz:q venit a felle ad stomachuz:vnde in eis multa quātitas cholere trāsmit/tit ad fundū stomachi:in talibus eni ante cibū necesse est quasi oi die vomitum ꝓuocare vt cibus veniat ad stoma chum ipso existēte mūdo:nec corrumpat ꝑm qꝯ dicet po/stea Auicē. z in tali casu loquit Gal. ¶Ad secūdū tu di cis:videt qꝯ melius sit iterponere ⁊c. dđz qꝯ pot̄ esset:qꝯ stomach⁹ fortificaret rōne qua qescit a motu:qui ipz de/bilitauit:tū qz supfluitates fluxerūt ad ipm:timēdū est ex alio ne debilitaret. s. ex ipressione:quā ille supfluitates fa cerēt si remanerent in ipso. ¶Uel dicendū:qꝯ illud verus esset quādo superflua debilitas generaret in stomacho: ita qꝯ ad secundū vomitum nō posset sufficere:nunc autē hoc nō est hoc:ꝓpterea qz talis vomitus fit cum leuibus vomitiuis:z nō cum fortibus:que debilitent virtutē sto/machi. quare ⁊c. ¶Deinde cum dicit.

¶Et vomitus qdē qui est hmōi eūat flegma z cholerā: z mūdificat stōchuz. Ipse nāqz non hz qđ ipm mūdet: sicut intestina hnt cholerā rubeā que ad ea descēdit: z mundat ea.

¶Dic ostēdit iuuamēta que affert vomitus:z tria facit:qz ꝑmo facit qđ dictum est. scđo iterato ondit modū ꝟz quē debet fieri vomitus ad regimē sanitatis. tertio ostēdit qs est ille homo cui maxie ꝓfert vomitus. scđa ibi. (Ipse q/qz debet fieri in mēse). tertia ibi. (Et ille qdē cui ⁊c.) Pri/ma in duas. qz ꝑ ostēdit:qꝯ iuuamentū affert vomit⁹ ma/gis in generali. scđo oñdit iuuamēta specialia ipsius:secū da ibi. (Et remouet gravitatē capitis). ¶Circa primaz partē intelligēduz ꝑmo:qꝯ cholera multiplicat in stoma/cho:maxie qñ corp⁹ peccat in diminutione cibi z potus: qm̄ tunc defluit ab epate humor ad stomachū ꝓpter at/tractionē quaz facit stomachus ex indigētia cibi:humor aūt qui defluit ab epate ad stomachū maxie est choleri/cus:sed flegma multiplicat in ipso ex superfluitate cibi z potus:qm̄ tunc indigerit:z ex indigestione causat humi/ditas similis flegmati:qm̄ flegma maxie assimilat chilo: vt ponit Auic. tertio can̄. cap̄ de anothomia stomachi:z qz ista multiplicant in stomacho in corporib⁹:q̄ peccant in regimine:talia aūt sūt corpa pl'a:idcirco necesse est ipsa mūdificare cum vomitu. ¶Scđo intelligendū ꝓpter il/lud qđ dicit:qꝯ stomachus nō habet illud qđ mundet eū: intestina aūt sic:qz cholerā:qꝯ ad stomachū bñ venit cho lera ꝑ quēdā porū ꝓtinuatū stomacho ab ipso felle:sz ipa nō vadit in ꝓcauitatē stomachi:neqz mūdat ipm:sicut va dit in ꝓcauitatē intestinoꝝ:z ipsa mūdificat:qz si veniret ad concauū stomachi corrūperet digestionē:sed venit ad ipsum inter pelliculā eius:vt stans ibi calefaciat stōchū: z digónez iuuet:qz g̃ cholera nō vadit ad stomachū gr̄a mūdificationis:sic vadit ad intestina:ió nec̄ius est vomi/tus rōne mūdificationis. ¶Intellige tñ hoc verū esse. s. qꝯ ad stomachū nō veniat aliqd qđ ipm mūdificet:nisi in quibusdā corporib⁹:que habēt porꝯ felleū:qui cōtinuat stomacho multū latuz:z istis eni ꝓpter multitudinē cho lere descendētis ad stomacū mūdificatur a flegmate eo/ruz stomach⁹:nihilominus tñ adhuc talis indiget vomi/tu vt cholera illa mundificet. Questio.iiij.

Sed tunc circa istā partem cadit dubitatio cū ta/lis cholera z flegma que multiplicant in stomacho possint eūari cū vomitu:z possint ēt eūari cū eūone facta cū pharmaco solutiuo:qꝯ sit melius in ꝓser/uatione sanitatis:an vti vomitu vel eūone facta cū phar/maco solutiuo. Et videbit etiā alicui qꝯ melius sit vti eua/cuatione cum pharmaco solutiuo q̄z vomitu. Primo qz talis eūo est facilior:qz eūo cū vomitu fit cū maiori z im/petuosiori motu:sicut apparuit ꝑus. ¶Scđo qz motus vomitus est motus eūonis nō nālis:sed magis ꝓtra nāz: sed eūo que fit ꝑ secessuz est nālis magis:cuz ergo ars sit imitatrix nāe potius debet eligere istam q̄z illā. ¶In cō/trariū vī esse Aui. auctoritate Hip. nūq̄z eni Hipocras in ꝓseruatione sanitatis docuit vti pharmaco solutiuo sz vo mitu. Hip. de pharmaco dicit:qꝯ purgat z iueterat. ¶Di cendū qꝯ in ꝓseruatione sanitatis vl'r melius est vti vomi tu q̄z eūone:nisi forsan corp⁹ incurreret aliq̄z dispositionē multū illaudabilē: ꝓpter quā necesse esset vti eūone cuz pharmaco:vt Gal. ponit in 4° de regimine sanitatis:sed simpl'r melius est vti vomitu:vñ Gal. dixit 3° de regimi/ne sanitatis:qꝯ sanatiue artis nō est cognoscere virtutes pharmacoꝝ:sed vtutes oium alioꝝ motuuz. Rō aūt q̄re vomitus melior est:est multiplex: vna est qz hec eūo pōt pfici solū cibo:vel cū intromissione man⁹ in ore z cū reb⁹ nō alterātib⁹ corpus nostrū:sed illa que fit per secessum cuz fiat ꝑ pharmaca nō pōt fieri nisi cū rebus nostrū cor/pus alterātibus:q̄re cū corpus sanū nō indigeat alterari sed ꝓseruari:melius est facere in ipso eūonez:que nō fit ꝑ alterationē:talis aūt est vomitus. q̄re ⁊c. ¶Secūda cau sa est:qz pharmacū inducit ꝓsuetudinem:z ꝓhibet nām ab eūatione nāli. Et hoc ꝑ tāto:qz cū pharmacū nō eua/cuet nisi inducendo molestiā in mēbris expulsionis:tunc

ex hoc nã multũ debilitat: nec attentat postea eũare sup/
fluũ nisi multũ pharmaco molestata: ⁊ dixit Hip. q̃ phar
macia purgat ⁊ inueterat. ¶ Tertia cã: quã ponit. A. in
littera: q̃ intestina hñt cholerã: que ipsa mũdificat a sup/
fluitatib⁹: ⁊ incitat ipsa ad expulsionez: sed ad stomachũ
nó sic venit: ⁊ ꝓpterea nó indiget medicus ꝓuocare eũo/
nẽ: que fit per intestina: eũonẽ aũt que fit a stõcho indiget
ꝓuocare vt mundificet supfluitas: que est in ipso: talis ãt
eũo est vomit⁹. ãre ⁊c̃. ¶ Ad rõnẽ dõm: q̃ bñ q̃ztum ad
actũ eũationis: eũo q̃ fit cũ pharmaco é facilioꝛ ⁊ nãlioꝛ:
ʒ ꝟsiderãdo ea cuz qb⁹ fit est difficilioꝛ: q̃ ipsa magis fit
cũ alteratiuis q̃ʒ fiat eũo: q̃ fit a stõcho: vt dcm̃ est ꝓus: ẽt
suppositꝫ q̃ vomit⁹ fiat difficili⁹ melius est nãm assuefa/
cere ad vomitũ q̃ʒ ad eũonẽ cũ pharmaco: q̃ min⁹ malũ
est nãm pigrescere circa eũones nõ nãles q̃ʒ circa eũones
nãles: mõ nã p ꝟsuetudinẽ eũonis pharmaci solutiui pi/
gresçit in faciẽdo eũonẽ p inferi⁹. ãre ⁊c̃. ¶ Deinde.

¶ Et remouet grauitatem que accidit capiti: ⁊ clarificat visum: ⁊ aufert fastidium: ⁊ confert ei: ad cuius stomachuz descendit cholera: que ipsius corrumpit cibum: qm̃ cum precesserit vomitus eius cibus semper mundus veniet: ⁊ remouet abominationem: que fit ꝓpter vn/
ctuositatẽ ⁊ casuz desideriꝫ ipsius mery: ⁊ qõ facit desiderare acutum ⁊ acetosum ⁊ pontiꝫ/
cum: ⁊ confert lassitati corporis: ⁊ vlceribus: que sunt in renib⁹ ⁊ vesica: ⁊ est lepre forte me/
dicamentum: ⁊ malitie coloris: ⁊ epilensie sto
matice: ⁊ icteritie: ⁊ asmati: ⁊ tremori: ⁊ para/
lysi: ⁊ est ex curationibus: que conferunt hab̃
tibus vlcera nigra magna.

¶ Hic ponit iuuamẽta spãlia: que facit vomit⁹ circa mem/
bra diuersa. ¶ Circa qõ notandũ: q̃ vomit⁹ ꝟfert graui/
tati capitis qñ. s. illa grauatio accidit ex mã humorali p/
ueniẽte a mẽbris inferioꝛib⁹ ad ipm caput: ʒ si accideret
ex nocumẽto ꝓpo ipsi⁹ cerebꝛi magis noceret q̃ʒ ꝟferret.
¶ Silr intellige isto mõ q̃ clarificat visum qñ in ipso ad
uenit pturbatio ex mã veniẽte a stõcho ad ipsos. alr aũt
nó. ¶ Cófert ãt vlcerib⁹ que sũt in renib⁹ ⁊ vesica: q̃ ma/
terias fluẽtes ad ipsa diuertit ad ptẽ oppositã. ¶ Cófert
aũt lepre maxie qñ fit cum vomitiuo forti. s. elleboꝛo: qm̃
talis vomitus eũat supfluitates que sũt in locis remotis
⁊ difficile eradicabiles: ex qbus fit lepꝛa. ¶ Aufert fasti/
diũ remouẽdo humoꝛes a stõcho: qui est cã ipsius. ¶ Et
p similẽ modũ ꝟfert illis alijs dispõnib⁹: quas postea cõ/
numerat. ¶ Cófert ẽt coꝛporis laxitati. Et intelligo hic p
laxitatẽ dispõnez caceſſeticã: q̃ hydropisim p̃cedit. ¶ Et
ꝟfert quidẽ sibi eũando mãm: ⁊ stõchuz ẽt mũdificãddo.
¶ Cófert ẽt malitie coloꝛis qñ fit ex humoꝛe aliquo circa
cutẽ euellẽdo ipm ex cute: vel qñ fit ex nocumẽto stõchi.
Nã Auic. in 3° cañ. capl'o de cura passionũ stõchi dicit: q̃
experti medici cognoscũt stõticos ⁊ epaticos solo coloꝛe.
¶ Cõfert ẽt epilensie stomatice eũando humoꝛẽ conten/
tum in stomacho: ex cuius effumatione causat epilensia.
¶ Confert eriã icteritie maxie. s. illi que ex oppil'one cõ/
tingit. Et hoc ideo q̃ ꝓpter motũ ⁊ impulsionẽ foꝛtem:
que est in vomitu materia oppilans cõmouereť: ⁊ remo/
ueret de cãnali: in quo faciebat oppil'onẽ. ¶ Subdit po
stea qõ confert asmati. Questio. v.

Sed tu dices hoc nõ videť esse verũ: q̃ asma ẽ passio pulmonis: nũc aũt tali pas/
sioni videť nocere vomitus: cũ vomit⁹ diuertat mãs ver/
sus supioꝛa ⁊ versus mẽbꝛa spiritualia. ¶ Dõz q̃ sine du

bio sic̃ ponit Halyab. in cap̃ supꝛa allegato q̃dã sunt mẽ/
bꝛa qbus plurimũ ꝟfert vomit⁹: sic̃ stõch⁹: renes vesica: ⁊ iuncture: ⁊ mẽbꝛa: que sũt iuxta cutiz: qbusdã aũt mẽ/
bꝛis minus ꝟfert: vt collo: pectoꝛi: costis: ⁊ capiti. Et p̃ci/
pue min⁹ ꝟfert in passionib⁹ istoꝝ in eaꝝ p̃ncipijs. ¶ Di/
cemus q̃ tũc: q̃ vomit⁹ ꝟfert animati nó qñ mã ẽ in fluxu:
sed qñ mã iã est detẽta in mẽbꝛo. Et hoc ꝓpter triplicez
cãm. Una cã est: q̃ vomit⁹ eũat mãs ex stõcho: q̃ sugge/
runt fomẽtũ materiei: ex q̃ cãtur asma. ¶ Scda cã est: q̃
vomit⁹ eũat mãm: q̃ est difficilis eductionis: vt dictũ est.
¶ Tertia cã est: q̃ in vomitu ꝓp vehemẽtẽ motũ: q̃ est in
partib⁹ supioꝛib⁹ calefiũt mẽbꝛa spũalia: ⁊ iõ i vomitu ca
lefit pulmo: ad cui⁹ supcalefactionẽ sequit ꝟsumptio sup
fluitatũ facientiũ asma: ⁊ hinc est q̃ vomit⁹ ꝓdest asmati.
¶ Cófert ẽt tremori ⁊ palysi: q̃ vomit⁹ eũat mãs: ex qb⁹
hec fiũt: ⁊ p̃cipue vomit⁹ fact⁹ cũ re forti. ¶ Cófert etiaz
hñtib⁹ vlcera nigra. s. super partes extremas. Et hoc ideo
q̃ humoꝛes diuertit a pꝛibus extremis ⁊ eos eũat: ⁊ ma/
xime factus cũ vomitiuo forti. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Ipse quoq̃ fieri debet in mẽse semel aut bis
post repletionẽ: ita q̃ non obseruet reuolutio
scita: neq̃ numerus diez motuz. Et ille quidẽ
cui maius iuuamẽtũ affert vomitus est: cuius
cõplexio pꝛima est cholerica: ⁊ est macer.

¶ Ostẽdit modũ ſm quẽ fit vomit⁹: qui dz fieri ad ꝟserua
tionẽ sanitatis. ¶ Circa qõ notãdũ: q̃ cã ãre talis vomi/
tus dz fieri post repletionẽ est: q̃ vomit⁹ q̃ fit ad ꝟserua/
tionẽ sanitatis dz esse vomitus facilis: talis aũt fit post ci
bũ: sic̃ dcm̃ fuit ꝓus. ãre ⁊c̃. ¶ Nó aũt ãre in tali vomitu
nó dz seruari ꝓiodus determinat⁹ est ne ipse fiat ꝟsuetus
näe. Nã ea q̃ fiunt in ꝓiodis determinatis fiũt ꝟsueta näe:
q̃ talia assimilant opationib⁹ näe: ne g̃ iste vomit⁹ fiat cõ
suet⁹ näe: vt si aliq̃ ꝓpter aliqõ neciuz fieri nó posset no/
cumentũ nó inducat: ió in hoc nó dz obseruari reuolutio
ordinata. Quicqd ãt aliud dicit in h̃ cap̃ est manifestum.

¶ De malicijs que pꝛoueniunt ex superfluo vomitu. Capitulum. xiiij.

Uperfluus vomitus stomacho nocet: ⁊ ipsum debilitat ⁊ resol/
uit ipsum: ⁊ facit eũ aptum ita vt materie ad eũ perueniant: ⁊ ob/
est pectoꝛi ⁊ visui ⁊ dentibus: ⁊ antiquis capitis doloꝛibus: nisi
eis qui sũt ꝓpter satietatẽ stomachi: ⁊ facit no/
cumentũ epilepsie capitis: q̃ nõ est cã inferioꝝ
membꝛoꝝ. Supfluitas quoq̃ q̃ est in ipso no/
cet epati ⁊ pulmoni ⁊ oculo: ⁊ aliq̃ venarum
quãdoq̃ scindit. Ex hominib⁹ pꝛeterea est qui
vult cito impleri: deinde nõ tolerat: imo pꝛope
rat ad vomendum: ⁊ actio huius ex eis est que
perducunt eum ad malas egritudines manſi
uas. Ipse ergo a repletione pꝛohibẽdus est: ⁊
tu ipsius cibum ⁊ potum mensura.

Stendit Aui. in hoc cap̃ q̃ nocumẽ/
ta affert vomit⁹ cũ supfluitꝫ
⁊ duo facit. p̃ facit hoc. scõo ponit qõdã inci/
dens in quo oñdit modũ regiminis coꝛporis
in quo opz vomitũ fieri supflue ꝓpter nimiũ
cibum eius. 2ª ibi. (Ex hoib⁹ est p̃terea ⁊c̃.) ¶ Circa pmã
parte intelligendũ: q̃ vomit⁹ supflu⁹ nocet stõcho: q̃ ipz

debilitat:debilitat aũt ipm:qm oĕ mẽbruꝫ cum ſupfluuꝫ facit motũ debilitat:qm in motu ſupfluo reſoluit ſpiritꝰ ꝛ calor inatꝰ ét reſoluit ſtomachũ:qꝛ rarificat ꝛ attenuat ſubaꝫ eiꝰ:ex his aũt duobꝰ facit ipꝫ aptũ vt ſupueniãt ad ipm mäe:vñ.A.ȝ° cañ.c.de curatione egritudinũ ſtõchi dicit:ꝙ ſupfluus vomitus facit ipm lacunã ſupfluitatuꝫ. Alia aũt q̃ dicit ſũt manifeſta ex his q̃ dicta ſũt ſupra.niſi ꝙ dicit:ꝙ facit nocuᵐ epilẽſie capitis:ꝓpter qd dixit epilẽſie capitis cũ nulla epilẽſia ſit q̃ ſit paſſio alteriꝰ mẽbri q̃ capitis. ¶Dõm ꝙ ió dixit ſic ad oñendũ cui epilẽſie vomitus ifert nocuᵐ:nã ſz epilẽſia ſit ſolũ paſſio capitis: ñ q̃dã eſt que fit in capite ex ꝓprio nocuᵗᵒ capitis: ꝛ iſta eſt q̃ dꝛ epilẽſia capitis:alia eſt que fit in ipſo nõ ex ꝓprio nocuᵗᵒ eius:ſz ex paſſione ad ſtõchũ ꝛ mẽbra inferiora:ꝛ iſta nõ dicit ſic eẽ capitis ſicut ꝑ⁹:nũc aũt vomitꝰ nocet epilẽſie qñ eſt ex ꝓprio nocuᵗᵒ capitis:nõ autẽ qñ eſt ex cõpaſſione capitis ad ſtõchũ. Ad oñdẽduꝫ ꝯ hoc dixit epilẽſie capitis:ꝛ ꝓpter ſitꝫ ét cãm dixit ꝙ vomitꝰ nocet antiqs doloribus capitis:nõ qꝛ ét nõ noceat doloribꝰ recẽtibꝰ capitis:nã vl̃r vomitꝰ nocet oibꝰ doloribꝰ capitis:q̃ fiũt ex ꝓprio nocuᵗᵒ cerebꝛi ꝛ nõ ex cõpaſſione ad aliud mẽbrũ: puta ſtõchũ:ꝛ qꝛ vt in plibꝰ qñ dolor eſt antiquus ſequit egritudinẽ:q̃ facta eſt ꝓpria ipſi cerebꝛo:idcirco potiꝰ dixit ꝙ nocet antiqs doloribꝰ capitis q̃ dixit ꝙ nocet doloribꝰ recẽtis factis in ipſo. ¶Intellige aũt ꝙ vomitꝰ nocuᵐ facit his duobꝰ.ſ.epilẽſie capitis ꝛ antiqs doloribꝰ eius: nõ ſolũ in q̃ztũ eſt ſupfluus:ſed ét inq̃ztũ eſt vomitꝰ:qꝛ vomitꝰ inq̃ztuꝫ eſt vomitꝰ nõ ꝯuenit his paſſionibꝰ:ſed potius ꝯuenit vẽtris ſoli:ſicut ex dictis ſup̃ appere p̃t. Sed alia nocuᵗ:que ponit vomitꝰ facit nõ inq̃ztuꝫ eſt vomitus abſolute:ſz inq̃ztuꝫ eſt ſupfluꝰ ꝓp ſupfluũ motũ:q ꝯtingit in ipſo qñ ſupfluit:ex ꝟ eni qõ in ipo eſt ſupfluꝰ motꝰ multotiés nocet epati ꝓp iflãmationẽ quã facit in ipſo ꝛ pulmoni ꝓp attractionẽ mäe quã facit ad ſuperiora:ꝛ multotiens nocet vtriq;:qꝛ eſt cã fixionis venaꝝ in venis ꝓp ſupfluũ motũ eiꝰ. ¶Circa ſcõaꝫ ptẽ nota:ꝙ illa attractio eſt de bis:q̃ ꝓducũt illũ hoiem ad egritudines malas mãſiuas:ꝛ ꝟ ió qꝛ illa attractio eſt cã debilitatꝫ ſtõchi:ſic ex dictis appet:debilitas aũt ſtõchi eſt cã idigõnis ꝛ corruptionis eiꝰ:nũc aũt ſic ponit.A.ȝ° cañ.ca° de corruptione digõnis ſtõchi.corꝛuptio digõnis eſt mꝛ ꝛ nouerca plũm egritudinũ chꝛonicaꝝ:vt ꝯ hoc in iſto nõ accidat:ꝓ tãto opꝫ fieri in iſto regimẽ qõ Aui.ſubdit in lr̃a:tũc eni non erit neciuꝫ in tali homine vomitũ multiplicare.

¶At ſuccurrat diſpoſitionibus que accidunt vomenti. Cap.xv.

EProhibitione aũt vomẽdi dixi mus iam qõ oportebat. Tẽſioni vo ꝛ dolori qui ſub hypocundꝛijs fiunt ꝓferunt pãni aq̃ cal̃a infuſi ꝛ ſuperpoſiti:ꝛ oleis lenificãtibꝰ:ꝛ vẽtoſe cum igne.

DOcet Aui.i hac ꝑte remediari qbuſdã diſpõnibꝰ ꝯſequẽtibꝰ pharmacũ: vomitiuũ cũ eſt aſſumptũ:ꝛ duo facit:ꝓ docet ſuccurere qbuſdã diſpõnibꝰ q̃ ꝯtigũt vomẽti nõ ſolũ i hora vomitꝰ:ſz ét añ vomitũ ꝛ poſt vomitũ aliqñ.2° docet remediari vomitui qñ actꝰ iſtiꝰ eũonis ſupfluit.2ª ibi.(fiat vt ipe dormiat).Prima in duas.ꝓ excuſat ſe ab oñdẽdo q ſũt hoies:in qbꝰ maxime opꝫ vomitꝰ ꝓhiberi.2° docet iſtis accñtibꝰ remediari.2ª ibi.(Tẽſioni vo ꝛ dolori).dicit ꝯ ꝓ.de ꝓhibitione vo vomẽdi.i.q ſũt hoies:qs debemꝰ ꝓhibere a vomitu iã dixi mus.ſ.in ipſo capꝰ:in q̃ tractatũ eſt de regulis vomitꝰ. Secũda aũt ꝑs diuidit i tot ꝑtes q̃t accña ponit:qbꝰ docet remediari tẽſioni ꝛ dolori accñti aliqñ in vomitu:accidit ãt talis dolor ꝛ tẽſio aliqñ ex vẽtoſitate aliq̃ gñata ꝛ ibi retẽta:mó pãni cal̃i hñt ipſaꝫ diſſoluere:ꝛ ét olea lenificatiua:in qbꝰ eſt vꝛtus reſolutiua:ſicut eſt oleũ camomillinuꝫ ꝛ anetinũ talẽ vẽtoſitatẽ reſoluũt:ꝛ ꝟ rõne olei ꝛ rõne frigidationis q̃ fit in vnctione cũ oleo:ꝛ ꝓp eãdẽ intẽtionẽ docet apponere vẽtoſas cũ igne. ¶Deinde cũ dicit.

¶Forté aũt mordicationẽ in ſtomacho remanentẽ remouet bibere iura vnctuoſa:q̃ cito digerant ꝛ inũgere locũ ex aliquo:qõ fit ſic oleũ viol.mixtũ cũ oleo de keiri ꝛ pauca cera.

¶Hic docet ſuccurrere alteri accñti. Remouẽt ãt hoc accidẽs iura vnctuoſa:nã fortis mordicatio ex acuitate medicine ꝓ:vnctuoſuꝫ aũt eſt repſſiuũ acuti:ſic̃ ponit Meſ. ſz iſta iura dñt eẽ cito digeſtibilia:ꝓpterea qꝛ ſtõchꝰ ẽ debilis:ſilr̃ ét ꝯfert ei vngere locũ ex aliq̃:qõ fit ſic̃ oleũ violatũ mixtũ cũ oleo de keiri ꝛ pauca cera:oleũ qdẽ violatũ ponit vt rõne ſue friditatis repꝛimat acuitatẽ medicine:oleũ aũt de keiri idem eſt ꝙ oleuꝫ de viola ſeracenica: hoc ãt ponit qꝛ vtutẽ hꝫ aliq̃ꝫ mollificatiuã:gr̃a cuiꝰ ẽ ſedatiuũ doloris ꝛ mordicatiõis:vtrũq; ét oleũ ꝓp vnctuoſitatẽ quã hꝫ repꝛimit mordicationẽ. Cera ãt ponit vt ſuper locũ magis retineant. ¶Deinde cũ dicit.

¶Singultũ vero ſi cũ eo acciderit ꝛ permanſerit retinebit ſternutatio:ꝛ dare ei ex aqua calida ad trajciendũ paulatim.

¶Hic docet remediũ ſingultui:q accidit in vomitu. ¶Juxta qõ intelligendũ:ſicut ponit Meſue:ꝙ ſingultꝰ q̃ accidit in eũone pót eſſe duplex:vnus eſt ꝯueniẽs:alter vo cõſequẽs.primꝰ ꝯtingit aut ex parte medicine:aut ex parte mäe humoralis:q̃ mouet ad eũonẽ:ꝛ ex parte mäe ꝯtingit duplr̃:vel ex parte acuitatis eiꝰ:vñ nocet mordicãdo oꝛi ſtõchi:vel ex parte ſiccitatis ipſius coꝛrugãtis os ſtomachi. Ex parte ãt humoꝛis ꝯtingit altero triũ modoꝝ: vel qꝛ humoꝛ:qui ad ſtõchũ effundit:ſit acutꝰ ꝛ mordicatiuus:vel qꝛ ſit groſſus ꝛ replẽs ipꝫ:vel qꝛ ab ipſo eleuetur vẽtoſitas:que repleat tunicas:ꝛ eas extẽdat:ſingultꝰ eni ſic apparet ȝ° de accidẽti ꝛ morbo:eſt qdã motus ſtomachi ꝯtiuꝰ:ſic̃ aũt in alijs mẽbris accidit motꝰ ꝯtiuꝰ: aut qꝛ mẽbra q̃rũt aliqd expellere a ſeipſis ꝓp nocuᵐ eoꝝ: aut qꝛ replent ab aliquo:qõ auget eoꝝ latitudinez ꝛ diminuit longitudinẽ:ſit etiã iſtis duobꝰ modis accidit ſingultus in ſtomacho:ꝑ mó ꝓ ab acuitate medicine ꝛ humoꝛis.ſcõo mõ ꝓ ex ſtipticitate medicine coꝛrugantis ꝛ groſſitiei mäe:aut vẽtoſitate elevata ab ipſa:ſingultus ãt ſubſequẽs eſt:qui ꝓuenit a ſiccitate ſupflua:que ꝯſequit eũationez ſupfluam:nunc aũt Auicẽ.de iſto ſingultu hic non intelligit:ſed intelligi de ſingultu ꝑmo modo facto: quoniã hic ſingultus remouet ſternutatione: quia ꝓpter fortẽ motum:qui fit in ipſa ſternutatione:ꝛ in partibus ſupꝛioꝛibꝰ ꝛ inferioꝛibꝰ illud:qõ iferebat ſtõcho no cumẽta:ſiue ſit ꝑs medicine:vel humoꝛ:vel vẽtoſitas expellit:vnde Hippo.in 5ª ꝓticula affoꝛ.dicit:ꝙ ſingultu habito ſternutatio ſupueniẽs ſoluit egritudinẽ. ¶Silr̃ etiã trãſglutio aque cal̃e ꝯfert:qꝛ ipſa remouet acuitatẽ medicine ꝛ humoꝛis. Jterũ etiam ipſa ſubducit ventrem inferius:ꝛ ideo ſi remãſit aliqua pars humoꝛis vel medicine in ſtomacho ipſam eũat per inferius. Debet autem eam trajicere paulatim:ꝓpterea qꝛ per talem tranſglutionẽ melius infigitur in oꝛe ſtomachi:in quo ẽ res nociua faciens ſingultum. ¶Deinde cum dicit.

Singultꝰ in eũone accñs pót eſſe duplex.

¶Et de ſanguine quidem iam diximus in capitulo de impedimentis vomitus.

¶Hic Aui.docet ſuccurrere cuidam alteri accidẽti.ſ.eruptioni ſanguinis:que aliquãdo fit in vomitu. Et remittit

nos de hoc ad aliū librum: puta ad tertiū cañ. ad capm ppriuz: qō fecit de vomitu sanguinis. ¶ Et notādum: q̄ eruptio sanguinis: que sequit vomitū: quedā est: que ꝓsequit supfluitatē eūonis vomit⁹: qz ꝓpter supfluitatē eius euacuat vltimo sanguis. Quedam est aūt que sequit impetū motus eius: ex quo impetu rūpit aliqua vena. Aui. ergo hic remittēs nos ad locum aliuz loquit de illa eruptione: que ꝓsequit impetū motus eius: qm̄ de ea que cō sequit superfluā eūationē loquit in sequēti capitulo. Et cōstrue sic litteraz z de impedimēto vomitus de sanguine. i. q̄ facit in sanguine. Et hoc impedimentum est eruptio sanguinis: iam dixi in capitulo. s. proprio posito in tertio cañ. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Alcuzez vo z egritu. fridis: z intersectioni vocis: que accidit post ipm: ꝓfert ligare extrema: z strigere ea: z supponere stōcho pānū in fusuz oleo: in quo cocta fuerit ruthꝫ z ficcidis: z dare ei ad bibēdū mel cū aqua calida.

Alcuçez accipit dupl'r.

¶ Hic docet remediari cuidaz alteri accidēti. ¶ Juxta q̄ notādū: q̄ Alcuçez accipit dupl'r: vno mō cōiter z large: z isto modo alcuçez idē est q̄ spasm⁹. Alio mō accipit ꝓprie: z isto mō alcuçez non est spasmus qcūq; sed est spasm⁹ qui ꝓsequit repletionē: que fit ex medicina vētosa extendēte lacertū ſm oēm diametrū: sic̄ appet 3° cañ. cap. de alcuçez. modo alcuçez accipit hic gñaliter: ꝓut idem est q̄ spasmus. ¶ Sed aduertēdum hic: q̄ duplex est spasmus: qui pōt accidere in eūone cū pharmaco: sicut dicit Mesue in suo lib. de ꝓsolatione: vn⁹ est: qui ꝓsequit eūonem: z iste est ille qui fit de inatitione: z de isto spasmo nō loquit hic Aui. qm̄ talis aut est incurabilis: aut vix curabilis. Alius aūt est spasmus: qui fit in eūone: z de isto loquit hic Auic. hic aūt spasm⁹ ſm q̄ dicit Mesue pōt cōtingere altero q̄tuor modoꝝ: aut enī ꝓtingit qz pharmacū mouet mām multā: z nō educit: vñ dispergit ad lacertos z replet eos: aut ꝓtingit ꝓpterea qz medicina subleuat vaporē grossuz cū vētuositate qui recludit i lacertis: aut fit ꝓpterea q̄ in pharmaco est qualitas venenosa: q̄ ad neruos peruenies operat ꝓtractionē in eis: ꝓpterea q̄ refugiūt illā: aut fit ꝓpter incōueniēs regimē: ꝓpterea qz ille q̄ pharmacū supsit obuiauit frigori vehemēti: in quo accidit ꝓtractio z inspissatio neruoꝝ versus sua ꝓncipia: vnde fit spasmus. Et huic qdē spasmo: qui fit in eūone: z precipue sicut dicit Auic. in egritudinibus fridis. i. euacuationib⁹ materiex fridaꝝ z intersectioni vocis: que ad spasmū ꝓsequit ꝓfert ligare extrema z ligare ipsa: ꝓptea qz hoc diuertit mām ad exteriora a mēbris neruosis. Jteꝝ ꝓfert superponere stōcho pānuz infusum oleo: in q̄ coquat rutha: z ficcidis. i. cucumer asininus: qm̄ hic resoluit vaporē medicine: z vētositatē turbidaz: que eleuat ab ipsa: vnde pōt accidere spasmus. Cōfert ēt dare ad bibendū mel cum cal'a aqua: qm̄ mel abstergit z deponit subam medicine ad inferius: z ventositatē dissoluit: aqua ēt calida abstergit z lauat: z acuitatē medicine reprimit: vt dictū est multotiens. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et habenti quidem alsubeth fiat hoc z in aurem eius mittatur.

¶ Hic docet remediari cuidā alteri accidēti: q̄ aliquādo ꝓtigit in vomitu: puta subeth. ¶ Contingit aūt aliquādo subith in vomitu ꝓpter eleuationē vaporꝝ multoꝝ circa cerebrū: z p̄cipue fridoꝝ: z ꝓpterea remedia q̄ posuit in spasmo ꝓferunt ēt isti: puta ligare extrema z fortiter ipsa stringere vt fiat diuersio a cerebro ad partes extremas. ¶ Confert etiā dare ad bibendū mel cum aqua calida vt deponant humores per inferius. ¶ Confert etiam administratio illoꝝ oleoꝝ: nisi q̄ oleum q̄ō administraba-

tur in alcuçeç super stomachum debet hoc mitti in aurē. Et hoc ió qz opz vt virtus olei perueniat ad cerebruz: ex cuius nocumēto tale accidēs contingit: hic aūt fit per intromissionez eius in aurē. Et hoc est qō vult dicere Aui. cum dicit. (z in aurem mittatur).

¶ De eo in quo supfluit vomitus. Cap. xvj.

Jat vt ipse dormiat z ingenietur quātoplus possibile fuerit qūo dormiat z ligent ei⁹ extrema taliter q̄liter liganť cū fluxū vētris retinere volumus: z ipsius medicet stomachus cū emplastris ponticis fortitudinē facientib⁹. Qz si vomitus supfluerit z icessanter egrediant ḥumores donec sanguis exeat da ei ad bibendū lactis in vino mixti q̄tuor coctilas: quoniā medicine vomitiue malitiā reprimit: z sanguinē prohibet: z naturā lenit. Qz si partē pectoris z stomachi a sanguine cum hoc mundificare volueris: ne ex eo aliquid coaguletur: da ei ad bibendum syrupum acetosuz: siue fit ex melle: siue ex zuccharo cum niue infrigidatum paulatim cum hoc quoq; quādoq; confert bibere succū portulace cum bolo armeno.

Docet in hoc cap'o succurrere vomitui qñ supfluit: z tria facit: qz ꝑmo docet succurrere vomitui quādo supfluit. scō docet quasi preuidere quādo timet de euacuatione vomitiua supflua ne superfluat. tertio ꝑ determinatione quoꝝūdā remittit nos ad locū aliū. scā ibi. (Luz aūt terrefactus). 3ª ibi. (z opz quidē te quererе.) prima in duas. ꝑmo docet succurrere eūationi supflue qñ nondū egredit sanguis. scō docet ei succurrere qñ accidit egressio sanguinis cuz supfluitate ipsius. scā ibi: (q̄ si vomitus superfluerit) q̄ dicit in ꝑma parte satis est notū ex ꝑus habitis in cap'o de inanitione medicine solutiue quādo supfluit: z ió circa hoc nō insisto. ¶ Circa secundā partē notādū: q̄ qñ accidit q̄ ex supfluo vomitu egredit sanguis: tūc ibi habet duplex intētio: vna est prohibere nec sanguis fluat: secūda est remouere cōdā accidens: q̄ aliqñ ꝓsueuit ꝓsequi fluxuz sanguinis. ꝑma qdē intētio cōplet cū illis: que sūt repressiua acuitatis pharmaci: z cū his que educūt pharmacū extra corp⁹: z cum his: que sunt ꝓstrictiua vehemēter orificioꝝ venarum: ex quib⁹ labit sanguis: ꝓpter istaz aūt intētionē docet Aui. exhibere isti lac: nā in lacte reperiunt oia illa tria. Nam lac reprimit malitiā pharmaci vomitiui: naz inquātū est frigidū est repressiuū acuitatis ipsius similr etiā inquantum participat vnctuositate rōne butyri est repressiuum acuitatis ipsius: qz vnctuosuz est repressiuū acuti: vt ponit Mesue: inquātum participat parte caseata: que stiptica est: est ꝓstrictiuuz orificioꝝ venarum: vnde ꝓhibet sanguinē fluere: inquātuz aūt participat parte serosa lenit ventrē: vnde deponit subst̄ātia medicine per inferius: sub ista enī intētione docet offerri succus portulace cum bolo armeno: quoniā hoc medicamē repressiuū est acuitatis pharmaci z constrictiuū orificioꝝ venarū: z propterea Auicē. melius ordinasset si istud medicamē posuisset imediate post istud de lacte q̄ꝫ si posuisset post alia: q̄ ponit. docet aūt cum lacte vinū admiscere ꝓpter duplicem causam: tū qz ꝓhibet coagulationez lactis in stomacho: tunc qz est confortatiuū oris stomachi: z ideo ꝓhibet ne

In egrestiōe sanguis pp pharma cū dup' est intē

Vinū p hibz coa gulatio nem lactis in stōcho.

ad ipsum fiat attractio 7 substantia medicine ad inferius deponatur. Alia intentio que hic habet̄ est remouere accidens: qđ aliquãdo consequit̄ fluxũ sanguinis: hoc aũt accidés est: quoniã multotiẽs quãdo fluit sanguis ex venis: detinet̄ sanguis in concauitate mẽbrorum 7 coagulatur ibi: ex coagulatione aũt ipsius accidunt accidẽtia pernitiosa: sicut dicit Gale. sexto de interiorib⁹. ꝓpter quod quãdo istud timet̄ opꝫ administrare ea: que sanguinẽ mũdificãt: 7 ipsum eliquant. Et sub ista intẽtio docet Auicẽ. offerre syrupum acetosum: siue ex çuccharo: siue ex melle: sed docet ipsum offerre infrigidatũ in niue vt prohibeatur ab ipso superflua apertio orificiorum venarum: 7 precipue quia in tali dispositione facta est superflua apertio orificioꝝ venarum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Cum ergo terrefactus fueris pro aliquo in quo superfluit medicina fac ipsum vomere: 7 opꝫ quidem te querere medicinas vomitiuas ꝟm suos gradus: 7 quomõ queqꝫ earum ad bibẽdũ sint dande: 7 precipue ellebori in antidotario 7 medicinis simplicibus.

¶ Hic docet previdere quãdo timemus de operatione medicine dare ne superfluat. 7 dicit ꝙ tu debes facere ꝙ euomatur substãtia medicine: sicut enim restringit̄ fluxus vẽtris superflu⁹: qui fit a medicina: per ea que ipsam faciunt labificare: 7 educũt ipsam per intestina sic operatio medicine vomitiue ꝓhiberi põt: ꝙ ea q̄ faciunt vt euomat̄ suba medicine. Alia ãt: que dicit in hoc cap̃ sũt manifesta.

¶ De enemate. Cap. xvij.

Enema est medicamen nobile in expellendo superfluitates q̄ sunt in intestinis: 7 in sedando dolores renum: 7 vesice: 7 apostemata ipsorum: 7 egritudines colice: 7 in attrahendo superfluitates a membris principalibus 7 superioribus: que vero ex eis sunt acuta debilitant epar: 7 perducunt ad febrem. Ex enematibus preterea fit iuuamen in expellendo reliquias: quas inanientia relinquunt.

Circa Auic. determinauit canones 7 regulas de modo eũationis: que fit per medicinas assumptas ꝙ os: in parte ista determinat regulas in modo eũonis: que fit per medicinas iniectas ꝙ viã inferiorẽ. Et q̄ tales medicine injiciunt̄ mediãte clysteri: idcirco in hoc cap̃o determinat canones circa eũonem que fit per clystere. Circa hoc aũt cap̃m sic ꝓcedit: q̄ ꝑ oñdit iuuamẽta 7 nocumẽta ipsius clysteris. scõo dat modũ ꝓuenientẽ administrationis eius. scõa ibi. (Formam vo clysteris). ¶ Circa primã partẽ intelligẽdum ꝓmo: ꝙ clystere dicitur esse medicamẽ nobile ex ℔: q̄ nobilitas in aliquo medicamie sumit̄ ex duobus. Primo ex vtilitate 7 efficacia ipsius. Secundo ex securitate ipsius: vnde illud medicamẽ dicitur nobile: qđ est efficax in operando: 7 est securũ: nũc autẽ clystere est efficax in operatione eũationis: 7 ℔ quidem apparet ad sensum. Et etiam ratione si considerentur ea cum qbus fit clystere: 7 loca etiam ad que ducit̄ ipsum clystere. Iterũ ēt clystere est medicamẽ securũ: qđ apparet considerãdo loca a quib⁹ imediate eũat. Nã clystere eũat ab intestinis imediate. Intestina autez sunt membra deputata a natura ad hoc vt ad ipsa superfluitates deriuent̄: 7 sic sunt mẽbra vilia: illud autẽ quod euacuat a talibus membris dicit̄ esse medicamẽ securũ: propter quod clystere cum hoc qđ est efficax facit securitatẽ: 7 ideo Auicẽ. tertio cañ. capl'o de curatione colice dicebat. (Et si iteret̄ clystere multotiens ꝟm necessitatẽ humoris generatiui doloris: nõ erit tm̃ timoris in ipso quãtum est: ꝙ cum fit euacuatio desuper per medicinas). Et Ypocras in libro de virtutib⁹ pharmacoꝝ dixit. sed si quem oportet clysteriçare congruit quotienscũqꝫ voluerit: minus periculosum enim est: ſu. q̄ꝫ pharmacias purgatiuas offerre. ¶ Intelligendum q̄ Auicen. dicit: ꝙ clystere euacuat superfluitates que sunt in intestinis: qđ clystere est euacuans omnem modum superfluitatum contentarum in intestinis. Nam superfluitates que sunt in intestinis sunt duoꝝ modorum: quedã enim sunt naturaliter in eis contẽte: sicut sunt feces: 7 quedaz sunt q̄ nõ sunt naturaliter contente in eis: 7 iste diuersificãtur: quia quedam sunt que generantur in eis: 7 quedam sunt aliunde peruenientes ad ipsa: modo clystere euacuat omnes istos modos superfluitatum contẽtarum in intestinis. ¶ Sed est hic aduertendum: ꝙ ꝫ clysteria euacuent omnes modos superfluitatũ contentarum in intestinis. hec tamẽ diuersificant̄. diuersificantur autez penes duo. primo quidem penes illud: quod continetur in intestinis ꝙ debet euacuari. secũdo penes intentionem ꝓpter quam fit clystere: penes quidez diuersitatem eius: ꝙ debet euacuari. Nam clystere: qđ fit ad euacuationem fecis ficce contente in intestinis est clystere mollificatiuũ: quod fit ex his q̄ mollificant 7 leniũt: sicut sunt res pingues 7 vnctuose in substantia: quod autez fit ad euacuãdum materiam humoralez: que in intestinis adheret est clystere: quod fit ex rebus: que abluunt 7 abstergunt: qđ autez fit ad euacuãdum materiam humoralem per attractionem ipsius ad intestina est clystere: quod fit ex rebus que sunt acute: siue sint acute ex qualitate cõmuni. Nam iste res exercitando expulsiuã virtutem: 7 vehementer incitando sunt causa vt expellatur humiditas nõ solum ab intestinis: verum etiam ab alijs membris: siue iste res sint acute ex ꝓprietate acuta sicut sunt medicine: que virtutem habent propriam attractiuam humorum: sicut sunt agaricus: 7 turbith: 7 scamonea: ex quibus fit aliquãdo clystere. ¶ Similr̄ secundo diuersificãtur clysteria penes intentionem: ꝓpter quam fit clystere. Nam clystere aliquãdo fit ꝓncipalr̄ gratia euacuationis eius: quod continetur in intestinis: 7 tale quidem clystere nõ oportet vt sit vehementem habens virtutem cum euacuet ex loco ꝓpinquo. Aliqñ vo clystere fit ꝓncipalr̄ gr̃a attractionis a mẽbris remotis: 7 tunc quidẽ oportet vt clystere fiat ex rebus habentibus vehemẽtem acuitatẽ vt ex ipsis inducat̄ vehemens motus in intestinis: ex quo motu vehemẽti accidat vehemens attractio a mẽbris remotis: 7 talia sunt clysteria: que fiunt ex rebus vehemẽter acutis. ¶ Sed ℔ vlterius aduertendum: q̄ Auicẽ. dicit: ꝙ clystere est medicamen nobile in euacuando: ꝙ clystere nõ solum est medicamen nobile in euacuando: imo etiam aliquando in constringẽdo: sicut aliquãdo in dissenteria facimus clysteria constrictiua: propter quod clystere potest dupliciter considerari: vno modo ratione forme ipsius: per quam clystere fuit ꝓncipaliter inuentum: 7 quantum ad hoc ipsum fuit medicamen inuentum propter expulsionem superfluitatum contentarum in intestino. Secundo modo potest cõsiderari ratione materie cum qua fit: 7 isto modo non solum est medicamẽ vtile in expellendo: sed etiaz aliquando in constringendo: sicut dictum est: 7 q̄ ex forma ipsius principaliter fuit inventuz propter expulsionem: idcirco Auicen. solum dixit: ꝙ erat medicamen nobile in expellendo. ¶ Subdit autem vlterius Auicen. ꝙ sedat dolores renum 7 vesice.

Nobilitas medicamis ex duobus sumit.

Supfluitates in itestis st duorum modoꝝ

Clysteria diuersificant̄ꝫ diuersitatẽ mãeꝝ i itestis: 7 ꝟm itẽtiões diuersas ꝓpter q̄s fiunt.

Questio. j.

Sed aliquis dicet hoc nō videtur verum cū eiꝰ virtꝰ nō videatur attingere ad loca illa. ¶ Dicendum ꝙ licꝫ virtus eius imediate ad loca illa non attingit: qꝛ attingens ad intestina propinquatē attingit ad illa cum illis membris sint intestina propinqua: verum est ꝙ intestina superiora sunt ꝓpinqua renibus. inferiora autem sunt propinqua vesice: ꝛ propterea quādo volumus sedare dolorem renum: facimus vt virtus clysteris attingat vsqꝫ ad intestina superiora: sed quando volumus sedare dolorem vesice: sufficit vt solum attingat ad intestina inferiora. Et intellige ꝙ non solum clystere sedat dolores horum locoꝝ sed etiam sedat dolores matricis ꝛ lacertoꝝ etiam: qui sunt alligati dorso: qm̄ intestina sunt etiam illis locis propinqua. ¶ Sedatio autem dolorum istoꝝ membrorum: quam facit clystere est duplex: quedam enim est sedatio vera: ꝛ ꝑfit cuꝫ his: que calefaciunt ꝛ mollificant: ꝛ ideo tunc clystere fieri debet ex rebus calidis mollificantibus sicut sūt clysteria facta ex oleis mollificatiuis: fic̄ est oleū camomillinum ꝛ anbetinū ꝛ similia: alia est sedatio istoꝝ doloꝝ: que est sedatio nō vera. Et hec est duplex: quedam enim est que debetur ipsi dolori: sicut est illa: que fit ex rebus stupefactiuis: ꝛ hec sedatio debet fieri cum clysteri facto ex rebus stupefactiuis: hoc tamē caueri debet inquātum est possibile: cum in vsu stupefactiuorum fit timor. Alia est sedatio doloris non vera que debet ipsi ratione cause doloris. ꝛ ista sedatio est: que fit cum clysteribus factis ex his que euacuāt causam doloris: siue euacuent ipsam per formā specificaꝫ attrahendo: vt turbith: ꝛ agaricus: ꝛ similia: siue euacuēt ipsam per virtutem cōmunem: sicut sunt medicine: que virtutem habent abstersiuam ꝛ lauatiuam: vel virtutem habent acutaꝫ. ¶ Subdit autem ꝙ sedat etiam apostemata ipsorum: sedat autē apostemata ipsoꝝ dupliciter. vno modo resoluendo cum clystere fit ex medicinis resolutiuis: ꝛ tale quidem clystere ad ministrari debet in tēpore in quo apostema ē aptū resolutioni. Alio modo sedat apostemata maturādo ipa. Et tunc fiet clystere ex medicinis maturatiuis: q̄ sunt calide ꝛ humide moderate: sicut apparet quinto de simplici medicina. Et hoc clystere debet fieri in tēpore in quo apostemata sunt apta conuerti in saniem. ¶ Subdit aūt vlterius ꝙ clystere sedat egritudines collice. i. dolores: qui sunt in intestino colon. Et per hoc debemus intellige re dolores: qui fiunt in omnibus intestinis. Sedat autem istos dolores eo modo quo sedat dolores renum ꝛ vesice scilicet sedatione vera ꝛ non vera: vt dictum est prius. ¶ Ulterius aduertendum: ꝙ clystere licet euacuet materiam. que dolorem facit ab omnibus intestinis: vt superius dictum fuit: tamen iuuamentum eius plus est circa intestina inferiora: minus autē circa superiora: medio autez modo se habet circa intestina media. Et ꝓpterea magis euacuat ab inferioribus: minus aūt a superioribus: medio autē modo a medijs. ¶ Et hinc est etiaz vlterius: ꝙ qa virtus clysteris non equaliter attingit ad omnia intestina: ꝙ quātitas clysteris diuersificari debet ꝑm ꝙ volumus ipsum euacuare ab intestinis: quādo enī querimus vt euacuet ab intestinis superioribus debet esse quātitatis maioris: quando vō ab inferioribus debet esse modice quātitatis: quādo vero querimus vt euacuet ab intestinis medijs debet esse mediocris Auiceñ. tertio cañ. fen. 16. tractatu. 4. capitulo de qualitate clysteriorū. ¶ Subdit autē postea: ꝙ iuuat in attrahendo superfluitates a membris principalibus superioribus: nam clystere iuuat in attrahēdo materias a stomacho ꝛ a membris superioribus ꝛ capite. ¶ Sed intelligendum ꝙ clystere attrahit dupliciter a mēbris istis ꝑm ꝙ medicine ex quibus fit clystere possunt attrahere duplici modo: vno quidem modo attrahunt per formam specificam: ꝛ isto modo attrahit clystere ab istis membris: quod fit ex pharcis solutiuis: sicut est id quod fit ex turbith ꝛ agarico ꝛ scamonea ꝛ similibus. Alio modo attrahunt ab istis per virtutem cōmunem: ꝛ isto modo attrahunt illa: que sunt absterfiua: ꝛ ablutiua: quoniaz remouent superfluitatem ab orificijs venarum: que terminantur ad intestina: vnde humores a membris superioribus mediantibus istis venis ad intestina perueniunt. Hoc etiā modo attrahūt medicine: que sunt acute: quoniā stimulant virtutem expulsiuam: ex quo accidit vehemēs motus i quo motu vehementi fit attractio a membris superioribus versus inferiora. ¶ Subdit aūt postea iuuamentum vniuersale ipsorum clysteriorum: quoniam sunt iuuatiua in expellendo reliquias superfluitatum quas dimiserunt in intestinis inanientia. i. medicine solutiue: ꝛ hoc quidem faciunt propterea quia vt dictum est imediate ab intestinis euacuant. ¶ Ultimo autē Auiceñ. subdit nocumēta: que aliquando accidunt ex clysteribus. nam clysteria que sunt acuta debilitant epar: ꝛ hoc propter calefactionem: que fit in epate ex ipsis. Et ex hoc ēt accidit: ꝙ multotiēs ad febres perducunt. Ex quibus verbis accipit argumētū: ꝙ in febribus quanto plus possumus debemus cauere vsum clysteriorum acutorum. ¶ Deinde cum dicit.

Usus clysteriorum acutorum in febrib⁹ caueri debet.

¶ Formam vo clysteris ꝛ quomodo clysterizetur iam retulimus in capitulo de colica. Videtur quoꝫ ꝙ clysterizati situs melior sit vt supinus iaceat: deinde reuoluat se ad latus dolens. Et clysterizandi hora melior est cum est aeris frigiditas: quoniam sequetur inde ne augmentet grauitas ꝛ dolor ꝛ estuatio ꝛ nausea. Balneum preterea solet facere vt ebulliāt humores ꝛ spargantur. Clysteris quoꝫ conditio est vt aerem ꝛ humores retentos attrahat: ꝛ propter hoc ꝑm plurimum non est bonum vt balneum enemati premittas. Qꝛ si qs in intestis pustulas habens ipso īdiguerit causa febris: aut alicuius egritudinis: ꝛ timuerit ne enema retineatur: superponere debet ano suo ꝛ femori ꝛ locis que sunt in cirtuitu spelta calefactam cum panno.

Forma clysteris q̄ sit.

¶ Auicē. aūt hic quatuor facit: qꝛ ꝑmo excusat se a traditione forme clysteris ꝛ modi approximādi ipsius: secūdo ostendit quis situs conueniens sit clysteriçati. tertio ostēdit que sit conueniens hora ad clysteriçandū. quarto docet succurrere cuidam accidenti: ꝙ aliquādo solet accidere ei qui clysteriçatur. scōa ibi. (Videt quoꝫ). tertia ibi. (Et clysteriçandi hora). quarta ibi. (ꝙ si qs in iteſtinis). ¶ Circa primā partem intelligendū: ꝙ que sit forma clysteris nota est cōmuniter: qꝛ debet esse longa forte vnius submissis ꝛ rotunda ꝛ leuis ꝛ grossa ꝑm amplitudinem orificij intestini: ꝛ debet esse ex re dura ꝛ nō ex leui ne torqueatur: ꝛ per cōsequens ne impediat recta iniectio medicine: ꝛ debet ei esse adiectū ex parte vna extrema aliqd in quo medicina inijciat ꝛ possit exprimi in intestina. ꝛ ex parte altera debet habere orificia plura: vt possit enema ingredi in intestino. ¶ Et ex his que hic dicuntur apparet ꝙ clystere proprie est nomē relatum ad instrumentū: sed enema est nomen relatum ad medicinam: que vertitur mediante illo instrumento. ¶ Circa secundam partē intelligendum: ꝙ situs in clysteriçando est duplex: vnus est cōmunis qui nō respicit egritudinem determinatam:

Dūa inter enema et clystere. Situs in clysteriçando ē duplex.

Clysteris q̄ntitas diuersificari debet ꝑm intestina a qb⁹ eūare volum⁹

Clysteꝛ dupꝛ attrahit a mēbris supioribus.

ncqꝫ in diſpoſitione ſubiecti:ꝛ iſte eſt duplex : quidam eſt qui reſpicit immiſſionem clyſteris : ꝛ iſte ſitus eſt vt homo ſtet flexis genibus eleuatis inferioribus ꝛ ſuperioribus depreſſis:quidam vero eſt:qui reſpicit retentionem clyſteris:ꝛ iſte ſitus eſt vt homo ſtet ſupinus.ſ.ſuper dorſum:nam tunc optime retinetur clyſtere:quoniã nõ multum aggrauat inteſtina:ꝛ de iſto ſitu hic loquitur Auicẽ. Et propterea Auiceñ. dixit ſignanter in littera : videtur quocꝫ ꝙ clyſteriçati ſitus:ꝛ non dixit clyſteriçandi:alius eſt ſitus in clyſteriçando:qui eſt proprius : ꝛ iſte eſt ille q̃ reſpicit egritudinem.verbi gratia : vt ſi quis habeat dolorem in renibus : ꝛ gratia illius offertur clyſtere : melius eſt vt homo clyſteriçetur ſupinus iacendo ſuper dorſum. Si autem dolor declinat ad interiora melius eſt vt clyſteriçetur eo iacente ſuper ventrem. Si autem ad latus melius eſt vt clyſteriçetur ſuper latus. Et ratio huiꝰ eſt.qꝛ virtus clyſteris melius peruenit ad loca illa quando ſic ſituatur infirmus:ꝛ hec habentur ab Auiceñ.tertio cañ.in preallegato capitulo.Similiter etiam fit talis ſitus reſpiciendo diſpoſitionem ſubiecti.vt verbi gratia: ſi homo ſit tante nobilitatis vt non poſſit tenere ſuperiora depreſſa ꝛ inferiora elenata debet ſituari ſuper ventrem:ꝛ ſi non.debet ſituari ſuper dorſum. ¶ Circa tertiam partem intelligendum:ꝙ hora clyſteriçandi ſicut extrahitur ex dictis hic. ꝛ tertio cañ. preallegato capitulo eſt determinata ex pluribus. primo quidẽ ex diſpoſitione ſtomachi:quia cibo exiſtente in ſtomacho non debet fieri clyſtere:ne cibus exiſtens crudus trahatur ad inferiora.Et hoc eſt verum niſi in ſtomacho ſit debilitas multa ex inanitione:vel ex ſuperfluitate famis:quoniaꝫ tunc antequam fiat clyſtere melius eſt aliquid ſubtilis cibi offerri:determinatur etiam hora egritudinis:quod melius eſt vt clyſtere fiat quando materia eſt digeſta:ꝛ precipue clyſtere quod operatur attragendo ꝛ eradicando:clyſtere autem lenitiuum poteſt fieri hora quacunqꝫ. Determinatur etiam determinata diſpoſitione virtutis : quoniam virtute exiſtente forti debet fieri clyſtere:exiſtente autem debili non:ſed debet fieri loco eius ſuppoſitorium : ſicut dicitur primo regiminis acutorum.Determinatur etiam determinata diſpoſitione continentis:quoniaꝫ debet fieri hora frigidioris aeris ꝓpter cauſas:que dicuntur in littera.Determinatur etiaꝫ ex diſpoſitione eorum : que corpori approximantur:quia non debet immediate clyſtere a balneo continuari:ſicut hic dicitur.Et hoc ꝓpter duo: primo vt non accidat in infimo ſuperflua eſtuatio.Secũdo quia balneum facit ebullire humores:ꝛ diſpergit eos per corpus trahendo ipſos verſus exterius.Clyſtere autem trahit humores retentos:ꝛ aerem.i.vẽtoſitatem ad inferius:ꝛ ideo cum motus balnei contrarietꝫ motui clyſteris non eſt bonum vt balneum premittas clyſteri ſic ꝙ immediate ſequatur clyſtere.Sed hic intellige:ꝙ licet balneum non debeat premitti.ſic ꝙ ſtatim poſt ipſum ſequatur clyſtere:tamen balneuꝫ bene poteſt premitti enemati ſic ꝙ enema non ſtatiꝫ fiat poſt balneum. Et ꝑ ideo quia ſicut habitum eſt ſupra balneum eſt vnum de his q̃ preparant corpus ꝛ humores ad euacuationem facilio rem:vnde ſicut premittitur medicine ſolutiue : ita etiam ꝑm hoc poſſet premitti ipſi enemati. Determinatur vltimo conueniens hora clyſteriçandi ex diſpoſitione accidẽtium occurrentium corpori:quoniam clyſtere non debet fieri cum adeſt ſternutatio : aut tuſſis : vt Auiceñ. ponit tertio cañ.in preallegato capitulo. ¶ Circa quartaꝫ partem intelligendum:ꝙ illud verbuꝫ (ꝛ timuerit ne enema retineatur) dupliciter poteſt exponi.vno modo ꝛ timuerit ne retineatur.i.timuerit ne poſſet ſufficienter retinere clyſtere : immo expellitur velociter anteqꝫ operetur clyſtere:ꝛ tunc cauſa iſtius erit:quia non retinet propter po

ſtulas:que ſunt in inteſtinis : quoniam ex imixtione clyſteris facto nocumento excitabitur virtus expulſiua ꝛ incipiet motus a ſuperiori verſus inferius:ꝛ iſto modo exponendo calefactorium ſtomachi ex ſpelta iuuabit ad retentionem clyſteris quando hoc calefactorium inquantum calefactorium mitigat dolorem:ꝛ inquantum fit cuꝫ ſpelta : cum ſpelta aliqua ſiccitate participet adiuuat ad retentionem fiendam:alio modo poteſt exponi ꝛ timuerit ne clyſtere retinuerit nimis:ꝛ non fiat eius expulſio:ꝛ hec intentio vera eſt. ¶ Juxta quod intelligendum ꝑm iſtam intentionem. Primo ꝙ cauſa quare timetur ne retineatur enema in illo:qui habet puſtulas in inteſtinis poteſt eſſe duplex. vna eſt quia ex puſtulis exiſtentibus in inteſtinis debilitatur virtus expulſiua ipſorum. ſecunda cauſa eſt : quia quãdo enema peruenit ad locum vbi eſt puſtula:accidit ꝙ dolor aliquis augetur in loco ex ipſo: vnde in loco illo propter dolorem qui augetur accidit vt incipiat motus contractiuus : propter quem motum fit ibi conſtrictio ꝛ expellitur clyſtere verſus ſuperius:propter quod poſtea non poteſt egredi:ꝛ illud quidem conuenit ſi ſubſtantia clyſteris pertranſeat locum vbi ſunt puſtule:ꝛ tunc non egreditur:ſed ſi non pertranſit tunc retinetur. ¶ Secundo intelligendum:ꝙ ad expulſionẽ clyſteris adiuuat ſuperponere pannum calefactuꝫ cum ſpelta ano ꝛ femori:ꝛ locis qui ſunt in circuitu. Et hoc propter duplicem cauſam. vna cauſa eſt:que eſt communis omni calefactorio:nam omne calefactorium : quod rarificat ſubſtantiam membri:ꝛ rarificando debilitat virtutem contentam in ipſo : ꝛ cum hoc etiam dolorem ſedat: adiuuat expulſionem:ꝛ propterea ſicut panni calidi poſiti circa ventrem adiuuant euacuationeꝫ:que fit a pharmaco ſoluriuo:ita calefactoria appoſita ano ꝛ femori : ꝛ locis qui ſunt in circuitu adiuuant ad expulſionem clyſteris.Secunda cauſa eſt ſpecialis:propter quam hoc calefactoriuꝫ fit cuꝫ ſpelta:nam in ſpelta exiſtit quedam virtus abſterſiua:propter quam calefactoriuꝫ factum ex ipſa appoſitum femori ꝛ ano ratione abſterſionis quã habet excitat virtutem expulſiuam in inteſtinis:vnde accidit expulſio ꝛ euacuatio clyſteris.

Quõ calefactoria ad iuuãt ad expulſionẽ farmaci et clyſteris

¶ De epithimatibus. Cap. xviij.

Epithimata ſunt ex medicinis bonis:que ad ipſam perueniũt egritudinem. Et medicina fortaſſe duas habet virtutes:vnaꝫ ſubtiliatiuam:ꝛ alteram ingroſſatiuam:ꝛ erit maior neceſſitas ſubtiliatiue q̃ inſpiſſatiue.Cunqꝫ eius inſpiſſatio fuerit temperans ſubtiliationem cum ea fiet emplaſtrum penetrabit ſubtilitas ꝛ remanebit ſpiſſitudo : ꝛ illa quidem que penetrat confert ſicut facit corriandruꝫ cum ordeo fracto cũ ex eis fit emplaſtrum ſuper ſcrophulas.Emplaſtra preterea ſunt talia qualia epithimata currentia. Eſt quocꝫ cum epithimata fiunt cum pannis : cunqꝫ membris principalibus ſuperponuntur : ſicut epati ꝛ cordi:ꝛ non fuerit ibi quod prohibeat conferunt panni ſuffumigati ex xyloaloe crudo : ꝛ virtutes epithimatum bonum tribuunt odorem quez principalia diligunt.

Supra Auiceñ. determinauit canones ⁊ regulas in modis euacuationū: que fiunt ꝑ vias latas ⁊ manifestas. In parte ista determinat canones ⁊ gulas in modis euacuationum que fiunt per vias strictas ⁊ insensibiles. s. ꝑ poros cutis. Et qꝫ tales eūationes faciūt epithimata ⁊ emplastra ⁊ embroce: hic est ꝙ Aui. in hac ꝑte determinat regulas circa epithimata ⁊ empla ⁊ embrocas: ⁊ sic ꝓcedit: qꝫ ꝑmo determinat de epithimatib⁹ ⁊ emplastris. ſcō determiat de embrocis. ſcā ibi. (Embroce sūt medicamēta). prima in duas: qꝫ ꝑmo ponit iuuamēta epithimatū in cōi. ſcō ponit iuuamēta ipsoꝝ in ſpāli magis. ſcā ibi. (Et medicina fortasse). ¶ Circa ꝑmā partē intelligēdū ꝑmo: ꝙ epithima dicit esse medicina bona ratione vtilitatis ⁊ ratione securitatis: rōne vtilitatis: quia peruenit ad locuz egritudinis ſm ꝙ oportet ⁊ alterat ⁊ resoluit ſm ꝙ opꝫ. Ratione vō securitatis: qꝫ est medicamē ꝙ exterius applicatur: vnde in eius approximatione non est timor. ¶ Secundo intelligendū ꝙ epithima potest sumi dupl'r. vno modo cōiter: ⁊ vt sic nomine ipsius importat omnis medicina: que exterius applicat: ⁊ isto modo Aui. videt hic accipere magis. Alio mō sumitur ꝑprie: ⁊ vt sic dicit de aliꝙ medicina que exteri⁹ applicat sub determinato modo. ¶ Juxta qō intelligendum: ꝙ medicinas multipl'r supponim⁹ corpori exterius, vno modo fomētādo. alio modo epithimādo. tertio modo inungendo. quarto modo emplastrando. quinto modo embrocando. ¶ Est autē differētia inter ista dupliciter. vno mō quantū ad diuersitatez modi approximationis eoꝝ: nam fomentatio dicit esse qñ aliqd approximat in forma calefactorij: vnde fomentum ⁊ calefactorium ⁊ enaporatio ⁊ epithima idē sunt. Sed dicit epithima qñ approximat in substātia liquida in qua infundit pānus ⁊ approximatur membro. Dicit vō vnguentum quādo approximat in substātia vnctuosa: que nō est nimis liquida: vnde in vnguentis ingreditur oleū ⁊ cera. Dicit autē emplastruz quādo approximat in substātia dura adherēte ⁊ spissa. Et dicit embroca quādo approximat in liquore: q ex alto infundit super membrum. ¶ Secundo differunt ista quantū ad intentiones ꝓpter quas applicātur. Nam quādo querimus ꝙ virtus medicine transeat ad mēbrum cum debilitate tūc fomētamus ex ipsa. Et ideo Hippo. in ſcō regiminis acutoꝝ. in principio pleuresis: quia volebat vt virtus medicine debiliter trāsiret ad locum: docebat vti calefactorio. Aliquādo vero volumus ꝙ virtus medicine ad membrum transeat cū fortitudine. ¶ Sed est aduertendū ꝙ dupliciter transit fortitudo virtutis medicine ad mēbrum. Uno modo quantum ad tēpus operationis ipsius. Alio modo quantum ad penetrationem ipsius: vt. s. profundet' in mēbro virtus ipsius. Si quidem querimus vt transeat virtus eius quantū ad tempus operationis eius: vt quia continuo ⁊ diu operetur in mēbrum: tunc administramus medicinam in forma emplastri ⁊ vnguēti ⁊ epithimatis. ¶ Sed est differentia inter hoc: qꝫ quādo volumus vt fortius operetur administramus eam in forma emplastri: ꝙ est substantie dure ⁊ spisse. vnde Serapio in suo libro de simplicibus in capitulo de medicinis maturatiuis dicebat: ꝙ quando volumus in medicina intendere plus acuitatē debemus illam magis decoquere vt fiat substantie magis spisse. Si autē volumus vt debilius operet': tūc administram⁹ medicinam in forma epithimatis: qꝫ ex humiditate epithimatis obtunditur virtus medicine. Si autē volumus vt medicina exterius corpori applicata medio modo se habeat: tunc administramus in substantia vnguēti: quoniā vnguentū medio modo se habet inter substātiam epithimatis ⁊ emplastri: quādo autem volumus vt fortitudo virtutis medicine transeat ad mēbrum ꝓpter profunditatem ipsius: quia penetret in ꝓfundo: tunc debemus ipsam administrare embrocando. Et ꝓpterea sicut apparet. 13. de ingenio. medicinas quas approximam⁹ in forma embroce ꝓpter densitatem ossium que sunt ibi cū nō nisi difficulter penetret virtus eius. (Et medicina fortasse.) ¶ Hic ponit iuuamenta epithimatum in speciali. Et primo ponit quoddā iuuamētum epithimatum quantū ad medicinas: ex quib⁹ fiunt epithimata. Secundo quātum ad modū approximandi ipsoꝝ comparando ipsa ad epilepsiam. Tertio quātum ad loca in quibus approximant'. ſcā ibi. (Emplastra ꝑterea.) tertia ibi. (Et cum membris ꝓncipalibus.) ¶ Circa ꝑmā partem intelligendum: ꝙ in his verbis nō vult aliud dicere Aui. nisi ostēdere: ꝙ aliquando in rebus ex quibus fiunt epithimata coniunguntur due virtutes contrarie: quaꝝ vna adiuuat ad operationem alterius: ⁊ nō impedit vt virtus epithimatis penetret ⁊ resoluat: adiuuatur ꝫ virtus a virtute stiptica infrigidāte: que condensat: ⁊ hoc quidem contingit: ꝓpterea quia pars subtilis preuenit in penetratione in poris. pars vero grossa ⁊ stiptica remanet circa superficiem mēbri ⁊ constringit: ⁊ constringendo impellit amplius partem illam penetratiuam subtilem ad interiora: vnde virtus illius fortius operatur. Et ſm istum moduz dicit Gal'. tertio de simplici medicina: ꝙ oleum rosaceuz velocius penetrat qꝫ oleum solum: dato ꝙ sit frigidus ⁊ magis stipticum: ⁊ hoc ideo quia stipticitas que est in ipso operans circa superficiem membri impellendo adiuuat ad penetrationem partis subtilis. ſm ergo istum modum vult ostendere Auiceñ. ꝙ emplastrū factum ex coriandro resoluit scrofulas: quoniam licet in coriādro sit pars frigida ⁊ stiptica: tamē pars subtilis acuta: que est in ipso preuenit in penetratione: ⁊ pars stiptica: que remanet circa superficiem impellit ipsam constringendo in profunditatem membri: vnde virtus illa subtilis acuta vehementius operatur: ꝓpter quod melius resoluit scrofulas: ⁊ precipue quando miscetur cuz orzeo fracto: quoniam ex orzeo adiuuatur virtus subtilis penetratiua ipsius: cum in orzeo existat: quedā virtus aperitiua. Quecunqꝫ autem alia dicit sunt manifesta.

Epithima pót sumi dupliciter.

¶ De embrocis. Cap. xix.

Embroce sunt medicamēta congrua ei qō ex capite ⁊ alijs mēbris oportet resolui: ⁊ illi cui cōplexionem necessarium est permutare. In membris autē que embrocare oportet: ex calido ⁊ frigido: si nō in eis fuerint superfluitates: que descendūt fiat prius embroca ex calefacto: deinde fiat ex aqua frigida vt constringantur: ꝙ si res diuersa fuerit a frida incipiat'.

In hoc capᵗ'o Aui. determinat de embrocis: ⁊ primo ostendit iuuamenta ipsaruz in generali. ſcō magis in speciali explicādo debitū modū approximationis eoꝝ. 1ª ibi. (In mēbris aūt que embrocare opꝫ.) ¶ Qō dicit in prima parte satis est notum: nisi quia aliquis posset querere que sunt maioris vtutis an epithimata vel embroce ⁊ videbitur alicui ꝙ embroce: quia ipsas facimus in locis ad que difficulter virtus medicine penetrat: sicut in capite: vt apparet ex dictis. quare ⁊c. ¶ Oppositum videtur dicere Auiceñ. 3. canoñ. fen 13ª. tractatu ꝑmo. capitulo de curationibus vniuersalib⁹ egritudinum stomachi: dicit enim ꝙ epithimata ⁊ empla-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſtra ſunt meliores embrocis:quoniam embroce ſunt debi lis impreſſionis. ¶Dicendum ad hoc ſicut poteſt elici ex predictis ꝙ vehementius 7 citius ꝑm idem tempus im primit embroca q̄ꝫ epithima : quoniam in embroca eſt motus fortior in faciendo virtutez medicine prouenire ad membrum qui non eſt in epithimate : ſed quantum ad to tam ſummariam curam egritudinis epithimata 7 empla ſtra fortius operantur q̄ꝫ embroce:quia ipſa in loco ma/ gis remanent q̄ꝫ embroce : quoniam emplaſtrum 7 epthi ma : aliquando ſuper membro remanent tota die:embro ca autem non niſi tempore modico. ¶Circa ſecundam partem intelligendum ꝙ quando in membro eſt aliqua materia retenta 7 non fluens prius oportet illud mem// brum embrocare ex calido : quoniam prima intentio eſt ibi euacuatio 7 extractio materie : deinde quia calidum rarificat membrum 7 reſoluit ſpiritum 7 calorem innatū: ex quo accidit debilitatio in virtute:vt prohibeatur reſo/ lutio caloris innati 7 fortificetur membrum oportet ipſuz ex frigido embrocare : quoniam frigiduz condēſat 7 vnit ſubſtantiam membri : ſed ſi materia ſit in fluxu ad mem/ brum prius oportet embrocare ex frigido:eo ꝙ prima in tentio ibi eſt reſiſtere fluxui frigiduz autem impugnat flu xui.quare ꝛc̄.Deinde quia oportet reſoluere 7 euacuare illud quod ad membrum fluxit:7 retentum eſt in eo : hoc autem facit calidum : oportet membruz ex calido embro/ care:7 iſtud quidem ꝙ dicit hic de calido 7 frigido verita tem habet 7 de calido 7 de frigido actuali : 7 de calido 7 frigido :ꝙ ꝑm virtutem eſt in medicinis repertum.

¶De flobothomia. Ca. xx.

Flobothomia eſt euacuatio vni// uerſalis que multitudinem eua// cuat. **Lectio. j.**

Supra Auicen.determinauit canones obſer// uandos in euacuatione que fit cum farmacis hic determinat canones obſeruandos in eua/ cuatione que fit cum flobothomia. Cauſa au tem quare prius determinauit canones eua/ cuationis:que fit cum farmaco q̄ꝫ euacuationis que fit cū flobothomia eſt:qr mala complexio ratiōe curationis cu ius determinat ħ de regulis iſtarum euacuationum plus conſurgit ex peccato qualitatis quam quantitatis:7 pro/ pter hoc cum ſolutio ventris debeatur peccato qualitatiꝫ magis competit ei ſolutio ventris q̄ꝫ flobothomia:qr er/ go in curatione male cōplexionis maiorem affinitatez ha bet euacuatio facta cum farmaco q̄ꝫ cum flobothomia:ió prius determinauit canones euacuationis facte cum far/ maco q̄ꝫ cuz flobothomia. Et duo facit:quia primo deter minat canones obſeruandos in euacuatione:que fit p flo bothomiam.ſecnndo determinat canones circa quaſdaz euacuationes:que ſibi annectuntur.ſecunda ibi.(Uento/ ſe cutis partem 7c̄.) Prima in quatuor.nam in flobotho/ mia principaliter conſiderantur quatuor. cōſideratur enī in ea id quod euacuatur:7 locus a quo fit euacuatio:7 tē/ pus euacuationis:7 modus faciendi ipſam cum inſtrumē to:7 ideo quatuor facit.quia primo dat canones rectificā tes vſuz flobothomie ratione eius ꝙ euacuatur. ſecundo dat canones rectificantes vſum ipſius ratione locorum a quibus euacuat.tertio dat canones rectificantes vſum ip ſius quantum ad horam in qua fieri debet.quarto dat ca nones rectificantes vſum eius quantum ad modum faciē di ipſam cuz inſtrumento cum quo fit.ſecunda ibi.(Et de bes ſcire ꝙ venaruz que flobothomātur.)tertia ibi.(Sci to ꝓterea ꝙ flobothomia duas habet horas.)quarta ibi. (Scias etiam ꝙ flobothomus obtuſus.) Prima in duas qr primo oſtendit iuuamēta 7 vtilitates:ꝓpter que fit flo bothomia:7 oſtendit etiam qbus corporibus cōuenit flo bothomia.ſecūdo dat canones 7 regulas:q̄s opz obſerua re in vſu eius rōne eius qō euacuat.ſcōa ibi.(Flomia q̄q̄ vel eūatio.) Prima in duas:qr primo ex quadam deſcri/ ptione flōmie:quam ponit oſtendit in generali iuuamentū ipſius flobothomie.ſecundo oſtendit in ſpeciali quot 7 q̄ ſunt iuuamenta:propter que fit:7 que ſunt corpora quib⁹ debetur flobothomia.ſecunda ibi.(Et nemo qdē eſt flobo thomandus.) ¶Circa primam ptem intelligendum p̄mo ꝙ Auic.ponens quādam deſcriptionem flobothomie in/ ſinuat duplex iuuamentū ipſius.vnum quidem inquantū inſinuat locum eūonis a quo flōmia euacuat.ꝑm vero in/ quātū inſinuat id quod eūatur ab ipſa. Iſta enim ſunt duo que pertinent ad notificatiōem eſſentie cuiuſlibet euacua tionis:locum euacuationis inſinuat cū dicit ꝙ ipſa eſt eua cuatio vniuerſalis:inſinuat vero ꝙ euacuatur cuz dixit ꝙ multitudinē euacuat. Eſt aūt flōmia eūatio vlis:qr a toto corpore ipſa euacuat:7 in hoc quidem eſt etiam cōueniēs cum euacuatione facta a farmaco:qr etiam farmacie eua/ cuāt vl̄r a toto corpore ſicut vult Hal̄.in cōmēto illius af foriſmi quarte particule. In farmacijs talia educere:dicit autem flobothomia euacuare ex toto corpore rōnabiliter quoniam ipſa euacuat ex venis:nūc aūt id quod ex venis euacuat habet ħ ꝙ ex toto euacuat:quoniam oēs vene ſi/ bi inuicem cōtinuātur:ſicut ponit Hal̄.in cōmēto ſcōi regi minis acutorū. Dr autez vlterius flōmia multitudinē eua cuare:7 in hoc eſt differens a farmacia:ratio huius eſt qr flobothomia euacuat non eligendo:7 nunc autem id qō euacuat non eligendo ſolum euacuat:per hoc ꝙ quantita tem rei minorat:7 quia quātitas rei dicit multitudo:idcir co flobothomia dr euacuatio multitudinem euacuans ſz euacuatio facta cū farmaco non dicitur proprie multitu/ dinem euacuare:7 hoc ideo qr farmacia euacuat eligēdo electio aūt debet ꝓprie alicui:vt hz qualitatē determina/ tam diſtinctā a qualitate alterius:per qō eūo facta cū far/ maco nō dicitur eſſe reſpectu multitudinis humorisꝫ re ſpectu q̄litatis ipſius. Et ex his accipit ꝙ flōmia eſt eua/ cuatio:que proprie debetur peccato in quāto:ſed euacua tio cū farmaco ꝙ ꝑe debet peccato in quali. ¶Sed vlteri/ us eſt aduertendum circa dicta ne error cōtingat. Primo ꝙ quando dictum eſt:ꝙ flobothomia eſt eūatio vniuerſa lis:quia a toto euacuat:ꝙ ſi flobothomia quantum eſt ex ſe a toto euacuet:hec tamen vniuerſalitas non eſt cum eq̄/ litate:ſicut nec ēt vniuerſalitas iſta euacuatiōis ē in farma co cum equalitate.nam ſi flōmia de ſe a toto euacuare poſ ſit:ipſa tamen plus ab vna parte euacuat q̄ꝫ ab altera : qr plus euacuat a parte i qua fit q̄ꝫ ab altera. Similiter etiā nec ꝑm eundem modū euacuat ab omnibus:naz ꝑm aliū modū euacuat ab vna parte:7 ꝑm alium moduz euacuat ab altera:qr a parte in q̄ fit eradicando euacuat : ab alijs autem euacuat attrahēdo:7 ſicut eſt in flōmia:ita eſt etiā in euacuatione facta cum farmacia:nihilominus tamen ē differentia inter flobothomiam 7 farmaciam : quantū ad hoc : quia in flobothomia ħ inequalitas contingit in ipſa ſolum ratiōe loci:in quo fit.nā ex illo loco plus euacuat in quo fit 7 ab illo loco etiam dicitur euacuare eradicando. 7 ꝓpterea quando volum⁹ aliquā mām eradicare ab ali quo mēbro nos flōmamus ex parte illa:ſed in farmacia ħ diuerſitas ꝓtingit nō ſolū rōne loci vbi ſtat forma:imo rō ne ꝓprietatis eius:cū quo fit eūo:qa id cū quo fit eūo:hz de ꝓprietate eius:ꝙ a tali b⁹ locis magis eūet:q̄ꝫ ab alijs: 7 ꝙ ꝑ talia loca plus eūet q̄ꝫ ꝑ alia:ſicut ex ꝑus dictis pōt appere. ¶2° circa dicta eſt intelligendū:ꝙ quando dictū eſt:ꝙ flobothomia multitudinez eūat:7 debet peccato in quāto nō dr ſic euacuare multitudinē:7 id quod peccat in quanto quinetiā euacuet peccatū in quali:neq̄ etiā ſic de betur peccato in quāto quin debeat peccato in q̄li:ſimil'r

etiam farmacia non sic debetur peccato in quali:quin de/
beatur peccato in quanto: ec sic euacuat peccatum in q̄/
li quin euacuet peccatū in quanto:cuius ratio est duplex.
vna est q2 in omni peccato fm quale q euacuatione in/
diget includitur quidam modus pecccati in quanto.nam
omne q euacuatione indiget:dato q principaliter peccat
in quali:ex hoc q euacuatione indiget superfluit in quāto
Et propterea Gal'.in.xi.fm istam intentionem dixit:q re
cte per aliud opusculum dictum est a veteri medicina est
adiectio z ablatio:adiectio quidem eorum:que deficiunt
ablatio autem eorum que superabundant:hoc quidez fz
quantum:illa vero fm quale. Ecce q hic peccatum in q̄li
dixit esse superabundans:z ideo omne q peccat in quali:
peccat etiam in quanto:similiter etiam in oi peccato quan
ti includitur aliquod peccatum qualis.nam omne q pec/
cat in quanto ostendit se esse nocitiuum z imoderatum:eé
autem nocitiuum z imoderatum est esse quale:ppter qō
omne q peccat in quanto quodam modo etiam peccat in
quali. Et propterea flobothomia que euacuat id qō pec/
cat in quanto:euacuat etiam ex consequenti id quod pec/
cat in quali. Et propterea considerat̄ in ipsa quale é id
quod debet euacuari:sicut est in euacuationibus factis cū
farmaco:sicut apparet in cómento illius affor̄ismi:in per/
turbationibus ventris z vomitibus zc̄. Similiter etiam
farmacia lz euacuet principaliter id quod peccat in quali:
tamen etiam ex consequenti euacuat id qō peccat in quan
to:vnde z in ipsa etiam conueniens quantitas eūonis at/
tenditur:sicut in flobothomia sicut appet ex dictis. ¶ Se
cunda ratio quare flobothomia non sic eūet peccatum in
quāto:quin ét euacuet peccatū in quali est:q2 non vl̄r flo/
bothomia ois fit gr̄a peccati in multitudinem:z in quāto
vt peccatū hoc distinguitur contra peccatū qualis:imo q̄
dam est que fit gr̄a peccati in q̄li:sicut dicit postea Auicē.
sicut est qñ flómia fit gr̄a euacuandi sanguinē corruptum
qui peccat in quali principal'r z nó in quāto:fil'r ét farma
cia non ois vl̄r fit gr̄a eūonis humoris corrupti:imo etiā
aliqñ fit gr̄a eūonis humoris qui excedit in quanto : sicut
si colera sola excederet in quāto:dato q nó esset corrupta
eūaremus eam cū farmaco. Et istud vl̄ cófirmare auctas
Aui.supraposita.cap.3° vbi dixit q eūo que est alia a mi/
nutione que debeť vni humori debeť sibi:aut q2 in quanti
tate augmentať solum:aut q2 corrumpitur:z ppterea flo
both:omia non sic debeť peccato in q̄sto quin etiā debeať
peccato in quali:sed tñ q2 flómia non eūat eligendo : neq̄
eūat illum humorē peccātē in quali:nisi fz modū fm quē
diminuit q̄stitatem eius:ppterea dixit Auicen.q flómia
est eūo que eūat multitudinē:z dato q euacuet ét humo/
rem peccantē in q̄li. ¶ Et ex his apparēt duo: vnuz est q
cum flómia eūet multitudinē ipsa p̄ z directe conuenit qñ
omnes humores excrescūt in q̄sto:sicut contingit in dispó
ne plectorica. Indirecte aūt magis z non sic principaliter
2° qñ solus vnus humor peccat vel in quāto vel in qua/
li. Et q2 directe z p̄ncipal'r 2° qñ oēs humores excrescūt
in quāto:z h̄ est multitudo p̄prie:idcirco pp h̄ etiaz dixit
Aui.q ipsa eūat multitudinē. ¶ Scōm q appet ex dictis
est q si flómia debeať pctó alicuius vnius humoris soluz
pctō illius hūoris debeť:q fm se hz q oēs alios humores
excedit:z q2 alium modū eūonis ꝓueniente nō hz nisi per
flómiam:talis aūt humor est sanguis:z ppterea q2 flobo
thomia debeť pctō solius sanguinis siue peccet in quanto
siue in q̄li sup humores aliquos:alteri aūt hmmori dato q
peccaret solū in quāto non cóueniret flómia:sz eūo fcā cū
farmaco. ¶ Sil'r ét licet farmacia debeať róne alicui⁹ hu
moris peccantis in quāto:tñ q2 illum humorē nó eūat nisi
eligēdo z discernendo ipm ab alijs:z distinctio vnius ab
altero nó fit nisi per qualitatem propriam:hinc est q ipsa
ponitur eūare quale z nó quantū. ¶ Deinde cū dicit.

Capitulum

¶ Multitudo autem est augmentum humor̄ super equalitatem ipsorum in venis.

¶ Dic q2 dixerat q flómia eūat multitudinem:oñdit quid est ista multitudo. Et vult dīe q h̄ multitudo cui debetur flómia nō est aliō nisi excessus humor̄ in q̄stitate in venis sup equalitatē ipsor̄:quasi velit dīe q iste excessus q̄stitatis humor̄ dz eé fm ꝓportionē q̄stitatis nālis eor̄:quaz debēt hīe in corpe:ita q excessus humor̄ in q̄stitate dz eé cū equali ꝓportione:quā hñt humores adinuicē:q q̄stuz auget sanguis tm̄ ꝓportional'r dz augeri flómia: z sic de alijs. Et huic multitudini ꝓprie z directe debeť flómia:ex quo.n.flómia non eūat eligēdo:illi multitudini ꝓprie cō/
petit:in qua nō est determinat⁹ spālis excessus alicui⁹ hu
moris:q2 tūc flómia eūabit equal'r fm ꝓportionē de oib⁹
z ꝓpterea maxie tūc fiet flómia non eligēdo humoreż ali
quē. Et ꝓpterea si solus sanguis peccat in quāto:aut pec
cet in quali:lz sibi flómia cōueniat:nō tm̄ p̄ncipal'r z sic di/
recte conuenit:sicut predicte dispōni:z idcirco ét dixit su/
pra Auic̄.in cap.de regulis cōibus eūonis:q minutio est
eūo ꝓpria humoribus equaliter augmētatis. Q.ō. j.

Sed tūc aliquis dicet hic propter qd Auicē.dixit in venis.nā nó potest fm aliū locum q̄z fm ve/
nas augmentum humorū cōtingere. vī enim q sic:q2 nul
hil ꝓhibet q fm aliquod membrum augmenteť sangui⁹
z alij humores extra venas. ¶ Ad istud possumus dupl'r
respōdere:q ideo dixit in venis:q2 Auic̄.h̄ multitudinem
describit:que est ꝓprie multitudo.h̄ autez est illa in qua
solum est peccatū quāti:nūc aūt extra venas non cōuen.t
esse peccatum in humoribus solum in quāto:q etiam ibi
sit pcm̄ corruptionis humorū:q est peccatū in quali. Ju/
xta illud ꝟpo.si sanguis in ventre fundať:necesse est in sa
niem verti. Et intelligit ibi per saniē vt dicit Cōmē.oēm p
mutationem ad malā quātitatē:aut possumus aliter intel
ligere z dicemus:q istud verbū nō intelligiť de qualibet
multitudine humoruz:sed de illa multitudine cui ꝓprie
z primo debetur flómia:z q2 flómia est eūo:que ex venis
euacuat. Jccirco talis multitudo quam eūat est exñs inve
nis:z talis multitudo est que ꝓprie dicitur multitudo.
Nam z si cōtingat q multiplicet extra venas in membro
aliquo aliq̄ multitudo:h̄ non est nisi q2 h̄ processit ex mul
titudine eius primo exīte in venis. Similiter ét talē mul/
titudinem ꝓprie z primo dī eūare flómia:q2 ipsa ex venis
euacuat:z h̄ est causa:q̄re dixit in venis. Q.ō. ij.

Et ex his pót appere solutio cuiusdā qōnis : que
posset moueri:vtrū.s.flómia euacuet so
lum humores existētes in venis. Nam dō̄m est q primo
z p̄ncipal'r solum humores existētes in venis eūat:q2 ipa
imediate ex eis eūat:tñ scōdario z indirecte ipsa humores
exīntes extra venas eūat:quoniam vene inanite ex flómia
attrahūt humores qui sunt extra venas intra venas q po
stea per flómiā eūant:z h̄ est sīnia Aui.4° cañ.capitulo de
berisipilla:vbi dicit q flómia cófert in ipsa:quando mate
ria ē inter duas cutes:z subdit q fortasse ista flómia attra
hit.s.humorez effusum extra venas in venas. Eandem ét
sententiam ponit Gal'.in 4° de regimine sanitatis finali ca
pitulo. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et nemo quidem est flobothomandus:nisi vnus duorum:vnus eoruz est egritudi . prepa
ratus qui cū ipsius sanguis multiplicatus fue/
rit:cadet in eas:z alter est cadens in eas.

¶ Dic declarat inuamenta flómie in spāli. Et ostendit eiaz in quib⁹ corpibus flómia est conueniēs:z duo facit:q2 p/
mo facit:q dictū é:scōo declarat quoddā suppositū . scōa
ibi.(Et his quidē egritudinib⁹ preparatus.)prima in du
as:quia primo ostēdit que sunt corpora quibus debetur

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

flobothomia secundo ostendit iuuamenta propter que fit flobothomia:secunda ibi.(Unusquisq; autem ipsorum.)
¶Circa primam partem intelligendum:q; Auicē.in verbis suis duo insinuat:primo insinuat que sūt corpora quibus flobothomia cōuenit.nam ista corpora sunt duorum modoꝝ:q̄dam sunt q̄ sūt apta incidere egritudies: quedā vero sunt que sunt corpora egra actu:solū enim istis duobus modis corporum cōuenit flobothomia. Et hoc ideo q; flobothomia est euacuatio:que debetur respectu alicuius repletionis:que est aliquid extra naturam:nunc autē id'quod est extra naturam solum reperitur aut in corpori bus egris:aut in corporib⁹ bis:q̄ sunt apta incidere egritudines:corpoūbus enim sanis que sunt perfecte sana oia insunt ſm naturam vt dicitur in tegni:propter quod solū flobothomia debetur aut corporibus que sunt egra : aut corporibus que sunt apta incidere egritudines:que proprie dicuntur corpora neutra decidentie. Et ex hoc quidē habetur:q; flobothomia non est conueniens in corporib⁹ sanis. Et hoc quidem est verū de corporibus que sunt sana perfecte:quoniam in talibus corporibus:quando vtūtur regimine debito non aggregatur multitudo humorum:in venis:cuius euacuatio sit necessaria per flobothomiam. Sufficit enim solus in corporibus talibus euacuatio:que fit per exercitium ⁊ fricationes ⁊ similia:sicut apparuit supra in tertia fen huius libri.sz ī corporibus q̄ non sunt sana perfecte:aut que vtūtur regimine malo:flobothomia conuenit aliquando ⁊ talia quidē corpora oia sunt sub appellatione corporū neutrorum:cum corpa neutra proprie dicantur esse illa que remouentur a dispositione nāli ⁊ sunt parata ad egritudinem:nondum tamen sunt egrota.2° Auicē.insinuat ratione cuius dispositionis in talibus corporibus flobothomia conuenit:quoniam nō cōuenit eis ratione dispositionis cuiuscunq;:sed conuenit eis ratione dispositionis:in qua accidit multiplicatio sanguinis ex multiplicatione aut corpus presenter egrotat quādo tanta est q; virtus vincitur manifeste in operationibus eius:aut corpus non presenter egrotat:sed est natus egrotare ex ipsa:⁊ hoc quando multiplicatio eius tanta non ē q; ex ipsa non adhuc vincitur virtus sensibiliter in operationibus eius.h̄ enim est terminus distinctiuus neutralitatis ab egritudine:vt dicitur in tegni.¶Ulteri⁹ est intelligendum circa hoc:q; h̄ per sanguinem non intelligit solum illum humorem qui distinguitur contra alios humores:sed intelligit etiam h̄ per sanguinem totā massam humorum quando superabundat in peccato quātitatis:has enim duas significationes habet sanguis : vt ponitur ab haly in commento tegni.⁊ declaratum est etiam supra q; sanguini in vtraq; significatione conuenit flobothomia.
¶Deinde cum dicit.

¶Unusquisq; autem eorum aut flobothomatur propter sanguinis multitudinem:aut propter ipsius malitiam:aut propter vtrunq;.

¶Dic ostendit propter quas vtilitates flobothomia fit in predictis corporibus.Juxta quam partem intelligenduz primo:q; ex his verbis habetur:q; non solum flobothomia conuenit peccato in quali:cum dicat Aui.q;non solū flobothomia cōuenit propter multitudinem sanguinis:verum etiam propter eius malitiam:hoc autem qualiter sit intelligendum iam declaratum est prius. Ratio autem quare flobothomia conuenit solum predictis corporibus aut propter multitudinez sanguinis:aut propter malitiam:aut propter vtrunq; est:q; flobothomia euacuatio quedam est:nunc autem euacuatio repletioni debetur:sic̄ apparet in illo aforismo:quecunq; egritudines ex repletione fiunt:euacuatio sanat ⁊c̄.repletio autez omnis vt supra apparuit in 2' fen:aut ē ꝑz q̄ūtū aut ſm q̄le:vel ꝑz vtrūq; propter quod flobothomia aut debetur propter multitudinem sanguinis que est repletio ſm quantum:aut debetur propter malitiam eius:que est repletio ſm q̄ie aut debetur propter vtrunq;:⁊ hoc est quando adinuicē cōiunguntur multitudo:⁊ malitia q̄litatis humoris. Q̄ō. iij.

Sed aliquis dubitabit circa h̄ q; dicit.ponit enim Aui.q; vnusquisq; flobothomatur aut propter multitudinem sanguinis:aut propter malitiā aut propter vtrūq;.¶Sed aliquis dicet hoc videtur falsum:q⁊ aliquibus conuenit flobothomia:in quibus nulla est repletio:nec quo ad quantum:nec quo ad quale:⁊ istō probatur auctoritate Gal'.13.de ingenio:dicit enim ad litteram:q; non solum euacuamus corpus totum in dispositione plectorica:verum etiam ⁊ cum moderatione humorum existente in toto.¶Idem etiā affirmat Auic̄.4° can̄. capitulo de cura flegmonis.¶Ad hoc potest dupliciter responderi.Uno modo q; quando Aui.dicit q; vnusquisq; predictorum hominuz flobothomatur propter sanguinis multitudinem ⁊c̄.intelligit ibi p multitudinē sanguis si est multitudo sanguinis fit absolute supra multitudinez naturalem:siue h̄ multitudo lz non sit absolute supra multitudinem naturalem:est tamen multitudo respectu dispositionis alicuius in corpore existentis ſm aliquod mēbrū eius propter quam dispónem attrahitur ad membrum materia:vnde vt nō attrahatur opz materiam minorare: sicut verbi gratia:ponetur infra:q; in illis:in quibus accidit percussio:aut casus in mēbro aliquo flobothomia cōuenit gratia euitationis apostematis in membro illo modo in corpore isto non multitudo super id quod naturaliter debet esse in venis:est tamē in ipso multitudo respectu illius dispositionis:que existit in membro illius.nam opz vt corpus illius sit vacuum ne in ipso accidat apostema. Et isto modo dicemus q; Gal'.intellexit ⁊ Auicē.quando dixerunt q; in corpore multotiens conuenit euacuatio dato q; non sit repletio.s.que est repletio absolute respectu dispositionis naturalis:lz tamen non sit respectu huius repletio:est tamen ibi repletio:vt dictum est:respectu alicuius dispositionis:q̄ p̄existit in corpore:vel possumus alio modo respondere ⁊ subtilius.¶Juxta q; intelligendum q; in flobothomia:sicut etiam in euacuatione cum farmaco potest esse duplex intentio.Una quidem intētio est que est euacuatio.Alia est que non est principaliter euacuatio sed est intētio alia:vtputa diuersio humorum ad cōtrariā partē.Modo si in flobothomia sit prima intentio:nullus hominū flōmatur nisi aut propter sanguinis multitudinē vel propter malitiā.vel propter vtrunq;:⁊ ratio huius dicta est prius:sed si flōmia fiat non solum ꝓpter istam intētionez:sed ꝓpter aliā:sicut flobothomatur aliquis in quo nec est sanguinis multitudo:nec malitia:sicut supposito q; aliquis esset mundus:⁊ accideret sibi casus:aut percussio iste quidem flobothomaretur:⁊ tñ in ipso non esset multitudo neq; malitia sanguis:sz talis quidē flōmia in isto nō fit gratia eūonis : sed fit gratia diuersionis humorum ad partē aliaz:vt.s.non fluant humores ad locum dolentez. Modo Auicē.q̄ñ dicit(vnusquisq; duorum ⁊c̄.)intelligit de flōmia:in qua intentio est euacuatio:illud vero q; dicit Gal'.⁊ Aui.alibi itellexit de flobothomia:in qua intentio non solum est eūo sed aliud.¶Deinde cum dicit.

In flōmia fic̄ ⁊ ī farmacia 2ª est ītentio

¶Et his quidē egritudinibus preparatus est: sicut qui est expositus sciatice ⁊ podagre forti ⁊ artetice sanguineis:aut ille cui accidit sputum sanguineum ex fissura vene:que in pulmone eius existit tenuiter consolidata:quoniam cum ipsius multiplicabitur sanguis:findetur:⁊ apti epilepsie ⁊ melancolie cum sanguinis multi/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

tudine:7 squinantie 7 apostematibus interio/
rum:7 obthalmie calide:7 eis qbus emorroy
darū: sanguis:qui fluere solebat est:retentus:
7 mulieribus quibus menstruus sanguis est
restrictus:horum tamen colores non demon
strant q flobothomari debeant propter ipso/
rum obscuritatē aut albedinem:aut viriditatē:
7 illi qui in interioribus membris cum cōple/
xione calida debilitatem patiuntur.

¶ Hic declarat qōdā q dixerat:dixerat enī q nemo flōma
tur nisi vnus duoꝝ horum:aut q paratus est in egritudies
cadere:aut q iā cecidit:vult ꝙ h declarare q̄ sunt corpa ta/
lia:q̄ sunt parata cadere in egritudies tales:pp q̄s flōmia
ꝓuenit:7 duo facit:qr p̄ oñdit:que sunt corpa talia q̄ sunt
parata cadere in tales egritudies.scō cōparat inter ista
corpa 7 illa q̄ iā ceciderūt in egritudines q̄ztum ad modū
vsus flōmie.scōa ibi.(Et debes scire q dū iste.)Prima sic
pōt diuidi vt mihi vr:q corpa ista sicut ex dictis pōt appa
rere:in qbus ꝓuenit flōmia.ad h vt nō incidāt egritudies:
sunt duoꝝ modoꝝ:q̄dā enim sūt in qb⁹ ꝓuenit flōmia p̄n̄r
pp intētionē eūonis:7 quedā sunt in quib⁹ cōuenit flōmia
in q̄ non est p̄ncipaliꝛ intētio eūo:sed aliud:7 iō p̄ oñdit q̄
sunt corpa illa:in qb⁹ ꝓuenit flōmia in qua p̄ncipaliter est
intētio eūo:2° oñdit q̄ sunt corpa illa:in qb⁹ ꝓ flōmia in q̄
nō ē p̄n̄r intētio eūo: sz aliō.2ª ibi.(Et illis qb⁹ ꝓcussio ac/
cidit.)Pria i duas:qr p̄ facit q dcm̄ est.2° oñdit qō est tps
ꝓuenies flōmie in talibus:q̄ fit ad p̄seruationē.secūda ibi,
(Hā istis melius est 7c̄.)¶ Circa p̄mā ptē notandū q oēs
egritudines q̄s ipse cōnumerat ad q̄s corpus p̄paratū est
pp quaꝝ preuisionē docet facere flōmiā cōueniūt in h:qr
aut sunt ex sanguine:aut sunt cuz peccato ipsi⁹:vel in quā
to vel in quali:7 p̄me qdē egritudines sunt sicut podagra
7 sciatica 7 artetice sanguinee.Et dr q dē eē artetica nomē
gn̄ale ad oēm dolorē iunctura ꝝ:sz sciatica 7 podagra sūt
noia:que signāt dolores iunctura ꝝ p̄pria ꝝ:sicut iunctu
re pedis 7 coxe vel anche:addidit aūt Aui.sciatice 7 po/
dagre fortib⁹:qm̄ ex fortitudie addit nectas flōie i ipsis:
qr sicut apparuit ex prius dictis:fortitudo est vna ex indi
cationibus que indicant sup necessitatē flōmie:7 ꝓpterea
qm̄ egritudo est ex sanguine si cū h est fortis:maxime indi
cat necessitas flōmie.Ex talibus ēt egritudinib⁹ ē sputuz
sanguinis:7 obthalmia calida 7 sqnātia:7 ap̄ata calida i/
terioꝛa:sed egritudines q̄ non solum sunt ex sanguine:sed
sunt ex humore alio cū quib⁹ ꝓiungit peccatum sangui/
nis sunt sicut epilepsia apoplexia:7 melācolia:vt in pluri
ribus.n.fiūt ista ex humoꝛib⁹ aliꝭ:tm̄ aliqm̄ cū illis humo
ribus cōiūgit sanguinis multitudo:aut malitia.7 sicut sūt
egritudines q̄ accidunt in corpore in quo sanguis mēstru
us est restrictus:aut fluxus emorroydaꝝ. ¶ Et sic ex di/
ctis accipit q flōmia pōt cōpetere in egritudine duobus
modis:vno mō p̄ncipaliꝛ 7 directe:7 hoc mō cōpetit i egri
tudine:qm̄ est a sanguine.alio mō cōpetit eis indirecte 7 se
cūdario magis: 7 hoc mō cōpetit in egritudine:que sz nō
sit ex sanguine:tm̄ cōiungit cum ipsa peccatum sanguinis.
¶ Circa vō h exempla que posuit de corporibus in qbus
sanguis mēstruus vl fluxus emorroydalis Aui.remouet
quēdā errorē:qui posset cōtingere.Et hunc ipse remouet
cū dicit:hoꝝ tm̄ colores nō demonstrāt 7c̄.nā multotiens
ex coloꝛib⁹ apparentibus in habitudine istoꝝ corpoꝝ no
bis indicat:q non sit necessitas flōmie in ipsis : vtputa qr
color est alb⁹:aut viridis:aut obscur⁹:7 tm̄ medic⁹ qm̄ co/
gnoscit q restricta est eūo:que consueuerat esse in corpo/
ribus illis:non dz a flōmia desistere:vt ex sanguine illo:q
eūari dz non accidāt egritudines:nullum aūt est inconue/

Flōmia pōt cō/ petere i egritu/ die duo bus mo di⁊.

niens vt ex coloꝛibus apparentibus in habitudine corpo
ris nō demōstret necessitas eūonis sanguis:qm̄ sm q dr
in cōmēto illius affoꝛismi.In perturbationibus vēris co
lor cutis corporis dominiū humorū oñdit:nisi contingat
q chimi interiores non correspondeant chimis exterioꝛi/
bus:7 qr aliquando contingit esse diuersos chimos inte/
riores ab exterioꝛibus hinc est : q in significatione sum/
pta a colore contingit fallacia 7 erroꝛ.Et ideo ad remotio
nem huius erroꝛis subiunxit Auicen.hoc verbum.(hoꝝ
tamen colores 7c̄.) Questio. iiij.

Sed circa exēplum vltimū:q ponit Auic.scilz q
illi qui habent in membris interioꝛib⁹
debilitatem cum mala cōpl'one calida indigent flōmari ē
dubitatio.Hā istud vr falsum:qr debilitas virtutis est ex
his que prohibēt flobothomiā fieri:sicut postea appebit:
7 sicut etiā extrahitur ex his:q̄ dicuntur a Gal'.in cōmē.
quare vr q tales flōmari non debeant. Qō. v.

Similiter etiam aliquis dicet:ad quid propter ma
lam complexionem calidam fit flobo/
thomia:quia mala complexio de se nō indicat euacuatio/
nem debere fieri:nisi vt ipsa coniungitur cuz materia:que
euacuari indiget:non ergo de se 7 absolute mala comple/
xio calida indicat euacuationem sanguinis:ipse autē hoc
absolute proposuit.¶ Ad hoc possum⁹ dupliciter respō/
dere.Uno modo q Auic.hoc non intelligit de quacunqz
debilitate:que coniungitur cuz mala complexione calida
duplex enim debilitas potest coniungi cum mala comple
xione calida.vna est que procedit ex inanitiōe:7 in tali de
bilitate flobothomia non conuenit:alia est debilitas : que
non est ex inanitione:sed est ex onere 7 aggrauatione ma/
terie:7 quando hec debilitas coniungitur cum calefactio
ne quadam:dico q in ipsa flobothomia cōuenit:7 hoc iō:
quia quando h debilitas est ex aggrauatione cum calefa/
ctione quadam:signum est q ipsa procedit ex multitudi/
ne sanguinis aggrauantis naturam:vnde apparet corpus
debile.Debilitas enim que procedit ex humoꝛibus alijs
aggrauantibus.s.ex flegmaticis non est cum calefactio/
ne:ex multiplicatione autem colere sz procedat caliditas
in membris interioꝛibus:ipsa tamen caliditas non est cuz
debilitate:que sentiatur proprie cum aggrauatione:quo/
niam humoꝛ colericus non aggrauat proprie:tm̄ propter
subtilitatem ipsius:tum etiā qr non accidit sic ipsum mul
tiplicari in quanto vt aggrauet.Et ꝓpterea debilitas cuz
calefactione que est cum aggrauatione proprie ex multi/
tudine sanguinis aggrauantis naturam conuenit : 7 ideo
cum in tali dispositione conueniat flobothomia:in tali de
bilitate conuenit flobothomia.Et sm istuz modum respō
dendi apparet responsio ad obiecta.¶ Uel possumus ali
ter respondere: q Auic.intelligit:q in illis qui patiuntur
malitiam complexionis calide in membris interioꝛibus:
propter quam malitiam complexionis debilitantur mem
bra interioꝛa conuenit flobothomia ad preseruationem:
7 dato q ista mala complexio non procedat principaliter
ex sanguinis multitudine:vt verbi gratia:si epar sit calefa
ctum 7 sit debile ex hoc dato q mala complexio calida:q̄
est in ipso nō sit dependens principaliter ex materia:tamē
conuenit h flobothomia.7 hoc ideo qr flobothomia eua/
cuat materiam:que dato q non faceret egritudinem illaz:
tamen est apta fouere 7 augere egritudinem illam . Et iō
intentio in flobothomia aliquando est vt euacuetur mate
ria que egritudinez facit:aliquādo aūt fit gratia māe que
est apta egritudinem fouere:sicut etiam facimus ista du/
plici intentione eūatione cū farmaco:aliqm̄ enim eūamus
gr̄a materie egritudinis:aliqm̄ vero gratia māe:que fouet
ipsam:vt verbi gratia:sic ponitur exemplū in septimo de
ingenio.Si aliquis hēat malā ꝓplexionē calidā in stoma
co:7 cū h hēat humoꝛem contētum in stomaco:ego prius

Duplex debilitas pōt co/ iūgi cū mala cō/ plexiōe

euacuabo illum humorem contentum in stomaco: que q/dem euacuatio iuuabit, male complexioni . Nam licet ꝛ mala complexio ꝑm suum esse ab illo humore non de/pendeat: tamen quia ille humor est aptus fouere ꝛ auge/re eam: ideo talem eũonem in ea facimus: simili mõ ꝛ hic: qr dato ꝙ mala cõplexio calida sit in mẽbris interioribus ꝛ non sit ex peccato materie sanguinee nos flõmiã facim⁹ vt nõ multiplicetur mã que est apta fouere ꝛ augere egri/tudinẽ illã: vnde ex tali eũatiõe accedit ifrigidatio: que est vtilis in illa mala cõplexione calida. Sed autẽ tu dicas ꝙ debilitas flõmiam prohibet. ¶ Dicẽdũ vno mõ ꝙ per de/bilitatem non intelligit hic quãcũqꝫ debilitatem: qr nõ in/telligit illam: que prohibet flobothomiam fieri: sed intelli/git illam debilitatem ꝑm quam corpora recedunt a cor/poribus sanis: talem autem flobothomiam fieri nõ prohi/bet. Aut dõm ꝙ per debilitatem hic intelligit nõ illã: que est in virtute regitiua totius: sed illam: que est in membro aliquo mõ nullũ est incõueniẽs: vt in mẽbro aliquo sit de/bilitas: ꝛ tamen nõ erit debilitas in virtute regitiua toti⁹: ita vt flobothomia non toleret. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Nam istis melius est: vt in vere minuantur licet in ꝯas nonduꝫ inciderint egritudines.

¶ hic ostendit: in quo tempore est cõueniens flobothomia que fit ad preseruationẽ in predictis corporib⁹. Et qr qõ hic dicitur manifestũ est ex supra dictis in capitulo quar/to vbi declaratuꝫ fuit: quo eũatio preseruatiua debet fieri in vere: ideo hic nihil dico. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et illis quibus percussio accidit aut casus. quoniam quandoqꝫ minuuntur timendo ne eis accidat apostema: ꝛ qui ꝯabet apostema mi/nuendus est: quoniã timetur ne aperiatur an/tequam maturetur: licet non indiguerit: ꝛ non fuerit ibi multitudo.

¶ hic ostendit que sunt corpora: in quibus flobothomia cõuenit ad preseruationem: in qua nõ est intẽtio ꝓncipaliꝛ ellatio: sed aliud puta distractio ad partẽ ꝓriam. ¶ Sꝫ cir/ca hoc aliquis dicet: quo ponit ipsum exemplum de pre/paratis ad egritudies talia vero corpora sunt actu egra: ¶ Item quo dicit ꝙ flõmia ꝯuenit istis: lꝫ non indigeant. nam si in eis nõ est indigentia tunc erit inconueniens: qm̃ cã dicitur egrotatiua: qm̃ approximatur corpori non indi/genti: sicut apparet in tegni. ¶ Dicendũ est ad hoc: primo ad primum ꝙ ista exempla: que hic ponunt sunt ad ꝓpo/situm. nam flõmia non debetur in istis principaliter rõne dispositionis presentis quam hñt: sed debetur eis ratione accidẽtis futuri quod timet in eis. In his enim: qui casuꝫ vel percussionẽ habent: debetur vt euitetur apostema: ꝙ est natum euenire. In his autez: qui habent apostema ali/quando fit flõmia propter timorez: ne aperiat anteqꝫ fiat maturatio: est autẽ timor hic qm̃ est multus fluxus humo/rum ad apostema ꝓp dolorem: qui est in apostemate. nam qm̃ est multus fluxus: tunc propter multam extensionẽ: q̃ fit in membro timetur: ne aperiatur apostema anteqꝫ ma/turetur. Iterum etiam qm̃ est multus fluxus timet: ne vir/tus possit sufficere in maturatiõe illius totius ꝓpter mul/titudinem mãe: ꝛ ꝓpterea dato ꝙ flõmia nõ fiat gratia re/pletionis: que fit in toto: tm̃ gratia distractionis humoruꝫ ad partem ꝓriam fit in eis flõmia gratia euitandi nocumẽ/ta predicta. Ista ergo corpora ratione illius: ꝓp qõ fit flo/bothomia in eis: non sunt egra sed parata incidere: dato ꝙ egritudinem hẽant aliam. ¶ Ad scõm dicẽdũ ꝙ quan/do Auic. dicit: ꝙ ibi nõ est indigentia: non intelligit: ꝙ in eis nulla fit indigentia flõmie quantũ est ex parte repletio/nis que fit in venis: que eũari debeat. ꝛ ꝓpterea in tali flo/bothomia: que fit in istis nõ ẽ intentio eũo ꝓncipaliter: be/ne causa est indigentia flobothomie sub intentione predi/cta. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et debes scire dum iste egritudines timenꝫ: ꝛ nondum in eas ceciderint plus secure eis cõ/ceditur minutio: ꝛ cum in eis ceciderint in eaꝝ principio penitus flobothomia dimittatur. qr humores subtiliat: ꝛ eos per corpus fluere fa/cit ꝛ eos sano sanguini admiscet. Et est etiam cũ nihil eũaꝫ ex eo qõ oꝛ: facit qõ nec̃ia sint me/dicamĩa alleuiãtia. Cũqꝫ maturatio appuerit: ꝛ egritudo pricipiũ aut statum preterierit: tũc si oportuerit vt minutio fiat si non fuerit quod prohibeat: fiat flobothomia.

¶ hic Aui. cõpat inter corpa ꝓdicta. s. iter illa: q̃ sunt para incidere egritudies ꝓdictas: nõ tm̃ adhuc sũt egra i actu: ꝛ inter illa q̃ iã illas egritudies iciderũt q̃ztũ ad modũ vsuꝫ flõmie. ¶ Juxta ꝙ intelligẽdũ: ꝙ Aui. in suis v̂bis vult in/sinuare duplicẽ dr̃iam inter ista corpa q̃ztũ ad modũ vsus flõmie: vna dr̃ia est: qr in istis corpib⁹ anteqꝫ icidãt egritu/dines plus secure eis minutio cõcedit: sc̃da dr̃ia ẽ q̃ztũ ad tps eũonis. nã ex v̂bis suis vr̃ exhibet ꝙ qm̃ ista corpa egritu/dines iciderũt in eũone ipsoꝝ oꝛ oigõ attẽdit: ꝛ ppea nõ oꝛ fieri flõmia in ꝑn⁹ illaꝝ egritudinũ: sed qm̃ egritudo ꝑn⁹ p trãsiuit: ꝛ mã ẽ digesta: tũc flõmia eis cõcedit. Q.ō. vij.

Sed circa qõlibet istoꝝ dictoꝝ cadit qõ. ¶ Nã ꝑ aliqs dicet: vr̃ ꝙ securi⁹ debeat flõmia in corpib⁹: q̃ egritudines iciderũt q̃z in corpib⁹: q̃ nõduꝫ egritudines iciderũt. ꝛ ℔ iõ qr tũc flõmia securi⁹ oꝛ ꝯcedit qm̃ est ei⁹ maior nec̃itas: ſz maior est nec̃itas ei⁹ illi: q iã ce/cidit in egritudinẽ q̃z illi q nõ cecidit. g̃ i ipso securi⁹ oꝛ cõ/cedi. maior appet. nã in oi eũone oꝛ attẽdi necessitas: ꝛ iõ q̃zto est ei⁹ maior necessitas: tãto magis oꝛ cõcedi: qr q̃zto est maior necessitas: tãto ei⁹ vr̃ esse maior vtilitas q̃zto ãt est maior vtilitas tanto vr̃ esse maior securitas. quare ꝛc. maior apparet. nã in corpibus egris maior vr̃ esse necessi/tas quam in his: que nõ sunt adhuc egra: quoniam corpo/ra egra sunt magis exposita periculo ꝛ nocumento q̃z cor/pora: que adhuc non sunt egra. Questio. vij.

Postea dubitatur circa scõm. naz ꝑ vide/tur esse falsum illõ qõ ipse inuit: lꝫ nõ exprimat ꝙ in corporibus istis anteqꝫ inci/dant egritudines nõ debet in flõmia ipsoꝝ oigõ expectari ℔ enim vr̃ esse falsum. nam in oi eũone ad hoc vt ipsa fiat sine molestia in quocunqꝫ corpore fiat, requirit: vt mã sit obediẽs eũoni: ꝛ propterea sicut qm̃ corpora ista sunt actu egra requiritur digestio mãe ad flõmiam ipsoꝝ: ita etiam dato ꝙ nõdum incidant egritudines in flõmia ipsoꝝ req/rit oigõ mãe. ¶ Et istud cõfirmat ꝑ hoc qm̃ sic vr̃ fieri in eũone cũ flõmia: sicut fit in eũone cũ farmaco: nunc aũt in eũone cũ farmaco: ad ℔ vt ꝯueniẽter fiat: reqrit oigõ mãe siue fiat in corpe egro siue nõ egro. Ergo sicut i flõmia req/ritur oigõ in corpe: qõ egrotat: ita ꝛ requirit oigõ qm̃ fit in corpore quod nondum egrotat. Qõ. viij.

Secũdo aliquis dicet: videtur falsum esse il/lud: ꝙ etiam dicit: ꝙ in prin/cipio istarum egritudinum flobothomia penitus dimitta/tur: hoc enim non videtur esse verum. primo Hippo. in se/cunda particula affoꝛiſm. dixit: ꝙ inchoantibus morbis si quid videtur mouendum moue: nam in statu silentium habere melius est. Et Commentatoꝛ ibi exponit: quod sermo Hyppo. est in flobothomia ꝛ in farmacia. ¶ Jteruꝫ Auicẽ. infra dicit in isto cap. ꝙ premittere ꝛ preparare est melius quando adsunt significationes: que ostendunt flo/bothomiã debere fieri. Jd etiam dicit Gal. in ꝙto terapeu.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

methodi qñ cõparat aquã fridã ad flómiã. Jtez ét Auic, 4° cañ. in cap. de curatione febriũ putridaz in gñali dicit: q cũ postponit flómia in pn° egritudinis nó est ampli⁹ ei intentio. C D. B arguit róne: qz in pncipio illius egritudis nó dz phiberi eũo: in cuius mãe eũone nó expectat digó. nũc aũt in mã egritudinũ: q̃ fiunt a sanguine nó expectat digó. Aui. ét 4° cañ. pallegato ca. dicit. (sanguis: qõ est de gñe eius in q̃ nõ expectat digó.) q̃re ꝛc. C Dõm est ad B p ordinẽ ꝛ p dico q in istis corpib⁹ dũ timẽtur egritudies ꝛ nódũ in eas ceciderint plus secure ꝓcedet minutio quã qñ iã ceciderũt in egritudines. C Aduertẽdum tñ q istõ aduerbiũ plus pót ꝓponi cũ duobus. vno mó cũ B q dic secure: ꝛ tũc é sensus: q istis ꝓcedit minutio plus secure. i. securius. Alio mó pót cóponi cũ B: q dicit minutio: ꝛ tũc oñdet B dziam inter flómiã: q̃ cópetit illis: qui sunt apparati in casum egritudinũ: ꝛ inter flómiã: q̃ ꝓpetit illis: q iã ceciderũt in egritudines róne q̃ztitatis ipsius qm̃ in pmis ꝓcedit minutio plus. i. conced t flómia maioꝛ: in scõis ℞o min⁹. Et q̃ztũ tint diuerse lre: tñ cã ℞itatis vtriusq ab eo/ dẽ fundamẽto accipit. Nã in vsu flómie debent ꝓcurrere duo: vnũ qdẽ sicut illud cui debet eũo: ꝛ B est peccatũ sanguinis in q̃zto vel in q̃li ꝛ ab isto sumit necessitas eũonis. Aliud ℞o est q tolerat ipsaz: ꝛ istud qdẽ cõsentit vel phibet: ꝛ B est dispõ vtutis: ꝛ ab ipsa sumit securitas flómie. nã qñ vtus pót tolerare secure: fit ꝛ pót fieri magna: qñ aũt nõ tolerat: tũc non pót fieri secure: nec pót fieri magna: qa q̃ztitas eũonis ꝛ ei⁹ securitas ꝛ ꝑria ipoz sumũt a dispó/ ne q̃ztitatis fortitudis vtutis ꝛ ei⁹ ꝑrij: binc est q in corpibus: q̃ nõdũ in egritudines ceciderunt: cũ in eis sit fortioꝛ vtus: q̃z in eis q iã in egritudines ceciderũt: securi⁹ ꝛ plus flómiã ꝓcedim⁹. C Ad illud aũt q tu dicis q in illis coꝛporib⁹ securi⁹ ꝓcedit: in qbus é maioꝛ necessitas. C Dõz q verũ est qñ necessitati flómie ꝓsonat id a q̃ sumit tolerãtia ei⁹, s. vtus: ꝛ cũ tu dicis: maioꝛ est necessitas ꝛc. vez é: sed tali necessitati nó cósonat vtus: sicut illi necessitati: q̃ é in coꝛpibus: q̃ nõdũ in egritudines ceciderũt. Scõo dico q in coꝛpibus istis añq̃z incidãt in egritudinẽ nó fic attendit in flómia ipsoz digó: postq̃z ãt i egritudies: inciderũt flómia ipsoz plus attẽdit digestio. Et ratio h⁹ est: qz coꝛpoꝛa ista añq̃z in egritudies incidãt p̃dictas nó hñt in sanguine ipsoz malitiã multã: sed postq̃z in egritudines incidunt in sanguine ipsoz accidit malitia ꝛ coꝛruptio. Nunc aũt qñ in sanguine nó é malitia multa in eũone ipsi⁹ nó expectat digó: imo q̃zto citi⁹ fit flómia tãto fit meli⁹: tũ qz vtus est fortioꝛ: tũ qz sanguis est obediẽtioꝛ ad eũonẽ: tũ ét qz phibet ne accidat coꝛruptio sanguini. fm. n. q dr a Ga lieno in ꝓmẽ. opz quidẽ qñ in sanguie nódũ accidit coꝛruptio flómiam accelerare: vt nã vasoꝛum ex eo q trãspirãtur ꝛ vẽtilant p flómiã acqrat nãlẽ eucrasiã ꝛ dñet hũoribus fz modũ fz quẽ dñabat eis a pn° nã fm q dicit: si discrasia augeat: qz nõ eũet sanguis piculũ est ne putrefiat p pter q properare in talibus coꝛpib⁹ ad flómiã est melius. Sed qñ ista coꝛpa in egritudines inciderũt: tũc in sanguine iã accidit coꝛruptio ꝛ malitia: ex q̃ sanguis ipse fit iobediens eũoni: ꝛ virtus ét debilis est in expulsióe ipsius. Uñ opz ad B vt facil⁹ fiat eũo ipsius: vt digerat vt p B obediẽtioꝛ fiat eũoni: ꝛ ét vtus sit potẽtioꝛ sup ipm: tũc enim melius eũonẽ tolerabit. Et ex his istis manifestũ é: q sermo Aui. B est de egritudinib⁹: in qb⁹ accidit coꝛruptio ꝛ malitia sanguinis: sicut est in oibus egritudinib⁹ si bñ cõsideret: de quibus fecit mẽtionẽ prius. Jn talibus enim quãdo in ipsas incidunt coꝛpa phibet flómia in pncipio earũ: sed expectat eius digó: sed anteq̃z incidant in egritudines nó expectat in eis digõ pp cãs dictas: sed in egritudinib⁹ in quib⁹ nó eẽt adhuc coꝛruptio facta in sanguine nõ expectatur in eũone eius digestio. Et ꝓpterea Gal. in cõmen. in sinecha inflatiua precipit ab ipso pncipio flómiã fieri: ꝛ

In vsu flómie debent cócurrẽ duo

quãto citi⁹ fit tãto est melius: qz p hoc phibet ne accidat coꝛruptio ꝛ putefactio sanguini. Et tali casu loqt Aui. qñ dicit. (Et cũ postponit flómia in principio egritudinis nõ est intentio). s. sicut erat ante quasi per hoc denotet: q melius é eam facere in pncipio q̃z postea: qm̃ postea qñ est facta coꝛruptio in sanguine: qz vtus est debilioꝛ facta fortasse interficit pp debilitatẽ vtutis. Et hoc idem ét dicit Gal. in cómẽ. dicit enim sic ad litterã. igit fm eas qdẽ in cõstrictione sunt sinochas forti exĩte sepius vtute sine periculo est eũo. Jn alijs ℞o egritudinibus vltima est periculosa: puta in coꝛruptione humoz ꝛc. C Et ad istam ét intẽtionẽ fm aliqd vadit: q dicit ét Aui. infra in isto cap. qñ dic: q p̃mittere ꝛ p̃parare est melius. Si ergo sermo hic Aui. refert ad egritudines: in quib⁹ cũ accidũt fit coꝛruptio ꝛ malitia in sanguine. Et hoc merito qz vtplurimũ egritudines: in quas aliquis cadit ex preparatione: q̃ accidit: quãdo vtus iam deficit in regimine sanguinis pp quẽ defectũ accidit malitia ꝛ coꝛruptio ipsius. C Circa ãt B vlteri⁹ intellige gratia dissoluendi argumẽta predicta: ꝛ vt pfecti⁹ habeatur intellectus lre Aui. q qñ dicit. Et cũ in ea ceciderint in eaz pncipio penitus flómia dimittat: q istud auerbiũ penitus dupl⁹ pót legi. Uno mó vt cóponat cũ B: q dicit dimittat. ꝛ tunc est sensus: q nullo modo flómia fiat in ipsaruz pncipio: ꝛ si isto modo cóponatur sermo iste dicemus: q iste sermo nó est vl⁹ verus sed particulariter. Et hoc ideo qm̃ nó est vl⁹ verum: q in qualibet flómia digestio debeat expectari. nã qñq̃z adest necessitas: pp quaz opz mãm minoꝛare cũ flómia. Et B quidez est qñ mã multa est: tunc. n. fm q postea apparebit: opz in pncipio mãz minoꝛare: vt nã alleuiata ex onere reliquã ptẽ facilius digerat ꝛ expellat: ꝛ ꝓpterea in tali flómia: que fit ad minorationẽ mãe nulla digestio expectatur: immo B flónia sicut declarabit⁹ postea: quanto fit citius tanto melius: propter qõ sermo Aui. non erit vl⁹ verus in omni eũone sed isto modo intelligendo sermo Aui. erit verus de euacuatione: que fit ad eradicationem totius mãe moꝛbi: in tali enim euacuatione qñ humoꝛes sunt quieti: ꝛ non est materia multa nó dz fieri flómia in pncipio. Et ratio é illa quã assignat Aui. in lra: qm̃ in pncipio humoꝛ ipse inobediẽs est ad eũonem: vnde ex flómia cómouebit⁹ absq̃z eũone ipsius ꝛ motus subtiliabitur: ꝛ ideo talis humoꝛ factus mobilis ꝛ subtilis ꝛ non eũatus admiscebit⁹: sanguini bonoꝛ cui nó erat prius admixtus ꝛ ipsum coꝛrumpet: ꝛ sic augmentabitur humoꝛ coꝛruptus. Jterum etiã aliquãdo accidet: q ex tali eũone non euacuabitur humoꝛ malus: qz est inobediens: sed eũabitur illud qõ est de bono humoꝛe qõ cũare non opz. Ex hoc aũt accidet postea vt fint necessaria medicamina alleuiãtia. Et ista quidẽ medicamina alleuiantia intelligũtur esse duobus modis: vno mó q oportebit administrare medicamina post talem flómiam: que remoueant coꝛruptionem a sanguine: ꝛ malitiã: que addita est in ipso cũ prius nõ esset: scõo modo oportebit administrare medicamina alleuiãtia: qz cũ ista flónia euacuet parum ex humoribus malis: plus autem euacuet de sanguine bono ꝛ spũ debilitabit multũ virtutem: ꝛ ex hoc necessarium erit: vt intendamus ad ea: que ipsam viuificant ꝛ restaurant: pp qõ B facit: vt sit necessariũ administare post ipsam medicamina alleuiantia vtroq̃z istoꝛum modoꝛum. Alio modo pót cõponi B q dicit: penitus: cum hoc q dicit flómia: ꝛ tũc est sensus: q in pncipio earum dimittatur flómia penitus. i. dimittat flómia: que est penitus eradicatiua: que fit ad eradicandum totaz materiam: ꝛ ad abscindendũ eam: ꝛ isto mõ intelligẽdo sermo Aui. vl⁹ erit ver⁹ sicut enim p Aui. 4° cañ. eũo duplex est: quedam est minoratiua: ꝛ ista quidem ꝓcedit in principio fieri: ꝛ ante digestionem mãe quedaz aũt est eradicatiua: que eradicat materiaz totã cõiunctã moꝛbi: ꝛ ista qdẽ eũtio in egritudini/

Cũ postponitur flómia fl est ei intentio d mó ite gitur.

bus:in quib⁹ mä est inobediés ad eũonẽ:7 ẽt mä geta nõ mobilis:neq3 furiosa nõ ꝓcedit fieri in ꝓncipio:sed post digestionẽ m ãe:7 q2 egritudines de qbus facta ẽ mẽtio sũt tales:qm̃ fiũt ex sanguine peccante in q̃li 7 corrupto:binc est q̃ talis flõmia in predictis egritudinib⁹ dz oino dimitti in ꝓncipio ipsaꝝ:nõ enim sicut appet ex dictis ꝓcedit talis flõmia abscisiua in ꝓncipio fieri nisi in egritudine: in q̃ esset solũ peccatum sanguinis inquãto:sicut in finocha in flatiua aut in egritudine:in q̃ esset mä furiosa: 7 q2 de isto amplius adhuc dicet iferius:idcirco sufficiãt ea:q̃ in p̃ti sunt dicta. ¶ Ex his ãt possumus soluere vlterius obiecta alia:qm̃ enim dicebat vr q̃ in corpibus istis anteq3 icidãt egritudines sic debeat expectari digõ 7c̃. ¶ Dõm q̃ ex dictis apparet cã:pp quã in talibus corpib⁹ anteq3 incidãt egritudines non expectat digõ. ¶ Ad aliud aũt qm̃ dr q̃ Hyp.dixit. Inchoantib⁹ morbis 7c̃. ¶ Dõm q̃ Hyp.loquitur ibi de eũone minoratiua:h enim melius est vt ab ipso ꝓncipio fiat q3 in ꝓcessu pp cãs ꝑus assignatas. ¶ Et ad eãdẽ ẽt intẽtionẽ possumus dicere q̃ refert sermo ẽt Aui. q̃ ponit infra. De hac aũt eũone dictũ est:q̃ nõ ꝓhibet in ꝓncipio fieri:nec sic itelligit illo mõ:q̃ dcm̃ est. ¶ Ad illõ aũt:qõ dr aũcte Aui.in 4° cañ.appet solo ex dictis: q2 ex dictis appet in q̃ casu ibi loqt Auic. ¶ Ad illud aũt q̃ dr vltimo q̃ sanguis est ex his:in qb⁹ nõ expectat digestio. ¶ Dõm q̃ q̃si ex dictis aliquo modo apparet ad hoc verbum solutio;sed quia etiam de hoc inferius queret:idcirco de hoc amplius nihil dico. Questio. ix.

Alterius est dubitatio.nã Auicẽ.ponit in lr̃a:q̃ qm̃ maturatio apparuerit 7 egritudo ꝓncipiũ aut statũ ꝓterierit:tũc dz fieri minutio q3 q̃:q2 tẽpus q̃ est post statũ egritudinis est declinatio:nũc aũt medicus talis tpe nõ dz eũarc.qm̃ medicus dz mouere hora motus näe q̃ ipsa nõ mouet:vt Aui.dicit.4° cañ.cap.de cura febriũ putrida 7 in gñali:sed hora motus näe non est hora declinationis:imo est hora status.q̃re 7c̃. Et si exponat q̃ hoc intelligat q̃ztum ad tẽpus status:istud nõ videt valere:q2 Hypo.dicit:q̃ in statu filẽtiũ meli⁹ est habere. ¶ Secundo aliqs dubitabit:q̃ Aui.ponit in lr̃a:q̃ aliqm̃ in egritudinib⁹ p̃dictis fit apte flõmia post principium:7 aliquando post statũ:qm̃ est q̃ apte fit post ꝓncipiũ:7 q̃ m̃ est q̃ apte fit post statũ. ¶ Dicẽdũ est ad primũ:q̃ quando Auic. dicit:aut statũ ꝓterierit:istud verbũ dupl̃r põt itelligi:vno mõ.i.q̃ venerit vsq3 ad statũ:ita q̃ intelligat:q̃ ĩ statu fiat flõmia. Et hec expositio vera est. ¶ Et si dicat q̃ Hypo. dixit:q̃ in statu filẽtiũ habere meli⁹ ẽ. ¶ Dicẽdũ vno modo:q̃ ibi loquitur de euacuatione minoratiua:que nõ abscindit totũ.nã ista meli⁹ est:vt fiat in principio q̃z in processu:vt dcm̃ est sermo aũt Aui.h̃ refert ad euacuationem absciſiuã. ¶ Uel aliter põt dici q̃ Hypo.itelligit:q̃ in statu ẽ meli⁹ habere filẽtiũ.ſ.quãdo cõfidim⁹:q̃ natura euacuabit:sed si nõ cõfidim⁹:tunc oz mouere in statu iuxta dictũ Auicẽ. (Et si nä nõ mouet moue tu hora mot⁹ eius.) Uel põt exponi alio modo:vt exponat:quod flõmia debz fieri quando egritudo preterijt statum:7 tunc dicemus q̃ status est duplex:quidã est status quo ad difficultatẽ accidẽtiũ:7 quidã est stat⁹ quantũ ad alterationẽ mäe:si quidẽ per statũ h̃ intelligat statũ quantũ ad difficultatẽ accidẽtiũ:sic flõmia fit apte post illũ statuz:qm̃ tunc mä nõ est digesta. Et virtus pp accñtia concurrentia nõ sic tolerat:7 iõ flõmia dz fieri:cũ egritudo preterijt illũ statũ. Et p ꝓncipium dicemus:q̃ intelligit h̃ ꝓncipium quantũ ad alterationẽ mäe:ob quã post tale ꝓncipiũ cõuenit flõmia:nõ aũt intelligit h̃ ꝓncipiũ q̃ztũ ad accñtia:totũ aũt q̃ dictũ ẽ: oz intelligi de flõmia eradicatiua:q2 talis flõmia ẽ:q̃ post tale ꝓncipiũ 7 talem statũ cõcedit:nõ aũt minoratiua:qm̃ cõcedit:7 in tali ꝓn°:7 in tali statu:si aũt itelligat hic p statũ: statũ q̃ztũ ad alterationẽ mäe:tũc dicemus q̃ Auic.hic p hec verba vult ostendere:q̃ talis flõmia:de qua dictũ est: cõuenit in triplici tempore:conuenit quidez post ꝓncipiũ: vt in augmẽto:cõuenit ẽt in statu:7 conuenit ẽt aliqm̃ post statũ. Et si queritur in quib⁹ casib⁹ ꝓuenit h̃:¶ Dõm q̃ qm̃ peccatũ sanguinis nõ plurimũ distat a qualitate nãli sanguinis:tũc fit apte flõmia post ꝓncipiũ:7 h̃ iõ qm̃ tale peccatũ ad sui corruptionẽ per eũonem nõ indiget multa alteratione:sed modica:qualis est alteratio:que fit in augmẽto egritudinis. Si autem peccatum sanguinis plurimuz distat a qualitate sanguinis naturalis: tunc in tali flobotomia fit apte:aut in statu:aut post statum. In statu quidem si nã ipsa nullo mõ mouet:quoniam hec est hora;in qua medicus debz euacuare in egritudinibus:in quibus mä indiget plurima alteratione:post statum aũt debet facere:si natura ipsa mouit in statu:sz mouit imperfecte: vñ que relinquuntur in morbis post crisim subuersionem facere consueuerunt. Et ex his apparet dissolutio dubitationis secunde. Et si dicat contra ea:que dicta sunt:que medicus dz mouere hora motus näe? ¶ Dõm q̃ hoc est verũ:qm̃ ipsa nullo mõ moueret:sed si ipsa mouet: 7 mouet imperfecte:tunc dz mouere post horã motus näe:vt supleat defectũ motus ipsius. ¶ Ultimo autez intelligẽdũ: q̃ Auicẽna dicit:q̃ fiat flõmia:si non fuerit q̃ prohibeat: prohibens autem hic potest esse aut nimia virtutis debilitas: aut dispositio etatis:aut aliquod accidens supueniens prosternens virtutem.

¶ Flobothomia quoq3 neq3 euacuatio ventris est facienda in die motus egritudinis: quia est dies requiescendi 7 inquirendi somnũ 7 dies ebullitionis egritudinis. Lectio. ij.

Hius Aui.ostendit iuuamẽta 7 vtilitates flobothomie:7 ostendit etiam in quibus corpoꝝ rib⁹ debet administrari flobothomia:in parte ista dat canones:7 regulas quas obseruare oportet in vsu administrationis eius:ratione eius q̃ eũat:7 ista pars nullũ aliũ ordinẽ habet: nisi q̃ in tot ptes diuidit quot sũt canones:quos ponit. ¶ Dicemus ergo q̃ in hoc primo.§. dat canonẽ de electione conuenientis hore flobothomie. 7 ostendit etiam que dies est incõueniens ad flobotomiã gñaliçando ẽt suũ dictum ad euacuationem aliam. ¶ Juxta quã partez intelligendum:q̃ istud q̃ Auicẽna dicit q̃ flobothomia vel euacuatio alia non est facienda in die motus egritudinis dupliciter potest exponi.vno modo q̃ in die motus idest in die crisis non debet fieri flobothomia vel euacuatio alia nam crisis dicitur esse vehemens motus morbi: 7 ideo dies crisis dicitur esse dies motus egritudinis:7 si sic intelligatur:tunc iste sermo est verus: supposito q̃ per significationes demonstretur nobis q̃ in tali die accidat hic motus egritudinis: quoniam si ostendatur vobis q̃ natura hunc motũ non faciat:nullum est inconueniens medicum euacuationem facere in tali die: iuxta illud verbum q̃ allegatuz est multotiens (Et si natura nõ mouet:moue tu hora motus eius) sed si in tali die debet accidere mor⁹ vere. dico q̃ nõ debet fieri euacuatio aliqua. Et causa huius est duplex: quam Auicẽna insinuat in littera: vna causa est:quia hec dies est dies: in qua medicus debet quietem inducere: 7 somnum prouocare:quietem quidem debet inducẽ: quia omnia que aliquem motum faciunt distrahunt naturam a proprio motu:quem debet facere in materia morbi: 7 q̃ consequens impediunt crisim. vnde Galienus in primo de creticis ponit q̃ strepitus pedum: et latratus canum multotiens impediunt crisim: 7 propterea etiam dicebat Hypocras in suo aphorismo.ea quorum crisis fit:7 quorũ facta est equaliter non mouere:est etiã talis dies:dies prouocãdi somnũ.nam somnus est adiuuans ad hoc:tũ q2 in

somno ꝓhibẽtur distrahentia alia: tũ ẽt qꝛ in somno adiu
uaꝯ vtus nãlis ꝓp multiplicationẽ caliditatis in interiori-
bus. hec aũt vtus ẽ cã crisis. nũc aũt flõmia ⁊ eũatio alia
motus qdam sunt. vñ ꝛiantꝯ qeti ⁊ somno: q̃ꝓp ꝓhibent
perfici crisim. scõa cã est: qꝫ talis dies est dies ebullitionis
idest pugne näe ꝛ mäm morbi nunc aũt in tali die nä indi-
get robore multo: indiget ẽt sanguine ⁊ spũ: q̃ sunt instrã
qbꝫ nä pugnat ꝛ morbũ. flõmia aũt ⁊ q̃lz eũatio vtutẽ di
minuũt: ⁊ ẽt subtrahũt de spũ ⁊ calore innato. q̃re i tali die
nõ sũt faciẽda. ¶ Alio mõ põt exponi in die motꝫ egritu-
dinis. i. in die poxismi ⁊ exacuitionis: egritudis ẽt die non
dꝫ fieri flõmia vel eũo alia. ⁊ istud concordat ei qꝫ dꝫ q̃rto
cañ. capl'o de cura febrium putridaꝝ in gñali. dicit enim
hunc sermonẽ. (Et non euacues per fluxum ventris in die
paroxismi neq; flõmes ⁊c̃.) Questio. x

Sed tunc fm istã expõnem emergit dubꝫ triplex. ¶ Prima est vtrũ in die paroxismi: vel
exacuitionis morbi debeat fieri aliq̃ eũo. ¶ Et videbitur
alicui qꝫ sic. ꝓ auctoritate Auic̃. q̃rto cañ. capl'o de cura fe
bris q̃rtane. dicit enim ad lr̃am qꝫ vomitus est ꝓueniẽs in
diminutione ipsius. ⁊ ꝓpꝛie in die paroxismi. ¶ Iterũ etiã
ponamus ex hypotesi qꝫ aliqs patiaꝯ quotidianã: aut ter-
tianã duplicẽ: ⁊ submissus sit necessitati flõmie: planũ ẽ qꝫ
oꝫ illũ flõmare nũc ãt flõmari nõ ꝓt nisi in die motꝫ egritu
dinis: quare ⁊c̃. ¶ Itez ẽt isti salernitani practici ponũt qꝫ
in febre quartana melior est eũatio: que fit in die paroxis-
mi. ¶ D. hoc arguit rõne: qꝛ illo die vidꝫ fieri debere eũatio
in quo humores melius educunt: ⁊ in quo plus educitur
de mä cõiuncta morbi: sed hoc ẽ in die paroxismi: q̃re ⁊c̃.
maior videt esse nota ex hoc: qꝛ tunc melius fit eũatio: qñ
facilius fit. fit aũt facilius: qñ melꝫ educit humor. ¶ Ite-
rum ẽt tũc eũatio magis ꝓdesset: qm̃ mäm eũat a q̃ imme
diate dependet egritudo. hoc aũt est qñ eũat mäm cõiũctã:
qꝛ ab ipsa immediate dependet esse morbi: minor appet
qꝫ in die paroxismi mä ẽ mobilior. talis aũt ẽ magis apta
ad euacuationem. illa autem que est magis apta educitur
melius: ẽt in die paroxismi: modo materia coniuncta mor
bi ꝓturbaꝯ: quare in die paroxismi satis melius mä edu-
cit: quare ⁊c̃. ¶ D. ars dꝫ imitari näm: vt dicit in cõmẽto
illius affor̃ismi quarte particule: in farmacijs talia educe
re: qualia sponte ⁊c̃. sed nä debitã facit eũationẽ ⁊ per flu
xum sanguinis nariũ: ⁊ ꝑ vomitũ: ⁊ ꝑ fluxũ ventris in die
motus egritudinis adeo qꝫ in die qetis nõ facit sicut appa
ret tertio de creticis: ⁊ in cõm. illi⁹ affor̃ismi febricitãtib⁹
sudores si ceperint ⁊c̃. dicit. n. in his locis: qꝫ crisis debet
fieri in fortiori poxismo: ⁊ in hora fortiori ipsius: q̃re simi
liter ⁊ ars dꝫ facẽ eũonẽ in die motꝫ egritudis. Qõ. xi.

Secũdo dꝫ: qꝫ si sermo Aui. sic exponaꝯ: vꝛ esse fal-
sum illud qõ Aui. subdit. nã subdit qꝫ talis
dies: est dies inquirendi somnum. sed hoc non videtur ve
rum: qm̃ dies talis est dies paroxismalis. nunc aũt prohi
bitum est in paroxismo dormire: sicut apparet in cõm. illi
us affor̃ismi: in quo morbo somnus laborem facit ⁊c̃. ibi
enim dicitur qꝫ somnus in hora quietis paroxismi ꝓuenit
nõ aũt in ipso paroxismo. qd ergo dicit Aui. Qõ. xij.

Tertio est dubitatio: qꝛ si flõmia: vel eũo alia nõ dꝫ
fieri in die motus egritudinis cum in ꝓximis
febribus conclusis non sit aliq̃ dies quietis neq; etiã hora
sed quelibet dies est dies motꝫ egritudinis eo qꝫ sunt vni
us paroxismi a principio vsq; in finem: vt dicitur secundo
de febrib⁹: quid faciemus cuꝫ indigemus flõmare in eis?
¶ Dõm est ad primũ dubiũ: qꝫ regulariter in die paroxis-
mi flõmia vel altera eũo fieri nõ dꝫ. aliq̃n tm̃ ꝓp necessitatẽ
cõceditur: sicut eniꝫ apparebit infra in hoc capl'o. duplex
est hora in flõmia. vna ẽ hora electa in qua homo ꝑseru a
tur ab oi nocumento. alia est necessaria. in qua nõ ꝑseruaꝯ
hõ a b omni nocumento: sed ei cõtingit aliquod nocumen

In flõ
xi ẽ bo
ra

tum. sed ꝓp necessitatem euitationis maioris nocumẽti cõ
pellimur ad flõmiam. mõ dico qꝫ loquẽdo de hora flõmie
electa: talis hora nõ est in die paroxismi: ⁊ qꝛ hec est hora
que regulariter dꝫ eligi: idcirco flõmia: vel eũo alia regu-
lariter in die paroxismi fieri non dꝫ: ⁊ cã istius est duplex.
vna est ꝓpter motũ: qm̃ timorosum est duos fortes motꝰ
aduenire virtuti: qm̃ timor est: ne virtus ꝓsternaꝯ ab eis:
⁊ precipue qꝛ in forti motu egritudinis nã indiget robo
re multo: nunc autem eũo ⁊ flõmia diminuũt robur eius:
quare caueri debẽt in die motus egritudinis. Scõa cã ẽ:
qꝛ dies motus egritudinis est dies ebullitionis: q̃re cauẽ
dum est ab eis: que ebullitionẽ adaugent: hec aũt faciunt
flõmia ⁊ solutio vẽtris ꝓpter motũ caloris ⁊ spũs: qui fit
in ambabus: ⁊ hic quidez timor vltimus. s. ebullitionis ꝑ
cipue est in eũone facta cũ farmaco. primus autem timor
qui est prostrationis virtutis: precipue est in eũone facta
cũ flõmia: ꝓp quod regulariter tales eũones in die paro-
xismi fieri non debẽt. ¶ Sed loquendo de hora necessa-
ria ipsius aliq̃n licituꝫ est vti flõmia in die paroxismi: vel
eũone alia: hec autem necessitas põt sumi ex tribus: vel ex
motu egritudinis: vt cum egritudo oi die mouetur. tunc
enim non possumus facere in die paroxismi: ⁊ tunc quidẽ
obseruãdũ est saltim vt eũ atio fiat in hora: in qua est mi-
nor motꝫ egritudinis: sicut vel añ paroxismũ: vel in decli-
natione paroxismi. hec enim hora ꝓportionaꝯ diei quie-
tis: aut ista necessitas sumiꝯ ab accidẽtibus: vt q̃n. s. time-
mus de supuẽtu alicui⁹ difficilis accidẽtis. vt. s. qꝫ accidat
suffocatio: aut raptus mäe ad aliqꝺ membrũ principale
ꝓpter furiositatẽ ipsi⁹. tũc enĩ licitũ etiã est eũare i ipo pa
roxismo. vnde Auic̃. q̃rto cañ. capl'o de cura febris tertia
ne dixit hũc fmonẽ. (Et nõ moueas in die poxismi nisi ꝓ
pter necessitatẽ ⁊ c̃.) Aut ista necessitas sumiꝯ ex pte qua
litatis materiei: vt quãdo materia est vehemẽter grossa ⁊
viscosa: ⁊ nõ est caliditatis multe: tũc qꝛ subtiliaꝯ mã m
gis in die paroxismi ꝓpter motũ ipsius: ⁊ nõ est timor de
estuat iõe infirmi cõcedimus eũationẽ fieri: ⁊ precipue cũ
cõfidim⁹ de virtutis tollerantia: ⁊ hoc modo in quartana
aliquãdo est licitũ mouere in die paroxismi: sicut practici
salernitani p̃cipiunt: ⁊ sub ista itẽtione p̃cipit Aui. quarto
cañ. vomitũ ꝓuocare in die paroxismi in febre q̃rtana an
te ꝓncipium paroxismi: p̃cipit enim ꝓp hoc vt mä que dꝫ
facere paroxismum minoreꝯ: ⁊ vt diuertaꝯ etiã ad partes
aliã: ⁊ non cõuertaꝯ ad mineram putredinis: ex his enim
accidit vt paroxismus abbreuieꝯ: ⁊ p̃cipit hoc fieri in die
paroxismi ante ꝓm eius aliquãtulum: propterea qꝛ tũc q̃
si mä est in motu: vnde hec mä cum sit grossa euacuaꝯ faci
lius. ¶ Et ex his appet solutio dubitatiõis ꝓme: argumẽ
ta aũt facta in oppositũ non cõcludũt ꝛ id qõ est positum:
nã ex dictis apparet solutio ad prima tria que obijciebãt.
¶ Ad rõnẽ aũt illam qñ dꝫ illo die videt debere fieri eũa
tio ⁊c̃. cõcedit ⁊ cũ dr̃ qꝫ in die paroxismi mä eius melius
educitur: dico qꝫ non est verũ: ⁊ cũ ꝓbaꝯ qꝫ ipsa est magis
apta: qꝛ est magis mobilis. dico qꝫ motus in humorib⁹ fa
ctus in vere est ille qui p̃parat eos ad eũonem. sed motus
factus in mä rõne morbi effrenitantis nõ p̃parat eos: talis
aũt motus fit in die paroxismi ꝓp qꝫ talis ratio nõ conclu-
dit. ¶ Et si dicaꝯ vlterius qꝫ in isto die euacuaꝯ mä cõiun
cta: non autẽ in die quietis: dico qꝫ lz in die quietis nõ eũa
tur mä actu coniuncta eũatur tm̃ mä que post dꝫ esse con-
iuncta. vnde ꝓhibeꝯ postea fieri coniuncta: ⁊ sic cessat per
euacuationẽ illius cã cõiuncta. ¶ Ad aliam rõnem cũ dꝫ
qꝫ ars dꝫ imitari näm dõm qꝫ ars imitatur näm. qꝛ qñ nã
nõ eũat ipsa eũat ⁊ supplet defectum ipsius: ⁊ etiam sicut
nã eũat mä exñte apta: ita ⁊ ars: sed quando nã ipsa eũat
medicus eũare nõ dꝫ: tũc igitur si nã ipsa euacuet in hora
fortiori ñ eũat laudabiliꝛ nisi mä exñte digesta ⁊ medic⁹ rẽ
ipsam iuuare nõ dꝫ in eũone: sed tunc dꝫ iuuare: vt dictum

est

ēt qñ ipsa nō eūat: z qz in iuuando eūationē debet medi/
cus semp intēdere ad cōseruationē virtutis: meliꝰ autez
conseruaf si fit eūatio: z in die qetis oz eūare z non in die
motꝰ. ꝙ ꝯ ipsa nä euacuet in fortiori paroxismo. hoc non
accidit rōne paroxismi. vñ paroxismus ē. sed hoc accidit:
qz in tali motu näe accidit pturbatio vehemēs: cū qua fit
difficultas accidētiū. hoc aūt facit vt paroxismus ille fit
vehemētioz. qz ergo hoc accidit ex necessitate motꝰ näe:
z nō rōne poxismi. vñ poxismus est: hinc est ꝙ nō cōclu/
dit ꝙ medicꝰ debeat mouere in die poxismi. ¶ Ad scōaz
dubitationē dōm; ē: ꝙ qñ Aui. dicit ꝙ hec dies ē dies iqē
di somnū: possumꝰ duplr hoc dcm̄ exponere. vno mō vt
pōnū i ꝑe itelligat qetē i accñtibꝰ aie: sic̄ ꝑ qetē ipe itelli
git qetē i mōtibꝰ coꝛpalibꝰ: nā sicut i die motꝰ egritudis
opz cauere a motibꝰ coꝛporalibꝰ. ita etiā z a vehementi
bꝰ accidētibꝰ aie: qm̄ vehemētia accidētiū aie ebullitio/
nē adauget: vel pōt alio mō exponi: vt intelligat ꝙ ē dies
inquirēdi somnū: z est dies in quo propter motū factū in
ea debet somnꝰ postea ꝓuocari vt caloꝛ z spūs resoluti
postea ex motu vehemēti restaurenf in somno: nō tm̄ per
hoc intelligit ꝙ somnus debeat ꝓuocari in principio vel
augmento paroxismi. sed debet ꝓuocari in tēpoꝛe conue
nienti: sicut in declinatione ipsius: vt apparet in commen
to illiꝰ aphoꝛismi. in quo moꝛbo somnus laboꝛem facit.
¶ Ad tertiam dubitationē dicēdū est ꝙ in febꝛibus con
tinuis licz nō possumus facere flōiam in hoꝛa quietis fa/
ciemus tm̄ in hoꝛa tēpoꝛis ꝓpter similem cāz ꝓpter quā
in interpolatus facimꝰ in hoꝛa quietis. inconclusis autē
si attēdef hꝛ: sz attēdef hoꝛa fꝛidioꝛ scz hoꝛa mane: qm̄ hec
aliq̄ mō ꝓpoꝛtionaf hoꝛis p̄ dictis. ¶ Deinde cum dicit.

**¶ Et cum egritudo est habēs crisim in cuiꝰ tē/
poꝛe ē lōgitudo nullo mō sanguis multus est
minuēdus: sed si possibile fuerit quies est facie
da: ꝙ si non fuerit possibile vt quies fiat: ex eo
parū minuaf: z in coꝛpoꝛe sanguinis thesaurꝰ
recōdaf ad flōniā faciēdā si apparuerit: z vir/
tus cōseruetur ad resistendum in crisibus.**

¶ Hic dat canonē de modo administrationis flōmie infe/
bꝛibus: in quibꝰ accidit crisim ꝓlongari. ¶ Juxta quam
partē intelligēdū: ꝙ qñ dicit Aui. (Et cū egritudo ē ha/
bēs crisim: in cuius tpe est longitudo.) nō intelligit Aui.
Aui. ꝙ crisis ipsa perduceret tpe lōgo: sed referf hec lon
gitudo ad egritudinē vt velit dicere Aui. ꝙ in egritudine
lōga: que in longo tēpoꝛe habet crisiz nō est sanguis mul
tus minuēdus: sed si fuerit poꝛe fieri nō debz. ¶ Scōo i
telligēdū ꝙ iste ꝓmo z̄ p̄t itelligi. vno mō p̄t itelligi ꝙ ab
solute i talibꝰ egritudinibꝰ ñ oz sāguis multꝰ diminui. sz si
fuerit poꝛe debemꝰ quiescere a flōmia: z tūc illud qō sub
dit. z in coꝛpoꝛe sanguinis thesaurus recōdaf ad flōniā
faciēdā ⁊c̄. exponef ꝙ si necessitas appareat flōmie i eis
debz i flōmia faciēda sanguis recōdi: sicut thesaurus: vt
p hoc velit ostēdere Aui. ꝙ q̄nto plus possumus tāto mi
nus debemꝰ accipere de sanguine. z ista expositio vera ē.
nā in istis egritudinibus: in quibus crisis accidit tēpoꝛe
lōgo debet minoꝛari flōniā q̄nto plus ē poꝛe ꝓpter duo.
ꝓmo quidē rōne longitudinis eaꝝ. nā ex hoc ꝙ sunt lōge
ostendif ꝓmo: ꝙ in eis est abundās materia grossa visco/
sa. isti aūt mäe nō sic apte ꝙuenit flōmia. scōo ostēdif ex
hoc ꝙ sunt longe ꝙ virtus in eis debeat maxime cōserua
ri. nam in egritudinibus longis sicut apparet in cōmento
scōi pꝛonosticoꝝ id qō est magis suspectum est debilitas
in virtute. nūc autē flobothoma: qa in ipsa euacuaf mul
tuz d e spiritu z caloꝛe multū virtutē debilitat: quare ma/
xime ꝓhiberi debet. secūdo pꝛohibef in eis flōmia rōne
crisis que in eis debet accidere. nā crisis cū sit vehemens
z fortis motus opz vt in ipsa fit virtus vehemēs z fortis
z precipue: qz in crisi propter euacuationē subitā euacua
tur multū de eo qō est in coꝛpe iuuatiuū: flōmia aūt vt di
ctū est: maxime subtrahit robur näe ꝓpter ꝙ rōne crisis
debet minoꝛari quātitas eius iquātū est possibile. ¶ Et
ꝓpter hoc hic est vna cā generalis: quare in febꝛibus de
bz multū minoꝛari iquātū ē poꝛe vsus eiꝰ: qz plurime fe
bꝛiū terminanf ꝑ crisiz. Et istud cōcoꝛdat ei ꝙ dicit Aui.
quarto cañ. capl'o de cura febꝛiū putridaꝝ in generali. di
cit enim hūc sermonē. Et cōsiliū quidē meū est i flōmia:
vt dimittaf inquātū possibile est. si aūt nō est possibile: tūc
multiplicatio numeri melioꝛ est multiplicatione quātita
tis: opz eni vt nō euacuef sanguis multꝰ subito: qm̄ eua/
cuaf multū de eo: cuius nō est necessaria eūo: z nō ē in san
guine excusatio ad eūones: quibꝰ indiget z debilitaf vir
tus a resistendo in crisibus expectatis. ¶ Alio mō pōt in
telligi iste sermo vt velit dicere: ꝙ qñ egritudo est longa
ita ꝙ in ipsa expectaf crisis in tēpoꝛe longo: z intelligit
per crisim quācūq; consumptionē: tūc nullo mō in ipsa
multꝰ sanguis debz diminui. sz si possibile fuerit debemꝰ
quiescere. Et hoc itelligit. s. in pricipio egritudinis: z tūc
illud qō subdit (Et in coꝛpe sanguis thesaurus recondaf
ad flobothomiā faciēdā si appuerit ⁊c̄.) expōef ꝙ hic ve
lit reddere cām eius ꝙ dictum est. nam in talibus egritu/
dinibus debet sanguis recōdi: sic̄ thesaurus ad flōmiā fa
ciendā. i. vt flōmia possit postea fieri in processu: si appa
reat eius necessitas. Et pꝛo aut virtus conseruef ad resi/
stendū in crisibus. sclz si iste egritudines terminenf ꝑ cri
sim. Et ista etiā expositio potest tollerari. nam ꝑm istā ex
positionē vult dicere Aui. ꝙ in principio taliū egritudi
nū debet caueri flōmia: aut minoꝛari q̄titas eius inquā
tū est possibile: z hoc quidē est verū. ꝓpterea qz in princi
pio taliū egritudinū mā est inobediens z est quieta: z iō
aut nō indiget eūatione: aut modicū indiget. Iterū etiam
virtus indiget conseruari: vel vt possit tollerare crisim si
debz terminari per crisim: vel vt possit tollerare flōmiaz:
que debet fieri quādo mā est digestiua z obediēs sup//
posito ꝙ nā sic per crisim non euacuet. In egritudinibus
aūt acutis ꝓpter furiā mäe: z qz nō curamꝰ in ipsis sic de
cōseruatione virtutis propter bꝛeuitatem ipsarum: z qz
materia est magis obediēs licitū est a principio plus flō/
miā facere: z quātitatē etiā eius augere. ꝑma tm̄ expositio
videf esse melioꝛ z subtilioꝛ. ¶ Deinde cum. ɔ.

**¶ Et si multuz pꝛeterierit tempoꝛis ex quo ꝙs
minutus fuerit z in hyeme fuerit conquestus:
ꝙ se quasi fractum: sentiat minuatur z sanguis
pro thesauro recondatur.**

¶ Hic dat canonē de modo vsus flōmie in tēpoꝛe cuius ad
ministratio non est oino cōueniens cōcurrentibus signifi
cationibus indicantibus necessitatē ipsiꝰ vsus. ¶ Juxta
quā ptē intelligēdū ꝙ in hoc canone quedaz significatio
nes ponunf: que indicant necessitatē vsus flobothomie:
z iste significationes sunt due. vna est pꝛeteritio multi tē/
poꝛis: in quo ꝙs fuerit flobothomatus. hꝰ enim significat
ꝙ in ipso sanguis multus est aggregatus: z pꝛecipue in
coꝛpe: q cōsueuit sepe flōmari. scōa significatio est: qz hō
sentit se q̄si cōfractū. Nūc āt sensus talis cōfractiōis i mē
bꝛis est ex multitudine repletionis aggrauantis nām. ta/
lis āt repletio ē cū sāguis mltitudie ꝓp qō ex his idicaf
necessitas flobothomie in coꝛpe isto. quedā aūt significa
tio ponif hic: que ꝓhibet vsum eius: z ista significatio est
sumpta a tēpoꝛe hyemis. nam hyems ꝓhibet vsuz eius.
ꝓpterea qz hyems est tempus vehemētis frigoꝛis: nunc
aūt in tēpoꝛe vehemēter frigido ꝓhibef flōmia: qm̄ opz
vt in tali tpe multitudo caliditatis existat i coꝛpe iterius

In febꝛi bꝰ minoꝛari oz flōᵃ quā tū ē poꝛ sibile.

ad hoc vt reſiſtat frigiditati aeris: talia enĩz corpa ſunt: q̄ bñ ſe hñt in hyeme: corpa autē depauperata ſpū ⁊ calore male ſe hñt. vt dr̄ in cō illius affo. (Uētres hyeme ⁊ vere ⁊c. Aui. g̃ iſtis ſigñationibus ꝓcurrētib⁹ docet flomiā facere: dicit tñ q̄ in tali flomia dz ſanguis in quātitate minori accipi quātū eſt pol'e. Et rō huius canonis eſt accepta ex his: que dicunt a Hal'. in. 8. finali cap̃. nā hec eſt regula gñalis: q̄ qñ indicationes plures ꝓuie adinuicē concurrunt: q̄ debemus intēdere ad maiorē earū: ⁊ alteras nō negligere: qr igit̃ hic cōcurrūt ſigñationes que idicāt neceſſitatē flomie. idcirco flomia fieri dz. ſed qr tēpus p̄hibet: idcirco dz eſſe quātitas diminuta inquātū eſt pol'e: ⁊ ꝓptera lz hic canon particulariter ꝓponat in ſignificationibus iſtis: dz tñ vlr intelligi in oibus ſignificationibus ꝓuijs adinuicē cōcurrentibus ſimili mō ſicut propponuntur iſte cōcurrere. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Amplius qr flobothomia: ꝓptera q̄ ad diuerſum trahit: nām p̄m plurimū retinet.

¶ Hic cōparat Aui. flobothomiaz ad euacuationem que fit per fluxum ventris. Queſtio. xiij.

Circa quā partez aliqs dubitabit de eo q̄ dicit q̄ flobothomia p̄m plīmū nām retinet. i. vētrē ꝓstringit. nā ꝓuiū iſtius vī ponere Hal'. in cō illius affo. (Eorū que egerunt nō multitudinē ⁊c.) ibi enĩz ponit q̄ in flomia facta vſq̄ ad ſincopim plurimis ventres ſoluuntur. ¶ Dōm q̄ flomia p̄ ſe ꝓstringit ventrē. ⁊ hoc ꝓpter cām que ponit in lr̄a: qm̄ ipſa diuertit humores ad partē contrariā fluxui vētris. nūc aūt hoc eſt vnū ex his q̄ vētrem ꝓstringunt: ſicut appet ex his q̄ dicta ſunt ſupra in cap̃ de ꝓstrictione fluxus vētris: qñ ſupfluit ꝓpter ſolutionē frigidā a farmaco ſolutiuo: lz tñ per ſe vētrē retineat: tñ aliqñ eſt q̄ ad ipſam ꝓſequtur fluxus vētris per accñs. B aūt accñs pōt eſſe duplr. vno mō vt qñ ex flomia facta tollit onus virtutis: tūc virtus recōfortata ꝓuocat al's eūones: ⁊ hoc mō Hal'. in cō afforiſmi p̄dicti ponit: q̄ poſt flobothomiā factā vſq̄ ad ſincopim plīmis vētres ſoluūtur. ⁊ aliqñ ꝓuocat ſudor. hic aūt nō eſt per ſe: ſed p̄ accñs: aut hoc per accñs pōt eſſe ſi fluxus vētris ſit ex multa debilitate vtutis ꝓtētiue: tunc ſi ex flomia amplius debilitetur vtus: augebit̃ fluxus ille: qr g̃ aliqñ per accñs poterat cō ſequi flux⁹ vētris ad flomiā: ideo Aui. nō dixit q̄ flomia ſemp retineret nām: ſed dixit p̄m plm. ¶ Et ex dictis in B cañ. vult Aui. hīe q̄ ꝓstrictio vētris prohibet flomiā. ſed intelligit hic q̄ nō ſolū constrictio vētris flomiam prohibet. ſed ét aliqñ fluxus vētris eā ꝓhibet: ⁊ hoc eſt qñ intēdimus illū fluxū constringere: ⁊ per illū fluxū ſufficienter mā minorat̃. vnde alia eūone non indigemus. ⁊ ideo Aui. dicit in tertio cañ. capl'o de cura dolorū pectoris circa finem: q̄ multotiēs a flobothomia excuſant due aſſellationes vel tres in die. ¶ Deinde cum dicit.

Cōſuatio vētr̄ ꝓhibet flomiā ⁊ aliqñ ét fluxus ꝓhibz eā.

¶ Cunq̄ ex multa minutione debilitabitur virtus: multi generabuntur humores.

¶ Dic Aui. oñdit gñale q̄ cōſequtur ex flomia qñ fit ſuperflua vel in numero vel in quāto nocumētū enim gñale q̄ ꝓſequtur eſt debilitas in vtute. ad hoc aūt ꝓſequtur vlteri⁹ multiplicationē humor̄ multor̄ ſuperfluor̄. ¶ Cā autez quare ex debilitate virtutis multiplicant̃ hūores ſupflui eſt duplex. vna ē: qm̄ vtus qñ ē debilis non pōt digerere nutrimētū pfecte aduenientibus. g̃ ſibi nutrimētis multis cū non digerant̃ gñabuntur inde multi humores ſupflui. ¶ Scōa cauſa eſt: qr virtus quādo eſt debilis non pōt gubernare ⁊ regere humiditates: que ſunt in venis. vnde ex hoc accidit eis alteratio corruptiua: ⁊ ex hoc accidit multiplicatio humorū malorū. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sincopis preterea accidit in prima minutio

ne cum ſubito euenerit ei: qui non cōſuevit: ſz vomitum premittere eſt ex eo quod eaz prohibet: ⁊ ſimil'r vomere hora qua accidit.

¶ Hic docet modū p̄ſeruādi: ⁊ ét remouēdi ſincopim q̄ in qbuſdā accidit ꝓpter flobothomiā. ¶ Juxta quā partez intelligēdū q̄ ſincopis pōt fieri i flomia tripl'r: ſicut legit̃ in cō illius affo. eor̄ que egerunt̃. vno mō fit ſincopis in ipſa ꝓpter timorē. vnde aliqui anteq̄z vena eis ſcindatur ex timore ſincopizant. ⁊ iſta ſincopis preuenit flomiam. ¶ Scōo mō fit ſincopis ꝓpter diſpōnem oris ſtomachi: ⁊ a tali cā ꝓtingit dupl'r. vno mō q̄ os ſtomachi ſit vehemēter ſenſibile ⁊ debile: tūc. n. in flomia pp inanitionē augetur debilitas ſtōchi ⁊ ex debilitate multa cōpatit̃ cor. vñ fit ſincopis. itez ex debilitatione ipſius ⁊ inanitiōe facta in flomia accidit flux⁹ humiditat̃ cholice ad ipſum: ex qua hūiditate ꝓfluēte ad ip̄m vehemēs fit nocumentū in eo ex quo cātur ſincopis. ¶ Alio mō ꝓtingit ſincopis pp os ſtomachi: qr. ſ. i ore ſtomachi ſit aliqs hūor nociuus: tūc. n. in p̄mo qñ fit flomia: qr ex flomia: cōmouet hūor corporis accidit cōmotio illius humoris circa os ſtōchi: ex cui⁹ cōmotione fit nocumētū in ipſo ad q̄ ꝓſequtur ſincopis: ⁊ talis qdē ſincopis: q̄ fit pp diſpōnem oris ſtōi. maxime fit pp flomiā factā. rq̄ enim flomia fit raro fit ſincopis vt dicet poſtea. ¶ Tertio fit ſincopis in flomia pp multā eūonē q̄ fit in ipſa: ⁊ hec ſincopis eſt q̄ fit in tpe flomie qñ ſuperfluit. Mō Aui. hic nō loqtur de p̄ ſincopi: que. ſ. accidit ꝓpter timorē: qr iſta ſincopis nō ꝓhibetur per vomitū: ſz illa ſincopis ꝓhibet̃ accidere: vt. ſ. flomia fiat abſq̄ preuiſione illius q̄ flomat̃: neq̄z ét loqtur hic de ſincopi q̄ fit ex ſupflua eūatione: qr iſta non ꝓhibet̃ ét cuz vomitu. ſed cū his qui vtutē viuificāt ⁊ reſtaurant. ſed loqtur hic de ſincopi que accidit pp diſpōnem oris ſtomachi: maxime aūt de illa que accidit ꝓpter cōmotionē factā humoris exiſtētis circa os ſtōi: qm̄ ſincopis q̄ accidit pp ſenſibilitatē ⁊ debilitatez oris ſtōchi prohibet̃ quidem euenire nō ꝓprie cū vomitu ſed ꝓhibetur: ſi añ ipſam aſſumit̃ bucella panis infuſi in vino: aut in aliquo rob aromatico cōfortāte os ſtomachi: ſicut ét poſtea apparebit. ſed illa ſincopis q̄ accidit ex cōmotiōe humoris circa os ſtomachi eſt: que ꝓprie ꝓhibet̃ euenire per vomituz: ⁊ ét remouet p vomitū. ¶ Cā aūt quare vomitus ꝓhibet euentū talis ſincopis ⁊ remouet ipſam ē duplex. p̄ma eſt qr p vomitū euacuatur humor ille: ex cui⁹ cōmotione accidebat mordicatio ⁊ nocumētū oris ſtomachi. vñ humore illo eūato p vomitū nō accidit nocumētū. ¶ Scōa rō eſt: qr vomitus expergefacit vtutē ⁊ calorē ⁊ ſpūm cōmouet: non ſolū circa interiora: verū ét circa exteriora: exꝑgefactio aūt vtutis ⁊ cōmotio ſpūs ⁊ caloris eſt ex his: que remouēt ſincopiz. ¶ Juxta hec aūt: q̄ dicta ſunt: aliqs dubitabit pp qd non ſic accidit ſincopis ex fluxu ſanguis facto ex magno vulnere: ſicut accidit ſincopis ex fluxu ſanguis facto ex flo'. ¶ Dōm eſt ad B q̄ cām h⁹ puto eē duplicē: vna cā eſt: qa minus p̄uidet̃ euētus vulneris quā euētus flomie: ex p̄uiſione aūt accidit timor: pp quē plus accidit ſincopis. Et ꝓptera plus accidit ſincopis ét illi: qui nō ꝓſueuit flomari in p̄ minutione: qr plus timet. ¶ Scōa cā eſt: qr in vulnere magno accidit magnus dolor ét ex ipſo fit mult⁹ fluxus ſanguinis ⁊ ſubito: pp vehemētē aūt dolorē ⁊ multū fluxū ſanguis ⁊ ſubito factum accidit vehemēs attractio verſus exterius: pp q̄ circa ſtomachū nō agitant̃ humores: ⁊ qr fit motus ét caloris ⁊ ſpūs ad exterius: q ē ꝓp⁹ motui: qui fit in ſincopi. idcirco nō accidit ſincopis: ſed in flomia: qr in ipſa nō fit vehemēs dolor: ⁊ nō accidit ét in ipſa eūo ſubita: ſz paulatina fit maior agitatio: ⁊ hūoruz cōmotio verſus iterius q̄z fiat mot⁹ eor̄ verſus exteri⁹: vnde in ipſa accidit: vt humor exiſtens circa ſtomachum

Sicopis p̄t fieri flo'.

Propt qd nō accidit ſincopis ex fluxu ſanguis ex vulnē ſicut accidit flo'.

agitetur ⁊ cõmoueatur:qui agitatus ⁊ cõmotus passionem inducit in ipso:ex hac autẽ passione accidit syncopis ꝑpter cõpassionẽ factã ad cor:⁊ hec ẽ causa:quare in flobothomia plus accidit syncopis q̃ꝫ ĩ alijs emoꝛꝛagijs ex vulneribus factis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et debes scire q̃ minutio est perturbans do nec quiescat.

¶ Hic Aui.subiũgit quasi vt cãꝫ reddat:quare euenit predicta syncopis:q̃ ipsa est perturbans.vnde ex perturbatione humor existens circa os stomachi cõmouet igerẽs passionẽ ꝑp quã fit syncopis. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Flobothomia quoꝙ ⁊ cholerica raro simul eueniunt. ℙregnans preterea ⁊ mẽstruata nõ minuantur nisi propter magnam necessitatẽꝫ sicut est necessitas retinendi fortem sanguinis sputum cũ virtus fuerit conueniens.

¶ In hac ꝑte Aui.oñdit in spãli q̃sdã dispões:in qb⁹ flo' nõ ẽ ꝙueniẽs:⁊ tria facit ſm q̃ tres ꝙnumerat dispões:ĩ qb⁹ stomia nõ ꝙuenit.2ᵐ ponit ibi (ℙregnãꝫ ꝑterea ⁊ mẽstruata.) ꝫᵐ ponit ibi.(Et debes scire q̃ nõ q̃tiẽs.) ¶ Circa pmã partẽ itelligẽ dũ:q̃ ibi iuenit duplex lr̃a.vna ẽ q̃ dicit colica:2ª est q̃ dicit cholerica:si qdẽ lr̃a dicat colica: tũc expone flo' quoqꝫ ⁊ colica raro simul eueniũt.i. raro ꝙcurrit necessitas stomie in colica:⁊ hoc iõ est: q̃ colica passio:q̃ est dolor itestinoꝝ cũ oppilone facta i eis vt plurimũ fit ex hũoꝛib⁹ grossis ⁊ viscosis cũ vẽtositate mixta: nũc autẽ in tali dispõne stomia nõ cõuenit ꝑp qõ raro concurrit necitas stomie in colica.⁊ q̃ dixit raro in hoc ostẽditur q̃ aliq̃ ꝙcurrit necessitas stomie in ipsa:⁊ hoc quidem est verũ in q̃dã colica:mã aliq̃ colica fit ex apate calido exĩte in intestinis:⁊ tũc in tali colica stomia est ꝙueniens:si autẽ lr̃a dicat cholicã:tũc intelligo ꝑ passionẽ cholericã id qõ supꝛa multotiẽs Aui. itellexit.ſ.fluxũ vẽtris: ⁊ tũc illud verbũ 2ª pot exponi.vno mõ q̃ flo' ⁊ cholica.i. fluxus vẽtris raro fit eueniũt.q̃ cũ stomia vtplm nõ accidit fluxus vẽtris:imo potius cũ flo' fit accidit vẽtris cõstrictio:vñ supꝛa Aui.dixit q̃ stomia ꝑpterea q̃ diuertit ad ꝓriũ ſm plm nam retinet. ¶ Uel pot exponi illud verbum q̃ stomia ⁊ fluxus vẽtris raro fit sunt nocia: q̃si per hoc velit dicere Aui. q̃ si supueniat vna eũ coꝛpoꝛi excusat multotiẽs ab altera:vñ multotiẽs illi cui nocia ẽ flobothomia:supuenit flux⁹ vẽtris:q̃ excusat postea a flo':⁊ hoc ꝙcoꝛdat ei q̃ Aui.dicit:dicit.n.q̃ multotiens hñti febrẽ vel dolorẽ capitis:qui ex ꝙsilio stomie esset medicandus supuenit fluxus vẽtris naliter qui a stomia excusat. ¶ Circa scõam partẽ intelligẽdũ q̃ pregnãs ⁊ mẽstruata non debẽt stomari:in ꝑgnãte quidẽ stomia fieri non ꝺꝫ ꝑpter timorẽ aboꝛsus.timet autẽ aboꝛsus fieri ꝑpter flobothomiã ex duplici cã.vna cã est q̃ stomia est eã defectus nutrimẽti fetus:sicut ponit in cõmẽto illius affo.q̃nte pticule.Mulier stomata aboꝛtit ꝛc̃.defectus autẽ nutrimẽti est cã vt fiat aboꝛsus.scõa cã est:q̃ in flobothomia debilitatur virtus:⁊ virtus quando debilitatur sentit aggrauationem ex fetu.sentiens autem aggrauationem ex fetu conatur illũ expellere:sicut onus sibi superfluũ.vnde accidit q̃ cãtur aboꝛsus.⁊ hoc qdẽ dictũ intellige vez esse regulariter:q̃m aliq̃ in q̃busdã ꝑgnãtib⁹ stomia est cõueniens ⁊ cõcedit.si.n.mulier ꝑgnãs esset bñ carnosa ⁊ haberet venas latas:⁊ cũ hoc multũ in sanguine abũdaret: tunc bonũ est eã flobothomare.naꝫ si nõ stomet timet in ipsa fieri aboꝛsus:q̃m aliq̃ accidit aboꝛsus ꝑpter multitudinẽ multã sanguinis aggrauãtis fetũ ⁊ nãm:sicut aliq̃ãdo in q̃busdã mulieribus reperit hec eẽ cã aboꝛsus: ⁊ tũc quidẽ stomia cõcedit eis:⁊ est eis cõueniẽs:q̃m tũc per ipsam non fit aboꝛsus:sed potius euitatur aboꝛsus.

¶ Rõ aũt quare mẽstruata stomari non ꝺꝫ est multiplex vna est q̃ timoꝛ est duas eũones sanguinis illic cõiũgere: sicut ẽt soluere vẽtrem super vẽtris solonem timoꝛosum. ¶ Scõa est:ne sanguis q̃ raptũ ꝺꝫ ad inferioꝛa ⁊ mẽbꝛa ignobilia diuertat ad mẽbꝛa superioꝛa ⁊ nobilia. ¶ Tertia cã est:q̃ flobothomia:⁊ ꝑcipue facta ex vena:q̃ est in bꝛachio diuertit motũ sanguinis ad partẽ ꝓriã.⁊ iõ impedit eũonẽ nãlem.vt ergo nõ impediat eũatio nãlis:idcirco flobothomia fieri nõ ꝺꝫ. ¶ Ex qb⁹ verbis pot vlteri⁹ elici:qõ ꝫ regulariter vez sit q̃ mulier mẽstruata stomã ri nõ debeat:tñ aliq̃ in ipsa stomia ꝙuenit. In duplici autem casu pot in ipsa stomia cõpetere.vnus casus est si superfluat fluxus sanguinis mẽstru⁹:tũc.n.conuenit flo':q̃ deriuat sanguinẽ ad ptẽ ꝓriã.vñ accidit cõstrictio eũonis illi⁹:⁊ ꝟ mõ cõuenit in ipsa stomia facta ex vena basilica. Ali⁹ casus ẽ si sanguis mẽstru⁹ deficiẽter eũaret:tũc enim cõuenit stomia q̃ ꝓuocat sanguinẽ mẽstruũ ad mr̃icẽ:⁊ ꝟ mõ cõuenit ĩ ipsa flo' facta ex vena saphena:q̃ talis flo': vt postea appebit:mẽstrua ꝓuocat. ¶ Deide cũ dicit.

¶ Et debes scire q̃ non quotiens nominata signa repletionis apparuerint opꝫ vt minuas: imo quandoqꝫ est repletio ex hꝙmoꝛibus crudis:⁊ est tunc flobothomia multuꝫ impediẽs quoniam si minueris non maturabis eos:⁊ timebitur:ne eger perdatur.

¶ Hic Auic̃.ostendit aliam dispositionemꝫ in qua flobothomia non conuenit docendo euitare errorem qui posset cõtingere in vsu flobothomie ex cognitione que sumitur ex signis repletionis. Questio. xiiij.

Sed aliquis dicet istud videt falsum: q̃ si apparẽt signa repletionis noiata pꝛius:tũc est abũdãtia sanguinis:nũc autẽ cã abũdãtia ipsi⁹: ⁊ dat q̃ al ij humoꝛes ẽt sint mixti cum ipso cõuenit flobothomia.vñ Aui.3°can.cap̃ de canonib⁹ curatiõis egritudinũ capitis.dicit q̃ si alij humoꝛes dñentur in sanguine.tñ a stomia icipimus. ¶ Ꝺ.si signa repl'onis apparẽt: nõ vꝛ tũc q̃ ibi sit abũdãtia humoꝝ crudoꝛumꝫ:q̃ repletio videtur eẽ dispositio plectoꝛica q̃ est abũdãtia toti⁹ masse sanguinee peccãtis:sicut apparet.1ꝫ.de ingenio.q̃re ꝛc̃. ¶ Ad hec dicta possumus dupl'r rñdere.vno mõ q̃ Auic̃.nõ accipit hic repletionẽ spãliter ⁊ pꝛopꝛie pꝛo dispositione plectoꝛica.ſꝫ accipit hic cõiter repletionẽ siue ista repletio sit quo ad vasa:siue quo ad virtutẽ. Et sil'r etiam signa accipit hic cõiter ad oia signa cuiuscũqꝫ repl'onis. ¶ Vult ergo dicere Aui.ꝟ istã expõnẽ q̃ cum stomia sit quedã eũatio que debet repletioni:nec qbuscunqꝫ signis noiatis repletionis apparẽtibus flobothomia competit: q̃m repletioni:que est humoꝝ crudoꝝ non competit:⁊ ꝟ est q̃ vult dicere q̃m dicit.(imo quãdoqꝫ est repletio ꝛc̃.) expone enim.imo.i.q̃ q̃ndoqꝫ ꝛc̃.vt hic sit recidiua cãe eius q̃ dixit:stomia enim in tali repl'one est multũ nocens:q̃m est causa icrudationis ⁊ indigestionis vñ postea forte humoꝛ nõ poterit a virtute superari ⁊ per ꝙñs timoꝛ: ne eger perdat. Et isto mõ exponẽdo cessant oia ꝑdicta obiecta: quoniã nõ vadunt ad mẽtẽ Auic̃. ¶ Uel pot aliter respõderi:dato q̃ sermo eius referat ad signa repletionis que fit a sanguine.vt velit dicere Aui.ſm hoc q̃ non quotiẽscunqꝫ apparẽt signa ẽt repletionis sanguinis que sunt ꝑus noiata:opꝫ q̃ flobothomes:⁊ si isto mõ exponat: intelligit q̃ appareãt signa nominata repl'onis non omnia ⁊ pura simpl'r. Si enim apparẽt oia signa repletiõis sanguinee ⁊ pura:audacter esset flobothomãdũ:sed itelligit Aui.q̃ apparẽt signa noiata repletionis aliqua: ⁊ apparent ipsa cõmixta cũ signis repletionis humoꝝ crudoꝝ: vult ergo dicere Aui.q̃ nõ quotiẽscũqꝫ apparent aliqua

signa' notata repletionis tu debes flobothomare: qm̃ qñ/ qz apparẽtibus aliqbus signis repl'onis sanguinee ꝯiun/ gitur repl'o humoꝝ crudoꝝ: ⁊ si sic itelligat sermo Auic. cũc verificat isto mõ qꝫ flobothomare nó debes: nó qz nul lo mõ nen ꝯueniat flomia: qm̃ qñqz apparet aliqꝺ dñiuz sanguinis ⁊ dato qꝫ dñentur alij humores plus ꝯuenit ró ne dominij sanguinis: ſz intelligit qꝫ flobothomare nó de/ bes: qz.ſ.statim ꝓrũpas ad vsum flomie: qm̃ qñ cum ipso cõiungitur repletio multoꝝ humoꝝ crudoꝝ. tũc ꝓuꝫ opz digerẽ illos humores: ⁊ aliqñ ét de eis aliqd eũare: quaz eũare per flobothomiã. ⁊ si prius fiat flobothomia vehe mẽter impeditur digestio. Et isto mó ét exponẽdo cessant argumenta predicta. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Non autẽ est incõueniens vt ille: in quo melancholia superabũdat minuat: postea medicina solutiua eũetur. Sed sollicitus ee debes ex dispõne coloris ſm cõditionẽ: quã nunc dicemus ⁊ ꝯsiderare tensionẽ: qm̃ propter tensionem per totũ corpus incedentem magis eris cõfidens qꝫ flobothomare debes.

¶ Hic est intẽtio Aui. oñdere ſm quẽ modũ in egritudinibus melicis cognoscim⁹ idigẽtiã flomie: ⁊ posset ét illud qꝺ dz in isto. §. ꝯtinuationẽ hr̃e ad illud qꝺ dixit in p̃cedẽ ti. §. qz. n. Aui. dixit qꝫ nó quotiẽscũqz apparẽt signa noia ta repletionis debes flomare: qm̃ qñqz ex repletione alte rius humoris impedit fieri flob othamia: ⁊ ostẽdit cuius humoris repletio ẽ hec impediés: qz.ſ. repl'o facta ex hu/ more crudo: idcirco aliqs posset dubitare: nunqd reple/ tio ex humore grosso: sicut melãcholico fit ét hic ipediẽs. ⁊ ostẽdit Aui. in hoc. §. qꝫ dato qꝫ fit repl'o humoris me/ lãcholici: nullũ est incõueniẽs vt incipiamus a flomia. dũ mó appareãt ibi signa dñij sanguinis. he aũt significatio/ nes: maxime cõprehẽdentur in cõsideratione dispónis co loris ſm cõditionẽ: quaz dicemus postea. ¶ Et pót istud verbũ dupl'r exponi. vno mõ in consideratione dispónis coloris apparẽtis in cute. vt verbi gr̃a. qz.ſ. color cutis tẽ dat ad rubedinẽ nigram. nã ifra dicet qꝫ in corporib⁹ la/ pis albis citrinis sanguinẽ non hñtibus debemus caue/ re a flomia qzto plus possumus. Uel pót exponi in consi/ deratione dispónis caloris. ſ. apparẽtis i sanguine q egre ditur: qz si tẽdit ad albedinẽ nó dz eũari: si aũt ad rubedi/ nem nigrã debes ipsum eũare: sicut ét ponet infra: similr etiã ⁊ hec significatio sanguinis maxime cõprehẽditur in dispóne tensionis apparẽtis in corpore toto: quãdo enim in egritudinibus melãcholicis he significationes q̃ ostendunt dominium sanguinis coniunguntur: tunc nullũ est inconueniens: vt fiat flobothomia in eis: ⁊ postea cuz farmaco solutiuo. Questio. xv.

Sed tunc aliqs dubitabit: ꝓpter qd est qꝫ Aui. p̃cipit flobothomari illũ statim: in quo sanguine ipsius abũdat melãcholia: non aũt p̃cipit sic flomari illũ: in cuius sanguine abũdat humor crudus flegmaticus: qm̃ vr̃ qꝫ minus debeat flomari ille: in cuius sangui/ ne abũdat melancholia: qm̃ sanguis plus ꝓriat meꝛe qz flegmati: cũ sanguis sit calidus ⁊ humidus ⁊ melia sit frigida ⁊ ficca. g̃ sanguis plus resistit cruditati melancholie qz cruditati flegmatis: ⁊ per ꝯns eũ tio ipsius plus ipediet digõnem in egritudinib⁹ melãcholicis qz in flegmaticis. ¶ Et hoc apparet ét per ea: que auctores docẽt ad/ ministrare in egritudinibus melãcholicis: qm̃ oẽs auctores ponũt curã melãcholie p ea que calefaciunt ⁊ humectãt. hic aũt hz facere sanguis cũ sit calidus ⁊ humidus. quare ⁊c. ¶ Dõm ẽ ad hoc: qꝫ cã ãre plus precipitur fieri flobothomiã qñ cũ sanguine abundat melancholia: qz qñ cũ ipso abundat humor flegmaticus: pót esse duplex. vna cã est: qz multiplicatio melãcholie nãlis non recedit multũ a dispóne nãli sanguinis: ꝓpterea qz ideꝝ calor est agẽs vtrũqz: sicut apparuit supra in caꝑ de humorib⁹. ſz multiplicatio humoris crudi nõ sic ꝯcurrit cũ multiplicatione sanguinis: ⁊ ẽt si ꝯcurrat cũ multiplicatione ipsius: ille sanguis recedit multũ a dispõne nãli: qm̃ ille sanguis est etiã indigestus sicut ⁊ humor crudus. vñ eũationi per flomiã non obedit: ⁊ iõ in multiplicatione humoris melãcholici cũ multiplicatione sanguinis statiz ab eũone per flobothomiã incipere possumus. nó aũt in multiplicatione humoris crudi. ¶ Scõa cã est: qz humor flegmaticus de se plus est adherẽs qz melãcholicus. ⁊ ideo ipse nõ sic per flobothomiã cũ sanguine põt educi sicut humor melancholicus educit cũ sanguine. melancholicus enim humor dato qꝫ fit grossus. non tñ est viscosus. vnde mẽbris nó est adherẽs: ⁊ ꝓpterea plus hz aptitudinẽ ad hoc vt simul eũetur cũ sanguine: qz habeat humor flegmaticus crudus. vñ flobothomia a pn̄ statim facta nó est cã vt nocumentum augeat in humore melãcholico: quẽadmodũ est cã in humorẽ flegmatico. ſz ergo melãcholia plus cõtrarietur sanguini ratione cõplexionis eius qz flegma. nõ tamẽ plus ꝓtrariatur ei ratione eũationis eius cũ eo: neqz plus ꝓtrariatur ét rõne multiplicationis eius cum eo. vnde argumẽtuz factũ verũ argueret: si vtrobiqz sanguine eũato remaneret humor supfluus solus vel flegma: vt melãcholia: tũc enim hec eũatio plus noceret in melãcholico qz in flatico: sed qz hic non est equalitas: qm̃ in abundãtia humoris crudi ante maturationem eius eũatio sanguinis derelinquit humorẽ crudũ solũ. nó autez hoc facit in abũdãtia humoris melãcholici: qm̃ cum euacuatione sanguinis euacuat humor melãcholicus: ⁊ etiaz qz vt dictum est: cũ multiplicatione humoris melãcholici nãlis multiplicat sanguis. nó aũt opz qꝫ multiplicetur cũ multitudine humoris crudi. imo vt in pluribus minoꝛat cum multiplicatione istius. hinc est qꝫ Aui. dixit nó ee incõueniens fieri minutionẽ in illo: in quo abũdat humor melicus. dixit aũt b̃ ee incõueniẽs fieri i illo: in q̃ sunt signa repletionis ex humorib⁹ flaticis crudis. Qó. xvj.

Secundo aliquis dicet. istud verbuz: qꝫ hic dicit: videtur ꝓtrariari ei qꝫ dixit supra in caꝑ de regulis cõibus vomitui ⁊ solutioni ventris: dixit enim ibi: qꝫ si humores nó fuerint equales in primis superabũdantẽ humorẽ euacua postea minue ergo ille in quo abũdat humor melãcholicus prius dz euacuari cum medicina solutiua: ⁊ deinde dz flobothomari: cuius cõtrariũ dicitur hic. ¶ Possumus ad hoc dicere dupl'r. vno mó qꝫ Aui. cũ dicit: non est aũt inconueniens vt ille: in quo superabundauerit melãcholia minuatur ⁊c. nó intelligit qꝫ melancholia superabũdet in sanguine: quin in isto etiam superabundat sanguis qꝫ apparet per signa que subdit. ſ. qꝫ dispositionẽ coloris ⁊ tẽsionis apparentis in corpore toto. sed intelligit qꝫ melãcholia superabũdet respectu alterius humoris. ſ. flegmatici ⁊ cholerici. ¶ Uel possumus aliter dicere qꝫ superabũdãtia humoris melãcholici ẽ duplex: quedã est superabũdãtia multa: ⁊ humoris ét multum recedẽtis a natura sanguinis: ⁊ in tali superabũdantia prius dz fieri euacuatio qz minutio: alia est superabũdantia humoris melãcholici: que nó est multa sup sanguinem ⁊ multũ recedẽtis a nã ipsius. in tali superabũdãtia prius a minutione incipimus: ⁊ deinde eũamus: qz ergo hoc non semper agimus: idcirco Aui. tenuit istũ modum loquẽdi: (non est aũt incõueniens vt ille in quo superabũdauerit melãcholia ⁊c.) quasi per hoc vult dicere qꝫ quãdoqz hoc possumus facere in abũdantia humoris melancholici licet non semper. Questio. xvij.

Sed tunc tertio aliqs dubitabit nunqd filr est agẽdum in abundantia humoris flegmatici

apparẽtibus istis signis.scz cum aperitione talis coloris ⁊ tẽsionis in corpore toto flobothomemus ⁊ euacuem⁹. ¶Et certe dicẽdũ est ꝙ sic:sed cã quare plus hoc appropriauit abũdãtie humoris melãcholici fuit:aut qr frequẽtius accidit hec multiplicatio humoris melãcholici cum multitudine sanguinis q̃z multiplicatio humoris crudi ꝓpter cãm supradictã scz ꝙ id est agens vtriusq; aut dixit hoc:qr in multiplicatione vtraq; cõpetat euacuatio ⁊ cuz flobothomia ⁊ cũ farmacia.tamẽ in multitudine humoris melancholici tutius possumus a flobothomia incipere.⁊ deinde euacuationẽ cuz farmacia facere:in multiplicatione aũt humoris crudi melius est flobothomiã postponi:⁊ huius causa est superius assignata.

¶Cuz ẋo sanguis alicuius fuerit bonus paucus ⁊ fuerint in ipsius corpore multi mali humores:flobothomia bonũ rapiet ⁊ malum relinquet. ¶Et cũ alicuius malus sanguis fuerit paucus ⁊ declinauerit ad membrũ aliquod qõ eius declinatio vehementer impedit:⁊ fuerit necessariũ vt ipse minuatur:ex eius sanguine parũ erit assumendũ:⁊ cibo bono erit alendus;deinde erit minuendus iterum post dies propterea vt malus sanguis ab eo extrahatur ⁊ bonus restauretur. Lectio. iij.

¶Visto.§.Auicẽ.dat cañ.de mõ vsus flobothomie in corporib⁹ in qbus ẽ paucus sanguis:⁊ ꝓmo ostendit in quibus talium corporũ oino dz prohiberi.scõo ostẽdit in quibus taliũ corporũ cõuenit:⁊ ostendit ẽt modũ conuenientẽ ⁊ rectũ vsus eius in illis.scõa ibi. (Et cum alicuius malus sanguis.) Questio. xviij.

¶Circa id qõ Aui.dicit ꝓ.§.aliqs dubitabit. naz ponit ꝙ in corpore habente parũ de sanguine bono ⁊ multos alios humores flomia rapiet bonũ sanguinem ⁊ malũ humorẽ dimittet.nã aliquis dicet hoc nõ videt esse verũ:qr aut rapit bonus ⁊ dimittit malus ex opatiõe medicaminis:aut ex dispõne humoris:aut ex dimissione v̄tutis:nõ ex opatione medicaminis:qr vt dictũ est supra flobothomia nõ eũat eligẽdo:sed indifferẽter quẽcũq; humorem educit.Ex dispõne ẋo humoris:hoc ẽt non accidit: qr aut obedit malus humor eũationi ex dispõne sbe: aut ex dispõne quãtitatis eius.Si ex dispõne sbe humoris ℔ nõ semp accidet:qr pol'e est ꝙ mali humores cõmixti cuz sanguine sint subtiliores q̃z sanguis.vtputa:qr sint cholerici:⁊ ꝓ põs vident eẽ habiliores vt eũent ꝓ flomiã q̃z bon⁹ sanguis.g̃ ñ rapit bonus ⁊ dimittet malus.si ex dispõne quãtitatis humoris ℔ nõ accidit:qr flomia:vt ẽ dictũ:ẽ eũatio appropriata multitudini humoris.g̃ illum magis eũabit qui plus abũdabit.sed in ꝓposito casu plus abundat malus humor q̃z sanguis q̃re plus illũ eũabit:nec accidet ex electione ⁊ dimissione v̄tutis:qr nã potiꝰ retinet ⁊ amplectit sanguinẽ bonũ ⁊ dimittit humorẽ malũ ꝙ faciat ecõuerso:qd ergo dic hic Aui. ¶Dõm est ꝓ ꝙ intentio ad quã ꝓponit hic canõ Aui.absolute ⁊ oino ẽ vera. vult enim ꝓ hũc cañ.Aui.docere ꝙ in corpe:in quo ẽ sanguis paucus ⁊ ẽ bonꝰ:⁊ alij hũores mali sunt multi.eũatio flomiã fieri non dz.sed id corpus alia eũone indiget. vtputa cũ farmaco:cã aũt quare in isto corpore nullo mõ ꝑuenit flomia est:qr illa eũo non cõpetit in corpe: in quo est indicatio ẍia prohibẽs illã eũonem fieri.⁊ per quam ꝓsternit v̄tus illius:⁊ ꝓ quã nõ educit humor talis qualẽ opz eũari.sed flomia facta in corpe p̃dicto ẽ bn̄:quare oino in ipso nõ cõpetit.maior ꝓpositio vera ẽ:minor declaratur.nã sicut supra apparuit in ꝓn° huius capli.flomia convenit aut rõne peccati quãti in sanguine:aut rõne peccati qualis:nũc aũt in isto sanguine sunt dispõnes ẍie:qm̃ est paucus ⁊ nõ est peccans in quali.imo est bonus.g̃ in isto corpe est indicatio ẍia ꝓhibẽs flomiã:⁊ ẽt in ipso ꝓsternet virtutẽ:qm̃ robur virtutis cõsistit in bonitate spũum q̃ saluant in sanguine bono ⁊ laudabili.cum g̃ eũetur sanguis bonus ⁊ laudabilis subtrahet spũs ⁊ calor ĩnatus: ⁊ p̃cipue cũ sanguis sit paucus:⁊ iõ virtus ꝓsternet oino: ẽt in tali eũatione eũat talis humor qualẽ nõ opz eũare: qm̃ eũatio nõ cõpetit humori laudabili:q̃re in tali eũatio per flobothomiã oino est incõueniẽs:⁊ iõ intẽtio:ad quã ꝓponit iste canõ ẽ vera. ¶Scõo dicem⁹ ꝙ illud qõ Aui dicit accidere in tali flomia.s.ꝙ hec flomia rapiet bonum sanguinẽ ⁊ malũ dimittet pot verificari dupl'r. Uno qdẽ mõ pot verificari in actu ipso eũationis:⁊ isto mõ verificat magis pticulariter.Scõo mõ ꝑt ẋificari post actũ eũonis.⁊ isto mõ verificabit magis gñaliter:in actu qdẽ eũonis pot verificari aut ꝓp diuersitatẽ dispõnis humoꝝ ad habilitatẽ eũonis.vt ẋbi gr̃a.qr humores multi mali cõmisceant in venis cũ sanguine bono pauco:⁊ humores isti mali aut sunt multũ grossiores sanguie ⁊ viscosiores: aut sunt valde subtiliores:tũc.n.ꝓ flomiaz educit bonus sanguis:qm̃ habilis est eũoni.alij aũt non.nã grossi ⁊ viscosi pp grossitatẽ ⁊ viscositatẽ adherẽt venis.subtiles ãt imbibunt in eis.⁊ iõ sanguis:qr subam hz aptaz ad eũationem rapit prius in flobothomia ⁊ dimittit humor malus. ¶Scõo mõ pot verificari ꝓpter diuersitatẽ locorũ: vt qr bonus sanguis ⁊ paucus esset in venis ⁊ multi mali humores essent in mẽbris:tũc enim flobothomia facta rapiet sanguinẽ illũ paucum bonuz:⁊ dimittet humores malos:quoniã flobothomia est eũatio:que ex venis ĩmediate euacuat ⁊ non ex mẽbris.Si autez humores multi mali essent mixti cũ bono sanguine in venis ⁊ non haberent indispõnẽ subẽ ad eũonem:vt qr nõ eẽnt multũ grossi:vel multũ subtiles.tũc nõ video qũo posset fieri sequestratio ꝙ bonus eũaret ⁊ malus relinqueret. Scõo modo istud verbũ verificari pot post actum eũonis ⁊ in fine eius:⁊ hoc mõ verificat generaliter:qr si in venis sit paucꝰ bonus sanguis mixtus cũ humoribus multis malis cuz in flobothomia ꝓportionaliter euacuet bonus cũ malis:⁊ amplius ẽt eũatur bonus q̃z malus:qm̃ maiorẽ hz habilitatẽ bonus ex parte sue substãtie ad eũonem q̃z malus: vltimo in fine eũationis derelinqtur amplius maius dominiũ humores mali sup bonũ q̃z eẽt prius:⁊ hanc credo fuisse intẽtionẽ Aui.⁊ ideo sic dz exponi textus:flobothomia bonũ rapiet.i.educet ⁊ malũ relinquet.nõ qr ex toto dimittat:⁊ nõ eũet aliquid.sed relinquet supra vt dñantẽ ⁊ prevalentẽ magis q̃z prius. Et per hoc pz responsio ad argumẽtũ:qm̃ dicemus ꝙ hoc nõ accidit rõne medicaminis:cũ nõ euacuẽt eligendo.sed rõne dispõnis humoris. puta vel ratione sube ipsius.qr.s.humor malus est inobedientior:vel rõne quãtitatis eius.vtputa qr ꝓpter quãtitatem multã in fine derelinqtur amplius prevalens ⁊ dominans q̃z prius:⁊ ℔ accidit rõne loci:sicut declaratuz est prius. ¶Circa scõm.§.cũ dicit. (Et cuz alicuius malus sanguis fuerit ⁊c.) ¶Intelligẽdũ ꝙ Aui.volens ponere cañ.de flobothomia in corpibus in qbus est paucus sanguis vult duo ostẽdere.vnũ in qbus taliũ corporũ flobothomia cõuenit.scõm est ostẽdere modũ ꝑm quẽ flomia i eis dz fieri.ostendens aũt que sunt ea que indicant vsum flobothomie in talibus corporibus.tria ẋo vꝫ ponere ex qbus sumitur indicatio vsus eius.vnũ ẽ ꝙ talis sanguis paucus sit malus.scõm est qõ declinet ad aliqõ mẽbruz: qõ declinatio vehemẽter impedit:⁊ tertio subdit necessarium vt ipse minuat:sed illud tertiũ non est ꝓditio distincta a p̃dictis:sed cõsequitur illas. Ex hoc enim qõ malitia est in tali sanguine pauco:⁊ etiã declinat ad membruz ꝙ

impedit vehemẽter declinatio eius. vult Aui. habere q̄ sit necessarium q̄ ipse minuatur. Questio. xix.

Sed aliquis dicet cõtra vnãquãq; istarũ condi/tionũ. Prima enim ꝓditio. puta ma/litia cũ sanguinis paucitate nõ vī ostẽdere necessitatẽ flo bothomie: qm̃ qñ sanguis malus est paucus. vī q̄ ꝓpter paucitatẽ eius possit corrigi a natura. vnde ẽt dixit Aui. in eũationibus melius est infra subsistere q̄z exqsitissime eũare: qm̃ paucũ q̄ remanet nã corriget. ¶ P̃. qui paucũ hz sanguinẽ hz debilitatez virtutis. sed debilitas virtutis flobothomiã prohibet: quare in isto flomia fieri non dz. ¶ Scõa ẽt conditio nõ videt ostendere necessitatẽ flobo thomie. qm̃ Hal'. in 2° regiminis acutorũ ponit q̄ mã exi/stente pauca in mẽbro leso sufficit calefactoriũ neq; requi ritur flomia vel euacuatio nisi exñte repletione in toto. er go si paucũ est illud qõ ad membrũ fluit nõ: est necessitas eũationis flobothomie. ¶ Dicẽdũ q̄ Aui. merito posuit illã duplicẽ cõditionẽ vt ostenderet necessitatẽ vsus flobo thomie in tali corpore in quo est sanguis paucus. Qm̃ si cut apparuit ex ꝓn° huius capituli sub duplici intentione: flobothomia est ꝓueniens alicui corpori: qm̃ aut ꝓncipa liter ꝓuenit gr̃a eũationis: ꝛ tũc quidez vt supra dicebat': vnusquisq; qui flobothomat' aut flobothomat' ꝓpter pec catuz sanguinis in q̃ntitate vel in q̃litate vel in vtroq;: aut flomia ꝓuenit nõ ꝓncipal'r gratia eũationis: sed conuenit potius gr̃a distractionis ad cõtrariũ. vnde ꝛ supra dictuz fuit q̄ dato q̄ corpus sit mũdũ aliqñ flobothomat' ꝓpter diuersionẽ fluxus humoris ad mẽbrũ aliqõ: ex cuius flu/xu ad membrũ posset generari in ipso apostema: q̄ ergo flobothomia in corpore fit duplici itẽtione. idcirco dupli cem ponit cõditionẽ in isto corpore: ex qua idicatur vsus flobothomie. vna cõditio est que indicat vsum flobotho/mie gr̃a eũationis: ꝛ hec est malitia que est in sanguine q̃ tanta intelligitur eẽ q̄ ipsa rectificari non põt. Secunda cõditio est que indicat vsum eius non ꝓncipaliter ratione eũationis. sed indicat vsum eius rõne diuersionis motus sanguinis ad partẽ ꝓriã: ꝛ ista cõditio est q̄ sanguis decli net ad mẽbrũ aliqõ q̄ vehemẽter impedit. vtputa: q̄ vel ex ipso gñabitur ap̃a vel vehemẽs dolor vel mala cõple/xio. cã aũt propter quã declinat sanguis ad mẽbrũ est: vl' debilitas illius membri. vel cã attrahens ad ipsum. puta dolor vel calor. sicut declaratũ est a Hal'. 2° de febrib9 cap̃ finali. vnde rõne istius declinationis ꝓuenit flobothomia vt motus sanguis ad partẽ illam distrahat. ¶ Si ergo tu dicas nõ videt q̄ prima ꝓditio indicet necessitatez flobo/thomie: q̄ malitia ꝓiũcta cũ paucitate corrigit' a natura. ¶ Dõm q̄ nõ intelligit Auicẽ. q̄ in corpore isto sit pauca q̃titas sanguinis mali ꝛ multa sit boni: qñ enim ita eẽt: tũc illud paucũ sine eũatione bñ corrigeretur a nã: sed in/telligit q̄ sanguis totius corporis paucus sit: ꝛ cũ hoc sit malus: ꝛ circa istã dispõnẽ corporis itelligitur cañ. Aui. ꝛ intẽtio eius. ¶ Si ẽt dicas: q̄ in isto virtus est debilis ꝛ talis ꝓhibet flobothomiã. ¶ Dõm q̄ licet in isto corpe v̄tus sit debilis non tñ est debilis oĩno in comparatione ad tollerantiam euacuationis: q̄ si omnino esset debilis ꝛ ꝓ/strata: tunc eius euacuatio prohiberet'. tamẽ nullũ est in/cõueniens: q̄ cũ corruptione ꝛ sanguinis paucitate ꝓiungatur aliqua fortitudo in v̄tute: lz non sit fortitudo simpli citer: ꝛ q̄z necessario in tali corpe ꝓiũgit' debilitas. hinc ẽ q̄ eũo per flomiam precipit' aliter fieri q̃z in corporibus alijs. vt postea Aui. ponit. ¶ Si ẽt dicas q̄ secũda cõdi/tio nõ videt' ostẽdere necessitatez flobothomie: q̄ qñ hu/mor est paucus in mẽbro: tũc sufficit resol'o eius per cale/factoriũ. ¶ Dõm ꝑmo q̄ nõ itelligit' hic q̄ sit paucus flu/xus ad mẽbrũ: sicut argumentuz procedit sed intelligit' q̄ licet in toto corpore sit paucus sanguis. tñ fluit in illo ad aliqõ mẽbrũ: ꝓpter cuius fluxũ timetur vehemens ipedi

Flõmia cõuenit alicui cõpori sub duplici itẽtione

mentum: pol'e est enim q̄ in tali corpore dato q̄ sanguis sit paucus. tñ poterit esse ad aliqõ mẽbrũ eius vehemẽs flu xus: sicut dicemus q̄ flomia nõ fit gratia sanguinis colle cti in mẽbro. sed fit gr̃a sanguinis fluẽtis ad mẽbrũ: ꝛ pre cipue qñ timet' ex fluxu eius vehemẽs impedimẽtũ: sicut si flueret ad oculuz exquo fluxu timet' cecitas: aut flueret ad pulmonẽ: ꝛ pectus: ex quo timet' suffocatio ꝛ ptisis: ꝛ sic de sĩlibus: calefactoriũ aũt sufficere intelligit' rõne pau ci hũoris q iã collectus ẽ in mẽbro: ꝛ nõ ẽ flux9 ad ipsum de quo vehemẽs impedimẽtũ timeatur. Qõ. xx.

Secundo intellige q̄ Aui. ostẽdẽs rectũ ꝛ conue/nientẽ modũ vsus flomie i talibus duo dicit. Primũ est: vt flobothomia in isto multiplicet' nõ ꝑz quantũ. imo ꝑm quãtitatẽ valde paruam: sed multiplicet' ꝑm vices: scõm est q̄ inter vnã flobothomiã ꝛ aliaz talis hõ cibo bono dz nutriri. ¶ Sed tu dices hoc vltimũ nõ videtur debere fieri: q̄ facta ꝓma qñ dabit' postea cibus bonus: aut tẽpore quo dabitur cib9 aut existebat sanguis malus in corpore aut nõ: si nõ existebat: tũc nõ indigẽbat reiteratione flomie. si autẽ existebat: tunc cibatio erit in/conueniens: qm̃ cibi subeuntes corpora: que nõ sunt mũ/dificata corrũpẽtur a malis humoribus: ꝛ augebũt san/guinem malũ: iuxta illud Hippocratis: nõ pura corpa q̃z to amplius nutris: tãto magis ledis ipsa. ¶ Dõz q̄ Aui cẽ. rectũ ꝛ ꝓuenientẽ modũ vsus flomie docuit in talibus corpibus: qm̃ in talib9 corporib9: sic opz ꝓcedere in eũo/ne sanguinis ipsoꝝ: vt virtus tollerat: ꝛ sicut dispõ sangui nis indicat. nũc aũt dispositio sanguinis cũ in his sit corru ptus: ꝛ cũ sit fluens ad aliqõ membrũ indicat eũationem fieri debere aut rõne eũonis: aut ratione distractiõis: aut rõne vtriusq;: sed virtus ipsa cuz sit debilis in tali dispõne ꝛ virtus debilis ꝓhibet eũationẽ fieri sufficiẽtem ꝛ indi/cat cõseruationẽ ꝛ sustẽtationẽ: idcirco indicat: vt euacua tio in vna vice non sufficiẽter fieri possit: ꝓpterea necessa/ria est eũatio: que fiat per plures vices: donec corruptio sit ablata: ꝛ q̄ virtus ex hoc qõ est debilis indicat susten/tari ꝛ cõseruari: idcirco indicat q̄ facta vna eũone anteq̃ fiat alia restauret': ꝛ cõfortet'. hoc aũt fit cuz cibo bono q quidem intelligit' bonus dupl'r. vno quidẽ mõ: q̄ est eu/chimus gerãs bonũ sanguinem: in quo consistit robur virtutis. scõo modo itelligit' bonus: q̄ qualitate sua cor/ruptioni sanguinis impugnet: ꝛ ꝓsternat: vt per hũ sanguis qui ab eo gñatur non corrũpatur in alios humores cor/ruptos ex quo ꝑz: q̄ in hoc casu tñ tempus dz apponi in ter vnam eũonẽ ꝛ aliã inquanto virtus fuerit ex bono ci/bo refocillata ꝛ cõfortata: ꝛ hoc etiam q̄ dictũ est: est sen tentia Hal'. in nono terrapẽtice metho. illo cap'o. nũc au/tem q̄ promiserã iam faciã: ꝛ quẽ deiceps curatiuas ꝛc̃. §. illo. In alijs x̃o egritudinibus vltimo est periculosuz. puta in corruptione humoꝝ ꝛc̃. ¶ Si ergo tu dicas hoc nõ vī: q̄ in pura corpora non debẽt nutriri. ¶ Respõdeo q̄ Hal'. ꝛ Hippocras ibi intelligũt de nutritione: in qua ẽ intentio aut ꝓseruatio pura: sicut fit in sanis: aut restaura tio: aut releuatio pure: sicut fit in ꝓualescentibus nature sed hic est intẽtio de nutrimento q̄ solũ est ad sustentatio/nem virtutis ꝛ de nutrimẽto qõ est cum euacuatione cõ/mixtum: propter quod tale nutrimentũ non auget corru/ptionẽ: imo iuuat ad hoc vt virtus cõueniẽter possit tol/lerare eũationem corrupti. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Q̄ si mali humores cholerici in eo fuerint i genietur quatenus subtili farmacia euacuent: aut vomitu: aut vt sedentur: ꝛ studeꝝ in hoc vt eger quiescat: ꝛ digerat': ꝛ ocient'. Et si grossi fue rint antiqui preceperũt vt balneetur: ꝛ in suis ministerijs moueatur: ꝛ dabant ei ad bibẽduz

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ante flobothomiã:ꝛ post ipsam antequaꝫ alia fieret minutio syrupum acetosum subtiliatiuũ coctum cum isopo ꝛ hasce.

¶Iste.§.pót vno mó legi vt cõtinuetur ad p̃cedẽtẽ.§.ꝛ dicemus q̃ in p̃cedẽti.§.Aui.oñdit qd adagẽduꝫ est in flobothomia qñ cõsideratur malitiã eẽ in sanguine rõne sanguinis in seipso.hic ℞o ostendit qd agendũ est in flomia qñ cõsideratur eẽ malitiã in sanguine vt cõparatur ad humores alios:q cõmiscentur cũ ipso:vel pót legi iste.§.per se non hñs continuationẽ ad predictũ:ꝛ videt melius sic legi:qm̃ in p̃cedẽti.§.locutus est de flomia p̃ncipaliꝛ rõne paucitatis:sꝫ attẽditur ꝺditio alia.Et tũc dicem⁹:q̃ Aui. in isto.§.dat cañ.de mó cõueniẽti faciẽdi flomiam in his: in qbus cũ sanguine sunt admixti humores aliꝫ ꝑm aliqd dñantes in ipso:rõne cuius dñij sanguis hñs malitiã aptitudinem oino non hꝫ ad flobothomiã. ¶Juxta quam partẽ intelligẽdũ est:q̃ Aui.in isto cañ.vltimo vult ostendere ꝑm quẽ modũ debeat medic⁹ p̃cedere in flomia qñ in sanguine ẽ malitia q̃litatis ꝛ subẽ ex admixtione aliorũ humoꝝ cũ ipso:hec aũt malitia subẽ ꝛ qualitatis est:aut qꝛ sanguis sit subtilioꝛ ꝛ calidioꝛ q̃ꝫ debeat eẽ ex pte ipsius:ꝛ hoc est qñ humores calidi sunt admixti cũ ipso: aut est grossioꝛ ꝛ frigidioꝛ:ꝛ hoc est qñ humores flegmatici vel melãcholici sunt admixti cũ ipso. Modus aũt flomie cõueniẽs in tali dispõne ꝑm cañ.hic posituꝫ est:q̃ p̃ p̃mittatur digestio vt sanguis reddat cõuenies substantie ad eũationem:ita vt nó accedat q̃ plus euacuetur de sanguine bono q̃ꝫ malo:ꝛ p̃ñr facta digõne fiat flobothomia:ꝛ ꝓpterea in admixtione humoꝝ cholericoꝝ:qꝛ sanguis ẽ subtilioꝛ q̃ꝫ esse debeat:p̃cipit exhiberi ea:que sedãt ebullitionẽ:ꝛ hec sunt illa:que ingrossant subam eius:ꝛ ad tẽperamentũ reducũt:ꝛ qꝛ qes est de his:q̃ sedãt ebullitionem humoꝝ:ꝛ prohibent subtiliationẽ ipsoꝝum: idcirco Aui.p̃cipit:q̃ hic hó quiescat:ꝛ in admixtione humoꝝ grossoꝝ p̃cipit administrari ea:q̃ ipsam subtiliãt:vt ex talibus sanguis reddat cõueniẽtj subẽ ꝛ habilis euacuationi:ꝛ qꝛ balneũ ꝛ motus ꝛ syrupꝰ factꝰ ex isopo ꝛ hasce.i.thymo:ꝛ ꝑ hoc intelligit oia similia:q̃ sunt ex his:q̃ humorẽ grossum subtiliãt:idcirco añ flomiã in tali dispõne hoc p̃cipit administrari. ¶Sꝫ tu dices ꝓpter qd i admixtione humoꝝ cholericoꝝ precipit ante flobothomiã fieri eũonem cũ farmacia subtili ꝛ digõne:in admixtione aũt humoꝝ grossoꝝ nó facit mentionẽ de eũone cum farmacia.sed solũ de his:q̃ digerũt. ¶Etiam dicet aliqs ꝓpquid loquẽs de humoribus grossis:dicit Aui.q̃ antiqui dabãt ad bibẽdũ ante flobothomiaꝫ ꝛ post ipsam anteq̃ꝫ fieret alia minutio syrupũ de isopo ꝛc.nó aũt dixit in humoribus cholericis:q̃ añ flomiã ꝛ post ipsam darẽt ea:q̃ digerũt ipsos:sed solũ dixit:q̃ dẽtur ante flobothomiaꝫ. ¶Dõm iuxta qõ intelligẽdũ:q̃ sanguis pót dici cholic⁹ duplr.vno mó dicitur cholericus:qꝛ declinet ad nãm humoris cholerici:nõ ex admixtione humoris cholici:sꝫ solum per alterationẽ factã in suba ipsius sit sanguis factus subtilioꝛ ꝛ calidioꝛ:vñ tendit ad dispõnes similes dispositionibus cholere:ꝛ iõ dicit cholericus. Alio mó sanguis potest dici cholericus:ꝓpterea qꝛ secũ admiscetur cholera:que est calida ꝛ subtilis:si qdẽ sit cholericus p̃ modo: tũc solũ ꝺz fieri eũo per flobothomiã ꝛ nó per farmaciã: qm̃ sanguis non est educibilis a medico per farmaciam: sed solũ per flobothomiaꝫ:vt Hal'.ponit in suo libello de farmacijs:ꝛ tũc quidẽ ante flobothomiaꝫ debẽt exhiberi ea:que sedãt ꝛ digerũt vt sanguis reddatur cõueniẽs ad eũationem:ꝛ nó euacuet bonus ꝛ derelinquatur malus. Si aũt sit cholericus ex admixtione humoꝝ cholicoꝝ sic opꝫ distinguere:qm̃ aut isti hũores sunt paꝝ remoti a nã sanguinis:ꝛ tũc sola flomia sufficit cum premissione eoꝝ: que alterant ꝛ digerũt:qm̃ calidi humores conuenienter educũtur cũ sanguine per flobothomiã:aut cholerici humores sunt multũ remoti a nã sanguinis:ꝛ tũc ante flobothomiam nõ sufficit solũ exhibere ea:que digerũt ꝛ sedãt ebullitionẽ:ĩmo opꝫ ꝑius eũare istos cum farmacia:ꝛ ℔ vt post flobothomiam non relinquatur dñium humoris cholerici ꝛ maioꝛ ebullitio ipsius:ꝛ hec est sñia Hal'.q̃rto de regimine sanitatis:ꝛ infra ẽt dicit Auicẽ.§.illo.(Et sũmo opere tibi caue ne egrũ ad vnã duarũ rerum perducas ꝛc.) sed signãter dixit Auicẽ.q̃ ista farmacia:cũ qua ꝺz fieri hoꝝ humoꝝ euacuatio ꝺz eẽ farmacia subtilis:ꝛ intelligit per farmaciã subtilẽ farmaciã debilez:que non fortiter euacuat dissoluẽdo:sꝫ cuius virtutis valde debilis est in ipsa:q̃lis est mãna:tamarindi:medulla cassie:succus fructuũ solubiliũ faciliꝛ:ꝛ similia:ꝛ hoc ió opꝫ esse talis farmacia:qꝛ hic ꝺz caueri ebullitio in humoribꝰ ꝛ subtiliatio:nũc aũt farmacia fortis ebullitionẽ magnã in humoribus inducit ẽt ꝓp motũ vehemẽtẽ quẽ facit in eis:cuius rõne ẽ subtiliare eos vehemẽter subtiliat:hoc aũt ꝓhiberi ꝺz in talibꝰ humoribꝰ.quare farmacia hec non ꝺz eẽ fortis sꝫ debilis:qꝛ ℊ ante flomiam sufficit p̃mittere ea: q̃ sedãt ꝛ digerũt:aliqñ aũt nó sufficit ℔:sed opꝫ ẽt eũare saltim cũ farmacia subtiliti:ió dixit Aui.q̃ isti mali humores cholici vel eũentur cũ subtili farmacia:vel vomitu:aut sedent,ꝛc:p̃cipit aũt eũones eoꝝ fieri cũ subtili farmacia: vel cũ vomitu ꝑm diuersitatẽ raptus ipsoꝝ humoꝝ:ꝛ ꝑm facilitatẽ corporis ad eũones:nã si quidẽ humores repãt inferius ꝛ corpus sit facile ad solutiones ꝑ inferius: tunc debẽt educi cũ farmacia subtili:si aũt humores videntur repere ad supius ꝛ corpus faciliꝛ moueat ad vomitũ:tũc ꝺz eũari cũ vomitu. ¶Similiꝛ ẽt ꝛ opꝫ distinguere in sanguine grosso:nã aut sanguis ꝺz grossus ex alteratione facta in seipso ratione subẽ ꝛ qualitatis eius:vñ declinat ad naturã humoris grossi flegmatici:vel ẽt melãcholici: vel dicitur grossus ex admixtione talis hũoris cũ ipso:ꝛ hec distinctio pót haberi ex verbis Aui.supra in ꝑ⁹fen.capꝰ ꝺ humoribꝰ qñ loqtur de sanguine inãli ostẽdẽs quot modis sanguis pót fieri inaturalis.Si quidẽ sãguis sit grossus ꝑ mó:tunc in eũone ipsius sola flomia fieri ꝺz cũ premissi one eoꝝ:que digerũt ipsum subtiliãdo:sicut hic ponitur.Si aũt sit grossus ex admixtione humoꝝ grossoꝝ: siqdẽ illi non multũ:sed parũ a sanguinis nã recedãt:sufficit ẽt solũ flomia.Si aũt multũ recedãt dico:q̃ nó soluꝫ ea que digerũt debẽt fieri:sed ẽt ea que eũant humorem grossum ꝓpter simile rõnem:que dicta fuit supra in humoribus cholericis:ꝛ similis ẽt est sñia Hal'.4°de regimine sanitatis in istis sicut ꝛ in p̃dictis:ꝛ similis ẽt est auctoritas Aui.in p̃allegato.§.in istis sicut ꝛ in p̃dictis. ¶Et si queritur quare ergo Aui.hic nó dixit.dicimus q̃ Aui. ꝑ illud qõ dixit in humoribꝰ cholericis dedit intelligere ĩ humoribꝰ grossis. ¶Et si q̃riꝛ qualis farmacia erit ista ꝺõm:q̃ erit farmacia nó debilis sic in cholicis:sꝫ erit fortior ꝓpter duo.ꝑ qꝛ humorẽ grossum non educit debilis farmacia.2°qꝛ hic nõ est timor de ebullitione subtiliatiõe mãe cum hic ꝙueniãt ea q̃ mouẽt ꝛ mãm subtiliãt. ¶Sꝫ tu q̃ris postea ꝓp qd dixit hoc ante flobothomiaꝫ ꝛ post ipsam ꝛc.ꝛ nõ dixit ℔ i hũoribꝰ cholericis:possum⁹ dicere vno mó:qõ dixit ante flomiã ꝛ post ipsam anteq̃ꝫ fiat alia minutio:qꝛ sic appuit supra ẽ:q̃ aliqñ flomiam opꝫ partiri:ꝛ est q̃ aliqñ nõ opꝫ:mó vult dicere.Ã.q̃ qñ flomia ꝺz ptiri:tunc in medio tpe ꝺz vti in tali dispõne his q̃ subtiliãt:añq̃ꝫ alia fiat minutio:tũc dicem⁹ qꝛ ꝛꝫ Aui.hoc nó posuerit in cholicis:tñ sili mó itellexit debere fieri ĩ illis sicut ꝛ in istis:vel possum⁹ dicere q̃ Aui.dixit ℔ in humoribus grossis nó aũt in hũoribꝰ cholicis:qm̃ eũo q̃ fit ꝑ flomiã est duplex:sicut dictũ est supra:ꝛ adhuc dicet infra:vna est eũo minoratiua:q̃ medicine quantitatẽ mino-

Sãguis pót dici grossus duplr.

rat.alia est eradicatiua:que totum eũat ⁊ abscindit. Dicemus ergo ꝙ pista verba Aui.vult dicere:ꝙ in humoribꝰ grossis anteq̃ fiat ſomia.ſ.minoratiua debemus uti his: que digerũt ⁊ subtiliãt:⁊ post ipsaz anteq̃ fiat alia minuo.i.alia eũatio:q̃.ſ.est eradicatiua ⁊ absciſiua:debent ẽt exhiberi ea:que subtiliãt ⁊ digerũt:ut ꝑ hec verba Aui. velit ꝙ in humoribꝰ grossis in quacũq̃ eũone ipsorũ debent premitti digestiua:sed hoc nó dixit in humoribꝰ subtilibus:qz lz in eũatione que eradicatiua est debeant premitti digestiua:tñ in euacuatione minoratiua nó est necessitas:sed in eis ante p̃missionẽ aliquoꝝ digestiuorum fieri pót eũatio minoratiua:⁊ cã talis diuersitatis ĩ humoribꝰ grossis ⁊ subtilibus est:qz humor grossus plus est inobediens eũationi q̃ subtilis:⁊ ꝓterea ꝓpter inobediẽtiaz eius regritur aliqua preparatio ad eũonem minoratiuaz eius:lz nó tãta requiratur:sicut regritur ad euacuationez eius eradicatiuã:in humoribus aũt subtilibus hec ꝑparatio in eũatione minoratiua eoꝝ non regritur:⁊ hec sententia fuit ẽt supra habita illo caꝑ (res que demóstrãt rectitudinem iudicij ⁊c̃.) §.illo.(⁊ silr cum nó fuerimus securi ꝙ virtus vsq̃ ad maturitatis horaz perduret eũabimus eaz:postq̃ nobis cauerimus vt eius subtilitatem ⁊ grossitiẽ sciamus ⁊c̃.) ſm ꝙ illud verbũ ibi fuit ſupra pfecte a nobis expositũ:qz ergo hec est diuersitas in eũatiõe humoruz subtiliũ ⁊ grossorũ:ideo in humoribus grossis Aui.dixit.(Et dabãt ei ad bibendũ ante ſomiam ⁊ post ipsam añq̃ alia fieret minutio syrupũ acetosuz ⁊c̃.) nó ãt hoc dixit in hũoribꝰ cholicis subtilibꝰ. Qõ. xxj.

Sed tu dubitabis postea de hoc qõ precipit in humoribus grossis ante eũationem fieri balneũ ⁊ motum:⁊ dari syrupũ acetosum:primo quidẽ nõ videtur exhiberi balneũ:qm̃ Ga. dixit vbi pertractat de virtutibus balnei:⁊ ostẽdit ꝙ balneum nocumẽtũ facit in his:in qbus est repletio añ euacuationem:⁊ idẽ etiã ponit in vndecimo p̃cipit enim balneum nó debere administrari ante euacuationẽ.¶Similiter etiã non videtur conuenire motus:qm̃ motus in corpore repleto ante eũationem est cã aggregationis pluriũ egritudinũ:vt dz in cõmẽto illius affo.vere siquidem mane ⁊c̃.¶Silr ẽt non vz ꝙ debeat dari syrupus acetosus ante flobothomiã:qm̃ Gal'.10°terrapentice prohibet hic aperitiua ⁊ subtiliatiua exhiberi ante ſomiam:sed p̃cipit primo flobothomiã debere fieri:deinde exhiberi oximel: ⁊ origanũ:⁊ ysopũ:⁊ similia.¶Dõm ꝙ vno modo possit mus dicere ad oia ista:ꝙ in isto corpore in quo p̃cipiunt ista fieri nó itelligitur eẽ repletio multe quãtitatis humoris in venis.Q; si esset repletio multe quantitatis humoris:tũc prius oporteret p̃cedere eũationẽ minoratẽ: ⁊ deinde postea subsequi eradicatiuã:quã p̃cedit administratio eoꝝque digerũt ⁊ subtiliãt:vñ licet sit suus sermo expositus cõiter ad oẽm eũonem:tñ suus sermo plus vz referri ad eũonem eradicatiuã:que fit iã multitudine minorata q̃ referat ad aliam eũonẽ:nã ſz ꝙ supra ẽt apparuit in ꝓncipio istius capituli:digestio est p̃cedens euacuationem eradicatiuã:minoratiuã autez non precedit:aut si p̃cedit est digestio modica.¶Scõo mó possumus rñdere ad vnũqõq̃ specialr:ꝑmo eniz dicemus de balneo:ꝙ balneum qõ hic precipitur non est balneũ:qõ administretur: sic ꝙ perfecte procedat ex ipso ois effectus:qui bz fieri ex balneo ſm virtutem cõmunem que est in balneo:balneũ enim ad hoc vt ex ipso procedat effectus complete: qui queritur ex balneo fieri requirit tempus debitum ⁊ longum administrationis eius:⁊ tale balneũ qõ est balneuz perficiens operationẽ eius non nisi corpore euacuato dz administrari ſm ꝙ Gal'.dicit:sed aliud est balneũ ex quo nó ꝓcedit omnis effectus:q est aptus ꝓcedere ex balneo ꝓpter modicã moraz:que fit in ipso:solum enim procedit ex ipso aliqua mollificatio ⁊ diffusio ⁊ apertio viarum ⁊ nõ aliud:⁊ hoc est qz modico tpe quis imoraꝛ in ipso:vnde tale balneũ solũ p̃parat corpus vt habilis factus humor grossus eũetur:⁊ tale balneũ est:qõ conceditur fieri ante eũationẽ humoris grossi:nõ enim fit tãta mora i ipso vt diffundat humores p̃ corpus:⁊ faciat eos fluere in aliquod mẽbrũ:in quo gñetur apostema:vt ipsos ꝓpter diffusionem putrefaciat:neq̃ ẽt est tanta mora in ipso: ꝙ ex ipso accidat resolutio:qz resolueret subtile:⁊ derelinqueret grossum:⁊ de tali balneo hic intelligit Auic̃. ¶Et ex his talis distinctio põt elici:ꝙ duplex est balneũ: qõdam est balneũ cui nõ cõtinuatur eũatio:qõ non fit rõne euacuationis:sed rõne effectus:qui p̃ncipaliter queritur fieri ex balneo:⁊ tale fieri non dz nisi post eũationem:aliud est balneũ cui ĩmediate cõtinuatur euacuatio:⁊ ꝓpter eũonẽ queriꝛ:⁊ tale balneũ factũ ſm modũ predictũ põt fieri añ eũonez:⁊ de isto hic intelligit:de ꝑ aũt obijciꝛ.¶Et eodẽ modo rñdendum est de motu:qm̃ hic intelligitur tantus motus fieri vt accidat.ſ.ex ipso aliqua calefactio i humoribus:⁊ subtiliatio:per quã aptius eũentur:⁊ ꝙ post talẽ motũ eũatio subseq̃tur.¶Ad illud aũt qõ dz:ꝙ Gal'. ꝓhibet aperitiua dari ⁊c̃.dõm ꝙ Gal'.intelligit:ꝙ existẽte repletione ſm venas:⁊ oppilatione ſm orificia venaꝝ existẽte tũc aperitiua ante euacuationẽ exhiberi non debent:⁊ hoc est verũ ꝓpter causas:quas ibi assignat Gal'. sed hic non sic intelligit Auic̃.sed intelligit ꝙ aperitiua ⁊ subtiliatiua dãtur quãdo humor grossus est in venis contentus absq̃ hoc ꝙ plectorica multitudo sit cõiuncta cuz ipso.¶Utrum aũt sanguini in sua eũatione digestio ꝙniat:de hoc perfecte queretur inferius.

¶Cum autem flobothomia necessaria fuerit cum debilitate virtutis cã febris:aut alioꝝ humorũ ptire ſomiã sicut dirimus. Lcõ. inj.

Hoc §.Aui.dat cañ. de mó cõueniẽti faciẽdi ſomiam qm̃ necessaria est flo' in corporibus debilibꝰ.⁊ ꝑ ostendit q̃ flobothomia est cõueniẽs cũ debilitate virtutis quantũ ad quãtitatẽ.scõo ostendit que est cõueniens ei quãtũ ad scissurã vene.ʒ°ostẽdit que est ei conueniens quãtũ ad sitũ corporis qõ ſomatur ibi.(Amplius ſomia stricta ⁊c̃.) ʒ°ibi.(flobothomãdus ꝓterea supinus iaceat ⁊c̃.) ¶Circa ꝑmã partẽ intelligẽdũ:ꝙ flobothomie necessitas aliqñ est cum debilitate virtutis:⁊ ß ió qz ſomie necessitas:vt dicebaꝛ supra:nó cõuenit nisi propter alterũ istoꝝ:aut ꝓpter peccatũ sanguinis in quãto: aut ꝓp peccatũ in q̃litate eius:aut ꝓp vtrũq̃ modo cũ augmẽto sanguinis i quãto:aliqñ ꝙiũgiꝛ virtutis debilitas: qm̃ fortitudo v̂tutis nõ inse qtur simplr augmẽtũ humorũ in corpe:sed inseqtur augmẽtũ ipsoꝝ determinatũ cuz ꝓportione determinata ſm ꝙ supra dixit in ꝑ fen.cap.de humoribꝰ versus finez.⁊ ió Gal'.5°de interioribꝰ ponit:ꝙ qdã ꝓpter multitudinẽ sanguinis inciderũt in tremorem cordis:qbus ſomia ꝓfuit:⁊ manifestũ ẽ:ꝙ tremor iste ẽ q̃ dã v̂tutis vitalis defectio:itez ẽt cuz pcto qualitaꝛ sanguinis fit v̂tutis debilitas:qm̃ cũ ß peccato ꝙiũgiꝛ malitia cõplionis:cui ꝙnectiꝛ virtutis debilitas:vñ supra Auicen.fen 2ª.caꝑ de cõplendis dispõnibus dixit: ꝙ virtutis debilitas seqtur aut malitiã cõplexionis:aut solutionem fabricationis.¶Sed aduertẽdũ:ꝙ duplex est debilitas: quedã ẽ debilitas virtutis oĩno in cõparatiõe ad ſomiã: diciꝛ enim debilis oĩno respectu ipsius:qz eã oĩno tollere nó pót:⁊ talis debilitas virtutis oĩno ſomiam prohibet:de ista nõ intelligiꝛ hic:alia ẽ debilitas v̂tutis in se: q̃ est respectu roboris eius:⁊ hec est:q̃ nó semp oĩno prohibet:ſz indicat eã minorari debere ſm quãtitatẽ:qne qdẽ q̃ztitas qz non sufficit indicat vt partiaꝛ per vices:vt rõne

Duplex ẽ v̂tutis debilitas.

numeri suppleat quãtitas sufficiẽs: ⁊ de ista ỏbilitate vir
tutis ħ intelligitur. ¶ Illud vero quod Aui. subdit: cã fe
bris aut alioꝝ humorum: potest exponi: vno modo refe
rẽdo ad illud qỏ dixit: cũ aũt flobothomia necessaria fue
rit vt velit dicere flõmie necessitas est cã febris. ſ. sangui
nee: vel alioꝝ humoꝝ: vel cã febris facte ex alijs humori
bus: qm̃ in febribus alioꝝ humoꝝ aliqñ cõperit flõmia:
qñ cũ humoribus alijs ẽt est oñium sanguinis: sicut in fe
bre terciana ⁊ quotidiana aliqñ facimus: ⁊ aliqñ ẽt in ãr
tana: vel põt illud dictũ exponi referẽdo ad illud: qỏ ime
diate dixerat de debilitate virtutis vt velit dicere: cũ aũt
est flõmie necessitas cũ ỏbilitate vtutis cã febris: aut alio
rũ humoꝝ. i. q̃ ỏbilitas vtutis vel fit cã febris sanguinee
vel cã febris facte ex humoribꝫ alijs ⁊c. ⁊ qũocũqꝫ expo
natur intẽtio est vna vera: ⁊ lꝫ dicat de febribus intelligit
silr ỏ oibus alijs passionibus: in qbus ꝓiungeret vtutis
ỏbilitas cũ necessitate flõmie: sed plus expressit de febre
q̃ de alijs: qm̃ febres sunt passiones in qbus sepissime flõ
mie necessitas est ocurrẽs: ⁊ sunt ẽt passiões ex qbus ma
gis vtus ꝑsternit ⁊ frequẽtius: ⁊ hoc ꝓpterea: qꝛ febris
est passioꝝ in qua accidit ledi totũ corpus: ⁊ ꝓpter lesionẽ
primi principij: puta cordis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Amplius flobothomia stricta magis est cõ
seruatiua virtutis: sed tamen subtilem ⁊ clarũ
interdum sanguinem fluere facit: ⁊ spissum ⁊
turbiduꝫ tenet. Ampla vo velociter est ad sin
copim: ⁊ magis opatiua in mũdificãdo: ⁊ tar
dioꝛ ad cõsolidãdũ: sed tñ est dignioꝛ ei: q ꝫm
ꝑseruationẽ flobothomatur ⁊ in grossis. Et
amplã qdem efficere in hyeme est dignius: ne
cõgelet sanguis: ⁊ angustã efficere in estate est
dignius si necessarium fuerit.

¶ Hic ostendit q̃lis modus flõmie ꝙ in talibus: in qbus ẽ
vtutis ỏbilitas q̃ztũ ad modũ scissure vene: ⁊ gra huius
ponit tria dicta. in ꝑ dicto ostẽdit effectũ: quẽ facit flõmia
stricta. Secũdo oñdit effectũ flobothomie late. in ꝫ° ex boc
ostendit: in quibus conuenit magis flobothomia lata: ⁊
in quo etiam tempoꝛe magis conuenit flobothomia la
ta: ⁊ in quo stricta. scda ibi. (Ampla vo velocioꝛ.) ꝫ' ibi.
(sed tñ dignioꝛ est ei: qui ꝫm ꝑseruationẽ.) Qõ. xxij.

Circa primã partẽ ẽ dubitatio de hoc qỏ dicit: ꝙ flõ
mia stricta est magis ꝓseruatiua vtutis: sed ꝓ
qꝛ illa flobothomia videtur magis ỏbilitare virtutẽ: que
i eadẽ q̃titate facta plus de spũ euacuat q̃ illa: que in ea
dẽ q̃titate facta minus euacuat de spiritu: sed flõmia stri
cta reſpectu late est huiusmodi. quare flõmia stricta plus
virtutẽ debilitat q̃ lata. Maioꝛ appet ex hoc: qꝛ illud ad
cuius eũonem ⁊ resolutionez plus consequitur virtutis
debilitas est spũs ⁊ caloꝛ innatus: minoꝛ apparet: qꝛ per
flobothomiam strictam euacuat magis illud qỏ est sub
tilius: vt hic dr̃: sed spũs est illud: qỏ est subtilius: quare
magis euacuatur per ipsam. ¶ Et cõfirmatur ratio per
hoc quod supra dixit ꝑ' fen. ca. de humoribus: ꝙ spiritus
eũo maxime associatur euacuationi subtilium: cum ergo
flõmia stricta plus euacuet humores subtiles. ideo ⁊c.
¶ Confirmatur etiam ratio super hoc: ꝙ per flõmiã stri
ctam eadem quantitas sanguinis longioꝛi tempoꝛe eua
cuatur: per latam aũt breuioꝛi tpe. ergo cum longioꝛi tpe
duret per ipsam plus de spiritu resoluetur ⁊ euacua
bitur q̃ per amplam: quare plus debilitat virtutem q̃
ampla. ¶ Dõm ad hoc: ꝙ flobothomia stricta est magis
conseruatiua virtutis q̃ lata: ⁊ hꝫ ratio est: quia illa eua
cuatio magis ꝓseruat virtutem: in qua minoꝛ accidit eũo
spũs: ⁊ minus subito ẽt fit euacuatio nã ex istis duobus
maxime virtus ꝑsternitur: ex euacuatione quidez spũs:
vt apparet per Sal'. in. xj. ⁊. xij. terrapentice methodi. si
militer maxime prosternitur ex subita euacuatione: sicut
apparet que dñr in illo affoꝛismo. nõ ꝫm multũ ⁊ repẽte.
in textu ⁊ in cõmento: ⁊ sicut etiam apparet ex his: q̃ di
cunt in ij° vbi ostẽdit: ꝙ maxime ꝑsternit vtus ex timo
ribꝫ repẽtinis ⁊ subitis: ⁊ ex gaudio subito ⁊ letitia. Nũc
aũt flõmia stricta minus euacuat de spiritu q̃z lata in ea
dẽ sanguinis quãtitate: qm̃ sic vꝝ cõparari flõmia stricta
ad latã: sicut habitus corporis dẽsus ad habitũ corporis
raꝝ: nũc aũt videmus: ꝙ a corporibus densum habitum
hñtibꝫ min' eũat de spũ: a corpib' ãt raꝝ hñtibꝫ hitũ plus
eũat de spũ: vt posuit sup̃ in ꝑ fen. capto de hũoribꝫ: ⁊ ẽt
supra in ꝑ capto huius 4' fen. ⁊ ideo simili mõ in flobotho
mia stricta minus euacuatur de spũ q̃z in lata cũ eadem
sanguinis q̃ztitate. Iterum in flobothomia stricta minus
subito fit exalatio spũs q̃z in lata: qm̃ ex flõmia lata subi
to magis educit sanguis: quare ẽt subito magis euolat
spũs: ⁊ iõ flomia stricta est potius ꝓseruatiua virtutis q̃z
lata. ¶ Ad rõnez aũt que dicitur illa euacuatio plus de
bilitat: que plus de spiritu euacuat in eadẽ quãtitate con
cedatur: ⁊ tu dicis flobothomia stricta est huiusmodi: ne
gatur: ⁊ tu probas: qꝛ per eã euacuatur magis id: quod
est subtilius: qꝛ ẽt eũoni subtilioris plus associat tunc spi
ritus: ⁊, qꝛ lõgioꝛi tpe durat. ¶ Dõm ꝙ flomia stricta nõ
plus euacuat q̃z lata absolute: nã ⁊ flobothomia lata eua
cuat etiaz subtile: sicut ⁊ stricta: sed intelligit ꝙ plus eua
cuat subtile in cõparatione ad grossum q̃z euacuet lata:
nam lata nõ solum euacuat subtile: sed etiam grossum:
dato etiam ꝙ stricta longioꝛi tẽpoꝛe duret: non tñ plus de
spiritu euacuat q̃z lata: ſ ex stricta paulatim modicũ exa
lat: ex lata vo plurimũ subito: hec autem est maxime cã
vt magna q̃ztitas spiritus euacuetur: etiam dato ꝙ non
tanta quantitas euacuaretur: tñ hec est magna causa pro
strationis vtutis: qm̃ subito multum eũatur: vt ocñ est:
⁊ ideo minus est cõseruatiua vtutis lata q̃z stricta. ¶ Se
cundo intelligendum ꝙ Auicẽ. dixit: ꝙ flobothomia stri
cta interdum sanguinem subtilem ⁊ clarum fluere facit:
turbidum ⁊ spissum retinet: dixit interdum signãter Aui
cen. ⁊ non semper: nam ꝙ faciat sanguinez subtilem ⁊ cla
rum fluere: ⁊ turbidum ⁊ grossum retineat: hoc potest
contingere duplici de causa: vel ꝓpter dispositionem hu
morum existentium in venis: vel rõne loci: in quo existũt
ratione quidem dispositionis humorum existentium in
venis: vt qꝛ in venis sint multi humores grossi cum sub
tilibus: tunc enim si fiat flobothomia stricta fluit subtilis
⁊ clarus: ⁊ retinetur grossus ⁊ turbidus: ratione autem
loci hoc contingit: vt quia. ſ. loco flobothomie sint pro
pinqui humores subtiles: ⁊ in loco remoto ⁊ longinquo
sint contenti humores grossi: tunc enim educitur humoꝛ
subtilis ⁊ clarus: ⁊ relinquitur grossus ⁊ turbidus. Qỏ
si in venis essent humores eiusdem dispositionis: tunc nõ
educeretur clarus subtilis: ⁊ retineretur grossus turbi
dus. Similiter etiam si in loco propinquo flobothomie
essent propinqui humores grossi: ⁊ in loco remoto essent
clari ⁊ subtiles: tunc nõ educeretur per flobothomiã stri
ctã primo sanguis ⁊ clarus ⁊ subtilis: ⁊ propterea qꝛ ħ
non semp accidit: iõ dixit interdum. ¶ Ratio autem qua
re flobothomia ampla velocioꝛ est ad syncopim: ⁊ magis
operatur in mũdificando: ⁊ tardius consolidatur est satis
nota. ¶ Sed ratio quare magis cõuenit ei: qui flobotho
matur ꝫm ꝑseruationem est: qꝛ in talibus corporibus mi
noꝛ est timoꝛ de syncopi q̃z in corporibus: que iã egrotant
qm̃ in corporibus: que sunt parata egrotare: quibus de
bet ꝓseruatio virtus est fortioꝛ q̃z qñ egrotant: nũc aũt
flobothomia lata: sicut dictum est: debetur cum fortitu
dine virtutis: stricta autem cum debilitate virtutis: ⁊ ꝓ-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ꝑterea dixit Aui. ꝙ est dignior in his: q flõmant ad p̃ser/
nationez: rõ ḡre magis ꝓpetit ampla est: qr talis flõmia
plus operat in mũdificãdo q̃z stricta: cũ mũdificet gros/
sos ⁊ subtiles hũores: q abũdãt in corpibus: q̃ sunt para
ta icidere egritudines: ⁊ ió lata eis magis ꝓuenit: ⁊ istud
qdé intellige vꝝ eé quantũ est ex dispõne gñali virtutis
ipsoꝝ: ⁊ ét quãtũ é ex dispõne generali humoꝝ: pp quos
corpus est paratũ icidere egritudinẽ: ex spãli tñ dispõne
posset ꝓuenire aliqñ magis stricta q̃z lata: vt verbi gr̃a: si
ꝓtingeret ꝙ tale corpus esset paratũ icidere egritudines
solũ ex replerione sanguinis subtilis ⁊ calidi: ⁊ cũ h̃ esset
corpus facile dispositũ resolutioni v̈tutis: tũc flõmia stri/
cta esset ꝓuenientior ad p̃seruationẽ eius q̃z flõmia lata:
gñaliter tñ: vt dictũ est: loq̃ndo in cõparatione ad plures
dispõnes: q̃ eis ꝓtingũt: pp q̃s flõmia ꝓuenit: est eis ꝓue/
niẽs lata. ¶ Subdit vlteri⁹ qõ est ꝓueniẽs in grossis: qõ
põt expõi vno mõ. i. in habẽtibus humores grossos: naz
in talibus vt humor grossus eũetur ⁊ nõ detineat flõmia
ampla ⁊ nõ stricta ꝓuenit: vel põt exponi in grossis. s. cor
poribus: istis eni ꝓuenit flõmia lata: qr flõmia stricta ex/
ce cat in eis: qm̃ in eis pars ꝓcidit super partẽ pp augmẽ
tũ carnis: ⁊ ét pinguedinis: vnde sanguis nõ ꝓuenienter
egredit in eis per strictã: vel põt exponi ⁊ in grossis. i. ha
bẽtibus venas grossas: ⁊ intelligit per venas grossas. i.
venas dẽsas: vt ꝙ isti bẽant venas dẽsas: ⁊ habitũ ét cor
poris dẽsuz: in talibus. n. qr minus timemus de casu vir
tutis: ꝓuenit flõmia ampla: in ꝓtrario aũt mõ dispositis:
qr timemus de casu v̈tutis ꝓuenit. Questio. xxiij.

Sed subdit postea in vltimo dicto: ꝙ in hyeme debet fieri flõmia ampla ne cõgeleꝛ sanguis. ¶ Sed ꝓtradicet aliqs: ímo pp istã cãm vr̃ ꝙ in tali tpe magis debeat fieri stricta: qm̃ flõmia stricta ma/
gis ꝓseruat calorẽ naturalẽ interius q̃z ampla: nũc autez
calor nãlis ꝓseruatus est: q ꝓhibet congelationẽ sangui
nis. ¶ Dõm ꝙ in hyeme dz fieri flõmia ampla pp grossi/
tiẽ sanguinis: que est in hyeme ex multitudine humoris
crudi cõmixti cũ ipso: ⁊ ió si fieret flõmia stricta egrede/
ret sanguis subtilis ⁊ grossus retineret: ⁊ nõ egrediens
circa orificiũ flõmie ab aere exteriori ꝯgelabit ⁊ ꝓhibe/
bit postea sanguis egressionẽ. ¶ Ad rõnẽ dõm: ꝙ i hye
me nõ facimus flõmiã in corporibus: in quibus sit timor
de multa exalatione caloris ⁊ ipũs: ita vt pp exalationez
eius sanguis subtilis est cã: qr v̈tus est debilior: ⁊ corpus
ét resolutioni magis exponitur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Flobothomandus preterea supinus iaceat qñ flõmatur: hoc est enim conuenientius ad hoc vt ipsius conseruetur virtus: ⁊ ne ei super ueniat syncopis.

¶ Hic vt dicebatur ostendit modũ flobothomãdi ꝓueniẽ
tẽ corpoꝛibus debilibus q̃ntum ad situm corporis qõ flo
bothomatur. ¶ Sed tu queres que est causa quare ac/
cubitus supinus preseruat ad syncopi: mo queres nunqd
eodẽ modo accubitus supra vẽtrẽ preseruaret a syncopi.
¶ Dõm ad primuz ꝙ cã quare in flobothomato supino
magis conseruat virtus ⁊ plus ꝓhibetur syncopis est tri
plex. vna est: que sumitur ex parte v̈tutis qr inter ceteros
decubitus ille: in quo minus laborat ⁊ fatigatur virtus
est decubitus supinus: vt apparet 2° pronosticoꝝ: ⁊ cã est
qr hõ est cõpositꝰ ex deferẽte ⁊ delato: ⁊ deferẽs est v̈tus
delatũ aũt est corpus: vt idẽ dr̃: nũc aũt in decubitu supi/
no virtus nõ laborat in deferẽdo ⁊ regẽdo corpꝰ: in alijs
aũt sitibus laborat: pp qõ qr nõ laborat in tali situ ipsa nõ
sic est apta cadere in defectũ: ⁊ ió videmus ifirmos mul
tũ debiles quãdo surgũt de lecto: vel volũt ire: ꝙ cito ca
dunt in defectũ: ⁊ accidit eis vertigo ⁊ accidentia silia.
¶ Scõa cã est: q̃ sumit ex ꝑte spũs ⁊ caloris: nã iacẽs su

Propt qd accubitꝰ supinꝰ in flõmia p̃seruet a syncopi: ⁊ an accubitꝰ supꝰ vẽtrẽ faceret idẽ

pinus cor sufflãs hz versus thoracẽ: sed sedẽs hz cor suf
flãs v̈sus caput: qr de natura caloris ⁊ spũs est ascẽdere
sursuz cũ sit nature aeree ⁊ ignee: ⁊ qñ cor sufflat versus
thoracẽ: calor versus seipsum reflectit cũ nõ habeat viaz
liberã ꝓcedẽdi: ⁊ ió circa cor partes cordis augmentat:
⁊ per ꝓñs in tali decubitu non accidit euaporatio spũs ⁊
caloris a corde sicut est in situ: in quo homo stat sedens
erectus: in qbus sitibus spũs ⁊ calor libere progrediunt
ex corde versus superius: ⁊ qr cã maxime faciens synco/
pim est: ꝙ in decubitu tali plus prohibetur euentus syn/
copis in corpore debili. ¶ Tertia cã est: que sumitur ex
parte ipsius sanguinis: qr de tali decubitu sanguis disper
gitur per totũ corpus. ⁊ nõ accidit sanguinez sic habere
redituz cito versus cor: sicut accidit in situ: in quo hõ stat
sedens vel erectus: qr de rõne sanguinis ⁊ humoꝝ est vt
moueantur ⁊ declinẽt versus inferius quãtũ est rõne cor
poreitatis ipoꝝ: ⁊ qr syncopis accidit ex concursu sangui
nis ⁊ humoꝝ ad cor: hinc est ꝙ cum in tali situ sit minus
aptus sanguis ꝓcurrere: ꝙ in tali situ minus accidit syn/
copis. ¶ Et non solũ iste decubitus confert ad hoc: sed ét
ꝓfert ad hoc vt magis fiat eũatio cũ equalitate q̃z qñ hõ
sedet vel stat erectus: quia qñ sedet vel stat erectus san/
guis magis declinat versus inferius: vnde difficilis sur/
sum trahit ⁊ euacuat a partibus iferioribus. In situ aũt
supino equaliter euacuat vndiq̃. ¶ Ad ſm dõm est: ꝙ
in situ super ventrez primo hõ non posset flõmari ꝓueniẽ
ter. scõo ét virtus regitiua magis laboret in h̃ situ q̃z in si
tu supino: qr in situ supra vẽtrẽ viscera stant suspẽsa ⁊ ag
grauãt: sed in situ supino adiacent dorso ⁊ nõ aggrauãt:
pp qõ talis situs nõ est ꝓueniens: sicut est situs in quo hõ
iacet supinus: ⁊ ideo de ipso hic non fit mentio.

¶ In febribus autem a minutione cauendum est. s. in his: que vehementis sunt calefactio/
nis ⁊ inflammationis: ⁊ in omnibus non acu
tis febribus in sui principio in die periodica.
In febribus preterea cũ quibus aduenit spas/
mus est a minutione cauẽdũ: licet fuerit neces
saria: qm̃ cũ spasmus accidit vigilare facit ⁊ su
dare multũ: ⁊ deijcit virtutẽ: quapropter san/
guinis thesaurus est dimittẽdus. Lcõ. iij.

In parte ista qr supra Auiceñ. fecerat mentionẽ aliquam de vsu flõ
mie in febribus ⁊ nõ cõpleuerat: est eius intẽ
tio cõplete ponere indicationes per quas co
gnoscim⁹ vsuz ꝓueniẽtẽ ⁊ inherentez flõmie
in febribus: ⁊ diuiditur pars ista in duas: p̃ Auicẽ. docet
vsuz ꝓuenientem in febribus generaliter. secundo docet
vsum conuenientem in speciali in febre sanguinea: in qua
maxime cõuenire videtur vsus flobothomie. secũda ibi.
(In febre aũt sanguinea necesse est ⁊c.) prima in tres. pri
mo ponit significationes: a quibus oportet sumere indi/
cationem in vsu conuenienti ⁊ incõuenienti flobothomie
in febribus. secundo secus istas significationes ponit qdã
canonem: in quo docet errorẽ quorundã corrigere.
tertio ostendit quendã canonẽ ⁊ generalem vtilitatẽ flo/
bothomie: cuius gratia ostenditur vtilitas eius: ⁊ conue
nientia in multis febribus. secunda ibi. (Lũcz in febre te
oportebit.) tertia ibi. (Multotiens preterea flobotho/
mia ⁊c.) p̃ma in duas. primo facit quod dictum est. scõo
quãdam causam generalem ponit quorundam que dixe
rat. secunda ibi. (Et summopere tibi caue ne egrum ⁊c.)
Prima in duas primo per significationes sumptas ante
actũ flobothomie docet vsum conuenientem ⁊ inconue/
nientem flobothomie. secũdo hoc docet per significatio/
nes sumptas post actũ flõmie: ⁊ scõe sigñones sunt sum/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

pte a q̄litate sanguinis:q apparet egredi facta flomia.se/cūda ibi.(Amplius sanguis q egredit.)Prima pars di/uidit in ptes q̄tuor:qr p̄ ponit signationes indicātes sup/vsum flomie:q̄ sunt sumpte a qualitate ⁊ a motu febris. scō ponit significationes:que sunt sumpte ab accidenti/bus in tertio ponit significationes:q̄ sunt sumpte a causa a qua febris cātur coadiūgendo ipsi ⁊ alias:⁊ q̄rto itera/to reuertit ad ponēdū significationē:que sumit ab accī/tibus:que cū febribus ꝯiungunt. scōa ibi.(In febribus p̄terea cū quibus accidit spasmus.)tertia ibi.(Et simili/ter opz vt ex minutione febricitantis ⁊c.(quarta ibi.(di/spositioné quoq; tremoris ꝯsidera ⁊c.) Qō. xxiij.

Circa primā partez est dubitatio primo de hoc quod dicit:q cauendū est in febribus a minutione in his:que sunt vehementis calefactionis ⁊ inflammatiōis nam febris sinocha est vehementis inflāmationis ⁊ cale factionis:vt Hal'.ponit primo de febrib⁹.⁊ tñ in ipsa ma xime vtimur flomia:vt apparet per Hal'. in 9° terrapētice methodi.¶ Simil'r causon est vehementis inflāmatiōis ⁊ tñ in ipso vtimur flobothomia vt apparet per istum au ctorē 4° cañ.capitulo de cura causonis.¶ D̄. Illud vī cō uenire in febribus fortis inflāmationis:qō est infrigidās ⁊ subito infrigidat:sed flomia est hꝫ:vt apparet per Hal'. in 9° terrapētice methodi:⁊ in cōmento.illius affor.is.eoꝝ q̄ egerunt non multitudinem considerare oportet ⁊c.qua re flobothomia est maxime conueniens febribus vehe/mentis calefactionis.¶ D̄. Febris vehemētis inflamma tiōis ⁊ calefactionis est febris maxie acuta:ſz acutis pas sionibus:⁊ p̄cipue fortibus maxie ꝯuenit flomia iuxta il/lud 4° regiminis acutoꝝ:Acutas passiones flobothoma bis si fortis appareat egritudo ⁊c. Questio. xxv.

Secundo est dubitatio de hoc qō dicit:q debem⁹ ēt cauere a minutione in oībus febrib⁹ non acutis in sui principio. Nā tu dicis hoc vī esse falsuz: qm̄ tertiana pura ⁊ interpolata est febris nō acuta:qō p̄ batur auctoritate Hal'.3.de creticis:vult.n. ibi auctorita te Hypo.q febris acuta dz esse ꝯtinua quasi tertiana pu ra interpolata nō est febris acuta:nunc aūt in tali febre a principio docet flomia fieri:vt dicitur per istū auctorē 4° cañ.cap.de cura febris tertiane pure:quare ⁊c.¶ Etiam hoc dcm̄ vī esse ꝯtium ei qō dicit infra in illo.§.(Cūq; in febre te oportebit flomare ⁊c.)dicit enim q p̄mittere ⁊ p̄ parare vsum flobothomie in febre cum apparent certe si gnificationes ipsius est melius.¶ D̄. Huic dicto videtur esse ꝯtium illud verbum qō dicit 4° cañ.cap. de curatiōe febrium putridaꝝ in generali:ait enim.(Et cum postpo/nitur flomia in principio egritudinis:tūc non est ei inten/tio ⁊c.)Ad primā dubitationem dm̄ est:q aliq; febrem esse vehementis calefactionis contingit dupl'r:vno mō ē febris aliqua:que est habens caliditatem fortis acuita/tis:⁊ in qua si manus corpori apponatur emanat ab ipso caliditas tāq; essent scintille ignis:sicut Hal'. ponit in cō/mento primi ꝓnosticoꝝ.alio modo est aliqua febris ve/hementis calefactionis q̄titatiue:vt illa q̄ ē multe calidi/tatis vaporose:in qua si manus corpori apponat' : sentit' magna caliditas a principio:que postea in processu plus diminuta apparet:qualis est caliditas que apparet in fe/bre sinocha inflatiua. Modo in febre:que est vehemētis calefactionis primo mō non dz fieri flomia:⁊ rō est dup'. vna est:qr talis febris est cū multitudine siccitatis corpis qm̄ caliditas:que est in tali feb.nō est multe acuitatis ni si cum est plurime siccitati coniuncta:nunc aūt in febre q̄ est cum multitudine siccitatis corporis p̄hibet flobotho mia:qm̄ flomia exiccat ⁊ corpus ab humore euacuat:ex quo maxime humectatur.¶ Scōa rō est : quia talis fe/bris:que sic est vehementis acuitatis:est ex humore cali dissimo ⁊ siccissimo:talis aūt est colera adusta pura:nūc aūt insuper abundantia colere p̄hibetur flobothomia: vt dicet infra.§.illo.(Et sūmopere tibi caue ne egrū ⁊c.) ⁊ ideo ēt Aui.in cap'lo de cura causonis dicit:q qñ cau/son est ex colera pura non flomet:fortasse enim inflam/mabis eos.Sed in febribus que sunt vehementis cale/factionis secundo modo bene cōceditur flomia:qm̄ tales febres sunt maxime ex multitudine sanguinis:quales sūt sinoche:talibus aūt indistincte cōuenit flomia magna ⁊ multa:sicut apparet p Hal'.in 9°.Aui.ergo non intelligit de istis:que sic sunt vehementis calefactionis:sed de p̄ri/mis.¶ Et ex his apparet solutio ad argumentum:qō fie bat de synocha.¶ Simil'r ēt apparet solutio ad illud:qō dicebat de causone:qm̄ in causone flobothomia non p̄re cipit' quando est ex colera pura adusta:sed qñ est ex san/guine declināte ad naturam colericam tūc p̄cipitur:in quo quidem causone sunt signa ꝓpinqua dñij sanguinis vñ Aui.q̄rto cañ.ait.(Et fortasse iuuabis eas.s.cum flo/mia si fuerit illic turbiditas ⁊ rubedo.) ⁊ hoc concordat cū dicto illo Hal'.4° de regimine sanitatis:q in abundan tia humoris colerici:qñ parū distat a sanguine audacter flobothoma:qñ vero plus cum reuerentia : qñ vo mul/tum:tunc nequaq; flobothomia fiat. ¶ Ad illud vero quod dicitur de flobothomia:q ipsa infrigidat dm̄ : q debite facta in dispositione in qua ꝑ infrigidat:sed inde/bite facta aliquando calefacit: vt qñ perducit ad humo/rum colericorum ebullitionē.¶ Ad illud autez quod di citur auctoritate Hypo.4° regi.acutoꝝ dicentis.Acutas passiōes flobothomabis ⁊c.Dm̄ q illud verbum intel ligitur qñ cum passionibus acutis non coniungitur indi/catio p̄ria:que flobothomiam p̄hibet:vnde illud verbū ibi positum proponitur solum ad ostendendum: q quan do adiunt significationes : que indicant flobothomiam magnitudo ⁊ acuitas morbi indicat maxime ipsam fie/ri ⁊ cito.De magnitudine autem morbi qūo euacuationē indicet:⁊ quam euacuationem indicat perfecte supra fu/it quesitum : ⁊ ibi perfecte illud dictum fuit expositum. ¶ Ad secundam dubitationem dicendum : q istud ver/bum quod dicit Aui.q in omnibus non acutis febribus in sui principio debet medicus cauere a flobothomia du pliciter pōt exponi:ſm q p̄ febres non acutas possumus duo intelligere:nam febris aut dicitur non acuta : quia .s.cronica aut dicitur febris non acuta:qr est interpolla/ta:⁊ hoc non est id quod dicimus q sit cronica:nam que libet febris interpollata non est acuta : qm̄ sicut apparet per Hal'.3°de creticis:intentio Hypoc. fuit vt febris acu/ta sit assidua:⁊ propterea que non sunt assidue non sunt acute.cū ergo febris interpolata non sit assidua:ipsa non est acuta:non tñ quelibet febris interpollata est cronica: quoniā tertiana pura est interpollata:⁊ tamē non est cro nica:cum tertiana pura auctoritate Hypo.in 8° periodis iudicetur longissima.¶ Tunc ergo dicendus:q termo. A.potest verificari vtroq; modo intelligendo:sed tamen p̄intelligendum hic ad verificationem huius dicti:q quādo Auicen. dicit : q in his febribus est cauendum a minutione:⁊ in hoc etiam qñ hic dixit:in febribus vehe mentis calefactionis ⁊ inflammationis esse cauendum a minutione:intelligit Auicen. aut q simpl'r opz a minu/tione cauere:aut si non simpliciter caueamus debemus eam valde minorare quantum est possibile in febribus quidem vehementis calefactionis ⁊ inflāmationis qūo debeat p̄hiberi aut minorari expositum est. In febri/bus aūt non acutis:que sunt cronice : quomodo debeat flobothomia caueri a principio:aut minorari expositum est supra in illo.§.(Et cum egritudo est habens crisim in cuius tēpore est egritudo ⁊c.)⁊ dicta est causa eius ſm vltimam expositionem illius.§. Sed si per febres non acutas intelligamus febres interpollatas : tunc etiā sal/

uat lra Auic.nã vey est ēt:q in talibus febribus cauere debemus a flomia in eay prin°:qm in febribus iterpolatis cā est humor alius qz sit sanguis. Jn dnio aūt alioy humoy cōpetit p hūoris digō:z deinde flomia: sicut apparuit supra.§.illo.(q si hūores colerici fuerit zc.)nā in febribus iterpollatis rone mae ipsay:aut dnant hūores subtiles vt in his:q fiūt ex colera:aut dnant hūores grossi:vt in his:q fiūt ex melia z flate. ¶Sed tūc aduertēdū est hic:sicut dictū fuit supra in pn° istius capituli:q duplex est eūo:qdā est minorativa:z quedā est eradicativa:qō g dī hic:q debem° cauere a minutionē ī pn° ad euacuationē eradicativā refert:nō aūt ad minorativā:nā qn est minorative necessitas qzto citius fit tāto est melius: vn pn istā intētionē Avi.4°can.capl'o de cura feb. tertiane dixit.(Et qn est pol'e vt flomes vsqz ad tres piodos)fac referēs sermonū suū ad euacuationē minorativā:z ió ēt dictū est q Auicē.intelligit:q cauere debemus a minutione:aut omnino:vt qn nó est necesse a pn° minorare:aut debemus cauere ab ipsa ante:qz debemus talē eūonem minorare qzto plus est possibile:sicut ēt dicet infra in febre sanguinea:in qua digō expectat: q a pn° dz fieri flomia non superflua:z hec est superflua.i. multa cū fuerit maturatio innuēs per hoc:q euacuatio minorativa fit cum paucitate eradicativa aūt cū multitudine:sicut ibi declarabit. ¶Scdo circa hoc vlterius aduertēdū:q in febribus interpolatis vnde interpolate sunt qztū est ex earuz nā nó videt directe flomia cōpetere:z hoc pp duo.p qz fiunt ex humoribus alijs a sanguine:qbus directe flomia nó quenit.2°qz ipse fiunt ex mā contenta extra vasa:talis aūt materia nó primo:nec directe p flomiam euacuatur: vt dictum est supra in principio huius capituli:lz tñ interpolatim qztum est ex earum natura flobothomia non cōueniat:tñ flomia potest esse eis competens ex alio:vel qz febris interpolata fiat ex humore cuius sanguis est admixtus:z dato q principaliter ex sanguine non fiat: vel ratione mae superflue contente extra venas:ex qua fit febris:vnde flobothomia euacuando illā materiam contētam in venis minorat ex consequenti materiam febris:qz prohibetur augmentum materie:que dz esse materia febris. ergo flobothomia in febribus interpolatis est conueniens:quasi indirecte:z in dispōne:in qua flomia q'' indirecte prius digestio expectat qz in illa cui indirecte q''. Nam in illa:cui directe conuenit:sicut est plectoria: non expectatur digestio:vt dicet infra:hinc est q Auicen.dixit q debemus cauere a flobothomia in febribus interpolatis in principio totum hoc ad flobothomiam eradicativam z non ad minorativam debet referri:sicut dictū est. ¶Et ex his apparet solutio ad argumentum quod fiebat de feb.tertiana:z similiter etiam dicemus q illud: quod dicunt q Avi.dicit infra:q premittere z propera re est melius refertur ad flobothomiam:cuius necessitas est a pncipio ipsam facere:qualis est minorativa:aut qualis est flomia:que debetur sanguini solū peccanti in qzto cui directe flomia conuenit:vt ibi declarabitur:z ad eandem etiam intentionem refertur illud verbum Auicē.4° can.ca.de cura febriū putrida y in generali cuz dicit.(Et cum postponit flomia in pn° egritudinis non est ei intentio.)sic etiam z supra fuit expositum:z etiam infra exponetur magis:de tali aūt modo flomie non est hic sermo: sicut dictum est. Ratio autem quare in febribus interpolatis fieri non debet flomia in die periodica.i.in die ī qua fit afflictio z paroxismus dicta est supra:z disputatuz est ibi de hoc:z ideo hic amplius nihil dico. ¶Juxta secundam partem in illa.s.parte.(Jn febribus preterea intelligendum:)sicut ponit Hal'.in cōmē.tertij pronosticoruz super illo verbo.Spasmus contingit pueris in acuta febre.q duplex est spasmus:qui contingit in febribus:qui

Quō in febrib° interpolatis nó cōuit flō/mia z q nó fic.

Spas/mi° dup'

dam spasmus est de inanitione:vt ille qui coniungitur febribus:ex qua accidit euacuatio vel manifesta vel occulta humiditatum iuuativay corporis:aut est spasmus de repletione: vt ille qui coniungitur febri solum liquefaciēti z dissoluenti humores multos:qui liquefacti z dissoluti implent membra neruosa:vnde causatur spasmus:si qdem sit spasmus de inanitione:tunc talis spasmus flobothomiā oino phibet:cuz in ipso sit indicatio ōria indicationi eūonis:puta corporis inanitio:z de tali modo spasmi nō loq hic Auicē.qō apparet p illud qō subdit Avi. lz fuerit nēcia.s.flomia. Si āt sit spasmus de repletione: tūc talis spasm° pol'e est q sequat febrē:in q qztū est ex rone mae febris est necessaria flomia:vt si ciungit cū febre in qua est repletio mae sanguinee in venis:z de tali spasmo est h sermo:tūc aūt in tali spasmo qztū est ex parte repletionis:quā sequit indicat flomie necessitas:sed tñ rone motus spasmosi cauendū est ab ipsa:z h pp duo:tū qz spasmus est de his:que virtutē deiciūt pp vigilias z dolorē:quē inducit:z ió timor est si fiat flomia:ne virtus prosternat oino:tū qz est motus spasmosus:in q accidit eūo: vñ.A.dicit.(Qui facit sudare multū.)z ió si fiat flomia timor est:ne ppter duplicem eūonē accidat superflua eūocita q non solum euacuetur humiditas supflua:imo z humiditas iuuativa ipsius mēbri:z fic erat timor ne spasm° de repletione trāseat in spasmū de inanitione:z ió lz rone repletionis indicet necessitas flomie:rone tñ motus spasmi cauet flomia z hoc qdē intellige:q cauet flomia: aut simpl'r z oino:z h est qñ idicatio:q accipit ex motu spasmoso exuperat valde indicationē:que accipitur ex repletione:aut cauetur flobothomia non oino:sed cauet:quia diminuitur qztitas eius z minoratur:z hoc est qñ indicatio:q ex motu spasmoso accipit:non oino eam superat indicationem:que a repletione accipitur. ¶Nam iste est can.z regula generalis in indicationibus ctrarijs quando adinuicē coniunguntur:q semper opz inspicere ad illud:quod est maius z vehemētius:qñ aut totā intentionē ad se refert:aut saltim refert intentionem curatiuam ad se ptm partem:sicut apparet per Hal'.circa finē.8.terrapētice methodi.de cōpositione tñ indicationū ōriaruz adinuicē h abebitur infra capitulum spāle:z ibi perfecte pertractabitur materia ista:z propterea istō quod hic dicit Avi.de spasmo:intelligendum est generaliter de quolibet alio accidente coniuncto cum febre:ex quo accidit dissolutio virtutis propter eūonem consequentem ipsuz: siue sit eūatio occulta:siue sit eūo manifesta:z propterea etiam dicit infra de tremore:q in febribus.in qbus accidit vehemēs tremor dz minutio cauere:qñ similis est ei: que est cum spasmo. ¶Deinde cum dicit.

¶Et similiter opz vt ex minutione febricitantis:cuius febris nō est ex putrefactione minoratio fiat:propterea vt ad resoluendū febrem thesaurus relinquatur.

¶Jn parte ista ponit significationes indicātes super vsuz flobothomie in febribus: que significationes sunt sumpte a causa ipsarum febrium:ptm.s.q causa febris est putrida vel non putrida:z ideo duo facit: primo ostendit modum flobothomie conuenientem in febre: que non est ex putredine:z secundo ostendit modum conuenientē z inconuenientem flobothomie in febre:que est cum putredine.secunda ibi.(Et si fortis inflammationis non fuerit zc.

Regule gñales i idicationibus ctrarijs qñ ciūgūt.

Questio. xxvj.

Circa primam partem aliquis dubitabit de hoc qō dicit:q ex minutiōe febricitantis:cuius febris non est ex putrefactione debet fieri minoratio:nam dicet aliquis istud vidētur esse falsum:qñ febris: que non est ex putredine: cui debetur flobothomia: non est ni si

sinocha inflatiua:aut si sit febris effimera:tūc ista ēt ēst ꝑ/
pinqua sinoche: nā i febre effimera nó debetur flobotho/
mia:nisi in illa:q̄ est ex opilatióe:cū qua in venis cóiungit̄
sanguinis multitudo:vt apparet ꝑ istū auctorē 4° cañ.ca/
pitulo de cura fe.effi.ex opilatióe: nunc aūt sinoche inflati
ue ꝓ euacuatio multa:adeo ꝙ vsq̄ ad sincopim ei ꝓ eūo
vt Aui.dicit 4° cañ.capitulo de euacuatióe feb.ex sangui
ne facte.⁊ Sal'.idē ēt docet in 9°.ſ. in sinocha inflatiua fa/
cere flobothomiā vsq̄ ad lipothomiaz: ⁊ ostendit etiā in
exemplo qūo hec febris cessat ex sola tali euacuatióe:⁊ ꝙ
si derelinquat̄ talis flobothomia in vltimū ꝑiculū deueni/
unt egrotantes:oia aūt hec ostēdit in capło illo. (Et vtiq̄
exēpli gratia rememorabor ⁊c̄). ¶ Simil'r etiā si sit feb.
effimera ex opilatione:cum qua coniungatur repletio ive
nis ꝓuenit euacuatio multa:vnde Aui.4° cañ.capło de cu
ra feb. effi. facte ex opilatione ponit: ꝙ quando est mul/
titudo in venis ꝓ flobothomia ad vltimum: ⁊ appropin/
quans sincopi. Etiam Auicēna in suo modo loquendi nō
videtur ꝙ proprie sermo suus adaptari ōbeat feb.effime.
quoniam subdit Aui.(propterea vt ad resoluendum feb.
thesaurus reliquit̄):videt̄. n. per hec verba velle:ꝙ ideo
debet fieri minoratio q̄ntitatis flōmie vt remaneat de san/
guine:cum quo fit robur nature ad resoluendum febrem:
nunc autem hec indicatio.ſ.que est sumpta a robore virtu
tis despicitur in febr. effimeris in quantum est effime. Jn
effimera.n.quia in tempore breuissimo remouetur non est
cura sumere indicationem a virtute confidentes satis de
robore eius:vt expresse dicit Salie.in 9° terrapentice in ca
pitulo illo. Nunc autem quod promiseram iam faciam
omnes deinceps exponam ⁊c̄. ⁊ ideo proprie sermo suus
ad febrem:que est sinocha absq̄ putredine debet referri.
quid ergo dicit:cum in tali febre sermo eius videatur con
trariari intentioni omnium aliorum. ¶ Dicendum ꝙ ad
istam dubitationem possumus dupliciter respondere:vno
modo possumus respondere per correctionez littere. Aui.
Nam quidam literam habent affirmatiuam: dicit enim
⁊ similiter oportet vt ex minutione febricitantis:cuius fe/
bris est exputrefactione minoratio fiat: sc̄ōm enim istam
literam canon iste refertur ad febrez putridam: ⁊ non ad
illam:que non est putrida: ⁊ sc̄ōm istam scripturā videtur
illud quod hic dicit Auicēna concordare ei:quod Sal'. di
cit in.xi.terrapentice capitulo illo. Redeam⁹ ergo rursus
ad curationis intentiones.§.illo. Nam siquidem neq̄ ef/
fractis idest opilatio subijciatur ⁊c̄.ibi.enim ostendit ad lit
teram:ꝙ sinochus sine putredine per solam flobothomiā
cessat:⁊ ideo in ipsa competit euacuatio magna vsq̄ ad
sincopim:sicut dixit in 9° illius lib. sed sinocha cum pu//
tredine non cessat per solam flobothomiam: sed indi//
get etiam alijs:⁊ propterea dicitur ibi: ꝙ necessarium est
in tali reseruare de sanguine vsq̄ in tempus cure ipsius:⁊
hoc concordat cum eo: quod dicit hic Auicēna(vt ad re/
soluendum febrem thesaurus relinquatur): ⁊ secundum
istam correctionem dicemus:ꝙ Auicē.in isto.§.docet mo
dum flobothomie conuenientem in febribus putridis:q̄
sunt ex sanguine putrefacto. Jn sequenti vero.§. dicemus
ꝙ Auicēna ponit significationes:que indicant super vsuz
flobothomie i alijs febribus putridis:que fiunt ex humo
ribus alijs.ſm ergo istum modum legendi cessant omnia
argumenta supra dicta. ¶ Alio modo possumus respon/
dere ꝑ verificationem littere concedendo: ꝙ littera sit ne/
gatiua ⁊ non affirmatiua: sicut communiter inuenitur in
omnibus libris: ita ꝙ sermo suus referatur ad febrem si/
nocham absq̄ putredine:⁊ tunc dicemus: ꝙ Auice. dixit
istud verbum: non quia in hac febre debeat minorari flo/
bothomia pluſq̄ in alia: quoniam in hac febre magis in/
dicatiōes concurrunt quantum est ex parte ipsius: que in
dicant super vsum flobothomie q̄ concurrant in alia fe/
bre: vnde in ipsa maior flobothomia conuenit:adeo ꝙ in
ipsa conuenit vsq̄ ad sincopim: sicut probant argumēta
vel auctoritates:sed Auicē. dixit istud verbum.ſ.ꝙ in mi
nut one:que conuenit in tali febre: debet fieri minoratio:
ad cautelam: vt per hoc verbuz velit instruere medicum
vt ipse in flōmia ſp quāto plus est possibile minoret quā
titatē ipsius:vnde ēt in sinocha:in q̄ maxie ꝓuenit: sicut
est illa:que est sine putredine debet minorari quāto ma/
gis est possibile:ita vt per hoc Auic̄. instruat medicū:ꝙ
in tali febre nō fit audax q̄cunq̄ flōmiam in ipsa facere
vsq̄ ad sincopim:⁊ hoc est ꝓp duplicē cām. ¶ Una cā est
generalis:que sumitur ex parte dispōnis virtutis:qm̄ ſp
medicus dz intēdere ad conseruationē virtutis: quoniā
ꝓseruatio eius non est aliud q̄ conseruatio vite: vt dici/
tur in nono capitulo illo.(Nunc aūt qō promiseram iaz
faciam).§. illo.(Jgitur maxima vna quidem dignitas
est virtutum ⁊c̄.)⁊ q⁹ conseruatio eius est maxime cum
sanguine:pro tanto in flobothomia: que subtrahit san/
guinem maxime debet caueri quanto plus est possibilis
multitudo:dato ꝙ in hac febre plus cōueniat multitudo
flobothomie q̄ in alia. ¶ Secunda causa est specialis:⁊
hec est duplex.vna est:que sumitur in ratione febris:naz
in febribus ⁊ precipue in illis:in quibus confidimus de
euentu crisis:que debet fieri a natura:sicut accidit in ple
risq̄ febrium acutaꝝ maxime debemus cauere in flobo/
thomia multitudinem:vt per hoc nō detrahatur robur
nature:quod debet esse in crisibus expectatis:⁊ ista cau/
sa consonat ei quod dicit.A.4° cañ.capitulo de curatio/
ne febrium putridarum in generali.§.illo.(Et consiliū q
dem meū est vt dimittat̄ flobothomia quantuz possibile
est ⁊c̄.)⁊ propterea dato ꝙ in ista febre sinocha maxime
flobothomia conueniat:adhuc tñ semper dz esse medic⁹
cautus in minoratione eius inq̄tū possibile est: secunda
causa spālis est:que sumit̄ ex parte istius eūonis:que fit
vsq̄ ad sincopim:qm̄ ista eūo vt in pluribus est periculo
sa ⁊ suspecta:⁊ propterea medicus ad talem eūonem re
gulariter infirmū non dz ducere nisi magna necessitate co
gente.dicit ergo Auicē.in.§.(hoc ex minutione talis fe/
bricitantis debemus minorare:)vt per hoc ostenderet:
ꝙ dato ꝙ in hac febre plus cōcedatur euacuatio vltima
q̄ in alijs:tñ adhuc quāto plus est possibile medicus de
bet cauere a tali vltima eūone ⁊ minorare ex quantitate
ipsius:de ista autem euacuatione vltimo quomodo regu
lariter non conueniat ⁊ qm̄ conueniat:⁊ eaz fieri oportet
dictum fuit supra perfecte. Et ió nihil hic amplius dico.
¶ Et per ea que dicta sunt apparet intentio.§.⁊ verifica
tio intētiōis illi⁹:⁊ apparet ēt solutio ad obiecta:obiecta
enim verū dicunt:sed non arguunt contra illud:quod est
de intentione ipsius:exponendo ipsum ad illam intentio
nem que dicta est. ¶ Deinde cum dicit.

**¶ Et si fortis inflammationis non fuerit ⁊ fue
rit febris putrida attende decem regulas: ⁊
postea ituere in vrinali. Et si vrina fuerit gros/
sa ⁊ rubedini attinens: ⁊ pulsus etiam fuerit
magnus: ⁊ facies tumida: ⁊ febris in suo mo/
tu non properet: flobothoma in hora qua sto
macus a cibo est vacuus.**

¶ Jn parte ista ponit indicationes: que indicant ⁊ pro/
hibent super vsum flobothomie in febribus putridis ⁊
primo ponit indicationes:que indicant super vsum eius.
secundo ponit indicationes: que prohibent vsum eius
in eis.tertio docet eligere tempus particulare cōueniens
in quo debet fieri flobothomia.secunda ibi.(Et si vrina
fuerit subtilis.) tertia ibi. (ꝙ si fuerit interpolatio in
ea ⁊c̄.) ¶ Juxta primam partem intelligendum primo

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

p hoc:qđ Auic.volēs ostēdere indicatiōes:q̄ idicāt vsuz flōmie in febribus dixit.(Et si fortis *in* flāmatiōis nō fuerit:7 fuerit febris putrida 7c̄.)possumus aūt istud v̄bum qđ dixit:7 si fortis iflāmatiōis nō fuerit dupl'r exponere ſm q̄ duplicē intētionē possum⁹ dare.§. nā si l'ra supioz in supioz.§.est affirmatiua:tūc dicem⁹ q̄ in isto.§.ponit indicatiōes sup vsuz flōmie in febribus putridis: q̄ fiunt p̄ncipal'r ex putredine alio⁹ hūo⁹:sed in supioz.§.posuit modū ꝓuenientē flōmie in febre putrida:q̄ p̄cipaliter est ex putrefactione sanguinis:7 iō dicem⁹ q̄ Auic. addidit istō qđ dixit.(Et si fortis inflāmationis nō fuerit)ad ostēdēdū dziaz febris putride:de qua est hic mentio a febre:de qua fecit mētionē in.§.p̄cedēti:qm̄ febris putrida q̄ fit ex sanguie differt a febre putrida:q̄ fit ex humoribꝰ alijs:nā illa q̄ fit ex sanguine est fortis inflāmationis:illa v̄o q̄ fit ex hūoribꝰ alijs nō est fortis inflāmationis:7 h̄ q dē dz itelligi vez esse:ſm q̄ ēt dcm̄ fuit supra:loq̄ndo de fortitudine inflāmationis:q̄ fortitudo est quātū ad q̄zitatē:nā in nulla febre apparet tāta multiplicatio caloris in quāto:quāta apparet in illa q̄ fit ex sanguine:sicut apparet primo de febribus:7 in scō dicem⁹ ergo ſm istā intētionē:q̄ iō addidit.Et si fortis inflāmationis non fuerit:) vt oñderet in q̄ putrida loq̄t:q̄ loq̄t in putrida: q̄ fit ex humoribus alijs a sanguine:7 ꝓpterea Auicē.ſm istam intētionē exponēdo nō posuit istas indicationes: q̄s ponit hic in p̄cedenti.§.loquēs de flōmia feb.putride facte ex sanguine:nō q̄ ēt ibi nō appareāt he sigñationes: qm̄ bñ apparēt:sed nō fuit necesse ponere:qm̄ in qualibet febre putrida facta ex sanguie ꝓuenit flōmia:neq̄ in ea dubitādū est de flōmia:cū ei directe ꝓueniat rōne cāe eius: sz i febribus alijs putridis:q̄ nō oibus ꝓuenit flōmia:neq̄ ēt directe eis ꝓuenit rōne cāe p̄cipalis eaꝝ fuit necessariū ponere indicationes:cū q̄bus tenet rectus vsus flōmie:7 cū q̄bus prohibet vsus eius.¶Si aūt littera superioris.§.fuerit negatiua:sicut inuenit in pluribus libris: sic dicemus q̄ in isto.§.giialiter ponit indicationes:que indicāt de vsu flōmie in febre putrida quecūq̄ fit illa:sed in superioz.§.vt dcm̄ est:docuit modū ꝓuenientē in febre humorali:q̄ est absq̄ putredine 7 ſm istā intētionē dicemus:q̄ Auic.in isto.§.ponēs indicatiōes ex q̄bus sigñatur vsus ꝓueniens flobothomie in febribus plures ponit indicationes:quarum quedā indicāt super necessitatem flōmie:q̄dā v̄o indicāt de tp̄e:in quo maxime est ꝓueniēs primas tāgit p̄.scōas tāgit cū dicit.(Et febris in suo motu nō ꝓperet.)¶Circa primas v̄o indicationes oz itelligere:q̄ q̄dā illaꝝ indicationum sunt generales:ex q̄bus generaliter accipitur indicatio super eūonē:7 iste indicationes sunt decē res:de q̄bus facta fuit mētio in illo cap̄ supioz.(Res q̄ demōstrāt rectitudinē iudicij in eūando sunt decē 7c̄.)ex illis.n.decē rebus accipit indicatio sup̄ euacuationem generaliter:vtputa q̄ corpus indiget euacuari:q̄dā v̄o indicationū illaꝝ sunt spāles:ex q̄bus accipit indicatio super necessitatē eūonis per flobothomiam 7 istarum quedam sunt q̄ sumunt a qualitate febris:quedam vero sumuntur ab exeuntibus:quedā vero a dispositione pulsus:quedam vero a dispositione habitudinis corporis 7 faciei.¶Significatio quidem sumpta a qualitate febris est:q̄ febris putrida non sit fortis inflammationis:quo aūt hec indicatio debeat intelligi dictū est in primo.§.quia debet intelligi q̄ non sit fortis inflammationis intensiue:q̄ talis febris est ex colera pura: in qua flobothomia non conuenit:vt dicet infra. ¶Significatio vero sumpta ab exeuntibus est: vt vrina sit grossa rubedini attinēs:nam talis vrina significat aut febrem esse ex sanguine:aut ex humore:cui commiscetur etiam abūdantia sanguinis:vel ex humore propinquo nature sanguinis: in omnibus autem his conuenit flobothomia.

In sola fe. putrida ex sāguine directe cōuenit flōmia : in alijs aūt ſdirecte,

¶Significatio vero sumpta a dispositione pulsus est magnitudo in pulsu:nam magnitudo in pulsu indicat q̄ dispositio est talis: cui flobothomia conuenit: quoniam magnitudo in pulsu fit cum repletione humoris: cum qua stat robur virtutis 7 caliditas augmentata: hec autem dispositio est repletio: que fit ex sanguine: cui maxime conuenit flobothomia:etiam indicat q̄ virtus consentit cum magnitudine sit virtus fortis. ¶Significatio vero sumpta a dispositione habitudinis totius 7 faciei est tumor apparens in toto 7 facie, nam hic tumor apparens in toto 7 facie:7 precipue quando coniungitur cum coloris rubedine dispositio repletionis in toto ex materia cum dominio sanguinis erit:talis autem remouetur cum euacuatione facta per flobothomiam. ¶Circa indicationes vero: per quas docet eligere conueniens tempus: in quo flobothomia fieri debet:intellige q̄ duas ponit indicationes:quarum vna sumitur a dispositione egritudinis: 7 per hanc indicatur quod est conueniens tempus egritudinis:in qua fieri debet:7 istam indicationem ponit cum dicit. (Et febris in suo motu non properet.)¶Alia vero indicatio sumitur a dispositione inanitionis 7 repletionis stomaci:7 p hanc indicatur conueniens tempus diei:in qua debet fieri flobothomia:q̄.ſ.in hora diei:in qua stomacus vacuus est a cibo:7 hāc tangit cum dicit.(In hora in qua stomacus st vacuus 7c̄.) Questio. xxvij.

Sed circa primam conditionem in qua dicit.(Et febris in suo motu non properet.)aliquis dubitabit. Nam ponit q̄ si febris properet in suo motu: tunc non conuenit flobothomia. Sed contra: quia febris: que properat in suo motu videtur esse maxime febris acuta: cronica enim non est properans sed tardans in motu: sed febri acute plus conuenit flobothomia q̄z cronice iuxta illud Hypo. Acutas passiones flobothomabis 7c̄. ¶Et hoc videtur declarari ex alio:q̄ q̄n febris properat in suo motu:tūc nō dubitat de virtutis custodia:sicut q̄n febris in suo motu retardat quando febris properans motum est breuis. alia est longa. In breuibus autem egritudinibus minor est timor de custodia virtutis q̄z in longis:sed vbi minor est timor de custodia virtutis ibi magis competit flobothomia:quare ex properatione motus non indicatur flobothomiam prohiberi:sed potius concedi. ¶Dicendum ad hoc per expositionem littere:ꝓpter quod intelligēdū: q̄ istud verbum 7 febris in suo motu non properet dupliciter potest exponi:vno modo potest exponi 7 febris in suo motu non ꝓperet: 7 febris non sit in sua afflictione: sed sit in hora maioris quietis:7 illud concordat ei:quod dixit etiam supra in primo.§.7 quod dicet infra: vel potest exponi alio modo:7 febris in suo motu non properet .i.non sit in sui vltimo augmento 7 propinqua crisi ipsi⁹: tunc enim febris dicitur properare in suo motu:quando ad augmentum sui vltimum procedit 7 tendit versus motum crisis:que dz fieri in ipsa : q̄n crisis est vehemens 7 velox motus morbi:vt dicitur in cōmento illius aforis. Ea quorum crisis fit 7c̄.7 propterea quanto febris appropinquat magis ad crisim : tanto dz habere velociorem 7 vehementiorem motum: 7 sic per hoc verbum ſm istam intentionem vult dicere Auicen. q̄ tempus cōueniens ad flobothomiam est tempus: quod est a principio: 7 non tempus quod procedit versus statuz:in quo fit crisis:7 est statui propinquum: istud concordat ei: qđ dicitur ab Hypocra.in secunda particula aforismorum. Inchoantibus quidem morbis siquidem videtur mouendum moue: in statu vero silentium habere melius est. ¶Sed tunc gratia istius expositionis dubitabis: 7 dices q̄ hoc dictum videtur esse contrariū ei:quod di-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

rit in primo.§.dixit enim:q̄ cauēdū est in oībus febrib⁹ nō acutis a sui p̄n̄ minutionem facere:hic aūt dicit:q̄ oz fieri in hora:in q̄ febris in suo motu nō ꝓperat:que ē hora principij. ¶Dōm est ad hoc ꝑm q̄ etiā fuit ibi dictuz q̄ sermo Aui.supra maxime refert ad euacuationē eradicatiuā:in qua digestio expectatur:z que eūo fit in his morbis:in q̄bus crisis in tpe status nō expectat:sed ꝑmo Auic.hic:sic ēt z vbū ꝟpo.i p̄dicto affo. refert ad eūonē mīnoratiuā z nō ad eradicatiuā nā eradi'' eūo nō attēdit in his ꝓprie:in q̄bus morbus mouet vsus crisiz cum nā debeat facere talē motū:z ꝓpterea in statu taliū febriuz melius est habere silētiū:vt dicit ꝟpo.z ad intimuādū ꝶ Aui.dixit.(Et febris in suo motu nō ꝓperet:)nam q̄n febris cēdit vsus statū ꝓperādo motū: tūc signāt:q̄ in tali febrē oz accidere crisis:q̄ est;vehemēs motus:z sic p cō/sequēs in tali febre nō est ꝙueniēs eūo q̄ ꝙcedit medico fieri in statu: q̄lis est eūo eradicatiua:cū nā in statu talis febris debeat mouere:pp qō sermo Auicē.ad euacuationē minoratiuā oz referri:cuius euacuationis necessitas ē in acutis febribus:que debēt terminari per crisim:in bis aūt que nō sunt acute:q̄ in eis nō est vehemēs mot⁹: nō sic est aptitudo vt terminet per crisim:z ió in eis nō sic ē necessitas eūonis minoratiue:q̄ a principio ꝙcedit:sed in eis magis est necessitas euacuationis eradicatiue: cum nā raro moueatur ad crisim faciendam in eis:z ꝓpterea Auicē.sermonem ad eradicatiuā supra dixit:q̄ oz caue/ri in oibus nō acutis a p̄ncipio:hic aūt referens sermonē suū ad minoratiuam dixit:q̄ debet fieri q̄n febris in suo motu nō ꝓperet:nō q̄ ēt fieri nō possit in tpe in quo ꝓperat:q̄ ēt bene p ōt fieri ī illo tpe:sed melius est eā a p̄n̄ facere:z quāto citius fit tāto melius est:vñ z ēt infra dicet q̄ p̄mittere z ꝓperare est melius:z cā huius apparebit ibi. ¶Et per hoc cessat prima obiectio: z ēt apparet rō ad argumenta prima:q̄ illa non arguunt cōtra id:quod Auicen.intendit in hoc.§.sicut apparet per expositionē dictam. ¶Causa aūt secūde cōditionis:quā ponit.ſ.quare flōmia oz fieri in hora:in qua a cibo stomacus est va/cuus reddet infra:q̄m de ℔.§.ponet. ¶Deinde cū dicit.

¶Et si vrina fuerit subtilis aut ignea: aut faci/es a principio egritudinis fuerit tornatilis caue tibi a flobothomia.

¶In parte ista Auicē.ponit indicationes:que in febribus ꝓhibent vsum flobothomie:z a duplici re docet indica/tiones sumere primo ab exeūte:q̄ō est vrina.scō a dispō/ne faciei. ¶Significatio q̄dē sumpta ab vrina:q̄ flōmiaz ꝓhibet est:q̄ vrina appareat subtilis valde aut ignea:nā vrina subtilis valde ostendit:q̄ febris est ex abundantia humoꝝ crudoꝝ z indigestoꝝ:vrina vō ignea ex abūdan tia humoꝝ colericoꝝ valde:z febrē eē vehemētis inflā/matiōis:nūc āt ī nll'a istaꝝ dispōnū ꝙ'' flō'' q̄m i p' dispōe flō'' fcā augeret cruditatē i hūoribꝰ:cū sanguis cōmixtꝰ cū humoribus adiuuet ad digōnem ipsoꝝ rōne calidita tis eius:in scōa vō dispōne facta induceret maiorē ebul/litionē z inflāmationez in hūoribus colericis cū sanguis pp hūiditatē quā hz fit frenū colere:z ideo in nulla istaꝝ dispōnum flōmia ꝙ'':z ꝓpterea dicet infra Aui.(Et sum mopere tibi caue:ne egrū ad vnā duaꝝ reꝝ pducas z̄c. ¶Significatio vō sumpta a dispōne faciei est:q̄ factis a p̄n̄ egritudinis fuerit tornatilis:z intelligit per faciē tor/natilē faciez macrā valde z ꝙsumptā:hec enim significa tio ꝓhibet flōmiā:q̄m ostendit minoratiōnē multā z con sumptionem in humiditatibus corporis:hoc aūt flobo/thomiam ꝓhibet. Itez etiam ostendit:q̄ in talibus cor/poribus z egritudinibus a principio ex virtutis defectu flobothomia prohibetur. ¶Deinde cum dicit.

¶Et si interpolatio in ea fuerit:z ges febris in ipsa:fiat minutio.

¶In parte ista docet Auicen.in predictis febribus elige re conueniens tps particulare egritudinis:in quo fit flō/mia ꝙueniētius. ¶Et nō.q̄ Auic.dixit interpolatio ꝗ tū ad febres interpolatas:in q̄bus post declinationē re/manet tps:in quo nō febricitat eger:dixit aūt quies quā tū ad febres ꝙtinuas ꝓportionales:q̄ hūt periodos in af flictione ipsaꝝ:nā licet in istis non sit tps:in quo eger sit absq̄ febre:cū tales febres nō desināt in febricitatione: tū in eis est tps:in quo est declinatio maior febris:qō q/dem vocatur tps quietis. Que aūt sit rō istius vbi dicta fuit supra.§.illo. (Flobothomia quoq̄ vel euacuatio nō est facienda in die motus egritudinis.) ¶Intelligenduz tū hic:q̄ ex febribus putridis quedam sunt ꝙtinue:z q̄/dā interpolate:z q̄ sunt ꝙtinue sunt duoꝝ modoꝝ:quedā sunt ex mā ꝙtenta ꝑm omnia vasa:aut ꝑm maiora z ma/gis propinqua cordi:z tales sunt ꝙtinue vere sinoche:q̄ non habent nisi vnū paroxismū a principio vsq̄ in finez qui quādoq̄ procedit equaliter a principio vsq̄ in finē: aliq̄n vō augendo:aliq̄n vero declinādo:vt Galie.ponit in nono terrapētice methodi:z in talibus febribus sumi mus horā flobothomie ex dispositione continenti:vnde in talibus facimus flobothomiam quando maior est te/por in aere:z sumitur etiā ex dispositione materie:vt.ſ.si materia non sit putrida:z timetur in putredinem ꝙuerti facimus q̄cūq̄ hora accedimus ad infirmū:vt non ꝙuer tat mā in putredinem:vnde Gal'.in cōmē.dixit:q̄ acce/dens ad egrū in nocte inueniens ipsum in magnitudineꝫ inflāmatiōis z caloris flobothomauit ipsum in nocte:vt nō fieret putredo in sanguine:sed alie sunt febres ꝙtinue que fiunt ex mā ꝙtenta in venis longinquis a corde:z ta les ꝙtinue sunt ꝙtinue ꝓportionales:vt patet secūdo de crisi:q̄m habent plures paroxismos z motum proportio nalem motui febrium interpolatarum: z in talibus fe/bribus debet fieri flobothomia in horis quietis paroxis mi:sicut in interpolatis facimus in hora interpolationis q̄m hec ē hora tpis i vtrisq̄:z in q̄ vt⁹ meli⁹ tolerat.

¶Dispositionem quoq̄ tremoris considera: quoniam cum tremor fuerit fortis:a minutio ne tibi cauendum erit. **Lectio. v.**

Tremō ꝓhibet flōmiaz duplicī de cā.

¶Sta iteratio ponit indicationem q̄ sumit ab accīdentibus:q̄ cū febribus ꝙiunguntur sup vsuz flōmie:hoc aūt accīs de quo fit mentio hic est tremor:qō quidem accidēs q̄n in febre valde intenditur flobothomiam fieri in ipsa prohibet. ¶Ratio aūt qua/re tale accidēs flobothomiam prohibet est duplex: vna est ratione sui:q̄m tremor q̄n est vehemēs:est de acciden tibus:ad que ꝙsequitur euacuatio propter motum vehe mentem:qui fit in ipso in membris:sicut etiam dicebatur supra:q̄ in spasmo ratione vehementis motus:qui fit in membris accidit euacuatio z dissolutio humiditatū cor poris:nunc aūt tale accidens:vt dictum est supra:prohi/bet fieri flobothomiam aut simpliciter:aut indicat q̄ ip sa valde minoratio fiat. ¶Secunda causa quare tale ac/cidens prohibet flobothomiam est ratione cause quam consequitur:quoniam tremor vehemēs in febribus:aut dicitur vehemens:q̄ est prolixus: aut q̄ est intensus: si quidem sit vehemens:q̄ prolixus tunc prohibet flobo/thomiam:quoniam talis tremor fit a materia multa crū da frigida z viscosa dispersa per sensibilia membra: si/cut apparet 5° de accidenti z morbo:nunc in tali dispositione non conuenit flobothomia:si autem sit vehemens q̄ sit intensus:tunc talis tremor:sicut videtur dicere etiā Gal'.in libro de accidenti z morbo:z secundo de crisi vi/

detur fieri maxime a materia colerica pungitiua pu-
ra: nūc aūt in tali diſpóne aut flómia nó ꝓuenit: aut cōue-
nit cū oi reuerētia ⁊ cū minoratione q̄ztitatis eius: nā ita
ponit a Sal'. 4. de regimine ſanitatis. q̄ in humorib⁹ co
lericis: qñ pa⁊ diſtāt a ſanguine audacter flóma: qñ vo
plus flóma cum reuerētia: qñq̄z vo plurimū nequaq̄z flo
mia ꝓuenit: credo tñ q̄ ꝑma cā plus vadit ad mēte Aui.
vñ ſicut ſupra dixit de ſpaſmo: q̄ dato q̄ eſſet neceſſitas
flómie rōne cauſe febris: tñ rōne ſpaſmi ꝓhibet' pp motū
vehemēte: q fit in ipſo: eodē modo dato: q̄ in febre in q̄
accidit vehemens tremor conueniret flobothomia rōne
cāe eius: rōne aūt tremoris ꝓpter vehementem motum
qui fit in ipſo non conuenit. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Amplius ſanguinis qui egreditur colorem attende ⁊ ſi fuerit ſubtilis albedini attinens ip ſum ilico retine.

¶ In parte iſta Auicē. dat modū cognoſcēdi ꝓueniētiam
flómie p indicationē ſumptaz a ſanguine: q egredit' poſt
actū flómie vel ſc'ſſionis vene: q̄ fit in flómia: ⁊ h ió Aui.
fecit: qm̄ multotiēs alia ſigna certitudinē oīno nobis nó
oñdūt: ⁊ ió ad maiorē certificationē cognitionis Auicē.
docet ſumere indicationē p expientiā: q̄ ſumitur a ſangui
ne egrediēte. Nā in his oībus: que recte medicata ſunt
teſtimoniū certū ſumit' ab euētu: ſicut dī in cōmēto illius
affo. vbi cib⁹ p̄ter nām itrat ⁊c. igit' ⁊c. ¶ Circa quā pte
itellige: q̄ Aui. cū dicit. (Sanguis q egredit' colore attē
de.) intelligit q̄ cū colore ét ꝓſideret' ſanguis ex mō colo
ris ⁊ ſube ſue: nā ex mó ſube cognoſcit' dñū humoris exi
ſtentis in venis: ⁊ ꝓpterea ſubdit Aui. referēs ſermonez
ſuū ad ſubaz ⁊ colorē. (Et ſi fuerit ſubtilis albedini atti-
nens ⁊c.) dicēs quidē ſubtilis q̄ztū ad ſubam: albedini at
tinēs q̄ztū ad colorē. ¶ Scdo itellige: q̄ iſtud verbū qō
dicit. (Et ſi fuerit ſubtilis albedini attinēs ⁊c.) dupl'r pōt
legi. vno mó diſiūctim: ⁊ tūc opz ſupplere vnū: vel legat':
⁊ ſi fuerit ſubtilis vel attinens albedini ipſuz ilico retine:
nā ſubtilitas indicat: q̄ talis ſanguis eſt vehementer co
lericus: albedo aūt indicat: quod eſt vehemēter flegmati
cus. In vtraq̄z aūt diſpóne prohibetur flobothomia: vt
dicit ſtatim poſt. Alio mó pót iſta littera legi coniunctiz:
vt legat': ⁊ ſi fuerit ſanguis: q egredit'. ſ. ſubtilis albedini
attinens: tūc ilico retine: ⁊ tūc iſto mó legendo dicemus:
q̄ Auicē. ideo coniunxit cum albedine ſubtilitatem: qm̄
ſi ſanguis eſt albedini attinens cum ſubtilitate oſtendit':
q̄ ſanguis eſt multum crudus ⁊ aquoſus: tunc autem flo
bothomia non conuenit: quoniā ad ampliorem duceret
cruditatē. Sed ſi ſanguis eſſet albedini attinens non cū
ſubtilitate ſubſtātie: nūquid flómia conuenit. ¶ Dōm q̄
talis albedo nó ſimpl'r indicat ꝓhibitionē flobothomie:
ſed indicat' ſi fiat: q̄ fiat cū reuerentia quadam: ⁊ hoc ió
q⁹ talis albedo idicat q̄ẓdam ſanguinis cruditatem: ⁊ ió
ex hoc indicat ꝓhibitionez flobothomie: ſed q⁹ talis cru
ditas: quā indicat aquoſitati nó attinet: ⁊ indicat q̄ talis
hūor crudus non multum a ſanguinis natura recedit: qñ
autem in humore non eſt multum receſſus a natura ſan-
guinis pōt fieri flobothomia cum reuerentia: vt dicitur
4° de regimine ſanitatis: nihilominus tñ ⁊ hoc opz attē-
dere ad q̄ztitatem albedinis apparentis in ſanguine: qa
ſi albedo eſt non valde intenſa: ſed declinans ad q̄ẓdam
rubedinem poteſt magis flobothomia cōcedi: ſi vero ad
puram albedinem declinat: tunc flobothomia prohibe-
tur: q⁹ ergo plus prohibet flobothomiam albedo coniū
cta cum ſubtilitate q̄z cū groſſitie ſubē: idcirco dixit Aui.
(Et ſi fuerit ſubtilis albedini attinens:) ſed melius repu-
to primam litteram: q⁹ perfectiorem ⁊ magis completū
dat intellectum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et ſummopere tibi caue: ne egrum ad vnaz

**duarum perducas rez. ſ. humorum colerico-
rum ebullitionē: ⁊ frigidorum cruditatem.**

¶ In pte iſta ponit quēdā cañ. generalē: in quo eſt verifi-
catio multoz: q̄ ꝑus dixerat. Rō aūt quare flómia in hu
moribus colericis inducit ebullitionem q̄ñ ſunt abundā
tes eſt duplex: vna eſt: q⁹ pp flōmiā inducit' motus in ea
⁊ agitatio: hic aūt ipſos exacuunt. ⁊' cā eſt: q⁹ ſanguis pp
hūiditatē eſt frenū col'e: ⁊ ꝓhibet oēm eius feruorē: qm̄
calitas maxime exacuit' pp ſiccitatem: in humoribus aūt
crudis abundātibus cruditatē inducit: ꝓpterea q⁹ calo-
rem ſubtrahit digerentem eos. ¶ Deinde cum dicit.

**¶ Cūq̄z in febre te oportebit flómare non attē-
das qō q̄dā dicūt. ſ. q̄ nó eſt bonū vt poſt quar
tū diem fiat: qm̄ bonū ét vt fiat ét ſi fuerit poſt
xl. dies ⁊ huius ꝫm ſnīam. G. lz premittere ⁊
properare ſit melius cuz ſignificationes certe
fuerint. Q⁹ ſi iā erratū fuerit quacūq̄z hora in-
ueneris egrū ⁊ oportuerit flóma ipm poſtq̄z
decem rerum ſollicitudinem habueris.**

¶ In parte iſta ponit quendā cañ. in quo docet corrigere
errorē quorūdā circa vſum flómie. Q.ó. xxviij.

Sed ad intellectū hui⁹. §. aliquis dubita-
bit ꝑmo de h qō dicit: q̄
bonū eſt vt fiat flómia ét ſi ſit poſt. xl. dies: ⁊ ſubdit ét: q̄
quacūq̄z hora inueneris egrū ⁊ oportuerit flómia eum.
¶ Nā dicet aliquis iſtud vī falſum: ꝫiū huius dicit iſte
auctor 4° cañ. ſen prima cap̄ de curatione febrium putri-
daz in generali: dicit. n. (Et cū poſtponit' flómia in prin-
cipio egritudinis nō eſt amplius ei intentio: ⁊ fortaſſe in-
terficit p aduentū debilitatis virtutis.) ergo non q̄cunq̄z
hora conuenit flómia. ¶ Etiam huius ꝫiuni dicit ꝟpo.
in verbo illo. Inchoantibus quidem morbis ſi quidem
videtur mouendum moue: in ſtatu vero ſilentium habe-
re melius eſt. ergo ſi poſtponitur flómia in principio am
plius fieri non debet. Queſtio. xxix.

Poſtea vī ét falſum qō ſubdit: cū dicit. q̄ cū ſigni-
ficationes certe fuerint indigentie flómie
p̄mittere ⁊ ꝓperare eſt meli⁹. ¶ Nā dices h nó vī eē ve-
rū: nā ſupra dixit: q̄ cauenduz eſt in febribus non acutis
minutionē facere a principio: quare in talib⁹ meli⁹ ē differ
re. ¶ Etiā ꝫiuni vī illō qō dixit ſupra in ꝓncipio huius
cap'li. dixit. n. (Et cū in eas ceciderint in eaz ꝓn° penitus
flobothomia dimittat':) ⁊ ſubdit. (Cūq̄z maturatio appa
ruerit ⁊ egritudo principiū aut ſtatū p̄terierit: tūc ſi opor
tuerit minutio fiat: ſi nō fuerit q̄ ꝓhibeat flōmiā.) qd q̄
dicit hic. ¶ Dōm ad hoc: q̄ de iſta mā aliqd fuit tactū ſu
pra in ꝓn° huius capituli i. §. illo. (Cū in eas ceciderit in
eoz ꝓn° ⁊c.) aliqd ét hic tāget': vt cōpleat' intellectus iſto
rū verboz poſitoz: hic ét eoz q̄ ſupra poſita ſunt. ¶ Ad
cuius intellectū conſiderādū: q̄ de eūone eſt loqui dupl'r
ſicut pluries dictum eſt ſupra: quedā eſt eūo minoratiua
alia ē eūo abſciſiua: ſiue eradicat: euacuatio minoratiua
eſt: que mām ipſaz diminuit: ſz eradicatiua eſt que fit gra
tia abſciſionis ipſius: ⁊ ꝓpterea oſtendit q̄ in morbis: q̄
fiunt ex mā: in qua di gō attendit': eūo minoratiua concē-
dit' fieri in principio ⁊ añ digōnē materie: eūo aūt abſciſi
ua non conceditur fieri niſi prius fiat digeſtio materie ⁊
principij eius. ¶ Et ſi queritur que eſt cauſa huius. dōm
q̄ eam huius eſt: q⁹ euacuatio abſciſiua reſpicit humo-
res magis ſm q̄ ſunt cauſa morbi in actu: ſed eūo mino-
ratiua reſpicit repletionem: que eſt in toto: ſiue iſta re-
pletio ſit plectoria: que minoratur per flobothomiam ſi
ue cachochimia: que minoratur per farmaciam. Et er
go hoc ſtatim habet' q̄ euacuatio minoratiua in materia di
gerenda

gerenda ꝑparat ad digōnē:ideo ante digōnē fieri'opz:ſz digeſtio in mä:que digeſtione indiget ꝑparat ad eūonez abſciſiuā:ꝑpter qō talis eūatio poſt digeſtionē fieri dz. ¶ Q aūt in tali mä eūatio miozatiua ad digōnē ꝑparet róne virtutis:z róne medicaminū digerentiuz pz:nā medicamina digerentia ſunt ea:que humorē ad facilem expulſionē ꝑparant:vt Auic. ponit 4° cañ. caꝑ de cura feb. putridaꝝ in generali:hec autē medicamina q̄daz ſunt:q̄ ꝑparāt ex ꝓte cānalium z porozū corporis:vt illa q̄ aperiūt ipſos z dilatāt:talia aūt adminiſtrata ante eūonem repletiōis totius plus ad ipſos attrahūt q̄z ab ipſis euacuant:ſiue interius vel exterius:z per conſequēs addunt in opilatione:vt Hal'. declarat 8° de ingenio ſanitatis capl'o de cura febris effime. facte ex opilatione. quedā autē medicamina ſunt:que ad expulſionē preparant róne ipſiuſmet humoris:vtputa:ſi eſt groſſus ipſum ſubtiliāt: ſi eſt viſcoſus ipſum incidunt:ſi eſt ſubtilis ipſum ingroſſant: ꝑpter qō vult ꝙ talia digeſtiua:quedā ſunt calida:z quedam frigida:nunc autē calida adminiſtrari nō debent ante euacuationē repletionis totius:qz calidam mām rarificant z dilatant:ꝑpter qō exiſtēte repletione in toto ipſa mā dilatata maiorem opilationē z conſtrictionē faciet in cānalibus:vnde erit cauſa:vt ipſa accēdaꝫ vel augeatur. Similr qz calida mām rarificant z dilatant timor eſt:ne repletione exiſtēte mā in toto ad aliquod mēbrum nobile diffundatur. ¶ Similr etiam nec ipſa infrigidātia adminiſtrari debēt ante minorationē totius repletionis:qz frigida addūt in opilatione z conſtrictione meatuū: vnde tunc nō exiſtēte reſpiratione ſufficienti augeꝫ in materia caliditas extranea z putredo:ſicut ponit Auicē. q̄rto cañ. capl'o de curatione febris ſanguinis. ¶ Similit etiā talis minoratio repletionis adꝺigeſtionem preparat ratione virtutis:que eſt ſicut digerens principale:qm̄ talis euacuatio minorās repletionē totius eleuat id quod virtutem aggrauat velut pondus ſuper ipſam exiſtens:virtus autem corporis releuata:vt dicitur. xj. terrapentice methodi:corpora noſtra diſpēſat:z deponens id qō eam aggrauat velut onus aliquod:reliquo facile dominatur z digerit:z excernit quod debet excerni: z ꝑpterea cum talis euacuatio miozatiua ad digeſtionez preparet: ipa ante digeſtionē fieri debet:ſed eradicatiua poſt digeſtionem fieri debet: z boc ideo qz ipſa debeꝫ humori ſm ꝙ egritudinem cauſans eſt: humor autem ſm ꝙ egritudinem cauſans eſt vtplurimum ad euacuationem in principio indiſpoſitus. Iterum etiam talis humor vtplurimuz non ſubmittitur neceſſitati euacuatiōis ante preparationem ad expulſionem eius z propter quod euacuatio hic poſt digeſtionem fieri debet. Q ſi ante ipſam fiat ſequūtur nocumenta:que Auic. ponit in capitulo de cura feb. putridarum in generali. §. illo. (Et non euacues materiam indigeſtā neqz in calido neqz in frigido z̄c.) talis eni euacuatio facta ante digeſtionem eſt cauſa aliquando vt euacuetur humor:propter cuius eūationem non poteſt natura peruenire ad ſtatum in digerēdo materiā:z ipſaz per criſim euacuādo:z hoc ideo qz talis euacuatio cā eſt vt euacuentꝫ boni humores: z derelinquantꝫ mali ꝑpter ineptitudinē euacuatiōis eorum ante digeſtionem: ex bonis autem humoribus calor naturalis ſuſtentatur: z per conſequens fortitudo virtutis:z ideo euacuatio ipſoruz eſt cauſa vt virtus z calor naturalis proſternetur: vnde poſtea virtus non eſt potens in perdurādo vſqz ad ſtatū in materiā digerēdo:neqz etiā erit aliquādo ſufficiēs ad euacuationem materie:que debet fieri in ſtatu tpe criſis. ¶ Similiter etiam talis euacuatio impedit maturationem:qz talis eūo facta ante digeſtionem euacuat id: qō in mā tenue eſt z ſubtile: z relinqt groſſum terreſtre nibil babens ſecū admixtum:ꝙ ipſum ſubtiliet z maturet: vnde difficilius poſtea maturaꝫ. ¶ Iterū etiā talis euacuatio multū permiſcet malignum cū bono:z ſic eſt cauſa corruptionis boni humoris:z ideo addit in multiplicatione maligni:vt bec ergo nocumēta nō ſequantꝫ talis euacuatio in mā:que indiget digeſtione ante digeſtionez fieri non dz. Q ſi ꝓtingat:ꝙ talis humor neceſſitati euacuationis ſubmittaꝫ ante digōnem:vt. ſ. qz vel ſit humor furioſus:in quo timeꝫ euētus ſubitus maioris periculi: vel ſi ſit humor:in quo nō eſt neceſſitas expectatōis digeſtionis:ſicut eſt in qōdam:peccato ſanguinis: quēadmodū eſt in ſinocha inflatiua ſine putredine:vt poſtvidebiꝫ: tunc ab ipſo ꝓncipio in tali humore: z ante digeſtionem ꝓcediꝫ euacuatio eradicatiua:nā ſicut tunc eſt neceſſitas ibi eūonis ꝑpter timorē maioris nocumēti:ſic eſt neceſſitas eūationis minoratiue in ꝓncipio:quādo adeſt repletio in toto. ¶ Et ex bis appet quātū ad preſens ſpectat: ꝙ triplex eſt differentia inter eūationem minoratiuam z abſciſiuam:vna eſt differentia ratiōe ordinis: qm̄ eūatio minoratiua:aut eradicatiua fieri debet:quoniā ipſa ad illam ꝑparat:z eſt ſimilis iſte modus euacuationis artificialis modo euacuationis naturalis:nam ſicut videm⁹: ꝙ natura aggrauata a multitudine mäe quādo fort⁹ eſt aliquādo aliquā partē materie euacuat poſtmoduz non ſtillata reliquā partē materie digerit:z poſt digeſtionem expellit:ſic z ſm artem agere debemus: nā ſi repletio eſt in toto:ꝓmo quidē repletionē minorare debem⁹:reliquū autē digerere:z poſtmodū expellere: ex quo apparet:ꝙ ſi contingat vt cū humore egritudinem faciente nō adſit in toto repletio:vel plectorie:vel cachochimie:tunc in tali egritudine eūatione minoratiua nō indigem⁹:vt Aui. inſinuat 4° canonis capitulo de cura febr. effime. facte ex opilatione. §. illo. (Et ſi nō ſentis multitudinē z̄c.) ¶ Se cūda differētia eſt róne tēporis:in quo fit melius: nā ipſa eſt vtilior in ꝓncipio z ratione egritudinis:z róne v̄tutis: róne qdem egritudinis:qm̄ talis eūatio minorando materiā egritudinē abbreviat:z ideo facta a ꝓn° egritudinē abbreviat:z róne v̄tutis:qz minorādo mām virtutem alleviat:z ideo quāto citius fit:eſt vtilior:z hoc ideo qz v̄tus in ꝓncipio fortior eſt:z nondū eſt digeſtioni mäe itēta:neqz etiā ſic adſunt accidentia ipſa proſternētia: nihilomin⁹ tñ z ſi omittaꝫ in principio:adhuc poſtea fieri dz: ſed melius tolerat eam:ſi in ꝓncipio fiat:z hoc cōcordat etiā ei ſm aliquid:qō dicit in q̄rto canone capl'o de curis febrium putridarū in generali cum dicit. (Et cum poſtponit flōmia in ꝓncipio egritudinis nō eſt ei intētio.) non enim intelligit ꝙ non ſemper ſit intētio:qm̄ ſi virtus in ꝓceſſu valde debilis eſt facta:z adſunt accña multa v̄tutē ꝓſternētia:tunc nō eſt ei intentio:dicit eni ꝙ nō ſit ei intētio ſicut erat in ꝓn°:ſubdit. (Et fortaſſe interficit per aduētum debilitatis virtutis):quaſi per h̄ volens inuere:ꝙ in proceſſu debemus valde attendere:ne virtus ex floboto mia facta ꝓſterneꝫ cum ipſa in ꝓceſſu egritudinis ſit debilior:z adſint etiam accñtia ipſam proſtrantia: ſi tamen eſt eius neceſſitas z virtus tollerat fieri debz: z ꝑpterea Auic. in hoc. §. nō dixit abſolute:ꝙ quacūqz hora poſſit flōmari eger:ſi fuerit erratum in ipſa:ſed dixit:flōma euz poſtqz decem rerum habuerit ſollicitudinē:nunc autē ſicut apparuit in illo capitulo (res que demōſtrant z̄c.) inter illas decē res includiꝫ diſpoſitio virtutis. ſ. fortitudo ipſius:que conſentit z tollerat. Sed eūatio eradicatiua quādo ipſa fit in mā:in qua debet attēdi digeſtio fit in ſtatu:z quāto mā eſt magis digeſta:tāto ipſa eſt magis vtilior:ꝙ ſi euacuatio eradicatiua fiat ratiōe mäe:in qua digeſtio nō expectaꝫ:tunc quāto citius fit tanto eſt melius. quoniā tunc fit ꝑpter neceſſitatē euitationis maioris periculi:nunc autem quanto magis tardatur:tanto magis eſt timor de euētu illius:z ideo tali caſu vt eſt in materia

furiosa:sicut est in sinocha iflatiua:q̄to citius fit tāto est melius. ¶ Tertia dīa est rone materie auxilij:cū qua fit vtraq; eūatio:nā si iste eūationes fiant cū farmacis:eūatio minoratiua fieri dz cū his:que sunt debilis z leuis solutiois q̄to plus est possibile:vt nó fiat ebullitio z exagitatio in mā plus q̄z fit eius eūatio pp iobediētiā materie: q̄ est cā morbi ꝓiuncta:z ió Auicē.loquēs de ista eūatione in capitulo de curatióe febrium putridaꝝ in gñali dixit. (Et si vltimitas lenificatiois nó fluxus vētris:nó solo laboriosa:sed eūatio eradicatiua cū forti fit medicia) z ió dixit Hypocrates.digesta medicari ꝛc̄.z exponit ibi Galie.p medicari medicias laxatiuas.si aūt iste eūones fiāt cū flobothomia:fili etiā modo eūatio minoratiua dz esse cū q̄ntitate eūationis nó multa:ſz eradicatiua dz fieri cuz q̄ntitate sufficiente:sicut ꝓportionet q̄ntitati materie morbi pp similē rōnē:q̄ dicta est in medicinis:z istud ꝓcordat cū eo qđ dicit Auicē.in.§.iferiori illo (in febre autē sanguinea necesse est vt eūatio ꝛc̄.) ¶ Tūc ergo his p̄missis ad remotionē eoꝝ:que sunt obiecta:z ad itellectū.§.é sciendū:q̄ de flobothomia est loq dupliciter:aut enī loquimur de ipsa:vt est eūatio minoratiua:aut loqmur de ipsa vt est eūatio eradicatiua:si qdez loquamur de ipsa vt est eūatio minoratiua:sic ipsa securius z melius fit in principio:nihilominus tñ si omittat in p̄ncipio:z est eius necessitas:adhuc pót fieri etiā in statu:vñ Hypo.in illo aforis. ichoantib⁹ qdē morbis nó dixit q̄ oīno semp in statu sit adhibendū silentiū:sed dixit q̄ erat melius.s.q̄ in principio referēt sermonē suuz ad statū:si aūt loquamur ꝺ ipsa vt est eūatio eradicatiua:sic dicenduz:q̄ in mā:in q̄ dig̃o expectat melius est vt fiat in statu. ¶ Hic tñ distingue de statu:qm̄ status est duplex:qdam est status:q solū est status q̄ztū ad difficultatē accidentiū:z in tali statu hec eūatio fieri nō dz:qm̄ materia in tali statu nó est digesta:z ad sunt ét accidētia virtutē prosternētia:pp qđ talē eūationē nó tollerat:ſz si qua eūatio in tali statu cōpetat: tūc talis eūatio dz esse minoratiua:que tñ vtilior fuisſz a p̄cipio. ¶ Alius est status q̄ztum ad alterationē materie:z iste ē duplex:qdam est cū quo accidentiū difficultas nō est inclusa:z in tali statu cōpetit hec eūatio abscisiua:que qdē fit p flobothomiā in morbo:in quo flobothomia ꝓuenit: qm̄ in tali statu nā non mouet:z ió medicus dz mouē iuxta illd̄. (Et q̄n natura nó mouet:moue tu hora mor⁹ ei⁹) vt dicit iste auctor quarto canone. capitulo de curatione febrium putridarū in gñali. ¶ Alius x̄o est status quantū ad alterationē materie:cum quo est difficultas accidētiū inclusa:z in tali statu medicus nullā euacuationez debet facē:z hoc ideo q̄ in tali statu cum sit mā digesta accidentium difficultas nó est ex malitia māe: sed poti⁹ est ex hoc:quod nā mām mouet ad crisim:nunc aūt q̄n natura materiam mouet ad crisim: tunc non est bonū vt euacuatio fiat:z hoc ideo:q̄ aut ista crisis erit pfecta:z tunc nullo modo medicus eūare debet:iuxta illud. Ea quorū crisis fit:z facta est equaliter nó mouere quādo crisis nó fiet perfecte:z tunc etiam melius est mouere postea:quoniā non sumus securi de motu nāe.vtrū sit perfectus vel imperfectus cum ipsa nā multotiens cum signis:que nó sunt signa complete digōnis expellat simul digestuz z in digestum vt Auic.dicit 4° can.fen secūda. cap'o de indicijs vrine:z propterea melius est post motum nāe si deficit complere motum ipsius:z hoc etiā Aui.expresse dicit 4° can.fen secūda.cap'o de iudicijs eūationis:dicit enīz. (Et postq̄z abbreuiabitur eūatio postq̄z effecerit qđ effici debet opz vt adiuuet):sed in mā in qua digestio nō expectat:sicut in sinocha inflatiua dico:q̄ talis flōmia quāto citius fit tāto est melius:quoniaz in p̄ncipio virtus est fortior:z putredo nondū aduenit sanguini: quādo autez putredo aduenit ei:vel est de ꝓpinquo parata venire:tūc

Dup' est status z q̄ō i eo ꝓueniat eūo tam mīoratiua quaz eradicatiua.

est magis in periculo fm q̄ Gal'.expresse dicit in cōmento terrapētice methodi.nihilomin⁹ tñ adhuc si hic omittat':potest etiā fieri in processu postq̄z decem rerū habueris sollicitudinē:in qb⁹.x.rebus icludit' vtutis conditio. ¶ Dicemus ergo his dictis:qđ dcm̄ Auicē.in hoc.§.refert' ad flōmiā:que est eūatio minoratiua:z refert' ad flōmiā:que est eūatio eradicatiua fm q̄ ipsa fit in morbis: in quibus nó expectat' digestio:vt est sinocha iflatiua:et fm istā vltimā intētionē maxime dixit istud x̄bū Gal'.in cōmē.a quo Auic.accepit. cap'o illo. vos x̄o rursuz eā ad qđ p̄iacet.§.illo.igit' optimū qđē vt vidisti sup nos faciētes:nó dierū numerū attēdere mēte:sed solū robur virtutis in talibus febribus:z subdit:si.n.hic seruata fuerit non solum sextenos:sed z fm eos:q deinceps dies flobothomabis ꝛc̄.viso ergo ad quid refertur intentio in h.§. Auic.facilis est sol'o ad obiecta. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Multotiēs p̄terea flōmia in febrib⁹:ꝛz nēcia nó sit:efficit vt nā fortis fiat sup mām: ꝓpterea q̄ eam efficit paucam:z hoc qdem cū fuerit figura:z etas:z virt⁹:z reliq̄ talia: q̄ p̄mittāt.

¶ In parte ista ponit quēdā canonē gñalē: in quo ostēdit' quedā cōis vtilitas flobothomie:gr̄a cuius ostēdit' eius incōpetentia in multis febrib⁹. ¶ Qō. xxxj.

Sed aliquis dubitabit de eo qđ dicit' i canone isto:nā videt':si flōmia nó est nēcia:q̄ nó debeat fieri: nā supra in §.illo. (In febrib⁹ preterea in quib⁹ accidit spasmus) dixit.q̄ aliquādo z si flōmia sit nēcia:tamē debet caueri.ḡ multo fortius si nó sit necessaria dz caueri. ¶ Preterea si nó est necessaria.ḡ est superflua: sed omne supfluū debet resecari ab arte. ¶ Preterea fm ea que dicunt' in hoc.§. videt' q̄ in qualibet febre possim⁹ facere flōmiā: vt.s.nā super mām fortis fiat:ꝓpterea q̄ eam efficit paucā:nunc autē hoc est falsum:q̄ in quibusdā febrib⁹ est p̄hibita:vt apparet supra:quid ergo dicit Aui. ¶ Propter istud x̄bum qđ dicit' h:z propter qđdā x̄bum positum a Gal'.i xj.terrapen.cap'o illo:sed ꝺ cataplasmatib⁹ z p̄cordio⁹ infusionib⁹.§.illo.igit' optimum est:vt dcm̄ est:venā incidere nó solum in sinochis febrib⁹:sed etiā in alijs ꝛc̄.mouet' quidā ad pauca inspicientes ad faciendum flōmiā in oīb⁹ febrib⁹:non attē tentes:q̄ in quibusdā febrib⁹ flobothomia fcā grādia efficit nocumēta: sicut satis potest ex superioribus apparere. ¶ Ad intellectum ergo eius q̄ Auic.vult dicere in hoc.§.est sciendum:q̄ necessitas flōmie in morbis pót esse duplex:vna est eius necessitas generalis.alia est eius necessitas spālis:sicut idicationes q̄ indicāt vsum eius in morbis p̄nt esse duplices: quedam enim sunt indicationes cōes:z quedā sunt propie:idicationes quidem propie sunt ille: que accipiunt' ab eēntia morbi:z cā propria ipsius morbi:sed indicatiōes cōes dicunt' esse ille:que accipiunt' ex his:que nó sunt ꝓpria ipsi morbo:sed sunt cōnexa morbo:z dispōni vtutis:mō possibile est q̄ indicationes ꝓpie nó indicāt necessitatē flōmie:eo q̄ ꝓpria cā morbi nó est sanguis peccās in quali:vel in quāto:imo est alter humor:z ideo in tali morbo nó est necessitas flōmie spālis:ſz tñ indicatiōes ꝓpie nó indicent ipam:indicāt tamē ipsam idicatiōes cōes:vt qz sez cū cā illius morbi coniungit' plenitudo in toto:verbi gr̄a:in febre colerica z flegmatica existēte in venis repletione sanguinis nó est nēcia flōmia rone cause ꝓpie morbi:qz colere z flegmati nó competit eūatio per flōmiam: sed per farmaciā:z sic necessitate spāli non est necessaria: tñ rone plenitudinis:que cum illo morbo ꝓiungitur debetur flobothomia:z sic est necessaria necessitate gñali. ¶ Et cā quare tunc debz fieri flōmia:dato q̄ non competat principaliter ratione cause morbi;est illa quam ponit

Necitas flō pt ee z: sic z i dicatōel sup ipaz pnt esse duplicel

Auicen.in lfa.z Hal'.in.xj.nam ideo fit flobothomia:vt nā exoneret ab onere māe illius: ꝓpter qō on⁹ impediebatur natura in digestiōe māe morbi z eūone eius: vnde exonerata natur a facilius poterit postea dominari materie morbi:z indigestiōe z eūatione eius:z hoc vult habere Aui.cum dicit:ꝙ hoc flōmia facit vt natura super materiam fortis fiat:ꝓpterea ꝙ eam efficit paucam: z ℔ est etiā qō Hal'.dicit in.xj.ait enim.alleuiata enīz que dispēsat nostra corpora natura:z deponens qō aggrauat eaz: vel aliqō onus dominabitur reliquo facile:itaqꝫ digeret qō digeri pōt:z excernet quod excerni pōt recolens prōpriarū actionū. ¶ Preter autē istam cām fit etiam talis flobothomia ꝓpter alias duas cās:quas Hal'. ponit i 8° de igenio.capl'o de cura febris effimere facte ex opilatione nemam vna causa ḡre fit est:quoniā post talem flobothomiā melius pñt offerri medicamina febrib⁹ putridis ꝙuenientia:quoniā medicamina vtplurimum conueniēt ia febribus putridis sunt ea:que apitiua existunt:qr plurima genera febrium putridarum ex opilatione causant:nunc talia medicamina sicut ibi ponit a Salie.si offerant ante quā vasa euacuent sunt cā maioris opilationis z obstructionis in eis:quoniā referunt id: quod multū est ad ora vasorū:qō q quidem vt ibi dicitur:nō est aptum min⁹ incuneari in poris z orificijs q̄ꝫ grossium z viscosuz:vt ergo hec medicamina possint administrari prius euacuamus per flōmiam. ¶ Scōa causa est vt ibi dī:qm̄ impossibile est qn per flomiā aliqd egrediat de eo ꝙ febrez debet augere.s.de vapore capinoso:qui est origmus z acutus:ex cuius retentione accidit supercalefactio illa:z ex his manifestum est in ꝓncipio quarū febrium flomia competit: quoniā in illis in qbus fiunt hec iuuamēta a flomia sine maiori nocumēto in talibus competit:in illis autē in quibus hec iuuamēta nō faceret:aut si faceret:maius tamen nocumentum causaret:in talibus quidē flomia non competit:z propterea dcm̄ est:ꝙ Auicē. intelligit cum dicit: ꝙ in istis febribus non est necessaria flomia.s. necessitate spāli:bene tamē quadam ganerali necessitate est necessaria:z hinc est etiam:ꝙ lz dicat:ꝙ in talibus febribus flomia nō sit necessaria:nō tamē intelligit:ꝙ in eis sint signa contraria que flomiam prohibent:neqꝫ etiam sit dispositio talis:que de se oīno prohibeat: si enim hoc esset:tunc nō fieret flomia:imo si fieret esset magnus error:z ꝓpter ea ad ostendendum Auicē.ꝙ nō debēt esse indicationes ꝯtrarie:licet ex parte dispositiōis z cause propie flomia non sit necessaria subdit. Et hoc quidē cum fuerit figura: z etas:z virtus:z reliqua talia vt permittāt ꝛc. ¶ Peccant ergo medici:qui per istud dcm̄ volunt absolute accipere:ꝙ in omni febre flomia conueniat z sit vtilis: qm̄ ℔ non voluit Auicē.sed in illis est vtilis:in quibus dato ꝙ ratione ipsius febris z cause propie nō idicat necessitas flomie:tamen ratione aliorum annexorū est eius vtilitas: z ꝑm istam etiam intētionē intellexit Hal'.in.xj. cuz dixit igitur optimum est:vt dcm̄ est venam incidere nō solum in sinochis febribus:sed in alijs omnibus: que sunt cum putredine humorū:nō enim intellexit:ꝙ absolute flomia est vtilis in omni febre putrida:sed illud verbum dixit:sicut ibi apparet considerāti mentē eius contra illos q cataplasmabant z infundebant hypocundria ante euacuationē totius:vult ergo dicere: ꝙ in illis in quibus oportet facē gratia humoris putridi coadunati in aliqua particula:sicut est in febribus: que consequunt apostemata in aliqua parte determinata:in talibus quidē ante cataplasmatis appositionem est bonum prius venam incidere.s.si sint febres:in quibus non sint indicationes contrarie flomie faciēde ad hoc:vt postea possimus cataplasmata ponere:ante autē euacuationem hec cataplasmata nō sunt apponēda:sicut faciebāt medici illi:quos reprehendit:vnde illud verbum nō dicit nisi solum vt ostendat:ꝙ ante appositionē remediorum illorum localium competit euacuatio corporis:z si quidē febris non sit de his in quibus fit indicatio contraria flomie:tunc conuenit flobothomia:sed si febris esset de illis:que ꝓhiberent flobothomiā:tunc nō cōueniret flobothomia: sed alia eūatio: z iste est intellectus Hal'.in illo verbo. Et ex his que dcā sunt apparet solutio ad obiecta:quoniaz alia est intentio Auicē.quā arguméta opponant:nō enim intelligit Auicē.ꝙ flomia non sit necessaria:qr nullo modo sit necessaria:nam aliqua necessitate est necessaria:lz non sit necessaria necessitate speciali ipsius morbi z propie cāe ipsi⁹: vt est declaratum:neqꝫ etiam itelligit necessaria qr adsint in morbo illo indicationes contrarie:que eā prohibeāt: imo cum illo morbo debent indicationes cōmunes coincidere:que ipsam fieri ꝓmittunt: z propterea nō est idem dicere nō necessariū z repugnās:nam licet flobothomia non sit necessaria:non tamen repugnans:z propterea argumenta facta in oppositum nihil contra mentem Auicen.concludunt. ¶ Deinde cum dicit.

¶ In febre autem sanguinea necesse est vt euacuatio fiat minutione nō superflua in ꝓncipio z supflua cum affuerit maturatio febris: que multotiens remouet in hora flobothomie.

¶ In parte ista cū docuit vsum conuenientem z inconuenientem flomie in febribus generaliter:docet in spāli cōueniētem vsum flomie in febre sanguinea. Qō. xxxj.

Circa quā partē aliquis dubitabit de duobus:ꝓ de ℔ qō ponit in hoc.§.ꝙ in flomia:que debet febri facte sanguine attendit digestio:z ideo pp istud ꝟbum iminet hec dubitatio.vtrum in eūatiōe:que debet sanguini in egritu dinib⁹ factis ab ipso dēat digestio expectari. ¶ Et videbit alicui ꝙ nō.prio auctoritate istius.4. cañ. fen ꝑma.capl'o ℔ curatione febrium putridarū in gñali. dicit enim talia ꝟba.(Et scias ꝙ flomia quādo est itētio sanguinis nō est ex genere eius:in quo digestio expectat: que est in solutiuis:z nō expectat digestio nisi in humoribus alijs.) ¶ Preterea. Illi nō competit digestio: cuius euacuatio competit omni hora:z cui⁹ eūatio quāto magis accelerat:tāto est melior:sed eūatio sanguinis per flomiā concedit omni hora:z quāto etiaz magis accelerat: tanto est vtilior:quare in eūone sanguinis non debet digestio expectari.maior apparet de se:qr digestio non fit nisi in tēpore.minor apparet auctoritate Hal'.in.9.§.illo:qui supra allegatus est.igit optimum quidem: vt vidisti ꝛc. z Auicē.etiā hoc dixit.§.illo.(Cūqꝫ in febre te oportebit flomare ꝛc.) ¶ D. Hoc ꝟbum qō dicitur hic videt contrariari illi ꝟbo: qō dicit ab ipso quarto canone.capl'o de curatione febrium putridarum in generali.quod multotiēs est allegatum.z cum postponit flomia in ꝓncipio egritudinis nō est ei intētio:z fortasse interficit per aduētum debilitatis vtutis. ¶ Circa veritatem huius dubitationis intelligēdum ꝓmo:ꝙ sanguinis peccatum:cui cōpetit eūatio:pōt esse multiplex:nam sanguis aut est peccās in quāto:aut in quali:z si est peccās in q̄li aut est peccās ꝓpter admixtionē alicui⁹ alterius humoris superflui cū ipso:ꝓpt cui⁹ admixtionē reddit calidior z subtilior: sicut facit admixtio colere:vel reddit fridior z viscosior: sicut facit admixtio flatis:vel grossior sicut facit admixtio melancolie:z si quidē sit adusta ponit ipsuz grossiorē z calidiorē:si autē nō sit adusta facit ipsum frigidiorē et grossiorē:aut sanguis nō est peccās in quali non propter admixtionē alicuius alterius cuz ipso:z ℔ mō dupliciter pōt peccare in quali:vel qr peccat in q̄li ꝓpter aliquā q̄litatē vincētem in ipso facientē ipsum declinare ad naturā humoris alteri⁹:sicut cōtingit qñ sanguis subtiliat vel i-

Pctm̄ sanguis ꝓp qō conuenit ei eūatio emlt̄ip⁹.

grossat ꝓpter supfluā caliditatē vel friditatē a q̄cunq; cā sibi ꝓtigat vel itrīseca vel extrīseca: aut sanguis ē peccās in q̄li non ꝑm': qz fiat grossior vel subtilior q̄z dēat: sed qz forma nālis eius est in via corruptiónis: sicut ꝓtigit in peccato eius qī putrescit. ¶ Scdo itelligēdū: qz fit hic mention de digóne: ꝙ digō est duplex: quedā est in iuuatiuo: q̄ est assimilatio nutriētis in ꝓpriam qualitatē eius ꝙ nutritur: z de ista nō fit hec mētio: qz ista nō ꝑparat ad expulsionē: sed ad nutritionē. alia est digestio in nocitiuo: z ista digestio est' que ad expulsionē prēparat: z ratio q̄re digestio in nocitiuo ꝑparat ad expulsionē est: qz ois digestio est ex victoria vtutis super id qđ digerit': nūc autē victoria nāe super nocitiuū est ad expulsionē eius: sicut victoria nāe super iuuatiuū est ad assimilationē eius: z ideo sicut digestio in iuuamēto est prēparatio ad assimilationē: ita digestio in nocitiuo est ꝑparatio vltio ad expulsionē. ¶ Hec autē ꝑparatio humoris ad expulsionem pōt esse duplex: z ideo z digestio talis in nocitiuo est duplex: naz humor nocitiuus pōt esse ineptus ad expulsionē dupl'r: aut .n. est ineptus rōne sue sūbe: vt qz subam hz per quaz imbibit' sicut humor subtilis: vel qz subam hz: per quam adheret: vt viscosus: vel qz subam hz. ꝑ quā figit' vt grossus: z talis digestio: que debet' tali humori nocitiuo: que ꝑparat ipm ad expulsionem est igrossatio vel subtiliatio vel icisio: aut pót esse humor ineptus ad expulsionē non ꝑncipal'r: qz fit sbe inepte: sed qz calor nālis ei nō dñatur vnde est ineptus ex impotētia vtutis super ipsum: z talis digestio est que debet' humori actu putrido humor enim putridus vt putridus est inobediēs calori nāli: z cuilibz virtuti corporis: qm̄ humor putridus vt putridus est appropriat' calori extraneo: qui est ꝓrius in forma calori nāli z ꝓprio: z talis digestio: que fit in tali humore est: que ꝓprie dicit' maturatio: que est actio nālis caloris in materiā putridam reducēdo ipam ad benignū ꝑm ꝙ est possibile: z talis digestio est differēs a digóne dicta: que fit in nocitiuo: qz in illa digestione: que est subtiliare z̄c. nō attendit' ꝓprie assimilatio: in ista autē attendit' assimilatio: sed est differens a digóne: que fit in iuuatiuo: qm̄ in digestione: que fit in iuuatiuo attendit' assimilatio ꝑfecta: hec aūt est assimilatio iperfecta ꝑm ꝙ possibile est: z ꝓpterea hec digestio sicut appet 5° de simplici medicina z ꝑmo de febrib⁹ cap'o illo. Putredo autē humorū: que in vasis z̄c. est medicia inter digestionē simpliciter nālē z putrefactionē: digō. n. simpl'r nālis fit tm̄ a cal'o nāli: sed putrefactio fit solū a calore ex̄neo: h aūt fit a calore nāli ꝑm ꝙ ipse alicui ex̄neo est cómixtus: z pro tanto in tali digóne est aliqd putredinis: sicut etiā dicit Gal'. in ꝑallegato cap'o: nō tamē est ibi putredo simpl'r: z qz ibi non est putredo simpl'r: ideo dicebat. G. in tegni. ꝙ digestio in humoribus putridis est faciēs cessare putredinem: nō ꝙ faciat cessare omnē putredinē: sed qz facit cessare putredinē. que absolute z tm̄ est putredo: que est in cadaueribus mortuoꝝ: z que fit in humiditate: que ex toto a regimine nature relinquit': z ista digestio est: que reperit' in sanie z in hypostasi existēte in vrina: dicimus. n. in sanie ꝙ est digesta z indigesta: z sil'r etiā hoc dicimus de hypostasi: et tamē q̄ztūcūq; sanies sit digesta: z sil'r hypostasis: tm̄ semper in eis aliqs modus existit putredinis z caloris extranei: sicut apparet in cómē. ꝑmi ꝓnosticoꝝ sup illo passu. putredo vero ea laudat' z̄c. ¶ Sicut digō in humore nocitiuo est z': ita dicem⁹ ꝙ z medicamia digerētia sūt duorū modorū: q̄dā enī digerūt qz ineptitudinem sbe ab ipso solū remouēt: vt sunt illa: q̄ solum humorē subtiliant: vel ingrossant: vel incidūt: quedam x̄o humorem digerūt: ꝓpterea qz reddūt calorē nālem super ipsum potentem vt ipsum alteret: z hec sunt illa: que contrariant' putredini in humore: sicut sunt omnia que prohibent ne putredo in

Digō est duplex iuuatio z nocitiuo.

Digō in nocitioē duplex.

Digō in putrido ꝓprie dr maturatio z est me' iter nālē digónez z putrefactióez: z qūo dīt ab alijs digestionibus.

valescat humori: siue hoc faciāt aperiēdo vias tollēdo ꝓhibitionē respirationis: siue hoc faciant impugnādo calori extraneo refrigerando: z humidū cósumēdo: siue b faciant: qz calorem nālem confortant z vigorant. ¶ Qđ aūt humor putridus sub rōne qua putridus sit ineptus ad expulsionem: z ꝙ digestio in ipso ꝑparat ad expulsionē: propterea qz est cā dominij caloris nālis super ipsum patet expresse per Gal'. in cómēto 1ēi regimínis acutoꝝ sup illo passu. multotiēs aūt a capite circū pect⁹. §. illo. g ꝑm b inuenimus digónem in humorib⁹: q sunt ꝺ genere colere z̄c. lege g z̄c. ¶ His g premissis que valde sunt vtilia sciri in ꝓposito q̄n dubitat'. vtrum in eūatióe sanguis attēdat' digestio: dōm ꝙ aut tu loqueris de eūatione minoratiua: aut ꝺ eūatione eradicatiua. si loquamur ꝺ eūatione minoratiua sic in tali eūatione nō est digestio expectāda: z hoc est cóe in oī eūone cuiuscūq; humoris: z istꝺ fuit ꝺclaratum supra vbi ostēsa fuit differētia iter eūationem minoratiuā z eradicatiuā: si autē loquamur ꝺ eūatione eradicatiua ipsius: tunc distigue: qz aut sanguis cui competit eūatio est tm̄ peccās in quāto: aut in q̄li: siquidem est tantū peccās in q̄zto: tūc prorsus in eūone ei⁹ nulla attēdit' digestio: z hoc ideo qz sanguis multiplicari ꝑt in q̄zto absq; iconuiētia qualitatis in ipso: cū igitur digestio fit quedā alteratio. que est respectu qualitatis: manifestum est: ꝙ in tali peccato sanguinis in eūatione ipsi⁹ nulla debet' digestio: z propterea in finocha iflatiua: que ex sanguine peccāte in quāto ꝓncipaliter cótigit nulla digestio expectat' in eūatióe eius: imo quanto in ipsa citius fit tāto est melior: z q̄zto amplius retardat' tāto est suspectior: sicut dcm̄ est supra: z etiam hoc dicit Gal'. in cómento terrapētice methodi. z in b est ꝺcta iter sanguinē z alios humores: sanguis enim sub forma sanguinis pót multiplicari in quāto absq; aliquo peccato q̄litatis: z hoc ió qz multiplicatio sanguinis isequi pót multiplicationem materie nutritiue solius: sicut cibi z potus quēadmodū contigit in dispositióe: que dicit' plectorica: z ideo qz multiplicari pót absq; malitia qualitatis: ideo pót ei competere eūatio absq; eo in qđ digestio expectat': sed humores alij nó multiplicant' distincti a sanguine nisi cum malitia q̄litatij: vtputa: qz aut multiplicātur nimis grossi: vel nimis subtiles: vel nimis viscosi: z cā huius est: qz multiplicatio ipsorū vt sunt distincti a forma sanguinis nó fit nisi ex aliq̄ ímoderātia vel calida vel frigida z̄c. hec aūt ímoderantia sicut est cā excrescentie talis humoris: sic est causa malitie qualitatis eorū. propter quod inipsis est ineptitudo ad eūationē: z ideo ipsis ꝺbet' digestio: dixi autē signanter ꝙ alij humores nó multiplicātur vt sūt distincti a forma sanguis nisi cum malitia qualitatis: qz vt sunt sub forma sanguinis bene possunt excrescere simul cū sanguie absq; malitia qualitatis: sicut cōtigit in dispōne plectorica: sed vt sic eis nō ꝺbet' eūo: nisi illa que cōpetit sanguini: q̄ est flobothomia: nā flōmia est: que directe multitudini quatuor humorum superexcrescētium competit: sed ipsis cōpetit eūatio per farmaciaz vt multiplicātur distincti a sanguine: z tūc in ipsis digestio expectatur: z hec est intētio Auic. 4. can. in cap'o preassignato cuz dicebat. (Et scias ꝙ flobothomia quādo est itentio sanguinis nō est ex genere eius: in quo expectatur digestio): hoc est dicere. Et scias ꝙ quādo flobothomia itenditur vt directe z prope per ipsam euacuet' sanguis nó est ex genere eius: in q̄ expectatur digestio expectatione: que est in solutiuis: tunc enim directe est intētio flōmie: quādo. s. in corpore est dispositio: in qua ꝓportional'r omnes humores peccant in quāto sine peccato ꝓprio qualis: z h est dispositio: in qua totus sanguis superabūdat in quāto: que vocatur dispositio plectorica: qualis est dispositio: que accidit in finocha inflatiua: hec enim est dispositio cui directe floboto-

nia competit: que eũat nõ eligẽdo: indirecte autẽ competit sanguini peccãti in quali: sed farmacia cõpetit ꝑnci paliꝛ peccato humoꝛis in quali: ideo dixit: ꝙ in eũatione eius digõ expectaꝫ: ⁊ ꝓpterea subdidit: (⁊ nõ expectatur digõ: nisi in humoꝛibꝰ alijs:) ⁊ qꝛ qñ flõmia itẽdit directe ꝓp peccatũ sanguinis: ꝙ peccatũ est peccatũ quãti: quale peccatũ accidit in sinocha iflatiua: tũc in ipsa nõ attẽdit digõ: ideo quãto citius fit tãto est melius. nam virtus in ꝑn̄ melius talẽ eũonẽ multã tolerat: que ꝺz abscidere talẽ dispõnẽ: itez ettã sicut apparet in 9° terapẽ. ⁊. xj. donec in sanguine nõ est aliqd putredinis sola flõmia est sanãs talẽ dispõnẽ: sed qñ incipit aliquid putredinis fieri in ipso: tũc ꝫ dispõ nõ remouet per solã flõmiã: ⁊ ió si fiat amplius talis eũatio est periculosa: qm̃ periculũ est ne ṽtus postea nõ ꝓduret ad resoluẽdũ illud: ꝙ remãsit de febꝛe: ⁊ ideo si postponaꝫ i tali dispõne flõmia a ꝑn°: aut postea flõmia non cõpetit: aut si cõpetit talis eũatio nõ competit cum multitudine abscisiua: ꝙlis poterat in ꝓncipio fieri: ⁊ ꝓpterea Auic̃. ad istã intẽtionẽ se referẽs post illa verba: que sunt allegata in capꝫo illo subdit: (⁊ cũ postponitur flõmia in ꝑn° egritudinis nõ est ei itẽtio: sed talis ꝙlis erat antea in ꝑn°.) loquẽs. ſ. de egritudine: in qua est peccatũ sanguinis: cui directe a ꝓncipio, flõmia ꝙueniebat: ⁊ ꝛõ quare nõ est ei intẽtio talis ꝙlis erat antea est: qꝛ iaz incipit aliqd putredinis accendi in sanguie ⁊ ṽtus icipit tẽdere in defectionẽ: ⁊ ideo subdit: (⁊ forꝛasse iterficit paduẽtum debilitatis ṽtutis). ſ. si tu velis talẽ flõmiã facere qualis in ꝓncipio competebat anteq̃z sanguini accideret putredo: ⁊ hec est etiã itẽtio Gal̃. in 8° terapen. methodi: vnde qñ iam accidit sanguini putredo alius modus flõmie ꝙuenit q̃z prius si debeat eger flõmia eũari: qm̃ ante q̃z appareat digõ in vrina flõmia ꝙuenit non in multa q̃ztitate: quãdo aũt est mã digesta ꝙuenit in quãtitate multa si ṽtus tolerat: lz adhuc nõ in tãta quãtitate possimus facere: sicut facim⁹ in sinocha inflatiua ꝓpter dispõnẽ virtutis: si aũt de ṽtute nõ multũ ꝙfidimus: melius est parti ipsam ꝑ vices quã subito multũ facẽ: ⁊ ꝫ est itẽtio istiꝰ auctoꝛis 4°. can̄. cap°. de cura febꝛis sanguis si quis bene aduertat. ⁊ Gal̃. in 9° terapẽ. methodi: ⁊ ista est ꝑfecta expõ illius ℞bi Auic̃. (⁊ cum postponit flõmia in ꝓncipio egritudinis ⁊c̃.) lz etiam supꝛa aliqualiꝛ fuerit alio modo ille textus expositus. ꝫ ergo dictũ est de sanguine peccãte in quãto. ¶ Si autẽ loquamur de sanguine peccãte in quali: tũc si peccet in quali ꝓpter mixtionẽ alteriꝰ humoꝛis manifestũ est cum ex admixtionẽ illoꝝ reddat grossioꝛ: aut viscosioꝛ: aut subtilioꝛ: ⁊ per ꝙsequẽs eũoni inobediẽtioꝛ: ꝙ in eũatione eius debet digestio: sicut ⁊ in eũatione alioꝝ humoꝝ: ⁊ ꝫ dixit supꝛa Auicẽ. illo. §. ꝙ si mali humoꝛes colerici ⁊c̃. si autẽ loquamur de sanguine peccãte in quali: si est admixtione alicuius humoꝛis: tũc dico: ꝙ si peccet in quali: qꝛ peccet in subꝫa ꝓpter aliquã qualitatẽ vincẽtem in ipso facientẽ declinare ipm ad naturã alterius humoꝛis: puta qꝛ sit grossus: vel subtilis: vel viscosus: ꝙ sibi debet digestio: que est ingrossatio: aut subtiliatio: aut icisio ad hoc vt apte euacuet: quoniam iste dispões in quocunq̃z humoꝛe sint: eum reddũt ineptum eũationi: vt igit apte euacuaꝫ sine euacuatione illius: ꝙ iuuatiuũ est ipsum digerere oportet digõe dcã. ¶ Si autem loquamur de sanguine peccãte in quali q̃litate. ſ. putrediali: que ꝓducit ad coꝛruptionẽ fo̅me nãlis eius: sic dico supponẽdo: ꝙ in eo nõ sit peccatum manifestũ grossitiei vel subtilitatis: ⁊ ꝙ sibi debet digestio: non digestio: que est ingrossatio vel subtiliatio: sed debet sibi digestio: que opponit putrefactioni: que fit ex hoc ꝙ calidum nãle est vincens mãm moꝛbi ⁊ reducit ipsam ad benignum eo modo quo possibile est: qualis digestio: vt dictũ est priꝰ: est in hꝫpostasi laudabili: ⁊ talis digestio debet in sanguine putrescente expectari ante eũationẽ eius. ¶ Et ꝙ talis digestio debeat in eũatione eius expectari declaratur ex pluribus: ꝓmo sic: qꝛ sicut accidit in eũationibus nãlibus: ita debet accidere in artificialibꝰ: nũc autẽ natura conueniẽtẽ euacuationẽ: ⁊ simpliciter laudabilem in materia putrescẽte sanguinea facit: quando materia est sic digesta. ergo similiꝛ ⁊ in arte illa erit conueniẽs euacuatio: q̃ fiet in tẽpoꝛe: in quo materia est sic digesta: maioꝛ apparet: qꝛ ars in operibus suis imitaꝫ opus nature: quãdo. ſ. contigit ꝙ eedẽ operatiões fiũt ab arte ⁊ a nã: vt Hypo. ⁊ Galie. in cõmẽto illius affoꝛismi: in farmacijs talia ducere qualia spõte veniẽtia vtilia: ⁊ Auí. idem vult expꝛesse. 4° canone capitulo ꝺ curatione febꝛium putridarum in generali: ⁊ hoc etiaz est verbum philosophi in ſcõdo phyſicoꝝ. minoꝛ apparet: qꝛ in febꝛibus putridis nulla eũatio est simpliꝛ laudabilis facta a natura: nisi illa que fit in statu: in quo est mã ꝑfecte digesta: vt Gal̃. vult per totum 3ᵐ librum de crisi: ⁊ hãc sentẽtiam videꝫ velle expꝛesse Auicẽ. 4° canone in ꝑallegato capitulo: ait enim. (Si autem nature nõ est posse expellere illam superfluitatem nisi post hoꝛam in qua sit ꝑparata ad expellẽdum in vrina: tũc similiter oportet vt sciatur: ꝙ arti euacuare humoꝛẽ ante illam hoꝛam in qua apparet digestio in vrina: est incõueniẽs: aut difficile malum ⁊c̃.) ⁊ ad eandẽ etiam sentẽtiam vadũt verba sua: que ista precedunt. ¶ Preterea hoc ꝺclaraꝫ ex alio: quia illa euacuatio facta ab arte est illaudabilis: que fit in tempoꝛe: in quo illa euacuatio nõ regulatur a natura: sed si in sanguine putrescente ante tempus talis digõnis eius fiat eũatio: tũc ꝫ eũatio nõ regulabitur a natura: q̃re ꝫ euacuatio erit illaudabilis: igitur in laudabili euacuatione ꝺbet digestio expectari: maioꝛ patet auctoꝛitate Mesue in suo libꝛo de appꝛopriatꝫ. capitulo de medicinis egritudinũ cerebꝛi: dicit enim ꝙ euacuationes occultas nã regulat: ⁊ eũationes sensibiles nã etiam regulat quãdoq̃z per se: quandoq̃z vero adiuta ab exterioꝛibus per operationẽ artificis: in quibꝰ verbis innuit: ꝙ opatio facta per artificẽ nõ est conueniens nisi ꝑm ꝙ ipsam natura regulat: minoꝛ apparet: qꝛ quando sanguis putrescẽs nõdum est digestiuus: tũc caloꝛ naturalis nõ habet dominiũ sup ipsum: si ergo tunc fiat eũatio: tũc talis euacuatio nõ poterit a natura regulari: cum natura nõ habeat dominium sup mãm: que ꝺz eũari: ⁊ ex hoc sequent inconueniẽtia: que prius sunt dicta accidẽ: quando euacuatio eradicatiua ante digõnem materie moꝛbi fit. ¶ Sic igitur ex dictis apparet qualiter digestio debetur in euacuatione sanguinis: ⁊ qualiter non: dicemus ergo ꝙ illud verbum: ꝙ hic dicit Auicen. ad febꝛem sanguineam: que est ex sanguinis putrefactione debet referri: ⁊ non ad sinocham inflatiuam: ⁊ ex his apparet solutio ad obiecta: quoniam ad aliam intentionem proceduꝛt: sicut ex dictis apparet. ¶ Questio. xxxij.

Secũda est ꝺubitatio ꝺ hoc ꝙ dicit: ꝙ in ꝓncipio in tali febꝛe debet fieri eũatio nõ supflua: cuz autẽ affuerit maturatio ꝺz fieri supflua. ¶ Sed aliquis dicet: videt eẽ inconueniẽs hoc ꝙ dicit: ꝙ debeat fieri supflua. Primo quia nullum superfluũ cõuenit in hac arte: ꝑm enim ꝙ dicitur in. xi°. recte dixerunt veteres dicẽtes: ꝙ medicina est adiectio ⁊ detractio. adiectio quidẽ eoꝝ que deficiunt: detractio vero eoꝝ q̃ supabũdãt ⁊ supfluũt. ¶ Preterea supꝛa dictum est: ꝙ melius est ifra subsistere q̃z exquisitissime eũare. Iterum etiam in cõmento illius affoꝛismi. in exercitãtibꝰ ad summũ prohibet evacuatio supflua fieri. quare ⁊c̃. ¶ Dõm ad hoc breuit: ꝙ per ista verba Auic̃. nõ vult aliud nisi ꝙ in febꝛe sanguinea: in qua attẽdit digestio: ⁊ indigestio in ꝓncipio debet fieri euacuatio nõ multa: ⁊ hoc ideo qꝛ talis est evacuatio minoꝛatiua: sed quãdo adest maturatio feb. ꝺbet fieri

euacuatio multa ⁊ magna:⁊ hoc ideo q̄ talis est euacuatio eradicatiua:habitū enim fuit supra:q̄ h̄ est vna ex differētijs int̄ euacuationē minoratiuam ⁊ eradicatiuam:⁊ que sit causa huius ex dictis supra pōt faciliꝰ accipi:x̄o bū ergo q̄ dicit:q̄ oz fieri flomia supflua cum adest maturatio:oz ad euacuationē eradicatiuaz referri. ¶ Sed intelligēdum q̄ euacuatio pōt dici supflua dupliꝰ. Uno modo respectu humoris peccantis:⁊ hoc modo vel dicitur superflua:quia euacuat plusq̄z peccet humor:⁊ isto modo est prohibita cum eēt causa nocumēti:vl dicitur supflua: quia totum humorē supfluum euacuat:⁊ isto etiam modo regulariter est prohibita:q̄ melius est infra subsistē: q̄z exquisitissime euacuare:⁊ de hac materia supra pfecte tractatum fuit. vtrum euacuatio possit fieri vsq̄z ad vltimum:⁊ ideo neutro istorum modorum intelligitur h̄ supflua. Alio modo dicitur supflua respectu virtutis: que euacuationē tolerat:⁊ isto modo in euacuatione supfluitatis potest intelligi dupliꝰ. Uno modo simpliciter:quia scilz simpliciter respectu virtutis nō toleret:⁊ isto modo euacuatio supflua semp est prohibita. Alio modo dicitur superflua ſm quid:quia quantum ad p̄sens intantum fit euacuatio:q̄ virtus ſm aliquid deficit:in p̄senti tamē faciliter releuatur:⁊ isto modo intelligitur h̄ fieri euacuatio supflua tempore maturationis:quoniam adeo multa fit:vt ſm aliquid incipiat virtus deficē licet simplicit̄ nō deficiat:nam talis flōmia est conueniens in febre sanguinea:que ipsam eradicat:verum est:q̄ sicut dictum est prius:licet in ipsa talis flomia conueniat:adhuc tamē in febre sanguinea:in qua nondum est putrefactio sanguinis: securius potest concedi flomia quātitatis maioris:⁊ hoc propter causam:que fuit prius dicta. ¶ Et ex his apparet solutio ad oba:quoniam obiecta arguunt de euacuatiōe supflua:que est supflua respectu humoris peccantis:aut q̄ est supflua:quā vtus nō tolerat:sic aūt h̄ nō intelligit.

¶ Tibi quoq̄z cauere debes a minutione in cōplexione vehementis frigiditatis ⁊ in regionibus fortis frigiditatis:⁊ in hora fortis doloris:⁊ post balneum resolutiuum:⁊ post coitum:⁊ in etate:que est minor duodecim annis quanto plus poteris:⁊ in etate senum quanto magis poteris:nisi in figura confisus fueris:⁊ in soliditate musculorum ⁊ venarum amplitudine:⁊ earum repletione:⁊ colorez rubedine:hos nanq̄z ex adolescētibus:⁊ senibus flobothomare audebis. Lectio. vj.

Flō' phibet' i cōplexiōe vehēntj calitatj ⁊ friditatj pp duas causas.

¶ A hoc .§. ex significatiōibus quibusdā acceptis a rebus naturalibus et nō nālibus:cum hoc etiam insinuando quandā dispositionē preter naturam:docet regulare vsum flomie:⁊ duo facit: primo ex indicatione accepta a complōne regione ⁊ etate docet regulare vsum eius. secūdo hoc docet ex indicatione accepta a corporis habitudine. scōa ibi. (In corporibus quoq̄z fortis maciei.) Prima in duas:p̄mo facit q̄ dictum est:scōo iuxta hoc docet modum deducēdi corpora ad vsum flomie ſm etatē:in qua est conueniēs vsus eius. secūda ibi. (Adolescētes aūt ſm ordinē ⁊c.) ¶ Circa primam partē intelligēdum p̄mo:q̄ nō solum opz cauere flomiam in complōne vehemētis frigiditatis:sed etiam in complōne vehemētis caliditatis:⁊ causa huiꝰ est duplex vna est propria:⁊ alia est cōmunis:cōmunis quidē causa est q̄m cum imoderantia cuiuslibet complexionis cōnectitur de facto in virtute. nam sicut fortitudo virtutis consequitur tēperantiā complōnis:sic debilitas virtutiꝫ consequitur distēperantiā complexionis:⁊ q̄ vsus flomie nō conuenit corporibus virtute frigidis:ideo non conuenit nec in complexione vehemētis frigiditatis:nec vehemētis caliditatis. Alia causa est causa propria:⁊ ista causa est pp illud:q̄ timemus de ebullitione humoris colerici in corporibꝰ vehemētis caliditatis:sicut timemus de cruditate humoris:q̄ fit in complexione vehementis frigiditatj. ¶ Sed aduertēduz q̄ adhuc est ineptior ad flomiā ille: qui est complexionis frigide q̄z ille: qui est complexiōis calide:quoniam in eo sunt plures cause aggregandi nocumentum. nam homo talis non solum per flomiam nocetur propter dominiū humoris frigidi:sed etiam nocet ab ipso dominio qualitatis. ſ. a friditate:⁊ hoc ideo quoniā flomia per se infrigidat:si autē calefaciat:hoc est p accidens ⁊ ppterea etiam dicebat supra Auic. q̄ aliqui patiunt in mēbris interioribus debilitatez cū cōpl'one cal'a iuuant a flomia. pluribus ergo modis flomia nocet corporibus vehemētis frigiditatis:quā corporibꝰ vehemētis caliditatis:⁊ ideo etiā flomia omnia corpora frigida vehement nocet:sed non omnia corpora calida:corpora enim calida ex multiplicatione sanguinis nō nocet:sed iuuat:sed corpa calida ex victoria humoris colici puri nocet:⁊ ppea q̄ absolute nocet frigida:nō autē calida Aui. suum sermonē expressit in corporibus vehement fridis: nō autē in calidis. ¶ Questio. xxxiij.

Ille q̄ ē complō nis fride ineptior ē ad flomiā q̄z q̄ est cpl'ōnis cal'e

Secūdo intelligēdum de hoc q̄ dicit:q̄ in regionibus fortis frigiditatis opz cauere a flobothomia:q̄ aliquis dicet:illud videt falsum: quoniā habitantes in talibus regionibus habēt multū de sanguie: ⁊ sunt multū audaces:vt patet in istis theutonicis:⁊ etiā hoc satis pōt accipi ex his que dixit supra scōa fen:cap'o de iudicijs eorū:qui habitant in locis septētrionalibus: nūc autē talia corpora vident iuuari flomia:⁊ ex experientia eorum apparet:quoniam sepissime se flomāt videtes iuuari ex vsu eius:quare in talibus regionibus nō est cauēdum a flomia. ¶ Dicēdum q̄ in regionibus fortis frigiditatis oportet cauere a flomia:sed p̄intelligēdum cuz Auicen. dicit:q̄ oportet cauere a flomia intelligit:q̄ aut simplicit̄ oportet cauere:aut si fiat ratiōe alterius:q̄ indicat opz minorare quantitatē:⁊ etiā vsum eiꝰ:⁊ ratio huius est:quoniam sanguis ⁊ spūs:qui eūantur per flomiā sunt de his:que impugnāt ⁊ resistunt ne frigiditas aeris corpori dominet' ⁊ extinguat calm nāle:q̄ ergo in talibꝰ regionibus indiget corpus calore ad defensionē:qui per flomiā subtrahit':ideo in talibus regionibꝰ opz a flomia cauē. ¶ Ad rationē x̄o possumus dupliꝰ respondē: vno modo q̄ Auicē. nō dixit in regionibus frigidis absolute opz a flomia cauē:sed dixit in regionibus fortis frigiditatis:frigiditas enim in aere pōt esse duplex: vna est excellēs valde ⁊ talis frigiditas est in qua vincit' faciliꝰ calidum nāle:ita vt ex modica subtractione eius extinguatur:⁊ ideo in tali frigida regione corpora valde debēt cauere a flomia:alia est friditas nō minus excellēs:que nō excellit calidū nāle:imo p accns ipsuz multiplicat ⁊ adunat ⁊ efficit fortē:⁊ corpora:que in tali regione frida cōmorant' indigēt flomari sepe:⁊ hoc ideo:q̄ in tali regione ne sanguinē valde multiplicāt: ⁊ cum hoc nō accidit eis resolutio ppter friditatē aeris:⁊ iō ne accidat eis nimia replētio indigēt flomari quēadmodū faciūt isti gallici ⁊ theutonici eis vicini:vnde ⁊ supra etiam Auicē. dicebat in capitulo de iudicijs locorū septētrionaliū: q̄ in talibꝰ locis habitātibus ppter multiplicationē sanguinis sepe accidit fluxus sanguis narium. ¶ Uel aliter possumꝰ dicē ad rationē:q̄ friditas aeris quātū est ex se semper indicat flomiā:aut caueri:aut minorari ppter rationē dictā: si ergo corpora habitantia in tali regione flomēt sepe: hoc nō est q̄ frigiditas aeris:vt frigiditas est hoc idicet:

Friditas i aere ꝑt esse ⁊.

sed hoc est rone alterius: qō per accns multiplicat in talibus corporibus: puta rone repletiois sanguis: vnde rone repletionis sanguis ꝓuenit eis flomia: ex friditate tamē aeris idicatur ꝙ minoret flomia: vnde ⁊ tale corpus in ista dispone existens securius etiam flomaret in regione tēperata: quā in illa regione frida: ⁊ ꝓpterea si sit corpus: in quo in tali regioe nō multiplicetur repletio: tūc in tali maxime debet flomia caueri: ⁊ simile est hoc: sicut ēt supra dicebat Auic̄. loquens de hyeme: ꝙ quādo in hyeme apparēt indicationes: que necessitatē flobothomie indicant debet flomia fieri: sed tamē ratione hyemis debet quātitas eius minorari: ⁊ sanguis pro thesauro recōdi: ⁊ simili modo etiam hoc accidit. nā licet talia corpora habitātia in tali regioe rōe repletiois: q̄ in eis fit flomentur: quantū tñ est rone qualitatis aeris dz miorari flobothomia ⁊ sanguis pro thesauro recōdi. ¶Q̄ó. xxxiiij.

Tertio intelligendum: qr Auic̄. subdit: ꝙ etiā debz caueri flomia in hora fortis doloris: sed contra qr Gal'. in cōmē. illius affor̄ismi. eorū: que egerunt nō multitudinē ⁊c̄. ponit qō in medicatoe fortis doloris nullam inuenit meliorem medicinā q̄z flomiam factam vsqz ad sincopim: vnde nō solum cōuenit flomia: sed etiam flobothomia multa. ¶Ad hoc dōm: ꝙ hic inuenit duplex littera. vna est que dicit: ⁊ in hora fortis caloris. alia est q̄ dicit: ⁊ in hora fortis doloris: si littera dicat: in hora fortis caloris: tunc est plani⁹: ⁊ videt ꝙ cōtinuetur sermo sup melius. nam sicut prohibuit in regionibus fortis friditatis fieri flomiam: ⁊ per hoc intellexit: ꝙ similiter hoc fieri nō debet in tempore vehemēter frido: ita etiam prohibet flomiam fieri in hora vehemētis caloris per hoc subintelligens: ꝙ similiter fieri nō debet in regione vehemēter calida: causa autem quare in hora vehementis caloris fieri nō debet est tum qr in hac hora fit vehemēs resolutio ⁊ euaporatio spiritus ⁊ caloris: tū etiā qr in hac hora virtus est valde ꝓstrata ⁊ defecta: ⁊ iō timor est si fiat flomia ne accidat nimia resolutio: ⁊ defectio virtutis: tū etiam qr in tali hora accidit ebullitio ⁊ supcalefactio sanguini: ⁊ qr flobothomia est de his. que cōmouēt ⁊ ebullitionē inducunt sanguini: timor est ne ex flomia facta accidat iflāmatio ⁊ febris: si autem lr̄a dicat: in hora fortis doloris ⁊c̄. sic adhuc saluatur littera: quoniam etiā illud dictum concordat quasi ei: ꝙ dixit supra in capitulo. ȝ. de qualiter ⁊ quando euacuare oportet. §. illo. (Lūqz materiam ad longinquā trahere volueris diuersitatē loci doloꝛem prius sedabis) ⁊ concordat ei: ꝙ dcm̄ est in primo capitulo. §. (Lūqz ad diuersum trahere volueris ⁊c̄.) et ibi fuit ista materia etiā pertractata: ostensum enim fuit ibi: quomodo opz prius doloꝛem sedare quā diuersionē per euacuationē facere. ¶Dicemus autem hic vltra ea: que ibi diximus: ꝙ iste textus pōt multipliciter saluari: vno modo: vt per doloꝛem intelligamus nō doloꝛem corporis: sed doloꝛem anime: puta vehemēs accidens: ⁊ p̄cipue vehemētem anime tristitiam: in tali enim doloꝛe ꝓhibita est flomia: quoniam in tali accidente accidit spūs resolutio ⁊ infrigidatio inati caloris ⁊ corpoꝛ] exiccatio: que omnia flobothomiam phibent: vnde ⁊ Gal'. in 4°re gimīnis acutoꝛum. super illo passu. (Scire vero cefalargicos.) dicit ꝙ que spūm turbant nō indigent euacuatione: ⁊ ideo in omnibus accidentibus: quantuz est ratione ipsoꝛum: qr in eis accidit principaliter turbatio spūs nō indiget euacuatione: aut possum⁹ intelligere per hoc doloꝛem corporis: sicut proprie vocabuluz sonat: ⁊ isto modo intelligendo possumus etiam textuz saluare multipliciter vno modo intelligendo istud verbum particulariter nō in omni doloꝛe: sed intelligendo hoc in doloꝛe: qui fit ex materia cui nocet euacuatio per flobothomiaz: vt est in doloꝛibus frigidis ex humoꝛibus crudis cum materia vētosa: qualis doloꝛ plurimumqz est in colica: nisi sit colica ex apostemate: ⁊ illud dictum concoꝛdat ei: ꝙ supra dixit (flomia quoqz ⁊ colica raro simul eueniunt:) sed quando Galienus in cōmēto illius affoꝛismi. eoꝛum: que egerunt ⁊c̄. dixit: ꝙ in foꝛti doloꝛe nulla est melioꝛ medicina q̄z flomia intelligit de doloꝛibus qui consequuntur collectionem materie calide: qualis est doloꝛ: precipue: qui fit in apostematibus calidis: ⁊ similibus dispōnib⁹. Alio mō possumus saluare intelligendo istum textū vniuersalit: scilicet ꝙ in hoꝛa foꝛtis doloꝛis debet caueri flobothomia: ꝓpter quod itelligendum: ꝙ doloꝛ potest esse foꝛtis dupliciter. Uno mō pōt esse foꝛtis absolute: quia. s. magnitudinem habeat: ⁊ sic intelligendo foꝛtis doloꝛ nō prohibet flobothomiam: sed potius indicat eam fieri: ⁊ sic intelligendo locut⁹ est Galienus in cōmēto illius affoꝛismi. eoꝛum: que egeruntur ⁊c̄. verum est: ꝙ sicut satis dictum fuit flomia: quam indicat talis doloꝛ est flomia: q̄ fit vsqz ad sincopim: que etiam regulariter fieri nō debet: sed aliquando: vnde etiam regulariter melius erit: vt prius doloꝛ mitigetur: q̄z fiat flomia: sed qualis sit ista minutio dictum fuit supra. Alio modo intelligitur doloꝛ foꝛtis in cōparatioe ad virtutem coꝛporis regitiuam: dicit enim foꝛtis respectu ipsius: quoniam in ipso virt⁹ deficit: ⁊ dissoluitur: quoniam doloꝛ est ex his: quando intendit: que maxime virtutem prosternunt: vt Galienus ponit in cōmento primi ꝓnosticoꝛum: ⁊ isto modo doloꝛ foꝛtis prohibet flomiam: quoniam timoꝛ est ne virtus ex doloꝛe ꝓstrata in flomia omnino deficiat: ⁊ p̄cipue talis doloꝛ flobothomiam prohibet quoniaz in tali doloꝛe si flomia deberet conferre oporteret: vt in multa quantitate fieret: a deo ꝙ vsqz ad defectionem pertingeret: quoniam in tali doloꝛe flomia facta, in modica quantitate nō est sufficienter distrahens humoꝛes ad locum dolentem cum doloꝛ foꝛtis sit vehementer abstrahens: vnde cuz nō distrahat: ⁊ sic humoꝛes exagitans erit causa vt maioꝛ fluxus humoꝛum fiat ad locum dolentem: ⁊ sic augebitur doloꝛ: ⁊ ꝓpterea flomia: que competit in tali doloꝛe debet esse in quantitate multa: quasi vsqz ad sincopim: nunc autem talem flomiam non tolerat quando virtus deficit: ⁊ propterea melius est in tali casu sedare doloris vehementiā sedatione aliqua siue vera siue mendosa: ⁊ deinde flobothomiam facere ⁊ sic loquitur hic Auicenna. ⁊ ex his apparet solutio ad obiectum. ¶Ulterius intelligēdum: ꝙ Auicen. dixit ꝙ debet etiam caueri flomia post balneum resolutiuum signanter dixit resolutiuum: ꝙ debet caueri: nō post balneum ꝙ quidem humoꝛes non resoluit: sed humoꝛes congelatos ⁊ ingrossatos dissoluit: quod ante flomiam potest fieri: vt apparebit infra: ad excludendū. ergo hoc balneum dixit resolutiuum: quoniam post tale balneum ratione inanitionis ⁊ defectus virtutis nō conuenit. ¶Nō conuenit etiam post coitum ⁊ p̄cipue superfluum: quoniam coitus coꝛpoꝛa infrigidat ⁊ deficcat: vt ponit ille Joānitius: nunc autem in coꝛpibus: que sūt infrigidata ⁊ exiccata non conuenit flomia: ⁊ etiam coitus euacuat plurimum de spiritu ⁊ caloꝛe innato: proporcionaliter quidem plus q̄z aliqua alia euacuatio naturalis: ⁊ ideo plus phibetur post ipsum flomia: quā post alias euacuationes. ¶Subdit autem postea Auicen. ꝙ caueri debet flomia in etate: que est minoꝛ duodecim annis: ⁊ in etate senum. ¶Questio. xxxv.

Sed aliquis dicet cōtra primum videt esse falsum: qm̄ Auerroys ponit ꝙ albumerō Auençoar flomauit filium: qui erat puer triū annoꝛū: ⁊ per flomiā euasit a morte. ¶Qó. xxxvj.

Preterea scōm dictum videtur etiam esse falsuz. nam ille Joannes Damascenus in suis affoꝛismis ponit ꝙ senes incidere desinant venam cepha

Dolō pt esse foꝛtj dupl'r.

Que etates prohibeant flō[m]:z q̄ iudicēt supiꝑaz z q̄ medio modo se habeāt.

licam a.lx.annis:mediam autem a.lxx.basilicam autem post.lxxv.ergo videt concedere q̄ saltem ex vena basilica possit fieri flobothomia post.lx.annos: sed etas que est post.lx.est etas senectutis.ergo in senectute non cauetur omnino flobothomia. ¶ Dicendum iuxta q̄ intelligenda sunt duo. Primum est q̄ inter etates quedam sūt: que omnino prohibent flomiam: vt etates extreme:puta etas pueritie:que est vsq̄ ad.xiiij[m]annum:z etas vltime senectutis:que incipit post.lx.vel post.lxv.annum:vt dixit prius Auicen.in capitulo de etatibus. Prima quidem etas prohibet flobothomiam:vt dicitur circa finez commenti: propterea quia in pueris fit ex seipsis illud: quod euacuatione queritur:cum enim multum habeāt de calore innato z humidum facilius habeant resolubile:multa in eis fit humida dissolutio z euaporatio:z cuz hoc in eis propter augmentum est multa humida indigentia: z ideo propter timorem superfiue euacuationis non facimus flobothomiaz in eis:vltima vero etas prohibet flobothomiam:propter illud quod in ea est de debilitate virtutis z sanguinis paucitate. ¶ Quedam vero sunt etates:que omnino ipsam consentiunt:vt est etas media.s.etas iuuentutis:in ista enim non est timor de resolutione: que fit in pueris cum membra iam sint facta dura:neq̄ in ea est multi humidi indigentia:cum augmētum iam sit completum:neq̄ in ipsa est timor de debilitate virtutis:que est in vltima senectute:neq̄ etiam de sanguinis paucitate cum in hac etate accidant sputa sanguinis:vt dicitur in illo affozismo tertie particule:adolescentibus sanguinis sputa ꝛc̄. ¶ Quedam vero sunt etates: que non omnino ipsam consentiunt nec omnino prohibent vnde indicant q̄ in ipsis cum quadam reuerētia debet fieri:vt sunt etates medie inter etatem extremam et mediam:sicut est etas: que est post. xiiij. annum ꝑm totum tempus augmenti:z sicut est etas in qua incipit fieri prima senectus vsq̄ ad principium vltime senectutis: he enim etates non omnino prohibent sicut etates extreme:nec sic secure omnino concedunt vt media: z ideo in ipsis flobothomia indicatur cum quadam reuerentia fieri. ¶ Secundo intelligendum:q̄ duplex est vsus flobothomie:quidam est vsus eius qui est simpliciter regularis alius est vsus eius qui non est simpliciter regularis: sed dicitur esse necessarius. Usus quidem eius simpliciter regularis est: quando omnia concurrunt indicantia ipsam debere fieri: vsus autem necessarius est: quando prohibentia concurrunt sed tamē gratia euitationis maioris periculi vt subite mortis eligimus potius aliquod nocumentum q̄z ipsam dimittere:propter cuius dimissionem mors augmentande nocumentum accidat:nunc ergo istud q̄ dicit hic Auic.q̄ in etate:que est minor.xiiij. annis debet caueri flobothomia:z in etate senum refertur quidem ad vsum flobothomie regularem:quoniam regulariter in talibus etatibus fieri non debet:sed Auerroys z Albumeron retulerunt sermonē ipsoruz ad vsuz flobothomie necessarium:quando enim in his etatibus esset aliqua egritudo:vt sinocha inflatiua magna:in qua timetur euentus mortis nisi sanguinem minuam⁹ dico q̄ tunc in ipsis melius est flobothomiam facere q̄z ipsaz dimittere:z dato q̄ in vsu eius existat periculuz, nam sicut dicitur.10.terapentice methodi.capitulo illo.Continua autem est bis que dicta sunt ꝛc̄.§.illo.Sed neq̄z periculum par.neq̄z q̄ dispositionis frigide: neque sanationis eius ꝛc̄.quanto melius est cum spe benigna efficientes quid z periclitari quam sine spe perire certissime: tanto melius est cum magnis auxilijs agoniçare q̄z nihil gerere:z istud quod dictum est videtur asserere Almansor in suo.7°.capitulo de flōmia:dicit enim. Pueri vero z infirmi minuendi nō sunt nisi maxima incūbente necessitate.

Usus flōmie duꝝ

hoc est pueri vero dato q̄ sint infirmi non debent flobothomari nisi maxima incūbat necessitas.ergo ꝑm ipsum in pueris dato:q̄ egrotent regulariter fieri non debet flobothomia nisi magna incumbat necessitas quemadmodum fecit ille Auençoar:propter maximam enim necessitatem incumbentem flobothomauit filium suum trium annorum:aliter autem nō flobothomasset:z simili etiam mō dicemus:q̄ ille Joannes Damascenus cum suis veribis videtur concedere:q̄ post.lx.annum possit fieri flobothomia vsq̄ ad.lxx.vel.lxxv.saltē ex aliqua vena.s.ex basilica retulit sermonem suum ad vsum flōmie: qui necessarius est:z non ad illum:qui est regularis: aut dicemus q̄ sermo suus refertur ad senes cum quibus adsūt conditiones:quas postea ponit Auicē.in sua exceptione cum subdit:(nisi in figura consensus fueris z soliditate musculorum ꝛc̄.) Quoniam quando ille conditiones coniūguntur in senibus:tunc in eis flomia conceditur. ¶ Sed tūc tu queres de causa illius diuersitatis:quā ponit Joānes Damascenus:puta propter quid prio precipit:vt auferatur flobothomia ex vena cephalica: deinde auferatur flobothomia ex vena media:vltimo vero ex vena basilica. ¶ Dicēdum q̄ hanc puto causam esse huius diuersitatis:quā ponit: quia quāto vena ex qua fit flomia est magis ꝓpinqua membro principali frigido z magis remota a membris principalibus:in quibus est principiū z fons caloris:tanto magis prohibetur ex ea fieri flobothomia in etate que est versus defectionem caloris innati:sicut est etas senectutis:cum flomia facta ex hac vena plus euacuet a membro cui est propiqua:z accidet ex ea infrigidatio illius membri:z ideo in etate:in qua accidit corpus infrigidari si fiat flomia ex vena illa infrigidabitur valde illud membrum principale: nunc autem vena cephalica est magis propinqua membro principali frigido:puta cerebro z magis remota a membris:in quibus est fons caloris.s.ab epate z a corde:tunc etiam ponetur infra:q̄ ipsa sanguinez euacuat plus a membris superioribus quā alie:deinde post ipsaz est vena media:post mediam autem est vena basilica nam ista minus euacuat inter ceteras a membris superioribus:puta a cerebro:sed plus euacuat ex partibus epatis z locis calidioribꝫ:me[d]ia autem vena medio modo se habet: quia mō sic euacuat a superioribus membris:puta a cerebro z circunstantibus:vt vena cephalica:plus tamen euacuat ab eis:quā basilica:z propterea in etate:in qua accidit defectio caloris innati primo ille Joānes docet auferre flōmiam ex cephalica:quoniam in ipsa est maior timor de infrigidatione z defectione caloris propter propinquitatem ad cerebrum:deinde docet auferre illam que fit ex media.vltio vero illam que fit ex basilica: quoniam in ipsa minor est suspitio de infrigidatione z defectione caloris innati q̄z in alijs. ¶ Subdit autem vltimo Auicē.(nisi in figura consensus fueris ꝛc̄.)iuxta q̄ intellige: q̄ ista exceptio quam ponit intelligitur nō solum respectu flomie necessarie:verum etiam z respectu flomie regularis:quomā si iste cōditiones adsint in talibus etatibus potest in eis etiam fieri flōmia regularis.nam ex istis conditionibus quas ponit quedam indicant necessitatez eius vt est repletio z rubedo coloris:que ipsam indicat:z quedam indicant possibilitatē virtutis in tolerando ipsam vt est soliditas musculorum z amplitudo venarum z bonitas figure:z intelligit per bonitatem figure bonam dispositionem habitudinis corporis.nam ex omnibus istis indicatur fortitudo virtutis: z ineptitudo resolutionis z euaporationis eius:z ideo subdit:(hos nāq̄z ex adolescentibus z senibus flomare audebis)per adolescentes quidem intelligens illos:qui sunt in etate:que est infra.xiiij. annum vsq̄ ad.xiiij.annum. ¶ Deinde cum dicit.

Propt qd Damasce nº precipit p̄ ip nib⁹ au ferri fl miaz e phalic deiñ cō munis: vltio b filice.

¶Adolescentes tamen ſm ordinem ad flobothomandum paulatim prouehere debes cuꝫ pauca minutione.

¶Hic Auicē.ostendit modū deducendi corpora ad vſum flobothomie in etate:in qua icipit ꝓuenire vſus eiꝰ:ratioaūt quare;hec gradatio fieri dꝫ est duplex.vna est incōſuetudo.nā talia corpora ante nō sunt ꝓsueta flobothomari:nūc autē ꝓsuetudo nō dꝫ remoueri nisi paulatiz:neqꝫ etiā itroduci nisi paulatim:iuxta illud v̄bū Ypo.ſm multuꝫ ⁊ repēte euacuare ⁊c̄.dicit enī in fine:paulatiz v̄o certū:⁊ ex alio ad aliud tranſire aliter nō decet.ſecūda cā est etas nā que est media iter etatē primā ⁊ mediā non oīno flobothomiam ꝓsentit: cum ſapiat de nā ꝑme etatis:⁊ ꝓptereaſm ordinem debent tales ad;flobothomiā ꝓduci procedēdo de parua ad multam. ¶Deinde cum dicit.

¶In corporibus quoqꝫ fortis maciei ⁊ fortis groſſitiei ⁊ raris ⁊ albis ⁊ laſſis ⁊ citrinis ſanguinez non habentibus a minutione tibi quātum plus poteris cauere debes.

¶In parte iſta per indicationē ſumptā a corporis habitudine docet regulare vſum flōmie.¶Juxta quā ptē intelligendū:q cauēda est flōmia in corporibꝰ valde macris ꝓp multiplicē cām vna cā est:qꝛ in corporibus iſtis est valde pauca humiditas.ſecūda cā est:qꝛ ſunt expoſita extrinſecis nocumētis ꝓp denudationē mēbroꝝ ipſoꝝ:ꝓp quod ī venis eoꝝ ad defenſionē ab extrinſecis alterantibus ſanguis vt theſaurus est recōdendus.tertia cā est:qꝛ corpa:que ſunt valde macra aut ſunt calida ⁊ ſicca colica:⁊ in talibus flobothomia non ꝓuenit ꝓpter ebullitionez colere quā flōmia īducit:vt habitum est ſupra : aut ſunt frigida ⁊ ſicca ⁊ melancolica:⁊ in talibꝰ ꝓp paucitatē ſanguinis ⁊ paucitatem caloris ⁊ ſpiritus flōmia valde nocet.¶In corporibꝰ etiaꝫ fortis groſſitiei flobothomia non competit ꝓp paucitatem caloris ⁊ ſpiritus in eis:cum pinguedo multa ſequatur abundantiam frigiditatis : vt apparet in tegni:⁊ ēt quia talia corpora venas habēt ſtrictas ⁊ coopertas pinguedine ⁊ carne:vnde timor est ne ex flōmia facta propter inanitionē venarum comprimantur vene a pinguedine:⁊ fiat in eis ſuffocatio ſubito caloris innati.¶In corporibus autem raris flobothomia non cōuenit propter multitudinem ⁊ facilitatem reſolutionis eorum.¶In corporibus etiam albis non cōuenit propter abundantiā flegmatis.¶Similiter nec in corporibus laxis ⁊ mollibus:nam iſta corpora ſꝫ membra ipſoꝝ ſunt plena humore crudo:qui mollificat ⁊ laxat ſubſtantiam eoruꝫ: nunc aūt in plenitudine talis humoris flobothomia non conuenit:vt ſupra dictū est.¶Similiter etiam nec conuenit corporibus citrinis ſanguinem nō habentibus:ſed intellige q̄ hec cōditio potest referri dupliciter:vno modo generaliter ad omnia corpora ſupradicta : vt velit dicere Auiē.q̄ in omnibus predictis corporibus flobothomia non conuenit:quia ſunt ſanguinem non habētia:idest plenitudinem ex ſanguine:⁊ tunc per corpora citrina intelligit ea que ſunt citrina ex victoria humoris colerici:in talibus enim flobothomia non conuenit:vt apparet ex dictis ſupra:alio modo potest referri hec conditio ſoluꝫ ad illud:quod dixit de corporibus citrinis:vt velit dicere:q̄ in corporibus citrinis non habentibus ſanguinem flobothomia dꝫ cauerī:⁊ tunc dicemus:q̄ Auicē.iſtā conditionem aduertit:quia corpora citrina ſunt duorum modoꝝ: quedā ſunt citrina ex abundātia ſanguinis colerici:⁊ iſta ſunt citrina:in q̄bus citrinitas tendit ad quendam rubore:⁊ in talibus citrinis pōt fieri flobothomia ſi humor colericus:qui abūdat in eis non multū diſtet a nā ſanguinis:alia ſunt citrina ex defectu caloris ⁊ ſanguinis ⁊ ſpūs ⁊ in talibus citrinitas tendit ad quandam liuiditatem:ſicut apparet de corporibus conualeſcentibus vere:que ꝓpter paucitatem ſanguinis ⁊ ſpiritus deperditi in egritudine apparent coloris citrini;⁊ iſte color citrinus est qua ſi ſubruffus:de quo ſupra dicebat in ſecunda fen capitulo de ſignis complexionum:q̄ aliquando ſignificat ſanguinis priuationem:lꝫ ibi nō ſit colera rubea quēadmodum accidit conualeſcentibus:⁊ talia corpora:que ſic ſunt citrina nō debent flobothomari propter paucitatem caloris ⁊ ſanguinis:vt ergo oſtenderet Auicē.de quibus citrinis intelligeret:idcirco illam conditionem appoſuit.ſ. ſanguinem non habentibus. ¶Deinde cum dicit.

¶Amplius in corporibꝰ:que plures ꝓpeſſa sūt egritudines caue tibi a flobothomia niſi ſanguinis affuerit corruptio:q̄ te ad hoc ꝓducat:qm̄ tūc flobothomabis ea ⁊ ꝓſidera ſanguinē:⁊ ſi ipm̄ videris nigrū ⁊ ſpiſſum extrahe euꝫ:⁊ ſi ipſum videris albuꝫ ⁊ ſubtilē:eum ilico conſtringe:qm̄ in ipſo exiſtit vehemens timor.

¶In hoc.§.Auicen.docet regulare vſum flobothomie in corporibus per indicationem ſumptam a quadam re preter naturam.¶Juxta q̄ intelligendum:q̄ cauſa quare in corporibus:que perpeſſa ſunt longas egritudines debet caueri flobothomia est:quia in iſtis facta est multa reſolutio cum fuerint longas egritudines paſſa:vnde ſanguis est valde depauperatus in eis:etiam in iſtis virtus debilis facta est:hec autem duo flobothomiam prohibent:ꝓpter quod in iſtis debet caueri flobothomia : ⁊ hoc quidem est verum:vt dicit Auicen.niſi affuerit ſanguinis corruptio in eis:que quidem corruptio potest in eis contingere vel ex ſuperfluitate:que remāſit ex egritudine in venis:ex cuius admixtione cum ſanguine accidit ſibi corruptio vel ex malitia complexionis:que in ſanguine remanſit:vel quia retenta est in corpore aliqua euacuatio : que conſueuit eſſe in eo ſecundum naturam:vt est euacuatio: que est per emorroydas vel per menſtrua:tunc enim dato q̄ ſanguis ſit paucus in talibus:quia tamen est corruptus ⁊ malus oportet ipſum euacuare per flobothomiam:⁊ oportet illum modum in flobothomia iſtorum obſeruare :quem ſupra docuit in.§.illo.(Et cū alicuius ſanguis fuerit malus:⁊ paucus ⁊c̄.)¶Et ex iſtis que dicta ſunt apparet q̄ aliquando propter ſimilem cauſam neceſſarium est flobothomare conualeſcentes ex egritudine : conualeſcentes enim vniuerſaliter:ſicut iſti de quibus fit hic mentio:habent depauperationem ſanguinis : ⁊ propterea ratione diſpoſitionis conualeſcentie:vnde conualeſcentia est in eis flobothomia non conuenit : propter quod eos qui vere conualeſcentes ſunt:nunquam flobothomamus:ſi tamen in conualeſcentibus remaneat corruptio ſanguinis propter aliquam predictarum cauſaruꝫ conuenit eis flobothomia ſm illum modum : qui dictus est:⁊ tales quidem non ſunt omnino vere conualeſcentes ſed dicuntur conualeſcentes non vere.¶Secundo nota q̄ quia ſanguini potest accidere corruptio:que per flobothomiam remouetur:⁊ potest accidere corruptio:que indiget alia euacuatione q̄ꝫ flobothomia : ideo Auicēna per experientiam ſumptam a ſanguinis qualitate : qui egreditur docet iſtos cognoſcere cum ſubdit:⁊ conſidera ſanguinem:⁊ ſi ipſum videris nigrum ⁊ ſpiſſum ⁊c̄.⁊ iſtud verbum hic poſitum est ſimile ei : q̄ dixit ſupra §. illo.(Amplius ſanguinis qui egreditur colorem attende ⁊c̄.) Queſtio. xxxvij.

Corruptio ſanguinis ī lōgis egritudinibꝰ ex multis pōt ꝓtingere.

Aliqñ neciuz ē flōmare conualeſcentes.

Sed tu dubitabis hic de hoc q̄ pōit Auicen.quia cōcedit flobothomiam in ſanguine nigro ⁊ groſſo:nō autem in albo ⁊

subtili:qm̃ tu dices:vr̃ q eq̃liter competat in vtroq3:qm̃ vterq3 p̃ter näm est:q aũt est p̃ter näm eũatione indiget: sz non est alius modus euacuãdi sanguinẽ q̃z p flobotho miam:qm̃ ꝓhibita est exhibitio medicine euacuãtis san guinẽ:vt apparet p Hal'.in lib.de virtutib⁹ farmacoꝝ:q̃/ re flõmia dz fieri in vtroq3. ¶ Dicẽdum est sicut dic̃ Aui. q qñ apparet sanguis niger z spissus:tũc ꝓuenit flõmia: sz qñ apparet egredi subtilis z albus:tũc dz ilico retine/ ri:z hui⁹ cã est:qr sanguis q est grossus z niger minus ẽ distans a nã sanguinis nãlis:naturalis eni sanguis est ru beus declinans ad quandã nigredinẽ:etiã eius substãtia nãlis declinat ad quandã grossitiem:z ideo talis sanguis apparẽs in flobothomia niger z grossus:qr paꝝ distat a nã sanguinis signãt:q dñatur materia sanguinea peccãs in corpe:nũc aũt tali mã dominãte ꝓuenit flõmia:sed qñ sanguis est subtilis z albus signãt:q in corpore dominat mã multa cruda:que cũ sanguine miscet:h aũt materia lz indigeat eũatione:nõ tñ eget eũatione p flõmiam:cum ex flobothomia ꝓpter eũationẽ sanguinis:q est calidus au/ geatur cruditas in humoribus : vt supra ẽt dictum est:z ideo ilico dz sanguis retineri:si ergo tu dicas:q vterq3 in diget euacuatiõe veꝝ est:sz in sanguine nigro z spisso cor ruptio est ex parte sanguinis:z ideo dz fieri eũatio p flo/ bothomiã:in sanguine aũt subtili z albo corruptio est ex pte hũoris crudi admixti cũ sanguine:z ideo dz fieri eua/ cuatio:q̃ non conuenit sanguini:sz q̃ ꝓuenit humori cru/ do z frigido:talis aũt non est eũatio p flobothomiam:sz alia. ¶ Sz tu dices:si sanguis sit albus z grossus:nunqd flobothomia ꝓuenit? Rñdeo,vt dictũ fuit supra in illo.§. (Amplius sanguinis q egredit' colorem attende ꝛc̃.)

¶ A minutione preterea tibi cauere debes sup cibi repletionem ne materiam non maturam ad venas trahas loco eius:qõ ab eis euacua/ sti. Et oportet etiam vt tibi caueas ab ea in re/ pletione stomaci:z intestinorum facta ex fece iam consecuta z propinqua:immo in eam eua cuando stude:z illud quidẽ quod est in stoma co:aut coram eo vomitu:z quod in intestinis inferioribus quomodo poteris:z si nõ alio sal tem clysteri. Lec.vij.

IN hoc.§.Auicẽ.docet regulare vsum flobo/ thomie per indicationẽ sumptã a dispositiõe stomaci z partiũ vẽtris:z qa talis dispositio põt esse triplex:quedã eni est dispositio nõ nã lis z q̃dã est dispositio p̃ter naturam:z q̃dam est dispositio nãlis:ideo Auicẽ.tria facit p̃ docet regula/ re vsum flobothomie p indicationẽ sumpta a dispõne q̃/ dam stomaci z prium:q̃ est dispositio non naturalis.scõo hoc idẽ docet p indicationẽ sumptam a quadã dispositio/ ne p̃ter näm.tertio hoc idẽ docet p indicationẽ sumptam a quibusdam dispositionibus naturalibus.scõa ibi.(La/ ue tibi preterea ne fastiditum.)tertia ibi.(Et tibi etiaz ca ue ne subtilitatem.) Questio. xxxviij.

Circa primam aliquis dubitabit vnde ꝓtingit: q si fit flõmia sup cibi repletio/ nem in stomaco:q attrahitur materia non natura ad ve nas:z intelligit p materiam non maturam cibum indige stum:hoc enim non vr̃ qõ semp illud dẽat accidere:pona mus enim q vene sint replete q̃ztitate supflua sanguinis: z sic homo flobothometur tanta flõmia:q auferat solũ supflu⁹um quãti a sanguine:z tunc flõmetur crñte cibo in stomaco:dico q non attrahetur materia cruda ad venas quia aut attraheret' ratione virtutis aut rõne inanitionis humoris ex venis:non ratione virtutis:qa virtus non at trahit cum non est indigẽtia:hic autem non est indigẽtia cum ponatur:q solum supfluum sit euacuatum:nec etiaz dz attrahi ratione inanitionis humoris ex venis:quoniã supponitur:q sufficiens quãtitas sanguinis sit derelicta in venis. ¶ Confirmatur per simile:quia si quis habens in venis tantam q̃ztitatem sanguinis quanta derelicta est post flobothomiam comedat z repleatur ex cibo:non at trahetur cibus indigestus ex stomaco ad venas.ergo eq̃ ratione non attrahetur cibus indigestus:si fiat flobotho mia:que corpus ad talem quantitatem sanguinis tempe ratam reducat. ¶ Preterea.si in tali casu propter inani/ tionem fieret attractio cibi indigesti:multo magis in ho/ mine famelico:in quo vene indigent:z humiditas est in/ anita:fieret attractio:quando accipiet cibum cibi indige sti ex stomaco ad venas z sic in qualibet cibatione attra/ heretur indigestum ad venas:z p consequens nunq̃z fie/ ret bona nutricatio:quoniam non ex cibis transglutitis: sz ex bene digestis corpus nutritur:vt dicitur a Halie.in xi°. ¶ Et p similem etiam rationem corpus q resumptio ne indiget nunq̃z bene resumeretur cum propter inaniti/ nem quam habet:z indigẽtiam fieret attractio cibi indi/ gesti z crudi ad venas:omnia autem hec sunt falsa:qua/ re ratio Auicẽ.videtur etiam esse falsa. ¶ Dicendum vt dicit Auicẽ.q caueri dz flobothomia repletione cibi exi stente in stomaco. ¶ Et nota primo:q Auicen.signanter dixit super repletionem cibi:quoniam in quibusdam cor poribus non prohibetur flobothomia existente cibo in stomaco:imo sicut postea apparebit:sunt q̃dam corpora que flobothomari non debẽt nisi p̃existente aliqua quãti tate cibi in stomaco:z causa huius postea apparebit:sed tamẽ talis quãtitas:que preexistere dz : est valde modi/ ca:z propterea Auicẽna signanter dixit semper repletio/ nem cibi:quoniam flobothomia vniuersaliter dz prohi/ beri:quando repletio est in stomaco ex cibo:licet in qui/ busdam concedatur existẽte modica quãtitate cibi:z cau sa huius:quare prohibetur existẽte cibi repletione in sto maco est illa quam ponit Auicẽ.quoniaz est causa:vt hu mor indigestus z crudus trahatur ad venas.ratio autez quare est causa istius attractionis non est alia nisi ex na/ tura vacui.nam in flobothomia fit euacuatio ex venis:z ideo ne vacuum remaneat:fit attractio consequẽter vni⁹ vene ab alia vena:z quia orificia multarum venaruz ter minantur ad stomacum z intestina:ideo ex natura vacui per consequentiam attractionis accidit:q illud quod est contentum in stomaco z intestinis attrahitur in venas : quando vene euacuantur in flobothomia:z propterea si in stomaco continetur cibus:attrahitur aliquid cibi pre/ cipue illud:quod subtilius est indigestum ad venas : z si in intestinis continetur:attrahitur aliquid vaporosum fa cile putridum in venis : vt ergo hoc non accidat:idcirco flobothomia fieri non dz in repletione stomaci ex cibo z intestinorum ex fece:z hoc quidẽ dz intelligi verum esset nisi adesset magna necessitas gratia euitãdi subitum picu lum magnum:est eni q aliquando cogimur:propter hoc ẽt existẽte cibi repletione flobothomare:vt in casibus z pcussionibus aliquando flobothomamus statim:dato q stomacus sit plenus ex cibo:quoniam timemus õ subito euẽtu apostematis magni:nisi fiat flobothomia. ¶ Adra tionẽ vero cum dicitur:aut hic attractio fit ratione virtu tis:aut ratione inaniti humoris ꝛc̃. ¶ Dicendũ q fit non ratione virtutis:nec fit:quia humor sit subtractus z iani tus:sz fit ratione vacui:q quidẽ vacuũ fieret in flobotho mia:nisi fieret attractio:vñ ista attractio fit ratione actus euacuationis ad quẽ:ne conseq̃tur vacuum:fit attractio. ¶ Et tu dicis si quis habens in venis tantam quantita/ tẽ sanguinis:quanta post flobothomiam remanet come/ dat:nõ fit attractio cibi idigesti ꝛc̃. ¶ Dom q vez est:sz

istud non est simile:qm̃ in tali hoie in venis eius nō ē cā: propter quā fit aptitudo vt fiat vacuū:cū non fiat eūatio ex venis eius:7 ideo ad venas eius nō fiet attractio.sed in illo:in quo fit flōmia:ē hec cā:cū fit ibi actus eūatiōis: ꝓpter qō nō est simile.¶Qō ét dī ꝙ tūc i hoie famelico fieret attractio cibi indigesti ad venas.¶Dōm p̄ quidē ꝙ forte in maxima fame nullū est inconueniens:ꝙ fiat ali qua attractio alicuius indigesti subtiliozis de cibo ad venas:7 precipue in repletione stomaci ex cibo:dico autem in repletione:quia quando stomacus non est repleꝯ:tūc fit auarus valde in retentione cibi:vnde non permittit vt fiat attractio cibi ab eo:donec fit facta digestio 7 descēsio cibi de stō:7 ꝓpterea precipiť ab auctozibus:ꝙ in maxia fame nō fiat subita repletio ex cibo:7 similiter etiam post magnas eūationes ꝓpter istā cām precipitur:ꝙ nō subita 7 magna fiat repletio sicut Hal'.dicit expresse.4° de regimine sanitatis circa finē :vbi ostēdit ꝙ post stōmiā nō ē subito multū accipiendū de cibo:sed quando fames non est multū vehemēs:tunc hoc non accidit:qm̃ non est tāta indigentia in venis.¶2° dicemus:ꝙ non est sil'e:qz in fame nō fit attractio rōne vacui ꝓncipaliter:sed fit attractio a virtute rōne indigētie alimenti:7 ꝓpterea qz virtꝰ non attrahit nisi cōueniēs 7 ꝓportionale:cū indigestū nō sit ꝓportionale:sed illud quod est digestū ē ꝓportionale 7 cōueniēs:idcirco non attrahitur cibꝰ indigestus ad venas:sed digestus:sed in flōmia fit attractio solū rōne vacui:qō hz attrahere quodcūqz ꝙ est ꝓpinquū:7 propterea attrahitur in venas illud:qō est in stō ꝓtētū:siue sit digestū:siue indigestū.¶Et similis ét est solutio ad illud:qō dicebatur de corporis resumptione.¶Secūdo intelligēdum cum Aui.subdit.(7 opz etiā:vt tibi ab eis caueas i repletione stomaci 7 intestinoꝝz facta ex fece 7c̄.)ꝙ illud:qō dicit ex fece:debet referri ad repletionem intestinorum: qm̃ intestina sunt illa:que replent ex fece nō aūt dz referri ad illud:quod dixit in repletione stomaci:qz stomacus non est mēbrum:ꝙ proprie naturaliter sit aptum repleri ex fece. Expone ergo 7 opz etiā vt tibi ab ea caueas in repletione stomaci.ſ.sup.que dicta est:7 sup.opz etiā:vt tibi ab ea caueas in repletione intestinorū facta ex fece:iaz consecuta propinqua 7c̄.7 fecē quidē cōsecutaz intelligit fecē:q̄ est ex cibo antiq̄ precedēte fecē āt ꝓpiquā itelligit fecē:que est ex cibo nouiter accepto:quasi velit dicere:ꝙ non solum debet esse in intestnis fex cibi remoti:sed etiaz neqz opz esse fex cibi nouiter accepti.¶Tertio notandū ꝙ qz hec repletio:que est in stomaco 7 itestinis flobothomiā prohibet:Aui.docet hanc repletionē quādo est flobothomie necessitas remouere:7 hic ostendit cum subdit 7 illud quidem qō est in stomaco:aut coram eo 7c̄.7 illō quidem verbum dupliciter potest exponi vno modo: vt per illud quod est in stomaco intelligat humorem contentum in stomaco :nam non solum cibus existens in stomaco prohibet flōmiam:verum etiam 7 humoꝝ contentus in ipso:vt dicet in sequēti.§.sed per illud:qō ē corā eo itelligit cibū ꝓtētū in stō:qm̃ cibꝰ ꝓpe dī eē corā stō qm̃ ñ sic adheret cibus stomaco:sicut humoꝝ 7 ideo dicitur esse corā eo:vel potest secūdo modo exponi:vt intelligat per illud:quod est in stomaco:illud quod est ꝓtentum ꝓprie in stomaco:per illud vero ꝙ est coram eo intelligit illud: quod est contentum in ore stomaci:quomodocunqz autē exponatur vera est intentio.¶Et ex his que dicunť apparet manifeste:ꝙ quādo est indigētia flobothomie:7 est etiam indigētia vomitus gratia eūationis alicuius contēti circa stomacuz:ꝙ vomitus flobothomie dz premitti:si autem queratur vtrum vniuersaliter vomitus debeat premitti flobothomie vel non:veritas huius questionis accipitur ex veritate questionis que supra fuit determinata ō premissione farmacie ad flobothomiam vel econuerso: quoniā filis est veritas in vtraqz. ¶Deinde cū dicit.

¶Caue preterea tibi ne fastiditum flobothomes:sed prolonga ipsum ad hoc vt eius fastidium digeratur.

¶In parte ista docet regulare vsum flobothomie:per indicationem sumptam a quadam dispositione stomaci ꝓter naturā:que est fastidium. Questio.xxxix.

Iurta quā partē aliquis dicet Aui.dicit:ꝙ debemus cauere ne fastiditū flobothomemus:sed hoc nō videť semp verū esse:quia fastidium non videtur esse aliud q̄z nauseatio stomaci:nūc aūt Auicē.3° cano.fen.13.tractatu qnto capi.de cura vomitꝰ dicit:ꝙ multotiēs alleuiať nausea 7 vomitꝰ per flōmiā:quare nō semper in fastidio dz caueri flōmia.¶Iterū etiā Aui.supra in scōa fen.capi.de signis significantibus repletionē ponit:ꝙ vnum ex signis repletionis quo ad vasa est defectio appetitus:7 nausea:talis aūt repletio remouetur ꝓ flobothomiā:quare videť ꝙ in aliq̄ fastidio conferat flobothomia.¶Dōm iuxta ꝙ intelligendū:ꝙ Aui.proprie per fastidium:hic intelligit sacietatē stomaci nauseatiuā: que quidē causatur ex repletione stomaci facta ex humido indigesto:7 propterea vt crudum 7 idigestū nō trahatur ad venas:idcirco prohibetur flobothomia existente fastidio nisi postq̄z materia eius est digesta.¶Sed vt generalis habeatur veritas circa hoc intelligendū:ꝙ fastidium large assumptū non videť esse aliud q̄z defectio:aut ablatio appetitus:istius aūt causa fz ꝙ potest extrahi ex dictis Hal'.in 4° ō accidenti 7 morbo:non videť esse:nisi aut hebetatio sensus oris stomaci qui inanitionem nō ꝓcipit:aut cā istius est:quia stomacus non inanitur:si quidē cā istius sit hebetatio sensus eius:tunc cā istius hebetationis sensus:aut est mala cōplexio dominās ori stomaci sine materia:7 tunc in tali fastidio non cōpetit euacuatio: sed alteratio illius male cōplexionis : aut causa eius est mala cōplexio cū materia:7 tūc quidē:quia materia existēs in ore stomaci euacuatur aut ꝓ vomitum:aut per fluxum vētris:non competit flobothomia:sed cōpetit vomitus:aut euacuatio per secessum:si autem causa istius sit: quia stomacus nō inanitur:tunc ħ est:aut qz repletio humorum est in stō:vnde nauseat fastidiū:aut qz repletio humoruz ē in venis:vñ mēbra sufficiēter ex illis se nutriēdo modicū attrahūt valde per venas 7 stomacus.¶Siquidem causa huius sit repletio humorū in stomaco:tūc aut illi humores nō possunt ad benignū reduci:7 tunc qdez nō ꝓuenit flobothomia nisi illi humores de stomaco expellātur aut vomitu vl' secessu:ne humores illi mali attrahātur ad epar 7 venas:7 propterea in sequēti.§.p̄cipiet: ꝙ ille in cuius stō abūdat colera añ flobothomiā dz mundari stomacus eius a colera cū vomitu:aut illi hūores q in stomaco abūdāt sunt crudi:7 ad benignum possūt per digestionem reduci:7 tunc quidē existētibus idigestis flobothomia nō competit:vt nō attrahatur crudū 7 indigestū ad venas:sz cōpetit qñ iā ē facta digestio ipsorū:quoniam tunc sunt reducibiles ad sanguinē benignum 7 i tali casu ħ proprie loquit'.Aui.7 sil'em ét casum ponit Hal'.in xi°.terrapētice methodi.nā ꝓprie ex tali repletione circa stomacū causať fastidiū:ꝙ proprie accipiēdo idem ē ꝙ sacietas nauseatiua.¶Si autē causa huius sit repletio humorum in venis:tunc aut causa istius ē repletio sanguinea. Et tunc dicendum:ꝙ in tali fastidio competit flobothomia aut causa istius est repletio humorum crudorum digestione indigētium:7 tunc quidē prohibenda est flobothomia ne augeatur ex diminutione sanguinis humorum cruditas postquā vero tales humores sunt digesti potest flobothomia competere si ex alia causa ostenditur eius indigentia : sicut omnia hec satis ex superioribus

declarari possunt. ¶ Et ex his apparet solutio ad obiecta: quoniam ad aliam intentionem procedunt q̄ se referrat Auicē. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et ibi etiam caue ne subtilitatem sensus oris stomaci habentem: aut ipsius debilitatem flobothomes. z infelicem ex generatione colere rubee in ipso: huiusmodi namq; sibi cauere debet: a nimia quoq; audacia in minuēdo sibi cauere debet: z proprie cum est ieiunus. Sensus vero subtilitatem oris stomaci habentem dignosces propterea q̄ mordicatiua trayncere ei nocet. Et habentem oris stomaci debilitatē cognosces ex desideriy ipsius debilitate: z doloribus oris stomaci. Et habēte os stomaci aptū receptioni colere rubee: in quo ipsa multum generatur dignosces ex perseuerantia nausee ipsius: z propterea q̄ coleram quaq; hora vomit: z ex oris ipsi⁹ amaritudine. Istis namq; cum flobothomati fuerit oris stomaci conseruatione non premissa accidit inde timor magnus: z quandoq; moriuntur inde. Subtilitatem vero sensus habenti z debilitatem bucelle mundi panis in rob acetoso bonum habente odorem infuse sunt dande. Et si fuerit debilitas complexiōis frigide sint intincte in aliquo quod sit: sicut aqua cum zuccaro cum alefenia ti: aut i sirupo mēte muscato: aut in miua muscata: postea minuatur. Aptitudinem vero generationis colere habens est mundandus dādo in potu ei multitudinem aque calide cuz sirupo acetoso: postea debetur ei bucelle panis ad manducandū. deinde fiat vt parumper gescat postea minuatur.

¶ In parte ista docet regulare vsum flōmie per indicationem sumptam a dispositionibus quibusdam naturalibus stomaci: z tria facit. Primo ostendit que sunt dispositiones stomaci: in quibus prohibetur flobothomia. Scō illas dispositiōes per quedā signa docet cognoscere. Tertio docet talia corpa preseruare a nocumentis: que in talibus corporibus a flōmia contingunt: quando in eis flōmiā fieri opz gr̄a alicuius. z⁹ ibi. (Sensus vero subtilitatem.) 3ª ibi. (Subtilitatem vero sensus hñti ⁊c̄.) ¶ Circa istas particulas intelligēdū primo q̄ Aui. z ēt alij auctores maxime docēt attēdere ad dispositiones stomaci i flobothomia plusq̄z ad dispositiones alterius mēbri specialiter: z causa istius videtur esse duplex. vna quidem causa: z maxime ꝓpria est: q⁹ flōmia est euacuatio: ex q̄ accidit inanitio humiditatis nutritiue ipsorum membrorum: nunc aūt passio inanitionis maxime fit in stomaco pluſq̄z in aliquo alio mēbro: z huius ratio est duplex vna est: q⁹ inanitio omniū membrorum terminatur ad stomacū: et precipue ad os stomaci. vnde stomacus in hac passione toti compatitur: quoniam stomacus est membrū q̄ cibū querit pro toto: z ideo ꝑm naturā omniū mēbrorū inanitio ad stomacū terminatur: ꝓpter qđ in tali passione stomacus est membrum q̄ toti cōpatit̄: z ideo i stomaco nō solū fit passio inanitionis proprie. sed etiam inanitionis aliorū membrorum. ¶ Secūda cā est: quia in stomaco: z

Duplex cā ḡre aucto// res in flō⁹ plus attēdūt ad dispositiones stōi q̄z alteri⁹ mēbri.

precipue in ore stomaci positus est sensus inanitionis talis: non autem in alio membro: z propterea fames z sitis que causantur ex sensu: talis inanitionis in nullo alio mēbro existunt q̄z in stō: z hec est causa quare inanitio oium membrorū terminatur ad ipsum: vt ipse sentiens talē inanitionem cibū querat pro se. z pro toto corpore: sicut declaratio omnium istorum perfecte habet videri quarto ō accidenti z morbo. quia ergo passio talis est stomaco appropriata. ideo maxime talis passio in ipso percipitur: z propterea stomacus est membrū: quod maxime patitur inter cetera membra ex inanitione humiditatis nutritiue et precipue ex inanitione totius: propter quod quia flobothomia est euacuatio talis humiditatis. idcirco in ipsa timetur de stomaci passione: plusq̄z de passione alterius membri specialiter quātū est in ꝑsiderādo dispositionē naturalē ipsorum. ¶ Scda causa quare in flobothomia: maxime oportet considerare de dispositionibus stomaci est: quia stomacus inter cetera membra ad sui operationē: que est digestio: indiget maxime calore aliorum mēbrorum: z precipue calore mēbrorum adiacentiū: vt dictum fuit supra in capitulo de qualitate generationis humorū z etiam dicitur a Gal'. in tertio de virtutibus naturalib⁹ z quia flobothomia trahit sanguinem z spiritū: z precipue in talib⁹ mēbris: propterea maxime in ipsa timet ne accidat ledi in stomaco propriā operationē ipsius. quia ergo in flobothomia videtur q̄ inter cetera mēbra considerando dispositionem naturalē ipsorum plus stomac⁹ immutetur z alterationē recipiat: idcirco Aui. z alij etiam auctores in flobothomia plus docēt attēdere: z considerare dispositiones eius q̄z alterius mēbri: z precipue dispositiones naturales ipsius: quales sunt dispositiones ō quib⁹ fit hic mentio. ¶ Secūdo intelligēdum specialiter q̄ flobothomia nocet habenti subtilitatem sensus in ore stomaci: z per subtilitatem quidem sensus intelligit vehemētiam acuitatis sensus eius: vt q⁹ scz os stomaci sit valde sensibile: dicitur aūt mēbrū esse valde sensibile duplicit̄er. Uno modo dr̄ valde sensibile ex perfectione sensationis: z iudicij recti q̄ sensationem consequitur: z hoc quidē mēbrum: q̄ sic est valde sensibile est valde sensibile ex perfectione temperantie eius: z isto modo posuit supra Aui. in prima fen huius libri capitulo de complexionibus q̄ perfectio⁹ sensus est in extremitatibus digitorum inter ceteras partes corporis. sed alio mō dr̄ aliqō membrū esse valde sensibile. quia velociter patiatur a quolibet sensibili habente etiā modicā excellētiā virtutis: sicut isto modo loca: que sunt vlcerata: sunt magis sensibilia quā loca nō vlcerata: non tñ sunt magis sensibilia primo modo: z ꝑm istā etiā intentionē dixit Gal'. quarto de accidenti z morbo q̄ os stomaci est sensibilius inter cetera mēbra: q⁹ velocius. scz a quocunq; percipit passionem: z isto modo Aui. intelligit hic os stomaci habere subtilitatem z acuitatem sensus. nā aliqui sunt qui habent os stomaci q̄ velociter recipit passionem a quocūq; mordicatiuo z acuto. hec aūt velocitas passionis contingit marime in mēbro neruoso: quādo est substātie rare: z texture rare. Unde z Galienus in tegni ponit q̄ faciliter pati a diuersis est signum substātie rare: z q⁹ raritas texture mēbri cū debilitate ꝓiungitur: ideo etiā talia membra debilitatē habent virtutis: z propterea flobothomia maxime nocet habenti os stomaci sic sensibile: quoniaz passio inanitionis: quā flobothomia efficit: maxime augetur i ipso z prosternitur etiam virtus eius. ¶ Et propter similē ēt causam nocet habenti debilem stomacum: quia prosternitur virtus cum flōmia de se: vt dictum est prius alteret: z debilitet stomacū. ¶ Nocet ēt in felici ex generatione colere rubee in ipso: non quia proprie generetur colera rubea in stomaco: quia colera nec proprie aliquis humor

hz in stō gñari saltim prima gñatione. sz gñatio eorū ē in epate z in venis. sed ille dī infelix ex gñatione colere ru// bee in ipso: qui hz stomacū: ad quē cōtinue effluit colera ex q̄libet leui cā. vñ stomac⁹ eius est sicut lacuna aggre// gationis colere. hoc aūt ꝓuenit maxime qñ stomac⁹ debi lis est ex malitia ꝯplonis nālis ipsi⁹: vñ ad ipm patissime supfluitates cōfluūt: z ad hoc ēt adiuuat modus cōposi// tionis: vt q3 porus: qui procedit a felle ad stomacū sit la// tus: z ille qui procedit ad intestina sit strict⁹. z cū ꝫ etiaz tali boi epar eius sit multiplicatiuū colere: qui em̄ sic est disposit⁹: est infelix in receptione colere rubee: z aggre// gatione eius in stō eius. ¶ Nūc aūt flōmia maxie nocet habēti stomacū sic dispositū ꝓpter duplicē cām: maxime vna est ꝓpter debilitatē stōi: z q3 flōmia auget debilitatez i ipso est cā vt āplius ꝓfluat ad ipsum supfluitas colerica: hec aūt supfluitas colerica cū sit acuta vehemētē ipsi in// gerit passionē. ¶ Scōa cā q̄re flōmia ei maxime nocet ē: qm̄ ex flōmia pp alterationē quā inducit in stō: vt dictum est prius: est cā: vt talis hūoz exist̄s in stō cōmoueatur: z exagitet in ipso: nūc aūt mā mala cōmota circa mēbrum: in q̄ est vehemētius ingerit passionē: q̄z gescēs in ipso: vt dī a Gal'. in 5° de accidēti z morbo. ¶ Sic ergo appet qꝫ in istis oībus caueri dz flōmia: qm̄ grādia efficit nocumē ta in stō istoꝝ: z ꝓpterea Aui. in sequēti. §. subdit qꝫ si fiat flōmia istis nō ꝓmissa ꝓseruatiōe oris stomaci accidit ide timor magnus: z qñq3 moriūt inde: accidit enim qꝫ aliqñ isti moriunt: z hoc est qñ valde magnificat nocumētū cir ca os stomaci istoꝝ: tūc em̄ q3 hoc membrū valde cōicat cordi ꝫm qꝫ dī 4° d accidēti z morbo cōpatit ei cor: ex q̄ cōpassione accidit defectio vtutis vitalis in ipso: ex q̄ acci dit sincopis: z cū valde intēdit cōtingit mors. ¶ Tertio intelligēdū qꝫ Aui. ad preseruationē: ne accidāt nocumē ta predicta in istis in flōmia: qñ ea indigēt: cū in eis occur rāt: aliqñ egritudies: rōne quarū ē idigētia flōmie: docet añ flōmiā in habēte os stomaci sensibile z debile offerre prius bucellā panis mundi in rob acetoso habente bonū odorē: docet quidē Aui. offerre cibū ante flōmiaz ꝓpter duo. primo quidē q3 vniuersaliter cibus est de roborāti// bus z cōfortātibus os stomaci: z stomacū ipsum: nūc aūt isti q3 debilē habēt virtutez stomaci indigēt roboratione ipsius: z propterea ante flobothomiā: de cuius rōne ē de bilitare os stomaci: docet cibū offerre. ¶ Scōa cā est: q3 cibus existens in stō sedat z prohibēt passionē inanitiōis que fit in stō sicut apparet manifeste in fame qꝫ statiz sum pto cibo sedat' passio inanitiōis: que erat in stō: z q3 i flo bothomia auget' hec passio inanitiōis in stō: vt dictum ē prius: ideo in talib⁹ stomacis ad prohibēdū augmētum huius passionis oz aliqd cibi in ipsis preexistere: z ꝓpter ea in talibus Aui. ante flobothomiā docet aliquid de ci// bo offerre. istū āt cibū Aui. docet accipe ex pane mūdo. ¶ Sed forte qs dicet q̄re docet accipe potius cibū ex pa ne: q̄z ex carnibus: cū cibaria ex carnib⁹ sumpta sint ma// gis familiaria corpori nr̄o q̄z cibaria sumpta ex granis. ¶ Dōm qꝫ cā quare potius docet cibariū accipe ex pane est: q3 cū hoc cibariū det' gra roborationis oris stōi: opoz tet vt sit tale qꝫ morā hēat in ipso: z tarde dscēdat ab ipso z q3 ꝫ plus facit panis q̄z caro: iō potius docet panē offer re: q̄z carnes: z docet accipe panē mūdū: panis. n. mūdus est qui fit de optia z purissima simila: in q̄ suba furfuris ñ est admixta: talis. n. panis est vtilioz: tum q3 delectabilioz quāto aūt cibus est delectabilioz: tāto magis est robora tiuus stomaci: tū ēt q3 talis panis tardius dscendit de stō q̄z pāis hñs furfuris admixtionē: cū suba furfuris adiuuet ad secessum. ¶ Sed nota qꝫ Aui. dicit: qꝫ dz exhiberi bu// cella panis ⁊c. z ex hoc qdē insinuat vt talis cib⁹ q offer tur añq̄z fiat flōmia sit modice q̄ntitatis z nō multe: z cau sa huius q̄re dz esse modice q̄ntitatis est: q3 qñ cib⁹ ē mo dice quātitatis: tūc stōus sit auarus in retētione ipsius et ꝓpterea facta flōmia non ꝓcedit stomacus: vt attrahatur indigestus ad venas: sz qñ est multe quātitatis: tunc quia stomacus non est auarus in retētione ipsius si fiat flōmia ipso existēte in stō: attrahit' crudus z indigestus ad venas z ꝫm istā intentionē: vt ēt dict' fuit supra prohibuit Aui. fieri flōmiā repletiōe cibi existēte in stō. ¶ Docet aūt aui. vlterius infundere istū panē in rob acetoso hñte bonum odorē: iuxta qō intellige qꝫ rob est succus decoct⁹ ad spis situdinē. vñ rob acetosus est succus alicuius habētis ali quā acetositatē: vt est succus citonioꝝ: vel succus grana// torū tendētiū ad aliquā acetositatē: est aūt istud rob hñs bonū odorē aliqñ qdē ex se: vt q3 est succus exctus ex po mo odorifero: sicut est succus citonij: vel succ⁹ pomi odo riferi: aliqñ autez ex admixtione: sicut ex admixione vini odoriferi: quēadmodū fit in miua simplici: q est syrup⁹ fa ctus ex succo citonioꝝ z vino z ꝯccaro decocti ad spissi// tudinē: z aliqñ istud rob fit odoriferū ex admixtione aliq̄ rum specierū aromatiçarum: q̄s Aui. vocat allefeniati: sic̄ sunt cinamomū: ginçiber: lignū aloes: gar. z silla: z vltra hoc aliqñ aromatiçat' cū muscо: sicut fit in miua muscata infundit' ergo panis i isto rob acetoso bonū habente odo rē gra maioris roborationis z ꝓfortationis stomaci. naz vniuersaliter ea q̄ tēdūt ad aliquā acetositatē: hñt vtutē spissandi z coadunādi villos oris stomaci. debilitas enim maxime accidit qñ mollificat' z relaxat' substantia ipsius mēbri: pcipue aūt talia roborāt z confortant: qñ sunt bo nū odorē habētia: qm̄ odorifera vniuersaliter sunt conue nientia spiritui: z calori innato: z ꝓpterea ipsa diligūt om nia principalia mēbra: ꝓpter qō maxime sunt ꝓueniētia stō: cui maxme communicāt oia principalia mēbra: et si quidē debilitas: q̄ est in stō: fit ex malitia cōplexionis cali de: tunc istud rob acetosum dz esse simplex: qm̄ tūc z ro// borat stomacū z impugnat caliditati ipsius: cū sit fridum si aūt sit debilitas cū mala cōplexione frigida: tunc ōbet esse illud rob cōmixtum cū spēbus calidis: q̄ vocātur spe cies allefeniati: aut loco ipsius sit syrupus de menta aro// matiçatus cū musco: aut miua: q̄ sit aromatiçata cum mu sco: z hoc quidē est qñ est vehemēs frigiditas: z indige// mus non solū ꝓfortatione stomaci: verū ēt z alioꝝ mem// brorum principalium: z maxime cerebri: cui communi// cat valde os stomaci.

Questio. xl.

Sed tu dices qūo precipit in stomaco hñte sub tilitatē sensus dari panē infusum in rob acetoso: cum acetosa omnia sint mordicatiua. vnde z acetū ponit' nocere neruis: q3 est mordicatiuū: nūc au tem iam dixit in istis. §. qꝫ habenti sensum subtilē z acu// tū nocet traicere mordicatiua. ¶ Ad istud quidem possu mus dicere dupliciter. vno modo qꝫ istud qō dicit ō rob acetoso non sit referēdum ad stomacū habentem sensum subtilem z acutū. sed deberet referri ad stomacum debilē cuius debilitas est cū malitia cōplexionis calide: quoniā tali stomaco: maxime conueniunt acetosa: que caliditati impugnant: z ipsum roborāt stomacū: sed stomaco habē ti sensum subtilem z acutū: conuenit exhibitio bucelle pa nis infusi in aliquo rob qꝫ non sit acetosum. Uel possum⁹ aliter dicere qꝫ acetosa: sicut extrahitur ex his: que dicun tur a Galieno in primo de simplici medicina: z in quarto sunt duplicia quedam sunt acetosa: que sunt acuitati con// iuncta: vt est acetositas vini: z talia acetosa sunt mordica// tiua: et ista sunt que nocent habenti sensuz acutum et sub// tilem in ore stomaci. alia sunt acetosa: que non sunt acui// tati coniuncta: sed cuidam stipticitati: vt est acetositas suc ci citoniorum z similium: z talia acetosa nō sūt mordica tiua sed potius propter cām predictā sunt roboratiua sub stantie membri: z talia quidem simplicia stomacum cali// dum roborant: cōmixta autem cum speciebus calidis ro

bozāt stomacū debilē frigidū: z de talibus acetosis hic intelligit Aui. sicut apparet ꝙ verba eius in quib⁹ explicat de miua: q̄ nihil aliud ē q̄ ſyrupus factus ex ſucco citonioꝝ. De prunis aūt acetosis obijcit argumētū. vſi nō est ꝺ ꝓpositū. ¶ Ultimo aūt intellige ꝙ in habēte stomacū aptū aggregatiōi colere rubee. ꝑ docet anteq̄ fiat flobothomia mūdari ipſum ex colera cōmota circa os stomaci: z docet ipſum mūdificari cū vomitu: qm̄ colera est humor aptus eūari cū vomitu: z p̄cipue quādo ipſa defluit z aggregat fm ptes ſupiores stomaci quēadmodū fit in stō: de quo est hic ſermo: p̄cipit aūt ꝙ iſte vomitus ꝓuocet cū potu multe aque calide: z hoc ideo vt facili⁹ vomitus ꝓuocet. nam potus multe aque inūdādo circa os stomaci nauſeā facit: z incitat motū expulſiue virtutis z p̄cipue quādo iſta aqua calida exhibet z debet itelligi ꝙ fit calida declinās ad tepiditatē: qm̄ talis caliditas est: que mollificat z laxat ptes stomaci. vñ nauſeā z vomitū inducit. Docet aūt hāc aquā cōmiſceri cum ſyrupo acetoſo ꝓpter duo. primo q̄ ſyrupus iſte rōne incisionis quā facit: adiuuat ad facilioꝝ ſeparationē humoris a stō vñ iuuat ad hoc vt stomacus melius mundet a colera. ſecūdo q̄ hic ſyrupus rōne aceti est impugnās caliditati z fervoꝝ colere. post mūdificationē aūt stomaci cū vomitu p̄cipit exhiberi bucellā panis ad hoc: vt os stomaci roboret z fortificet: z nō accidat ad ipſum post flobothomiā: q̄ debilitat os stomaci fluxus colere: deinde p̄cipit vt parū quieſcat anteq̄ flobothomet: z ꝟ ꝓpter duplicē cām: vna cā est vt nō ꝓiūgant duo motus vehemētes ſimul. ſ. vomit⁹ z flōmia: ad hoc vt vt⁹ nō ꝓſternat ex eis. ſcōa cā ē vt stomac⁹ cōprehēdat cibū: z ex cōprehēſione ipſius fortificet z roboret ex eo: z ió parūper ꝺz q̄eſcere: z deinde flōmia fiat. ¶ Deide cum dicit.

¶ Preparandū preterea etiam vt quod ex bono ſanguine reſolutum fuerit reſtauret ſi fuerit fortis cū aſſatura carnis que fit ſuper prūas q̄m ſi digerītur nutrit multum z bene: verūtamē opꝝ vt ſit pauca: q̄m stomacus propter flobothomiam est debilis.

¶ In hoc. §. Aui. dat cañ. de regimine ꝙ cibum in his qui ſunt flobothomati: oſtēdit enim qualis cibus est eis conueniens: q̄lis aūt potus eis ꝯueniat oſtēdit inferi⁹. ¶ Circa quā ꝑtē intellige ꝙ medicus poſt flōmiā ꝺz ꝓparare cibū: vt corpus reſtauret ex bono ſanguine qō fuit reſolutū: q̄m in qualibet flōmia quātūcūq̄ fiat hec eūatio gr̄a eius ꝙ nociuuz ē z ſupfluū: tamē nō est pōle: quin in ipſa euacuet de vtili z laudabili. tū q̄ hoc ē cōe in q̄libet euacuatione: tū etiam: q̄ flōmia nō euacuat eligēdo: z ideo poſt flobothomiā corpus indiget reſtaurari ex bono ſanguine: ꝙ fuit reſolutū z eūatū in ipſa: z ió iſtud corp⁹ poſt flobothomiā nō ſolū indiget cibo gr̄a nutricationis quēadmodū indigēt corpa ſana rōne reſolutionis z inanitionis: q̄ fit a calido nāli: ſed indiget cibo gr̄a reſumptionis propter eūationē boni ſanguinis: q̄ facta est in flōmia: et ꝓpterea ei q̄ ꝺz stomacū fortis vtutis p̄cipit exhiberi carnē aſſatā: q̄m caro aſſa est ampliorꝝ nutrimēti q̄z elixa: ſz q z difficilioris digeſtionis exiſtit: ꝓpterea non p̄cipit exhiberi: niſi q̄n stomac⁹ fortis vtutis est in digerēdo: z propterea ſignāter dixit Aui: ꝙ caro aſſata ſi digerit multū nutrit z bñ: dixit em̄ ſi digerit ad denotanduz: ꝙ ipſa difficilis ē digeſtiōis. z ideo nō in quocūq̄ stomaco digeritur: ſed ſolū in eo qui est fortis. ſed nota ꝙ ſignāter dixit Aui. ꝙ ꝺz reſtaurari cuz aſſatura carnis: que fit ſuper prūas: nā caro ꝑt aſſari dupl'r. vno mō ſuper prūas in veru: z iſta ꝓprie vocat aſſata. alio mō ꝑt aſſari in patella: cum aliqua pinguedine: vel oleagina: z iſta nō ꝓprie vocatur aſſata: ſed ſubfrixa vocat. Modo caro: que est aſſata in veru ſuper prūas: est illa que multuz z bonū exhibet nutrimētū: z hoc propter multā humiditatē nutritiuā: que retinet cū ſua ſubſtātia cōmaſſata: ſz caro frixa in patella nō bonū exhibet nutrimētū: z huius cā est: q̄ non ſic regulariter hec caro pōt decoqui in tali frixura: ſicut fit in aſſatura: quādo voluit in veru ad ignē ſed in q̄dā ꝑte ſupfluę aduritur: z in quadā minus decoquit: z hoc ió ꝓtingit: q̄ aſſatū ſi recte decoq ꝺz: ꝺz vt cū quodā ordine caliditati ignis approximet q̄ ſi ei vehemens ignis ſubito approximet aduriꝫ exterius z interi⁹ remāet crudū: z ió opꝝ vt ꝑ pauco igni: z debilis caliditatis approximet: vt nō fiat exterius nimia denſatio in poris ex cruſta: vt caliditas ignis poſſit penetrare ad interiora regulariter z humidū decoquere: z paulatim fortiori igni ꝺz approximari: vt ſic pori exterius condēſent z humidū intrinſecū: in quo caro dequiꝫ non exalet ꝑ poros: nunc aūt ꝙ ſuffrigit in pinguedine hūc ordinē non hꝫ in decoctione: ſz a ꝑn⁹ vſq̄ ad finē ſuffrigat in humido oleagino bulliēti: ꝓpter qō decoctio eius ꝑfecta fieri nō ꝑt: ſed exterius videt aduri z interius impfecte decoqui. ¶ Scōa cā q̄re caro ſubfrixa non bonū z euchimū exhibet nutrimētū est: q̄ humidū pingue: vel oleagineū in quo ſuffrigitur caro: q̄ tale humidū est aereum: ꝙ valde ſubtiliat ingredit in poros carnis z attrahit intrinſec⁹ eōrio ei ꝙ fit ī elixis. nā ī elixis: q̄ pori carnis apiunt hūidū carnis intrinſecū exhiꝫ a carne z trahiꝫ ab hūido elixante. ſed in ſubfrixis q̄ pori ſunt ſtricti: z hūidū cōtentum interius est groſſum: non extrahitur ab eis. ſed potius humidum oleagineuz hic pingue: quia tale hūidū ē valde ſubtile: z calidū etiā in frixis interius forte atrahit ꝑ poros anguſtos z augetur in eis piguoſitas z vnctuoſitas: ex hoc aūt reddit talis caro ſubfrixa cachochima z faſtidioſa z abominabilis fm ꝙ ponit Yſaac in ſuo libro de dietis vniuerſalibus: z propterea q̄ ſubfrixa non bonū exhibet nutrimētū. idcirco Aui. ad differētiā hui⁹ ſignāter dixit. (Cū aſſatura carnis: que fit ſup prūas.) nam iſta que ſic est aſſata: est que multū z bonuz exhibet nutrimētū. ſed illa que est ſubfrixa nec multum: nec bonū exhibet nutrimētū: z iſta verba cōcordant etiam cū aliis verbis: que ponuntur ab iſto auctore in locis aliis. nam Aui. ſupra in capl'o de regimie eius qō comeditur ō carne aſſata ſuper prunas dicit eandē ſniam: quam hic pōit. dixit enim. (Amplius ſcire debes ꝙ aculeb cum digeritur multi exiſtit nutrimēti.) Aculeb aūt idē est ꝙ caro aſſata ſuper prunas. de carne aūt frixa loquit in tertio cañ. ſen. 20. tractatu primo in capl'o de cibis ad coitum. dicens talem ſermonē. (Meliores cibi ſunt: qui fiūt ex carne edi pinguis maſculi: z carne ouina z cicere abſq̄ frixione carnis: frixio namq̄ prohibet confortationē carnis z multitudinem nutrimenti ꝛc.) ¶ Secundo notandum ꝙ ſignāter dixit: ꝙ talis cibus qui exhibetur: debet eſſe paucus: z intellige ꝙ non ſolum hoc est verum de tali cibo. ſed et ſi exhibeatur alter cibus poſt flobothomiaz exhiberi debet paucus: z iſta est ſententia Galieni quarto de regimine ſanitatis circa finem: z eādem etiam ſentētiam poſuit Aui. ſupra in capitulo de medicatione laxitudinis per ſe euenientis: z cauſa quare poſt flobothomiam nō opꝝ cito z ſubito ſtomacum repleri ex multa q̄ztitate cibi ē multiplex: vna est que hic ponitur: quia ſtomacus ꝑ flobothomiā factus est debilis: debilis autem ſtomacus nō ꝑt multum bñ digerere. ¶ Secunda cauſa est: quia quando cibus est multus: tunc ſtomacus non fit anarus in receptione ipſius: z ideo vene inanite indigētes reſtauratione attrahent a ſtomaco anteq̄ fit digeſtus: q̄ō autem nō est digeſtum in ſtomaco non digeritur in epate: nec in venis: z ſic epar z vene implebuntur humore crudo. ſz quā

do cibus exhibet in modica q̃ztitate. tūc stomac⁹ fit auarus in retētiõe ipsius: vñ nõ ꝓcedit venis: vt attrahāt ipz donec in stõ ē digest⁹: ⁊ ꝓpter hꝰ ꝓpter istas causas: oz vt flobothomat⁹ nõ subito repleat ex cibo: ⁊ p̄cipue quãto cib⁹ ē difficilioris digestiõis ⁊ amplioris nutrimẽti. tanto minor quãtitas debet exhiberi ex ipso: ⁊ ideo signanter Auicẽ. dixit: q̃ oportet vt talis caro: que exhibetur sit pauca.

Questio. xlj.

Sed gratia eius q̃ dictū ē de carne assata aliqs q̃ret hic: q̃ caro facilius sit digestibilis. an caro elixa: vel caro assa. Et arguit q̃ caro assa i ea dẽ specie sit facilius digestibilis q̃z elixa: qz illud q̃ hz maiorẽ hũiditatẽ est facilius digestibile. sed caro assa hz maiorẽ hũiditatẽ q̃z elixa. ergo caro assa est facilius digestibilis. ma. pz qm̃ hũidũ est facilius digestibile ⁊ alterabile: quã sit ficcũ: sicut apparet in cõmẽto illius affor. facilius ẽ repleri potu q̃z cibo ſm traductionẽ grecã. ¶ Jterũ ét qꝺ hz hũiditatẽ multã videt hñe substãtiã molliorẽ q̃z illud qꝺ hz hũiditatẽ paucã: nũc aũt q̃ sunt substantie molliorꝭ sunt facilius digestibilia: vt Hal'. ponit expresse tertio alimẽtoꝝ cap'o de piscib⁹ durarũ carniũ. §. illo: q̃ quidẽ igit que dure carnis difficilioris elaborationiꝭ molliorib⁹ sunt: recte dicit filotinus ⁊c. mi. q̃ assa sint hũidiora elixis. ponit Ari. 4° methauroꝝ ad litterã: ⁊ etiaz aliter nõ essent multi nutrimenti ⁊ plurimis q̃z elixa. ¶ Jn oppositum huius est illud quod dictum est: ⁊ Ysaac i suis dictis vniuersalibus: ponit enim q̃ assata difficulter digeruntur.

Questio. xlij.

Jurta hoc aũt scꝺo aliquis dubitabit: q̃ sunt hũidiora: an assa: vel elixa. Et videt q̃ assa auctoritate Ari. p̄dicta: ⁊ etiã qz multũ exhibẽt nutrimẽtũ. ¶ Sed oppo'' vꝫ dicere Aui. 2° canone capi. ꝺ carne: dicit eñ sic ad litterã. (Et nutrimẽtũ quidẽ eius: que i patella cocta est ⁊ eius, que assata est: est ficcum: ⁊ nutrimẽtũ eius: que elixata est: est hũidius.) ¶ Jterũ ét huius oppositũ dicit Ysaac in suo libro de dietis vl'ib⁹. dicit eñ sic ad litteram. Assata eñ vel subfrixa in nutrimẽto sunt grossiora: ⁊ ad digerendũ duriora ⁊ ficcissima ⁊c. ¶ Etiã hoc declarat ex eo q̃ apparet in experientia: qm̃ habẽtibus vẽtres solubiles superflue: quãꝺo volumus sanare: assata ⁊ non elixa damus. hoc aũt nõ fieret si assum esset humidius q̃z elixum: qm̃ q̃ hũidiora sunt facilius de stomaco ⁊ intestinis lubricant: vt Hal'. ponit scꝺo alimento rum capi. de fructib⁹ oram dicit eñ. Propter eandẽ autẽ causam ⁊ ſm ventrem succedunt talia. s. humida magis q̃z solida ⁊c.

Questio. xliij.

Et ex his vlteri⁹ emergit tertia dubitatio qꝺ ẽ melius exhibere ad restauratiõnẽ ei qui flobothomatus est: an assum vel elixuz. ¶ Et videtur q̃ sit melius exhibere elixum: qm̃ illud ẽ melius exhibere flobothomato: q̃ ipsum citius resummit. sed elixum citius resummit corp⁹: q̃z assum: quare ⁊c. maior apparet: quia vt dictũ est talis cibus datur flobothomato: vt restauret illud: qꝺ ẽ in ipso ꝺ bono sanguine resolutũ: ⁊ ideo talis cibus daꝺ ꝓpter resolutionẽ. ille ergo cib⁹ qui citius resummit est melior: minor apparet q̃ elixum citius resumat: qm̃ elixum citius digeritur: q̃ aũt citius digerit citi⁹ in corporis habitũ reddit: ⁊ p ꝯs citius attrahit elixuz q̃ est hũidius vt in prima qõne ꝓbatũ est. sed facilius et citius replet corpus ex humido q̃z ex ficco. vt Hal'. põit in cõm. illus affor. facilius est repleri potu q̃z cibo scꝺm trãslationẽ grecã: q̃re ⁊c. ¶ Oppo'' huius dicit Auiceñ. ¶ Dꝺm est ad primã dubitationẽ q̃ assum est difficilius digestibile quã elixũ: ⁊ huius rõ est ⁊ cã: qm̃ in digestiõe requirit partiũ diuisio ⁊ separatio ſm q̃ ꝺz prima fen capitulo de virtutibus ministrãtibus: nũc aũt separatio et diuisio partiũ est facilior in elixo q̃z in asso: ⁊ hoc ideo ẽ:

quia in carne elixa extrahit hũiditas propria viscosa colligans partẽ cũ pte ab hũido elixãte ꝓpter apertionem porroꝝ: que fit in carne elixa sz in carne que assat ꝓpter opilationẽ porroꝝ q̃ fit ex crusta exteriori retinet humiditas ꝓpria viscosa colligans ptẽ cũ pte: ⁊ ideo ptes assate difficilius separant q̃z elixe: ⁊ ꝓpter hoc ẽt videm⁹ q̃ substãtia carnis elixe est magis frangibilis: substãtia vo carnis assate est magis tenax ⁊ magis cõmassata: ⁊ istꝺ qdẽ non ꝓtingit ex alio nisi ex hũido proprio viscoso pinguj q̃ colligat ptes rei adinicẽ. nã ad hoc causat tenacitas in partibus rei: ⁊ ex eius diminutiõe ⁊ priuatiõe caussatur fragilitas: sicut expresse dicit gal'. 3° alimẽtoꝝ capi. de piscibus mollis carnis: vbi ostẽdit q̃ aliud ẽ esse carnẽ mollẽ ⁊ frãgibilẽ: ⁊ aliud est esse durũ ⁊ tenax: qm̃ vt ibi ꝺz. multa sunt mollis carnis nõ tñ frãgibilis. ꝓptereq̃ carne ipsoꝝ est indutus hũor qdã viscosus ⁊ pinguis: qdã aũt sunt dure: nõ tñ frãgibilis: cõsiłr carni petrinorũ piscium. caro ergo assata: qz carnẽ nõ hz frãgibilẽ: aut elixa ⁊ idẽ sic: hinc est q̃ caro assata difficilius digeritur q̃z elixa. ¶ 2° dico ad scꝺam dubitationẽ: cũ querit que sit hũidior: an caro elixa: vl' caro assa: nã aut sermo refert ad humiditatem propriam ipsius carnis: aut ad humiditatem quãcumq̃ absolute: siquidem sermo referatur ad humiditatẽ ꝓpriã carnis. dico q̃ hoc nõ caro assa est humidior q̃z elixa: q̃ appet ex rõne ⁊ experiẽtia: ex rõne: qm̃ in assata cũ pori eius extrinseci opilent: retinet hũiditas ꝓpria pinguis ⁊ viscosa ipsius carnis: in qua hũiditate decoquit: in elixa aũt carne hec humiditas non retinetur in ipsa, sed ab ea extrahit ab hũido elixante: quare talẽ humiditatẽ amplioreꝫ hz caro assata q̃z elixa. Declarat scꝺo ex experientia. ꝑmo ex experiẽtia eius q̃ appareat in nobis: qm̃ ſm q̃ hic ꝺz caro assata plus exhibet de nutrimento q̃z caro elixa: nunc autem nutrimentum ẽ ab humido rei proprio nutritiuo: quare proprium humidũ per quod nutrit, caro: plus reseruatur in assata q̃z in elixa. Scꝺo hoc apparet experientia eius q̃ apparet exterius qm̃ sicut dicit phs q̃rto methauroꝝ. si reseruet post decoctionẽ caro assa ⁊ elixa inuenit q̃ caro elixa in partib⁹ nihil habet quasi de humido: caro aũt assata inuenietur intrinsecus diuisa multum humida. hoc aũt est signũ manifestũ: q̃ caro assata humiditate propria est humidior: q̃z caro elixa. ¶ Si aũt sermo referatur ad quãcũq̃ hũiditatem absolute: ⁊ queratur que caro sit humidior: aut assa vel elixa: dico q̃ elixa in presenti quidem est hũidior q̃z sit assa: ⁊ huius rõ est qm̃ manifestum est q̃ illud qꝺ elixat vincit ⁊ decoquit ab humido aqueo elixante: ꝓpter qꝺ cũ de nã passi sit vt assimilet ageti. manifestũ ẽ qꝺ elixum ab humido elixante multam aquosam humiditatẽ acquirit. sed illud qꝺ assatur decoquitur a cal'o ficco ⁊ iõ quantum est rõne illius in eo q̃ assatur fit ꝺsumptio ⁊ minoratio humidi: licet adhuc multa humiditas propria retineatur interius: qz ergo elixuz multã humiditatẽ aquosam acquirit: hinc est q̃ loquendo de humiditate absolute: ⁊ de humiditate quacũq̃ elixum est humidius: q̃z sit assum: ⁊ ideo etiam assum propterea qz substãtiam habet commassatam: ⁊ nõ sic aquosam sicut hz elixum plus detinet in stomaco q̃z elixum: ⁊ ideo assata daꝺ his: qui habẽt fluxum ventris potius q̃z elixa: ⁊ hoc est q̃ dicebat Aui. scꝺa fen. capitu. de regimine eius q̃ comeditur vbi dicit sic. (Amplius scire debes q̃ aculeb cum digeritur multi existit nutrimenti: sed tarde descendit ⁊ in monoco lo moram facit ⁊c.) ⁊ ſm istam intentionem Aui. dicit in scꝺo can. cap. de carnibus: q̃ nutrimentum carnis elixe est humidius: nutrimentum vero carnis assate est siccius quoniam absolute loquendo caro elixa est humidior q̃z sit assata ꝓpter cãm p̄dictam. ¶ Etiam ex dictis videtur posse elici talis distinctio: quod aliquid esse humidi⁹ al

Aliqd esse hũidius alterꝫ cõtigit dupliciter

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

tero contingit dupl'r. vno modo quātitatiue ꝛ humidita te naturali: ꝛ hoc dico in respectu ad corpus humanum. alio modo q̄litatiue ꝛ hūiditate accidentali: sicut colligit ex cōmēto illius affor. ad eleboros bis q̄ non facile: ꝛ ēt p̄ cañ. fen p̄ma capi. dico q̄ deus. p̄ mō caro assa est hu// midior. scō modo elissa est hūidior: assa vō siccior: ꝛ iō assa plus replet ꝛ plus dat nutrimētū: sed siccius elixa ro minus: sed hūidius. dico aūt signāter q̄ caro elixa in p̄senti est hūidior q̄ sit assa: qm̄ si caro elixa reseruaret sic q̄ tota hūiditas aquea esset in ipsa ꝓsumpta: tūc forte nullū esset inconueniēs: q̄ caro assata esset hūidior q̄ elixa: cū tūc in assata reseruet humiditas: in elixa aūt nō re/ seruetur: sed ab ipsa humidū ꝓpriū ꝑm magnā partem est extractū: ꝛ humidū aqueū deficcatur. ¶ Tertio dico ad tertiā dubitationē: sicut h̄ dicit Aui. q̄ si stomac⁹ fue/ rit fortis: melius est post flobothomiā ad restaurationez sanguinis deperditi offerre assata q̄z elixa: ꝛ hui⁹ rō ē: q̄ sicut appet ex his q̄ dicunt septimo terrapentice metho/ di: ꝛ in libello de tabe: cibariū q̄ō est restauratiuū ꝛ nu// tritiuū ē q̄ multū exhibet nutrimētū: ꝛ q̄ non facili⁹ eua porat ꝛ secedit a mēbris: ꝛ ꝓpterea ponit ibi q̄ tale ciba riū non est facile digestibile: q̄ q̄ facile est digestibile: ha bet substātiā mollē ꝛ frāgibilē ꝛ subtilē. tale aūt non ad/ heret difficiliter: vt existens separabile a membro facili/ ter separat: propter q̄ cibariū nutricatiuū ꝛ restauratiuū est q̄ multum exhibet nutrimētum: ꝛ cuz hoc difficulter absoluit ꝛ separat: hoc aūt est: q̄ sbam hz cōmassataz: ꝛ humiditatē viscosam difficile separabilē ꝛ multū adherē tē: propter q̄ō cū caro assata respectu elixe habeat multi/ tudinē nutrimēti: ꝛ cū hoc nutrimentum exhibeat diffici lius separabile: q̄m substātia eius est magis cōmassata: ꝛ non sic frangibilis: sicut substantia elixe. iterum etiā hu miditatem hz ꝓpriā viscositatē ꝛ tenacitatē hñtē. hinc est q̄ post flobothomiā ad restaurationē si stomacus est fortis potens digerere: meli⁹ est exhibere carnē assatam q̄z elixam: si aūt stomacus esset debilis: tunc melius esset exhibere elixam. ¶ Supponit ergo hic: q̄ licet indigeat talis restauratiōe: non tamē indiget subita quēadmodū est necessitas in his: qui sincopizarēt ex multa, eūatione: tunc enim si tali restauratione subita indigeret. meli⁹ eēt offerre ea: que sunt liquida ꝛ faciliter alterātur: sicut sunt vitella ouorum cum vino: ꝛ succus carnis ꝛ similia. nam ex talibus facilius restauratur virtus: sicut dixit Ypo/ crates in illo affor. facilius est repleri potu q̄z cibo: ꝛ melius etiā esset offerre primo elixa q̄z assa. sed illi qui in digent restauratione non subita: quia non est deuentū ad talem defectū virtutis: immo adhuc stomacus eius for/ tis est: sicut hic supponit Aui. in tali quidem post flobo/ thomiā intelligit Auicen. q̄ melius est caro assa q̄z elixa. ¶ Et ex his apparet solo ad argumetū q̄ fiebat ad istam tertiā dubitationē: qm̄ non arguit contra propositū: simi liter etiā argumētū q̄ fiebat ad primā dubitationez non concludit aliqd contra illud: q̄ō dictum est. cum enim d̄r illud quod habet maiorē humiditatē est facilius digesti/ bile potest concedi: vel potest dici: q̄ vez est si cetera sint paria. vt puta q̄ habeant humidum similiter disposituz: ꝛ substantiam eiusdem modi. vnde sicut dictum est prius possibile est q̄ quedā habeant plus de humiditate. tamē quia substantiam non habēt frāgibilē. sed tenacem diffi/ cilius digerunt: ꝛ cum d̄r assum hz maiorē humiditatez: potest dici q̄ non est verum absolute: lz enim propriā ha beat maiorē. absolute: tamen nō habet maiorē. immo eli/ xum hz maiorē: vel aliter q̄ licet assum habeat maiorem humiditatē q̄z elixum. non tamen hz sbam frāgibilem. sz tenacē propter humidū ꝓpriū viscosum: q̄ fortiter col/ ligat partes adinuicem: elixum aūt habet substantiaz frā gibilem: ꝓpter q̄ō facilius diuisibilē: ꝛ ideo assum diffici

lius digeritur q̄z elixum. ¶ Ad argumenta vero dubita/ tionis secunde apparet ex dictis solutio: quoniam vtraq; in parte verū dīt: ꝛ ad diuersam intentionem se referunt sicut apparet ex dictis in positione.

¶ Amplius vene quandoq; flobothomantur propterea vt fluxus sanguinis ex narib⁹ ꝛ ma trice ꝛ ano ꝛ pectore prohibeatur: aut ex alijs exituris: ideo vt sanguis ad id quod a parte il la est diuersum protrahatur: ꝛ hoc quidez me dicamen est forte in iuuando. ¶ Oportet vero vt flobothomus sit vehementer strictus ꝛ sint vi ces multe: que non sint in vna die nisi magne necessitatis causa fuerit: sed in die post diem: ꝛ quacunq; vice minoratio fiat quātum possibi/ le fuerit: ꝛ ad summuz melius est vt flobotho mie vices sint multe q̄z vt ipsi⁹ q̄ztitas fit mul ta. Et flobothomia quidez cū ñ est necessaria coleram rubeam ebullire facit: ꝛ postea adue/ nit ligue siccitas: ꝛ que ibi sunt similia. Est igi/ tur ei succurrendum cum aqua ordei ꝛ zucca/ ro. Lectio. viij.

IN hoc. §. q̄ in flōmia aliqñ intentio p̄ncipal'r est eūatio: aliquādo vero intentio in ipsa nō ē principaliter eūatio: sed diuersio. ideo cū po/ suit multos cañ. dirigētes vsuz flobothomie: i q̄ principaliter est intētio euacuatio. dat hic cañ. per quos docet regulare vsum flobothomie: qñ i ipsa est intentio principaliter nō euacuatio: sed diuersio: ꝛ di/ uiditur pars ista i quattuor. Primo em̄ ꝓponit hocuua mentum flōmie. Scōo ostēdit p̄m quē modū flōmia fieri dz qñ in ipsa est intentio hec vtilitas et iuuamentū. tertio interponit. §. in quo ostendit nocumentū flōmie indebite facte: ꝛ docet illi nocumēto succurrere. Quarto q̄ fece// rat mētionē de reiteratiōe flōmie. dat cañ. dirigētes vsuz flōmie: qñ in ipsa intēdimus reiterationē ꝛ secūdationez facere. scōa ibi.) opz vero vt sit flōmus vehementer stri/ ctus.) 3ª ibi. (ꝛ flōmia quidē cū non ē necessaria.) 4ª ibi. (qui aūt secūdare voluerit. ¶ Qō dicit in p̄ parte satis ē notū. sed intellige cū dicit: aut ex alijs exituris: p exituras intelligit hic eruptiones q̄ fiūt in mēbris: vnde alia litte/ ra habet: aut ex vulneribus: quia sanguis non egreditur ex exituris: cuius quātitas sit notabilis: sicut quādo sunt rupte. ¶ Circa p̄mā ptē nota q̄ cā q̄re in tali flōmia q̄ ad ministrat gr̄a diuersionis ꝛ non gratia eūationis flobo/ thomus dz esse vehemēter strictus est: q̄ ista flōmia non fit gr̄a eūationis. ꝛ iō q̄zto minor fit eūatio tāto est meli⁹. Et si l'r etiam cum ista flōmia nō fiat gr̄a eūatiōis. sed gra tia diuersionis melius est q̄ multiplicent vices eius: qm̄ virtus non sic debilitat: ꝛ etiā melior ꝛ plus fit diuersio i multis vicib⁹ q̄z i vna. ꝛ iō Aui. subdit q̄ ad summū meli⁹ est. s. in tali casu vt flobothomie vices sint multe q̄z q̄ sit eius q̄ztitas multa. ¶ Hic tamen aduerte distinguendo q̄ flōmia aut fit propter nocumentum: cui periculum grā de subito timetur: ꝛ tunc melius est vt flōmie quātitas sit multa: vt illud periculum euitetur: aut flōmia fit propter nocumentum cuius periculum potest protelari: ꝛ tūc me lius est vt vices eius sint multe: quoniam per hoc magis fit virtutis conseruatio. Questio. xliij.

Sed aliquis dubitabit. dicit hic Auicē. q̄ in tali flōmia dz esse flōmus vehementer strictus. postea vero dicit q̄ debent esse eius vices mul/ te. sed contra. nam si debent esse eius vices multe tunc ta

lis homo

lis hō indigebit se cūdatione. ideo ꝓuenit inciſio que ꝓhibeat citā ꝓſolidationē. ſz talis iciſio ē ampla ⁊ nō ſtricta: qm̄ ſtricta ꝓſentit cito ꝓſolidationi. ḡre ⁊c. ¶ Ad h̄ poſſumus dupl'r rn̄dere. vno modo poſſum⁹ dicere ꝙ iſta referunt ad diuerſa reſpectu ꝓſeruationis virtutis debilis. Aui. eni intelligit ꝙ conſeruatio virtutis attendit ⁊ in figura flōmie ⁊ in quātitate: in figura: qm̄ ꝓſeruatio ei⁹ magis fit cū flōmia ſtricta q̄z cum ampla in quātitate: quoniā magis ꝓſeruaſ per numerū flobothomie multiplicatum: quā per quātitatez multā. non tamē intelligit ꝙ iſta duo coincidāt adinuicē: ſed intelligit ꝙ flobothom⁹ debet eſſe ſtrictus quādo ſolum eſt neceſſaria vna euacuatio. ſed quādo eſſet neceſſaria multiplex euacuatio: tunc nō debet eſſe flobothomus ſtrictus. ¶ Uel aliter poſſumus dicere ꝙ Auiceñ. intelligit ꝙ debet eſſe flobothomus ſtrictus q̄ſto plus eſt poſſibile: ⁊ ſi dicas: hoc nō ꝓhibet conſolidationē. Dicendū ꝙ lz ſtrictura eius non ꝓhibeat: ꝓhibebit tamē cuz alijs que poſtea ponit: vt cū oleo ⁊ ſale ⁊ cum facta eſt in lōgitudine: ⁊ cum alijs que ponentur. ¶ Circa tertiam partem in qua Auiceñ. oſtendit nocumentū flobothomie indebite facte: ⁊ docet etiaz illi nocumento ſuccurrere. Queſtio. xlv.

Aliquis dubitabit ꝓmo de hoc ꝙ dicit ꝙ flobothomia cum nō eſt neceſſaria facit cholerā rubeam ebullire. nam dicet aliquis iſtud nō videt verū. ꝓmo q̄ ſupra dixit ꝙ flobothomia licet nō ſit nocia. tamē ꝓfert: q̄ nām reddit potentē ſuper reſiduū. ¶ Etiā dato ꝙ non ſit neceſſaria nō videt ꝙ ſemper faciat cholerā rubeam ebullire: nam in abundātia humoꝝ crudoꝝ flobothomia non eſt neceſſaria: ⁊ tamē ſi fiat nō inducit ebullitionē cholere. ſed inducit ꝓtrariū. ſ. ifrigidationē ⁊ cruditatē in humoꝛib⁹. ergo nō ſemper facit cholerā rubeā ebullire. ¶ Scō aliquis q̄ret ꝓpter quid aduenit potius lingue ſiccitas quā alioꝝ membroꝛum: cum flobothomia euacuet a coꝛpoꝛe toto. Queſtio. xlvj.

Tertio aliquis dicet nō videt ꝙ tali nocumento debeat ſuccurri cū ſucchaꝛo: qm̄ ſucchaꝛū eſt dulce: ⁊ oē dulce eſt inflāmabile: ⁊ in cholerā ꝓuertibile: vt ſupra habitū eſt i capl'o de qualitate gnōnis humoꝝ: q̄re ſucchaꝛū non eſt iſtis ꝓueniens. ¶ Dicendū eſt ad pmā dubitationē ꝙ coꝛp⁹ qō eſt ꝓpatuz neceſſitate flōmie eſt duplex: qōdā eſt coꝛp⁹ qō ē inculpate ſanū. nā tale tali eūatione nō indiget cum ſuperfluitas que aggregat in ipſo ſufficiēter euacuet per fricationē ⁊ exercitiuū ⁊ balneuz vt hitū eſt ſup̄ in 3ª fen: ⁊ Gal'. idē ét ponit. ꝓmo ⁊ ſecundo de regimine ſanitatis. aliud eſt coꝛp⁹ priuatū neceſſitate flobothomie. nō quia priuet neceſſitate eūonis: ſicut priuat coꝛpus inculpate ſanū: ſed quia indiget alia eūone q̄z flobothomia: q̄ in ipſo abundat humoꝛ: cui nō cōpetit eūatio per flōmiā ſicut ſi abū det in eo humoꝛ crudus: vel humoꝛ cholericus purus: ⁊ tale coꝛp⁹ egrū eſt: vel egrotaturū. modo ſermo Auic. non refert ad coꝛpus priuatū neceſſitate flobothomie: qō eſt egrū: vel egrotaturū. in tali enim coꝛpoꝛe flobothomia: dato ꝙ non ſit neceſſaria. nō tamē ſemper eſt ꝓducens ad ebullitionem cholere rubee. imo aliquādo eſſet ꝓducēs ad infrigidationē ⁊ cruditatē humoꝝ: vt ſi fieret in coꝛpe ꝙ eſſet plenū humoꝛibus crudis. ſed ſermo Auic. refert ad coꝛpus qō eſt priuatū neceſſitate flobothomie: qm̄ eūone nō indiget nec per pharmaciā: nec per flobothomiā: ſicut eſt coꝛpus inculpate ſanū. i tali eni coꝛpe ſi fiat facit cholerā rubeā ebullire. h̄ eſt erit cā dominij ⁊ victoꝛie hūoꝛis cholerici: ⁊ p ꝑns erit cā ebullitionis ei⁹. ¶ Cauſa aūt huius erit duplex vna eſt ꝓpter agitationē ⁊ motū: quē flōmia inducit in humoꝛib⁹ in venis: ex motu autē ⁊ agitatione inflāmat ſanguis: ex iflāmatione aūt ꝓuertit in cholerā. ¶ Scda cauſa eſt q̄ flōmia ſubtrahit in coꝛpoꝛe iſto nutrimentū neciuz mēbris ⁊ caloꝛi inato: ex ſubtractione āt accidit caloꝛē exigniri ⁊ acui. quēadmodū exacuit: ⁊ ignit caloꝛ in ieiunāte: ex ignitione aūt caloꝛis aduriť ſanguis ⁊ ꝓuertit in cholerā. vñ accidit ex hoc ebullitio cholē: ex qua ebullitione accidit inflāmatio toti⁹ ⁊ ariditas ⁊ exiccatio ꝓpter diminutionē nutrimēti. ¶ Et ꝓpterea ſubdit Auic. ꝙ poſt hoc aduenit ſiccitas lingue: qm̄ vt dcm̄ eſt ex tali ebullitione fit inflāmatio in ſpiritib⁹ ⁊ caloꝛe innato: ex qua inflāmatione accidit ſiccitas in hoꝛe ſtōchi: ⁊ p ꝑns ſitis ⁊ ſic aduenit ſiccitas lingue: que ei cōicat. ⁊ licz iſta ſiccitas aduenīat in toto. tñ magis expreſſit in lingua q̄ citius ⁊ magis manifeſtaſ in lingua: tū quia ligua eſt oꝛganū guſtus ⁊ tactus: tū q̄ lingua habet ſubam valde mollē ⁊ rarā reſpectu carnis. vñ facil'r alteraſ: tū quia lingua recipit ipreſſiones valde mēbroꝝ nutritoꝝ ⁊ ſpūaliū ꝓpter magnā cōitatē quā habet ad ipſa. ⁊ ideo Aui. potius expreſſit ꝙ aduenit ſiccitas lingue q̄z alterius mēbri: ⁊ ſubdit: ⁊ que ſūt ſibi ſilia. ⁊ per hoc quidē intelligit accidētia alia ſilia que ſequunt ebullitionē ⁊ feruoꝛē cholere: ſicut eſt eſtuatio ⁊ doloꝛ capitis: ⁊ itelligit etiaz per hoc accidētia alia que ꝓtingunt ex diminutione nutrimēti vt ſaltus tēpoꝝ ⁊ alia accñtia. de quib⁹ loquit Hippo. in ſcō regiminis acutoꝝ. ¶ Docet eni Auiceñ. merito ſuccurrere his nocumētis cuz aqua oꝛdei: ⁊ ſuc. quoniā aqua oꝛdei infridat ⁊ humectat: ⁊ cū hoc eſt lenitiua: ſic̄ apparet in ꝑ regimis acutoꝝ: vnde ipſa ipugnat accidēti ſiccitatis ⁊ ariditatis infrid ndo ⁊ humectādo ⁊ ſitim extinguēdo: que eſt appetit⁹ frīdi ⁊ humidi: ⁊ impugnat cauſe. ſ. ebullitioni cholere eā alterādo ⁊ extra coꝛp⁹ educendo. (debemus ēt illi ſuccurrere cū ſucchaꝛo.) ⁊ intelligit Auic. nō ꝙ ſucchaꝛū ſolū exhibeaſ: q̄ cū ipſum ſit dulce ⁊ in cholerā ꝓuertibile augeret ebullitionē: ſed intelligit cū ſucchaꝛo. i. cū aqua ſuc. qm̄ aqua ſucchari infridat ⁊ humectat: ⁊ cū hoc reſtaurat ꝙ deperdit de ſanguine ⁊ ſpū: vel intelligit ꝙ illud ſucchaꝛū cōmiſceaſ cū aqua oꝛdei: tunc eni hec aq̄ erit infridatiua ⁊ humectatiua: ⁊ rōne ſucchari erit ꝑz aliquid reſtauratiua. ¶ Et ex his apparet reſpōſio ad dubitationes p̄dictas: ⁊ ēt ſol'o ad oba niſi ad illud qō ꝑ arguebaſ: q̄ dicebas tu. ſupra dixit Auic. ꝙ multotiēs flōmia nō eſt neceſſaria tñ ꝓfert. ¶ Rn̄deo ꝙ flōmia pōt dici nō nocia dupl'r. vno mō dicitur nō nocia: q̄ nō cōpetit directe rōe diſpōnis cui debeť: vt quia in coꝛpoꝛe nō eſt diſpoſitio plectoꝛica: cui ꝓncipaliter cōpetit ⁊ directe: ⁊ iſto mō flōmia q̄ nō eſt nocia alteri pōt ꝓferre: vt ſupra declaratuz fuit: ⁊ hoc mō intelligit ſupra. Alio mō dicit flōmia nō neceſſaria: quia nō eſt iuuatiua. ſed eſt dānoſa. ⁊ iſto modo flōmia non neceſſaria ſemper nocet: ⁊ ſic intelligit hic. ¶ Ad alia vō argumēta pz ex dictis ſolutio. ¶ Deinde cum dicit.

Flōmia ꝑt dici nocia dupliciter.

¶ Qui aūt ſecūdare voluerit ⁊ non acciderit ex ꝓria minutione malitia paralyſis: aut qō ſit ſibi ſil'e venā man⁹ in lōgitudine flōmare debeꝝ. ꝓpterea vt iuncture motio ipſius ꝓhibeat cō ſolidationez ⁊ vt applicet. Q̄ ſi cū hoc timoꝛ affuerit ꝙ cito conſolidet: ſupponaſ ipſi pannus oleo cū pauco ſale infuſus: ⁊ deſuper ligetur. Et ſi flobothomus etiā oleo inunctus fuerit cū fiat flōmia: ꝓhibebit ꝓſolidationis velocitatē: ⁊ minuet doloꝛ: ⁊ hoc quidē eſt: vt ſup ipſum oleū: aut ſibi ſimile in ungaſ aut ipſe in oleo mittaſ: poſtea cū pāno exiccet. Inter flobothomiā quoq; ⁊ ſecundationē doꝛmire flobothomie ꝓſolidationē feſtinare facit.

¶ In parte ista qꝝ mẽtionẽ fecerat de plurib⁹ flobothomijs dat canones dirigẽtes vsuꝫ flómie qñ in ipsa intẽdimus reiteratione ⁊ secũdationem facere. ⁊ diuidit pars ista in quinqꝫ: qꝝ ꝑ ponit cañ. per quẽ oñdit scõm quẽ modũ faciliter potest fieri secũdatio in flómia. Scõo ponit cañ. per quẽ docet cognoscere tẽps ꝓueniens in secũdatione. Tertio docet ꝑseruare ab aliquo accidẽte: qꝫ aliqñ euenit quibusdã corporib⁹ in secũdatione. Quarto docet regimẽ istius: q indiget secũdatione qꝫtum ad somnũ ⁊ vigiliã. Quinto ponit gñiale ⁊ cõe iuuamentũ: gra cuius maxime fit secũdatio in flómia. scõa ibi. (scire quoqꝫ debes qꝫ secũdatio.) ꝫª ibi. (multis ꝓterea in secũdatione.) quarta ibi. (inter flómiã quoqꝫ ⁊ secũdationẽ ⁊c.) ꝭª ibi. (ex iuuamẽtis vo secũdationis.) ¶ In ꝑ g. §. vsqꝫ illuc. (recordare ꝓterea ⁊c.) nõ intẽdit Aui. ad aliud nisi ad docẽdũ: quõ ꝓt prohiberi cita ꝓsolidatio icisionis vene: vt postea possit fieri secũdatio absqꝫ secũda incisione: docet autẽ ꝫ facere Auicẽ. ꝑ cum incisione facta ꝑm longum quando volum⁹ flobothomare ex vena man⁹: ⁊ intelligit ꝫ Aui. per manũ eo modo quo exponet infra. §. illo. (vene ꝓterea manus qne flómant ⁊c.) dixit Auicẽ. signanter venã manus ⁊c.) qm̃ in talibus venis est verũ qꝫ flobothomia facta ꝑm longũ tardius ꝓsolidat: ⁊ cãm huius Auic. assignat in littera. sed in quibusdã alijs locis nõ tardius consolidaret facta flobothomia in longũ. sed facta ꝑm aliuꝫ situm ⁊ figuram: vt postea in ꝓcessu capituli apparebit. ¶ Scõo hoc docet facere Auicen. cum impositione olei ⁊ salis super vulnus. Questio. xlvij.

Sed tu dices oleum videt iuuare ad cõsolidationẽ: qꝝ est viscosuꝫ: ⁊ dicit eẽ glutinatiuũ partiũ. sed ꝓglutinatio ptiũ iuuat ad ꝓsolidationẽ ipsaꝫ. ¶ Dõꝫ qꝫ oleũ ꝓhibet ꝓsolidationẽ duplr. vno qdem mõ inqꝫtuꝫ oleũ intercidit inter labia vulneris: nũc aũt sicut dicit in tegni: in ꝓsolidatione vulneris cauendũ est ne inter labia itercidat aliq̃ res extranea: siue sit oleũ: siue pilus. alio mõ ꝓhibet ꝓsolidationẽ rõne sue vnctuositatis: ⁊ mollificationis subẽ patris quã facit: qm̃ in vulnere in quo ꝓuenit ꝓsolidatio debet conseruatio subẽ partis fieri cum exiccãtib⁹: sicut dicit in tegni. ⁊ ꝫº terrapẽtice methodi. Si g̃ dicas qꝫ oleũ viscosuꝫ est: ⁊ viscosũ ad iuuat ad glutinationẽ. dicenduꝫ qꝫ viscosum qõ adiuuat ꝓsolidationẽ est viscosuꝫ: qꝫ in mẽbri subam ꝓuertit: qualis est sanguis viscosus exñs in foraminib⁹ labioꝝ vulneris: sed viscosum qõ est res extranea exñs inter labia illud nõ ꝓglutinat ea: sed impedit ꝓglutinationẽ: sicut etiã hoc declarabit ifra in capl'o de cura solonis ꝓtinuitatis. ¶ Sal aũt ꝓhibet ꝓsolidationẽ duplr vno mõ inqꝫtum itercidit inter labia vulneris. scõo modo qꝝ sal mordicat: nũc aũt mordicatio est ꝓtractiua partiũ: ⁊ per ꝓñs impedit vnionẽ ipsaꝫ adinuicẽ. ¶ Jterũ ẽt sal superflue exiccat vñ rorẽ qui est inter partes vtraqꝫ cũ quo debet fieri vnio ipsoꝝ adinuicẽ superflue ꝓsumit: ⁊ ideo ꝓsolidationeꝫ ꝓhibet. ¶ Tertio hoc docet Aui. facere cũ flómo inuncto in oleo. nã qñ flobothom⁹ vngit cũ oleo: tũc in vulneratione facit minorẽ dolorẽ ⁊ hoc est qꝝ ferrũ inunctũ in oleo est magis lene: ⁊ non sic asperũ: vñ non ita dolorem inducit: ⁊ cũ hec incisio facta ex ipsa rõne olei tardius cõsolidat ꝓpter cãm predictã: debet autẽ iste flobothom⁹ imitti in oleo: ⁊ postea cum pãno exiccari. i. abstergi: non tamẽ intm̃ vt ex toto vnctuositas remoueat: sed intm̃ abstergit vt humiditas oleagina distillãs ꝼz guttã ad cuspidem flobothomi abstergat: qm̃ talis posset esse cã euentus erroris in loco: in quo debet fieri incisio ⁊ penetratio flobothomi. ¶ Quarto Aui. docet ꝓhibere ꝓsolidationem citã cũ ꝓhibitione somni inter flómiaꝫ ⁊ secũdationem. nã somnus ꝓsolidationẽ festinat: ⁊ huius rõ est duplex: vna est: qꝝ in somno oẽs operationes nãles fortifi-

Oleũ ꝓhibet cõsolidationẽ duplr.

Sal ꝓhibet ꝓsolidationẽ duplr.

cant ⁊ melius fiũt: nũc aũt ꝓsolidatio est effectus opõis nãlis: ꝓpter qõ ipsa citius fit in somno. ⁊ iõ qñ volumus facere secũdationẽ oz somn⁹ ꝓhiberi vt non fiat ꝓsolidatio: vt possit aperiri vena sine noua incisione. Scõa cã est: qꝝ in somno mẽbra sunt in maiori qete q̃z in vigilia: nunc autẽ ꝓsolidatio maxie indiget quiete ⁊ nõ motu cũ motꝰ sit cã distractionis partiũ ⁊ ideo somnus est cã citioris cõsolidationis. ¶ Nota aũt qꝫ Aui. signãter dixit: qui autez secũdare voluerit: ⁊ nõ acciderit ex ꝑma minutione paralysis: aut qꝫ sit sibi sil'e: qm̃ quãdo accideret: tũc non ꝑt fieri secũdatio: ⁊ ꝓalysim possum⁹ dicere qꝫ itelligit syncopi: aut ẽt ꝓꝑie ꝓalysis que accidit qñ errat in flómia: qꝝ pcutit neruus: qui est sub arteria: tunc eni qñ hoc accidit non possumus amplꝰ ex illa vena secundare: per accñtia aũt similia itelligit oia illa: que sunt de accñtib⁹: que ꝓhibent secundationẽ fieri: sicut est omne accñs adducens virtutem ad defectum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Recordare ꝓterea eiꝰ qõ dixim⁹ de cũone in hyeme cũ medicia qꝫ dies eligẽda ẽ austrina: qm̃ sil'r i flómia. Et scire debes qꝫ cũ minuunt melici ⁊ epilẽptici: ⁊ illi quos minuere opz in nocte hora dormiendi: ꝯ pz vt sit angustus scz flobothom⁹: ne sanguis erit⁹ accidat: ⁊ sil'r in omnibus qui secũdatione nõ indiget.

¶ Hic Aui. interponit duos. §. in quoꝝ ꝑmo docet eligere ꝓueniẽtẽ diẽ: in qua oz fieri flómia qñ necessitas eiꝰ est in hyeme: in scõo vo. §. docet eligere ꝓueniẽs tẽps flómie in quibusdã dispónib⁹: ⁊ docet etiã ꝓuenientẽ modũ fiendi flómiã: illũ scõm. §. ponit ibi. (Et scire debes: qꝫ cum minuunt melici ⁊c.) vnde isti. §. nõ sunt bñ de mã que sit predicte ⁊ sequẽti ꝓtinua: sed potius tãqꝫ absqꝫ aliquo ordine hic sũt imixti: sic̃ pluries fecit etiã Aui. in ꝫ capl'o: ⁊ in quibusdã superiorib⁹: veruꝫ est qꝫ ꝑm aliqd pñt ẽt isti. §. ad superiores referri: qm̃ illud qõ dr in ꝑ. §. obseruari debet in his: in qbus fit flómia: ⁊ indiget secũdatione: in secũdo ẽt. §. aliqd tangit de secũdatione: qm̃ dat intelligere ql̃is flómia eis ꝓuenit: qꝝ. l. lata ⁊ nõ stricta. ¶ Circa pmũ. §. nota qꝫ illud qõ dicit in hoc. §. de flómia fuit dictũ supra in eũone cũ pharmacia: in illo capl'o. (Jã in ꝓcedẽti sermone oñdimus ⁊c.). §. illo (⁊ ille cui in hyeme neccũ fuerit medicinã bibere ⁊c.) debet eni itelligi: sicut ibi apparuit hec dies austrina dies que ad aliquã caliditatẽ tẽdit reꝰ alioꝝ dierũ hyemis: in hac eni die in hyeme: qñ est indigẽtia: est melius flómare: tũ qꝝ virtus melius tollerat ipsaꝫ quã in vehemẽti frigore: cuiꝰ cã supius fuit habita: tum etiã qꝝ ex caliditate aeris humores nõ sic sunt ꝓgelati: sed sũt magis liquati: ⁊ per ꝓñs plus permixti: vñ melius educit grossum simul cũ subtili: quãdo aũt plus sũt ꝓgelati educit illud qõ est subtilius ⁊ calidius ⁊ retinet grossius: ⁊ ꝓpterea in hyeme ad flómiã faciẽdã est eligẽda dies austrina: ⁊ per opm̃ intelligit: qꝫ in estate si est eius indigẽtia est eligẽda dies septẽtrionalis: qm̃ in ipsa vtus melius tolerat: ⁊ nõ sic accidit resol'o ⁊ inflãmatio spũs ⁊ caloris inati: ⁊ totũ hoc oz itelligi in flómia: in q̃ dilatio pót expectari: in qua attẽdit hora electiua q̃to magis est pol'e: in illa autẽ in qua attendit solũ hora necessaria non ꝓsideramus hoc: ꝫ quacũqꝫ die facimus: qñ esse eius maior vtilitas in euitãdo grãde periculũ q̃z sit nocumentuꝫ. ¶ Circa scõm. §. intelligendũ est qꝫ Auic. in hoc. §. oñdit ꝑ qꝫ tẽpus est ꝓueniens in qbusdã dispónib⁹ ad flómiam tpe noctis ⁊ in hora dormiẽdi: in q̃ eger ad somnũ dispónit: sic̃ est mania: melia: ⁊ epilẽpsia: ⁊ sil'es dispónes: in qbus est nocita actio aie regitiua nocumento: ad qõ ꝓsequt malus motus in mẽbris. scõo oñdit modũ ꝓueniẽtẽ faciendi flómiã in talib⁹: qm̃ oñdit qꝫ flomus debet eẽ angu-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſtus in oĩbus talibus. tertio Auic. vlīçat ꝙ fil'r debet esse angustus flobothom' in oĩbus: qui nō indigēt secūdatio ne: dans per hoc intelligere: ꝙ in his qui secūdatione idigent: debet esse flobothom' amplius: vt cita ꝯsolidatio ꝓ bibeat': ꝛ ſm hoc iste. §. quātū ad aliqd continuationē hz cum p̄cedenti mā ꝛ sequenti: in qua tangitur de secundatione. nam prius ostēdit: ꝙ in his qui indigent secūdatione debet fieri flobothomia ſm longū. hoc aūt dat intelligere: ꝙ ét debet eē lata ꝛ ampla. Questio. xlviij.

Sed circa qōlibet verbū hic positū aliqs dubitabit p̄: q ꝛ Aui. ponit esse aliq̄s: q debent flōmari in nocte in hora dormiēdi: aliqs queret ꝙ sit melius an facere flōmiā in nocte vel in die: ꝛ arguit' ꝙ sit melius eā facere de nocte auctoritate Gal'. in 9°. nam ipse ponit ibi: ꝙ patientē febrē ſynochā flōmauit de nocte: ꝛ inferius ponet: ꝙ flōmiā dz sequi ges. sed tēpus noctis est tēpus getis: ḡre ꝛc. ¶ In oppositū est cōis vsus medicox: etiā inferius ponet ꝙ ex dormitione ꝓpinqua flōmie accidit plerūqz in mēbris ꝯfractio: ḡre vī ꝙ malū sit flōmare aliquē in hora in qua disponit' ad somnū. ¶ Dōm est ad hoc: ꝙ duplex est vsus flōmie: vnus est: q est ad p̄seruationē: ꝛ iste fit in corpib': que sūt parata ī cidere i egritudines: nōdum tn̄ ceciderūt in eas: alius est vsus flōmie ad curationē: ꝛ iste fit in corporib': que actu egrotāt: modo dōm ꝙ in vsu eius: q fit ad p̄seruationē: potius debet fieri flōmia in die q̄z in nocte: ꝛ rō huius est qr corpa que vtunt' flōmia vt p̄seruētur sūt corpa sana: talia aūt nō subiiciunt' necessitati euent' subiti periculi: sicut corpora egra ꝛ ꝓpterea eis possumus in eūonib' eox eligere horā: in qua ꝯueniētius eūo fit in eis: que vocat' hora electa: hec āt hora electa in flōmia est potius in die q̄z in nocte: ꝛ hꝫ rō est multiplex: vna est: qm̄ in nocte nō est adhuc cōpleta digō stōchi: sic̄ est de die in mane in ieiunio: flōmia aūt ꝓbibet' nō exīte p̄fecta digone saltē stōchi: sc̄a est: qr i nocte ē tp̄s dormiēdi: nūc āt tp̄s dormiēdi ꝓpinquū flōmie nocet: vt docet infra. 3ª ē: qm̄ sanguis in die est magis dispsus circa mēbra exteriora pp lumē ꝛ calorem diei q̄z fit in nocte: ꝛ iō flōmia: q̄ imediate fit ex exteriorib' vens melius eūat de die q̄z de nocte: qm̄ nō retinet' grossuz ꝛ eūat' subtile quēadmodū fit qn̄ sanguis nō est bn̄ liq̄tus: ꝛ propterea Aui. inferius ponit ꝙ hora electa: in qua debet fieri flōmia est in lumine diei post digōnis cōplemētū: ꝛ expulsionē supfluitatū. ¶ Si āt loq̄mur de vsu flōmie: q fit ad curationē q̄lis est vsus ei' ī corporib' egris: sic regul'r ét de die fieri dz pp duas causas assignatas: aliqn̄ tn̄ ex necessitate ipsa fit i nocte ꝛ nō de die: hec āt nec̄itas: pp quā cogimur de nocte facere vī eē triplex. vna est qn̄ est timor ne ex dilatione egritudo trāseat in aliq̄z egritudinē: q̄ difficilioris sit curationis q̄z p̄ma: ꝛ pp hāc nec̄itatez. S. flobothomauit patientē ſynochā in nocte: qm̄ in ipsa iā erat aliq̄ suspitio de putredine: vn̄ ex dilatione erat timor ne trāsire in putridā: ꝛ iō vt nō fieret putrida festinauit flobothomiā de nocte. Scōa nec̄itas est: qn̄ est timor ne ex dilatione supueniat grāde piculuz: ex quo timet' de morte: sic̄ vbi grā: si accideret casus vel p̄cussio alicui de nocte: ex q̄ timerem' euētū apatis: tunc flōmam' statim in hora noctis: ne hoc accidat. Tertia necessitas: pp quā fit aliqn̄ flobothomia de nocte in hora dormiēdi est: qn̄ timemus ne ex nimia cōmotione ꝛ agitatione infirm' ligaturā sibi dissoluat: ꝛ accidat superflu' exit' sanguis: de ista cā loquit' hic Aui. ꝛ hec attēditur vl'r in his: in qbus ex imaginatione corrupta accidūt motus supflui ꝛ inordinati: quēadmodū accidit hoc in melicis ꝛ maniacis: in qbus propter imaginationē ꝛ discretionē corruptā motus fiunt vehemētes ꝛ inordinati: aut in qbus ꝓpter malū motuz cerebri accidit vehemēs motus ꝯtinuus in mēbris: sicut fit in epilēticis: in oib' eni istis est timor si fiat flōmia in hora: in qua nō est tp̄s dormiēdi: qr ges nō est in mēbris eorū sed mor': ne accidat dissolutio ligature: ꝛ sic postea accidat exit' sanguis supfluus sz si flōmia fit in hora: in qua disponunt' ad somnū: qr in somno mēbra qescūt nō est in eis timor de ligatura ꝙ dissol'one. Gratia g̃ euitatiōis maioris piculi fit in istis flōmia de nocte qm̄ est tp̄s dormiēdi ꝛ nō de die: ꝛ licet regul'r melius sit eam de die facere. ¶ Intellige tn̄ hic vlterius: ꝙ illud qō Auicē. dicit. (Illi quos minuere opz in hora dormiēdi ꝛc̄.) p̄ōt dupl'r legi: vno mō vt referat' ad illud: qō dixit de melicis ꝛ epilenticis: qr. s. isti sint illi: q̄s opz minuere in nocte in hora dormiēdi: sic̄ dcm̄ est pp cām assignatā: ꝛ ſm istū modū lr̄e ē posita supra intētio eius. §. Alio mō p̄ōt legi: nō ꝙ istud ꝯtinuet' ad melicos ꝛ epilēticos: sed sit ꝯdō per se posita: vt velit dicere: ꝙ melici ꝛ epilentici debēt flōmari cuz flobothomo angusto: ꝛ ét illi quos opz flōmare de nocte in hora dormiēdi ꝓpter aliq̄z necitatē supra positā debēt flobothomari cū flōmo angusto: vn̄ ſm istū modū lr̄e dicemus ꝙ in b. §. Aui. solū oñdit in qbus dispōnib' dz fieri flōmia cū flōmo angusto: ꝛ p hoc dat intelligere: in qbus dz fieri cū lato vt p hoc oñdat: ꝙ in secūdatitione flōmia fienda est cū flōmo lato: ꝛ ista expositio vī magis ꝯsona littere seriei: ꝛ magis ſm istaz expositionē iste. §. ꝯtinuationē habet ad p̄cedentem mām. ¶ Argumēta aūt in oppositū ad predictā dubitationem vtriusqz partis facile est ex dictis soluere. Questio. xlix.

Secūdo aliqs dubitabit qūo p̄cipit melicos ꝛ epiléticos flōmari cū flōmo angusto: quia in istis abundāt humores grossi: sed flōmia stricta eūat subtiles ꝛ detinet grossos: vt habitū est supra: ergo ista flobothomia est eis inconueniēs. Questio. l.

Tertio aliqs dubitabit qūo ét oēs: q secūdatiōe nō indigēt debēt flōmari flōmo stricto: qm̄ possibile est: ꝙ sit aliqs hn̄s humores grossos: q secūdatione nō indiget: ꝛ tn̄ tali nō cōpetit flōmia cū flōmo stricto sed amplo. ¶ Dōm est ꝙ melici ꝛ epilētici debēt flōmari cuz flōmo angusto: ꝛ hoc ꝓpterea: qm̄ in eis est timor de exitu ꝛ fluxu sanguis ex cōmotione ꝛ reuolutione inordinata: q̄ eis ꝯtingit: nūc āt ex flōmia ampla est aptitudo vt veniat multus flux' sanguinis: ex stricta āt nō sic: ꝓpter qō in talibus dz fieri flōmia cū flōmo stricto ꝛ nō cū amplo. ¶ Sed intellige: ꝙ in talib' nō oīno ꝯuenit flōmia cū flobothomo stricto: qr in talibus ꝓpter grossitiē sanguis: q est in eis q̄ztū est rōne materie: q̄ debet eūari: dz esse flobothomus amplus: sz ꝓpter timorē: q in eis est de fluxu sanguis ex cōmotione ipsox nō debet sic fieri amplius sic̄ indigēt: sed respectu hui' debet eē angustus. vn̄ hec operatio: q̄ fit in istis nō debet fieri ad eos: q habent humores subtiles: sed ad eos: q habēt humores adeo grossos: sicut habēt melici ꝛ epilentici isti indigēt flōmo minus amplo q̄z illi: ꝛ ideo precipit q̄ztū ad hoc indigere flōmo stricto. Et ex hoc pz sol'o ad argumentū. ¶ Sil'r ꝛ illi q debent flōmari in nocte in hora dormiendi indigēt flobothomia stricta. naz si istud verbū referat' ad melicos ꝛ epilēticos plana est causa eius ex dictis: si autē fit ꝯditio per se: tunc causa ei' est: quoniā in somno multotiēs ꝓpter inordinatam reuolutionē: que accidit super brachiū ex somno: qō cōtingit in ipso timor est de dissolutione ligature: ꝛ ideo si fiat flobothomia ampla: cuz ista nō sic cito consolidetur: cum etiaz ex ipsa sit aptitudo vt fluat multus sanguis: timor est ne accidat fluxus sanguinis supfluus: in stricta āt flōmia: tum qr cito consolidat': tum qr nō est aptitudo vt ex ea sic fluat suanguis multus: nō est sic timor: ꝛ propterea in talibus conuenit flōmia cum flobothomo stricto ꝛ nō cū amplo. ¶ Simil'r etiā in his: qui secundatione non indigent debet esse flōmus strictus: ꝛ hoc quidē debet intelligi nō absolute: sed cum cōparatione: vt ponamus ꝙ

sint duo: qui debēt flobothomari: ⁊ ambo habēt humo/res grossos equal'r ⁊ vnus eget secūdatione ⁊ alter non: tūc ille q nō eget dz flomari cuz flomo magis stricto: ille vo qui eget cū flomo magis emplo: ⁊ hoc ideo qz ille: qui indiget scōdatione idiget reapertione vene: talis aūt reap/tio fit facilius sine icisione quando facta est flobothomia cū flomo lato q̄z cum flomo stricto. ¶ Arguméum vo arguit: ac si istud dcm̄ esset dictum absolute: ꝓpter quod nihil concludit. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Scire quoq; debes q̄ secūdatio fm debilitatis mensuram est tardāda: ⁊ si debilitas quidē non affuerit sit vltima eius tardatio vna hora. Qui voluerit eam facere vt sanguis ipsius trahatur sit dies vnus. Amplius flomia trāsuersa melioz ē ei: q̄ secundationem vult in eadem die: ⁊ illa que est fm latitudinē ei qui vult secundationē in eadem hora: ⁊ illa que est fm longitudinē ei qui vult nō vna esse ꝓtētus scōdatione: imo in corde tenet q̄ eaz per multos faciet dies in quaq; die. Cunq; flomie dolor maior fuerit tanto erit eius ꝓsolidatio tardior.

¶ In parte ista dat cañ. per quē docet cognoscere tp̄s conueniens in secūdatione: ⁊ tria facit. ꝑmo facit hoc. secūdo docet mēsurare figurā flomie fm diuersitatē horaꝝ secūdationis. tertio docet mensurare q̄ztitatem vulneris eius fm diuersitatē etiā horaꝝ vel ipsius secundationi s. scōda ibi. (Amplius flomia transuersa). tertia ibi. (Cūq; flobothomie dolor ⁊c̄.) ¶ Circa ꝑmaz partem nō. q̄ cā quare secūdatio est tardāda fm mēsuraz debilitatis virtutis est plana: qz secūdatio non fit nisi rone ꝙseruationis vtutis: vt enim virtus ꝙseruet ⁊ nō multum debilitet: iō potius reiteramus flobothomiā quaz velimus totum vna vice eūare: ⁊ iō fm quātitatē fortitudinis virtutis debet accipi q̄ztitas tēporis in secundatione: ⁊ ꝓpterea subdit: q̄ si vtus nō fit multū debilis si qdē scōdatio fiat gr̄a eūonis p̄ncipal'r debet esse hora vna inter secūdationē ⁊ flomiaz: si aūt fiat gr̄a diuersionis ⁊ attractionis dz esse dies vnus.

ꝓp qd inter flomiā ⁊ secūdationez q̄ fit ad attrahēdum maiꝰ interponit tp̄s q̄z in ea: q̄ est ad eūandum.

¶ Si aūt queri't q̄ est rō q̄re ponit oē maius tēpus in secūdatione: q̄ fit gratia tractionis q̄z in scōdatione: q̄ fit gr̄a eūonis. ¶ Dōm q̄ cā huius est: qz qñ secūdatio fit p̄ncipal'r gr̄a eūonis fit vt mā corrupta: q̄ remāsit: q̄ non sufficienter est eūata eūetur: ⁊ qz talis mā ꝓpter inanitionem factā aut que fit a flomia attrahit' ad loca venarū exteriora: idcirco paucū tēpus dz interponi vt hec mā attracta ad loca venaꝝ exterioza euacuet' in secūdatione: si enī multū tēpus interponeret': tūc hec mā attracta faceret corruptionē maiorē: ⁊ etiā qz sanguis fluit ⁊ refluit p venas nō erit sic in illis locis collecta: sed alibi dispersa: vñ nō sic p̄mpte eūabit': sz qñ flomia fit gr̄a diuersionis ampli' tēpus dz interponi: qm̄ ista flomia non fit p̄ncipal'r gr̄a eūonis mäe corrupte ⁊ male: sz rone diuersionis sanguis ⁊ spūs: ⁊ ideo cū in tali casu eūo nō sit necessaria: vt enī non vtus nimis debilitet' dz amplius tp̄s interponi. ¶ Circa scōdaz ptē nō. q̄ flomia trāsuersa est melior ei: q̄ scōdationez vult facere in eadē die: ⁊ hoc ideo qz flomia trāuersa est: q̄ accipit de lōgitudine sil' ⁊ latitudie: nūc aūt ista flomia difficilius ⁊ tardius ꝙsolidat' q̄z illa: q̄ fit fm latitudinem: qm̄ sermo hic Aui. refert' ad venas ꝙiunctionales: sz facilius ꝙsolidat' q̄z illa: q̄ fit fm longitudinē: ista enī in talib⁹ venis inter oēs tardius ꝙsolidat' q̄z vt dicet infra: ⁊ ideo cū nō cito valde ꝙsolidet': nec ēt nimis tarde: ideo q vult secūdationē facere eodē die debet fieri flomia p trāsuersuz sed q vult secūdationē facere eadē hora dz facere eā fz la titudinē: qm̄ ista cito ꝙsolidat': qm̄ q̄ volum⁹ reiterare i eadē hora dz fieri flomia: q̄ cito ꝙsolidet': cū nō timeam⁹ de ꝙsolidatione ei⁹ añ scōdationē: ⁊ postea iuuamētū fit in b: qđ cito ꝙsolidat': sed q vult secūdationē facere pluribꝰ diebus dz eā facere fm lōgum: qm̄ ista tardi⁹ ꝙsolidat': ⁊ iō vbi querim⁹ multotiēs venā reaprie est bona hec flomia: qm̄ fit reaptio vene sine noua icisione. ¶ Circa tertiā partem intellige: q̄ p dolorē Aui. intelligit solutionē ꝯtinui: qm̄ fm magnitudinē ⁊ puitatē ei⁹ fit magn⁹ ⁊ paru⁹ dolor qñ enī fit magna icisio fit magn⁹ dolor: qñ vo pua fit paru⁹: ⁊ p hec verba in hac ptícula vult Aui. hīe: vt qñ q̄rimus: q̄ ꝙsolidatio icisionis fiat tardior: tūc debem⁹ facere incisionē magnā qñ vo q̄rim⁹ vt cita fiat ꝙsolidatio: tūc debemus facere ipsam paruaz: vbi aūt dz q̄ri cita ⁊ vbi tarda ꝙsolidatio p̄z ex dictis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Multis p̄terea in secundatione euacuatio syncopim affert: nisi fuerit postquam assaturē aquam sumpserit.

¶ In p̄te ista docet p̄seruare ab aliquo accidēte: qđ aliq/bus euenit in scōdatione. ¶ Juxta qđ intellige p̄ q̄ illi: q/bus eūo in secūdatione affert syncopim sunt maxie illi: q hñt dispōnē stōchi: de qua sup̄ facta ē mētio. s. qz aut hñt os stōchi debile: aut sensibile multū: aut hñt ip̄m infelicē in aggregatione chol'e rubee circa ip̄m: in talibus enī fit ex ꝑma flomia est aptitudo vt eueniat syncopis nisi p̄seruent' cū aliquo cibo: q os stōchi roboret: sic ēt est aptitudo in eis: vt in secūdatione eueniat syncopis nisi p̄seruentur p̄us cū aliquo cibo: q os stōchi roboret ⁊ ꝙfortet: ⁊ q̄ sit cā: q̄re hic cib⁹ p̄acceptus ab euētu syncopis p̄seruat late supza dicta fuit. ¶ Sz tūc tu dices ꝓpter quid ad p̄hibitionē euētus syncopis docet hic exhibere cibarium sumptū ex carne supza vo docuit exhibere cibariū sūptū ex pane? ¶ Itez ꝓpter qd potius docet exhibere carnez assatam q̄z elixam? ¶ Itez ꝓpter qd potius docet exhibere aquā assatā carnis q̄z ipsam carnē assatā? ¶ Dōz ē: q̄ Aui. hic potiꝰ docet assumere cibariū ex carnib⁹ q̄z ex pane: ⁊ hoc iō qm̄ talis cib⁹ ꝓpter debilitatē quā stōch⁹ recepit ex p̄ma flomia debet esse facilis alterationis: ⁊ qz caro facilius alterat' q̄z panis: qm̄ solidiorē hz subam panis q̄z caro: hinc est q̄ Aui. in isto. ℌ. docet dari cibariū sumptū ex carne: supza vo qz nodū ex flomia stōchus debilitatus est p̄cipiebat dari cibariū sumptū ex pane: ⁊ hoc ꝓpter cām: q̄ ibi fuit dicta. ¶ Docet aūt potius assumere ex carne assata q̄z elixa: qm̄ caro assata est magis cōfortatiua q̄z elixa ꝓpter plures causas: vna cā est: qa est magis odorifera: nūc aūt q̄ sūt magis odorifera magis roborāt ⁊ ꝙfortāt os stōci: qm̄ st magis ꝙueniētia calori inato. ¶ 2ª cā est: qz est magis saporita: ea aūt que sūt sapidiora plus ꝙfortant os stōchi: cū in talib⁹ magis delectet': ⁊ iō Aui. in 4° cañ. in capl'o de destructione appetit⁹: ⁊ de bolismo: q̄ accidunt febricitātib⁹ docet subuenire his accidentib⁹ cū odoriferis: ⁊ cuz carne assata. Ratio aūt q̄re assata est magis odorifera q̄z elixa: ⁊ magis sapida est: qz elixa hz in se humiditatē multā aqueā: q̄ priuat' odore ⁊ sapore: sed in assata reseruat' humiditas ꝓpria: q̄ decoquitur ⁊ p̄miscet' cū ficco: tale aūt est: qđ est sapidū ⁊ odorifer̄um: sicut apparet per Phm in libro de sensu ⁊ sensato. ¶ Tertia causa q̄re assata est magis ꝙfortatiua stōchi q̄z elixa est: qz ampliorē morā facit in ipso q̄z elixa: ⁊ cum hec caro ex assatione aliq̄z stipticitatem modicā acqrit p̄mixtaz cum dulci: tali aūt roborāt os stōchi: sic apparet 12. terrapētice methodi: ⁊ iō Auic. p̄us docuit sumere cibariū ex asso q̄z ex elixo. ¶ Sz docet pot⁹ assumē aquaz assate carnis q̄z carnē: ⁊ itelligo qdez per aquā carnis nō brodiū: qz caro nō assat' in brodio: neq; itelligo p aquam carnis illud qđ decolat ex carne tpe q̄ assat': qm̄ hec ē vn/

ctuosa humiditas:q̄ nō esset roborativa:sz̄ potiꝰ nausea/
tiva ⁊ fastidiativa stōchi:sed itelligo ꝓ hoc ipsuz succum
carnis:q per pistationē carniū cuz aliquo liquore extra/
bit ex carnibꝰ:aliqñ quidez ab assis: aliqñ vo ab elixis:
docet aūt Auic.potiꝰ assumere hūc succū q̄z carnē:qm̄ vt
dcm̄ est:stōchus in talibꝰ iā factus est debilis ⁊ indiget ꝓ
pter ꝓmaz flōmiā:eo q̄ cito ⁊ facilr alterat:⁊ etiā q̄ cito
ꝑm vivificat ⁊ ꝓfortat:nūc aūt hec duo magis bz̄ succus
carnis:q est in suba ligda q̄z caro:q̄ ē in suba solida: sicut
satis pōt extrahi ex dictis in illo afor. Facilius est repleri
potu q̄z cibo:⁊ in textu ⁊ in cōmēto:⁊ hic est q̄ potius do
cuit accipere aquā assature carnis q̄z ipsam carnē assatā.
¶ Inter flōmiā quoq̄z ⁊ secundationez dormi/
re phibet:ne superfluitates:que extrahunt cū
sanguine incedāt:ꝓpterea q̄ supfluitates in so
mno ad corpis pfundū trahunt. Lec.ix.

In parte ista docet regimē eiꝰ:q secū/
datione indiget q̄ztum ad so/
mnū ⁊ vigiliā:in q̄ parte Auic.nō vult aliud
dicere nisi q̄ somnuz dz̄ phiberi inter flōmiā
⁊ secūdationē flōmie:q m̄ facit nocumētū:qr
phibet ne supfluitates:que attracte sūt ad loca venaꝝ ex
terioza ꝓpter eūonē sanguis postea in secūdatione eūent:
⁊ b̄ est q̄ intēdit dicere Auic.cū dicit:(q̄ somnꝰ phibet:
ne supfluitates q̄ extrahunt cū sanguine).i. que extracte
sūt ad exterius ꝓpter eūonē sanguis:ꝑm eniz q̄ ex supra
dictis apparet:in flōmia gratia eūonis a vacuo ⁊ ad loca
venaꝝ:a qbus fit inanitio ⁊ eūo:attrahit sanguis a par/
tibus alijs:adeo q̄ sicut apparet 4° de regimine sanitatis
circa finē humor ꝓtentus in carne post flōmiā attrahitur
intra venas:⁊ iō debent exponi supfluitates:que extrahū
tur ad venas ꝓpter eūonez sanguinis:somnus q̄dē phi/
bet:ne tales supfluitates attracte incedāt.i.evacuent po/
stea in secūdatione:⁊ causaz huiꝰ reddit:qr somnus factꝰ
post flōmiā est causa vt supfluitates retrahant ad ꝑfun/
dū corporis:qm̄ in somno est motꝰ caloris ⁊ sanguinis:
ad interiꝰ:vt ꝯ accidat melior eūo superfluitatū:que sunt
attracte ad venas in secūdatione: ideo malū est dormire
inter flobothomiā ⁊ secundationez. Et sic ex his:que di/
cuntur hic:⁊ supra pz̄:q̄ somnus nocet duplr inter flobo
thomiā ⁊ secundationē:vno modo nocet:qr citā facit ve/
ne ꝯsolidationem:secundo modo nocet:qr ꝓhibet super/
fluitates:que relinquunt per eūationez. ¶ Et ex his:que
dicunt hic apparet:q̄ vnū ex iuuamētis secūdationis est
vt evacuet superfluitas:que est attracta ad loca venaruz
ꝓpter eūationez ꝓcedentē: ⁊ ꝓpterea videmus q̄ illud:
quod ꝑmo egredit in secundatione:vt in pluribꝰ est cor/
ruptū quādo secūdatio fit post flōmiā:que facta est in san
guine corrupto:⁊ hoc iuuamētū ponit Gal'.q̄rto de regi/
mine sanitatis circa finē.§.illo q̄ epafaresis.i.super abla
tio sanguinis ⁊c̄.ibi enim ostēdit quomodo ex ꝑma flobo
thomia transumitur aliquid ꝑm venas:quod nō est con/
cedendum postea remanere in venis:sed secunda evacua
tione indiget. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ex iuuamētis vo scōationis est:q̄ flōmari
virtutē cū psecutione sue eūonis:q̄ est nēcia cō
seruat:⁊ melius q̄dē scōationis terminus est:
vt duobꝰ aut tribus tardet diebus.

¶ In parte ista ponit quoddam iuuamentuz cōmune ⁊ ge
nerale ipsius secundationis:⁊ cuz hoc ostendit qō est me
lior terminus tēporis in secundatione. Questio.lj.

Sed aliquis dubitabit in isto.§.ponit enī q̄ me
lior terminus scōationis est vt tar/
det scōatio duobꝰ aut tribꝰ diebꝰ:dices enī hoc videt cō/
tradicere eis q̄ supra sūt dicta:dixit enī supra:q̄ si nō fue/
rit vltima debilitas vtutis:sit eiꝰ vltima tardatio vna ho
ra:⁊ q̄ voluerit vt sanguis eiꝰ trahat sit dies vnꝰ:hoc aūt
dicit q̄ melior est:vt tardet duobꝰ aut tribꝰ diebus. Prete/
rea ipse dixit in ꝓcedēti.§.q̄ malū est dormire inter flobo
thomiā ⁊ secūdationē:nūc aūt si eiꝰ tardatio fieret duobꝰ
aut tribus diebꝰ:tūc nēciuz erit iter secūdationē ⁊ flobo/
thomiā dormitione interueniēte:qr vigilia duobꝰ vel tri/
bus diebꝰ nō fit absq̄ maxio nocumēto. q̄re ⁊c̄. ¶ Dōz q̄
vno mō possumus dicere cū dicit:q̄ melior tēpus secun/
dationis est:vt tardet duobꝰ aut tribꝰ diebꝰ:qō itelligit:
q̄ est melior q̄ztum ad ꝓseruationē vtutis:si tñ virtus tol
lerat ꝓveniēter:tunc nō tm̄ tardamus:sed facimus eadez
die:⁊ aliqñ eadē hora:⁊ tūc qdez ꝓhibitū est dormire in/
ter flobothomiā ⁊ secūdationē. ¶ Vel possumꝰ aliter di/
cere ⁊ melius:iuxta qō intelligēduz:q̄ si dicta Aui.ꝓside
rent oia:nos inueniemꝰ:q̄ secundatio pōt fieri ꝓpter tri/
plex iuuamentū:vnū ꝓpter qō fit est diversio ⁊ districtio:
quā melius est facere per flōmias plures q̄z per vnā:qm̄
melius fit tractio ⁊ diversio ⁊ melioꝰ ꝓseruat virtus:⁊ istō
iuuamētuz tetigit supra.§.illo.(Opz vo vt flonnus sit ve/
hemēter strictus).scōm iuuamentū ꝓpter qō fit in flobo
thomia secūdatio est vt superfluitas: que attracta est ad
loca venaꝝ:ex qbus facta est eūatio: nō remaneat in eis:
sed evacuet:⁊ ista qdē secundatio maxie fit qñ videmus
multaz sanguinis corruptionē in ꝑma flomia:⁊ hoc iuua
mentū Auicen.indicauit in.§.illo.(Inter flobothomiam
quoq̄z ⁊ secundationē dormire ⁊c̄.) Tertiuz iuuamentuz
ꝓpter quod fit est:quādo materia: que indiget eūatione
est multa;⁊ virtus nō tollerat subito evacuationē totius
materie:tunc enī fit secūdatio vt ꝑfecte evacuet mā cum
tollerantia virtutis:⁊ istud iuuamentū Auicen. tetigit in
hoc vltimo.§. ¶ Nunc aūt sicut sunt diversa iuuamenta
secundationis:ita ⁊ diversi termini tēpus attendit in ipa:
naz qñ scōatio fit ꝓpter ꝑmū iuuamentū: tūc ꝑm q̄ dixit
ꝑus debet esset terminus dies vnus vel circa:⁊ ratio fuit
ꝑus assignata:si aūt fiat ꝓpter ꝑm iuuamētum:tūc debet
fieri in eadem hora:vt superfluitas attracta ad venā non
nimis remaneat:⁊ aliū sanguinem corrumpat:⁊ quantuz
ad hoc dixit ꝓius:q̄ vltima tardatio eius: si vtus tolle/
rat:debet esse hora vna:⁊ quātum ad hoc maxime phi/
betur somnus in flobothomiā ⁊ secundationē ꝓpter ꝓxo
pinquitatē somni ad flobothomiā:sed si secūdatio fiat ꝓ/
pter tertium iuuamentū:vt fiat.s.perfecte evacuatio ali/
cuius multitudinis cū conseruatione virtutis sic melius
est interponātur duo dies vel tres:quoniā sic faciēdo vir
tus melius tollerat:⁊ sufficienter etiam humoris replen/
tis fit evacuatio:⁊ ꝑm istam intentionem tunc licitum est
dormire inter flobothomiam ⁊ secundationem: ⁊ ex his
apparet solutio ad argumenta ⁊ intellectus intentionis
Auicen.in istis.§. ¶ Deinde cum dicit.

Secūda
tio in flo
mia fieri
pt pp iu
uamētū

¶ Ex dormitione vero flobothomie ꝓpinqua
plerunq̄z accidit in membris confractio.

¶ In hoc.§.docet regimen flobothomati per somnum in
quo phibet somnum ꝓpinquuz flobothomie:⁊ causam
ponit:qm̄ ex somno facto ꝓpinquo flomie accidit in mē/
bris ꝯfractio. ¶ Si aūt queritur que est causa huius dōm:
q̄ causa huiꝰ est:qr in somno fit reditus caloris ⁊ spiritꝰ ⁊
sanguis ad interioza ab exteriorib:vnde mēbra remanēt
exterius depauperata spiritu ⁊ calore:⁊ qr in flomia di/
minutus est sanguis ⁊ calor ab exteriorib accidit:q̄ si fi/
at somnus sibi ex ꝓpinquo super mēbra exteriora:q̄ sunt
musculi:dominat frīditas ⁊ debilitas caloris innati: ex b
aūt accidit laxatio ⁊ ꝯfractio:cum ꝯfractio nō fit nisi ma
neries laxitudinis accidentis in mēbris. ¶ Adiuvat aūt
ad hoc vt maxime in mēbris fiat ꝯfractio: quādo super/
fluitates alique sunt cōtente circa musculos:tūc enī si fiat

Lā q̄re i
sōno pꝰ
flomiaz
accidit
ꝯfractio
mēbroꝝ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

somnus ꝓpinqꝰ flomie:qz mẽbza exteriora de pauperã
tur calore ⁊ spũ:qui reuocant ad interiora tẽpore somni
supfluitates ille:q̃ sunt in eis remanẽtes tẽpore somni:cũ
sint ex flomia cõmote nõ exĩte calore ⁊ spũ i illis nisi mo
nito vincũt eq:⁊ magis ledũt:vñ accidit ex eis ꝟfractio:q̃
nõ accidisset in vigilia:tũ qz vigilia adiuuat ad remotio
nẽ illaꝝ supfluitatũ:tũ qz in vigilia calor sufficiẽs ẽ in mẽ
bris exterioꝛibꝰ:que sũt musculi:q est resoluẽs superflui
tates ꝓtentas in eis:⁊ ideo Auic. signãter dixit:ꝙ ex dor
mitione ꝓpinqua flomie plurimũ accidit in mẽbris ꝟfra
ctio:qz maxie accidit in corꝓibꝰ talibus:in alijs aũt nõ sic
accidit. ¶ Nõ.aũt ꝙ Auic.signãter dixit.(Ex dormitio
nẽ quoq; flomie ꝓpinqua ⁊c.)dixit eni ꝓpinqua:qm̃ q̃
somnus ex ꝓpinquo fit:tũc nocet maxie:qz q̃ fit ex pro
pinquo:cũ sanguis fit in agitatione ⁊ motu accidit ex ipo
ꝟfractio ꝓpter causam predictã:sed somnus factus nõ ex
ꝓpinquo:sed factus q̃ motus ⁊ agitationis perfecte se
datio facta est ꝟferret:naz simile videt hoc in ista euacua
tione:sicut ⁊ in eũationibꝰ:q̃ fiunt cum pharmaco quãtũ
ad aliquid:nũc aũt in eũonibus:q̃ fiunt cũ pharmaco:dũ
eũones fiunt:nisi superfluãt somnus ꝓuenit:esset eni cau
sa preter hoc:quod eũonez impedit:vt superfluitates cõ
mote detinerent in mẽbris:⁊ eẽt causa ꝟfractionis in eis:
sed quãdo euacuatio est facta sufficiẽter ⁊ agitatio ⁊ mo
tus pharmaci sũt sedata:tũc somnus est maxie iuuatiuꝰ:
imo significat vt supra dixit in illo cap.(Res que demõ
strant rectitudinẽ iudicij ⁊c.)bonitatẽ ⁊ sufficientiã eua
cuationis:est eni tunc vtilis somnus:qz restaurat ⁊ ꝟfor
tat calorẽ nãlez:⁊ ꝓhibet dissolutionẽ superfluem eius:⁊
simili modo i eũatione facta cuz flomia somnus ex ꝓpin
quo factus noceꝛ:quoniã est cã ꝟfractionis mẽbroꝝ:ꝫ fa
ctus postea q̃ sedatus est motꝰ ⁊ agitatio sanguis ꝟfert
ad restaurationẽ ⁊ refocillationẽ caloris ⁊ spũs i flomia
resoluti:⁊ ideo signãter dixit Auic.ex dormitione quoq;
flobothomie propinqua ⁊c. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Balneatio quoq; antequaz minutio fiat ple
runq; aggrauat minutionem:propterea ꝙ cu
tem ingrossat ⁊ eam lenificat:⁊ ad bibendum
aptam efficit: nisi flobothomandus multam
sanguinis habuerit grossitiem.

¶ In hoc.§.ostendit regimẽ corporis flobothomandi q̃z
tum ab balneũ:⁊ ꝓz quod ostẽdit:qm̃ nõ vult aliud dice
re:nisi ꝙ balneũ ante minutionẽ ꝑmitti nõ ꝺz nisi q̃ san
guis esset multũ grossus:qm̃ tunc qz sanguinẽ eliquat est
adiuuãs ad ẖ vt sanguis melioꝛ eũo fiat aliter ingrossat:
cã est quia balneum attrahit humiditates ad cutem:⁊ ip
sam replet:⁊ propter eandẽ causam ipsam facit lenem ⁊
labilem:vnde accidit vt nõ sic apte eius incisio cuz flobo
thomo fieri possit. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et opz ne flobothomatus in se replendo sit
audax:sed ꝺm ordinem nutriatur:⁊ cibuz pri
mitus subtiliet:⁊ similiter opz: ne post ipsam
exercitet:sed declinet ad hoc vt supinus iace
at:ne post eã balneo vtaꝫ resolonez faciente.

¶ In hoc.§.Aui.dat regimẽ flobothomati q̃ztuz ad reple
tionẽ ex cibo:⁊ q̃ztuz ad exercitiũ ⁊ qetẽ ⁊ balneũ:⁊ cã q
dẽ eius:qꝺ dicit de nutriente manifesta est ex his:q̃ dicta
sũt supra ꝑus in hoc capꝫlo. ¶ Lã aũt q̃re post flõmiã nõ
ꝓuenit exercitiũ est etiaz manifesta vt.ſ.nõ accidat nimia
ebullitio sanguis ex motu:quẽ facit flomia ⁊ ex motu ex
ercitij:⁊ ẽt qz exercitiũ virtutẽ debilitat: ⁊ sil̃r flomia:vñ
nõ debẽt simul ꝓiungi:⁊ ꝓpterea ꝑcipit vt declinet ad ẖ
ꝙ iaceat supinꝰ:qm̃ cũ hoc decubitu magis virtꝰ ꝟserua
tur:⁊ plus ꝓhibet defectus ipsiꝰ:vt ẽt dictuz est supra in
isto capꝫlo:⁊ ꝓpter similẽ causam ẽt talis vti nõ debet bal
neo resolutionẽ faciente. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Cum aũt aliquis flobothomaꝫ:⁊ postea ip
sius brachiuz apostemaꝫ ex altero brachio mi
nuatur ꝺm ꝙ tolerauerit:⁊ super ipsuz empla
strum de ceruſa ponaꝫ:⁊ ex fortiter infrigidã
tibus in circuitu eius fiat catapꝫla.

¶ In hoc.§.Aui.docet succurrere cuidã accidẽti ꝙ aliqñ
ad flomiã ꝓsequit:hoc aũt accñs cui docet remediari:ꝙ
aliqñ ad flomiã ꝓsequit̃ est aꝑatio ⁊ tumefactio brachij
in loco in q̃ fit ꝓcussio cũ flomo. ¶ Sed gratia huiꝰ hic i
tellige ꝙ apa põt ꝓsequi ad flomiã in loco ꝓcussionis qua
druplr.vno mõ põt ꝓsequi rõne pũcture nerui: vt qz sub
vena vel a latere ipsi fit aliqs neruꝰ:qui pungaꝫ:tũc eniz
ꝓpter punctura nerui brachiũ aꝑatur ꝓpter vehemẽtiã
doloris qui punctura nerui ꝓsequit̃: ⁊ rõne humiditatis
que retinet̃ in pũctura.Alio modo põt accidere aꝑa post
flobothomiã ratione sanguinis:qui colligit̃ in vacuitate
circa venã:⁊ istud qdem accidit ꝺm ꝙ positũ est supra se
cũda fen in capꝫlo de solone ꝓtinui:⁊ ꝺm ꝙ ponit̃ etiã ab
isto auctore 4° can̄.capꝫlo de fluxu sanguinis:qñ nõ incar
naꝫ vena:⁊ desuper ipsam fit ꝟsolidatio cutis: aut fit op
pilatio:ꝓpter quã sanguis ex vena nõ extra egredit̃: sed
colligit̃ in loco ꝓcauo circa venã:⁊ fit ex collectione eius
inflatio:qꝺ qdem apostema vel tumoꝛ vocaꝫ hyꝑisma
vel mater sanguinis:⁊ tale qdem apostema frequẽter ac
cidit in incisione arterie ꝺm ꝙ Auic.dicit etiã in sequenti
bus:raro aũt accidit in incisione vene:nihilomin⁹ tamẽ in
incisione venaꝝ magnaꝝ põt accidere etiã:sicut ponit Al
buchasis i sua cirurgia:qz tales arterie difficilius incarnã
tur q̃z vene:ideo frequẽtius tale apostema ⁊ talis tumoꝛ
accidit ex flobothomia ⁊ incisione arteriarũ q̃z venaruz.
Tertio modo põt accedere apostema ⁊ tumoꝛ in brachio
quod flobothomaꝫ ex inflatione vene facta ex ventosita
te inflãte ipsam ⁊ ex sanguine coadunato ⁊ multiplicato
circa ipsam:⁊ hoc precipue accidit cũ non libere ex vena
egredit̃ sanguis per strictura orificij flobothomie:sic̃ po
nit Albuchasis in sua cirurgia tractatu ſcõo:capꝫlo de flo
bothomia venaꝝ:⁊ de hoc etiã aliquid inferius Auicen.
insinuabit.Quarto modo põt accidere apostema post flo
bothomiã ex ipsa percussione facta in vena:ad quã confe
quit̃ doloꝛ magnus:vnde ex doloꝛe attrahit̃ humoꝛ:⁊ ꝑ
cipue calidus ad locũ qui flobothomatꝰ est:ex quo ꝓtin
git vt apostemet̃ apostemate calꝫo:⁊ hoc maxie accidit ei
q nõ ꝓsueuit flobothomari:⁊ ad euentũ etiã huius apo
stematis adiuuat qñ ligatura est valde doloꝛosa ꝓpter
vehementẽ ꝟstrictionẽ:vt etiã Auic.ponet inferi⁹. ¶ Lũ
ergo his quatuoꝛ modis possit accide apostema in bra
chio post flobothomiã Auicen̄.hic nõ intelligit de ꝑmo
modo apostematis:qz curatio illius apostematis:⁊ ꝓhi
bitio eius ꝫ fiat cũ flobothomia ex altero brachio ꝓpter
humoꝝ diuersionẽ a loco apostemato:tamẽ emplastꝝ de
ceruſa ⁊ infrigidãtia essent valde incõuenientia rõne pun
cture nerui:imo ꝓueniunt super punctura ea que existũt
aperitiua ⁊ attractiua eruginis ad exterioꝛa:⁊ in loco tu
mefacto circa vulnus ꝓueniunt ea que sunt mollificatiua
⁊ sedatiua doloꝛis.vt est oleum oliuaꝝ:aut oleum camo
mille:sicut ponit Gal̃.6° terrapẽtice methodi:⁊ vniuerſa
liter medicamẽtuz talis apostematis:est sicut medicamẽ
tum apostematis:qꝺ accidit in vulneribꝰ neruoꝝ:de quo
rum curatione Aui.perfectũ fecit sermonem 4° can̄.tra
ctatu de vulneribꝰ neruoꝝ:⁊ nos ẽt illum sermonẽ diligẽ
ter exposuimus in scripto:qꝺ fecimꝰ. ¶ Neqz ẽt Auic.ẖ
itelligit ꝺ ſcõo mõ aꝑatis:qꝺ aliquãdo accidit:qꝺ vocaꝫ
hyꝑisma:qm̃ modus curationis aꝑatis huius est aliꝰ:

Aꝑa fit ꝓseq ꝙ druplr i loco ꝑcussionis flomie

ꝛ ista de qb⁹ hic fit mẽtio apati nó noceret: imo ꝓferrẽt sed tñ nó sufficerẽt:nã cura isti⁹ apatis ꝛ tumoris qñ apparet fit qñqꝫ cũ medicinis localib⁹:ꝛ qñqꝫ hec nó sufficiunt:sed opꝫ cũ incisione ꝓcedere:cum medicinis qdem localib⁹ fit:sicut dicit Albucbasis ꝛ Açaraui⁹ in capꝯo ð flomia cũ medicinis:in qbus est ꝯglutinatio ꝛ stipticitas fortis vt locus indurẽt:vt fiat emplastrũ ex rosis coctis i aq̃ ꝛ vino stiptico ꝛ balaustijs:ꝛ corticib⁹ ḡnatoꝝ:ꝛ sandalis:ꝛ puluere mirti:ꝛ aloe:ꝛ sarcocolla ꝓfectis cũ aq̃ ꝛ albumine oui:deinde accipiat hoc emplastrũ ꝛ ponat supra locũ cũ plumaceolis:deinde liget ꝛ strigat fortiter ꝛ renouet medicamẽ de tertio i tertiũ. si ḡ curat cũ talibus est valde bonũ:si aũt nó valet hec curatio:tunc opꝫ vt fiat cũ sectione:modũ aũt sectionis hui⁹ apatis docet Açaraui⁹ in sua cirurgia tractatu scõo capꝯo de sectione apostematis:qð accidit ꝓpter arteriã disruptã sub cute:vnde ibi legat:ꝛ nos ét fecimus mẽtionez de hoc in scripto qð fecimus ante dicto. ¶Silr ét Aui.nó intelligit hic ð apostemate qð accidit tertio modo:puta róne ventositatis ꝛ sanguis inflãtis venã:quod accidit quãdo nó libere sanguis ex vena egredit:nam modus curationis talis apostematis ꝛ tumoris:vt dicit Açarauius in capꝯo de flobothomia venaꝝ:est ponere aliquid sup locũ ex his que aleuiãt cursuz sanguinis ꝛ aperiũt:vt est fex olei:ꝛ tyriaca alferoth:ꝛ saꝯenea:subtiliat enim ꝛ resoluit sanguis qñ est grossus. ¶Q; si accidat vt dicit apostema magnũ:qð qdem accidit ei multotiẽs q non est ꝓsuetus flobothomari nisi illa vice:aut flobothomie apertio é valde parua:tc ꝓpera ꝛ pone super locũ spongiã infusam in aqua ꝛ sale calefacta parũper:ꝛ strige eã hora vna:qñ soluit:ꝛ istud qdem vt dicit fieri debet post exitũ sanguinis ex ipsa vena alia:sicut ét hic dí. ¶Intelligit ḡ Auic.hic de apostemate quod accidit q̃rto ꝛ vltimo mó:qð quidẽ est apostema caliduz factũ in loco:qui ꝓcussus est ex dolore ꝓpter attractionẽ humoꝝ calidoꝝ:qui infusi sunt in porositates carnis circundãtis venã:ꝛ in porositatib⁹ ét ipsius vene: ex quoꝝ effusione mẽbrũ est apostematũ quantũ ad substãtiã carnis ꝛ vene apostemate calido:in tali eniz apostemate quãdo sic accidit maxie ꝓuenit modus curationis: quẽ ponit Auiceñ.nam ꝑmo qdem cõpetit flobothomia ex altero brachio vt fiat diuerso materie fluẽtis ad partẽ oppositã: nam sic agimus in ꝑncipio curationis apostematũ calidoꝝ:vt ponet inferius:deinde cõpetunt ea:que repercutiunt ꝛ refrenãt ꝛ impugnãt male cõplexioni calide:que est attractiua humoꝝ:tale aũt est emplastruz de ceruſa factũ ex his:que fortiter infrigidãt:nõ ꝓcedit aũt Auiceñ.amplius ad modũ curationis hui⁹ apostematis ꝑm alia tẽpora:puta ꝑm augmentũ ꝛ statum: qꝛ modus curationis apatis calidi ꝑm oia tẽpora sua ꝓfecte tradet inferius:solũ eñ posuit hoc hic vt oñderet:qꝫ sitis:est modus curationis huius apatis in ꝑn̄ cum repcussiuis:tc ꝛ alioꝝ apatuz calidoꝝ:ꝛ qꝛ ita docebit ꝓficere curationẽ eius:iõ hic amplius ponere nó curauit. Questio.lij.

Sed tu dices quomodo in tali casu Auic.precipit flomiã fieri ex altero brachio: nam Almãsor in suo 7° capꝯo de flobothomia dicit:qꝫ locus ꝓcussionis si fuerit apostematus:flobothomia ex loco:q est sup eo si sanguinis extractio necessaria fuerit fieri ꝓueniet.ḡ docet facere flobothomiã ex eodez brachio. ¶Ad aliud possum⁹ duplr respõdere.vno mó qꝛ Almãsor loquit in apate ꝛ tumore:qui accidit ex ℔ qꝫ vena repleꝫ vẽto:eo qꝫ sanguis ex ꝓcussione nó libere egreditur: tũc eni ꝓuenit aut aptio vene maior: aut flobothomia ex loco:qui est super illũ locum:sed Auic.loquit hic de alio modo apatis:vt visum est. ¶Uel oõm qꝫ Almansor loqtur qñ mã nó est in fluxu:sz est fluxa:vñ ꝛ Almãsor ponit qꝫ si fuerit pole melius est dimittere flomiã ꝑ vnũ vel duos dies:ꝛ postea flomia vtendũ: sed Auic.hic loquit qñ mã est in fluxu:qñ aũt materia est in fluxu:tũc fit euacuatio ad diuersionẽ:que quidem debet esse ex loco: qui saltem distet per vnam dyametrum:vt habitum fuit supra: ꝛ propterea precipit vt fiat ex altero brachio flobotbomia:ꝛ non ex eodem. ¶Deinde cum dicit.

¶Cũqꝫ aliquis eorũ flobothomat:in quoruz corporib⁹ superabũdantes existunt humores flobothomia fit causa ebullitionis illoruz humoꝝ ꝛ eorum cursus ꝛ ipsorũ permixtionis: fit ergo frequẽs flobothomia eis necessaria. Sanguis quoꝫ melancolic⁹ facit vt frequẽs minutio fit necessaria:que in presenti quidem alleuiat: sed in senio peruenit inde ad malas egritudines:ex quibus est apoplexia.

¶In hoc.§.Auiceñ.ostẽdit que sunt dispositiões corpoꝝ: in qbus ꝓuenit flomia frequẽs:ꝛ cum hoc ostendit iuuamentũ ꝛ nocumẽtũ flomie frequẽter facte. ¶Juxta quã partẽ intelligẽdum ꝑ qꝫ Auiceñ.videt inuere qꝫ due sunt ꝑcipue dispositiones corpoꝝ:in qbus ꝓuenit flomia frequẽs:ꝛ hoc qdem intellige:qꝫ illud quod dicit hic Auic. refert ad flomiaz frequẽtem cum paucitate ipsius:nã dispositio plectorica cum multitudine ꝛ frequẽtia requirit flomiaz:vnde corpora qb⁹ absolute ꝓuenit flobothomia frequẽs:ꝛ que melius possunt eam tolerare: sũt illa:que multũ aggregãt plectoriã:vt sunt corpora carnosa habẽtia venas latas ꝛ manifestas pilosa ꝛ bruna:q̃ sunt colorata colore cõmixto ex rubeo ꝛ fusco:ꝛ cũ hoc ista corpora sunt vtẽtia regimine multiplicatiuo multi sanguis: sic̃ sunt illa:que vtunt multa carne:ꝛ monet cuz hoc etiã: qꝫ nó vtunt multo exercitio:talia eniz corpora frequẽter tollerãt vt flobothomentur:ꝛ nó solum vt flomentur tollerant: imo etiã tollerant vt flomentur flomia multa: vt Almãsor ponit in suo 4° capꝯo de iuuamẽto ꝛ nocumento flomie. Sed dispositio que indicat frequentẽ fieri flomiã ꝛ paucam est dispositio:de qua est hic sermo: nã due videntur eẽ tales dispositiones:in qbus reqrit frequẽs flomia ꝛ parua:vna dispositio est:quã tãgit Aui.ꝑ.ſ.est dispositio corpoꝝ:in qbus superabundãtes exuberant humores:intelligit aũt Auic.per hãc dispositionẽ corporis:in qua multiplicat sanguis corrupt⁹ cũ permixtione alioꝝ humorũ: vnde sanguis ipsoꝝ cachochimus ꝛ supfluit⁹ est: in tali aũt dispositione nó ꝓuenit flomia multe quãtitatis in vna vice:qm̃ esset causa bullitionis humoꝝ cõmixtoꝝ cũ sanguine absqꝫ euacuatione sufficiẽti ipsius sanguinis ꝛ aliorum humoꝝ:cuz flobothomia motũ faciat in humorib⁹: q sunt in massa sanguinea:ex motu aũt fit in eis ebullitio: ꝛ qꝛ tales humores nó euacuant sufficienter cũ flobothomia ex ebullitione subtiliant ꝛ fluũt ad mẽbra: ꝛ sunt cã egrtudinũ in eis:ꝛ ét ex tali fluxu pmiscent cum humoribus bonis:ꝛ corrũpunt ipsos:ꝛ ideo in talibus nó ꝓuenit flobothomia multe quãtitatis:sed ꝓuenit parua vt ꝓpter paruitatẽ non accidat in illis humoribus cõmotio ꝛ agitatio:ꝛ qꝛ ex paruitate talis flobothomia nó sufficiẽter euacuat:ꝛ aliq̃z ebullitionẽ ꝛ agitationẽ in humorib⁹ inducit:idcirco ꝓuenit vt frequẽter fiat:cũ hoc ét: ꝛ talis flobothomia est vtilis in his corporib⁹:qm̃ cũ hoc modo flomie ꝑfectius fit euacuatio cuz ꝓseruatione virtutis q̃z cũ flobothomia multe quãtitatis. ¶Secũda dispositio in qua ꝓuenit frequens flobothomia ꝛ parua est dispositio corpoꝝ:que aggregãt sanguinẽ melicuz:ꝛ hanc dispõnẽ tangit cũ dicit.(Sanguis q̃z melicus ꝛc̃.) In tali enim dispositione nó ꝓuenit flobothomia multe quãtitatis vt nõ euacuet multum de sanguine:qui ꝓprietati melanco-

lie reſiſtit:cū eniz melā ſit groſſa:7 ſanguis per admixtionem ei⁹ reddat groſſus:valde eſt inobediēs cūoni magiz q̄z ſanguis clarus:7 ꝓpterea ſi magna fieret flōmia in tali diſpoſitione cūaret multū de ſanguine claro 7 lucido:q ꝓprietati melie reſiſteret:7 accideret etiā nimia infrigidatio corporis:cū ſanguis melācolicus niſi ſit ex aduſtione ad friditatem declinet:ꝓpter qđ in tali diſpoſitione nō cōuenit flobothomia multa:ſed parua:ſed eſt neceſſaria flobothomia frequēs:vt ex frequētia cōpleat perfectio cūonis ipſi⁹:ſic enim recte opz hic agere in cūone cuz flobothomia in repletione ſanguinis melici ſic agimus in cūone cuz pharmacia in repletione facta ex humore melico:nūc aūt in cūatione facta cum pharmaco in humore melancolico ſic agim⁹:qz non multū cūatur in vice vna:ſed cūatur paruz 7 ſepe per interualla ſic dicit Meſue in ſuo libro de appropriatis capl'o de ſoda facta ab humore melancolico:nam ſubita 7 violēta eūo operat:ſicut impet⁹ flāme:q̄ ſubito agit in ſubtile:7 ꝓtergredit groſſum:7 ſimili modo etiā in flōmia ſanguis melācolici opz ꝓcedere ꝓpter ſimilē cām:vt.ſ.in corpore q talez ſanguinē aggregat frequēs fiat minutio 7 ꝓua. ¶ 2° itelligēdū:ꝙ iſtō qđ Auiceñ.ſubdit(que in p̄ſenti qdem alleuiat 7c̄.)p: teſt referri vno modo ad illud:qđ dixerat de flōmia facta in corpore aggregāte ſanguinem melancolicū. Alio modo pōt referri ad totū qđ dixerat vſq̄ a ꝓncipio iſti⁹.§.7 qūocūq̄z referat ver⁹ē ſermo:lz maxime verificet in corpore:in quo abūdat in ſanguine ei⁹ melancolia:talis ēt frequēs minutio in p̄ſenti alleuiat:ꝓpterea qz ſanguinē ſuperabūdantem corruptū eūat:qz tamē flobothomia de ſe infrigidat rōne eūonis caloris 7 ſpūs inati:que fit in ipſa:idcirco in ſenio que eſt etas in q̄ corpora maxie ifrigidant:accidit ꝙ talia corpora ex tali frequēti flōmia in ſenectute maxime infridant:7 qz illud mēbrū qđ eſt frigidū maxime 7 plus patit a frigido:ideo cuz cerebrū ſit maxime membū frigidū in ſenio ex tali frequēte flobothomia maxime corpus ducit ad egritudines malas cerebri:7 preciꝑue frigidas:ex talibus aūt egritudinib⁹ eſt apoplexia:7 ꝓpterea dicit Auiceñ.ꝙ ex tali frequēti minutione corpora in ſenio aliquādo perducunt ad apoplexiaz 7 ſimiles egritudines:7 hoc verbū Auic.nō ſubdidit ob aliud niſi vt modificaret verbū:qđ ꝓpus dixerat:dixerat enim ꝙ predictis diſpoſitionibus erat neceſſaria frequens minutio:vt ergo non qūocunq̄z medicus eſſet audax:7 quacūq̄z minutione frequēti:idcirco iſtud verbū ſubdidit Aui. vt per hoc medicus retraheret a nimia audacia minutionis frequentis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ampli⁹ flōmia multotiens cōmouet febres: 7 multotiens reſoluit putrefactionem.

¶ In hoc.§.Auiceñ.ponit quādam ſpecialē cōparationē flōmie ad febres rōne effectus eius. Juxta quā intelligendum:ꝙ ſermo eius:quē ſubdit.(Et multotiēs reſoluit putrefactionē).maxie referri videt ad feb.putridas:nihilominus ꝓmū verbū qđ ponit:ꝙ flōmia multotiens cōmouet febrē:verificat 7 in effimera:7 in putrida:eſt enim flobothomia multotiens cā febriū effi.7 hoc eſt maxime q̄n fit in corpore ſano in quo nō eſt neceſſaria: eſt enī tunc cā ebullitionis 7 furioſitatis cholerice in ſanguine:vñ accidit ſpūum inflāmatio:7 ſic feb.effime.ſic ponitur ab iſto auctore 4° can̄.capl'o de cura feb.effi.facte ex eūone:7 ſupra ēt dixit Aui.ꝙ flōmia cū nō eſt nēcia cholerā ru.facit ebullire:7 poſt hoc aduenit lingue ſiccitas:7 q̄ ſibi ſunt ſimilia:ſil'r ēt flōmia multotiēs eſt cā feb.putride:7 hoc ꝑt eſſe multipl'r.vno mō rōne ebullitionis:quā inducit 7 caliditatis:vñ ſi in corpe illo ſunt parati humores putreſcere occupant a calore extraneo 7 putreſcunt.Scō mō ꝑt eſſe cā febris putride ſi ex ipſa ſequat defect⁹ caloris inati:ex cui⁹ defectione nō regunt humiditates corpis a nā: vñ occupat eas calor extrancus 7 putreſcūt. ¶ Multotiens aūt flōmia reſoluit putrefactionē:7 ipſam qdē reſoluit dupl'r.vno mō ꝓhibēdo ipſam fieri in humore.Scō mō eūando humorē putridū ex corpe.ꝑ qdez mō flōmia reſoluit putrefactionē:qñ putrefactio eſt apta iduci in humore ex oppil'one:q̄ fit ex multitudine ſanguiz:quēadmodū fit in ſynocha iflatiua:ſic dicit in 9° terrapē. methodi. in qua q̄n flōmia fit feſtināter ꝓhibet accēſio putredinis in ſanguine:aut ſi ꝓtingat ꝙ putredo ſit apta itēdi ex malitia ſanguis:tūc flōmia facta:qz ſanguinē eūat corruptū 7 malū ꝓhibet fieri putrefactionez. Scō vo mō flōmia multotiens reſoluit putrefactionē dupl'r.vno qdem mō: qz ſicut dicit in 8° terrapētice methodi in flōmia qualibet educit multū de vapore fumoſo 7 capinoſo:qui qdem aggregat in humoris putrefactione:7 hoc eſt iuuamentum gñale qđdaz qđ facit flōmia in feb.putrida. Scō vo mō reſoluit putrefactionē:qñ ꝓncipal'r humor putreſcens eſt mā ſanguinea:nā qz talis mā apte euacuat per flōmiā ē: ꝙ mā putrida auferet multotiēs per eam:ita vt ex flōmia ceſſet putredo:7 ceſſet putrida febris. ¶ Et ex iſtis vbis manifeſtū eſt:ꝙ flōmia iſtos effectus:qui ſūt ꝓij nō facit in vna diſpōne corporis:ſed facit eos ſm diuerſas diſpoſitiones corpoꝝ:7 ꝓpterea in qbuſdā cōmouet feb.in qbuſdā vo eſt cā curatiua febriuz putridaꝝ. Et ex hoc ceſſat obiectio ꝓtra illud dictū:que fieri ſolet.ſ.ꝙ idē manēs idem nō eſt cā ꝓtrarioꝝ:nam idē oino ſimil'r ſe hās ſemp eſt cā eiuſdē effectus:idez tamē diuerſo modo ſe hās:aut ad diuerſas diſpōnes relatū nullū eſt inconueniens vt fit cā ꝓtrarioꝝ:ſicut etiā videmus in exteriorib⁹ qđ idem vt ſol in glacie liquefacit 7 diſſoluit:in luto vo exiccat:7 ſil'r etiam nullū eſt incōueniens:ꝙ ſm diuerſas diſpoſitiones corpoꝝ flōmia cōmoueat febres:7 multotiens reſoluit febres ſicut declaratum eſt. ¶ Deinde cuz dicit.

¶ Omnis quoq̄z ſanus: qui flōmat illud: qđ in capl'o de potu dixim⁹:accipere debet.

¶ In hoc.§.Auic.dat regimē corpis flōmati q̄ſtuz ad potū:quē ſumere opz remittens nos de hoc ad locū aliū:puta ad capl'm de potu:7 ad capl'm:qđ poſitū eſt ſupra in 3ª fen de regimie aq̄ 7 vini:docuit enī ibi in quodā.§.q̄l'r fit regēdus flomat⁹ q̄ſtū ad potū:p̄cipue rōne q̄ſtitatis ei⁹:7 hoc qdē dixit in illo capl'o.§.illo.(Super cibū vo vini bibere duas brialas:aut tres nō nocet ei qui ꝙſuetus eſt:7 ſupra ſano poſt minutionē).in qbus verbis Aui.inſinuauit:q̄lis potus ꝙuenit poſt minutionē:qm̄ por⁹ q ꝙuenit ē vinū:7 hoc merito:qm̄ poſt flōmiaz debet fieri p̄paratio vt fiat reſtauratio boni ſanguis deperditi 7 reſoluti:7 caloris 7 ſpūs:ſicut ēt ſupra dictū fuit.§.illo.(Preparāduz p̄terea eſt:vt ꝙ ex bono ſanguie 7c̄.)nūc aūt ex his:q̄ citiſſime reſtaurāt ſanguinē:7 ſpūm:7 calorē inatū eſt vinū:ſic dixit ſupra 2ª fen.capl'o de pulſu:q ꝓuenit ex cibo 7 potu:q̄ꝓpter poſt flōmiā por⁹ q ꝙuenit eſt vinū: 7 ex hoc apparet q̄le vinū eſt maxime ꝙueniens: qm̄ vinū qđ maxime eſt ꝙueniens ad reſtaurationē ſanguis illud magis dz exhiberi:tale aūt eſt vinū declinās ad rubedinē:talia enī ſūt magis ydonea ad gnōnez ſanguinis q̄z alia:vt dicit 3° alimentoꝝ capl'o de vino: ſil'r aūt in p̄dictis verbis inſinuauit q̄ſtitatez potus:que ꝙuenit ei:q minut⁹ eſt in hoc quod dicit:ꝙ non nocet ei bibere duas brialas vini:aut tres:briala enī ponit eſſe pondus.4.ʒ.nūc aūt per iſta verba noluit Auiceñ.aliud inſinuare:niſi ꝙ ſup cibū nos multiplicemus potū:7 intelligit ſuper cibū nō tēpore quo cib⁹ digerit in ſtōcho:qm̄ tūc caueri debet ois potus:ſed intelligit ſuper cibū q̄n cib⁹ digeſt⁹ eſt in ſtōcho: 7 dz de ſtōcho penetrare ad epar:tūc enī ſuper cibū debz multiplicari quantitas potus ad delationē eius ad epar:

Flōmia ē cā nō. putride multip'.

Vinū declinās ad rubedinē ē maxie conueniēs ad reſtaurationē ſanguis. Et ale pōt. Pō⁹ cuq̄ nē cibi in ſtō p.e. ꝙueniens.

vt Auic.ponit in capitulo tertie fen de regimie eius:quod comedit:cuz vinū sit bonus penetrator cibo:vt dixit Aui. in capitulo de regimine aque ⁊ vini:⁊ similiter in corpo// re eius qui flobothomatus est:vult dicere Aui.q̄ oz multiplicari quātitas potus:cū iste indigeat restauratiōe sanguinis que citissime fit per potuz:nō tñ intelligas q̄ adeo multiplicet q̄ztitas eius:vt ex ipsius multiplicatione cib⁹ in stō corrumpat:⁊ quia quedā corpora plus tollerant de quantitate vini:quedā minus ꝑz diuersas dispōnes corporum:idcirco Aui.locutus est sub disiunctione dicēs(duas brialas aut tres ⁊c̄.)¶Sed hic aduerte vlteri⁹:q̄ Auic̄. signanter dixit.(Omnis quoq̄ sanus qui flōmatur ⁊c̄.)⁊ eodem modo Aui.in capitulo de regimine aque ⁊ vini dixit.(Et silr sano post minutionem ⁊c̄.)ꝓxit enim vtrobiq̄ suum sermonem ad corpus sanum:nā in corpore sano qō flōmatur post flōmiam solū opz fieri regimē ad cibū ⁊ potum:ꝑm q̄ conuenit ad restaurationem sanguinis boni de perditi:⁊ ppea supra loquens Auicen.etiam ad eandē intentionem:puta in corpore sano docuit post flobothomiā offerre assaturā carnis:⁊ in isto.§.docet multiplicare potum vini:vnde sicut hic loquens de regimine eius per potum contraxit suum sermonem ad corpus sanum:ita etiaz supra in illo.§.(preparandum preterea ē ⁊c̄.)Aui.loquēs de regimine corporis flōmati q̄ztum ad cibum debet intelligi sermo suus referri ad corpus sanum:quod flobotbomatur:sed si corpus quod flobotbomatur esset egrum:vt puta corpus febricitans:tunc post flōmiam eius nō obseruatur tale regimen in cibo ⁊ potu semp:⁊ hoc ideo qr motus regiminis eius per cibum ⁊ potū ab alio sumit indicationē:qm̄ sumit indicationē a dispositione virtutis ⁊ egritudinis.sicut supra habitum fuit in ꝓncidio istius fen:⁊ qr aliqñ egritudo ꝓhibet oīno exhibitionez carnis ⁊ vini:⁊ virtus ēt tollerat:⁊ iō in talib⁹ corpibus post flōmiaz nec offerimus carnē assatā:neq̄ ēt multiplicam⁹ potuz vini: ⁊ ꝓpterea Aui.signāter dixit.Omnis quoq̄ san⁹:qui flobothomatur ⁊c̄.)⁊ in capitulo de regimine aque ⁊ vini dixit.(⁊ similiter sano post minutionez ⁊c̄.¶Intellige tamē hic q̄ per corpus sanum hic intelligit Aui.nō illud:quod est imperfecta sanitate:qm̄ tali flobothomia nō conuenit: quod omnino est inculpate sanum:sicut supra dictum est: sed intelligit hic corpus sanum late:sub qua latitudine reponuntur corpora:que sunt laxa:⁊ potest reponi ⁊ corp⁹ neutrius decidentie:quod nondum habet sensibile nocumentum:est in operationibus consuetis:talibus enim corporibus sanis:que sunt apta labi ꝓuenit flobothomia ad preseruationem:sicut ex precedentibus satis est notum.

¶Et debes scire q̄ venarum que flobothomātur alie sunt:que sunt tantum vene:⁊ alie sunt: que sunt tantum arterie. Arterie vero minus flobothomantur propter terrorez eius:quod in eis existit de timore cursus sanguinis:⁊ suarum quidem dispositionum minor est q̄ ex ea prouenit aporisma:⁊ hoc quidez est cū fixura fuerit vehementer angusta.Cū aūt fuerit securitas:q̄ ex ea sanguis non fluet:maxime est iuuatiua in egritudinibus propriis:pp quas flobothomat:maius tñ iuuamentū:quod ex minutione arterie ꝓuenit non est,nisi cū in mēbro sibi vicino male sūt egritudies:quax cā est sanguis subtilis ⁊ calidus:cūq̄ arteria flōmabit: que est ei vicina:in qua nō erit timor:maximū affert iuuamentum. Lectio. r.

Hec est pars secūda principalis in qua parte postq̄z posuit cañ.ratiōe eius:qō euacuatur ponit cañ.dirigentes vsum flōmie rōne locoꝝ . ex quibus fit flōmia:oñdit enim quot ⁊ que sunt loca:in quibus flōmia;est facienda:⁊ ostendit etiam rectū moduz vsus flōmie respectu illorum locorum diuersoꝝ:⁊ ostēdit etiam iuuamenta:q̄ ex vsu flobothomie contingūt ꝑm diuersitatem illorum locoruz:⁊ sic procedit:qr primo in generali ostendit ex quibus mēbris fit flōmia:⁊ secundo exequitur de ipsis in speciali.secunda ibi. Uene preterea manus ⁊c̄.)Prima in duas primo facit quod dictū est.secundo comparat venas ⁊ arterias quantum ad vsum flōmie ostendens in generali iuuamentuz:quod ex flobothomia arteriarum procedit.secunda ibi.(Arterievero minus flobothomantur ⁊c̄.)¶Circa primam partem notandum: q̄ hec dictio tantum quando dicit(q̄ alie sunt tantum vene)potest intelligi q̄ additur huic quod dicit(vene dupli/ ci de causa):aut addatur sibi ad ostendendum differētiaz venarum ⁊ arteriarum non pulsatilium quantum ad nomen:nam multotiens contingit:q̄ quādo aliquid dicitur de duobus:q̄ vnum illorum retinet nomen generis:alterum vero habet nomen proprium:sicut est hic:nam vena dicitur ⁊ de vena pulsatili ⁊ de vena non pulsatili : ꝑz vena pulsatilis habet nomē proprium scz arteria:vena vero nō pulsatilis retinuit sibi nomē generis:quoniam tantū dicit vena:additur ergo hec dictio ad lr vene : vt ostendat per hoc:q̄ vene non pulsatiles absolute vene vocātur:vel pōt dici q̄ hec dictio tantum additur ad excipiendum aliquid in venis ⁊ arterijs:⁊ tunc hec dictio tantuz debet referri: ad venas:⁊ ad arterias:vt intelligatur q̄ venaruz que flobothomantur alie sunt tantum arterie:⁊ tunc dicemus:q̄ Auicenna hanc exceptionem posuit:vt ostendat q̄ flobothomia non potest fieri de quibuscūq̄z venis:⁊ de quibuscunq̄z arterijs:maxime autem hoc propter arterias ⁊ venas pulmonis:que non tantum sunt vene:neq̄z tantum arterie:sed simul sunt arterie ⁊ vene:vnde ⁊ eius vena dicit vena arterialis:⁊ arteria eius dicitur arteria venalis:⁊ ꝫ ideo qr vene pulmonis aliquid habēt cōe ipsis ⁊ alijs venis:vt hoc q̄ est non pulsare:habent etiam aliquid qō cōmunicat eis ⁊ arterijs:vt hoc qō est habere duas tunicas sicut habent arterie:etiam arterie ipsius habēt aliquid cō mune ipsis ⁊ alijs arterijs:vt hoc quod est pulsare:habēt etiam aliquid propriuz:quod eis cōicat ⁊ venis corporis quoniam vnam habent tunicā:sicut ⁊ vene corporis : iste igitur vene ⁊ arterie pulmonis non sunt tantuz vene:neq̄z tātū arterie:sed sunt simul arterie ⁊ vene:⁊ qr ex talib⁹ nō fit flōmia:sed solū ex alijs:q̄ tantum sunt vene:vel tantum arterie:idcirco hanc exceptionem posuit Auicē. ¶Circa secundaz partem itelligēduz:q̄ propter tria timemus de fluxu sanguinis ab arterijs supfluo:vna causa est propter modū subē arteriaꝝ:qm̄ arterie sunt multe duriciei : ideo difficilem cōsolidationē recipiūt.Secūda cā est ꝓpter motum earum contētū in eis:qm̄ ipse sunt in continuo motu: motus aūt auget fluxū:qui est qdā motus ⁊ cōsolidatiōez impedit:⁊ p̄cipue hoc facit motus arteriaꝝ:qm̄ ipse mouent motu ⁊ dilatationis ⁊ cōstrictionis:nunc aūt motus cōstrictionis est via ad eūationem:motus aūt dilatatiōis est via ad amplificatōem vulneris.Tertia cā est ꝓp mān: q̄ est in arterijs cōtēta:nā talis mā est sanguis subtilis calidus spirituosus:mō talis sanguis cū sit subtilis subē é habilis valde ad eūonē:cū sit spūosus ei⁹ eūo maxie ad vtuꝫ defectū adducit:pp qō accidit q̄ valde terremur de fluxu sanguinis facto ab arterijs:⁊ pp has tres cās oppositas nō multū terremur de fluxu sang.ex venis.¶Scōo intelligēdū:q̄ amburisma ⁊ mr sanguis ⁊ hyporisma idē sūt: vñ Aui.supra fen 2ª capl'o de spēbus solute ꝓtinuitatis vo

Uen e ⁊ arte rie pulm o/ nis non sunt ve/ ne tātū nec arte rie tātū sed simℓ sūtvene ⁊ arte/ rie

In flōia arterie timem⁹ fluxū su pfluum sangui s

cat hoc matrem sanguinis:in quarto xo can. capitulo de fluxu sanguinis vocat hypoxisma. Sal. vero in suo libro de tumoribus vocat hoc amburisma:fit aũt hoc sicut ex ꝓdictis prius apparet:qñ ab arteria:que non est cõsolidata: cutis tamẽ z caro:que est super ipsaz est restricta z opilata fluit sanguis inter carnem z cutem:que arteriam circũdant:quousqz concauitas sanguine repleat:z sic fit ibi qdam tumor:q quidem qñ comprimitur a manu cedit propter reingressionẽ sanguinis in arteriã:vt positũ est prius. ¶Dicit ergo Aui. qꝑ minor suarum dispositionuz:que ex ea prouenit est apoxisma:est enim minor:qz minus est periculosa qz si continuet fluxus sanguinis: qñ qñ continuat cito aduenit syncopis z mors:nihilomin9 tñ dato qꝑ fit minor suarum dispositionũ:tñ adhuc z ipsa est periculosa: z precipue qñ accidit ex ruptura magnarum arteriaruz:qñ aũt accidit ex ruptura paruarum:tunc nõ est in ea multũ periculi:ita enim ponit Açarauius in sua cirurgia tractatu secũdo:capitulo de cura talis tumoris.dicitur enim minor suarum dispositionũ:qa frequentius accidit hec dispositio in ea qñ rumpitur qz alia maiora nocumẽta:qa semp peccata z nocumẽta:que sunt paruiora sunt aperta:vt frequentius accidant qz maiora:accidit autẽ vt dicit Auicẽ. precipue qñ fixura est angusta:quoniam tunc cito prouenit consolidatio carnis z cutis absqz consolidatione fixure:que est in arteria. Alia vero que dicit Auicen. manifesta sunt. ¶Deinde cum dicit.

¶Vene preterea manus:que flobothomãtur non pulsatiles quidem sunt sex:cephalica:nigra:z basilica:z funis brachij:z sceylen: z illa que proprio nomine ascellaris vocatur:z ipsa quidẽ est ramus basilice:eis vero sanior omnibus est cephalica.

¶In parte ista exequitur in speciali de flomia ratiõe diuersitatis locorũ:ex qb9 fit:puta rõe diuersitatis venaꝝ z arteriaꝝ:z ratione diuersitatis locorum:in quibus sunt vene z arterie:z sic procedit.primo enim dat can. in vsu flobothomie fm qꝑ fit ex arterijs z venis manuum.scõdo dat can.in vsu eius fm qꝑ fit ex venis pedum.tertio dat can.in vsu eius fz qꝑ fit ex venis:q̃ sunt in partibus capitis z colli.q̃rto dat can.in vsu eius fm qꝑ fit ex venis:q̃ sunt in partibus mediis corporis plura enim non sunt loca exteriora corporis in quibus appareãt vene:ex quibus fiat flomia secunda ibi.(Et iam quidem accidit nobis vt in venis manus).tertia ibi.(In venis autem que flobothomantur z sunt in parte capitis).quarta ibi.(Et ex venis:que in corpore flobothomãtur sunt vene zc̃.)Prima in tres. primo dat can.in vsu flobothomie:fm qꝑ fit ex venis manus.Secũdo dat can.in vsu eius fm qꝑ fit in arterijs manus. Tertio reuertit ad ponendum quosdam can.de flomia venaꝝ que sunt in manu.scõa ibi.(Arteria vero manus.)tertia ibi.(Qui autem venã manus flobothomare voluerit zc̃) Prima in tres.Primo ostẽdit quot z ẽt que sunt vene manus:que flobothomantur.Secundo dat modum flomandi ex eis.Tertio ponit iuuamenta z vtilitates earuz.secũda ibi.(Opz autem vt omnes tres super iunctura.)tertia ibi.(Preterea scire debes qꝑ sanguis zc̃.)¶Circa ꝑmam ꝑtem intelligendum primo:qꝑ per manũ debem9 hic intelligere totũ qõ est ab humero vsqz ad extremitates digitoꝝ:z fm hanc significationẽ sumit etiam ipsam Sal. in libro de malitia cõplexionis diuerse.¶Scõ est aduertendũ:qꝑ inter istas est vena magna: q alio noie dr media:z alio noie dr vena matrix:vt Alman.libro 7°.ca.de flomia eam vocat:z lib.ꝑ capi.de anothomia venaꝝ:z dicitur ẽt vena fusca ab Albucasi:communi autem nomine vocatur vena communis:z est vena cephalica:z dicitur etiã vena humoralis z vena basilica:que cõmuni nomine dicitur vena epatis:z dicitur etiam vena ascellaris:quedam autem istarum venarum sunt:que flomantur in asseida:in loco q est acubito vsqz ad iuncturam manus:vt est vena que dicitur funis brachij:talis autem vena est:que apparet flexuose incedere a latere brachij domestico ad latus syluestre: cum homo tenet brachiũ pensuz inferius z ista vena videtur esse quidaz ramus vene cephalice:sicut postea innuit: quedam autem istarum venarum sunt:que flomant supra asseid:cum flobothometur infra iũcturam manus:z istarum quedaz flomant inter pollicẽ z indicẽ:vt est sceylen: z quedam flomantur inter annularem z minimuz digitũ: vt est ascellaris:que alio nomine vocatur saluatella. ¶Zo intelligendũ de ortu istarum venarum:qꝑ vena nigra non est vena ramificata immediate ex venis:que ab epate procedunt ascendendo aduersus sensum:sed talis vena est qdam vena contexta simul ex ramo cephalice z basilice supra iuncturam humeri:sed supra humerum oriũtur distincte ex talibus venis ascendentibus basilica z cephalica: ascellaris autem siue saluatella oritur a basilica: z ideo est ramus eius: funis autem brachij oritur a cephalica: sceylen autem est ramus vene nigre.¶Ultimo autem nota.qꝑ inter oẽs istas venas sanior idest min9 dubia ad flomiam est cephalica:z hoc ideo qa minus timemus in vulnere eius:de superuentu malorꝝ accidentiuz:nã in flomia alicuius vene maxime est timor:aut de percussione nerui: aut arterie ꝓpter accñtia:que cõsequunt ad vulnera neruorꝝ z arteriaꝝ:nũc aũt in cephalica nõ est hic timor:qa sub ea nõ est neruus neqz arteria:neqz ẽt ipsa posita est inter neruos z arterias:z iõ dicitur eis esse sanior ad flomiaz faciẽdam ex ea.¶Deinde cum dicit.

¶Oportet autem vt omnes tres supra iunctu ram aperiantur:z nõ sub ea:neqz in ea:ideo vt egrediatur sanguis bene taliter vt saliat:z vt fit securitas a nocumentis neruoruz z arteriarũ: z similiter cephalica:earũ vero flobothomia: que fit fm longitudinem ad consolidandum ẽ tardior:quoniam ipse sunt coniunctionales:in non coniunctionalibus vero res est ab hoc diuersa z sciatica quidem z sceylen:z in alijs venis melius est vt fm longitudinẽ flomentur.

¶Dic Aui.dat moduz flobothomandi ex predictis venis. z primo in generali.secundo in speciali. scõa ibi. (Et cum hoc etiam oportet in cephalica.) ¶Circa primaz partem intelligenduz:qꝑ causa quare iste vene debẽt aperiri supra iuncturã:vt Auicẽ.ponit:ẽ duplex.vna ẽ vt succurremur a nocumentis neruoꝝ z arteriaꝝ:z hec ẽ causa quare non debet fieri apertio ipsarum in iunctura:quoniã in iũctura he vene sunt cõmixte cum ramis neruoꝝ z cordaruz:z ẽt sunt commixte cuz arterijs.Secunda causa est vt sanguis libere z bene egrediatur quasi saliẽdo:z hec est causa q̃re iste vene non debẽt aperiri sub iũctura:sed sup eam:qz iste vene sub iunctura quasi tortuose incedũt:supẽ iunctura autem sunt directe:propter qõ ex tortuositate ipsaꝝ nõ egredit sanguis ab eis libere sub iũctura:si aũt aperiant supra iunctura egredit libere z quasi cũ saltu:repetit aũt Auic. de cephalica exprimẽdo spãlr cũ dixit.(Et similiter cephalica)qa dixerat prius qꝑ cephalica oibus alijs erat minus dubia:nã dato qꝑ sit min9 dubia adhuc tñ caueri oz flomiã ei9 in iũctura ꝓp neruoꝝ z arteriaꝝ timorẽ. ¶Scõ scidum:qꝑ sciatica non est ex venis manus:immo est ex venis pedis:sed Aui.fecit hic mẽtionẽ de ipsa:quoniã similem modum flobothomandi habet cum sceylen:z alijs venis non coniunctionalibus. ¶Deinde cum dicit.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

¶Et cum hoc etiam opz in cephalica vt a capite musculi moueatur ad locū lenem z dilatetur flōmus:z flōmus flōmū nō cōsequaf:quoniaz faciet apa. Plurimuz aūt errozis qui euenit in minuendo cephalicā non prouenit ex pcussiōe vna lz sit magna:immo nō accidit nocumentū nisi propter iterationez pcussionū:z que ex ipsius flōmia plus tardaf esī illa:que fit in longitudine:cuius quidem flōmi dilatādi sunt si voluntas affuerit vt secundatio fiat:cum autē eaz non inueneris:quere aliquem ramozum eius qui sunt in sylueſtri aseid. Et in vena quidez nigra est timo: propter neruum:qui est sub ea:z quandoqz etiam est inter duos neruos. tibi igitur cauere debes:vt ipsam in lōgitudīe flōmes z ad inferioza:z fortasse sup ea erit neruus subtilis tensus:sicut chozda:z tunc quidem opoztebit vt hoc cognoscaf z caueatur ne percussio in eo cadat:z proueniet ide stupoz perseuerās. In eo autem cuius nerui sunt grossiozes ramo iste est magis manifestus:z erroz quidē in ipo est deterioris nocumenti:quare cum erroz accidit:z neruus ille percussus fuerit non consolides flōmiā:immo super eam pone quod ipsius phibeat ꝯsolidationē. Et eius quidē medicamentū est sicut medicamētū vulneris neruorū:z nos iam locuti sumus de ipso in libzo q̄rto. Caue tibi preterea ne res infrigidans ad ipz perueniat quod fit. ꝟ.g. sicut solatrū z sandalū: sed ipsum z totum corpus oleo calefacto frica. Funis autem brachij melius est vt transuerse inuiatur:nisi vtrinqz fuerit flexuosa:quoniam tunc in longitudine flobothomatur.

¶Hic docet modū flobothomādi ex predictis venis i spāli.z p docet modū flōmādi ex cephalica.scō ex nigra.tertio ex fine brachij.q̄rto ex basilica : de alijs aūt postea sil' docebit cū determinabit de vtilitatib⁹ flōmie ipsaꝝ . scōa ibi.(Et in vena qdē nigra).tertia ibi.(Funis āt brachij). quarta ibi.(Basilica quoqz.) ¶Circa pmā ptē itelligēdū ꝙ i vena cephalica cū fit flōmia oz remoueri pcussio a capite musculi z tēdere ad locū lenē.i.ad locū magis carnosum:z ꝟ ideo qa in capite musculi sunt magis nerui:vnde vulnera:q̄ fiunt in capitibus lacertoꝝ sunt suspecta:z deber fieri vt flōmus flōmū nō sequaf:ꝟ est dicere:ꝙ flōmia sic fiat:ꝙ fiat i ipsa amplificatio:z nō sit stricta:ita ꝙ oportet reiterare percussionē:qm̄ iteratione percussionū accidit dolor:ex quo poterit accidere apa. ¶Scōo intelligēdū:ꝙ aliquis ram⁹ cephalice in sylueſtri aseid ē finis brachij:vñ cū nō possumus inuenire venā cephalicā debem⁹ flōmare finē brachij:qm̄ obtinet locū ei⁹:z simili mō ē in alijs venis.s.ꝙ qñ eas nō possum⁹ inuenire debem⁹ q̄rere aliquē ramū ipsaꝝ. ¶Scōa aūt ps diuidit in duas : qz ꝑmo docet modū flōmādi ex vena nigra.scōo docet succurrere nocumentis:que aliqñ accidunt ex flōmatione ipsius scōa ibi.(Quare cū erroz accidit). ¶Circa primā partez nō.ꝙ cā quare oz hec vena flōmari ſm longū est:qz cū in flōmia istius fit timoz de percussione nerui:propterea qa ipsa est situata sup neruo:vel posita iter duos neruos:iōvt min⁹ accidat nocumētū:si accidat pcussio in neruo:docet flōmare ſm longū:qm̄ vulnera q̄ fiunt in neruis ſm longitudinem nō adeo sunt timoroſa:sicut illa que fiunt ſm latitudinē:sicut ponit iste auctoz 4ᵒ cañ.fen.4ª.tractatu q̄rto de vulneribus neruoꝝ:quē tractatuz pfecte ſm ꝙ finit nobis poſe iā exposuimus in scripto qō fecim⁹:similiter etiā z docet ipsum flōmare ad inferioza:ꝑpterea qz in loco inferiori cum ea minus miscentur nerui. ¶Scōo intelligez ꝙ in illo in quo iste ramus nerui est grossioz ex incisione facta in ipso deterius prouenit nocumentū q̄z facta in neruo subtili:z hoc ideo qz neruus quanto est grossioz tāto plus hz de vt̄ute sensibili:z p ꝓñs ex solutiōe cōtinui facta in ipo vehemētioz prouenit doloz:et eius nocumento magis cōtristat cerebrū:z propterea nocumētuz:quod prouenit ex eo est deteri⁹. De eo aūt qō dicit in scōa pte.s.de mō remediij: qō cōuenit tali vulneri:qō fit i neruo nihil hic dicim⁹:qm̄ perfecte i loco predicto exposuim⁹:z ideo sicut Aui.nos ad illū locū remittit:ita pro declaratione ad illud scriptuz recurraf. ¶Circa illam ptem (finis vo brachij) nō. ꝙ flobothomia finis brachij oz eē transuersa:z ꝟ ideo qz talis vena quodāmodo flexuose ꝓcedit ſm brachiū:z iō oz fieri flōmia:que accipiat simul de lōgitudie z latitudine:qm̄ tunc meli⁹ sanguis fluit ex ea:ſz si finis brachij fuerit vtriq̄ flexuosa.i.procedēs per brachiū ad vtrāq̄ partem domesticā.s.z sylueſtrē tāq̄ qōdā liganē ad modū cuiusdā vitis:tūc oz flōmari ſm lōgum:qm̄ tunc sic oz incisionē facere:vt melius sanguis egrediat impediē eni ei⁹ exitus pp circūuolutionē:ꝟ aūt facit flōmia facta ſm lōgitudinem: quia aperitur tunc magis:z quasi locum tenet transuersalis facte in ipsa. ¶Deinde cum dicit.

¶Basilica quoqz magni est timoris:ꝑpterea ꝙ arteria cadit sub ea:z ꝙ nerui z musculi etiaz sub ea cadunt:in ipsam ergo flōmando tibi caue:qm̄ si percussio fuerit in arteria sanguis nō restrigetur:aut restringetur difficulter . Hominum quoqz sunt quidam:quoruz basilice due associantur arterie:quarū vna cū significata fuerit existimabiē:ꝙ iam sit securitas:z fortasse ꝓcutiē altera:hoc.n.scire debes. Cunqz ligaueris ſm plurimum rei accidet ibi inflatio qñqz ex arteria:qñqz ex basilica:sed qualircūqz fuerit ligaturam soluere debes:z inflationē molliter inungere:deinde ad liganduz redi:z si inflatio reuersa fuerit reitera : ꝙ si nō iuuerit quid erit hoc si basilicam dimiseris:z ad ramuz: q ascellaris vocatur redibis:que quidem est:que sup domesticuz aseid existit ad inferioza:inflatio nāq̄ errozez multotiens efficit:z ligatura sepe arterie pulsum quiescere facit z ipsaz eleuat:z ponit ipsam supzemam:z existimatur ꝙ sit vena:z flobothomatur. Cūqz quālibet ligaueris venam:z ex ligatura super eam prouenerit qō sit simile lēti aut ciceri:fac ipsa qō in basilica diximus . In basilica quoqz flobothomāda q̄ztoplus ad brachiū ꝺscēderis erit sanⁱ⁹. Flōm⁹ ꝓterea i venā ꝓcedere oz ad diuersitatē ptis arterie. In basilicā quoqz nō solū ꝓtigit erroz ex pte arterie:sed etiam musculus sub ea est z ner-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

uus:propter quos etiam prouenit error: hoc quidem iam tibi diximus. Signum vero erroris in basilica: z q arteria iam sit percussa est q sanguis egreditur subtilis ruffus:qui saliendo manat. z lenificatur cum eo tactus: z ipsa fit inferior:tunc ergo succurre ei: z in vulneris orificio parum de pilis leporis pone cum pauco pulueris thuris. z sanguinis:draco9is: z aloes: z myrrhe: z pauco alcolcotar: z alzegi: z sup ipsam ex aqua frigida quantum poteris roza: z super locum ipsum flobothomatum ligatura appone tenacem. Q si se tenuerit vsq ad tres dies non soluas: z post etiã tres dies quãto plus poteris tibi cauere debes: z loco emplastrum ex stipticis superponere. Multi pterea hominum arteriam illam incidunt penitus:vt ipsa contrahatur: z caro desuper eam cooperiat z teneat. Amplius plerisq hominũ propter sanguinis exituz moriuntur: z quidã eorum sunt:qui moriuntur propter fortitudinem doloris ligature:quam voluerũt propter fortitudinem prohibitionis fluxus sanguinis arterie:donec mẽbrũ factũ est fm viã mortis.

¶ In pte ista docet modũ flobothomãdi ex basilica: z sic procedit:q3 pmo ostendit cãm nocumentoz que occidunt aliqñ propter errorem contingentẽ in flõnia basilice. Scõdo docet modum preseruãdi ab illo errore. Tertio docet modum flõmãdi ex vena predicta.secũda ibi. (Cũq3 ligaueris fz plurimũ.)tertia ibi. (Cũq3 q3libet ligaueris venã.) quod dicit in pmis duabus partibus manifestũ est. Tertia autem pars diuiditur in partes quatuor.nam pmo docet modũ flõmandi ex hac vena.secundo dat signum: per quod cognoscitur si erratur in flobothomia ipsius. tertio dat modũ succurrendi errori si acciderit.quarto respõdet cuidam dubio tacito.secũda ibi. (Signũ vero.)tertia ibi. (Tunc ergo succurre). quarta ibi. (Et scias q cursus sanguis).quod dicit in prima parte notũ est. Ratio vero eius quod dicit in scõa parte est:qm̃ sanguis qui egredit ab arteria est subtilis propter spiritũ:qui est cũ eo:qui est de nãvapozis z aereus:est etiã ruffus:q3 spiritus:ipsum irradiat: z egreditur salliendo ꝑ modum impulsionis:qui fit cõstrictione arterie: z est lenis in tactu propter paucitatẽ terrestreitatis ipsi9 z multitudinẽ aereitatis: z ipsa fit iferior qm̃ locus:in quo percutit arteria in brachio est inferior: sed ille in quo flõmat vena est superior. Pars 2o illa (tũc g̃ succurre)in q̃ docet succurrere errori:vtputa qñ incidit arteria diuidit in tres. p̃ põit vnũ modũ succurrẽdi illi nocumẽto. Scõo ponit alium ibi. (Multi p̃terea hoium. (Tertio docet curare errorẽ oñdẽdo nocumẽtũ:qõ aliqñ accidit mõ'ligatur̃:q fit gra 9strigẽdi fluxũ san.3ª ibi. (Amplius pleriq3 hoies). ¶ Hr̃a p' ptis z 2' itelligẽdũ p̃:q al colcotar z alçegi sunt spẽs vitrioli:sz alcolcotar est vitriolum citrinũ:alçegi 2o põt intelligi ꝑ oib9 alijs spẽbus vitrioli:qui sunt viride albũ z rubeũ:nã tot sunt spẽs vitrioli:sicut appet p istũ auctorẽ in scõo cañ.ca.de attramento. ¶ Scõo itelligẽdũ:q Aui.ponẽs medicamẽ ad 9strictionẽ fluxus sanguine ex arteria docet ipm accipe ex thure z aloe: z sãguis dra. z myrra: z alcolcotar: z alçegi. ¶ Mõdices tu Almãsor li° 7° ca.de flõmia ponit h̃ medicamẽ solum componi ex tribus.s.ex aloe: z thure: z sanguine dra

conis. Hal. autẽ qnto de ingenio sani. ponit in eodẽ casu hoc medicamẽ solũ ex duobus debere cõponi.s.ex aloe z thure: z dicit q nulla medicina melior est:querit ergo q̃ istarum cõpositionũ sit melior. ¶ Querit etiam de q̃tita te proportionis eorũ:que in hoc medicamen ingrediũtur q3 Aui.de hoc nullã mentionem facit. ¶ Ad cuius dubij dissolutionez aduertendum:q hec est regula generalis:q quando auctores medicine diuersificantur in compositione alicuius medicaminis:illa diuersitas ex diuersa intentione consurgit:que in compositione medicaminis illius habetur: z sicut auctores diuersificantur in compositione alicuius medicine:ita etiam z nos diuersificare debemus aliquando etiam modum medicine composite: que ab anctoribus ponitur conferre alicui passioni z non vti semper illo modo compositionis quẽ explicant:sicut satis hoc insinuatur ex his:que habentur in quarto de regimine sanitatis in capitulo scz septimo de constructione oximellis:stolidi tñ medici hoc non considerant:sed semper vtuntur solũmõ compositione alicuius farmaci fm q in libris scriptum reperiunt: z hoc ideo q3 z ignorant proprietates diuersas:que possunt existere in dispositione:cui offerunt medicamen: z q3 ignorãt etiam proprietatem virtutis diuersam:que ex diuerso modo compositionis vnius medicaminis consurgit. ¶ Scõm ergo istum cañ.est sciendum:q medicamen quod administratur super locum vnde sanguis fluit ex diuersis: z etiam diuerso modo componitur fm diuersitatem intentionis que habetur in fluxus sanguinis retentione:nam duplex generalis intentio est in medicaminibus:que administrantur ad retentionem fluxus sanguinis super locum vnde fluit sanguis:vna est intentio:in qua ipsum constringimus cum conglutinatione orificij partium:ex quibus fluit sanguis. Alia est intentio:in q̃ ipsum constringimus cum coadunatione alicui9 rei sup orificium vulneris:que res aggregata ibi ipsum oppilet: z oppilando prohibeat fluxum sanguinis: z iõ in sanguinis retentione nos vtimur medicaminibus diuersis: z ẽt modo compositionis diuersio vnius medicaminis:nam ratione prime intentionis nos facim9 medicamen ex thure z aloe z sanguine draconis:nam thus conglutinando ex sui viscositate opilat: z aloes exiccãdo z generãdo carnem consolidat:sanguis vero draconis constringit partes separatas sui stipticitate z eas constrictas conseruat:non vtimur autem compositione ex omnibus istis tribus sẽp sed quando solutio continuitatis est magna:tunc thuri z aloe addimus sanguinem draconis propter causam p̃dictam:qñ vero solutio continuitatis non est adeo magna: sufficit solum thus z aloes:qm̃ sufficit solum inuiscatio z consolidatio absq3 stipticitate:que partes teneat confirmatas in vnum: z propterea Hal. quinto de ingenio sanitatis dicit:q non inuenit meliorem medicinam hac: z hoc quidem est verus de medicina:vt gratia istius intentionis offertur ad sanguinem constringendum:nam cum sint diuer se intentiões:sub quibus medicina offertur ad sanguinem constringendum:sicut ibi apparet: z statim etiam dicetur:medicine:que sub ista prima intentione offerunt sũt meliores q3 ille que offeruntur sub alia intentione:quẽad modũ sunt medicine caustice:eo q in vsu illarus est timor fm q sibi dicitur: ꝓpterea q timor est ne cortice:quẽ faciunt ablato:redeat maior fluxus q3 pri9:nã aliqñ cortice ablato remanet maius orificiũ q3 pus:ex q̃ sanguis magis fluit q3 pus:ꝓparãdo g̃ ad illas dixit Hal. q nullã medicinã meliorẽ iuenit: z q mirat' si aliqs possit iuenire meliorẽ z p̃cipue cũ fit solutio cõtinuitatis in arterijs:que nõ sunt multũ magne:aut solutio est multuz magna: z ꝓpterea ẽt ponit eã eẽ optimã medicinã in fluxu sanguinis de narib9 qui fluit ex aptione orificio9 vena9 z arteria9 que sunt in velaminibus cerebri:manifestuz aũt est: q talis solutio fa

Duplex itẽtio generalis in medicaminibus ad locũ ad retinendũ sanguinem

eta in illis: ꝓpter quam fluit sanguis ex naribus parua ē: ⁊ ideo solum admixtio illoꝝ duoꝝ est sufficiens: dato ꝙ non addatur sanguis draconis. ¶ In compositione autē medicaminis quod fit ex aloe ⁊ thure ſm ꝙ dicitur qnto de ingenio sanitatis diuersam proportionem obseruam⁹: nam aliquādo est ꝙ plus apponimus de thure ⁊ de aloe minus: qꝛ ponimus de aloe solū mediam partē: aliquādo vero ambo ponunt in quantitate equali: aliquando vero plus ponitur aloes: ⁊ aliqñ de thure ponim⁹ thus grossum ⁊ gūmosum: aliquādo vero ponimus thus minutum ⁊ corticem eius: qñ enim querimus plus inuiscare ⁊ conglutinare: tūc magis apponim⁹ de thure ⁊ min⁹ de aloe: quando vero magis cōsolidare ⁊ exiccare qō cōsolidationem facit: tūc magis apponim⁹ de aloe q̄ꝫ de thure: ⁊ tūc eligimus potius cortices thuris ⁊ thus minutū q̄ꝫ grossū ⁊ gummosum: qñ vero equales intentiones habem⁹: tūc miscemus eq̄lr. sil'r etiam ⁊ in hoc est nāe corpoꝝ diuersitatis cōsideratio: qm̄ in corporibus humidis ⁊ mollibus nos miscemus plus de thure: ⁊ eligimus thus gūmosuꝫ: in corporibus vero siccis ⁊ duris miscem⁹ magis de aloe: ⁊ eligimus thus minutū ⁊ corticē eius: in corporibus ℞o medijs nos equamus: que aūt sit cā istius perfecte apparebit infra in capitulo de cura solute cōtinuitatis: vbi ostēdetur ꝙ in corporibus humanis ⁊ mollibus ad gn̄ationē carnis ⁊ consolidationē cōueniunt medicine minus exiccātes: in siccis aūt corpoꝛib⁹ magis: in mediocribus autē mediocres: ⁊ ita ēt extrahitur ex dictis Hal'. 5° de ingenio sanitatis: hoc ergo est medicamē qō administrat' gr̄a ꝑme intentionis. ¶ Sed inquātum constringimus fluxum sanguinis cū coadunatiōe alicuius rei sup orificiū vulneris: qō ipsum opilet nos agimus hoc duobus modis: aliquā do eni inducim⁹ aliquā rē sup orificiū vulneris: qꝛ coopimus orificiū arterie sub carne: ⁊ caro cooperiens orificiū arterie ipsum opilat: vnde sanguis nō fluit: ⁊ hoc mō constringimus fluxum sanguinis incidendo arteriaꝫ ex toto: qm̄ tunc contrahunt partes eius sub carne: ⁊ ipsis cōtractis caro cooperit orificiū vñ fluebat ⁊ nō fluit: ⁊ istū modum tangit Auiceñ. in secunda ꝑticula cū dicit. (Multi ꝑterea hominū arteriā illam penit⁹ ⁊c.) Aliqñ vero ℔ facimus aliquaꝫ ꝑtem extraneam inducendo super orificium arterie: que ipsam opilet: hoc facimus cum his: que faciūt corticem aliquā super orificiū arterie: ⁊ ꝓꝫ istā intentionē administramus medicamen qō est compositū ex colcatar ⁊ ꝙçi: ⁊ mirra: nā hoc medicamen cauteriçatiuū est: de ratione aūt medicinaꝝ cauteriçātiū est corticē facere. ¶ Sꝫ aduertēdū ꝙ in administratione taliū medicinaꝝ duplex dꝫ esse intentio: vna est vt cortex gn̄et, secūda est vt cortex fiat ꝑfundus ⁊ firmus permaneat pluribus diebus: quoniam si cortex aufertur in tempore breui: tunc ablato cortice remanebit orificiū maius q̄ꝫ ꝓius: ⁊ accidet maior fluxus: sed si duret tempore longo: tunc sub cortice generabitur caro super orificium arterie: vñ ablato cortice postmodum remanebit orificiū consolidatum: ⁊ sic non fluet sanguis: qꝛ ergo ista est itentio in talib⁹ medicinis: idcirco inter medicinas causticas nō docuit quācūq̄ eligere. sed docuit eligere illas: que cū virtute cauteriçantia hūt stipticitatē magnā: sicut sunt spēs vitrioli: rōne enim stipticitatis coiuncte cū eis gn̄atur cortex firmior ⁊ magis adherens admiscet autem cū eis mirra pp duo: tuꝫ qꝛ mirra participat aliqua glutinatione ⁊ stipticitate: vnde adiuuat ad ℔ vt cortex sit firmior: tū etiaꝫ qꝛ rōne ipsius virtus medicaminis magis penetrat in profundū: vnde fit cortex magis profundus. ¶ Aliqñ vero est quod querimus: ꝙ medicamen hēat multiplicē intentionē in sanguine cōstringendo vt. s. ꝙ habeat primam intētionē ⁊ secundā: ⁊ tunc quidē componimus ex omnibus istis: que hic connumerat vnū medicamen: in quo est virtus ex pluribus intentionibus figillata. ¶ Sed circa hoc medicamē vlteriuꝫ aduerte: ꝙ Auiceñ. docet ipsum approximare cū pilis leporis: modus aūt approximationis eius cum pilis leporis: sicut ponitur quinto de ingenio sanitatis est: qꝛ hoc medicamē: ⁊ precipue medicamē quod fit ad cōglutinādū: sicut est illud: qō fit ex thure ⁊ aloe ⁊ sanguine draconis debet administrari hoc mō: qñ quidē he res sunt bene trite ⁊ in forma pulueris redacte misceantur cū albumine oui ⁊ reducant' ad substantiā similē substantie mellis: deinde in hoc medicamine imponatur vellus leporinū ⁊ sup vulnus administretur. Et ratio quare hoc medicamē administratur cū pilis leporis est: qꝛ pili isti vehementer faciunt orificio vulneris medicamē adherere: ⁊ ēt ipi pili virtute exiccatiua: ꝑ quā hñt virtutē aliq̄ꝫ cōsolitatiuā ꝑticipāt. Et siqdē ꝓtingat ꝙ pili leporis non adessent nūqd est possibile vti alio loco ipsoꝝ. ¶ Et dicēdū est ꝙ sic: qꝛ tela aranea: qm̄ in ipsa ē virtus sanguis fluētis ꝓstrictiua: ⁊ p̄cipue a tela aranee que adheret vasibus ligneis: in quibus farina frumēti cōseruatur: qm̄ talis maiori virtute iuiscatiua participat: si aūt nō habemus hoc neq̄ illud tūc possum⁹ vti coto: aut villis q̄ vellunt' ex pannis lineis antiquis: in oibus eni istis virtus exiccatiua quedā ⁊ cōsolidatiua existit. ¶ Imponunt' aūt hoc medicamē in albumine oui ꝓpter duo: primo qꝛ albumē oui facit vt vehemēter medicamē adhereat vulneri ⁊ cōstituit ēt medicamē valde ꝙglutinosuꝫ ⁊ viscosū: ⁊ per ꝙs plus opilatiuū orificij vulneris. scō qꝛ albumē oui ratiōe fridatis impugnat sanguinis fluxui: ⁊ ēt cōgelat sanguineꝫ in orificio vulneris: qui congelatus ipsum opilat. ¶ Debet aūt hoc medicamē sic imponi cū pilis leporis inuolutis in albumie oui: nā si orificiū vulneris sit magnuꝫ valde: tūc ex pilis leporis sic inuolutis in albumie oui cuꝫ tali medicamine dꝫ fieri q̄dā bucella: ⁊ illa bucella in orificio intus poni tūc eni vehemēti⁹ ipsum opilat qñ ponitur int⁹: si aūt orificiū vulneris sit paruū ipsa bucella ponatur sup ipm orificiū vulneris: sup ipm aūt medicamē sic iposito precipit fieri ligaturā tenacē: ⁊ litelligit qdē ꝑ ligaturā tenacē ligaturā: q̄ fit ex pāno tenaci ⁊ nō lasso: ⁊ ligatura: q̄ fit fortis ꝓstrictiōis hoc mō fit scꝫ sup orificiū vulneris fortiter ꝓstringat': ⁊ pluries ligamētū sup locū reuoluatur ⁊ deide ꝓcedat elongādo se ab orificio relaxato: nam hic mod⁹ ligature ē q hūiditates exprimit ab orificio vulneris ⁊ ꝓhibet fluxū illarū ad ipm: sicut ponit hic auctor in capitulo de cura flux⁹ sanguis: p̄cipit aūt vlteri⁹ Auiceñ. cum hoc medicamie sup mēbrū fieri rotationem ex aq̄ frida q̄ qdē rotatio ex aq̄ frida dꝫ intelli fieri nō sup vuln⁹ ⁊ orificiū vulneris: sꝫ i locis circūstātib⁹ ei ita eni ponit ꝙpo. in illo affo. qnte ꝑticule. In his vo opꝫ frido vti: vñ sanguis fluxurus est nō sup loca: sꝫ circū ea: ⁊ ita ēt ponit' a Galie. in cōmēto. Ratio aūt quare nō sup ea dꝫ poni ē: qꝛ fridum inimicū ē vulnerib⁹ cū sit mordicāꝫ ea. sꝫ circa ea appositū iuuat ad ꝓhibitionē flux⁹ sanguis: qm̄ fridū obtūdit sanguis caliditatē: ⁊ ꝓhibet motū ei⁹: ⁊ ꝑ ꝓꝫ ei⁹ exitū: ⁊ ꝓꝫ istū ēt modū sincopis ꝓstringit fluxū sanguis qm̄ caliditatē obtūdit: ⁊ ꝓhibet ēt sanguis motū: subdit aūt Auiceñ. ꝙ si sanguis cū p̄dicto medicamie ꝓstringat': nō dꝫ ligatura dissolui vsq̄ ad tres dies: qm̄ in dissolutiōe ligature añ hoc tempus est timor: ne ex toto medicamē remoueatur: ⁊ locus non sit consolidatus ⁊ inuiscatus: vnde reaperiretur si dissolueretur ligatura: ⁊ itez flueret: sed post tertiuꝫ diem debet dissolui vt medicaminis super locum non accidat vehemēs exiccatio ⁊ calefactio ⁊ ꝓpterea sic dicit' quinto de igenio sanitatis: si dissolutiōe ligature facta tu videas medicamē vulneri eē ꝙglutiatū ipm remouē nō debes: ꝙꝫ debes desup ō eadē medicia iducē vt medicia ꝓꝫ q̄ exiccata ē hūefiat: ⁊ desup iterū ligare: ⁊ hoc ē qō vult ēt hic Aui. dicere cū dicit. (Et post tres dies quāto plus poterit tibi cauē ōbes. s. i dissoluēdo ligaturā ⁊ loco ēplastrū ex

pp qdi medicamie i ꝓstrictiōnē sanguis a vulnere ponunt pili leporis: aut tela aranea

pp qdi albumine oui administratur medicamē illō

stipticis supponere):ꝙsi dicere vult:ꝙ nō debes amouere medicinā priorem:in remotione enim eius violēter posset reaperiri orificiuz vene:sed debes super ipsam apponere emplastrum ex stipticis:aut supple tu:vt Hal'.dicit eādez medicinā reitera:ꝛ hoc sufficiat de examinatione istiꝰ medicaminis:si tū vis perfecte cognoscere modū cōstrictionis fluxus sanguinis:lege in quinto de ingenio sanitatis. ꝛ in quarto cañ.fen quarta capl'o de fluxu sanguinis ꝛ eiꝰ retentione.¶Circa scōam partem intellige ꝙ ex toto inci dimus:aut qñ ipsa est parua:aut qñ non possumus aliomō fluxum sanguinis ex ea factum cōstringere:tunc enim ꝛ in magnis hoc etiam facimus:quāꝯz ex hoc aliquod cō sequatur nocumentū vt in mēbro stupiditas aliq̄:qm̄ non sic libere postea calor innatus ad illud mēbrū defluit: sed gr̄a euitationis maioris piculi illud facimus.¶Circa tertiam partē intelligendū: ꝙ ex eo quod dicitur in illa parte habet':ꝙ ꝯz ꝯz conueniat fortis cōstrictio ligature super orificiū vulneris:vñ egreditur sanguis:dz tñ caueri sic fortis cōstrictio:vt ex forti cōstrictione nō accidat vehemens dolor:hec enim ligatura nocet duplr.p quidē:qr ꝓhibet puentū caloris vitalis ad mēbrū:vnde ꝓhibitio ꝓuentꝰ eiꝰ est cā mortificationis ꝛ corruptionis illiꝰ mēbri:ex q̄ accidit vt mēbrum multotiēs estiomenet':aut cancrenet':ad q̄ cōsequit' qñ sūt in aliquo mēbro habēte magnos neruos: aut arterias multotiens in retētiuo totius ꝛ motus ꝓsequt'. Scōo nocet hec ligatura rōne ipsius vehemētis doloris: nā dolor est cā attractionis humoris ad locū ꝛ ap̄tionis eius:ꝛ cū hoc ét virtute ꝓsternit:ꝛ ꝓpterea ꝯz ꝯz cōueniat fortitudo ligature:in hac tñ fortitudine termin' cōueniēs a medico per conuenientē extimationē debet metiri vt p̄dicta non accidant nocumenta.¶Deinde cum dicit.

¶Et scias ꝙ cursus sanguinis quandoꝯz prouenit etiam ex venis.

¶Dic ꝙsi tacite dubitationi rñdet:qr enim dixerat prius ꝙ timor est in flōmia vene basilice pp timorē pcussionis arterie:qm̄ ex pcussione arterie accidit multus fluxus san.dubitaret aliqs nūquid ex pte ipsiꝰ vene fit aliqñ timor i exitu ꝛ fluxu sang.vt qr rōne ipsius accidat multus fluxus: ꝛ ad h̄ rñdet dicens:ꝙ ét aliqñ fluxus multus sanguinis est ex parte venarum.ꝛ h̄ qñ vene sunt multum magne: frequēti' tñ est timor in fluxu facto ex arterijs:ꝛ maior ꝯz sit de fluxu fcō ex venis ꝛ q̄ sit cā huius dcā est supra.

¶Preterea scire debes ꝙ sanguis: qui pluriuz de cephalica euacuatur est: qui ex collo:ꝛ eo quod est parum supra ipsum:ꝛ parum sub ipso egreditur:terminum partis epatis non ꝓ transit:ꝛ hypocundriorum:ꝛ inferiora non taliter mundificat vt inde fit cura. Nigre vero iudicium inter cephalicam ꝛ basilicam est medium. Et basilica quidem euacuat quod est a parte suminis ꝛ ventris inferius. Funis vero brachij similis est cephalice. De sceylen vero dicunt:ꝙ que dextra est doloribus epatis cōfert: ꝛ q̄ sinistra doloribꝰ splenis:ꝛ ꝙ sanguis fluere dimittatur donec per se stringatur. Manus quoꝯz illius: qui flobothomatur in calidam aquam:ē ponenda:neꝯz sanguis cito restringatur:ꝛ vt facile egrediatur si eius egressio debilis fuerit:sicut est in pluribus eorum:que ex sceylen minuuntur:ꝛ sceylen quidē flōmia melioꝛ ē ea q̄ fit in lōgitudine. Lectio. xj.

¶Cum docuit quot ꝛ que sunt vene q̄ flobothomātur in manu large accipiendo manum:vt dictum fuit supra:ꝛ docuit etiam modū ꝑm quem fit flothomia in eis:hic ponit iuuamenta ꝛ vtilitates earum:ꝛ primo ostēdit iuuamēta flobothomie vene cephalice:secundo vene nigre.tertio basilice.quarto finis brachij.quinto sceylen.sexto assellaris.secunda ibi.(nigre vero).tertia ibi.(ꝛ basilica quidem).quarta ibi.(finis vero brachij).qnta ibi.(de sceylen vero).sexta ibi. (ascellaris autem ꝛc.)¶Circa tres particulas primas intelligenduz primo:ꝙ ratio quare cephalica euacuat ex partibus colli:ꝛ ex his:que supra ipsuz sunt:puta ex partibus capitis: ꝛ ex partibus:que sunt sub ipso parum:puta forte ex spatulis ꝛ humeris:non aūt pertransit in eūone ad alias partes magis inferiores:ꝛ precipue ad ptes epatis:ꝛ ad partes:que sub ipso existunt:est qr multitudo eūonis: que fit p aliquā venā est maxime ex locis propinquis origini vene:que flōmatur:nunc autē locus originis huius vene cephalice propinquus est principio originis venarum: que sunt in collo:ꝛ que continuantur partibus que sunt supra ipsum parum:ꝛ similiter etiam propinquus est origini venaꝝ:que sunt in partibus:que sunt infra collum paꝝ:ꝛ ideo est qr vena cephalica oritur a vena ascendente cum ipsa pertransit furculam ꝛ peruenit ad partes colli:ꝛ ideo plurimū quod euacuat est ex collo ꝛ partibꝰ:que sunt supra ipsum parum:ꝛ partibus que sunt infra ipsum paruz: ꝛ ex hoc pz rō secundi:quare.l.non pertranſit terminum epatis ꝛ inferiora:qr ꝓncipium originis venaꝝ: q̄ sunt in partibus illis:valde distat a loco originis istius vene:ꝛ ió propter multam distantiā aut paꝝ aut nihil ab illis eūat.

¶Uena autem nigra hz iudicium medium inter basilicā ꝛ cephalicā:dicitur aūt habere iudicium medium duobꝰ modis:vno modo:qr cum ipsa componatur ex ramo proueniente a basilica ꝛ ramo cephalice ipsa virtuté obtinet vtriusqz:ꝛ ideo euacuat a partibus superioribus:a quibꝰ euacuat cephalica:ꝛ a partibus inferioribus:a quibꝰ euacuat basilica:vnde ꝛ qr ipsa euacuat a partibus superioribus ꝛ inferioribꝰ ipsa ponitur eūare a corpore toto.scōo modo dicitur medicina:nam hz hec vena inquantum ortū hz ex ramo vtriusqz predicte euacuet a toto:ipsa tñ maxie euacuat a partibꝰ medijs corporis:puta a partibus thoracis:ꝛ hoc propterea qr locus originis eius est maxime ꝑpinquus loco originis venaꝝ:que dirigūtur ad nutriendum partes medias corporis.¶De vena aūt basilica dicit Aui.ꝙ eūat illud:qō ē a pte suminis vētris iferiꝰ itelligés qdē hic p sumēvētré ꝛ totū hypocūdriū:ꝛ mēbra ꝓtēta in ipso:q̄lia sūt viscera nutritiua:ꝯz si p hec v̄ba vult dicē ꝙ ipsa maxime euacuet a partibus epatis ꝛ a pribꝰ inferioribus:que sunt sub epate ꝛ hypocūdrijs. Qó. liij.

Sed circa hoc maxime aliqs dubitabit:nā ypo. in scōo regiminis acuto.in pleuresi scā in costis superioribus docet flōmiam facere ex basilica:ꝛ Cōmētator ibi assignare videt' cām:qm̄ basilica ortum hz circa titillicū:ꝛ ideo locus originis eius ꝛ propinquꝰ valde originī venarum: que tendunt ad costas superiores: quare vena ista non euacuabit ex membris inferioribus:sed ex membris:que sunt in medio inter superiora ꝛ inferiora.¶Et simili ét mō Aui.tertio cañ.fen 10ª.tracta tu primo.capitulo primo.in pleuresi ꝛ doloribꝰ pectoris docet flōmiam facere ex basilica.¶Dōm ad cuius dubij dissolutionē notanda sunt tria.Primo notandū:ꝙ quādo Aui.dicit ꝙ basilica eūat qō est a pte suminis vētris inferius nō ē itentio Aui.dicere:quin hec vena eūet a pribus superioribꝰ:sed est eius intētio velle.ꝙ hec vena euacuet a superioribus partibus:que sunt ptes pectoris.ꝛ ab inferioribꝰ:ꝛ si absolute q̄rat:a qbꝰ magis eūat:dōm:ꝙ eūat

plus a partib⁹ ſuperioribus pectoris q̄ ab inferioribus ⁹ ſi/
cut ró predicta ꝓbat ⁊ maxime inſinuat Gal'.hoc 2° regi/
minis acutoꝝ ſuper paſſu predicto:ſed cõparãdo hãc ve/
nam ad cephalicã ⁊ nigram eſt veꝝ dcm̃ Aui.q̄ hec vena
magis euacuet a ptibus inferioꝛib⁹ q̄ a ſupioꝛib⁹:qr nul
la illaꝝ ſic facil'r ab inferioꝛib⁹ eũat:⁊ ſic pꝛompte ſic iſta:
¶Scõo circa hoc notãdũ:q̄ iſtas venas eſt conſiderare
dupl'r.vno qdẽ mó q̄ztũ ad locum oꝛiginis eaꝝ:⁊ hoc mõ
cõſiderãdo ipſas dicit:q̄ eũo facta ex cephalica plus ẽ ex
mẽbꝛis ſupioꝛibus:ſed eũo facta ex nigra plus eſt ex locis
medijs:cũovero facta ex baſilica plus ẽ ab iferioꝛib⁹ reſpe
ctu euacuationis facte ab illis venis:qꝛ oꝛigo ei⁹ eſt ex ve
na plus in loco inferioꝛi q̄ ſit oꝛigo illaꝝ:qꝛ tñ adhuc pl⁹
euacuat a ſuperioꝛib⁹ ſalté medijs q̄ ab inferioꝛib⁹. Alio
mó eſt cõſiderare iſtas venas quãtuz ad locaꝛ:in qbus be
vene ſubſiſtũt:nã flõmiam non ſolum cõſequit' eũo venaꝝ
imo ẽt ex cõſequẽti ⁊ alioꝝ mẽbꝛoꝝ:pꝛecipue mẽbꝛoꝛuz
in quibus vene ſubſiſtunt vt dictũ fuit pꝛius ⁊ iſto mó cõſi
derãdo iſtas venas:que oẽs ſunt circa partes ſuperioꝛes
flõmia facta ab oibus plus euacuat a ꝓtibus ſuperioꝛib⁹
q̄ ab inferioꝛibus:⁊ q̄ztum ẽt ad hoc inter ipſas nó eſt di/
uerſitas multa:qm̃ oẽs iſte tres ſunt ſituate in loco valde
pꝛopinquo.¶Tertio notãdũ:q̄ eũo fit dupl'r:q̄dã enim
fit p viã eradicationis:⁊ quedã eſt:que fit per viam attra
ctionis:eũo quidem p̄ viaz eradicationis dicitur illa:que
imediate vel quaſi mãm euacuat:eũo vero que fit gr̃a tra
ctionis eſt illa:in qua nó p̄ncipal'r cõſideraf illud:q̄ actu
eũatur:ſed conſideratur illud:q̄ poſt actũ eũonis:⁊ etiaz
in ipſa eũone aliunde ad locũ qui euacuaf attrahit':ſi qdẽ
igitur loq̃mur de eũatione vt ipſa eſt eradicans mãm: ſic
adhuc opz diſtinguere:qm̃ vena ex qua fit flõmia hz in ſe
duo:habet quidẽ q̄ ipſa eſt aliquid cõe.inquantũ oẽs ve/
ne adinuicem continuantur:⁊ ideo quelibet vena de ſe cõi
catur toti:⁊ hoc modo venã conſiderando flõmia facta ex q̄
libet vena dicitur eũo vl̃s:⁊ a toto coꝛpe eũare:qꝛ p quã/
cũq̄ venam pót fieri eũo a toto:⁊ ideo ſupꝛa in deſcriptio
ne flõmie dicebat:q̄ ipſa erat eũo vl̃s:hz ẽt vena q̄ ipſa ẽ
aliqd pꝛopꝛiũ:⁊ hoc eſt ꝓz diuerſitatẽ locoꝝ:quib⁹ appꝛo
priatur hec vena vel illa:⁊ hoc mó eſt veꝝ illud:q̄ hic di
cit Aui.q̄ flõmia facta ex cephalica eũat.ſ.per viaz eradi
cationis a ꝓtibus ſuperioꝛibus:baſilica ℞o ⁊c.⁊ pꝛopter
ea mã que eſſet contenta in inferioꝛibus non euacuaretur
per cephalicã:niſi eũatiovalde ſuperflueret:⁊ in quantita
te maxima fieret.Si auté loquamur de eũone:que fit gr̃a
diuerſionis motus materie:⁊ attractionis:ſic omnes iſte
vene cum ſint ſuperioꝛes euacuant ab inf.rioꝛibus:qꝛ ab
eis diuertunt motum mãe ⁊ attrahunt ipſa ad ſuperioꝛa:
ſicut etiam ⁊ vene:que ſunt in pede attrahendo euacuant
a ſuperioꝛibus:quia diuertunt motum mãe ad ſuperioꝛa:
nã talis attractio:ſicut ꝓus apparuit per eũonẽ ad locũ lõ
ginquum fit per partem diſtantem per vnam dyametruz
⁊ pꝛopterea iſte vene non ſolum habet quod euacuent at/
trahendo a partibus ſuperioꝛibus:immo ẽt ⁊ a partibus
inferioꝛibus:⁊ ex iſtis apparet pfecte intell's lr̃e Aui.⁊ ſo
lutio ad obiectum.¶Secundo intelligendũ circa tertiaz
particulam:q̄ finis brachij eſt ſimilis in iuuamẽto cepha
lice quãtum ad locaꝛa quibus euacuat:quoniã finis bra
chij eſt quidam ramus cephalice:ſed intellige:q̄ nó ex to
to eadem eſt ratio de vtraq̄:nã q̄zq̄z ab eiſdem locis eua/
cuent:non tñ oio ſimili modo:qꝛ cũ iſta vena magis diſtet
a ſuperioꝛibus q̄z diſtet oꝛtus vene cephalice:ideo non ſic
euacuat ab illis partibus per viam eradicatiõis vt cepha
lica:ſed magis ab illis in ſua eũone diuertit ⁊ modicũ era
dicat cephalica aut modicũ ab illiꝫ diuertit ⁊ plus eũat ⁊
eradicat ab illis.¶Tertio intelligendum circa quartam
particulam q̄ illud:q̄ iſti dicunt de ſceylẽ Aui.nec affir/
mat nec negat:nam videtur q̄ rationabilius ſit:q̄ doloꝛi/
bus mẽbꝛoꝛũ inferioꝛũ:qualia ſunt epar ⁊ ſplen plus con
ferat flõmia vene aſcellaris:que eſt ramus vene baſilice
q̄z flõmia ſceylen:que ẽ ramus vene nigre:⁊ ideo nó mul/
tum hoc dictũ appꝛobat:nihilominus tñ ſicut vena nigra
inquantum cõponitur ex baſilica hz ꝓpꝛietatẽ cũonis ad
mẽbꝛa inferioꝛa:ita ⁊ ſceylen qui eſt ramus eius hz ꝓpꝛie
tatem aliquaz euacuationis ad mẽbꝛa inferioꝛa:⁊ ideo in
doloꝛibus epatis ⁊ ſplenis:quoꝝ cauſa eẽt mä ſanguinea
pót conferre flõmia facta ex ſceylen.¶Sed nõ.q̄ dicit:q̄
dextra plus cõfert doloꝛibus epatis:⁊ ſiniſtra doloꝛibus
ſplenis:⁊ hoc ideo qꝛ dextra eſt magis reſpiciens ex dire
cto epar:ſiniſtra vero ſplenẽ:⁊ ideo plus attrahit ⁊ eũat
dextra a partib⁹ epatis:ſiniſtra vero plus a ptib⁹ ſplenis:
ſicut enim pꝛius apparuit in eũone ⁊ attractione mãe non
modicum facit rectitudo:⁊ hoc etiam declarabiꝫ infra in
quodã ſuo verbulo:qõ dicef de ſciatica vena ⁊ ſaphena.
¶Ultimo vero nõ.q̄ iudiciũ aſcellaris eſt ſicut iudicium
baſilice:qm̃ ipſa eſt ram⁹ ei⁹:ſicut ex pꝛedictis ꝓus apper
⁊ intellige ℔ fil'e eẽ iudiciũ eodẽ mó:ſicut ſtatim diximus
de fine brachij ⁊ cephalica.¶Deinde cum dicit.

¶Arteria vero manus:que flobothomatur eſt arteria:que inter pollicem exiſtit ⁊ indicem:⁊ eius quidem iuuamentum in antiquis doloꝛi/bus epatis ⁊ dyaphꝛagmatis eſt mirabile.⁊ B.quidem iam vidit hoc in ſomnis:pꝛecipie bat enim homini hanc facere flobothomiam cauſa doloꝛis: quem in epate habebat:qui eã fecit:⁊ ſanus effectus eſt.¶Dicunq̄ etiam flo bothomatur alia arteria:que ad interioꝛez par tem palme declivioꝛ hac exiſtit:cuius iuuamẽ tum eſt pꝛopinquum iuuamento iſtius.

¶In parte iſta cũ dedit cañ.i flõmia venaꝝ man⁹ dat cañ. in flõmia arteriaꝝ manus:in quo cañ.Aui.duo notat.p̃ eſt:qꝛ inſinuare videt':q̄ duo ſunt loca in manu:ex quib⁹ flõmiamus de arterijs manus:vnus locus ẽ arterie exiſtẽ/tis inter pollicẽ ⁊ indicẽ.Scõs locus eſt arterie exiſtentis in extremitate palme manus ſm parteꝫ interioꝛẽ palme:q̄ locus eſt decliuioꝛ q̄z ſit locuꝫ arterie p̄dicte.ſcõo inſinuat iuuamẽtũ flõmie iſtaꝝ arteriaꝝ:qm̃ cõferũt doloꝛib⁹ an/tiquis epatis ⁊ dyaphꝛagmatis. Queſtio liiij.

Sed circa iſtũ.§.p̃mo aliq̄s dubitabit ſpecial'r:de inde gñal'r:ſpãlis ãt dubitatio ẽ p̃ quã/tũ ad locaꝛ:ex qbus flõmare docuit:nã queret aliq̄s pp qd Aui.nó docuit flõmare ex arterijs] brachij:quéadmoduz docuit flõmare ex venis:vr̃ enim q̄ flõmia illarũ plus de/beat iuuamẽti hꝛe q̄z flõmia iſtaꝝ:ſicut eſt de venis:mũc ãt flõmia facta ex venis exiſtentib⁹ in brachio citius ⁊ mani feſti⁹ cõfert diſpõnib⁹ illoꝝ mẽbꝛoꝝ q̄z flõmia facta ex ve nis man⁹:⁊ ró eſt:qꝛ ille vene ſũt ꝓpinqoꝛes eis.ergo ex ſimili rõne flõmia facta ex arterijs brachij maius iuuamẽ tum faciet in diſpoſitionib⁹ illoꝝ mẽbꝛoꝝ q̄z flobothomia facta ex arterijs manus. Queſtio. lv.

Secundo aliq̄s dubitabit circa ℔.Nã Aui.oñdit rectũ modũ vſus flõmie i arterijs:ſic fe cit i venis:i qb⁹ docuit.i arterijs g̃ vr̃ defectiu⁹. Qó. lvj.

Deinde eſt dubitatio circa iuuamentũ quod:ponit flobothomie iſtarum arteriarum:ponit enim q̄ flobothomia facta ex arterijs bis cõfert doloꝛibus an tiquis:dices hoc nó vr̃:nã dictuz ẽ ſupꝛa:q̄ flobothomia facta ex arterijs confert egritudibus:que fiunt ex ſangui ne calido ⁊ ſubtili: nunc autem nulla egritudo antiquari detur poſſe fieri ex tali humoꝛe:quoniam egritudo antiq̄ eſt longa ⁊ cronica: ſed egritudines longe ⁊ cronice: que ſunt humoꝛales fiũt ex hũoꝛib⁹ groſſis ⁊ viſcoſis ⁊ frigi/

dis:vt dicit in cómento illius affor. acutorũ morbor ꝛc. quare nulla egritudo antiqua vr posse fieri ex sanguie calido ꝛ subtili:ꝛ per consequẽs flómia arteriarum non est conferens doloribus antiquis. Questio. lvij.

Secundo dicet aliquis:videt ꝙ nullus dolor possit eé antiquus:qa ois dolor fit ex pmutatióe subito facta:vt apparet quarto de accñti ꝛ morbor: sed ois permutatio subito facta est noua ꝛ nulla est antiq: ergo silr ꝛ nullus dolor cũ sit effectus talis pmutationis subito facte poterit eé antiquus:sed quilibet erit nouus.

¶Ad primã dubitationẽ dicẽdũ est:ꝙ sicut extrahitur ex verbis. Ga. in libello de flómia:q ad manus meas solũ peruenit:cum iam in expõne vsqz huc processerã:ꝙ apud antiquos solũ fuit in vsu flobothomare arterias capitis:puta arterias:que erant in temporibus:ꝛ arterias:que erãt post aures:de quarũ iuuamento fit mentio infra:alias autem arterias fugiebant flobothomare aut propter magnitudinem earũ:aut propter paruitatẽ earuz:mã in magnis: vt dicit:est timor de retentione fluxus sanguinis:qm̃ in retentione fluxus sanguis ex eis multotiens accidit amburisma vel hyporisma:cuiꝰ sanatio est difficilis valde in arterijs:ꝛ multotiens accidit ex ipso corruptio: aut accidit multotiens propter vehemẽtẽ stricturã:que fit vt retineãtur fluxus sanguinis:ꝛ corruptio:ꝛ cancrena totius membri:ex qua etiã mors cõtigit:paruas ẋo fugiũt flobothomare tanquã ex eis modicũ aut nullum fiat iuuamentuz: sed Gal. in verbis suis insinuat:ꝙ possibile est flobothomare arterias magnas ꝛ paruas:ꝛ vtilis é etiã flobothomia vtrarũqz naz sicut arterie in temporibꝰ ꝛ post aures flómanť in passionibus diuturnis exñtibus circa caput:q̃rum gñatio est ex mã calida ꝛ spumosa:ita ét ꝛ in ptibus oibus alijs:in quibus sunt passiones ꝛ dolores ex sanguine calido ꝛ spumoso aceruato fm arterias confert flómia arteriay:que cóicãt particule patienti:ꝛ ideo Gal. ibi nõ solũ docuit flómare arterias:que sunt in partibus capitis verũ etiã ꝛ arterias:que sunt in partibus fm extremitatẽ manus:adducens exẽpla eadẽ que ibi ponũtur abinuicẽ: ꝛ docuit ét flómare arteriã que est in pede ponẽs aliud exemplũ sil'e:in quo oñdit qũo ex incisione illius arterie cessauit dolor diuturnus:qui erat in vertebro:ꝛ sicut ex incisione istarum arteriarum:que sunt in partibus extremis:que non sunt magne fit iuuamentum in talibus passionibus:ita etiã ex incisióe arteriay maiorũ in alijs partibus existentium fiet multo amplius iuuamentum in passionibus consimilibus existentibus in membris:quibus communicant ille arterie:lz tñ vtilitas sit in flómia vtrarũqz arteriay tã magnaruz ꝙz paruay:est tñ dñia inter eas:qa in flobothomia arteriarum paruay nõ est timor de fluxu superfluo neqz de cósolidatione ipsay:vt Ga. dicit absqz amburisma te:sed in flómia arteriay magnay est timor:ꝛ de fluxu superfluo ꝛ de consolidatione ipsay:qm̃ multotiens consequit incisionem earum amburisma:ꝛ propterea rarissime elígimus flómiam ipsay:ꝛ sic eligimus aliqñ qdẽ semper ad eas:que magis ad paruitatem declinant:accedemus:ꝛ tunc quidem non simplici incisione eas flómabimus: sed cum totali incisione per transuersum:vt partes ipsius adinuicem retrahantur:quoniam ex tali modo incisionis ꝓhibet flux? sang. supflu? ꝛ amburismatis euẽtus.

¶Dicemus igit his p̃missis:ꝙ Aui. soluz flómiã ex arterijs man? exꝑsit:in quib? frequẽter fieri pót ꝛ cũ minori piculo:ꝛ qr nõ absqz piculo fieri pót flómia arteriay brachij:hinc est ꝙ de illis arterijs mentionem non fecit.

¶Ad secundam dubitationem dõm est:ꝙ rectum moduz vsus flómie in his arterijs nõ posuit:qm̃ illum notũ derelinquit ex recto modo vsus flómie:que fit in sceylẽ:qm̃ sic flómia illius est in longitudine faciẽda:ita ét ꝛ flómia isti? cum sit pua:ꝛ nõ fit connumerabilis sicut neqz illa:verum est tñ ꝙ est dñia:qm̃ cuz quis ex sceylẽ flómat manũ in aq̃ calida apponere dz:vt sanguis fiat magis subtilis ꝛ mobilis ꝛ ad eũonem habilis: sed in flómia huius arterie non est necessarium cũ sanguis in ea existens suo motu ꝛ sua subtilitate ad eũonez sit aptus:ex quo apparet:ꝙ hec flómia in tali arteria cũ flómo stricto est facienda:cum talis ad eũonem sanguinis subtilis sit sufficiens:ꝛ etiam qa ipsa facilioris consolidationis existit:ꝙ in solutione continuitatis arterie maxime q̃ritur:vt supra apparuit.

¶Ad tertiã dubitationem dõm:ꝙ flómia facta ex arterijs cõfert doloribus antiquis factis ex mã sanguinea calida spumosa:dr aũt cõiter ab auctoribus:ꝙ flómia facta ex arterijs cõfert doloribꝰ antiquis:nõ qr ipsa nõ cõferat in doloribus nouiter factis ex tali mã:sed tñ non est multa necessitas eius in his:q sunt nouiter facti ex tali mã:ꝛ qrvbi non est multa necessitas eius non dz eligi flómia facta ex arteria pp timorẽ:q est in incisióe arterie:hinc est ꝙ flobothomia arteriay eligi nõ dz nisi in doloribus antiquis factis ex tali mã:causa autem quare non est multa eius necessitas in doloribus nouiter factis:est aũt multa eius necessitas in doloribus antiquis videt esse ista:naz dolores nouiter facti non videnť esse ex mã:q̃ adhuc sit fixa in mẽbro:sed potius ex mã fluẽte:ꝛ ideo flómia eius conuenire non videtur:nisi ad diuersionẽ mãe ad oppositũ:talẽ autẽ diuersionẽ sufficiẽter facit flómia facta ex vena:q̃ est in mẽbro oppositio:pp qõ nõ est necessitas vt fiat flómia ex arteria:sed qñ dolor ẽ antiquus i mẽbro videtur ꝙ talis dolor sit:aut ex materia fixa in membro:aut ex mã:q̃ cótinue regenerať in mẽbro illo:vel in mẽbro qõ cótinue trãsmittit mãm ad mẽbrũ illud:nũc aũt flómia q̃ cóuenit ad curationẽ talis doloris:conuenit non róne diuisionis:sed róne eũonis illius mãe:que dolorẽ facit:vñ ex pte fieri dz:q̃ talem mãm aggregat ꝛ trãsmutat ad mẽbrũ illõ:ꝛ qa aggregatio mãe calide ꝛ subtilis ꝛ spumose nõ est in venis:iz in arterijs:hinc est ꝙ in talibus doloribus ꝛ passionibus antiqs factis ex tali mã calida ꝛ subtili ꝛ spumosa cófert flómia facta ex arteria:que cóicat illi mẽbro taliter patienti.

¶Ad illud a ũt qõ dr:ꝙ passio antiqua ꝛ dolor antiqꝰ nõ vr posse fieri ex mã calida ꝛ subtili:sed potiꝰ fit ex grossa ꝛ viscosa:dicẽdũ est:ꝙ mãm calidam ꝛ subtilem facere passionẽ antiquã duobꝰ modis pót intelligi:vno mõ ꝙ ea dẽ mã nũo aggregata in parte aliq̃ ipsaz faciat:ꝛ hoc mõ nõ est bene pole cũ mã calida ꝛ subtilis citissime resoluat ex pte. Alio mõ pót intelligi:ꝙ faciat dolorẽ ꝛ passionem ãtiquã nõ róne suiipsius:sed róne alterius cõiuncti cũ ipa vtputa róne fluxus continui eius ad partez aliquã qui fluxus cósequit debilitatem membri recipiẽtis:ꝛ regenerationem eius in mẽbro expellente pp malã dispositionem perseuerãtem in membro illo:aut iste dolor ꝛ passio est antiqua róne cótinue regnerationis mãe in particula patiente pp malã dispõnez fixam remanẽtẽ in ipsa: ꝛ hoc mõ est pole esse passionẽ ꝛ dolorẽ antiquũ ex mã calida ꝛ subtili ꝛ spumosa:qm̃ isto mõ nõ eadẽ mã numero aggregata est cã passionis antique:sed alia ꝛ alia nã cũ vna pars resoluitur alia statim fluit ad locũ:aut regenerať in ipo:ꝛ ideo sicut apparet secũdo de febribus:lógitudo egritudinis nõ solũ dependet ex qualitate cause eius:verum etiã ex alijs: ꝛ idẽ ponit in cõmẽ. secũdi pronostico. vnde sicut possibile est aliquã egritudinẽ esse breuẽ factaz ex mã frigida: nõ róne mãe frigide vt frida est:sed róe aliorum sibi annexoy:ita pole ẽ aliquã egritudinẽ ex mã calda fieri lógã:nõ róne mãe cale vt calida ẽ:sz róne alteri? annexi cũ ea.

Mãm calidaz ꝛ subtilẽ facit passionem antiquam pót intelligi dupliciter

¶Ad quartam dubitationem dõm:ꝙ nullus inconueniẽs est aliquẽ dolorẽ esse antiquum:qm̃ nõ est impole aliquẽ dolorem longo tempore in membro prolongari:vt notũ ẽ ad sensum hoc aũt intelligimus ꝑ dolorem antiquuz:quare possibile est aliquem dolorem esse antiquũ:intelligẽdo ꝙ dolor

q̄ dolor pōt longo tpe prolōgari in mēbro aliquo dupl'r: vno quidē mō sine interruptione tpis: vt q̄ ꝓtinue ptic̄ la illa eo affligit: ⁊ hoc mō intelligēdo non est pōle dolo rem vehemēte valde eē antiquū: paruū tm̄ est possibile: ⁊ hoc iō q̄ sic ēst de dolore: sicut est de egritudinibus ⁊ ac cidētibus reliqs: nūc aūt nos videm⁹: q̄ vehemētes egri tudines ⁊ vehemētia accn̄a nō pñt lōgo tpe ꝓlongari ꝓp id: qō faciūt de ꝓstratione in virtute: ⁊ iō sic ēt erit de do lore vehemēti: nā q̄ inter cetera dolor maxime prosternit virtutē: vt apparet p̄ ꝓnostico⁹ in cōmēto: hinc est q̄ do lor vehemēs ꝓtinuus lōgo tpe nō poterit ꝓlōgari: sz alio modo pōt aliquis dolor lōgo tēpore prolongari in mem bro: cuz tpis interruptione: vt q̄ inhereat ꝓportional'r in mēbro aliquo: ⁊ hoc mō nō solū puus dolor ⁊ mediocris: verū ēt ⁊ vehemēs pōt esse antiquus. ¶ Ad id autez qō dī q̄ cā ois doloris est ꝓmutatio subito facta: nūc aūt nul la talis ꝓmutatio vī esse antiqua: sz q̄libet talis est noua. ¶ Dōm q̄ in dolore est ꝓsiderare q̄ tēpus vnuz qdē tp̄s q̄ mēsurat debilitatē eius. ⁊ quātū ad h̄ tp̄s: aliqs dolor pōt esse antiquus cū possit lōgo tpe ꝑdurare: aliud tp̄s est cōsiderare: q̄ mēsurat ꝓmutationē: que fit a cā ip̄imente ⁊ alterāte mēbrū: ⁊ hoc mō nullus dolor est antiquus: q̄ q̄libet dolor hoc mō inouationē h̄z in mēbro: qm̄ a dispō ne que fixa est facta in mēbro ⁊ equalis nō fit dolor: sz do lor cātur in hoc q̄ mēbrū a cā semper est indisponi ⁊ alte rari: ꝓpter qō cuz quolibet dolore semp est inouatio pas sionis in mēbro: ⁊ isto mō argumentū procedit: sed p̄mo° intelligitur: q̄ dolor sit antiquus: ⁊ iste sunt dubitationes spāles circa istum. §. Questio. lviij.

Consequenter circa hūc. §. emergit quedam dubitatio gn̄alis: ⁊ est q̄ Aui. nec alij auctores in febribus: in quarū curatione cōuenit flomia nullā mētionē fecerūt de flomia arteriarū in eis: sz solū de flomia venaꝝ: iō sub dubitatione ꝓponat': q̄ flo sit melior in febrib⁹: i qbus ꝓuenit flo'an flo° venaꝝ: an flo° arteriaꝝ. ¶ Et arguit' p̄: q̄ flomia venaꝝ aūcte omnium auctorū: qui nusq̄ mentionē faciūt de flomia arteriarū in febribus. ¶ Etiā hoc ar' rōne: q̄ illa flo° est melior i febri bus: in qb⁹ cōpetit: q̄ est securio: sz flomia venaꝝ est h̄. vt apparuit supra: quare ꝛc̄. ¶ D̄ illa flomia: que magis est eductiua māe putride: in febrib⁹ potius vī eligēda: sed ta lis est flomia facta ex venis: q̄re ꝛc̄. ma. pz: q̄ ad hūc ma xime finē p̄cipit' fieri flomia: ⁊ quecūq̄ alia eūatio in febri bus: minor declar': q̄ mā citius aggregat' ⁊ putrescit i ve nis q̄z in arteriis: ⁊ hoc multiplici de cā: tū q̄ in arteriis ē plus de spū ⁊ calore inato: q̄ putrefactioni resistūt: tū q̄ p ipsos sit regimē humiditatū corporis: tū ēt q̄ sanguis in eis est magis purus: ⁊ minus sup. flegmaticus: tū ēt quia maior euētatio fit in eis: que ꝓhibēt putredinē: ꝓpter qō sanguis arterialis magis est remotus a putrefactione q̄z sanguis venalis: quare in febribus vl'r vī potius debere eligi flomia venaꝝ q̄z arteriaꝝ. ¶ In oppo'm arguitur qa illa flomia vī esse melior in febribus: in qbus cōpetit que magis eūat ex loco ꝓprio egritudinis: sed flomia arteria rum in febrib⁹ magis eūat ex loco ꝓprio egritudinis: q̄re ipsa ē melior: maior est nota ex dictis supra in ista ſ̄en mul totiens. minor declar'. nā fe. ipsa lz sit passio venaruz: ⁊ arteriaꝝ: per ꝓus tm̄ ⁊ ꝓncipalius ē passio arteriaꝝ q̄z ve narū: eo q̄ febris est calor p̄ter nām accēsus p̄ in corde: ⁊ procedens ab ipso per arterias in totuz corpus: vt ponit Joānitius: ⁊ iste auctor 4° cañ. fen p̄': ⁊ hoc iaz declarauī mus pfecte in q̄one quadā quā disputauim⁹: q̄re euacua tio que euacuat ex arterijs vī magis ex loco ꝓprio eūare q̄z illa: q̄ ex venis euacuat. ¶ Precipue tm̄ videt' h̄ eūo eē vtilior saltē in qbusdam febrib⁹: sicut in febribus pestilē tialibus: eo q̄ in talibus febrib⁹: cū corruptio p̄ insit cor di ꝓpter aerē corruptū trāspiratū ad cor: vī q̄ in arterijs: que plus cōicant cordi sit principalius corruptio q̄z sit in venis: ⁊ illud declarari vī ex alio: qm̄ in eis multotiēs vri ne ⁊ hypostasis sunt laudabiles: eger tm̄ tendit ad mortē: vt dicit h̄ auctor 4° cañ. in cap. de iudicijs vrine hoc autē non videtur ob aliud nisi q̄ in venis ex quibus decidit vrina ⁊ hypostasis non est corruptio: sed in corde ⁊ arte rijs: quare saltem in talibus febribus debet preeligi flo bothomia arteriarum flobothomie venaruz.

¶ Dicēdū est: q̄ in oībus febribus siue sint pestilentiales: siue alie: in q̄bus cōpetit flomia gn̄aliter melior est flomia venarū q̄z arteriarū: ⁊ h̄ est rō duplex: vna est accepta a securitate: qm̄ fe. cū sit passio totius conuenit in ea flomia ex vena vel arteria: q̄ est vena vel arteria magna: sic̄ sunt ille: que sunt in brachio: lz enim ex puis posset fieri eūatio totius: nō tm̄ fieret sufficiēs nisi cū maxima quātitate: que virtutē ꝓsterneret: ⁊ iō ex paruis venis eligitur plus eūo fieri in egritudinibus determinatoꝝ mēbroꝝ: ex magnis aūt in egritudinib⁹ totius: nūc aūt flobothomiā facere ex arteria magna qualis ēēt illa: q̄ est in brachio est: valde ti morosum ⁊ suspectū: vt apparuit supra: nō aūt est timoro sum flobothomare venā: quare potius eligim⁹ facere flo bothomiā ex vena q̄z ex arteria. ¶ Scōa rō sumpta ē ab vtilitate. nā vtilius est in oībus fe. in q̄bus flomia ꝓuenit flomare venas q̄z arterias: ⁊ hoc ꝑ plura: p̄ q̄ per flobo thomiā venarū magis eūatur id qō est aptū ad corruptio nem q̄z per flomiam arteriarū qm̄ ꝓtentus sanguis in ve nis prius est aptus corrūpi ⁊ putrefieri: q̄z sanguis ꝓten tus in arterijs: ⁊ h̄ cā dicta est supra in argumentis: rōne aūt istius fit flomia: ⁊ ois eūo in fe. putridis: in q̄bus ꝓue nit. ¶ Scōo est vtilius: q̄ euacuādo a venis nos attrahi mus ad venas ex arterijs: sed eūando ab arterijs nos at trahimus ex venis ad arterias: cū vene ⁊ arterie sint ad inuicē sibi apte: vt Gal'. oñdit ad lr̄am. 3° de virtutib⁹ nāl i bus: ⁊ in suo libello de vtilitate pulsus: nūc aūt arteria est mēbrū nobilius q̄z sit vena: cū nobilius sit eius cōtentuz: quare vtilius est attrahere ex arterijs corruptū ad venas q̄z eas: ⁊ iō vtilius est in fe. flomare venas q̄z arterias. ¶ 3° est vtilius q̄ in flomia arterie cū eūetur plus de calore ⁊ spū inato: plus ꝓsternitur ⁊ debilitat' virtus: q̄z in flomia vene: vnū aūt ex his que maxime sunt necessaria in cura tione febriū est robur vtutis. quare vtilius est flomare ve nas q̄z arterias: ⁊ hinc est ēt qō auctores solū flomiā arte riarū docuerūt facere in passionibus determinatoꝝ mē broꝝ: precipue q̄n̄ sunt antiquate ⁊ fixe: vt ex dictis supra apparet. ¶ Ea aūt que arguūt oppositum est facile solue re. nā cū d̄r. illa flomia vī esse melior in febribus ꝛc̄. con cedatur: ⁊ cū probatur q̄ febris est p̄ passio arteriarum.

¶ Dōm q̄ in febre putrida cui cōuenit eūatio est ꝓsidera re duo. nā in ea est ꝓsiderare suā eētiā: ⁊ est cōsiderare in ea suā cām: siquidē fe. ꝓsideret' quātum ad suā essentiā: sic est p̄mo passio arteriaꝝ ⁊ cordis: sed si cōsideret' cā eius: sic p̄ncipal'r est passio venaꝝ: cū in venis plus ꝓtineat' mā corrupta: ⁊ ēt apta corrūpi: q̄z in arterijs: vt declaratū ē su pra: ⁊ q̄ flomia non debet' feb. rōne eētie eius: sed rōne cāe eius: cum flomia sit quedā eūo: eūo aūt debet' nō egri tudini: sz humori: vt apparuit supra: 2° cap. huius q̄rte fen: hinc est: q̄ in febribus plus cōuenit flomia venaꝝ q̄z arteriaꝝ. ¶ Ad illud ⁊o q̄ subdit' postea: q̄ saltē in febri bus pestilētialibus plus videret' debere ꝓferri flomia ar teriaꝝ q̄z venaꝝ: qm̄ in eis vī eē maior corruptio in arte rijs q̄z in venis. ¶ D̄m p̄: q̄ in eis etiā forte nō est maior corruptio sanguinis ꝓtenti in arterijs: imo adhuc in plu rimis est maior corruptio in venis q̄z in arterijs: sicut ē in alijs febrib⁹ putridis: qm̄ semp sanguis cōtentus in arte rijs est minus aptus putrefieri: tū q̄ purior: tū q̄ magis euētat': tū q̄ plus h̄z de calore ⁊ spū. q̄ putrefactioni resi stunt: sicut dictū est ꝓus: ⁊ iō in plurimis magis fit corru

In feb. putrida cui cōue nit eūa° duo cōsi derātur eētia. ſ. ⁊ cā ei⁹.

Sāguis venaruz facilius ⁊ magis corrūpi tur q̄z sā guis ar teriarū.

ptio in venis ꝙz in arterijs:cui⁹ signū est: qm̃ auctores lo/
quẽtes de signis febris pestilẽtialiis ponũt:ꝙ ex signis ei⁹
est egestio fetida:ꝛ vrina ẽt ꝛ fudor fetidus:oia aũt h̃ ex/
euntia attestant:maxime sunt ꝓtenta venaꝝ:qñ aũt ꝓtin/
git:ꝙ in eis ꝓfirmat corruptio in corde ꝛ arterijs:tũc nõ
ꝓtingit ab eis euasio:sicut maxime i illis accidit:quoꝝz
anhelitus fetet:vt dicit hic auctor.4°can̄.fen ꝑ'.cap.de si
gnis feb.pestilẽtialis. ¶ Et si dicat ꝙ in eis est vrina lau/
dabilis ꝛ hypostasis ẽt apparẽs in ea:ꝛ tñ eger tendit ad
mortẽ. ¶ Dñm vno mõ ꝙ h̃ raro ꝓtingit:ꝙ corruptio fiat
in corde ꝛ arterijs ꝛ non fiat in venis:ꝛ iõ in plurimis : vt
dictũ est putrefactio fit maior in venis:lz in alia ꝛ raro fit
pol'e ꝙ maior fiat in arterijs:qõ aũt raro accidat nõ per/
mutat canones medicine. ¶ Vel aliter est dñm:ꝙ nõ ꝓtin
git ꝙ illi i qbus appet hypostasis ꝛ vrina laudabilis mo/
riãtur:qz corruptio fit in arterijs ꝛ nõ in venis : imo ẽt in
eis est corruptio in venis:sed tñ qz in febre pestilẽtie acci/
dit corruptio humiditatis ꝓtẽte in venis cuiuscũqꝫ gñis
sicut pol'e est ꝙ in venis sit mã:que modicũ putrefiat ꝛ cor
ruptio:ꝛ talis digerit' ꝛ ab ista decidet' vrina: ꝛ hypostа/
sis laudabilis.alias ꝛo mã erit:que maxie corrũpet' ꝛ pu
trefiet:q̃ a nã rectificari nõ poterit:rõne c⁹ accidit:ꝙ mo/
rit infirmus:nullũ.n.est incõueniẽs:ꝙ in aggregãtib⁹ hu
mores diuersos vrina appareat digesta ꝛ hypostasis:ꝛ tñ
nõ rectificabit' egritudo:qm̃ rõne alteri⁹ hũoris:q nõ dige
rit':sed plus corrũpit' augebit' ei⁹ malitia:ꝛ qz febrib⁹ pe/
stilẽtie accidit maxime h̃:qm̃ nõ appropriat' in ea putrefa
ctio alicui determinato humori:sz oi ꝓtẽto in venis: hinc
est ꝙ Aui.maxie illud verbũ ꝓtulit in febrib⁹ pestilẽtie.
¶ Vel dñm ad instãtiã:q̃ fit de febrib⁹ pestilẽtie:ꝙ lz eẽt
maior corruptio sanguis in eis ꝓtẽti in arterijs q̃z i venis:ꝛ
tñ adhuc ex venis faciẽda eẽt flo':ꝛ nõ ex arterijs : ꝛ h̃ pp
cãs p̃dictas tũ qz.s.eũ ando ex venis sufficiẽter fit eũo ex
arterijs attrahẽdo corruptũ ad loca ignobiliora:tũ qz nõ
est timor in flomia venaꝝ:tũ qz ꝟtus min⁹ ꝓstrat' ex ea vt
apparet ex supradictis:h̃ aũt robur maxime requiritur i
talib⁹ febribus:pp qõ in eis melius est flomia ex venis q̃z
ex arterijs facere. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Qui autem venã manus flobothomare vo/
luerit ꝛ non potuerit non erret in ligando eam
fortiter cum inuolutione ꝛ iterationem facien/
do:sed vna die:aut duobus dimittat.

¶ In parte ista sicut dicebat' prius reuertit' ad cõplendum
can̄.de flomia venaꝝ manus : ꝛ h̃ pars põt diuidi in ptes
quatuor.nã ꝓmo ponit quosdã can̄. qui rectificant vsum
flomie ex talib⁹ venis quãtũ ad ea q̃ debẽt fieri i vena an/
te flomiam.sc̃o ponit quosdã canones q rectificãt vsum
flomie q̃ztum ad ea que debẽt fieri in loco vene post flobo
thomiã.3°ponit cano.rectificãtem vsum flomie quantuz
ad quãtitatẽ ℓũonis:que attẽditur in ipso actu flomie 4°
ponit can̄.rectificantes vsum flomie:quantũ ad ea qbus
dz se p̃munire flobothomator ante flomiaz.2°ibi.(Cunqz
lauandi affuerit volũtas.) 3°ibi.(Amplius scire debes ꝙ
sanguinis retẽtio.) 4°ibi.(Opz ꝓterea vt minutor flobo/
thomos hẽat.) ꝓma pars hz plures particulas: in qbus
oibus loqt' Aui.de mõ ligationis:q̃ fieri dz in loco vbi ẽ
vena añq̃z flomet' vena.in ꝓma g̃ ꝓticula docet euitare er
rorem in mõ ligationis:q fit vt vena:que flomari dz appa
reat cũ nõ apparet.nã lz ligatio ꝛ ꝟstrictio faciant mani/
festare venã:tñ dz caueri vehemens cõstrictio:qz est cau/
sa apatj mltoriẽs:vt stati sbdit:ꝛ ppea dz dimittẽ vno die;
aut duob⁹:ꝛ tũc reiterare ligationẽ:qm̃ forte appebit ve/
na:q̃ dz flomari:qz illuc sanguis ẽ attract⁹:ex q̃ ꝑ ligatio
nẽ vena eleuabit' i tũorẽ:ꝛ poterit flomari. ¶ Deiñ cũ.d.

¶ Verũtamen si percussionem iterare necessa/
rium fuerit a prima percussione se remoueat ꝛ
non ab ea descendat.

¶ Dic qz multoriẽs in ꝑ'cussione nõ tãgit' bñ vena qz non
bñ apparuit:sz postea post duos dies aut tres apparet vñ
põt flomari cõueniẽter:ꝛ per ꝓñs necessariũ est: docet eũ
tare errorẽ in reiteratione pcussionis.nam dz sc̃da percus
sio remoueri a ꝓma:tũ qz ꝑ' nõ fuit bñ in loco cõuenienti;
tũ vt nõ accidat nimius dolor cũ iã locus ille ex ꝑ'cussi
one fit factus debilior ꝛ passibilior:ꝛ nõ ab ea descẽdat:
id põt dupl'r exponi:vno mõ ꝛ nõ ab ea descẽdat sup.mul
tum:lz.n.2ª pcussio debeat remoueri:vel al'r ꝛ nõ ab ea de
scendat.i.nõ remoueat' ab ea descẽdẽdo versus inferi⁹.sz
poti⁹ ꝓcedat versus supius:ꝛ h̃ vt liberius fluat sanguis:
ꝛ non fic fiat attractio ad locũ dolentem ꝛ debilẽ factum
ex prima percussione. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ligatura vo preterea fortis apostema affert
ꝛ infrigidatio panni : ꝛ ipsius humectatio ex
aqua rob.aut aq̃ infrigidata est bona ꝛ ꝓueniẽs.

¶ Reddit cãm eius.s.ꝙ dixerat:ꝙ non dz flomator errare
in forti ligatura ꝓpter accidẽs ꝙ ipsam cõsequitur:ꝛ do/
cet ẽt remediari illi nocumẽto. ¶ Sed intelligẽdũ ꝙ for/
tis ligatura põt dupl'r nocumẽtuz inducere:vno mõ rõne
vehemẽtis doloris:ꝛ tũc qdem ꝙ vehemens dolor est cã
attractionis humoris ad locũ:ꝛ p̃cipue est cã apatis cali
di in mẽbro:ꝛ hoc mõ vt hic ponit Auic.ꝓueniũt ei:ea q̃
infrigidãt ꝛ prohibẽt cursum humoꝝ calidoꝝ ad locuz.
alio mõ põt nocere fortis ligatura rõne vehemẽtis ꝟstri/
ctionis:ꝓpter quã prohibet' transitus spũs ꝛ caloris ad
mẽbrũ:ꝛ tũc quidẽ est cã mortificationis ꝛ corruptionis
mẽbri:ꝛ tunc quidẽ curat' cũ his que apiunt ꝛ dissoluũt
ita ꝙ ẽt opz qñ accidens intẽditur ad scarificationẽ mem
bri ꝓcedere:ꝛ extractionez sanguinis mortificati:ꝛ cura/
tionem adhibere quã adhibemus in mẽbris:in qb⁹ acci/
dit cancrenatio ꝛ putrefactio:ꝛ de h̃ nocumento fortis li/
gature locut⁹ est supra in.§.illo.(Amplius plerigz boies
ꝓpter sanguinis exitũ ꝛc̃.) ¶ Deinde cum dicit.

Fortis ligatura i flo' põt' nocumẽ inducere.

¶ Opus est etiaz ne ligatura cutez de suo loco
ante flobothomiã:aut post eam remoueat.

¶ Oñdit modũ ꝑz quẽ dz fieri ligatura super cutẽ:quoniã
non dz in ea cutis remoueri de suo loco añ flobothomiaz:
quoniã hoc esset cã erroris in percussione quãdo dissolue
retur ligatura.nam orificium cooperiretur a cute ꝛ nõ li/
bere flueret sanguis : neqz etiam dz remoueri cutis a suo
loco in ligatura post flobothomiã:qm̃ hoc esset causa tar
dioris consolidationis ꝛ posset esse cã remanentie vacui/
tatis inter orificium arterie ꝛ cutem:ad qõ posset, conseq
hypocrisma. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et corporibus quidem macris ligature for/
titudo est causa euacuandi venas et retinendi
sanguinem ex eis . In crassis autem corpori/
bus propter laxitudinem vene non apparent
nisi constringantur.

¶ Ostendit in qbus corporibus ligatura non dz fieri vehe
mens:ꝛ in quibus dz fortificari.nam in corporib⁹ macris
ligatura non dz fieri vehemens:qm̃ esset cã minoris ape/
ritionis venaꝝ:que flobothomari debẽt:ꝛ hoc ideo : qz
in eis ligatio vehemens est cã euacuationis sanguinis ex
partibus vene:que sunt sub ligatura:ꝛ est cã : vt sanguis
retineatur:ꝛ non fluat ad eas:quoniã non ꝓmittit sangui
nem fluere a partibus superioribus ad iferiores:ꝛ sic par
tes iferiores remanẽt inanite ꝛ minus apparẽt:sed in cor
poribus crassis dz fieri vehemens ligatio:quoniam vene
que debent flobothomari in eis nõ apparent nisi ex forti

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ꝑstrictione:in macris aũt occultant:⁊ est qꝫ in crassis vene sunt subtiliores ⁊ ꝓfundiores.nã multa caro ⁊ pingue do est super eas: ꝓpter qđ in eis vehemẽs constrictio:qꝫ non immediate venam attingit expꝛimit sanguinez ad locum inferiorem vene:qui est sub ligatura:vnde tumet magis ⁊ magis apparet:sed in corꝑibus macris:qꝫ vene sunt late:⁊ quasi detecte ex ligatura prohibetur prouẽtus sanguinis ad loca inferiora: vñ partes inferiores minus tumẽt ⁊ minus sunt eleuate:vnde nõ sic apparẽt:⁊ ideo in corꝑibus macris non debꝫ fieri vehemens ligatura:in crassis autẽ fieri debet. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Minutorũ preterea sunt quidam:qui ingeniãtur qualiter dolor regat stupefaciendo manum constrictione brachij ⁊ dimissione horę vnius:⁊ sunt qidam qui flobothomũ oleo inungunt:sed hoc totum:sicut iam diximus:dolorem lenit ⁊ cõsolidationẽ retardat.

¶ Ostẽdit ꝑm quos modos possum⁹ ꝓuenire ne magnus dolor ꝓtingat in icisione:q̃ fit in flomia:dꝫ aũt ꝟ maxime attẽdi in corꝑibus:q̃ sunt tenera ⁊ mollia ꝓ nãm:q̃ a qualibet parua cã multã incurrũt passionem:in alijs aũt non multũ curamus:cũ plerũqꝫ dolor q in flomia ꝓtingit:nõ fit magnus:sed paruus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et si vene quidem quas in manu nominauimus nõ apparuerint:sed apparuerint ipsarum rami:ramus prematur manus digito protrahendo inferius:⁊ si sanguis cito ad seipsum reuersus fuerit cũ digitus remouet:⁊ intumuerit flobothomet:⁊ si non:non minuatur.

¶ Ondit ꝑm quẽ modũ debemus ꝓcedere:qñ nõ apparet vena:q̃ dꝫ flomari:docet enim ꝑꝫ quẽ modũ cognoscit aliquis ramus ei⁹:q modus ꝓpinquus ẽ mõ ligationis: cã aũt quare si in tali cõpressione digito cõprimente remoto statim reuertit sanguis ad locũ illũ ⁊ statim tumet:tũc dꝫ flobothomari est: qa illa reuersio sanguis remoto digito cõprimẽte est signum qꝫ sanguis ex vena ꝓncipali ex qua flomiã querimus declinat ad illũ locũ:⁊ ideo tunc illa vena est ramus vene:quã flobothomare querimus:vñ ipsa põt eligi loco illius. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Cũqꝫ lauandi affuerit voluntas cutis trahatur adeo vt percussio cooperiatur: ⁊ fiat ablutio:deinde ipsa ad suum situm reducatur. Manus quoqꝫ eminentiã habens rectificetur: qui est melior cum pilam habet:⁊ desuper ligetur. Cum autem in orificio ꝓcussionis adeps egreditur molliter interius reducenda erit: ⁊ non erit incidenda:⁊ in horum quidẽ secũdatione non est fiducia habenda sine percussione.

¶ In parte ista ponit cano.q rectificãt vsum flomie:quantum ad ea q̃ debent fieri in loco ꝓcusso post flobothomiã: ⁊ duo facit:ꝑm qꝫ duos ponit canones ꝑm ponit ibi. (Cũ aũt in orificio ⁊c̃.) ¶ Q.ꝺ dicit in ꝓmo cañ.satis est notũ: per pilã aũt intelligit plumaceolũ ex bõbice:vel stuppa: vel filis:vel aliquo silꝫ:est aũt melior modus ligature cum pãno:sub quo fit talis pila:qm̃ ꝓpter pilã melius adheret ⁊ partes incise melius ꝓseruãtur iuncte:vnde citius ⁊ facilius fit cõsolidatio. ¶ In scꝺo aũt cañ.Aui.dat modũ subueniendi cuidã accidenti:qꝫ in loco flobothomato aliquando consequitur. Questio. lix.

Sed aliquis dicet Aui.ponit qꝫ si adeps egredit ex vulnere:qꝫ nõ dꝫ incidi:sed reduci molliter interius. ¶ Sed ꝺ hoc arguitur: qm̃ videt qꝫ debeat incidi:qꝛ sil'e videt esse de isto adipe ⁊ de çirbo:cũ çirbus sit de nã adipis:nunc aũt si omentũ extra egredit i vulnere incidit:qm̃ putrescit iuxta illud verbuꝫ Ꝺippo.si omẽtuꝫ extra erupit necesse est putrefieri:q̃re ⁊ simili mõ talis adeps:qui extra egredit non dꝫ incidi:⁊ rõ huiꝰ vꝛ esse ista:qꝛ si incideret:tũc remaneret vacuitas inter orificium vene ⁊ cutẽ:q̃ est sup eã:ꝟ ãt posset:eẽ cã hypothesim tis:qm̃ ex hoc maxime cãtur hypothesim: vt declaratum fuit supra:hypothesim autẽ est accñs satis timorosum:vt ḡ ꝟ non accidat:iõ talis adeps dꝫ intra reduci. ¶ Ad id ꝛ̃o qꝫ obijcit ꝺõm:qꝫ nõ est oino sil'e de ꝟ adipe ⁊ de çirbo:qꝛ cã putrefactionis adipis nõ est nisi multa mora ipsius extra corꝑus intm̃:vt ab aere alteret:nunc aũt talis adeps i flomia nõ tm̃ extra morat:qꝫ ab aere alteret:qꝛ paruũ est illud tẽpus:ꝑꝫ in egressione çirbi de vẽtre vtplm̃ est maiꝰ tꝑs more ipsius extra:⁊ ꝓpterea vt in plurib⁹ꝟ dꝫ fieri icisio:ibi aũt nõ:qꝫ si ꝓtingeret:qđ intm̃ ille adeps q egreditur ex loco flomie moraret extra qꝫ putrefieret:tunc dico qꝫ oino deberet icidi:qm̃ qꝫ putrefactũ ẽ nunq̃ põt corꝑi vniri:ꝑꝫ potius aliã ptẽ corꝑis corrũpit:si ei vnit:⁊ silꝫ mõ ẽt si çirb⁹ adeo pauco tpe moraret extra:qꝫ nõ alteraret:ꝺico qꝫ non esset ẽt neciũ ipm̃ incidere:imo deberet tũc reduci ad iteri⁹:sed qꝛ vt in plibus accidit:qꝫ ab aere alteraꝛ:qꝛ nõ sic cito põt reingredi ⁊ reintromitti ꝓp magnitudinẽ eius:iõ vt in pluribus ibi fit eius incisio: ꝟ aũt non. ¶ Scõo intellige:qꝫ in secũdatione istorũ nõ est fiducia habẽda:si ẽ iterata ꝑcussione:qm̃ ꝓpter adipem reintromissum fit ibi oppilatio ⁊ reclusio: ⁊ iõ sanguis exire non poterit:per ꝑus orificiũ nisi iterũ fiat eius cum incisione apertio. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et hoc quidem in fine capituli vehementer perscrutabimur: nam sermo iste accidẽtaliter hic ingressus est.

¶ Hic qꝛ fecerat mẽtionez in p̃dictis.§.de mõ vsus conuenientis flomie venaꝝ:qꝛ adhuc non cõplete posuerat oia excusat se a lógiori ptractatione huius:nã inferius in fine capꝫ:in illa pte:(scias ẽt qꝫ flomus obtusus ⁊c̃.) residuuꝫ huius totius cõplebit. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Amplius scire debes:qꝫ sanguinis retẽtio ⁊ percussionis ligatio terminatã habent horaz: lꝫ sit diuersa:nam quidẽ sunt:qui tollerare possunt:etiam si febricitantes essent:vt quinqꝫ:aut sex sanguinis libre auferantur. Sunt ⁊ alij: q non pñt tolerare:ipsis etiã sanis:vt vna sanguinis libra auferatur. Lectio. xij.

In parte ista Aui.ponit cañ.in q̃ ex q̃busdã signãtionib⁹ docet nos mẽsurare ꝓuenientẽ quãtitatẽ in flomia:⁊ ꝑ facit qꝫ dictũ est:2°declarat qđaꝫ dictum.2ª ibi. (Qui ꝛ̃o magis ꝑpati sunt ⁊c̃.) Prima in duas:ꝑ ostẽdit necessitatẽ ꝓsiderãdi ad istas significatiões. 2°ponit illas signãtiones:ex qbus docet mẽsurare sufficiẽtem q̃ꝫtitatẽ in eũone ista.2ª ibi. (Uerũtñ in ꝟ tres sunt cõsiderãde.) ¶ Circa ꝑmã ptẽ:qꝛ hic Aui.docet mẽsurare quãtitatẽ sufficiẽtẽ in flomia:intelligẽdũ ꝑ:vt Gal'.dicit i lib.de flomia:qꝫ in actionibus:q̃ fiunt a medico:nulla ita oñdit bãc artẽ eẽ ꝓiecturatiuã:sicut quãtitas vniuscuiusq̃ auxilij:qꝫ dꝫ a medico administrari:⁊ illud verbũ ꝓcorꝛdat ẽt cũ verbo:qꝫ ponit ab ipso tertio de ingenio sanitatis:vbi dicit:qꝫ certa q̃ꝫtitas rei neq̃ calamo scribi põt:neq̃ lingua ꝓferri:ꝑm.n.qꝫ dꝛ in p̃dicto libello multotiens cognoscimus certe tꝑs dãdi cibũ vel potũ:quãtũ aũt debemus dare firmiter nescimus:⁊ sil'r ẽt in farmacijs pur-

gantibus multotiēs scim⁹:q̄ ꝓuenit purgatiuū ſ̄ſatis:aut
chol'e:quātū aūt dare ꝓuenit firmiter neſcimus: ⁊ ſili mō
in ſ̄fomia multotiens firmiter cognoſcim⁹:q̄ ꝓuenit eūo
p̄ ſ̄fomiā:ſz quāta eūo fieri dz firmiter neſcim⁹ ſz hoc cog̃
ſcimus quadā cognitione:q̄ lz nō ſit certa:appꝛopinquat
tñ certe:vt p̄ de iterioꝛibus dī:ſz tñ vt dicit magna dīia eſt
quātū ad ℔ inter farmaca purgātia:⁊ eūonez:q̄ fit cū ſ̄fo/
mia.nā in farmacijs purgātib⁹ ꝓpꝛie erroꝛ in q̄ztitate ex/
hibita coꝛrectionez nō hz:q̄.n.ſel' eſt trāſglutitū ad ven/
trem nō eſt pol'e:vt dicit:nō eſſe trāſglutitū totū:neq̄ etiā
multo magis qñ hō purgat' eſt pol'e auferre aliquā p̄tem
eius:q̄ eſt oblatū:ſed in ſ̄fomia eſt hoc maximū bonū:qa
poſſumus ſiſtere eūonez qñcūq̄ volum⁹:⁊ deide rurſus i
alio tp̄e:qūocūq̄ volueris poſſum⁹ ꝓcedere fluere ſangui
nem:donec nobis videat' ſufficientez quātitatez ei⁹ eūatā
eſſe:⁊ qꝛ iſtud bonū eſt in ſ̄fomia q̄.ſ.facil'r pōt cōpleri:iō
in ea vt in p̄ſ̄bus meli⁹ eſt:q̄ p̄ eūo ſanguinis fiat deficiē/
ter:deinde ⁊ 2°⁊ 3° ſ̄m q̄ videbit' neceſſitas reiteret':preci
pue aūt ℔ eſt melius qñ diſpónis ꝓditio non multū neceſ
ſitat ad eūationem ſubitaneā multā:⁊ virtus ēt nō bñ to/
lerat aliqñ tñ:vt qñ diſpō valde neceſſitat:vt qꝛ ſit multi/
tudo feruētis ſanguis accēdētis febrē acutiſſimā: ⁊ vtus
ēt eſt ſatis foꝛtis:neceſſariū ē facere ſubitaneā eūonē mul
tam:⁊ qꝛ in tolerātia iſtius multitudinis ſubitanee eſt di/
uerſitas:qdā.n.p̄ſt tolerare in vna eūone vt valde multa
fiat abſq̄ periculo:qdā aūt nō:vt Aui.ponit in lr̄a:hinc ē
q̄ neciuz ē medico cognoſcere ſig̃nes:per q̄s de quātitate
eūonis ſimultanee habeat cognitionē certioꝛē quātuz ſit
pol'e:lz oīno certa hūi nō poſſit:⁊ iō Aui.referēs intētionē
ad quātitatez:q̄ dz attendi in vna eūone ſimultanea dixit
(ampli⁹ ſcire debes:q̄ ſanguis retētio ⁊ pcuſſiōis ligatio
terminatā hñt hoꝛā:lz ſit diuerſa ⁊c.) ¶ Si g̃ bñ ꝓſideren
tur verba p̄dicta:q̄ ſunt ℞ba Gal'.in p̄dicto libello. Acci°
q̄ dupl'r terminamus quantitatē in eūatione:vno modo
terminamus quantitatez in eūatione abſolute:⁊ iſta quā/
titas ſuppoſita idētitate diſpónis nō diuerſificat' i diuerſis
hoib⁹:vt verbi gr̄a.ſuppoſito q̄ vna libr̄.ſanguis peccet
in ℔ hoie:⁊ peceet ēt vna libr̄.in altero hoie:dico q̄ i vtr'a
q̄z cōpetit eūo vni⁹ libr̄.ſanguis:ſed alio mō terminamus
quātitatē in eūo⁶:quātū ad vnicā ſimultaneā eūonē:⁊ iſta
quātitas ſuppoſita ēt idētitate diſpónis diuerſificat' in di/
uerſis:vñ ſuppoſito:q̄ diſpō idicet:q̄ ſ̄fo⁷ dz perduci vſq̄
ad ſincopiz:⁊ ſic fieri in magna quantitate:tñ in diuerſis
quātitas ei⁹ fiet diuerſa:qm̄ q̄dā tolerāt vt eis i vna eūo/
ne poſſint auferri ſanguis.v.lib.q̄dam ℞o tolerāt: vt.vi.
poſſint auferri:q̄dā vō nō tolerāt:vt poſſit auferri vna ſi/
ne maximo nocu⁹:⁊ iō dato q̄ diſpō idicet:q̄ debeat fieri
multa:tñ in ℔ in vna eūone nō eūabimus multū:ſz tm̄ q̄z
tolerat eius vtus:nō tolerabit aūt vtus vſq̄ ad libꝛā:ſed
ſoꝛte vſq̄ ad min⁹ q̄z ad mediā:⁊ iō in tali auferes mediā
lib.vel min⁹ quā mediā:⁊ de hac q̄ztitate ē itētio iſtius.§.
¶ 2° intelligēdū:q̄ ex iſtis verbis:q̄ Aui.accepit a Gal'.i
p̄dicto libello nō erres quēadmodū errāt q̄dā:volūt enim
q̄dam moti ex his verbis:q̄ ad minus q̄cūq̄ i ſ̄fomia de/
beat p̄duci vſq̄ ad mediā libr̄.ita q̄ minoꝛ quātitas: q̄ in
ſ̄fomia mēſurari dz ſit media libr̄.qm̄ vt dīnt Aui.dicit q̄
q̄dā tolerāt vſq̄ ad.v.quidā vō vſq̄ ad.vj.lib.q̄dā vō nō
tolerāt vſq̄ ad libr̄.q̄ſi per ℔ verba:vt dicūt:inuat Auic.
q̄ minoꝛ quātitas:q̄ attēdit' in ſ̄fo⁷:eſt iſra vnā libr̄.vt q̄ ē
minoꝛ q̄z ſit libr̄.talis aūt eſt media lib. ¶ Et ꝓfirmāt hoc
ex quodā verbo poſito a Joāne Alexādrino in cōmēto ſe
ctarū:ponit enim ibi q̄ ſi ponat' aliqs eē plectoꝛic⁹ ⁊ vtu/
tē habeat foꝛtē:ab eo p̄ſt auferri due libr̄.ſanguis:ſi aūt
ſit plectoꝛicus ⁊ virtutē habeat debilē:non pōt auferri ni
ſi vna libr̄.vel media. ¶ Sed iſti nō intelligūt Aui.⁊ cō/
tradicūt ēt ei ⁊ Gal'. Nā Auicē.dicit in lr̄a:q̄ iſta hoꝛa re
tentionis eūonis ſanguinis ⁊ ligationis percuſſionis i di/

Quātitas i eūone ⁊ter/minari pōt.

Q3 mi/noꝛ quā titas in ſ̄fō non ſit medi a lib. vt q̄dam.

uerſis eſt diuerſa:⁊ Gal'.in p̄dicto libello dicit:q̄ neq̄/
q̄z eſt pol'e per aliquā ſcriptionē in vnoquoq̄ vnā deter/
minare eūonis mēſurā.ſi igit' non eſt pol'e in oībus deter
minare vnā mēſurā quātitatis eūonis.q̄ neq̄ in magnitu
dine:neq̄ in paucitate ipſius:pōt poni vnus termin⁹:pp
q̄ falſum eſt dicere:q̄ minoꝛ quātitas eūonis:q̄ dz atten
di ſit media libr̄.imo ⁊ in q̄buſdā dz eſſe minoꝛ q̄z media
libr̄.aut qꝛ coꝛpus nō toleret vſq̄ ad mediā lib.aut qꝛ nō
peccat ſanguis in quātitate medie libr̄. Aui.aūt ſubiūxit
iſta verba:q̄ quidā ſunt:qui p̄ſt tolerare vſq̄ ad.v.libr̄.
⁊ qñq̄ vſq̄ ad.vj.⁊c.nō qꝛ intelligat:q̄ in multis ⁊ in plu
ribus ℔ facere debemus:vt qꝛ.ſ.eūemus vſq̄ ad quātita/
tem.v.vel.vj.libr̄.⁊ ad minus eūemus vſq̄ ad quātitatē:
que eſt infra libr̄.lz nō multū infra.nam ꝓpꝛium iſtius ex/
preſſe dicit Gal'.in p̄dicto libello:dicit enim q̄ ad plus in
pluribus qñ neceſſitat diſpoſitio auferes cotilam vnaz p̄.
ſi vō tibi ꝓſiderāti poſt hoc videat' etiam virtus foꝛtis au
feres mediā cotilā ſ̄m ſuperablationē.i. ſ̄m reiterationē
flobothomie.nūc aūt cotila ponitur eē pōdus.ix.ʒ.g̃ in
pluribus in vnica eūatione docet infra libr̄.eūare:ſed in/
tentio Aui.in verbis illis:ſicut etiam Gal'.a quo accepit
fuit oſtēdere qūo quātitas eūationis diuerſificatur in di/
uerſis.nā ſi in eūatione intēdamus eā multā facere:ita q̄
perducat' vſq̄ ad ſincopim:qꝛ ad hoc neceſſitat diſpō: tñ
adhuc talis in diuerſis eſt diuerſa:qꝛ in q̄buſdaz tolerat'
vt fiat vſq̄ ad.v.libr̄.in quibuſdā vſq̄ ad.vj.in quibuſdā
autē non tolerat':vt fiat vſq̄ ad libr̄.vnā:in talibus enim
in quibus q̄rimus eā multā facere:vt vſq̄ ad ſincopim:vt
q̄.ſ.diſpoſitio adhoc neceſſitat loqtur Aui.⁊ Gal'.nō au
tem intelligit Aui.⁊ Gal'.q̄ hec quātitas debeat in pluri/
bus terminari:⁊ iō Gal'.in predicto libello dicit:q̄ meli⁹
eſt in omnibus paſſionib⁹ in flobothomijs moderate fiē/
tibus vocatam ſuperablationē:ideſt reiterationē vel ſecū
dationem facere quādoq̄ quidē in vna die.quandoq̄ vō
in ſecūda:⁊ de iſta flobothomia dixit:q̄ ad plus auferes
cotilam p̄mo:ſcō ſuper ablationem autez addes mediā:
⁊ ſubdit Galie.preter q̄z ſi aliquādo vſq̄ ad defectionem
animi in eūatione infirmum ducere ſatagemus: tūc enim
in tali euacuatione qñq̄ euacuabim⁹:vſq̄ ad.v. qñq̄ ad
vj.libr̄.quādoq̄ vō non perueniemus ad vnā:⁊ ℔ eſt intē
tio Auicē.⁊ Gal'. ¶ Quod aūt allegāt ex verbo Cōmēta
toꝛis ſectarū. Dicendū q̄ vilis eſt allegatio eoꝛū:quoniaz
Cōmentatoꝛ ſectarū non intēdit in libꝛo illo docere regu/
lare vſum flobothomie:cum nō ſit pꝛopꝛia materia illius
libꝛi:ſed illud quod ponit Cōmētatoꝛ ſectarum ponit tan
q̄z exēplū:vt oſtendat:q̄ nō ſolum opz conſiderare paſſio
nez in genere:ſicut faciebāt reſilici:ſed etiā virtutē ⁊ alia:
que ibi ponit.oſtēdēdo ergo qūo virtus debz conſiderari
ponit exemplum oſtēdens quomodo foꝛtitudo eius:⁊ de
bilitas diuerſificāt quātitatē flobothomie.exēpla autem
que ibi ponunt' ſunt magis ad manifeſtationez doctrine:
q̄z obſeruet' illud qō dī in exēplis:⁊ ℔ ꝓcoꝛdat ei: q̄ dicit
Phs in logicis:exēpla ponūtur:non qꝛ ita ſint ſemper:ſz
vt ſentiat qui addiſcit. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Verūtamen tres in hoc conſiderande ſunt diſpoſitiones:quarum vna eſt lenitas coꝛpo/ris:⁊ ipſius laxitas:⁊ alia eſt coloꝛ ſanguinis: nam in hoc etiam multotiēs accidit erroꝛ:qm̄ i pꝛincipio ſui egreditur ſubtilis ⁊ albus:qua/re cū repletiōis ibi affuerit ſignificatio:⁊ opoꝛ/tuerit te flobothomiam facere non decipiaris pꝛopter hoc.naz coloꝛ ſanguinis in eis:qui re/pletionis ſigna hꝛabent permiſcetur q̄ñq̄: ſed tñ inde nō eſt curandū. In eis quoq̄:qui apo/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

flemata habēt: color sanguinis errorem facit: qñ apostema sanguinez ad seipsum trahit: z tertia est pulsus: a quo recedere non debes.

¶ In parte ista ponit significationes: p quas docet mēsura re sufficiētē quātitatē in eūone vnica z simultanea: z duo facit. p ostēdit quot z que sunt: iste significationes: z docz circa quādā illarū euitare errorē: q posset cōtingere: scō ostēdit qūo ex illis accipit cognitio istius mensure. z ibi. (Cū ergo ptrāsierit pulchritudo.) ¶ Juxta pmā partē intelligēdū p: q circa primā illaz significationuz ad quam Aui. ponit debere modicuz ꝯsiderari inuenit duplex lra: vna est: q dicit lenitas sanguis z ipsius laxitas: scōa est: q dicit lenitas infirmi: z ipsi⁹ laxitas: z p lra est ꝺueniētior: sed vtraqz pōt tolerari: ad cuius intellm cōsiderādū: sicut extrahit ex dictis Sal. i libello suo de flomia q significationū: q determināt de quātitate sufficienti eūationis flo quedā sunt q determināt de quātitate sufficiēti eius añ incisionē vene: z quedā sunt: q determināt de quātitate sufficienti ipsius post incisionē vene: z quedā sunt: que sunt cōes ad significādū ante incisionē vene: z post incisionez vene ille qdē q determināt de quātitate sufficienti añ incisionē vene sunt pncipal r due. s. magnitudo passionis: q ē ex humore in qua ꝺuenit eūo cū flomia: z robur vtutis: z sunt alia: q sunt scōaria his coidicātia: puta ꝯstructio corporis nālis: z etas: z hora anni: z regio: si. n. contingat: vt Sal. dicit: q sanguis multus appareat coaceruatus: rōne cui⁹ timet passio magna: z vtus sit fortis. z sit ex nā habens magnas venas z graciles meseraice: z nō sit habit⁹ albi z mollis: z hora āni sit vernalis: z regio tpata: z non sit infans: tūc auferēdū est multū de sanguine: in ꝑsis aūt oībus nequaqz: in his aūt que mediocriter se hñt medio modo est agēdū: z p̄m istā rōnem: vt Sal. dicit: z supra dixit Aui. quosdā septuagenarios possum⁹ flomare qñ sunt multi sanguinis z robuste virtutis: sed tñ eis minus cōuenit eūatio: qz si sit iuuenis hīs eādē dispositionē: significationes aūt: que determināt de quātitate sufficienti eūonis flobothomie post incisionē vene sunt qualitates sanguis: qui egredit: z pulsus ex quo cognoscitur virtutis ꝯditio: significationes autē cōes sunt qualitas: que cōprehendit per habituz corporis: vt verbi gra: qr debeo considerare vtrū corpus sit aptū cadere in laxitatē z discolorationez: B enim pōt ꝯsiderari in flomia: qr sunt quedaz corpora q a qualibet leui cā multū patiuntur z laxātur: z pōt ꝯsiderari qñ flomia est facta. nā sunt q̄daz corpora: que ex modico sanguinis egressu discolorātur z mollificātur vel laxātur: q̄dā aūt sunt: q nō. si ergo lra dicat: lenitas sanguinis: z ipsius laxitas: tūc dicem⁹ q Auicē. in hoc. §. qñ per significationes docuit mēsurare quātitatē in eūatione flobothomie solū posuit significationes: que determināt de quātitate flomie post incisionē vene: de illis aūt q eaz determināt añ incisionē vene: aut de illis: q sunt cōes non curauit facere mētionē: qr satis ex superioribus erāt habite: z tūc dicemus: q ponens istas significationes: q determināt de quātitate istius eūonis duas ponit sumptas a q̄litate sanguinis: z tertiā sumptaz a pulsu: a q̄litate quidem sanguinis sumit vna. s. a mō substātie ipsius: vt puta: qr debemus ꝯsiderare vtrū sanguis: q egredit sit multe subtilitatis z fluxibilitatis: vel sit ꝑie dispōnis: z hoc intelligit cū dicit: lenitas sanguinis z ipsius laxitas: p lenitatē quidem intelligēs subtilitatē: p laxitatē aūt fluxibilitatē: alia ✠o significatio sumit a colore ipsi⁹ sanguinis: vt puta: qa debeo ꝯsiderare: vtrū sanguis q egredit sit albus: aut rubeus clarus: qñ ex colore ipsius oñditur hora retētiōis: qñ enim egreditur rubeus niger: adhuc nō est hora retentionis eius: sz qñ egreditur rubeus clarus: aut albus: tūc est hora retētionis: si aūt lra dicat: lenitas infirmi: z ipsi⁹ laxitas: tūc dicemus: q Aui. ponit ꝟ tres cōditiones attēdendas: ex qbus mēsuratur quātitas eūationis: quarum due attēdūtur post incisionē vene. Alia ✠o est quasi cōis: que attēdūtur solū post incisionez vene sunt color sanguinis cū mō subē ei⁹: ita q totū est vna ꝯditio. z ꝯditio pulsus sed significatio cōis erit lenitas infirmi: z ipsius laxitas: debeo enim ꝯsiderare vtrū is: qui flobothomari dz: habeat corpus lene z laxū: ex qua laxitate z mollicie: qñ inciditur vena modica facta eūone cito discolorat: z mutatur pulchritudo coloris eius: an habeat corpus contrario modo dispositū: z ista sentētia concordat planius. §. sequenti. cū ergo pertrāsierit pulchritudo ⁊c̄. z ideo reputo istā lram meliorē: z plenioris sentētie: lz p̄ma lra sit cōior z in plurib⁹ textibus inuēta. ¶ Scō intelligendum: q si quis bene cōsideret verba Aui. Auicēna duo intuit circa significationē: que sumit a qualitate sanguinis egrediētis in flobothomia. p potest contingere error z fallacia circa ipsam: quoniā multotiēs contingit: q qualitas sanguinis p̄mo egrediētis ostendit horā retētionis eius: z tamē adhuc non est hora retentionis: sed dz adhuc eūatio fieri. ꝟ autem fallacia z error potest cōtingere in duplici dispositione: p̄ma dispositio est eorum. s. qui habent humores diuersos permixtos cū repletione: quoniā in talibus multotiens cōtingit. vt dicit q sanguis: qui p̄mo egreditur est subtilis z albus: z hoc vel qr iste facilius egreditur: vel qr erat propinquior loco ex quo fit flobothomia: vñ pus euacuatur: z ex tali qualitate sanguinis ostēditur: q euacuatio debeat retineri cū flobothomia nō cōueniat abundātie talis humoris: vt supra habitū fuit: z tñ adhuc euacuatio non dz retineri: imo dz dimitti sanguis proflui. secunda dispositio: in qua ꝯtingit error est dispō eorum: qui hñt apostema in visceribus. nā in talibus cuz attrahatur multus sanguis ad ap̄a z caliditas diuersificat: diuersificatur ēt color sanguinis existentis in venis aliis a colore sanguinis existentis in venis mēbri apostemati: qñ si sanguis p̄us abundās in venis erat crudior: z non multū rubeus: quādo fit apostema in mēbro apostemato fit rubrior z flauior: si aūt in venis p̄us erat rubeus z flauus: tūc in mēbro apostemato fit niger: z ꝟ accidit ꝓpter maiorez exarsionē ipsius in mēbro apostemato ex vehemēti inflā matione. que consequtur apostema: z ideo in hñtibus apostemata in visceribus: lz p̄mo videatur egredi p flomiam sanguis subtilis z clarus: tūc adhuc nō ē hora retētionis eūonis: imo adhuc dz dimitti ꝑflui. ¶ Secundo Aui. insinuat sm quem modum hic error cauetur. nam cauetur hic error z per signa antecedētia incisionē vene: z ꝟ Aui cē. insinuat explicite: z cauetur per signa ꝯsequētia icisionem vene: z hoc Aui. insinuat implicite: cauet qdē per signa antecedētia: qñ in his qui hñt humores permixtos p̄ius cōprehēditur per signa repletionis: cui cōuenit flobothomia multa: z ió dato: q videā sanguinem subtilem z albū p̄mo egredi: nō tñ debet euacuatio retineri: in his ✠o qui habēt apostemata calida in visceribus: p̄mo comprehēditur per signa apostematis magni: cui ꝯuenit euacuatio multa per flobothomiā: z ió dato q p̄mo egrediat sanguis subtilis z clarus: nō tamē dz euacuatio retineri: cauetur z euitatur ꝟ error per signa cōsequētia. nā in his qui habēt humores p̄mixtos: lz p̄mo euacuetur sanguis subtilis z albus euacuatur tamē consequēter sanguis rubeus grossus vel niger: grossus qui ostēdit debere multiplicari euacuationē illā: vnde in talibus expectamus permutationem coloris incōuenientis ad colorem conueniētem: in his ✠o qui habēt apostemata calida cauet hic error: qñ in euacuatione expectam⁹ quousqz color sanguinis permutetur: verbi gra: vt si sanguis p̄mo egrediē crudus albedini attinens expectamus quousqz egrediat rubeus z flau⁹: si ✠o p̄ egreditur rubeus z flauus expecta/

mus quousq; egrediatur niger aduſtus. nã talis permutatio eſt ſignũ: q; tunc eũatur ſanguis: qui eſt in membro apoſtemato: z ideo oſtẽditur: q; tũc fit ſufficiẽter eũatio: ante aũt iſtam permutationẽ nõ erat euacuatio ſufficiẽs: z hoc expreſſe dicit ſcõo regiminis acutorũ. §. illo. (flobothomo xo adhibito zc.) Hic tñ oſtendit vnum aduertere ſm q; dicitur in cõmẽto ſecũdi regiminis acutoy. z Hal'. in p̃dicto libello de flobothomia plus explicat: q; i flobothomia: que fit in apoſtematibus viſcerũ: opz talem coloris permutationẽ expectare niſi in duobus caſibus: vnus caſus eſt virtutis imbecillitas. nã qñ virtus ẽ imbecillis: opz q; euacuatio deſiſtat anteq; talis trãſmutatio appeat i ſanguine: ſecũdus caſus ẽ mala morigeratio flegmonis qm̃ eſt q; aliqñ nõ remittit': ſed ꝓſtringit' amplius ſanguis in loco: vnde tũc anteq; talis tranſmutatio appareat opz facere ſiſtere eũationem. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Cuz ergo pertrãſierit pulchritudo coloris: aut mutabitur color ſanguinis: aut mutabitur pulſus: propter debilitatem retinet: z ſimiliter ſi aduenerit oſcitationis accidẽs: aut alicũ: aut ſingultus: aut nauſee aut ſi cito mutabitur color: aut pulchritudo innitere pulſui.

¶ In parte iſta oſtẽdit quomodo ex p̃dictis ſignificationibus accipitur cognitio iſtius mẽſure de quantitate flobothomie. ¶ Circa quã partẽ intelligendum q; Aui. duo inſinuat in hoc. §. primũ eſt ſm quẽ modum accipit' cognitio ex predictis ſignificationibus ſm eſt: qz cõparationez ponit inter iſtas ſignificationes: quãtũ ad cognitionem: que oz ex eis a medico accipi: ſm tãgit cũ dicit: z ſimil'r ſi aduenerit oſcitationis accidens zc. ¶ Circa primũ intelligendũ: q; modus ſm quẽ ſumitur cognitio horze cõſtringendi ſanguinẽ z quãtitatis ſufficiẽtis euacuationis eius ex predictis ſignificationibus eſt apparitio diſpõnũ contrariarũ: bis que indicãt ſanguinis eũationem fiendã: aut tolerãdã: z ideo quãtum ad ſignificationẽ que ſumitur a laxitate z lenitate infirmi ẽ: q; ceſſet pulchritudo: vt qz. ſ. diſcolorari incipiat ille: qui flobothomat': hoc eniz fiẽt: q; ſanguis debeat retineri cũ nõ accidat diſcoloratio: niſi qz multa facta ẽ euacuatio ſanguinis z caloris innati: ex qua ſi amplius duraret virtus proſterneret': z h̃ intendit Aui. cũ dicit. (Cũ ergo pertrãſierit pulchritudo coloris). i. cuz ceſſabit viuacitas in colore. ſ. apparẽte in habitudine corporis z p̃cipue in facie: z ex iſto ſignãtur laxitas z lenitas infirmi: quãtũ xo ad ſignificationẽ: que ſumitur a colore ſanguinis eſt: q; pmutet' color ſanguinis q indicabat eũationẽ fiendã: vt verbi gra: ſi ſanguis in eũone erat niger z turbidus: qñ incipiet exire ſubtilis z clarus: tũc eſt hora retentionis ſanguinis: qm̃ qñ incipit exire ſubtilis z clarus: z definit euacuari niger z turbidus eſt ſignũ q; ſufficienter ſanguis peccãs eſt euacuatus: róne cuius fit flobothomia: z ideo debemus ab euacuatione deſiſtere: z hoc itẽdit Aui. cũ dicit: (Aut mutabitur color ſanguinis zc.) ¶ Quãtũ xo ad ſignificationẽ: que ſumitur a pulſu ẽ: q; pulſus permutet' ad debilitatem. nã qñ incipit debilitari: tũc eſt hora retẽtionis. quoniam in euacuatione debet caueri virtutis proſtratio que maxime cognoſcit' per debilitatem pulſus: z h̃ intẽdit cum dixit. (Aut mutabitur pulſus zc.) ¶ Et ex his que dicunt' h̃ apparet: q; lr̃a illa: que ponebat' in p̃cedẽti. §. que dicebat lenitas z laxitas infirmi erat melior q̃z illa: q̃ dicit lenitas z laxitas ſanguinis: qm̃ illa melius adaptat' bis que dicit in hoc. §. vbi docet ſumere cognitionẽ ex predictis ſignificationibus: verũ tñ z ſm aliquid poſſet illa lr̃a: que dicit in hoc. §. z tunc dicemus: q; hoc q; dicit Aui. (cũ ergo ptrãſit pulchritudo coloris zc.) correſpondet ei: q; dixerat de lenitate z laxitate ſanguinis: qñ illi qui h̃nt nãliter ſanguinẽ ſubtilem z lapſum ſunt apti: vt a q̃libet leui cã mollitiẽ patiãtur z diſcolorent': z perdãt viuacitatẽ coloris: z h̃ eſt propter facilez euaporationẽ ſpũs: q in eis ꝓtingit: qõ qdem accidit propter ſubtilitatẽ ſanguinis: q eſt in eis. nã humores in talibus facil'r reſoluunt': q; aũt ad reſoluendũ z eũandum eſt facile ſpũi aſſociari põt in ſua reſolutione: vt dictuz eſt ſupra ꝑma fen ꝑmi libri cap̃ de gñatione humoy: quocũq; ergo lr̃a ſtet illa ꝑma conditio determinat quãtitatẽ ſufficientẽ: z horã ligationis vene per ceſſationẽ pulchritudinis coloris: vt qz. ſ. hõ diſcolorari incipit: z pdere viuacitatẽ coloris ſcõa xo cõditio terminat pmutationẽ coloris aduenientẽ in ſanguine: z xo cõditio terminat permutationẽ aduenientẽ in pulſu. ¶ Circa ſm q; Aui. inſinuat in verbis illis: z ſil'r ſi aduenerit oſcitationis accidẽs zc.) intelligendũ q; Aui. in illis verbis vult ponere cõparationẽ inter ſignificationes p̃dictas. nã licet ſint tres ſignificationes: que ſignificãt ſuper ſufficientiã quantitatis eũonis z ſuper horã ligationis vene: tñ potior inter eas z quã principalius medicus oz conſiderare eſt illa: que ſumit' a pulſu: z hoc ideo: qz quãtitas: que attẽditur ſufficiẽs in eũone eſt duplex: quedã eſt ſufficiens reſpectu humoris peccãtis: z iſta eſt ſufficiẽs: qñ intãtuz eũatio fit inquãtũ peccat humor: ita vt ſi humor peccaret i quãtitate duarũ lib. tũc illa eũatio eſſet ſufficiẽs: que eẽt in quãtitate duarum libr̃. quedã xo eſt quãtitas ſufficiens reſpectu tolerantie virtutis: z iſta eũatio eſt ſufficiens qñ intãtum fit quãtum virtus tolerat: vnde z hoc mõ dato: q; humor peccaret in quãtitate duarũ libr̃. ſi tñ virtus non toleraret niſi eũonẽ vnius libr̃. ſanguinis: illa eũo eẽt ſufficiẽs: que ſolũ vnam libr̃. eũaret: ſicut aũt duplex quãtitas attẽditur in eũone: ſic z ſignificationum q̃dã ſunt: que menſurãt de quãtitate eũonis per reſpectũ ad humorẽ peccãtem: vt eſt permutatio coloris ſanguinis: qui eũatur: quedã xo ſunt: q̃ menſurãt de quãtitate eũationis per reſpectum ad virtutez: ſicut eſt diſpoſitio pulſus: que ꝑmo z per ſe ſignificat de cõditione virtutis: z quedã ſunt: que quaſi idifferẽter ſe habentes ad vtrũq; : vt eſt permutatio pulchritudinis z aduẽtus oſcitationis: z alicũ: z ſingultus. nã h̃ oia aliqñ cõtingunt: ꝓpterea qz euacuatio ſupflue facta eſt nõ ſoluz. ſ. nocitiui: imo etiã z multa eũatio facta eſt iuuatiui: aliquãdo xo cõtingunt ꝓpter quãlibet leuẽ paſſionem ex mollicie infirmi: vnde z cõtingũt ante eũationem ſufficientem: nunc autẽ in euacuatione vnica z ſimultanea ꝓncipalius oz a medico attendi quãtitas ſufficiẽs in reſpectu ad virtutem quã quãtitas ſufficiẽs in reſpectu ad humorẽ peccãtem. nã z ſi virtus nõ tolerat ꝓſtringẽda eſt eũo: z dato q; nõ tota exierit abũdãtia: vt oz in cõ^o illius affo. in exercitãtib^9 ad ſũmũ bone habitudines ſunt fallaces. z Hal'. ẽt in cõ^o dixit: q; ꝓ z ꝓncipalis intẽtio in quolibet ope medici oz eſſe intẽtio virtutis: z ꝓpterea in vnica eũone: que cunq; eũo ſit ſiue cum farmaco ſiue cũ flobothomia: medicus perducere eã non oz ad ſignificationes: que ſignificãt de quãtitate ſufficiẽti reſpectu humoris peccãtis niſi tolleret virtus: ſi autẽ virtus non tolerat oz perducere nõ vnica eũone ad illas: ſed paulatim z in pluribus: ſicut etiã h̃ oia fuerunt declarata prius in eũonibus: que fiunt cũ farmaco: qz ergo Aui. h̃ docet menſurare quãtitatez ſufficiẽtem: que debẽt attẽdi in vnica euacuatione ſimultanea: z in tali ꝓncipalius debet attẽdi ſignificatio: que menſurat ipſam in reſpectu ad virtutẽ: cũ ſignificatio: que principalius z per ſe imediate ſignificet ad cõditionem virtutis ſit pulſus: ideo optime dixit Aui. q; dato q; adueniat accidẽs oſcitationis: aut alicũ: aut ſingultus: aut dato q; mutetur color ſanguinis: aut pulchritudo: intuere pulſum: quoniã ſi iſta contingũt ex proſtratione virtutis: vnde pulſus debilitatur: tunc ſtatim oz retineri: ſi autẽ non contingãt ex

Quãtitas q; attẽditur ſufficiẽs i eũone eſt.

prostratione virtutis: vnde pulsus adhuc est fortis nō oz retineri: qñ adhuc est eūationis necessitas. nā possibile é: q̄ color sanguinis permutetur: z tñ adhuc sit euacuationis indigētia: aut q̄ pmutatur ad colorē alium: qui etiam ostēdit sanguinē corruptū: aut dato q̄ permutetur ad bonū: tñ est eūationis indigētia non propter eūationem: sed ꝓpter distractionē faciēdā a loco aꝑato apostemate magno: filr possibile est: q̄ accidat accidēs oscitationis: z alicum: z singultus: z permuteť pulchritudo colorīs non ex hoc: q̄ eūatio superfluat: ſz accidūt ista ex mollicie aliqua infirmi z passione aliqua facta in ore stomachi: z tūc quidem oū pulsus cōstet: si necessitas eūationis adest: nó debet retineri eūatio: z ideo Auic. optime dixit: q̄ medicus debet principaliter intuere pulsum: quoniā ex ipso principaliter ostenditur virtutis conditio in respectu: ad quam ꝑncipaliter eūo mensuratur. Questio. lx.

Sed modo circa hunc. §. est dubitatio circa pmutationez colorīs sanguinis nūquid. ſ. permutatio colorīs sanguinis sit signū semper ostendens quātitatē sufficientē in eūatione: z horaz ligationis vene. ¶ Et videť q̄ non. q2 sicut ꝯtingit in eūatione per fluxum vētris: ita oz ꝯtingere in euacuatione cū flōmia: ſz in eūatione per fluxū ventris ita ꝯtingit: q̄ nō semp ex mutatione colorīs eius: q̄ eūatur significať fluxus vētris esse superfluus: imo in permutatione colorīs est aliqñ iuuamentuz in eūone quare z filr erit in eūatione facta ꝑ flōmiam. Maior ꝑz q2 vtreq; eūones sunt laudabiles inquātū euacuāt nocitiuū: z sunt illaudabiles inquātū euacuāt iuuatiuum z prosternūt virtutē. minor apparet ꝑ illū affor. secūde particule. in vētris fluxibus mutationes egestionuz iuuāt ꝛc. ¶ Preterea illud q̄d ostēdit superfluitatē in euacuatione nō oz attendi a medico: vt terminus mēsurās sufficientē quātitatē in eūone: ſz permutatio colorīs est hȳ. quare ꝛc. ma. nota est: q2 medicus in eūone oz cauere superfluitatē. minor declaratur q2 qñ permutať color eūatur id: q̄d nó indiget eūari: z per ꝯns superfluit eūo. ergo ad talem permutationē colorīs in flōmia medicus non oz producere. ¶ Itē Almansor libro. 7. cap̄ de flobothomia dicit: q̄ in hñtibus apostemata interius cū flōmanť: mutationē colorīs sanguinis a ꝑma dispōne attēdere debent: ſz in illo: qui caret aꝑate cū flōmatur: nó oz h̄ in suo sanguine obseruare: z reddit cām: q2 sanguis eius est eq̄lis tot⁹: cū igiť plures sint: qui flōmantur: qui non hñt aꝑa: q̄ illi qui hñt aꝑa. ergo in paucis oz ꝯsiderari in quātitate flōmie mutatio colorīs sanguinis: q2 nō nisi in hñtib⁹ aꝑa: z sic ista significatio non erit gñalis: vt Aui. vī eam ponere. ¶ In oppoⁿ est Auicē. qui ponit eam vnā ex tribus cōditionibus generalibus attēdendis. ¶ Dicendū q̄ permutatio colorīs sanguinis exeuntis est vna ex significationibus: q̄ terminat quātitatem eūationis flobothomie z horam ligationis vene. ¶ Jurta q̄ intelligēdum: q̄ a colore sanguinis egrediētis sumitur duplr significatio super euacuationem flobothomie. vno mō sumitur ab ipso significatio super cōpetentiā vsus eius vel incompetētiā: z hoc mō sumitur significatio a colore sanguinis egrediētis ratione sui ipsius: z isto mō locutus fuit supra Auicē. de colore sanguinis qui egrediť colorē considera ꝛc. si enim video: q̄ in flōmia egreditur sanguis niger z grossus: scio q̄ flōmia conuenit: si aūt egreditur albus: aut subtilis clarus valde: scio q̄ ipsa non cōuenit: z hoc mō circa significationem sumptā a colore pōt ꝯtingere fallacia: z error in habētibus humores permixtos cū signis repletionis z in habētibus apostemata interius: de qua fallacia z errore supra dixit: z eā docuit euitare: ſz alio modo sumitur significatio a colore super eūonem flōmie: quātū ad mensurandum quātitatē eius: z horā ligationis vene: z isto mō sumitur significatio a colore sanguinis egredientis: q̄ tunc sufficienter est facta eūo: z est hora ligationis vene z hoc mō duplex permutatio attēditur in colore sanguinis vna permutatio attēditur in ipso: in qua color sanguinis declinantis ad albedinē z splendorē permutatur ad rubeū vel flauum: aut color sanguinis rubeus vel flauus permutatur ad nigrū: z hoc mō a tali permutatione colorīs sumitur significatio super sufficientiā eūonis z horā ligationis vene in hñtibus aꝑata in visceribus. nam tātū oꝑz sanguinem ꝑmittere fluere: quousq; accidat illa pmutatio in colore sanguinis egrediētis si virtutis cōditio tolerat: aut cōditio aꝑatis: vt dictū est supra au ēte Hipp. in 2° reginīnis acutoꝝ. z Hal. in libº de flomia: z talis permutatio significat super sufficiētiā eūonis: inquātū significat: q̄ eūo peruenit ad locū a quo queriť fieri distractio z eūo: ſz alia ꝑmutatio attēditur in colore sanguinis exeūtis: que pmutatio est de colore: qui oñdit sanguinē esse peccātē: cuius peccatum corrigiť cū flōmia ad colorē: qui vel non ostendit sanguinē esse peccātē: imo bonū z laudabilē aut ostēdit peccatum in sanguine: q̄ non corrigiť flōmia: ſz farmacia: vt verbi gr̄a: si fiat pmutatio colorīs nigri ad rubeū claruz: vel ad colorē albū z hoc mō a tali pmutatiōe colorīs sanguinis exeūtis sumiť significatio sūper sufficiētiā eūonis: z super horā ligationis vene in alijs: qui flōmari indiget non hñtibus aꝑata. nā in talibus qui non hñt aꝑata oꝑz tantum sanguinē permittere fluere quousq; pmutetur color: aut ad colorē laudabilis sanguinis: aut ad colorē: qui peccatum ostēdit: q̄ non corrigiť flobothomia: qñ aūt sic color pmutať oꝑz ab eūone desistere. ¶ Sz aduertēdum h̄: q̄ in pmutatione istius colorīs pōt ꝯtingere fallacia: q̄ a medico oz caueri: pōt aūt cōtingere fallacia ꝓp duo: vnū est: q2 aliqñ permutatio colorīs in sanguine ꝑuenit sufficientiam eūonis: z hoc pōt cōtingere in duobus casibus: ꝑcum sanguis est permixtus in his: qui habēt signa repletionis. nā possibile est: q̄ pmutetur color ad albuz: aut ad aliū colorem: qui ostēdit flōmiam debere retineri: non tñ ꝓpterea adhuc retineri oz: q2 adhuc ꝑfluet niger: aut rubeus grossus: z h̄ error cauet: sicut supra dictuz est: 2° potest h̄ ꝯtingere qñ flōmia fit non ꝑncipalr gr̄a eūonis: sed gr̄a distractionis: aut derīuationis vehemētis: tunc. n. datur q̄ fiat pmutatio colorīs sanguinis ad colorē sanguinis laudabilis: tñ adhuc non oꝑz ab eūone desistere: qm̄ talis eūatio multotiens oz fieri vsq; ad syncopim: vt apparet ex dictis supra: z hic error cauet ꝑ signa: q̄ signt talē maneriem passionis: in qua q̄riť flobothomia ꝑncipaliter gratia alterius: z non gr̄a eūationis. ¶ Scō potest ꝯtingere fallacia in hac significatione: q̄ sumiť a pmutatione colorīs: qñ permutatio ista inseqtur superfluitatē eūonis: z h̄ potest ꝯtingere in duobus: ꝑ in his: in qbus ꝯiūgeretur virtutis debilitas: in talibus. n. si expectet pmutatio colorīs: deficiet z ꝑstrabiť virtus oīno: vñ tales non sufferūt i vnica eūone: vt totus sanguis peccāns eūetur: z iste error cauetur ꝑ significationē: q̄ sumiť a pulsu: z ideo Auic. dixit: q̄ debēs intuere pulsum: vt expositū est ꝑus. Scō pōt ꝯtingere in his: in qbus multus sanguis eēt equalis in oībus venis: sicut ꝯtingeret i his: in qbus vniformiter multipliceť massa sanguinea: in oīb⁹ venis: in talib⁹. n. in flōmia non accideret pmutatio colorīs nisi valde deueniretur ad multā eūonem: in qua eēt superfluitas: ſz istud valde raro ꝯtingit: q̄ sanguis sic fit eq̄lis: vndem⁹. n. ad sensuz in pluribus hoibus: q̄ qñ non flobothomantur: q̄ accidit talis pmutatio colorīs in sanguine: q̄ pmutatio ostendit sufficiētiam eūonis eoꝝ: rariſſime aūt est q̄ h̄ nō accidat: qō aūt raro accidit nó frangit regulā: propter qō significatio ista cū in pluribus verificet ponitur ab Auī. vt cōditio generalis. ¶ Et ex his possumus facilr solūere obiecta ad primum cuz dicitur: sicut ꝯtingit in eūatione per fluxum ꝛc. cōcedo: z tu dicis in eūatione per fluxuz ꝛc. concedo z tu

In mutatōe colorīs sāguinis ꝑ flō' pōt cōtigere fallacia ꝓp duo.

dicis in eũatione per fluxũ ventris ex permutatione colo
ris nó semper oñditur q̄ superfluat eũatio: z q̄ debeat re
tineri. Dõm q̄ si permutatio coloris fiat ad colorẽ: qui ẽt
ostẽdit peccatum humoris: qui dz euacuari: q̄ tũc nõ ostẽ
dit fluxum esse superfluũ: sed si fiat permutatio ad colorẽ
rei cuius eũatio fieri non dz: dico q̄ tunc ostẽdit fluxũ esse
superfluũ: z ideo Hip. dixit: in ventris fluxibus mutatio
nes egestionũ iuuãt: nisi ad mala trãsmutẽtur: z simili mó
etiã intelligitur in eũatione cũ flobothomia. nã permuta
tio coloris: que significat horaz ligationis intelligit: q̄ fit
permutatio de colore: qui oñdit necessariã esse eũonẽ san
guinis ad colorẽ: qui significat eũationẽ flobothomie nõ
esse fiendã: q̄ si fieret ꝓmutatio ad colorẽ: qui adhuc ostẽ
deret dominiũ sanguinis indigẽtis eũatione cũ flobotho
mia: tũc dico apparẽte tali ꝓmutatione non debemus ab
eũone desistere. Aui. aũt intelligit de ꝓmutatione coloris
illo mó: quo dictũ est. ¶ Ad aliud cũ dicitur: q̄ medicus
non dz ꝓducere ad illud: qõ ostendit superfluitatẽ euacua
tionis. ¶ Dõm: q̄ ad illud: qõ ostẽdit supfluitatẽ eũonis
simplr medicus non dz ꝓducere: sed ad illud: qõ ostẽdit
superfluitatẽ eũationis non simplr: sed qõ iam incipit su
perfluere: medicus dz perducere ad hoc: vt sciat, quando
ab eũatione opz desistere: z precipue potest hoc facere in
vnica eũatione: i mó euacuationis: in quo est possibile cõ
strictionẽ facere: quãdo volumus: sicut est eũo flobotho
mie: sicut dictũ est supra: sic autem ꝓmutatio coloris ostẽ
dit eũationis superfluitatẽ non quidẽ simplr: sed ostendit
q̄ iam incepit: z q̄ si procederet esset supflua: z ideo me
dicus dz ꝓducere ad ꝑm̃ apparitionis talis permutatio
nis: non aũt ad perseuerãtiam eius: qm̃ perseuerãtia ostẽ
deret simpliciter euacuationẽ esse superfluã. ¶ Ad aliud
cum dicitur Almans. dicit q̄ ille qui non hz apostema nõ
debet obseruare permutationem coloris in suo sanguine:
possumus dicere duplr. vno modo q̄ intelligit q̄ non de
bet obseruare. s. semper: qz in quibusdaz est fallacia: vt in
his qui habẽt sanguinem oino equalem. sed hoc est raro
vt dictum est: vel possumus alio modo dicere: q̄ ipse in
telligit q̄ non dz obseruare permutationem in sanguine
suo. s. talem qualẽ debet obseruare ille qui hz apostema:
qm̃ sanguis eius est magis equalis in venis q̃z sit in illo:
qui habet apostema. nõ enim debemus attendere in suffi
cientia eũationis in his qui non habent apostema: q̄ intã
tum fiat eũatio: inquãtum fiat permutatio ad rubeũ ob
scurum: vel ad nigrũ. de ista enim permutatione intelligit
Almã. Sz Aui. intelligit de alia ꝓmutatione: que attendi
tur in pluribus nõ hñtibus aꝑa: de qua declaratũ est pri
us: z ista expõ est subtilioz ꝓnia. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Qui vo magis preparati sunt ad hoc vt sin
copis eis velociter accidat sunt illi: qui calida
rum existent complexionuz macri: laxa hꝫbẽ
tes corpora: z qui sunt p̃parati ad hoc vt istud
eueniat tarde: sunt corpora hꝫbẽtes tempera
ta: z carnes duras.

¶ In parte ista declarat quoddã prius supposituz. dixerat
prius q̄ sunt quidam qui tollerãt multam euacuationez:
ita q̄ vsq̃ ad quantitatem quinq̃ vel sex lib. quidam au
tem non tollerãt: vt etiam eis existentibus sanis aufera
tur vna libr̃. quoniam in sincopim caderent: z ideo hic de
clarat que sunt corpora: que multam tollerãt ante aduen
tum sincopis: z que sunt corpora que non tollerãt multã.
¶ Intellige autem: q̄ hoc qõ dixit laxa tripliciter potest
exponi. vno mó vt per laxa intelligat rara: vt velit dicere
q̄ corpora calidarum complexionuz z macra: z precipue
rara velociter cadunt in sincopim. Alio mó potest expo
ni laxa. idest frigida: z tunc opz supplere ibi vnũ: z vt ex
ponatur: z laxa habẽtes corpora. idest habentes corpora
frigida z flegmatica. nam isti etiaz sunt expositi vt in flo
bothomia velociter cadant in sincopim. sz ex alia cã quã
illi: qui sunt macri calide cõplexionis. isti enĩ in flobotho
mia velociter cadũt in sincopiz propter resolutionẽ z eua
porationem citam: que fit in spiritibus eorum: z propter
ignitionẽ vehementem que accidit ex ebullitione cho
re in flobothomia: ex qua ignitione fit citior euaporatio z
ꝓsumptio: sz corpora habẽtes frigida z flegmatica cadũt
in sincopim ex flobothomia ꝓpter paucitatẽ sanguinis z
spũs in eis. vnde ex modica sanguinis eũatione cito acci
dit eis infrigidatio: z extinctio caloris: ex qua cõtingit sin
copis. Tertio mó pót exponi laxa. i. mollia vt velit dice
re: q̄ illi sunt maxime parati in sincopim cadere ex eũone
flobothomie: q̄ sunt calide cõplexionis z macri: z cũ hoc
habent corpora laxa. idest z cum hoc habẽt substantiam
carnis membrorũ eorum mollẽ: quãdo enim substãtia car
nis: ex qua membrũ contexitur: est mollis: est cito dissolu
bilis: ex cuius dissolutione accidit cito v̄tutis prostratio:
sicut qñ est dura difficulter resoluitur: z ista mollities car
nis nõ solũ disponit corpus: vt faciliter cadat in sincopim
ex eũatione flõmie. imo disponit corpus vt sit facilius pas
sibile a quacunq̃ causa quantũcunq̃ sit leuis: sicut corpo
ra habẽtes dura difficulter patiunt̃: nisi a causis magnis:
z ista expositio vltima est melior. cum correspondeat ei q̄
subdit: z carnes duras ⁊c̃. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Oportet preterea vt minutor flobothomos
hꝫbeat multos: quorũ quidã sint pilum hꝫbẽ
tes: z quidã pilo carentes. Et pilum quidẽ hꝫ
bentes sunt conuenientiores venis labentib⁹:
sicut guideç: z hꝫbeat gomorez ex cuculo: aut
serico: z instrumẽtũ vomitiuũ ex ligno: aut pẽ
na: z vt secũ teneat pilos leporis: z medicamẽ
tuz ex aloe: z thure: z folliculũ musci: z diamu
scate: z trociscos de musco. Ideo vt si sincopis
acciderit: que est vna ex rebus: que ex minutio
ne timetur: z forsasse hꝫbẽs hoc nõ vomerit
succuratur: z gomorẽ in os eius mittat: z ipsũ
cum instrumẽto vomere faciat: z folliculuz ei
ad olfaciendum tribuat: z faciat ipsum tratjce
re aliquid ex electuario diamuscato: z ex troci
scis eius: ꝓpterea vt eius virtus viuificet̃: z si
accidat vt ex arteria sanguis egrediat̃: succur
rat: z repleat vulnus pilis leporis: z cuz medi
camine ex aloe ipsos retineat.

¶ In parte ista ostendit quibus rebus dz se premunire flo
bothomator anteq̃ flobothomet: z duo facit primo facit
q̄ dictum est. secundo reddit causam quorundam dicto
rum. secũda ibi. (Ideo vt si sincopis acciderit.) ¶ Circa
primã partem intelligenduz: q̄ flobothomum habere pi
lum est ipsum habere eminẽtiam quãdam circa eius ex
tremitatem: z talis est cõueniens venis labentibus. idest
venis que cedũt percussioni: sicut sunt vene guideç: q̃ sunt
in partibus colli: quoniã ex tali eminentia prohibetur ni
mia penetratio flobothomi: z sic error multus nõ accidet
quidã autem dicũt q̄ flobothomi habẽtes piluz sunt qui
in sumitate cuspidis habẽt quasi duas pũctas: q̄ ꝓueniũt
venis labẽtibus: ꝓpterea qz qñ vena talis refugit vnã pũ
ctam altera ipsam pcutit z pforat. ¶ Scõo est intelligen
dum: q̄ gomor est qõdam instrm̃ habẽs rotunditatem q̄
bomo tenet in ore cã vomendi: z fit ex serico vel cuculo: z

Flõmuz bie pilũ qd sit.

dī q̄ eruculus est q̄dā res ex q̄ fit filū ⁊ nō est linū: sed res alia: folliculus aūt musci est coriū: in quo existit muscus ⁊ troc̄. de musco satis est notū. ¶ Scōa aūt pars diuidit in duas. p̄ eni reddit cām quorūdam dictoꝝ. scōo q̄ fecerat mētionē de sincopi accīte ex flōmia ꝺcidit quasdā dubitationes circa ipsam. scōa ibi. (Sincopis vō raro accidit.) ꝑma in duas. p̄ reddit cām: q̄re dz bēre paratū illud instrumentū: q̄ dī gomor: ⁊ diamuscū: ⁊ trocis. de musco. scōo q̄re dz bēre paratū medicamen: ex aloe ⁊ thure: ⁊ pilos leporis. scōa ibi. (Et si acciderit ex arteria.) Juxta primā partē intelligēdū q̄ de remedio sincopis: q̄ accidit: vl̄ accidere ꝙsueuit ex flōmia habitū fuit aliq̄d supr̄. §. illo. (Sincopis p̄terea accidit ⁊c̄.) hic ēt tāgit de remedio ei? sed plenius pp q̄ō sciēdū: vt ēt ibi tactū fuit: q̄ sincopis p̄t accidere ex flōmia excepto q̄ nō ꝙtingat pp timorē eius: q̄ flomat duplici de cā: aut. n. ꝙtingit rōne supflue eūationis sanguis: ⁊ cū eo spūs ⁊ caloris innati: aut ꝙtingit rōne passionis oris stomaci: ex cuius passione cor cōpatitur ⁊ accidit sincopis. hec aūt passio: que fit in ore stomaci ē: aut q̄ ex flobothomia accidit cōmotio alicuius humoris ꝋexistentis in ore stomaci: ex cuius cōmotione accidit ipi passio: q̄ prius nō fiebat: aut est q̄ os stomaci est debile ⁊ sensibile valde. vnde ex qualibet inanitione ꝓstrat. ⁊ deijcitur vtus eius ad qō sequit sincopis: ⁊ p̄cipue cū ex debilitatione augmentata defluit ad ipsuz humor colericus mordicatiuus. ¶ Est aūt dīa inter sincopim: que cōseq̄tur flobothomiā ratione eūationis ⁊ rōne passionis oris stomaci: ⁊ quantum ad tempus: in quo euenit sincopis: ⁊ quantum ad accidentia ei coniuncta: ⁊ quantum ad modum curationis vtriusq̄: quantum quidē ad tempus in quo euenit: q̄m sincopis: que flobothomiam ꝙsequit rōne eūonis supfluc cōsequit in ipso actu eūonis: ⁊ consequitur cū sufficiēs quātitas eūonis pertransiuit: cum ista sincopis causam bēat solaz inanitionē spiritus ⁊ caloris innati: sed sincopis: que ex passione oris stomaci ꝙtingit fit iam eūatione retenta: cum non ꝙsequat p̄ncipal'r inanitionē spūs ⁊ caloris innati. sed stomaci passionē: que post eūationē contingit: ⁊ fit etiā anteq̄z sufficiens eūatio pertransiuerit. ¶ Quātū aūt ad accidentia ꝙiuncta differūt q̄m sincopis que ꝙsequit p̄ncipal'r stomaci passionem est ꝙiuncta frequēter cū nausea pp humorē replētē os stomaci: sed sincopis: q̄ inanitionē p̄ncipal'r consequit: est absq̄z nausea: ⁊ q̄ ista sincopis est peior q̄z illa. iō dicit Alman. septimo sue practice: q̄ sincopis: que fit in flobothomia absq̄z nausea est illa: que est peior: itez ēt cū sincopi: q̄ accidit ex passione stomaci multotiens est mordicatio oris stomaci ꝙiuncta: ⁊ hoc est q̄m humor colericus ex debilitate adaucta in ore stomaci ad ipsum attrahit: cum sincopi aūt alia mordicatio nō accidit: sed ꝙiungitur ꝓstratio pulsus multa: ⁊ accīdia ꝓpria passionis cordis. ¶ Quātū aūt ad modū curationis differūt: q̄m sincopi q̄ ex passione oris stomaci ꝙtingit: si quidez passio sit ex humore existente circa os stomaci cōuenit vomitus. nā vomitus remouet sincopim: tum q̄ humorem eūat: ex quo accidit passio ori stomaci: ⁊ dicebat etiam supra Auic̄. q̄ in tali p̄mittere vomitū ꝓhibet aduentū sincopis. iterū ēt vomitus confert sincopi inquātū vomitus ꝓpter motū fortem expergefacit virtutē: ⁊ mouet spiritū ⁊ calorē innatū vtus exteriora: qui motus est ꝑius motui: qui fit in sincopi. ¶ Si autez passio in ore stomaci sit ex debilitate ⁊ multa sensibilitate eius: tūc si humor defluit ad os stomaci: conuenit ēt vomitus vt mūdificet prius ille humor qui adauget passionē in ipso: deinde post vomitū cōuenit stomacū roborare eo modo quo dictū fuit supra in. §. illo. (Et tibi ēt caue: ne subtilitatē oris stomaci habentē ⁊c̄.) si autem humor attractus nō est sola roboratio stomaci ꝓuenit: in sincopi vero que ex superflua eūatione ꝙtingit cōueniūt ea que cito ⁊ facilr restaurant spūm ⁊ calorem innatum vt sunt succus carnis ⁊ vinū: ⁊ ea que appetitū vigorant ⁊ augmentāt: vt sunt miua muscata: ⁊ ea q̄ sunt boni odoris: ⁊ pulli assati discerpti positi cor̄ facie ifirmi. non aūt debet vomitus ꝓuocari: sicut hec oia dicit Rasis in septimo Almans. in vtraq̄ ēt sincopi cōiter ꝓueniūt ea viuificatiua spūs ⁊ caloris innati in corde: cum in oi sincopi sit passio cordis: ⁊ iō oia aromatica redolētia ⁊ cordialia sibi ꝓueniūt: sicut est traicere electuariū dyamuscī: ⁊ troci. muscatos: ⁊ odorare ēt folliculū: in quo muscus ꝓtinet. ¶ His ergo p̄eintellectis dicemus: q̄ Aui. in hoc. §. p̄ncipal'r tetigit curationez sincopis: q̄ ex stomaci passiōe cōtingit: q̄m ista frequētius accidit: nō eni ꝓtingit: q̄ ex flōmia fiat sincopis pp supfluā eūationē: cū possumus eā cōstringere q̄n volumus: ⁊ p̄cipue q̄n flomia fit ex venis: q̄ ꝙsuete ⁊ cōiter flomant. Auic̄. tū in littera tāgēs remedia sincopis: que accidit p̄ncipal'r ex passione stomaci: q̄dam tāgit: que sunt remedia cōia oi sincopi: ⁊ ista tāgit cū loq̄tur de folliculo musci. ⁊ electuario diamuscato ⁊ trocisc. de musco. ¶ Oī aūt dī in scōa parte notū est satis ex bis: que dicta sunt supra. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sincopis vero raro accidit sanguie egrediē te: imo ꝺm plurimū nō accidit nisi post retentionē: nisi superfluus fuerit sanguinis exitus: ꝛz in febribus sinochis nō curemus si vsq̄ ad sincopim perueniat: ⁊ in principio apoplexie ⁊ in sgnātijs ⁊ in magnis apostematibus pnitiosis: ⁊ fortibus doloribus: hoc tū facere non debemus: nisi cū virtus fuerit fortis.

¶ In parte ista: q̄ mētionē fecerat de sincopi accidente ex flōmia: decidit quasdā dubitationes circa ipsaz: ⁊ duo facit ꝺm q̄ duas dubitationes decidit: scōaz decidit ibi. (Licet in febribus sinochis nō curemus.) ¶ Prima dubitatio: quā decidit sic pōt oriri: q̄. n. posuerat remediū sincopis accītis ex flōmia: posset aliq̄s dubitare ex qua cā accidit sincopis: cuius p̄ remediū posuit: ⁊ vult ostēdere: q̄ hec sincopis nō est sincopis q̄ accidat ex ipsa inanitioē ⁊ eūatione: sed accidit ex alio. vt dictū est: eo q̄ raro fit sincopis ex ipsa eūone sanguinis in actu eūonis: nisi fuerit fluxus sanguinis valde superfluus. rō aūt ⁊ cā q̄re sincopis raro accidit sanguie egrediēte. sed accidit postea post retentionez est: q̄ in sincopi fit reditus spūs ⁊ caloris innati simul cū sanguine vtus cor. q̄n ergo sanguis egredit tūc spūs ⁊ calor cū sint in motu ad exteriora ⁊ nō ad interiora. iō est q̄ vt plurimū nō accidit sincopis sanguie egrediente: ⁊ iō Auic̄. q̄rto can̄. de cura fluxus sanguinis ponit sincopiz esse vnū ex bis q̄ fluxū sanguinis constringūt in fluxu tū sanguinis valde supfluo ēt sanguie egrediente pol'e est q̄ accidat sincopis. ⁊ hoc iō q̄ q̄n valde multus fluxerit: tūc multa est facta eūo spūs ⁊ caloris innati: vnde deficit spūs in ipso sanguie egrediēte ꝺm p̄n̄ puta ꝺz cor ad cui? defectionē deficit vtus regitiua in toto: ⁊ dereliqt regimē mēbroꝝ exterioꝝ remanens modicū solū ꝺm p̄ncipiū vnde accidit sincopis etiaz in ipso sanguinis fluxu. ¶ Secūda dubitatio sic oritur: q̄ enī dixerat q̄ sincopis non accidit sanguine egrediente nisi valde fuerit fluxus sanguinis superfluus: dubitaret aliq̄s ex hoc: numquid sit licitum aliq̄n flobothomiā perducere ad euentum sincopis: que fluxū sanguinis superfluum consequatur: naz forte crederet aliquis q̄ non: cuz non videat esse licitum ad superfluū qō vtutem ꝓsternit perducere. ideo Auic̄. hanc dubitationem remouendo: ex qua posset error contingere: ostendit q̄ in quibusdam casibus licitum est cuz flobothomia propter multitudinē euacuationis eius ad sincopim adducere: ⁊ q̄ de hac mā fuit sufficienter supe-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

rius disputatum:ideo hic amplius nihil dico.

¶ Et iam quidez accidit nobis vt in venis manus sermonem amplificaremus ꝺm aliorum sententias: ⁊ obliuiscaremur venis pedis ⁊ alijs venis:nos ergo in eis sermonem nostrū continuare opz. Dicemus ergo ꝙ ex venis pedis est sciatica: que flobothomatur a parte silueſtri alcabi aut sub eo:aut supra ipsum:⁊ ligatur illud:quod est supra ipsum a summitate coxe vsq; ad alcabi:⁊ inuoluit fascia fortiter aut instita:⁊ melius quidem est vt ante balneetur in aqua calida:⁊ vt ipsa in longitudine flómetur. Qz si ipsa fuerit occulta:aliquis suoruz ramorum flobothometur:qui inter minimuz ⁊ ꝺm digitum ab eo existit. Et iuuamentum quidem in flobothomia sciatice est magnum in dolore scie:⁊ similiter in podagra:⁊ in varice:⁊ in elephantia: sed sciatice secundatio est difficilis.

Lectio. xiij.

Ostq; Aui.determinauit de venis manꝰ oñdēdo quot ⁊ q̄ sunt vene manꝰ q̄ flomant:⁊ docuit ēt modū flomandi eas:⁊ posuit ēt iuuamēta flomie ipsaꝝ:⁊ docuit etiā remediari qbusdā nocumētis:q̄ ꝓtigūt ex flomia eaꝝ.in parte ista exeqt̄ de venis pedis:oñdēdo quot ⁊ q̄ sunt vene:q̄ flomant̄ in pede:⁊ modū flomandi eas:⁊ iuuamēta ēt flomie ipsaꝝ. Et est ꝑintelligēdū hic:ꝙ ꝑ venas pedis itelligit hic Auic. oēs venas q̄ sunt ab ancha vsq; ad digitos pedis:sicut supius Auic. ꝑ manū itelligebat totū id qꝺ est a spatula vsq; ad digitos manuū:⁊ sic ꝓcedit.ꝑm.n.qz Auic. plógauerat ꝺmonē in venis manꝰ: se excusat ab illa ꝓlongatione dādo cū ꝺ intentionē ad sequentia.scꝺo ꝓseqt̄. scꝺa ibi.(Dicemus g̃ ꝙ ex venis pedis.)ꝙ ꝑ dicit notū est. ¶ Scꝺa pars diuidit̄ in duas.ꝑ ea oñdit quot ⁊ q̄ sunt vene q̄ flomant̄ in pede:⁊ docet modū flomādi eas:⁊ oñdit iuuamenta ꝓticularia vniuscuiusq;:scꝺo cōparās venas pedis ad venas manus gña le iuuamentū flomie venaꝝ pedis:⁊ ēt gñale nocumentū oñdit.scꝺa ibi.(Et ad summū qdē venaꝝ pedis flomia.) ꝑ pars diuidit̄ in tot ꝓtes quot sunt vene:q̄s docet flomare in pede ⁊ flomie:quaꝝ iuuamenta oñdit. scꝺa pars incipit ibi.(Et ex eis est saphena.)tertia ibi.(Et ex eis est vena curuature.)quarta ibi.(Et ex eis est in vena: que est post alaurecob.)prima in duas.primo oñdit locum: vbi flomat̄ hec vena:⁊ modū ēt flomādi.scꝺo ostendit iuuamentū flomie ipsi⁹.scꝺa ibi.(Et iuuamētū qdē i flomia.) In ꝑ parte qō dicit est satis notū, intelligit aūt ꝓ partem silueſtrem alchabi partē silueſtrē pedis:q̄ est ex ꝓte caille.nā in illo loco aut supra ipsum paꝝ:aut sub eo flomat̄ vena sciatica. ¶ Circa scꝺam partē intelligendū:ꝙ dolor sciaticus.sicut apparet per Rasim in suo libro de passionibus iūctuaꝝ:est dolor fortis ꝓcedens ꝺm logitudinē pedis ex ancha vsq; ad extremitates digitoꝝ similis cor de extense,aliqñ ām nō ꝓuenit vsq; ad extremitatē digitorū pedis:sꝫ ꝓuenit vsq; ad genu vsq; ad mediū cruris vel vsq; ad iūcturā caphab.i.calcanei.podagra aūt est dolor attributus ꝓprie iuncture pedis:vt pes distinguit̄ contra genu ⁊ anchā:varix aūt est passio in qua est dilatatio multa venaꝝ que sunt in crure ⁊ pede:⁊ aliqñ in coxa ꝓp multitudinē eius qō descēdit de sanguine ad ipsas:⁊ ꝑcipue de sanguie melico grosso:q̄ passio accidit frequēter incursoribus ⁊ viatoribꝰ ⁊ portātibꝰ oneraꝫ:⁊ assistētibꝰ mul

tū erectis corā dñis. Elephātia aūt est passio:in qua accidit multa additio ⁊ magnificatio in pedibus absq; alteratione q̄litatis eoꝝ:q̄ vt plurimum accidit ex repletione sanguinis melācholici:lz ēt possit ꝓtingere ex repletione hūoris flatici grossi sicut Auic̄.ponit tertio can̄.capꝰ de elephātia. Dicemus g̃ tūc ꝙ flomia facta ex vena sciatica ꝓfert doloꝛi sciatico:qm̄ distrahit ⁊ eūat partibꝰ a anche cū sit ei ꝓpinqua:ꝓfert aūt podagre ⁊ varicibꝰ ⁊ elephātie.qm̄ eūat mām ꝓiūctā illaꝝ passionū in mēbro:in quo est vena sciatica:sed in oibus istis passionibus dz itelligi ꝙ flomia facta ex hac vena ꝓfert:qñ.s.in istis passionibꝰ est ꝓncipal'r peccatū sanguinis:aut cū humore cānte istas passiones est dñiuz sanguinis:ꝙ si esset dñium flatis:aut melācholie absq; peccato sanguinis: tūc non ꝓferret sed noceret:sil'r etiam debet intelligi:ꝙ confert istis passionibus:qñ.s.est tempus:in quo conuenit facere eūationem: aut distractionem ex parte propinqua: vel eadem particule patienti:quando autez est hoc fuit perfecte superius declaratum. ¶ Scꝺo intelligendum ꝙ secundatio vene sciatice est difficilis:ꝓpterea qz cito ⁊ est velociter cōsolidatur ꝓpter paruitatem vene. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et ex eis est saphena:que est sup̄ partem domesticam alcabi:⁊ est manifestioꝛ sciatica:⁊ ipsa quidem flobothomatur propterea vt eūet sanguis ex membris:que sunt sub epate: ⁊ vt sanguis a partibus superioribus ad inferiores declinetur: quare menstrua vehementer prouocat: ⁊ hemorroidarum orificia aperit. Et ratio quidem facit oportere vt sciatica ⁊ saphena similis existant iuuamenti: sed experimentum facit vt operatio sciatice plurimuz cōueniat doloꝛi scie:sicut si hoc esset debitum. Et saphene quidem flobothomia melioꝛ est:que fit transuerse latitudini attinens.

¶ In parte ista determinat de saphena:que ē alia vena pedis:que flomat̄:⁊ diuidit̄ in tres partes:qꝛ ꝑ ostendit locū:in quo flomat̄ hec vena.scꝺo ostendit iuuamēta eius: tertio subiūgit modū ꝺm quē dz flomari.scꝺa ibi.(Et ipa qdē flomat̄ ꝓpea.)tertia ibi.(Et saphene qdē flomia.)ꝙ dicit in ꝑ ꝓte claꝝ est. ¶ Scꝺa pars diuidit̄ in duas ꝓtes. qꝛ ꝑ facit ꝙ dictū est.scꝺo circa hoc quādā difficultatem remouet.scꝺa ibi.(Et rō qdez facit.) ¶ Circa primā partē intelligendū ꝙ vena ista flomat̄ vt euacuet̄ sanguis ex mēbris que sunt sub epate qm̄ hec vena ortū dz ex vena cū descēdit ab epate vsus mēbra iferioꝛa:oꝛit̄.n.sicut apparet in anathomia a ramo vene descendentis:cuz peruenit ad iuncturam ipsius genu:qui postea ramus ſeparat̄ in tres partes:quaꝝ vna tendit per mediū cruris. Alia vo tēdit per partē cruris domesticā que vsq; adeo taliter incedit:donec super cauillā interioꝛē apparere incipiat:⁊ tūc fit ex ea vena:que vocat̄ saphena. Alia vo pars tēdit ad partē cruris silueſtrem:q̄ simil'r tendit per partē illaz interius quousq; ad cauillā perueniat pedis exterioꝛem: ⁊ tūc fit ex ea vena sciatica:ex hoc ergo ꝙ ista vena saphena ortū dz ex vena descendente sub loco ēpis:idcirco per ipsam eūatur sanguis ex mēbris:q̄ sunt sub epate:attrahit̄ ēt sanguis a partibus superioribus ad inferioꝛa:cum flobothomia semper motū sanguinis faciat a loco opposito ad locū vbi fit:⁊ ad loca sibi ꝓpinqua: ⁊ qꝛ pars superioꝛ est directe oppositа partibus inferioꝛibus:q̄ communicant loco:in quo est hec vena.ideo per flomiam factam ex ipsa declinat sanguis ex partibus superioꝛibus ad partes inferioꝛes:⁊ hec est causa:quare menstrua ꝑ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

uocat:nã faciẽs declinare motũ sanguinis ad ꝑtes iferio
res est cã ꝙre sanguis moueaꝫ ad venas mr̃icis ⁊ multi/
plicetur in eis:motus aũt eius ⁊ multiplicatio eius est cã
apertionis ozificij venarum matricis:ex quo cõsequitur
fluxus sanguinis mẽstrualis:⁊ iõ menstrua vehementer
pouocat:⁊ per similem ẽt causam aperit ozificia hemoz
roydaruz venarum.⁊ ideo etiam hemozroydas vehemẽ
ter pouocat. Qõ. lxj.

Sed circa secũdã partẽ aliqs dubitabit de hoc ꝙ dicit Auic̃.dicit.n.ꝙ p rõnẽ inueniť ꝙ sciatica ⁊ saphena sunt similis iuuamẽti.sed experiẽtia in uenit ꝙ sciatica plus est ꝓferens doloꝛi scie. ¶ Nã dices tu si ratio v̄a est:opz ꝙ experiẽtie ꝓformeť. nam vt dicit ꝓbs experimẽtũ sermonũ veroꝝ est:vt ꝓcordet rebus sen satis.Et Hal'.in cõmento illius affoꝛismi. vbi cibus ꝑter näm intrat:dicit ſm trãslationez grecã: ꝙ in oibus q̃ re/cte excogitata sunt par testimoniũ sumiť ab euentu.Et in scõo de cõpl'onibus dicit:ꝙ radix ois demr̃ationis:q̃ fit in hac arte est sensus:⁊ sexto de regimine sanitatis dicit experiẽtiã iudicez esse habendã oium:q̃ excogitata sunt. si igiť rõ indicat ꝙ vtraqz vena est sil'is iuuamenti:opz ẽt ꝙ in experimẽto inueniaꝫ ꝙ saphena sic ꝓfert doloꝛi scie. sicut ⁊ sciatica:aut si experimentũ inuenit ꝓriũ.tũc rõ que iudicat illud nõ erit ratio v̄a:sed sophystica:⁊ sic nõ dz rõ reputari:quẽadmodũ hõ mortuꝰ nõ est hõ. ¶ Dõm iuxta ꝙ intelligẽdũ:ꝙ Rasis ẽt in suo tractatu de passionibus iũcturaꝝ aliqd tãgit de ista mã:dicit.n.ibi ꝙ iste due ve/ne.s.saphena ⁊ sciatica q̃zuis diuidanť ex eadẽ vena apõ genu:tñ in doloꝛe scie melius est minuere ex sciatica:aut ex aliquo ramoꝝ eiꝰ quã ex saphena:⁊ subdit ꝙ etiã me lius est ex ea minuere q̃z ex vena:q̃ est in genu:ex qua diui dunť vena saphena ⁊ sciatica.nã sic inuenimꝰ multotiẽs in experimẽto:⁊ subdit ꝙ multũ laboꝛauimus in iuenien do rationẽ:⁊ credimus ꝙ iam est inuenta: sed hic non est locus docendi eã:ista sunt v̄ba Rasis:⁊ ex v̄bis istis Ra/sis accipiť ꝙ nõ solũ experimentũ hoc iuenit imo ẽt ⁊ rõ: lz ista rõ sit difficilis:⁊ eã nõ dicat. Ut igiť ꝓcordemꝰ Ra sim cũ Aui.q videnť in hoc sibi ꝓdicere:cũ Rasis dicat ꝙ ratio hoc inuenit.Auic̃.v̄o dicat ꝙ rõne inueniť ꝓriuz hu ius.sciendũ ꝙ flõmia facta ex vena aliqua ꝓfert passioni alicuius mẽbꝛi:aut qꝛ euacuat mäm ꝓtentã in mẽbꝛo illo aut qꝛ diuertit mäm a mẽbꝛo illo:⁊ iõ flobothomia facta ex vena sciatica ꝓfert doloꝛi anche:aut qꝛ eũat mäm cõtẽ tã in ancha:aut qꝛ diuertit motũ mãe ab ipsa ancha:nunc aũt eũatio ⁊ distractio a ꝑte patiẽte per flobothomiã ali/cuius vene v̄ fieri dupl'r.scõm duo q̃ possumus ꝓsidera/re in vena aqua fit eũatio:vnum qdẽ possumus cõsidera/re rõne ipsius vene:⁊ hoc est ꝓsiderare locũ ozigi nis ipsiꝰ vene.aliud v̄o possumus considerare ratione ipsius eũa/tionis ſm ꝙ ad euacuationẽ ꝓsequiť inanitio ⁊ vacuitas si quidem igitur ꝓsideremus in euacuatione locum ozigi nis ipsius vene: sic flõmia facta ex aliqua vena maxime inuenitur euacuare ⁊ attrahere a locis.vñ oriť illa vẽa:⁊ a locis q̃ illi loco cõicãt:si aũt ꝓsideremus in eũatione ip sam näm inanitionis ⁊ vacui:cũ de rõne vacui sit attrahe re a locis ꝑpinquis ⁊ a locis directe sibi suppositis:sic flo bothomia facta ex aliq̃ vena eũat ⁊ attrahit a locis: in q bus illa vena subsistit:⁊ a locis:que sunt sibi magis ꝓ/pinqua:⁊ a locis q̃ directe eã respiciũt:⁊ qbꝰ directe sup poniť illa vena.⁊ hoc etiã mõ per näm vacui vena inani/ta nõ solũ attrahit a venis.imo ẽt ⁊ attrahit a locis: que sunt extra venas:sicut a carne ⁊ alijs mẽbꝛis sibi circun/stãtibus:⁊ per istũ modũ ꝑ flõmiã nõ solũ eũať mã ꝓten/ta in venis:imo ẽt mã ꝓtenta extra venas: sicut apparet q̃rto de regimie sanitatis expꝛesse. ¶ Hoc ergo p̃misso di cemus ꝙ in flõmia:q̃ fit ex vena saphena:⁊ vena sciatica ſ ꝓsideremus vtilitatẽ ⁊ iuuamẽtũ quãtũ ad eũationẽ vl' attractionẽ:q̃ fit ab eis rõne loci oꝛiginis istaꝝ venaꝝ:sic rõ inuenit ꝙ sciatica ⁊ saphena sunt similis iuuamẽti quan tũ est ad ꝓferẽdũ doloꝛi sciatico:⁊ illis passionibꝰ:de qbꝰ locutus est:⁊ hoc ideo qꝛ oꝛtus vtriusqz est ab eadẽ vena circa genu:vt dictũ est priusꝫ:⁊ de ista rõne dicit Aui. ꝙ ipsa inuenit vtrãqz esse similis iuuamẽti sed si considere/mus vtilitatem ⁊ iuuamentũ flõmie istaꝝ venaꝝ quãtuz ad euacuationez vel distractionẽ que fit rõne inanitionis ⁊ vacui:rõne cuius nõ solũ fit euacuatio ⁊ attractio a lo/co oꝛiginis eaꝝ.imo ẽt ⁊ a locis que sunt extra venas:⁊ quibus directe supponiť:sic sciatica videť plus ꝓferre do loꝛi scie vel anche q̃z saphena:⁊ hoc ideo qꝛ vena sciatica plus directe respicit partẽ anche: in qua est doloꝛ sciati/cus cum illa pars anche sit magis posita exterius in loco siluestri saphena autem cũ sit ex ꝑte domestica nõ sic dire cte respicit partes inguinis ⁊ suminis:⁊ membꝛa ibi po/sita sicut est matrix ⁊ anus:qui est ei propinquus:ꝑpter qõ experimentũ inuenit:ꝙ sciatica plus ꝓfert doloꝛi scie: ⁊ saphena plus confert in pꝛouocatione mẽstruoꝝ ⁊ he/moꝛroydaꝝ:⁊ nõ solũ ꝑpter hoc saphena plus ꝓfert in ꝑ uocatione menstruoꝝ ⁊ hemoꝛroydaꝝ. imo ẽt ꝓp aliud: qꝛ saphena cũ sit vena mãifestioꝛ plus attrahit sanguinẽ ad inferioꝛa:⁊ plus ab eis eũat quã sciatica:que est vena minus manifesta.qꝛ g̃ plus attrahit sanguinẽ ad iferius: hinc est ꝙ plus ꝓuocat mẽstrua ⁊ hemoꝛroydas q̃z scia/tica:⁊ sic experimentũ inuenit:⁊ huic experimento ꝓcoꝛ/dat rõ predicta que rõ est occulta: ⁊ nõ sic manifesta de q̃ dicit Rasis:ꝙ multũ laboꝛauit in inueniendo eam:⁊ dicit eã iã esse inuentã.lz nõ sit ibi locus dicendi eã:⁊ sic ex di/ctis manifestũ est ꝙ nulla est rõ v̄a:cui nõ cõcoꝛdet expe/rimentũ:neqz vllũ est experimentũ veꝝ:cui ẽt nõ ꝓcordet rõ:sed quia ratio:que sumpta est a loco oꝛiginis venarũ est ratio:que est in promptu:⁊ est ratio manifesta hinc est ꝙ Auicenna dixit:ꝙ ratio inuenit flobotbomiã vtriusqz esse similis iuuamenti:experimentum autem hoc inuenit q̃zq̃z tamen illa ratio:que sumpta est a loco oꝛiginis:inue niat ea similis iuuamenti: alia tamen ratio que dicta est: inuenit ꝙ non sunt similis iuuamenti:que experimẽto cõ cordant. ¶ Et si dicatur.ſ si experimentũ inuenit ꝓtrariũ illa ratio erit falsa. ¶ Dõm ꝙ illa ratio non arguitur ꝙ sit falsa:sed arguitur ꝙ non sit sufficiens:qm̃ illa est ratio generalis:generalia autem non sufficiunt ad opus recti/ficandum:nisi specificentur ⁊ contrahantur: sicut extra/hitur ex his:que dicuntur tertio ⁊ vndecimo terapentice ⁊ simile verbum huic posuit etiam iste auctoꝛ tertia fen istius primi libꝛi capl'o de regimine eiꝰ ꝙ comeditur vbi dixit ꝙ vsus ⁊ consuetudines sunt res extra rõnez.⁊ hoc quidem obseruandum est:⁊ opoꝛtet in hoc vt experimen tum rõnem vincat:vincit quidem experimentum rõnem scz generalem:cuius ꝓsideratio nõ sufficit in operabilibꝰ rationẽ tamẽ:que contracta ⁊ modificata est per particu laria non vincit:sed rectificatur experimentum ab ipsa:⁊ ipsa ex experimento certificatur esse veridica. ¶ Et ex his apparet solꝫ ad obiecta:⁊ intellectus lr̃e Aui. q̃diu ab alijs non intellexi. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et ex eis est vena curuature: que flobothomať sub genu poplitis:que tñ efficit quantuz ⁊ saphena:sed est foꝛtioꝛ saphena in pꝛouocatione menstruoꝝ:⁊ in doloꝛibus ani:⁊ hemoꝛroydibus.

¶ In parte ista determinat de tertia vena:que flomaťi cur uatura poplitis:que est pars pedis:vt pes large accipiť: est aũt hec vena foꝛtioꝛ saphena in pꝛouocatione mẽstruoꝝ:⁊ in doloꝛibus ani:tum quia ista vena est maioꝛ.vñ magis attrahit:⁊ magis euacuat flõmia facta ex ea:tum qꝛ est illi loco pꝛopinquioꝛ. ¶ Deinde cum dicit.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

¶ Et ex eis ē vena: q̄ est post alaurecob: que est q̄si ramus saphene: ⁊ operatur quantū ipsa.

¶ Determinat hic de q̄rta vena: que flobothomatur in pede: que quidē ē post alaurecob. i. retro supra calcaneū: ⁊ planum est ꝙ dicit. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et ad summū quidē venarum pedis flōmia confert egritudinibus: que fiunt ex materijs ad caput declinantibus ⁊ egritudinibus melancolie: ⁊ ipsa quidem magis debilitat virtutem q̄z flōmia venarum manus.

¶ In parte ista ostēdit gñale quoddā iuuamētū flobothomie venaꝝ pedis: ⁊ ēt qōdā gñale nocumētū cōparās ea ad venas manus. ꝑ g̃ ondit iuuamētū. scōa ibi. (Et ipsa q dē magis debilitat ⁊c̄.) ¶ Juxta quā partē intelligendū ꝙ cā quare gñaliter flōmia venaꝝ pedis confert passionibus: que fiunt ex materijs declinantibus ad caput est: q̄ flōmia facta ex venis pedis vtiliter attrahit ad partes inferiores: ⁊ motum facit sanguinis ad iferius: nunc aūt tractus ⁊ motus māe ad inferius est ꝓrius motui māe ad superius: ꝓpter qō opponit ei: sicut vnū cōtrariū opponit alteri ⁊ iō flōmia facta ex venis pedis: q̄ ipugnat motui māe ad partes superiores: ꝓfert passionibus: q̄ fiunt ex membris declinantibus ad caput. ¶ Signāter autem Auic̄. dicit ꝙ cōfert materiebus declinātibus. nā materiebus: que iā sunt retente ⁊ fixe in partibus capitis: non confert iuuamētū: de quo sit curandū: ꝓpterea q̄ māe fixe ⁊ retente cōfert eūatio per eandē ptē: aut p partē propinquam. sed māe decliuāti: ⁊ que est in motu ⁊ fluxu ad partē aliquā ꝓfert eūatio ꝓptē oppositā saltē per vnam dyametrū: sicut hec oia fuerūt ꝓus pfecte declarata: ⁊ q̄ pars iferior opponit superiori parti: q̄ ē caput p vnā dyametrū. iō optime dī: ꝙ ꝓfert g̃naliter flōmia facta ex venis pedis passiōibus q̄ fiūt ex māebus declinātibus ad caput. ¶ Et ex opposito itellige: ꝙ sicut hec flōmia confert talibus passionibus: q̄ fiūt ex māebus declinātib⁹ ad caput: ita flōmia venaꝝ man⁹ vl̄r ꝓfert passionib⁹: q̄ fiūt ex māebus declinātibus ad pedes: cū man⁹ distēt sufficiēter a pedibus p vnā dyametrū: nihilominus tñ hic aduerte: ꝙ hec flōmia venarū manus adhuc ꝓfert passionib⁹: que fiunt ex māebus declinantibus ad caput: sicut Aui. ponit tertio cañ. capl'o de canonibus curationis egritudinū capitis: ⁊ Almans. ēt in. 9. ⁊ Auic̄. tertio cañ. ponit ꝙ obthalmie in ꝓncipio ꝓfert flōmia vene cephalice: q̄ est in manu: nūc aūt obthalmia est passio oculi: q̄ est in partibus capitij: ꝓp qō flōmia venaꝝ man⁹ ꝓfert: passionibus ēt: q̄ fiūt ex māebus declinātib⁹ ad caput: ⁊ hoc iō ē: q̄ lz man⁹ sint in ꝓte supiori re" pedū: non tñ sunt in ꝓte supiori simpl'r: ñec caput: lz q̄si sunt in me°: vñ re" pedū sunt in parte supiori: re" capitis sunt in parte iferiori: ⁊ iō flōmia venaꝝ man⁹ ꝓfert passionib⁹: q̄ fiūt ex māebus declinātib⁹ ad inferi⁹ ⁊ ad superius: nñ ꝓncipali⁹ ꝓfert raptui māe ad iferius: sicut flōmia venaꝝ pedis ꝓncipali⁹ ꝓfert raptui māe ad supius. ⁊ iō Auic̄. in tertio cañ. in p̄allegato capꝫ dicit: ꝙ si sanguis exuberat in corpe toto: ⁊ in capite ēt: flōmetur cephalica. si aūt nódū ꝓtinet: sed est in hoc vt cōtineaf: flōmet nigra: ⁊ si timet cōprehēsio añq̄z incipiat p uenire ad hoc vt ꝓtineaf: sicut si ꝓtingat ꝓp cām attrahē / tē humores in circuitu capitis ex cā extrinseca vt pcussione: aut reliq̄s: flōmet basilica: ⁊ si vis vt plus attrahat illo: flōma saphenā: in his q̄dē verbis īsinuauit ꝙ flōmie vene pedis ꝓncipal'r attrahit: ⁊ ꝓfert ēt māe ꝓtente: ⁊ īsinuauit ordinē quātū ad hoc inter venas: q̄ sunt in manu cum cephalica plus respiciat partes capitis: deinde nigra: minime aūt basilica. ¶ Distinctio aūt articulata: q̄ .s. oz fieri attractio ad plus longinq̄ ⁊ q̄ ad minus lōgin

Flōmia venarū man⁹ cōfert passiōib⁹ ex māebus declinātibus ad caput: ⁊ etiaz ad pedes.

quas: ⁊ q̄ oz fieri eūo ꝓp mām ꝓtentā: ⁊ q̄ ꝓp ꝓtinendaz ⁊ fluentē: ⁊ q̄ ꝓp vtrūq̄z: satis clare ex his que sunt declarata in capitulis superioribus potest haberi: ⁊ ideo amplius hic nihil dico. Questio. lxij.

Secundo intelligendū circa hoc ꝙ dicit: ꝙ flōmia ēt venaꝝ pedis oz maxime ꝓferre egritudinibus melācolie: q̄m aliqs diceret: hoc nō videtur verū esse: q̄ in egritudinibus melancolie: in quibus conuenit flōmia: est abūdās sanguis grossus: vt notū est: nūc autē eūo sanguis grossi fit meli⁹ p flōmiā latā q̄z p strictā: vt dixit supra. §. illo. (Amplius flōmia stricta ⁊c̄.) nūc autē flōmia lata est: que maxime fit in venis amplis: ex q̄ libere ponit fluere sanguis grossus: in venis autē subtilibus nō fit nisi stricta: ex q̄ nō libere ꝓfluit sanguis grossus cū igit̄ vene man⁹ sint latiores q̄z vene pedis: q̄ sunt maiores: vt notū est. g̃ egritudinibus melie plus ꝓferet flōmia venaꝝ man⁹ q̄z venaꝝ pedis. ¶ Dōm est ꝙ flōmia venarū pedis ponit̄ a ꝓprietate maxime ꝓferre egritudinib⁹ melācolie: nō q̄ ēt in egritudinib⁹ melācholie ꝓferat flōmia venaꝝ manus. nā in eis ēt ꝓfert: ⁊ q̄n exuberat sanguis melicus in toto flōmia venaꝝ man⁹ oz p̄cedere flōmiā venaꝝ pedis: vt ponit Joannes Mesue in suo libro de appropriatis capl'o de curatione melācolie: sed cā q̄re Aui. dixit ꝙ flōmia venaꝝ pedis appropate ꝓfert egritudinibus melācholie fuit ista. nā egritudo melie dupl'r ꝓt itelligi. vno mō appropriate: q̄. s. est passio cerebri: in qua est ꝓmutatio cogitationū ⁊ extimationū: vt Aui. dicit tertio cañ. capl'o de melia: ⁊ tunc dicemus ꝙ isti passioni: q̄ dī melia maxie ꝓfert flōmia venaꝝ pedis: q̄ vt dictum est generaliter flobothomia venaruz pedis maxime confert passionibus: que fiūt ex māebus declinātibus ad caput: q̄m flōmia facta ex venis pedis: maxime distrahit motū būoris ad caput: q̄ igit̄ melia est passio cerebri. iō maxime sibi ꝓfert. sed alio mō pōt intelligi egritudo melie g̃naliter. s. quecūq̄z egritudo: q̄ fit ex humore melācholico: siue fiat in partib⁹ capitis siue in partibus alijs: ⁊ hoc siue ēt sint cū permutatione mentis: siue absq̄z permutatione: ⁊ hoc modo itelligendo dicemus ꝙ flobothomia venaꝝ pedis ꝓfert generaliter oi egritudini melice ꝓp duo. ¶ Primo q̄ ꝑ flōmiā venaꝝ pedis euacuat̄ sanguis grossior ⁊ turbulētior corporis: ⁊ hoc ꝓp duo: tū q̄ in partibus inferiorib⁹ plus est abundans talis sanguis q̄z in partibus superioribus. nam in dispersione sanguinis per membra ad nutriendū ea: sicut phūs ait in suo libro de sōno ⁊ vigilia: turbidus q̄dem ⁊ grossus sanguis ad inferiores partes transmutat̄. clarus aūt ⁊ subtilis ad superiores: tum etiam q̄ sanguis grossus ⁊ turbidus fm nām: cuz sit grauis: facilius hz motum ⁊ descensum versus partes inferiores. ⁊ ideo ꝑ flōmiā: que fit in venis pedis que attrahit ad iferius facilius eūat̄ talis sanguis q̄z p flōmiā aliarū venaꝝ: ⁊ per ꝓns cum talis flōmia eūet mām: ex qua multiplicat̄ ⁊ auget̄ passio melācholica. ideo flōmia venarū pedis cōfert omni passioni: que fit ex melancholia.

Egritudo melācolie dupl'r ꝓt itelligi.

¶ Scōa causa q̄re confert egritudinibus factis ex melācholia est: q̄ vt dictum est. hec flōmia maxime prouocat hemorroydas: nunc autē fluxus hemorroidaꝝ est maxie conferens passionibus melancholicis ⁊ sanās eas. iuxta illum affor̄ismum sexte particule colericis: ⁊ frenēticis hemorroydes innate bonum: ⁊ in sequenti etiā affor̄ismo dicitur hemorroydas sanare antiquas: si non vna relicta fuerit: periculū est hydropē fieri: aut ptisim: vel maniam ꝓz ergo ex dictis ꝓpter quid est: ꝙ flobothomia venarum pedis confert egritudinibus melancholie. ¶ Si ergo tu dicas in egritudinibus melancholie: in quibus conuenit flobothomia: est abundans sanguis grossus: verum est ⁊ tu dicis talis melius euacuat̄ per flobothomiam latam que melius fit in vena ampla. Dicendum ꝙ hoc verum

ergueret:ſi cetera eſſent paria.hic aũt nó ſunt cetera pa/
ria vt oñdit ró p̃dicta.cũ hec ét ſatis ampla comode pót
fieri in venis pedis:7 p̃cipue in ſapbena q̃ ſatis eſt mani/
feſta:pp qð ró nó ꝯcludit. Queſtio. lxiij.

Circa ſecundam partem aliqs dubitabit de
ß qꝫ dicit:qꝫ flómia venaruꝫ
pedis plus debilitat vtutẽ q̃ꝫ flómia venaꝫ man⁹.nã qs
dicet ß nó vr̃ veꝫ:qm̃ ex venis man⁹ eũat̃ ſanguis ſubti/
lior:ſed ſanguini ſubtiliori facilius aſſociat̃ eũatio ſpũs:
ſicut appet p iſtũ auctorẽ ſupra in capl'o de gnatione hu/
moꝫ q̃re facilius aſſociat̃ eũo 7 reſol'o ſpũs flómie facte
ex venis man⁹ q̃ꝫ ex venis pedis.nũc aũt eũationi ſpũs 7
eius reſol'oni facil'r aſſociat̃ vtutis ꝺbilitas:vt ét Aui.di
xit in p̃dicto capl'o:q̃re plus ꝺz ꝺbilitare vtutẽ flómia ve
naꝫ man⁹ q̃ꝫ pedis. ¶ Dõm qꝫ flómia venaꝫ pedis plus
vtutez debilitat in eq̃li quãtitate facta q̃ꝫ flómia venarũ
manus:7 ita in experientia pluries vidi. ¶ Cãm aũt hu/
ius aliã eſſe nó puto:niſi iſtã:qm̃ flómia facta ex venis pe
dis diuertit ſanguinẽ ad loca plus lóginquiora a corde:
ſed q̃ꝫto ſanguiné diuertit a corde:tãto plus vtutẽ debili/
tat:cũ fixio virtutis 7 vigor eius fit ex abundãtia ſangui
nis 7 caloris circa cor: qð ex p' radix vite 7 ſanguinis 7
caloris innati:ſicut oẽs phi:7 medici etiam ꝯcordãt.vñ 7
Galie.ſeptimo de iuuamẽtis mẽbroꝫ dextrũ ventriculũ
cordis dicit eſſe radicẽ ſanguinis:q̃re qꝫ ad locũ lóginqo
reꝫ a corde ſanguiné diuertit:illud plus virtutẽ debilitat
cũ igit̃ plus hoc faciat flómia venaꝫ pedis q̃ꝫ manus:igt
tur plus virtutẽ debilitat in eadẽ quãtitate facta. ¶ Ad/
iuuat etiam 7 hanc cãm:qr 7 citius 7 facilius fit diuerſio
eius a locis cordis per hãc flómiam q̃ꝫ p flómiã venaruꝫ
manus:7 huius cã eſt:qm̃ ſanguis ex ſua grauitate nãli
facilius bz motũ in deorſum q̃ꝫ in ſurſum:7 ió citius at/
trabitur ex inanitione ad partes deorſuꝫ:in quibus ſunt
pedes:q̃ꝫ ad partes ſurſuꝫ:in qbus ſunt manus: nũc aũt
quãto diuerſio eius a locis cordis eſt magis ſubita:tãto
magis eſt borrida ipſi vtuti:7 p ꝯñs tanto plus ex ea vir
tus debilitat̃:pp qð flómia venaꝫ pedis plus virtutẽ de
bilitat q̃ꝫ flómia vẽaꝫ man⁹. ¶ Et ſic ex dcis appet qꝫ hec
debilitatio inanitioneꝫ nó cõſequit̃:ſicut ró arguebat:ſed
ꝯſequit̃ cãm aliã:7 ió ró nihil ꝯcludit:7 hoc qdeꝫ qꝫ dcm̃
eſt:7 qꝫ Aui.dicit intellige veꝫ eſſe:niſi timor de flómia:q
accidit ex ꝯditione infirmi ſit ibi cõiũctus:ſunt.n.quidaꝫ
qui timent valde flobothomiam ex venis manus:de flo/
bothomia autem venaꝫ pedis nihil curarent. vnde in ta
libus ex timore plus accideret debilitas in virtute pro/
pter terrorem ex flobothomia venarum manus q̃ꝫ ex flo
bothomia venaꝫ pedis.quidam autem ſe habent ecõuer
ſo:ſicut hec ſatis nota in experientia apparent.

¶ In venis autem que flobothomãtur 7 ſunt in parte capitis excepta guideꝫ melius eſt vt tranſuerſe flobothomentur. Lcõ. rütj.

In venis aũt q̃ flómant̃ 7 ſunt in par/
te capitis. In parte iſta deter
minat de flómia venaꝫ:q̃ ſunt in partibus ca
pitis oſtendendo qs eſt modus flómandi eas:
7 que ſunt iuuamenta flómie ipſaꝫ:7 ſic ꝓce/
dit.p̃ qðã gnale demon flómie iſtaꝫ venaꝫ p̃mittit.ſecũ
do deſcendit ad ſpecialia.ſecũda ibi.(Et earum quideꝫ.)
¶ Circa primã partẽ intelligendũ:qꝫ adhuc exceptis ve
nis guideç nó eſt vniuerſal'r verũ:qꝫ in oĩbus venis capi
tis fit melior flómia:que fit trãſuerſal'r: qm̃ etiam alique
ſunt flómande ſm lógitudinem:vt apparebit infra de ve/
nis lingue.ſed qr dcm̃ Aui. vitateꝫ bz in plurimis ipſaꝫ:
hinc eſt:qꝫ ſermonẽ ꝓpoſuit abſolutũ. ¶ Scõo vo qꝫ cã
quare plurime vene q̃ ſunt in partibus capitj debent flo/
mari trãſuerſe excepta guideç:eſt qr vene q̃ flómant̃ in p
te capitis excepta guideç:ſunt parue:7 ſunt nõ cõiunctio
nales 7 flexuoſe incedũt. róne ergo qua flexuoſe incedũt
debent ſm trãſuerſum minui.ſimil'r ét róne qua non ſunt
ꝯiunctionales debẽt flómari in lógitudine ſi propter par
uitatẽ eaꝫ nó flueret ſanguis ex eis.vñ 7 ꝓpter paruitatẽ
venaꝫ:que ſunt in capite:vt appareãt bene in flómijs ea
rũ ꝯſtringimus prius collũ vt ex ꝯſtrictione colli replean
tur 7 tumeãt:7 ió qr ſunt parue:vt liberius fluat ſanguis
accipiendũ eſt aliqd de latitudine in flómia eaꝫ. hoc aũt
fit qñ ſꝫ trãſuerſum flómam⁹:qr in trãſuerſo lógitudinis
7 latitudinis:in guideç aũt ꝺz fieri flómia ſm latitudineꝫ
7 nó trãſuerſal'r:neqꝫ ſm lógitudinẽ ꝓpter duo p̃:qr lꝫ iſta ve
na ꝯiũctionalis nó fit:eſt tñ in ea motus ꝓpter motũ col/
li.ſꝫ ſm modũ motus:qui eſt in venis coniunctionalibus:
7 ideo ſicut in venis coniunctionalibus fit flómia ſm lati
tudineꝫ:ita 7 in iſta fieri ꝺz. Scõa cauſa quare nó ꝺz flo/
mari trãſuerſe eſt:vt caueat̃ fluxus ſanguis ſuperfluus:
tarda eius conſolidatio:qm̃ in hac vena pp magnitudinẽ
eius timeretur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et eaꝫ quidem q̃dam ſunt que ſunt vene:7 quedam que ſunt arterie. Vene ergo ſunt ſi/
cut vena frontis:que inter duo exiſtit ſuperci/
lia. Et ipſius quidem flómia confert grauita/
ti capitis:7 ꝓprie illi:que eſt in poſteriore par
te capitis:7 grauitati oculorum: 7 ſtupori:7
dolori capitis perſeueranti ant:quo.

¶ Iſta ſcõa pars dinidit̃ in duas:qr p̃ p̃mittit quãdã diſti/
ctionẽ venaꝫ q̃ flómant̃ in parte capitj.ſcõo ꝓſequit̃ mẽ
bra diſtinctionis.ſcõa ibi.(Vene g̃ ſunt.)7 iſta pars dini
dit̃ in duas.qr p̃ determinat flómiã venaꝫ oñdens iuua/
menta eius.ſcõo de flómia arteriaꝫ oñdẽs iuuamẽta ei⁹
7 modũ ſm quez eũat̃ ſanguis ex eis. ſcõa ibi.(Ex arte/
rijs q̃ ſunt in capite.) Prima pars bz tot partes quot ſũt
vene capitis:de quarum flómia determinat: 7 patent in
ſuis.§.Incipit g̃ primo a vena frontis. Qõ. lxiiij.

Circa quam ptẽ dubitabit qs nũqd hec vena de
beat flómari ſm lógũ:vel ſm latuꝫ
7 videtur qꝫ ſm longum:qr ipſa eſt vena non coniunctio
nalis modo in venis nõ coniunctionalibus melior eſt flõ/
mia:que eſt ſm longitudinem:vt apparet ex dictis ſupra.
¶ Cótrarium videt̃ qꝫ debeat flómari ſm latitudinem:
qr talis vena ꝺz flómari ſm inceſſum rugarum frontis:
qr hec eſt regula gnalis: vt apparebit infra qꝫ membra
ſunt incidenda ſm inceſſum rugarum ipſorum:nunc aũt
ruge frontis incedunt ſm latitudinem. ideo ꝛc. ¶ Dõm
vt dicit Albuchaſis tractatu ſcõo capl'o de flobothomia
qꝫ flómia eius ꝺz eſſe ſcõm quaſi tranſuerſationẽ.vt.ſ.fi/
at ſm longum non omnino: ſed declinando 7 capiendo
de latitudine:7 hoc ideo:tum qr quaſi modus ſituationis
iſtius vene eſt talis:tum etiam vt liberius ſanguis egre/
diatur:cum ſint tales vene que ſunt in fróte parue. ¶ Et
ſi dicatur qꝫ debet flómari ſm longũ:quia eſt coniunctio
nalis. ¶ Dõm qꝫ non vl'r eſt verum qꝫ vene non coniun/
ctionales melius flómantur ſm longitudinem: ſed hoc
eſt verum in magnis habentibus ſitum equalem ipſius
autem 7 precipue habentibus ſitum inequalem: melius
eſt qꝫ in flómia earum fiat declinatio ad quandam latitu
dinem:ſicut dictũ fuit in ſapbena:7 hoc dictũ eſt de vena
frontis. ¶ Ad aliud vero qꝫ dicit qꝫ membra ſunt incidẽ
da ſm ſitum rugarum.ꝺõm qꝫ hoc eſt verum de inciſione
que eſt inciſio magna:in qua cicatrix manifeſta eſt remã
ſura:in flómia autem non fit talis inciſio:propter qꝫ in ea
non multum hoc attendimus:etiam ſicut dicetur ifra il/
lud dcm̃ eſt veꝫ p̃terq̃ꝫ in fronte:qm̃ in fronte ſitus villo/
rum muſculoꝫ diuerſificatur a ſitu rugarũ.vnde in fron/

te nō seqmur in incisione situ rugarū: sicut apparebit in fra in illo capl'o. (Qui plagā secare voluerit ꝛc.) ¶ Se/cūdo intelligēdū qꝫ hec vena frōtis: de q̄ fit hic mētio est illa: de q̄ loquit' Ypocras in illo affoxis. sexte pticule: po sterioza capitis dolētia ꝛc. cōfert aūt flōmia hui⁹ vene do loribus pris posterioris capiti ꝫ diuertēdo ꝫ cūando: do loribus tñ pris āterioris capiti ꝑfert p̄ncipal'r eūando: ꝫ qz p̄ncipal'r ꝑfert flōmia hui⁹ vene: qñ in cā est pctm̄ san/guinis: cui⁹ multitudo retēta aggrauationē facit: ió Aui. optime dixit qꝫ ipsius flōmia ꝑfert granitati capitis: ꝫ p prie illi: que est in parte posteriori. hic tñ opz vnū aduer/tere qꝫ hec flōmia ꝑfert grauitati partiū capitis: ꝫ oculo/rū q̄ ex pctō sanguinis causat': qñ. s. ipsam p̄cessit flōmia vl'is totius ex vena cephalica. vt dixit Almāso. suo septi mo capl'o ō flōmia: ꝫ satis ēt p̄t hēi ex dictis ꝑus. ¶ Ter tio intelligendū. qz Auic. dicit qꝫ flōmia istius vene ꝑfert stupori: qꝫ stupori ꝑfert qñ cā ipsi⁹ est repletio sanguinis ꝫ multitudo: pp quā ꝓtigit opilatio: ex qua ꝓhibet liber trāsitus spūs sensibilis ad mēbrū: tunc. n. fit in mēbro ob dormitatio ꝫ stupor: ꝫ precipue hec flōmia ex tali vena ꝑfert stupori: qñ in causa ipsius est multitudo sanguinis collecti in cerebro ꝓpter quā: quia prohibetur transitus spiritus sensibilis ꝫ motiui ad organa sensitiua ꝫ mobilia redditur homo stupidus ſm totum. hoc enim modo stu/porē videt hic intelligere Auicē. nam stupori tali: ꝫ ex ta li cā facto ꝑfert flōmia venaꝝ frōtis. sed si stuporis cā sit hūor flaticus crudus: aut collectus ī cerebro: aut in aliq̄ mēbro: tūc tali stupori nō ꝑfert flōmia: ſz noceret: ꝫ qz vt i plib⁹ stupor talem hz cām. ió vt in pluribus flōmia stu/pori non confert: sed nocet. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et vena que supercaput flōmatur propter emigraneam ꝫ vlcera capitis.

¶ Hic determinat de flōmia alteri⁹ vene ꝫ pz. Deīde. c. d.

¶ Et due vene temporū que flexuose incedunt: ꝫ due vene que sunt in angulis oculoꝝ lachrymalibus. Et ſm plurimuz non apparent nisi per constrictionem suffocantem: ꝫ in ipsis qui dē flobothomus nō est ꝓfundandus: qz fortasse fiēt fistule: ꝫ ex eis nō egredit' sanguis: ni si paucus. Juuamētū vo flōmie ipsaꝝ duarū cristit in dolore capitis ꝫ in dolore emigraneo ꝫ obthalmia antiqua lachrymis ꝫ pāno ꝫ sca/biei palpebraꝝ ꝫ earū bothor ꝫ noctilopis.

¶ Hic determinat de flōmia aliaꝝ venaꝝ. s. tpm: ꝫ q̄ sunt in angulis lachrymalib⁹. ¶ Cā aūt q̄re fortasse accidit fistu la si flōmus profundet' in flōmia venaꝝ: q̄ sunt in angulis lachrymaliū est: qz ille locus est aptus ad hoc: vt vlcus fi at fistula in ipso: ꝫ hoc accidit: tū qz in loco illo cōcauitas est facile receptiua superfluitatū: tū ēt qz in loco illo adu/natur superfluitas: que conuertit' in lachrymas: qñ aūt in loco est aptitudo: vt multa supfluitas congreget': tūc loc⁹ ille est aptus vt vlcus factū in ipso faciliter fiat fistula: ꝫ ió flōmus in venis illis ꝓfundari nō dz. ¶ Intelligēdum aūt qñ subdit'. (Juuamētū vo flōmie ipsaꝝ duaꝝ ꝛc.) itel ligo duarū. s. venaꝝ q̄ sunt in tpibus ꝫ venarū: que sunt i angulis lachrymaliū: sic tñ intelligēdū est qꝫ flōmia facta ex venis tēpoꝝ p̄ncipal'r valz in dolore capitis ꝫ emigra nea: nihilominus tñ ꝫ valet ēt in passionibus oculoꝝ: de qbus fit mētio: flōmia vo q̄ fit ex venis: q̄ sunt in angulis lachrymaliū p̄ncipal'r vz in passionib⁹ oculoꝝ: cū ille ve ne cōicationē ꝓpinquā hēant ad oculos: ꝫ dz qdem itelli gi istis passionibus ꝑferre qñ p̄ncipal'r taliuz passionum est peccatū sanguinis: aut in quāto: aut in quali: per pā/

nū aūt pōt Auic. intelligere sebel: aut vngulā. Quid aūt sit nictilopa require tertio cañ. fen tertia tractatu quarto capitulo de nictilopa. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et tres vene parue: quarū locus est post illū vbi extremitas auris tāgit cum peruenit ad ca pillos. Et vna quidē haruz triū est magis ma nifesta: que flobothomat' in principio aque: ꝫ cū caput stomaci recipit fumū: ꝫ ꝓpter hoc cō ferūt vlcerib⁹ auriū ꝫ colli ꝫ posterioꝝ capitis. Et Gal'. qdē negat qō qdā dicūt: qꝫ due vene: que sunt post aures flobothomant': vt qui fi/lios gignunt: ipsos non gignant.

¶ In parte ista determinat de flōmia aliaꝝ venaꝝ capitis ꝫ ꝑ facit hoc. scō circa flōmiā istaꝝ venarū recitat opi/nionem quorundam ꝫ improbationem eorum secunduz dicta Galie. scōa ibi. (Et Galie. quidem negat.) ¶ Cir/ca primā partē intelligēdū. primo qz Auicen. dicit qꝫ flō mia istaꝝ venaꝝ: q̄ sunt post aures: ꝫ p̄cipue illius: q̄ est magis manifesta: ꝑfert principio aque: per principiū aq̄ intelligo hec que sunt signa antecedentia euētū aque: vel catharacte: hec aūt signa sunt apparitiones imaginatio/nū coram oculis infirmi: vt qz. s. ei videt' qꝫ coram oculis ei⁹ sint nubes: aut fumus: aut pili: aut aialia aliqua parua vo lantia: vel aliquid tale: qꝫ non est in rei veritate extra ꝫ hñs aliquē colorē: vnde Auic. tertio cañ. dicit qꝫ imagi/nationes non sunt aliud nisi colores qui sentiunt coram vi/su: ac si ipsi sint mixti cū aere. tales etiam imaginationes sunt precedētes: ꝫ portendūt aduentū egritudinis in ocu lo que dz aqua: aqua autē sicut apparet per Auic. tertio cañ. fen tertia tractatu q̄rto capl'o de descēsu aque: est q̄/dā humiditas extranea stās in foramine vue inter humo rez albugineū ꝫ siphac cornee: per quē prohibet' penetra tio formaꝝ visibiliū ad visuz. hec ergo est dīa inter ima/ginationes ꝫ aquā: qz in imaginationibus nō ꝓhibet pe netratio visibiliū ad visum: sed in aqua prohibet hec pe/netratio: ꝫ causa istius est: qz in imaginationibus illud: qō est inter siphac corneā ꝫ humorē albugineū est aliqd nō exīs sub forma humiditatis coagulate ꝫ terminante: ꝫ ideo nō ꝓhibet aduentū formaꝝ extrinsecarū. sed tñ qz ip̄z cū sit aliqd extraneū faciēs impressionē alicuius colo/ris in albugineo facit repñtationē rei hñtis talē colorē q̄ assimilat': aut fumo: vel nubi: vel tali aiali: vel tali alteri näe rei. vñ visui: de rōne cui⁹ ē videre res extra oculū ap paret: qꝫ ex̄ oculū sit talis res q̄ nō est: ſz in aq̄: qz coram al/bugineo est hūiditas grossa ꝫ dēsa terminata ꝓhibet pe netratio formaꝝ visibiliū ad albugineū ꝫ cristallinū: ꝫ qz ēt talis aq̄ ꝓhibet lumē exteri⁹: ꝫ nihil repñtatur in albu gineo: sicut in lumine exterioꝝ: idcirco ēt nullā apparitio nē sui fac̄ in albugineo: pp qō ipsa ꝓhibet repñtationē ꝫ reꝝ extraneaꝝ: ꝫ ēt sui ipsi⁹: ꝫ ió in aq̄ nec est imaginatio nec ēt visio reꝝ exterioꝝ: ꝫ ℔ qñ aq̄ totā pupillā cōprehē dit: sic igit' appet dīa iter imaginationes: ꝫ aquā: ꝫ qz il/lud qō ē cā imaginationū est aliqd qō ē in oculo: qꝫ qdez nō est igrossatū: nec dēsatū: pōt tñ coagulari ꝫ densari in oculo qñ multitudo eius aggregat': hinc est qꝫ imagina/nes qñ apparēt sunt p̄cedētes aduētū aque: ꝫ multotiēs post ipsas accidit aqua: q̄ tñ sunt imaginationes: q̄ aquā euenire portēdūt: ꝫ q̄ sunt ille: post q̄s nō timet' de aq̄ euē tu: qm̄ sunt aliqñ aliq̄ tales: istō non spectat pñti ꝓposito declarare. ¶ Ad ꝓpoⁿ igitur redeūtes dicimus: qꝫ Aui. cū dixit qꝫ flōmia istaꝝ venarū confert p̄ncipio aque: non intelligit per principium aque dispōnē: in qua apparēt ta les imaginationes: que sunt precedentes euentū ipsius aque in oculo. nam qñ tales imaginationes cessare inci/

Dīa in/ter ima/ginatio/nes ꝫ aquam.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

piunt ꝛ incipit aggregari aqua ꝛ visus obscurari. tunc modicū ꝓfert ad curā eius flōmia:qm̄ vt in plīb⁹ nō curat:nisi qñ cōplet cū istō q deponit ipsaz:eo q talis aq̄ cū iā incipit in oculo aggregari:ex ipso eūoné nō pōt hīe neq; p flōmiā:cū nō cūet per ipaz mā ꝓtētā in ꝓcauo oculi:ꝛ ꝑcipue mā igrossata valde:sicut est aq̄:ꝛ sil̄i mō cūari nō pōt p farmaciā.neq; ét pp grossitiē eius pōt eūari p poros adeo strictos per medicamina resoluētia.sed in ipsa:in q̄ imaginationes apparēt:qz tūc in oculo nō est nisi mā sub forma vaporis:qui resolui pōt per poros:est poſe vt fiat eius cūatio per medicinas:ꝛ ex toto resolō eius.ꝛ lō in tali tpe cōferūt eūationes ꝛ cū farmacia:ꝛ cū flōmia cū farmacia quidē vt eūent humiditates: que defluūt ex cerebro:vel alio mēbro ad oculū:ꝛ sic nō aggregabitur multitudo eius in oculo:ex cuius aggregatione aqua ingrossat ꝛ coagulat:sil̄i ét mō ꝓfert euacuatio cū flōmia. ¶Sed aduertēdū q eūatio cū flōmia nō ꝓfert ei qñcūq; qñ eni in cā eius est vapor:q ꝓsurgit ab hūiditate grossa statica:tūc flōmia nō ꝓfert.sed potius nocet:sed qñ in causa eius esset humiditas sanguinea:aut admixta cum sanguine:tūc flōmia ꝓfert in ea:p̄cipue aūt confert flomia ex venis:per quas mā ad oculū currit:sicut sunt vene ꝓpinque ipsi oculo:sicut sunt vene:que sunt in tp̄ibus:ꝛ vene que sunt post aures:ꝛ sil̄r ét arterie: ꝛ iō flōmia istaꝝ venaꝝ ponit ꝓferre descēsui aq̄ in oculū ꝛ dilatationi pupille:que fit ex descensu hūoris in oculū ꝛ reumatismis:p̄cipue aūt intelligit q cōferat qñ fit post eūationē vl̄em totius:que si appareat abundātia sanguinis in toto oz fieri cū flōmia vl̄i totius.si aūt in toto nō appareat abundātia sanguinis.sed solūz appareat multiplicatio ipsius circa partes capitis ꝛ oculoꝝ.tūc p̄mo debet p̄mitti eūatio totius cū farmaco:ꝛ deinde fieri flōmia pticularis ex istis venis appropinquātibus oculo absq; flōmia vl̄i: ꝛ qz vt in pluribus hec egritudo est ex humoribus flegmaticis grossis:hinc est: q vt in pluribus in hac egritudine flōmie p̄cipue vl̄is administrari nō oz:ꝛ iō Auic.3°can.cap̄ de cura imaginationū circa finē dixit.(Et opz vt euitet cibos ꝛ pisces igrossantes ꝛ euaporatiuos: ꝛ potū plurime aque ꝛ etiam vin̄:ꝛ frequentiam flobothomie ꝛ ventosas:imo postponat illud quantum possibile est:nisi ractus necessitatē cogat ad illud:ꝛ sit credulitas:q sanguis sit calidus plurimum.) Questio. lxv.

Secundo intelligendū circa istam particulam:qz Aui.dicit:q flōmia istaꝝ venaꝝ cōfert cum caput recipit fumū stomaci:qz dicet aliq̄s vī q flōmia istaꝝ venaꝝ non ꝓfert huic disp̄ni:qm̄ aut ꝓfert diuertēdo aut eūando nō diuertēdo:qm̄ in diuersiōe a partibus capitis oz fieri flōmia ex venis:que sunt in partib⁹ iferiorib⁹ corpis:neq; ét ꝓfert eūando: qm̄ mā fumosa ē mā aerea:mō mā aerea nō est apta vt euacuet̄ per flōmiā sed mā humoralis:quare ꝛc. ¶Dōm ad hoc iuxta q̄ō intelligēdū:q in vsu flōmie aliq̄n est intētio derivatio ꝛ distractio:vt cū flōmiā facimus q̄n aliq̄ mā declinat ad caput ꝛ nōdū fixa est in eo:aliq̄n vō est intentio principal̄r eūo:vt cū facimus flōmiā gr̄a māe fixe in eo:aliq̄n vō est in ea itētio principal̄r alteratio:vt cū facimus flōmiā ī aliquo rōne alicui⁹ mēbri:in quo est mala cōplexio sine peccato māe:q̄ō principal̄r fit cā illius.vnde supra in principio capl̄i dixit Aui.q illi q in mēbris interioribus patiunt̄ cū cōpl̄one calida debilitationē debēt flōmari:aliq̄n vō est intētio in flōmia vtraq;.s.eūo ꝛ alteratio: vt qñ fit flōmia in febribus synochis vsq; ad sincopim. Et vlteri⁹ qñ flōmie intentio est eūatio:aliq̄n in ipsa est intētio eūonis alicuius māe per se:aliq̄n in ipsa est intentio eūonis alic⁹ māe per accīs:per se vt qñ per ipsam intendit eūari mā humoralis:qm̄ p flōmiā per se eūat talis mā: per accīs vō vt cū intēdit eūari mā fumosa:qz p ipsam eūat mā humoralis:ex q̄ generationē hz:tūc ḡ ad ꝓpo⁹ dōm q flōmia facta ex his venis ꝓfert qñ caput recipit fumū a stō multiplr.p alterādo qm̄ ipsa remouet caliditatē existētē circa caput:que erat cā attractionis illius fumi ad caput.Scōo ꝓfert euacuando:qm̄ eūat mām calidā: ex multiplicatur fumositas perueniens a partibus stomaci ad caput.Tertio confert diuertēdo:qm̄ diuertit mām sil̄ cū fumositate ex partib⁹ capitis:diuertit aūt dupl̄r.vno mō diuertit a loco ꝓfundo ad superficiē extra.scōo mō diuertit a partibus anterioribus capitis:que maxime recipiūt fumū a stomaco ad partes posteriores. ¶Et ñ dicatur q diuersio oz fieri per flōmiā factā in venis que sunt in partibus inferioribus:dōm q vez est loquendo de diuersione:que fit ad partē lōginquā:sed loquēdo de diuersione:que fit ad partē ꝓpinquā ista fieri pōt p flōmiam factā ex venis:que sunt in partibus superioribus: qñ aut̄ oz diuersio fieri ad longinqua ꝛ qñ ad propinqua hoc in superioribus requirat̄. ¶Circa secūdā partē intelligendū primo:q illud v̄bū.s.q flōmia duaꝝ venaꝝ:que sunt post aures ꝓhibet actum virtutis generatiue est inuentū ad Ypo.in libro de aere ꝛ aqua ꝛ regionibus. Sed itelligē cū Aui.dicit ſm opinionez istoꝝ:q due vene:q̄ sunt post aures flōmantur ꝛc̄. per duas venas non intelligit duas illaꝝ trium.de quibus mentionem fecit qñ dixit q sunt tres vene parue: que flōmantur post locum vbi extremitas auris tangit ꝛc̄.sed intelligit:per duas venas:q̄ sunt ex vtraq; aure. vt velit dicere q qñ flobothomatur vene:que sunt post duas auriculas:tūc tollitur actus generatiue virtutis. ¶Scōo nō.q p flobothomiā hic intelligit̄ non sp incisio vene:de qua supra sermo est habitus: sed intelligit̄ hic flōmia:que fiat cum totali recisione illarū venaꝝ:que sunt post aures: ꝛ q sic intelligatur istud verbū apparet p verba Ypocra.que sunt posita in libro illo:dicit.n.sic ad litterā. Quibuscūq; vene post auriculas incidunt̄ hi vltra ꝓsus ab omni generatione orbabit̄tur. ¶Scōo intelligendū:q in quo libro Hal̄. istam opinionem neget nonduz vidi:sed credo q aut illud dixit in cōmentatione quam fecit super illum librum:aut forte in suo libro de spermate.

Sed tu forte queres nunquid illud verbum Ypo. sit verum aut non verum. ¶Juxta quod intelligendum: q Auicen. 3° can. capl̄o de spermate istud verbum Ypo.etiam ibi ponit:ꝛ etiam verbū Hal̄.circa hoc:lz ibi nō dicat q Hal̄.negauerit:sed dicit q Hal̄. nō sciuit vtrum incisio istaꝝ venaꝝ faciat incurrere subtilitatem aut non:videtur tñ Auicen.ibi reddere cām verbi Ypocra.ſm intentionē suam: nam vt dicit Ypocra. in pluribus suis intentionibus dixit. q sperma ſm pluriman̄ partem sui descendit ex cerebro per duas venas:q̄ sunt post ambas aures:que quidem vene perueniunt ad nucam:deinde continuantur cum his: que perueniūt ad renes:deinde mediantibus illis continuantur cum his:q̄ perueniunt ad testiculos:ex quo contingit:q mā spermatica descendens a cerebro per illas venas:que sunt post aures peruenit ad testiculos:in quibus vim accipit generatiuam:ꝓpter quod abscisio illarū venarum ꝓhibet adventum māe ex cerebro ad testiculos:ex qua generatur sperma aptum generationi: ꝛ ideo abscisio illaruz venarum impedit actum virtutis generatiue:ꝛ ista videtur fuisse intentio Ypo.vt eam recitat Aui. Et in verbis illius capituli:que postea subdit Auicen. videtur quasi assentire intentioni Ypocra. Nam Auicen.subdit q sibi videtur q quāq; sperma non fit ex solo cerebro:imo ex omni membro principali:est enim fons:ꝛ ex mēbris ét alijs est resudatio istius ad istas radices:ꝛ ꝓpter: a vt dicit est assimilatio:ita q diminutum in membris generat diminutum:tñ pīmum fermēti materie spermatice est ex ce-

rebro:7 subdit.7 est vey qō dixit Hipo.de esse duay ve/
nay:vey est qp in exteriori: alʒ p ibi reperit inuenit lʒa
negatiua:que dicit. Et non est vey qō dixit Hipo. de esse
duay venay. ¶Dicemus ergo hic q̄stum spectat ad pre
sens ꝓpo⁹:qō mihi videtur rónabilius esse illud qō dixit
Hal'.s.qp inciſio istay venay p se actū gn̄onis ꝓhibere nō
dz. Nā positio q̄ ꝓbabilitatē hz de ōcisione mäe sperma
tice solū vī esse triplex:qdā.n.ponūt qp mä spermatica de
cisionē hz ex superfluo alimēti totius:quā quidē opinio/
né manifeste ponit Hipo.in libro de aere 7 aqua 7 regio/
nibus dicit enim. Qi vero sperma ab oibus ōscendit mē
bris:sanū qdē a sanis:infirmū vo decurrens ab egris 7c̄.
7 hāc ét opinionē recitat Haly.in cómento techni.qdam
vero ponit qp mä spermatica decisionē hz a cerebro:quā
qdē opinionē Aui.3°can. attribuit Hipo. qdā vo ponūt
qp mä spermatica decisionē hz a superfluo vltimi alimen
ti ipsius cordis:quā multi volūt attribuere Aristoteli:lz
ét 7 prima videatur posse sibi attribui. Si āt sint alie opi
niones:qi manifeste falsę sunt:ió eas ponere nō curamus
mó quacūq; istay opinionū posita nō vī qp inciſio talium
venulay actū gn̄onis ꝓhibeat:nā si sperma decidat ex su
pfluo alimenti totius:certum est qp hoc supfluū alimen/
ti poterit ad testiculos peruenire 7 fieri sperma:7 dato qp
ille venule sint inciſe:silr ét si ponatur decidi a supfluo vl/
timi alimenti ipsius cordis:notū est qp tale supfluū pote/
rit ad testiculos peruenire:7 dato qp ille vene sint inciſe.
Silr si ponatur qp talis mä ex cerebro decidatur adhuc
poterit ad testiculos peruenire:dato qp tales venule sint
iciſe:cuius ꝓbatio est:qm̄ mä illā ex cerebro ad testiculos
peruenier resudando per venas:aut per alias vias occul
tas:siqui dē per venas ad eos peruenial resudando tunc
si nos considerem⁹ anothomiā venay nos inueniem⁹
qp mediātibus istis venis nulla est cōicatio cerebri cū te
sticulus:sed si qua cōicatione citra hoc:erit mediante ve/
na ascendēte ex epate ad cerebrū:que vena ascendens ex
gibbo epatis cōicat cū vena descendente:a qua vena de/
scendente oriuntur vene:que ꝓcedunt ad renes:ex qbus
ramificātur vene q̄ pueniūt ad testiculos:cū igit anatho/
mia nullā cōicationem illay paruulay venay ostēdat ma
nifestū est qp inciſio illay venarum non impediet actum
generatiue virtutis. Si aūt mā spermatica perueniat re
sudādo ad testiculos per alias vias occultas:tūc cuz iste
vie occulte nō tollant ex inciſione illay venulay certū est
qp inciſio illay venay nō ꝓhibebit ꝓuentū mäe spmatice
ad testiculos:7 ꝓ ꝯs ad tactū gn̄ationis nó ipediet:7 ió.
S.tāq; optimus anothomatiçator cū nullam cōtinuatio
nē viderit taliuz venay ad testiculos negauit illud quod
dcm̄ est de inciſione illay venay. Hipoc. vero forte vidit
in aliquo simul cū inciſione illay venay virtutem gene/
ratiuā deficere:quod potuit esse:vel qi fic a casu conuene
runt ambo:vel forte potuit esse:qi ex inciſione illay vena
rū facta est multa compassio in cerebro ꝓpter ꝓpinqui/
tatē eay ad ipm:ex qua cōpassione debilitatū est multuz
ex cuius multa debilitatione actus generationis impedi
tus est:qm̄ vt dicit Aui.lz ex solo cerebro non decidatur
sperma:tū multum fermenti est ex ipso:7 ita ex quolibet
mēbro principali est ei fons:7 ió ex nocumēto cerebri 7
cuiuscūq; principalis membri pót impediri actus genera
tionis:qi ergo Hipoc.suo tpe hoc forte vidit accidere in
aliquo:cum tpe suo anothomia non perfecte sciret cum
fuerit de primis inuentoribus hȳ artis:7 impole est eun
dem incipere 7 finire:vt dī secundo de virtutibus nālib⁹
credidit ex illo quod vidit:qp sperma descenderet ex cere
bro per illas venas ad testiculos:7 ideo posuit qp inciſio
illay venarum est cā ꝓhibens actum gn̄ationis qō tn̄ di
ctum:qi vlr verum nō est:7 qi anathomia exquisitā illō
qō dictū est non inuenit Halie. vey esse negauit. Que aūt

Triplex opio de decisióe mäe spmatice.

opinionum predictarum de decisione spermatis vera sit
7 quid sit sperma:7 vnde deciditur materia 7 virtus ei⁹:
quia principali proposito nō spectat hic inquirere nō cu
ramus:sed hoc inquiremus si contingit super prima fen
istius libri expositionem facere. ¶Deinde cum dicit.

¶Et ex venis istis sunt guidez: que sunt due 7 minuunt in principio lepre:7 fortis squinātie 7 coangustatione anhelitus:7 asmate acuto:7 raucedine vocis:7 in hñte apostema in pulmo ne 7 disnia:que est ex multo sanguine calido:7 egritudinibus splenis 7 laterum:7 oportet vt dirimus ante vt flobothomo pilum habente minuantur. Modus vero ligandi eas est: qp oportet trahere caput ad contrariuz partis flo bothomie vt vena extendendo fiat sicut chor/ da:7 cōsideretur:que pars sit magis declinās 7 fiat flobothomia ex contrario partis illius. Opz preterea vt eius flobothomia fiat in lati/ tudine 7 non in longitudine: 7 sic fit in saphe/ na 7 sciatica:7 cum hoc toto oportet vt ipsius flobothomia cadat in longitudine.

¶In parte ista determinat de flōmia aliay venay capitis: que dicūtur guideç.7 primo oñdit vtilitatem flōmie ista rū venay.2°docet modū flōmandi eas.2°ibi.(Modus ve ro ligandi 7c̄.) ¶Circa primā partē intelligendū:qp ve/ ne guideç sunt due vene:que sunt in collo:quay vna ē po sita in latere ōxtro:altera vo ē posita in latere sinistro. Et ex istis venis q̄dā sunt que sunt manifeste posite extrinse cus:q̄dā vo sunt occulte posite in ꝓfundo: mó hic itelli/ git ōvenis guideç q̄ sunt mānifeste:qi iste sunt ille q̄ flōmā tur: Et ex his manifestū est:qp sicut supra p manū 7 pedē cū loquebat ō venis manus 7 pedis intelligebat manuz 7 pedē large non stricte:ita ét hic p caput Auic.intelligit large totū qō est a sūmitate capitj vsqz ad finē colli. ¶Se cūdo itelligēdū:qp flōmia istay venay ꝯfert lepre:qm̄.s.le pra est cū peccato sanguinis corrupi aut multitudine ipsi us:si aūt esset ex peccato solū alterius humoris: vtputa melācolie pure vel colere vel flegmatis:tūc flōmia ex ve nis magnis plus noceret ei q̄z ꝯferret:vt dicit hic auctor 4°can.capl'o ō lepra.7 ró ét istius satis ex superioribus pōt haberi. Cōfert aūt flōmia istay venay maxime lepre 7 róne suijpsius:7 róne accidentis quod ipsam ꝯsequit: róne quidem suijpsius:qi in lepra est corruptio duplex: vna est occulta:que est in membris principalibus.s.cor/ de:7 epate:7 cerebro:alia est corruptio in mēbris:q̄ re/ cipiūt a principalibus:7 qi in fluxus mēbroy principaliū maxime est super partes faciei:qi in ipsa sunt plura orga na sensitiua q̄z in partibus alijs:hinc est qp in lepra ma/ gis manifestat corruptio in mēbris faciei:nūc aūt flōmia istay venay euacuat ab oibus principalib⁹ cū sint situate in medio iter cor 7 epar 7 cerebrum:7 eūant ét a corpore pp magnitudinē istay venay:7 eūant cū hoc ét maxime a partib⁹ faciei:quapropter flōmia ipsay eūat vndecūq; mä corrumpat in lepra:7 ideo maxime confert lepre. Cō fert etiam lepre róne accñtis ipsius:qm̄ vnum ō acciden tibus:que ꝯsequunt lepram est coangustatio anhelitus 7 disnia:7 raucedo vocis:nunc aūt oibus istis q̄ conse/ quunt pctm̄ sanguinis maxime confert flōmia istarum venarum:cum iste vene respiciant maxime partes cāe pulmonis:7 propterea ét flobothomia istarum venaruz confert squinātie forti:7 asmati acuto.i.facte ex mā acu/ ta.i.ex mā sanguinea calida: 7 apostematibus pulmo/ nis. Et

nis. Et qr vene iste sūt magne: z sūt in medio iter mēbra ꝓncipalia. ideo etiā flōmia ipsarū ꝓfert egritudinib⁹ later ris: z etiā splenis: z sit⁹ epatis: lz Auic. nō exp̄mat qñ. s. egritudines horū mēbroꝝ sūt cū peccato sanguis. ¶ Sz aduerte q̄ Auic. signanter dixit: q̄ flōmia istarū venarum ꝓfert ꝓncipio lepre: appellat aūt ꝓn⁹ lepre: qñ nōdū lepra est habituata in mēbris z ꝓfirmata. Nā qñ lepra est habituata z ꝓfirmata nō dz fieri occupatio in curatiōe eius cū flōmia: neq; etiā cū me⁹ violēta: qm̄ in eūonibus talibus plus eēt nocumētū ex eductiōe iuuatiui: vñ virt⁹ ꝓsternit̄ q̄z ex eductiōe nocitiui: z istud exp̄sse dicit̄ 4° cañ. in cap̄ de lepra: z Hypo. etiā istā sniam ꝓfirmat in affoz. scōe pticule qñ dicit. Sana hñtes corpora farmacijs purgari celeri⁹ exoluunt̄ q̄z malo cibo vtētes: sicut cōmentator ibi exponit. ¶ Circa scōam ptē itelligēdum: q̄ cā ḡre iste vene debēt flōmari fm latitudinē z nō fm lōgū ē: qr vt dcm̄ est ꝓus: lz iste vene nō sint ꝓiunctionales: similāt tm̄ ꝓiunctionalib⁹ ꝓpter motū colli: nūc aūt in talib⁹ flōmia fm latitudinē celerius ꝓsolidat̄: fm lōgū aūt fcā tardi⁹: vñ in istis in qbus pp magnitudinē earū timet̄ superflu⁹ fluxus sanguinis meli⁹ est vt flomia fiat fm latū: aliqñ tm̄ debemus accipere aliquid de longitudine: z p̄ precipue quādo intēderemus secūdationē facere in eis: vt nō citissima earū ꝓsolidatio fiat. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et ex eis est vena: que est in lepore: cuius flōmie locus est ipsius extremitas: que digito p̄ssa in duo partitur: vbi quidē fit flōmia: sed sanguis qui inde egredit̄ est paucus: z ipsius quidem flōmia confert calef z turbationi oculoꝝ: z emorroydibus: z bothoꝝ: que in naribus nascuntur: z pruritui qui fit in eis: verumtamen plerunq; accidit ex eo coloris rubedo perseuerans. que similat̄ sahaf: z corrumpit faciem: z est ipsius ipedimentū maius suo iuuamēto.

¶ In parte ista determinat de flōmia alterius vene. ¶ Circa quā partē intelligēdum: q̄ lepus nasi est ipsi⁹ extremitas quā cū hō p̄mit digito iuenit ibi q̄ddam ꝓcauitatē in duo partitā: in qua fit flōmia: z in illa pte nasi: vt plīmuz incipit erisipila: vt dicit̄ 4° cañ. capl'o de causis z signis erisipile: egredit̄ aūt ex tali vena sanguis paucus pp ipsius subtilitatē: z qr est in mēbro pauci sanguis: z qr est posita multū in pfundo vñ cooperit̄ cito a carne. Et ex ista ēt cā cōtingit: q̄ ex ipsius flomia plerūq; accidit rubedo in facie: z deturpatio coloris faciei: qr eni ex ea nō libe sanguis egredit̄ q̄si retinet̄ attract⁹ per istā flomiā retēt⁹ dispersus p faciē corrūpit colorē faciei: z accidit ex ea rubedo: que sahaf similat̄: z ideo vtplurimuz plus ipedit hec flomia q̄z iuuet. Q; si ꝓtingat: q̄ ex hac vena libere egrediat̄ sanguis: vt qr pōt ꝓtingere: q̄ in aliquo homine nō fit multū subtilis: z nō fit multū posita in pfundo: z etiaz recte a flomatore: z ꝓuenient̄ icidit̄: tunc eius flomia: vt dicit: ꝓfert calef, i, pāno z maculis faciei z turbatiōi oculoꝝ: z emorroydib⁹. s. nasi: z bothoꝝ que fiūt in naribus z pruritui: itelligit̄ aūt istis ꝓferre qñ in istis est peccatū sanguis aut fm q̄le: aut fm q̄ztū: aut fm vtrūq;: ꝓfert aūt istis egritudinib⁹ eūando sanguinē a locis: in quib⁹ fiunt cū illis locis sit valde ꝓpinquū. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et vene quidem: que sunt sub ascelle aperte nocte: quaruz flobothomia confert egritudini oculoꝝ antique: que est ex sanguine subtili z antiquis capitis doloribus.

¶ In parte ista determinat de flobothomia aliarum venarum: z patet. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et ex eis sunt vene: que sunt in labijs: z sunt quatuoꝝ: z super vnumquodq; eoꝝ existit par: que conferunt vlceribus oris: z alcola: et doloribus gingiuarum z earum apostematibus: z ipsarum laxitati: z vlceribus: z fistulis: z fixuris que sunt in eis.

¶ In pte ista determinat de flo'alia ꝙ vena ꝙ. ¶ Deinde cum dic.

¶ Et ex eis est vena: que est sub lingua super occultum menti: que minuitur in squinantijs z apostematibus duarum amigdalarum.

¶ Hic vero determinat de floborhomia istius alterius vene z patet de se. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et ex eis sunt vene: que sunt sub lingua z existentes super ipsam linguā: z minuuntur propter lingue grauitatem: que est ex sanguine: que quidem in longitudine sunt minuende: qr sanguinem cōstringere: qui fluxit ex flobothomia in latitudine facta: est difficile.

¶ Hic ꝟo determinat de flomia venarū: q̄ sūt sub lingua: existētiū in ſba lingue. ¶ Circa quā ptē itelligēdū: q̄ sunt ille vene: de qbus dicit̄ in 4° regimis acutoꝝ: z in textu: z in cōmēto: q̄ flomia eaꝝ est maxie ꝓferēs squinātie. et Auic. 3° cañ. cap̄ de cura squinātie dicit: q̄ eadē die nō dz p̄mitti flomia venaꝝ: z que sūt sub lingua: que etiā si p̄termittat̄ flomia vñs: ista tm̄ p̄termitti nō dz: z p̄cipue cum apparēt ille vene plene z tēse: z hoc est pp vehemēs iuuamētū: qō faciūt in suffocatiōe diuertēdo z eūando mām a locis suffocatiuis. Est aūt talis vena difficilis ꝓsolidatiōis pp multā mollicē z humiditatem loci in q̄ existit: z ideo opz cauteri flomia eius fm latitudinem: qm̄ talis incisio in ea difficilius consolidatur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et ex eis est vena alāsuta: q̄ iter mētum z labiū est iferius: que flomatur ꝓpter oris fetoꝝ.

¶ Hic determinat de flo'alteri⁹ vene. z pz. ¶ Deinde cū dic.

¶ Et ex eis est vena furcule: que flobothomatur in medicationibus oris stomachi.

¶ Hic vero determinat de flobothomia alteri⁹ vene z totum quod dicitur patet. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et ex arterijs vero: que sunt in capite: est arteria temporis: que quādoq; flobothomatur: z quandoq; inciditur: z quandoq; extrahit̄: z qñq; aduritur: z hoc fit propterea vt acuti reumatismi z subtiles constringantur: qui ad oculos descendunt: z propter amplificationis ꝓncipium. Et due arterie: que sunt post aures q̄ flobothomāt̄ propter species obtalmie: z ꝓncipium aque: z pānū: z noctilopas: z antiquū doloreꝝ capitis. In earū tm̄ flobothomia semper existit timor: z cū hoc tardatur ꝓsolidatio.

¶ In parte ista cum determinauit de flomia venaruz: que sunt circa partes capitis determiat de flobothomia aliarū arteriarū: que sunt circa partes capitis. z primo facit hoc scōo ex quodam exemplo Hal'. cōfirmat iuuamētuz esse in flomia arteriarū nō solum illarū: de quibus facta est mētio: sed etiā aliarum. secūda ibi. (Hal'. vero dixit q̄ cuiusdam in gula vulnerati z̄c.) Prima in duas. ꝓmo determinat de flomia quarūdam arteriarū. s. temporū ostēdendo iuuamēta illius: z cum hoc etiam ostēdit genera-

liter quot sunt modi opationis circa arterias oēs. Scō determinat de sſomia aliarū: que sunt post aures: ⁊ ostendit inuamēta earū, scō a ibi. (Et due arterie que sunt post aures). ¶ Circa ꝑmā partē intelligendū: ꝙ Aui. in ḃ. §. duo tangit. ꝑmo tāgit modū opatiōis: quā facit circa arterias tpis: ⁊ ḃ tangit cū dicit. (Et qñq; icidit ⁊c.) Scō tangit inuamēta sſomie istarū arteriarū: ⁊ hoc tangit cuz dicit. (Et ḃ qō fit). ¶ Circa ꝑmū verbū intelligēdum: ꝙ Aui. ponit quadruplicē modū opationis circa arterias tempozū: qur quidē modus opationis q̄druplex itelligit etiā simili modo fieri in oibus arterijs: a qbus volum⁹ sanguinem eūare. Jste autē modus operatiōis: qui fit circa arterias est q̄druplex nā aliqñ sſomamus eas: vt qñ. s. simplr ozificiū facim⁹ in arteria: aliqñ incidimus eam: ⁊ ḃ est qñ ex toto rescindit per transuersum: ⁊ vtraq; pars cōtrahit ⁊ remanet disiūcta: aliquādo ẋo extrahim⁹ ipsam: ⁊ hoc quidē fit: nō qz totam eam euellamus: sed hoc fit quādo per totalē recisionē in duabus partibus euellimus vnam magnam partez eius: aliquādo ẋo adurim⁹ ipsam: ⁊ hoc fit quādo cum ferro ignito aut medicia caustica ipsam ex toto putrefaciendo rescindim⁹. ¶ Sed tu queres, quādo cōuenit vnus modus opationis: ⁊ quando alter. ¶ Dicendum est: ꝙ sſomia fit ꝓncipalr quando sanguis calidus subtilis contētus in loco egritudinez facit: vnde supza dicebat Aui. ꝙ maius iuuamētum: quod ꝓuenit ex minutione arterie: nō est nisi cum in mēbzo sibi vicino sunt male egritudines: quarum causa est sanguis subtilis calidus: sed icisio: ⁊ extractio: ⁊ adustio fiunt ꝓncipalr rōne māe fluētis ad membzū per arterias tanq; p aliquā viā: ⁊ ꝓpterea multotiēs incidimus: vel extrabimus vel adurim⁹ arterias ⁊ venas in egritudinib⁹: ⁊ dato ꝙ causa illius egritudinis nō sit peccatum sanguinis: sed alterius humozis: incidimus enim: vel extrabimus: adurimus arterias ⁊ venas: vt nō fit via manifesta ⁊ parata: per quā humozes illi fluant ad membzū: sicut ḃ modo multotiēs in egritudinibus oculoz̄ quādo videmus: ꝙ mā reumatiçat ad oculū: dato ꝙ nō sit sanguinea: nos incidim⁹ venas ⁊ arterias frōtis aut tpis: aut illas: que sunt post aures: qm̄ tollit via manifesta: per quā mā faciliter ad oculū fluit: ⁊ ideo icisio ⁊ adustio ⁊ extractio arteriarū ꝓncipalr fit rōne fluxus māe. Sed est differentia inter istos modos: quoniā quādo est valde magnus fluxus tunc ex toto extrabimus arteriam: sed quādo nō est adeo magnus: tūc aut icidimus: aut adurim⁹: incidimus quidem quādo nō multū timemus fluxū sanguinis: quādo aūt multū timemus de fluxu sanguinis: tūc adurim⁹: qm̄ cauterium est de his: que fluxū sanguinis ꝟstringūt: sicut apparebit infra. ¶ Circa scōm ẋbum intelligendū: ꝙ per ꝓncipium amplificationis intelligit Auicen. ꝓncipium dilatationis pupille: dilatatio aūt pupille est: ꝙ aliquādo fit a cā extrinseca vt a percussione ⁊ simili. aliquādo vero fit a causa cozpozalivt a fluxu materie ad oc̄lm: sicut isto modo accit multotiens dilatatio pupille: ⁊ post vehementē dolozem capitis: ⁊ simul etiā cuz hoc accidit principium aque: vel aqua multotiens: ⁊ tali dilatationi ⁊ ꝓncipio aque succurrit cum icisione arteriarū tēpozis: ⁊ de ista hic itelligit Auicē. quod dicit in secunda parte satis notum est ex dictis prius. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sal. quoq; dixit ꝙ cuiuida in gula vulnerati arteriam percussio paruiper tetigit: ex qua magna sanguinis pars manauit: sed Sal. ei subuenit cum medicamēto thuris: ⁊ aloes: ⁊ sanguinis draconis: ⁊ myrrhe: ⁊ restrict⁹ fuit sanguis ⁊ dolor antiqu⁹: quē in exteriore parte coxe posterius consueuerat habere recessit.

¶ In parte ista ex quodam exemplo Sal. cōfirmat iuuamentū esse in sſomia arteriarū nō solum illarū de quibus facta est mentio: sed etiam aliarū. ¶ Juxta quam partez intelligendum: ꝙ ex istis v̄bis nō vult plus habere Aui. nisi ꝙ sſomia arteriarum confert antiquis doloribus: q sunt in mēbzis: qō qualiter sit verum: declaratum finit supza perfecte. Sed q̄tum ad exemplum qō recitat Auic̄. intellige: ꝙ exemplū nō fuit recte posituz: quoniā sſomia arterie existentis in gula nō ꝓprie conferret dolori antiq: qui esset in coxa: sed potius cōferret dolori antiquo: qui esset in partibus thoracis: aut capitis vel colli: ſm. n. ꝙ dictum finit supza: sſomia ex arterijs nō fit ad diuersionez faciendam ad partem ꝓriam: sed fit potius ad euacuandum mām contētam in membzo vicino illi arterie: nunc autē coxa nō vicinatur gule: ⁊ ideo sſomia ex arteria gule nō cōtulisset dolori coxe: nisi forte diuertēdo mām fluētem ad locum oppositum: talis tamē conferentia que fit ad diuersionem potius est in doloribus nouiter factis: in doloribus aūt antiquis ꝓferentia potius est ex eūone q̄z ex diuersiōe: ⁊ ideo dolori antiquo coxe potius fieret iuuamētū ex incisiōe arterie cruris q̄z gule: ⁊ ꝓpterea Sal. a q̄ Aui. istud exēplū accepit in libzo suo de sſomia nō dicit de incisiōe arterie gule: sed dicit de incisiōe arterie cruris: sunt enim hec verba sic posita in illo libello. Alij aūt vulnere in crure facto incisa arteria nō cessauit quidē latio sanguinis: donec vocatus ego incisi totā ipsam: deinde eo ꝙ per aloē ⁊ myrrā ⁊ albumē oui vsus sum farmaco lepozinis remixto pilis: ⁊ absq; qdē amburismate curatū est vuln⁹ circū carnato oze arterie: hō xo iā annis q̄tuoz ex iteruallis nō p ius dolēs vertebrū ab eo pfecte sanⁿ⁹ fact⁹ est. Et sic ex ḃ appet: ꝙ Aui. habuit malā trāslationē: sicut etiam in pleriſq; dictoz̄ suoz̄ inuenitur.

¶ Et ex venis q̄ i cozpoze sſomanť sunt due vene sup vētrē: quarū vna sup epar ꝟsistit: ⁊ altera sup splenem est posita. Et sſomať dextra in hydropisi: ⁊ sinistra in egritudinibus splenis.

¶ In parte ista est qz determinauit de sſomia venarū manus: ⁊ venarū pedis: ⁊ venaꝝ capitis: determinat de sſomaꝝ venaꝝ: que sunt tales vene: que sſomanť que sūt in partibus medijs: ostēdit enī quot sunt tales vene: que sſomantur: ⁊ que: ostēdit etiā inuamēta sſomie istarum venarū. ¶ Juxta quā partem intelligendū: ꝙ quādo Auic̄. dicit: ꝙ dextra istarū venarū. s. que est posita super epar sſobothomatur in hydropisi: qō nō in omni hydropisi conuenit sſomia siue ex ista vena siue ex altera vena quecunq; fit illa: nam in nulla hydropisi conuenit sſobothomia nisi in illa: que est ex sanguinis retentione: sicut dicitur text̄o cañ. capl'o de cura hydropisis ascitis: ⁊ in tali hydropisim ꝓferret sſobothomia ex hac vena: in alia aūt non. ¶ Credo tamē ꝙ Auicē. per hydropisim hic itelligit generaliter egritudines epatis: sicut enim de sinistra dicit: ꝙ confert egritudinibus splenis: ita ⁊ dextra cōfert egritudinibus epatis: vnde hydropisim intelligit egritudines epatis. vtrobiq; autez tam in splene q̄z in epate oportet intelligere: ꝙ tales egritudines fiant ex peccato sanguinis: quoniam talibus egritudinibus cōueniet sſobothomia: vt patet ex dictis prius.

¶ Scito preterea ꝙ sſobothomia duas habet horas: horam electam: ⁊ horā necessariā: hora vero electa est eius: que est in lumine diei: et post digōnis complemētuz ⁊ superfluitatū expulsionem: ⁊ hora necessaria est hora: que fieri oportet: ⁊ que tardari non pōt: ⁊ in qua res prohibitoria nō attēdit. Lectio. xv.

Sta est tertia pars ꝑncipalis hui⁹ capituli:in q̄ postq̄z Auicē.dedit canones rectificātes vsum flomie q̄ztū ad id qđ eūatur per ipsam:z dedit canones rectificantes vsum eius q̄ztū ad loca eūationis flomie:hic dat quēdā canonē gñalē rectificantē vsum eius quātū ad horā vel tēpus:in quo oz fieri flomia:z ꝫ facit vsq̄z ad locū illuz.(Scias etiā ꝙ flomus.)Ibi ℞o vt supꝫ dcm̄ est dat cañ.rectificātes vsum eius quātū ad instrumentū:cum quo fit flomia.¶Circa ꝑmā partem est ꝓio intelligendū ꝙ dupliciter pōt determinari tempus in flomia vno mō pōt determinari tempus in flomia in cōparatione ad tempora morbi:vel ad dies mensurantes per durationē morbi:z hec determinatio est illa:per quā cognoscimus nunqd q̄ztum ad tēpora morbi melius sit flobothomare in ꝑncipio morbi:vel in augmento:vel in statu:z quātum ad dies mensurātes morbum cognoscim⁹ nunqd melius sit flomare in ꝑma die:vel scđa:vel tertia: vel sit flomia facienda post istos dies:z determinatio talis temporis in flomia satis est notificata ꝓius per cañ. docentes rectificare vsum flomie ratione eius:qđ debet euacuari in flomia.Nam dcm̄ est ꝓius quātum ad tempora morbi:in quo tēpore morbi conueniat flomia:nam si fiat gratia minorationis māe:aut fiat gratia māe:in q̄ digestio nō debet expectari:melius est ipsam fieri in ꝓncipio:si autē fiat gratia eradicationis:z in mā in qua digestio expectaꝫ melius est:ꝙ fiat cū materia est digesta. ¶Simiłr etiā ostensum est ꝑus:ꝙ qm̄ est necessitas flomie non debet attēdi ꝙ dicunt quidam.s.ꝙ nō est bonuz vt post quartum diem fiat flomia:imo etiā bonum est aliquādo eam fieri post.40.dies:lz ꝑmittere z ꝓperare in ꝑmis diebus sit melius:z hec etiam est ſnia Haľ.in libro de flomia:dicit enim ꝙ in quocūq̄z die indicationes flomie in venis adduces in eo flomiā:z si post vigesimū diē a ꝓncipio egritudinis ducaris ad infirmū:indicatōes autem flomie sunt magnitudo egritudinis z robur virtuꝫ: dūmodo infirmus nō sit infans:z aer sit sufficienter se habēs:sed q̄ vt Haľ.dicit.in plurimis egritudinū dissoluit virtus in tempore ꝓcedente:idcirco est:ꝙ vt in pluribus tempus flomie perit in multitudine dierum:nō q̄ hoc faciant dies vnde dies sunt:sed hoc faciunt mediante dissolutione virtutis.Et ꝓpterea vt dicit ibi:si in scđo die post ꝓncipiū egritudinis videaꝫ virtus esse dissoluta:abstinebim⁹ a flomia.¶Sed alio mō pōt determinari tempus in flomia q̄ztū ad horā dicī:in qua oz fieri flomia:vt.s.cognoscam qua hora diei conuenit flomare:accipiēdo diez cōiter vt ad noctem extendit:z hoc modo docet Aui.in hoc.§.determinare horam flomie:distinguendo duplicē horam eius:quarū vna dicit electa.scđa vero dī nēcia. ¶Scđo aduertendū:ꝙ horam electam docet determinare ex duobus.ꝑmo ex ipsa natura partis diei.scđo ex cōditionib⁹ infirmi cōcurrentib⁹ in illa parte diei:ex ipsa q̄dem natura partis diei docet horam electam eligere cuz dicit:ꝙ est illa que est in lumine diei:vt per hoc velit habere cum dies cōiter sumēdo diem:diuidaꝫ in duas partes.s.in noctem:z in illam:que dicit ꝓprie dies:que.s.est pars luminosa:hora electa flomie non est hora noctis:sz est hora luminosa.Que autē sit causa:quare ex parte ipsius diei melius sit flomare in die q̄z in nocte:hoc dictum fuit supra in quadam dubitatione de hoc mota:z per similem etiam rationē sicut hora electa magis ad flomiaz est dies q̄z nox:ita etiā dies electus magis ad flomiaz est dies clarus z luminosus z nō dies nubilosus z turbat⁹: cum turbatio aeris aiam tristificet z spūm turbet:vt dic̄ hic auctor ſen.2 istius libri in capło de operatione q̄litatum aeris:ꝓturbatio aūt anime z spūs est ex his:q̄ eūationē prohibēt:sicut dicit 4°regiminis acutorū in cōmēto super illo passu.Scire vero cephalargicos ⁊c̄.Ex cōditionibus ℞o infirmi concurrētibus in hora diei docet horam electam eligere cum dicit.(Et post digestionis cōplemētum z superfluitatum expulsionem)nam hora magis electa est illa:in qua non adsunt conditiōes prohibēntes ipsam fieri:sicut est indigestio cibi z retētio superfluitatis:ista enim prohibēt flōmiā:tunc q̄ adsunt: vt apparuit supra:z per ꝫ intelligit oēs alias cōditiones:que sīł modo ꝓhibent eam fieri:℞bi gr̄a sicut est paroxismus: nam in hora in qua accidit paroxism⁹ z afflictio fieri nō oz:sed in hora q̄etis:vt apparuit supꝫ.Et q̄ hora in qua digestio est cōpleta:z superfluitatū facta expulsio est hora:que est post somnū:ideo vt dicit Haľ.in libello de flomia q̄ nihil imminet magnū necessitans:z paroxism⁹ etiā nō obuiat melius est egrū in mane flomare nō ꝑfestiz cū exurgit a somno:sed p̄uigilando ꝑus tpe vnius hore:z in q̄busdam amplius opz differre:sicut in his in q̄bus opz ꝑmittere balneū:aut aliquē motū:de q̄bus dcm̄ fuit supꝫ in isto capło:si tū cōtingeret ꝙ cibi digestio vel expulsio facta non esset in mane:aut obuiaret paroxismus in mane:tunc melius esset flomiā facere alia hora diei:in q̄ facta esset digestio z supfluitatū expulsio:z esset tōs quietꝫ poxismi.Sic ergo apparet qūo determinaťin flomia hora electa:z que est illa hora electa:in q̄ fieri oz:horā autē necessariam docet determinari in generali ex re necessitāte z cogente flobothomiam fieri:in qua hora non attenditur res prohibitoria. ¶Questio. lxvij.

Sed vt intelligatur ℞bum Aui. dicet aliqs qūo in hac hora non attendiť res ꝓhibēs:hoc nō vī bn̄ dcm̄:qm̄ debilitas vtutis est res ꝓhibitoria flomie:z tū ista in quacūq̄z hora oz attendi.in quacūq̄z enim hora videať esse virt⁹ dissoluta abstinemus a flomia:vt Haľ.dicit in p̄dicto libello de flomia:z 9°etiam terrapen.idē dicit.¶Dōm ꝙ hora nēcia:vt dicit Aui.est hora in qua fieri opz flomiam: z que nō pōt tardari:hec aūt hora est illa:in qua ꝓcurrit magnitudo vehemēs dispōnis:ꝓpter quā flomiam opz facere confestim:qm̄ si tardatur eūo periculū est ne accidat aut aꝑa aliqđ in viscerib⁹:aut suffocatio subita:aut putrefactio:aut aliquod grande periculū:ex quo mors est apta cōtingere:z ideo hāc horā determinat ꝓprie magnitudo passiōis vel accītis:ꝓpter qđ flomia fit:z ideo optime dicit Aui.ꝙ est hora:que tardari nō pōt ad differentiā hore electe:nam dispositio que indicat eūonē fiendaz in hora electa est dispositio:in qua si flomia tardať z expectaťin ipsa conditiōes cōuenientes nō accidit periculū:imo si nō expectaťhora:in qua conditiones conuenientes cōcurrūt nocet flomia:z talis dispositio est dispositio quieta:cui nō est vehemēs magnitudo cōiuncta:sed dispō que indicat eūonē fiēdam in hora necessaria est dispositio:cui est magnitudo vehemēs coniuncta:puta aut multitudo vehemēs:aut furiositas māe multa:aut vehementia accītium:ex q̄ terminetť si nō subito eūatio fiat pīculū grande:aut euentū subite mortis:z ideo talis hora est hora:que tardari nō pōt.Et ex hoc appet ꝙ talis hora determinata est a necessitate:nam q̄cūq̄z imminet hec necessitas siue sit de nocte:siue sit de die flōmari opz:siue etiā sit circa primā horam vel scđam vel tertiam:vel horas alias.z ad istam horam referens Haľ.intētionē suaz dixit in libro ō flomia.Ridiculosuz eni est:ꝙ plūmi agūt a scđa hora diei vsq̄z ad quartā vel sextā auferentes solū sanguinē:in alio ℞o nullo tpe:q̄s sine clysteri z cibi oblatione z alijs auxilijs qđē videre vtentes in omni tpe noctis:esset vtiq̄z mihi difficilis qui aduersus eos sermo:z ita etiā subdit.Et māerū q̄busdā manifestū est q̄cunq̄z iubēt mane nō solū flomare:vel longissime vsq̄z ad quintā vel sextā horā:sed si dictorū antea in lib.toto meminerit

quis nullo tali falleť:flōmas in oi qdem diei hora:oi ẋo noctis ꝛc. ¶ Subdit etiam Auicen. ꝙ hec hora necessaria est hora:in qua res prohibitoria non attendit. ¶ Juxta qō notandū vt intelligat:que est hec res ꝓhibitoria:q̄ attedi nō dz:ꝙ duplex est res ꝓhibitoria flomie:quedam est res phibēs eā eēntialr:que exuperat oēs alias indicatiōes indicātes super eā:ꝛ ista res que eā ꝓhibet eēntialr:vt qꝛ indicat qō ei nō debeť eūo cuz flomia:sed alia eūo sicut est dispō que cātur ex repletiōe humoꝝ crudorū vel coleri/coꝝ oino:ꝛ q̄dā est que eā ꝓhibet eēntialr:qꝛ.s.eam non tollerat oino:vt est dispō etatis:vt est etas infantie:ꝛ tali re/vtraq; ꝓhibitoria existēte flomia fieri non dz:ꝛ de ista re ꝓhibitoria nō itelligit Aui.sic arguit in argo:sed alia est res phibēs flomiā accntalr:qꝛ.s. phibet eam vt nūc: ꝛ nō phibet eam ꝓncipalr:ꝛ est minor q̄z sit indicatio ꝓn/cipalis:ꝛ talis res ꝓhibitoria est:de qua itelligit Aui. ꝙ nō attēdit in hora neča qm̄ lz sit ibi hec res ꝓhibens. est ibi aliud fortius indicās:ex quo idicat ꝙ ex flomia seqť maiuz inuamētū q̄z nocumētū. ¶ Et ex hoc apparet alia differentia inter horā electam ꝛ horam neča: qꝛ hora electa est illa:in qua oēs indicationes similes cōcurrūt: sed hora necessaria est illa:in qua ꝯcurrūt indicatiōes cō/trarie:exuperant tñ ille que indicant ipam debere fieri:ꝛ inquātum flomia fit in hora cum minori nocumento ite/rū approximat illa hora magis hore electe:inquātū aūt fit cum maiori:lz euitet maius periculū q̄z sit illud:intan tū illa hora approximat hore magis neče:ꝛ ideo nō im/merito possem dicere ꝙ si subtilit volumus distinguere horas flomie qō sunt tres:qꝛ q̄dam est oino electa:q̄daz vero est ommino neča:ꝛ quedam est media inter has:in qua mediocrate est etiaz diuersificatio ꝑm plus ꝛ minus. ¶ Tertio est itelligendū:ꝙ lz hec distinctio adaptet hic solū hore diei:in qua fit flomia:hoc tñ gñaliter potest re/ferri ad omne tempus:in quo fit flomia:ꝛ quecūq; etiaz euacuatio alia:que fit cum farmaco vel alio modo. Naz generaliter in omni euacuatiōe quoddā est tēpus:quod dicit esse tēpus electum:quod est tēpus:in quo cōcurrūt omnia idicantia ipsam fieri debere:quoddam vero est tē/pus quod dicitur esse necessariuz:quod est tēpus in quo lz res ꝓhibitoria concurrat fit tamen gratia curationis maioris periculi:ꝛ gra eius:quod fortius idicat eam de/bere fieri q̄z indicet res:que ipsam prohibet:ꝛ ideo eūa/tio mioratiua:que fit in ꝓncipio morbi q̄cūq; fit illa eua/cuatio etiaz que fit in ꝑn gratia mäe furiose:omnis talis eūatio dicit in hora necessaria:eūatio vero que expectat vsquequo est materia digesta:que dicitur eradicatiua di/cit fieri in hora electa. Et ideo Aui. 4° cañ. de curatione fēbrium putridarum in generali loquens de euacuatio/ne:que fit in ꝓncipio in mä furiosa dixit: ꝙ talis euacua/tio est eūatio necessaria:que nō est in hora sua:sicut ciba/tio neča:q̄ nō est in hora sna. Et ꝓportio istius eūonis ad cessandum ex malitia mäe:est sicut ꝓportio istius curatio/nis ad ꝓhibēdū vtutē a casu suo. Ex qbus ẋbis etiā ap/paret:ꝙ hec distinctio hore in horā neča ꝛ electā non solū attēdit in eūatiōe facta cum flomia vel cum farma/cia:imo ꝛ in cibationibus infirmorū:ꝛ quomō in eis di/stinguant satis ex dictis manifestū est. ¶ Deinde cū dic.

¶ Scias etiā ꝙ flom° obtusus est magno ipe/dimēto:qm̄ errat ꝛ nō ꝙsequit.s.qō dz:ꝛ apo/stemare facit:ꝛ dolere. Cū ergo homo opabe/ris nō manu ꝑmēdo ipellas:sed suauiter blā/diendo:ꝛ etiam furtim agas:vt flomi extremi/tas ad interiora vene ꝓueniat:qm̄ si illud ouri/ter feceris sepe caput flomi itus in vena occul/ta rumpet fractura:ꝛ faciet vt vena refugiat: ꝛ nō vulnerabit venam. Et si perfidiose insteteris vt cū eo flomes augmentabis malitiā:q̄ propter experiri debes q̄liter flom° ingrediatur cutē anteq̄ cū eo flomes:ꝛ cum percussionē secundare volueris:si tibi necessariū fuerit. Tibi ꝑterea cauere debes:ne venā impleas ꝛ sanguinē isles:qm̄ tunc lapsus ꝛ remotio minus erunt. Cūq; vena tibi rebellauerit vel occultauerit:ꝛ ipsius repletio sub ligatura nō apparuerit:solue ipsam:ꝛ multotiens liga ꝛ inū/ge eā:ꝛ cōprimēdo descēde ꝛ ascēde:donec eā manifestare ꝛ appere facias:ꝛ hoc qdez experieris cum duob° digitis vnūquēq; locorum tangens:in qbus scis venā extēdi:ꝛ qñq; tanges vtrisq;:ꝛ qñq; ipsorū cū altero facies sanguinem incedere:donec altero cadente ipsius lentias sanguinis accessionē cū ad ipsum pducit sanguis ꝛ eius recessionē cum dimittit.

¶ Jsta est ps vltia ꝓncipalis hui° capituli:in q̄ parte post/q̄z docuit cañ. rectificātes vsum flomie ꝛ rōne ei° qō eūatur:ꝛ rōne locoꝝ:a qb° fit eūo dat cañ. rectificātes vsum flomie rōne istrumēti:cū quo fit flomia.s.rōne flomi.ꝛ ꝑmo Aui. ponit hos cañ. scdo reuertit ad ponendū q̄sdaz cañ. in flomia:q attendunt rōne eius qō eūari dz ꝑ ipsaz. 2ª ibi. (Et scito ꝙ qui multū sudat ꝛc.) ꝓma ps diuidit in duas:qꝛ ꝓmo ponit q̄zdā regulam:que est sumpta ex pte flomi. 2° ponit alios cañ. q sunt sumpti ꝛ ex parte ligature vene:que dz flomari:ꝛ ex parte etiā flomi. scda ibi. (Tibi ꝑcauere debes.) qō in ꝓma parte dicit satis est planū: appellat aūt furtim agere subito agere. Scda autez pars diuidit in tot ptes quot sunt cañ. qs circa hoc ponit:vnū qui est ex parte ligature:ꝛ pz:quoniā tūc lapsus ꝛ remotio min° erit.s.qñ vena est nō multū iflata:qm̄ qñ est multū iflata fit q̄si figure rotūde ꝛ citius labit:qm̄ minori spacio cōtangit q̄z alie figure. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et scio ꝙ caput flomi habet spaciū i quo penetrat:quod tñ nō est lōgū ne ad arteriam aut neruū penetret:ꝛ ipm quidē plurimū ipellere debes cū vena fuerit magis subtilis. Opz aūt vt flomi apprehensio fiat pollice ꝛ ipudico:ꝛ dimittat i/dex ad palpandū:ꝛ vt in medio ferri fiat apprehensio pollice:ꝛ non apprehēdat superius:qm̄ nō bene tenebit: imo erit vacillans. Cunq; vena remouēdo se ad partē vnā mutabit appones ei ligaturā ꝛ strictura econtrario partis illius:ꝛ cū remouēdo se ad duas partes equalr mutabit:nō debebis eā in longitudine flobothomare. Et scito ꝙ opz vt strictio ꝛ compressio fint ꝑm quātitate dispositionis cutis in duritie sui ꝛ grossitie ꝛ in multitudine carnis ꝛ abūdātia. Et opz vt etiam ligatura fit propiqua. Cūq; ligatura venaz occultauerit:fac signum super eā:ꝛ caue ne a signi rectitudine remoueatur cum ligaturā facies: ꝛ cum hoc toto impelle flomum. Cū aūt vene

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Duplex est res ꝓhibitoria flomie.

declinatio ⁊ ipsius eleuatio tibi rebelles extiterint: finde locū: q est super eam in corporibus macris ꝓpe: ⁊ cū vncino opare. Casus ꝓterea ligatiōis ⁊ ꝯstrictiōis in iūctura ꝓhibet venaꝝ ipletionē. Cūqꝫ volueris lauare digito tuo tē de cutē vt a rectitudine remoueaſ forāminis: deinde laua ⁊ exicca: ⁊ pone pānū eminentiaꝫ hñtem: ⁊ dimitte cutē vt ad locū suum redeat.

¶ Dic ponit alium cañ. qui est ex ꝑte flōmi vsqꝫ ibi. (Opꝫ autē). ibi ponit alium: qui est etiā ex parte flōmi vsqꝫ ibi. (Cumqꝫ vena remouēdo se.) ibi Ꝟo ponit alios: qui sunt sumpti ex parte ligature. ⁊ primo ponit quosdam cañ. q sunt sumpti ex parte ligature: que fit ante flōmiam. scōdo ponit quēdaꝫ cañ. qui est sumptus ex parte ligature: que fit post flobothomiā super locum ictum. scōm ponit ibi. (Cūqꝫ volueris lauare.) Pria pars habet tot partes q̄t sunt cañ. quos ponit: qui quidem q̄ satis sunt manifesti: non curamus eos minutari exponere. ¶ Deinde cū dic.

¶ Et scito ꝙ qui multum sudat causa repletionis est flobothomia indigens.

¶ In parte ista reuertimur ad ponendum quosdam cañ. q attenduntur rōne eius: qō eūari debet in flōmia: ⁊ duo facit ſm ꝙ duos cañ. ponit. 2m ponit ibi. (Et multotiens qdem habēti febrem.) ¶ Circa ꝑmam partem intelligendum: ꝙ Aui. signanter dixit. (Qui multum sudat causa repletionis ⁊c.) nam multa sudatio pōt cōtingere multiplici de causa: aliqñ enim ꝯtingit ex cā manifesta vt. s. ex multa tectura pānorū: vel ex multo motu: ⁊ iste sudor nō remouet flōmia: sed remotione illius cause: aliqñ vero cōtingit ex multitudine cibi ꝑcipue tēpore somni: sicut dicit in illo affor. quarte particule. Sudor multus ex somno factus ⁊c. ⁊ talis multitudo sudoris corrigit ꝑ abstinētiā. aliquādo vero cōtingit ex defectu virtutis regitiue. q̄ humiditates nō cōtinet: vt fit in sudore syncopali: ⁊ talis sudor correctionē hꝫ per ea que ꝓhibent talez eūationē: sicut sunt constipantia ⁊ densantia poros: ⁊ per ea que viuificant virtutem ⁊ calorem innatum. aliquādo vero contingit ex defectu digestiue virtutis: q̄ non pōt alimentum totum in mēbrum conuertere: vnde pars eius non digesta per sudorez a nā expellit: sicut multotiēs accidit post ualescētiā ex morbis in qbusdam tpe lōgo: adeo ꝙ in qbusdam pluribus mēsibus: ⁊ pluribus protelatur: ⁊ talis sudor cōtingit tpe quo nutrimētū ad membra dispergit: ⁊ talis sudor correctionē hꝫ per paucitatē cibi ⁊ potus: vt cibus ⁊ potus melius digerant: ⁊ per exercitiū: ꝑ qō viuificat calor innatus ⁊ digestio adiuuat: ⁊ superflua expellunt: ⁊ vniuersaliꝫ ꝑ ea: que roborāt calorē innatū: ⁊ virtutē digestiuā cōfortāt. aliqñ vero sudor cōtingit cā repletionis humoralis: ⁊ talis sudor est: q per euacuationem corrigit: sicut hic dicit Aui. ⁊ Hypo. etiaꝫ dicit in illo affor. Sudor multꝰ ex somno f cūs. Qō. lxviij.

Sed tu dices nō videt ꝙ talis repletio debeat corrigi per eūationem: nam Hyp. dicit: ꝙ vndecūqꝫ natura repit inde eūare opꝫ ⁊ oūmodo eūet per regionē conuenientem: cum igit hoc nā euacuet per sudorē, ergo nō opꝫ alium modum eūonis inducere.

¶ Dōm ꝙ talis homo: q multum sudat cā repletiōis: indiget eūone: vt hic dī, Et cā hec ponit ab isto auctore 4° cañ. fen 2° tractatu ꝑmo: capl'o de iudicijs sudoris: qm̄ qñ est repletio humoralis multa: gratia cuius accidit multiplicatio sudoris ⁊ pseuerantia eius: tūc ꝯuenit ꝙ ꝑ sudorē non expellit a nā nisi id qō est subtile: ⁊ tenue: ⁊ modicum: ⁊ dimittit corruptum ⁊ inobediēs eūationi ꝑ sudorem: si enim nō relinqueret tale corruptum nō contingeret sudor: ⁊ ꝓpterea qa ꝑ sudorē nō expellit nisi modicuꝫ ⁊ subtile: hinc est ꝙ talis indiget eūatione: que repletionē mūdificet. ¶ Si igit tu dicas: ꝙ natura per illā regionem eūat: dōm est: ꝙ si ꝑ illā regionē sufficiēter fieret eūatio illius repletionis: ꝙ tunc nō indigeremꝰ alia eūatiōe nūc autē supponit ꝙ nō fiat nisi euacuatio subtilis ⁊ modice māe: cuius signum est: qm̄ talis eūatio sudatiua perdurat ⁊ continuat: ⁊ propterea est signum ꝙ illa mā tota nō est apta mundificari per sudorē: ⁊ ideo indiget vt eūetur per vias manifestas. ¶ Sꝫ h aduertēduꝫ: ꝙ si illa repletio sit repletio totiꝰ massē humoralis: aut repletio sanguis: tūc talis indiget eūatione cum flōmia: si aūt eēt repletio humorum crudorū: tunc indiget eūatione cuꝫ farmaco: sed qr vt in pluribꝰ repletio in qua sudor contingit est repletio: cū qua sunt humores calidi cōmixti: hinc est ꝙ Aui. plus expressit de eūatione: q̄ fit cum flōmia q̄ꝫ de eūatione: que fit cum farmaco. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et multotiēs etiā hñti febrē ⁊ hñti dolorez capitis: q ex ꝯsilio flōmia eēt medicādus: supuenit fluxus vētris nāl'r: qui flōmiam excusat.

¶ In ꝑte ista ponit aliū cañ. in q̄ cañ. ostendit ꝙ aliqñ per sol'onē ventris excusamur a flōmia: ⁊ eādē ēt sniam ponit Aui. tertio cañ. de cura dolorū pectoris: vbi dic: ꝙ multotiēs excusat sol'o ventris omni die semel: aut bis a flō. supra aūt in capl'o 6° istiꝰ fen posuit cañ. ꝓsum: vbi oñdit: ꝙ multotiēs est idigētia sol'onis vētris: ⁊ fit minutio vel flōmia ⁊ sufficit: ⁊ sic multotiens vna eūo excusat ab altera. ¶ Juxta qō intelligēdū: ꝙ iste eūationes. s. flōmia ⁊ sol'o vētris possunt fieri in febribꝰ: aut dolore capitis: vel altero accidēte duplici itētione: ⁊ pricipaliter ad diuertēdum mām ad locum contrarium: ⁊ hoc mō multotiens flōmia excusat a solutiōe vētris: ⁊ solutio vētris a flōmia: quādo vnaqueqꝫ istarum singulariter sufficit ad diuersionē: aut iste eūationes fiunt ꝓncipaliter intētione euacuādi humorem peccantē: ⁊ tunc opꝫ distiguere: qm̄ aut humores quibus debent iste euacuatiōes sunt ꝓpinqui adinuicē nō multū distātes: ⁊ hoc modo flōmia multotiēs excusat a solutiōe vētris: quoniam ꝑ ipsam sufficiēter eūatur: id qō dēbat euacuari per vētrē: ⁊ etiam solutio vētris plerūqꝫ excusat a flōmia: quoniam per ipsam sufficienter mundificat humor: qui dēbat euacuari ꝑ flōmiam: aut humores quibus debent iste eūationes: sunt multū distātes: vt Ꝟbi gratia: qa eūando sanguinem adhuc restat abundantia alterius humoris: ⁊ hoc mō vna eūatio nō excusat ab alia: qm̄ non sufficit tm̄ vna: sed opꝫ ambas facē: licet simul iste euacuatiōes nō dēant cōiungi: cum sit timorosum duas euacuatiōes cōiungē: vt habitum fuit supra capl'o 3° istius fen. sed vna dꝫ anteponi: ⁊ altera per aliquos dies postponi; q̄ autē dēat preponi: ⁊ que postponi habituꝫ fuit supra capitulo quarto istius fen: ⁊ hec sufficiunt de expositiōe istius capituli: in cuius expositione laudemus illum: qui omnium gratiaruꝫ est effluens largitor: quoniam de imēsa ⁊ grandi oscuritate istius capituli ꝓpter multos canones inuolutos ad lumen intente veritatis nos peruenire fecit.

Flō ⁊ solutio vētris pñt fieri duplici itētione.

¶ De ventosis. Cap. xxj.

Ventose cutis partē magis mundificant q̄ꝫ flobothomia: ⁊ plus extrahunt sanguinē subtilez q̄ꝫ grossuz.

Superius Auicē. declarauit canones circa eūationem: que fit per flōmiā: in parte ista determinat canones circa quasdā euacuationes que sunt annexe flobothomie. s. circa eūationes: que fit per ventosas: ⁊ per sanguisugas: dicunt autez iste euacuationes

pp quid vētose ⁊ sāguisu/ge dicūt cūones annexe flomie.

annexe flomie ꝓpter duo. ꝓmo qz sunt eūatiões eiusdem mäe cū flomia. i. sanguinis. scdo qz iste eūationes nó ap/propriant de se alicui pti: nec alicui humori: sicut flobo/thomia: ⁊ ideo in qbusdā casib⁹ loco flomie vtimur ven/tosis ⁊ sanguisugis: vt ꝟbi gr̄a qñ flomia est necessaria: ⁊ ea non possumus vti: ⁊ hoc ꝓpterea qz dato ꝙ sanguis sit superabūdans: tamē impedit etas vel dispositio vtutis: vel teporis: vel alterius rei: tūc loco flomie: qua vti non possum⁹: apponimus vētosas vel sanguisugas: per quas fit eūatio sanguinis: que eūatio tollerat cū illis indicatio nibus: nó autē tollerat flomia: ⁊ ideo post flomiam recte Auicen. determinauit de vētosis ⁊ sanguisugis: que sunt eūationes sibi annexe. Dicemus ergo tūc: ꝙ ista pars di/uidit in duas: qz ꝓmo determinat canones circa euacua/tionē: que fit per ventosas. scdo determinat canones cir/ca eūationes. que fit per sanguisugas. scda ibi. (Inde dif/ferūt.) determinauit aūt prius de eūatione: que fit per vē/tosas qz de illa: que fit per sanguisugas: quoniā ista eūa/tio videt esse affinior eūationi: que fit per flomias qz eua cuatio: que fit per sanguisugas: est aūt sibi affinior ꝓpter duo. ꝓmo qz ista euacuatio fit cum icisiõe facta cū ferro: sicut ⁊ flomia. scdo qz hec eūatio per ventosas plus eūat de sanguine cōtento in venis ⁊ in maiori quātitate qz eua cuatio sanguisugarum: ⁊ hoc totum intelligendū est refe rendo sermonē ad ventosationē: que fit cū scarificatione: ⁊ precipue cum scarificatiõe ꝓfunda: qz igit sibi affinior est: idcirco determinauit prius de euacuatione: que fit p vētosas. ¶ Dicem⁹ aūt ꝙ istud capl̄m diuidit in duas p/tes: qz primo determinat quosdā canones generales cir/ca eūationem: que fit per vētosas. scdo determinat cano/nes speciales. scda ibi. (Plurimi aūt hominū abhorrēt.) Prima pars diuidit in q̄tuor. ꝓmo enim in generali ostē/dit effectum eūatiõis: que fit per ventosas cōparādo hāc eūationē ad eūationē que fit per flomiam: ⁊ in hoc osten dit gn̄ale iuuamētū istius eūationis. 2° ostēdit quib⁹ con/venit hec eūatio est cōueniēs ⁊ quib⁹ est incōueniēs. ter tio ostēdit generale nocumētum earū. quarto ostēdit qn̄ est tempus cōueniēs administrationis huius eūationis. scda ibi. (Et ipsarum iuuamētū.) tertia ibi. (Et in mēbro ventosato.) quarta ibi. (Quidam autem precipiunt ⁊c̄.)

Eūo per vētosas affinior ē flō qz eūatio p sanguisugas.

¶ Circa quas partes ꝓmo intelligēdum: ꝙ isti canones referunt ad ventosas prout eūatio fit per eas: ⁊ qz vento se principaliter inuēte sunt ꝓpter eūationē: ⁊ lz aliquādo vtamur eis absqz eūatione: vt apparebit infra: ideo isti ca/nones qui respiciūt vētosas rōne euacuatiõis: ꝓpter quā principaliter est inuēta: dicunt euacuatiões cōmunes: qm̄ in primo canone ostendit generalis effectus eūatiõis vē tosarū. in scdo vero ostendit: quib⁹ generaliꝝ conuenit talis eūatio: ⁊ qbus nó. in tertio ꝟo ostēdit generale nocumē/tum eius. in quarto vero generaliter ostēdit: quod est tē/pus conueniēs talis eūatiõis. Sed anteqz ad expositio/nem canonū descēdant. ꝓmo intelligenduz est quomó fit eūatio per vētosas. Circa quod quidem sciendum: ꝙ vē/tosa euacuat sanguinē ex loco vbi apponitur: qz attrahit sanguinem ad cōcauitatem ipsius ventose: et extra carnē que scissa est: ⁊ si caro nó fit scissa vnde sanguinem nó pōt trahere: videm⁹ ꝙ attrahit carnem in cōcauitate ipsius: ⁊ aliquādo intātum attrahit ex carne: ꝙ dato ꝙ caro nó fit scissa: tamē per poros attrahit humiditatez subtilem: aut ventosum spūm ex carne in cōcauitatem eius. ¶ Et si queritur quomó attrahat vētosa sanguinē vel humidita tem: aut carnem. ¶ Dōm ꝙ attrahit per nām vacui: non quidem qz vacuū sit in ventosa: qm̄ impossibile est in rerum natura vt sit vacuū: ꝓm ꝙ phūs probat 4° phyticorum: sed attrahit per nām vacui vt fugiat vacuum quod fieret nisi fieret attractio: aut sanguinis: aut carnis: aut alicui⁹ hu/miditatis ex carne: aut alicui⁹ spiritus ventosi: qm̄ natura vniuersalis toto posse refugit vacuū: ⁊ ipm abhorret: vt videm⁹: ꝙ ad ꝟ vt nó accidat vacuū multotiens grauia mouentur sursum: ⁊ leuia deorsum: qui motus sunt cōtra naturam eorum.

¶ Questio. 1.

Et si dicatur nó videt ꝙ ventosa attrahat a va/cuo: qm̄ attractio que fit a vacuo ē attractio subita cū vacuū nō possit esse in rerū nā: nūc au tē attractio que fit a vētosa nó fit subito: sed in tēpore: vi/demus enim ꝙ paulatim attrahēdo repletur ventosa ex sanguine. ¶ Dōm ꝙ vētosa per hunc modum attrahit a vacuo: vētose. n. qdā sunt: q̄ applicant cū igne: ⁊ quedaz sine igne: ille qdē que applicant cum igne attrahūt a va/cuo hoc mō: quoniā quādo ignis accēdit in eis: tūc quā/do applicant: qz ignis respirationē nó habet ⁊ extinguit ⁊ cōuertitur in aerē: nūc autem aer qui gn̄at ex igne oc/cupat minorē locū q̄z occuparet ignis: quoniaz ignis est rarior q̄z sit aer: ⁊ ideo ponit ꝙ ex vno pugillo aeris ge/nerant decem ignis: ⁊ per oppositū ex decē partib⁹ ignis gn̄at vna aeris: ꝓpter qō qa in vētosa ad extictionē ignis gn̄at aer: fit minor occupatio loci q̄z pus: ⁊ ideo qz minor fit occupatio loci q̄z pus vt repleat locus ⁊ nó remaneat vacu⁹ attrahit sanguis aut caro in locū cōcauum vētose: vel aliquid aliud: durat autem ista attractio carnis ⁊ san guinis: vel alterius quousqz ibi aer ⁊ fumus existēs infri/gidat: nō enī statim infridat: sed in tēpore: nā sicut paula/tim aer ibi existēs ⁊ fum⁹ infridatus ita paulatim cōden/sat: ꝓpter cōdēsationē aūt occupat semp minorē locuz q̄z prius: occupando aūt minorem locū necesse est vt fiat at/tractio in cōcauitatem vētose: vt nó remaneat vacuum: ⁊ ideo in vētosis nó fit attractio carnis vel alterius ad con cauū ventose in instāti: sed fit in tempore: ⁊ cōtinuat ⁊ p/seuerat ista attractio quousqz aer ibi existēs infridatur ⁊ cōdēsatur: quoniam sicut paulatiue infridatur ⁊ cōdensa tur: ita paulatiue fit occupatio minoris loci q̄z pus: quā/do aūt facta est infridatio ⁊ cōdensatio perfecte non am/plius fit attractio in cōcauitate ventose: nisi cōtingat ꝙ fa cta fit ibi apertio vene ꝓpter inciſuram: ex qua sanguis effluat: donec remanet orificiū apertum absqz alia attra/ctione ibi existente. ¶ Vētose autem: que applicant sine igne: attrahūt etiam per nām vacui: qz ex parte qua non applicant carni habēt orificiū paruū coopertum aliquo velamine: sunt enim ex cornib⁹: que ab vna parte habēt orificiū amplum: ab alia vero parte fit orificiū strictū ve latum aliquo velamine: ⁊ tunc quidē quādo applicātur carni eleuat cooperculū ⁊ attrahit aer cū ore aerē attra/hendo: ⁊ tunc subito eleuato ore orificiū cooperit: vt er/go nó remaneat vacuū ex aere attrahit caro in cōcauita/tē vētose ⁊ sanguis: si caro est scissa: ⁊ iste vētose sunt mi/nus potētes in attractiõe q̄z vētose cū igne: quoniā in il/lis: in qbus ignis extinguit est maior necessitas remanē/tie amplioris vacui q̄z istis. ¶ Hoc ergo gn̄ali ꝓmisso di/cemus: ꝙ in ꝓmo cañ. Auic. volēs ostēdere effectuz eūa/tiõis: que fit per vētosas per cōparationē ad flomiā duo ostendit de hac eūatiõe vētosarū. ꝓmo ostendit a quo so/co fit eūo p vētosam: qz fit magis a partib⁹ cutis q̄z alijs: ⁊ hoc insinuat ꝓmo cū dicit. (Vētose ⁊c̄.) scdo insinuat qd illud est: qō in hac eūone plus eūat: qm̄ eūat plus p eas sanguis subtilis q̄z grossus: ⁊ ꝟ insinuat cū dicit. (Et plus extrahūt sanguinem ⁊c̄.)

¶ Questio. ij.

Sed vt intelligantur verba Auic. aliqs dubitabit c̄c vnū/qōqz ꝟbū. ꝓmo circa ꝓmū ꝟbū: nā ex ꝟ qō Aui. dicit ꝙ vētose plus mūdificāt partē cutis q̄z flobothomia relin/quit ꝙ flomia plus eūet ex ꝓfundo q̄z ex ptib⁹ cutis. Sz ꝓriū huius videt dicere iste auctor 4° cañ. fen 3ª cap de cu ra erisipile. dicit. n. ꝙ flomia qdem nó multū confert nisi qñ mā fuerit iter duas cutes: ⁊ nō aūt ꝓfundat. tūc eius iu/

nametum minorat.g̃ per ista ꝟba vī q̄ flomia plus eũet a partibus cutis q̃z a pfundo. ¶ Qō. iij.

Et secundo est dubitatio:q̄ Aui. ponit:q̄ vẽtose eũant a supficie cutis:naz videtur etiã vẽtose eũare ex pfundo:qm̃ vẽtose applicate auri attrahũt mãm existẽtẽ in cõcauitate auris:que est pfunda vt sanguiné cõgelatum z vermé vel aliud simile. ¶ Sil'r etiã ponunt in locis:in qbus est fistula z sanies est aggregata in pfundo vt attrahatur sanies de pfundo:sicut dicit Aliab.9° sue pctice.cap.de vẽtosis. ¶ Jterũ etiã Aliab. predicto cap°.dicit:q̄ viri z mulieres vtunt sitijs cuz incisiõe quo malus extrahat sanguis a mẽbrorũ pfundo. ergo ventose nõ solũ eũant acutis supficie:verũ etiaz a pfundis. ¶ Jterũ ét Aui.in capl'o de sanguisugis:ponit q̄ sanguisugarũ euacuatio prius fit ex pfundo q̃z euacuatio vẽtosarũ.ergo ex vi cõparatiõis relinquitur: q̄ ventose etiam eũant ex pfundo. ¶ Qō. iiij.

Tertio est dubitatio de ꝟ q̄ dicit:q̄ eũant plus sanguiné subtilẽ q̃z grossum. ¶ Nã dicet aliqs videt q̄ ita eũent sanguiné grossuz.primo q̄ nos videm⁹ ad sensum:q̄ sanguis q eũat per ventosam qñ fundit ex vẽtosa est magi cõgelatus q̃z sanguis:q eũat per flomiã: sed sanguis q est magis cõgelatus est magis grossus.q̃re zc. Scõdo q̄ Aliab.9° sue practice p̃dicto capl'o ponit: q̄ vẽtose applicate in ph° spõdilium cõferunt passiõibus melãcolicis:nũc autez passiões melice fiunt ex sanguine grosso.q̃re vẽtose nõ solum extrahũt sanguiné subtilem: imo etiã grossum. ¶ Dõm ad istas dubões.z primo ad dubitatiõez p̃mã z scõam. ¶ Juxta qõ sciẽdum sicut apparet ex dictis p̃us in plurib⁹ caplis in eũatiõibus ipis duplex modus eũatiõis attẽdit:vnus qui est p se z ppr⁹: alius q nõ est p se nec ppr⁹ius:sed per accidẽs:imõ dico q̄ flomia per se z ppr⁹ie eũat ex locis pfundis.per accidẽs autẽ z nõ sic ppr⁹ie ex locis cutis z manifestis:vẽtose aũt per se z ppr⁹ie eũant a locis manifestis cutis:ipr⁹ie aũt z per accidẽs a locis pfundis. Et rõ hmõi est:naz aliqua euacuatio dicit euacuare per se z per accidẽs ꝑm naturã mẽbri per qõ eũatur imediate vel mediate:vt verbi gratia:q̄ vomitus eũat per os stõi imediate:qõ est mẽbrum superius:mediate autẽ euacuat a partibus inferioribus stomaci dicimus per se z ppr⁹ie euacuare a superioribus. per accidẽs autẽ ab inferiorib⁹:q̄ nõ imediate ab eis euacuat:sed euacuat ab eis mediante eũatione quam facit a superiorib⁹:nunc autẽ ventose imediate euacuãt sanguinem ex venis minutis:que terminant ad cutem:que ramificant ex venis magnis:que vene magne cõicant cum locis profundis:z ideo ventose imediate z per se mũdificant cutem:per accidens aũt z mediate loca pfunda:flõmia vero cum fiat ex venis magnis:que imediate nõ terminant ad cutem:imo prius ramificant in venas minutas nõ mundificat per se z ppr⁹ie partes cutis:sed per accidẽs:z q̄ qõ est p accidẽs aliqñ ꝓtigit:aliquãdo ꝟo nõ: qõ ꝟo est per se semp cõtingit:ideo flomia aliqñ euacuat ex partibus cutis:aliqñ ꝟo nõ:semper tamẽ eũat ex locis profundis:vẽtose ꝟo semp eũant ex supficie cutis:ex pfundo vero aliqñ eũant:aliquãdo vero nõ euacuant:z ex his apparet solutio ad primam dubitationem z secũdã. ¶ Ad id vero qõ opponitur:q̄ flobothomia plus mundificet cutim:quoniam 4° cañ.dicitur q̄ flobothomia nõ multũ confert nisi quãdo materia est iter duas cutes zc. ¶ Dõm q̄ diuersitas:q̃ est inter mãm esse inter duas cutes:z inter mãz pfundari:põt ex duplici cã contingẽ:aut enim hec diuersitas cõtingit solũ rõne loci:in q̃ mã sit int duas cutes cõtẽta:aut sit cõtẽta in pfundo magis:z hoc mõ suppposito q̄ flomia cõueniat tali mãe plus cõueniret: quando mã essz posita in pfundo q̃z qñ mã esset posita in supficie:z ad istam intẽtionem se refert hic Auic. Alio mõ põt cõtigere hec diuersitas ex diuersitate mãe:vel ratiõe qualitatis eius:vel rõne substãtie eius z modi existẽtie eius in mẽbro:rõne quidẽ q̃litatis eius:vt ꝟbi gr̃a in colera cõtingit:nam qñ colera est adusta valde: z ꝓpter adustionẽ vehemẽtem est grossa:tunc profundat in membro z excoriat mẽbrum vsq̄ ad interiora carnis:vt dicit 14°terapẽtice:z tunc quidem flomia nõ cõuenit in erisipila facta ex tali colera:qñ vero est colera subtilis nõ adusta propinqua nãe sanguinis tunc talis colera nõ pfundatur in membro.sed permanet iter duas cutes:z tunc quidem flomia cõuenit in erisipila facta ex tali colera. Qm̃ vt dicitur 4°de regimine sanitatis in humoribus colericis:qui parũ distant a sanguine audacter flobothoma:in his vero q mediocriter est cum reuerentia:in his vero q multũ distãt n equaq̃:ratiõe vero substãtie eius z modi existẽtie eius in mẽbro cõtingit hec diuersitas:nã quãdo aꝑa est in facto esse:tũc mã q̄ est in mẽbro eũata iam facta grossa dicit pfundari in ipso: z tũc quidẽ in erisipila flomia non multum est neĉia:sed qñ aꝑa est in fieri: z mã nõdũ est eũata nec igrossata:tunc dicit cõtenta adhuc inter duas cutes:z tunc quidez in erisipila flomia cõuenit: qm̃ fortasse per flomiã attrahit mã illa subtilis non euacuata;sed cõtenta in venis:vñ aꝑa colericũ cessat:z ideo subdit Aui.ibi.(z fortasse attrahit zc.)ad vnã istaꝝ duarũ intẽtionũ refert ibi intellectus lr̃e Aui.z sic ad aliam intẽtionẽ se refert illic q̃z referat hic: vnde arg^m nõ cõcludit cõtra hoc. ¶ Ad aliud vt dcm̃ est:q̄ ventose p̃ se z ppr⁹ie eũant ex cutis supficie:per accñs tamen p̃nt eũare ex pfundo:ꝟ autẽ per accñs põt ee:aut q̄ in loco: in quo ponunt fiat scarificatio pfunda:z isto mõ itelligit Aliab. cum dicit:q̄ viri z mulieres vtunt siccis cum icisiõe quo malus extrahat sanguis ab eorũ pfundo. Et Aui.etiam dicit infra.(Scarificatio ꝟo fit pfunda vt ex pfundo extrahat:)aut istud per accidẽs põt esse:q̄ in loco:in q̃ apponunt fit orificium:cui correspõdeat cõcauitas pfunda: z isto mõ ventose que apponunt auri z locis:in quib⁹ est fistula attrahunt ex pfundo. ¶ Ad aliud qõ allegatur ex capl'o de sanguisugis dõm:q̄ satis ex dictis patet sol'o:z apparebit etiam melius in illo capl'o. ¶ Ad tertiã dubitationem dõm est:q̄ ventose per se z proprie plus extrahunt sanguinem subtilẽ q̃z grossum:z hui⁹ rõ est duplex: vna est:qa sanguis:quẽ imediate z per se eũant cõtinetur in venis minutis:mõ sanguis q in talibus venis est cõtẽtus:est subtilis magis: sed in venis magnis est mixtus sanguis subtilis cum grosso:z ideo per vẽtosas extrahit magis sanguis subtilis:sed per flomiam nõ solum extrahitur sanguis subtilis:verum etiam grossus. Secũda rõ est:q̄ vẽtose id qõ euacuant eũant attrahendo per naturam vacui:vt dictum est:nũc autẽ de natura vacui est prius attrahere id:qõ est magis subtile:vt apparet 3° de virtutibus naturalibus.quare zc.q̃q̃ tamẽ per se z ppr⁹ie euacuẽt subtilez sanguiné:per accidẽs tamẽ possunt euacuare grossum:hoc autẽ per accidẽs cõtingit aut q̄ talis sanguis grossus sit contentus in venis paruis:a quibus euacuãt:sicut cõtingit in passiõibus melãcolicis:aut si cõtingat q̄ in loco:in quo apponũtur sanguis sit icuneat⁹: z propter incuneationẽ sit igrossatus:quẽadmodum accidit in locis cãcrenat̃:aut herpetestiomenatis:aut sit in cõcauitate:a qua sanguis sit detentus z cõgelatus:sicut accidit in aure z in locis fistulatis. ¶ Ad illud vero qõ dicit:q̄ sanguis qui euacuat per vẽtosam est cõgelatus. dõm q̄ ille sanguis:qui est in cõcauitate vẽtose est magis cõgelatus z videtur grossior:nõ q̄ in venis cõtentus:quẽ euacuãt sit grossior:sed hoc est duplici de causa:vna causa est rõne caliditatis ignis:que sanguiné adduxit:z propter adustionem ingrossauit:vnde si fieret attractio sine igne sanguis videretur clarior z subtilior,scõa causa est

Vẽtose, p se z ppr⁹ie extrahũt plus sanguiné subtilez q̃z grossum duplici ratione.

mora:quã fecit in vẽtosa:qm̃ quãdo egredit extra venas in concauũ ventose infridant:7 ex infridatiõe congelat: propter qõ videt grossus:cum tñ contentus in venis nõ fit grossus. ¶ Ad illud ℞o qõ dicit auctoritate Aliaba. dõm vno mõ:q illud est per accñs: vt dcm̃ est: vel aliter dõm:q ventose conferũt passionibus melancolicis rõne eius qõ diuertunt a partibus cerebri:quoniaz distrahũt morum materie ad cerebrum:7 prohibent ne materia fi mosa in cerebro colligatur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et ipsarum quidẽ iuuamentuz in corporib⁹ compositis grossis 7 crassis grossuz hñtibus sanguinẽ est paruum:quoniã ex istis nõ extra hũt sanguinẽ:neq extrahũt sicut opz: imo q ex eo vehementer est subtilis 7 cũ difficultate.

¶ In parte ista Auic̃.ostẽdit quibus corporibus hec euacuatio est cõueniens:7 quibus incõueniens:ostẽdit autẽ expresse quib⁹ est inconueniens:7 ex oppositio dat intelligere quibus est conueniẽs. Appellat autẽ Auicẽ.corpora compressa al's composita corpa habentia multam carnem:corpa autẽ crassa appellat corpa habentia multam pinguedinẽ:in omnibus.n.istis ventose paucum efficiũt iuuamẽtum:7 causam reddit in littera:quoniã aut nõ extrahent sanguinem:aut nõ extrahent sicut oportet:7 causa est propter multam ꝓfundationẽ venarum:7 multam etiam earum stricturam ex compressione: que fit in eis a pinguedine. ¶ Sed intellige q ventose administrantur alicui corpori duplici intẽtione ꝑncipaliter euacuatiõis: 7 in ista intẽtiõe in predictis corpibus ventose paucũ faciunt iuuamẽtum:aut administrant gratia alterius intẽtionis:de qua dicet infra:que est alia intentio ab euacuatione:7 in ista intentione vẽtose administrate põt in p̃dictis corporibus magnum efficere iuuamentum:7 de ista non intelligit Auic̃.sed de prima. ¶ Deinde cum dicit.

Uẽtose administrantur duplici ĩtẽtione.

¶ Et in mẽbro vẽtosato debilitatem efficiunt.

¶ In hac parte Auic̃.ostendit nocumẽtum quoddam cõmune ventosationis: põt tamẽ illud qõ Auic̃.dicit:(7 in membro ventosato debilitatẽ efficiũt)dupl'r exponi:vno modo possum⁹ hoc exponere vt istud referat ad ventosationem in se:7 absolute de ipsa loquẽdo: vt.s.q ventosatio habeat hoc facere in mẽbro vbi fit: 7 hoc mõ intelligendo põt iste sermo verus esse. Nam omnis ventosatio cum dolorẽ faciat in mẽbro:7 omnis dolor debilitãs mẽbrum:habet aliquo mõ membrũ debilitare. Alio mõ potest ℔ exponi vt istud dcm̃ referat ad illud solum:qõ immediate dixit de istis corpibus:vt.s.q in istis corpibus dictis ventosatio maxime facit debilitatem in membro: in quo apponitur:7 hoc mõ maxie verificat sermo Aui. 7 est maxime intentio eius:quoniam ventose vt dixit in illis corporibus applicate non extrabẽt nisi sanguinẽ subtilem:in sanguine autem subtili maxime consistit calor 7 spiritus:ad cuius euaporationem 7 resolutionem maxime membruz debilitari contingit: propter qõ ventose in istis corpibus maxime membrũ debilitant vbi apponuntur:7 ideo cauẽdus est vsus earũ in eis. ¶ Deiñ cũ dicit.

¶ Quidã autẽ ꝑcipiũt vt vẽtose in ꝑncipio mẽsis nõ apponant:qm̃ humores nondũ amoti fuerunt:neq ebullierunt: neq in fine mẽsis: quoniã humores tũc sunt minuti: sed in medio mẽsis cũ humores sũt ebulliẽtes: 7 in sui augmẽto in corpe lumis lune augmẽtũ sequẽtes: 7 augmẽtat cerebrũ in craneis: 7 aqua in fluminibus accessionẽ 7 recessionez hñtibus.

¶ In parte ista Aui.ostendit qõ est tempus conueniẽs ad minístrationis huius euacuationis:7 duo facit.ꝑmo ondit quod est tempus cõueniens administrationis huius eũationis absolute.secũdo ostendit quod est tempus cõueniens administrationis eius in comparatione ad balneum.secunda ibi.(Et opz quidem vt a ventosis.)Pria in duas.ꝑmo ostẽdit quis dies mensis est conueniẽs vẽtosationi.secũdo docet eligere horam conueniẽtiorem illius diei.secunda ibi.(Ex suis vero horis.) ¶ Circa pãmam partem intelligendum primo:q hic per mensem intelligimus lunarem:cũ tamẽ mẽsis lunaris sit multiplex scilicet mensis coniunctionis 7 mẽsis ꝓgrationis:7 mẽsis manifeste apparitionis: vt apparet 3° de creticis:per mensem lunarem hic intelligit mẽsis coniunctionis:qui quidem mẽsis.s.comprehẽdit totum tempus mensis peragratiõis lune:quod est spacium.27.dieruz 7 fere octo horarũ:7 vltra istud tempus comprehendit etiam duos dies 7 quatuor horas:ita q totum tẽpus istius mẽsis sit numero.29.dierum cum dimidio:7 causa hmõi est:quoniã luna recedẽs a sole,ꝑpter suum celerem motum:cum iterũ per motum suum debet cum eo coniungi nõ reinuenit ipsum in eodẽ loco vbi fuit ꝑius ei copulata:sed fere sol iam antecessit per vnum signũ:cui demum luna tẽpore duorũ dierũ 7 fere quatuor horarũ eidem soli iterum cõiungit':ꝑpter quod maius est tẽpus mẽsis peragrationis q̃z sit tempus mẽsis visiõis manifeste:nã tẽpus visionis manifeste constituit' ex ℔ qõ a mense cõiunctiõis subtrahunt' tres dies:qui sunt tẽpus:qõ est ante solis coniũctionẽ:7 post solis cõiunctiõez:in quib⁹ diebus occultat' valde 7 debilitat' luna cũ sit lumine ꝑuata:7 iõ qz in istis trib⁹ diebus nõ videt' manifeste:7 est debilis ei⁹ impressio: hinc est q illud tẽpus ponit'.26.dierũ cum dimidio subtrahẽdo tres dies a mẽse cõiunctionis :sicut tps peragratiõis: qz in pauciori tẽpore deficit põa.27.dierum 7 fere octo horarũ. Quare tẽpus cõiunctiõis cõprehendit in se tẽpus peragrationis:7 tps visionis manifeste:hinc est q ꝑ mẽsem lunarẽ intelligimus hic mẽsem coniunctionis: qui est ab illa coniunctiõe ꝑma:quod est.29.dierũ cũ dimidio:hic autẽ mensis large sumendo põt diuidi in tres partes.s.in ꝑncipium:7 medium:7 finẽ:stricte tamẽ magis sumẽdo ponitur ab Astrologis diuidi in q̃tuor partes:que vocant' quatuor quadre quaruz vnaquaq̃ q̃dra continebit septem dies:ac infra horas:in quib⁹ variatur lumẽ lune diuersimode:in fine namq ꝑme quadre efficitur semiplena:seu dicotoma:in termino vero secũde quadre reddit' plena:in fine tertie quadre iterũ semiplena:in fine vero vltime cum sit soli coniuncta cõburit' carens lumine 7 vigore:ꝑm hoc igit' particulariter distinguẽdo ptes mẽsis lunaris dicemus q per initiũ mensis Auicẽna intelligit ꝑmam quadrã:per finem vero quartam q̃drã: que est vltima:per mediũ vero mẽsis intelligit secundaz 7 tertiã quadram mẽsis. ¶ Scõo intelligendum: q hic rememorãda est distinctio:que posita fuit:q duplex hora vel tps attendit' in qualibet eũatiõe vna est hora electa:que est hora aprior ad euacuationẽ:in qua oẽs conditiones:aut plures seu digniores meliori mõ obseruant': alia est hora necessaria:que est hora:in qua eam fieri oz: 7 nõ attẽditur res prohibitoria:nunc autem dictum hic Auicen.nõ refert' ad horã neciam:nam loquẽdo de hac hora quocũq tẽpore possunt apponi vẽtose:7 scõm istã intẽtionẽ dixit Açarauius in sua cirurgia tractatu tertio capitulo de vẽtosis:q si necessitas prouocat ad ventosationem ex egritudine.aut ꝑpter consuetudinem administrantus eas in omni hora in ꝑncipio mẽsis 7 in fine ei⁹ 7 in medio ipsius:7 in quocũq tpe fuerit:7 similem etiã sermonẽ dixit de flobothomia i capl'o de flõmia dixit.n. Flõmia que administrat' in egritudinib⁹ nõ habet horaz determinataz:sed quãdo prouocat necessitas ad illud in

Dubora attendit' i q̃s eũone.

nocte:aut in die:z in omni hora:z in omni tẽpore ꝛc̃. Refertur ergo dictum Auic̃.ad horam electam: in qua oẽs ꝯditiones aut potiores obseruari possunt.loquẽdo ergo de hac hora duo sunt tempora ꝓhibentia fieri eũonem p ventosas.s.principium z finis mensis:tps autez maxime aptum est mediũ mẽsis:in quo comprehenduntur due q̃/dre ipsius mensis.s.secunda z tertia. Siquis tamẽ pscrutatiue loqui vult ſm Astrologorum sententiaz:adhuc inter istas est ordo z quantum ad prohibitionem z quantũ ad cõcessionem:quoniam in secunda quadra inter reliqs est magis ventosanduz:exclusis tñ partibus aspectus oppositionis conuenienter in tertia:minus vero in ꝑma q̃rta:minime aũt in quarta vltima:hoꝝ autem causa z ratio est:qz qñcunqz virtus est fortis:z est humoꝝ augmentũ: z motus etiam eorum ad exteriora:tunc maxime est euacuatio sanguinis facienda:hec.n.tria videtur maxime requiri ad competentiã huius euacuationis:fortitudo quidem virtutis requiritur:qm̃ ipsa tollerat vsum eius: vel omnino prohibet:vt apparet ex dictis superius icrementum z augmentum eorum requiritur:qm̃ hec euacuatio ꝓncipaliter debetur peccato q̃ntitatis humorum:vt appareat ex dictis supra motus etiam eoꝝ ad exteriora requiritur:cum tunc sequantur motum euacuationis sanguinis: qui est motus ad exteriora:nunc aũt omnia hec principaliter concurrunt in secunda quarta mensis:virtus eni tũc est fortis:propterea qz in secunda quarta luna recipit amplius lumen:ex quo lumine plus confortat virtutem vitalem z calorem innatum in viuentibus:z ex ß etiam accidit q augentur humores:cum sequantur augmentum luminis in luna:vt declarat Auic̃.in suis exemplis:habent etiam humores motũ versus exteriora ꝓpter caliditatez maiorẽ:que mouet de centro ad circũferentiam: luna eni in augmẽto luminis efficit caliditatis ipressionẽ in corporibus:vñ Arist.4°de partib⁹ aialium dixit:q noctes plenilunij sũt calidiores propter lumen lune:qđ in scđa maxime ꝯuenit quadra p̃cipue circa finem eius:z ió maxie conuenit eũo in scđa quarta mensis.Deinde ꝯuenit in tertia:sed nó ita sicut in secũda:naz z si humores sint adhuc satis in augmento z virtus fortis z ꝓprie in eius ꝑn° ipsi interiora exquirunt magis z motum habent non sic versus exteriora:plus tñ ꝯcedenda est hec eũo in ipsa q̃z in ꝑma quarta:qz in ipsa neqz virtus adhuc est fortis:neqz humores sunt adaucti:z precipue in eius principio:z lz motus eorum incipiat tendere versus exteriora. Et ideo Halyhamet dixit:q post preuentionem:que p̃uẽtio consistat in oppositiõe minutio magis laudatur q̃z i initio luminis in quarta vo quadra nullum istoꝝ reperit:z maxie vltra ipsius mediuz:qm̃ virtus non sic est fortis z humores pe tunt interiora:z sunt etiã diminuti . sic igit̃ competit eũo sanguinis maxime in secũda quadra:deinde in tertia:minus vero in ꝑma: minime vero in quarta. ¶ Intellige tñ hic ſm Astrologos:q quadre differunt ſm q sunt añ oppositionem vel post:qz in quadris:que sunt añ oppositionem minus competit euacuatio sanguinis in earum principio:in fine vero magis:gradibus tñ oppositionis exclusis:post vero oppositionem est ecõtra:qm̃ magis conuenit in principijs earum q̃z in fine:z hmõi ratio ex dictis facilis est videri.Dixi autẽ partibus oppositionis exclusis qm̃ in euacuatione sanguinis fienda non solum oꝝ considerari luna prout recipit permutationẽ luminis z diuersitatem ſm predictas quadras:imo etiam debet cõsiderari ſm Astrologos luna ratiõe situs sui:qui situs cõsideratur quãtum ad tria:vel ratiõe signi:siue domus:in quo ẽ luna: vel ratione coniunctionis eius cum alijs planetis: vel ratione ipsius aspectus q̃ntum quidem ad signa. verbi gratia:dicunt Astrologi:q sunt obseruanda signa aerea z mobilia:sed non omnia:qm̃ gemini z si sit de istis : tamen incisio vene non conceditur propter duo: vnum est particulare:qz signat sup manus magnas:in qbus fit p̃cipue incisio: nunc aũt incisio non conuenit in brachijs luna existẽte in geminis:sicut neqz scarificatio in spatulis luna existente in cancro:vñ Ptholomeus in centiloquio. tangere membꝝ ferro luna existente in signo illi⁹ mẽbri est horribile:aries nãqz signat super caput:thaurus super collum:gemini sup humeros z manus magnas:cãcer super spatulas:leo sup cor z stomacum: z sup eius affinia: virgo sup ventrem z eius affinia:libra super ventris inferiora:vt que circa pectinem:scorpio sup pudenda vesicã z anum;sagittarius super coxas:capricornus sup genua: aquarius vo possidet crura vsqz ad inferiora:pisces vo denotant sup pedes:z hoc quidem est ex significatione essentiali.Accidentali tñ significatiõe posset ꝯtingere vt pisces notent sup caput:z aries sup collum:z hoc cuz quis ortũ ꝯxerit pisce ascendente:vel aliter differenter:q̃ denotatio sciri nõ potest nisi natiuitatis excogitatiõe:q tñ recte vult iudicare vtrãqz denotationem oꝝ attendere. Aliud vo est vniuersale:qm̃ gemini est de signis cõibus: nũc aũt signa cõia maxime sunt spernenda:qm̃ signant minutiones plus vna percussione pcutere:vel necessitatez alterius minutionis tempore modico iterposito. Silr etiaz signa fixa sunt vitanda cũ volumus hoc corpus permutare.sicut sũt eligenda cum volumus fixare: sed qñ flõmamus volumus permutare.Sunt aũt signa mobilia aries:cancer:libra:z capricornus.fixa thaurus:leo:scorpius:z aquarius : cetera vo sunt cõia. ¶ Eligendum ĝ est maxime vt luna sit in ariete veneri aut ioui:vel ambobus se applicans:illud enim denotat oẽ bonum flõmato. ¶ Quãtũ vo ad domũ fieri oꝝ in decima:vel vndecima:vel tertia:nó aũt in q̃rta: que est domus foueę:aut in sexta:que est domus infirmitatis:aut in octaua:que est domus mortis:aut in duodecia que est domus inimicitie z tristitie z oĩs prauitatis: aut q dominus harum domoꝝ non sit ascendens:z non sit ét dñs ascendẽtis in his locis:sed in decima magis. ¶ Cõsideratur etiam coniunctio cum planetis:qz oꝝ esse coniuncta veneri vel ioui vel vtriſqz:non sit autẽ soli ꝯiuncta nisi fuerit in initio:cuius terminus est infra.16.minuta añ vel post:aut sub eius radijs sit per qndecim vel duodeci gradus ante vel post:aut sit in ꝯiunctione saturni:z ꝓprie cũ fuerit lumine diminuta:vel mercurij:de marte aũt discordant Astrologi:qdam enim dicũt q est bona eius cõiunctio cuz marte:vñ Albumasar dixit:q mars est ifortunatus in omni opere:nisi in his:que ptinent ad sanguinis z venaꝝ apertionem z minutionem sanguinis per vẽtosas. Aliqui vero dicunt esse malã:vnde Halyhebẽragel.non est bona minutio sanguinis luna eũte ad martẽ. Et Joannes hyspanẽsis dixit:nó sit luna marti ꝯiũcta:signat enim post minutionẽ colẽ motũ. ¶ Cõsideraꝭ etiam eius aspectus:qui aspectus est quadruplex:sextilis:quartus:trin⁹ z oppositus. Est autem aspectus sextilis continens sextã partem circuli:puta duo signa:q separatur in duo vt alij: preter aspectum oppositionis:respicit enim planetam existentẽ in signo tertio ante ip̃m z post aspectu sextili vt planeta:qui est in principio arietis respicit illũ:qui est in ꝑncipio gemini ante se:z illum qui est in ꝑncipio aquarij post se aspectu sextili:q dicit̃ aspectus medie amicitie. Quartus vero aspectus est continens quartam ptẽ celi:vt tria signa qui similiter est duplex vt prior:nã planeta existens in ariete respicit illum:qui est in cancro ante se: z illum q est in capricorno post se:q aspectus dr dimidie inimicitie. Trinus vero aspectus est ꝯtinens tertiam ptez celi:vt q̃tuor signa:qui etiam est duplex:sicut cum a planeta:q est in ariete:aspiciatur is:qui est in leone ante se z sagittario retro se.Aspectus autem oppositionis est simplex:qui est aspectus de aliquo signo dato quocũqz in alium q oppo-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

sitionem:z iste est aspectus perfecte ꝺrietatis z inimicitie z qꝺ ꝺictū est ꝺe exñtia planete in ariete z alijs:ita ꝑ simile ꝺistātiam fit in reliqs signoꝝ. ¶ Perdurat q̄ꝫ hꝺ visio vel aspectus in luna ꝑ q̄ꝫtitatē luminis ipsi⁹:sic̄ in ceteris: q est.12.gradib⁹ ante:z totidē ponit in tali aspectu. Et ió cū aspectus oppositionis:ac ét q̄rtus sint praui:suspendē da est eūo sanguinis ꝑ ꝺuodecim gradus ante ac ét retro: z q3 trinus z sextus sunt laudabiles: euacuādus est sanguis in his:aspectus hui⁹ p̄dicta graduum q̄ꝫtitate obseruata:vñ cū in aspectu ꝑ trino luna sit ꝺuas ptes triū luminis iā adepta:fitq3 benivolus ꝺistans sufficienter a q̄rto z opposito:in nullo magis isto est flōmandum: ꝓsequenter aūt in aspectu trino scꝺo:cū luna recesserit ab oppōne sufficiens lumē habens. Primū tñ aspectum magis laudo: cū in lumine maiorādo ꝓcedat:in alio vꝺ minorādo aspectus vꝺ sextus q̄ꝫq̄ꝫ sit mediocriter benivolus:q3 tñ luna parū obtinet luminis nó est appreciandū nisi modicū:fortior tñ est primus scꝺo vt ꝺiximus de trino. Quartus vꝺ aspectus ꝺetestat:est eni ꝺrietas mediocris:q3 tñ in eo luna plus recipit luminis q̄ꝫ in sextili:terminis in ipso trāsactis securius ꝓcedit flōmia q̄ꝫ in p̄. Aspectus vꝺ oppositionis:q3 ꝺrietatis est itegre:vitandū est oīno:cogit enim sua malitia flōmantem errare:aut flōmandū vel seruiētes errare z peccare:ac iconuenienter administrare extrīseca pp qꝺ ante ipsius terminū ſm.12.gradus in antea principaliter est icidēdū. z p.12.p̄ñter postea:z ideo ꝺictum est supꝝ:q gradus oppositiōis ꝺebēt excludi a quadra scꝺa. ¶ Ex ꝺictis ꝧ apparet itellectus lr̄e Auic.q̄liter.s.ventosatio ꝓhibet in p̄n̄ mensis z in fine:z ꝓcedit in medio qꝺ cōprehendit scꝺaꝫ z tertiā quadram mensis. Totū aūté ꝺicit:qꝺ ꝺr̄ de ventosatione:est etiā sīl modo itelligenduꝫ ꝺe flōmia z sanguisugis:nam oībus istis tribus eūonib⁹ similes ꝺeclarationes adaptari p̄ñt:cum ipse nō ꝺifferant nisi ſm magis z minus:vt apparet ex ꝺictis:verūtñ Daly hebēragel aliquā ꝺr̄iam notat inter ventosationē z flobothomiaꝫ:q3 qñ volumus sanguinē ꝑ ventosas exhere:bonum est:q fit post oppositionē in vltimo medio mensis:sīl aūt volumus exhere ꝺe vena per flōmiaꝫ melius est q fit in p̄ medio:hic aūt vir forte mouet:q3 aliter sanguis euacuat ꝑ flōmiā:z aliter ꝑ ventosam:nā flōmia eūat magis expellēdo:ficca vꝺ attrahēdo:z q3 hūores ante oppositionē sunt ebullientes augmētati:postea vꝺ nó ita:timenduꝫ est:ne ex ventosa nimia fiat ad ptem humoꝝ ꝺeductio pp attractionē:z ꝓsequens ap̄a z humoꝝ multū fluxuꝫ:nó aūt post oppositionē timemus:cuꝫ q̄escere z minorari iā hūores incipiant:ſꝫ aliqd nó euenit in flōmia:si ꝺebite fiat: cū in ipsa plus fiat expulsio q̄ꝫ attractio. Qō. v.

Si autē ꝺicatur ꝓtra ꝺicta. vr̄ q melius sit flōmare z ventosare in p̄ma q̄rta mēsis q̄ꝫ in secūda:z in tertia q̄ꝫ in quarta:qm̄ Ptholomeus in centiloquio ꝺicit:q humiditates in p̄ma q̄ꝺra accedūt:in scꝺa recedunt:z ſm hanc ꝓportionē erit i ꝺuabus alijs quadris:q3 in tertia adaugent:z in q̄rta ꝺescendunt:cum aūt accedunt hūores:tūc ꝺebet minutio z ventosatio:tūc eni coaugent humores:cū vꝺ recedūt ꝓhibet tūc eni minuūtur humores. ꝧ melius est flōmare z ventosare in p̄ma q̄ꝺra q̄ꝫ in scꝺa. ¶ Itez Albumasar q̄rto itroductorij ꝺicit:q p̄ma q̄rta ponit vt ver calida z humida vernalis infantili languini ꝓportionata. scꝺa vꝺ ponit calida z ficca estiua vel iuuenili colere attributa. tertia frigida z ficca autumnalis senilis melie ꝓportionata:q̄rta frigida z humida hyemalis senio ꝓportionata z flegmati attributa. in illa igit̄ q̄rta:inqua sanguis z nā sibi cōparata ꝺnatur expetit flōmia:hec aūt est prima q̄rta vt oñsuꝫ est: igit̄ ꝛc. ¶ Sil̄r etiaꝫ medicus ꝺr̄ esse imitator nāe:sed nā eūat in fine mensis in q̄rta quadra qꝺ ꝺeclarat. p̄ ex ꝺicto ꝑbi scꝺo hystoriaꝝ ꝺr̄ eni ibi:finiēte mēse magis fluit mē-

struus q3 vernior est finis mēsis:ꝓpid quod luna deficit qꝺ etiam amplius nono explicat hystoriaꝝ:ꝺicit enim liꝝ motus menstruoꝝ.s.fit circa deficiētes lunas. vñ 4° de gnōne menstrua ſm nām ꝺeficientibus fiunt mēsibus magis:igit̄ in fine mēsis melius est ventosare z flōmare. ¶ Iterum qñ humiditates abundant z ꝺiffundunt̄:tunc vr̄ cōpetere flōmia:vt ꝺr̄ in littera:sed hoc est in luminis ꝺefectione circa finē mensis vt apparet in aere:tunc.n.eleuant̄ vapores plurimi z fiūt etiā pluuie:quare vr̄ ꝙ circa finē mēsis plus ꝓueniat eūo sanguis q̄ꝫ in medio. ¶ Ꝺoꝫ ad primū argumētū:q Ptholomeus ibi ꝑ quadras in q bus humiditates mouent̄:nó intelligit quadras:quibus luna ptranſit suū orbē eccētricū:que sūt ptes mēsis:licet Cōmen. Daly. fortasse ita exponat:vel intelligit ibi quadras ꝺiei nālis:in quaꝝ vna ab oriçonte ad celi medium humiditates corpoꝝ accedūt z augent̄:qꝺ manifestat in accessu maris oceani maxime:a medio vꝺ celi cum occidens tendit minorant̄ interiora petentes ipsoꝝ occulta:z ita fit in ꝫ̄ sicut in p̄̄:in 4̄ vero sicut in 2̄:q3 igitur mens Ptholomei finit ꝺe quadris predictis obiectio nó ꝓcedit. ¶ Ad aliud ꝺōm:q lꝫ luna ſm quartas mensis ꝑ ꝺiuersas varietꝫ naturas relatione facta ad luminis susceptionē:ita vt modo ꝺicat̄ calida z humida:nūc aūt calꝫ z sicca z hꝺ:facta tñ cōparatione vt ad Jouē:qui nature proportionatur humane:totū lumen lune no sic variat̄:q3 frigidum extat z humiduꝫ flegmaticum:ita vt z calidum z siccum ipsius ꝓportionet̄ amplius sanguini q̄ꝫ calidum z humidum:cum magis accedat ad calidum z humidum nāe humane. ¶ Ad alia ꝺuo ꝺōm:q humiditates mouerī hoc pōt ꝺupl̄r euenire:aut vigore lune vel impotentia eius:p̄ qꝺem q3 cum ipsa hēat virtutē in mouēdo humida qñ fuerit vigorosa:vt est qñ est lumine plena:tūc vtiq̄ poterit eas augmentatas mouere:z ꝺispergere hinc ꝺeceu cū ꝺux exercitus potens fit in ordinādo z cohibendo subditos ei suo motu. Scꝺo mō pōt hoc euenire:qñ cuꝫ luna sub radijs solis incipit esse:q3 lumine priuatur: non eni vim hꝫ a sole:vt cetera celoꝝ corpora:exiugat̄ humidum eius nāle solꝫ calore z siccitate:quare q3 adeo facta est ibecillis humiditates regere non pōt:imo sponte ꝺiscurrunt per loca:in qbus erant. p̄ itaq̄ꝫ modo cū luna humiditates regat modo ordinato illis ꝺominādo:cum tūc natura fortis reddatur expedit ventosatio z flōmia. Secūdo vero modo nó:cum fuerit reddita imbecillis:z per hoc pꝫ solutio ad 4ᵐ. ¶ Ad tertium per hoc apparet qꝺ sit ꝺicendum:q3 motus menstruorum factus in fine mensis lunaris non fit vigore nāe:sed potius q3 impotēs reddita corpore ifrigidato:z humiditatibus eliquatis aque ifq3 redditis sponte quasi labuntur. quare cū id nó fiat nā existente forti:aut propie nā intēdente: medicus eā imitari non habet:vel si eam imitetur in sanguinis huius ꝫuocatione:non tamen in eductione ipsius per alias vias: menstrua etiam nó solum ꝺefluunt in fine mensis:sed etiā quādoq3 in eius initio non ꝺeterius:vt innuitur 4° de generatione animalium. quando enim luna mutatur manifeste in eius lumine humores in animalibus:z simil̄r humida immutat. ¶ Deinde cum ꝺicit.

¶ Ex suis vero horis in die melior est hora secunda z tertia.

¶ In parte ista ꝺocet eligere conuenientem horā ꝺiei:in q ꝺꝫ fieri ventosatio. ¶ Juxta quam partē intelligenduꝫ p̄: q ꝑ iste sermo sicut z predictus nó ad horam necessariā refert̄:sꝫ ad horā electā. cā aūt q3 melior hora ꝺiei est hora secunda z tertia est illa:quam ponūt Astrologi:ꝺies nālis q3 naturalis ꝺiuidit̄ in.24.horas eqnoctiales:quibus in quatuor ptes segregatis vnicuiq3 quarte sex cōngūt hore:cū aūt ponunt Astrologi:q a trib⁹ horis noctis vlq

ad tres horas diei dñatur sanguis: post vo vsq; ad .9. diei horas dominatur colera: ide vero vsq; ad tres horas noctis venture dominatur melancolia: in reliquis vero sex horis noctis dominatur flegma. Cum igitur vnusquisq; humorum melius eũeĩ cum est in motu: ꝛ euentionẽ suscipit: sanguisq; in predictis sex eueniet horis: ꝛ maxime in tribus horis diei: ideo in his horis potius cõuenit euacuatio sanguinis: ꝛ precipue ꝓuenit in hora secunda ꝛ tertia: sunt enim in ipsis magis preparata necessaria electiõi hore talis euacuationis: digestioq; sic celebrata ꝛ superflua expulsa: ꝓp quod tunc quidem. s. in secunda ꝛ tertia hora diei facienda est euacuatio sanguinis per ventosas: ꝛ qõ dictum est de euacuatione sanguinis per ventosas: intelligitur simili modo alia euacuatiõe sanguinis per artificiũ facta: siue sit per sanguisugas: siue per flobothomiam: ꝛ ideo dictũ est supra ꝙ Gal'. dicebat i lib. de flobothomia: ꝙ melius est egrum in mane flõmare non festinu cum exurgit ex somno: sed priuilegiãdo tempore hore vnius. Et sicut ex causa ꝑdicta attenditur hora determinata diei in euacuatione sanguinis: ita etiam attenditur in euacuatione aliorum humorum. verbi gratia: sicut vomitus qui est euacuatio ꝓprie colere celebratur in meridie: vnde dictum est supra: ꝙ hora vomendi melior est in estate ac meridie: tunc nãq; colera sursum agitatur: que educitur vomitu: sol enim eleuatus sursum leuigat eam: sicut nocte media flegma expeditius educitur ꝓpter cãm oppositã ponũt etiam Astrologi dñm ascendẽtis in medio celi ꝛ lunam sibi aliqliter copulari cum vomitũ volunt mouere: cũ vero secessum ponunt ipsum in angulo terre: lunamq; illi aliquo coniunctionis mõ aut superius ꝯiungunt: sicut ꝑz per Ptholomeum in centiloquio: ꝛ qr ista materia est trãscendens mãm medicine sufficiant hic illa: que sunt dicta: sed longior sermo ꝛ lucidior in his ab astrologie auctoribus requiratur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et oportet quidem vt a ventosis sibi quilibz caueat post balneuz: nisi cuius sanguis fuerit grossus: quoniam ipse se prius balneare dz ꝛ vna hora manere: ꝛ postea vẽtosas apponere.

¶ In parte ista docet eligere conuenientem horam vẽtosationis in comparatione ad balneum. Causa autez quare post balneum qs dz sibi cauere a ventosis nisi sit eius sanguis grossus est eadẽ cum illa: que fuit dicta supra de flobothomia: qõ dz caueri etiam post balneum. Causa autẽ quare post balneũ dz vna hora morari. i. qescere est: vt sedetur estuatio ꝛ motus factus in corpore ex balneo: ne duo motus superflui adinuicem coniungantur.

¶ Plurimi aũt horuz abhorrent vẽtosas i anteriorib⁹ capitis apponere: ꝛ repiunt i hoc sensum ꝛ itellectũ impediri. Et vẽtose qdẽ super nocaz: q̃ est in collo posite nigre vicarie existũt ꝛ ꝓferũt supcilioꝝ grauitati: ꝛ alleuiãt palpebras ꝛ ꝓferũt scabiei oculoꝝ ꝛ fetori oris. Et sup alcheel vicẽ tenẽt basilice: ꝛ ꝓferũt doloribꝰ hũeroꝝ ꝛ gule. Et sup alchada posteriꝰ sũt vicarie cephalice: ꝛ ꝓferũt tremori capitis: ꝛ mẽbris: q̃ sũt in capite: sicut facies: ꝛ dẽtes: ꝛ mole: ꝛ aures: ꝛ oculi: ꝛ gula: ꝛ nasus. Lectio. vj.

Quam posuit quosdam canones generales circa euacuationẽ per vẽtosas in parte ista determinat canones speciales: qui debent attẽdi circa ventosas: ꝛ diuiditur pars ista in quatuor. in prima eniz parte docet iuuamenta ꝛ nocumenta specialia ventosatio nis: In secunda docet remediari cuidam accidenti: quod aliquando sequitur ad appositionem ventosarum. In tertia docet modum approximationis earum. In quarta ponit modum regiminis corporis vẽtosati ꝛc. ꝛ intermiscet hic quosdã alios canones speciales. scda ibi. (Locus ꝑterea vbi ventosa adheret). tertia ibi. (Cumq; locus ventose). quarta ibi. (Et oportet quidem vt ventosatus). Pria in duas: nam ventose diuersificantur in iuuamentis ꝛ nocumentis quantum ad duo. primo q̃ztum ad loca in quibus fiunt. secundo quantum ad modum fiendi ipsarum: prout scilz fiunt cũ scarificatione ꝛ sine scarificatione: ꝛ iõ Auic. ꝑ ostendit iuuamẽta ꝛ nocumẽta ventosatiõis ꝑut diuersificat ꝑm loca corporis. scdo ondit iuuamẽta ꝛ nocumẽta eius: put diuersificat ꝑm modum approximationis eaꝝ. scda ibi. (Ventose aũt sine scarificatiõe ꝛc.) Pria pars diuidit in septẽ. qr ꝑ ondit nocumẽta vẽtosaꝝ q̃ approximant in locis superioꝝ ꝑm partẽ anteriorẽ capitis. scdo ostẽdit iuuamẽta ꝛ nocumẽta ventosaꝝ: que approximantur in locis: que subsunt ptibus supremis ꝑm posteriora capitis. Tertio ostẽdit iuuamẽta ventosaꝝ: que approximant in ptibus iferioꝝ. Quarto ondit iuuamẽta ꝛ nocumenta ventosaꝝ: que approximant in partibus superioribus ꝑm posteriora capitis. Quinto ostendit iuuamẽta ventosaꝝ: que approximantur in locis: que subsunt partibus anterioribus capitis. Sexto ondit iuuamenta ventosarum: que approximantur locis: que sunt inter superiora ꝛ iferiora. Septimo reuertitur ad ponẽduz iuuamenta ventosaꝝ: que approximantur qbusdam locis iferioribus. secunda ibi. (Et ventose qdem supnocram). tertia ibi. (Et vẽtose q̃ cruribus). quarta ibi. (Quidam ꝑterea dixerũt). (Quinta ibi ventose aũt sub mento). Sexta ibi. (Et ventose renibus ꝛc.) septima ibi. (Et vẽtose super duas alchaab ꝛc.) ¶ Circa primam partem intelligẽdũ: ꝙ Avi. in verbis illis vr̃ ꝑm quosdam phibere appositionẽ ventosarũ in pte anteriori capitis: cũ dicat ex eis impediri sensum: ꝛ intellectum: per intellectum quidem itelligẽs cõparationem virtutis cogitatiue: que ponitur esse in medio ventriculo cerebri. Qõ. vj.

Sed tu dices hoc nõ vr̃ verum esse: qm̃ Gal'. 13° terrapeu. in freneti ꝛ litargia precipit apponi ventosam ꝑm partem anteriorez capitis: nã ibi probat Gal'. ꝙ medicamina in illis passionibus debẽt apponi in parte anteriori capitis. ergo appositio ipsaruz in loco illo nõ est nociua semp: imo aliquando iuuatiua. ¶ Dõm est ꝙ Auicẽ. ex istis verbis nõ vult intelligere ꝙ omnino prohibeat appositio ventosarũ in partibus anteriorib⁹ capitis: cum aliqñ concedat appositio eaꝝ ꝛ iuuet: sicut ꝑcipit Gal'. in loco preallegato: sed ꝙ illa verba Avi. vult prohibere frequentationẽ vsus eaꝝ ꝛ inconuenientiam administrationis earuz: si. n. frequens fiat vsus earum: aut administrentur indecenter: vbi non conuenit tunc faciunt illud nociuum: ꝛ hoc ideo qm̃ vt dictum fuit prius: ventosa in membro ventosato efficit debilitatem: ꝛ ideo si frequentetur vsus eius aut apponatur inconuenienter parti anteriori capitis debilitabit cerebrum ꝑm illã partem: ꝛ etiam ꝑm partem mediam: que ei vinciatur: ad debilitatẽ aũt istaꝝ ꝓtiũ ꝙsequit impedimentũ sensus ꝛ itellectus: que sunt virtutes procedẽtes ab illis partib⁹ cerebri: sed si in parte anteriori esset abũdantia sanguinis corrupti: cuius eũo ꝙueniret ex pte propinqua: dico ꝙ ventosatio ꝙueniret cũ scarificatione in parte anteriori capitis: aut si in cerebro ꝑm anterius esset humor: q indigeret calefactione ꝛ resolutione: sicut indiget in fine freneseos ꝛ litargie: dico etiam ꝙ esset vtilis ventosatio ꝑm partẽ anteriorẽ capitis: sicut precipit Gal'. in 13° de ingenio. Et ideo ventosis in talibus locis ad preseruationem ꝓprie vti nõ debemus: gratia tamẽ curatiõis aliquando opz eis vti.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

¶ Scđa pars diuidit in duas: qꝛ p̄ oñdit iuuamēta ventosarū posita, ꝙ, secundo oñdit nocumenta ipsa, ꝙ. scđa ibi. (Uētose aūt q̄ nocre supponunt). Prima pars hz tres ptes ꝙ oñdit iuuamēta vētosa, q̄ apponunt in trib⁹ locis: q̄ subsunt parti superiori posteriori capitis. scđa ibi. (Et super alcheel). tertia ibi. (Et sup alchadā). ¶ Intelligendū aūt circa istas particulas p̄: ꝙ p nocrā Aui. intelligit mediaz ptem colli: vnde ventose que apponūt super nocrā: apponunt in media parte colli: per alcheel vero intelligit locū q̄ est sub collo in fine colli: vbi ꝓiunguntur furcule dorso: per alchadam intelligit locum super principiuz: colli vbi collū coniungit capiti. Qō. vij.

Secundo itelligenduz ꝙ aliqs dubitabit de h̄ qđ dicit: ꝙ ventose posite in nocra sūt vicarie nigre. i. vene cōis: z vētose posite super alcheel sunt vicarie vene basilice: hoc enim vr̄ falsum: qꝛ vt apparuit supra vena nigra eūat a partib⁹ superiorib⁹ z inferioribus: z a ptib⁹ que sunt in medio: vena aūt basilica eūat a ptibus inferiorib⁹. z pax mundificat superiora: iz vētose que ponūt in istis locis solū eūant a superiorib⁹: cuz sint posite in locis superiorib⁹. g̈ nulla istax est vicaria nigre: aut basilice: sed oēs sunt vicarie poti⁹ vene cephalice: q̄ a ptib⁹ superiorib⁹ eūat: vt apparet ex dictis. ¶ Đ. Açarauiꝰ in sua cirurgia cap̄. de vētosis dicit. ꝙ vētose posite in nocra sunt vicarie vene cephalice. g̈ nó sunt vicarie vene cōis. ¶ Đ. Si nos ꝓsideremus iuuamēta: q̄ ponit ventosax: que apponunt i nocra z in alcheel oia aut plura sūt iuuamēta partium superiox. g̈ iste potius debent dici oēs vicarie cephalice q̄z basilice aut nigre. ¶ Dōm est ad h̄: ꝙ modus loquendi: qđ hic seruat Auicē. nó est oino ꝓprius: z iz q̄ztuz ad aliqđ dictū possit ꝓprie verificari: ponit eni iferius: ꝙ vētose q̄ ponunt sup Alcheel ꝓferūt asmati sanguineo z egritudinib⁹ pectoris z spasmo sanguineis: z q̄ztū qdez ad h̄ iuuamentū vētosatio que fit in loco illo tz locū flōnie vene basilice z vene cōis: cū flōmia istax venax ꝓferat etiā passionib⁹ illis. Sz tñ ꝓprie loquendo oino vētosationes q̄ fiunt in istis partibus non dicunt vicarie vene nigre: vl vene basilice: qꝛ. s. vene q̄ ibi sunt: ex qbus iste vētose euacūat. sunt rami vene nigre: aut vene basilice: hoc. n. mō ꝓprie loquēdo eūo vna sanguinis est in vicaria eūonis alterius: qñ vena ex qua eūat vna eūatio est ramus vene: ex qua euacuat alia: nūc aūt venule: q̄ sunt in ptibus illis: ex qbus ventose euacuant: non sūt rami vene basilice: aut vene cōis: imo aut sunt rami vene cephalice: aut sunt rami vene: que cōicationem hz cū cephalica. Itex etiaz omnes ramuli venax: q̄ sunt in ptibus illis cum sint in loco superiori eūant ex partibus superioribus: ex quibus euacuat cephalica: pp qđ ꝓprie loquendo vētosatiōes: que eūant ex venis istox locox nó sunt vicarie vene basilice: aut vene cōis: sed potiuz sunt vicarie vene cephalice. ¶ Sed dicemus ꝙ sermo Aui. qui ponit: ꝙ ventose posite in nocra sunt vicarie vene cōis: z posite in alcheel sūt vicarie vene basilice: z posite super alchadam sunt vicarie cephalice verificatur ꝑm quādam similem operationez cōparando sc̄z venas: que sunt in istis tribus locis ad venas que sūt in brachio: que sunt nigra: z basilica: z cephalica: dicem⁹ enim ꝙ Auicē. intelligit: ꝙ vene que sunt in istis tribus locis eodez modo se habēt ad partes capitis z colli: sicut vena nigra: z basilica: z cephalica se habent ad partes totius corporis: similatur eni eūo earum a partibus capitis euacuationi illax a partibus totius corporis: quoniaz sicut vena nigra euacuat ex partibus superioribus z inferioribus: ita etiam vētosatio: que fit in nocra: euacuat ex ptibus superioribus capitis: z partibus inferioribus capitj z colli: z sicut basilica eūat ex partibus inferioribus: ita etiam z hec ventosatio euacuat magis ex partibus inferioribus capitis z colli. Uerū est tñ ꝙ locus alcheel cum sit locus inferior: qui est affinis locis pectoralibus ventosatio: que fit in loco isto aliquo modo ꝓprie potest dici vicaria vene basilice: qm̄ vena basilica ab illis etiam locis eūat: z similiter etiam q̄ztum ad hoc potest etiam dici vicaria vene cōis: qm̄ etiam vena cōis ab illis locis eūat: z ideo Açarauius in predicto capitulo dixit: ꝙ hec ventosatio est loco basilice z fusce. de ventosatione aūt que fit in nocra dixit: ꝙ erat loco cephalice: qm̄ suuz sermonē retulit ad ꝓpriuz modum loquendi plusq̄z retulerit Auic̄. ventosatio aūt que fit super alchadam est vicaria cephalice: z ꝓprie cū euacuet a partibus a qb⁹ eūat cephalica: z ēt similitudinarie: qꝛ sicut cephalica eūat magis a ptib⁹ superioribus corporis z pax ab inferioribus: ita ēt ista eūat magis a ptib⁹ superiorib⁹ colli z capitis: z minus ab inferioribus. Et ex his apparet perfecte intellectus lr̄e Auicē. z etiam solutio obiectorum. Qō. viij.

Tertio intelligendū circa ventosas: que ponunt sup alchadā: qm̄ dicit ꝙ conferunt tremori capitis: sed tu dices ꝓtrariū vr̄ statim dicere: qm̄ dicet statim postea: ꝙ ex vsu eax q̄nq̄z accidit capitis tremor. ¶ Dōz sicut dcm̄ fuit supra de ventosis: que apponunt parti anteriori capitis: intelligit eni ita ꝙ ex eis q̄nq̄z accidit capitj tremor: qñ. s. frequētat vsus approximatiōis eax: aut qñ non ꝓuenienter administrant: qm̄ tunc ex appositione earum accidit debilitatio neruox z ptiū colli: ad quē ꝓsequitur capitis tremor: sed si administrat ꝓuenienter z solum gratia curationis necessarie: vt in egritudine que fieret ex multitudine mäe sanguinee: tūc dico ꝙ hec vētosatio cōfert tremori capitj: z sic itelligit Aui. ¶ Deinde cum dic.

¶ Uentose aūt que nocre superponuntur obliuionem hereditare faciunt veraciter: sicut qdā dixerunt: qm̄ posterior pars capitis est locus conseruationis: quem ventose debilitant. Alcheelie vero debilitant os stomaci. Et propter alchadam quidez q̄nq̄z accidit capitis tremor parumper itaq̄z mutemus nos a nocra: z ab alcheel parump ascēdamus: nisi cū fuerint necessarie ꝓpter fluxū sanguinis ex tussi: qm̄ tunc cum eis est descendendum z nō ascendenduz. Et he qdē ventose q̄ alcheel supponunt: z iter duas spatulas ꝓferūt egritudinib⁹ sanguineis z spasmo sanguineo z asmati sanguineo: sed stōm debilitant: z cordis tremorē generant.

¶ In parte ista ostendit nocumenta predictax ventosarū: z primo facit hoc. secundo correlarie docet modum ꝓhibitionis: ne accidant illa nocumenta. tertio iterato resumit iuuamenta z nocumenta ventosax: q̄ ponunt alcheel simul ēt implicando de vētosis que ponuntur inter spatulas. scđa ibi. (Parūper itaq̄z). tertia ibi. (Et he qdem ventose zc̄.) ¶ Circa primam partē intelligendum qđ Auic̄. dicit: ꝙ vētose apposite nocre facinnt hereditare obliuionem: hoc quidem est intelligendū simili modo: sicut dcm̄ est prius de ventosis appositis in parte anteriori capitis sc̄z de frequenti vsu earum circa partem illam: z de incōuenienti administratione eax: si tñ administrarent conuenienter gratia curationis necessarie: vt in egritudine q̄ fieret ex collectione materie sanguinee non nocerent: sed cōferrent: z similiter intellige de alijs nocumentis oibus: q̄ ponunt in ventosis administratis in loco aliquo: qꝛ vētose posite in his locis z alijs q̄nq̄z faciunt nocumēta: z q̄nq̄z remouent ea: z hoc est ꝑm frequentiam vsus earum: z ꝑm conuenientem administrationem earū: z per hoc solluuntur ꝓtrarietates: que vident esse in dictis auctorum.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Qō vero dicit in scōa pte satj notuz est. ¶ In tertia vō pte itellige de vētosis: que ponunt in alcheel: ꝙ ipse debilitāt stōm pp ꝓpinqtatē illius loci ad stōm: qm̄ cum eo hz cōi/catione aliq3 mediāte meri: q est descēdens a pte posterio ri versus stomacū: generant ēt cordis tremorem pp defe ctionem quā faciūt in corde: vel cum ille locus sit affinis mēbris spūalibus inter que cor collocat: sed itellige hoc esse vez tl̄r: vt dcm̄ est de alijs. s. de frequēti vsu approxi mationis istarum ventosarum: vel qñ non ꝓuenienter ad ministrantur: sz si administrent qñ cordis tremor esset ex multitudine sanguinis: tunc appositio earum conferret tremori cordis: vt ponit Rasis septimo Almansoris capi tulo de ventosis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et ventose quidem: que cruribus supponū/tur sunt minutioni propinque: z mundificant sanguinem: z prouocant mēstrua. Et ei quidē que ex mulieribus alba existit z laxa sanguinez habens subtilē: ventose in cruribus posite sūt meliores q3 flobothomia: que fit in saphena.

¶ In hac parte determinat de iuuamētis vētosaz que ap/ponunt ꝓtibus iferioribus: que sunt crura. ¶ Juxta quā partē intelligendū: ꝙ ventose: que apponuntur cruribus intelligunt debere apponi non in parte anteriori crurum sed in parte posteriori: z hoc ideo qz locus anterior est lo cus ossuosus in talibus autem locis non debent apponi ventose: qz ei non adherent: sed debent poni in locis leni/bus z equalibus qualia sūt loca carnosa: talis aūt est lo/cus posterior cruris: z ideo i loco posteriori crurū debēt apponi: iste autē ventose que apponunt in tali loco sūt ꝓ/pinque minutioni: sunt aūt ꝓpinque minutioni vno mo/do exponēdo minutioni. s. que fieret ex venis: que sunt in ꝓtibus illis: vel alio modo sunt ꝓpinque minutioni. i. flo bothomie absolute: z hoc est pp multitudinez eūonis ea/rum: nā ventose qñ apponunt in hoc loco cum scarifica/tione multum eūant de sanguine: z hoc pp duplicez cām: vna cā est: eo ꝙ multum sanguinis declinat ad loca illa: cum in illo loco sint vene multe z magne. Scōa cā est: qz in loco illo cutis est satis lenis z subtilis z caro tenera: z ideo incisio: que fit in ventosis in loco illo faciliter perue/nit ad profundum: vnde faciliter sanguis q est in ꝓfundo euacuatur per eas: z ꝓpterea tales ventose sunt ꝓpinque minutioni: iste etiā vētose mūdificant sanguinem eūando sanguinem corruptum: z ꝓuocādo emorroydas in viris: z menstrua in mulieribus: ꝓuocant aūt hoc: qm̄ ex vehe menti attractione vehementem faciunt diuersionez z mo tum sanguinis ad inferius. Iste etiā ventose in mulierib⁹ habentibus sanguinem subtilē z albis z laxis sunt melio res q3 flōmia saphene in prouocando menstrua. z ꝑ ideo: ꝙ cū eūone: que fit per ventosas magis ꝓseruatur virtus q3tum eūone flōmie: vt dicet infra: in talibus aūt mulieri bus virtus est defecta rōne cōplexionis earuz: z ideo me lior est eis ventosatio q3 flōmia: z etiā ventosa in eis plus euacuat: qō necessariū est eūare: cum in eis sanguis abun det subtilis eūoni: cui competit ventosa plusq3 flōmia: vt dictum est prius. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quidam ꝑterea dixerūt ꝙ ventose sup occi/put posite z sūmitatē capitis ꝓferunt amentie z scothomie: z tardant canos quēadmodū di/xerunt. In hoc consideratio est habēda: nam istud in his opank corporib⁹: z nō in alijs: qm̄ plurimis corpoꝝ festinare faciunt canos: z im pediunt itellectuz: z ꝓferūt egritudinibus ocu/li: z hoc qdem est maior eaꝝ vtilitas: qm̄ cōfe/runt eorum scabiei: z bothoz: z almuseragi: z egressioni vue: sz itellectū ipediunt z faciūt he/reditare stupiditatē: z obliuionez: z malitiam cogitationū: z egritudines permanētes: z no/cent aquaz in oculo hñtib⁹: sed fortasse si hora se pūtauerit: qua illud fieri oz: non ipediunt.

¶ Hic determinat de vētosis: q̄ approximant ꝓti capitis su preme fm posterius. ¶ Circa quā ꝓtē itelligendū: ꝙ ven tose posite in loco isto plus hñt ipedire intellectū z facere festinare aduentū capilloꝝ canoꝝ q3 ꝓferre amētie z tar/dare canos: z hui⁹ rō est: qz vt dictū est prius: de ꝓpriета te vētose est facere debilitatē in mēbro vētosato: pp qō ta les ventose apposite occipitio debilitāt ꝓtē illā cerebri: in qua est cellula posterior: z ēt ꝓtē sibi ꝓpinquā: in qua est cellula media: ad debilitatē aūt ista ꝙ cellula ꝙ ꝓsequitur maxie ipedimētū itellect⁹: cū opatio ei⁹ vigeat cū bonita te opationis cellule postreme z medie. Jteꝝ ēt faciūt festi nare canos: ꝓpterea qz ventose euacuāt sanguinē subtilē: ad cuius eūonē ꝓsequit̄ ifrigidatio in ꝓtib⁹ illis: z ꝑ ꝓs ꝓsequit̄ idigestio in nutrimēto: ꝙ ꝓuenit ad ꝓtes capitis cū idigestio sit effectus ifrigidationis calozis innati: ex tali aūt idigestione: vt apparet qnto de gnōne aialium: z scōo de cōplexionib⁹ ꝓsequit̄ canities in capillis: z ideo optie dicit Auic. ꝙ tales vētose in plurib⁹ ipediunt itellectū z festināt canos: hoc aūt ꝑcipue faciunt qñ frequens fieret vsus eaꝝ in ꝓte illa: z qñ in corporib⁹ incōueniēter admi nistrant̄: vt maxime in corporib⁹: q̄ haberēt cerebrū frigi dum: si tñ in partib⁹ illis cerebri ꝓsisteret abundātia hu/moris sanguinei z calidi: tunc appositio ventosarum cir/ca locū illum ꝓferret. Conferret etiaz egritudinib⁹ oculi: que essent ex mā calida z sanguinea: diuertendo ab eis ta lem mām: z ideo ꝓferūt scabiei z bothoz z almusaragi. i. egressioni vue: que fit ex ruptura cornee ꝓpter vlcus exi/stēs in ea ex mā calida z rosina: qūo aūt nocent habenti/bus aquā in oculo: z qūo aliqñ possunt ꝓferre: quere sup̄ in capl'o de flōmia in. §. de flōmia venaꝝ: que sunt post au res. nā idē est modus iuuamēti z nocumēti ventosatiōis in egritudine tali cū ꝫ intelligamus de ventosatione: cum qua sanguinis existit eūo. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ventose autem sub mento posite ꝓsunt den tibus repletis: z faciei: z gutturi: z mundant caput z mandibulas.

¶ Hic oñdit iuuamēta ventosarū: que approximantur in lo/cis: que subsunt partibus supremis anteriorib⁹ capitis: z satis est notum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et vētose renib⁹ supposite ꝓferūt apatibus coraꝝ: z earuz scabiei: z bothoz: z podagre: z emorroydib⁹: z elephātie: z vētositatib⁹ vesice z matricis z pruritui dorsi. Cūq3 vētose iste fue rint cū igne siue sint cū scalpellatiōe siue absq3 ea: iuuabūt ēt in hoc: sz ille qdē: q̄ sūt cū scalpel latiōe sūt fortiores: ꝑterq3 in vētositate. Haz q̄ sine scalpellatiōe sūt in remouēdo vētositates frigidas: z vt radicit⁹ euellant: hic z vbiq3 sūt fortiores. Ventose ꝑterea in anteriori pte cora rū testiculoꝝ apostematib⁹ ꝓferunt: z vulneri/bus corarū: z cruriū. Et vētose posteriori pte corarum supposite prosunt apostematibus: z exituris: que in natibus fiunt. Et ventose posi te sub poplite conferunt pulsationi poplitis:

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

que ex calidis generatur humoribus ⁊ eritu/
ris malis: ⁊ vlceribus putridis in crure ⁊ pe/
de. Et vētose super duas alcabi conferunt pro
hibitioni menstruoꝝ: ⁊ sciatice ⁊ podagre.

¶ In pte ista determinat de vētosis: que approximant̄ pti/
bꝫ: que sunt in medio iter ptes superiores ⁊ iferiores: lz ma
gis declinēt ad iferiores ptes: ⁊ diuidit̄ pars ista in q̄tuor
ptes: ſm qꝫ tot sūt talia loca: in qbus oñdit iuuamēta vē/
tosationis facte in eis. 2ª ibi. (Ventose p̄terea.) tertia ibi.
(Et ventose in posteriori pte). q̄rta ibi.) Et vētose sub po/
plite. (p̄ma in duas. p̄ oñdit iuuamēta vētosaꝝ: que appo
nunt̄ renibꝫ. sc̄o qr̄ iste fieri p̄nt cū scarificatiōe: ⁊ p̄nt fie
ri cū igne absq; scarificatiōe cōparat eas adinuicē ꝟz istū
diuersuz modū approximādi: sc̄a ibi. (Cūq; vētose iste)
qꝫ dicit in p̄ma pte satis notū est. ¶ Circa sc̄az partē itel
ligendū: qꝫ sicut ipsemet Auic. inuit cū dicit. (⁊ vbicūq;:
circa) illō vbuz lz adaptet̄ vētosis: q̄ renibus apponunt̄:
tñ est generale in quocūq; loco apponant̄ vētose: qm̄ ille
sc̄z que apponunt̄ cum igne: sine scalpellatiōe sunt fortio/
res in remouēdo vētositates q̄z ille: q̄ apponunt̄ cum scal
pellatiōe: ⁊ ꝟ ideo est: qr̄ vētosa: q̄ fit cū scalpellatiōe: inq̄z
tum sanguinē euacuat ifrigidat mēbrū: nūc aūt dissolutio
ventositatis ipedit̄ a frigido ⁊ iuuat̄ a calido: sicut appet
sexto de accidēti ⁊ morbo: ppter qō vētose q̄ fiūt sine scal
pellatione: qr̄ attrahūt ex mēbro calefaciēdo ip̄m sunt po
tentiores valde in resolutiōe vētositatū frigidaꝝ q̄z ille q̄
fiunt cū scalpellatiōe: dixit aūt signāter in remouēdo vēto
sitates frigidas: qr̄ in vaporibꝫ: q eēnt ex mā calida: ille q̄
fiūt cū scalpellatione sunt meliores: qm̄ ifrigidatio mēbri
iuuat ad remotionē taliū vapoꝝ acutoꝝ ⁊ calidoꝝ. Ven
tose aūt q̄ fiunt cū scalpellatione sunt potētiores in oibus
egritudinibꝫ: in qbus idigem⁹ eūone alicui⁹ māe hūora
lis: qm̄ pp scalpellationē facilius talis mā eūatur ex mē/
bro: ⁊ io dicit Aui. qꝫ vētose q̄ fiūt cū scalpellatiōe sūt for/
tiores i p̄dcis egritudibꝫ. s. apatibꝫ coraꝝ scabiei: ⁊ bo/
thor: ⁊ podagre ⁊c̄. p̄terq̄z in destruēdo vētositates: qm̄ i
oibꝫ illis idigestus ē eūone māe hūoralis. Qꝫ vo dicit in
alijs p̄riculis notū ē: p ꝟ āt qꝫ dic̄: ⁊ vētose sūt sup duas al
chabi itelligit duas cauillas pedis iferioris. ¶ Deiñ. c. d.

¶ Ventose aūt sine scarificatione q̄nq; ponunt
p̄pterea: vt materia a parte sui motus trahaꝫ:
vt cū māmillis supponunt̄ ideo: vt cursus san
guinis mēstrui retineaꝫ: ⁊ q̄nq; queruntur: vt
apostema p̄fundū ad exteriora trahatur: ideo
vt medicamētū ad ip̄z pueniat: ⁊ q̄nq; regrun/
tur p̄pterea: vt apostema ad aliud mutet̄ mē/
brum: qō ignobilius in vicinitate existit: ⁊ q̄nq;
requirunt̄ p̄pterea: vt mēbrum calefiat: ⁊ san/
guis ad ip̄m trahaꝫ: ⁊ ipsius resoluant̄ vento
sitates: ⁊ q̄nq; requirunt̄ p̄pterea: vt mēbruz
ad suum nālem locū reducaꝫ a quo remotum
fuit: sicut fit in ruptura inguinis: ⁊ q̄nq; regrun
tur: ideo vt dolor sedet̄: sicut cū supponuntur
vmbilico in dolore colice vehemēter cogēte: ⁊
in vētositatibus ventris: in doloribꝫ matricis:
qui accidūt apud motū menstruoꝝ: ⁊ p̄prie in
adolescētibꝫ: ⁊ sup laxitatē ptis exteriōris core
sicut fit i sciatica: ⁊ cū timet̄ ossis exitus a iūctu
ra: ⁊ iter duas anchas p̄sunt duabꝫ anchis: ⁊
duabꝫ ptibꝫ iteriorib⁹ coraꝝ: ⁊ emorroydibus

⁊ habēti ruptura inguinis: ⁊ podagricis. Vē/
tose quoq; sup nates posite a toto corpe trahūt
vt a capite: ⁊ ꝟferūt ītestinis: ⁊ menstruorū sa/
nant corruptionē: ⁊ alleuiatur per eas corp⁹.

¶ In pte ista oñdit iuuamēta ventosaꝝ p̄ut diuersificātur
q̄tum ad modū approximationis eaꝝ: ⁊ qr̄ duplex ē mo
dus approximationis eaꝝ. s. cū scarificatione: ⁊ sine scari
ficatione. p̄ oñdit iuuamēta ventosarū: que approximant̄
sine scarificatione. sc̄o oñdit iuuamēta eaꝝ: que approxi
mant̄ cū scarificatiōe. sc̄a ibi. (Et dicemus qꝫ in vētosis
cū scarificatione). p̄ma pars diuidit̄ in duas: qr̄ p̄ facit qꝫ
dcm̄ est. sc̄o adhuc reuertit̄ ad determinādū iuuamenta
vētosationis ſm q̄dā alia loca corpis: de qb⁹ mētionē nō
fecerat. sc̄a ibi. (Et iter duas anchas ⁊c̄.) p̄ria pars pos/
set diuidi in tot ptes quot sunt iuuamēta: q̄ ponit vētosa/
tionis sine scarificatiōe: q̄ oīa satis plana sūt. Nisi qꝫ opz
ꝟ vnū itelligere: qꝫ illud qō dicit vltio ⁊ sup laxitatē p̄tis
exteriōris core ⁊c̄. nō est iuuamētū p̄ se distinctū a p̄dict̄:
neq; etiā illa lr̄a referri dz ad illud: qꝫ imediate dixerat de
sedatione doloꝝ: q fiunt a vētositatibꝫ: sed illud verbum
dz referri ad illud: qō dixerat de vētosatione sine scarifica
tione: in iuuamēto penultio: puta ad illud: qō dixerat qꝫ
vētose q̄nq; requirunt̄: vt mēbrū ad suū nālem locum re/
ducat̄ a quo remotū fuit: sicut fit in ruptura inguinis po/
nimus enī vētosas recto sup coxam: vt attrahat̄ intestinū
ad interius: ⁊ tūc dz ꝟtinuari ꝟ lr̄a: ⁊ sup laxitatē p̄tis ex/
teriōris ⁊c̄. ⁊ in ꝟ exēplo ostendit̄: qꝫ vētose nō solū redu/
cunt mēbꝝ ad suū locum a quo remotū fuit: sed ꝓhibent
ne egrediat̄ de suo loco: sicut fit in sciatica: in qua timetur
exitus ossis a iūctura p̄pter humiditates faciētes lubri/
catiōē ossis: qꝫ est in iūctura: tūc enī apponit̄ vētosa exte
rius in coxa sup coxā laxā: qm̄ attrahēdo: ⁊ ēt tale calefa
ciēdo ex q̄ calefactione māz laxam ꝟsumūt: ꝓhibēt ne os
anche egrediat̄ ꝺ iūctura sua possem⁹ tñ dicere si pur vel/
lem⁹ qꝫ ꝟ poneret iuuamēta vētosaꝝ sine scarificatiōe: in
quo iuuamēto oñdit̄: qꝫ vētose ꝟferāt in ꝟsumendo māz
mollē ⁊ laxā ꝟtentā in mēbro: vñ nō solū vētose sine scari
ficatione ex calefactione eaꝝ iuuamētū faciūt in resoluen
do vētositates: qꝫ iuuamētū posuit ibi: ⁊ q̄nq; regrunt̄ p̄
pterea vt mēbꝝ calefiat ⁊c̄. verūetiā in ꝟsumēdo māz la/
xam humoralē ⁊ mollem: ⁊ ꝟ iuuamentum ponitur hic.

¶ Circa sc̄am partē intelligendū qꝫ ventose posite super
nates attrahūt a corpore toto: quoniā ipse apponūtur lo
co: qui cōmunicat partibus superiorib⁹ corporis magis
tamē trahunt a partibus superiorib⁹ q̄z inferioribus: qr̄
plus corporis est qꝫ est supra nates q̄z infra: ⁊ ēt qr̄ mor⁹
nālis sanguinis: qui ei conuenit ex grauitate sua naturali
plus est ad inferius q̄z ad superius: iste etiā ventose sanāt
menstruoꝝ corruptionē. i. corruptionē: que accidit ex re/
tentione menstruorum: qm̄ sanguinem vehementer deri/
uant ad loca inferiora. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et dicemus quidē qꝫ in ventosis cum scarifi
catione tria existunt. iuuamēta. ¶ Primum eoꝝ
est eūonis ex ipso mēbro: ⁊ sc̄ḿ est repositio/
nis substātie spiritus ne eūone humoris: q edu
citur sequēdo euacuet̄: ⁊ tertiū est: qm̄ nō cura
tur: vt ex p̄cipalib⁹ mēbris fiat eūo. Scarifica
tio vero est p̄funda: vt ex profundo traha⁊.

¶ In parte ista ponit iuuamenta ventosationis que fit cuz
scarificatione: ⁊ duo facit: primo facit qꝫ dictum est secun
do ostendit cām diuersitatis: que est in scarificatione ven
tosarum. secunda ibi. (Scarificatio vero est profunda).
¶ In prima parte notandum qꝫ Auicen. tria ponit iuua/
menta in ventosatione. vnum iuuamentum est: quia eua/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

cuat absq; eductione spūs ⁊ caloris inati: ⁊ ratio est: qz in ventosatióe cū euacuatione humoris: qui eūatur p eam nō educitur de spū res: de qua sit curandū: sicut fit in flobothomia: ⁊ h ideo est: qz nō euacuat ex venis: in qb⁹ fit multitudo spūs: ⁊ q̄ sint ꝓpinque minere spūs: sicut facit flómia: qm̄ flómia euacuat ex venis magnis: in qbus est spūs multitudo: ⁊ que respiciūt ꝓncipalia mébza: ⁊ ꝓptera ét subdit tertiū iuuamétum eius: qm̄ in ventosatione nō curatur de eūone: que fiat ex mébzis pzincipalibus: qz nō timemus q̄ in ipsa fiat eūatio ex mébzis pzincipalib⁹: sicut fit in flobothomia: ⁊ p h duo iuuaméta vult Auicē. habere q̄ in ventosatione nō ꝓsternitur virtus: sicut i flobothomia: ⁊ ꝓptera in defectis: ⁊ in his qui sunt ante. xiiij⁹ annū: ⁊ in senibus multotiens apponimus: ⁊ facim⁹ eūonem per ventosas: que obtinent locum flobothomie: que in eis fieri non pōt. ¶ Circa secundā partē intellige: q̄ per illud vbum Auicē. vult habere q̄ in ventosatione que fit cum scarificatione est q̄ scarificatio aliquando oz fieri ꝓfunda: aliqñ vero superficialis: profunda quidem fieri oz quādo volumus: vt fiat attractio a ꝓfundo: superficialis vero quādo nō volumus multū attrahere a ꝓfundo: sed tamē hic opz addere illud: qō ponit Açarauius in sua cirurgia capl'o de ventosis: q̄ causa huius non solum est hoc: imo etiam est causa huius dispositio corporis q̄ ventosatur. Nam in hoibus: qui sunt tenere carnis ⁊ rarop poropꝫ oz pauca fieri ꝓfundatio: ⁊ oz semel scarificatio fieri in hoibus aūt qui sunt oure carnis ⁊ spisse oz fieri ꝓfundatio plus: similiter etiā diuersificatur scarificatio ꝑm numerū ⁊ ꝑm ꝓfunditatem ratione sanguinis. Cuius eni sanguis est grossus oz pluries ⁊ ꝓfundius scarificari: quoniaz in ꝓma vice aperitur via sanguini subtili: ⁊ aquositati eius: in secūda vero ⁊ tertia euacuatur sanguis grossus ⁊ feculētus: in illo vero in quo sanguis est subtilis sufficit scarificatio: ⁊ semel ⁊ superficialis: similiter etiā ⁊ diuersificatur h scarificatio ratione itentionis eūonis. nam vl'r quādo volumus multum euacuare facimus scarificationem ꝓfundam ⁊ pluries: quādo vero paulatim ⁊ paꝫ facimus solum superficialē ⁊ semel: terminus tamē equalis in scarificatione est ꝓfunditas cutis tantum: ita ponit Açarauius in predicto capl'o. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Locus preterea vbi vētosa adheret quando q̄ apostematur: ⁊ fit difficile ad ipaz remouēdam. Panus ergo aut spongia in aq̄ tepida infusa: q̄ caliditati attineat: sumatur ⁊ cuz ea in circuitu fiat embzoca. Et hoc qdem frequēter ꝓtingit cum super mamillaruz ptes ventosas ponimus: vt sanguinis menstruoz̄ fluxus: ⁊ ex narib⁹ arceatur: quāobzem super ipsas mā-millas eas ponere non debemus.

¶ In parte ista docet remediari cuidā accidenti: q̄ aliquā do in loco vbi fit appositio ventosaꝫ ꝯsequitur: ⁊ est apostematio ⁊ iflatio: ⁊ istud quidē fit in locis maxime: vt dicit Auicē. que sunt laxa ⁊ mollia ꝯcauitates babentia: sicut sunt māmille. nā in talibus locis quādo apponit ventosa: qz vētosa attrahit: ⁊ tale mébzum ꝓpter sui laxitatē ⁊ cōcauitatē est aptum recipere ⁊ retinere mām: hinc ē q̄ ꝓpter attractionē ventose ⁊ retētionē māe in mébzo illo illud mébzum inflatur ⁊ apostematur: ⁊ ꝓpter laxitatem infigitur ventosa valde in eo: ita q̄ difficulter pōt remoueri ab eo. tali ergo accidēti docet succurrere cum euapozatione facta cum pāno vel spongia infusa in aqua calida: ⁊ boc merito docet: quoniā inflatio ⁊ apostematio est extēfiōe: que in mébzo illo ꝓtingit a mā replēte: ⁊ quasi vētosificata ꝓpter calefactionez ventose: ꝙuenūt ergo ea que mollificant tensionē ⁊ mitigant dolorē ⁊ aperiunt pozos leuiter: vt mā resoluatur ⁊ euacuet ex mébzo ⁊ dolor mitigetur: ne ex dolore ampliozi fiat ad mébzuz attractio: talia aūt faciunt ea que caliditatē bñt tēperatā banc autem bz pānus vel spongia ifusa in calida aq̄ ꝓpter quod optime remediatur apostemati accidenti in mébzo tal ex amplificatione vētose. ¶ Sed h est vlterius aduertenduz: q̄ accidens q̄ ꝯsequitur mébzū post appositionē vētose pōt esse multiplex. Aliqñ enim est apostema q̄ accidit extensione mébzi: de quo hic loquit' Auic. ⁊ huic accidenti remediamur: sicut precipit Auic. Aliquādo vero est mala cōplexio que in mébzo derelinquit' post ventosationez. ⁊ ista mala cōplexio pōt derelinqui ex duplici cā: aut derelinquit' ex sola iflāmatione facta in mébzo: ex vētosatióe sicut maxime pōt hoc ꝓtingere in corporibus: q̄ sunt amplop pozop: ⁊ tenere carnis: ⁊ in talibus quidem post vētosationē p̄cipit Açarauius in predicto capl'o vt post vētosationē abluant' loca cū aqua rosata: aut cū aqua frigida: aut cū aqua cucurbite: aut portulace: ⁊ silibus: aut dereliquit' ista mala cōplexio ex mā retenta in supficie membzi: ⁊ si quidē ista mā fit humiditatis multe: tunc precipit Açarauius q̄ abluant' loca illa cū aceto: aut aqua myrthy ⁊ sumach: ⁊ similiō⁹: qm̄ exiccant humiditatē superfluā. Si autem ista mā fit grossa ifixa: tūc precipit: q̄ loca illa abluant' cū vino antiq̄: aut cū aq̄ sanguici: aut decoctione aneti: aut camomille ⁊ sibi similiuz: qm̄ sūt resolutiua humiditatis grosse derelicte in mébzo. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Cūq; locus ventose inungetur prope ipsam suspende ⁊ non tardes: sed ad scarificandum festina. Sitq; prima positio leuis: ⁊ cito remoueatur ipsa: deinde ꝑm ordinem tardetur ipsius remotio ⁊ tolerantia.

¶ In parte ista docet modū approximationis vētosarum. ¶ Juxta quā partem intelligendū: q̄ Auic. in mō approximationis vētosaꝝ docet ordinem obseruare: quoniam prima positio oz esse leuis ⁊ cito remoueri. Deinde ꝑz ordinem oz tardari remotio ⁊ tolerātia eius. Causa aūt q̄re talis ordo oz seruari est: vt humores ad mébzum p attractionē ventose adueniāt equaliter: ⁊ etiā euacuent equaliter ex mébzo. In ꝓma etiā appositione: in qua nō fit scarificatio: humor peruenit ad mébzuz: vt ergo nō inculcet' i loco: oz cito apponi ⁊ cito remoueri. Deinde cū fit scarificatio: vt perfecta fiat euacuatio: oz tardari eaꝫ remotio. Ante aūt appónē vētosaꝝ oz locus oleo inungi: vt ꝓpter oleū cutis fit mollior: vnde applicant' citius ventose: ⁊ minor etiā dolor in loco causatur. Jteꝫ etiam oleuz rarificat poros: vnde disponit mébzum: vt melior possit per vētosas fieri attractio: hic tñ est aduertēdū: vt dicit Açarauiꝰ in predicto capl'o: q̄ si cutis illius: q oz vētosari sit cutis grossa dura fusca ⁊ pori stricti: oz vt vngantur loca ventosaꝫ cū oleis aperitiuis ⁊ lenitiuis resolutiuis: vt si est i tpe estatis oz esse oleū alkerua. aut oleum violatum: aut oleū de amigdalis dulcibus: aut oleū de semine cucurbite: ⁊ si est in tēpore hyemis tunc est bonū oleū narcisinū aut camomillinū: aut sambucinū: ⁊ sibi similia: ⁊ si vlterius superfluitas est grossa frigida in loco ventosando: tūc sit oleum amaricinum: aut oleū de balsamita: aut oleū de albē: aut anetinū: ⁊ eis similia. Si autem corpus est tenere carnis amplozum pozoꝫ: tunc oportet vt ꝓhibeantur loca ventosanda ab oleo. ¶ Deinde um dicit.

¶ Et oportet quidem vt ventosatus post vnaz horam cibetur. Infans preterea in tertio anno ventosetur: ⁊ post transactis duobus annis: quoniam prorsus non debet ventosari cuz est

vnius anni. In ventosis quoq; fit securitas: ne materie ad inferiora descendant.

¶ In parte ista ponit modum regiminis corporis vētosati ⁊ p̄ docet eligere ꝓueniētē horam cibationis. scd̄o ꝓueniētē qualitatē. scd̄a ibi. (Et colericus quidē ventosat⁹). Prima in duas: p̄ facit: qd̄ dictus est: secūdo adhuc adiungit quosdā cañ. spāles circa ventosationē: quoꝝ vnus respicit etatē: in qua fieri dz: secūdus vo respicit qd̄am generale iuuamētum vētosationis. scd̄a ibi. (Infans p̄terea in tertio āno ⁊c̄.) ¶ Circa primā ptem intelligendū: q̄ causa quare vētosatus post horam vnam dz cibari est: quoniam iter cibum ⁊ eūationem per vētosam dz iteruenire tēpus ad hoc: vt quiescat ⁊ pauset motus: q fit in tali eūatione. nam hic motus pturbaret actionē digestionis: tum qz talis motus distrahit caliduz nāle ad exterius: tū etiā qz pturbat ipsum ꝓpter qd̄: vt nō impediatur digestio cibi: debet spatium temporis interuenire inter ventosationem ⁊ cibum: hoc autem spatium debet esse horę vnius: quoniam hoc spatiū est sufficiens ad sedationē talis motus: dicit aūt hoc: vt ostendat q̄ ad minus tempus tale debet esse vnius horę: licet etiam possit esse maius.

¶ Secūda aūt pars diuiditur in duas: vt duos ponit canones: scd̄oz ponit ibi. (In vētosis quoq;). primus aūt cañ. respicit etatē: in qua homo pōt ventosari: vt in h̄ ostēdat differētia inter flobothomiā: ⁊ vētosationez supra. n. fuit flōmia ꝓhibita in etate: que est minor. xiiij. annis vt i pluribus: sed hic ostēditur q̄ vētosatio fieri potest transactis duob⁹ annis: que aūt sit causa huius dicta est prius: qm̄ ventosatio nō sic virtutem debilitat: vt flōmia: in ꝓmo tñ anno puer nō dz vētosari ꝓpter multam passibilitatē ei⁹ ex multa membroꝝ teneritate ⁊ mollitie ꝓtingēte: est enim adeo tener q̄ nullum motū vehemētem: aut alterationez sustinet ⁊ sicut post tertiū annū potest puer vētosari: non autem flobothomari: ita simili modo post etatē senectutis: lz flōmia nō ꝓueniat: vētosatio tamē fieri potest: vt dictus est supra. ¶ Secūdus aūt canō respicit qd̄am inuamentuz gñale vētosationis siue fiat cū scarificatione: siue absq; scarificatione: nam hoc hz iuuamentū vētosatio: qm̄ p ipsam fit securitas ne materia descēdat ad inferiora: intelligo autē hic p inferiora loca ea: que sunt loca iteriora: qm̄ iteriora cum sint posita in ꝓfundo pñt dici inferiora respectu exterioꝝ: hz aūt hoc iuuamētum ventosatio: quoniaz ipsa attrahit vehemēter ad exterius: ⁊ ideo per eam ꝓhibetur descēsus materie ad iterius: ⁊ ꝓpterea qñ volum⁹: q̄ materia nō repat ad mēbra interiora: sicut aliquādo timemus: verbi gratia: in apostematibus locoꝝ emunctorioꝝ: aut in apostematibus venenosis nos vtimur ventosas apponere illis locis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et colericus quidem ventosatus post ventosas comedere debet grana mali granati ⁊ ipsorum succum: ⁊ succum scariolarum cum zucaro: aut lactucas cum aceto.

¶ In parte ista docet eligere qualitatē cibationis ventosati. ¶ Juxta quā partē itelligēdum: q̄ lz Auic. solū exprimat de qualitate cibi in corpore colerico vētosato: tamen per oppositū dat itelligere: qualis ꝓuenit in corpore frigido flegmatico: ⁊ subaudit etiaz qualis ꝓuenit in corpore medio iter h̄. In colerico eni qz vētosatio ꝓpter motū: ⁊ ꝓpter doloreꝝ iducit aliquā inflāmationē eo q̄ illō corpus ex quolibet motu est aptū faciliter calefieri: ⁊ in ipso colerani ebullire post vētosationē ꝓueniunt ea: que sedāt ebullitionem: ⁊ motum colere: qualia sunt inflāmantia: ⁊ ideo dz comedere post vētosationē grana mali granati: ⁊ bibere ipsoꝝ succum: ⁊ succum scariole: aut comedere lactucas cū aceto: ⁊ dz accipere: vt dicit Auicenna in p̄di

cto capitulo secaniabin ⁊ iulep: ⁊ sibi similia: ⁊ ponere cibos eius pullos ⁊ carnes ouiū: sekebiget. i. cibos ꝓditos cū aceto: ⁊ cibos ꝓditos cū agresta: ⁊ sibi similia. Sed in illo: in quo est cōplexio frigida: si fiat ventosatio: propter aliquod accidēs: tūc vētosatio ꝓpter eūationē sanguinis quā facit ad quā eūationē sanguinis seqtur ifrigidatio: timetur ne in corpore illo supfluam iducat ifrigidationem ⁊ defectionem caloris ināti: cum illud corpus sit aptum ifrigidari a q̄libet leui causa: sicut corp⁹ colericū est aptū calefieri a qualibet leui causa: ⁊ ideo dz sumere post ventosationem: ea que calefaciunt ⁊ viuificant calorem innatum: ⁊ ideo dicit Açarauius: q̄ debz sumere in potu syrupum de melle: aut syrupū de secaniabin: cū semibus ⁊ sumat vinū odoriferū mediū q̄ est inter vetus ⁊ nouum: ⁊ vtatur paucitate cibi. Et pone cibū eius pullos ⁊ canebit i. spēs calidas: ⁊ passeres ⁊ pullos colūbaꝝ ⁊ subdit q̄ etiā q̄busdam hoibus: in quibusdam oris ꝓuenit tyriaca alfacor: ꝓuenit aūt medicamē de musco ⁊ selibe ante ventosationē: aut post vt ꝓfortentur mēbra principalia ⁊ subtilietur sanguis: nō aūt opz vt sumāt in potu h̄ calefactor ⁊ sicut dictū est de eūatione ventosaꝝ: ita simili modo est intelligendū in flōmia cum ambe sint similes eūationes: vt dictum est supra. Corpora aūt que sunt medie complexionis debēt vti regimine medio inter predicta: ⁊ ista oia extrabūtur ex dictis Açarauij in p̄mo assignato capitulo ⁊ h̄ est perfecta expositio huius capituli. ¶ Ad maiorem autē dilucidationē totius capituli est addendum vnū generale notabile: ꝓpter quod notandū: q̄ si ꝓsiderētur ea: que dicūtur in h̄ capitulo: ⁊ consideremus ea: que dicuntur ab Açarauio: nos cōprehendemus: q̄ in ventosis generaliter nos attendimus quatuor. ¶ Primū est materia ipsaꝝ: ⁊ ista materia in eis attendit duplex vna. s. cū qua fit secūda. s. circa quā fit. Materia autē cū qua fit diuersificat ex trib⁹. s. ex sui substantia: qm̄ sui substātia ventosa fiūt aut ex vitro: aut ex ligno: aut ex cornib⁹: aut ex cucurbita: aut ex aliquo metallo: vt dic̄ ille Açarauius: ⁊ ignorātia huius diuersitatis nō multū affert nocumentum in approximatione ventosarum: sufficit eniz q̄ cōiter sint ex vitro. Diuersificatur secūdo ex sui q̄titate: qz aut ventosa est magna: aut parua: quā quidez diuersitatē medicus indiget cognoscere: quoniā aliqñ eum opz vti magna: vnde Ypo. dicit quita particula affortismoꝝ: mulieri mēstrua si velis retinere: sitiaz maiorē mamillis appone: ⁊ hoc quidem fit quando volumus magnam subito attractionē facere: qñ autē paulatim attrahere volumus eligim⁹ parvuam. ¶ Diuersificatur tertio ex sui figura: qm̄ ventosa dz habere aliquam rotunditatem: que aliquādo est circularis: aliqñ vero cum ob longitudine quadā. Jteꝝ etiaz vētose quedā habēt foramen magnum: ⁊ quedā paruuz ex hac diuersitate diuersificatur earum operatio nam que figuram habent circularē vehemētioris sunt virtutis: ⁊ q̄ etiā habent foramen ꝓuum nō sunt adeo vehemētis virtutis. ¶ Materia aūt: circa quā est operatio vētosaꝝ: sūt mēbra: que ex pluribus nobis indicationē prestant ō approximatione ipsaꝝ ventosarum. nam indicationē p̄stant ex qualitate ⁊ substantia ipsoꝝ: vt est raritas ⁊ spissitudo duricies ⁊ mollities: multitudo carnis ⁊ pinguedinis ⁊ paucitas vtriusq;: sicut apparet ex dictis in isto capitulo: indicationē etiā p̄stant ex virtute ipsoꝝ: vt qz membꝝ est vile vel nobile: qm̄ in vilis apponitur vētosa vt attrahamus ex nobili ad vile: indicationē etiam prestant ex loco ipsoꝝ: sicut apparet in hoc capitulo: sil̄iter etiā ex societate: siue sit societas p colligationē: ⁊bi gratia: vt cū apponimus vētosas sub mamillis: vt restrigat fluxus sanguis mēstrualis: siue sit societas p vicinitatē: vt qñ apponimus vētosas nocre in egritudinib⁹ cerebri. ¶ 2° ꝓsideram⁹ in vētosis modū approximādi ipsarū: qui considerat pe-

In vētosis gñaliter ꝓsiderāt q̄tuor.

nes

nes quantitatē tēporis approximationis ipsoꝝ: vt qꝫ longo vel breui tpe corpori approximant. ¶ Et ꝓsiderat penes actū: siue operationē ipsaꝝ: q act⁹ diuersificat: ꝙ vētose aut apponunt cū igne: aut sine igne: vl'r aūt que cum igne apponunt fortioris sunt opationis q̄ꝫ ille: q̄ sine igne vt apparet ex dictis supra: ꝛ vtrecꝫ istaꝝ: aut approximātur cū incisione: aut sine: ꝛ si cū incisione: aut cū incisione ꝓfunda: aut superficiali de inuamētis: q̄ꝝ oīum manifestū est ex dictis in isto capl'o. ¶ Cōsideram⁹ 3° in vētosis horā approximationis ipsaꝝ: q̄ est duplex: sicut in q̄lꝫ eūone hora electa: ꝛ hora nēcia: hora aūt electa idicationē assumit ex trib⁹. s. ex re nō nāli: ꝛ ex re nāli: ꝛ ex re p̄ter naturā: ex re nō nāli. v. g. ꝙ vētose approximent in plenilunio vel in augmēto lumis lune: ꝛ ꝙ approximētur scōa vel 3ª hora diei: ꝛ ꝙ approximent post cōplemētū digōnis cibi in stōcho ꝛ epate: ꝛ ēt post expulsionez supfluitatū a corpore. Ex re vō nāli sumit idicationē magis ex duobus: p̄ ex vtute: qm̄ dꝫ fieri approximatio ipsaꝝ vtute existente nō multū debili: sic̄ ēt: ꝛ q̄lꝫ eūo fieri dꝫ. scōo ex etate: qm̄ approximatio vētosaꝝ cōpetit in etate: q̄ ē infra. xiiij. ānū: ꝛ in ea q̄ est post. lxx. ānū: in medijs vō etatib⁹ ꝓuenit flōnia. ¶ Ex re vō p̄ter nāꝫ assumit idicationē hora approximationis vētosaꝝ: qm̄ q̄ apparent dispōnes egritudinū indicātes eaꝝ approximationē debēt approximari: q̄ aūt sint iste dispōnes apparet ex dictis supra: hora āt necessaria ꝓsiderat in ventosis: sic̄ dcm̄ est supra in flōnia. ¶ Attēdimus ārto in vētosis intētionē: ꝛ h̄ itentio est vl' eūo manifesta. s. vel occulta vel alteratio ſm q̄litates: aut mutatio alicui⁹ rei: q̄ est ex̄ locū suū ad suū locū nālē ꝛ ſꝫ illas itētiones diūificat modus approxiatōis vētosaꝝ: sic̄ oia h̄ manifesta sūt subtil'r pscrutāti ea: q̄ dcā st̄ in isto ca°,

¶ De sanguisugis. Cap. xxij.

IAdi dixerunt: ꝙ in quarūdā sanguisugarū natura existit venenositas: ab eis igit̄ cauendū est: que sunt ex genere magna habentiū capita: ꝛ quaꝝ colores sunt antimoniales ꝛ nigre: aut quaꝝ color est viridis: aut que sunt lanuginē habētes: ꝛ similes mezameiꝫ: ꝛ super quas existunt fila coloris azuli: ꝛ quaꝝ color similat̄ madiō. In omnib⁹ enī istis existit venenositas: ꝛ puenīt ex eis apāta: ꝛ syncopis: ꝛ sanguis flux⁹: ꝛ febris: ꝛ laxitas: ꝛ vlcera mala. Eas quoq; non accipias ex aquis malis: in quib⁹ limus aluei est niger: ꝛ cenosus: ꝛ mot⁹ statim turbat aquā ꝛ fetet: ꝛ illas elige: que in aquis colliguntur ochalibus colubiatu: ꝛ in quib⁹ morantur rane: neq; attendas illud quod quidam dicunt: ꝙ si sint in aquis vbi morantur rane sunt male. Sitq; earum color similis rei: super quam existit viriditas ꝛ tendantur super eas fila duo colorem arsenici habentia. Et ruffe rotunde: que sunt coloris epatis. Et ille que similantur parue locuste: ꝛ que caude muris similes existunt: ꝛ minute parua habentes capita oēs iste eligēde sunt. Et nullas magis eligas q̄ꝫ habētes ventres rubeos: ꝛ dorsum viride: ꝛ precipue si ex aquis fuerint currentibus.

SAperius determinauit canoñ. in eūone: q̄ fit per vētosas: in parte ista determinat canones in eūatione: que fit per sanguisugas: ꝛ duo facit: p̄mo docet eligere sanguisugas: que sunt laudabiles ad istā eūationē faciendaꝫ ꝛ fugere illaudabiles. scōo ponit canones: qui debēt circa istam eūationez attēdi. scōa ibi. (Extractio quoq; sanguinis a sanguisugis.) p̄ma in duas: p̄mo ostēdit: que sūt sanguisuge illaudabiles ꝛ nó eligēde. scōo ostēdit: que sūt laudabiles: ꝛ eligēde: scōa ibi. (Sed illas elige.) p̄ma in duas. p̄ ostēdit: q̄ sunt illaudabiles ex pte coloris ꝛ figure ipsaꝝ. scōo ostēdit: que sunt illaudabiles ex parte loci: in quo morāt̄. secūda ibi. (Eas quoq; nó accipias.) Q̄ dicit in omnib⁹ istis particulis notū est nisi ꝙ intellige circa illaꝫ particulā (sed illas elige ꝛc.) ad expositionē illius vocabuli aquis ochalib⁹ ꝛ tabiatu: ꝙ dicit littera exterior. (ꝙ in aqs: que habēt laudabil'r.) cū inter aquas stātes nascunt̄ due herbe: vna ē: que orit̄ in extremis illius aque: ꝛ habet folia similia lenticule que vocat̄ lentigo aque: alia herba oritur in fundo fluuij sub lapidibus: ꝛ super lapides: ꝛ est similis lanugini in malis autē aquis fetentib⁹ non oriuntur iste herbe quia ergo iste herbe ꝓsueuerūt nasci in aquis laudabilibus: sanguisuge: que morant̄ in talibus aqs: sunt de his: que morant̄ in aquis laudabilib⁹: vnde in eis nó est malitia ꝛ venenositas cū locus ꝓuertat locatū ad suā nāꝫ: ꝛ hoc intelligit Auiceñ. per aquas ochales ꝛ tabiatu: sil'r etiā ꝛ sanguisuge: que sūt in aqs: in quibus morant̄ rane sunt laudabiles ꝓpter duo: p̄mo quia nos videm⁹: ꝙ rane non morant̄ in aquis: que sint multum illaudabiles: imo videmus ꝙ morant̄: vt in pluribus in laudabilibus: ꝛ ió sanguisuge repte in talib⁹ aqs sunt reperte in aquis laudabilib⁹. scōo qꝫ ipse rane morātes in aqs expurgant ꝛ mūdificāt aquā a supfluitatib⁹: ꝓpter qō aq̄: in qb⁹ morant̄ nó sunt oīno illaudabiles. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Extractio p̄terea sanguinis a sanguisugis facta ꝑfundior est extractione: q̄ fit cū vētosis.

¶ In parte ista ponit canones attendendos circa istā euacuationem: ꝛ diuiditur pars ista in partes quatuor. Primo enim comparat euacuationem istam ad euacuationē ventosaꝝ. Secundo docet rectū modum approximationis sanguisugaꝝ ad faciendum istam euacuationē. Tertio docet remediari quibusdā accidentib⁹: que sunt apta contingere ex appositione sanguisugarum. Quarto ostēdit: quibus egritudinibus maxime affert iuuamenta hic euacuatio. secūda ibi. (Et ipse quidez anteq̄ꝫ ponantur.) tertia ibi. (Et melius quidem est vt postq̄ꝫ cadunt.) quarta ibi. (Appositio p̄terea sanguisugaꝝ.) Questio. j.

Circa p̄mā partē aliquis dubitabit de hoc ꝙ dicit: ꝙ extractio sanguinis per sanguisugas est ꝑfundior q̄ꝫ extractio sanguinis per vētosas. ¶ Dicet enīꝫ aliquis hoc nō videt̄ verum esse. naꝫ nos videmus ꝙ vētose euacuāt materias ꝓtentas in mēbris ꝑfundis attrahēdo ab eis: sicut ventose attrahūt sanguinē existētem in ꝑfunditate auris: sicut hoc videmus: ꝙ attrahunt sanguinem existentē in ꝑfunditate cōcauitatis pectoris: quādo apponunt̄ orificio vulneris vel vlceris in pectore existentis: sed sanguisuge: vt dicet in fine capituli cōferunt egritudinibus subcutaneis. ergo extractio sanguinis facta a sanguisugis non est ꝑfundior extractiōe sanguinis facta a ventosis: sed est minus profunda. ¶ Dicēdū ad hoc ꝙ euacuatio que fit cum ventosis ꝛ sanguisugis: potest cōparari ad duo, s. ad locū a quo imediate euacuant: ꝛ ad locum a quo mediate euacuant: si qdez comparentur ad locū: in quo imediate euacuant: sic ex ꝑfundo magis euacuant sanguisuge q̄ꝫ ventose: ꝛ ratio est: quoniaꝫ ventose

ſolum imediate ex ſuperficie cutis eũant: cum ſolum ime diate ſupficiei adhereãt: ſed ſanguiſuge nó ſolũ adherent ſupficiei: ſed ẽt parti magis ꝓfunde: ⁊ ió cũ medicina at tractiua peruenies ad ꝓfundu3 ex ꝓfundo magis attra bat q3 medicina: q̃ ex ſuperficie: ꝯhinc eſt ꝙ extractio ſan guinis a ſanguiſugis eſt ꝓfundio⁹ illa: que fit a ventoſis. Sed ſi cõparent tales eũationes ad locũ a quo mediate euacuare pñt ⁊ a quo diuertũt ⁊ attrabũt ſic ventoſe ma gis ex ꝓfundo eũant quã ſanguiſuge. Quod declarat ex plurib⁹. ꝙ quia vẽtoſe ſubito multotiens multũ ſanguinẽ euacuãt: ꝙ nõ faciunt ſanguiſuge: ⁊ hoc nó ꝓtingit: niſi q⁹ magis ex ꝓfundo eũant: qm̃ in profundo ſũt poſite vene maiores. in quib⁹ eſt ſanguinis multitudo. ¶ Scõo quia videmus ꝙ vẽtoſe: vt dictũ eſt: eũant ſanguinẽ congelatũ ex aurib⁹: ⁊ ẽt ſanguinẽ ꝯgelatũ in ꝯcauo pectoris: ⁊ cu3 apponunt vulneri facto in pectore: hoc aũt nó fit cu3 ſan guiſugis: ⁊ ꝓpterea Auiceñ. in fine capituli ponit: ꝙ ap poſitio ſanguiſuga ꝫ ſolũ ꝯfert egritudinib⁹ ſubcutaneis ſuperi⁹ aũt poſitũ eſt vẽtoſas nó ſolũ ꝯferre egritudinib⁹ ſubcutaneis: ſed ẽt illis q̃ ſunt in ꝓfundo. ¶ Tertio hoc declarat ſi ꝯſideret cauſa attractionis ventoſa ꝫ: qm̃ cau ſa attractionis in ventoſis eſt nẽcitas vacui: ſed cauſa at tractionis in ſanguiſugis eſt vẽtus attractiua ipſa ꝫ nunc aũt maior eſt attractio: que fit ꝓpter neceſſitatẽ vacui ea: que fit per vtutẽ ꝙ declarat: quia nũq3 contingit. ſ. ꝙ ſit neceſſitas vacui: quin fiat attractio cuiuſcunq3: ſi auté ſit neceſſitas virtutis: tamẽ multotiens nó fit attractio ſi nõ adſit preſens familiare ⁊ proportionatũ: ⁊ ideo videmus etiã ꝙ ventoſe ſũt potentiores in diuertẽdo materiam ad oppoſitũ q3 ſint ſanguiſuge: vnde in his: in quib⁹ indige mus fortius diuertere plus vtimur ventoſis q3 ſanguiſu gis. Iterũ etiam videmus: ꝙ euacuant ſpiſſius ⁊ groſſi⁹: q3 euacuent ſanguiſuge: totũ aũt hoc non accidit: niſi qa ventoſe magis euacuant ex profundo q3 euacuẽt ſangui ſuge: ⁊ ex his apparet ſolutio ad obiecta: ⁊ intellect⁹ men tis Auiceñ. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et ipſe quidem antecꝫ ponant quaſi ꝑ vnaz diem colligende ſunt: ⁊ conſtrictione faciendũ eſt vt euomant: donec ꝙ in earũ exiſtit vẽtrib⁹ egrediatur: ſi hoc fieri poterit: ⁊ ipſis parũ ſan guinis agni: aut alterius rei proiciatur: vt in de nutriantur antecꝫ ponantur: deinde ſumã tur: ⁊ earum viſcoſitas ⁊ ſordities cum aliquo quod ſit: vt ſpongia mundentur. Locus pre terea vbi ſunt apponende cum baurach laue tur ⁊ fricatione rubificetur: poſtea cꝫ volũtas apponẽdi ſanguiſugas affuerit in aquam ꝓ i iciantur dulcem ⁊ emundentur: deinde appo nantur. Ex eo autem quod eas efficit voluntа rias ad ſe ſuſpendenduz eſt: vt locus luto linia tur: aut ſanguine: cũcꝫ he fuerint plene: ⁊ eas proiicere volueris pulveriza ſuper eas paruz ſalis: aut cineris: aut baurach: aut ſete combu ſte: aut lini: aut ſpongie combuſte: aut lane cõ buſte: ⁊ cadent.

¶ In parte iſta Auic. docet modũ approximãdi quãtũ ad ea: que fieri debẽt: antecꝫ apponant: ſcõo q3tum ad ea: q̃ fieri debẽt: qñ iam applicant. tertio docet rectũ modũ re motionis earũ ſcõa ibi. (Locꝰ preterea vbi ſũt apponen de.) ⅓ª ibi. (Cũcꝫ fuerint plene.) ¶ Circa ꝑᵐ parté intelli gendũ: ꝙ cã ãre antecꝫ ſanguiſuge apponant debẽt qua ſi colligi per vnam diem eſt vt fiant famelice ⁊ nõ rema neat aliqd in ventribus earũ: vt dicit Açarauius capᵒ de ſanguiſugis: ⁊ ideo fit vt poſtea melius applicent: ſed dicit Auiceñ. quaſi q⁹ adhuc poſſunt colligi per min⁹ tẽ pus ante: vnde Raſis. 7° Almãſoris. capᵒ de ſanguiſu gis ponit ſufficere ſpatiũ medie diei. ¶ Debet aũt fieri vt ſanguiſuge anteq3 ponant euomãt donec egrediat illud: qõ eſt in ventrib⁹ ea ꝫ duplici de cã: vera: cauſa eſt: vt ina niant: ⁊ fiant famelice ad hoc vt melius applicent: ſecũ da cauſa eſt vt ſi qua humiditas corruptiua: ⁊ venenoſa in eis exiſtit eũet ex eis: ne ex ea accidat malitia in morſu ea ꝫ: ⁊ qa conſtrictio earu3 eſt cã talis mot⁹ ad euacuatio nem illi⁹ humiditatis per os: idcirco dicit Auiceñ. ꝙ cõ ſtrictione faciendũ eſt: vt vomant ⁊c. quida3 aũt dicũt: ꝙ cauſa talis euacuationis ab eis nó ſolũ eſt cõſtrictio: imo appoſitio ea ꝫ in vino: aut aceto. nã hoc vi eſſe de ratione aialiũ: q̃ degũt i aq̃ ꝙ ſiue in vino ſiue i aceto ponant: eua cuat ꝙ in eo ꝫ ventrem continet. ¶ Debet aũt poſt vomi tum ꝓijci eis parũ ſanguinis agni anteq3 apponant pro pter duplicẽ cãm. nam cauſa eſt: vt confortet virtus attra ctiua ipſa ꝫ: quoniã ſanguinẽ appetũt: vnde qñ guſtaue rũt ex ſapiditate ei⁹ vehementi⁹ ſe applicant ⁊ ſanguinez attrabũt. ſecũda cauſa eſt. qa in omnibus ſanguiſugis eſt q̃da3 venenoſitas: licet ñ ſit venenoſitas multa: de qua ſit multũ curandum: niſi in his: q̃ ſunt poſite eſſe multe illaꝝ dabilitatis: nũc aũt vniuerſaliter omnium animaliũ vene noſo ꝫ maior eſt venenoſitas in ieiunio q3 poſt cibũ pro pter exacuitionem caliditatis: q̃ eſt in ieiunio: ⁊ ideo ſan guiſuge nõ debẽt applicari oino ſanguini ieiune: nc in eis venenoſitas augmentet: neq3 etiam debent applicari re plete: qa non attraherent: ſed debent applicari in diſpo ſitione quaſi media inanitionis ⁊ repletionis: declinan te tamen ad inanitionem: ⁊ ideo aliquid eſt eis dandum anteq3 apponant: ex quo ꝑm aliquid nutriant: ꝙ dicitur in aliꝭ particulis ſatis eſt clarum non indigens expoſi tione. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et melius quidem eſt: vt poſtꝯ cadunt lo cus vẽtoſe ſugat: ⁊ ex ſanguine loci parũper accipiatur: vt mor ſure ipſarum malitia remo ueatur. Q⁹ ſi ſanguis non conſtringetur: gal le combuſte: aut calx: aut cinis: aut tegula cõ buſta: ⁊ ſubtiliter pulverizata ſupponatur: aut reliqua ab iſtis ex eis: que ſanguinem conſtrin gunt. Et hoc quidem oportet: vt ſint apud eũ preparata: qui ſanguiſugas apponit: cu3 ipſe ſe ſuſpendant. Appoſitio preterea ſanguiſu garum confert egritudinibus ſubcutaneis: ſi cut ſahaf: ⁊ alcuabe: ⁊ eis ſimilia.

¶ In parte iſta docet remediari quibuſdã accidentibus: q̃ conſueuerũt conſeq poſt appoſitionem: ⁊ remotionẽ ſan guiſuga ꝫ: ⁊ ꝑmo docet preuidere cuidam accidẽti ne ac cidat. ſecũdo docet remouere quoddam accidẽs: quãdo iam accidit. ſecũda ibi. (Q⁹ ſi ſanguis non cõſtringatur.) Primũ accidens quod docet preuidere ne accidat eſt cor ruptio: que eſt apta accidere in loco: in quo apponuntur ſanguiſuge: quoniã vt dictũ eſt: in omnib⁹ ſanguiſugis eſt quedam venenoſitas: ⁊ ideo neceſſe eſt: ꝙ poſt remotio nem earum in ſanguine exiſtente in carne remaneat que dam cõplonis malitia: ex qua eſt aptitudo: vt accidat cor ruptio in loco: vt ergo iſte ſanguis euacuet: docet poſt re motionem ſanguiſugarum ventoſam loco apponere vt ꝙ ventoſam fiat attractio ⁊ euacuatio eius: quod corruptũ eſt: ad hoc etiam conſueuit fieri poſt remotionem earum

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

emplastrum ex folijs sambuci vel porri in oleo: qđ emplastrum apponit loco post remotionem sanguisugaruz. ¶Circa secundam partem aliquis dubitabit: quare ab appositione ventosarum post remotionem earum non fit accidit fluxus sanguinis: sicut post appositionem sanguisugarum z remotionem earum cum tamē ventose fortius attrahant q̄z sanguisuge: vt dictum est prius. ¶Dicēdum q̄ causa quare post appositionem sanguisugarum plus consequitur fluxus sanguinis q̄z post appositionem ventosaruz videtur esse duplex. vna est: quia sanguisuge: vt dictum est: imediate plus euacuant ex profundo: vnde relinquunt orificium magis circa profundum q̄z ventose: ad hoc autem plus consequitur fluxus sanguinis q̄z quando orificiuz non est profundum. secūda causa est: qz ex ipsis sanguisugis acgritur in loco quedam complexionis malitia: ex qua accidit in orificijs venarum apertio z debilitas z per consequens accidit plus labi sanguinem ex venis q̄z in ventosis. ¶Secūdo intellige: q̄ preter illa: que ponit ad constructionem fluxus sanguinis prouenientis ex sanguisugis maxime ꝯstringens: vt ponit Açarauius: est vt ponantur super locum medietates fabaruz excorticatarum: z dimittantur: donec fabe loco adherеant quoniam sanguis constringitur. Reliquum autem q̄ dicit in isto capl'o planuz est. Questio.ij.

Consuevit autem queri quedam. q. quomodo. s. generales flobotho/mie z ventosis z sanguisugis fint: z ad qđ instrumentum partis practice reducant: vtrum. s. ad medicinam: vel ad cirurgiam z videtur q̄ ad cirurgiam: quia Açarauius in suo libro: in quo de cirurgia vel opatione manuali determinat de istis ét determinat. ¶Iterum etiaz achab 9° sermone sue practice: in quo de cirurgia determiat: determinauit de istis tribus. ¶In contrarium dicitur. Nam ad omnia ista consequitur euacuatio: z gratia euacuationis fiunt: nunc autem euacuatio cum ad ipsam sequatur alteratio corporis: z alteratio est de ratione medicine: vt apparet tertio de simplici medicina: ad medicinam pertinere videtur: quare ista tria ad instrumentum: qđ est medicina: videntur reduci. ¶Et dicendū est breuiter: q̄ operatio flobothomie: z ventosarum: z sanguisuge potest dupliciter ꝯsiderari. vno modo quantū ad materiam: cuz q̄ fiunt: z sic reducuntur ad instrumentū: q̄ est operatio manualis: eo q̄ in omnibus talibus est operatio manualis: que operatio est incisio carnis z cutis: hoc autē fm omnes est partis cirurgie. Alio modo possunt considerari quantum ad causam: per quam inducunt effectum ipsorum: que causa est euacuatio: z vt sic reducuntur ad operationem: que fit cum medicina: eo q̄ ipse per euacuationem alterant corpus: z euacuatio ad gen⁹ medicine pertinet: z quia ex diuersitate materierum diuersitas instrumentorum habet: siue vt patet satis ex dictis prius: ideo principaliter he operationes reduci habent ad cirurgiā: z non ad medicinam: z ideo auctores in tractatu de cirurgia de istis tribus determinat. Et ex his apparet solutio ad obiecta: z ad totam questionez.

¶De retētione eoz: q̄ eūank. Cap. xxiij.

Aque euacuantur retinenk aut propter materie inclinationem absq̄ alia euacuatione: aut propter inclinationem cum alia euacuatione: aut ꝓptera q̄ ipamet euacuatio iuuak: aut medicinis infrigidantibus: aut stipticis: aut viscosis: aut adurentibus: aut strictura.

Sta pars cōiter sic consueuit introduci vt dicamus q̄ ꝓpus Aui. dedit canones cōes curationis in vno genere morbi puta in genere morbi male cōplexionis z qz in curatione illius generis morbi erat aliqñ necessaria euacuatio: dedit canones etiā regulantes omnez modū eūonis: in parte ista incipit dare canones cōes alteri⁹ generis morbi cōpositionalis: non aūt Auiceñ. determinat curationes cuiuscūq̄z generis morbi cōpositionalis cū in genere sit quadruplex: vt apparet ex dictis fen scōa: sed solū determinat canones curationis in vno gñe morbi cōpositionalis. s. facti in plasmate. Et cū istius etiā generis morbi sint plures differētie: vt apparet ex dictis supra nō tradit canones curatōis cuiuscūq̄z differētie istius morbi: sed soluz tradit canones morbi: q̄ fit in via z receptaculo z qa isti⁹ differētie morbi duplex est species etiā generalis: vna species est apertio vie: z dilatatio receptaculi: ad quā consequit eūatio: alia est oppil'o z ꝓstrictio: ad quā consequt retentio: ideo Auiceñ. ꝓmo tradit canones curationis z apertionis viaꝝ: z receptaculoꝝ. secūdo oppil'onis: z constrictionis. secūda incipit ibi. (Oppilationes aūt sūt ꝛc̄.) z qa vt dictū est: ad morbū apertionis z dilatationis viaꝝ: z receptaculoꝝ consequit eūatio superflua: ideo in isto capl'o dat modū subueniēdi eūationi superflue. naz in hoc ostendit etiaz modus curationis apertionis z dilatationis viaꝝ z receptaculoꝝ. ¶Videt aūt mihi: q̄ aliter debeat ista pars introduci: dicem⁹ enim q̄ hic nondū incipit determinare canones curationis generiz morbi cōpositionalis: sed hoc incipiet in sequēti capitulo: sed dicemus q̄ Auiceñ. pri⁹ dedit canones obseruandos in omni eūatione sanguinis: modo in parte ista: qz ꝓtingit aliqñ eūationē sanguinis fieri superfluā: docet canones in retentione isti⁹ eūonis: qñ superfluit: z q̄ hec fit sua intentio declarat ex trib⁹. Primo qa supra loquēs de eūatione: q̄ fit cū pharmaco: post determinationez canonū in tali eūatione docuit canones in ꝓstrictione illius eūationis: qñ superfluit: cū igit contingat etiā eūationem sanguinis aliqñ superfluere rationabile fuit: q̄ simili mō post determinationē canonū in eūatione sanguinis doceret modū ꝓstrictionis talis eūationis: qñ superfluit. Secūdo hoc declarat ex rubrica: dicit enī. capl'm vigesimūtertiū de retentione eoꝝ: q̄ eūank: si aūt fuisset sua ꝓncipalis itētio determinare curationē in morbo cōpositionali: nō intitulasset capl'm a curatione accidētis: sed morbi: sic fecit in alijs. Tertio declarat ex illo q̄ ꝓcludit in fine capituli. Dicit enim (dicem⁹ ergo: q̄ si sanguinis cursus ꝛc̄.) Applicat enī illō: qđ dixerat vltimo ad causas curatiuas fluxꝰ sanguinis supfluit: z ideo ista videt ee sua ꝓncipalis intētio: z nō illa: z sic debet capl'm introduci: vt. s. q̄ in hoc capl'o Auiceñ. docet constringere eūonez sanguinis: qñ supfluit: z tūc dicem⁹: q̄ istud capl'm diuidit in duas partes. Primū enim in gñali ostendit modū retentionis ei⁹: qđ eūat. Secūdo ex hoc concludit: q̄ sunt cause curatiue eūationis sanguiniz: qñ superfluit: scōa ibi. (Dicem⁹ ergo q̄ si sanguinis cursus.) Prima pars diuidit in duas. Primo enim ostendit quot z q sunt modi retinēdi illud: quod eūatur. secundo ostendit quomodo vnusquisq̄ illoꝝ modoꝝ constringit illud: qđ eūatur: z quomodo vnusquisq̄ illoꝝ modoꝝ perficit. secūda ibi. (Et retentio qdem euacuationis.) ¶Circa ꝑmā parte est intelligēdū: q̄ isti modi retentionis eūationis superflue differunt a modis constrictionis eūationis superflue: de qbus supra est sermo habitus in duobus. Primo quia isti modi qui ponuntur hic in principio capituli sunt modi generales z cōmunes ad omnē eūationem superfluam. siue sit facta a natura: siue sit facta per artificium: z hoc siue sit fluxus: z euacuatio sanguinis: siue alterius humoris: sed modi constri-

etionis eũationis superflue:de qb⁹ supra sermo est habitus sũt ꝓprij ad eũationem factam ex pharmaco:qñ illa eũatio superfluit.Secũdo differũt q̃ztũ ad intentionem. nam isti modi retentionis eũationis ponunt hic:vt ex illis postea cognoscam⁹ q̃liter debet constringi eũatio sanguinis:sed qr modũ constrictionis eũonis sanguinis non bñ poterat cognosci nisi scirem⁹ oẽs modos ꝯstrictionis euacuationis supflue:ideo Auiceñ.ꝑus tradidit oẽs modos gñales ꝯstrictionis cuiuscũq; eũonis in gñe:sed predicti modi ꝯstrictionis:de qb⁹ supra sermo est habit⁹ponunt ꝓncipal'r:vt cognoscam⁹ q̃liter debet ꝯstringi eũatio facta cũ pharmacia qñ superfluit. ¶Sꝺo intelligendũ:ꝙ sufficiẽtia istoꝝ modoꝝ retentiõis eũonis supflue sumit hoc modo. Nam illud qꝺ eũat ꝙ indiget retentione: aut euacuat ratione materie:aut rõne loci. Si qdem euacuet ratione materie:aut hoc ꝯtingit:qa materia fluens est ad locũ aut hoc contingit:qr materia est in loco. Si qdez mã fit fluẽs ad locũ:tũc constringit fluxus:ꝛ euacuatio per illud:qꝺ impugnat fluxui materie ad locũ:hoc ãt scz impugnare fluxui materie pót fieri dupliciter : aut qa materia inclinat cũ alio motu ad partẽ oppositã:aut hoc potest fieri:qr materia fit imobilis. Primo qdez constringit illud:qꝺ euacuat per diuersionẽ materie ad partẽ oppositam:ꝛ qa materia pót diuerti ad locũ oppositũ:ꝛ cuz eũatione ꝛ absq; eũatione : sicut apparet ex dictis supra: idcirco illud:qꝺ euacuat retinet cuz inclinatione materie ad partem aliã:aut absq; eũatione:aut cũ alia euacuatione.Si ãũt constringat id quod eũat:quia materia fit imobilis:sic fit constrinctio cũ medicinis infrigidantibus.Si ãũt contingat fluxus:ꝛ eũatio ex parte alicui⁹ materie retente in loco:tunc constringit per illud:qꝺ eũat materiaz per locũ illũ:ꝛ isto modo constringit eũatio augendo euacuationẽ.¶Si ãũt eũatio ꝛ fluxus contingat ex parte loci:tũc aut ista eũatio fit:qr aperit oꝛificiũ loci illius : ꝙ ꝺz esse clausum:aut fit in loco illo oꝛificiũ:ꝙ prius nõ erat ꝓpter qꝺ omnes medicine:q̃ cõstringũt:qr opponunt istis causis eũationis:ꝛ fluxum constringũt:aut qa coadunãt oꝛificia:que sũt aperta plusq̃z debeant esse:ꝛ isto modo retinent illud:quod euacuat ea que sũt stiptica:quia coadunant partes adinuicẽ:vnde oꝛificiũ claudit:aut constringũt:quia obturãt oꝛificiũ factum:quod esse nõ debet:ꝛ ℔ modo pót fieri dupliciter.nam obturatio isti⁹ oꝛificij aut fit sine aliq̃ re extranea cadẽte in oꝛificio:ꝛ hoc modo pót fieri dupl'r qr aut fit:qa partes cãnalis in oꝛificio ipso diuise conducunt ad vnũ:ꝛ hoc modo constringũt ea:que sũt viscosa:aut fit:quia partes cãnalis supra oꝛificiũ conducunt in vnum:vt materia nõ habeat amplius viaz:ꝛ hoc modo fit constrictio cum strictura:que partes cãnalis in vnũ conducit:ꝛ conseruat eas conductas : aut fit ista obturatio cum aliqua re extranea cadente in oꝛificio:hec autez res extranea potest esse ꝺuplex:quoniã aut ista res extranea est omnino extra substãtiaz corporis nostri:ꝛ hoc modo fit constrictio cum strictura que fit cũ oppilatione ꝛ clausura cũ aliqua re imposita in oꝛificio illo:sicut cũ tẽta vel bucella facta ex pilis leporis inuolutis in medicamine constrictiuo:ꝛ sibi similib⁹:aut ista res extranea:licet sit extranea:ẽ tamẽ generata ex substãtia corporis nostri:ꝛ isto modo constrictio eius quod euacuatur fit cum medicinis adurentibus vel cauterio:quia corticem faciunt ex carne ꝛ cute super oꝛificiũ vene vl' arterie:qa ergo pluribus modis nõ fit impugnatio causis euacuationis superflue:idcirco nõ sunt plures modi constringẽdi illud quod euacuat: q̃z illi quos hic Auiceñ.ponit. Quecũq; ergo ponunt ab auctoꝛibus ad cõstringendũ illud quod euacuat sub aliquo istoꝝ modoꝝz constringunt. Et ideo ſyncopis:q̃ quarto canone capl'o de fluxu sanguinis ponitur de his que constringunt sanguinem fluentem ad alisufficiẽtia modoꝝ retẽtionis eũonis supflue.

quem istoꝝm modoꝝ reducitur:quoniam non constringit:nisi quia materam facit imobilem:quemadmodum ꝛ frigide medicine:ꝛ simili etiam modo operatur somnus: qui ponitur de his esse:que euacuationem constringunt superfluam. Questio.j.

Sed tu dices videt ꝙ insufficiẽter ponat Aui. modũ cõstrictionis ei⁹ ꝙ euacuatur:quoniam de his q̃ constringũt illud quod euacuatur sũt ea:q̃ sunt aperitiua viarũ in quodam fluxu:sicut in fluxu qui ex oppilatione cõtingit:vt late apparet tertio cañ. capl'o de cura flux⁹ oppilatiui:nũc aũt apitiua nullo istoꝝm modoꝝ vident constringere illud qꝺ eũat.quare ꝛc. ¶Ad hoc possum⁹ ꝺupliciter dicẽ.vno modo possumus dicere ꝙ Auiceñ.ponit in hoc capl'o modos constringẽdi eũationẽ ꝛ fluxum qui respiciũt fluxũ ratione ipsi⁹ fluxus:aut ratione cause:q̃ per se causa est flux⁹:nũc aũt oppilatio per se nõ est causa flux⁹ materie.imo per se est causa retentionis materie.sed est causa ipsi⁹ per accidens.nã oppilatio nõ est causa flux⁹:nisi inquãtuz ꝓhibet materiam trãsire per viaz:que nõ trãsiens multiplicata postea fluit.sed per se oppilatio cũ sit causa vt ex tali materia nõ eũet:est poti⁹ causa retentionis:ꝛ ꝓpterea qa aperitiua nõ respiciũt per se curationẽ flux⁹. ideo de ipsis hic nõ fit mentio.sed in tertio canoñ.qa particul'r loquit vt omnes modos tãgeret curationis flux⁹ de ipsis mentionẽ fecit. ¶Alio modo possum⁹ ꝺicere:ꝙ aperitiua si curẽt fluxuz reducunt ad aliquẽ istoꝝ modoꝝ:quoniaz aperitiua aut curant fluxũ:quia materiã educũt ad aliam regionem:vt qa scz aperitiua prouocant vrinã vel sudorẽ:ꝛ hoc modo aperitiua reducunt ad ea:que inclinationẽ faciunt materie ad partem aliam cũ eũatione:aut aperitiua curant fluxũ:qa remouent materiaz existentẽ in cãnali que oppilabat ipsum.vnde materia per ipsuz pót transire:ꝛ isto modo aperitiua curant fluxũ:qa materiã inclinant ad aliam partez absq; eũatione:quoniã ꝺeducũt materiam:q̃ fluebat ad aliã regionem per cãnalem:qꝺ est apertũ:ꝛ ꝺeducũt materiam:que erat in cãnali remouẽdo ipsam a partibus eius ad aliam partẽ.vt verbi gr̃a:si causat flux⁹ vẽtris:quia vene meseraice:q̃ sũt inter intestina ꝛ stomachũ ꝛ epar sunt oppilate.vnde cib⁹ nõ potest ad epar transire ꝛ ꝺent aperitiua:que illam oppilationẽ remoueant:tunc aperitiua curant fluxum illũ remouendo oppilationem: tum quia sunt causa alijs vt perducant ad aliaz regionẽ. puta versus epar:tum quia humoꝛem existentem in meseraicis remouent ꝛ ꝺeducunt ipsum ad aliam regionez: ꝛ ideo isto modo reducuntur ad ea:que constringunt:qa materiam inclinant ad aliam regionem absq; euacuatione. ¶Deinde cum ꝺicit.

¶Et retentio quidez euacuationis propter attractionem sine alia euacuatione est : sicut appositio ventosarum super mãmillas facta ad ꝺoc vt sanguinis flux⁹ ex matrice prohibeat. Sed melioꝛ attractio est cuz qua existit sedatio doloꝛis illius:a quo trahitur. Et ea quidez:q̃ fit propter attractionem:que est cum euacuatione est : sicut flobothomia basilice facta propter ꝺoc:aut retentio vomitus fluxui ventris: aut fluxus ventris vomitui:aut vtroꝛumq; retentio prouocatione sudoꝛis.

¶In parte ista prosequitur de vnoquoq; predictoꝛum modoꝛum ostendendo ꝑm quem modum perficitur vnusq̃q; illoꝛum modoꝛum:ꝛ ꝑm quem modum constringitur illud quod euacuatur:ꝛ diuiditur pars ista in tot partes quot sunt modi retẽtionis eius:quod euacuatur:de qui

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

bus prosequit. ꝑmū ergo ostendit quō ꝯstringit attractio sine eūone: ⁊ quomodo perficit. Scō ostēdit quomodo ꝯstringit attractio cū eūatione: ⁊ quomodo perficit. Tertio ostendit quomodo iuuamētū eūonis ꝯstringit: ⁊ quō perficit. Quarto ostendit quō infridantia constringunt. Quinto quō stiptica. Sexto quō viscosa. Septimo quō adurentia. Octauo ⁊ vltimo quō strictura. scōa ibi. (Et ea qdem q̄ fit.) tertia ibi. (Et eūonis qdē.) quarta ibi. (Et medicine qdem infridantes.) quinta ibi. (Et stiptice quidem.) sexta ibi. (Et viscose qdē.) septima ibi. (Et adurentes qdem.) octaua ibi. (Et eius q̄ fit strictura ⁊c̄.) q̄ dicit in ꝑmis duab⁹ particulis quantū ad expositionē litteralē notū est ex his: que sūt dicta in ꝑmo capl'o ꝑm aliquid ⁊ ꝑm maiorē partem ex his: q̄ sūt dicta in capl'o 3°: ⁊ ex his ēt q̄ dicta sunt in capl'o de stomia ⁊ vētosis. ¶ Sed aliqs dubitabit: qa Auiceñ. ponit q̄ retētio per attractionē ad partem ꝯtrariā aliqñ fit cum eūone: aliqñ vero absq; euacuatione in qbus casibus debemus vti attractione cum eūatione: ⁊ in qbus casibus opz mām deriuare ad partē oppositā: ⁊ facere eūationē per illaz: vnus casus est repletio illius materie in toto cōiter. nam qñ fuerit repletio cōmunis in toto: ex qua accidit fluxus: sic̄ verbi gr̄a accidit fluxus sanguis mēstrui ꝓpter repletionē sanguinis in toto. tūc non sufficit sola attractio ad partē ꝯtrariam. sed ēt competit eūatio vt tollat' plenitudo: que erat fluxū augmentans. ¶ Secūdus casus est fluxus impetuosus ⁊ vehemens ad partē: per quā fit eūatio. tūc enim opz q̄ fiat vehemens eius diuersio tam cū eūatione q̄z absq; eūatione. ideo eligimus tūc inclinationē materie ad partē oppositā facere cū eūatione. ¶ Tertia conditio cū istis adiuncta debet esse fortitudo vtutis: nam virtus fortis est que eūationem tollerat. debilis aūt nō: vt apparet ex dictis supra in casibus aūt contrarijs: vt q̄. s. nō est plenitudo: aut nō est fluxus impetuosus: aut virtus est debilis competit inclinatio ad partē oppositā absq; eūone. ¶ Deinde cū.

¶ Et euacuationis quidem iuuamentum est sicut stomachi ⁊ intestinorum mundificatio ab humoribus viscosis malis labere facientibus cum picra: ⁊ sicut studiuz quod adhibetur ad os stomachi mundificandum vomitu ꝓpter incisionem materie vomitus mansiue.

¶ In hac parte Auiceñ. ostendit quomodo fit ꝯstrictio cū adiutorio eūationis: ⁊ ostendit etiā qualiter iste mod⁹ retentionis ꝓficit. ¶ Circa quā partem ꝑmo intelligēdū q̄ Auiceñ. duo insinuat in hoc. §. ꝑmū est ꝑm quē modū iuuamentū eūationis constringit illud qō eūatur: quoniam constringit: q̄ remouet causam ipsius eūonis fluxus: remota aūt causa alicuius accidentis remouet' ⁊ accidens. ¶ Scō insinuat ꝑm quē modū hoc iuuamentū eūationis perficit' cū his: que eūant mām facientem fluxū per illam eandē partem: ⁊ ideo si materia contēta in stomacho ⁊ intestinis est cā faciendi fluxū per ptē inferiorez. ꝓptea q̄ hec mā facit lubricare contēta: tūc debet fieri eūatio cū medicina: q̄ eūat humores illos per partē inferiorem: vt in humorib⁹ viscosis adherētib⁹ in stomacho ⁊ intestinis facientib⁹ lubricitatez vētris debet fieri eūatio cū picra. si aūt materia esset causa ad vomitū vt q̄. s. esset cōtenta in ore stomachi: tūc debet illa medicina per vomitū eūari: ⁊ hoc modo adiutoriū eūonis cōstringit illud qō euacuat': ⁊ ī hoc apparet q̄ differētia est inter istā euacuationē ab eūatione: de qua sermo est habitus in precedenti. §. qa illa eūatio que fit ad constringendū eūationez: de qua sermo est habitus: fit gr̄a attractionis ad partem cōtrariā: ⁊ ideo non dicit' eūare ratione eūationis: sed ratione inclinationis materie ad partē contrariā: ꝓpter quod ⁊ illa eūatio fit per partem contrariam. sed ista euacuatio de qua fit hic mentio iuuat ad constringendū principal'r ratione eūationis: vt q̄. s. euacuat' materia: q̄ erat illius eūationis causa: ⁊ q̄ materia habilius eūatur per partez illam: per quā fit fluxus q̄z per aliā cū ipsa sit contenta in parte illa: ideo ista eūatio nō fit per partē contrariam. sed per eandē: ⁊ ꝓpterea Auiceñ. dicit q̄ iste modus dicitur adiutoriū eūationis. ¶ Sed circa istam partē gratia ītelligendi perfecte: q̄ dñr ab Auiceñ. cadit dubitatio triplex. Prima dubitatio est: q̄ positū est ab Auic. q̄ constrictio: que fit per eūationē aliqñ fit ꝑ eūationem factā per partē eandē: aliqñ per eūationem factā per partē oppositaz: in qbus casib⁹ cōpetit eūatio per partez eandem: ⁊ in qbus casibus cōpetit eūatio per partē oppositā. ¶ Dicendum est ad hoc q̄ aliqñ opz facere ad constringendū fluxū euacuationē per partē eandē: sicut hic dicit Auiceñ. ⁊ idez ēt dicit tertio canone fen decima sexta capl'o de cura cholerice passionis auctoritate Ypocratis: ⁊ in fen decima tertia capl'o de cura vomitus hoc aūt maxime ꝯuenit in tribus casib⁹. vnus casus est: qñ materia est tota detenta in parte q̄ est causa fluxus: ⁊ nō amplius fluit ad illā: ⁊ ratio est: q̄ tūc cū tota materia sit contēta in loco illo: ⁊ materia nō sit in fluxu: nō timemus si eūamus per illū locum de attractione materie ad locū illū. ¶ Secūdus casus est qñ dato q̄ materia sit fluens: sperat' tamen q̄ subito tota materia: que est causa superflue eūationis possit euacuari per partē patiētē ⁊ timet' ex diuturnitate fluxus materie ad illā partē: ne fiat nocumentū in ea. verbi gr̄a sicut cuz materia fluit ad intestina: ⁊ est multa acuta timētes ne ipsa excoriationē faciat in intestinis ex diuturnitate fluxꝰ eiꝰ eūamus eam per intestina: sic̄ Auiceñ. dicit tertio canone capl'o de cura fluxus lubricatiui: dicit enī de fluxu qñ causa est cholera fluēs ad intestina. (Et multotiēs qdē sanat hanc lesionē sumere in potu myrabolañ. citrinos: ipsi enī educūt cholerā ⁊c̄.) ¶ Tertiꝰ casus est qñ nō est bñ possibile materiā eūare per partē ꝯtrariā: tūc enim eūamus per partē eandem: sicut Ypocras ponit q̄rta particula illo aforismo: qbꝰ vētris liēterici hyeme sūt medicari malum: ⁊ Auiceñ. 3° canone capl'o de cura fluxus lubricatiui dicit. (Et si signāter significationes multitudinez flatis labora in eūando ipm.) ⁊ subdit. (Ueruz eūatio materiei huiꝰ egritudis cū vomitu est difficilis: mala: ⁊ raro eūat vomitꝰ fta descendēs ad intestina.) ¶ In tribꝰ aūt casibus oppositis constringimꝰ per eūonē factā per partē oppositam. Unus casus est qñ mā est in fluxu ad locum: ⁊ ideo Auic. 3° canone fen decimatertia capl'o de cura vomitus absolute dicit: q̄ cura vomitꝰ cū fit ab expulsione humoꝝ a mēbris adiacētibꝰ stōcho: est cū attractione materiei ad extremitates: sic̄ stringunt' extrema: ⁊ ꝓprie cura ⁊ appositio medicamis vlceratiui ⁊ rubificatiui super extrema. ¶ Scōs casus est qñ sperat' q̄ non subito tota mā fluens possit eūari per partē eādē: ⁊ nō timet' q̄ ex fluxu māe fiat nocumentū in mēbro. vt ubi gr̄a qñ est fluxꝰ ventris: ⁊ nō sperāmꝰ totā māz: q̄ est cā ipsiꝰ subito posse eūari ⁊ ex illiꝰ fluxu nō timet' nocumētū in ītestinis: tūc eūamꝰ nō ꝑ intestina. sed per partē aliā: vt per vomitū: vt Auic. 3° canone ponit in capl'o de cura fluxꝰ lubricatiui. vñ ait. (Et euacues supfluitatē cholicā si fuerit plurima. ⁊ rectiꝰ illo est cū vomitu si est pol'e ⁊ leue ⁊c̄.) ¶ Tertiꝰ casus est qñ facilius eūat' materia per partē oppositā quā per eandē: aut nō est possibile per eandez eūare ratione egritudinis alicuiꝰ existentis in parte illa: sicut habuistis supra in tertio capitulo istius fen. §. illo. (Natura quoq; plerūq; taliter operatur ⁊c̄.)

Questio. ij.

Secundo est dubitatio. vtrū vl'r in oi fluxu vl' eūone supflua ꝯueniat ꝯstrictio cū eūone sine ꝓptē eādē siue ꝓptē oppositā cū deriuatione ad partē

oppositã. ¶ Et dicendũ est sine argumẽtis q̃ nõ. sed aliquãdo conuenit hoc facere: aliquãdo ṽo nó. ¶ Ad cuius euidentiã est intelligendũ: q̃ fluxꝰ superfluꝰ alicuiꝰ materie põt duobꝰ modis accidere. vno modo potest accidere ꝓpter aliquã malã cõplexionẽ materiale mẽbri: ⁊ isto modo semp in ipso est vtilis: aut derivatio materie ad partes oppositã siue cũ eũatione: siue absq̃ eũatione: aut eũatio per eandem distinguendo eo modo quo dictũ est supra. ¶ Secũdo modo põt ꝓtingere propter malam cõplexionem imaterialẽ ipsoꝝ membroꝝ: ex qua contingit q̃ superfluitates male generant in mẽbro: ⁊ natura post modũ illam materiam expellit ad partem eũationis: ⁊ facit fluxus continuum: ⁊ causa huius potest esse mala complexio in membro ⁊ frigida ⁊ cal'a ⁊c. sicut cõtingit in casu quẽ recitat Auerr oys in quarto sui colliget. nas curabat quendã patientẽ fluxũ tempore longo ⁊ desperãs de salute eiꝰ: nó cognoscens cãm illius fluxꝰ cũ visitaret ipꝫ tãq̃ amicũ: eo q̃ nobilis erat: ꝓcepit quãdaꝫ die: vt dicit vnũ brachiũ eius fortiter esse extenuatum ⁊ diminutũ: ⁊ tũc imaginatus est cãm illiꝰ fluxus procedere ex debilitate illius brachij. nam q̃ virtꝰ digestiua in ipso erat multũ debilis facta: generabat multas superfluitates idigestas ex nutrimẽto: ⁊ q̃ ex illis non nutriebat' natura expellebat illas superfluitates ad secessum ⁊ causabat' inde fluxus ventris ⁊ membrũ diminuebat': q̃re vt recitat Auerroys videns causam illius fluxꝰ debilitatem membri apposuit medicamina illi membro confortãtia precipue digestiuã virtutem eiꝰ: ⁊ virtutem retẽtiuã eiꝰ. s. stiptica fortia cũ caliditate eis coniuncta: ⁊ tũc statim cessauit fluxus eiꝰ: similiter etiã aliũ casum recitat in quo dicit q̃ Auenzoar cognouit in quodam fluxuventris: q̃ augebat' semper de nocte post somnũ esse ex mala complexione frigida cerebri: ⁊ simili modo curatus est: cum his: que cerebrum confortant ⁊ calefaciunt. circa que ex dictis colligit: q̃ quando accidit aliqua euacuatio superflua ꝓpter malitiam aliquam complexionis membri: sicut materia: tunc in tali fluxu ad constrictionem non conuenit euacuatio: nec derivatio ad partem oppositã: sed conuenit membri confortatio cum medicinis contrarijs complexioni inducte ⁊ cum rebus habentibus proportionem specificaꝫ ad membra.

Questio. iij.

Tertio est dubitatio. vtrum quãdo constringimus fluxũ ventris: aut vomitũ per eũationem debeat eũatio fieri cũ medicinis: que eũant dissoluendo: sic̃ est aloes ⁊ agaricus vel cũ his que eũant comprimendo: sicut sunt myrib. ⁊ similia. ¶ Et dicẽdũ est ad hoc sine argumentis q̃ vniuersal'r melius est vt eũatio illa fiat cum his que eũant cõprimendo sicut sũt myrab. ⁊ precipue assati: ⁊ simil'r reubarbarũ: ⁊ precipue assatum. ¶ Debent aũt assari qa per assationeꝫ augeꝫ eoꝝ stipticitas: ⁊ ratio est duplex. vna est: q̃ ea que euacuant cõprimendo: cũ stipticitate participent: contrariant' fluxui prohibẽdo fluxꝰ constrictionẽ: quã derelinquũt in mẽbris expulsionis: modo vniuersal'r melius est sedare fluxũ cum his que cõtrariant' ei per se quã his que cõtrariant' ei per accidens: ea enim que euacuant dissoluẽdo non contrariant' per se fluxui. vnde fluxꝰ est. sed potius fluxũ augent: cum membra dissoluta relinquãt ⁊ laxa: ⁊ vias etiã apertas. sed contrariant' solũ fluxui per accidens. s. in quãtũ eũant materiaꝫ facientes fluxũ. ¶ Secũda ratio est: q̃ ea que cõprimunt confortant mẽbrũ: per quod fit eũatio ratione sue stipticitatis: membrũ aũt confortatiuũ non recipit: sed potius expellit ad alia iuxta illud verbũ Hal'. in techni expellentia se vasa cõfortantia stipticis pharmacis. vnde fluxꝰ ⁊ euacuatio facta per illud membrũ cessat. ¶ Sed adhuc aduertendũ q̃ vniuersal'r melioꝰ ẽ facere talẽ eũationem cuꝫ compressiuis: preter quã in duobꝰ casibꝰ. vnus casus est

quãdo materia: que est causa eũatiõis supflue est in membro imbibita: ⁊ cũ hoc est habens grossitiẽ: tũc enim non cõpetunt cõpressiua: q̃m cõpressiua sunt causa densando superficiẽ mẽbri vt talis materia amplius imbibaf'. Et iõ Auiceñ. q̃rto canone fen ꝑma cap'lo de sedatione vomitꝰ febricitantiũ dixit talem sermonẽ loquẽs de vomitu. (Et nó opꝫ vt approximet rebꝰ ponticis ⁊ sedantibꝰ vomituꝫ cũ ponticitate sua ⁊ acetositate sua stiptica: ille qui vomit ꝓpter humorẽ imbibitũ: q̃ est maluꝫ: ⁊ addit imbibitioni.) ⁊ tertio cañ. cap'lo de cura male cõplexiõis stomachi cũ materia ⁊ oppilationis eius dixit. (Cũq̃ humor fuerit fridus ⁊ humidus fis ꝓtentus calefactionibꝰ resolutiuis: ⁊ nó facias igredi in eis: ea q̃ exiccant cũ stipticitate: q̃m ẽ error maximꝰ: siue sit cibꝰ: siue medicina.) ¶ Scõs casus est quãdo cã superfluitatis eũationis fuerit oppilatio: q̃m ea que comprimunt oppilationẽ adaugẽt. sed ea que sunt aperitiue vtutis ꝓueniũt: vt dicit hic auctor 3° cañ. cap'lo de cura fluxus oppilatiui. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et medicine quidẽ infrigidantes liq̃de congelant ⁊ orificia ꝓstringũt ⁊ coangustant.

¶ In parte ista ostẽdit q̃liter fit constrictio eũationis superflue per medicinas infridantes. ¶ Juxta quã partẽ intelligendũ: q̃ Aui. insinuat q̃ medicine infrigidãtes ꝓstringunt eũationẽ superfluam duplici de causa: vna est que se tenet ex parte materie: vt quia materiã congelant ⁊ congelata fit imobilis: ⁊ nó fluit: alia causa est que sumitur ex parte loci: a quo materia fluit: vt q̃. s. orificia ꝓstringũt ⁊ coangustant. nam de ratione frigidi est constringere ⁊ coadunare rem quã alterat cũ primus motus frigidi sit de circunferentia ad centrũ: sub his aũt medicinis frigidis: quas Auiceñ. ponit cõprehendunt' medicine omnes stupefaciẽtes: quoniaꝫ iste eũationeꝫ constringunt: sicut ⁊ frigide medicine. ¶ Est tñ hic aduertenduꝫ q̃ medicamina stupefacientia constringũt eũationem non solum propter istas causas: que hic ponuntur. sed ꝓpter alias duas causas: quas ponit Mesue in suo libro de consolatione capitulo de sedatione fluxus ventris per stupefacientia. vna causa est: quoniam stupefactiua remouent acuitatem materie: que propter mordicationeꝫ est causa superflue euacuationis: alia causa est: quia ipsa somnum prouocant: ⁊ somnus euacuationem prohibet. naꝫ omni ei q̃ est aptũ currere somnus virtutem currendi diminuit: vt positum est supra fen secunda capitulo de his que proueniunt ex somno ⁊ vigilia.

Questio. iiij.

Sed circa hoc aliquis dubitabit: nunq̃d quãdo superfluit fluxus ventris aut vomitus: aut alia euacuatio vniuersal'r debeant administrari stupefactiua cũ ponant' hic ab Auiceñ. esse de his que conferũt superflue eũationi. ¶ Et dicendũ est ad hoc sine argumẽtis q̃ si nos cõsidereniꝰ modos quibꝰ stupefactiua eũationem constringũt apparebit nobis q̃ nõ vniuersal'r cõueniũt in restrictione cuiuslibet eũationis: nam ipsa constringunt: q̃ materiam congelãt. nũc aũt aliquãdo contingit q̃ causa superflue eũationis est congelatio materie: ⁊ hoc ideo: q̃ quãdo materia congelat' ipsa congelata retinet': retenta aũt multiplicat': multiplicata aũt in corpore fluit postea magis q̃ prius: quoniã fluit: vt dicit Mesue in p̃ assignato cap'lo: sicut egurgitans cum vestigijs congelationis ⁊ mortis. ¶ Jterũ etiã ipsa constringunt oppilando orificia. nunc autez aliquando contingit: vt prius habitum est q̃ oppilatio orificiorum est causa superflue euacuationis: ⁊ ideo tũc non conueniũt. ¶ Jteꝝ um etiam aliquãdo cõtingit q̃ causa superflue eũationis est debilitas virtutis cãta a malitia cõplexionis fride: cũ igitur stupefactiua augeant illam debilitatem virtutis augẽdo malã complexionem frigidam non conueniunt in constrictio-

ne talis eũonis.sed maxie cõpetũt tales medicine quãdo superflueret talis flux9 ꝑpter acuitatẽ vel caliditatẽ mãe: ⁊ ꝑpter apertionẽ oꝛificioꝝ venaꝝ. ¶Hic tñ itelligẽdũ: ꝙ qꝛ in vsu stupefactiuoꝝ existit timoꝛ:vt dicit Mesue in ꝓallegato capꝫo:tuꝫ qꝛ timoꝛ est ne redeat flux9 maioꝛ qꝫ ꝓoꝛ.tuꝫ qꝛ timoꝛ est ne ꝑsternat vtus ⁊ mortificet caloꝛ iꝛnat9:qõ in stupefactiuis debem9 ꝓsiderare puritatẽ ⁊ mixtionẽ eoꝝ:qm̃ ipsis nó debem9 vti singularib9. sed permixtis ⁊ refractis cũ his que remouẽt eoꝝ malitiã. debemus ẽt ꝓsiderare tẽpus administrationis eoꝝ ⁊ vniuersale ⁊ particulare:vniuersale qdem qꝛ nõ debem9 ea administrare:nisi qñ alia medicamia nó ꝓtulerit:pticulare.ſ.qꝛ debemus cauere administrationẽ eoꝝ sup cibũ:⁊ debent administrari poti9 in nocte qõ est tps ꝑuocationis somni qꝫ in die:nisi in die esset mala stimulatio doloꝛis ⁊ fluxus: debem9 ẽt ꝓsiderare modũ administrationis eoꝝ:qꝛ ꝓus debem9 ea appꝛoximare exteri9 qꝫ interi9:debemus etiaꝫ ꝓus ea tentare administrare ꝑ suppositoꝛium.deinde per clyſtere:vltimo aũt per os:ita enim ponit Mesue in preassignato capitulo. ¶Deinde cum dicit.

¶Et stiptice quidem medicine materiam coartant:⁊ cãnales constringunt.

¶In parte ista ostẽdit qualr̃ fit retẽtio eũonis superflue ꝑ stipticas medicinas. ¶Et intelligendũ ꝙ Auic.insinuat ꝙ stiptice medicine ꝓferũt silr̃ in retẽtione duplr̃ ⁊ ex pte materie in hoc ꝙ dicit:ꝙ mãꝫ coartant:coartare aũt materiã est eã inspissare ⁊ imobilitare: ⁊ ꝓferunt ẽt ex parte loci:a quo fit flux9 materie in hoc ꝙ dicit:ꝙ cãnales constringunt. ¶Sed tu dices in quo ꝯ differt medicina stiptica a frida cũ vtraqꝫ cãnales ꝓstringat ⁊ mãm inspisset ⁊ imobiliter? ¶Dõm ꝙ vtraqꝫ medicina inspissat mãꝫ ⁊ eã imobilitat:sed alia est inspissatio medicinaꝝ stipticarũ ⁊ fridaꝝ:qꝛ frigide inspissant ex hoc ꝙ humiditatẽ:que est in mã ꝓgelant:stiptice aũt inspissant ex hoc ꝙ humiditatẽ expꝛimẽdo a mã inspissant eã:⁊ silr̃ ẽt mãm coarctãt inquãtuꝫ per expꝛessionẽ:quã faciũt in mẽbꝛo mã retrocedit a mẽbꝛo ⁊ nó fluit ad ipsuꝫ:sed ad aliũ locũ:simil̃r ⁊ in alio modo vtraqꝫ constringit eos:quia cõgelat partes cãnalium:⁊ cõgelando eas ingrossat:igrossando coadunat partes eoꝝ adinuicem coꝛrugãdo ipsas:⁊ propterea etiam:quia alio modo constringunt cãnales qꝫ medicine frigide.ideo vsus earum non est suspectus:vt est vsus medicinarum frigidarum. Questio.v.

Ex ꝓdictis etiã apparere pót nũqd vsus hoꝝ vl̃r ꝓueniat:in qlibet fluxu vel eũone. Quaꝫ dicendũ est ꝙ nó:quoniã in fluxu vel eũone:que ex oppilone causat:aut illa que ex mã aliqua retẽta:⁊ imbibita in mẽbꝛo causat ista nó ꝓueniũt.dicemus ergo ꝑm ꝙ extrahit ab Auiceñ.ȝ° cañ.ꝙ in curatione flux9 pót eẽ duplex intẽtio:vna qdẽ est ratione flux9.ſcõa vo est rõne cause flux9 si qdẽ sit ꝑ4 intentio:tũc curatio ei9 est per ea q̃ sũt ꝓtraria fluxui:nũc aũt ista sunt duoꝝ modoꝝ. nã q̃dã ꝓtrariant fluxui directe:qꝛ.ſ.ꝓtrariant motui flux9:⁊ ista sunt stiptica:quoniã hec vias coartãt:⁊ mãm imobilitãt: ⁊ vtutẽ retentiuã ꝓfortãt:nũc aũt hec sunt ꝓtraria directe motui fluxus:q̃daꝫ aũt ꝓtrariant fluxui indirecte.qꝛ.ſ.inducunt motũ ꝓtrariũ motui flux9:⁊ ista sunt que ea aperiũt:ꝑpter quã apertionẽ ꝓtrariã eũonẽ ꝙuocant:vt sunt ꝙuocatiua vrine:⁊ sudoris:⁊ vomit9 :⁊ similia:⁊ hoc est ꝙ dicit Aui.ȝ° canone capl̃o de cura fluxus vẽtris oium modoꝝ:ꝙ verbũ licꝫ sit appꝛopꝛiatũ fluxui vẽtris : est tñ ꝛ̃ale omni eũoni materie:dicit enī hũc sermonem.(Amplius dico ꝙ fluxus vẽtris inquãtuꝫ est fluxus ꝓhibetur cũ stipticitatẽ facientib9 ⁊ igrossantib9 materias.)⁊ subdit.(Et iterũ qñqꝫ curat fluxus vẽtris cũ diureticis ⁊ sudorem facientib9 ⁊c̃.)Si aũt sit intẽtio in curatione flux9 nature cause eius:sic quãdoqꝫ ꝓueniunt stiptica:vt quando causa eius esse apertio oꝛificioꝝ venaruꝫ:maxime aut ruptura aliqua:quãdoqꝫ autem nõ:vt quando causa eius esset oppilatio aut humoꝛ viscosus imbibitus:sicut est ex ꝓesse sentẽtia istius auctoꝛis tertio canone in pꝛeassignatis capitulis. ¶Deinde cum dicit.

¶Et viscose quidem medicine oppilationes in cãnalium oꝛificijs efficiunt:que si fuerint acute exiccatiue plus operabuntur illud.

¶In parte ista ostendit qlr̃ fit retentio eũonis superflue ꝑ medicinas viscosas. ¶Juxta quã partẽ intelligendũ ꝑ ꝙ de rõne viscosi est vt adhereat in partib9 suis:⁊ adhereat ẽt superficiei mẽbꝛi cui applicat:⁊ ideo viscosuꝫ existens in aliqua via ⁊ trãsitu oppilat ea:⁊ ideo dicit Aui.ꝙ medicine viscose retinẽt illud qõ eũatur inqꝫtuꝫ faciũt oppilationẽ in oꝛificijs cãnaliũ.nam oppilando obturãt oꝛificia.vnde ꝓhibet egredi ex cãnalib9 qõ ꝓtinet in eis.Sed aduertẽdũ ꝙ Aui.signãter dixit:ꝙ si iste medicine fuerit acute ⁊ exiccatiue:tũc plus operant istud:volẽs per hoc Aui.oñdere ꝙ ex admixtõe alicui9 acuti cũ viscoso foꝛti9 fit oppilo:⁊ silr̃ si in viscoso addit siccitas foꝛtius viscosũ oppilat.Causa aũt istius vꝫ esse ista:qꝛ res viscosa quãto foꝛtius impꝛimit in mẽbꝛo tãto magis inuiscat in eo:nũc aũt per acuitatẽ admixtã cũ ea viscositaꝫ magis penetrat ad pꝛofunduꝫ mẽbꝛi:⁊ ideo foꝛtius inuiscat. Simil̃r res viscosa quãto foꝛtius retinet:tanto magis glutinat ⁊ oppilat mẽbꝛũ.nũc aũt res viscosa per siccitatẽ foꝛti9 in mẽbꝛo retinet cũ de rõne sicci sit figi in mẽbꝛo ⁊ retineri:⁊ ꝑpter hoc etiã docent auctoꝛes gũmi arabicũ ⁊ dꝛagaganꝛtuꝫ assare:que sunt medicine viscose:qm̃ foꝛtius retinent qñ sunt assata qꝫ nõ assata:⁊ ideo Aui.ſcõo cañ.capl̃o de operationib9 medicinaꝝ singulariũ dixit ꝙ medicina oppillatiua est sicca : q̃ retinet in mẽbꝛo:aut ꝑpter spissitudinẽ ⁊ siccitatẽ:aut ꝑpter suã glutinationẽ:⁊ de medicina conglutinatiua dixit ꝙ est medicina sicca:in qua est humiditas pauca viscosa:que adhꝛeret super oꝛificia ⁊ oppilat ea. Et dixit etiã ꝙ omne currens lubꝛicum cuꝫ in ipso operatur caliditas ignis fit conglutinatiuũ ⁊ oppilatiuũ: ⁊ ideo signanter dicit hic ꝙ iste medicine si fuerint acute exiccatiue plus operabunt illud. Questio.vj.

Sed tu dices videt ꝙ tales medicie nõ debeãt esse glutinatiue cũ acute sũt moꝛdicatiue:nũc aũt moꝛdicatio ꝓhibet effectũ medicine glutinatiue:vt apparet qnto de simplici medicia. ¶Dicẽdũ vno modo ꝙ Auiceñ.nó intelligit:⁊ iste medicine fuerint acute sic ꝙ ꝑ acuitatẽ habeãt moꝛdicationẽ facere in mẽbꝛo:quoniã vt apparet per Gal̃.qnto de simplici medicina distinctione tertia ꝑ capl̃o medicina ꝓglutinatiua:que inuiscat in poꝛis ⁊ oꝛificijs:ꝺꝫ oi moꝛdicatione carere:qm̃ moꝛdicatio cuꝫ sit cã liquefactionis humiditatis ex subamẽbꝛi est cã apitionis viaꝝ ⁊ poꝛoꝝ:ꝑpter quot acuitas debet eẽ cũ medicina viscosa:vt solũ ad trãsitũ ei9 operaret absqꝫ hoc:ꝙ in ipsa augmẽtet̃ sit ꝙ tota medicia moꝛdicatiua reddat̃. ¶Uel possum9 dicere alio mõ: ꝙ acuitas in medicina est duplex:quedã est acuitas:per quã medicina solũ liquefacit humiditatẽ substãtialẽ mẽbꝛi:⁊ ista acuitas facit ad apertionẽ:⁊ nõ ad oppilonẽ:alia est acuitas in medicina:q̃ causticat partẽ mẽbꝛi ⁊ crustã facit in ipso:q̃lis est acuitas in medicinis adurẽtib9:⁊ talis acuitas est faciẽs ad oppilonẽ ⁊ clausionẽ oꝛificij:de qb9 medicinis loquet̃ in sequẽti.§.Etiam tales medicine acute si miſceant̃ cũ viscosis foꝛti9 retinent:qm̃ acute iuuãt viscosas ꝑm modũ qui dict9 est:⁊ viscose iuuant acutas:qm̃ faciunt:vt modũ qui dict9 est:⁊ viscose iuuant acutas:qm̃ faciunt vt coꝛtex qui generat̃ ab illis nõ cito eradicetur: ⁊ cadat a membꝛo:sed longioꝛi tempoꝛe moꝛetur. Et ꝑm

Acuitas in me^na ẽ duplex.

istū modū dicēdi in hoc verbo:q Aui.dicit.(Qđ si fuerit acute ⁊c.)cōpararet Aui.medicinas viscosas ad medicinas adurētes:de qb⁹ loqr vt oñdat:q istay medicinaruz est bona commixtio cū illis.ſz ſm p''' modū dicēdi totus ſermo Aui.pncipal'r ad medicinas viscosaz referr.¶Se cūdo intelligēdū q cū ex dictis Aui.appareat:q medici ne viscose retinēt:qz oppilāt q he medicine viscose in fluxu:q ex oppil'one cōtingit:aut ex humore viscoso ibibito róne cuius fit lubricatio:administrari nō debēt:in alijs āt fluxibus conueniunt. ¶Deinde cum dicit.

¶Et adurentes quidē cortices efficiunt vt super cānalis orificium maneant:⁊ ipsum claudant ⁊ confirment:sed tamē earuz impedimētum timetur.Et hoc est quoniam possibile est vt cortex rumpatur ⁊ eradicet:⁊ amplificatio foraminis augmentet.Et ex adurentibus quidem sunt quedam:in quibus existit stipticitas sicut attramentum:⁊ quedam in quibus non: sicut calx non extincta:⁊ adurentes quidem stiptice sunt necessarie:vbi voluntas est vt cortex fit fixus:⁊ alie sunt necessarie:vbi voluntas est vt cortex cito cadat.

¶In parte ista Aui.oñdit ſm quē modum retinēt illud q eūant medicine adurētes. ¶Circa quā ptē itelligēdū p: q ex dictis Aui.habem⁹ in qbus mēbris dz eūo ꝯstringi cū medicinis adurentib⁹:⁊ in qb⁹ nō dz ꝯstringi.nā in mēbris:in qb⁹ est cōpetēs adustio:in talib⁹ pōt fieri ꝯstrictio cū medicinis adurētib⁹:in mēbris aūt in qbus nō cōpetit adustio:in talib⁹ nō ꝯuenit ꝯstrictio cū talib⁹.Nunc autē duoy modoy sūt mēbra:in qbus adustio nō cōpetit.Un⁹ est modus mēbroy:que illaz nō tollerant.hec aūt mēbra aut sūt mēbra multe sensibilitatis:in qb⁹ ꝓpter vehemētiā doloris est apt⁹ puenire spasmus ⁊ moꝛs:vt sūt mēbra valde neruosa:aut sūt mēbra multe nobilitatis:q nō tollerāt talia medicamina absqz maxio nocumēto:⁊ sūt mēbra interioꝛa:sic epar:⁊ stōch⁹:⁊ cerebrū ⁊ silia:qm in talib⁹ medicine caustice approximari nō debēt:sic apparet ārto de ingenio sanitatis capl'o illo.(Uerū dicturi sumus de significationib⁹ ⁊c.)scōs modus mēbroy est:in qb⁹ non cōpetit adustio qm mēbra:a qb⁹ fluxus fit:sūt posita in ꝓfundo:vñ cū causticatione nō possum⁹ ad locū pernenire : vt sūt vie vrine.aut colli matricis:aut ptes gule interioꝛes:⁊ silia loca.¶Scōo Aui.insinuat qñ debemus vti talibus medicinis.Et hoc insinuat cū dicit.(Sed tñ eay timetur impedimētū.)qm cū in talibus medicinis sit timoꝛ ⁊ medicaminib⁹ timoꝛosis medic⁹ vti non debet:nisi qñ alia:q sunt securа non valent:relinqtur q his medicis medicus vti nō dz:nisi qñ alia oia:q sūt securа nō sufficiūt:⁊ ꝓptea vt dr 5° de ingenio sanitatis capl'o illo.(Lūqz talia feceris ⁊c.)maxie tūc ꝯuenit appositio taliū medicaminū: qñ flux⁹ sanguis est ꝓpter coꝛrosionē ⁊ putrefactionē mēbri:qm istā cām solū sufficiūt medicamina caustica remouere.nō āt medicamia alia.¶Est āt i p̄dcis medicamib⁹ timoꝛ ꝓp duplicē cāz:vna ē:quā ponit Aui.in lr̄a:qꝛ talia medicamia nō ꝯstrigūt:nisi qꝛ corticē faciūt ex ſba mēbri: q cortex orificiū oppilat:⁊ qꝛ cortex iste fit ex ſuba mēbri: q diminuit:timoꝛ ē ne p⁹ casuz talis escare remaneat orificiū mai⁹ qz ꝑus.si eni caro sub escara añ casuz escare nō fit gñata in loco orificij post casuz escare remanebit:orificiū mai⁹ qz ꝑus ⁊ ampli⁹ fiet flux⁹.¶Scōa cā āre est in eis timoꝛ est ꝓp doloꝛē:qđ faciūt.nā doloꝛ est cā attractiōis humoꝛis ad locū apatis.¶Tertio.tūc Aui.insinuat qlib⁹ causticis vti debem⁹:qm debem⁹ vti causticis:q habent stipticitatē:aut secū ꝯiunctā:vt sūt spēs vitrioli:aut cōiunctā ex alio medicamie:sic si cōmisceant cū calce ea:q sunt stiptica:⁊ b ió qm itētiōe flux⁹ sic debem⁹ causticis vti:vt ab eis fiat cortex fixus:vt lōgo tpe ꝑduret in loco:vt ꝓplōgitudinē moꝛe ei⁹ nā sub cortice possit carnē regenerare: q orificiū oppilet post remotionē ⁊ casum escare:⁊ ió etiā Gal'.5° de igenio p̄cipit:ne cortex iste cito auferat de loco a medico.nūc aūt a causticis:q talē hñt stipticitatē fit cortex ⁊ escara magis fixa:ꝓp q talia in retētione flux⁹ sunt meliora.Qñ vo nō timem⁹ de fluxu:⁊ est neciuz a mēbro putrefactionē vel coꝛrosionē remouere p medicamia caustica:tūc melі⁹ est vti causticis alijs:q nō hñt stipticitatez: qm escara taliū citi⁹ cadit:q ārim⁹ intētione putrefactionis in mēbro.nam ārto citi⁹ remouet tanto est vtili⁹:⁊ ió Aui.dicit q alie medicīe caustice sūt necie vbi volūtas ē vt cortex cito cadat.¶Scōo itelligēdū q ex his q̄ dicuntur in lr̄a:cū Aui.oñdat q caustice medicine retinēt illud qđ eūat ꝑ hoc q faciūt corticē q orificiū oppilat:q tales medicine solū ꝯueniūt in fluxu sanguis qꝛ venis mēbroy exterioy egredit:in fluxu aūt alioy humoy: aut a venis mēbroy iterioy tales medicine intētionē non hñt:sic ēt ⁊ modus ꝯstrictionis:de quo loqr in sequēti.§.locū nō hz nisi in fluxu sanguis facto ex venis mēbroy exterioy: sic̄ satis est notum. ¶Deinde cum dicit.

¶Et eius quidem que fit strictura alia est cum clausura foraminis ⁊ coartatione ad hoc vt ipsius partes in vnum conducant:sicut constrigitur illud:qđ est supra cubitum cuz flobothomatoꝛ in basilica errans percutit arteriā ⁊ alia est:que fit oppilatione orificij vulneris ⁊ clausure vie eūati:sicut pilos leporis in vulnus.

¶In pte ista oñdit ārr fit ꝯstrictio eūonis supflue cum strictura:⁊ notum est illud q dicit. ¶Deinde cū dicit.

¶Dicemus ergo:q si sanguinis cursus ex aptione orificioꝛum venarum fuerit stipticis medicabitur:vt orificia venarum constringātur. Et si ex ruptura fuerit stipticis glutinosis:sicut terra sigillata.Et si ex coꝛrosiōe fuerit eo q carnē nasci faē:cū eo qđ coꝛrosionē abstergit.

¶In pte ista cū oñdit quot ⁊ q sūt modi ꝯstrictionis gñales ois eūonis supflue ꝯcludit ex dictis:q sūt cāe speciales curatiue eūonis sanguis qñ supfluit p̄cipue ex venis exterioꝛib⁹:de qb⁹ erat hic pncipalis intētio.hoc aūt ió fecit Aui.vt ipse oñdat q intermedia localia:q.ſ.approximantur loco.vñ fit flux⁹ sanguis maxie ꝯueniunt ad ꝯstrictionē flux⁹ sanguis:de medicaminib⁹ eni q fiūt ad iclinationē ⁊ diuersionē māe mētionē nō facit:qm talia sūt medicamina cōia oi eūonis.sil'r nō facit mentionē de iuuamento eūonis:qm b medicamē appꝛopriat fluxui alteri⁹ humoꝛis pluſqz sanguinis influxui facto ex mēbris interioꝛibus.de medicis ēt ifridātib⁹:⁊ de strictura mētionē nō fecit:qꝛ nō respiciūt pncipal'r cāz flux⁹:⁊ ió solū mētionē fecit hic in isto.§.in q itēdebat ponere cās curatiuas spāles flux⁹ sanguis ex venis p̄cipue exterioꝛib⁹ de illis cāis curatiuis q respiciūt cāz:pp quā sanguis fluit ex venis p̄cipue exterioꝛib⁹.Et qꝛ ex venis triplici de cā accidē ꝯsueuit flux⁹ sanguis aut ex scissione earuz:q scissio aut fit sine coꝛrosiōe:⁊ ista vocat ruptura:aut fit cū coꝛrosione sūbe mēbri:⁊ ista vocat coꝛrosio.idcirco tria gña medicaminū localiū ponit cōpetē ad retētionē flux⁹ sanguis ex venis p̄cipue exterioꝛib⁹.Unū gen⁹ medicaminū est medicamē stipticū qđ ꝯuenit fluxui sanguis q fit ex aptiōe orificioy venay:⁊ b ió qꝛ stiptica coadunāt ptes oūficij adi-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

uicē:cōfortāt ēt vtutē retētiuā in mēbro:cui⁹ act⁹ fit cū cō/
strictiōe ptiū mēbri:expimūt ēt supfluā hūiditatē a mem
bro:q̄ mollificādo ⁊ relaxādo fit cā aptionis orificij vene.
Scōm gen⁹ medicaminū est stiptica ⁊ viscosa q̄ ꝓueniunt
fluxui sanguis q fit ex ruptura ⁊ b ió:qz stiptica coadunāt
ptes mēbri disruptas ⁊ distātes:viscosa aūt iuiscādo vniūt
eas ⁊ eas vnitas ꝓseruāt. Tertiū gen⁹ medicaminū ē eoꝝ
q̄ generāt carnē ⁊ corrosionē abstergūt:q̄ cōueniūt in flu/
xu sanguinis facto ex corrosiōevenaꝝ ⁊ b ió qz in corrosio
ne est facta diminutio carnis.vñ hāc gñantia carnez:ēt in
corrosiōe est mā corrosiua ptēta in mēbro:q̄ corrodit:gra
cui⁹ cōueniūt ea q̄ mām corrosiuā a mēbro abstergūt ⁊ re
mouēt. ¶ Et si queritᵉ nūqd ista medicamina sil̄ debeāt ad
ministrari an successiue:¶ Dōm est ꝙ si corrosio multa ē
in mēbro pp multā māz corrosiuā cōtētā in mēbro aut pu
trefactiōem:tūc ꝓus debēt admistrari medicamina:q̄ cor
rosionē remoueāt ⁊ abstergāt q̄ sūt medicamina:in qbus
vtus caustica ⁊ adustiua existit:de qb⁹ facta ē mētio.dein
de corrosiōe remota debem⁹ admistrare q̄ gñant carnem:
qm̄ vt dī in techni vnāquāqz cāz ꝓus oz abscidē.si ño cor
rosio nō fit mlta:tūc possum⁹ ista medicamia admiscē vt p
tizvtriqz itētioni itēdam⁹ sic tñ ꝙ si intētio pl⁹ istat ad gnō
rē carnis:debēt medicamia gñatiua carnis exupare.si ño
pl⁹ sit itētio ad corrosionē debēt medicamina abstergētia
corrosionem exuperare:de indicationibus tamen compo
sitis curatiuis ⁊ regula:quaz circa ipsas oportet obserua
re:perfectius dicetur in finali capitulo.

¶ De sanationibus opil̄onū. Capl̄m xxiiij.

Pilationes aūt sunt ex ꝯumoribus grossis:aut viscosis:aut multis.

¶ Superi⁹ Aui.docuit canōes vl̄es in mō cu
ratiōis male ꝙpl̄onis:⁊ in mō eūonis q̄ reqritᵉ
ad curationē male ꝙpl̄onis i ꝑte ista dat cano
nes gñales in mō curatiōis alteri⁹ gñis morbi.s.morbi fa
cti in nā cōpōnali.sz solū ponit canōes curatiōis morbi fa
cti in via q morb⁹ dī opil̄o:⁊ q̄ sit cā dicēᵉ statim.Circa ꝙ
capl̄m Aui.sic ꝓcedit. qz ꝑ ponit canones curatiōis gña
les in medicādo morbū opil̄onis ſm ꝙ idicatio curatiua
in ipso sumitᵉ ex causis opil̄onis.scōo ponit cañ. gñalē in
medicatione ipsi⁹ ſm ꝙ indicatio curatiua in eo sumitᵉ ex
nā mēbroꝝ:in quib⁹ cadit opilatio.scōa ibi.(Et ex opila/
tionibus quidē peiores sunt.) Prima in duas.ꝑ Aui.pro/
ponit causas opilationis.scōo docet modum vniuersalem
in medicando opilationem ſm vnāquāqz causarum.scōa
ibi.(Et multorum quidem humorum ⁊c.) Q.ó. j.

Circa ꝑmā ptē primo est dubitatio de intētione gñali
hui⁹ capl̄i q̄ assignata ē:qm̄ peccata in nā cōpō
nali:vt appet ex dictis in 2ª fen:sunt q̄tuor.s.peccatū q̄ntita
tis:nūi:fir⁹:⁊ plasmatis: ⁊ pcm̄ plasmatis dīdit̄ in q̄tuor
pcm̄ figure:supficiei:vie:⁊ receptibilis.Cū igit̄ solū hic de
terminet de medicatiōe vni⁹ peccati in cōpōne.s.peccati in
via:q̄ ē q̄dā dīa plasmatis:aut igit̄ Aui.erit ꝺfectu⁹:aut
si de his determinauit q̄ritᵉ vbi determinatū est in b lib.de
medicatione vl̄i genez egritudinū aliaꝝ q̄ fiunt in nā com
positionali.¶ Dōm est ꝙ nūq̄z supra in hac q̄rta fen:neq̄z
ēt infra determinatᵉ ꝓpriū capl̄m de medicatiōe taliū egri
tudinū q̄ fiunt in alijs naturis cōpōnalibus.nā in quibus/
dam medicatio ipsarum relinquitᵉ nota ex his que habita
sunt supra in tertia fen:⁊ ex quibusdā canonib⁹ positis su
pra in hac fen:⁊ ex his que infra dicuntur in hac fen:in q/
busdā ño eaꝝ nō attēdūtur multū canōes gñales q dinēr
sificentur a canonibus positis in libris.vbi particulariter
tractatᵉ de curatione ipsaꝝ:⁊ ideo solū modus curationis
illaꝝ ab isto auctore tradit⁹ ē i ꝑticl̄arib⁹ libris.nā medica
tio pcti i q̄to relinqtᵉ manifesta ex his q̄ dcā sunt.s.fen 3ª:
de macrefactiōe pinguiū ⁊ ipinguatione macroꝝ:⁊ cū me
dicatio morbi i nūo ⁊ morbi inq̄to sit q̄si cōis ſm Hal̄.in
techni.relinqtᵉ ēt ex illis nūo medicatio vl̄is morbi i nūo.
relinqtᵉ ēt mānifesta medicatio cōis haꝝ egritudinū ex his q̄
dñr infra de medicatiōe corruptiōis mēbri ⁊ solute ꝓtimita
tis:nā q scit medicari cōruptionē mēbri.sit ēt ꝟz aliqd me
dicari morbū in q̄to ⁊ morbū i nūo ꝑ viā supabūdātie.cū
in talib⁹ peccatis ꝓueniat ꝑtē mēbri diminuere: quemad/
modū in corruptiōe facim⁹:sil̄r q scit medicari sol̄onē cōti
nuitatis carnē gñando.scit ēt medicari ſm aliqd morbū i
q̄to ⁊ morbū in nūo ꝑ viā defect⁹.curatio aūt pcti in situ:
qz cañ. vl̄es ei⁹ nō diuersificātᵉ multū a canonib⁹:q̄ sunt in
ꝑticularib⁹ libris positi hic nō tractatᵉ.medicatio aūt pcti
in figurā:vt in plurib⁹ dependet ex curatiōe alioꝝ pctoꝝ:⁊
alioꝝ morboꝝ:eo ꝙ pcm̄ in figura vt i plurib⁹ cōsequitᵉ alia
pctā:⁊ ió capl̄m gñale i mō curatiōis ei⁹ b ñ pōitᵉ.curatio
āt pcti insupficie ſm aliqd nō est ex his q̄ dcā sunt 3ª fen ca
pitulo de regie iter agētiū:⁊ ſm ēt aliqd ꝑt appere ex his:
q̄ sunt dcā de cura male ꝙpl̄onis:qm̄ vt i plurib⁹ peccatū
supficiei malitiā ꝙpl̄onis cōsequitᵉ:⁊ ió de curatiōe ei⁹ hic
capl̄m distinctū nō ponitᵉ.medicatio aūt peccati i recepta
culo reliqtᵉ nota ex medicatōe peccati i via:de q̄ hic tracta
tur:nā 3z egritudo i via:⁊ egritudo in receptaculo sint alie
ſm nām.indicatiōes tñ curatiue in eis sunt sil̄es:pp quod
Aui.solū determinat canōes gñales circa curationē pcti
in via. Expressit aūt magis canones curatiuos morbū fa/
ctū in via q̄z in alia nā cōpōnali pp duplicē cām:vna est qz
frequētius illud pcm̄ cōtingit q̄z aliud.scōa cā est:qz inter
pctā cōpōnalia b peccat ⁊ frequenti⁹ cōicat cū mala ꝙpl̄o
ne ⁊ cū aꝑate:de q̄ꝝ medicatiōe hic determiatᵉ q̄z alia pec
cata cōpōnalia.3z cū peccatū in via sit duplex:quoꝝ vnuz
est peccatum dilatationis viarum.aliud vero est pecca//
tuū cōstrictiōis carū. Aui.nō determinat b modū curatio
nis dilatatōis:⁊ cā b⁹ē duplex:vna ē:qz illō peccatū rari⁹
ꝓtigit q̄z peccatū cōstrictionis.scōa cā ē qz medicatio dila
tationis viaꝝ:satis poterat eē nota ex his q̄ dcā sunt in ꝑ/
cedēti capl̄o:qm̄ ad dilatatiōez viaꝝ vt in plūbus cōsequitᵉ
eūo supflua:de cui⁹ curatione sufficienter est habitū in ꝑce
dēti capl̄o:⁊ ió solū tradit modū curationis gñalē in hac
fen pcti fact i in via ꝙ dī cōstrictio. ¶ Scōo est vlteri⁹ ad/
uertēdū ꝙ cū cōstrictio:q̄ sit in via sit triplex:q̄ꝝ vna dī at
tenuatoria. alia ño dī cōstrictio carnosa.3ª ño dī constri
ctio coartatoria:ꝓstrictio qdē attenuatoria est qñ ꝓstringi
tur via absq̄ b ꝙ aliqd intercidat i ipsa via:sicut fit i imo/
derata exiccatiōe:aut ex cōpressiōe ⁊ sil̄ibus.cōstrictio ño
carnosa ē qñ cōstringitᵉ via:qz paries vie ingrossatᵉ ⁊ aug/
mētatᵉ in sua ꝓfunditate:sicut fit in aꝑate mēbri aut ex ve/
ruca vel carne addita parieti vie:cōstrictio ño coarctato/
ria ē qñ cōstringitᵉ via ex aliq̄ re cadēte in via:vt ex hūore
vel lapide:vel sanie:⁊ sil̄ib⁹.Aui.in b capl̄o nō determiat
de curatōe cuiuscūq̄z ꝓstrictōis:qz nō determiat ꝺ curatio
ne ꝓstrictiōis attenuatorie nec carnose:⁊ b ꝑ duplicē cāz
vna ē:qz raro hec pctā ꝓtigūt.2ª cā ē:qz hec pctā vt i plūb⁹
ꝓsequūᵗ aliꝙs morbos.puta vel malitiā ꝙpl̄onis vel aꝑa
vel pcm̄ in nūo:pp ꝙ methodus curatiua eoꝝ dependet ex
methodo curatiā alioꝝ morboꝝ:solū igit̄ pp b determiat
de cura ꝓstrictiōis coartatorie q̄ fit ex re cadēte i via:q̄ cō
strictio ꝑprie dī opil̄o:pp ꝙ rubrica dicit capl̄m 24ᵐ de sa
nationib⁹ opil̄onis. ¶ Hic tñ vlteri⁹ oz aduertere:qꝺ pec
catū ꝙ dī opil̄o.3z possit fieri i via q̄cūq̄z:⁊ ex multis cau/
sis vt in plurib⁹:tñ fit i neruis vel in venis:aut in magnis
aut in puis diſpſis ꝑ mēbra:in talib⁹ aūt vt in plūb⁹ cāᵉ ex
hūoribꝫ peccātib⁹ exñtib⁹ i eis:pp qꝺ Aui.i b capl̄o me
thodū gñalē curatiuā istiꝫ peccati ampliauit ad opil̄onē
q̄ ex pctō humoꝝ causatᵉ in mēbris in qb⁹ vtpl̄m ꝓtingit.
Et ꝑpterea Aui.in b capl̄o mētionē non facit de opil̄one
existēte ex lapide aut ex stercore:aut ex sanie vel putredie:
ex qb⁹ omnib⁹ opil̄o fieri pōt in via:sicut apparuit supra

Constri
ctio in
via é 3ª.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

secunda fen capitulo de causis opilationis. sed ex diuersa dispositione humorum causante. Et q̄ humor non pōt ali quam viā claudere ⁊ opilare nisi tripliciter: aut q̄ figit in ipsa: ⁊ hoc facit p̄opter suam grossitiem: aut q̄ adheret ⁊ inuiscat ei: ⁊ hoc facit pp suam viscositatē: aut q̄ conculcatur in ea. vnde ex conculcatione eam claudit: ⁊ hoc facit pp suam multitudinē: sicut videmus ad sensum: q̄ multitudo hominū exītiuz in aliqua via opilat ⁊ claudit eam: ita q̄ nullus potest exire ⁊ conculcant se adinuicem: pp multitudinē: hinc est q̄ Auic. p̄emisit in hoc capl'o loquens de causis opilationis q̄ opilationes: aut sunt ex humoribus grossis: aut ex multis per quas causas simplices dedit intelligere causas compositas: vt quādo. s. due istarum adinuicem componuntur: puta grossities ⁊ viscositas: vel grossities ⁊ multitudo: vel viscositas ⁊ multitudo: vel q̄ oēs tres adinuicē componuntur: vt. s. q̄ humores sint grossi ⁊ viscosi ⁊ multi. ¶ Deinde cum dicit,

¶ Et multorum quidem humorum quando cum eis alia non fuerit causa malitia remouebitur extractione ipsorum flobothomia aut vē tris fluxu facta. Et si grossi fuerint indigebunt eis: que resoluant. Et si fuerint viscosi: ⁊ maxime si fuerint subtiles: erunt eis necessaria ea; que incidant.

¶ In parte ista ostendit modum vniuersalem medicationis opilationis ꝑz vnāquāq; illaꝝ causaꝝ: ⁊ hec pars diuidit in tres: in p̄ma facit q̄d dictuz est: in sc̄da declarat quedā q̄ dixerat. tertio circa modū curationis datuz de opilatione que contingit ex humorū grossitie: docet remouere quēdā errorē. sc̄da ibi. (Et tu q̄dē iā sciuisti dīā. tertia ibi. (Opz aūt vt in resolutione grossi ⁊c̄.) ¶ Circa p̄mā pt̄ intelligēdū p̄. q̄ Aui. signanter dicit: q̄ opilatio multorū humorū q̄n cū eis alia cā nō fuerit remouebit ⁊c̄. q̄m in opilatione simplici indigemus simplici intētiōe curatiua. sed in composita indigemus cōpositā: cuz igitur multitudini directe cōtrarietur eūo: eo q̄ multitudo in repletione cōsistit: cui repletioni recte est c̄ria eūo: ⁊ omne p̄ter nāz indicat in curatione sui contrarium. manifestum est q̄ opilatio ex multitudine humorū si alia cā ibi non fuerit per solā eūonem removet. si aūt ibi esset alia causa: vt viscositas: vel grossities tūc nō sufficeret eūo cū dispositio esset ibi c̄posita. ſz oportet ea que sunt subtiliatiua ⁊ incidentia administrare: ⁊ q̄ ista digestiua sunt respectu humoris eūandi. tunc inter eūonem ⁊ administrationē istorū erit talis ordo. q̄lis est inter digōnem ⁊ eūonem: de hoc aūt ordine dictuz est supra sufficiēter: ⁊ iō hic nihil dī. Hec aūt eūo q̄ remouet multitudinē sequit̄ q̄ cū multitudo sit humoris sanguinei: aut totius masse humoralis p flōmiā removet. si aūt sit alterius humoris: tunc removetur per fluxum ventris. intelligo āt hic per fluxū ventris oēm euacuationem: que fit cum farmaco siue per vomitum vie per secessum: quādo aūt competit euacuatio vna: ⁊ quādo altera ex dictis in superioribus capitulis requiratur. Questio. ij.

Sed tu dices videt̄ q̄ sola flōmia sit cōueniens in tali opilatiōe: q̄ fit ex mulititudine: q̄m flōmia: vt dixit supra: est eūatio que multitudinē euacuat. si igit̄ ipsa est appropriata multitudini. q̄ sola flōmia est sufficiens. ¶ Dōm est ad h̄: q̄ duplex est multitudo: quedā enim est multitudo: que p̄cipal'r est multitudo que in humoribus pōt cōtingere si est malitia aliqua qualitatis: ⁊ ista est multitudo: q̄ fit in tota massa humorali: ⁊ hec multitudo ē illa: q̄ sola flōmia auferet̄: ⁊ cui appropriatur hec eūo que est flōmia. sed alia est multitudo: q̄ est quelibet aditio q̄titatis in humore siue sit cū malitia aliqua q̄litatis: siue absq; ea: ⁊ talis multitudo nō solū in massa humorali pōt cōtingere: verū ēt ⁊ in quolibet humore singulariter. ⁊ talis multitudo nō auferet̄ solū flōmia: ſz ēt farmacia: ⁊ de tali intelligit̄ sed hic de p̄ obijcit̄. ¶ Sc̄dō intelligēdū q̄ hec opilatio: q̄ ē ex multitudie humoꝝ removeri dz eūone: suppositio q̄ nō sit tāta q̄ sola dieta posset auferri nā aliq̄ ad eūonē multitudinis ⁊ eius cōsumptionē sufficit sola dieta: vt apparet q̄rto de reg. sani. ⁊ p Hal'. in suo libro de flōmia. ois ergo opilatio: que est ex multitudine: removet̄ p eūonez. sed ista eūo aliq̄n sufficit q̄ fiat ab eo: q̄n p accn̄s eūat quēadmodū ieiuniuz eūat: sicut apparet per Hal'. in c̄mēto illi⁹ affoziſmi: i farmacijs talia educere ⁊c̄. Aliq̄n vō nō sufficit hec eūatio. ſz opz q̄ fiat sensibilis eūatio: sic̄ eūo facta cū flōmia vl' farmatia: ⁊ h̄ ē q̄n multitudo ē mlta: in q̄ timet̄ euent⁹ subito grādis nocumēti: sic̄ Hal'. ponit in libro de flōmia de q̄ mlitudine hic p̄cipal'r intelligit Auic̄. sicut aūt opilatio: q̄ est ex mlitudine eūatiōe removet̄ ita ⁊ opilatio: que est ex hūoꝝib⁹ grossis subtiliātibus removet̄: ⁊ hoc intelligit Auic̄. p ea que resoluunt: cū resolutiua sint ea: que hūorē subtiliāt ⁊ convertāt ip̄m ex parte p̄pe mām vaporis: si vero opilatio fit ex hūoribus viscosis: tūc debēt administrari ea que incidūt cū incidentia sint c̄ria rebus viscosis, dixit aūt Aui. maxie si fuerint subtiles: vt per hoc oñderet q̄ viscositas in hūore aliō idicat q̄ grossities. ſz eni vt in pluribus ea que ipugnant grossitiei: ipugnent etiā viscositati: q̄n subtiliatiua sunt vt pluribuz incidētia: tn̄ viscositas aliud indicat q̄ grossities: q̄n ē possibile q̄ viscositas sit cū subtilitate subē. ⁊ tūc q̄dē viscositaz indciat q̄ solum inciſiua debent administrari. non autem subtiliatiua: quoniam humor cū sit subtilis subtilitate non eget. Ad denotandum ergo hec dixit: maxime si fuerint subtiles. Questio. iij.

Sed tunc aliq̄s dubitabit circa dicta. p̄mo aliq̄s dubitabit q̄ Auic̄. pōit q̄ opilatio removetur p tria. puta p eūantia. ⁊ p subtiliātia: ⁊ p incidētia: dicet aliq̄s p̄° nō videt̄ q̄ eūantia sint de his: q̄ opilationē removeāt. nā ea que imediate idicāt in curatiōe opilatiōis sunt apitiua: cū apitio imediate opilatiōi c̄rietur. nūc āt medicia aperitiua non ponit̄ esse de gne euacuantiū. sed incidentiū ⁊ subtiliantiū: vt Auic̄. ponit sc̄dō cañ. capl'o de operationibus medicinarū singularium. Questio. iiij.

Preterea Auic̄. in p̄dicto capl'o pōit: q̄ abstergentia sūt ō gne apiētiū. q̄ nō solū removent p subtiliātia: ⁊ incidētia ⁊ eūantia. sed ēt p alia. ¶ Dōm ē ad p̄m: q̄ inter medicamia apiētia opilationē sūt ea: q̄ sunt eūantia cū vna ex cāis opilatiōis sit mlitudo quā removet eūatio: vt dictū ē supra. ¶ Ad id aūt q̄ dicit̄ q̄ Auic̄. sc̄dō cañ. nō videt̄ pōere iter apitiua ea: q̄ eūant. ſz solū subtiliātia ⁊ incidētia. dōm dupl'r vno mō: q̄ sub istis c̄phēdūtur eūantia: q̄n subtiliātia ⁊ incidētia opilationē nō removēt: nisi removēdo grossitiē ⁊ viscositatē. vñ sūt cā vt hūor p̄tēt⁹ i via facil'r fiat ei⁹ ex c̄cauitate expulsio: sic̄ insinuat Auic̄. exp̄sse i isto ca°. ℈. illo (⁊ grosso q̄dē resolutiū ⁊c̄.) ⁊ ñ h̄ insinuat sc̄dō cañ. i p̄assignato capl'o: pp q̄d eūantia sūt ō gne exopilātiū. i illis q̄ hūoꝝib⁹: i q̄b⁹ p̄cipal'r cā opilatiōis removet̄ p eūationē i talib⁹ medicamia eūantia sunt apiētia: ⁊ q̄ mlitudo: vt mlitudo ē ō se aliō nisi eūationē nō idicat. iō i mlitudie ponit̄: q̄ eūantia sūt p̄cipal'r apiētia. vel aliter dōm: q̄ apitiua sūt duoꝝ modoꝝ: quedā sūt apitiua p se ex vtute inata eoꝝ. ⁊ talia sūt q̄ ex vtute p̄pria h̄nt q̄ penetrēt i c̄cauitatē vie: ⁊ moueāt mām vsus exterioza: ⁊ faciāt remāere c̄cauitatē aptā ⁊ dilatatā: ⁊ isto mō apitiua solū sūt: vt pōit sc̄dō cañ. q̄ sūt subtiliatiua ⁊ inciſiua cū subtilitate sube: ⁊ iō ponit ibi q̄ oē acutū ⁊ amaꝝ subtile: ⁊ oē ēt subtile liqdū ⁊ oē acetosū subtile est apitiuū. sed alia sūt apitiua large ⁊ per accn̄s: que nō sunt aperitiua ex virtute inata ipsoꝝ: nō eni hoc operat̄ per se in via. ſz solū hoc operat̄ p̄incipal'r in contēto in via: ⁊ isto modo eua-

Duplex ē multitudo in humoribus.

Aperitiua sūt duoꝝ mōduz.

cuantia sunt aperientia. nam euacuatio ꝛ inanitio per accidens est causa aperitionis vie: inquantum remouet multitudinem. sed per se non aperit viam: qm̃ non sp̃ inanitio: vt inanitio est causa vt via remaneat dilatata. immo aliqñ superflua inanitio esset causa constrictionis viarũ. q2 ergo Aui. secundo cañ. loquebatur de his que per se sunt aperitiua: idcirco inter illa non connumerauit medicamina euacuantia. hic autem q2 loquitur de omni modo aperitiuo ꝓ connumerat inter aperitiua eaque euacuant. ¶ Ad secundum dicendum est: ꝙ medicamina absterſiua reducuntur ad medicamina subtiliatiua ꝛ incidentia que p̃ se sunt aperitiua: qm̃ vt appꝫ 2° cañ. ꝛ 5° de sim. me. medicamẽ absterſiuũ nó é differẽs a medicamie apitiuo nisi ꝑꝫ magis ꝛ minus: q2 aperitiuuꝫ est fortius q̃ꝫ absterſiuũ: qm̃ aperitiuũ: operatur in via ꝛ concauitate manifesta: absterſiuum aũt operat̃ in poris ꝛ foraminibus non manifestis: similiter laxatiuum reducitur ad absterſiuum: quoniam ab eo ẽt non est differens nisi ꝑm magis ꝛ minus: nam absterſiuum est fortius q̃ꝫ lauatiuum: illud enim qđ absterſiuuꝫ operatur ex virtute potẽtiali eius: lauatiuũ operatur ex modo substãtie: vt satis apparet ſcđo cañ. preallegato capitulo: propter quod q2 ista non differũt nisi ꝑm magis ꝛ minus conuenienter sub istis cõprehẽdi pñt ꝛ illa. Questio. v.

Secundo aliquis dubitabit vtrum inciſio ꝛ subtiliatio sint diuerse operationes: ꝛ arguit̃ ꝙ non: qm̃ medicina que subtiliat incidit: nam quãdo humor subtiliatur multũ diuidit̃ in partes suas: similiter medicina que incidit subtiliat: nam inciſio sine subtilitate substantie materie fieri nó videtur: quare ista medicamina videntur eadem esse. ¶ In oppoſituꝫ arguitur ꝙ sunt diuerse: quoniã habent diuersum nomen: etiam inter operationes medicinarum cónumerant̃ iſte vt due operationes distincte: vt apparet 2° cañ. preaſſignato capitulo. quare ꝛc̃. ¶ Dicẽdũ ad hoc: ꝙ subtiliatio ꝛ inciſio sunt diuerse operationes: qm̃ operationes diuerſificant̃ ꝑm diuerſitatem obiorum: circa que fiunt: nunc aũt obia istaruꝫ operationũ sunt diuersa: nam groſſum est obm̃ subtiliationis: viſcoſuꝫ vero inciſionis: manifestum autẽ est ꝙ viſcoſum ꝛ groſſuꝫ sunt differentia: vt declarat postea Aui. qm̃ aliqd pót esse viſcoſum: quod non est groſſum vt gluten liquidum: similiter aliquid potest esse groſſum: qđ tamẽ nó est viſcoſum: vt melancolia groſſa nó tamẽ est viſcoſa: sil'r ẽt quedã carnes sunt groſſe: q̃ tñ nó sunt viſcoſe: ſicut apparet 3° alimẽ tor̃ capitulo de piſcibus mollis carnis. ergo subtiliare ꝛ incidere sunt diuerſe operationes. ſi igit̃ sunt diuerſe opationes: manifestum est ꝙ etiam medicine ꝑm vtutẽ: q̃ has opationes faciunt diuerſe sunt: virtus. n. ſubtiliatiua est illa: que ponit subam humoris subtiliorẽ: hoc aũt facit convertendo humorem in nãm vaporis: aut propinquam vapori cũ sua caliditate tẽperata ſi sit pure subtiliatiua: aut cũ caliditate forti ſi sit reſolutiua cum subtiliatione: ſed virtus inciſiua que est illa. que non operatur ꝓprie in humoris suba: ſed est virtus: que operatur in cõtinuatione hũoris in ꝑtibus: ꝛ in sui adherentia cũ mẽbro diuidẽdo ip̃m in partes: ꝛ ſepando ip̃m a mẽbro: ꝫ aũt facit cũ subtilitate sue subẽ multe: pp quã vehemẽtis penetrationis existit: ꝛ dato ꝙ nõ sit caliditatis tãte: quẽadmodũ facit acetum ꝛ res acetoſi ſaporis: in quo nó dominatur caliditas: nihilomin9 tñ vt in pluribus ea que sunt cũ subtilitate calida: sunt ẽt inciſiua. ¶ Propter qđ sciẽdũ: ꝙ ex operationibus medicinaꝝ q̃dã sunt q̃ findant̃ in diuersa nã ꝛ suba: ſicut ꝛbi gr̃a: ẽ subtiliatio ꝛ igroſſatio: ꝛ ſicut rarificatio ꝛ ſpiſſatio: nã aptio findat̃ in suba subtili ꝛ nã cal'a: ſed ingroſſatio findat̃ in suba terrea ꝛ nã frida. ꝛ ſimili mó ſe hñt rarificatio ꝛ ſpiſſatio: ſed quedã opationes sũt q̃ findãtur i eadẽ nã ꝛ suba ſolũ differẽtes ꝑꝫ magis ꝛ minus. verbi gr̃a: ſicut est aptio ꝛ rarificatio: ꝛ ſicut est ꝓuocatio mẽſtruorũ vel ſpermatis: ꝛ ꝓuocatio lactis: nã oẽs findant̃ in nã calida ꝛ suba subtili: vnde q2 suba ꝛ nã in q̃ findãt̃ est eadẽ: ideo iſte opationes sunt ꝓpinque: ſed q2 ꝑꝫ aliqd differũt: opꝫ ẽt ꝙ in suba ꝛ nã in q̃ findant̃ ſit dr̃ia: lꝫ nó eẽntialis: ſic ẽt est in ꝓpoſito: q2 iſte opónes. ſ. inciſio ꝛ subtiliatio sũt valde ꝓpinque: vñ qñ findãtur in eadẽ suba ꝛ nã: ſꝫ tñ q2 ꝑm aliqd differũt: vt dictũ est: idcirco opꝫ ẽt ꝙ nã ꝛ subſtãtia: in qua findant̃ iſte operationes habeant aliquã differentiam lꝫ non eſſentialẽ: ſed ſufficit ꝙ ſit accidentalis: vt ex dictis facile est videre. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et tu quidem iam ſciuiſti differentiam inter groſſum ꝛ viſcoſum: ꝛ quod est ſicut differẽtia inter gluten liquidum ꝛ lutum. Et groſſo quidem reſolutiuum est neceſſarium: ideo vt ipſum attenuet: ꝛ eius expulſio fiat facilis. ꝛ viſcoſo inciſiuũ est neceſſarium: ideo vt inter ip̃m: ꝛ id cui adhęſit penetret: ꝛ inter ea ſeparationeꝫ faciat: ꝛ vt ipſum in parua ſecet fruſta: quoniã viſcoſum opilat: propterea quia adhęret: ꝛ propter partium ſuarum continuationem.

¶ Dic circa dicta ꝺclarat duo que dixerat. ꝛ duo facit ſicut circa dicta Aui. duo declarat ſecunda ibi. (Et groſſo quidem reſolutiuum ꝛc̃.) quod dicit in ambabus partib9 ſatis ex dictis est notum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Oportet autem vt in reſolutione groſſi a duabus contrarijs caueatur rebus: quarum vna est reſolutio debilis: q̃ in raritate materiei augmentum efficit: ꝛ ipſius locum augmentat: ita ꝙ ad reſolutionem non perueniet: quare opilationem augmẽtat. Et altera est reſolutio fortiſſima: qua eius ſubtile fit vapor ꝛ ſpiſſum ipſius fit lapis. Cum ergo reſolutio fortis est neceſſaria iuuetur lenificante ſubtili: cuꝫ materia in qua non ſit groſſities: ſed ſit in ea calor tẽperat9 q iuuet i reſoluẽdo totũ illud: qđ ẽ opilatũ.

¶ In parte iſta circa modũ medicationis opilationis q̃ ꝓuenit ex humoribus groſſis ꝓponit quẽdã errorẽ: ꝛ docet ipſum fugere. ꝛ ꝑmo oſtendit quis error pót cõtingere. ſecundo docet cauere ab illo. ſecũda ibi. (Cũqꝫ reſolutio fortis est neceſſaria). ¶ Circa primã partẽ intelligẽdũ: ꝙ ex dictis Aui. habem9 ꝙ duo nocumẽta poſſunt ſequi in medicatione opilationis humoris groſſi cum medicaminibus reſolutiuis que dicuntur ſubtiliatiua: vnũ nocumentuꝫ est augmentũ opilationis: quod quidẽ accidit ex hoc: ꝙ materia multiplicat̃ ꝛ auget̃: auget̃ aũt ꝛ multiplicat̃ ꝓpterea ꝙ rarificatur abſqꝫ hoc: ꝙ euacuetur ex cócauitate: in qua continet̃: rarificata aũt mã ampliorẽ locũ occupat q̃ꝫ prius: qm̃ hec est regula generalis: ꝙ q̃ꝫto aliqd magis auget̃ q̃ꝫtitas ꝛ locus eius augmẽtat̃: ſicut appareret de aqua qñ rarefactione ꝙuertit̃ in vaporẽ: augmentata aũt mã ꝛ multiplicata opilat amplius: ꝛ hui9 nocumẽti causa est debilis reſolutio: q̃ ex debili valde caliditate cõtingit. nã debilis caliditas i mã rarefactionẽ facit abſqꝫ ipſi9 eũone ꝑ poros corꝑis: in quo ꝓtinet̃. ꝑm nocumẽtũ qđ ꝑt ꝺſeq ẽ iduratio mãe ꝛ difficilis remotio opilationis: ꝓpterea qꝛ mã é fcã groſſior ꝛ durior: ꝛ hui9 nocumẽti cã ẽ fortis reſolutio: que causat̃ ex forti caliditate medicaminis ꝛ exiccatione ipſi9: nã qñ medicamẽ est calidum valde tunc ſubito illud quod in mã est valde ſubtile conuertendo in vaporem extrahit per poros: ꝛ reliquum remanet groſſius ꝛ frigidius ꝛ durius: propter quod difficilis

valde fit postea eius resolutio: vñ difficilioris sanatiõis remanet opilatio q̃z eũet ꝑus. ¶ Sed aduertẽdũ hic ne erra re ꝓtingat: q̃ ꝑmũ nocumẽtũ: qõ ex debili resolutióe cõtingit: maxime accidit qñ cũ opilatione exñte in venis vl' orificijs venaꝝ cõiungit repletio: tũc. n. accidit q̃ talia subtiliãtia admistrata cũ repl'one opil'onẽ augmẽtãt: ſic appz supra ex dictis Gal. 8° terapen. methodi ca. de cã feb. essi. causate ex oppilatione: ꝓp qõ talia existẽte repletione ante eũonem administrari nõ debẽt: ꝑm aũt nocumẽtũ maxime cõtingit qñ humor opilans est valde durus ⁊ grossus: tũc enim debemus cauere a fortib⁹ subtiliatiuis: ⁊ ió. ſ. in ca. illo. (Res que demõſtrant ⁊c.) ocm̃ est q̃ in administratione aperiẽtiũ ⁊ subtiliantiũ dz esse ordo: vt ꝑ incipiam⁹ ab his: q̃ sunt debilis virtutis vt mã habilitet ꝑm oẽs partes eius: deinde postea fcã digõne in ipsa ꝓcedam⁹ ad ea: que sunt fortis v̂tutis: ꝓp qõ talia admistrari nõ debẽt: qñ mã est valde grossa ⁊ idigesta: debilis ḡ resolutio q̃ztũ ad totalẽ curationẽ: ⁊ fortis ẽt resol'o q̃ztũ ad totalẽ curationẽ facta ẽ cã nocumẽto ꝙ istoꝝ: q̃ Aui. ponit in lr̃a: vñ vtraq̃z in totali curatione oz caueri: ſz debilis resolutio ⁊ fortis fcã in curatione gradatim ⁊ ꝑm ordinẽ ocm̃: ita est: que in curatione opilatiõis obseruari dz. Questio. vj.

Sed tunc his intellectis aliq̃s dubitabit: ponant⁹ duo hoies q̃ opilationez hñt in venis ex mã grossa: ita tñ q̃ in vno sit mã minus grossa ⁊ minus cõpacta: in alio vero magis: queritur cui horum debeãt offerri fort⁹ subtiliatiua. ¶ Et vr̃ q̃ ꝑ: qm̃ in illo cũ mã nõ habeat tantã grossitiem ⁊ terrestreitatẽ min⁹ est apta vt incurrat nocumẽtũ: qõ cõtingit ex forti subtiliatione: qõ est grossum cõuerti in lapidẽ: vt dicit Auic. ¶ Sed vr̃ q̃ in 2° post fortiora debeant offerri: qm̃ q̃ztitas v̂tutis medicamínis dz ꝓportiõari q̃ztitati v̂tutis cãe egritudis ꝑm Auic. supra p̃ cap. huius fen. cũ igitur in illo sit maior grossities in mã. ḡ ⁊ v̂tus in medicaminibus subtiliantibus dz esse maior. quare ⁊c. ¶ Dõm ad hoc dubiũ. ¶ Juxta qõ intelligẽdũ. q̃ q̃ztitas virtutis medicaminis alicui⁹ duplicem hz modũ determinationis: vnũ quidẽ hz modũ determinatiõis cõem: aliũ vo hz modũ determinationis ꝓpriũ: ⁊ isti differunt sicut ⁊ illud: penes qõ sumunt⁹: nã modus determinationis cõis sumit⁹ ex cõi nã dispónis: cui offert⁹ medicamẽ: sed modus determinationis ꝓprius sumit⁹ ex dispositionibus particularibus adiacẽtib⁹ illi dispõni. Et ex primo quidẽ modo determinationis nos cognoscim⁹ quãta est virtus medicaminũ ꝑm totam medicationẽ: siue sint medicamina alterativa: siue aperitiva: siue alterius modi. Ex scõo vero modo nos scimus quãta dz esse virt⁹ medicaminis ꝑm nãz quãtũ ad ꝑticularẽ approximationẽ ipi⁹: ⁊ qr operationes sunt circa singularia: ideo qñ querimus operationẽ alicuius medicine circa corpus: oz nos illam approximare nõ solum considerando modũ cõem determinationis: sed verũ ẽt ⁊ proprium. v̂. g. si sit in sene egritudo calida in quarto gradu: nos scimus q̃ quantum ad totam medicationem: que sumitur ex natura cõi dispositionis conuenit ei infrigidatio in quarto gradu: ad hoc vt reducatur ad temperamentum suũ: quantũ tñ ad particularẽ approximationẽ nõ debẽt administrari frigida in quarto gradu: qm̃ repugnãt huic nã ⁊ virtus patientis: effect⁹ enim non solũ ex fortitudine agentiũ ꝓueniunt verũ etiaz ex dispositione patientiũ. Sil'r igit' dicem⁹ in ꝓposito qñ querit': in quo illoꝝ horum debeãt offerri fortius subtiliatiua: dicem⁹. n. q̃ cõsiderato mõ determinationis cõi: q q̃dẽ determinat v̂tutẽ medicaminis q̃ztũ ad totã medicationẽ: q̃ cõprehẽdit oia tpa egritudis fortiora subtiliatiua cõueniũt in scõo q̃z in p̃ ꝓp rõnẽ p̃dictã: sed cõsiderato mõ determinationis p̃: q quidẽ determinat v̂tutẽ medicamis q̃z tũ ad particularẽ approximationẽ: fortiora ⁊ subtiliatiua debẽt admistrari in p̃ q̃z in scõo: qm̃ in primo hoie dispositio mãe ꝓpria indicat ex forti subtiliatiuo fieri iuuamẽtũ: qm̃ in ipso pót fieri resolutio ex tali medicamine approximato eq̃l'r oi parti mãe: sed in scõo idicat' ex forti subtiliatiuo approximato ꝑm ꝑticularem medicationẽ fieri nocumẽtũ: qm̃ ex ipso illud qõ subtilissimũ est resoluet' statim: ⁊ reliquũ remanebit grossius ⁊ durius: vñ difficili⁹ sanabit': ꝓp qõ sic debẽt in ipo approximari vt fiat ex eis iuuamẽtũ: ꝑ ãt fiet qñ gradatim approximabunt': sic q̃ eq̃liter mã ꝑm oẽm ptez ab eis possit resolui ⁊ subtiliari: ⁊ ex his apparet solutio ad argumẽtũ. ¶ Circa scõam partẽ est intelligẽdũ: q̃ resolutio fortis est necessaria: qñ opil'o est ex humore grosso valde: qm̃ humori vehemẽter grosso cõpetit vehemẽs subtiliatio q̃ztũ est ex se: ⁊ qr vehemẽs subtiliatiuũ exñte humore duro ⁊ grosso valde administrari nõ pót absq̃z nocumẽto: vt dictũ est. Aui. docet modũ ꝑz quẽ fit resolutio talis humoris ⁊ subtiliatio absq̃z nocumẽto: docet ãt Aui. hũc modũ docẽdo iuuare fortẽ resolutionẽ cũ medicina lenificãte subtilis sube: in q̃ sit caliditas tẽperata. ¶ Juxta qõ itelligẽdũ vt appet ꝑ Gal'. 2° de sim. me^th penultimo cap'o: q̃ aliud est addere in opatione alicuius medicamis: aliud ẽ addere in iuuamẽto ipsi⁹: ꝛz eni ista v i deant' eẽ eadẽ: sũt tñ valde diuersa: addere. n. in opatõe alicuius medicamis est augere v̂tutẽ ꝓpriã illi⁹ medicamis vt. v̂. g. si medicamẽ debeat calefacere addere in opatione ipsius est addere in caliditate medicine: ſz addere in iuuamẽto nõ ẽ addere in v̂tute medicine: sed ẽ aliq̃d facere: qõ adiuuat opationẽ ꝓcedẽtẽ ab illa medicia. v̂. g. sicut ponit' ibi exẽplũ: aq̃ cõmixta cũ oleo plus hũectat q̃z sola aq̃ nõ qr oleũ addat in humiditate aq̃: sed qr facit aliq̃d qõ adiuuat ad maiorẽ hũectationẽ: vt. ſ. ꝓp oleũ acqrat' ꝓlõgatio more maior sup corp⁹ q̃z qñ sola aq̃ administrat'. sic igit' in ꝓposito Auic. signãter dixit: q̃ resol'o fortis iuuat' ex mã lenificãte subtili: nõ quidẽ iuuat': qr medicina lenificãs addat in resolutione: vt qr. ſ. addat in virtute resolutiua medicaminis: sed iuuat' ab ipsa: qm̃ ipsa facit vt nõ subito fiat resolutio subtilis in mã: ⁊ reliquũ remaneat durũ ⁊ terrestre ad modũ lapidis: sed facit vt equal'r fiat resolutio mãe ꝑz oẽs partes eius. Intelligit' aũt hic medicina lenificans: vt qr Aui. seipsum exponit: q̃ est caliditatis remisse: qr tpate ⁊ modice siccitatis. vt dr 5° de sim. me. dz eni eẽ tpate caliditatis ⁊ modice siccitatis: ne ex supfluitate calitat⁹ ⁊ siccitat⁹ subito resoluatur subtile ⁊ relinquat' grossum: quẽadmodum facit medicina vehementer calida ⁊ sicca: qm̃ opatio subite ⁊ volẽte eũonis est sicut impetus flõmie subito agẽtis in subtile ⁊ debile: ⁊ pretergredit' grossum: sed moderati caloris est equaliter in vtranq̃z partez rei elixabilis seu assabilis agere: vt dicit Joannes mesue in suo libro de approbatis: capitulo de cura melancolie: ꝓp qõ hec medicina dz esse tempate caliditatis ⁊ siccitatis: dz aũt esse subtilis nõ grosse vt penetret in oẽm ptem materie vsq̃z ad profundum. ¶ Sed intelligendũ vlterius hic: q̃ fortis resolutio potest intelligi iuuari ab hac medicina lenificante subtili dupliciter: vno mõ iuuat' ab ipsa cõmiscendo eã cũ medicina fortiter resolutiua: ⁊ hoc modo intelligitur medicina lenificãs: que humectat: iuuat' enim ab ea hoc modo: qm̃ ex humectatione illius obtunditur siccitas vehemẽs medicine resolutiue: ⁊ caliditas ẽt subito exiccans: ⁊ hoc affirmat v̂bũ Joãnis mesue i capl'o de cura melie: vbi dicit: q̃ in regimine administratiõis eoꝝ: q̃ eũant mãm grossam dz cõsiderari vt nõ expoliẽt a reb⁹ lenificãtib⁹: nã hoc est qõ opationẽ beatificat. Alio mõ iuuat' fortis resolutio a medicina lenificante subtili: nõ qdẽ cõmiscẽdo: ſz ꝑus administrãdo medicinã lenificãtẽ subtilẽ: deinde fortem resolutiuam: ⁊ hoc mõ intelligitur hic medicina lenificatiua: non illa que humectat: sed illa que est tẽperate siccitatis ⁊ caliditatis tẽperate: hec enim est: que ꝓprie dr mollificatiua: vt dr quinto de sim. me. ⁊ hoc mõ illud iuuamẽtũ intel

q̃ztitas virtutis medicamis duplicẽ hz modũ determinationis

Aliud addẽ opóne medic minis aliõ a dere i iuuam to eiu

Fortẽ sol'on iuuari a med cina l nificã subtili pót ite ligi o

ligit fieri in ordine administrationis eoꝝ:que resolubũt:vt si incipiamus a debili:z gradatim ad fortius ꝓcedamus: qđ quidẽ iuuamẽtum est obseruandũ vt cadat eq̃lr resolutio in omni parte mãe:z nõ abscindatur subtile z remanegat grossum:sicut extrahitur ét ex his: que dicunt a Joãne mesue in capl'o de curatiõe sode.z ista etiã v̄ba extrahunt ex dictis Aui.3° can̄.capl'o de canonibus curationis egritudinũ capitis:de ordine tñ administrationis istoꝝ duorum medicaminũ ad hoc tãget in sequẽti capitulo:cum loquetur de cura apostematis duri. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et ex oppilationibus quidez peiores sunt oppilationes venarũ:z deteriores eis sunt ille: que sunt in arterijs:z adhuc peiores sunt ille: que in membris existunt principalibus.ergo cum in aperitiuis stipticitas z subtilitas coniungentur erit melius:quoniaz stipticitas remouebit a membro subtiliatiui grauamen.

¶ In parte ista dat can̄.gñalem in medicatione opilatiõis fm qꝫ indicatio curatiua sumitur ex nã membri:in quo fit opilatio.z p̄ Aui.ostẽdit gradũ in malitia istius morbi in cõparatione ad mẽbra in quibus fit.scõo dat can̄.quẽdaz generalẽ in medicatione eius:vt indicatio curatiua est ex natura membri assumpta.scõa ibi.(Ergo cum in aperitiuis sunt stipticitas ⁊c̃.) Questio. vij.

Circa primã partẽ aliquis dubitabit de hoc qđ ponit: qꝫ peiores oppilationes sunt ille:que sunt in venis z deteriores sunt ille:que sunt in arterijs ⁊c̃.Videt enim qꝫ peiores istis sunt ille:que sunt in neruis:qz ille opilatiões sunt peiores:que difficilius sanant:nũc aũt difficili? sanãt opil'ones neruoꝝ q̃z venaꝝ z arteriaꝝ:qm̃ nerui hñt vias ãgustas z strictas valde:venevo z arterie hñt ãplas:nũc aũt difficilius sanat opilatio:q̃ fit in via angusta q̃z illa q̃ fit in via ampla.q̃re ⁊c̃. ¶ Dicẽdũ ad hoc qꝫ egritudo dupliciter est cõsiderabilis.vno mõ est cõsiderabilis vt sanabilis est.Alio mõ est cõsiderabilis vt est actu nocẽs:z cura eius duplicis curationis est:qm̃ egritudo est qualitas preter nãm nocens actu:rõne ergo qua est preter nãm vt sic indicat quod dz remoueri:ex hoc aũt quod nocet actu indicat qꝫ ipsa bz rationem rei ledentis:z ió ex hac duplici cõsideratione metit malitiam egritudinis:dico igitur si egritudo cõsideret vt habet malitiam ratione sanationis sic peiores sunt opilationes neruorũ his que sunt venarũ: z ét arteriaꝝ ꝓp rõnem dictam:z hoc affirmat quoddam verbum positum tertio can̄.fen̄ p̄ª tractatu 5° capitulo de cã apoplexie:dicit enim.(Et scias qꝫ apoplexia z paralisis constringunt vias cibi.quare non sunt medicine facientes eũonẽ ex mã facientes ipas ꝓprie.)Si aũt consideret malitia egritudis vt actu nocens est:sic peiores sunt oppilationes venarum q̃z neruoꝝ:z peiores etiam sũt opilationes arteriarum:z peiores omnibus sunt ille : que fiunt in mẽbris ꝓncipalibus.Rõ aũt huius est:qm̃ opilationes venaꝝ nocent actibus magis necessarijs in vita q̃z opilationes neruoꝝ:opilationes enim venaꝝ nocẽt actibus nutricationis:opilationes vero neruoꝝ nocent actibus sensus z motus:nunc aũt actus nutricationis magis necessarius est in vita q̃z actus sensus z motus:cũ opatio sensus z motus possit auferri a mẽbro remanẽte vita:nõ aũt operatio nutritionis:peiores aũt istis sunt opilatiões arteriaꝝ: qm̃ per arterias defertur virt? vitalis cuz calore z spiritu ad mẽbra:cui? opatio est magis necia in ꝓmanẽtia vite q̃z sit opatio nãlis v̄tutis:cũ ipsa sit radix oium opationũ:q̃ hũt in vita:vt ꝓz ꝓ Aui.p̃ can̄.fen̄ p̄ª capl'o de v̄tutib? vitalib? peiores istis opil'onibus sunt opil'ones mẽbroꝝ ꝓncipalium cũ mẽbra ꝓncipalia sint minere virtutũ ꝓme;a qb? dependet ꝓseruatio vite z oium mẽbroꝝ:qs aũt sit ordo iter mẽbra ꝓncipalia q̃ztũ ad nocumẽtũ:qđ faciũt egritudies eoꝝ sup totũ corpus:hoc satis pót hẽri ex bis : que dicta sunt supra p̃ capl'o istius fen.¶ Sed est aduertendũ vlterius circa dicta:ne cõtingat errare:qꝫ cũ dictũ est:qꝫ opil'ones venaꝝ sunt peiores q̃z opil'ones neruoꝝ:hoc qdẽ verꝫ est quantũ ad neruos:q diffundũt ad mẽbra tribuẽtes eis sensum z motũ volũtariũ:quãtũ tñ ad neruos:qui diffunduntur ad mẽbra anhelitus:verꝫ nõ eẽt:qm̃ ex oppilatione illorum:ꝓ quã aufertur anhelitus posset subito mors cõtingere:z hoc quidem non accideret ꝓp ablationẽ opationis motiue:sed hoc accideret pp ablationẽ anhelitus:z h̄ é qđ Gal'.dicit 4° de interioribus finali capitulo referẽs sermonem suum ad apoplexiã:in qua aufert anhelitus. Et mori demũ apopleticos cõtingit pp respirationis perditionẽ qz demũ nõ mouere particulas corpis ad gestiões q̃ sunt fm vitã inutilez ostendit hoiem:nõ tñ acutã infert mortẽ. ¶ Circa scõam partẽ est intelligẽdũ:qꝫ Auic̃.in his v̄bis vult insinuare canonẽ gñalem in modo medicationis oppilatiõis fm qꝫ indicatio curatiua a nã mẽbri est sumpta:nã ex his verbis nsinuare vult:qꝫ in medicationib? oppilationum quorũdam mẽbroꝝ cũ aperitiuis debent stiptica cõmisceri:in oppilationibus aũt quorũdã ꝓmisceri nõ debẽt: pp qđ intelligẽdũ qꝫ stiptica vt stiptica sũt ꝓriant curatiõi curatiue opil'onis:qm̃ stiptica vt stiptica sunt hñt oppilare z nõ aperire cũ dẽsent subam mẽbri:sz apitiua sunt illa:q̃ sunt cõueniẽtia intentioni curatiue oppilationis: stiptica tñ hñt cõfortare v̄tutem mẽbri inq̃ztum densant subam membri z vniunt v̄tutẽ ei?:v̄tus aũt vnita est fortior q̃z dispersa:vt Joãnes mesue dicit in suo lib.de cõsolatione medicinaꝝ.Itez ét stiptica cõfortãt virtutẽ inq̃ztũ ꝓhibẽt euaporationẽ spũs z caloris innati a mẽbro.Apitiua aũt pp oppositã virtutẽ hñt debilitare mẽbra in oppilationibus.q̃ illoꝝ mẽbroꝝ:in qb? egem? cõseruatiõe v̄tutꝫ vt deficiat nõ actus eoꝝ:indigemus cũ aperitinis stiptica cõmiscere:sed in oppilationibus illoꝝ mẽbroꝝ:in qbus nõ egemus cõseruatione virtutis nõ indigem? cũ aperitiuis stiptica admiscẽda:sed sola aperitiua:q̃ oppilationi cõueniũt sunt administrãda:egemus aũt ꝓseruatione virtutis in mẽbris:q̃ exercent act? cõmunes :q necessarij sũt in toto ad ꝓmanẽtiã vite in singulis mẽbris:qm̃ debilitatio act? v̄tutis istoꝝ esset cã nocumẽti in toto:in mẽbris aũt q̃ nõ exercẽt tales actus necessarios z cões in ꝓmanẽtia vite in talib? nõ sumit? indicatio in curatione eoꝝ de cõseruatione v̄tutis. Et ꝓpterea Aui.vt oñderet in medicationib? quoꝝ mẽbroꝝ debem? cũ aperitiuis stiptica cõmiscere:oñdit quoꝝ mẽbroꝝ oppilatiões sunt peiores:qz.s.nocumentũ in actu z opatiõe illorum mẽbroꝝ sup totũ corpus redũdat:z ex h̄ postea iferat in scõa pticula:referẽdo fmonẽ suũ ad oppilatões p̃dictorũ mẽbroꝝ:qꝫ melio? erit vt in apitiuis stipticitas cõiũgat:qm̃ stipticitas remouet grauamẽ subtiliatiui.i.phibet ne mẽbrum in opatione sua nimis debilitet a subtiliatiuis.i.ab apitiuis:fm quẽ aũt modũ debilitãt apitiua:stiptica autẽ ꝓfortãt declaratũ é. ¶ Et ex his:q̃ dicta sunt mãifestũ é:qꝫ in oppilationib? mẽbroꝝ extrinsecoꝝ:qz mẽbra extrinseca tales nõ hñt opones:q̃ sint necie toti ad ꝓmanẽtiã tot?:ñ curam? in opil'onib? eoꝝ cũ apitiuis stiptica cõmiscere:in mẽbris aũt intrisecis:qz plura eoꝝ tales hñt opatiões solliciti sum? in curatiõe opil'onũ plũz eoꝝ cũ apitiuis stiptica cõmiscẽ:oz aũt cũ istis cõiũgi subtilitas:vt pp subtilitatẽ apitiuũ nõ ipediat in opone sua a stipticitate secũ ꝓiũcta qm̃ si eẽt ĝssities i eis cũ stipticitate ipediret penetratio ei? in viã:z p ꝓñs ét opõ ei?. ¶ Sz é h̄ adũtẽdũ:qꝫ q̃ztitas stipticoꝝ istoꝝ:q̃ cũ apitiuis cõmiscẽt mẽsurat ex duob? ex re.s.ꝑter nãm z ex re nãli:ex re qdẽ ꝑter nãm duplici.s.ex egritudine z ex accidẽte:ex egritudine quidẽ:qz q̃zto oppilatio est maior tãto pauciora stiptica sunt admiscẽda:quãto aũt est minor tãto possum? plura stiptica admiscere:ex

accidẽte ℞o q2 quãto maio2 est debilitas in virtutib⁹ 2 de fectio tãto plura sunt stiptica admiscenda:qñ vero mino2 pauciora. ¶ Ex re vero näli mensuratur hec quantitas ex duobus primo ex nobilitate membri:q2 quanto mẽbrum nobilius est 2 principalius tãto plus indiget stipticis:que confortant: precipue autem indiget stipticis:cum quibus aromaticitas est cõiuncta qm̃ ipam diligũt ꝓncipalia mẽbra:vt supra dixit Aui.in ꝑ capitulo huius fen.2 Hal'.etiã ponit in tegni in cap'o de cura apatis. Scdo mẽsurat hec q̃ztitas ex dispositiõe viaruz:que sunt in ipso:nam quanto mẽbrũ vias hẽt ampliores:tãto min⁹ nocumentũ faciunt stiptica in apertiõe viaꝝ quantũ aũt bz vias strictiores:tã to magis stiptica in aptiõe impediũt:vñ pauciora debẽt miscceri. ¶ Et ió ponit 5° de sim.me.q in opilationibus cutis stipticitas impedit aptionẽ:qm̃ qñ medicamẽ occurrit ò foris bñs stipticitatẽ antecedit virt⁹ stiptica 2 opilat poros 2 nõ suscipiũt postea virtutem mũdificantẽ 2 aperientẽ:sz 2 qñ meatus mẽbri sunt ampli tunc penetrat stipticitas 2 v̂ qñ meatus aperitiua:2 stipticitas qdẽ cõfortat mẽbrũ:2 v̂t⁹ aperitiua mũdificat meatũ:2 ꝓpterea dr ibi:q absinthiuz qñ puenit ad interiora corpis.s.ad venas mundificat 2 aperit meatus venarum: 2 quando apponitur de foris non operatur illud:ꝓpterea q2 v̂tus eius est composita ex virtute amaritudinis 2 stipticitatis:2 hec est cã:vt dictũ est. quare Aui.dixit q in tali medicamine aperitiuo:in quo ẽ stipticitas bz eẽ cõiuncta subtilitas:vt opatio.s.apertiõis nõ ꝓhibeat a stipticitate secũ cõiũcta:qm̃ ꝓpter subtilitatẽ v̂tus aperitiua penetrabit ad concauitatem meatus.

¶ De medicationibus apatum. Ca. xxv.

Apostematum quedam sunt calida:quedam sunt frigida flura: 2 quedam sunt frigida dura: 2 ea iam diximus. Et ipsorum quidẽ cause aut sunt premitiue:aut antecedentes. Et antecedentes quidẽ sunt sicut repletio: 2 primitiue sunt sicut casus: aut percussio:aut morsus. Quedam vero que sunt ex causis primitiuis quandoq; cum corporis repletione se representãt: 2 quãdoq; eueniunt cum equalitate humorum. Et ea quidez que sunt propter causas antecedentes:aut primitiuas cum repletione corporis representata aut sunt in membris quea principalib⁹ sunt vicina:sicut euacuantia:aut non sunt.

Auicen. in precedẽtibus dedit cano.cões curationis generis egritudinis male cõplexionis:2 generis egritudinis male compositionis. In parte ista dat cañ.cõmunes curatiõis in altero gñe egritudis:quod dicitur apostema. Questio. j.

Sed quis dicit statim.videt q hic ordo fit inconueniens:apa est egritudo composita:vt apparuit supra fen 2ª hui⁹ libri:nũc aũt cãe curatiue egritudinum simplicium precedũt cãs curatiuas egritudinuz cõpositaꝝ:qm̃ egritudinũ simpliciũ cause curatiue sũt simplices:cõpositaꝝ v̂o cõposite.ergo prius Auicẽ.debebat tradere cãs curatiuas solute ꝓtinuitatis:2 vltimo cãs curatiuas apatũ. ¶ Et ꝓfirmat:q2 supra in scda fen isti⁹ lib. vbi locutus est de differentijs egritudinũ post capitulum de speciebus solutionis cõtinui posuit capitulum de differentijs apatis:que est egritudo cõposita. ¶ Ð. In vltimo capitulo istius fen Aui.loquitur canones generales in curatione egritudinũ:que sũt ꝓposite.ergo cũ apa sit egritudo cõposita post illud capitulum debebat poni capitulus de medicatione apatis:qõ est ex egritudinibus compositis. ¶ Dicẽdũ ad hoc:q Aui.conueniẽter inter causas curatiuas egritudinũ simpliciũ loquitur de causis curatiuis apatum:2 h ió q2 lz apa fm sui essentiã sit egritudo cõposita:qm̃ in membro in quo est apa triplex morbus cõcurrit.s.mala cõplexio:2 mala cõpositio:2 solutio cõtinui:tñ quãtũ ad methodũ curatiuam:que sibi debetur apa habet mo^m egritudinis simplicis:propter qõ intelligendum: q duplex est modus cõpõnis egritudinum. vnus ẽ mod⁹ cõpositionis plurium egritudinum non dependentiuz ab vna radice:sed quelibet est per se subsistẽs:2 in tali modo cõpositionis egritudinũ est intentio curatiua composita: 2 cause ẽt curatiue sunt compposite:2 de tali mõ cõpositionis Aui.loquetur inferius finali cap'o:in quo ostẽdet fm quẽ ordinẽ procedẽdũ est in causis curatiuis talium egritudinũ cõpositaꝝ.alius est modus cõpõnis egritudinum plurium dependentium ab vna radice 2 in tali modo cõpositionis egritudinum intẽtio curatiua est simplex:2 cãe etiam curatiue illi debentur vt simplici egritudini: sicut verbi gratia est in apate:nam in apostemate licet sint tria gña morborum:hec tamen tria genera dependentia sunt ab vna radice: puta a repletione porositatum membri confimilis: 2 ideo intentio curatiua:que est in eo est simplex:sicut est in simplici egritudine:qm̃ intentio curatiua: q̃ est in apate:cũ apa in repletione cõsistat particule ẽ eũo humoris ex particula patiente:sicut apparet in tegni.2 simili mõ ẽt cause curatiue:que sibi debentur sunt fm istam intentionez simplicẽ:q2 ergo in apostemate mala complexio non indicat causas curatiuas offerri distinctas a causis curatiuis solutõis cõtinui 2 male cõpositionis:sed oẽs egritudines que sunt in eo indicant vt a repletione dependent:hinc est q quãtũ ad methodũ curatiuã apostema bz modũ egritudinis simplicis 2 ideo in 4ª fen vbi loquitur de causis curatiuis tractat de causis curatiuis appropriatis inter causas curatiuas:que debent egritudinib⁹ simplicib⁹:2 nõ tractauit ipsas post cap'm de causis curatiuis egritudinũ cõpositarũ:sed in secũda fen:q2 loquit de differentijs egritudinũ quãtũad eaꝝ essentiã cũ in apostemate fm essentiã sit triplex egritudo:locut⁹ est de differentijs apostematũ post tractatũ de differẽtijs egritudinũ oium simpliciũ.s.male cõplexionis 2 male cõpositionis 2 solutionis cõtinui. Ratio autẽ 2 causa quare Auicẽ. imediate tractauit de ipsis post capitulũ ò causis curatiuis male cõplexionis 2 male cõpositionis:non aũt tractauit de ipsis post cap'm de causis curatiuis solutionis ꝓtinui fuit:quoniam licet in apostemate sit peccatũ solutionis:tamen manifestius est in eo peccatum complexionis 2 peccatũ compositionis:quando solutio continui:que est in mẽbro apostemato non est manifesta:manifesta autem est in eo malitia cõpositionis. Ratio autem quare inmediate tractauit de causis curatiuis eius post capitulũ de causis curatiuis opilationis fuit duplex:vna est:q2 apostema multotiens ẽ vna ex causis opilationis membrorum:2 propter istam ẽt rõez:vt dic̃ Hal'.i tegni post cãs curatiuas efraxis.i.opilatiõis tractauit cãs curatiuas apatj:alia cã ẽ:qm̃ vt dictũ ẽ als eẽntia apatj a repletiõe ꝑticule ꝓncipalr dependet: nũc auttem hec repletio ꝓncipalr 2 imediate ẽ causa opilationis porozꝝ membrozꝝ ꝓsimiliũ:propter quod opilatio maxime ꝓncipalissima egritudo videt esse in apostemate:2 ió immediate continuauit capitulum de curatiõe opilatiõis: 2 ex his apparet solutio ad obiecta. ¶ Hoc ergo premisso dicemus q ista pars diuiditur in duas partes. primo enim determinat de causis curatiuis apatuz:2 scõo determinat canones curatiuos circa qualdam dispositiones que cõsueuerunt aliqñ cõseq ad apata.secunda ibi.(Qui plagã secare voluerit).prima pars diuidit⁹ in duas.q2 in ꝑ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

mo Aui. ꝓmittit diuersas differẽtias apatum: eo ꝙ penes
illas diuersificaꝫ methodus curatiua ipsorum. scdo �means il
las differentias ⁊ diuersitates, tradidit methodũ curatiuã
eoꝝ. scda ibi. (Et si nó sunt nullo mó ⁊c.) ¶ Circa primaꝫ
intelligendum ꝓmo: ꝙ Aui. intendens in hoc capitulo de
terminare cóem methodũ curatiuã ipsorũ apatũponit di
uersitatem apatum: non quascunqꝫ sed cóes ⁊ generales:
⁊ iste qdẽ sunt diuersitates cóes: quas insinuare vult Aui.
in littera: penes quas diuersificaꝫ modus curationis ipso
rum: quedam sumũtur ex ꝑte loci: in quo fit apostema: nã
alius locus alium modũ curationis apostematis indicat:
quedam vero sumuntur a parte causarum: a quibꝰ fit apo
stema: a parte vero locorum sicut insinuaꝫ in sequentibus
hanc diuersitatez intendit ponere. Nam apostematũ que/
dam fiunt in mẽbris: que sunt emunctoria membrorũ ꝓn/
cipaliũ: ⁊ quedam fiunt in membris: que non sunt emun/
ctoria: ⁊ iste tangit expresse in littera: sed illorum que fiunt
in mẽbris: q̃ nó sunt emunctoria: quedam fiunt in mẽbris
exterioribus: ⁊ quedam sunt que fiũt in mẽbris interiori/
bus: ⁊ istam diuersitatem nõ tangit expresse sed subaudit
qm̃ ꝓm hanc diuersitatem exequeꝫ etiam curationẽ apa/
tuz. ¶ Diuersitas vero que sumitur ex parte causaꝝ: quã
Auiẽ. intendit: ꝓm quam diuersificatur methodus ipsius
curatiua: quedam est que sumiꝫ ex parte cause ꝓpinque ⁊
immediate: que est cã cõiuncta apati: que diuersitatem fa/
cit essentialem in apatibus: ⁊ ista diuersitas est que sumiꝫ
ex mã: ex qua fit apostema: ⁊ hanc diuersitatem tangit in
hoc: qꝺ dicit apostematũ quedam sunt calida: ⁊ q̃dã sunt
frigida fluxa ⁊c. Quedã vero diuersitas est que sumiꝫ ex
parte causaꝝ longinquarũ: que non faciunt diuersitatem
essentialẽ: sed accidẽtalẽ in apate: ⁊ istarum cãꝝ quedam
sunt cause primitiue: vt est casus ⁊ percussio ⁊ morsus ⁊ si
milia: ⁊ quedã sũt cause añtes vt est repletio corporis vel
alicuius mẽbri qꝺ transmittit mãm replentem ad illꝺ mẽ/
brum: ⁊ q̃ fiunt a causis primitiuis: q̃dam fiunt ab eis oc/
currẽtibus cum repletione corporis: ⁊ quedam fiunt ab
eis occurrentibus corpori mundo ⁊ non repleto. Et has
diuersitates Auicen. tangit cum subdit. (⁊ ipsoꝝ quidem
cause). Quas diuersitates gñales oẽs tangit: qm̃ ꝓm eas
diuersificaꝫ methodus gñalis apatum curatiua. ¶ Scda
intelligendũ circa ꝓmã diuersitatẽ: quã ponit de apatibꝰ:
ꝙ apata calida intelligunꝫ hic: ⁊ apata frida nó quecũqꝫ
qm̃ apa calidũ: sicut apparuit supra in scda fen istiuz libri:
qꝺdã est calidũ ꝑ essentiã vt illud qꝺ fit ex colera ⁊ sangui
ne: ⁊ qꝺdam est calidũ per accñs: vt illud qꝺ fit ex quocũ
qꝫ humore: in quo existit caliditas putrefaciens: ⁊ dato ꝙ
eius mã sit flegmatica: quẽadmodũ apa litargicũ: hoc mó
est calidũ apa: mó Aui. hic vt apparet ex sequẽtibꝰ: ꝑ apa
ta calida intelligit ea: que sunt calida ꝑ eẽntiam: qꝫ. ſ. fiunt
ex humore calido ꝑ sui eẽntiam: vt est sanguis ⁊ colera: fri
gida aũt dicunꝫ illa: que fiũt ex humore frido essentialiter
sed ista frida diuersificãꝫ ꝓm diuersitatẽ mãe fride: ꝓꝑ quã
diuersitatẽ: quedã dicunꝫ frida fluxa. i. frigida laxa ⁊ mol
lia: ⁊ sunt illa: q̃ fiũt ex mã flegmatica molli: vt est apa qꝺ
dicitur vndimia: ⁊ sub istis apatibus Aui. comprehendit
apata aquosa: quedã vero dicuntur frida dura: ⁊ ista sunt
illa: q̃ fiũt ex melãcolia ⁊ ex flate indurato: qꝺ ad nãm me
lancolie est cõuersum: ⁊ sub istis cõprehẽdit apata: q̃ sunt
vẽtosa: qm̃ de istis postea ꝓsequ̇: nã ly vẽtus nó sit durus:
tñ in mẽbro in quo efficit apa ꝓꝑ multã tẽsionẽ: quã facit:
⁊ resistẽtiã vi duritiẽ facere: ꝑñt tñ dicere: ꝙ Aui. subintelli
git apata aquosa ⁊ ventosa ꝑ ꝫ qꝺ dixit. (⁊ ea iã dixim⁹)
quasi vult dicere: ꝙ istas diuersitates essentiales: ⁊ alias
etiam nos iam diximus prius. ſ. scda fen ca. de apatibus.
⁊ ideo ibi recurras ꝑ eis. ¶ Tertio intelligẽdũ circa illaz
diuersitatem quã subdit (⁊ ipsoꝝ quidem cãe ⁊c.) ꝙ noie
cause hic intelligiꝫ cã efficiẽs: que nó coincidit cũ cã ma/
teriali apostematis: loq̃ndo sicut medici loquunꝫ dicẽtes:
ꝙ mãe apatis sunt q̃ttuor hũores: ⁊ aquositas: ⁊ vẽtositas:
vt supra dixit scda fen ꝓdicto capꝫ. ꝙ q̃liter intelligi debeat:
ꝙ ista sint mãe apatis: ⁊ cũ hoc ẽt sint cãe efficiẽtes: istud
habuit ptractari in ꝑ fen: ⁊ ẽt in 2ª loquẽdo ergo de cã effi
ciẽte apatis: q̃ cũ cã mãli nó coicidit que qdẽ cã effiiciens
dicitꝫ eẽ cã fluxꝰ hũoris ad ptem: in q̃ ẽ apa intelligit Aui.
cũ dicit (⁊ ipoꝝ qdẽ cãe ⁊c.) Nã ꝑ diuersitas quã posuit
est ẽt circa causas apatis: q̃ ẽt sunt cãe efficiẽtes: sed qz illa
diuersitas est circa cãs: que coincidũt cũ cã mãli: hic ẽ ꝙ
Aui. illã diuersitatẽ non retulit ad cãs apatis: sed ad ipsa
apata: qm̃ diuersitas essentialis apatis accipiꝫ penes mãz
eius: ⁊ qz cãe mãles sunt ille: que sunt cãe efficiẽtes cóiun
cte: ille aũt q̃ sunt cãe apatum: que non coincidũt cum cã
mãli eius non sunt cause coniuncte: hinc est ꝙ Aui. in ista
particula loquens de causis apatis dixit solum: ꝙ cause
apatis aut erãt primitiue: aut antecedẽtes non faciẽs mẽ
tionẽ de causis coniunctis: qm̃ cãe coniũcte sub prima di/
uisiõe cõprehendunꝫ propter cãm dictã. ¶ Quarto intel
ligẽdũ circa istã diuisionẽ causaꝝ apatis: qz Aui. ponẽs ex
emplũ de causis antecedẽtibus dicit. (Et antecedentes q/
dem cause sunt sicut repletio ⁊c.) ꝙ per repletionez Aui.
intelligit hic non repletionem: que est apostemata: nã hec
repletio non ẽ cã antecedẽs apostematis: imo ẽ causa con
iuncta: sine qua nec cã primitiua: nec cã antecedens est cã
apatis: cuz essentia apatis a tali repletione dependeat: sic̃
Hal. ostendit in tegni: cũ loqtur de cura apostematis: sed
intelligit hic Aui. repletionez. ſ. totiꝰ corporis aut mẽbri
alicuius: qꝺ transmittat mãm ad mẽbrum quod apatur: ta
lis. n. repletio est: que est causa antecedens apostematis:
qm̃ talis repletio est vna ex causis: ꝓpter quam mã fluit
ad membrum: ex qua accidit apostema in ipso: sine tali q/
dem repletione potest apostema contingere a causa primi
tiua cum in corpore etiaꝫ mundo possit apostema a causa
primitiua contingere: eo ꝙ a causa ꝑmitiua dato ꝙ in cor
pore in venis eius non sit repletio nec q̃ẓti nec qualis: po/
test mã effundi ex venis ad loca: que sunt extra venas ex
qua est ibi aggregata: cum extra venas necessario acqui/
rat malam qualitatem apostema generaꝫ: effunditur aũt
a causa primitiua mã ex venis ad loca: que sunt extra ve/
nas dato ꝙ in venis non sit repletio: aut propter dolorez:
quem facit in membro cui occurrit: sicut facit casus ⁊ ꝑ/
cussio: ⁊ similia: dolor aũt ẽ causa vt materia fluat ad mẽ/
brũ: ⁊ dato ꝙ in corpore nó sit repletio aliqua: aut hoc fit
propter scissionẽ vel apertionẽ: que fit ex ꝑcussione ⁊ casu
vel morsu vel sibi similibus in venis: ꝓpter quaz mã fluit
ex venis ad loca: que sũt extra vẽas: ex qua accidit postea
apostema. ¶ Intelligendũ aũt vlterius: ꝙ Aui. ponẽs ex
emplũ de causis antecedentibꝰ dixit signanter sicut reple
tio: in ꝫ eni verbo qꝺ dixit (sicut repletio) est sicut denotet
moduz exempli: voluit subintelligere ꝙ ẽt sunt cause alie:
ꝓpter quod sciendum: ꝙ cã antecedens apostematis dicꝫ
tur ois cã corporea: propter quã mã põt reumatiçare ad
mẽbrũ aliqꝺ: ex qua accidit apostema in illo: sicut appa/
ret ex hiz: que dicunꝫ a Hal. 13. terrapenti. methodi. ⁊ hoc
ideo qm̃ apa vt in plurib⁹ generaꝫ per viam fluxus mãe
ad mẽbruz quod apatur: rarissime aũt generaꝫ per viam
congestionis paulatiue: de quo modo generationis per
viam fluxus loquitur Halien. in tegni in tractu de cau//
sis curatiuis capitulo ꝺ causis curatiuis apostematis: hec
aũt cã que est cã fluxꝰ mãe ad mẽbrũ: sicut appet ẽt ex hiz
que dicuntur. 13. terrapen. quedam est que est ex particu
lis transmittentibus materiam ad membrum: ⁊ quedã est
ex particula que recipit: illa vero q̃ ẽ ex particulis trãsmit
tentibꝰ est repletio siue totiꝰ corporis: siue alicuius parti/
cule transmittentis: illa vero que ẽ ex particula recipiente
est dolor ⁊ calor membri: nam iste sunt due cause p̃cipue

fluxus mäe ad mẽbrũ qͦ recipit:vt apparet ſcͦo de febri
bus finali capl'o.Unaqueqͣ igitur iſtarum cāx .ſ. repl'o
z dolor eſt cā añs apatis:ſed qr vt in plurib⁹ añs ẽ repl'o.
Jtex ẽt qr dolor z calor ſi ſint cāe añtes in membro:pp qͦ
mā fluit ad mẽbx:ex qua accidit apa:tñ ipſa quaſi idicāt
ſimiles cās curatiuas eis que debent apati calido q̃tum
ad eius pncipium:qͦ a repletione corporis eſt cātum:qm̃
vtrobiqͣ cͦuenit in pncipio eũo z diſtractio:z adminiſtra
tio eox:que mām ſluentẽ repellunt:ſicut pͦt ſatis extrabi
ex his:que dicuntur 4° cañ.capl'o de cura flegmõis:z ali
quid ẽt tāgeť ſtatim in.§.ſequẽti:hinc eſt q Auiᷓ.faciens
mẽtionẽ de cauſis añtibus ſoluz expreſſit de repletione:z
ſm repletionẽ cõiũctā apati:aut nͦ cõiunctā:docet poſtea
diuerſificare methodũ curatiuā ipſi⁹.¶Deinde cuz dicit,

**¶Et ſi nͦ ſunt nullo modo aliquid ex reſoluẽ
tibus ẽ eis applicādum in principio:imo mẽ
brum expellens eſt meliorandum ſi ibi fuerit
membrum expellens:aut totuz corpus melio
retur ſi non fuerit ibi membruz ſingulare qua
tenus ad ea perueniat quicqd refrenat:z ad di
uerſum trahit:z ſtipticum efficit.**

¶In pte iſta proſequitur methodũ curatiuā apatis ſm p̃
dictas differentias:z primo determinat methodũ curati
uam apatũ ſm q fiunt in mẽbris exteriorib⁹.2° determi
nat methodũ curatiuā apatũ ſm q fiũt in mẽbris iteriori
bus.2ª ibi.(occultox aũt apatum).prima in duas. primo
determinat de cura apatum mẽbrox extrinſecox penes il
las diuerſitates:z differentias quas premiſit:z ſecũdo po
nit methodum curatiuam ipſorum ſm quandam aliã dif
ferentiã:quam adijcit predictis.ſecũda ibi.(Ex apatibus
hec ſunt:que vlceroſa).prima in tres.primo ponit metho
dum curatiuam apatum calidorum z frigidox laxorum.
ſecundo ponit methodum curatiuam apatum frigidoruz
durorũ.tertio ponit methodum curaituam apatum ven
toſoruz.ſecunda ibi.(In apoſtemate aũt duro.)tertia ibi.
(Inflata autem apata).Prima in duas.ꝑmo ponit metho
dum curatiuam predictorũ apoſtematum ꝑut ſanationez
habent per reſolutionẽ.ſecundo ponit methodũ curatiuã
eox prout curationẽ habent per ſaniationez. ſecunda ibi.
(Cunqͣ ad collectionẽ peruenerint.)Prima in duas.ꝑmo
ponit methodum curatiuam predictox apoſtematuz ꝑut
fiunt in mẽbris nͦ emũctoriis.ſecũdo ponit methodũ cu
ratiuã ipſox:ꝑut fiunt in mẽbris emunctoriis.ſecũda ibi.
(Si vero membrũ apoſtemoſum fuerit).Prima in duas.
Primo ponit methodũ in curatiuã p̃dictox apoſtematũ
ꝑut fiunt a cā antecedente:que eſt repletio.ſecundo ponit
methodum curatiuam apoſtematũ ꝑut fiunt a cauſis pri
mitiuis.ſecunda ibi.(Ea autem que ꝑpter cās accidũt ꝑ
mitiuas).Prima in tres ſm q tres ponit canones cͦes in
talibus apoſtematibus.primo quantũ ad ꝑn⁹.ſcͦo q̃tuz
ad augmẽtũ z ſtatũ ipſox.tertio quãtũ ad declinationem
ipſox.ſecũda ibi.(Cum aũt maturare voluerit).tertia ibi
(Cum aũt declinatio fuerit.)Prima in duas.primo ponit
methodũ curatiuã cͦem:que cͦiter cͦuenit apatibus cali
dis:z frigidis laxis q̃tum ad ꝑncipiũ ipſorum.ſecũdo do
cet cās curatiuas:q̃ perficiunt illaz methodũ q̃tũ ad que
dam que dixerat oñdẽdo:que ſunt mãe auxiliox:que illa
perficiũt.ſcͦa ibi.(Eſt tñ cũ diuerſitate.¶Juxta ꝑmã ptẽ
intelligendũ:q Auí.ponẽs methodũ curatiuã apatis fa
cti a cā añti:q̃ eſt repletio q̃tum ad eius ꝑncipiũ inſinuat
tria ꝑ inſinuat:q incuratione talis apatis dͦ eẽ intẽtio nͦ
ſolũ ad cās curatiuas apatis:q fit in pte:imo ẽt debet eſſe
intentio ad cās curatiuas diſpõnis:que eſt cā añs ſicut di
ſpõ totiꝰ ſiue ſit diſpõ alicuiꝰ ptis trāſmittentis ſupfluita
tẽ ad mẽbrum apatũ.ſcͦo inſinuat Auí.que ſunt illa:q̃ cõ
ueniunt diſpõni:que eſt cā añs:z que ſunt illa que cõue
niunt apati q̃tum ad ſuum ꝑncipium.tertio Auí.inſinuat
ordinem in adminiſtratione iſtox.¶Hͦa primi eſt intelli
gendũ:q rõ quare qñ apoſtema cũ cā añti cõiungiť:tunc
nͦ ſolum dͦ eſſe intentio ad curationẽ apatis:vex ẽt z ad
curationẽ illius diſpõnis eſt:qr qñ apa cũ tali diſpõne cõ
iũgiť ſignificať q cũ tali apate eſt diſpõ cõiũcta:q̃ rõné hͦ
cãe reſpectu apatis z generãtis ipm z augentis ipm:pro
pter qͦ indicať nobis q ſine remotione eius apa remoue
ri nͦ pͦt.quare intentio curatiua non ſolũ dͦ eſſe reſpectu
apatis:imo ẽt z reſpectu talis diſpõnis:que cũ apate ẽ cõ
iuncta:que dicitur cā añs.¶Hͦatia vero ſecundi eſt intel
ligendũ:q Auí.inſinuans que ſunt illa:que cõueniunt ta
li diſpõni:que eſt cā añs:z que ſunt illa que ꝯueniunt apa
ti quantũ ad ſuũ ꝑncipiuz.ꝑmo inſinuat que ſunt illa:que
cõueniunt diſpoſitioni:que eſt cā añs:z hoc inſinuat cũ di
cit:q mẽbrũ expellens eſt meliorandũ aut totũ corpus ſi
non fuerit ibi membrũ ſingulare expellẽs.Scͦo inſinuat
que ſunt illa:que conueniunt apati q̃tum ad ſuum ꝑncipi
um:z hoc inſinuat cum dicit.(ad ea pueniat quicqd refre
nat z ad diuerſuz trahit z ſtipticũ efficit.)Propter primũ
eſt ſciẽdũ:q iſta melioratio:que dͦ fieri mẽbro expellẽte:
aut in toto corpore ſi non fuerit ibi mẽbrũ ſingulare idem
eſt q preuidere ne mā trāſmittať ad membrũ recipiens a
membro expellente:aut a toto corpore ſi a toto fiat trans
miſſio:hec aũt preuiſio fit per eũonem repletionis:ſi enim
non eẽt mā replens totũ corpus:aut replens aliqͦ mẽbrũ
nͦ vtiqͣ fieret trāſmiſſio mãe ad mẽbrũ recipiens:z ſi qdẽ
iſta repletio ſit explectoria:tũc eũo que cͦuenit eſt facien
da per flõmiam:ſi aũt ſit ex cachochimia:tunc iſta eũatio
cͦuenit cũ farmacia:ſivero vtraqͣ repletio cõiungitur:tũc
vtraqͣ euacuatio conuenit. Queſtio. ij.

Sed aliquis dubitabit circa hoc:nunquid ſuf
ficiat euacuatio ad faciendum iſtã
meliorationem. Queſtio. iij.

Secundo aliquis dubitabit:nũqd in apate qͦ nͦ
eſt factũ a cā ꝓmitiua non exñte repletio
ne in toto aut in mẽbro qͦ tranſmittat ꝯueniat eũo.¶Ad
ꝑmũ dubiũ dͦm eſt:q eũo eſt ſufficiẽs ad faciẽdo hãc me
liorationẽ q̃tũ ẽ ad fluxũ p̃ſentẽ:q fit ad mẽbrũ qͦ ẽ apa
tum:qr vt dcm̃ eſt:ſi mā replens nͦ eſſz aut in toto aut in
mẽbro trāſmittente:nͦ fieret fluxus mãe ad mẽbx cũ vir
tus expulſiua nͦ moueať ad expulſionẽ niſi exñte aliq̃ mā
in membro expellẽte:que ipſum aggrauet:lz tñ eũo ſit ſuf
ficiens ad faciẽdũ hãc meliorationẽ q̃tuz ad fluxũ p̃ſentẽ
q̃tũ tñ ad ꝓhibitionẽ reiteratiõis fluxus eũo ſola nͦ ſuffi
cit:ſed opz ẽt abſcindere cām:ꝑpter quã membrũ expel
lens aut totũ corpus ſuperfluitatẽ aggregat:quã poſtea
expellit ad mẽbrũ qͦ apatur:hec aũt cā pͦt eſſe aut mali
tia alicuius cͦplexionis:q̃ eſt in toto vel in pte:q̃ malitia
cͦp'onis remoueť ꝑ alterationẽ ſibi ꝯriam:aut cā illiꝰ pͦt
eſſe dieta incõueniẽs in ſex generib⁹ rex nͦ nãliũ:qͦ qdẽ
remoueť ꝑ dietã cõueniẽtẽ z q̃tum ad quãtũ:z quantum
ad quale:qr ergo eũo nͦ ſemꝑ eſt ſufficiẽs:immo ꝑter eũo
nem requiriť aliud:idcirco Auí.obſeruauit iſtũ modũ lo
quẽdi dicendo.ſ.q totũ corpus melioreť:aut mẽbx ſingu
lare ſi eſt expellens:vt ſub melioratiõe cõprehẽderet eũo
nem:z alia ẽt que aliqñ preter eũonez requirũť.¶Ad 2m
dubiũ dͦm ẽ q ẽt aliqñ in apate cãto a cā añti:dato q cor
pus ſit eq̃le z nͦ repletũ ꝯuenit eũo:ꝓz.n.q dcm̃ ẽ ꝑs cā
añs apatis aliqñ qdẽ eſt ex toto corpe qͦ trāſmittit ad mẽ
brũ debile recipiẽs:vl' a mẽbro aliq̃ ſingl'ari trāſmittẽte:z
iſta cā añs nͦ eſt abſq̃ repl'one:aliqñ vͦ iſta cā ẽ ex pte p
ticule ſolũ in qua fit apa:z ꝺ eſt qñ in mẽbro aliq̃ eſt cā for
titer attrahẽs hũores ad mẽbx:vt vehemẽs dolor:aut ve
hemẽs calor:tũc.n.dato q nͦ ſit repl'o i corpe:tñ ꝓp attra
ctionem fluunt humores ad membrum vbi eſt dolor aut
calor

calo:ex qbus efficit apa:7 tūc quidē cōuenit eūo nō rōne
repletionis:sed vt phibeat fluxus humoꝝ ad locū ppter
distractionē 7 motū eoꝝ versus ꝓriū:7 qr vasa inanīūtur:
que inanita attrahūt ad se:7 phibēt humores ex eis flue/
re:7 hec est sīnia isti⁹ auctoris 4° cañ.cap de cura flegmo/
nis.§.illo. (Cū aūt cā ē añs nō ꝓmitiua 7c.)hec ēt est sen
tēcia Hal.13°terrapē.methodi.dicit.n. Cūamus aūt totuꝫ
vt in lib° de multitudine ostēdimus:non solū in plectorica
dispōne fluens:sꝫ 7 ppter magnitudinē passiōis ī cōmode
ratione humorū cōsistente toto corpore dolor flegminan/
tis mēbri cāe reumatis fiūt:7 si ab totū.i.sine superfluita
te fuerit corpus. ¶ Et ex his q̄ dicta sunt apparet qꝺ me/
liōratio de qua loqtur Aui.pp quā ꝑuidem⁹ ne mā fluat
ad mēbrū:non solū intelligit fieri respectu corporis tran/
smittētis:aut respectu alicui⁹ mēbri trāsmittētis supfluita
temūmo ēt 7 ꝺz intelligi fieri aliqñ ex ꝑte mēbri recipienꝭ
qñ ex ꝑte ipsius est cā añcedēs corporalis:q̄ est cā fluxus
reumatis:sꝫ q̄re de hoc Aui.mētionē nō fecit sꝫ solū de re
plētione expressit dictū est in p̄cedēti.§. Ex quo aūt mem
brō:7 ꝑm quā distātiā bec eūo fieri ꝺz in superiorībus re/
quiratur in cap illo. (Res que demōstrāt rectitudinē iudi
cij 7c.) in quo istud est pfectissime declaratuꝫ. ¶ Propter
scōm.s.qr Aui.ꝑcipit qꝺ apostemati q̄ꝫtum ad ꝓncipiū cō
ueniunt ea:que refrenāt:7 ad diuersum trahūt:7 stipticū
efficiunt intelligēdū primo qr Aui.docet hic diuersificare
curationē penes tēpora morbi:qꝺ tēpora pñt distingui in
apostemate dupliciter. vno modo possunt distingui in
apate q̄ꝫtum ad accidētia eius:vt ℞bi gra q̄ꝫtuꝫ ad tumo
rem 7 dolorē 7 tensionē:que oia sunt accidētia apostema
tis vt apparet ꝑmo de accidēti 7 morbo vt dicat ꝓncipiū
qñ tumor 7 dolor 7 tēsio incipiunt in mēbro:augmentum
℞o quādo augent:status aūt qñ ad sūmū perueniunt:de
clinatio qñ delitescunt. Alio mō possunt distingui in apo/
stemate quātū ad alterationē 7 digōnem materie vt dicat
principiū qñ adhuc mā est cruda 7 indigesta 7 inepta ex/
pulsioni:augmētū ℞o qñ incipit digeri 7 habilitari ad ex
pulsionem:status ℞o qñ complete est digesta 7 multipli/
catur expulsio:declinatio ℞o qñ mā est valde minorata 7
ꝑsumpta:sic Hal.docet in cōmēto illius affo.paroxismoꝝ
7 cōsistentias.7 Hal.in ꝑ de crisi. ¶ Hoc ergo ꝑintellecto
aliqs dubitabit primo de quibus temporibus hic intelli/
gat Aui. Secūdo aliquis dubitabit propter quid Auic.
docuit distinguere curā apostematis ꝑm tempora morbi.
Hal.aūt in techni non docuit diuersificare curā eius pe/
nes tēpora morbi. ¶ Dicendū est ad ꝑmū dubiū:qꝺ Aui.
hic intelligit de tēporibus morbi vt distinguuntur prima
distōne:non autem vt distinguūtur distinctione scōa:7 hu
iusmodi ratio est 7 cā:qr prima distinctio est distinctio: q̄
cōuenit omnib⁹ apostematibus siue sint exteriora:siue in
teriora:siue debeāt saniari:siue non saniari:sed scōa distin
ctio nō attēditur multū nisi in apatibus membrorum inte
riorum:quorū resolutio est per sensibilē eūationeꝫ:in apo
stematibus aūt exterioribus nō attēditur nisi quādo saniā
tur:qr ergo hic traditur methodus cōis curatiua apatuꝫ
exterioꝝ:ideo diuersificare docet curā eius ꝑm diuersita/
tem istoꝝ tēporū eius:qm̄ de curatione ipsorū prout in sa
niem cōuertūtur inferius faciet mentionē. Iterū etiaꝫ ista
distinctio penes accidētia conuenit apostematibus in re/
spectu ad mām ꝑm oēm modum essendi ipsius in mēbro
qꝺ apostematur:prout.s. materia est in fluxu solū ad mē/
brum:aut ꝑut tota fluxit:aut prout partiꝫ fluit:7 partim
fluxit:sꝫ secūda distinctio cōuenit apostemati solum rōne
materie iaꝫ collecte:7 qr methodus gñalis curatiua apo
stematis sumit in respectu ad mām eius non solum ratio
ne materie collecte:sed ꝑm oēm modum essendi māe:pro
ut.s.etiam est in fluxu:aut totaliter:aut partim:hinc est qꝺ
Aui.magis assumpsit istaꝫ distinctionem q̄ꝫ aliam. ¶ Ad
secundum dubiū dicendū est:qꝺ methodus curatiua:quā
hic ponit Auicē.resultat in eādem methodum:quam po/
nit Hal.in techni. Nam sicut apparuit supra in ꝑmo capi
tulo huius fen a tempore morbi vt tēpus est per se non su
mitur indicatio curatiua:neq; ꝑm diuersitatē temporis vt
tempus est diuersificatur curatio a tempore:tm̄ ratione di
spositionis morbi incluse in tali tēpore sumitur indicatio
curatiua:7 ꝑm talem diuersam dispōnem morbi in diuer/
sis temporibus diuersificatur ꝑm tēpora curatio morbi:
vnde a ꝓncipio apostematis vt absolute tempus est nulla
sumitur indicatio curatiua neq; ab augmēto 7 statu vt tē
pora sunt absolute:sed a ꝓncipio:vt cū ipso includatur ta
lis dispositio apostematis.s. qꝺ mā quasi tota est in fluxu
sumitur indicatio curatiua:q̄ ē diuersa ab indicatione cu/
ratiua augmēti 7 status. Tūc igitur ꝓ itellecto dicemus:
qꝺ Hal.in techni qr ꝓncipaliter indicatio curatiua non su/
mitur a tēpore vt tēpus est:sed sumitur ab eēntia aposte/
matis in respectu ad mām vt ꝺz esse in fluxu:vel vt est flu/
xa:docuit methodū curatiuaꝫ apostematis ratione istius
diuersitatis:que est in apate:que diuersitas cōtingit a ma
teria replēte membrū quod apostematur. Auicē.aūt do/
cuit de diuersitate curatiua penes tēpora apostematis:nō
ratione tēporum vt tempora sunt:sed vt ex tēporibus no
bis denotatur diuersa dispositio apatis ī respectu ad ma/
teriam causantē apostema:prout.s.est in fluxu:vel est flu/
xa:7 ideo hec methodus curatiua q̄ꝫq̄ꝫ videatur diuersa
ab illa eadē:tm̄ est cum illa. ¶ Secūdo intelligendū circa
hoc:qꝺ Aui.in principio docet administrare ea:que refre
nant:7 ad diuersum trahūt:7 stipticū faciunt:qm̄ sicut ap
paret ex ꝓncipio tertij terrapētice methodi indicationes
curatiue semp sumende sunt ab essentia morbi:nunc autē
sicut apparet in techni eēntia apatis cōsistit in repletione
partis hñtis apa. Quare cū intentio curatiue apatis erit
eūatio ex particula patiēte:nūc autē eūatio materie replē
tis partē nō pōt esse nisi aut ꝑ recursum:vt qr.s.mā retro/
currat:aut per ipsam partē patientē:vt.s.qr euacuetur vel
ꝑ poros partis insensibil'r ꝑ medicinas faciētes resolutio
nem:vel eūetur sensibiliter per incisionē:nunc autē in ꝓn°
apatis qñ materia quasi total'r est in fluxu nō ꝓuenit eua
cuatio per ꝑtem patientē:qm̄ hec eēt cā:vt declarabit⁹ po
stea augendi apa.quare relinquitur qꝺ sibi conueniat eūo
per recursum:nūc autē recursus sicut dicitur in techni ꝑfi
citur aut per pulsum aut ꝑ tractū:aut ꝑ trāsmissuꝫ:7 ideo
Aui.in lr̄a tetigit tria:que perficiūt hāc eūonem ꝑ recur/
sum. Primo q̄dē tetigit eūonem ꝑ recursum q̄ꝫtū ad pul/
sum in hoc:qꝺ dixit refrenent:per hoc enim intelligit que
mām repellunt retro versus particulas ad iacentes: hec
enim ē proprietas medicine repcussiue. Scꝺo tetigit eūa
tionem istā quātū ad tractū in hoc qꝺ dixit. (Et ad diuer
sum trahit.) Tertio tetigit hāc eūonē q̄ꝫtum ad trāsmis/
sum in hoc qꝺ dicit:(7 stipticū efficit.) Naꝫ stiptica vt sti/
ptica sunt:sunt cā vt mēbrū cui apponūtur:qr per ipsa cō
fortatur virtus expulsiua eius:trāsmittat māꝫ a seipso ad
alia mēbra:7 ℞ est qꝺ dicit Hal.in techni.7 trāsmittēt va
sa confortata stipticis farmacijs. Questio. iiij.

Sed circa hoc aliquis dubitabit anteq̄ꝫ vlteri⁹ procedat. Nam dicet aliqs vide
tur qꝺ in ꝓncipio apostematis mēbrorū exterioꝝ: de quo
est hic sermo nunq̄ꝫ cōperat recursus materie:qm̄ qñ mā
fluit de mēbro nobili ad ignobile nunq̄ꝫ ꝺz fieri redditus
materie de mēbro ignobili ad nobile:nūc autez recursus
māe in apate exterioꝝ est cā vt mā redeat de mēbro igno
bili ad mēbrū nobile:qm̄ membra interiora sunt nobilio/
ra q̄ꝫ mēbra exteriora:recursus autez est cā reditus mate
rie que fluit ad exteriora ad interiora:quare iste recursus
erit illaudabilis. ¶ Et cōfirmatur hoc auctoritate Hip.in
illo affo.sexte ꝑticule. Erisipilam extrinsecus factaꝫ intus

conuerti non bonū:intrinsecus ℞o facta extra cōuerti bonum. Quare cōfirmare videt q recurrere mām de membro extrinseco ad interiora sit malū. ¶ D. Humor q egressus est a venis in porositates membroruz:ex quo efficitur apostema ia est egressus a nā prima ⁊ corruptus:sicut affirmat ille affo. Hip. sexte pticule. Si sanguis in ventrem fundit preter nām necesse est in saniē verti:sed sanguis talis corruptus non est bonū q repcutiat in venas:qm̄ tūc alium sanguinē corrūpet ⁊ augebit malitiā. quare repulsio nullo mó videtur competere in pncipio apatis exterioris. ¶ Dōm est:q in curatione apatis mēbri exteriozis facti a cā antecedēti in pt̄ conuenit recursus mae:qui recursus fit per ea:que sunt repcussiua ⁊ stiptica:⁊ per tractuz: vt hic dr. Rō aūt ⁊ cā huius est:qm̄ in pncipio talis apostematis est fluxus mae ad locū cū apostema sit in via generationis ⁊ debeat pcedere ad augmētum:hoc aūt non esset nisi eēt mā fluens ⁊ reumatiçās ad locum. Itez etiā in pncipio aliqd mae est contētum in porositatibus membri:qz si non esset cōtentū in eis nōdum esset apa:illud tamen:qō est in eis cōtentum nondū est fixū ⁊ incuneatū in eis:sed incuneatur ⁊ figit qn̄ ad augmentū procedit:sicut extrahitur ex his:q̄ dicūtur a Gal. 13. terrapē. methodi. cap illo. Rursus ad sermonem qui de flegmone deuenientes ⁊c. ¶ Nūc aūt recursus cōuenit istis duabus dispositionibus:recursus.n. repugnat fluxui ⁊ reumati materie: qz opponit ei:⁊ ideo rōne huius prohibet vehementem particule repletionē:⁊ ideo phibitiuū est augmētationis apatis. Iterū recursus ppter expressionē:q̄ fit i membro ab illis:que sunt frigida ⁊ stiptica expimendo euacuat a mēbro id:qō est contētū in poris eius:quod qdem est subtile ⁊ non incuneatū in eo:⁊ ideo recursus erat cōueniēs ēt apati in pncipio rōne eius qō collectum est iam in mēbro: ppter qō cum recursus cōueniat vtriqz dispōni que ē in pncipio. manifestū est:q recursus conuenit apati in pncipio. ¶ Ad id ℞o qō dicit:q reditus mae de mēbro ignobili ad mēbrū nobile fieri non dz. ¶ Dōm q mēbrū ignobile est duplex:quoddā ē mēbrū ignobile:qō oino ē ignobile:⁊ hoc est illud:qō ex sui nā hz vt supfluitates alteri⁹ retineat:q nullā aliam hz operationē:que fit cum motu manifesto;⁊ tale mēbrū ignobile est locus emūctoriis:vt est caro:q̄ est in inguine ⁊ sub ascellis ⁊ post auriculas:⁊ in tali mēbro emūctorio si apostema fiat nunqz dz fieri recursus mae:sicut apparebit in sequētibus:sed aliud ē mēbrum ignobile nō absolute:sed respectu alterius dicit esse minus nobile:in se tn̄ hz nobilitatē aliqz cum habeat operationem aliqz cōem:aut iuuamentū cōe:⁊ isto mō mēbra extrinseca oia sunt ignobilia respectu intrinsecoruz:in se tn̄ nō sunt oino ignobilia ⁊ vilia:cū multā ex extrinsecis habeat opationē aut iuuamētū vtile toti:⁊ non hoc mó extrinseca mēbra respectu intrinsecoruz dicūtur ignobilia:imo ēt inter intrinseca vnū est magis nobile:aliud ℞o minus:vt notū est:⁊ i tali membro ignobili si fiat apostema dz in pncipio fieri repulsus materie:qm̄ si nó fieret posset augeri apa:intātū q accideret in illo mēbro nocumentum magnū:ex quo pderet opatio eius:que est nēcia:aut iuuatiua valde. ¶ Sed itelligēdū hic:q non intelligo debere in ipso fieri repulsum mae sic q mā retro redeat ad membrum nobilius ⁊ figura in ipso:vnde fiat apa in illo: qm̄ in hoc esset causa maioris nocumenti q̄z primi:ppter qō vlterius opz aduertere:q in tali mēbro ignobili:vt ℞ō bi gratia:in mēbris extrinsecis apostema pót fieri dupliciter. vno mō pōt in eis accidere per viam crisis : vt qa. s. natura per viā crisis in die cretica expellat mām faciente morbum in intrinsecis:vt verbi gratia febrem continuā: aut apostema in aliquo viscerum ad membra exteriora. Alio modo pōt contingere non per viā crisis : sed ex solo reumate propter multiplicationem mae. aut propter cām

Mēbrū ignobile est 2x.

Apa in mēbro absolute ignobili pót fieri dupl'r.

attrahentē existentē in mēbro illo:siquidez accidat p mō: dico q nó est licitum vti recursu mae:qm̄ recursus eēt causa prohibitionis cessationis egritudinis prime:hoc aūt esset nocumentū magnū cum egritudo prima sit multo-molestior q̄z apostema in mēbro exteriori:⁊ sm̄ istā intētionē dixit Hip. in sexta particula affozismo. Illud verbū erisipilam extrinsecus facta intus conuerti non bonū ⁊c. Si aūt accidat apostema scōo mó sic vtimur in ipso recursu materie:sic tn̄ debemus vti recursu materie:q adhuc nō sit timor ex ipso:ne mēbra pncipalia noceātur:hoc autē fit qn̄ existente repletione interius prius corpus euacuamus:si enim vteremur repcussiuis corpore exīte pleno timor esset:ne multitudo remaneret interius:⁊ diffunderetur humor ad aliqō viscerū ⁊ faceret apostema:q̄z si corpus preeuacuatur:tūc recursus est cā:vt solū mā que est circa mēbrum apostematū:que est modica recurrat ad particulas ⁊ venas adiacētes:⁊ dispergat per ipsas:que dispsa facilit resoluetur a nā. vnde tunc recursus non est cā vt materia redeat ad intra ⁊ figatur in eis:⁊ hoc est qō Aui. dicit 4° can̄. cap̄ de cura flegmonis. dicit enim p ostendens nocumentuz refrenationis. (Et qn̄ accidit reditus materiei ad mēbra principalia.) ⁊ subdit postea (ex reditu ℞o materiei ad mēbra pricipalia securat a malo eūo ⁊c.) ¶ Ad 2m cuz dicitur:humor qui egressus est a venis in porositates membroruz est corruptus ⁊c. possumus dicere dupl'r. vno mó possumus dicere q in recursu non recurrit mā. q̄ iam est cōtenta in apate:sed recurrit illa:que adhuc est contenta in venis dispersis per mēbrū:que mā adhuc non est corrupta ex toto:vel aliter dōm:q adhuc mā que est contenta in apate recurrit:⁊ cuz dr q est corrupta:⁊ per ꝯns corrūpet ⁊c. dōm est:q talis mā que recurrit:que est contenta in apate est valde modica ⁊ subtilis:vñ dispersa modicum nocumentū facit:mā enim aggregata ⁊ vnita facit nocumentū:que dispersa in ptes plures modicū nocumētum facit:sicut apparet in cōmento scōi pronostico ꝯ:⁊ iō dispsa postea facil'r resoluit a nā:aut ēt lz talis mā malam q̄litatē acqrat:qz nondū erat incuneata ⁊ fixa:adhuc pót faciliter corrigi a natura. Questio. v.

Sed gratia eius:qō mó dcm̄ est:⁊ etiam gr̄a eius q dicet aliqs non imerito dubitabit. Utrū ex refrenatione euacuet ⁊ recurrat materia in apostemate:que iam exiuit venas ⁊ puenit ad spongiositates mēbroꝯ. Et videt q hoc nó sit possibile auctoritate Gal. in techni. §. illo. Relicto ℞o aliquo in parte ⁊c. Naz Gal. ponit ibi q triplex est cā q̄re mā apatis non recurrit:vna cā est grossities eius. scōa cā est viscositas. 3ª cā est:qz mā sit effusa in medias regiones mēbroꝯ cōsimilium:subdit enim pōt ergo ⁊ nó tale exn̄s in eas:que sunt in medio regionis effundi. si igit hec ē vna cā. ergo mā que exiuit venas ⁊ ptenta est in apate nunqz ex refrenatione recurret. ¶ Iterū hoc vr affirmare quedā auctoritas Aui. 4° can̄. cap̄ de cura flegmonis:dicit. n. q curatio apatis inq̄tum est apa est extractio materiei extranee : que facit accidere apa:⁊ illud fit p mollificātia ⁊ resolutiua lenia. ergo insinuare videt q repercussiua nō debent rōne mae coniuncte:que est contēta in porositatibus membroruz:que efficit apa:sed debent rōne mae alterius puta fluentis. ¶ In oppositū est illud qō dictū est:⁊ illud qō ponit Gal. in techni. dicit enim. Si igit oē ita rursus curret bn̄ erit ⁊c. Insinuat enz in hoc verbo:q ois mā potest recurrere ita q nō indigemus alia medicina:⁊ per ꝯns tūc mā que est cā cōiuncta recurret. ¶ Dōm q quidā ad pauca respiciētes moti ex textu Gal. in techni p̄allegato dn̄t q ex repercussiuis nunqz mā que est contenta in porositatibus membri apati potest recurrere:sed isti nō viderunt Gal. in alijs locis:in quibus istam materiā amplius pertractat:neqz ēt bene mentem Gal. in techni perscrutātur. Et iō dicemus

aliter q̄z ipſi: z dicemus ꝙ mä que exiuit venas z itrauit
poꝛoſitates mēbꝛoꝝ: que eſt cā cōiūcta aſ̄patis poteſt du
pliciter ſe habere: aut. n. eſt ſubtilis valde z pauca z non/
dū incuneata in loco: aut eſt mä multa vl̄ groſſa vel viſco
ſa: vel eſt incuneata z fixa iā in loco: ſiquidez mä ſit modi
primi: dico ꝙ ipſa pōt ex refrenatione in venas recurrere:
z per repcuſſiua euacuari ex mēbꝛo apoſtemato: ſi aūt ſit
modi ſecūdi: tūc dōm ꝙ talis nó amplius ex appoſitione
repcuſſiui recurrit: ſed ꝺz extrahi per poꝛos mēbꝛi. ¶ De
claratio aūt huius eſt ex auctoꝛitatibus z rōne. Ex aucto
ritatibus cōfirmatur p̄. nā Sal̓. 11. terrapē. methodi. cap̄
illo: ſz de cataplaſmatibus ꝛc̄. §. illo. Luz ℞o ferātur ad/
huc reumata. expꝛeſſe hoc ꝺicit. ꝺicit eniz ſic. apocruſtica
eniz repcuſſiua vocata participātia videlz ſtiptica virtute
apta in p̄n° ſunt. ſ. aſ̄patū ſimul quidē z in ponētia tonū. i.
robur patiētibus z pticulis vt nó facile ſuſcipiāt: q̄ influūt
ſuperfluitates. Simul aūt z eoꝝ que in eis iā cōtinentur
reexpūmētia qō ſubtiliſſimū. Jn his ℞bis manifeſte vult
Sal̓. ꝙ repcuſſiua p̄ñt id qō iā cōtentū eſt in poꝛoſitatibꝰ
mēbꝛi reexp̄mere: p̄cipue ſi illud ſit ſubtile nondū fixuz z
incuneatū in mēbꝛo: ſed id qō groſſum eſt z incuneatū in
mēbꝛo nó eſt recurrere: z ió ſubdit poſt hec verba. Si ℞o
illatio ceſſat p talia auxilia z dēſatio que ex ſtipticitate in
naſcitur his q̄ patiūtur: detineatq̄z groſſioꝛa: tēpus iaz eſt
calandi. i. remittēdi vt eūentur que detinent̓. ¶ Eandē ēt
ſniam ponit expꝛeſſius in. 13. eiuſdem libꝛi cap̄ illo. Rur/
ſus aūt ad ſermonē qui de flegmone ꝺeuenientes ꝛc̄. ſub
ꝺit. n. infra. Eūatur aūt qō plenū non ſolū ꝺiaphoꝛeticis vl̄
enapoꝛatiuis farmacis: ſed z ſtipticātibus z infrigidāti/
bus magis icipiētibꝰ flegmōibꝰ ſtipticātibꝰ z infrigidāti/
bus eſt vtēdū q̄z euapoꝛātibus: adhuc aūt magis eſt non
groſſum qō influxu fuerit: vehementi ℞o incuneatione in
flegmināti pticula facta: nó adhuc poſ̓e repcuſſiuis vti: ſz
ad euapoꝛanduz ire eſt tempus. Jn his verbis manifeſte
vult ꝙ ſtipticātia z infrigidātia farmaca eūant humoꝛem
qui iam replet partē q̄ nódū vehementer eſt incuneatus
in pte vel groſſus nō exiſtit. ¶ Expꝛeſſius ēt iſtam ſniam
ponit in eodē. 13. cap̄ illo. flegmone enim vtiq̄z ſm ꝺupli/
cem modū deſiſtere faciēte: in quo loquitur ꝺe cura fleg/
monis rōne ſuiipſius: ꝺicit enim Sal̓. q̄ztum quidē infrigi
ꝺationis vt calide egritudini cōuenit hoc ꝓhibitiuū ē au/
gmētationis. Sil̓r aūt z ſm q̄ztum repꝛimit qō influit: q̄z/
tum aūt eius qō ꝓtinetur ſm mēbꝝ qō flegminat expulſi
uum eſt appꝛopinquātes pticulas curatiuū hoc eſt exñ/
tis iā flegmonis. Ecce ꝙ hi manifeſte vult Sal̓. ꝙ farma/
ca repcuſſiua infrigidātia ꝺebent̓ flegmoni inq̄ztū pꝛohi/
bent ipſum augeri: qꝛ auferūt caloꝛē: q eſt a cā attractiōis
z reſiſtūt fluxui: z rōne huius cōueniūt flegmoni: inq̄ztuz
flegmon eſt in fieri: ēt ꝺicit ꝙ farmaca iſta ꝺebent̓ flegmo
ni rōne eius: qō factū eſt in ipſo. ꝺicit. n. ꝙ hec. ſ. infrigida
tio curatiua eſt exñtis iā flegmonis. nunc autez curatio q̄
debeꝭ flegmoni rōne eius qō factū eſt in ipſo non eſt vt ꝺi
ctum eſt niſi eūo humoꝛis cōtenti: in pte ergo ſi repcuſſiua
curāt flegmonē iā exñtez: tūc repcuſſiua eūant humidita/
tem que iā eſt actu cā coniūcta aſ̄patis: nó aūt eūant niſi qꝛ
faciūt ipſam recurrere: quare poſ̓e eſt ex appoſitione rep/
cuſſiuoꝝ mäm recurrere: que iā exiuit venas z ingreſſa ē
poꝛoſitates mēbꝛoꝝ. ¶ ℞. Hoc ꝺecl̓atur ꝺuplici rōne. p̄/
ma rō eſt: nā Sal̓. ponit in. 14. terrapentice ꝙ certiſſimam
eriſipilā cōuenit ſanari cum ſola infrigidatione: nūc certū
eſt: ꝙ eriſipila eſt apoſtema factū ex mä cholerica ꝺiſper/
ſa per ſpōgioſitates mēbꝛoꝝ: tūc igit̓ infrigidātia aut ſa/
nabunt eriſipilā rōne ſolius alterationis materie: aut ſana
bunt eriſipilā: qa mäm contētaz euacuāt: ſed p̄mo modo
ſanare nó poſſunt: qa in egritudine que ꝺependet a mä re/
plente non fit ſanatio niſi per eūationem materie. ergo ſa/
nant per hoc ꝙ euacuāt materiā contētam in mēbꝛo: nūc
aūt non euacuāt niſi qꝛ mäm faciunt recurrere: quare mä
cōtenta in aſ̄pate per repcuſſiua pōt recurrere. ¶ Scōa rō
eſt: nā expulſio humiditatis ab aliq̄ pte fit ex hoc: ꝙ vtus
expulſiua mēbꝛi eſt potēs expellere: z fit qꝛ mēbꝛuz illud
ꝓbitur in ſeipſo: vt expꝛimaſ̓ ab eo id quod cōtētum eſt in
ipſo ſicut ꝺeclaratū eſt 3° ꝺe virtutibus nālibus: nunc aūt
farmaca repcuſſiua: q̄ ſunt ſtiptica p̄ virtutē mēbꝛi confoꝛ
tant: vñ Sal̓. in techni. Et trāſmittent vaſa ꝓfoꝛtata ſtipti
cis farmacijs. 2°ēt diſponūt mēbꝛum vt ex ipſo accidat ex
preſſio humiditatꝭ ꝓtēte in ipſo cū ſint cā coadunationis z
ꝯctionis ptium mēbꝛi: quare manifeſtū eſt ꝙ p̄ ipſa humi
ditas iā cōtenta in mēbꝛo pōt recurrere ad ptem aliam: ſz
qꝛ repcuſſiua vehemētē faciūt dēſationē z ꝓſtrictionez in
poꝛis: hinc ē ꝙ ex appōne ipſoꝝ non pōt ex mēbꝛo reexp̄/
mi id qō groſſū. eſt: aut incuneatū i mēbꝛo: illud āt qō ſub
tiliſſimū ē z nódū fixū: qō reſilire pōt per poꝛos anguſtos
pōt ex appōne ad venas recurrē. ¶ Ad textū aūt Sal̓. po
ſitū in techni ꝺicem⁹: ꝙ nó vult ibi ꝺicere Sal̓. ꝙ vna cā
q̄re mā nó recurrat ē: qꝛ ſit effuſa i medias regiōes mem/
bꝛoꝝ ꝓſiliuz: ſz vult ꝺicere ibi: ꝙ cā quare mä nó recurrit
ē groſſities vel viſcoſitas: q̄ eſt in mä exp̄te ipſius mäe: z
iſte ſunt ꝺue cāe vt mä nó ſolū ꝓtenta in poꝛis non recur/
rat: imo ēt z mä que eſt groſſa z viſcoſa ꝓtēta in venis in/
iunctis mēbꝛi nō recurrit. Tertia cā vt non recurrat eſt ſi
mä licet nó ſit ꝺe ſe groſſa multum z viſcoſa: ipſa tamē iā
eſt infixa z incuneata in poꝛis: z in ipſis recipit groſſitiez:
z ꝺato ꝙ rōne ſuiipſius non eſſet groſſa: z hoc eſt qō vult
ꝺicere. (pōt igitur z nō tale ꝛc̄.) hoc ē ꝺicere ꝙ ſi mä ſit ef
fuſa in medias regiones: ꝺato ꝙ ꝺe ſe nó eēt multe groſſi/
tiei z viſcoſitatis: ſi tñ ſit effuſa z ꝺetēta in mediꝭ regioni
bus mēbꝛoꝝ cōſimiliū: qñ in eis incuneaſ̓ nó recurrit: nó
ergo vult ꝺicere: ꝙ nulla mä effuſa in mediaꝭ regiōes poſ
ſit recurrere: ſz vult ꝺicere ꝙ ꝺato ꝙ mä ꝺe ſe nó ſit multe
groſſitiei z viſcoſitatis: tñ ſi ſit effuſa in medias regiones
pōt hic eē vna cā vt non recurrat: z hoc eſt qñ in eis eſt fi
xa z incuneata: infigiſ̓ enim z incuneaſ̓ mä plus in poꝛis
talibus q̄z in venis ꝓpter ſtrictura poꝛoꝝ z ꝓpter ꝺiuer/
ſitatem factā in eis a farmacis infrigidātibus z repcuſſi/
uis: ſz ſi mä ſit ſubtilis valde z nondū ſit infixa z icunea/
ta: tūc ipſa pōt ēt tota recurrere: ſicut appet in eriſipila: q̄ ē
aſ̄pa factum ex mä valde ſubtili: ſicut ꝺictū ē: z iſta expoſi
tio ꝓcoꝛdat cū his: q̄ ꝺicta ſunt ab ipſo. 13. terrapē. in p̄ꝺi/
ctis auc̄tibus allegatis. ¶ Ad textū aūt poſitū in 4° can̄.
ꝺicemus ꝙ Aui. ꝺixit illud verbū: ꝙ curatio aſ̄patis iquā
tum eſt aſ̄pa eſt p̄ mollificatiua z reſolutiua: non qꝛ recur/
ſus nó ſit curatio ēt aſ̄patis inquantū eſt aſ̄pa: cum hoc eēt
contra Sal̓. in techni: qui ꝺicit ꝙ curatio aſ̄patis eſt eūo: q̄
fit aut per ptem: aut per recurſuz: ſz ió ꝺicit illud verbuz:
qꝛ z ſi eūatio per recurſum ſit cura aſ̄patis etiaz tñ magis
eſt cura aſ̄patis inquātum eſt apoſtema eūatio per ſoluti/
ua z mollificatiua q̄z eūatio per recurſum: z hoc ió: qa vt
ꝺictū ē: recurſus nó euacuat exp̄te niſi modicū: z id qō eſt
valde ſubtile: ſz p̄ reſolutiua eūatur mä oꝭ modi z ſubti/
lis z groſſa z incuneata: ꝓpter qō plus ē curatio aſ̄patis
inquātū eſt aſ̄pa q̄z fit eūatio p recurſum: z p̄cipue hoc eſt
in aſ̄pate ꝺe quo loqtur. ſ. facto a cā primitiua: qm̄ in illo
plus eſt in p̄ncipio mä incuneata z fixa in poꝛis: vñ cura/
tio illius aſ̄patis inq̄ztū eſt aſ̄pa plus eſt per eūationem fa/
ctam per ptem patiētē q̄z fit p recurſum: z hec ē ſua inten/
tio: q̄ non eſt ꝺ ea: q̄ ꝺicta ſunt. ¶ Gratia ℞o tertij eſt intel
ligēdū ꝙ Aui. in hoc verbo qō ꝺicit (quatenus) inſinuat
oꝛdinē in adminiſtratione eoꝝ: que ꝓueniunt diſpōni: que
eſt cā antecedēs: z in adminiſtratione eoꝝ: que cōueniunt
apoſtemati: qm̄ in hoc verbo inſinuat qō pꝛius ꝺz totum
coꝛpus melioꝛari: aut membꝛū ſingulare tranſmittēs per
euacuationē: ꝺeinde poſt euacuationez adminiſtrare ea: q̄
refrenāt: z ad ꝺiuerſum trahūt z ſtipticum faciunt. Ratio

Fen

aũt istius ordinis est. quare. s. ꝓus dz corpus euacuari q̃z administrare ea: q̃ recursum mãe faciunt: est vnã q̃ dicta ẽ ꝓius qm̃ timet: vt dicitur 4° can̄. nisi p̃cedat eũo: ne redi/tus fiat materie super ꝑncipalia mẽbra. Secũda ratio est illa: que ponitur a Gal'. in techni. nã si corpus repletũ est non recipit mãm que recurrit: ⁊ qz non recipit mãm non potest recurrere: ⁊ ex hoc ꝓtingit q ꝑ recursiua: q̃ sunt frigida stiptica cum mã non recurrat plus cõculcatur mã in loco: ⁊ extinguit calor inatus: vnde postea ap̃a aut difficulter resoluitur: aut mẽbrũ tendit in corruptionẽ ⁊ mortez: ꝓpter qõ vt mã possit recurrere: atq; vtiliter possit fieri recursus: opz ꝓius totum corpus: aut membrum transmittens meliorare: ⁊ hoc est qõ vult dicere Aui. cum dicit (quatenus ad ea perueniat ⁊c̃.) hoc eniz verbũ quod dicit ad ea dupl'r potest intelligi. vno mõ vt istud referat ad mẽbra trãsmittentia: ⁊ tũc erit dicere. q ideo dz premitti eũatio totius vel partis quatenus pueniat per recursuz ad mẽbra illa illud qõ intẽdimus facere ad ipsa recurre/re: per id qõ refrenat ⁊ ad diuersuz trahit ⁊c̃. Alio modo pót intelligi vt referatur istud ad mẽbra: in quibus ẽ apostema: ⁊ tunc erit sensus: q ideo erit p̃mittẽda eũatio quatenus ad ea. s. mẽbra ap̃ata perueniat. i. peruenire possit vtilitas eoꝝ: que refrenant ⁊ ad diuersum trahũt ⁊c̃. qm̃ si eũatio non premittit repcussiua faciunt nocumẽtum in apostemate: quod dictũ est. ¶ Sicut autez est ordo inter euacuationẽ totius vel partis trãsmittẽtis: ⁊ euacuationem per recursum: ita etiam est ordo inter euacuationem totius ⁊ euacnationem per partez patientem: que fit per resolutiua: qm̃ etiam resolutiua administrari nõ possunt sine nocumẽto stãte repletione in toto vel in parte: qm̃ non p̃cedẽte eũone amplius attrahẽt ad partẽ ꝓpter calorem q̃z faciant resolutionẽ: ⁊ sic amplius replebũt q̃z eũabunt. Et simili modo ẽt est ordo inter eũonẽ p recursum ⁊ eũonem per resolutionẽ: qm̃ eũatio per recursum dz precedere eũonẽ per resolutionẽ: q stante fluxu cui conuenit euacuatio per recursum resolutio pura fieri non pót cum amplius fieret p resolutiua attractio materie ad ptez q̃z eũo. Et simili ẽt mó est ordo q̃ztũ ad ista tria que ponit Gal'. ⁊ Aui. que ꝑficiũt eũonem p recursum: nã tractus prius fieri dz q̃z pulsus: qui fit p refrenatiua: ⁊ q̃z transmissus q fit p stiptica: inter pulsum aũt ⁊ trãsmissum ꝓprie non est ordo: nã lz actus trãsmissionis differat ab actu repulsionis: tm̃ eadẽ medicina est: que facit pulsum ⁊ trãsmissum: sz trãsmissus magis refertur ad virtutẽ membri que ꝯfortata ẽ per stiptica: pulsus aũt magis refertur ad operationẽ medicine: ac si in pulsu quasi operãs ꝑncipale sit medicina: que hoc opatur p frigiditatem sui cũ stipticitate cõiũctaz: totius autez istius ordinis Gal'. ẽt reddit cãm in quodam verbo posito in techni: dicit eniz: q paratior. i. ꝓptior ẽ eũo quãto fit per maiora. ex .n. dicto probat': q existẽte corpore repleto vel mẽbro trãsmittẽte eũatio totius dz p/cedere recursum: qui fit p tractũ: qm̃ eũo totius efficit vasa ampliora ⁊ latiora: vñ meli9 pót postea mã trahi ad ipa qm̃ qñ sunt repleta ipsaz nó recipiunt: ꝓbat ẽt q tract9 dz p̃cedere repulsus: qm̃ qñ tracta ẽ mã a vijs: p quas currit mã ad mẽbrũ vie ille sunt facte latiores: vñ mã apatis melius pót ad ipsas recurrere: probat ẽt q recursus dz precedere resolutionẽ: qm̃ resolutio fit per poros strictos: sz repulsio fit p vias latiores cũ fiat ad venas. Jteꝝ ẽt repulsio cũ faciat mãm retrocurrere aperit latitudinẽ in poris: vnde postea p eos pót fieri melius resolutio cũ pori sint magis lati ⁊ ampli q̃z prius: ꝓꝑ qõ recursus dz precedere resolutionem: ⁊ ideo in ꝑn° cum mã est in fluxu: sit etiam materia pauca: que exiuit in spongiositates mẽbrorum: ⁊ nõ sit etiã incuneata adhuc vehemẽter in mẽbris p̃cipit Aui cẽna appom pure ea: que sunt refrenatiua ⁊ stiptica: ⁊ nullum resolutiuũ debere adhuc apponi. ¶ Deinde cũ. d.

Capitulum

¶ Est tm̃ qm̃ cũ diuersitate illius mẽbri sit attractio ad illud: quod in alio latere diuerso est positum ꝓpter exercitiũ ipsius: aut ꝓpter rez ponderosam super ipsum delatam: nam multotiens a manu apostemosa trahitur materia quando cum alia res defertur ponderosa ⁊ hora vna tenetur. Oportet autem vt stiptica constrictiua repercussiua frigide complexionis pure existãt si apostemata fuerint acuta. Qz si apostemata fuerint frigida opz q alicui sint admixta: in quo virtus sit calida cuz retentione: sicut squinantum: ⁊ blacte biçantie.

¶ In parte ista ostendit: que sunt cause curatiue: q̃ pficiunt illã methodũ quãtum ad quedã que dixerat ostendendo: que sunt auxiliorum materie in gñali: que illa perficiunt: dico aũt quãtum ad quedã que dixerat: qz soluz hoc ostẽdit quãtum ad illud: qõ dixerat de his: que ꝓueniũt apostemati rõne ipsius quãtũ ad sui p̃n'. Naz qũo fiat melioratio totius vel partis per eũonem: qz de regulis eũationis pfecte supra ẽ habitus sermo: ideo nihil de ista meliorratione prosequtur: sz soluz ostẽdit qũo fiat tractus ⁊ refrenatio ⁊ stipticatio: p'' ergo ostendit qualiter fit tractus. secundo ostẽdit qualia refrenatiua ⁊ stiptica cõueniũt apostemati quãtũ ad sui p̃n'. scõa ibi. (Opz aũt vt stiptica repercussiua ⁊c̃.) ¶ Circa primã partẽ est intelligẽdũ: q in hoc verbo qõ dicit Aui. (Est tm̃ cũ a diuersitate illius mẽbri ⁊c̃.) insinuat Aui. q non semꝑ sufficit talis modus tractus materie ad ptem diuersam: sz aliqñ opz aliter trahere: ꝓpter qõ sciendũ: q tractus mãe ad ptẽ diuersam est idẽ qõ deriuare motũ: ⁊ fluxũ eius ad ptẽ diuersam: nunc aũt hec deriuatio aliqñ fit cũ eũone vel per fluxũ ventris: vel per flomiam: vel ꝑ vẽtosas: aliqñ aũt fit sine eũatione: ⁊ ista q̃ fit sine eũone diuersificatur: qz quedã fit cũ dolore: vt illa que fit cũ ligaturis dolorosis: vel cum ventosis absq; scarificatione: ⁊ cũ forti fricatione: ⁊ q̃daz fit solum ꝓpter motũ ⁊ laborẽ quẽdã factũ in altera parte: sicut est illa: de qua loqtur hic: qz ergo non solũ hec deriuatio isto mó fiebat: sz ẽt alijs: iõ dixit Aui. (est tm̃ ⁊c̃.) sz qz supra locutus est de modis deriuationis cũ eũone: ⁊ partim ẽt locutus est de illis: qui fiũt cũ vẽtosis ⁊ ligaturis ⁊ similib9: ⁊ ostendit ẽt ad quam distãtiã dz fieri ista deriuatio: non aũt locutus fuerat de isto mó deriuationis. qui vi esse magis extraneus: hinc est q Aui. plus istũ moduz expressit: nó aũt alios. ¶ Secũda aũt pars diuiditur in ptes duas. qz ꝑ ostendit qualia refrenatiua ⁊ stiptica conueniunt in ꝑncipio apostematũ calidoꝝ. Scõo ostendit qualia cõueniunt in ꝑn° apostematum frigidoꝝ: scõa ibi. (Qz si ap̃ata fuerint frigida.) ¶ Circa ꝑmã ptem est intelligendũ: q ex dictis Aui. apparet q lz pulsus ⁊ trãsmissus: qui perficiunt eũationem p recursum: vt dictũ est supra: sint actus diuersi: tm̃ eadẽ est medicina: que repellit vel repcutit ⁊ trãsmittit. Nã medicina que est repulsiua cũ stipticitate est illa: que pficit actũ repulsionis ⁊ trãsmissionis: nã vt ipsa p sui stipticitatẽ virtutẽ mẽbri confortat: que expellit superflua a se: sic ipsa dicitur pficere actũ trãsmissionis. vñ Ga. in techni dixit: ⁊ trãsmittent vasa confortata stipticis farmacijs: sed ipsa p sui frigiditatẽ ꝓprie dicitur actũ refricationis vel repercussionis perficere: nã attractio proprie fit a calido: de rõne enim calidi est attrahere: ⁊ ideo frigidum qõ est contrariũ calido perficit actum contrariũ attractioni: hic aũt actus est repulsio. Jterũ etiã frigidũ inquãtum imobilitat mãm currentẽ: vias etiaz constringit: per quas mã dz currere: ⁊ in quibus dz accipi: repellit ẽt

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

mām ad mēbrum currentē ꝛ fluētē : ꝛ ideo hec medicina per sui frigiditatē prōprie dī repellere vel refrenare: ꝛ hō ē qđ Aui. dicit in 2° cañ. caꝑ de opationibus medicinarum singulariū: loquēs de medicina repcussiua. ait. n. (Repercussiua ẋo medicina est ꝺria attractiue ꝛ est medicina: cuius ꝓprietas est ꝓp frigiditatē suā: vt in mēbro faciāt puenire frigus: ꝛ inspissent in eo: ꝛ confrāgātur pori ipsius: ꝛ frāgat calditas eius attractiua: ꝛ ꝯgelet illud: qđ ad ipm currit: ꝛ inspisset ipm: ne ad mēbrū currat: ꝛ ꝓhibeat mēbrum a receptione ipsius. Adiuuat ēt ad hunc actū stipticitas: ꝯstringūtur ēt pori ꝛ vie: ꝛ inq̄ztū ēt per ipsaz fit mēbri exꝑssio: ad quā expressionē eūatur ex ipso id: qđ ē subtile ꝯtētū in eo: sicut in spōgia expressa eūatur humiditas ꝯtēta in ea.) Et ꝓpterea si bñ ꝯsiderent ea q̄ dicta sunt: lz eadē sit medicina: q̄ perficit repulsum ꝛ trāsmissum: tñ in actu trāsmissus virtus est operāz ꝓncipale: lz medicina eā coadiuuat: sed in actu repulsus medicina ē magis opans ꝓncipale. ¶ Lā aūt ꝛ rō quare si aꝑata fuerint acuta. i. calida meⁿᵃ repcussiua stiptica ꝺz eē pure cōplōnis frigide ē in prōptu: qm̄ in aꝑatibus calidis est ꝯiūcta malitia cōplexionis caⁱe q̄ attrahēs: ꝛ dolorē inducēs est mēbrū ēt debilitās: nūc aūt mala cōplō caⁱa: ꝛ dolor ꝛ debilitas: q̄ ex ea ꝯsurgūt remouent ꝑ frigida: q̄ sunt ei ꝺria: propter qđ talia debent esse pure frigida. Questio. vj.

Sed tunc circa hoc aliquis dubitabit nunquid in omni apostemate calido medicamina q̄ conueniūt in principio debent esse eq̄liter frigida ꝛ equaliter stiptica. Questio. vij.

Secūdo aliq̄s dubitabit nunqd in istis medicaminibus debeat attēdi vtus siccitatis ꝛ humiditatis: sicut attēdit virtus frigiditatiz ꝛ caliditatȷ. ¶ Ad ꝑmū ꝺm: q̄ nō in oi aꝑate calido debēt eē talia medicamina equaⁱr frigida: ꝛ equaⁱr stiptica: duplex. n. est aꝑa calidū: qđā. n. est sanguineū qđ ꝺr flegmō: ꝛ qđā est cholericū: qđ ꝺr erisipila: sicut apparuit 2ª fen hui⁹ lib. caꝑ de egritudinib⁹ cōpositis: nūc aūt in aꝑate cholico competit meⁿᵃ plus infrigidans ꝛ magis stiptica q̄z in sanguineo: ꝛ hō ró est: qm̄ caⁱa est acutiōris calitatis q̄z sanguis: ꝓꝑ qđ plus eget ifrigidatione. Itez ēt est subtiliōr: ꝛ iō ꝑ stiptica pōt facilius exꝑmi ꝛ retrocurrere q̄z sanguis: ꝛ hinc est ēt q erisipila: vt ꝺicitur 4° cañ. caꝑ de erisipila. ꝛ ꝺicitur etiā 14° terrapē. methodi multotiēs per solā infrigidationē ꝺistrahit: lz sanguis q ē grossus nō sic recurrit ꝑ frigida: immo magis incuneat i loco: vñ adeo frigida: neq̄z stiptica: neq̄z tāto tpe ꝯueniūt in flegmone: sicut in erisipila. Et hō ē qđ ꝺicit. Ā. 4° cañ. caꝑ de erisipila. ꝺicit. n. (Et ad vltimū infrigidatio in erisipila est magis necessaria: qm̄ ꝺolor inflāmatur in ea: ꝛ cūo in flegmone est magis nēcia: qm̄ mā in ea est magis inobediēs ꝛ grossiōr. Et opz vt sit infrigidatio eius in ꝑn° fortis stipticitatis ꝛc̄.) ¶ Ad 2ᵐ ꝺubiuz ꝺm est: q̄ in talibus medicinis ēt cōsiderari ꝺz qualitas humiditatis ꝛ siccitatis. Nā semp medicamē approxima ri ꝺz quātū possibile est sub qualitate ꝺria qualitati: quaz inducit mā in mēbrū: ꝛ propterea in aꝑate sanguineo cuz sanguis inducat in mēbro malā cōplōnem calidā ꝛ humidam medicina repcussiua ꝺz eē frigida ꝛ ficca cū stipticitate: lz in aꝑate cholerico cū choⁱa inducat caliditatem ꝛ siccitatē in mēbro ꝺz esse medicina repcussiua vehemēter frigida ꝛ humida cū forti stipticitate ꝯiūcta: ꝛ hoc est qđ ꝺicit Rasis in caꝑ de curatione aꝑatū calidoꝝ. ꝺicit enim. Deinde cura cū epithimatibus sup locū: sed in sanguineo cū eis que infrigidāt ꝛ stipticitatē faciunt. i. siccitatē: sicut sunt sandali: ꝛ rose ꝛc̄. ꝛ in cholico quidē cū eis: in quibus sunt infrigidatio ꝛ humectatio: sicut psiliū ꝯquassatū cuz aqua citroloꝝ: ꝛ sicut rasura cucurbite ꝛc̄. ¶ Circa sc̄az ꝑtē est intelligēdū: q̄ in aꝑatibus frigidis medicine repercussiue: que administrātur i ꝓncipio debēt eē mixte cū his: in quibus est virtus aliqua calida cū retētione. i. cuz stipticitate: ꝛ hoc merito: medicine. n. iste in ꝑn° ꝺebent ēt frigide ꝛ stiptice vt impugnēt fluxui mā: que est in ꝑn°: lz non debēt esse pure frigide: sed admixte cū calidis: qm̄ in talibus aꝑatibus in mēbro est malitia cōplexionis frigide: ꝛ debilitas ꝓpter infrigidationez factā in mēbro: ꝛ iō vt nō augeaⁱ mala cōplexio: imo repugneⁱ ei ꝛ virtus mēbri ꝯfortēt ꝺebēt admisceri cū calidis: in qbus est stipticitas aliqua. Et ꝓpter similem ēt cām: q̄ a mā flegmatica: que est in aꝑate frigido laxo. humectatur membruz plus q̄z in aꝑate calido talia medicamina ꝺebēt esse cum maiori siccitate coniuncta q̄z medicamina: q̄ administrantur in ꝑn° flegmonis: ꝛ iō Gaⁱ. 14. terrapētice methodi in ꝑn° talium aꝑatum ꝺocet administrare oleū rosaceum cū aceto ꝛ sale: ꝛ similⁱr spongiā nouaz infusam in aceto ꝛ aqua salis: vel aqua cineris: sicut ēt precipit hic auctor 4° cañ. capitulo ꝺe cura aꝑatis mollis. ¶ Deinde cum ꝺicit.

¶ Cum autem maturare volueris minues retentiuum: ꝛ admiscebis ei q̄ sit resolutiuū donec ad statum perueniat: tunc enim ipsa admiscenda erunt equaliter.

¶ In parte ista ponit methodū curatiuā cōem apostematū taliū q̄ztum ad augmētū ꝛ statum. ¶ Circa quā partē est ꝑmo intelligēdū: q̄ Aui. ꝺicit. (Cuz aūt maturare volueris.) q̄ hic maturare nō accipiⁱ prōprie ꝛ stricte: lz large: medicina enim maturatiua in aꝑatibus ꝺr ꝺupliciter. vno modo ꝓprie pro medicina: que humorē cōuertit in saniē: q̄m cōuersio in saniē in aꝑatibus prōprie ꝺicitur maturatio: ꝛ talis medicina sic maturatiua nō conuenit in aꝑate: nisi q̄n incipit tēdere ad collectionē: de qua ꝺispōne habebitur infra in isto caꝑ: sed alio modo ꝺicit medicina maturatiua large pro omni medicina: que humorē ꝺisponit ad resolutionē eius: ꝛ eūonem per particulā patientez. ꝛ isto modo accipitur hic medicina maturatiua. Et ideo exponē (cum aūt volueris maturare). i. resoluere humorē contentum in aꝑate. ¶ Sed aduertēdū vlterius: q̄ signāter Auicē. vsus fuit hoc vocabulo maturare: vt ostēdat q̄ in tēpore: in quo cōuenit administratio resolutiuoꝝ ꝺebent talia resolutiua administrari: que equaliter operentur in omni particula humoris: vt humorē equaliter ꝛm omnez sui partē ad resolutionē ꝛ euacuationez ꝺisponāt: quēadmodum opantur in mā ea: que ꝺigerentia ꝛ maturātia ꝺicuntur eē: talia aūtē resolutiua que sic operātur sunt illa: que cū virtute resolutiua virtutem etiā habent mollificatiuaz: ꝛ propterea Aui. 4° cañ. capitulo ꝺe cura flegmonis in tēpore: in quo conuenit administratio resolutiuoꝝ: ꝓcipit administrari ea: que sunt mollificatiua: vt ostēdat q̄ resolutiua ꝺebēt eē talia: que omnez ꝓtem materie eq̄liter euacuēt: propter qđ signāter Aui. vsus fuit isto vocabulo. (Cum aūtē maturare volueris ꝛc̄.) ¶ Secūdo intelligenduz: q̄ tūc est tēpus resolutionis ꝛ mollificationiz q̄n incipit mā incuneari ꝛ fixa fieri in porijs mēbroruz cōsimilū: talis enim mā: vt ꝺictuz est per repercussiua non recurrit: imo amplius figitur ꝛ incuneatur per repcussiuam: ꝛ cum hoc etiā pori per ipsa amplius condēsantur: repcussiua ēt cum sint frigida caloꝝem nālem habēt extinguere ꝛ ꝺebilitare: ꝛ ideo si tūc vteremur pure repcussiuis ꝛ solū eis: timoꝝ eēt: ne mā fixa ꝛ incuneata non eūaretur ex mēbro: lz figereⁱ in eo quasi indissolubiliter: ꝛ cum ēt multotiēs ad hoc cōsequiⁱ mortificatio caloris inati: ad quā consequitur putrefactio ꝛ ꝺenigratio membri. Et hoc est qđ ꝺixit Aui. 4° cañ. caꝑ de cura flegmonis. (Et q̄ñq̄z. ſ. ex vsu repcussiuoꝝ incōueniēter accidit vt apostema induretur.) ꝛ in hoc tāgit nocumētū primū. (Et q̄ñq̄z accidit vt inciꝑiat membrū tendere ad viriditatem ꝛ nigredinē.) ꝛ caꝑ de erisipila ꝺixit. (Et caue iterū ne ꝺenigretur ꝛ fuscū fiat:

Medⁱⁿᵃ maturatiua in aꝑatibꝫ ꝺr ꝛᵗ.

Tꝑs resolōnis i aꝑatibꝫ ꝛ mollificationibus.

ꝛ incipiat ire in viã corruptionis.) ꝛ in his tãgit nocumẽtum ꝑm qꝫ cõsequtur ét ꝛ tertiũ nocumentũ aliqñ:qm̃ quãdo mä incipit figi ꝛ multiplicari in mẽbro:ꝛ incipit membruꝫ extendere:ꝛ ex extẽsione accidit vehemẽs dolor:tũc pure repcussiua:qꝛ poros ꝛ meatus ꝯstringũt ꝛ amplius mãm conculcant:sunt cã vt vehemens dolor multiplicet in mẽbro:ꝛ hoc est qõ dicit 4° cañ.predicto capꝰ. (Et qñqꝫ accidit ex refrenatione doloris vehemẽtia ꝓpter suffocationem materiei ꝛ soliditate membri.) qñ ergo mä incipit icuneari i mẽbro ꝛ mꝫltiplicari:tũc est tꝑs vt ꝓcedam⁹ ad resolutiua ꝛ mollitiua vt ex vsu repcussiuoꝝ nõaccidat difficilis eũatio materie:ꝛ mortificatio membri:ꝛ accidat dolorẽ nõ sedari:dolor enim ex his:que sunt resolutiua ꝛ mollitiua sedat:sicut dꝫ 4° cañ. ꝑallegato capꝰ:ꝛ.13.terra/ pẽtice methodi. Et qꝛ tẽpus:in quo incipit mä incuneari ꝛ multiplicari in mẽbro est tẽpus:qõ est post ꝑn^m:vt quãdo icipit augmẽtũ:idcirco Aui.insinuat:qꝫ tẽpus in quo incipit conuenire administratio resolutiuorũ est tempus: quod est post ꝑn^m. Sed qꝛ istud tempus:quod est post ꝑncipium diuiditur in duo tẽpora.ſ.in tempus augmenti: ꝛ tempus status:Auicẽ.docet gradatim procedere in administratione resolutiuorũ ꝑm hec duo tempora:in tẽpore enim augmẽti vsqꝫ ad statũ precipit sic administrare ea: que resoluũt vt cõmisceãtur cuꝫ his:que repcussiua sunt: sic tñ qꝫ vincãt repcussiua:ſꝫ in tẽpore status ꝑcipit equari repercussiua cum resolutiuis. Questio. viij.

Sed vt intelligant hec que Aui.dicit aliqs dubitabit ꝑ vtrũ ꝯueniat post ꝑn^m ista cõmixtio medicaminum.ſ.repcussiuorũ ꝛ resolutiuorũ super mẽbrum apostematũ. ¶ Et videt qꝫ non:qm̃ Hal'.in techni:vbi loquitur de cura aꝑatis istã cõmixtionẽ medicaminum non docuit:sed docuit vti aut pure repercussiuis:vt qñ.ſ.materia est in fluxu:aut pure resolutiuis:vt qñ aliquid materie est derelictũ in parte:qõ non recurrit:tunc autẽ non precipit vti repcussiuis cõmixtis cũ resolutiuis super locũ apostematũ:sed docet vti ex repercussiuis:apponẽdo ea partibus superiacẽtibus:parti apostemate precipit administrare pure resolutiua. Questio. ix.

Secundo est dubitatio de hoc quod dicit:qꝫ conuenit ista duo in statu equari: hec.n.equatio non vr̃ esse cõueniẽs in statu propter plura.ꝑ qꝛ repercussiua nõ conueniunt:vt apparet ex dictis:aꝑati nisi rõne fluxus materie:nõ aũt rõne materie incuneate ꝛ fixe.igit̃ qñ mä tota est fluxa ꝛ collecta in apostemate:tũc pure resolutiua debẽt administrari ꝛ non repcussiua:sed in statu apostematis mä tota est fluxa.qõ approbatur:qꝛ si in statu adhuc fluet:tũc adhuc augeretur aꝑa:ꝛ sic non eẽt status.quare in statu ꝯueniũt pure resolutiua. ¶ Scõ non videt cõueniens ista equatio ꝓpter ipsas virtutes medicaminũ. Nã cõmixtio illoꝝ medicaminũ:q̃ sunt adequata vr̃ esse incõueniẽs.que cõmixtio impedit opationẽ ipsorum:ſꝫ cõmixtio istoꝝ talis impediet opationẽ eoꝝ:cuius probatio est:qm̃ ista medicamina sunt virtutũ ꝛ opationũ ☉riarũ qm̃ vnũ laxat ꝛ rarificat:alteꝝ ☽o ꝯstringit ꝛ ꝯdẽsat.si ergo equent̃ tũc vnũ impediet operationẽ alterius. ¶ Ꝺ. Supra Aui.capꝰ 9° de dispõnibus medicinaꝝ vẽtrez soluẽtium ꝓhibuit cõmixtionẽ farmaci cõpressiui cuꝫ farmaco lenitiuo taliter vt equent̃ eoꝝ virtutes:qꝛ farmaca sunt opationum ☉riarũ.ergo simili mõ dꝫ prohiberi cõmixtio farmaci repcussiui: qõ similatur farmaco cõpressiuo cũ farmaco resolutiuo:qõ similat̃ farmaco lenitiuo. ¶ Dicendũ ad primũ dubiũ:qꝫ Auicẽ.cõuenienter post ꝑn^m docet cum repcussiuis admiscere resolutiua: ꝛ hec ideo medicamina sic debẽt administrari simplicia ꝛ commixta:vt dispositio egritudinis est simplex vel cõmixta cũ significationes curãdi ab eẽntia morbi sumẽde sint:vt dicit in ꝑncipio tertij terrapẽ.methodi:nunc aũt in ꝑn° apostema est

in dispõne:in qua solũ repercussiua cõueniunt:qm̃ in ꝑncipio quasi tota mä est in fluxu:ꝛ aꝑa quasi totũ est in fieri: ꝛ si in eo sit aliquid factũ:illud factũ cum sit ex mä:q̃ nõdum est fixa recurret per repercussiua:sicut apparet ex dictis:ꝓpter qõ in ꝑn° pure repcussiua ꝯueniũt:sed post ꝑncipiũ cõmiscet̃ in aꝑate dispositio:que idiget resolutione: qm̃ mä incipit figi ꝛ incuneari in mẽbro:ꝛ iõ ꝯueniũt resolutiua:sed qꝛ adhuc in augmẽto vincit dispõ:que ẽ fluxus mäe ꝛ fieri:hic est qꝫ repcussiua debẽt vincere resolutiua. ¶ Ad illud aũt qõ dꝫ auctoritate Hal'.in techni dõm ẽ:qꝫ Hal'.sicut breuiloquus in lib°illo solũ docuit modũ curationis aꝑatis:respiciens has duas dispones simpl'r.ſ.fieri ꝛ esse in fluxu ꝛ factã esse:ꝛ esse mäm fixã:ꝓpter qõ ꝑ qꝛ respexit solũ fieri ꝛ fluxũ:docuit administrare solũ repcussiua.deinde i illa ꝑticula. Relicto ☽o aliquo in pte ꝛc. qꝛ solũ respexit factũ aꝑatis ꝛ incuneationẽ ꝛ fixionẽ materie:docuit super ꝑtem aꝑatam solum resolutiua administrare:ex his aũt lꝫ non expressit dedit intelligere:qꝫ qñ dispónes iste cõmiscẽtur:tunc cõueniũt medicamina commiscери:ſꝫ Aui.qꝛ locutus fuit particularius ꝛ distincte ꝑm tẽpora dia:in qbus iste dispónes aliqñ sunt simplices:siẽ in ꝑn° ꝛ in declinatione aliqñ cõmiscẽtur sicut in augmento ꝛ statu:hoc exꝑssit ꝛ docuit ista medicamina cõmiscere.illud aũt qõ docuit Hal'.ſ.in tẽpore administratiõis resolutiuorũ apocrustica supponere partibus supiacentib⁹: non docuit qꝛ talis modus curationis sumptuꝫ sit ab ipsa dispóne aꝑatis:sed docuit solũ ad euitãdum nocumẽtuꝫ: qõ posset cõtingere in appóne resolutiuoꝝ puroꝝ:que cõueniunt tẽpori declinationis:cũ.n.certitudinal'r dino non possumus cognoscere vtrum fiat amplius influxus materie:vel cessauerit total'r ad maiorẽ securitatem apponere docuit hec apocrustica ꝑtibus supiacẽtibus:vt si aliqd esset in fluxu prohiberẽt illud fluere:nõ aũt docuit ea cõmiscere cũ resolutiuis:qꝛ modus dispõnis in quo loquit̃ est modus dispõnis apostematis:qõ solũ in facto esse consistit:in quo mä recursu non indiget:sed Aui.docuit cõmiscere:vt dictũ est:qꝛ distinctius ꝛ particularius loquitur. ¶ Adꝛ^m dubiũ dõm est:qꝫ in statu cõuenit equari repcussiua cuꝫ resolutiuis: ꝛ hoc iõ qꝛ donec apostema augetur plus est aꝑa in mõ dispositionis fieri ꝛ fluxus q̃ꝫ in mõ dispónis facti eẽ ꝛ icuneationis mäe:ꝛ ideo repcussiua vincunt resolutiua:sed qñ aꝑa ꝑuenit ad statũ qui est vltimũ augmẽti dispónes iste q̃si equãtur:ꝛ iõ repcussiua debent equari cũ resolutiuis. ¶ Sꝫ aduertẽdũ:qꝫ in statu est cõsiderare tres ptes.ſ.ꝑn^m status:ꝛ mediũ status:ꝛ finẽ stat⁹: q̃ꝫtum quidẽ ad ꝑn^m status cũ sit vltimum augmẽti conuenit equari repcussiua cũ resolutiuis:qꝛ in vltimo augmenti:qõ est ꝑn^m status:ille dispónes equant̃:sed q̃ꝫtuꝫ ad medium statũ:qꝛ plus ẽ mä incuneata ꝛ fixa:modica aũt est illa:q̃ ẽ in fluxu:ꝛ dũ ẽ incuneata ꝛ fixa debẽt vincere resolutiua:q̃ꝫtũ ☽o ad vltimuꝫ statũ:qꝛ tũc tota mä fixa ẽ:ꝛ incuneata debẽt eẽ pure resolutiua:ꝛ illud ꝯcordat ei qõ dꝫ 4^r cañ.capꝰ de cura flegmonis.dicit.n.(ꝛ apud finem ꝛ statũ ꝛ vltimitatẽ magnitudis fac vincere mollificatiua.) ꝛ hoc dicit q̃ꝫtũ ad ꝓcessum status (ꝛ fac ea pura:) ꝛ ꝑ dicit q̃ꝫtũ ad finẽ status:illud qõ hic dꝫ ab Aui.qꝫ equãtur: intelligit̃ quãtũ ad ꝑn^m status:qõ est vltimũ augmenti:siẽ aũt in statu est ista gradatio taliũ medicaminũ ꝑm diuersas ptes eius:ita ẽ ẽt in augmẽto:qm̃ in ꝑn° augmẽti minodica resolutiua cũ repcussiuis debẽt admiscери:i medio aũt augmẽti debẽt augeri:in vlti° ☽o augmẽti:qõ ẽ ꝑn^m stat⁹: debẽt resolutiua cũ repcussiuis eq̃ri. ¶ Si q̃ dicat̃:qꝫ i statu pure resolutiua ꝯuenire vident̃:qꝛ i statu mä tota ẽ fluxa:ꝺõm qꝫ in statu q̃ꝫ^m ad eius ꝑn^m:qõ ẽ vlti^m augmẽti:mã nõ est tota fluxa:neqꝫ incuneata:imo vt dcm̃ ẽ:ille dispónes q̃si equãtur:ꝛ iõ medicamina ẽt debẽt equari:ſꝫ in medio status:in quo mä ꝑm plus ẽ fluxa ꝛ incuneata:ꝛ in fine in

In stat tres p tes cõ deran

In au mẽto militer tres p tes cõ deran

quo mā est tota fluxa ꝛ incuneata: verū arguit: ꝛ iō illud verbū: qō Aui. dicit: ꝙ admiscebis ei qō fit solutiuū donec ad statū pueniat.) exponi dz. i. donec incipiat eē stat²: tūc. n. erūt admiscēda equalr: postmodū ℞o debēt vincere ꝛ fieri pura: vt dictū est auctoritate istius: q ꝑticularius adhuc distinguit 4° cañ. ꝓdicto capᵒ. ¶ Ad 2ᵐ cū dicitur: ꝙ non vī conueniēs ista equatio in cōmixtione: qr vnū impediet opationem alterius: dōm ꝙ istud argumētū q̄rit solutionem difficultatis: q̄ nō est minor ista: q̄rit enī 2ᵐ quē modum medicamē compositū ex diuersis ꝛ contrarijs virtutibus possit exercere in mēbro opationes diuersas in eodem tēpore: ad quod quidē qualiter q̄ꝫtuz spectat ꝓncipali ꝓposito dōm est: sicut pōt extrahi ex dictꝫ Gal. 3° de simplici medicina distinctione 3ª capᵒ 4°. qō incipit. Et opz necessario vt in vno quoqꝫ mebrorum corporis iterum accidat simile ei qō accidit in lingua. Et sicut ēt extrabitur ex dictis Auerroys 5° sui colliget: ꝙ medicamē composituz ex cōtrarijs virtutibus: vt verbi gr̄a. medicamen compositum ex medicamine repcussiuo ꝛ resolutiuo exercet operationes ℨrias: vt. ſ. actum repercussionis ꝛ actum resolutionis nō distincte: vt qr. ſ. in illo medicamine dissticte operetur medicina repcussiua circa mām fluentem: ꝛ resoluti ua circa mām collectā: hoc enim non est possibile aliquo modo: possibile enīz non est cū repercussiuuz medicamen approximetur ēt materie collecte: ꝛ resolutiuū ēt approximetur māe fluēti: quin vtrūqꝫ agat circa vtranqꝫ mām: agēs enim appropriato patiēti necessario agit in ipsuz: ne qꝫ ēt possibile est: ꝙ nā vtatur vno medicamine cōtra vnū distincte: ꝛ altero cōtra aliud distincte: qm̄ partes vtriusqꝫ medicaminis sunt diuise ad minima: ita vt vna pars ab alia distincte separari nō possit. Et hoc est qō dicit Auerroys 5° sui colliget. Et qui dicūt ꝙ natura cognoscit ꝛ trahit ad se illā partem: que est in eis magis necessaria: scias tm̄ ꝙ impossibile est trahere qō inueniri non pōt: sed dicemus ꝙ illud medicamē cōpositum ex ℨrarijs virtutibus exercet opationes cōtrarias per quandam dispōnem mediam: que ab ipso in mēbro inducitur: mediū aūt in se habet virtutē duorū extremorū: ꝛ ideo ꝑm aliquid operatur operationē vtriusqꝫ extremi: lz non perfecte ꝛ distincte sicut faciunt duo extrema lqm̄ operātur distincte: ꝛ hoc modo vt dicit a Gal. 3° de simplici medicina: medicamē componitur ex repcussiuo vt solatro: ꝛ resolutiuo vt camomilla repcutit ꝛ resoluit: qr hoc medicamē opatur in mēbro dispōnem quādam mediā inter dispōnem: quam facit pure solatrum: ꝛ dispositionē quā facit pure camomilla: ꝛ qr in tali dispositione media sunt vtreqꝫ dispōnes extreme: lz non pfecte: hinc est ꝙ tale medicamē sic cōpositum simul eodē tēpore repercutit in mēbro ꝛ resoluit: ꝛ rōne quidez repercussionis dicitur iuuare materie fluēti: rōne ℞o resolutionis dicit iuuare materie fluxe: ꝛ in tali medicamie cōposito dicitur nā operari discretionē: de qua loqtur Aui. in pluribus locis. ſ. 3° cañ. de canonibus curatiōis egritudinum cordis. ꝛ 4° cañ. de cura febris eritrithee: opat enī In ipso discretionē: nō qr separet inter ꝑtes medicine cōpositē: ꝛ hac vtat ad hoc: illa ℞o ad illud: hoc enim mō non est poē: sicut optime improbat Auer. istā intētionē a verbo predicto: sed dicit operari nā discretionē. i. regulationem rectā circa hoc medicamē: qr nā vtitur medicamine isto sapiēter: sicut artifex vtitur proprio instrumēto: sic. n. bonus artifex vtitur instrumēto sapiēter: ꝛ ꝑm ꝙ exigit finis sui⁹: ita etiā natura qm̄ est fortis medicamine cōpositō: qō virtutē hz: ad plura vtitur cōtra plura: vnde ista discretio est regulatio quedā: que fit a nā in vsu medicaminum approximatoꝝ: ꝛ hec est discretio: quaz si natura nō pōt facere: nō valet curatio: figuratur enīz nature defectꝰ ꝛ in potētia: vnde operatio medicinarū cum nō reguletur ab ea effrenitat: tūc aūt nō valet curatio: ꝛ de hac distōne intellexit Auic. 4° ꝛ 3° cañ. cū dixit. (Nām vti discretione circa cōpositū medicamē.) Auerroys aūt cum vī reprehendere ipsum: illud verbū accipit ad aliū intellectū: propter qō eius reprehēsio non est ad rē: sed solū ad nomen.

¶ Ad id ℞o qō dicit: ꝙ supra prohibita est ꝑmixtio medicinarū ℨriarū: ita ꝙ equētur: dōm est: ꝙ permixtio medicinarū ℨriarū pōt esse dupl'r. vno modo pōt esse ista permixtio sic: ꝙ ad vnā formā reducātur: quēadmodū est ꝑmixtio medicinarū in tyriaca: ꝛ talis ꝑmixtio in nullis medicinis ℨrijs est prohibita. vñ ꝛ si medicina cōpressiua ꝛ labificatiua isto modo cōmiscerent: non eēt mala earū ꝑmixtio: qm̄ per vnā formā cuius opatio esset vna: sicut est opatio medie forme: que est ex pluribus cōmixta: sed alia est ꝑmixtio medicinarū ℨtrariarū: quaꝝ quelibet saluatur in propria forma ꝛ in ꝓpria virtute: ꝛ tūc opz distinguere: qm̄ tales medicine sic ℨrie sunt duoꝝ modoꝝ: qr quedam sunt: que faciūt vnam opationem: sed faciūt eaz modis cōtrarijs: sicut medicina cōpressiua ꝛ lenitiua faciunt vnam operationem: puta euacuationem: sed faciunt eam modis cōtrarijs: qr vna efficit hoc cōprimēdo: alia lenificando: ꝛ talis permixtio taliū medicinarū: ita ꝙ equentur: est prohibita ꝓpter ℨrōnē supra dictā in illo capᵒ: q̄dā ℞o sunt medicine ℨrie: que efficiūt opationes diuersas per diuersas virtutes: sicut sunt medicamen calidū ꝛ frigidum: repcussiuum ꝛ resolutiuū: ꝛ cōmixtio taliū medicaminū: ita ꝙ ēt equentur non est incōueniens: qm̄ dispōnes qbus cōueniunt possunt adinuicē cōponi: sic ꝙ vtraqꝫ idiget vtroqꝫ eq̄liter: ꝓp qō non est sic'e de istis ꝛ de illis: ꝛ ℔ sufficit de hac dubitatione: in qua eēt nēcius ad declōnem maiorē longior sermo q̄ꝫ expediat huic māe. ¶ Deinde cū dicit.

Permixtio medicinaꝝ ℨriaꝝ pōt esse 2ᵐ.

¶ Cum autem declinatio fuerit non sit ibi nisi quod resoluat ꝛ laxum efficiat. Et oportet quidem vt illud quod frigida fluxa resoluit sit abstergens ꝛ exiccans: ꝛ hoc quidem plurimum inuenitur in calidis.

¶ In parte ista ponit methodum curatiuam apostematuz quātum ad tēpus declinationis: in qbus verbis ꝑmo insinuat quod cōiter in omni apostemate i tēpore declinationis ꝙuenit pure resolutiuū pororū: ꝛ hoc est cū dicit. (Nisi ꝙ resoluat ꝛ laxū faciat ꝛc̄.) Et ratio istius est in promptu ex his que sunt dicta: qm̄ in declinatione mā nō est influxu: sed illud qō est aptū retrocurrere retrocurrit: illud aūt qō non est aptū retrocurrere derelinqtur incuneatū ꝛ fixū in poris mēbrorū consimiliū: tale aūt aptuz euacuari non est nisi per poros particule patiētis: hec aūt eūatio fit per ea: q̄ sunt rarificatiua porox: qm̄ ampliāt poros membri: per quos facilius pōt fieri euacuatio q̄ sunt resolutiua: nā talia que resolutiua sunt mām subtiliant: ꝛ conuertunt ipsam quasi in subam vaporalē: que postea faciliter ꝑ poros angustos penetret ꝛ euacuat. ¶ Secūdo Aui. insinuat: ꝙ lz ista sit methodus cōis curatiua in omni apostemate in tpe declinationis. tm̄ ipsa ꝑm aliquid diuersificat i aꝑatibus calidis ꝛ in frigidis: ꝛ hoc insinuat cū dicit. (Et opz qdē vt illud qō frigida fluxa ꝛc̄.) sicut ēt ꝛ supra posuit diuersitatē q̄ꝫtum ad repcussiua: ꝛ lz vtriqꝫ in ꝑn° cōueniat repcussio: nam lz in aꝑate calido ꝛ frigido fluxo cōueniat resolutio: tm̄ in frigido resolutiuum dz participare abstersione: ꝛ cū hoc dz eē siccitatis multe plus q̄ꝫ in apostemate calido ꝛ hoc iō qr dz participare virtute abstersiua in aꝑate frigido fluxo: qm̄ de proprietate medicine abstersiue: vt dr 2° cañ. capᵒ de operationibus medicinarū singularium est: vt moueat humiditates viscosas ꝛ ꝙgelatas ab orificijs porox: quibus adherent: ita ꝛ elonget eas ab eis: mūc autē in aꝑate frigido fluxo est humiditas viscosa adherēs contēta in porositatibus mēbri: non autē hoc est

in apostemate calido: ꝓpter qꝫ resolutiuꝫ ꝙ administrat in eis dꝫ participare absterſiua virtute. Jtez ét dꝫ esse pluris ficcitatis: qm̃ mä contẽta in his apatibus frigidis fluxis ẽ pluris humiditatꝫ ⁊ laxitatis qꝫ in calidis. Et ió Ga. 14° terrapen. ꝑcipit eis administrari ſpógiã nouã aut veterem ablutã cũ ſale nitro ⁊ lixiuio. ⁊ Aui. 4° cañ. ꝑcipit administrari interdũ cũ aqua calcis ⁊ cũ ſulphure cóbusto: ⁊ ſilibus: q̃ ſunt absterſiua cũ exiccatione vehemẽti: oĩa ãt hec eẽnt vehemẽter nociua in apatibus calidis ſubdit ãt Aui. (Et hoc qdẽ plurimũ inuenit in calidis.) Alia autẽ lra dicit. (Et hoc qdem inuenit in pl'm calidis.) ⁊ vtraqꝫ lra vera est nã virtus absterſiua cũ exiccatione multa vtplurimũ inuenit in calidis: dicit aũt vtplurimũ: qꝛ aliqua ſunt: q̃ absterſione ꝓcipãt ⁊ ficcitate: ⁊ tm̃ ſunt frigida vt farina ordei: tm̃ in talib⁹ ẽ debilis v̄tus absterſiua: ſed ſi littera dicat. (Et qdẽ inuenit in plurimũ calidis.) dicemus ꝙ Aui. dixit iſtud vt oñderet: ꝙ nõ qualiſcũqꝫ absterſiua v̄tus ⁊ exiccatiua ſufficit iſtis: ſed dꝫ esse virtus absterſiua ⁊ exiccatiua: que inuenit in pl'm calidis: qbus idigent mẽbra: que ſunt apata apate frigido fluxo: qm̃ in talibus est malitia cõplexionis vehemẽter frigide ꝺiũcta: q nõ est in apatibus calis: ⁊ ió resolutiua q̃ administrant in eis debent esse caliditatis excedentis: in calidis aũt non multe.

¶ Jntellige aũt vlterius: ꝙ ſic dꝫia est inter apata calida ⁊ frigida: ita ⁊ dꝫia est iter apata calida: qm̃ ea que in declinatione apatis ſanguinei administrant ampliorꝫ v̄tutis in resoluẽdo ⁊ exiccãdo debẽt esse ꝙꝫ ea q̃ administrãtur in declinatione apatis cholerici: qm̃ i ipſo statu i declinatione h̄ apa modicũ indiget calis: ſic̃ extrahit ex his: q̃ dicit hic auctor 4° cañ. cap̃ de cura erisipile.

¶ Ea autem que propter cauſas accidunt primitiuas: vbi non est humorum repletio medicari debent in principio rei cum eis: que fluxa faciant ⁊ resoluant: ⁊ ſi nõ: cum eo quod fit: ſicut illud: quo primum medicatũ fuit. Lec. tj.

Superius Aui. determinauit methodum curatiuã apatũ calidorum ⁊ frigidoꝝ laxoꝝ: que fiũt a cã antecedẽti: in parte iſta dat methodũ curatiuaꝫ predictorum apatum vt fiũt a cã primitiua. ¶ Juxta quã partẽ intelligendũ: ꝙ ex dictis. A. inuitur: ꝙ cã ꝑmitiua curationũ apatis diuerſificat ꝑm ꝙ ipſa habitudinem hꝫ ad cãm antecedẽtẽ: que est repletio corporis: aut abſqꝫ repletione. ſi enim obuiet corpori mũdo ⁊ nõ repleto: tunc in apate facto a cã primitiua in ipſo ꝑn° conueniunt ea: q̃ resoluũt ⁊ fluxa faciunt: ſi aũt obuiet corpori repleto: tũc apa factũ ab ea dꝫ curari: ſicut ꝑdictum qꝫ factum est a cã antecedenti: de quo facta est mẽtio: vtputa: qꝛ ꝑmo corpus eũetur: deinde in ꝓncipio administrentur ea: que refrenant ⁊ ad diuerſum trahunt ⁊ ſtipticũ faciũt: deinde in augmento ⁊c̃. Queſtio. x.

Sed circa iſtã partẽ est dubitatio multiplex: ꝑ ẽ dubitatio: nã non vr̃ ꝙ in curatione apatis debeat attẽdi ⁊ ꝙſiderari cã ꝑmitiua. ꝑ. n. Gal'. i techni in 13. terrapẽ. methodi: in qb⁹ oib⁹ locis docuit modũ curationis apatis: nõ docuit diuerſificare curationẽ ei⁹ penes cãm primitiuã. ¶ Jtez Gal'. 4° terrapẽ. methodi ponit ꝙ ingrere cãs ꝑmitiuas in curatione est inutile: dicit enim ad lram: dico enim nihil ꝑmitiuã ſignificationez curationis oñdere ⁊c̃. quare fruſtra videt poni diuerſitas in curatione apoſtematis penes cãm primitiuã. Qó. xj.

Secundo est dubitatio de hoc qꝫ ponit: ꝙ in apoſtemate facto a cã primitiua: que obuiat corpori mundo: ꝙ in ꝓncipio appoſitio eoꝝ: que reſoluũt ⁊ fluxa faciũt: qm̃ primo vr̃ cõuenire eũatio corporis to-

eius: que ẽ eius melioratio: nã Gal'. 13. terrapẽ. methodi: vt ſupra est allegatũ ponit: ꝙ nõ ſolũ in plenitudine corporis ꝓuenit eũo: veꝝ ét eo exñte mũdo: qm̃ dolor ⁊ calor attrahũt mãm ad apa: ⁊ dato ꝙ non ſit ſupfluitas in corpore: certũ aũt est ꝙ in mẽbro cui obuiat cã primitiua: vt cauſus: vel ꝑcuſſio: ⁊ ſiſa est dolor. quare ꝑ eũo dꝫ ꝑmitti. Et illud ét ꝓfirmatur p illud: qꝫ ſupra dictũ est in cap̃ de flobothomia. vbi oñsum est ꝙ in illis: in qbus accidit cauſus aut ꝑcuſſio fit minutio timẽdo: ne accidat apa magnum. ¶ Ꝑ. non vr̃ ꝙ in ꝑn° talis apatis ꝓueniat appoſitio eorũ: que reſoluunt ⁊ fluxa faciunt: qm̃ in ꝓncipio apoſtematis ſemꝑ est fluxus: tunc apa eſſet factuꝫ: ⁊ ſic non eſſet in ꝑn°: ſed fluxui mãe: vt apparet ex dictis ſupra ꝓueniũt ea: q̃ ꝑcutiũt: quare ꝑn° talis apatis administrari non debent ea: q̃ resoluũt ⁊ fluxa faciunt. Queſtio. xij.

Tertio est dubitatio de hoc qꝫ ponit vltimo. ſ. ꝙ ſi cã ꝑmitiua nõ obuiat mũdificationi corpis: tunc apa dꝫ medicari cũ eo: qꝫ sit ſicut illud: quo ꝑm medicatum fuit: puta ſicut medicatũ fuit apa frigidũ a cã antecedenti: nũc aũt illud medicatũ fuit: qꝛ poſt eũoné corporis docuit approximare in ꝑn° refrenatiua: deinde miſcere ea cuꝫ resolutiuis ⁊c̃. ⁊ ſic ſimili mó hic ꝑcipit fieri: vt ꝙ in ꝑn° poſt euacuationẽ administrẽt refrenatiua: deide ⁊c̃. ſed hoc est ꝓtra illud: quod ponitur 4° cañ. capitulo de cura flegmonis. nam ibi ꝑcipit ꝙ in tali apate frigido a cauſa ꝑmitiua poſt euacuationem corporis administrentur in ꝓncipio mollitiua ⁊ resolutiua. quare ⁊c̃. vnde ait. (Et cum feceris illud administra mollificatiua ⁊c̃.)

¶ Ad primũ dubiũ dꝫm est: ꝙ cã ꝑmitiua dupliciter pót cõſiderari: vno mó ꝑm ſeipſam: ⁊ hoc modo a cã ꝑmitiua nulla ſumitur indicatio curatiua ſup morbum: ſicut dꝫ 4° terrapẽtice methodi: ⁊ hoc ideo qm̃ cã ꝑmitiua est de his que ſunt extra corpus noſtrũ: curatio autẽ ſolum debetur his: que ſunt in corpore nr̃o: ⁊ ideo cã ꝑmitiua ꝑm ſeipſam nihil indicat ad curationẽ: ſed alio modo pót conſiderari cã primitiua róne diſpõnis: cũ qua cõcurrit in corpore noſtro: que diſpó indicatur nobis ex cã ꝑmitiua: ⁊ hoc mó cã ꝑmitiua nõ fit aliqua diſpó corporis noſtri: ex cã tm̃ primitiua multotiẽs indicat diſpó corporis noſtri: ⁊ ió ꝓprie loquẽdo a cã ꝑmitiua ꝑ ⁊ per ſe nulla ſumitur idicatio curatiua: ſed ꝑ ⁊ per ſe a cã ꝑmitiua ſumitur cognitio diſpoſitionis: a qua ſumit indicatio curatiua: ⁊ ideo ſi morbus ⁊ diſpoſitio morbi ſit nobis manifeſta: tũc nihil in curatione opꝫ de cã primitiua ingrere: ſi aũt nõ ſit nobis diſpó morbi manifeſta opꝫ ad h̄ndũ indicationẽ curatiuã de cã ꝑmitiua ingrere: ⁊ h̄ Gal'. dicit 4° terrap. methodi in ꝑallegato cap̃. ait. n. Ꝑ. dico ꝙ oporteat ſciri ꝑmitiua: eo ꝙ aliqñ dãt adiutoriũ in cognoſcendo morbo ſꝫ ſi loc⁹ morbi ſit in ꝓpatulo ⁊ poterim⁹ ſenſualr eũ cognoſcere nõ ẽ neẽe ꝑmitiua cognoſcere ⁊c̃. Ꝟ. g. ſicut ponit ibi exẽplũ de vulnere facto: cognoſco diſpõné ipſius: vt qꝛ. ſ. est diſpó ei⁹ cũ talibus accñtib⁹: q̃ ꝓſequunt ad pũcturã ſcorpionis: vel morſus canis rabidi: nõ est neceſſe tũc de cã ꝑmitiua ingrere: ſꝫ ſi h̄ accña nõ apparẽt: tũc ad hoc vt cognoſcã diſpónez vulneris: aq̃ ſumit indicatio curatiua: ẽ neẽe de cã ꝑmitiua ingrere: vtꝫ. ſ. fuerit factũ a punctura ſcorpionis vel a morſu canis rabidi ⁊c̃. ⁊ ſil'e ét exẽ ponit 4ꝛ cañ. in cap. ꝺ fractura cranei: qñ fractura nõ ẽ manifeſta accñtib⁹ ſuis: ſicut appet in expóne: quã ibi fecim⁹. ¶ Sili igit mó adaptãdo ꝓpoñ dico ꝙ in apate a cã ꝑmitiua róne ſui ipſius nulla ſumit idicatio curatiua: cũ idicatio curatiua ſolũ ſumat ab eẽntia morbi ⁊ diſpónib⁹ eius: ⁊ ió Gal'. in techni: qꝛ ſolũ ꝓſiderauit ea: a qb⁹ ꝑ ſe ſumit idicatio curatiua nõ docuit de cã ꝑmi[ua]ĩ curatione apatis ingrere: ſꝫ ſolũ de cãñti: in 13° tm̃ terrapẽtice: vbi docet reſolonẽ facere ad oẽs cãs: bñ facit mẽtionẽ de cã ꝑmi[a]: ſicut ibi appet: q̃ꝫ tm̃ ꝑ ⁊ per ſe in apate nulla ſumat indicatio curatiua a cã ꝑ-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

mitiua:nñ ab ipsa sumit idicatio de dispõne: q̃ ꝓiũgit cuz
ap̃ate:aq̃ sumit idicatio curatiua:p̃.n.a cã ꝑmitiua sumit
aliq̃ idicatio sup dispõnẽ corpis:qm̃ si video:ꝙ ap̃a alicui
accidat absq̃ cã ꝑmitiua:statiz cognosco:ꝙ illõ ap̃a sit a
cã añcedẽti:sz si a cã ꝑmitiua accidat nó opz:ꝙ accidat a
cã añcedenti cũ possit ap̃a fieri ab ea corpe exñte eq̃li: ⁊
ió ex ℔ ꝙ ap̃a accidit a cã ꝑmitiua sumit inqsitio: vtꝫ ibi
sit cã añs:aut nõ sit penes quã diuersificat curatio ꝑncipa
liter:cui⁹ sig^m est:qm̃ Aui.ponit qõ si cã ꝑmitiua nó obui
at corpi mũdo:tũc eadẽ est cura ap̃atis isti⁹ sicut ⁊ illius:
ꝙ fit a cã añcedẽti absq̃ cã primitiua. Si sumit a cã ꝑmi
tiua aliq̃ idicatio sup dispõnẽ ap̃atis róne c⁹ dispónis aliq̃
nó diuersificat curatio:qm̃ ex ℔ ꝙ ap̃a accidit a cã ꝑmiti
ua:sumit idicatio:ꝙ in ap̃ate est:ꝙ solũ icipit a cã añcedẽ
ti:qz a cã ꝑmitiua sola absq̃ cã añcedẽti nó accidit ap̃a in
pte:nisi ex attritióe facta in parte:róne cui⁹mã egredit ve
nas:⁊ ꝙculcat valde iter porositates mẽbroꝝ ꝓsimiliũ:⁊
qz mã est valde icuneata:tũc nõ sic ꝙpetũt repcussiua: sed
post mollitiua ⁊ rarificatiua potẽtiaꝝ cũ resolutióe:quẽ
admodũ fit in cõtusionib⁹ ⁊ attritionib⁹:ió Aui.in ap̃ate
facto a cã ꝑmitiua qñ nõ est ibi cã añcedẽs p̃cipit ab ipso
ꝑncipio resolutiua ⁊ mollitiua apponere:qz ergo Aui.pti
cularib⁹ distinxit:⁊ cõsiderauit q̃z Gal'. in tech. ió docuit
hic diuersificare curã ap̃atis penes cãs ꝑmitiuas Gal'.ãt
non pp cãm p̃dictã. ¶ Et ex his appet solo ad obiecta.

¶ Ad scõm dub^m dz p̃:ꝙ in ap̃ate fcõ a cã ꝑmitiua:q̃ obui
at corpori mũdo pri⁹ ꝓueniat eũo q̃z appó ⁊c. ¶ Dõm ou
plr.vno mó:qõ Aui.loq̃t hic de eũone:q̃ gra eũonis fit:
eũo.n.põt duplici itẽtióe fieri:aut ꝑncipaliter gra eũandi
repletionẽ:⁊ talis eũatio nõ ꝓuenit in hoc ap̃ate:cũ in hoc
nõ fit repletio ꝓiũcta: ⁊ qz de ista eũone loquebat Auic.
p̃ de ipsa mẽtionẽ nó fecit:aut fit eũo ꝑncipali itẽtione de
riuãdi ⁊ diuertẽdi q̃ eũo fit gra tract⁹:⁊ bñ cõpetit: sicut
Gal'.ponit.13° terrapẽtice methodi:vel dicẽdum ẽ aliter:
ꝙ ap̃ati facto a cã primitiua corpe exñte mũdo:nõ est ne
cessaria eũatio suppositio:ꝙ cũ causa primitiua nõ fit cõiũ
cta causa añcedẽs. ¶ Et si dicat imo:qz egritudine existẽ
te magna cõuenit eũo: dato ꝙ corpus nõ fit repletum:vt
Gal'.dicit. ¶ Dõm sicut seipsum ibi exponit: ꝙ talis ma
gnitudo nõ est in tali apostemate absq̃ cã añcedẽti:q̃ ẽ cã
corpalis:nã non accidit:ꝙ ad mẽbrũ:in quo fit ap̃a ex cã
primitiua:fiat hũoꝝ fluxus:⁊ attractio:nisi q̃n ibi ꝓiũgit
vehemẽs dolor:aut vehemẽs caliditas:nũc ambo iste sũt
cãe corpales:q̃ in gñe cãꝝ añcedẽtiũ reponunt:q̃z̃q̃z enim
Auic.solũ faciat mẽtionez de cã añcedenti:q̃ est repletio
tñ Aui.sub ista intelligit oẽs alias cãs corpales:vt dictum
fuit prius:⁊ ꝓpterea apostema qõ accidit a cã primitiua:
cũ quo ꝓiũgitur aut vehemens dolor:aut caliditas silẽm
bz curã:sicut apostema:ꝙ fit a cã primitiua: que obuiat
corpori repletio:sicut etiã dictum fuit prius:sed q̃n in ip
so nõ est dolor:aut caliditas:que attrahat:tũc sufficit sola
curatio apostematis:q̃ fit per mollitiua ⁊ resolutiua:sicut
hic ponitur:ꝓpter qõ argumentũ nõ concludit ꝓtra pro
positũ. ¶ Ad aliud cũ dicitur: videt ꝙ in principio talis
apostematis ꝓueniant repercussiua:qz in principio est flu
xus ⁊c. ¶ Dõm ꝙ,sine dubio bene verũ argt:ꝙ in princi
pio quãtũ est róne principij cõpeterẽt repcussiua:sz qz ꝑn
cipiũ in tali apostemate:quod fit a cã primitiua vbi nõ est
humoꝝ repletio:est valde modicum:qz nõ existẽte ibi re
pletione:neq̃z etiã cã attrahẽte q̃si apostema subito est in
facto esse:in quo debet esse:⁊ etiã qz mã in tali apostema
te,vt dictũ est:est incuneata magis: q̃ ipedit a repercussi
uis:hic ẽ ꝙ Aui.p̃cipit stari appõi mollitiua ⁊ resolutiua:
verũtñ bñ ℔ oz in ope obseruari:ꝙ circa ꝑn^m opz apponere
ea:q̃ sunt debiliter resolutiua:q̃si cũ aliq̃li virtute repcussi
ua:licet modica:in processu autem fortiora apponere.
¶ Ad tertiã dubitationẽ dõm:ꝙ in ap̃ate fcõ a cã ꝑmitiua:
q̃ inuenit corp⁹ repletũ opz facẽ sil'ez modũ curatiõis:sicut
fit in apostemate facto a cã añcedẽti.s.p̃ eũare:deiñ app o
nere repcussiua ⁊c. ⁊ hoc ió:qz vt dcm̃ est p se nõ sumit idi
catio curatiua a cã ꝑmitiua:sed a cã añcedẽti:cũ sit dispõ
corpalis p se sumit idicatio curatiua:⁊ ió vbi est cã añce
dẽs sic opz ꝓcedere dato ꝙ ibi ꝓiũgatur cã primitiua: si
cut si nõ ꝓiũgeret:hic tñ est aduertẽdũ:ꝙ lz sit similis mo
dus curationis:tñ sm aliqd est differẽtia:qz vbi nõ est cã
ꝑmitiua hũores i ap̃ate i ꝑn^o nõ sic icuneant:sic̃ q̃n fit ap̃a
ex obuiatióe cãe ꝑmitiue:⁊ ppea lz in ap̃ate facto a cã pri
mitiua:q̃ obuiat corpi repleto sic oporteat ꝓcedere: sicut
in ap̃ate facto a cã añti:nihilomin⁹ tñ repcussiua:q̃ in ꝑn^o
apponuntur non sic debẽt eẽ fortia:sicut in apostemate
facto pure a cã añcedẽti:imo q̃si debẽt eẽ cũ aliq̃ molliti
ua vtute:⁊ ℔ pp cãz:q̃ dcã est:qz.s.plus icuneat hũor in ℔
ap̃ate q̃z in illo:nullũ.n.est incõueniẽs:ꝙ cũ repcussiuis sit
aliq̃ vtus mollitiua ꝓiũcta:vñ Auic.4.can.cap.de cura
flegmonis ait. (Et fortasse erit cũ eis ifrigidatio nõ ꝓhi
bẽs mollificationẽ.) Et sic ex dict̃ manifestũ est:ꝙ ap̃a ꝙ
fit a cã ꝑmitiua:q̃ obuiat corpi mũdo differat ab ap̃ate:ꝙ
fit a cã añcedẽti post eũonem:qz ibi post eũonẽ apponunt
repercussiua:hic vo resolutiua:mollitiua tñ nõ sic debent
approximari qn ĩ ꝑn^o eis q̃si aliq̃ vtus repcussiua:existat
sil'r ẽt lz ꝓueniat ap̃a:ꝙ fit a cã ꝑmitiua:q̃ obuiat corpi re
pleto cũ ap̃ate facto a cã añcedẽti:qz in ꝑn^o post eũonem
vtrobiq̃z repcussiua ꝓueniũt:tñ est dzia:qz in facto a cã pri
mitiua repcussiua aliquã q̃si resolutiuã vtutẽ debẽt hẽre
ibi vo nõ. Et ℔ insinuauit Aui.4° can. cap̃ de cura flegmo
nis:qm̃ qñ dixit de cura ap̃atis facti a cã primitiua:q̃ ob
uiat corpi repleto:ꝙ post eũonẽ administra mollificantia
subdit. (Et eius qdẽ curatio prima est ⁊c.in qb⁹ vbis in
nuauit ꝙ in ꝑn^o ꝓueniũt repcussiua lz nõ sic:sicut in ap̃ate
facto a cã añcedẽti ꝓueniũt tñ plus repcussiua q̃z in ap̃ate
facto a cã ꝑmitiua:q̃ obuiat corpi mũdo:⁊ in ℔ ẽt insinua
uit:qõ lz dixerit prius:ꝙ in ap̃ate facto a cã primitiua ob
uiãte corpi mũdo cõueniat resolutiua:tñ circa ꝑn^m cũ vtu
te quasi repercussiua debent existere:⁊ sic non est contra
dictio eorum:que dicuntur ℔ ad ea:que dicit. 4° cañ. sed
in 4° canoñ.magis modificauit:⁊ distinxit particularius
q̃z hic:nam hic solum canones generales docentur: ibi
vero specificantur:⁊ particularius distinguuntur.
¶ Deinde cum dicit.

¶ Si vero membrum apostemosum membri principalis euacuatorium fuerit: sicut loca glã dosa in collo:que sunt in circuitu aurium cere bri:aut ascelle cordis: ⁊ inguina epatis nullo modo erit ei applicandus aliquid:quod refre net: non ideo ꝙ hoc non sit medicamentum apostematum eorum:quoniam hoc est ipso rum medicamentum:sed quia nolumus ipso rum medicari apostemata:immo studium ad hoc impendere:vt ea augmentemus:⁊ mate riam ad ipsa trahimus: ⁊ non curamus si ma litia in membro augmentata fuerit: non enim curamus nisi de eo: quod membro principa li est melius. Et timemus ꝙ si materiam re frenauerimus redibit ad membrum princi pale:⁊ perueniemus inde ad illud:quod emẽ dare non poterimus. Quapropter volumus vt malitia in membrum cadat ignobile cum principali contulerit membro: ita vt studium impendamus in attrahendo materiam ad

membrum ignobile: ⁊ facere : vt ipse apostemetur. Et si non cum alijs saltem cum ventosis ⁊ emplastris attractiuis acutis.

¶ In parte ista determinat de cura ap̃atū: q̃ fiũt in mẽbris emũctorijs. ¶ Circa quã ptẽ itelligẽdũ. p̃ qꝫ Aui. signanter cũ loqr̃ de locis emũctorijs dicit: sic̃ loca glãdosa i collo ⁊c̃. ⁊ addidit signãter in collo ⁊c̃. qm̃ loca glãdosa sũt duoꝫ modoꝫ: q̃dã. n. sunt loca glãdosa: q̃ sr̃ emũctoria: q̃ a nã ad nihil aliud ordiata sunt nisi ad recipiẽdũ supfluitates mẽbroꝝ ꝓncipaliũ: ⁊ ista loca glãdosa sunt carnes glãdose colli: q̃ ordiate sunt ad recipiẽdũ supfluitates cerebri carnes glãdose subascellaꝝ: q̃ ordiate sr̃ ad recipiẽdũ supfluitates cordis: ⁊ carnes glãdose: q̃ sr̃ in iguine: q̃ ordiate sunt ad recipiẽdũ supfluitates eꝑis: ⁊ in talibꝫ locis glãdosis v̄ificar̃ methodus curatiua ap̃atũ q̃ b̃ ponit̃: ꝛ alia sunt loca glãdosa: q̃ nõ sunt emũctoria : eo qꝫ nõ sunt a nã ordiata ad recipiẽdũ supfluitates alioꝝ mẽbroꝝ: imo sũt a nã ordiata ad exercẽdũ aliquã actionẽ cõez: vel aliqõ inuamẽtũ cõe: sic̃ ẽ caro glãdosa: q̃ est i radice ligue: q̃ ẽ ordinata ad gñonẽ saliue: ⁊ caro glãdosa mamille ad gñonẽ lactis: ⁊ caro glãdosa testiculoꝝ ad gñonẽ spmatis: ⁊ caro glãdosa: q̃ ẽ i mesinterio: q̃ ordiata ẽ a nã ad gñonẽ cuiusdã hũiditatis flatice: vt sterc⁹ in itestinis hũectet̃: ⁊ nõ remaneat ficcũ duꝫ difficilis expulsionis: ⁊ i talib⁹ carnib⁹ glãdosis ap̃ata similẽ hñt modũ curatõis curatiõi ap̃atũ alioꝝ mẽbroꝝ. i. cũ repcussiuis in ꝓn°: deide ⁊c̃. ⁊ b̃ dicit̃ extrahit̃ ex his: q̃ dñr a Gal̃. 14. terrapẽtice methodi. cap. illo. (⁊ ꝑm deinde de vocatj scrophulis) ⁊ Auic̃. ẽt 4° cañ. ca° de ap̃atib⁹ locoꝝ glãduloſoꝝ b̃ insinuat. ¶ Secũdo itelligẽdũ circa modũ curatiõis ap̃atũ: q̃ fiũt in his locis: qꝫ ꝛ eis b̃ ꝙueniat: ⁊ sit cõe: qꝫ in ꝓn° nullo mõ repercussiua ꝙueniũt: ꝛ debẽt approximari ea: q̃ mollificant ⁊ resoluũt: aliqñ ea q̃ sr̃ attractiua: b̃ tñ duo opꝛ aduertere: ꝑ qdẽ: qꝫ b̃ ẽt in locis emũctorijs administrãda nõ sũt añ toti⁹ corpis eũonẽ: vel p flomiã: vel farmaciã: qm̃ ꝛ nõ sit faciẽda repcussio: vt mã nõ redeat ad mẽbrũ ꝓncipale tñ iquãtũ possum⁹ debem⁹ cauere ne ap̃a magnificet̃ valde in b̃ loco absqꝫ reditu ⁊ recursu mãe: nã ꝛ b̃ loca nõ sint õ locis faciẽtib⁹ actionẽ: tñ ap̃ata magnificata in his locis nocumẽtũ aliqñ igerũt toti corpi pp vehemẽtiã doloris ⁊ febris: q̃ aliqñ ꝙsequũt̃ ad ea: qñ magnificant̃ valde: ⁊ ꝓterea ꝛ in eis nõ sit itẽtio mãei refrenatio: tñ debem⁹ cauere ne augeat̃ valde in eis nõ nocẽdo ꝓncipalib⁹ mẽbris b̃ aũt facit eũatio: ⁊ iõ Aui. 4° cañ. ꝑdicto capꝛo dicit : qꝫ illõ qõ ꝑ est necessariũ est eũo p solutionẽ vẽtris: ⁊ perflomiã. Scõo opꝛ aduertere: qr Aui. dicit: qꝫ nõ curam⁹ medicãri ap̃ata istoꝝ locoꝝ: imo studiũ debem⁹ ipendere: vt augmẽtemus ea: ⁊ mãm trahamus ab ipsa: qꝫ qñqꝫ ẽt cũ vẽtosis: qr b̃ opꝛ cũ modificatiõe itelligere: pp qõ sciẽdũ sic̃ extrahit̃ ex dictis h⁹ auctoris. 4° cañ. ꝑdicto capꝛo: ap̃ata possunt accidere in his locis duplici mõ: qñqꝫ. n. accidũt in eis p viã crisis: ex b̃ qꝫ mẽbra ꝓncipalia expellũt supfluitates ad talia loca: qñqꝫ vo accidũt in his locis nõ p viã crisis: ꝛ solũ pp multitudinẽ repletionis : quẽadmodũ accidũt ap̃ata in locis alijs: qñ corp⁹ repletũ est: vl̃ accidũt in eis pp aliquã cãm attrahentẽ supfluitates ad ista loca: quẽadmodũ faciũt vlcera ⁊ ap̃ata facta sup extremitates: sicut accidit iguini: ⁊ sub ascellis: aliqñ ap̃a ex vlcerib⁹ vel scabie exñtib⁹ in pedib⁹ vel manib⁹. Si igit̃ ista ap̃ata ꝓtingãt in eis ſm semitã crisis: tũc qdẽ ingeniãdũ est oi mõ: vt mã attrahat̃ ad ip̃a: qm̃ tũc nõ curam⁹ si apostema augeat̃ in eis: imo aliqñ cũ vẽtosis attrahim⁹ mãz ad ipsa: ⁊ b̃ iõ fit: vt bona fiat expulsio mãe a mẽbro ꝓncipali ad mẽbrũ ignobile: ex q̃ expulsione euitat̃ moꝛs ifirmi: ⁊ in hoc casu v̄ificat̃ illud: qõ hic dicit Auic̃. de vehementi attractione materie ad ipsa : sed si ista apostemata

Ap̃a in loc⁹ emũctorijs ꝑt accidere duplici mõ

accidãt in eis nõ p viã crisis: sed alio mõ: tũc qdez opꝛ p̃curare ista ap̃ata: nõ qdez cũ repercussiuis pp cãm predictã: sed cũ his: q̃ mollificãt temperate: vt nõ superflua fiat magnificatio istoꝝ apostematũ: ⁊ cũ euacuatione p̃cedente totius: ⁊ attractione mãe ad diuersum: vt nõ accidat p mollificatiua attractio mãe plꝰime : imo fiat resolr̃o absqꝫ attractiõe ipsi⁹: ⁊ tũc qdez nõ est licitũ vti ventosis : q̃ attrahent. Et hoc est: qꝫ Aui. dicit 4° cañ. ꝑdicto capꝛo. (Et fortasse magnificat̃ p resolutionẽ fortem ap̃a: quare nõ administret̃: nisi qñ necessaria est expulsio a mẽbris ꝓncipalibus: ⁊ attractio mãe ab eis ad apostema timendo super illa principalia.) Ex his ergo dictis apparet qꝫ non semꝑ licitũ est vti forti attractione. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Cũqꝫ ad collectionez peruenerint huiusmodi apostemata: aut reliqua ab eis: quandoqꝫ aperientur per se: aut maturationis adiutorio. Et quandoqꝫ indigent maturatione: ⁊ sectione simul.

¶ In ista parte cũ ꝺdit methodũ curatiuã apostematũ: vt sanationẽ hñt p resolutionẽ ꝺat methodũ curatiuã eoꝝ: vt hñt sanationez p saniationẽ: ⁊ b̃ nõ est aliud facere nisi oñdere modũ curatiõis ap̃atũ : vt ꝙuertunt̃ ad exiturã ⁊ ꝺubellet: ꝓus vo dedit modũ curationis ap̃atis manẽtis sub prima forma. ¶ Gratia cuius intelligendũ: qꝫ apostema ⁊ exitura ⁊ ꝺubellet ꝙueniũt ⁊ differunt: sicut extrahitur ex dictis huius auctoris. 4° cañ. capꝛo de exituris: cõueniunt quidem: qr in oĩbus est collectio alicuius humoris preter naturã in mẽbro: ⁊ cum collectione est mala cõplexio ⁊ solutio continui : sed differentia videtur esse inter ea ſm magis cõe ⁊ minus cõe: quoniam apostema videtur esse generalius q̃z exitura: ⁊ ꝺubellet. Nam ap̃a ꝺr̃ de oĩ tali collectione : siue ista collectio sit ex humore diſperso per porositates membroꝝ consimiliuz: siue ista collectio sit ex humore aggregato in concauitate vna: ⁊ sinu manifesto facto in membro. Sed ꝺubellet ꝺr̃ de oĩ collectione: que est ex mã aggregata in concauitate: ⁊ sinu facto in membro: siue ista aggregatio sit humoris frigidi: siue calidi: vnde nodi qui sunt ex humore frigido dicuntur ꝺubellet flegmatice: vt apparet q̃rto cañ. in capꝛo. de nodis. Sed exitura ꝺr̃ appropriate de tali collectione : que fit ex mã aggregata in concauitate: ⁊ sinu membri: q̃ talis mã est calida: siue sit calida per se: siue sit calida per accidens: sicut calefit per accidens: quando materia in saniem conuertitur: siue sit calida siue frigida. Et ideo omnis exitura est ꝺubellet: sed nõ econuerso: qr nodi sunt ꝺubellet: ⁊ non exiture: silr̃ omne ꝺubellet est apostema sed non conuertitur: heri si pilla enim est apostema : sed non est ꝺubellet. Similiter etiam omnis exitura tendit aggregationem saniei vel laudabilis vel illaudabilis: sed non omne ꝺubellet aggregat saniem: neqꝫ etiam omne apostema: qr quedam sunt ꝺubellet : quenunqꝫ aggregant saniem sed materiam aliam: silr̃ apostemata: quandoqꝫ resoluuntur: quãdoqꝫ ꝺurantur: ⁊ non semper saniantur: qr g̃ b̃ Aui. determinat modum curationis apostematũ : vt sanationem habent per saniationẽ: ideo optime pót dici: qꝫ Aui. hic ꝺat modum curationis apostematis: vt ꝙuertitur ad exiturã. ¶ Aduertenduz tñ hic sicut extrahitur ex dictis 4° cañ. qꝫ exiture possunt fieri in membro ꝺupliciter. vno modo incipiendo: vt quia ab ipso principio accidit: qꝫ materia aggregatur in membro ſm cõcauitatẽ ⁊ sinũ : ⁊ tali mõ accit maxie in mẽbris raris ⁊ spõgiosis: in qb⁹ facilr̃ ex multitudine mãe fit concauitas. Alio modo causãtur exiture permutando: vt qñ. s. permutat̃ apostema ad exituram: ⁊ hoc quidem fit quãdo materia q̃ erat diſpersa p poros mẽbri ꝓpulsat̃ ad vnũ locũ versus superficiem : ⁊

Ap̃a et ture ⁊ ꝺubell ꝙueni ⁊ diffe runt.

Exitu p̃nt fie i mẽbr ꝺupliciter.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

qz nō pōt penetrare cutē ꝑpter groſſitiē eiuſ:aggregatur ibi in cōcauitate vna ⁊ ſinu:⁊ qeſcit:⁊ in ſaniē ꝙuertit:ſic ponit hic auctoꝛ.4°caſi.capl'o de exituris. ¶Si qdē igr exiture fiāt icipiēdo:tūc eadē eſt cura ipſaꝫ cū cura apa/tū:q̄ dicta eſt ſupꝛa.Sꝫ ſi exiture fiāt ꝓmutādo : ⁊ qdē fit qñ apa aggregat mām ad ꝙuerſionē ſaniei ſic cura ponit ab Aui.in iſto.§.¶Hoc g̃ ꝓintellecto dicem⁹ : q̄ iſta ps diuidit in ptes duas:qꝛ ꝑ facit:q̄ dcm̄ eſt.ſcō circa mo/dū curationis apatū taliū docet remouere quoſdā erro/res.ſcōa ibi (Qui aūt maturationē.) ꝑ in duas:ꝑ oñdit:q̄ ſunt intētiones curatiue : q̄ habent in methodo curatiua taliū apoſtematū cū ꝙuertunt ad exiturā vel ad ſaniatio nē.ſcō oſtēdit:q̄ ſunt auxilio⁹ māe:q̄ cōplēt vnā illa⁹ in tētionū.ſcōa ibi. (Maturatio vō cōpletur.) ¶Circa ꝓmā ptē itelligēdū ꝑ.qꝛ Aui.dicit. (Lūq; ad collectionē ꝙuene rit ⁊c̄.) q̄ collectio eſt duplex:q̄dā eſt collectio:q̄ eſt ex hu more diſpoſo ꝓ poꝛoſitates mēbꝛo⁹ ꝓſimiliū:alia eſt colle/ctio māe i ꝓcauitate aliq̄:vel in q̄dā ſinu mō Aui. nō intel ligit:ꝫ de ꝑ͛collectione nā illa collectio ē in apate qñ ſim/plr icipit apa generari in mēbꝛo:cuius cura poſita eſt ſu/pꝛa:ſed itelligit ꝫ Aui.de collectione ſcōa : q̄ collectio fit qñ apa ꝙuertit in exiturā:tūc.n.icipit mā aggregari in cō cauitate ipſius:membꝛi in qua collectione fit apoſtema/ris ſaniatio:⁊ ideo indiget alio mō regiminis q̃z ſit mod⁹ dictus ſupꝛa:de quo mō regiminis hic tractat. ¶Scō intelligendū ꝓp illud vbū:q̄ Aui.ſubdit hꝫ apata:aut re liqua ab eis ⁊c̄.apparet q̄ nō ſolū apata calida ⁊ frigida laxa ꝙuertunt in exituraꝫ:imo ēt ⁊ ꝙuerti poſſunt apata alia frigida:⁊ hoc iō:qm̄ nullū eſt incōueniēs:q̄ in apati/bꝫ alijs mā q̃z̃q̃z ſit frigida:tm̄ ꝑ accñs calefiat:qñ.ſ.colligi tur ⁊ ſaniat cū ſanies abſq; caloꝛe putredinali fieri nō poſ ſit:⁊ qꝛ in oi ſaniatiōe māe iducit q̄dā caliditas in apate: dato q̄ radicalr nō ſit ex mā calida:hinc eſt q̄ de ſaniatio ne apatū:⁊ eruptione ipſoꝝ in q̄rto cañ.tractat in tracta/tu apatū calidoꝝ:⁊ nō frigidoꝝ:ponit ibi ēt exitura:etiā ponit eē apa:q̄ colligit:qñ mā:q̄ colligit in apate eſt cali da.nā dato q̄ calida nō ſit ꝑ ſe:eſt tm̄ ſaltē calida ꝑ accñs. ¶Tertio intelligēdū:q̄ Auic̄.ponens modū curationis talium apoſtematum quando colligūt inuat q̄ duplex intētio eſt in curatione ipſoꝝ:vna intētio in curatiōe ipſo rū eſt ſaniatio.ſcōa intētio eſt apertio:⁊ inter iſtas eſt oꝛ/do.nā ꝑ intētio eſt ſaniatio ſcōa vō eſt aptio. Rō aūt iſti⁹ duplicis intētionis eſt:qm̄ collectio in apate:qñ ad exitu rā ꝙuertitur nō fit niſi qñ mā inſenſibiliter ꝑ euapoꝛationez ꝑ poꝛos cutis expelli nō pōt:⁊ hꝫ vel qꝛ virt⁹ expulſiua nō eſt foꝛtis:vñ ad extra ex toto expellere nō pōt:ꝓp qō non potēs ex toto ad extra expellere expellit ipſaꝫ vſus ſuper ficiē cutis inquātū eſt ſibi poſſibile:qm̄ ſp intentio nāe eſt expellere ad locū mīn⁹ nobilez ſi ex toto ad extra coꝛpus nō pōt:in expulſiōe aūt iſtius māe vſus ſupficiē cutis col ligit iſta mā:⁊ ſeparat ptez mēbꝛi ex q̄ ſeparatione accidit ꝓcauitas in mēbꝛo:in qua mā colligit:q̄ idiget eūone ſen ſibili:⁊ qꝛ mā nō cūatur laudabilr eūone ſenſibili:niſi ꝓus fit digeſta ⁊ matura:qm̄ ꝑ digōnē ⁊ maturationē facilr di uidit a mā bona ⁊ laudabili:hinc eſt:q̄ talis mā collecta in tali ꝓcauitate ⁊ ſinu ꝓius indiget digōne:nunc autē di geſtio in tali mā eſt ſaniatio:qm̄ hꝫ mā non eſt laudabilis cū ſit ex toto extra nām:vnde nō pōt digōnē recipe : q̄ ip/ſaꝫ ꝙuertat in mēbꝛi ſubſtātiā : ſicut eſt digeſtio alimenti: ēt nō eſt digeſtio q̃lis fit in apoſtematib⁹:q̄ reſoluunt:qm̄ mā in apate:q̄ colligit plus eſt collecta īſimul coadunata ⁊ nō ſic diſperſa:vnde plus eſt extra nām q̃z fit illa:⁊ ideo plus in ipſa ꝑualet dominium caloꝛis extranei facientis ebullitionem in ea:quoniaz plus reſpiratione ⁊ euētatio/ne priuat:ꝓp qō in ipſa fit digō cū ꝓmutatione ad reꝫ ma/gis extraneā:in qua permutatione accidit ſciſſio ⁊ vlcera tio mēbꝛi:hꝫ aūt digeſtio eſt:que fit in ſaniatiōe ⁊ iō in hac digōne accidit doloꝛ vehemēs:q̄ in alijs nō ꝓtingit: ꝓpte rea vna intētio in apatibus:q̄ colligūt eſt ſaniatio. Scōa vō intētio eſt apertio:⁊ hꝫ iō qm̄ talis mā cū ſit extra nām idiget euacuatione:⁊ qꝛ ꝓpter groſſitiē materie ⁊ debili/tatē mēbꝛi nō eſt iſenſibiliter ꝑ poꝛos eūata:idiget eūatio ne ſenſibili:hec aūt eūatio nō eſt ſenſibilis niſi fiat ibi via ſenſibilis:ſenſibilis aūt via in cute extrinſeca fieri nō pōt niſi cū apertione:ꝓp qō ſcōa intētio in talibus dꝫ eē aper/tio.Sicut aūt illaudabilib⁹ eūationibus digeſtio ꝑcedit eūationē:vt ſupꝛa multoties eſt habitū:ita ⁊ ſi laudabilis dꝫ eſſe eruptio ꝓius dꝫ ſaniatio fieri:⁊ deinde eruptio:q̄ mām digeſtā eūat:in apoſtematib⁹ tñ que illaudabili eru ptione rūpuntur eſt q̄ eruptio ſaniationē precedit:⁊ in ta libus multotiens non fit ſaniatio ſed putrefactio mēbꝛi. ¶Sed circa iſtā ſecūdā intentionem : que eſt eruptio ad uertendum ne ꝓtingat errare:q̄ in iſtis apoſtematibus:q̄ colligūt ⁊ ſaniant ſcōa intentio eſt eruptio:vt in plurib⁹. Dico autem vt in pluribus:qm̄ aliqñ eſt poſſibile:q̄ tale apoſtema q̄ colligit ⁊ ſaniat ſine eruptione cureꝝ : ⁊ hoc q̄dē ꝓtingit qñ ſanies aggregata in loco eſt poſſibile:q̄ re ſoluat per poꝛos cutis abſq; eruptione:eſt aūt hoc poſſi/bile aliqñ:ſꝫ raro:qñ.n.ſanies eſt pauca valde:⁊ eſt ex hu more ſubtili generata:ita q̄ ipſa ēt eſt ſubtilis:⁊ locus eſt mollis ⁊ rarus valde:in quo ꝓtinetur : tunc cū adiutoꝛio medicaminis reſolutiui talis ſanies pōt tota reſolui abſq; eruptione:⁊ ego iam ad ſenſuꝫ hec vidi. ¶Cōfirmat ēt hꝫ auctoꝛitas Auic̄.4°cañ.capl'o de erūpentibus exterioꝛes exituras:ponit.n.circa finē illius capituli medicinaſ:que ſunt reſoluētes ſaniē.§.illo (⁊ de medicinis reſoluētibus eſt oē calidū) ⁊c̄.ſubdit enim. (Et quanto plus reſoluetur emplaſtreꝝ locus multotiēs ⁊c̄.⁊ ēt ſubdit. Et iſte medici ne reſoluētes ſaniem ⁊c̄.) ¶Hanc etiā intentionē vī affir mare Sal'.13°terrapētice:ponit enim : q̄ ſi in apoſtemate ſm particulā plus aliquod dignū rōne fuerit ꝓtentū non opꝫ confeſtim incidere : ſed opꝫ conari ꝓius facere eua/poꝛare cum farmacis:que ad hoc ſunt apta ⁊ ſubdit. (Si vero ⁊ vincentur quādoq; farmaca a multitudine puris ⁊ videantur nequeūtia euapoꝛare omne id incidere opꝫ: q̄ ita deſiſtit ⁊c̄.) in his verbis manifeſte innuit:q̄ ſanies poteſt reſolui : ſed qꝛ raro iſtud accidit ꝓpter groſſitiem eius:⁊ denſitatem cutis:que ipſam cooperit:⁊ imbecilli/tatem virtutis membꝛi:in quo generatur:ideo vt in plurī bus requiratur poſt ſaniationē eruptio:⁊ ꝓpterea Auic̄. poſuit:q̄ ſcōa intentio in apoſtematibus : que colligunt eſt eruptio. ¶Ultimo vero eſt intelligendum : q̄ lꝫ ſit du plex intentio in talibus apoſtematibus.ſ. maturatio ⁊ eruptio:contingit tamen vt dicit Auic̄.q̄ aliquando eru/ptio completur cum adiutoꝛio maturationis:aliquando vero tardatur poſt maturationem:⁊ tunc indiget apoſte/ma non ſolum adiutoꝛio maturationis:verūetiam adiu/toꝛio eruptionis:completur quidez eruptio in apoſtema te per ſe:quando materia eſt multe acuitatiſ:vnde anteq̃z fiat conuerſio ad ſaniez fit eruptio:que fit ſic in apoſtema tibus eſt illaudabilis:quoniam non eſt niſi ex victoꝛia hu moꝛis ſuper membꝛum:completur autez eruptio adiuto rio maturationis:quando per maturationem:⁊ ſaniatio/nem ꝓpter foꝛtitudinem virtutis deducitur mā valde ad ſuperficiem cutis:⁊ cuꝫ hoc cutis ſm naturā eſt ibi ſubti lis ⁊ non groſſa:ſanies etiam generata eſt ex mā ſanioſa facta reducta valde ad ſuperficiem cutis:cum mā ſanio/ſa ſit moꝛdicatiua ⁊ vlceratiua per ſe facit apertionem vl cerando cutem:⁊ iſta eruptio cum fiat in termino cōple/menti digeſtionis eſt laudabiliſſima:ſed quando per ma/turationem talis materia non deducitur ad ſuperficiem: īmo remanet in ꝓfundo mēbꝛi:tunc per maturationē nō aperitur apoſtema:ſed indiget apertione facta per arti/ficium:vel cum medicina:vel cum ferro:⁊ hoc vult dice/

Sanies collecta in apati bꝰ extri/ſecis qñ qz reſol/uitur.

re Auic̃.cum dicit(quandoq; indigebunt maturatione ⁊ sectione simul.)¶Deinde cum dicit.

¶Maturatio vero completur ex eo:in quo cũ calore existit opilatio:⁊ glutinatio:vt per ipsuz calor retineatur.

¶In parte ista oñdit q̃ sunt mãe auxilioꝝ:q̃ cõplent vnã illaꝝ intentionũ.s.maturationez.nã qũo p artificiũ debeat fieri eruptio docebit ifra in sequẽti cap̃.¶Juxta quã partem intelligendũ:q; duo vĩ ponere esse de rõne medicine maturatiue vnũ est:q; ipsa habeat caliditatẽ:ſm est qõ fit glutinatiua ⁊ opilatiua. Questio. xiij.

Sed aliquis dicet cõtra primũ: nõ videtur q; sp debeat habere caliditatẽ Nã Aui. 4°can̄.cap.de curatione flegmonis circa finẽ dicit hũc sermonẽ.(Et de apostematib⁹ calidis q̃ indigent saniositate emplastret caput eius cũ psilio:⁊ cũ extinctiuis in circuitu eius ⁊c̃.)p̃cipit g̃ ad maturationez taliũ apostematum frigida emplastrari.ergo nõ semper medicina maturatiua debet habere caliditatem. Questio xiiij.

Similiter dicet aliquis nõ vĩ q; ḃ medicia debeat eẽ ꝯglutinatiua ⁊ opilatiua qm̃ Gal̓.13. vt dcm̃ est:p̃cipit qõ qñ sanies generatur ⁊ est ꝓtenta ſm aliqd in apostemate:medicamina:q̃ apponuntur:debent habere vtutẽ euaporatiuã:q̃ nõ est in opilatiuis:cũ opilatio euaporationẽ ⁊ resolutionez ipediat: q̃re ⁊c̃.¶Dõm q; medicina maturatiua: q̃ vẽ est maturatiua ista duo dz in se habere:que hic Aui.ponit:vnũ est ex parte cõplexionis:vt.s.habeat caliditatez: nõ tm̃ quãcũq; caliditatez dz habere:sed vt apparet 5°de simplici medicina:⁊ in lib.de simplicibus Serapionis cap̃ de medicina maturatiua dz habere caliditatez similez caliditati corporis: in quo est apostema:ita q; dz eẽ caliditas eius temperata:⁊ potentialiter ⁊ actualiter:sicut est caliditas humani corporis:⁊ huius rõ est:qr digõ ⁊ maturatio ⁊ ꝑprie ⁊ principaliter operatio caloris nãlis corpis:in quo fit ꝓp qõ nõ est operatio medicine nisi inquantum caliditatem naturalem ꝓseruat:⁊ ipsam in quãtitate multiplicat:⁊ ꝓpterea põit Serapio qõ medicina maturatiua hãc opationez potius facit cũ quãtitate caloris:q̃; cũ qualitate ipsius:q̃si per ḃ vult dicere:q; medicina hãc operationez facit:inquãtum conseruat calorẽ nãlem ⁊ addit in virtute ⁊ potentia eius ſm q; est naturalis.¶Hic aũt virtus ⁊ potentia multiplicatur nõ ſm additionem q̃litatis in calore nostri corpis: sed ſm additionem quãtitatis eius:nũc aũt ꝓseruatio caloris inati ⁊ multiplicatio quãtitatis fit ab eo:q; est sibi similе ⁊ ꝓportionatum:ꝓpter qõ medicina maturatiua dz habere caliditatez ꝓportionatã caliditati corporis:i quo est apostema:⁊ ió etiã dr ibi:⁊ qnto de simplici medicina: q; qr caliditas medicine maturatiue dz esse valde similis ⁊ ꝓportionata caliditati corporis:q; si esset poꝛe:q; man⁹ nõ separaret ab applicatione ꝓtinua mẽbri:in quo est necessaria generatio saniei vel aliqõ aliud membrũ habens similez calorez sibi applicaret:citius ⁊ melius generaret sanies:q̃; adiutorio alterius medicine. Et hinc est etiã q; sicut corpora diuersificant in cõplexionib⁹:ita etiã ⁊ medicine maturatiue debent in cõplexionibus diuersificari ſm caliditatem eaꝝ:ita vt in vno corpore requirant plus calida in alio vo minus:⁊ silr̃ ẽt sicut membra diuersificãtur:ita etiam ⁊ in apatibus eoꝝ debent tales medicine diuersificari.¶Scõo talis medicia maturatiua hẽre dz ex parte subẽ glutinatiuã virtutez ⁊ opilationez: ⁊ ḃ est: qr sit subẽ viscose:sicut dr qnto de simplici medicina:⁊ ꝓpea adipes ⁊ olea:qr substãtiã habent viscosaz igrediunt maxime in cõpositione medicinaꝝ maturatiuaꝝ. Ratio aũt quare dz habere glutinationez ⁊ opilationez est duplex: vna est:q̃ tãgitur hic:⁊ qnto de simplici medicina ⁊ a Serapione assignato ca°vt.s.p opilationẽ ꝓhibeat resolutionẽ caloris innati:⁊ euaporationẽ ei⁹:q̃ fit a caliditate extranea cũ mã saniaf̃:⁊ addat in quãtitate ei⁹ claudendo poros ⁊ cõtinendo ipsaz interius:scõa cã est: que ponit ab Auic̃.scõo can̄.vt.s.per iuiscationez ⁊ glutinationez quã facit ꝓhibeaf̃ sepatio subtilis a grosso:⁊ nõ fiat resolutio laboriosa ⁊ separef̃ hũidũ a ficco sicut facit adustio: imo ꝓtineatur humidũ:⁊ ꝓmisceaf̃ pfecta mixtione cuz ficco: quẽadmodũ fit in digestione humoris eq̃liter:ꝓp q; talis medicina dz habere glutinationẽ ⁊ opilationez ex pte sue substãtie. dico aũt signãter ex parte sue substãtie: qm̃ ex parte virtutis eius virtutẽ dz habere non opilatiuã eo q; medicina maturatiua cuz hoc q; maturat: vt dr.13°terra pentice:dz habere aliquã virtutez resolutiuã:vt diminuatur humoris quãtitas:⁊ non multiplicef̃ exitura in loco: nũc aũt nullũ est incõueniens:q; aliquid ex parte sue subẽ sit viscosum:⁊ tm̃ aliquã vim habeat resolutiuã ⁊ aperitiuã:sicut apparet in oleis:q̃ rõne viscositatis opilãt:sed rõne virtutis eoꝝ resoluũt ⁊ aperiũt:⁊ hoc est conueniens in medicina maturatiua.nã rõne subẽ viscose prohibebit euaporationez caloris innati:rõne vo virtutis resolutiue ⁊ aperitiue diminuet de humore:sic q; non fiet exitura magna:⁊ ideo etiã Gal̓.9°de simplici medicina: medicinam gñatiuã saniei vocat aperitiuã.¶Sed alia est medicina maturatiua:q̃ nõ vẽ nec ꝑprie est maturatiua:sed est maturatiua per accñs:⁊ talis medicina est ois medicina: q̃ disponit humorez ad hoc vt facilius vincaf̃ a calido nãli ⁊ citius:⁊ ḃ mõ in genere medicinaꝝ maturatiuaꝝ ingrediunt̃ multa genera medicinaꝝ.nã aliqñ tales medicine sunt:q̃ sunt vehementer icisiue sicut in mã viscosa: aliqñ sunt vehementer calide vt in mã valde frigida: aliqñ vo tales medicine sunt frigide sicut in apostematib⁹ calidis valde frigida iuuãt:aliqñ ad maturationez: ⁊ isto mõ in apostematib⁹ valde calidis p̃cipit Aui.4°can̄.cap̃ de cura flegmonis emplastrari caput eoꝝ cũ psilio ⁊ cum extinctiuis:vt p ipsa remittaf̃:inflãmatione prius rũpantur q̃; digerant̃ ꝓp maximã caliditatez eoꝝ. Jteꝝ ẽt ꝓp vehemẽtẽ caliditatẽ magª fit exalatio spũs ⁊ resolꝛo:⁊ ipedit̃ valde opatio ei⁹:⁊ ió pp ḃ oia p̃cipit Aui. appói frida sup ipsa:⁊ in circuitu eoꝝ ẽt si debeãt sanari. Et ex his appet solutio ad obiecta:⁊ itellect⁹ lr̃e Auic̃.¶Deinde cũ dicit.

¶Qui autem maturationem efficit cũ aliquo: quod fit sicut huiusmodi maturatiuũ attende re debes vt si videris calorem innatum debilẽ ⁊ q; membrum iam declinet ad hoc vt corrũpatur:remoueat ab ea glutinosa: ⁊ opilatiua: ⁊ ponat aperitiua:⁊ scarificationem faciat profundam:deinde adhibeas medicinas:in quibus existit resolutio:⁊ deficcatio:sicut de eis inuestigabimus in libris particularibus.

¶In parte ista circa p̃dicta docet remouere duos errores: ſm remouet ibi. (Multotiens preterea erit apostema profundum.) Questio. xv.

Circa primã partẽ ad intelligendũ ea:q̃ dicit aliqs dubitabit de ḃ qõ Auic̃. dicit.s. q; qñ in membro ap̃ato calor est debilis:remoueant̃ ab eo glutinatiua. nã vt stati dcm̃ ẽ glutinatiua ⁊ opilatiua ꝓseruãt calorẽ nãlẽ i mẽbro:⁊ ipz augẽt:g̃ cũ qñ ẽ ꝺbilis maxie idigeat ꝓseruatiõe ⁊ augmẽto:tũc videnf̃ maxie ꝓuenire ad maturationez ap̃atis ea:q̃ sunt glutinatiua ⁊ opilatiua. ¶Dõm ad ḃ iuxta q; itelligẽdũ:q; vt dictũ ẽ Aui.in ḃ.§.vult docere errorẽ remouere q põt ꝓtingere in administratione eoꝝ:q̃ sunt maturatiua:de qbus dcm̃ est statim:q; sunt calida ⁊ cõglutinatiua:ſm enim q; apparet per istũ auctorẽ

ārto cañ.cap̄ de exituris.Regimé q̄ appropriat exiture est duplex:qōdā est regimē currēs ſm rectitudinē ſimpl'r z iſtud regimē ꝓſiſtit p̄:vt matureſ z digeraſ mā pfecte: vt ide fiat eruptio eiꝰ:vt prius dcm̄ est. Aliud est regimē exiture:q̄ qdē egrediť a rectitudine ſimpl'r pp neceſſitatē aliquā euitationis maioris ꝑiculi:q̄ qdē regimē lz nō sit rectū ſimpl'r:est tm̄ rectū tūc tpis pp neceſſitatē:z in tali regimine exiture fit pforatio añ maturationē māe: z nō expectaſ vt maturatio fiat cū medicinis calidis glutinatiuis de q̄bus facta est mentio.talis aūt exitura:in q̄ b̄ fit ē exitura q̄ cōprehēdit multitudinē magnā māe vltra id qō cō ſuetū est fieri:vñ timetur ex multitudine māe ne caliditas inata pp ſuffocationē extinguaſ z mēbrū tēdat in viā corruptionis z mortificationis:aut ēt hoc accidit:qm̄ mā est groſſa valde:z calor inatus in mēbro est debilis:vnde ex debilitate ipſius:z difficultate digōnis timemꝰ:q̄ mā nō maturabiť:ſed alterabiť alteratione putrefactionis:in talibus.n.exituris nō est rectū prius adminiſtrare maturatiua:de q̄bus facta est mentio:z deinde apertionē facere: qm̄ in talibus exituris cū ſit timor de putrefactiōe z mortificatione mēbri pp extinctionē caliditatis inate:q̄ ex ſuffocatione ꝓtingit a mā multa vl' multe groſſitiei:z ex paucitate caloris in mēbro ea:q̄ ſunt glutinatiua cū caliditate ꝓhibēdo trāſpirationē z euētationem erūt cā ad putrefactionē z corruptionē mēbri:z ppea Aui.docēs remouere errorē:q aliqñ ꝓtingit in appōne talium maturatiuoꝝ:vt modificet illud qō dixerat de maturatiuis dixit optime: q̄ ſi medicus viderit:q̄ calor inatus in mēbro ſit debilis: z iā declinat ad hoc vt corrūpaſ debet remouere glutinatiua z opilatiua:vt nō accidat ſuffocatio caloris innati:z dz adminiſtrare aperitiua:vt fiat euētatio z trāſpiratio caliditatis inate:vt nō accidat eius extictio pp ſuffocationē:z dz facere ſcarificationē pfundaz:vt mā diminuaſ z eūetur id qō paratū est corrūpi z putrefieri:vt eūetur caliditas in mēbro:z nō accidat eius putrefactio pp ſuffocationē.¶Et est iſte modus opationis q fit in apoſtemate ante digōnē ſimilis mō euacuationis minoratiue quā facimus in mā multa ante digeſtionē eius:vt reliquum poſtea poſſit digeri z vinci a nā:z ſimili ēt mō in tali exitura fit eruptio z eūatio per eruptionē:vt poſtmoduz reliquū q̄ remanet facilius a natura vincaſ:p̄cipit aūt Aui. apoſtema tale aperiri cū ſcarificatione:qr in ſcarificatione fit apertio ſm plures ptes diuiſim:hoc aūt est cā:vt melius fiat euentatio z trāſpiratio mēbri q̄z ſi fieret ſolū vna apertio:z p̄cipit iſtā ſcarificationē fieri profundā:vt ſufficienter cūo fiat:z ēt trāſpiratio z euentatio:z ſub iſta intentione ēt chirurgici in bubonibus qñ ſunt magni apponunt ſanguiſugas:vt mā partim euacuetur z reliquū poſtmodū facilius digeraſ z matureſ:aut etiā reſoluatur. Sed Auicen.poſt talē ſcarificationē pfundā precipit adminiſtrari medicinas:in q̄bus:ſit fortis reſolutio z exiccatio: z b̄ pp duplicē cām:vna cā est:qm̄ vt dictū est talis exitura est in via putrefactionis z corruptionis; nūc aūt ea q̄ ꝓueniūt putrefactioni z corruptioni ſunt ea: que ſunt reſolutiua:z vehemēter exiccatiua:vt est farina orobi:z farina fabaꝝ permixte cū ſale:z ſemine vrtice z ariſtologia rotūda:z ſimilia:ſicut apparet 4° cañ.periſtū auctorē de cancrenis.¶Secunda cauſa est:qr vt dr 4°cañ.cap̄ d exituris:b̄ perforatio:que fit ante digōnē materie ē gñatiua virulētie z fiſtulaꝝ:z qr in vlcerib⁹ virulētis: z que ſunt parata ꝓuerti in fiſtulas ꝓueniūt ea:q̄ reſoluūt z vehemēter exiccant:ideo poſt talē perforationē ꝓueniunt ea:que ſunt virtutis reſolutiue z deſiccatiue.¶Intelligēdū tm̄ b̄: q̄ in tali apoſtemate vel exitura:qñ remota est corruptio z putrefactio z virulētia:ſi remaneat mā cruda z indigeſta:tunc debent adminiſtrari digeſtiua:q̄ tm̄ nō noceāt vlceri;deinde:poſtea mūdificatiua z abſterſiua:ita.n.opz b̄ facere:ſicut dictū est in mā exiſtēte in venis:qñ est multa: qm̄ p̄ euacuationem minoratiuā facim⁹:deinde reliquū digerim⁹:z poſtea eradicatiue euacuam⁹:ita ēt z huiuſ. in tali exitura p̄ opz erūpere ante digōnē māe:vt mā minoreť.Deinde ſi remaneat mā cruda z digeſta adhuc in mēbro:z ceſſauit paratio ad corruptionē z putrefactionē opz digerere miſcēdo cū digeſtiuis ea:q̄ ꝓueniunt vlceri: vt aq̄ mellis vel aqua cineris z ſimilia:deinde mūdificare z abſtergere.¶Sed est vlterius notādū:qr Auic.docens hic remouere errorē oñdit:qō aliqñ opz eruptionez facere ante maturationē:q̄ cā q̄re fit eruptio ante maturationē est duplex:vna est:que est ſumpta rōe diſpōnis māe z caloris inati;z de iſta facta est mētio:ſz ſcōa cā est:q̄ ſumit ex parte loci.nā aliqñ rōne loci:in quo fit opz erūpere ante maturationē:iſte aūt locus est duplex:vnus locus est ſi ſit locus neruoſus z locus iūcture:aut mēbrū nobile in tali.n.loco opz feſtinare erūpere ante pfectā ſaniationē z hoc ió ne accidat corruptio illoꝝ membroꝝ ex ſaniatione cū inſaniatióe accidat vlceratio z corroſio mēbri:z iſtō dicit b̄ auctor quarto cañ.cap̄ de exituris.¶Scōs locus est q excipiť de locis carnoſis:ſicut ē anus.nā vt dicit Albucaſis in ſua chirurgia in exitura eius:nō est expectāda pforatio vſq̄quo mā digeraſ cōplete:z hoc vt ꝑfunditas eius nō elongeť ad interiora ani:z fiat fiſtula.¶Ad arg^m aūt in oppo^m dōm:q̄ duplex pōt eē debilitas caloris nālis in mēbro:vna est:q̄ ꝓſurgit ex ipotentia reſolutionis māe:q̄ est in apāte:z in tali debilitate caloris ꝓceduntur maturatiua:z ex eis ꝓforťaſ calor innatus:alia est debilitas:q̄ ꝓſurgit ex ipotentia ꝓuerſionis māe ad ſaniē:z qñ est talis debilitas:tūc ꝓhibemus appōnē maturatiuoꝝ pp cām p̄dictā.¶Ultimo aūt est intelligendū circa iſtuz .§.q̄ nō ſolum vtimur ſcarificatione in apoſtematibus:q̄ ꝓuertunť ad ſaniē:imo ēt aliqñ:vt apparet i tech.vtimur ea in illis:q̄ p̄ reſolutionē terminātur:z hoc ió qm̄ aliqñ ꝓtingit:q̄ mā ſui multitudine nō pōt per poros reſolui: z propterea vtimur ſcarificatiōe:vt diminuatur per eā multitudo māe:z reliquū qō remanet poſtea per medicinas ſolutiuas apertius reſoluatur.¶Deinde cum dicit.

Lā q̄re i exituris fit eruptio āte maturationem.

Duplex p̄t eē debilitas caloris innati in mēbro.

¶Multotiens preterea erit apoſtema profundum:z erit nobis neceſſarium trahere ipſum ad partem cutis:z ſi non cum alio ſaltem cum ventoſis ignitis.

¶In parte iſta remouet alium errorē q error ꝓtingit circa apertionē apoſtematis:qm̄ aliqñ ꝑpterea qr apoſtema ē valde in ꝑfundo ignoramus qñ oporteat aperiri: qr pp ꝑfunditatē nō bene cognoſcimus certitudinaliter qñ est cōplete facta generatio ſaniei. Jtez ēt timemus in apertione talis apoſtematis.nā in tali apoſtemate apertio fieri non poterit niſi fiat inciſio valde profunda:in inciſione aūt ꝑfunda est timor ne incidatur aut neruus:aut arteria ex quoꝝ inciſione ſequiť vehemēs timor z ſuſpitio ꝑpter accidentia ſpaſmi z fluxus ſanguinis:que ſunt apta conſequi ad inciſionē taliū membroruz:z ideo vt certificetur nobis tempus inciſionis:vt etiam euitetur timor:qui est in inciſione profunda Auicē.precipit in tali apoſtemate: profundo fieri attractionem ad partem cutis:z cum medicinis attractiuis vel emplaſtris: ſicut ſunt emplaſtra: precipue in quibus ingreditur medulla fermenti: z cum ventoſis ignitis:que ſunt vehementis attractionis ad exteriora:vt poſtea facta attractione eius ad exteriora poſſit fieri inciſio cum minori periculo.

¶In apoſtemate autem duro:quod ſtatus terminum pertranſiuit regula in eo est:vt mollificetur quandoq̄ cum eo:in quo exiſtit caliditas:z ſiccitas parua. Jdeo ne qō ex eo ſpiſ-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

sum est propter multam resolutionem fiat lapis: imo totum ad resolutionem preparetur postea super ipsum resolutio fortior fiat deinde si timetur ex resolutione eius: quod resolui tur ne q̄ remanfit lapis fiat: iterum ad mollificandum ipsuz secundo redeat: ꝛ incessanter fiat hoc donec totū finiat inter mollificandi ꝛ resoluendi vices: alr vires. Lectio. iij.

Apata dura sūt duorum modoꝝ

Supra Aui. determinauit methodū curatiuā apatū calidoꝝ frigidoꝝ ꝛ laxoꝝ: i pte ista ponit curā apatū frigidoꝝ duorū. ¶ Circa quā partē intelligendū p: q̄ apata dura sunt duoꝝ modoꝝ: quedā sunt dura: q̄ cū duritie nullā habent acuitatez: ꝛ ista vocant ab isto auctore q̄rto cañ. sephyros: ꝛ q̄dā sunt dura: q̄ cū duritie habent acuitatē: ꝛ ista vocant cācer: vñ supra in cap̄ de apatibus fen sc̄da dicebat q̄ apostematū: q̄ fiūt ex mā melica tria sunt genera duritiei ꝛ cācri: quoꝝ plurima sunt acuta ꝛc̄. nūc aūt sermo Aui. hic refert ad apata dura primi modi: nō aūt ad apa duꝝ: q̄ est sicut cācer: ꝛ huius rō est quitur hic: cū tempus status sit tēpus in quo labores ꝛ accidentia vltimātur: ió ad innuendum: q̄ de tali apostemate duro loquitur hic dixit: q̄ stat⁹ terminū pertrāsiuit .i. q̄ nō hz duritiem qualis est durities: que est in termino. i. in magnitudine status. ¶ Sc̄da cā: quare hoc dixit est: q̄ apostema duꝝ: licet fieri possit in mēbro incipiēdo ex fluxu mäe melācholice: aut flegmatis grossi ꝛ duri ad membrū: tñ vt in pluribus apostema duꝝ fit in mēbro ex permutatione alioꝝ apostematū in duritiez: puta ex permutatione flegmonis ꝛ herisipille vndimie: ꝛ hoc q̄dem fit q̄ñ in eis illō: q̄ est subtile resoluit ꝛ remanet reliquū grossum iduratū aliq̄ñ vo fit ex multa repercussione: que mäm congelat ꝛ indurat: q̄ ergo apostema duꝝ: vt plurimū fit ex permutatione alioꝝ apostematū: hec aūt pmutatio fit i eis postq̄z transeunt tempus status: q̄m fit in eis post quietē accidentiū hinc est: q̄ Aui. signanter dixit: in apostemate aūt duro q̄ status terminū pertransiuit: lz tñ sic dixerit methodus tñ curatiua: quā ponit eadem est in apostemate duro: siue fiat in mēbro incipiendo siue pmutando. Nā ꝛ si incipiendo fiat nō fit cum fluxu subito ad membrū: sed paulatine quasi per viā ꝯgestionis: vnde cū minoratione accidentiū sp̄erit: nec fluxui quātū ad medicamina refrenatiua opz intendere: sicut fit in apostematibus: de quibus facta est mētio: lz solū est intentio cū his: q̄ ꝯueniūt ap̄ati rōne mäe: que in mēbro figitur ꝛ icunea

Durities in apate pōt fieri dupl'r.

Apa duru p̄t fieri icipiēdo ꝛ ex permutatione.

tur. Est tñ dr̄ia aliq̄ apostematis duri: q̄ fit incipiendo ꝛ apostematis duri: q̄ fit ex permutatione quantū ad modū curationis nō ratione eius: q̄ ꝯuenit apostemati: sed ratione eius: q̄ cōuenit toti: qm̄ in apostemate duro: q̄ fit incipiendo est necessaria totius melioratio cū his: q̄ euacuant totū ab humore grosso duro quantū cū tali apostemate est causa antecedens coniuncta: sed in apostemate duro: quod fit ex permutatione solū est necessaria curatio: que ꝯuenit apostemati: sed q̄ ista melioratio satis poterat intelligi ex his que dixit de methodo curatiua apostematis calidi ꝛ frigidi. nā simili modo curatur hoc i respectu ad cām antecedentē: sicut ꝛ supra: ideo de ipsa hic mentionez nō fecit. ¶ Tertio intelligendū: q̄ Auicen. ponens methodū curatiuā taliū apostematū quātū ad ea: q̄ conueniunt apostemati insinuat: q̄ intentio curatiua in tali apostemate est solū resolutio mäe collecte p̄ poros mēbri: qm̄ vt dictum est in tali apostemate materia est incuneata: ꝛ fixa valde: ꝛ iā etiā vt dictū est: statū pertrāsiuit: ꝛ ió euacuatio: vt dictū est: per ea: que refrenāt sibi nō cōuenit: sed per sola resolutiua que euacuāt per poros particule patientes sibi conuenit. Sed q̄ de rōne resoluētiuz est: vt id quod subtile est euacuent per poros mēbri: vt p talem resolutionem nō accidat: q̄ amplius in mēbro mā remaneat dura ꝛ terrestris Auicē. docet ingenium artificiale: in quo ostēdit: fm q̄ modū euitatur hoc nocumētum: ꝛ fm quem modū ꝯuenit: vt tota materia apostematis talis resoluatur ex mēbro. Cum enim hec materia sit inobediens valde resolutioni: ꝛ apta indurari in mēbro primo quidez oportet p̄cedere ea: que mollificant ipsaz: vt per ipsa materia fm oēm partē ad resolutionem dispona̅tur equaliter: deinde postea materia mollificata oportet fortiter resoluentia consequi: vt subito id: quod mollificatum est resoluatur: ꝛ si post hoc remanet aliqd resoluendum: oportet fm eandem medicaminum reuolutionem procedere. Et quia mollificantia cū hoc q̄ disponūt materiam adhuc aliquam resolutionem faciunt materie: cum sint alicuius caliditatis ꝛ siccitatis: licet parue insinuat in hoc q̄ fm ordinem ꝛ gradatim in resoluendo talem materiā oportet procedere: vt semper. s. de debili augendo procedamus ad forte: sic enim procedendo equaliter totum collectum in mēbro resoluit: ꝛ non accidit maior terrestrificatio ꝛ mäe induratio. Qó. xvj.

Sed circa h: que Auicen. ponit est triplex dubitatio. Primo enim dū de hoc q̄ dicit Auicen. q̄ tale apostema mollificari debet cum his: in quibus est caliditas ꝛ siccitas parua: non enim videtur: q̄ in talibus debeat esse siccitas: nam duro vt durum est: non conueniunt exiccantia: eo q̄ durities aliquando ex siccitate procedit: sicut apparet secundo de febribus: siccitati autem non conueniunt exiccantia sed humectātia. ¶ Preterea materia apostematis duri est sicca: cum sit aut materia melancholica: aut conuersa in naturam melancholie: sed sicut materie calide conueniunt frigida ꝛ non calida: ita sicce conueniunt humida ꝛ non sicca. ¶ Preterea de ratione sicci est indurare. ergo per oppositum cum contrariorum sint effectus contrarij: de ratione humidi erit mollificare: ꝛ sic talia debent esse humida ꝛ non sicca. Questio. xvij.

Secundo dicet aliquis: non videtur q̄ in talibus sic caliditas parua: immo videtur q̄ in eis sit caliditas multa: quoniam auctores docent mollificare tale apostema cum serapino ꝛ armoniaco: ꝛ opoponaco ꝛ similib⁹ gūmis: in quibus est multa caliditas. quare ꝛc̄. Questio. xviij.

Tertio aliquis dubitabit: quoniam Auic̄. insinuat q̄ curatio talis apostematis duri fiat per calida. Cum dicat q̄ medicine mollificantes: que aliquam

resolutionē faciūt debeāt eē medicine caliditatis ⁊ ficcitatis parue. Postea subdit: ꝙ postq̄z oz fieri resol'o fortior supipsuz: talis aūt: vt manifestū est: fiat ex medicinis: in q̄bus est caliditas ⁊ ficcitas vehemētior: ⁊ sic insinuat: ꝙ cura talis ap̄atis fit p̄ cal'a. ¶ Sed ꝯ. nā Hal'. in. 14°. in cura talis ap̄atis docet vti euaporatione: q̄ fit p̄ acetū: acetū āt frigidū est ⁊ siccū: vt ponūt oēs auctores. q̄re ⁊c. ¶ Dōm est ad p̄m sicut apparet ḡnto de simplici medicina: ⁊ ḡnto colliget Auerroys: ꝙ medicine mollificātes ap̄a duꝝ: ꝙ di sephyros debent eē calide ⁊ ficce: ⁊ h̄ ió q̄ duricies: q̄ est in tali apostemate causat' ex repletione mäe in mēbro apostemato: ⁊ cātur ex ꝯgelatione mäe replētis: q̄ mä pp̄ ꝯgelationē factā a frigido est in mēbro indurata ex h̄ ḡ: ꝙ talia ap̄ata sunt indurata pp̄ ꝯgelationē factā a frigiditate: necesse est: vt ea q̄ mollificāt ipsa sint calida: q̄ res: q̄ sunt ꝯgelate a frigido: dissoluūtur p̄ calidū: vt apparet 4°. metheororꝝ: sil'r ēt: q̄ talis durities a repletione cātur: q̄ repletio est ex aliquo humido: lz̄ sit induratū: ꝯuenit vt talis medicina: q̄ curat talē repletionē sit exiccās ⁊ nō humectās. Auer. tn̄ aliā cām assignat. nā q̄ mä taliū apostematū a frigiditate ꝯgelata cū dissoluit' a medicinis calidis ipsa humectat' necesse est: vt medicine: q̄ h̄nt h̄ apostema p̄mutare: quāuis sint calide: habeāt aliquā ficcitatē: vt vincāt illā humiditatē. ¶ Sed aduertēdū vt dī in locis predictis ꝙ q̄zuis tales medicine sint calide ⁊ sicce: tn̄ in caliditate plus excedūt: in ficcitate aūt paꝝ valde: qm̄ in caliditate perueniūt de scōo gradu vsq̄z ad tertiū: in ficcitate aūt solū p̄ueniunt vsq̄z ad p̄imū gradum: ⁊ ió dicit Hal'. ḡnto de simplici medicina: ꝙ tales medicine: q̄ paꝝ elōgantur a tēperato in ficcitate: ⁊ illud q̄ō est tēperatū ⁊ mediū: noiatur noibus extremoꝝ: ꝓpter hāc cām multotiens appellātur humide: lz̄ ſm rei veritatē debeāt esse calide ⁊ sicce. Cā aūt q̄re in caliditate plus excedūt: in ficcitate aūt paꝝ valde est: q̄ in tali apostemate fortis est congelatio a frigido: ⁊ ió fortis dz̄ esse caliditas liquefaciēs: sed q̄ siccū: vñ siccū ꝯsumit hūidū: vt non accidat subita exiccatio subtilis: ⁊ remaneat reliquuz magis terrestrificatū ⁊ induratū: hinc est ꝙ debēt esse ficcitatis valde pauce: sed medicine resolutiue: que administrātur tempore resolutionis⁊ quādo materia est mollificata debēt esse quasi ꝯtrario modo dispōsite: quoniā debēt esse amplioris ficcitatis q̄z caliditatis: eo ꝙ materia per medicinas mollificātes humectata est: ⁊ ideo indiget vehemēti exiccante: sed ipsa calefacta est: ⁊ ideo nō indiget vehemēti calefaciēte. ¶ Ad id vero ꝙ obijcitur cū dicitur: ꝙ durities ex ficcitate p̄cedit dōm: vt dī ḡnto de simplici medicina: ꝙ corpus potest indurari multis de causis: aliqñ. n. induratur pp̄ ficcitatē: ⁊ tale indiget medicina humectāte: aliqñ vō induratur p̄pter repletionē: ⁊ tale indiget medicina: que euacuet: que lz̄ possit euacuare per diuersam virtutē: ⁊ p̄ calidū ⁊ frigidū ⁊ per siccū: tn̄ cōi noīe inquantū euacuat ipsa dicitur exiccās: aliqñ vero induratur p̄pter congelationē: ⁊ tale indiget medicina calefaciente: aliqñ vō induratur p̄pter plura istoꝝ: que adinuicez cōponunt: ⁊ tunc indiget medicinis cōpositas virtutes habentib⁹: lz̄ autez corpus pluribus modis possit indurari: ⁊ ſm hoc idiget medicinis diuersis: tn̄ vt ibi Hal'. dicit medici nō vocant medicinā lenitiuā que opponit' duritici ſm oēs istos modos: sed solū vtūtur ea super illā: que lenificat corpora: q̄ sunt indurata per frigiditatē: ⁊ p̄cipue qñ in eis est humiditas coarctata egrediens a cursu nāli: quēadmodū accidit in apostematibus duris: ⁊ quia tales medicine: que mollificāt ipsa sunt calide ⁊ sicce: hinc est ꝙ auctores ponunt: ꝙ medicine mollificātes debent eē calide ⁊ sicce: lz̄ paꝝ. ¶ Ad aliud cū dī: ꝙ mä apostematis duri est siccā: tn̄ intentio in tali apostemate plus est euacuatio q̄z alteratio: ⁊ q̄ eūatio fit a tali medicina exiccāte: ió ⁊c. sicut ēt in flegmone in tpe status: dato ꝙ materia sit calida q̄ tn̄ intētio in eo est plus euacuatio q̄z alteratio administramus calida: que euacuāt ⁊ nō frigida. ¶ Ad aliud cū dī. Cōtrarioꝝ ⁊c. Dōm ꝙ illud argumentum veꝝ arguit de mollificatione: que fit p̄ viā alterationis: isto enim modo humidū habet mollificare: ⁊ siccū indurare: de tali autez non loquunt' medici: sed intelligunt eam alio modo: vt dictū est auctoritate Hal'. q̄re nō ꝯcludit. ¶ Ad scōam dubitationem dōm est: vt dictum est: ꝙ in talibus medicinis nō debet esse caliditas parua oīno: q̄ vt dictū est caliditas in eis peruenire pōt de scōo gradu vsq̄z ad tertiuz ⁊ q̄ talis caliditas diuersificari pōt in medicinis: hinc est ꝙ auctores ponētes materias taliū medicinaꝝ quasdaz ponūt: in q̄bus est debilior caliditas: quasdā vero: in quibus est fortior: sicut sunt gūme: de quibus faciūt mentionē. Causa āt quare taliū medicinaꝝ diuersificat' caliditas est aut ex parte mäe: aut ex parte mēbroꝝ: in quibus est apostema: ex parte quidez mäe: qm̄ aliq̄ mä indiget fortiori calefaciēte ad mollificationez: aliq̄ vō min⁹ ſm ꝙ est fortius aut debilius ꝯgelata: ex parte vō mēbri: qm̄ vnū mēbrū idiget calidioribus: aliud vō minus ſm diuersitatē ꝯpl'onis nālis ei⁹: ⁊ sili mō ē de diuersitatib⁹ nālib⁹ corpoꝝ: in oīb⁹ tn̄ istis medicinis h̄ obseruare opz̄: ne caliditas in eis tanta sit: vt p̄ fortē caliditatē subito euaporet subtile ⁊ derelinquat' grossuz terrestre. Sil'r ēt ⁊ in eis ordo obseruari opz̄: ſm quē sp̄a debili ad fortius p̄cedat' sicut insinuat Aui. in lr̄a: ⁊ cā dicta est p̄i⁹. ¶ Et ex his apparet sol'o ad arg̃m: qm̄ nō arguit ꝯ p̄po m̄nā illō q̄ō Aui. dicit: ꝙ dz̄ eē in eis caliditas ⁊ ficcitas parua: illa q̄dem quitas ad ficcitatē refert' plusq̄z ad caliditatē: lz̄ in caliditate sit diuersitas ſm gradū. vt dcm̄ est: in q̄bus gradib⁹ caliditatis: ꝯueniēter possunt ꝯnumerari gūme predicte. ¶ Ad tertiā dubitationē dōm: ꝙ Auerr. in. 7. in suo colliget. ca. de cura ap̄atū frigidoꝝ ſm aliq̄d conat' ingrere: q̄re vaporatio cū aceto: q̄ fit ex aceto aspso sup̄ lapidē molaré aut marchasite calefactū ꝯfert ap̄ati duro. Cā āt h⁹ ē: q̄ q̄ñ tale acetū euaporat ab ipso lapide acq̄rit ab ipso multā exiccationē: ⁊ q̄ ip̄m acetū est subtilis sube transit in oēz p̄tē mäe: ⁊ portat vtutez exiccātem equal'r ad totā mäz: sil'r q̄ acetū approximat' in fo̅a vaporis cal'i: ⁊ q̄ in ipso est aliq̄ ps cal'a subtil' p̄cedit ab ipso aliq̄ calefactio: vñ ad resolutionē iuuat: sil'r ēt q̄ in ipso est aliq̄ vtus icisiua ⁊ subtiliatiua adiuuat p̄ illā ad repletionē: dato ḡ ꝙ acetū nō sit calidū: q̄. n. exiccat multū: q̄ ēt sub actuali caliditate administrat' ⁊ administrat' ēt in fo̅a vaporis quipticipat cal'itate ⁊ subtilitate multa: ⁊ cū h̄ ēt q̄ subtiliatiuū ⁊ incisiuū ē: ió ꝯfert ap̄ati duro in tpe in quo nō idigemus multa calefactiōe ſz̄ idigemus plus exiccatione: hoc aūt est tp̄s ꝙ est postq̄z p̄cesserūt mollitiua q̄ oēm partez mäe vl' plurimā ad resol'onē dispōsuerūt: ⁊ ió auctores talē vaporationē cū aceto approximare nō docēt nisi p⁹ vsū mollificatiuoꝝ: ⁊ sil'r ēt cū eo vtimur dz̄ iterpōi vsus mollificatiuoꝝ: sicut h̄ totū. Hal'. dicit. xiiij°. terra pētice methodi: ⁊ ex his apparet solutio obiecti. Questio. xix.

Ultimo nota ꝙ aliqs dubitabit: q̄ Auic̄. dicit ꝙ in cura apostematis duri p̄ius debēt offerri mollificatiua ⁊ post ipsa resolutiua: vtrū ita sit agendum: an debemus vti istis adinuicē cōmixtis ⁊ videtur ꝙ debeamus eis vti cōmixtis: q̄ supra Aui. in cap'o de medicationib⁹ opilationū visus est velle: ꝙ qñ necessaria est resolutio fortis dz̄ iuuari a medicina lenificante subtili: q̄re vī ibi innuere ꝙ medicamen fortis resolutionis debet misceri cum medicina mollificatiua. ¶ Iterum etiaz̄ in opilationibus membroꝝ principaliū docuit in cura earum medicamina aperitiua cum stipticis commiscere: que sunt contrariarū virtutum: ergo in hac dispositione multo amplius erunt simul miscenda medicamina molli

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

flcatiua cū resolutiuis. ¶Oppo'dicit hic Aui. qm̄ doceat vnū offerre post aliud. ¶Dom qd̄ vitas huius fuit q̄si tacta supra in capl'o de medicatione opilationū. Sed tm̄ vt clarius appareat hui⁹ vitas sciendū q̄ lz ḥ qd̄ sit pticula riter ꝓposita: pōt tm̄ ampliari: z ḥ nō erit aliud q̄rere nisi vtrū qn̄ in aliq̄ passione: z loqmur hic de passionibus simplicibus z nō de cōpositis: offerunt medicamina habentia virtutes diuersas nūqd debeāt sil' offerri: vel vnū pri⁹ deinde aliud habēs vtutē aliā. ¶Juxta q̄ est intelligēdū q̄ sic debēt talia medicamina offerri fm q̄ idicat illud: q̄ indicat vsum istoꝝ medicaminū: si. n. idicat ea simul debere offerri: tūc debēt offerri cōmixta: si aūt nō: tunc nō simil' debēt offerri. Nūc aūt illud a quo sumit' indicatio de vsu diuersoꝝ medicaminū habentiū virtutē diuersam est duplex: vnū est q̄ p se ḥ idicat z p̄: z ḥ est dispō simul cū nā mēbri vel corporis in quo est: vt v. g. si est opilatio in epate indicat' q̄ tali dispositioni ꝓueniūt aperitiua z stiptica: aperitiua quidem ratione dispositionis: stiptica vo ratione epatis: aliud est q̄ indicat p accns. v. g. vt est mā medicine q̄ approximat': q̄ hoc indicat p accns: nā qn̄ mā medicine nō est in ꝓportione ad egritudinē sicut vbi gra: si aliqs habeat malitiaz cōplexionis frīde in scdo gradu: z nō inuenit' medicina calida in scdo sed calida in tertio: tūc indicat' q̄ debeamus vti cū ipsa ēt medicina frigida in p̄ gradu q̄ reducat calidā in tertio ad calidā in scdo: vt fiat illa medicina ꝓportionalis illi egritudini. ¶Scdo est intelligendū q̄ medicamina diuersaꝝ vtutū in aliq̄ passione administrant' pp plura: primus est: vt vnū medicamen auferat nocumētū alterius: sicut administramus stiptica qn̄ medicamus apertionē opilationū vt remoueāt nocumentū aperitiuoꝝ: fm est vt vnū medicamen alterius iuuamentū augeat: administramus aūt aliqd̄ medicamē vt iuuamētū p̄stet alteri dupl'r. vno mō vt iuuet alteri preparādo aliqd: sicut medicina digestiua p̄parat ipsi eūatiue. alio mō vt iuuet alteri secū cooperādo: sicut crocus ponitur cū trociscis cāphore: q̄ cāphora aliqd puta circa spiritū cordis ipsum ꝓfortādo operat' circa malā cōplexionē cordis ipsam alterādo z sic ēt in apostemate in tpe augmēti miscent' repcussiua cū resolutiuis qn̄ resolutiua operantur circa mām fluxā repcussiua vo circa fluentē. Nūc aūt qn̄ vna medicina administrat' vt remoueat nocumētū alterius: si necessitas vtriusq̄ sil' p̄ter imineat: tunc simul debent p̄senter cōmisceri sicut stiptica admiscent' aperitiuis in curatione opilationis mēbroꝝ principaliū: si autē nō imineat simul presenter necessitas vtriusq̄: nō debent simul p̄senter, miseri ficut. v. g. si aliqs hēat opilationē cuz malitia cōplexionis calide: z fit opilatio vehemēs prius debeo aperitiua offerre: sed si augeatur ex illis caliditas debeo postea exhibere alterātia frigida. Qn̄ aūt medicina aliq̄ administrat': vt iuuet alij preparādo: si necessitas vtriusq̄ simul imineat: debēt sil' miscerī sicut in febrib⁹ humoralibus qn̄ mā ad digōnē attingit simul cū digestiuis possumus eūatiua miscere sicut miscemus ꝓuocatiua vine cū his q̄ digerūt: sz qn̄ mā oino est cruda: tūc nō miscētur: sed prius offero digestiua: deinde digesta mā offerun tur eūatiua: z per vrinā z per vētrē z per alias regiones. Sed qn̄ medicina offert' gra simul cū alia cooperādi: tūc alia debēt sp adinuicē cōmisceri z nō diuisiz offerri: vt ad miscemus resolutiua cū repercussiuis in augmēto z statu apatis z miscet' crocus: vt dictuz est in trociscis cāphore.

¶His g̃ p̄missis tūc ad ꝓpositum descendendo cum querit: vtrū in curatione apostematis duri debeāt ḥ medicamina cōmisceri: dom est: sicut dictū fuit supra q̄ medicamina mollificātia possunt dupl'r itelligi: vno mō q̄ sint cōtraria resoluētibus: vt q̄ illa sunt exiccātia z ista sunt humectātia: z isto mō intelligendo dico q̄ simul tunc intelligunt' debere miscerī: qn̄ tunc humectantia cōmiscent' vt remoueāt nocumentū q̄ posset accidere a fortibus resolutiuis q̄ nocumētū est: nā ex forti resolutione accidit q̄ subito ꝓsumit' subtile: z reliquuz remanet amplus terre strificatū z ingrossatū: alio mō possunt itelligi medicamina mollificatiua que nō sunt ꝓpria medicinis resoluētibus qn̄ ipsa sunt de genere resoluentiū: sed sunt debilioris virtutis q̄ illa: z hoc modo intelligendo cum ipsa sint sicut digestiua z p̄paratiua respectu illoꝝ medicamina mollificatiua debent p̄mitti: subsequi aūt debent medicamina resolutiua: z q̄ Auicē. sic accipit medicamina mollificatiua, nam sic medici cōmuniter ea intelligunt: vt dictuz est supra auctoritate Galieni. ideo Auicenna dicit: q̄ in cura apostematis duri prius debent administrari mollificantia: z deinde resoluentia. ¶Ad ea vero que obijciuntur apparet solutio ex dictis ḥ: z supra in capl'o de medicatione opilationis. ¶Deinde cum dicit.

¶Inflata ātapata curent' ex eo qd̄ calefacit subtilitate sue subē ppea vt vētositates resoluat: z poros amplificet. nā cā in apatibus iflatis ē vētositatis grossities z porozꝝ clausura: studium quoq̄ est abhibēdū in prohibendo materiaz: ex qua ventosus prouenit vapor.

¶In parte ista determinat methodū curatiuā apatum vētosoꝝ. ¶Circa quā partem intelligendū q̄ si bene considerentur dicta Aui. docens methodū curatiuam z apostematū ventosoꝝ a duobus docet sumere indicationem. Primo a causa cōiuncta istius apatis que est ventositas: z hoc docet cum dicit. (Curent' ex eo q̄ calefacit ꝛc.) z q̄ causa cōiuncta est illa que est contenta in membro apato in hoc insinuat Auic'. qualia sunt medicamina in genere que administrant' particule habenti apa ventosum. nam sunt ea que sunt vehementis caliditatis cum subtilitate substātie. nā hec sunt que expirare faciunt subam ventosam ex membro. scdo docet sumere indicationem a causa antecedente: z hoc docet cum dicit. (Studium quoq̄ ad habendum est ꝛc.) qm̄ cā antecedens talis apatis est repletio corporis vel membri ex humore a quo ꝓuenit vapor ventosus: z q̄ vt apparet ex dictis in. §. de cura apostematis calidi: prima intentio debet esse ad causam antecedentē: q̄ stante ipsa non remouet' apa. ideo in cura talis apostematis primo debet esse intentio abscindere materiam: ex qua prouenit vapor ventosus. hec autem abscisio fit cum meliōratione corporis vel membri: in quo multiplicatur hic materia que meliōratio consistit in conuenienti euacuatione: z modo dicte fm q̄ dictum fuit supra. deinde debet esse intentio ad ea que materiam ventosam ex membro euacuant qualia sunt illa: que sunt dicta z ḥ est ordo cōueniens quem obseruare debet in cura talis apostematis. ¶Deinde cum dicit.

¶Ex apatibus preterea sunt que sunt vlcerosa sicut formica: que sunt infrigidanda: sicut flegmon: sed non sunt mollificanda. z si propterea q̄ sunt apata sunt mollificāda. immo sunt siccanda: qm̄ accidens hoc iam superauit causam: accidens eniz est vlcerositas de qua timetur q̄ accidat: aut q̄ iam acciderit. Et vlcerositatis quidem medicamentum est deficcatio: z res ei magis contraria est mollificatio.

¶In parte ista: vt prius fuit diuisa. ponit methodum curatiuā apatum fm quandam aliā diuiaz quā p̄dictis addicit q̄ dicta supra ē penes aliqō accidēs q̄ aliqn̄ comitatur apa: q̄ accidēs hec vlcerositas appellatur. Qō. xx. Circa

Illō a q̄ sumit' indicatio ōvsu medicaminū hñtiū vtutē diuersaz ē duplex.

Medicamina diuersarū vtutū in aliq̄ passione administrāt' ꝓpt plura.

Medicamina mollificātia posſunt dupliciter itelligi.

Circa quā ꝑte ad itelligēdū lr̄am Aui. aliqs dubitabit de h̄ ꝙ dicit ꝙ apata que sunt vlcerosa sunt ifridāda: sicut flegmon: sed nō sunt mollificāda: sed exiccāda. Primo eni aliqs dicet nō videt ꝙ sint infridāda. sic etiā nō sunt mollificāda. nā qua rone vlcus ꝙ ꝯiungit cū apate phibet ifridationē eadē rone phibet mollificatio. Nā Hypo. dicit qnta pticula affoziśmoꝝ. vlcerib⁹ friduꝫ mordax: ḡre sic roe vlceris phibet mollificatio ita z pro hibet ifridatio. ¶ D. videt ꝙ nō debeāt phiberi mollificātia: qm̄ Aui. ifra in vltimo capl'o ponit ꝙ qñ apa ꝯiungit cū vlcere: ꝑus dꝫ curari apa q̄ꝫ vlcus: qm̄ stāte apate vlcus curari nō pōt. sed apati cōueniūt mollitiua: z rone sui ipsius cū mā est collecta in mēbro: z rone doloris qui ipsum ꝯsequit: q facit idigere mollitiuis cū cōponit cum vlcere. vt dicit 4° cañ. fen ḡrta tractatu tertio cap̄ de curationibus vlcerū ꝑmone gr̄a. §. illo. (Et opꝫ vt in vlceribus doloꝛosis zc̄.) quare zc̄. ¶ D. dicet aliqs quō dic̄ Aui. ꝙ accñs h̄. s. vlcerositas superauit cām. s. apa. nam ḡrium huius videt dicere. vt dcm̄ est vltimo capl'o istius fen: vbi ponit ꝙ qñ apa z vlcus cōiungunt: tunc apa exuperat vlcus. vñ indicat ꝙ ꝑmo debeat fieri ipsius curatio: vt expꝛesse dicit 4° cañ. in ꝓallegato cap̄: z idē etiam dicit ḡrto terrapētice methodi. ¶ Dōm ad hec. iuxta ꝙ intelligēdum ꝙ vlcerositas pōt cōponi cū apate dupl'r. vno mō sicut egritudo distincta ab apate nō dependēs a cā apatis: neqꝫ apa etiā est dependēs ab ea: z hec vlcerositas idē est ꝙ vlcus absolute itellectū pro sol'one cōtinuitatis manifesta facta in mēbro: z si isto mō adinuicē cōponant sic indicat in hac cōpone ꝙ ꝑus debeat curari apa q̄ꝫ vlcus: qm̄ absqꝫ sanatiōe male cōplexiōis que est in apate: vlcus curari nō pōt vt dicet infra finali capl'o de q̄ cōpone ibi intelligit. verūtn̄ hic opꝫ aduertere ꝙ lꝫ ꝑus dēat curari apa: tn̄ vt dicit ḡrto cañ. ꝓassignato capl'o sic dꝫ curari apa qō nō oino negligat vlcus. sed dꝫ curari cum aliq̄ obseruātia vlceris: z iō si rone apatis cōueniāt mollitiua: illa tn̄ mollitiua ōbēt sic disponi: q nō noceāt multū vlceri. vñ z cyrurgici edocti talia mollitiua decoquūt cū aq̄ mellis: aut cū lisciuio: vt accidat ex eis minus nocumētū vlceri q̄ꝫ sit pol'e. sed alio mō pōt compom vlcerositas cū apate: tanq̄ꝫ accidēs qōdā ꝯsequēs ad mām: ex q̄ fit apa: z tunc quidem vlcerositas accidit in apate ꝑ viā corrosiōis: sunt eni quedā apata adeo ex mā valde acuta: ꝙ ꝓpter acuitatē māe corrodit subā mēbri z vlcerat: sicut fit hoc mō in berisipila mala z in formica: z etiā in pruna: vt dr 4° cañ. ca° de erisipila z pruna: z igne pfico: z sic talis vlcerositas q̄ cōponit cum apate idē est: ꝙ corrosio cōsequēs ex mā: ex q̄ fit apa. vñ talis vlcerositas dicit accñs cōsequēs apa: z de tali cōpone vlcerositatꝫ in apate. tūc talia apata sunt ifridāda: cum in eis sit vehemens malitia complexiōis calide. vñ frigida cōueniūt z ratiōe apostematis cum sit ex materia calida valde: et ratione vlcerositatꝫ cū phibeāt corrosionē: que accidit a calitate vehemēti: itellige tn̄ hic: ꝙ in talib⁹ ꝯueniūt frida nisi cōtingat ꝙ in talib⁹ venenositas sit ꝯiuncta: tūc eni nō conueniūt pure frida: quēadmodū accidit in antrace z in carabūculo: vt apparet per istū auctorē ḡrto canone capl'o de antrace: z capl'o de pruna: sed si venenositas in eis nō est: tunc sunt pure ifridāda pp cām dictam. Sed nō ꝯueniunt mollitiua: quoniā nocēt corrosiōi que sit in mēbro. imo cōueniūt exiccatiua: que conferūt vlceribus corrosiuis: z prohibēt corrosionē eorum: ꝓm enim ꝙ hic dicitur accidens. s. corrosio exuperat causam. s. apostema: z hoc ideo qm̄ sicut apparebit inferius: vn⁹ modus exuperātie vnius egritudinis respectu alterius: cum qua cōponit: est magnitudo: nūc autem corrosio est maior cum sit magis in mēbro suspecta q̄ꝫ apa: eo ꝙ in corrosiōe tollit subst̄ia membri z corrumpit: quare cum ipsa sit maior intentiōem curatiuā ad se magis ꝙuertit q̄ꝫ apa: z ꝓpter h̄ cum mollitiua corrosiōi noceāt: talia nō sunt mollificanda: sed sunt exiccāda donec corrosio cessauerit. Et ex his apparet itellect⁹ mētis Aui. ¶ Ad ea ḡ que obijciuntur cū dicit ꝑmo ꝙ nō cōueniūt frigida cum rone vlcerositatis noceāt. Dōm ꝙ fridū est duplex: qōdā est fridū actu: z tale est nocitiuū z mordax cuiuscq vlceris: z de tali frigido itelligit Hypo. aliud est fridum pōa z vtute: z tale fridū qbusdā vlcerib⁹ est cōueniēs: sicut in vlcerib⁹ corrosiuis que sunt causata a mā acuta z calida z de tali frigido hic itelligit. vnde medicamē ꝙ imponit in tali loco vlceris: lꝫ sit fridū in virtute: nō tamē debet apponi frigidū in actu. ¶ Ad scōm dōm: ꝙ Aui. ifra itelligit qñ apa cōponit cū vlcē ꝑmo mō. hic aūt intelligit per vlcerositatē nō solū vlc⁹ simp'r: sed corrosionē. ¶ Ad ꝫ''' dōm: ꝙ apa exuperat vlcus simpl'r acceptū exuperantia ordinis: sed respcū corrosiōis corrosio exuperat apa exuperātia magnitudinis: z qr magnitudo est ꝯditio que plus debet attendi in compositione egritudinuꝫ. vt apparebit infra iō in compositione apatis cum corrosiōe: vlcerositas exuperat apa: vt hic dicit. sed in compositiōe apatis cum vlcere absolute: qr tunc vlcus nō habet magnitudinem: apa exuperat vlcus. vnde tūc ad se curatiuā intentionem magis conuertit: vt dicetur ifra in capitulo vltimo: ꝓpter qō ad aliam itētionē loqt̄ hic z ibi: z ideo nō cōtradicit.

Quō intell'r i vlceribus frm̄ mordax: cuꝫ fridū sit duplex.

¶ Occultorum autem apostematum materia minoranda est flobothomia z ventris sol'one. Et oportet vt ea habens a balneo z vino z motibus corporeis z aialibus supfluis: sicut ira z sibi similibus caueat. Lectio. iiij.

Iam dedit methodū curatiuā apatū que fiūt in mēbris exterioribus dat methodū curatiuā apatū que fiūt in mēbris interioribus: z circa h̄ duo facit. p° facit ꝙ dictū est. sc̄o docet cauē medicū ab errore q̄dā q posset cōtingere in curatiōe istorū circa q̄dā loca. z° ibi. (Est ꝑterea cū in apatibus occultis.) p° in duas. ꝑmo docet modū curatiōis istorū vt cōtingit ea terminari per resol'one. sc̄o docet modū curat ōis istoꝝ: vt cōtingit ea terminari ꝑ saniationē z eruptionē. sc̄a ibi. (Cui aūt sit thoma supuenit zc̄.) ꝑma pars diuidit in duas. nā ꝑmo docet regimē istoꝝ apatū per medicinas. sc̄o per cibū. sc̄a ibi. (Ea qdē habēti nō est dādus cibus.) p° in duas. ꝑmo facit qō dcm̄ est. sc̄o qr mētionē fecerat de ventris sol'one. ostēdit que sunt māe medicinarū: in qbus est magis cōueniētia ad talē eūationē perficiēdā. sc̄a ibi. (Opꝫ ꝑterea vt mollificātia.) ꝑma in duas. ꝑmo enī qr in istis apatibus ꝯuenit etiā totū corpus meliorare: aut mēbrū expellēs: sicut dcm̄ fuit in apatibus mēbroꝝ exteriorum dat methodū curatiuā istoꝝ quātū ad meliorationē que respicit corpus totū: aut mēbrū expellēs. sc̄o dat methodū curatiuā istorū quātū ad ea que cōueniūt apati. sc̄a ibi. (Postea in ꝑn° rei adhibeat zc̄.) p° in duas. ꝑ ostēdit que sunt illa que cōueniūt ad talē meliorationē faciēdā. sc̄o ostēdit que sunt illa que debēt phiberi. sc̄a ibi. (Et opꝫ vt ea hñs a balneo zc̄.) ¶ Circa ꝑmā partē intelligēdum ꝙ Aui. recte in curatiōe apatum mēbrorū interioꝝ docuit flōmiam ꝑmittere z vētris solutionē: qm̄ sicut in apatibus mēbroꝝ exterioꝝ stāte repletiōe in toto vel in aliq̄ particula trāsmittēte z stāte fluxu māe nō est conueniēs medicamina approximare particule patienti: nisi ꝑus fiat meliorario corpis: que meliorario fit cū eūatione totius: z cā est superius assignata: fil'r multo amplius in apatib⁹ mēbroꝝ iterioꝝ: nō est ꝯueniēs stante fluxu z repletiōe toti⁹: vel mēbri trāsmittētis medicamia appro

ximare pticule patiēti: nisi ꝑus fiat melioratio que fit cuꝫ eūatiōe totius: qm̄ in mēbris iterioribus cum sint vie latiores: sit etiā caliditas maior q̄ꝫ in exterioribꝰ: sicut etiā ꝓtētiua amplioris humoris: q̄ꝫ sint mēbra exteriora: cuꝫ accīt aꝑa est aptitudo vt amplior fiat fluxꝰ humoris ad locū quā in mēbris exterioribꝰ: ꝛ ió vt fluxui ipugnet̄ est in eis maior necessitas eūatiōis ꝑmittēde q̄ꝫ in aꝑatibus mēbroꝝ exterioꝝ: qr ista eūatio totiꝰ fit cū flōmia ꝛ solꝫo ne vētris. ió Aui. dixit q̄ in aꝑatibus occultis dꝫ ꝑmitti flōmia ꝛ solꝫo vētris. ¶ Intelligēdū tm̄ hic: q̄ nō semp est necessitas vtriusq̄ꝫ. sed aliqn̄ sufficit solū vna illarū: aliqn̄ ℞o requirit̄ vtraq̄ꝫ eūatio. sed de regulis vtriusq̄ꝫ euacuatiōis supra ꝑmo est habitꝰ sufficient̄: in qbus clare oñsuꝫ est: qn̄ cōpetit vtraq̄ꝫ: ꝛ qn̄ solū vna illaꝝ. idcirco hic non est amplius distinguēdū. ¶ Scō intelligēdū q̄ Aui. dixit cū loquit̄ de istis eūatiōibus: q̄ mā est minorāda flōmia ꝛ solꝫone vētris ꝛc̄. dixit enim signāter minorāda ad ostēdēdum q̄lis est hec eūatio de qua loquit̄. eūatio eniꝫ que cōuenit aꝑatibus interioribꝰ quedam est que fit solū ad meliorationē faciēdam totiꝰ corꝑis: ꝛ impugnādum fluxui māe ad aꝑa: ꝛ ista eūatio est minorativa que ꝑmittit̄ in ꝑn̄ egritudinis. quedam autē est eūo que fit ad eradicationē māe ꝓtente in aꝑate: sicut mā cōtenta in aꝑate epatis ꝑm partē cōcauam a parte eūat̄ per fluxū vētris: vt dī 13° terrapētice: ꝛ similr mā ꝓtēta in itestinis ꝛ vētre īferiori: ꝛ ista eūo fit qn̄ mā est digesta ꝛ ꝓhibet̄ mā exīte cruda. vt dī q̄rto regimi. acutoꝝ. §. illo. qcūq̄ qdem flegmināria hypocūdria ꝛc̄. vt igit̄ oñdat de q̄ eūone loquit̄ dixit. minorat̄: hec eni eūatio est que conuenit in ꝑncipio qn̄ mā est in fluxu: que qdem ꝓponit̄ medicinis que administrātur particule patiēti: eūatio ℞o eradicativa conuenit postq̄ꝫ mā est fixa: que qdē postponit̄ administratiōi medicinarū que repercutiunt ꝛ digerunt mām ꝓtentam in loco aꝑato: de hac tm̄ eūone per fluxū vētris vtrum cōueniat in hīnibus aꝑata in īterioribꝰ: ꝛ que eūatio in eis magis dꝫ eligi dcm̄ est supra sufficient̄ capꝫo q̄rto. §. illo (Habētiū quoq̄ꝫ aꝑa in īterioribꝰ ventrē soluere est difficile:) ꝛ istud ibi requirat̄. ¶ Circa scōam partē intelligēdum q̄ Aui. ꝓhibet istis balneum: ꝛ vinū ꝛ motus corꝑoreos: ꝛ motꝰ aiales supfluos: de motibꝰ corꝑoreis notum est q̄ in istis ꝓhiberi debēt: qm̄ motus corꝑei exagitādo humores ꝛ calorē ꝛ spm̄ sunt cā vt amplior in ꝑncipio fiat fluxus māe ad locum. ¶ Itē q̄ etiam in motu corꝑoreo mēbra dolorosa amplius dolēt. vñ ex eis augēt̄ dolor in mēbro aꝑato. h̄ autē est cā amplioris fluxꝰ māe ad locū: ꝛ ió motus corꝑorei nocēt rōne fluxus māe. silr etiā motus corꝑorei ipediūt digōnē māe ꝓtente in aꝑate: qm̄ digō idiget qete mēbri: in q̄ dꝫ fieri digō: ipedit̄ autem ex motu eius cum in motu mēbrum laboret. q̄propter motꝰ nocet etiā rōne māe cōtēte: similr etiaꝫ eis nocent motus aiales supflui intelliguntur autē hic motꝰ aiales supflui ac cīdentia in qbꝰ fit ꝑturbatio calidi nālis ꝛ exterminatio eiꝰ: sicut sunt ira ꝛ tristitia ꝛ timor ꝛ silia: oia enim hec nocēt eis cū in talibꝰ accīdentibꝰ aie fiat impedimētum opationum calidi nālis: ꝛ fiat etiā motus incōueniēs caloris ad quē etiam ꝓsequit̄ motꝰ humoꝝ icōueniēs. dixit autē Aui. signāter motꝰ aiales supflui: qm̄ motꝰ aiales q nō hīnt supfluitatē: h̄ est q nō hīnt excessuꝫ alterarēt corꝑ. imo cal'm nāle corroborāt ꝛ ꝓfortāt vt sit gaudiū ꝛ letitia: tales qdē motꝰ aiales nō ꝓhibēt̄. imo debēt induci. Qō. xxj.

Sed de balneo ꝛ vino vtrū sint oino icōueniētia hīnibꝰ aꝑata in mēbris interioribꝰ est amplioꝰ dubitatio. Primo qdē de balneo: qm̄ balneū ꝓuenire vī hīnibꝰ aꝑata in mēbris interioribꝰ auctoritate Hypo. 3° regi. acutoꝝ: dicit eni q̄ balneare in peripleumonia iuuantiꝰ est quā in acutis febribus: ꝛ reddit cām: qm̄ dolorē exīte in latē tenē costē iter spatulas mitigat. ¶ Itē exeq̄t̄ q̄ ꝑ sputū necesse est excrearit: atq̄ ipꝫ adiuuat excrearit: cum igit̄ dolorē mitiget: adiuuet et ad digōnē humoris ꝛ expulsionē vī maxie vtile eē balneuꝫ hīnibus aꝑata in mēbris iterioribꝰ. Qō. xxij.

Secundo est dubitatio de vino: qm̄ vinū etiā ꝓuenire vī hīnibꝰ aꝑata in īterioribꝰ membris. nā si vinū eēt eis icōueniēs: aut h̄ eēt eis icōueniens rōne febris ꝓntis ad eos: aut rōne ipsius aꝑatis: sed rōne febris nō est icōueniēs. Nā Gal'. 8. terrapentice methodi dixit. Manifestū ℞o est q̄ Hypo. nō solum in effimeris: sed ꝛ in acutis vinū dat: ex qbus in libris q de dieta scribit. g̃ in febribꝰ effimeris ꝛ in acutis que sunt de gñe putrida ꝙ vinū ꝓcedit: neq̄ꝫ est icōueniens rōne aꝑatis. ꝑmo qdē h̄ apparet auctoritate Hypo. 3° regi. acutoꝝ: ꝛ auctoritate etiā Gal'. in cōmēto qui vinū dulce ꝓcedunt in aꝑatibꝰ pectoris ꝛ plonis. etiā h̄ declarat̄ rōne: qr intētio curatiua in aꝑate vt aꝑa est: est eūatio: nūc autē vt dī in xj° terrapētice vinum vniuersas mouet excreatōes q̄re vinū est cōueniēs aꝑatibus. ¶ Dōm est ad h̄ sicut extrahit̄ ex dictis Gal'. 10. terrapentice: ꝛ xj°. ꝛ ex dictis eius 3° regi. acutoꝝ in cōmento: ꝛ ꝑ° dōm de balneo: ꝛ est hic ꝑmo de balneo calide aq̄: nā de balneo aq̄ frigide notum est q̄ in aꝑatibꝰ nō est ꝓueniēs: q̄ hīnibꝰ aꝑa in membris interioribus balneū nō est ꝓueniēs in ꝑn°: neq̄ꝫ exīte repletione: neq̄ꝫ existēte mā cruda ꝛ indigesta. circa finē tm̄ ꝛ declinationē aꝑatis ꝛ mā exīte digesta pōt eē balneum eis cōueniēs. Rō q̄re balneū nō est eis cōueniēs in ꝑn°: ꝛ exīte repletione est: qm̄ balneū sui calitate esset cā amplioris fluxus humoris ad locum ꝓpter diffusionē ꝛ motū quē iducit in humoribꝰ. ¶ Itē q̄ etiā balneum sui calitate: qr rarificat vias ꝛ laxat sbam mēbri disponit particulas ibecilles ad susceptionē facilioꝛē supfluitatum: ꝑꝫ q̄ balneū approximatū erit cā augēdi aꝑa in tali mēbro: ꝛ h̄ est q̄ Gal'. dicit in decimo de ingenio: quātū ad nocumentū ꝑ q̄ facit. Effundi ℞o homilite. i. equalr solidis qdē particulis aialis nō est in epate. humoribꝰ autē nō semp vtile. sed cum vel flegmone aliqs vel silis flegmōi dispō existit ꝑm aial: vel multitudo q̄lisc̄uq̄ꝫ sue quo ad vtutez vel regionē vasoꝝ oium est nociuissimū balneo: augent̄ quidē flegmones his qui calefacti ꝛ effusi sunt humoribus influentibus eis: tendunt̄ autē tunice vasoꝝ non sustinētes multitudinē in effusiōe vētositicata: de scō ℞o nocumēto dixit in xj° terrapētice. Cōsueuit qdē q̄ñq̄ꝫ sine balneis influere imbecillibꝰ supfluitates: in balneis ℞o magis: vt vtriq̄ꝫ ꝛ humidis effusis ꝛ vijs ꝑparatis in bonā fluxibilitatē eis: ambo hec sequi necesse ea que moderate sūt calefacta. scz ꝛ effusionē humidoꝝ: ꝛ bonā spatiositatē viarū. vñ cū epar vel vēter: vel pulmo: vel thorax: vel q hoꝝ q̄sita ꝑncipaliū ibecille ꝓtingit eē maxime nocentur oēs balneati quibusc̄uq̄ꝫ fuerit ad superfluū in corꝑe. ¶ Silr etiā mā existēte idigesta nocet balneū: qm̄ ꝑ ipsum id qō subtile est valde euaporat ꝛ remanet id qō grossius est: ꝛ idigestibilius. in declinatiōe tamē ꝛ mā existēte digesta: ꝛ corꝑore nō repleto est licitū balneuꝫ: qm̄ tunc est cā. vt id qō derelictū est in aꝑate eūet̄ per balneuꝫ: ꝛ calor etiā putridus ꝓnis aꝑa euaporet: ꝛ h̄ ē q̄ affirmat Gal'. xi°. terrapētice: ait eniꝫ. Si ℞o demū: vt dcm̄ est eūato toto corꝑore ꝑ calastica curet̄ ꝑone essendo maximā febrē iuuabit̄ vtriq̄ꝫ aliq̄: tūc aūt vt dcm̄ est: ꝛ balneabis vtriq̄ꝫ inocuc: ꝛ istā etiā eādem sniam ponit 3° regi. acutoꝝ in cōmēto: et ad istā intētionē se retulit Hypo. in tertio regi. acutorum. ¶ Scō dōm est de vino q̄ similr opꝫ distinguere exhibitionē ipsius: dicem⁹ q̄ vinū aut offertur gr̄a nō sui ipsius sed alterius ꝑncipalr: aut offert̄ gr̄a vtutis sui ipsius. si quidem offerat̄ vinum gr̄a vtutis ꝓprie: tunc in exhibitiōe ipsius est ꝓsiderare ꝛ rem preter nām ꝛ rē nālem vel sibi annexam: si quidē considerem⁹ rem preter naturaꝫ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

vicem⁹ q tria est cōsiderare in apostemate. ꝑmū est febris que cōsequēs est apa. scōm est causa apatis: que etiam est causa febris. tertiū est accidēs ꝯsebns apostema ⁊ febrē. ¶Si qdē igit ꝯsideret febris: sic febri vñ febris. est nūqȝ ꝯuenit vinū: ꝓpea qz itētio curatiua q̄ sumit ab eēntia febris est adducē ꝯtrū ipsi febri. s. fridū: nūc aūt vinū nō est fridū. imo calm q̄re febri vnde febris est nūqȝ ꝯuenit vinū: ⁊ h affirmat auctoritate Gal'. xj°. terrapētice ait enis. Nā ipsius febris iquātum febris semp sanatio est frigida potatio. Cum igit vinū nō sit frida potatio: sed cal'a: manifestū est: q vinū nō cōuenit febri. vñ febris est: ⁊ ió si febris sit vehemētis discrasie. ita q ꝓpter vehemētiā ꝑncipal'r ad se curatiuā itētionē cōuertat vinū exhibē'' nō ē. ¶Si aūt ꝯsideret cā apatis ⁊ febris. s. humor putridus: sic dōm q mā existēte idigesta nō est ꝯueniēs qm̄ vinum est agitatiuū mae mouēs ipsam ad excreationē nūc autē talia mā existēte cruda nō ꝯueniūt qm̄ sunt causa vt malū pmisceat cum bono: ⁊ amplio⁹ ipsum corrūpat: ⁊ ꝓꝑs sunt causa vt augeat putredo in humore ⁊ corruptio: sed si mā sit digesta. Dōm q tūc vinum competit: ⁊ p̄cipue si vtus idigeat roboratiōe: ⁊ febris nō sit multū vehemens vñ Gal'. in xj°. ait. Jn h etiā tpe ⁊ vinū bibitum vniuersas mouet excreatiōes ⁊ iferius. ait. Moderata ℞o existente febre ⁊ vtutib⁹ nō fortib⁹ simul cuz digōnis signis: ꝑsunt bis talibus balnea ⁊ vini potatio ⁊c. ⁊ eādem etiā iniaz ponit Gal'. in 3° regimis acutoꝝ in cōmēto: ⁊ Hypo. etiaz qñ ꝯcedūt vinum dulce in ꝓpleumōia ⁊ pleureti. diuersificat tū qualitas vini penes h ꝑm diuersitatez locoꝝ: per que dz fieri excreatio: qz in apatib⁹ pectoris ⁊ pl'onis cō uenīret vinū dulce: in apatib⁹ aūt epatis nō ꝯueniret vinū hoc. sed aliud: ⁊ cā ūltius hz videri 3° regi. acuto. in cōmēto. silr etiā diuersificat ꝑm diuersitatē febris. nā vehemēti exīte febri ꝯuenit vinum ⁊ aq̄sum ⁊ debilissimum: qñ aūt est debilis valde ⁊ cronica exhibet vinū calidi⁹: sicut in febre q̄rtana: ⁊ in febre q̄tidiana etiā h agimus: sicut Aui. ponit 4° cañ. caꝑ de cura febris q̄tidiane ⁊ q̄rtane. ¶Si aūt cōsideret accns cōseqns apa ⁊ febrē: sic dicēdū q rōne quorūdā accītiū est cōuenies: vt qñ. s. ꝯseq̄ret vehemēs debilitas ⁊ ꝑstratio in vtute. Rōne ℞o q̄rūdā nō est ꝯueniēs: puta quando ꝯseq̄ret alienatio ⁊ ꝑturbatio mentis: sicut Hypo. precipit tertio regi. acutorum. ¶Si aūt cōsiderenius rem nālē ⁊ sibi annexam: dico q in his in qbus esset cōsuetudo magna vtēdi vino: ⁊ stom etiā debilē haberēt ex nā q absq̄ vini auxilio nō digererēt: ⁊ alia etiā ꝯuenirēt vsui ei⁹: vinū esset ꝯcedēdum: in his ℞o in qbus h nō esset: sed cōcurrerēt cōtraria ꝓhiberet: sicut in his qui haberēt naturā valde cal'am facilez: iflāmabilē: ⁊ eēnt iuuenes sufficiēter: ⁊ ꝯseruarent in dieta subtili motib⁹ multis ⁊c. hic ⁊ si tēpus esset cal'm ꝓhiberet vinū. ¶Si aūt vinū non offerat gr̄a vtutis sui: sed potius gr̄a alterius: vt ℞bi gr̄a. solum gr̄a corrigēdi nocumētum aque: tūc quidē licitum est vti vino in febribus ⁊ in apatib⁹: ⁊ tūc quidē vt apparet p Galienū 3° regimi. acutorū in cōmēto tm̄ vini miscet cū aq̄ vt soluz extrahat aquā ab hoc q nō sit aq̄ pura: ⁊ remoueat impedimētuz penetratiōis eius: nō tm̄ q tūc ꝑprie bibat vinum ⁊ aq̄. sz dicat bibi aq̄ nō pura oīno: ⁊ ista est ſnia Gal'. tertio regi. acutorū sup illo passu. (Aque vero nullū opus iueni ⁊c. ⁊ qz ergo Auic'. loquebat de his que cōueniebāt in ꝑncipio apatum: ⁊ loquebat etiam de vino rōne virtutis ipsius vt ꝑncipal'r gr̄a sm exhiberet: hinc est q ꝓhibuit abstis balneis balneū ⁊ vinū. ¶Argumēta ℞o procedunt ad aliā itentionem que dicta est. ¶Deinde cum dicit.

¶Postea in ꝓncipio rei adhibeatur ei quod absq̄ nimia superfluitate repercutit: ⁊ proprie si in membro fuerit qō sit sicut stōus aut epar.

¶Jn ꝑte ista dat methodū curatiuā horū apatū quātum ad ea q̄ ꝯueniūt ꝓticule hñti apa: ⁊ duo facē ꝑ ostēdit que sunt ea: que ꝯueniūt in ꝑn° horū apatū. scōo ostēdit q̄ sūt ea q̄ ꝯueniūt post ꝑn''': qñ q̄rit resol'o mae collecte. ⁊ ibi. (Cūq hora resoluēdi affuerit ⁊c.) ¶Circa ꝑmā partem itelligēdū q Auic'. in ꝑn° istorū apatū ꝑcipit vti repcussiuis: ⁊ hec rō est illa que dcā est in apatibus mēbrorū exteriorū. sed Aui. inuit dziam iter repercussiua horū apatum: ⁊ mēbrorū exteriorū in h: q dicit q repcussiua istorū apatum nō debēt esse cū nimia superfluitate in h enim insinuat q repercussiua q̄ admistrātur in ꝑn° apatū nō debet eē pure repercussiua. sed aliquā vtutē debēt apitiuaz hzeꝓpter aliquā tepidā calitatē: que debent esse in eis: ⁊ hui⁹ ratio est multiplex. ¶Una ratio est: qa in mēbris interioribus est minera caloris inati: frida autez sunt vehemēter ꝓxia calori inato: vt supra dixit Aui. sen scōa capitulo de signis cōpl'onū. ¶Scōa causa est q̄ extrahit ex bis q̄ dicūtur a Gal'. 13° terrapētice methodi: qm̄ apata interiora cū sint velata tunica subtili ⁊ rara: semp ab eis q̄dā humiditas viruléta subtilis resudat: q̄ idiget abstersiōe. hāc aūt impedit supflua repcussio. ¶Tertia cā est: vt ēt ibi dī: ⁊ Aui. etiā dicit tertio cañ. caꝑ de cura cal'oꝝ apatum epatis q pure repcussiua ꝯstipant cuz claudunt meatū. vnde ꝓhibēt expurgationē supfluitatū a mēbr̄ sicut ꝓtigit in epate. nā pure repercussiua cōstipabūt meatum: per qué colera eūat ab epate ℞sus fel ⁊ iteſtina. vñ erūt cā retētiōis colere in ipso: ⁊ per ꝯns erūt cā additionis apatis. ⁊ ideo Gal'. 13° terrapētice ꝓhibet in apatib⁹ epatis exhiberi viscosa vt ꝯdiū: ⁊ stipticavt malū granatū: ⁊ poma stiptica: ⁊ silia ꝓp qō sili etiā rōne ꝓhibēt oīa q̄cūqz cū nimia supfluitate repcutiūt. addidit aūt Aui. signant: ⁊ ꝑpe. (Si in mēbro fuerit q sit sic stōus ⁊ epar.) ad mūdificādū illud qō dixerat. s. q in ꝑn° taliū apatū adhibeant ea q̄ repercutiūt: qm̄ in apatib⁹ pluriū mēbrorū interiorū cōueniūt in ꝑn° ea: que repcutiūt. hic enī ꝯueniūt in apatibus oīum mēbrorū nutritiuorū: ⁊ in apatib⁹ etiā mēbrorū aiatorū. Jn apatib⁹ aūt mēbrorū spūaliū: vt in apatib⁹ pectoris ⁊ pl'onis nō sic est tāta admistratio eoꝝ que repercutiūt: ⁊ ideo ꝑ illud addit (⁊ ꝑprie si fuerit in mēbro q sit sicut stomac⁹ ⁊ epar.) nā si eēt in pectore vel pl'one nō sic eēt tutū ea admistrare. Q.ō. xxiij.

In apatib⁹ itrisecis nō ꝏbēt pure repercussiua applicari ꝑpter multa.

Sed ad pfectiorē itellectū mētis Auic'. ⁊ eoꝝ q̄ sunt dcā aliqs dubitabit: nūqd in ꝑn° apatis pectoris vel pl'onis ꝯueniāt repcussiua. Et arguit q sic. ꝑ° per cañ. cōem q hic ponit. nam absolute ponit: q in ꝑn° apatū mēbrorū adhibeat illud: qō absq̄ nimia supfluitate repcutit. ¶Jterū etiā Mesue h ponit in suo lib. de ap proprijatj in caꝑ de pleuresi: in q̄ ponit circa ꝑn''' cōpetere empl'a factuz ex lētibus excorticatis coctis cum aceto. ¶Jterū ēt id vī velle Gal'. in xj°. terrapētice caꝑ illo. Sz de cathaplasmatib⁹. §. illo. Renes autē ⁊ thorax ⁊c. ponit eni ibi q renes ⁊ thorax in vsu stipticorū sunt imedio mēbrorū: in qbus nō vtimur stipticis gratia conseruandi robur virtutis in eis: ⁊ mēbroꝝ: in quib⁹ vtimur gr̄a cōseruatiōis roboris virtutis in eis. insinuat ꝯ q ī eis ꝯuenit vsus stipticoꝝ: lz nō sint quādo sūt in epate ⁊ vētre: sicut etiā dicit hic: q̄re in eis ꝯueniūt repcussiua q̄ sūt stiptica. ¶Jn oppositū arguit. nā Hypo. scōo regi. acuto. in ꝑn° pleuresis p̄cipit administrari calefactoria: q̄ sunt molliti ua ⁊ colastica ꝓxia repercussiuis: ⁊ precipit etiā admistrari ea eūatiōe nō p̄cedēte: qm̄ si mā est pauca resoluūt dolorē sm q dicit in cōmēto: q̄re in ꝑncipio etiam si mā est pauca ꝯueniūt mollitiua ⁊ resolutiua ⁊ nō repercussiua. ¶Jterū Rasis in diuisionib⁹ p̄cipit circa ꝑn''' admistrari empl'a facta ex his que sūt colastica ⁊ mollitiua: q̄re ⁊c. ¶Jterum hoc arguit rōne. nam illa nō cōueniūt in cura tione pleuresis ⁊ periplonie: que ipediunt eūationē mae

contẽte in pleureſi ⁊ peripłonia.ſed talia ſunt repercuſſiua.ꝯre ⁊c.maioꝛ eſt nota cum intentio curatiua in ꝙlibet ap̃ate ſit eũatio.minoꝛ declaratur:qꝛ eũatio mäe contente in pectoꝛe ⁊ pulmone eſt cuꝫ tuſſi per vias que tẽdunt in cãnalem pulmonis:ſicut apparet per Gal'.in techni:⁊ per ipſum 13ᵐ terrapẽtice methodi capitulo illo. Et igitur de indicatiõe que aperticulis ⁊c.§.illo. Quemadmodũ igitur ſplen:quidem ⁊ ſi materia epatis expurgatur ⁊c. nunc autem talem eũationem impediũt ea que ſunt ſtiptica cum cõſtrigãt vias ⁊ meatus ⁊ adiuuãt ipſam ea:que ſunt lenificatiua:⁊ aperitiua:vt etiam ibi dicit quare omnia repercuſſiua iconueniẽtia eſſe videnᵗ. ¶ Ad iſtaꝫ dubitationem ſm ꝙ videt poſſe extrahi ex dictis auctoꝛuꝫ dõm eſſe videt ꝙ in apoſtematibus pectoꝛis ⁊ pulmonis ea que adminiſtrantᵗ aut adminiſtrãtur exterius:aut adminiſtrantᵗ iterius:ſi quidem adminiſtrentᵗ exterius. Dicẽdum ꝙ regulariter vtẽdum nõ eſt repercuſſiuis.ſed calaſticis lenitiuis:⁊ huius ratio eſt multiplex. ¶ Una ratio eſt illa que dicta eſt:quoniam vt dicit̃ tertio cañ.capitulo de cura pleureſis ⁊ doloꝛum pectoꝛis magnifica intẽtio que debet eſſe in his ap̃atibus eſt vt ſputum fiat facile.hic autẽ fit per ea que lenificãt ⁊ aperiunt vias ſpiritũ:repercuſſiua aũt ⁊ ſtiptica:qꝛ cõſtrigũt partes pectoris ꝓhibẽt facilẽ fieri expulſionẽ. ¶ Scõa cauſa eſt que ponit̃ in xjᵒ terrapẽtice:quoniã timoꝛ eſt ex vſu repercuſſiuoꝝ ꝓpter propiqtatem iſtoꝝ mẽbꝛoꝝ ad coꝛ ne mä retrocedat ad coꝛ ⁊ ſubito accidat ſuffocatio:⁊ h̃ eſt ꝙ Gal'.ait xjᵒ terrapẽtice methodi:expellũt autẽ ad pulmonẽ ⁊ coꝛ quãdoqꝫ hec talia humoꝛes qui talia operãtur ⁊c.propter qõ ſuper locum ſuſpectum eſt talia ſtiptica repercuſſiua adminiſtrare. ¶ Tertia cauſa eſt:qm̃ talia nõ ſunt mitigatiua doloꝛis gn̄ati in apoſteniate iſtoꝝ mẽbꝛoꝝ:⁊ precipue in pleureſi. imo talia ſtiptica cũ tuſſim faciãt difficiliꝛem ſunt cauſa augmẽtatiõis doloꝛis: qꝛ in membꝛis doloꝛoſis augeᵗ doloꝛ quãto in eis morꝫ fit difficilioꝛ:vt apparet ꝑmo pꝛonoſticoꝝ in cõmento capl'o de anbelitu:ad cuius augmẽtationẽ cõſequit̃ fluxum augeri:⁊ ex hoc augeᵗ ap̃a:propter qõ regulariter ſuſpectuꝫ eſt vti repercuſſiuis:⁊ he ſunt cauſe:ꝯre Hypo. in ſcõo regi.acutoꝝ.docuit in ap̃atibus pectoꝛis ⁊ pulmonis incipere a calefactoꝛijs:⁊ nõ a repercuſſiuis:quoniã calefactoꝛia doloꝛem mitigãt ⁊ facilitãt etiam tuſſiꝫ: nõ cõuertũt etiam mäm ad locum nobilẽ:⁊ cũ hoc coꝛpꝰ ſit repletum ⁊ mä multa nõ nocẽt nocumẽto multo:⁊ docent medicum qd ſit agendum:q̃niam quãdo per ea doloꝛ augeᵗ:indicãt ꝙ pꝛius coꝛpus debet eũari. In ap̃atibus autẽ aliꝝ membꝛoꝝ nutritiuoꝝ ⁊ aĩatoꝝ:qꝛ ex repcuſſiuis in ꝑncipio nõ accidũt illa nocumẽta:eſt quod auctoꝛes nõ docuerunt in pꝛincipio calefactoꝛia adminiſtrare:ſed docuerũt ſemp a repercuſſiuis icipe:qm̃ in eis hec via pꝛoceſſus eſt tutioꝛ quã a calefactoꝛijs incipere. ¶ Dico tamẽ ſcõo:ꝙ lꝫ regulariter nõ ſit tutum in ap̃atibus pectoꝛis ⁊ pulmonis a repercuſſiuis incipere.in caſu tamẽ aliquãdo eſt licitum:⁊ illud qdem cõuenit quando ap̃a eſt in ꝑncipio ꝑncipiãte:in q̃ nondum ꝙſi in membꝛo aliqd eſt fixũ.nam qñ eſt aliqd fixum cum tale indigeat eũari per ſputũ:ꝙ maxime ipediũt repcuſſiua : ipſa nullo mõ cõueniũt:⁊ ideo dꝫ eſſe ap̃a in ꝑnᵒ ꝑncipiãte.i.in ꝑma parte ꝑncipij. ¶ Iterũ etiã cum hec mä eſt ſubtilis calida que recurrit:eſt etiam pauca valde:de qua ꝓpter paucitatẽ nõ timeᵗ ꝙ ad coꝛ recurrat. ¶ Iterũ etiam coꝛpus eſt preeũatũ:⁊ cum hoc in vſu iſtoꝝ miſcemus regimẽ diuerſiuũ ad oppoſitũ:⁊ hec eſt ſnia Meſue in ſuo libꝛo:de appꝛopꝛiatis capl'o de cura pleureſis.eſt etiam ſnia Aui.3ᵒ canone cap̃ de plaureſi:ait enim.(Et ſcias ꝙ ſi mä eſt multa:tũc empl'm ⁊ epithimata frida ſunt nociua:ſi eſt pauca nõ nocẽt:)⁊ qꝛ vt i pluribus medicus nõ vocat̃ in ꝑnᵒ ꝑncipiãte:ignoꝛat etiã multotiẽs certitudialiter ꝙ̃titatẽ mäe:hic eſt ꝙ in pluribꝰ medicus eis vti nõ debet. ¶ Si aũt adminiſtrentᵗ medicamina iterius : tunc ſemp cõueniũt ea que aperitiue vꝫtutis exiſtunt:⁊ licet inter iſta ſit diuerſitas ꝑm diſpõnẽ ap̃atis:vt appet 13ᵒ terra pentice:⁊ cã huius eſt:qm̃ ex apoſtematibus iſtis ſemp reſudat aliqd in mediam regioneꝫ pectoꝛis : ꝙ euacuari oꝛtet:ſicut dicit̃ 13ᵒ eũat̃ aũt tale per vias ſpirituũ:quã eũationẽ impediũt ſtiptica cũ illa viaꝫ ſpirituũ claudant: ꝯre ⁊c.⁊ ideo etiã dcm̃ eſt ſupꝛa ꝙ in ap̃atibꝰ epatis quãtũ ad dietã euitantᵗ ea que ſtipticãt ⁊ cõſtringũt : ⁊ debẽt adminiſtrari ea que vꝫtutẽ hñt aperitiuam:dato ꝙ ap̃a ſit in ꝑnᵒ ⁊ exterius ſola ſtiptica adminiſtrentᵗ:⁊ ideo plus vitat̃ in eis vſus ſtipticoꝝ interius q̃ꝫ exterius:⁊ ꝑcipue in ap̃atibꝰ pectoꝛis ⁊ pulmõis:in qbus expurgatio hꝫcoꝛis coadunati in ꝯcauo pectoꝛis dꝫ eſſe ꝑ tuſſim cũ facilitate:cuiꝰ facilitatẽ maxie ipediũt ſtiptica:⁊ hec ẽ ꝛitas dubitatiõis ꝑdcẽ. ¶ Ex his appet ſol'o ad obꝛta. nã vtriuſq; ꝑtis argᵗ verũ arguũt in ꝑte:q̃ veritas in parte qũo dẽat in ope obſeruari appet ex dictis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Cunq; hoꝛa reſoluendi affuerit non debes dimittere quin ſtipticas medicinas bonuꝫ habentes odoꝛem admiſceas:ſicut in pꝛecedentibus tibi narrauimus : ⁊ epar quidem ⁊ ſtomacus plus indigent hoc q̃ꝫ pulmo.

¶ In parte iſta oſtendit que ſunt ea : que conueniunt poſt pꝛincipium:quando queritur reſolutio materie collecte. ¶ Juxta quã partẽ intelligendũ ꝙ Aui.in his ꝛbis inſinuat duo.ꝑmo inſinuat ꝙ differẽtia eſt inter ap̃ata membꝛoꝝ exteꝛioꝝ:⁊ ap̃ata mẽbꝛoꝫ interioꝝ:quãtũ ad medicinas que adminiſtrantᵗ in eis gr̃a reſol'onis mäe collecte:qm̃ in ap̃atibus mẽbꝛoꝫ exteꝛioꝫ qñ eſt itẽtio in eis pure reſoluẽdi adminiſtrantᵗ pure reſolutiua.ſed in ap̃atibus mẽbꝛoꝫ interioꝝ:dato ꝙ ſit intẽtio pure reſoluẽdi: nõ tñ adminiſtrare debemꝰ in eiꝫ pure reſolutiua.ſed ſemper cũ reſolutiuis debẽt aliqua ſtiptica cõmiſceri:in quibus ſit aliq̃ aromaticitas. Ratio aũt huiꝰ eſt illa que dicta fuit in ꝑmo cap̃ huiꝰ quarte fen.§.illo.(Et vtilitas qdem que ſequitur ex parte virtutis ⁊c.) quoniã in membꝛis interioꝛibus cum ipſa exerceant actus cõmunes neceſſarios toti vt nõ exoluat̃ actus eoꝝ cuiuꝫ exſolutio eſt nocitiua toti coꝛpoꝛi idiget virtus ꝓſeruari robuſta in eis:⁊ qꝛ reſolutiua debilitãt membꝛi virtutẽ:vt dcm̃ fuit ibi:⁊ in cap̃ de medicatiõibus opilationũ:idcirco in tempoꝛe reſolutionis:in quo adminiſtrantᵗ reſolutiua opꝫ vt in eis admiſceantᵗ ea que confoꝛtãt ⁊ roboꝛãt virtutẽ membꝛi ne accidat eius diſſolutio:talia aũt que roboꝛãt vꝫtutẽ membꝛi ſunt ea q̃ ſunt ſtiptica boni odoꝛis:vt dcm̃ fuit ſupꝛa in locis ꝑallegatis:ꝯre tẽpoꝛe reſolutionis:dato ꝙ ſit intentio reſol'o pura:tñ cũ reſolutiuis debẽt adminiſtrari ſtiptica boni odoꝛis:hic tamẽ aduerte ſm ꝙ dicit xjᵒ terrapẽtice ꝙ quãtitas iſtoꝝ ſtipticoꝝ que admiſcẽt̃:nõ ſemp eſt eq̃lis.nã quãdo q̃rimus cum roboꝛatiõe virtuꝫ adhuc repꝛimẽ illud qõ influit ⁊ caliditas febꝛilis eſt magna:tunc debent dominari ſtiptica reſolutiuis:ſed quãdo nihil influit ⁊ febꝛis eſt parua valde ⁊ flegma non valde calidum:tũc debet dominari virtus reſoluentiũ:⁊ modica quãtitas ſtipticoꝝ debet admiſceri : ſm enim ꝙ dicit̃ ibi:quando nigil influit:⁊ firmat̃ humoꝛ in mẽbꝛo groſſus difficile ſolubilis nõ eſt poſſibile vt iuuamẽtũ fiat flobothomationi per ſtiptica : ſed tamẽ magis eligimus vt cura flõmationis tardeᵗ cõmiſcendo aliquid ſtipticãtiuꝫ ad hoc vt cuſtodiat̃ robur particule:⁊ pꝛopterea licꝫ debeant ſtiptica cõmiſceri:parua tñ ſit quantitas ſtipticoꝝ que admiſcent̃. ¶ Scõo Aui.inſinuat ꝙ quantũ ad hoc

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

q̄ dictum est etiam differentia est inter apostemata ipsorū mēbrorū.nā in qbusdā mēbris iteriorib⁹ est plus necessitas admixtiōis istorū stipticoꝝ tpe resol'onis:in quibusdā aūt est parua necessitas.vñ modica valde debent admiscerī:z p̄ ic̄.insinuat cū dicit.(Et epar qdē z stomachus plu gēt ħ q̄ pulmo.)¶Juxta q̄ itelligēduz sicut extrahit ex his q̄ dñr xj° terrapētice:qm̄ mēbra iteriora q̄dā sūt in qb⁹ nō curam⁹ stiptica admiscere cū resolutiuis qñ itētio in ap̄ate est pura resol'o eo q̄ parū solicitamur de ꝓseruatiōe roboris v̄tutis eoꝝ:sicut sunt an⁹ z iestia z musculi z hypocūdriū z omētū z vesica z matrix:quedā aūt sūt:in qb⁹ multa solicitudo est hñda de cōseruatiōe roboris v̄tutis eorū.vñ in eis cū resolutiuis stiptica notabilr admiscent:z ista mēbra sunt sicut stōch⁹ z epar:q̄dā aūt sunt in medio istorū membroꝝ:qm̄ dissol'o v̄tutī in eis nō sic est absq̄ piculo:sicut in p̄mis:neq̄ sic est cū piculo:sicut in stō z in epate:z ista mēbra sunt renes z thorax in q̄ cōprehēdit pulmo:z hoc est q̄ dī in xj°. Renes aūt z thorax in medio p̄dictoꝝ sūt q̄ztū deficiūt a vētre z epate tm̄ ab alijs sunt supabūdātia z c̄. Rō aūt istius oīdis est:nā in p̄mis nō curam⁹ de roboratiōe v̄tutis eorū:ppea q̄ opatio eoꝝ nō est multa nobilitatī:neq̄ etiam multe necessitatī toti.neq̄ etiā act⁹ eoꝝ est deseruiēs in curatiōe morboꝝ sed in scōis vt in stō z in epate idigem⁹ robore multo v̄tutī eoꝝ:qm̄ piculosa valde est dissol'o act⁹ istoꝝ mēbroꝝ:qm̄ ex his q̄ digerunt in istis viscerib⁹ fit nutrimētū corpi toti:pp q̄ si in istis cib⁹ nō digerit corp⁹ totū remanet in nutritū. ¶ Jterū etiā si ista mēbra sint ibecillia nō solū nocet corp⁹:q̄ nō nutrit:sed etiā q̄ in eis cibaria corrūpunt:z pot⁹:ex quoꝝ corruptiōe auget cachochimia:ex q̄ aucta auget ap̄a z febris:silr etiaz si sint ibecillia cū noceat v̄tus digestiua in toto.p̄cipue si sit virtus epatis ibecillis:impediet digestio māe ap̄atis:p̄m enīz q̄ dicit in xj° terrapētice in egritudinib⁹ q̄ fiūt ex mā non solū v̄tute pulsuali indigem⁹ robusta.sed digestiua indigem⁹ magis:z iō robur v̄tutis istorū membroꝝ est maxime deseruiēs in curatiōe morborū taliū: pp q̄ iter cetera mēbra indiget roborari p̄ stiptica stōch⁹ z epar:in tertijs aūt mēbris.puta in renibus z thorace sub quo cōprehēdit pulmo nō idigem⁹ tāto robore:sicut in stō z epate:p̄pterea q̄ act⁹ eorū nō sic est nēcius:sic̄ actus illoꝝ z dissol'o actus eoꝝ nō sic est piculosa vt dissol'o act⁹ illoꝝ:nihilomin⁹ tm̄ p̄m aliq̄d idigent roborari renes: q̄ act⁹ eorū ppinq̄t multū actui nēcio: pulmo etiā z thorax idigēt roborari cū sint organa anhelitus q̄ est opatio nēcia vite.sed tm̄ q̄ opatiōes istoꝝ nō sūt opatiōes q̄ idigeāt multo robore in morbis:hic est q̄ modica in eis p̄ stiptica cōuenit roboratio:z ppterea in ap̄atib⁹ pectoris z pl'onis qñ etiā nō vtimur stipticis:z dato q̄ mā adhuc sit fluēs: qm̄ tale opz eūari p̄ sputū eūonē impediūt stiptica:facilitāt aut̄ anodina. Et iō melius est fluxui ipugnare cū his q̄ diuertūt ad p̄tē oppositā z mēbra roborare cū cibo.vt dī xj° terrapētice q̄z cū stipticis medicis:z iō post p̄n'''in eis modicū stiptica curam⁹ admistrare: z si cōtigat q̄ in eis cōtineat mā grossa:vt est mā sanioſa:tūc nō curam⁹ de stipticis:sed maxime de his q̄ expurgatiua v̄tute p̄ticipāt: z ħ est q̄ dicit Gal'.in xj.terrapētice.ait enī.(Jn his aūt.) scilz thorace z renib⁹.(Periculosuz.)scilz ex solue robur z nō ꝓseruare p̄stiptica.(Nō tm̄ illis.s.stō z epati silr p̄ter q̄z si qñ p̄us expurgare oporteat cōtētū in torace z pulmone.)¶hic tm̄ aduerte q̄ lz stiptica excludant i vsu medicaminū pectoraliū p̄cipue iteri⁹:nō tm̄ simplr.z oino debēt itelligi debē excludi:cui⁹ signū est:q̄ z nos videmus q̄ auctores cū volūt phibe mām fluentē ne fluat ad pectr⁹ vel pl'onē:z volūt mēbrū ꝓfortare:docēt in medicaminib⁹ pectoralib⁹ stiptica admiscē.vt appet p̄ Meſ. i cap̄ de tussi:z i cap̄ de ptisi:z ppea ēt i xj° terrapē.nō phibuit stiptica oino.sz dixit. Min⁹ aūt in thorace stipticantibus vtēdū z c̄.z ħ ēt in ħ q̄ dixit q̄ stōus z epar plus idigent ħ q̄z pulmo.insinuauit q̄ ħm aliq̄d eis idiget pulmo z pectus.debēt ḡ intelligi excludi:q̄.s.modica admistrent̄:z pauꝝ ēt in vsu eoꝝ est insistēdū. ¶Q. xxiiij.

Sed aliquis circa predicta dubitabit ō duob⁹. p̄mo:q̄ dictū est q̄ stomac⁹ z epar plus indigēt roborari per stiptica: q̄ istoꝝ plus indiget stipticis an stomacus vel epar. ¶Q. xxv.

Secundo aliqs dubitabit nūqd in ap̄atib⁹ mēbrorū aiatoꝝ vt cerebri z miringaꝝ tpe resol'onis debeāt hec stiptica cū resolutiuis misceri:quēad modū fit i ap̄atib⁹ mēbroꝝ nutritiuoꝝ. ¶ Dōz est ad p̄m dubiū:sic̄ Aui.dic̄ 3°can.cap̄ de cura ap̄atū cal'oꝝ stōi:q̄ stōcus plus idiget his q̄z epar.vñ plus idiget stipticis pp roborationē v̄tutis ei⁹ q̄z epar:qm̄ vt notū est apud medicos epar est p̄ncipali⁹ q̄z sit stōchus: z p̄ncipali⁹ idiget corp⁹ robore v̄tutī epatī:z act⁹ ei⁹ q̄z stōi: sed ħ ꝓtingit:q̄ ex stipticis plus impedit resol'o māe collecte in ap̄ate ep̄is q̄z māe collecte in ap̄ate stōi:z hui⁹ rō est triplex.vna est: q̄ ap̄a in epate:vt dī 3°can.est aptū velocit in lapiditatē z duritiē p̄mutari:z iō z p̄ ea q̄ ꝓtinēt mām:vt sunt stiptica velocit est aptū in duritiē ꝓuerti.nā ħ mēbrū vt ibi dī velocit idurari est aptū z velocit dissolui:nō sic aūt ꝓtingit in stō. ¶Scōa cā est:qm̄ vt dcm̄ est p̄us in ap̄ate epatis etiā in p̄n° idigētia est mūdificatiōis col'e ex ipso vt nō retineat in epate z augeat ap̄a.silr etiā necessitas est mūdificatiōis humiditatī z virulētie q̄ resudat ex ap̄ate epatis.hec aūt humiditas z virulētia bñ etiā resudat ex ap̄ate stōi.sed in stō est via ampla.vñ pōt mūdificari:in epate aūt sunt vie stricte:p̄ q̄s colera mūdificat:z illa humiditas viruleta:que facilit ꝓstrigunt:nō sic aūt facilr in stō ꝓstrigunt:z ppea stiptica:que vias cōstrigūt nō facilr faciūt nocumētū in ap̄ate stōi cum mā resol'one idiget sicut faciūt in ap̄ate epatis. ¶3ª cā est:q̄ stomach⁹ est mēbrū ppinqui⁹ q̄z sit epar.ad q̄ etiā pueniūt medicine p viam latā:ad epar x̄o pueniunt per vias strictas:z q̄ stiptica ꝓiuncta cū resolutiuis impediūt earū trāsitum:hic est q̄ in stō nō sic cauent̄:sicut in epate. Et pp̄istas causas dato q̄ epar sit mēbrū p̄ncipalius q̄z sit stomach⁹.tm̄ vt dicit tertio can̄.stomach⁹ in vsum stipticoruz dignior est q̄z epar. ¶Ad scōm dubiū dōm est q̄ in ap̄atib⁹ mēbroꝝ aiatoꝝ tpe quo idiget mā resolui nō curam⁹ cū resolutiuis stiptica admiscere:z hui⁹ declaratio est p̄ dcā auctoꝝ: qm̄.13. terrapētice Galien⁹ in ap̄atib⁹ istoꝝ mēbroꝝ tpe resol'onis nō docuit talia stiptica cōmiscere:etiā nec Auic̄.hoc docuit tertio can̄.sermōe de karabico.silr etiā in xj°.terrapētice:in quo posuit gradū taliū mēbroꝝ: q̄ idigēt stipticis nō fecit mētionē de mēbris aiatis. ¶Rō autē q̄re nō curam⁹ in eis de talib⁹ stipticis admiscēdis est:q̄ q̄zq̄z cerebrū sit mēbrū nobile valde: z opus ei⁹ sit nēcium in vita in egrotātib⁹ tm̄ vt dī 7°terrapētice methodi nō idigem⁹ robore act⁹ ei⁹:nō enī nēciū est i egritudib⁹ oibus opari neruis z musculis:sz sufficit tm̄ ei⁹ ħuare: q̄ possit p̄fici opus respiratiōis:vt ibidē dī:z iō q̄ nō multum idiget i egrotātib⁹ act⁹ ei⁹ robore:hic ē q̄ nō curam⁹ in ap̄atib⁹ eius in tpe resol'onis de admixtiōe taliū stipticoꝝ:sicut curam⁹ in mēbris predictis. ¶Deinde cum dicit.

¶Oportet preterea vt mollificantia subtilia q̄ istis adhibentur sint medicine: in quibus existit maturatio:z sint apostematibus conferentes sicut solatrum et cassiafistula. Solatrum nanq̄ proprietatem habet resoluendi apostemata calida:que sunt occulta.

¶Jn parte ista:q̄ mētionē fecerat in curatōe talium ap̄a-

tum de vētris sol'one:ostēdit que sunt mãe auxilioꝝ ma/ xime ꝙueniētes:cum quib⁹ debet fieri hec sol'o vētris:in quib⁹ x̄bis Aui.insinuat ꝙ medicie solutiue:que admini/ strãtur in ap̃atibus p̃dictis debēt in se hꝫ tria. Primũ est ꝙ sint lenitiue debiles:z ꝫ insinuat.ꝑmo cũ dic̃.(Mollifi/ cãtia subtilia.)idest debilia:z istud x̄bum cõcordat ei ꝙ dixit supra in ista fen capl'o 4°.§.illo.(Dñtiuz quoqꝫ ap̃a iteriorib⁹ vētrem soluere est difficile.)subdit eni.(ꝙ si tibi nec̃iuz fuerit da eis ꝙ sit sic̃ volubilis z semẽ croci ortẽsis:z apoçima polipodij:z cassiã fistulã:z his silia.) z qꝛ de exhibitiõe farmaci fortis z debilis lenitiui fuit ibi dcm̃ sufficiẽter qñ z qũo cõuenit in eis vtrũqꝫ vel alterũ. iõ ꝫ nihil dicat'. ¶ Scõm est ꝙ tales medicie debẽt in se hꝫ aliquã vtutẽ resolutiuã z mollitiuã: z ꝫ insinuat cum dicit.(In qb⁹ existit maturatio.)nã nomẽ medicie matu/ ratiue cadit sup medicinã resolutiuã z mollificatiuaz:sic dcm̃ fuit supra in isto cap̃.§.illo(Cum autẽ maturare vo lueris zc̃.)Rõ autẽ q̃re medicina hec dꝫ in se hꝫ illud est pp duo.vnũ est:qꝛ p talia q̃ sũt resolutiua cũ mollificatõe mitigat' dolor in ap̃ate:eo ꝙ talia sũt que sũt anodia z mi tigatiua dolorꝫ:vt appebit infra cap̃.30.scõa est:qꝛ vt di/ ctũ est ꝑus in ap̃atib⁹ talib⁹:qꝛ resudat ab eis etiã in ꝑn° talis humiditas subtilis:idigem⁹ eis:que aliquã viz hñt absterſiuã z resolutiuã. ¶ Tertium est:ꝙ tales me"" sint ap̃atib⁹ cõferẽtes hoc insinuat cũ dicit.(Et sint ap̃atib⁹ cõ ferẽtes.)hoc est dicẽ:ꝙ tales medicie solutiue debẽt cõ/ misceri cum his que cõferũt ap̃ati ꝫm dispõnẽ ap̃atis. Et ideo si sit ap̃a cal'm si da ei medicinã solutiuam vētris in ꝑn°:qꝛ de tali loquit' ꝫ:dꝫ exhiberi cum eo ꝙ ꝙuenit ap̃a ti cal'o in ꝑn°:sicut cassia dꝫ exhiberi cum succo vel aq̃ so latri:aut cum aq̃ endiuie z silibus:qm̃ in ꝑn° ap̃atũ cal'o/ rũ hñt talia infridare z repcutẽ:que sunt sicut aq̃ solatri:z aq̃ endiuie z silia:ꝙ g̃ dicit hic de solatro nõ dicit:qꝛ in oi ap̃ate debeat solatrũ exhiberi:z oi tpe ap̃atis.nã in ap̃a tib⁹ fridis nõ eẽt cõueniẽs solatrũ:neqꝫ etiã in tpe in quo mã est tota fixa eẽt cõueniẽs solatrũ.sed dicit ꝫ g̃ra exẽ/ pli.nã si ap̃a sit cal'm:z sit in ꝑn° dꝫ exhiberi cassia cuz so latro:vel sibi silibus:sed si eẽt fridum dꝫ exhiberi cũ his que cõueniunt ap̃ati frido.sil'r si exhiberet' farmacũ tpe: quo mã eẽt fixa dꝫ exhiberi cum his:que cõueniũt ap̃ati cũ mã nõ fluit.sed est fixa. Aui.tñ vt appet ex dcis loquit' hic de sol'one vētris:que fit in ꝑn° ad minorationẽ mãe.z qꝛ in iteriorib⁹ frequẽti⁹ accidũt ap̃ata calida q̃ꝫ frida ꝓp caliditatẽ loci:hic est ꝙ plus exẽplificauit de his:que cõueniũt in pricipio in ap̃atibus calidis. Et ideo subdit Aui.oñdẽs qũo talis cõferẽtia:de qua loquebat':erat in ap̃atibus calidis.(Solatrũ nãqꝫ ꝓprietatẽ hꝫ resoluẽdi ap̃ata cal'a que sunt occulta.) ¶ Qõ. xxvj.

Sed aliquis dicet circa istud x̄bum: ꝫ dcm̃ vī esse icõueniẽs: qm̃ solatrum cũ nõ hẽat vtutẽ resolutiuã.imo hꝫ vtutẽ ꝓriam resolutiue cuz sit fridũ z siccum in 3°g̃du:vt dꝛ scõo cañ.cap̃ de solatro: z est stipticũ.vt dicit Serapio in suo lib° de simplicibus cap̃ de solatro:tale aũt nõ resoluit:sꝫ repcutit: q̃re icõue/ niẽter dꝛ ꝙ solatrũ hꝫ ꝓprietatẽ resoluẽdi ap̃ata cal'a i vi scerib⁹. ¶ Ad istud dubiũ diceret ꝙuenient medicus nõ ꝙsiderãs ꝓfunde ꝙ solatrũ facit ꝫ a forma specifica:z nõ a cõpl'one:sed qꝛ istud nõ iuenit' dcm̃ ab auctorib⁹ tractã tibus de vtute solatri.ideo alit' est dõm z possumus dicẽ vno mõ:ꝙ Aui.cũ dicit ꝙ solatrũ hꝫ ꝓprietatem soluẽdi ap̃ata cal'a:que sunt occulta:itelligit nõ solatrũ solũ: sed solatrũ cũ calida est resolutiuũ z mũdificatiuuz:z iõ rõne hui⁹ dꝛ hꝫ ꝓprietatez resoluẽdi ap̃ata cal'a occulta:z cũ hoc nõ calefac̃:sed infridat:vel possum⁹ dicẽ ꝙ Aui.nõ i/ telligit hic de solatro qõ est domesticũ:sed itelligit de so/ latro:qõ est siluestre ꝙ dꝛ alchachẽgi.tale enĩ lꝫ sit fridũ: tñ in ipso est vtus debilis z occulta quedã aperitiua:rõ/ ne cuius:vt dicit Serapio:mũdificat ycteritiam per pro uocationẽ vine:z hoc forte est propter diuersitatem par tium sube:est enim in ipso aliq̃ pars subtilis hñs aliquid acuitatis:lꝫ sit modica.qꝛ ergo tale solatrum ꝓuocat per vinam materiam cõtẽtam in ap̃ate z virulẽtiam resudã tẽ ab ipso:mũdificabit per vias vine: ex hoc ꝓcetur re/ soluere ap̃a:z qꝛ ista vtus est in eo debilis z occulta.naz manifestiꝛ vtus eius est frigida z stiptica z vtus occul/ ta solet dici proprietas:idcirco Auic̃.tenuit istum modũ loquẽdi dicẽs ꝙ solatrum hꝫ ꝓprietatem resoluẽdi ap̃a/ ta calida:que sunt occulta. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et ea quidem ꝯti nõ est dandus cibus nisi subtilis:z nõ i hora posissimi:si ibi fuerit: neqꝫ in ꝓncipio sui:nisi ꝓp multam debilitatez fiat.

¶ In parte ista ponit regimẽ horum ap̃atum per dietã:in qua ꝑte Aui.insinuat q̃lis dieta est cõueniẽs hñtibus ap̃a ta in membris iteriorib⁹:qm̃ dieta tenuis eis conuenit. ¶ Juxta ꝙ est itelligẽdum ꝙ dieta tenuis accipit' dupli/ cit'.vno mõ stricte:ꝑut diuidit' ꝙ dietã tenuissimã z cõtra dietã grossam.nã isti sunt tres modi diete qui obseruant' in egris:sicut appet ex his:que dicta sũt supra ꝑmo cap̃: z isto mõ accipit' dieta tenuis in illo affoꝛissimo ꝑme parti cule:tenues z certe diete zc̃.z accipitur etiã ab Auic̃.q̃r to cañ.cap̃ de cibatiõe febricitãtiũ.alio mõ accipit' dieta tenuis large:vt solum diuidit' cõtra grossaz:z hoc modo dieta tenuis extẽdit' ad tenuẽ z ad tenuissimaz:z hoc mo do accipit' ꝫ ab Auic̃.dieta tenuis:vniuersal'r enĩz in om nibus apostematib⁹ mẽbrorũ iteriorũ cõuenit minoratio cibi quãtum est possibile ꝓpter duplicez cãm: vna causa est:qm̃ ad locum ap̃atum est fluxus humorũ:nũc autem nutrimẽtum cum humorẽ multiplicet est cã: vt amplius fiat fluxus ad ap̃a ad quẽ fluxũ ꝙsequit' ipm augeri:vt g̃ ꝓhibeat' fluxus debet minorari nutrimẽtum quãto plus est possibile.scõa causa est:qꝛ in ap̃atibus natura maxi/ me debet esse intẽta digestiõi mãe:quoniã in eis mã cum sit plus cõculcata in loco:z plus extra nãm:difficiliorem habet digestionẽ:z expulsionẽ q̃ꝫ in febribus mãlibus:in quibus mã est solum cõtẽta in venis:ꝓpter qõ in eis dꝫ: vt natura iciteꝛ valde ad digestionez z expulsionem ma/ terie:z errꝛ maximus est distrahere nãm a digestione z expulsiõe:nũc autem exhibitio cibi distrahit nãm a dige stione materie z expulsiõe eius:subtractio autem cibi est causa:vt nã occupetur in maturatiõe humorũ vt dictum fuit supra in ꝑmo capl'o huius fen:quare in ap̃atibus in/ teriorib⁹ cibus debet minorari quãto magis est possibi/ le:licet tamẽ cibus debeat miorari in qbusdã tamẽ adeo cõuenit minorari:ꝙ nihil debet de cibo offerri:aut soluz potus:ꝙ est tenuissime dietare:vt apparuit supra:z hoc quidẽ cõuenit in apostematibus:in quibus ab ipso ꝑn° sũt accidẽtia difficillima:ita vt ꝓpter accñtium difficulta tẽ status in eis ꝙuenit aut in quarta:aut in septima: sicut est pleuresis acutissima z sicut est carabit⁹ z similia:z il/ lud cõcordat cum eis:que dicũtur ab Hypo.ꝑmo regimi nis acutorũ.§.illo quo sumpto si loco doloꝛ igruerit zc̃. In quibusdam autẽ ap̃atibus nõ cõuenit ex toto ꝓhibi/ tio cibi:sicut in illis:in qbus ꝓp ꝓlõgationẽ virtus absqꝫ cibo ꝙseruari nõ posset:vñ ad cõseruationẽ virtutis ꝑci/ pim⁹ aliquãtulũ dari:ꝙ est tenuiter dietare:sicut apparꝫ in cõmẽto illius affoꝛismi. Tenues z certe diete. ¶ Sed itellige:ꝙ ꝫ minoratio cibi in eis hꝫ latitudinẽ multam. nam cibus põt minorari multipliciter: vno mõ quãtum ad quãtum:z ꝫ qdẽ est:vt minoꝛ quãtitas cibi exhibeat' quã sit possibile:alio modo põt minorari quãtum ad q̃le: z ꝫ est vt exhibeat' cibus modici alimẽti z nõ multi:vt qꝛ nõ exhibeat' caro:sed cibus ex granis vel olerib⁹:tertio mõ põt minorari z quãtũ ad quãtũ:z quãtũ ad q̃le: nũc

Dieta tenuis accipit' z'

In oib⁹ ap̃atib⁹ mẽbro/ rũ iteriꝛ rũ ꝙue/ nit mio/ ratio ci/ bi q̃ꝛ: est poſ/ ꝓp dupl/ cẽ cãu

Solutiua q̃ ad mistrãt' in ꝓncipio ap̃a tũ iferiorũ ôbẽt hꝫ tria

libario
diuersifi
atur in
ãpatib⁹
risecis
de mãe
de loci
ratióe
poris
patis.

autẽ ℏ minoratio cõprehẽdit oẽm istã diuersitatẽ:que q/
dẽ diuersitas cadit in istis ãpatibus : ⁊ róne diuersitatis
mãe ipsoꝝ:⁊ róne diuersitatis locoꝝ:in qbus fiũt ãpata:
⁊ róne tẽporis ipsoꝝ ãpatum. Róne qdẽ diuersitatis ip/
soꝝ ãpatum.nã in ãpatibus calidis acutis:ad que cõse/
quunt̃ accñtia vehemẽtia:vt dolor vehemẽs:vehemẽtia
febris:malitia magna anbelitus:permixtio mentis:⁊ si/
milia:in talibus quidẽ competit minoratio multa:⁊ quã
tum ad quãtũ:⁊ quãtũ ad quale. Sed in ãpatib⁹ frigidis:
que cõsequunt̃ accñtia quieta:aut in ãpatibus duris que
perdurant tẽpore lõgo:in talib⁹ quidem nõ cõuenit mio/
ratio tãta adeo:ꝙ aliquãdo per lõgitudinẽ eorum suffic̃:
ꝙ fiat minoratio in quãto:nõ autẽ in quali quonia cõce/
dunt̃ in eis carnes ⁊ similia:nihilominus tamẽ quãtitas
debet minorari quãtũ est possibile propter cãs p̃dictas.
¶ Róne vero diuersitatis locoꝝ in qbus fiũt ãpata.naz
vniuersaliter in ãpatibus membroꝝ nutritiuoꝝ : ⁊ p̃ci/
pue epatis ⁊ stomaci dz quãtitas cibi minorari plusq̃z in
ãpatibus membroꝝ spũalium:⁊ hoc ideo quoniaz sicut
dicit̃.xj°terrapẽtice methodi mẽbra nutritiua digerũt ci
bum pro se:⁊ pro alijs ⁊ cum in ãpatibus debilitet̃ eorũ
virtus piculũ est ne cibus in eis corrumpat̃:cuius corru/
ptio nocebit corpori toti ⁊ flegmõ etiã auget̃:vt supra de
claratũ fuit:sed ad membra spũalia aduenit ex cibo:q di
gestus est tãtũ quãtũ sufficiẽs est parti⁽ⁱ⁾:que nutritur:pp
qõ nõ est piculum in eis sic vt accidat corruptio cibi:⁊ ex
ipo corrupto accidat multiplicatio cacochimie ⁊ ppea ẽt
dr.xj°terrapẽtice:ꝙ in mẽbris spũalibus melius est ꝓserꝫ
uare robur eorũ p cibũ q̃z per medicias stipticas:in mẽ/
bris aũt nutritiuis melius est ꝓseruare robur p stipticas
me⁽ⁿᵃ⁾ q̃z per cibum. ¶ Róne ẋo diuersitatiꝫ tẽporũ ãpatũ
est ℏ diuersitas:qm̃ quãdo accñtia sunt vehemẽtia vt do
lor ⁊ febris ⁊ mã idigesta:tũc cõpetit dieta tenuis valde:
qñ ẋo accidẽtia sunt diminuta:⁊ cũ ℏ mã est in digestiõe
cõpleta:aut in expulsiõe tũc cõpetit pinguior:sicut appet
in pleureticis:in qbus circa p̃n⁽ᵐ⁾:cum accñtia sunt vehe/
mẽtia ⁊ mã est idigesta p̃cipit̃ dieta tenuis valde:qñ ẋo
sputuz digestũ est:⁊ multiplicat̃ eius expulsio:tũc p̃cipit̃
dieta piguior:sicut apparet p̃°regimis acutoꝝ.dico autẽ
signant̃ quãdo accidẽtia sunt quieta. nam si cum digõne
mãe accidẽtia augerẽtur quẽ admodũ fit in his:in qbus
accidit crisis subita:tũc oporteret tenuiter p̃cedere dietã
do:⁊ in p̃n°pinguius dietare:sed id qõ dictum est verifi/
cat̃ in his:que paulatine resoluẽdo p̃cedũt:oium autem
horum rõ ⁊ distinctio perfecta appet ex his:que sũt supra
p̃mo cap̃ ⁊ iõ ℏ amplius nõ ibi sto. ¶ Deinde cum dicit.

**¶ Cuz aũt sinthoma supuenerit propter colle
ctionẽ ãpatis iterioris cũ casu virtutis in itine
re mortis existit:qm̃ virtus non sustentat̃ nisi
nutrimẽto:⁊ nutrimẽtũ est res magis timoro
sa:ergo si resolutũ fuerit valde bonuz erit:ꝙ si
apta fuerint danda sunt eis:que ea lauẽt:sicut
aqua mellis ⁊ aqua zuccari:postea dentur eis:
que suauiter maturent cum siccitate:postea in
fine rei non adhibeantur nisi exiccatiua. Et tu
quidem scies hoc ex libro : qui particula res
egritudines colligit s̃m declarationem.**

¶ In pte ista ponit modũ curationis p̃dictoꝝ ãpatum:vt
cõtingit ea terminari per sanationẽ:⁊ duo facit:p̃ cõpa/
rat in eis terminationẽ per sanationẽ ad terminationem
per resol'onẽ.scõo oñdit que sũt ea:que ꝓueniũt eis post
sanationẽ ⁊ eruptionez ipsoꝝ.2ª ibi.(ꝙ si apta fuerit ⁊c̃.)
¶ Juxta p̃mã partẽ itelligẽdũ:ꝙ itẽtio Auic̃.in ℏ.§.s̃m
istã diuisionẽ nõ est alia nisi ostẽdere : ꝙ in termination

ãpatis per sanationẽ est suspitio ⁊ timor:⁊ ꝓpterea sola
terminatio per resol'onẽ est salua:⁊ ℏ est ꝙ vult dicẽ in fi/
ne.§.cũ dicit:ergo si resolutũ fuerit valde bonũ erit. Rõ
aũt quare in terminatiõe per sanationẽ semp est suspitio
⁊ timor est:qz in sanatiõe accit vehemẽtia sinthomatuz:
puta doloris ⁊ febris ⁊ anxietatis ⁊ similiũ:ad que acci/
dẽtia multotiẽs ꝓsequit̃ casus virtutis:quãdo autẽ cum
ãpate iteriori cõiungit̃ casus v̈tutis:tũc tale ãpa est mor
tiferũ ⁊ cãm reddit Aui.in lr̃a:qm̃ casus v̈tutiꝫ subuenit̃
cum cibo:cibus aũt vt dcm̃ est:est res maxie nociua ãpa
tib⁹ interioꝝib⁹:pp qõ dispositio taliũ ãpatum est difficꝫ
lis valde:⁊ timorosa:⁊ ℏ est:ꝙ vult dicere Aui.cũ dicit.
(Cui autẽ sinthoma). i.accñs superuenerit ꝓpter colle/
ctionẽ ãpatis.i.qz ãpa tendit ad exiturã:⁊ p sanationezꝫ
sic eni itellexit supra cũ dicebat(cũqz ad collectionẽ pue/
nerit ⁊c̃.)posset tñ in isto.§.poni itẽtio gñalioꝝ ⁊ dicere/
mus:ꝙ Aui.in isto.§.absolute ostendit qñ difficilis est ⁊
suspecta curatio taliũ ãpatum iterioꝝ siue ꝓcedunt per
viam sanatiõis:siue nõ:⁊ tũc iste.§.ꝓtinuationem hẽret
ad aliud:ꝙ imediate dixerat de mõ dietatiõis ipsoꝝ:cuz
enim dcm̃ sit ꝙ eis cõuenit cib⁹ subtilis ꝓcludit̃:ꝙ qñ ꝓ/
pter aliqõ accñs cum q̃ est casus v̈tutiꝫ oporteat cibũ in/
grossare:ꝙ tũc suspecta sit valde eorũ curatio ⁊ sanatioꝝ
imo talis potius est in itinere mortis q̃z salutiꝫ:⁊ istud cõ
cordat cum eo:ꝙ dr a Gal'. 12.terrapẽtice methodi.cap.
scõo.in q̃ docet curare simcopim:dic̃ enim. Est enim quã
do.s.pulsus repẽte trãsmutat̃ in ibecillitatẽ vl' in anoma
liã.i.eq̃litatẽ vel in paruitatẽ:p̃m qõ tps panem ex vino
mixtũ dare cõuenit:neqz vẽtre videlz neqz epate flegmo
nẽ hñtibus. Qz si deinde flegmonẽ habeãt crudis humo
rib⁹ pleno corpore desperatus laborans est pulsibus ita
euersis ⁊c̃. ¶ Et ex his ẋbis manifestũ est:ꝙ p̃mo Aui.
maxime ẋificat̃ in ãpatibus epatis ⁊ stomaci:qm̃ in tali
bus:vt dcm̃ est:maxime cibus est res timorosa:⁊ quãto
corpus est magis plenũ:⁊ p̃cipue humoꝝib⁹ crudis:tãto
est maior in ãpate suspitio quãdo cum ipso ꝓiũgit̃ casus
v̈tutis adeo ꝙ Gal'.talẽ in desperatiõe ponit existẽ:⁊ s̃m
istã intẽtionẽ Aui.in.§.illo:q sequit̃:icipiet ponẽ regimẽ
istoꝝ ãpatum post sanationẽ ⁊ apertionẽ ipsoꝝ:nõ do/
cuit autẽ Aui.regimẽ istoꝝ per sanationẽ:qm̃ ea q̃ ad/
iuuãt ad maturationẽ ipsoꝝ:quasi similia sunt in ãpati/
bus istis:⁊ in ãpatib⁹ exterioꝝibus:talẽ enim virtutẽ de/
bẽt hẽre ea:que administrant̃ ad maturationẽ istoꝝ ãpa/
tum: qualis est dicta in p̃oꝝib⁹:siue talia medicamina ad
ministrent̃ exterius:siue interi⁹ nisi ꝙ est dr̃ia in eis simi/
lis ei:que dicta est in medicaminib⁹ resoluẽtib⁹.s.ꝙ cum
eis debẽt aliqua stiptica misceri ad robur v̈tutis cõserua
dum:sed ea que cõueniũt post eruptionẽ ãpatum quãtuz
ad mãs auxilioꝝ multum diuersificant̃:⁊ iterioꝝib⁹ ⁊ ex
terioꝝib⁹:p̃m enim ꝙ dr 4°de ingenio sanitatis in exterio
ribus vlceꝝib⁹ possum⁹ administrare ea:que nõ sũt assue
ta:neqz hñt similitudinẽ substãtie cũ corpe nostro:vt eru/
go:crises:vstũ:cliecheria:litargirũ ⁊ thucia:cerusa ⁊ si/
milia:ℏ tñ nõ ꝓueniũt in iterioꝝib⁹ sed opz dare ea:in qb⁹
est aliq̃ cõueniẽtia ad corpuꝫ nr̃m:aut per modũ cibi aut
potus:⁊ ppea Aui.expressit regimẽ spãl'r:ꝙ cõuenit ãpa
tibus istis post apertionẽ eoꝝ in sequẽti.§. ¶ Ponit aũt
Aui.ꝙ post apertionẽ eoꝝ dãda sunt p̃mo ea que lauent
⁊ abstergant:vt sanies ⁊ virulẽtia aggregata in loco : in
quo fcã est vlceratio mũdificet̃:⁊ qz mel ⁊ ꝯcharũ sunt
hmõi ⁊c̃.hec sunt directiua ⁊ ꝓportionalia nãe : ideo ex/
pressit ad ℏ faciẽdum ꝓueniẽtes mãs:que sint aqua mel
lis ⁊ ꝯchari:deide post mũdificationẽ:qz cõuenit in eis
gñatio carnis:⁊ ea que gñant carnẽ debent esse modice
absterſiõis ⁊ modice exiccatiõis:vt declarabit̃ infra:idcir
co Aui.dixit ꝙ postea dent̃ eis:q̃ suauit̃ abstergãt ⁊ mũ
dificẽt cũ siccitate:deide post gñationẽ carnis:qz eis cõ/

uenit cicatriçatio: ℔ autē fit cum his: que solum exiccant absq; abstersione: vt postea apparebit: ideo Auicē. dixit q; in fine rei nō adhibeant nisi desiccatiua: ⁊ quia medicinas: que ℔ faciunt narrare spectat ad libros particulares: ideo Auicē. pro sufficiēti cognitione talium remittit nos vltimo ad libros particulares. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Est preterea cum in apostematibus occultis: que sub ventre existunt ꝓtingit error: quoniam quando non sunt apostemata: sed ruptura erit in perforando ea timor: ⁊ plerunq; apostema occultum non existit in pāniculo sed in ipso intestino: ⁊ est in aperiendo ipsum timor.

¶ In pte ista docet cauere medicū ab errore: qui posset cōtingē in curatiōe apatum p̄dictorū circa q̄dā loca: est. n. q; aliquādo apostema fcm̄ intrisecus aperit̄ versus ptes: ⁊ idiget aptiōe per artificiū: nūc aūt circa talē aptionē aliquādo error cōtingit quē errorē opz medicum cauere: ⁊ ideo Aui. in hoc. §. sollicitat medicū vt precaueat sibi ab errore tali: hic aūt error accidit aut q; fit apertio ⁊ scissio cum fieri nō debeat: ⁊ hoc est: q; extimat̄: q; intrinsecus sit apostema: q; tamē nō est: extimat̄ aūt q; sit apa intrinsec⁹ ꝓpter tumorē: q; apparet extrinsecus: qui tñ tumor nō est pp apa: sed pp aliud. s. pp rupturā pāniculi siphac in ventre pp quā rupturā intestina ꝓminēt ℞sus extra ⁊ faciūt apparitionē tumoris: ⁊ ℔ vult dicē Aui. p̄ cum dic̄. (Est p̄terea cum apatib⁹ occultis ⁊c̄.) aut accidit hic error: q; fit apertio in loco in quo fieri nō dz: ⁊ ℔ est q; extimat̄ q; apa sit in loco: in quo apertio ⁊ scissio nō sit timorosa: cuz tñ sit in loco: in quo est timorosa valde vt si extimet̄ tumore apparēte in vētre: q; apa sit in pāniculo: cū tū sit in intestino: scissio aūt in intestino est timorosa valde: qm̄ in intestinis ḡcilib⁹ si fiat est mortalis: iuxta illū affor. 6 ptic'e affor. ℞: vesicā ℔ icisaz: aut dyafragma: aut epar: aut vētrē: aut renes: aut intestiōꝝ aliqō ḡciliū mortale: ⁊ ℔ vult dicē Aui. cū dic̄ (1° ⁊ pl'mq; apa occultū ⁊c̄.) ⁊ ℔ sufficiāt ℑ expone isti⁹ capl̄ū: in q̄ expone tātā dilucidatōez fecim⁹: vt si qd eēt diminutū: aut nō bñ dcm̄ in expone quā fecim⁹ sup tertiā fen ārti cañ. Aui. de apatib⁹: q; illā fecim⁹ dū' adhuc eram⁹ iuuenis valde etate ⁊ scia: ℔ iueniat̄ cōpletū ⁊ pfecte cōrectū: ⁊ p̄cipue ℔ ℔ fecim⁹: q; ℔ loqmur ad puectos: q; iā bñt radicē ⁊ ℘n'scie: ibi ℑ locuti sumus plus ad rudes ⁊ grossos: q; in manuali operatiōe ℞sant.

¶ De sectione. Cap. xxvi.

Si plagā secare voluerit oportebit: vt sectio incedat ſm rugarū collectionē: que sunt interius in illo mēbro nisi fuerit tale qualis est frons: quoniā si icisio īcedet: sicut ꝓcedunt rugarū ipsius collectiones: icidet̄ musculus frontis: ⁊ cadet superciliū: ⁊ silr in mēbris rugarū: quas icessus diuersificat̄ ab incessu villorū suorū musculorū. ℑ oportet ergo vt sector ex anathomia sciat anathomiā neruorū: ⁊ venarū ⁊ arteriarū: ne errore incidat aliqd ex eis. Et opz etiam vt sepcum deferat multas ex medicinis sanguinem constringentibus: ⁊ emplastris dolorē sedantibus: ⁊ instrumētis: que ad hoc ptineāt: hēat ergo secū qō fit sic medicīa Bal'. ⁊ sicut pilus leporis: ⁊ tela aranee: ⁊ albumē oui ⁊ ferramē

ta qbus adurit̄: cōia enim hec sanguis fluxum prohibēt siue ex errore ipsius pueniat: siue necessario: ⁊ vt medicinas deferat: q̄ flux̄a faciūt.

Supra dōdit Aui. methodū curatiuā apatū: in pte ista: q; aliqñ opz apa aperire ⁊ erūpe icidēdo: sic̄ appet ex dcis. Itez ēt q; aliqñ ad apata i mēbrī ꝓseqūt̄ putrefactio ⁊ corruptio mēbri vl' totiꝰ vl' ptis eiꝰ: quā putrefactiōez ⁊ corruptōez ex toto a corpe opz abscidē: idcirco i ℔ c°. Aui. detrimiat canōes c̄c̄ ℔ vtraq;. p̄ ḡ Aui. oñdit qūo dēat fieri pforatio ⁊ icisio mēbri: qō opz pforari ⁊ icidi: 2° oñdit: qūo fit abscisio ptis vl' mēbri corrupti. 2ª icipit i seqnti c°: ⁊ ℔ doctria ñ solū ē vtilis p̄cedē^bꝰimo ēt seqnti b⁹: qm̄ ēt i vlcerib⁹ mēbroꝝ: ⁊ mltotiēs opz ℔ duo agē. p° i duas. p̄ docet modū pforatiōis ⁊ icisiōis. 2° oñdit qd fiendū est post pforatōez ⁊ icisiōez 2ª ibi. (Cūq; exitura pforauerit: ⁊ q; in ea ꝓtinet ⁊c̄.) p° in tres. p̄ facē q; dcm̄ est. 2° ex dcis correlarie iferēdo oñdit qd maxie neciū est medico scire: ad ℔ vt nō icurrat errorē i pforatōe ⁊ icisiōe. 3° oñdit qb⁹ medicꝰ dz p̄munire añ pfora^ōꝰ ad succurrē^mꝰ accñtib⁹: ⁊ q̄ aliqñ ꝓsequūt̄ ad pforatōez. 2ª ibi. (Opz ḡ vt sectio.) 3ª ibi. (Et oz ét vt secū dferat ⁊c̄.) ¶ Circa p̄ª ptē itell'n^mꝰ cuz dic̄ q; plagā secare voluerit: q; p plagā itellit̄ apa vel exituram: q̄ vocat̄ plaga: qm̄ qñ apa vl' exitura idiget sectōe: tūc iā intiꝰ lz nō extiꝰ est plagata vl' vlcerata pp collectionē māe i cupo ⁊ finu q; fit i mēbro: vl' possz exponi i° ℞bū: q; plagā secare voluerit. i. q; secā° vult facē plagā i mēbro. ¶ 2° itell'ndū: q; ex his q̄ Aui. dic̄ in ℔. §. ⁊ in seqnti. §. oñdit q̄t sūt ꝓdones q̄s oz obſuare i pforatōe ⁊ incisiōe exitur̄e. nā duas ponit max° ꝓdones obſuādas in pforatiōe: q̄ vna ꝓdō ponit̄ in p̄. §. ⁊ est vt sectio fiat ſz incessuz rugaꝝ mēbri: vñ si ruge incedūt in mēbro ſz lōgū oz fieri sectio ſm trāsuersuz. Cā āt huiꝰ ꝓdonis est 2ª. vna ē: q; qñ fit sectio ſm incessum rugaꝝ ꝓsolidatio ⁊ cicatrix: q̄ derelinq̄t̄ est pulchrior ⁊ nō sic deformis: ppea q; ptes mēbri meliꝰ reducunt̄ ad pp̄riū plasma: 2ª cā est: q; ruge ſm plūmū incedunt in mēbro ſm situ villoꝝ musculi illiꝰ mēbri: nūc autē qñ incisio fit ſm situ villoꝝ musculi: tūc ipsa fit melius pp duo: vnū est: q; ꝓhibet̄ nocumētū: q; posset accidē ex incisiōe. s. ꝓhibitio motꝰ mēbri: q; si in pforatiōe incidat̄ lacertus membri: cū nō incidat̄: tūc ex trāsuerso qñ sequimur situm villorū eius nō perdit̄ opatio musculi: ⁊ p ꝓñs nō pdit̄ motus mēbri: sed si nō ꝓseq̄remur situ villoꝝ: tūc inciderent̄ villi eiꝰ p trāsuersum ⁊ pderet̄ opatio eiꝰ: ⁊ sic mēbrū aut pderet motū: aut difficulter mouere: ſm est: q; talis incisio faciliꝰ ꝓsolidat̄ qm̄ nō separant̄ sic ptes: ⁊ ꝓbunt̄: sic̄ qñ villi icidunt̄ per trāsuersuz: ⁊ nō ſm modū situatiōis eoꝝ. ¶ Sz ℔ ꝓdō quā p̄ ponit recipit: vt dic̄ in stātiā: qm̄ in qbusdā mēbris in pforatiōe nō opz seq situz rugaꝝ mēbri: ⁊ ℔ qdē est in frōte. nā si i frōte iciderem⁹: ſm q; ruge incedūt icideret̄ musculus frōtis ⁊ caderet supciliū: vt ḡ nō accidat casus supcilij dz fieri incisio in frōte: nō ſm q; ruge incedūt. s. p latū: sed p lōgū: sicut villi musculi situant̄. Et vl'r in mēbris: in qbꝰ situs rugarū diuersificat̄ a situ villoꝝ musculi nō opz in icisiōe ꝓseq rugas: sz debem⁹ ꝓseq situ villoꝝ: qm̄ incisio per trāsuersum est cā nocumēti p̄dicti. s. pditiōis motꝰ in mēbro ℔ aūt mēbra: in qbꝰ ruge diuersificant̄ a situ villoꝝ sunt: sic̄ palpebra superior: qm̄ ruge sunt in ea trāsuersales: musculus vero eiꝰ ⁊ villi musculi: q; sursum eā aperiūt sunt ibi p̄cedētes ſm lōgitudinē corpis: silr ēt ℔ est in pribꝰ vētris: q; ruge sē ibi ſm trāsuersuz corpis: sz lacertꝰ p̄cedit ſz lōgitu^ndiem: ⁊ ió qñ dz fieri ibi icisio dz fieri ſz lōgū: p̄cipue si fiat icisio ſz ptē mediā eiꝰ: q; ſz ptē mediā situat̄ musculus ſm lōgitudinē corporis: ⁊ hāc instātiā: que dicta est ponit in

lra Aui. ¶ Sz ꝑter istā ponit scōa instātia 4° cañ. capꝫ de regimie exituraꝝ: q̄ sunt mature: q̄ instātia est necessitas: nā apud magnā necessitatē nō seqm̄ur ét sitū rugaꝝ: neqꝫ ét sitū villoꝝ: sicut qñ necessariū est findere exiturā in cruce ꝑp rotūditatē: ne fiat sinus ⁊ fistula i ea: tūc nó curam⁹ de icessu rugaꝝ. Sil'r nō curam⁹ de situ villoꝝ nisi intm̄: vt sic faciam⁹ scissionez: vt min⁹ accidat nocumentū q̄z sit pol'e: sic. v. g. qñ in fr'óte est nec̄iuz facere icisionē ꝑ crucē: vt accideret qñ volum⁹ os detegere: aut si fieret ibi exitura: in q̄ b̄ essz nec̄iuz facere: tūc icidim⁹ nō ꝟz vnā icisionē vt nó oino cadat muscul⁹ frontj: sz facim⁹ icisionē ꝑ crucē trāsuersal'r: vt invtraqꝫ accipiat' qd lōgitudinis ⁊ latitudinis fil': sic eni min⁹ accidet cadere supc̄iliū q̄z si vna incisio ex toto fieret ꝟm latitudinem corꝑis. ¶ Scōa ꝓditio quā in sectióe obꝟuare opz inuit' ex his q̄ dicit i sequēti. §. qm̄ opz eā facere in loco lōginqori a neruis ⁊ a venis magnis ⁊ arterijs plusq̄z sit pol'e: vt nó accidat in ꝑforatióe exiturꝫ icisio alicui⁹ istoꝝ mēbroꝝ: qm̄ ad icisionē neruoꝝ ꝓsuevit ꝓseq spasm⁹ ⁊ apōta ad icísionē vō arteriaꝝ ⁊ venaꝝ ꝓsequtur flux⁹ sanguis vehemēs: ⁊ ꝑpterea vt dī in lra oz vt talis bñ sciat anothomiā istoꝝ mēbroꝝ: vt caueat' incisio istoꝝ mēbroꝝ. ¶ Preter has aūt ꝓditióes q̄s obꝟuare oz medicū in icisióe ponit' ét 4° cañ. in ꝓallegato capꝫ. ꝓditio alia: vt. s. icisio fiat i loco declíviori: ⁊ in loco magis maturo. In loco q̄dē ꝺcliviori fieri oz: vt meli⁹ fiat expurgatio saniei ab vlcere: in loco vō maturiori fieri oz: qm̄ ibi ē cutis subtilior: ⁊ ió fiet ibi ꝑforatio cū miori dolore. Auic. tñ hic nó oēs ꝓditióes curauit exꝑmere: qm̄ b̄ spectat ad libros ꝑticulares in q̄b⁹ isti canones gñales ꝑticularit' pertractant'. ¶ Circa tertiā ptē itelligendū: q̄ Auic. signāter dixit (bēat g̃ secū qō sit sic̄ medicina Gal'. ⁊c̄.) qm̄ medicina illa est illa: q̄ ponit' ab eo quto terrapentice methodi: q̄ est ꝓfecta ex aloe ⁊ thure: b̄ aūt medicina est potentior oi alia ad ꝓstructionē fluxꝰ sanguis: sic̄ ibi dicit Gal'. ⁊ qr de virtute huius medicine: ⁊ modo cōpositionis ei⁹ ⁊ modo administratióis eius sup̄ fuit sufficiēter dictū. ca° ꝺ flobothomia idcirco hic amplius nihil dico: medicinas autē q̄ fluxa faciunt intelligi medicinas doloris: qm̄ tales medicine sunt ille: que vere sedatiue doloris existūt: ⁊ qr ꝺ istis medicinis infra fiet sufficiēter sermo: ideo hic nihil amplius dico. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Cūq̄z exituram perforauerit: ⁊ quod in ea cōtinetur extraxeris nō oz ei adhibere oleum: neqꝫ aquam: neqꝫ emplastrū: in quo sit oleum neqꝫ sepum superabundans sicut basilicon: imo aliqd qꝺ fit sicut emplastruz ex calcanto qꝺ apponat cuz eo indigebit: ⁊ desuper imponat spongiam in vino stiptico infusam.

¶ In parte ista oñdit q̄d agendū est post ꝑforationez exiture: ⁊ qd etiā ꝓhibendū. ¶ Circa quā ptem itelligendū: q̄ post ꝑforationē exiture: ⁊ eūonez saniei nō oz apponi oleū neqꝫ aq̄: neqꝫ emplastrū in q̄ sit sepum vel oleū: quēadmodū est in vnguēto: q̄ oz basilicon: in quo igredit' multū sepum ⁊ oleū: qm̄ exitura post ꝑforationem facta est vlcus: q̄ indiget exiccari ⁊ noceꝫ a mollificātib⁹ ⁊ humectātib⁹ oia aūt b̄ sunt humectātia ⁊ mollificātia: ꝓp qꝺ oia b̄ sibi nocent post ꝑforationez: subdit aūt qꝺ oz administrari: q̄ fit sic̄ emplastꝫ ex calcāto: ꝑ emplastrū q̄dem ex calcanto itelligit' emplastrū: qꝺ cóiter dī ꝺyapalma: in quo calcanū igredit': q̄ est ex emplastris mirabil'r laudatis ad ꝓsolidationem vlcer: sed Aui. signāter subdit: q̄ oz apponi cū eo idigebit: qm̄ nō stati post icisionem est apponēdū: imo ꝑ qñ fit ꝑforatio est resistendū accidentib⁹: que supuenire ꝑnt. s. fluxui sanguis ⁊ doloꝛi si ꝓtigant: ⁊ b̄ dixit Auic. in ꝑcedēti. §. Deide opz locum mūdificare a sordib⁹ ⁊ sanie multa deide carnē generare cū his: que tēperate deficcāt ⁊ abstergunt: deide cicatrīçare ⁊ fortiter ꝓsolidare cū his que vehementer exiccant: emplastrum ergo ex calcanto: qr multe deficcationis est: ꝓcipue competit quando vlcus est in via: in qua opz ipsum consolidare: ⁊ ad istam qdem etiā itentionē administrare docet spongiam desuper infusam in vino stiptico: ⁊ qr iste sermo pr̄incipal'r spectat ad sermonem de cura solutionis ꝓtinui: ꝑ tanto non curauit distincte talia medicamina docere: qm̄ hoc apparebit ex his: que dicentur in sequētibus.

¶ De egritudinibus corruptionis membri: ⁊ de incisione. Capꝫ. xxvij.

Am mēbꝝ ꝓp malā cōplexionē cū mā: aut sine mā corrumpit': ⁊ nó ꝑfecerit ei scarificatio neqꝫ epithimari: ex eo q̄ ꝓferre ꝓsueuit ꝺ eis: q̄ in libris particularib⁹ dicta sūt: est necesse: vt caro corrupta q̄ ē supra ipz remoueat'. Et meli⁹ qdē erit vt sit sine ferro: si pol'e fuerit: qm̄ ferrū plerūqꝫ inuenit tunicas musculoꝝ ⁊ venaꝝ pulsantiū piculose.

¶ In hoc capitulo: sicut prius dicebat': qr multotiens i mēbro: aut aliqua parte membri ꝓpter apōta mala: vel ꝓpter malitiam ꝓp'onis accidit corruptio ipsius: ⁊ putrefactio eius quā oz a corꝑe vel a membro abscindere: ostēdit quomodo oz fieri abscisio membri corrupti: aut ptis eius. Et circa hoc sic procedit. ꝑm̄. n. ostendit quādo debemus hic attentare facere. s. hanc abscisionem. scōo ostendit cum quo istud est melius faciendū. 3°. dat modū faciēdi illud cum scissione cū ferro quādo nō possumus ꝑ aliꝺ facere. secunda ibi. (Et melius quidē est vt sit sine ferro). tertia ibi. (Oz si hoc non contulerit ⁊c̄.) ¶ Circa primam partem itelligenduz: q̄ in mēbro vel in parte membri potest dupl'r esse corruptio. nam vno modo potest esse corruptio in eo in via principij eius: ⁊ hoc quidez est quādo in membro hz esse dispō: per quam membrum incipit tendere in viā corruptionis ⁊ mortis: nō dū tñ in mēbro ē mors ⁊ corruptio: qr nō dū vita est priuata ab eo ⁊ opatióes vite: ⁊ b̄ qdē fit qñ mēbꝝ incipit denigrari: ⁊ icipit diminui sensus: ⁊ mollescere caro. Alio mō pōt eē in mēbro corruptio in facto esse: ⁊ in via ꝓplementi: ⁊ istō qdē accidit qñ destruit' sensus in mēbro sensibili: ⁊ mēbꝝ putrescit ⁊ fetet ⁊ ꝑma qdē dispō vocat' 4° cañ. ab isto auctore cancrena: scōa vō dispō vocat' schakillos: ⁊ estiomen⁹: est āt dīa inter schakillos ⁊ estiomenū: qr schakillos est dispō: in qua simpl'r mēbꝝ vel pars mēbri est corrupta: sed estiomenus est dispō: in qua b̄ corruptio ꝑambulat in mēbro: ita q̄ in modico tpe totū mēbꝝ corrūpit': ⁊ aliqñ plura membra. Nunc aūt qñ corruptio ē in mēbro in via ꝑncipij tūc qdē curationē hz absqꝫ abscisióe mēbri per ea que dicta sūt in libris ꝑticularib⁹. s. 4° cañ. capꝫ. de cancrenis. b̄ aūt curatio fit cū scarificatione ꝓfunda: vt eūet' sanguis ⁊ humiditas corrupta: q̄ est in mēbro ex cuius putrefactióe mēbꝝ putrescit ⁊ euētat' calor nālis in mēbro: ⁊ fit cū epithimatibus: cū qbusdā qdē: q̄ ponunt' in circuitu partis: in qua icipit b̄ dispō: q̄ epithimata sunt ꝓhibētia putrefactionem augeri: ⁊ ꝑambulare in mēbro: sicut est epithima factū ex bolo armeno: ⁊ terra sigillata cuz aceto: ⁊ ex alijs filibus infrigidantib⁹ ⁊ deficcātib⁹. Cum qbusdā vō epithimatibus fit: q̄ ponunt' sup̄ locū: in quo icipit putrefactio ⁊ corruptio: ⁊ in quo fit scarificatio: ⁊ ista qdē epithimata sunt ex reb⁹ hñtib⁹ multā abstersionē ⁊ deficcationē: sicut est farina orobi ⁊ faria fabaꝝ ꝑmixta cū sale: ⁊ aristologia ⁊ galla ⁊ similia: in q̄b⁹ ét epithimatibus ꝓmiscet' aliqñ id

Corruptio ꝑt eē ⁊ in mēbro.

Dīa inter schakillos ⁊ estiomenum.

qō fm aliqd remouet a mēbro partē aliq̄ꝫ lz modicaz:ſic ſunt flos eriſ z vitriolū z colcotar z ſilia:talia enī faciunt cadere putrefactū z ſeruāt illud:qō ſequtur ipm ne putre/fiat:vt dr 4° can. pdicto cap. z h ſunt epithimata:q̄ h itel/ligit Auic. ¶Sed qñ corruptio in mēbro eſt cōfirmata: quēadmodū eſt in ſciachillos z eſtiomeno:tūc nō ꝓferūt ſcarificatiōes:neq̄ epithimata pdicta:qm̄ nō ſufficiūt ad remouēdū corruptionē z ad ꝓhibēdū ne in mēbro pam/bulet:ſz tūc dz carnē corruptā totalr abſcidere z auferre: z h eſt q Aui. ēt dicit 4° can. pdicto cap. q ſi pars carnis icipit corrūpi icide eā:aut fac eam cadere cū eis:q̄ ſunt ſic ꝛc. ¶Sed aliqs dubitabit de eo q dicit Auic. in ꝓncipio capituli:cū mēbꝝ pp malā cōplonez cum mā:aut ſine mā corrūpit. ¶Dicet enī aliqs nō vr q mēbꝝ poſſit corrūpi cū mala ꝓplone ſine mā:qr corruptio mēbri vl partis eiꝰ fit per corruptionē humiditatis ꝓtente fm illud mēbꝝ:cu ius ꝓbatio eſt:qr curatio talis diſpónis ē per ſcarificatio nē:q̄ euacuat humiditatē corruptā:z ſi ſic ois corruptio in mēbro erit cum malitia humoris:z per ꝓns nō poterit fieri corruptio in mēbro cū mala cōplone ſine mā. ¶Di/cendū eſt q corruptio mēbri pōt fieri a mala cōplexione ſine mā qm̄ ſicut dr 4° can. cap. de cācrenis. corruptio nō accidit in mēbro niſi aut pp id qō corrūpit cōplexionē mē bri z ſpūs vitalis cōtenti in ipſo:aut pp illud qō ꝓhibet p uenire ſpūm vitalē ad ipm:aut ꝓpter vtrūq̄:nunc āt ma/la ꝓplo ſine mā quolibz iſtoꝝ modoꝝ poteſt eſſe cā corru ptionis mēbri:qm̄ ꝓpter malā ꝓplonem ſine mā pōt corrūpi cōplexio mēbri z ſpūs exītis in ipſo ſicut verbi gra: qñ corrūpitur mēbꝝ ab aliqua venenoſa re appoſita ex:z ſicut etiam corrumpit cōplexio mēbri z ſpūs a vehemēti frigiditate aeris: ꝓpter quā mortificat calor inatus in mē bro:z ex h accidit mēbri corruptio:ſil'r ēt ꝓpter malitiaz cōpl'onis frigide vehemētis adeo pñt claudi vie z foramina:q̄ trāſire per ipſa nō pōt calor inatus z ſpūs:vnde ac/cidit q mēbꝝ regi nō pt in operationib⁹ vite:z ex h acci/dit eius corruptio z putrefactio. ¶Sed aduertēdum qō mala ꝓplo pōt ꝓparari ad corruptionē dupl'r. vno modo ſicut cā eius:qr ꝑncipal'r corruptio ab ipſa cauſet: z hoc modo mēbri corruptio fieri pōt:z a mala ꝓplone cuz mā z ſine mā:vt hic dicit Aui. z declaratuz eſt. alio mō pōt ei cōparari ſicut ꝓnz corruptionē mēbri:qm̄ oēm corruptio nē mēbri dato q cā eiꝰ nō ſit mala ꝓplo:ſz ſit ꝑncipaliter opilatio:ꝓſequit' tñ in mēbro de neceſſitate mala ꝓplexio z h modo in oi corruptione nēcio eſt mala ꝓplo cuz mā: qm̄ de neceſſitate ad corruptiōez mēbri ſequtur corruptio humiditatis ꝓtēte in eo:imo prius q̄ꝫ corrūpat' ſubſtātia mēbri:cā tñ corruptiōis nō fuit ſemp hūoris malitia. cor/ruptio ḡ mēbri ſemp eſt cū mala ꝓplone:rōne cuius ꝓuēit ſcarificatio in ea:z exiccatio:ſed nō eſt ſemp cum ea:ſicut a cā corrumpēte:imo cā corrumpens q̄ñq̄ eſt mala ꝓplo cū mā:z q̄ñq̄ ſine mā z ſic itelligit Auic. Argumētuz vo. z id qō obijcit' ꝓcedit fm alium modū itellectus:q dict⁹ eſt. ¶Circa ſecundam ptem itelligēdum:q ſi poſſe fuerit melius eſt remouere carnē corruptā ſine inciſione:que fit cum ferro:puta cū medicinis:z cām reddit Auicē. in lra: qm̄ per inciſionē cum ferro multotiēs ꝓſequitur accidēs difficile qō eſt inciſio ſubita arterie aut tunicarum muſcu li neruoſarum vel ſimiliū:qm̄ ex inciſione arterie conſeq/tur fluxus ſanguinis qui difficulter ꝓſtringit' valde:ex ici ſione vo tunicarum neruoſarum muſculi ꝓſequtur ſpaſm⁹: hec aūt non ꝓtingūt ſic ex opatione medicine remouentis parte corruptam:ꝓpterea qr opatio eius nō ſic eſt ſubita z violenta ſicut eſt opatio ferri:pp qō melius eſt ſi poſſibi/le fuerit vt corruptio auferat' ſine ferro. ¶Sed aduerte: q Auicē. ſignāter dicit:ſi poſſibile fuerit:dicit. n. h altera duarum cauſarum:aut qm̄ in aliqbus egritudinibus: in quibus opz mēbrum aut partē mēbri abſcindere melius

Mala ꝓplo pt ꝓparari ad corruptionē dupl'r.

eſt abſcindere cum ferro:q̄ꝫ aliqua medicina cauſtica vio lenta:qm̄ ſunt q̄dā egritudines:que per tales medicinas exacuunt' z augent' in mēbro:z ideo dato q abſcindatur mēbruz:aut pars mēbri per tales medicinas adhuc talis egritudo nō eſt curata:qm̄ malitia eius exceſſit ad mēbra circūſtātia:z talis egritudo eſt ſicut cācer:qñ pp ipm opz aliqō mēbꝝ abſcindere:ibi enī nullo modo eſt h agenduz cum medicinis acutis ꝓpter cām dictam:ſed melius eſt h agere cū ferro aut dicit h Auic. ſi poſſibile fuerit:qm̄ in q buſdam corruptionibus nō eſt poſſe eas remouere cū me dicina z hoc eſt ꝓpter vehemētem perambulationē eaꝝ: nō enim datur ſpatiū:in quo opetur z pambulabit multū corruptio:propter qō in tali caſu nō eſt poſſe cum medici/na corruptionē remouere:ſed opz ſubito cum inciſione eā auferre:z iſtud ꝓcordat cum eo:q ſubdit Auic. in ſequē/ti. §. ¶Deinde cum dicit.

¶Q̄ ſi hoc nō ꝓtulerit:z corruptio iā in carne ꝓceſſerit:neceſſe erit:vt ipſa icidat z vt locus i ciſiōis oleo feruēte aduratur. Ex hoc enī ꝓuenit ſecuritas ab acuitate malitie ipſi⁹:z reſtringit ſanguinis exitus:z naſcunt' ſup iciſiōis locū ca ro z cutis ex̄nea nō ꝓportionalis:ſz res:q̄ ma gis carni fil'is exiſtit pp ſui duritiē. Cūq̄ icidē di volūtas affuerit:tēta prius erit imittenda in circuitu oſſis voluēdo donec q ſane teneat' re/periat:z vbi dolor fit fortior cū tenta ibi:finit' qm̄ eſt terminus ſanitatis:z vbicūq̄ inueneris laxitatē z retētionis debilitatē totū erit ex colle ctiōe eius:qō eſt icidēdū. Qñq̄ aūt ꝓforat' illō qō circūdat os:qō vis icidere: ita q foramina circūdent ipz:ergo rūpetur p ipſuz z icidet':z qñq̄ ferrat'. Cūq̄ hoc facere volueris ſepara i ter icidentē z ꝓforantē:z iter carnē:vt nō rede/at. Si ḡ ipſum os:qō eſt neceſſe incidere fuerit fruſtū eminēs:qō nō poſſit aptari:ita vt dz:ne q̄ ſit in eiꝰ rectificatiōe fiducia:z timeat' ne cor/rumpat' z corripiat illud:qō eſt corā ipſo:ſub/leuabimus carnē ab eo:aut ſcindēdo:deide li/gando:z ad diuerſitatē ptis illiꝰ extēdēdo:aut alijs ingenijs:q̄ ſenſus demōſtrat:z ſepabimꝰ iter ipm z mēbꝝ nobile:ſi ibi affuerit:cū pānis q ipſuz ab eo elongabūt:z poſtea icidemꝰ. Et ſi os fuerit tale q̄le eſt os coxe:z fuerit magnū: z neruis z arterijs z venis ꝓpinquuz:z fuerit eiꝰ corruptio multa:dz medicus ab eo fugere.

¶In parte iſta docet modū auferēdi corruptionē p inciſio nē:qñ nō poſſumus eam cū medicinis auferre:z p oſten/dit qūo debeat auferri per inciſionē qñ illud:qō eſt corru ptum eſt caro. ſcō h oſtendit qñ corruptio iam peruenit vſq̄ ad os. ſcō a ibi. (Qñq̄ aūt pforat' illud ꝛc.) Prima i duas:p oſtendit qñ inciſio iſta eſt fienda z quid agenduz eſt poſt inciſionez. ſcō docet meſurare q̄ſtitatē abſciſiōis corrupti. ſcō a ibi. (Cūq̄ incidendi affuerit voluntas ꝛc.) ¶Circa ꝑmā ptē intelligēdū:q cā ḡre poſt inciſionez dz locus inciſionis aduri cū oleo bullīēti eſt illa quā reddit in lra:qm̄ ex hac aduſtione prouenit duplex bonitas:vna eſt:qr fit ſecuritaſ ab acuitate malitie cōmixtionis:ne. ſ. in mēbro pambulēt:z hoc iō accidit:qm̄ ex tali aduſtione p uenit ſecuritaſ:ne reliquat' aliqd humiditatis corrupte in

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

mẽbro:que eẽt cã recidiuatiõis:qm̃ oleũ feruẽs ꝓsumit ⁊ adurit totũ residuũ ⁊ istud qdẽ maxie locũ hz in putrefactiõe ⁊ corruptiõe mẽbri:q̃ pambulat:siẽ in extioméo cõtingit.nã tũc nó sufficit solũ abscidere cũ ferro partez corruptã:aut mẽbꝝ:sed post icisionẽ opz cauteriçare locum: aut cũ igne:aut cũ medicina cauteriçante:q̃ est subite adustionis:siẽ faciũt oleũ bulliẽs:eo ꝙ ex tali cauteriçatõe fit securitas ne accidat pambulatio ad ptẽ sanã:⁊ h̃ est qõ dicit Auic.4° cañ.de cura cãcrenaꝝ:dicit.n.cuz locut⁹ fuit de cura cancrene ⁊ schakillos:⁊ puenit ad curã extiomeni.Et cũ appet putrefactio su.pambulare in mẽbro:siẽ cõtingit in extiomeno nó expellas.i.nó remoueas.cũ icisione.s.ferri ⁊ ꝓsumptiõe.s.q̃ fit ꝑ medicinas ꝓdictas su.tm̃: sz opz ẽt cauteriçare ⁊ reddit cãz:qm̃ magnificaẽ.i.pambulãt malũ.i.putrefactio.s.si nõ fiat post icisionẽ cauteriçatio:⁊ h̃ ꝓcordat cũ eo:ꝙ subdit statí post dicẽs.Et cũ icidit mẽbꝝ ꝙ putrefactũ é:tũc opz vt cauteriçeẽ illud:qõ ꝓtinet ipm̃ cũ igne:qm̃ illud est cautela:aut cũ medicinis cauteriçãtib⁹ adurẽtib⁹.s.q̃ adustionẽ subito faciũt:sicut ignis quẽadmodũ facit oleũ feruẽs:de quo h̃ Auic. mentionẽ faĉ.Scõa bonitas q̃ fit ꝑ talẽ adustionẽ est:qz phibeẽ ꝑ ipsaz fluxꝰ sanguis:q est aptus ꝓtingere post icisionẽ:qñ icisio puenit ad venã vel arteriã:qm̃ vnꝰ modꝰ retẽtionis fluxꝰ sanguis est ꝑ medicinas adurẽtes:siẽ habitũ fuit supꝝ 23° caꝑ.huiꝰ fen.Subdit aũt Auic.ꝙ qñ est remota corruptio:maneũt snꝑ locũ icisiõis caro.s.laudabilis ⁊ bona nó corrupta:⁊ cutis exnea nõ ꝓportionalis.s.cuti ꝑme:ꝙ Auic.dicit ꝓpterea qz caro depdita regeneraẽ:sz cutis depdita:qz est de mẽbris spermaticis:nó regeneraẽ silis oino cũ priori:⁊ ió dz eẽ non ꝓportionalis ꝓprie:qm̃ cutis:q̃ regeneraẽ est potiꝰ de gne carnis:sz qz duritiẽ accipit:est eni caro idurata:obtinet locũ cutis depdite:quẽ admodũ porꝰ sarcoydes obtinet locũ ossis depditi: lz nó fit os vere:q̃ aũt fit cã ꝗre mẽbra dicta spmatica nõ restauraũt vere:neqz ẽt pars eoꝝ depdita vere regeneraẽ aliqd loco eiꝰ:mẽbꝝ aũt carnosuz regeneraẽ ⁊ restauraẽ vere: h̃ qdẽ habuit inquiri supꝝ ꝑ⁹ fen istiꝰ libri capl'o de mẽbris ⁊ ió h̃ ad pñs nihil diceẽ.¶Ultio vo circa vltimã ptẽ istius capli est notãdũ ꝙ Auic.optie dic̃ in fine istiꝰ capituli: ꝙ si os corruptũ fuerit tale ꝗle est os coxe:⁊ fuerit magnũ ⁊ neruis ⁊ arterijs ꝓpinquũ:⁊ fuerit eiꝰ corruptio multa dz fugere medicus ab isto infirmo:⁊ nó itromittere se de curatione eius:puta de abscisióe illiꝰ ossis corrupti:⁊ eiꝰ cauteriçatiõe:qm̃ ꝓp magnitudinẽ ⁊ ꝓpinqtatẽ ad neruos ⁊ arterias multas priꝰ accidet infirmi iteritꝰ ex accidẽtib⁹: q̃ sequeñ q̃z possit auferri illõ os corruptũ:⁊ sic iputabiẽ medico mors infirmi:⁊ infamabiẽ de ignorãtia:h̃ aũt valde a medico dz caueri:⁊ ꝓpterea Joãnes mesue auĉte Gal'.i suo libro ð appropriatis dixit. Nolite prauaꝝ egritudinũ cure onus suscipe ne nomẽ subeatis medici mali:⁊ ita ait. Gestiũt munera bona qdẽ ad vitã:sz meliꝰ est nomẽ ꝑclarũ cũctis diuitijs:idẽ ẽt ait Açaraui⁹ in ꝓhemio sue cirurgie circa finẽ:ait enĩ. Et tollite aias vestras ab eo:ꝙ facit vos timere:vt nõ igrediaẽ supꝝ vos hesitatio i fide vestra: ⁊ i mũdo vr̃o. Eteni é magis remanẽs ⁊ sublimiꝰ i mũdo isto ad gloriã vestrã ⁊ postremo ad q̃zitates vestras.

¶De medicationibus solutionis continuitatis ⁊ specierum vlcerum. Caꝑ. xxviij.

Solutio ꝓtinuitatis i magnis mẽbris medicatur equatiõe ⁊ ligatura ꝓueniẽte:q̃ in doctrina restauratiõis dicta est ⁊ tibi in suo loco postea veniet cũ qete ⁊ comestiõe cibi ꝓglutinatiui:in quo habeẽ fi ducia ꝙ ex ipso nutrimẽtũ giñaẽ cartilaginosũ qõ labia fracture claudat:⁊ i vnũ ꝓducat:sicut cibꝰ:q fit de extremitatibꝰ aĩaliuz. Impossibile eni est vt os restaureẽ:⁊ ꝑꝑe in corꝑibꝰ ꝓsistentiũ nisi ꝑm ḧũc modũ:qm̃ nullo mó redibit adꝓtinuitatẽ:⁊ nos quidẽ de restauratiõe sermonẽ erq̃situ loquemur in libris ꝑticularibus.

¶Um dedit methodũ curatiuaz triplicis gñis morbi.s.male cõpl'onis male cõpõnis ⁊ aꝑatis h̃ ꝓñter vltio dat methodũ curatiuã gñis morbi:q est solutio cõtinuitatis:⁊ ꝑ dat methodũ curatiuã solute ꝓtinuitatis.scõo:qz aliqñ in vlcerib⁹ est necessariũ vti cauteriçatione:⁊ silr̃ ẽt in aꝑatib⁹ malis determinat de iuuamẽtis cauteriçatiõis:⁊ oñdit ẽt modũ ꝑz quẽ dz fieri cauteriçatio.scõa ibi. (Cauteriçatio est medicamẽ valde iuuãs).ꝑma pz diuiditur in duas:qz ꝑ determinat methodũ curatiuã solute ꝓtinuitatis.scõo qz in qbusdã mẽbris eget curatio eiꝰ doctria distictiori ⁊ ꝑticulariori q̃z h̃ ꝓpetat:remittit nos ꝑ doctrinã illã ad libros alios.scõa ibi.(Sermonẽ aũt in sol'onibus ꝓtinuitatis ⁊c.)Prima in duas ꝑ determinat methodum curatiuã solute ꝓtinuitatis:in q̃ est lesio solum membroꝝ exterioꝝ.secundo determinat methodũ curatiuam solute continuitatis:in qua nó solũ occurrit lesio mẽbro extrisec:veñetiã ⁊ mẽbro itrinseco:sicut fit in casu ð loco alto ⁊ offensione.scõa ibi.(In his aũt que sũt:sicut casus ⁊ percussio ⁊c.)ꝑma in duas:pmo determinat methodũ curatiuaz solute ꝓtinuitatis in mẽbris simplicib⁹.scõo in mẽbris organicis.scõa ibi.(In cõtorsione aũt sufficit mollis ligatura ⁊c.)ꝑma ps diuidiẽ in duas:qz ꝑmo determinat methodũ curatiuã solute ꝓtinuitatis in membris duris q̃lia sunt ossa.scõo determinat methodũ curatiuã solute cõtinuitatis in mẽbris mollib⁹.scõa ibi.(Intentio aũt in medicãdo ⁊c.)ꝑma in duas.ꝑ facit:ꝙ dictum est.scõo ꝙ sufficiẽti doctrina eiꝰ qõ dixerat remittit nos ad locum aliũ.se cũda ibi.(Et nos qdez de restauratiõe ⁊c.)¶Circa ꝑmã partẽ itelligenduz ꝑ:ꝙ ꝑ mẽbra magna Auicẽ.h̃ itelligit mẽbra dura q̃lia sunt ossa:⁊ dñr mẽbra magna ꝓp duplicez cãm:vna cã est ꝓp corpulẽtiã eoꝝ:qz nullũ iter mẽbra simplicia adeo est corpulẽtũ ⁊ magnũ sicut est os.scõa cã quare dñr mẽbra magna est ꝓp quãdã eminẽtiã:quã hñt supalia membra simplicia:qm̃ ossa sunt sicut fundamẽtuz totius corporis ⁊ sustẽtaculũ oium motuum eiꝰ:vt appet ex his:q̃ dicta sunt in ꝑ⁹ fen huiꝰ libri caꝑ.de anothomia ossiũ.¶Scõo itelligẽdũ:ꝙ Aui.tradẽs methodũ curatiuã solute ꝓtinuitatis in ossib⁹ duo insinuat.ꝑ insinuat q̃ sũt cãe curatiue pficiẽtes vnitionẽ:que est gñalis intentio curatiua in qualibz sol'one ꝓtinuitatis:sicut appet in techni scõo insinuat q̃lis vnitio est illa: q̃ pficiẽ in ossib⁹ solutis pcãs ꝓdictas.ꝑmũ insinuat cũ dicit(medicaẽ equatiõe ⁊ ligatura ⁊c.)ꝑm insinuat cũ dicit:(ipol'e eniz est vt restaureẽ ⁊c.)¶Circa ꝑ'' itelligẽdũ:ꝙ cãe que pficiũt vnitionez in sol'one ꝓtinui facta i osse:sicut dicit Aui.sunt equatio ⁊ ligatura:⁊ qes ⁊ comestio ciboꝝ grossoꝝ ⁊ viscosoꝝ:ex quibus fit nutrimẽtũ grossum ⁊ viscosuz:⁊ est nutrimẽtũ cartilaginosuz:ró aũt q̃re per istas pficiẽ vnitio in osse soluto est.nã ꝓncipale opans vnitionẽ ẽ ipsa nã:vñ Gal'.i techni ait:ꝙglutinat igiẽ distãtia:⁊ eã que ex ꝓncipio vnitionem reddit nã.idem ẽt dr̃.3.de igenio sanitatis:cãe aũt curatiue quas approximat medicus sunt solũ adiuuãtes opationẽ nãe:sed iste cause:que iuuant operationem nãe sunt diuerse:sicut ⁊ natura indiget multiplici adiutorio ⁊ diuerso. Nam istarum causarũ quedã sunt que adiuuãt operationem nature:qz remouent ea:que impediũt ipsam vnitionẽ facere:⁊ quedã sunt:que iuuant operationẽ nãe:qz

subministrāt sibi mām qua nā indiget ad faciendā vnitio
nem:que vero iuuāt opationē nature:qz remouent ipedi
entia operationē eius. Quedā sunt:q remouent ipediētia
extrinseca:z ista cā curatiua est ges qm̄ in quiete ꝓhibet
motus mēbri q diſiūgit z separat ptes mēbri soluti. Que
dam vo sūt que remouēt ipediētia itrinseca ipsi ossi:ꝙ est
solutū:z iste cāe sūt equatio z ligatura:qm̄ per equatio
nē reducunt ptes ossis disiuncte ad ꝓpriū plasma z cō
ducunt ptes distātes adinuicē:per ligaturā aūt ꝯueniētē
ꝯseruātur partes sic ꝯducte:nūc aūt ipossibile esset fieri
vnitionē partiū distantiū ipsis remanētibus valde sepa
tis z distātibus adinuicē pp qō ad operationē nature re
qrit ligatura:z equatio ꝯueniēs:ꝫz quē aūt modū fiat h
eq̄tio z ligatura dictū est in 4° libro in doctrina restaura
tionis:in q̄ circa h oīa pticularia ptractāt. Que aūt iuuāt
operationē nāe:qz subministrāt mām:qua nā indiget ad
faciēdā vnitionē est comestio cibo⁹ taliū:de qb⁹ facta est
mētio:fm enim ꝙ dr in lra nā vnitionē nō facit veram in
trib⁹ ossis dissoluti:z ꝓprie in etate ꝯsistētie:sz facit vni
tionē quādā nō verā:que obtinet ꝓportionē ad veraz:va
enim vnitio fit qn̄ partes adiuicē seꝑate ꝯducte ad pro
priū plasma fiūt vnū vere z adiuicem ꝯtinue:z in ista q
dē vnitione nā nō idiget aliqua mā de nouo ꝓueniēte ad
partes illas:sed sufficit ibi mā roalis:que est dispersa in
porositatib⁹ illa⁹ partiū:mediāte enī illa ꝯuertēdo ipsaz
in subam partis vtriusq nā vnit vere illas ptes:z sic fiūt
ꝯtinue:z fiūt vnum vere:sed in vnitiōe nō vera partes dis
iuncte adiuicem nō fiūt vere vnū:imo remanēt in sua sub
stātia disiuncte:z nō ꝯtinue ꝓprie:sed ꝯiungunt adiuicem
per aliqō:ꝙ est sicut colla colligās ea in vnū:ꝙ qdē i ossi
b⁹ solutis dr porus:vt appet in techni:z qz h porus indi
get gnāri ex mā ꝓportionali sibi:hic est ꝙ in tali vnitiōe
nō vera nō sufficit mā roalis dispersa ꝓporositates ptiuz
dissoluta⁹:sed opz ad locū illum mām ꝓfluere ex q̄ gene
retur talis porus ꝯueniēs:z qz h mā generat ex alimento
grosso z viscoso:cum ista mā ꝯueniēs ad gnationez pori
debeat esse grossa z viscosa:hinc est ꝙ ad talē vnitionem
fiendā reqritur cib⁹ grossus z viscosus qui subministret
mām:qua nā idiget ad faciendā talē vnitionem:z h est ꝙ
Gal'.dixit in techni:qm̄ z enī haruz curatio est ex poro:vt
porus vero h fiat ꝓprij aliméti ossis est opus:opz igit' su
perfluitatez ad pori gnōnem subijci nāe ꝛc. ¶Sed circa
istas causas curatiuas duo opz vlterius aduertere. ꝑmū
est ꝙ lz Auic. cōnumeret q̄tuor causas curatiuas in pficiē
do vnitionē in talib⁹ mēbris:due tn̄ ipsa⁹ sunt cōes z ge
nerales oi fracture:z iste sunt ges z gnō pori ex nutrimē
to tali cartilaginoso: qm̄ oi fracture ad hoc vt fiat vnitio
vtilis est quies:z nociuus est motus:fit'r ēt in qualibz fra
ctura in plurib⁹ hoibus z etatib⁹ per po⁹:sicut per liga
mētum qdam perficit' vnitio in partib⁹ ossis solutis:ꝫz
ꝙ ipsa est possibilis pfici:due vero alie.s.eq̄tio z ligatio:
que est ad ꝯseruādū talē equationē:nō sūt cause curatiue
cōes in qualibz fractura:z in q̄libet osse. nā talis plasma
tio z ꝯseruatio replasmatiōis p ligaturā nō fit nisi in mē
bris:in qbus h est pos'e fieri:nūc aūt hoc fieri nō potest in
quolibet mēbro. nā in ossibus capitis talis modus plas
matiōis z ligature obseruari non pōt sicut declaratur 4°
cañ. cap. de fractura cranei:ꝙ ca^m perfecte iam exposui
mus:z idem etiā Gal'. declarat 6° terrapētice methodi:z
ideo Gal'. in techni:in quo loquebat' maxime ō causis cu
ratiuis in cōi:solū mentionem fecit de generatione pori:ō
equatione autē z ligatura mentionē nō fecit:sed Auic. qz
magis distinxit quā fecerit Gal'. de ipsis fecit mentionez:
qm̄ in plurib⁹ ossibus fractis est necessaria h equatio z li
gatura:de q̄ fit h mentio. ¶Scō intelligēdū:ꝙ lz Aui.
ponat ꝙ vna ex causis curatiuis est comestio cibo⁹ p̄di
cto⁹. s. grosso⁹ z viscoso⁹:quod nō quocūq tpe dz itelli
gi esse cōueniens administratio talium cibario⁹:qm̄ i ꝑn
cipio fracture:sicut dr 6° terrapētice methodi:nō cōuenit
h dieta:imo ꝯuenit dieta tenuis cū corporis eūone:z cuz
flomia z cū farmacia:z huius rō est:qm̄ in ꝓncipio timet'
de euētu apostematis ꝓpter dolorē:qui fractura cōsequi
tur rone attritionis:que fit in carne:z precipue: qz pluri
ma corpora:qbus hoc ꝯtigit sūt repleta:z qz euētus apo
stematis est timorosus valde in fracturis ossium:hinc est:
ꝙ in principio gratia euitatiōis maioris periculi opz ab
his incipere:que sunt prohibitiua apostematis:h aūt sūt
illa:que minorant humores corporis:z distrahunt motū
eorum ad partem contrariam:talia autem sunt eūo z cuz
flobothomia z cum farmacia z dieta tenui. Deide vo cuz
cessauit fluxus humorum:z nō timetur euētus apostema
tis:z incipit etiam porus regenerari:opz vti dieta cum ta
libus cibis:de quibus facta est mentio:qm̄ tales cibi ma
teriam ꝯuenientem subministrāt ad generationez pori:z
qz timor euētus apostematis est vsq̄ ad quartum die vel
7^m ad plus:qm̄ h est terminus egritudinis furiose:que est
preparatura:hinc est ꝙ vsq̄ ad diem quartū vel ad plus
vsq̄ ad 7^m precipitur dieta tenuis fieri:deinde ꝓcedimus
cum cibarijs:que alimentum generāt:de quo fit hic men
tio:que autez sint cibaria talia:requiratur quarto cañ. ca
pitulo de cibatione restaurati:z potu eius. ¶Circa scōm
intelligēdū:ꝙ Aui. insinuās qualis vnitio est illa: que pfi
citur in ossib⁹ solutiuis ostēdit:ꝙ h vnitio nō est vnitio ve
ra quā prius habebāt:precipue quādo accidit eis solutio
ꝯtinuitatis in etate ꝯsistentie:sz est vnitio nō vera: que est
vnitio per aliquid extraneum ligans partes ossis adinui
cem:h enim est differētia inter mēbra mollia z mēbra du
ra. nam mēbra mollia cum soluitur eorum ꝯtinuitas pos
sunt vere cōsolidari z acquirere vnitatem in partib⁹ quā
prius habebāt:sed mēbra dura:sicut ossa quādo soluitur
eorum continuitas:partes nō vere ꝯsolidari possunt:pre
cipue in etate cōsistētie:sed consolidantur per colligatio
nem:que fit per porum generatum in circuitu fracture os
sis:sicut dicit' in techni capitulo de fractura continuitatis
ossis: z h vult intelligere Auicē. cum dicit. (Impossibile
enim est vt restauretur:z proprie in corporibus consisten
tium: nisi fm hunc modum: qm̄ nullo modo redibit ad
continuitatem). s. veram. Qó. j.

Sed circa hoc aliquis dubitabit:videbit' enīz ali
cui ꝙ ossa soluta possint cōtinuari vera
ꝯsolidatione:qz cōglutinatio z cōsolidatio' vera fit per in
uiscationē:vt apparet 6° de accidēti z morbo:sz os fractū
est inuiscabile:cuius ꝓbatio est:quoniam os fractū est nu
tribile:nutritio autem fit per inuiscationē:vt apparet. 6°.
de accidenti z morbo:quare os fractum poterit consoli
dari vera consolidatione. ¶Preterea manifestum est:ꝙ
vera cōglutinatio fit per assimilationē perfectam humidi
tatis nutrimētalis ad vtrāq̄z partem dissolutaz:sed humi
ditas nutrimentalis potest perfecte assimilari cuiq̄ parti
ossis:cuius signum est:quia quelibet pars ossis vere nu
trit':q̄re vere pōt vtraq̄z ꝑs nutriri. ¶Dicēdū est ad h:ꝙ
ptes ossis solute ad veram ꝯtinuitatem redire non pñt:z
istud in experiētia notum est:si qs enim in aiali aliq̄ disco
operiat os:ꝙ est post fracturam cōsolidatum iueniet ptes
ossis adinuicem solum colligatas p porum gnatum in cir
cuitu ossis fracti:quo poro ablato remanebūt ptes ossis
seiūcte z diuise:z nō erunt ꝯtinue:sicut erūt ptes alie ossis
nō fracti:sed que sit causa huius de hoc est ambiguitas.
¶Haly. enī Cōmētator in techni dicit:ꝙ cā q̄re membra
carnosa cū soluunt' vere cōsolidantur:nō autē mēbra sper
matica:sicut sunt ossa est:qz mēbra carnosa sunt generata
ex sanguine:spermatica vero ex sperma te:nunc aūt in cor
pore nostro semper reperitur sanguis:nō autem sperma:
ꝙ sit materia ꝓportionalis membris corporis:in quibus

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ꝙ qꝛ ꝓſo lidatio fit ex mä:q̄ aſſimilatur mēbꝛo:idcirco mē
bꝛa ſan guinea:qꝛ mäm habēt q̄ in coꝛpe repitur ꝓſolidāt
ſpmatic a vo qꝛ mäm hñt:q̄ in coꝛpe nō repit nō ꝓſolidant
va ꝓſoli datóe. Sz in rei vitate iſta cā quā ponit Haly. nul
la eſt:ꝛ ſup falſo fundat:qm̄ ſic̄ in coꝛpe repitur mä:q̄ aſſi
milatiꝛ ié recipe pōt a mēbꝛis carnoſis:ita ēt in coꝛpe re/
perit do nec viuit mä:q̄ aſſimilationē hz ad mēbꝛa ſpmati
ca medi ite q̄ poterūt ꝓſolidari:qō ꝓbat p:qꝛ mäifeſtū eſt
ꝙ mēbꝛ a ſpermatica nutriunt:ſic̄ ꝛ mēbꝛa ſanguinea:nūc
aūt ꝛeadi : eſt mä nutritiōis ꝛ aſſimilatiōis:cū nutritio in aſ
ſimilatiꝛ e ꝓſiſtat:q̄re in coꝛpe repit mä:q̄ aſſimilari p̄t ab
eis:ꝛ iſt a ét ró ꝓbat:ꝙ ſic̄ in mēbꝛis carnoſis reputur mä
ex q̄ pōt fieri regñatio ptis deperdite ab eis:ita etiā reperit
in mēbꝛ is ſpermaticis cū eadē ſit mä nutritiōis ꝛ gnōnis
hz Hal. ſcō elemēto ꝙ:ꝛ iō ex iſta ró̄e:q̄ ſumit ex pte ma
terie nō ſolū ꝓbat:ꝙ vulnus ſimplex:poſſit in eis vere cō
ſolidari :ſz ét ꝙ vulnus a quo facta eſt deperditio ptis quē/
admodꝛ ſ fit in mēbꝛis carnoſis. ¶ Jteꝙ ét hoc vbū Haly.
eſt ꝺ id qō dꝛ a Hal. in cō ſcōi ꝓnoſti. dicit enī ibi ꝙ ſan/
guis in venis recipit quādā pmutationē ad näm ſpmatis
ex quo fit pmutatio ad näm ſpermatis nutriunt tunice ve
naꝙ:ꝛ t eliq̄ mēbꝛa vocata ſpmatica:q̄re ſm ipm in coꝛpe
nſo rep erit mä ſpmatica:q̄ eſt apta ad nutritionē talium
mēbꝛoꝙ ꝛ ad aſſimilationē ꝛ regnōnez ét partis deperdite
quēadꝛ modū fit in carnoſis. ¶ Jteꝙ etiā Hal. ponit tertio
de virtu ntib⁹ nālibus:ꝙ talia mēbꝛa vocata ſpmatica nu/
triunt e x ſanguine quēadmodū caro ꝛ adeps:ſz differen/
ter:qa s id h vt ſanguis ꝙuertat ad carnē ꝛ adipem idiget
modica pmutatiōe:ad hoc aūt vt ꝙuertat in mēbꝛa ſper/
matica idiget pmutatione multa:ꝛ idē ét poſuit ſup Aui.
ſen ꝑma ca ꝑ de mēbꝛis circa finē. ſi g hec nutriunt ex ſan
guine:ti ic ꝙueniēs mä eis ē ſanguis:q̄re ſic̄ caro ꝛ adeps
ꝑñt ver ꝛ ꝓſolidari:qꝛ reperit in coꝛpoꝛe ſpmä cōueniens
eis:ita ē t ꝛ hec mēbꝛa poterūt vere ꝓſolidari ex eadē mä
ampli⁹ ramen alterata:ꝑp qō cā quā ponit Haly. ē nulla.
¶ Qui dā vo dicūt ꝙ ſoluta ꝯtinuitas in oſſib⁹ ꝓſolidari
nō pōt:ꝛ qꝛ ptes ambe oſſis nō ꝑñt adiuicē inuiſcari. naz lz
oſſa ꝛ n utriant:ꝛ in nutritiōe fit inuiſcatio nō eſt ibi iuiſca
tio duo ꝙ adinuicē:qꝛ ſolū eſt ibi iuiſcatio ex h ꝙ nutrimē
tū penetrat ꝑ ptes oſſis ꝛ iuiſcat in eis:h aūt iuiſcatio ad
ꝓſolidationē nō ſufficit:ſz opz ꝙ fit ibi iuiſcatio vni⁹ ptis
cū alia: puta ꝙ ptes ſube vni⁹ ingrediant ptes ſubſtātie al/
terius coꝛpis viciſſim:hoc fieri nō pōt in mēbꝛis oſſuoſis
ꝑp multā eoꝙ duritiem:ſic̄ fit in carnoſis ꝑp eoꝙ mollitiē.
¶ Sz iſta cā nō eſt vꝛa:qm̄ imaginat falſuz:imaginat enīz
ꝙ ꝓſolidatio fiat ꝑ ſubingreſſum ptiuz adiuicē:q̄ debēt cō
ſolidari:ſz hoc eſt falſuz:qm̄ ꝓſolidatio eſt opatio näe ter/
tio terrapētice methodi:manifeſtum aūt eſt:ꝙ eſt opatio
näe nō ró̄e virtutis vitalis aut aiate:ſz eſt ex opatiōe näe
ró̄e nutritiue virtutis:opatio aūt nutritiue virtutis ſoluz
ꝓſiſtit in aſſimilatiōe nutrimēti:q̄re ꝓſolidatio fit ꝑ aſſimi
lationē nutrimēti ad ptes:que adinuicē debēt cōſolidari.
¶ Et h neceſſario declarat:qꝛ ptes diſſolute: aut vniunt
qꝛ ſe ꝓtāgūt ſolum:aut qꝛ vna pars ſubingredit alteram:
aut qꝛ ſm extrema liquefiūt ꝛ coagulātur poſtea:quēad/
modum fit in cera:cum ꝓiūgitur cera cum cera: aut hoc
fit per aſſimilationez alicuius humiditatis ad partē vtrā/
q:ſed nō poteſt fieri primo modo:qꝛ tūc nō eſſet ibi vni/
tas naturalis:nec ſecūdo modo:quia tūc oporteret ꝙ fie/
ret decuratio membꝛi:etiam cum talis ſubigreſſus nō ſit
cum trāſmutatiōe:nō erit cuz vnione vera ꝛ naturali:nec
pōt fieri tertio modo vt notuz eſt:quia caro liquefacta nō
poteſt amplius coagulari:vt in carnem redeat. ergo relin
quitur:ꝙ iſtud ſit ꝑpterea qꝛ humiditas exiſtens in locis
diſſolutis aſſimilat parti vtriq̄:cuz igitur humiditas nu
trimētalis perfecte in nutritione aſſimiletur oſſi:reſtat ad
huc dubium ꝑp quid partes oſſis mediante tali humidi/
tate nutrimētali:nō vere:aut iuicem vniūtur:quemadmo
dum fit in membꝛis carnoſis. ¶ Et ideo dicēdum eſt alit
ꝙ cauſa impoſſibilis vere cōſolidationis eſt multiplex in
eis:que omnes cauſe fundātur in duritia ptis eius:ꝛ iſta
videtur eſſe itētio Hal. in techni ait enim. ꝓma igitur ꝓſo
lidatio in eis impoſſibilis ꝑp duritiam partis fieri ꝛc̄. vna
enim cā eſt:qꝛ ea que debēt cōglutinari adiuicem opz ea
coextēdi ꝛ ſe ꝓtāgere:ꝛ per ꝓtactum vniri:talez aūt coex/
tēſionem ꝛ cōtactum durities partis ꝓhibet:qualis duri
ties eſt in oſſibus. ¶ Secūda cauſa eſt:qꝛ ꝓglutinatio fit
ex roꝛe exiſtēte in parte vtraq̄ ſubito aſſimilato ad partē
vtrāq̄:nūc autē iſta mēbꝛa modico tali roꝛe abūdāt:pro/
pterea qꝛ ſunt dura ꝛ ſicca valde:ꝛ ideo ex roꝛe ibi ꝑexi/
ſtente niſi profluat de nouo nutrimētum ad ipſa:ꝓſolida/
tio fieri nō poteſt:ex eo aūt ꝙ de nouo profluit nō fit ꝓſo
lidatio:ſz fit regeneratio alicuiꝰ partis:puta poꝛi: qm̄ vt
ꝺclarabitur poſtea:ꝓſolidatio fit ex aſſimilatiōe ſubito fa
cta roꝛis ad partē vtrāq̄:que dz ꝓſolidari. ¶ Tertia cau
ſa eſt in potētia virtutis aſſimilatiue:que eſt in iſtis mem/
bꝛis. Eſt enī in eis debilis valde hec virtus:tū qꝛ ex natu
ra tales partes frigide ſunt ꝛ ſicce:hec aūt virtus indiget
calido ꝛ humido:tum etiam qꝛ in tēpoꝛe ſolutiōis ꝯtinui
virtus h eſt in eis debilioꝛ facta:tum etiam qꝛ ſanguis ad
hoc vt ꝙuertatur i eoꝙ ſubſtātiam idiget multa alteratio
ne:in membꝛis aūt carnoſis quaſi ex ſola obuiatiōe i ipſa
ꝙuertitur:vt dictuz fuit ſupꝛa in ꝓma ſen capitulo de mē/
bꝛis:qꝛ ergo ſic in eis virtus eſt debilis:nō pōt in tpe ſolu
tiōis ꝯtinui humiditas roꝛalis in ipſoꝙ ſubam pfecte cō/
uerti:ſz ꝙuertitur in aliq̄d qō eſt ꝑpinquum näe ptis vtri
uſq̄:ꝙ dz poꝛus:ꝛ ꝑpterea tales ptes vere vniri nō ꝑñt:
quēadmoduz ꝑpter cauſas ꝺꝛias vnio vera fit in mēbꝛis
carnoſis:ꝛ hinc eſt ét ꝙ in pueris:in qbus oſſa hñt mul/
taz mollitiē ꝛ humiditas roꝛalis abūdās:ꝛ virtus ét aſſi
milatiua eſt foꝛtis:pōt fieri vnio vera:ꝛ hoc ē ꝙ dic̄ Hal.
in techni. Molle vo ꝛ puerile os ꝓſolidari poſſibile ē ꝛc̄.
¶ Et ex his appet ꝙ ptes ſpmatice:q̄ ſūt duꝛioꝛez vt oſſa
ſūt difficilioꝛis ꝓſolidatiōis:nerui āt ꝛ arterie difficili⁹ cō
ſolidātur q̄z caro:ſz facilius q̄z oſſa. ſil'r ét ex his apparet:
ꝙ difficilius etiā regeneratur in eis pars deperdita q̄z cō
ſolidentur. ¶ Et ex his apparet faciliter ſol'o ad obiecta:
qm̄ lz in nutritiōe nutrimentū perfecte aſſimiletur in ꝓſo
lidatione:tum qꝛ requiritur foꝛtioꝛ aſſimilatio:cum nutri
mētum aſſimiletur extra ſubſtantiam partis:non poteſt
fieri perfecta aſſimilatio niſi in etate pueritie:ꝛ ideo ratio
non concludit. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Jntētio aūt in medicādo ſolutionē ꝯtinuita/
tis:q̄ in mēbꝛis accidit mollib⁹:eſt triū pꝛinci/
pioꝙ curam hēre. Pꝛimū eoꝙ eſt qm̄ ſi cauſa
fuerit fixa minus quā opz:eſt retinere illud qō
fluit ꝛ ꝓſtringere eius mām:ſi ipſa fuerit cur/
rens. Et ſcōm eſt fixuram ꝓſolidare cuz medi/
cinis:ꝛ cibis ꝙuenientibus. Et tertium eſt pu/
trefactionem pꝛohibere quāto plus fuerit poſ
ſibile. Cūq̄ ab vno trium te excuſaueris redi
ad cogitandum de duobus remanentibus.

¶ Jn parte iſta determinat methodū curatiuam ſolute cō/
tinuitatis:que accidit in mēbꝛis mollib⁹:qualia ſūt caro:
ꝛ adeps:ꝛ ſic pꝛocedit. nam ſol'o ꝯtinuitatis:que eis acci
dit eſt multiplex:quedā eſt que dī vulnus:ſub quo cōpꝛe
henditur vlcus:qm̄ vulnera trāſeunt in vlcera:qō eſt ſo/
lutio ꝯtinuitatis manifeſta ꝛ lata vnius numeri:quedam
eſt que dī ꝯtuſio ꝛ attritio:que eſt ſolutio ꝯtinuitatis mul
ti numeri immanifeſta:niſi componat cum vulnere:que/
dam eſt que dicitur excoꝛiatio:que eſt ſolutio ꝯtinuitatis

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

cũ excoriatione ⁊ alteratiõe cutis: q̃dã est que dr̃ p̃ctura que est solo ꝓtinuitatis nõ lata mãifesta exteri⁹: ſz occul/ ta iterius: ⁊ ió Auí. ꝑ dat methodũ curatiuã solute ꝓtinui tatis: q̃ dr̃ vulnus: sub q̃ cõprehendit etiã vlcus. scõo dat methodũ curatiuaz solute ꝓtinuitatis q̃ est attritio ⁊ ꝓtu sio. tertio dat methodũ curatiuaz solute ꝓtinuitatis: q̃ est cũ excoriatiõe. q̃rto dat methodũ curatiuã solute ꝓtinui/ tatis: q̃ est p̃ctura ⁊ disruptio. scõa ibi. (Et cũ pus multi plicat lic multiplicatiõe nutrimẽti ⁊c.) tertia ibi. (ꝙ si alfa se fuerit cũ ⁊c.) q̃rta ibi. (ꝙ si alfase qdẽ magis fuerit ⁊c.) ⁊ ista ẽ diuisio: q̃ ꝓcordat cũ distinctiõe capitulo ꝝ: q̃ ponit q̃rto canone de cura speciez solonis ꝓtinui. ꝑma pars di/ uidit in duas: qꝝ ꝑ ponit cañ. gñales curatiõis solonis cõ tinui in mẽbris p̃dictis. scõo determinat cañ. spãles. scõa ibi. (Et dicem⁹ ꝙ oia vlcera ⁊c.) Prima in duas: qꝝ solonis ꝓtinui: q̃ accidit in mẽbris p̃dictis: duo sunt modi: q̃dam eni est: in q̃ sola est solo ꝓtinui: q̃dã vo est in qua nõ sola ẽ solo ꝓtinui: sed alia dispõ est ꝓiũcta: ⁊ ideo ꝑ dat canones in curatiõe solonis ꝓtinui: in qua sola est solo ꝓtinui. scõo dat canoñ. in curatiõe eius: qñ ẽt cũ ea alia dispositio ẽ cõ iuncta: in q̃ solone ꝓtinui cõprehendit vlcus. scõa ibi. (Et scito ꝙ itentio in medicãdo vlcera ⁊c.) ꝑ' in duas. ꝑ ostendit quot ⁊ q̃ sunt illa: ex qb⁹ pficit itentio curatiua in so/ lutiõe ꝓtinui: q̃ est sine depditiõe substãtie mẽbri. scõo oñ/ dit qũo vnũqõq; illoꝝ: q̃ dixerat pfici debz a medico. scõa ibi. (Tu vo iam scis qũo ⁊c.) ꝑma in duas. ꝑ oñdit q̃ sũt illa: ex qb⁹ pficit itẽtio curatiua in solone ꝓtinui p̃dicta. scõo ostẽdit ordinẽ iter illa. scõa ibi. (Lũq; ab vno triũ te excusaueris). ¶ Circa ꝑ⁹ pt̃ intelligẽdũ ꝑ ꝙ ꝑ ꝑn' Auic. hic itelligit causas curatiuas q̃ itẽtionẽ curatiuã pficiunt in solone ꝓtinui. ꝑma eni qõ appet in techni itentio prima curatiua in solone ꝓtinui est vnitio: ea aũt que hãc vnitio nẽ pficiũt: sunt cause curatiue: ꝑncipiali⁹ tñ hec vnitio cõsi stit in opatiõe nãe: vt dr̃ in techni: ea aũt: q̃ medicus admi nistrat: sunt inuãtia opationẽ nãe ad faciendã talẽ vnitio/ nẽ: ⁊ iste qdem cause curatiue sunt dicte: ⁊ vocant hic ab Auic. ꝑncipia: qm̃ sicut ꝑncipiũ est cã prãcipiati: ita ⁊ cãe curatiue: qꝝ sũt ea: ꝑ q̃ pficit itẽtio curatiua q̃ est vnitio: di cunt ꝑncipia: circa q̃ medicus dz sollicitari: a Hal'. vero i techni vocant opa nostra: qꝝ sunt ea: ꝑ q̃ medicus operat vnitionẽ iuuãdo ꝑncipalem actionem nãe. vocat ergo ea opera nostra: vt ꝑ hoc oñdat: ꝙ in hac actiõe est aliõ ope/ rans principale: sicut natura.

Sed tunc ad itellectũ mẽtis Aui. aliqs dubitabit nã Aui. ponit ꝙ medicus dz esse sollici/ tus circa tria ꝑncipia: qm̃ dicet aliqs Auic. vr̃ eẽ diminu tus ⁊ supfluus. Diminutus qdẽ vr̃: qm̃ Hal'. in techni po nit: ꝙ opus nostrũ est q̃druplex. scz ꝓducere ptes distãtes ⁊ ꝓseruare ꝓductas: ⁊ prouidere vt nihil icidat iter labia vulneris: ⁊ sbaz ptis sanã seruare. cũ igit ista opa sint prin cipia: sicut dictũ est medicus nõ dz esse sollicitus soluz cir ca tria ꝑncipia. imo circa q̃tuor. supfluus qdẽ vr̃: qm̃ pri/ mũ opus ꝙ ponit nõ respicit itentionẽ curatiuã: q̃ est mẽ/ tio: sz respicit potius fluxũ mãe: de quo ope nõ facit men/ tionẽ Hal'. ¶ Dõm est ad hoc iuxta ꝙ itelligẽdum: ꝙ cau se curatiue: q̃ debent vulneri: sũt duoꝝ modoꝝ: q̃dã sũt: q̃ directe respiciũt itẽtionẽ curatiuã ipsi⁹ vulneris: ⁊ iste sũt q̃ debent vulneri solũ rõne ipsi⁹ vulneris: ⁊ loquẽdo õ ta lib⁹ causis curatiuis iter causas curatiuas nõ computat ꝑmũ opus ꝙ ponit hic Auic. qm̃ illõ opus nõ est directe faciẽs ad vnitionẽ: q̃ est intẽtio curatiua vulneris: vt vul/ nus est: ⁊ qꝝ Hal'. in techni solũ exꝑssit de opib⁹ nostris: q̃ directe respiciũt hãc intẽtionẽ curatiuã. ió Hal'. in techni de ipso mẽtionem nõ fecit. ¶ Sed alie sũt cause curatiue q̃ respiciũt intẽtionẽ curatiuã vulneris idirecte: ⁊ iste sunt ille: que debẽtur vulneri nõ rõne vulneris: sz rõne alicui⁹: aut qõ est cõpositũ cum vulnere: aut qõ timet cõpositum cum vulnere: cui⁹ compositio ꝑhibet fieri sanatior neris nisi ꝑhibeat: ⁊ de istis causis curatiuis loquẽ/ ea q̃ retinẽt illõ qõ fluit: ⁊ sũt etiã ea q̃ ꝓstringũt ei si fuerit currẽs: vt dicit Auic. ꝑ hoc eni Auic. itelli/ sas duplicis modi q̃ ꝓuenũt vulneri rõne eoꝝ: qu gunt in vulnere: sine quoꝝ ꝑ preuisiõe vulnus curar nã duo sũt apta ꝓiũgi in vulnere vnũ est fluxus san q est aptus ꝓtingere ꝓp fixurã vene: ⁊ iste qdẽ nisi gat vulnus curari non pót. scõm est euentus aꝑati aptus ꝓtingere ꝓp doloꝛẽ q est cã fluxus mãe ad l qua accidit aꝑa: ⁊ iste quidẽ fluxus ⁊ aꝑa nisi ꝑhi vulnus curari nõ poterit: ſz impediet sanatio eius bit in vlcus: qꝛ ergo ista duo sũt apta ꝓiũgi cuz vul ꝑhibẽt sanationẽ eius. ió Auic. dicit ꝙ primũ ꝑncip ca ꝙ medicus dz eẽ sollicitus: est retinere illud qõ ꝑ hoc itelligit ea q̃ ꝑhibent fluxũ mãe ad locũ vul ⁊ ꝑhibẽt euentũ aꝑatis: sicut sunt eũones ⁊ distrac humoꝝ ad partẽ ꝓriam ⁊ dieta tenuis: ⁊ appositi locũ vulneratũ eoꝝ q̃ mãm repellũt cũ stipticitate ditate: sicut est oleũ roſ. cũ albumine oui: ⁊ sic est e ꝙ fit ex granato dulci decocto in vino: de quo fit m to cañ. capꝫo de regimine vulneꝝ habẽtiũ aꝑa. silr ꝑmũ ꝑncipiũ: circa ꝙ medicus dz sollicitari: est cõst eius mãm si fuerit currẽs: ⁊ ꝑ hoc itelligit ea q̃ san fluẽtẽ ꝓstringũt: qm̃ stãte fluxu sanguinis vuln⁹ cu potuerit: ſz aduerte ꝙ Auic. signãter dixit: si ipsa fue rẽs: qm̃ nõ semp in vulnere opz intẽtionẽ hẽe ad ꝓ nẽ fluxus sanguinis: solũ eni qñ multũ supfluit flux medicus ad ꝓstrictionem eius itẽdere: ſz si nõ supfl dz fieri ei⁹ ꝓstrictio. imo si paucus exeat dz sangui nui: ⁊ aliqñ ex vulnere ꝓuocari: qm̃ fluxus sangui vulnere est cã ꝑhibitiõis euẽtus aꝑatis: ⁊ hec est Auic. q̃rto canõe capꝫo de curatiõe vulneꝝ: ait eni cant oia. ſ. vulnera i ꝑn° in retẽtiõe sanguinis curr subdit: (⁊ fortasse cursus sanguinis q̃ztitate tẽperat vulnerib⁹ ⁊ ꝑhibet aꝑa ⁊ ozipilationẽ ⁊ febrẽ). ⁊ etiã dicit Hal'. tertio terrapẽtice methodi. nã si san vulnere multus manauerit vulnus ⁊ circũstãtia e moꝛis. ¶ His igit ꝑmissis dicemus ꝙ istoꝝ ꝑncip ca q̃ Auic. docet medicũ sollicitari: qõdã est ꝙ re tentionẽ curatiuam vulneris nõ rõne vulneris: ſz rationе eius ꝙ aut ꝓiungit cum vulnere: vt est fluxus san ꝙuinis: aut timet ꝓiũgi cuz vulnere: vt est aꝑa: sine quoꝝ curatio ne vulnus curari nõ pót: ⁊ istõ est ꝑmũ ꝑncipiũ: de q̃ Hal'. mẽtionem nõ fecit ꝓp cãm predictam. Sz quedaz sũt que respiciũt itentionẽ curatiuã vulneris rõne ipsius vulneris que itentio est vnitio: ⁊ ista sũt ꝑm ꝑmũ ⁊ tertiũ: quie sunt fissuram ꝓsolidare cũ medicinis ⁊ cibis ꝓuenientibus: ⁊ ꝑhibere putrefactionẽ q̃zto plus est poſe. ¶ Sz est ꝑ ad/ uertendũ ꝙ ſz Auicẽ. posuerit hec ꝑncipia esse duo. Hal'. tñ qꝛ ꝑticularius ⁊ magis distincte locutus fuit: posuit esse quatuoꝛ hic: tñ quatuoꝛ cõprehendunt sub his duob⁹: q̃ hic Auic. expressit: qm̃ sub ꝓsolidatiõe cõprehendit ꝑmũ opus: ⁊ ſcõm ⁊ quartũ ꝙ cõponit Hal'. sub ꝑhibitiõe aũt putrefactionis cõprehẽdit tertiũ ⁊ hoc ideo: qm̃ istoꝛum opeꝝ: que Hal'. ponit ad perficiẽdum intẽtionez curatiuã que est vnitio: quoddã est soluz ad remouendũ impediẽs ⁊ istõ opus est prohibere ne in vulnere cadat aliquod ex trinsecũ: aut pilus: aut puluis: aut oleũ: aut etiã prohibea tur: ne ibi sit aliq̃ humiditas extranea vel sanies vl̃ virus ⁊ similia: ⁊ hoc opus idem est cum opere: ꝙ hic ponitur: qõ est ꝑhibitio putrefactionis: nam ea que coadunant in vulnere siue sint extrinseca sũt causa vt accidat putrefactio ⁊ saniatio in vulnere: ⁊ per consequens sunt causa vt vul nus transeat in vlcus: ⁊ prohibetur eius vnitio: quedam vero sunt opera que sunt ad adiuuandum naturaz facere consolidationem: ⁊ ista opera distinguẽdo particulariter

Duo fu apta cõ iũgi vu neri.

necessario sunt tria.nam ꝑ opz ꝺducere labia in vnū:qm̃ vnitio ꝓtium distantium nō fit nisi ꝓtes ille se ꝺtangant:talis aūt ꝺtactus fit ꝑ ꝺductionem labioꝝ in vnum: silr qz hec opatio q̃ est vnitio requirit tempus ꝺueniens:nō solū oporteret ꝺducere labia in vnum:sz etiam dz scōo ꝺseruare ipsa sic ꝺducta tpe sufficiēti.tertio qz vnitio est ꝑncipale opus näe:z opatio näe fit mediāte substātia membroꝝ que dr complexio ſm Gal'.in libro secretoꝝ:ait enī q cōplexio est substātia corporis z nä eius:nō fit aūt hec opatio mediāte complexiōe nisi ipsa existēte in sua sanitate:z eucrasia:q̃to plus possibile requirit tertium opus.vt scz substātia partis sana seruet':qz ergo ista tria opa sunt ꝑncipalr iuuantia näm ad faciendā ꝺsolidationē:idcirco i istis tribus opibus ꝑncipaliter ꝺsistit ꝺsolidatio:z ideo omnia ista tria opa comprehēdunt sub scōo principio: qz Auic. dicit q tale principiū est ꝺsolidare fixuram cū medicinis ꝓscibis ꝺuenientib9:q̃z̃q̃z̃ ergo Auic.ponat duos modos causarū curatiuarū vel principioꝝ que directe respiciunt intentionē curatiuaz solute ꝓtinuitatis:que est vnitio:sub illis tñ duob9 cōprehendunt quatuor opa:que ponit debere ꝺcurrere Gal'.in tegni:z ideo Auic. diminutus non fuit:silr nec fuit superfluus:qm̃ nō soluz respexit:vt dictū est:causas curatiuas:que directe producūt ad intentionē curatiuam:quēadmodum fecit Gal'.i techni.sz etiā respexit illas:que indirecte ꝑducunt:que comprehendunt in ꝑ principio:qō est retinere mäm que fluit:z constringere mäm si fuerit currēs. ¶ Scōo intelligēdū q Aui. signanter dixit in littera.(qm̃ si causa fuerit fixa z̄c.)intelligit.n. si causa fuerit fixa.i.si solutio cōtinuitatis fuerit magna z vocat' hec solutio fixa:qm̃ hic plus figit' in mēbro:z plus ꝑdurat ad ꝺsolidandū.parua eni solutio cito curat' q nō vr esse fixa in mēbro:z ideo dixit signanter Auic.si solutio ꝓtinuitatis fuerit magna:qm̃ in magna solutiōe est necessitas hēre solicitudinē circa omnia illa tria principia: in parua aūt solutione:aut non est necessitas oīum cuz in parua solutione nō accidat fluxus sanguinis z mäe:de q̃ fit timor euentus apostematis:aut aliq̃ nō est necessitas alicuius:qm̃ ꝑ se ipsam a natura ꝺsolidatur absq̃ auxilio medici:iuxta illud dictum Gal'.ꝑ de interioꝝb9.nā nō indiget medicaminū auxilio nisi dum magnificato morbo ei nequiuerit dominari. ¶ Circa secundā partem intelligēdum:q Auic.in vbis illis denotat nobis quis est ordo inter predicta principia.nā hic est ordo:qm̃ primo dz medicus sollicitari circa primum principiuz.deinde cū excusatur ab illo:aut qz ipsum perfecit: aut non sit necesse ad illud intendere:dz esse sollicitus circa duo alia remanētia cā aūt q̃re ꝑ dz sollicitari de ꝑ ꝑn° est:qz sic appebit in fini capl'o istius sen:qñ aliq̃ duo adinuicem ꝺiunguntr: aut est suspitio de ꝺiunctione eoꝝ adinuicē:illi ꝑ dz medicus ꝓuidere sine cuius curatiōe alteꝝ curari nō pōt.nūc autē stante fluxu sanguinis vulnus nō pōt curari:silr etiā stāte fluxu mäe:ex quo est suspitio de euētu apatis vulnis curari nō ꝑt.imo si euētu apa trāsibit in vlcus:pp q ꝑ opz medicū sollicitari de ꝑ principio:deide cū excusat' ab eo:dz cogitare de reliqs duob9 remanētib9:iter principia aūt alia duo nō est ordo nisi q̃ztū ad intentionē:qm̃ principalr intentio dz esse ad ea que fixurā ꝺsolidant:ex ꝺsequēti autē ad remouēdū ꝓhibentia fieri ꝺsolidationē:in actu tamē approximationis z operationis simul debemus intendere ad ea que consolidant:z ad ea que putrefactionem ꝓhibent fieri:que sunt remouentia prohibentia fieri ꝺsolidationē:sicut dcm̃ est prius. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Tu vo iā scis qūo illud qō fluit retineatur: consolidatio fit adiungendo labia: si adiūguntur z exiccando z comedendo glutinatiua.

¶ In parte ista sicut dicebat' Aui.oñdit qūo vnūqōq̃ suo rum ꝑncipioꝝ:que dixerat ꝑficit' a medico:in qbus vbis Auic.ꝑ perfectiōe ꝑmi ꝑncipij remittit nos ad p̄cedētia: qm̃ in p̄cedētib9 satis oñsum est:qūo dz ꝺstringi illud qō fluit z euacuat':z hoc ostēdit pfecte in illo cap̃. (Ea q̃ euacuant' z̄c.)silr etiā in p̄cedētibus satis ostensuz est:qūo ꝓhibeat' mä fluens ad locū:z hoc oñsum est in capitulo de curatiōe ap̃atum:oñdit ät Auic.qūo ꝑficitur ꝺsolidatio: in qb9 vbis Auic.oñdit qūo sub ꝺsolidatione cōprehendunt' illa tria opa:que posuit Gal'.qm̃ ꝺsolidatio vt dicit fit adiungēdo labia:z ꝑ hoc itelligit q labia ꝺducant' in vnū qō est ꝑmū opus:silr etiā vt dicit ꝺsolidatio fit exiccando z comedēdo quidē ꝺglutinatiua:facit ad hoc vt labia ꝺseruent' magis ꝺducta:qm̃ ex eis gñatur sanguis viscosus:ex q̃ gñat' alimētū viscosuz:ex q̃ diffuso ꝑ porositates labioꝝ vulneris magis labia vulneris iuiscantur:z ꝑ ꝺns magis ꝺseruant' in ꝺductiōe:q̃ facta est in vnū ipsoꝝ labioꝝ adinuicē. sed ꝑ exiccationē ꝺseruat' ſba ptis sana: z in hoc ꝑficitur illud opus:vt dicit Gal'.q est substantie ptis sane ꝺseruatio.vñ ait.ſba vo ptis sana seruabit' ꝑ mediocriter exiccantia. Sz q̃liter ꝑficitur tertiū principiū.s. ꝓhibitio putrefactionis Aui.mentionē nō facit:z hoc ió nam ꝓhibitio putrefactiōis ptim ꝑficit' ꝓhibendo:ne alī qō extrinsecū ingrediat' iter labia vulneris ꝑunita:aut pī lus:aut oleū aut puluis aliqs:qm̃ qōcūq̃z extrinsecū q ingreditur in ꝺcauitate vulneris stans inter labia eius prohibet vnitionē eoꝝ adinuicez que subito fieri dz:qm̃ vnitio subita labioꝝ adinuicē fit ꝑ subitam assimilationē humiditatis nālis ad ptē nostrā:nunc aūt qō est exneū stans iter labia nō pōt eis assimilari.vñ est cā vt iter ipsa remaneat vacuitas:in qua vacuitate aggregat' humiditas:q̃ i putredinē ꝺuertitur z sic vulnus efficit' sanioſum z trāsit in vlcus:z ꝑ ꝺns nō ꝺsolidat':z ideo ēt dr̃ tertio de igenio sanitatis q sola alteratio etiā q̃ fit ab aere icluso in ꝺcauitate vulneris efficit vulnus putridū:z qz istud q̃si erat notū.s.q ꝓhibitio ꝺsolidationis fit ab istis reb9 exneis itercidētibus iter labia vulneris:ió nō curauit facere mētionē.partiz aūt ista ꝓhibitio putrefactiōis fit ab his:q̃ exiccant ꝑ q̃ ꝺseruatur ſba partis sana:qm̃ exiccatio est ꝓhibitiua putrefactionis cuz putrefactio fiat ab humiditate superflua:z qz de hac exiccatione mentionē fecerat:idcirco repetere non curauit de ipsa. Qō. iij.

Sed ad intellectū perfectiorē eoꝝ que dicta sūt aliquis dubitabit:nūquid ꝺsolidatio fieri debeat' per medicamina exiccātia. Et videbitur alicui q nō primo qz dictū est:vnū opus medici est conseruatio substantie partis sane:nūc aūt conseruatio fit per similia substātie partis:in qua est vulnus:sicut dicitur expresse octauo terrapētice methodi:ait enim.igitur similibus quidē indigent.si complexiones que etiā sunt discrasiare:z ſm alia quedā:de quibus rursus dicet':z ſm vlcera oia z̄c.z cum igitur quoddā membꝝ sit humide cōplexionis in respectu ad temperatū vt notū est:videbit' q medicine que approximātur ad consolidationem: per q̃s conseruatur substātia ptis sana:non semper debeāt esse exiccātes:sed aliquādo humectātes. ¶ D.si in quolibet vulnere medicina consolidās esset exiccans.sequeretur q in quolibet vulnere erit mala complexio humida:vel cum mā:vel sine mā:qm̃ exiccatio in morbo aliquo generaliter non debet' nisi rōne supflue humiditatis:cū ois cā curatiua sit in intentiōe ꝓrietatis fundata:vt appet in techni:z si sic erit tunc sequeret' q nullū vulnus erit simplex: sz quodlibet vulnus erit cōpositū cum mala cōplexione:sed hoc est cōtra id qō infra ponit':vbi dicit:q oia vulnera:aut sūt simplicia:aut sunt composita q̃re z̄c. ¶ Dicendum est qō de ista mä iā diximus sufficienter in expōne:quā fecimus sūper tertiā sen quarti canonis.hoc ergo solum ad declarationē verboꝝ Auic.dicemus:qō medicina que apponit

vulneri simplici oz esse exiccatiua:z per hāc medicinam ꝓseruaꝫ substantia ptis sana:per quā ꝑncipal'r fit ꝓsolida tio:ratio aūt huius est aptitudo:vt accidat ex humidita/te supflua putrefactio:que ē causa ꝓhibens ꝓsolidatio/nē ipsius:ex q̄ in vlcus ꝓuertitur:ró aūt quare in quolibz vulnere est aptitudo vt accidat putrefactio ex humidita/te supflua est:qz in oī vulnere:vt oī tertio terrapentice me thodi:est pars sic facta debilis ex sol'one ꝓtinui:vnde de/bilitaꝫ virtus q̄ digerit alimētū ꝓueniens ad ipsam:z de/bilitaꝫ etiam virtus expulsiua supfluoꝝ:ex hoc aūt ꝙ ali mētuz nó ꝑfecte digeriꝫ:remanet ex ipso supfluitas humi da idigesta:sil'r ex hoc ꝙ debilitaꝫ virtus expulsiua non sufficiēter ab ipsa expellitur supfluitas alimēti:que in q̄li/bet pte nostri corporis generaꝫ:quaꝝ vna ē subtilis:q̄ in/sensibiliter euaporat in fumū:altera vo ē grossa terrestris ad modū luti:q̄ sensibiliter ꝑ poros expellitur:ex his igiꝫ simil'r etiā ne ex defluxu humiditatū ab alijs partibus ad locum vulneris ꝓp dolorem z debilitatē loci vulnerati est aptitudo:vt in pte:in qua est vulnus aggregeꝫ humiditas supflua:ex qua fit remollitio substantie ptis z eius putre factio:ꝙ quidē impediet ꝓsolidationē:z erit causa vt vul nus cōuertatur in vlcus:vt igiꝫ putrefactio in vulnere nō accidat ex humiditate supflua:opz vt medicamen:qō ad/ministraꝫ ad ꝓseruandum substantiā partis sanā sit exic/catiuuz,hoc eni medicamē est qō ꝓhibet lapsuz cōplexio nis mēbri in distēperamētū:in quod apta est labi: ꝓp qō distemperamētū impediretꝫ ꝓsolidatio:ex qbus vbis ma nifestū est:ꝙ cū dictū est prius:ꝙ vnū opus medici oz eē in vulnere conseruatio substātie ptis sane: ꝙ hec ꝓserua/tio nó pura ꝓseruatio oz itelligi.ꝓseruatio eni pura solum ꝓuenit corpi sano cū sola itentio in sanitate:vt sanitas est: sit ꝓseruatio:sz in corpore egro cū sit egritudo:q̄ oz remo ueri lz ex parte qua in eo est virtus z nā dēat fieri ꝓserua/tio:qm̄ semp z virtus z natura cōseruari oz:tū cum rōne egritudinis:que oz admoueri:dēat fieri remotio:cōserua tio pura non itendiꝫ:sz est cū ꝑfusione vel curatiōe admix ta:z ideo q̄ approximanꝫ corporib⁹ egris. lz ex pte eius ꝙ ꝓseruari oz in eis dēant esse similia:ex parte tm̄ eius ꝙ oz ab eis remoueri:aut ꝓuideri ne accidat:cum hec fiant ꝑ ōrium debēt ꝓtrarietatē hēre:ea tamē que in eis admi/nistranꝫ:in quibus non intendiꝫ aliqua ablatio vel ōstructio oino debēt esse similia nāe eius:z hinc est: ꝙ cum in pte:in qua est vulnus:sit aptitudo vt accidat putrefactio ex humiditate supflua:ꝙ medicina q̄ administranꝫ debēt q̄ztū ad siccitatē z humiditatē in siccitate excedere:q̄ztus tm̄ oz eē excessus declarabiꝫ infra:sz in caliditate z frigidi/tate:qz in mēbro habētevulnus simplex:qz de tali discra sia nó est timor:debēt iste medicine eē similes oino cōple/xioni mēbri:qm̄ si mēbrū nāliter est calidū:debēt medici/ne tales eē calide:z hoc est ꝙ dō q̄rto cañ.capl'o de cogni tione eius ꝙ facit nasci carnē z incarnat:ait eni.(z opz ite rū vt sit.s.medicina in caliditate z frigiditate in cōpl'one sua cū fuerit separata.s.cōplexio mēbri cū ōrio ꝟm q̄ztita tē separatiōis:z si non fuerit separata separatione:de qua cureꝫ:tunc assimileꝫ calido valde calidum valde:z frigi/do valde frigidū valde ꝛc.)z qz vt dictum est semp in pte vulnerata ratione complexionis nālis intēdiꝫ ꝓseruatio: que fit per sil'ia cōplexioni: lz in siccitate tales medicine semp excedant ꝑp cām dictā:tamē ꝟm diuersitatē cōpl'o/nis in siccitate z humiditate oz eē diuersitas in tali exicca tione medicine:qm̄ in mēbro humido existēte vulnere oz medicina parū in siccitate excedere:in sicco vo plus:qm̄ si in mēbro vel corpore humido medicina in siccitate ex/cederet:nō solū ꝓhiberetꝫ putrefactio: sz alteraretꝫ cōple/xio mēbri:z discrasiaretꝫ:ex qua impediretꝫ ꝓsolidatio: z istō ꝑfectius declarabiꝫ infra. Et ex his apparet solutio ad argumētū ꝑ'''. ¶Ad 2'''dām est ꝙ illud rōne cuius idicaꝫ

ꝙ in oī vulnere inq̄ztuz est vulnus cōpetit exiccatio nō est ꝑprie mala cōplexio humida qz isto modo quelibz sol'o continui esset composita:vt arguiꝫ:sz est aliqua superflui tas:que gn̄aꝫ in particula illa ꝑp causam dictam:que qdē superfluitas hz rónem causę prohibētis ꝓsolidationē ra/tione cuius indicaꝫ:ꝙ competat exiccatio potius ad ꝑfusionē:ne accidat putrefactio q̄z fit ad curationem alicuius male complexionis humide:que fit ibi ꝓiuncta: ꝑpter ꝙ argumētū non concludit. ¶Deinde cum dicit.

¶Et scito ꝙ intentio in medicādo vlcera est exiccatio:quod ergo ex eis mundum fuerit tantum exiccetur.Et in illud qō ex eis putridum fuerit medicine acute corrosiue mittantur sicut calcantium z alzegi z arsenicum z calx que si non contulerint:necessarius est ignis:z medicina que est composita ex floze eris: z cera: z oleo:quoniam ipsa floze eris mundificat:z prohibet morsionis superfluitatez oleo:z cera:ipsa ergo in hac re medicina existit temperata.

¶In parte ista dat cañ.in curatione solutionis cōtinui qm̄ cū ea etiā alia dispositio est ꝓiūcta.¶Circa quā ptē itelligenduz ꝑ:ꝙ vlcus accipiꝫ dupliciter vno mō gn̄aliter:z isto modo accipiꝫ ꝑ oī sol'one ꝓtinui:quecūq̄z fit illa.alio modo accipiꝫ special'r prout sz distinguiꝫ ꝓtra vulnus z simili modo etiā vulnus accipio dupl'r.vno modo gn̄al'r ꝑ omni sol'one ꝓtinui.alio modo special'r prout.sz distinguiꝫ contra vlcus:specialiter eni accipiēdo vulnus z vl/cus:vulnꝰ dr̄ esse solutio ꝓtinuitatis ex recenti tēpore fa/cta:in qua nōdum est gn̄atio saniei vel putredinis alicuiꝰ sed vlcus dr̄ solutio ꝓtinuitatis:in qua iam est generatio saniei vel putredinis cuiuscunq̄z. z ideo in vlcere cum sit iam gn̄atio saniei:non pōt fieri ꝓsolidatio: que est vnitio sola labioꝝ adinuicē:in vulnere aūt fieri pōt cū in eo non est deperditio alicuius ptis:z ideo etiā vulnus transit in vl/cus cū saniaꝫ:vlcus aūt nunq̄z transit in vulnus.itez etiā ꝟm rei veritatez oē vlcus hz cōpositionē alterius morbi: qz in oī vlcere est diminutio carnis vel cutis:non tm̄ in oī vulnere est neċia cōpositio alterius morbi. nā in vulnere in quo facta nó est deperditio alicuius ptis nulla est cōpo sitio alteriꝰ morbi:sicut appet:ꝑ Hal'. in tegni in tractatu de causis curatiuis.capl'o illo.ꝟm cōpositas vo cōplere i vlceribꝰ qdē ꝓma ꝓcauitas est:quā nō aliā dispónem ꝛc. nūc aūt vulcus accipiꝫ ꝟ gn̄aliter ꝑ oī sol'one ꝓtinui q̄cū/q̄z fit illa:sic̄ ét accipiꝫ in sequēti.§.cū dicit.(Et dicemus ꝙ oia vlcera ꝛc̄.)¶Scdo itelligēdū ꝙ Aui. in his vbis insinuare vult.ꝑ q̄lis idicatio curatiua gn̄alis sumaꝫ a so lutiōe ꝓtinui rōne sue eēntie gn̄alis ꝟm ꝙ ex illa idicatiōe curatiua cognoscimꝰ virtutē medicaminū:q̄ administra/ri debēt in ipsa.scdo qz cū sol'one ꝓtinui accidit q̄dā cōpo ni q̄ ꝓhibēt sanationē eiꝰ:vult insinuare q̄lis modus idica tiōis curādi ab eis sumaꝫ.ꝑm insinuat cuz dicit.(Et scito ꝙ itentio in medicādo vlcera.)scdm insinuat cū dicit.(Q. q̄ ex eis fuerit mūdū ꝛc̄.)¶Tra ꝑmi itelligēdū ꝙ Aui. insi nuat ꝙ gn̄alis idicatio curatiua:ex q̄ sumimꝰ virtutē me dicaminū q̄ admīstrari dēt in sol'one ꝓtinuitatis. vñ sol'o ꝓtinui:est exiccatio:ex q̄ insinuaꝫ:ꝙ medicamia q̄ ꝓuenūt sol'oni ꝓtinui.vñ sol'o est exiccatiua debēt esse:q̄ aūt sit rō huiꝰ declarata est ꝑus ex his q̄ dcā sunt de medicia ꝓsoli datiua:sz circa h̄ debes aduertere ꝙ exiccatio nō ē idica/tio curatiua q̄ directe sumaꝫ ab eē sol'onis ꝓtinui.nā vt di ctū fuit ꝑus:ꝑ' z ꝑncipalis itētio curatiua: q̄ sumiꝫ ab eē sol'onis ꝓtinui:est ptiū vnitio:sz exiccatio est idicatio gn̄a lis curatiua:q̄ sumiꝫ ab eē sol'onis ꝓtinui idirecte:qm̄ est idicatio q̄ sumiꝫ ab aliq̄ ꝙ gn̄al'r cū oī vlcere ꝓiūgiꝫ:vl'ē

aptum

aptū ꝓiungi:q̄ ꝓhibet ei⁹ sanationē:qđ est.s.humiditas supflua:z q̄ vnitio ptiū nó est op⁹ medicamis:sz est opus factū ꝑ aīa:vt dcm̄ est supra.sed exiccatio z remotio illi⁹ supfluitatis ꝑficit mediāte medicamie:hinc est q̄ Aui. loquēs de intētione curatiua cōi q̄ hz in sol'one ꝓtinui:ex q̄ sumit idicatio de administratione medicaminū dixit q̄ intētio in medicādo vlcera ē exiccatio nō currans facere mētionē de intētione alia:que est vnitio:q̄m illa nó ꝑficiunt medicamina:sed nā. Questio.iiij.

Et si queratur ꝓp qd Aui.nó dixit:q̄ sic intētio in medicādo vlcera ē exiccatio: ita ét est absterſio:cū declaratū sit 3° de igenio q̄ in oi vulnere est aptitudo gnōnis duplicis supfluitatis : q̄rū vna ē subtilis:z ista idiget exiccatione. altera vo ē grossa z ista idiget absterſione. ¶ Dōm q̄ duplex ē cā q̄re solū fit mētio de exiccatione:q̄z tū h fit mētio de intētione gñali:q̄ cōuenit sol'oni ꝓtinui.vñ sol'o est.nūc āt exiccatio est intētio gñalior q̄z absterſio est ens gñalior. Dnio q̄ hz illa duplex superfluitas sit apta gñali in oi vlcere vel vulnere.illa tñ duplex supfluitas inquātuz vnaquęq; humidū est qđaz supfluū indicat exiccari debere:sz absterſionē nó indicat debere fieri:nisi altera illaꝝ. puta q̄ est grossa adherens. ¶ Scđo exiccatio est intētio gñalior:q̄ exiccatio est intētio curatiua:in q̄ ꝓuenit oīs solutio ꝓtinui:siue sit cū deꝑditione ptis:siue absq; deperditione ptis:q̄ cuilibet ꝓuenit exiccatio:sz absterſio nó est intētio curatiua q̄ ꝓueniat cuilibet sol'oni ꝓtinui:q̄ solum cōuenit in illis in quibus accidit gñari sanié:in vulnere aūt simplici a quo nulla facta est deperditio ptis:z nódū facta est gñatio saniei non ꝓuenit absterſio:sic apparet 4° cañ.capl'o de vulneribus ꝓp qđ solū de exiccatione dixit:q̄ est intētio gñalis in medicādo vlcera. ¶ Et si dicat imo vī q̄ cuilibet ꝓueniat ét absterſio q̄ illud dictuz Hal'.3° de ingenio sani.de gnōne duplicis supfluitatis vī applicari ad oēm sol'onez ꝓtinui. ¶ Dōm q̄ illud dcm̄ Hal'.sic dz itelligi q̄ in oi sol'one ꝓtinui est aptitudo:vt illa duplex supfluitas gñer:nó tñ sp accidit ipsas gñari.naz in illis in qbus ꝓp subitā exiccationem z bonitatē carnis accidit q̄ fit subito vnitio labioꝝ nó gñat supfluitas grossa que putrefaciat vulnus:q̄ ꝑ fit ꝓsolidario q̄z ibi aduner:sz si nó accidat q̄ in eis subita fiat exiccatio z vnitio labioꝝ:tūc bñ aggregat ibi illa supfluitas rōne:cuius postea idigebit medicamie absterſiuo. Et ió in oi sol'one ꝓtinui a q̄ facta est deꝑditio carnis sensibil'r:q̄ in tali nó pót fieri vnitio subita:q̄a indigem⁹ in ea gnōne carnis:neče est saniē z putredinē gñari:rōne cuius idigem⁹ medicamie absterſiuo:sed in illis in qb⁹ nó est facta aliq̄ deꝑditio:q̄ nó debet fieri aliq̄ regñatio sensibilis pñt partes vulneris subito vniri. vñ pót fieri cōsolidatio anteq̄z sanies gñer:ꝓpter qđ nó indigem⁹ ibi medicamie absterſiuo:sed tñ deficcatiuo:z ió sol'o ꝓtinui vñ sol'o est idicat q̄ exiccatio fieri debeat:nó aūt idicat q̄ debeat fieri absterſio:z idcirco Aui.solū de exiccatione:z nó de absterſione mētionē fecit. ¶ Hīa vo scđi est intelligendū q̄ illud verbū q̄ subdit':(q̄ g̃ ex eis fuerit mūdū z̄c.)dupl'r pót intelligi.vno mó vt intelligat' q̄ fit mūdū:q̄.s.sit simplex oino:in quo nulla dispositio alia sit ꝓiūcta:sic est vulnus a quo nulla ē facta deꝑditio ptis:neq̄ gñatio saniei: in tali enim solū ꝓuenit exiccatio:sed in sol'one ꝓtinui:in q̄ est alia dispositio ꝓiuncta nó solū ꝓuenit exiccatio.sed cōuenit ét medicamē q̄ hz aliā vtutē:rōne cuius illi dispōni opponit:vñ si ibi sit sanies nó sola ꝓuenit exiccatio:sz cōuenit exiccatio cū absterſióe : si aūt putrefactio sit maior ꝓuenit corrosio:z sic de alijs. Vel pót itelligi mūdū:q̄.s. sit ꝑuatū ab his q̄ indicāt administrationē medicaminuz alteri⁹ nāe a nā medicaminis q̄ administrat' in sol'one ꝓtinui:z isto mó subulcere mūdo cōprehendit' vlc⁹ : in q̄ est sanies bona z laudabilis:z vlcera nó mūda dicent':in q̄bus esset putrefactio:aut in qbus esset alia dispositio que idicaret aliud q̄z indicet sol'o ꝓtinui:quōcūq; aūt itelligat' intētio Auic.est oñdere q̄ in vlcere vel sol'one ꝓtinui q̄m alia dispō nó est ꝓiuncta cū eo:tūc intētio gñalis z cōis sola est exiccatio:z ió in gñe sibi ꝓuenit medicamē exiccatiuū:qđ qdē in gñe fit exiccatiuū:tñ ét in spē diuersificat' in exiccatione:z in alijs vtutib⁹ ꝑm diuersitatē vlcerū.nam vt postea declarabit':in quodā enim indigem⁹ pauca exiccatione:in quodā multa:in quodā mediocri:in q̄dā cū exiccatione idigem⁹ absterſione:in q̄dā vo nó:z h vult Auic. ꝑ dicere cū dicit.(Q; g̃ ex eis fuerit mūdū.)sed si in vlcere vel sol'one ꝓtinui sit alia dispō ꝓiūcta:tūc intētio nó est sola exiccatio:sed est intētio alia q̄ illi dispōni ꝓuenit:z ió si in eo sit putrefactio z corruptio:tūc ꝓuenit in ipso illi⁹ putrefactionis absterſio z corrosio:z ꝑm q̄ diuersificat' putrefactio:diuersificat' ét z medicina corrodēs:si enim sit modica sufficiet ei medicia tēperate z debilis corrosionis q̄le est mediū cōpositū q̄ ponit qđ est ex cera z oleo z floꝛeris:h enim medicamē est tēperatū z debile i corrosione ꝑz q̄ ipse declarat in lr̄a:z est declaratio:quā adducit Hal'. 3° terrapētice methodi.si āt sit maior:tunc ꝓuenit sibi fortior medicia corrodēs:vt est calcātū z açeç:q̄ sūt spēs vitrioli:z arsenicuz:z calx:si aūt adhuc sit maior neč̄ius est ignis.i.cauteriū cū igne:q̄m vt dcm̄ fuit supra cauterium cū igne est de his q̄ maxie remouēt corruptionē mēbri:z sicut si putrefactio z corruptio sit in vlcere:tūc nó sola cōuenit in vlcere exiccatio.imo intētio alia:ita si in vlcere cō ponat' alia dispō:tūc nó sola ꝓuenit exiccatio.imo z intentio alia:q̄ illi dispōni debet':inferi⁹ aūt pfectius loquet' de illis q̄ cū vlcere cōponunt' que ꝓhibēt sanationē vlceris: hic aūt q̄ solum gñalia dicit z adhuc nó distinguit nō facit mentionē de vno:vt ostēdat q̄m ꝓeter intētionem:que conuenit vlceri:que est exiccatio : opz etiam aliam intentionem habere in curatione ipsius.

¶ Et dicemus q̄ omnia vlcera aut sunt simplicia:aut composita. Lectio.vj.

Supra Auic.posuit cañ.gñales sol'onis ꝓtinui.in parte ista Aui. illos canones gñales magis specificat:z licz adhuc oēs canones q̄s ponit sint gñales re⁹ eoꝝ q̄ traduntur in ꝑticularib⁹ libris:z circa h sic ꝓcedit.q̄ enim ꝑmittit quādā diuisionē vlcerū:siue vulneruz. scđo ꝓsequit' canones curationis ꝑm illā diuisionē.2ª ibi. (Et simplicia q̄dā cū fuerint.) ¶ Circa ꝑm partē itelligēdū q̄:q̄ cū dicit.(Dicem⁹ q̄ oia vlcera z̄c.)q̄ vlcus accipit' hic gñal'r ad oēm sol'onē ꝓtinui manifestā.nam ꝓprie accipiēdo solutio ꝓtinui:in q̄ non est aliq̄ deꝑditio:neq; ét in ea est dū gñatio saniei facta est:nó dicit' vlcus vt apparet ex supradictis:z tamē ista sub hac diuisione cōprehēdunt':vt apparet in ꝓsequēdo mēbra diuisionis. ¶ Secūdo intelligēdū q̄ sol'o ꝓtinui simplex nó itelligit' hic solutio ꝓtinui:cū q̄ nó est egritudo alia ꝓiūcta.hoc enim nó intelligendo vulnus:in quo facta est deꝑditio carnis vel cutis nó est sol'o ꝓtinuitatis simplex. imo est sol'o ꝓtinuitatis cōpositа:q̄m cū ea est ꝓiunctio morbi in quāto ꝑ viā diminutiōis:z ꝑm istā intētionē itelligēdo vlcus simplex: dicit Hal'.in techni:vulnus in quo est deꝑditio carnis vel cutis esse vulnus cōpositū:vnde ait. In vlcerib⁹ q̄d ꝑma ꝓtinuitas est quā nó aliā dispositionē:sed vlceris arbitrātur diam:est aūt nó dia vlceris:hoc tale:sed alteruz qđam genus totiꝰ egritudis:in quo sube ipsius est deperditio:sed intelligit' hec sol'o ꝓtinui simplex esse:in qua z si alia egritudo sit coniuncta:illa tamē que perficiunt intētionem que debet' vni egritudini:perficiunt intētionē alterius:nec est necesse medicamina diuersa offerre:z dato q̄ ibi intentio sit diuersa : vt verbi gra.q̄z in vulnere in

quo est depditio carnis vel cutis sit cōpō alterius morbi: sit ēt ibi duplex intētio curatiua: q̄rus vna sumit ab essentia morbi q ꝓsistit in diminutione sube: que intētio est regīatio carnis vel cutis: tñ ea que ꝓficiunt vnā intētionez carnis vel cutis ꝓficiunt intētionē aliā: neqz est neče medicamina alia q̄ sint ꝑpria ad aduratione pficiendā administrare: ꝛ ió tale vlcus vel vuln⁹ hic ab Aui. appellat̄ simplex: sed illud dicit̄ eē cōpositū: in quo opz rōne dispōnis: que est ꝓiuncta cū eo: medicamina alterius ꝟtutis administrare q̄z sint illa que ꝓueniunt vulneri rōne vulneris: vl' q̄ oporteat ꝑus illā dispōnē āmouere q̄z curet̄ vlcus: vel q̄ oporteat simul itēdere ad illā ꝛ ad vlcus: vt. v. g. sicut si in vlcere sit putrefactio ꝛ corruptio: ꝑus opz eā remouere: ꝛ deinde curare vlcus: si autē in vlcere sit mala cōplexio calida: opz medicamina cū hoc ꝙ cōferunt vlceri exiccando habere virtutē infrigidandi vt malam cōplexionē remoueant: ꝛ hoc modo intelligitur hic ab Auiceñ. vlcus esse compositū: sicut apparet in prosequēdo mēbra istius diuisionis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et simplicia quidē cum fuerint parua: ꝛ nil ex eoꝝ humiditate corrodet̄: tunc coniungenda erunt ipsorum labia ꝛ liganda: custodiēdo ne iter ipsa aliqd olei: aut pulueris cadat: qm̄ consolidabūtur: ꝛ similiter magnum: de cui⁹ substantia nil perditum fuerit: ꝛ cuius quinta pars alij applicari potest.

¶ Prosequit̄ cañ. curationis ꝟz diuisionē ꝑdictā. ꝛ ꝑ determinat cañ. curationis vlcerū simpliciū. scdo vlcerū cōpositoꝝ. scda ibi. (Et scito ꝙ q̄dā sūt vlceris sanitatē ꝓhibētia.) Prima ps diuidit̄ in duas. ꝑ eni ponit methodū curatiuā cōem taliū vlcerū simpliciū. scdo docet eā specificare ꝟz diuersitatē: q̄ ꝓsiderat̄ in talib⁹ vlcerib⁹. ꝛª ibi. (Uerū tñ he cōditiones attendunt̄.) Prima in duas. ꝑ ponit methodū curatiuā cōem vulnerū: in qb⁹ nō est facta deperditio alicui⁹ ptis. scdo ponit methodū curatiuā vulnerū simpliciū: in qb⁹ est facta depditio alicui⁹ ptis. scda ibi. (Magis vo cuius ptes.) in ꝑª pte Auic. nihil aliud facit nisi ꝙ repetit opa: de qbus facta est mētio: q̄ ocurrūt ad ꝓsolidationē faciēdā in vulnere: in quo nulla est facta deperditio: nam sic ꝑus dicebat̄ in ꝓsolidatione faciēda q̄tuor opera ocurrunt directe respiciētia ipsam: ꝛ licz Aui. ꝑus ista cō prehēderit sub duob⁹ ꝓncipijs. nam vnū opus ibi ocurrēs est conductio labioꝝ in vnū. scdm est ꝓseruare illa sic cōducta. tertiū est ꝓhibere ne aliqō extraneū cadat inter labia vulneris: vel pulus: vel oleū vl' pilus: ꝛ ista tria opera explicite tangit hic Aui. ꝑm tangit cū dicit. (Coniungēda erunt ipsoꝝ labia. scdm tangit cū dicit. (Et ligando.) tertiū tāgit cū dicit. (Et custodiēdo ne iter ipsa ꝛc.) quartum aūt opus qō est ꝓseruatio substātie partis sane: q̄ satis ex superioꝛib⁹ notum est: subaudit cū dictum sit: ꝙ intētio in medicando vlcera sit exiccatio: nūc autē per exiccationē vt dictū est: ꝑus fit conseruatio substātie partis sane. quia ergo id imediate exꝛessit: dedit hoc hic subintelligere ex illis que dixerat. Questio. v.

Sed aliquis dubitabit de hoc: ꝙ dicit ꝙ ꝟz caueri ne iter labia vulneris cadat pilus: aut oleū: qm̄ dicet aliqs hoc nō vī verū. naz auctores docēt administrare medicinas cōglutinatiuas ꝛ icarnatiuas in vulneribus talib⁹: ꝛ certū est ꝙ tales medicie aliq̄ administrant̄ in forma pulueris ꝛ aliq̄ in forma ceroti ꝛ vnguēti: in qb⁹ ingredit̄ oleū: in forma q̄dē pulueris quē admodū Almāſ. docet ꝓstruere quēdā pulueꝛē incarnatiuū q fit ex olibano: aloe: sarcocolla: ꝛ sanguine draconis ꝟm partes eq̄les ꝛ ipm administram⁹ sup vulnera incarnāda. ¶ Hoc idē docet Albuchasis capło de vulneribus: docet eni administrare sup vulnera anteqz mutent̄ ab aere puluerē: q fit ex olibano ꝟm partē. i. ꝛ sanguinē draconis ꝟm ptes duas: ꝛ calce nō extincta ꝟm partes tres. dicit eni totū ꝓ terrat̄ ꝛ cribellet̄: ꝛ ipleat̄ ex eo tale vulnus: ꝛ cōstringat̄ ꝓstrictione bona donec adhereat sup ipz bñ: ꝛ coagulet̄ cū sanguine suo. ¶ Iterū ēt tale medicamen administrat̄ aliqñ in forma ceroti ꝛ vnguēti: in quo ingredit̄ oleū: sicut apparet per Aui. 4° cañ. capło de medicis incarnātib⁹ vulnera. ¶ Iterum ēt Aui. in illo capło inter olea: ponit q̄dā olea ꝓsolidatiua ꝛ icarnatiua: vt oleū ros. q̄re vī ꝙ nō dz ꝓhiberi: ne cadat inter labia vulneris pulueris: aut oleū. ¶ Dicūt q̄dā ad hoc: ꝙ dcm Aui. ꝛ Hal. cū dicūt ꝙ caueri dz ne inter labia vulneris cadat pulis ꝛc. dz intelligi de puluere extraneo: q̄lis est puluis terre: ꝛ intellexit ēt de alijs reb⁹ extraneis: sed nō itellexit de puluere incarnatiuo: ꝛ de alijs medicis incarnatiuis: q̄ administrant̄ in forma vnguēti vel olei. ¶ Sed istud nō est bñ dictū qm̄ Hal. ꝛ Aui. absolute loquunt̄ de puluere ꝛ oleo: ꝛ ió oēm puluerē: ꝛ oē oleū ꝓhibere vident̄. ¶ Itez etiā manifestū est ꝙ aliqs puluis: q est de gñe terre ponit̄ inter medicinas ꝓsolidātes: vt terra sigillata: ꝛ bolus armenus: que sūt q̄dā spēs terre. ¶ Iterū ēt sil'e est in vulnere de puluere incarnatiuo: ꝛ puluere terre: nō eni puluis: aut oleū: aut pilus ꝓhibent̄ ne cadant inter labia: nisi q̄ vnitio labioꝝ nō fit nisi ꝑ assimilationē humiditatis rotalis: que est in parietib⁹ vulneris ad partē vtrāqz: ꝛ ió oē aliō ꝙ intercidit in medio: q̄ nō pōt assimilari ad ptez vtrāqz est cā vt remaneat ibi spatiū ꝛ ꝓcauitas iter vtrasqz ptes: q̄ remanēs ꝓhibet: vt non vniant̄: ſz ibi sanies ꝛ putredo gñet̄. nūc aūt q̄ztuz ad hoc sic est exneus puluis icarnatiu⁹: sic puluis terre: cū puluis icarnatiu⁹ nō assimilet̄ mēbro: ꝓpter qō sic ꝓhibet̄ puluis terre itercidere inter labia vulneris: eodē mō ꝓhibebit̄ puluis icarnatiu⁹ ꝛ qō cūqz aliud exneū. ¶ Et ió dōm est ꝙ qm̄ Hal. ꝛ Auic. dicūt: ꝙ dz caueri ne iter labia vulneris cadat aliqd puluꝛis: aut olei: itelligūt ꝙ dz caueri ne ista cadāt int⁹ i ꝓfunditate vulneris: hoc eni nō exponēdo verificat̄ de oi puluē ꝛ oleo: siue sit icarnatiuū vl' nō icarnatiuū: qm̄ ista si ponant̄ in ꝓfunditate vulneris iter ptes ei⁹ ꝓhibebūt eoꝝ vnitionē ꝓp cām iā dictā: ꝛ ió medicie icarnatiue: q̄ administrant̄ ad ꝓseruādū subam ptis sanā solū poni debēt in superficie vulneris: ꝛ hoc Aui. exꝑsse dicit in 4° cañ. capło de medicinis incarnantib⁹: siue facientib⁹ nasci carnē: ait enim. (Medicine aūt incarnatiue sunt ille: que aggregāt inter duo elōgata: ꝛ nō opz vt operent̄ nisi in superficie amboꝝ faciētes adherere interea vtraqz: cū rōne q est in substātia amboꝝ ꝛc.) ¶ Et ex his apparet solło ad argumenta: ꝛ intellectus littere Aui. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Magni vero cuius partes applicari nō possunt siue sit fissura: siue concauitas: vel spatiuz plenum sanie: ꝛ iam aliquid ex substātia membri perditum est curatio est exiccatio. Si ergo illud quod perditum est tātum fuerit cutis: et necesse erit vt cicatricem inducat: ꝛ hoc quidē per essentiam cum stipticis: ꝛ per accidēs quidem cum calidis cum ex eis parum quod sit adustum supponetur: sicut alzegi: ꝛ calcantū: quoniam magis iuuat in exiccando ꝛ magis perducunt crustam: nam si multum fuerit corrodet: ꝛ in vlceribus augmentum faciet.

¶ In parte ista ponit methoduz curatiuā vulnerū simpliciū: in qb⁹ facta est deperditio alicuius partis: ꝛ ꝑ oñdit que est intētio curatiua in hoc vulnere. scdo docet eā ꝑ-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

cere per causas curatiuas.scõa ibi.(Si ḡ illud qõ ꝓditꝫ est ꝛc̃.)¶Circa ꝑmã ꝑtẽ intelligẽdũ ꝙ cũ Aui.dicit ꝙ in hoc vulnere intẽtio curatiua est exiccatio nõ est ꝓncipalis intẽtio curatiua in hoc vulnere:sed ꝓncipalis intẽtio ẽ regeneratio carnis vel cutis deꝑdite:qm̃ in tali vulnere est facta deperditio carnis:sed exiccatio est intẽtio curatiua in ipso indirecte:qm̃ hec intẽtio est sũpta ab aliquo:si est cui⁹ ꝓhibitione vulnus curari nõ pót:vt ẽt dcm̃ fuit sup̃ ꝛ cã istius fuit reddita supꝛa:qm̃ illa est cõis cuilꝫ vulneri:siue sit cũ deꝑditione siue sit sine deꝑditione:sed qꝛ vt supꝛa dicebaꝫ exiccatio ꝑficiꝫ ꝓncipaliꝛ ꝑ medicias que administrantꝫ a nobis:regeneratio vo ꝑtis deꝑdite est intẽtio que ꝓncipaliꝛ ꝑficiꝫ ex operatione nãe: ꝛ nõ ex opatione nr̃a:hic est ꝙ Aui.solũ de exiccatione exꝑssit:non aũt de regnatione ꝑtis deꝑdite.¶Scõa aũt ꝑs diuidit in duas: qꝛ ꝑ oñdit:ꝑ q̃ ꝑficiꝫ exiccatio que ꝯuenit vulneri a quo facta est deꝑditio cutis.scõo carnis.scõa ibi.(Si aũt illõ qõ ꝓditũ fuerit ꝛc̃.)¶Circa ꝑª ꝑtẽ intelligendũ ꝙ Aui. duo insinuat in methodo curatiua vulneris a quo facta ẽ deꝑditio cutis.ꝑ insinuat q̃ est intentio curatiua in ea.qm̃ est cicatrizatio q̃ idẽ est ꝙ regnatio cutis:ꝛ hoc iõ qm̃ mediãte cute regnata fit vnitio partiũ disiuncta⁹ cũ disiunctio ea⁹ esset ꝓpter cutẽ deꝑditã:ꝛ hoc insinuat ꝑ cũ dicit. (Necesse est vt cicatricẽ iducat.)scõo Auic.insinuat q̃ sũt illa per q̃ ꝑficiꝫ hec cicatrizatio:ꝛ hoc insinuat cum dicit. (Et hoc qdẽ per essentiã ꝛc̃.)insinuat enim in verbis illis ꝙ ea que sunt multe exiccationis sũt ea q̃ cicatrizãt:debent enim cicatrizantia esse multe deficcationis: qm̃ in vulnere: in q̃ facta ẽ deꝑditio cutis:lꝫ intẽtio sit regnatio cutis:cuj tñ vere regnari nõ pót.qm̃ est de mẽbris spermaticis a q bus cũ deꝑdit q̃stitas sensibilis nõ regnaꝫ vere talis q̃lis deperdit:vt dixit Aui.supꝛa ꝑª fen capl'o de mẽbris ꝛ cã hui⁹ pót satis sufficiẽter hꝫi ex his que dicta sũt in isto capitulo:licꝫ tñ cutis nõ vere regnet:regnaꝫ tñ aliqd loco cutis.hoc ãt ꝙ regnaꝫ loco cutis est caro q̃ induraꝫ:ꝛ fit callosa sic ꝙ assimilaꝫ cuti ꝛ obtinet locũ cutis: ꝛ hoc est ꝙ Gal'.dicit in techni:aut si ꝑpolis intẽtio hec.s.cutis vere regnatio carnẽ.s.callosam faciẽdũ est:erit aũt hꝫ ficcata simul caro ꝛ callosa ꝛc̃.qꝛ igit in tali vulnere fit cicatrizatio ꝑ hoc ꝙ caro indurat ꝛm sui supficiez:ꝛ fit callosa: opꝫ ꝙ ea q̃ administrantꝫ ad cicatrizationez:que sũt exiccantia nõ solũ exiccẽt rõne humiditatis extranee:q̃ exiccatio est cõis oi vulneri:sꝫ ẽt exiccẽt ipsam subam carnis vt ꝑ exiccationẽ eã faciãt callosaz ꝛ durã:ꝛ iõ nõ solũ debẽt exiccare humiditatẽ supfluã:imo ẽt humiditatẽ cõnalẽ ipsius carnis:ꝛ hoc est ꝙ dicit Aui.4° can̄.capl'.de medicinis incarnãtib⁹ ꝛ faciẽtib⁹ nasci carnẽ ꝛ cicatrizãtib⁹: ait enim:ꝛ qm̃ indiget.s.cicatrizãtiũ:vt exiccet humiditatẽ extraneã ꝛ radicalez vehemẽter:ꝛ iõ vt ibi subdit vehemẽtioris exiccationis dꝫ esse medicamẽ cicatrizatiuũ q̃ꝫ medicamẽ ꝯsolidatiuũ:de quo facta est mentio:ꝓpter qõ lꝫ intẽtio in vulnere ꝯsolidãdo ꝛ cicatrizãdo sit exiccatio: vehemẽtioꝛ tñ exiccatio ꝯuenit ad cicatrizatiõez q̃ꝫ ad cõ solidationẽ:ꝛ qꝛ ea q̃ vehemẽter exiccãt:quedã sũt q̃ vehemẽter exiccãt ꝑ se:ꝛ ista sũt illa q̃ sũt multe siccitatis cũ stipticitate vt sũt balaustie:corꝛices granato⁹ ꝛ silia:quedã aũt sũt:q̃ vehemẽter exiccãt ꝑ accñs:ꝛ ista sũt illa que sunt caliditatis vehemẽtis:qm̃ vehemẽter calm̃ ꝑ se solũ hꝫ calefacere:vt dꝛ ꝑ de cõplonib⁹:exiccat aũt per accñs inq̃stuz agẽdo in humidũ ipsuz ꝯsumit ꝛ diminuit. Ideo Aui.oñdit ꝙ duo sũt gna medicina⁹ cicatrizantiũ:qꝛ q̃dã sunt q̃ ꝑ se operationẽ faciunt:vt sũt ea q̃ sunt siccitatis multe cũ stipticitate:quedã vo hoc faciunt ꝑ accñs:vt sũt ea que sunt vehemẽter calꝫa:sed hic aduertendũ:vt ẽt ipse insinuat:ꝙ talia vehemẽter calꝫa ad hoc vt cicatrizẽt:duo opꝫ in eis vlteriꝰ adesse:vnũ est ꝙ participẽt vtute stiptica:ꝛ hoc iõ qm̃ ꝑ stipticitatẽ coadunãt ptes carnis ꝛ cõ-

dẽsant eas adinuicẽ:ꝛ cõdensate obtinẽt locũ cutis:si enim essent solũ calide essent diminutiue humiditatis nãlis carnis ꝛ liquefactiue subẽ ipsius:ꝛ sic caro liquefacta nõ obtineret locũ cutis:ꝛ ꝓpterea Auicẽ.talia docet eligere ex calcãto ꝛ alçegi q̃ sũt spẽs vitrioli:que oẽs spẽs participãt cũ caliditate stipticitate:ꝛ nõ docet eligere calcẽ ꝛ arsenicũ ꝛ silia:cũ hoc ẽt Aui.docet eligere ea adusta:qm̃ ꝑ adustionẽ in eis factã remittiꝫ mordicatio ꝛ caliditas in eis ꝛ augeꝫ vtus stiptica:vt apparet scõo can̄.capl'o de iudicijs medicinaꝝ extrinsecuꝝ:ꝓpter ꝙ hec medicamia q̃ sunt adusta magis attingũt ad nãm cicatrizantiuz:sed q̃ nõ sꝫ adusta plus attingũt ad nãm corꝛodentiũ carnẽ.ꝛm ꝙ in eis obseruare opꝫ ẽst vt in modica quãtitate administrentꝫ ꝛ iõ Aui.dicit(cũ ex eis parũ ꝛc̃.) ꝛ huius rõ est ꝛ cã:qm̃ in modica q̃ꝫtitate virtus earuz est debilis valde ꝛ defecta:qm̃ quãtitas vtutis ꝯsequit quãtitatẽ rei:ꝛ qꝛ in modica quãtitate virt⁹ ipsa⁹ est valde defecta ꝯtingit ꝙ in modica q̃ꝫtitate administrata nõ faciũt operationẽ vehemẽtis vtutis que est corꝛosio ꝛ diminutio carnis:sꝫ faciunt opatione debiliorꝛis vtutis:qm̃ diminuẽdo aliqd de humido nãli exiccãt solũ subam carnis ꝛ indurãt: ꝓpter ꝙ tũc nõ sunt diminutiua:sed cicatrizatiua:ꝛ sil'em etiam sniam ponit Gal'.3° terrapentice methodi capl'o illo.Hic aũt volumus de vulnerib⁹ disputare.§.illo. Unde multi medici errãt ponẽtes medicamina ꝛc̃.vnũ tamẽ addit ibi Gal'.ꝙ talia acuta.s.vitriolũ ꝛ calcantũ:qm̃ ad cicatrizationẽ administrantꝫ:debẽt esse in subtilissimũ puluerẽ redacta:ꝛ cã huius est:qꝛ citius vincit⁹ eoꝝ acuitas ab humiditate:qm̃ in subtilissimũ puluerẽ sunt redacta:ꝛ ideo tũc ab eis procedit exiccatio plusq̃ꝫ mordicatio ꝛ diminutio carnis.¶Ex his aũt verbis:q̃ dicta sunt: si bñ ꝯsiderentꝫ apparent duo:vnũ est ꝙ licꝫ cicatrizatio ꝛ ꝯtinuatio ꝛ solidatio ꝛ regeneratio carnis sint ꝓncipaliꝛ opationes nãe: qm̃ vnire ꝛ regnare aliquid ꝓncipaliꝛ fiunt a virtute nãli: medicine aũt quas medicus administrat sũt ad remouẽduz impediẽtia actionẽ nãe:tñ in cicatrizatione medicine plus attingũt ad operãs ꝓncipale quã incarnatione ꝛ regnatione carnis:ꝛ hoc iõ: qm̃ in cicatrizatione medicine exiccãtes nõ solũ adiuuãt actionẽ nãe:qꝛ impedimẽta remouẽt quẽadmodũ faciunt in ꝯsolidatione ꝛ regnatione carnis:sed ẽt ad hoc adiuuãt: qꝛ ipsa aliqd operantꝫ:qm̃ operantꝫ exiccationẽ ꝛ indurationẽ:circa id qõ nã regenerat:ꝓpter qõ illud sic induratũ obtinet locũ cutis:ꝛ ꝓptea hꝫ medicine plus dicuntꝫ agere q̃ꝫ agãt in ꝯsolidationẽ ꝛ regnatione carnis.¶Scõꝫ ꝙ ex dictis apparet est: ꝙ polꝫ est:ꝙ medicamẽ:ꝙ per se est vnius effectus ꝛ operationis per accñs faciat effectũ ẽt ꝯtrariũ illi operationi:sic̃ medicamẽ:ꝙ per se est corꝛosiuũ ꝛ ꝯtinuatiuũ vltrius per accñs pót esse cicatrizatiuũ ipsius:ꝛ repletiuum eius:sed aduerte ꝙ hoc ꝑ accñs:rõne cui⁹ facit tale medicamẽ effectũ aliũ aliqñ ꝯtrariũ pót ꝯtingere rõne duoꝝ: aliqñ quidẽ hoc ꝯtingit rõne ꝑmixtionis ei⁹:cũ alio sicut hoc mõ dꝛ.3.terrapẽtice methodi:ꝙ lꝫ eris erugo diminuat carnẽ ꝛ ꝯcauet vlcus:ꝛ oleũ ꝛ cera putrefaciãt:cõmixtio tñ eoꝝ adinuicẽ in debita q̃ꝫtitatis ꝓportione poterit carnẽ i vulnere ꝯcauo gnare:qm̃ ex eis sic cõmixtis resultabit medicia tẽperate siccitatis:quẽadmodũ ꝯuenit medicamini gnatiuo carnis:aliqñ vo hoc ꝯtingit ratione quãtitatis eius diuersificãte:sicut calcantũ in multa quãtitate diminuit carnẽ ꝛ concauat vlcus:in paruissima vo cicatrizat:ꝛ cã huius reddita est:ꝛ istud tangitꝫ ab Aui. expresse:primũ vo ostenditꝫ a Gal'.3.terrapentice methodi capl'o illo:vnde icipiã in quibusdã.§.illo.Sed tibi notum est vulnera ꝯcaua ꝛc̃. ¶Deinde cum dicit.

Licet cicatrizatio sit opus nãe tñ medicatio plꝰ opaꝫ in ea q̃ꝫ icõ solidatõne ꝛ gnatiõe carnis.

Medicamñ vnius opationis ꝑ se ꝑ accñs dẽs põt ꝓducere ꝓpriaz opõnez.

¶Si aũt illud quod perditũ fuit fuerit caro: sicut est in vlceribus profundis:nõ erit festinã-

dum in cicatrizando ea:imo primo erit studē/dum:vt caro in eis nascatur. Et caro quidē nō generatur nisi ex eo:cuius siccitas non multū gradum primum transcendit.

¶ In parte ista ostēdit ꝑ que efficit exiccatio:q̄ ꝓuenit vul/neri:a quo facta est depditio carnis. In qua parte est itel/ligendū:ꝙ Aui.3ª insinuat:ꝑ insinuat ꝙ q̄druplex est intē/tio curatiua in vulnere:a q̄ facta est depditio carnis: qm̄ tio curatiua in vulnere:a q̄ facta est depditio carnis: qm̄ in eo duplex est intētio curatiua:vna est regīatio.scōa est cicatrīçatio:q̄ est regīatio cutis:z hoc ió:qm̄ impoſe est: ꝙ ſuba carnis deperdat:qn̄ ēt deperdat ſuba cutis:cū ca ro ſm nām sit cute velata:scōo insinuat ordinē inter istas intētiones. naz ꝑ opz regīare carnē:deinde cicatrīçare:z hoc ió qm̄ cicatrīçatio fieri nó pōt nisi cū facta est equatio vlceris:z ei⁹ repletio:hoc aūt nó fit nisi cū regīatione car nis depdite:z ꝫ duo insinuat Auic. in ꝑmis v̄bis cū dicit. (nó erit festinādū in cicatrīçādo ea ꝛc.) 3° Aui. insinuat ꝑ que ꝑficit intētio curatiua:que est regīatio carnis. nā de cicatrīçatione dcm̄ est in p̄cedēti. §. z hoc insinuat Auic. cū subdit. (Et caro quidē nō regīat z cete.) z ex istis qui dē v̄bis:q̄ vltimo subdit:manifestuz est:ꝙ exiccatio ꝓue/nit z vulneri cicatrīçādo:z vulneri:in quo debet fieri re/gīatio carnis:sed vulneri cicatrīçādo ad regīationē cu/tis ꝓuenit exiccatio vehemēs ꝑpter cām:q̄ dicta est ꝑus: sed vulneri:in quo ꝓuenit exicatio nō vehemēs:sed modi ca:qm̄ nō dz eius exiccatio multū ꝑmū gradū trāscēderet z sic medicina:q̄ administrat ad regīationē carnis dz eē exiccatiua in ꝑ gradu:aut parū plus:cā aūt ārē medicia q̄ administrat tali vulneri dz esse exiccatiua ista satis ē no ta ex his:que fuerunt dicta supra de medicina:q̄ admini/strat ad ꝓsolidationez vulneris. naz illa ratio est cōmunis cuicūq; vulneri z vlceri.

Questio. vj.

Sed vtrum medicina gīatiua carnis debeat eē ficca in ꝑ gradu:aut parū plus vide tur esse dubitatio nō modica. ¶ Videt enī ꝙ talis medi/cina:aliq̄n sit exiccatiua in scōo gradu z tertio. naz ꝑ hoc Aui. dicet in sequēti. §. dicit enim ꝙ aliq̄n est nēciuz illud q̄ deficcet in scōo gradu z tertio:iterū ēt Gal'. 3° terrapē tice methodi:inter medicinas gīatiuas carnis ponit plā/tam opoponaci aristol'. yreos:thuciā:cathimiā:z farinaz orobi:sed ista medicina quedā deficcāt in scōo gradu. z q̄dā in tertio:sic̄ motū est inquirēti v̄tutes ista medici narū:ārē medicina gīantia carnis dz esse deficcatiua nō solū in ꝑ gradu z parū plus sz multo amplius. ¶ Et hoc declarat ꝑ rōnē:qm̄ vt dcm̄ est exiccatio nō cōpetit vulne ri nisi rōne humiditatis:que aggregat in ipso:aut ē apta aggregari:nūc aūt vt dī in techni particula de causis cu/ratiuis. §. illo. Si. x. qdē numeris calidiora. vij. vero sic/ciora ꝛc. destructio z remotio rei ꝑter nām semp fit ꝑ cō/trariū in eq̄li gradu ꝓietatis ei:ꝙ dz remoueri:nūc autē aliquod est vulnus vel vlcus ꝓcauū:in quo cōpetit regīa tio carnis:ꝙ est humidū in ꝑ gradu:aliq̄ v̄o in scōo gra du:cū q̄dā vlcera sint pauce humiditatis:q̄dā mediocris: q̄dā v̄o multe valde:ārē manifestū est:ꝙ medicina q̄ ad/ministrat ad regīationē carnis q̄dā dz esse pauce exicca/tionis:q̄dā mediocris:q̄dā v̄o multe valde: z sic nó solū in ꝑ gradu debz esse exiccatiua:sed aliq̄n in scōo z tertio. ¶ Oppositū dicit ꝫ Aui. z Gal'. 3° terrapētice methodi. ¶ Dōm est ad hoc:sic̄ dicit Aui. z Gal'. ēt ꝙ medicia ge/neratiua carni dz esse deficcatiua in ꝑ gradu z nō multuz plus:rō aūt huius est:qm̄ ois operatio medicine:q̄ est ꝑz aliquā q̄tuor q̄litatū:in qua opone est alteratio mēbri ad calidū vel frigidū:vel humidū vel siccū: opz vt ꝓcedat a qualitate ei⁹:que excedat ꝑz aliquē graduū:qui qdē gra dus vt apparet 5° de simplicib⁹ medicinis:z per Aui. pri mo cañ. fen scōa cap. de eo:ꝙ comedit z bibitur in q̄tuor

distinguunt z nō plures:ꝓpter qō opz si medicia genera tiua carnis dz excedere mēbrū in siccitate: ita vt ad exic/cationē ipm alteret:ꝙ exiccatiua sit ſm aliquē graduū q̄/tuor aut. s. in ꝑ gradu:aut in scōo. aut in tertio:aut in q̄rto ꝙ aūt ipsa in exiccatiōe nō debeat multū ꝑmū gradū trā/scēdere declarat:qr ois medicina:q̄ dz exiccare nō forti/ter exiccat in ꝑ gradu:aut parū plus:z hoc ió:qr sic̄ appa ret qnto de simplici medicina:gradus in medicinis distin guunt ſm paucū excessuz z mediocrē z maiorē operatio nis ipsaꝝ medicinaꝝ. naz illa medicina dī eē talis in ꝑ gra du:q̄ suā opationē efficit nó manifestā ꝑ occursu sensui:sz indigem⁹ ad hoc aliq̄ rōcinatione:sed illa dī eē talis in se cūdo gradu q̄ efficit opationē cū alteratione manfesta:il/la aūt dī esse talis in tertio gradu:q̄ non solū efficit altera/tionē manifestā:sed ēt efficit eā cū nocumēto sensibili: nō tm̄ ꝙ destruat vel corrūpat:sed illa dī esse talis in ārto gra du:q̄ operationē efficit cū tāta alteratione:q̄ ōstruit z cor rūpit:ex hac ḡ distinctione appet ꝙ medicina: q̄ nō forti/ter exiccat:qr ista alterationē nó facit multū manifestam ipa exiccat in ꝑ gradu:aut parū plus:nūc aūt medicina q̄ adiuuat ad gnōnez carnis nó debz exiccare fortiter:z rō hui⁹ est illa:q̄ extrahit ex dictis hui⁹ auctoris 4° cañ. cap̄ de cognitione ei⁹:qō facit nasci carnē:z incarnat z figil/lat:qm̄ in vulnere in quo nēcia est gīatio carnis sūt nēcia duo:q̄ ꝓhibēt fieri exiccationē vehemēter:vnū est:qr tale vulnus indiget mā q̄ fluat z currat ad ipm:ex q̄ mā pau/latim regeneret caro:nūc aūt exiccatio vehemēs ꝓhibet cursum ois māe:ārē tunc poterit fieri generatio carnis. Scōm est:qr ex illa mā gīat caro ꝑ coagulationē ipsius: nūc aūt exiccatio vehemēs ꝓhibet talē mām sanguineaz coagulari:ꝓpter qō si vehemēter exiccabit nó poterit fie ri gīatio carnis:cuz igit medicina gīatiua carnis nó de/beat actionē nāe impedire:imo dz impedientia remouere:vt apparet ex ꝑus dictis:ꝓcludit ꝙ exiccatio ei⁹ nō dz cū for titudine:ꝓpter ꝙ eius siccitas dz eē in ꝑ gradu:aut parū plus:addit aūt aut paꝝ plus: qm̄ hec q̄ꝫtitas exiccatio/nis nó est punctalis:sed latitudinē hz:qm̄ z humiditas:q̄ indiget exiccari z vlcere:in quo dz fieri gnō carnis nó est punctalis:sed latitudiné hz:in q̄ est diuersitas ſm magis z min⁹:z ꝓpterea medicina gīatiua carnis nō solū dz eē magis ficca q̄ꝫ sit siccitas ꝑmi ḡdus:sed qr vt dcm̄ est ei⁹ exiccatio nó dz esse multū manifesta:idcirco z si eius sic/citas ꝑmū gradū transcendat:parū tm̄ plus dz ipm tran/scendere:vñ z ꝓuenire poterit ei⁹ siccitas vsq; ad ꝑm^m gra dus scōi:qm̄ ꝑm^m gradus scōi est ꝓueniēs multū cū fine ꝑ mi gradus:z ió in ꝑm° scōi nō est multū deficcatio manife sta z fortis. ārē vsq; ad illū poterit eius siccitas ꝓuenire.

¶ Sed circa ꝫ ad dissolutionē argumētoꝝ sunt duo ad/uertēda. Primū est:ꝙ determinatio siccitatis in medicia gīatiua carnis pōt fieri dupl'r. vno mō absolute: z ꝫ mō determinat siccitas in medicina gīatiua carnis ꝑ cōpara tionē ad id:qō est mediū in tota spē humana:vtputa ꝑ cō parationē ad corp⁹ tēperatū. Alio mō pōt ꝺterminari sic citas in medicina gīatiua carnis nó absolute:sz per cōpó nē ad corp⁹ vel mēbrū hñs vlcus:cui ꝓuenit medicia ge/neratiua carnis administrare:siquidē siccitas determinet in medicina in cōparatione ad corp⁹ tēperatū sic medicia gīatiua carnis nō solū dz exiccare in ꝑ gradu:imo aliq̄n in 2°. aliq̄n in 3°. z aliq̄n citra ꝑmū graduz:z hoc ió qr vt dī 3° terrapē. medicina q̄ exiccaret corp⁹ tēperatū in ꝑmo gradu:vñ carnē gīabit in eo corp⁹ siccū nó exiccabit in ꝑ gradu:vñ nó gīabit carnē:sed faciet saniē in eo:ꝓpter qō opz ipsam in tali corpe amplius exiccare q̄ꝫ in ꝑ gradu:si mil'r hec medicina:que exiccare corp⁹ tēperatū in ꝑ gra/du ꝓuenienter corpus humidū valde exiccabit supflue: vnde nō generabit carnē sed diminuet:ꝓpter qō oporte/bit ꝙ si debeat gīare carnem in illo debeat exiccare citra

Duo sūt nēcia in gīatiōe carnis: pp q̄ ꝙ bibetur fortis exiccatio.

Deter/minatio siccitatis medicie gīatiue carnis ꝑ fieri dupliciter.

ꝑmū gradū:z ideo ponit ibi:qꝫ tbus generat carnē in coꝛ poꝛibus pueroꝝ:nō aūt in coꝛpoꝛibus iuuenū sed saniem facit:z ſm istam intentionē loquit Aui.in sequēti.§.cum dicit.(qꝫ necesse est qꝫ aliqñ vo in tertio).Si aūt determi net siccitas in medicina nō absolute sed per cōparationez ad coꝛpus z mēbꝛum:in quo est vlcus : cui appꝛoximat. sic est verū vl'r qđ hic dicit:qꝫ medicia generatiua carnis debet solū exiccare in ꝑ gradu:aut paꝝ plus:z ratio est illa que dicta est:qm̄ respectu coꝛpoꝛis z mēbꝛi cui appꝛoximat semꝑ debet nō foꝛtiter z multū exiccare:z ꝓpterea lz aristologia z farina oꝛobi respectu coꝛpoꝛis tēperati z cutis deficcent in tertio gradu:tñ respectu coꝛpoꝛis z mē bꝛi:in quo administrat ad generandū carnē nō deficcant nisi in primo gradu:aut parū plus:z ideo medicina gene rans carnem debet excedere solū cōpl'onem mēbꝛi in sic citate in ꝑmo gradu:aut parū plus:vt per talē siccitatem exiccet humiditatē superfluā:z ꝓseruet subam partis sa nā:qm̄ sic in gñatione carnis idigemus ꝓseruatione sube partis sane:sicut indigem⁹ in consolidatione cū vtraqꝫ ꝑn cipal'r opera sint nāe:vt apparet ex ꝑus dictis. ¶Scō est aduertendū:qꝫ medicina gñatiua carnis est duplex:q̄ dā est que vere est generatiua carnis:cuius administra tio fit in vlcere:qđ ꝓfecte est mundū a virulentia z soꝛdi bus:neqꝫ est i eo nisi sanies:que ex necessitate superfluita tis coadunate ibi generat:z isto mō loquēdo de tali me dicina generatiua:vlcus in quo ꝓuenit administratio ta lis medicine nō habet multā diuersitatem:sed habet mo dicam qm̄ oē vlcus:cui ꝓuenit talis medicina : debet esse mundū:vnde Aui.4° cañ.cap'o de medicinis facientib⁹ nasci carnē dixit.(Et opꝫ vt administrent medicine faciē tes nasci carnē cum iā mundificatus est locus a soꝛdibus z sibi similibus.)Sil'r hoc idem dicit in cap'o de nascen tia carnis in vlcerib⁹:ait enim.(Opꝫ vt nō creet caro do nec mundificet vlcus).Et simili mō in cap'o de vlcerib⁹ virulentis dixit.(Necessariū est vt in eis administrentur medicine exiccatiue vt mundificet,i.exiccet virus:dein de sis occupatus in nascentia carnis).Et sic ex istis dictis apparet qꝫ talis medicina administrari debet in vlcere:in quo nō est soꝛdes z virulētia:que indigēt foꝛti abstergen te z exiccante:z ideo vlcera in quibus administrat talis medicina modicā diuersitatem in siccitate quam exiccat humiditatē vlceris:qꝛ oia fere sunt equalia:z qꝛ siccitas trāscendēs cōplexionē mēbꝛi in primo gradu aut parum est sufficiens ad exiccādū talē humiditatē:ideo ois medi cina que vere est generatiua carnis ponit exiccare in ꝑmo gradu:aut parū plus:z ad istū intellectū refert se Aui.in hoc.§.Sed alia est medicina:q̄ doꝛ generatiua carnis lar ge:in qua cōꝛehendit nō soluꝫ illa:que vere generat car nē:sed ēt que disponit ad gñationē carnis:z hoc modo il la que administrat in vlcerib⁹:que sūt multe soꝛditiei pōt poni generatiua carnis:nō quidez vere : qꝛ in tali vlcere: nōdum est tēpus nascentie carnis:sz dicit large:qꝛ dispo nit ad hoc vt caro postea generet in vlcere illa soꝛde amo ta:z simil'r ēt isto modo medicina:que administrat in vl ceribus virulentis dicit generatiua carnis nō vere z ꝓꝓ prie:qꝛ in vlceribus virulentis nō est tēpus nascentie car nis donec est virulētia in eis:sed dicit generatiua carnis: qꝛ exiccando virulentiā disponit vlcus ad hoc:vt in ipso postea generet caro laudabilis : z ſm istam intentionem intelligendo medicinam generatiuā carnis:vlcera in qui bus administrat medicina generatiua carnis ꝑñt multuꝫ diuersificari in humiditate:ita vt quedam sint pauce hu miditatis:quedam multe:quedaꝫ valde multe:z ſm hoc etiā diuersificabit medicina generans carnē:que admini stratur in eis:vt ſm hoc nō solum exiccet in ꝑmo gradu: imo aliqñ opꝫ vt exiccet in scō z in tertio:z ad istam in tentionem refert etiaꝫ se Auicen.in sequenti.§.cum dicit: qꝫ nō solum ꝓsiderari debet complexio mēbꝛi:in quo ta lis medicina administrat:verū ēt z cōpl'o vlceris:qꝛ si vlc⁹ fuerit humiditatis multe:q̄ est vlcus virulētū ꝓuenit me dicia multū exiccatiua:vt in scō gradu vel 3°:si vo fuerit pauce sufficit medicia exiccatiua in ꝑ:z iō nō oīno ad intē tionē se refert hic in b.§.z in sequēti:pp qđ nō ꝓdicūt ea: q̄ subdit in.§.seqn.his q̄ dicit in isto.§.¶Et ex his appꝫ sol'o ad oba:z ista ē abbꝛeuiatio vitatiꝫ in hac qōne:quaꝫ posuim⁹ lōge diffusaꝫ in expōne quā fecimus sup q̄rtam sen q̄rti canonis Aui. ¶Deinde cum dicit.

¶Verūtamen hꝫ conditiones attenduntur: de quibus cura est hꝫabenda. Et ex eis est con sideratio dispositionis complexionis membꝛi principalis z complexionis vlceris:qm̄ si mē bꝛum in sui complexione fuerit multe hꝫmidi tatis z vlcus nō fuerit multe hꝫmiditatis suf ficiet siccitas pauca in primo gradu: quoniaꝫ egritudo non multum fuit elongata a natura membꝛi:sed si membꝛum fuerit siccum z vl cus hꝫmiditatis multe erit necessarium illud quod exiccet in secundo gradu z tertio: vt re ducat ipsum ad suam naturalem cōplexionez: z in temperatis quidem dispositio erit equan da. Et ex eis est consideratio complexionis to tius coꝛpoꝛis:nam cum coꝛpus fuerit multe siccitatis z membꝛum augmentatuꝫ in hꝫmi ditate fuerit temperatuꝫ ꝑm coꝛpus equale ex temperamento erit exiccanduꝫ. Et similiter si coꝛpus fuerit in hꝫmiditate augmentatum:z membꝛū in siccitate:z si ambo ad augmentuꝫ deueniūt:tūc si egressus fuerit ad hꝫmiditatē ampliꝛi exiccabitur siccitate:z si fuerit ad sic citatem:minoꝛi exiccabit siccitate.

¶In parte ista cū posuit methodū curatiuā cōem vlceruꝫ simpliciū:ostēdit eni qꝫ in oībus methodus curatiua cōis est exiccatio:docet eā specificare ſm diuersitatē:q̄ ꝓside rat in talib⁹ vlcerib⁹:z tria facit.ꝑ docet eam specificare ſm diuersitatē:q̄ attendit in vlcerib⁹ rōne diuersitatis cō plerionis mēbꝛoꝝ z totiꝰ coꝛpoꝛis.scō docet eā specifi re ſm diuersitatē:q̄ ꝓsiderat in vlcerib⁹ rōne ipsoꝝ vlceꝝ z vtuꝫ medicaminū:q̄ in eis ꝓueniūt.3° docet eā specifi care ſm diuersitatē:que in eis attendit rōne mēbꝛoꝝ:vt diuersificant ꝑ intrinseca z extrinseca.2ª ibi.(Et ex eis est ꝓsideratio vtutis exiccātiū ⁊c.)3ª ibi.)Medicis aūt ficcā tib⁹ z stipticitas ⁊c.)Pꝛia in duas.ꝑ oñdit qūo diuersifi cari doꝛ exiccatio:q̄ ꝓuenit vlcerib⁹ rōne diuersitatis nāliꝫ mēbꝛoꝝ:z rōne ēt diuersitatis cōpl'onis accñtalis:q̄ ipsiꝫ ꝓuenit ex vlcere.Scō oñdit qūo diuersificari doꝛ exicca tio hic rōne diuersitatis cōpl'onis nāliꝫ totius.secūda ibi (Et ex eis erit cōsideratio).quod dicit in pꝛima parte no tum est:ad quam intentionem refertur ex his : que dicta sunt in pꝛecedenti questione. Questio.vij.

Circa scōam partē ad itelligendū mentē Aui.aliquis dubitabit:ꝓpter qd in exiccatione vlceris opꝫ ꝓsiderare modū cōpl'onis totius:videt eni sufficere ꝓside ratio cōpl'onis partis:in qua est vlcus:qm̄ medicamē nō ꝓuenit approximare toti:sed solū parti : cum vlcus nō sit passio totiꝰ sed partis:quare sufficit solū considerare mo dū cōpl'onis partis in qua est vlcus. ¶Doꝫ qꝫ ad cogno scendum q̄ꝫtitatem exiccationis:que conuenit vlceri:non

ſolū oz ꝑſiderari cōpl'o partis:imo ēt oz ꝑſiderari cōpl'o totius:7 huius rō eſt:qm̄ ex cōpl'one totius modificaſ cō plexio partis:nō igit' in hoc ꝑſideraſ cōpl'o toti⁹ tanq̄ debeat cōpl'o toti⁹ ſana ſeruari:neq; ēt q2 in vlcere alteret' a tēperamēto cōpl'o toti⁹ cū vlcus nō ſit paſſio toti⁹ ſz partis ſolū:ſz ideo ꝑſideraſ cōpl'o totius:q2 mēbra modificā tur ꝑm cōpl'onē nālē ipſoꝝ:7 ꝑm cōpl'onē totius corpis. verbi gr̄a:neru⁹ qui eſt cōpl'onis ſicce in genere mēbroꝝ in corpore ſicco eſt magis ſiccus:in corpore aūt humido eſt minoris ſiccitatis:in tēperato aūt corpore eſt eq̄lis ſiccitatis:7 ſimili mō eſt de cōpl'one alioꝝ mēbroꝝ:q2 ꝑ cōplexio mēbri modificaſ ex cōpl'one totius:idcirco in exic catione vlceris oz ſumi indicatio nō ſolū a cōpl'one ptis: imo ēt 7 a cōpl'one toti⁹:7 hoc nō ob aliud:niſi q2 cōpl'o totius indicat nobis modū cōpl'onis:que p̄ncipal'r eſt in mēbro:7 ideo Aui.optime dicit cū ſubdit.q̄ ſi corp⁹ fuerit multe ſiccitatis 7 mēbrū fuerit augmētatū i humidita te tēperatū.i.ſupra tēperamentū: tunc erit deſiccandū.ſ. vlcus eius ꝑm corpus eq̄le ex tēperata:hoc eſt dicere:tūc illud mēbrum erit deſiccandū tēperate:ac ſi eſſet mēbruz tēperatū in ſiccitate:q2 lz illud mēbruz ex ſui nā in genere mēbroꝝ in humiditate abundet:tñ rōne cōpl'onis totius: puta q2 eſt in corpore ſicco:nō tantū abundat in humidi tate:ſic̄ ſi eſſet in corpore tēperato 7 in humido:7 ideo ex cōpl'one totius humiditas ſua remittit':adeo vt q̄ſi tēpe ret' in humiditate:7 ideo eſt tēperate deſiccandū:7 debet quidē verbū Aui.intelligi:q̄ humiditas mēbri tm̄ rece dat a tēperamēto q̄ztuz recedit a tēperamēto ſiccitas cor poris:tūc eni vlcus talis mēbri erit tēperate deſiccādū.ſ. ſicut deſiccaret' vlcus mēbri tēperati in corpore tēperato: ſed ſi mēbruz plus excedat in humiditate q̄z corpus in ſic citate:tūc erit minus deſiccandū:7 econtrario ſi mēbrum plus excederet in ſiccitate q̄z corpus in humiditate:tunc erit plus deſiccandū q̄z tēperate:ita enim ſcribit' a Gal',3° terrapē.methodi.7 cauſa huius ſatis facilis eſt videri ex dictis:ꝑz tamē q̄ ibi dicit' a Gal'.talis q̄ztitas exceſſus cō plexionis mēbri in cōparatione ad cōpl'onez totius:7 ecō uerſo certe a medico ſcire nō pōt:ſed ſcit' cum quadam cō iectura:que veritati appropinquat: nam vt ēt ibi dicitur certa quātitas rei neq; calamo ſcribi pōt:neq; lingua pro ferri:7 ſimili etiā modo oz exponi illud verbū:quod ſub dit Auiceñ.cum dicit. Et ſimil'r ſi corpus fuerit in humi ditate augmentatū 7 membrum in ſiccitate:ſupple etiam vlcus eius erit deſiccandum tēperate:ac ſi eſſet in mēbro temperato:qm̄ ex humiditate totius modificatur ſiccitas partis:nam non eſt illud mēbrū ſiccum in corpore humi do tante ſiccitatis:ſicut in corpore tēperato: 7 ideo eſt q̄ ſi ad modū mēbri temperati in corpore temperato:ꝓ pterea deſiccandum eſt ſicut ſi eſſet in membro tempera to corporis temperati. Queſtio.viij.

Sed tunc eſt dubitatio circa illud verbuz qō ſub dit:7 ſi ambo ad augmētū deuenerint.ſ. corp⁹ 7 mēbrū in ſui cōpl'one:tūc ſi egreſſus fuerit ad hu miditatē ampliozi ſiccabil' ſiccitate:7 ſi ad ſiccitatē mino ri ſiccabil' ſiccitate:naz dicet aliqs iſtud verbū videt' con tra ea:que dicta ſūt:dictū eni eſt q̄ 5° cōpl'o nālis mēbri eſt ſiccior tāto q̄ēit ſibi medicia maxie exiccatiua i vlceē eius:7 hoc dicit' per totū tertij terrapē. methodi:q̄zto vō eſt humidior tāto q̄uenit medicina ſibi minus exiccatiua: ſed ſi membrū ſiccū ſit in corpore ēt valde ſicco:tūc auge bit' eius cōpl'o nālis in ſiccitate.q̄re conueniet ſibi multa exiccatio:ſimil'r ſi mēbruz humidū in quo eſt vlcus ſit in corpore humido:tūc augebit' eius cōplexio naturalis in humiditate.q̄re q̄ueniet ei pauca exiccatio valde.qd er go dicit Auicē. ¶Dōm q̄ argumentū verū arguit:nam q̄n vlcus eſt in mēbro humido exiſtente in corpore humi do nāliter q̄uenit medicina modice exiccationis:q̄n autē eſt in mēbro ſicco exiſtente in corpore ſicco q̄uenit medi cina multe exiccationis:ſicut ſatis huius declaratio pōt ex p̄dictis haberi:ad tex.aūt Aui.dicet' altero duoꝝ mo doꝝ:aut q̄ in littera Aui.eſt trāſpoſitio vñ debet ſic legi. (7 ſi ambo ad augmentū deuenerint:tūc ſi egreſſus fuerit ad hūiditatē minoꝝ ſiccabil' ſiccitate:7 ſi fuerit ad ſiccitatē ampliozi ſiccabil' ſiccitate:7 p̄imā reſponſionē credo vio rem eſſe:aut dicemus:q̄ hic ſermo Aui.refert' ad humi ditē 7 ſiccitatē accīdentalem 7 nō nālē vt oñdat q̄ eꝝio mō indicat cōpl'o nālis 7 cōpl'o accīdentalis:qm̄ cōpl'o nālis i dicat de ſe ſimile ſibi debere offerri:ſed accīdentalis indicat ꝓpriū:7 ideo ſi vlcus fuerit in mēbro humido:cuius hu miditas ſit accīdentalis 7 in corpore humectato accīdental'r:vt eſt corpus hydropici:tūc ampliozi oz exiccari ſiccitate:ſi aūt fuerit in mēbro exiccato accīdental'r 7 in corpe ſicco ac cidētal'r:vt eſt corp⁹ arefactū:tūc minoꝝ oz exiccari ſicci tate:7 ideo ad aliā intentionē refert ſe Auic.in hoc dicto. (7 ſi ambo ad aug^m deuenerint) 7 i p̄dictis dictis cū dixit. (nam ſi corpus fuerit multe ſiccitatis 7c̄.) naz in p̄dictis refert ſe ad nālem cōpl'onem:hic vō ſe refert ad humidi tatē 7 ſiccitatem augmentatā ſuperflue extra nām accī talit̄r:7 hoc fecit ꝓpter cām p̄dictaz:7 hoc modo expo nendo ceſſat argumentū:qm̄ argumentū arguit referēdo ſe ad cōpl'onē naturalem. ¶Deinde cuz dicit.

¶Et ex eis eſt conſideratio virtutis ſiccantiuz: quoniam licet ex exiccantibus carnem naſci fa cientibus exiccatio fortis non querat':ſed exic catio que ſit talis qualis eſt illa: que prohibet mām que deſcendit ad mēbrum:qō ſit aptuz ad hoc vt carnis generatio fit ex ea:multum ta men ea queritur in ſiccantibus: que non ſunt ad hoc vt caro per ipſam generetur: ſed vt ci catrizatio fiat per ea. Ex eis enim querit' vt ſint plus abſtergentia:7 magis lauātia plus q̄z ſic cantia:ex quibus non queritur niſi cicatrizatio 7 conſolidatio 7 continuatio.

¶In parte iſta oſtēdit q̄l'r iſta exiccatio diuerſificat' ꝑm di uerſitatē vlceruz 7 medicaminū:que adminiſtrant' eis ad exiccationē:7 tria facit.ꝑ facit qō dictum eſt.ſecūdo circa electionē medicaminū generantiū carnem ponit quēdaz cañ.gñales.3° ponit quoddā incidēs.ſcḋa ibi.(Et oēs q̄ dem medicine).tertia ibi.(Oē ꝓterea vlcus q̄ in loco exi ſtit).¶Circa p̄mā partē intelligendū:q̄ Auic. in verbis huius.§.inſinuat:q̄ medicine q̄ adminiſtrant' in vlcerib⁹ ſimplicib⁹:de q̄bus facta eſt mētio:diuerſificant' rōne ip ſoꝝ vlceruz in duob⁹.ꝑ quidem diuerſificant' in q̄ztitate exiccationis:qm̄ in medicinis generantib⁹ carnē:7 in vl cerib⁹ in quib⁹ querit' generatio carnis nō q̄rit' vt ſit for tis exiccatio:ſed debilis:hec tñ fortis exiccatio querit' in medicinis:que adminiſtrant' in vlcerib⁹:in quib⁹ nō que rit' generatio carnis:ſed cicatriçatio:7 hoc inſinuat Aui. p̄mo cū dicit.(Qm̄ lz ex exiccantib⁹ carnē naſci facienti bus 7c̄.) ſcḋo diuerſificant' in virtute:que debet eſſe āne xa exiccationi:qm̄ in medicinis generātib⁹ carnē:in qui bus querit' generatio carnis:querit' vt ſint abſtergentia 7 lauantia pluſq̄z exiccātia:ex quib⁹ non querit' niſi cica triçatio 7 ꝓſolidatio 7 continuatio:7 ſic medicina genera tiua carnis cuz hoc:q̄ ipſa debet eſſe exiccatiua:debet eē abſtergiua ſed medicina cōſolidatiua 7 cicatriçatiua ſunt exiccatiue abſq̄z virtute abſterſiua:7 hoc inſinuat Auic. cum dicit.(Ex eis enim ꝑt etiā ex medicinis generanti bus carnem querit' vt ſint plus abſtergentia 7 magis la uantia 7c̄.) Sed gratia p̄imi quod Auicē.inſinuat:quia

Auicen.solū facit mentionē de medicinis generantibus carnem ⁊ cicatriçantib⁹ dicens:q̄ multa exiccatio:queritur in medicinis cicatriçantibus:debilior autem in generantibus carnem: non autem facit mentionem de incarnantibus.

Questio.ix.

Aliquis dubitauit p̄mo nūquid in medicinis generātibus carnez debeat esse fortior exiccatio q̄z in medicinis incarnātib⁹. ¶Et videt p̄mo q̄ debeat esse fortior:q⁊ exiccatio in vlcere nō fit:vt ex dictis apparet:nisi gratia humiditatis:que in vlcere aggregat:illa ergo medicina debet vehemētius exiccare:que administrat in vlcere:quod est humidi⁹:sed medicina generatiua carnis administrat in vlcere: quod est humidi⁹ q̄z medicina incarnatiua:cuius p̄batio est:q⁊ vlcus:in quo administrat medicina generās carnem est vlcus concauū:non aūt vlcus q̄ debet incarnari:nūc aūt in vlcere ꝯcauo aggregant plures superfluitates q̄z in nō concauo:vnde ⁊ tale vlcus ét saniem facit.quare ⁊c̄. Secundo videt q̄ debeant esse eq̄lis exiccationis. naz Hal'. in techni loquēs de medicinis: que administrant in solutione cōtinui simplici:in qua querit incarnatio sola dixit: q̄ substātia sana partis seruabit per mediocriter exicantia:nūc aūt Haly cōmentator exponit:q̄ per mediocriter exiccātia itelligunt ea:que sunt debilis exiccationis:que sc̄z sunt in p̄ncipio primi gradus per cōparationē ad mēbrum q̄ habet vlcus:nunc aūt positum est prius:q̄ talis exiccatio debet esse in medicinis generātibus carnē.quare videt q̄ equaliter debeāt exiccare. ¶Item medicamē icarnatiuū nō vnit labia vulneris adinuicē:nisi per generationē alicuius carnis:q̄ p̄batur:quoniam labia vulneris adinuicē vniri nō possunt nisi per assimilationē humiditatis nutrimētalis ad partē vtrāq̄z:nunc aūt hec assimilatio ꝯsistit in generatione alicuius carnis ex illa humiditate:quod p̄bat:q⁊ ptes ille adinuicez vniuntur:aut q⁊ solum se contangunt:aut q⁊ vna pars subingredit alterā: aut q⁊ p̄m extrema liquefiunt ⁊ coagulant postea:sicut cera ꝯiungit cū cera:aut hoc est per ꝯuersionē humiditatis existētis inter partes vtraq̄z in substātiaz carnis:sed non pōt esse p̄mo modo:q⁊ tunc ibi nō esset vera vnio:nec etiā secūdo modo:q⁊ tunc accideret decurtatio mēbri intantū inq̄ntum subintraret de q̄ntitate vnius partis in alterā ét cū ille subigressus nō esset cū transmutatione nō esset cuz vera vnione:nec pōt esse tertio mō:q⁊ caro liquefacta nō pōt coagulari vt in carnē redeat:sic̄ cera. ḡ relinq̄t q̄ illō fit:p̄terea q⁊ humiditas roralis exūs inter labia vulneris assimilat vtriq̄z:sed assimilatio nō fit nisi p ꝯuersionez eius in carnē:vt notū est.ḡre necessaria est ibi regeneratio alicuius q̄ntitatis carnis.ergo medicamē incarnatiuū est ét carnis generatiuū.igit debet esse filis exiccationis cuz est medicamē gn̄atiuum carnis.

Questio.x.

Secundo aliquis dubitabit de illo verbo q̄ dicit:(q̄ in medicamine gn̄atiuo carnis dz esse exiccatio talis:qualis est illa:que p̄hibet mām:q̄ descēdit ⁊c̄.)q̄m dictū est supra auctoritate istius.4.can̄.q̄ medicamē faciés nasci carnē indiget mā:que fluat ad vlcus.quare nō debet p̄hibere aduētū māe descendētis ad ipsum. ¶Ad p̄maz dubitationē dō̄m:sicut extrahit ex dictis istius auctoris 4° can̄.q̄ medicamē incarnatiuū debet esse vehemētioris exiccationis q̄z medicamē generatiuū carnis:⁊ huius ratio est:q⁊ illa medicina dz esse magis exiccatiua q̄z medicina generatiua carnis:cuius exiccatio debet esse vehemēs ⁊ subita:nūc aūt talis debet esse exiccatio medicine incarnatiue: ⁊ hoc ió q⁊ medicina incarnatiua:vt dr 4° can̄.debet subito exiccare ⁊ velociter: vt nō generet ibi humiditas extranea:que incarnationez ipedit:⁊ ß ideo q⁊ incarnatio fieri dz ex sanguie ibi exūte anteq̄z ille sanguis in pus ꝯuertat:hoc aūt fit q̄si in tempore brevissimo ⁊ subito:⁊ ideo medicina incarnatiua dz subito ⁊ velociter exiccare:nunc aūt subita exiccatio fieri nō pōt:nisi ab eo q̄ fortiter ⁊ manifeste exiccat:naz forte agens est:q̄ in brevi tpe pficit actionē:debile vō in multo.quare medicia icarnatiua dz esse fortis ⁊ modice exiccationis:medicia autez generatiua carnis dz esse debilis exiccationis:q⁊ generatio carnis nō fit ex sanguine recēti in vulnere exūte:sicut fit incarnatio:imo fit ex decursu humiditatis nutrimētalis ad locū vulneris:que paulatiue i carnē ꝯuertit:⁊ ideo nō opz:q̄ in ipsa fiat exiccatio subita ad p̄hibendū gnōnez putredinis:cū ibi putredo ⁊ sanies sit generata. Iterū ét fortis exiccatio p̄hiberet defluxuz talis māe:q̄ indiget vlcus ad gnōnē carnis:p̄pter q̄ si esset fortis exiccationis p̄hiberet gnōnez carnis:⁊ sic sicta bñ ꝯsiderent:lz oia medicamina q̄ administrant vlceri⁹ sint generantia carnē ⁊ ꝯsolidantia ⁊ cicatriçantia sint exiccātia:tñ inter ista est ordo ſm gradū in exiccatione:qm̄ debilior exiccatio dz esse in medicinis generātib⁹ carnē:⁊ ió debēt exiccare q̄si in p̄mo gradu:fortior aūt dz esse in medicinis ꝯsolidantib⁹:⁊ ió possumus dicere q⁊ debent exiccare in sc̄o gradu:adhuc aūt fortior debet esse in cicatriçātibus:ita vt exiccatio eoꝝ possit p̄uenire vsq̄z ad tertiū gradū:qm̄ vt ex dictis p̄us apparet:medicine cicatriçantes nō solū debent exiccare humiditatē extraneā imo ét ⁊ radicalē:⁊ q⁊ medicine incarnantes in exiccādo sunt in medio inter medicinas generantes:hinc est q⁊ recte dixit Hal'.in techni loquens in vulnere:in quo dz fieri vnitio ⁊ incarnatio:q⁊ ſba talis partis ꝯseruabit p̄ mediocriter exiccātia. ¶Ad illud vō q̄ obijcit p̄ cuz dī:q⁊ fortior exiccatiua medicia dz administrari in vulnere:q̄ est humidius:dō̄m q⁊ verū est ceteris paribus:hic aūt nō sunt cetera paria:q⁊ q̄z̄q̄z vulnus:in quo administrat medicina incarnatiua nō sit magis humidū:sicut vulnus:in quo administrat medicina generatiua carnis:q⁊ tñ in ipso cōpetit subita exiccatio p̄pter cām dictam: ibi autem nō:q⁊ indigemus in vulnere:in quo querit incarnatio p̄hibere cursum materie noue:in vulnere aūt in quo debet fieri generatio carnis indiget materia noua currere:idcirco in vulnere incarnādo administrare debem⁹ manifeste ⁊ fortiter deficcātia. In vulnere ātī quo ꝯuenit generatio carnis administrare debemus debiliter exiccantia:p̄pter quod ratio nō concludit. ¶Ad secūdum vō cum dicitur auctoritate Hal'.in techni:q⁊ medicine incarnātes debēt esse mediocriter exiccātes:⁊ tales sunt deficcatiue in p̄mo gradu:vt exponit Cōmentator Halyab.dō̄m q⁊ expositio Haly.non est conueniens:nec intellexit mentem Hal'.sed nō intellexit Hal'.per mediocriter exiccātia:sicut sunt ea: que exiccant in p̄mo gradu:quēadmodū faciunt medicine generatiue carnis:sed intellexit ea: que sunt in medio in exiccando inter medicinam generatiuam carnis ⁊ cicatriçatiuam:talia autem sunt illa:quibus ꝯuenit exiccatio maior q̄z fit in p̄mo gradu ⁊ minor q̄z fit in tertio:sic autē exponendo nō arguit:q⁊ medicina incarnatiua fit equalis exiccationis cū medicina generatiua carnis. ¶Ad aliud cum dicit.medicamē incarnatiuū est ⁊ generatiuum carnis ⁊c̄.dō̄m q⁊ sine dubio vt ratio p̄bat medicamē incarnatiuū debet esse generatiuū aliquo modo carnis.sed aduertendū q⁊ nō est hic generatio quātitatis carnis sensibilis:sicut generat caro in vlcere ꝯcauo:sz est generatio carnis:que per se nō hz esse sepatū ab altera carne.sed solum habet esse conjunctuz cuz altera carne:sicut directe ét in nutritione contingit:vnde sicut in nutritione p generationem talis q̄ntitatis carnis partes verā ꝯtinuitatē seruāt: sic etiā per incarnationē mediante gn̄atione talis quātitatis carnis:que nō hz esse p se: sed solū vt ꝯiuncta est cum altera carne partis ille disiuncte redeunt ad veram vnionē quā p̄ habebant:⁊ ß est q̄ Hal'.dicit 3° terrapen.me-

rhodi.solidatiua vo cum carnē generare nō debeat necessario:nisi qd paruissimū ꝛc̄.ꝛ ex istis manifestū est:ꝙ hec caro in vulnere incarnādo nō generat̄ ex aliqua humiditate existēte inter labia vulneris:qm̄ tunc ipsa generaret̄ in medio inter partes vulneris:sicut generat̄ in vlcere cō cauo.ꝛ tūc nō fieret ibi vera vnio inter partes vulneris: sicut nō fit vera vnio inter partes vulneris:a quo caro est deperdita:sed generat̄ ex humiditate exñte in porositatib⁹ parietū vulneris:ꝛ ideo nō generat̄ ex tali humiditate caro:que habeat esse disiunctū a carne parietuꝫ vulneris:ꝛ q̄ sit sensibilis q̄ꝫtitatis:sicut fit in vlcere cōcauo:sed generat̄ caro que hꝫ esse:vt cū illis partib⁹ est ꝯiuncta:ꝓpter qō ille partes ꝓ ipsam verā hñt vnionē absq; hoc ꝙ in medio ipsaꝝ aliquid sensibile oriat̄:ꝛ ex hoc manifestū est:ꝙ in vulnere incarnādo nō est indigētia vt mā fluat ad ipsuꝫ:qm̄ incarnatio fit in vera ꝯuersione illius humiditatis ad partē vtrāq;:ꝛ si nō fiat:tūc qr sordes ꝛ sanies in vlcere aggregat̄ iā amplius incarnatio fieri non pōt:ꝛ ideo medicamē icarnatiuū vehementis exiccationis dꝫ esse vt subito superfluitatē oēm ibi existentē exiccet:ꝛ sanguinez etiā superfluū ꝛ putrefactionē ꝓhibeat:ꝛ ꝓpter hoc etiā auctores docent curare vulnera:a quibus facta est deperditio carnis si valde fit modica vt vulnera simplicia: qm̄ illa subito regenerari potest ex humiditate existēte in porositatib⁹ parietū vulneris absq; hoc ꝙ alia mā fluat ad ipsuꝫ:sed qm̄ caro deperdita est sensibilis q̄ꝫtatis nō pōt amplius curari vt vulnus incarnādus:ꝛ ex his apparet solutio argumēti:qm̄ medicamē incarnatiuū est generatiuū carnis fm aliquid:nō tm̄ eodē modo nec illius q̄ꝫtatis carnis:cui⁹ est generatiuū medicamē generatiuū carnis:ꝛ ideo nō simil'r virtute exiccatiua participāt. ¶ Ad scōam dubitationē dōm est per expositionē textus.nō enī intelligit Auiceñ.ꝙ in medicina generatiua carnis sit exiccatio talis:que ꝓhibeat mām descēdere ad mēbrum:ex qua dꝫ fieri generatio carnis cū huius ꝓrium dictū sit supra auctoritate istius:sed intelligit ꝙ sit exiccatio talis in ea:qualis est illa:que ꝓhibet materiā descendere.ſ.superfluaꝫ:que generationē carnis impedit:vt per hoc velit dicere Auiceñ.ꝙ tāta exiccatio debet esse in hac medicina: ꝙ per ipsam exiccat̄ humiditas superflua:nō tamē consumat̄ ꝛ exiccet̄ humiditas iuuatiua:ex qua debet caro generari:ꝛ ideo subdit postea Auiceñ.(ꝙ sit aptum ꝛc̄.)id est talis medicina sic debet ꝓhibere materiā:que.ſ.descēdit ad mēbrum vt supra operet̄:ꝛ faciat ꝙ membrum fit aptuꝫ ad hoc:vt carnis generatio fit ex ea:ꝛ hoc facit hec medicina iuuādo operationē nature:nam principal'r generatio carnis est operatio nature:medicina aūt coadiuuat ad hoc:ꝛ eius vtilitas est duplex:vna est qr sua ficcitate ꝓhibet:ne superflua humiditas aggreget̄ in parte:q̄ remolliendo subam partis ꝓhibeat generationez carnis. alia vtilitas est:qr inspissat sanguinē ꝛ coagulat quod est auxilium nature:vt ex eo caro citius generet̄. ¶ Gratia vero secundi:ꝙ Auiceñ.insinuat intelligendum:ꝙ medicine predicte.ſ.generatiue carnis ꝛ consolidatiue ꝛ cicatriçatiue nō solū diuersificant̄ in q̄ꝫtate exiccatiue virtutis:verum etiā diuersificant̄ in virtute:que debet esse annexa virtuti exiccatiue:quoniā medicine generatiue carnis nō solum debent esse exiccatiue: sed indigent virtute abstersiua ꝛ lauatiua principal'r:ꝛ hoc ideo quoniam in vulnere:in quo debet fieri generatio carnis iam facta est sanies ꝛ putredo:nunc autē sanies ꝛ putredo indigent abstersione ꝛ mundificatione:sed vulnus quod debet consolidari nō indiget hac abstersione:oīm nōduꝫ est in ipso generata sanies ꝛ putredo.simil'r etiā ꝛ vulnus cicatriçandum hac abstersione nō indiget:cuꝫ in ipsa indigeat caro condensari ꝛ constringi:ꝛ hoc est qō vult dicere Auiceñ. cum dicit.(Ex eis enim ꝓ etiā.ſ.ex medicinis generantibus carnem).quare vt sint plus abstergentia ꝛ magis lauantia plusq̄ꝫ siccantia:ex quibus nō querit̄ nisi cicatriçatio ꝛ consolidatio plusq̄ꝫ medicine exiccatiue:que non sūt administrande nisi ad cicatriçandum vel ad consolidandum:verum est ꝙ hic inuenit̄ alia littera(si est nisi)ꝛ tunc sic opꝫ sententiare.(Et ex eo enim)scꝫ ex medicinis exiccatiuis:que administrant̄ in vlceribus.quare supple aliquādo(vt sint plus abstergentia ꝛ magis lauantia plusq̄ꝫ siccantia)quasi per hoc vult dicere:ꝙ medicine exiccatiue:que administrantur in vlceribus indigent aliquando fortiori virtute abstersiua q̄ꝫ exiccatiua:ꝛ hoc quidem est quando multa est putredo ꝛ sordes grossa in vlcere:tunc enim vlcus indiget multū virtute abstersiua plusq̄ꝫ solu exiccatiua:ꝛ tūc cum subdit(ex qbus nō querit̄ ꝛc̄.)ostendit ad quam intentionē talia conueniunt dicens ex quib⁹ scꝫ abstergentibus:nō querit̄ cicatriçatio.ꝛ pro.i.ꝓtinuatio:quasi per hoc vult dicere:ꝙ talia medicamina abstersiua nō administrant̄ gratia consolidationis:sed administrantur in vlceribus sordidis:in quibus prius opꝫ sordes ciē abstergere:ꝛ deinde occupari in generatione carnis: licet etiā medicina talis fortiter abstersiua posset dici large generatiua carnis:vt apparet ex dictis supra:qūocūq; autē sententietur ꝛ stet littera satis in eandem:aut ꝓpter quā intentionem coincidit:qm̄ aliud habere non vult nisi ꝙ in medicinis cicatriçatiuis ꝛ consolidatiuis non debet esse virtus abstersiua ꝯiuncta:in medicinis aūt generantib⁹ carnē debet esse virt⁹ abstersiua coniuncta. ¶ hic tm̄ aduertēda sunt duo.ꝓmo ꝙ in medicinis gīantib⁹ carnē si sint vere ꝓprie gīantes carnē sic debilis dꝫ eē virt⁹ exiccatiua:ita ꝛ debilis dꝫ esse vtus abstersiua:sicut exꝓsse dicit hic auctor 4° cañ.cap'lo de cognitione eius qō facit nasci carnē.dicit enī:ꝙ si esset ei abstersio vehemēs removeret sanguinē ꝛ faceret eum currere:quare ꝯsumeret materiā inuentā:ex qua debet caro generari:ꝓpter quod medicine vehemētis abstersionis non ꝓprie ꝯueniunt in vlcere:in quo sola conuenit generatio carnis:qō est vlcus mundū:sed solum ꝯueniūt in vlcerib⁹ sordidis:in quibus nō conuenit plus exiccatio q̄ꝫ abstersio:sicut in vlceribus virulentis non cōuenit plus exiccatio q̄ꝫ abstersio:ꝛ propterea si medicine vehemētis abstersionis:aut vehemētis exiccationis dicant̄ medicine generatiue carnis hoc qdem nō est vere ꝛ ꝓprie sed large:quēadmodum fuit prius declaratū. ¶ Scōo opꝫ aduertere:ꝙ lꝫ in medicis cicatriçatiuis debeat esse coniuncta vtuꝫ alia:puta stiptica: que in medicinis generātibus carnē esse nō debet:ꝓptera qr stipticū est cōtrariū abstersioni. itē etiaꝫ vlcus:in quo indiget generari caro indiget cursu materie:talē aūt cursuꝫ ꝓhibet stipticum:sed in vlcere:in quo dꝫ fieri incarnatio vtilis est stipticitas qm̄ dispositio sua indicat vt ꝓhibeat̄ fluxus humiditatuꝫ ad locum:quoniā incarnatio fit cū humiditate existēte in loco ꝛ aduētus alteri⁹ humiditatis eā fieri ꝓhibet.quare vt ꝓhibeat̄ alia humiditas aduenire indiget medicina vt sit stiptica:qō aūt medicamē cicatriçatiuū debeat eē adhuc fortioris stipticitatis:ꝫ declaratū fuit primum.ꝛ hec est perfecta expositio intentionis Auiceñ.in hoc.§. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et omnes quidem medicine:que sine mordicatione deficcant sunt ingrediētes in genus earum:que carnem nasci faciunt.

¶ In parte ista ponit quēdā cañ.generalē in electione medicaminū facientiū nasci carnē:in quo cañ.qr dcm̄ fuit supra:ꝙ medicia gīatiua carnis dꝫ exiccare in ꝑ gradu:aut paꝫ plus:cū q̄ꝫtas rei certe mēsurari nō possit:vult ostendere per signum mensurā quādam artificialē ꝛ ꝯiecturatiuam q̄ꝫtatis exiccationis in tali medicamine:naꝫ vult ostendere per hoc signū qō ponit vsq; ad quātaꝫ exicca-

Medine gīatiue carnis:ꝛ ꝯsolidatiue:ꝛ cicatriçatiue sic diuersificant̄ i gdu exiccationis ita ꝛ i vtute āne xoꝫ cuꝫ eis diūsificari debent.

Stipti tas dꝫ ꝯiunct medic cicatri çātib⁹ icarni b⁹:nō gīant. b⁹ car

rionem poteſt peruenire medicamen generatiuuz carnis: quoniam exiccatio ſic debet in ipſo intendi: vt ipſa ſemper ſine mordicatióe exiſtat: ſi enim exiccatio intenditur ⁊ augeatur ſic ꝙ mordicet tale medicamen: non generabit carnem ſed diminuet: quoniã exiccat non ſolum ſuperfluum: immo etiã iuuatiuum. in cuius conſumptione accidit mordicatio: ſi autem exiccet ſine mordicatione: qz tunc iuuatiuum non conſumit: ſignum eſt ꝙ ſolum exiccat ſuperfluũ: quod prohibet generationez carnis: ⁊ ideo omne medicamen deſiccans ſine mordicatione ingreditur in genus medicinarum facientium naſci carnem. ¶ Juxta quod eſt intelligenduz: ꝙ ſicut dictuz eſt prius: medicina generatiua carnis debet eſſe non multe exiccationis: verũtamen non debet eſſe diminute: ⁊ ideo opz ꝙ eius quantitas terminetur ⁊ in diminutione ⁊ in ſuperfluitate: ⁊ licet certe terminari non poſſit quantitas virtutis rei: poteſt tamen terminari cum quadam coniectura: que veritati appropinquat: ⁊ propterea Auiceñ. quarto can̄. ⁊ a Hal'. tertio terapen. methodi ponuntur ſignificationes: per quas iſtam quantitatem menſuramus: iſtarum autem ſignificationum quedam menſurant ipſaz in termino diminutionis: ⁊ hoc quidem eſt per cognitionem putredinis ⁊ ſordiciei: nam quãdo in vlcere: in quo conuenit generatio carnis multiplicatur ſanies ⁊ putredo ⁊ non repletur vlcus: tunc ſignũ eſt: ꝙ medicina eſt diminuta ab exiccatione: quedam vero mẽſurant ipſam in termino ſuperfluitatis ⁊ iſte ſignificatiões ſunt inflãmatio ⁊ mordicatio ⁊ apparitio hũiditatis ſubtilis: nam quando in vlcere: in quo cõuenit generatio carnis poſt appoſitionem medicaminis ſentitur mordicatio: iterum etiam vides inflammari membruz: ⁊ eſt ibi humiditas quedam ad modum virulentie propter liquefactionem humiditatis: que debet coagulari in carnem: tunc ſignum eſt: ꝙ medicamẽ ſuperflue deſiccat: vt dicitur quarto can̄. capitulo de vlceribus virulentis: ⁊ iſta ſunt ſigna: que menſurant nobis debitam quantitatẽ in termino exiccationis: ſed Auiceñ. hic ſicut breuiloquus dicitur: ſolum tetigit vnum iſtorum ſignorum dans intelligere per ꝫ alia que ſunt dicta. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Omne preterea vlcus: qð in loco exiſtit non carnoſo eſt inobediens ad hoc: vt cito medicetur: ⁊ ſimiliter rotundum.

¶ In pte iſta circa dcã ponit qðdã incidẽs: rõ aũt q̃re vlcera in mẽbris nõ carnoſis difficilis ſũt ꝓſolidatióis eſt: qz ſunt in mẽbris duris: cũ mẽbra carnoſa ſint mollia: ⁊ ecõuerſo ſub carne cõprehẽdẽdo adipẽ: cũ adeps ſit eiuſdẽ gñis cũ carne: hec enim duo cõdiuidunt̃ ꝑ mẽbra dura ⁊ ſpermatica: nũc aũt in mẽbris duris eſt difficilis vnitio: que eſt intẽtio curatiua cõis ſolutióis continuitatis in gñe: qm̃ vnitio vl'r indiget inuiſcatióe: duz aũt difficile inuiſcat̃: molle autem faciliter. Itez ẽt vt dictum eſt ꝓſolidatio ⁊ gñatio carnis ⁊ cicatriçatio principaliter ſunt operationes virtutum naturalium: nunc autez in membris duris debilioz eſt hec virtus: in mollibus autem fortioz: propter quod vlcera: q̃ in mẽbris ſunt non carnoſis ſunt inobedientia vt cito curẽtur: que autem ſunt in mollibus citiſſime curantur. Similiter etiam vlcus figure rotunde difficulter curatur: ⁊ hoc ideo qz partes talis vlceris difficilius adinuicem vniunt̃. cauſa aũt quare difficilius vniuntur eſt: qz partes eius ad inuicem magis diſtant q̃z in vlcere alterius figure: quoniã probatum eſt in ſcientia geometrie: ꝙ figura rotunda partes habet magis diſtãtes q̃z alia figura: ⁊ propterea etiam plus eſt contentiua: vt ibi declaratur: ⁊ idem etiaz dicitur quarto can̄. capitulo de vlceribus ſermone generali: ⁊ addit̃ ꝙ ſunt interficientia in fauces nõ valentes tollerare vehementiam doloz ipſoz: ⁊ difficultatẽ curationis ipſorum: ⁊ prauitatem eorum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Medicinis autem ficcãtibus ⁊ ſtipticis que in vlceribus occultis adhibentur ſunt admiſcẽde medicine mundificãtes: ſicut mel ⁊ medicine loco proprie: ſicut diuretica medicinis vlcera inſtroz vrine curãtibus. Cũq3 cicatrizare voluerimus ponemus medicinas cum' ſtipticitate ſua viſcoſas: ſicut terra ſigillata.

¶ In pte iſta docet ſpecificare predictã methodum curatiuam vt diuerſificaf̃ ꝑm mẽbra: ꝑm ꝙ in eis attendit̃ diuerſitas penes intrinſecum ⁊ extrinſecum. Queſtio. xj.

Circa quam partem ad intelligendum mentem Auiceñ. aliquis dubitabit. Primo de hoc quod dicit: ꝙ in vlceribus occultis. i. mẽbroz intrinſecoz: que ſũt occulta cũ medicinis ſiccantibus ⁊ ſtipticis: q̃ eis adhibent̃: debent admiſceri medicine mũdificantes: nã hec mixtura nõ videt̃ conueniens: qm̃ medicine ſicce ⁊ ſtiptice ſunt medicine cicatriçatiue: nunc aũt in vlcere q̃n eſt tempus cicatriçatióis nõ conueniũt medicie mũdificãtes: qm̃ medicie mũdificantes ſunt medicine abſtergentes: nunc autem abſterſio eſt contraria cicatriçationi ſicut apparuit ſupra: quare non videtur hec mixtura eſſe conueniens. Qõ. xij.

Secundo aliquis dubitabit. Utrum diuretica conueniant. Et videt̃ ꝙ non: qz ſunt incidentia ⁊ ſubtiliantia ⁊ aperientia: nũc aũt talia nõ iuuãt in vlceribus inſtroz vrine: ſicut Hal'. ponit ad litterã in cõmẽto illius afforiſmi 4ᵉ particule: quibꝰ in vrina groſſa q̃ſi carniũ fruſta ⁊c. ¶ D. Hal'. 13° terapen. ponit ꝙ incõueniens eſt ꝓmouere eũonẽ per vrinã his qui male habent ꝑm renes ⁊ veſicam: nunc autem qui habẽt vlcera in inſtrumentis vrine male ſe habent ꝑm renes ⁊ veſicam. quare ⁊c.

¶ D. Dictũ eſt ſupra capitulo tertio. ꝙ natura plerunqz nõ euacuat per partem conſuetam: qz eſt debilis: ſed euacuat ad partem longinquam ⁊ oppoſitam. ergo ſimili modo ⁊ in arte cum ſit ars immitatrix nature debet prohiberi euacuatio per partem quando eſt debilis: cum igitur inſtrumenta vrine quando ſunt vlcerata ſint debilia facta: debẽt ꝓhiberi ea: que promouent eũonem vrine: cum ſunt vlcera in eis: ſed diuretica: vt notum eſt: talem euacuationẽ ꝓmouent. quare ⁊c. ¶ Dicendum eſt ad has dubitationes.

¶ Juxta quod intelligendum primo: ꝙ Aui. in hoc. §. inſinuat qualiter diuerſificatur methodus curatiua ipſoruz vlcerum ꝑm diuerſitatem mẽbroz intrinſecorum ⁊ extrinſecoz: lz enim in vlceribus vtroũq3 mẽbroũ conueniant exiccãtia: hec tamẽ exiccãtia gñaliter diuerſificant̃ in quatuor: ꝓut adminiſtrant̃ membris interioribus ab his: q̃ adminiſtrantur in membris exterioribus. Primo quidẽ quãtum ad virtutem eis annexam. Secũdo q̃ztuz ad mãm eorum. Tertio quantum ad ꝓprietatem. Quarto quantum ad modũ ſubẽ: ⁊ oia hec inſinuat Aui. in littera. ¶ Diuerſificant̃ quidẽ q̃ztũ ad virtutẽ eis annexã: qm̃ in medicinis exicãtibus que adminiſtrãtur in vlceribus occultis: ⁊ dato ꝙ exiccãtia adminiſtrent̃ ad cicatriçationẽ ſemꝑ debẽt eẽ admixte alique medicine: que mundificant: ꝫ aũt non facimus in vlceribꝰ membroz extrinſecoz cũ ea volumꝰ cicatriçare: ⁊ huius rõ eſt: qz ſemꝑ in eis videt̃ eſſe quedã neceſſitas mũdificatióis ꝓp plura. ꝑ qz vlcera mẽbroz interioz nõ ſic ꝑfecte poſſumꝰ mũdificare: ſic̃ vlcera mẽbroz extrinſecoz: cum non ſic medicamina poſſint eis apponi: ⁊ in eis etiam morari: ⁊ qz nõ ſic perfecte poſſunt mundificari: ideo vſq3 ad finem in eis adminiſtrant̃ mundificatiua

¶ Secunda cauſa eſt: qz amplioris ſunt cõtẽtiua humiditatis mẽbra intrinſeca q̃z extrinſeca: ⁊ ideo amplius ⁊ plꝰ indigent mundificatione vlcera membroz intrinſecoz: ⁊ ꝓpterea cũ medicinis ẽt eoz ſtipticis admiſcemꝰ ea: q̃ ſũt mundificatiua: verũ eſt ꝙ in fine quãdo querit̃ cicatriça-

Exiccãtia adminiſtrata i vlceribꝰ intrinſecis in q̃tuor diuerſificãt̃ ab adminiſtratis i triſecis

tio:qz non multa est necessitas mundificationis:parca de bet esse eorum admixtio:z hoc Auicen.insinuat in primo ybo quod dicit(sunt admiscēde medicine mūdificātes zc̄) ¶Diuersificātur secundo quantum ad materiam eorum: z hoc insinuat Auiceñ.cum dicit(sicut mel)quoniam in h verbo insinuat:q ea que administrantur in vlceribus mē brorum interiorum sub quacunqz intentione administren tur debēt esse plus familiaria näe q̄z sit pole:in vulnerib⁹ aūt mēbroy exteriorum possumus administrare ea:q̄ non sūt assueta z familiaria näe:sicut est flos eris:z tucia:z ce rusa:z litargirium:z similia:hec aūt non ꝓueniūt in vulne ribus mēbroy interioꝝ:z iō optime dicit Auic̄.sicut mel: qm̄ mel ē mūdificatiuū:z cū hoc est cib⁹ dilectus nature: vt tertio cañ.capitulo de cura vlcey pectoris z pulmōis: z ista ēt est sinia Gal'.4°terapē.methodi capl'o illo.Ueruz dicturi sumus de significationibus.§.illo.Itē si cetera mē bra interiora.i.viscera zc̄.¶Diuersificantur tertio quan tum ad ꝓprietatez.z h insinuat cum dicit.¶Et medicine loco ꝓprie zc̄.)qm̄ in vlceribus membroy interiorum oz cum medicaminibus cōmiscere ea:q̄ a ꝓprietate hñt aspe ctus ad locū in quibus est vlcus:z hoc ideo fit vt median tib⁹ illis ducantur medicamina:que conueniunt vlceri ad locum in quo est vlcus:hoc autem non est necesse agere in vlceribus membrorum exteriorum:quoniā cuicunqz mē bro exteriori potest medicamen adduci conueniens : sicut volumus z apponere z retinere super locum:in membris autem intrinsecis cum vna sit via cōmunis:per quam me dicamē potest ad multa membra ꝓuenire vt perueniat ad locum infirmuz:qui indiget:admiscere opz medicamina: que proprietatem hñt ad locum illum vt maior pars me dicaminis perducatur ad locum:qui eo indiget:z ꝑm istū modum docet Auicen.commiscere diuretica cum medici nis curantibus vlcera instrumentorum vrine:sicut aucto res in trociscis alchechengi:qui conferunt vlcerib⁹ renū: docent admiscere semen apij:z semina cōmunia : que sunt diuretica:nam diuretica proprietatem habēt ad membra vrine:z ideo commixta cum medicaminibus ducunt illa me dicamina ad vias vrine.¶Dicemus igit̄ q diuretica pos sunt sub duplici intentione administrari z queri:aut enim administrantur principaliter gratia apertionis z subtilia tionis z prouocationis vrine:z hoc modo nō conueniunt immo nocerent in vlceribus viaruz vrine:aut administrā tur gratia iuuamenti quod faciunt alteri medicamini:cu ius effectus principaliter queritur scz vt fiat consolidatio z vnitio:z hoc modo diuretica conferunt in vlceribus in strumentorum vrine propter causam dictam:est autez dif ferentia inter vnum modum administrationis z alium:nā quando queritur gratia apertionis z subtiliationis z ꝓ uocationis principaliter:tunc sola debent admistrari : aut si commisceantur debet virtus eorum z effectus exupera re:sed quando queruntur gratia faciendi alteri iuuamen tum:tunc non pura sed commixta debent administrari:z sic commixta vt virtus z effectus alterius medicaminis exuperet z non ipsorum:vnde in modica quantitate debēt secum admisceri. ¶Diuersificatur quarto quantum ad modum substantie:quoniam in vlceribus membrorum in teriorum medicine que administrantur debent habere cū earum exiccatione z stipticitate quando est indignetia sti pticorum substantiam aliquo modo viscosam:z hoc ideo vt propter viscositatem habeant adherentiam magis fir miam: in vlceribus autem membrorum exteriorum non est hoc necessarium : quoniam in eis possunt cum liga tura firmiter retineri quod non est possibile fieri in vlceri bus membroy interioruz. Et ex his apparet solutio ad du bia:que sunt mota:z ad argumenta etiam faciliter ex di ctis apparet responsio : quoniam ad aliam intentionem arguunt:quaz se referat Auiceñ.

Diuretica pñt duplici intētioe administrari.

¶Et scito q̄ quedam sunt vlceris sanitatez pro hibentia:ex quibus est malitia complexionis membri:quare studere debes vt ipsum rectifi ces.Et malitia complexiōis sanguinis:qui ad ipsum aduenit:quare succurrere debes cū ge neratiōe boni chimi.Et multitudo sanguinis qui ad ipsum fluit z humectat ipsuz cui succur rere debes cum euacuatione z subtiliatione ci bi:z faciendo vt exercitetur:si possibile fuerit: z ossis corruptio:quod est sub eo:z qō ei trans mittit saniem:z huiusmodi quidez curatio nō est nisi ossis illius melioratio:z ipsius fricatio: si fricatio totam ipsius corruptionem remoue re poterit z accipere ipsum z incidere.Multo tiens preterea est necessarium medicanti vlce ra: vt secum deferat emplastra attractiua:vt eis frusta ossiū z res extranee carni infixe euellāt:z si nō ꝓhibebūt vlcus meliorari. Lec. iij.

Iam dedit methodū curatiuam vul nerum simpliciuz dat me thodum curatiuam vulneruz vel vlcerum cō positorū.z duo facit.primo facit quod dictuz est.secundo ponit quosdam canones genera les obseruandos in curatione vlcerum:z precipue cōposi torum.secunda ibi.(Ulcera quoqz in nutrimento indiget) prima in duas.primo facit quod dictum est.scō ex dictis sollicitat medicū in preuisione quorūdā medicaminū con uenientiū quibusdā taliū vlcey.scōa ibi.(Multotiēs ꝑte rea est necessariū).¶Circa ꝑmā partē intelligēdū primo q̄ ea:que prohibent sanationē vlceris sunt illa:que cōpo nuntur cū vlcere:que indicant aliud q̄z illud:quod indicat vlcus:sine quoy remotione vlcus curari nō pōt:intellige tñ q̄ istoy:q̄ cōponunt cū vlcere:que indicāt aliud debere administrari q̄z indicet vlcus:q̄dā sunt q̄ sic indicant aliud debere administrari q̄z indicet vlc⁹:qō etiā indicāt pi⁹de bere remoueri q̄z vlcus:z deinde post remotionem eorum debet sanari vlcus:z quedam sunt que licet indicent ali ud q̄z vlcus:simul tamen possunt administrari cum his:q̄ etiā cōueniunt vlceri:verbi grā:si ossis corruptio cū vlce re cōponatur:prius opz amouere corruptionē ossis:z dei de curare vlcus:sed si mala cōpl'o cōponat cū vlcere:pos sibile est q̄ ea:que administrant ad remouendū malā com plexionem:cōueniūt ēt vlceri exiccādo vt si sit mala cōpl'o frigida in ipso:si administrent ea:que calefaciūt z exiccāt tūc cōuenient medicamina z male cōpl'oni z vlceri simul: aut illa idicāt debē administrari medicamina ꝓpa:z deinde medicamina vlceris .q̄ nō pñt fiⁱ curari cū vlcē : illa aūt q̄ simul pñt curari cū vlcere:lz idicēt diuersa medicamia ab his:q̄ indicat vlcus:indicāt tñ ea simul debere administra ri cū his:q̄ ēt ꝓueniūt vlceri.¶2° intelligēdū:q̄ lz Aui.cō numeret hic aliq̄:q̄ cōponi pñt cū vlcere:q̄ indicāt aliō q̄z indicet vlcus:sine quoy curatiōe vlcus curari nō pōt:sunt tñ plura alia istis:sed sic̄ breuiloquus hic dat p h intelligē alia:de qb⁹ pfecte determinauit in libris ꝑticularib⁹:scien dū tñ sicut exhibit̄ ex his:q̄ dicūt̄ 4° terapeu.methodi ꝑmo capl'o:q̄ dzie istoy:q̄ cū vlcere cōponunt̄:que prohibent sanationem vlceris pñt reduci ad tres:nā tales dzie aut su munt̄ ab his:q̄ sunt sicut cāe q̄daz necessarie in curatione vlceris:vnde ex malitia ipsay ꝓhibet̄ vlcus sanari:aut su munt̄ ab his:q̄ superueniūt vulneri:sine quay curatione vulnus curari nō pōt:aut sumūtur ab his:que coniūgunt̄ cuz vulnere:rōne quay vulnus dz esse periculosum z ma

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

lestuh. ¶ Siquidem sumantur a primis: tunc iste videnť sumi ex duobus: ꝑm q̄ duo videntur concurrere: vt cause immediate ad sanationē vlceris: quoꝝ vnū est sicut agēs: ⁊ hec ē ꝯpl'o: qm̄ cū cōpl'one laudabili fit cōsolidatio vlceris: cū cōsolidatio vlceris sit p̄cipaliter opus nature q̄ in esse cōpl'oms fundať: sicut dī p̄ de iuuamētis mēbroꝝ: ⁊ libro experimētoꝝ ꝓhemiali cap°. aliud aūt concurrit sicut mā: ⁊ h̄ est vt sanguis sit laudabilis ⁊ in q̄ḡto ⁊ in q̄li: qm̄ ex tali fit generatio laudabilis carnis: ꝓp q̄ dō tales dīe aut sumunť ex mō ꝯpl'oms male: q̄ cōponiť cū vlcere: q̄ diuersificanť ꝑ diuersitatem malitie compl'onis: aut sumunť ex dispositione sanguinis: q venit ad vlcus: vtputa q̄ ad ip̄m defluat sanguis peccans aut in quali: aut in quāto. ¶ Si aūt tales differentie sumanť ab his: q̄ superueniūt vulneri sine quoꝝ curatiōe vulnus curari nō pōt: sic iste sunt multe: ꝑm q̄ multa sūt q̄ possunt cōiungi cū ipso: sine quarum curatione vulnus curari non potest vniuersaliter: tm̄ istoꝝ quedā sunt extrinseca: vt verbi gratia: sicut si esset res extranea infixa in vulnere: siue spina: siue os: siue sagitta vel lapis: vel quid simile: nam nisi remoueať vulnus non pōt cōsolidari: ⁊ istud Aui. dedit ꝺintelligere in sequēti. §. in q̄ docet medicū ꝙ munire in medicaminibus: que conueniūt ad extrahendum hec extranea infixa in vlcere. Quedam vero sunt dispōnes intrinsece: ⁊ istarum quedam sunt accidentia: vt est cōpositio doloris cum vulnere quedam sunt egritudines: vt est cōpositio apostematis: aut cōtusionis: aut pustularum: aut similium cum eo: quedam sunt q̄ proportionanť causis humoralibus: que ꝓhibent sanationeꝫ vlceris: imo augent vlcus: vt est putredo multa ⁊ virulentia multa: ⁊ corrosio q̄ cōponitur i vlcere ꝓp causaꝫ humoralem corrodētem. ¶ Si autem tales differentie sumanť ab his: que componunť cū vulnere: rōne quoꝝ vuln° dicitur periculosum ⁊ molestū: tunc iste sunt diuerse ꝑm q̄ diuersa sunt ea: rōne quoꝝ vulnus est periculosum: qm̄ aut est periculosum ⁊ molestum rōne nature membri: vt q̄ fiat in mēbro nobili: vel sensibili valde: rōne cuius est aptitudo vt ad vulnus consequatur: aut spasmus: aut apostema: aut simile aliud accidens malū: vnde ratiōe huius nō curamus de medicamine vulneris: sed de prohibitione accidentium illoꝝ: aut dī molestum ⁊ periculosum ratiōe malignitatis: ⁊ pessimitatis eius: ⁊ hoc ē q̄ in ipso fit multa corruptio ⁊ putrefactio: ⁊ p̄cipue si hec corruptio ⁊ putrefactio peruenit vsq̄ ad os: opꝫ prius remouere os corruptū ꝑm q̄ dicitur in littera anteq̄ intendamus sanationi vlceris: quoniam vlcus non sanabitur nisi remoueať ossis corruptio: quoniā quando os erit corruptum: nutrimentū quod ad ipsum peruenit corrūpiť: ⁊ fit ex eo putredo ⁊ sanies illaudabilis: ex qua ꝓhibetur generatio bone carnis in pfundo vlceris. Aui. ergo in hoc. §. ex istis diuersitatibus nō tangit oēs: sed solū tangit aliq̄s quoniā p̄ istas dabat subintelligere oia alia: que vlceris sanationē ꝓhibēt: ⁊ expressit magis istas q̄ alias: quoniam iste frequentius eueniūt: alie ꝝo rariꝰ. Dis igiť p̄notatis facilis ē intellectꝰ mētis Aui. in hoc. §. ⁊ sequenti. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Vlcera quoq̄ nutrimento indigent: propterea vt confortatio fiat ⁊ minoratione nutrimenti: propterea vt saniei materia restringatur. Et inter hec duo contraria existit diuersitas: quoniam sanies debilitat: quare cōfortare necesse ē ⁊ multiplicatur: quare necesse est nutrimentuꝫ prohibere. Medicus ergo de hoc sollicitus eē debet. Cūq̄ vlcus in principio fuerit nō debet eger balbeum ingredi: neq̄ ipsum aqua tangere calida: quoniam attrahet ad ipsum quod in apostemate augmentum faciet: sed cum vlcus quieuerit ⁊ saniem facerit: fortasse tunc facile fiet ei. Omne preterea vlcus quod cito reuertitur: postquam carne repletum est ⁊ consolidari debet: est in semita perueniendi ad fistulam: debes ergo semper ituere colorem saniei: ⁊ colorem labiorum vlceris.

¶ In ꝑte ista incidenter ponit quosdā cañ. gñales obseruādos in curatione vlceꝝ: ⁊ p̄cipue vlceꝝ cōpositorū: ⁊ tres ponit cañ. 2ᵐ. ponit ibi. (Cūq̄ vlcus). 3ᵐ pōit ibi.) Omne p̄terea vlc⁹ ⁊c.) ¶ Primus canon respicit modū regiminis p̄ cibū: q cōuenit vlceribus: ⁊ pōt quidē iste canō dupl'r intelligi: vno mō vt applicet gñal'r ad oia vlcera: vt velit dicere Aui. q̄ vlcera h̄nt in se aliqd: p q̄ indicať vt exhibeatur nutrimētū: ⁊ h̄nt in se aliqd p q̄ indicať vt nutrimētū diminuať: nā inq̄ntū i vlcerib⁹ est diminutio carnis: ⁊ vt sic est i eis necessitas regñatiōis carnis: q̄ qdē regñatio fit ex sanguine: q gñatur ex nutrimēto vt sic indicať: q̄ nutrimētū augeať: ⁊ isto mō vlcera indigēt nutrimēto vt confortatio fiat: q̄ qdē cōfortatio intelligiť potius esse ⁊ fieri rōne dispōnis corpis: vt. ſ. regñet pars corpis diminuta: quā intelligať respectu v̄tutis: inq̄ntum v̄o in vlcerib⁹ est sanies: q̄ indiget exiccari ⁊ diminui ad h̄ vt fiat ꝯsolidatio vlceris: cū sanies impediat operationē nālis virtutis idiget vlcus diminutione nutrimenti: cū nutrimentū suggerat mā saniei: ⁊ sic eā multiplicet. Alio mō pōt intelligi iste cañ. vt solū applicet ad vlcera mala ⁊ difficilia: q̄ debilitāt corp⁹: in quib⁹ est multa gñatio saniei: que non est oīno semp laudabilis: nā in talibus vlceribus sunt indicatiōes ꝓprie in exhibitione nutrimenti inquantum enim hec vlcera debilitant corp⁹ pp multā eūonē saniei: que fit ab eis indigent nutrimēto: vt per ip̄m sustenteť virtus: ⁊ h̄ mō ad v̄tutē refertur: debilitat ār v̄tutē eūo multe saniei: ⁊ dato q̄ sanies fit aliqd ex̄ nā: qm̄ in eūone multe saniei simul ēt fit exalatio spūs ⁊ caloris: sicut dī in cōmēto illius affo. sexte partículе. Quicūq̄ empici aut hydropici vrunť ⁊c. ⁊ h̄ intelligit Aui. cū dicit hic. (qm̄ sanies. i. eūo saniei debilitat corpus ⁊c.) inquātum vero ista vlcera indigēt vt sanies ꝺminuať ⁊ exiccet vt nutrimētū suggerit mām saniei: vt dictū est: vt sic ista indigent ꝓhibitione ⁊ diminutione nutrimēti: qūocūq̄ aūt iste canō itelligať medic⁹ circa h̄. ſ. circa regimē p̄ cibū dī eē sollicitus: itelligiť autem ista sollicitudo esse talis qualis dī esse circa indicationes cōtrarias quando adinuicē cōiunguntť: est aūt canon in talib⁹ indicationibus ꝓriis qm̄ adinuicē ꝯiungūť sicut Gal'. docet 8° terapē. methodi circa finē vt sp respiciat ad id: qō maius est ⁊ q̄ fortius indicat: ⁊ cū hoc inquātū pol'e est nō oīo negligat alter ⁊ ideo hoc in proposito ꝑm q̄ videt: ad qō plus istat necessitas: ꝑm hoc illi magis dī intendere. si enim multuꝫ multiplicet sanies: ⁊ nō multa fit ꝓstratio in v̄tute: tunc dī minorare nutrimētū quātū possibile est: si autē multa fiat debilitatio in virtute: tūc cōfortet cum nutrimento. si vero vtraq̄ adinuicem intendanť: tunc medio modo est procedendū: cū hoc tm̄ q̄ semp dī esse plus sollicitus de confortatione v̄tutis si adfit eius ꝓstratio cū ipsa sit p̄ma intentio in oī opere medici: vt dī 9° terapen. methodi. ¶ Scōs aūt canon respicit modū regiminis per balneū. Juxta quē intelligendum primo: q̄ hic canon maxime applicatur ad vlcera: que sunt cōposita: vt apparet per verba sua: q̄ dicit (Cūq̄ vlc⁹ i p̄n° fuerit:) ⁊ p̄ id qō subdiť postea (ſz cū vlc⁹ geuerit ⁊ saniē fecerit): intelligiť enim per hec verba vlc⁹ quiescere ⁊ saniem facere vlcus: qō est cōiunctū cū dispōne aliqua: rōne cuius dī esse crudū: ⁊ dī esse in principio: ⁊ ratione eius dī digestum ⁊ saniē facere: ⁊ dicit esse in statu vel declinatione: hec autem dispositio talis ratione cui⁹

Canon circa cibum

Canon circa balneū

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

recipit hanc diuersitatem: que coniungitur cum eo: est fluxus humorum ad vlcus: ex quo accidit apostema in ipso: & hoc apparet p verbū quod subdit: quoniā attrahet ad ipsum: quod in apostemate augmentum faciet &c. ¶ Secundo intelligendū: q̄ per balneum intelligit hic Aui. balneum aque dulcis calide: de tali enim intelligit balneū absolute propositum: de tali enim balneo verum est illud: quod ponitur in hoc canone ab Aui. s. q̄ caueri debet in principio talis dispositionis vlceris: & causam reddit Aui. in littera: cum enim tale balneum sit mollitiuum & aperitiuum poroꝝ & caliditatis actualis in principio: cū est fluxus humorum ad locum: erit causa augmenti apostematis in vlcere: subdit autem (q̄ cum vlcus quieuerit & saniem fecerit facile fiet ei). Hoc autem verbum: quod tale balneū facile fiet ei: dupliciter potest itelligi: vno modo q̄ fiet ei facile: hoc est q̄ poterit tunc balneum tollerari ab eo non tamen q̄ balneum vnde balneū conferat ei: nam vlceri vnde vlcus est non confert tale balneum: immo ei nocet: cuz non exiccet sed humectet: & ideo facile fiet ei: non qz conferat: sed si homo indiget eo propter aliud: poterit tunc tollerari ab eo tale balneum: quoniā illa dispositio nō erit in principio: sed tunc quidem quando balneum approximatur vt nó noceat vlceri debet poni super vlcus pannus cū aliquo emplastro: vel oleo: vel vnguento: vt nó tangat vlcus ab aqua: & hec est sententia Aui. quarto cañ. capitulo de cognitione eius quod facit nasci carnez & consolidat & sigillat: & in capitulo de perforatione vulneris & aliorum: cum oportet vt discooperiantur: dixi autez merito q̄ tale balneum debet hic intelligi. s. balneum aque dulcis: quoniam balneum aque sulphuree: aut alluminose: siue sit naturale vel artificile non nocet vlceri vnde vlcus est: immo ei confert: & multi habentes vlcera difficilis sanationis sanantur per talia balnea. Alio modo potest istud verbum scilicet q̄ tale balneū facile fiet ei intelligi. s. q̄ ei cōferat: & tunc opz exponere illud verbum. (Cuz vlcus quieuerit & saniem fecerit & erit in via ad saniem generandam). quando enim talis dispositio: que cum vlcere coniugitur quiescit a fluxu: & est in via vt illud quod collectum est digeratur & maturetur: tunc forsasse balneum conferet: quoniaz balneum tale ratione caliditatis actualis iuuabit ad saniē generandam & coupiendam: eo q̄ calidum temperatum actuale iuuat ad saniem faciendā. iuxta illud verbū Ypocras. quinta particula aforismo. calidū saniez faciens &c. dicit autē Auicē. Forsasse: sub dubitatione: quoniā non in omni vulnere est bonū cum tali calido saniē faceret. vnde & Ypo. dixit. calidū saniem faciens non in omni vulnere: quocūqz autē illud verbū intelligatur: semper obseruare opz: ne immediate aq̄ balnei vulnus contangat: sed mediante aliquo pāno: quod sit inuolutū in aliquo emplastro vel vnguēto vel ceroto: vt dictū ē auctoritate Aui. ¶ Tertio autē canō docet cautelaz: per quam medicus sciat euitare conuersionē vlceris in fistulaz. s. ex non bona prouisione & negligentia eius accidat vlcus ad fistulam cōuerti: & ideo docet signa: ad que medicus dz ispicere: vt per ipsa cognoscat: vtrum vlcus sit aptū in fistulā cōuerti: q̄ si aptum sit: debz intendere ad curationē eius cuz his: que ipsuz probibent conuerti in fistulā: tria autē videtur ponere signa: ad que medicus debz intente inspicere: vnum signū est: q̄ vlcus cum videt carne repletū: & quasi consolidatū iterū rescindat: tale enim vlcus est aptū conuerti in fistulā: naz qñ hoc accidit in vlcere: tunc signum est: q̄ in eo latet cauerna interius in profundo: in qua latet corruptio: q̄ postea ē causa recidiuationis: quoniam humiditate & sanie aggregata in ea cum regurgitat & effluit iterum rescindit: talia autē vlcera sunt semita perueniēdi ad fistulā: cū fistula nó sit aliud nisi vlcus cauernosum: in quo est corruptio & putrefactio. Secūdū signū est: quod sumitur a calore saniei: nā si videas vlcus carne repleri: & tñ nō est ibi sanies laudabilis: sed sanies virulenta: tunc illa generat sup̄ funduz: in quo latet corruptio: ratione cuius recidiuatio fiet. Tertium signum est: quod sumitur a colore labioruz vlceris: quoniam si labia vlceris non sunt boni coloris sed mali est signum etiam: q̄ caro: que regeneratur non est laudabilis: & q̄ latet in ipso cauerna: in quo ē putrefactio & corruptio: tale autem est aptum conuerti in fistulā: & ideo medicus debet ad hoc intente inspicere: vt. s. quādo apparet aliquod istorum nó intendat ad vlceris cōsolidationē: sed ad discooperiendum cauernā & remouēdū cām corruptionis: pp quam vlcus est aptum in fistulam conuerti: & hoc est qō vult dicere Aui. in istis. §. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et si pus multiplicabitur sine multiplicatione nutrimenti est ibi alphase.

¶ In parte ista: que fuit prius diuisa: cum posuit methoduz curatiuā solutionis cōtinuitatis: que dicitur vulnus & vlcus: ponit methodum curatiuam solute cōtinuitatis: q̄ dicitur attritio & contusio: que quidem est differens a vulnere & vlcere in duobus. primo qz vuln⁹ & vlcus est solutio continuitatis manifesta vnius numeri quantum est ex se: sed attritio & contusio est solutio cōtinuitatis immanifesta multi numeri q̄ntum est ex se sola: nisi cū vulnere vel vlcere componatur. Secundo differunt: qz in attritione & contusione sanguis egreditur ex orificijs paruarum venarum: & colligit dispersus in porositatibus membri: quod atteritur: vnde & quando est multus apparet locus contusus liuidus & niger: & precipue in processu quando sanguis expellitur versus superficiem membri: hoc aūt nō contingit in vlcere & vulnere. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Loquamur ergo nunc de curatione alfase.

¶ Ista pars diuidit in duas. qz primo ostendit quid consequitur vulnus vel vlcus quando cum ipso cōiungit cōtusio vel attritio: & cū hoc cōcludit suam intentionē. secundo ponit methodū curatiuam attritionis & contusionis. scōa ibi. (Et dicemus qm̄ ꝓpterea q̄ alfase. ¶ Circa primā ptē intelligēdū: q̄ Aui. in verbis suis insinuare vult: q̄ vuln⁹ cū q̄ accidit cōtusio & attritio cōsequitur duo: vnū est: quod sanies multiplicatur in ipso sine multiplicatione nutrimēti: & intelligit per nutrimētū hic sanguinem & humiditatē proueniētē ad vulnus quecunqz humiditas sit illa: quasi per hoc vult dicere Aui. q̄ tale vulnus qō est cōtusiuū sanniatur sine fluxu alterius materie noue ad vulnus & huius ratio est & cā: qz fm q̄ ponit Serapio in suo libro de simplicibus duo sunt materia saniei sanguis. s. appellādo sanguinem totam massam humoralez & caro cōtusa: si igitur sanies generet in vulnere sine multiplicatione sanguinis p̄uenientis ad locum tunc manifestum est q̄ in vulnere est alfase. i. cōtusio vel attritio. Secundo consequitur tale vulnus ex cōtusione: qm̄ in tali vulnere est aptitudo: vt accidat in carne corruptio & mortificatio: & huius cā est pp sanguinem conculcatū & cōstrictum in cōcauitatibus & porositatibus carnis cōtuse: & istud insinuat quedā glosa exterior: que exponit alfase. i. cum caro iterior fit nigra: & ē solutio cōtinuitatis: & ꝟ fit qñqz ex pcussione sine vulnere. Nūc āt talis dispō: in qua est aptitudo vt hoc accidat est contusio & iō expositue cū Aui. dicit. Et cū pus multiplicat. s. in vlcere vel vulnere sine multiplicatione nutrimēti est ibi alfase. i. cōtusio vel attritio. ¶ Ex his aūt q̄ Aui. ostendit. s. de consecutione horū duorū ad vuln⁹ vel vlcus: in quo ē contusio vult Aui. insinuare p̄ q̄ vuln⁹: qō est cū contusione curari nō pōt cū his: q̄ incarnāt: sicut curat vulnus simplex qō est absqz deperditione ptis: & hoc habet ex p̄: qō cōsequitur tale vulnus: qm̄ in tali vulnere necessario fit gñatio saniei ꝓpter cām p̄dictam: & ideo indiget in p̄ncipio nó his que exiccāt: sed his q̄ digerūt & carnem cōtusam in saniez

Quic fistuls nota.

vertunt:vnde Sal'.4° terapē.etiam ait.neceſſe omne con/tuſum putrefieri ⁊ in ſaniem verti.ſ.contuſum:quod eſt in vlcere.⁊ Auiceñ.quarto cañ.capl'o de medicatione vlcey dixit.(Scias ꝙ oia vlcera indigent exiccatione quadam: preter facta ex attritione lacertoꝝ ⁊ ipſorum contuſione: iſta enim indigent in primis vt mollificentur ⁊ humectentur ⁊c.)¶Secundo Auiceñ.inſinuat ꝙ in tali vulnere in quo eſt contuſio neceſſarium eſt intēdere ad ea:que reſoluunt ſanguinem conſtrictum:vt ſunt mollificantia ⁊ rarificantia poros:⁊ aliquādo preter hoc ſcarificare oportet vt poſt dicet:vt non accidat corruptio ⁊ mortificatio carnis:⁊ hoc habetur ex ſecundo:quod eſt aptum cōſequi tale vulnus:quoniā ex ſanguine conſtricto quādo non euacuatur accidit corruptio ⁊ putrefactio membri: ꝓpter qđ ex his habetur ꝙ in vulnere:in quo eſt contuſio vel attritio:neceſſariuz eſt primo intendere ad ea:que conueniunt diſpoſitionibus talibus:que ſunt in ꝓtuſióe:⁊ deinde opz intendere ſolutioni continui:quoniā ſtantibus illis diſpónib⁹ ſolutio ꝓtinui curari nó pót:⁊ ꝓpterea optime infert Aui.ꝙ opz nos loqui de cura alfaſe.i.contuſionis ⁊ attritionis:quoniā cognito modo curationis alfaſe cognoſcet qūo opz curare vulnus:cum quo coniungitur cōtuſio vel attritio:cū prius oporteat intendere diſpoſitionibus:que ſunt apte conſequi ex cōtuſione:⁊ deinde vulneri vel vlceri:⁊ ideo Auiç.ſignanter ex eo qđ dixit infert.(loquemur ergo de curatione alfaſe):⁊ iſta eſt intentio Aui.in iſto.§. quādiu non intellexi perfecte.¶Deinde cum dicit.

¶Et dicamus quoniā propterea ꝙ alfaſe eſt cōtinuitatis ſolutio:aut infra cutem profunda:⁊ manifeſtuz eſt ꝙ oportet vt eius medicamina ſint fortiora q̄z eius quod diſcoopertum eſt.

¶Ponit methodum curatiuā cōtuſionis vel attritionis:⁊ ꝓ qz cōtuſio ēt eſt ſolutio continui:cōparat medicamina:q̄ conueniūt ei rōne ſolutionis cōtinui:q̄ eſt in ea ad medicamina:q̄ cōueniunt ſolutioni continui:que eſt vulnus velvlcus.Scđo tradit methodum curatiuā ei⁹ ibi.(Et ꝓpterea ꝙ multū ſanguinis).In prima parte non vult aliud dicere niſi ꝙ alfaſe.i.cōtuſio eſt q̄dā ſolutio continuitatis:ſupple aut in cute:aut profunda intra cutem:qm̄ ptingit contuſio ad mēbra:que ſunt ſub cute:in qua manifeſtū eſt: ꝙ medicamina debēt eſſe fortiora q̄z eius:qđ diſcoopertuz eſt.i.q̄z ſolutionis cōtinui manifeſte:qualis eſt vulnus vel vlcus:⁊ hec qdem comparatio fit inter iſta ratione medicaminū:q̄ cōueniunt ſolutioni continui:inquantuz ſolutio cōtinui eſt:cū in oi cōtuſione ſit ſolutio cōtinui multi numeri:ſed ēt nō manifeſta:qz nō eſt aperta:manifeſtū eſt:ꝙ medicamina debēt eē fortiora in ea q̄z ſint in ſolutióe cōtinui: q̄ eſt apta:vt eſt vuln⁹ vel vlcus:qm̄ in apta medicamina ꝓnt facilius peuenire ad locū egritudis q̄z i ea q̄ ē occulta:⁊ ſ ex ꝟ Aui.hꝛe vult:ꝙ qñ i cōtuſióe ꝓuenit adminiſtrare medicamē exiccatiuū ⁊ ꝙſolidatiuū fort⁹ exiccatiuū ꝓuenit in cōtuſióe q̄z i vulnere manifeſto:qñ āt ē tꝑs adminiſtrādi ꝙſolidatiuū ⁊ exiccatiuū ſtatim dicet.¶Deide cū dicit.

¶Et propterea ꝙ multum ſanguinis ad ipſuz fluit eſt neceſſarium illud quod illum reſoluit: verūtamen oportet vt eius reſolutio non fit cū multa ſiccitate:vt non reſoluat quod ibi ſubtile eſt:⁊ faciat lapidez quod ibi ſpiſſum eſt. Cūq; ex reſolutióe perfecerimus illud:quod nobis neceſſe eſt:debemus apponere conſolidatiuū: quod ſit deſiccatiuum:ne ſit ſanies in cōcauitate:que exire non valeat ⁊ fiat lapis:⁊ poſtea qualibet cauſa putrefiat:aut eradicetur:⁊ redeat continuitatis ſolutio. Cūq; autem alfaſe fuerit profundior:ſcarificabitur locus vt medicamen magis penetret.

¶Dic ponit methodū curatiuam eius.⁊ ꝑ oſtendit moduz curationis eius qñ nō eſt multū ꝓfunda:in qua non eſt aggregatio multi ſanguinis.2° ponit modū curationis ei⁹ qñ eſt ꝓfunda:⁊ é in ea aggregatio ⁊ ꝙſtrictio ſanguinis multi.2ª ibi.(Cū aūt alfaſe fuerit ꝓfundior).ꝓma in duas:nam in cōtuſione oz ad duo intendere.ꝑ.ſ.ad ſanguinē:q cōculcaē ⁊ ꝙſtringiē in mēbro ꝓtuſo:vt nō accidat ex ipſo putrefactio ⁊ corruptio.ſcđo opz intēdere ad medicationē ſolutionis cōtinui:que eſt in ipſa:⁊ ideo primo oſtendit q̄ ſunt ea que cōueniūt ei rōne ſanguinis cōſtricti.ſcđo oñdit que ſunt:ea q̄ cōueniūt ei rōne ſolutionis cōtinui.ſcđa ibi.(cuz ex repletione).In ꝓma ꝑte nō vult aliud dicere Auiç.niſi ꝙ in cōtuſione:qz multum ſanguinis fluit ad locum:eſt neceſſariū in ꝓncipio eius ꝑ adminiſtrare ea:que talē ſanguinē reſoluunt:hec tñ reſolutio fieri oz ꝑz vnā litterā cū multa ſubtilitate.i.cū multo ingenio ⁊ cautela vt nō accidat reſolutio ſubtilis ⁊ reliquū remaneat ſpiſſum ⁊ terreſtre cōuerſum in näz lapideā:ita vt poſtea difficilime reſoluatur ex mēbro:alia tñ littera dicit cū multa ſiccitate:⁊ tunc opz vt ſit ibi lr̄a negatiua:vt ſic dicat:(verūtamē opz ne reſolutio eius ſit cū multa ſiccitate).i.oz vt illud qđ adminiſtratur ad reſolutionē nō ſit multe exiccationis:⁊ q̄z q̄z exiccatio fortis cōueniret rōne ſolutionis cōtinui:vt dixit in ꝑcedenti.§.⁊ hoc ideo qz de rōne taliū reſoluentiū:q̄ ſunt fortis exiccationis:eſt vt reſoluāt ſubito ſubtile:⁊ reliquū indurēt ad modū lapidis:⁊ ꝑ ꝫ inſinuare vult:ꝙ hec reſolutio oz fieri cū multa ſubtilitate.i.cū multa cautela:vt.ſ.ici piam⁹ ab his q̄ debil'r reſoluūt ⁊ mollificāt:deide ꝓcedamus ad ea:q̄ fortius reſoluūt ⁊ addūt in exiccatóe:de hac aūt gradatiua reſolutōe ſufficiēter dictū fuit ſupra in capītulo de medicationibus opilationū:⁊ in capitulo de medicationibus apātū in.§.de cura apātis duri. Qō.xiij.

Sed aliquis dubitabit qūo Auiç.ꝓcipit in ꝓncipio talis diſpōnis adminiſtrare ea:que reſoluūt:qz multū ſanguinis ad eā fluit cū fluxui rōne fluxus impugnēt ſtiptica ⁊ repercuſſiua:vt apparet ex dictis in capl'o de cura apatum.vī ꝙ nó cōueniāt ea:que reſoluunt:ſed debēt adminiſtrari ea:que repercutiūt ⁊ ſunt ſtiptica.¶Dōm eſt ad hoc:ꝙ medicamina:q̄ cōueniūt in cōtuſione vel attritione in ꝓncipio ſuper locū cōtuſum debent eē reſolutiua:⁊ hoc ideo qm̄ in loco ꝓtuſo in ꝓncipio ꝓpter cōtuſionē egrediē ſanguis ex orificijs vēaꝝ apertis ⁊ ſciſſis ex cōtuſióe:⁊ cōculcaē ⁊ cōſtringiē in vacuitatib⁹ carnis:nunc aūt talis ſanguis non eſt aptus regredi ad venas:⁊ ideo ſi adminiſtrabūtur ſtiptica conſtrictiua amplius ſuffocabiē ex quo ꝓpriuationez reſpirationis accidet ei putrefactio ⁊ corruptio:⁊ mēbrū putrefaciet ⁊ corrumper:vt igiē hoc nó accidat opz in ꝓncipio admiſtrareea:q̄ ſunt rarificatiua porozꝝ ⁊ reſolutiua ſanguis cōſtricti i mēbro:⁊ hec etiā eſt ſnia iſtius auctoris 4° cañ.capl'o de cura cōtuſionis ⁊ attritionis:imo ſm ꝙ ibi dī qñ tardaē reſolutio ⁊ admiſtraē infrigidātia ⁊ ſtiptica:multotiens ē neceſſariū ſcarificatione extrabere ſanguinē illū:vt non accidāt nocumēta:que ſunt dicta.¶Dic tñ oz aduertere:ꝙ lz in ꝓncipio ꝓueniāt ea:q̄ ſunt rarificatiua porozꝝ ⁊ reſolutiua:ꝓueniūt tñ in ꝓncipio ea:q̄ debilis ſūt valde reſol'onis:adeo ꝙ qñ mult⁹ eſt fluxus opz cū eis miſcere ea:que aliquā vim habēt repercuſſiuā:tēperatā tñ ⁊ debilē:ſicut eſt oleū roſ.⁊ ſiliā:deinde oz ꝓcedere ad ea:q̄ ſunt pure reſolutiua gradatim:ſp de debili ad fortē ꝓcedēdo.¶Si ꝙ tu dicas:ꝙ fluxui ꝓuenūt repcuſſiua:dōm ꝙ flux⁹ hūoꝝ eſt duplex:qdā eſt fluxus:qui eſt abſq; cōſtrictióe ⁊ cōculcatione humoris:⁊ tali in ꝓncipio repercuſſiua ꝓueniūt.ali-

Fluxus humoꝝ eſt du-

us est fluxus:qui est cum constrictione ⁊ conculcatione si cut accidit in contusione:quoniam in contusione non solū accidit fluxus humoris ad membrum per vias naturales ⁊ insensibiles ratione doloris:immo accidit fluxus sangui nis ad membrum contusum per viam innaturalez:que fa cta est ibi ex scissione facta ex contusione in orificio aut in substantia vene:vñ sanguis ex vena niger ⁊ grossus egre ditur ⁊ conculcatur:⁊ cōstringitur in membro ⁊ in tali flu xu in principio non conueniunt repercussiua super locuz: sed conueniunt ea:que resolutiua sunt:licet debeant eē de bilia:ad impugnandum tamen fluxui opz vti in principio his:que trahunt materiam ad partem contrariam: vt est flobothomia ⁊ euacuationes alie facte per partez oppositam:⁊ ideo Auicē.quarto can̄.ait(Non reperitur in pluri bus hay dispositionū i hac accidētia excreatio a flobotho mia:imo opifices artis ꝓperant ad illud lz etiā corpus sit mundum)in hoc ergo casu opz fluxui impugnare per ea que ad diuersum trahunt:non aūt per repercussiua super locum apponenda propter causam predictam:⁊ ideo licet Aui.de flomia hic mentionem non faciat:opz tamen eam subaudire:⁊ inferius de ipsa mētionē facit expresse.§.illo. (Cum autē alfase fuerit profundior ⁊c.)¶In secunda par te non vult aliud dicere Aui.nisi quando sanguis resolu tus est:tunc conuenit administrare ea:que conueniunt so lutioni continui ratione ipsius:talia autem sunt:que cōso lidant ⁊ exiccant:nisi contingat ꝙ sanies aliqua sit aggre gata in concauitate:que exire non valeat:tunc enim ꝓta lia exiccantia indurarentur ⁊ fieret lapis.i.dura difficilis re solutionis:⁊ intelligit hic per sanie oēm humiditatem ag gregatam in ꝯcauitate illius mēbri:qñ enim est ibi aggre gata non opz administrare talia exiccatiua:qm̄ ibi illa hu miditas remanebit:que postea qualiber leui cā putrescit: aut ꝓ ⁊ eradicet.i.disrumpat:quasi vult dicere:⁊ per hoc qñ putrefiet accidet disruptio in mēbro:qm̄ vlcerabit mē brum ⁊ redibit solutio cōtinuitatis:⁊ iō donec est ibi cōtē ta humiditas in vacuitatibus mēbri nō oz intēdere ad ea: que cōsolidāt ⁊ exiccant.¶In pte vero q̄ sequit non vult aliud dicere:nisi ꝙ qñ cōtusio est valde ꝓfunda:nō sufficit administrare hec medicamina resoluentia:sed opz locum scarificare pp duplicē cām:vna ēvt medicamē penetret ꝑz virtutē vsq; ad profundū mēbri:⁊ istā causam ponit Aui. in littera.Secōa cā ē vt euacuetur sanguis cōstrict⁹ in pro funditate mēbri:⁊ euentet mēbrū vt non accidat putrefa ctio ⁊ mortificatio eius:sed qñ cōtusio ⁊ alfase.i.dispositio que est in cōtusione.s.denigratio:que fit ex sanguine cōcul cato:sunt leues:q; sunt superficiales:tūc sufficiet sola eua cuatio flomie cū medicaminibus resoluentibus:⁊ nō opz vti euacuatione per locū cum scarificatione.Cum his ver bis Aui.insinuat:ꝙ in qualibet cōtusione oportet vti eua cuatione cū flomia:sicut dictum est etiam prius:⁊ hec est eius intentio in istis.§.¶Deinde cum dicit.

¶In medicando autem alfase ⁊ contusionem leuem fortasse sufficiet flobothomia. Q; si alfa se fuerit in primis cuz percussione: medicetur prius pcussio medicaminib⁹ pcussioni aptis: donec sit possibile medicari alfase.

¶In parte ista:que fuit prius diuisa tradit methodum cu ratiuam generalem solutionis continuitatis:que est exco riatio:que est solutio continuitatis cū excoriatione cutis: ⁊ ideo Aui.hic per alfase itelligit excoriationē: hoc enim nomine alfase Aui.vtitur super plures species solutionis continui:nam vtitur eo super contusionem:vt in preceden tibus.§.⁊ vtitur eo super excoriationez:vt hic:⁊ vtitur eo super iuncturam ⁊ disruptionem:vt in sequenti.§.reducit autem omnes istas species solutionis continui ad alfase:

qm̄ multū cōicant:nam excoriatio cōicat cuz contusione: quoniam multotiens cum ipsa coniungitur:⁊ ex ipsa con tingit:similiter punctura ⁊ disruptio cū ea cōicant:quoniā in talibus multotiens contingit aggregatio sanguinis fa cientis carnem nigrescere:quemadmodum in contusione contingit:⁊ ideo hoc nomine alfase vtitur super has tres species solutionis continui.vult ergo dicere in hac parte: ꝙ si alfase.i.excoriatio fuerit in primis cum percussione.i. contusione ⁊ dolore consequente contusionem medicetur prius percussio.i.contussio cum dolore cū medicaminib⁹ aptis percussioni.i.contusioni ⁊ dolori consequenti cōtu sionem:quoniam si non prius medicaretur:tunc posset ibi multa materia conculcans constringi:⁊ illa excoriatio cā crenari.Deinde postea est possibile medicari alfase.i.exco riationem:que autem sit medicatio eius:q; hoc satis erat notum ex his:que dicta sunt prius:q; notum est ex dictis: que sunt cicatriçantia:idcirco nō curauit hic facere mētio nem:⁊ precipue q; etiam hoc spectabat ad libros particu lares:inquibus particulariter ponuntur materie auxilio rum hoc perficientes.¶Deinde cum dicit.

¶Et alfase quidem si magna fuerit medicabi tur cum siccantibus: ⁊ si fuerit parua vt pun ctura acus dimittatur esse ei⁹ ipsi nāe: si nō fue rit venenosa perdens:aut fuerit fortis doloris: aut si tetigerit neruum ⁊ timeatur inde aposte matis generatio ⁊ pulsatio.

¶In ista parte vt prius fuit dictum ponit methodū curati uam speciei solutionis continui:que dicitur pūctura ⁊ dis ruptio:vult dicere ⁊ alfase.i.disruptio si fuerit magna me dicabit cuz exiccantibus:nam hec medicatio sicut vuln⁹ vel vlcus:cum non differat disruptio magna a vlnere vel vlcere:sed si fuerit parua ad modum punctura acus:tunc non indiget medicamine:sed natura per se consolidat:qa vt dicitur primo de interioribus natura non indiget medi caminum auxilio:nisi duz magnificato morbo ei nequiue rit dominari:subdit autem ꝙ debet dimitti esse eius natu re nisi fuerit venenosa perdens:dicitur autem venenosa p dens: aut quia hec punctura facta sit a re venenosa: vt est punctura scorpionis: vel aranee venenose:vel simi lis: in qua aggregatur venenum: quod penetret ver sus cor ⁊ pernecat:tunc enim non debet dimitti esse ipsi us solum nature:immo debet iuuari cuz his:que conueni unt pūcture facte a talibus venenosis aialib⁹:aut dicit ve nenosa perdens:q; in hac pūctura facta est interius in ꝓ fundo aggregatio alicuius humiditatis virulente:que ex pirationē nō hz:propterea q; orificium cutis excecatū est vnde non habēs expirationem corrumpit ⁊ acquirit näz venenositatis:⁊ effumās versus cor pernecat:⁊ tunc etiā non est dimittendū esse ipsius nature:sed opz eā iuuari cū his que aperiunt ⁊ attrahūt hūiditatē eruginosam ad ex teriora:⁊ subdit:aut nō fuerit fortis doloris:aut nō tetige rit neruum:nā in his casibus ēt non dz dimitti esse ipsius nāe:⁊ reddit cām:q; timet ex ea tūc apatis gñatio pp ve hemētē dolorē:⁊ pulsatio.i.generatio apatis pulsatiui:vt expone ⁊ pulsatio.i.tensio corporis:quēadmoduz accidit spasmo ⁊ tetano:nam spasmus ⁊ tetanus cōsueuerunt cō sequi ad puncturas neruoruz:⁊ ideo q; ex ea timetur hoc accidere:opz adiuuare tunc naturam prouidendo:ne hec accidentia consequantur:⁊ q; ista prouisio est similis pro uisioni:que fit in puncturis neruorum:⁊ pro medicatione solutionis continui facte in neruis ad alium locum nos re mittit:idcirco etiam hic de tali adiutorio ⁊ prouisione mē tionem non facit subintelligens:ꝙ ad illum locum recur ramus:ad quem nos remittet pro medicatione solutionis continui facte in neruis.¶Deinde cum dicit.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

¶ In contorſione autem ſufficit mollis ligatura non dolorosa: ⁊ ſuper ipſam ponantur medicamina contorſioni apta.

¶ In parte iſta q̄ fuit prius diuiſa dat quēdam methodum curatiuam cōem ſolutionis continui facte in mēbris organicis: que vocat cōtorſio: qm̄ cōtorſio ꝺz ꝙ apparet p iſtū auctorē 4° cañ. fen 4ª capl'o de attractioe ⁊ cōtorſioe: ⁊ ēt fen 5ª capitulo vlī de diſlocatione ⁊ contorſione: eſt qñ mēbrum egredit: egreſſione tm̄ non integra nec manifeſta: mā qñ egredit a iunctura ſua ⁊ ſeparatio eſt manifeſta: tūc dr diſlocatio: que diſlocatio ꝑm quēdam modū dicitur egritudo ſolutiōis cōtinui facte in mēbro organico: ⁊ ꝑm quēdam modū pōt poni egritudo in loco: hoc aūt ꝺz inquiri ſupra in ſcḋa fen iſtius libri: capl'o de egritudinib⁹ ſolutionis cōtinuitatis: cōtorſio tm̄ in qua ē aliqua ſeparatio ligamenti: qō cōſeruat vnitatē mēbri organici: eſt ſpēs ſolutionis cōtinui facte in mēbro organico. in qua non eſt peccatum loci: ſicut concurrit peccatū loci in diſlocatiōe: ⁊ ideo Aui. ponens methodū quēdā curatiuaz cōem ſolutionis cōtinui facte in mēbro organico de contorſione potius expreſſit q̄ſi de diſlocatione: dicit aūt Auicē. ꝙ in cōtorſione ſufficit ligatura mollis nō dolorosa p cōparationem ad ligaturam: q̄ cōuenit in diſlocatione ⁊ fractura oſſium: naz in torſione cū nō ſit facta ſeparatio completa nō opz per ligaturam parte cōſtringere ſic: ſicut opz in fractura ⁊ diſlocatiōe: nihilominus tm̄ ligatura hec ꝺz ēt eē ſufficiēs ad cōſtringendū partes: ⁊ ꝓſeruādū cōſtrictas: ⁊ ad expriмēdū humiditatē: que fluit ad locū: in quo eſt cōtorſio: hoc aūt ꝙ ipſa nō ꝺz eē dolorosa: eſt cōe cuicūq; ligature: q̄ fit in ſolutione ꝯtinui: qm̄ in oī dolore caueri opz: cū ſit cā ap̄atis: q̄ aūt ſunt medicamina apta cōtorſioni: que ſuper ipſaz debēt apponi. de iſtis dicet 4° cañ. fen. 4ª capl'o de cura contorſiōis. ⁊ fen 5ª in trac. de reſtauratioe. ¶ Deide cū dicit.

¶ In his autē: que ſunt ſicut caſus ⁊ percuſſio neceſſaria eſt flobothomia ex parte diuerſa: ⁊ ſubtiliandum eſt nutriens: ⁊ dimittenda eſt caro: ⁊ que ſunt ſicut ipſa: ⁊ regendus eſt exapozimatibus ⁊ potionib⁹ ſcriptis ad hoc in libris particularibus.

¶ In parte iſta que fuit prius diuiſa ponit methodum curatiuā cōem ſpēi ſolutionis cōtinui: in qua non ſolū occurrit leſio mēbro extrinſeco: verum ēt mēbro intrinſeco: que ꝺr caſus ⁊ offēſio que cōtingit ex caſu de loco alto: vel ex aliqua re offendente multum: cuius offenſio ledit non ſolum exterius: ſed interius: oſtendit autez ꝙ in tali ſolutione cōtinui neceſſaria eſt flobothomia ex parte diuerſa: ⁊ hoc ıō vt fiat tractio humorum ad partem contrariam: ⁊ non accidat ex fluxu humorum ad locum offenſum ſiue exterius ſiue interius: ſiue ſit exterius apoſtema: ⁊ ꝺz nutriens ſubtiliari multū: ſicut fit in egritudie acuta: aut peracuta: qm̄ timor eſt in iſtis de ſuperuentu egritudinis periculoſe ⁊ acute: que ſolet accidere. ſ. apoſtematis in aliquo mēbro nobili: ⁊ ꝓpterea ꝺebet ꝺimitti caro ⁊ ſimilia: que ſūt multi nutrimenti: ⁊ precipue que ſunt apta cito inflāmari: qm̄ ex talibus accidit citius ebullitio: ⁊ per conſequens citius accidit fluxus humoruz ⁊ apoſtematis generatio: ⁊ ꝺz regi ex apoçimatibus ⁊ potionibus ſcriptis: ad hoc in libris particularibus: hec autem apoçimata ⁊ potiones intelliguntur eſſe diuerſorum modorum: quedam enim adminiſtrantur in iſtis ad mundificandum ſanguinem congelatum ⁊ reſoluendum q̄ qdem aliquando aggregatur in cōcauitate aliqua intrinſeca: qui propter caſum ⁊ offenſionē egreſſus eſt de vena: quedam vero adminiſtrantur in iſtis ad reſtringendum ſanguinem quando contingit: ꝙ perſeuerat fluxus ex apertione ⁊ ſciſura facta in vena. quedam vero adminiſtrātur ad confortandū locū ne recipiat ⁊ cōſolidandum quando ſciſſura facta eſt in mēbro interius ⁊ etiam exterius: ⁊ cū hoc etiam exterius adminiſtrātur ea que reſoluunt ſanguinem conſtrictum ⁊ conculcatum i loco de omnibus aūt iſtis medicaminibus: que exhibentur in forma apoçimatis: ⁊ que exteri⁹ adminiſtrant in forma emplaſtri: ꝺcm̄ eſt ſufficiēter 4° cañ. fen 4ª ca° de caſu ⁊ offenſione. quam partem expoſuimus ſcriptos: ꝙ ſup illā partem quarti cañ. ad cirurgicos fecimus: ⁊ ideo pro talibus ibi oportet recurrere. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sermonem autē in ſolutionibus continuitatis factis in neruis ⁊ oſſibus reſeruabimus poſterius ad libros particulares.

¶ In parte iſta qr in qbuſdā mēbris curatio ſolutionis continui ⁊ modoꝝ eius eget particulariori doctrina quā ſpectet ad iſtuz librū remittit nos pro doctrina curationis ſolutionis continui ⁊ modoꝝ eius in mēbris illis ad libros alios particulares: hoc aūt qō dicit (⁊ in oſſib⁹) ꝺupl'r pōt exponi: vno mō ꝙ reſeruabim⁹ ſermonē in reſolutionib⁹ cōtinuitatis factis in oſſibus: que. ſ. ſunt fracta: nā lz prius poſuerit: modū tm̄ curatiōis fracture in diuerſis oſſib⁹: vt in oſſo cranei: adiutorij coxe: ⁊ ſimiliū: docebit in libris ꝑticularis. Alio mō pōt exponi: ꝙ reſeruabimus, ſermonem in ſolutionibus cōtinuitatis facte in oſſibus. i. in iuncturis oſſium: ⁊ hoc mō ſermo ſuus refert ad diſſolutiones: q̄ cōtingūt in iuncturis: qm̄ diſlocatio: vt ꝺcm̄ ē: prius pōt vno mō poni q̄ꝺā ſpēs ſolutionis cōtinui: ꝺe mō aūt curatiōis diſlocationis nihil dictū eſt: qm̄ ſermo in ea indiget magis ꝑticularibus canonib⁹ declarari: q ſpectāt ad libros ꝑticularis: pp qō ad illos ſermonē in ipſis reſeruat: ⁊ hec talis eſt expoſitio perfecta iſtius capituli: in quo amplā ⁊ lōgā fecim⁹ expoſitionē: vt ſi quid diminutū ⁊ incorrectū ſit dictū in expōne: quā fecimus ꝺe hac mā in 4ª fen quarti canonis Aui. hic cōpletum ⁊ incorruptum inueniatur.

¶ De cauterizatione. Capl'm. xxix.

¶ Cauterizatio eſt medicamen valde vtile iuuans ad prohibendum ne corruptio ſpargatur: ⁊ ad confortandum membrum: cuius complexionem volumus rectificare: ⁊ ad reſoluendum materias corruptas in membro retentas: ⁊ ad reſtringēdum ſanguinis fluxum.

¶ Auicen. pri⁹ dedit methodū curatiuā ſolutionis ꝯtinui: in ꝑte iſta: qr multotiens in vlceribus malis ⁊ ap̄atibus malis ⁊ puſtulis ꝺz vti cauteriçatioe: vt ex ꝓus dict⁹ apparet: determinat de iuuamētis cauteriçationis: ⁊ docet ēt rectū modū vſus ei⁹: ⁊ in ꝫ q̄ꝺē cap°: ⁊ in illo capl'o (q plagā ſecare voluerit:) ⁊ in illo (cū mēbrū ꝓp malā cōpl'onē ⁊c̄.) apparet ꝙ Aui. docet cañ. in mō medicationis: que fit cū tertio inſtr̄o: qō ꝺr cirurgia: q̄ eſt opatio manualis: nā incidere ⁊ cauteriçare pertinet ad tertiū inſtr̄m: qō eſt opatio manualis: cā aūt quare nō determiauit canones cōes circa id tertiū inſtr̄m ſeorſuz a methodo curatiua geneꝝ egritudinū: quēadmodū fecit hic in ꝺuplici inſtr̄o. ſ. in regimine p nutriētia: ⁊ in regimine p medicinas fuit ꝓus aſſignata. Dicemus ḡ ꝙ iſtud capl'm diuidit̄ in ꝑtes duas. qr p̄ pōit vtilitates ⁊ iuuamēta cauteriçationis. Scō docet rectū vſum ei⁹. ſcḋa ibi. (Res ꝛo q̄ cauteriū fit ⁊c̄.) ¶ Circa p̄m ꝑtē intelligēdū p̄: ꝙ cauteriçatio eſt medicamē iuuās valde in oibus illis diſpónib⁹: q̄s ponit. ꝺr valde eē iuuās: qm̄ ⁊ magnum affert iuuamentum

in eis:z ēt subitum affert iuuamētum. ¶Scdo intelligen dū:qp cauteriuz iuuat ne corruptio spargat in mēbro:qm cauterium cōdēsat poros mēbri:z cōstringit eos:cōdēsan do aūt z ꝓstringendo poros ꝓhibet:ne corruptio ꝑambu let ad alias ptes mēbri. Est ēt iuuans ad confortationem mēbri:propter similem cām:qm cauteriuz dēsando subaz mēbri:propter similem cām:qm cauteriuz dēsando subaz mēbri vtutem eius ꝓfortat:eo q vtus in suba vnita ē fortior q̄z in lapsa z disperſa:vt Joā.mesue dicit in suo lib.de ꝓsolatione medicinay:z ideo cauteriū est de his:q mēby roborāt z cōfortāt. Est ēt iuuans ad resoluendū mās corruptas retētas i mēbro:sz itellige q cauteriū resoluit mās corruptas retentas in mēbro:z medicine etiaz resoluunt: sed differenter:qz cauterium resoluit eas subito:sed medicine faciunt illud non subito sed paulatim:z ideo qm necessaria est subita resolutio z cōsumptio alicuius humiditatis male retente in mēbro:ex cuius retētione hesitatur de mē bri corruptione:debemus vti cauterio. Resoluit aūt caute rium tales humiditates corruptas retentas in mēbro ou pliciter.vno mō occulte.alio mō manifeste:occulte quidē cōuertēdo humiditates in subam vaporosam:q̄ ex mēbro vtutis caliditatis ignee eleuat z exalat: manifeste aūt re soluit sicut si sanies esset in mēbro aliquo:z faceremus ibi cauteriçādo orificium:tūc sensibiliter sanies effluet z eūa bitur ꝑ orificium illud:cuius cūonis manifeste cā finit cauteriū. Valet ēt cauteriū ad cōstringēdū fluxū sanguinis. Ḃ aūt facit ꝓdēsando poros z vias z faciēdo crustā in eis:ex q̄ fit opilatio orificij vñ egredit sanguis. Q.ō. j.

Cauterium resoluit mās cōruptas in membro 2r

Sed circa istā particulā imminet dubitatio gnalis toti capl'o:nā cū cauteriçatio possit fieri cum igne z cū medicina caustica:q̄lis ē calx z sapo z filia: est dubitatio:q̄ ē melior cauteriçatio: an illa q̄ fit cū igne: an illa q̄ fit cū medicina. Et videt qp sit melior illa q̄ fit cuz medicina. ꝑ qz supra in capl'o de medicatione corruptionis mēbri dixit Aui. qp abscisio partis corrupte melior est que fit sine ferro:qm ferrum vt dicebat plerūqz inuenit tunicas musculoy z venay pulsantiū periculose:nunc autez cauteriū qō fit cū igne plerūqz fit cū ferro.q̄re illud vī periculoſius q̄z cauteriū qō fit cū medicina. ¶Item sicut se hz dieta ad potionē vel medicinam:ita se hz medicina ad cirurgiam:qm cirurgia est potētius instrm q̄z medicina:sicut medicina est potētius q̄z cibus:nūc aūt medicatio que fit cum dieta est tutior z melior q̄z medicatio que fit cum medicina:vnde Damascenus in afforis.ait.si poteris hominem curare cū dieta prosperam inuenies:q̄re sil'r z medicatio q̄ fit cuz medicina est potior z securior q̄z illa: que fit cū cirurgia:talis aūt est illa:que fit cū cauterio ignis. quare ꝛc̄. ¶Jtē illud qō causat mutationē magis repentinam: nam est periculosius q̄z illud:qō facit magis paulatinam: nunc autē cauteriuz cū igne repentiniorē facit immutationem q̄z cauteriū cum medicina.igitur ꝛc̄.maior est nota p illud:qō dicitur in illo afforis.ḟz multuz z repente ꝛc̄.vbi etiam dicit Hal'.qp nā non tollerat repentias pmutatiōes. mior de se est nota. ¶Jtē illud vī affirmare Haly.in commēto techni.dicit.n. Et fortasse indigem⁹ in quibusdā vlceribus cauterio cū igne:z melior medicorum est:qui pōt curare vlcera mala frauduléta corrodētia cum medicinis quas ponit:z faciūt illud:qō facit incisio cū ferro:aut cauterium cū igne:in hoc enim apparet prudētis medicorum operatio super imprudētē:z pp illud dixit Hal'.medicinas in istis vlcerib⁹:z tacuit de incisiōe eoy cū ferro z cauteriçatione eoy cū igue. ¶Jn oppositū huius est Açarauiꝰ in sua cirurgia:in qua ꝑextollit multuz cauteriū cum igne super cauterium factum cū medicina. ¶Dōm est ad hāc dubitationem sicut videtur affirmare Açarauius in sua cirurgia. qp regulariter z vt in pluribus melius est cauteriū factum cum igne vbi conuenit q̄z cū medicina:z tota causa huiꝰ est illa:q̄ extrabitur ex dictis eiꝰ:qm illud cauteriū est melius:qō qdē efficit iuuamentū mēbro infirmo absq hoc qō noceat ei:z mēbris alijs:que sunt sana:tale vero ē cauteriū cū igne:cauteriū aūtē cū medicina efficit interdū nocumētū magnuz ei:z mēbris alijs:que sunt sana: adeo q vt dicit Alça. fortasse in eis facit accidere egritudinē difficilis sanationis:cā aūt huius tota dependet ex subtilitate z actualitate z simplicitate subē ignis:z ex grossitie z terrestreitate z potentialitate z ꝓmixtione subē medicine:nā medicina ipsa q̄z paulatim ad actū sue opationis deducit z dolorē prestat tpe longo:z figitur pp grossitiem eiꝰ virtꝰ in mēbro ebullitionē inducit in spiritibus z humoribus:z pp dolorē perseuerātem facit humores currere versus loca propinqua:ex quibus ebullientib⁹ fumi putridi eleuātur aliqñ z trāsmittunt ad cor:z causat febris z merito ḃ facit:qm tale farmacū putrefaciēdo agit:sicut apparet 3° z 5° de simplicib⁹ medicinis; vnde z in 3° de simplicibus Hal'.ex eis testat similē dolorē cauterio fieri:z lōgiorē aptum inducere q̄z fiat ex ignis cauterio:z ad hoc operat ꝑ lixitas temporis operationis ipsay:pp istam ēt causaz ex eis multotiens derelinquitur malitiam complexionis in membro:ex qua debilitat z disponit ad gnationez passionis difficilis sanationis:cauteriū vero ignis nullum istoy inducit:qm cū sit simplex:z sit ēt subtilis subē valde:ignis sit ēt talis i actu:citissime fit actio sua:z velociter cessat dolor quem inducit:z qualitas etiaz quam imprimit:pp qō non extenditur eius actio ad longinqua:iterum etiā ab eo non derelinquitur malitia cōplexionis:ex qua accidit debilitatio mēbri:sed potius ex dēsatione quam facit in suba mēbri:z exiccatione quam facit in suba mēbri z exiccatione humiditatis superflue in ipso membrum remanet roratum:pp quod cauterium cuz igne prefert multū cauterio cuz medicina. ¶Potest ēt ad hoc alia rō adduci:qm cauterium factum cum medicina:z precipue in suba liquida postq̄z virtus eius fuerit impressa nō sic remanet in nostra potestate:vt auferamus ipsum qñ volum⁹:sicut remanet in nostra potestate cauteriū cum igne:possumus enim cessare ab ipso qñ volumus:qm nō sic in mēbro imprimitur:sed amoto statim cessat impressio eius:amoto tñ cauſtico farmaco cū iā incepit imprimere nō amouet propter hoc statim impressio eius:z ideo cum plus sit in potestate nostra tutius est cauterium cū igne q̄z cum farmaco:sicut etiam ponitur in cōmēto secundi regiminis acutoy.qp flōmia est tutior q̄z sit farmacia:qm eūo cum flōmia est in potestate nostra vt cesset qñ volumus:propter quod cauterium regulariter:z vt in plurib⁹ plus eligimus cum igne q̄z cū medicina. ¶Qñq̄z tñ in aliquibus casibus plus eligimus cauteriçationem cum medicina q̄z cū ferro:hoc aūtē potest esse vel ex parte cōditionis infirmi:nam interdū quidam sunt pusillanimes abhorrentes valde cauterium cū igne eligentes propter hoc magis cauterium fieri cuz medicina:eo qp illis videat illud vehemētiorē dolorē inducere:vñ Aui.3° can.fen 15ª dixit.(Si splenēticus nō tollerat ignem administrētur cauteria ex medicinis).z 4° terapē. Hal'.ait. Quidam incisionem carnis nolentes longo volunt curari tempore:quod tñ non est verum:licet.n.intensiue cauterum cum igne vehementiorem causet dolorem celeriter tamen transit:sed extensiue maiorem inducit cauterium factuz cum medicina cum actio ipsius longiori tempore mensuret putrefaciendo partes. ¶Secundus casus potest esse ratione dispositionis loci z vlceris existentis in loco:aliqñ eniz sunt loca cancrosa fistulosa orificium habentia angustuz:z ꝑfunditatem latam:ad que non posset cauterium factum cum igne sine grandi circunstantium ꝑtium lesione pertingere:interdum etiam sunt multi nerui z arterie:super que in membra amplius potest imprimere cauterium cū igne:minus aūt ledit cauterium cū medicina debite constructū cū virtus eius nō adeo sit vehemēs: in quibus

In q casib caut um medi na p gata

in quibus quidem casibus potius eligimus cauteriuz cũ
farmaco ꝯ cum igne:in omnibus aũt alijs preferendum
est cauterium ignis:sicut fuit intẽtio Açarauij. ¶Ad ea
aũt que arguunt oppositũ dicendũ primo ad auctoritatez
Haly.q̃ ille medicine:de quibus loqtur nõ sunt causticę:
sed intelligit.s. Hal'.per illas medicinas eas:q̃ sunt mũdi/
ficatiue ⁊ abstersiue:que cũ vim habeãt aliquã diminuẽ/
di carnem malam absq̃ causticatione:sicut est vnguentuz
apostolorũ:de quo loquitur Auic.5°can.⁊ similia vnguẽ
ta:vel simplices medicine:nam tales medicine tẽpore ló/
go approximate:per plurima media aliquãdo operãtur
illud:qõ facit incisio ⁊ cauterium:si autez tales medicine
sint causticę:tunc non debent locari sub secũdo instrumẽ/
to:qõ est potio ⁊ medicina:ꝫ potius debent locari sub ꝫ°
instrumẽto:quod est cirurgia:cum cirurgia sit incidere co
quere ⁊ similia. ¶Ad id autẽ qõ dicit' auctoritate Auic.
supra possumus dicere dupl'r.vno mõ q̃ fiat ꝓportio ad
illas medicinas:que dicte sunt:⁊ nõ ad causticas:que po
tius collocãtur sub tertio instrumẽto q̃ꝫ sub secũdo:vel ali
ter dicemus:q̃ Aui.loqtur non regulariter ⁊ simpl'r:sed
in casu de quo facta est mẽtio:qõ apparet ꝑ illud qõ sub/
dit:qm̃ ferrũ plerũq̃ꝫ inuenit tunicas musculoꝝ ⁊c. ¶Ad
illud aũt qõ dicit' postea:sicut se hꝫ dieta ad medicinã ⁊c.
dõm vt dictũ est:q̃ tales medicine causticę cum coquant
⁊ auferãt parte potius ad tertiuz instr̃m debent reduci q̃ꝫ
ad secunduz:vel aliter q̃ illa cõparatio vera est in genere:
in genere enim medicatio que fit cũ medicina tutior est q̃ꝫ
illa que fit cũ cirurgia:tm̃ in specie non opꝫ q̃ medicatio:q̃
fit cũ qualibet medicina sit tutior q̃ꝫ medicatio facta cum
qualibet cirurgia. ¶Ad aliud cũ dicitur:q̃ causat muta
tionem magis repentinã ⁊c.dõm q̃ repentina imutatio:
que principal'r cadit in näm:hoc ẽ que maius generat no
cumentum plus nocet q̃ꝫ paulatina:sed repẽtina immuta
tio:que cadit in dispositionẽ ⁊ cãm:ista aliqñ plus iuuat
⁊ confert q̃ꝫ paulatina:imo paulatina est cũ nocumẽto.
verbi gr̃a:sicut in dispositionibus:in quibus imminet vehe
mens ⁊ grande periculũ subita ⁊ repentina imutatio est
que iuuat:paulatina aũt fieret cũ nocumẽto:qm̃ anteq̃ꝫ es
set facta periculũ grande superueniet egro:⁊ hec est inten
tio Hip.scõ regiminis acutoꝝ:q̃ subita imutatio est vti/
lis qñ est concors securitati:istud etiã dixit supra Auic.p̃
capitulo.§.illo.(Et dicemus q̃ in egritudinibus:in qui/
bus est timor ⁊c.) Illud etiã dixit Hipp.in illo affor.Ad
vltimas egritudines ⁊c.⁊ qꝫ tales sunt egritudines:in q̃/
bus indigemus administrare cauteriçationez:hinc est q̃
in talibus est melius causticare cũ igne:qui subito alterat
⁊ permutat q̃ꝫ cũ medicina:que paulatiue alterat:in qua
paulatina permutatione põt incidere periculum egritudi
nis anteq̃ꝫ sit completa:⁊ cum hoc ex medicina tali gene/
rantur etiã nocumenta predicta:que sic nõ accidũt in cau
teriçatione:que fit cũ igne:propter qõ cauteriũ cum igne
preeligitur cauterio cũ medicina. Questio. ij.

Secundo est dubitatio vtrum cauterium cõueniat
quolibet tẽpore. ¶Ad qõ dõꝫ breuiter
sine argumẽtis:q̃ tẽpus quod cõsideratur in cauterio est
duplex:vnũ est tẽpus relatum ad quatuor tempora anni:
aliud est tẽpus relatum ad dispositionẽ:cui debetur caute
rium:loquẽdo igitur de tẽpore:qõ refertur ad tẽpora an/
ni si queratur in quo tẽpore est melius fieri cauterium:di
cit Açarauius:q̃ medici discordati sunt de tẽpore in quo
conuenit cauterium:quidã enim dñt tempore veris com
petere:eo q̃ est tẽpus magis temperatum:cõplexio etiaz
corporis est magis alterabilis:⁊ hũores ẽt sunt magis al
terabiles ⁊ permutabiles. Açarauius tm̃ dicit:q̃ conuenit
quolibet tẽpore:propterea qꝫ nocumentũ accidẽs ꝑpter
tẽpus tollitur cauterij iuuamẽto:⁊ maxime qñ cauteriuz
expetitur propter dolorẽ vehementem festinum prosteꝛ/
nentem virtutem:ideo qꝫ non tolleret tẽporis tarditatez:
vel si expetitur propter fluxũ sanguinis:⁊ precipue ex ar/
teria. ¶Hec aũt dubitatio satis põt determinari ex quo/
dam verbo:qõ posituz fuit supra in cap̃ de flobothomia.
dicemus enim q̃ sicut supra in flomia fuit distincta duplex
hora.s.electa ⁊ necessaria.sil'r in cauterio:⁊ vl'r i omni qõ
approximatur corpori attẽditur duplex tẽpus.s.electũ ⁊ Tẽpus magis electũ i/ter tẽpa anni est ver.
necessariũ.⁊ quid intelligatur per istud duplex tps ibi pfe
cte fuit expositũ. Si igitur loquamur de tẽpore:qõ ẽ ma/
gis electũ:sic dõm q̃ tẽpus magis electũ ad cauteriuz est
ver:⁊ hoc pp multiplicẽ cãm.p̃ qꝫ hoc est tẽpus tẽperatũ:
⁊ per ꝑñs virtus in ipso melius tollerat ea:que,sunt fortia
aduenientia corpori.scõo qꝫ hoc est tẽpus:in quo humi/
ditates plus abũdãt ⁊ magis mouẽtur:cauteriũ aũt ma/
xime conuenit:vt postea declarabit' in humiditatis abun
dãtia.ꝫ° qꝫ hoc tẽpus:in quo est magis necessaria euacua
tio ⁊ mundificatio corporis:vt apparet ex dictis prius in
hac fen:nũc autem cauteriũ est de his:que euacuãt ⁊ mũ
dificãt corpus cum ex loco cauteriçato multotiens tẽpo/
re longo humiditas decolet ⁊ defluat.quare aptius tem/
pus ad ipsum est ver:post ver autẽ est autũnus:qꝫ sibi in
predictis approꝑinquat:deinde est hyems:minime ẽo est
aptum estas:tum qꝫ virtus est debilis valde ⁊ resoluta in
estate:tum qꝫ timor est in ipsa de inflãmatione ⁊ ebullitio
ne:que fit ex cauterio propter tẽporis imoderatum calo/
rem. ¶Si autẽ loquamur de tẽpore relato ad dispositio
nem:ꝓpter quã fit cauteriũ:sic sciendũ:q̃ cauterium fieri
dꝫ post eũonem corporis vl'em:⁊ ẽt particularem si indi/
get:ne humores agitati ipsius dolore ad locũ supflue de/
fluãt:dꝫ etiam fieri cũ medicamina alia plurima non cõfe
runt:qm̃ cauteriuz dꝫ esse vltimũ ⁊ postremũ medicamẽ:
hoc tm̃ aduerte fm q̃ dicit Açarauius:q̃ stolidi medici ⁊
vulgares errãt circa istud verbũ:in quo dicitur cauteriuz
esse postremũ ⁊ vltimũ medicamẽ:putãt.n.q̃ ideo dꝫ vltm̃
mum medicamẽ:qꝫ post ipsum non ꝓferat aliud medica/
men:neq̃ꝫ egritudo cũ alio medicamine possit curari post
occursum cauterij:hoc aũt vt dicit est intẽtio falsa:qm̃ ple
runq̃ꝫ post occursuz cauterij vtimur alijs medicinis:tum
qꝫ multotiẽs post cauteriũ vt dicit Açarauius:põt ẽt egri
tudo redire in mẽbro:ꝫ qm̃ egritudo est in mẽbro modica
⁊ subtilis paucarũ superfluitatũ ⁊ humiditatũ:tunc pol'e
est q̃ non redeat:sed aliqñ ẽt post cauteriũ possibile est q̃
redeat egritudo hora aliqua tpis fm cõpõnem infirmi ⁊
locũ egritudinis sue ⁊ virtutẽ:⁊ ꝑparationem corporis in
aggregatione supfluitatuz:⁊ modũ regiminis eius in sex
rebus nõ nãlibus:ꝓpter hoc vt nõ redeat egritudo indi/
get corpus post occursuz cauterij ẽt alijs medicaminib9:
tm̃ ẽt qꝫ cauteriũ multotiẽs sine alijs medicaminibus non
sufficit ad remouẽdã dispõnem:ideo post occursum caute
rij indigemus ẽt alijs medicinis:ꝓpter quod vt dicit Açа
rauius.cauteriũ non dꝫ esse medicamẽ postremũ:qꝫ post
ipsum non indigeat corpus:cui administret':medicamine
alio:sed ideo dicit' medicamẽ postremũ ⁊ vltimũ sicut di
cit:qm̃ ipsum non administramus:nisi qñ videmus plura
alia medicamina non conferre:nã hic est ordo in admini/
stratione instr̃orum:per que ꝑficitur curatio q̃ ꝑ regimẽ
fit per dietã:deinde per medicinam:vltimo ẽo per cirur/
giam:sub qua cauterium collocatur:sicut etiã dictuz fuit
supra in p̃ capitulo huius fen. Questio. iij.

Tertio est dubitatio vtrũ cauteriũ ꝓueniat in oi ma/
la cõpl'one mẽbri. ¶Ad quã dubitationem
dõm est sine argumẽtis:sicut dicit Açara.q̃ cauteriũ con
fert vl'r oi male cõplexioni ⁊ cuz mã ⁊ absq̃ mã exceptis
duabus.s.mala cõplexione calida:⁊ mala cõplexione fic
ca sine mã:istis.n.duabus est ꝓueniẽs cũ cauterium cale/
faciat ⁊ exiccet ⁊ cõsumat humiditatẽ:que est in mẽbro:
oia aũt hec augent caliditatem ⁊ siccitatem absq̃ mã:ꝑ/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

pter quod cauteriū istis nullo modo ꝓfert:inconueniētia tū eius in alijs malis cōplonibus est ordo:qm̄ cauterium principaliter cōuenit in mala cōplexione frigida ⁊ humida cū mā:nam in tali mala cōplexione oēs opationes cauterij sunt vtiles:opationes.n.cauterij sunt ꝑncipaliter alteratio mēbri ⁊ consumptio humiditatis que est in mēbro: nunc aūt hec ambo sunt vtilia in mala cōplexione frigida ⁊ humida cū mā:deinde cōuenit istis duabus absq3 mā ꝑpter alterationē quā cauteriū facit:que est opposita istis malis cōplonibus:deinde cōuenit calide ⁊ humide māli: qm̄ exiccatio quā facit ⁊ cōsumptio māe sunt vtiles in remotione istius male cōplonis:⁊ lz calefactio nō sit vtilis: deinde conuenit frigide ⁊ sicce māli:deinde conuenit istis absq3 mā. ¶ De mala aūt cōplone calida ⁊ sicca cū materia dissenserūt medici:vt dicit Açarauius.nā quidā dixerunt cauteriū eē inconueniens ei:qm̄ nā ignis est calida ⁊ sicca ⁊ inconueniēs est vt sanetur egritudo calida ⁊ sicca cū calido ⁊ sicco:cū omnis curatio fiat per cōtrium:qdā ℞o dixerūt ꝙ per cauteriū fit iuuamentū in egritudine:q̄ accidit ex humoribus calidis in corporib⁹ hominū: qm̄ qñ comparatur corpus hois ⁊ humiditas eius ad cōplexiones ignis respectu eius sunt frigida ⁊ humida:tū ratio exquisita non vī:qm̄ curatio non dz eē ꝑ quodcūq3 cōtriū:sed per cōtrium in gradu cōueniēti:⁊ iō sentit Albucasis ꝙ cauterium ꝓfert oī male cōplōni aliqñ sicut successit sibi aliquotiēs experimētū:verūtū qr non confert nisi aliqñ opz vt nō veniat semꝑ ipsum:vt dicit:nisi qr iam ꝓbatus est ⁊ exercitatus exercitio vltimo in caꝑ cauterij: conueniens ēt est ei scire diuersitates cōplexionū hoīum:⁊ dispōnum egritudinū in seipsis:⁊ cās eaꝝ ⁊ accña eaꝝ ⁊ spaciū tpis earū:quasi per hoc vult dicere Açarauius:ꝙ cum cauterium in tali mala compl'one cal'a ⁊ sicca rōne alterationis noceat iuuet cū rōne ꝓsumptionis:quā facit in humore:dz medicus ex cōsideratione ad illa sic premetiri vt videat ꝙ sit maius:an nocumētū qō facit:an iuuamētum:qñ.n.ꝑdet ex illis multū eē eius nocumētū:tunc nō dz facere:qñ ℞o ꝑuidet multū eē eius iuuamētuz ⁊ nocumētū nō multum:tūc in tali mala complexione dz ipsum presumere facere:⁊ ista est sua intētio. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Res ℞o qua cauterium fit melius est aurū. Et locus quidez qui cauteriçatur aut est manifestus:⁊ ponitur cauterium super ipsum sensibiliter:aut est profundus interius in membro: sicut in naso:aut in ore:aut in ano:⁊ huiusmodi quidē forma indiget:super quā ponatur ꝙ fit sicut tarile:aut magra in aceto infusa: postea ponātur super ipsam pānī aqua ros.vehemēter infrigidati:aut succis aliqbus:⁊ mittat' in cānalē:ita vt locus cauteriçādus eius bucella fiat:deinde imittat' cauteriū propterea vt ad locum ꝓueniat ⁊ in circuitu nō impediat:⁊ ꝑp̄rie cum cauteriuz subtilius fuerit q̄z forme vacuitas:ne lateribus forme obuiat.

¶ In parte ista docet rectum modū vsus ipsius cauterij:⁊ diuidit' pars ista in tres:qm̄ rectus modus vsus eius dependet ex tribus:dependet qdem ꝑ ex parte sue māe:cum qua fieri dz.dependet ſcō ex parte conueniētis modi approximationis:⁊ in his duobus cōsistit electio cōueniētis qualitatis eius.dependet ȝ° ex q̄ztitate eius:⁊ in hoc cō sistit electio ꝓueniētis q̄ztitatis eius:⁊ iō tria facit.ꝑ enim docet eligere materiā eius.ſcō docet rectū modū approximationis eius.tertio docet eligere ꝓuenientē q̄ztitatem eius ⁊ fugere inconueniētē.secūda ibi.(Et locus quidem qui cauteriçatur.) tertia ibi. (Cauteriçator preterea sibi cauere debet.)

Questio. iiij.

Circa primam partē est dubitatio:qō est melius cauteriū:an illud:qō fit cū ferro:vel illud qō fit cuz auro. Et vī ꝙ sit melius illud qō fit cum ferro.nā in cauterio q̄ritur vt apparet ex dictis exiccatio maxie ⁊ adustio: nūc autē hoc melius facit cauteriū cum ferro q̄z cū auro: qō ꝓbat:qr ferrū est siccius q̄z aurū:mā eius etiā ē compactior:in qua ignis impressio susceptа fortius poterit in partez opari q̄z ignis impressio susceptа in auro. ¶ Ꝑ. Ex illa mā laudabilius fit cauteriū:in qua melius possumus actionē ignis cōmēsurare q̄z ex reliqua alia:nunc aūt hec mā est ferrū non aurum:quoniam auꝝ cū sit coloris subrufi ignei nō apparet qñ sufficiēter est ignitū:sicut ostēditur in ferro:qui ꝑticipat de se altero colore. ¶ Itez aurū cū sit corpus minus duꝝ q̄z ferrū ꝓtigit ꝙ si supflue ignietur ⁊ calescat dissoluit' ⁊ cedit in laminas:si aūt modicum calescat infrigidat' añ cōpletā actionem cauteriçationis: ex quo ꝓsequtur necessitas reiterationis cauterij:in qua accidit vehemētior dolor:⁊ sic ex h̄:vt dic̄ Açara.artifex cadit in occupationē in quā non cadit in cauterio facto cum ferro.quare tutius ⁊ melius est cauteriū factū cum ferro. ¶ In opp'" est h̄ Aui. ¶ Ꝑ. Hoc arguit' rōne:qr ex illo fit melius cauteriū qō magis est ꝓpinquū cōplōni humane: minus ēt ingerit nocumētū ⁊ citius curat':⁊ tale est cauterium factū cū auro:non aūt factuz cum ferro:qō ꝓbat: qr aurū ponitur esse tēperatū ꝓportionatū cōplōni humane:ferrū ℞o ponitur frigidū ⁊ siccū:itez ēt post cauteriçationez cū auro nō sequūtur vesice ⁊ pustule sicut cū ferro: neq3 ēt ꝓsequitur sic sanies in mēbro cauteriçato:est ēt velocioris ꝓsolidatiōis ⁊ pulchrioris cicatriçationis ꝓp auri tēperiē ⁊ equalitatē operationis eius.quare ⁊c̄.vnde 1° cañ.cap̄ de auro dicit':melius cauteriū ⁊ velocius sanabile est:qō fit cum cauterio auri:nō enim facit vesicas cauteriçatio eius:⁊ ē melioris ⁊ velocioris curationis. ¶ Itez ēt auꝝ est magis ꝓportionale vite:qm̄ attribuit' soli:q est origo virtutis vitalis:ferrū vō attribuit' marti:q ē corruptiuus ⁊ destructiuus.ḡre tutius ē ad conseruationē vite operari cū auro q̄z cum ferro.ḡre ⁊c̄. ¶ Dōm ad hāc dubitationē:ꝙ si qs subtiliter consideret verba Açarauij ex dictis suis pōt huius dubitationis solutio colligi:nā dicemus ꝙ de cauterio possumus loqui dupl'r.vno mō ꝑz se. alio mō possumus loq de ipso in cōparatione ad operantem:siquidem loqmur de ipso ꝑm se:sic nulli dz eē dubiū: ꝙ cauteriçatio facta cū auro est elegantior q̄z cauteriçatio facta cū ferro:cū aurū sit metallū nobilius q̄z ferrū ⁊ magis ꝓtēperatū:nāeq3 humane magis ꝓportionatū:est etiā subtilioris subē q̄z sit ferrū:ꝑp qō cauteriçatio eius minoris ē nocumēti ⁊ facilioris ꝓsolidationis:⁊ iō Auic̄.tertio cañ.fen 22ª dixit.ꝙ cauteriçet' sciaticus cuz auro rubeo.⁊ 4° cañ.fen.ꝑ ꝑcepit variolas rūpi cū acu aurea:si aūt consideretur cauteriū in relatione ad operantē. ¶ Dicēdū ꝙ cōiter apud plures melius ē vti cauterio ferri q̄z auri:sed apud aliquos melius est simpl'r vti cauterio auri q̄z ferri:⁊ rō huius ē:qm̄ in cauterio auri pōt accidere error ⁊ deceptio ⁊ rōne coloris:⁊ rōne subē eius:vt ostēdunt argumēta ꝑdicta:⁊ ideo opz vt caueat' error ille:⁊ opz medicum eē peritū ⁊ exercitatū ꝑfecte in eius cauterio:qui cognoscat experiētia cōmēsurare calorem ignis in eo:ita vt nō sic igniatur:vt liquescat ⁊ in laminas vertatur:⁊ nō sic fiat debilis ignitio:vt ifrigidet' ante cauteriçationē perfectam:⁊ qr pauci sunt tales:vt nō accidat medico occupatio ⁊ error:idcirco cōiter meli⁹ ē vti cauterio ferri q̄z auri: vt Açarauius oñdit. Sz q peritus ē ⁊ exercitatus hz magis eligere cauteriū auri q̄z ferri:cū simpl'r in se sit melius vti illo:vt ostēdit rō ꝑdicta:ꝑcipue autē dz ipsum eligere: cū partes nobiles voluerit cauteriçare: vt sunt ꝑtes faciei

vt labiorum vel nasi:vel palpebrarū:faciens nāq; est nobilior superficies corporis:que sit detecta:vt quanto breuiarij dī:ppter qđ qñ idiget cauteriçari aliqua ptiū eius:vt pulchrior fiat cicatriçatio ⁊ nō deturpetur forma eius:melius est simplr:vt eligatur cauteriū auri q̄; ferri:in alijs autem partibus:qr nō sic curamus:⁊ cōiter medici nō sunt periti ⁊ experti melius est cauteriçare cū ferro q̄; cū auro:qm̄ minus accidit nocumētum ex cauterio ferri q̄; esset nocumentum q̄ posset accidere ex errore ꝓtingēte de cauterio auri. ¶ Et ex his apparet solꝰ ad obiecta:qm̄ suis vijs procedunt:vt intelligēti apparet. ¶ Qđ Ro dicit Aui. in secūda parte manifestum est. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Cauteriçator preterea sibi cauere dz ne fortitudo cauteriçationis ipsius ad neruos perueniat:neq; ad chordas:neq; ad ligamēta. Qr si propter sanguinē:qui fluit cauteriçauerit oportebit vt cauteriçatio sit fortis:iō vt crusta grossitiem habeat:⁊ spissitudinē ne cito cadat: quoniam ex casu crustę cauterizationis facte:ppterea vt carnem corruptā proijcias:⁊ vt sanguinis fluxus prohibeatur:peruenitur ad maluz deterius eo quod erat. Cūq; cauterizaueris ppterea vt carnē corruptā proijcias:⁊ terminū sani scire volueris:erit vbi dolet. Et fortasse necessarium erit tibi cuz carne cauterizare os qđ est sub ea:⁊ supra ipsuz morari donec tota ipsius destruatur corruptio. Cum ergo fuerit qđ sit sicut craneuz subtiliter ipsam operare:ita vt cerebrū nō ebulliat neq; ipsi⁹ pāniculi corrugētur:⁊ in alio osse ab ipso nō cures pergrere.

¶ Hic vt dicebat Aui. docet mēsurare quātitatem cōuenientem in cauteriçatione:⁊ p̄ generaliter ostendit:que est inconueniēs:quātitas in cauteriçatione:vt p̄ḃ doceat fugere nocumēta:que ꝓsequunt ex ipsa. 2° docet mēsurare conuenientē quātitatē eius:2ª ibi. (Qr si ppter sanguinē) q̄ dicit in p̄ma parte notū est. ¶ Rō aūt quare dz caueri a medico ne cauteriçatio proueniat ad neruos:neq; ad chordas: neq; ad ligamēta est ppter duo. p̄ qr ex puentu cauteriçationis ad ḣ mēbra ꝓsequitur vehemēs dolor:⁊ qr ḣ membra ꝓtinuationē hñt cū cerebro:ppterea qr eis cerebrum cōpatit̄ sequtur spasmus in toto ad que duo cōsequtur multoties peremptio infirmi. 2° qr ex destructione subē istorum mēbrorꝫ quā cauteriçatio faciet. s. ad hec mēbra pueniēs: sequetur destructio opationis motiue ⁊ sensitiue in membro:sed est ḣ aduertēdū ne errare ꝓtingat:q̄ cū Aui. dicit q̄ dz caueri ne cauteriçatio ad ḣ mēbra perueniat intelligēdum. s. oū sunt sana in eorꝫ suba:qm̄ qñ essent corrupta: quēadmodum accidit in herpete estiomeno:tunc nullum est incōueniens vt cauteriçatio ad ḣ mēbra perueniat:naz tunc cū sint corrupta ⁊ putrefacta non est timor de doloris vehemētia ⁊ aduentu spasmi. iterum etiaz tunc qr ex toto abscindūtur in cauteriçatione non est timor sic de aduentu passionis ad cerebrum:ex qua accidit spasmus in toto: sicut etiā quādo abscindūtur ex toto per transuersum nō est sic timor in eis de aduētu spasmi:vt apparet 6° terrapē/tice methodi. ⁊ 4° cañ. cap̄ de vulneribus neruorum:⁊ eorum vlceribus:⁊ ppterea in herpete cōtingēte in mēbro: qñ in ipso est multa corruptio in membro perambulās incidimus aliqñ totū mēbrum:sicut totum pedē vel totum crus:⁊ cauteriçamus eū p̄m totaz eius profunditatē:qm̄ minus nocumentū est illud quam totius peremptio:que accideret si non fieret inciſio:aut ⁊ cauteriçatio.

¶ Scđa Ro pars diuiditur in tres ptes. p̄m q̄ Aui. pticulariter in trib⁹ casib⁹ docet mēsurare quātitatē in cauteriçatione. p̄m g̃ ḣ docet in sanguis fluxu. 2° in corruptione carnis. 3° in corruptione ossis. 2ª ibi. (Cūq; cauteriçaueris ppterea.) 3ª ibi. (Et fortasse necessariuz erit tibi.) q̄ dicit in p̄ma parte satis est notū. nā in fluxu sanguinis opz fortiter cauteriçare:vt crusta fit spissa:vt nō accidat eius remotio anteq; fit facta generatio carnis sub ea:que orificium vene oppilet:q̄ si crusta esset subtilis:qr cauteriçatio nō fuit fortis:tūc cadet anteq; sub ea fit facta regiatio carnis:ex hoc autē deuenietur ad malū deterius q; eēt p̄us:qr post casum crustę talis cum nō sit facta regeneratio carnis sub ea remanebit orificiū maius q; p̄ius:⁊ sic augebitur maior fluxus. ¶ Qđ dicit in secūda parte satis est notum:dolor enim cōueniēter ostēdit terminū corruptionis carnis: cum caro qñ corrupta est non sentiat:⁊ ideo qñ per cauterium peruenitur ad locū in quo fit dolor:tūc peruenitur ad locū:in quo non est corrupta suba carnis:⁊ ideo amplius cauteriū procedere nō dz. ¶ Quod Ro dicit in tertia parte ēt satis est clarū:vnde expone non indiget.

¶ De sedatione doloris. Cap. rrr.

Am sciuisti dolorꝫ causas in duabus comprehēdi diuisionibus scilz mutatione cōplexionis subito:⁊ solutione cōtinuitatis:postea sciuisti:q̄ postremum diuisionis earū peruenit ad malitiam cōplexionis calide:aut frigide: aut humide: aut sicce absq; mā:aut cū mā chimosa:aut ad ventositatez:aut apostema. Doloris ergo sedatio ex cōtrarietate harū causarū erit:⁊ iam sciuisti qualiter vniuscuiusq; earum cōtrariuz sit:⁊ sciuisti quomodo malitia cōplexionis:⁊ apostema:⁊ ventositas medicentur.

Um docuit cañ. cōmunes curationis cuiuslibet generis morbi:in parte ista:qr accidentia aliquādo cōiungūtur cum morbis:ad quorū curationez oportet intendere:dat canones cōmunes quos obseruare oportet in curatione talium accidentium. Questio. j.

Sed hic aduertēda sunt duo. p̄m est qr aliquis dicet vī q̄ cañ. curatiui non attēdātur penes accidentia ꝓñtia morbos:qm̄ penes illa non debent attendi cañ. curatiui:a qbus nō sumūtur indicationes curatiue:vt notū est:nūc autem ab accidētibus nō sumunt̄ idicatiōes curatiue:qđ ꝓbat̄:qm̄ accñs non hz rōnem p̄ se subsistentis:sz ꝓsequtur aliud:vt egritudinē:sicut vmbra consequtur corpus:vt dī 3° de accñti ⁊ morbo. ⁊. 11° terrapē. methodi: nunc aūt indicationes curatiue nō sumuntur nisi ab eo qđ hz rōnē per se subsistētis:non aūt ab eo:q̄ cōsequtur aliud: sicut expresse dī a Hal'. 3° terrapē. methodi circa p̄m: vnde ait. Significationes curādi ab esse morbi ꝓsiderari cōuenit:⁊ subdit. quicqd enim est. i. quicqd enim ē vere existens magis ostēdit se quā alterum. i. magis ostēdit q̄ ab ipso debeat sumi indicatio curatiua q̄; alterū. s. q̄ non est vere exñs:sed aliud cōsequtur:⁊ eandē ēt sententiam ponit Hal'. 11. terrapētice. cap̄. illo. Nō tñ ppter hoc deinde ⁊c. §. illo. Duplici aūt existēte eorum dīa que prima ⁊c. subdit enim. Sanatio qdē est interemptio dispōnum:sequtur aūt eā sinthomatū interemptio:qbus ipsis nihil affertur sanationis primo. ¶ Dicēdū ad hanc dubitationem sicut eam soluit Hal'. 11° terrapētice methodi circa p̄m: q̄ accidens dupl'r potest cōsiderari a medico:vno modo p̄m se ipsum:⁊ sub rōne ppria accidentis:vt accidens est:⁊ hoc

Accñs pōt 2r cō siderari a medico.

modo ꝯsiderādo ipsuz ab accñte nulla sumit̄ indicatio curatiua:7 ℔ ió qm̄ de rone accñtis:vt accñs est:ē:vt ꝯsequatur morbū:sicut vmbra corpus:pp qđ sicut interēpto corpore iterimit̄ vmbra:ita interēpto morbo interimit̄ accñs. Cū igit̄ interēptio eiꝰ sequat̄ interēptionē alterius ab illo ꝺz solū sumi indicatio curatiua:ꝙ per seipsum interimit̄:7 cuius interēptionē seqtur alterius interēptio.cū igit̄ tale sit morbus nó aūt accñs:seqtur ꝙ per se indicatio curatiua solū sumi debeat ab esse morbi:nó aūt ab eē accñtis:7 ió hoc mó accñs ꝯsiderādo penes ipsum nulli attendunt canones curatiui:sed alio mó pōt accñs a medico cōsiderari non sub rone propria accñtis:sed sub rone cāe:puta sub rone:qua est aliq̄ cā virtutē destruēs 7 corrūpens: quēadmodū accidit i syncopi 7 dolore vehemēti:aut sub rone qua accñs est nocēs disponi 7 augēs ipsam:quēadmodū dolor capitis facit aliqñ redire febrez declinatā ad augmētū:sicut dr ab Aui. 4°can̄.cap.de cura febrium putridaꝝ in gñali:7 ℔ mó ꝯsiderādo accñs est:ꝙ a qbusdaz accñtibus sumitur idicatio curatiua:imo aliqñ totā curā morbi subalterāt:7 ad seipsa totā itētionē curatiuā cōuertunt:7 ℔ ró est 7 cā.nā qñ vtus ab eis ꝓsternit̄:cū ꝑ intentio medici sit vtutis custodia in oi suo ope neciū est:vt medicus intēdat plus ad ea:a qb⁹ vtus ꝓsternit̄:pp qđ si ex accñtib⁹ plus ꝯtingit vtutē ꝓsterni:neciū est:vt ad accñtia i curatione itēdat 7 negligat morbū:donec accña sunt sedata:silr ét si accñs est cā augēs dispōnē:cū in vnoquoq3 morbo ꝑus oporteat cām eius abscidere:vt dr i techni: necessariū ē tūc vt prius intēdat ad curationez accñtis q̄z morbi:pp qđ ꝯcludit ꝙ aliqñ ab accñtib⁹ sumit̄ indicatio curatiua:7 qr nó oia gña accñtiū sunt talia:hinc ē ꝙ nó in oibus ℔ verificat̄:ꝑm.n.ꝙ appet 3° de accidēti 7 morbo: tria sunt genera accñtiū:quoꝝ vnū est actio lesa.2^m ē exies permutatū.3^m ☧o est q̄litas ꝑmutata:nūc aūt ex istis trib⁹ solū in duob⁹ gñib⁹ ℔ ꝙ dictū ē vificat̄.s.i gñe accñtis:ꝙ ē exies īmutatū:7 hoc ió qm̄ solū in hoc duplici gñe accidētis ꝯtingit ꝙ vtus nocet̄:aut dispō auget̄:genus aūt accidētis:ꝙ ꝯsistit in q̄litate mutata solū signū ē alteri⁹ dispōnis q̄z eūare opz:non aūt hz rōnē cāe:aut nocentis virtuti aut dispōni:7 ió a tali nulla sumitur idicatio curatiua: ab alijs aūt sumit̄ idicatio curatiua:nó qđē p se inquātū accñtia sunt:sed ꝑ accñs inquātū hñt rōnē cāe vel nocētis vtuti vel dispōni a vigilijs 7 dolore 7 eūone supflua 7 syncopi 7 silibus:sumit̄ multotiēs indicatio curatiua adeo ꝙ totā curā morbi aliqñ subalterāt:7 ista est itētio Gal'.12.terapē.7 de talibus accñtibus est ℔ sermo:cū in ℔ cap.loq̄tur Aui.de mó curationis doloꝝ:q̄ sunt inter accña:q̄ hñt rationē cāe:aut nocētis virtuti:aut dispōni:7 ex his apparet sol'o argumēti. ¶ Scđo aduertēdū est:qr aliqs dicet propter qđ Aui.determinās canones curatiuos circa accidētia morboꝝ:determinat eos solū circa dolorē:cū sint etiā accñtia alia:circa q̄ opz medicū curationē adhibere: vt ē syncopis:fluxus ventris:vigilie supflue 7 silia. ¶ Dōm est ad hoc ꝙ cā q̄re iter accñtia solū Aui.℔ in 4ª fen determinauit de mó curationis doloꝝ fuit duplex:vna cā fuit: qa de numero accñtiū:ad que medicus maxime sollicitari dz 7 maxime dz in curatione intēdere est dolor:qr dolor itercetera est maxime nocēs vtuti:7 est ét augēs dispōnem 7 morbū.2°cā fuit qm̄ in hac 4ª fen solū determinari debent canones cōes curatiui 7 nó ꝓprij:7 ió sic ꝑus determinat solū canones curationis morboꝝ quātū ad eoꝝ gña:non aūt quantū ad eoꝝ spēs ꝓprias:ita ad istā 4^m fen spectat solū determinare canones curatiuos circa accñtia:q̄ sunt cōia:7 nó ꝓpria:nūc aūt inter oia accña illud:qđ ē cōius est dolor:qm̄ dolor est accñs cōe respectu corpis:qr saltez cuilz pti sensibili pōt dolor ꝯtingere:alia aūt accña appropriātur magis ptib⁹ determinatj:vt syncopis cordi:fluxus vētris itestinis 7 stō:vigilie cerebro:7 sic de alijs:iterū ēt dolor est accñs cōe respectu morbi quē ꝯsequitur:qm̄ dolor est accñs:ꝙ imet̄ ꝯsequitur gña morboꝝ cōia p̄dcā.s. malā cōpl'onē 7 sol'onē ꝯtinui:nā ista duo gña morborum sunt due cāe imet̄ doloris:vt appuit supra 2ª fen capi.de causis doloris:7 ppea Aui.in hac 4ª fen:ad quā spectat determinare cōes canones:7 nó pticulares solū iter accñtia canones curationis determinauit circa dolorē. ¶ Et ió bis p̄missis dicem⁹:ꝙ in ℔ ca°:sicut dic̄ rubrica ē itētio Aui.determinare de mó curationis ipsoꝝ doloꝝ. Diuidit̄ autez istud ca^m in ptes duas:qr p̄ Aui.dat canones cōes in modo medicationis doloꝝ.2°in spāli docet modū medicationis illoꝝ doloꝝ.2ª ibi (Ex doloribꝰ qdē sunt q sunt multe fortitudinis.) ꝑ ps diuidit̄ in duas:qm̄ cāe curatiue doloris sunt duoꝝ modoꝝ:q̄dā.n.sunt q̄ debent̄ ei rōe sui ipsi⁹ iq̄z^m dolor ē:a q̄cūq3 cā ꝯtigat:7 iste cāe dr̄ eē cāe sedatie doloris ꝓprie rōe doloris:q̄dā aūt sunt:q̄ debent̄ ei nó rōne sui:sz rone cāe ipsius doloris:7 iste nō sunt cāe sedatiue doloris ꝓprie:sz ꝑ accñs:qm̄ non remouēt dolorē:nisi qa ꝑ remouēt 7 auferūt aliud:ad cuius remotionē remouet̄ dolor:pp qđ dicemus:ꝙ Aui.ꝑ determinat de causis curatiuis doloꝝ:q̄ nó sunt cāe curatiue eius ꝓprie.2° determinat de causis curatiuis eius ꝓprijs:2ª ibi.(Et ois qdez dolor) ꝑ in duas ꝑ premittit quot 7 que sunt cāe doloris. 2°infert modū curationis doloris per ꝯrietatē illaꝝ cāruz esse notum ex dictis prius.2ª ibi.(Doloris ḡ sedatio 7c̄.) ¶ Circa ꝑmā partē intelligēdū ꝙ causis doloris determinatio est supra 2ª fen in cap.de causis doloris; ibi enim ostēsum est:ꝙ cāe ꝑme 7 imediate doloris sunt due.s.ꝑmutatio cōplexionis subito:7 sol'o ꝯtinui:7 qr mala cōpl'o pōt esse multiplex:silr ét 7 sol'o ꝯtinui pōt esse multiplex:ideo subdit. Postea sciuisti postremū diuisiones nó qđē cās imediatiores 7 ꝓpinqores:qr nulla est cā ꝓpinqor 7 imediatior q̄z sit mala cōpl'o vel sol'o ꝯtinui:vñ 7 vētositas doloꝛē nó efficit:nec aꝑa nisi mediāte sol'one cōtinui:vel mediāte mala cōpl'one iterueniēte:sz itelligit ꝑ postremū diuisionis distōnem istaꝝ cāꝝ.q̄ sunt cāe imediate 7 propinque in suos modos:qm̄ mala cōpl'o:que est vna ex causis doloris:vt scitū est supra ꝑ 2ª fen:doctrina ꝑ ca° 2° distinguit̄ in plures modos.s.in malā cōpl'onē cum mā:7 in malam cōpl'onē sine mā:7 q̄libet istaꝝ diuidit̄ in 4^or simplices:qa q̄dā est calida:q̄dā frigida:q̄dam sicca:q̄dā humida:7 in 4^or cōpositas:qr q̄dā est calida 7 humida:7 q̄dā cal'a 7 sicca:7 q̄dā frigida 7 humida:q̄dā ☧o frigida 7 sicca:Auic. tñ in lra exprimit solū modū malaꝝ cōpl'onū simpliciū per hos tñ dedit intelligere cōpositos:silr ét sol'o ꝯtinui:q̄ est alia cā doloris distinguit̄:qm̄ q̄dam est q̄ fit a causis itrinsecis:7 q̄dam est q̄ fit a causis extrinsecis:q̄ ☧o fit a causis intrinsecis:q̄dā fit a vētositate:7 quedā fit ab aꝑate:7 per aꝑa intelligo ℔ oēm collectionē humoris in mēbro ꝙ quā soluit̄ ꝯtinuitas membri:siue fit ista collectio proprie aꝑans siue nó aꝑans distōnez.ḡ male cōpl'onis i suos modos Aui.tetigit cū dixit:ꝑ postea sciuisti:ꝙ postremū diuisionis eaꝝ puenit ad malitiā cōpl'onis calide aut frigide 7c̄.distōnē autē sol'onis ꝯtinui tetigit cum dixit:aut ad vētositatē:aut ad aꝑa.nā ℔ opz supplere 7 sciuisti:ꝙ solutio ꝯtinuitatis:q̄.s.est cā doloris:peruenit ad vētositatē 7 aꝑa.i.est sol'o ꝯtinuitatis:que procedit aut a ventositate: aut ab aꝑate intelligēs ꝙ aꝑa oēm collectionē humoris in mēbro:vt dictū est:7 istud qdem ꝙ dr̄ est verus de sol'one cōtinui:q̄ fit a cā intrinseca:qm̄ sol'o cōtinui:q̄ est cā doloris facta a causa intrinseca:nó fit nisi aut a vētositate:q̄ extendit:7 extēdēdo soluit ꝯtinuū:aut ab humore collecto in mēbro:qui soluit ꝯtinuum:aut extēdēdo quēadmodū.fit in aꝑate:aut pūgēdo vel corrodendo superficiē mēbri:sicut ℔ oia scita supra sunt scđa fen cap̄ de cā solutionis continui:non fecit aūt mentionē de cā extrinseca:qualis ē saltus 7 percussio 7 incisio:7 silia:qm̄ ꝑm diuersitatē cārum

Accñtium tria sunt gña

pp quid Aui. determinās de accñtib⁹ curādis solū de dolore facmētionē

extrinsecarū non sumit indicatio curatiua:eo q ex cā extrinsecavt extri^a est p se nulla sumit indicatio curatiua:vt declatum fuit supra ꝑm diuersitatē cārū intrinsecarū plm sumit diuersa idicatio curatiua:z ió Aui.exꝑmēs diuersitatē in solone ꝯtinui solū exꝑssit ipsaz in comparatione ad cās itrisecas:non aūt in cōparatione ad cās extrinsecas. ¶Scō aduertēdū:qz aliqs dicet:qūo dicit Auic.q postremū diuisionis in mala cōplone puenit ad malitiā complexionis calē:aut fride:aut hūide:aut sicce:qm supra in 2ª fen cap.de causis doloris dixit:q mala cōplo hūida nullo mó est cā doloris:g postremū diuisionis nō peruenit in mala cōplone saltē ad malā cōplonē humidā. ¶Dōz ad hoc dupl'r.vno mó possum^9 dicere qō Aui.h istos modos male cōplonis nō ꝯnumerauit tāqz oēs eēnt cāe doloris: sz qz mentionē fecerat de mala ꝯplone:q erat cā doloris: cū mala cōplo diuidat in suos modos:subiungit oēs modos simplices male cōplonis:dās p hos itelligere cōpositos:z qz mala cōplo hūida erat vn^9 modus male cōplonis:ió ipsaz subiūxit:nō qdē qz sit cā doloris:sz qz ē vnus modus male cōplonis:q aūt ex istis modis sunt cāe doloris:z qūo h subitelligit notū ē ex his:q dixerat in cap. de causis doloris:vel possum^9 dicere alr:q mala cōplo humida ꝯnumerat h:qz lz ipsa nō sit cā doloris rōne sui:rōne tñ alteri^9 ꝯiūcti cū ea:vt rōne mäe pōt eē cā doloris p accidēs:cū ℞o supra dixit:q mala cōplo hūida nullo mō ē cā doloris:itellexit de mala ꝯplone rōne suiipsius:q ē absq mā:ista.n.nec p se nec p accñs ē cā doloris:mala tñ cōplo humida rōne mäe ꝯiūcte cū ea nullū est incōueniēs: vt sit cā doloris saltē p accñs:z qz h diuidit malā cōplonem ad oēs modos:q in aliquo mó pñt eē cā doloris siue p se:siue p accñs:idcirco h mētionē fecit de mala complone humida:lz supra dixerit:q nullo modo possit eē cā doloris. ¶Circa 2^am partē intelligēdū cū Aui.ifert ex dictis. Doloris g sedatio ⁊c.de sedatione doloris itelligit:q sibi debet non rōne sui:sed rōne egritudinis:quā dolor ꝯsequitur z ió h sedatio nō est ꝓprie doloris curatio:sz ꝓprie est curatio morbi:quē dolor ꝯsequitur:ad cuius destructionez ꝯsequit z doloris destructio:z qz morbus ponit vt cā respectu accidētis:z curatio ois in ꝯrietate fundat:vt supra habituz est:ideo loquēdo de isto modo sedationis doloris intulit Aui.doloris g sedatio ex ꝯrietate hab cāz erit:z qz ex p̄dictis sufficiēter est habitus modus curationis p̄dictorū morborū:pro tāto h non ꝯdescēdit ad ostēdēdū:q sunt auxilia:per que pficit h sedatio:sed ad precedentia remittit: qm iam scitū est:qūo curetur mala compl'o in cap̄ de cura male complonis:z qūo ēt curet ventositas z apa in cap^o de cura apatum:z qūo ēt sup.curetur sol'o cōtinui in cap^o de cura solutionis cōtinuitatis:sicut sufficiēter est in precedentibus declaratū. ¶Deinde cum dicit.

¶Et omnis quidē dolor:qui fit fortior interficit:quoniam ex eo in primis accidit frigiditas corporis:z tremor:postea fit pulsus paruus: deinde destruitur:z postea moritur.

¶In parte ista determinat de causis curatiuis:q sunt ꝓprie ipsi dolori inquātū est dolor:z duo facit.p̄.n.ostēdit ꝓpter qd aliqñ opz vti cura:q ꝓpria est dolori z negligere morbum:q est cā doloris.scō ostēdit:que sunt cāe curatiue:q sunt proprie doloris:inquātum est dolor.2° ibi.(Et ad summū id qō dolores sedat ⁊c.) ¶Circa p̄mam partē intelligēdum:q ex his verbis:q dicit Aui.non vult aliud ostēdere nisi qñ nēcium est itēdere ad curationē doloris z negligere curationē ꝓpriā morbi.nā tunc est nēcium intēdere ad ꝓpriam curationē doloris:qñ dolor fit fortis valde: qmqñ fortificat valde:tūc interficit:nūc autē tota intētio medici in quolibet ope:dz eē ad conseruationez vite:vt dicitur 9° terrapē.methodi:ꝓpter qō cū dolor est fortis valde principalis intētio medici dz esse ad sedationem doloris z negligere curā morbi. ¶Ostēdit autē postea Aui.significationes:per quas cognoscimus:q dolor ex sui fortitudine interficit nisi sedet:he aūt significationes:quedaz sumuntur a dispōne apparente in toto.z ista sunt frigiditas apparēs in corpe toto z tremor:q̄dā ℞o sumūtur a pulsu: z iste sunt ꝑuitas p̄ apparēs:z deinde ꝑuatio pulsus postq̄z postea seqtur mors. ¶Sz circa h aliqs dubitabit.naz Aui.dicit:q ex dolore forti accidit p̄ frigiditas corporis z tremor:qm dicet aliqs h nō vr vez:qm supra.2^a fen.cap̄ de eo:q ꝓuenit ex dolore dixit:q in ꝓmis dolor membrū calefacit:z cap.de pulsu dolorz dixit:qō dolor p̄ inflāmat caliditatē:z hoc vr rōnale:qm dolor est vna ex causis:q̄re ad mēbrum attrahitur sanguis z spūs:vt apparet 2° de febrib^9 in cōmēto illius affo.q̄cūq̄z corrupture sunt fet^9 ⁊c. quare ex dolore accidit calefactio z inflāmatio p̄ z nō infrigidatio. ¶Scō dicet aliquis qūo:z ꝓpter qd ex istis significationibus oñditur euētus mortis in dolore. ¶Dicendū ad hoc iuxta q intelligēdū sicut extrahitur ex his: que dicta sunt supra scō fen in prēallegatis capitulis : q dolor in sui ꝓncipio inflāmat caliditatē:z ipsam excitat in mēbro:in quo est dolor z aliqñ inflāmat caliditatē in corpore toto:adeo q ad ipsum febris cōsequitur effi. deinde cum dolor perseuerat:z fit fortior infrigidat:adeo q quādo multum intēditur infrigidat totū corpus:z paruificat pulsum:z destruit ipsum:z vltimo interficit:rō aūt quare dolor in sui ꝓncipio inflāmat caliditatē:z ipsaz excitat est: qz dolor cum sit ex his:que nocēt virtuti:mouet virtutem expulsiuā in mēbro ad actum expulsionis vehemētis:motus aūt expulsionis vehemētis non fit nisi cum forti motu calidi nālis:vehemēs aūt motus calidi nālis causat inflāmationē z ebullitionez in ipso:ꝓpter quod p̄ ad dolorem cōsequitur inflāmatio z excitatio caliditatis in membro: in quo est dolor:z nō solus accidit h in mēbro:in quo est: imo aliquādo in corpore toto:z illud quidē contingit:qñ membro dolēti accidit corpus totum cōpati:ita q virtus expulsiua in toto mouet ad vehementē expulsionez:tunc enim accidit vehemēs motus z ebullitio in calido nāli totius corporis:z ideo accidit inflāmatio ex eo in corpore toto:z ex hoc.s.q ex dolore accidūt motus expulsiue vtus non solū in mēbro:in quo est dolor:imo ēt in alijs mēbris mēbro dolenti cōpatiētibus accidit.q augetur in mēbro maior caliditas:qm qñ membra alia compatientia membro dolēti mouētur ad expulsionē rei nociue ex motu vehementis expulsionis cōtingit:q ab eis exꝑmit sanguis z spūs:z qz id qō expellitur:declinat ad locū viciniorez z debiliorē contingit:q talis sanguis z spūs exprimitur ad locū dolentē:qui est debilis z eis vicinus:vnde in ipso augetur inflāmatio z caliditas:ex quibus ēt multotiens accidit apostema:z ꝑm istū modū ꝯtingit:q dolor est ēt vna ex causis reumatis ad mēbrū:sicut h Gal'.perfecte declarat 12° terrapētice methodi:z qz ad inflāmationē stāte virtute consequitur in pulsu magnitudo z velocitas:ideo q ꝓmo etiā ex dolore accidit in pulsu z magnitudo z velocitas:deinde postea ex dolore cum perseuerat z peruenit ad finē magni augmenti accidit infrigidatio:z rō est proptera:qa tunc ex dolore vincitur virtus:z calidū natura le tanqz ex re ꝯtraria virtuti z calido nāli:vnde calor inatus extinguitur:ad cuius extinctionē consequitur infrigidatio in corpore toto:iterū etiā ex dolore cum ꝑseuerat: z intēditur ꝓpter vehemētē motum:qui fit in calido nāli:z vehemēs motus cum perseuerat resoluit:z accidit resolutio caloris inati:ex cuius resolutione accidit infrigidatio mēbris:z qz h resolutio non solum accidit in calore naturali ipsius mēbri:imo z in calore cordis z totius:idcirco non solū infrigidat dolor membr:in quo fit:sz corpus totum:posset ēt z alia cā adiūgi quare ex dolore accidit in-

Quo dolor inflāmat z infrigidat

frigidatio in toto:qz cū in dolore:qñ perseverat:z cum ve
hemēs motus accidat in mēbris alijs:vt dictum est:vehe
mens motus exp̄ssionis sanguinis z spūs cōtingit:q̄ san
guis z spūs exprimūtur nō solū a mēbro dolēte:z mēbris
ꝓpinquis:imo ēt exprimit̄ a vētriculis cordis z vētriculi
cordis eo eūant̄:ad hoc aūt ꝓsequitur ifrigidatio cordis:
z per ꝓñs ēt consequtur inde infrigidatio caloris innati i to
to.z qz dīa pulsus:que ꝓsequitur infrigidationē caloris
in corde z in toto est paruitas:z vltimo qñ pseverat:z ad
vltimū finē fortitudinis ꝓuenit p̄ ponit pulsum paruuz:z
facit ēt dīas:que initūtur paruitati.deinde ipm destruit.

Quō dolor in duc tremorē in corpore toto.

¶ Tremor aūt ꝓsequtur ipsum in corpore toto ꝓpter duo:
p̄ qdē pp̄ifrigidationē:eo q̄ infridatio ēvna ex causis tre
moris:hīc appet 5° de accīdti z morbo.2°qz i dolore cū ici
pit supfluē icipit vici vīus.cū āt icipit vinci vt̄ terrefit:ex
q̄ terrore vīut̄ accidit p̄ ꝓcursus caloris ad iterius ex h̄ q̄
fugit nocitiuū:deinde qz de rōne calorꝭ est expēdi ad exte
riora z resistere nocētibus mouetur calor ad exterius:de
inde simil'r inueniēs nocitiuū prohibēs eius liberā expan
sionē resilit ēt ad iterius:z sic accidit in calore duplex mo
tus:fm quē partim reuertit̄ exterius ad impugnādum et
expellēdū rē nociuā:partim aūt prohibet̄ cōtinuare suuz
p̄cessum ad exteriora:z redit subito ad interius:z ex hoc
duplici motu subito accidit tremor ꝓcussiuus in corpe to
to:sicut Hal'.optime declarat in lib° de rigore cap̄ de cau
sis rigoris. Cū ẋo accidit:vt oīno virtus z caliduz p̄ster
natur:tūc qz caliditas non p ōt expādi ad exteriora nec re
dit ad extra ad impugnādum rei nocēti remanet sola fri
giditas in corpe toto absq̄ motu tremoris. ¶ Ex his aūt
verbis que dicta sunt apparet solutio dubitationū p̄missa
rum.nā ex dictis apparet:ita q̄ Aui.loquitur h̄ de dolore
cum peruenit ad pseverationē z in perseueratione fit for
tior:tunc enim ex ipso p̄ accidit frigiditas corporis z tre
mor.deinde ꝛc̄.sed supra 2° fen cū dixit:q̄ dolor p̄ inflam
mat mēbrum ꝛc̄.loquitur de dolore quantū ad principiuz
sui euentus.merito aūt Auic̄.locutus est h̄ de dolore non
quātum ad p̄ncipiū sui euentus:sed quātū ad principiuz:
in quo incipit intendi:ita vt ꝓpter intēsionem incipiat vir
tutem vincere:quoniā in curatione doloris medicus non
intēdit ad propriā curam doloris:z negligit causaz z mor
bum:quem cōsequitur:nisi quādo ex vehementia eius ac
cidet vīutē prosterni:sicut apparet ex dictis:qz ergo h̄ in
tendebat loqui de dolore:vt ꝓpie cura sibi debetur idcir
co locutus est de ipso non quātum ad principiū sui euen
tus:sed quantū ad principiū:in quo incipit virtus proster
ni:in tali autem p̄n° primo ex eo:vt declaratum est:accidit
frigiditas corporis z tremor.Deinde fit pulsus paruus z
destruitur:z sic non cōtradicit his:que dicta sunt supra:i
mo idem dicit cum his:que dicca sunt fen scā. ¶ Simil'r
ex dictis apparet:ꝓpter quid apparētib⁹ istis signis ostē
ditur euentus mortis in dolore:quoniam mors non acci
dit:nisi quādo virtus prosternitur z calor innatus resoluit̄
z extinguitur:nunc aūt vt ex dictis apparet ex istis signifi
cationibus ostēditur:q̄ in dolore virtus prosternitur:z cū
hoc calor innatus resoluitur z extinguitur:sicut declaratū
est perfecte:quare merito ex istis significationibus osten
ditur euentus mortis in dolore:z ideo vt dicebatur Aui.
merito per hoc ostendit quādo opz totam intētionē gere
re circa sedationē doloris z negligere curā morbi:quē do
lor consequitur:ꝓpter qō non sufficit solum cognoscere:q̄
sunt cause curatiue doloris ratione morbi quem dolor cō
sequitur:sz opz ēt cognoscere:que sunt cause curatiue do
loris rōne ipsius doloris. ¶ Deinde cum dicit.

pp quid appenti⁹ b⁹ frigo re z trēo re i toto cōpe oñ dit̄ euen tus mor tis.

¶ Et ad sūmum id quod dolores sedat est:aut id quod complexionem mutat:aut qō resoluit materiam:aut quod stupefacit.

¶ In parte ista ostēdit:que sunt cause curatiue ꝓprie ipsi⁹
doloris:que debētur dolori ratione ipsius doloris: z duo
facit: p̄mo enim enumerat vt eliciat istas cās quot z que
sunt cāuse curatiue doloris.scō exeqtur de illis:que de
bentur dolori ratione ipsius doloris.scā ibi.(Et stupefa
ciens quidē remouet.) ¶ Circa primā partem ad intelle
ctum lr̄e ad intelligēdū sicut extrabitur ex his:que dicū
tur ab Auerroy qnto sui colliget cap̄ de medicinis sedati
uis doloris:z a Hal'.qnto de simplici medicina eodē cap̄:
q̄ medicine curatiue doloris prima diuisione in gñe sunt
duplices. ¶ Quedā enim curāt dolorem non rōne dolo
ris inquātū est dolor:sed rōne cause quā ꝓsequitur dolor:
qz.s.ꝓtrariātur cause ipsius:z iste medicine non dicuntur
proprie medicine sedatiue doloris:quoniā non semper se
dant dolorē:neq̄ etiam sedāt dolorē a quacūq̄ cā factuz:
propterea vt dicit Auerroys in hoc genere medicinarum
sedātium dolorē ingrediūtur multa genera medicinaruz:
sicut genera medicinarū purgātium:z genera medicinaꝝ
digestiuarum que sunt medicine alterantes diuersis alte
rationibus. ¶ Alie aūt sunt medicine curatiue doloris:q̄
sunt sedatiue illius vt est dolor:z iste sunt ille:que proprie
dicuntur sedatiue doloris:quoniā sedant dolorez a quali
bet cā factū:z debētur dolori ratione sui ipsius: z non ra
tione cāe eius:he autē medicine:que sunt ꝓprie ipsi dolo
ri rōne sui ipsius sunt duorū modorū.nam quedam dicun
tur sedatiue doloris solum fm nomē vt dicit Serapio in
suo libro de simplicibus:z Hal'.qnto de simplici medici
na:z iste sunt medicine stupefactiue: quoniā iste dolorem
nō sedāt:nisi qz auferūt sensuz mēbri:de rōne cuius est sen
tire dolorē:sicut ergo vt dicitur 5° de simplici medicina nō
diceretur in homine mortuo q̄ vere dolor esset sedatus in
eo:ita ēt iste:qz dolorē non sedant:nisi qz mortificant sen
sum mēbri non dicūtur sedatiue doloris nisi solum fm no
men. ¶ Quedā ẋo dicuntur vere sedatiue doloris:q̄ cer
te dicūtur sedare dolorem z fm rem z fm nomē:he autez
medicine:sicut apparet per Auerro.z qnto d̄ simplici me
dicina sunt que habēt caliditatē:sed non multā:sed habēt
caliditatē parum excedētē tēperamentum:z sunt subtilis
substātie:z est in eis virtus mollificatiua z resolutiua tem
perate.nā tales medicine sunt:que dolorē sedant a quacū
q̄ cā factū siue sit calida:siue frigida:siue sit causatus cum
materia siue absq̄ mā:ratio aūt quare medicina:que ve
re est sedatiua doloris dz habere istas proprietates ē:quo
niam p̄mo dz talis medicina esse alicuius caliditatis:eo q̄
talis medicina dz esse cōfortatiua caloris innati z multipli
catiua eius:cuz a dolore accidat:vt apparet ex dictis reso
lutio caloris innati in mēbro:iteruz ēt calor nālis est instru
mentum quo natura vincit omne cōtrariuz adueniens:z
ideo vt cōfortetur calor innatus z multiplicetur cuius con
fortatio est cā dominij super oē:q̄ facit dolorem:cum cō
fortatio z multiplicatio eius fiat ab his que sunt tēperate
caliditatis:aut parū addite:ideo tales medicine debēt eē
caliditatis tēperate.aut parū addite supra temperamen
tum.Debēt etiā esse subtilis substantie ꝓpter duo:pri
mo vt citius z facilius penetrēt in membrū:z ex hoc sint
apte cito conuerti z permutari ad calorem innatū:rōne cu
ius ipsum augent z cōfortant.scō vt rōe subtilitatis quā
habēt adiuuent ad faciliorem digestionē z maturationez
eius:q̄ comprehēsum z coartatum est in mēbro dolente:
z ad faciliorem eius expulsionē:quoniā ꝓpter subtilitatē
earuz p̄paratur humor:vt facilius expellatur per poros:
qui sunt vie stricte:z cū hoc etiaz pori aperiūtur:z vt per
eos etiā facilius expellatur id:qō est cā doloris. Debet ēt
esse in talibus medicinis quedam virtus mollificatiua et
resolutiua:z hoc ideo quoniaz primo in omni mēbro do
lente est quedā constrictio z coartatio:z est etiam quedā
tensio:qm̄ in omni mēbro dolēte:vt appare: ex dictis est

Medi sedatiu doloris gñe sun duplici

Prope tates m dicinay ẋe dole rē sedā tium.

Quō dolor in duc tremorē in corpore toto.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

motus quidam expressionis vt expellatur nocumentum: talis autem motus fit cuz constrictione partiū mēbri ⁊ tē sione:⁊ ideo in omni membro dolēte est quedam tensio ⁊ constrictio ⁊ coartatio.scō in omni mēbro dolente dato: ꝙ dolor primo fit a causa imateriali:tamen aggregatur ⁊ artatur aliquid mäle:tum qr de ratione doloris est attra/ bere materiā:tum etiam:qr in dolore cum ꝑmo fiat inflā/ matio in calore naturali:vt dictū est:prius coadunatur in loco dolēte aliquid fumosuz:quod quidē conculcatuz in loco dolorez auget:⁊ vt dolor mitigetur expiratione indi/ get:⁊ qr talis constrictio ⁊ coartatio fit in loco dolēte:cō/ ringit ꝙ multotiens in dolore facto a causa calida:ea que sunt frigida:sunt vehemēter augmētatiua doloris:mode rate aūt calida dolorem mitigant:quoniā illa ꝯstringunt: ista ℞o temperate mollificāt ⁊ resoluunt:sicut apparet in dolore facto adustione ignis aliquādo:videmus enim ꝙ infrigidantia aliquādo vehementiam doloris augent:vt aqua frigida ⁊ similia:ſz ea que molliter resoluunt:⁊ sunt tepide caliditatis:vt est vnguentum ex vitellis ouorum ⁊ oleo ros.dolorē preceteris mitigāt:sicut multotiēs in ex/ perientia vidimus:qr igitur in loco dolēte fit ꝫ tēsio ⁊ cō/ strictio eius ꝙ dolorem auget:indiget dolor inquantū do lor bis que moderate mollificāt ⁊ aperiunt ⁊ resoluunt ⁊ maturāt id:qō est coartatum:⁊ ad expulsionē preparat:⁊ qr maxime ꝫ faciūt mollitiua ⁊ resolutiua tēperate:idcir co in bis que sunt vere mitigatiua doloris oz esse infita vir tus mollitiua ⁊ resolutiua tēperate:⁊ iste sunt medicine:q̄ dolori ab omni causa facto conueniūt:⁊ ipsum mitigant.

¶ His igit̄ p̄missis dicemus:ꝙ Aui.in hoc.§.tetigit oēs causas curatiuas doloris.naz p̄ in hoc qō dicit.(Illud qō cōplexionē mutat ⁊c̄.) tetigit cās curatiuas doloris: que sedāt dolorē per cōtrarium cause:lz enim fecerit mētionē solū de his:que cōplexionem permutāt:tamē per hoc in/ telligit omne illud:quod cōtrariatur cāe doloris:siue per mutando cōplexionē siue resoluēdo siue euacuādo: ⁊ iste sunt cause:que nō sunt ꝓprie dolori inquātuz dolor:ꝑ hoc aūt ꝙ dicit:aut resoluit mām:tetigit medicinas:que vere sunt sedatiue doloris:que debentur dolori rōne doloris:⁊ ideo non intelligit Auic.ꝫ per resolutionē materie quem/ admodum fit a medicinis:que a ꝓprietate dicūtur resolu tiue:quoniā tales medicine:q̄ sic sunt resolutiue:non sunt mitigatiue doloris nisi per accidēs.ſ.rōne contrarietatis cause faciētis dolorē:vt potest apparere ex dictis: sed in/ telligit ꝫ resolutionem qualis fit ab his:que sunt mollitī/ ua ⁊ facientia fluxa:que vere dicuntur anodina ⁊ mitiga/ tiua doloris:⁊ ideo per id quod resoluit Auic̄.intelligit id quod fluxum facit:ꝑ hoc autē ꝙ dicit:aut stupefacit: teti/ git medicinas:que debentur dolori:sunt tamē sedatiue do loris non vere:sed solum ſm nomen:sic igitur Aui.in his verbis tetigit sufficienter omnia genera medicinarum se/ datiuarum doloris. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et stupefaciens quidem remouet dolorem quoniā destruit sensum membri. Eius ℞o sen sum non aufert nisi propter vnam duarū cau/ sarum:aut propter multā infrigidationez:aut propter multā venenositatē:que est in ipso cō/ trariam virtuti illius mēbri. Ea quoqz que flu/ xa faciunt sunt ex summa eorū:que molliter re soluunt:qualis sunt anetum:semen lini:⁊ mel lilotum:⁊ camomilla:⁊ semina apij:⁊ amig/ dale amare:⁊ omnis res in primo gradu cali/ da:⁊ proprie quādo fuerit cum ea glutinandi potentia:sicut gūmi prunorum ⁊ amiluz:⁊ ce/ rusa:⁊ crocus:⁊ laudanuz:⁊ altea:⁊ amomū: ⁊ caules:⁊ napi:⁊ apoçima eorum:⁊ adipes: ⁊ ysopi ceratum:⁊ olea:sicut dicemus in anti/ dotario ⁊ ventrem soluentia:⁊ euacuātia quo/ cunqꝫ modo fuerint sunt istius modi. Et fluxa quidem facientia sunt danda post euacuātia si necessariū fuerit eūare donec materiam restrin gas:que ad membrū descendit. Et etiam illud totū qō apa maturat:aut qō ea aperit.

¶ In parte ista exequitur de causis curatiuis:que debētur dolori rōne ipsius doloris:quoniā de causis curatiuis do loris ratione cause ipsius doloris iam prius fecerat men/ tionem:⁊ circa hoc sic procedit:qm̄ primo prosequitur de istis causis.secūdo ponit quosdā canones correctiuos er/ rorum:qui circa curationē dolorum possunt cōtingere.se/ cunda ibi.(In doloribuꝫ preterea multotiēs cadit error.) p̄ma in tres.Primo ostēdit qualr stupefactiua sedāt dolo rem.Secūdo ostēdit qualiter sedant dolorē ea:que resol/ uunt:⁊ ostēdit que sunt illa.Tertio ponit gradū in medici nis stupefactiuis:⁊ ostēdit que sunt ille.scōa ibi.(Ea quo qꝫ que fluxa faciunt.) tertia ibi.(omnibus aūt stupefaciē/ tibus fortius ⁊c̄.) qō in ꝑ parte dicit satis est clarum.

¶ Secūda autē pars diuiditur in duas:qr ꝑmo facit:ꝙ di/ ctum est:scōo ostēdit ordinē inter exhibitionē istorūz que sunt mollitiua ⁊ tēperate resolutiua:⁊ exhibitionē eorūz: que euacuāt.scōa ibi.(Et fluxa quidem faciētia sunt dan da ⁊c̄.) ¶ Circa primā partē intelligēdum primo:ꝙ Auicen.in verbis suis duo insinuat.ꝑ enim ostēdit qualiter id qō resoluit:de quo fecerat mētionē:dolorē mitigat: ⁊ hoc ostēdit ꝑ cum dicit (ea quoqꝫ que fluxa faciūt ⁊c̄.) in hoc enim ostēdit:ꝙ id qō resoluit de quo fecerat mētionē do/ lorem mitigat inquātū mollificat ⁊ fluxum facit mēbruz: ⁊ ideo non omne resolutiuum est tale mitigatiuū doloris: ꝙ est vere mitigatiuum doloris:vt dictuz est prius:sed id quod est debiliter ⁊ temperate resolutiuuz:quale est id qō mollitiuum est ⁊ fluxū facit membrum:⁊ tale est ꝙ est ve/ re mitigatiuū doloris inquātum dolor est:que autē sit cā huius dicta est ꝑmum. ¶ Scōo Aui.insinuat:que sunt ta liave re mitigatiua doloris:⁊ hoc insinuat cū dicit:(qualia sunt anetū ⁊c̄.) oia enim ꝫ que ponit sunt tepide calidita/ tis ⁊ virtutē habēt mollificādi debiliter ⁊ faciendi mēbra fluxa:⁊ ideo oia sunt de his:que vere dicūtur anodina et mitigatiua doloris. Inter ꝫ autē que Auic̄.cōnumerat:lz non sit multa diuersitas in virtute:ē tñ diuersitas aliqua: q̄ diuersificatio rōnaliter pōt in eis attēdi ꝓpter duo.ꝑmo quidē propter diuersitatē nature mēbrorū.nam ex ista di/ uersitate ꝟtingit ꝙ aliqua diuersitas oz esse inter has me dicinas:que sunt vere sedatiue doloris:lz in genere cōicēt in virtute predicta.scōo hoc pōt contingere ꝓpter diuersi tatem doloris.nā in vno potest esse maior coartatio ⁊ cō/ strictio in mēbro dolēte q̄z in altero:iterum ēt pōt esse ma ior ebullitio caloris in vno q̄z in altero:⁊ ſm hoc medici/ ne debēt ſm magis ⁊ minus diuersificari in virtute calidi tatis ⁊ in virtute mollificādi ⁊ resoluendi:⁊ ideo Aui.ad hoc aduertēs ponens tales medicinas posuit medicinas: in quibus est aliqua diuersitas in virtutibuꝫ predictiꝫ ſm magis ⁊ minus:si quis bene cōsideret naturas omniū me dicinarū:quas ponit:in oibus tamē opz esse cōe:ꝙ respe/ ctu mēbri:in quo est dolor:sint tepide caliditatis:⁊ sint te/ pide resolutionis ⁊ mollitiē faciētes fluxuum:⁊ iō Auic̄. subdit:ꝙ ois res calida in primo gradu ē de his que sunt de genere talium medicinarum.

Diuersi tas ano dinoruz sedātiuz doloreꝫ.

Sed quis dicet Auicē.videtur inconuenien/ ter illud verbū subdere:cū di

eit:(z ꝓprie qñ cū ea fuerit glutinādi potētia:) videt enīz insinuare q tales medicine debēt esse ꝯglutinatiue: nunc aūt ℔ non vī verū. nam vt dictū est tales medicine debent hꝫe vtutē resolutiuā:nūc aūt resolutio fit cū apertione:sed glutinatio est ꝯria aptioni:quare in talib⁹ medicinis non dz eē potētia glutinādi:sed potius po ꝯria glutinationi:q̄ est po aperiēdi. ¶ Dōm est ad hoc sicut q̄si dictū fuit supꝫ de medicina maturatiua:q hꝫe aliquā medicinā potētiaz glutinādi ꝯtingit z⁹. Uno⁰ rone vtuꝫ ei⁹:qz.s.vt⁹ ei⁹ sit glutinatiua z oppilatiua:z talis po glutinādi est:q̄ ꝓhibet resolutionē:z ℔ po⁸ glutinādi in talib⁹ medicinis eē nō dz:sic arguit. Alio mō ꝯtingit aliquā medicinā hꝫe potētiā glutinandi solū rone sue ipsius:rone aūt virtutis sue est aperitiua z resolutiua:z ℔ mō talis po⁸ glutinādi:q̄ cū virtute subtiliatiua est ꝯiūcta resolones nō ipedit:qm̄ nō dimittit in poris ostipationē:sz ipsa potius ad resolones adiuuat: qm̄ talis glutinatio:q̄ puenit ex mō sube medicine ꝓhibz calorē nāle resolui:z coadunat ipm:z ꝯfortat:c⁹ ꝯfortatio cā est resolonis māe ꝓtēte in loco:z talis po⁸ glutinādi est in oibus q̄si oleis z gūmis z silib⁹:q̄ subam hñt viscosaz: z cū hoc virtutē hñt resolutiuā:z de tali po glutinandi ℔ intelligit Aui.q̄ resolutionē nō impedit:z caloris nālis resolutionē ꝓhibet:qualis ꝯglutinādi potētia dicta ē supra esse in medicinis maturatiuis. Questio. iiij.

Secundo intelligēdū est ꝓp illud verbū q Aui.vltimo subdit (Et vētrē soluētia z eūantia quōcūqz fuerint sunt isti⁹ modi z̄c.) ¶ Hec nō vident esse de gñe sedātiū dolorē:q̄ vere sunt sedatiua doloris:nā ista nō vident sedare dolorē nisi inquātū eūant mām q̄ dolorē facit:z sic vident sedare dolorē:qz ipugnāt cāe faciēti dolorē:sz talia nō sunt de gñe eoꝝ:q̄ vere sedāt dolorē:vt dictū est ꝑus. ¶ Et ēt ℔ ꝯfirmat aūcte Auer.⁹ sui colliget. q ponit eūantia ingredi gen⁹ medicinaꝝ:q̄ dolorē sedāt ꝑ accns:quō g̃ dicit Aui.q talia sunt isti⁹ modi. ¶ Dōm ad ℔ q ℔ verbū q Aui.dic:q vētrē soluētia z eūantia quōcūqz fuerit sunt isti⁹ modi.z⁹ potest exponi. Uno modo q Aui.itelligat:q nō sunt isti⁹ modi ꝑdicti ime⁹:qz sunt de gñe sedātiū vere:sz sunt isti⁹ modi:qz.s.sunt de gñe sedātiū dolorē absolu⁹ vt istud ℵbū referat ad illō qō dixerat in.§. illo.(z ad sūmū id qō dolores sedat ē:aut q cōplones mutat z̄c.) tūc legat z vētrē soluētia z eūantia z̄c.nā talia sedāt dolorē ꝑ ꝯrietatē cāe doloris:sicut z illud qō cōplonē ꝑmutat:qz g̃ nō dixerat in.§.illo.de oib⁹ q̄ sedāt dolorē ꝑ ꝯrietatē ad cām faciētē dolorē:ió subdit vlt⁹ ℔:que sunt de gñe taliū sedātiū dolorē dō (z vētrē soluētia z euacuantia z̄c.) z isto mō legēdo oporteret illō ℵbū diuidi ꝯ illuz §.(z ad sūmū id qō dolores sedat:) vt dicerem⁹ q ℔ Aui. adiūgit q̄dā:q̄ sunt de gñe sedātiū dolorē:de qb⁹ non fecerat mētionē:z cōpat iter ista z ea q̄ sunt vē sedatiua doloris:z sic legēdo icipet ℔.§.ꝑdurās vsqz ad locū illū:(oib⁹ aūt stupefaciētib⁹ z̄c.) alio mō ꝑt exponi istō ℵbū:vt referat solū ad ea:q̄ dixerat:q̄ sunt de gñe sedātiū ℵe dolorē: z tūc exponet:z vētrē soluētia z eūantia cuiuscūqz modi fuerint sunt isti⁹ modi.i.sunt de gñe sedātiū dolorē vē:que sunt me⁹ ꝓprie ipsi dolori:z ℔ mō istud ℵbū ē de itētione isti⁹.§.z ꝯtinuat cū his q̄ dicit in ℔.§. ¶ Sz tūc vt itelligat quō talia sunt de gñe sedātiū dolorē ē itelligēdum:q soluētia vētrē z eūantia admistrant i dolore duplici intentione:aut.n.admistrant ꝑ⁹ gra eūandi mām:q̄ ē cā doloris z ℔ mō:q̄ sub ista itētione admistrāt dicem⁹:sic Auer. dicit:q ipsa sunt de gñe eoꝝ:q̄ sedāt dolorē per accns:nec sunt me⁹ doloris ꝓprie inq̄ztū ē dolor:sz sunt me⁹ solū ꝑ prie cāe doloris:aut iste me⁹ admistrant nō ꝑ⁹ gra eūandi mām:q̄ est cā doloris:sz admistrant solū ꝓp diuersionē faciēdā a loco dolēte ne mā attrahat ꝓp dolorē ad locū: z augeat dolorē:z ℔ mō eūantia sunt me⁹:q̄ sunt ꝓprie dolori iquātū dolor est:qm̄ cuilz dolori:ꝑcipue qñ ē grādiz:sive fiat a mā:sive absq mā:sive fiat a cā frida vel a calā cō ueniūt ea:q̄ distrahūt ad ptē ꝯriā q̄lē distractionē faciunt ea:q̄ sunt eūantia ꝓp qō ℔ mōvētrē soluētia z eūantia pñt poni de gñe medicinaꝝ sedātiū dolorē:q̄ sunt ꝓpe ipsi dolori:z qz sedatio quā faciūt nō ē sedatio ꝑ mortificationē: imo ē sedatio ℵa idcirco pñt poni i gñe medicinaꝝ sedātiū dolorē vē:z sub ista itētione dicem⁹:q ℔ loqt Aui. naz nullū est icōueniens:vt apparet ⁵° de simplici medicina:q vna z eadē medicina sit sedatiua doloris:z ꝑ hoc q impugnat cāe doloris sub qua rōe ē sedatiua doloris ꝑ accns:z ꝑ ℔ q impugnet dolori inq̄ztū dolor est:sub qua rone ē vere sedatiua doloris:z ex his appet solo ad obiecta.

¶ Circa 2ᵐ ptē est itelligēdū: q in dolore ē nēcitas eūonis duplici itētione:vt dictū ē:aut.n.est nēcitas eūonis:qz corpus ex mā est repletū:aut est nēcitas eūonis:qz dolor ꝓp sui magnitudinē vehementer z multū ad locū attrahit:vt fiat distractio māe eūam⁹:sz qñ dolor est ꝑus z corp⁹ repletū nō ē:tūc nō ē nēcitas eūonis:de q̄ sit multū curādū: tūc igit vt dicit Aui.qñ ē nēcitas eūonis ea:q̄ sunt mollitiua:z faciūt fluxa nō debēt admistrari nisi post eūonez:z ℔ ió nā mollitiua z faciētia fluxa:vt appet ex dictis sunt alicuius calitatis nūc aūt qñ corp⁹ ē repletū:aut mā ē in vehemēti fluxu ad locū nō ꝯueniūt ea:q̄ calefaciūt ptē z mollificāt ipsaz:qm̄ mollificatio ꝑparat mēbꝝ ad āpliorē receptionē supfluitatis:z calefactio addit in attractione ad ptēt oia aūt ℔ sunt cā:vt magis augeat cā doloris:ꝑ q̄ nēcitas ē eūonis:ꝑus opz exhibere eūantia. vt nō accidat fluxus māe ad locū:z deide admistrare ea: q̄ sunt mollitiua z faciētia fluxū:z ℔ ē q Aui.vult dicere cū dicit:q talia nō sunt dāda nisi post eūantia:si nēciū fuerit eūare.i.vt mām restringas.i.ꝓhibeas:q̄ ad mēbrū descendit: z silis ēt rō est in his:que maturant z aperiunt:q̄re administranda non sunt nisi post eūonem. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Omnibus aūt stupefaciētib⁹ fort⁹ est opiuz. Et ex eis sunt poma mādragore:z eius semen z cortices radicis ipsius:z papauer:z bengi z iusquiamū:z solatrū stupefaciens: z semen lactucarum:z ex eis sunt nix:z aqua frigida.

¶ In ꝑte ista pōit gradū i stupefactiuis:z ℔ merito fecit:cū .n.stupefaciētia nō sedēt ℵe dolorē z nocu⁹ iducāt cū mortificēt subam mēbri:oz medicū sp in admistra⁹ eoꝝ hꝫe i eis cognscere:vt sp a debiliori icipiat q̄ztū pōt vt min⁹ nocumētū faciat:z ad fort⁹ nō ꝓcedat:nisi qñ ē multa nēcitas de q̄ nēcitate ifra loqtur i isto ca⁰. ¶ Intellīdū aūt q duplicē diuersitatē vī insinuare eē i stupefactiuis. vna diūsitas i eis ē rone vtuꝫ:ꝑ quā stupefaciūt. nā q̄dā sunt que solum sunt stupefactiua rone qualitatis eorū:qz sunt vehemētj friditatj:z ℔ mō sūt stupefactiua nix z aqua frigida: quedā vo sunt:q̄ sunt stupefactiua ꝑn⁹ rone venenosi⁹ eorū:z ꝯrietatj a fort⁹ specie⁹:quā hñt ad corp⁹ hūanū:z ista sūt opiū z poma mādragore:z bēgi z iusqamū:ē āt bēgi idē q iusqamū:sz qz iusqamū hz spēs pl'es:ió replicauit ipm: iter tñ spēs iusqami due sūt ille:q̄ max⁹ ꝯriant corpi nro rone venenositatj.s.iusqamū c⁹ semē ē nigꝝ z iusqamū:c⁹ semē tēdit ad rubedinē:iusqamū āt c⁹ semē tēdit ad albedinē magis attinet me⁹ quā rei venenose:sic Sera.scribit i sua aggregatiōe de simplicib⁹:ō nūo ēt istaꝝ:q̄ sunt venenosa ē solatꝝ stupefaciēs:dixit āt Aui.signāter solatꝝ stupefaciēs:qm̄ solatri sūt pl'es spēs.s.solatꝝ somnifeꝝ:z solatꝝ funale:q̄ sunt venenose occidētes:due vo alie spēs:q̄ rū vna dī solatꝝ domesticū.alia vo dī chechēgi nō hñt venenositatē:de q̄ sit ml'tū curādū:z ꝑcipue p⁹:vñ cōdit sic̄ z olera:alie vo spēs nō comedunt:q̄dā vo istorū stupefactiuo ꝝ sunt:q̄ sūt media iter ℔:sicut est papauer:z intelligit ℔ de papauere:q est papauer domesticū:cuius semen

Medicinā hēre glutinatiua vtutē pōt intelligi z⁹

Soluentia vētrē z eūantia administrant i dolore duplici itētione.

In dolo ris seda tione n ceſſitas eūonis ē pp dupli cez intē tionem.

est albū:tale.n.est:ꝙ pauca venenositate participat: silr
et tale:ꝙ ē ql̄i nie[m]:est semē lactucaꝝ:plus tñ declinat ad
ea:q̄ sunt p̄ncipalr rone q̄litatj q̄z dclinet papauer:alia di/
uersitas:q̄ est in istis stupefactiuis:ē rone g̈dus vtutj eoꝝ:
nā iter ea:q̄ stupefaciūt rone q̄litatj qdā est magj fridū:z
qdā min⁹ vt nix est supior q̄z sit aq̄:silr iter venenosa qd/
dā est magis venenosuz vt opiū qdā min⁹:vt alia q̄ po/
nūt:silr iter medicamia qdā ē magj stupefaciēs:vt papa
uer:qdā min⁹ vt semē lactucaꝝ:qr igit hec duplex diuer
sitas in stupefactiuis attēdit:idcirco Aui.i lra plm ex eis
talem diuersitatem subintelligens continuat.

¶ In doloribus ꝓterea multotiēs accidit error:
qm̄ eoꝝ cāe erūt extrisece: sicut calor:aut frigus
aut ceruicalis eminētia:aut loci corruptio:aut
casus:qui fit in ebrietate:aut alia ab hjs:z que
runtur eorum cāe in corpe:z peruenit error:q̄
propter scire debes hoc:z cognoscere si est ibi
replo:aut non: z si sunt ibi cāe replonis note.
Quandoq̄ etiam cā aduenit exterius:deinde
interius fit mansiua: sicut cū aliquis bibit aquā
frigidam:z accidit ei fortis dolor in parte sto/
maci z epatis. Lectio. ij.

Quam determinauit sufficiēter de causis cu/
ratiuis doloꝝ i ꝓte ista p̄oit q̄sdā ca/
nones correctiuos erroꝝ:q circa curationē do
loꝝ p̄ñt ꝓtingere:z qr isti errores p̄ñt ꝓtigere
z ex pte cāe faciētis dolorē:z ex pte cāe cura/
tiue doloris:iō p̄ docet corrigē errores:q p̄ñt ꝓtigere ex p
te cāe faciētis dolorē, scdo docet corrigē errores:q p̄ñt cō
tingē ex pte cāꝝ curatiuaꝝ doloꝝ.2ª ibi.(Et multotiēs q/
dē nō est multū nēcia eūo.) p̄ª in duas:p̄m q circa p̄ª p̄oit
duos canones:p q̄s docet euitari error:q posset ꝓtigere ró
ne cāe faciētis dolorē. p̄u ponit ibi.(Quāq̄ ēt cā aduenit
exteri⁹.) ¶ Circa p̄mā p̄te itelligēdū:q p̄m⁹ canon docet
euitare errorē:q posset ꝓtigere i curatiōe doloris ex igno
rātia cāe faciētis dolorē:qm̄ dolor in mēbro aliq̄ pōt ꝓtin
gere aliq̄ ex cā sola extrisece:sicut sunt cāe:q̄s ꝓnumerat
Aui.aliq̄ vo ꝓtigit ex cā corpali itrisece:puta ex aliq̄ mā
in corpe vel i mēbro ꝓgregata:z p̄m diuersitatē istaꝝ cāꝝ
diuersificat curatio doloris:qm̄ ali⁹ mod⁹ medicatiōis ei
debet:qñ est ex cā corpali itrisece:puta ex aggregatōe ali
cui⁹ māe in corpe extra nām:z qñ solū est a cā p̄mitiua ex
trisece:qm̄ qñ est a cā solū p̄mitiua nō est nece itēdere ad
eūonē alicui⁹ māe p̄ncipalr:sic qñ est a cā corpali itrisece:
pp qd si in dolore:c⁹ cā sola est cā extrisece:q̄rat cā corpa/
lis itrisece tāq̄z sit cā illi⁹ puenit error i medicatiōe ei⁹ eui
tat aūt h error sic insinuat Aui.vt cogiscat p̄ sig':vtrū sit re
pletio māe alic⁹ in corpe vel in mēbro:aut non:z vtrū cāe
repletiōis note p̄cesserit in corpe illo:aut nō. Intelligit aūt
Aui.p cās replonis notas regimē p̄teritū in.6. reb⁹ non
nālib⁹:qm̄ ex mō regininis p̄teriti satis notificat q̄lis oz
ee dispō pūs in corpe:q̄ ignota est ex regie p̄terito:z istud
qdē ꝓcordat ei:ꝙ dr a Gal'.5° de regie sanitatj:vbi ait. Cū
vis corrigere īmēsuritates ne fallaris:p̄m quidem opz co
gnoscere diligenter dispōnes corporis.deinde meminisse
oium:que homini facta sunt. Questio. v.

Sed circa istud vbū Aui.aliqs dubitabit.nā Aui.
in his vbis supponit:ꝙ cāe p̄mitiue pos
sint ee cāe doloris absq̄z cā corpali itriseca. ¶ Sed h non
vr vez ee qm̄ cāe doloris sunt:aut mala qlr:aut solr cō
tinui:sic habitū fuit supra:sz iste nō sunt cāe p̄mitiue:eo ꝙ
st cāe corpales:vt habitū est sup̄ sen scda. ca° de cāis. cāe
vo p̄mitiue st icorpales vt ibi ēt dr. q̄re ñ vr vez:ꝙ dolor
possit sine cāis corpalib⁹ cāri. ¶ Dom ꝙ ex cāis p̄mitiuis
aliqñ dolor cātur:sic appet sensui. ¶ Sz aduertēdū ꝙ cā doloris ē duplex:q̄dā ē cā doloris īmediata quam dolor ꝓseq̄t:sicut accidēs quēadmodum vmbra seq̄t corpus:z ista est mala cōplr:vel solr ꝓtinui: vel vtraq̄z:q̄dā vo est cā mediata:q̄ dolorem cāt inq̄zstū ab ea fit mala cōplr vel solr ꝓtinui:z talis cā aliqñ est solum cā extrinseca z incor porea:sic frigus:aut calor aeris:aut eminētia nimia cer/uicalis z silia. Aliqñ vo est cā intriseca corpea:vt humor aliqs vl vētositas:z p̄z diuersitatē istaꝝ cāꝝ:q̄ p̄ñt dolori ꝓiungi est:ꝙ maxime diuersificatur curatio doloris:z ex ignorantia istaꝝ cāꝝ maxime solet error in curatione con tingere:qm̄ iste cāe cū sint magis lōginq̄ sunt plm occulte z non sic sollicitatur medicus de inquisitione istarū: z de istis causis hic loqtur Aui.arg[m] vo arguebat de primis.

Lā dolo ris ē du plex.

¶ Circa scdam p̄tē intelligendū:ꝙ ille canon docet euitare errorem q pōt ꝓtingere in curatione doloris ex ignorātia trāsitionis vnius modi cāe in alterum modum cāe:est.n. ꝙ aliqñ icipit dolor a cā primitiua:que de se nō est cā mā siua z fixa:z facilr remouet z trāsit:deide ipsa interius fit cā fixa z māsiua: sicut ponit ex[m] : ꝙ aliqñ accidit ex potu aq̄ frigide dolor fortis in parte stōi z epatis:ex eo ꝙ h cā primitiua trāsiuit in cām fixā z mansiuā accidet error in curatione doloris:qm̄ ali⁹ modus curationis ei debetur: qñ cā primitiua trāsiuit in cām fixā z mansiuā:z alius qñ non trāsiuit.nā qñ nō trāsiuit facilr remouetur ille dolor: remouetur enim per remotionē cāe primitiue:sed qñ trāsi uit difficilius remouet z tollit:qm̄ opz tūc ipm curare:sic z illū:cuius cā est itriseca z corpalis:pp qd vt error nō ac cidat opz medicū iter h scire distinguere. Qō. vj.

Sed vt intelligat pfecte itentio Aui. h est dubitatio duplex:vna est:qr Aui.in vbis suis vr supponere ex hoc ꝙ dicit:ꝙ opz cognoscere:vtrum cā extrinse/ca interius fiat mansiua zc.ꝙ mansiua dispō possit esse cā doloris:sed hoc est ꝑ illud qd dcm̄ est supra cap̄ de causis doloris:vbi dictū est:ꝙ malitia ꝓplonis māsiue nullomō dolorem efficit. Questio. vij.

Secunda dubi⁹ est:qr ipse ponit:ꝙ cā p̄mitiua pos sit fieri itrinsec⁹ māsiua:sed h nō vr vez: qr ois cā itrisec⁹ māsiua est cā corpalis:sz cā p̄mitiua non est cā corpalis:vt appet ex dictis supra scda sen:q̄re nulla cā p̄mitiua pōt fieri itrisec⁹ māsiua. ¶ Dōm est p̄:ꝙ noie māsiui nō itelligit h idē ꝙ habituatū ee:ita ꝙ istō sit dicē ꝙ cā p̄mitiua:qñ dispōnē fecerit in corpe: q̄ est habit⁹:sit cā doloris:sz p h itellr idē:ꝙ corpale:siue ꝙ est de difficili remouibile:qm̄ ois cā corpalis:siue itrisece difficili⁹ remo uet q̄z extrisece:vt notū est:qñ g Aui.dicit.Deide fit māsi ua itelligit:h est deide fit cā itrisece siue corporalis:ꝓpter qd dr ee facta māsiua:z p h pz solr ad p̄mū dub[m]. ¶ Ad scōm du[m] dōm est:ꝙ cā p̄mitiua non pōt fieri māsiua siue corpalis:sic ꝙ ipsa exñs sub nā cāe p̄mitiue fiat corpora/lis:cū iste cāe habeant rones oppositas:vt arguit:sed cā p̄mitiua p trāsitionē bñ pōt fieri corpalis:duplr aūt potest cā p̄mitiua p trāsitionē fieri māsiua siue corpalis.vno mō fieri pōt p trāsitionem rei:que est cā p̄mitiua in rē:que est cā mansiua.alio mō p ꝓuocationē alicuius rei alterā:in q̄ est nā cāe māsiue.vbi gra.de vtroq̄z:allea sunt q̄dā causa p̄mitiua.si aliqs comedat allea z gñet ide humor colic⁹ ex quo fiat dolor in stō:vel in aliquo alio mēbro:tunc hic res:q̄ cāt a cā p̄mitiua trāsiuit in rē:q̄ est cā corpalis siue mansiua. Sed si alicui accidat dolor in aliq̄ membro pp aliq̄z cām p̄mitiuā z rone doloris fiat ibi hūoꝝ attractio q augmētant dolorē:z ip̄m faciant:tūc h cā p̄mitiua ē fcā māsiua p ꝓuocationē alicuius rei:in q̄ est nā cāe mansiue qm̄ attract⁹ est ex cā p̄mitiua hūoꝝ ad locum:q est cā cor poralis:z p̄m istos modos itelligere pōt Aui.ꝙ cā primi tiua possit fieri mansiua. ¶ Arg[m] aūt ꝓcedit ꝙ cā primi/tiua:vt primitiua est nō possit fieri māsiua: ꝙ ꝓcessus est.

Lā p̄mi tiua per trāsitio/nē p̄t fie ri corpa lis dup[r].

Mod⁹ cognoscendi cāz ꝑmitiuaz eē factā māsiuā.

¶ Sz tūc aliqs dicet:qs erit modus ſm quē ego cognoſcā:q cā ꝑmitia ſit fcā itus māsiua. ¶ Dōz q ꝛ erit mod⁹ cognitiōis:vn⁹ est ꝑ cognitionē signoꝝ rei coꝛpalis:puta mäe replētis:q ſi cā ꝑmitiua trāſiuit in coꝛpalē aliq̄ illoꝝ modoꝝ:tūc ħ cognoſcit ꝑ sig⁹:q̄ signāt repl'onē illi⁹ mäe iquā trāſiuit illā cā ali⁹ mod⁹ cognitōis ē ꝑremotionē cāe ꝑmitiue:qm̄ doloꝛ q a cā ꝑmitiua ꝛtigit post abscisionem ꝑmitiue:qm̄ doloꝛ paꝝ ꝑdurat.ſi ḡ multū durat ꝛ pſeuerat:tunc significat:q illa cā ꝑmitiua trāſiuit in coꝛpalē ꝛ itriſecam ſm aliquē dictoꝝ modoꝝ. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et multotiēs qdē non est multū neĉia eūo:ꝛ ſibi filia:qm̄ ſepe ſufficit ſibi balneum: ꝛ foꝛtis ſomnus in eo. Et ſicut qui comedit rē calidaz ꝛ infert ei foꝛtē capitis doloꝛez: ſufficit ei aquā infrigidatam bibere.

¶ In ꝑte iſta docet coꝛrigere errōꝛes:q ꝓſit ꝛtigere in curatione doloꝛis:ꝛ dicem⁹ q iſta ꝑs diuidit in duas ꝑtes: q ꝛ ꝑ docet remouere errōꝛes q poſſent ꝛtingere circa cās curatiuas doloꝝ:q̄ sunt cōes,ſcō docet remouere errōꝛes: q poſſent ꝛtingere circa cās curatiuas appꝛopꝛiatas maxime qbuſdā doloꝛib⁹.ſcā ibi.(Et ex doloꝛibuz qdē ſt̄ q ſunt multe foꝛtitudinis ꝛc̄.) Illa tm̄ ꝑs fuit pꝛi⁹ diuiſa aſſed ħ diuiſio vꝛ melioꝛ ꝛ plus ire ad finē text⁹ Auic̄. Pꝛia pars diuidit in duas ſm q circa duplex gen⁹ cāe curatiue doloꝛis docet euitare errōꝛē. ꝑ ḡ docet euitare errōꝛē: q poſſet ꝛtingere circa gen⁹ medicinaꝝ eūantiū. 2° docet euitare errōꝛē q poſſet ꝛtingere circa admiſtrationē medicinaꝝ ſtupefaciētiū.ſcā ibi.(Et qñq̄ est res in qua fiducia est q doloꝛ ꝛc̄.) ¶ Circa ꝑm ꝑtē itelligēdū:q Auı̄.ſuꝑ poſuit q ſoluētia vētrē ꝛ eūantia,ſ.cōiter coꝛp⁹ cuiuſcūq̄ modi fuerint sunt de gñe medicinaꝝ ſedātiū doloꝛē:ꝛ diꝛerat ēt q ea q̄ fluxa faciūt: q̄ sunt vē ſedātia doloꝛē sunt dāda poſt eūantia:ꝑpea q ex his potuiſſet aliqs credere: q ſp in curatione doloꝛis eſſet neceſſitas eūonis:ꝛ ſibi ſimiliū:ꝑ eūationē qdē itelligēz Auı̄,eūonē q̄ fit ſine electione:q̄lis est ſſomia:ꝛ vētoſatio ꝓſibi filia itelligēs eūonē q̄ eūat eligēdo:q̄lis est eūatio ꝑfarmaciā.vt igit̄ circa ħ erꝛoꝛ non accidat:vult oñdere Auı̄. q in curatione doloꝛis non ſemꝑ est neceſſitas eūantiū: pōt aūt nō eſſe neceſſitas eūonis in doloꝛe:aut qꝛ doloꝛ sit cātus ab aliqua mä:cui mäe:lz eūatio ꝓueniat:nō tm̄ ꝓuenit eūatio cōis:q̄lis ē ſſomia vl' farmacia:ſed pōt illa mä ꝑꝑ ſui paucitatē ꝓuenienter eūari ꝑ balneū:qm̄ balneū.vt ex dictis ſupꝛa appet qñ coꝛpus repletū nō est:est de his q̄ mäs ꝓtentas in mēbriz reſoluūt ꝛ euacuāt:aut aliqñ ſufficit ad curationē illi⁹ doloꝛis abſq̄ eūatione facta:vel cū farmaco: vel cū ſſomia foꝛtis ſōnus:intelligēs ꝑ foꝛtē ſomnū ſōnū ꝑfundū ꝛ longū. Adiuuat aūt ad curationē illius doloꝛis foꝛtis ſomnus dupl'r:vno qdē modo:qꝛ ſomnus est de his q̄ vꝛtutez ſenſibilē remouēt a loco dolēte:cū in ſomno ligent' ſenſus oēs.ſcō vo nō adiuuat ad curationem doloꝛis iquantū ꝑ accidēs iuuat ad reſol'onē mäe faciētis doloꝛem:iuuat aūt ꝑ accñs ad reſolutionē mäe: qm̄ ſomnus ꝑfundus est cā vt caloꝛ interius ꝓgregēt q aggregatus mäm quaz inuenit ꝑcipue cū est pauca diſſoluit:ꝑcipue autem hoc facit ſomnus qui fit in ieiunio:ꝛ maxime poſt balneum:ꝛ ħ est q ait Gal'. 4° de regimine ſanitatis.dixit enim Bene ſcientes q nihil digerit:que digeri pñt:euapoꝛat autem malos humoꝛes:vt qui poſt balneum ſomnus.aliquādo vo non est neceſſitas eūonis in doloꝛe:vt qꝛ doloꝛ non est cātus a materia:ſed est cātus a cā extriſeca:cuius alteratio cum non est fixa facil'r tollitur per alterās ei ꝓriū:ſicut poſuit Auı̄. Exemplum de doloꝛe capitis:qui cauſat' a cauſa extrinſeca calefaciente:ſicut a cibo:ꝛ illi ſufficit aquam frigidam bibere. Auic̄. ḡ oñdit: q nō ſemꝑ est neceſſitas eūantiū quantum ad curationem doloꝛis cauſati a materia:qm̄ alio modo pōt materia reſolui:q̄z ꝑ euacuantia:ꝛ hoc tetigit cū dixit:qm̄ ſufficiēs ei balneum:ꝛ foꝛtis ſomnus in eo:ſil'r oſtendit q non ſemꝑ est neceſſitas euacuantiū in curatione doloꝛis cāti abſq̄ mä:ꝛ hoc voluit tangere cū dixit:ꝛ ſicut qui comedit rē calidā ꝛc̄.est ergo tūc ſolū neceſſitas euacuātiū:aut qꝛ mā est multa ꝛ nō ſolum vnius mēbꝛi:ſed pluriū vel totius est repletio:ꝛ tunc qdē ꝓpetūt euacuātia gratia euacuationis quam faciunt:qm̄ tunc non cōueniēter potest alio modo euacuari:eo q tūc ſomnus ꝛ fames non ſufficiunt ad euacuationē ꝛ balneū plus ad locuz attraheret q̄z euacuaret: aut qꝛ vehemens est doloꝛ valde ad quem vehemens fit humoꝝ attractio ꝛ fluxus:ꝛ tunc quidem conueniunt euacuantia per partem oppoſitam:vt vehementem faciāt diſtractionem humoꝛum a loco dolente:ꝛ hoc intendit Auicēna dicere in hoc.§. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et qñq̄z res in qua fiducia est ħabenda est q doloꝛ ea remoueat:aut tarde operās:ita q doloꝛ ille vſq̄z ad ħoꝛam illam tolerari nō pōt:ſicut eūatio mäei doloꝛem faciētis colice retente in villis inteſtinoꝝ:aut cito operans est:ſed ex ea timet finis vehementer malus: ſicut ſtupefactio membꝛi dolentis in colica cū medicinis que hoc opari ſolēt: ꝛ fit medicus in hoc ambiguus. Debet ergo bōe mēſuratiōis foꝛtitudinē ħz vt ſciat q duoꝝ tēpoꝝ fit lōgius: aut tēpus fixionis vꝛtutis:aut tēpus doloꝛis: ꝛ ēt que duarum rerum ſit ei deteꝛioꝛ:an doloꝛ:an malus finis:qui ex ſtupidatione timet: vt eligat ſtudium ei ipēdere:qō magis est ipediēs: foꝛtaſſe enim ſi doloꝛ remāſerit foꝛtitudine ſui ꝛ magnitudine interficiet. Et ſtupidatio foꝛtis tan non interficiet:lz ex alia ꝑte ipediat: cuius ipedimentuz foꝛtaſſe coꝛrigere poteris ꝛ redibit foꝛſitan: ꝛ tu redibis medicina conueniēte.

¶ In parte iſta docet cauere errōꝛē qui pōt ꝛtingere in administratione ſtupefaciētiū:cū enim dictū ſit ſupꝛa q ſtupefacientia ſint ex his que doloꝛem ſedāt:foꝛte aliqs crederet q in omni doloꝛe cōueniret adminiſtratio ipꝛoꝝ:ex oppoſito aūtē qꝛ ſtupefacientia auferunt ſenſum membꝛi ꝛ coꝛrūpunt caloꝛē inatū foꝛte crederet alius q nūq̄z ꝓueniat adminiſtratio eoꝝ ꝓpter vehemēs nocumētū q mēbꝛis inducūt:ꝛ ſic in adminiſtratione eoꝝ est ambiguitas magna:ꝛ ió Auicē. volēs docere euitare errōꝛē:vult oſtēdere:que ſunt illa:ad que medicus ꝓſiderare debet in administratione medicaminū ſtupefaciētiū. Dicemus ergo q iſta pars diuiditur in duas partes: qꝛ primo oſtendit Auicē,quando neceſſitas est adminiſtratione iſtoꝝ ſtupefacientiū.ſcō gratia huius docet modum cōueniētē approximationis eoꝝ qñ est neceſſitas adminiſtrationis eoꝝ.ſcā ibi.(¶ Et preter hoc totū ſtupefaciēris. ¶ Circa primā partē intelligenduz q Auicē. in ſuis vbis duo inſinuat.primo iſinuat iuuamentū ꝛ nocumētū:quod est in ſtupefactiuis quantū ad curationē doloꝛis:nam iuuamentū qō est in ſtupefactiuis in curatione doloꝛis est:qꝛ ſtupefactiua citius operant' ad ſedationem doloꝛis q̄z ea que ſunt vere ſedatiua doloꝛis:ꝛ cauſa est: qꝛ ſtupefactiua ſunt vehementioꝛis virtutis q̄z ea que ſunt vere ſedatiua doloꝛis:cum ſtupefactiua ſint frigida in quarto gradu: aliter enim non coꝛrumperēt ſenſum in membꝛo: ea vero que ſunt vere ſedatiua doloꝛis ſunt calida in primo gradu:vt dixit ſupꝛa Auicen.nunc autem cito ſedare do-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Jn stupefactiõe ẽ timor ꝺ euentu mortꝭ ꝓꝑ ꝺuplicẽ cauſam.

Jest iuuamẽtũ magnum in ꝺolore vehemẽtiſſimo:qm̃ ꝺolorẽ vehemẽtiſſimũ:cũ ſit accidẽs ꝓacutũ lõgo tꝑe virtus nõ tollerat qn ꝓſtret:ꝓꝑ qꝺ cito ſedare ꝺolorẽ quem ſtupefactiua faciũt eſt iuuamẽtũ magnũ in ꝺoloris vehemẽtia:nocumẽtũ vo qꝺ eſt in ſtupefactiuis eſt finis malꝰ: q aliqñ ex eis ꝓtingit:qm̃ ſtupefactiua cũ ꝓrient calori innato ex vehemẽtia infrigidationis:q̃ eſt in eis:ꝛ ꝓꝑ venenoſitatẽ ẽt eaꝝ:vt ꝺictũ eſt ſupra ꝺſtruũt ſenſum mẽbri:ꝛ ꝓducũt aliqñ ad ſtuporẽ ꝓſeuerãtẽ in mẽbro:ꝛ mortificationẽ ſenſus in ipſo.iõqꝫ ẽt ſtupefactiua cum ꝓcludãt poros mẽbri:ꝛ ex hoc ſunt cã retẽtiõis mãe:ſunt aliqñ cã vt poſtea redeat ꝺolor.ita qꝺ aliqñ redit ꝺolor maior q̃ẽt ꝓꝛ.ex iuuamẽto g̃ ꝛ nocumẽto q vtrũqꝫ eſt ſatis grande accidit ſuſpitio apud medicũ in aꝺminiſtratione ipſorum ſi.n.eẽnt oĩno nocitiua nũqꝫ aꝺminiſtrarentur.ſil̃r ſi oĩno eẽnt iuuatiua ſp aꝺminiſtrarent:ſed qꝛ partiꝫ iuuãt:ꝛ partim nocẽt.iõ medicus reddit in aꝺminiſtratione eoꝝ ambiguꝰ:ꝛ h̃ ꝑ ĩſinuat Aui.in h̃.§.¶Scõo Aui. ĩſinuat ex ꝓſideratiõe ad q̃ medicꝰ ꝺꝫ eligere aꝺminiſtrationẽ iſtorũ in ſedatione ꝺoloris aut fugere:nã medicus h̃ menſurare ꝺꝫ ex ꝓſideratiõe ꝓparatiõis ꝺuplicis.ꝑ qꝺẽ ex ꝓſideratione cõparationis iter q̃ẽtitatẽ vtutis ꝛ q̃ẽtitatẽ ꝺoloris.nã ꝺꝫ ꝓſiderare nũquiꝺ vtus poſſit tãto tꝑe tollerare in q̃ẽto tꝑe ꝺolor poſſit remoueri:ꝓ ea q̃ ve ſunt ſedãtia ꝺoloris: aut nõ poſſit tãto tꝑe tollerare:ſi enĩ tps tollerãtie vtutis eẽt maius:tũc melius eſt nõ aꝺminiſtrare ſtupefactiua ſꝫ alia q̃ vere ſunt ſeꝺatiua ꝺoloris ꝓꝑ ꝺuplicẽ cãm.vna eſt: qꝛ ſtupefactiua inducũt nocumentũ ſatis grãde ſcõa cã ẽ: qꝛ ſtupefactiua cũ nõ ve ſed ẽt ꝺolorẽ ſeꝺãt ſolum q̃ẽtũ ad horam eoꝝ.vñ poſt ipſa redit ꝺolor:ꝛ aliqñ redit ꝺolor maior q̃ẽ ꝓꝛior:ſic̃ ꝺcm̃ eſt.ſi aũt tps tollerãtie eſſet minus q̃ẽ vtus ante ꝓſterneret:tũc ꝺꝫ eligere aꝺminiſtrationem ſtupefactiuoꝝ:vt nõ accidat ex ꝺoloris vehemẽtia vtutis perẽptio:ꝛ hoc Aui.ĩſinuat cũ ꝺicit vt ſciat q ꝺuoꝝ ipſorũ ſit longius an tps fixionis vtutis:aut tempus ꝺoloris. Scõo hoc medicus ꝺꝫ menſurare ex ꝓſideratione operationis q̃ẽtitatis iuuamẽti ꝛ nocumẽti ſtupefactiui ad quã titatem nocumẽti ꝺoloris:qm̃ ꝺꝫ conſiderare:qꝺ eſt ꝺeterius virtuti regitiue totius:an ꝺolor an nocumẽtũ:ad qꝺ ꝓducunt ſtupefactiua:qm̃ ꝺꝫ impenꝺere ſtuꝺium ei:quoꝺ eſt magis nocens.ſ.in remouenꝺo ipſum: ꝓꝑ hanc enim cãm eſt q aliqñ eſt ꝓueniens.imo neceſſariuꝫ aꝺminiſtrare ſtupefactiua:qñ enim timemus ꝺe ꝺoloris vehementia q ex ipſa mors accidat ſubito non aũt timemus q ſtupefactio ĩterficiat:ꝫ faciat nocumentũ:tunc melius eſt aꝺminiſtrare ſtupefactiua ꝓꝑ plura.ꝑ qꝛ impeꝺimentum ſtupefactiuorũ forſan poterit corrigi: ſeꝺ aꝺ ventus mortis non poſſet corrigi:ſemel enim pereunti nulla ſuffragia.vt ꝺicit Joannes ꝺamaſc.Scõo ꝺato q nõ poſſet corrigi:aꝺ huc eſt maius malum:q̃ꝫ mortis aꝺuentus.Tertio eſt melius aꝺminiſtrare ipſa:qꝛ ꝺato q ſtupefactiua noceant:qꝛ aliqñ etiam poſt aꝺminiſtrationem eorum reꝺit ꝺolor:ñ aliqñ reꝺit ꝺolor minor q̃ẽ ꝓꝛius:iterum ẽt vt ꝺicit Auic̃. meꝺicus poterit reꝺire aꝺ ſeꝺationem ꝺoloris cum meꝺicina conuenienti poterit enim reꝺire aꝺ aꝺminiſtranꝺum ea que vere ſeꝺãt ꝺolorẽ:tũ qꝛ vtus eſt in meꝺio tempore qñ ꝺolor ceſſauit per ſtupefactiua erit refocillata vnꝺe poterit melius tollerare ꝺolorem:ꝛ tps curationis:ꝓ ea q̃ vere curãt ꝺolorẽ.tũ qꝛ vt ꝺictũ eſt aliqñ reꝺibit ꝺolor minor.vnꝺe nõ erit amplius neceſſitas ſtupefactiuoꝝ ꝓꝑ qꝺ ĩ tali caſu qꝛ iuuamentũ ipſoꝝ ꝓponꝺerat nocumento:licitum eſt. imo aliqñ eſt neceſſarium vti ſtupefactiuis: ꝛ hoc totum Auic̃.inſinuat ſermo in vbo illo iſtius.§.cum ꝺicit.(ꝺꝫ g̃ bone menſurationis ꝛc̃.)vſq̃ aꝺ finez iſtius.§. ¶Sed aꝺuertenꝺũ:q Auic̃.ſignanter ꝺixit.(Et ſtupefactio forſitan non interficiet.)qm̃ meꝺicus cõiecturare ꝺꝫ nunquiꝺ ex ſtupefactione ſit timor euentus mortis.nã eſt q aliqñ in ſtupefactione eſt timor ꝺe euẽtu mortis ꝓꝑ ꝺuplicẽ cãm:aut.n.h̃ accidit rõne ipſius ſtupefactiui: vt qꝛ vehemens ſit ſtupefactio vel pura ſtupefactio fortis ſit in ipſo.vnꝺe talia ꝺꝫ cauere:ꝛ iõ in ſequenti.§.Amicẽ.ꝺocebit q̃uenientem moꝺum aꝺminiſtrationis ipſorũ:aut poteſt hoc ꝓtingere: qꝛ vtus ꝛ calor innatus ſit ꝺebilis valꝺe.vnꝺe cito ab eis vincitur:ꝛ ꝓꝑ virtutẽ exñtẽ multũ ꝺebilẽ ꝺꝫ caueri eoꝝ exhibitio.ꝺixit enim ſupra Auicen.ca° ꝺe meꝺicatione male complexiõis q fortis extinctio vtutẽ ꝺeicit:ꝛ ꝫ° cañ.ca.ꝺe cura fluxus ventris in gñali ꝺixit: q iã teſtatur ſe viꝺiſſe qui ſuppoſuit ſibi colliriũ ex opio ꝛ mortuus fuit:qꝛ igit̃ aliqñ ex ſtupefactiuis accidit mors altero pꝛeꝺictoꝝ moꝺoꝝ.iõ Aui.ꝺixit ꝛ ſtupefactio forſit̃ tan non interficiet:qm̃ q̃ notum eſt meꝺico q non interficiet:tũc in pꝛeꝺictis caſibus auꝺacter meꝺicus ꝺꝫ eligẽ aꝺminiſtrationẽ ſtupefactiuoꝝ:in aliis aũt caſib⁹ ꝺꝫ fugere aꝺminiſtrationẽ ipſoꝝ ꝓꝑ multituꝺinẽ nocumẽti:qꝺ eſt in eis:ꝛ iſta ſnia q̃ poſita eſt hic ab Aui.aꝺ lr̃aꝫ ponit̃.12. terrapẽtice methoꝺi a Hal̃.ꝑ ca°.§.illo.ſicut igit̃ in oib⁹ q ſm totã vitã habitibus ꝛ geſtionib⁹:ita ꝛ hic aꝺ malũ q̃ min⁹ eligẽꝺũ terminũ hñtẽ vtilitatẽ laꝺoratis ꝛc̃. ꝛ qꝛ fugere ſtupefactiua:aut ipſa eligere ꝓſiſtit in ꝓſideratiõe cõparationis q̃ẽtitatis iuuamẽti ꝛ nocumẽti ipſoꝝ:vt appareat ex ꝺictis ꝛ q̃ẽtitas rei ꝺeterminata certe ſciri nõ põt:nõ enĩ poſt lingua ꝓferri:neq̃ calamo ſcribi:vt ꝺꝫ ꝫ° terrapẽtice methoꝺi aꝺ lr̃am: ſeꝺ ipſa ſola coniectura artificialĩ que veritati certe appꝛopinq̃t cognoſcitur:hinc ẽ q Aui. ꝺixit q meꝺicus in cognoſcẽꝺo h̃ ꝺꝫ hꝫe fortitudinẽ bõe meſuratiõis.¶Hec ãt fortitudo bõe meſuratiõis in talibus ꝛ oiꝫbus ſibi ſil̃ibus:q̃ in artificiali ꝓiectura ꝓſiſtit:vt mihi vr̃:ꝺepẽꝺet in meꝺico ex trib⁹ q̃ in ſe ꝺꝫ hꝫe.ꝑ qꝺem ꝺepẽꝺet ex ꝺiſpõne nãli ipſi⁹ meꝺici:vt.ſ.nãm hẽat ꝑ quã illuꝺ fit ei igeniũ nãle q ſit aptũ facere collationẽ iter ꝑticularia vt cog̃ſcat in eis ꝺr̃ias ꝛ ꝺiuerſitates:que ſunt ſm plus ꝛ min⁹:ꝛ ꝺe hac nã apta loq̃t̃ ille Joãnes Damaſc. in ſuis affo.cũ ꝺicit.Jngeniũ nãle aꝺiuuat artẽ ꝛ nãm regẽtẽ:ꝓriũ vo ꝓria:ꝛ Hypo.in ſuo libello ꝺ lege ꝺixit.Hac .n.ſ.nã ꝓ operãte vana ſunt oĩa:ꝛ Hal̃.ꝫ° ꝺ vtutib⁹ nãlib⁹ ꝺixit.Opꝫ ꝺebẽtẽ qꝺẽ ſcire meli⁹ alijs:mox qꝺem ꝑ° nã in ꝺr̃ia ab alijs ꝺifferre ꝛc̃.ꝛ ꝛ° ꝺe criſi ꝺixit:loquẽs ẽt ꝺ h̃ in genio.ſꝫ q aliqs hẽat aliqꝺ ꝺ ꝓꝑhẽſióe ꝛ itellectu:aut nõ hẽat:nõ ẽ vnicuiq̃ hoiuꝫ niſi ex nã:nõ acq̃ſitũ: ꝛ h̃ igeniũ nãle vocat Hal̃.in com̃.ſcõi regi.acuto. ſolertiã:qñ ꝺic̃ q meꝺicꝰ q ꝺꝫ cognoſcere aꝺꝺitionẽ quãtitat̃ ꝛ ꝺiminutionẽ in bis q̃ acciꝺũt:ꝛ circa q̃ opat̃ ꝺꝫ eẽ ſolers: itelligẽs: quiꝺẽ ꝑ ſolertiã nõ aliꝺ q̃ꝫ q̃ꝺam nãlẽ aptitudinem: per quã qs ẽ aptꝰ vt velociter cog̃ſcat in ꝑticularib⁹ ſupfluitatẽ ꝛ ꝺiminutionẽ in bis q̃ acciꝺũt corpi:ꝛ circa q̃ opant̃:ꝛ huic ꝓcorꝺat ẽt ꝺictũ pĥi in lib.ſuo poſterioꝝ:vbi ꝺic̃: q ſolertia nõ eſt aliꝺ niſi ſubtilitas q̃ꝺã i iueniẽꝺo aliqꝺ mediũ aꝺ illꝺ qꝺ vult in nõ ꝑſpecto tꝑe. ¶Scõo ꝺpẽꝺet fortitudo hꝰ bone meſurationis ex ꝑfectione habitus artis qui ꝺꝫ eſſe in meꝺico:qm̃ ſine ꝑfectione eiꝰ:q̃ ꝓſiſtit in methoꝺo curatiua non eſt poſſe oĩa regulare:q̃ appꝛoximari ꝺebẽt corꝑibus.vñ Hal̃.8.terrapẽ.methoꝺi ꝺixit.Dicemus igitur nos q methoꝺo artez ꝓſtituimus qꝺ vnq̃ꝫ ꝺices aꝺ eos.ſ.q ſolo experimẽto ĩnitunt̃:ꝛ ſubꝺit:rñdens nihil aliuꝺ ꝺemũ q̃ꝫ q vera ꝺicũt in cõſuetuꝺinibus: ita manifeſtam vtilitatem vel leſionem hñtibus:ſciunt enim oẽs eas etiam ſine methoꝺo:aliaꝝ vo ꝓſuetuꝺinum:que paulatim multã congregant leſionẽ nõ aꝺhuc eſt poſſe ꝑ experiẽtiã.i.experimentum inuenire:ꝛ ꝫ° ꝺe interioribus ſm grecã traꝺuctionem:ait. Jnueni igit̃ per opis inuẽtionẽ logicã noxomacum.i.auxilioꝝ:que per verã meꝺicationem ſuperabunꝺantem ab experientia cognitiõe i his que raro eueniũt:ꝛ ꝓpterea ꝫmiſſimis auxilijs cog̃ne eorũ:q̃ ab experientia cognoſcũt cura in multis paſſionuꝫ.

¶ Tertio dependet fortitudo huius bone mensurationis ab expiétia multa: in q̃ sit mlta sollicitudo ⁊ labor vl exercitiũ ⁊ memoria mlta. nã sollicitudo ⁊ memoria expimentũ ꝯplét: nã ex experiétia cui est ꝯiũcta sollicitudo ⁊ memoria: cũ ipsa sit circa particularia: cognoscit hec cõparatio iter idiuidua ⁊ pticularia ſm quã discernit iter ea dria ſm plus ⁊ min⁹: q̃ dria p artẽ hñ nõ põt neq; scribi: ⁊ hẽ q̃ ꝯfirmat dcm̃ Auerro in p̃ sui colliget: ait enim. Et ió necessariũ est medico postq̃ sciuit sũmas: q̃ aggregate sunt in hac arte studiũ lógũ: ⁊ sub ea poterit in ipsa iuenire accidétia in materijs: q̃ sunt ipoll̃ia scribi: bonus medic⁹ qñ fuerit sollicit⁹ in opibus isti⁹ artis erunt firmata in corde ipsius ꝑn⁹ expimétalia: p q̃ poterit iuenire in materijs illas semitas: sicut est in artibus mechanicis. ⁊ Hal. 4° terrapẽtice dixit. Neq; n. est pol̃e: nisi exercitemur multiformiter in pticularibus agere que opz in laboribus. Sic igit ex dictis manifestũ est ex qbus dependet faciẽdo habit⁹ bõe mẽsurationis in medico: ⁊ hec q̃ dicta sunt ꝯordãt cũ his q̃ dñr a Hal. scdo regi. acutoꝝ in cõmẽto. vbi dicit ꝙ medicus p̃ter habitũ artis ad h̃ vt supfluitates q̃ztitatũ cognoscat opz eẽ solers ⁊ sollicit⁹ ⁊ expt⁹ ⁊ memorãs: solertia. n. vt dcm̃ est: reducit ad igeniũ nãle: sollicitudo vo ⁊ memoria experimento iunguntur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et p̃ter hoc totũ stupefaciẽtis cõplexionem considerare debes: ⁊ ipsius q̃litatem: ⁊ vt qñ ex eo est facilius dones: ⁊ vt tribuas id qñ est cũ suis tyriacis cõpositum: nisi res fuerit maxima: que forti indigeat stupefactione. Sunt p̃terea membra: de qbus non curamus: ⁊ si eis supponas narcotica: qm̃ nõ inde ad vehemẽtem malũ finẽ pueniũt: sicut dentes cũ ei apponit stupefactiuuz. Et fortasse quidem ẽt bibere erit melius in hmõi: sicut bibere quod stupefaciat pp dolorem oculi: qm̃ ex hoc minor malitia pueniet oculo q̃z vt inferius ponat. Et fortasse facile erit corrigere malitiam: q̃ ex potu alijs accidit mẽbris. In eo aute qñ est sicut colica magnificat malus finis: qm̃ mãm augmẽtat frigus: ⁊ congelationem ⁊ clausuram: Amplius stupefacientia plerũq; sedant dolorem ppea ꝙ dormire faciunt: qm̃ somnus est vna ex causis ipsius sedationis doloris: ⁊ ppie qñ cũ eo facta fuerit fames: ⁊ in dolore materiali.

¶ In parte ista cũ docuit qñ est necesse approximare stupefactiua docet modũ ꝯuenientem approximationis eoꝝ: ⁊ hec ps diuidit in duas ptes: q̃ p̃ facit ꝙ dictũ est: scdo oñdit gradũ ⁊ ordinẽ iter stupefactiua ponẽs exẽpla q̃ bus dã. scda ibi. (Et stupefaciẽtia q̃dã cõposita.) Prima ps diuidit in tres partes: q̃ p̃ oñdit modũ ꝯueniẽtem approximatiõis stupefactiuoꝝ rõne ipsi⁹ stupefactiui. 2° oñdit modũ ꝯueniẽtẽ approximationis eoꝝ rõe mẽbri: cui approximant. 3° oñdẽs modũ quendã spãlẽ ſm quẽ stupefactiua sedãt dolorẽ inuit modũ ꝯueniẽtẽ approximatiõis eorũ rõne tpis: in quo debẽt administrari. 2ª ibi. (Sunt p̃terea mẽbra: de qbus nõ curam⁹.) 3ª ibi. (Amplius stupefacientia plurimũ sedãt dolorẽ ⁊c.) ¶ Circa pmã pte intelligendũ ꝙ Aui. docet modũ ꝯueniẽtẽ approximationis stupefactiui. i. rõne ipsi⁹ stupefactiui ꝯsiderãdo ad vtutẽ eius. nã cũ dcm̃ sit ꝑus ꝙ stupefactiuũ ageneret nocumentum grãde corpi: ⁊ mẽbro cui supuenit: sic oz offerre stupefactiuũ: vt min⁹ faciat nocumẽtũ: facit aũt min⁹ nocumẽtũ tãto quãto minoris est vtutis stupefactiue: ⁊ ppea sp q̃zto pl⁹

est pol̃e: medic⁹ oz tribuere illõ: qñ est facili⁹ in stupefaciẽdo: nisi ꝯtingat ꝙ res sit maxima: vt puta ꝙ dolor sit maximus: q nõ sedat p̃ stupefaciẽtia debilia. ſz opz ad sedationẽ ei⁹ eẽ stupefaciẽs forte: tũc. n. ⁊ ls stupefaciẽs forte grã de faciat nocumentũ: meli⁹ tñ est eligere illõ: q̃z morẽ subito puenire infirmo. ¶ Sz nõn ꝙ Aui. docens inspicere ad vtutẽ medicaminis stupefactiui dicit: ꝙ ꝯsiderari debes ꝯpl̃onez ⁊ q̃litatẽ eius: ꝙ qdẽ vbũ dupl̃r põt exponi. vno mõ vt dicamus ꝙ Aui. p ꝯpl̃onẽ itelligit illõ qñ ò p prietate q̃litatj est in medicina stupefaciẽte: q̃ qdẽ ꝑpetas ꝯsurgit ex ꝑportiõe cõmixtiõis suoꝝ miscibiliũ tali vl tali p q̃litatẽ aũt ei⁹ itelligit simplicẽ ei⁹ ꝯpl̃onẽ absq; ꝑpetatẽ siue q̃litatis vel cõpl̃onis: q̃ ex i ipso q̃ resultat ex tali portiõe miscibiliũ: sic. n. in reb⁹ nãlib⁹ est ꝯsiderare ꝯpl̃onẽ absolutẽ: q̃ resultat ex q̃litatib⁹ miscibiliũ: ⁊ mediante tali ꝯplexione hz calefacere ⁊ ifrigidare absolute: ⁊ est ibi vlteri⁹ ꝯsiderare ꝑpetatez ꝯpl̃onis q̃ resultat ex tali p portione miscibiliũ: ⁊ p talẽ ꝑpetatez facit opões ꝑpas: sic ⁊ imixtis artificialib⁹ est ꝯsiderare illa duo: ⁊ ió vide⁹ q̃dã stupefacientia pp modũ cõmixtiõis eoꝝ sic opari: ꝙ modicũ nocumentũ iducũt in mẽbro: qm̃ hz stupefaciant. tñ ex mõ cõmixtionis eoꝝ nõ corrũpunt calorẽ nãlem mẽbri corruptionẽ multa: ⁊ ió Auic. subdit ꝙ debes tribuere illõ qñ cũ suis tyriacis est cõpo⁹. ⁊ ió nõ solũ opz i medicamine narcotico: sil̃r qualitatẽ eius ꝯsiderare: ſz ẽt cõpl̃onẽ: q̃ est ꝑprietas consurgẽs ex ꝑportione miscibiliũ ei⁹ tali vl tali. Scdo mõ põt istõ vbũ expõi: ⁊ erit expositio magis: cõis vt dicam⁹ ꝙ vel per cõplexionez intelligit vtutẽ medicine stupefactiue: q̃ ẽ cõposita p q̃litatẽ aũt itelligit vtutẽ me⁹ stupefactiue simplicis: stupefactiua. n. q̃dã exhibent simplicia: vt semen papaueris: ⁊ iusquiami: ⁊ q̃dã exhibent composita: vt filoniũ: ⁊ dyaspermaton: ⁊ sil̃ia: ⁊ ió dicemus ꝙ cõplexio refert ad composita: q̃litas vo ad simplicia: ⁊ tũc dicemus ꝙ in simplicibus sic oz q̃litatem cõsiderare vt offerat illud: qñ est facilius. vñ ⁊ supra Aui. capl̃o primo istius fen dixit: ꝙ medicus non oz transcendere stupefaciendo tale q̃le est papauer: qm̃ cum sua stupefactione est domesticũ: ꝙ quidem: vt ibi dicebatur verificabatur: maxime in narcoticis supplicibus ⁊ verificabatur vt in pluribus: sed in cõpositis narcoticis: opz considerare complexionẽ eorum sic: vt offerat illud qñ ẽ compositum cũ suis tyriacis: ⁊ hoc quidem modo possumus transcendere in administratione stupefactiuoꝝ papauer: qm̃ hoc modo administramus opiuz: quod est fortius inter stupefactiua: sicut apparet de filonio ꝙ administramus. ⁊ de tyriaca: in quibus ingreditur opium. tunc ergo illud ꝙ subdit Auicen. vt ꝙ ex eo facilius est dones refertur ad simplicia: in quibus consideratur qualitas: illud vero ꝙ subdit: ⁊ vt tribuas illud ꝙ cum suis tyriacis ⁊c. refertur ad composita quibus attenditur complexio: que ex commixtione simplicium consurgit. ¶ Sed tunc aliquis queret: que sunt illa: que sunt tyriaca narcoticorum. ¶ Dicendum vbi notandum est ꝙ tyriaca accipitur dupliciter: vno modo proprie: ⁊ hoc modo est nomen appropriatum cuidam medicine composite: que sic vocatur: cuius compositio est attributa primum Andronaco ⁊ hoc modo accipitur inferius in. §. illo ⁊ stupefaciencia quidem composita ⁊c. cum subdit. (Sicut tyriaca ⁊c.) Alio modo accipitur tyriaca pro omni medicina que resistit nocumento ⁊ venenositati alicuius: ⁊ isto modo accipitur hic tyriaca. Dicuntur ergo ille medicine tyriace narcoticoꝝ: que resistunt venenositati ⁊ nocumen-

Medicine bóifi/cantes opónes narcoti/cor sunt triú modorum.

to ipsorum. Dec autem medicine ſm q ponit Mesue in ſuo libro de ꝓsolatione medicinaꝝ sunt triũ itẽtionũ:q cõ mixte cũ narcoticis bonificãt opationes ipsaꝝ:qdã.n.so/ciari debẽt cũ eis:q resoluũt ⁊ auferũt q puenit ab eis ex ꝓgelatione:sicut recte miscet cũ eis castoreũ:⁊ pip ⁊ cro/cus.nã hec tria sunt tyriaca narcoticoꝝ:sed piper:⁊ castoreũ faciũt ad resoluẽdũ ⁊ carmĩãdũ magis:crocus vero maturat ⁊ sedat vtutẽ eoꝝ.¶Scõo vo cum eis debẽt so/ciari:q vtutes ꝓfortãt:⁊ spũs reparãt cũ sint ꝓria rei vite ⁊ mortificãtia calorẽ innatũ:sicut cõmiscem⁹ hoc mõ recte cũ eis medicinas cordiales ⁊ stomaticas:q ꝓferũt mine/ris vite:sicut sunt spica ⁊ doronigi ⁊ çodoaria ⁊ similia. ¶Tertio cũ eis debẽt sociari:q resistũt ⁊ sedãt ⁊ cõstrin/gũt agitatas ⁊ reumaticas mãs fluẽtes de parte in partẽ qm̃ narcotica cũ debilitẽt partẽ:faciũt ẽt ꝓstrictionẽ mãe médosaz fluẽtis ad partẽ:⁊ sunt cã:vt aliqñ redeat maior fluxus mãe ad partẽ q esset prior:⁊ ió cõmiscent cũ eis ea q sunt predicte intentionis:sicut sunt myrra propria:⁊ oli banũ:⁊ sandaraca:⁊ similia.sic enim dicit Mesue narcoti/coꝝ reprimit malitia:⁊ ió hec sunt illa:q ꝓprie dñr tyria/ca ipsoꝝ.¶Circa scõaz ptẽ intelligẽdũ:q in vbis illius. §.Aui.insinuat:q diuersitas est in administratione mẽbro rũ:qm̃ mẽbra qdã sunt:q tollerãt vtutẽ stupefactiuorum absq nocumento multo:de quo sit curandũ:⁊ in talibus mẽbris possumus imediate supponere narcotica:⁊ talia mẽbra sunt dentes.vñ in dolore dẽtiũ nõ timemus narco/tica supponere imediate ipsis dẽtib⁹:⁊ b ió qr nõ timem⁹ q ex appóne narcoticoꝝ sup ipsos ꝓueniat corp⁹ ad ma/lũ finẽ:⁊ hoc est ꝓpter duplicẽ cãm.Una est:qr cũ dentes sint subẽ ossuose ⁊ dẽse valde tollerant virtutẽ stupefacti/uoꝝ absq multo nocumẽto.Scõa cã est:qr ⁊ si fiat nocu/mentũ ab eis in vno dẽte q̃ztũ ad mordificationem sensus eius nõ resultat ide nocumentũ corpi:de quo sit curandũ: sed quedã sunt mẽbra:q nõ tollerãt vtutẽ narcoticorum absq multo nocumento q puenit toti corpori:⁊ ista sunt duoꝝ modoꝝ:qdã sunt q nõ tollerãt vtutem narticoꝝ pp nobilẽ opationẽ eoꝝ: q multum nocẽt a narcoticis.vñ ex nocumẽto opationis eoꝝ grãde euenit nocumentũ toti:⁊ tale mẽbrũ est oculus:nã opatio oculi est visio:q multum est opatio nobilis ⁊ necessaria toti : hec aũt opatio valde nocet a narcoticis:qm̃ narcotica pp ꝓgelationẽ faciunt:si supponant oculis qđ adducũt ad defectionẽ operatiõis visiue:⁊ aliqñ ad cecitatẽ:⁊ in tali qdẽ mẽbro sicut ẽ ocu/lus qñ est necesse approximare narcotica melius est: vt nõ imediate virtus eoꝝ ꝓueniat ad oculũ:qm̃ posset mul tũ noceri opatio visus:⁊ ꝓpterea dicit Auic.q fortasse in doloribus oculoꝝ ad sedationẽ doloris eoꝝ melius erit bibere narcotica quã supponere ea oculis iterius: qm̃ ex hoc min⁹ nocumentuz accidet oculis q̃z si sup ponant eis intrinsecus:eo q qñ bibit narcoticum:tũc vtus narcotici non puenit ad oculũ imediate:sed pus ꝓfrangit multum ⁊ alterat in mẽbris itrinsecis:ad q imediate puenit.vñ ad oculũ nõ puenit vtus ei⁹ nisi multũ ꝓfracta:pp qõ nõ noce tur tũc ex ipsis opatio visus:⁊ cum hoc:vt Auic.dicit for/tasse erit facile corrigere nocumentũ q puenit alijs mem bris ex potu narcotici:dicit aũt fortasse:qr tũc nõ timem⁹ de nocumẽto q ꝓueniet alijs mẽbris:qñ mẽbra itrinseca sunt sana ⁊ fortia:tũc enim modicũ nocumẽtũ puenit eis ex potu narcotici:q sumit pp sedationẽ doloris oculi:⁊ ió tale nocumẽtũ:q eis puenit facilr remouet, sed nocumẽ tũ q puenit oculo.qr grãde faceret nocumẽtum in eo:dif ficulter valde remoueret:aut forte nũq̃z:pp qõ melius est sumere narcoticũ in potu q̃z oculo iterius supponere.Sz si aliqõ mẽbroꝝ intrinsecoꝝ esset debile valde pauce cali ditatis:⁊ pcipue stomach⁹ ⁊ epar:qbus imediate occur/rũt:tũc grãde nocumẽtũ fieret eis ex stupefactiuis:q diffi ciliter remoueret:aut forte ad interitũ pducerẽt.⁊ si qdez

Ex mẽ/bris qdã tollerãt narcoti/ca:qdaz non.

ita esset:tũc melior erit supponere stupefactiua oculo q̃z su mere ea in potu:qm̃ vlr plus debem⁹ cauere a nocumẽto grãdi mẽbroꝝ nobiliũ itrinsecoꝝ ex q nocumẽto pt mors ꝓtingere q̃z a nocumẽto membroꝝ extrinsecoꝝ:ex quo lz accidat nocumẽtũ toti:nõ tñ accidit totius corpis interẽ/ptio:qm̃ intẽtio cõis in qlibet opusculo medici dz esse cu/stodia vite ſm q dr 9° terrapẽtice methodi.solum g tũc in doloribus oculoꝝ est melior stupefactiua sumere in potu q̃z supponere oculo iterius:qm̃ mẽbra itrinseca sunt sana ⁊ fortia:⁊ qr nõ sp hoc accidit. ió Aui.signãter dixit sub dubitatiõe:(Et forsitan q bibẽ etiã erit melior ⁊c.)¶Que dã aũt sunt mẽbra:q nõ tollerãt vtutẽ narcotici absq mlto nocumẽto pp modũ egritudinis exñtis in eis:sicut hoc mõ accidit in colica:q est passio intestinoꝝ:qr enĩ talis vt in plib⁹ cãt ex mã frigida cruda cũ ventositate cõmixta q abũdat in intestinis ⁊ i membris nutritiuis:lz stupefactiua sedẽt dolorẽ colice:in pñti tñ ex stupefactiuis accidit grã de nocumẽttum intestinis:qm̃ ex stupefactiuis pp frigidita tẽ eoꝝ addit malitia q̃litatis in mã:cũ ampli⁹ ifrigidet ⁊ ꝓgelet:⁊ addit malitia in passione:cũ ãpli⁹ opilo ⁊ claustu ra augeat ab eis:⁊ ppea in talibus ẽt cauere debem⁹ q̃zto plus possum⁹:ne vr⁹ stupefactiui imediate pueniat ad lo/cũ passiõis.lz pueniat cũ me°:vt pueniat ꝺbilis ⁊ ꝓfracta: pp qõ i colica ẽ passio mẽbri itrinseci sumẽ stupefactiua i teri⁹:⁊ bibere ipsa est pei⁹ ⁊ ex eis mai⁹ nocumẽtũ pót ꝓ/uenire:⁊ malus finis:vt dicit Aui. in lra pp q in talibus meli⁹ est tẽtare vt dicit Mesue in suo lib.de ꝓsolatiõe me dicinaꝝ:administrare ea in emplis exteri⁹ vl debẽt admini strari i suppositorijs ⁊ enematib⁹:si nõ ꝓtulerit i emplis: ⁊ si cogeris ꝓpinare i potu:fac cũ timore ⁊ cautela:vt dicẽ ⁊ eãdẽ sniaz pónit Aui.3°can.ca.ô cura flux⁹ vẽtris abt:⁊ sic si bñ ꝓsiderent ea:q dcã st:appet vlr qõ stupefactiuuz q̃zto puenit ad locũ patiẽtẽ magis fractũ:⁊ magis cũ me° tãto ẽ meli⁹:nisi sit mẽbrũ:de q nõ mltũ curem⁹:⁊ ió i pas siõe mẽbri extrisec:de cui⁹ opóne mltũ curam⁹:meli⁹ ẽ su mere i potu:q̃z supponere ea ipsi:i passiõe vo membri itri seci meli⁹ est apponẽ ea exteri⁹ q̃z ipsa sumẽ in potu.¶Cir ca tertiã ptẽ itelligẽdũ p.q Aui. ꝑter modũ:quẽ supi⁹ po suit ſm quẽ stupefactiua dolorẽ sedãt:innuit aliũ moduz: qm̃ stupefactiua nõ solũ sedãt dolorẽ:vt supra dixit:qr de struũt sensuz mẽbri:sed sedãt dolorẽ ẽt.vt b dr:qm̃ sõnũ ꝓ uocãt:sõn⁹ aũt est vna ex cãis sedationis doloris:⁊ b pp duplicez cãm.vna est q in sõno reuocat vtus sensibilis a mẽbro dolẽte sine ꝺstructiõe tñ sensus in mẽbro illo:cũ sõ nus sit ligamẽtũ oiuz sensuũ pticularium.scõa cã est:qr in sõno fortificat opõ vtutis nãlis:ex cui⁹ fortificatiõe fit me lior digõ ⁊ resolo mãe faciẽtis dolorẽ:subdit aũt Auic.q ꝓpe sõnus sedat dolorẽ:qñ cũ eo fcã fuerit fames:q qdẽ itelligendũ est maxie in dolore mãli:vt ẽt subdit in littera ⁊ b ió qr in somno facto sup famẽ:cũ calor interi⁹ reuocet ⁊ nõ hz cibũ in quẽ agat ꝓuertit sup mãm:in quã fortiter agit digerendo ⁊ resoluendo ipsaz euaporare faciendo:⁊ hoc ꝓcordat cũ eo q dr q̃rto de regimine sanitatis:vbi dr q nihil digerit:ita eoꝝ q digeri possunt:euaporat aũt ma los humores vt somnus qui fit corporibus incibatis: ⁊ ꝓprie post balneũ.dixit aũt Aui.signãter in dolore mãli. qm̃ in tali dolore maxie cõpetit somnus factus super fa/mẽ:qm̃ talis dolor sedat per resolonẽ mãe:quã maxime facit somnus factus super famẽ : sed si dolor esset imãlis tunc non oporteret ipsuz facere sup famẽ:qr tũc somnus nõ iuuaret in eo gra resolonis quã faceret:sed tm̃ iuuaret gratia reuocationis vtutis sensibilis:que reuocatio pro/fundius fit cũ cibo q̃z sine cibo precipue cum corpus exi/stit famelicum.¶Scõo intelligendum ex dictis:que hic ponunt ab Auic.in hoc.§.si bene considerentur.Auicen. vult innuere ꝓueniens tẽpus approximationis istorũ nar coticoꝝ.nã cum narcotica prouocent somnũ:qui est vna

ex cauſis ſedationis doloris:relinquit ꝙ meli⁹ tp̃s admi/niſtrationis eoꝝ ſit tp̃s:in q̃ hō dz ꝓuocari ad ſomnū:z ió Meſue in ſuo li⁹ de ꝓſola.dicit:ꝙ dare ea in ſero añ ſom/nū eſt melioꝛ horaꝝ:in q̃ dare poſſunt.¶Tertio itelligē/dū:ꝙ ſi v̄ba ſupius poſita:z in ℔ bñ ꝓſiderent apparet ꝙ in cōuenienti adminiſtratione ſtupefactiuoꝝ ꝓſideraꝛ q̃li tas z cōplexio eoꝝ:vt dixit in p̃.§.ꝓſimiliter mēbꝛum cui appꝛoximaꝛ:vt dixit in ſcō.§.ꝓſimiliter z tēpus admini ſtrationis eoꝝ:vt dixit in tres.§.¶Sed aduertēdū:ꝙ vl tra ℔ dz in eis ꝓſiderari quātitatis medicine ſtupefactiue z quātitas z q̃litas mäe:in qua adminiſtraꝛ:z tēpus non ſolū pticulare ꝙ hic dicit:imo ꝓſimiliter ēt z tēpus aliud particulare:z tēpus ēt vl̄e:z modus vſus ei⁹.¶Dz qdē ꝓſiderari quātitas medicine:qm̃ vt dicit Meſue debent exhiberi in quātitate valde pauca:ita vt v̄tus a quātitate multa nó multū ledaꝛ:melioꝛ enim eſt iteratio:vt dicit q̃z multiplicatio.¶Debet ēt ꝓſiderari q̃ztitas mäe:qm̃ meli oꝛ eſt exhibitio eoꝝ cū mä eſt diminuta:peioꝛ aūt cum eſt multa:qñ enī eſt pauca pñt ex exiccatione quā bñt facere cōſumptionē in ipſa facere.vñ pñt ſedare doloꝛem q̃ fortē nō reiterabiꝛ:ſed qñ eſt multa retinebiꝛ mä:q̃ poſtea effre nitās regurgitabit ad locū dolēte.vñ reiterabiꝛ doloꝛ ma ioꝛ:z ió Joānes Meſue dicit:ꝙ caue ne dederis ea coꝛpi/bus impuris.ſed da ipſa poſt mūdificationē.¶Debet ēt ꝓſiderari q̃litas mäe cui adminiſtraꝛ:nam in mä calida z ſubtili mobili tutius eſt ipſa adminiſtrare:in frigida autē z groſſa ſuſpectius:z hoc eſt ꝙ Gal̃.dicit.12.terrapētice methodi.ait enī.Nocent aūt minime aliaꝝ.ſ.coꝛpifica far maca:bas tales diſpōnes:q̃ ſunt cū dñio humoꝝ moꝛda ciū:z ſubdit.Senſitiua v̄o exiſtūt ꝓſiſtentijs z cal̃a v̄tuti bus:pl̄ima taliū doloꝛoſoꝝ.Q̄cūq̃z v̄o per opiū z iuſqa mū:z p ea q̃ ita infrigidāt ꝓſtruunt farmaca:infrigidāt ſi mul z deſiccāt oino:z ſm hoc deinde nó ſolū vt ſenſus toꝛ pificātia vtilia ꝓſiſtunt:ſed vt in ꝓſiſtentia facientia z in/groſſantia humidoꝝ ſubtilitatem:z adhuc caloꝛez vehe mentē exiſtentē infrigidātia:z ſubdit.Groſſis v̄o z humi dis viſcoſis dominantibus ꝓtrarijſſima exiſtūt coꝛpifica tiua farmaca z multū cuſtodire opz vſum eoꝝ in talibus diſpōnibus:z ſimilez ſententiā ponit Auī. tertio canonis ſen tertia capl̄o de cura obthalmie ſmone vl̄i. ait enim. Oꝝ ſi materia eſt ſubtilis z coꝛroſiua non eſt malum apō me vti opio z ſtupefactiuis:ipſum nanq̃z eſt ſanans eam: z non ſuccedit doloꝛ:q̃z uis oporteat credere:ꝙ inquantū nocet viſui eſt maluz vti opio:in doloꝛibus a materia coꝛ roſiua pꝛouenientibus non eſt malum apud me vti:ipſuz enim ſanat celeriter.¶Conſideratur etiam in eis:non ſo/lū tēpus pticulare:qō eſt tp̃s ſomni.imo ēt tp̃s pticulare: qō eſt tēpus cibi:qm̃ exhiberi nó debēt talia immediate ſuper cibum:ſed cū iam cibus de ſtomaco deſcendit:qm̃ eſſet cauſa coꝛruptionis eius ſimiliter:z ſi in eis eſt non ſoluz tempus particulare:ſed tempus vl̄e:qm̃ non debēt ſtatim adminiſtrari in pꝛincipio:ſed in pꝛoceſſu:cum alia non conferunt:z cā huius ſatis apparet ex dictis.¶Con firmatur ētiam in eis modus vſus:qm̃ vt dicit Joannes Meſue exhibitione eoꝝum diebus cōtinuis.imo interue/niat inter tempus z tēpus adminiſtrationis eoꝝuz exhibi tio rerum cōfoꝛtantiū theſaurū.ſ.coꝛ z mēbꝛa p̃ncipalia que ſunt minere virtutum.¶Deinde cum dicit.

¶In parte iſta ponens exēpla de q̃buſdā medicinis ſtupe factiuis:oſtendit gradum z oꝛdinē in adminiſtratióe ipſoꝝū.¶Juxta quam partē intelligendū p̃mo.ꝙ Auicen. duo inſinuat in hoc.§.p̃mo q̃dez inſinuat oꝛdinē in admi/niſtratióe ipſoꝝ: z hic quidē oꝛdo eſt vt medicus a debi/lioꝛibus ſp̃icipiat:z gradatim ad foꝛtioꝛa pꝛocedat: ſi de bilioꝛa nō valēt:z cauſaz inuit Aui.in hoc ꝙ dicit ꝙ ſunt magis ſecura:medicus aūt ſp̃ oꝛ inniti vie ſecurioꝛi.ſcō Auī.inſinuat gradū:q̃ eſt in ſtupefactiuis ſm debilitatē z foꝛtitudinem v̄tutis eoꝝ.Inſinuat aūt Auic̄. ꝙ talis gra/dus diuerſificaꝛ in talibus medicinis ex duob⁹ ſuppoſita eadē nā in eis.nā de diuerſitate:q̃ ē in eis ex pte nāe ipſoꝝ locut⁹ fuit ſupꝛa in.§.illo(Omnibus aūt ſtupefacientib⁹ foꝛti⁹ eſt opiū z̄c.)Suppoſita g̃ eadē nā diuerſificaꝛ in ta libus medicinis gradus ſm foꝛtitudinē z debilitatē v̄tu/tis ex duobus:p̃ qdē ex mó cōmixtionis:qm̃ medicine ſtu pefactiue:q̃ ſunt cōmixte cū medicinis eaꝝ tyriacalibus ſunt debilioꝛis ſtupefactionis:q̃z ille q̃ non ſunt cōmixte: eo ꝙ virtus ſtupefactiua eaꝝ refrangitur ab his:que ſibi cōmiſcenꝛ:cū ſint v̄tutis ꝓprie:z ió ēt talia farmaca ſunt ſe/cura:vt dō in lr̄a:z ió tyriaca z filoniū z trociſci:q̃bus no mē iponūt ternarij:hoc eſt trociſci:qui appellant trigoni: vt dō.12.terrapētice:ſunt medicamina ſtupefactiua ſecura qm̃ opiū z ſtupefactiua:q̃ igrediunt in eis ſunt cōmixta cū medicinis tyriacalibus:que debilitāt virtutes eoꝛum ſcō diuerſificaꝛ gradus in eis ex diuerſitate tp̃is eoꝛum: qm̃ ea q̃ ſunt recētia:ſunt foꝛtis ſtupefactionis:ea v̄o que ſunt antiqua ſunt debiliſſime ſtupefactiōis:ita ꝙ fere nul lius:q̃ v̄o ſunt media inter hec medio mō ſe habēt:z ideo Gal̃.duodecimo terrapētice methodi docet eligere ea q̃ ſunt media:qꝛ nec ſunt noua: nec nimis antiqua. nā ea q̃ valde ſunt antiqua ſunt imbecillia valde. ita vt languide valde perficiāt illō:ad qō p̃parata exiſtunt:q̃ v̄o ſunt no ua valde:ſunt nimis v̄tutis vehemēris. ita vt vehemēter noceāt in futuro coꝛpi toti:z ió Gal̃.duodecimo terrapen tice:ait ꝙ oīa talia melioꝛa ſunt poſt annū a cōpōne acce/pta.ſ.diaſpermaton:z trigona nominata:de filonio aūt di cit:ꝙ z ſi ſit duoꝝ annoꝝ:z triū z quatuoꝛ eſt multo me/lius:z ꝙ etiā nō eſt inutile ſi ꝓueniat vſq̃z ad decē annos: ꝙ qdē dicit ō filonio:qꝛ maioꝛ q̃ztitas ſtupefactiuū: ſicut opij in ipſo īgrediꝛ q̃z in trociſcis.vñ z Auic̄.dicit:ꝙ tro/ciſcoꝝ v̄tus ſtupefactiua eſt debilioꝛ:q̃z.ſ.filonij:z ió am/plioꝛi tpe eget filoniū ad fermētationez: in qua ꝓfrangiꝛ virtus opij q̃z egeāt trociſci z diaſpermaton:de quo facit mentionē Galien⁹:z etiam q̃z egeat tyriaca in decimo an no non eſſet de numero medicinarum narcoticarum.

Diuerſificatio gradus ſm tp̃s ſtupefactiuis ꝰ ſimplicib⁹ tenet.

¶Eſt autē hic intelligendum:ꝙ hec diuerſificatio ſm tem pus:que diuerſificat gradum in talibus medicinis:z per ꝓſequens opationē verificaꝛ z in ſimplicibus z in compo ſitis:in ſimplicibuz q̃dem q̃m ea que ſtupefactiua ſunt z multo tēpoꝛe ſteterunt ſunt debilioꝛis ſtupefactionis:q̃ v̄o ſunt noua ſunt foꝛtis:que v̄o ſunt media ſunt i medio: z cā huius eſt:q̃m quāto plus res p̃cedit in tempoꝛe tā/to magis reſoluiꝛ v̄tus eius:cū tp̃s ſit cā coꝛruptionis z tabeſcentie rerū tp̃aliuz:oīa enī g̃nabilia z coꝛruptibilia tabeſcunt in tempoꝛe z coꝛrumpuntur:vt dicitur quarto phyſicoꝝ:ꝓpter quod ſtupefactiua:que ſunt noua foꝛtio reni bñt virtutē:ſtupefactiua antiqua aūt modicam aut nullam:media v̄o medio mō ſe bñt:ſil̄r diuerſificaꝛ gra/dus virtutis z operatio ex tpe in compoſitis ſtupefacti/uis:que ſcz ſunt compoſita artificial̄r:ſicut eſt filonium z tyriaca:z trociſci:q̃m noua ſunt foꝛtis virtutis ſtupefacti ue:q̃ñ vero ſunt antiquata:tunc modicam habent talem v̄tutem:que vero ſunt in medio medio modo ſe bñt:z ad illā maxime hic referꝛ intētio Auic̄.Cauſa aūt quare i ta li medicamine:cū eſt nouū:eſt foꝛtis virtus ſtupefactiua eſt:qꝛ nondum eſt facta quaſi confractio ab alijs medi/

¶Et ſtupefacientia quidem compoſita quoꝛū foꝛtitudines alie debilitant medicine:ſicut ty/riaca ſunt magis ſecura:quēadmodum filo/niū z trociſci:quibus nomen ponitur ternarij ſed eoꝝ ſtupefactio eſt debilioꝛ:qō autez ex eis eſt recens maioꝛis eſt ſtupefactionis:z in anti/quo fere nulla eſt ſtupefactio z qō eſt mediū.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

cinis virtutis rei stupefactiue:sed adhuc quasi stupefacti
uũ in ꝓpria vtute remanet:z ió cũ in tali medicamine nar
cotico dominet stupefactio valde:cũ erit nouũ:erit vehe/
mentis stupefactionis:sed in antiq̃ qr valde confracta est
virtus medicine stupefaciẽtis ab alijs calidis medicinis
pp multã actionẽ eax:z ét qr resoluta est vtus eius in seip
sa est:ꝙ modica valde est talis virtus stupefactiua in me
dio aũt ꝓpter cãm medio mõ se habentem est vtus talis
medio mõ se habẽs. ¶ Scõo intelligendũ:ꝙ Aui. expli/
cãs medicinas stupefactiuas cõpositas explicat per viaz
exẽpli tyriacã:z filoniũ:z trociscos:tyriaca quidẽ est ele/
ctuariũ q̃dã sic noiatũ:z sil'r filoniũ:quoꝝ descriptiões
ponũtur gnto cañ. ab isto auctore:trociści aũt sunt quedã
confectio redacta ad subam cómassatã in forma rotunda
cópressa ex parte vtraqz:qui quidem trociści sunt in gene/
re medicinaꝝ stupefacientiũ nõ oẽs:sed illi in quibus in/
greditur in cõfectione eoꝝ opiũ:aut iusquiam?:aut fil'ia.
sicut vbi gra sunt trociści stelle: quoꝝ descriptio ponitur
quto cañ. ab isto auctore:z trociści de seminibus vbi igre
dit opium:circa tñ tyriacã sciendũ:vt dictũ est:ꝙ ipsa nõ
ponitur in genere medicinarũ narcoticaꝝ ꝓprie:nisi quã/
do est noua siue recens:sed filoniũ ponit medicina narco
tica siue sit recens:siue nõ recẽs:qm̃ vsqz ad decem annos
vt dicitur duodecimo terrapentice:non est inutile:z causa
est illa:que dicta est supra. Questio. viij.

Sed circa tyriacã cadit dubitatio duplex. Prima dubitatio est. vtrum ipsa existens noua siue recens debeat poni medicina narcotica. ¶ Et videbi
tur alicui ꝙ nõ:qr medicina stupefactiua est que ad nimiũ est infrigidans:aliter aũt nõ stupefaceret:sed tyriaca non est ad nimium frigida:ꝙ ꝓbat:qm̃ maior q̃ritas medici
narũ calidaꝝ ingredit compositionem eius q̃z medicina/
rũ frigidaꝝ:sicut apparet discernenti virtutes medicina/
rũ:que ingrediunt in ipsam. ¶ Et ꝓfirmat ꝟ auctoritate
Aui. in lib. suo de virtutibus medicinaꝝ cordiũ. vbi dicit:
ꝙ postq̃z ꝓsiderationẽ diligentẽ adhibuissez cõputãdo nu
merũ medicinaꝝ:extimaui caliditatẽ mitridati z tyriace
caliditatẽ in fine scõi gradus. q̃ tyriace tota cõpõ declinat
ad caliditatẽ manifestã:q̃re ipsa nõ erit infrigidãs corp?:
sed calefaciẽs z ꝓ ꝓñs ipsa quãtũcũq̃z sit noua vel recens
nõ erit in gñe medicinaꝝ narcoticaꝝ:sicut ponit. ¶ Dõm
ꝙ tyriaca noua ponitur in gñe medicinaꝝ narcoticaꝝ:qñ
aũt nõ est noua:tũc nõ est de gñe medicinaꝝ narcoticaꝝ.
¶ Juxta ꝙ intelligendũ:ꝙ cũ vnũqõq̃z operet vtutẽ quã
hz:eo ꝙ est opatio qdã actus:cui? ꝑn'' est aliq̃ virtus:a ty
riaca ꝓcedit opatio in corp? humanũ:scõm ꝙ tyriaca vtu
tẽ hz:que est ꝑn'' opationis ipsius: nunc aũt cũ tyriaca sit
q̃dã medicamen cõpo'' ex plurib? medicinis hñtib? vir
tutes ꝓprias:sic iudicãdũ erit de vtutibus eius z opationi
bus ꝓcedentibus a vtute eius:sicut videmus ꝓtingere in
corporibus nãlibus:que sunt ꝓmixta ex q̃tuor el'mentis:que
sunt contraria. in corporibus aũt nãlibus mixtis videm?
ꝙ in eis est vtus ipsoꝝ el'mtoꝝ:ex q̃bus el'mtis sunt cõposi
ta:ꝑ quã virtutẽ opationem faciũt simílẽ opationibus el'n
toꝝ. sicut vbi gra. nã in corporibus mixtis est caliditas z
frigiditas:z humiditas:z siccitas:que attribuũtur el'mtis
per quas qualitates hñt opationez calefactionis z infri/
gidationis:z exiccationis:z humectationis. Ulterius aũt
in corpibus mixtis videmus:ꝙ in eis est aliq̃ opatio:que
nulli el'mtoꝝ attribuit. vbi gra sicut adamas trahit ferrũ
q̃ operatio nulli inest el'mto:z sicut plãta nutrit:z aial sen/
tit:que opationes nullo insunt el'mto. z ista q̃dẽ opatio ꝓ/
uenit a virtute q̃ ꝓsequit formã ꝓpriã mixti:ad quam for
mã ꝓuenit ꝑ el'mtoꝝ cõmixtionẽ z fermẽtationem:in qua
fermentatiõe acquirit in mixto formam:que oino est alia a
formis el'mtoꝝ:z ió rónabile est:ꝙ ipsam cõsequat virtus
q̃ oino sit ꝑn'' alterius opõnis q̃z sit opatio el'mtoꝝ. sil'i igr
mõ cũ tyriaca sit medicina cõposita ex plibus hñtibus vir
tutes diuersas z ꝓprias dicemus in ipsa. nam lz tyriaca sit
mixtum artificiale inquãtũ ars fuit ꝓncipiũ coadunatio/
nis taliũ rerum diuersaꝝ:z non fuit principium huius na
ture. qr tñ illis coadunatis inter ipsa fit actio z passio per
virtutes nãles:quas hñt:contingit ꝙ per actionem z pas
sionẽ illorum peruenit ad commixtionem: quã cõsequit
aliqua forma nãlis:quẽadmodum est in alijs corporibus
mixtis:que oino a nã ꝓducta existunt. Dicemus igitur ꝙ
in tyriaca que assimilatur mixtis nãlibus erit virtus ipso
rũ simpliciũ:ex quibus cõponit tyriaca:z róne illius vir
tutis habebit opationes:que conueniũt illis simplicibus:
z róne talium operationum cõfert egritudinibus: quib?
conferũt medicamina illa simplicia:z vlterius in ipsa erit
virtus:que consequit formã:ad quã puenit tyriaca ex cõ
mixtione illoꝝ simplicium:que oino est alia a formis sim
plicium:z per talẽ virtutẽ erit principiũ opationis alteri?
oino ab operatione simplicium:z róne istius virtutis con
ferret iuuamentum maxime in conferentia oium veneno/
rum vl'r:z etiã in cõferentia passionũ quarũdam:quibus
nullus simpliciũ cõferret:sicut scribit hic auctor z quinto
cañ. cap'o de tyriaca in tractatu:quẽ fecit de tyriaca idez
sentit. ¶ Sed aduertendũ ꝙ virtutẽ: que est principium
alterius operationis oino ab operatione simplicium non
hz nisi post fermentationem z cõmixtionẽ perfectam suo/
rũ simplicium: in qua commixtione formã acqsiuit: que
oino est alia a forma simpliciũ: ante aũt fermentationem
eã nõ hz:z hoc est ꝙ Aui. dicit in tractatu de virtutibus
medicinarũ cordialium. ait enim:ꝙ si tota opatio tyriace
procederet ex parte simplicium:z non ex parte dispositio
nis:quam sua cõplexio ꝑbet:esset vtiq̃z recens efficacior
z vtilior fermentata:cuius tñ contrarium est: qr recens
est pauci iuuamenti:z illud iuuamentum:ꝙ ei ex sua con/
uenit proprietate non inuenitur sensibil'r apprehendi nisi
in fermentata:vtutẽ aũt que est ꝓncipiũ opationis per cõ/
uenit simplicibus hz ante fermẽtationẽ z post formenta/
tionez:sz hz diuerso mõ:ꝓp quẽ diuersuz modum ꝓtingit
ꝙ ipsa diuersimode opatur róe suoꝝ simpliciũ:z ante fer
mentationem z post fermentionem:hz aũt diuerso modo
virtutem simplicium ante fermentationẽ. nã ante ferméta
tionez hz istaz vtutẽ simpliciũ non ꝓfractã. cũ simplicia
sint adhuc in proprijs actibus z vtutibus:z ideo sicut in
ea ante fermentationem sunt plures medicine simplices
in actu. ita etiam in ipsa sunt plures virtutes in actu: sed
post fermentationẽ hz istã vtutẽ ꝓfractã:z ió siẽ post fer/
mẽtationẽ in ea ẽ solũ vna forma:z nõ plures in actu. ita est
ibi vna vtus z nõ plures:sed sicut forma illa lz sit vna:ẽ tñ
ꝓtinés in sui po' vtuali formas simpliciũ:ita z vtus illa lz
sit vna:tñ ꝓtinet in se in po' vtutes oium simpliciũ:z qr añ
fermẽtationẽ virtus simpliciũ non est ꝓfracta. hinc est ꝙ
in tyriaca supabit opõ illi? rei:q̃ erat fortioris z potẽtio/
ris virtutis:z eius vtus a principio min?põt cõfrãgi:nũc
aũt in tyriaca:cuius descriptio cõiter est intelligibilis ab
auctoribus:que fuit melior z famosior:sicut est descriptio
tyriace andronaci:vt dr ab isto auctore quinto cañ. ingre
ditur multa quantitas opij:opium autem est vehementio
ris vtutis in infrigidando q̃z sit aliqõ aliorum in calefaci
endo. ¶ Item etiam opiũ est subtẽ dẽse grosse:vñ z vtutẽ
hz valde vnitam non facil'r resolubilẽ:pp qõ qñ existit ty
riaca noua:qr vtus opij nõ est confracta:ꝓtingit ꝙ exupe
rat opatio eius. vñ est mediũ narcoticũ:z lz narcoticitas
eius sit remissa ab alijs calidis:que sunt medicine tyria/
cales ipsius opij:z ideo tyriaca noua ponitur in genere
medicinarum opiatarum:post fermentationem vo qr vir
tus opij est confracta ex longa actione medicinarum cali
darũ in ipsum z est sub vtute alterius forme: q̃ est forma
que ex mixtione resultat cũ virtus opij sic sit confracta ꝙ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

finiat a calidis medicinis cõtingit: ꝙ ipsa nõ opat stupefactionẽ: ⁊ infrigidationez: ⁊ non est amplius medicamẽ narcoticũ: sed ponit medicina cal'a vsq; in finẽ scõi ḡdus.

¶ Et sic ex istis appet cã: pp quã diuersitas tpis in medicina cõposita diuersificat opationez eius: sicut appet in tyriaca. nã existẽs noua ⁊ recẽs est medicamẽ narcoticũ: qñ aũt est fermẽtata nõ est amplius narcoticũ medicamen.

¶ Ex istis ẽt vlteri⁹ apparere põt pp qd tyriaca noua ⁊ recẽs est modici iuuaméti: fermẽtata ãt ẽ mltoꝝ iuuamẽtoꝝ. vt dic̃ h auctor in textu ꝓallegato: qm̃ in tyriaca duz est noua nõ fermentata nõ est virtus vna: cũ nõdũ in ea sit facta ꝯfractio pluriũ in formã vnã: sed sunt vtutes plures ſm ꝙ in ea sunt plura simplicia in actu: ⁊ iõ non in ql̃ibet pte tyriace quãtũcũq; sit minima sunt oẽs tales vtutes: cũ nõ quecũq; ps minima in tyriaca nõ fermẽtata sit cõmixta ex oibus ptibus. imo est dare aliquã ptẽ: in qua aut solũ est vna vtus: ⁊ ista pars lz forte quo ad sensuz dari nõ possit: ppea qz multa est ibi facta diuisio oium medicinaꝝ per triturationẽ ad minima ⁊ minima oia sunt adinuicez iuxta se posita. tñ in rei veritate: cũ adhuc nõ sit ibi mixtio vã: est ibi talis minima pars: in qua non est nisi vnica vtus: sicut est in vna re simplici: aut est dare minimã ptez insensibilez: in qua nõ sunt oẽs tales vtutes vel plures lz pauce: cũ. n. in tali tyriaca nõ sit adhuc cõmixtio vã oiuz in forã vna: ⁊ in ipsa multa cõponẽtia igrediant: hec multitudo cõponentiũ nõ poterit esse in pte minima sensibili. sed solũ erunt ibi aliqua: in qbus sunt alique virtutes: sed nõ oẽs: qñ igit talis tyriaca exhibebitur in dosi: in qua cõuenit eius exhibitio cũ dosis eius sit quãtitatis valde parue: qm̃ vt apparet ꝑ istũ auctorẽ qnto canonis in plurib⁹ casibus quãtitas ei⁹ dz esse ad quãtitatẽ lupini: aut fabe: in morsibus aũt aialiũ veneno soꝝ: aut in venenis ebibitis maior q̃ztitas eius dz esse aurei medij: vsq; ad aureũ vnũ qõ est põdus. z. vnius ⁊ medie: ⁊ cũ hoc etiã dicto ꝯcordat Auerroys in suo tractatu de tyriaca: ⁊ lz dicat ꝙ q̃ztitas dosis eius debet relinqui extimatiõi medici: qm̃ quãtitas eius dz diuersificari ſm fortitudinẽ ⁊ debilitatẽ infirmi: ⁊ ſm fortitudinẽ ⁊ debilitatẽ tyriace: penes tempora ⁊ etates suas ⁊ ſm cõplexionẽ infirmi ⁊ regiões ⁊ tpa ãni: ⁊ ſm dispõnẽ coꝛruptionis aeris in qualitate ⁊ suba sua: tñ vl'r innuit ꝙ dosis eius est modice quãtitatis: cum igitur dosis eius sit modice quãtitatis: primo quidem forte in tali modica quantitate: cum non sit facta adhuc fermẽtatio: non erunt virtutes omnium simplicium: cuz nõ sint ibi omnia simplicia: ⁊ ideo non habebit iuuamenta oium simplicium. secundo dato ꝙ in tali modica quãtitate sint omnia simplicia: erunt ibi ⁊ in tam parua quantitate ꝙ nullum illoꝝ simplicium poterit in ꝓpriã operationẽ: cũ ad operationem vtutis rei requiratur quantitas determinata: vt apparet scõo de accñti ⁊ morbo: millesima enim pars scintille ignis non calefacit ne dum ꝙ adurat 3° de complexionibus: ⁊ qz nullũ simpliciũ: aut maior pars ꝓp tam modicã quãtitatẽ poterit in opationez ꝓpriam: cũ in ea adhuc non sit alia vtus: per quã operetur nisi vtus simpliciũ relinquitur ꝙ talis tyriaca non poterit facere iuuamenta illoꝝ simpliciũ: nec cõferet iuuamentũ illis passionibus: quibus conferunt illa simplicia: propter qõ solum operabitur operationem ⁊ iuuamẽtũ illius medicine simplicis: cuius vtus est potẽtior: ⁊ cuius virtus minus cito confrangit': tale aũt est opiũ: vt declaratũ est ꝓus: propter qõ ipsa existens noua ⁊ recẽs plus ꝙ operetur est: ꝙ operatur illud: ꝙ operãtur medicine appropriate ⁊ narcotice ⁊ modicum faciũt alia iuuamenta. qz ergo solũ hoc opat ad plus: ꝙ ipsa est narcotica: nõ aũt facit iuuamenta multa: ad que ꝑncipal'r est ordinata commixtio tyriace: ideo dixit Aui. in illo tractatu de medicinis cordialibus ꝙ tyriaca recens est pauci iuuamenti: sed tyriaca que fermentata est: est multoꝝ iuuamentoꝝ: ⁊ est potens operari iuuamenta que insunt ei ex suis simplicibus: ⁊ cã huius est: qm̃ tyriaca qñ est fermentata puenit ad vnã formam: que est alia a formis simpliciũ: in qua tñ cõtinent': vt dictũ est in virtute oia simplicia: ⁊ ideo etiam hz vnã vtutẽ in actu ꝯsequentez vnã formã: q̃ tñ ꝯtinet in se vtutes oium simpliciũ sic ꝯfractas: ⁊ quia in tyriaca tali acquisita est forma una: ꝯtingit ꝙ cũ ista forma sit vna: ⁊ ista forma principet toti tyriace: ⁊ cuilz parti sue: ꝙ in quacũq; pte quãtũcũq; sit minima: siue sit minima ſm sensum: siue sit minima ſm veritatẽ sunt virtutez oium simplicium: eo ꝙ q̃libet ps tyriace quãtũcũq; sit minima hz formã mixtionis: sicut q̃libet pars mixti nãlis est mixta: ⁊ ista est intentio Auerro. expresse in suo tractatu de tyriaca: ait enim. Dicimus ꝙ in qualibet q̃ztitate ex minimis partibus. vz ꝙ in qualibet pte eius inuenietur. vbi gra. virtus opij ⁊ euforbij: ⁊ aliarũ medicinaꝝ: ex qbus ipsa cõponit': sicut inuenit' in qualibet pte poni color: sapor: ⁊ odor: ⁊ sicut inuẽta st̃ q̃tuor el'enta in quolibet cõposito ex eis ⁊c. ⁊ qz in qualibet pte eius sunt iuuamenta oium simpliciũ. ¶ Jtẽ etiã cũ ipsa tyriaca sic fermẽtata nõ operet' per virtutes plures distinctas ipsoꝝ simpliciũ: sed operatur per vnã vtutez ꝯsitem formã vnã: q̃ vt⁹ reqrat tãtã quãtitatẽ tyriace ad opationẽ ipsi⁹ ꝯtingit ꝙ ipsa exhibita in tali quãtitate. s. q̃ztitatz lupini: aut. z. cũ dimidia operat' iuuamenta: q̃ nullum simplex ꝑ se in q̃ztitate distincta poterat opari: ⁊ ꝓpterea tyriaca: que est fermentata est multoꝝ iuuamentoꝝ: non fermentata aũt est modici iuuamenti. Questio. ix.

Sed circa ea q̃ dcã sunt aliqs dubitabit de tribus. Primo aliqs dubitabit de eo ꝙ dcm̃ est ꝙ tyriaca recens ẽ pauci iuuaméti: ⁊ ꝙ ipsa est de gñe solũ medicinaꝝ narcoticaꝝ. ¶ Nã ꝓriũ huic vi dicẽ Auic. quinto canonis capl'o de tyriaca: ait. n. (Et opz vt dc̃t in potu morsi de illa: q̃ est recẽs ⁊c.) vi q̃ inuere cum tyriaca fuerit ꝑncipal'r ꝯstituta ꝓp repulsionẽ nocumentoꝝ venenosoꝝ. vt Auerroys in p̃dicto tractatu dicit: ꝙ recens sit illa: que est magni iuuamenti: cuius tamẽ ꝓriũ dicit: vt dictũ est in suo tractatu de cordialibus medicinis: ⁊ sic videtur contradictio in verbis suis. Questio. x.

Secundo aliqs dubitabit qz dictuz est: ꝙ tyriaca fermẽtata operat' ꝑ vnã virtutẽ in qua sunt cõfracte vtutez oiuz simpliciũ: naz ſm hoc videbitur qõ tyriaca in iuuamento egritudinum: quibus ponit' conferre sit debilior q̃z ipsa simplicia medicamina: ex quibus cõponitur: ⁊ hoc iõ qz cũ ipsa operetur per virtutez: in q̃ sunt cõfracte vtutes simpliciũ: cũ vtus cõfracta sit debilior in opone sua q̃z vtus nõ ꝯfracta: sicut apparet de el'entis qm̃ vtutes el'entoꝝ cũ sunt ꝯfracte in mixto sunt debiliores vtutib⁹ el'entoꝝ: qñ sunt extra mixtũ: ⁊ sunt in ꝓpria actualitate. tyriaca igit' erit debilior in opatiõe: ꝑ quã ꝯfert egritudinib⁹ q̃z sint medicamina simplicia: ex qbus cõponit': aut vt dicit Auerroys in p̃dicto tractatu. h̃ est falsuz: ait enim sed hoc credibile est falsum: qm̃ manifestum est ⁊ ꝺclaratũ medicis ꝙ tyriaca curat egritudines fortes: ⁊ est de experimento tyriace res: que non verificatur de alijs cõpositis nisi parum ⁊ raro. Questio. xj.

Tertio aliquis dubitabit: cũ tyriaca non sit multum excellentis q̃litatis eo ꝙ caliditas eius puenit vsq; in finez scõi gradus: vt dz in libello de vtutib⁹ cordialium Auicen. pp qd tyriace exhibetur tã modica q̃ztitas: ⁊ satis minor q̃z exhibeat' de medicinis: q̃ transcẽdũt ſm gradũ caliditatis: de dyacimino enim ⁊ de dyatrion pipereon: vt dz in tractatu p̃dicto Aui. non respuunt medici dare q̃ztitatem q̃ttuor aureoꝝ: de tyriaca autez respuunt dare cõiter quãtitatez medij aurei: nunc autem vt dicit Aui. perscutatio rõne concludit ꝙ in hac dosi istarum perfectionũ multo amplior sit caliditas vtriusq; q̃z in dosi p̃dicta

ſi ꝑdcā tyriace: qm̄ in doſi medij aurei eſt. ℨ. j. ℨ. ſ. mell'. ℨ tres. ℨ. me^{na} ſm quātitatem acqrit' vtus melli: iter me^{nar} ſunt me^{na} ifridātes: que ɔfrāgūt calidas me^{nar}: in doſi aūt ꝑdictoꝝ ſcz oyacimini: ℨ oyatrion pipeon eſt multo amplioꝛ q̄ſtitas me^{nar} calidarū: neqz ſunt inter eas me^{na} ifrigidātes: q̄re in doſi ꝑdictoꝝ eſt excellētioꝛ q̄litas q̄z ſit i doſi tyriace. cum igit' medici nō reſpuāt dare q̄ſtitatē tātam de illis: ꝑꝑ qd reſpuūt dare quātitatē aliq̄ mō excedentez ipſius tyriace: ſed exhibēt eā in valde modica quātitate.

¶ Et iuxta ħ aliqs etiā dubitabit ꝓpter quid in venenatis ℨ in moꝛſis ab aialib⁹ venenoſis exhibet' maioꝛ quātitas eius q̄z in paſſionibus alijs qbus ponitur conferre.

¶ Ad p^{m} dubiū dōm eſt ꝙ tyriaca noua ℨ recēs eſt modici iuuamēti: fermētata aūt eſt multi iuuamēti: ℨ cauſa rationabilis huius aſſignata eſt ꝓius. Sed aduertendum ꝙ recētia in tyriaca pōt itelligi duob⁹ modis. vno mō q̄ztū ad cōpōnē ℨ cōmixtionē eius: vt qꝛ. ſ. de nouo ſit cōpoſita ℨ cōmixta: ℨ ħ recētia eſt q ponit tyriacam eē modici iuuamēti: ℨ de hac recētia itelligit Aui. in ſuo tractatu de coꝛdialib⁹ medicis: cum dic'. ꝙ recēs eſt pauci iuuamēti: ſed alio mō pōt itelligi recētia in tyriaca nō q̄ztū ad cōpōnē: ſed quātū ad vtutē quā poſt cōmixtionē acqſiuit: que recētia dicit' eſſe in tyriaca toto tpe q̄ ipa eſt i ſui vigoꝛe ℨ vtute vehemēti: ſicut etiā hō dꝛ recēs tpe toto q̄ nō declinat ℨ ſeneſcit. nam ſili mō diſtiguunt' etates in tyriaca: ſic diſtiguunt' in hoie: vt poſtea declarabit': ℨ iō toto tpe in q̄ tyriaca eſt in ſuo vigoꝛe q̄ztum ad vtutē gra. poſt cōmixtionē: ad q̄ dicit' tyriaca eſſe ħ mō recēs. hec autē recētia: in quā eſt eius vigoꝛ ſm q̄ldā icipit in 5° anno: aut ſm alios in. 10. ℨ eſt ꝑdurās vſq̄z ad vigeſimū annū: vel trigeſimū: vt appebit poſt: ℨ de iſta tali recētia itelligit Aui cē. 5° cañ. cū dixit. (Et opz vt det' in potu moꝛſo: de illa q̄ eſt recēs.) ſcz in vigoꝛe vtutis ſue: qꝛ nō decliat ℨ ſenescit: ꝙ appet ꝙ ſic itelligat: ſubdit eni. (Et foꝛtis: reliqs in potu det' de illa q̄ eſt debilioꝛ.) ꝓ ħ eni ꝙ dicit ℨ foꝛtis appet quā recētiā itelligit Aui. ℨ ſic nō eſt ɔdictio hui⁹ dicti ad ea que ſunt dicta. imo ſunt ea q̄ dicta ſunt: nec eſt ɔdictio hui⁹ dicti ad dicta in libello ſuo de coꝛdialibus me^{nis}: qm̄ ad aliam itētionē ſe refert. ¶ Ad 2^{m} dubium dōm eſt: ſic inuit Auerroys in ſuo tractatu de tyriaca: ꝙ dato ꝙ in tyriaca ſint ɔfracte vtutes medicinarū ſimplicium: tñ ipſa eſt potētioꝛ in iuuamēto multarū paſſionū q̄z ſint medicamina ſimplicia: q̄ igrediunt' cōpōnē eius: ℨ ħ eſt poſſe in ipſa ꝓpter duo. Primū eſt: qm̄ talē cōmixtionē ɔſequit' ꝓprietas foꝛtioꝛ in operatióe multoꝝ q̄z ſit aliq̄ q̄litatū: ſicut etiā ex ꝓprietate occulta: magnes foꝛtius attrahit ferrū q̄z ſolū ex q̄litate ſua attraheꝝ: ℨ ſic q̄dē hec ꝓpetas in magnete ex ſua compl'one cognoſci nō pōt: qm̄ ſequit' ꝓpoꝛtionē determinatā el'ntoꝝ: q̄ ꝓpoꝛtio eſt in q̄ſtitate q̄ ſolū eſt nota nāe: ita etiā in tyriaca talis ꝓprietas ex ſolo experimēto cognoſcit': neqz ex parte cōpl'onis ſimpliciū: ℨ vtutū eoꝝ poſſet cognoſci: qm̄ hec ꝓprietas ipſam cōſequit' ex determinata tali ꝓpoꝛtióe cōmixtionis ſimplicium ad inuicē: que terminata ꝓpoꝛtio per rōnem iueſtigari nō poteſt: ſed ſolo experimēto cognoſcit'. Et ideo Auicē. in lib. ſuo de vtutibus coꝛdialiuz medicinarū dixit. ꝙ nos ignoramus cām iuētionis quātitatum medicinarū ſimpliciū ꝓpoꝛtionatarum ad hāc diſpōnem in eis: quēadmodum ignoꝛam⁹ iterius in qbus ſil'r accidit: ℨ que nō artificialiter: ſi nāl'r componunt'.) ℨ ſubdit. (Sapiētes aūt ſpeculatoꝛes p̄ciſe determināt: ꝙ directio ad cōpōnē iſtam medicina ꝓceſſit ab iſpiratione ac ꝓuidētia dīna: aut iſpiratione ſili: ℨ eni deductio rōnis nō pertigit efficaciaz cōpōnis ipſoꝝ.) ℨ ħ eſt etiā ꝙ Aui. dicit 5° cañ. cap̄ de tyriaca. ait enim. (Q; ſi aliqs dicat ꝙ ſcit cām faciētē illa pōdera: illā ꝓprietatē: tūc dicet mēdaciū in eoꝝ: cui ɔdicet' ſup illud: ſic ſi dicat aliqs ſciaz pōderū el'ntoꝝ in eqs ℨ boie ℨ alijs.)

Et hinc eſt: ꝙ qꝛ talis ꝓpetas ɔſequit' talē ꝓpoꝛtionē ſimplicium que rōne notificari nō pōt ꝙ Aui. qnto canonis dixit: ꝙ meū ɔſilium eſt: vt non moueat' aliqd. ſ. addendo vel diminuēdo ꝙ experimētū iuuatiuū iuenit loq̄ns. ſ. ō tyriaca andronaci: ℨ lz plures medicoꝝ antiquoꝝ: ſicut Gal'. ℨ alij viſi ſint addere ℨ minuē in ea: ſed vt Aui. dicit hoc nō fecerūt ꝓpter neceſſitatē: ſed ſolum vt remaneret ab eis veſtigium. i. fama in tyriaca: ſicut remāſit andronaco: ℨ ſubdit Aui. ꝙ foꝛtaſſe illa compl'o cum illo pōdē eſt ſigñans illud: cui⁹ iuuamētum iuenit expimētum: ℨ ꝙ qñ mouet' a ſuo pōdē nō ɔſequit' illā ꝓprietatē. ſic ꝙ talis occulta ꝓpetas eſt vna ex cauſis: ꝓꝑ quā tyriaca foꝛtius ɔfert in paſſiōib⁹ q̄z etiā ɔferāt ſimplicia: ex qb⁹ cōponit'. Et ideo Auic̄. 5° cañ. ſmone de q̄litate cōpōnis me^{nar} dic̄. ¶ Nō ꝙ reſpiciaꝝ illud: qō dicūt medici: ꝙ tyriaca ɔfert ad ħ ꝓpter ſpicā: ℨ ɔfert ad ħ ꝓꝑ myrrhā: imo cōfert ita: vñ illud cui initēdū eſt: ſit foꝛma eius.) ℨ ifra cap̄ de tyriaca ait. (Et nō efficit opatiōes has niſi ꝓꝑ ꝓprietatē foꝛme ei⁹ ſequētē cōpl'onē ſimpliciuz ipſi⁹: ita vt ɔfoꝛtet ſpūm ℨ caloꝛē inatum: q̄re iuuat' nā ꝑ illum ſup ꝓprietatem facientez frigida ℨ cal'a: ℨ vincit vtutes eoꝝ.) ¶ Scō dico ꝙ eſt pol'e: ꝙ tyriaca plus ɔferat q̄z ſimplicia ex pte ipſarū virtutum ſimplicium: ℨ dato ꝙ vtutes ſimpliciū ſint in ipſa ɔfracte: ℨ ħ iō qm̄ lz vtus hui⁹ me^{nae} in tyriaca ſit ɔfracta: tñ ex cōmixtióe alteri⁹ me^{nae} in tali ꝓpoꝛtióe pōt recipe iuuamētum ad ſuā opōnē: ꝓꝑ qō foꝛti⁹ opabit' q̄z ſi eēt pura ℨ impmixta: q̄z q̄z ℊ vna me^{na} ex pmixtióe alteri⁹ cōfrāgat' in ſui vtute ℨ minuat': tñ pol'e eſt vt addat' ei iuuamentū: ꝓꝑ qō iuuamētum ipſa exñs ſic ɔfracta erit melioꝛis operatiōis. Nā vt appet 2° de ſimplici me^{na} circa finē nō eſt res eadē addē in iuuamēto operatiōis alicui⁹ rei: ℨ addē in virtute: q̄ eſt ꝑn^{m} operatōis illi⁹: pol'e. n. eſt ꝙ addat' in iuuamēto: ℨ lz nō addat' in vtute: in fine ibi dꝛ: ꝙ aq̄ cōmixta cuz oleo plus humectat q̄z ſingularis ℨ pura: nō qꝛ ol'm addat ad vtutē humectatiōis: ſed qꝛ facit iuuamētū in ħ: qō facit eā lōgioꝛiz moꝛe ſup coꝛp⁹: ℨ ſil'r pñt eē alia iuuamēta: que hic nō opz narrare: ℨ ħ qdē accit in eīs. Nā pol'e eſt ꝙ q̄litas eli ɔfracta in mixto foꝛti⁹ opet' q̄z q̄litas: que eſt in el'o puro: qm̄ ex mixtóe iuuat' ad opōnē illā: ſicut in uenim⁹: ꝙ aliqō cōmixtū plus ifridat q̄z aq̄: vt opiū: ℨ et iuenim⁹: ꝙ ignis: q eſt cōmixt⁹ plus calefac̄ ℨ cōburit q̄z ignis: q eſt ſimplex in ſpera ꝓpa: lz ignis: q eſt in ſpera ꝓpria nō hēat q̄litatē ɔfractā. ℨ iſtā ſol'onē inuit Auer. in ſuo tracta. de tyriaca ait. n. Q; aūt inueniat' in compoſito vtus maioꝛ vtute ſingulari decl'abit' tibi: iuenie^{t}. n. ꝙ generat' ex aq̄ ℨ terra res duꝛioꝛ ℨ gꝛuioꝛ q̄libz iſtoꝝ: ℨ iſtō eſt plumbū: ℨ iterū iuenies in igne ignē foꝛtioꝛis calefactionis q̄z ſit ignis in ſpa ſua. ¶ Ad 3^{m} dubiuz dōm eſt ꝙ cā q̄re tyriaca exhibet' in modica q̄ſtitate eſt ꝓꝑ vehemētiā impſſiōis ℨ alteratiōis quā facit in coꝛp⁹ humanū: vñ ipſa eſt me^{na} foꝛtis valde: tales aūt me^{nae}: q̄ ſunt foꝛtes valde nō debēt exhiberi niſi in modica q̄ſtitate: qm̄ ſi exhiberent' in multa q̄ſtitate cū augmentum q̄ſtitatis ſequat' augmētū vtutis accideret ab eis ſupflua alteratio: ꝓ quā coꝛp⁹ humanū coꝛrūperēt: ℨ ſic nō iuuarēt: ſed nocerent: ɔtigit aūt ꝙ tyriaca vehemēter iprimit in coꝛp⁹: ℨ eſt medicia foꝛti valde ℨ qñ ipſa eſt noua añ fermētationē: ℨ qñ eſt ēt fermētata: ſed añ fermētationē qdem eſt me^{na} foꝛtis valde ꝓꝑ opiū: qō dñat' in ſui opōne in ꝑn^{o} qñ eſt noua: vt dcm̄ eſt: opiū aūt eſt me^{na} foꝛtis ℨ rōne q̄litatis ℨ rōne venenoſitatꝫ eius: vt dcm̄ eſt ꝑus: ſil'r etiā multe alie me^{nae}: que igrediunt' in ipſam foꝛtis vtutꝫ: que qdē qꝛ dū eſt noua nō ſūt referte ſupflue alterare bñt coꝛp⁹ nr̄m: poſt fermētationē x̄o ℨ cōmixtionē pfectā tyriaca eſt de foꝛtib⁹ me^{nis}: q̄ vehemēter iprimūt in coꝛp⁹ nr̄m: ℨ ħ qdē non eſt rōne q̄litatꝫ cōpl'onalis cal'i: frigidi: humidi: vel ſicci: ſic arguebat': qm̄ ſua calitas ꝑ inqſitionē rōnabilē nō peruenit

plusq̄ ad finē sc̄di ḡdus: vt dcm̄ est auctoritate istius auctoris in suo libello de v̄tutib⁹ medicinarū cordialiū. sed b̄ euenit rōne ꝓprietatis occulte: q̄ talē cōmixtiōez ꝓsequt.

Prope/tas tyriace ponit eam de nūo medicina ꝑ vehemēter ipri/mētiuz i cōp⁹ nostrum ꝑ pt duc.

¶ Hec aūt ꝓprietas ponit eā de nūo mediciarū vehemēt imprimētiū in corpus nr̄m pp duo. ꝑ qdē: qz ex hac ꝓpetate h̄z plus ꝓportionē ad calorē corpis nr̄i: vñ fit vehemētius afficiat ab ea: nam iter me^nas z corpa est ꝓpetas: rone cui⁹ b̄ corpus patit ab hac me^na: nō patit x̄o ab illa: sicut expresse dic hic auctor 3° cañ. c. de asmate: z idē etiā dicit ad lr̄am fen 4ª ḡrti cañ. c. de me^nis faciētib⁹ nasci carné in vulnerib⁹. z istā cām insinuat Auic. in tracta. de cordialib⁹ me^nis. ait. n. (Tyriaca aūt recipit nā forti⁹ q̄z recipiat supranoiatas ꝓfectiōes. s. dyaciminū: z dyatrio pipereō. z idcirco v̄tus ipsius q̄z quis eq̄lis esset v̄tuti alterius p̄dictarū nihilominus existit fortioris impressiōis:) z infra ait. (Expimētum aūt oñdit nobis tyriacā z mitridatum minus notabil'r calefacē corpora nostra q̄z dyaciminum z dyatrio pipeon: opa x̄o fortia z nobilia: q̄ qdē ex tyriaca z mitridato ꝓcedē cernimus manifeste nō ex vehemētia caliditatis aut frigiditatis ꝓcedūt: sed ex nobili ꝓprietate ipsorū. s. tam ꝓprietate simplicium: q̄z ét ꝑpetate ei⁹ ab extrinsecus cāta.) ¶ Scōo hec ꝓprietas ponit eam de nūo fortium me^nas: qm̄ per hāc ꝑpetatē ipa est directe opposita nāe venenorum ipugnās alteratiōi venenorum in corpus nr̄m: nūc autē venena sunt maxime alterationis: ḡre z i° qō ipugnat venenis z alterationē eorū remouet dz eē per oppositum grādis etiā alteratiōis: sic̄. n. est in q̄litatibus p̄mis: ita dz eē suo mō in v̄tutib⁹ z ꝓprietatib⁹ alijs: nūc autē nos videm⁹ q̄ illud: qō remouet alteratiōnē factā a q̄litate superflua dz eē alterās in eodē gradu versus q̄litatē oppositā: vt x̄bi gr̄a: destructio calitatis in 2° gradu z in 3° fit per frigidum in 2° gradu z in 3° q̄re filū mō dz eē in ꝓprietatibus: vt. s. illud qō remouet venenū: qō est vehemētis impressiōis super corp⁹: dz etiā eē ꝑ oppositum vehemētis impressionis z alteratiōis in corpe nr̄o: z ideo oēs me^nc beçoar: q̄ expellūt venena sunt fortis v̄tutiꝫ z alterationis: z ꝓpterea ponit a Sal'. 5° de simplici me^na: q̄ medicine beçoar sunt medie inter me^nas z venena: qm̄ vt dicit Auer. 5° sui colliget: tales me^nc sunt sicut venenū ex vna ꝑte z medicine iuuātes ex alia parte: cuz. n. approximātur corpi: in q̄ est dispō venenosa sunt medicine iuuātes nām ad expulsionē veneni: cum vo compant corpori: ꝑut est in dispōne nāli sunt fere vt venenū: qm̄ sunt vehementis v̄tutis: per quā supflue alterāt corpus nr̄m: vñ exhibite corpori sano remouerēt z corrūperēt dispōnē nālē ipsius ꝓp superfluitatē sicut venenū re^a ei⁹: z lz nō ita noceāt corpori sicut nocet venenū: qm̄ venenū est i vltima ꝓximitate ad corpus nō autem sic sunt in vltima contrarietate ad corpus medicine: que dñr beçoar. Et hinc est: q̄ qz tales medicine beçoar sunt vehemētis alterationis: qz Sal'. 5° de simplici medicina dicit: q̄ omnes medicine: que sunt ꝓximie medicinis p̄mitiosis quādo sumit⁹ de eis q̄ztitas multa nocēt corpori nocumēto magno. Et hinc est: q̄ Auer. in suo tracta. de tyriaca ponit: q̄ nō ꝓfert ad cōseruationem corporum sanor⁹: q̄ sūt sana fm plurimuz: cum ipsa sit de numero medicinarū beçoar: q̄ a ꝓprietate z tota spē contrariātur venenis: tales autē me^nc nō ꝓueniūt nisi aut corporibus que sunt venenata: aut corporibus egris egritudinibus: q̄ fiūt ex humoribus venenosis: corporib⁹ autez sanis: aut corporib⁹ paratis cadē in egritudines alias nō cōueniūt: z ꝓpea dixit q̄ Haly. nō dixit verum: q dixit: q̄ tyriaca ꝓfortat a tota specie calorem nālem: z dat ei multitudinē v̄tutum illarū: ꝑ q̄ curātur oēs egritudies: z dat sanitatē oib⁹ mēbris: qm̄ fm q̄ dicit: radix x̄bor. Sal'. est his dcis multū ꝓria: cum ponat: vt dcm̄ est: q̄ medicine: que cōferūt venenis fint medie inter medicias z venena: z si sic: tūc tales medicie sunt fortiores medicis z debiliores venenis: q̄ propter nō cōseruabūt sanitatē: quā cōseruant medicine: nec curabunt egritudines: quas ipse curant: z ideo subdit Auer. Ego iam p̄cepi socijs meis famosis in arte medicine: qui curabāt filios regum vt phibeant eis vti tyriaca in regimine sanitatis: z non vterentur ea cōtinue: z qz nō ꝓsenserunt mihi dānificauerūt eos multum: qz continuare vsum tyriace nō est debituz in cōseruatiōe sanitatiꝫ: cuius complexio est: compl'o que est sicut cōplexio que est recta vtplurimū in hoibus. z si sic ē: multo magis nec cōuenit meliori cōpl'oni quā cōsiderāt medici: que repit raro: vt dicunt. Et ideo subdit infra. Et si totum hoc est. sicut dictū est: qm̄ tyriaca vnit in se duas spēs mediciarū simul. s. medicias: que curāt egritudines: z medicias: que sunt medie iter medicias z venena: que dñr beçoar vz mihi: q̄ tyriaca curet venena curatiōe pfecta: z curet ēt egritudies similes venenis: sed in egritudinibus que nō sunt hō plus nocet q̄z ꝓsit: sicut nocerēt medicine fortes appropriate in egritudinib⁹ debilibus: z sicut etiā nocerēt medicine curātes in cōseruatiōe sanitatiꝫ. Et hec est ītētio Auer. de essentia tyriace: cui vz mihi magis initēdum eē q̄z x̄bis Aui. vel Abboali: quoniā dcis Sal'. magis ꝓsonare videt. ¶ Ex dictis ḡ manifestuz est: q̄ lz tyriaca nō sit vehemētis v̄tutis q̄ztum ad q̄litatē manifestam: est tñ vehemētis v̄tutis q̄ztum ad ꝓprietatē occultam: que ipsam cōsequit: ratiōe cuius vehemēter alterat z ꝑmutat corpus: z hic est q̄ dosis eius dz eē modice q̄ztitatis: qm̄ in multa q̄ztitate alteraret corpus supflue z ei noceret: z hoc est qō Auer. dicit in tractatu p̄dicto ait. eni. Et qz medicia inq̄ztū est medicia corpori humano: dz qui ea vtit: q̄ aspiciat in q̄ztitate eius: z magis cum medicina est fortior: z qz v̄tus tyriace est ꝓria corpori humano in fine ꝓprietatis: qm̄ tales medicine beçoar sunt medie inter medicinas z venena: vt dcm̄ est p̄ius: opz vt sit quantitas: que dat in potu ō tyriaca minor aliaruz mediciaꝝ. ¶ Et ex p̄dictis ét pōt manifestum eē: quare maior quātitas datur de ipsa in morsis venenatis q̄z in alijs egritudinib⁹: qm̄ vt dicit in p̄dicto tractatu ab Auer. v̄tus medicinarū dz eē fortior egritudine vel passione: in qua administrātur: nō tñ multum: qm̄ supflua multa lz removeat passionē ꝑmā faciet egritudinem nouam: qm̄ faciet egredi corpus a termino nāli. nam lz medicia ꝓferat corpori inq̄ztum ꝓriat egritudini: q̄ est in ipso z ipam removeat: ois tñ medicia est ꝓria nāe corporis. Et ꝓpea vt dic qz medicie sunt ꝓrie nāe corpis: impol'e est vt ꝓseruēt sanitatē pfectā: sed si cōseruāt: ꝓfuāt solum sanitatē lapsaz. Et hic est ét q̄ si tyriaca ꝓferat sanitati solum ꝓfert illi: q̄ parata est labi ad egritudies magnas: vel ad egritudies: que vadūt z redeūt: sicut est sanitas decrepitor⁹: z iō plus cōfert decrepitis q̄z alijs hoibus: quoniam ab eis nō recedit debilitas: z post decrepitos magis cōfert senibus: iuuenes autē nō debēt vti ipsa nec parum nec multum: nisi acciderēt eis egritudines: q̄ sunt dicte supra ex humorib⁹ multum recedētibus a dispōne nāli: in quibus est q̄si venenositas: sic igit virtus in medicia dz eē fm q̄ztitatē passionis: cum dēat eē fortior ipsa: lz nō multum: z qz venena maiorē passionē inducunt in corpe nostro q̄z egritudines alie. hinc est q̄ tyriaca dz exhiberi in maiori v̄tute i morsis z venenatis q̄z in alijs: z dz q̄dē exhibi in maiori virtute q̄ztum ad q̄ztitatē: qm̄ in maiori q̄zto est maior v̄tus: z de ista v̄tute q̄ztū ad q̄ztitatē loquitur Auer. in suo tractatu de tyriaca ait. n. Et pp b̄ subtiliçant medici in mensuratione potus tyriace z egritudinibus plusq̄z in alijs medicinis cōpositis: quoniā in tyriaca sunt medicine curātes venena: z si vtunt eis in egritudinibus neciū est vt b̄ fiat cū cautela magna. z ideo in egritudinib⁹ fit minor potus eius potu ō venena. ¶ Iterū ēt tyriaca in morsis z venenatis dz exhiberi in maiori v̄tute: qm̄ dz exhi-

Tyriaca in ꝓpatōe sanitatiꝫ ex curatōe egritudi/nū leuiū nō ꝓfert sz nocet

Virtus me^nc dz eē fortior egritudine i qua administrat.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

beri illa:q̄ est fortior:z nōdū diminuta est v̄tus in ipsa.in alijs aūt egritudinib⁹ oz exhiberi illa:q̄ declinat z diminuit a v̄tute sua:z de h̄ loq̄t Auic. 4° can. cap̄ de tyriaca ait.n.(Et opz vt det in potu morso de illa:q̄ est recens z fort̄.z reliqs qb⁹ in potu dat:det de illa:q̄ est debilior). ¶Ex dicis ḡ manifestū est q̄re tyriaca exhibet in modica q̄ztitate:z q̄re i maiori q̄ztitate exhibet ꝺ venena q̄z i alijs egritudib⁹. Aduertēdū tn̄ circa h̄:vt dicit Auer.i suo tractatu:q̄ q̄ztitas eius:lz sit modica:q̄ oz exhiberi:nō tn̄ est determiata z p̄cisa:sed hoc oz relinq bone extimatiōi medici:qm̄ q̄ztitas ei⁹ in sui paucitate diuersificat ꝑm fortitudinē z debilitatē ifirmi:qm̄ debilis v̄tus minorē tollerat q̄ztitatē q̄z fortis. Diuersificat ēt ꝑm fortitudinē z debilitatē veneni:nā in forti veneno cōpetit q̄ztitas maior:in debili aūt minor. Diuersificat ēt ꝑm cōplonē ifirmi:z regionē:z tpa anni.nā in istis declinantib⁹ ad cal'm cōpetit minor q̄ztitas:in declinātib⁹ ad frīdū maior:in medijs autē media. Diuersificat ēt ꝑm aerez corruptū in suba z q̄litate:qm̄ isti aeri cōpetit solū:z maxime qñ cū eo aggregat aliq̄ ex specieb⁹ ꝓprietatū venenosorū. Diuersificat ēt ꝑz locū morsure:qm̄ oia mēbra vel loca nō sunt eq̄lia. Diuersificat etiā ꝑm fortitudinē z debilitatē tyriace i etate sua: qm̄ in etate:in q̄ est vigorosior competit minor q̄ztitas:in etate aūt in q̄ est min⁹ vigorosa pōt exhiberi q̄ztitas maior:z sic ꝑm h̄ oz eē medici ꝓiectura artificialis in exhibē do plus vel min⁹ de ipsa. ¶Et hec sufficiāt ad dubitationē p̄mā p̄ncipalē q̄ fuit mota de tyriaca noua:vtrum.s.sit stupefactiua. Nā dōm est ꝙ sic:z cū oz aūcte istius auctoris:ꝙ tota cōpositio eius declinat ad calitatē in fine scōi gradus. dōm est:ꝙ loquit̄ de tyriaca fermētata:in tyriaca autem que nō est fermētata nō est aliqua vera cōpl'o: sed cā quare plus opiuz dñat in sui opōne dcā est p̄ius. ¶Scōa dubitatio:q̄ cadit circa tyriacā est vsq̄ ad q̄ztuz tps dicat̄ esse tyriaca noua:q̄ oz eē stupefactiua:vel narcotica. ¶Et dōm est ad hāc dubitationē sine argumētis. iuxta qō itelligēdum:vt dcm̄ est p̄us:ꝙ tyriaca q̄dam est noua: que oz etiā nō fermētata:z q̄dā est fermētata. Noua qdē que oz eē narcotica cōiter iuenit̄ ab auctorib⁹:ꝙ ipsa est vsq̄ ad sex mēses:vñ Gal'.5° de inge. sanitatj dedit tyriacā q̄tuor mēsium cuidā mulieri:cui acciderat sputū sanguis tanq̄z medicinā stupefactiuā z narcoticā:z Aui. 5° can.dicit:ꝙ tyriaca fit ifans post sex mēses. Auer.autē in suo tracta.vī ponē:ꝙ ipsa possit eē noua vsq̄ ad ānū: z h̄ est maxime verū in regiōib⁹:in qb⁹ nō sic cito incipit eius fermētatio sicut regiōes frīde:vñ ait:z pol'e est vt cō ferat tyriaca:que est vnius anni:quādo iā super ipsa transierūt quatuor tpa:z pol'e est vt ꝓferat illa:q̄ est sex mēsiū apud magnā necessitatē:z sic inuit ꝙ nouitas eius p̄t ꝑdurare:aut vsq̄ ad sex mēses:aut vsq̄ ad annuz:deinde post h̄ tp̄s incipit tyriaca recedere a nouitate z incipit fermētari. ¶In hac āt tyriaca fermētata ponūt̄ ab auctoribus diuersē etates:nā ponit̄ in ea ifantia z pubtas:z status z senectus:infans qdē z pubescēs: vt oz 5° can. dicit̄ tyriaca vsq̄ ad decē annos in regiōib⁹ calidis: z vsq̄ ad viginti in regiōibus frigidis sic tn̄ ꝙ infans dicit̄ vsq̄ ad q̄tuor annos:post q̄tuor x̄o annos oz pubescens: z ideo Auer.in tractatu p̄dicto ait. ꝙ tyriaca que est q̄tuor annoz nō hz v̄tutē tyriace:que est summe bonitatj: deinde post decē annos stat completa est:q; in decem annis in regionib⁹ calidis:aut in viginti in regionib⁹ frigidis: z tūc in tēpore isto est in summo bonitatis z complementi. deinde declinat z senescit:aut post.xxx.ānos:aut post.xl.q̄niam minuit̄ virtus eius:deinde post hoc tp̄s morit̄ sic ꝙ expoliat̄ z remouet̄ a v̄tute tyriace:aut post.xxx. annos in regionibus calidis:aut post.xl.in regionibus frigidis: z ait Aui.5°.can.ꝙ tunc remanet z fit vna confectionuz: que declinat a gradu tyriace. ¶Questio. xij.

Tyriaca vsq̄ ad q̄ztū dicat̄ noua stupefactiua.

Sed circa hec que dicta sunt aliquis dubitabit de duobus. p̄mo.n. aliquis dubitabit quo modo assignant̄ etates in tyriaca:cuz etas videat̄ esse di spositio quedam:que sit appropriata corporibus viuis: vnde phs in lib. de morte z vita dixit. ꝙ iuuētus est p̄me refrigeratiue particule augmētatio:senectus autē est detrimētum huius. In his quidē verbis inuit ꝙ etas nō attribuit̄ nisi corporibus viuis:z idem etiam dixit in p̄ncipio libri de sensu z sensato:ait.n.ꝙ iuuētus z senectus sūt passiones cōmunes corpoꝝ viuentium: nō ergo debent attribui tyriace. ¶Dōm est ad hoc breuiter:ꝙ etas accipitur duplicit̄. vno modo prope. alio modo large: ꝓprie quidē sumpta etas non est aliud nisi dispositio quedam: que relinquit̄ in viuēte ex actione continua:quā facit calidū vitale in humidum radicale: que est certis periodis tēporalibus terminata:ꝑm quos periodos terminat̄ spacium totius temporis vite viuentis:z hoc modo etas est passio quedā attributa solum viuentibus:sed alio modo accipit̄ etas large:que etas nō est aliud nisi spacium temporis rei:in quo res ꝓficit z ꝓficit̄ in operatione:z diminuit̄:z isto modo etas pōt attribui cuilibet corpori mixto:quoniā quodlibet mixtuz cum est generatum proficit z proficit̄ in opatiōe sua:z diminuit̄ z corrumpit̄ tandez: z hoc mō etas assignat̄ in tyriaca: possunt etiā etates assignari in alijs mixtis z naturalibus z artificialibus:z h̄ est causa quare iter cetera mixta:z precipue mixta artificialia auctores precipue attribuūt etatem tyriace magis q̄z alijs est ꝓpter similitudinem:que reperit̄ in ipsa q̄ztuz ad hoc ad corpora viua:sicut.n.in corporibus viuis ꝑm etates est manifesta diuersitas q̄ztum ad opera ipsoꝝ viuētium:z p̄cipue hec diuersitas apparet magis in corporibus viuis:que sunt perfectiora: vt sunt aialia z homines:z ideo in eis plus conspicit̄ hic etatum diuersitas z distinctio:sic etiā q; in tyriaca manifeste q̄ztum ad suaz operationē conspicit̄ hec diuersitas in diuersis temporibus:ita vt in quodam tēpore debilē valde habeat operationē:in quodam vero augeat̄ in operatiōe z vigore suo: in quodam vero est in summo bonitatis z complementi: in quodam vero declinet z corrumpitur: idcirco est ꝙ auctores has etates attribuerūt potius tyriace q̄z alij antidoto:z ꝓpterea attribuerunt ei ifantiam qñ incipit fermētari z incipit apparere operatio sua lz sit debilis: sicut etiā ifans debiles hz operatiōes humanas vt motus z rationis. pubertatē vero attribuerūt ei quādo incipit vigorari z augeri virtus eius:sicut etiam etas pubescētie attribuitur homini in toto tēpore in quo auget̄. etatem vero status z complemēti attribuerūt ei toto tēpore quo ipsa est in summo bonitatis sue:sicut etiam in homie etas status dicit̄ status cōplemēti:quoniā in ipsa motus z rōnes sūt in eo perfecte:z ꝓpterea Gal'.posuit ꝙ tyriaca nō est p̄fecta z fermētata nisi in decē annis:aut in viginti ꝑm diuersitatē regionū:vt dcm̄ est:z ideo Auer.dixit. ꝙ tyriaca q̄ est quatuor annorū nō est in summo bonitatis z perfectionis. etatē vero senij sibi attribuerunt illo tēpore quo declinat z diminuit̄ a virtute z operatiōe ipsius. hec ḡ etatum diuersitas: que sibi attribuitur est potius metaphorica q̄z sit vera:z precipue etiam ei attribuunt̄ etates ꝑm hāc similitudinē:quoniā tēpus perdurationis z diuersificationis eius est lōgum valde: sicut quasi fere est tp̄s vite bois:in quo hec etatū apparet distinctio. ¶Sz tunc scōo aliquis dubitabit:que est cā p̄durationis istius antidoti tam tēpore lōgo. ¶Dōm est ꝙ cā istius est duplex: vna est multitudo multa rez q̄ ingrediūt̄ cōpōnē eius: vñ lōgum tp̄s p̄trāsit anteq̄z sit fcā eoꝝ cōpleta z perfecta fermētatio:z similr etiā lōgum tēpus pertrāsit anteq̄z diminuat̄ z corrūpat̄. Scōa causa est:q; aliqua ex simplicib⁹ suis sunt vehemētie lōge z perdurationis: z iō quādo fcā

Etas 1ꝑ accipit̄.

Cā p̄durationis tyriace lōgo tpe ē duplex.

est fermẽtatio eorũ cũ alijs sunt cã vt diutissime ꝓseruẽt: hec aũt sunt opiũ ⁊ olim balsami:⁊ quedã ex gũmis:que a putrefactióe ꝑseruãt:⁊ vnitio eoꝝ:q̃ fit per mel decoctũ lógo tempore eam cóseruat:⁊ hec sufficiãt icidẽter dicta de tyriaca:⁊ licet trãsgressimus multum a ꝓposito:qr tñ hec digressio subtilissima est ⁊ vtilissima ⁊ a multis neglecta:idcirco ipsam voluimus hic interserere cum grandi tempore in hac materia mens mea vacillauerit.

¶ Et ex doloribus quidẽ:qui sunt multe fortitudinis:⁊ sunt ad medicandum faciles in quibusdam horis:sicut dolores ventosi: quoniã quandoq; sedãtur:⁊ sufficit vt super eos aqua calida euacuetur. Veruntamen in hoc timor: existit vnde ab eo tibi cauere debes: quoniam plerunq; causa erit apostema: ⁊ existimabitur ꝙ sit ventositas. Et si fortasse factum fuerit ei embroca ex aqua calida:⁊ precipue in sui principio ei affert magnum maluz. Et preter hoc quandoq; impedimentum ventoso officit:cũ ventositatẽ resoluere nõ poterit:⁊ in quãtitate ipsius spacij augmentũ faciet. Lec. iij.

Saperius Auic̃.docuit euitare errores circa q̃sdã cãs curatiuas cões ipsoꝝ doloꝝ.in pte ista docet euitare errores:q possent ꝓtigẽ circa q̃sdã cãs curatiuas approbatas maxime qbusdã doloribꝫ.s.doloribꝫ vẽtosis:⁊ h̃ ió fecit:qr circa modũ curatiónis per tales cãs multotiẽs ⁊ facil'r errare ꝓtigit:⁊ sic ꝓcedit. hº.n.facit qõ dcm̃ est.scõo Aui.icidẽtal'r specificat q̃sdã mãs cãrũ cóium:q̃ sunt ñe sedãtes dolorẽ:lz etiã supra in illo.§.(ea q̃q̃ q̃ fluxa faciũt ⁊c̃.)taliũ mãerũ multa exẽpla posuerit.scõa ibi.(Ex sedãtibus ꝑpterea dolorẽ ⁊c̃.)Prima pars diuidit in ptes tres ꝑm ꝙ docet remouere errorẽ:qui possit cõtigere circa tres modos cãrũ curatiuarũ taliũ doloꝝ:qui fiũt ex ventositate. Isti.n.dolores ꝓsueruũt aliq̃ facil'r remoueri altera triũ causarũ: aut per embrocatióes:aut per ventosas: qm̃ per hec tria est apta resolui vẽtositas.ꝑmũ ꝙ docet cauere ab errore: qui pót cõtigere in curatióe talium doloꝝ per embrocatiões.Scõo docet cauere ab errore:q pót cõtigere in curatióe taliũ doloꝝ per vẽtosas.scõa ibi.(Et vaporatiões sunt.)ꝛ ibi.(Uẽtose ẽt cum igne ⁊c̃.)Prima in duas. pº ponit hũc modum curatiónis talium doloꝝ.scõo docet cauere ab errore:q circa hũc modum curatiónis pót cõtigere.2ª ibi.(Uerũtamẽ in hoc timor existit ⁊c̃.)¶ Circa ꝑmam ptem itelligẽdũ: dolores vẽtosi sunt dolores multe fortitudinis pro tanto: qr vẽtositas efficit fortem dolorem: efficit autẽ vẽtositas fortem dolorẽ ꝑpter vehemẽtiam solonis ꝓtinui:quã facit vẽtositas:soluit.n.ꝓtinuũ ventositas multipl'r.tum qr vehemẽtẽ membꝝ tẽdit ꝑp sui capacitatẽ:eo ꝙ vẽtositas approꝑinquat nãe aeris:aer autem multuz locum capit: tum qr vehemẽtius penetrat in mẽbrum:cũ sit subtilionis subẽ q̃ fit humor:tum qr fortius mouet in membro:ex q̃ motu fortius passio gñat in mẽbro:ꝑpter oia ꝙ h̃ vehementius ⁊ magis subito soluit continuũ vẽtositas q̃ humor:⁊ qr vehementia in dolore maxime fit in ꝓpinquu ad solonẽ ꝓtinui:vt apparet in libello de malitia complexionis diuerse:hinc est ꝙ dolores vẽtosi iter alios sunt dolores fortissimi. ¶ Scõo nota:ꝙ cum hoc ꝙ sunt fortissimi: ipsi tamẽ sunt faciles ad medicãdum.s. respectu doloꝝ: qui fiũt ab humoribꝫ:⁊ hoc ideo qm̃ vẽtositas est facilioris resolutiónis q̃ sit humor:⁊ hoc ideo quoniam resolutio humoris efficit ꝑ quersionẽ eius in subam aereã:nũc aũt vẽtositas est magis affinis subẽ aeree q̃ sit humor.q̃ re ipsa de se facilioris est resol'onis q̃ humor.⁊ ió dolores vẽtosi:q curant ꝑ resol'onẽ vẽtositatis facilius curant q̃ dolores humorales. ¶ Sed intellige ꝙ Aui. signãter dixit:ꝙ sunt faciles dolores ad medicãdũ in qbusdam horis.nõ aũt dixit semꝑ:nã ẽ ꝙ aliqñ tales doloꝝ sunt difficiles ad sanãdũ:difficultas aũt sanatiónis eius aliqñ est ex parte loci:in quo cõtinet vẽtositas:locus aũt pót esse causa huiꝰ ꝓp duo:vel ꝓp situm eius: vt qr vehemẽter sit positꝰ in ꝑfundo:vñ medicamina ad ipm bñ ꝓuenire non possunt:vel hoc est ꝑpter modum substantie eius ab eo: aliqñ ẋo difficultas sanatiónis est ex pte alicuius cãe:que cũ tali vẽtositate ꝓiungit':⁊ h̃ est si vẽtositas doloꝝ facies sit cũ multitudine mãei:a qua gñatur vẽtositas:tũc.n.est difficile talẽ sedare dolorẽ:ꝓpea qr ea:que ventositatẽ resoluũt addũt in gñatióe vẽtositatis:naz ista resoluẽdo vẽtositatẽ mãm in vaporẽ ꝓuertũt:⁊ cõuertẽdo mãm in vaporẽ vẽtositatẽ multiplicãt:multiplicata autẽ ventositate dolor auget:ꝑpter qõ aliquãdo difficile est sedare talẽ dolorẽ. ¶ Tertio itelligẽdum:ꝙ Aui. ponẽs modũ medicatiónis talis doloris vẽtosi dixit.(quoniã q̃ñq̃ sedant ⁊ sufficit ⁊c̃.)dixit.n.q̃ñq̃ ad ostẽdẽdũ:ꝙ iste modus medicationis nõ semꝑ est curatio talis doloris.naz est ꝙ aliquãdo nõ sufficit:sed opz alia cum hoc mõ medicationis facere:vt q̃ñ.s.cum vẽtositate faciente dolorẽ est multitudo materiei ꝓiũcta:tũc nõ sufficit hic modus curationis: sed opz eũationẽ ꝓcedẽ:q̃ mãm ipsam eũet. Aliqñ ẋo nõ sufficit:vt qr vẽtositas ipsa est difficillime resolutionis vl ꝑpter locum:vel qr est grossa valde:quã resoluere nõ potest embrocatio cum aq̃ cal'a:qm̃ debilis est vtutis:cũ nõ resoluat nisi rõne actualis calitatis:quã hẽt: sed opz administrare ea:que fortioris vtutis in resoluẽdo exñt:⁊ ió ad insinuãdum Auicẽ.ꝙ hoc medium est debilis vtutis dixit.(ꝙ tales dolores quãdoq; sedãtur:⁊ sufficit ⁊c̃.)nõ tamẽ semꝑ sedant'.⁊ in hoc mõ loquẽdi Aui. vult ostẽdẽ ordinẽ inter hos modos curatiónis doloꝝ vẽtosoꝝ:q̃s hic ponit:qm̃ inter hos modos medicatiónis embrocatio est debilioris virtutis:deinde post hũc est vaporatio:fortior aũt est ventosatio:⁊ qr in modo medicationis ꝑm ordinẽ regularẽ est incipiẽdum a debili ⁊ ab ipso:cum non sufficit ꝓcedere ad fortiora.idcirco ꝑmo debes tentare sedare hunc dolorẽ cum embrocatione:deinde si non valet cum vaporatiónibus:deinde si nõ valeret ꝓcedere ad ventosas:quid sit embrocatio:⁊ q̃liter fiat dictum fuit.ꝑ. in.c. de embrocis. ¶ Circa scõam partem intelligẽdũ:ꝙ Aui cẽ.docẽs cauere ab errore:q circa hũc modũ curationis pót ꝓtingere insinuat ꝙ error pót ꝓtigere in h̃ mõ curationis duplici de cã:nã aliqñ ꝓtigit error in h̃ mõ curatiónis ex ignorãtia cãe faciẽtis dolorẽ:vt qr ignorẽ an cã doloris sit apa:⁊ putẽ ꝙ sit vẽtositas:qm̃ si cã doloris est apa et fiat embrocatio:hoc maximũ fiet nocumẽtum si apa:qõ est cã doloris sit in sui ꝑnº:qm̃ talis embrocatio augebit apa ꝑpter augmẽtũ fluxus qõ faciet:cuz in ꝑnº cõueniat apati repulsio ⁊ non mollificatio:vt supra apparuit:⁊ signanter Aui.dixit:⁊ ꝓprie in sui ꝑnº (qm̃ q̃ñ in apate mã eẽt collecta ⁊ nõ fluẽs hec embrocatio ad mitigationem doloris nocitiua nõ esset:)aut pót ꝓtigẽ error nõ ex ignorãtia cause faciẽtis dolorem:vt qr bene cognosco:ꝙ causa faciẽs dolorẽ est vẽtositas:sed cõtigit error ex ignorantia modi dispõnis cãe faciẽtis dolorem:vt qr non cognosco:vtrũ vẽtositas illa sit cum multitudine humoris:aut nõ:qm̃ si sit cum multitudie humoris:tũc talis embrocatio efficiet nocumẽtum: qõ solet facere vẽtosa cum vẽtositatẽ nõ pót resoluere:est.n.ꝙ aliquãdo vẽtosa nõ ꝑt vẽtositatẽ resoluere:qm̃ vẽtositas est cũ multitudine humo

Dolores vẽtosi ꝑpter qd sint fortes.

Dolores vẽtosi lz sint fortes ꝑpter qd sint difficilis curatiónis.

ris ꝓiuncta:tuncan.quãdo est cum multitudine humoris ꝓiuncta in q̃ztitate ipsius spacij facit augmẽtum: ℔ est dicẽ ꝙ tunc addit in q̃ztitate vẽtositatis:ꝓpterea qꝛ tũc vẽtositas querit maius spacium:querẽdo autẽ maius spaciũ magis mẽbrũ tẽdit:ꝛ tẽdẽdo magis:magꝭ soluit cõtinuũ:soluẽdo aũt magꝭ ꝓtinuũ q̃z ꝑus magꝭ augeꝫ dolorꝛ ꝛ fortius q̃z prius:addit aũt tũc vẽtosa in q̃ztitate ventositatis:qꝛ plus est qõ cõuertit de humore in vaporem q̃z sit illud:qõ de vẽtositate resoluaꝫ:ꝛ ideo vẽtosa quando vẽtositas est cum multitudine humoris ꝓiuncta:nisi priꝰ euacueꝫ multitudo:efficit nocumetum in dolorevẽtoso:ꝛ similimodo hec embrocatio cum aq̃ calida facta in dolore vẽtoso cum multitudine humoris efficit nocumẽtum: qꝛ ergo ex duplici cã põt errorꝛ ꝓtingere in administratione huius vaporatiõis:ideo Auic.cautelam ab isto duplici erroꝛe inuit medicum debere obseruare.ꝑmo qdẽ tetigit ꝛ cautelam ꝑmi erroꝛis cum dixit.(Uerũtamẽ in hoc timoꝛ existit ꝛc.)2°tetigit cautelam scõi erroꝛis cuꝫ dixit.(Et preter hoc qñqz ipedimẽtum ꝛc.)¶Et si queritꝫ quo modo ꝑmus erroꝛ ꝛ scõs debeãt caueri.¶Dõm ꝙ cauetur per cõsiderationẽ ad signa repletionis humoralis:sicut ꝑ signa significaꝫ:ꝙ cã doloris est apa:tunc caueri ꝺz hec embrocatio ꝛ ꝓprie in ꝑmo eius:sed hꝫ dolor mitigari cum curatiõe apatis.Si autẽ appareãt signa repletiõis humoris cũ vẽtositate cõiuncta:tũc ꝺz humoris plenitudo eũari ꝑus:deinde ꝓcedẽ ad ea:que vẽtositatẽ resoluũt ꝛ carminãt ab hac vehemẽti calefactõe:qñ vehemẽs calefactio in doloꝛe vẽtoso:qui est cũ humoꝛꝭ vitio: addit aliqñ plus in vẽtositate q̃z sit i°:qõ resoluit:vt ꝺr 3° cañ.cap de regimie colice frigide.¶Deinde cum dicit.

¶Et vaporationes etiã sunt ex medicationibꝰ ventositatũ.Et ex eis quidẽ melioꝛ est:ex q̃ est id:qõ exiccat:sicut miliuz:nisi in mẽbro fuerit qõ illud tolerare nõ valet sicut oculus.Fiat ergo tũc vaporatio cũ pãnis.Ex vaporationibꝰ etiã sunt:que cũ oculo calefacto fiũt.Et ex vaporationibꝰ qdem fortibꝰ est vt ꝛoꝛobozũ fariacũ aceto coquaꝫ:ꝛ postea siccetꝫ:ꝛ fiat ex eo vaporatio.Et minoꝛ ea est vt furfur coquatur sicut ḥoc.Salis autẽ vapoꝛ est pungitiuus:sed milij est melioꝛ ꝛ debilioꝛ.Et plerũqz etiam fit vaporatio ex aqua in vase posita:que est icolumis ꝛ leuis.Sed operationẽ efficient:quã nominauimus:si illud non fuerit obseruatum.

¶In parte ista ꝺocet cauere ab erroꝛe:qui põt contingere in modo curatiõis talium ꝺolorũ vẽtosorũ:qui fit ꝑ euaporatoria:ꝛ ꝑmo hunc modum curatiõis ponit.2°ꝺocet medicũ cauere ab erroꝛe:qui in isto mõ curatiõis põt cõtigere.scõa ibi.(Sed opationẽ efficit:quã noiauiũꝰ ꝛc.)¶Circa primã intelligendum:ꝙ vaporatio ꝛ calefactorium:ꝛ pina:ꝛ fomentatio idem sunt:ꝺicitꝫ aũt vaporatio vel calefactorium omnis medicina:que approximata corpori agit in ipm rõne vaporationis:que ab ea resultat:ſz aduerte:ꝙ vaporatio põt ab aliqua re cõsurgere ꝺuobus modis.vno mõ põt ꝓsurgere a re ipsa mediãte liquoꝛe:in quo res ꝺecoquitur:vt quãdo.ſ.recipitur fimus:aut vapoꝛ liquoris:in quo est res illa ꝺecocta.Alio mõ põt procedere vaporatio a re ipsa nõ mediãte liq̃re:sed imediate ꝓcedit ab ipsa cum est calefacta:ꝛ hoc est quãdo res ipa fit calefacta vel in sacello vel sine sacello ꝛ corpori approximaꝫ:ꝛ est ꝺ̃ria inter istos modos approximationis calefactiõis ꝛ cõueniẽtia:differẽtia qdẽ est: qm̃ in scõo modo approximatiõis vaporatio est fortioꝛ vel fortioris virtutis q̃z in ꝑmo mõ:ꝛ hoc ideo qm̃ vapoꝛ:ꝙ imediate eleuaꝫ a re calefacta plus retinet vtutẽ rei q̃z ille:ꝙ elevatur mediãte liquoꝛe:sicut aq̃ in q̃ res ꝺecoquitꝫ:sed est ꝓueniẽtia:qꝛ in vtroqz mõ res approximaꝫ sub actuali caliditate:ꝛ iõ ꝺr calefactoriũ:ꝛ qꝛ ꝺe rõne actualis caliditatꝭ est poꝛos apire ꝛ subtiliare:ad ℔ aũt ꝓsequꝫ resolꝟo rei cõtẽte in mẽbroꝛ:ꝛ ꝑcipue fit ꝑ ℔ fortis resolutio vẽtositatis:ideo optime ꝺixit Aui.ꝙ vaporatiões sunt ex medicationibꝰ vẽtositatum.¶Scõo aduertendũ:ꝙ Aui.in lra insinuat multiplicem ꝺiuersitatem esse in istis calefactorijs vel vaporatiõibus:videt autẽ in eis esse triplex ꝺiuersitas:sicut etiã tãgitꝫ in cõmẽ.scõi regi.acuto.vna qdẽ ꝺiuersitas est penes cõpꝟones ipsaꝝ ꝑmas:quoniã q̃dã sunt humide:q̃dã ℞o sunt sicce:ꝛ quedam sunt medie:vaporatiões qdẽ humide sunt ille:que fiũt ex aqua caꝫa posita in aliq̃ vase:vaporatiões aũt sicce sunt ille:que fiunt ex re exiccãte: sicut est vaporatio facta cum millio:ꝛ cum sale:ꝛ cum farina oꝛobi:vaporatiões aũt medie sunt ille:que fiũt ex oꝟo: ꝛ que fiũt cum furfure:ſz ꝺeclinẽt ad aliq̃z siccitatẽ:tamẽ medietati satis approꝓinquãt:ꝛ istam ꝺiuersitatẽ vult insinuare Aui.cum ꝺicit.(Et ex eis melioꝛ est:cum q̃ illud qõ exiccat.)Nam ꝑ ℔ ꝺedit intelligere etiaz:ꝙ quedã est humida:ꝛ quedã mediocris:sed ꝺiuersitas est in eis penes fortitudinẽ vtutis ꝛ debilitatẽ.nam quedã sunt fortis virtutis:ꝛ quedã ꝺebilis valde:ꝛ quedã mediocris:fortis qdẽ vtutis est:sicut vaporatio:q̃ fit cum oꝛobo ꝺecocto cum aceto:ꝛ sicut vaporatio:q̃ fit cum milio:ſz inter istas ꝑma sit fortioꝛ q̃z scõa:ꝛ scõa q̃z tertia:debilis autez est illa:q̃ fit cum aq̃ ꝛ cum oleo calefacto:ſz illa q̃ fit cuꝫ aq̃ fit ꝺebilioꝛ:mediocris autẽ est illa:q̃ fit cum furfure:ꝛ istam ꝺiuersitatẽ vult Aui.insinuare cuꝫ ꝺicit.(Ex vaporibus qdẽ fortibus ꝛc.)Tertia ꝺiuersitas:q̃ est in istis vaporibꝰ est ꝑm mordicationẽ ꝛ nõ mordicationẽ:quoniam q̃dam vaporatiões sunt mordicatiue ꝛ pũgitiue:vt vaporatio salis:q̃dã aũt oino carẽt mordicatione:vt vaporatio aque ꝛ olei:ꝛ furfuriꝭ:ꝛ silium:q̃dam aũt sunt medie: vt vapoꝛ milij:ꝛ hãc ꝺiuersitatem Auic.tãgit cum ꝺicit.(Salis autem vapoꝛ est pũgitiuus ꝛc.)Sed intelligeꝫ:ꝙ q̃z q̃z iste ꝺiuersitates tres repiantꝫ in istis calefactorijs:vna tñ ꝺiuersitas satis ad aliã ꝓsequitꝫ.nam ad ꝑmã ꝺiuersitatẽ vꝫ ꝓsequi scõa:eo ꝙ calefactoria humida sunt ꝺebilia: ficca ℞o fortia:media autẽ sunt media:ꝛ rõ est:qꝛ calitas exacuitꝫ in sicco:ꝛ obtũditꝫ in humido:ſilr ad scõaz ꝺiuersitatem ꝓsequitur tertia.nam illa que sunt fortia sunt pungitiua:ꝺebilia ℞o carent mordicatiõe:media autẽ mediomõ se hñt.Cõtingit aũt ꝙ hec ꝺiuersitas est in calefactorijs ꝓpter ꝺuo.ꝑ qdẽ rõne modi approximatiõis eorũ.2° ratione eorũ:qbus approximantꝫ:rõne qdẽ modi approximatiõis eorũ:qm̃ in ordine regulari medicationis:q est ꝑm sapiam semꝑ ꝺebemus ab his:que sunt ꝺebilia icḥoare ꝛ gradatim ad fortia ꝛ fortioꝛa ꝓcedere:ꝛ rõ huius est: qm̃ vapoꝛes ꝺebiles sunt securioꝛes:vt ꝺr ꝑmo reg.acu. qm̃ aut iuuãt:aut si nocẽt modicũ iferunt nocumẽtum:ꝛ cum hoc notificãt nobis modum ꝺispõnis:circa quẽ ꝓtigit opari:sed medicamina fortia sicut faciunt multum iuuamẽtum qñ recte administrantꝫ ita inferũt multitudinez nocumẽti quãdo incõuenientꝫ administrantꝫ:ꝛ ꝓpea ꝑceptũ est 2°reg.acu.a medicamibus ꝺebilibꝰ mãliter icḥoãꝺum esse:qm̃ sunt icolumioꝛa:ꝛ iõ Aui.ꝺicit in lra:ꝙ vapoꝛ:qui fit cum aqua in vase posita est leuis ꝛ incolumis: ꝛ ꝺe vaporatiõe milij ꝺicit:ꝙ est ꝺebilioꝛ ꝛ melioꝛ vaporatione salis.Rõne ℞o eorum:qbus approximantꝫ ꝺiuersificantꝫ hec calefactoria:ꝑ rõne cãe ipsius ꝺoloris:quoniã qñ cã doloris est sicca ꝓueniũt vaporatiões humide: qñ ℞o est humida ꝓueniũt sicce:ꝛ qñ est media cõueniũt medie:silr qñ q̃ritꝫ resolꝟo potẽtioꝛ ꝓuenit euaporatio sicca:eo ꝙ in sicco cũ caloꝛ exacuaꝫ est potẽtioꝛ:qñ ℞o q̃ritꝫ

resolo debilis:tūc ꝓuenit vaporatio humida:qñ ẋo medio mó:tūc ꝓuenit media. Et ad istam intentionē se refert Aui.cū dicit.(Et ex eis qdē melior est:cum q̄ est illō:qō exiccat:)itelligit.n.q̄ est melior:ꝫ est qō est potētior.ſ.ad resol'onē vētositatis: qz calitas fundata in ficco potentiꝰ vētositatē resoluit q̄ꝫ fundata in humido:z p̄cipue magis ꝓuenit in vētositate:cum vētositas plurimūq; a mā humida eleuet:cui ꝓuenit exiccatio:ꝑpter qō Auic.referēs se ad dolorē vētosum dixit:q̄ vaporatio est melior cuꝫ q̄ est illud:qō exiccat. Scdo diuersificātur hec calefactoria ratióe nāe mēbrorū:qbꝰ approximātur:qñ mēbra:que sūt multe sensibilitatis nó tollerāt calefactoria mordicatiua nisi cū magno nocumēto:z ideo in talibꝰ debēt fieri calefactoria nó mordicatiua:z ideo Aui. ꝓhibet vaporatione fieri cū milio in oculo:qm̄ nō tolleraret ipsam:sed mēbra que sūt modice sensibilitatiſ tollerāt mordicatiua:que aūt medio mó se hñt tollerāt media.sic ꝯ qz in calefactoriis dꝫ ꝫ diūsitas a medico attēdi: hic est q̄.A. insinuauit multiplicē diuersitatē esse in istis. ¶Q.ó. xiij.

Sed aliquis dubitabit de q̄dā ẋbo posito ī lr̄a: dicit.n.q̄ vaporatio:q̄ fit cū eo:qō exiccat:sicut est vaporatio fcā cuꝫ milio est melior:nisi sit tale mēbrū q̄le est oculus.nunc aūt ȝ°cañ.c. de obtalmia vētosa dicit q̄ vaporatio:que fit ex milio est iuuātior vaporationum:que fiūt oculo.q̄re vī ꝺdictio in verbis suis. ¶Dōm est:q̄ cum milio pōt duplr̄ fieri vaporatio.vno mó pōt fieri vaporatio ex eo:sicut est in suba sua apposita in sacello:z hoc mó vaporatio eius eēt mordicatiua oculo z noceret ei:z sic itelligit hic. alio mó pōt fieri vaporatio ex eo vt decoquat:z in decoctióe illa īfundantur pānicz apponātur oculo:z sic vaporatio cuꝫ milio est bona in obtalmia ventosa:qz tunc nó est mordicatiua: z vētositatem potētem resoluit:z hoc modo itelligit ȝ°cañ.q̄ in obtalmia vētosa vaporatio:que fit ex milio est iuuātior vaporationū:que fiūt ei:z h̄ Aui.īsinuat etiā in isto.§.cum subdit.(Fiat ꝯ tūc oculo vaporatio cum pānis.ſ.īfusis in decoctióe:z nó fiat vaporatio cū suba milij: ꝑpter qō nó est ꝺdictio iter verba ipsius. ¶Circa scdam partem itelligēdū:q̄ Aui.vult docere cauere ab errore:q pōt cōtingere in curatióe talium doloꝝ p hmōi calefactoria:hoc aūt Aui.docet cū dicit.(Sed operationē efficiēt quā nominauim⁹ si illud nó fuerit obseruatū.) Nam in his ẋbis Auic.īsinuat:q̄ silis error pōt ꝓtigere in vaporibus:qui error pōt ꝓtigere in embrocis:z simili mó opꝫ cauere ab isto errore:sicut docuit supra cauere ab errore:qui accit i embrocis:qm̄ est q̄ aliquādo iste vaporatióes augēt dolorē:aut qz cā doloris:in quo admistrātur nó fit ventositas:sed sit apa:z ꝓprie si sit in sui pn°:tūc.n.si fiat vaporatio maximū fiet nocumētum;aut hoc pōt ꝓtigere a causa doloris si sit vētositas cum multitudine humoris ꝓiuncta:tūc.n.qz per calefactoria plus fiet cōuersio māe in vētum q̄ꝫ fiat resolutio ventositatis augebitur dolor:ꝑpter qō caueri tūc dꝫ calefactoriū:quēadmodū supra dictum est de embrocatióe:z h̄ intēdit cum dicit Auic.(Sed operationē efficient quā nominauim⁹.ſ. qz augebūt doloreꝫ si illud nó fuerit obseruatū.)scꝫ q̄ dcm̄ est debere obseruari in embrocis:puta q̄ administrētur non existente repletione humorali. ¶Deinde cum dicit.

¶ Ventose etiā cū igne sunt istiꝰ modi:z sunt fortes in sedādo dolorē vētosum:z si eas iterꝫ adhibueris dolor penitꝰ ꝺstruet:verūtn̄ plerūq; ex eis accit illō qō ꝓuenit ex eo qō diximus.

¶ In parte ista docet etiam cauere ab errore:qui pōt cōtingere in mó curatiōis talium doloꝝ vētosoꝝ:qui fit per vētosas.z primo ponit hūc modum curatiōis.scdo docet cauere ab errore:qui in hoc modo curatiōis potest cōtingē.sectnda ibi.(Uerūtamen plerūq; ex eis accidit ꝛc.)

¶ Circa p̄mam partē intelligendū:q̄ vētose cū igne sunt fortes in sedando dolorē ventosum:qm̄ tales vētose propter caliditatē aeris inclusi in eis:z ꝑpter vehementē attractionē:quā faciūt ad superficiem z ad cōcauitatē ventose sunt apte ad faciendū vētositatem expirare a mēbro:ꝑpue cum ventositas facilius attrahat q̄ꝫ humor:eo q̄ est corpus magis appropinquās nāe aeris q̄ꝫ sit humor. De rone aūt eius qō attrahit a vacuo: quēadmodum facit vētosa est:q̄ citius attrahat quod est subtilius z facilius attractibile:pp qō vētose cū igne:tum rone caliditatiſ inclusē in ipsa:que habet resoluere z aperire poros membri cum rone attractiōis a vacuo:sunt fortes in resolvendo vētositatem inclusam in mēbro:ad cuius resolutionez doloris cōsequit̄ mitigatio. Et ex his manifestum est:q̄ Aui.de vētosis intelligit:que sine scarificatione in membro apponunt̄. Nam ille que fiunt cū scarificatióe cū sanguinem eūent ex membro:ad cuius eūationē ꝓsequit̄ infrigidatio membri:nó sic sunt vtiles in sedatióe dolorum vētosoꝝ:q fiūt in membris:cum vētositas ad sui resol'onē cal'o forti indigeat:in h̄ aūt qō Auic. subdit.(Et si iterū eas adhibueris ꝛc.)īsinuat modū ꝑm quē debent applicari vētose ad resolutionem ventositatis:qm̄ debēt sepe inouari in applicatióe ipsarum:vt ex applicatione rei tanta accidat calefactio fortis in mēbro:que ventositatez resoluat:simil'r etiā q̄ꝫto plus inouant̄ tāto magis attrahūt:z ió maior z fortior hoc mó ab eis accidit resol'o:z ió ad mitigatiōem talis doloris ventosi dꝫ reiterari appositio earū. ¶Circa scdam partem intelligēdū:q̄ p̄illa verba Aui.vult docere cauere errorē:qui sil'r ꝓtigē potest in vētosis:sicut cōtingit in embrocis z calefactoriis.nā ē q̄ aliquādo ex vētosis auget̄ dolor:aut qz causa doloris nó est vētositas sed apa:aut qz cum vētositate est multitudo humoris ꝓiūcta:z ideo caueri debet ne fiat appositio vētosarū:vel exñte apate:vel exñte repletione multitudinis humoralis:z h̄ vult intēdere Aui.cuꝫ dicit.(Uerūtn̄ plerumq; ex eis accidit ꝛc. ¶Deinde cum dicit.

¶ Et ex sedantibus preterea dolorem est molliter lōgo tempore incedere propter illud: qō in ipso existit ex virtute faciendi fluxa. Et similiter adipes subtiles noti: z olea que nominauimus. Et oulcis cantilena:z proprie cum ea prouocatur somnus. Et occupari in eo:qō gaudium efficit doloris vehementiam sedat.

¶ In parte ista Auic. icidenter reuertit̄ ad ostēdendū q̄ſdam materias causarū:que sunt vere sedative doloris:z ꝫ etiam supra de multis per viam exēpli fecerit mētiōez. ¶Circa quā partē intelligendum:q̄ molliter.i.debiliter z paulatim lōgo tēpore incedere est de sedātibꝰ dolorem ꝑpter illud:qō virtutē habet faciēdi fluxa:vt dicit Auic. est aūtē talis motus habēs vtutē faciendi fluxa:qm̄ talis motus multus z nó fortis rarificat membra:z laxat ipa rarefaciendo ad resolutionē adiuuat:quēadmodū faciūt ea:que sunt mollitiua faciētia fluxa:nó habet aūt h̄ facere motus fortis:quoniā fortis motus ꝑpter vehementez z fortē cōfractionē:quā facit in mēbris inspissat z idurat ea:z ideo supra in ca.de his:que ꝓueniunt ex motu z quete:dixit Auic.q̄ motus fortis plus calefacit q̄ꝫ resoluat: multus aūt motus paulatim factus plus resolvit q̄ꝫ calefaciat:quapropter talis motus qz rarificat z laxat z ad resol'onē p̄parat dicit̄ eē de his:que virtutē habēt faciendi fluxa:z ideo de his : que vere sunt sedativa doloꝝ.

¶ Adipes autē subtiles:qui dñr subtiles:qz sunt subtilis calitatiſ.i.debilis.z olea etiā sunt de his:que vere sunt sedativa doloris:qm̄ sunt de his:q̄ sunt mollitiua z facien

mor?
uis m
t? sed
dolor
fortis
auget

tia fluxa:vt supra etiã dixit Auic. Dulcis autẽ cãtilena z melodia est de his:que dolorẽ sedãt dupl'r.p̃ qdẽ inq̃ztuz multotiés ꝓuocat somnũ:z somnus est vna ex causis sedatiuis doloris:vt supra dixit Auicẽ.scõa cã est q2 delectat: occupari aũt in eo:qõ delectat z gaudium facit:vehemẽtiam doloris sedat duplici de causa:vna causa est:q2 ꝙ delectatiõem ifert distrahit virtutem sensibilẽ ab apprehẽsiõe rei ledẽtis:distractio autẽ eius est causa vt non percipiat' z nõ sentiat':hec est autẽ causa cessatiõis doloris:cũ in dolore nẽcio fiat sensatio. scõa causa est:quoniã ea que delectatiõem iducũt faciunt expãsionez caliditatis equaliter per membra:hec autem expãsio caliditatis equalis adiuuat ad digestionem z resolutionem cause faciẽtis dolorẽ:ꝓp quod oia talia sunt de his:que dolorem sedãt.

¶ In quo precipitur a quibus curatiõibus incipiamus. Cap̃. xxxj.

Am multe coniunguntur egritudines ab ea incipere debemus: in qua vna harum trium proprietas existit,

Supra Auí. tradidit methodum curatiuã p canões gñales oium generꝝ morborũ simpliciũ:in pte ista est eius intentio tradẽ methodũ gñalẽ in curatiõe morborumz cũ adiuicẽ cõponũtur: z duo facẽ.p̃.n. tradit hãc methodũ in cõpõne morboꝝ cuz pl'es adiuicẽ cõponũtur.2°tradit hãc methodũ in cõpõne egritudis cũ accñte.2ª ibi.(Cũ aũt egri°° z accñs ꝓiũgunt' ꝛc.)p̃ª in duas.p̃ ꝓponit q̃t sũt ea:que debẽt ꝓsiderari in methodo curatiua plũm egritudinũ cũ adiuicẽ cõponũt'.2°de illis ꝓsequẽ ea dec'ando.2ª ibi.(Una eaꝝ est ꝙ alia ꝛc.) Q.ó. 1.

Circa p̃mã partẽ ad enucleãdũ itẽtiõem Auic. videt' supfluũ:qm̃ methodus curatiua egritudis cõposite satis videt' esse nota ex methodo curatiua egritudinũ simplicium:qm̃ videt' ꝙ sic̃ egritudiez simplices cõponũt cõpositas:ita z modi curatiui simpliciũ componũt modũ curatiõis cõposite:z ideo notificatis modis curatiõis simplicium erit notus statim modus curatiõis composite:ꝓp qõ nõ videbat' necessitas tradẽ methodũ curatiuã egritudinũ compositarũ.¶Dõm. Juxta cui⁹ declarationẽ opz p̃intelligẽ:sicut etiã aliqd tactuz fuit supra in cap̃ de curatiõe apatum:ꝙ duplex est modus cõplicationis dispõnum:que pficiũt egritudinẽ vnaz.Unus q̃si per modũ vni⁹ eẽntie:sicut fit in apate:z in tali dispõne sic cõposita modus curatiõis z itẽtio etiã curatiua sũt diuisa a mõ curatiõis:z itẽtiõe etiã curatiua simpliciũ dispõnũ:q̃ ipsam componũt:z q̃ztum ad näm eoꝝ cũ qbus fit curatio:z q̃ztũ ad modũ approximatiõis eorũ:eo ꝙ alia est intẽtio curatiua in tali dispõne cõposita quã sit in dispõnib⁹ simplicib⁹:z ꝟ ideo est:q2 talis dispositio est quasi simp'r: cum sit quasi ibi compositio plũm per modũ vnius eẽntie:z lz nõ sit ibi ꝟe vna eẽntia:est ibi tñ q̃si modus vnius eẽntie:sicut declaratũ fuit supra in cap'o de medicatione apatum:z q2 talis dispõ hz modũ dispõnis simplicis.idcirco itẽtio curatiua:z cãe etiam curatiue sunt alie q̃z sint dispões ex quib⁹ cõponit':z ideo methodus curatiua talis dispõnis composite tractata est iter modos curatiõis egritudinum simpliciũ:vt supra dcm̃ fuit de apatibus:et ideo nõ est itẽtio Auic.in hoc cap'o log̃ de methodo curatiua dispõnũ hoc modo compositarũ:sed alius est modus complicatiõis dispõnum: q̃ nõ perficiũt egritudinez vnã q̃si ꝑ modũ vnius eẽntie:ppea q2 nõ depẽdet ab vna radice:quẽadmodũ depẽdẽt plures egritudies:q̃ apa cõponũt:vt supra dicebat' in cap'o de apatum curatiõe:sed in tali cõplicatiõe sunt diuerse egritudines adiuicem complicate manẽtes sub formis distinctis z diuersis:sicut si cõplicant' apata cum vlcere:z in tali cõplicatiõe egritudinũ diuersaꝝ bñ cognitio curatiõis est nota q̃ztũ ad itẽtiõem curatiuã z q̃ztum ad näm rei:cum q̃ fit curatio ex methodo curatiua simpliciũ:z hoc iõ q2 curatiua itẽtio nõ mutat' in tali cõplicatiõe ab itẽtiõe curatiua ipsarũ dispõnumz simpliciũ:q2 sicut ℞bi gr̃a:intentio curatiua vlceris ꝑm se est exiccatio z itẽtio curatiua apatis:qõ est in facto eẽ est mollificare z resoluẽ:ita itẽtio curatiua vlceris q̃ cõponit' cũ apate est exiccatio z itẽtio curatiua apatis est mollificatio z resol'o. Et q2 itẽtio curatiua est eadẽ istarum vt sunt simplices:z adiuicẽ cõplicãtur:idcirco curatio taliũ egritudinũ compositaꝝ q̃ztũ ad curatiuas cãs: cũ quib⁹ fit curatio nota ex modo curatiõis egritudinũ simpliciũ: lz tamẽ modus curatiõis q̃ztum ad itẽtiõem curatiuaz:z q̃ztum ad näm rei:cum qua fit curatio sit notus ex modo curatiõis simplicium:tñ modus curatiõis earum q̃ztum ad actum approximatiõis rerũ:cũ quib⁹ fit curatio:z q̃ztum ad ordinẽ administratiõis earum nõ est notus ex mõ curatiõis simpliciũ. Nam tales egritudies diuerse:q̃ adiuicẽ complicãtur sunt duoꝝ modoꝝ:quedã sunt:quarũ itentiões curatiue:z cãe etiã curatiue lz sint diuerse: non tñ sunt opposite:vñ simul vtraq̃ itẽtio eisdẽ causis curatiuis põt perfici: vt ℞bi gr̃a.si componat' mala cõplexio frigida cũ humida:nam humida idiget exiccatiõe z mala complexio frigida calefactione:modo exiccatio z calefactio nõ sunt oppositа:imo simul possunt perfici cũ his: que calefaciũt z exiccãt:que ratiõe calefactiõis perficiẽt itẽtiõem curatiuam: que debet' male complexioni fridet: rõne vero exiccatiõis perficiẽt itẽtionẽ curatiuaz:que debetur humide:z in talibus egritudibus compositis modus curatiõis est satis notus ex modo curationis simplicium:z gr̃a talium egritudinũ compositarum non fuisset nẽcium Auic.facere cap'm de methodo curatiua egritudinũ compositarum. Sed quedã sunt egritudinez diuersе:que adiuicem componũtur:quarũ itẽtiões z cause curatiue nõ soluz sunt diuerse:imo sunt oppositе z cõtrarie: vt q2 vna idiget exiccãtibus z altera mollificatiuis:vt est in compositiõe vlceris cum apate in facto esse: z vna idiget calefaciẽtibus:z altera infridãtibus:vt est in compositiõe ſynochi z paralysis: z in tali egritudie composita: lz itẽtio curatiua z cause curatiue sint note ex simplicib⁹: tamẽ modus approximatõis causarũ curatiuarũ:z ordo approximatiõis earũ cum simul approximari nõ possint nõ est notus ex modo curatiõis egritudinũ simplicium. Et ꝓpterea Auic.rõne talium egritudinũ compositaruz: vt sufficiẽter traderet methodum curatiuaz generalẽ oĩs morbi in gñe:fecit cap'm ꝓpriũ:in quo tradit methoduz curatiuã talium egritudinũ compositarũ:nõ quidẽ vt oñderet que eẽt itẽtio curatiua in eis:z que essent cãe curatiue qm̃ ista sunt nota ex superioribus:sed vt ostẽderet qs esset modus approximatiõis causarũ curatiuarũ taliuz: z quis esset ordo curatiõis earũ:z ꝓpterea dicit rubrica capituli. Cap'm.xxxj.in quo p̃cipit' in quibus curationibus icipiamus. Et hec est perfecta enucleatio itentionis istius capi'.¶Scõo itelligẽdum:ꝙ qñ Auí.dicit.(Cum multe cõiũgunt' egritudines ꝛc.)ꝙ noie egritudinis non solũ põt itelligi hic illud:qõ ꝓprie est egritudo:sed põt intelligi hic noie egritudis oĩs res preter näm:que ordinẽ curatiõis põt permutare:hec autẽ nõ solum põt esse egritudo:imo aliqñ est cã:aliqñ vero accidẽs. Nam est ꝙ aliquãdo in compõne cause cum egritudine requirũtur cãe curatiue oppositе:vt q2 causa indiget calefaciẽte:egritudo ℞o infridãte:z simil'r est ꝙ aliqñ hoc ꝓtingit in compositiõe egritudinis cũ accidẽte:z ꝑm simulẽ modum põt esse cõpõ cause cũ cã:z cãe etiã cũ accñte:z accñtis cũ accidẽte:fic̃ in methodo curatia cõpõnis egritudis cũ egritudine opz icipe a curatiõe illi⁹:in q̃ est vna triũ ꝓpetatũ:

ista etiā est in p̄dictis cōpōnibus ꝯsiderādū: siue sit cōpō
cāe cum egritudine: siue cāe cuz accñte: siue accñtis cum
egritudine: pp qō noie egritudinis hic large itelligit ois
res p̄ter nām siue sit egritudo: siue cā: siue accñs: verum
qz cā z accñs qñ p̄mutāt ordinē curatiōis: tūc attigūt q̄si
ad nām egritudis: que est dispō: cui p̄mo debet curatio: z
ideo hic oia hec p̄nt egritudines appellari: z ideo solum
Aui. dixit de cōpōne pluriū egritudinū adinuicem. expri
mit tamē postea de compōne egritudinis cū accñte: vt oñ
datur: que istarū ꝓprietatum trium in compōne egritudi
num cū accñte maxime hz attendi. ¶ Deinde cum dicit.

**¶ Una earū est ꝙ alia sanari nō pōt anteq̄z ipa
sanet: sicut apa z vlcus cū cōiunguñt: medica
mur. n. apa donec compl'onis malitia: que cū
eo venit remoueat: absq̄ cuius sanatiōe vlcus
sanari nō pōt: postea medicamur vlcus. Et se
cūda earū est cū vna egritudo cā fuerit alteri⁹:
sicut cū accit opilatio z febris: medicamur. n.
opilationē p̄us: deinde febrez. Et si nobis ne
cessariū fuerit opl'onē apire cū eo: in quo aliq̄
erit caliditas nō curabim⁹ de febre: z medica
mur q̄dē pulmōis apa cū deficcatiuis: z nō cu
rabimus de febre: qm̄ impole est vt febris re
moueat cā ipius remanēte. Et cāe q̄dē ei⁹ sa
natio est exiccatio: que febri nocumentū facit.**

¶ In parte ista ꝓsequit de istis trib⁹ ꝓprietatib⁹ declaran
do q̄ sunt iste ꝓprietates: fm q̄s hic ordo curatiōis atten
dit in compōne taliū egritudinū: z p̄ declarat p̄mā ꝓprie
tatē. 2ª scdam. 3ª tertiam. 2ª ibi. (Et scda earum est). 3ª ibi.
(Tertia ꝝo est ⁊c.) ¶ Circa p̄mam partē intelligendū: ꝙ
ista ꝓpetas: que demōstrat ordinem curatiōis in cōpōne
plium egritudinuz: fm ꝙ appet 7ª terrapē. metho. ē sum
pta ab ordine: qui reperit inter dispones: in quo ordie at
tēdit qd: cuz q̄ est pole sanari: z qd añ qd: z qd post pole
est sanari: debemus. n. cōsiderare quādo due egritudies
cōponunt adinuicē: vtrū ea que sanāt vnam egritudinez
sanēt aliā: z si sic: tūc inter istas nullus ordo sanatiōis at
tēdit: si aūt nō: imo sunt ꝑria ea: q̄ sanāt vtrāq̄z: tūc opz cō
siderare que egritudo nō pōt sanari nisi p̄us sanet alia: z
tunc a curatōe illi⁹ oz īcipere: sine cui⁹ curatōe alia curari
nō potest: deinde est altera curāda: sicut ponit exēplu3 in
lra: si apa z vlcus ꝯiungant: tūc vlcus curari nō pōt nisi
curet p̄us apa: qm̄ stante malitia cōpl'onis: q̄ est in apa
te vlcus curari nō p̄t: z iō opz curari apa: vt malitia com
pl'onis: q̄ est in eo remoueat: deinde curet vlcus. ¶ Cir
ca hoc aūt debes itelligere: ꝙ hic ordo nō solū attēditur in
cōpōne egritudinis ad egritudinē: sed etiā in cōpōne ac
cidentis ad accñs: in cōpōne cāe ad cām: z in cōpōne accñ
tis ad egritudinē. ꝟ. g. in cōpōne accñtis ad accñs: sic si cō
iungant adiuicē debilitas retētiue: z debilitas digestiue:
p̄ius opz intēdere in curatione debilitatis retētiue: z de
inde in curatione debilitatis digestiue: qm̄ stante debilita
te retētiue debilitas digestiue curari non pōt: cū digestio
bona fieri non possit absq̄ retētione: in compōne ꝝo cāe
ad cām: sicut si componant adiuicē idigestio z putredo:
tūc p̄us opz remouē idigestionē. deide putredinē: qm̄ stā
te indigestione putredo remoueri non p̄t: in compōne ac
cñtis ad cām: vt ꝟbi gr̄a. dolor vehemētissim⁹ cū multi
tudine humoꝝ: qm̄ opz p̄us sedare dolorē q̄z multitudi
nē eūare qm̄ stāte vehemētissimo dolore nō pōt fieri eūo:
vt sup̄. Auic. in capl'o de flōmia dixit. (ꝙ tibi cauē debes
a flōmia in hora fortis doloris.) In compōne ꝝo accñt. s
ad egritudinē. manifestū est in multis: vt in febre z debili
tate multa digestiue stōi: qm̄ nisi p̄us subueniat debilita
ti digestiue stōi febris curari nō p̄t: z sicut multa defectio
appetitus z febris. ¶ Hic tamē aduerte: ꝙ accña: q̄ com
parant ad egritudinē sūt duoꝝ modorū: q̄dā sunt ꝓpa: z
ꝟ accña ad egritudinē ꝓpriā talē ordinem hz̄e non p̄nt in
hāc itētionem: qm̄ talia accñtia non remouent sine remo
tione egritudinis: vñ egritudo est p̄m⁹: cui debet sanatio: sz
q̄dam sunt accñtia cōia: q̄ insequunt aliam cām q̄z talem
egritudinē: z hec accñtia sunt: que talē compationē hēre
p̄nt ad egritudinē: vt sine eoꝝ remotiōe talis egritudo re
moueri non possit: vñ a curatione eoꝝ est incipiēdū: z de
inde curāda est egritudo illa. ¶ Sed tūc aliqs dubitabit
circa exemplū: qō ponit in lra ꝙd. s. si apa cōiungatur
cum vlcere vlcus curari non p̄t nisi p̄ius remoueat ma
litia compl'onis: q̄ est i apate: dato ꝙ malitia compl'onis:
q̄ est in apate nō sit cā vlceris. ¶ Dōm est ꝙ rō q̄re vlcus
curari non potest nisi remoueat malitia compl'onis: q̄ est
in apate est duplex. vna est: qz vlcus curat p̄ vnitionem z
ꝯsolidatiōez: nūc autem sicut appuit p̄us hec opa p̄n' sunt
opones nāe: nūc aūt nā nō opat nisi mediāte cōpl'one: cū
compl'o sit ꝓpriū istr̄m ei⁹. q̄re exñte malitia i compl'one
nā non poterit recte opari: z ideo nec regulabit bonā car
nē in vlcere: nec bñ ꝯsolidabit in vulnē: z ideo vulnus vl
vlcus curari nō potest stāte mala compl'one in ipō: z ista
ratio ē cōis oī male compl'oni: sive sit cū apate: sive absq̄
apate: z appropriat apati: nā malitia cōpl'onis: q̄ est ap
propriata apati est mala cōpl'o humida: inq̄ztū ipsa est cū
humoris vitio collecti in mēbro: dato. n. ꝙ apa fieret ex
humore sicce cōpl'onis: vt ꝟbi gr̄a ex col'a: inq̄ztuz tū ex
apate in vlcē aggregat superflua hūiditas hūoralis oī ibi
esse mala compl'o cū humiditate māli ista aūt ꝓhibet soli
datione vulneris: vel vlceris: cum in oī vlcē ꝯueniat exic
catio humiditatis mālis: vnde p̄us opz remouere talem
collectionē humoralē: ꝙ fit p̄ mollitiua resolutiua q̄z cu
rare vlc⁹: z ꝟz istā rōnē cā ꝓhibitionis sanationis vlceris
nō est malitia cōpl'onis absolute: sic dic p̄ rō: qz si cā hu
ius solū esset malitia cōpl'onis absolute: tūc hec non esset
cā: quare p̄us oporteret medicari apa: sed solum hec eēt
cā. q̄re p̄us medicaremus malitiā cōpl'onis: sed est cā hu
ius fm hāc rōnē mala cōpl'o vt appropriat apati: z ideo
p̄us opz curare apa q̄z vlcus. ¶ Circa scdam p̄tem intel
ligendū: ꝙ illa ꝓprietas sumpta est ab intētione cālitatis:
vt dī 7ª terrapē. metho. in q̄ itētione ꝯsiderat quādo due
egritudines adinuicē componunt: q̄ egritudo est cā alte
rius: qm̄ a sanatione illius est inchoādū: q̄ est cā alteri⁹:
sic ponit exēplum de opilatione respcū febris: z de apate
pulmonis respectu febris: z intelligit hic p̄ apa pulmonis
vlcus pulmonis: qō curatum finit ab apate: quod finit eru
ptū: qō apparet p̄ illud: qō dic: ꝙ medicabimus aposte
ma pulmonis cum deficcatiuis: nūc autez deficcatiua sūt
illa: que ꝯueniūt vlceri pulmonis: qō remanet ex apate:
nō autē ꝯueniūt ei ea: que mollificāt z resoluunt tempera
te: z ideo p̄ apa intelligit vlcus: qō remanet ex apate post
eruptionē eius. ¶ Sed intellige: ꝙ triplr habitudo cau
salitatis pōt attēdi in cōpatione vnius egritudis ad aliā.
Nam aut attēdit habitudo cālitatis: qz vna efficiat aliā:
sicut hoc mō opilatio hz habitudinē cālitatis: aut qz vna
auget aliā: vt si aliqs hēret malā cōpl'onē calidā in epate:
z cum hoc ēt hēret malam cōpl'onem cal'am valde magnā:
que augeret illā epat]: z sicut si egritudo cerebri augeret
illā: q̄ esset stōi ex defluxu reumatis a cerebro ad stoma
chū: aut hēt habitudinē causalitatis: qz vna ꝙseruet aliā:
sicut si aliqs hēret malā compl'onē diuersaz: que esset ex
humoribus ꝓtentis in cōcauitate stomachi calidis: tunc
enim ista mala cōpl'o calida ex illis humoribus eēt cā cō
seruās illā habituatā mō in qualibet istarū habitudinuz
causalitatis est verū: qō p̄ius opz incipere ab ea: que est

ficut cā respectu alteri⁹:cuz altera remoueri nō possit nisi remotióe facta illius:q̄ est cā:sed Aui.in lra nó exēplificauit nisi ō ꝑ modo ⁊ tertio habitudinis cālitatis. primū.n. exēplum correspōdet p̄ mō habitudinis cālitatis:qm̄ opilatio est sicut cā efficiens respectu febris.scōm vō exēpluz correspōdet tertio:qm̄ vlcus pulmonis non est cā efficiēs respectu febris q̄ ꝯsequit ipsam.nam talis febris ē febris ethica:vlcus aūt nó est cā efficiēs respectu febris ethice: qm̄ febris ethica cām efficientē non hz:sz dī potius respectu ipsi⁹ cā ꝯseruans.tertiū aūt modum subintelligit Aui. ¶Sed circa hanc ꝓprietatē:q̄ ꝯsistit in habitudie cālitatis opz duo aduertere.ꝑ^m ē q̄ in ꝯpōne egritudinū oz i curatióe incipe ab illa:q̄ est cā:⁊ hoc quidē vez est:nisi in illa q̄ est effectus sit aliqs modus idicationis maior:q indicet p̄cedere curationē illius:q̄ est effcūs. Nā aliqñ ꝯtigit: q̄ in effectu ē aliqd:qō idicat p̄uenire curationē eius:⁊ hz qdē est qñ in effectu est magnitudo multa ꝯiūcta:q̄ est tertia ꝓprietas:de q̄ loqtur in sequēti.§.sicut ponit 10° de ige. de febre in cōparatione ad cām suā:q̄ qñq̄ fiet tā magna febris magnitudo vt subito p̄nitiē inferat:nisi qs eam prohibuerit cū infrigidantib⁹ ⁊ extinguētib⁹:⁊ tunc opz hāc abscindere prius:deinde ad cāe interemptionē venire:vt ibi dī:⁊ sic aliqñ ꝯtingit:q̄ prius opz incipe a medicatióe effcūs:vt qñ in eo reperit tertia ꝓprietas de qua loqtur: sed si ibi nó sit hec ꝓprietas:vl̄r prius opz icipere ab illa: que est sicut cā:⁊ in hac ꝓprietate apparet ordo curatiōnis in cōpositione egritudinis cum sua cā: qm̄ opz prius cām abscindere:deinde venire ad egritudinē:q̄ facta ē ab illa cā si remanet:vt dī in techni. ¶Secundo oz aduertere circa hanc proprietatē illud:qō q̄si Aui.insinuat in suo modo loquēdi cum dicit.(q̄ si nobis necessariū fuerit opilationem apire cum eo:in quo aliqua existit caliditas nō curabimus de febre):nam in hoc modo loquēdi insinuat: q̄ aliquando sic incipiamus a curatióe cause:q̄ nō curamus aliquo modo de effectu.aliqñ vero incipimus a curatione cāe:sic tñ q̄ nó postponimus ex toto effcm̄:sz ꝑm aliqd hī respectus ⁊ intentio ad ipm̄: vt qñ opilationem apimus in febre:⁊ cū hoc tñ exhibemus aliq̄ alterātia febrem:tūc.n.ꝓncipal̄r intēdimus ad cām:⁊ cum hoc febrē ꝓriam nó negligimus. ¶Deinde cum dicit.

¶Tertia vero cū fuerit vna earū:de q̄ maior sollicitudo sit hab̄da:sicut si ꝯiūgat synochus ⁊ paralysis:medicamur.n.synochū extiguendo ⁊ flobothomādo:⁊ de paralysi nō curabimus.

¶In pte ista ponit tertiā ꝓprietatē:⁊ lz illa ps sequēs. (Cuz aūt egritudo ⁊ accidēs ⁊c.)fuerit prius ꝑ diuisa ꝑme parti isti⁹ capli:tñ forte melius diuidit ꝑ istaz:vt dicamus:q̄ Aui.ponēs hic tertiā ꝓprietatē:pp quā incipiamus a curatióe vnius:⁊ postponimus curationē alterius duo facit q̄ ꝑ ostēdit qūo ꝑm hāc ꝓprietatē attēdit ordo curatiōis in cōparatióe vni⁹ egritudinis ad aliā egritudinē.2° oñdit qūo attēdit ordo ꝑm hāc ꝓprietatē in ꝯpatióe accidētis ad morbū.2° ibi.(Cū āt egritudo ⁊ accidēs ⁊c.)¶Circa ꝑ^m ptē intelligēdū:q̄ hec ꝓprietas sumit ab itentióe:q̄ ē magnitudo ꝯsiderata in morbo. Nā qñ duo morbi adinuicē cōponunt ab illi⁹ curatióe debemus incipe q̄ est maior:l5 āt magnitudo:q̄ ꝯsiderat in morbo:idem est q̄ molestia: pp quā plus ab ipso ꝑclitari ꝯtingit egrotantē:cū.n.intentio in oi ope medici sit custodia vite:sic dī 9° terrapen. metho.ad illum morbū plus oz medicus ⁊ prius intentionē curationis ponere:a quo plus ꝑclitari laborantē ꝯtingit ⁊ ideo hec ꝓprietas est ꝓprietas ꝑm quā maior sollicitudo oz hēri pp maius ꝑiculū:qō est in egritudine vna q̄z in alia:sicut ponit exēplū in lra de ꝯparatione paralysis cuz febre synocha:quā flōmamus ⁊ infrigidamus pp synochā: ⁊ nó curam⁹ de paralysi:ppea q⁹ in synocha est maior sollicitudo hñda:cū in ipsa sit grādius ꝑiculum q̄z sit in paralysi:qm̄ in ipsa est timor ꝑclitationis in fieri:q timor nō ē in paralysi.ista ḡ ꝓprietas est sumpta ab intētione magnitudinis.Sed aduertēdū sicut apparet 7° terrapē. metho.⁊ supra 3ª ſen capl'o de laxitudine: q̄ sequit exercitia q̄ triplex magnitudo reperit in morbo.vna est magnitudo: q̄ est ꝑm dignitatē actiōis lese:vel ꝑm dignitatē mēbri:nam ille morbus est maior ⁊ molestior:q est in mēbro nobiliori ⁊ in nā nobiliori:⁊ q ledit actionē nobiliorē ⁊ magis necessariam vite.scōa magnitudo est ꝑm ꝓpriam subam dispositionis morbi.nā ille morbus est maior:in quo est maior recessus a temperamento nāli q̄z ille:in quo est minor recessus.3ª magnitudo est in ꝯparatióe ad lesionē virtutū regitiue totius:vt ille morbus est maior:in q̄ accidit virtutem regentē totū magis cadere ⁊ ꝓsterni. Exempluz ꝑmi est de egritudine male ꝯpl'onis respectu egritudinis male ꝯpónis. Exēplū scōi est synochus ⁊ paralysis:qm̄ synoch⁹ est passio totius:paralysis aūt passio ptis: ⁊ sil̄r exēplum hui⁹ est pua febris ⁊ multa cachochimia humoꝝ flegmaticoꝝ in stomaco ꝯtentoꝝ. Exemplū tertij est colica vehemens ⁊ febris:qm̄ ad colicā vehementē plus est apta seq ꝓstratio in virtute q̄z ex febre.sil̄r etiā febris ⁊ passio oris stomaci:ad quā ꝯsequit syncopis:nūc aūt ꝑm quēlibz istoꝝ modoꝝ magnitudinis est semp maior sollicitudo hñda de egritudine:q̄ est maior:⁊ ab illius curatione prius oz incipere:⁊ sic declarate sunt tres ꝓprietates: ꝑm q̄s attendit ordo in curatióe egritudis:q̄ adinuicē cōponunt. ¶Sed circa istas ꝓprietates opz vlterius aduertere: sicut exhibit ex his:q̄ dīr 7° terrapen.metho.q̄ dignior ⁊ fortior iter eas in demīrando a quo prius debeat incipere curatio:est illa:q̄ sumit a magnitudine:deinde est illa:q̄ sumit a causa:vltimo vō est illa:que sumit ab ortu:⁊ ideo si oēs iste itētiones vel pl'es ꝯcurrūt:prius opz incipe a curatióe maioris:deinde ab eo:qō hz rónem cāe:deinde ab eo: sine q̄ alter curari nó potest:⁊ ratio huius est:q⁹ vt dictum est ꝑma intentio ⁊ generalis in oi ope medici: siue sit curatio: siue aliqd est custodia vite.ḡ ab illo prius oz medicus in curatione incipere: ex cui⁹ pñtia maius periculum est de destructione vite:hoc aūt hz ille morbus:qui maior est ⁊ periculosior:q̄re iter oēs intētiones intētio magnitudinis est p̄ponēda inter modos ēt magnitudinis morbi potior est magnitudo:q̄ est respectu ad virtutē dispēsantem totū qm̄ est isto mō magnitudis citius accidit corpis pemptio: deide est potior magnitudo:que est respectu ad nobilitatem mēbri vel actionis:vltimo āt est magnitudo q̄ est ꝑm ꝓpriam subam dispónis. ¶Deinde cum dicit.

Triplex magnitudo reperit in morbo.

¶Cum aūt egritudo ⁊ accidēs ꝯiūgunt a sanatione egritudinis incipiemus.Et si accidēs superauerit:tūc accidētis curā hēbimus:⁊ egritudinē nó ꝯsiderabimus:sicut in colica damus stupefaciētia:ꝓpterea vt doloris fortitudo removeatur:lz ipsi colice ipedimentuz faciat.Et cum hoc q̄ñq̄ tardamus:qō facere debebam⁹ ꝓpter stomaci debilitatē:aut ꝓpter vētris fluxum q̄ preceſſit:aut ꝓpter p̄ñtem nauseā:⁊ qñ q̄ nó tardamus:sz opamur:⁊ nō totam removemus cām sicut in egritudie spasmi:nō.n. totum expellimus humorē:imo ex eo aliquid dimittimus:vt ipsum spasmosus remoueat motus:ne humorē resoluat naturalem.

¶In parte ista oñdit qūo ēt ꝑm p̄dictā ꝓprietatem attendi tur ordo in curatióe in comparatióe accidētis ad egritudinē:vel pōt dici: q̄ ostēdit methodū curatiuaz:q̄ oz attēdi

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

in ꝓpone accñtis cū egritudie:methodus ät curatiua que
oꝫ attēdi in ꝓpone cause cum egritudine satis est nota ex
his:q̄ dicta sunt in 2ª ꝓprietate:q̄ attendit in ꝓpone pluriū
morboꝝ:quoꝝ vnus est cā alterius:nā sili mō opꝫ ꝓcede
re in comparatione cause cum egritudine:sicut dictum est
de comparatione plurium morboꝝ:quoꝝ vnus est causa
alterius,ꝛ ꝓpterea de tali compositione.s.cause cum egri
tudine mentionē non fecit: sed solum fecit mentionem de
methodo curatiua:que oꝫ attendi in cōpositione acciden
tis cum egritudine. ¶ Ad intellectum autem eius:quod
dī in hoc.§.sciendum:ꝙ accidens quod componitur cum
morbo potest dupl'r comparari ad morbum cum quo cō
ponitur:vno.n.modo potest ei comparari sicut accidens
ꝓprium eius:q2.s.illum morbum consequitur. alio mo
do potest ei comparari sicut.accidens cómune:q2 non cō
sequit illum morbum:sed ꝓsequitur alium:cuius quidē
compositio cum tali morbo non est necessaria:sed accidē
talis:sicut compositio duoꝝ morboꝝ adinuicem nō
est etiam necessaria sed accidentalis. Et siquidem accidēs
compare morbo hoc modo secūdo sic accidētis ad mor
bum potest esse comparatio ſm triplicem ꝓprietatē:que
hic ponitur:nam possibile est:ꝙ sic cōpare ad morbum:
qō sine curatione eius morbus ille curari non pōt: vt vbi
gr̄a.sine curatione fluxus humoꝝ ad vlcus:vlcus curari
nō potest: ꝛ q̄ꝫq̄ꝫ fluxus humoris nō sit cā vlceris similit
possibile est ꝙ sic comparetur ad morbum:qō fit cā illius
vſi prius opꝫ ipsum remouere q̄ꝫ morbum: vt verbi gr̄a:
sicut aliq̄n cōparat doloꝛ capitis ad febrem:qm̄ est cā vt
febris declinata redeat ad augmentū:vt dr̄ 4° cañ. capl'o
de curatione febrium putridaꝝ in generali: ꝛ ideo prius
opꝫ sedare doloꝛem capitis q̄ꝫ curare febrem. Similiter
ēt pol'e est ꝙ cōpare ad morbū sic:qō est molestioꝛ ꝛ ma
ioꝛ eo:vt doloꝛ colice comparatur ad febrem: ꝛ ideo pri⁹
opꝫ curare doloꝛem colice q̄ꝫ febrem:ꝛ si isto modo acci
dens compare morbo:possibile est ꝙ cura accidentis oꝫ
preordinari cure morbi ſm triplicem proprietatem predi
ctam:vt declaratuꝫ est supra in principio capituli:ꝙ Auic.
noie egritudinis non solum intelligit illud:ꝙ vere est egri
tudo:sed etiam oēm rem preter näm sub qua comprehen
ditur accidens morbi.si aūt accidēs compare morbo vt
ꝓprium accidens eius:q2 sequitur illum morbum ime
diate:sic nunq̄ꝫ in accidēte est possibile:ꝙ preordinetur cu
ra eius cure morbi ſm primā ꝓprietatem:neq̄ ſm scḋaꝫ:
imo semꝑ ſm alias ꝓprietates oꝫ p̄ordinari causa morbi
cure accidentis:qm̄ cum accidēs sequat morbum vt vm
bra ꝓsequitur coꝛpus:vt dī 3° de accidenti:nō est possibi
le accidēs remouere tale sine remotione egritudinis:neq̄
etiam accidēs pōt remanere remota egritudine:cum egri
tudo sit,sicut cā accidentis:imo cum accidētia cōsequant
morbum vt vmbra coꝛpus:ꝛ nō sicut entia p̄ se:sed solum
alterius:hñt.n.esse eoꝝ solum in fiendo ad modum vm
brarum:sicut dr̄.xj.terrapenti.methodi accidentibus p̄
prie non debetur sanatio:sed solum morbo debetur sana
tio:ad cuius sanationem consequit curatio accidētis: nec
morbo curato opꝫ amplius deuenire ad interemptionem
accidētis:tñ in tali accidēte est possibile curaꝫ eius p̄ordi
nari cure morbi ſm ꝓprietatem tertiā:in qua attēditur ꝛ
ꝓsideratur magnitudo:qm̄ possibile est ꝙ accidens supe
ret egritudineꝫ in magnitudine ꝛ molestia sicut in colica:
vt dicit Auic.ꝛ itelligit hic per colicam non accidens:qō
est doloꝛ intestinoꝝ:sed intelligit p̄ colicam passionem:ad
quā consequtur doloꝛ talis vehemens in colica inquantuꝫ
accidēs qō est doloꝛ superabit passionem in magnitudine
ꝛ molestia:vnde intēdemus ad sedationem eius omnino
postponētes passionē:imo etiam administrabimus ea: q̄
sedant doloꝛem:ꝛ dato ꝙ magnum impedimentum faci
ant passioni.sicut verbi gratia,stupefactiua que doloꝛem

Accñs ad morbū cū q̄ ꝓponit pōt ꝓpa ri dupl'r

remouent:nocent tamē passioni cum apud nām increudēt
ꝛ constipent vias ꝛ poꝛos membroꝝ:ꝛ q2 de tali acciden
te qō.s.est ꝓprium hic loquitur Auic.idcirco Auicē.in
methodo curatiua:que oꝫ attendi in compositione accidē
tis cum morbo solum adaptauit tertiam proprietatem di
cens:ꝙ cum accidens ꝛ egritudo adinuicem ꝓiunguntur
tūc a sanatione egritudinis incipere debemus cū egritu
do sit cā eius:si vero accidēs supauerit.s.morbū.s.in ma
gnitudine ꝛ molestia:tūc accidētis curam hēbimus ꝛc̄.ꝛ
q2 de tali accidente loquitur:in quo vī attendi solum ter
tia proprietas.idcirco ista pticula vī melius cōtinuari ad
ptem imediate p̄cedentē q̄ꝫ ad ptem primam: cui pri⁹ fuit
ꝺ diuisa. ¶ Secūdo intelligendū:ꝙ ex verbis Auic. insi
nuat ꝙ accidēs pp̄ sui magnitudinē indicat:ꝙ aliq̄n ex to
to postponat cura morbi:que est causa eius:ꝛ adducatur
solum ꝓprium accidenti:sicut oñdi in exēplo p̄mo qō ponit
de colica:aliq̄n vero indicat pp̄ sui molestiam ꝙ cura de
beat retardari:sicut indicat exempluꝫ ſm ꝙ ponit ꝺ debi
litate stomaci ꝛ vētris fluxu p̄cedēte ꝛ nausea p̄sente:naꝫ
est ꝙ aliq̄n ꝓpter hec accidentia retardamus in faciendo
illud:qō cōuenit egritudini:vt verbi gr̄a.de debilitate sto
maci si aliquis idigeret eūone alicuius humoris ꝛ super
ueniret sibi debilitas in stomaco:tūc pp̄ debilitatē stoma
ci postponimus dare eūatiuum donec stomacus recōfor
tet fil'r si fluxuꝫ vētris p̄cesserit:aut sit nausea pñs:ꝛ sit ne
cessitas flōmie gr̄a morbi:nos retardamuꝫ eam facere do
nec bñ sit fluxus sedatus ꝛ nausea sit remota. Aliq̄n vero
accidēs indicat pp̄ sui magnitudinē:ꝙ diminuat curatio:
que debet morbo:ꝛ lꝫ postponi nō debeat:sicut īdicat ex
emplū:qō ponit vltimo de egritudine: ad quā ꝓsequitur
spasmus:ꝛ intelligit ḃ de spasmo ex repletione:ꝛ per spas
mum qdem nō itelligit egritudinem:sicut diffinit Aui. 3°
cañ.spasmū dicens:ꝙ spasmus est egritudo officialis ꝛc̄.
sed intelligit p̄ spasmū accidēs qō ꝓseqtur talem egritudi
nem:ꝙ accidens est in gñe mali motus:sicut accipit ipsuꝫ
Gal.5.de accidēti ꝛ morbo.in tali igit egritudine:ad quā
ꝓsequitur spasmus propter vehementē motum:q accidit
in ipso in mēbris idicat:ꝙ eūo que debet egritudini:quā
ꝓsequit spasmus nō fiat completa ſm totum illum humo
reꝫ:q est mā egritudinis:imo aliqd dimittatur ad hoc:vt
in motu spasmoso accidat resolutio humoris illius:qui ē
preter näm:ꝛ nō accidat resolutio humiditatis naturalis
ꝛ bone:cum.n.de ratione motus sit resoluere:ꝛ precipue
de ratione motus vehemētis:qualis accidit spasmo si fie
ret euacuatio multa:in qua quereremus totum humorē
expellere: accideret postea ex motu vehementi spasmoso
supflua resolutio humoꝝ laudabiliuꝫ ꝛ spirituuꝫ ex q̄
accideret virtutis prostratio: ꝓpter qō melius est vt eūo
minoꝛetur ꝛ non compleat:ꝛ sic accidēs indicat:ꝙ aliq̄n
diminuatur illud:quod de curatione debet egritudini: q̄
est eius causa:lꝫ curatio non postponat:ꝛ hec est intentio
Auicen.in hoc.§. Qó. ij.

Sed circa ea que dicunt in hoc.§.cadet dubitatio duplex.prima est:q2 Auic.ponit ꝙ aliq̄n preordinatur curatio accñtis curationi morbi.Utruꝫ accidēti debeat curatio vel sanatio:ꝛ si sic:vtrum hoc ve
rificet in quoꝫ gñe accidētis:ſꝫ q2 hec dubitatio perfecte
fuit soluta in expositione p̄cedētiꝫ capli circa p̄m^m.idcirco
hic nihil ampli⁹ dicere opꝫ. Qó. iij.

Secunda dubitatio est:q2 Aui.ponit:ꝙ aliq̄n preordinat cura accidētis ꝓprij cure morbi
ꝛ opꝫ prius accidēs remouere:deinde curare morbū vt
sit possibile accñs alicui⁹ egritudinis remouere remanē
te morbo:vel non sanato morbo. Et vī ꝙ hoc non sit pos
sibile:nā vt dcm̄ ē:accñs seqtur morbū sic̄ vmbra seqtur
coꝛp⁹:ꝛ dcm̄ est:ꝙ accñs solū hꝫ eē dependens ad aliud:
eo ꝙ nō est p̄ se ens:sic̄ dr̄.xj.terrapē.nūc ät omne tale ꝙ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

hz talem modum essendi nō vr posse remoueri nisi ꝑpter remotionem alterius:a quo dependet ꝑm esse suum:quē/ admoduz vmbra non remouetur nisi remoto coꝛpoꝛe:cu ius est vmbra:quare impossibile videtur ꝙ tale accidens sanetur nisi per sanationez moꝛbi.ḡ impoſ'e videtur ꝙ cu ra accītis ꝓordinet' cure moꝛbi. ¶ Dōm ē ad hoc:ꝙ pos sibile est accīs ꝑpꝛium alicuius moꝛbi sedari remanente moꝛbo:vnde opz postea deuenire ad curationem moꝛbi: gratia vero huius est hic premittenda duplex distinctio, vna est in accīte.altera est in curatioe. ¶ In accīte quidē nam duplex est accīs:quod ꝙsequitur moꝛbum:quoddā est accīs quod moꝛbum ꝙsequitur solum ratione essentie moꝛbi:quoddam vero est accīs:qō lz sit ꝓpꝛium illius moꝛbi:tn non ꝙsequitur moꝛbum illuz nisi mediante alio ꝙcurrente.v.ḡ.accīs quod est ꝑpꝛium ꝙsequens moꝛbū rone sue essentie est:vt malam opr'onem in mēbꝛo ꝙsequa tur imediate lesio alicuius actus vel opationis in mēbꝛo illo:sed accīs quod ꝙsequitur mediāte alio est accidens: qō ꝙsequitur moꝛbum:aut mediante nā mēbꝛi:in quo fit moꝛbus:vt.v.ḡ.sicut est doloꝛ.qō.n.doloꝛ consequat' ali quē moꝛbum:puta malitiam ꝙpr'onis:oz vt illa mala cō/ plexio sit in mēbꝛo sensibili:qz alr nō cōsequeretur ipsam doloꝛ:aut ꝙsequit' moꝛbum ⁊ mediante aliqua dispositoe colice ad ipsam consequitur vehemens doloꝛ:qñ ventosi tas est remota in loco stricto ⁊ coartata.vñ ꝓpter coar tationem vehementem facit tēsionem in membꝛo:ad quā consequitur vehemēs doloꝛ:ꝙ si nō esset coartata ⁊ ꝙstri cta nō cōsequeretur doloꝛ vehemēs. ¶ In curatioe vero opz distiguere:ꝙ duplex est curatio ⁊ sanatio moꝛbi. vna est curatio vera ⁊ perfecta:que est per abscisionem tota/ lem ipsius moꝛbi:si moꝛbus habeat causam:cum moꝛbꝰ habens causam remoueatur per remotionem cause:⁊ cu ratio perfecta eius nō fiet: nisi ex toto abscindatur causa ipsius. Alia est curatio moꝛbi:que est curatio quasi men/ dosa:in qua quidem curatione est aliqua sedatio ꝑm ali/ quem modum ipsius moꝛbi:nō tamē est perfecta abscisio vt.v.ḡ.si moꝛbus causam habeat:sicut est febꝛis:que de/ pēdet ab humoꝛe putrido:si per ifrigidantia febꝛis sede/ tur absqz euacuatioe mäe.ista qdem curatio est quasi cu/ ratio mendosa:⁊ nō est curatio perfecta:qm̄ nō abscindit' causa febꝛis:sed sedatur febꝛis:qz mitigatur qualitas ca/ liditatis in materia:ꝓpter cuius mitigationem febꝛis re mittitur:si tamē materia nō abscidatur redibit febꝛis ad sui vigoꝛem:⁊ ideo curatio illa nō est curatio perfecta:sz quasi curatio mēdosa. ¶ Tūc igitur hac distinctioe pre/ missa dicēdum.ꝙ possibile est curare ⁊ remouere accidēs aliquod moꝛbi ꝑpꝛium stāte illo moꝛbo ꝑm duplicem di stinctionem premissam:ꝑm primam distinctionem qdem dicemus:ꝙ accīs moꝛbi est duplex:qōdam est: quod est ꝙpꝛis solum essentiaz moꝛbi:⁊ tale accīs remoueri nō pōt nisi remota essentia moꝛbi:vñ impoſ'e est stāte mala ꝙple xione in membꝛo:que est moꝛbus:qn sit lesio opatiōis ei⁹ in eo.sed qōdam est accīs:quod ꝙsequit' essentiā moꝛbi: mediāte tn alio.s.vel nā mēbꝛi:vel mediāte aliqua dispo sitioe existēte in mā moꝛbi:⁊ tale accidēs potest remoueri remanēte moꝛbo.verbi gratia.sic doloꝛ in passione colice hoc.n.accīs pōt remoueri stante moꝛbo:aut ꝓ stupefacti ua:que tollūt sensum mēbꝛi:hoc.n. accīs lz ꝙsequeretur moꝛbum illum:nō tamē cōsequebatur nisi mediāte natu/ ra membꝛi:si fiebat in membꝛo sensibili:sicut etiam remo uetur vmbra:que cōsequit' coꝛpus:si interponatur aliud coꝛpus inter coꝛpus:quod faciebat vmbraz ⁊ coꝛpus lu minosum:dato ꝙ illud coꝛpus remaneat: qz lz sicut vm/ bra ꝙsequeret' coꝛpus nisi in determinato aspectu ad coꝛ/ pus luminosum:ita etiam lz doloꝛ cōsequatur illum moꝛ bum:qz tamē non cōsequitur ipsum nisi ꝑut hz eē in mē/ bꝛo sensibili:si tollatur sensus:tollitur doloꝛ:⁊ ideo stupe factiua tollunt doloꝛē:lz augeant moꝛbum illum:aut pōt remoueri hoc accidēs:ꝓ ea q̄ tollūt vel remouent aliquā dispositionē a materia illius moꝛbi:vnde remouetur vl' se datur doloꝛ:⁊ dato ꝙ remaneat moꝛbus ⁊ materia moꝛ/ bi:sic hoc.mō mollitiua ⁊ vere sedatiua doloꝛis mitigant doloꝛem remanente moꝛbo ⁊ materia moꝛbi:qm̄ ista mol litiua laxant mēbꝛum ⁊ rarificant:vnde sunt causa vt ven tositas coartetur nec cōstringatur in mēbꝛo:ꝓpter quod nō facit vehemētem tensionem in ipso:⁊ ideo doloꝛ miti/ gatur:dato ꝙ materia ⁊ moꝛbus dependens a materia in ipso ꝑseueret. ¶ Scōm vo distinctionē secūdam dicem⁹: ꝙ in sedatione accītis:quod est accīs ꝓpꝛium illi moꝛ bo:bene est aliqua curatio illius moꝛbi:sed hec curatio ē curatio mendosa:⁊ non curatio vera ⁊ perfecta: bene.n. necessarium est:ꝙ si accidens remoueatur: ꝙ fiat aliqua ꝓmutatio in moꝛbo ⁊ in materia: sed qz nō abscinderetur radix:a qua dependet moꝛbus ꝑm sui substantiā:idcirco dr remanere eēntia moꝛbi:neqz curatur moꝛbus curatio ne vera ⁊ perfecta:dicemus igitur ꝙ Aui.hic intelligit ꝙ cura accidētis ꝑpꝛij preordinat' cure moꝛbi:que.s.est cu/ ra vera ⁊ perfecta.argumentum vero arguit:ꝙ necessa/ rium est ibi esse aliqz curationem moꝛbi:non tamē opz:ꝙ fit cura perfecta:de qua itelligit Auic.ad quam opz redi re post accidētis sedationem:⁊ ista est perfecta solutio am biguitatis istius. ¶ Et in his finitur expositio quarte fen primi:canonis Auiceñ.quam ego Dynus de Florentia in cepi cum legi Bononie anno sexto lecture mee:⁊ ibi pro/ cessi in expositione vsqz ad illum.§.capituli de flobotho/ mia.(Non est autem inconueniens vt ille:in quo supera/ bundauerit melancolia ⁊c.)Deinde vero vocatus ad stu dium reparandum a cōmuni ciuitatis Padue ibi legens hoc opus reincepi:⁊ processi in expositionem vsqz ad ca/ pitulum de ventosis:⁊ tunc quidem ꝓpter malum sta/ tum ciuitatis Padue Florentiam redij:⁊ reassumens hoc opus Florentie ipsum ad complementum feliciter termi/ naui. ¶ Si cui autem videretur hoc opus longum valō: rogo ne me moꝛdeat. Nam vtilitas multa:que est in hac materia apud medicos:cum sit tota materia:circa quam versatur operatio medici:in qua principaliter eius inten/ tio oz consistere:⁊ quia etiam que inueniunt' ab alijs scri pta:sunt diminuta ⁊ incompleta:⁊ sunt etiam confusa ⁊ i/ oꝛdinata:me mouerunt:vt lucidam ⁊ amplam faceraz ex positionem super hanc partem:in qua vtplurimuz verbo rum Auicē.sunt canones generales:qui multa in se com prehendunt. Usqz enim ad capitulum de ventosis inuenī aliquod adiutoꝛium ab alijs:sed modicuz valde fuit:quo niam diminute ⁊ inoꝛdinate:⁊ multa falsa dicta iueni. Ab illo vero capitulo vsqz ad finem quicquid scripsi ex ꝑpꝛia mei inuentioe perfeci. ¶ Et quia hec expositio est ampla ⁊ lucida:in qua continetur quasi veritas dilucidata ⁊ di/ scussa omnium generalium canonum practice partis me/ dicine:placet nobis: vt hoc opus appelletur dilucidato/ rium totius practice generalis medicinalis artis:quem/ admodum intitulauimus in prohemio huius libꝛi. ¶ De cuius operis compilatione sint laudes ⁊ gratie non mihi sed illi:qui est omnium gratiarum effluens elargitoꝛ. Et completum est hoc opus a me.Anno christi.1319. die.25. mensis Nouembꝛis.

¶ Explicit dilucidatoꝛium totius practice generalis medi cinalis artis editum ab eximio artium ⁊ medicine docto re.d.Dyno de Florentia:nunc primum in lucem editum; optime recognitum:⁊ accuratissime impressum.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

¶ Expositio Dini super canones generales ō virtutibus medicinarum simplicium secundi canoñ. Auicen. feliciter incipit.

Ereniſſime princeps mundi rex Roberte accipe hoc opus vt ſit gloria capiti tuo: ꝛ torques collo tuo. ¶ Uerba ꝓhorum cōſiderans dignius viſuꝫ eſt mihi aſcribere illō verbum Hermetis in libro de nā deoꝝ. Loquēs. n. de ꝓprietatibus hois ait. Hominis maxie ꝓprium eſt: vt ſit nexus dei ꝛ mundi: nectit. n. hō res mūdanas cum diuinis inq̄ztū in ipſo rei vtriuſq̄ tam diuine q̄ꝫ etiaꝫ mundane ꝓprietas reperit. Diuine qdem in ipſo proprietas reperit inq̄ztum ſolus inter res mūdanas participat itellectu: q eſt aliquid icorruptibile ꝛ diuinū. Incorruptibilitatem eni ipſius manifeſte ꝓbs aſſeruit 2° de aia cuꝫ dixit. Uidet autē intellectiua po' altey genus anime eſſe: ꝛ hāc ſolum ꝓtingere ſeparari ab alijs: ſicut ꝓpetuum a corruptibili. Diuinuꝫ ét eſſe aliqd idēmet manifeſte aſſeruit. 16° de aialibus. Loquens eni de ingſitione aie in hois generatiōe de aia itellectiua dixit. Relinquit aūt itellectum deforis aduenire: ꝛ diuinū eſſe ſolum. Et Seneca. 76' epiſtola ad Lucillum loquēs etiā de itellectu: qui eſt in hoie dixit. Sed ét in corporibus humanis diuina diſperſa ſūt que ſi bonus cultor recepit filia origini prodeunt. ꝓbs ét 12. de aialibus dixit. Aut eniꝫ ſolus ꝓticipat diuino nobiſ notoꝝ aialium: aut maxie oium: quare ꝛ merito inter oia aiata figura corporis eius fuit erecta: vt eſſet diſpō corporis eius nāe diuine: que eſt in ipſo accomoda. Et hāc cām manifeſte aſſeruit ꝓbs. 14. de aialibus cum dixit. Rectuꝫ eni eſt aialium ſolum ꝓp nām eni ꝛ ſubꝫ eſſe diuinā: opꝰ eni diuinum itelligere ꝛ ſape: hoc aūt non facile multo deſuper ipoſito corpe: grauedo. n. difficile mobilem fac̄ mentem ꝛ cōem ſenſum. Et hinc eſt ét q ꝓbs colentem opa intellectus diuinum dicūt: ꝛ amantiſſimū ét deo ꝓferūt: vñ ꝓbs. 10. ethico. dicebat q ꝓ loquēs de vita ſm quā colit intellectus: talis vtiq̄ erit melior vita q̄ꝫ ſm hoiem: nō eniꝫ ſm q ꝓ hō eſt ſic viuit: ſed ſm q ꝓ diuinū aliqd exiſtit in ipſo ꝛ ita dicebat ſm itellectum opans: ꝛ hūc curans diſpoſitus optime ꝛ dei amantiſſimus eſſe vī. Hinc eſt ét q ꝓbs 3° politicoꝝ loquēs de regimine ciuitatū: ꝛ cuiuſlibꝫ multitudinis alterius dixit. Qui qdem iubet itellectū ꝓncipari iubet ꝛ leges: q aūt hoiem appoſuit ꝛ beſtiam. Ex dictꝫ igit manifeſte cognoſcit in hoie nāe diuine ꝓprietas reperiri. rei vo mundane in ipſo ꝓprietas reperta denotat ex hoc: q hō eſt maxime finis oium corruptibiliū mundanorum: ꝛ in ipſum oia mundana corruptibilia ordinant ꝛ ꝫ qdem manifeſte 2° phy. ꝓbus aſſeruit cum dixit Utimur omni pp nos tanq̄ꝫ oibꝰ que ſunt: ſumus. n. quodāmodo ꝛ nos finis oium. Et hoc ꝑ politicorum ꝓbs declarat pulcherrime cū ait. Plātas quidē exiſtimādū gr̄a eſſe: ꝛ alia aialia hoium gr̄a. Domeſtica qdem ꝛ pp vſum ꝛ pp cibū: ſilueſtria aūt q̄ꝫ non oia: alia tñ plurima cibi ꝛ alteriꝰ auxilij gr̄a: vt ꝛ veſtiꝫ: ꝛ alia organa fiant ex ipſis. Si igit nā neqꝫ imp̄fectū facit: neqꝫ fruſtra neceſſarium: hominū gr̄a ipſa oia feciſſe nām. Quare ſi in hoie: vt ex dictis: pꝫ tam nāe diuine q̄ꝫ mūdane ꝓprietaꝫ reperit: merito hō ſolus eſt nexus dei ꝛ mundi: ſic̄ Hermes dicebat. ¶ Ex hac aūt proprietate hois declarata: lꝫ manifeſte ꝯcludere illū maxie hoiem eſſe etiā oēs alios excellentē in nā humana

q res diuinas cū rebus mundanis cōnectit: ꝛ qꝫ inter oēs hoies ſereniſſimus ꝓnceps rex Robertus maxie res diuinas cū rebus mūdanis ꝯnectit. Res quidē diuinas inq̄ztum maxime iter oēs colit opa itellectus: ſicut expiētia ꝓpria oībus indicat: res vo mūdanas inq̄ztum in oībus victoriosiſſimus exiſtit ꝛ iuincibilis res mūdi arduas exequēdo: ac partes diuerſas mundi vndiq̄ꝫ regimine ꝓprio diſponēdo: idcirco maxie dꝫ iter oēs hoies in nā excellentiſſimus reputari. Quare nō imerito ego Dinus de Florētia minimus medicoꝝ duo opa: in quibꝰ longo ſatis tpe animus laborauit: culmini regie maieſtatis offerēda decreui: cum ipſe ſolus ex ꝓpetate humana maxie in ipſa reperta oia poſſit corrigere: oia que ét poſſit in ſui perficere cōpleméto: dūmodo culmen tāte regie maieſtatis ad hec iſima: lꝫ ꝓfunda ꝛ ſubtilia nō dedigneť deſcēdere: meā tñ ꝓſumptionē ſatis excuſat iperium ſup hoc per ꝓpriā lr̄aꝫ mihi trāſmiſſum. Quare hec opera vt rex benignuſ ſit: ꝛ benigne recipe placeat. nā ꝛ ſi aliqō vtile ꝓtinēt. erit vob ét aſcribēdū: poſſeſſio. n. vr̄a eſt: ꝛ opus: ꝛ auctor. In vno aūt hoꝝ operum exponunť canones generales de virtutibus medicinaꝝ ſimplicium ſcōi canonis Auic. in qbꝰ q̄ꝫ grādis ſit vtilitas ꝑ ſuum ꝓhemium indicatur. In altero vō opeꝝ exponunť canones curatiui q̄rte fen ꝑmi canoñ. Auic. in qbus eſt vtilitas cognitionis ſūmarie vnius ptiꝫ totius finis vtilis ſcie medicine: ſine quoruꝫ cognitiōe nullus niſi ſolo noie medicus dici pōt. Aggredior ergo ꝑmo opus primū xp̄i nomine inuocato.

¶ Incipit liber ſecundus canonis Auicēne.

¶ Uerba principis Aboali.

Iborum quos de medicina ſpecificauimus: primꝰ eſt de iudicijs vniuerſalibus in medicina: ꝛ ſcōs eorum eſt hic liber aggregatus de medicinis ſingularibus. Et nos quidem hunc librum in duos diuiſimus tractatus. Quorum primus eſt de canonibus vniuerſalibus quos te ſcire opꝫ in re medicinarum: ꝛ eſt ſcia virtutum medicinarū in medicina. ¶ Et ſcōs eorum eſt de cognitione virtutum medicinarum particularium.

Rimum vero tractatum in. vj. diuiſimus capitula.

¶ Capitulū primuꝫ eſt de cōplexionibus medicinarum ſingularium.

¶ Capitulum ſcōꝫ eſt de cognitione cōplexionum medicinarū ſingulariū ꝑ experimentuꝫ.

¶ Capitulū tertiū eſt de cognitione cōplexionum medicinarum ſingularium per rationeꝫ.

¶ Capitulū quartū eſt de cognitione opationū virtutum medicinarum ſingularium.

¶ Capitulum quintū eſt de iudicijs accidentiū medicinarum extrinſecus.

¶ Capitulum ſextum eſt de collectione medicinarum: ꝛ conſeruatione ipſarum.

A ſcōo aūt tractatu poſuimus medicinas ſingulares in areolis.

¶ In prima nāq̄ areola poſuimus nomina medicinarum ſingularium

ꝛ cognitionem essentie ipsarum.

¶ In secūda areola electionē bonitatis ipsarū.

¶ In tertia areola rememorationem qualitatum ꝛ naturam ipsarum.

¶ In quarta areola proprietates operationuꝫ earum: ꝛ dispositiones ipsarum vniuersales: sicut resolutio ꝛ digestio: ꝛ cōglutinatio: ꝛ stupefactio: ꝛ que illis sunt similia ex operationibus: quas in tractatu primo diximus: ꝛ proprietates alias si i sunt eis: ꝛ fecimus eaꝫ ꝺscriptionē cū colore: vt sit facile ipsaꝫ colligere.

¶ In areola quinta operationes earum: q̄ pendent ex decoratione: aut in cute: sicut remotio lentiginum: ꝛ albaras: ꝛ remotio porrorum ꝛ verucarum: aut in capillis: sicut cōseruatio ipsorum: ꝛ prolongatio ꝛ coloratio: que in decorationem ingrediuntur: ꝛ signauimus id totū signis depictis: vt per illud facilis eius inquisitio fiat in tabulis donec colligantur oēs medicine singulares: que in eis cadunt velociter.

¶ In areola sexta operationeꝫ earum in apostemaibus: ꝛ bothor. i. in paruis eminentijs: q̄ fiunt sicut pustule: ꝛ terminauimus etiam omnem speciem dictam in eis cuꝫ colore proprio vnicuiqꝫ earum.

¶ In areola septima similiter vlcera ꝛ vulnera ꝛ fracturas depictas coloribus suis.

¶ In areola octaua egritudines iunctaruꝫ ꝛ neruorum depictas similiter.

¶ In areola nona egritudines membrorum capitis omnes depictas suis coloribus.

¶ In areola. io. egritudines membroruꝫ oculi depictas similiter suis coloribus.

¶ In areola. xj. egritudines membrorum similiter depictas coloribus suis.

¶ In areola. xij. egritudines membrorum nutrimenti depictas suis coloribus.

¶ In areola. xiij. egritudines membrorum expulsionis depictas etiam.

¶ In areola. xiiij. febres: ꝛ que eis conueniunt depictas similiter.

¶ In areola. xv. proportionem medicinarum ad venena.

¶ In areola. xvj. permutationem earuꝫ: ꝛ quā doqꝫ cōmunicant in medicinam vnam omnes areole: ꝛ quandoqꝫ non cōmunicant: ꝛ forsitā non reperiuntur quedaꝫ nisi in quibusdā areolis. ¶ Cunqꝫ complendo ex tabulis recessero ꝛ signis virtutum medicinarum particularium: sigillabo tractatum secundum: ꝛ illic sigillabo hunc librum procedendo ab eo ad tertium librum.

¶ Utitur vere ꝛ materijs causaꝫ recte veritates eaꝫ innatas sciens. Hec verba scripta sūt in techni trac. de causis: ex qbus vbis pōt oīdi necessitas cognitiōis virtutū medicinaꝫ: de qbus ab Auic. tractaꝫ. naꝫ illius in medicina necessaria est cognitio: quo ignorato ignoraꝫ debitus modus vsus ꝓseruationis: ꝛ curatiōis huius artis: sed ignorata virtute medicinaꝫ simplicium ignoraꝫ debitus modus vsus ꝓseruationis: ꝛ curationis huiuꝫ artis. ḡ maior est manifesta: qꝛ finis imponit necessitatem his que sunt ad finē: vt pꝫ ex phyſicis: finis aūt huiꝰ artis est debitus modus vsus conseruandi ꝛ curādi: iuxta illud verbuꝫ ꝑncipij libri hereſuꝫ. Medicinalis quidē artis intētio sanitas est: finis aūt possessio eius. sanitas aūt possidetur conseruatione ꝛ curatione: q̄re finis huiꝰ artis est debitꝰ modus vsus ꝓseruationis ꝛ curationis. minor pꝫ ex ꝓpōne ꝑmissa. nam vt ait ille. vtiq̄ recte materijs cāꝫ: qui cognoscit veritates innatas eaꝫ. ḡ ignoratis virtutibus earū nō poterit vti medicus recte materijs ad causas salubres: q̄ sunt cause ꝓseruatiue ꝛ curatiue: sꝫ vna ex materijs causarum est medicina cum medicina sit vnū ex his: q̄ sunt organa huius artis: per que ars modū operatiōis exercet: vt apparet 4ª fen ꝑmi canonis ꝑ caꝑ: quare ignoratis virtutibus medicinarum ignorabitur modus vsus rationis ꝓseruationis ꝛ curationis: ꝓꝓ quod vt agnoscatur rectus modus vsus operādi sanitatē: q̄ in ꝓseruatione ꝛ curatione ꝓsistit: neciū est cognitionē hꝫ virtutū medicinaruꝫ: ꝛ ideo scō de crisi. Gal. ad hoc aduertēs dixit. Res quaꝫ vtunt medici in arte sua est duarum spērum. vna est finis ad quē itendūt: ꝛ illud est in sanitate corruptibiliuꝫ hominū ꝛ spēruꝫ altera est res qua compleꝫ eorum itētio: ꝛ cōsequitur finē suum: ꝛ illud est medicine: ꝛ que eis assimilant: ꝓpter qō Auic. ad hec aduertēs volēs tradere complete hāc artē non solum voluit tradere cognitionē de fine huius artis: ꝛ de subo: ꝛ dispōnibus subi: in quo acqritur ille finis: veruꝫ etiā voluit tradere cognitionē de īstrumētis: cum qbus acqritur ille finis: ꝛ qꝛ talia instrumenta sunt medicine: ideo voluit cognitionē tradere de medicinis ꝛ earum virtutibus: sed qꝛ medicine sunt duplices: quedam sunt simplices que sunt a natura producte: quedam vero sunt compposite: in quibꝰ artificiuꝫ ministrauit: cū his ambabus vtatur medicus vt proprijs instrumentis: ideo Auicē. de ambabus medicinis doctrinam tradidit: de primis quidem cognitionem tradidit in libro istoꝝ qui est liber secundus. de compositis vero in libro 5º qui est vltimus suorum librorum.

pp qd i 2º li° agit de medicinis simplicibus ꝛ i 5º de ꝓpositis

¶ Sed circa hoc aliquis dubitabit de duobus: primo quidem ꝓpter quid doctrina medicinarum simplicium immediate post doctrinam vniuersalem: q̄ꝫ tradidit in libro primo fuit posita in 2º libro doctrina autem medicinaꝫ compositarum fuit posita in vltimo libro.

¶ Scōo aliqs dicet pp quid cā ex instrumētis huius artis non solū sit medicina: verūēt ꝛ dieta ꝛ cirurgia: ꝛ Auicē. non fecit libꝫ distinctum de dieta ꝛ cirurgia: sicut fecit de virtutibus medicinarum simplicium.

¶ Ad ꝑm dōm: q̄ iō cognitio medicinarum compositarum fuit vltimo posita ab Aui. qꝛ iste res sūt abstracte per artificium ꝛ non ꝑ a nā: nūc autē artifex qcqd agit: nō agit nisi vt opatio ad quā eius cognitio ordinatur necessitat: quapp̄ hꝫ cognitio presupponit prius in mēte artificis esse notam scientiaꝫ operādi: que dependet ex cognitione dispositionum: ꝛ causaꝫ per signa: ꝛ ex debito modo opatiōis earum: ꝓꝓ qō cognitio talium vltimo subseq̄ꝫ in scientia opatiua: ꝛ ideo vltio ab Auic. fuit positus liber 5º: sꝫ medicine simplices non acquirūt virtutes earū ex artificio: sed ex nā hnt ipsam: ꝛ propterea cognitio virtutis earum non insequtur modum operationis artificis: sed precedit. ¶ Dic tamē aduerte q̄ duplex potest haberi cognitio de

Log de medicis simplicibus pōt hēri duplex.

simplicibus medicinis:vna est virtutis earū in se.ista cognitio p̄cedit ingeniū curatiuū z ꝓseruatiuū:alia ē cognitio de ipsis:vt conferunt tali vel tali dispositiōi:z istoꝰ subsequit ingeniū curatiuū vel ꝓseruatiuū:qm̄ ista scia nó p̄t sciri nisi priꝰ sciat̄ qs est modus curatiōis ac ꝓseruatiōis tali dispositioni ꝓueniés:tñ Auic.z ēt alij auctores determinātes de simplicibꝰ medicis:qz vtrāqz cognitionez de ipsis sil' determināt pp facilioré doctrinā:z vt nó nimis' p longet̄ doctrina vtrāqz de ipsis sciaz p̄ponūt scie curatiue z ꝓseruatiue. ¶ Hic ḡ est dꝛia cognitionis simpliciū medicinaꝝ z cōpositaꝝ qz cognitio medicinaꝝ compositaꝝ:z q̄ztū ad virtutes:z q̄ztū ad iuuaméta eaꝝ insequtur igenia curatiua z ꝓseruatiua:sz cognitio simpliciū medicinaruz q̄ztū ad virtutes eaꝝ antecedit igenia curatiua z ꝓseruatiua:lz q̄ztū ad iuuamenta eaꝝ sequtur ipsa: sz tñ sil' vtraqz determinant̄ pp cām predictam:pp qō p̄ post sciam vl'em posita est ab Auic.determinatio de simplicibꝰ:vltio vero posita est determinatio medicinaꝝ ꝓpositaꝝ. ¶ Et ex hiꝫ māifestū est:qꝺ determinatio de simplicibꝰ medicinis partim attinet parti theorice huiꝰ artis:z ptim practice:q̄ztū ad cognitionē quidditatis eaꝝ:z spērū eaꝝ:z virtutū eaꝝ ptinet parti theorice:sed q̄ztū ad cognitionē iuuamētoꝝ earum in morbis:aut in sanitate ptinet parti practice sz cognitio de ꝓpositis:qz subsequtur igenia curatiua z cōseruatiua:q̄ soli parti practice ptinēt:vī quasi totuz parti practice ptinerc:z iō plīqz auctores vltimo eaz ponūt tanq̄z cognitio eius vltime parti artis ptineat:lz Auer.in suo colliget p̄miserit doctrinā de medicis cōpositis parti practice huiꝰ artis:sz ꝺ iō fēc:qꝺ solū gñalia q̄dā tradidit circa ipsas:q̄ priora eē vidēt:nó āt tradidit spālia:quēadmoduz fēc in simplicibꝰ medicis:tñ in suo 5° spāli descēdit ad simplices medicias:nó āt ad ꝓpositas:fīc ibi appet legēti.

¶ Ad 2ᵐ dubiū dōm:qꝺ si Auic,voluisset distinctū facere libꝝ de cirurgia:z de dieta potuisset vtiqz:vñ z quidaz auctores medicinaꝝ libꝝum distinctū fecerūt de cirurgia:vt Alzarauius:z Halyabas 9° suę practice:sermonē facit singularem de cirurgia.Hal'.ēt satis libꝝ distinctum fecit de alimētis:q̄ sunt mäe ipsiꝰ dicte ab illo quē fecit de virtutibꝰ materiez.Auic.sic breuiloquus:q voluit ꝓiungere explanationē cū breuitate:vt p̄ cañ.dꝛ ꝓbemiali cap̄ ꝺ cirurgia;distinctū libꝝū nó fecit:z huius cā potuit esse duplex. nā cirurgia est instrumētū appropriatū modo curationis nó ēni cirurgia vtimur in corporib' sanis:sz in bis q̄ sunt egra:aut sibi vicinis:qz ḡ appropriat̄ egris qbus appropriat̄ modus curatiuꝰ huiꝰ artis:idcirco Auic. doctrinā eius nuscuit sil' cuz doctrina curatiua appropriata egritudinib':in quibꝰ q̄ztū ad curationē cirurgia idiget̄. ¶ Secūda cā potuit eē:qz cirurgia p̄t dupl'r ꝓsiderari:vno mó q̄ztū ad mäm cum q̄ fit vtputa qz fit cū ferro vel alia mä: alio modo rōne modi vsus illiꝰ mäe:si quidē ꝓsideret̄ rōne modi vsus:tūc eiꝰ cognitio est pars modi curatiōis : z ideo cognitio eiꝰ sub scientia curatiua egritudinū poni ꝺz: pp qō nó est necessitas:vt distincte tractet̄ de ipsa a scia curatiua:si vo ꝓsideret̄ rōne mäe cū qua fit:qz hec cognitio circa mäm est modica valde:itē qz cognitio circa mäz:vt cum ipsa fit cirurgia sequit̄ modū operationis:qz mä cuz q̄ fit cirurgia disponit̄ prius a nobis:vt ferrū vel aliud:z illud qō a nobis disponit̄ sequtur modū cognitionis operatiue prius existis in nobis:hinc est q sil' tractat̄ ab Auic. cum scientia curatiua. ¶ De dieta aūt dicemus qꝺ Auic. distinctū libꝝū nó fecit,nam dieta ꝓsiderata rōne modi: z vsus:qui est in ea:tractat̄ ab ipso in parte ꝓseruatiua z curatiua:z gñaliter z spāliter:sed considerata dieta rōne sex mäeꝝ reꝝ nó nāliū:q̄ sunt aer somnus z vigilia:z motꝰ z quies:ianitio:z repletio:z accidētia aie:z cibi:z potus: dicemus qꝺ de virtutibꝰ taliū materieꝝ nó fecit libꝝū distinctū.nā de aere;motu;qete;somno;vigilia;inanitione; z re

Cirurgia p̄t dupl'r ꝓsiderari

pletiōe:z accidētibus aie:sufficit q̄ztū ad virtutes earū id qō dictū fuit in p̄mo libꝛo fen scōa:de cibis vero z potibꝰ nó tractauit distincte a medicinis:z ꝺ ꝓpterea:qz in pluribus cibis z potibus est virtus medicinalis aliq̄ reperta: z ꝓpterea iste fuit bꝛeuiloquus cū sil' cū cognitione ciborum z potuū itermisisset cognitionē medicinaꝝ:z ecōuerso:z ideo in p̄mo canone fen scōa:q̄ztum ad cognitionem: gñalem virtutum eoꝝ:z modū opationiꝫ eoꝝ generalem determinationē vtrozūqz in eodē facit capl'o:vt apparet i cap° de eo:qꝺ comedit̄ z bibit̄:z in isto scōo q̄ztum ad cognitionē spālē de virtutibꝰ eoꝝ sil'in vno libꝛo tradit cognitionē virtutū:z eoꝝ q̄ sunt cibi:z eoꝝ q̄ sunt medicine lz talē cognitionē tradat in diuersis capitulis:sed qz i pluribus cibis:vt dictū est:est aliq̄ virtus medicinalis reperta:hinc est qꝺ titulus istius libꝛi positus est a denoiatione simpliciū medicinaꝝ:z q̄zq̄z etiā ꝺ tractet̄ de virtutibꝰ cibozꝝ:z qui sumunt̄ ex leguminibꝰ:z ex plantis:z ex carnibus:sicut appet in p̄sequutiōe istius libꝛi:qz ergo iste fuit bꝛeuiloquus respectu Hal'.p tāto in vno libꝛo epilogauit cognitionē virtutū ciboꝝ z potuū z medicinaꝝ:z nō fecit libꝛū distinctū:z tñ facere potuisset si voluisset quēadmodum fecit Hal.z sicut etiā fecit Halya.in suo volumine in quo distincte tractauit cognitionē virtutū eoꝝ:que ponūt cibi a cognitione eoꝝ q̄ ponunt medicie. ¶ Et ex his que dicta sunt apparēt ea que ꝓsueuerūt iquiri in p̄n° expōnis libꝛi huiꝰ,p̄ eni apparet qs sit ordo huiꝰ libꝛi ad alios libꝛos volumis Auī.iste eni sequtur primū libꝛū:qꝺ scia tradita in p̄ libꝛo est scia vtis : ista aūt est particularis:nūc āt vtia sunt priora:particularia vero sūt posteriora in doctrina:vt apparet in ꝓbemio phȳsicoꝝ:antecedit vo iste liber libꝛū tertiū z quartū:qz iste liber est ꝺ cognitione virtutū eoꝝ:que sunt:vt cause cū qbus medicus iducit ꝓseruationē z curationez : de quo modo curationis z ꝓseruationis tractatur in tertio z in q̄rto libꝛo nūc aūt cognitio de causis z principijs est prior q̄z cognitio de effectu : qui causat̄ ab illis principijs:ꝓpter qō cognitio virtutū medicinarū simpliciū est prior q̄z cognitio modi ꝓseruationis z curationis:qui tradit̄ in 3° z in 4° libꝛo.antecedit vero libꝛum q̄ntum:qz iste liber tractat de medicinis simplicibus.q̄ntus vero de cōpositis:nūc aūt simplicia cuz sint principia cōpositoꝝ sunt priora ꝓpositis:ꝓpter qō iste liber qui tractat de medicinis simplicibus imediate post doctrinā vniuersalez primi libꝛi est ordinatus:z ideo dictus est liber secūdus. ¶ Scōo ex dictis apparere possūt quatuoꝛ cause istius libꝛi:z libꝛi titulus:z cui parti phȳie supponat̄,nam causa mälis huius libꝛi est medicina simplex:vt ꝺz habitudinem cāe sane vel egre ad corpus humanū sub rōne:q̄ operabile est a nobis. Propter hanc eni rationē fit inquisitio de nā z virtute materieꝝ simpliciuꝫ:z de inuamentis z nocumētis eaꝝ. Non aūt ꝺz dici sicut dicūt quidā qꝺ subiectū huiuz libꝛi est corpꝰ humanū sanum vel egrū vt operabile est a nobis quantū ad oēm moduz curationis omnium egritudinū per simplices medicinas:istud enim nihil est dicere:p̄ quidē qz modus curationis egritudinū in hoc libꝛo nequaqz docetur.nā si ita esset:tūc superfluꝛet doctrina tertij z quarti libꝛi cum ista doctrina ꝺ nó sit vtis:vt primi libꝛi:imo est particularis:qz tradit̄ post vniuersalē vt doctrina tertij z quarti libꝛi. Scōo etiam ꝺ nō solum traditur cognitio per quā scio qꝺ talis medicina curat hanc egritudinē vel illam:imo etiā traditur cognitio de medicina per quā scio qꝺ ꝓseruat sanitatem talis mēbꝛi vel talis. Tertio ēt qz tūc ꝺ cognitio:que ꝺ tradit̄ tota eēt practica cū scia curatiua tota practice supponatur:hoc āt est falsum cuz partim:imo principal'r ꝺ cognitio theorice attinet medicine:vt visum est in solutione primi dubij suꝛpra moti. ¶ Si quis aūt vellet omnino subiectum huius libꝛi accipe sub subto totius scie:tūc dicemus:qꝺ subiectū

Cā n sine s ꝺ sit

huius libri est corpus humanū sanum vel egruz operabile a nobis sub rōne: que ē permutabile per simplices medicinas. ¶ Apparet ēt quid sit cā formalis: que ē duplex scz forma tractādi: z forma tractatuz: q̄ causę assignētur: sicut dicetur in expōne p̄me fen p̄mi cañ. huiꝰ libri. ¶ Causa efficiens fuit Auic. ¶ Causa vero finalis est debitꝰ modus conseruationis z curationis: vt hz fieri per simpliceȝ medicinas: pp hoc enim tractatur cognitio in medicina ō simplicibꝰ medicinis. ¶ Libri titulus est: incipit liber secūdus canonis de simplicibus medicinis Auic. qui dī secūdus ab ordine vt dictū est: dī aūt canonis a modo doctrie q̄ oia q̄ ab Auic. traduntᵉ cū tradita sint modo breui cuz explanatione ad quosdam canoñ. z regulas sunt redacta dī autem de simplicibus medicinis a subiecto cuiꝰ cognitio tractatur in ipso. Dī autem Auic. ab efficiēte q ipsum composuit. ¶ Cui vō parti p̄hie supponatur quantum ad additionem p̄hie generaleȝ dicemus: q̄ supponitur parti p̄hie practice: sicut z tota scia medicinalis supponitur vt est alibi declaratum. nam eidem supponitur pars scientie cui supponitur: z scia tota cum eiusdē rōnis sint pars z totum: quantum vero ad diuisionē partiū huius scie ſm q̄ dicimus: q̄ medicina diuidit in theoricam z practicam: sic dicemus q̄ cognitio: que hic tractaᵗ parti attinet theorice: z partim practice medicine: sicut dictum fuit in solone primi dubij. ¶ His igit p̄missis accedēdum est ad formam tractatus: que est diuisio libri: vt exponantur singula verba eius: z dicemus q̄ iste liber diuiditur in duas: in p̄hemium: z tractatum. scōa ibi. (Jam declarauimuȝ in p̄ libro). p̄ma in tres. Primo ꝓsequitur dicta dicēdis dat intētionem suam in generali. Secundo dat intentionē suaz in spāli magis. Tertio adhuc amplius eam specificat. secunda ibi. (Et nos quidem hunc librum). tertia ibi. (Primuz vero tractatum). ¶ Circa primā partē nota q̄ hoc nomē medicina equocatᵉ ad duo: dī enim vno modo de habitu sciētifico: qui dī medicina. alio modo dī de re extrinseca a corpore nostro: q̄ approximata corpori nostro alterat corpus nostruz: z hoc modo accipitur triplr vno modo gñaliter pro oi re: que est alteratiua corpis nostri: quecunq; sit: z hoc modo omne q̄ approximatur corpori nostro: q̄ est aliud a cibo dī medicina: vt apparet p̄mo tractatu de elemētis capº illo: z ego quidem sum detegens ꝛc̄. secūdo modo accipitur ꝓre alterāte corpus nostrum. que qdem nō est talis actu: sed in potētia: vnde non alterat nisi alteretur a corpore nostro. tertio mō accipiᵗ spālissime pro re: q̄ alterat corpus nostrū alteratione ꝓueniēte: ſm q̄ hoc modo dicimus: q̄ aliud est medicina: z aliud est venenum: vt apparet p̄mo canone fen scōa: capitulo de eo: q̄ comeditᵉ z bibitur: modo cum Auic. dicit: p̄mo de medicina specifica: medicina accipitur p̄mo mō pro habitu sciētifico huiꝰ artis: cū vō dicit scōo: z est scientia virtutū medicinaȝ: medicina accipitur pro re alterāte nō p̄ modo: q̄ h̄ nō determinantᵉ de oibꝰ q̄ sunt alia ab alimētis: non enim de motu z quiete: z accidētibꝰ aie z aere h̄ determinatur: nec accipitur ȝº modo: q̄ h̄ determinatᵉ ēt de venenis: sed accipitur scōo modo: vt extēditur ad ea: que dicūtur ꝓprie medicie z etiam ꝓprie venena: lz aūt: h̄ etiam determinetur de cibis tñ non facit de eis mentionē ꝓpter cām prius dictam: que vero dicit in alijs partibus plana sunt ꝛc̄.

¶ Trac. primi. De cōplexionibus medicinaȝ singularium. Capl'm. 1.

Am declarauimus in libro p̄mo itētionē sermonis nostri scz hec medicina est calida: z hec medicina est frigida: z hec medicina ē humida: z hec medicia est ficca. Et oñdimus illic q̄ illud est p cōparationē ad corpora nostra: z p̄misimus q̄ oīum cōpositorū mineraliū z vegetabiliū z viuentiū elemēta sunt materie q̄tuor: z q̄ ipse cōmiscentur adinuicē: z agunt in se donec cōsistant ſm eq̄litatē: aut ſm dñium in eo: qđ est iter eas. Et cum ꝓsistunt ſz illud est cōplexio vera: z q̄ cōplexio cū est ꝓtenta in cōposito preparat ip̄m receptioni virtutuz qualitatū: quaꝝ ꝓprium est: vt sint in ipso. Et oñdimus vlter ſm quot diuisiones ē cōplexio: z quid querit per cōplexionē equalē in hoibus: z quid per cōplexionē equalē in medicinis. Et ostēdimus q̄ p hoc nō intelligitur nisi q̄ corpus hois cuz obuiat ei z agit in ipsaz caloꝛe inato nō preualet: ita vt in corpoꝛe hois ipꝛimat infrigidationem: aut calefactione: aut humectationeȝ: aut deficcationem vltra eam: que est in homine. Nos tamen per illud nō signauimus q̄ complexio eius sit similis complexioni hominis. Complexio nāq; hominis non est nisi in homine.

¶ Posito p̄hemio prosequtur de tractatu: z diuidit in duas: vt duos tractatus facit: in quoꝝ p̄mo determinat de iudicijs gñalibus ipsarum medicinarum simplicium: z quātum ad virtutes z naturas earum: z quantum ad opationes ipsarum: in scōo tractatu determinat iudicia spālia ſz diuersitatem medicinarum: qbus medicus vtitur: secūda ibi. (Jam signauimus in tractatu). Prima in duas: primo determinat iudicia generalia circa nās z virtutes medicinarum simpliciū: scōo determinat iudicia generalia circa modos operationum earum procedētium ab illis virtutibus. scōa incipit ibi. (In p̄ncipio capituli). ȝª ibi. (Dicimꝰ q̄ medicine simplices). Prima in duas q̄ p̄mo in generali ostendit ſm quem modū est complexio z virtus in medicinis simplicibus: scōo in generali dat moduz cognitionis illarum virtutū: scōa incipit. in p̄ncipio scōi capli. ibi. (Medicinaȝ cognoscunt virtutes). Pria in duas: primo ex dictis in p̄ libro inuestigat qd est complexio in medicinis: z ſm quē modū est in eis oñdens dīam inter cōplexionē: que est in medicinis: z complexionem: que est ī mēbris hominis: scōo ostendit dīas z diuersitates modoꝝ complexionū: que sunt in medicinis ibi. (Et scias q̄ complexio est ſm duos modos). Prima in tres: vt ex dictis h̄: z in p̄mo libro tria resumit. Ex quorum primo ostēditur ſm quem modum de medicina calida: aut frigida ꝛc̄. que est medicina distemperata: ex secundo vero ostenditur q̄ in medicinis non solum est complexio: sed etiā est alia virtus q̄ſ sit complexio: ex tertio vō ostenditur ſm quem modū dī de aliqua medicina q̄ est tēperata inter q̄tuor qualitates. 2ᵐ dictum ponit ibi. (Et posuimus q̄ omnium oppositorum). ȝᵐ ibi. (Etiam ostendimus vltra). ¶ Juxta primuz dictū itelligendum: ex his que dicit reminiscendo ea que dicta sunt in p̄mo canone: que quidem partim possunt intelligi esse dicta p̄ma fen p̄mi canonis capl'o ō complexionibus: partim vero scōa fen p̄mi canonis capº de eo q̄ comeditur z bibitur. Auicē. vult habere ſm quem modum medicina dicatur: q̄ sit calida aut frigida: humida vel sicca. nam sicut extrahitur ex his que dicuntur in primo de cōpl'onibus: z parti etiaz ex his: que dicuntᵉ in ȝº eiusdem aliquid dī esse tale. ſ. calidum frigidum ꝛc̄. multiplr vno

Aliqd dī eē tale puta calm frīdū multiplr.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

mõ aliqd dr eé tale absolute:alio mó dr aliqd eé tale ex có paratiõe:p qdem est tale absolute est illud:qõ tales q̃lita tes hz puras ⁊ in vltio:⁊ isto mó eleméta dicunt talia:vt ignis calidus ⁊ siccus ⁊c̃.⁊ nullũ ens é tale hoc mó:p'võ est tale ex ꝯparatione pót dici eé tale dupl'r:vno mó aliqd dr eé tale p ꝯparationẽ ad itrinseca sui:⁊ isto mó aliqd dr calidum qñ q̃litas calitatis dominat sup frigiditatẽ in sui ꝯpositione:⁊ dr esse humidũ qñ humiditas dominat sup siccitatẽ:alio mó dr aliqd esse tale p cõparationẽ ad extrinseca:⁊ hz est duob⁹ modis.nã vno mó dr aliqd eé tale per cõparationẽ ad extrinseca:q̃ sunt eiusdẽ latitudinis put illa latitudo hz mediã ad extremã mãe:q̃ est latitudo illa:⁊ isto mó aliqd dr calidũ:frigidũ:humidũ:⁊ siccũ in ꝯparatione ad tẽperatũ:p est in latitudine illa:sil'r intelligat:p sit tẽperatũ ad pondus:siue fm iustũ.nã in relatiõe ad tẽperatũ ad pódus dicimus p quedã sunt mẽbra calida:vt cor:quedã frigida:vt cereb̃:quedã ꝓpinq̃ eq̃litati ⁊ temperaméto:vt cutis:⁊ ét in spẽ aialiuz dicim⁹:p hõ é ꝓpinquus tẽperaméto:oia vo alia dicũt:aut calida:aut frida: aut humida:vel sicca. Jn relatiõe vo ad tẽperamẽtum ad iustũ dicimus:p in eadẽ spẽ mẽbroꝝ qõdaz est tẽperatũ: vt cor tẽperatũ. Quodã vo est calidũ ⁊ frigidum ⁊c̃.⁊ sili mõ in spẽ humana qdã est tẽperatus : quidã vo calidus: qdã frigidus ⁊c̃.alio mó dr aliqd esse tale in cõparatione ad extrinseca nó ꝑt aliq̃ latitudine cõpl'onis talis ꝑticipat illa:sz dr tale in ꝯpatõe ad extrinseca:q.s.dr tale ex effectu quẽ facit in aliq̃ re sibi extrinseca:vñ si calefacit eã dr cal'a: si vo ifrigidat eã dr frida:si humectat dr hũida:si vo exiccat dr sicca:⁊ iste est modus rez fm quẽ res dñr tales nó ex actu quẽ hñt in seipsis:sed ex po' ꝑt isti po' referr ad aliud:in quo efficit: vñ est modus eoꝝ: q̃ dñr talia esse in po':⁊ adhuc res aliq̃ isto mó dr eé talis ex cõparatiõe ad extrinseca duob⁹ modis:vno mó ex ꝯpatione ad qõcunqz ꝯtingẽs:⁊ fz hãc ꝯparationẽ res pót dici talis:q.s.nunc calida:vt respectu corpis:p calefac nũc frida:vt respectu corpis p ifrigidat:⁊ sic de alijs:nã nullũ est incõueniens: p vna res hz cõparationẽ talẽ respectu alicui⁹ corpis:p ifz ifrider:⁊ aliã ꝯpationẽ hẽat respectu alteri⁹ sic p ipm calefacit:⁊ ió fm istã cõparationẽ res nó est determinate có plexionis:alio mó pót dici res esse talis in cõparatiõe ad aliqõ determinatũ:⁊ fm istã cõparationẽ res iudicat esse talis determinate:vt calida solũ:aut frigida solum ⁊c̃.

¶ Hac g̃ distinctiõe ꝓmissa sciẽdũ p medicina nó dr calida aut frida:p sit talis absolute.nã tũc medicia in vltio hẽret caliditatẽ:aut frigiditatẽ:⁊ eét eleméntũ simplex:⁊ nó corpus mixtũ:nec dr talis in ꝯparatiõe ad extrinseca.naz hoc mó multe medicine ponunt calide.in qbus fm actũ : quẽ hñt eleméta frigida dominant in cõpõne ipsoꝝ sup calida ⁊ isto mó ét oés medicine:q̃ sunt sumpte ex plantis essent calidiores q̃z medicine sumpte ex mineralib⁹:p est falsuz nec dñr ét medicine tales ex cõparatiõe ad extrinseca:vt.s. itelligant tales in eadẽ latitudie exñtes cũ re extrinseca ad quã fit eaꝝ opatio:qm̃ isto mó cũ medicine dicant calide ⁊ frigide ⁊ eq̃les in cõparatiõe ad corp⁹ humanũ:illa que esset eq̃lis eét de suba hois:⁊ participaret forma hũana: qm̃ ꝑticiparet eodẽ mó ꝯpl'onis i actu:quẽ participat hó: ⁊ cũ ꝯpl'o sit ꝓpria dispó forme sequeret p illa medicina: q̃ esset eq̃lis hẽret in mã ꝓpriã dispõnẽ forme humane:⁊ p ꝯns hẽret formã humanã ⁊ sic eét de suba nãe humane:p est falsum:pp qõ isto mó itelligẽda est:aut si eét medicina eq̃lis esset de nã sube hois:aut nulla medicina esset eq̃lis: imo q̃libet esset inequalis:sicut ét ⁊ alie spẽs cõparate ad hoiez oẽs dñr ineq̃les:⁊ sil'r ét fm istũ modũ medicina:q̃ ponit calida nó esset calida:cũ in ipsa q̃ztũ ad actũ quẽ hz nó dominet el'ntũ cal'm sup frigidũ respectu dñij : p est in hoie:vñ hoc mó vl'r oẽs medicine:q̃ sumunt ex plantis ⁊ mineris cũ caliditatẽ actualẽ minorẽ hẽant q̃z hó eẽnt frí gidiores in cõparatione ad hoiem p nõ dicimus. Dicunt g̃ medicine tales ex ꝯparatione ad effectũ quẽ iducunt in corpe alio extriseco:⁊ ideo dñr tales ex po' quã hñt nó ex actu:tñ apud medicũ nó dñr tales ex ꝯparatiõe ad qõcũqz corp⁹ extrinsecũ sz dñr tales ex compatiõe quã hñt ad corp⁹ humanũ:vtputa:qz admistrate hũano corpori talẽ effectũ faciũt in ipso:vt ifrigidatiõnẽ:vñ dñr fride:aut calefactionẽ:vñ dñr calide:⁊ sic de alijs:⁊ hz est p vult dicere Auic.cũ dicit. (Et ostẽdim⁹ illic:p illud est per ꝯparationẽ ad corpora nr̃a ⁊c̃.)⁊ istã sniaz ét itelligit Aui. prio cano.sen p' cap.de ꝯpl'onib⁹.ibi. (Et sil'r cũ dicim⁹ p est calida aut frida volum⁹ dicere siqs bene aduertat).

¶ Circa 2m dictũ itelligẽdũ:p ex his:q̃ Auic.dicit remini scendo ea q̃ sunt dicta in p̃ cano.quoꝝ ét quedã parti sũt dicta in cap.de eo p comedit ⁊ bibit: Auic.vult hẽ p in medicinis vr̃ eé in gñe duplex virtus:fm etiã p vr̃ in eis duplex nã esse.nã vna est nã in eis:q̃ est nã el'ntaris:fm p ipse sunt q̃dã corpa mixta ex el'ntis:alio mó est nã in eis:q̃ est supra nãm el'ntarẽ:⁊ hz est nã q̃ ꝯuenit eis ex spẽ ⁊ forma ꝑpria ipsaꝝ:fm qõ differunt a nã el'ntoꝝ: ⁊ sili mó in eis erit duplex virtus.nã virt⁹ q̃ resultat ex q̃litatib⁹ el'ntoꝝ: q̃ qdẽ virtus est cõplexio cũ ꝯpl'o sit q̃litas media iter q̃tuor q̃litates el'ntoꝝ:⁊ sub hac virtute cõpẽdit ois virtus:que in ꝯpl'one fundat:⁊ hz est virtus ꝑz quã medicia: aut calefacit:aut ifrigidat ⁊c̃.vel resoluit:aut repcutit ⁊c̃. alia est virtus:q̃ ꝓpriã spẽm ⁊ nãm rei ꝯsequit:⁊ ista est virtus:q̃ in eis forma specifica dr fm quã dicim⁹ p hz medicia hz virtutẽ attrahẽdi colerã vel flegma:vel hz virtutẽ fugandi antracẽ vel aliã virtutẽ specificã:q̃ dr virtus occulta:sic p' virtus dr virtus mãifesta:post hz aũt Aui.insinuat modũ fm quẽ vtraqz virtus in medicia resultat.nã p' virtus:q̃ est virtus ꝯpl'onalis fm quã q̃dã medicia dr distẽperata:quedã vo tẽperata:ipsa qdẽ resultat ex ꝯmixtiõe: que fit in el'ntis:fm quã cõmixtionẽ el'nta diuisa ad minima agũt ⁊ patiunt:⁊ agẽtia ⁊ patiẽtia ꝯfrangũt se adinicem fm quã ꝯfractionẽ:ex q̃litatib⁹ eoꝝ resultat q̃dã q̃litas media iter eas que si qdẽ est vere media dr temperata:si vo in ipsa aliqua q̃litatũ dñatur dr distẽperata vel in cal'o:vel in frigido:vel in humido:vl'in sicco:non ãt curamus hz nũqd ista medietas sit ad pondus vl'nó ad pódus: qz ad pñs ꝓpo''' nó refert:⁊ hz insinuat Auic.cũ dicit:(⁊ pre nissimus p oium ⁊c̃.) vsqz ad locũ illum:⁊ p ꝯpl'o:que q dem vba ꝯcordãt cum eo:p dixit p̃ cañ.sen ꝑma ca.de cõplexionib⁹ diffiniẽdo ꝯpl'onẽ cũ ait:(cõplexio é qualitas: q̃ est exactiõe adinuicẽ ⁊ passiõe ꝓriaruz q̃litatũ in elemẽtis inuẽtaꝝ:quoꝝ partes ad tantã paruitatẽ redacte sunt: vt cuiusqz eoꝝ pl'm ꝯtangat plimũ alteri⁹). Cũ.n. adinuicem agũt ⁊ patiunt suis virtutib⁹:accidit in eaꝝ sũma q̃litas in toto eaꝝ similis:que est cõplexio:sed scõa virtus: que est virtus occulta specifica resultat in re fm p ad ipsam ꝑparat cõpl'o:que est precedẽs in mã alicuius mixti: fm enim p cõplexio ꝑparat mãm ad iceptionẽ talis forme vel talis fm hz in mã ꝓuenit talis forma vel talis:que est super mãm elemẽtarem quã formaz ꝯsequitur virtus vel ꝓprietas talis vel talis:⁊ qz talis ꝓprietas est ex forma que datur fm meritũ preparationis mãe:⁊ ista forma nó vr̃ esse nãe elementaris : hinc est etiam p talis virtus non est elementaris:que sit compl'o sed est alterius nature q̃z sit nã ꝯpl'onalis. Jn hoc insinuat Auic.cum dicit:(⁊ p ꝯpl'o cum est ꝓtenta in cõposito ⁊c̃.)

¶ Est aũt circa hz vlteri⁹ aduertẽdũ:p fm opinionem:que attribuit Auic.q posuit in mixto el'nta nõ misceri nisi fm qualitates:non aũt fm eoꝝ subas:imo remanent saluata in ipso:ponit p forma : que ꝓuenit in mixto sic est alteri⁹ nature q̃z elementaris:p nullo mó est de nã elemẽtaris:⁊ ideo ponit p talis forma exhibetur mãe ꝑparate per elementa a datore formaꝝ:vnde ⁊ fm ip̃m in mixta ⁊ est forma el'nti

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ma elemēti ⁊ ē forma illa exhibita a datore formaꝫ: que est addita elemētis: ⁊ iō sic̄ fōza ista est alia oino a nā elemētari: ita ⁊ vtus: q̄ ipsaꝫ ꝓsequit̄ ⁊ ꝓprietas oino est alia a nā cōpl'onali: q̄ forma elemētarē ꝓsequit̄: ꝓpter qō in tali mixto est cōpl'o: ⁊ est vtus: que formā talē specificā ꝓsequ/ tur: quēadmodū ponūt ēt qdā q̄ potentie ⁊ vtutes aiam ꝓseq̄ntes cū h̄ q̄ sīt alia res ab aia: q⁹ sūt ꝓpetates addite sibi sūt oino alterius nāe a nā cōpl'onali: q̄ ex q̄litatib⁹ elemēto⁊ resultat. ¶ Sed ſm opinionē Auer. in 4°ce. ⁊ mū di. ⁊ 12° metaphy. ⁊ 7° ⁊ 9°. sui colliget ad eādē mentē va/ dit: ponen⁹ eni q̄ h̄ vtus quodāmō de nā cōpl'onali exi/ stit: ⁊ quodāmodo alia ab ea existit. naꝫ ſm opinionē ei⁹ idē est agēs ꝓparās mām ⁊ exhibēs formā: ⁊ iō nulla est fōza: q̄ dr̄ imediate ab aliquo datore formaꝫ: q̄ sit alia a forma quā exhibet māe ꝓparator: ꝓpter qō ſm ipꝫ cū ex elemētis gñat̄ mixtū nō inducit̄ alia fōza a datore forma/ rū in mā elemēto⁊ remanēte in ipsa forma elemētari cui sit addita alia fōza: q̄ est ꝓpria forma mixti: sed ex formis elemēto⁊ cū veniūt ad mixtū ꝓstituendū per ꝓfractionē il la⁊ formaꝫ fit quedā forma media iter fōzas eaꝫ: quē/ admodū ex q̄litatib⁹ eaꝫ p ꝓfractionē fit q̄dā q̄litas me/ dia iter eas: que dr̄ cōpl'o: ⁊ sic ſꝫ h̄ in mixto erit solū vna forma subalis: que qdē forma ſm aliqd inquātū fit ex có/ fractione formaꝫ elemēto⁊ dr̄ elemētaris nāe: inq̄tū vo illa forma est alia spē a forma eleméti: ad cuius ꝓductio/ nē ex mā nō eēt sufficiēs elemētū: imo requirit̄ aliud agēs moues elemēta admixtionē: vt cal'm ꝓpriū nāle: in quo ē virtus celestis ⁊ vt sic illa forma nō dr̄ esse nāe elemēta/ ris: imo addita elemētis: qm̄ elemēta cōparant̄ respectu illi⁹ forme: sicut solū mā nō sicut agens: sic̄ ḡ forma dr̄ esse addita māe: ita ⁊ forma illa dr̄ esse addita elemētis: sicut cū forma addita māe in cōposito nō ꝓstituit rem aliā: res eni q̄ est cōposita ex mā ⁊ forma nō dr̄ esse res duplex: sed res vna ⁊ ens vnū nō duplex: ita forma mixti: que dr̄ quo dāmō forma addita forme eleméti nō ꝓstituit aliā formā: sed est solū vna forma cū forma eleméti imixto: q̄ dr̄ nāe elemētaris: inquātuꝫ fit ex ꝓfractione formaꝫ elemēto⁊: sed dr̄ alia forma inq̄tū est alterius nāe: ⁊ ab alio agente q̄ꝫ sint elemēta: vñ vt sic dr̄ forma addita elemētis: ⁊ sicut est de forma sic est de vtute ꝓsequēte illā formā. nā illa vir tus inquātuꝫ resultat ex q̄litatib⁹ elemēto⁊ nāe eleméta/ ris dr̄ esse: ⁊ vt sic dr̄ esse nāe cōpl'onalis: inquātuꝫ vo illa vtus est alicui⁹ talis forme: que est altioris nāe q̄ꝫ el'nta dr̄ esse vtus ꝓpria ⁊ forma specifica ⁊ róne ꝑme nāe hꝫ cale/ facere ⁊ infridare ⁊ similia pagere: róne vo scde nāe habꝫ alia opera exercere: q̄ nō attribuunt̄ cal'o vt cal'o: aut fri/ gido vt frido: sed attribuunt̄ eis vt sūt talis nāe: ⁊ róne q/ dē ꝑme nāe h̄ vtus dr̄ cōpl'o: róne vo scde: qr est talis nāe ad cuius ꝓductionē ꝓcurrit agēs celeste determinatū cuꝫ agēte particulari dr̄ vtus: qdam specifica: que ēt pōt dici vtus celestis: ⁊ ſm istā intētionē dixit Joānes Mes. So/ lutionē aūt facit non qr calidū aut frigidū: sed qr celesti virtute dotatū: ⁊ ſm istam intētionē Cōmētator ꝫ°. de aia reprehendit Alexādrū qui posuit vtutes aie esse de natu/ ra elemētari: qm̄ vt dicit qui ponit hoc aufert cām agen/ tē: ⁊ solū ponit cām mālē: nō tamē vt dicit est dignū q̄ cre dat̄ q̄ hoc posuerit Alexā. ⁊ credat̄ q̄ isti⁹ ignorātie fue/ rit Alexā. opinio tn̄ Alex. h̄ illud vr̄ includere: ꝓpter qō ſm Auer. loquēdo h̄ vtus in mixto nō est aliud addēs q̄ꝫ cōpl'o: ita q̄ ibi sint duo vnū q̄ est cōpl'o: ⁊ aliꝫ q̄ ē vtus: ſꝫ solū ē ibi accns vnū q̄ totū i nā cōpl'onali fundat̄: h̄ tn̄ dr̄ esse cōpl'o vno mō ⁊ dr̄ esse aliq̄d addituꝫ ⁊ adueniens cōpl'oni alio mō: sicut ⁊ forma subalis: que ſꝫ sit de natura elemētari: dicit̄ tn̄ esse supra nām elemētarē: ⁊ addita ele/ mētis: ⁊ h̄ est recta sua intētio in oibus locis: in quib⁹ di/ cit q̄ forma mixti: ⁊ vtus eius ꝓpria sunt aliquid additū elemētis: que aūt opinionum sit verior in p̄senti discutere nō curamus: credimus tamē q̄ scda sit magis cōsona ver bis Phi: ⁊ verbis ēt pncipis medicor̄ Gal'. qui oia q̄ sunt in mixtis vbicūq̄ ad quatuor pma pncipia reducere co/ nat̄: que q̄tuor pma pn̄ sunt q̄tuor pme q̄litates: sicut etiā circa hoc pmo de virtutib⁹ nālib⁹ sniam Phi allegat.

¶ Circa tertiū dictū intelligendū: q̄ Aui. ex verbis illis: q̄ reminiscit̄: ex his etiā que sunt dicta in pmo canonis: q̄ꝫ partiꝫ q̄dam sunt dicta in cap. de cōpl'onib⁹: quedā vo in cap. de eo q̄ comedit̄ ⁊ bibit̄ vult hīe plura. p'm est quo/ tuplex est cōpl'o reperta in reb⁹: de qbus ꝓsiderat medi/ cus: ⁊ hoc insinuat cū dicit: ⁊ ostendimus vl'r ⁊c̄. scdo in/ nuat ſm qué modū itelligit̄ de medicina q̄ sit eq̄lis aut tē perata. ꝫ° insinuat ſm quē modū medicina est agēs in cor/ pus nostrū: ⁊ ad actū operationis sue reducit̄: ex quo insi nuat̄ perfecti⁹ ſm quē modū intelligit̄ de aliqua medicia: q̄ est talis: vtputa: aut tēperata: aut distēperata: ⁊ h̄ duo i sinuat ibi. (Et qd queritꝰ p cōpl'oneꝫ eq̄lē ⁊c̄.) ¶ Circa p'm intelligendū: q̄ cōpl'o tēperata in reb⁹ de qbus cōsiderat medicus est duplex ſm q̄ res de qbus ꝓsiderat medicus h̄nt duobus modis cōpl'onē. naꝫ quedā sunt: q̄ sunt talia in actu: ⁊ h̄ mō ꝓsiderat cōpl'onē in hoīe ⁊ in mēbris ei⁹: ⁊ in oīb⁹: que sub actu caliditatis vel frigiditatis corpori humano approximant̄: quedā vo sunt res: que nō sunt ta les in actu: ſꝫ sūt tales in potētia: qr nō h̄nt dispōnē talē in actu: in qua narrat̄ vt dr̄ ꝫ° de cōpl'onib⁹: ⁊ hāc qdem cō/ pl'onē medicus ꝓsiderat in medicinis ⁊ cibis: q̄ dn̄r non tales esse in actu: sed tales in potētia: ⁊ vnaqueq̄ istaꝫ: in qbus medicus cōpl'onē ꝓsiderat diuidit̄ inequalē ⁊ distē peratā vel ineq̄lis ⁊ ineq̄lis est. 8. modis: q̄tuor modi sunt ineq̄lis simplicis: ⁊ q̄tuor sūt modi ineq̄lis cōposite: ⁊ hoc vult hīe in pma pte cū dicit. (Et onēdimus vl'r ſm quot di uisiones est cōpl'o.) ¶ Circa scdm intelligēdū: q̄ vt appa ret ex dictis ⁊ ex verbis hui⁹ auctoris p̄ can. fen p'a cap. de cōpl'onib⁹: medicina dr̄ tpata: aut eq̄lis alio mō q̄ꝫ hō dr̄ tēperat⁹: hō eni dr̄ tēperat⁹: qr tale tēpamētū hꝫ in actu: ſꝫ medicia dr̄ tēpata eē effectu ⁊ opōne quā facit in corpe humano: nec dr̄ tēpata: qr tēpamētū habeat in actu quod hoi ꝓuenit: qr tūc esset de humana suba: ⁊ ex hoc ēt appa ret q̄ nō dr̄ medicia cal'a: qr in se sit calidior quā hō: tanq̄ꝫ sit in latitudine alicui⁹ cōpl'onis. cui⁹ medietate ⁊ eq̄litate pticipet hō: ⁊ extremitate pticipet medicia ineq̄lis: qr vt di ctū est auc̄te istius p̄ can. fen p'a cap. de cōpl'onib⁹: tūc me/ dicina eq̄lis eēt hn̄s cōpl'onē quā regrit fōza humana: ⁊ sic eēt hō: q̄ est flꝫ: nō tn̄ itelligas p h̄ vba qn medicia posit cōpari ad corp⁹ hūanū ſm cōpl'onē ei⁹ quā hꝫ in se: qm̄ cū hō sit mediū in tota nā: vt dr̄ p de cōpl'onib⁹: oē aliud ens pōt sibi cōpari: ſꝫ tn̄ isto mō cōparādo medicinas ad hoieꝫ q̄lꝫ medicia q̄cūq̄ sit est ineq̄lis sic̄ ⁊ q̄lꝫ alia spēs: cō pōne tn̄ facta ad hoieꝫ ſm quā q̄dā dr̄ eq̄lis: q̄dā vo ineq̄ lis: sed illa q̄ est ineq̄lis intelligeret̄ eē cal'a aut frida: qr in se eēt calidior quā sit hō: aut fridior: ita q̄ esset in latitudi/ ne illi⁹ cōpl'onis cui⁹ medietate participet hō: hoc inquā mō intelligendo seq̄t̄ vt dicit Aui. q̄ medicina que ponit̄ eq̄lis eēt de suba humana qō est falsuꝫ. Intelligit̄ ḡ q̄ me dicina est eq̄lis ex cōpōne ad corp⁹ humanū róne effectuꝫ quē facit in ipso: qr cum reducet̄ in ipso ad actū nō impri/ met effectū frigiditatis aut caliditatis: ⁊ transgredientes nāꝫ eius: ita q̄ ex ipsa nō infrigidabit̄: nec calefiet: nec hu mectabit̄ nec exiccabit̄: sed ꝓseruabit̄ ex ea in tēperantia sua: ꝓpter qō ipsa dr̄ ex suo effectu talis in potētia: ⁊ non in actu est dicta: sicut dcm̄ est supra de medicinis distēpe/ ratis: nā idē est modus in vtrisq̄ ſm quē vtraq̄ talis est dicta ⁊ hoc est q̄ voluit itelligere Aui. p verba: q̄ vltimo subdit cū ait. (nos tn̄ p illud nō signam⁹ q̄ cōpl'o ei⁹ sit si/ milis cōpl'oni hois: cōpl'o eniꝫ hois non est nisi in hoīe.) ¶ Circa ꝫm intelligēdū: q̄ in illo vbo q̄ dicit: q̄ corp⁹ hois cū obuiat ei ⁊ agit in ipsaꝫ calore innato ⁊c̄. innuit modū ſꝫ

Cōpl'o tēpata i reb⁹ ō q b⁹ ꝓside rat me/ cus ē ꝫ ſꝫ q̄ res ipse hn̄t cōpl'onē duobus modis.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

quẽ medicina ad actũ opõnis ſue in humano coꝛpoꝛe re/
ducit:ſi eni oĩs medicina eſt talis in poª:cũ operatio nõ ꝓ
ueniat niſi ab eo:ꝙ eſt tale in actu eo ꝙ vnũquodq; agẽs
eſt hñs aliquẽ actũ opz ꝙ medicina nõ agat niſi ad actuz
a coꝛpe reducaꝛ:ꝛ qꝛ qcqd agit coꝛpꝰ agit mediãte caloꝛe
inato cum caloꝛ inatus ſit ꝑmũ oꝛganũ anime ꝛ viriũ eiꝰ:
Idcirco medicina ad actũ operationiz reducit ꝑ actionẽ
quã facit ꝓ in ipſa caloꝛ inatus:ex qua alteratione medici
na actũ recipit per quẽ agit:ex quo apparet ꝙ licet de ra
tione medicine ſit agere ꝛ alterare coꝛpus noſtrũ: tamen
de rõne ẽt eius eſt pati ꝛ alterari a coꝛpoꝛe noſtro: ſed qa
paſſio:que eſt in medicina ad agere terminaꝛ:idcirco me/
dicine attribuit agere:ſicut ꝛ paſſio:que eſt in cibo ad aſſi
milationẽ oĩno ſub rõne:qua eſt cibꝰ terminaꝛ idcirco ſo/
lũ paſſio ꝛ nõ actio eſt cibis attributa. Queſtio.j.

Propt̃ qd mẽe agere ci bo ãt pa ti attri/ buatur.

Sed circa predicta emergit dubõ duplex: vna eſt
vtrũ q̃lz medicina:q̃ dꝛ talis in potentia
reducaꝛ ad actũ opationis a caloꝛe inato. Queſto.ij.

Secunda ẽ vtrũ ſit repire medicinã tẽpatã. ¶Ad
ꝓmã dubitationẽ arguit̃ ꝑ:ꝙ nulla medi
cina reducaꝛ ad actũ opõnis a caloꝛe inato:qꝛ illud nõ re/
ducit̃ ad actũ ꝑ quẽ opaꝛ a caloꝛe inato:ꝙ eſt ſic̃ agens ꝛ
alterãs reſpectu caloꝛis inati:ſz q̃lz medicia eſt hꝫ.g̃.ma.
apparet:qꝛ de rõne agẽtis eſt vt patiẽs trãſmutet ad actũ
ꝛ nõ eꝫ.nã hoc eſt de rõne agẽtis:vt ſit tale in actu q̃le pa
tiẽs eſt in poª:vt appet ex phĩcis.mi.pz.qꝛ hoc eſt de rõne
medicine:vt agat ꝛ alteret coꝛpꝰ nr̃m.nã ꝑ hꝫ dꝛt a cibo:vt
apparet ꝫ° de ſimplici medicina. ¶Ꝺ. Si medicina redu/
ceret̃ a caloꝛe inato ad actũ ꝑ quẽ agit:ſeq̃ret̃ ꝙ nulla me
dicina calefaceret vltra caliditatẽ caloꝛis inati:aut ifrida
ret ꝯñs eſt ſlm.g̃ ꝛ añs.falſitas ꝯñtis eſt nõ:qꝛ tunc nulla
eẽt medicia diſtẽpata:qꝺ eſt falſuz: cũ multo pl̃es ſint di/
ſtẽpate q̃z tẽpate:ꝯña appet:qꝛ vnũqꝺq; reducẽs aliquid
ad actũ reducit ipm ad actũ ſibi ſil̃em:qꝛ de rõne agẽtis ẽ
ſibi aſſimilare paſſuz.g̃ ſi medicia ad actũ reducit̃ a calo/
re inato:reducet̃ ad actũ ſil̃ez actui caloꝛis inati: ſz ꝙ eſt
ſil̃e nõ alterat nec ꝑmutat:vt dꝛ in libello ꝺ malitia cõpl̃o
nis diuerſe:q̃re nulla medicina eſt diſcraſiãs caloꝛẽ inatũ
in caliditate aut in friditate. ¶Scꝺo arguit̃ ſpāl̃r ꝙ cal̃a
medicina nõ poſſit reduci ad actũ opõnis a caloꝛe inato:
qꝛ ſi reduceret̃ ad actũ per quem calefacit a caloꝛe inato:
ꝑz quẽ actũ meⁿᵃ ãpliꝰ eſt calioꝛ q̃z ſit caloꝛ inatꝰ:aut ẽẽt
rõne caloꝛis inati:aut hꝫ eẽt rõne ipſiꝰ ſubẽ medicine qꝛ ta
lẽ hꝫ mixtionẽ in el̃ntis:ſz hꝫ nõ ꝑt eẽ ex ꝑte caloꝛis inati:
qꝛ rõne ipſiꝰ nõ reduceret̃ ad maioꝛẽ calitatẽ q̃z ſit calitas
caloꝛiz inati:cũ nemo dat alteri:ꝙ nõ hꝫ: ꝛ ſic meⁿᵃ cal̃a ñ
diſcraſiaret caloꝛẽ inatũ:nec ẽt eſt hꝫ pol̃e ex ꝑte ſubẽ meⁿᵉ
ꝑꝑ mixtionẽ talẽ el̃toꝫ quã hꝫ:qꝛ tc̃ ſeq̃ret̃ ꝙ oiz medici
na:q̃ plus hꝫet de calitate in actu in ſui cõpõne reduceret̃
ad maioꝛẽ calitatẽ:ꝛ ampliꝰ calefaceret:ſz hꝫ eſt falſum:qꝛ
vt dicit Auer.in ſuo ꝫ° colliget:nos videmꝰ ꝙ aliqꝺ ẽ ma
gis cal̃m in actu q̃z aliud:ꝛ tñ nõ magis calefacit coꝛpus
nr̃m:imo aliqñ miꝰ:vt vinũ muſtũ ẽ magis cal̃z in actu
q̃z vinũ vetus:ꝛ tñ vinũ vetꝰ ampliꝰ calefacit quã muſtũ:
ſil̃r ẽt ſm hãc rõnez oẽs medicia ſumpte ex plãtis:q̃ hñt
maioꝛẽ caliditatẽ in cõpõne eaꝫ q̃z mineralia ampliꝰ cale
faciũt q̃z mineralia:qꝺ eſt tñ falſuz cũ videamꝰ q̃ſdã medi
cinas ſũptas ex plãtis vehemẽter infridare vt iuſqamꝰ ꝛ
opiũ:ꝛ q̃ſdã medicinas ſũptas ex mineralibꝰ calefacere:
vt es eſt ꝛ auꝫ ſaltẽ tẽperatũ:q̃re non vꝛ ꝙ ſit poſſis redu/
ctio taliũ medicinaꝫ cal̃aꝫ ad actũ a caloꝛe nr̃i coꝛporis.
¶Tertio arguit̃ ſpāl̃r de medicina frida ꝙ nõ poſſit re/
duci ad actũ a caloꝛe nr̃i coꝛpis. ¶Prio ſic.illud qꝺ nul/
lo mõ ꝑmutaꝛ a caloꝛe nr̃o nõ reducit̃ ad actũ a caloꝛe nr̃i
coꝛpis:ſed medicia frida eſt hꝫ.g̃.ma.pz de ſe:qꝛ qꝺ agit
in alterũ ipz aliq̃ mõ ꝑmutat:cũ hoc ſit de rõne agẽtiz.mi.
declaraꝛ ꝑ auct̃e Cal̃.ꝫ° ꝺ cõpl̃onibꝰ.dicit eni ad lr̃az.Ea
aũt q̃ coꝛpꝰ infridãt ſic̃ lac papaueris a coꝛpe nr̃o nõ per/
mutant̃:neq; paꝫ:ſed vincũt ipz. ¶Scꝺo ſic.ꝙ remanet
in q̃litate ſua ꝓꝑa ꝛ näli nõ ꝑmutaꝛ:ſz medicia fria eſt hꝫ
g̃.ma.eſt nota.minoꝛ declaraꝛ.qꝛ talis meⁿᵃ cũ infrideꝫ coꝛ
pus remanet in ſua friditate:ſz friditaz erat eiꝰ q̃litas nã/
lis ꝛ ꝓꝑria.g̃ ꝛc̃. ¶Et hꝫ ꝯfirmaꝛ qꝛ ſi medicia frida ꝑmu
taret̃ a cal̃o näli ad hꝫ vt ad actũ reduceret̃:aut ꝑmutabit̃
ad actũ calitatis:aut ad actũ friditat̃:nõ ꝑmutaꝛ ad actũ
caliditatis:qꝛ vnũqꝺq; agit ſm ꝙ eſt in actu:ſi g̃ medicia
acqrat in coꝛpe actũ calitatis:tũc agit ꝑ actũ caliditatis:
ſed qꝺ agit ꝑ talẽ actũ calefacit:ꝛ nõ infridat.g̃ medicia fri
gida reducta ad actũ nõ infridabit:ſz calefaciet:qꝺ ẽ ꝯ ꝓ/
poſitũ:nec pót dici:ꝙ a caloꝛe inato reducaꝛ ad actũ fridi
tatis:qꝛ illud nõ ꝑmutaꝛ ad actũ friditatis ab aliq̃ ꝙ nul/
lã hꝫ viã infridãdi:vt notũ eſt:nũc aũt caloꝛ inatꝰ nullã hꝫ
viã infridãdi:nõ eni eſt actu fridus:qꝛ eſt actu calidus:vt
notũ eſt:neq; ẽt eſt ⸗tual̃r fridus:cũ cal̃m actu nõ ꝯtineat
fridu ꝫ in ⸗tute:eo ꝙ ſibi ex toto repugnat:ꝛ p̃cipue decla
raꝛ hoc vt dicit Auer.qꝛ ſunt medicine:q̃ infridãt in q̃rto
gradu:vt opiũ.ſi g̃ caloꝛ inatus exhibeat actũ friditatis:
tunc caloꝛ inatus hꝫet viã infridãdi in q̃rto gradu:qꝺ fa
tuũ eſt dicere:cũ friditas q̃rti gradus ſit moꝛtificatiua ca
loꝛis inati:q̃re medicina frigida nõ permutaꝛ a caloꝛe nã/
li ad actũ friditatis ꝛ per ꝯñs ad nullũ actũ ꝑmutaꝛ:ꝛ ſic
nõ deducit̃ a caloꝛe inato de potẽtia ad actũ. ¶In oppo/
ſitũ eſt Aui.hꝫ ꝛ Cal̃.ꝫ° de cõpl̃onibus.

¶Ad ſcꝺam dubitationẽ arguit̃ ꝙ nõ ſit ꝺare medicinã tẽ
peratã ꝑ auct̃e Auer.in ꝫ° ſui colliget:ait eniz ꝙ meliꝰ eſt
appꝛopari diſtẽperãtiã medicie. ¶Scꝺo arguit̃ rõne.ni/
hil eoꝫ:q̃ alterãt coꝛpꝰ nr̃z ꝛ ꝑmutãt eſt tẽpatũ:ſz q̃lz me/
dicia q̃cũq; ſit alterat ꝛ ꝑmutat coꝛpꝰ nr̃z.g̃ nulla medici/
na eſt tẽpata.ma.pz.qꝛ de rõne tẽpati eſt cum ſit ſil̃e coꝛpi
nr̃o p̃cipue tẽpato:qꝛ in reſpectu ad tale coꝛpꝰ loqmur:vt
nõ alteret nec ꝑmutet:qm̃ ꝑmutatio ꝛ alteratio ẽ iter ꝯ̃ria
vt dcm̃ eſt auct̃e Cal̃.in libello de malitia cõpl̃onis diuer
ſe:ſic̃ ꝯſeruatio eſt ꝑ ſilia mi.appet auct̃e Cal̃.ꝫ° de ſimpli
ci medicina:ꝛ ꝓ vbi ponit ꝙ de rõne medicine:ꝑ quaz di/
ſtiguit̃ a cibo eſt ꝙ medicia agit in coꝛpꝰ nr̃m:ꝛ ipm alte/
rat ꝛ ꝑmutat:cibus vꝺ patit̃ ꝛ aſſimilaꝛ:ꝛ ꝓpterea Aui.
ſcꝺa fen ꝓmi cañ.caº de eo ꝙ comedit̃ ꝛ bibit̃:ponit ꝙ ci
bus operaꝛ a mã:qꝛ patit̃:ſz medicia operaꝛ a q̃litate vel
forma ſpecifica:qꝛ agit in coꝛpꝰ.ergo ꝛc̃.

¶De ſolutione iſtaꝫ dubitationũ ſermo ꝓꝑriꝰ deberet fie/
ri in ſcꝺa fen ꝓmi cañ.in ca.de eo ꝙ comedit̃ ꝛ bibit̃: ſed
qꝛ timemus ne tp̃s ſufficiẽs nobis adſit ad expõnẽ illius
idcirco hic dicemꝰ q̃ztũ ſpectat in iq̃ſitione ſuccincta veri/
tatis ipſaꝫ. ¶Ad intelligẽdũ aũt veritatẽ in his dubita/
tionibꝰ:opz q̃dã ꝑmittere.ꝑ qd ſit de rõne medicie. ꝛ° qd
ſit tale eẽ in poª in eis:ꝛ qd ſit tale eẽ in actu. ꝫ° qd ſit eẽ in
eis tẽpatũ ꝛ diſtẽpatũ:ꝛ his ꝑintellectis facil̃r ꝑdicta du/
bia diſſoluent̃. ¶Circa ꝑm igit̃ eſt ſciendũ ꝙ Cal̃.ꝑ ꝛ ꝫ° ꝺ
ſimplici medicina diffiniẽs medicinã dicit:ꝙ voco medi/
cinã illud de cuiꝰ ꝓꝑrietate eſt vt alteret coꝛpꝰ nr̃m: ſic̃ de
ꝓꝑrietate cibi eſt vt reſ q̃ augmẽtet ſubaz nr̃i coꝛpis. ꝛ ꝫ°
de cõpl̃onibꝰ dicit:ꝙ res:que vndiq; ſil̃atur coꝛpoꝛi nr̃o
dꝛ cibus.oĩa vꝺ alia medicina dicunt̃. Ex dictis vꝺ Auic.
ſcꝺa fen ꝓmi cañ.caꝑ de eo ꝙ comedit̃ ꝛ bibit̃ colligi vi:
ꝙ cibus eſt illud qꝺ a mã i coꝛpꝰ nr̃z operaꝛ.meⁿᵃ vꝺ eſt il
lud qꝺ operaꝛ a q̃litate vel a forma ſpecifica. Ex dictiz vꝺ
Auer.ꝫ° colliget colligit̃ ꝙ cibꝰ eſt illud qꝺ ponit näles
partes cibati:que ꝑtes ſunt in ſpẽ ꝑtiuz diſſolutaꝫ:medi/
cina vꝺ q̃uis ſit ex rebꝰ:q̃ ponãt näles ꝑtes cibati:illa tñ
ꝑs quã ponit nõ eſt in ſpẽ ꝑtis diſſolute:ſz habet in ſe vim
actiuã ꝛ alteratiuã. ¶Ex qbꝰ verbis oibꝰ ſi bñ ꝯſiderent̃ Quid ſit
poſſumus cõprehẽdere qd ſit medicia:ꝛ qd cibꝰ:nã ex hꝫ cibus.
dꝛ aliqd ꝓꝑrie cibꝰ:ꝙ eſt in poª ad hꝫ vt in poª recipiaꝫ for
ma coꝛpoꝛis nr̃i:ꝛ qꝛ forma eſt illud per qꝺ totũ eẽ ſuba/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

le est in re ipsa: idcirco cū cib⁹ sit illud: qō corporis nr̄i for
mā recipiat: cib⁹ est illud qō pfecte simila' corpori nr̄o: z
est ꝓueniēs fm totā substā corpori nr̄o: vt dr̄ 3° de cōpl'o
nib⁹. q ḡ nō hz ꝓueniētiā a tota substā ad corp⁹ nr̄m nō dr̄
cib⁹: z qr cib⁹ é illud: qō recipit vere formā corporis nr̄i:
z illō qō recipit formā alteri⁹ vinci' ab illo illud ēt fit idē
cū illo oino cū p eādē formā aliqd hz esse z vnū eē: hinc ē
q rónabil'r possum⁹ videre cāz oiuz ꝑprietatū: q assignā
tur de cibo: ex his enī apparet cū cib⁹ vincat' a corpe: z de
róne ei⁹: q vinci' est q sit ꝑpe patiēs: pp qō ponit' eē cib⁹
id de róne ei⁹ cui⁹ est pati a corpe nr̄o: cū ēt qn̄ aliqd pati
tur: patit' p māz: q est subm ois trāsmutationis merito ap
paret pp qd dr̄ esse illud cib⁹ q a mā operat' in corp⁹ nr̄z:
h enī opatio ei⁹ cū sit passio: z p māz hz q patiat': idcirco
cib⁹ dr̄ opari in corp⁹ nr̄m scōa mā: z ex p̄dictis ēt appa
ret q cib⁹ recipit per actionē q̄ fit in ipso formā corporis
nr̄i: ex cui⁹ idētitate est idētitas specifica: manifestū est ēt
illud qō Auer. dicit: q cib⁹ est illud qō ponit nālē partez
cibati: q̄ pars est in spē ptis dissolute. ¶ Medicia vo sub
róne q̄ est medicina dr̄ esse illud qō nō hz po^am ad hoc vt
vincat' a calore corpis nr̄i: si enī vinceret' a calore nr̄i cor
poris: tūc vtiq; formā suā in ipsa induceret: z sic fieret cib⁹:
z nō esset medicina. Si igit' vere distinguat' medicina a ci
bo: medicina dr̄ esse ꝑpria illud qō nō hz potentiā: vt vin
cat' a corpe nr̄o: z qr nō hz po^am vt vincat' tūc medicina in
corpe remanet: vt dissimilis in for^a calori corpis nr̄i: z qr oē q
remanet i actu dissimilitudis ad aliqd hz ꝓprietatē ad ip̄z:
z oē q hz ꝓprietatē ad aliqd sub ista róe dr̄ alterās z agēs i
illud: idcirco ponit q de róne medicine est agere z altera
re corpus nr̄m: z ideo dr̄ tertio de cōpl'onib⁹: q reliq̄ oia:
que non similant' corpori nr̄o medicine dicunt': hinc est q
Auer. ponit: q lz medicina ponat nāles ptes cibati: illa tn̄
ps nō est in spē ptis dissolute: z ió hz vim actiuā z altera
tiuā: q̄si per hoc vult dicere Auer. q lz medicina habeat
aliquā ꝓuersionē a calore corporis nr̄i z ꝓuertat' in aliqd
q sit pars corpis nr̄i: sub róne tn̄ qua illud est medicina
in illo: q est ꝓuersuz remanet dissimilitudo ad p̄em: que
resoluta est a corpe nr̄o: z qr remanet dissimilitudo: idcir
co illud hz ꝓprietatē ad corp⁹ nr̄m: z qr in tali est vtus acti
ua: ió illud hz vim actiuā z alterativā. nō ḡ illud verbū di
cit Auer. qr sit necessariū semp ad hoc q aliquid sit medi
cina q ꝓuertat' semp inālē partē cibati: hoc enī nō opz: cū
sint alique ex medicīs: que alterāt corp⁹ nr̄m p̄ter q ꝓuer
tant' i nāles partes cibati: sicut sūt. v. ḡ. illa que extra ap
ponunt' z agunt z operantur in corp⁹ nr̄m p̄ter q ꝓuer
tant' in aliquā partē corporis nr̄i: sed vult dicere Auer. q
dato q medicina ponat partes cibati: ille tn̄ partes nō sūt
eedē in spē partib⁹ dissolutis: vt p hoc ipse oñderet drām
cibi z medicine. Dr̄ia enī maxie oñdit' inter aliq̄ qn̄ ostēn
dit' dr̄ia inter ea: que sūt magis ꝑpinq̄ z ꝓueniētia: z ió si
oñdit' dr̄ia cibi z medicine q̄ztum ad ea q̄ ꝓuersionē hn̄t a
corpore nr̄o: multo magis apparebit dr̄ia cibi z medicine
ei⁹: q̄ ꝓuersionē nō hz in subā corporis nr̄i: z pp illud ver
bū nō dixit Auer. q oib⁹ medicinis illud ꝓueniat: sed as
sumpsit illud: qr dato q aliqb⁹ ꝓueniat: vn̄ vn̄r rónez cibi
hz: tn̄ adhuc est dr̄ia iter illa: vt hn̄t rōnē medicine inter
illa q̄ st̄ cibi absolute: z ꝑpterea ipsemet Auer. dixit: q si
bn̄ intelligunt' verba sua ipsa recte sunt eadē cū intētione
Gal'. qn̄ diffinit cibū z medicinā dicēs: q cib⁹ est illud qō
patit' a corpe z medicia est illud a quo patit' corpus: z qr
medicia est illud qō hz agere z alterare corp⁹ nr̄m: z p^m
actiuū nō attribuit' medicie: lz attribuit' alicui fore: q̄ vel ē
manifesta: vt est q̄litas: vel occulta: vt est forma specifica.
¶ Ex his aūt verbis vlteri⁹ pōt accipi fm quē modū dz in
telligi: q passio attribuit' cibo: actio vo attribuit' medicie
nā passio attribuit' cibo: nō qr oi mō actio a cibo fit exclu
sa: cū enī cib⁹ nō sit in p^n filis corpi nr̄o lz sub actu ꝓpriet
tis ad corp⁹ neēe est cū de róne ꝓprioꝝ sit agere z pati q cī
bus agat in corp⁹: lz dr̄ passio ꝑpria cibi: ꝑpterea qr cib⁹
final'r vinci' a corpore nr̄o. qr ḡ actio ꝑprie attribuit' agē
ti z vincenti nō patiēti: z lz patiēs agat inq̄ztū resistit agē
ti: hinc est q actio nō attribuit' cibo sed passio: z ió qn̄ cī
b⁹ é vere cib⁹: vt est vltim⁹ cib⁹ q verū dr̄ nutrimētū nullo
mō agit in corp⁹: silr ēt modo actio attribuitur me^c vt me^a
est re^u corporis nr̄i: nō qr re^u eius ēt non conueniat sibi pa
ti: nā z ꝓuenit ei pati dup'. p̄ qdem ex róne gn̄ali agētis z
patiētis q̄ ꝓuincāt in mā. scōo ex róne spāli: qr vt declara
bit' postea me^a nō agit in corp⁹: nisi ꝑus ꝑmutet' a corpe
nr̄o sed qr vltimo nō vincit' neq; assimilat' corpi nr̄o: lz re
manet in actu: p quē agit z alterat corpus nr̄m: hinc est q
medicine attribuit' actio z nō passio: z hoc de p̄ notabili.

¶ Scōo est sciendū fm q extrahit' ex dictis Gal'. 3° de cō
pl'onib⁹: z ꝓcordat ēt dictis Aris. 9° meta. aliqd eē in po^a
est nō eē in p̄ti dispōne cū q̄ narrat' tale eē: hec res illa est
p̄pata z apta i nā sua vt sit tal': aliqd vo eē i actu ē eē i di
spōne p̄ti: in q̄ tale dr̄ vel narrat' eē: z ró ē z cā qr act⁹ est
res ꝑfecta: potētia vo est res iperfecta: pp qō: qō est tale i
actu est in dispōne: in q̄ narrat': sed qō est in po^a nōdū est in
dispōne illa: sed est aptitudo in eo vt sit in dispōne illa. dr̄
q̄ aliqd cal'm in actu cū calidas est p̄ter in ipso: dr̄ aūt ca
liditas in potētia cū nōdū est p̄ter in ipso: tn̄ est aptitudo
vt sit in re illa: z qr nō esse p̄ter z in actu in dispōne cuz q̄
narrat': lz esse aptū vt fiat in illa dispōne est p potētiā passi
uā: idcirco totus sermo n̄r ad potentiā passiuā refert: ō ta
li enī verū est dze q illud qō est tale in potētia nō est in p̄
senti dispōne cū q̄ narrat': secus aūt est loq de potētia acti
ua. naz po^a actiua est cū in ipo actu coincidit: qr nihil agit
nisi p actū: z inq̄ztuz est in actu: pp qō oē q dr̄ tale in po^a:
z q ab actu distinguit' vt ab actu distinguit' est in po^a pas
siua: si vo nō distinguat' ab actu: vt ab ipso nō distinguit'
est in po^a actiua: qr ḡ loqmur de po^a q̄ est in re vt ab actu
distinguit': talis aūt est passiua: idcirco sermo ꝑus ad potē
tiā refert' passiuā: z qr talis potētia dr̄ re^u act⁹ idcirco sic
distinguit' actus in re ipsa sic z distinguit' po^a: nūc aūt act⁹
in re est duplex: qdā est act⁹ p̄m⁹ z qdā est act⁹ scōs: act⁹
p̄mus est actus forme: actus aūt scōus est operatio ꝑdiēs
ab illa forma: pp qō aliqd dicat' esse in po^a: tale aūt qr est
in potētia ad actū p̄mū aut qr est in potētia ad actum fm:
z qr po^a ad actū p̄mū est po^a māe passiue: idcirco p^a potē
tia ē po^a māe: pō āt scōa nō est po^a māe z alicui⁹: qō oino
est in dispōne māe: sed est potētia alicui⁹ habit⁹ q iā aliqd
est in actu: nō tamē est in actu cōpleto: z qr vnūqōq; qō ē
in potētia ad actū nō reducit' ad actū nisi ab aliquo mouē
te: ió vtraq; potētia idiget aliquo mouēte vt ad actū redu
cat': lz alr reducit' ad actū po^a p̄ma z alr scōa: po^a enī p̄ma
indiget mouēte q tribuat formā per quā est in actu: lz po
tentia scōa indiget mouēte nō q oēm actū tribuat: sed q
remoueat illud: p qō illō ꝓhibet' exire ad actū: z ió Gal'.
3° de cōpl'onib⁹ dicit: q h̄ po^a ē nobilior quā alia po^a: qm̄
ipsa exit in actū si nihil de exteriorib⁹ impediat: alia aūt non
exit in actū nisi fit aliud q tribuat aliquā formam que est
act⁹: z ió ēt Aui. scōa fen p̄mi can̄. p̄allegato capl'o dicit.
(Et potētia p̄ma est sic̄ po^a aptitudinis: quēadmodū est
sulfur cal'm po^a: qr est aptū inflāmari ab igne: sed po^a scōa
est sic̄ po^a habitus: z scribe q iā opōnē scribēdi dimisit: hz tn̄
habitū in seipso.) z hoc ēt p̄bs dicit in scōo de aia q al'r ē
in po^a sciēs hn̄s habitū grāmatice: z al'r qui nōdū habet
hitū: p̄mus enī est in potētia ad actū: z q multa alteratio
ne nō indiget: scōus enī est in potentia ad actū p̄mū z ad
actū scōm: qr multa trāsmutatione indiget ad hoc vt fiat
sciens: fm ḡ istos modos diuersos potētie est q in medi
cinis dr̄: qō est talis in potētia: aut cal'a: aut frigida ⁊c̄. z
ex hoc apparet: vt ēt Gal'. dicit ibidē q cū po^a dicat illud
ad qō res est apta: nōdū tn̄ ē ipsa: q si aliqd ꝑcedit a me

Quid sit aliqd eē in po^a z aliqd eē in actu.

Sic̄ i re dupl'r ē act⁹ ita z dupl'r est po^a.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

dicina ꝛ ex sui nā nō sit aptū ab ipsa ꝓcedere ꝙ nō dī esse talis in poª:vt nó dicimꝰ ꝙ aq̄ est frida:lz ab ipsa aliqñ ꝓcedat calefactio in coꝛpꝰ:qꝛ nó ꝓcedit �govꝫ illud ad qō est apta ex sui nā ꝙ sit calˈa in poª:ꝛ ꝓpea vt ibidē dī per potētiā ēt distinguimꝰ oia illa q̄ rebꝰ insunt ꝑ accñs ꝛ nō per se. vñ dicētes ꝙ meª est calˈa aut frida in poª:intelligimus ꝙ ipsa ex sui nā sit apta:vt.s.fiat in tali actu ꝛ nō ꝑ accñs.

¶ De 3° notabili ē sciēm:ꝙ sic ex dictis appet tēpātia ꝛ distēpātia attribuit medicis nō in actu:lz in relone ad effectū q ab eis ꝓcedit in coꝛpꝰ hūanū:vñ dī tpantia i meª qñ effectꝰ eiꝰ q ꝓcedit ab ea in coꝛpꝰ nó trāsgredit aliquā q̄litatū:q̄ ē in coꝛpe illo:ita vt ab ipsa in coꝛpe illo nó ꝓcedat calefactio vltra sui mēsurā neq; ifridatio:neq; hūectatio: neq; exiccatio:ꝓp qō coꝛpꝰ a dispōne ꝑexñti nō ꝑmutat:lz ip̄z in tali dispōne in q̄ inuenit ꝛseruat:ꝛ lz absolute itelligē do tpamētū hec relatio fiat ad coꝛpꝰ tpamētū:qō ē mediū absolute in spē hūana:tñ itelligēdo tpātiā vt cuicūq; ꝛuenit i sui nā reᵘ illiꝰ dī meª aliq̄ tpata:q̄ in ipso effectionē efficit:q̄ nō trāsgredit i coꝛpe illo i aliq̄ suaꝫ q̄litatū:vñ ip̄z a ꝓpa tpantia vt sibi ꝛuenit nó ꝑmutat lz ꝛbuat:ꝛ sili mō itelligit distēpantia in meª vt illa dicat meª distēpata reª cuiuscūq; coꝛpis:q̄ in illo coꝛpe effectū efficit trāsgredien tē aliquā q̄tuoꝛ q̄litatū:vtputa ifridatiōis aut calefactionis ꝛc. vñ illō coꝛpꝰ a ꝑexñti dispōne ꝑmutat:ꝛ qꝛ ꝛseruatio attribuit tpate:ꝛ ꝑmutatio distēpate:cū ꝛbuatio in sili tudie sit fundata:ꝑmutatio vo in dissilitudine ꝛ ꝟrietate. lō medicīa tpata est que silitudinē hz ad coꝛpꝰ cui approximat:distēperata vo hz dissilitudinē ꝛ ꝟrietatē.

¶ Uerū qꝛ tpantia ꝛ distēperātia nó solū attribuit medicinis:lz ēt cibis:dī eni de cibo ꝙ qdā est tpatꝰ:qdā vo distēperatꝰ:sciēdū h ꝙ sic est alia ró cibi ꝛ menᵉ:ita alio mó attribuit tpamētū ꝛ distēpamētū vtrisq;:ꝛ ꝓpea dicit optie Auer. i 5° sui colliget ꝙ distēperātia ꝛ tpātia q̄ est in meª est equoca cū illa q̄ est in cibo:ꝛ ex dictis ēt Gal. in 3° de cōplˈonibꝰ ꝑt accipi. nā cū ró cibi in passione ꝛ affiliatione ꝛsistat. ró vo meᶜ in alteratione ꝛ actione:tpantia q̄ est in cibo est tpantia ꝟz quā cibꝰ vndiq; coꝛpi silˈat:qꝛ cibꝰ tpatꝰ ꝟz oēm modū assimilat coꝛpi cū succedit loco ptis deꝑdite q̄ erat silis oino ꝑexñti:lz tpantia q̄ est in meª nó est tpantia ꝟm quā meª vndiq; coꝛpi assilˈ ē lz silˈat sibi qꝛ ipa exñs vt aliqd extrinsecū a coꝛpe nó recipiēs formā coꝛpis nó calefacit ip̄z:neq; ifridat ꝛc.ꝛ qꝛ meª ipa nó ē apta vndiq; coꝛpi silˈari:eo ꝙ nō est apta vt sibi in suba oino assilˈetur sic ꝛ cibꝰ:hinc est ꝙ ipa in coꝛpe remanet:sic aliqd extrinsecū agēs in coꝛpꝰ cibꝰ aūt nó cū oino sibi assilˈet:ꝛ sic tpantia equoce dī in cibo ꝛ medicīa: sic ꝛ distēperātia dī equoce:distēperātia eni in cibo ꝓpe respicit passionē:qꝛ silˈe cibꝰ distēperatꝰ dī ex q̄ aliqd restaurat ꝙ nō oino est silˈe ei qō est deꝑditū:lz distēperātia i meª vī respicē actionē:qꝛ illa meª distēpata dī:cuiꝰ actio in q̄litate excedit eucrasiā coꝛpis:ꝛ ꝓp hoc distēperātia cibi vī magis referri ad dissilitudinē in suba:sic tēperātia cibi refert ad silitudinē q̄ est in totaˈitate sube:vt appet 3° de cōplˈonibꝰ:lz distēperātia medicie vī magis referri ad dissilitudinē in q̄litate:sic ēt ꝛ tpantia eiꝰ ad silitudinē:ꝛ ió dicit Auer. qñ dicimus de vino:qō est calˈm in scō gradu:ꝛ de greco qō est calˈm in scō gradu:nō dz itelligi ꝙ sit idē modus distēperātie caloꝛis in vtroq;. ¶ Et ex his apparēt duo q̄ sūt vtilia ad solˈonē difficultatꝫ scē:q̄ꝫ vnū spectat ad rónē meᶜ gñaliˈr:nā lz actio gñaliˈr medicie ꝛueniat:qꝛ h̄ est de róne cōi meᶜ: tamē hec actio nó est actio:q̄ semp abijciat ꝛ removeat tpantiā coꝛpis:qm̄ ꝟm h̄ nulla eēt medicīa tēperata:sed dī actio gñaliˈr dicta ꝟm ꝙ vnū alteri cōparat:sic sibi extrisecū nó hūs formā illiꝰ. vnde ꝛ meª tpata dato ꝙ coꝛpꝰ nó ꝑmutet a tpantia sua:inq̄ntum tñ meª nō est ꝑmixta in coꝛpꝰ:lz remanet in actu distincto ab actu coꝛpis: cū de róne agētis sit:vt sit distinctū a passo:dī reᵘ eiꝰ aliqd agēs:qm̄ agit effectū ꝛseruationis in ipso absq; hoc ꝙ in ipso fit ꝛuersa:sic ēt ꝛ aer tpatꝰ:qñ approximat coꝛpi nro dī esse agēs in coꝛpꝰ nr̄m:dato ꝙ coꝛpꝰ nr̄m nō ꝑmutet:ꝛ ió Gal. in techni tractatu de causis sub causis efficiētibꝰ cās cōprehēdit ꝛseruantes. ¶ Scō ex dictis appet aliꝫ ꝙ spectat ꝓpe ad rónē meᶜ tpate nā ex dictis apparere ꝑt ꝙ medicia vt meª est semp remanet sub aliq̄ dissilitudine ad coꝛpꝰ nr̄m cū nó fiat vnū cū coꝛpe nro:ꝛ oē qō est dissimile:vt sic alterat ꝛ ꝑmutat q̄ꝫtūcūq; meª sit tpata adhuc ipsa ꝟm aliqd alterat ꝛ ꝑmutat coꝛpꝰ nr̄m a sua nā:ꝛ propterea ꝟm ꝙ dicit Auer. siquis de meª tēpata sumeret q̄ꝫ titatē sensibilē:vt de cibo tpato ipsa de neēe induceret in coꝛpꝰ nr̄m rē extraneā:ꝛ hoc non est ob aliud:nisi qꝛ ipsa nó vndiq; est apta coꝛpi silˈari:sic cibꝰ tpatꝰ:ꝛ pp istā eām est ꝙ Gal. ponit vbiq; ꝙ de róne meᶜ est vt alteret coꝛpus nr̄z sic de róne cibi est pati a coꝛpe nro:qꝛ q̄ꝫtūcūq; tpata existat nō hz ꝓportionalitatē ad coꝛpus nr̄m in totalitate sube sic ꝛ cibꝰ tēperatꝰ: ꝛ pp hoc meᵗ tpata nó hz simplˈr tēperātiā sic cibꝰ tpatus. imo sic cibꝰ donec nō est ꝛuersus q̄ꝫtūcūq; sit tpatꝰ hz aliquā ꝟrietatē ad coꝛpꝰ nr̄m:lz qñ ē ꝛuersus totaliˈr silˈet:sic meª q̄ꝫtūcūq; sit tpata: qꝛ de róne eiꝰ est vt meª est ꝙ nō ꝛuertat in coꝛpꝰ nr̄m:semp secū hz ꝛiunctā ꝟrietatē ad coꝛpꝰ nr̄m:ꝛ ió semp hz in se vim actiuā ꝛ ꝑmutatiuā q̄ꝫtūcūq; sit tpata:ꝛ ꝓpea ēt in oibꝰ cibis distēperatis est ró medicie ꝛiuncta inq̄ꝫtuz sunt distēperata:in cibo aūt tpato nō est ró meᶜ ꝛiuncta:lz solū est cibus ꝙ ꝛtingit ex hoc ꝙ semp in meª vt meᵗ est aliq̄ vtus alteratiua:ꝛ ꝑmutatiua est ꝛiuncta:tēperātia ḡ que est in meª nó est simplˈr tēperātia vt illa q̄ est in cibo tēperato:sed dī tēperātia in gñe meª:qm̄ ipsa in coꝛpe quātuz ad q̄litatē: ad quā in actu reducit silˈat q̄litati coꝛpis nr̄i: qꝛ tñ sp vt meª est remanet in actu dissilitudinis ad coꝛpꝰ cū nó ꝛuertat in ip̄m nó hz oino silitudinē ad coꝛpus nr̄m:sed ip̄z alterat:ꝛ ió Aui. scōa fen ꝑmi cañ. capˈo de eo ꝙ comedit ꝛ bibit dicit ꝙ meª tēperata mutat a coꝛpoꝛe ꝛ nó mutat coꝛpꝰ:nó tñ ꝛuertit in silitudinē coꝛporis:sic cibꝰ tēperatus:in his eni vbis si bñ ꝛsiderent Aui. nó excludit oēm actionē a meª tēperata cū ipsa in silitudinē coꝛpis nó conuertat:sed exclusit actionē talē q̄lis in medicinis distēperatis est tēperata:ꝛ hoc de 3° notabili ꝙ multuz enucleat veritatē difficultatis scē. ¶ His ḡ ꝑmissis q̄ nó paꝫtimo multū valēt ad intellm mäe haꝫ dubitationū. Dicemꝰ ꝑ ad dubitationē ꝑmaz ꝙ meᵗ:q̄ est talis in poª reducit ad actū ꝑ quā operat a caloꝛe coꝛpis nr̄i: cuiꝰ ró est:qꝛ illud reducit ad actum a caloꝛe coꝛpis nr̄i:qō est tale in poª reᵘ coꝛpis nr̄i:sed meᵘ q̄ dī talis in poª non dī talis in poª nisi reᵘ coꝛpis. ḡ ipsa ad actū reducit a caliditate coꝛpis nr̄i. ma. apparet:qꝛ vnūqō q̄ꝫtūcūq; qō est tale in poª respectu alicuius illud est tale in actu respectu illiꝰ:lz qō est tale in actu respectu illius est agēs:ꝙ aūt est agens approximato sibi patiēti reducit patiēs ad actū cuz hoc sit nā actiuoꝫ ꝛ passiuoꝫ:q̄re illud reducit ad actū a caloꝛe coꝛpis nostri: qō est tale in potētia respectu illiꝰ. mi. apparet:qꝛ hoc supponit ꝙ meª sit talis in potētia:ꝛ ꝙ sit talis nó in actu apparet:qꝛ illud nó est tale in actu:in quo non exuberat q̄litas eius:ꝙ ꝓmo est in actu tale:sed hoc est in meª calida ꝛ frida. ergo. ma. est nota. mi. apparet:qꝛ nos videmꝰ ꝙ q̄dā ponunt eē respectu nr̄i frigidissima:q̄ tamē sūt in genere rerū animataꝫ:in quibus caliditas viget in actu vt iusqamus ꝛ papauer:ꝛ quedā sunt calida:q̄ tamē sunt in gñe entium cōpositoꝫ:in quibus vincit q̄litas actua frigida:sicut etiā dicit Auerro. aliqd ens actu calˈm aliquādo minus calefacit coꝛpus q̄ꝫ aliqd ens actu frigidum vt mustum minus calefacit coꝛpus q̄ꝫ vinum vetus:q̄re relinquit:cū ista nō sunt actu calˈa vel frigida respectu coꝛporis nr̄i ꝛ actus ꝛ potētia diuidāt oē genus entis:vt cōmentatoꝛ dicit in ꝓmo de aia:ꝙ sint potentia calida ꝛ fri-

gida reſpectu corpis nr̄i. ¶ Et confirmat ēt b̄ qz ſi nō eēnt talia po⁹:ſed actu ex ſolo occurſu ⁊ obuiatione ad corp⁹ nr̄m pararent in ip̄m:hoc aūt nō videm⁹:⁊ iō oīa indigēt pmutatione ⁊ alteratione facta in eis a calore corpis nr̄i: qz oīa talia reducunt ad actū a calore corpis nr̄i:⁊ in hoc oēs ꝯcordant. ¶ Sed dubitatio eſt de mō ſm quē de po⁹ ad actū reducunt:⁊ in medicinis qdē calidis vñr oēs cō uenire cū eo q̄ Gal'.ponit 3° de cōpl'onib⁹ ⁊ p̄ de ſimplici medicina:qz ponit in his locis:q̄ medicina cal'a ad actuz caliditatis reducit̄ p̄ hoc q̄ calefit ⁊ inflāmat̄ a calore nā li.vñ ex actione quā facit in ea calor nālis caliditatē reci pit:per quā poſtea calefacit:recipit aūt caliditatē a calo re inato:ꝓpterea qz talis me⁹ ex ſui nā erat in po⁹ ꝓpinq̄ vt igniret̄ a nāli calore:quēadmodū ligna ſicca in cōpōne ad ignē ſūt in ꝓpinq̄ po⁹ ad b̄ vt facil'r igniant̄:⁊ ſic ēt eſt ſulfur ⁊ ſilla:de qb⁹ Gal'.ponit exēplū. ¶ Sed tūc aliqs dicet ſi medicie cal'e hoc mō calefaciūt ⁊ igniunt̄ a calore inato:ſic̄ ligna ſicca igniunt̄ ab igne ⁊ ignita augēt ignez: tūc vtiq; ſic̄ lignū ignē nō auget niſi poſtq̄ ſit ꝓuerſus in ignē:ita hoc mō me⁹ cal'a calefaciet:qz ꝓuertet̄ in calorez inatū ⁊ fiet ps corpis nr̄i:ſic medicina idē eſt q̄ cib⁹ ⁊ nō differt calefactio cibi ⁊ calefacio medicie:qō eſt ſ̄z. ¶ Ad qō dōm q̄ aliqd pōt recipere actionem a calore inato pp quā actionē recipit aliquā formā duplr̄:vno mō pōt reci pere actionē ab ipſo ſub rōne cali ⁊ nō ſub rōne q̄ inat⁹ ⁊ iſto mō q̄ ſic recipit actionē ab ipſo recipit formā aliquā: in q̄ ꝓuenit ſecū in cal'o:qz tñ nō recipit formaz ab eo ſub rōne q̄ eſt calor inat⁹ nō fit tale recipiēs eādē formā oīno cū pte corpis nr̄i:⁊ iō tale remanet ſemp diſſil'e a corpe no ſtro:pp qō illud tale remanēs in corpe nr̄o cū iam recepit aliquā formā caliditatis agit in ip̄m calefaciēdo cal'itate aut ſili:ſi qdē fit tēperatū aut caliditate addita ſi ſit diſtē patū:⁊ qz iſto mō medicina recipit actionē calidi nālis:iō ſ̄z recipiat ab eo ꝓuerſionē:nō tñ recipit ꝓuerſionē ſ̄z quā aſſil'et̄ parti corporis nr̄i.⁊ hoc eſt q̄ dicit Aui.cap'o de eo q̄ comedit̄ ⁊ bibit̄ q̄ me⁹ eſt illa res q̄ mutat̄ a corpe:⁊ ip̄m mutat ⁊ nō ꝓuertit̄ in ſilitudinē corpis.ſi enī ꝓuer te ret̄ in ſilitudinē corpis:tūc iaz haberet rōnē cibi:vt eſt me dicina cibalis:aut cib⁹ medicinalis:hz aūt medicina ap proximata corpi p̄ actionē caloris in ipſaz q̄ recipiat in ſe caliditatē:p̄ quā calefacit plus ⁊ minus.vñ q̄dā calefacit in p̄ gradu:q̄dā in ſcō:q̄dā in tertio:q̄dā in q̄rto:⁊ q̄daz nō addit in caliditate:ſz ꝓſeruat quā inuenit:vt medicina tēperata hz qdē hoc: nō qz in ipſa in ſui cōpōne exuperet el'ntū cal'm plus aut minus:ita vt illa que in ſua cōpone ⁊ mixtione plus hz de caliditate plus calefit in corpe hois: qm̄ hoc non eſt verū:vt ſupra declaratū eſt:ſed hz hoc ex ſua aptitudine:vt dicit̄ p̄ de ſimplici medicina.nam ex ſui aptitudine quedā eſt in potētia vt plus calefiat:⁊ q̄dā mi nus:h aūt aptitudo ⁊ potētia ex alio ꝓſurgere non vī:niſi ex tali ꝓportione quā hz hec medicina ad tale corpus:pp quā ꝓportionē ꝓtingit etiā q̄ vna medicina calefacit vnū corpus:alterū vo infrīdat:⁊ q̄ etiā vna res vni eſt cibus: alteri vo venenū:⁊ ſicut ēt ponit̄ ab Auer.qnto ſui colli get:q̄ ferrū citius liquefit in ſtōcho ſtructionis q̄z in igne ⁊ tamē nō eſt dōm q̄ maior ſit calor in ſtōcho ſtructionis q̄z ſit i igne:ſed hoc ex ſola ꝓportione que inſequit̄ talem menſurā mixtionis el'ntoꝝ ꝓſurgit que ꝓportiones ⁊ mē ſure ſunt nobis occulte:ſed ex ſolo effectu ⁊ experiētia co gnoſcunt̄:ſed alio mō recipit aliquid actionē a calore ina to ſub rōne qua inatus: ⁊ tale q̄ ſic ab eo patit̄ aſſimilat̄ corpi nr̄o:⁊ ꝓpterea tale vt ſic poſt actionē quam recipit nō amplius agit in corp⁹ nr̄m:ſed augmētat quātitatē ca loris inati:⁊ iſto mō cib⁹ calefacit corp⁹ humanū p̄ actio nē quā recipit a calore inato:⁊ ꝓpterea vt dcm̄ eſt p̄us ci bus appropriat̄ paſſioni:medicina vo actioni.exēplū ꝑ q̄ adducit̄ de lignis q̄m eſt ſimile pmutationi que fit in me

Aliqd pōt recipe actionē a calore inato dup'.

dicinis:⁊ partiz diſſimile ſicut ex dictis apparet:ꝓpter q̄ medicina q̄z̄uis permutet̄.nō tamē ꝓuertit̄ in partē corpo ris nr̄i:vt ligna ꝓuertunt̄ in ignē. ¶ Sed de mō ſm quez medicine frīde reducunt̄ de potētia ad actū eſt dubitatio multa:adeo q̄ Auer.dixit in qnto ſui colliget q̄ Gal'. di xit de hoc:ſicut fugitiuus:vident̄ aūt circa hoc plures eē opiniones:quidā eni ponūt:de quoꝝ numero fuit petrus de abano in ſuo ope q̄ ꝓciliatoriū voluit appellari in q̄rta dīa q̄ medicina frīda ad actū reducit̄ a calore inato per hoc q̄ ipſa circūdata a calore inato q̄ſi per modū antipa riſtaſis vnit̄ ⁊ congregat̄ in ſui virtute a ſui q̄rio ꝓcitata: ⁊ ex hoc vigorat̄ virtus ⁊ auget̄ in ipſa.vñ vigorata ⁊ aug mētata in operationē p̄dit:in quā operationē p̄us nō po terat:ſimili mō vt dicunt accidit hic:ſicut in calce aſpera ⁊ aq̄ frīda:naz videmus q̄ virtus caliditatis q̄ in calce p̄ erat ſopita cū calx circūdat̄ ab aq̄ frīda ſuſcitat̄ ⁊ vigora tur adeo vt ad actū calefactionis poſſit venire:in quā p̄us nō poterat:⁊ ſicut ēt videm⁹ q̄ tpe vehemētis caumatis per hūc modū in aere gnat̄ grādo p̄pter vehemētiā frīgi ditatis q̄ cauſat̄ ex cal'o circūſtante ⁊ antipariſtaſis faciēte. ¶ Sed iſta poſitio incidit in incōueniētia multa:neq; eui tat̄ incōueniēs q̄ euitare credit.p̄ quidē incidit in incōue niētia plura:qm̄ ſi medicina hoc mō reducit̄ ad actū frīgi ditatis:tūc medicina in corpore nr̄o fiet actu frīda:⁊ ēt in q̄rto gradu infrīdabit per hoc q̄ fiet actu frīda:ſed q̄riuz huius videm⁹:qm̄ ⁊ ſi opiū calidū actu exhibeat̄:⁊ cal'm actu ex corpore egrediat̄:tamē infrīdat ⁊ mortificat calo rē inatū:quēadmodū aq̄ dato q̄ calefiat ⁊ actu calida ſu per ignē aſpergat̄ extinguit ignē:vt dicit̄ tertio de cōple xionib⁹. ¶ Iterū etiā ſicut cal'm addit frīgiditatē ⁊ vigo rat in medicina p̄pter q̄rietatē antipariſtaſis faciendo:ita cum medicina eſt frīgida addit in calido antipariſtaſis fa ciendo:q̄re accidit q̄ in corpore ex ipſo auget̄ caliditas:ſi cut in ipſa ex cal'o nāli auget̄ frīgiditas:⁊ ſic ex medicina frīgida accidit potius corpus calefieri q̄z infrīdari. ¶ Et ꝓterea ſicut videmus q̄ frīgidū circūſtans exterius vnie do calorē ⁊ congregando per accns auget caliditatē inte rius:ita ſimili mō medicina frīda exhibita interius cōgre gando ⁊ vniēdo calorē:calor refugit ad exteriora:quare medicina exhibita interi⁹ frīgida calefaciet mēbra extrin ſeca q̄ accidere nō videmus. ¶ Item ēt ſi hoc modo me dicina frīgida reduceret̄ ad actū ſequeret̄ q̄ ſolū infrīda ret locū in quo eſſet vnita ⁊ congregata refugiendo ſuū con trariū:⁊ ſic nō infrīdabit niſi locū cal'm in quē p̄mo ꝓcur ret:qm̄ cum diſparciet̄ in partes frīditas eius nō eſt vni ta:hoc aūt eſt falſum cū totū corpus infrīgidet̄ ex ipſa: ⁊ ideo hec poſitio ridiculoſa eſſe videt̄. ¶ Neq; etiaz ſcō euitat incōueniens q̄ euitare credit:qz ſm hanc poſitio nē:ſequit̄ q̄ medicina frīgida eſt talis in actu ⁊ nō in po tētia.nam vnū q̄riū vt calidum nō vigorat ⁊ addit in frī gido niſi per accns:⁊ nō per ſe: oē aūt per accns reducit̄ ad p̄ ſe:q̄re opz q̄ ſi vigoret frīditatez in aliquo q̄ illud p̄ ſe p̄ ſit frīgidū:⁊ p̄ ꝓns eſt actu frīgidū.ꝑ medicia frīda p̄ eſt p̄ ſe frīda i actu:qō ē ꝓ cōez opionē:⁊ ēt opionē ip̄oꝝ. ¶ Itē etiā ſi eſſet actu frīda ⁊ vigoraret̄ a cal'o ſequeret̄ q̄ talis me⁹ ſi circa ipſam apponeret̄ aliud cal'm vt cal'm ignis q̄ in ipſa ſili mō frīditas augeret̄ actualis: hoc aūt nō videmus.imo q̄riuz apparet ad ſenſuz:qz a cal'o ignis actual'r calefit:ꝓpter qō poſitio p̄dicta eſt ridiculoſa ⁊ va na.Auer.vo in qnto in ſui colliget volēs oſtēdere modū: ſm quē medicine frīde de potētia reducunt̄ ad actū dixit ſimilē modū in medicinis frīgidis ſicut in calidis:nā dixit q̄ medicina calida calefacit ⁊ conuertit̄ in chilum calidio rem quam ſit caliditas corpis nr̄i:⁊ ſimili mō etiā cōuer titur chilus ille in ſanguinē calidiorē ⁊ ſanguis in humi ditatem calidiorē:⁊ ex hoc accidit calefieri corp⁹ noſtrū. ſimili mō dixit q̄ medicina frīgida infrīgidat corpus nr̄m

Mod⁹ q̄ me⁹ frī gide re ducunt̄ ad actū.

per ℔ q̄ q̄uertiť in locis digónis ad diminutū calorē̄ magis quā sit caliditas corpis nr̄i:ita q̄ chilus gn̄atus ex ea est diminut⁹a calore corpis nr̄i:7 ió ifridat corp⁹nr̄z:7 sili mó est in sanguine 7 humiditate q̄ est in mēbris gn̄atis ex tali frida medicina.vñ hoc mō calor reducit eā de po⁸ ad actū:nó qr calor nālis eam infridet cū nullā viā habeat in fridandi sicut dicit.¶Sed hec positio Auer.nequaq̄z videť esse sufficiēs.p̄ qr suus sermo extēdiť solū de medicis peruenientib⁹ad ventrē:7 loca digónis:nó aūt ad medicinas exterius applicatas:ille enī infridant 7 calefaciūt existentes tales in potentia p̄ter hoc q̄ q̄uertant̄ in chilū:vt notū est:neq̄z etiā in sub̄am aliā q̄uertunt̄:cū nó sint in locis:in quib⁹ accidit q̄uersio 7 trās̄mutatio:vt sunt loca digestionū nominata. ¶Scdo ět sermo suus ad medicinas referri videť:que cū hoc q̄ operant̄ a q̄litate:operantur ét a mā:sicut sūt medicine cibales:in talib⁹ enīz maxime suus sermo est verus : nos aūt querim⁹ de medicinis que absolute medicine sunt dicte : in qbus lz accidat aliq̄ q̄uersio:nó tñ accidit q̄uersio in p̄tē corpis nr̄i:aut in partē:q̄ fiat pars corpis nr̄i.¶Tertio ét qr pō sua vī ponere q̄ me⁸ infridet p̄ hoc qr reducit̄ ad diminutū calorē:nunc aūt diminutū cal'm:lz infridet maius cal'm:nó tñ ipsuz infridat q̄ ipsuz extinguat 7 mortificet cū sit cal'm:videm⁹ aūt hoc in q̄busdā medicinis fridis q̄ hoc faciunt:sic̄ sūt medicine fride q̄rti gradus.¶Amp̄lius si est dare vnum q̄rūm in nā 7 reliquū:vt scdo celi 7 mū.dr.cū igit̄ in medicinis inueniam⁹ q̄ vere calefaciant:ita est dare in ipsis illas que vere infridant.non ergo in eis est solū dare q̄ diminutū calorē generet:qr q̄ calorē diminutū generat:licz ifridet respectu magni calidi in se:tñ cū habeat aliquē calorē nó pure infridabit. ¶Amplius ét si medicina frida acqrat actū infridādi per q̄uersionē quā facit in eā calor ināt⁹:queremus ab eo quā q̄uersionē de se facit calor innatus:certū est q̄ q̄uersio quā facit calor ināt⁹ poti⁹ est ad aliqd:qō ē p̄n̄ opationis hīe q̄z infridationis:qm̄ calor ināt⁹ p̄m q̄ ināt⁹:vt dicit:7 b̄ñ nullā hz viā ifridādi lz calefaciēdi.q̄ tota q̄uersio q̄ fiet in ipsa est ad calefactionē.si igit̄ est ad calefactionē. q̄ cū calefactio vt calefactio nó sit p̄n̄ ifridandi:ipsa añ q̄uersionē plus poterat in ifrigidādo q̄z post q̄uersionē.nā q̄ q̄uertať ad diminutū calorē nó est ex p̄te caloris nālis:lz b̄ vī eē:qr in tali q̄uersione remanet vt̄us sub̄alis:q̄ erat p̄us in medicina 7 ipsaz non deserit:pp qō cū q̄uersio quā facit calor ināt⁹ poti⁹ tribuat me⁸ formā p̄riā ifridatiōi:q̄uersio vñ q̄uersio ad b̄ p se operari nó vī q̄ me⁸ ipsa infridet:sed potius talis me⁸ in se hz hui⁹ p̄n̄ sub̄ale:pp qō siť nó vī de cal'a me⁸ 7 frida.nā calor q̄uertēdo pōt tribuere formā q̄ p̄n̄ calefactionis existit cū cal'a me⁸ ex b̄ q̄ calefit 7 iflāmať reducať ad actū: 7 p̄pterea ad amplioꝛē̄ caliditatē reducit̄ vt dcm̄ est p̄us: sed calor q̄uertēdo p̄priē formā nó vī tribuere:q̄ p̄n̄ infridationis existat:7 ió q̄ me⁸ frida in cibū fridioꝛē̄ q̄uertať:b̄ nó vī nisi qr ipsa in se hz p̄n̄ p̄riū calori a tota sub̄a: pp qō calor ei pfecte dñari nó pōt maxie in his:q̄ multuz sūt fride.vñ in illis remanet vt̄us p̄priа:pp qō ipsa me⁸ infridet:7 hoc p̄n̄ actionis a se ipsa vī hīe 7 non a cal'o nr̄i corpis:7 ió pō sua neq̄q̄z vī in oib⁹ eē̄ sufficiēs:nec ét exēplificat modū pfecte:q̄ me⁸ iridāt corp⁹nr̄m.¶Nos āt dicim⁹ cū Gal'.q nó dixit de hoc vt fugitiu⁹:sic̄ ait Auer. imo pfectissime hūc modū inuestigauit in his q̄ dixit 3° d cópl'onib⁹ 7 cópleuit i 3° de simplici me⁸. Dicem⁹ enī p̄ q̄ nulla me⁸ frida ifridat nisi p̄us i ipsaz opeť calor ināt⁹.vñ in 3° de cópl'onib⁹ dr̄ q̄ me⁸ fride nó sumūt p̄n̄ infridationis aliquo mō nisi a corpe nr̄o:7 Auic.ét in scda fen p̄mi can̄.cap̄ de eo q̄ comediť 7 bibiť cuz dixit q̄ res q̄ mutat corp⁹:7 nullo mō mutať ē venenū:subdit q̄ qñ dicim⁹ q̄ nó mutať in corpe:nolumus dicere q̄ nó calefiat in corpe per opationē caloris ināti in ipso:7 subdit.imo p̄mū venenoꝛ nō opať in corpe nisi calefiat p̄ opationē caloris innati:q̄ est in ipso.q̄ si hoc est de venenis p̄mis dixi 7 p̄mis:pp venena q̄ sūt actu cal'a:q̄ sūt in aialib⁹:qr ista non indiget aliq̄ p̄mutatione cum sint actu cal'a.si q̄ hoc est de venenis:q̄ illa q̄ sunt cal'a in po⁸ nó opant̄ nisi p̄us calefiant a calore ināto multo magis 7 hoc est in medicinis frigidis:qr nulla ipsaꝛ infridat:nisi p̄us in ipsam opeť calor ināt⁹:7 ió tales in po⁸ sūt dicte:7 de po⁸ a calore ināto reducunt̄ ad actū:hec aūt opatio quā in eis facit calor innatus nó est infridatio:ita q̄ ipsas infridet:quēadmodū quidā putāt:qr vt dicit Auer.7 b̄ñ calor nālis nullā viam hz infridādi:lz solū calefaciēdi:7 ió opatio q̄ fit in eis a calore ināto est solū calefactio.hec aūt calefactio que fit in eis est cā vt ad actū reducant̄:p hoc q̄ calefactio in eis est cā vt acqrať in medicinis fridis illud p̄pter qō operant̄ in p̄tes corpis:in q̄s de se ñ b̄ñ poterāt opari:qō aūt acqrať medicis ex actione caloris ināti in eis est:qr per actionez caloris ināti in eis p̄ueniunt ad partes p̄fundas mēbri 7 loci:quas alterari debēt:7 ió dr̄ in tertio de simplici medicina:q̄ medicina frida ad actū reducit̄ per diuisionē eius in partes paruas 7 motū deforis.i.per b̄ q̄ acqrunt p̄n̄m̄ p̄uentus ipsaꝛ ad mēbra ab aliquo extrinseco mouente: sic enim dicit̄ in tertio de simplici medicina:illud qō incedere facit medicinas 7 penetrari ad loca que alterant est due res:q̄rū vna stat loco agentis:alia vō stat loco cause el'intaris res quidē que stat loco agentis est attractio venaꝛ pulsatiliū:sic̄ enī ibi dicit̄ 7 p̄ de simplici medicina: quādo he vene dilatant̄ in dilatatione earum attrahit̄ ad eas q̄cqd in eis p̄pinquū subtiliatū est facilis attractionis:sed hoc quidē est tam in arterijs intrinsecis q̄z in arterijs q̄ terminant̄ ad cutē:vt declarať p̄ de simplici medicina : res vō que facit loca esse el'intaria est diuisio eius in partes paruas:naz qñ diuidit̄ in p̄tes paruas subtiliatur 7 facil'r penetrat loca angusta 7 stricta:7 per q̄ns facil'r penetrat in porositates mēbri totius.qr q̄ calor ināt⁹ operādo in fridā medicinā exhibet ei diuisionē in partes paruas.vnde facili⁹ penetrat 7 mouet ipsam per p̄tes mēbri per motū quē facit in ea ex motu quē q̄tinuo inducit in arterijs oib⁹:idcirco ex hoc exhibent̄ medicine fride q̄ infrigidēt mēbra 7 corp⁹:cū tñ stans in sup̄ficie mēbri 7 nó penetrans non infridasset ip̄m.¶Intētio igit̄ Gal'.videtur esse q̄ idem modus reductionis in genere sit in medicinis calidis 7 fridis:qr potētia que est in omnib⁹ in gn̄e ē potētia passiua:lz in spē modus reductionis ad actum est multū differēs in vtrisq̄:qm̄ in medicinis calidis est reductio ipsaꝛ ad actū per alterationē eaꝛ:que p̄pria est alteratio facta a calido nāli.nā ipse reducunt̄ ad actuz a nāli calido p̄ hoc qō eis attribuit̄ p̄n̄ intrinsecū:per qō calefaciunt:qm̄ ipse calefaciunt a caliditate corpis humani:7 per hanc caliditatē que eis attribuit̄ a corpore humano agunt in ipsum:7 p̄pterea iste medicie dicunt̄ potētia calide 7 nó actu qm̄ ipse actu nó hñt p̄n̄m̄:per qō calefaciūt. imo actu sunt fridiores corpore humano:sed sunt potentia calidiores quā corpus humanū:ille.s.que sunt distemperate:qr ex p̄paratione 7 disp̄one māe quā habent sunt apte vt a calido corporis humani intendantur 7 calefiant caliditate vehemētiori q̄z sit caliditas corpis humani:sed reductio medicinaꝛ frigidaꝛ a cal'o est per alterationē nó p̄priе dictā:qr calor nālis nó tribuit medicis frigidis p̄n̄m̄ intrinsecū:per qō ipse per se infrident:sicut tribuit calidis medicinis p̄ncipiū:per qō calefaciūt eo q̄ calor nālis nó tribuit medicinis frigidis frigiditatē:p quaz ipse infrigidant:sed calor nālis cōparatur ad medicinas frigidas tantū:sicut aliquod extrinsecū:q̄ quidem solus operatur ad hoc.puta q̄ penetrare facit ipsam ad locum alterandum diuidēdo in partes paruas:que diuisio ad penetrationem adiuuat 7 mouendo ipsam per corpus me-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

diante motu attractionis ꝑdicto: ⁊ hoc est ꝑ motuꝫ defo/ris. i. per motū factū in medicina ab aliquo extrinseco: talis aūt alteratio facta in medicina frida: per quā ad actuꝫ reducit̄ est alteratio large: ⁊ nō ꝓpe dicta: q̄ nō est ad ali/quā formā que tribuat̄ medicine: ꝑ quā ipsa agat: ⁊ ꝓpterea a calido nāli nō fit alteratio in frida medicina ad reci piēdū aliquā formā: ꝑ quā agit: sic̄ fit in calā medicina: ⁊ sub ista intētione dicebat Gal. 3° de cōpl'onib⁹: q̄ ea q̄ in/fridant: sicut lac papaueris nō mutant̄ a corpe neq; parū quēadmodū ꝑmutant̄ calide medicine: ⁊ ꝓpterea ēt sīgs bñ aduertat ibidem ponit̄ q̄ fride medicine oēs sub rōne q̄ sunt fride sunt ꝑie humano corpi a tota suba quēadmo dū ⁊ venena. sicut ḡ venena non mutant̄ in corpe a ꝓpria forma: sed mutāt corpus: vt dicit Auic. ꝑallegato capl'o: ita ēt me' fride q̄ztuꝫ ad hoc nō ꝑmutant̄ a corpe: sed mu/tant corp⁹ q̄ nō posuit de calidis medicinis. ¶ Ex qbus accipit̄ q̄ al'r dicit̄ in po' esse cal'a me' ⁊ al'r frida: ⁊ nō i/merito Gal'. in ꝑn° tertij de cōpl'onibus distinxit diuersos modos po': sicut ⁊ supra nos distinxim⁹: sic enī est de po' in istis medicinis reperta: sic̄ est de po' q̄ est in habitibus. vbi gr̄a. vt si sit aliq̄s scriba: ⁊ nō actu scribit ꝓp aliq̄d ꝓ/hibens: al'r iste dī in po': ⁊ puer q̄ nō hꝫ habitū artis scri/be. nā qui hꝫ habitū artis dī esse in po' ad scribendū non essentiali: sed accñtali: q̄ remoto oi ꝓhibēte scribet actu: sed puer qui nōdū hꝫ habitū artis dī esse in potētia essen/tiali: q̄ est in po' ad ꝑn'': per q̄d est potēs scribere puta ad habitū: ⁊ sīl nō est hic: medicina enī cal'a est in po' calida essentiali: q̄m est in po' ad recipiendū ꝑn'': per q̄d calefa/cit: ⁊ hoc ꝑn''. s. calefacere recipit a calore innato: sꝫ me' fri gida est in po' re' humani corpis: nō q̄dēꝫ in po' eēntiali: q̄ ipa nō recipit ꝑn'': ꝑ q̄d ipsa infridat a calido nāli: sed ē in po' accñtali: q̄m cal'm nāle aliquid ei tribuit: ꝑ q̄d ipsa adiuuat̄ ad actū infrigidādi locū quē dꝫ infridare: sicut ē diuisio ei⁹ in ptes paruas ⁊ mot⁹ defor̄s. ⁊ ió dixit Gal'. in tertio de simplici medicina: ⁊ est sermo in illo ꝓueniēs cū nō sit in eis. i. medicis vt infridant corp⁹ infridatione actu cōpleta. imo neče est añ illud vt faciat in eis corp⁹ opōnē: q̄ cōpleā eis infridatio ⁊c̄. nō enī dixit q̄ corp⁹ faciat in eis opōnē infridationis: sꝫ dixit q̄ cōpleā infridatio: q̄m illud q̄d in eis efficit calor solū est ad hoc vt cōpleat̄ a ꝑn° ipso/rū infridatio corpis: ꝑp q̄d ꝑm Gal'. po' me' fride nō ē sim pliciter po' passiua: sic̄ est po' me' cal'e: sed est po' ꝑm qd re' corpis humani: puta q̄ ió dñr in po': q̄ aliqd recipi/unt a corpe humano q̄ adiuuat ad pficiēdū opōnē ipsaꝝ: ⁊ q̄ medicine fride nō sunt in po' passiua simpl'r: sic̄ ⁊ ca/lide medicine: q̄ ꝑn'' essentiale infridationis non recipiūt a nobis: sic̄ cal'e medicine: idcirco Gal'. in 3° ō simplici me dicina dixit: q̄ si aliq̄s amat vt tales medicinas fridas: di cat eas esse tales in actu ꝓcedit: illud tñ q̄ꝫ nō sint in po' essentiali simpl'r: semp tñ in po' ad aliqd q̄ iuuat eaꝝ ꝑn'' ad cōplendū opationē ipsaꝝ: ꝓpter hoc nō dñr esse actu tales: sꝫ in po' tales: ⁊ nō solū ꝓp illud dñr eē tales in po'. imo ⁊ ꝓpter aliud: q̄ꝫ hñt ex se ꝑn'' infridandi: illud tñ ꝑn'' infridādi nō hñt absolute in reꝝ nā: quēadmodū ele/menta q̄ hñt friditatē in actu absolute: sed hñt illud ꝑn'' infridādi solū in cōpōne ad corp⁹ humanū. vñ ⁊ medicina q̄ infridat corp⁹ humanū nō infridabit aliud corpus: ⁊ ꝓ/pterea friditatē nō hꝫ in actu absolute: sicut el'nta: sꝫ solūꝫ cōparatiue ad aliud: hinc est q̄ medicinā fridā nō dicim⁹ eē talē in actu: sed talē in po': ⁊ istū modū potētialitatis i/sinuat Gal'. in 3° de simplici me': cū dicit q̄ nō ꝓhibeā: q̄m sint medicine: q̄ sunt tales in po' in re' ad hoiem: ⁊ in re' ad aliud genus aialiū sūt cal'e in actu: ⁊ tu intelligas: q̄ ēt sīl nō accidit in fridis medicis. vñ nullū est incōueniens: q̄ medicine que dñr fride sint solū fride in cōpone ad cor/pus humanū: ⁊ nō sunt fride absolute: ꝓp q̄d tales in po' ⁊ nō in actu esse dñr: ⁊ q̄ medicie fride tales sunt in cōpa/

tione ad corp⁹ humanū: q̄ ꝑie sūt sibi a tota suba ad mo dū venenoꝝ: idcirco sic̄ aq̄ in cōpōne ad ignē quātuncūq; ab ipso calefiat: tñ nūq; per calefactionem ab igne ꝓuenit q̄n ipsa remaneat sp in ꝑietate ad ignez: ⁊ ipm extinguat si super ipm aspergit̄: ita ⁊ me' frida: dato q̄ calefiat ī cor/pore bois a calore innato: ꝑ istā tñ calefactionē nūq; ꝓuenit ad hoc: q̄n semp remaneat ꝑia calori innato: ⁊ ipm extin/guat ⁊ ꝓpea me' frida vt frida est hoc hꝫ q̄ neq; ꝑmutat̄ ēt parū a calore innato: vt dī 3° de cōpl'onib⁹: bñ enī exhi/bita corpi calefit a calore innato: sed hec calefactio nō ē suf ficiēs in ipsa actū inducēdi ꝓp quā calefaciat aut ꝓseruet calitatē. imo sic̄ aq̄ cal'a ignē extinguit: licꝫ sit calefacta ab igne: ita ⁊ medicina frigida licꝫ sit calefacta aliquo mō a calore innato extinguit aut infridat calorem innatū: ꝓp q̄ꝫ lꝫ calefiant medicine frigide a calore innato ⁊ hec calefactio sit eis nečia: vt reducant̄ ad actū operationis eaꝝ: non tñ est nečia: q̄ eis ē exhibeat ꝑn'' ⁊ vtutez: q̄ est ꝑn'' infrida/tionis. imo potiꝰ exhiberet ꝑn'' ꝑfectiuꝫ: sed q̄ cū calefactio ne remanet forma ⁊ vtus eiꝰ. idcirco infridat: ⁊ calefactio adiuuat eas vt possint opari ꝑ illō ꝑn'' ꝑ hoc q̄ calefactio in eis est cā vt possint ꝓuenire ad ptes ⁊ loca q̄ debent al/terare: ⁊ ꝓpea ponit Gal'. q̄ medicine fride reducunt̄ ad actū per diuisionē ad minima ⁊ motū defor̄s: que ambo fiūt a calido nāli: ⁊ ideo ēt ponit Gal'. 3° de simplici medi/cina q̄ venena frida si exhibeant̄ cuꝫ aliquo cal'o vt vino q̄ nō fit in tāta q̄ztitate q̄ ea corrūpat: sed sit in modica q̄z/titate: q̄ citius extinguūt calorē innatū ⁊ infridant q̄ si per calefactionē in eis destrueret̄ hec vtus ⁊ ꝑn'' infridandi: tūc nō ampliꝰ infridarēt: ⁊ h̄ ē modus Gal'. pfectus de re ductione me'' fridaꝝ ad actū qui solus in hoc veritatē vī dit cōpletā. ¶ Instātie aūt que adducunt̄ ab Auer. ꝓ istā positionē oēs facil'r tollunt̄. nā ꝓma instātia quā aducit: q̄ dicit si hoc esset ī medicinis fridis: vt dicit Gal'. tūc iam friditas in eis eēt in actu: ⁊ sic nō essent potentia tales sed actu tales facil'r soluit̄ ex iam dictis: q̄m oñsum est: q̄ ꝑm aliquē modū possent medicine fride dici actu tales: tñ q̄ adhuc indigēt opone caloris innati: adhuc vt in actū ope/rationis eaꝝ ꝑfīt cōplete: idcirco dñr tales po': lꝫ alter sit modus po' in eis ⁊ in calidis medicinis: vt declaratū est. ¶ Scda vo instātia quā adducit: q̄ dicit q̄ hec diuisio ⁊ modus eq̄l'r pertinēt medicine cal'e sic̄ ⁊ fride facil'r etiaꝫ tollit̄: verū enī ē sic̄ Gal'. ꝓfitet̄ 3° de cōpl'omb⁹: ⁊ ꝑ ō sim/plici me': q̄ hec duo adiuuāt ēt ī medicinis calidis ad re ductionē ipsaꝝ ad actū neq; hoc solū est appropriatū me dicinis fridis: quēadmodū q̄dā putāt: q̄ illud nō est vex: ⁊ esset ꝓ Gal'. in locis ꝑdictis: tñ hec duo adiuuāt in medi cinis calidis ad citiorē reductionē ad actū: q̄ ꝓparāt ad/huc vt velocius: ⁊ citius inflāment̄ ⁊ calefiāt a cal'o nāli: ⁊ ēt iuuāt: q̄ iuuāt medicinā ꝓuenire ⁊ penetrare ⁊ ꝓfun dari in ptib⁹ mēbri q̄d calefieri dꝫ: ⁊ ió in medicis calidis hec adiuuāt ad recipiēdū ꝑn'' ꝑmū opatiuū ad h̄ vt opa/tio perficiat̄ ab illo ꝑn°: sed in fridis medicis hec duo tñ adiuuant ad hoc vt operatio pficiat̄: nō aūt ad recipiēdū opationis ꝑn'' q̄m illud hñt: q̄ igit̄ cal'e me' ex se nō hñt ꝑn'' essentiale: ꝑ q̄d calefaciunt q̄ eis tribuit̄ per hoc: q̄ a corpe calefiunt. ꝓ tāto dī de eis q̄ ipse reducunt̄ ad actuꝫ ꝑ hoc q̄ calefiunt a corpe nr̄o: lꝫ me' fride illud ꝑn'' ex se hñt ideo dī de eis q̄ reducunt̄ ad actū a corpe solū per di uisionē in partes ꝑ motū defor̄s. ¶ Instātie vo q̄s obijcit Petrus de abano in suo conciliatorio ꝑter illas ꝑdictas facil'r resoluunt̄. nam cū ꝑ dicit q̄ diuisio respicit q̄ztitatē cui quātitati nulla debet̄ actio neq; passio; sola enī actio ⁊ passio attribuit̄ q̄litatib⁹: ⁊ nō q̄ztitatib⁹. vñ mathemati/ca actione carēt ⁊ passione: q̄re diuisio in partes q̄ztitati/uas nō est ꝑn'' reductionis earū ad agere. ¶ Dōm q̄ licꝫ quātitas nō sit ꝓncipiū actionis: tñ adiuuat ad actionē: ita vt diuersificet modū agendi q̄ a q̄litatib⁹ ꝓcedit: q̄m vide

mus q̄ ſm diuerſitatē quātitatis diuerſificat ⁊ virtus rei vt notū eſt: verū ēt ſm diuerſitatē quātitatis rei accidit q̄ opōnes quedā p̄cedere p̄nt a re ipſa rōne: cui⁹ diuerſificat actio p̄incipalis: qm̄ ex q̄ſtitate rei magna vel parua accidit diuerſificatio in penetratione ipſi⁹ rei multa vel parua ſm quā diuerſificat opatio ipſi⁹ rei: vt apparet ex dictis. ¶ Q̄ vō dicit ſcō: q̄ ſi diuiſio in p̄tes puas iuuaret opationē medicie fride ſequeret q̄ q̄ſto ad minores p̄tes eēt diuiſio tāto meli⁹ oparet: qō tm̄ eſt falſum: q⁹ q̄ ſūt minima opōnē h̄ze nō p̄nt: vt centeſima ps ſcintille ignis nō calefa cit: vt dī ſcō de accīti ⁊ morbo. ¶ Dōm q̄ b̄ hō nō itelli cit: vt dī ſcō de acciti ⁊ morbo. ¶ Dōm q̄ b̄ hō nō itelli git qd vult dīc Gal'. p diuiſionē ad p̄tes puas: nō eni itelli git p illud Gal'. diuiſionē actualē in p̄tes: q̄ ſūt pue ſm q̄ſti tatē quēadmodū caro diuideret ab aliquo incidenti: qm̄ talē diuiſionē ſ̄z ſui p̄tes non facit calor īnat⁹ in me⁹ frida: ſed agēdo in eā ſubtiliat ⁊ reducit eā ad ſubam ꝓpinquā ſube vaporabili: yñ accidit ei vt facil'r penetret ⁊ p̄tes mē bri oēs ſub ingrediat: pp̄ qō eſt ei pol'e vt infridet mēbrū ſm oēs partes ipſius ⁊ cal'm nāle: hoc eni mō intelligen do q̄ſto me⁹ magis diuidit in p̄tes paruas ſiue ſit cal'a ſi ue frida tāto melius ad actū operationis reducit': ⁊ hoc ēt perimit inſtantiā p̄mā. ió hic hō q ex ſuo ope voluit inter medicos diſamari cū auſus fuit ip̄robare p̄incipē medicoꝝ dignus eſt rep̄hēſione vehementi: ita vt ſuū op⁹ in multis poti⁹ corruptoriū q̄ſ̄ p̄ciliatoriū dici poſſit. Q̄ó.iij.

Sed circa p̄dicta aliqs poſſet dubitare: nunqd in medicinis calidis b̄ fit q̄ alique h̄ñt p̄n⁹ calefactiōis ex ſe neq̄ idigēt niſi diuiſione in p̄tes puas ⁊ motu deforis: ſic̄ b̄ ē in medicis fridis: nō eni vī maior rō de medicis fridis q̄ſ̄ de calīs. ¶ Sed dōm ad b̄: q̄ medi cine cal'e b̄ nō h̄ñt niſi ſint de gñe venenoꝝ: q̄ vt apparet ſen 2ª p̄mi lib. c. de eo q̄ comedit ⁊ bibit': hoc eſt p̄p̄riū ve nenis: q̄ cor⁹ mutat p̄ter q̄ a corpe mutent'. q̄ eni mutā tur a corpe ⁊ corpus mutat ⁊ nō aſſimilant' corpi ſūt me' abſolute: q̄ mutāt cor⁹: ⁊ nullo mō mutant' ſūt venena: ⁊ q̄ me' fride abſolute oēs ſūt p̄ie calori īnato a tota ſuba: quēadmodū ⁊ venena: idcirco nulla ipſaꝝ a corpe p̄muta tur: ita q̄ p̄n⁹ infridationis recipiat: ſed p̄mutat' eo mō q̄ dictū eſt p̄us: quēadmodū ēt ⁊ venena: ⁊ p̄p̄terea Gal'. 3° de cōpl'onib⁹: vt dictū eſt. ponit oēs me⁹ fridas abſolute ad gña venenoꝝ: medicie aūt cal'e q̄ nō p̄riant' a tota ſuba calori īnato nō ſunt de gñe venenoꝝ: idcirco nō eſt in eis reductio ad actū. ſicut in fridis medicis nō p̄tingit q̄ ſint de genere venenoꝝ: tūc eni in talibus b̄ñ dicemus q̄ p̄nci piū calefactionis ex ſe h̄ñt ⁊ nō tribuit' eis a calore īnato: ſed q⁹ tales nō dīr medicine calide abſolute ſ̄z venena: id circo eſt dictuz de medicis calis abſolute q̄ reducunt' ad actū per hoc q̄ calefiunt a calore īnato.

¶ Sc̄o dicem⁹ ad dubitationē ſcōaz cū q̄rit'. vtrū ſit dare medicinā tēperatā: ⁊ vī q̄ eſt dare medicinā tēperatā: ⁊ b̄ p̄ declarat' auc̄te: qm̄ Gal'. 2° ⁊ 5° de ſimplici medicīa eam affirmat eē: ⁊ Aui. hic ⁊ p̄ cañ. ſen p̄ª capl'o de cōpl'onib⁹. ¶ Sc̄o b̄ declarat' ex poſterioꝝib⁹: q⁹ ſi ē dare rē q̄ opat' in cor⁹ nr̄m q̄litate ⁊ nō mā effectū: q nō tranſgredit' cō plonē corpis in cal'o vel frīdo humido vel ſicco: manife ſtū eſt q̄ō eſt dare medicinā tēperatā: ſ̄z ita eſt. ḡ. ma. app̄z res eni q̄ opat' in cor⁹ nr̄m a q̄litate ⁊ nō a mā eſt me⁹: vt patet ex dictis: ſil'r ēt res q̄ per q̄litatē ſuā nō p̄mutat cor pus in cal'o vel frīdo ⁊c̄. ſed p̄ſeruat ip̄m in tali cōpl'one ē tēperata: q⁹ hic intelligim⁹ tēperamentū in reb⁹ app̄opin q̄tis ad cor⁹: vt appet ex dictis ſupra. iii. p̄z. nā pl'a po nūt' talia q̄ approximata corpori effectū nō faciūt trāſgre diētē cpl'onē corpis. vñ cōpl'o corpis nō p̄mutat' a p̄exñti conſiſtētia: q̄ qdē opant' in cor⁹ nr̄m a q̄litate ⁊ nō a mā: ⁊ b̄ qdē appet de his q̄ approximant' exteri⁹ vt veſtis q̄ te git corpus ⁊ fricatio corpis facta cū oleo dulci: ⁊ aer tēpe rat⁹ ⁊ approximatio corpis alicuius nudi q̄ ſit ſil'e: b̄ oia approximata corpi ñ p̄mutāt ip̄z: ſ̄z p̄ſeruāt in tēperantiē p̄p̄ria: ⁊ certū eſt q̄ non opant' a mā ſed a q̄litate: ⁊ iō oia operant' nō vt cibi ſed vt medicine: de his vo q̄ interi⁹ ap proximant': hoc ēt apparet: nā aurū ⁊ hyacint⁹ exhibita i terius nō operant' a mā: cū nō p̄uertant' in p̄tē corpis nr̄i: ſ̄z opant' a q̄litate: ⁊ tm̄ nullū iſtoꝝ effectuū facit alteratio nes q trāſgrediant' tēperantiā corpis q̄re manifeſtū eſt ex effectu: qō eſt dare medicinā tēperatā. ¶ Tertio b̄ declara t' ex p̄orib⁹ p̄: q⁹ ſi eſt dare in nā vnū p̄riū ēt eſt dare reli quū. vt dī 2° ce. ⁊ mū. nūc aūt eſt dare medicinas diſtēpe ratas pl'es. ḡ eſt ēt dare tēpatā q̄ eis opponit'. ¶ Et p̄fir mat' hoc: q⁹ ſi eſt dare in nā iperfectā ēt eſt dare pfectā: cū nā nō deficiat in neceſſarijs: ſ̄z eſt dare in medicīs illā: q̄ eſt iperfecta: vt medicinā diſtēperatā. ḡ eſt dare p̄fectā. ſ. tēpe ratā. ¶ Sc̄o ēt qa vbicūq̄z eſt dare extrema: eſt ēt dare mediū qō eſt iter illa extrema ſm nām ⁊ ſm artificiū: ſm nām q⁹ magis ſaluat' eſſe nāe in medio q̄ in extremis: ⁊ ēt q⁹ de extremo in nā māe fit p̄ceſſus ad extremū p̄ me diū: vñ ſi mā recipit fo⁹as extremas multo ampli⁹ ⁊ me diā ſm artificiū vo: q⁹ pol'e eſt q̄ duo extrema p̄ artificiū cōponāt': nūc aūt ex duob⁹ p̄riis cōpoſitis reſultat mediū: ſ̄z certū eſt q̄ in gñe me⁹ eſt dare extrema: qm̄ ē dare me dicinā cal'am ⁊ frīdaz ⁊ ſiccā. ḡ inter ipſas eſt dare medi cinā mediā: ⁊ ſm nām ⁊ ſm artificiū: ſed tale mediū inter ea eſt tēperatū: q̄re relinq̄t' qō eſt dare medicinā tēpataz. ¶ Dico tm̄ ſc̄o: q̄ l̄z ſit dare medicinā tēperatā: hec tm̄ tē perātia q̄ eſt in ea nō eſt ſimpl'r tēperātia: quēadmodū eſt in cibo: ſ̄z aliquē modū diſtēperātie h̄z ſecū ānexū: p̄ quē modū diſtēperātie p̄t dici q̄ cōparādo medicinas ad ci bos melius eſt diſtēperātiā app̄opare medicine: tpantiā vo cibo: ⁊ hoc declarat' auc̄itate ⁊ rōne: auc̄itate qdem p̄ Auer. in 5° ſui colliget: dixit eni q̄ meli⁹ eſt app̄opare di ſtēperātiā medicine. Hoc ēt vī inuere q̄daz auc̄itas Gal'. poſita in lib. alimēto⁹ p̄hemiali capl'o. ait eni. q̄ igit' me dia cōpl'onib⁹ ſūt nullā h̄ñtia p̄dominātē q̄litatē: alimēta ſolū ſūt: b̄ eni manifeſte vī inuere q̄ q̄ ſūt oīno tpata ſunt in gñe alimēto⁹: ⁊ nō me⁹: ⁊ l̄z ille text⁹ poſſet h̄ze aliā ex pōnē: de q̄ in p̄nti nō curam⁹: ſed ēt declarat' rōne: q⁹ illud non eſt ſimpl'r tpatū re⁹ corpis nr̄i: a q̄ diſſilitudo re⁹ cor poris nr̄i excludi ñ p̄t: ſ̄z a me⁹ vt me' diſſilitudo excludi nō p̄t reſpectu corpis nr̄i. ḡ. ma. p̄z: q⁹ de rōne tēpati oio eſt q̄ nō permutet: nunc aūt q̄ diſſimilitudinē habet cum vt ſic ſit cōtrariuz: neceſſario eſt permutās: quare illud a quo diſſimilitudo excludi non p̄t reſpectu corpis noſtri nō p̄t eſſe oīno ⁊ ſimpl'r tēperatū reſpectu corpis noſtri. mi. eſt nota ex his que dicta fuerūt p̄us in p̄ in ⁊ tertio no tabili: q⁹ hoc eſt de rōne medicine: q̄ l̄z mutet a corpe ſiue mutet vt facit diſtemperata ſiue nō mutet vt facit tempe rata: nō tamē aſſimilat' corpi nr̄o: vt Auic. ponit ſen ſc̄a p̄mi cañ. capl'o de eo q̄ comedit ⁊ bibit': ſicut eſt ſuperius declaratū: q̄re reliquit' q̄ l̄z in gñe medicinaꝝ ſit dare me dicinā tēperatā: ſimpl'r tamē tēperātiā in ea: ſicut in cibo reperire nō p̄tingit: ⁊ hoc ē p̄fecte declaratū i tertio nota bili: ⁊ ſic ſaluat' dictum Auer. ⁊ dictū Gal'. ⁊ alioꝝ ⁊ q̄ſ̄ p̄dicere videant': ſed nō p̄dicūt ſed dīt diuerſa: q̄ꝝ vtrūq̄ ſuo modo verificatū exiſtit: ⁊ hec eſt p̄fecta veritas i duā bus dubitationibus p̄miſſis. ¶ Argumēta aūt omnia ſa ciliter ſoluunt' ex dictis: diſcurrere ipſa ſoluēdo non cura mus: q̄m vt ex dictis apparet nullū ipſoꝝ aliqd concludit p̄tra p̄poſitā veritatem: oſtenſuz eni eſt q̄ō medicina da to q̄ ſit agēs: nullū tamē eſt incōueniēs: vt patiat' a corpe nr̄o: ⁊ oñſum etiā eſt vnde accidit q⁹ medicina cal'a p̄t re duci ad maiorē actū caliditatis q̄ſ̄ ſit illa quā h̄z calor ina tus. vnde diſcrafiat: ⁊ oñſuz eſt ēt q̄ō medicina frida a ca lore īnato per calefactionē ei⁹ ad actū reducit': ⁊ oñſuz eſt etiā q̄ō medicina dato q⁹ de rōne ſui ſit permutare ⁊ al terare cū in ipſa dicit': q̄ō eſt tēperata ⁊ diſtēperata: ⁊ q̄lis

tẽperãtia est in ea appet solꝰ oium argumentoꝝ dictoꝝ: ideo hic non amplius insistendum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et scias qꝫ cõplo est ꝑz duos modos. s. complexio prima ⁊ cõplo scda. Cõplo itaqꝫ prima est cõplo ꝓueniens ab elntis. Et cõplo scda est complexio que prouenit a rebus que in seipsis habẽt cõplonẽ. sicut verbi gratia cõplo medicinaꝝ cõpositaꝝ: vt cõplo tyriace: vnaqueqꝫ enim medicinaruꝫ singulariũ tyriace complexionez habet sibi ꝓpria: deinde cum miscentur ⁊ componunt: ita vt vniãtur ⁊ adueniat eis cõmixtio aduenit cõplexio secunda. Et hec quidez complexio secunda non est ita qꝫ non sit tota nisi ab aliqua parte. imo est qñqꝫ ẽt a nã: lac enim cõmixtuꝫ in veritate est ex aqueitate ⁊ caseitate ⁊ butyrositate: ⁊ vnũqꝺqꝫ horꝝ triũ est non simplex in nã: imo est cõmixtũ: ⁊ hꝫ cõplonẽ sibi propriã. Et hec quidẽ cõplexio secũda est ex operatione nature non ex operatione artis.

¶ In pte ista oñdit ꝑm quẽ modũ repit ꝓplo in medicinis: ⁊ ꝑm ꝙs spẽs variat ex his q̃ manifesta sũt ꝓus in vli: ⁊ qr ℞ nõ sufficerat qꝫ resũpsit ad cogñẽ ꝓpletã ꝓplonũ q̃ reperiunt in medicinis ẽ eiꝰ itẽtio notificare: ⁊ declare diũsitates ꝓplonũ: q̃ sũt i medicis: q̃ diũsitates nõ sũt ꝓprie spẽs ꝓplonũ: spẽs eni ꝓplonũ accipiũt ꝑz diũsitates ꝑn^{as} ⁊ elto rũ: ex qbꝰ ꝓstituũt. nã talis diũsitas sumpta est ab eo qꝫ ad eẽntiã ptinet ꝓplonis ꝑm q̃z diũsitatẽ dicimꝰ qꝫ mãeꝝ q̃dã est eq̃lis: ⁊ q̃dã ineq̃lis: ⁊ ieq̃liũ q̃dã calꝺa: q̃dã frida ⁊c. ꝓp qõ talis diũsitas cãt diũsas spẽs ꝓplonũ mãeꝝ: ⁊ õ tali diuersitate ꝓplonũ mãeꝝ ꝑm spẽs traditũ ẽ sufficiẽter in lib. vli. ⁊ ꝑm istas diũsitates dicebat supra qõ oñdimꝰ vl^{r} ꝑm quot diffiões ẽ ꝓplo ⁊c. ꝝ alie sũt diũsitates in ꝓplone medicinaꝝ: q̃ diũsitates sũt q̃dã modi potiꝰ ꝓplonis q̃z spẽs: q̃ diũsitates cãnt nõ ex diũsitate ꝑn^{as} ꝓplonis me^{nc}: ꝝ potius ex diuerso mõ cõpõnis ptiuꝫ me^{nc}: ⁊ iõ, tales diũsitates sũt q̃dã modi ꝑm quos accipit ꝓplo in medicis repta: ⁊ variat ⁊ has diũsitatez in ꝙnẽ mãeꝝ hic notificat ⁊ declat cũ in ꝓpribꝰ eas nõ declauerit: eo qꝫ tales ꝺiũsitates declare potiꝰ ad ꝓplonẽ mãeꝝ ꝑticularẽ q̃z vlez spectat: ⁊ dicemꝰ qꝫ ista ꝑs diuidit in duas. ꝑ facit q̃zdã diffionẽ penes has diuersitates ⁊ modos assũptã. 2° ꝓsequit ⁊ declat mẽbra diuisionis. 2ª ibi. (Cõplo itaqꝫ.) ¶ Circa ꝑ^{am} ꝑtẽ notãdũ: qꝫ aliqua ꝓplonẽ eẽ ꝓmã ⁊ scdaz pót 2ª intelligi. vno mõ vt dicatur ꝑ^{a} illa q̃ est nãlis ⁊ ex ꝓncipijs nãlibꝰ eiꝰ ꝛcta. 2ª dicat q̃ est adueniẽs ⁊ accñtalis ab aliq̃ re alterante inducta sili mõ: sic dicimus aquã calefactã qꝫ ꝑ ipsa est frida: ꝝ 2° ẽ calida: qm̃ est frida nãl^{r} ⁊ calꝺa accñtal^{r}: ⁊ hꝫ mõ nõ itelligit hꝫ cõplo ꝓma ⁊ scda: sed alio mõ accipit ꝓplo ꝑ^{a} ⁊ 2ª vt poritas ⁊ posteriozitas ꝓparat ad ꝑn^{a}: ex qbꝰ resultat cõplo mixta q̃ ꝓplo segt: ⁊ hoc mõ dz ꝓplo ꝑ^{a} q̃ ẽ in rebꝰ ꝓpribꝰ: q̃ respectu aliarũ sunt simplices q̃ imediate ex elntis sunt cõpositа: sed complexio scda dicitur esse illa que est in rebus cõpositis ex alijs: in quibꝰ primo est cõplo radicata: sicut est complexio tyriace que resultat ex simplicibꝰ medicinis: ⁊ hoc modo intelligit hec cõplo ꝓma ⁊ secunda.

¶ Scda vo diuidit in ptes duas: qr ꝑ notificat ꝓplonẽ ꝓmã scdo scdaz ibi. (Et ꝓplo 2ª est ꝓplo.) ¶ Circa ꝑ^{am} ptẽ intelligẽ cũ Aui. dicit (itaqꝫ ꝓplo ꝓueniẽs ab elntis) qꝫ Aui. intelligit: qõ est ꝓplo ꝑ^{a}: qr est ꝓplo ime^{ta} resultãs ex elntis: ex qbꝰ cõponit mixtũ ime^{te}. nã ex q̃litatibꝰ elntoꝝ ꝓfectꝫ imixto: qꝫ ex eis cõpõit: ꝓuenit q̃dã q̃litas media iter ipas q̃z ꝓplo: nõ ãt itelligit Aui. qꝫ ꝓplo ꝑ^{a} sit ꝓ ℞ qꝫ sit cãta a q̃litatibꝰ elntoꝝ: qm̃ isto mõ ois ꝓplo imixto qũocũqꝫ gña tũ exist̃ eẽt ꝓplo ꝑ^{a}: eo qꝫ oẽ mixtũ nẽcio ẽ mixtũ ex elntis ⁊ q̃cunqꝫ ꝓplo q̃ est in eo resultat ex q̃litatibus elemẽtorũ cũ ista sint ꝑ^{as} ꝑn^{as} gnõnis ⁊ mixtiõis vt declatũ ẽ in scdo de gnõne ⁊ coz. q̃zqꝫ tñ ois ꝓplo a q̃litatibꝰ elntoꝝ ꝓueiat: q̃dã tñ ꝓuenit ex eis ime^{te}: qm̃ ad illõ mixtũ mã imediata sũt elnta: ⁊ talis ꝺz ꝓplo ꝑ^{a}: q̃dã ꝓuenit ab eis nõ ime^{te}: ꝝ imediate: qr mã illi^{a} prima nõ sunt elnta: sed alia que sũt etiam mixta: ⁊ talis dicit̃ esse ꝓplo secunda ꝑm intentionẽ quam intelligit Auicenna. Questio. iiij.

Utrum aũt oẽ mixtũ hñs ꝓplonẽ scdaz hẽat ꝓplonẽ ꝑ^{am} q̃ ime^{te} ex elntis resultat. hꝫ habet dubitationẽ: cuius solutio ex his q̃ in ꝓcessu dicẽtur apparebit.

¶ Scda vo ps i q̃ declat qd est ꝓplo 2ª diuidit i duas. ꝑ declarat ipaz. 2° eã subdiuidit ꝑz diũsitatẽ: q̃ ẽt cadit in ipa: ⁊ mẽbra ẽt illi^{a} diuersitatis declat. 2ª ibi. (Cõplo ãt 2ª ẽ ꝑz.) Pria in duas. ꝑ facit qꝫ ꝺcm̃ ẽ. 2° tacite dubõni rñdet 2ª ibi. (Et hꝫ qdẽ ꝓplo.) ¶ Circa ꝑ^{am} ptẽ est itelligẽdũ: qꝫ sicut ex elntis pactionẽ ⁊ passionẽ eoꝝ ad inuicẽ ꝓuenit ꝓplo: ita ẽt ex aliqbꝰ q̃ sũt mixta ex elntis pactionẽ ⁊ passionẽ eoꝝ ad inuicẽ pp q̃litates q̃ hñt ꝛias ꝓuenit q̃litas me^{a} iter illas: q̃ qdẽ q̃litas me^{a}: qr ẽ me^{a} iter eas q̃ oziũt ex q̃litatibꝰ ꝑmis dicta est ꝓplo: sicut ⁊ q̃litas q̃ ẽ me^{a} iter q̃litates elto rũ: sed qr ista 2ª ꝓplo nõ imediate ꝓsurgit ex q̃litatibꝰ ꝑmis ꝝ ex q̃li^{bꝰ} scdis: q̃ ꝓsurgũt ex ꝑmis: iõ hꝫ nõ ẽ ꝺcã ꝑ^{a} ꝓplo: ꝝ secunda. ¶ Sz aduertẽdũ: qr ex^{m} ponit de tyriaca ꝺicẽs qꝫ hz ꝓplonẽ 2ª^{m} qꝫ sicut ꝓplo ꝑ^{a} que resultat ex elntis hz duplex esse: qꝺã hz eẽ ipfectũ: qꝺã vo hz eẽ pfectũ: eẽ qdẽ impfectũ hz añq̃z fit va mixtio in foz^{a} vna: ⁊ ista ꝓplo non est aliud nisi q̃litates elntoꝝ: q̃ sũt in esse remisso pp actionẽ ⁊ passionẽ. adinuicẽ. vñ talis ꝓplo ꝑm rei veritatẽ nõ ẽ aliqd vnũ: ꝝ ẽ q̃litates plures elntoꝝ remisse: qr sunt in cõtinua actiõe: ⁊ hꝫ qdẽ ꝓplo ẽ q̃ ꝓcedit in mã elntari que ꝑparat ad formã mixti: eẽ vo pfectũ hz cũ est introducta forma mixti: q̃ qdẽ ꝓplo ẽ alia foz^{a} quã sint qualitates elnto rũ: qr ẽ q̃daz foz^{a}: que est vnũ vere: qꝺ ẽ ꝓflatũ ex q̃litatibꝰ elntoꝝ: ⁊ ista ꝓplo est q̃ segt formã mixti: q̃z q̃z tñ hꝫ cõplo nõ fit aliq̃ q̃litas elnti: qr tñ est ꝓflata ex eis continet in suã vtute qualitates elntoꝝ. vnde ⁊ operationes exercet q̃ attribuuntur eis. ita ẽt ꝓplo scda: q̃ est in tyriaca ex suis simplicibꝰ hz duas eẽ. s. qꝺã eẽ ipfectũ: qꝺ est i ipa añq̃z ex simplicibꝰ fit sca vna foz^{a} oino ⁊ ista qdẽ nõ est q̃litas: que sit vna vere: ꝝ ẽ q̃litates suoꝝ simpliciuz: que sunt remisse pp actionẽ ⁊ passionẽ: q̃ est iter ea ex qualitatibꝰ ipsaꝝ ꝛijs: ⁊ tũc tyriaca nõ est fermẽtata: ⁊ qr hec cõplo vere non est alia quam cõplo suoꝝ simplicium remissa: ideo ipsa hz solus operationes: q̃ cõueniũt suis simplicibꝰ: ꝝ mõ remissio ri q̃z habeant sua simplicia: ⁊ qr tũc qñ nõ est facta fermentatio virtus opij est modicum remissa ⁊ excellit multuz: ⁊ ideo ipsa tunc ponitur in genere medicinaꝝ opiataꝝ: ⁊ ponitur ẽt pp hoc tyriaca noua eẽ modici iuuamenta ⁊ minoris iuuamenti q̃z sint sua simplicia: vt apparet per istuz auctorem in lib. suo de cordialibus medicinis: ista quidẽ cõplexio que sic habet esse imperfectũ est que ꝑpat ad foz^{am}: q̃ tyriace exhibet̃ post pfectã cõmixtionẽ: sed aliud hz circa pfectũ: ⁊ hoc quidẽ hz postq̃z p cõmixtionẽ ꝺeuentũ est ad vnam formam: q̃ quidẽ ꝓplo est vere vna ꝺrns a complexionibus simpliciũ: qr tamẽ est conflata ex eis continet eas in virtute sui ⁊ per istam cõplexionẽ inquãtũ est cõflata ex simplicibus hz operationes simpliciũ: inquãtum ℞o est alia qualitas q̃z fit qualitas simpliciũ est qꝫ ꝑ ipsam hz oino opationẽ aliã q̃z ꝓueniat suis simplicibus: ⁊ ꝓpterea tyriaca fermentata ponit̃ hoc modo maioris efficacie in operando q̃z sua simplicia: ⁊ post fermentationem eius nõ ponitur amplius medicina opiata. immo ex tali ꝓplone: qr est alia a q̃litatibus simpliciũ hz: qꝫ ẽt fit efficacioz in aliquo iuuamento: qõ pzouenit a simplicibus q̃z sint sua sim

Cõplones esse ꝑ^{am} aut 2ª^{m} pót intelligi dupl^{r}

plicia:ſiĉ ponit Auer.in tractatu de tyriaca:ponẽs qõdaz exẽplũ ſil'e valde pulchrũ:ait.n.q̃ in ꝯpoſito iuenit maior ꝟt⁹ q̃z ſit in aliq̃ ſingulari:vt declarabit:inuenit.n.q̃ gñat ex aq̃ z terra res durior z grauior q̃z ſit qõlz iſtoꝝ:z ẽ plũ bũ:z iteꝝ inuenies ignẽ fortioris calefactionis q̃z ſit ignis ſimplex in ſpera ſua:oia aũt hec pfecte declarauim⁹ de tyriaca in expõne lucida:quã fecimus ſup q̃rta fen ꝑmi cañ. Auic.in capl'o de cauſa ſedatiuis doloris. Qõ. v.

Ex quibus appet diſſol'o qõnis:q̃ ꝯſueuit q̃ri.vtꝝ tyriaca hẽat ſolũ ꝯpl'onẽ 2am:an ẽt p̃am z vtꝝ hẽat ꝯpl'onẽ vnã vel pl'es:q̃ dõm q̃ tyriaca añ ſui fermẽtationẽ hz ꝯpl'onẽ p̃am:q̃ eſt multiplex in ſuis ſimplicib⁹.nã q̃t ſũt ſua ſimplicia tot ſũt ꝯpl'ones ei⁹ hz ẽt ꝯpl'onẽ ſcõaz nõ qdẽ in eẽ pfecto:ſz in eẽ remiſſo:qõ eẽ remiſſũ eſt multiplex:z nõvnũ:talis ꝯpl'o in rei ṽitate nõ ẽ vna ſed multiplex:poſt ṽo fermẽtationẽ ſui hz ꝯpl'onẽ ſcõaz i actu: q̃ ṽe ẽ vna:ꝯpl'onẽ aũt ſimpliciũ in actu nõ hz:ſz in ṽtute quẽadmodũ mixtũ i ṽtute cõtinet q̃litates elẽntoꝝ.vñ actu eſt vna ṽtute:tñ eſt multiplex:ſicut ꝑus añ fermẽtationem pfectã põt dici q̃ actu eſt multiplex.tñ eſt in potẽtia vt ſit vna:z hec eſt veritas pfecta dubitationis iſtius.

¶ Circa 2um ptẽ eſt intelligẽdũ q̃ Aui.fecit mẽtionẽ de tyriaca:in q̃ eſt ꝯpl'o 2a:cũ tyriaca ſit mixtũ:q̃ vr̃ eẽ factũ p̃ artificiũ.Aliqs poſſz dubitare:nũqd lz ꝯpl'o 2a ſolũ repiat i rebus artificiatis:an poſſit repiri in reb⁹:i qb⁹ nullũ ẽ artifi ciũ:ſz ſolũ ſũt ex nã:z lz mõ hec dubitatio referẽ ad mixta diuerſa:q̃ põt hr̃e ꝯpl'onẽ 2um.nã iſtoꝝ mixtoꝝ:vt dicit:q̃ dã ſũt facta p̃ artificiũ vt tyriaca:q̃dã ṽo a ſola nã:vt ẽ lac vel põt hec dubitatio introduci alio mõ:vt hec dubitatio referaẽ ad idẽ mixtũ:z nõ ad diũſa.nã q̃ poſitũ ẽ q̃ ꝯpl'o 2a eſt q̃ repiẽ in tyriaca:cũ tyriaca ſit mixtũ artificiale.Alii qs poſſet dubitare nũqd ꝯpl'o 2a:q̃ ẽ in tyriaca p̃uenit ſolũ ab arte:an ẽt p̃ueniat a nã:z vult p̃ hec ṽba oñdere q̃ i tyriaca nõ ſolũ p̃uenit hec 2a ꝯpl'o ab arte.imo ẽt p̃uenit a nã:z põt itelligi q̃ Aui.i his ṽbis vtrãq̃z dubõnẽ icludat: z vtriuſq̃z dubõnis ſol'onẽ inuat.p̃m q̃dẽ dubõnẽ z ẽt ſol'onẽ ei⁹ inuit.p̃ cũ dicit:z hec q̃dẽ ꝯpl'o 2a nõ ẽ ita q̃ nõ ſit tota ſolũ i reb⁹ cõpoſitꝫ p̃ artificiũ.imo qñq̃z eſt ẽt a nã:qñq̃z ẽt in reb⁹ ꝯpoſitis p̃ nãz:z in ꝫ cõcordat exẽplũ q̃ ſubdit de lacte.Scõaz ṽo dubõnẽ z ſol'onẽ ei⁹ inuit in illo ṽbo vltio q̃ ſubdit cũ dicit:(z hec ꝯpl'o 2a eſt ex opõne nãe nõ ex opõne artis tm̃.) q̃ſi p̃ hec ṽba velit dr̃e q̃ in cõpoſitis iſtis artificiatis:in qb⁹ ponit eẽ ꝯpl'o 2a:lz iſta ꝯpl'o p̃ueniat p̃ actionẽ extrinſecã quã facit artifex:tñ ẽt p̃uenit ex nã:q̃ p̃uenit a medicis ſimplicib⁹ agẽtib⁹ i ſeinuicẽ p̃ nãm ꝑpaz eaꝝ:i q̃ nã ꝟiãt ꝓz q̃litates eaꝝ:q̃ artifex ꝯponẽs medicias ſimplices tyriace ipſe nõ p̃ducit p̃ ſuã actionẽ ad for̃m vnã z ad ꝯpl'onẽ vnã:q̃ ieſt oib⁹:ſz ille mix̃t adiuicẽ adunate poſtea p̃ q̃litates eaꝝ ſibi nãles agẽtes ad ſeiuicẽ ex tali actiõe ipaꝝ p̃ducũt ad vnitatẽ for̃ ꝯpl'onis ſeq̃ntis formã:q̃re talis ꝯpl'o p̃uenit p̃r a nã ipaꝝ mãeꝝ:tñ lz talis ꝯpl'o q̃ztũ ad ꝫ ab arte ñ depẽdeat.Depẽdet tñ ab arte iq̃ztũ artifex illas medicias cõiũgit z miſcet eas ſꝫ õtermiatꝫ põderib⁹ z mẽſurꝫ ꝓz diſionẽ quã facẽ in eis ad mimã.iteꝝ ẽt depẽdet ab arte:q̃ mẽſurat id q̃ facẽ ad ꝯmixtionẽ eaꝝ:vtputa ignẽ q decoqt:iteꝝ ẽt õpẽdet ab arte iq̃ztũ mẽſurat eas i q̃du tali vl' tali q̃rietatis p̃m q̃s grad⁹ mix̃t agẽtes adiuicẽ mediãte ṽtute celeſtis p̃uenit p̃ actionẽ talẽ ad aliquã formã ṽe:q̃ ẽ vnũ õ entib⁹ nãlib⁹ a q̃ p̃cedit aliq̃ actio p̃pa:ſicut p̃cedit a formis nãlib⁹ alijs.z ꝓpea Aui.i li.de ṽtutib⁹ cordialib⁹ põit q̃ hec for̃ p̃uenit i tyriaca a reuelatiõe z diuina p̃uidẽtia:quẽadmodũ p̃ueniũt alie for̃ ſpecifice nãles:z quẽadmodũ alie for̃ ſpecifice nãles nõ cognoſcũt niſi experiẽtia ſola:ita ẽt in tyriaca talis for̃ nullã hz viã cognitiõis niſi expiẽtiã ſolã. Hec aũt oia pfectiſſime ſũt determinata in expõne p̃dcã q̃rte fen ꝑmi cañ.Aui.vt p̃z. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Complexio autem ſecunda eſt ꝑm duos modos:aut complexio fortis:aut complexio debilis.Complexio vero fortis eſt.verbi gratia: vt vnũquodq̃z ſimplicium alij ſit vnituz tali vnione:vt eius ſeparatio calori noſtro innato nõ ſoluz ſit difficilis:imo ſit aliqua:cuius ſeparatio calori ignis ſit difficilis ſicut corpus olei.Commixtio inter humiditatem z ſiccitatẽ ipſius ad hoc peruenit:vt igneitas deficiat in ſeparando inter eas.immo cum igneitas aqueitatem ſoluit:vt eam ſubleuet:tenẽtur cuz oib⁹ partibus eius ptes terree:q̃re nõ valet efficere earũ ſubleuationẽ vt terree ſubſiſtant:ſicut potes illius ſimile videre in ligno.immo in plumbo z ſtanno.Cum ergo eſt complexio:cuius firmitudo eſt hec firmitudo:tunc non eſt longe quin ſit cõplexio a ſeparatione ſimplicium cuius calor innatus:qui eſt in nobis deficit:z quecunq̃z ita eſt:eſt complexio firma.

¶ Hic Aui.ſubdiuidit hãc cõpl'onẽ ſcõam in modos ſuos z primo p̃mittit hãc diuiſionẽ,ſcõo de mẽbris diſionis exequit ibi.(Cõpl'o vo fortis. ¶ Circa p̃mã ptẽ notãdũ:q̃ ſicut apparet ex dictis:ꝯpl'o ſcõa hz in re duplex eſſe:q̃dã hz eſſe imperfectũ:in quo ptes ꝯponẽtes nõ ſũt vt ad vnã formã redacte:nec ſunt facte vnũ:q̃dã vo hz eſſe pfectuz in quo ptes ꝯponẽtes ſunt redacte vt advnitatẽ forme:ita q̃ quelibet ps illius eſt hñs vniformitatem cũ alia parte: modo hec diuiſio q̃ hic põitur locũ non hz in ꝯpl'one ſcõa p̃ut eſt in eſſe pfecto.nã cuz eſt ineſſe perfecto non ſunt in re illa actu partes diuerſe q̃ actu põt adiuicẽ ſeparari,immo oẽs ptes ſunt vnius nãe:vñ z quelibet ps tyriace q̃ztũcũq̃z minima eſt habẽs formã tyriace:ſed hec diuiſio que ponitur hic p̃pe hz locũ in ꝯpl'one ſcõa:que hz eſſe ipfectuz:in qua partes cõponentes diuerſe adhuc ſunt in actu proprio habentes propriã formã:neq̃z ex eis eſt vnũ vere ꝯflatum niſi quo ad ſenſum:in tali.n.ſic ꝯpoſito eſt q̃ ptes aliquando ſunt difficilis ſepationis rõne cuius dr̃ eẽ ꝯpl'o fortis: aliqñ vo ſunt facilis ſepationis rõne cui⁹ dr̃ eẽ ꝯpl'o debilis vt poſt declarat:z lz iſta diuiſio attribuat compl'oni 1e forte nullum ẽt eẽt incõueniens:vt attribueret p̃me ꝯpl'oni nã nullũ eſt incõueniẽs reperire mixtũ in el'ntis ſub eſſe imperfecto in quo adhuc non eſt vere vna forma mixti:imo ꝑm rei veritatẽ adhuc el'nta ꝑm eoꝝ ſubas ibi remanent ſaluata:lz quãtum ad ſenſum non appareãt:z nullũ ẽ incõueniens:q̃ in tali mixto el'nta aliqñ ſint facilis ſepationis:aliquando vero difficilis:ſicut videmus ad ſenſum in aquis q̃ nõ ſunt ſimplices:ſed cõmixte cũ ptibus terreis: aliquãdo ptes terree difficulter ſepant a ſuba aq̃ ita q̃ etiam per decoctionẽ vix p̃nt rectificari:aliqñ vo facilr ſepant:ita q̃ ex modica diſtillatione vel decoctiõe oẽs partes terree ſeparant ab ipſa:ſed q̃ manifeſtius ꝫ ſeparatio ptiuz z diuerſitas appet inmixtis ꝯpoſitis ex diuerſis ptib⁹ quã inmixtis: q̃ ſolũ hñt ꝯpõnẽ ex el'ntis:ió poti⁹ attribuit hãc diſtinctionẽ ꝯplexioni ſecũde q̃z prime:z precipue q̃ hãc diſtinctionẽ applicauit ad me^m:in qb⁹ tales ptes diuerſe aliqñ ſunt repte etherogenee:el'nta aũt in eis nõ ſunt niſi in for̃ vna: pp qõ poti⁹ adaptauit hãc diuiſionẽ ꝯpl'oni 1e q̃z p̃me.

¶ Scõa vo ps diuidit in ptes duas:p̃.n.declarat illa membra diuiſionis:ſcõo circa declarationẽ illoꝝ:vt ampli⁹ declaret q̃ſdã dubõnes decidit,3o ex dictis oñdit dũiam q̃ eſt in medicinis ꝑm diuerſitates p̃dictas penes diuerſos gra

Cõpl'o 2a hz it du' eſt

dus in tali diuersitate reptos.2ª ibi(Et cuz medici dñt.)3ª ibi.(De eis g̃ alie sũt q̃ sẽ fortionis.)p̃ª i duas:p̃ declat:q̃ ẽ ꝑpl'o fortis:2° q̃ ẽ ꝑpl'o debilis 2ª ibi.(Cũ aũt ꝑpl'o nõ est summa.)p̃ª i duas:p̃ declat q̃ ẽ ꝑpl'o fortis.2° declarat q̃lis modus opõnis a me^na ꝓuenit ex h̃ q in eis est ꝑpl'o fortis. 2ª ibi.(Si igit fuerit eq̃lis remanebit.)p̃ª i tres.p̃ ponit declarationẽ suã.2° declarat illud qõ dixerat in ex° 3°.7 ex h̃ ꝓcludit suũ ꝓpo^m.2ª ibi.(Cõmixtio.n.iter hũiditatẽ)3ª ibi. (Cũ g̃ est ꝑpl'o.)qõ dicit in p̃ª pticula notũ est. ¶Sz circa 2^am pticulã est p̃ intelligẽdũ:q ꝓ hũiditatẽ 7 ficci.intelligit Aui.diuersas ptes:q̃ sunt in oleo.nã oleũ in suis ptib⁹ nõ est hõgeneũ:lz etherogeneũ:quẽadmo^m ẽt 7 vinũ:7 ẽt oẽs succi rex:q̃ ꝓ exp̃ssionẽ succũ aliquẽ emittũt:in oleo.n.sũt q̃dã ptes terrestres grosse:q̃daz vo aerce 7 aquose quẽad modũ sũt in vino.Vult g̃ dicẽ Aui.q iste ptes in oleo adeo sũt cõmixte:vt ẽt calor ignis q ptes hũidas subtiliãdo subleuat eas a ptib⁹ terreis separe nõ valeat:qm̃ ꝓ vehemẽ tẽ tenacitatẽ:q̃ est in ptib⁹ nõ adeo subleuat:vt a ptib⁹ terreis sepet 7 post sepationẽ terrestres resideãt:7 h̃ ẽ ꝓp fortẽ vnitionẽ:7 ꝓiũctionẽ illaꝝ ptiũ adinuicẽ:vñ 7 oleũ viscosum existit:viscosuz aũt ẽ illõ:qõ coadunationẽ hz i ptib⁹ suis:vt dr 4° metheo. ¶2° intelligẽdũ ꝓp illõ qõ subdit:sicut potes videre illi⁹ sic̃e in ligno:imo 7 in plũbo 7 stãno: q̃ p̃ista v̄ba vr ẽt inuere q in ligno 7 plũbo sũt ẽt ptes dissimiles:q̃ ab igne p̃ñt facil'r separi:7 illõ manifeste appet. nã videm⁹ q ꝓ ignẽ hũidũ:q̃ est i ligno facil'r euaporat 7 remãet siccũ terreũ:7 sic'r h̃ fit i plũbo cũ eliquat ab igne. ¶Sz tu dices.g̃ ꝼm h̃ cũ qõlz mixtũ ad talẽ incinerationẽz ꝓducat:7 in ipa hũidũ in corruptiõe exalet:7 siccũ terreũ remaneat:tũc qõlz mixtũ hẽbit ptes tales diũsas:7 ꝓ ꝓñs in oi mixto erit 2ª ꝑpl'o:7 nõ solũ p̃ª:7 sic nulluz erit simp^r. ¶Nos possum⁹ ad h̃ rñdere 2^r:vno mõ possum⁹ dicere si volum⁹ imitari opionẽ Aui.de mixtione el'to:q̃ posuit in quolz mixto saluari el'nta ꝼm subas suas:7 ꝑfracta solũ ꝼm q̃litates:q in q̃lz mixto sunt ptes diuerse:q̃ in q̃lz mixto sunt q̃tuor el'nta:7 q corruptio mixti nõ est nisi sepatio vni⁹ el'nti ab altero el'nto:vñ oẽ mixtũ ad icinerationẽ:q̃ ẽ ps terrea sẽsibilis tẽdit:ps aũt ignea 7 aerea 7 aq̃a euaporãt:q̃ nõ sũt ptes sensibiles:7 iõ in corruptõe cuiuslz mixti v̄ terra remanẽ:nõ aũt alia el'nta:7 ꝼm hãc pónẽ opz dicẽ q h̃ diuisio ꝑpl'onis fortis 7 debilis nõ solũ ꝓuenit ꝑpl'oni 2°:imo ẽt 7 ꝑpl'oni p̃ª:cũ ꝼz istã opionẽ in oi q hz ꝑpl'onẽ p̃^am:sũt ẽt ptes diuerse:aliqñ qdẽ facilis sepationis:aliqñ difficilis:pp qõ Aui.q̃ sic'e est h̃ in bis q̃ hñt ꝑpl'onem ꝓmã posuit ex^a ista de ligno 7 plũbo:vt p h̃ itelligat q sili nõ in qbusdã:q̃ hñt ꝑpl'onẽ 2^am fit facilis sepatio:sic̃ fit in ligno 7 plũbo facilis sepatio el'nto^z. ¶Si aũt velim⁹ imitari opionẽ Ay^z.7 Auer.7 Sal'.q posuerũt q for^t el'nto^z nõ eẽnt saluate in ꝓprijs formis:sz eẽnt tote p totas cõfracte me^t vna for^a:7 ꝼm h̃ mixtũ ẽ ẋe vnũ nõ hñs talẽ diuersitatẽ priũ el'nto^z:dicem⁹ ẽt q i q̃lz mixto q̃tũcũq̃ sit vnũ dũmõ sit ẋe mixtũ:sũt ẽt tales ptes diuerse:q̃^z q̃dã sũt magis subtiles 7 spũose:in qb⁹ est hũiditas ẽt spũosa vnctuosa:q̃dã ẋo sũt ptes magis terrestres 7 grosse:7 in ꝓmis q dẽ saluat calor ꝓprius ꝓseruatiu⁹ ipsi⁹ mixti:in scõis ẋo saluat magis suba copulẽta ipsi⁹ mixti:cũ g̃ dissoluit ps spũosa hũida:q̃ ẽ cõtẽta i oib⁹ poris ipsi⁹ mixti:7 diffusa p totã subam mixti accidit q remanet alia ps ꝓuata hũido: q̃ qdẽ nõ est ẋe terra:sz est cineratio ꝓpinq̃ nãe ipsi⁹ terre: 7 talis qdẽ diuersitas est in ptib⁹ ipsi⁹ mixti:ppea q nihil eẽt dirigẽs el'nta ad mixtionẽ:nec ẽt ꝓtinẽs el'nta in mixto nisi in eo eẽt ps in q̃ ẽ calidũ ꝓprijũ q dr cal'm nãle ipsius mixti:q qdẽ fit in mã el'ntari ex debita ꝓportõe caloris infusi a corpe celesti:q est p̃^m mouẽs el'ta ad mixtionẽ cũ el'nta seipsa nõ p̃ñt ꝓducere ad formã mixti:q cũ forma mixti inducit in mãm el'nti certũ ẽ:q el'ntũ in mã ꝓpria nõ ꝑt inducere formã mixti:qm̃ illõ nõ põt de po^t seipm ad actũ deducere:7 sil'r ẽt cũ for^a el'nti nõ remaneat aduenięte for^a mixti:si el'nta eẽnt cã sufficiẽs ad ꝓductionẽ mixti:tẽ agẽs ad p̃tiã introductiõis effect⁹ corrũpere:q ẽ ipol'e cũ oẽ agẽs dũ iducit effectũ debeat eẽ tale in actu:pp qõ vt gñet mixtũ in mã el'ntari ex calore celesti gñat corp⁹ cal'm subtile spũosum:q secũ hz hũidũ aereũ 7 subtile:q qdẽ gñat mixtũ 7 ꝓseruat ẽt mixtũ:ad cui⁹ euaporationẽ accidit.q cũ ipso euaporat hũidũ infusum ipsi mixto:vñ remanet reliquũ sicut cinis:nec ẽ aliqõ icõueniẽs in mã el'ntari:dato q el'nta i seipsis sint filiuz ptiũ aq̃ i suis ptib⁹:7 ex terra in suis ptib⁹ gñari tales ptes diũsas:qm̃ el'ta dato:q vnũqõq̃z in suis ptib⁹ sit sil'e:tñ iter se inuicẽ diuersificãt multũ: ita vt inter ipsa q̃dã approximẽt pl⁹ agẽti:q̃dã ẋo plus mãe: agẽti qdẽ vt aer 7 ignis:mãe ẋo vt aq̃ 7 terra:7 ppea etiã ph̃s i 4° metheo.dixit volẽs oñdẽ:q ꝓncipal'r mã corporũ mixtorũ sũt aqua 7 terra:ignis autẽ 7 aer ꝓn^r attribuũtur agẽti q hũidũ ẽt termiari sicco 7 vtrũq̃z vtriq̃z fit velut colla sicut emp.fecit in phycis formã aq̃ ꝓglutinãs:7 subdit:7 ppea h̃ ex ambob⁹.s.hũido 7 sicco termiat corp⁹:7 subdit:dñr aũt el'nto^z ꝓprie sicci qdẽ terra:hũidi aũt aq̃: propter h̃ 7 oia termiata corpora h̃ non sine terra 7 aqua: cuiuscũq̃z aũt plus ꝼm potẽtiã hui⁹ vñq̃õq̃z v̄ 7 in terra 7 in aq̃:aialia solũ sũt:in aere aũt 7 in igne nõ sũt qr corporũ mã:h̃.s.aq̃ 7 terra: qr igit sic est diuersitas inter el'nta: ió ex ipsis ẽ pol'e ptes gñari diuersas:q̃^z vna obtinet magis locũ agẽtis:7 ista attribuit plus el'ntis leuibus altera aũt obtinet locũ mãe:7 ista attribuit plus grauib⁹:7 inter el'nta leuia maxie attribuit illa ps actiua ipsi igni q ẽ agẽtior 7 actiuior inter oia:7 istã sniam expresse ponit Cõmẽtator in.4.metheo.vt declaratũ est in qõne ꝓma ꝓmi qõlibet:quapp manifestum est:q in quolibet mixto sũt he ptes diuerse q̃ quidẽ ptes aliqñ sunt facilis sepationis:aliqñ vo difficilis:q̃z̃q̃z tñ ita fit:tñ apud medicũ nõ ois me^a dr hẽ i se cõpl'ones diuersas:ita vt ois me^a habeat cõplexionẽ 2^am immo sunt quedã:que apud medicũ tm̃ dñr habere ꝑpl'onẽ ꝓmã:alique vo vltra ꝓmã hñt scõam:h̃ autẽ declarabitur:q̃re ita fit apud medicũ in illo.§.7 cum medio dñr 7c̃. ¶Ad ꝓpo^m ergo adaptãtes dicem⁹:q aut plũbũ 7 lignũ sunt ẽt de his q̃ hñt ptes diuersas 7 homogeneas:nã in ligno videtur preter humidũ 7 grossum eẽ ẽt qõdã hũiduz subtile aquosum:7 in plũbo sunt q̃dã ptes aquee:que sũt argẽti viui:7 q̃dã sulphuree ꝼz alchimistas.nã h̃ duo corpora sunt ꝓn^a gñationis oium corpoꝝ metalloꝝ:aut dicemus:lz ista non hẽant ꝓprie ptes etherogeneas:hñt tñ diuersitatem aliquam in ptibus:que cõuenit omni mixto: q̃ diuersitas habet silitudinẽ in facili sepatione 7 difficili:sic̃ est in bis:que hñt cõpl'onẽ scõam:7 ꝓpterea qr silitudinẽ habẽt quantũ ad hoc Aui.posuit ẽt h̃ exempla.

¶Circa tertiã ptẽ intelligẽdũ:qr Auic̃.concludit ex hoc q calor ignis difficile sepat inter ptes alicuius:q sil'r etiam 7 calor innatus difficile sepabit:qui calor innatus 7 igneus p̃ñt dupl'r ꝑpari:vno mõ rõne actionis:q̃ ꝓcedit ab ambobus sub rõe qua calore participãt:7 isto modo necessario videt q illa:q̃ nõ põt separe calor ignis non poterit separe calor innat⁹:qr q nõ poterit agẽs forte nõ poterit agẽs debile:vt est notũ:sed alio mõ p̃ñt ista ꝑpari nõ sub rõne caloris soluz:sed sub ratione ꝓprietatis:que potest conuenire calori innato:que tamen non conuenit ipsi igni:7 hoc modo nulluz est inconueniens:vt aliquid citius dissoluatur a calore innato q̃z a calore ignis:vt ferrum citius inuenitur consumptum 7 dissolutum a calore stomaci structionis q̃z a calore ignis:7 similiter etiam inuenitur q margarite citius dissoluuntur in stomacis columbaꝝ q̃z dissoluuntur in igne vt Auer.dicit in quinto sui colliget:sed qr h̃ est raro:ideo Aui.hoc non accepit:sed absolute proposuit verbum suum. ¶Deinde cum dicit.

Calor ignis 7 calor innat⁹ p̃ñt 2^r ꝑpari

¶Si ergo fuerit equalis remanebit in corpore

equalis vsquequo resoluat eius formam ꝛ corrumpat. Et si fuerit declinis ad dominium remanebit in corpore ꝑm suum dominiū vsquequo corrumpatur eius forma. Et vniuersaliter quidē nō ꝓuenit ab ea nisi operatio vna.

¶ Hic Aui. oñdit qd ꝓuenit i medicinis q̄ztū ad modū opōnis eaꝝ rōne ꝯpl'onis fortis: q̄ est in eis: ꝛ nō vult aliō hīe nisi q̄ in fine ꝯcludit q̄ ex talibus medicinis: lz hēant ptes diuersas ꝓueniet opō vna: ita q̄ nō ꝓueniet opō ab vna parte eius: q̄ sit distincta ab opōne veniēte ab altera pte ipsi⁹: nā cū ptes ei⁹ nō sepaꝛēt: tūc ꝑm oēs ptes occurret pti: ad quā ꝓuenit: q̄re ꝑz oēs ptes ei⁹ opabīt i ipsa: ꝛ sic ꝓueniet opō vna: cū enim vna ps ab alia nō sepet nō accidit: q̄ ꝑm vnā ptē h̄ opet in illo: ꝑm aliā ꝝo in illo: nec ēt accidit q̄ ꝑz vnā ptē ꝓus opet vnā opōnē: ꝑm aliā ꝝo postea opōnē ꝺiriā: sed sīl' ꝑm oēm ptē operās vnā opōnē facit in mēbro si ue opōnē in q̄ ꝯseruabit tēperātiā mēbri si ꝯpl'o talis medicine sit eq̄lis siue opōnē in q̄ alterabit mēbꝝ ad aliquam q̄litatū: si ꝯpl'o scōa talis mē ponat ineq̄lis: h̄ ātotū melius declarabitur infra. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Cum autem complexio non est firma: sed debilis facilis ad disgregationem: tunc pot̄ est vt eius simplicia separentur cuz nostre nature operatio existit in ea ꝛ remoueatur vnū ab alio: ꝛ sint diuersaruz virtutū: ꝛ faciat vnū eorū operationem vnam: ꝛ aliud cōtrarium ipsius.

¶ Hic Aui. declarat cōplexionem debilē: ꝛ primo declarat ipsam secundo ostendit quid prouenit medicinis in modo opōnis earū rōne cōplexionis debilis. scōa ibi. (Et sunt diuersarum virtutū.) ꝛ totū q̄ dicit ꝓz ex his que sunt dicta in complexione forti. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et cum medici dicunt q̄ medicine illius virtus est composita ex virtutibus contrarijs nō oportet: vt ipsi intelligant a seipsis: ꝛ tu ab eis: q̄ sit pars vna ferens frigiditatem: ꝛ caliditatē simul comparans vnamquāq̄ earum singulariter: sicut ille: que sunt diuise. naz illud non est possibile: sed sunt in duabus partibus eius diuersis ex quibus ipsa est composita cuz sua singularitate. Et etiam non oz vt existimes q̄ alīd genus medicinarum non sit compositū ex virtutibus contrarijs: quoniaz omnes medicine sunt composite ex virtutibus contrarijs.

¶ Hic ad maiorē declarationē predictorū circa predictam rationē quandam dubitationē vel quasdā dubitatiōes remouet: ꝛ ꝑmo circa has dubitationes remouet falsam opinionē: que possit hīi: secūdo ponit intētionē veraz ꝑm opinionem propriam. scōa ibi. (Immo oportet vt intelligas.) ¶ Dubitationes que possunt esse circa dicta possunt esse due: vna est: q̄ ex predictis apparet: q̄ sunt alique medicine. que sunt diuersarum virtutuz ꝛ operationū: ita q̄ operationes diuersas faciunt ꝛ contrarias: queret aliquis nū quid iste medicine habent cōplexiones contrarias ꝛ virtutes ꝑm eandem partez: ita q̄ iste medicine sunt in partib⁹ suis similes: similiter etiam q̄ ex dictis apparet q̄ alique sunt medicine: ex quibus prouenit nisi operatio vna nō cōtraria: quereret aliquis nunquid oīs talis medicina ē simplex nō hīs diuersitatē in ptibus: an talis medicina possit esse cōpolita ex ptib⁹ ꝺirijs: ꝛ iō primo innuit dubitationē ꝑmā: ꝛ circa eā remouet solutionē: q̄ nō ē recta. scōo innuit dubitationē secūdā: ꝛ remouet ēt solutionē: que nō est recta. scōa ibi. (Et ēt non oportet vt existimes.)

¶ Circa primā ptez intelligēdū q̄ signāter Aui. dixit: q̄ nō est polē: vt sit vna pars ferēs' caliditatē ꝛ frigiditatē: simł operās vnāquāq̄ eaꝝ singulariter: sicut ille sunt distincte: dixit enim signanter distincte. nam aliquid habere contrarias virtutes: ꝛ per illas operari cōtraria cōtingit dupl'r. vno modo super esse cōfuso ꝛ indistincto: q̄ est esse mediū inter duo ꝺria. alio modo sub eē distincto: ꝛ sic ēt opōnes ꝺrias distincte efficiat. Primo qdē mō nullū est incōueniēs eādē medicinā ꝑm eādē partē habere cōtrarias virtutes: quia possibile est q̄ medicina habeat qualitatem aliquaz mediam inter duo contraria: ꝛ per consequens cum cōtraria saluentur in medio habebit etiam illa duo contraria in esse medio: ꝛ sicut habet illa contraria non distincte sed in esse me°: ita ēt opationes cōtrarie poterunt procedere non distincte: sed ꝓueniet operatio ꝑ ꝺispōnē me^am: que inducitur in mēbro que partim tenebit nām vnius operationis partim vero alterius operationis ꝺrie: sicut esset isto mō ꝺ medicamie: q̄ hīet vtutē me^am ꝯpositā ex vtute resolutiua ꝛ repercussiua: q̄zq̄z faceret in mēbro opationē in qua ptiz esset repercussio: ptim ꝝo resolutio ꝓp ꝺispōnē: quā in mēbro induceret: q̄ esset ꝺispō me^a inter ꝺispōnē mēbri: q̄ pure repcutit ꝛ mēbri q̄ pure resoluit: ꝛ h̄ ēt mō nullū est inconueniēs: q̄ ab vna compl'one inq̄ztum ipsa est me^a inter plura ꝺria ꝓueniant opōnes ꝺrie q̄ indigent illis qualitatibus ꝺrijs. sicut ponitur q̄ vna cōpl'o mēbri ponit in actū attractionis: ꝛ in actū expulsionis: qm̄ illa ꝯpl'o est media inter qualitates q̄bus vterq̄ act⁹ est indigēs: sed scōo mō hīe eādē ptē vtutes ꝺrias ꝛ opari effect⁹ ꝺrios distincte h̄ nō cōtingit: neq̄ est polē: q ipolē est duo ꝺria distincta in actu existere in eodē: sicut est p̄n^m per se notū: ꝛ hoc mō intelligit Aui. ꝛ ꝓpea signāter ad denotādū hunc intellectū dixit operās vnāquāq̄ eaꝝ singulariter: sicut ille que sunt distincte. ¶ Scōo notādū q̄ Aui. dicit: sed sunt in duab⁹ partibus eius ex quibus ipsa est cōpolita cū singularitate sua q̄ dicet aliquis si me^a talis est cōpolita ex diuersis ptibus. q̄ ipsa nō est singulariter ꝛ simplex: imo ꝯpolita: ꝺm vno mō q̄ intelligit q̄ ipsa est singularis q̄ztum ad sensum lz in rei veritate sit compolita. Uel dicēdū q̄ h̄ me^a sit singularis. i. simplex per respectū ad ea que apō nos hīt malā cōpōnem. calida aūt q̄ manifestā hīt apud nos ꝯpōnez sunt medicamina: q̄ sunt cōpolita ꝑ artificium nr̄m: vt sunt antidota: in quib⁹ apparet ꝯpō manifesta: ois aūt me^a h̄ mō a natura ꝓducta respectu illi⁹ ꝺr singularis ꝛ simplex ꝛ ꝓpea totus iste liber est de simplicibus medicinis: respectu. s. medicinaꝝ: de quibus tractatur in quinto libro.

¶ In scōa vero ꝑte vult dicere Aui. q̄ non opz vt estimetur q̄ aliud est genus medicinaꝝ. s. q̄ faciunt semper opōnem similem in corpore humano: ꝛ nō faciūt opōnē ꝺriā: vtputa qr aliqñ infrigidet: aliqñ ꝝo calefaciat siue simul faciat has opōnes diuersas in diuersis: nō opz inquā vt estimet q̄ hoc sit qr medicina est simplex oino nō composita ex ptibus diuersis: immo ēt medicina cōpolita ex ptib⁹ diuersis: que hīt diuersas vtutes ꝺrias pōt facere opōnem similē: ꝛ nō faciet opōnes ꝺrias distictas: ꝛ hoc intelligit Aui. totū aūt nō dicit h̄ ob aliud nisi vt magis determinet illō: q̄ dixerat de medicinis hīntib⁹ ꝯpl'onē 2^am: in quib⁹ dixerat: q̄ in his: q̄ hīt fortem cōpl'onem semper prouenit opatio vna ab eis: in his ꝝo q̄ habent debilē: polē est q̄ vna partium eaꝝ faciet vnā opationem: ꝛ alia faciet vnā opōnem contrariam distincte. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Immo opz vt intelligas ex hoc q̄ ipsi significant per illud quod est actu habēs virtutes cōtrarias: aut potentia propinqua actui: quoniā in ipsa sunt partes diuerse: quarū vna nō efficit

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

in aliã actũ integrũ facientẽ totũ similiũ virtutũ
silitudine cõpleta: z nõ adherẽt: z vniunt: ita vt
cũ eaꝫ vna in ꝑte mẽbri ꝓtinet cõsequat altera
cũ ea ꝓtineri: qm̃ si ipsa fuerit silis virtutis nõ di
uersificabit eius opatio in corpe penit⁹. Et si est
adherẽtiũ ptiũ z diuersaꝫ virtutũ pole est ẽt vt
nõ diuersificet eius impressio in corpe: imo fit
vt cũ ps simplicis in mẽbro cõtinet ꝓueniat ei:
q ei adheret ex simplici alio: z perueniat ex eis
opõ z impressio quã ad ipz ducũt amboꝫ opatio
nes in oibus ptibus illi⁹ mẽbri �means equalitatez
cũ sit cũ vnaq̃q; partiũ eius impedimẽtũ a cõple-
mẽto actiõis eius fixũ i ea: nisi sit ps mẽbri reci
piẽs ab vnoquoq; duoꝫ simpliciũ absq; alio:
z nã vtat vno eoꝝ: z alterũ renuat: z hoc qdẽ ẽ
multotiẽs: noster tn̄ sermo nõ est in hoc: imo ẽ
in spẽ: q̃ est diuerse impressionis pp rẽ in seipsa:
nõ pp rẽ in alia. Et illa qdẽ res ẽ: qm̃ simpliciũ
ei⁹ cõmixtio est debilis recipiẽs discretionez: z
simplicia ei⁹ ipam cõmiscẽtia sũt debilia vbi re-
cipiũt impressionẽ ab impressione nr̃i caloris. Iste
aũt medicie simplices qb⁹ dicim⁹ ineesse ⁊tutes
cõtrarias sũt: in qb⁹ nõ est illa cõmixtio vl̃is.

¶ Ponit solonẽ verã ad p̃dictas dubõnes q̃s ipse inuit: z p̃
oñdit qũo est pole eẽ me^nam: q̃ in se hẽat ⁊tutes ꝓrias: z p-
tes diuersaꝫ ⁊tutũ ꝓriaꝫ. 2° oñdit qũo a tali me^na aliqñ p-
cedit opõ vna z silis: aliqñ ab ipsa pcedẽ põt opõ ꝓria disti
cta. 2ª ibi. (qm̃ si ipsa fuerit silis.) ¶ Ad intelligẽdũ q dicit
in p^a pte opz reminisci illi⁹ q dcm̃ est ꝑus de ꝓpone 2ª: ꝫz
eni q appet ex dictis ꝓpo 2ª q̃ est in reb⁹ q̃ sũt ꝓposite ex
diũs imixtis hz 2^r eẽ pfectũ: vt qñ oia sũt redacta ad for-
mã vnã: z in tali qdẽ q sic hz ꝓpone 2^m nõ ẽ assignare p-
tes diũsas: q̃ hn̄t ꝓrias ⁊tutes: imo oẽs ptes sũt sile's: q̃ q̃-
libet ps q̃ztũcũq; mima pticipat oib⁹ reb⁹: ex quib⁹ ẽ mix
ta: vt q̃lz ps mima tyriace est hñs in se oẽs res ex qb⁹ẽ cõ
posita tyriaca: sicut q̃lz ps mixti est mixta: aliud ℞o eẽ hz
impfectũ: in q̃ nõ oẽs ptes sũt redacte advnũ actũ: imo q̃lz
ps remanet i actu p̃ lz hẽat aliquã remissionẽ i q̃litate ma
ex actiõe alteri⁹: z i tali qdẽ re: q̃ sic hz ptes diũsas ẽ pole:
q sint res diũse: q̃ hn̄t ⁊tutes diũsas ꝓrias: ita q ñ q̃lz ps il
li⁹ mixti pticipat q̃lz ⁊tute: imo vna ps pticipat vna ⁊tute:
altera vo ⁊tute ꝓria: z h vult dicẽ Aui. cũ dic: qm̃ i ipsa sũt
ptes diuerse: q̃ꝫ vna nõ efficit in aliã actũ integrũ ⁊c. ſm q̃
istũ modũ est pole q aliq̃ res sit cõposita ex ptib⁹: q̃ hn̄t ꝓ
rias z diuersas ⁊tutes: z isti⁹ qdẽ rei: q̃ sic ẽ cõposita ex p-
tibus diuersis: q̃ nõ sũt redacte advnã formã: ẽ ẽt alia ꝛia
ad rẽ q̃ est ꝓposita ex plibus reb⁹: q̃ sũt redacte ad vnam
formã: q̃ qñ oẽs sunt redacte ad vnã formã nõ est pole q
aliq̃ illaꝫ reꝫ ad aliquã ptẽ ꝑueniat mẽbri: qnetiã ad illã
ptẽ mẽbri occurrũt oia alia: vñ in tyriaca fermẽtata q̃cũq;
pticula mima tyriace pueniẽte ad aliquã ptẽ mẽbri ad illã
ꝑueniũt oẽs res: q̃ ingrediunt in tyriacã q̃ mixto pfecto
vbicũq; ẽ vnũ cõponẽtiũ z aliud: ſz qñ res cõponẽtes non
sunt redacte ad vnã formã: tunc si vna ps illi⁹ rei occurrat
alicui pti mẽbri nõ est neče q ibi occurrat alia ps illi⁹ rei:
qm̃ cũ sint diuerse z distincte ad modũ duoꝫ corpoꝫ: vbi ẽ
mimũ vnius nõ ẽ mimũ alteri⁹: z ꝑpea i tyriaca nõ fermẽ
tata nõ est neče: q si ista ps tyriace occurrat isti pticule mẽ
bri: q illi pticule occurrãt oẽs alie ptes: imo h nõ est pole
cũ duo corpa nõ pñt eẽ sil': z hãc ꝛiã vult tãgere cũ dicit:

Cõpo
z ireb⁹
hz r' eẽ.

z nõ adherẽt: z nõ vniũt ⁊c. q̃z q̃z trũcate: z subtiliter Aui.
loquit. ¶ Scda vo ps diuidit in duas: q̃ in p̃ oñdit qũo
a medicina q̃ est cõposita ex diuersis ptibus hñtib⁹ ꝓrias
⁊tutes sp ꝓuenit vn⁹ mod⁹ opõnis: z nõ facit opõnes con
rias distincte. 2° oñdit qũo pñt ab ea ꝑuenire operationes
ꝓrie distincte: z h nõ est aliud oñdere nisi declarare de mõ
opationis ꝑuenientis a medicina rõne ꝓpõnis fortis z de
bilis 2ª ibi. (Et illa qdẽ ẽ res.) p^a in duas: p̃ facit q dcm̃ ẽ:
2° modificat dcm̃ suũ. 2ª ibi. (Nisi sit ps mẽbri recipiẽs.)
¶ Circa p̃mã ptẽ nõ vult aliud dicere Aui. nisi q h me^na sp
similẽ opõnẽ faciat: z nõ faciat ꝓrias opõnes z illud contin
git: aut q̃ ipsa est in ptibus suis silis ⁊turis: z hoc est notũ
z nõ est ad ꝑpo^m nr̃m: aut dato q me^na sit ex diuersis parti
bus diuersaꝫ ⁊tutũ: tn̄ pole ẽ q sp me^na faciat vnum mo^m
impressionis in corpe vt supra dicebat: vel. ſ. actionẽ tẽpe-
ramẽti si talis medicia sit eq̃lis: aut opationẽ declinãtẽ ad
aliquã q̃litatũ in ipsa dato q sint ptes diuerse: est tamẽ do
miniũ ptiũ cal'aꝫ vel fridaꝫ ⁊c. z illud ꝓ^m qñ medicina sic
hz ptes diuersas: q vna ps sp alteri est inherẽs. nã ex h q
ps vna alteri est adherẽs ꝓiũcta nõ sepabilis aliq̃ mõ: acci
dit q qñ vna pars eius efficit impressionẽ in mẽbro non põt
cõpleri opatio ei⁹ cũ ex altera sibi resistat q̃ ab ea nõ sepa-
tur: sed sp est ei cõiuncta pp qõ a nulla ptiuz ꝑuenit opera
tio cõpleta distincta: cũ vnaqueq; ptiũ hẽat impedimẽtũ sibi
fixũ z adherẽs a cõpleměto actiõis sue: pp qõ ꝑuenit sem
per opõ vni⁹ modi: ita q talis medicina nõ aliqñ fac hanc
opõnẽ: aliqñ vo illã aut nũq̃z sil' ẽt facit opõnes ꝓrias: ſz fa
cit sp opõnẽ ſm eq̃litatẽ. i. sil'em: z illud vult dicẽ Aui. q̃z q̃z
obscure loquat. ¶ Circa scdaz ptẽ vult dicere Aui. q h. ſ.
talis medicina nõ facit opõnes ꝓrias: ſz sp facit opõnẽ vni⁹
modi: z similẽ nisi h ꝓtingat ex pte nãe mẽbri: q̃ recipit iu-
uamẽtũ ab vno duoꝫ absq; eo q recipiat operationẽ alte
rius: qm̃ nã sapiẽs vtit vno eoꝫ z alteꝫ. rẽnuit ꝑpter dis-
cretionẽ: q̃ est in ipsa: z h accidit multotiẽs: sicut Auicẽ. de
clarat in tertio cañ. ca. de curationibus vl̃ibus corꝺis: vbi
dicit q i trociſc] cãphore imittit croc⁹: qm̃ nã sapiẽs: q re
re infridantib⁹ ad subam corꝺis inflãmatã z crocovtit ad
ꝓfortationẽ spũs innati: vñ h in tali medicamine cõposito
ex diuersis ꝑueniunt opõnes ꝓrie pp opõnes nãe discernẽ
tis z regulãtis: nõ autem hoc ꝑuenit rõne ipsius medicie
z rõne impressiõis: que fit ab ea q̃ztũ ẽ ex pte ipsius. nã rõe
ꝑprie impressiõis trociſci cãphore sp infridãt: z h est q vult
dicere Aui. in illa pte: z illa quidẽ res est: vult dicere Aui.
q qñ res est sic: q simpliciũ ei⁹ est sic ꝓmixtio debilis z nõ
fortis: tũc q̃ separãt ptes ipsi⁹ ex q̃lz impressiõe: quã reci-
piunt a caloꝛe innato accidit in eis: q pñt efficere opõnes ꝓ
rias distincte: ita q nũc infridẽt: nũc vo calefaciãt: nũc in-
crudẽt: nũc digerãt: quẽadmodũ postea declarabit in exẽ
plis. h aũt q subdit: iste aũt medicine 2ª põt legi: vno⁹ p mo
dũ corꝛelarij: vt dicat aũt ꝑ igit iste me^nt de qb⁹ ẽ fcã mõ
mẽtio simplices qdẽ dicim⁹ ieesse ipsis ⁊tutes ꝓrias: i qb⁹
nõ est cõmixtio vl̃is. i. nõ ẽ cõmixtio z ꝓiũctio ptiũ sic q ab
eis ꝑueniat effect⁹ vn⁹ imo ꝑcedit effect⁹ diuersus z ꝓri⁹
quẽadmodũ dicebat q vnus effect⁹ ꝑuenit ab alijs: in q
bus est maioꝛ cõmixtio: vel põt legi p modum remotionis
dubij: q̃ aliqs posset dicere qũo dicis tu: q iste me^nt sunt
simplices cũ in eis sunt ptes ꝓrie z diuerse: rñdet q dicun
tur simplices q̃ in eis nõ est cõmixtio vl̃is. i. totalis z tãta
q̃zta ẽ i artificialib⁹: q̃ sũt cõpo^t me^nt p artifi^m: vt tyriaca:
z silia: z ꝑpea i ꝓpõne ad illas dñr simp^cit me^nt. - Qõ. vj.

Ut autem ampli⁹ in his q̃ sũt dcã ⁊tas assumat z
declaret: q̃ret aliqs circa dicta vtrũ vna
medicina possit efficere in hũano corꝛpoꝛe opatiões ꝓrias.
¶ Et vr̃ q nõ: q̃ illud qõ nõ hz ꝓrias ⁊tutes nõ põt effice
re opationes ꝓrias: cũ ꝓncipiũ opationis sit ⁊tus aliq̃: sed
nulla me^na simp^r p̃t hẽre ꝓrias ⁊tutes: q̃ ꝓria nõ pñt eẽ i eo
dẽ subo: cũ de rõe ip̃oꝫ sit q faciãt se ex̃ nãs suas: vt decla

ſũ eſt in ſcietijs ꝓmis.ꝯ ⁊c. ¶ Jté ꝙ nó hz niſi vnã ꝛpl'onẽ nó pót facẽ ẏrias opõnes:cũ ql̃z opõ ẏria ꝓcedat a diuſa ⁊ ẏria ꝛpl'one:ſz me^{na} ql̃z ſimplex ñ hz niſi vnã ꝛpl'onẽ:qm̃ ql̃z ſolũ hz vnã formã ſubalẽ:cũ igr̃ ꝛpl'o ꝓparet ad formã ſubalẽ:⁊ ipſam ẽt ſeq̃t:vt appet ꝑ cañ.fen 2ª ca.de eo ꝙ co medicr̃ ⁊ bibir̃:q̃re ql̃z ſic̃ hz vnã formã:ita hẽbit ſolũ vnã ꝛpl'onẽ:⁊ ꝙ ꝛñs ſolũvnã opõnẽ ſimplicẽ:⁊ nõ ẏrias hẽbit.

Sicut mixtuz eſt 2ª ita ⁊ me^{na} repir̃ 2ª

¶ Oppoſitũ dicit Aui.Dõm ad q̃ õnẽ ꝙ me^{a} cũ ſit qdãz mixtũ:ſicut mixtũ repir̃ duplex:qdã qdẽ ſimpliciſſimũ: ꝙ qdẽ hz oẽs ptes eiuſdẽ rónis ⁊ ſil'es:qdã vo ꝙ hz diũ ſitatẽ in ſuis ptib^{9}:ꝓpea q᷑ eſt mixtũ etherogeneuz:⁊ talis mixti:lz ois ꝑticula ſit mixta ex el'ntis:nõ tñ ſm rei ẋitatẽ eſt mixta ex corꝑib^{9} oibus ex qb^{9} totũ ex mixtũ: ſili mó ⁊ me^{a} repir̃ duplex vna eſt ſimpliciſſima:q̃ eſt ſilis in oibus ſuis ꝑtib^{9}:ita ꝙ nó ẽ etherogenea:alia ẽ q̃ ẽ ꝛpoſita ex ꝑti bus hñtib^{9} diũſitatẽ:q̃ ꝛpó repir̃ nó ſolũ i medicinis ꝓductis ꝑ artificiũ:verũetiã in medicis a nã ꝓductis:ſic̃ ꝑ pl'a exẽpla Aui.decl'at in ẖ ca° tũc igit̃ aut loq̃mur de me^{na}:q̃ eſt oio ſimpliciſſima:aut de me^{na} q̃ hz ꝛpõnẽ:ſi loq̃mur de ꝑ^{a}:tũc dõm ꝙ talis nũq̃z põt facere in corꝑe opõnes ẏrias: q̃m q̃ ſp hz vnã vtutẽ in oib^{9} ꝑtib^{9} ei^{9} ſp facit vnũ modũ opõnis:ſz talis me^{na} eſt hꝯ.vt ſupponit̃.ꝯ ⁊c. ¶ Si aũt loq̃mur de me^{na} ꝛpoſita nũquid põt facere opõnes ẏrias in corꝑe:tũc ẖ me^{na} ꝛpoſita põt eẽ 2ª:q̃dã eſt in q̃ ꝑtes ꝛponẽ tes ſũt reducte ad vnã formã:⁊ q̃dã eſt in q̃ ꝑtes ꝛponen tes ſũt in ꝓpo actu nõ reducte ad vnã formã. Si qdẽ loq̃ mur de ꝓmis ſic dõm ꝙ ꝓuenire a tali me^{na} opõnes ẏrias in mẽbro põt 2ª intelligi:vno mõ ꝙ ꝓueniãt tales opõnes ẏrie diſtincte ꝑ diſpónes ẏrias diſtincte ipreſſas in mẽbro ⁊ ſic dõm ꝙ illud nõ eſt pol'e:neq̃z ex ꝑte me^{ne} operãtis:ne q̃z ex ꝑte mẽbri recipiẽtis opõnez nó qdẽ ex ꝑte me^{ne}:q᷑ in tali me^{na} nõ ſunt ẏrie ꝑtes in actu diſtincto:vt ſupponit̃:ne q̃z eſt pol'e ẖ ex ꝑte mẽbri:q᷑ mẽbrũ ẽt non põt fil' alterari ad diſpónes ẏrias diſticte cũ ẏria diſticte in eodem nó ꝓñt exiſtere ſil' cũ ẖ ſit de rõne ẏrioꝝ:vt ſeinuicẽ perimãt:⁊ ex ſuas näs faciãt:vt declaratũ ẽ in ſcietijs ꝓmituis:alio mõ põt intelligi ꝙ ꝓueniãt a tali me^{na} tales opõnes nó diſticte ſz ꝓueniãt ꝑ diſpõnẽ quãdã:q̃ in mẽbro inducit̃:q̃ eſt me dia inter diſpónes ẏrias:vñ cõparata ad extrema obtinet locũ alteri^{9} extremi:⁊ iõ ꝛpata ad vtrũq̃z extremũ obtiet locũ vtriuſq̃z extremi:⁊ iſto mõ eſt pol'e vnũ medicamẽ cõ poſitũ efficere opõnes ẏrias:vñ medicamẽ qõ eẽt ꝛpoſitũ ex medicinis calidis ⁊ frigidis cõfert paſſionibus fridis: ⁊ cõfert paſſionib^{9} calidis:reſpectu enim frigidaꝝ calefa cit:reſpectu vero calidaꝝ infrigidat. ¶ Si aũt loq̃mur de medicinis:in q̃bus ꝑtes ſunt diuerſe hñtes vtutes ẏrias: tũc dõm:ꝙ aut ꝑtes eius ſunt fortis ꝛnexionis ⁊ adherẽ tie:ita ꝙ ſeꝑari nõ ꝓñt:aut ſunt debilis:q̃ facilr̃ ſeparanr̃:ſi gdẽ ſunt fortis cõnexionis ſic dõm:ꝙ opõnes ẏrias diſtin cte exercẽ nõ ꝓñt:ſz tñ i quodã eẽ ꝛpoſito medio.ſ.ꝑ diſpõnẽ me^{am} quã in mẽbro iducit dr̃ exercere opõnes ẏrias:vt ca momilla repcutit ⁊ reſoluit nõ diſtincte faciẽs hãc opõnez in mẽbro:ſed q᷑ diſpõnẽ quãdã inducit in mẽbro:q̃ ẽ me^{a} inter diſpónẽ:q̃ in mẽbro inducit̃ a pure reſolutiuis mẽbꝝ enim ꝑ ipſam nó laxat̃ oino:nec cõſtringit̃.⁊ iõ dr̃ partim repcutere ⁊ partim reſoluere:ſicut ẖ ꝓfecte innuit Gal'.3° de ſim.me.vbi ponit ꝙ in mẽbro:i q̃ apꝓximat̃ medica men ꝛpo^{m} ex repcuſſiuo ⁊ reſolutiuo fit diſpõ talis media ⁊ iſtũ ẽt modũ innuit Auer.in 5° ſui coll3.ſi vo ꝑtes illi^{9} me dicine ſint debilis ꝛnexionis ſic dõm:ꝙ illud medicamen aut diſtiguit̃ ⁊ ſeꝑat̃ iter ꝑtes:ita vt ꝑtes ille diuerſe occur rãt mẽbris diuerſis vel diuerſis ꝑtib^{9} vni^{9} mẽbri:⁊ ẖ non eſt pol'e ꝙ ab ea ꝓueniãt opõnes ẏrie diſticte cũ poſſit i ꝑ tes diſtinctas ſeparı:ita vt i vno mẽbro calefaciat:in alte ro vo infridabit:q̃m cũ ꝑtes tales medicamis ſepent̃ nõ ꝑ hibeb̃:ꝙ ab eo nõ poſſint ꝓuẽire opõnes ẏrie:nec ex parte me^{ne} cũ diuerſitatẽ hẽat i ꝑtib^{9} ſuis nec ex ꝑte mẽbri ꝙ re cipit cũ nõ recipiãt̃ iſte alteratiões in eadẽ ꝑte:ſed in diuer ſis:aut tale medicamẽ nõ ſeꝑat̃:ſz ambe ꝑtes occurrãt vni mẽbro:⁊ tũc qdẽ dõm eſt:ſicut dcm̃ eſt i altero medicami ne cõpoſito vbi ſũt ꝑtes fortis cõnexionis.nã ſilis modus dicẽdi eſt:tũc in iſto ſicut in illo. Ex q̃ manifeſtũ eſt ꝙ cũ in medicamine debilis cõnexionis in ꝑtib^{9} ꝑtes poſſint ſepa ri nullũ eſt incõueniẽs:vt tale medicamẽ aliq̃n faciat vnã opõnẽ:aliq̃n vo ẏriã diuerſis ꝑtib^{9}:vt caulis nũc ꝛſtringit vẽtrẽ vt q̃n ſeꝑat̃ ab eo ꝑs ſolutia nitroſa:nũc vo ſoluit:vt q̃n ꝓdñat̃ ꝑs illa in ſui operatõe:⁊ fil'r̃ pfiliũ nunc infridat nũc adurit ſm ꝙ diuerſo mõ apꝓximat̃:ex qua diuerſa apꝓximatione cõtingit:ꝙ nũc ꝓualet in operatiõe ꝑs in frigidãs:nũc ẋo ꝓualet ꝑs adurẽs:vt Aui.ẽt in ẖ cap°.de clarat:⁊ ꝓpea tales me^{ne}:q̃ ſũt debilis ꝛnexiõis nó dñr eẽ ſilis operatiõis:ſz q̃n ꝑtes medicamis cõpoſiti ſeparı non ꝓñt:tunc tale medicamen ſemꝑ eſt opis ſilis q̃ẓcũq̃z opera tionẽ opari ponat̃ ſiue ſimplicẽ ſiue cõpoſitã:⁊ ẖ eſt inten tio Aui.ſicut manifeſte declarãt exẽpla q̃ poſtea ponit di uerſa. ¶ Ex his aũt vlterius põt itelligi ẋbũ Aui.ꝙ dicit de medicamine ꝛpoſito:cũ ait:ꝙ medicamẽ ꝛpoſitũ ꝑtiuz adherẽtiũ:ꝙ eſt fortis cõnexionis nõ diuerſificat ipreſſio nem in corꝑe niſi ẖ cõtingat ex ꝑte näe:q̃ quidez nä vtit vno ⁊ alterum rẽnuit:⁊ ſic in ipſo nä diſtinctionez opat̃.2ª enim põt intelligi fieri diſtinctio a nä in vſu medicaminis cõpoſiti ex ꝑtib^{9} diuerſis:vno mõ ꝙ diſcernat nä.i.ꝙ ſepa ret inter partes medicaminis:⁊ hoc vtatur ad hoc.illo vo ad aliud:⁊ iſto mõ intelligẽdo diſtinctionẽ talis diſtinctio nó eſt polis in quocũq̃z medicamie ꝛpoſito ex ꝑtib^{9} diuer ſis ſz in illo eſt polis:in q̃ ſimplicia medicamina hñt debi lẽ cõnexionẽ adinuicẽ:ſed in medicamine:in q̃ ꝑtes ſimpli ces hñt fortẽ cõnexionem ẖ nó vr̃ fieri pol'e a nä:⁊ multo amplius non eſt pol'e illud fieri a nä in illis cõpoſitis:in q bus ſimplicia ad vnitatẽ cõmixtionis vere ſunt redacta:⁊ in talibus medicinis cõpoſitis ẋificat̃ illud ẋbuz:ꝙ dicit Auer.in 5° ſui colliger ẏ iſtos q ponũt talẽ diſcretionẽ facẽ nãm in eis dicit.n.⁊ qdam dñt ꝙ nä cognoſcit ⁊ trahit ad ſe illã ꝑtẽ:q̃ eſt in eis magis necia:ſcias tñ ꝙ impol'e ẽ tra here ꝙ inueniri nó põt ⁊c.ſed alio mõ põt intelligi fieri di ſcretio a nä nó ꝙ hä ſeꝑet ꝑtes illius:ſed intelligit̃ fieri di ſcretio a nä circa vſum medicaminis:que quidez diſcretio nõ intelligit̃:ꝙ ſit ſeꝑatio:ſed intelligit̃ ẖ diſcretio:q᷑ nä.ſ. vtitur medicamine diſcrete ⁊ ſapienter:ſicut artifex vtitur inſtrõ ſapienter:⁊ ſm ꝙ exigit ſuus finis:ita ẽt ⁊ nä q̃n eſt fortis medicamine ꝛpoſito:ꝙ virtutẽ hz ad plura vtitur ẏ plura:⁊ recipit iuuamẽtũ ex ipſo rõne vnius vtutis:⁊ non rõne alterius:q̃ i ẽ ipſo:vnde hoc mõ dr̃ accipe ẖ:⁊ renue re illud:⁊ iõ iſta diſcretio eſt regulatio q̃dazꝫ q̃ fit a natura in vſu medicaminũ ꝛpoſitoꝝ:⁊ ẖ eſt diſcretio quam ſi nä nó põt facere nõ valet curatio:q̃m tunc ſignat̃:q᷑ in natu ra eſt defectus:⁊ in po^{a}:vñ tũc opatio medicinaꝝ cũ nõ re gulet̃ ab ipſa effrenitat:⁊ tũc nó eſt valens curatio:ſed eſt poti^{9} ipediens:⁊ ỏ hac diſcretione Aui.intellexit ẖ:⁊ 4° ⁊ tertio cañ.cũ dicit näm vti diſcretione circa medicamẽ cõ poſitũ:ẖ.n.diſtinctio eſt cõis cuicũq̃z medicamini:imo nõ ſolum ꝛpoſitis : ſz ẽt alijs. Auer.aũt cũ in verbis ꝑdictis vr̃ reprehẽdere Aui.ad aliũ accipit intellectũ:ꝓꝑ quod ꝯz ẋitatẽ ipm nõ redarguit:ſed ſolũ q̃ẓtum ad nomen. ¶ Ad rõnes ẋo ad ꝑmã ſatis ꝯz ſol'o ex dictis.naz me^{na} ſimpler poteſt habere virtutes ẏrias:aut in eẽ ꝛpoſito:q᷑ hz eas cõ fractas in diſpõne:medicina ſicut q̃dz mixtuz ex ẏrijs hz in ſe veritatem ẏrioꝝ:⁊ hoc mõ ẏria eẽ in eodẽ nó eſt incõ ueniẽs:cũ nó ſint ibi in actu diſtincto.aut põt hẽ virtutes contrarias:q᷑ in ſe hz ꝑtes diuerſas diſtinctas:in quarum vnaq̃q̃z eſt vtus ꝑꝑa:que eſt ẏria:vt ꝯz ex dictis:⁊ ẖ qdez mõ ẏria eẽ in eadẽ rõne partiũ diuerſaꝝ eius nó eſt incon ueniẽs.nã nó ſũt vere in eodẽ ſubo. ¶ Ad aliã cũ dicit ꝙ nó hz niſi vnam ꝛpl'onez ⁊c.cõcedat̃.⁊ cũ dr̃ ꝙ medicina

Nãz diſtinctionẽ facit vſum medicaminis ꝑ 2ª intelligi.

simplex nō hz nisi vnā ꝯpl'onē:dōm ꝙ illa q̄ ē oio simplex hz vnā ꝯpl'onē in actu:in q̄ ēt nullū est incōueniēs:vt hēat ples ⁊ ꝓrias i vtute:vt declaratū est:q̄ tm nō ē oio simplex sz hz ptes diuersas:talis inquā hz ꝓrias ꝯpl'ones distictas ⁊ cū dr ꝙ hz vnā formā dōm:ꝙ nullū est icōueniēs:ꝙ aliq̄ vna forma subalis appropet sibi aliq̄z ꝯpl'onē i q̄ est diūsitas ꝑm grad⁹ ei⁹ ꝑm quā diūsitatē i ptib⁹:vt ptes adiuicē distinguūt:sic grad⁹ illi⁹ cōpl'onis diuersi:penes quos vt distinguūt attēdit ꝓrietas:sic ēt videm⁹ in ꝯpl'one hois ⁊ for' ei⁹.nā for' hois vnita māe appropriat sibi cōpl'onem vnā i q̄ ꝑz mēbra diūsa ē grad⁹ diūsus:i qb⁹ ꝓrietas appz sic videm⁹ ꝙ hō cōpōit ex offib⁹ ⁊ carnib⁹:q̄ ē hns formā vnā:⁊ tm i offib⁹ dr fridū ⁊ siccū supabūdare:i carnib⁹ ℞o cal'm ⁊ hu.sitī mō in aliq̄ medicina dato ꝙ sit hns vnā for mā nullū est incōueniēs:ꝙ sint ptes diuerse:in quib⁹ q̄stū ad opationes q̄s faciūt in corp⁹ hūanū modus consideret ꝯpl'onis ꝓrius ⁊ diuersus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ De eis ergo aliā sunt q̄ sunt fortioris cōmis/tionis:⁊ nō pōt decoctio ⁊ ablutio facere sepa/tionē inter virtutes eaꝝ:sicut camomilla:in q̄ ē virt⁹ resolutiua ⁊ virtus stiptica:⁊ cū coquit in emplis non sepant ab ea vtreq̄ virtutes:⁊ alia sunt:in qb⁹ decoctio separe pōt iter eas:sic cau les:substātia enim ipsoꝝ cōmixta est ex mā ter/rea stiptica:⁊ ex mā subtili abstersiua nitrosa. Cū ergo coquit i aqua resoluit substātia nitro/sa abstersiua ab ea in aq̄:⁊ substātia terrea stipti ca remanet:⁊ fit aq̄ eius solutiua ⁊ corp⁹ ei⁹ sti/pticū:⁊ silr lens ⁊ tructus mādragore:⁊ silr al leū:i ipso nāq̄z est virtus abstersiua ⁊ adustiua ⁊ ḥumiditas grauis sz decoctio sepat iter eas: ⁊ silr cepe ⁊ raffanus:⁊ reliqua. Et pp hoc dici tur ꝙ raffanus digerit ⁊ nō digerit: digerit.n. ⁊ nō cū oibus partibus suis:sed cum substātia subtili tm:que est in ipso:cum ergo resoluitur ab eo remanet substātia spissa:que ē in ipso ino bediens virtuti digestiue viscosa:sed illa substā tia aliam incidit viscositatem.

¶ Cū declarauit modos differētes ꝯpl'onuz in medicinis ḃ ex dictis cōcludēdo oñdit dr̄iam:q̄ est in medicinis penes diuersitates p̄dictas ponēdo diuersos gradus ⁊ ordies in ter illos modos ꝑm illam diuersitatē:q̄ est dicta:⁊ diuidit ḃ ps in q̄tuor:vt ordines sunt q̄tuor:⁊ gradus q̄s in medi/cinis manifestat ꝑm diuersitatē p̄dictā.p̄ g̃ ponit vnū ordi nē ⁊ gradū:q est in talib⁹ medicinis scō ponit scm.3°po nit 3ᵐ ⁊ 4° 4ᵐ.2ᵐ ponit ibi. (Et alie sūt i qb⁹.) 3ᵐ ponit ibi. (Et ex ḃ cap̄ sunt.) 4ᵐ ponit ibi. (Et ex medicinis qdē sunt in qb⁹ vñr.) ¶ Isti aūt ordines ⁊ gradus q attēdūt in me dicinis:q̄ hnt ptes diuersas diuersificant ḃ mō qm̄ ꝑm⁹ ⁊ q̄rtus ordo sunt duo extrema:in p̄.n.ordie medicie hnt ta/lē diuersitatē ꝙ illa diuersitas nō est discernibilis ad sensū: nec ēt ptes ipsi⁹ pōt separi p decoctionē factā ab igne. Sz ordo vltim⁹ hz tātā diuersitatē i ptib⁹:ꝙ illa diūsitas ptiū appet ad sensū:sed medicine:q̄ sunt in ordibus medijs sūt medie inter illas:ita ꝙ ordo scōs approximat p̄:quoniam in ipso ptes adhuc aliquo mō sunt difficilis sepationis:bñ tm pōt separi p ignē.3⁹ approximat 4°:qm̄ i tali medicina partes ille diuerse sunt facilis sepationis:que nō soluz per decoctionem separantur:immo ⁊ per ablutionem:ꝙ ergo dicit Aui.in prima parte notum est.

¶ Scōa ℞o ps diuidit in duas.p̄ ponit illū ordinē scō ex ḃ ꝯcludit correlariū.scōa ibi. (Et pp ḃ dr ꝙ raffanus.) qc/qd dicit in ptículis istis satis pz:ꝙ aūt Auic.exēplificat de raffano idē intelligit in q̄ꝑplurib⁹ radicib⁹: qr vt plurime hnt talē diuersitatē sube:pp qō in ꝑn° digōnis donec cū eis est ps tenuis calida faciūt adiutoriū digōnis alioꝝ ciboꝝ: in ꝓcessu vo ꝙ resoluit ḃ ps subtilis ⁊ remanēt ptes terre stres graues ⁊ grosse iobediētes digōni remanēt idigeste: vñ videmus ꝙ odor eoꝝ:⁊ sapor diu post assumptionē ⁊ alterationē eaꝝ remanēt in ore:sicut appet de raffano ⁊ ra dicib⁹ ⁊ enula:⁊ similibus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et ex hoc capl'o sunt alia inter quoruz simpli cia'ablutio separare valet:sicut endiuia ⁊ pluri/ma olerum:eius eniz substantia est cōpositā ex mā terrea frigida plurima:⁊ ex mā subtili pau ca:quare fit eius infrigidatio cum mā prima: ⁊ opilationū apertio ab ea:⁊ penetratio ipsius plurima cū mā altera:⁊ plurimū hꝰ māei sub/tile est expansum super superficiez eius. Jā.n. eleuata est ad eā ⁊ aspersa super ipsam:cū ergo abluitur cuz aqua resoluit:⁊ nō remanet ex ea aliquid:vnde fit curandum.ergo propter hāc cām precepērūt ne abluatur ꝑm legē ⁊ medici/nam. Et hac de cā plime medicinaꝝ cuz ho/mo sumit eas infrigidant vehementer:⁊ cū ex eis fit empl'm resoluunt.verbi gr̄a:sicut corian drum.cū.n.sumit eius infrigidatio fortior fit. Et cū ex eo fit empl'm quādoq̄z resoluit.ver.g. scrophulas:⁊ ꝑprie permixtū cū sauich:⁊ illō ideo:quoniam est cōpositum ex substantia ter/rea aquosa multe infrigidatiōis:⁊ ex substātia subtili resolutiua. Cum ergo sumitur aduenit calor innatus:⁊ resoluit ab eo substantiam sub tilem:⁊ nō est plurime quantitatis:ita vt in cō/plexione impressionē faciat:immo deficit ⁊ re/manet substātia eius singularis vltima infrida tione. Cū autē ex eo fit empl'm videt ꝙ substan tia terrea nō penetret in poris:neq̄z efficit in eis impressionem oīno:sed substātia subtilis scōa penetrat in eis ⁊ digerit.si ergo associat aliquid ex substantia frigida iuuat ad repellēdū:⁊ vin/cit calorē inatū:⁊ hoc quidē ꝓpinquū ē ei:qō ostendimus libro ꝑmo de adustiōe cepe cū ex ea fit empl'm:⁊ de ei⁹ icolumitate cū comedit. Et cū nos posuerim⁹ vnā cām in ea ꝓpinquā huic oportebit vt sit hec intentio nota certe.

¶ Hic ponit ordinē 3ᵐ:⁊ p̄ pōit hūc ordinē ⁊ declarat i exē/plo.2° ex p̄dictis infert correlariū.3° oñdit cām diuersitatꝭ opōnis medicinaꝝ ex diuerso mō admistratiōis eaꝝ.scōa ibi. (Ergo pp hāc cām.) 3ª ibi. (Et hac de cā plime medici naꝝ.) ¶ Circa ꝑmā ptē nota:ꝙ ex his appet ꝙ iste modus medicinaꝝ est manifestior in diuersitate partiū q̄z precedē tes.ꝑmus enim modus est occultus valde:qm̄ inter ptes illius medicine nō pōt sepat.onem facere ēt forte agēs:ꝙ ē ignis scōs vero modus est manifestior primo:qm̄ inter p/tes illi⁹ pōt separare ignis.iste aūt tertius ordo adhuc est manifestior in sua diuersitate:qm̄ inter partes eius non so lum separat decoctio:verūetiam ablutio.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

¶ Juxta scdam ptē notādū: q optime illō ex dictis ꝯcludit cum. n. dcm̄ sit q in endiuia sint ptes diuerse q̄ꝫ q̄daz sunt subtiles calide exñtes i supficie: alie ℵo sunt grosse frigide exñtes magꝫ i ꝓfūdo siue sbe p ablutionē pñt separi ptes: q̄ sunt in supficie: pp qō qz ab illis ptib⁹ bz vim aliquā apitiuā penetratiuā: ē q p̄ceperūt ne abluat endiuia ꝑz legē. i. cōsuetudinē nec ꝑm medicinā. i. nec in mō medicatiōis rōnabili: z ℔ qdē itellige veꝝ eé q nō oz ablui qñ ex ea q̄rit cū ifridatiōe penetratio z aptio: si tm̄ q̄reret ifridatio: sola posset ablui: qz tm̄ meli⁹ ē: q cū ifridatiōe vim hēat apiētdi: iō meli⁹ é vt regul'r nō abluat. ¶ Jté ét qz ex pte illa cal'a ꝯiūcta cū ea remouet iflatio: q̄ accideret ex pte frida: est ét melius vt nō abluat: sicut ét in lactuca pp istaz cām nō oz ablui. nā lota est inflatiua: nō lota aūt non est inflatiua: vt hic auctor dicit infra in cap̄. de lactuca.

¶ Tertia ℵo ps diuidit in ptes duas: qz p̄ facit: q dcm̄ est: scdo illud qō dixerat q̄si cōfirmat p qōdaz fil'e q dixit in p̄ canon. 2ª ibi. (Et hoc qdē ꝓpinquū.) Prima in duas: p̄ ꝓponit illud: scdo q ꝓposuit p cāz declarat. scda ibi. (Et illō iō est.) ¶ Circa ꝑmā ptē itelligēdū cū dicit q plurime medicinarū infrigidāt vehemēter cū hō eas sumit interi⁹ ⁊c̄. ℔ quidē intelligēdū est q infrigidāt vehemēter nō i ꝑn° cū occurrunt. nā in ꝑn° cū assumūt occurrunt stō nō solū ꝑm ptem frigidā: imo ét ꝑm ptē calidā: ꝫ intelligit q ifrigidāt vehementer cū morāt in stō tpe sufficiēti: qm̄ cū in stō permorant ex fortitudine caloris: q̄ est in stō resoluit ps subtilis calida: q̄ est facilis sepationis: grauis aūt z grossa que ꝑmanet z nō resoluit pp grossitiem est vehemēter frida z agit in stomachū infrigidādo ipsum vehemēter: sed cū exterius apponit in tpe toto: in quo approximat mēbro magis calefacit: qm̄ cū calor nr̄i corpis exteri⁹ sit paucus debilis z nō fortis nō pōt in resol'onē māe subtilis z calide: z iō ps cal'a remanēs penetrat i ꝓfundū mēbri: nō aūt frigida est q calefacit ipm̄ fride aūt pp grossitiē qz non penetrāt: sed in supficie remanēt nō alterāt mēbrū ꝑm ꝓfundū ei⁹: pp qō nō infridāt infridatiōe: de q̄ sit curādū: z p̄cipue ℔ ℵificat: vt dicit qñ illa medicīa ē ꝯmixta cū aliq̄ re hñte subam viscosam: in q̄ ét sit vt⁹ aliq̄ digestiua: sicut ē sauich q exponit puls facta ex frumēto cōfracto decocto in aq̄: q̄ qdē puls sui viscositate detinet ptes grossas circa supficiē mēbri: z cū ℔ adiuuat ad digōnē quā faciunt ptes subtiles penetrātes i ꝓfūdū cū i tali pulte sit ét vis aliq̄ digestiua.

¶ Circa scdam ptē intelligēdū: q illud ℵbū q subdit vltio (Si igit associat aliqd ex suba frida iuuat ad repellēdū z vincit calorē innatū) pōt tripl'r intelligi: vno mō vt velit dicere: q ps frigida: q̄ est in tali medicina est iuuās amplius calidā: q̄ penetrat. nā qñ ps calida subtilis p̄ penetret z remanet suba grossa frida circa poros ℔ suba frida: q̄si repellēdo. i. cōprimēdo iuuat: vt amplius ps cal'a subtilis ad interiora pueniat: z sic addit iuuamēta illi⁹ ptis calide: vt calefacit ampli⁹ mām ꝑm ꝓfundū z eā dissoluat: z est fil'e ℔ ei: q dicit Gal'. in scdo de sim. me. de oleo ros. vbi ponit q oleū ros. est ampli⁹ penetratiuū q̄ꝫ sit oleū soluz: z q̄ꝫq̄ꝫ sit frigiduz: qm̄ partes frigide stiptice: que sunt in eo ex ros. cōprimēdo iuuant ex compressione vt partes subtiles olei amplius penetrent in ꝓfundū: cū aūt subdit postea: z vincit calorē innatū exponetur z vincit ipm̄ in supficie solum nō aūt in ꝓfundo: imo iuuat calor innatus in ꝓfundo vel al'r potest exponi secundo dicendo: q si parti calide: q̄ penetret in poros digerit mām z resoluit z assotiatur ps frigida iuuat ad repellendum. i. iuuat eaz ad hoc vt mā que proueniet z flueret refrenet: z sic nou auget passio. tale g̃ medicamen q apponit scrophule est vtile in dup⁹ intētione: in vna qdē intētione est vtile interpellēdo mām ne scrophula augeat: in alia intēsione est vtile in dissoluēdo z digerendo mām iam ꝓtentam: z tūc exponet: z vincit calorē innatum: non qz ipsum corrūpat: sed vincit: qz facit vincere calorem innatū: qui p̄ absq̄ auxilio ℔ nō poterat vincē: vnde hoc medicamen exuperat calorē innatū in hac actione: inquam solus calor innat⁹ nō poterat. vel pōt 3°mō exponi: vt velit dicere: q ℔ medicina: sicut ex diuersis partibus composita resoluit scrophulas: cuz tm̄ amodo frigida ponat esse: si ita sit q pars calida subtilis penetraret soluz in profundū: si tm̄ pars frigida penetraret: cuz ea tunc accideret repulsio maior. i. incrudatio q̄ꝫ resolutio: z vinceret calorē innatū: qz vinceret ipsum: z corrūperet: z extingueret: vt per hoc insinuare velit Aui. q coriandrū facit hanc opationē qñ cōtingit q pars subtilis calida penetrat z frigida remanet in superficie: sed si ex multa mora eius super membrum nō solum cal'a penetraret: imo ét z frigida tūc operaret opationē ꝓriam: z ex hoc ostēdit nobis q coriā drum debito tpe approximatū resoluit scrophulas. si ℵo non debito tpe approximaret: sed amplioꝛi: tunc vincet calorem innatū: z mām magis densabit. ¶ Circa istam ptem intelligendum: q hoc dictum est ꝓpinquum. i. fil'e ei: q dictū est p̄ can. fen p̄ª sūma ca. 18. de alteratione z adustione quam facit cepe exteri⁹ emplastratū: nō aūt facit eā interi⁹ sumptū. nā ℔ ꝯtingit in cepe pp talem diuersitatē ptium z separationē eaꝝ: veꝝ est q Aui. ponit ibi cās multas quare hoc facit cepe: dr̄ enim ibi q cā vna quare cepe sumptū interius nō vlcerat est: qz inuenit ibi calorē fortē digerentē qui resoluit ptes eius calidas acutas: exterius aūt illō nō inuenit: vndē remanēt in ipso partes acute: que vlcerationis cāe existūt: z ℔ est fil'e ei q dictū est in coriādro. scdam vero cām ponit: qz cepe exterius approxiat solum non cō fractū: sed interius assumit cū cibis alijs: qui confrangunt acuitatē eius. 3ª vero cām ponit: qz iterius assumptū cōmiscetur humiditatibus multis q̄ sunt in stomacho: ex q̄rum cōmixtione refrangitur in ipso virtus acuta. exterius aūt appositū nō est sic z q̄rtam cām ponit: qz interi⁹ assumptū nō figit adherēs vni loco: sicut exteri⁹ empl'atū qntaz cām ponit: qz appositū exteri⁹ tenet adherens sup locū cū fascia: interius aūt non. 6ª cām ponit: qz interi⁹ assumptū cū digerit virtus nālis expellit superfluitatem eius acutā z illud quod est bonum in sanguinē cōuertit non autem ℔ fit exterius emplastratum: ad propositum nostrum maxime facit prima causa. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et ex medicinis quidez sunt in quibus videtur esse due substantie diuerse ꝑm naturā absq̄ permixtione oīno. Et ex eis itaq̄ sunt que sunt sensui appentes: sicut partes citri. Et ex eis sūt que sunt magis occulte: videtur enim q corter psilij: z quod est super eius corticem sit fortis infrigidatiōis: z farina medulle: que est in ipo sit fortis calefactionis: ita vt forsitan sit medicina rubificans: aut vlcerans: z corter eius sit: scutvelamen distinguens inter ea. Si ergo bibitur non tritum: non dimittitur durities sue corticis: vt penetret virtus medulle eius: z quod est intra ipsum ad suum exterius immo operatur cum eo: quod ex ipso apparet ex sua mucillagine. Qz si conteratur forsitan illud qō dicitur de ipso: q est venenum est propier apertionem medulle eius: z sui interioris. Et videtur q illud quod ex eo est cōtritum disrūpat erituras. Et illud qō est integrū ex eo faciat eas crudas: z refrenet eas propter hanc cām. Sufficiat quantitas hec in dando hanc radicem.

¶ Hic ponit

Hic ponit 4m ordinē medicinarū: que habēt diuersitatez in ptibus suis: sic q illa diuersitas ē sensibilis sensu: z non solū cognoscit rone p effect9 suos. Est aūt circa eā notā dum p h qđ dicit de psilio: q psiliū intell'r h quoddā semē parui hns colorē rubeū tinctū: q qdē sic h innuit hic vz tres subas. s. medullarē z corticalē qua velat eius medul la: z hz extrinsecā ptē: q est sup corticē: ex qua fit mucilla go eius: qzto qdē ad medullā hz calitatem multā: q in 4° gradu: qzto ad ptē extrinsecā hz frigiditatē multā: q in h gradu. s. in 4° qzto ad ptē corticalē velantē: medulla ēt hz frigiditatē: sed nō ita excedētē: ex quo pz q fm diuersum modū approximationis psiliū pp istā diuersitatē: partium nūc calefacit vehemēter: nūc vo infrigidat vehementer: si enim sic approximet mēbro: q ad ipsuz nó proueniat vir tus medulle tūc infrigidat: z h ē qñ integrū approximat: z nó terit: adhuc tñ melior modus approximādi ad infri gidādū est: vt sepet p infusionē: aut decoctionē mucillago ipsi9: colet enim ei9 decoctio aut ifusio: z sepet mucillago grossa a semine ipso a q remanet medulla z approximet mucillago ipsi mēbro absqz medulla: sz p psilium approxi matū cū medulla ex pcessu tpis pp actionē caloris posset virtus medulle ad supficiē puenire: vñ calefaceret. Silr ēt est melior eius infusio qz decoctio: q in decoctione posset aliqua ps medulle separi: z cū decoctione miscerī: z preci pue quādo esset eius decoctio multa: sed in tēperata deco ctione solū ps extrinseca miscet: que frigida est: z grossa z medulla remanet interius in grano ipsius: z virtus etiaz eius: sed qñ psiliū queritur vt calefaciat: tunc dz teri: z tri tum approximari z bibi: vt p ztritionez medulla eius ad partē extrinsecā pueniat: z hm virtutez alterat corpus cui obuiat: z pterea: q est vehemētis caliditatis: ideo si bi bitur ztritū fortitā est de genere venenorum: vt dicit Aui. pter fortē virtutē acuitatis quā hz adeo vt vlceret mē bra quemadmodum faciunt venena calida putrefactiua: Dis dictis finē imponit: z pz q dixit.

De cognitione virtutū cōplexionuz medicinarū singulariū p experimentū. Cap. vj.

Medicinarū cognoscūtur virtutes ex duab9 vijs: vna earū ē semita experimenti. Et altera est rōcinationis semita. Nos vo in experimēto sermonē premittam9. Dicimus ergo q experimētū ad cognitionē virtutis medicine cū fiducia nó pducit nisi post obseruationē septē conditionum. Una est vt sit medicina vacua a qualitate acqsita ex caliditate accidētali: aut frigiditate accidē tali: aut qualitate q accidat ei cuz alteratione in sua substātia: aut vicinitate alterius. Aqua enim qbuis frigida sit natura: tamē cum calefit cale facit dum permanet calida: z euforbiuz: qbuis sit natura calidū: tamē cū infrigidatur infrigi dat dum permanet frigidū: z amigdala: qbuis sit equalis subtilis: tamē cū sit rancida calefacit potentia: z caro piscū qbuis sit frigida: tamen cum salitur calefacit potentia.

Prius determinauit in gñali de virtutibus z cōplionib9 medicinarū oēs diuersos modos earū z diuersos ordines in medicinis fm illos modos: h dat iudicia gñalia in mō cognitionis cōplonū z virtutū eaz: z duo facit: p ostendit quot z que sunt vie z modi deueniēdi in cognitionē illaz virtutū. scdo prosequtur de eis. 2° ibi. (Dicim9 ergo q.) Rō aūt z cā quare vtutes medicinarū cognoscunt istis duabus vijs ē: q ista duplex via est via ad cognoscēdū oia: q in medicinali arte tradūtur: sicut apparet p Gal'. in cōmento pme pticule affo. vbi dicit q ad cognitionē pfectā habēdā oium eoz: q sunt minera opz vti duob9 instrīs. s. experimēto z rōne rē ꝓbatā ꝯfirmāte: z idē ēt ponitur 9° terapē. vbi ponit q qcūqz ad pfectionē huius artis deueni re vult dz vti his duob9 velut organis: methodo quidē in vlib9 ptēplationib9 exercitatione vo in pticularib9: in qb9 expiētia ꝯsistit. Rō aūt ḡre huic arti ꝯuenit h via 2a est: qa est opatiua: igit inquātū est ars cū pn'm artis sit vl'e: vt dz p meta. indiget rōne: in qua vl'e ꝯsistit: inqzto vo est opatiua cū opatio ad singularia terminet circa q cognitio expimē talis versatur indiget experientia. Sed nota q Auicē. prius a via experimentali incepit non qz via experimenta lis semper rōnē pcedit: imo aliqñ ꝯsequit cognitionē rōci natiuā. Est igit sciēdū q h ars dupl'r pōt acqri: aut per viā inuētionis: z in tali acqsitioe expiētia artē pcedit: qm̄ pn'm artis est vl'e: vt dictū ē: vl'e aūt in artib9 opantis iuenit ex multa z iterata expiētia i pticularib9 pcedēte: vt appa ret p meta". aut pōt h ars acqri p viā doctrine: z h mō ars expiētiā pcedit: nā h mō ars certificat p expiētiā subsequē tem: vnde quātū ad hoc ait Gal'. 6. de regimine sanitatis: experiētiā iudicē esse bñdam oium eoz: que rōne excogi tata sunt: z h ēt 4° cañ. fen scda p cap. ait. q experimentuz est idē: in quo ꝯfiditur ꝓpter qđ z solet dici: q experimen tum est duplex: qđdā est artis fundamētū: qz est inchoati uuz pn'm ipsius: z qzqz nó sit pars artis: z talē artē pcedat: aliud est artis ꝯfirmatiuū: qz cōfirmat rōcinationē habitā prius i mēte media: z tale experimētū sequtur artē z rōnē: qzqz tñ nó omne experimētū rōnem pcedat: qz tñ via expe rimētalis est notior nobis: est etiā facilior: certificat ēt viā rōcinatiuā: vnde ipsa se est certior: idcirco Auic'. a via ex perimētali incepit tanqz a notiori z certiori. Pars aūt in qua psequitur diuidit in duas p̄ tradit modū cognitio nis medicinarū per viā experimētalē scdo tradit moduz cognitionis earū per viā rōcinatiuā. 2° ibi. (Cognitio autē virtutū.) Prima in duas: p̄ pmittit ꝯditiōes obseruādas esse in via expimētali ad hoc vt in ipsa nó accidat error: se cūdo declarat illas ꝯditiones. scda ibi. (Una eaz est: q p̄ dicit pz.) Scda aūt pars diuidit in partes septē: sic̄ de clarat septē ꝯditiones: quas in experientia obseruari opz ad h vt in ipsa non accidat error. 2° ibi. (Et 2a est.) 3a ibi. (Et tertia est) z pz. Circa pmam partē intelligēdū q cā q re medicina que dz experiri a nobis dz esse vacua ab oi q litate accidētali est vt nō accidat error in cognitione virtu tis nālis eius: q sumit ab experiētia: qm̄ cognitio: que su mitur ab experiētia est illa: que sumit ab effectu: q derelin quit i corpore humano ex medicina sibi administrata: vñ si nō derelinqtur effectus ifrigidationis iudico ipsam esse frigidā: si vo calefactionis iudico ipsam eē calidā: z sic de alijs: z qz ex q̄litate acqsita prouenit aliqñ operatio ꝓria: z effectus opationi z effectui: qui puenit ex vtute nāli ei9: aut puenit effectus intēsior vel remissior qz debeat appa rere: quēadmodū declarāt exēpla: q̄ ponit in lra: ió adhuc vt p experientiā cognoscat vtus ppria z nālis rei: oz ipsaz experiri ipsa existēte vacua ab oi q̄litate accītali: sed qz q litas accidētalis potest in aliqua re euenire multipliciter. Uno qdē mō puenit i re a sola alteratiōe rei versus calidi tatem: aut frigiditatē accidētalem. alio modo prouenit in re ab alteratione ipsius cū permutatione substantie eius: sicut accidit ei: quādo res putrescit. 3° vo modo prouenit in ipsa ex permixtione eius cū re aliqua extranea: idcirco Aui. volēs tāgere oēs istos modos hz q̄s in medicina po test acqri qualitas extranea dixit q medicina vacua dz eē a qualitatē acquisita ex caliditate accidētali: aut frigidi

tate accidentali:tãgens in hoc ꝑmũ modũ:aut qualitatẽ: que accidit ei cũ alteratione in ſua ſubſtãtia:tãgẽs in hoc modũ ſm:aut cũ vicinitate alterius:tãgẽs in hoc ȝ̃:7 ſz hos tres modos ſm quos res pȯt acqrere qualitaté accidentalẽ:tetigit poſtea tria exẽpla:primũ quidẽ de aqua: que calefacit 7 de euforbio:ꝙ infrigidaſ ꝙ correſpondet qualitati:que acqritur in re per ſolã alterationẽ factaz in re a re calefaciẽte:aut infrigidãte:ſcõm ℞o de amigdala cum fit rancida:ꝙ correſpõdet qualitati:que adequaſ in re cũ alteratione:in qua fit permutatio ſubſtãtie rei.nam amigdala fit rãcida:qñ in ipſa accidit putrefactio 7 corruptio totius ſubſtãtie rei a caliditate extranea: vt apparet 11° terrapẽ.ȝ̃ ℞o exempluz ponit de carne piſcis ſalita:ꝙ qualitati correſpõdet:que acqritur in re ex vicinitate alterius rei.nã caro piſcium:que eſt frigida ſm naturã caliditatem accidẽtalem acquirit propter cõmixtionem eius:7 vicinitatem cũ ſale:vnde ex ipſo potentiam calefactiuam acquirit:7 illa quidẽ cõditio ꝑma ſumpta eſt ex diſpoſitione medicine alterãtis vel agentis in corpus.

¶ Et ſcõa eſt vt illud in quo experitur egritudinem habeat ſingularez:nam ſi egritudo eſt cõpoſita:7 in ea ſunt due res ſignantes duas curationes contrarias 7 experiatur in ambabus medicina 7 cõferat neſcimus cauſaz in illo vere.v.g.cũ homo hz̃ febrem flegmaticam 7 datur ei in potu agaricus 7 remouet febris eius: non opz vt indicemus agaricum eſſe frigidũ: quoniã cõfert egritudini calide que eſt febris. imo forſitan non cõfert niſi propterea ꝙ reſolvit materiam flegmaticã 7 euacuat eandẽ:7 cũ deficit materia remouetur febris flegmatica:7 hoc quidem vere eſt iuuamentum per ſe permixtum iuuamẽto per accidens:per ſe quidez cuz cõparatione ad materiã:ſed per accidens cum comparatione ad febrem.

¶ Hic ponit ſcõam ꝯditionẽ iuxta quã intelligẽdũ:ꝙ cõditio tenet ſe ex parte corpis patientis:in quo dz medicina experiri ſm alterationẽ quam facit in eo. ¶ Juxta quã conditionẽ ꝑ intelligẽdũ:qz aliqs dicet:ꝓp qd Aui.docet eaz expiri in corpe egro 7 nó in corpe ſano:7 ꝑcipue quare nó docet eã experiri in corpe tpato:cum corpus tpatũ ſit re⁹ 7 méſura oium corporũ alioꝝ:vt pz ꝑ de cõpl'onib⁹. ¶ Et ad hoc dõm:qz quãtũ ſpectat ad ꝓpoſitũ Auic.nó docet medicinã in corpore ſano experiri 7 in corpe tpato nõ qa ẽt expientia eius nó fiat in his:qm̃ in eis ẽt fit:vt decl'abit poſtea:7 ió Hal'.in ꝑ de ſimplici me'docet eã expiri in corpore egro:7 in corpe ſano diſtẽperato 7 in corpe tpato: ſz cã ãqre experiẽtiã attribuit Auic.corpi egro fuit:qz in corpore egro opatio me⁹ 7 effectus eius eſt valde manifeſti⁹ pluſq̃z in corpe ſano:qm̃ in corpe egro cũ me' gr̃a ꝓcurationis ſanitatis approximet:in ſano ℞o gr̃a ꝓſeruationis: 7 in curatione eſt alteratio corpis manifeſtior ſatis quam ſit in ꝓſeruatione:idcirco effectus 7 opatio me⁹ eſt manifeſtior in corpe egro q̃z ſano:7 ꝑ ꝓñs experiẽtia q̃ ſumit ab opatione in tali corpore eſt magis nota. ¶ Jtẽ ẽt pp aliud ꝑ docuit experiri in corpe egro:qz in corpib⁹ egris magis eſt tutior vſus medicinarũ q̃z in corpibus ſanis:me' enim exhibet maxime gr̃a alterãdi 7 ꝑmutãdi corpus:nũc aũt in corpore egro:maxime q̃rim⁹ ꝑmutare 7 alterare:7 ẽ ei magis vtilis ꝑmutatio:nó aũt eſt vtilis corpi ſano. imo ẽ ei valde nociua:ꝓpter qõ tutior 7 vtilior eſt eius experiẽtia in corpore egro q̃z in ſano:7 ió ad hoc aduertẽs Aui.

pp quid Aui. docz expiri me⁹ i cõpore eg: nó in ſano aut tpato.

docuit facere experientiã eius in corporibus egris. ¶ Secundo notandũ ꝙ dicit qõ corpus egrũ in quo fit experiẽtia dz hz̃e egritudinẽ ſingularẽ:7 non compoſitã ꝙ egritudo dr̃ cõpoſita dupl'r.vno mõ eſt compoſita noie qñ.ſ. eſt cõpoſitio diuerſarũ diſpõnum que indicant diuerſas indicationes:7 vna illarũ ab altera non dependet:ſic iſto modo egritudo cõpoſita ex diuerſis gñibus vel ſpẽbus morborũ ꝓprie dr̃ cõpoſita:vt qñ ꝓiungitur aꝑa 7 oppil'o:vel vlcus 7 mala cõpl'o:vel due male cõpl'ones:7 iſto modo egritudo ſimplex eẽt qñ eẽt ſol'o ꝓtinui ſola:aut mala cõplexio cal'a ſolũ:7 ſic de aliis:ſz alio mõ eſt egritudo compoſita ex cõbinatione ipſius cum ſua cã aq̃ dependet in ſui ſubſiſtentia in ſubiecto ſic.iſto mõ eſt febris flegmatica 7 oẽs morbi mãles:7 ex oppoſito dr̃ egritudo ſimplex oĩs egritudo q̃ eſt ſine mã 7 cã:nũc aũt hec egritudo ſingulariter 7 cõpoſita nõ accipitur ꝑ mõ ſed ſcõo mõ.naz in tali egritudine cõpoſita cũ ſua cã maxime poſſet accidere error:qm̃ ex cõpõne hac eſt pol'e vt dicit ꝙ aliqua medicina remoueat diſpõnẽ febrilẽ:7 tm̃ non eſt frigida ſed cal'a: 7 hoc eſt ꝓpea qz eũabit mãm:ad cuius eũonẽ ceſſabit fe. cũ a mã dependet:vñ cũ ex ipſa ceſſat feb.7 eſtimetur ꝙ ſit frigida accidit error:qz febrẽ nõ remouet:qz ſic ꝓria ei:ſz qz eũat mãm aqua dependet ſicut ponit exemplũ de agarico:7 ꝓpea ex hac ꝯditione vult hz̃e Aui.ꝙ experientia dz fieri in egritudine ſine mã:ſi dz hz̃e iudiciũ verũ de cõpl'one me⁹.vñ ſi agaricus ꝯferret in feb.imãli tũc ſine dubio agaricus eſſet frigidus:ſed nõ ꝯferret.imo noceret:merito aũt addidit ꝙ egritudo nõ dz eſſe cõpoſita:in qua ſunt due ꝓrie indicationes:vt qz.ſ.mã indicet calefactionem 7 diſpõ infrigidationẽ:qm̃ non quecũqz cõpoſitio egritudinis cũ ſua cã adeo manifeſte ſic impedit cognitionẽ q̃ ſumitur ab experiẽtia.ſi enim cã egritudinis indicaret: ſil'e cũ ſua egritudine:vt qz vtraqz indicaret ifrigidationẽ: ſic̃ eſt de feb.facta ex chol'a ſubtili 7 acuta:tũc in experientia me⁹ ſi ex ipſa ceſſat feb.nõ ſic cadit error.nã ſi cõferet mãe in tali fe.dũmõ non ꝯferat per eũonem quã faciat:ſed cõferat alterãdo:ſine dubio talis res eẽt frigida: qm̃ tũc cã 7 diſpoſitio quaſi eẽnt res vna in idicãdo:ſed qñ diſpõ indicat aliud 7 ꝓriũ a ſua cã:vt qz cũ indicat ſubtiliationem 7 calefactionẽ:diſpoſitio ℞o indicat infrigidationez:vt eſt in feb.ſ̃latica:tũc ſi approximatur huic corpi me'que cõferat feb.poteſt cadere error:qz ignoramus vtrum cõferat feb.ꝓpterea qz infrigidet:aut ꝓpterea qz digerat cauſam ſuã 7 digerẽdo eã reſoluat.vñ feb.mitigaſ non qz medicina illa ſit frigida:ſed qz ꝯferat ſue cãe:7 ꝓpterea ſingulariter dixit:7 in ea ſunt due res ſignãtes duas indicationes ꝓrias:verũ eſt tm̃ ꝙ adhuc in diſpõne cõpoſita:cum cauſa ſua que eſt ei filis in indicãdo vt in fe.cholica põt cadere deceptio in me'q̃ confert feb.ꝓpterea qz eũat vt dicet in tertia cõditione quã ſubdet. ¶ Ultimo ℞o notandũ:ꝙ in hoc iuuamento ꝙ facit agaricus in feb.ſ̃latica:optime dicit Aui.ꝙ iuuamẽtũ per ſe eſt cõmixtũ cũ iuuamento per accñs:appellat enim Aui.hic iuuamentũ per accidẽs vt diſtinguiſ ꝓ iuuamentũ ꝑ:non vt diſtiguiſ ꝓprie ꝓ per ſe. hoc enim mõ vt diſtinguiſ ꝓprie ꝓ per ſe agaricus nõ confert per accñs in feb.ſ̃latica.nã illud qõ remouet cãm per ſe:per ſe ẽt remouet diſpõnẽ dependentẽ ab illa cã:tm̃ dr̃ remouere eã ꝑ accñs vt diſtinguiſ ꝓ ꝑ.naz illud quod curat feb.qz remouet cãm nõ remouet feb.mediate ſed imẽ⁹ remouet cãm:mediãte aũt remotione cãe remouet fe.7 hoc mõ intelligẽdo per accñs 7 per ſe in cura fe.ſ̃latice ꝑ agaricum eſt hoc mirtũ iuuamẽtũ per ſe adiuuamento ꝑ accidens ſicut decl'at ẽt Aui.7 ex hoc pz qual'r hec ꝯditio eſt gñalis:qz vult dicere Aui.ꝙ medicina rebus experiri in corpore:in quo facit opationẽ ſuã ĩmediate non mediãte aliqua alia re:qm̃ ſi ita erit poterit in experiẽtia accidere deceptio:vt declaratũ eſt. ¶ Deinde cum dicit.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

¶Et tertia est vt medicina sit experta iã in duobus cõtrarijs ita vt eum vtricꝫ eorũ simul ꝓferat: nõ iudicet ꝙ sit cõtraria cõplexioni alicui⁹ eorũ: ⁊ fortasse cõfert vni eoꝝ per se ⁊ alteri per accidẽs: sicut scamonea si experiamur ipsaꝫ in egritudine frigida non est lõginquũ quin conferat ⁊ calefaciat. Et cum experimur ipsam in egritudine calida sicut est febris tertiana non elongatur quin cõferat in eũando cholerã. cũ ergo ita sit: non acquirit nobis experimentum fiduciam caliditatis aut frigiditatis: nisi postꝫ scimus ꝙ vnam duarum rerum efficit per se ⁊ efficit alteram per accidens.

¶Hic ponit ꝺitionẽ 3ᵐ: iuxta quã intelligẽdũ ꝙ hec ꝺitio 3ª ẽ accepta ex mõ opationis meᵈ vt si meᵈ ꝓferat duabus egritudinib⁹ ꝓnijs vt calẽ ⁊ frigide tu debes iudicare cõplonẽ ei⁹ nãlẽ nõ ex mõ opõnis q̃ ꝓuenit ab ea ꝑ accñs: sed ex mõ opõnis q̃ ꝓuenit ab ea ꝑ se: sic ponit exẽpluꝫ de scamonea si scamonea ꝓferat egritudini calẽ ⁊ ꝓferat frigide: debes videre ſm quẽ modũ ꝓferat fride: ⁊ ſm quez modũ calẽ. nã fride ꝓfert per se: qꝛ confert imediate ꝑ hoc ꝙ calefacit: ⁊ nõ alio mõ ꝓfert: sꝫ calẽ ꝓfert non ex alteratione calefactionis quã inducit sꝫ cõfert ꝑ aliud vt qꝛ euacuat mãm calidã. ꝯ non ꝓfert imediate dispõi⁹ calẽ: neqꝫ ẽt ꝓfert ꝑ opationẽ calefactionis: sꝫ ꝑ aliã opationez: vtputa per eũonẽ quare scamonea nõ ꝺz iudicari frida cũ ꝑ se nõ ꝓferat calẽ egritudini: sꝫ ꝺz calẽ iudicari cũ ꝑ se ꝓferat egritudini fride: ⁊ ẽt aliud exẽ ponit ꝺ aq̃ frigida 3° de cõplexionib⁹: vbi ꝺr si vis expiri aquã debes expiri i duob⁹ corpib⁹: qꝫ vnũ sit cõplonis fride: ⁊ alterꝫ calẽ. videbis ꝯ ꝙ in calo facit iuuamẽtũ ꝑ se: ꝓpea qꝛ calitatẽ extiguit supfluã: in frigido aũt si iuuat: nõ iuuat nisi ꝑ accñs: qꝛ si reuocat calorẽ ad iterius: ⁊ reuocatus ad iterius calefacit corpus: pp qꝺ aq̃ ex sui vtute non iudicat calida: sed frigida.

¶Et ex hoc apparet ꝙ ꝑ accñs accipit hic large siue vt distinguit ꝓ ꝑ: siue vt distinguit ꝓ per se: appet ẽt ꝙ in hac ꝺitione nõ sumitur aliqd repugnans ꝓdicte conditioni: qm̃ in ꝓdicta cõditione prohibetur fieri expientia in his q̃ habẽt indicationes ꝙtrarias sic ꝙ vnũ ab altero est depẽdens: sicut est dispõ depẽdẽs a causa: cũ qua cõponit qm̃ ex illa cõpõne pot accidere in experiẽtia erroꝛ: hic autẽ docet experiẽtiã facere indispõnibus duabus ꝓnijs distinctis aut ſm tpa diuersa: aut ſm corpora diuersa ⁊ in his vbi ꝓdicta ab altera nõ depẽdet. ¶Et ex his apparet ꝙ hec cõditio est multũ differẽs a predicta: hec enim ꝺitio sumit ex mõ opationis medicine. predicta vo ꝺitio sumitur ex dispõne corporis patiẽtis in qua fit experiẽtia medicine: ẽt predicta conditio ꝓsupponit solũ experientiam fieri inimica dispõne: ista vo ꝓsupponit experientiã fieri in dispõnibus ꝓnijs corporis: etiã in ꝓdicta ꝺitione presupponit dispõ singularis absolute si est cõpositio eius cum sua cã: hic aũt accipit vtrãqꝫ dispõnẽ ⁊ singularẽ ⁊ cõpositã vnã ad aliaꝫ cõparãdo: vt pꝫ per exempla ꝓdicta ⁊ propterea hec ꝺitio licꝫ ſm aliquid cũ ꝓdicta conuenire videatur: multũ tñ differẽs est ab illa. ¶Deinde cũ dicit.

¶Et quarta ẽ vt sit virtus que est in medicina opposita ei qꝺ equatur ei de potentia egritudinis. Sunt enim medicine quedã quarũ caliditas minoratur a frigiditate egritudinis alicuius: quare penitus in eã non agit: ⁊ qñqꝫ cum administrat in infrigidatione aliqua leuiorem illa facit calefactionẽ: opꝫ ergo vt experiat prius in debiliori: ⁊ scꝺꝫ gradus fiat ꝓcessio paulatiꝫ donec sciat virtus medicine ⁊ nõ ꝺubitet.

¶Ponit ꝺitionẽ 4ᵐ: circa quã intelligendũ ꝙ hec ꝺitio sumpta est ex dispõne q̃ ꝺz ee in medicina ſm ꝙ in ipsa attẽditur gradus in vtute ⁊ cõplone eius: qꝛ dicit ꝙ meᵃ q̃ experit in corpe egro ꝺz hre in vtute pomequataꝫ potẽtie egritudinis: ⁊ rõ huius est duplex. vna est: qꝛ qñ sic ẽ adequata poᵃ eius: tũc facit effectũ manifestũ ⁊ efficacẽ: tunc enim si meᵃ est ꝓria iuuat iumaẽto ⁊ alterat alteratione manifesta ad ꝓriũ: si ẋo est filis egritudini nocet ei nocuᵗᵒ manifesto: ⁊ auget manifestius discrasiã ei⁹: nũc aũt quanto effect⁹ ẽ manifestioꝛ tãto cognitio habita ꝑ expiẽtiam q̃ sumit ab illo effectu est certioꝛ: 2ª cã est: qꝛ si nõ obseruet hꝫ in meᵃ vt hẽat pomequatã põt ee vt ꝑ accñs ꝓueniat opatio ꝓria ei q̃ ꝺz ab ipla ꝓuenire rõne vtutis eius nãlis. vñ putabit ꝙ sit calꝺa: cũ tñ erit frigida: vel putat ꝙ sit frida: est tñ calꝺa: ꝙ decꝺatur. nã si sit feb. feructissima ⁊ approximetur ei meᵃ pauce friditatis nõ extinguit febrez: sꝫ potiꝰ sua frigiditate opilabit ⁊ ꝯstringit poꝛos qꝫ⁹ opilatis augebit mã putrida ⁊ vapoꝛ calꝺs. vñ augebit feb. ⁊ tũc iudicabo ꝙ est calꝺa: cũ tñ sit frigida: ẽt res q̃ est modicũ frigida in fe. ardentissima ꝓuertet ad cholerã sic Auer. 5° colliget dicit ꝙ aliqñ in causone cucumeres ⁊ filia cõuertũtur in cholꝺam. vñ auget febris: silr ẽt si sit colica ex fridis humoꝛib⁹ ⁊ dem⁹ medicinã modice calitatis: tũc non poterit dissoluere mãm illã: sꝫ potus agitabit illã ꝑ corpus ⁊ conuertet in vẽtum: ⁊ augebit doloꝛẽ: ⁊ sic qꝛ nocet iudicabo ꝙ res illa erit frida: cũ tñ sit calꝺa: ⁊ ex hꝫ vultᵗ dicere Aui. cũ subdit q̃re penitus in eã nõ agit: ⁊ cũ administrat qñqꝫ infrigidatione aliq̃ leuioꝛẽ illa facit calefactionẽ. ¶Sed circa hꝫ vlteri⁹ aduertẽdũ ꝙ qꝛ vtus meᵈ pot eq̃ri ſm gradũ egritudini duob⁹ modis. vno mõ qꝛ equet ei ſm gradũ put ꝓuenit gradus meᵈ rõne opationis q̃ ab ea procedit in q̃ztitate exhibita ꝓueniẽti: alio ẋo mõ: qꝛ equatur ei ex plima reiteratione approximatiõis ei⁹: in qua reiteratiõe fit aliq̃ additio paulatina. ¶Sciẽdũ ꝙ in coꝛpibus egris hñtib⁹ vtutẽ fortẽ q̃ tollerat subitã ⁊ magnã ꝑmutationẽ approximamus ea q̃ sunt eq̃lia in poᵃ ſm graduꝫ in vnica approximatione: sꝫ in coꝛpibus egris hñtibus vtutẽ debilem q̃ hoc nõ tollerat approximamus talia nõ subito: sed cũ reiteratione paulatim in eoꝝ vtute addẽdo ꝓp additaꝫ q̃ztitatẽ: ⁊ qꝛ talis modus experiẽtie est tutioꝛ: vt in plib⁹ dicit Aui. (Opꝫ ꝯ vt ꝓus expiat in debiliori ⁊ ſm gradus fiat ⁊c.) ꝙ verbũ duplr pot exponi. vno mõ vt referat ad intẽtionẽ iã dictã: vt. s. qñ nõ possumus subito equipolentia approximare incipiat experiẽtia ꝑ a debilibus medicinis: ⁊ deinde gradatim augeat in vtute illius ꝓp additam q̃ztitatẽ paulatim in meᵃ illa: vel pot intelligi alio mõ vt hꝫ totũ ad egritudines referat: vt velit dicere ꝙ qñqꝫ accidit erroꝛ in hoc ꝙ meᵃ non equiparat in poᵃ ipsi morbo. prius igit opꝫ aliquã medicinã experiri i debiliori egritudine: qꝛ in illa effectũ faciet modicũ: ⁊ deinde paulatim fiat processus experiẽtie ad egritudinẽ fortioꝛẽ ad hoc vt cognoscat nõ solũ cõplo medicine: verũ ẽt ⁊ gradus eius: qꝛ qñ video ꝙ meᵈ calꝺa calefacit corpus infrigidatũ: nõ tñ calefacit: qꝺ est multũ infrigidatũ scio ꝙ est debilis calitatꝫ: sꝫ si ꝓcedo ⁊ in experiẽtia calefacit corpus multũ infrigidatũ: scio ꝙ est multe calitatis: ⁊ ista videt ee magis intentio Aui. qꝛ Aui. hic nõ curat ponere canonẽ aliquẽ curatiuũ cũ non sit eius intẽtio in hoc libꝛo loq̃ de mõ curationis: sed solũ intẽdit tradere canonẽ: ꝑ quẽ cognoscimus q̃ztuꝫ medicina alterat corpus nr̃m: vt ꝑ hoc nõ solũ cognoscamus cõplonẽ: sed ẽt gradũ eius. ¶Si aũt obijciat cõtra predicta: qũo ponit Aui. ꝙ ꝺz ꝯsiderari potẽtia ⁊ virtus medicine ad hoc vt sit equata poᵗ egritudinis cum adhuc

Virtus meᵈ pot equari egritudini ſm q̃ꝺdum 2ᵐ.

ignorẽ q̃ sit cõplexio medicine. ¶ Dom q̃ sine dubio per istũ canoné solũ nõ inuestigat sufficiẽs complexio medicine: sed per istũ canoné adiunctũ cum alijs inuestigat complexio medicine per experiẽtiam sufficiẽter: inter quos canones p̃mus canõ non solum per experientiam docet inuestigare complexionẽ. immo z graduz cõplexionis vt ex dictis euidenter apparet. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et quinta est vt obseruet tps in quo apparet eius impressio z opatio. nã si in primis cuz administratur apparet: confidere facit q̃ efficit illud per se: z si fuerit opatio que in p̃mis appariret ex ea contraria ei que apparet in fine: aut in principio rei nõ apparet ex ea operatio: deinde in fine rei apparet ex ea opatio: tunc erit locus ambiguitatis z dubietatis: forsitan enim efficit illud qd̃ operatur p̃ accidens efficit in primis operationẽ occultã quã sequitur per accidens hec operatio alia apparẽs. Et hec quidez dubietas est z ãbiguitas z hesitatio in virtute medicine. Existimatio vo q̃ eius opatio nõ fit nisi per accns q̃nq̃ vigoratur cũ eius opatio nõ apparet nisi post separationẽ obuiationis mẽbri. nã si per se efficeret per se oparet dũ obuiaret: impoſe eniz est vt destruat dũ obuiat z operetur dũ nõ obuiat. Et hoc quidẽ est iudicium plurimũ sufficiẽs. Q̃nq̃ vo cõueniẽs est vt in quibusdã corporibus efficiat suã operationez que est per se post operationẽ suã que est per accidens. Et illud est cũ iam acquisierit virtutem extraneã vincentẽ virtutẽ nãlez sicut aq̃ calida: in p̃ti enim calefacit: in die vo sco aut in hora in qua remouet ab ea eius impressio accnta lis facit puenire in corpe frigus ꝑculdubio pp cõuersionẽ partiũ paruarũ ad dispõnem naturalem frigoris: quod debet habere.

¶ Hic ponit cõditionẽ quintã: z p̃ ondit a quo sumitur ista ꝯditio. 2° eã declat. ibi. (Nã si in p̃mis.) ¶ Ro Aui. z cautela ãre opz obseruare tps in quo appet impssio eius in cognitione medicine p̃ experientiã est que sumit ab his q̃ requruntur ad opationẽ a qua sumit cognitio expimẽtalis. nã sicut appet 2° de accnti z morbo ad quãlibet opationẽ fiendã requrunt tria. s. fortitudo agẽtis: dispõ patiẽtis: z tẽpus sufficiẽs: pp q̃ cognitio medicinaꝝ p̃ experientiã q̃ sumit ex opatione quã faciũt in corpus non solũ opz supponere conditiones q̃ sumunt ex parte medicine agẽtis: z ẽt cõditiones q̃ sumũtur ex pte corpis patiẽtis: imo z ipsa ẽt opz attẽdi ꝯditio q̃ sumit ex pte tpis in quo fit impssio me. (Naz si.) Exeqtur declando istã ꝯditionẽ: z q̃ in ꝯditione sumpta ex tpe: q̃nq̃z hz facilis notitia de virtute medicine: q̃nq̃z vo difficilis: z p̃ declarat operis ꝯditionẽ sumptã ex tẽpore in cognitione medicine p̃ experimẽtũ q̃n illa cognitio ẽ facilis. scõo q̃n est difficilis z ambigua. 2° ibi. (Et si fuerit opatio.) ¶ Circa primã partẽ intelligẽdũ q̃ Auic. dicit: q̃ si in p̃n° apparet opatio medicine in corpe cũ sibi approximat est ꝯfidẽtia q̃ illud efficit p̃ se. ¶ Aliqs dicet nõ vz q̃ hoc sit verũ: q̃ nos videmus: q̃ aq̃ calefacta p̃ occursu q̃ approximat corpori calefacit corpus statiz: z tñ aq̃ nõ est cal'a per se: neqz efficit opationẽ calefactionis p̃ se: sz p̃ accidẽs: vt ẽt dicit: cũ talẽ opationẽ efficiat per q̃litatẽ accnta-

lem: z nõ per qualitatẽ eius nãlẽ. ¶ Dom q̃ hec ꝯditio q̃ hic ponit ab Aui. duplr pot intelligi. vno mõ in comparatione ad al's ꝯditiones suprapositas: vtputa q̃ hec conditio vera sit suppositis ꝯditionib⁹ iã dictis: z hoc mõ intelligẽdo cessat p̃dicta instãtia facilr: q̃ vna ex cõditionib⁹ suprapositis fuit q̃ medicina: i qua fit expiẽtia sit vacua ab omni q̃litate accntali: hoc enim mõ itelligẽdo est verz q̃ si in p̃n° cũ approximat appet aliqua opatio medicine est cõfidẽtia: q̃ illã efficiat p̃ se cũ sibi approximat vacua ab oi qualitate extranea accntali: q̃ tunc opatio q̃ ab ea puenit nõ nisi a q̃litate nãli z eẽntiali ẽ puenies: z q̃ opõ q̃ procedit a tãli q̃litate est opatio p̃ se ipsi⁹ medicine: io cõfidimus q̃ medicina illã opationẽ p̃ se faciat: sed alio mõ pot intelligi hec ꝯditio absolute: z tũc qdẽ opz in hac ꝯditione distinguere ad hoc vt verificet: nã opatio q̃ p̃ appet ex medicina cũ corpi occurrit aut ipsa est pdurãs in pcessu z pseverãs donec me'' agit in corpus aut nõ est pdurãs: si quidez est pdurãs in pcessu: z pseverãs: tunc ꝯfidere possumus q̃ talis opatio p̃ se procedit ab illa me': q̃ pcedit ab illa me' rõne q̃litatis nãlis z nõ rõne q̃litatis accntalis: q̃ opatio q̃ pcedit a me' rõne q̃litatis accntalis nõ pdurat: tm̃ enim durat q̃z tũ pdurat eius q̃litas accntalis: cũ aũt remouetur ab ea nõ pdurat amplius illa opatio: z io Hal. 3° de cõplexionibus dicit q̃ aqua cal'a tãto tpe calefacit quousq̃z remanet cũ calitate sua acqsita: sed q̃n remouet ab ea illa caliditas tũc infrigidat: z io nõ pdurat opatio calefactionis eius: q̃ p̃ inchoauit fieri ab ea: si aut opatio q̃ procedit ab ea ex p̃ occursu nõ pdurat donec me'' agat in corpus: tũc non opz q̃ talis opatio p̃ se ab ea pcedat: z ita pcedit instãtia: sed p̃ mõ ponit Aui. (Et si fuerit opatio.) Declarat p̃dictã cõditionẽ q̃n ex ea hz difficilis cognitio: z p̃ ostẽdit q̃n in p̃dicta cognitione ꝯsurgit difficultas z ambiguitas. 2° ostẽdit q̃m quẽ modũ remouet illa difficultas z illa ambiguitas. secunda ibi. (Extimatio vo q̃ eius operatio.) ¶ Circa primaz partem intelligendum q̃ hesitatio z ambiguitas ꝯsurgit in cognitione cõp'onis medicine q̃ sumitur ex ista cõditione q̃n cõtingit: vt dicit Auic. q̃ opatio a me'' pcedẽs in p̃n°: in quo occurrit corpi est ꝯtria opationi que appet ex ea fieri q̃n pseverat in processu: q̃m tũc hesitamus q̃ opatio oz p̃ se attribui me'' z ex qua opatione p̃ se oz iudicari cõp'o ꝓpria medicine fil'r ẽt accidit hesitatio z dubietas in hac cognne q̃n nõ apparet opatio manifesta in p̃n° ex me'' cũ occurrit corpi: q̃m pot'e est q̃ me' nõ efficiat in p̃n° opationẽ que p̃ ab ea pcedit p̃ accns: sed in principio opatio q̃ ab ea pcedit per se est quasi occulta: deinde cõsequit' eã opatio apparẽs z manifesta q̃ est p̃ accns: tũc enim q̃ nõ apparet nobis opatio p̃ se manifesta: appareret aũt manifesta opatio p̃ accns iudicamus ex opatione p̃ accns de cõp'one eius nãli z erit error cũ ex illa nõ ꝺbeat radicari: sz potius ex ea q̃ non apparet manifeste. duplicẽ ergo cãm tangit ambiguitas z hesitationis in hac cognitione. p̃ tãgit primã: cũ dicit. (Et si fuerit opatio.) secundo tangit secundam cum dicit. (Aut in p̃n° rei.) ¶ Estimatio vo. Hic p̃dictã ambiguitatẽ docet remouere: remouet eã per hoc q̃ docet cognoscere q̃ opatio est pcedens per accns a me': q̃m ex illa que est per accns nõ sumit cognitio de cõp'one medicine: sed sumit ex illa q̃ ab ea per se p̃cedit: z duo facit sicut ex duob⁹ docet cognoscere opationem que a me'' pcedit p̃ accns: z p̃ docet hoc cognoscere ex mõ prouẽtus opationis a me''. 2° docet hoc cognoscere ex dispõne ipsius me'' approximate. 2° ibi. (Q̃n vo conueniens est.) Primo Aui. ostẽdit q̃ opatio p̃ accns aliq̃n sequit' operationẽ per se. scõo ostendit q̃ aliq̃n operatio p̃ se cõsequitur opationẽ per accns. p̃ ergo vult dicere Aui. q̃ q̃n aliqua opatio puenit a medicina nõ prouenit ab ea neqz auget nisi post separationẽ medicine a corpe: hoc signat nobis q̃ illa opatio per accns a medicina procedit

qz nó ꝓcedit a q̄litate eius eẽntiali ⁊ in nata que nõ dere/linquit a medicina: si enim vt dicit opatio ꝓueniret a q̄lita te eius inata: q̄ ẽ eius opatio ꝑ se impoſſe eẽt ꝙ non ꝓueni ret dũ medicina obuiat corpi ⁊ ꝙ ꝓueniret dũ nõ obuiat: qz cũ actio ⁊ passio fiant ꝑ ctactũ in rebus nälib⁹: vt ẽ in phicis declaratũ: agẽs nõ deficit in agẽdo cũ obuiat ⁊ oc/currit patiẽti: neq; opat ⁊ agit cũ non obuiat: ſz actio eius deficit cũ ſeparat: vigorat aũt donec ꝓtingit patiẽs: ⁊ quã to amplius ſibi obuiat tãto amplius vigorat: ⁊ hoc ꝙ qdez cõtingit in opatione ꝑ se pcedẽte ab agẽte q̄ ꝓcedit ab eo per q̄litatẽ ꝓpriã eius dũ approximat patiẽti: in opatione aũt ꝓcedẽte ab eo ꝑ accñs nullũ eſt incõueniẽs vt poſt ſe/parationẽ agẽtis vigoret: qz illa opatio non dependet ab agẽte niſi mediãte alio ꝙ remaneat poſt remotionẽ agen/tis: vt. ẍ. g. ſicut ẽ de calefactione q̄ ꝓcedit ab aqua frigi/da: ⁊ de ifrigidatione: ifrigidatio. n. qz ꝑ ſe ꝓcedit ab aqua frigida: ipſa qdẽ ꝓcedit maxime ⁊ vigorat dũ obuiat ⁊ oc currit aq̄ frigida corpi: ſz calefactio q̄ ꝓcedit ab ea ꝑ accñs pót in corpore vigorari poſt ſeparationẽ aq̄ frigide ĩ corpo/re: ⁊ hoc ió qz calefactio nõ ꝓcedit ab ea róne q̄litatis ei⁹: per quã agit: ſed ꝓcedit ab ea mediãte reuocatione q̄ fit a calore intrinſeco: q̄ reuocatio pp ꝟ ſtrictionẽ porozꝫ rema/net poſt ſeparationẽ occurſus aq̄ frigide: vñ vigorat ⁊ au getur calefactio poſt remotionẽ aq̄ frigide ⁊ infrigidatio diminuit: ⁊ ex hoc appet qñ opatio ꝑ accñs ꝟ ſeqtur ope/rationẽ ꝑ ſe: qm̄ qñ opatio ꝑ accñs ꝓuenit mediante eo ꝙ efficit per ſe: tũc opatio ꝑ accñs cõſeqtur opationẽ ꝑ ſe: ſic̄ eſt hic de calefactione facta ab aqua frigida q̄ ꝓuenit ab ea: ꝓpterea qz mediãte frigiditate ꝑ opat vnitionez calidi in partib⁹ interioribus: ad quã cõſeqtur poſtea calefactio corpis. vñ calefactio corporis nõ ꝓuenit ꝑ se ab aq̄ frida. imo per ſe ꝓuenit a calore inato: ꝑ accñs aũt ab aq̄ frida: ⁊ ſil'r ẽt iſto mó a cauſis poſſet ꝓcedere infrigidatio ꝑ acci/dẽs: ꝑ ſe. n. ꝓuenit calefactio: ſed qz ad calefactionẽ ꝟ ſeq̄t aliq̄ reſolo vehemẽs calidi nälis: ad cuius defectũ cõſeq/tur infrigidatio: ⁊ eſt ꝙ hoc mó ꝓuenit ab eis infrigidatio ⁊ vigorat hec infrigidatio poſt ſeparationẽ eoꝝ a corpo/re. vñ in his ẽt operatio ꝑ accñs ꝟ ſeqtur opationez per ſe.

¶ In ſcõo ẍo dicto vult dicere Aui. ꝙ qñ aliq̄ opatio ꝓ/uenit a me' róne qualitatis alicuius acq̄ſite ab extrinſeco ſibi: tũc tu debes ſcire ꝙ talis opatio ꝓuenit ab ea ꝑ acci/dens: ⁊ nó ꝑ ſe: qz nõ ꝓuenit ab ea róne virtutis eius pro/prie ⁊ inate. imo róne alteri⁹ ꝙ ſibi accidit: de tali qdẽ ca/ſu ꝟtingit ꝙ opatio ꝑ accñs ꝑ ꝓuenit a me': ⁊ deinde in ꝓ/ceſſu ꝓuenit ab ea opatio ꝑ ſe: ⁊ cã huius eſt: qz in ꝑn° q̄li/tas acq̄ſita ⁊ extranea eſt magis in actu in medicina quaz ſit q̄litas nälis: ⁊ qz vnũ qõ ꝟ agit ꝑm ꝙ in actu. ió operatio a medicina ꝑ procedit ꝑm illã qualitatẽ accñtalẽ: ſz qz qualitas accñtalis facil'r remouet a re: in q̄ eſt impſſa ⁊ re manet in ipſa q̄litas nälis: ió in ꝓceſſu ꝓuenit a tali me^na opatio per ſe ⁊ remouet opatio eius per accñs ſicut ⁊ re/mouet q̄litas eius accidẽtalis aq̄ illa opatio procedebat.

¶ Sed tu dices: hoc dictũ ẽ ꝟriũ ei ꝙ mó dictũ ẽ: qz dcm̄ eſt ꝙ opatio ꝑ accñs auget ⁊ vigorat poſt ſepationẽ me^ne a corpore aqua ꝓcedit ꝑ accñs: ꝟ aũt dr ꝙ talis opatio ceſ ſat cuz ſeparat q̄litas accñtalis a medicina a qua ꝓcedit.

¶ Dõm ꝙ hec dicta nó ſunt ꝟria ſed ſunt diuerſa. nã quã/do opatio ꝓuenit ꝑ accñs a medicina nõ róne alicuius q̄li tatis accñtalis q̄ ſit in medicina: ſed róne alicuius alterius ꝙ efficit in corpore a me^na ꝙ remanet poſt ſeparationẽ me dicine a corpe: tunc quidẽ talis operatio multotiẽs proue nit ⁊ auget poſt ſeparationẽ me^ni^a a corpore: ⁊ ꝟ in ꝓdicto loco dixit Aui. ſed qñ opatio per accñs ꝓuenit a me^na ró/ne alicui⁹ q̄litatis actualis q̄ in medicina acqrit ab extrin ſeco: tunc qdẽ qz talis opatio per accidẽs ab illa q̄litate ex tranea per ſe depẽdet: ſz a medicina depẽdeat ꝑ accñs: qa per accñs illa qualitas ſibi inheret: iſta qdẽ opatio ꝑ acci/dens auferr' qñ illa qualitas accñtalis remouet' ⁊ redit ad actũ ꝓpriũ ⁊ nälis q̄litatis: ⁊ ꝓpea aq̄ calefacta: qz cale/factionẽ facit in corpore ꝑ calitatẽ accñtalẽ ſibi acq̄ſitã tm̄ calefacit donec calitas actualis acq̄ſita eſt pdurãs: cuz ẍo ab ea remouetur hec calitas ⁊ redit ad frigiditatẽ ꝓpriaz non amplius calefacit: ſz infrigidat: ⁊ hinc eſt etiã ꝙ ſz ca lefactio per ſe ꝓcedat a caliditate actuali que eſt in aqua: qz tm̄ caliditas accidit aq̄: aq̄ qdẽ ca'a inquãtũ aq̄ calefa/cit per accidẽs: inquãtuz tm̄ eſt ca'a per ſe calefacit: ⁊ nó ꝑ accidẽs: ⁊ ꝓpea calefactio ceſſat cũ caliditas ab ea aufert': ⁊ hoc vult dicere Aui. in iſto dicto ſcõo. non ergo eſt ei cõ trarium ꝙ dixit ſed diuerſum. Queſtio. j.

Sed circa exẽplum ꝙ Auicẽ. ponit de aq̄ ca'a que in pñti calefacit: in proceſſu ẍo cũ remo uetur ab ea ꝟ impreſſio accñtalis infrigidat ẽ heſitatio nõ modica ꝑm quẽ modũ aq̄ ca'a exhibita corpi intrinſecus redit ad frigiditatẽ nälez. nõ. n. videt' hoc eſſe poſſibile: qa nihil alterat' ad aliquã q̄litatẽ niſi ab aliquo agente: eo ꝙ ſubm ⁊ mã nó ducit ſeipſum ad actũ: vt Aui. dicit ꝑ canõ. ſen ꝓma caꝑ de etatibus. cũ igit' aqua ca'a alterat' ad fri/giditatẽ interius in corpe nr̃o: opz ꝙ ꝟ ſit ab aliquo agẽte frigiditatẽ in ipſa: ſed ibi nullũ eſt tale agẽs: nõ enim ibi ꝟ agens pót eſſe ex parte corporis noſtri: cũ in locis intrinſe cis corporis uoſtri non ſit frigiditas ſed caliditas: qz róne ipſius tm̄ calida remaneret: neq; ẽt pót eſſe ex parte aque: cũ non ſit in ea frigiditas actualis: ſz caliditas nõ agit niſi ſit in actu. ergo nullo mó poterit ad friditatẽ redire. ¶ De iſto quidẽ ꝓblemate ꝙ ſatis eſt ambiguũ iã diximus ali/quid in tractatu diſputãdo de malitia compl'onis diuerſe quẽ edimus cũ flozuit ſtudiũ in ciuitate iſta. ¶ Quãtũ tm̄ ſpectat ad propoſitũ non eſt dõm quẽadmodum ſolet dici cõiter: ꝙ aqua ca'a reducit' ad actũ frigiditatis a frigidi/tate q̄ virtual'r eſt in ea: hoc enim non eſt poſſ'e: qz hec frigi ditas virtualis: que eſt in ptibus aque: aut eſt in eis de pti bus: in qbus eſt caliditas: aut in alijs: ſi in eiſdẽ: tunc cum agẽs ⁊ patiẽs debeãt eẽ diſtincta loco ⁊ ſtomacho hec fri giditas agere nõ poterit in caliditatez ipſam remouendo: neq; hec frigiditas poterit agere in ſubm ꝓpriũ infrigidã do cum qualitas nõ agat in ſuũ ſubz: vt dr in ꝑn° qnti phy ſico. ſi aũt dicat' ꝙ ſit in alijs: hoc ẽt nõ eſt verꝫ. ꝑ qdem qz tũc aliqua tota aq̄ nõ poſſet ſimul calefieri: qõ eſt ꝟ ꝑm ĩ lib. de ſenſu ⁊ ſenſato. ſcõo. ẽt. qz ſi hec frigiditas eſt in illis ptibus aut in illis eẽt frigiditas actualis: ⁊ tũc frigidũ in virtute ⁊ frigidũ in actu eẽt ſimul in eodẽ: qõ eſt fatuũ di/cere: aut in illis non eſt frigiditas actualis: ⁊ cũ non ſit ẽt caliditas: tũc aliqua ps aqua remanebit aque remote q̄li/tate el'ntari ab ea: qõ etiã eſt fatuũ dicere: ꝓꝓ qõ nihil ẽ di/cere ꝙ aq̄ reducatur ad frigiditatẽ per frigiditatẽ virtua/lem. ¶ Et ꝓpterea dõm eſt aliter ꝙ aq̄ reducitur ad actũ frigiditatis nõ propꝛie ab aliquo agẽte ꝙ frigiditatẽ indu cat: ſz reducitur ad frigiditatẽ ſolũ ex remotione prohibẽ tis. ꝟ. n. eſt dr̃ia inter potentiã eſſentialẽ ⁊ accñtalẽ: qz po/tentia eẽntialis indiget motore eẽntiali. potentia ẍo acci/dentalis ſolum indiget remouente prohibẽs: eſt autem in po' eſſentiali: ꝙ eſt in po' ad actũ ꝑ^m: eſt ẍo in po' accñtali: ꝙ hz actũ ꝑ^m: ſed eſt in po' ad actum 2^m: vt verbi. g. exẽplũ de graui: illud qõ nondũ formã grauis hz: ſed eſt in poten/tia ad formã grauis eſt in po' eſſentiali ad hoc vt moueat' deorſum ⁊ ſit in loco deorſum. ⁊ ideo talis po' ad actũ re/ducitur ab aliquo agẽte: qõ exhibet formã grauis: ꝙ qui dem ſicut exhibet formã: ita exhibet accñtia ꝟña formã: ⁊ motũ: ⁊ locũ: ⁊ alia: tale aũt agens eſt gñans: ⁊ ꝓꝓ erea ꝙ ſic eſt in po' mouet' deorſum a gñante: ſed graue qõ hz for/mam grauis: hoc nõ eſt in po' ad locũ deorſuz ſz eſt in po' accñtali: qz ipſum ex hoc: qõ eſt graue eſt deorſum niſi ſit aliqd ꝓhibẽs: ⁊ ió ſolũ eſt in po' accñtali: ⁊ qz ſolũ ẽ in po tentia accidẽtali: que po' remouet' a remouẽte ꝓhibẽs: ió

grauie qꝫ ia est in actu grauie mouet deorsum solū p remo
tionē phibētis: z sili mō in ꝓposito adaptādo dicemus qꝫ
aq̄ cū est actu aq̄: ipsa semp ē actu frigida nisi fit aliqꝫ pro
hibēs: mō ḡ est in po'ēntiali ad frigiditatē: sed solū in po'
accītali: que po' remouet remoto ꝓhibente. vñ ex sola re/
motione phibētis est actu statim frigida: neqꝫ reducit ad
actū friditatis p aliqd qꝫ frigiditatē sibi exhibet: phibens
aūt ipsam eē actu frigidā est illud qꝫ alterat ipsam ꝓtinue
ad calitatē. vñ dū est in tali alteratione q̄ fit a calefaciente
apparet calida: remota ꝛ̄o tali alteratione donec aq̄ ē sub
forma aq̄ statiz remanet frigida: remouet aūt alteratio ta
lis remoto agēte z alterāte: cū dis alteratio z mot⁹ in suo
esse in subcto depēdeat a mouēte z alterāte: alterās autez
aquā ad caliditatē z ē retinēs eā calidā cū ipsa remota nō
est a calefaciēte extrinseco vt igne vel aliq̄ tali vt est inclu/
sio vapor ignitor in ipsa p ꝓuersionē partiū minimarum
ipsius q̄ fit ab igne in tales vapores ignitos: pp qꝫ donec
isti vapores igniti sunt iclusi in aq̄ ipsa remanet cal'a: cum
aūt excludunt ab ipsa p euaporationez ꝓtinua q̄ fit ab aq̄:
vt pz ad sensum ipsa actu remanet frigida: z ppea Auer. i
cō^o scdi de aia dicit: qꝫ aq̄ pura nō potest calefieri: sz si cale
fiat: hoc ē pp admixtionē partiū ignitar cū ea: q̄si vult di/
cere qꝫ aq̄ ipsa: qz suā nām frigiditas cōsequtur: quē admo^m
ignē calitas: calida eē ad tactū nō pōt remanēte in for' aq̄
nisi cū admixtione partiū ignitarū: q̄ ipsaz faciūt cal'az ap
parere z ꝓtinue ad calitatē eā alterāt: lz enim aq̄ pura al/
terari possit ad calitatē: tn̄ donec est sub forma aq̄ actu ca/
lida ammō appere nō pōt pura: sz ia hz cōmixtionē illarū
partiū ignitar: z ppea exclusis illis ptibus statiz remanet
actu frigida. ¶ Et h̄ mō aq̄ cal'a exhibita corpi nr̄o z bi/
bita in p̄ occursu calefacit: in ꝓcessu ꝛ̄o qz excludunt ptes
vaporose ignite ab ea z resoluūtur ipsa remanet actu fri/
gida z infrigidat corpus nr̄m: lz aūt in visceribus nr̄is sit
calitas q̄ aquā deberet calefacere z ꝓseruare eā in actu ca
liditatis: hec tn̄ caliditas q̄ est in visceribus: vt in plurib⁹
nō est tāta q̄ sit sufficiēs ad ammouēdū caliditatē in ea sili
mō sicut inducit calefaciēs extrinsecū: z ppea qz tāta non
est aqua licet ab ea ifrigiditate remittat: tn̄ remanet exclu
sis illis vaporib⁹ ignitis sub tali actu frigiditatis: p quē in
frigidat corpus nr̄m non cōtingeret qꝫ caliditas corporis
valde fieret vehemēs z inflāmaret multū: tūc. n. aq̄ bene
a tali calitate calefieret z ꝓseruaret calida sic qꝫ calefieret
corpus nr̄m: z ꝓpterea ponitur 3° regiminis acutorum ab
Ypo. qꝫ aqua frigida aliqn̄ in cholerā cōuertit in corpo
ribus nr̄is: sicut accidit qui detinet in hypocundris z non
transit p̄cipue in hītibus feb. acutas vt causonē z silia: in
pluribus tn̄ corporib⁹ qz in eis non est tanta calitas aqua
dato qꝫ bibat cal'a in ꝓcessu redit ad actū frigiditatis: per
quē infrigidat corpus nostrū: qz in ꝓcessu: vt dictū est ex/
cludunt partes minime ignite q̄ erāt mixte cū ipsa q̄ ipsaz
in actu caliditatis detinebāt: z hoc forte intendebat Auī.
cum dicit: in scdo ꝛ̄o die aut in hora in qua remouetur ab
ea impressio accidētalis facit prouenire in corpore frigus
ꝓculdubio: z tūc subdit modū sm quē ad actuz frigidita/
tis reducitur: per quā infrigidat cū subdit: propter cōuer
sionē partiū paruarū ad dispōnem nālem. s. frigoris qꝫ dz
habere. i. ꝓpter ꝓuersionē. i. reditionē ad dispōnem nālez
partiū paruarū. i. que reditio z conuersio fit sm ptes par/
uas ipsius aque: ex hoc qꝫ ptes parue z minime ignite in/
cluse in aqua excludunt ab ipsa aqua z euaporāt: giiatio
enim taliū ptiū ignitar fit sm partes aq̄ puas z minimas
q̄ ꝓtinue alterātur: z pmutātur: z ppea includūtur in ipsa
ptes minime ignite qbus exclusis fit reditio aque sm par
tes eius minimas ad dispōnē nālem frigoris quā dz hēre
z hoc est etiā cōe cuicunqz alterationi vt sm partes mini/
mas rei alterabilis fiat: sicut totū hoc perfecte fuit decla/
ratum in tractatu predicto. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et sexta ē vt obseruetur processus opationis
eius sm assiduationē: aut sm plurimū. nam si
nō fuerit ita tūc processio opationis ab ea est p
accns: qm̄ res nāles ꝓcedūt a principijs suis
aut semper: aut sm plurimum.

¶ Hic ponit ꝓditionē 6^am q̄ dz obseruari in cognitione virtu
tū medicinar p experimētum q̄ ꝓditio sumpta est ab vlitate
opationis medicine q̄ vlitas opōnis dz intelligi: z quātuz
ad tps opōnis ipsi⁹: z q̄z^m ad vlitatē corpor: in qbus me^na
opat': q̄ztū qdē ad tps opōnis pōt itelligi: vt qm̄ me^na q̄ ap
proximat' in p^no sue opationis z in medio z in fine eādem
opōnem faciat dū mēbro approximet': sicut piper qꝫ ē ca/
lidum semp cū mēbr tāgit calefacit ipsuz: lz post sepōnem
eius a corpe pp resol'onē quā facit possit corpus remanere
ifrigidatū: vñ ifrigidat p accns: sed calefacit: qz semp cum
approximat' calefacit. vñ cal'z iudicat': z nō frigidū: fil'r ēt
dz itelligi h̄ vlitas: q̄ztū ad tps opōnis: vt qz semp in corpe
faciat talē opationē: z nō aliqn̄ qdē sic: aliqn̄ ꝛ̄o nō: z hoc
mō p^nr intelligit' hec ꝓditio quā Auī. hic ponit: pōt intelli/
gi hec vlitas quātū ad corpa: in qb⁹ opatur: qz tūc illa ope
ratio inest per se me^na qn̄ in oibus corpib⁹: aut in plib⁹ illā
inducit: sicut est de pipe: nā pip calefacit oia corpa vt cor/
pus tpatū z corp⁹ cal'm z corpus frigidū: z sic de alijs. ió
cal'm iudicat': z iudicat' qꝫ p se calefacit: sz aq̄ frida q̄si non
calefacit oia corpa: sz solū q̄dā dicimus qꝫ ipsa calefacit p
accns: solū. n. calefacit aq̄ frida qn̄ approximat' corpi be/
ne carnoso z iuueni z in media estate z vtus est fortis z qꝫ
nullū hz visceꝛ imbecille: z qz talia corpa pauca sunt q̄ cū
tot ꝓditionib⁹ reperiant': ió pauca corpa calefacit z ió non
iudicatur cal'a ideo est frigida: z hoc intelligit Auic. cum
dicit vt obseruet' ꝓcessus operationis eius sm assiduita/
tē. i. sm ꝓtinuationē: qz. s. ꝓtinuet z in tēpus opationis ei⁹
z in corporibus in qb⁹ opat': cāz āt istius ꝓditionis Auī.
satis in littera manifestat. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et septima qdē est vt experimentuz sit in cor
pore hois. nā si experiatur in corpore nō hois
pol'e est vt fallat duobus modis: vnus eorum
est: qm̄ pol'e est vt sit medicina cōparata ad cor/
pus hois calida z cōparata ad corpus leonis
z equi frigida: cū hec medicina est calidior ho
mine z frigidior equo vel leone: z videt sm qꝫ
existimo qꝫ sit reubarbarū frigidū cōparatum
ad equuz: z sit cōparatū ad hoiem calidum. Et
secūdus qm̄ qn̄qꝫ comparata ad vnū duorum
corporū hz proprietatē quā nō hz cōparata ad
corpus sm sicut napellus. comparatus enim
ad corpus hois hz ꝓprietatē venenosam quā
non habet cōparatus ad corpus turdi.

¶ Ponit ꝓditionē 7^am: que sumit' a subo in quo dz expiētia
fieri: qm̄ experientia dz fieri in corpore hois z non in alio:
z hoc ió qz in illo corpe dz experientia fieri ad qd̄ corpus
me^na dz esse talis in po': nunc aūt me^na dz esse talis in potē/
tia apud medicū in cōparatione ad corpus humanū: non
āt i ꝓpōne ad aliud corp⁹ cū illa me^na q̄ dz calida re^a corpo
ris hois re^a alterius posset ifrigidare z frida diceret' vt de
clarat exēplū qꝫ ponit in lra q̄re experiētia solū in corpore
humano fieri dz z nō in corpe alio. Questio. ij.

Sed quia Auic. absolute dicit qꝫ talis experientia
dz fieri in humano corpore: nō aūt exp/
mit in quo corpe. vtz in tēperato vel distēperato. z vtz in
corpoee sano vel egro. idcirco aliqs nō imerito dubitabit

in quo corpe medicus dz expiri ad hoc vt per expiētiā de virtute iudicet medicine. ¶ Et vī p̄ q̄ experientia eius dz fieri in corpore egro. nā ita docuit Aui. in hoc cap̄: in scōa ꝯditione quam posuit qñ dixit q̄ opz q̄ corpus in quo fit experiētia medicine hēat egritudinē singularē: ꝛ dcl'atur etiaz rōne q̄ posita fuit supra: qz in corpore egro med' effectum facit manifestiorē q̄z in corpe sano: qm̄ in corpe egro approximat gr̄a curationis: in sano aūt gr̄a ꝯseruationis: in curatione aūt cū fiat manifesta ꝓmutatio de egritudine ad sanitatē: in ꝯseruatione aūt nō fiat manifesta ꝓmutatio: certuz est q̄ effectus medicine in corpe egro est sensibilior ꝛ manifestior: ꝛ per ꝯñs cognitio q̄ ex ipsa sumitur est certior quā sit cognitio sumpta de ipsa in corpe sano. g̃ experientia eius magis dz fieri in corpe egro. ¶ Scōo vī q̄ experientia eius tm̄ dz esse in corpore tpato: qz in illo corpore dz fieri experiētia de me' vt cognoscat' virtus ei⁹ q̄ corp⁹ est sicut regula ꝛ mēsura oīum alioꝝ: qz sic̄ tale ē mēsurās cognitionē alioꝝ: ꝛ ita ꝛ mēsurabit' vīus me'' ex parte in ipo oīb⁹ alijs corpib⁹: sz corpus tpatū ē mēsura ꝛ regula oīum alioꝝ: qm̄ vt dicit' in techni est mediuz inter oia corpora extrema vt dicant' ꝛ intelligant' esse talia in opatione ad ipsum ḡre in ipso solo dz fieri expientia me'': ꝛ illud vī expresse affirmare Gal'. in 3° de simplici medicina: ait enim: cōuenit tibi vt ponas corp⁹ q̄ currit ſm rectitudinem ꝛ est simplex vnum singulare regula: super quam feras rē tota reliquoꝝ corpoꝝ alioꝝ: ꝛ cū res sit ſm h̄: tūc ponamus corpus cuius dispō est hec dispō cañ. ꝛ regula in vtutibus me'' ꝛc̄. ¶ Tertio arguit' q̄ experiētia eius dz fieri in oībus corporibus aūcte Gal'. in p̄ de simplici me'' ca. 3°. docet enim fieri expiētiā aliquā: vt per experiētiā deueniam⁹ in cognitionez cōplonis eius: p̄ quidē in corpore tēperate cōplonis. deinde in corpore distēperate distēperātia naturali: sicut est corpus lapsum: ꝛ deinde docet etiaz experiri in corpore distēperato temperātia egritudinali: ḡre vī ſm ipsum q̄ in corpibus oīb⁹ experientia fieri dz ad hoc vt p̄ ipsam habeat' cognitio certa. ¶ Dōm ad hāc dubitationē q̄ cuz medicina dicat' esse talis in po': vt pz ex dictis: ꝛ q̄ est tale in po' est tale ex relatione ad aliud: vt apparet 3° de cōplonibus: medicina dī esse talis ex relatione ad aliud: h̄ aūt est corpus humanū: propter qđ dz esse talis ex cōparatione ad corpus humanū ꝛ qa hec cōparatio ē penes operationē ꝛ effectū quē facit in corpus humanū: vt pz ex dictis: medicina merito vī talis ex opatiōe ꝛ effectu qui ab ea procedit in corpus humanū: ꝛ qz operationes oēs sunt circa singularia ꝛ indiuidua: idcirco me'' iudicat' esse talis ſm q̄ experiētia cognoscit' opatio ꝛ effectus eius circa indiuiduum hois. Et qz medicina talis dī ex comparatione quā h̄z ſm opationē quā facit in indiuiduū hois. sciendus q̄ in indiuiduo hois est duplicē modū cōplonis attēdere: vnū qđē modū cōplonis est attēdere q̄ sibi debetur ex nā specifica forme humane ſm quē modū cōplonis plura indiuidua pñt adinuicē ꝯuenire ꝛ differre ſm quē modum cōplexionis dicimus q̄ q̄dā corpa sunt tpata: q̄dā ☉o distēperata: ꝛ distēperatoꝝ: q̄dā sunt cholerica: q̄dā flatica: q̄dā sanguinea: q̄dā melica: aliū ☉o modū cōplonis est attēdere in indiuiduo: q̄ est ꝓprius ei ex nā ꝓpria ipsius indiuidui: in quo mō cōplonis nullū indiuiduū cū altero cōmunicat indiuiduo: sicut hic auctor insinuat p̄ cañ. fen p̄ cap̄ de cōplonibus: sicut igit' duplex est modus cōplonis in indiuiduo: ita ꝛ me'' que dī esse talis ex rel'one ad operationem q̄ facit in indiuiduo ſm quā opationē aut determinat' esse filis ei in cōpl'one: aut dissimilis: aut refertur ad indiuiduū rōne modi cōplonis q̄ inest ei ex nā specifica forme humane: aut refert' ad indiuiduū rōne modi cōplonis ꝓprie indiuidualis: si qdez referat' ad p̄m modū cōplonis: tūc aut ex expientia facta in indiuiduo determinato de cōplexione medicine absolute: aut determinato de cōplexione eius in gradu determinato. Si qđē querit' determinatio eius de cōpl'one absolute sic dōm: q̄ ad hñdā certā cognitionē de cōpl'one ipsius medicine abso'' dz fieri experiētia eius in oībus indiuiduis: nō quidē ꝑticulariter in quolibet idiuiduo: sz in oībus idiuiduis ſm diuersitates q̄ reperiūtur in tali mō cōpl'onis. vñ medicus dz eā expiri ꝛ in corpe tpato ꝛ in corpe distēperato: ꝛ in distēperato distēperātia nāli: ꝛ in distēperato distēperātia accītali: ꝛ sil'r in distēperato distēperātia simili: ꝛ in distēperato distēperātia ꝓria. vt verbi gr̄a. si video ꝑ experiētiā habitā de me'' in oībus istis corpibus q̄ ipsa oia infrigidat certitudinali'ter possum determinare: qđ est frigida: si ☉o oia calefacit certitudinal'r possuz determinare: qđ est cal'a: ꝛ istud declarat' p̄ ex eo q̄ dictū est aūcte Gal'. p̄ de simplici me'': cū eniz docet per expientiā inuenire virtutē aq̄: ꝛ docet ipsaz experiri in corporib⁹ sanis ꝛ in corpibus egris ꝛ insanis: p̄ docet expiri in corpe tpato: deinde in distēperatis: ꝛ i distēperatis docet expiri tā in distēperatis distēperātia sili q̄z i dissili: ꝛ sili mō ēt in corporibus egris docet expiri tā distēperatis distēperātia sili q̄z dissimili. ¶ Hoc ēt ꝓfirmat' rōne: qz illo mō dz fieri experiētia medicine quo mō certior h̄z cognitio de cōplexione eius quo ēt mō h̄z vlior cognitio de opatione eius rōne cuius iudicat' eius cōpl'o: sed experiētia facta in oībus p̄dictis corpibus certior h̄z cognitio de cōpl'one eius: ēt vlior h̄z cognitio eius de opatione eius: rōne cuius cōpl'o eius iudicat' esse talis. g̃ ma. pz: qa cognitio q̄z to est certior tāto est potior ꝛ melior: ꝛ sil'r quā to est vlior tāto est potior ꝛ melior: sicut apparet ex cō'' illius affo. in tenuibus dictis ꝛc̄. mi. est nota: h̄z eniz certior cognitio qñ experiētia h̄z in oībus corporibus: qz si in oībus efficit opationē ſm quā iudicat' talis: tūc nulla hesitatio cadit in ipsa: qm̄ sit talis in cōparatione ad corpus humanū: hz ēt cognitio vlior cū cognitio hēat' ab ipsa in re'' ad oēm diuersitatē q̄ cadit in mō cōpl'onis humane: ꝛ propterea ad h̄ aduertēs Aui. in vltima ꝯditione dicit q̄ experiētia ei⁹ dz fieri in hoie abso'' nō dearticulās aliqō corpus humanū: ꝛ q̄ expientia me'' dz fieri nō soluz in sanis: verū ēt in egris: ꝛ in expientia eius in egris posset cadere error ꝛ deceptio: hinc est q̄ Aui. in scōa cōditione: ꝛ in tertia ostendit qual'r dz fieri eius experientia in corporibus egris: p̄ illas tm̄ nō excludebat: qn ēt fieri dz experiētia ei⁹ in corporib⁹ sanis. ¶ Si ☉o q̄rit' determinatio cōplonis eius quātum ad gradū ipsius distincte: sic dōm q̄ ex sola experiētia circa corpus tpatū dz iudicari talis esse in gradu tēperato determinato: ꝛ huius rō est duplex. vna ē qa experiētia circa illud corpus dz iudicari medi'' esse in tali gradu ꝛ q̄ corpus ē determinās oia alia corpora in gradu cōplonis ipsarū: ꝛ re'' cuius corporis oia alia corpa esse dñr talia: sed hoc est corpus tēperatū: quare ex sola opatione q̄ h̄z per experiētiā in corpore tpato me'' iudicari dz esse talis in gradu determinato: ma. est nota. qz medicina non dī talis nisi ex relatione ad cōpl'onez corpis humani: q̄ ergo est sic determinans cōpl'onē in tota nā humana ꝛ re'' cui⁹ corporis oīs alia cōpl'o determinat' dī talis: istud ēt corpus est determinās de cōpl'onib⁹ me'' quantū ad diuersitates q̄ cadūt in ipsis re'' corpis humani: ꝛ qz tales diuersitates q̄ cadunt in medicinis sunt gradus ꝯsiderati in eis ideo illud qđ determinat de gradibus me'' est solū corpus tēperatū: mi. ē nota auctoritate Gal'. in techni. ¶ Se cūda ratio est qz in illo corpe dz fieri experiētia ad hoc vt habeat' cognitio gradus cōpl'onis eius medicine in quo corpore medicina opat' effectū suū nō excedētē: sed in corpore tēperato inducit effectū nō excedētē: neq̄ diminutū. g̃ ꝛc̄. ma. est nota: qz qñ determinat' gradus in medicinis si determinaret' gradus eaꝝ ex opatione quā faciūt in corpore excedētē aut diminutā: tūc nō h̄etur cognitio certa de gradu ipsius: qz aut iudicaret' in gradu supfluo calidi-

Duplex modus cōplonis in idiuiduo.

Gradus ꝛ dofes me'' sūmūt' i cōparatōe ad corp⁹ tēperatū.

tatis vel friditatẽ:aut ī gradu diminuto:ꝛ ppea g̃dus eiuꝫ determinari dꝫ solũ ex opõne quã facẽ i corpe nõ excedẽter neqꝫ diminute. mi.appet:qꝛ i corpib⁹ distẽparis me^n^ cal'e vel fride:in silib⁹ gdẽ faciũt opõnẽ excedẽtẽ valõ: qm̃ sil'e additũ silĩ auget ipm valõ:ꝛ facẽ ipm furere:i distẽpatꝫ x̃o distẽperãtia ꝯria p multã resistẽtiã diminutum faciũt effectuꝫ:vt.x̃.g.piper appꝛoximatũ corpi cholico valde agit in ipso calefactionẽ excedẽtẽ valde adeo ꝙ pducit ipsum ad fẽb.vñ ex hoc iudicabit piper cal'm esse in 4° gradu:ꝛ erit errꝛ:sed appꝛoximatũ corpi frigido valde calefaciet ipsum parũ valde:vñ iudicat forte esse cal'm in p̃ gradu:ꝛ est errꝛ:sed in corpe tpato appꝛoximatũ:qꝛ nec est oino simile sibi:nec oino ꝯriũ effectũ suuꝫ inducit ꝟm id qõ est in po'ex sui nã.vñ nõ facit excedentẽ nec diminutũ:effectum pp qõ me^n^'dꝫ poni talis in gradu ex opatione quã efficit i corꝛore tẽperato.vñ si expientia facta in corpe tẽperato.video ꝙ me^n^ appꝛoximata sibi nõ permutat ipsum:sꝫ ꝓseruet: tũc debeo iudicare ꝙ ipsa est tpata:si x̃o permutat ipsuꝫ:nõ tñ permutatione manifesta:tũc dꝫ iudicari ꝙ est talis in p̃ gradu:si x̃o permutat ipsum pmutatione manifesta: tunc dꝫ iudicari ꝙ est talis in 2° gradu:si x̃o pmutat ipsum permutatione nõ solũ manifesta:sed cũ nocumẽto sensibili:vt qꝛ dolorẽ inducat:tunc dꝫ iudicari esse talis in 3° gradu.si x̃o sic pmutat ꝙ corꝛuptionẽ inducat:tunc dꝫ iudicari eẽ talis in quarto gradu:ꝛ sic declarãtur gradus in medicinalis in gꝛadu:ꝛ ꝟm quã iudicat talis esse in gradu sũmi dꝫ in cõparatione ad corpus tẽperatum: verũ est ꝙ doses in medicinis alteratiuis:qꝛ cũ difficultate cognoscũtur auctoꝛes nõ bñ expꝛimũt:cũ loquũtur de eis: sicut expꝛimũt de gradib⁹ determinatis ipsarũ:ꝛ hoc mõ Gal'. referẽs se ad istã intẽtionez dixit 3°de simplici me^n^':ꝙ corpus cuius dispõ est hec dispositio ponimus canonẽ ꝛ regulam in virtutibus me^n^:ꝛ idem etiã asserit Haliabas secũdo suo practice cap̃ de cognitione me^n^ per expientiã:ait enim. Ego quoqꝫ dico qꝛ excellẽtioꝛ medicaminũ ꝓbatio ꝛ expientia ad cognoscendũ eorũ cõplexionẽ est in corpoꝛibus tẽperatis:ꝛ subdit. Intelliges aũt mensurã ꝛ quãtitatem actionis eius in corpoꝛibus extra tẽperãtiã positis cũ que sit eius actio in temperatis comparaueris.

¶Sed tũc aliqs dubitabit si corpus tẽperatũ nõ inueniat cũ raro inueniat:ꝛ pauca inueniant:qũo g̃ tunc expientia cognoscemus gradus in medicinis. ¶Dõm ꝙ sine dubio expientia facta in corꝛore distẽperato ex p̃ occursu illi⁹ cognitionis sensibilis nõ poterit bñ determinari gradus cõplexionis me^n^:tñ expiẽtia illa ꝓiũcta cum rõcinatione discurrere potẽs cõiecturationez de gradu cõpl'onis illi⁹:ꝫ nõ ita certe habeat cognitio siẽ expiẽtia facta in corpe tẽperato:hec aũt rõcinatio discursiua ꝓiũcta illi expiẽtie fiet ex cõparatione discessus illi⁹ corpis in quo fit expiẽtia talis ad corpus tpatũ:ꝓsiderabo.n.quãtũ descẽdit illud corpus a corpe tpato:ꝛ tũc ex hoc ꝓsiderabo effectũ me^n^ q̃ꝫ^m^ supfluit in corpe illo rõne distẽperãtie eius:aut q̃ztũ diminuit:ꝛ ꝟm hoc auferẽdo excessum vel diminutionẽ:iudicabo ꝙ me^n^ illa talẽ effectũ oparet in corpe tpato:ꝛ ꝟm hoc ponet in gradu tali vel tali:ꝛ hec est vna ex causis:q̃re licet auctoꝛes nõ diuersificent nisi raro in cõplexione medicine:diuersificant tñ multotiẽs in gradu ꝓpl'onis ei⁹: qm̃ cognitio certa de gradu cõpl'onis in medicis nõ hẽtur nisi ex expientia in rel'one ad corpus tpatũ:ꝛ qꝛ vt in plibus fit expientia in corpibus distẽperatis ppea qꝛ raro ĩueniũtur tpata:ꝛ ex expientia in talib⁹ nõ hꝫ nisi cognitio coniecturatiua q̃ sumit ex rõcinatione illi expientie addita:ꝛ in tali ꝓiectura ꝓpter incertitudinẽ eius cadit diuersitas mẽsura:hinc est ꝙ rõne huius vnus ponit medicinã aliquã esse talẽ in p̃ gradu:alter võ in 2°:alter võ forte ponet in 3°:ꝛ p̃cipue ẽt hoc oñdit ga qñ fit expientia in distẽperatis corꝛporibus cũ corpa distẽperata sint diuersa ꝟm diuersitatez eoꝝ:in qbus fit expientia:qꝛ in eis vna medicina diuerso mõ imꝓꝛimit:ꝛ pmutat:vt apparet 3°de simplici me^n^:ẽ ꝙ ex hac diuersitate diuersi hñt ꝓiectura diuersam.imo etiã non solũ in hoc diuersificãtur:imo ꝛ aliqñ diuersificantur in cõpl'one eius:qm̃ medicina vna ꝟm corꝛporꝝ diuersitatẽ est ꝙ vnũ corpus calefaciet:alterũ x̃o q̃si infrigidabit: vt dꝫ 3°de simplici me^n^':qm̃ vt dꝫ ibi non minus differt vnus hõ ab hoie quã differat me^n^ frida a cal'a me^n^:pp qõ vna me'diuersos effectus ipꝛimet in diuersis corꝛporib⁹: ppea hec ẽ cã q̃re determinatio de cõpl'one medicinaꝝ vel gradu ipsaꝝ ab auctoꝛib⁹ nr̃is multotiẽs inuenit valde diuersa. Si x̃o me^n^ referat ad indiuiduũ rõne cõpl'onis ꝓprie q̃ sibi debet ex indiuiduali nã vt in cõparatione ad illã ex opatione quã facit in illo q̃ cognoscit p̃ expientiã talis esse iudicet:sicut dõm ꝙ determinatio cõpl'onis eius ꝟm istuꝫ modũ hꝫ nõ põt certa nisi ex expiẽtia facta in q̃libet idiuiduo qõcũqꝫ sit illud:ꝛ h⁹ rõ est ꝛ cã:qꝛ in illo corꝛpe dꝫ fieri expientia medicine in re^n^ ad qõ dꝫ eẽ talis:ꝫ re^n^ cuiuscũqꝫ indiuidui me^n^ hꝫ determinatã cõparationẽ q̃re ex experientia facta in quocũqꝫ hꝫ cognitio certa cõpl'onis medicine.ma.nota est.mi.nota est ex dictis:qm̃ ꝓsiderãdo modũ cõpl'onis q̃ debet indiuiduo ex sui nã ꝓpria:nullũ cuꝫ altero cõicat.imo qõlibet hꝫ sibi ꝓpriũ:q̃re in cognitione cõpl'onis medicine re^n^ talis modi cõpl'onis nõ sufficit experientia eius in vno ad cognoscẽdũ cõpl'onẽ eius re^n^ alterius:ꝫ opꝫ vt in quocũqꝫ eius expientia habeat'. ꝛ qꝛ talis cognitio ẽ ꝑticularis q̃ nõ spectat ad artẽ q̃ est vñum: hinc est ꝙ talis cognitio nõ est tradita in arte medicine:ꝫ aũt hec cognitio nõ spectet ad artẽ:tñ ipsa addita arti ipsius medicine iuuat ipsaꝫ multũ ad opandũ recte:qm̃ cõseruatio ꝛ sanatio ex ꝓprietatib⁹ ꝓprijs indiuiduoꝝ dependent:Et ꝓpterea dꝫ a Gal'.3°terrapẽ.ꝙ quãto magis ꝓsiderabis nãm corꝛporꝝ tãto magis ei ꝙ ꝓpriũ ẽ appꝛopinq̃bis:ꝙ tñ nullatenus scribi vel denotari pót:ꝛ ió subdit ẽt ꝙ ió inuenim⁹ plures methoicos ꝛ pl'es layꝯ q ꝓcordãt ꝙ nulla me^n^ scribi possit ꝟm certã iuestigationez.ꝛ huic ẽt ꝓcordat ꝙ dic̃ Auer.p̃ colligꝫ.ait.n. Neciũ ẽ medico post q̃ꝫ sciuerit sũmas q̃ aggregate sunt in hac arte studiũ longũ.ſ.in expien^:ꝛ postea poterit'i ipsa iuenire accñ'ꝛ mãs q̃ sunt ipoña scribi ꝛ subdit.ꝛ medic⁹ qñ fuerit sollicit⁹ in opib⁹ h⁹ artis erũt firmata in corde ipsi⁹ ꝓncipia expimentalia:p q̃ poterit inuenire in materijs illas sũmas.ꝛ idcirco qꝛ pfectio sanationis ꝛ ꝓseruationis hꝫ necitatẽ ꝓsiderationis nõ solũ ad cões diuersitates:ꝫ ad ꝓprias vnicuiqꝫ idiuiduo:ille erit melioꝛ sanatoꝛ ꝛ ꝓseruatoꝛ qui cognoscet de vnaq̃qꝫ re ꝙ ipsa ẽ talis:nõ solũ in cõparatione ad nãm humanã:ꝫ ꝛ in cõpatione ad h̃ indiuiduũ ꝛ ad illõ: ꝛ hec est vna ex causis q̃re auctoꝛes p̃cipiũt i moꝛbis medicamina pmutari:qm̃ inter medicinas ꝛ corpus sunt determinati aspectus ꝛ ꝓpoꝛtiones iuuamẽti ꝛ nocumenti ꝟm q̃s determiatas ꝓpoꝛtiões h̃ me^n^' ẽ cal'a re^n^ corꝛporis pauli:nõ aũt re^n^ corꝛpis petri:q̃ qdẽ opationes sola experiẽtia in indiuiduis ꝛ nõ alio mõ pñt cognosci:ꝛ hoc vꝫ mihi veritas in hac dubitatione cẽsenda:argu^n^ aũt siẽ ex dictis appet finis vijs ꝓcedũt. ¶Deinde cum dicit.

¶Isti ergo sunt canones quos obseruare dꝫ i cognitiõe virtutũ medicinaꝝ ex via expimenti.

¶In'parte ista dictis finẽ imponit. Circa quam partem aliquis dicet. Aui.posuit septẽ conditiones obseruandas in cognitione virtutis medicinarũ que habet per experientiam.sed Haliabas in p̃allegato cap̃ ponit octo.ergo hic fuit diminutus. ¶Dõm ꝙ satis sufficiũt septem:q̃s Aui. ponit in experientia obseruãdas in cognitione virtuꝫ medicinarum.sufficiẽtia autẽ istarũ conditionum sumitur ex hoc.nam cognitio per, experientiam est cognitio que su-

Cognitio particularis per expiẽtiã non spectat ad artem.

mit ex opõne ipsaꝝ:nũc ãt in q̃libet opõne ꝯcurrũt tria.s. fortitudo agẽtis:dispõ patiẽtis:ꝛ tps sufficiẽs:sic appet 2° de accñti ꝛ morbo:ꝛ ió cognitio p expiẽtiã q̃ sumit ex opõne ipsaꝝ medicinaꝝ:aut refert ad agẽs:qõ ẽ meñ ipsa:aut refert ad patiẽs:qõ ẽ corpꝰ ipsuz:aut refert ad tps mensurãs actionẽ illã:si qdẽ refert ad agẽs:qõ ẽ meñ:tũc aut refert ad ipsaz rõne sue q̃litatꝭ abꝫ ꝛ sic sumit pª ꝯditio:i q̃ cõsiderat ꝙ meñ sit vacua ab oi q̃litate exñea:aut refert ad ipsaz rõne q̃litatꝭ fm potẽtiã eiꝰ q̃ ẽ q̃ztitas q̃litas ꝛ sic sumit ꝯditio q̃rta:in q̃ ꝯsiderat poᵒ meñ eq̃ta poᵒ egritudis. si ãt refert ad patiẽs:qõ est corpꝰ:tũc aut refert ad corpꝰ humanum absolute:ꝛ sic sumitur cõditio septima:in qua considerat ꝙ experiẽtia eius dꝫ fieri in corpe hominis:ꝛ nõ in alio:aut refert ad corpꝰ bũanũ rõne alicuiꝰ dispõnis determinate:ꝛ b dupl'r:qz aut refert ad corpꝰ bũanũ rõne dispõnis vniꝰ:ꝛ sic sumit ꝯditio scda:in q̃ ꝯsiderat ꝙ experiẽtia fiat in corpe hñte egritudinẽ singularẽ:aut refert ad corpꝰ bũanũ reᵘ dispõnũ ꝯziaꝝ:ꝛ sic sumit ꝯditio tria: in q̃ ꝯsiderat ꝙ expientia fiat in duabꝰ dispõnibꝰ ꝯziis:ꝛ lꝫ ambabus ꝯferat opꝫ videre:cui ꝯfert p se:ꝛ cui p accñs hec tñ ꝯditio posset referri ad q̃litatẽ meñ rõne modi operãdi eiꝰ:vt puta ꝙ operet p se:aut p accñs:si vo ista conditio referat ad tps opõnis:tũc aut refert ad tps opõnis eiꝰ absolute:aut ad tps opationis eiꝰ cõpetẽter cõparãdo.s. operationẽ q̃ fit in pnᵒ tpis:ad illã q̃ fit in ꝓcessu: si ꝯsideret p mõ sic sumit ꝯditio sexta:in q̃ ꝯsiderat. vtꝫ effectũ suũ faciat sp vel aliqñ sic:ꝛ aliqñ nõ. si vo consideret scdo mõ:sic sumit ꝯditio qnta:in q̃ ꝯsiderat. vtꝫ opatio q̃ i pnᵒ appet cũ occurrit corpi sit alia ab illa q̃ postea appet:qz g nõ plura occurrũt in opatione a q̃ sumit cognitio habita ꝓexperientiã:idcirco nõ plures ꝯditiones q̃ debẽt obseruari posuit Aui.sed sufficiũt. ¶ Ad illõ vo ꝙ dꝫ:ꝙ Dalia bas posuit octo ꝯditiones:dõm ꝙ ꝯditio octaua quã ponit:in q̃ docet ꝯsiderare.vtrũ res q̃ administrat addat in calore q̃litatẽ:aut q̃ztitatẽ nõ ponit ad docendũ cognoscere cõpl'onẽ medicine absolute: vt intelligit Auic̃. sed ponitur vt dicit:vt per ipsam distinguat calefactio medicine a calefactione quã facit cibus:de hoc aũt in presenti ꝓposito non curamus:qm̃ Aui.distinctionẽ p̃supponit notaꝫ ex his que dixerat p̃ cañ.fen scda capl'o de eo ꝙ comedit ꝛ bibitur:ꝛ ideo Aui.illã conditionẽ nõ posuit.

¶ De cognitione virtutũ medicinarum singularium per ratiocinationẽ. Cap. iij.

Cognitionis autem virtutũ medicinaruꝫ singulariũ per rõcinationem canones aly sumũtur ex velocitate cõuersionis earũ ad ignẽ ꝛ calefactionẽ:ꝛ ex tarditate conuersionis ipsarũ. Et ex velocitate congelationis earũ:ꝛ tarditate congelationis ipsarũ. Et aly sumunt ex odoribus: ꝛ aly ex saporibus. Et qñq̃ sumunt ex coloribus:ꝛ qñq̃ sumunt ex operationibus ꝛ virtutibus notis ex quibus acquiruntur significationes siue manifeste super virtutes ignoratas.

¶ Cũ dedit canonẽ circa cognitionẽ vtutũ medicinaꝝ ꝓut cognitio eaꝝ ab experiẽtia sumit:hic dat cañ. obseruandos circa cognitionẽ vtutũ medicinaꝝ simpliciũ q̃ hꝫ per viã rõcinatiuã:ꝛ duo facit.p̃ ponit ex quot ꝛ qbꝰ assumũt cañ.i cognitionẽ vtutũ medicinaꝝ hꝫ viã rõcinatiuã.scdo ibi illis canonibꝰ ꝓsegt. scda ibi.(Uia aũt pª est.) ¶ Circa pmã partẽ itelligẽdũ p̃ ꝙ hec via cognis:circa quã ponũ tur bi canones dꝫ eẽ via rõnis.predicta vo dicit via experimenti:non ꝙ p̃dicta via dicatur via experimenti: quia accipiat ex his:q̃ cognoscunt ꝓ sensuz:qm̃ b mõ via experimenti est nõ solũ in cognitiõe eoꝝ:q̃ ptinẽt ad artes opatiuas:q̃lis est scia meᶜ:imo ẽt cõis cuicũqz scie:qm̃ oio scia ꝛ doctrina ortũ hñt ex cognitione sensitiua:vt dꝫ a phõ.p̃ posteꝝ. Silr ẽt b mõ via q̃ ponit hic accipit ex his q̃ cogñscunt ꝓ sensuz nã ad sensuz appꝛaret iflãmatio ꝛ congelatio ꝛ silia. Et silr odores ꝛ sapores ꝛ colores sensu cognoscũtur:neqz ista dꝫ via rõis:qz ꝓcedat ex cãis ꝛ pncipijs cpl'onis:qm̃ ista via ꝓcedit solũ ex his:q̃ sunt posteriora reᵘ cõpl'onis:ꝛ sunt signa respectu ipsiꝰ cña ipsaz cõpl'onẽ:sicut dicit Auer.qnto sui colliget. Sz p̃dicta via dꝫ via experimẽti:qm̃ accipit imediate ex ipa opõne quã facit in corpe bũano me'simplex. Et qz opatio est circa singularia ꝛ idiuidua:ꝛ ió via experimẽti est circa idiui:dua ꝛ singularia: pp qõ experimẽtũ nõ est ps artis:lz sit pnᵐ ex quo cstituit ars ipsa:vt dꝫ ꝑ metaphy.ꝛ hoc mõ experiẽtia itelligit in artibꝰ opatiuis:cũ.s.actu fit opatio singularis circa idiuiduũ in quo ars opari docet. In actuali.n. opatione csistit experiẽtia pp qõ circa modũ operatiõis quẽ meᶜ approximate corpi faciũt experientia ipsa versat:ꝛ qz via experiẽtie sũpta est imediate ex mõ operationis meᶜ fm quã operationẽ meᶜ:q̃ est talis in poᵗalis iudicat:iudicat.n.talis nõ in se:sz in relone ad corpꝰ nostrũ:hinc est ꝙ talis via in cognitione virtutũ meᵘ obseruatis ꝯditionibus p̃dictis ẽ via certissima:in qua nullus error cadit:sicut expresse est sñia Gal'.3.de cõpl'onibus.ꝛ p̃ ꝛ 3° de simplici medicina. Uia aũt rõnis b intelligitur via:que procedit per viam inuestigationis:non quidẽ ex causis ꝛ prioribus:sed ex aliquibus posterioribus notis ad sensuz inuestigando p illa pn':ꝛ cãs que sunt cõpl'ones ipsarum meᵘ:ꝛ ꝓpterea talis rõcinatio:vt dicit Auer.qnto colliget est per viam sillogismi demonstratiui non cãe:sed eẽ:q̃ quidẽ syllogismꝰ demonstratiuus ex posterioribus ad prioꝛa procedit:ꝛ qz ista via non sumitur ex operatione quã meᶜ facit in corpus in cõparatione ad quam iudicat esse talis:sed sumitur ex alio ex quo iudicat esse talis ante operationẽ eius in corpus:que qdẽ via vr potius iudicare de cõpl'one eius in se q̃z de cõpl'one eius in relatione ad corpus: vt declarabit postea:idcirco lz ista via habeat sufficientiã:non tñ bz oimodam certitudinem:in qua aliqñ non cadat erroꝛ: qm̃ ꝛ in ipa aliqñ cadit erroꝛ. Et ista vba que sunt dicta ponit Auerro.in quinto sui colliget.ait.n. Et Gal'. ꝛ alij medici conati sunt facere regulas demonstratiuas vt probarent operationes harum medicinarum in corporibus bũanis q̃uis non sint nisi signa opinatiua:sicut superius est ostensum.ꝛ vt ipsum bonoꝛẽ dicimus ꝙ hñs veritatẽ pro maioꝛi parte:sed non necessitatem ꝛc̃. ¶ Secundo intelligẽdũ vt Auer.ẽt dicit in 5° p̃dicto ꝙ vtutes reperte in medicinis sunt quadruplices. Quedam.n.sunt ꝑme vt sunt ille per quas meᵈ dꝫ calefaciens vel infrigidãs ꝛc̃.quedam sunt secũde:vt sunt ille per quas meᵐᵃ dꝫ resolutiua ꝛ repcussiua ꝛc̃.quedã sunt tertie per quas medicina facit operationes p̃dictas in determinatis membris:vt dactili aperiunt pulmonem:sed opilant epar:ꝛ sicut sunt medicine ꝓuocatiue vrine:ꝛ medicine prouocatiue lactis:que predictas operationes exercent:nisi in quocũqz mẽbro:sed ꝓuocatiue lactis in mamillis:ꝛ prouocatiue vrine circa mẽbra vrine:ꝛ quedam sunt virtutes q̃rte:per quas medicina dꝫ operari non inq̃ztũ calida aut frida:sed operatur in quantum talis.s.per virtutẽ specificã occultã: que cãtur ex debita mensura el'ntoꝝ:ꝛ ꝓportione: que est in ea fm quã hꝫ operationem in hac mensuraad mẽsurã el'ntoꝝ:q̃ reperit in alio ente fm quẽ modũ dicimus ꝙ magnes attrahit ferrũ:ꝛ ꝙ turbith attrahit flã:ꝛ sic de alijs. Modo dña est inter has virtutes q̃rtas:que vocant formespecifice:ꝛ tres precedẽtes:sicutinuit Auer.i qnto predicto:qz

Uirtutes repte in medicis st q̃druplices ꝛ quo ꝙue niunt ꝛ differũt.

iste solū experiētia sunt cognite: neq; absq; experiētia cog
sci pñt: nullus eni posset cogscere q magnes attrahit fer/
rū nisi ex opatione attractionis ferri quā vidisset: aut au/
diuisset: ꝛ sil'r q turbith attrahit fla ꝛc. sz tres vtutes po/
res aliqual'r absq; experiētia p viā rónis pñt cogsci ex effe
ctib⁹ q̄rūdā pmaꝝ q̄litatū seu vtutū: q̄ in me' dereliquūt:
vt sunt sapores ꝛ odores: ꝛ alia q̄ Aui. ponit in lra. Prin/
cipal'r tñ ꝛ p ex talib⁹ sumit cognitio vtutū pmaꝝ: q̄ sunt
in me' scz q medicina sit cal'a frida hūida vel ficca ex pñti
aūt notis istis pmis sumit cognitio scdaꝝ: qm̄ scde proce/
dūt a pmis: vtputa: q me' sit apitiua: maturatiua: ꝛ sil'ia: ꝛ
B voluit dicere Auicē. ibi cū dixit vltio (ꝛ q̄nq; sumuntur
ex opatiōib⁹ notis: ex qb⁹ acqrunt signationes māifeste su
p vtutes ignotas ꝛc.) Tertie aūt vtutes vñr cōicare cum
scdis ꝛ q̄rtis virtutibus: q cā q̄re me' aliq̄ determinate sit
apitiua pulmonis: ꝛ nō alteri⁹ mēbri: q sit ēt apitiua via/
rū vrine: ꝛ vrinā puocet: B qdē pm aliqd vī hīe a for'spe/
cifica ꝛ vt sic B vt⁹ cōicat cū q̄rtis virtutib⁹: ꝛ q̄ scde vtu
tes ex pmis cāntur hinc est q si p rócinationē scio medici
nā eē calidā vel frigidā ꝛc. ex pñti potero cognoscere vir/
tutes scdas: ꝛ pm aliqd tertias saltē pbabili rōe q̄ postea
expimēto certificat. Aui. ergo B nō q̄liūcūq; vtutū me'
cognitionē inuestigare itēdit p viā rócinatiōis: sz tm̄ pmaꝝ:
ex eis. n. sunt note scde: ꝛ ex scdis sunt note tertie: iquantū
cōicāt cū secūdis. Quarte aūt ꝛ tertie inq̄ntū cū q̄rtis cōi/
cāt via rónis inuestigari nō possent: sz tm̄ via experimēti co
gnoscūtur: vt dictū est. ¶ Tertio itelligendū q lz singula
entia coꝛruptibilia alia a nobis possint hīe rónem me' in
rel'one ad coꝛp⁹ nostrū: inquātū approximant' int⁹ vel ex/
tra: nō tñ res oēs alie a nobis hñt vtutes pmas: q̄s róne
inuestigare nescim⁹ eodē mō. Ent. n. q̄ nobis approximā
tur hñt has vtutes i actu. s. q̄ hñt caliditatē: friditatē ꝛc.
actu sensibiles: sz mixta ex el'ntis vt vident' esse in cōpara/
tione ad nos calida ꝛ frida in actu pm suas cōpl'ones eēn
tiales: sz oñr eē talia in potētia: ꝛ iō he vtutes pme: vt re/
periūtur in pprijs coꝛpoꝛib⁹ nō idiguerūt inuestigatione rō
nis cū sint manifeste pz sensuz: q̄ sunt actu i eis: sz i mixtis
cū hēant has vtutes pm potētiā nō sunt manifeste ad sen/
suz: ꝛ iō in eis has vtutes inuestigare docuit: ꝛ per rónez ꝛ
p viā experimēti: q̄ sumitur ab operationis effectu: pp qō
doctrina totā Aui. in hoc cap ad res q̄ sunt tales in poten
tia ꝛ nō in actu itelligi doz ꝛ extēdi. ¶ Quarto intelligēdū
q oia coꝛpa mixta: q̄ sunt me' essentialiter a calido ꝛ frigi
do sunt actiue: ab hūido aūt ꝛ sicco passiue iuxta illud di/
ctū phi in. 4. metheo. generāt aūt cal'm ꝛ frigidū vniuscu
iusq; vincētia mām: q mixtū ipsuz possum⁹ inuestigare eē
calidū vel frigidū: humidū vel siccū ex passionib⁹ vel effe
ctib⁹ iductis in hūido ꝛ sicco: ex qb⁹ constituit' coꝛpulētia
mixti a cal'o ꝛ frido: tāq; iducētib⁹ foꝛmā mixti: q̄ effect⁹
cū sit not⁹ sensui ducit in cognitionē sue cāe: dispónes aūt
ꝛ passiónes: q̄ inducunt' in hu. ꝛ sic. ex qb⁹ ꝯstituit' mixtū a
calido: ꝛ frido: q̄dā sunt cōes oib⁹ mixtis eēntial'r: ꝛ ime/
diate cāte ab ipsis q̄litatib⁹ agentibus in passis: ꝛ isti sunt
18. modi passionuz cónumerati ab Aꝝ in. 4. metheo. vt. s.
iflāmabile: coagulabile: liq̄bile: mollificabile: trahibile:
viscosum ꝛc. ꝛ penes istas dispónes ꝛ passiones sumitur
pmus modus cognitiōis vtutū me' p viā rónis posit⁹ ab
Aui. in lra q est modus cognitiōis sumptus ex velocitate
cónersiōis eaꝝ ad iBnē: ꝛ ex calefa'ne ꝛ tarditate ꝯuersiōis
eaꝝ ad ignē: ꝛ sup. ꝛ ex ifridatione: ꝛ ex velocitate cōgela
tionis eaꝝ ꝛ tarditate. Ex B. n. q res est inflāmabilis siue
vstibilis ꝯgelabilis ꝛc. iudico ipsaz eē calidā vel frigidaz
vt apparebit in sequentibus: sed alie sunt dispōnes ꝛ pas/
siones repte in mixtis: q̄ sunt scdarie magis ꝛ nō essential'r
ꝛ imediate cāte in hūido ꝛ sic. a cal'o ꝛ frigido: ꝛ iste sunt
duplices: q̄dam. n. debent' ipsi mixto magis itrisece: que/
dam vō sequuntur mixta magis extrinsece que vō deben

Distō ꝛ sufficien tia viaꝝ cognitio nis posi tarū ab Auic.

tur ipsi mixto magis intrinsece sunt duplices. nam q̄dam
fundantur magis in humido q per digónē a calido cómi
scentur cū sicco: ꝛ tales sunt spēs sapoꝝ: ꝛ ex istis accipit'
2⁹ modus inuestigationis taliū vtutū in me'': q̄dā vō fun/
dantur magis in sicco subtili q̄si lauato per humidū ꝛ iste
sunt spēs odoꝝ: ꝛ a talibus sumitur tertia via cognitionis
taliū vtutū: dispónes vō ꝛ passiones que debētur mixtis:
ꝛ ꝯsequunt' ipsa magis extrinsece sunt coloꝛes: Est. n. co/
loꝛ in extremitate coꝛpoꝛis innati: vt apparet in li° de sen/
su ꝛ sensato: ꝛ ex talibus sumit' 4ª. via cognitionis talium
vtutū p rōcinationē. Quintus autem modus ponitur in
lra quam subdit: cū dicit (ꝛ q̄nq; sumit' ex opationibus ꝛ
vtutibus ꝛc.) nō est ad inuestigādū vtutes pmas me'': sz
magis p illū modū voluit Auic. denotare q̄l'r ex pmis vtu
tib⁹ notis pm pdictas q̄tuoꝛ vias deuenimus in cogni/
tionē scdaꝝ vtutū: sicut ex hoc q mihi est notuz per istas
vias medicinā esse calidā tēperate iuestigo vtutem aliaz
magis occultā. s. ipsam eē maturatiuā: ꝛ pp hoc de isto 5°
nō psequitur Auic. in pcessu huius capl'i: sed solū de qua
tuoꝛ vijs cōnumeratis: que distinguūtur illo mō q̄ dictum
est. ¶ Quinto ꝛ vltimo itelligēdū B q Auer. addit etiam
quandā aliā viā inuestigationis haꝝ vtutū ꝛ ista via non
sumit' ex dispóne aliq̄ ꝯte mixtū pm se: sed magis ex qui
busdā rebus extrinsecis ipsis mixtis annexis: sicut ex lo/
co gñonis rei: ꝛ ex tpe: ꝛ ex ꝓpo nutrimento. Penes. n. B
videm⁹ plantas diuersificari in cal'itate ꝛ friditate: pm q
docet Auer. sz istū mo'' cognis Aui. nō exp'ssit aut forte:
q̄ B cognitio est debilis valde ꝛ icerta: sepe. n. in locis ca
lidis videmus frigida gñari ꝛ eꝛ: vl' forte q̄ iste modus
poterat esse notus ex his: que dicta erāt in scda fen primi
can. cū determinatū fuit de causis permutātibus coꝛpoꝛa
nostra: ꝛ oñsum fuit: q̄l'r penes tpa ꝛ regiones ꝛ loca acci
dit nr̄a coꝛpa permutari: sicut q̄ ex illo notū est qual'r nr̄a
coꝛpa pmutant' penes B extrinseca: sic ex eodē notuz esse
poterat q̄liter accidat plantas ꝛ terre nascentia permuta
ri in cōpl'onibus suis ꝛ vtutibus pmis: ꝛ iō illū modū de
reliquit tāq; notū: ꝛ p̄cipue q̄ ille modus significationis
nō vī esse cōis oibus medicinis: dī ēt maxime illud appro
priari terre nascētibus ꝛ aialib⁹: alijs aūt nō sic: ꝛ propte
rea B vbi tractant' modi cognitionis cōes talem modum
cognitionis nō tetigit: sed illū modū cognitionis potius
tetigit cum particulariter tractat de talibus medicinis.
¶ Et ex his ēt q̄ oñr appet: q lz Auer. in. 5. sui colliget di
cat Gal'. ꝛ oēs medicos tetigisse in hac mā vias breues: ꝛ
quasi non sufficientes: q̄ tetigerūt solū vias: q̄ sumuntur
ex facili inflāmatione ꝛ difficili eaꝝ ab igne: ꝛ vias que su
munt' ex ꝯgelatione ꝛ liq̄tione eaꝝ: ꝛ sapoꝛibus ꝛ odoꝛib⁹
ꝛ alijs vijs: que sunt dicte: obmiserunt autem modos co/
gnitionis: qui sumuntur ex passionibus ꝛ dispositionibus
alijs consequentibus mixta essentialiter: que passiones
sunt enumerate in 4° metheo. tñ possumus dicere q Gal'.
in primo de simplici medicina: ꝛ Auic. B satis sufficienter
illam viam tetigerunt: verū est enim q si per illos singu/
los modos passionum discurrissent: sufficientioꝛ fuisset
doctrina: sicut aliquo modo ipse nititur discurrere. Sed
Gal'. ꝛ Auicen. tetigerunt viam: que sumitur a passionib⁹
magis manifestis: ꝛ magis cōmunibus: que sunt facilis
inflammatio vel difficilis: ꝛ calefactio vel infrigidatio ꝛ
coagulatio ꝛ liquatio. Iste enim passiones sunt multum
manifeste ꝛ sunt multum cómunes: iterum etiam manife
ste dependere immediate videntur a calido ꝛ frigido: ex
quibus cātar complexio in mixto: alie autem passiones
non sunt sic manifeste: non sunt etiam sic cōes: non sic etiā
maxime dependēt ex calido ꝛ frigido: propter quod illas
passiones discurrere non curauerunt: sed solum de istis tā
q̄ de principalioꝛibus ꝛ cōioꝛibus curauerunt facere mē
tionē: ꝛ ex istis dant intelligere: q simili modo per alios

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

potest fieri discursus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Dia autem prima est quoniã rerum similiũ in constitutione essentie. s. in raritate ⁊ spissitudine quecunqꝫ recipit calefactionem velocius est calidior: ⁊ quecũqꝫ recipit infrigidationem velocius est frigidior. Et vna causarum in hoc est: quoniã res quandoqꝫ calefit velocius alia agente existente vna: qm̃ in seipsa est calidior altera: ⁊ neqꝫ infrigidat ipsam nisi frigus accñs. Cũqꝫ aduenit caliditas exterior: ⁊ cõsentit ipsi virtus calida ĩnata: que ẽ in ipsa equatur aly in cã exteriore ⁊ superfluit illi in virtute: que est in ipsa: ⁊ fit calidior: ⁊ ꝑm hoc cognosces dispositionẽ eius: que infrigidatur velocius. Et post illud in dãda causa eius est sermo prolixus de quo intromittit se ille qui loqtur in principijs naturalibus preter medicum.

¶ In parte ista exeqr̃ ptractãdo canones p̃dictos ꝑ quos deuenit in cognitionẽ vtutũ medicinaꝝ simpliciũ per viã rõcinationis. ¶ Ad cuius itellectũ est ꝓsiderãdũ qꝺ via rõnis cognoscẽdi vtutes medicinaꝝ simpliciũ sũpta ex modis passionũ eẽntialibus ⁊ comitãtibus eẽ mixti est prior alijs ⁊ efficacior: ẽ ꝓr qꝺ isti modi passionũ sunt effectus: q̃ immediate cãnt ex actione calidi ⁊ frigidi: q̃ sunt actiua in quo cũqꝫ mixto ⁊ humidũ ⁊ siccũ: q̃ sunt passiua: qm̃ isti modi passionũ ꝑparatiões q̃dã sũt facte in mã ad itroductionez forme specifice talis vel talis. Sapor autẽ ⁊ odor ⁊ color sunt dispónes magis accñtales ãnexe ipsis mixtis: que nó requruntur nec̃io ꝓp formã: ⁊ ió Aꝝ. in 4° metheo. docens gñonẽ corporꝝ mixtorꝝ absolute de his. 18. modis ꝑparationis mãe determinauit: de odoribus aũt ⁊ saporibus ⁊ colorib̃ in ꝓñtib̃ libris: ⁊ sic ꝑz qũo ista via ẽ ꝓr: ẽ ét efficacior: qr̃ ꝺmõstratio sũpta ex effectu eẽntialr cõitãte: ⁊ ꝑpe ẽ efficacior q̃z demr̃atio sũpta ex effectu magis cõi ⁊ mediato. Et qr̃ ꝑm̃ modus sumit ex effectu eẽntialr ꝓcomitãte eẽ mixtũ. s. ex modis passionũ pri̇ dictis: reliq̃ aũt vie: q̃ sunt sũpte ex sapore odore ⁊c. sunt sũpte ex effectib̃ magis remotis hinc est qꝺ ꝑm̃ modus cognis sicut est ꝓr: ita est efficacior ⁊ ió Aui. exequẽs de istis vijs ⁊ canonib̃ cognitionis ꝑ exeqr̃ primã viã diuisim tanq̃z priorẽ ⁊ efficatiorẽ. scõo exeqr̃ de alijs vijs nó solũ diuisiz sed ꝓiũctim tãq̃z de minus efficacibus vijs. scõa ibi. (Ex alijs aũt canonib̃.) ¶ Circa primã partẽ itelligẽdũ: qꝺ lz sunt. 18. modi passionũ taliũ ꝓiunctiz mixta: ex qb̃ posset elici rõcinatio ad iuestigãdũ vtutes taliuz me⁹ simpliciũ: tñ Aui. exeqr̃ tm̃ de duob̃. s. de mó ꝑm qué accidit rei: vt facilr iflãmet: aut calefiat ab igne extrinseco vel tarde iflãmet ⁊ calefiat eo mó ꝑz qué accidit rei vt facilr ꝺgelet aut ifridet vel tarde ꝺgelet ⁊ ifridet: eo qꝺ isti modi ꝑncipalissime ⁊ magis manifeste significãt sup caliditatẽ ⁊ frigiditatẽ me⁹ q̃z alij: ⁊ qr̃ ét ꝑm istos datur itelligi qꝺ ꝓporrtionalr possum⁹ ex alijs arguere: ꝑ ꝙ Aui. ostendit qualr medicina calida vel frigida cognoscit ex eo qꝺ est calefactibilis vel infrigidabilis a cã extrinseca. 2° oñdit qualr cognitio ex hoc est ꝺgelabilis vel iflãmabilis a cã exteriori. scõa ibi. (Res aũt q̃ꝝ ꝓpetas est vt iflãmate.) ꝑ in duas ꝑ ponit cañ. 2° illũ cañ. cum sua ꝺditiõe declarat. 2ª ibi. (Et ex vna cãꝝ ⁊c.) Circa ꝑmã ptez itelligendũ qꝺ Aui. in suis vbis inuit duo. ꝑ qꝺ inuit cañ. obseruãdũ in cognitione vtutũ me⁹ p rõcinationẽ. 2° inuit conditionẽ illi⁹ cañ. ꝑ⁰ tangit cũ dicit qꝺ q̃cunqꝫ res velocius recipit calefactionem est calidior: q̃ vo recipit ifridationẽ velocius est frigidior: ⁊ totũ ꝫ oz intelligi cõparando rẽ vtrãqꝫ ad corpus temperatum. s. vt illa q̃ velocius calefit est cal'a re⁹ corporis tẽperati: q̃ vo velociter ifrigidat est frida: sil'r ẽt sic ꝫ canõ ponit in medicina cal'a ⁊ frigida eodẽ mó itelligi oz i me⁹ q̃ztũ ad hũiditatẽ ⁊ siccitatẽ: q̃. n. facil'r pmutat ad hũiditatẽ ab aliq̃ hũectãte: est hũida: q̃ vo facil'r pmutat ad siccitatẽ est sicca. Cõditionẽ vo cañ. tãgit cũ dicit (rerũ sil'ium in ꝓstitutione eẽntie ⁊c.) ⁊ itelligit ꝫ Aui. ꝑ eẽntiaz nõ qditatẽ rei ⁊ formã dãtẽ eẽ. nã isto mõ q̃ eẽnt sil'is eẽntie: eẽnt ⁊ sil'is ꝓp'onis: sed per eẽntiaz rei intelligit Aui. sicut seipsum exponit ⁊ medici oẽs itelligũt modum subẽ rei: que quidem est raritas vel dẽsitas subtilitas vel grossities rei: ꝫ. n. mó intelligendo rez sil'ium in constitutione essentie. i. sube vt in raritate ⁊ densitate grossitie ⁊ subtilitate: q̃ facilius recipiunt calefactionem est calidior: q̃ vo infrigidationẽ est frigidior. ¶ Scõa vo ps diuidit in duas: qr̃ ꝑ docet cañ. suũ ꝑ cãm. 2° declarat conditionez cañ. scõa ibi. (Cũ aũt vna eoꝝ ⁊c.) ꝑ⁰ in duas: ꝑ facit qꝺ dictuz est. scõo ꝑ declaratione cõpletiori remittit nos ad sciam aliam. 2ª ibi. (Et post illud in dando eam.) ꝑ' in duas ꝑmo determinat cãm illius cañ. in medicinis calidis. 2° hoc idẽ adaptat ad fridas. 2ª ibi. (Et ꝑm ꝫ cogñsces ⁊c.) ¶ Circa qꝺem istas particulas intelligendũ est: qꝺ cũ forma introducitur in mã facilius ⁊ difficilius ꝑm maiorẽ ⁊ minorem ꝑparationẽ mãe nec̃ium est qꝺ illud mixtũ facilius recipiat caliditatẽ rei agẽtis ⁊ citius qꝺ magis est dispositus ad susceptionẽ caloris: dispó aũt in mixto ꝑparãs ad talẽ susceptionẽ aut se tenet ex pte sube: vt qr̃ suba eius est magis passibilis ab agẽte extrinseco: quéadmodũ suba rara est magis passibilis: q̃z suba densa: ⁊ suba subtilis q̃z grossa: aut tenet se ex parte ꝑpe cõpl'onis: vtputa qr̃ mixtũ ꝫ cõpl'onez suã eẽntialẽ magis affinẽ: ⁊ primã cãe extrinsece alterãti: quéadmodũ qdem in se est cal'm eẽntialr qr̃ plures in se ꝫ particulas igneas in cõmixtiõe eius est magis primum cãe extrinsece calefaciẽti: vñ velocius ⁊ facilius calefit: cũ in hñtibus symbolum sit facilior trãsitus: ⁊ sil'i mó mixtũ magis frigidũ est primũ magis cãe extrisece alterãti ad ifrigidationẽ: qr̃ g̃ duplex põt eẽ talis dispó in mixto ꝑ quã facile calefit: ió dixit Aui. (⁊ ex vna cãꝝ in ꝫ est ⁊c.) qr̃ ꝑter istã cãm est alia cã que sumit ex modo sube rei suppositi ẽt idẽtitate sube in duobus mixtis: puta sil'i raritate ⁊ sili dẽsitate in vtroqꝫ nec̃ium vr̃ qꝺ illud qõ citi⁹ calefit ex istis duobus: ab vna ⁊ eadem re agente citius calefaciat: qr̃ magis est dispositum ad susceptionẽ calefactionis: nõ qdẽ ex parte sube: cũ in hoc sint sil'ia: sed ex parte cõpl'onis. q̃re relinqtur qꝺ istud in se eẽntialr sit magis calidũ q̃z aliud. ¶ Sed qr̃ aliqs posset dicere: si istud est magis calidũ in se q̃z aliõ: q̃re g̃ nõ apparet eius caliditas ad sensum. respondet qꝺ cã hꝺ nó est nisi qr̃ ipm infrigidat frigus accidentale qꝺ ab extra sibi occurrit. s. frigus continentis: ⁊ ꝫ est qꝺ vult dicere cum dicit: ⁊ nõ infrigidat ipsam: nisi frigus accidens. Exquo accipitur qꝺ duplex est cõplexio reperta in mixtis: vna qdem essentialis ⁊ per se que prouenit ex confractione qualitatũ elementoꝝ constituentiũ mixtũ alia est accidẽtalis: que prouenit ipsi mixto ex approximatione aeris continentis ipsum ꝑm quã ipm mixtũ dr̃ calidũ aut frigidum ꝑm tactum: q̃ qdem est accidentalis: qr̃ non prouenit ex ꝑncipijs essentialibus ipsius mixti. Et propterea dr̃. ꝫ. de simplici medicina qꝺ in pluribus medicinis putrefactiuis cum occurrũt ꝑm superficiẽ manui tãgẽti apparẽt frigide. Cũ vo aliqs immittit manum intra in cumulum eaꝝ apparebunt tactui calide ⁊c. Aui. magis manifestans suũ ꝓpositũ subdit. (Cũqꝫ adue nit ei ⁊c.) quasi vult dicere: qꝺ si accipiant ꝫ duo mixta: quoꝝ vnum est essentialiter calidius altero ⁊ calefiant ab eadem caliditate extrinseca eiusdem gradus rõne qdem caliditatis extrinsece quã recipiunt ꝫ equant: ⁊ equaliter

Foꝛa facile aut difficulr itroducitur i mã ꝑm ꝓparationẽ ei⁹

Duplex cõpl'o in mixtis.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

calefierẽt:sed rõne caliditatis sue ītrinsece ⁊ innate:q̃ ꝓsẽtit caliditati exteriori:qm̃ simbolũ hꝫ ad ipsam superfluit alteri in virtute.s.qꝛ propter caliditatem suã innatam vna ẽ magis disposita ad calefactionẽ q̃ꝫ alia:vñ velociꝰ ⁊ magis calefit q̃ꝫ alia. Est ergo cã quare medicina velocius ⁊ magis calefit q̃ꝫ alia suppositа identitate sube in vtraq; qꝛ ipsa est calidiꝛ in re ipsa q̃ꝫ sit alia: vnde ex caliditate sua innata dato ꝙ eadem sit res calefaciens:tamẽ promptius ⁊ magis calefit q̃ꝫ alia:qꝛ ad calefactionẽ habet magis simbolum q̃ꝫ alia:⁊ qꝛ silr est de alteratione ad frigidum:sicut de illa que fit ad calidum:ideo subdit ꝙ ſm similem viã cognosces disponem eius:que velocius ifrigidatur:⁊ qꝛ phs nãlis dat cãs alterationũ ⁊ transmutationum:ponit enim ℔ ꝙ in habentibus simbolum facilior est transitus:ideo pro causa horum longiori ⁊ perfectiori remittit ad philosophum naturalem. Questio. j.

Sed tunc aliqs obijciet ꝓ istã inuestigationem dicẽs. Non vꝛ ꝙ ℔ inuestigatio quam facit Aui. sit sufficiens in ꝓposito:qm̃ nos nó q̃rimus vtrũ medicina sit calida vel frigida in se:sed vtrũ calefaciat aut infrigidet corpus nostrum:modo hꝫ rõ Aui. ostẽdat ꝙ illud quod citius calefit suppositа identitate sube ⁊ agentis in vtroq; sit calidius in se:non tñ ex hoc sequit ꝙ magis calefaciat corpus nostrũ. Videmus enim ꝙ plante ⁊ singula viuentia sunt magis calida q̃ꝫ mineralia:eo ꝙ opera vite per calidũ fiunt:⁊ sic sequeret ꝙ quecũq; planta quãtũcunq; frida eẽt calidiꝛ in cõparatione ad nos quocũq; minerali:⁊ sic lactuca plus calefaceret corꝑ nostrũ q̃ꝫ sulphur: vel saltẽ planta alia eiusdẽ raritatis cum sulphure ꝙ manifeste est falsum. nec valet fulcimentũ ꝙ sue ratioñi attribuit Auic̃.s.ꝙ est:iste due meꝛ quarum vna est calidiꝛ altera recipiant caliditatem extrinsecã in eodem gradu:⁊ ꝙ tunc parificantur in caliditate extrinseca: ergo vt sic cõsimiliter calefacient:qꝛ tñ in caliditate innata dispariа sunt dispariter calefacient rõne illius:ita ꝙ illud quod erit calidius fortius calefacier:eo modo quo agentia formã habẽt per quã agunt:⁊ eo modo effectum inducunt:⁊ qꝛ ℔ mixtũ caliditatẽ innatã hꝫ fortiorẽ altero:hꝫ extrinsecam habeat equalem: sequetur necessario ꝙ ℔ fortius calefaciet. Istud inq̃ꝫ fulcimentum nó valet:qꝛ agens non agit nisi in patiens dispositum:possibile est g̃ ꝙ aliqua medicina in seipsa essentialr sit calidiꝛ altera: ⁊ in respectu passi sibi proportionalis fortius calefaciet: qꝛ tñ corpus humanũ nó erit passum proportionatum illi agenti:nó tñ sequitur ꝙ corpus humanũ fortius calefaciet:⁊ maxime: qꝛ meꝛ aliq̃ non dꝛ calefacere corpus nostrum rõne caliditatis actualis quã hꝫ:sed rõne caliditatis quã recipit a calore innato. Polr ergo erit ꝙ aliq̃ res in se sit calidiꝛ:tñ a calore innato non recipiet caliditatẽ maiorem eo ꝙ non hꝫ debitã ꝓportionẽ ad iꝑm:sicut supra declaratũ fuit in qõne de reductione meꝛ ad actũ a calore innato: pp hoc g̃ que dicta sunt:dixit forte Aui. in lra ꝙ de hoc sermo prolixior est in scientia nãli in reddendo cãm sui dicti. ¶ Dicẽdum ad ℔ sine dubio ꝙ nulla vita ex his que ponuntur in hoc caꝰ ⁊ que in hoc caꝰ adduci pñt:est simplex necessaria ad iudicandum de ꝓpr̃one meꝛ sed sunt vie probabiles ⁊ sufficientes ex qbus hꝫ cognitio cõiecturatiua veritati ꝓpinqua:sed tunc verificant iste vie:cũ experimentũ eis cõcordat. Et propterea dictum fuit in ꝑnꝰ huius capr̃i:ꝙ via experientie obseruatis cõditionibus est via certissima in qua non cadit errꝛ:sed via rõnis est via in qua errꝛ cadere potest. ¶ Circa tñ hãc viam quam Aui. ponit in lra vt ostendat ſm quẽ modũ in ipsa est maiꝛ necessitas debes scire:ꝙ ét suppositо eodẽ calefaciente puta igne:suppositа ét eadẽ identitate:⁊ suba duorum mixtoꝝ calefactibilium ab igne:nó est necessarium: ꝙ illud quod est calidius in se:⁊ plures partes igneas hñs citiꝰ calefiat:⁊ ab igne agente inflãmeť. Põt enim eẽ ℔ alia cã. s. cite calefactionis ⁊ inflãmationis:ꝓter disponem sube:que ponitur eadem in vtraq;:⁊ ꝓter diuium ptiuꝫ calidaꝝ ⁊ igneaꝝ in cõpr̃one:qõ ponit in vtroq; eẽ diuersuꝫ: põt enim esse ꝙ ℔ mixtũ hꝫ in se humidũ aqueum pmixtũ cum ficco terreo grosso vel subtili:⁊ cũ ℔ poꝛe est ꝙ in ꝑ mixto sunt plures partes ignee ⁊ vincentes partes aqueas:q̃ sunt in ipso in virtute:⁊ ꝙ in scõo mixto sint pauciores partes ignee: ⁊ minus suũ hũidũ:siue passum vincentes:⁊ sic primuꝫ erit calidius scõo:⁊ silr est in suba:nó tñ citiꝰ calefiet ⁊ inflammabit eo ꝙ hũidũ aqueũ ꝙ est in ꝑ mixto:nó est mã sic proportionata igni sicut hũidũ aereũ ꝙ est in alio mixto:⁊ sic ꝓportionalr põt accidere in duabus medicinis relatis ad caloꝛẽ inatũ q est in corꝑe hũano. s. ꝙ erũt silres in densitate vel raritate:⁊ vna in se habebit plures partes igneas q̃ꝫ altera:⁊ erit in ea vincens caliditas plusq̃ꝫ in alia:nó tñ habebit humiditatẽ sic proportionalẽ caliditati humane vt altera:⁊ ió reduci poterit ad caliditatẽ maiorẽ q̃ꝫ altera:⁊ per cõs magis calefaciet corpus nostrum q̃ꝫ altera:⁊ sicut contingit dare instãtiã ſm modũ dictũ sumptaꝫ ex parte alterius dispónis exñtis in passo ꝓter dispónez sube ⁊ cõpr̃onis:sic aliqñ ét ꝓuenit instãtia ex parte dispõnum agentis:poꝛe est. n. duas medicinas eiusdem sube ⁊ eiusdẽ ꝓpr̃onis:imo ét vnã ⁊ eãdẽ medicinã relatã ad duo agentia silis caliditatis ab vno magis calefieri q̃ꝫ ab altero:vt si sint duo homines silis caliditatis vnus vo habeat venas latas alter vo hẽat venas strictas:qꝛ in habente venas strictas plus imorabit in venis ⁊ in locis digõnis meª ⁊ sic ad maiorẽ calitatẽ reducetur añq̃ꝫ pertingat ad ꝑmm vite siue corꝛ q̃ꝫ in hñte venas latas:⁊ ſm ℔ dr. 3. de simplici medicina:ꝙ iusqamus iterficit hoies:nó aũt turdos:imo nutrit eos:⁊ in ℔ potest itercidere ét ꝓportio occulta:que est vnius meꝛ ad diuersa corꝑa:que in vtute specifica est fundata pp qõ rõcinatio Auic̃. ex hac via est probabilis:⁊ vtplr vã:que tñ necessitatem nó hꝫ:si tñ ponamus silitudinẽ in duabus medicinis nó tm̃ in densitate vl raritate:sed in viscositate ⁊ fragilitate ⁊ in reliquis modis passionum numeratis in 4ꝰ metheo. vna tñ citius calefiat ab vno agente extrinseco q̃ꝫ altera:⁊ tũc adhuc appropinquat ℔ magis necessitari. s. ꝙ illa citiꝰ calefiat:qꝛ ipsa in se est calidiꝛ altera:⁊ silr mõ contingit vt citiuꝫ calefiat a caliditate innata nostri corꝑis: ⁊ ad maiorẽ caliditatem reducat:⁊ per conseq̃ns nos magis calefaciet: tunc enim in hoc nihil obuiat nisi forte occulta proprietas. Forte g̃ Auic̃. per idẽtitatẽ sube:que est in vtraq; meª intelligebat idẽtitatem esse in eis:in oibus ét alijs modis passionum: que fiunt in humido ⁊ ficco:tunc oportebit ꝙ sint constitute ex simili humido ⁊ ficco silr commixto:⁊ tunc quidem vna non poterit citius calefieri q̃ꝫ altera ꝑ maiorez dispónem sumptã ex parte q̃litatũ passiuaꝝ:hꝫ tm̃ hoc erit ꝓpter maiorẽ dispónez qualitatũ actiuaꝝ:vtputa qꝛ vna hẽbit plures partes igneas q̃ꝫ altera: ⁊ vt sic tenet plus de necessitate demonstratio Auicen. ⁊ hoc forte intellexit Auicẽ. cũ dixit: ꝙ iste sermo indigebat sermone prolixo in scia nãli:qꝛ. s. oportebat vt inuestigaremus silitudinem inter eas oibus modis in differentijs passionũ dictaꝝ in 4ꝰ metheo. sicut enim sola diuersitas remaneret inter duas meꝛ ex parte q̃litatũ actiuaꝝ:tunc est magis verum ꝙ ℔ magis calefacit corꝛ nostrũ:que citius calefiet ab aliquo agente extrinseco. ¶ Et pp ℔ que dicta sunt facile est soluere ad obiecta:tunc qꝛ instantie ferebantur suppositа dissimilitudine in humiditate ⁊ q̃litatibus passiuis ad quod necessario sequebaꝛ vt differunt ille meꝛ ſm dr̃ias passionum dictaꝝ:⁊ sic non supponebaꝛ identitas totalis sube sicut intelligit Aui. vt dictum est:aut pót dici ꝙ instantie non remouẽt probabilitatẽ rõnis Aui. hꝫ ostẽdãt eam nó forte necessariam simplr:ꝙ est concessum. ¶ Q; autem di

cebat de plātis:nō valz:tū qz forte nō ē neceſſariū oēz plā tā aut herbā calidiorē eē in ſe quocūqz mierali abeūte vi ta ⁊ caloꝛe nāli. Uel poſſemuz dicē ſuppoſito ꝙ plāta q̄lz ſit calidioꝛ q̄cūqz mierali ēt abeunte ab ea vita ⁊ cal'itate vitali:ꝙ ſi eēt plāta aliq̄ q̄ eēt filis ſulpburi in mō ſube:⁊ nō tm̄ in ħ:ſz in reliqs differētijs paſſionū neceſſariū ē ip ſam eē calidioꝛē in relatiōe ad coꝛpꝰ humanū q̄z ſulphur. Uel tertio mō dōm:ꝙ in ħ obuiat occulta ꝓꝓietas ⁊ ꝓ portio:q̄ eſt inter plātas tales ⁊ coꝛpꝰ hois:rōne cuius ꝓ prietatj occulte plāta ħ dato ꝙ in ſe ſit calidioꝛ:tamē ifri gidat coꝛpus hois:minerale autem calefacit. Q̄uocunqz etiā dicatur inſtantia ſoluitur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Cum autem vna earum eſt maioris raritatis: ⁊ altera maioris ſpiſſitudinis: tunc illa que eſt maioris raritatis cuius ſit ſimilis alij infri giditate ⁊ caliditate ipſius: tamen patitur velo cius propter debilitatem ſui coꝛporis.

¶ Hic Auicen. declarat ꝯditionē poſitā in canone. ¶ Circa quā partē intelligendū ꝙ rō ⁊ cā q̄re res q̄ eſt maioris raritatis velocius patiꝫ ab agēte extriſeco q̄z res ſpiſſa eſt illa:quā ſubāit ꝓꝑ debilitatē ſui coꝛpis:paſſum.n. quāto minus reſiſtit agēti tāto citiꝰ introducit in ipſo effectꝰ:nūc aūt raritas in ſuba eſt cā vt paſſum minus reſiſtat agēti ⁊ virtus agētis citius ꝓfundet in paſſum. Et ħ ió qꝛ ꝙ raꝛ eſt facilꝫ eſt diuiſibile in partes minimas:⁊ ēt ꝙ raꝛ ē fa ciliter eſt penetrabile ſm oēm partem eius. Raritas.n. in re intelligit duobus modis:vno.n.mō raritas eſt in re ꝓꝓ poꝛositates multas ipſius rei:que raritas ſequet maxie modū cōplexionis rei. nā iſta raritas eſt filia caliditatis: ſicut dēſitas eſt filia frigiditatis:ſed alia eſt raritas in re:q̄ ſequitur modū texture partiū ipſius rei:quādo enim par tes rei mixte ſunt bene ꝯtexte adinuicē: tūc res dꝛ ſpiſſa. quando autem ſunt male ꝯtexte:tūc dꝛ rara:⁊ talis rari tas non inſequitur principaliter modū cōplexionis deter minate:qm̄ poteſt ſtare ⁊ cum cal'o ⁊ cuz frigido. Modo quomodocūqz res eſt rara eſt facilius paſſibilis: ſi enī ſit rara ex multa poꝛoſitate:tunc talis res facilius patitur qꝛ citius ⁊ velocius in ipſa ſm omnem partem profundatur virtus agētis:ita vt ad oēm partē minimā citius attigat. Quanto aūt paſſuz magis ꝯtāgitur ſm partes minimas tāto velocius ⁊ fortius alteꝛat:cum actio ⁊ paſſio in rebꝰ nālibꝰ:vt ꝓz ꝑ ꝺe gn̄one fiat per cōtactū: ſi aūt res ſit ra ra:qꝛ non ſit bene ꝯtexta in ꝑtibus ſuis circa facilꝰ patiꝫ tū qꝛ facilius penetrat in ipſam ad ꝓfundum vtus agētis: tū qꝛ ēt facilius diuidit ad ꝑtes minimas:diuiſio aūt paſ ſi ad partes minimas eſt cā vt facilius ⁊ fortius alteret: vt ꝓz in ſcō de generatione:⁊ ēt qꝛ vtus diuiſa minus re ſiſtit q̄z vtus vnita:diuidit autez virtus ſm diuiſionem rei in partes ⁊ vnitur ſm vnitionem partium rei:ꝓꝑ qō res q̄ ħz ſubam raꝛā q̄ocūqz minus reſiſtit agenti:⁊ plus vinci tur:⁊ ꝓꝑterea res que eſt rarioꝛ dato ꝙ filis ſit alij in ca loꝛe vel frigoꝛe tm̄ citius patiꝫ ab agente extrinſeco ꝓꝑ de bilitatem ſui coꝛpis:vt dicit Auic̄. Et hoc qdem opz ēt in telligere: ſicut dictum eſt prius:ꝙ nō ſit diuerſitas alia in paſſiuis:ſed ſit ſimilitudo. ſi.n. nō eſſet ſil'itudo in paſſiuis poſſibile eēt ꝙ res denſioꝛ ſimilis alteri in caliditate citiꝰ calefieret q̄z res minꝰ denſa:vt vbi gr̄a:ligna quercina fa cilius inflāmant q̄z ligna nucis vel ficulnee:⁊ tm̄ ſunt ſoli diora q̄z illa ⁊ denſioꝛa:⁊ ħ contingit: qꝛ humidū non eſt equale in eis. nā ligna ficus ⁊ nucis hn̄t humiduz magis aquoſum:ꝙ eſt difficile calefactibile ⁊ inflammabile:alia vo hn̄t humidū minꝰ aqueū:⁊ magis vnctuoſum aereuz ꝙ eſt facile iflāmabile:⁊ ſil'i mō ēt ꝺ' de ſulphure:ꝙ eſt dē ſius ⁊ facilius iflāmat q̄z pix:que eſt rarioꝛ:lz in ſulphu re:ſit ēt maioꝛ caliditaz q̄z in pice. Et per hoc ſoluunt mul te iſtātie:q̄ ꝓꝑ ħ poſſent adduci. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Res autē quarū ꝓꝓietas eſt vt congelentur ⁊ ille quarū ꝓꝓietas eſt: vt inflāmate igniant poſſibile eſt vt adinuicē comparent: ergo que cūqz eſt velocioꝛis congelationis:⁊ eius eſſen tia eſt ſicut eſſentia alterius eſt frigidioꝛ ⁊ que cunqz eſt velocioꝛis inflāmationis:⁊ eius eēn tia eſt: ſicut eſſentia alterius eſt calidioꝛ: ꝓꝑter illud quod diximus prius. Nos enim non di cimus ꝙ res ſit calidioꝛ ⁊ frigidioꝛ niſi cum cō paratione ad impreſſionem caliditatis innate in ipſa: que eſt in nobis. Et cum ipſa eſt lōgin quioꝛ a congelatione ⁊ velocioꝛ ad inflamma tionem: tunc iudicamus: ꝙ ipſa eſt in impreſ ſiōe a caliditate noſtra innata illo modo. Pri cipia vero in iſta demōſtratione oſtenſa ſunt: ſicut oportet in ſcientia naturali.

¶ In parte iſta oñdit q̄lr cognoſcat medicina calida vl' fri gida ex hoc ꝙ res eſt iflāmabilis vel cōgelabilis a cā ex trinſeca:⁊ ſic ꝓcedit:qꝛ ꝑ docet cognoſcere virtutes me ex hoc ꝙ me eſt facile inflāmabilis vel congelabilis ſup poſita identitate ſubſtantie in ambabus medicinis quas penes hoc intendimus comparare:ſcō idem oſtēdit ſup poſita diuerſitate ſubſtātie in eis. ſcā ibi. (Q̄uāqz autē due res diuerſificant.) Prima in duas: qꝛ primo ꝑ illud docet determinare de cōpl'one rei in ſe:ſcō per illud docet de terminare de cōpl'one rei in cōparatione ad coꝛpus hūa num. ſcā ibi. (Nos enim non dicimus.) ¶ Circa iſtas particulas eſt notandū ꝙ ex dictis Auic̄. apparet ꝙ du plex eſt modus iudicādi de cōpl'one in medicinis ⁊ in re bus alijs. nā vnus eſt modus iudicandi de cōpl'one alicu ius inquantū eſt tale mixtū: que quidem cōplexio dꝛ eſſe eius cōpl'o abſolute ꝓueniens ex elemētis in mixtione il lius rei. nā ſiquidem in eius mixtione vincat elemētū cali dū dꝛ compl'onis calide:ſi vero frigidū dꝛ frigide ⁊ ſic de alijs. Nā hoc inquam modo ſicut ſi eſſet compl'o equalis ad pondus diceretur equalis abſolute:eo ꝙ ħ equalitas ſibi etiam ineſſet in cōparatione ad principia ſua intrinſe ca:ita ⁊ complexio:que ab hac remouetur rōne alicuius talis principij vincētis:in ipſa:vel calidi vel frigidi:⁊ tūc dꝛ eſſe talis abſolute eo ꝙ illi rei mixte inheret per princi pia ſua intrinſeca:qꝛ per elementum vincens. Et hanc q dem cōpl'onez nō cōſiderat medicus in medicinis ⁊ cibis ſed ſolū conſiderat ipſam medicus in hoie ⁊ partibus ei in quibus eſt complexio talis in actu:phs tm̄ nālis conſi derat ipſam non ſolum in hoie:ſed ēt in alijs rebus nāli bus:eo ꝙ phs naturalis naturas conſiderat in oibus ge nerabilibꝰ ⁊ coꝛruptibilibus:que vere debent eis in actu ex ꝓncipijs illarum reꝝ. Et iſto modo iudicaret phs natu ralis rem aliquā:que facile conuertitur in genere eſſe cō plexionis calide:que vero difficile permutatur iudicaret eā cōpl'onis frigide:ſuppoſita identitate ſube in ambabꝰ rebus. Et iſtum modum cognitionis cōplexionis tetigit Auic̄. prius:⁊ ħ in prima parte cum dixit. (Res autē qua rū ꝓꝓietas eſt ⁊c̄.) Sed alius modus iudicandi de com plexione in rebꝰ eſt qui attribuitur rebus mixtis nō abſo lute:ſed in cōparatione ad aliud:puta ad coꝛpus huma num:⁊ iſte modus determinādi de cōpl'one eius eſt mo dus determinandi de cōpl'one non actuali in rebus ſz po tentiali:qui modus compl'onis iudicat in re ipſa ex cōpa ratione ad operationē ⁊ effectum:quē facit in coꝛpus hu manū:ſicut hoc modo dicimus: ꝙ quecūqz res calefacit coꝛpꝰ humanū ipſa eſt calida: ⁊ dato ꝙ in ſeipſa hēret in

Duplex ē modꝰ iudicādi ꝺ cōpl'one i me dicis ⁊ i rebus alijs.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

actu maiorē frigiditatē q̄ alia. Et eodem modo determinat medicina frida ⁊ ficca ⁊ hūida: ⁊ istū modū ꝺterminandi cōp'ones in rebus medicinalibus: ⁊ in cibis considerat medicus: ⁊ in cognitionem istius maxime deuenit medicus: ⁊ apparet ex dictis ex trāsmutatione quam tales res recipiunt a calore corporis humani: per quā trāsmutationē accidit eis ꝙ calefaciūt corp⁹ hominis: aut infrigidant ⁊c̄. Et q̄ iste modus maxime pertinet ad considerationem medici: modus autem determinandi de cōp'one medicinaruꝫ ex alteratione facta ab agente extrinseco non erat medico sufficiens: ideo Auicen. subiunxit in scḋa particula. (Nos. n. pro aūt non dicimus ꝙ res sit frigidior aut calidior: nisi cum cōparatione ad ipressionē caliditatis innate in ipsam: que est in nobis ⁊c̄.) Ut per hoc insinuet ꝙ modus cognitionis: que sumitur ex permutatione medicine ab igne vel agente frigido est quidem vtilis in determinando de ꝙp'one eius inquātum ex hoc iudicat' ꝙ ipsa est facile permutabilis ⁊ inflāmabilis a calore nāli aut difficulter.

Questio. ij.

Sed tunc aliqs docet. Nō vī ꝙ sit verū: ꝙ illō q̄ꝺ facil'r calefit ⁊ inflāmat' ab igne faciliter etiā calefiat ⁊ inflāmet' in corpore nr̄o: sicut videtur supponere Aui. q̄ nos videm⁹: ꝙ q̄ꝺā sunt que facilius inflāmātur ab igne q̄ꝫ alia: ⁊ tñ in corpe nr̄o illa alia facilius calefiunt ⁊ plus inflāmant: ⁊ calefaciunt corpus nostrū q̄ꝫ illa alia: vt verbi gr̄a. sicut est stuppa stuppa ⁊ euforbium: stuppa enim facillime inflāmatur ab igne: euforbiū autem nō. ⁊ tñ in corpore nr̄o euforbium facillime inflammatur: ⁊ multum adeo ꝙ calefacit corpus nostrū in quarto gradu: nō aūt stuppa: ⁊ sil'r etiaꝫ camphora facillime inflammatur ab igne: ⁊ tñ exhibita corpori nostro nō inflāmat': imo infrigidat valde corpus nostruꝫ. ¶ Dōm est ad hoc ꝙ sine dubio vt Gal'. dicit: ꝫ via necessitatē nō hꝫ: sed solū hꝫ ꝓbabilitatē: q̄ vt in plurib⁹ vā est: ꝓbabile eniꝫ est cuꝫ caliditas corpis nr̄i sit caliditas actualis: sicut caliditas ignis: lꝫ sit in minori gradu q̄ꝫ sit illa: q̄ est ignis: ⁊ p̄cipue cū caliditas nr̄i corpis ꝺxerit originē ab ea que est ignis: ꝙ si aliq̄ res citius inflāmet' alia ab igne: ppea q̄ ꝓpinquitatē hꝫ ad nām ignis: ꝙ ēt citius inflāmet' a caliditate corporis nr̄i: ⁊ calefaciat corp⁹ nr̄m plus alia: q̄ tardius inflāmat': ⁊ ꝙ ēt res: q̄ citi⁹ ꝺgelat' a frigido ꝓbabile est ꝙ remoueat' a nā caloris corpis nr̄i min⁹ ⁊ tardi⁹ inflāmet' ab ipso: tñ lꝫ illō sit ꝓbabile: nō tñ erit nec̄ium: ⁊ hoc ió q̄ in ꝫ vt apparet ex dictis prius pōt obuiare occulta ꝓpetas: videmus. n. pp hāc occultā ꝓpetatē: ꝙ vna res re" diuersorū aīaliū in vno quidem a calore ipsius inflāmat': vñ calefacit illud: in altero vō nō inflāmat': vñ infrigidat adeo ꝙ ꝓp frigiditatē aliq̄n interimit: vt ponit' de iusquiamo: q ꝺdeꝫ nutrit turdos: ⁊ ꝺuertitur in eis in sanguineꝫ ⁊ calorē: vñ auget calorē in eis: nr̄a aūt corpa infrigidat in 4° gradu. Si igitur ꝫ ꝺtigit de eadē re ꝺpata ad diuersa animalia quorū calores plus ꝺueniunt q̄ꝫ calor ignis ⁊ calor corpis nr̄i multo amplius nullū est incōueniens: vt aliq̄ res inflāmet' in igne citius ⁊ velocius alia: in corpe tñ nr̄o illa alia citi⁹ inflāmet': sicut positū est exē" de stuppa ⁊ euforbio. ¶ Possemus tñ ꝫ adiūgere ꝙ calor nr̄i corpis pōt dupl'r considerari. vno° inq̄ztū hꝫ rōnez cal'i absolute. alio° inq̄ztū hꝫ in se rōnē nālitatis. Si ꝓ mō cōsideretur: tunc bñ pōt argui: ꝙ q̄ sunt cal'a ⁊ inflāmabilia magis in cōparatiōe ad ignē sunt etiā calidiora ⁊ inflāmabiliora a calore corporis nostri. nā isto mō calor ignis ⁊ calor nr̄ nō ꝺīnt nisi fm magis ⁊ minus. magis aūt ⁊ minus sunt eiusdē rōnis quare quā opōnē hñt aliq̄ re" ignis vt sic: eādē hñt opationē respectu caloris nr̄i: si vō ꝺsideret' calor. 2° mō vt nālis ē q̄ vt sic ꝺīt spē a calore ignis: ⁊ est alteri⁹ rōnis: qm̄ vt nālis est instr̄m for' alterius: q̄ est istr̄m aīe req̄rētis determinatā ꝓportionē in tali cal'o: ꝫ inq̄z mō nō opz ꝙ illō quod ē

Calor nr̄i corpis pōt dupl'r ꝺsiderari.

calidius: ⁊ iflāmabili⁹ in ꝓpatiōe ad ignē: sit etiam tale in cōpatione ad corp⁹ nr̄m: ⁊ ppea q̄ calor nr̄ hꝫ in se istā duplicem rōnē: ⁊ nō solem rōnē calidi absolute: hinc est ꝙ ꝫ via lꝫ sit ꝓbabilis: ⁊ in pluribus vā: nō tñ nec̄itatē hꝫ: sed in ipsa aliq̄n error ꝓtingit. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Cū autem due res diuersificantur in raritate ⁊ spissitudine: deinde inuenitur spissior ex eis inflammationis vehementioris ⁊ tardioris congelationis: tunc iudica procul dubio: ꝙ est calidioris substantie: ⁊ sil'r cum inuenis raraꝫ tardioris inflammationis: tunc scias: ꝙ est fortioris frigoris. Si autem inuenis raram ex eis velocioris inflammationis nō conuenit tibi vt iudiciū des: ⁊ ponas ipsaꝫ ꝓpter hāc cām fortioris caliditatis. Fortasse enim raritas est cā in velocitate inflāmationis eius: sicut si tu inuenis rarā ex eis velocioris congelationis nō conuenit tibi oīno: vt des iudicium: ⁊ ponas eam ꝓpter hanc cām velocioris frigoris. Forsitan enim raritas est cā in velocitate congelationis eius propter debilitatem corporis ipsius ⁊ velocitatē passibilitatis eius: sicut vinum: cuius enim ipsum sit calidioris cōplexionis q̄ꝫ oleū de cucurbita: tamen velocius congelatur q̄ꝫ illud oleum: imo illud oleum densatur ⁊ nō cōgelatur: sed vinum congelatur.

¶ Hic docet cognoscere ꝓp'onē me' ex p̄dictis suppositā diuersitate in subā ꝓtigēte: ⁊ duo facit p̄ facit ꝙ dictū est: scḋo q̄ ꝺdēsatio ⁊ coagulatio sunt ꝓpinq̄ ꝺgelationi docet cognoscere cōp'ones rer̄ ex pte ꝺdēsationis ⁊ coagulationis. 2ª ibi. (Rer̄. n. q̄ꝺā sunt q̄ cōgelant'.) ꝓma i duas: p̄. n. oñdit q̄n sumit' certa cognitio ex inflāmatione ⁊ congelatione sup cōp'one rei suppositā diuersitate subē: ⁊ secūdo ostēdit q̄n cog̃ sumpta ex eis nō est certa: sed ambigua. 2ª ibi. (Si aūt inuenis rarā.) ꝙ dicit in p̄ pte satis est notū: ⁊ cā huius satis est in ꝓmptu: q̄ q̄n aliqs effect⁹ pt ꝓcedere a duplici cā remota vna illaꝝ cāꝝ sequitur ꝙ ille effectus ꝓcedat ab alia cā. nunc aūt velocitas inflāmationis pōt ꝺtingere aut ex caliditate cōplexionali rei: q̄ ē calida: aut ex raritate subē: q̄re relinquit' ꝙ si res subē spisse velociꝫ inflāmat' ⁊ tardius ꝺgelat' q̄ꝫ res hñs subam rarā ꝙ hoc sit q̄ res illa sit cōp'onis cal'e: ⁊ hoc mō si aliq̄ res subē rare velociter ꝺgelat' ⁊ tardius inflāmatur q̄ꝫ res subē spisse: sequtur ꝙ illa est cōp'onis fride. Et istud q̄dem iudiciū ꝺz intelligi ⁊ in cōp'one me" absolute: ⁊ in cōp'one me": vt cōparant' corpi nr̄o: sic̄ ēt ꝺcm̄ ē pri⁹. ¶ Scḋa vō pars diuidit' in partes duas: q̄ ꝓ oñdit q̄n iudiciuꝫ in hoc est ambiguū ⁊ incertū: scḋo ꝙ dixerat in exemplis declarat. 2ª ibi. (Sic vinū ⁊c̄.) q̄ꝺ vō dicit in p̄ parte satis est notum ex dictis: ꝙ vero dicit in scḋa parte erit notum ex his: que dicentur in sequenti §. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Rerum enim quedam sunt que congelātur absq̄ condensatione. Et sunt quedam earum que condensantur absq̄ congelatione: huius autem cognitio in scientia existit naturali.

¶ Hic q̄ fecerat mētionē de ꝺdēsatione: q̄ est ꝓpinq̄ cōgelationi docet ex ꝺdensatione ⁊ coagulatione sup cōp'one me" sigñē accipe: ⁊ duo facit: p̄ facit: ꝙ ꝺcm̄ est. scḋo infert ex dictis correlariū: in quo ꝺparat sigñē sumptā ex coagulatione ⁊ ꝺdēsatione ad modū cōp'onis cal'e ⁊ fride i me

dicimꝰ.2ꝰibi.(Cõdensatio vo ⁊ coagulatio.)vel põt dici: q̃ p̃ docet signare ex istis supcõplexiones reꝝ q̃ztũ ad q̃li tates actiuas.scõo q̃ztũ ad passiuas:scõa vt dcm̃ est. pꝰin duas.p̃ pmittit qõdã qõ est sic̃ pn̄ declaratũ in scia priori scõo ex illo pmisso oñdit q̃lr sumiť.signatio sup ꝯponez reꝝ ex pmissis.2ꝰibi(Reꝝ aũt recipiẽtiũ.)¶Circa primã partẽ ad intelligendũ vba Auic̃.est sciendũ q̃ q̃tuoꝝ sunt alterationes q̃ se hñt ꝑm ordinẽ ex qbꝫ alterationibꝫ deuenimꝫ in cogñẽ ꝓncipioꝝ mixti siue pfecti siue ipfecti:ex q̃bus in eis cãtur cõplo.s.ꝯgelatio coagulatio inspissatio: q̃ alio noie dr̃ ꝯdẽsatio vel igrossatio:⁊ ipinguatio. Cõgelatio qdẽ nõ vr̃ eẽ aliud quã pmutatio hũidi ad siccius ⁊ duriꝫ a frigido ꝯdensante vt cũ aqua cõuertiť in glaciem: aut cũ vinũ ⁊ reliq̃:in qbꝫ ptes aquee dominanť glaciant ⁊ iõ ꝯgelatio cõpetit simplicibꝫ ⁊ mixtis:i qbꝫ ptes aquee dñanť:sed coagulatio ꝑpe accepta est repta imixtis tm̃:⁊ est coagulatio ꝯuersio rei mixte ad subaz duram ⁊ siccã: siue in re mixta supabũdãt ptes terre:⁊ talia ꝑpe coagulã tur siue obduranť a calo:sicut accidit in latere ⁊ lapide ⁊ spẽbus salis. In his ẽt pp supabundãtiã partiuz terre sup aquam accidit ante eorum coagulationẽ:q̃ modicũ aque q̃ est in eis euaporat pp vim calidaz ⁊ remanet in eis tm̃ humidum q̃ mixtum ẽt sicco dr̃ coagulari ⁊ indurari: sicut manifestum est videre in lateribus cum assantur:siue ẽt in his rebus mixtis superabundent partes aquee:sz talia ꝑprie indurant:siue coagulantur a frigido:sicut accidit in coagulatione a frigido in vino ⁊ vrina ⁊ lexiuio:⁊ similibus. Ex quo statim pz q̃ nõ ois congelatio est coagulatio:congelatio.n.pót ꝙuenire corꝑi simplici:sed ois coagulatio largo mõ pót dici cõgelatio siue induratio siue ḧ induratio fiat a calido siue a frigido.⁊ ꝓpea pbs in 4° metheo.qr coagulatio fit a calo ⁊ frigido sub coagulatione cõprehendit coagulationẽ ꝑpe dictã ⁊ ꝯgelationẽ:nã cõgelatio ꝑpe dcã ꝑm modũ loquẽdi vulgare vr̃:vt tm̃ dicatur de induratione:q̃ fit a frigido ꝯdẽsante. Sed ispissatio vl̃ ꝯdensatio est qñ sic humidũ pmiscet sicco terreo q̃ humidũ aliq̃liter fit dẽsius ⁊ stãs ⁊ nõ fluẽs:nõ tm̃ ꝙuenit ad pfectã duritiẽ:sic̃ pz in melle ⁊ spmate:q̃ dẽsanť ⁊ igrossantur:ḧ tũ ꝯdensatio ⁊ inspissatio vt appet 4° metheo.aliqñ fit a calo:vt qñ in re supabundant partes aquee magis q̃z partes terree. Accidit.n.tũc q̃ p actionẽ calidi nõ totaliť resoluunť ptes aquee:sed q̃dã ex eis resoluunť:q̃dã autez rõne calidi cũ suo sicco miscenť:⁊ fit humidũ magis densuz:⁊ magis ꝯstãs:sicut accidit in spmate: ⁊ sic accidit in vino musto:q̃ inspissať cũ coqť a calido:q̃dã aũt ispissantur a frigido:sicut sunt illa q̃ hñt partes terreas a dñio vt mel aut sunt cõia terre ⁊ aeris vt oleuz:vt Ar̃. dicit in 4° metheo. Frigidũ.n.in talibus partes aereas ꝙuertens in aquosas:q̃ cõmiscenť cum terreo sicco facit hũidũ grossum ⁊ magis ꝯstãs: Ex quo statiz apparet q̃ inspissatio ẽ q̃dã diminuta coagulatio siue induratio rei mixte facta a calido vel a frido:⁊ ꝑpe ispissatio dr̃ de iduratiõe diminuta p quã ad ḧ deuenit:q̃ humidũ sicco admixtũ fit ꝯstãs ⁊ non fluens. ¶Impinguatio aũt est q̃dã inspissatio ⁊ ꝓpria q̃ est pmixtio humidi aerei cũ sicco terreo ⁊ humido sicut fit in coagulatione ⁊ inspissatione piguedis ⁊ reꝝ vnctuosaꝝ. Ex q̃ pz q̃ ipinguatio est q̃dã spẽs coagulationis ⁊ ꝯdẽsationis:⁊ ꝓpea de ipsa pbs distincte mentionẽ non facit sub illis eã cõprehẽdẽs. ¶Ex dcis ĝ appet q̃liter he alterationuz spẽs cõiter accepte ordinanť q̃si ꝑm superiꝫ ⁊ inferiꝫ:qr ꝯgelatio large accepta dcã est de oi induratione simplicis ⁊ mixti a quocũq; agẽte cãta:lz ꝑpe dicať de induratione simplicis corꝑis aquei aut saltẽ de indurationefcã a frigido:sed coagulatio dr̃ tm̃ de oi induratione mixti siue a calo siue a frigido fiat:sz large accepta dr̃ de induratiõe ⁊ pfecta ⁊ diminuta:pfecta tm̃ ꝓprie dr̃ coagulatio:diminuta aũt dr̃ ispissatio:⁊ ḧ inspissatio large accepta dr̃ de ispissatione ois hũidi:sz in spãli accepta ꝑ inspissatione hũidi vnctuosi qõ dr̃ ipinguatio. ¶His itaq; ꝑmissis sciẽdũ q̃ Aui.p ꝯgelationẽ in loco isto itelligit coagulationem oẽm siue fiat a frigido siue fiat a calido:vnde stati in sequẽti pte dicet qõ ꝯgelatio fit a calido:q̃ nõ accideret nisi p ꝯgelationẽ itelligeret ẽt coagulationẽ:ait enim (⁊ plime qdẽ res nõ ꝯgelanť nisi a calore ⁊c̃.)sed p condẽsationẽ intelligit ispissationẽ vel ingrossationẽ. Cũ ĝ dicit Aui.ḧ q̃ reꝝ q̃dã ꝯgelanť absq; ꝯdensatione:dr̃ intelligi q̃ reꝝ q̃dã coagulanť siue idurantur ꝑpe vt coagulatio distinguiť ꝙ ispissationez:sicut later assatus coagulatur a calido ⁊ glacies coagulatur a frigido. In his.n.reperitur coagulatio ꝑpe dcã absq; ꝯdensatiõe.i.inspissatione.nam vt dr̃ 4°metheo.q̃cũq; sunt mollia:sz nõ hũida nõ ingrossantur:sed coagulantur exeũte hũido velut later assatus sil̃r ẽt aq̃ sola inter humida nõ ingrossatur:vt ibi dr̃ bñ tm̃ coagulať cũ in glaciẽ ꝙuertiť:q̃dã aũt vt dicit cõdẽsanť.i. ispissanť absq; coagulatione ꝑpe dcã:sicut accidit in melle ⁊ spermate:q̃ ꝑpe igrossanť ⁊ ispissanť:nõ autẽ coagulanť vel ꝯgelanť.⁊ sic̃ exm̃ ẽt posuit de oleo:oleũ.n.nõ congelať:sic̃ vinũ:sz solũ densať ⁊ inspissať. ¶Juxta q̃ intelligẽdũ:vt appet p Ar̃.in 4°metheo.q̃ oleũ qdẽ ꝯdensatur a calido ⁊ a frigido:coagulať aũt a neutro. Cã aũt q̃re nõ coagulať:vt ibi dr̃ ẽ:qr coagulatio ꝑpe dcã est iduratio q̃dã ⁊ exiccatio ipsius mixti:siue fiat ḧ a calido:vt in latere assato:siue a frigido:vt in vino coagulato a frigido. oleũ aũt idurari ⁊ exiccari nõ pót:tũ qr est plenũ aere cuiꝰ nã ẽ valde remota ab induratione ⁊ exiccatiõe. nã aer nõ coagulatur vt aq̃:tuz qr cũ vehemẽter viscosuz sit nõ põt ab actione frida vel calida partes eiꝰ terree ab aqueis separari sic:vt partes eiꝰ aquee q̃ in eo assistũt cũ ptibus terreis:q̃ sunt in ipso coagulenť ⁊ idurenť:sed ꝯdensanť ⁊ ispissanť ab vtroq;:a frido qdẽ p se:a calo aũt p accns nã inspissať a frigido:eo q̃ fridũ ptes aereas:q̃ sunt in ipso in nãm aq̃ ꝙuertit:⁊ ꝙuertẽdo in aquã hũidũ eius ingrossat:semper enim vt dicit Ar̃.cũ mixta fuerint oleũ ⁊ aqua mixtũ redditur grossius;vtroq;. A calido aũt inspissať p accns eo q̃ calm extraneũ facit exhalare calm nãle:q̃ humidũ aereũ defendebat ne ꝙuerteret a ꝙtinẽte in nãz aque pp qõ marcescẽte ⁊ resoluto calido nãli ab actione caloris extranei ex aere nãli ipsiꝰ olei fit aq̃ vt Ar̃. dixit pp quod ait q̃ ab vtroq;.s.a calido ⁊ a frigido fit cadẽ passio.s.inspissatio:⁊ pp idẽ q̃ ab vtroq; fit:ex ḧ q̃ ps aerea vel vaporosa ꝙuertitur in aqueã:sed nõ fit eodẽ mõ:qm̃ frigiduz facit ḧ per se:sed alteratio:q̃ fit ab igne:vel a diuturnitate tpis facit ḧ p accidens. Forte igitur ḧ intelligebat Aui. cum retulit cãm:q̃re ꝯdẽsatur oleũ:nõ aũt coagulať sicut vinũ ad modũ subẽ olei ⁊ vini:dixit.n.vinũ ꝯgelari dato q̃ fit calidiꝫ qr est subtilis subẽ:oleũ aut de cucurbita:q̃ est frigidius non ꝯgelatur:sed solũ cõdensať:qr est subẽ grossioris. Intelligens quidem per subam subtilem modum subẽ qualis est in his:in quibus plures partes terree dñanť:q̃ nõ miscerí cum aliquibus paucis aqueis:ex quaꝝ admixtione humidũ aq̃ fit magis cõstans ⁊ dẽsum:lz non induret pp cãm predictam. ¶Deinde cum dicit.

¶Reꝝ aũt recipiẽtiũ ꝯdensationẽ cum equãtur in cõstitutione subẽ:que magis recipit condensationẽ ex frigore est fridior earuz. Et plurime qdem res non congelanť nisi in calore:⁊ res quaꝝ proprius est in calore congelari oẽs resoluuntur per frigus:sicut res:que congelãtur ex frigore oẽs resoluuntur calore.

¶Hic ex pmissis q̃ sunt declarata in scia nãli docet sumere significationem sup reꝝ cõplexiones.⁊ ꝑ docet sumere ex istis signem supposita idẽtitate subẽ. 2° suppositadiuersi-

tate ſube.2°ibi.(Et cū ſint q̄dā medicia.)p°in duas:p̄ fac hoc.2°q̄ſi dubiū remouet circa dcā.2°ibi.(Calor autē con gelat ſiccitatē.) Prima ps hz tria dcā in p̄ dicto oſtendit ſup quā opl'onē ſumit' ſignificatio a coagulatione facta a frido.2°ſup quā opl'onē ſumit' ſigno a coagulatione facta a cal'o. 3° declarat. vñ cognoſcit' q̄ ſit frigida coagulatio rei a cal'o vel a frido.2'''ponit ibi.(Et pl'ime q̄dez res.)3'' ponit ibi.(Et res q̄z ꝓpriū eſt in calore.¶Circa p'''dictū nondū q̄ Aui.h̄ p ꝺdenſationē intelligit ꝺdēſationē ꝓpe dictā:7 ēt coagulationē:vel pót fieri in lr̄a ſuppletio vt di cat'.Rez aūt recipiētiū ꝺdēſationē ſup.7 coagulationē:q q̄dē qūo differāt a ꝺgelatione dcm̄ eſt pri°:7 qr iſpiſſatio 7 coagulatio imixtis pñt fieri a cal'o 7 frigido:7 nó tm̄ fi unt a frigido quēadmodū ꝺgelatio:ideo ex eis Aui.ſig̃nē docet aſſumere ſup opl'onem vtrāq̄z:qm̄ ſi due res exñtes ſil'is ſube ſic ſe hñt:q̄ vna citi° recipit ꝺdēſationē vel coa gulationē a frido:ſig'''eſt q̄ eſt cópl'onis frigidioris.Et h° rō eſt in ꝓmptu ex dictis:qm̄ ſemp q̄ ſimbolū hñt facilius alterantur 7 tranſmutant':7 ió qō velocius alterat' 7 trā/ ſmutat' a frigido:ſig'''eſt q̄ ſimbolū 7 cóueniētiā hz ad ip ſum:h̄ aūt eſt qō eſt nāe fride cū ex parte ſube cito paſſibi lis nó ꝓcedat:qr ſupponit' eē idētitatē ſube in ambob°:7 ꝓpea ſi ſint duo:q̄ ſunt ſil'is ſube:q̄z vnū veloci°:7 magis coagulat' vel ꝺdēſat' q̄z aliō h̄ eſt:qr eſt cópl'onis fridioris 7 h̄ vult dīe in p̄ dcō.In 2°vo dicto Aui.nó deducit q̄liter ſumitur cog̃ ſup cal'm:ſed ſolū ponit qūo multe res a cali do ꝺgelant':7 intelligit hic Aui.per ꝺgelationē coagula/ tionē:aut ꝺdenſationē:nō aūt intelligit p h̄ ꝺgelationē ꝓ/ prie dictā:qm̄ ꝺgelatio ꝓpe dcā ſolū itelligit' induratio:q̄ fit in hūido aquoſo a frido idurāte vt appet ex dictis.Ex pone g̃ 7 pl'ime q̄dem res.i.multe res nó cógelant'.i.non coagulant' vel iſpiſſant' niſi a calore vt declaratū eſt priuſ h̄ aūt ſuppoſito dz fieri deductio de cal'o:ſicut dcm̄ eſt de frigido.ſ.q̄ ſi ſint due res ſil'es in ſuba illa:q̄ citi° coagula bit' aut ꝺdēſabit' a cal'o:erit calidior.¶In 3°vo dictovult oſtendere Aui.ſig̃nē per quā cognoſcim° q̄ res eſt coagu lata a calido vel a frigido:qm̄ res coagulata a calido diſ/ ſoluit' 7 liquat' a frigido:res vo q̄ coagulata eſt a frigido diſſoluit' 7 liquat' a calido.¶Juxta quā partē itelligēdū q̄ res q̄ ſunt coagulate a frigido vel a calido ſunt duoꝝ modoꝝ:q̄dā.n.ſunt q̄ ſunt coagulate:tm̄ a frigido vel tm̄ a calido:7 q̄dā ſunt q̄ ſunt coagulate a duobus vt a cali/ do 7 a frigido:ſicut appet 4°methe.Res qdē q̄ ſunt coa/ gulate tm̄ ab altero:ſiqdē ſunt coagulate: tm̄ a frigido:7 ſunt nāe aquee q̄ ſūt oēs a cal'o diſſoluunt' 7 liquant': qm̄ ꝺria ſunt cāe ꝺrioꝝ:vt dicit ph̄s:7 ió ſi frigiduz coagulat talia hūida:neče eſt q̄ a calido ſoluant' 7 liquent': verum eſt q̄ q̄ coagulata ſunt nó fortiter:neqz in tpe diuturno fa/ cilius a calido diſſoluunt':vt vinum coagulatū in glacie:q̄ vo coagulata ſunt fortiter 7 in tpe multo:qr ſunt multum inſpiſſata in poris:ita vt difficiliuſ in ipſa ingrediat' calidi tas:difficulter eliquantur 7 diſſoluunt': vt criſtallus. Si vo iſta q̄ coagulant' a frigido ſint nāe terree 7 aquee: h̄ñt tm̄ plus terre:iſta qdē qr coagulant' ex h̄ q̄ ab eis egredit' cal'm:ſi itez cal'm in ea egrediat' liquant' 7 ſoluunt' velut lutū cógelatū cū calefit:de numero tm̄ iſtoꝝ a qbus cū oz ꝓpter frigidationē q̄ſi totū cal'm abſcedit 7 exprimit' cuz eo humidū:7 remanet ſolū modicū itus valde incluſum:ta/ le inq̄z per cal'm qō cūq̄z nó liquat' ſed male ſtat:qr hūidū q̄ erat interius incluſum a calido trahit' ad ſuperficiez 7 diſ fundit' p corp° illius rei:vñ facit rē illā mollē:ſicut ferruz 7 cornu.Iſta.n.molleſcunt a calido: nó tm̄ liquant' niſi ſit calidū valde forte:ſed illa facile eliquantur a calido:in q bus a frigido nō totū cal'm cū hūido eſt expreſſum: neqz intus valde recluſum:ſicut eſt plūbū 7 ſtānū 7 lutum con gelatū.Si vo coagulent' tm̄ a cal'o:hec quidem ſunt cóia aque 7 terre:7 de nūero iſtoꝝ q̄dā qdē facile ſoluunt' 7 li

Res q̄ ſt coagula te a cal'o vel a fri gido ſūt duorum modoꝝ

quant' a frido 7 hūido:vt ſunt ſales 7 nitrū: q̄dā aūt ſunt illiq̄bilia:vt later aſſatus.nā illa in qb° adeo derelinquun tur ſtricti pori pp exiccationē:vt aq̄ ingredi non valeat:h̄ inq̄to coagulata a cal'o exiccante nō liquant' a frigido 7 humido:ſicut later:q̄ vo poros hñt nō adeo ſtrictos liq̄nt' vt ſaliū gña.Si vo ſint aliq̄ q̄ ſunt coagulata a calido 7 a frigido:vt ſunt illa q̄ p̄ p̄ caliditatē exiccātē coagulantur: deide ſeq̄t' fridū cōdenſans 7 coagulans valde:talia inq̄z nū q̄z ſunt ſolubilia:in talibus.n.vt dicit ph̄s cū cal'm pro priū cū hūido multū euaporauerit:illō modicum calidi 7 humidi:q̄ remāſit cōprimit' intus valde a frigido ſuper/ ueniente:ita vt nullā det penetrationē humido extrinſeco ſupueniēti. Et ꝓpea iſta nó liquantur neqz a calido neqz a frigido.A calido qdē nó ſoluunt':qr ſolum illa ſoluuntur a calido:q̄ ſunt coagulata a frigido ſolo:nó ſoluuntur aūt ab aq̄:qr ſunt vltimo a frido coagulata:7 ꝓpiſtam ēt cām later 7 q̄dā g̃ña lapidū ſunt inſolubilia. Sic g̃ ex dictis ap paret:q̄ ſunt illa q̄ coagulata a cal'o diſſoluunt' a frigido: 7 q̄ ſunt illa q̄ coagulata a frigido diſſoluuntur a calido: qm̄ in aliquib° h̄ phibet' pp cām ꝓpriā:ſic eſt determina tū:7 ꝓpea verbum Aui.vl'r propoſitū dz intelligi modifi/ catū:ſicut dictum eſt.¶Deinde cum dicit.

¶Calor autē ꝺgelat ſiccitate 7 frigus congelat ſpiſſitudine ſm ſniam Gal'. Verūtamen ſnia ph̄i primi diuerſa eſt ab ea in re modica:ſed il/ lius perſcrutatio in alia continetur ſcia.

¶Hic q̄ſi Aui.remouet quādaz dubitationē:dictū enim ē q̄ res p̄ñt coagulari a cal'o:7 p̄ñt coagulari a frigido:mō aliqs poſſet dīe:h̄ nō vr̄ vez cū cal'm 7 fridum ſint ꝓria:ꝺ ria aūt nō vñr eē cā eiuſdē paſſionis:ſz ꝺrie:7 rñ° ſua ſtat i h̄:vt oñdit:q̄ lz cal'm coagulet 7 fridū ēt coagulet tñ coa gulant nó eodē mō:ſz mō diuerſo:nūc aūt ꝺria eſſe cauſaz eiuſdē paſſionis:ſed ſm modum diuerſuz nō eſt icóueniēs:7 dat modū ſm ſniam Gal'.ſm quē cal'm coagulat 7 modū ſm quē frīdū coagulat. Cū g̃ ait Aui.(Calor aūt ꝺgelat:)dz exponi coagulat:qr ꝺgelatio vt dcm̄ eſt ſtricte accepta ſo lū ad frigidū referri vr̄.¶Sed itelligendū eſt h̄ q̄ de mō ſm quē coagulat cal'm:Gal'.7 Ar̄.7 ꝺcordare oīno vñr vtriqz.n.ponūt q̄ cal'm coagulat rē p hoc q̄ ab ipſius ac/ tione humidū euaporat 7 exiccat':7 remanet ſiccū indura tū cōmixtū cū humido quaſi ſolū ꝺtinuāte:7 ꝓpterea nó coagulant' a calido:niſi que ſunt cōia terre 7 aque:7 hoc vult dicere Aui.cū dicit:q̄ calor coagulat ſiccitate:ſed fri gidū coagulat ſm ſniaz Gal'.ſpiſſitudine.i.iſpiſſando hu/ midū 7 vniēdo ipm:vñ ex tali iſpiſſatione humidū puenit ad duritiem. Et qr hoc pót fieri in ſimplicib° 7 in mixtis: ió a frigido coagulantur ſimplicia:vt aqua:7 mixta vt vi nū lutū ferrum 7 ſilia.Sed ſm ſniam Ar̄.in.4. metheo. frigidū coagulare vr̄ p h̄ q̄ exprimit calidū ꝓpriū:7 abſce dere ipm facit:cū quo ſil' educit' 7 recedit humidū euapo rans:vñ reliquū remanet coagulatū:7 induratū.7 ꝓpte/ rea dr̄ 4°metheo.q̄ eoꝝ que coagulant': q̄dā coagulant' priuatione humida ꝑncipal'r:vt que ſunt coagulata a ca/ lido:ꝓpter qō talia ſoluunt' principal'r ab humido:vt ſa/ les 7 nitrū niſi pori relinquantur valde ſtricti:quēadmo/ dum fit in latere aſſato: qui non liquatur: quedam vero coagulantur priuatione calidi proprij:vt que ſunt coagu lata a frigido: 7 iſta a calido principaliter eliquantur vt plūbū ſtānū es 7 ſilia.Et iſta qdē cā quaz ponit ph̄s eſt p pinqua cāe quā ponit Gal'.qm̄ abſentia calidi cū eius ab ſentia fit' hūidū euaporat cū ea:vt humidū remanens:ſed magis ſpiſſum 7 terreſtre:vnde ipm iduratur:7 remanet coagulatuz durum:ꝓpter qō ambe cauſe ꝓpinque ſunt: Poſſet tamen cā Gal'.adaptari coagulationi ſimplicium in talibus enim videtur maxime accidere coagulatio a frigido

frigido ꝓpter alterationē quā facit in humido inſpiſſando. Cauſa vero Ariſt. adaptat magis mixtis. Nam in tabus a frigido videt maxime accidere coagulatio ꝓpter ea q̄ exprimitur calidum: cum quo ſimul recedit humidum euaporās: ⁊ ideo vtreq; cauſe ſimul iuncte videtur facere magis cām completam. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et cum ſint quedā earū medicinarū calidiores: ſed ſūt groſſiores: poſſe eſt vt ipe ſuſcipiāt cōgelationē ſicut ſuſcipiūt ille que ſūt frigidiores eis pp groſſitudinē ſuā. Et cū ſint quedaz frigidiores: ſed ſunt ſubtiliores poſſibile eſt vt ſuſcipiant inflāmationē: ſicut recipiūt ille: que ſunt calidiores eis propter ſubtilitatem ſui.

¶ In pte iſta docet ſumē cognitionē ex iſtis ſuppoſita diuſitate ſubſtātie in reb⁹: q̄ penes ℔ adiuicē cōparāt: ⁊ q̄ſi ad idē tēdit ℔ ſic ſupra dixit in ꝯgelatioe: ſic enim dixit ſup ꝙ q̄ idētitas eſt ſube in duab⁹ reb⁹: tūc ſignificatio ſumpta de cōpl'one eſt certior: q̄ ℞o nō eſt idētitas ſubſtātie: tūc ſignificatio ſup compl'onē eſt ambigua. ita etiam vult dicere ꝙ q̄ eſt diuerſitas in ſuba rerū que cōparant ad inuicē penes coagulationē: tūc cognitio ſumpta ſup cōpl'onē eſt ambigua. vt ℞bi gr̄a. ſi ſint due res: quaruz vna ſit groſſior in ſuba: tunc poſſe eſt ꝙ iſta velociꝰ coagulet: aut eq̄l'r coagulet: nō q̄ ſit fridior in cōpl'one q̄z alia vel eq̄l'r frida: ſed ℔ eſt: q̄ eſt groſſior: ⁊ ideo in talib⁹ nō ſequitur. hec res velociꝰ coagulat q̄z alia: aut eque velocit̄ ſic alia res a frido. ḡ eſt fridior vel eq̄ frigida: q̄m coagulatio aliquādo fit velocior: vel eque velociter in re a frigido: non q̄ ſit frigidior vel eque frigida: ſed q̄ eſt groſſior in ſubſtātia: quēadmoduz etiam aliq̄ vna res citius inflāmat q̄z alterat a calido vel eque velociter: non q̄ calidior vel eque calida: ſed q̄ ſubtilior in ſubſtātia: ⁊ hic quidē Auic. cōgelationē itelligit large vt ſe extēdat ad congelationem proprie dictam: ⁊ ad coagulationem vt ſub ipſa etiā comprehenditur cōdenſatio. ¶ Queſtio. iij.

Sed circa hec ℞ba aliqs nō imerito dubitabit: dicit enim ꝙ res groſſiores velocius recipiūt ꝯgelatioem q̄z res ſubtiliores: q̄m dices ℔ videt falſuz: q̄ nos videmus ꝙ aqua calefacta ⁊ ſubtiliata pignē citius cōgelat a frigore: ⁊ ſic ſubtilitas ⁊ nō groſſicies videt diſponē ad cōgelationē: ⁊ iſtud ꝯfirmat per illud qō dixit ꝓus. nam dcm̄ eſt ꝓus ꝙ ſuba rara eſt magis apta inflāmari ⁊ cōgelari q̄z ſuba denſa: eo ꝙ ſubſtantia rara eſt magis paſſibilis q̄z ſuba denſa. ergo cū ſuba ſubtilis de ſe ſit diſpoſitio faciēs rē aptam ad velociorē ꝯgelationez ⁊ inflāmationē. qd ergo dicit Aui. ꝙ groſſiores ſuſcipiūt cōgelationē velocius: videt enim ꝙ recte ſibi contradicat. ¶ Ad iſtud dubiū nos poſſumus dupl'r rñdere. vno modo vt dicamus ꝙ hic per cōgelationē nō itelligit cōgelationē ꝓprie dictā: ſed itelligit coagulationē: aut cōdēſationē: cōgelatio enim ꝓprie dicta: vt apparuit ſupra videt referri quaſi ad ſimplicia magis: que qdē fit nō ex ꝓmixtione humidi cum ſicco ⁊ reſol'one eius: ſed ex ℔ ꝙ humidū aquoſum iſpiſſat valde ⁊ idurat: in tali enim cōgelatioe videt ꝙ illud citius cōgelat alterat ⁊ ifridat vehemēt: nūc autē quāto aliqd eſt ſubtilius tāto citiꝰ ⁊ vehementius patit ab agēte: quare ꝓpter ℔ ſnp̄ dixit ꝙ res rara citius cōgelat q̄z dēſa: ⁊ ideo aqua prꝛecalefacta ⁊ rarefacta citius cōgelat. ⁊ ad hāc itētionē retulit ſe ſupra. ſed coagulatio ⁊ dēſatio: vt appet ex dictis ꝯueniūt rebus mixtis: in quib⁹ fit ex ℔ ꝙ ad terreſtrius reducit humidum: vñ fit magis durū vel magis cōſtās. ⁊ ꝓp hoc quāto res eſt magis groſſa: tāto eſt apta citius coagulari ⁊ ꝯdēſari: q̄ ℔ humidū ſuū ꝓpinquū magꝭ nāe terreſtri: quāto ℣o eſt ſubtilior: tāto eſt lōginquior a coagulatiōe ⁊ cōdenſatione: ⁊ ideo nō ad idē ſe retluit hic ⁊ ibi. ¶ Scō modo poſſum⁹ dicē loq̄ndo abſolute: vt per ꝯgelationē itelligat hic cōgelationē ⁊ coagulationē ſub qua etiam cōdēſatio cōprehendat. ⁊ tūc dicem⁹ ꝙ ꝯgelatio nō eſt q̄liſcūq; ꝯdēſatio: ſed eſt q̄ſi termin⁹ vltimus ꝯdēſatiōis: ꝯgelant enim res a frigore vltimo ꝯdēſante: ⁊ ideo ꝯgelatio eſt vltima cōdēſatio: ex quo ſtatim pz ꝙ quāto res eſt magis groſſa ⁊ magis dēſa tāto plus hēt de diſpōnibus ꝯgelatiōis: cū ꝯgelatio ſit ꝯdēſatio ⁊ igroſſatio vltima. Auic. ergo cum dicit: ꝙ res magis groſſa ex pte groſſicieī quā hēt citius ꝯgelat ℞itatē dicit: eo ꝙ res groſſa partim iam hēt determino ad quē vadit: tēdit enim per ꝯgelationē ad groſſicie quādam ⁊ duritie vltimatā: res autē groſſa partiz hz de groſſicie ⁊ duricie: ſubtilis autem non. ¶ Ad id ℞o ꝙ obijcit ꝙ aqua calefacta ⁊ ſubtiliata velociꝰ cōgelat: dicēdum iuxta illud qō dcm̄ eſt ꝙ res groſſa magis ꝓpinqua eſt cōgelatiōi q̄z res ſubtilis: eo ꝙ res ꝯgelatioem p ſe acqrit per igroſſationē: ſubtilis autē per ſe rōne ſubtilitatis inquātum ſubtilitas eſt maxime remota a ꝯgelatione: ⁊ ſic ℞itatē hz dcm̄ Auic. hic: ꝙ rem groſſam dato ꝙ ſit minus calida poſſe eſt citius cōgelari. ſ. ꝓ ſe rōne groſſicieī iquātū groſſicies eſt: ſicut ⁊ ſubtilis per ſe rōne ſubtilitatis inquātū ſubtilitas ineſt ſibi ꝙ citius iflāmat: ⁊ ℔ ideo q̄ ſubtilitas eſt diſpō que eſt p̄paratio ad iflāmationē: eo ꝙ nihil iflāmat niſi ꝓmo ſubtiliatū ab igne: flāma enī nihil aliud eſt niſi fumus ardens: ⁊ vl'r ignis approꝛpriat ſibi mām ſubtiliorē. vñ fum⁹ ardēs nō eſt aliud quā ſuba terrea ⁊ aquea ſubtiliata per ignē. vt habet ſcō de gñatione: pp qō ſicut groſſicies eſt diſpō ꝓpria ad cōgelationē: ita ſubtilitas ad iflāmationē: ſed per accñs res ſubtilis nō per rōnē ſubtilitat̄: vt ſubtilitas eſt: ſed rōne qua facile eſt diuiſibilis ad minima ex quo reddit maxie paſſibilis abſolute a quocūq; agēte: nō tamē magis paſſibilis paſſione approꝛpriata pōt vt ſic citius cōgelari q̄z ḡſſa. ¶ Uñ ſciēdum ꝙ res ſubtilis pōt cōſiderari vel iquātuz eſt paſſibilis abſolute: vel inquātū eſt paſſibilis tali paſſioe ꝺtermiata: ſi abſolute ꝯſideret: ſic vl'r eſt magis paſſibilis q̄z groſſa: ſed ſi ꝯſideret vt paſſibilis eſt paſſioe determiata: ſic res ſubtilis per ſubtiliationē magis approꝛpriata eſt flāmatiōi ⁊ res groſſa cōgelatiōi: res ergo ſubtilis hēt vt poſſit citius congelari cū nā cōi: per quā dicit paſſibilis abſolute ꝓ nām approꝛpriatā per quā groſſa dicit paſſibilis determinata paſſioe ꝯgelatiōis: ſed quādo nā approꝛpriata que eſt in groſſa vicēs eſt nām cōem que eſt in ſubtili: tūc poſſibile eſt groſſam citius cōgelari. res aūt groſſa ꝓ groſſicie hz vt per ſe magꝭ ꝓprie patiat hāc paſſionē determinate que eſt ꝯgelatio: ſed res ſubtilis nō per ſe ꝓprie dī magis ꝯgelabilis: ſed ſi citiꝰ ꝯgelet nō hz ℔ ex nā qua ꝯgelabilis eſt: ſed ex nā qua paſſibilis eſt abſolute: ⁊ idē iudicium eſt in rara ⁊ in dēſa: ad ℔ ergo fortē aduertēs Auic. ꝓus in illa parte. (Cum aūt due res ⁊c̄.) dixit ꝙ rara: ⁊ dato ꝙ eēt magis calida poterat citius cōgelari: q̄ magis habet in ſe nām paſſibilē ⁊ vicibilē a q̄cūq; agēte: ⁊ nō q̄ per raritatē approꝛpriet magis cōgelatiōi. imo magis per dēſitatē res approꝛpriata eſt congelationi: ⁊ ſibi propinqua: hic autē aſſerit groſſioꝛē citius cōgelari q̄z ſubtilē: nō q̄ groſſa ſit magis paſſibilis abſolute: ſed q̄ per ſe: ⁊ ꝓprie magis paſſibilis eſt paſſione que dicit cōgelatio: ꝓpt̄ qō nō dicit nec nūc in groſſa: nec ꝓus in rara ℔ eſſe neciū ſed poſſe q̄ vtrūq; in ſe erat poſſibile. licet diuerſimode vt tactū eſt ꝓus: ⁊ per hoc ſoluit argumētū ⁊ ꝯfirmatio argumenti. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Condenſatio aūt ⁊ congelatio nō ſignificāt augmentuz in caliditate: neq; augmentum in frigiditate: plerūq; enim condenſat terreitas que eſt in eis: ⁊ res propter multitudinē aquei

tatis ⁊ aeritatis rarificant. Et multotiés accit aeritati vt ifrideſ ⁊ ꝓuertat in aqueitatē ⁊ rarificeſ cōpoſitū ⁊ fiat frigidū. Et multotiens reſoluit aqueitas frida ꝓpter igneitatē feruētez in eis ⁊ cōuertit eā in aeritatē ⁊ cōdēſat ipſaz: quēadmodū accidit ſpermati ex ꝓdenſatione. cū ergo ſeparat ab eo calor igneus ſubtiliatur.

¶ Hic ex dcis ifert corrolariū: i q̄ cōparat ſignōnē ſumptā ex coagulatōe ⁊ ꝓdēſatōe ad modū cōpl'onis cal'e ⁊ fride repte in talib⁹ reb⁹ q̄ coagulant ⁊ ꝓdēſant: ⁊ h̄ mō iducēdo legi dz. (Londēſatio aūt.) ꝑ. i. q̄ñ i ex dcis ſatis iferri pōt: cū ex dcis oñſum ſit: ꝙ q̄dā ꝓgelant ⁊ ꝓdēſant a calido: ⁊ q̄dā a frido: ⁊ ió ꝓdēſatio ⁊ ꝓgelatio q̄z⁹ eſt ex ſe nō ſignāt aug⁹. i. dñiuz in calitate. ſ. ſolū: neq̄z in friditate. ſ. ſolū cū poſſit ꝓcedē ab vtraq̄z: ⁊ accipit q̄dē h̄ ꝓgelatio ꝑ coagulatiōe ꝑpe dcā: qz ꝓgelatio ꝑpe dcā ſolū ad friduz refert: vt appet ex dcis: vel p̄t dici vt dicam⁹ ꝙ cū docuit Aui. ex ꝓgelatiōe vel coagulatiōe ⁊ ꝓdēſatiōe ſignare ſuper cōpl'ones rez q̄z⁹ ad q̄litates actiuas: docet h̄ ſignare ex his ſup cōpl'ones rerū q̄z⁹ ad q̄litates paſſiuas: ⁊ i h̄ vult oñdere ꝙ coagulatio ⁊ ꝓdēſatio in reb⁹ ⁊ eoz op posita nō tm̄ dependēt a dñio q̄litatū actiuaz in reb⁹: puta a cal'o ⁊ frido: vez ēt a dñio q̄litatū paſſiuaz: ⁊ tria facit. p̄ ꝓponit h̄. 2° decl'at iſtud. 3° q̄ declarit ꝓcludit. 2° ibi. (Plinqz enī ꝓdēſat.) 3° ibi. (Et nō ꝓhibet terreitas.) In p̄ q̄ pte vult dīe ꝙ ꝓdēſatio ⁊ coagulatio nō ſignant ſupplesemp aug⁹ in calitate. i. dñiuz calitatī: neq̄z aug⁹ in friditate. ſ. ſp. i. dñiū friditatī nō ſignāt aūt ſp aug⁹. i. dñium in calido ⁊ frido: vel qz nō ſignāt dñium ſolū in aliq̄ iſtoz cauz aliqñ ꝓcedāt ab vno: aliqñ ℞o ab altero: vt declaratū eſt ꝑus: declaratū eſt enī ꝙ q̄dā coagulant ⁊ ꝓdenſant a calido: q̄dā ℞o a frido: vel qz nō ſignant dñiuz alicui⁹ iſtoz qm̄ in q̄buſdā p̄n⁹ nō accit ꝓdenſatio ⁊ coagulatio a dñio frigoz vel calorisꝫ a dñio alteri⁹ q̄litatī p̄n⁹. ſ. ſicci ⁊ humidi q̄ ſunt q̄litates paſſiue: ⁊ vtrūq̄z iſtoz declarāt ℞ba que ſubdiuidunt. ¶ Et ió dicem⁹ ꝙ 2° ꝑs diuidit in ꝓtes tres: qz p̄ oñdit qūo ꝓdēſatio ⁊ rarificatio rei dependent a q̄litatib⁹ paſſiuis. 2° oñdit qūo rarificatio aliqñ ꝓuenit a frido: ⁊ ꝓdēſatio aliqñ ꝓuenit a cal'o: ex h̄ ꝙ p̄n⁹ paſſiuū diuerſificat in reb⁹ q̄ patiunt has paſſiões a cal'o ⁊ a frido. 2° ibi. (Et multotiés accit aeritati.) ⁊ 3° eoꝝ q̄ dixerat decl'atione ponit in exēplo ibi. (Quēadmodū accit ſpermati.) In p̄ ꝓte vult dīe Aui. ꝙ ꝓdenſatio accit rei multotiens ꝓp terreitatē que eſt in ipa ideſt ꝓp dñium ꝓtis terree: ſic̄ ꝓp multitudinē ꝓtis aq̄ſe ⁊ aeree reſ rarificat: ⁊ rō h̄ eſt in ꝓmptu: qm̄ iter el'ta terra eſt ſubē groſſe ⁊ denſe: vñ cum dñat in mixto ꝑs terrea mixtū ꝓdēſat ⁊ igroſſat: aer aūt ⁊ aq̄ ſunt ſubē rare ⁊ ſubtilis: ⁊ ió cū dñat ꝑs aq̄ſa ꝑmixta cū ꝓte aerea in mixto fit mixtū ſubē rare ⁊ fluide. De igne aūt qz obtinet rōnē agētis magis nō fit mentio. vñ modus ſubē mixti plus attribuit alijs el'ntis quā igni: terre q̄dē dñio attribuit denſitas ⁊ groſſicies ſubē: aeris aūt ⁊ aq̄ dñio attribuit raritas ⁊ fluxibilitas. ¶ In ſcō dcō vult dīe Aui. ꝙ aliqñ accit i tali re: in q̄ eſt dñiū ꝓtis aeree ⁊ aq̄ſe: ꝙ ꝑs aerea ifridat ⁊ fit aq̄a: ita ꝙ totuz q̄ſi in ſubam aqueā ꝓuertit: ⁊ tūc q̄dē accit vt tale cōpoſitum rarificet. i. liq̄fiat ⁊ diſſoluat ⁊ fluat ⁊ nō ſit ꝓſtans ⁊ reddit totū fridū: multotiés aūt accit tali ꝙ reſoluit ꝑs aq̄ſa ⁊ frida ꝓp cal'm dñans: ꝙ reſoluit aq̄ſitatē ſupfluā ⁊ ꝓuertit in ꝓtē aereā: vñ accit ꝙ rē talē ꝓdēſat ⁊ facit ipſam cōpactā ⁊ cōglobatā: ⁊ ſic appet qūo aliqñ a frido in aliq̄ mā cāt raritas ⁊ fluxibilitas ⁊ a cal'o cāt dēſitas ⁊ groſſicies. ¶ Et h̄ ſtatim decl'at in 3° dcō: in q̄ ponit exēpluz de ſpmate dicēs: quēadmodū accit ſpermati ex ꝓdēſatiōe: h̄ eſt ſic accit māe ſpermatice q̄ quidē ꝑ ꝓdigōnē facta a cali

do in mā illa qdē ꝓuertit in ſperma: qō eſt dēſum ⁊ ꝓglobatū: qñ eni a mā illa ꝑ ꝓdigōnē reſoluit ꝑs aq̄ſa ſupflua: ⁊ fit reliq̄ q̄ remanet q̄ſi aerea ⁊ pmiſcet ꝑ ꝓdigōnē cuz ſicco ſubtili terreo: tūc gñat ide ſpma digeſtū: qō eſt ſpma conglobatū ⁊ ſpiſſum: non aq̄ſum ſubtile: ſed qñ tale ſperma qō eſt ſpiſſum corrūpit: ꝓpea qz obuiat aeri frido: vñ exti guit cal'm qō erat in ipſo: tūc accit ꝙ in ſpmate qō dēſuz erat ⁊ ſpiſſum ab actōe cali ptes ei⁹ aeree i aq̄as pmutāt ⁊ ꝓuertunt: ⁊ pmutat ſpiſſitūdo ei⁹ in raritatez ⁊ fluxibilitatē: ⁊ iſtud vult dīe Aui. cū dic. (Cū q̄ ſepant ab eo). ſ. ſpmate cāt ignis. i. cal'm dñans in eo. qz corrūpit a frido obuiāte. (Subtiliat.) i. fit tale ſpma ſubtile ⁊ liqdū. ¶ Ex his q̄ dcā ſūt cū cal'm aliqñ ꝓdēſet rē ⁊ fridū liq̄faciat appet: cū ſuppoſitū ſit ⁊ mani⁹ ſit ꝙ cal'm liq̄faciat ⁊ fridum coagulet: ꝙ coagulatio ⁊ ꝓdēſatio q̄z⁹ eſt de ſe nō magis ſignant augmētū ⁊ dñiuz calitatis q̄z⁹ friditatis: vel eꝝ: ſz qō cal'm aliqñ coagulet: aliqñ ℞o liq̄faciat: ⁊ ſil'r friduz: hoc qdē ꝓtingit ex diuerſitate māe paſſiue: ſic̄ ꝑus fuit declaratū: ⁊ ꝓpea nō imerito iſta ꝑs pōt introduci ſic̄ dicebatur: ꝙ cum oñdit q̄l'r ex iſtis ſumit cognitio ſuper dñium q̄litatum actiuarū: hic oñdit q̄l'r ex iſtis p̄t ēt ſummi cognitio ſup dñium q̄litatū paſſiuaꝝ. ¶ Q. ó. iiij.

Sed ad ampliorē itellectū aliqs dubitabit. nā Aui. videt ſibi ꝓdicere. ꝑ eni dicit ꝙ pp multitudinē aqueitatis ⁊ aeritatis res rarificat ⁊ poſtea dicit ꝙ multotiés reſoluit aqueitas ⁊ ꝓuertit in aeritatē ⁊ ꝓdenſat ip̄m: q̄re ꝑ inſinuat ꝙ ex multitudie aeritatī res fit rara: deinde iſinuat ꝙ res cōdenſat quādo pars aquea cōuertit in aeritatez: ⁊ ſic tunc ex multitudine aeritatis res fiet denſa: iſta verba ſunt oppoſita. ¶ Q. ō. v.

Secundo aliqs dicet: qūo reſ rarificat: ex h̄ ꝙ ꝑtes aeree in aq̄as ꝓuertunt: ⁊ res ꝓdēſant ex h̄ ꝙ ꝑtes aq̄e in aereas ꝓuertunt: h̄ eni nō v̄: qm̄ aer eſt corp⁹ rarū ⁊ rari⁹ multo q̄z⁹ ſit aliqd. g̃ ſi in cōpoſito ꝓuertit ꝑs aq̄a in aereā: tūc rarificat: ⁊ ſi ꝑs aerea conuertit in aq̄ſaz: tūc fiet ſpiſſi⁹ ⁊ dēſius: ⁊ iſtud ꝓbat ꝑ⁹ qō dcm̄ fuit ſupra auctē ꝓbi in 4° metheororꝫ: vbi dic: ꝙ olim a frido fit groſſius ⁊ denſius: qm̄ pars aerea q̄ eſt in ipſo ꝓuertit in aq̄ſam. ¶ Dōm iuxta ꝙ eſt itelli⁹ ꝙ ꝓuerſio ꝑtis aeree in aq̄ſam vel eꝝ dupl'r pōt itelligi. vno⁰ pōt itelligi h̄ ꝓuerſio ꝑ viā alteratiōis ⁊ trāſmutatiōis: puta ꝙ aer ꝓuertat in aquā: vel aq̄ ꝓuertat in aerem. alio⁰ pōt itelligi hec ꝓuerſio ꝑ viā cōmixtiōis: vel ꝑ viā ſepatiōis ⁊ excluſiōis: ſi qdē itelligat p⁰⁰ fieri: ſic ex ꝓuerſiōe ptiū aereaꝝ in aq̄as nō fit corp⁹ rari⁹. imo fit dēſi⁹ neq̄z ex ꝓuerſiōe aq̄itatis in aeritatē fit corpus dēſi⁹: imo fit rari⁹: qm̄ aer eſt rarior: aq̄ ℞o eſt denſior. ⁊ ió ex vno pugillo aq̄ fiūt decē aeris ⁊ ex decē pugillis aeris fit vn⁹ aq̄: ⁊ ſm iſtā itētiōez nō logt h̄ Aui. qm̄ ſm iſtū modū tā i ſimplicib⁹ q̄z⁹ imixtis ex ꝓuerſiōe aeritatī in aqueitatez fit corpus denſius. ⁊ eꝝ fit rarius. ⁊ iſto mō dixit ꝓbs in 4° metheororꝫ ꝙ olim fit denſius ex ꝓuerſiōe ꝓtis aeree in aq̄ſam: qm̄ cum aer conuertit in aq̄z fit ſpiſſior. ¶ Sz alio⁰ pōt itelligi fieri hec cōuerſio ꝑ viā mixtiōis ⁊ ſepatiōis vel excluſiōis: vt tunc dicat aq̄ſitas ꝓuerti in aereitatē: qm̄ icludit multitudo ꝓtis aeree in aq̄ſa: aut ſepat ab ea multa ꝑs aquea ⁊ remanet aeris multitudo: ita ꝙ i⁰ aqueū fiat aereū: ſed tūc dī aereitas cōuerti in aq̄ſitatē qñ excludit ꝑs aerea ab aq̄ſa: ⁊ remanet multitudo ꝓtis aq̄ſe: ita ꝙ illud remanet q̄ſi ſolum aq̄ſum: ⁊ ſi qdē itelligat h̄ mō: tūc aliqd eſſe rari⁹ aut denſius dupl'r pōt itelligi. vno⁰ dī aliqd rarius: qz ſit magis poroſum: ⁊ quātū ad nūm poroꝝ: ⁊ q̄z⁹ ad amplitudinē eoꝝ: ⁊ iſto mō itelligē⁰ ex cōmixtōe ⁊ icluſiōe ꝓtis aeree in aq̄ſa nō fit aliqd denſius imo rari⁹ fit ⁊ ex ſepatiōe ꝓtis aeree ab aq̄ſa: ⁊ excluſiōe ei⁹ nō fit aliqd rari⁹: ſed fit denſius: ⁊ h̄ ió qz poroſitas in re iſequit maxime calitatē: ſil'r etiā poroſitas maxie ꝓſeruat in re ex ꝓtib⁹ aereis iterclu/

fis in eis:pp qō cū ex itercluſione aeris in ptib⁹ aq̄ſis au/geat calitas:cū ēt ptes aeree icludant in porоſitatib⁹:ſeq̄ ex cōmixtiōe ptis aeree cū aq̄ſis res fit rarioꝛ q̄ſtuz ad poꝛoſitates:z ex ſepatiōe taliū ptiū res fit dēſioꝛ:ſed alio⁹ dī aliqd rarius qz eſt magis fluidū liqdū:z q̄ſi in ſuis pti b⁹ diſſolutū:z nō ꝓſtās z tenax:dī aūt dēſius:qz eſt magl ꝓſtās z ſolidū niſi diſſolutū in ptib⁹ ſuis:z nō fluēs:z iſto mō itellīndo eſt verū q̄ b dī ab Aui.ſ.q̄ ex ꝓuerſiōe aerei tatī in aq̄ſitatē:qz ifridat rarificat cōpoſitū:z ex ꝓuerſiōe aqueitatī in aereitatē ꝓdēſat cōpoſitū:b eſt dīe q̄ qñ acci dit alicui cōmixto ex ptib⁹ aq̄ſis z aereis q̄ ptes aere ſe/parant z excludunt pp ifridationē:vñ multiplicant ptes aquee:tūc i⁹ reddit magis fluidū z lapſuz in ptib⁹ ſuis:et nō ꝓſtās z dēſuz:ſed qñ ꝓtigit q̄ pp calitatē agētē in illud ptes aquee multe reſoluunt z icludunt ptes aeree plus: vñ totū eſt magis aereū: tūc i⁹ fit magis cōſtās z magis ſpiſſum z denſi⁹ quēadmodū docet exēplū q̄ ponit i ſper mate:z iſtud ꝓcoꝛdat his que dīc pīus 3⁰ de gñone aialiuz cap̄:vbi inqrit qūo ſperma egredit ex aiali ſpiſſum z al/bū:ſed ifridatū fit humidū z fluxibile:velut aq̄: ait q̄ nō ſolū iſpiſſat humidū q̄ ꝓſiſtit ex aq̄ z terra. imo ēt q̄ ꝓſi/ſtit ex aq̄ z ſpū:vt ponit ex^m de ſpuma. Dicem⁹ eniz q̄ ſpu ma eſt ſpiſſioꝛ q̄ſ ſit aq̄ ſola:z ſilr vt dīc b:ipm patit olim: qm̄ iſpiſſat. qm̄ ſpū cōmiſcet:z ppea olim alterificatū eſt ſpiſſius:qm̄ aq̄ſuz q̄ in eo erat a calo ſegregat z fit ſpūs. z ſilr etiā exēplū ponit ō niue:q̄ eſt ad modū ſpume:ē.n. ex icluſiōe ſpūs ſpiſſioꝛ z denſioꝛ q̄ſ ſit aq̄. ſp.n. ſpūs ꝓmix tus cum humido ipm albificat z maiozis molis facit:z cō dēſat ipm z facit ipm ꝓſtās:z hui⁹ cā eſt qm̄ ſpūs mixt⁹ cū humido ptes eleuat in tumoꝛe:z eſt cā vt ptes adiuicē nō decidāt pp qō fit ſpiſſius z dēſius:ſz qñ excludit ptes de/cidūt in ſeipſis: vñ fluūt z nō ꝓſtāt:z pp iſtas cās vt dicit ſperma ab itrinſeco egredit ꝓiacēs ab intrinſeca calidita te hñs ſpūm multū calm: ſz exeūtē cū expirauerit calm: z cū aer ifridat humidū fit z nigrū. relingt eni aq̄:z ſi q/dē modicū terreū q̄ in ipſo inerat:z ſz hūc modū pōt ſal uari cā quā ponit Auer. in 4° metheoꝛoꝝ de iſpiſſatione olei facta a calido:nā in iſpiſſatiōe olei facta a frigido cō uenit cū Ari. ait enim q̄ iō a frido inſpiſſat qz ps aerea in aquā ꝓuertit:ſed in iſpiſſatiōe q̄ fit a calo ponit aliā cāz: dicit eni q̄ iō a calo iſpiſſat:qz ptes aquee multe reſoluūt a calo z remanēt ptes aeree q̄ mixte cū terreſtrib⁹ rema/nētib⁹ ipm inſpiſſant:lz Ari. dicat q̄ ſolū inſpiſſet:qz ptes aeree in aq̄as ꝓuertunt:vtrūq̄z.n. dcm̄ eſt verū:nā ex trāſ/mutatiōe z ꝓuerſiōe ptiū aerearū in aq̄as aliqd fit ſpiſſi⁹: cū aq̄ ſit ſpiſſioꝛ aere:z ex cōmixtiōe ptis aeree cū aq̄ſa et terreſtri p reſolōnē ptis aq̄ſe ſuperflue aliqd ēt fit ſpiſſi⁹:vt declatū eſt in exēplis p̄dcis:z ex p^a quidē cā olim inſpiſſa tur a frigoꝛe:z inſpiſſat etiā qñ antiquat a deo q̄ cal'm p ptiū nāle marceſcit in ipſo:z i⁹ fit in ol'ovltime antiq̄to:cu ius ſignū eſt q̄ olim vltime antiq̄tū nō ardet bñ. ſed qñq̄z ſtridet:ac ſi aq̄ ſit cōmixta cū ipſo:ſed ex ſcōa cā olim a ca lido inſpiſſat:pp qō cā quā ponit Auer. nō ꝑdīc cāe Ari. ſed vtraq̄z ꝟa eſt z fac mo^m cāe cōpletū. ¶ Dis g̃ determina tis appet q̄ ꝟba Aui. nō ꝑdicūt dixit.n. p̄ q̄ res pp multi tudinē aqueitatī z aeritatī rarificant:in b qdē ꝟbo volēs oīdē:q̄ ſic res cōmixta ex ptib⁹ aq̄ſis z terreis qñ reſol/uit multa aq̄ſitas ab ea:tūc ex ptib⁹ terreis dñantib⁹ cō/denſat:ita res ex dñio partiū aquoſaꝝ cū ptib⁹ aereis cō/mixtaꝝ fit rara:z hec tñ res q̄ ſic hz cōmixtionē taliū p/tiū aliqñ qdē denſat z inſpiſſat:aliqñ ꝟo liq̄ſcit:z fluit:z nō eſt ꝓſtās z dēſa ſed rara:z iſtud declarat i ꝟbis q̄ ſub dit. (Et multotiēs accit aeritati ꝛc.) q̄re ꝟba q̄ ſubdit nō ꝑdicūt ꝟbis dictis:ſed ipſa ſpecificāt z dearticulāt expo/nendo eo mō quo dcm̄ eſt. ¶ Ad illud ꝟo q̄ obijcit de i/ſpiſſatione oli appet ſol'o ex dictis:qm̄ non arguit contra mentē expoſitā quā intelligit Auic. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et nō ꝓhibet terreitas gn ſit cuz eā igneitas ſuperflua: quare poſſibile eſt vt ſit diuiſio p̄ria vehemētis caliditatis: z non ꝓhibet aqueitas gn eā igrediat aeritas nō ſuperās virtutē ei⁹: z ſic diſio ſcōa vehemētis friditatis aut igneitas vincat z ſic vehementis caliditatis valde.

¶ Dic Aui. q̄ſi epilogās q̄ dixerat q̄ decl'aui ꝓcludit. vult eni ex dcis ꝓcludē q̄ ꝓdēſatio aliqñ fit a cal'o: z rarifica/tio fit a frido: z ppea ex b ē manif^m cū ꝓdēſatio fiat ēt a fri/do z rarificatio a cal'o: q̄ ꝓdēſatio z coagulatio de ſe non ſig̃nt dñiū ſolū calitatī aut friditatī: ſz aliqñ fiūt ab b: ali/qñ ab illo ſz diuſitatē māe paſſiue q̄ coagulat z ꝓdēſat: aut liq̄ſcit: vel rarificat: b eni ꝓpoſuit p̄ cū dixit. (Et ꝓdē/ſatio āt.) z decl'auit 2° cū dixit. (Plerūq̄z eni ꝛc.) Nūc igit ꝓcludēs ex dcis dixit. (z p̄ igit ꝛc.) q̄ſi vult dīe q̄ ex dcis manifeſtū eſt q̄ nō ꝓhibet i re terreſtri: i q̄. ſ. ē cōmixtio p tiū aq̄aꝝ cū multī ptib⁹ freis an cū ea ꝓiūgat calitas mlta q̄. ſ. reſoluat ptes aq̄as multas z reliquū q̄ remanet com miſceat cū pte terreſtri dñanti z ip̄z ꝓdēſet z coagulet. vñ ꝓuenit q̄ in tali re ꝓdēſatio z coagulatio fiet a cal'o: z b ē q̄ vult dicē: cū ſubdit. (Quare pol'e eſt vt ſit diſio p^a vehe mētis calitatī.) p diuiſionē eni p^m intellit ꝓdēſationē z rē dēſaz: de hac. n. dixit p̄us in i lo. §. (Plīmū. n. ꝓdēſat ter/reitas.) Cū ꝟo ſubdit. (Et nō ꝓhibet aq̄itas ꝛc.) ꝓcludit qūo liq̄tio z rarificatio fit a frido. hec aūt liq̄tio z rarifi/catio q̄ fit a frido: vt decl'atū eſt dictī fit in re q̄ eſt cōmix/ta ex ptib⁹ aq̄ſis z aereis: oñ ſcz ptes aeree nō ifridāt aq̄/ſas. imo aq̄ſe vincūt: z multe ptes aeree pp fridū obuians excludunt: vel extingunt: tūc eni talis res rarificat z liq̄t a frido: ſi ꝟo in tali re vincat calitas q̄ multas ptes aq̄as reſoluat z fit cā icluſiōis multaꝝ aereaꝝ: vñ aeree vincāt aq̄ſas: tūc talis res ꝓdēſat: q̄ ꝓdēſatio fit a cal'o ſupante: z b vult dicē cū dīc. (Et nō ꝓhibet aq̄itas: qn eā igrediat aeritas nō ſupans vtutē ei⁹: q̄ſi dicat: nō ꝓhibet qn i re cō/mixta ex aq̄itate z aeritate aeritas nō ſupet vtutē aq̄ſita tis: ſz poti⁹ aq̄ſitas ſupat vtutē aeritatī: z tūc qdē talis res rarificat: z fit rara nō denſa ꝓpter vehementem frigidita tē: z hoc vult dicere: cum ſubdit. (Et fit diuiſio ſcōa.) per diuiſionē ſcōam intelligit rarificationē z rē raram: qz de hac dixit ſcōo cum dixit. (Et multotiens accidit aeritati ꝛc.) z qz etiaz dixerat q̄ in tali re: qñ vincit calitas: ita q̄ aq̄ſitas ꝓuertat in aeritatē: tūc fit dēſatio: iō ſubdit: aut. ſ. nō ꝓhibet qn in tali re ſic cōmixta ex partibus aquoſis z aereis: igneitas. i. caloꝛ vincat. ſ. reſoluēdo ptes aqueas: z aereas icludēdo z cōmiſcēdo eas cum aquoſis remanē tibus z cum ſicco terreo ſubtili: q̄ remanet z ſupple tūc inſpiſſat z dēſat rem talē que dēſatio in tali re fit a calido vehementi. z ideo ſubdit. (Et ſit vehemētis caliditatis.) z ſic apparet qūo cal'm condenſat z frigidum rarificat: z hec eſt intentio Auic. in his. §. in quibus adeo obſcurat: q̄ a paucis bene intelligitur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ex alijs aūt canonib⁹ neče eſt medicos rem vnā ſcire: qm̄ non eſt pol'e vt ſapoꝛes dulcis z amar⁹ z acut⁹ ſint niſi in ſuba cal'a: neq̄ pōtic⁹ ſtipticus z acetoſus niſi in ſubſtantia frida. Et ſil'r odoꝛes boni acuti nō ſunt niſi in ſubſtātia cal'a: z coloꝛes albi in coꝛpib⁹ ꝓgelatis: in q̄b⁹ eſt ꝟumiditas. Et coloꝛes nigri nō ſūt niſi in ſubſtātia frida. Et coloꝛes albi in q̄bus eſt ſic/citas z puluerizatio nō ſunt niſi in ſubſtātia ca lida z nigri in vtriſq̄z rebus ſunt ecōtrario. Fri gus eni albificat ꝟumidā ſubſtātiā: z denigrat

ficcā ⁊ calor ⁊ nigrat humidā ⁊ albificat siccā.

¶ Cū docuit cognitionem ⁊tutū medicinarū simpliciū inuestigare per viā ꝓmā que sumpta est ex inflāmatiōe ⁊ in frigidatiōe ⁊ ex coagulatiōe ⁊ dēsatiōe ⁊ liquefactiōe. In parte ista docet iuestigare ⁊tutes me^{na} simplicium ꝑ viā rōcinatiōis: ꝑut rōcinatio hec sumit ex alijs vijs ⁊ canonibus quos ꝑ posuit qui sunt sumpti ex saporib^{9} ⁊ odorib⁹ ⁊ coloꝛib^{9} in me^{ij} reperti: ⁊ ꝑ docet summere cognitionē ab istis gñal^{r} cōiunctim ponēdo circa ꝟ canonē generalē. scō spāliter ab vnaquaq; istorū cognitiōez docet assumere ponēdo cañ. spāles. scō a ibi. (Et postq; scis canonē istū ⁊c̄.) ꝓma in duas. ꝑ ꝓmittit suā intentionē. scō eā exequit ibi. (Q̄m nō est pol'e.) Primo ꝯvult dicē Auicē. q; ex alijs cañ. i. ex cañ. sumptis ex alijs vijs. s. saporibus coloꝛibus ⁊ odorib⁹ neccē est medico scire rez vnā. i. neccē est medico cognoscē ꝓius quādam rem gñalē: qua suppositā verificat canō cognitiōis sumptus ab eis: non aūt suppositā falsificat: ⁊ ꝟ intelligit Auī. per rem vnaz.

¶ Scō a ℞o pars diuidit in duas: ꝑ eni ponit canonē generalē in cognitione sumpta ex istis sup ⁊tutes medicinarū simpliciū. scō o ponit cōditionē que oz attendi in canone illo: ad ꝟ vt ℞ificet. scō a ibi. (Et ꝟ quidē verū est et neccium.) ꝓma in tres. ꝓmo eni oñdit canonē gñalē super cognitione ⁊tutū medicinarū ꝑut summit ex saporibus, scō o ponit cañ. gñalē sumptū ex odorib⁹. ℥° ponit cañ. coꝛporalē sumptū ex cōditiōib⁹. scō a ibi. (Et sil'r odoꝛes boni.) ℥ ibi. (Et coloꝛes albi in coꝛpib⁹ cōgelatis.) ꝙ dicit in ꝓticulis istis q̄tum ad lr̄am satis est clarū.

Saporꝫ spēs nonem.

¶ Sed circa canonē sumptū ex saporibus est ꝑ itelligendum: ꝙ lz sint noue spēs saporū: vt postea apparebit: hic nō tamē nō cō numerat nisi sex: ⁊ ꝟ iō q; tres reliqui ad hoc ꝓuenienter poterāt reduci. vnde hic nō ponit cañ. gñalē sufficiētem: satis. n. per istos poterat subitelligē illos: postea ℞o cum determinat cañ. spāles: lz illi possent reduci ad istos: q; tamē diuersificant in aliq̄ ab eis nō sufficit ei lōq; ō istis sex solū: sed etiā ꝓticulariter specificauit de illis alijs tribus.

Sapoꝛ dulcis.

¶ Propter q̄ ō itelligendū vlteri⁹: ꝙ isti tres saporꝛes dulcis: amarus: ⁊ acut⁹ ponunt' calī dulces: q̄ ō q; sapoꝛ iste fundat' in suba terrea magis humida cū calitate tēpata: causat' eni hic sapoꝛ: vt appet q̄rto de simplici me^{a}: ⁊ q̄nto colliget ꝑ tēperatā decoctionē factā: a calido tēperato in humido cōmiscēdo ipsum cū sicco terreo. in q̄ cōmixtiōe vincit aliq̄l'r siccū sup humidū: vt ꝓz in melle ꝙ hz dulcedinē verā. supabūdāt. n. in ipso partes terree: vt ꝓz ex 4° metheoꝛoꝝ.

Amar⁹

¶ Sapoꝛ aūt amarus fundat' in suba terrea cū calitate supflua: cātur eni sapoꝛ amar⁹ a calitate adusti ua que q̄si total'r humidū ꝓsumit ifusum in re ipsa. imo ēt in parte attigit ad ꝓsumptionē humidi ꝓtinuātis: ⁊ ꝓpea cineres sunt amari: neq; ab amaro nutrit' aliq̄ō aial: neq; pōt res amara putrefieri pp ōfectū humiditat⁹: neq; ex ea aial gīari. vt declatū est q̄rto de simplici me^{a}.

Salsus.

¶ Sub ꝟ aūt cōprehendit' saporꝛ salsus: eo ꝙ salsus cātur a calitate nō total'r humidū aduretē: sed sic ꝓsumētē: vt ptes terree vincāt humidas. ꝯa calitate adust ua ⁊ non vltimate vrētē: ꝓpea ⁊ sales oēs q̄ liquefiūt a frido ⁊ humido facile in subam humidā ꝓuertunt'.

Unctuosus.

¶ Et eodē mō sub saporꝛe dulci pōt cōprehēdi saporꝛ vnctuosus a calitate ⁊ decoctione tēpata cum supabundātia tm̄ aliq̄ humidi sup siccum: ⁊ q; humidū aliq̄l'r obtūdit cal'm: hic est ꝙ saporꝛ vnctuosus oz hꝛe calitatē aliqualiter diminutā respectu dulcis.

Insipiduus.

¶ Sed insipidus saporꝛ que est tertia spēs hic ommissa: q; ꝓprie nō est saporꝛ ideo ipsum nō cōnūant hic. sed ex q̄litatib⁹ vincit in eo friditas: eo ꝙ saporꝛ cātur per aliquā decoctionē fridā a cal'o digerēte ⁊ ꝓmiscēte humidū cū siccoꝛ lz qbusdā diminute digerat: in qbusdaz ℞o supflue vt adurat. insipidū ꝯ eo ipso ꝙ insipidum ꝓuatū est decoctione ⁊ caliditate digerente: ꝓp quod frigiditati attestatur.

Acutus

¶ Acutus aūt saporꝛ cātur in suba subtili a calitate superflua: ꝓp qō saporꝛ acutus positus est a medicis saporꝛ extremus: q; magis est acutus in coꝛpus nr̄m ceteris saporibus: hz eni in se excessuz calitatis: quēadmodū ⁊ amar⁹: ⁊ hz eā fundatā in suba subtili: que max^{e} penetratiua existit: amarus aūt fundatā hz eā in suba grossa. ꝓp qō saporꝛ acutus in relatiōe ad coꝛpus humanū ⁊ opationes quas efficit in ipso q̄ mō saporꝛes a medico cōsiderant' posit⁹ est saporꝛ extremus.

Pōtic⁹.

¶ Reliqui autē tres saporꝛes. s. stipticus acetosus ⁊ pōticus dīr fridi sed differunt q; saporꝛ ponticus fundat' in suba terrea magis ⁊ male ꝓmixta cum suo humido: ⁊ iō talis saporꝛ appet in ꝓn^{is} in fructibus anteq; manifestet' in eis actio calī digerētis.

Stipticus.

¶ Stipticus autez causat' a frido siue a calitate diminuta in suba media itez siccā ⁊ grossam humidā ⁊ subtilem: ꝓp qō in qbusdā fructibus minus terreis apparet talis saporꝛ a ꝓn^{o}: cum nondum in eis calitas est vincēs.

Aceto//sus.

¶ Saporꝛ autē acetosus cāt' a frigido in suba subtili: ⁊ aq̄a magis. vñ ⁊ vinū acetosuz fit per resol'onē calitatis inate: ⁊ sic fit frigidum nāli ⁊ ꝓpria frigiditate: lz nō fit icōueniens vt acetositati acuitas sit ꝓmixta ab actiōe calidi extranei resoluentis calidū nāle: vñ ⁊ acetū semp infridat inq̄ztū acetosum: lz acetū aliqō forte iueniat' calefaciēs: nō inq̄ztū acetosum: sed inq̄ztum acutū. vñ in eo acuitas vincēs est acetositatē: cuiꝫ eēt forte acetū de maluasia ⁊ acetū vernacinū: ⁊ hoc vī esse intētio Gal'. 4° de simplici medicīa distinctiōe scō a caꝑ ꝓmo: ⁊ ideo ibidē ꝓcessit agrestā in infridatiōe stomaci calefacti: aut alterius mēbri potiusq̄ acetū: ⁊ modū etiā ꝑm quem hec duo reperiunt' in aceto. declarat ipse in eodē caꝑ paulo ante auctate Arī. ⁊ Theophrasti.

¶ Q̄ō. vj.

Circa ꝑdicta aūt cadit dubitatio ꝑ^{o} qdē de saporꝛe dulci: q̄m alicui videbit' ꝙ nō semꝑ fundet' in suba cal'a imo in frida. nam multi fructus sunt dulces qui sunt fridi: vt ceresa ⁊ aliqua poma ⁊ moꝛa: ⁊ aliqua ꝑsica: ⁊ tm̄ oēs sunt fride cōpl'onis: vt ponit' ab auctoꝛib⁹.

Saporꝛ dulcis ē duplex.

¶ Et oz ꝙ solo huius inuit' in sequēti. Saporꝛ eni dulciꝫ quidā est purus ⁊ simplex: ⁊ qdā nō est purus: sed ꝓmixtus: dulcis enim saporꝛ purus ⁊ simplex est ille qui est in re hñte compl'onē ꝓmā causatā imediate ab el'mentis: ita ꝙ nullā habet etherogeneitatē in ꝓtib⁹ neq; diuersitatē: sed saporꝛ dulciꝫ nō purus fundat' in re: que nō hz tm̄ cōpl'onē ꝓmā: lz etiā hz cōpl'onē scōam q̄ resultat in re ex ꝓtib⁹ diuersis ⁊ etherogeneis: ex quib⁹ est cōposita imediate: loquēdo ꝯ de saporꝛe dulci nō pure qui fundat' in re q̄ hz etherogeneitatē in ꝓtibus: sic oōm ꝙ nō est necesse: ꝙ taliꝫ saporꝛ fundet' in suba cal'a. Cuius rō est: q; est pol'e aliquā rē esse compositā ex partib⁹ diuersis hñtibus cōpl'ones diuersas: ita ꝙ cōpl'o vnius illarū ꝓtiū supabit cōpl'onē alteri⁹: vt puta cōpl'o ꝓtis frigide supabit cōpl'onē ꝓtis calide. vñ a dñio indicabit' res illa cōpl'onis fride: ⁊ tm̄ saporꝛ ꝓtis nō dñantis in cōpl'one. vñ res illa a dñio erit saporis nō dñtis cōpl'onē que dñat' in re illa: ⁊ istud declarat' per fil'e ꝙ subdit Auic̄. de coloꝛe. pol'e eni est ꝙ res aliqua frida quātū ad coloꝛē superet rem aliā calidā. vnde totuz ꝓmixtū erit coloris a dñio ipsi⁹ rei fride: ⁊ tm̄ in cōpl'one res illa superabit' a re altera. vñ totū erit cōpl'onis calide: sicut si cum libra vna lactis misceant'. ℥. ij. euforbij totū ꝓmixtum erit coloris albi q̄si vt est lac: erit tm̄ cōpl'onis cal'e a dñio q̄m euforbiū in modica quātitate superat multū lac in cōpl'one: ⁊ iō hic nō sequit': si mixtum tale est coloris albi: vt est lac: ꝙ ꝓpea sit fride compl'onis: ⁊ sic̄ est ibi i coloꝛe: ita accidit in saporꝛe: pol'e est eni ꝙ cū multa mellis q̄ztitate miscet' modicū opij: aut alteri⁹ rei: tūc qdē id cōmixtū erit saporis dulc⁹: nō tm̄ cōpl'onis cal'e a dñio: lz fride: q̄m mel supat illud q̄ztū ad saporē: nō aūt q̄ztū ad cōpl'onē ⁊ sicut est in reb⁹ mixtis ⁊ cōpositis ꝑ artificiuz eodē mō accidit in reb⁹ hñtibus cōpōnē ex diuersis ꝑnām. saporꝫ ꝯ dulcis

fundat in fuba cal'a ⁊ ex ipso arguim⁹ super rē calidā: qñ est in re simplici nō pmixta. ¶ Et ex his appet sol'o argumēti: qm̄ fruct⁹ illi hñt diuersitatē in ptib⁹: q̄re nō est necesse q̄ in eis sapor dulcis arguat caliditatē. ¶ Sil'r aūt est dubitatio de sapore amaro: q⁹ nō videt semp significare calitatē: qm̄ Auer. in qnto colliget: ⁊ in cōmēto scōi de aia videt ponere q̄ aliqñ causet a friditate: q⁹ opiū est in fine amaritudinis: ⁊ tñ est fridū valde. sed q⁹ de ℔ tanget ab Auic̄. iferius ideo vsq; ibi relinquat. ¶ Circa dcm̄ vero de odorib⁹ est intelligendū q̄ odores acuti dñr eē cal̄. nā fundant in suba subtili vaporosa subtiliata a calido digerente ꝓpter qō tales odores dñr calidi: vniuersal'r tamē odores comparati ad saporē vident magis calidita/tē significare q̄; sapores. nā sicut sapor attribuit humido alterato a sicco terreo mediāte calido digerēte sic ⁊ odor attribuit sicco subtili q̄ subtiliatus est p cal'm. ⁊ ꝓptera Aristo. in libro de sensu ⁊ sensato videt ponere q̄ oia aromatica calefacerēt cerebrū: dicit enim q̄ differētias odorū percepit plus hō alijs aialibus licz peiorē hēat olfatū ꝓpter finē ⁊ necessitatē quādā: q⁹ etiā homo hēt cerebrū frigidissimū ⁊ maius ⁊ ⁊tus odoris sit ⁊tus calida ſm q̄ hmōi. ideo fuit vtile hoi. vt in his odoribus delectationez pciperet ad sui cerebri confortationē. Et lz instātia possit adduci de rosa que aromatica est: ⁊ tñ est frigida: ⁊ similiter de camphora que aromatica est: ⁊ tamē cerebrū infrigidat odorata: hoc quidem solueť ex his que infra dicet de odoribus. ¶ Sed itelligendum vlterius q̄ licet odores hoc modo dicāť cal̄: attamē: q⁹ suba odorabilis multū pmixta est subē saporabili: hinc est q̄ p accns vt plimū odores ⁊ in differētijs eorū ⁊ in cōp'oni b⁹ eorū sequunť sapores: ⁊ q⁹ etiā sapores sunt nobis magis noti q̄; odores: eo q̄ certior est in nobis sensus gustus q̄; olfat⁹: hinc est q̄ ꝓpter ista duo simul iuncta homo spēs odorū distinguit penes spēs saporū. vñ dicim⁹ mō rē quādā esse dulcez: quādā acutā: quādā acetosaz: ⁊ sic de alijs: ⁊ sic odores caliditati ⁊ frigiditati dicim⁹ attestari in compatione ad operatiōes quas faciunt in corpa nostra: sicut ⁊ sapores ꝓpter sbam odorabilē imersam esse substātie saporabili: sicut dcm̄ est: ꝓpter qō quosdā ponimus calidos: q̄sdā vero fridos: quēadmodum ⁊ sapores: oia tamē ista pfectius inferius declarabunť. ¶ Circa dictū vero de colorib⁹ est sciendum: q̄ sicut dicit Auic̄. color albus aliquādo causat calido: aliqñ vero a frido. nam in corporibus exiccatis: in quibus quasi humidū est ꝓsumptū causat a calido: ⁊ ideo in talibus significat caliditatem: sed in corporibus humidis in quibus est humiditas multa cōgelata cātur a frido: ⁊ ideo in talib⁹ sigt friditatem: niger vero se hēt eōdem: q⁹ in corporibus siccis: in quibus est q̄si humidū ꝓsumptum cātur a frido. in humidis ℞o in q⁹bus est humiditas multa ꝓgelata cātur a calido. ⁊ cām istius reddit Auic̄. q⁹ frigus albificat substātiā humidā: siccā vero denigrat: calor aūt humidā denigrat: siccā ℞o dealbat: qō etiā dictum ponit Auic̄. ꝑ can̄. fen ꝑma capitulo de humoribus. ¶ Circa q̄ dcm̄: q⁹ multas hz instātias: vt tollātur omnes est aduertendū q̄ cal'm ⁊ fridum possunt dupliciter ꝓsiderari. vno mō ſm actiōes que eis debent vt sunt instrumentū determinati agentis: ⁊ ℔ modo calidum nō hēt dealbare vel nigrificare: nisi vt requirat agens: cui⁹ est instrumētū: q̄ agit assimilādo sibi passum: ꝓpter quod isto modo aliquādo nigrificat: aliqñ albificat: aliquādo rubificat: albificat quidē quēadmodum mamille albificāt sanguinē ꝓuertendo ipsum per calorē ꝓpriū in lac: ⁊ testiculi albificāt sanguinē ꝓuertēdo ipm in sperma: ⁊ stomachus albificat cibum cōuertēdo ipsum in chilum. talis enim albedo nō dependet ab actione calidi ſm q̄ huius: sed magis a virtute assimilatiua que est in mēbris: rubificat ℞o epar per caliditatem propriā chilum peruenientem ad ipsum: ⁊ cōuertēs in sanguinem rubefacit: nigrificat vero sicut splen sanguinem perueniētem ad ipm ⁊ ꝓuertendo ipm in rem melācolicam nigre facit. alio modo pñt consideran cal'm ⁊ fridum ſm opōnes que eis debent: rōe calidi ⁊ fridi absolute: ⁊ ℔ modo pñt adhuc considerari dup'. vno mōt referant ad corpa simplicia ⁊ el'ta. ⁊ ℔ mō actiōes calidi ⁊ frigidi nō sunt albificare: ⁊ aut rubificare: sed actio calidi per se est calefacere: ⁊ per accidēs est exiccare humidū resoluēdo aut humectare humidum diffundēdo: ⁊ actio frida p se est infrigidare: ⁊ per accns humectare: hūidū ꝓhibēdo resolui: aut exiccare humidū fortit exp̄mēdo: sed alio⁹ pñt cal'm ⁊ frigidū ꝓsiderari: vt referunť ad mām passiuā inq̄;tū agūt: que mā passiua hz cōmixtionē aut pfectā aut iperfectā: ⁊ hoc mō ℞ificant dicta ista Auic̄. nā calitas agēs in mām humidā denigrat. agēs ℞o in siccā dealbat: q̄ qdē debet sic intelligi: q̄ cal'm agēs in mām humidā p⁹cū nondum humidū ꝓsumit: tūc denigrat: cū ℞o sic agit in illud q̄ finit humidū ꝓsumit: vnde tūc dī agere i rē siccā: ⁊ tūc dealbat: nō aut̄ huius est q⁹ calor agēs in mām cū multuz hz de humido subtiliat humidū aqueū ⁊ siccū terreū qō est in re illa ⁊ trahit ipm ad supficiē. ex his aut̄ duobus cātur fimus niger: qm̄ fim⁹ nihil aliud est nisi sba terrea ⁊ aquea subtiliata p ignē. est aūt iste fimus niger: qm̄ vapor terreus subtiliatus fortiter miscet humido aqueo: et ipm obscurat ꝓpter qō caliditas trahēs hanc fimosam subam ad superficiē ipsam denigrat ⁊ obscurat. Jte; etiā trahēs eā ad supficiē ꝓhibet in ipsa iclusionez luminis ex cuius iclusiōe res illa ſm superficiē reddebat clara ⁊ luminosa. sed cal'm agens in talē mām: cui humidū ꝓsumpsit q̄ quidē tunc dicit in siccum agē dealbat: ꝓptera q⁹ resoluta humiditate a re ipsa humida euaporabili gñant partes ignee ⁊ aeree ⁊ terree remanētes: quē permixte cū terreo maxime circa supficiē ipsum siccum terreū circa superficiē splendidum faciunt ⁊ album: ⁊ etiā q⁹ pars supficialis remanet rara: ꝓpter q⁹ nō ꝓhibet lucis igressus in ipsam albificat: sicut est videre in carbonibus cū total'r ille vapor fumosus ipsos denigrās exalat: ⁊ ipsos in cinerē cōuertit ꝓpter defectum humidi ꝓtinuātis: ⁊ sicut etiā est videre in ossibus que cum p̄mo adurunť fiunt nigra: in fine aūt cum sunt adusta ⁊ humidū est cōsumptū: fiunt albissima. ¶ Sed fridū facit econtra: substātiā enī humidā dealbat: ⁊ hoc ideo q⁹ impellens humidum aqueū in ꝓfundum circa ꝓfundum rei accidit cōdensatio fortis humidi aquei: cum sicco terreo: sed circa superficiē remanēt partes minus densate: ⁊ per cōsequēs minus opace: subingredit enim aer lucidus ⁊ fit res circa superficiē clara. magis autem contingit q̄ frigidum agēs in humiduz albificat: quādo humidum in quo agit: est humidum subtile transparēs. nam frigidum agens in tale humidū dealbat: tum q⁹ agens in ipsuz cōgelat ⁊ aggregat ipsum: vnde terminat ipsum: transparēs autem cum terminať fit album: vt apparet in glacie que est coloris albi: tum etiā q⁹ frigidum agens in tale humidum condēsando includit in ipso aliquas partes aereas ⁊ que pmixte cum tali humido sunt causa albedinis. naz aerositas cum humiditate pmixta est causa albedinis ⁊ lacerositatis. vt Auic. dicit 3⁹ can̄. cap'o de imaginationibus oculorū: ⁊ ideo ad denotandū q̄ Auic̄. hic loquit de tali humido dixit. (Colores albi in corpib⁹ cōgelatis: in quib⁹ est humiditas ⁊c.) Rez aūt siccā dicit denigrare: q⁹ res sicca ante aduētū frigidi pspicua existens ꝓpter partes aereas secum pmixtas accidit frido superueniente: q̄ dicte ptes aeree excludunť ⁊ ipsum siccū condēsať in seipso: ⁊ fit magis terrestrius: vnde reddit opacius ⁊ nigrius. ⁊ sic debent intelligi hec dicta Auic̄. que multas habent instātias; que omnes ex predicta distinctione solluntur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et hoc quidē verū est ⁊ necessariuz. Uerūtñ hic est cā alia pp quā significatiōes iste qñqz diuersificanť ⁊ ppzie in odore ⁊ colore ⁊ ppzie i colore suo. Et illud est qđ nos iā ostendim⁹ qp corpa medicialia cōmiscenť ex elintis ꝓtrarijs qñqz cōmixtiōe ꝑma: ⁊ qñqz cōmixtiōe nō ꝑma: imo magis digna est vt vocet compl'o secūda: ⁊ pole est ergo in hac compl'one ſcđa vt vni duoꝝ elintoꝝ iā aduenerit cōpl'o q̄ mereať colorē aut odorē aut saporē: ⁊ aduenerit ei illđ qđ iam mereť: ⁊ vt alij elinto iam aduenerit cōplexio diuersa illi compl'oni: ⁊ sit pole vt in ea mereať colorē cōtrariū illi colori: aut odorem aut saporē cōtrarios ꝑmis: ⁊ sit pole vt ea nō mereať cōtrariū ꝑmo. ¶ Qđ si iā mereť colorē cōtrariū illi: deide sint eq̄lis quātitatis puenit in cōmixto ſcđo color cōpositꝰ ex duobus coloribus: ⁊ si sunt diuersa continet in ſcđo cōmixto color magis declinis ad vnū duoꝝ colorū. si aūt ꝑm nō mereť colorē oīno: ⁊ silr odorē aut saporē ⁊ sint eq̄lia: q̄ eis repiť color est ꝑmꝰ ⁊ odor est ꝑmꝰ. Et si sint iā fracta pp commixtionē partiū ꝑuatarū minutarū: vel inimica alijs ꝓtrarijs ⁊ colori ſcđo nō fit ipzessio penitus: qm̄ hoc etiā frangit fractione puij permixti colorato: ⁊ q̄si illud corpus vī ℣bi gr̄a. albū. Et est pole vt sit virtꝰ eius nō virtus albi: per hoc qđ est albū: sed est eivirtꝰ alia opposita prime. Dā cū est corpꝰ pmiscendū ꝑuatū colore ita vt sicut est eq̄lis quātitatis sit eq̄lis in potentia: est virtus cōprehēsa iter duas virtutes eq̄les. Si aūt est fortius plurimuz colorato est ipzessio virtuti ꝓtrarie virtuti corporis associati albedini: ⁊ est albedo ℣bi gr̄a. faciēs necessariū vt sit fridū ⁊ ipm est caliduz: subito hoc est qñ est eq̄lis q̄titatis. Cū aūt est ℣bi gr̄a: ꝟ qđ nō hēt colorē aut hz colorē cōtrariū pauce q̄titatis cū cōpōne ad illud. s. plurime q̄litatis: ⁊ virtutis nō imprimit penitꝰ impzessionē in colore illius alterius ⁊ vincit illud virtute victoria vehemēti: ita vt sit color eius q̄si non hēat virtutē inatā oīno. Cōsidera ambas dispones in lib. lactis cui si pmisceas duos aureos euforbi ita pmiscēdo: vt sint q̄si res vna ē pmixtū ex eis calefaciēs i vltio ⁊ sensus nō discernit euforbiū ex eis vtrisqz: neqz colorē eiꝰ neqz ꝑuatiōez ipsius a colore si est ꝑuatū colore: ⁊ neqz videt nisi albedinē purā: ⁊ nos qdē veraces erimus qp hec albedo est substātie fride. ℣bi gr̄a si posuerimꝰ qp lac est fridū ⁊ mētiemur si dixerimꝰ qp hec suba cōfusa est frida. Et illud iō qm̄ hec albedo nō est color huiꝰ corpis cōfusi pmixti ex

pte: vñ est cōfusuz ⁊ pmixtū: sz est color vnius simpliciū eius vincētis quātitatē victi virtute que sensata est ex eo: ⁊ ita oz vt tu formes dispositionē in albo nā: q̄ est cōmixtiōi: q̄ est in vltio caliditatis: ⁊ vī qp sit fridū sicut piper album: quēadmodū. n. hoc est pmixtuz arte: silr qñqz cōmiscet natura ⁊ est forma existens hec foza.

¶ In parte ista posito illo canone gn̄ali circa significatiōes sumptas ab illis tribus ponit cōditionē qui in illo oz attēdi ad ħ vt verificet ⁊ nō accidat circa ipsum error: ⁊ duo facit ꝑmo ponit hanc cōditionē que in p̄dictis oz attendi. secundo penes hanc cōditionē cōparat signatiōes sumptas ab illis. s. saporib⁹: coloribus ⁊ odoribus. scđa ibi. (Hanc quidem qualitatū.) ꝑma in duas. ꝑmo circa ħ ꝓponit qp intēdit. scđo ꝓpoⁿ suum declarat. scđa ibi. (Et illud est qp nos iā ostēdim⁹.) ¶ Circa ꝑmā partē itellige que sit ista cā ꝓpter quā signationes sumpte ab istis diuersificanť a suis significatis: vt qz nō significāt semp illud qp dictū est declarabiť statim ab eo: qm̄ vt ōclarabiť ħ ipedire potest qñ res nō est simplex: sed est pmixta ex ptib⁹ diuersis habētibus diuersas cōplexiōes ⁊ diuersos colores: vel odores: vel sapores: sed quare maxime iste significationes diuersificanť a suis significatis cum sumunť ex coloribus et odoribus plusqz quādo sumunť ex saporibus: ⁊ q̄re maxime diuersificanť cum sumunť ex coloribus est: qz quanto q̄litas sensibilis: a qua sumiť signatio sup cōplexiōem minus a cōplexione dependet ⁊ minus est in mālis a mā altērabili ꝑm q̄tuoz q̄litates māles actiuas ⁊ passiuas: tanto magis illa signatio super cōplexionē est ambigua ⁊ incerta: ⁊ tāto etiā magis pōt diuersificari in signando super cōplexionē: sed inter istas q̄litates color est q̄litas minus mālis ⁊ quin⁹ a mā cōplexionali dependēs: cum color sit de nā lucis que lux reperiť nō solū in corpibus mālib⁹: verū etiā in imālib⁹: vt in corporib⁹ celestibus: post colorē autem est odor. sequiť enim plus nām cōplexionalem q̄z color: sapor autē est qualitas que magis cōplexionē ꝓsequitur: est enim imediate sequela cōplexiōis pp qđ ⁊ gustus qui est pceptiuꝰ saporꝫ ponit qđā tactꝰ. ⁊ ideo signatiōes sumpte a coloribus ⁊ odoribus plus diuersificanť in significando snp cōplexionē q̄z signatiōes sumpte a saporib⁹: ⁊ inter istas magis diuersificantur ille que sunt sumpte a coloribus: ⁊ ideo Auic. dixit ⁊ proprie in colore.

¶ In scđa aūt parte in qua declarat suū ꝓpositū sic ꝓcedit. vult enī Auic. declarare qp cōditio que est necia in signationibus sumptis a colore ⁊ odore ⁊ sapore ad ħ vt verificet opz vt tales signatiōes appropriēnť reb⁹ simplicibus puris ⁊ nō rebus cōpositis ex diuersis substantijs: qm̄ in talibus rebus est poⁱᶜ pp diuersitatē subarū ex qb⁹ cōponunť: vt sit sapor aut odor: aut color dñans: ⁊ tñ tale compositū nō erit complexionis a dñio: cuiꝰ est ille sapor: aut odor: aut color imo erit alterius cōplexiōis. ¶ Dicem⁹ g̃ qp Aui. ad declarādū istud sic ꝓcedit. ꝑ. n. resumit ex dictis quādā distinctionē cōpl'onis supius positā: ⁊ 1° ex illa distinctiōe oñdit esse poⁱᶜ in re aliqz ēē cōpl'onē aliā quā sit illa: cuius est talis color vel odor vel sapor. 2ª ibi. (Poⁱᶜ est g̃.) Qđ dic in ꝑ'pte notū est ex dictis ꝑus. 2° ℣o ps diuidit in ptes duas. ꝑ eni oñdit qd est poⁱᶜ accidē rei hñti cōplexionē scđaz pp diuersitatē suarū ptiū de colore vel sapore: vel odore. 2° ex ħ poli accīte docet sinū ꝓpositū. 2ª ibi. (Qđ si iā mereť colorē.) ¶ In ꝑª pte non vult aliud dicē: nisi qp in re hñte cōplexiōem 2ᵃᵐ: que est cōposita ex partib⁹ diuersis fm sbam est possibile: vt vni duoꝝ elintoꝝ. i. elemētatorū qz ambe ptes ex qbus cōponiť res illa sūt imediate cōpositе ex elintis vel appellat illas ptes ex quib⁹ cōponiť res illa elinta. nō qz sint elinta ꝑ: sed qz sūt elinta 2ª respū illi⁹

Quō causem color odores ⁊ sapōes simplices: ⁊ q nō mō mu ti.

rei quā cōponūt.poſſe eſt ḡ q̄ vni illarū duarū ptiū q̄ vocant ēintā aduenīat p̄pa cōp̄o quā ꝓſeqūt p̄pus color aut odor aut ſapor:z alteri pti:quā vocat ēt ēintū eſt poſſe vt aduenīat cōp̄o ꝑia cōp̄oni alteri⁹ptis.z iſta ꝑia qdē cōp̄o meret colorē ꝑiū colori cōp̄onis alteri⁹ ptis:aut odorē: aut ſaporē cū ꝑiaꝫ caꝫ ꝑij ſint effect⁹:z eſt etiaꝫ poſſe q̄ iſta ps nō mereat colorē:aut ſaporē aut odorē q̄ ſint ꝑia illis q̄ meret ps p̄':z illud qdē ꝓtinget:aut qr iſta ps non hꝫ cōp̄onē diuerſam a cōp̄one alteri⁹ptis.ſed hꝫ cōp̄o nē q̄ſi ſiſ̄em cōp̄oni alteri⁹:aut ſi hꝫ cōp̄onē diuerſaꝫ nō tñ hꝫ eam ꝑiā:vñ lꝫ mereat aliū ſaporē vel colorem vel odorē quā mereat pars p̄':nō tñ meret ꝑiū:totū autez ħ eſſe poſſibile declaratū eſt in p̄ cap̄:in q̄ declaratū eſt qūo me⁹ q̄dā ſunt ſimplices:z q̄daz ſunt cōpoſite ex diuerſis ptib⁹ in ſba.z iſtarū quedā ſunt cōpoſite ex ptib⁹ hñtibus oppoſitas cōplexiōes z q̄dā ſunt cōpoſite ex ptib⁹ q̄ hñt cōplexiōes diuerſas lꝫ non ꝑias. ¶ Poſito ḡ ħ poſſi accidere in medicis q̄ hñt cōpōnē in partibus declarat ſuum ꝓpoſitū:cum dic̄.(q̄ ſi iam meret.) In cui⁹declaratōe ſic ꝓcedit.nam p̄ ex dictis declarat ſuū ꝓpoſitū.2°idē q̄ dixerat declarat in exemplo ſenſibili.ſcd̄a ibi.(Cōſidera ambas diſpōnes.) p̄ma in duas.p̄ ex dicto poſſi oñdit qūo eſt poſſibile in re aliq̄ dñari colorē alteri⁹ptis tm̄:z per ħ intelligit ſimili mō eſſe poſſibile in odore z ſapore.2°oſtēdit qūo eſt poſſibile ex dcō poſſi dñari vtutē vel cōplexionem alteri⁹partis in toto cōpoſito:cui⁹ tñ color nō dñat. ſcd̄a ibi.(Et q̄ſi illud corpus.) In p̄°pte vult dicē q̄ ſi altera ps mereꝫ ꝑiū:color eſt colori alteri⁹partis:z talez colorē in ſe hēt ſi qdem ſit eq̄lis eq̄litatis cū altera pte ſcz in q̄ztitate z vtute:tūc in toto cōmixto:2°q̄ vocat cōmixtū ſcd̄m p reſpectū ad ptes cōponētes que ſunt imediate cōmixte ex ēintis:vñ ſūt p̄ma cōmixta. In toto ḡ cōmixto 2° ꝓueniet color qdam cōmixtus ex duob⁹ coloribus ꝑijs:cuꝫ ꝑia adeq̄ta cōmixta cauſent mediū int̄ ea. Si ẋo iſta duo ex qbus cōponit illud cōmixtū p̄m ſint diuerſa.ſ.in eq̄litate: vt qr alterū cōponētium plus ſupabundet:tūc color q̄ reſultabit in 2° cōmixto erit magis decliuis ad vnum duoꝝ colorꝝ:puta ad colorē ſupabūdantis ptis. Si autē altera pars nō meret colorē oīno:vt qr ſit ꝓuia:z ſili mō in odore z ſapore:tūc dato q̄ iſta pars equet alteri pti: tñ color totius cōpoſiti eſt color p̄m⁹.i.color p̄mi alteri⁹cōponentis:qr eſt illi⁹a dñio cū altera ps etiā ꝓuia colorē nō hēat: z ſimiliter eſt odor p̄mus.i.eſt odor toti⁹ compoſiti odor p̄mi alterius cōpōnētis:z ſimil'r etiā ſupple eſt de ſapore: z ħ vult dicere Auic̄.cum dicit.(Cum odor p̄mus ꝛc̄.) et ſubdit.(Et ſi ſint iam frigida ꝛc̄.) ideſt z quāuis duo componētia ſint cōfracta pp cōmixtionē ptium multarū alijs ꝑijs.i.cum alijs ptibus eis ꝑijs ſiue nō z pro.i. ſi colori 2°.i.ſi coloris ſcd̄i cōpōnētis nō ſit impreſſio penitus eo.ſ.q̄ color illius ſit debilis z remiſſus valde. color ẋo alteri⁹ ſit intēſus valde:ſupple ſi iſta nunq̄ ꝓcurrāt:adhuc in toto cōpoſito remanebit color quē meret p̄m cōponens:qm̄ hoc p̄m componēs q̄ hēt debilem colorē z remiſſuꝫ valde frāgit fractione ꝓuij permixti colorato.i.confrangit z vincit color eius:ſicut frāgit aliq̄ res ꝓuia p̄mixta corpori colorato:ſicut in p̄mixtiōe ꝓuij p̄mixti cum corpe colorato in cōpoſito remanet color corpis colorati:ita in commixtiōe rei hñtis colorē debilē z remiſſum cum re hñte colorē intenſum in toto compoſito vincit color alteri⁹cōponētis:puta illius q̄ hꝫ colorē intēſum: z ħ vult dicere Auic̄.in ħ.§.apparet ergo qūo eſt poſſe in re aliq̄ cōpoſita ex diuerſis ptibus dñari colorē alterius partis componētis:qm̄ dñat aut qñ excedit multū in q̄ztitate alterā partē:aut qñ altera pars nullū hēt colorē ſed eſt ꝓuia:aut qñ hꝫ colorē debilē z remiſſum valde:ſed qñ due partes hñt colores ꝑios z equant in cōpoſito:tūc etiā in illo cōpoſito reſultat color cōmixt⁹ex illis duob⁹ ꝑijs coloribus in quo eſt color medius iter eos:z ſicut eſt in coloribus:ita eſt in odoribꝫ z ſaporibus. ¶ In ſcd̄a parte vult dicē Auicē.ſuppoſito illo qđ dcm̄ eſt.ſ.q̄ color vniuſ ptis poſſit in toto cōpoſito ꝓdñari:z q̄ illud corp⁹ cōpoſitū vī.ſ.q̄ ad ſenſum eſſe talis coloris.vt ẋbi ḡra. qr apparebit in colore albū:loq̄ns de tali colore ḡra exēpli:z tñ erit poſſibile:vt vtus.i.cōplexio ei⁹ nō ſit cōp̄o quā ꝓſequit color albus inq̄ztū albus.imo erit cōplexio i eo dñans ꝑia cōp̄oni p̄'.i.cōplexiōi:quā ſe' color albus.nam corp⁹ coloratū q̄ cōmiſcet corpi ꝑuato colore ſic cōmiſcet q̄ ambo ſunt eq̄ta in quātitate z i pōa vtutis ideſt cōplexiōis.ſ.ꝑie:vt qa quātū pōt vnū in calitate:tm̄ pōt alterū in friditate: tunc vtus in toto cōpoſito erit cōprehēſa.i.media iter duas vtutes eq̄les:q̄ſi dicat:q̄ tūc cōplexio in toto cōpoſito non erit a dñio alicui⁹ cōponentiū:ſed erit media inter cōplexiōes illoꝝ:ſi aūt corp⁹ q̄ nō hēt colorē q̄ cōmiſcet corpi coloratō p̄m eq̄lē q̄ztitatē eſt fortius in vtute ſua ſcz in cōp̄one corpore coloratō:tūc in toto cōpoſito ipreſſio ſupple erit maior vtuti ꝑie vtuti corpis ſui coloris albi:z q̄ztatiue in colore dñet in toto albedo:z ppea ſubdit Auic̄.q̄ albedo eſt ſequens in illo aliquē modū cōplexiōis:vt ẋ.ḡ.fride:z tñ ipm.i.cōpoſitus erit calidū ſubito.i.erit calidū manifeſtius quā ſit fridū: z ħ accidit qñ iſta cōpōnētia ſunt eq̄lis q̄ztitatis z ineq̄lis vtutis:vt qr vnum ſit amplius calidū quā alterū ſit frigidū:cum aūt ħ q̄ nō hēt colorē:aut hēt colorē ꝑiū eſt pauce quātitatꝫ in cōparatiōe ad aliud corpus cui cōmiſcet:z eſt plurime q̄litatꝫ z vtutis: vt qr eſt multe calitatis ſatis pluſq̄ ſit alterum corpus friditatꝫ tūc illud corpus pauce q̄ztitatis qđ cōmiſcet cum alio nō imprimit in colorē alterius aliquā ipreſſionē:ita q̄ in toto cōpoſito erit ſolū color alterius cōpōnētis:z tñ illud qđ eſt modice q̄ztitatis vincet in vtute.i.in cōplexione illud alterū victoria vehemēti:ita vt color eius dñans nō hēat iuentā cōplexionez: quā ꝓſequit in illo cōpoſito:vt ẋbi. ḡ.qr in illo cōpoſito appebit ſolum caliditas:z nō friditas quā ꝓſequit albedo:vel talis color q̄ vincit.z ſic p hec ẋba nō vult aliō dicē Auic.niſi qđ poſſe eſt q̄ dñet in toto cōpoſito vtuſ ideſt cōplexio oppoſita cōplexiōi quā ꝓſequit color dñans in illo cōpoſito:z ħ ꝓtingit pp ptium diuerſitatē ex qbus cōponit:qm̄ pp partiū diuerſitatē poſſibile eſt q̄ in toto cōpoſito dñet cōplexio vnius:nō tñ color ſed dñabit color alterius:z ħ accit etiā qñ ſunt eq̄lis q̄ztitatꝫ:ſunt tñ ineq̄lis vtutis:z plus accidit qñ vnū eſt pauce q̄ztitatis valde: eſt tñ valde maioris vtutis:tūc enī maxie cōtigit q̄ color illi⁹ nihil iprimit in cōpoſito:ita q̄ ſit ſolū coloris alteri⁹ ſimpliciū:virtus tñ maxime iprimit:ita vt in cōpoſito manifeſte appeat vtus illius:z nō alterius. Et hec eſt intētio Auic.que apud plurimos obſcuat:p̄m iſtū tñ modum legēdi eſt pleniſſima:z ꝓcordat exēplo q̄ ſtatim ſubdit cuꝫ dicit.(Cōſidera ambas diſpōnes.) ħ qđ dixerat declarat in exemplo ſenſibili:z p̄mo declarat hoc in exēplo rei cōmixte per artificiū ſcd̄o adaptat ħ ad ꝓpoſitum ad rē cōpoſitā ex nā.ſcd̄a ibi.(Et ita opꝫ vt tu formes.) ¶ In prima parte vult dicē q̄ tu potes ꝓſiderare ambas diſpoſitiones.ſ.iſtorū duoꝝ mixtibiliū in victoria coloris:z in victoria cōplexiōis in toto cōmixto:ſi tu p̄miſceas duos aureos ideſt.ʒ.iij.euforbij cum libra vna lactis.ita vt fiāt q̄ſi res vna.i.ita vt pueniāt q̄ſi ad vnā ſubam:videbis enīꝫ q̄ tale cōpoſitū ex eis eſt calefaciēs in vltio.i.calefaciens multū:z tñ ſenſus viſus nō diſtiguet ex eis vtriſq̄ euforbiū:qr nō diſcernet.ſ.colorē eius neq̄ ꝓuationē eius a colore:ſi eſt ꝓuatū colore:z ħ quidē dixit: qr ſiue res pauce q̄ztitatis que p̄miſcet eſſet colorata:ſiue ꝓuata colore:adhuc tñ nō diſcerneret ſenſus viſus:nō tñ dixit ħ qr euforbiū ſit ꝓuatū colore:ſed vt fīno eius eēt vtiō:z ideo ſub-

dit ⁊ neq3 videt.ſ.viſus in tali cõmixto:niſi albedinem pu
ram:lz enim ſenſus viſus nõ decipiat circa obm ꝓpriũ.ſ.
circa colorem:qr bene videt colorem: decipit tamẽ circa
rem ſubiectam ipſi colori. ¶ Hoc ergo poſito ſubdit Aui
cẽ.ꝙ nos erimus veraces.ſcilz in ſermone noſtro.ſi dica/
mus ꝙ hec albedo eſt ſube frigide ſcilz inquãtũ eſt albe/
do:ſi poſuerimus ꝙ lac:cuius eſt talis albedo eſt fridũ.
ſed tamẽ ſi dicamus ꝙ totum compoſitũ cõfractum ex il
lis duobus:in quo apparet color albus ſit frigidum mẽ/
tiemur ⁊ errabimus:error autẽ noſter ꝓueniet ex hoc q̃/
niam hec albedo nõ eſt color huius corporis permixta ⁊
compoſita:ex parte qua eſt cõpoſitum ⁊ permixtuz.imo
eſt color vnius ſimplicium eius ꝙ vincit in colore ſm q̃z/
titatem ſm quã vincit in virtute:que ſentitur ex illo:ſicut
enim lac vincit euforbium in colore:ita euforbium vincit
lac in virtute caliditatis: ⁊ ꝓpterea lz totum confuſuz ſit
coloris albi:nõ tamen eſt cõplexionis frigide: ſed calide.
¶ In ſcõa x̃o ꝓte dicit ꝙ ſicut eſt de re cõpoſita artificiali/
ter vt in lacte commixto cum euforbio:ita opz vt formes
ideſt imagineris diſpoſitiõem in albo.ſ.corpe cõmixto nã
liter que cõmixtio iherẽs illi corpi naturaliter eſt in vltimo
caliditatis.i.in vehemẽtia caliditatis:⁊ tamẽ tale cõmix/
tum inquãtum erit album videbit ꝙ ſit frigidum:ſic x̃bi
gratia eſt in pipere albo:qõ eſt multe caliditatis:quẽad/
modum eni hic.ſ.lac cum euforbio eſt permixtum arte:ſi
mili mõ q̃nq3 diuerſe partes diuerſarũ virtutũ ⁊ diuerſo
rũ colorum cõmiſcent nã:⁊ eſt forma illarum rerum que
ſunt cõpoſite per artẽ quantum ad iudicium qõ eis datur
per colorẽ hec forma.ſ.harũ rerũ:que ſunt cõpoſite p na/
turã.nam ſicut in cõpoſitis per artificium põt exuperare
color vnius cõponẽtis:vt puta color albus qui eſt vnius
rei cõponẽtis:que eſt frida:nõ tamẽ exuperat vtus illius.
imo exuperat vtus alterius:vnde totuz cõpoſitum nõ eſt
frigidum:ſed eſt calidum:ita in cõpoſitis per nam poteſt
exuperare color vnius componẽtium ꝙ erit fridum:tñ al
terũ ſuperabit in vtute vñ totũ cõpoſitum erit calm. Et p
pterea in talibus rebus iudicare ex colore albo ſup com
plexionẽ fridam erit error quẽadmodũ accidit in pipere
al.ꝙ eſt complexiõis nõ frigide:vt indicat color eius:ſed
calide:⁊ ideo iudicia dicta de coloribus x̃ificant in reb⁹
ſimplicibus:⁊ non imixtis:⁊ ſicut declarauit Auic.in ſi/
gnificationibus ſumptis a coloribus eodem modo intel/
ligit de ſignificatiõibus ſumptis ab odoribus ⁊ ſaporib⁹.
Et h̃ eſt intentio Auic.in his particulis:in quibus decla
rauit conditionem predictam. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Harum quidem qualitatũ ſenſatarum q̃daz
ſunt digniores vt efficiãt in eas impreſſiõem ma
nifeſtã vt illud qõ eis permiſcet ex ꝓrio:⁊ duz p
ſeuerãt qualitates eaz vere ſenſate:⁊ nõ ſentiũ
tur in eis ꝓtrarie earũ ſunt vincentiũ virtutũ:⁊
hoc qdẽ eſt in ſaporib⁹ nõ ſm ꝙ ſit neceſſariũ:
ſed ſm ꝙ eſt plurimũ:⁊ poſt ſapores ẽ in odo
ribus:⁊ poſt vtroſq3 eſt in coloribus:⁊ in colori
bus qdẽ eſt ſicut ſine fiducia cuz eo. Et ex cau/
ſis quidẽ in qb⁹ ſapores vincũt odores in hoc
capo eſt aduent⁹ eorũ ad ſenſum cũ obuiatio/
ne. Sunt ergo digniores vt perducãt ex oĩbus
partibus medicine virtutẽ:ſed odores ⁊ colo
res impriműt ſine obuiatiõe partiũ ſuoz corpo/
rũ:quare poſſe eſt vt perueniat ad ſenſuz ex pti
bus hñtibus odorẽ vapor ex ſubtili partiũ ei⁹
⁊ inobediens fiat vapor ſpiſſus partium eius:

⁊ non vaporet: ⁊ poſſibile eſt vt perueniat ad
ipſum color manifeſti:⁊ eſt vincens ſine victo
occulto. Et quoniam odores quandoq3 ſignifi/
cant ſapores:ſicut odor dulcis: ⁊ acetoſi: et
acuti:⁊ amari:tunc ſunt odores ſequentes ſa/
pores. Sapores ergo in ſignificatiõe ſũt plus
veri:deinde odores poſt colores.

¶ Cũ poſuit cõditiõez q̃ requirit ad h̃ vt nõ accidat error circa
ſignones ſũptas a q̃litatib⁹ ſenſibilib⁹:q̃ ſũt odores colo/
res ⁊ ſapores:⁊ declarauit illã ꝓdonẽ h̃ penes illã ꝓdonez:
q̃ remouet errorẽ p̃dictũ:cõparat ſignones ſũptas a p̃di/
ctis q̃litatib⁹:⁊ duo facẽ:p̃ facẽ qõ eſt dcm̃ eſt.2 ſec⁹ dcã q̃ſ
dã dubitatiões remouet.2 ibi. (Ampli⁹ ſi in ſaporib⁹ nõ
caderet.) p̃ in tres:p̃ ponit illã cõpationẽ.2 eã p cãz decla
rat.3 eã declatã ꝓcludit.2 ibi. (Ex cauſis autẽ in qb⁹.) 3ª
ibi. (Sapores ſ̃.) ¶ In p̃ pte vult dre Aui.ꝙ dcm̃ ẽ qõ
in aliq̃ re cõmixta ſũt aliqñ ptes ꝓriaz cõplonũ: q̃rũ vna
magis iprimit ſenſum guſt⁹ vel odorat⁹ vel viſus q3 alia:
dato ꝙ cõplo alteri⁹ plus dñet in cõmixto. Sz haz q̃lita
tũ ſenſataz.ſ.p guſtũ odoratũ ⁊ viſuz:q̃ ſũt ſapores odo/
res ⁊ colores q̃dã ſt digniores.i.magꝭ apte vt ꝙ eis pmi
ſcet ex ꝓrio efficiat i eis ipreſſionẽ mãifeſtã ⁊ dũ pſeuerãt
q̃litates earũ x̃e ſenſate ⁊ nõ ſentiunt in eis ꝓrie earũ.ſ.q̃/
litates ſup.in actu ſunt vincentium vtutũ.i.ſignificãt com
plexiones vel vtutes in toto commixto vincentes.ſ.q̃lita
tes ille q̃ pſeuerãt ſenſate. Et h̃ qdẽ qõ dcm̃ eſt de diuerſi
tate q̃litatũ ſenſatarũ ex pte ipreſſiõis quã faciũt ſm plm
exiſtit in ſaporib⁹:q̃ ſunt q̃litates pcepte guſtu: lz adhuc i
eis nõ ſit neĉitas ⁊ nõ ſit ſemp. Poſt ſapores aũt cuz h̃ in
odoribus:⁊ poſt vtro q3 eſt h̃ i coloribus:⁊ in coloribus q̃ſi
exiſtit h̃ ac ſi eẽt ine fiducia.ſ.certa. ¶ Juxta quã pte ſciẽ
dũ ad itellm x̃boz Aui.ꝙ put appet ex dcis in cognitio
ne complonũ ⁊ vtutũ me[illegible] p ſapores ⁊ odores ⁊ colores
poterat error ꝓtigẽ in reb⁹ cõmixtis ex ptib⁹ diuerſis:qm̃
ſi aliq̃ ſint cõmixta ex plib⁹ ptib⁹ hñtibus cõplones ꝓrias
põt ꝓtingẽ ꝙ in toto cõmixto dñat q̃litas ſaporabilis aut
odor aut color vni⁹ illarũ ptiũ:⁊ tñ dñat vtus alteri⁹ ptis
in toto cõmixto:q̃ vtus nõ orit p illã q̃litatez ſaporis aut
odoris aut coloris:imo p ſaporẽ vel odorẽ vel colorẽ oñ/
deret cõplo ꝓria in toto cõmixto dñari quẽadmodũ ipſe
declarauit in cõmixto ex lacte ⁊ euforbio ꝙ eſt pmixtum
arti⁹ ⁊ in pipe al.ꝙ eſt pmixtũ nãle:vult ꝯ dicẽ Auic.ꝙ h̃
error min⁹ ꝓtigit in ſignatiõib⁹ ſũptis ex q̃litatib⁹ ſaporũ
q̃z in ſignonib⁹ ſumptis ab odoribus ⁊ coloribus. Et adhuc
min⁹ ꝓuenit h̃ error in ſignonib⁹ ſũptis ab odoribus q̃z in ſi
gnificatiõib⁹ ſũptis a coloribus. maxie aũt h̃ error accidit in
ſignonib⁹ ſũptis a coloribus:⁊ ꝓpea dicẽ Aui.ꝙ i coloribus
qdẽ eſt ſicut ſine fiducia cũ eo:q̃ſi vult dicẽ:ꝙ pp errorem
ſepius ꝓtingẽtẽ in h̃ in ſignonib⁹ ſumpt̃ a coloribus in eis
q̃ſi nõ eſt fiducia certa i ſignando:⁊ ꝓpea ẽt qa i ſaporib⁹
min⁹ cadit error ⁊ eſt maior certitudo dicẽ Auic.in p̃.§.ꝙ
in talib⁹ q̃litatib⁹ ſenſat̃ q̃dã ſunt digniores ad h̃ vt ipreſ/
ſio fiat in eis manifeſta ex pmixtiõe ꝓrij:⁊ ſũt ẽt digniores
dũ pſeuerãt tales q̃litates ſenſate:⁊ nõ ſentiunt cũ eis ꝓrie
ipſaz:ſz ſentiunt ſole aut dñantes in toto cõmixto:ꝙ ipſe
ſint vincẽtiũ vtutũ:h̃ eſt ꝙ ipſe in toto cõmixto ſignificent
ẽt talẽ vtutẽ vel cõplonẽ eẽ vincẽtẽ quã ꝓſequunt ⁊ non
fit in toto cõmixto vtus vel cõplo cõpoſita vicẽs. Et h̃ q/
dẽ eſt in ſaporib⁹ plm:vñ ſi in aliq̃ cõmixto appebit ſapor
dñans:vt x̃bi.g.amar⁹ q ſe cõplonẽ calidã:vt in plib⁹ in
toto cõmixto abundabit calitas:⁊ vt in plib⁹ accit:ꝙ ſi in
re cõmixta ſit alia ps frida:q̃ ſit alteri⁹ ſaporis:ꝙ tũc non
appebit ſapor dñans q̃ ꝓſeqt calitatez: ſed appebit ſapor
cõmixt⁹. Dicit aũt vt in plib⁹:qr ẽt h̃ nõ eſt neĉiũ in ſapo/
re.nam põt contingere ꝙ in toto cõmixto abundet ſapor

q signāt dñium caliditatis vt est sapor amarus:z tñ in toto ꝓmixto ñ superabūdabit calitas:sz friditas vt ponet exm iferi9 de opio:sz in coloribꝰ accidit multotiēs z frequēter q vna ps iprimit colorē in toto ꝓmixto. Virt9 aūt z ꝓpr̄io ei9 non dñat:imo dñat ꝓpr̄io alteri9 cui9 color nō appet:z ppea significatio sūpta a coloribꝰ sup ꝓpr̄ionē me" ē qsi ac si esset sine fiducia:qm̄ plures me" sunt ꝓmixte ex pribus diuersis:in qb9 accidit ꝫ deceptio:z pauce sunt:q̄ sunt sicut medij in hoc iter sapores z colores:z ió significatio sūpta ab eis plus certificatur q̄z significatio sumpta a coloribꝰ: minus aūt q̄z significatio sumpta a saporibus.

¶ Que aūt si cā hoc Auic. stati reddit cū subdit (ex causis aūt in qb9 sapores). Et ꝫ ps diuidit in duas ꝑm q declarat duo q̄ ꝓposuit. ꝑm. n. fuit q min9 accidit error in cognitiōe ꝓpr̄ionū rez diuersaz ptiū z diuersaz q̄litatū in significatione sūpta ab odoribꝰ z coloribꝰ. scōm fuit q ꝫ error adhuc min9 ꝑ" in significationibꝰ sūptis ab odoribꝰ q̄z in significationibꝰ sumptis a coloribꝰ. p̄ q̄ docet ꝑm 2° 2m. 2ª ibi. (Et qm̄ odores quandoq̄z significant).

¶ Circa ꝑmā ptē itelligēdū q sapor puenit ad sensuz gust9 cū obuiatiōe rei saporabilis: ppea q sapor puenit ad sensum gustus cuz ꝓtactu rei saporabilis ad linguā: q̄ pr' est eētia organū gust9: z ió gust9 ponit eē de gñe sensus tactus: ꝫ. n. est dūia iter sensum tact9 z gust9 ex vna pte z alios sensus tres ex alia pte: q̄ sunt visus: odorat9 z auditus qm̄ tact9 z gust9 imutāt a suis sensibilibꝰ sine medio extrinseco. Nō. n. requrit aliq̄ mediū extrinsecū: in quo pri9 sensibilia alterationē faciāt: z mediāte illa alteratiōe imutent organū sensuū illoz: sz sufficit ad hoc mediū intrinsecū: qō est pars corpis nr̄i in tactu: qō est caro ꝓmixta cuz nervis sensibilibꝰ. in gustu vō approp̄ato est caro ligue. Sz etiaz in tribꝰ alijs sensibilibꝰ requrit mediū extrinsecū. s. aer aut aq̄: in qb9 pri9 sensibilia iprimūt eoz spēs: z mediātibus illis iprimūt in organa sensitiua. Et ppea nō fit sensatio illoz sensuū cū ꝓtactu: z cā hui9 diuersitatis nō fuit nisi q tactus z gustus sunt sensus magis māles: z ió alteratio fcā in eis plus appropiquat alterationib9 mālib9: q̄ fiunt cū ꝓtactu: pp qō alterationes eoz fiunt cuz medio illoz aut duoz sine medio extrinseco: z q̄to sensus ē magis imālior tāto magis fit sine ꝓtactu: z plus ē alteratio ei9 ab alteratione māli remota. Et ppea sensus visus q ē spūalior manifesti9 imutatio eius idiget medio extrinseco: z ēt imutatio ei9 ab oi motu māli est exclusa. z ꝓpterea ei9 imutatio a colore fit in instāti: z absq̄z aliquo corporeo puenit color ad sensum visus: q non sic ꝓtingit in sensu auditus z sensu odorat9. Sonus. n. non puenit absq̄z motu locali facto in aere: odor ēt fit cū aliq̄ fumali euaporatiōe: vt in plurib9: ꝫz sine illa possit puenire ad organū olfatus: vt ꝺclarabit postea. Qr q̄ imutatio rei saporabilis est cū ꝓtactu z obuiatione rei saporabil' ad linguā: ió dicit Auic. q sapores sūt digniores: vt perducāt ex oib9 ptibus me' virtutē: q̄si velit dicere: q in reb9 saporabilib9 est digni9: vt ab oibus partibus rei ferat' sapor ad gustū: z tñ si in re sunt ptes diuerse eq̄les diuersoz saporuz: tūc feret' ad gustum ex illa re nō sapor vni9 partis dñans: sed sapor ꝓmixtus vñ significabit in re illa cōpl'onē ꝓmixtā ex duob9 ꝓrijs. Si vō illeres nō erūt eq̄les: q̄ sunt diuersoz saporuz: tunc feret' ex re illa ad organū gust9 sapor dñans: q est talis ptis dñantj in ꝓmixto: z ió oñdet' esse dñans ꝓpr'o in illo ꝓmixto quā sequtur talis sapor. Sz qr odores z colores iprimūt in sensū sine ꝓtactu z sine obuiatione corpoz: in qbus fundantur: pr'e est: q in odoribꝰ ad sensum pueniat solū odor ex quibusdā partibus z nō ex alijs. Cū enim odor maxie pueniat ad olfatū cū vapore fumoso: pr'e est vt talis vapor solus perueniat apte subtiliori illius rei: q̄ est apta euaporare: z non perueniat apte spissa terrestri: que est inobediens ad euaporationē: z sic repñtabit' solū odor vnius partis: z iu dicabit' per illū odorē ꝓpr'onē dñari in toto: quā seqt' ille odor: z accidet ēt error: cū ēt partis q̄ non vaporat fit cōplexio ꝓpria: que aut ꝓfrāgit ꝓpr'onē alterius in toto: aut vincit z dñatur. z simili modo in coloribus est pr'e: vt ad sensum visus solū perueniat color pris manifeste: z superficialis: que q̄ztū ad hoc est vincēs: z non puenit color ad sensum visus a pte occulta. que q̄ztum ad hoc est victa: vn de iudicabitur eē in illo ꝓmixto compl'o quā ꝓsequit' talis color: z accidet error cū in parte occulta illius sit ꝓpr'o alia que non repñtatur per colorē: que ꝓplexio in toto cōmixto aut ꝓfrangit ꝓpr'onē alterius partis: aut dñabitur in toto illo ꝓmixto. Et ꝫ est itentio Aui. ¶ Intelligēdum tñ q verbum istud q dicit: (z est possibile vt perueniat ad ipsum color manifestius zc.) pōt dupliciter exponi z itelligi. vno modo vt hoc appropriet' rebus hñtibus diuersas partes: que sunt in actu diuersoruz colorū distinctoruz: sicut ꝓtingit de aliqua me': que in cortice hz vnum colorē: z in medulla hz alium colorē: z si de talibus itelligat': tunc dictum Auic. satis est notum. Nā si visus in talibus iudicabit ꝓpr'onem illius rei per colorē partis apparētis in superficie: accidet error: cum ꝫ me' habeat alium colorē iteri9: que potest significare ꝺriam compl'onē ei9: quā significat primus color. alio mō pōt istud ꝺcm̄ referri ad rē: que hz diuersitatē in partib9 q̄ztum ad ꝓplexionē: non tamen hz diuersitatē in partibus q̄ztum ad colorem: vt si sit aliq̄ res cōposita ex diuersis partibus hñtibus complexiones diuersas: color tamē sit vnus in toto cōmixto z in superficie z in occulto. Si enī tunc per colorem apparentez iudices super compl'onez totius ꝓmixti: erit error: qm̄ illud qō apparet de colore est manifestum: q vero existit in re de cōplexione est occultum: occultatur enim cōplexio z color apparet: quemadmodū contingit in ꝓmixtio ex lacte z ei9 forbio: q ꝑm totum est coloris albi: visus enim in eo percipit: q est manifestū: vt colorē: non autem q occultatur: vt complexionē. Similiter ēt in tali re est manifest9 color vnius ptis: occultat' autem color alterius. Et ꝓpterea ad visum peruenit color manifestus solū qui est vincēs q̄ztuz ad hoc. non autem peruenit ad ipsum color illius q occultat': ꝓpter qō in iudicio sumpto a colore: qr non puenit ad ipsum ab oibus partib9 color: accidit deceptio: z qūocunq̄z exponat' intentio satis est vera: z vtrūq̄z intelligit Aui.

Quō intelligit' sensibile positum sup̄ sensuz nō facere sensationē.

¶ Si vero obijciat' qūo dicit Auic. q sapores perueniūt ad sensum gustus cum obuiatione z contactu rei saporabilis: cum dicat Philosophus in 2° de anima. q sensibile positum supra sensum non facit sensationem. ¶ Dicenduz quantum spectat ꝫ: q illud verbum dixit Philosophus: vt ostenderet q quantūcunq̄z sensus est materialis: imutatio tamen eius differt ab imutatione materiali: qr quomodocunq̄z sensus est imutatio: sensus est imaterialis z spiritualis z nō materialis pure z corporalis: quia enim non est idem esse sensibilis in sensu: z in materia corporali conuenit q quodlibet sensibile ad sensum perueniat sine materia corporali: z ideo in quolibet sensu sensibile materiale. si poneretur super organum: in quo esset anima sensitiua: non cognosceretur nec faceret aliquem sensum. Nunc autem anima sensitiua: que cognoscit non est principaliter in his organis exterioribus: sed est intus: aut scilicet in corde ꝑm Philosophum: aut in cerebro secunduz medicos. Et propterea quilibet sensus indiget medio: sed vt dictum est: quidam indigent non solum medio intrinseco: sed extrinseco: vt auditus: z visus: z odoratus: quidaz solum intrinseco: vt tactus z gustus. Philosophus ergo se refert ad partem in qua principaliter est anima sensitiua: respectu enim huius nullum sensibile obuiat sibi imediate: z si obuiaret sibi imediate: nullum faceret sensum. Auicē. autem se refert ꝫ ad obuiationem que fit imediate ad partem corporis nostri: z dato q illa pars cōparet' re-

Odores sūt ꝓportionabiles ipsis saporib⁹: sicut .n. sapor ē passio humidi ita odor ē passio ficci.

spectu sensus: vt mediū: qz tū est mediū intrinsecū: idcirco dr̄ q sapor puenit ad sensū gustus cuz ꝓtactu: z cū obuiatione: sine obuiatiōe aūt pueniunt odor z color. ¶ Circa scōaz ptem est itelligendū: q odores sunt ꝓportionales ipsis saporib⁹. Nam sic̄ sapor est passio humidi pmixti cum ficco: ita odor est passio ficci lauati: q̄si p humiduz vt dr̄ in de sensu z sensato. Et ꝓpterea ét lz odor nō pueniat cū to/ta corpulētia rei odorabilis ad organū odoratus: quēad/modū puenit sapor ad organū gustus: ad ipm tū puenire vr̄ cū aliq̄ pte corporali: vt cum pte subtili euaporāte a re odorabili: qm̄ odor aut est fumalis euaporatio: aut nō est sine fumali euaporatōe: q nō ꝓtingit in sensu visus z audi tus: qm̄ ad sensuz visus pueni mediāte aere soluz caloris spēs: z ad sensuz audit⁹ solū spēs soni absq; aliquo corpeo defluēte a re colorata vel a re substātiali. Et iō vt dictum fuit pri⁹ isti duo sensus sunt spūaliores alijs: qz q̄ odor ma gis puenit cū corpulētia ad organuz sui sensus quā faciat color: qz ét ꝓportionari vr̄ sapori: vñ z noia iponunt odo rib⁹ a saporib⁹: vt dulce z acetosum z acutū z amarū. pp qō z p odores pceptos significare possumus sup sapores rei. Dinc est q odores magis significare pñt sup cōplexio nē rei habētis partium diuersitatē quā colores. Et iō opti me dicit Aui. q odores in hoc ꝓñtes sunt sapores: z ideo Auic. illud qō ꝓposuit declaratū ꝓcludit ex dictis cū sub dit in pticula illa. (Sapores q̄ in significatiōe sūt plus ve/ri). Cui⁹ cā ex dictis iā mānifesta est: q ét apparet ex signo sensibili: qz qñ aliqs videt ré aliq̄z siue aliq̄z medicinaz ex colore ei⁹ aliqd ꝓiecturat de cōplexiōe ei⁹: lz modicū. z si amplius vult certificari odorat eam. si aūt adhuc ampli⁹ vult certificari ipsaz gustat: q̄re sapores in significādo pl⁹ sūt vi: deīde odores: vltio āt colores. ¶ Deinde cuz dicit.

¶ Amplius si in saporibus non caderet etiam hec cōpositio predicta: nō esset opium in amaritudine sua cum frigiditate superflua.

¶ In parte ista circa dicta remouet duas dubitationes z p remouet vnā: secūdo aliā: que orit̄ ex remotione ꝑme du/bitationis. scōa ibi. (Dic aūt error q accidit) vel potest di/ci q ꝫ certificat quedā q̄ dixerat: duo eni dixerat prius: p q sapores in rebus talibus mixtis ex ptib⁹ diuersis plus sunt significatiōes veratiores q̄z odores z colores: z istud iam declarauit. Secūdo dixerat q in saporibus: lz hoc ac cidat in plus: nō tū adhuc inest eis hoc semper: z ideo hic declarat: quō etiā in saporibus nō est semp: q in rebus cō mixtis sint veraces in significando super complexionem ipsoꝝ: imo est possibile: q etiam pp compositionē: que est in re diuersificetur complexio dominās in cōmixto a co/plexione quā significat sapor: vel pōt legi per modū remo tionis dubij qz eni dixerat statim: q sapores sunt veratio/res in significādo sup complexionē talium reꝝ habentiuz etiam partes ꝓprias quā odores z colores: ideo ex hoc fo/rte aliqs crederet: q cognitio sumpta ex saporib⁹ sup res dictas: q̄ sūt cōposite ex partib⁹ diuersis: eēt certa oīno: z semp hoc remouet dicēs: z qm̄ ex cōpositione quā res ꝫ pōt accidere q res sit alteri⁹ complexiōis quā sit cōplexio quā oñdit sapor dominās in ipso. Et ꝓpterea dicit q si in saporib⁹: idest in reb⁹ saporabilibus non caderet ét cōpo sitio p̄dicta. s. ex ptib⁹ hūtibus ꝓprias q̄litates: tūc opiū nō esset amarꝫ: cū sit multū frigidū. Sapor eni amarus est sa por sequēs caliditatem a oñio: opium aūt q est amarꝫ nō est calidū a oñio: imo est multum frigidum: cū sit frigiduz in quarto gradu: z sic apparet q in opio pp cōpositionez: que est in ipso ex sapore nō certificat̄ super complexionez eius: cū in ipso dominetur cōplexio que est ꝓpria cōplexio/ni quā sapor ei⁹ amarus oñdit. ¶ Et ex his que hic dicun tur elici pōt solo cuiusdam argumenti: q fieri ꝓsueuit ad questionē qua q̄rit̄ vtrū omne amarum sit calidum ꝓsue/

uit enim argui q hoc non vr̄: cum opium sit amaruz: z ti est frigidum. ¶ Ex dictis enim ab Auic. ꝫ soluitur illō ar gumētum: qm̄ omne amarum inq̄ztum amaruz est calidū z ideo opium ratiōe amaritudinis que est in eo ptes in se hz calidas: in quib⁹ fundatur sapor amarus: tū non soluz hz in se ptes illas: imo ét hz in se ptes alias: que nō sunt sa poris amari: que sunt frigide multū: ratione quaruz in to to cōmixto dominatur frigiditas super caliditatē: adeo q est frigidum in quarto gradu. Nā sicut declaratuz est pri us in rebus cōmixtis nullum est inconueniens: vt in toto cōmixto dominetur pars vna q̄ztum ad saporem. alia vo pars dominabitur q̄ztum ad compl'onem: que est ꝓtraria complexioni quā ꝓsequitur sapor. Et qz opium est de his: que tales ptes habent etherogeneas idcirco nulluz est in conueniens vt sit saporis amari z tamē sit frigidum in q̄r to gradu. De hoc tamē. s. vtrum sapor amarus fundetur i substantia calida inq̄ztum sapor amarus est: apparebit in fra: vbi determinatur de complexionibus istorum saporꝫ in speciali. ¶ Deinde cum dicit.

Oē amarū inq̄ztū amaꝝ ē calidū.

¶ Dic aūt error qui accidit in saporibus caditi parte frigoris plusq̄z in latere caloris: scilz vt insit medicine sapor significās caliditatem cuz sit frigida: hoc eni plus est q̄z vt medicine insit sapor significans frigus cū sit calida: qm̄ calor in pluribus dispositionibus est fortioris ipressionis: z manifestioris operatiōis: z magis penetrans. Si ergo frigido sit permixtū in com/plexione naturali calidū sūma virtutis: cui⁹ sit sūma frangens frigus: q̄ō ei opponitur: est di gnius: vt appareat ei sapor frangens saporem ipsius: cum sit calidum in omnibus dispositio nibus magis penetrans z magis vincens z di gnius vt ferat sapores z odores. Et propter hanc causam nō inuenis acetosum: aut ponti/cum: in quo non est permixtio sensu q sit cali/dum ꝫm plurimum sue complexionis sicut in uenis amarum z mordicatiuum frigidum ꝫz plurimum sue complexionis: veruz tamē hoc est plurimum: z multo pluris plurimitatis q̄z aliud: sed non est necessarium.

¶ In parte ista remouet aliam dubitationez: que oritur ex remotione predicte: dixerat enim q etiam in sapor⁹ po terat contingere error in cognitione compl'onis rei habē tis in se partes diuersas: modo ex hoc aliqs posset crede/re: cum de nūo saporum quidā sint qui causantur a calidi tate: quidaz vo sint qui causant a frigiditate: q predictus error equaliter posset contingere in oibus saporib⁹: q nō est verum. Et propterea etiam posset dici q penes id q̄ō dixerat de errore cōtingente in significatione sumpta a sa/poribus comparat sapores adinuicem vt ostendat: in qui bus minus accidit error predictus: z in qbus plus: z tria facit: primo enim ostendit in quibus saporib⁹ ꝫ error ma gis contingit: z in quibus minus. scō reddit cām huius dicti. tertio ex dictis ꝓcludit quoddam corrolarium. secū/da ibi. (Qm̄ calor in pluribus dispositiōibus). tertia ibi. (Et ꝓpter hanc causam inuenies). Quod quidez dicit in prima parte z secunda satis est clarum legenti litteram. Vult enim in sūma dicere q error predictus plus accidit in saporibus: que sunt in rebus frigidis quam in saporibus que sunt in rebus calidis. plus enim accidit q in re: que est complexionis calide insit sapor significans frigidi

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

tatem:frequenter enī in talib⁹ rebus mixtis:in qbus á dominio ineſt frigiditas dñatur ſapor partis calide:ꝫ nó dominetur complexio:rariſſime tñ ꝓtingit ꝙ in reb⁹ cómixtis:in quibus eſt a dominio caliditas dominet ſapor partis frigide:ſꝫ vt in pluribus:ſicut dominat complexio calida:ita ⁊ dominat eius ſapor:⁊ cauſam iſtius Auic.in ꝑma particula reddit ſatis planam. Et ideo Auic. in tertia particula oſtendit:ꝙ ꝓpter iſtam cauſam:que dicta eſt:nó inuenis acetoſum aut ponticum:in quo non eſt ꝑmixtio q̄ ad ſenſuꝫ:ꝙ ſit calidum:ſm plurimum:ideſt ſm dominiū ſue complexionis:ſicut inuenitur amarum ⁊ mordicatiuū frigidum ſm dominium ſue complexionis. Dixit autem ſignanter Auic.in quo non eſt permixtum ſenſu.ideſt in q̄ non apparet ad ſenſum alius ſapor permixtus:ſed apparet in partibus quo ad ſenſum diuerſitas. Res enī habentes diuerſitatem in partibus ſunt duplices:quedam enim ſunt:que habent diuerſitatem malam ⁊ diſtinctam ſenſui in ſuis ſaporibus:ſicut contingit in citro:qui alium ſaporem hꝫ in cortice:⁊ alium hꝫ in carne:⁊ aliuꝫ hꝫ in medulla. Et ſicut contingit in pſilo:qꝛ eſt alterius ſaporis in cortice:⁊ alterius in medulla:⁊ in talibus bene eſſet poſſibile:vt citius ⁊ prius appareret ſapor acetoſus q̄ꝫ amarus:⁊ tunc quidem ex hoc non oporteret vt ſignificaret dominium complexionis frigide:imo habebit dominium complexionis calide in parte ſaltem: in qua apparebit ſapor amarus. Sed alie ſunt res que habent diuerſitatem taleꝫ in partibus ſm rei veritatem:nō tamen hꝫ ſenſu diſtinguibilem:ſꝫ ad ſenſum apparet vnus ſapor dominās:⁊ in talibus maxime verificatur dcm̄ Auic.ſ.ꝙ quando inuenit acetoſum aut ponticum ꝙ ſit ſm dominium ſue complexionis calidum:⁊ ideo ſignanter Auic.addidit:in quo nō ſit permixtum ſenſu. Et qꝛ ad hoc non eſt neceſſariuꝫ ideo ſubdit Auic.ꝙ h̄ ꝙ dictum eſt:ſcilꝫ ꝙ nó inueniatur ponticum ⁊ acetoſum ſm dominium cōplexionis ſue caliduꝫ: ſicut inuenitur amarum ⁊ mordicatiuum frigiduꝫ eſt plurimum ⁊ multe pluris pluralitatis q̄ꝫ aliud non tamē eſt neceſſarium:qꝛ etiam eſt poſſibile inuenire acetoſum:aut ponticum calidum a dominio:ſicut inuenitur amarum ⁊ mordicatiuum frigidum a dominio.ꝫ illud ſit rarius valde:⁊ iſtud frequentius. Declaratus ergo eſt canon generalis poſitus circa ſignificationes ſumptas a ſaporibus ⁊ odoribus ⁊ coloribus medicinarum cum ſua conditione: que ipſum certificat. ¶ Si vero quis dicat propter quid Auicē.nó docuit in cognitione per viam rationis ſumere ſignificatiões ab alijs qualitatibus ſenſibilibus ſup cōplexiones medicinaꝝ:vt a qualitatibus tangibilib⁹:⁊ audibilibus:ſicut docuit ſumere a qualitatibus guſtabilib⁹ ⁊ viſibilibus ⁊ olfactibilibus. ¶ Dicēdum ꝙ cā huius ſuit nā a q̄litatibus quidē ſonabilibus nó docuit accipere cognitionem: tum qꝛ non oēs medicine iprimunt in ſenſum p̄ ſonos:ſicut iprimūt p̄ ſapores ⁊ odores ⁊ colores. Crocus enī nihil imprimit p̄ ſonum:⁊ endiuia:⁊ filia:tum etiā qꝛ ſoni nó dependent a complexionibus:ſicut dependent colores odores ⁊ ſapores. Dependent enim plus a grauitate ⁊ lenitate ⁊ motu debili:aut fortificato ab extrinſeco in eis:⁊ a modo ſuperficiei partium aſpere vel lenis ⁊ ſilibus. Et ideo qꝛ valde modicum a complexione dependēt ex eis:modica aut nulla ſignificatio ſumit ſuper complexionem. A qualitatibus aūt tangibilibus nó docuit ſumere ſignificationem:qm̄ tactus nō iudicat niſi de qualitatibus:q̄ ſunt tales in actu. Nūc autem in plurimis q̄litates tales nó ſunt in actu:ſꝫ potius in potētia:pp̄ enī nō eſt calidum quo ad tactuꝫ ſed frigidū:pp̄ quod ex tactu ſup plurimas medicinaꝝ:q̄ſi nihil ſumit ſignificatio ſup cōpl'onē eoꝝ. Et ꝓpea ex talib⁹ q̄litatib⁹ nullā docuit ſignificationem accipere:ſꝫ ſolū ex qualitatibus viſibilibus ⁊ olfactibilibus guſtabilibus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et poſtq̄ꝫ ſcis canonem iſtum:oportet nunc vt narremus tibi illud quod dicunt medici de ſaporibus:⁊ odoribus:⁊ coloribus. Ipſi enīꝫ ponunt ſapores ſimplices nouem quāuis ſint penitus octo ſapores ⁊ vnus priuatus ſapore:⁊ eſt inſipidus:vel almaſch:vel almaſe: cuius ſapor penitus non comprehenditur:ſicut aq̄: ipſi enim nominant ſaporem omne quod guſtu iudicatur tali iudicio quod eſt actu:aut iudicio quod eſt potentia non efficiens omnino:⁊ eſt illud quod non habet ſaporem:⁊ eſt ſecūdū duos modos:ſcilicet aut inſipidum priuatum ſapore ſm veritatem:aut inſipidum priuatuꝫ eo apud ſenſum. Inſipidum autem ſm veritatem eſt cui non ineſt ſapor ſecundū veritatem. Et inſipidum apud ſenſum eſt illud quod in ſe ipſo habet ſaporem. Verum propter vehemētiam ſue ſpiſſitudinis non reſoluitur ex eo aliquid:quod lingue admiſceatur:⁊ comprehendat ipſum:deinde cum ingeniatur vt reſoluantur partes eius:⁊ vt ſubtilientur ſentit ſaporeꝫ eius ſicut es aduſtum ⁊ ferrum: lingua enim non conſequitur ex eis ſaporeꝫ: quoniam non reſoluitur ex ſubſtantia amborum aliquid perueniens ad humiditatem poſitam in lingua: que eſt media in ſenſu guſtus. Et ſi ingenietur vt in partes minimas conuertatur:apparebit eius ſapor fortis.

¶ In pte iſta cū poſuit canonē gīalē circa cognitionē medicinaꝝ p̄ ſapores odores ⁊ coloreſ:in q̄ canoñ.docuit enī tare errorē circa modū cognitōis ſūptū:ex iſtis in ſpāli docet ſignificare ſup ꝙl'ones medicinaꝝ ⁊ virtuteſ eaꝝ per vnūqōq̄ꝫ iſtoꝝ:⁊ p̄ ꝓponit circa h̄ ꝙ intendit.ſcō ꝓſequit intentū.ſcā ibi. (Ipſi tñ ponūt ſapores). Qō in p̄ma parte dicit notū eſt. ¶ Scā vo pars diuidit in ptes tres. Prio enī docet ſignificare ſup virtutes ⁊ cōpl'ones me'r p̄ ſapores.ſcō p̄ odores tertio p̄ colores.2' ibi. (Odores vō p̄ueniūt).3' ibi. (De coloribꝰ vō). Pria in duas:p̄ ſup cōplexiones medicinaꝝ docet ſignificare p̄ ſapores.ſcō dictis finē iponit.ſcā ibi. (Hec g̃ ſūt q̄ dicim⁹ de ſaporib⁹). Prima in duas p̄ docet ſignificare ſup virtutes medicinarū p̄ ſapores ſimplices.ſcō per compoſitiones.ſcā ibi. (Qñ q̄ꝫ vero aggregant). Prima in duas:p̄ inueſtigat quot ⁊ q̄ ſunt ſapores. Scō per vnūquodq̄ illoꝝ docet ſignificare ſup virtutes ⁊ cōplexiões medicinaꝝ.ſecūda ibi. (Et dicunt ꝙ ſubſtātia ferens ſaporē). Pria in duas: p̄ oſtendit quot ſunt ſapores ſm ſniam medicoꝝ. ſecūdo pertractat ⁊ docet illos.ſcā ibi. (Ipſi enim noiant ſaporē). Qō dic̄ in p̄ma parte ſatis eſt notū legenti l'ram. ¶ Scā vo pars diuiditur in duas qꝛ p̄ notificat nobis ſaporē inſipiduꝫ:q̄ nó eſt ꝓprie ſapor oīs:ſm quē modum aliquo modo pōt dici ſapor.ſecūdo notificat qui ſunt alij ſapores.viij.q̄ ſūt vere ſapores.ſcā ibi. (Sapores aūt octo). Pria in duas. Primo oñdit ſm quem modum ſapor inſipidus large dr ſapor.⁊ ſecundo diſtinguit eius modos ⁊ ipſos declarat. ſcā ibi. (Et eſt ſm duos modos). ¶ Circa p̄mam parteꝫ eſt itelligendū ꝙ Aui.duo inſinuat in verbis ſuis:p̄ inſinuat ſm quem modum ſapor inſipidus poteſt dici large ſapor: ⁊ hoc inſinuat in hoc ꝙ dicit ꝙ medici nominant ſaporeꝫ

oẽm q̃litatẽ q̃ iprimit in sensum gustus:7 ꝫ ideo:qr ꝓpriũ obiectũ gustus,est sapor:sic ꝓpriũ obiectũ visus est color. Et io sic visus nihil iudicat nisi per spẽm coloris:ita gust⁹ nihil iudicat nisi p spẽz saporis:pp qõ omne qõ aliqz iprem fionẽ facit in gustu p quã gustus iudicat de ipso:vr esse sapor:aut reduci ad saporẽ. Nũc aũt ifipidũ iprimit i gustuz cũ gustus iudicet de ifipido:q̃re insipidũ large pót reduci ad saporẽ. Scõo ifinuat Auic. q̃ lz ifipidũ reducat ad saporẽ:nihil tñ ꝓprie est sapor 7 ꝫ ifinuat in vbo:q̃ dicit tali iudicio:q̃ est actu aut iudicio q̃ est in potẽtia. ¶ Propt qõ sciendũ q̃ eoꝝ q̃ iprimũt in sensum gustus:q̃dã sunt q̃ iprimũt in ipz per spẽm quã actu causant in sensuz gust⁹: 7 talia sũt q̃ sũt saporabilia:7 de talib⁹ gustus:qr per se 7 directe iudicat est veꝝ q̃ sũt ꝓprie sapores:cũ sapor sit ꝓprium obiectũ gustus 7 in nũo taliũ nó est sapor ifipidus: sz sũt octo sapores:õ qbus postea mẽtionẽ faciet. Et q̃ztũ ad ꝫ appet dꝛia inter sapores veros medicinaꝝ 7 q̃litates cõplonales eaꝝ:qm̃ sapor verus est q̃litas exists in re saporabili actu:sic q̃ qñ approximat gustui ex sola obuiatiõe agit in sensuz gustus:sz q̃litates cõplonales:q̃ sunt in medicinis q̃s ꝯsiderant medici:nõ sunt in eis in actu:sz solum in potẽtia:qm̃ multe sunt medicine:q̃ actualẽ hñt frigiditatẽ:7 tñ dñr calide in cõpatione ad corpa nr̃a:sic pip 7 plures alie medicine:q̃re medicie nó dicunt calide 7 frigide:qr hẽant caliditatem 7 frigiditatẽ in actu:sz hñt eas in potẽtia:vt declaratũ fuit prius:sz sapor verus est q̃litas q̃ actu existit in re saporabili:7 tale saporabile tãgit Aui. cũ dicit:gustu iudicat tali iudicio q̃ est actu supple imprimẽs in sensum gustus:sz talia sũt q̃ iprimunt in sensum gustus:7 iudicat de ipsis sensus gustus non p spẽm quã actu causent in sensu gustus:sz qr gustus pcipit cũ ei obuiat nó imutari se ab aliquo sapore:ió iudicat de illis q̃ sũt insipida:quẽadmodũ visus iudicat de colore 7 de tenebra:õ colore qdẽ p se 7 directe:de tenebra aũt iudicat p accidens. Inq̃ztũ eni pcipit se nó mutari a colore:vt sic iudicat q̃ est tenebra nó p spẽm tenebre:qr spẽm nó hz sz per spẽm coloris inq̃ztum pcipit se nó mutari ab ea. Et ꝓpterea hoc mó ifipidum lz nó sit vere sapor:reducit tñ ad saporem:7 ideo tãgẽs hũc modũ rei saporabilis dicit Aui. q̃ tale iudicat iudicio:q̃ est potẽtia nó effect⁹. i. nó iprimẽs aliqd actu in sensuz gustus. Insipidũ ĝ nihil actu efficit in gustũ:7 ideo nó vere dr sapor:sz qr gustus pót iudicare de ipso p modũ q̃ dictus est:ió large ꝯnumerat iter sapores. Et qr ifipidũ ꝓprie nó est sapor:ió Auic. ifra ꝯnumerãs sapores cũ iter ipsos ꝯnumerauerit ifipidũ dicit:q̃ vba sũt ifipida:q̃si dicat. q̃ vba nó sunt ꝓpria:veꝝ est q̃ iter ea:q̃ sũt ifipida vnũ proprius est insipidum quã aliud:vt statim patebit.

¶ Cum ergo subdit:7 est hz duos modos:distiguit modos ifipidi:7 p eos distinguit. secundo eos docet scõa ibi. (Insipiduz eni fm virtutẽ). 7 in p̃ declarat primũ modũ:secũdo scõz. scõa ibi. (Et insipidũ apud sensuz). ¶ Circa istas ptes itelligendũ q̃ ifipidũ cum dicat ꝑuationẽ saporis dupliciter pót ab aliquo priuari sapor:vno mó potest priuari sapor ab eo:qm̃ nó est subiectum aptũ natuz recipere saporez:7 tale priuatur sapore actu 7 aptitudine:7 q̃ sic est insipidum est fm rei veritatem insipidũ:qr 7 apud sensuz est insipidũ:7 in se nullũ saporẽ hz:7 tale quidez est sic aq̃. hec enim est vere insipida:qm̃ nó est subiectũ aptum saporem recipere. Et hec ratio:qr sapor nó pót recipi nisi icomplexionatis:cũ sapor sit sequela cõplexionis. cõplexio aũt non hz esse nisi in his que sũt vere mixta ex el̃ntis. 4. Aq̃ aũt est corpus nó mixtum ꝓp qõ ipsa vere est insipida:sed alio modo potest priuari sapor ab aliquo non aptitudine: sed actu solũ:7 talia dicunt insipida quo ad sensuz:qm̃ sensum actu nó inutãt. Non tñ dicuntur insipida fm rei veritatem:qm̃ in seipsis cum sint mixta 7 cõplexionata habẽt q̃ sint vere subiectum saporis. Et ꝓpterea talia lz non sit

Duplicit pót ab aliq̃ ꝑuari sapor.

saporabilia actu:sunt tamen saporabilia in potẽtia: quia possunt ad actum saporabilis deuenire. Sed qõ vere est insipidum est ifipidum actu 7 in potentia. Et ꝓpterea tale q̃ 2° modo est insipidum dr̃ insipidum solum quo ad sensum respectu cuius sapor est in actu:cum sensibile in actu ad sensum referatur in actu. Nó autem dicitur insipidum fm veritatem. Talia enim sunt q̃ sunt mixta:7 habẽt substantiam vehementer spissam 7 compactam:sicut est es 7 ferrũ:7 similia. Et hoc ideo tum qr sapor percipitur mediante humido:tum qr sapor fundatur in humido maxime: tum etiam qr humidum est mediũ per quod iprimit̃ species saporis in lingua:ꝓpter quod 7 humiditas salivalis fuit in lingua:vt eẽt mediũ ad pcipiendũ sapores:vt inuit ꝫ 7 vt dicitur scõo de anima. accidit q̃ ea que habent substantiam valde spissam 7 duram:cum sunt in tali mõ substantie:quia nihil ab eis resoluitur q̃ infundatur in humiditate lingue:q̃ sapor eorum nõ imprimitur in lingua. Et ideo percipiuntur insipida:sed quando ingeniamur vt aliquid ab eis resoluatur 7 infundatur cum humiditate lingue:sicut fit quãdo cõuertuntur in partes paruas 7 minimas:tunc accidit q̃ ab eis apparet impressio fortis in lingua:7 pcipit̃ ab eis sapor manifeste:pp qõ talia dicunt saporabilia nó actu:sed potẽtia. Et ió dicunt̃ insipida actu: sic eteni in istis q̃si ꝓtingit sic̃ in medicinis calidis 7 frigidis:que dicunt̃ tales in potẽtia. Sicut eni iste idigent añq̃z operent̃ diuidi i partes minimas 7 alterari aliq̃ modo sic ẽt talia spissa substãtie cõpacte 7 dure anteq̃z possint iprimere spẽm saporis idigent diuidi in ptes minimas: vt ab eis aliqd possit resolui:q̃ possit cũ humiditate lingue misceri 7 saporẽ eoꝝ iprimere:7 ideo sic̃ medicine dicunt̃ tales in potẽtia:ita ista sunt saporabilia in potẽtia insipida: aut in actu:pp qõ alter modus est talis insipidi 7 primi insipidi:q̃ est sicut aqua. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sapores autem sunt octo:quos ipsi dicunt qui sunt vere sapores post insipidum. Et sunt dulcedo amaritudo acuitas salsedo acetositas ponticitas stipticitas 7 vnctuositas.

¶ In pte ista declarat 7 notificat qui sũt alij sapores octo q̃ sũt vere sapores:7 pz qõ dicit. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et dicunt q̃ substãtia ferens saporem aut est spissa terrea:aut est subtilis:aut media: 7 eius virtus est calida:aut frigida:aut equalis. Spissa igitur terrea si est calida:tũc est amara:7 si est frigida:est pontica:7 si est equalis:tunc est dulcis. Et subtilis si est calida:tũc est acuta: 7 si est frigida:tunc est acetosa:7 si est equalis:tunc est vnctuosa. Et media in spissitudine 7 subtilitate:si est calida:tunc est salsa:7 si est frigida:tunc est stiptica:7 si est equalis:tunc dicunt quidam q̃ est insipida:7 insipida sunt verba. Acutũ autem est calidius deinde amarũ:deinde salsum: qm̃ acutum est fortius ad resoluendum:7 ad incidendum 7 abstergendum q̃z amarum:deinde salsum est sicut amarum confractũ cum humiditate frigida:qõ significat illud:qõ dirim⁹ in modo generationis eius:7 similiter cum salsum calefit a sole:aut igne:aut separatiõe aqueitatis frangente virtutem caloris fit amarum: 7 similiter baurach:7 sal amarum calidius est sale:quod comeditur.

¶In pte ista docet significare ex saporibus sup ꝓpr̄ones ⁊ virtutes medicinaꝝ:hoc aūt facit oñendo cui mó substā tie:⁊ cui modo cópr̄onis ꝓiungit̄ qlibet sapor. Et dicem⁹ q̄ ista pars diuidit̄ in ptes duas:q̄r p̄ in gñali hoc docet ⁊ absolute:in q̄ declaratiõe oñdit sufficientiā numeri saporꝝ ⁊ distinctionē ipsoꝝ adinuicem.scõo hoc docet in spāli cõ parādo sapores adinuicē ⁊ declarādo modos opationuꝫ ipsoꝝ saporꝝ.scõa ibi. (Acutū autē est calidius). Que dic̄ in p̄ma parte q̄ztum ad lr̄am nota sunt. Q, autē sit ita q̄ qlibet sapor ꝓiungat̄ tali mó subē ⁊ tali mó q̄litatis complexionis declarabitur ex sequentibus.

¶In scõa vo pte sic ꝓcedit:p̄.n.oñdit q̄ est virtus p̄ cui cõ iungit̄ sapor qcūq; que virtus p̄ma est ꝓpria cõplexio cuiuscūq; saporis.scõo ex his oñdit cui virtuti scõe ꝓiungit̄ sapor qcūq;.scõa ibi. (Opationes aūt). Prima in duas:p̄ adinuicē ꝓparando sapores oñdit q̄s q̄litates actiuas cõ sequūt̄ sapores.scõo oñdit q̄s q̄litates passiuas ꝓsequūt̄. In qb⁹ vbis oñdit cui mó substātie sapor qcūq; ꝓiungit̄. scõa ibi. (Et vnctuosuꝫ ꝓparatū est). ¶Prima ps diuidit̄ in q̄tuor ptes:q̄r sic̄ ex dictis apparet saporꝝ qdā ꝓsequūt̄ caliditatē:qdā vo frigiditatē:qdā vo eq̄litatē:p̄ q̄ docet q̄ sunt sapores ꝓsequētes caliditatē:⁊ cõparat eos adinuicē scõo declarat ⁊ cõparat adinuicē sapores ꝓsequētes frigiditatē.tertio iterate reuertit̄ ad declarādū ⁊ cõparanduꝫ adinuicē sapores ꝓsequētes caliditatē.4°declarat ⁊ ꝓparat adinuicē sapores ꝓsequētes eq̄litatē.scõa ibi. (Pontic̄ū vo).3ª ibi. (Acutū vo).4ª ibi. (Dulce vo). Prīa i duas p̄ eni oñdit q̄ sunt sapores ꝓsequētes caliditatē:⁊ ponit ordinē iter eos fm gradus.scõo reddit cām ordis quem posuit iter eos fm illos gradus.scõa ibi. (Q̄m acutum est). ¶In prīa.n.pte Aui.duo innuit.p̄mū est q̄t ⁊ q̄ sunt sapores ꝓsequētes excessum caliditat̄:q̄m sūt tres.s.sapor acutus ⁊ amarus ⁊ salsus.scõo innuit ordinē iter istos ꝑz gradus caliditatis:q̄r calidior iter istos est sapor acutus.minus aūt calidus est sapor salsus:medius aūt inter istos est amarus. Declaratio aūt hui⁹ apꝑet in sequenti ꝑticula:q̄ ꝑticula diuidit̄ in ptes duas:p̄ enī docet ex opib⁹ ꝓsequētibus:q̄ acutus sapor est calidior iter oēs.scõo docet q̄ sapor salsus est min⁹ calidus iter istos ⁊ ex h̄ oñdit̄ q̄ amarus est medius iter istos.scõa ibi. (Deide salsuꝫ). ¶Circa p̄mū notādū q̄ sapor acutus ió est fortior ad resoluendū ⁊ ad icidēdū ⁊ abstergēdū q̄ꝫ sapor amarus:q̄r sapor acutus ꝑz caliditatē multā fundatā in substātia subtili valde: talis aūt substantia cū caliditate multa est fortior ad opationes p̄dictas q̄ꝫ substātia grossa. Nā talis substātia ꝓportionat̄ substātie ignee:cui⁹ q̄dē ꝓp vehemētiā caliditatis:cū sit euaporatiua hūidi ⁊ apitiua poroꝝ est vehemēter resoluere. Et q̄r ex subtilitate est vehemēter penetratiua ⁊ subtiliatiua:vñ diuidit iter ptes eius in qō agit:hꝫ ét fortiter icidere. Ex hoc ét qō penetrat valde faciliter diuidit iter supficiē mēbri ⁊ humoris:ex quo hꝫ abstergē. Et ꝓpterea ex his opationib⁹ q̄s videmus iesse plus saporꝫ acuto q̄ꝫ amaro ꝓcludit:q̄ sapor acut⁹ est calidior q̄ꝫ amarus. Ex hac opatione vult reliquere Auic.cū post saporē acutū videam⁹ opationes istas magis iesse saporꝫ amaro: q̄ sapor amarus post acutū in caliditate est fortior. Et ꝓpterea cū subdit Auic. (Deide salsuꝫ) docet q̄ sapor salsus est min⁹ calidus q̄ꝫ amarus:⁊ ió sic dꝫ itelligi cū dic̄. (Deide salsum).s.est in caliditate post amaꝝ:nó aūt itelligit q̄ post acutū in caliditate ordinet̄ salsus:ſꝫ illud deide denotat ordinē ad amaꝝ:de quo imediate locutus fuerat cū dixerat q̄ꝫ amaꝝ. ¶Ur aūt Aui.oñdere ex triplici rōne: q̄ sapor salsus est min⁹ calidus q̄ꝫ amarus:q̄rū vna est sumpta ex modo gnōnis saporis salsi:de q̄ Auic. loquut⁹ fuit supra in p̄ libro.ſen p̄ma.capl'o de humoribꝫ:ibi.n.oñdit Auic.cū locutus fuit de flegmate salso:q̄ sapor salsus generat̄ cū substātie amare aduste:vt.v.g. cineritie:admisce tur humiditas aquea multa:q̄ postea decoquitur:⁊ ꝓdensatur:⁊ colatur:⁊ remanet substātia salsa. Et ideo cuꝫ illa hūiditas aquea ꝓfrangat caliditatē illi⁹ substātie aduste: que p̄ erat amara:cuꝫ ꝑma ex tali cómixtione fiat salsa:significat̄ nobis:q̄ salsedo hꝫ caliditatē magis remissaꝫ q̄ꝫ hēat amaritudo. Et h̄ est q̄ vult dicere Aui. cū p̄ dicit:est enī sic̄ amaꝝ ꝓfractum cum humiditate frigida ⁊c̄. ¶Se cūda rō est sumpta ex mó transmutationis saporis salsi in amarū. Nam si salsum exponat̄ rei calefaciēti ⁊ amplius aduréti ip̄m aut rei resoluenti humiditatez:q̄ ꝓfrangebat virtutē caliditatis:tūc salsuꝫ fit amaꝝ:⁊ ideo videmus q̄ quāto sal magis adurit̄ ab igne tāto sit magis amaꝝ:⁊ h̄ tangit cū dicit:⁊ sil'r cum salsuꝫ calefit ⁊c̄. ¶Tertia rō est sumpta ex signo:q̄r nos videmus ad sensum q̄ si sit in aliqua re salsedo cū amaritudine res illa est calidior quaꝫ si in ea eēt solus sapor salsus:sic̄ exēplificat Aui.ō baurach ⁊ sale amaro ⁊ h̄ tangit Aui.cū dicit(⁊ sil'r baurach ⁊c̄.) Apparet igitur ex dictis q̄ cum sapor acutus sit calidior amaro:⁊ salsus sit minus calidus q̄ꝫ amarus q̄ iter saporꝫ ꝓsequētes caliditatē acutus est calidior. Sapor autez salsus est remissior:amarus aūt est sicut medius inter eos. Et q̄r de hoc etiam tangetur infra:ideo ad hoc ibi plus inquiremus. ¶Deinde cum dicit.

¶Ponticum vero est frigidius:deinde stipticum postea acetosum:⁊ propter hoc in omnibus fructibus:qui dulcescunt prius est ponticitas vehementis infrigidationis. Cum ergo currunt in eis aqueitas ⁊ aeritas:ita vt temperentur parumper cum aeritate ⁊ calefactione solum digestiua declinant ad acetositatem: sicut agresta: ⁊ inter illud trahunt ad stipticitatem parumper cum ponticitate:deide permutantur ad dulcedinem:cuꝫ agit in eis caliditas digestiua sicut vua.

Int̄ saporeꝫ se q̄ntes frīgiditatē pōtic⁹ ē fridior ⁊ deide stiptic⁹ deinde acetosus.

¶In parte ista docet in spāli sapores qui ꝓsequuntur complexionē frigidam:⁊ p̄ ꝓponit ordinem inter ipsos q̄ztum ad frigiditatē.secūdo illum ordinez declarat.scõa ibi. (Et ꝓpter hoc). In prima igitur parte Auic.innuit etiā duo ⁊ numerum saporum ꝓsequentiū frigiditatem:q̄ sunt ponticus stipticus ⁊ acetosus:⁊ gradus etiam eorum fm ordinem in frigiditate:q̄m ponticum est frigidius:deinde stipticum:vltimo vero acetosuꝫ. ¶Scõa vo parꝫ diuiditur in partes duas:primo enim declarat q̄ ponticum est frigidius acetoso:in qua declaratione ostendit q̄ acetosum est modice frigiditatis.secūdo docet q̄ ponticū est frigidius stipticō:in q̄ declaratiõe ostendit̄ q̄ stipticū etiam est frigidius acetoso.scõa ibi. (Ponticum aūt ⁊ stipticum). Prīa in duas:primo facit q̄ dictum est:secundo respondet quibusdam dubitatiōib⁹ tacitis.secūda ibi. (Et quandoq; p̄mutatur). ¶Circa primā partem intelligēdum primo:q̄ ratio quā intendit ad ꝓbandum q̄ ponticum est frigidi⁹ acetoso est ista. Ille sapor q̄ prius reperitur in fructib⁹ anteq̄ꝫ in eis fiat digestio ⁊ maturatio p̄ quam ad dulcedinē tendant est frigidior quā ille q̄ reperitur post ipsum.ſꝫ sapor ponticus reperitur in fructib⁹ prius anteq̄ꝫ fiat eorum maturatio ⁊ digestio p̄ quā ad dulcedinē tendūt quā reperiatur sapor acetosus:quare sapor ponticus est frigidior acetoso.maior apparet:q̄r quāto res est magis indigesta tāto est frigidior. Nunc aūt q̄zto fructus magis appropiquat dulcedini sue:tanto est magis digestus:q̄ztō aūt magis distat ab illa dulcedie:tāto est minus digestus:quare sapor qui reperitur in fructib⁹ cū plus elongantur a digestione ⁊ dulcedine est frigidior. Ille autez q̄ reperit̄ in eis cum minus elongantur a digestione ⁊ dulcedine est mi-

ꝯnus frigidus.minorē ponit in lr̄a:qr videm⁹ ad ſenſuz ꝙ fructus q debēt cū ſunt maturi ad dulcedinē ꝓuenire:ꝓus habēt ſaporē ponticū.poſtea vo habēt ip̄m acetoſum:poſtea dulcē:ſic̄ videm⁹ in pomis ⁊ in vua ⁊ in ſilib⁹.ꝯre ⁊c̄.

¶Scō notandū ꝙ Auic.ſignāter dixit in oib⁹ fructib⁹ q dulceſcūt adinuicē:qm̄ ꝙ ſapor ponticus acetoſuz añcedat hoc nō oñdit in oibus fructib⁹:ſed in his q ad dulcedinē ꝓuenire debēt.in talib⁹ eni ꝓius eſt ponticitas deinde acetoſitas ⁊c̄.Sz in illis q ēt cum ſunt maturi ſolū deberet remanere ponticū aut ſtipticū:nō opz ꝙ poſt ſaporē ponticū habeant acetoſum:ſic̄ accidit de miraboł.q ſolū habēt ſaporē ponticū:quē tm̄ poſtea nō ꝯſequit̄ acetoſus.

Cā diuſitatiſ ſapozum i fructib⁹ ⁊ ꝓmutationiſ eoꝝ añq̄z maturescant.

¶Tertio notandū ꝙ ex his vbis que Auic.ponit apparēt duo:ꝓmum eſt qd eſt cā diuerſitatis ſapoꝝ:q apparēt in fructib⁹ ⁊ ꝓmutationis illoꝝ ſapoꝝ vſq̄quo fruct⁹ maturescant:qm̄ cā ꝓmutationis talium ſapoꝝ ⁊ diuerſitatiſ eoꝝ nō eſt niſi diuerſus modus digónis ⁊ decoctiónis q fit in fructib⁹ ⁊ in plantiſ a caliditate ſolari. Nā ſm diuerſuz modū actiónis ⁊ decoctiónis eius cauſat̄ in eis ſapor diuerſus:⁊ ꝓmutatur vnus ſapor in alteꝝ ſaporē.Caliditas eni ſolaris agens in illos fruct⁹ ſm diuerſitatē eius ꝙ cauſat̄ in eis ab ea cāt ſapozes diuerſos.In ꝑn⁹.n.gñationis fructuum:qr in eis abundat multū terreū ꝓmixtū cū modico humido ꝓp modicā actionē caliditatis eſt:ꝙ in fructib⁹ ē ſapor ponticus:ſed qn̄ incipit caliditas ſolis vigorari ſuꝑ eos attrahit ad eos humiditatē multam a plāta:⁊ digerēdo amplius eos iducit pozoſitates in eis:q̄ replent̄ aeritate:⁊ aqueitate:ex qb⁹ accidit ꝙ frigiditas in eis minorat̄ ⁊ terreitas:vñ declināt ad acetoſitatē cum aliq̄ ſtipticitate ⁊ terreitas:deide in ipſis abundat aereū ⁊ aquoſum ⁊ mixte ꝓmixta:deide in ipſis abundat aereū ⁊ aquoſum ⁊ minuit̄ terreū valde:⁊ in humido fit ebullitio ⁊ digeſtio maior fit acetoſi ſolū:vltimo vo cuz eſt perfecte facta ꝺcoctio ⁊ humidū aquoſum ſuperfluū eſt ꝯſumptum ⁊ reliquum ꝓmixtū perfecte cuz humido aereo ⁊ ſicco terreo: accidit ꝙ tunc dulceſcunt: ſicut manifeſte ꝟ videmus accidere in agreſta.¶Intelligendū tm̄ ꝙ ad hanc actionem:que fit in fructibus nō ſolū ꝯcurrit caliditas ſolaris:que eſt caliditas ꝓtinētis:imo etiaz ꝯcurrit caliditas nālis ꝓpria ipſi⁹ plante. Sz ꝓma quidem ꝯcurrit tanq̄z agens vniuerſale: ſecūda vero tanq̄z agens particulare ⁊ ꝓpriū:ſed quia i plantis caliditas ꝓpria eſt debilis ⁊ occulta valde ſolariſ aūt eſt multum manifeſte agens in eis:idcirco Auic. ſolū de caliditate ſolari mentionē fecit:nō autē de ꝓpria ⁊ innata.Scōm ꝙ ex dictis Auic.apparet eſt ꝙ cum ſapor acetoſus cauſet̄ in fructib⁹ cum eis currit aeritas ⁊ aqueitas ⁊ cum temperat̄ parū a caliditate ſolis digeſtiua:ꝙ ſapor acetoſus:lz frigidū ꝯſequatur:tm̄ conſequitur modicā frigiditatem. Et ꝓpterea in fructibus q ex pontico ad acetoſum ꝓcedunt:ꝓmo in eis cauſat̄ acetoſitas:que ad ſtipticitatem trahit:qm̄ ſtipticū eſt ꝓpinquū pontico:⁊ deinde cauſatur acetoſitas pura:aut dominās:ſicut manifeſte apparet in agreſta:ex quo manifeſte comprehenditur:q ſapor acetoſus eſt minus frigidus nō ſoluz quā ſit ponticus imo etiam eſt minus frigidus quam ſit ſtipticus:abundat enim in ſtiptico multum terreum: lz minus quam in pontico ex quo in eo cauſatur frigiditas.ſed in acetoſo ex parte aerea cōmixta frigiditas remittitur valde:⁊ quia ipſuz etiaz ex ebullitione maiori facta a calido in fructibus peruenit. ¶Deinde cum dicit.

¶Et quandoq̄z permutatur ex ponticitate ad dulcedinem abſq̄ acetoſitate: ſicut oliue. Acetoſum vero quāuis ſit minus frigidum q̄z ſtipticum: tamen in pluribus eſt pluris intrigidationis eo propter ſui ſubtilitatem ⁊ penetrationem ſuam.

¶In parte iſta rñdet duabus diſpoſitionib⁹ tacitis q̄ circa p̄dicta poſſent moueri.primo ergo remouet vnaz. ſecūdo aliam ibi.(Acetoſuz vo).Prima dubitatio quā remouet eſt:qr eni dixerat ꝙ in fructib⁹ q dulceſcunt ſapor ponticꝰ precedit acetoſum crederet aliqs ꝙ ſemper in fructibus q ad dulcedinē procedūt accideret talis permutatio gradatiua in ſaporibus. Hoc autem nō eſt qr in aliquibus fit permutatio ō ponticitate ad dulcedinē abſq̄ eo ꝙ iteruenīat ſapor acetoſus:quēadmodum accidit in oliuis:vt dicit.

¶Circa ꝙ ſciendum ꝙ in fructibus in quib⁹ permiſcetur aquoſitas multa cum ad maturationem procedunt:in talibus quidem poſt ſaporem ponticum anteq̄z ad dulcem procedant iteruenit prius ſapor acetoſus:cuz ſapor acetoſus prouenīat quando cum terreo permiſcetur aquoſitas multa ⁊ aeritas:in quibus iam icipit fieri ebullitio manifeſta:vt apparet in pomis:⁊ in agreſta: ⁊ ſilibus. Sed in his in qbus terreum abundat plus:cum ēt ad maturationē ꝓcedunt:in talibus qdem fit permutatio ſaporis pontici ad dulcem abſq̄z eo ꝙ iteruenīat ſapor acetoſus: ꝓpterea qr de talibus de multo terreo imperfecte admixto cuz humido eſt proceſſus ad terreum temperatum permixtū perfecte cum humido pauco. In tali aūt ꝓceſſu nō iteruenit ſapor acetoſus:ſed fit ꝓceſſus de pontico. ¶Scōa dubitatio quā remouet eſt:qr eniz declarauerat ꝙ ſapor acetoſus eſt minus frigidus pontico:crederet ex hoc aliq̄s ꝙ ſemp ponticuz plus ifrigidaret q̄z acetoſum:hic remouet oñdendo:ꝙ lz acetoſum ſit minus frigidū q̄z ponticuz.tm̄ nullum eſt incōueniens ꝙ ex eo ꝓueniat aliqm̄ in corpore noſtro ifrigidatio maior. Quod quidē nō accidit:qr ſit cōplexionis frigidioris:ſed qr eſt ſubtiliꝰ ⁊ magis penetrās. Ex hoc enim ꝙ aliqō agens eſt ſubtilioris ſubſtātie ⁊ magis penetrans magis ꝯtingit ꝙ pōt ſm oēm partē ad paſſum ꝓtingere:⁊ ip̄m ꝯtangere:ſed quāto agens magis ſz oēm partē paſſum contangit:tanto ipſum vehementius ⁊ magis alterat:ꝓpter qō dato ꝙ aliquid ſit minus frigidū altero:tamen ſi minus frigidū magis eſt penetratiuū quā magis frigidum:fortior ex eo ꝓueniet actio ifrigidatiónis: quā ex magis frigido. Similiter etiam ex hoc ꝙ aliquid eſt ſubtilius in ſubſtātia facilius diuiditur ad minima. Et qr operatio ꝓuenit a rebus approximatis corpori noſtro ꝓ hoc ꝙ prius diuiduntur ad minima:vt ſupra fuit declaratum:idcirco nō imerito acetoſum ex hoc ꝙ eſt ſubtiliꝰ: ⁊ ex hoc ꝙ magis eſt penetratiuū amplius ifrigidat quā ponticum:dato ꝙ acetoſum ſit minoris frigiditatis q̄z ſit ponticum. ¶Deinde cum dicit.

Minus frigidū aliqñ magis infrigidat quā magis frigidum

¶Ponticum autem ⁊ ſtipticuz ſunt in ſapore ꝓpinqua:ſed ſtipticum nō contrahit niſi ꝙ de lingua manifeſtum eſt:ponticum vero contrahit ⁊ exaſperat:qō manifeſtū eſt:⁊ occultū. Et ex eis quidem que valent ad exaſperationē eiꝰ. ſcz pontici eſt ꝙ ipſum nō diuiditur ꝓp ſui ſpiſſitudinē in partes minimas velociter:neq̄z cōtinuantur adinuicem velociter. Et ꝓpter has duas cauſas ipſaꝝ caſus in lingua ſeparat̄ ſenſibiliter:quare diuerſificatur ꝓpter ſtipticitatē ſuaz in partibus eius:⁊ diuerſificatur ſitus earum ⁊ exaſperatur. Et ad illam diuerſitatez iuuat diuerſitas partium membri in poris ſuis ⁊ ſuis continuationibus.

¶In ꝑte iſta docet ꝙ ponticū ē frigidius ſapore ſtiptico:⁊ vult dicere ꝙ ſapor pōticus ⁊ ſtipticus ſūt ꝓpinq. Et ſunt qdē ꝓpinq:⁊ q̄ztuz ad id qō ip̄munt in guſtu:⁊ q̄ztuz ad complexionē eoꝝ:quoniam differre nō vident niſi ſz ma-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

gis ⁊ minus. Et propterea Auicen. ostendens differentiam inter ipsos: subdit ꝙ licet sint propinqui quantum ad id ad qđ ipmunt ad sensum gustus: vnde dicunt sapores ꝓpinqui: tñ differūt: ex vtroqꝫ eni sapore ꝓuenit in lingua ꝯctio ⁊ aggregatio ptium lingue: tñ stipticū solū ꝯbit ptes manifestas ⁊ superficiales ipsius lingue: ponticū aūt ꝯbit id qđ est manifestū: ⁊ ēt occultū ipsi⁹ lingue: q̄si velit dicere ꝙ ꝯbit ptes lingue: ⁊ in superficie: ⁊ in ꝓfundo: ⁊ ex ꝯctione quā facit in eis linguam exasperat plusq̄ faciat stipticus. Et subdit q̄si dans modum ſm quem ponticū magis exasperat: ꝙ ex eis ꝙ maxie faciūt ad hoc vt ex tali sapore ꝓueniat exasperatio in linguā est ꝙ id qđ est ponticū nō dividit cito ꝓp sui terrestreitatē ⁊ grossitiē in ptes paruas ⁊ minimas: neqꝫ ēt partes eius cum sunt diuise continuant velociter adinuicē. Humidū eni ⁊ molle est illud quod faciliter diuidit in partes paruas ⁊ minimas: ⁊ sil̄r ptes diuise adinuicē facile ꝯtinuantur: cū humidū sit facile passibile: ⁊ sit etiā male terminabile termino ꝓpio. Siccū aūt terrestre ē difficile passibile: est ēt bene terminabile termino ꝓpio. Et ꝓpterea q̄ ponticum hꝫ in se multuꝫ terreū siccum est: ꝙ partes eius nō velociter diuidunt ad minima: ⁊ ēt partes eius diuise ⁊ sepate nō velociter ꝯtinuant. Et ꝓpter hec duo q̄ insunt maxime pōtico accidit ꝙ occursus partium eius in lingua sensibiliter manifeste separat: q̄si velit dicere: ꝙ ꝓp hoc q̄ñ ponticū lingue occurrit ptes lingue faciliter fiunt ineq̄les: tum q̄ ponticum nō ifundit in oibus partibus lingue faciliter: q̄ ptes eius difficulter diuidunt ad minima: tum etiā q̄ q̄ñ diuidunt partes ei⁹ nō continuant: vnde ab eis inequaliter partes lingue ifiunt. Et ꝓpterea ponticū diuersificatur i deſt facit diuersitatē: scꝫ manifestam ꝓstipticitatem suā i deſt per ponticitatem suam in ptibus eius. ſ. lingue: ⁊ ex hoc accidit diuersitas sicut ptiū lingue vnde in ipsa accidit exasperatio: ē eni vt dī asperitas iequalitas quedā ſm duruꝫ corpus fiens. Et q̄ ex pontico accidit hec ineq̄litas ex diuersitate: quaꝫ facit in ptibus lingue ꝓpter causas predictas: ⁊ cum hoc ex ipso cum accidit durities in lingua ꝓpter terrestreitatē ⁊ spissitudineꝫ eius: idcirco ex pontico accidit maxie exasperatio in lingua: maxie aūt iuuat ad augendū exasperationē: q̄ñ mēbrum in ptib⁹ suis diuersificatur ſm porositatem ⁊ ſm ea q̄ ꝯtinuant inter eas: vt q̄ partes quasdā hꝫ rariores: quasdam vero minus raras: tunc eni ex tali ponico administrato tali mēbro accidit maxie inequalitas sicut partium. vnde fit exasperatio maior: ⁊ ita etiam ponit Gal. ꝑ de simplici medicina auctoritate Pla. ait eni. Res q̄ submergunt in venis lingue q̄ ab ea protendunt ad cor vt deferant ei illud: cuius sensum inuenit lingua ex saporibus q̄ñ liquefiunt ⁊ cadunt in ptes carnis q̄ sūt rariores ⁊ leniores aliis: ptes terree aggregant. tūc ille vene exicant eas: ⁊ si cū eis fuerit supfluitas asperitatis dr̄ ꝙ sunt aspere: ⁊ si fuerit paꝫ asperitatis dr̄ ꝙ sunt stiptice ⁊c̄. Et subdit vltio Aui. ꝙ ponticū est subtilius ⁊ magis itrans: ⁊ hec est intentio Aui. in hoc. §. Qō. vij.

Sed circa istum. §. est dubitatio duplex. prima est. vtrū res pontica magis exasperet liguā ſm superficiem ⁊ ꝓfundū q̄ꝫ res stiptica vel ecōuerso. Et vr̄ ꝙ res stiptica magis exasperet linguam: q̄ illa res habens virtutē exasperatiuā: q̄ magis penetrat in ꝓfunduꝫ mēbri: magis pōt exasperare mēbꝝ ſm ꝓfundum saltem sui. sed res stiptica hꝫ virtutē exasperatiuam: vt positū est ⁊ amplius penetrat in ꝓfundum q̄ꝫ res pontica: qđ declaratur tum ex ꝑn⁹ actiuo ꝙ ꝯcurrit ad gñationem vtriusqꝫ saporis: tum etiam ex ꝓncipio passiuo: ex principio quidē actiuo: qm̄ frigiditas maior concurrit ad ponticum q̄ꝫ ad stipticum. nam ita dixit supra Aui. ꝙ ponticū est frigidi⁹ deinde stipticū. nūc aūt cum frigidū ꝓhibeat penetrationem ⁊ poros ꝑcludat q̄ꝫto amplius aliqd est frigidi⁹. tāto minus est penetratiuum: q̄ꝫto vero est minus frigidum: tāto est magis penetratiuum: q̄re cū stipticum sit minus frigidum amplius poterit penetrare ad profundum. ex principio quid est passiuo etiam apparet: q̄ sapor ponticus fundatur in substantia grossa terrestri. stipticus vero in substantia media: vt supra dixit. Quod autem est grossum ⁊ terrestre minus penetrat q̄ꝫ quod est in substantia mediocri: quare ⁊c̄. ¶ Dicendum ꝙ sapor ponticus magis exasperat linguam ſm superficiem ⁊ profundum q̄ꝫ sapor stipticus: ⁊ huius ratio est: quia ille sapor plus exasperat liguam: qui magis contrahit partes lingue: ⁊ inspissat eas ⁊ indurat: nunc autem hoc facit plus sapor ponticus q̄ꝫ stipticus: quare ⁊c̄. maior nota est: quoniaꝫ exasperatio causatur in membro propter inspissationeꝫ ⁊ contractionem partium cum induratione ipsarum: vt pꝫ ex dictis: mi. apparet. nam sapor ponticus est frigidior ⁊ terrestrior q̄ꝫ sapor stipticus: quanto autem res est magis frigida ⁊ terrestris: tanto magis habet inspissare ⁊ contrahere ⁊ indurare: cum isti sint effectus frigidi ⁊ sicci terrei: quare ⁊c̄. Et confirmat istud ex alio: quia nos videmus ꝙ saporis dulcis ⁊ vnctuosi est maxime lenire ⁊ applanare partes linguē: vt dicet postea. nunc autem sapor stipticus minus distat a sapore dulci etiam vnctuoso. sapor autem ponticus multum distat ab eo: vt apparet in fructibus: in quorum principio apparet sapor ponticus: deinde stipticus: deide dulcis: quare sapor ponticus cū plus distet a sapore lenificante magis exasperabit linguaꝫ q̄ꝫ stipticus: ⁊ ꝓpterea q̄ plus exasperat non solum exasperat ſm superficieꝫ vt stipticus: verum etiam ſm profundum. ¶ Ad rationem vero cum dr̄. illa res habens virtutem exasperatiuaꝫ que magis penetrat in ꝓfundum membri ⁊c̄. Dicēdum ꝙ hec esset vera: si ille due reꝫ haberent equalē virtutē exasperatiuam. tum enim magis penetrans: magis exasperet: sed si minorem habeat: non opꝫ: stipticum eni licet non sit ita grossum ⁊ terreum vt ponticus: virtus tamen exasperandi in ipso est minor q̄ꝫ in pontico. ⁊ ideo ponticū lꝫ ex modo substantie minus penetret in profundum q̄ꝫ stipticus: tamen q̄ virtus in ipso est maior plus deuenit virtus ei⁹ ad longinquiores partes q̄ꝫ virtus stiptici: ⁊ precipue hic nihil concludit argumentum: quia stipticus dato ꝙ nō sit sic substantie grosse ⁊ terree vt ponticus: tamen adhuc stipticus ꝯbit poros ⁊ ꝓhibet penetrationem: ꝓpter quod penetratio: que fit ab eis potius est ex virtute q̄ꝫ ex modo substantie eoꝝ. Et q̄ virtus exasperandi est maior in pontico. iō ponticus exasperat mēbrum ſm profunduꝫ. stipticum autem ſm superficiem solum. Qō. viij.

Secunda dubitatio est de illo verbo: ꝙ vltimo subdit: ꝙ ponticus est subtilius ⁊ magis intrans. Hoc enim non vr̄ verum. nam supra Auic. dixit ꝙ substantia frigida si est grossa ⁊ spissa. tunc est pontica: si nō est media: tunc est stiptica. ergo ponticus non est subtilius. sꝫ est grossius: ⁊ idem ēt affirmat Gal. 4° de simplici medicina: qd ergo dicit Auic. ¶ Dicendum ad hoc ꝙ vt declaratum est prius: sapor ponticus fundatur in substantia magis grossa ⁊ terrestri q̄ꝫ sapor stipticus. Ad verbuꝫ vero ꝙ hic Auic. ponit: possumus dupliciter respondere. vno mō dicendum ꝙ hec lr̄a est corrupta. nam cum dicit. (⁊ ponticum quidem est subtilius ⁊c̄.) dꝫ dicere: ⁊ acetosum quidem est subtilius: ⁊ ita videt debere dicere. nam prius acetosum comparauit ad ponticuꝫ ratione complexionis: ⁊ similiter ad stipticum: ⁊ postea stipticum ad ponticum ⁊ ratione complexionis ⁊ ratione substantie: ⁊ cuꝫ stipticum ⁊ ponticū nō differāt nisi ſꝫ magis ⁊ minus: rōnabiliter debuit vltimo etiam acetosum ad stipticuꝫ ⁊ ad ponticum rōne substantie comparare: vl̄ potest dici aliter ꝙ aliqd dicitur subtilius altero dupliciter vno modo ratione siue substātie: quia substantia habet subtiliorē: ⁊ isto

ꝓmō ponticus nō est subtili⁹ stiptico.imo grossius ⁊ nedū ꝙ dicaꝫ subtilius.imo nō dꝫ dici subtile.alio mō dī aliqd subtilius altero ex virtute:p̄quaꝫ fit actio ei⁹.⁊ isto mō q̄ sunt potētioris virtutis:qr actio illoꝝ plus extēdiꝫ ad lōginq̄ pōt dici subtilioza. Et isto modo ponticus:qr in ipso est virtus exasperatiua vehementior:vñ exasperatio eius plus ad ꝓfundū mēbri ptingit:rōne inq̄ꝫ huius dī subtilius stiptico.⁊ hoc ēt modo dī magis penetrans:non q̄dez ex modo substantie sed ex vehementiori virtute:quia que sunt vehementioris virtutis:plus ad longinquum possūt extendere actionem. vñ rōne huius magis penetrare dicunt:⁊ sic vī intelligere Auicē.⁊ non sicut obijcitur in ratione predicta. ¶Deinde cum dicit.

¶Acutum vero ⁊ amaꝝ sunt linguam radētia rasiōe:sed amarū nō radit nisi qō de lingua apparet. Acuti aūt abzasio ⁊ eius separatio est ꝓfunda:qm̄ est subtilis substantie profundans: sed amaruz est grauis substantie ficce.

¶In parte ista Auic.adhuc magis docet ea que dixerat ō saporibus ꝙsequentibus complexionē calidam:⁊ hoc q̄dem nō facit ob aliud:nisi qr de numero talium saporum duo sapozes in aliquo ꝙueniunt cum saporib⁹:de quibus fecerat mentionē.puta in exasperatione:⁊ qr in hoc cōueniunt:voluit oñdere ſm quem moduz exasperant isti duo sapozes.ſ.sapoz acutus ⁊ amarus:⁊ ex hoc etiā vult ostēdere quomodo sapoz acutus ē calidioz q̄ꝫ amarus:⁊ duo facit Aui.qr p̄ proponit.secundo docet que dixit per quedam cozrelaria.secunda ibi.(Et ꝓp illud).¶In prima pte vult dicere Auicē.ꝙ sapoz acutus ⁊ amarus abzadunt linguam aliqua abzasione:⁊ causa huius est:qr caliditate ipsoꝝ abstergunt humiditates que sunt cōtente in lingua ⁊ diuidunt inter superficiem lingue ⁊ superficiem humoris adherentis lingue:vnde elongant humiditates ab eazatione:cuius dicuntur linguam abzadere:⁊ ex hoc habere vult Auic.ꝙ isti duo sapozes ꝓpter abzasionem quā faciunt exasperant linguam:⁊ ꝓpterea lz ponticum ⁊ stipticum exasperēt lingua:tamen alio modo exasperant q̄ꝫ acutum ⁊ amarum:ponticum enim ⁊ stipticum exasperāt ꝓpter vehementem ōctionem quā faciunt in partib⁹ linguе:ex qua contractione accidit diuersitas situs in partibus lingue ⁊ poris suis:sed isti duo sapozes exasperant ꝓpter abzasionem quā faciunt in humiditate adherente linguе:ex cuius humiditatis absterſione:qr humiditas applanat supficiem lingue:reddiꝫ lingua exasperata.¶Tamen vt dicit dīa est inter acutum ⁊ amarum:qr amaꝝ nō abzadit linguam nisi ſm partem supficialem: sed abzasio ⁊ diuisio quā facit sapoz acutus nō soluz est circa supficiē: veꝝ etiam peruenit ad ꝓfundum:⁊ causa huius est:qr sapoz acutus est fundatus in substantia subtilioz q̄ꝫ sapoz amarus:⁊ ideo pōt magis ad profundum mēbri penetrare:amarus aūt sapoz est fundatus in substātia graui ⁊ ficca terrestri:ꝓpter qō non sic penetrat:lz ꝑmanet circa supficiem:⁊ ideo solum abzasionē facit isuperficiem lingue:⁊ hoc q̄dem intelligiꝫ maxime cē veꝝ:qm̄ in re est solum sapoz amarus.nā q̄ in re aliqua est amaritudo cum acuitate coniuncta:tūc non minus opationez efficit in ꝓfundo q̄ꝫ si in ea esset solus sapoz acutus:qm̄ tunc partes amare iuuant ad fixionem ⁊ retentionē partiū acutarum:quare ex hoc accidit vigozatio ambaruz in opationib⁹ suis.⁊ iō videmus ꝙ aloes ⁊ agaricus:qr habent acuitatem ꝯiunctam cū amaritudine in tantū iprimūt amaritudinē in ꝓfundo līgue:ꝙ dato ꝙ ipsa pluries abluaꝫ:tn̄ amaritudo ab ea remoueri non potest. ¶Deinde cum dicit.

¶Et propter illud ipsius purum nō recipit putrefactionez ex qua animal generatur:neq̄ purum ipsius nutrit animal:⁊ propter siccitatem suam amarū quod abzadit: abradit cū exasperatiōe aliqua. Ex eis autem que caliditatē acuti amari caliditatem fozziozem efficiunt est ipsius penetratio:quare vehementer incidit ⁊ vehementer resoluit ita vt cozrodat ⁊ putrefaciat ⁊ perueniat ad hoc vt interficiat.

¶Declarat que dixit p quedam cozrelaria:⁊ p̄ declarat q̄ dixerat ō sapoze amaro p̄ duo signa.scō ꝙ dixerat ō acuto in cōparatione ad amaꝝ.scōa ibi.(Ex eis autem q̄ caliditatē). In ꝓma ḡ parte declarat qō dixerat de amaro:scz qō est grauis substātie:qr terrestris ⁊ sicce per tria signa. vnū enim signum est:qr videmus ꝙ amaꝝ purū nō recipit putrefactionē:ex qua aial possit generari. ¶Ubi ē notandum ꝙ Aui.duo dixit. Primum est ꝙ illud qō ō amaro est purū nō recipit putrefactionem. Scōm est qr dic̄ ꝙ nō recipit putrefactionē:ex qua aial generet. ¶Propter primum q̄dem sciendum ꝙ saporem amarum esse puruz dupliciter contingit.vno modo q̄ꝫtum ad puritatem saporis.alio modo q̄ꝫtum ad singularitatem substantie in qua fundaꝫ:⁊ si p̄ modo intelligatur est sensus ꝙ res que pure est amari saporis:non habēs saporem aliuz secū admixtū non putrescit:ꝙ quidem dixit.ꝓpterea qr si sit aliqua res amara hīs saporem alium secum admixtum:illa res pōt putrescere putrefactione:ex qua animal generatur. videmus enim ꝙ q̄dam citruli:qui sunt amari saporis:qr cum sapoze amaro habent saporem alium : qui eos consequit rōne multe substantie humide:que est in eis ꝙ ex eis i putrefactiōe ipsoꝝ potest animal generari:⁊ siliter ēt opium aliquando taliter putrescit:ꝙ in eo reperiūtur vermes.ḃ autem nō accidit nisi qr cum amaritudine hz secum saporem alium qui consequit substantiam humidam que i eo existit:ex qua putrefacta potest animal generari.si aūt intelligatur scō modo.vt scz dicaꝫ res amari saporis puri quantum ad singularitatem substantie tunc est sensus:ꝙ cum illa re amara nulla alia substantia admisceatur: ex q̄ in ea possit accidere alteratio putrefactiua:⁊ tunc quidez dixit hoc:ꝓpterea quia res amara ex cōmixtione alteri⁹ cum ea potest putrescere.Unde videmus ꝙ aloes si aſpergatur aqua putrescit.putrefactione qua generantur vermes in eo.⁊ ideo dixit signanter ꝙ purum ipsius non recipit putrefactionem ⁊c̄.¶Propter secundum vero sciendum:ꝙ notāter dixit ꝙ amaꝝ nō putrefit putrefactione: ex qua animal generetur:qm̄ absolute loquēdo de putrefactione non esset verum ꝙ res amara nō putrefieret:qm̄ omne mixtum:vt notuz est:corrumpitur ⁊ potest corrūpi corruptione que est ei naturalis. Cum igitur putrefactio sit corruptio naturalis ⁊ propria ipsius mixti:vt apparet quarto metheorozum notum est ꝙ omne mixtum pōt putrefieri:nunc autem omne amarum est mixtum quoddā: cum sapoz sit sequela complexionis:que est passio mixti: quare omne amaꝝ pōt putrefieri:lz autem possit putrefieri non tn̄ putrefit putrefactione ex qua animal generetur: ⁊ hoc ideo ꝙ qōlibet animal generatur ex aliquo humido in quo est calidum vtile:tale aūt humidum non potest habere res pure amara cum putrescit:quoniam talis res est ficca valde ⁊ terrestris:⁊ si qua humiditas est in ea cū putrescit:per putrefactionem consumitur:propter qō nō putrescit putrefactione ex qua animal generetur.¶Sed signum per ꝙ probat ꝙ amarum est substantie terrestris ⁊ ficce est:quia puruz amarum nullum aial nutrit:⁊ ideo ponitur in quarto de simplici medicina:ꝙ de amaro : qō est purū amarum nullū aial nutrit:hoc aūt est signum ꝙ pauciſſimū hz humidū:cū oē ꝙ nutriꝫ ex aliquo humido nutriaꝫ:ꝓpterea qr nutritio fit per inuiscationē ⁊ consoli-

dationē

dationē nutrimenti cum nutritio:vt apparet q̄rto de accidenti ꝛ morbo.tale autē opꝫ humidum esse:quare ꝛc̄.

¶Tertium signū est:per qđ docet amarū esse subē sicce ꝛ terrestris:qꝛ nos videm⁹ ꝙ amarū illud qđ abꝛadit:abꝛadit cū exasperatione aliqua.vñ lꝫ acutū exasperet ꝛ amarū:tamē fortius exasperat amaꝝ q̄ꝫ acutū.naꝫ vt infra apparebit acutū plus ē mordificatiuū q̄ꝫ exasperatiuū. Hoc aūt significat terrestreitatē ꝛ siccitatē amari:cū exasperitas sit inequalitas fm durū corp⁹ fiens:vt dicit in techni. ꝛ hoc intēdit Aui.dicere in ꝑma parte. ¶In scđa vo ꝑte vult dicere Aui.ꝙ ea q̄ significant nobis ꝙ acutū est fortius in caliditate de ipso amaro dicit:qꝛ nos videmus ꝙ acutū vehemētius incidit ꝛ vehemētius resoluit ēt:ita vt aliqñ ꝓpter vehementē incisionē corꝛodat mēbrum ꝛ putrefaciat:ꝛ ex corꝛosione quā iducit:ꝛ putrefactōe ad morꝛem reducit.totum aūt hoc maxie videt efficere ꝓpter vehemētem penetrationē:ex qua penetratione vehemēti caliditas eius fortiorē efficit ipꝛessionē quā faciat caliditas rei amare:ꝓpter quod sapor acut⁹ est calidior q̄ꝫ fit sapor amarus:ꝛ hoc intendit dicere Auicen. Questio.ix.

Sed quia hic ꝛ sup̄ posuit manifeste:ꝙ sapor amarus caliditatem ꝓsequit:ex hoc inuit ꝙ oē amarū inquantū amarū est calidū.ideo hic nō imerito aliquis q̄ret.vtrū omne amarū sit calm.ꝛ videt ꝙ amaꝝ possit esse friduꝫ.ꝑmo qꝛ dicit q̄rto de simplici medicina: ꝙ multi fructus ꝓuertunt de amaritudine ad dulcedinez vt multi citrulo⁹ ꝛ melonum.nūc autez hꝰ fructus fridi sunt ꝛ humidi:quare in eis sapor amarus ꝓsequit friditatem.ꝛ etiā opiū est amarū valde a dominio:ꝛ tamē est frigidum a dominio. ¶Primo hoc arguit rōne. nam illud ꝓsequit friditatē:qđ est terrestre a dominio ; cū elementū terreū sit fridum a dominio.nūc aūt res amara:vt ꝓbatū est in littera:est res sube terrestris ꝛ grauis a dominio:q̄re omne amarū erit fridum a dominio. ¶Item ꝓtrarioꝝ saporꝝ debent esse ꝓtrarie cōplexiones:quoniā sapor est effectus cōplexionis cū sit sequela cōplexionis : ꝓtrarioꝝ autez effectuū debēt esse ꝓtrarie cause. sed sapor dulcis ꝛ sapor amarus sunt cōtrarij extremi saporis:vt dicit a philosopho in de sensu ꝛ sensato:q̄re eorum erunt ꝓtrarie cōplexiones:sed sapor dulcis attinet potius caliditati q̄ꝫ frigiditati:vt notū est ex dictis:ꝛ ex his q̄ dicunt q̄rto de simplici medicina.ergo sapor amarus plus attinebit frigiditati q̄ꝫ caliditati. ¶Item ꝙ p̄seruat a putrefactione videtur esse frigidū:cum putrefactio fiat a calido : vt ponitur q̄rto metheororꝝ ꝛ vndecimo terrapentice.sed amarū p̄seruat a putrefactione:vt Mesue ponit in suo libro de cōsolatione medicinaꝝ:quare amarum videt esse frigiduꝫ. ¶Oppositum dicit Auic. ꝛ cōmuniter omnes medici:ꝛ p̄o maiori parte ꝓcordant cum eis phi. ¶Gratia veritatis determinānde in hoc quesito sciendū ꝙ Auerro.in qnto sui colliget ꝛ in cōmento scōi de anima quantū ad modum generationis huius saporis:ꝛ quantū etiā ad cōplexionē quaz sequit hic sapor videt fm aliquid discordare a sentētijs medicoꝝ:ꝛ eorum ꝓncipis. Nam videt enim ponere in scō de aia:ꝙ saporez ꝓncipaliter non sequant caliditatē ꝛ friditatē:sed potius humiditatē ꝛ siccitatez:ꝛ ꝓpterea dicit ꝙ si saporez ꝓsequerent ꝑmū calorez ꝛ frigus:tunc contrarietas vltima in saporibus esset fm illos qui sunt in vltimo caliditatis:ꝛ fm illos qui sūt in vltimo frigiditatis.vnde fꝫ hoc sapor dulcis ꝛ amarus nō essent extremi saporez ꝓtrarij:sicut ph̄s posuit.posuit enim istos duos saporez esse saporez extremos.quēadmodū in coloribus colorez extremi sūt album ꝛ nigrū:ꝛ sic sequeret inconueniens cōtra Aristo.Sed si nos ponamus:ꝙ sic accidit in saporibus:quēadmodū in colorib⁹:nam sicut idē color:vt albuz vel nigrum:poterit causari a caliditate ꝛ a frigiditate:similr idem sapor pōt causari a calido ꝛ frido: tunc nullū accidet inconueniens ꝓtra Aristo. quoniā tunc ꝓtrarietas in saporib⁹ nō attenderet penes q̄litates actiuas:ſz penes q̄litatez passiuas.ꝛ illō qdē qđ obiit:ꝙ opinio Gal'.est error:vt dicit:est qꝛ nos videm⁹ ꝙ sapor amarus:quādoqꝫ inuenit cum friditate:ꝛ quādoqꝫ cum caliditate:cum friditate quidē sicut inuenimus in quibusdaz fructibus in ꝓncipio gnōnis ipsoꝝ saporem amaꝝ:ꝛ post q̄ꝫ perueniunt ad cōplementū fiunt dulces:vt apparet in xylocarctis:ꝛ in glādibus: ꝛ in quibusdā cucurbitis.cū caliditate quidē inuenit:sicut ē amaritudo:que fit in rebus cōbustis.ꝛ ꝓpterea in qnto colliget volēs ostēdere signū distinguēs inter amaritudinē ꝓcedentē a frigido ꝛ a calido dicit:ꝙ significatio significās ꝙ amarū insequat frigidū est vt res fiat dulcis postq̄ꝫ fuit amara.sed significatio significās caliditatē est:ꝙ res fiat amara postq̄ꝫ fuit dulcis.In qnto ēt colliget adducit aliud signū:per qđ oñdit ꝙ aliquādo sapor amarus ꝓsequat friditatē de opio.naꝫ vt dicit.opiū est vt subiectū amaritudinis:ꝛ tamē vt dicit est frigidū a dominio:adeo ꝙ iducit paralysiz ꝛ mortificationē caliditatis inate:ꝛ remouet etiā solonem:quā Aui. ad hanc instātiam in p̄cedentibus inuit:ait eni ꝙ aliquis nō pōt dicere ꝙ amaritudo que ē in opio nō perueniat a parte frida:sed a parte calida:qꝛ nos videmus:ꝙ amaritudo est fortiter dominās in suo sapore:ꝛ sapor est fortis significatio in iudicādo super cōplonez rei. Quapropter si amaritudo ꝓsequat caliditatem:cum amaritudo sit dominans in opio qđ est frigidū. ꝓpterea dicit:ꝙ dicendum est ꝙ amaritudo aliquādo consequit calidum:aliquādo vo frigidum:ꝙ quidē vt dicit:alij medici non senserunt:ꝛ subdit ēt in cōmento secundi de aīa:ꝙ similiter etiā nullū videt inconueniens: vt aliqua dulcedo fit etiam a frigiditate.nam videt ꝙ plura que sunt amari saporis in cōplemēto in ꝓncipio ipsoꝝ sint saporis dulcis:cum in ꝓncipio generationis ipsoꝝ abundet frigiditas.totuz ergo hoc ostēdit saporez nō habere contrarietatē ꝓncipaliter penes calorē ꝛ frigus:ꝛ non esse verū illud qđ Gal'.dixit:quia posuit extremos saporez fꝫ vltimū caliditatis ꝛ frigiditatis acutū ꝛ ponticū:quoꝝ vnus est calidus in vltimo vt acutus:alius vero frigidus in vltimo vt ponticus:illud vero qđ ostendit dictum Aristo.esse verum.ſ.ꝙ sapor dulcis ꝛ sapor amarus sunt extremi saporez.alij vero sunt medij: quēadmodū sunt in coloribus extremi colorez album ꝛ nigrum:ꝛ alij sunt medij est:qꝛ sicut in colorib⁹ nō fit trāsitus de colore extremo:vt albū ad alterū extremū vt nigrum nisi per alium colorem interiorem:ita etiā videt ꝙ plante habentes saporez nō transferunt ex amaritudine in dulcedinē:vel econuerso:nisi mediante aliquo aliorum saporum:licet non sit necesse vt transferant per omnes saporez medios.ꝛ ꝓpterea videtur ꝙ sapor dulcis ꝛ amarus sint saporez extremi in fine ꝓtrarietatis:vt posuit phi losophus ꝛ quia non sunt in fine contrarietatis ex parte caliditatis ꝛ frigiditatis:videt vt dicit:ꝙ saporez magis insequant humiditatem ꝛ siccitatem quā caliditatē ꝛ frigiditatem:ꝛ ratione quidē huius necesse est opinari ꝙ fit aliqua cōplexio terminata in humido ꝛ in ficco in sapore dulci:que sit in vltimo contrarietatis cōplexioni:que ē in sapore amaro.nam forte in sapore dulci est perfecta commixtio:ꝛ ꝓportio humida ad suū siccum:rōne cuius gustum valde delectat:in sapore vero amaro est improporꝛtio multa ꝓpter dominium ficci:ꝛ imperfecta valde commixtio:ratione cuius est sapor magis abominabilis ipsi gustui ꝓpter qđ isti duo sūt saporez extremi:alij vero sunt medij.Subdit autē vltimo Cōmentator:quasi volēs aliquo modo dicta Galieni saluare ꝙ sermo Galieni non est verus in cōplexionibus saporum fm suas naturas:vt est sermo Aristo.nam si concesserimus fm ꝙ posuit Gal'.ꝙ omne dulce attinet caliditati:ꝛ ꝙ omne amarum est etiaz

calidũ:vt posuit Gal'.debemus dicere q̄ hoc nō est nisi re spectu corpis hois:nō aūt respectu nāe ipsi⁹ rei.nā lz experientia hoc testet in corpe humano:tñ hoc nō arguit nām ipsoꝝ sapoꝝ in seipsa:q̄si vult dicere q̄ sentētia Gal'.videtur esse vera loquēdo de saporib⁹ vt ponunt tales in comparatione ad corp⁹ humanū:sermo aūt Aristo.est verus de ipsis loquēdo ſm nām ipsoꝝ in seipsa:hec quidez sunt verba ⁊ sentētia eius:que habet ex dictis ei⁹ in locis diuersis. ¶ Nos aūt possumus Gal'.⁊ alios medicos tollerare quātuz ad vtrūq; dictū q̄ vī Auer.dicere ꝯ ipsos.p enim quātū ad id qō dicit de sapore amaro:nos dicemus q̄ rónabilius videt dici q̄ sapor amarus caliditatē soluz ꝯsequat' ⁊ nō friditatez:quēadmodū dicit Gal'.4° de simplici medicina:⁊ Aui.in p̄dictis affirmat: in hoc ēt videt fuisse sentētia Aristo.in plurib⁹ locis,naz in libro de sensu ⁊ sensato ait:q̄ amarū ⁊ salsuz fere idē sunt.vñ ⁊ 33' particula libri de p̄blematib⁹ querēs p̄pter qd mare salsuz est ⁊ amarū soluit:aut q̄ in mari sunt hi sapores:⁊ eniz amarum ⁊ salsum simile videt:certū aūt est q̄ oē salsuz ponit cal'm ⁊ nullum friduz.q̄ simil'r ⁊ omne amarū ponit cal'z ⁊ nullum fridum.simil'r etiā in p̄dicto libro de sensu ait q̄ cinis amarus ⁊ bustoꝝ est oium exalatū:est eniz ex ipsis potabile. ¶ Et vigesimaq̄rta pticula de p̄blematib⁹ dixit q̄ cinis oiuz est amarus.manifestū est aūt q̄ in tali est caliditas:q̄re in sapore amaro est caliditas. ¶ Jteruz etiā ⁊ tertia pticula de p̄blematib⁹ ponit amarū esse adustū:tale aūt vt notū est:est cal'm:quare ⁊c. ¶ Scō ēt metheororꝝ p̄hs ponens salsedinē causari a caliditate faciēte ⁊ a re humida subtili euaporāte ait:q̄ cum maior fuerit caliditas euaporās:nō solū generari salsedinē:verum ēt amaritudinē:sicut inducit de stagno palestino:p̄pter qō Ari. q̄si in oib⁹ locis vbi loquit' de amaro:videt' oē amarū calidum iudicare. ¶ Quod ēt videt' argui ex eo q̄ in lingua imprimit.nam oē amarū linguā exasperat cū abrasione ⁊ absterſione:hoc aūt nō faceret si esset friduz,cū fridum nō abradat:sed inspissat ⁊ contrahit:sil'r ēt hic oñdit' ex alijs actionib⁹ ⁊ operationib⁹ quas facit amarū in corp⁹ nr̄m. nam oēs actiones q̄s facit vident' attestari caliditati:calefacit enim corp⁹ nr̄m ⁊ consumit ⁊ desiccat ⁊ sitim inducit ⁊ orificia venarū:⁊ aperit attrahit ⁊ resoluit ⁊ excoriat ⁊ fluxuz sanguis causat ⁊ vētositates carminat vt auctores medici ex experiētia testant'.q̄ p̄pter amarū non solū est calidū in se:verum etiā in cōparatione ad corpora nostra. ¶ Sil'r etiā videmus:q̄ res dulcis tpe p̄cedente ⁊ quando amplius decoquit' fit amara.deinde acuta:vt oñdit vinum ⁊ çuccharū ⁊ mel.nunc aūt hoc p̄cedit a cal'o ⁊ non a frido:nūq; enim id qō est dulce per infridationē maiorē fit amarū:quare oē amarum inquātum est tale videt' calidum in excessu. ¶ Quod vō Auer.dicit se p̄bare velle q̄ sapor amarus causet' a frido ⁊ nō solum a calido:satis facilit̄ pōt solui.cū eniz dicit p̄ q̄ sic videt' esse in saporib⁹: sicut est in coloribus:dicendū q̄ nō opz.nam sapor est immediatius sequēs cōpl'onem quā color:color enim magis p accñs dependet a cōpl'one quā sapor ⁊ magis est effectus eius lōginquus:p̄pter q̄ ex coloribus partiū valde indicium sumit' super cōpl'onē medicinaꝝ:vt supra etiaz dixit Auicē.sapor vō est immediate sequela cōpl'onis: ⁊ ideo ex ipso certius sumit' cognitio super cōpl'onem rei:p̄pter qō nō idem sapor est effectus cōpl'onum ꝯziaruz:quēadmodum pōt esse idem color.sed in diuersis cōpl'onib⁹ est diuersus. ¶ Qō vō dicit q̄ in quibusdā fructib⁹ in p̄ncipio gnōnis eoꝝ inuenit' sapor amarus:qui postea in dulcem conuertit':vt in cucurbitis ⁊ glandib⁹ ⁊c. Ad hoc quidez possumus rñdere q̄ si ita sit:vt dicit q̄ in eis sapor amar⁹ nō insequit' friditatez:sed forte ideo est in p̄ncipio earū sapor amarus:q⁹ in gnōne ipsoꝝ cōmiscet' forte terrenuz fumosum p̄pter locū in quo oriunt':in quo tale fumosuz terreum adustū abundat:cuius signū est:q⁹ nō in oībus cucurbitis ⁊ glandib⁹ hoc apparet:sed solū in aliquibus:ex hoc aūt terreo subtili adusto in eis causat' sapor amarus: cum vō isti fructus p̄cedūt in maturatione ⁊ digōne:tūc resoluit' ab eis hoc terreū fumosuz.vnde ex digōne humidi remanētis ⁊ permixtione eius tēperata cuz sicco fiunt dulces.vnde dulces nō fiunt:q⁹ id qō est amarū conuertat' in dulce.sed hoc est q⁹ illud amarū expirat:⁊ reliquū digerit'.q̄ si tale terreū in eis remaneat cū sūt maturi:tūc etiā tales fructus cū sunt maturi remanēt etiā amari:sicut apparet ad sensum de cucurbitis quibusdā ⁊ citrolis:qui etiā dū sunt maturi inueniunt' amari.sic q̄ ex hoc nō conuincit' q̄ sapor amarus ꝯsequat' friditatē:q⁹ etiam declarat' ex hoc:q⁹ si in eis sapor amarus ꝯsequeret' frigiditatē a dominio:tūc sil'r in talib⁹ fructib⁹:sicut est frigiditas a dominio:cū sapor amarus siccitatē ꝯsequat' ēt in eis esset siccitas a dñio.hoc aūt est falsuz:cū in cucurbitis ⁊ citrolis abundet humiditas aquea p̄pter qō si in eis p̄n° sit sapor amarus.hoc ideo ꝯtingit:q⁹ nō solū in eis est cōpl'o p̄ma:verū etiā ⁊ cōpl'o scōa ratione partiū diuersaꝝ:p̄pter quā cōpl'onē scōam pōt ꝯtingere vt in re sit sapor amar⁹: ⁊ tñ a dominio erit in ipsa cōpl'o frida:quā nō ꝯsequit' sapor amarus:sed ꝯsequit' aliquā partē cal'az que erit in re illa:cuius sapor dominabit' in illa:non tamē cōpl'o:vt est superius declaratū. ¶ Qō vō obijcit' de opio qō est amarum:⁊ tamē est frigidū:pōt quidē tolli: sicut ēt supra dixit Aui.q̄ in ipso est cōmixtio partiū diuersaꝝ:quarū vna est habēs aliquid caliditatis:⁊ rōne istius in eo est sapor amarus.altera vō est frigida multū:ratione cuius in ipso cōpl'o frigida dominat'. Nec valet instātia:quā ꝯtra hanc rñsionē Auic.obijcit.dicit enim q̄ sicut in opio abundat valde sapor amarus:quasi sapor sit fortis in iudicādo cōplexionē:ita ⁊ dominabit' caliditas in toto: si talis sapor semp caliditatē ꝯsequit'.hec enī instantia nō vz.nam p̄ nō valet:q⁹ sicut p̄prie dicit:sapor plus ꝯsequit' q̄litates passiuas q̄z actiuas.lz q̄ amar⁹ ꝯsequat' caliditatē:tamē plus pōt ostēdere in toto cōmixtio dominiū qualitatis passiue q̄z actiue. ¶ Scō dicemus q̄ nullum est incōueniens vt quātuz ad saporē dominet' pars vna in toto cōmixto:nō aūt quātuz ad cōplexionē:sed dominabit' pars altera.vt fuit p̄us dictū.nam modica res amara cōmixta in aliquo toto totuz reddet amarū quātuz ad saporē:non aūt quātum ad cōplexionē:⁊ hoc ideo est:q⁹ sapor amarus cū sit valde horribilis gustui:⁊ respectu ipsius sit sicut sapor extremus respectu gustus est maxie impressionis: ⁊ ió modica res inquātū amari saporis valde imprimet in gustu plusq̄z res multa alterius saporis:respectu aūt qualitatis tangibilis nō sic imprimet in tactū:⁊ ad hoc etiā adiuuat q⁹ sensus tactus est magis mālis q̄z sensus gustus. vnde maiori eget alteratione:p̄pter quod nullū est iconueniēs vt in opio sit aliq̄ pars calida:que quantū ad saporem est vincens:nō tñ quantū ad cōpl'onem. Possemus etiam dicere q̄ opium acquirit amaritudinē ex quadā adustione ⁊ assatione:q⁹ assat' super laminā ferreā igne. vnde etiā ⁊ in cubedinē acquirit aliquā p̄pter quā nō est amarum:q⁹ cōplexionē habeat calidam dominantē.imo est frigidum a dominio:sed quia ab artificio aliquā partem adustam acquirit. ¶ Quod vō Auerro, dicit secūdo ꝯtra Gal'.in hoc q̄ posuit saporez extremos acutum ⁊ ponticū.Aris. autē posuit dulce ⁊ amarum:possumus etiam quantū ad hoc vtrunq; dictum dictum conuenienter tollerare:⁊ dictum.s.Aristo.⁊ dictum etiam Gal'.cui etiā cōsonant dicta aliorū medicoꝝ:quoniā nō ad contrariā:sed ad diuersam intentionē se referunt.dicunt' enim q̄ extrema cōtraria ⁊ media inter ipsa possunt poni in saporibus multipliciter ꝛz q̄ sapores possunt multipliciter ꝯsiderari:aut enī considerantur sapores ratione operationum:quas faciū

Dyn⁹ 3/ fendit medicos ō Auer.

in corpus humanū:aut considerant ratione operationū q̄ ꝓcedunt ab eis ratione qualitatuꝫ ipsaꝝ:ꝛ qz iste operationes maxie ꝑsiderant ratione calefactionis ꝛ infridationis que fiunt ab eis in corpus humanū:qz iste sūt operationes ꝑme ꝛ manifeste:hoc inquā modo cū sapor acutus inter oēs sapores sit magis calefaciens per se posuit Gal'. saporē acutū ꝛ ponticum esse sapores extremos:alios vo posuit medios:quosdā qdē declinātes ad caliditatē:quosdā vo ad friditatē:vt declarauit ꝑus Aui. ꝑsiderant etiā sapores ratione opationis que ꝓuenit ab eis.vnde sunt sapores:ꝛ quia sapores sunt ꝓprium obiectū gustus:hoc inquā modo ꝑsiderant ratione passionis quā ingerunt sentui gustus:ꝛ tunc quidē in tali passione est ꝑsiderare medium ꝛ extrema duplr.vno modo quantuꝫ ad ꝓtristationē ꝛ delectationē inquantū inferūt in gustu: ꝛ isto modo extrema in saporibus ꝓtraria:sunt sapor dulcis ꝛ amar⁹: qm̄ dulcis est delectabilissimus:amarus vo ꝓtristatiuissimus ꝛ magis horribilis:ꝓpterea qz dulcis maiorē hz ꝓportionē ꝛ ꝑsonantiā in se ipso respectu gustus:amar⁹ āt habet maiorē improportionē ꝛ dissonantiā:alij vo sūt medij iter istos:alio modo est ꝑsiderare mediū ꝛ extrema in tali passione q̄ztuꝫ ad excellentiā alterationis que fit in tali passione:ꝛ q̄ztuꝫ ad medietatē eius: ꝛ isto modo ponit q̄ sapor dulcis est medius inter oēs sapores: alij vo sunt extremi. Et ꝓpterea ponit ꝑmo de simplici medicina:q̄ sapor dulcis remouet oēz passionē ꝛ ꝓtristationē factā ab aliis saporib⁹ ꝛ ꝓtrariat oibus sicut mediū ꝓtrariat extremis.ꝛ 4° de accidēti ꝛ morbo ponit:q̄ gustus delectat in dulci:sicut visus in medijs colorib⁹ ꝛ auditus in voce media:ꝛ tactus in re tēperata.si aūt ꝑsiderent sapores quātū ad modū ſm quē generant ex suis ꝑncipijs:puta ex humido ꝛ sicco:hoc inquā modo dulcis ꝛ amarus sunt extremi sapores:alij vo sunt sapores medij inter eos:qm̄ in dulci sapore est perfecta cōmixtio humidi cum sicco:in amaro aūt est ꝑuatio istius cōmixtionis qm̄ est in ipso q̄si siccū pure terrestre:in alijs aūt habet se medio mō:ꝛ isto mō maxime phs ꝑsiderans sapores ſm nām ꝑncipioꝝ: ex quibus generant posuit dulce ꝛ amarū extrema:alios aūt sapores posuit medios.Gal'.vo ꝑsiderans eos magis rōne operationū:que ꝓcedunt ab eis in corp⁹ humanū:posuit sapores extremos:acutū ꝛ ponticū:ꝛ alios medios:propter q̄ vterq; referens se ad intētionē diuersaꝫ verū dixit. ¶Rationes aūt ꝓprie que arguunt de sapore amaro facil'r ex dictis soluūt:naꝫ ꝑma ꝛ ſcōa ꝛ q̄rta ex dictis apparent solute.¶Qō vo dicitur vltimo:illud quod p̄seruat a putrefactione est frigidum:dicendū q̄ nō solū frigidum a putrefactione p̄seruat:verū etiā ꝛ calidū.nam calidū q̄ putrefactionēi ducit:ē cal'm debile ſuppeditatū ab hūido qō vo hūdū exiccat ꝛ ꝑsumit ſupfluū:ꝛ cū hoc poros cōcludit ꝓhibens exalare cālidū ꝓprium naturale:tale quidem calidum a putrefactione p̄seruat:ſm quem modū sal consumens humidū superfluū ꝛ exiccando ꝓhibet putrefactionē:ꝛ amara etiā vt aloes ꝛ myrra ꝓhibent putrefactionē:ratione eni calidi ſupflui humidū superfluū exiccant ꝛ ꝑsumunt:ratione vo ſubstātie terree grauis condēsant ꝛ poros oppilant.vnde ꝓhibēt exalationē caloris innati:ꝓpter quod talia a putrefactiōe p̄seruāt: ꝓpter qō ex hoc non conuincit' q̄ amarum non sit calidum. ¶Qō vero arguitur tertio etiam q̄ sit frigidum:quia est elemēti terrei a dominio: dicendum est q̄ elementi terrei a dominio est:q̄ adustionem recepit q̄ quidē terreum aut est ſubtile adustum:sicut est fumus:qui est amarus:ꝛ similiter etiam cholera que est amara ꝛ ſubtilis:aut est grossuꝫ adustum:sicut est cinis:quia igitur cum ipso est adustio: ideo nō est fridū a dño:ſz cal'm:vt dcm̄ est.¶Deinde cū.

¶Dulce vero ꝛ vnctuosum ambo dilatant lin guam ꝛ leniunt eam faciendo currere illud qō frigus lesit ꝛ congellauit absq; resolutione: ꝛ remouent ipsius asperitatem.Verum vnctuosum facit illud absq; calefactione manifesta: ꝛ dulce facit illud cuꝫ calefactione. Quapropter digerit dulce plus:dicunt medici.Dulce non factum est ſuaue vel delectabile: nisi quia taliter abstergit grossitudinem q̄ eaꝫ aptat ꝛ lenit eam ꝛ currere facit ipsam ꝛ remouet impedimentum congelationis eius absq; incisione ꝛ separatione cōtinuitatis ꝛ obuiatione laboriosa:ꝛ neq; calefacit cum calefactione nociua:immo delectabili.sicut est delectatio aque tēperate calide cū effunditur sup corpus.Sermo vo differentie distinguens in hoc apud illum est: qui est altioris gradus q̄ꝫ medici.

¶Cum declarauit sapores qui sequunt' caliditatē ꝛ frigiditatem:hic declarat sapores qui consequunt' cōplexionem equalem:q̄ sunt sapor dulcis ꝛ vnctuosus declarando ex operationibus ipsoꝝ q̄ ambo isti sapores consequūt' cōplexionē equalem in calido ꝛ in frigido:ꝛ ostēdendo differentiā inter ipsos:ꝛ duo facit ꝑmo facit q̄ dictū est.ſcōo secus dicta quādā dubitationē decidit.ſcōa ibi.(Et nō oꝫ quidē.)ꝑma in tres.ꝑmo ostēdit que sūt ꝓprietates istoꝝ saporꝝ:ex quib⁹ declarat' ipsos sequi cōplexionē equalez. ſcōo que dixerat:confirmat auctoritate Gal'.tertio remittit nos ad aliū locū pro sufficienti declaratione quorūdaꝫ q̄ dixerat.ſcōa ibi.(Et dicunt medici.)tertia ibi. (Sermo vero.)prima in duas ꝑmo ponit ꝓprietates istas saporū. ſcōo ostēdit causas illaꝝ ꝓprietatū: ex quibus consequit' cōplexio quā ꝑsequunt' isti sapores ꝛ differentia inter eos ſcōa ibi.(Verū vnctuosum.)¶Circa primā partē intelligendū q̄ ambo isti sapores.ſ.dulce ꝛ vnctuosuꝫ dicuntur dilatare linguam ꝓpter cām duplicē.vna est quia replent vacuitatē mēbri rari:qō est lingua.naꝫ sicut ꝓtractio fit a re que mēbrū nō replet:sed partes mēbri ꝑstringit ꝛ coadunat adinuicē:ita dilatio fit a re q̄ mēbri vacuitatesꝫ ꝛ porositates replet.nūc aūt hec faciūt res saporis dulciꝫ ꝛ vnctuosi:hūt eni cal'm tēperatū:ex quo penetrare possunt in mēbrū rarū ꝛ porosum:habēt etiā ſecū aeritatē cū aqueite cōmixta:ex qua penetrāte per poros ꝛ vacuitates mēbri replēt ipsum.¶Scōa cā est:qz dulcedo ꝛ vnctuositasꝫ sunt maxime ꝓprietates eoꝝ que mēbra replent:qm̄ sunt ꝓprietates eoꝝ que nutriunt corpus nr̄m:eo q̄ nihil nutrit corpus nr̄m:nisi q̄ sit dulce vel vnctuosuꝫ:vt apparet de simplici medicina:quare cū lingua sit de numero membroꝝ:que delectant' i dulcibus ꝛ vnctuosis:ꝛ precipue qz lingua est cōstituta a nā vt sentiat qō est necessariū ꝓpter nutricationē stomachi ꝛ aliorꝝ mēbrorum:vt apparet q̄rto de acci.ꝛ mor.ipsa in suis porositatib⁹ ꝛ vacuitatibus magis replebit' a rebus dulcibus ꝛ vnctuosis:ꝛ quia replendo linguā habent dilatare ipsam:idcirco dulce ꝛ vnctuosum dilatant linguā.similiter etiā dulce ꝛ vnctuosum leniunt linguā:qm̄ ipsa remouerent inequalitatē partium lingue:ꝛ hoc quidē ꝓtingit:qz sui caliditate tēperata quā habēt sine mordicatione ꝛ lesione:diffundunt ꝛ liquefaciunt hūiditates per partes lingue q̄s frigus ꝑgelauerat:ꝛ ex ꝑgelatione ipsaꝝ lingua reddebat' aspera ꝛ rigida:ꝛ similr' sui moderata humiditate linguā etiā humectāt:ex q̄ humiditate leniūt ipsaꝫ.ꝛ hoc est q̄ voluit dicere Aui.cū dicit.(Et leniūt ipsaꝫ faciēdo currere.i.discutere illud qō frigus lesit ꝛ ꝑgelauit.ꝛ ꝑ frigus qdē pōt intelligi:aut fri

Dulce ꝛ vnctuosuꝫ dilatāt liguā duplici de causa

gus extrinsecū aeris: ꝙ quidē cōgelādo ⁊ inspissando lin
guā ꝯtrahit ⁊ inflexibilē reddit: aut pōt intelligi ꝑ hoc sa/
por fridus qui linguā ꝯtrahit ⁊ inspissat: q̄lis est sapor pō
ticus ⁊ stiptic⁹: qm̄ sapor dulcis ⁊ vnctuosus lenit remo/
uēdo dispōnez quā inducit vterq; istoꝝ: vt ꝓz 4° de acci. ⁊
mor. Subdit aūt Aui. signāter absq; resolone ab denotā
dū ꝑm quē modū remouēt nocumētuz frigoris cōgelātis
sapor dulcis ⁊ vnctuosus: qm̄ hoc faciunt sicut faciūt res
tēperate que qdez humiditatē diffundūt ⁊ faciūt currere
absq; resolone ipsius: qō eni sic remouet nocumētū frigo
ris ꝯgelantis lenit ⁊ remouet exasperationē: qō vo remo
uet nocumētuz frigoris congelātis nō solum humiditatē
diffundēdo: verū ēt resoluēdo: quēadmodū faciunt acutū
⁊ amarū tale inquā nō lenit: sed potius exasperat. ⁊ ꝓpte
rea signāter dixit absq; resolutione. ¶ In scōa vo pte cuz
dicit. (Uerū vnctuosuz ⁊c.) vult Auic. hīe ꝙ ex cā ꝓpter
quā dulce ⁊ vnctosum faciunt opationes p̄dictas ꝯcludit
ꝙ sunt caliditatis equalis. naz diffundere humiditatem ⁊
nō resoluere ex caliditate tēperata ⁊ equali ꝓcedunt. ve/
rūtamē in hoc est dīa inter vtraq;: qm̄ in vnctuoso est ca/
liditas magis sopita ⁊ debilis ⁊ minus manifesta. ⁊ ꝓpea
dicit ꝙ vnctuosum facit h̄ absq; calefactione manifesta in
dulci āt est caliditas magis manifesta: ⁊ ꝓpea dicit ꝙ dul/
ce hoc facit cū calefactione manifesta: ⁊ ex h̄ sequit dīa i/
ter ea quātū ad ꝓprietatē quādā: qm̄ cū digō sit effectus
calidi manifesti: dulce plus digerit ⁊ plus ēt digerit q̄z vn
ctuosum. Cū vo subdit. (Et dicūt medici.) confirmat que di
xerat auctoritate Gal'. 4° de simplici medicia ⁊ 4° de ac.
⁊ mor. vult eniz dicere ꝙ illud qō dcm̄ est. s. ꝙ caliditas. s.
dulcis est tēperata: affirmant ēt medici: quoꝝ ꝓnceps fuit
Gal'. dicunt eni ꝙ dulce nō signīat' esse factū suaue. i. dele/
ctabile nisi ex hoc ꝙ videmus ꝙ tal'r remouet grossitudi
nē. i. exasperationē ⁊ nocumentū factuz in lingua ab alijs
saporib⁹ extremis: ꝙ totā linguā adaptat ad lenificationē
⁊ facit ipsam plicabilē: ꝙ facit ꝯcurrere humiditatez per
partes ei⁹ ⁊ remouet nocu^m cōgelationis q̄ fit in ipsa abs/
q; h̄ ꝙ separet ꝯtinuū eius: neq; āt obuiat aliquo mō lin/
gue obuiatione nociua ⁊ impediēte. imo sicut corp⁹ dele/
ctat' in tactu qn̄ effundit' aqua tēperate calida sup ipz: ita
lingua delectat' in gustu ex obuiatiōe rei dulcis: ꝓpter qō
hoc signū est ꝙ dulce est tēperatū respectu gustus: ⁊ iō hz
tēperatā caliditatē: ois aūt alij sapores sunt obuiātes gu/
stui obuiatione laborioſa: ⁊ ideo oēs ꝯsequunt' aliqō di/
stēperamentū aut in calido aut in frido. ⁊ q̄ de cā delicie i
sensu vtz. s. cā ei⁹ sit subita reuocatio ad dispōnē nālē a di/
spōne ināli que fit per ꝓriuz applicatū: an cā ei⁹ sit appro/
ximato organo sano ad id qō est temperatū: est aliqua du
bitatio: cuius dissolutio: pertinet ad ph̄m naturalem:
ideo subdit Aui. (Sermo vo dicere apud illuz est ⁊c.) sic
eni apparet ex his q̄ dicuntur 4° de ac. ⁊ mor. duplex vi
det' esse cā delicie in sensu. vna est subita reuocatio que fit
in organo sensitiuo qn̄ est recedēs a dispōne nāli ad dispō/
nez nālez: ⁊ isto mō fridum causat deliciā in mēbro calefa
cto ⁊ nigrum causat deliciā in oculo disgregato ab albo.
⁊ hoc modo in gustu causaret deliciā nō solū sapor dulcis:
sed ēt sapor alius: cū applicaret' lingue que esset nociua a
sapore illi ꝓrio: sed alio mō videt' cāri delicia nō ex hoc ꝙ
organū ꝑmutet' a dispōne ināli ad nālē: ſz ex hoc ꝙ appro
ximet' organo id quod ꝑm nām est sibi ꝯueniēs ⁊ ꝓpor/
tionatū: sic isto mō visus delectat' in colore celesti ⁊ viridi:
⁊ auditus in voce media: ⁊ tactus in tēperato: ⁊ hoc mō
gustus ꝑm nām delectat' in dulci ⁊ vnctuoso: ⁊ qz id qō est
mediū ꝓriat' oibus extremis ⁊ nō solū vni extremo idcir
co tale ꝙ sic est causa delicie nō solū causat deliciā in orga
no sensus bñ dispositō. imo remouet oēm passionē nociuā
factā in tali organo a sensibilib⁹ extremis: ⁊ iō sapor dul/
cis ⁊ vnctuosus remouēt oēm lesionē que fit in gustu ab

alijs saporibus: nō aūt hoc ꝯuenit in alijs. qz ergo in tali
cā delicie erat talis diuersificatio: dubitat' etiā q̄ illaꝝ cau
sarū sit maior cā delicie. ideo Aui. pro certificatione hui⁹
remittit ad ph̄m nālē: qz h̄ inuestigare hz ph̄s nālis: quē/
admodū ipse de hoc ingrit i sexto suo de nālib⁹: posset tm̄
intelligi vt hoc dictū ꝙ dicit. (Sermo vo dicere ⁊c.) refe/
rat' ad totū id qō determinatū est de saporib⁹ vt vellit di/
cere ꝙ sufficiētior ⁊ magis exqsita determinatio de sapo/
ribus q̄z sit ista spectat ad ph̄m nālem: qui ingrit ꝑma ꝑ⁹
eoꝝ ⁊ modū gnōnis eoꝝ: sicut apparet per ph̄m in lib. de
sensu ⁊ sensato: ⁊ sexto de nālibus Auic. ⁊ qūocūq; expo/
nat' est expositio satis ꝯueniēs. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et non oz quidem vt sit illud quod est dulci/
us nutribilius: neq; illud quod est suauius sit
nutribilius: quāuis sit impossibile qn in omni
nutriente apud medicos sit dulcedo aliqua: ve
rūtamē nutrimētum alijs indiget condition/
bus preter dulcedinem hanc.

¶ Hic Aui. secus dicta quādā dubitationē decidit: dixerat
eni ꝑus ꝙ sapor dulcis plus digerit: ⁊ etiaz digerit' q̄z vn/
ctuosus: ⁊ qō est sapor suauis est delectabilis: ⁊ qz digō ⁊
suauitas ⁊ delectatio appropiant' ei qō est nutrimentū: cre
deret aliqs ex hoc ꝙ quāto aliqd est dulcius: tāto eēt nu/
tribili⁹: hoc remouet Aui. ꝙ nō opz ꝙ quāto aliquid est
dulcius ⁊ delectabili⁹: tāto sit nutribili⁹. ¶ In qb⁹ dictis
intelligendū ꝙ Aui. insinuat duo. Primū est ꝙ in oi nutri
ente reperiat' dulcedo: ⁊ huius qdē rō videt' esse: qz nutri/
mentū ꝓprii corporis: qō est sanguis hz dulcedinē: ꝓpter
qō id qō oz esse sibi ꝓportionale: opz ꝙ sit dulce: ⁊ iō po/
nit' ꝙ de simplici medicina: nihil nutrit nisi dulce. ⁊ causa
essentialis q̄si in nutriēte oz esse dulcedo: qz in nutriēte cō/
ditio maxie req̄sita est ꝓprietas ⁊ familiaritas ei⁹ ꝑm to/
tā subam ad corp⁹ nr̄m: que eni nō sūt ꝓpria ⁊ familiaria
corpi nr̄o nō sunt alimentū corpis nr̄i. que vo sūt familia/
ria ꝑm totā subam corpi nr̄o: sūt alimentū ꝓpriū corporis
nr̄i: vt ponit' a Gal'. de regimine sanitatis. nūc aūt dulcedo
est signū ꝓpriū familiaritatis rei ad corp⁹ nr̄z: qm̄ que sūt
dulcia sūt delectabilia: talia aūt sunt familiaria corpi nr̄o:
⁊ ꝓpterea lingua q̄ est ꝓceptiua eoꝝ que sūt alimēta sto/
machi ⁊ corpis nr̄i: vt apparet 4° de regi. ⁊ mor. ꝑm nām
delectat' in dulci: ꝓpter qō dulcedo est ꝓprietas ⁊ condi/
tio: que oz esse reperta in his que sūt aliqua corpis nr̄i: ⁊
hoc ꝑ insinuat Aui. ¶ Scōo vo Auic. insinuat ꝙ lz in oi
nutriēte debeat reperiri dulcedo aliqua: nō tm̄ opz ꝙ illud
qō est dulcius sit nutribilius: ⁊ rō qdē ⁊ cā huius est mul
tiplex. vna est qz lz dulcedo requirat' ad alimentū: tm̄ cōdi
tio que ꝓprie facit aliquid alimentum esse: est familiari/
tas totius sube ad corp⁹ nr̄m. nūc aūt dulcedo pōt eē ma/
ior in his: que nō sunt sic ꝓportionalia ⁊ familiaria corpi
nr̄o q̄z in his que sunt familiaria ⁊ ꝓportionalia corpori
nr̄o. vt videmus ꝙ dulcedo maior reperit' in cassia ⁊ liq/
ricia ⁊ in idromelle ⁊ in melle quā repiat' in pane ⁊ in car
nib⁹ ⁊ ouis: ⁊ tm̄ panis caro ⁊ oua sūt plus alimētū corpis
nr̄i. illa vo plus hñt rōnez me^ci. ¶ 2ª cā est: qz dulcedo q̄
oz eē in aliméto oz eē sic in aliméto: vt sit delectabilis: nūc
aūt dulcedo in re qn̄ est multa nō sic est delectabilis: pro/
pterea qz dulcedo multa est nauseatiua: vnde alijs sapo/
res cōmiscent' dulci: vt dicit' in de sensu ⁊ sensato: ꝓpter ni
mis nauseare: ⁊ super natare dulce: quapp nō opz vt q̄sto
aliqd sit dulcius tāto sit nutribilius. ¶ Tertia causa ē qz
dulcedo q̄ reperit' in aliméto maxie appropriat' aliméto
ꝓpinquo vt sanguini: qō est ꝓpiquū aliméto in actu. Qō
aūt est alimētū longinquū: vt alimentū extrinsecū est ali/
mentū in potētia: ꝓpter ꝙ dulcedo q̄ appropriat' tali ali/
méto extrinseco sufficit vt sit in potētia talis: lz nō sit i actu

Dulce/
do ē ꝓ/
petas ali
menti.

Duplex
ē cā deli
cie i sēsu

z ꝓpterea alimēta extrinseca nō opz vt q̄ꝫto sūt dulciora in actu: tāto sint magis alimēta corpis nr̄i: imo aliqñ q̄ nō sic sūt dulcia i actu: sūt plus alimētū quā illa q̄ hñt dulcedinē actualē: z illud vult dicē in B. §. ¶ Deide cum dicit.

¶ Et vnctuosum cōparatū est dulci. Spissum vo: qđ ad vtrūq; eoꝝ conuertit: cōparatione caliditatis ꝓportionalis ꝙuertit ad dulcedinē: cum est imixtio siue subtilitatis cuz aqueitate z pauca aeritate: z conuertit ad vnctuositatē: cū est intensio siue subtiliationis cū aqueitate delectabili: z permiscet ei aeritas plurima: cui⁹ introitus ad aqueitatē sit vehemens.

¶ Cū oñdit sup quas q̄litates cōp'onales signāt sapores cōparādo eos adinuicē: in pte ista oñdit qb⁹ substātijs cō iungunt cōparādo eos adinuicē q̄ꝫtum ad spissitudinem z grossitiē subtilitatis subē: z qz spissitudo z grossities z subtilitas subē depēdēt maxīe a q̄litatib⁹ ꝑmis passiuis: vt ab hūido z ficco: ió pōt dici hic: ꝙ postq̄ꝫ determinauit de saporib⁹ inq̄ꝫtuz ꝙsequunt q̄litates ꝑmas actiuas cōparādo eos adinuicē penes caliditatē z friditatē: determinat hic de eis inq̄ꝫtū ꝙsequunt q̄litates passiuas: puta humidū z siccū cōparādo eos adinuicē penes has q̄litates. ¶ Et diuidit hec ps in qnq;. qz ꝑ cōparat saporē dulcē z vnctuosum penes has q̄litates passiuas: vel penes grossitiē z subtilitatē subē. 2° cōparat amarū z salsum. 3° cōparat penes hoc acutū z acetosuz. 4° iterato cōparat salsuz z amarū. 5° cōparat acetosum ad dulcē z ponticū. 2ª ibi. (Amarū aūt z salsum.) 3ª ibi. (Acutū vo z acetosum.) 4ª ibi. (Salsum qdē.) 5ª ibi. (Et acetosum ꝓuenit.) ¶ Circa ꝑmā partē intelligēdū: ꝙ Aui. in verbis suis insinuat tria. Primū est q̄ sūt ꝑn⁹ z cause gnōnis istoꝝ saporꝝ: z inuit ꝙ due sūt cāe gnōnis istoꝝ saporꝝ: quaꝝ vna tenet se ex parte ꝑncipij passiui: z hāc tāgit cū dicit. (Spissum vo ꝙ ad vtrūq; eoꝝ ꝙnectit). i. ꝙ ꝓuenit ad cōmixtionē q̄ reqrit in gnōne vtriusq;. s. dulcis z vnctuosi. in hoc ꝝ verbo z in illo ꝙ subdit de aqueitate z aereitate inuit: ꝙ ad cōmixtionē q̄ fit in gnōne vtriusq; saporis: reqrit q̄dā ꝑs terrestris spissa: q̄ cōmisceri dz cum pte aquosa z aerea: taz in gnōne saporis dulcis: q̄ꝫ in gnōne saporis vnctuosi. alia vo cā tenet se ex pte ꝑncipij actiui: z hāc cām tāgit cū dicit. (Operatione calitatis ꝓportionalis.) ꝑ caliditatē enī ꝓportionalē intelligit caliditatē tēperatā in qb⁹ verbis inuit ꝙ cā efficiēs dulcedinē z vnctuositatē est caliditas tēpata: que cōmiscet spissum terreū cū aquoso z aereo: ex q̄ cōmixtione ꝓuenit sapor dulcis z vnctuosus: z ꝙ talis caliditaz sit cā efficiēs istos sapres declat ex hoc: qz ille sapor ad quez ꝓueniunt res impfecte decocte ꝑ vlteriorē decoctionē z a quo recedūt res ꝑfecte decocte ꝑ vlteriorē decoctionē est causat⁹ a cal'o tēperato: naz talis sapor est causatus a caliditate: q̄ est media iter caliditatē diminutā z excedētē: talis aūt est caliditas tēperata: nūc aūt sapor dulcis est talis sapor ad quē ꝓueniūt res impfecte decocte ꝑ vlteriorē decoctionē: z recedūt ab eo res decocte ꝑ supfluā decoctionē: z tūc est sapor dulcis. naz videm⁹ ꝙ in fructib⁹ qñ sunt stiptici vel pōtici ꝓpter diminutū calorē ꝑ vlteriorē decoctionē factā a calido dulcescūt. sil'r qñ sūt dulces ꝑ vlteriorē supfluā ōcoctionē tēdūt ad amaritudinē: q̄re sapor dulcis gñat a caliditate media inter cal'm diminutū z superfluū. igit eā efficiēs dulcedinez est caliditas tēperata: z qz sapor vnctuosus est ꝓpinquus dulci: fit ét talis sapor a calido tēperato. ¶ Scdo Aui. insinuat modū ꝝm quē isti sapores gñant in suis ꝑncipijs: z hoc insinuat cū dicit. (Luz est imersio.) vel ꝝz lr̄az aliā. (Immixtio siue subtilitatj z̄c.) naz in B insinuat ꝙ isti sapores gñant ex p̄dictis ꝑncipijs ꝑ vehementē z ꝑfectā cōmixtionē ptiū terrestriū cū aquosis z aereis: z hoc est ꝙ vult dicere: cū est imersio. i. cōmixtio vehemēs siue subtilitatis. i. sui subtilis terrei cū aqueitate lz enī terreū sit in dulci z vnctuoso: cū hoc terreū non est multe grossitiei: sic̄ est in pontico z stiptico: cū tale terreū qđ est in istis saporib⁹ subtilier ꝑ digōnē z vehemētez cōmixtionē cū aqueo z aereo: z ꝓpterea qz in istis saporibus est sic ꝑfecta z vehemēs cōmixtio ꝝm aliā lr̄am: dicit enī. (Cū est inuisio z̄c.) q̄si velit dicere ꝙ iste ꝑtes tal'r sunt cōmixte ꝙ nō apparēt neqz vident distincte in ipso: z hoc ió ꝓtingit qz illa res q̄ hz mixtionē in ꝑtib⁹ per ꝑfectā decoctionē hz ꝑfectā mixtionē in ꝑtib⁹ suis: qm̄ mixtio ꝑfecta nō fit nisi a cal'o ꝑfecte digerēte: vt extrahit ex his que dīr 4° metheororꝝ. nūc aūt res dulcis: z sil'r vnctuosa hñt cōmixtionē in ꝑtib⁹ ꝑ ꝑfectā decoctionē: qm̄ cōmixtio q̄ fit in eis fit a cal'o ꝓportionali z tēperato nō diminuto neqz superfluo: cal'm enī diminutū nō ꝑfecte cōmiscet oino humidū cū ficco: cū hūidū superfluū nō ꝙsumat: neqz terreū subtiliet: sil'r neqz cal'm superfluū ꝑfecte cōmisceat cū q̄si totum hūidū ad subam terrestrē reducat: quapp cal'z ꝙ ꝑfecte cōmiscet est cal'm tēperatū: z qz isti duo sapores fiunt a cal'o tēperato: idcirco hñt partiū cōmixtionē ꝑfectā: z ꝓpterea dicit Aui. loquēs de sapore vnctuoso: ꝙ introit⁹ aqueitatis ad aeritatē est vehemēs: z sil'r talis introit⁹ partiū est in sapore dulci z ꝓpterea ptes in eis tal'r sunt cōmixte ꝙ fit eaꝝ inuisio: vt dicit lr̄a alia. ¶ Tertio Aui. insinuat dr̄iā z ꝙuenientiā inter saporē dulcē z vnctuosuz: naz ꝙuenientia qdē videt esse inter eos ex pte actiui ꝑncipij. nā vterqz cāri videt a caliditate ꝓportionabili z tēpata: z ꝓpterea dicit Aui. in ꝑn°: ꝙ vnctuosum cōparatū z ꝓportionatuz est dulci: sed dr̄ia est inter eos ex pte passiui ꝑncipij: nō qdē ex parte cuiuscūq; ꝑncipij passiui. qz non ex parte ficci terrestris ꝙ cū humido cōmiscet. sed est dr̄ia ex parte humidi aerei z aquei q̄ ꝓueniunt ad ꝑmixtionē eoꝝ cū ficco terreo. naz in sapore dulci sunt cōmixte multe ptes aquee cū terrestrib⁹ z pauce aeree: in sapore vo vnctuoso sūt cōmixte multe ptes aeree z pauce aquee: z ꝓpterea qz aqua grauis est z subsidēs: aer aūt leuis z supenatās est ꝙ vnctuosa z pinguia supenatāt dulcib⁹: z hanc dr̄iaz insinuat in his verbis cū dicit. (Cōuertit ad dulcedinē cū est imersio subtilitatis siue cū aqueitate z pauca aeritate z ꝙuertit ad vnctuositatē cū est imersio z̄c.) Ex qbus verbis Auic. hic vult ꝙ cū in sapore vnctuoso abundet aeritas multa que est subtilis: ꝙ substātia saporis vnctuosi est substātia subtilis nō spissa. sed qz in sapore dulci abundat multa aq̄sitas cum terreo: qz substātia eius est spissa: ꝙ substātia saporis dulcis est spissa: lz nō sit spissa: sicut suba saporis pōtici: neqz vt substātia saporis amari ꝙ hz terreū grossum: z ista est intētio Aui. in hoc. §.

Questio. x.

Sed aliquis dubitabit in hoc. §. Quis istorum duoꝝ saporꝝ sit calior an sapor dulcis vel vnctuosus. z ex his que supra dixit vī argui ꝙ sapor dulcis sit calidior vnctuoso: qm̄ dixit supra ꝙ vnctuosum facit illud absqz calefactione manifesta: z dulce facit illud cū calefactiōe manifesta: z ꝓpterea plus digerit dulce q̄ꝫ vnctuosuz. ¶ Ex his aūt q̄ dicunt hic vī posse argui ꝙ vnctuosum sit maioris caliditatiꝫ q̄ꝫ dulce: qm̄ dicit hic ꝙ in vnctuoso abundāt plures ptes aeree z pauce aquee in dulci vo abundāt plures partes aquee z pauce aeree: nūc aūt manifestū est ꝙ aer est calidus: aqua vo est frida ḡre ex modo gnōnis eoꝝ in suis ꝑncipijs vī ꝙ vnctuosus sit calidior dulci: z ꝑcipue vī rō hec arguere: cū isti duo sapores sint cāti ab eadē caliditate efficiente: vt a caliditate ꝓportionali z tēperata: nūc aūt qm̄ due res ab eadē caliditate cānt: z vna est magis aerea: altera vo magis aquea: que est magis aerea: illa videt calidior esse cū igit talis sit vnctuosa: vt h dicit. ergo z̄c. ¶ Et ad hanc quidē dubita-

tionē dām est: ꝙ lz isti duo sapores sint valde ꝓpinqui: tñ sapor dulcis fundat in suba magis manifeste calida q̄z sapor vnctuosus: lz vtriusq̄z caliditatis sit q̄si equalis: vt apparet ex dictis supra: qđ aūt sapor dulcis fundet in suba calidior quā vnctuosus declarāt opationes ei⁹: que a fortiori caliditate ꝓcedunt quā opationes rei vnctuosi saporis. naz vt postea dicit Aui. opōes dulcis sūt digó z multiplicatio nutrimēti: que quidē dependēt a suba que hz se cū ꝺiunctā caliditatē manifestā: sed opones vnctuosi sunt lubricatio z decoctio parua: z sunt opones dependētes a caliditate remissa. q̄re dulcedo insequit caliditatē manifestionē q̄z vnctuositas. z istud qdē ꝺfirmat per cōparationē istoꝝ saporꝝ ad partes corpis nri que sunt actu tales: qm̄ dulce sic videt cōparari ad vnctuosum: quēadmodū cōparat caro ad pinguedinē cū in pinguedine reperiat sapor vnctuosus. in carne vo sapor dulcis. nūc aūt caro ponit calidior q̄z pinguedo: q̄re sapor dulcis videt ꝙ cōplo ni calide ꝺiungat magis manifeste q̄z sapor vnctuosus. ¶ Hoc etiā videt z rō declarat: qz ille sapor videt ꝺiungi caliditati mānifestiori: q cāt cū maiori digóe: sz sapor dulcis causat cuz maiori digone q̄z sapor vnctuosus: q̄re zc. maior est nota: qm̄ digó a caliditate ꝓcedit. si igit sint duo sapores q̄ i re ꝓueniūt a digone: ille sapor q a maiori z pfectiori digone ꝓcedit est caliditati fortiori ꝺiunctus. mi. est nota: qm̄ videmus ꝙ q̄ñqz res est pfecte decocta z digesta a calido: tūc fit dulcis. ¶ Sed aduertendū gra solonis argumēti: ꝙ sicut apparet 2° de prib⁹ aialiū capło de sanitate aliqd dicit esse calidius altero mó: q̄ztuz tñ ad pñs spectat aliqd dī calidius altero duob⁹ modis. vno mó aliqd dī calidius altero: qz in se hz plus de caliditate: z tale ex ꝓtactu plus calefaceret. Sed alio mó dī calidius altero: qz velocius ignit z inflāmat altero. Quedā eni sunt q̄ fm ꝓtactū velocius calefiunt: nó tñ velocī⁹ inflāmant z ignit vt vbi gra. pinguia z oleagina citius ꝑmutant in ignē q̄z aqua ferués: z tñ aqua ferués magis calefacit fm ꝓtactū oleū z pinguia: z fm hāc distinctionē possumus dicere: ꝙ dulce q̄ztū ad caliditatē actualē maiorē z manifestionē in se hz q̄z id qđ est vnctuosum z pingue: qm̄ cātū ē a calido magis manifesto: z p digónez maiorē q̄z pingue. Sed q̄ztuz ad caliditatē potētialem: q̄ est in re: q̄ velocius inflāmat z ignit: pingue est calidius q̄z sit dulce: qm̄ pingue velocius ignit z inflāmat q̄z dulce: z hoc est ꝑꝓ māz: ex qua gnat pingue z vnctuosum: mā eni sua est plus aerea q̄z sit mā dulcis: mā eni dulcis est plus aquosa. Nunc aūt aer velocius inflāmat q̄z aqua: non tñ opz ꝙ aer hēat maiorē caliditatē in actu q̄z aqua: loquēdo de caliditate q̄ in vtroqz imprimit ab agente. Aqua eni ferués plus calefacit z maiorē hz caliditatē in se q̄z aer calidus: ꝑꝓ qđ non opz ꝙ id qđ est vnctuosuz z pingue sit calidi⁹ q̄z id qđ est dulce: imo est maioris caliditatis: lz sit caliditas sibi ꝓpinqua. ¶ Et ex ista ēt distinctione apparet ꝓpter qđ auctores loquētes de cōplone pinguedinis: vt passio in genere partiū corporis humani ponunt ipsam cōplonis fride. sz loquētes de ipsa in gne medicinaꝝ ponūt ipsaz cōplonis calide. Naz q̄ztum ad actualē caliditatē in gne ptiū est minoris caritatis q̄z sit cutis: qm̄ gnata est ex mā vnctuosa: quā coagulauit frigus. i. calm diminutū: sz q̄ztū ad cōplonē potētialem: fz quā dī talis ex hoc qđ ꝙuertit ad calz: ꝑ talē alterationē alterat corpus nrm: quēadmodū z alie medicine: cū pinguedo eni facilr inflāmet in corpe nostro ipsa in gne medicinaꝝ loquēdo ponit cōplonis calē: z sic ex dictis apparet quō dulce est calidius vnctuoso z pingui. ¶ Si q̄ dicat: ꝙ res pinguis est magis aerea dām: ꝙ si ab eadē caliditate causarent veꝝ argueret. Nunc āt nó causant pingue z dulce ab eadē caliditate naz in dulci remanet magis impressa caliditas: dato ꝙ sit aquū: q̄z in vnctuoso dato ꝙ sit aereū: solū eni arguit ex hz: qđ ex mā sua

Aliqd dī ee calidus altero duobus modis.

plus est aptū ad caliditatē ꝙuerti z igniri q̄z dulce: z hz cōcessum est: nó tñ opz ꝙ plus hēat de caliditate in se q̄z dulce: quēadmodū est declaratū. ¶ Sed tu dices. videbit q̄z fm hoc: ꝙ in corpe nro plus sit aptū inflāmari pingue q̄z dulce: sed cū nihil calefaciat corpus nrm nisi ꝑus calefiat in corpe nro: videbit q̄ ꝙ fm hoc pingue plus calefaciat corpus nrz q̄z dulce: z ꝑ ꝓns respectu corpis nri vnctuosum erit calidius q̄z sit dulce: hoc aūt nō est verū. ¶ Dām ꝙ pingue respectu calidi absolute loquēdo plus est aptū igniri z inflāmari q̄z dulce: z ió respectu ignis: quē hz calidū absolute plus igniunt ab ipso pinguia q̄z dulcia: sed respectu calidi determinati: vt est calm nāle: dulcia maiorē ꝓportionē hñt ad ipm q̄z pinguia. ꝓpterea qz dulce respectu calozis corpis nri plus est aptū calefieri q̄z vnctuosum z pingue: ꝓpter qđ respectu ēt corpis nri dulce est calidius pingui lz nó multū. Et ꝓpterea in corpibus: in qb⁹ caliditas nālis esset multū egressa a tēperamēto: z ꝓportionaret caliditatē ignee nullū esset incóueniēs: ꝙ piguia z vnctuosa amplius inflāmarent z amplius calefacerent q̄z dulcia: z hec est cā q̄re in corporibus febricitātibus: in quibus caliditas est ignea ꝓhibent maxime exhiberi vnctuosa z pinguia: vt sunt carnes z silia: qm̄ in eis maxime igniunt z inflāmant: vñ calitatē febrilē maxie augēt: lz talia nó ponant multe calitatis in gne rey: q̄ cōparant corpori nro. z hoc est valde notādū. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Amarum aūt z salsum linguaz abradunt: verūtamen salsum abradit leuiter: z lauat: z non exasperat: z iuuat ipsuz ad illud aduentus obuiationis sue mēbro ad oēs partes eius cum equalitate ꝓpter sui subtilitatem: sed ipsum tñ ledit os stomachi: amarum vero abradit ita vt exasperet: z iuuat ipsum ad illud diuersitas locorum suorum fm ꝙ diximus.

¶ Hic Aui. cōparat saporē salsum z amarū. ¶ Intelligendū aūt ꝙ nó cōparat istos sapores penes ꝓncipia gnōnis eoꝝ sicut fecit in dulci z vnctuoso: qm̄ ex dictis supra satis apparēt ꝑn⁹ gnōnis saporis salsi z amari cum oñdit: ꝙ sapor amarus est ficcior salso: declarans hoc róne z signo: z oñdit ēt ꝙ isti duo sapores differūt q̄ztuz ad ꝑn⁹ passiuuz cū dicit: ꝙ sapor amarus est ficcior salso: ꝙ cū sapor salsus gnōnez habeat ex amaro ꝑ humiditatē aqueā insipidā sibi additam: q̄re cū hoc sit ꝑus declaratū: ió penes ista ꝑn⁹ cōparare istos sapores nō curauit: sz solū cōparat eos ad inuicē ponēs opones z effectus q ꝓcedūt ab eis róne sicitatis in vtrisq̄z reperte: ex q̄ cōparatione oñdit: ꝙ amarus est sub eo magis terrestris q̄z salsus dicens: ꝙ ambo isti sapores linguā abradūt: z hoc ꝓtingit ꝑꝓ ficcitatē z resolutionē quā faciunt in humiditatib⁹ lingue: verūtñ salsum abradit leniter ꝑ cōpōnē ad amaꝝ: z hoc est ꝑꝓ humiditatē aliq̄z: que est in salso: q̄ nō est in amaro. Et ꝓpterea subdit: ꝙ nó exasperat sic amarū: z ad hoc iuuat: qz aduenit mēbro cū obuiatione sui ad ipm fm oēs ptes eq̄lr: z ꝺ est ꝑꝓ sui subtilitatē: qz salsuz hz humiditatē multā subtilē mixtam cū terreo: vñ nó hz partes sic grossas z terrestres: ex qb⁹ cōponit: sic hz amarū: ꝑꝓ qđ obuiās mēbro nó sic in eq̄litatē cāt in ptib⁹ vt amarū: cū penetret fm oēs ptes eq̄lr: z ió nō sic exasperat mēbrū vt amaꝝ: z ꝺ est: qz salsuz lz abradat stōchū: nō corrugat z ꝺbit ipm ꝑꝓ humiditatē aqueā: quā hz cómixtā sic facit amarū. corrugat. n. ipm qz ē subē valde terrestris: ꝑꝓ qđ amaꝝ ex corrugatōe roborat stōchū ꝙ nó facit salsum; amarū tñ abradit vehemēter ita vt exasperet. Et hoc facit ꝓpter multā terrestreitatē z ficcitatē: que cū caliditate est ꝺiuncta: z iuuat ad ꝺ diuersitas locoꝝ suoꝝ: que fit ab ipso ꝓpter grossitiem z

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

terrestreitatem sube: q nó conuenit in salso ꝑpter humiditaté aqueã subtilez: que est in ipso ꝓm q dixim⁹: z istud vult dicere Auiceñ. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Acutum vero z acetosuz mordicant linguã: sed acutum mordicat eam vehementer cum calefactione. Et acetosum mordicat eam mediocriter absq; calefactione.

¶ Hic cóparat saporẽ acetosum z acutũ cóparans ét istos sapores penes effectus ꝙs faciũt: ex ꝙ oñdere vult q ambo isti sapores ꝯiungunt subtili sube dicés: q acetosum z acutũ mordicãt linguã: acut⁹ tñ mordicat vehemẽter cum calefactione: acetosuz aũt mordicat mediocriter absq; calefactione. ¶ Juxta q notandũ est: sicut apparet inferi⁹: q illud est mordicatiuũ: qð facit ꝓuenire in mẽbro hñte ꝯtinuitaté separationé plurimi numeri inordinati situs z parue q̃ztitatis. Et ꝑpterea nó sentit singul'r quelz illaꝯ. sed totũ simul sentit q̃si esset dolor vn⁹. Hoc aũt facit res: in qua est q̃litas penetratiua valde z subtilis: ita vt ꝑp penetrationé separet inter ꝓticulas mẽbri ꝯtinuas: z qr acutũ z acetosum ambo ꝯueniũt in hoc: q sunt subtilis sube penetratiue valde: ideo ambo mordicãt linguam. Sed qr mordicatio vt apparet 4° de simplici medicina: ꝓcedere pót z a calo z a frido vehemẽti. Calidũ enī mordicatiuũ est inq̃ztũ soluit ꝯtinuũ ptes adiuicé disgregãdo: fridũ ãt vehemẽs est mordicatiuũ inq̃ztũ soluit ꝯtinuũ ptes adinuicé ꝯpmédo. Cópzimédo. n. vnã ptẽ i aliã soluit ꝯtinuũ: ió lz acutũ z acetosuz mordicét: qr tñ i acuto é calitas vehemẽs: vñ ex calitate vehemẽti ptes dissoluit z sepat: ideo dicit q acutũ mordicat liguã vehemẽter cũ calefactione. Sed qr in acetoso est friditas a oñio: nó tñ est friditas vehemẽs: vnde ex friditate vehemẽti nó mordicat: sed pot⁹ ex penetratione sua ꝑpter subtilitaté sube quã facit inter partes mẽbri: ideo dicit q acetosum mordicat mediocriter z nó vehemẽter: z q mordicat absq; calefactione. Nó dixit aũt cũ infridatione: qr lz infrigidet: tñ qr nó multum infrigidat ex infrigidatione ꝓncipal'r mẽbrum nó mordicat: sicut acutũ mẽbruz mordicat ex calefactione vehemẽti: quã inducit: vnde z supza dixit de acuto: qð vehemẽter scindit z resoluit: ita vt aliqñ corrodat z putrefaciat z ꝓueniat ad hoc vt interficiat. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et salsum quidem prouenit ex resolutione amari in insipido aquoso: cum ergo congelat sicut aqua cineris fit salsum.

¶ Hic Aui. in tãto salsum cóparat ad amarũ: z hoc qr ꝑus nó ꝑfecte oñderat in ꝓdicta cóparatione ꝓn⁹ gnõnis istoꝯ saporꝯ: z modũ gnõnis eoꝯ hic ét redit ad oñendũ hoc ꝑfectius. Et vult dicere q salsuz ꝓuenit ex hoc: q partes amare terrestres dissoluunt cũ humido aquoso insipido: qð quidé humidũ qñ per decoctionẽ inspissat cómixtum cũ illis ptib⁹ amaris adustis fit salsum: sicut ꝓuenit in aq̃ cineris cũ coqt: ex qb⁹ apparet: q in salso oñat minus ps terrea adusta q̃z in amaro: z ideo suba salsi ponit eẽ suba mediocris cũ caliditate ꝯiuncta: suba vo amari ponit spissa z terrea cũ fortiori caliditate ꝯiuncta: quéadmodũ totũ hoc ꝑfecte est in ꝓcedentib⁹ declaratũ. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Et acetosuz ꝓuenit ex ꝯuersione dulcedinis cũ diminutione caliditatis: aut digestione ponticitatis cũ augmẽto ꝯhuminitatis z caliditatis z eius suba ꝓm sũmã rei est suba ꝯhumida: z sil'r dulce: substãtia enī ei⁹ ad ꝯhumiditatẽ pertinet: sed substãtia amari z pontici ad siccitatẽ.

¶ In parte ista Aui. cóparat saporẽ acetosuz ad dulcẽ z póticũ: vt ex hoc oñdat modũ gnõnis saporis istius ex suis ꝓncipijs: vt ꝑ hoc appareat q̃ q̃litas raz activa q̃z passiua oñat in ipso: z cui mó sube ꝯiungat. ¶ Juxta quã partez intelligendũ: q Aui. in verbis suis innit nobis duo. ꝑ enī innit q sũt cause z ꝓn⁹ istius saporis: scõo innit qs est modus gnõnis hui⁹ saporis ex suis ꝓncipijs. Cãs aũt hui⁹ saporis tãgens tãgit eas z quãtũ ad ꝓn^m activũ gnõnis ei⁹: z q̃ztũ ad ꝓn^m passiuũ. Quãtũ qdẽ ad ꝓn^m activũ gnõnis: tãgit cũ dicit: q hic sapor ꝓuenit aut ex diminutione caliditatis rei dulcis: aut ex augmẽto caliditatis in re pótica: q̃ in ipso auget ꝑ digónẽ: dũmó ad dulcé non ꝓueniat. Ex quo apparet: q saporꝯ acetosus semꝑ fit a caliditate diminuta z remissa: qm̃ si saporꝯ acetosus fiat ꝑ diminutionẽ caliditatis rei dulcis: cũ res dulcis hẽat caliditaté tẽperatã: vt notũ est ex dictis. q̃ tũc talis acetositas fit a caliditate: q̃ est diminuta a tẽperata. Si aũt fiat ex digóne rei pótice añq̃z ad dulcẽ saporẽ ꝓueniat planũ est q fit a caliditate q̃ est diminuta a caliditate: q̃ efficit saporẽ dulcẽ: z ét fit a caliditate: q̃ est diminuta a tẽperamento: ꝑꝑ qð qcũq; saporꝯ acetosus fit a calo diminuto a tẽperamẽto. Quãtũ vo ad ꝓn^m passiuũ innit Aui. cãs saporis acetosi in hoc qð dicit aut ex digóne ponticitatis cũ augmẽto humiditatis: z in hoc qð dicit: suba enī ei⁹ ptinet ad humiditaté: vt enī ocñ est: saporꝯ acetosus aut cãtur ex augmẽto caliditatis in re pótica: aut ex diminutione calitatis in dulci. Siqdem fiat ex augmẽto calitatis in re pótica: tũc notũ est: q talis res: q̃ sic fit acetosa acqrit humiditaté aliq̃z: qr qũ erat pontica erat terrestris valde z sicca: ꝑ digónẽ aũt q̃ sibi aduenit a calo cõmiscet terrestre cũ humido: z remittit ei⁹ terrestreitas z siccitas. z ió videm⁹: q in fructib⁹ cũ in digóne ꝓcedunt auget hũiditas. Et hoc tãgit Aui. cũ dicit. (Aut ex digóne póticitatis cũ augmẽto humiditatis: z ei⁹ suba humida). i. ꝓm ꝓportionẽ quã hz ad rẽ: q̃ digerit. Nã q̃dã res pontica in digóne plus acqrit de humido: q̃dã vo minꝯ: vñ ꝓm ꝟ qñ res pontica fit acetosa: q̃dã fit plus humida: q̃dã vo minus. Si aũt fiat acetositas ex diminutione calitatis in re dulci: tũc iterũ pót dici: q in tali acetoso est hũiditas: qm̃ i tali re q̃ fit acetosa iducit friditas: q̃ humidũ ꝓexistẽs nó ꝯsumit: nz ꝯseruat: vñ róne mãe: ex q̃ fit tale acetosuz: qr fit in dulci: in q̃ humiditas nó ꝯsumit: nec resoluit: z in tali humido ei⁹ ꝑ diminutionẽ calidi inducit saporꝯ acetosus: ẽ q ét talis acetositas dr hẽ humiditatẽ. Et in hoc est dña inter acetosuz z amarũ: vtrũq; enī pót induci in re dulci: res enī sapor] dulcis pót ꝯuerti ad acetosum: z pót ꝯuerti ad amarũ: sed ad acetosum ꝯuertit ꝑ infridationẽ q̃ humidũ nó ꝯsumit: sed pot⁹ ꝯseruat: vñ talis res remanet humida: sed ad amarũ ꝯuertit ꝑ caliditatem adurentẽ: q̃ humidũ resoluit z ꝯsumit. vñ tũc talis res remanet ficca z terrea: z hoc est qð tãgit Auic. cũ dicit. (Et sil'r dulce. i. z sil'r saporꝯ acetosus: qui ꝓuenit ex dulci: suba enim ei⁹ ptinet ad humiditatẽ: si suba amari. s. q ꝓuenit ex dulci ptinet ad siccitatẽ). Et ex his innit cũ saporꝯ acetosus habeat humiditatẽ: cũ id qð est humidũ sit subtilis sube: sic terreũ grosse: q saporꝯ acetosus ꝯiungitur sube subtili. ¶ Scõo Aui. insinuat modos gnõnis saporis acetosi: insinuat enī: q duplex est modus gnõnis eius. Unus qdem modus gnõnis eius est ꝑ digónẽ. q̃ ꝑficit humidũ: z talis saporꝯ acetosus est: q ꝓuenit in re pontica: cũ in ipsa auget caliditas nãlis: que digerit suũ humidũ: vñ digerẽdo permutat ipsam de pontico qdẽ ꝑ ad acetosuz: qñ est digó diminuta: qñ vo ꝑficit ꝓmutat ipsam de acetoso ad saporez dulcẽ. ¶ Sed alius modus gnõnis est: q fit ꝑ corruptionẽ z putrefactionẽ: z talis acetositas ꝓuenit i re dulci: res enīz dulcis acescit qñ in ipsa euanescit cal'm nãle z subingredit calor extraneus putrefaciens. Et qr ab ipsa resoluit cal'm nãle: róne cuius deficit in calido: idcirco dicit q talis acetositas ꝓuenit in re dulci ꝑpter diminutionem z defectionẽ caliditatis: sic in re pontica dr ꝓuenire ꝑ aug-

Sapor dulcis ꝑt cõuerti adacetosuz z ad amaruz sed differenter.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

mentū calitatis. Et ꝓpterea alr vinū in acetositatē ꝓuer/
tit alr fructꝰ:nā vinū/acescit qñ corrūpit eiꝰ caliditas nā/
lis a calitate extranea:rōne cuiꝰ putrescit:vnde qz ab ipso
exalat calz nāle remanet fridū:sed fructus fiūt acetosi qñ
in ipsis incipit caliditas inualescere:que cōmiscet terreuz
cū hūido eū digerēdo:vñ ad calitatē tēdūt:qz tñ hec cali/
ditas adhuc ē diminuta a tēperāto:ió dr calitas diminuta
z defecta.z hec est intētio Aui.in ḃ.§. Questio.xj.

Sed cōtra p̄dicta aliqs dubitabit de duobꝰ. Pri
mo vtrū acetosuz sit cōpl'onis cal'e aut
fride. ¶ Et arguet aliqs:ꝙ sit cal'e:qz illud vr cal'e cōpl'o/
nis:ꝙ ꝓuenit cū augmēto calitatis:sz acetositas ꝓuenit
cū augmēto calitatis saltē in re pontica vt ḃ dicit.ḡre ⁊c̄.
¶ P̄. Illud est cal'm ꝙ gñat a calitate vehemēti:sz aceto/
situz est hꝫ.ḡ ⁊c̄.ma.est nota de se minor appet:qm̄ aceto
situz qdā fit a calitate egressa a tēpaméto:qz fit a calitate
putredinali corrūpēte:vt dcm̄ est:talis āt cū sit extranea:
vt dr.11.terrapē.z.4.metheo.manifestū est ꝙ ipsa est ex/
cedēs z vehemēs:ḡre tale acetosuz erit cal'm. ¶ Oppoᵐ
dixit supra Aui.cū posuit acetosuz iter sapores frigidos.
¶ Dōm ad hāc dubitationē.ꝙ acetosuz oē inq̄tuz aceto
suz fride est cōpl'onis:z istud sufficiēter est in lr̄a declara/
tū:qm̄ qōcūqꝫ acetosuz gñatū ē ꝓ calitatē diminutā a tē/
peraméto:vt declaratū est:sed qz vt appuit ex dictis ace/
tositas pōt in re gñari duobꝰ modis:aut ꝓ viā digónis:q̄
nō est pfecta vt fit in fructibꝰ:aut ꝓ viā corruptiōis z pu/
trefactionis vt fit i vino cū acescit:sciēdū ꝙ illō qō fit ace/
tosuz p̄ mō fridū est simpl'r:ita ꝙ fcm̄ est p̄m oēs sui ptes:
nō tñ est fridū friditate vehemēti:qm̄ cātuz ē ꝓ aliq̄z digō
nē:lz sit digó diminuta. Et ꝓpea dr 4° ō simplici medicia;
ꝙ meⁿˢ:q̄ sūt in vltimo friditatis:ita vt ꝓp friditatē interfi
ciāt:nō inueniunt acetose quēadmodū iusqam?:z opiū:z
mādragora:z sic̄ tale acetosuz est simpl'r friduz:ita z tale
acetosuz inq̄tū tale est simpl'r acetosuz nō hñs secū cōmi
xtū saporē:q calitati attestet:sic̄ appet de agresta qñ ē ace
tosa z pdidit pōticitatē:sed illō qō fit acetosuz scō mō.s.
ꝓ viā corruptionis z putrefactiōis:quēadmodū fit vinuz
qñ ꝙuertitur in acetū tale inq̄tū ꝙ sic hr̄ acetosuz lz hēat
friditatē dñantē:nō tñ ē fridū simpl'r:sz hz secū cōmixtio
nē alicuiꝰ ptis cal'e:z ḃ ió est qz tale inq̄tū qdē pdidit ca/
lorē ꝓpriū z inatū vt sic ꝓuat calitate z fit fridū:inq̄tum
vō hec depditio calitatis fit a resol'one:quam in ipso facit
agens calor extraneus:vt sic q̄tū ad aliqd in ipso derelin
agens calor extraneus:vt sic q̄tū ad aliqd in ipso derelin
qr vestigiū alicuiꝰ calitatis acute. Et ꝓpea ponit 4° de sim
plici me"ᵃ.ꝙ in vino ptes q̄ sūt vinose qz in vino pdiderūt
calitatē ꝓpriā z nāle fiūt fride ptes aq̄se:q̄ in ipso sūt:z qz
acq̄siuerūt vestigiū caliditatis extranee acqrūt aliq̄z cali/
ditatē:pp qō ponit ibi:ꝙ acetū cōpōnē habet ex ptibꝰ ca/
lidis z fridis vñ calitatē aliq̄z hz: sed ptes fride dñant in
ipso:idcirco acetū ponit fridū a dñio. Sic̄ āt acetū hz cō/
mixtionē taliū ptiū:ita ēt hz cōmixtionē saporū:qm̄ inq̄tū
hz secū cōmixtionē tal' pt| cal'e vt sic hz secū cōmixtū sapo
rē acutū.z ió q̄to acetū magis acutū est tāto minꝰ hz de
frigore:qz tñ in ipso sapor acetosus multū supabūdat acu
to:ió in ipso supabundat friditas calitati. Et ḃ est qō dicit
Auer.5° sui colliget. Acetū qō vr ex eo vt dñans sup ipm
fit suba frida pp accetositatē:q̄ est in eo: q̄z hēat ptem
vnā igneā:q̄ indicat pp ipsiꝰ acumē. ¶ Ex dictis ḡ appet
ꝙ oē acetosuz inq̄tū acetosuz est cōpl'onis fride a dñio:lz
alio mō hēat friditatē acetosuz:qō gñatū est ꝓ viā putrefa
ctionis:z acetosuz:qō cātum est ꝓ viā digónis diminute.
¶ Si ḡ dicat:ꝙ acetosuz sit cal'm:qz ꝓuenit cū augméto
calitatis vt hic dr:dōm ꝙ illud augmētū calitatis:vt iam
expositū est:itelligit Aui.nō supra tēperamētū: sed itelli/
git illud augmētū ꝓ respectū ad saporē pōticū. Et ḃ qdez
mō acetosum nō est adeo ꝓuatū caliditate vt pōticū:vñ z
Aui.supra ponēs gradus iter sapores fridos:in p̄ gradu

posuit pōticū.in scō stipticū.z vltimo acetosū. ¶ Oꝫ vo
2° dicit:ꝙ illud est cal'm:qō gñat a caliditate vehementi.
Dōm ꝙ si aliqd generet a caliditate vehementi nō corrū/
pendo aliud cal'm hoc inq̄tum est cal'm:sed si aliqd gñet
a caliditate vehemēti ꝓ viaz corrūptionis alteriꝰ calidi:ḃ
inq̄tuz pōt friduz remanere:lz vestigiū hēat in se alicuius
caliditatis. Nullū eni est inconueniēs:ꝙ cal'm extraneuz
resoluēdo cal'm nāle z ꝓpriuz ipsius rei:ꝙ illā rem infri/
gidet. Et ꝓpterea dicit 4° metheo.ꝙ putrefactio est cōis
passio frigiditatis ꝓprie z caliditatis aliene:lz enim calor
putredinalis dū putrefacit z alterat rē calefaciat:in termi
no eniz alterationis:qz resoluit cal'm nāle ab humido:qō
putrescit remanet humidū illud infrigidatū:z dato ꝙ ali/
qō vestigiū caliditatis in eo remaneat:z sic est in ꝓprio si
to de illo qō fit acetosuz ꝓ viā putrefactionis: quēadmo/
dum fit acetū ex vino:vt est declaratū:ppter qō rō nō cō/
uincit nisi ꝙ in ipso aliquod vestigiū caliditatis remanet
quod est concessum. Questio.xij.

Secundo dubitabit aliqs:vtrū acetosuz sit cōpl'o
nis humide vel sicce. ¶ Et vr ꝙ sit hu/
mide.p̄ Aui.hic:q dicit:ꝙ ꝓuenit cum augmēto humidi
tatis:z ꝙ suba eiꝰ ptinet ad humiditatē. ¶ Idē ēt vr ponē
Auer.in 5° sui colliget.ait eni Acetosus sapor fit cū fridi/
tate mixta cū ꝑte humiditatis:z nō est remotus a calore.
¶ Istud ēt vr affirmare. Al.infra in capl'o de aceto ait eni
(Et illud in quo est acredo est cal'm:si vō nō:est fridum z
humidū ⁊c̄.) ¶ Oppositū videt dicere Isaac in dietis vli/
bus.capl'o de sapore acetoso ait eni.Acetosus sapor frigi
ditatē z siccitatē denūciat in scō gradu esse. Et Auer.5°
colliget capl'o de aceto dicit.Et ideo debemꝰ ponere ace/
tum friduz in scō z siccū in tertio. Et idē ponit Rasis in
suo lib.Alman.loquēs de cōpl'one aceti.cum ḡ acetuz sit
acetosum a dñio:acetosum inq̄tū acetosum vr esse cōple/
xionis sicce. ¶ Intelligendū circa sol'onē huius dubitatio
nis:ꝙ aliqd esse siccū dupl'r pōt intelligi. vno qdē mō q̄z/
tū ad subam:sicut isto mō sunt sicca illa: que sūt terrestria
z aquose sube. Alio mō intelligit esse siccū q̄stum ad vir/
tutem:vt qz lz sit humidū p̄m subam:tñ q̄stū ad effectum
suū humidū exiccat:sicut vbi gr̄a.aqua maris z lesciuiz
sunt humida p̄m subam:z sicca p̄m vtutē:z cholera in cor
pore nr̄o est humida p̄m subam:tamē est sicca p̄z virtutē.
¶ Cū ḡ q̄rit vtrū acetosum sit siccū vel humidū.Dōm ꝙ
acetosum q̄stuz ad sui subam humiditatē hz multā cōmi/
xtā cū pauco terreo:qōcūqꝫ acetosuz sit illud:siue sit ace/
tosum ꝓ viā digónis diminute:siue sit acetosū ꝓ viā putre/
factionis z corruptionis. De acetoso qdē per viā digónis
docet ꝙ in eo sit humiditas multa ex eo qō apparet in fru
ctibus:qñ permutant de pontricitate z stipticitate ad ace/
tositatē. Et ideo Aui.dicit.ꝙ in talibus ꝓuenit acetosus
sapor cū augmēto humiditatis:z ꝙ eius suba p̄m mensu/
rā rei est suba humida. De acetoso vō per viā putrefactio
nis gñato:apparet qz videmus in vinis q̄ sunt sube terree
grosse cū ꝑmutant i acetū:ꝙ eoꝝ suba subtiliat:z terreū
qō erat in ipsis diminuit valde. Precipue aūt acetosuz est
sube subtilis:qz in aceto humiditas que abūdat:nō soluz
est aquea:imo aerea multū. Et ideo Hal'.in 4° de simplici
medicina dicit:ꝙ qz corpꝰ pontic̄ū est terreū z fridū:eius
vtus nō frangit z debilitat nisi ab altero triū modoꝝ:aut
qz calefiat tm̄:aut qz humectet tm̄:aut qz calefiat z humec
tet. Et siquidē calefiat tm̄ z nō fiat humidius:sed rema/
net p̄m duritiē suā:tūc acqrit dulcedinē additā in sapore:
vt apparet in castanea. Si vō humefiat tm̄:tunc si illa hu
miditas erit aquea faciet accidere saporē stipticum. si vō
fuerit humiditas subtilis aerea:tūc fiet sapor acetosi. si
vō calefiat z humectet tm̄:tunc si humiditas fuerit aquea
fiet saporis dulcis. si vō fuerit aerea fiet saporis vnctuosi.
Ex his ḡ verbis apparet:ꝙ in aceto dñatur multa humi/

Aliqd eē siccū pōt itelligi dupl'r

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ditas aerea.ãre notũ est ꝙ acetosum inq̃ztũ acetosuz ẽ humidũ ſm ſubam.ꝛ ió ſubtile est ꝛ penetratiuũ.Sz loq̃ndo de eo qđ est hũidũ aut siccũ ſm v̄tutẽ.dđm ꝙ oẽ acetosuz inq̃ztũ acetosum exiccat ſm v̄tutẽ.Qđ declaraꝛ ex opõnibus acetosi q̃s facit q̃ sunt diminutio nutrimẽti:ꝛ macrefactio quã iducit:ꝛ ꝓhibitio putrefactóis quã fac̃.De.n.opõnes a diminutione ꝛ ꝓsumptiõe hũiditatis ꝓcedũt.cũ nutritio ꝛ putrefactio ab augmẽto hũiditatis ꝓcedãt:ſz cuz acetosum sit duplex:vt dcm̃ est:sciẽdũ ꝙ illud:qđ acetosũ est ꝑ viam digónis diminute tale est modice siccitatis:qm̃ vt ponit Jſaac in ſuis dictis vl̃ibus:lz in acetoso tali hũiditates ſubales abũdẽt ſubtiles:tñ aliq̃ ꝓtes terree sũt i ipõróne q̃ꝑ ꝓticipat acetosum vi exiccatiua ꝛ ꝓtinua vñ roborat appetitũ:lz.n.in tali aceto abũdet ſuba hũida respectu ſubę tree:qz tñ hũiditas est q̃litas mime actiõis:cũ hũiditas sit q̃litas valde passiua:inter ceteras ꝓtingit:ꝙ modicũ terreũ:qđ ẽ i tali acetoso plus pót i ope exiccationis q̃ꝫ ſuba hũida in hũectatione:ꝑꝑ qđ tale acetosuz q̃ztũ ad v̄tutẽ exiccat ꝛ nó hũectat:lz modicũ exiccet:ꝛ ió tale acetosum plus infrigidat q̃ꝫ exiccat:eo ꝙ ẽ acetosuz ꝑ viã putrefactionis ꝛ corruptionis tale inq̃ꝫ exiccat vehemẽter:paꝛ aũt ifrigidat. Et ró q̃re exiccat vehemẽter ẽ ꝑꝑ ptẽ acutaz igneã:q̃ ẽ ꝓmixta in tali ſapore:q̃ ẽ vehemẽtis exiccatiõis. Et hoc est qđ vł dicere Auer.in 5° ſui colliget loquens de ꝓp̃one aceti. Et ꝙ vł ex eo ẽ vt dñans ſupꝛ ipm̃ sit ſuba frigida ꝑꝑ acetositatẽ:q̃ ẽ i eo. Et ſubdit q̃ꝫ hãc ptẽ igneã vnã:q̃ indicaꝛ ꝑꝑ ipſi9 acumẽ.ꝛ iã dcm̃ ẽ ꝙ acumẽ ꝓuenit ꝑꝑ fortẽ siccitatẽ cũ modico calore. Hoc ãt qđ dicit Auer. cũ modico calore nó intelligit ꝙ acuitas absolute ꝓueniat a pauco calore:qm̃ ſupra dixit Auer.ꝙ ſapor acutus ꝓuenit a forti calitate:ſed intelligit cũ modico calore.ſ.put est in aceto.hec.n.ꝑs ignea q̃ est in aceto ẽ ſicut hñt aliqđ veſtigiũ calitatis putredinalis derelicte in ipſo: quod qdem veſtigium caliditatis nó est multũ forte i calore:quẽadmodũ in exustis remanet aliqđ veſtigiuz caliditatis:quod est modicũ respectu eius ꝙ erat in eis:cũ erant in adustione. Et ſil̃r in eo:qđ est acetosum ꝑ viã putrefactionis in termino putrefactionis:lz remaneat aliqđ veſtigiũ calitatis: est tñ modicũ.ꝛ ió pars acuta:que est in ipſo est fortis in exicãdo debilis tñ in calefaciẽdo:vñ acetũ nó calefacit:ſed in frigidat:lz non multũ:fortiter tñ exiccat. Et ad hoc quidẽ adiuuat illud:qđ est dcm̃.ſ.ꝙ humiditas est qualitas modice actionis valde.frigiditas aũt est qualitas valde actiua:ꝛ ideo pars acuta:q̃ est in aceto plus valde pót in exicando q̃ꝫ pars aquea ꝛ aerea:que est in ipſo in humectando,nó aũt plus pót in calefaciendo q̃ꝫ pars frigida:que est in ipſo:immo minus cũ ſuperabundet in ipſo pars frigida multum:que est fortis actionis:propter qđ acetũ róne ptis acute est a dñio siccũ:ita vt multũ exiccet:non est autem a dñio fridũ lz nó sit multe frigiditatis:ꝛ hoc ẽ quod voluit dicere iſte auctor infra in.c.de aceto cum dixit.(Et illud in quo est acredo est calidius)ideſt est minus frigidum:ſi vero non ſupple sit acutum.ſ.multum:est frigidum ꝛ humidum ideſt est multe frigiditatis ꝛ pauce exiccationis. Nó autem intellit ꝙ sit humidũ a dñio:cuius signum est qz loquens ſtatim de operationibus aceti dicit:ꝙ est fortis exiccationis:ſed intelligit ꝙ est humidum:qz pauce exiccatóis existit:qz quod est acutum multum multe existit exiccationis. Et propterea Auer.loquẽs de cõp̃one aceti:qz acetũ modicã hz frigiditatem:multã aũt siccitatem posuit ipſuz frigi.i ſcõo.ꝛ ſic.in tertio:ꝛ in eodẽ gradu siccitatis posuit ipſum Raſis in Almãſo. Et ex his:que dicta ſunta apparet intellectus verborum Aui.ꝛ verborum alioꝝ auctorum loquentiũ de cõp̃one acetosi ſaporis. Nam ad diuerſas intẽtiones:que dicte ſunt verba ipſorum relata lz ẽdicere videant:nó tñ ẽdicunt:ſed quilibet ſm intentionẽ aliquã predictaꝝ expositum veꝝ dicit. Deinde cum dicit.

Operationes autem dulcis ſunt digeſtio ꝛ lenificatio:ꝛ multiplicatio nutrimenti:ꝛ nã diligit ipſum:ꝛ virtus attractiua attrahit ipſum.

Cum declarauit que ſunt virtutes prime cuilibet ſaporũ: ꝛ cui modo ſubſtantie coniungitur quilibet ſapor:docet q̃ ſunt virtutes ſecunde cuiuſlibet ſaporis. Et qz tales virtutes notificantur ex operationibus ꝓſequentibus tales virtutes:pro tanto Aui.oſtendit.que ſunt operationes cuiuſlibet ſaporis:ex quibus operationibus declarantur tales virtutes eorum:vtputa ſicut est virtus digeſtiua:lenificatiua:ẽctiua:attractiua:exp̃ſſiua:ꝛ ſimilia. Et diuiditur hec pars in tot partes quot ſunt ſapores:in quibus oſtendit q̃ ſunt operationes tales vniuſcuiuſq; eorum. primum ergo hoc oſtendit in ſapore dulci dicens:ꝙ operationes ei9 ſunt digeſtio:ꝛ hec quidem operatio procedit ab eo:quoniã digeſtio fit a calido ꝛ humido temperato. Nũc autem talis est ſuba:in qua fundaꝛ dulcis ſapor:vt apparet ex dictis:ꝛ lenificatio ꝫ quidem procedit a dulci propter ſui hũiditatẽ temperatam:que remouet siccitatem exaſperantem:ꝛ qa replet ꝛ dilatat partes membri ꝛ diffundit humidum coagulatum ꝑ poros ipſius membri:vnde ſuperficies membri reditur lenis:vt declaratũ fuit.ſ.(ꝛ multiplicatio nutrimẽti.)hec quidẽ opõ ꝓcedit a dulci nõ ſub róne qua ſapor est cũ nutrimẽtum fiat ex ſuba corporea:ſed ꝓcedit a dulci róne ſubſtantie:in q̃ fundaꝛ:qm̃ talis ſuba:in q̃ fundaꝛ ſignificaꝛ ex hoc:ꝙ est dulcis eſſe ſuba familiaris ꝛ ꝓportiõalis corpori noſtro. Talis aũt ſuba maxime hz rationẽ cibi ad corp9 noſtruz:ex hoc aũt accidit multiplicatio nutrimẽti: vt dictum est prius:ꝛ nã diligit ipm̃. Et hoc quidez ꝓtigit ꝑꝑ ſil̃em cãm:qm̃ est proportionale ꝛ familiare nãe. Tale autem est delectabile cuz delectatio cauſeꝛ ex approximatione ꝓuenientis. ꝓpterea qz tale est ſaluatiuum ꝛ cõſeruatiuũ nãe:ſicut triſtitia est ex approximatione eius:qđ est in cõueniens ꝛ corruptiuũ:ꝛ virtus attractiua attrahit ipſũ: qz ſicut apparet tertio de v̄tutibus nãlibus.oẽ qđ attrahitur ab aliquo attrahiꝛ vt voluptueꝛ i ipſo:voluptuatio autem cauſatur ꝑꝑ delectationem.quare cũ dulce ſit delectabile nãe membrorum:ideo virtus attractiua:que est in mẽbris attrahit ipſum. Deinde cum dicit.

Et operationes amaritudinis ſunt abſterſio ꝛ exaperatio.

Oñdit que ſunt tales operationes ſaporis amari dicens ꝙ ſunt abſterſio:que quidẽ ꝓtingit propter ei9 calitatẽ fortẽ:ꝛ exaſperãs:q̃ quidẽ accidit ꝑꝑ exiccationẽ ꝛ terreſtreitatem ipſius. Deinde cum dicit.

Et operatio ponticitatis est cõtractio ſi est debilis ꝛ expreſſio ſi ſit fortis.

Ponit operationes pontici ſaporis dicens:ꝙ operatões est contractio ſi est debilis.hec qdem operatio ꝓuenit ab eo róne frigiditatis:de cuius rõe est mouere ptes de circũferentia ad cẽtrũ vñ ꝯhibit eas:ꝛ ẽt quia terreſtre est:ratiõe cuius inſpiſſat eas:vñ adinuicẽ corrugantur:ꝛ expreſſio ſi ſit fortis:qm̃ qñ est fortis ꝑꝑ vehementem contractionem quam facit nõ ſolũ ptes adinuicẽ ꝯhunt̃:imo ꝛ humidum cõtẽtũ in eis a mẽbris exp̃mit̃:ſicut hũidũ ꝓtẽtũ in ſpõgia exp̃imitur ab ea q̃n fortiter cõp̃imit̃. Deinde cũ dicit.

Et operationes ſtipticitatis ſunt contractio ꝛ inſpiſſatio:ꝛ induratio:ꝛ retentio.

Ponit opõnes ſtipticí:q nõ differt a ſapore pontico: niſi quia ẽ debilioꝛ eo:ꝛ ideo dicit ꝙ opationes ei9 ſũt ẽctio.ſ. partiũ mẽbri:que contingit ex frigido ꝛ terreo: quod ẽ in ipſo:ꝛ inſpiſſatio:ꝛ induratio:hec qdẽ ẽt ꝓcedit ab eo róne frigidi qđ inſpiſſat.ꝛ coagulãdo indurat:ꝛ ratione etiã terreſtris ꝙ indurat. ꝛ retẽtio. ꝛ hoc qdem accidit: qz in

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

ſpiſſat ⁊ cõdenſat mẽbrum: vñ eſt cã retẽtionis humidi in ipſo. Non.n.tm̃ inſpiſſat ⁊ ꝺbit ꝙ cauſet exp̃ſſionem hũi/di: quẽadmodum facit ponticum: qm̃ ſtipticuꝫ eſt: ac ſi eẽt debile ponticum: ponticuꝫ vero ac ſi eſſet forte ſtipticum valde. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et operationes vnctuoſitatis ſunt lenificatio ⁊ lubꝛificatio: ⁊ coactio parua.

¶ Cõſequẽter ẋo põit opõnes ſaporis vnctuoſi dicẽs. ꝙ ſũt lenificatio ⁊ lubꝛicatio: q̃ qdẽ ꝓtigit pp humiditatẽ cũ calitate tpata ꝓiũctã. Nã hũidũ ẽ aptũ lenificare ⁊ lubꝛificare p̃cipue cũ cal'm tpatũ ip̃m diffũdit: ⁊ decoctio pua: qm̃ vt apparuit p̃ ly bẽat calitatẽ tpatã: tm̃ in calitate aliq̃ztulũ defi/cit a cal'o tpato: qꝺ ẽ in dulci ⁊ ió opõ vnctuoſi nõ ẽ digõ abſolute: ſicut eſt ſaporis dulcis ſꝫ eſt digõ diminuta: ſicut prius hoc totum eſt declaratũ. Deinde cum dicit.

¶ Et operationes acuitatis ſunt ⁊ reſolutio ⁊ inciſio: ⁊ putrefactio.

¶ Cõſequẽter aũt Aui. ponit opõnes ſaporiꝭ acuti dicẽs: ꝙ opõnes eiꝰ ſunt reſol'o: q̃ qdẽ ab eo accidit pp calitatẽ ve/hemẽtẽ: rõne cuius hũidũ ip̃m reſoluit ⁊ ꝓſumit: ⁊ inciſio ꝓpterea qꝛ fundat' eiꝰ calitas in ſuba ſubtili: q̃ penetrat ad p̃fundũ: vñ facil'r ſeparat inter duas ſupficies. ſ. hũoꝛis viſcoſi ⁊ mẽbꝛi cui adheret: ꝫ.n.ẽ de ꝓꝛietate medicine inciſiue vt poſtea appebit. ⁊ putrefactio. Et ꝫ qdẽ accidit qñ i ipſo ẽ calitas vehemẽs: rõne cuiꝰ hũiditates mẽbꝛi coꝛrũpit ⁊ ꝓtinuitatẽ mẽbꝛi diſſoluit: ex qbꝰ accidit putrefactio vt poſtea apparebit. Deinde cum dicit.

¶ Et operationes ſalſedinis ſunt abſterſio: ablutio: ⁊ exiccatio: ⁊ prohibet putrefactionem.

¶ Cõſequẽter ẋo ponit opõnes ſaporis ſalſi dicens: ꝙ opõnes eius ſunt abſterſio: q̃ qdẽ fit ab ipſo rõne calitatis eius vñ remouẽt hũectatiões: q̃ ſũt in poꝛis ipſoꝝ membꝛoꝝ. ⁊ ablutio. Hoc qdẽ ꝓtingit pp abſterſionẽ quaꝫ facit: ⁊ ẽt qꝛ ptes aq̃as hꝫ ſecũ ꝓmixtas: de rõne q̃ꝝ ẽ mẽbꝝ abluere. ⁊ exiccatio. ⁊ ꝫ qdẽ accidit ppvtrũq̃. Nã qꝛ abluit remouet a mẽbꝛo humiditatẽ: ⁊ qꝛ abſtergit ẽt exiccat ipſum: ꝓtin/git ab eo rõne calidi coniuncti cum multo terreo: de rõne cuiꝰ eſt exiccare. ⁊ p̃hibet putrefactiões. Et ꝫ qdem ꝓtin/git: qꝛ abſtergit humidũ a re ⁊ exiccat ip̃m: rõne cuius humiditatis in re accidit putrefactio. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et opõnes acetoſitatis ſunt ifridatio ⁊ iciſio.

¶ Cõſeq̃nter vo põit opõnes acetoſi dicẽs: qꝛ opõnes eius ſũt ifridatio: qm̃ acetoſuꝫ fridũ ẽ: vt declaratũ ẽ pꝛiꝰ. ⁊ in/ciſio. hoc qdẽ accidit: qꝛ ſubtile ẽ valde ⁊ penetratiuũ: vñ ſepatio iter ptes ⁊ ſupficies ip̃arũ ptiũ: rõne cuiꝰ virtutẽ hꝫ inciſiuã. ¶ Et qꝛ omnes iſte opõnes: q̃ ſunt attribute ſapo/ribꝰ depẽdẽt ex ꝓp'one quã vnuſq̃ſq̃ ꝓſequtur: nõ imerito poſſet dici: ꝙ cũ ꝺclarauit ꝓp'ones ipſoꝝ ſaporꝝ hic ex dictis ꝓcludit: q̃ ſũt opõnes ꝓpꝛie: q̃ vnicuiq̃ ſaporꝝ attribuunt': ſꝫ q̃ſi i idẽ redit hec itꝛoductio ⁊ p̃dicta. ¶ Deide ⁊c.

¶ Et q̃nq̃ aggregant' duo ſapoꝛes in ſuba vna: ſicut ẽ aggregatio amaritudis ⁊ ſtipticitatis in licio: ⁊ nomiat' hoꝛꝛibilitas: ⁊ ſicut aggregatio amaritudinis ⁊ ſalſedinis in lacubus: ⁊ noiat' turpitudo: ⁊ ſicut aggregatio acuitatis ⁊ dulcedinis in melle cocto: ⁊ ſicut aggregatio amaritudinis: ⁊ acuitatis: ⁊ ſtipticitatis in melongena: ⁊ ſicut aggregatio amaritudinis ⁊ inſipiditatiꝭ in endiuia. Et q̃nq̃ adiuuãt ſe ea q̃ ꝓueniunt ex duobus ſaporibus ad cõfoꝛtandũ illud qꝺ pꝛo uenire debebat ex vno ſapoꝛe. Acuitaꝭ.n. ⁊ moꝛdicatio remanẽtes in aceto ex vino faciũt ipſuꝫ

vehementioꝛis infrigidationis: qm̃ acuitas ⁊ moꝛdicatio aperiũt tr̃ãſitus: ⁊ adiuuãt ad penetrãdũ: ⁊ nõ ꝓuenũt in aceto ad hoc vt ipſum calefaciãt: ita ꝙ inde ſit curãdũ. ergo fit ifridatio aceti magis ꝓfundãs. Et q̃nq̃ iuuãt ſe ea: q̃ ꝓ/uenũt ex duobuꝫ ſapoꝛibꝰ ad cõfr̃ingẽdũ illud: qꝺ ꝓuenit ex vno ſapoꝛe: ſicut acetoſitas ⁊ ponticitas in acreſta: põticitas. n. acreſte p̃hibet eiꝰ acetoſitatẽ ab infridatione vltima. Et q̃nq̃ eẽntia iuuat q̃litatẽ: q̃nq̃ eſt ꝺ̃ria iuuãs qdẽ eſt ſicut ſubtilitas: q̃ aſſociat' acetoſitati: ⁊ ponit ifrigidationẽ eius magis ꝓfundãtẽ: contraria vero ẽ ſicut ſpiſſitudo: que aſſociat' lacti in acetoſo: ⁊ ponit infrigidationem eius breuioꝛi ſpacio.

¶ Cũ docuit de ſaporibus ſimplicibus oñendo quas v̂tutes ꝓſequtur q̃libet ſapoꝛ: ⁊ q̃ ſũt opõnes p̃cedẽtes ab eis ſm illas v̂tutes. hic determinat de ſaporibꝰ cõpoſitis declarãs effcũs ⁊ opõnes: q̃ p̃cedũt ab eis rõne ꝓpoſitionis ipſoꝝ: ⁊ duo facit: qꝛ p̃ oñdit q̃les opõnes ꝓueniunt ab eis ratione ipſoꝝ ſapoꝝ. 2° oñdit q̃les opõnes ꝓueniũt ab eis rõne ſubẽ ip̃oꝛũ: i q̃ fundant'. 2ª ibi. (Et qñq̃ fit ꝓpõ ex v̂tutibꝰ iſtis ⁊c.) ly poſſet dici ꝙ p̃ oñdit q̃les opõnes ꝓueniũt a talibꝰ ſaporibꝰ ꝓpoſitis: q ſunt ꝓpoſiti ex nã. 2° oñdit ꝙ ſil'es ẽt opõnes ꝓueniũt ab eis qñ ſunt ꝓpoſiti p artificiuꝫ. p̃ma in duas. p̃ oñdit q̃les v̂tutes ꝓueniunt in rebꝰ ex ꝓpõne ſapoꝝ adinuicẽ 2° oñdit q̃les opõnes ab eis ꝓueniũt. 2ª ibi. (Cũ q̃ pmiſcet' põticũ ⁊ amaꝝ.) ꝓ'i duas. p̃. n. oñdit q̃l'r in ſaporibꝰ põt eẽ pmixtio in re aliq̃ ex p̃n° gñationis eius. 2° oñdit q̃l'r põt eẽ cõmixtio in ſaporibꝰ ⁊ puritas i ꝓceſſu ab extrinſeco alterante. 2ª ibi. (Et qñq̃ accidit vt ſit.) ꝓ'in duas. p̃ declarat q̃l'r ſapoꝛes diuerſi p̃nt in vna re ꝓgregari. ⁊ 2° oñdit q̃l'r fit diuerſificatio i v̂tute ipſi⁹ rei ex ꝓpõne p̃dicta. (Et qñq̃ adiuuãt ſe ea ⁊c.) qꝺ dicit in p̃' pte ſatis ẽ notũ. Scꝺa vo ps diuidit' in ptes duas. Nã p̃ oñdit q̃l'r accidat diuerſificatio in v̂tute ipſius rei ex cõpõne ſapoꝝ diuerſoꝝ adinucẽ. 2° q̃ztũ ad ꝫ cõparat ẽt ſapoꝛes ad ſubam rei cũ q̃ cõponi p̃nt. 2ª ibi. (Et qm̃ eẽntia iuuat q̃litatez.) ꝓ' in duas. p̃. n. oñdit q̃l'r ex ꝓpõne ſapoꝝ accidit foꝛtificatio i v̂tute alteriꝰ. 2° oñdit ꝙ aliq̃ accidit ꝓfractio ⁊ diũſitas. 2ª ibi. (Et qñq̃ ſiuuant ſẽ ea.) qꝺ dicit in p̃' pte eſt ſatis notũ. oñdit. n. qũo augeꝫ v̂tus acetoſi in infrigidando ex cõmixtione ptis acute ⁊ moꝛdicatiue: ſicut declarat in aceto.

¶ Sꝫ intelligẽdũ: ꝙ iſtꝺ qꝺ dicit Aui. (Acuitas. n. ⁊ moꝛdicatio remanẽtes ⁊c.) dupl'r põt intelligi. vno mõ ꝙ vinũ ex quo gñatur acetũ eẽt cã acuitatiꝭ ⁊ moꝛdicationis i aceto: ita ꝙ ꝓus in vino exiſterent ⁊ ex vino remanerẽt in aceto: ⁊ ꝫ mõ intelligendo nõ eſſet veꝝ dictũ Aui. qꝛ poſſẽ ꝙ acetum: qꝺ hꝫ acuitatẽ ⁊ moꝛdicationem generet' ex vino qꝺ nõ eſt acutũ nec moꝛdicatiuũ: ſicut eſt acetũ qꝺ gñatur ex vino dulci. Sed alio mõ põt intelligi: ꝙ acuitas ⁊ moꝛdicatio ſint remanentes in aceto ex vino: non quidẽ vt hec cauſarent' ex vino in aceto: ſed dicit ꝫ ad ꝺ̃iaꝫ acti: quod gñatur ex ſuccis alijs. Et hoc mõ intelligendo verificat' dictum Aui. qm̃ in aceto gñato ex ſuccis alijs: vt eẽt acetum citoniorum: ⁊ acetum vini granatoꝝ: nõ eſt acuitas ⁊ moꝛdicatio de qua ſit curandum: quemadmodum eſt in aceto generato ex vino. ⁊ hoc ideo foꝛte contingit: quoniam vinũ aceſcit ex maioꝛi putrefactiõe q̃ꝫ aceſcãt illi ſucci: ⁊ ió plus habet de veſtigio calefactionis acetuꝫ generatum ex eo q̃ꝫ ex illis alijs: ⁊ per conſequens plus habet de acuitate ⁊ moꝛdicatione. ¶ Iterum ẽt vinũ pluꝭ caliditate participat q̃ꝫ illa. Nunc autem conditio ⁊ veſtigium mãe remanet aliquo modo i eo ꝙ ſit ex mã illa: pp quod plus re/

manet in aceto qđ gñaf ex vino de calitate q̃ʒ in aceto gña to ex illis alijs succis: ⁊ iđ i eo pl⁹ remanet acuitatis ⁊ mor dicationis q̃ʒ in illis: q̃cūq̃ ẋo alia dicit i hac ꝑticula: ⁊ in duab⁹ seq̃ntib⁹ sūt manifesta nō indigētia expōne. ¶ Sed intelligēdū: ꝙ Aui. signāter dicit in istis ꝑticulis: ꝙ vn⁹ sa/ por q̃q̃ iuuat alterū sapozē ad ꝓfortādū illō: qđ ꝓuenire oz ex sapore altero: ⁊ ꝙ eēntia. i. sba q̃q̃ iuuat q̃litatē i sui opōne ⁊c̄. Dixit. n. signāter Aui. ꝙ ħ iuuāt scientiā. qz sicut apparet 2° de sim. me. nō est eadē res addere in iuuamēto opōnis alicuius rei: ⁊ addere in vtutē: q̃ est ꝑn⁹ opōnis illi us. ꝓle. n. est: ꝙ ex ꝓmixtione alic⁹ rei addaf alteri rei in iuuamēto vñ fiet ab illa re opō fortior. non tñ adderet in vtute: q̃ est illius opōnis ꝑn⁹: vt ponit ibi exēplū de aq̃ com mixta cū oleo. Nā ipsa plus humectat q̃ʒ aq̃ sola ⁊ singula ris: nō qz oleū addat aq̃ ad vtutē hūiditatis: sed qz facit iu uamētū in ħ ꝙ oleū facit aquā lōgiozi tpe mozari sup cor/ pus vñ plus humectat. Et sīl mō ponit aliō exēplū ab eo tertio de sim. me⁹: vt si cōmisceaf pa⁊ vini cū opio: aut iuſ/ quiamo: ista citius interficiēt hoiez ⁊ velocius stupefaciēt nō qz vinū addat ad frigiditatē opij aut iusquiam⁹: sed qz facit ipsa citius ⁊ velocius penetrare ad cor hois: ⁊ qz mo dica q̃ʒtitas est vini cōmixti cū illis nō remittit vtutē illo⁊ remissione: de q̃ fit curādū. Sili mō igit est in ꝓposito. naʒ acuitas ⁊ mordicatio: q̃ʒ sunt in aceto faciūt ipm vehemen tiozis infridatiōis: nō qz ista addāt ad friditatē aceti: sʒ qz iuuāt in vehemētiozi penetratione ipsius: ⁊ eodē mō iuuat acetositatem subtilitaʒ subē magis in infrigidare q̃ʒ grossi ties: ⁊ lʒ nō addat in virtute que est friditas: ꝑꝑ qđ signan ter sermo Aui. relatum est ad iuuamētū qđ fit in operatio ne: ⁊ nō ad vtutē: q̃ est ꝑn⁹ illi⁹ opōnis. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Et q̃nq̃ accidit vt sint q̃daʒ sapozes nō puri: ⁊ deinde purificenf ꝺm tp̄s sicut aq̃ acreste: cū eni sup ipsam ꝓlōgaf tp̄s purificaf ei⁹ acetosi/ tas ꝑꝑ multitudinē ei⁹ qđ residet ex pōtico ⁊ re ligs. Et q̃nq̃ accidit vt sint q̃dā sapozes puri: ⁊ permiscet eos tp̄s cū alijs sicut mel: tp̄s. n. ip̄ʒ amarū efficit ⁊ acuit augmētata acuitate ⁊ ama ritudine: ⁊ sicut vigozat amaritudo tp̄is: ⁊ eiuʒ acuitas expressionē vue: naʒ tp̄s in primis dat amaritudineʒ permixta terra: deinde incipit in ipsa puritatem ⁊ clarificationem facere.

¶ Dic Aui. oñdit q̃l⁹ pōt in aliq̃ re accidere ꝓmixtio ⁊ puri tas in saporibus ab extrinseco alterante. Et qz tale extrin/ secū alterās est aer ꝓtinue alterās ꝺm tp̄is ꝓcessum iō oste dit qualiter ex processu tp̄is accidit ħ in rebus: vt aliquan do fiat puritas in sapozib⁹: aliq̃n ẋo fiat in eis cōmixtio: ⁊ satis notum est qđ dicit. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Cum ergo permiscentur ponticū ⁊ amarū fit abstersio cū stipticitate: ⁊ est cōueniēs cōsolida/ tioni exiturarū: in quib⁹ est laxitas pauca: ⁊ con uenit oi solutioni: cuius causa est opilatio: ⁊ cō/ fert spleni vehemēter si amaritudo nō est in eo debilis: ⁊ omnia quidē que sunt huiusmodi cō ferūt stomaco ⁊ epati. Amarū eni absolutuʒ: ⁊ acutum absolutū nocent viscerib⁹. Et si asso/ ciaf eis stipticū conferūt: nā ipsa sua amaritudi ne radūt: ⁊ cū eo qđ est eis stipticitate seruat vir tutē viscerū. Et q̃nq̃ est in stiptico amaro: imo in stiptico in quo nō appareret multitudo ama ritudinis virt⁹ soluens colam citrinā ⁊ aquosi tatē cū expressione: ⁊ nō est in ipso virt⁹ soluēs flegma viscosum: ⁊ ꝑꝑie si stipticitas ē fortior amaritudie: ⁊ hoc ē sicut absynthium. Qđ āt dul ce cū stipticitate viscerib⁹ ē amicū: qm̄ ē suaue ⁊ ꝓfortās ēt. Et ꝓhibet exasperationē meri: qm̄ est sīl tēpato. Et oē exiccatiuū ꝑꝑ ponticitateʒ suā: aut stipticitatē cū est in eo vnctuositas: aut insipiditas: aut dulcedo: ⁊ vīr qđ ꝓhibet mor/ dicationē est gñatiuū carnis. Si aūt est stipticū cū acuitate ⁊ amaritudie: ⁊ est cōpositū ex suba ignea ⁊ terrea: est conueniens vlceribus ⁊ exitu ris: in quibus est humiditas mala: ⁊ est conue niens valde ad consolidandum.

¶ In pte ista oñdit q̃les opōnes ꝓueniant ex cōpōne taliuʒ sapoꝛ: ⁊ ꝑ oñdit gra exēpli qualis opatio ꝓuenit ex cōpō ne amari ⁊ pōtici. 2° oñdit q̃lis ꝓuenit ex cōpōne amari ⁊ stiptici: tertio qualis prouenit ex compositione stiptici ⁊ dulci. 4° qualis ꝓuenit ex cōpōne vnctuosi ⁊ pontici. 5° q̃/ lis ꝓuenit ex cōpōne stiptici ⁊ acuti. 2ª ibi. (Et q̃nq̃ est i sti ptico.) 3ª ibi. (Qđ aūt dulce.) 4ª ibi. (Et oē exiccatiuuʒ.) 5ª ibi. (Si aūt est stipticū.) Quid dicat in his ꝑticulis ad sen tētiam claꝛ est legēti lrām. Nō aūt ⁊ cā eoꝛ q̃ dicit satis ēt plana est: ꝓpositū. n. ex amaro ⁊ stiptico ꝓuenit ꝓsolidatio ni exiturarū: in q̃bus est laxitas. Nā tale medicamē rōne amari abstergit: q̃ absterſio requiſ in cōsolidatione: cū ꝓso lidatio bona nō fiat absq̃ mūdificatiōe supfluitatis: q̃ invl cere aggregaf. Nōe vo stiptici adunat ptes: ⁊ cōdensat eas vñ remouet laxitatē ⁊ mollicie eaꝛ: ꝓuenit ēt solutioni: cu ius cā est opilatio. nā rōne amari est aperitiuū: qđ cōuenit opilationi: rōne vero stiptici est cōstrictiuū: qđ ꝓuenit so/o ni ⁊ fluxui: cōfert ēt spleni vehemēter: ꝑ splenē. n. intelligit egritudinē spleneticam: que in eo est apta contingere. Ta lis aūt est grossities ⁊ opilatio contingens ex humoꝛe me lancolico grosso: qui vtplurimum est aptus aggregari in splene: quoniam ex tali humoꝛe naturaliter nutritur splen ⁊ talē ēt hu. nāl⁹ cōgregat splen. In tali aūt egritudine cō/ ueniunt ea: que vehemēter aperitiua ⁊ subtiliatiua existūt ratione cause egritudinis: ⁊ qz tale est amarum: ideo medi camē tale rōne amaritudinis conuenit egritudinibus sple nis. Sed qz splen est mēbrū intrinsecuʒ: cuius operatio re dundat in vniuersalitatem totius indiget in curis suis ꝺm aliquid virtus eius conseruari ⁊ roborari: ⁊ quia stipticū est: quod conseruat virtutem in membro ꝓhibendo eua porationē caloris ⁊ spūs ab ipso: ideo tale medicamē rō/ ne stipticitatis ei etiam conuenit. Et qz intentio conserua/ tionis ⁊ roborationis in splene ē modica respectu eius: que conuenit in stomaco ⁊ epati: vt apparet. 11. terapen. ⁊ etiā qz in splene ꝑꝑter grossitiē humoꝛis ꝓius est intentio ad stipticandum: ideo dixit Auicē. ꝙ tale medicamē confert spleni vehementer si amaritudo nō est in eo debilis. Qua re autem omnia talia conferunt stomaco ⁊ epati Auiceñ. ponit in littera. Ratio autem ⁊ causa quare compositū ex amaro ⁊ stiptico aliquando soluit colerā: nō aūt flegma vi scosum: ⁊ ꝑꝑie q̃ stipticitas est fortior amaritudine ē: qz tale medicamē soluit hu. cū expressione: ꝓcipue q̃ in ip so stipticitas est vehemens: licet ad expressionē adiuuet ab sterſio: que fit ab amaritudine: ⁊ qz colera cum sit subtilis non repugnat expressioni: immo faciliter exprimitur: ⁊ si sit grossa faciliter etiam abstergitur: quia non adheret ve/ hementer. hinc est ꝙ tale medicamen soluit colerā: flegma autem vehementer est viscosum adherēs: ⁊ ex stiptico am plius impingitur in membro: non soluitur: neq̃ euacuaf ꝑ tale medicamen: ⁊ ꝓcipue hoc contingit: vt dicit Auicē.

quãdo stipticitas est fortior amaritudie. Si enim amaritudo esset fortis z stipticitas pauca tũc flegma ex tali medicamine rõne amaritudinis posset abstringi a mẽbro: z ipz absterſum posset cõprimi a stiptico: vñ a tali medicamine posset flegma eũari: sicut eũat ipm aloes: in quo est amari tudo fortis cũ pauca stipticitate cõiuncta. Q ne aũt sit ró q re dulce cum stipticitate sit amicũ viscerib⁹: z ꝓhibeat exasperationem meri reddit in lra. Quare aũt exiccatiuum ponticũ vel stipticũ: cuz in eõ est dulcedo: aut vnctuositas: aut insipiditas gñat carnẽ est: qr gñatio carnis fit ab eis: q exiccãt absqz mordicatione. Et ꝓpterea ponit q medicamen gñatiuũ carnis dz eẽ modice ficcitatis: qm̃ dz eẽ exiccatiuũ in p̃ gradu: vt hic auctor dixit p̃ cañ. fen 4ª ca. de cura solute cõtinuitatis. z ibi sufficiẽter fuit ħ expositũ: z qa dulcedo vel vnctuositas: aut insipiditas remittit exiccationem pontici z stiptici: z facit ipsum eẽ parue exiccationis: vñ tale medicamẽ exiccat absqz mordicatiõe: ideo optime dixit Aui. q tale medicamẽ est gñatiuũ carnis. Sz qñ stipticitas ꝓiũgit cũ acuitate z amaritudine: qr acutũ z amarũ sũt fortis exiccationis z ꝓsumptiõis: tũc tale medicamẽ est multe exiccationis z multe mordicatiõis. Et qr in vlcerib⁹ in qb⁹ ẽ humiditas multa z mala ꝓuenit vehemens exiccatio z cõsũptio. hinc ẽ q tale medicamẽ nõ cõpetit vlceri mũdo. in q̃ sola cõpetit gnõ carnis: sz ꝓpetit vlceri malo in q̃ est hũiditas supflua mala ꝓiũcta: q̃ idiget vehemẽti exiccatiõe z absterſiõe. Pro decl'atiõe aũt pfecta eoꝝ q̃ cõueniũt vlcerib⁹ reqrat in loco p̃dcõ: z in expõne quã fecimus super 4ª fen 4ª cañ. Aui. ¶ Deide cũ dicit.

¶ Et qñqz fit cõpositio ex virtutibus istis ħz cõpositionẽ materiꝝ earũ: z saporem ħm rõcinationẽ quaz cõditionauimus ante. Hec ergo sunt que diximus de saporibus: z que sequuntur ħm ipsaꝝ principia. Sermo aũt verificans in his rebus est sapientie naturalis: sz medico quantitas hec sufficit assumpta ex eis.

¶ Aui. oñdit q sil'e est in cõpõne aliaꝝ vtutũ z saporꝝ: sicut est in p̃dictis: z q sil'es opões ꝓcedũt qñ cõponũt artificialiter: sicut z qñ nal'r ꝓponunt. Et ppea dicit Aui. q qñ fit ꝓpõ ex talibus vtutib⁹: q̃ sunt dicte ħm q fit ꝓpõ medicinarum z saporꝝ: q sũt in illis mãebus: ex q̃ ꝓpõne accidit q tales vel tales opões ꝓcedũt ħm rõcinationẽ: quã diximus añ. s. supra p̃ ca° huius tractat⁹. vbi oñdit q ꝓpl'o q̃ dã est p̃ª: q̃dã est 2ª: z qũo cõpõ i medicinis q̃dã ẽ a nã: z q̃ dã ab artificio: sicut ẽt ħus fuit declaratũ. Ultimo ħo cum subdit ħ g̃ sunt q̃ dixim⁹ de saporibus finẽ imponit remittendo nos pro sufficientiori inquisitiõe de ꝓncipijs z cãis ipꝝ ad plm nãlez: z pz qõ dicit. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Odores vero ꝓueniũt a caliditate: z ꝓueniũt a friditate: sz eoꝝ olfatio: z ipsoꝝ sternutatio est caliditas ħm plm: qm̃ cã plurima in ꝓpinqtate odorũ ad virtutẽ odorãdi ẽ suba subtilis vaporosa: cuius sit iã ꝓcessũ: q sit ħz semitã ꝓuersiõis aeris ꝓter resol'onẽ alicui⁹ rei ex hñte odorez: verũtamen est primũ si ħm plurimum.

¶ Cũ docuit ex sapor⁹ significare super ꝓpl'ones meaꝝ taz róne q̃litatũ actiuaꝝ q̃z passiuaꝝ. in hac pte docet ex odoribus significare sup ꝓpl'ones meaꝝ: z dicem⁹ q ista pe diuidit in ptes duas: qm̃ p̃ oñdit diuersitatẽ que ẽ i odorabilib⁹ q̃tum ad ꝓpl'onẽ. 2° docet significare p odores super q̃litates ꝓpl'onales. 2ª ibi. (Oẽs ergo odores.) p̃ª in duas p̃ ꝓponit hãc diuersitatẽ q̃ztũ ad ꝓpl'onẽ: q̃ est in reb⁹ odorabilib⁹. 2° reddit cãm cuiusdã qõ dixerat. 2ª ibi. (Q m̃ cã plurima.) ¶ Circa ħmã pte intelligẽdũ: q in re odorabili

est cõsiderare duo. est. n. ꝓsiderare in ipsa solã q̃litatẽ odoris: z est cõsiderare in ipsa subm q defert odorẽ ad sensum odoratus: siquidẽ in ipsa ꝓsideret sola q̃litas odoris: cum odor ipse possit cãri a cal'o z a frido: z cũ odor possit eẽ in rebus calidis z in frigidis: quẽadmodũ z sapor: cuz odor ꝓportionet sapori: sicut enim sapor est passio humidi pmixti cũ ficco: ita odor est passiõ sicci q̃si lauati p̃ hũidũ: vt dr in de sensu z sensa. Quãtũ ad ħ dixit Aui. q odores ꝓueniũt a calitate: z ꝓueniũt a friditate. q. d. q q̃litas ipsa odoris aut est rei cal'e: aut fride: z ex ħ qdã odor calefacit: qdã ħo infrigidat. Sz si cõsideret in re odorabili subz deferẽs odorẽ ad sensum odoratus: ħ inqz mó cũ odor aut sit fumalis euaporatio: aut nõ fiat sine fumali euaporatiõe: vt Ay. dicit in de sen. z sen. fumalis ẽt euaporatio fieri non vr nisi a calido subtiliante z faciẽte hũidũ effumare z euaporare lz inqz odor vt odoraf fieri nõ vr absqz calitate: vt in plũb⁹ z q̃ztũ ad ħ dixit Aui. q olfatio z ipsius actio est calitatis ħm plm: z ħ Aui. insinuat cũ subdit. (qm̃ cã plurima) reddit. n. in hac pticula cãm pp quã eoꝝ olfatio z actio in sensu olfatus fit vtplm caliditatis. Jn qbus ħbis Aui. duo insinuat. p̃m est quotuplex est modus ħm quẽ odorabilia immutãt sensum: z ħ insinuat explicite. 2m ex ħ iplicite insinuat pp qd eoꝝ olfatio ẽ vtplm calitatj. ¶ Duplicẽ. n. modũ insinuat hic ħm quẽ odorabile imutat sensuz odorat⁹. Nã vnus modus ẽ: qm̃ a re odorabili eleuaf aliq̃ euaporatio i modũ fumi: cuius eleuatio fit a cal'o agẽte in humidũ illi⁹ rei: qõ est pmixtũ cũ ficco: vñ accidit q iste vapor: qr ẽ pmixtum ficco terreo subtiliato est ad modũ fumi: q̃ qdẽ fumalis euaporatio ascẽdẽs sursum cũ sit leuis: z qr attrahit ẽt a naribus p motũ anhelitus ꝓuenit ad carũculas anteriores cerebri: in qb⁹ existit organũ odorat⁹: z illas caruncu las: imutat mediãte q̃ imutatiõe refert spẽs odoris ad sensum cõem: in quo fit iudiciũ de ipsis sensibilibus: z talis q dẽ modus ꝓueniẽdi odoris ad odoratũ fit cũ calitate: qm̃ a cal'o agente in humidũ cãtur euaporatio illa fumalis: cuz humidũ nõ euaporet simul cũ ficco terreo: nisi subtiliet: q̃ subtiliatio nõ fit nisi a cal'o. Et istũ modũ tãgit cũ dic̃. (Est suba subtilis euaporosa z̃c.) Altervero modus ħm quem ꝓuenit odor ad odoratũ: z imutatio sensuũ odoratus est nõ per resol'onẽ talis vaporis fumosi a re odorabili: sz est per viã alterationis solius facte a q̃litate odoris: que existit in re odorabili. Nã possibile ẽ: q sola qualitas odoris exñs in re odorabili absqz aliquo corporeo deciso a re odorabili alteret aerem z imprimat speciem suam in aere: z mediãte aere attracto: vel perueniente ad organum odoratus ꝓueniat species odoris vsqz ad organum odoratus ita vt sic accidat hic quemadmodum accidit de immutatiõe visa a re colorata. sicut enim res colorata mediante aere potest imprimere speciem coloris in organum sensus visus absqz eo q ab ea aliqs vapor corporeus ꝓueniat ad organum visus: sed solũ hoc facit per alterationem quã facit in medio ita ẽt põt cõtingere: q res odorabilis solũ in aere iprimat spẽm odoris: z mediante aere sola species odoris ꝓueniat ad organũ odoratus: z talis modus olfactionis z actionis odoris in sensum odorat⁹ potest fieri absqz caliditate: quoniam res frigida hoc mó sic põt aerem alterare: sicut z res calida: z per ꝓns sic põt odoris spẽm iprimere in organo odoratus: sicut z res calida. z hunc modũ tangit cum dic̃. (Iz fit iã concessum q fit ħm semitã ꝓuersionis z alteratio nis aeris z̃c. ¶ Et ex hoc duplici modo quez insinuat ħm quem odorabile põt immutare sensum odoratus: q̃ immutatio dr olfatio: apparet pp quid olfatio odorum vtplm est calitas: qm̃ Iz isto mõ duplici odor possit ꝓuenire ad organum odoratus: tamen vtplurimum ad ipsum peruenit mediante euaporatione fumali: qm̃ odor est passio sicci terrei subtiliati cuz humido: z quasi lauati per humidum: vt dicitur in de sensu z sensato. Et qr talis euaporatio fit a ca

Dupl
cimo
odore
bile i
muta
odor
tum

lido:hinc est q vtpl'm olfatio odorum 7 eorum actio ē ca liditatis potius q̄z frigiditatis. ¶Et ex his:q̄ h̄ Aui. dicit apparet q falsa est opinio illoꝝ qui ponunt q odor fit aut fumalis euaporatio:aut non fit sine fumali euaporatione: licet enim vt in pluribus sine fumali euaporatione nō fiat: cum aliquando pōt fieri p solam alterationē factam in aere ab ipso odore:q est in re odorabili:q odor imprimit suā spēm in medicina quemadmodum color corporis colorati absq̄ hoc q aliquid corporeum decidatur a re odorabili. Et ista ēt est intentio Cōmētatoris 2° de aia. vbi etiā p̄dictam opinionem improbat:que ponit odorem solum in vaporatione fumali consistere. ¶Deinde cum dicit.

¶Omnes ergo odores ex quibus sentitur mordicatio aut declinant ad latus dulcedinis sunt calidi:7 illi ex quibus sentitur acetositas 7 chyragiati rosalis omnes sunt frigidi. Et bene redolentia p̄m plurimum sunt calida:nisi illa quibus associatur rosalitas:vt 7 sedatio spiritus 7 anhelitus:vt camphora:7 nenuphar. Corpora enim amborum non euacuantur ex subitantia in frigiditate associata odori vsq̄ ad cerebrum. Omne ergo bene redolens est calidum:7 similiter omne alefeniati:quare propter illud sunt facientia dolorem capitis.

¶In pte ista ostēso quō odorabilia p̄nt diuersificari i opp̄one ex diuersitatib⁹ odorabilium docet figūare sup oppōné 7 p̄ hic docet ex diuersitatibus gn̄alibus odorabiliū. scō hic docet ex dr̄ys qbusdā spālib⁹. 2° ibi. (Et bñ redolētia p̄m p̄m.) ¶Circa p̄mā pte intelligēdū:q Aui. p̄ tangit in gne:q sunt odores p̄ntes caliditate:7 isti sunt odores mordicatiui. i. acuti. 7 odores dulces. i. ameni. Cā aūt q̄re odores ex quibus sentit mordicatio:aut q̄ declinant ad latus dulcedinis. i. amenitatis sunt calidi est:q7 vt dcm̄ finit p̄us odores p̄portionant saporibus:7 iō sicut sapor mordicatiuus q̄lis est sapor rei acute:p̄sequit caliditatē excedētē:ita ēt odor mordicatiuus:q idē est cū odore acuto cātur in re p̄ excellētē caliditatē. Et sicut sapor dulcis cōsequit in re caliditatē tēperatā:ita ēt odor dulcis vel amenus in re p̄sequit in re caliditatē tēperatā. Et ex h̄ statim appet:q̄ dz Aui. dicat:q isti duo odores p̄sequūt caliditatē:nō tn̄ est intelligēdū:q p̄sequāt eādē caliditatē:eo q odor mordicatiu⁹ multo fortiorē caliditatē cōsequit q̄z odor suauis 7 amen⁹:quēadmodū sapor acut⁹ vehemētiorē caliditatē consequit q̄z sapor dulcis. ¶Scō Aui. tāgit q sūt odores q sequūt cōpl'onē frigidā 7 isti sunt odores acetosi 7 odores canagiati:p quos intelligit odores:q sentiunt cū obtusione sensus 7 stupefactiōe:quēadmodū sentit opiū:7 iō exponit:q tales sunt odores opiati. Et sil'r ēt significāt friditatē odores rosales:sūt aūt tales odores quali p̄portionati sapori insipido:talis. n. videt eē odor rosis:sicut ēt cū ei⁹ sapor:q est insipidus. Oēs. n. isti odores friditatē excedētē significāt. Odores qdē acetosi:qm̄ vt declaratū est prius acetositas in re friditatē cōsequit a dñio:de odorib⁹ ēt stupefactiuis est notū cū stupefactio nō causet nisi a friditatis excessu. Odor ēt rosalis q7 p̄portionat sapori insipido p̄ diminutā 7 imp̄fectā digōne defectū caloris significat. Res enim sicut q̄ si nō hz saporē:sic ēt neq̄ hz odorē:7 hoc dico de rose anteqū cōuertatur in māna:q7 postq̄ cōuersum est in māna bñ habet odorē 7 saporem. ¶Circa scōam partem:in qua ex diuersitate speciali odorabilium docet super cōpl'onem significare intelligendum q bene redolentia vtplurimū sūt calida. Et hoc iō q7 dz odor possit fieri absq̄ eo q a re odorabili eleuet vapor fumosus;vt dictū est prius;tn̄ odor magn⁹ 7 vehemēs fieri nōt absq̄ tali euapo" fumali:c⁹ signū est:q7 videmus q oia:que sunt multū redolētia i processu temporis corrugant 7 cōtrahunt in ptibus suis:hoc autē est:q7 continue ab eis humidū cuz sicco terreo subtili effumat. Et propterea ēt videm⁹:q ea que sunt redolētia non euaporantia non faciunt multuz odorem:sed qn̄ calefacta euaporant. tunc multum redolent:sicut videmus ad sensum:q vnū granū thuris calefactū:7 per calefactionē effumans plus redolet q̄z vnus pugillus non effumans. 7 oia etiaz que sunt sic fortiter redolentia vident abundare in tali fumali euaporatiōe:7 q7 talis euaporatio fumalis est calidi cum sine calido fieri non possit ideo oia talia videntur esse calida a dominio. ¶Excipit tn̄ Aui. ab istis illa:que sunt multū redolētia:quibus associat rosalitas 7 seductio spirit⁹ 7 anhelitus. Et quidem quid intelligat per odorem rosalē dictū est prius. Per odores vero quibus associatur sedatio spūs 7 anhelitus intelligere videt odores:qui sunt stupefaciētes:tunc. n. sedatur spiritus quando obtūdit 7 remittit in sui operatione 7 motu:obtusio aūt spūs nō ē aliō q̄z quedam stupiditas eius:que frigiditatem eius cōsequit qm̄ sicut calidū reddit spiritum mobilē:ita frigidū reddit ipsum stupidū 7 imobilē: dicit h̄ auctor p̄ⁿ fen primi cañ. capitulo de virtutibus ministrantibus. Et p̄pterea ex odoribus frigidis fit sedatio spiritus. Similiter etiam 7 tales odores infrigidantes 7 stupefactiui sedant anhelitum propter duo. primo q7 tunc sedatur anhelitus quando remittitur necessitas inflāmationis:propter quam anhelitus in spissatur 7 velocitatur. Nunc aūt tales odores necessitatem hanc. sedāt p̄pea q7 tales odores infrigidant cerebrū: cerebrum aūt infrigidatum infrigidat cor 7 calorem 7 spiritum contentum in corde:ex remissione aūt caloris in corde diminuitur necessitas anhelandi:7 ideo odores ex quibus fit sedatio spūs sunt fridi. Secūdo etiam sedant tales odores anhelitū:q7 sicut tales odores stupefaciunt virtutem sensibilem:7 debilitant ipsam in sua operatione:pigr̄ reddendo spiritum:7 prohibendo ipsum expandi ad organa sensibilia:ita etiam debilitant virtutem motiuam in sui operatione. Nunc autē causa principalis anhelitus est virtus motiua defluēs a cerebro ad lacertos pectoris:p̄pter qō ex ipsius debilitate anhelit⁹ mot⁹ debilitat 7 sedatur. Sic igit ex oībus istis odorib⁹ signātur frigiditas rei odorabilis:7 q7 in talibus est odoris vehementia:sicut apparet in camphora 7 nenuphare:7 odoris vehementia non videt posse fieri absq̄ caliditate effumāte:iō subdit modū Aui. p̄m quem odores taliū rerum infrigidant cū subdit. (Corpora enim eorum nō euacuant ex suba ifrigidāte 7c̄.) In qbus verbis vult dicere Aui. q odoribus istaꝝ rerum associatur suba multa infrigidans:que peruenit cum odore vsq̄ ad cerebrum 7 infridat ipsum:q7 tamen vehemētia odoris est. vt in pluribus cū fumali euaporatione dñante: q̄ est caliditatis a dñio potius q̄z friditatis:iō p̄cludit q oē bene redolēs est cal'm:7 sim̄l'r oia alefaginiati:p q̄ ēt intelligit res aromaticas:quēadmodū sunt pip:7 cinamomū: 7 crocus:7 similia. Et q7 talia multum euaporant propter caliditatem:ex qua euaporatione cum odorantur replent cerebrum valde:7 ex repletione accidit in ipso dolor propter extensionem quam facit:7 sic etiā ex nimia calefactione eorum discrasiatur cerebrum:7 fit in ipso ebullitio:que extensionem facit ipso. Ex his autem causis dupliciter accidit. Ideo Auicen. subdit vltimo (quare propter istud sūt facientia dolorem capitis.)

Odores sedātes spūm 7 anhelitū sūt frigidi 7 q sint.

Questio. xiij.

Sed vt pfectius dicta Auicen. intelligantur aliquis hic dubitabit vtruz omne odorabile sit calidum a dominio. Et videt q̄ sic. primo auctoritate p̄hi in lib. de sensu 7 sensato:dicit. n. sic ad litteraz. Odoris nāq̄ virtus natura calida est. ¶Sed hoc arguitur rōne:q7 omnis res effumans videtur esse calida:

cũ effumatio abſq; caliditate nó fiat: ſz oẽ odorabile ẽ effumãs: cũ odor abſq; fumali euaporatione fieri nó poſſit: vt vĩ innuere ph̃s in lib. de ſen. ⁊ ſenſa. g̃ oẽ odorabile ẽ cal'z. ¶ Oppoſitũ aũt dicit ħ Aui. ⁊ Hal'. 4° de ſim. me. ¶ Dõz ad ħ: q; rex odorabiliũ q̃dã ſunt calide a dñio: q̃dã x̃o frigide. Qõ aũt ita ſit appet ex experiẽtia: q̃ ſũpta eſt ab effectu ⁊ opõne rex odorabiliuz: quã faciũt i corp⁹ humanũ. Nã q̃dã odorifera maifeſte videmus caleſacere corp⁹ humanũ: vt piper: ⁊ cinamomũ: ⁊ ſiliã. Quedã x̃o manifeſte videmus ip̃m infridare: vt cãphora: ⁊ roſa: ⁊ nenufar: ⁊ ſimilia. ⁊ iſtud ẽt declarat' inq̃tuz pol'e eſt ex ꝯpatione taliũ ptiuz odorabiliũ: qm̃ de odorabilibus q̃dam ſunt: q̃ pl'es ptes hñt in ſe calidas q̃z fridas: pp qõ ex ħ merito ſũt cal'a a dñio: quẽadmodũ exẽplũ ꝑmũ declarat. q̃dã x̃o ſunt: in quibus vincit ſubã ptium fridax: vtputa ps aq̃a ⁊ terrea: ⁊ ſz in eis ſit aliq̃ ps cal'a: róe cui⁹ maxie ſũt odorifera: vñ talia a dñio frida iudicant': quẽadmodũ ẽ roſa: q̃ ex diuſis ptibus ẽ ꝯpoſita: q̃ eſt aromatica: nã in ꝯpõne ei⁹ vincit ps aquoſa ⁊ terrea: vñ frida a dñio iudicat': ⁊ de ħ qdẽ i ſe nó eſt dubitatio. ſ. q; odorifex qõdã ſit calidũ qõdã vo fridũ. ¶ Sz dubitatio ẽ de mõ ꝑm quẽ mẽ^te a dñio facte p̃ñt eſſe odorabiles ⁊ imutare organũ olfat⁹: ſicut. n. ph̃us dicit in lib. de ſenſu ⁊ ſenſato. Friditas ⁊ cõglutinatio ſapores hebetãt: ⁊ odores exterminãt: cal'm aũt mouet ⁊ gñat: pp qõ olfatio odox abſq; calitate fieri nó vĩ. ¶ Et dõm vĩ vt extrahit' ex dictis Aui. q; res frigide p̃ñt imutare organũ olfatus altero duox modox. vno mõ ſine euaporatiõe fumali: ⁊ ħ qdem fiet mediãte alteratiõe ſola facta in aere nullo corpeo defluẽte a re odorabili: ſic. n. res colorata põt ipirimere ſpẽm coloris in aere: q̃ poſtea põt imutare organum ſẽſus viſus: ita ẽt odor exñs i aliq̃ re fride ꝯpl'onis põt imutare organũ odorat⁹ mediãte alteratione: quã faciet in aere vel in aq̃: ꝑter qõ ab ea eleuet' aliqs vapor vl' fum⁹. ⁊ ſ̃ ph̃s i lib. õ ſen. ⁊ ſen. nó approbat oio opionẽ: q̃ poſuit: q; odor ſp fit cũ fumali euaporatõe: ſz dicit q; ħ eſt ſil'e dicere effluxió. b⁹. i. ex ſimile dicẽ ei q; dicitur: q; viſio fiat p ħ: qõ ad corpeũ effluat a re viſibili ad viſũ: ſicut dixit Demo critus. ſicut g̃ iſtõ nõ eſt bñ dictũ in viſione: ita ẽt nec illud in odoratiõe. Scõo mó dicem⁹ q; ẽt res fride imutare p̃ñt organũ olfat⁹ cũ famuli euaporatiõe facta a re odorabili: ⁊ tñ odor ſic factus ifridabit a dñio: ⁊ ħ qdẽ erit p iſtũ modũ: dicem⁹. n. q; ille res facte ñ ſolũ hñt ꝯpl'onẽ p^e: q̃ ime^te reſultat ex elẽntis: imo ẽt hñt ꝯpl'onẽ 2^am: q̃ reſultat ex pt̃ibus ptib⁹ diuerſis mixtis mixtiõe nõ va: ſed ſoluz quo ad ſenſum. In illa g̃ re ſũt ptes cal'e ⁊ fri ſz frigide ſint plures ⁊ dñent in ipſa: róne q̃x res illa frida ẽ a dñio. Dicem⁹ g̃ q; in illa re róne ptiũ cal'ax fit fumalis euaporatio. Et q; tales ptes cal'e ſũt vehemẽter ꝯnexe cũ frigidis ſimul cũ eis exalãt: ⁊ euaporant ẽt partes frigide: que peruenientes ad aerẽ exteriorẽ attrahunt' ẽt a naribus⁹: ⁊ attracte a naribus organum olfatus immutant. Et q; talis euaporatio fumalis eſt ꝯpoſita ex partibus frigidis: ⁊ frigide in tali cõmixtiõe dominãtur: ideo odor illius rei ſentit' nó acut⁹: ſed roralis ⁊ opiatus: ⁊ ideo ẽt nõ calefacit: ſed infrigidat. Et ħ ẽ quod dicit. A. in lr̃a: loquens de talib⁹ odorabilib⁹. (Corpora. n. eox nõ cũantur ex ſuba ifrigidãte aſſociata odori vſq; ad cerebrum.) quaſi vult dicere q; odor vnde odor eſt bñ hz ſubm cal'm: qõ quidẽ eſt ficcũ ſubtile ꝯmixtũ cũ humido a calido effumãs: ⁊ róne iſtius organũ odoratus immutat. tñ cũ ħ qõ eſt ſubm odoris põt cũ eo cõmiſceri ſubſtantia multa infrigidãs: ⁊ ſimul cum tali fumoſa euaporatione poſſet aqueũ humidũ exalare: róne cuius ꝯmixtiõis organũ odorat⁹ imutat' nó ſolũ a pticula illa cal'a: verum ẽt ⁊ a frida. Et q; illa eſt dñans i illo ꝯmixto: ideo organũ odoratus: ⁊ cerebrum etiam infridatur ⁊ nõ calefit ab illo odorifero: vñ illud odoriferum frigidũ a dñio iudicat' ⁊ róne etiã illius in odore illius nó eſt acuitas; ſed potius acuitati cõtrariũ. Et ſic ex dictis apparet ꝑm quem modũ odorabilia non ſoluꝫ cal'a ſed frigida exñt. ¶ Ad illud vo qõ dr̃ auctoritate ph̃i q; dicit: q; virtus odoris eſt cal'a: poſſumus dicere vno mõ q; eſt vex vt in pluribus: ſicut et dicit Aui. qm̃ vt in plib⁹ eox olfatio: vt dixit: eſt calitas. ¶ Uel dõm q; ph̃s intelligit: q; vtus odoris rõe ſui ſubiecti ꝑpin qui ⁊ ꝑpij eſt cal'a: nullũ eſt tñ incõueniẽs vt róne alteri⁹ ptis cõmixte cũ illo ſit frigida: vt ꝑus eſt declaratuz. ¶ Et eodẽ mõ ſoluit' arg^m. res. n. vñ effumãs eſt bñ cuz calitatẽ in ſe habens. Nullũ tñ eſt incõueniẽs vt cũ parte cal'a effumãte ꝓniſceat' res frigida: q̃ ẽt ſimul eſt euaporãs cuz illa pte cal'a. Et q; talis dñat' in illa cõmixtione pl⁹ infridabit q̃z calefaciet: vñ a dñio talis res frida odorabilis iudicabit' in exceſſu: ⁊ nõ cal'a. Et ħ eſt veritas huius qõnis: que ex dictis littere Aui. extrahitur. ¶ Deide cũ dicit.

¶ De coloribus iam locuti ſumus ⁊ fecimus te ſcire: q; ipſi diuerſificantur ꝑm plurimum: ⁊ non ſunt ſicut odores ꝑm plurimum.

¶ Cum docuit ex ſaporibus ⁊ odoribus ſignificare ſup cõpl'ones medicinarũ: hic docet ex coloribus ſignificare ſuper cõpl'oneꝫ eox. Et p̃ ꝯparat ſignificationes: q̃ ſumũt' ab eis ad ſignificationes: q̃ ſumunt' ab odoribus. ⁊ ſcõo oſtẽdit q̃le iudiciũ veridicũ põt ſumi a coloribus in ſignificando ſuper ꝯpl'ones medicinax. 2° ibi. (Sed ipſi monſtrant in intentione vna.) ¶ Circa primã pt̃ẽ eſt intelligẽdũ: q; colores diuerſificant' ꝑm pl'm: ⁊ nõ ſunt ſicut odores ꝑm plurimum duobus modis. vno mõ qdẽ diuerſificant': qz nõ ſignificant vnã rem determinatã in cõpl'one ſic: ſicut ſignãnt ſapores ⁊ odores: qm̃ vn⁹ color põt ꝯſequi ꝑrias ꝯpl'ones qõ nõ ſic ꝓtingit in ſaporib⁹ ⁊ odoribus: vt vbi gr̃a. color albus repitur in re cal'e ꝯpl'onis: ⁊ in re fride ꝯpl'onis. Reperit'. n. in calce q̃ ẽ cal'a: ⁊ in roſa q̃ eſt frida: ⁊ ſil'r ẽt nõ ſolum vnus color põt repiri in rebus diuerſax ꝯpl'onũ: imo etiam ⁊ duo colores diuerſi reperiuntur in rebus eiuſdem cõpl'onis: vt roſa: q̃ eſt rubea eſt frida: ⁊ flos nenufaris: q̃ ẽ albus eſt ẽt fridus. Et ꝓpea valde diuerſicant' in ſignificãdo vnã determinatã ꝯpl'onẽ reſpectu ſapox ⁊ odox. 2mo do diuerſificantur colores in ſignificando: quia ab eis modica põt ſumi cognitio valde ſuper ꝯpl'ones me^re. Nõ. n. ſumitur ab eis ſignificatio ſuper cõpl'onẽ: niſi ꝑm illũ modũ quem poſtea ſubdit. A. q; cognitio eſt modica ⁊ pauca valde re^a cognitionis: q̃ ſumit' ab odorib⁹ ⁊ ſaporib⁹. Et ꝓpea optime dixit Aui. q; colores diuerſificant' ꝑz pl'm in ſignificationibus eox: vt iſtud dictũ ꝯcordet cũ illo qõ dixit ſup̃. (Et in coloꝛib⁹ cũ qdẽ ſignificatio ſine fiducia ⁊c̃.) Et ꝓpea Aui. ⁊ alij auctores modicũ faciũt valde tractatũ de ſignificatione a coloꝛibus ſumpta ſuper complexiones medicinarum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sed ipſi demonſtrant intentione vna demõſtrationem plurimam. Et eſt quidem cum ſpeciei vnius diuerſificãtur modi ⁊ quidam eoꝛuz ſunt decliues ad albedinem: ⁊ quidam eoꝛum decliues ad nigredinem: ⁊ quidam eoꝛum ſunt decliues ad tincturaz rubeam aut nigram: tũc ad albedinem declinantes ſi ſunt in ſpecie frigidi natura ſunt frigidioꝛes: ⁊ declinãtes ad alia duo ſunt minus frigidi. Et ſi natura trahit ad caliditatem: tunc res eſt econuerſo. Et hoc quidem quandoqz diuerſificatur in rebus verumtamen illud quod eſt ſecundum plurimũ eſt qõ dixi ante. Loquamur ergo nunc de operationibus medicinarum ſimplicium.

Quõ odoꝛabiliafra imutẽt organũ olfatus

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

¶ Oñdit q̃le iudiciũ appꝛoximãs v̄itati p̄t ſumi a coloꝛib⁹: ⁊ vult dicere q̄p me^na:de cui⁹ ꝓpꝛ'one iudiciũ q̄rim⁹:aut eſt ex tota ſua ſpē cal'a:aut frida. Si q̄dē ex tota ſua ſpē ſit frigida tũc me^na ſingularis i illa ſpē:q̄ magis decliabit ad albedinē erit fridioꝛ:illa v̄o q̄ magis declinabit ad rubedinē vel nigredinē erit min⁹ fr̄a vt roſa ru.ē min⁹ fr̄a q̄ꝫ roſa al. Si ām me^na ex tota ſpē ſit cal'a:tũc res ē eꝛꝛio:qꝛ illa:q̄ magis tēdit ad albedinē erit calioꝛ:q̄ x̄o ad nigredinē aut rubedinē erit min⁹ cal'a. ¶ Circa quē canonē intelligēdũ:q̄p ēt hic canó nó bꝫ vl'r x̄itatē:qō decl'at p̄ in me^na:q̄ ex tota ſui ſpē ē fr̄a. Nó.n.eſtvep ſp:q̄p in me^na:q̄ ex tota ſui ſpē eſt fr̄a:q̄p illa q̄ magꝭ tēdit ad albedinē ſit fridioꝛ:qꝛ nos videm⁹:⁊ papauer ex tota ſpē ē fr̄m:⁊ tñ ille:q magis ꝺecliat ad albedinē nó ē fridioꝛ:imo ē min⁹ fridus:cũ ex ſucco papaueris nigri fiat opiũ.⁊ ſili mó ſemē iuſqami albũ ē minoris friditatis q̄ꝫ nigꝛ. Sil'r ēt nó ē vep ſp:q̄p in me^na:q̄ a tota ſpē ē cal'a:illa q̄ magꝭ tēdit ad albedinez ſit calioꝛ:q̄ v̄o ad rubedinē ſit min⁹ cal'a:qꝛ nos videm⁹:q̄p cepe ex tota ſui ſpē ē cal'z:⁊ tñ id qō tēdit ad albedinē nó ē calidi⁹:imo eſt min⁹ cal'm cũ ſit mioꝛis acuitaꝭ:vt appet ad ſenſũ.illud aũt qō tēdit ad rubedinē ē calius ⁊ pl⁹ acutũ.⁊ ió iſte canó nó ſp ē ver⁹:v̄ificat' tñ vt multũ:in me^na.n.q̄ ex tota ſpē eſt fr̄a multotiēs ē:q̄p q̄ ē albioꝛ ē magis fr̄a:q̄ v̄o rubioꝛ ē min⁹ fr̄a. Et b̄ ió qꝛ res:q̄ ē ꝓpꝛ'onis fr̄e ꝫ pb̄m:ē ēt ꝓpꝛ'onis hũide:mũc ām fr̄m agēs i hũidũ ipꝫ dealbat:vt fuit.s.dcm. Me^na v̄o q̄ ex tota ſpē ē cal'a fm p̄m ē ſicca:nũc aũt cal'm q̄ꝫto magis ē agēs in ſiccũ:tāto magis ipm dealbat.⁊ ideo cal'a me^na illa:q̄ ē albioꝛ ē magꝭ cal'a q̄v̄o nigrioꝛ aut rubꝛioꝛ min⁹:qꝛ tñ b̄ iudiciũ nó ſp eſt vep:ió dixit vltio. A.(⁊ b̄ qdē q̄nq̄ diuerſificāt' in reb⁹:v̄erūtñ illō qō ē ꝫ p̄m ē qō dixi añ.i.in canōe ſtati poſito. Deide. A. vtēs trāſitu ad ſequentia dicit.(loquamur ergo de operationibus medicinarum ſing^lis.)totus enim ſermo predictus vt in diuiſiōe apuit relatus eſt ad virtutes earum.

¶ De opōnib⁹ medicia p̄ ſingulariũ. Ca. iiij.

Icemus q̄ medicie ſimplices hab̄ét opones vl'es ⁊ opónes pricl'ares:⁊ opónes ſil'es vlibus. Opones itaq̄ vl'es ſũt:ſicut calefactio ⁊ infrigidatio:⁊ expulſio ⁊ attractio:⁊ vlceratio:⁊ ꝓſolidatio:⁊ q̄ ſũt filia illis. Et opones pticulares ſũt ſicut iuuamētũ in cācro:⁊ iuuamētũ in emoꝛroydib⁹ ⁊ iuuamētũ in icteritia:⁊ filia h̄is. Et opōnes: q̄ ſunt ſil'es vlib⁹ ſũt ſic̄ puocatio ⁊ ſol'o:⁊ q̄ ſũt filia illis. h̄e.n. q̄ꝫuis ſint pticulares:qꝛ ſũt opones in mēbꝛis ꝓpꝛ̄ijs:⁊ cũ iſtr̄is ꝓpꝛ̄ijs:tñ ſũt ſil'es vlib⁹:qm̄ ſũt opónes rep:q̄p iuuamenta ⁊ nocumēta ſũt cōia cũ h̄oc q̄p patiť ab eis coꝛp⁹ totũ nó p accñs. Nos v̄o nó rememoꝛabimur hic niſi opationũ eap vl'ium:⁊ ſil'ium vlibus.

¶ Um determinauit de ꝓpꝛ'onib⁹ ⁊ v̄tutib⁹ me^na in gñali:⁊ dedit ēt modũ gñalez deueniēdi in cognitionē ꝓpꝛ'onũ ⁊ v̄tutũ me^na ⁊ via expiētie ⁊ via rónis. In p̄te iſta determinat de opōnib⁹ ipſap me^na:q̄p opónuz eſt p̄m ꝓpꝛ'o ⁊ v̄t⁹ ipap. Et qꝛ modi opōnũ taliũ diũlificāť.qdā.n. p̄cedũt a medicis mediātib⁹ v̄tutib⁹ eap itrinſecis:qdā v̄o p̄cedũt ab eis mediātib⁹ qbuſdā extrinſecis accñtalib⁹ aduenientib⁹ medicis. Jō p̄ Aui. determinat de modis opōnũ eap vt p̄cedũt a p̄mis p̄ncipijs.2° determiat iudicia circa opōnes eap vt ab eis p̄ueniũt mediātib⁹ illis:q̄ eis accñt. 2ª ibi.(Medicis accñt iudicia ⁊c̄.)p̄ª i duas:qꝛ p̄ diſtiguit modos gñales taliũ opōnũ.2°ō eis p̄ſeqť declarādo.2ª ibi. (Et añ qdē q̄ꝫ loq̄mur ⁊c̄.)p̄ª in tres.p̄ p̄mittit q̄ꝫdā diſtinctionē opónũ p̄cedētiũ a medicis:⁊ declat mēbꝛa illi⁹ diſtionis.2° elicit modos opōnũ:de qb⁹ determinare itēdit.3°qꝛ illi ēt modi opónũ diũlitatē h̄ñt decl'at q̄lis diũſitas ē i illis ⁊ eos diſtiguit.2ª ibi.(Nos v̄o ñ rememoꝛabimur.)3ª ibi. (Alium itaq̄ opōnũ.)p̄ª in duas.p̄ p̄miſit diſtónē:q̄ cadit in opónib⁹ p̄cedētib⁹ in medicis.2° declat illa mēbꝛa diſtō nis.2ª ibi.(Opónes itaq̄.)qō dicit in p̄ª p̄te notũ ē. ¶ 2ª x̄o ps didit i tres:qꝛ p̄ declat q̄ dñr eē opónes vl'es.2° q̄ pticularés.3° q̄ ſũt ſil'es vlib⁹.2ª ibi.(Et opónes pticulares.)3ª ibi.(Et opónes q̄dē q̄ ſũt ſil'es.) Et in iſtis q̄dē pticulis q̄d dicat ſatis eſt clap:nā opónes vl'es. Aui. appellat opónes q̄ nó ſũt appꝛopate alicui mēbꝛo:aut alicui diſpōni:neq̄ ēt ſũt appꝛopate aliq̄b⁹ mēbris determinatis:vt ē calefactio infridatio:⁊ illa de qb⁹ in l'r̄a exēplificat:ſꝫ pticulares ſunt ille:q̄ appꝛopant' aut aliq̄b⁹ mēbꝛis:aut aliq̄b⁹ diſpōnib⁹ ⁊ ēt aliq̄b⁹ medicis:vt exēplificat ēt i l'r̄a. Que v̄o ſũt ſil'es vlib⁹ Aui. ēt ſatis decl'at in l'r̄a. Proſeqť aũt hic Aui. ſolũ de vlib⁹ opōnib⁹:⁊ de his:q̄ ſũt ſil'es eis:qm̄ in b̄ tractatu ſolũ ponũť canōes gñales ⁊ cōes:⁊ ꝓpea ſolũ de opónib⁹: q̄ ſũt gñales ⁊ cōes ꝺtermiat. Tales ām ſũt opónes:q̄ vl'es dñr:de pticularib⁹ aũt determiabit cũ ſingul'r tractabit ꝺ vnaquaq̄ ſimplici medicina. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Alium itaq̄ opōnum alie ſũt q̄ ſũt p̄me. Et alie ſũt q̄ ſunt ſcd̄e. Et p̄me q̄dē ſunt opónes q̄ tuoꝛ q̄ ſũt infridatio:caletactio ḧuectatio:⁊ exiccatio. Scd̄ap vero alie ſunt q̄ ſunt iſte eedē opónes:ſꝫ ſũt meſurate:aut cōparate cuꝫ termino additionis:aut diminutiōis:ſicut aduſtio:⁊ putrefactio:⁊ ſicut ꝓgelatio:nā iſte eedē ſunt calefacietes ⁊ infrigidātes:ſꝫ ſunt meſurate ⁊ cōparate. Et alie ſũt:q̄ ſũt opónes alie ſꝫ ſũt p̄cedentes ab iſtis:ſicut ſtupefactio:⁊ ſigillatio:⁊ attractio ⁊ lubꝛificatio:⁊ aptio:⁊ cōglutinatio:⁊ q̄ ſunt ſimilia illis. Tribus vero ſimiles ſunt ſicut ventris ſolutio:⁊ puocatio:⁊ ſudoꝛis eductio.

¶ Quia adhuc eſt diuerſitas in operationibus vniuerſalibus:idcirco adhuc ſubdiuidit tales modos operationuꝫ: vt de omnibus modis proſequatur ⁊ eos declaret. Et primo docuit tales modos operationum vniuerſalium.ſecūdo iterato declarat: que ſunt operationes ſimiles vniuerſalibus: quia de iſtis etiam proſequitur.ſecūda ibi.(Universalibus vero ſimiles ⁊c̄.)Prima i duas. primo premittens diſtinctionem talium vniuerſalium operationum declarat vnum membꝛū diſtinctionis.⁊ ſecundo aliud declarās ipſum ſubdiuidit ⁊ declarat etiam membꝛa diuiſionis illius ſecunda ibi.(Secundarum vero alie ſunt ⁊c̄.) Et qꝛ id quod dixit in iſtis particulis ſatis ipſe Auicen. declarat iccirco in expoſitione ipſarum inſiſtere non curamus.
¶ Deinde cum dicit.

¶ Et ante quidem q̄ꝫ loquamur de operationibus earuꝫ loquamur de pꝛoꝛꝛietatibus quas in ſeipſis habent.

¶ In parte iſta cũ diſtinxit modos opationum:que reperiũtur in medicinis ſm differentias generales proſequitur de iſtis modis operationum: de quibus determinare intendit oſtendēdo quot ⁊ q̄ ſunt in ſpeciali tales modi operationum reperti in medicinis: diuidendo eas vſq̄ ad differentias vltimas: ⁊ declarando vnumquodq̄ illoꝛum modoꝛum. Et qꝛ omnes operationes:q̄ procedunt in me-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

dicinis ꝓcedũt a vtutib⁹ reptis in eis:z inter vtutes medicinaꝝ q̃dã sũt:q̃ st ꝑncipaliꝝ ꝑn'' opõnũ ipsaꝝ:q̃ dãvo sũt vtutes repte in eis:q̃ nõ sũt ꝑncipaliꝝ ꝑn'' opõnis:ꝫ coadiuuãt ad opõnẽ aut ipediũt eã:cũ ꝺ istis:q̃ coadiuuãt opõnẽ aut ipaꝝ ipediũt nõdũ determinauerit Aui.ió hic ꝑ anteq̃ determinet de talib⁹ opõnibus determinat de ꝓprietatib⁹ q̃ sũt in medicinis a qb⁹ opo medicie iuuaf aut ipedif:ꝓ qꝺ dicem⁹ q hec ps diuidif in duas:qꝝ ꝑ determinat de talib⁹ ꝓprietatibus.scꝺo ꝓsequf de istis modis opõnũ.2ª ibi. (Medicinaꝝ aũt opõnes famosas) ꝑª in duas.ꝑ circa h̃ ꝓ ponit suã intẽtionẽ.2° ꝓsequf ibi.(Dicim⁹ g̃ q ꝓprietates.) ¶Circa ꝑmã ptẽ intelligẽdũ:q ꝓpetas accipif trib⁹ modis vno mó large ꝓ q̃libet q̃litate:q̃ est i medicina:q̃ ẽ ꝑn'' opõnis eius:siue fit ꝑn'' coadiuuãs:z isto mó q̃cũqꝫ ꝓprio z q̃cũqꝫ vtus ꝓꝑa vel alia q̃ est in medicina ꝺr ei⁹ ꝓpetas. Scꝺo mó accipif stricte ꝓ q̃litate vel virtute:q̃ est in medicina:q̃ solũ opõni coadiuuat:nó tñ q sit opationis ꝑncipiũ. sicut verbi gratia si sit medicina calida subtilis dicem⁹:q subtilitas adiuuat calitatẽ:q̃ est in ipa ad fortius opanduꝫ z citi⁹. Tertio mó accipif strictissime:z isto modo accipif ꝓ ꝑncipio occulto opationũ ꝓpriaꝝ qꝺ in medicinis reperitur:q ꝑn'' a medicis vocaf forma specifica:nũc aũt ꝓpetas nõ accipif tertio mó:sed accipif ꝑ mó z scꝺo: z magis accipif ꝓ secũdo:qm̃ de talibus proprietatib⁹ hic determinat:de primis vero determinauit prius. ¶Deide cũ dicit.

¶Dicimus ergo q ꝓprietates q̃s medicine in seipsis hñt:alie sũt ipe q̃litates q̃tuor note:z alie sũt odores z colores:z alie sũt ꝓpetates famose.

¶Prosequif de istis ꝓprietatibus:z primo ꝑmittit quãdã diuisionẽ ꝓprietatũ reptaꝝ in medicinis.secũdo de eis ꝓ sequif.s.de illis de qb⁹ determinare intẽdit 2ª ibi.(Quarũ sunt iste ꝛc̃.) ¶Circa ꝑmã partem intelligẽdũ: q ex hoc: q Aui.dicit.(Dicimus ergo ꝛc̃.)apparet q Aui.hic accipit ꝓprietatẽ ꝓ omni qualitate inherente medicine:que ẽ alicuius oponis ꝑncipiũ:vel coadiuuans ei. Et propterea talis ꝓprietas:vt dicit:aut ẽ aliq̃ de q̃tuor q̃litatib⁹ notis: quatuor quidem q̃litates notas vocat:q̃tuor ꝓprias q̃litates.s.ca.frig.sic.z hu.q̃ qꝺem dñr note:aut qꝝ sunt note z manifeste quasi oibus:aut sunt note ex p̃cedẽtibus:q̃ quidem quatuor q̃litates vocate sunt ab Aui.virtutes:z vocate sunt ꝓprietates:dñr.n.proprietates in cõparatiõe ad res quas informãt:qm̃ vt sic sunt eis appropriate:vocanf res vero virtutes in cõparatione ad opationes ꝓcedẽtes a rebus:qm̃ res ptales qualitates ꝑn'' opatiõis exñt. Subdit autem q alie ꝓprietates sunt odores z colores:qm̃ ista accidentia ẽt sunt de his:que in medicinis inherẽt:z sub odoribus ꝓprehẽdit etiã sapores. Et de istis quidẽ ꝓpetatib⁹ hic nunc determinat:qm̃ de istis determinatũ est satis in p̃cedentibus.sed ꝓsequtur de illis:q̃s subdit cuꝫ dicit.q alie sunt ꝓpetates famose:q̃s qꝺẽ vocat famosas:qꝝ ẽt sunt de genere qualitatũ cõium:que medicinis inherent:que satis sunt manifeste ad sensum. ¶Deinde cum dicit.

¶Quarum sunt iste: subtilitas: z spissitudo:z puluerizandi proprietas:z viscositas:z congelatio:z cursus:z mucillaginositas:z oleagiositas:z spõgiositas:z leuitaꝫ:z grauitas. Medicina autem subtilis est:cuius proprietas est:vt cũ a virtute patif nãli:que in nobis est diuidaf i corporib⁹ nostris in ptes minimas:sicut croc⁹ z cinamomũ:z hec quidẽ medicina magis cõfert in oibus suis ipressionib⁹ q̃ꝫ oẽs medicine ita vt lꝫ i ei⁹ deficcatiõe nõ sit mordicatio:tñ cõsequif deficcationẽ rei fortis mordicantis.

¶Prosequf de istis ꝓpetatib⁹ reptis in medicinis:q̃ sunt famose:q̃ qꝺẽ coadiuuãt opones:aut ipediũt:de qb⁹ ꝓpetatib⁹ nõdũ añ determinauerat:z ꝑ ꝓponit quot z q̃ sũt iste ꝓpetates.scꝺo de eis ꝓsequf declarãdo vnãquãqꝫ ipsaruꝫ. 2ª ibi.(Media aũt subtilis.) ¶Circa ꝑmã ptẽ intelligẽdũ:q iste ꝓpetates repte in medicis nõ sunt ꝓpe ꝑn'' opõnũ:qm̃ iste ꝓpetates sũt q̃dã q̃litates:q̃ se tenent ex pte sube media. Nũc aũt media nõ est ꝑn'' opõnis ꝑncipaliꝝ p suã subam:sed potius p suã ꝛpõnẽ:ꝓ qꝺ tales ꝓpetates nõ sũt ꝓpe ꝑn'' opõnis:sed sunt coadiuuãtes opõni eius:vt declarabif in notificatiõe vniuscuiusq̃. ¶2ª vo ps diuidit ibi in ptes decẽt qꝝ ꝑ ꝺclarat ꝓpetatẽ q̃ vocaf subtilitas.2° ꝓpetatẽ:q̃ vocatur spissitudo:z sic ꝛñr ptes distincte patẽt in lra. ¶Circa ꝑmã ptẽ in q̃ Aui.loquif de medicina subtili sciẽdũ:q medicinã aliq̃ ꝑt dici subtilis multipliꝝ.vno mó dicif subtilis róne effectus quẽ facit:sicut dicerem⁹ medicinã subtilẽ:q hũores subtiliaret:aut ẽt q vias z cãnales ꝛstrictos z opilatos aperiret. Et isto mó nó accipif hic subtilitaꝫ:qm̃ isto mó subtilitas in media nõ solũ eẽt ꝓpetas:imo eẽt virt⁹ ei⁹: q ꝑncipaliꝝ est opõnis ꝑn''. Nũc aũt subtilitas hec itelligif vt solũ est de talib⁹ ꝓpetatib⁹ famosis:q̃ opõni coadiuuãt vt ꝑus dictũ est. Sed alio mó põt dici media subtilis vt subtilitas referf ad medicinã ꝑm seipsam.z hoc mó media põt dici subtilis duob⁹ modis.vno mó róne quãtitatis suarũ dyametroꝝ.vñ diceremus medicinã:q̃ in sui suba non esset hñs ꝓfunditatẽ z spissitudinẽ qꝺ esset subtilis.qũo aliqua charta diceref subtilis.z isto mó non accipif ẽt hec subtilitas. Nã isto mó plũbũ malleatũ in lamina diceref subtilis medicia:q falsum ẽ cũ faciliꝝ ad minima diuidi nó possit z vnũ frustũ grossum cinamomi diceretur medicina spissa: qꝺ falsum est. ¶Scꝺo vero mó medicina ꝑm seipsam dicitur subtilis róne cõpõnis suaꝝ ptium:qũo dicimus q medicina que in compõne suaꝝ ptium est faciliꝝ diuisibilis ad minima ꝺr medicia subtilis:queꝛo nó hꝫ hoc dicif spissa. z isto modo accipitur hic medicina subtilis. Et sic etiã accipit eã Gal'.ꝑ de simplici medicina. Intelligo autem medicinã faciliter diuidi ad minimas ptes:non qꝝ diuidatur in ptes puas:sicut si diuideref cuꝫ cultello.talis enī diuisio non coadiuuaret opationes suas:imo potius ipediret: vt dictum fuit supra in qõne disputata de reductione medicine ad actum sue opationis. Sed intelligo medicinã faciliter diuidi in ptes minimas cũ faciliter reducitur ad modũ sube rei:q̃ ptes hꝫ tenues:vt quasi reducaf ad modũ sube vaporalis:aut ad modum sube aeree z ignee: hoc eni mó cinamomum z crocus sunt medicine subtiles:z ex oppositto cucurbita z gypsum sunt valde grosse. ¶Et signanter dixit Aui.q talis medicine proprietas est vt faciliter diuidatur in ptes minimas cum a virtute patitur naturali que est in nobis. Ex his enim verbis insinuauit duo.ꝓmũ eniꝫ est:q subtilitaꝫ non est q̃litas:que actu sit in medicina:immo est q̃litas:que est in potentia ipsa:que ad actũ reducif in ea a calore corporis nostri:vnde medicina subtilis ẽ subtilis in potentia z non in actu. Et ex hoc optime apparet: q subtilitas non intelligitur pro diuisione in partes puas: quemadmodum aliquid diuideref cum cultello:qm̃ q̃tũcunqꝫ diuideret portulacam aut gypsuꝫ in ptes valde paruas:adhuc tamen non essent medicine subtiles.intelligi g debet diuisio in ptes minimas alio modo sicut dictum est. ¶Scõm quod insinuauit est:q hec diuisio debet intelligi non in comparatione ad quodcũqꝫ:sed in comparatiõe ad calorem corporis nostri. Nam dato q aliqua res faciliter diuideref in ptes puas a calore alio:non tamẽ opꝫ q dicatur talis res medicia subtiliꝫ in cõpatione ad nos.calam⁹ enim siccus z ligna sicca faciliter diuiduntur ab igne in ptes minimas:z tamen in cõpatione ad nos non dicunf res subtiles:z ideo signanter dixit cum a virtute patitur naturali:que est in nobis. ¶Secundo intelligendum:qꝝ Aui. subdit

Med cina ꝑ q̃ pót ci sub mltip citer

subdit: ꝙ hec medicina magis ꝟfert in oib⁹ suis ipressioni bus q̄z oēs alie medicine: ꝙ aliq̄ me⁹ corpori approxima ta pōt dici ꝟferre ꝛ⁹. vno⁹ dō aliq̄ me⁹ cōferre rone bonitatj ꝛ iuuamēti qō efficit corpi in sui opatione: ꝛ hoc mō nō in telligit hic: qz interdū aliq̄ me⁹ pp sui subtilitatē vehemē/ tem plus nocet corpi q̄z iuuet: sicut Gal'. ponit 3⁰ de simpli ci. me⁹: ꝙ medicine venenose q̄ꝫto sunt subtilioris sube: tā to citius ꝛ velocius iterficiūt q̄z si essent grosse. Scdo mō ꝑt intelligi me⁹ magis ꝟferre re⁹ ipsius opōnis: vt tūc me/ dicina magis ꝟferat qñ vigorosior ꝛ pfectior est operatio eius. ꝛ hoc mō pōt intelligi dictū Aui. cū dicit ꝙ me⁹ sub tilis magis ꝟfert in oibus suis impressionibus q̄z oēs alie me⁹. Subtilitas. n. in me⁹ facit vt diuidat' plus ad mini/ ma: intelligēdo hāc diuisionē eo mō quo dictū est: hec aūt medicina plus diuisa ad minima facili⁹ ꝛ magis penetrat in oēs ptes corporis in qō dz agere. q̄re adiuuat vt virtus eius plus ꝛ vehemētius opet in illo ꝝm totā: vñ ꝛ supō de/ claratū fuit: ꝙ diuisio in ptes puas facit ad reductionē me dicine ad actū sue opationis: ꝓpter qō me⁹ qdē si est sub/ tilis in oibus suis impssionibus plus ꝟfert' q̄z oēs alie me dicine. Tertio mō posset intelligi hec ꝟferētia in re⁹ ad tē/ pus: in quo opat' medicine virtus q̄ corpori humano ap/ proximat'. Et isto qdē mō intelligēdo sigdez referamus ħ q̄ztum ad ꝑn⁹ sue opōnis: sic verus est ꝙ medicina subtilis magis ꝟfert in opōnib⁹ me⁹ q̄z oēs alie medicine: qm̄ cū medicina q̄cūq̄z nō operet' nisi reducat' ad actū: ꝛ ad actū nō reducit' nisi p diuisionē eius ad ptes minimas: vt dictum fuit supra: cū me⁹ subtilis citius diuidat' in ptes minimas: ꝛ p ꝟōns citi⁹ ad actū sue opōnis reducat': seqtur ꝙ subtili/ tas ꝟfert ad acceleratione opōnis cuiuslibet me⁹. Si ꝓo referamus istā ꝟferētiā q̄ztū ad tps ꝓlongationis opōnis medicine hoc inquam non esset verum ꝙ subtilitas medi cine magis inferret impressionem opōnis eius q̄z oēs alie medicine. qm̄ subtilitas facit vt citius resoluat' suba medi cine. ꝛ p ꝟōns ēt vt citius resoluat' vtus ei⁹. quare me⁹ sub tilis nō sic poterit ꝟseruare vtutē in opando: ꝛ pdurare in opōne: sicut poterit me⁹ sube grosse. Et ió Gal'. in 4⁰ de re/ gimine sani. ponit: ꝙ cera dz imiscēri cum oleis ad hoc vt diutius ꝟseruet' vtus ꝛ opatio eoꝝ: qm̄ p admixtionē cere reddit' grossior suba oleoꝝ. ¶ Tertio nōn⁹: ꝙ ex p̄dictis apparet: ꝙ iuuamētū ꝟsequtur me⁹ in sui opōne ex subtili/ tate sube sue: qm̄ medicina ꝟsequtur iuuamētū ex ipsa: ꝛ in/ quātū est simplex: ꝛ inq̄ztū ēt cōponit' cū alijs medicinis. Inq̄ztū qdē est simplex ꝟsequtur iuuamētū in opatione sui: qz ꝛ fortius opat' exñs in eodē gradu: ꝛ citius ēt operatur q̄z alie medicine. Inquātū ꝓo cōponit' cū alijs: qm̄ facit ꝙ alie cōpposite cū ipsa citius opent: ꝛ ēt facit vt virtus earuz ꝓueniat magis ad ꝓfundū ꝝm ptes mēbri: ꝛ vt ꝝm mini/ mas ptes ꝟtāgat ptes mēbri. quare vehemēti⁹ ꝛ inferius pmutabūt q̄z si sole eēnt corpori vel mēbro approximate. Et ppea qñ medic⁹ q̄rit' citā opōnē: ꝛ q̄rit ēt vt vtus medi cine ꝓueniat ad ꝓfundū dz admiscere medicinas subtiles: aut cōmiscere eas cū medicinis: q̄ sunt subtilis sube. ꝛ hec est cā admixtionis aceti in multis generibus medicinarū alterativaꝝ tā calidaꝝ q̄z frigidaꝝ. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Et intelligo per spissam cuius nō est illud de suis proprietatibus sicut cucurbita ꝛ gypsum.

¶ Scdo Auic. hic notificat ꝓprietatē q̄ dz spissitudo: manifestando qd intelligat p medicinā spissam. Et qz medicina spissa ꝓria est subtili: ꝛ notificato vno ꝓrio apparet quidi/ tas alterius ꝓrij: sicut appet ex sciētijs ꝑmis: ió facile est in telligere medicinā spissam ex notificatione medicine subti lis. Ponit aūt exēplū talis medicine in gypso ꝛ cucurbita. Et de gypso qdē satj ē notū: ꝙ ipm est me⁹ spissa: ꝛ silr ēt ꝺ cucurbita. ꝛ ppea cucurbita cogtur cū bis: q̄ subtiliāt ꝛ in cidūt sic cū reb⁹ acutis. Et hec est cā q̄re cepe in decoctiōe a multis cū cucurbita cōmiscet'. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Per viscosaz vo lubricā significamus oēm medicinā: cuius ꝓprietas ē actu: aut potētia q̄ ē eius opatio cū caliditas inata in eā ipressionē efficit vt recipiat extēsionē suspendēdo: ꝛ non abscindatur ꝓpterea qñ extēditur. Et est illa cu ius duabus extremitatibus cuz duo adherent corpora: ꝛ mouētur ad elongationē: possibile est vt cū eis moueat': preter quod illud: quod ē inter eas abscindatur sicut mel.

¶ Tertio hic notificat ꝓprietatē: q̄ est viscositas manifestā do qd est medicina viscosa. ¶ Juxta quā ꝑtē intelligēduz: ꝙ Aui. in suis verbis innuit q̄zdā diuisionē vel distōnē me/ dicine viscose: ꝛ est ꝙ me⁹ viscosa q̄dā est: q̄ est talis in po tētia: q̄dā est q̄ est talis in actu. Medicina qdē viscosa que est talis in po⁹ē sicut fungi ꝛ portulaca ꝛ hꝺ. Nā ista post/ q̄z sunt sumpta a corpore nr̄o acqrūt viscositatē in actu eo qō ꝓuertunt' a calore corpis nr̄i in humiditatē tenacē ꝛ vi scosam: pp qō tales medicine qz anteq̄z assumant' talē vi/ scositatē in actu nō hñt dicunt' hꝫe viscositatē in po⁹. Que dā ꝓo est me⁹ viscosa: q̄ est talis in actu: qz ēt anteq̄z a cor pore assumat' hꝫ tenacitatē in ptibus suis: vñ est viscosa in actu: sicut est viscus mel bitumen ꝛ silia. Et hac distōne p/ missa Aui. notificat vnāquāq̄z taliū medicinaꝝ viscosarū. Et ꝑ qdē cuz dicit. (Que est eius opatio) vz referri sermo suus ad medicinā: q̄ est viscosa in pō dicēs. ꝙ de ei⁹ ꝓprie/ tatē ē vt recipiat extēsionē: postq̄z calitas inata i ea ipres/ sionē effecerit. Talē. n. viscositatē acqrit: qz ꝓuertit' a cali/ ditate inata ad viscosaz humiditatē: q̄ postea hñs exituz a corpe p vomitū: vel iferius qñ extēdit' suspēdendo sursum nō abscindit' i medio. Cū ꝓo ꝛ⁹ subdit. (Et ē illa a cui⁹ dua bus extremitatib⁹ ꝛc.) vz referri ꝝmo su⁹ ad medicinā: q̄'ē viscosa i actu: qm̄ talis me⁹ viscosa i actu ē illa: c⁹ duabus extremitatib⁹ ꝛc. vt. ꝟ. g. si tāgat' viscus a duab⁹ extremita tibus cū duob⁹ digitj: aut cū duob⁹ baculis ꝛ elōgent' digi ti vel baculi videbim⁹ ꝙ extēdet' viscus ab vtraq̄z extremi tate ꝛ nō abscindet' i medio. ꝛ ħ idē fac mel ꝛ albumē ouī ꝛ silia. Et ħ ē notū ex his: q̄ apparēt ad sensuz nā pp tena/ citatē: q̄ ē in ptib⁹ ħ accidit sibi. ¶ Et si q̄rat' ꝙ iuuamētuz affert viscositas in opōne alic⁹ me⁹. Dom ꝙ viscositas ꝑt afferre iuuamētū me⁹ in sui opōne: ꝛ inq̄ztū ē simplex: ꝛ in/ quātū cū alijs cōmiscet'. Affert qdē iuuamētū inq̄ztū ē sim/ plex: qm̄ adiuuat ad ꝟglutinationē ꝛ adherētiā ptiū mem bri distātiū cū viscositas i me⁹ exñs pp tenacitatē ptes que sunt ꝟiūcte tz firmas i vnione. Silr ꝛ iuuat in ꝟstrictiōe ꝛ opilone: cū ex viscositate me⁹ magis loco adhereat. Silr ēt ꝛ viscositas ē iuuās in hūoꝝ fumositate: hūores. n. fu/ mosi cū sint multe mobilitatj pp subtilitatē eoꝝ me⁹ viscosa exhibita ꝓuertit' in hūidi⁹ q̄ facit adherētiā ꝛ imobili/ tatē vñ cōmixta cū talib⁹ hūorib⁹ ꝓhibz eos furere. ¶ Jte rū ēt viscositas affert iuuamētū in cōmixtione me⁹ visco/ se cū alijs medicis ꝛ⁹. ꝑ qdē iuuat pp cōpōnē ipsaꝝ ꝛ fermē tationez eaꝝ: qm̄ medicine q̄ sunt in suba puluerulēta non possent bñ adinuicē cōmiscēri nisi mediāte aliqua re liqui da viscosa: qz si illa res non esset viscosa post deliccationez ipsius non remanerēt' ille res cōposite: sed quasi redirēt di uise in puluerē sicut ꝛ prius. Et tū ad hoc vt fermētationē recipiāt: req̄rit' vt multo tpe simul existāt iuncte ꝛ vnite: ꝛ ió ēt tales medicine sic cōposite non poterūt fermētari nisi cōponant' cuz aliq̄ re humida: q̄ sit viscosa. Quare ad hoc vt medicine fermētētur debēt cōmiscēri cū tali re viscosa: ꝛ hac intētione in plūbus medicinis cōpositis cōmiscem⁹ mel. ¶ Scdo iuuāt medicine viscose cōmixte cuz alijs ad ꝟseruationē virtutis iam ex fermētatione adepte: qz ex eo

ꝙ tales medicine viſcoſe retinẽt ſubas aliarũ medicinarũ fortiter vnicas ⁊ iũctas ſic melius ꝓſeruãtur eaꝝ vtutes: ⁊ hac intẽtione in tyriaca ⁊ ſibi ſilibus potius cõmiſcemus mel q̃ ſuccharꝝ: lz ẽt ſint alie cãe: q̃re in talib⁹ medicis cõpoſitis potius ponim⁹ mel q̃ ſuccharꝝ. ¶ Tertio iuuant me^ne viſcoſe ad fortificationẽ opationis aliaꝝ medicinaꝝ: qm̃ viſcoſitas adiũcta cũ ea facit vt plus virtus eius pduret in loco: ⁊ iõ maiorẽ effm̃ iducit. Et ideo Hal. 2° de ſimplici medicina dicit. ꝙ aq̃ mixta cum oleo plus humectat q̃ ſola aq̃: qm̃ diutius retinet ſup membra ⁊ adheret eis: ⁊ amplius cõſeruat ꝓpter viſcoſitatẽ olei. quare fortiorẽ efficit impreſſionẽ q̃ ſi ſola approximaretur: ⁊ oia hec ſunt in ope valde notãda. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et pulueriçabilis quidẽ eſt: que in ptes diuiditur puas ꝓpter cõpreſſionẽ paruã cuz ficcitate: aut cõgelatione: ſicut aloes bonum.

¶ Quarto hic notificat ꝓprietatẽ pulueriçabilis medicine. ¶ Circa quã ptẽ ſunt duo notificãda ⁊ intelligenda. Pri^m eſt: qz Auic. dicit: ꝙ me^na pulueriçabilis eſt: q̃ in ptes diuiditur puas. ⁊ h idẽ dixit ſupra de me^na ſubtili: vñ eedẽ eſſe videtur. Propter qd̃ ſciẽdũ: ꝙ me^na ſubtilis ⁊ me^na pulueriçabilis ꝟueniunt ⁊ dint. Cõueniũt qdem qz vtraq̃ ẽ facile diuiſibilis ad minima. Sz differũt in tribus: p̃ qdẽ ex pte diuidentis qz medicina ſubtilis dr: q̃ eſt facile diuiſibilis ad minima a caliditate nr̃i corpis. Sed me^na pulueriçabilis eſt: q̃ eſt facile diuiſibilis a re extrinſeca corpi nr̃o: vt ferro: vel ligno: vel alia re: ⁊ iõ ꝟtingit ꝙ eſt q̃dã medicia: q̃ facilius pulueriçat alia: ⁊ tñ nõ facilius diuidit a caloꝛe noſtri corpoꝛis: ſicut pix greca: hec enim facilr diuiditur a re extrinſeca: facilius qdẽ q̃z crocus ⁊ cinamomũ: ⁊ tñ iſta facilius diuidunt a caloꝛe corpis nr̃i q̃z piper. Et ꝓpterea ſupra dixit Auic. ꝙ me^na ſubtilis facilr diuidit ad minima cũ patit a vtute nãli: hoc aũt nõ dicit de pulueriçabili: ſed dicit ꝙ facilr diuidit in ptes puas ex modica cõpreſſione: qz ex q̃libz cõpreſſione fcã ẽ i ipſa. ¶ Scõo dr̃nt rõne modi diuiſionis: diuiſio. n. q̃ ꝟuenit me^nc ſubtili nõ eſt diuiſio in ptes: que p ſe ſit ſeq̃ſtratio ptis minime a pte minima: vt dictũ fuit. s. ſed ẽ diuiſio p quã medicina reducit ad ſubam tenuẽ valde qualis eſt ſuba rei: q̃ ẽ ſub forma quaſi vaporis: cuius ſuba tenuis eſt ⁊ minima. res. n. dr̃ hz multã ſubam: q̃ ſunt corpulẽte ⁊ groſſe: q̃ aũt nõ ſunt corpulente ⁊ ſpiſſe hñt ſubam minimã: ſicut apparet de aere. Et ideo medicina ſubtilis qz ad talẽ modũ ſube reducit a caloꝛe innato dr̃ ab ipſo facilr diuidi in ptes minimas: ſed medicine pulueriçabili cõpetit diuiſio. que eſt ſequeſtratio vnius partis pue ab altera pte parua: ⁊ iõ eſt diuiſio: q̃ competit ei abſq̃ alteratione: ſz talis diuiſio fit p ꝟtritionẽ vl̃ ſciſſionem vel ſimilẽ actionẽ: diuiſio x̃o q̃ cõpetit me^nc ſubtili eſt diuiſio facta cũ alteratiõe i ſuba eius a calido nãli: pp qd̃ nõ eſt idẽ modus diuiſiõis i vna ⁊ in altera. ¶ Tertio differũt rõne ſubti: in q̃ fit diuiſio: qz me^na põt facilr diuidi ad ptes minimas: aut qz fragilẽ hz cõpõnẽ in ptib⁹ ſue ſube: ⁊ talis diuiſio cõpetit me^nc: q̃ dr̃ ſubtilis: aut põt diuidi facile ad ptes minimas rõne ſicci terrei abũdãtis in ea: ⁊ h mõ cõpetit diuiſio medicine pulueriçabili: qm̃ me^na: ſiue q̃cũq̃ alia res eſt pulueriçabilis: qz eſt facilr cõminuibilis. Nũc aũt res nõ eſt cõminuibilis facilr: vt põt habere ex his: q̃ dñr. 4. metheo. niſi qz in ea abundat ſiccũ terreũ: aut aqueũ humidũ ꝟgelatũ. quare tale aut de facili recipit formã rei terree: q̃ eſt cinereitas ⁊ puluis vt res ſicca terreſtris: aut de facili diuidit in ptes puas pp facilez impreſſionẽ quã recipit: vt eſt res hñs humidũ ꝟgelatũ quẽ admodũ glacies. Et h eſt qd̃ Auic. dicit in lra. ꝙ pulueriçabilis medicina facilr diuidit in ptes puas pp cõpreſſionẽ paruã cũ ficcitate ſupple cãto a calꝛe: aut ꝟgelatione. s. cãta a frigido cõdẽſante ⁊ humidũ exprimẽtẽ. Et ideo vide-

Medi^na ſubtil' et me^na pulueriçabilis cõueniunt et dint.

mus: ꝙ lutũ in quo ſupabundat ſiccũ terreũ facilr diuidit ad minima tã q̃n eſt vehemẽter ꝟgelatuz q̃z q̃n eſt a caloꝛe vehemẽter deſiccatũ. ¶ Scõo itelligẽdũ: ꝙ pulueriçatio iuuamẽtũ affert medicine in ſui opõne: qm̃ ex hoc ꝙ medicina eſt diuiſibilis in ptes minimas hz ex h: ꝙ facilius poſſit penetrare p loca anguſta ⁊ ſubiecta: vñ ex h alicui⁹ operationis eſt cã cuius nõ eẽt: ſi nõ eẽt facile pulueriçabilis. Et iõ Auic. infra auctoꝛitate Hal. ponit: ꝙ ciminũ multuz ꝟtritũ ẽ ꝓuocatiuũ vrine: cũ tñ de ſui nã ſit poti⁹ ſolutiuũ: pp qd̃ bona ⁊ facilis pulueriçatio ꝟfert me^nc in aliqua operatione. Unũ aũt iuuamẽtũ hz medicus ex ipſius notitia: qm̃ medicina facile pulueriçabilis aliter dz teri in mortario q̃z non pulueriçabilis. Si enim piſtaret aloes vt ſeri cum magna ps eius pderetur: qm̃ euolaret: ꝓpter qd̃ melius eſt vt cũ aliquo liquoꝛe madefiat q̃n teritur ne euolet multa pars eius: ⁊ ſimili mõ fieri dz in oibus: que facillime pulueriçãtur: debẽt enim teri a ꝓn° faciliter ⁊ nõ laboriose vt alia ꝓpter ſimilẽ cãm. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Et cõgelatiua eſt illa cuius ꝓprietas eſt vt ꝟueniat taliter ꝙ mouent partes eius ad vilatationẽ a quocũq̃ loco ponitur. verũtñ actu eſt fixa ꝟm ſuã figurã ⁊ ſuũ ſitum ꝓpter cauſam frigidam valde: ſicut cera: ⁊ vniuerſalr eſt: cuius proprietas ẽ vt fluat: non tñ actu fluit.

¶ Quinto hic Auic. notificat: q̃ ſit ꝓprietas medicine: q̃ eſt ꝟgelatiua: manifeſtãdo qd ẽ me^na ꝟgelatiua. ¶ Juxta quã ptẽ intelligendũ: qz medicina viſcoſa ꝟm aliqd ꝟuenire vr̃ cũ medicina ꝟgelatiua: cũ ipſa actu nõ videatur fluere: ꝙ medicina congelatiua differt a medicina viſcoſa ſiue ſit talis in po^t: ſiue ſit talis in actu. Nã medicina que ẽ viſcoſa in po^t talẽ nõ hz viſcoſitatẽ: neq̃ ꝟdẽſatione ⁊ adherẽtiaz partium de ſe: ſed eſt in po^t vt eã recipiat poſt obuiationez eius ad caloꝛẽ corpoꝛis nr̃i: ſicut declaratũ fuit de fungis ⁊ portulaca: ſed medicina ꝟgelatiua de ſe ⁊ in actu hz congelationem ⁊ dẽſitatẽ in partibus ſuis: eſt tñ in po^t vt ipſa fluat: ſicut videmus hoc in cera ⁊ ſepo. Medicina autẽ q̃ eſt viſcoſa in actu hz talẽ modũ ſube per ꝓncipia intrinſeca ⁊ nõ ab agẽte extrinſeco: vnde cera ⁊ ſepũ de ſe ſunt res fluide: tñ ex frigoꝛe ꝟtinentis congelãtur ⁊ denſitatẽ acqrũt. ¶ Eſt aũt vtilitas proprietatis huius medicine in ſua operatione inquãtum eſt ſimplex ⁊ inquantũ eſt cõpoſita cum alijs. Inquantum quidẽ eſt ſimplex: qm̃ in operatione quã querit medicus ex medicina interdum eſt vtile: vt aliquid exiſtẽs ſolidũ poſtea liquefiat: ſicut declarabit̃ ſtatim. Eſt aũt vtilis in cõpoſitione talis medicina cum alijs medicinis: qm̃ cõmixtione medicine adinuicẽ cõponi non poſſunt niſi cũ aliquo liquoꝛe. Poſtea x̃o in commixtione ꝓſeruari nõ poſſunt niſi cũ aliquo ſolito: vt ergo medicine talis poſſint miſceri ⁊ in mixto ꝓſeruari neceſſe eſt vt miſceãtur cũ aliquo: ꝙ p̃ ſit liquidum ⁊ poſtea infrigidatum ꝟgeletur ⁊ ꝟdẽſetur. Talis autez eſt medicina ꝟgelatiua. ⁊ hac de cã in vnguẽtis ponitur cera: qm̃ lz pulueres cuz oleis miſcerẽtur: tñ cũ eis conſtãtiã non haberẽt poſt mixtionem: ⁊ ideo cũ cera liquata cũ eis miſcemus pulueres: poſtea x̃o cera ꝟgelatur ⁊ cõdẽſatur: ⁊ retinet pulueres ſecum iunctas. Sil'r ẽt cũ hoc: ꝙ tales medicine mediante cera ad ſoliditatẽ perueniunt ex ipſa: qz põt liquari medicamina talia in ſui opatione iuuar̃: qm̃ q̃n tale medicamẽ corpoꝛi approximatur ex caliditate tẽperata eius cera liquefit: ⁊ liquefacta eſt potẽs penetrare vſq̃ ad ꝓfundum mẽbri ⁊ virtutes aliarũ medicinarũ deferre: vnde medicine alterant mẽbrum nõ ſolũ in ſuperficie: ſed in profundo. Hãc tñ vtilitatẽ hñt ẽt olea: nihilomin⁹ tñ ⁊ hñt eã he medicine: que ꝟgelatiue dicũtur: ſicut eſt cera: ⁊ ſepuz: ⁊ filia. cera tñ eſt vtioꝛ mã: qz eſt quaſi tẽperata: ⁊ eſt odoꝛifera:

vnde cõueniẽtior est in operationibus nature: z minus p/ mutans virtutes aliorũ: que cõmiscẽtur cũ ea. Simil'r etiã hec medicina cõgelatiua est vtis in operatione qñ queri/ mus aliq̃ substãtiam medicine prius liquidã approxima re: z deinde volumus vt cõdensetur: tunc apponimus ibi medicinã cõgelatiuã vt ceram: sicut facimus in dissinteria. Nã in curatione dissinterie medicamina cõsolidatiua z cõ strictiua nos cõmiscemus cũ cera liquata: deinde immitti mus illa in intestinũ per clystere: tũc.n. cera illa exñs in in testinis' obuiat calori nõ ita forti z intẽso: sicut erat calor: q tenebat eã liquidã: qui erat calor ignis: quare in eis cõdẽ satur z condẽsata detinet: z in eis ẽt detinet alias medici/ nas ampliori tpe: vnde meliorẽ operationẽ efficiunt: z nõ solũ hac de cã inittitur cera in clysteribus: imo etiã vt po nit Serapio in cap̃ de curatione dissinterie admiscetur cũ cibis: vt congelata amplius in stomacho eos detineat: et nõ sinat eos fluere: z ẽt vt mãs fluentes ad intestina deti/ neat: z non sinat eas fluere. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et medicina quidem decurrens est medici/ na: que non firmatur ꝑm suam figuram z sitũ suum cum sistitur super corpus durũ: sed mo/ uentur partes eius superiores ad inferiores in partibus: ad quas earuz processus est possibi/ lis: sicut fluxibilia omnia.

¶ Sexto Aui. hic notificat ꝓprietatẽ medicine: que est cur sus manifestãdo q̃ sit medicina currẽs. ¶ Circa quã par/ tem intelligẽdũ: q medicina currẽs est medicina: q̃ est sub stantie humide z liquide valde: de ꝓprietate aũt humidi z liquidi est vt male terminetur termino ꝓprio: bñ autẽ ter/ minetur termino alieno: vt Aristo. ponit in 2° de gñone. Et ꝓptera Aui. dixit: q talis medicina nõ remanet ꝑm suaz ẽgnificationẽ: z ꝑm suũ sitũ cũ sistitur. i. plane ponit super durũ corpus. Et signãter Aui. dixit super duz corpus: qa si poneret sup corpus raz z pulueruletũ illud super cine/ res nõ curreret sz imbiberet: vt notũ est ad sensum. ¶ Ju/ uamẽtũ aũt qõ facit liqditas z cursus medicine in opatio/ ne est z inquãtũ est simplex: z inquãtũ componitur cum alijs medicinis. Inquãtũ quidẽ est simplex: qm̃ ex hoc q est liqda citius penetrat per loca angusta z stricta: z non diu in loco vno ꝑmanet. Et ꝓptera Ga. i fine lib. 5. de sim plici medicina ꝓcipit: qr diuretica hñt penetrare per vias strictas z angustas: siue in suba liquida z currenti: medi/ cine ẽt solutiue qñ volumus: vt nõ diu in stomacho morẽ tur: sumi debẽt in suba liquida z currẽti. Inquantum ẋo cõponitur cum alijs iuuat: quoniã iuuat alias ad citiorez penetrationem per loca stricta: z ideo digerẽtia damus in substantia syrupata: que est suba liqda currẽs: vt facili9 z citi9 penetrẽt ꝑ vias epatꝭ subctas ad venas: z deferãt secũ virtutes eaz ad loca illa indissolutas. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Et medicina mucillaginosa est illa: cuius ꝑ/ prietas est: vt cũ infunditur in aqua: aut in cor/ pore aquoso separẽtur ex ea partes ꝑmixte illi hũiditati: z pueniat suba aggregata ex eis ad lubricitatẽ: sicut psiliũ: z altea: z semina mucil/ laginosa soluũt cuz lubricitate nisi assent: z fiat eoz mucillagiositas ꝙglutinositas: z retineat.

¶ Septimo hic Aui. notificat proprietatẽ in medicina: que est mucilaginosa: manifestãdo que est medicina mucillagi nosa. ¶ Juxta quã partẽ intelligẽdum: q Aui. in suis ver bis duo insinuat. primo enim insinuat est medicina mu/ cillaginosa. z hoc insinuat: cum dicit. (Est vt cum infundi tur in aqua ꝛc.) qm̃ medicina mucillaginosa est illa: que qñ infunditur in aqua: aut in aliquo liquido hz in se partẽ que separatur ab ea: z permiscetur cũ illo liquido: z pro/ uenit quedã substãtia humida aggregata: que est substan tie lubrice. Et ex hoc apparet in quo differt medicina mu cillaginosa a viscosa: differũt enim: qr medicina viscosa est vniformis sube ꝑm totũ: vnde si trahatur a duabus lateri bus retinetur in medio: z nõ frãgitur: sz medicina mucil/ laginosa ẽ diformis substãtie: qm̃ medicina mucillagino/ sa partẽ hz: que est apta cõuerti in mucillaginẽ: non autez tota est mucillago vt apparet in psilio. Et ex hoc pz differẽtia alia: qr medicina viscosa viscositatẽ hz de se saltim il/ lam: que est talis in actu. sz medicina mucillaginosa mucil laginem nõ hz in actu: nisi qñ cũ aliquo liquido cõmiscet. Similiter differũt qr medicina viscosa ẽ humiditatis mo/ dice nõ excedẽtis: mucillago aũt cũ humiditate multa. Et ꝓpterea dicit Aui. q eius proprietas est: vt cũ infunditur in aqua aut in corpore aquoso ꝛc. ¶ Scõo Aui. insinuat: q est iuuamẽtum illud: qõ efficit mucillago medicine mu cillaginose in suis opationibus: z hoc insinuat cum dicit. (Et semina mucillaginosa soluunt ꝛc.) qm̃ mucillago ad/ iuuat medicinã in soluẽdo. iuuat aũt in soluẽdo: qr mucil/ lago lubricatiua ẽ z ex hoc: q lubricatiua est non adheret membris z humiditates i mẽbris ꝓtẽte simul mixte cũ ea lubricant ẽt z separãtur a membris: cum enim mucillago ipsa ꝓpter illud: qõres ifundit i aliq̃ hũido sepet a medul la sua z ei ñ adhereat: mlto ẽt magis ñ adherebit mẽbris: qr maiorẽ hz cõnexionem cũ medulla q̃z cũ mẽbris. quare membris non adheret sed lubricabit ab eis: z illud iuuat in soluẽdo secũdũ viam lubricitatis. ¶ Et ex hoc pz dria ipsam z medicinam viscosam: qm̃ medicina viscosa mem/ bris adheret: z in orificijs inuiscatur z impingit qñ nõ sol uit: sz potius constipat z cõstringit. Et posset etiã esse alia causa: quare solueret mucillago per hoc: qr ex quo mucil/ lago ꝓs erat ꝓiuncta sue medulle non est longinquuz' qn a medulla acquisierit aliquã vim acutã z solutaz: rõne cu/ ius soluta exist: sed hec cã nõ esset in omni mucillagine: sed solũ i illa: que cõiũgitur medulle acute: in omni tñ mu cillagine est solutio ꝑ viã lubricitatis: vt hic innit. ¶ Sed aduertẽdũ vlterius: q Aui. signãter addidit: q talia semi na soluũt lubricãdo nisi assentur: z fiat eoz mucillaginosi tas z glutinositas: qm̃ mucillaginositas tunc fit glutinosi tas qñ cõsumitur z deficcat humiditas multa: que erat in mucillagine: z remanet in ea humidũ paucuz viscosiz col losum: q quidẽ non lubricat sz adheret: quẽadmodũ res que est multe viscositatis. z iõ tunc non soluit: sed ventrem retinet: sicut inferius apparebit: cum loquetur de medici/ na conglutinatiua. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et oleagina est medicina in cuius substantia est aliquid vnctuositatis sicut grana.

¶ Hic octauo notificat ꝓprietatẽ medicine: q̃ est oleaginei/ tas manifestãdo: que est medicina oleagina: z notũ est qõ dicit. ¶ Est tñ aduertẽdũ circa hoc dictũ: qr dicit: q in ei9 suba est aliqd vnctuositatis: q ꝑ hoc aliqd nõ importat di minutionem: qm̃ medicina per habere modicũ vnctuosi/ tatis nõ dicitur vnctuosa: propterea qr non est aliqua res mixta: q̃ aliquid vnctuositatis nõ habeat: cũ videamus al chimistas ex qualibet re vnctuosum z oleũ extrahere: ita q ẽt ab vnguibus z capillis oleũ extrahunt: ꝓpter qõ dz exponi in cuius suba est aliqd vnctuositatis. s. manifestum ad sensum. z ex hoc q in medicina ẽ vnctuositas manife/ sta ad sensum: ipsa respectu alioz q̃ talẽ vnctuositatẽ: non hñt manifestã ad sensum ẽ multũ vnctuosa. ¶ Est aũt vn ctuositas in medicinis adiuuãs ad operationẽ: que est lu/ bricatio: cuz vnctuosum lubricet z coadiuuat ẽt medicine prout cũ alijs admiscet: qm̃ prohibet exiccationẽ ipsaruz vñ adiuuat vt virtus aliaruz medicinarum longiori tem/ pore conseruetur. ¶ Deinde cum dicit.

Medi^na mucilla ginosa dr a vi/ scosa.

¶ Et spongiosa est medicina: que ē sicca i actu terrea: cuius proprietas est: vt cum obuiat: ei aqua: aut humiditas liquida ꝓfundetur aqua in ipsa ⁊ penetret aqua in meatibus eius occultis: ita vt non videaꝫ: sicut calx nō extincta.

¶ Hic nono notificat ꝓprietatē medi^{ne}: q̄ est spōgiositas: ⁊ manifestādo q̄ est me^{na} spōgiosa. ¶ Juxta q̄ intelligēdū: q̄ me^{na} spōgiosa dr: q̄ sil'atur spōgie ⁊ in subā ⁊ in effectu. In subā qdē: q̄ sicut spōgia hz porositates plurimas ⁊ occultas ⁊ manifestas: ita ēt ⁊ me^{na} spōgiosa: vñ ē rara ⁊ porosa ad modū spōgie: in effectu aūt similaꝫ: q̄ sicut spōgia cū infundiꝫ in liquore aliquo ībibit ipsum: postea cū cōprimitur fluit ab ea liquor: sic ē ēt de tali me^{na} spōgiosa cū approximatur ⁊ infundiꝫ humiditatib^{9} ībibit eas: ⁊ cū cōprimiꝫ ille humiditates fluūt ab ea: sicut apparet de cineribꝰ ⁊ de calce nō extincta: que ībibuntꝫ valde: ⁊ penetrāt in meatibus eoꝝ: ⁊ cū cōprimuntꝫ exprimiꝫ ab eis aq̄: hz in eis plus imbibaꝫ q̄z possit exprimi: propterea q̄ exuāt aquā ex ficcitate vehemēti: q̄ est in eis. ¶ Adiuuat aūt hec ꝓprietas ad opationē me^{na} aliter in hoc: q̄ ex ħ q̄ me^{na} pōt sic imbibi humiditatē aquosa cōtingit q̄ ab ipsa pōt auferri acuitas ꝫz oēm ptē eius ⁊ remanet me^{na} ifrigidās: cū tn̄ prius ēt calefaciēs ⁊ mordicās: vt appet in calce extincta ⁊ lota: q̄ administraꝫ in adustionibus ignis: ⁊ silr ēt cinis pluries lotus remanet ifrigidās ⁊ exiccās: cū tn̄ ꝑus aliq̄z acuitatē hēret: q̄ si me^{na} talē subam nō hēret: nō posset ab oi parte per infusionē eius in aqua acuitas remoueri: cū non penetraret aq̄ ꝫm oēs meatus ipsius. ¶ Deinde cū dicit.

¶ In leui aūt ⁊ graui res est manifesta.

¶ Decimo hic ostēdit notaz eē proprietatē: que est leuitas: aut grauitas: qm̄ grauitas ⁊ leuitas in medicinis ex ponderositate eaꝝ cognoscunt. Pōderositas aūt multa ⁊ pauca ē nota ad sensuz. Et ꝓpterea dicit: q̄ in leui ⁊ graui res est manifesta. ¶ Est aūt vtilitas hui^{9} ꝓprietatis in opationibus medicinaꝝ: qm̄ grauitas adiuuat ad descēsuz: leuitas ℞o ad supnatādū. Ex hoc aūt accidit. q̄ aliq̄ medicina cū est grauis fit solutiua vētris: cū ℞o est leuis fit vomitiua: ⁊ ex hac cā ꝯtingit: q̄ elleborus niger ē solutiuus ventris: albꝰ aūt ꝓuocat vomitū: ⁊ iō cōtingit q̄ vna ⁊ eadez medicina cū miscet cum his: que ex grauitate ipsoꝝ faciunt eā descēdere soluit vētrē: cū ℞o miscet cū his: q̄ eam leuigāt prouocat vomitū. ¶ Si aūt queriꝫ ꝓpter qd non fecit mētionē de rara ⁊ dēsa. dōm q̄ istas dedit intelligere per subtilē ⁊ spissam: aut p spōgiosam ⁊ eius ꝺriam: aut p grauē ⁊ leuē. Nā medicina rara ⁊ spissa participāt aliqua istarum qualitatum: aut pluribus: propter quod non curant de ipsis facere mētionē. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Medicinarū aūt opationes famosas oz nos numerare ꝫm cōditiones p̄dictas: deinde ꝯnr ponamus descriptiones ⁊ exp̄ones nominuz eaꝝ ꝫm ordinē vnū. Dr̄ ergo medicia calefactiua: subtiliatiua: resolutiua: abstersiua: carminatiua: vel exiccatiua: exaspatiua: apitiua: mollificatiua: maturatiua: digestiua: icisiua: disrūpēs: frangitiua vētositatis attractiua: mordicatiua: rubificatiua: pruritū faciens: vlceratiua: corrosiua: adustiua: frāgēs: disrūpēs: putrefactiua: cauteriçatiua: excoriatiua. Iste ergo sunt. xxij. operationes. Et ē ordo alius: ifrigidatiua: confortatiua: repcussiua: ingrossatiua: crudum faciens: stupefactiua: ⁊ iste sunt sex opationes. Et est ordo alius: humefactiua: iflatiua: lauatiua: sordidatiua: lubrificatiua: planatiua. Iste itaq̄z sunt ser opones. Et est ordo alius: deiccatiua: erp̄ssiua: ꝯctiua: opilatiua: glutinatiua: cōsolidatiua: generatiua carnis: sigillatia. Iste ergo sunt octo opationes. Et est aliud genus ꝓprietatū ꝫm opationes eaꝝ pnitiosa: venenosa: tyriaca: beçahar: ⁊ ēt ē solutiua: prouocatiua: sudoris eductiua. Omnes ergo iste sūt. xlix. operationes: quas elegimus de summa operationum proportionatarū vel pertinentiuz: ⁊ nos gdem narrabimus vnāquāq̄z harū opationuz sua descriptione. ¶ Calefactiua est nota.

¶ Cū distinxit modos opationū in gnali: de qbus determinare intēdit: ⁊ determinauit de ꝓprietatib^{9} adiuuantibus medicinas in opōnib^{9} suis: q̄ ꝓprietates tenēt se exp̄te modi subē ipsarū medicinarum ħ determinat in spāli de istis opationib^{9} medicinaꝝ ⁊ vtutib^{9} ēt a qbus ꝓcedūt: ⁊ duo facit p̄ circa ħ ꝓponit q̄ intēdit. 2° prosequtur. 2ª ibi. (Dicit ergo me^{na} ⁊c.) In 2ª quidē parte Aui. tria se insinuat velle determinare: p̄ qdē numerabit oēs opationes famosas medicinarū ꝫm ꝯditiones predictas. i. ꝫm conditiones: q̄ dicte sunt prius: qm̄ dictū ē prius: q̄ ħ determinabiꝫ de operationib^{9} vtibus aut de his q̄ sunt sil'es vtibus. Non autē de particularib^{9}: ⁊ q̄ ea q̄ sunt cōia respectu particularium sunt famosa cū sint magis nota iō Aui. insinuat se determinaturū circa vnāquāq̄z taliuz opōnū descriptionē ⁊ expositionē nois q̄ significat talē opationē. Tertio Aui. insinuat q̄ has opationes taliū noium medicinarū: q̄ sunt imposita ab illis opationibus ꝓsequtur ꝫm ordinē: sicut ⁊ ꝫm ordinē eas ꝯnumerabit: vt patebit in ꝓsequēdo de eis. ꝫmū ergo insinuat p̄ cū dicit. (Oꝫ nos numerare ⁊c.) scōz ℞o insinuat cū dicit. (Deinde ꝯsequenter ponamus.) tertium insinuat cū subdit vltimo. (Scōm ordinē vnū ⁊c.) ¶ Secunda ℞o pars diuidiꝫ in duas: p̄ eni enumerat tales operationes famosas medicinarū: ⁊ ponit ordinē inter eas. secūdo ꝓsequtur exp̄ones ⁊ descriptiones noium medicinarū: q̄ sunt ipposita ab illis opationib^{9} ꝫm ordinē ꝫm quē ea ꝓposuit. 2ª ibi. (Subtiliatiua ergo ē me^{na}.) Prima i duas: p̄ enumerat opationes istarū medicinarū ꝫm ordinez: ⁊ 2ª reducit oēs ad vnū numerū determinatū dādo intētionez ad sequētia. 2ª ibi. (Oēs ergo iste sunt. 22. ⁊c.) Prima i duas p̄ enumerat opationes medicinarū vl'es, scōo earum q̄ sunt sil'es vtibus. 2ª ibi. (Et ēt solutiua ꝓuocatiua ⁊c.) prima in duas. p̄ enumerat quot sint iste opationes famose: q̄ dependēt a qualitatibus manifestis. 2° enumerat operationes famosas: q̄ dependēt a principijs occultis: que sunt fr me specifice. 2ª ibi. (Et ē aliud genus ꝓprietatū.) p̄ in 4^{or}: q̄ p̄ enumerat opationes cōes famosas: q̄ dependēt a qualitate p̄ᵃ que est caliditas. 2° enumerat illas: q̄ dependēt a frigiditate. 3° illas que dependēt ab humiditate. 4° illas q̄ dependēt a ficcitate. 2ª ibi. (Et ordo alius) 3ª ibi. (Et est ordo alius.) ¶ Quid dicat quātū ad lr̄am in pticulis istis satis est notū. ¶ Sz intelligēdū p̄ circa istas pticulas q̄ cū operationes referantꝫ ad virtutes: q̄ quelibet operatio a vtute ꝓcedit: ⁊ q̄libet ēt virtus alicuius opationis p̄n^{m} existit Aui. volēs notificare quot sunt opōnes tales famose ipsarū medicinaꝝ tales opationes nobis notificat exponēdo quot sunt me^{nc} denoiate a vtutibus q̄ sunt p̄n^{m} taliū operationū: qbus vtutib^{9} noia ēt a talibus opationib^{9} sunt ipposita: vt medicine subtiliatiue ipositū est nomen ab opatione: q̄ est subtiliatio: resolutiue ab opōne: q̄ est resoluere: ⁊ sic de alijs: ⁊ ideo Aui. volēs cōnumerare operationes

De opationib^{9} famosis medicinarum.

vsq; ad vltimas differentias dixit (dicitur ergo medicina calefactiua ⁊ subtiliatiua ⁊c̄.) Questio. j.

Secundo intelligēdū: qr aliquis dicet: cū quot modis dicaf vnū oppositoꝝ: dicatur ⁊ reliquū: vt dr in sciētijs pmis: quot erūt opationes dependentes a calitate tot debebūt eē opationes dependētes a frigiditate: ꝙre cū ille sint .22. ⁊ iste dependentes a friditate debebūt esse .22. ¶ Dicēdū ꝙ opationū que ꝓcedūt a primis qlitatibus quedā hñt diuersitatē manifestā: ⁊ sensibilē: ⁊ qdam sunt que non hñt diuersitatē multū manifestā ad sensum sed sunt quasi sensui occulta. Sil'r ēt effectus ꝓcedētes ab eis quidā sunt primi ⁊ imediati: quidā x̄o sunt longinqui ⁊ mediati. Nunc aūt nō opꝫ vt quot sunt effectus vnius oppositorū sensui manifesti tot sint effectus alterius oppositi sensui manifesti: qr pol'e est vnū oppositorū eē efficacius in agēdo quā reliquum sicut cōtingit in ꝓposito: caliditas enī est multo fortior in agēdo quā sit frigiditas: ⁊ ideo plures opationes manifeste ad sensuꝫ pñt procedere a caliditate quā a frigiditate: sil'r ēt non opꝫ: ꝙ effectus lōginqui ⁊ mediati sint equales in vno oppositō: ⁊ in altero: qm̄ effectus lōginqui nō habēt sic ꝓprietatē manifestaꝫ: vt effectus ꝓpinqui: ꝓpter qō Auic. volēs explicare oēs operationes: ⁊ maxime q̄ sunt sensui habētes manifestaꝫ diuersitatē plures attribuit caliditati. que est magis actiua quā frigiditati. Nullū tn̄ est inconueniēs ꝙ effectui immediato ⁊ ꝓncipali cuiuscūq; harū qualitatū correspondeat effectus alterius qualitatis sibi oppositus: lꝫ quo ad sensum nō sit notus manifeste neq; nomē sit sibi impositū. Et ideo Gal'. in 5° de simplici medicina ponens opationes calidi vnicuiq; effectui a caliditate tātū subiūgit effectum sibi oppositū cātuꝫ a frigiditate: qr suū sermonē refert ꝓncipaliter ad effectus ꝓprios ⁊ imediatos ab vtrisq; causatos. ¶ Tertio intelligēdū circa illā particulā cū dicit. (Et est aliud genus ꝓprietatū medicinaꝝ ⁊c̄.) ꝙ aliter accipit ꝫ ꝓprietatem quā acceperit supra qm̄ ꝫ accipit ꝓprietatē tertio mō prout est ꝓn'''occultum: ꝙ idē est ꝙ forma specifica. supra x̄o accepit ꝓprietatē prout erat ꝓn''' quoddam coadiuuās operationem: ⁊ lꝫ iste opationes procedant a proprietatibus talibus: non tn̄ sunt opationes pticulares: qm̄ non sunt operationes in determinatis mēbris: sed sunt opationes cōes toti. Et ꝓpterea Aui. ꝫ non determinabit de oibus talibus opationibus: que procedūt a talibus ꝓncipijs: sed solū notificabit nobis gñales ⁊ cōes nō descendentes ad aliquā particularē ⁊ propriā: qm̄ de particularibus faciet mentionē cum tractabit de particularib⁹ medicinis in sequētibus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Subtiliatiua ergo est medicina cuius ꝓprietas est vt ponat essentiam humoris subtiliorez cum caliditate temperata: sicut hysopus ⁊ albasce ⁊ camomilla.

e me/cia ſb/iatiua ¶ In parte ista ꝓsequtur expōnes ⁊ descriptiones nominuꝫ medicinarū: que sunt imposita ab illis opationibus famosis ꝑm ordinē quē in ipsis ꝓposuit. Et dicens ꝙ ista pars diuidit' in duas partes: qr ꝑ declarat de istis opationibus eas notificādo ꝓut ꝓcedūt a virtutibus simplicib⁹ medicinarū. scō determinat de istis opationib⁹ ꝓut adinuicez cōponuntur ratione virtutū: que in medicinis pñt cōponi ostēdendo quales effectus procedūt ab eis qñ adinuicez cōponūtur. scā ibi. (Omnis x̄o medicina in qua solutio ꝫungitur ⁊c̄.) Prima in duas: ꝑ declarat modos opationum famosarū: que sunt vtes. scō declarat modos operationū famosarū: que sunt vtibus similes. 2ª ibi. (Solutiua x̄o ⁊ prouocatiua.) Prima in duas: ꝑ exponit ⁊ declarat medicinas: quarū nomina sunt imposita ab opationibus que ꝓcedūt a qualitatibus primis. scō exponit ⁊ declarat medicinas: quaruꝫ noia sunt imposita ab opationibus: quē ꝓcedūt a ꝓncipijs propꝫijs: que sunt forme specifice. 2ª ibi. (Medicina x̄o pernitiosa.) Prima pars diuiditur in quatuor: qr ꝑ declarat modos operationū medicinarum primi ordinis que ꝓcedūt a caliditate describēdo nomen vniuscuiusq; medicine: ꝙ impositū est a tali modo opationis. 2° declarat modos operationū medicinarū secūdi ordinis: qui ꝓcedūt a frigiditate. 3° declarat opationuꝫ modos: q ꝓcedūt ab humiditate. 4° declarat modos operationū quarti ordinis q ꝓcedūt a ficcitate. 2ª ibi. (Infrigidatiua x̄o est nota.) 3ª ibi. (Humectatiua aūt.) 4ª ibi. (Et deficcatiua.) Prima pars hꝫ tot ptes quot sunt medicine: quarū opationes dependent a caliditate: quarū nomina exponēdo describit: ostendēdo modos opationū taliū medicinarū: ⁊ lꝫ tales medicine ⁊ modi opationum taliū medicinaruꝫ sint. 22. tn̄ non prosegtur de medicina calefactiua: qm̄ ipsa ⁊ eius opatio nota ē. Solū ergo ꝓsequitur de .21. declarādo operationē vniuscuiusq;. Incipit ergo ꝑ a medicina subtiliatiua: quā imediate supra cōnumerauit post calefactiuā. ¶ Juxta quā partē intelligēdum ꝙ Auicē. in verbis suis tria notificat de medicina subtiliatiua: ꝑ qdeꝫ notificat quidditatē vel proprietatē eius: que sumpta ē ex modo opationis sue. scō tangit cām sue operationis: ⁊ ꝑ ꝓsequēs notat complexionē eius. 3° declarat ipsam in exēplo. ꝓmum tangit cum dicit. (Cuius proprietas est ⁊c̄.) secundum tāgit cū dicit. (Cum caliditate temperata.) tertium tangit cum dicit. (Sicut hysopus.) Et ꝫ tria quasi tāgit in qualibet medicina sicut videbit'. ¶ De ꝓmo ꝙ nobis notificat. ſ. de proprietate huius medicine: pꝫ quid sit eius ꝓprietas. Notificat enim eā Aui. ꝑ effectū operationis quem facit: qm̄ hec medicina substātiā humoris habꝫ subtiliare: ⁊ hoc inquā modo subtilitas in medicina ē virtus ⁊ nō ꝓprietas de qua locutus est etiam cū locutus ē de medicina subtili. nam ꝙ medicina humorē subtiliet nō hꝫ hoc ex modo sue substātie ꝓncipaliter: sed hoc agit per cōplexionē suam: verum est ꝙ bene est possibile: ꝙ cōplexio eius iuuetur a modo suo: siue in hac opatione: que est subtiliatio. Juuatur enim hec opatio quādo suba medicine est subtilis amplius q̄ꝫ quādo est grossa: cuꝫ medicina subtilis subst̄atie amplius in humore ꝓfundetur: ⁊ merito Auic̄. appropriauit opationē huius medicine humoribus: qm̄ ꝓprie humoribus debet' subtiliatio inter partes corporis nostri cuꝫ dispositiones grossitiei ⁊ subtiliatio ⁊ viscositatis maxime attribuātur humoribus. ¶ De secundo x̄o ꝙ nobis notat. ſ. de cōplexione huius medicine dicens: ꝙ hoc efficit cū caliditate tēperata. ¶ Sciēdū ꝙ aliqua caliditas pōt dici tēperata dupl'r. vno modo dr aliq̄ caliditas tēperata simpl'r ⁊ absolute. ſ. respectu corpis tēperati ad iustitiā: ⁊ isto mō nō videt' ꝫ accipi. Nā isto modo dicit' caliditas tēperata medicine: que nō calefacit corpus tēperatum: sed ꝙseruat vnde ē caliditas eius infra caliditatē ꝑmi gradus: vt apparet. 5° de simplici medicina. Nūc aūt talis nō est caliditas illoꝝ: que ponit in exēplo. ſ. hysopi ⁊ albasce. i. thimi: ⁊ camomille. Nā oia ꝫ ponuntur excedere tēperamentum saltē vsq; ad ꝑmum graduꝫ. Sed alio mō dicitur medicina aliqua tēperata in caliditate: qr nō est multū excedēs respectu eius in qō agit: sed est moderata. Et hoc mō intelligitur ꝫ medicina subtiliatiua habere caliditatē tēperatam: qr. ſ. nec habet eā diminutā: nam subtiliaret humorē cū subtiliatio sit calidi vincentis mām. Si autē haberet supfluam: tunc resolueret subtile ⁊ residuū relinqueret grossum. vt ergo suba humoris subtilietur: opꝫ ꝙ hoc fiat a caliditate q̄ nō sit excedēs multū: neq; remissa: quare respectu huiꝰ dicit' tēperata. ¶ De tertio nota ꝙ subdit. ſ. de exēplis sciēdū ꝙ si per hysopū intelligamus hysopū humidā tūc notū est: ꝙ talis est caliditatis tpate: hysopus enīꝫ humida ē hysopus cerotū. q̄ est sordicies lane succide: q̄ auferr' ab ea per ablutionem eius

Aliq̄ caliditas pōt dici tempe// rata 2ª.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

in aqua calida. Talis enim hz caliditatē quasi ꝑmi gradus: sicut ēt exēplificat de ipsa Aui. in 4ª fen ꝑmi cañ. capᵒ. de causis sedatiuis doloris. Neqz obstat huic qꝫ videt dicere hic Aui. infra in isto lib. capᵒ de hysopo humida: qm̄ vī eam ponere calidā in 3° gradu. Nā sermo suus videt sibi referri ad hysopū humidā: que asportat de armenia: q quidē in illa ꝓuincia parabat ex lana: q̄ plus sternit super herbas titimalloꝝ: z ex hoc accipit virtutes taliū herbaꝝ z lac eaꝝ: qꝫ est multe caliditatis: de tali enim vez est: qꝫ ē caliditatī excedētis: sed de hysopo humida loquēdo: que simplr accipit ex lana succida ouiū absqz imixtione vtutī alicui⁹ alterius rei: sz sola ablutione remouet ab ipsa: de tali inquā loquēdo est notū qꝫ ipsa ē caliditatī tēperate nō excedētis ꝑmᵐ gradū. Si aūt ꝑ hysopū intelligamus hysopū: que est herba: tūc qdē dicemus qꝫ Aui. ponit exempla diuersaꝝ medicinaꝝ: in qbus nō est idē modus caliditatis in cōpōne ad corpus tēperatū. nā hysopus nō est eiusdē gradus caliditatis: cⁱ⁹ est camomilla: cuz hysopus herba ponat calida in 3° gradu: camomilla ẋo in ꝑ: albasce ẋo ponitur calida in 2° vel in ꝑnᵐ tertij. Lz tñ in istis non sit idē modus caliditatis in cōparatione ad corpus tēperatū: imo in vna ē excedēs: in altera vo remissio: tñ in cōparatione ad corpus: in quo humor ꝓtētus dz subtiliari oēs habēt caliditatem tēperatam. Et qr vnius medicine in respectu ad diuersa corpora ē diuersa cōparatio: ita vt vna medicina respectu alicuius corpis sit calida in ꝑ gradu: respectu vo alterius erit calida in 2° pro tanto Aui. posuit diuersa exempla: in qbus ē diuersus modus caliditatis in respectu ad corpus tēperatū: vt ostēderet qꝫ ꝑm diuersitatē corporum z humoꝝ eorū requiritur medicina diuersa q̄ humorem subtiliet: que tñ medicine oēs cōueniūt qꝫ respectu corporis cui approximant non hñt caliditatē excedētē: sed temperatā. Silr eniz opz h̄ dicere: sicut ēt dicimus qꝫ ois medicina gñatiua carnis est ficca in ꝑ gradu respectu corporis in qō agit: tñ absolute loquēdo: vt fit cōparatio ad corpus tēperatū quedā medicina est ficca in ꝑ: z quedā in 2°: z quedā in 3°: neqz est possibile: qꝫ vna medicina gñet carnem in diuersis corporibus diuersaꝝ cōplexionū. Et simili mō est in ꝓposito: ꝓpter qō ad hoc aduertens Aui. exposuit diuersarū medicinarū: in qbus nō est idem gradus caliditatis: z silis canon nō dz intelligi in oibus alijs medicinis: de qbus loqtur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Resolutiua vero est medicina: cuius proprietas est: vt separet humorem faciendo ipsuz vaporē: z extrahēdo ipsum a loco in quo fuit detentus. ſ. partē post partez: donec assiduatione illius operationis finiat: illud quod ex eo remanet fortitudine sue caliditatis: sicut castoreum.

De medicia resolutiua

¶ Hic Aui. notificat nobis medicinā resolutiuam per tria sicut fecit in medicina subtiliatiua: ꝑ qdē per eius ꝓprietatem: q̄ sumitur ex effectu sue opationis cū dicit: qꝫ separat humorē z extrahit ipm a loco in quo fuit retētus ꝓuertēdo ipm in vaporē partē post ptē ⁊c. ¶ Secundo notificat ipsam ꝑ sui cōplexionem cū dicit: (fortitudine sue caliditatis:) hec enim medicina dz habere fortē caliditatē: qm̄ id qō cōuertitur in vaporē tēdit ad nām aereā z igneam. Sicut ergo humidū a calido igneo in ignē conuertitur: ita z humor in vaporē cōuertitur a caliditate ignita: hec aūt est caliditas fortis: quare talis medicina dz esse caliditatī fortis. Et ex hoc pz cū talis medicina debeat esse caliditatis fortis z caliditas fortis habeat exiccare: z subtile resolvere: qꝫ humor cui approximari dz non dz esse grossus z durus qm̄ talē nō resolueret: sed deficcādo z subtile resolvēdo reliquū amplius remaneret detētuz in loco. Sed dz eē humor approximās nature aque z rei hūide mollis. Talē enim est qꝫ est aptū a calido fortī ꝑm totū ꝓuerti i vaporem z separi a loco in quo erat detētū. Et ꝓpterea precipitur qꝫ in ap̄atibus duris anteqz approximētur resolutiue precedāt medicamina mollificatiua: que ꝑparent humorem ad resolutionē equalē. ¶ Tertio notificat ipsam per exēplū cū dicit: sicut castoreū: de quo notum est qd ꝫ est: z qꝫ fortis ēt caliditatis existit. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Et absterſiua quidem est medicina cuius proprietas est: vt moueat humiditates viscosas z congelatas ab orificijs pororum in superficie mēbri: ita vt elonget eas a loco: sicut aqua mellis. Omnis autē medicina absterſiua essentialiter lenit naturam: lz in ea non sit virtus solutiua: z omne amarum est absterſiuum.

¶ Hic Aui. notificat medicinā absterſiuā: z ꝑ qdē per eius ꝓprietatē: q̄ sumitur ab opationis effectu: qm̄ meᵃ ſabsterſiua est illa: que remouet humiditates viscosas: z cōgelatas in orificijs porozꝝ z elōgat illas ab eis. Et qr pori sunt duplices: qdā sunt pori cutis: z quidā sunt pori orificiorū venarū: medicina hec non remouet superfluitates a poris z ꝯcauitatibus venarū. Nā talis que hoc facit vocat meᵃ aperitiua: vt dicet infra: sz ipsa remouet superfluitates opilatas in poris cutis: q sunt in superficie mēbri. Et qr tales pori nō sunt sic in ꝓfundo: vt sunt ꝯcauitates z pori venaruz idcirco meᵃ absterſiua debilior ē q̄z sit apitiua: vt dicet infra. Nō solū aūt Aui. ostēdit que sit opatio ꝓncipalis ipsius meᵃ: verū etiā z que est opatio ꝯnis z sibi annexa in h̄ qō subdit qꝫ ois medicina absterſiua nām lenit: lz in ea nō sit virtus solutiua: sicut enī hec meᵃ exterius remouet superfluitates a poris acutis: z elōgat ab eis eas: ita etiā interius assumpta superfluitates qbus obuiāt adherentes superficiei stomachi: z itestinoꝝ abstergit z mūdificat z elōgat ab ea: vnde ꝓtingit qꝫ educunt per locū inferiorē: quare ipsa dicit soluēs z leniens naturā: lz in ea non sit aliqua virtus solutiua ꝓpria quoniā in ea nō ē virtus attractiua hu. quēadmodū est in medicinis solutiuis. Et ꝓpterea nō soluit nisi humiditates quas inuenit adherentes in poris stomachi: z intestinoꝝ. alium aūt humorū cum in ea nō sit virtus ꝑma attractiua nō soluit. ¶ Secūdo Auicē. notificat que sit cōplexio eius simul declarās ipsaz in exemplo: z hoc notificat cum dicit: sicut aqua mellis: z in hoc qꝫ dicit: z omne amarū est absterſiuū. Nā in hoc insinuat qꝫ ea que sunt dulcia z amara sunt absterſiua. Sicut enīz apparet per Gal'. 5° de simplici medicina: medicine q̄ mūdificāt poros z foramina z meatus ꝓfundos iste qdē debēt participare caliditate fortiori quā ptcipāt res: que sunt bauracbie z amari saporis: in qbus est caliditas aliquātuluz excedēs ad hoc vt possit penetrare vsqz ad ꝓfundum mēbri. Que ẋo mundificāt sordem existētem in supficie corporis iste quidē sunt minoris virtutis z minoris caliditatis quēadmodum sunt res dulces: vt est aq̄ mellis. Quantum ergo ad ꝑmas dixit hic Auicē. qꝫ omne amarū ē absterſiuuz: quātū ad ẋo ad alias posuit exemplū de aqua mellis: z ꝑme quidē medicine approximāt medicinis aperitiuis: vnde z Gal'. ibi etiaz eas aperitiuas vocat. secūde ẋo dicūtur mundificatiue z absterſiue tantū. Circa hoc tamē genus medicinarū etiā vnum aduerte qꝫ Gal'. ibidem ponit z Auer. 5° colliget. qꝫ medicine: que debēt esse aperitiue: z mundificatiue siquidē debeāt abstergere z mundificare poros cutis: tunc tales debēt esse: aut dulces: aut bauracbie amare subtiles. Si ẋo debeant mūdificare z aperire cōcauitates interiores: vt concauitates venaruz: tunc potest cōiungi cum ista qualitate alia qualitas: que est stipticitas: qm̄ stipticitas prohiberet penetrationē medicine in poros strictos: quales sunt pori cutis: z cōstringit eos:

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

z ideo prohiberet abstersionē fieri ab eis: sed nō prohibet penetrationē in poros amplos z largos: vnde non prohibet quin a medicina absterſiua possit fieri apertio z mundificatio meatuum taliū corporum: z dato q cū ea coniūgatur stipticitas: imo stipticitas cōfert inquātum confortat virtutē talium viscerum. Et propterea vt dicit ibi absinthium quādo peruenit ad interiora corporis: est possibile vt mūdificet z aperiat concauitates z meatus: quādo ẋo occurrit deforis non est possibile ei: vt faciat illud propter stipticitatem: que est in ipso composita cum amaritudine. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Exasperatiua ẋo est medicina que ponit superficiem membri diuersarū partium in altitudine z profunditate: aut propter fortitudinez contractionis sue cū spissitudine substantie sue ſm q premissum est: aut propter vehemētiaz sue acuitatis cum subtiliatione substantie: z secat eā: z destruitur equalitas: aut propter suaz absterſionez a superficie aspera: in ꝓncipio vel in radice plana per accidens: quoniam cuz abstergit a mēbro grosse essentie cuius superficies est aspera: z partium situs diuersus ẏmiditatem viscosam currētem super eam: z faciē tem prouenire superficiem extraneam planaz egreditur asperitas plurima z procedit: z hec medicina est sicut corona regia: z magis manifesta operatio ipsius in exasperando non est nisi in omnibus ossibus z cartilaginibus: z minus manifesta in cute.

¶ In parte ista manifestat nobis medicinā exasperatiuaz. Et in verbis quidē suis Aui. innuit nobis quatuor: p̄ que est proprietas huius medicine sumpta ab effectu sue operationis. Ō ra cuius est sciēdū: q sicut Gal'. dicit in techni asperitas est quedā inequalitas partiū: z pbs in postp̄dicamētis dicit: q aspitas est q̄dā inequalitas ptiū ꝑz eleuationem z depssionē: z ideo medicina exaspatiua est illa: q̄ inducit diuersum situm in ptibus membri ſm subleuationem z depressionem. Et hoc est q vult dicere Auic. cū dicit: q ponit superficiē membrorū diuersarum partiū in altitudine z ꝓfunditate. ¶ Scō cū subdit: (aut propter fortitudinem cē.) Aui. insinuat causam sue operationis. z in hoc insinuat' qualis est virtus eius: z vī insinuare triplicē cāz. pót. n. fieri exasperatio ꝓpter fortem contractionēque fit in mēbro: quēadmodū faciunt res stiptice z pontice: vt ostensum fuit prius: quoniā ostensum fuit: q pōticū exasperat mēbrum ſm supficiem z profundū: stipticū ẋo ſm superficiē solū. Et q pontícum z stipticum consequuntur frigiditatē: vt dictum fuit supra: ꝫ exasperatio fit a re frigida. Secūdo mō potest causari exasperatio a re vehementis acuitatis: talis enim res resoluit humiditatē z ꝓsumit: que est in pte cui approximatur z in quā penetrat: alterius ẋo partis humiditatē dimittit: quare reddit illud mēbrū habens diuersitatē in situ suarū partiū. Et hoc mō cū acuitas causetur a caliditate asperitas causat' a re calida. Tertio mō pōt causari exaspatio quādo a mēbro q a ꝓncipio .i. nāliter hz asperitatem: habet tamē lenitatē in superficie actiuā taliter ꝓpter humiditates viscosas sibi adherētes: remouētur illi humores viscosi applanātes supficiez eius per res abstergētes: vñ remotis illis humiditatib⁹ appareret superficies mēbri aspera: sicut nāliter debet esse: vnde hec medicina exasperatiua exaspat: non q̄ proprie asperitatem inducat: sed q̄ remouet illud qō probibebat asperitatem mēbri naturalē apparere. Et hoc mō omnis medicina absterſiua humiditatis illius est exasperatiua in mēbro tali: z q̄ absterſio ꝓcedit a caliditate: hoc ēt mō asperitas causat' a re calida: z q̄ asperitas pōt induci trib⁹ modis: duobus tm̄ modis causatur a caliditate: vno vero modo a frigiditate: iō medicinā exasperatiuā collocauit in ordine medicinarū: quarum opationes a caliditate dependēt. ¶ Tertio Auicē. notificat istā medicinā in exēplo cū dicit: sicut corona regia: que idē est q mellilotū. Et de ipsa quidē intelligēdū est q nō exasperat primo modo neqz secūdo: sed tertio modo remouēdo superfluitatē adherētez mēbro: quod naturaliter debet esse asperum. ¶ Quarto Aui. insinuat in quib⁹ mēbris maxime manifestatur operatio eius in hoc q dicit q magis manifesta opatio ei⁹: nō est nisi in osse z carthilaginibus: z minus manifesta est in cute. Quod dictū pōt intelligi dupliciter. Uno modo q operatio medicine absterſiue nō citiuscūqz: sed illius que asperitatē inducit remouēdo humiditatem accidētalē lenientem a mēbro naturaliter aspero. z q̄ inter cetera mēbra que manifestius hanc habent asperitatem sunt ossa z cartilagines: ideo qñ adheret eis humiditas accidētalis: que lenit manifestat' in eis operatio medicine exasperatiue: que exasperat abstergēdo talem humiditatē. alio modo pōt intelligi gñaliter de omni medicina exasperatiua: vt. s. q in ossibus z cartilaginibus manifēstat' magis generaliter opatio ois medicine exasperatiue qualitercunqz exasperat: quoniā asperitas est inequalitas: quedā partiū vt dictū est. Nunc aūt ꝫ plus discernitur in mēbris duris: quam in mollibus. nā membra mollia nō sic possunt retinere vnā partē altam z alterā depressam cū vna pars propter mollicie cadat super reliquā quēadmodū faciunt mēbra dura: quare ois exasperatio plus manifestatur in ossibus z cartilaginibus: q̄ sunt mēbra dura: minus aūt in cute: q̄ mēbris mollib⁹ approp̄inqt. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Aperitiua autez est medicina cuius proprietas est: vt moueat materiā existentem intra concauitatem meatuum ad exteriora: vt remanere faciat concauitatem meatuum aptā: z hec quidem est fortior abstersiua: sicut petroselinum: z ipsa quidem nō efficit hoc: nisi q̄ est subtilis z resolutiua: aut q̄ ē subtilis z icisiua: z tu scies itētionē icisiue iā: aut q̄ est subtilis z lauatiua: z scies intētionem lauatiue post. Omne autem acutum est aperitiuum: z omne amarū subtile est aperitiuum: z omne subtile liquidū est aperitiuum cū ad caliditatē: aut ad equalitatez declinat: z omne subtile acetosum est aperitiuū.

triplex exasperatio.

¶ In parte ista notificat: que est medicina aperitiua: notificat aūt ipsam p̄ quidem quātum ad operationē eius. Secundo quātum ad causam sue opationis. ibi. (Et ipsa quidem nō efficit hoc: z tertio ex dictis cōcludit quot sunt genera medicinaꝝ: in quibus pōt virtus aperitiua inueniri. ibi. (Omne aūt acutum.) ¶ Notificans aūt istam medicinam quātum ad opationem tria notat de ipsa. p̄ proprietatem eius: que euidēter apparet per id qō dicit in littera ex quo ꝑz quomodo differat medicina apitiua ab absterſiua: quoniā differūt eo modo: quo dictū fuit ꝓus. ¶ Secundo comparat ipsam ad medicinā cum qua cōuenit cū dicit: q est fortioris caliditatis quā sit absterſiua: z causa istius est: q̄ nō requritur tāta caliditas ad remouēduz superfluitates a poris cutis quāta requritur ad remouendū superfluitates ab orificijs z meatibus venarū: quoniam maior virtus requiritur ad remouēdū aliquid q̄ est in ꝓfundo:

quam ad remouendū aliqd q̄ est in superficie. orificia autem venarū z meatus eorum sunt magis posita in profundo quā pori cutis qui sunt in superficie: propter qđ medicina aperitiua dz esse fortioris virtutis quam absterſiua. ¶ Tertio notificat eā per exemplū q̄ est notū. Notificās autē hanc medicinā quantū ad causaz sue operationis videl oīdere q̄ virtus p quā hec me^na hāc opónez efficit est multiplex. Nā me^na efficit hāc opónē: vt dicit: aut qz ē subtilis z resolutiua: z p me^nm^m qdē subilē pót intelligi illa q̄ ē subtilis quantū ad modū subē: qm̄ qñ medicina est subtilis substātie potest melius penetrare ad profundū mēbri: quare nó solū operationē facit in poris cutis: imo in meatibus z orificijs venarū: que sunt posita i profundo removens ab eis superfluitates: que detente in ipsis opilabant ea: z pót intelligi medicina subtilis róne sui effectus: z tūc erit sensus q̄ qñ coniungūtur iste due virtutes. scz resolutiua z subtiliatiua in re aliqua: tunc res illa erit medicina aperitiua: z hoc ió qz per vim subtiliatiuā humores decētes subtiliat: postea ℞o humores subtiliati faciliter resoluuntur a loco i quo detinebātur a virtute resolutiua: quare meatus z concauitates remotis humoribus illis remanent aperti: z similr hoc efficit medicina: quādo est subtilis z incisiua. Nam ex subtilitate penetrat in profundum: z etiā humores subtiliat: per incisiuam ℞o virtutem separat inter superficiē membri: z superficiez humoris mēbro adherētis z elōgat ipsum ab ea: quare tunc fit facilis expulsio superfluitatis cōtente in meatu illo: vnde remanet meatus apertus: z simili mó etiam hoc facit subtile z lauatiuum: quoniā lauatiuū participat absterſionem: z ex ℔ q̄ est subtile penetrat in profundum: vnde humiditatem retentam remouet a cócauitatibus z meatibus profundis: quare remanēt meatus aperti. ¶ Ex his autē tertio Auicen. optime concludit: que sunt genera medicinarū: in quibus hec virtus aperitiua iuenitur cū subdit: q̄ omne acutum est aperitiuum: z hoc ideo qz omne acutum est subtile z vehementer resolutiuum: vt apparuit supra: z similiter omne amarū subtile est aperitiuū. Nam omne amarū virtute participat absterſiua: vt habitum fuit priuz: z ex ℔ q̄ est subtile penetrat ad profundum: lz enim omne amarum sit terreū: tamē in genere rei terrestris quedaz est subtilis: z quedā grossa: vt habitum fuit supra. Quapropter amarū liquidē est substātie terree grosse: tunc soluz virtute absterſiua participat: si ℞o est substātie subtilis terree: tunc nó solū absterſiua: sed ēt virtute participat aperitiua que est fortior absterſiua. Et silr omne subtile liquidum ē aperitiuum: quoniam inquantum est subtile penetrat in profundū: inquantum ℞o est liquidū existit lauatiuum: z p̄cipue cum declinat ad caliditatez vel temperātiam: tunc eniz augetur eius apertio z absterſio. Et similr omne subtile acetosum est aperitiuū cū sit penetratiuū ratione subtilitatis z incisiuū róne acetositatis: tale aūt est aperitiuuz vt ex dictis manifestum est. ¶ Deinde cum dicit.

¶ **Mollificatiua ℞o medicina ē cuius proprietas est vt ponat essentiam membrorū habētiū spissos poros leniorem caliditate z humiditate sua. Et accidit ex hoc vt pori fiant latiores: z expulsio superfluitatū: que in eis continētur facilior: sicut emplastrū de aneto z semine lini.**

¶ Hic notificat que est medicina mollificatiua: z p̄ quantū ad proprietatē: que sumpta est ex operationis effectu: qm̄ proprietas eius est: vt substātiā mēbri que frigida est habēs poros spissos lenificet z poros dilatet: vnde fit expulsio superfluitatis ab eis facilior. secūdo manifestat eā quātum ad causam istius operationis cum dicit: q̄ hoc efficit caliditate z humiditate. ¶ Sed aduertenduz hic sicut patet per Gal. qnto de simplici medicina: q̄ medicina mollificatiua est illa que proprie administratur in apostematibus induratis: quoniam sicut duricies causatur in membris: aut propter niniaz siccitatem: z tunc medicina q̄ cōuenit ei est humectatiua: aut causatur propter multam repletionem cum extēsione: z tunc medicina que cōuenit ei est medicina euacuatiua: que aliquado est calida: aliquādo ℞o frigida ꝑm diuersitatē materie: cui approximatur: aliquādo ℞o causatur in membro propter cōgelationem humiditatis extranee existētis in membro: z hoc quidez modo causatur duricies in apostematibus induratis: z isti duritiei conueniunt medicine: que a medicis dicūtur medicine leniētes z mollificātes: que conueniunt apostematibus induratis: talia autez sunt apostemata que vocātur sclirotica. Et qz in talibus ap̄atibus humor in membro ē contētus melācholicus: aut flegmaticus ingrossatus z induratus: talis aūt induratio fit a frigido coagulāte: quod etiam humidum exprimit ab humore: z derelinquit siccū terrestre: z omne q̄ coagulatur a frigido dissoluitur a calido: idcirco medicina: que conuenit talibus apostematibus dz esse calida. Et propterea dicit Auicē. q̄ talis medicina lenit substātiam membri habentis poros spissos z dilatat poros: sunt enim pori in ipso inspissati propter humidum congelatū z induratum in eis: ex quo etiaz causatur substantia membri dura. Et qz in tali membro sic indurato humiduz est contētuz: idcirco medicina hic cum hoc q̄ est calida dz habere aliquam siccitatem: vt per siccitatem humidum dissolutuz euacuet z consumat. Quāq̄z tamen iste medicine debeant esse calide z ficce: tamen vt ibi dicitur non debēt esse vehemētis caliditatis: vt non laborioſe .i. subito subtile resoluāt z reliquū magis indurēt. Et propterea debēt esse vt ibi dicitur in caliditate ex gradu secūdo: aut tertio: siccitatis aūt debent esse valde remisse: vt non accidat ex eis ꝑpter exiccationē induratio: z propterea debēt esse satis pluris caliditatis quaz siccitatis: quoniam siccitas in eis primuz gradum non dz transcendere. Et propterea dicitur ibi a Gal. q̄ qa tales medicine sunt modice siccitatis siqs vult eas dicere calidas z humidas nos consentiemus ei: qz modicum siccum comparatuz ad multū siccū est humiduz: propter quod dicemus q̄ Auic. cum dixit: q̄ hec medicina efficit hanc operationē cū caliditate z humiditate: per humiditatē intellexit modicā siccitatē: sicut Gal. affir. 5° de simplici medicina: z Auer. in 5° colliget cū ipso ꝯcordat. Tertio Aui. notificat hāc medicinam p exēplū z est notū. ¶ Deinde cum dicit.

¶ **Maturatiua ℞o est medicina cuius proprietas est: vt acquirat humori digestionem: quoniam calefacit cū equalitate: z in ipsa est virtus contractiua retinens humorem vsquequo digeratur z nó resoluatur laborioſe: z separetur humidum ipsius ab eius sicco z est adustio. qz facit adustio: vt separetur.**

¶ Hic Auicē. manifestat que est medicina maturatiua z p̄mo quidem notificat eam quātum ad proprietatē que sumitur ab operationis effectu dicens q̄ eius proprietas est vt acquirat digestionem humori per digestionem quidem intelligens maturationem. Nam sicut apparet qnto de simplici medicina tres fiunt alterationes circa humorē per quas humores permutātur: vna quidē simpliciter naturalis: z ista alteratio fit in ipso a calore simpliciter nāli: cum preparatur ad hoc vt fiat alimentum z pars corporis nostri: z talis alteratio est dicta digestio. Alia ℞o ē alteratio: que est omnino contra naturā: que fit a calido oino extraneo: z ista alteratio est que est putrefactio ipsius: que alteratio terminatur ad corruptionē eius. Tertia al-

Tres f
unt alt
rationes
circa hu
mores p
ēs p̄mu
tantur.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

teratio est que ē media inter istas: quoniā partiz fit a calido nāli: z partim fit a calido extraneo. Fit etenim a calido nāli inquātū calidū nāle fm aliqd vicit mām inquā agit: sed qz nō simplr vincit eā ꝓuertēdo in subaz corpis: iō nō fit ab eo: vt oino in nālitate existit: z ꝓpterea hec alteratio in humore nō ordinaf ad nutritionē: sicut prima neqz est corruptiua sicut scda: sed est alteratio: q̄ ꝓparat ad expulsionē humoris: qm victoria nāe sup humorē nociuū est expulsio ei? a corpe: z talis qdē alteratio nō dr digō: neqz putrefactio: sed dr maturatio: q̄lis alteratio fit in sanie: z in hypostasi laudabili apparēte in vrina: sicut etiam hec oia declarata sunt in primo de fe. ca. illo: putrido aūt humoꝛ: que in vasis. Cū g̃ hic dicit Auic. ꝙ medicina maturatiua acqrit digónez humoris: ꝓ digestionē b̄ maturationez intelligit. ¶ Scdo vo notificat eā quātū ad virtutem per quā b̄ operaf: ostēdit. n. qualis cōplexionis dz esse in hoc ꝙ dicit: ꝙ calefacit cum q̄litate: z sil'r ostendit qualis substātie dz esse in hoc ꝙ dicit ꝙ in ipsa dz esse virtus contractiua retinens humores quousqz digerant ⁊c. Qz eniz hec medicina debeat esse caliditatis tēperate apparet qm̄ operatio: que est maturatio principaliter est operatio caloris innati: cuius naturalitas in temperamento cōsistit: ꝓp qd̄ medicina b̄ dz esse roboratiua z augmentatiua caloris innati in mēbro: z qz calor innatus cū ꝓsistat in tēperamento augef z roboratur ab his que sunt calida tēperate cū sint sibi ꝓportionalia: z cōformia: hinc est ꝙ talis medicina dz esse calida cū tēperamēto. ¶ Et aduerte hic ꝙ b̄ temperantia caliditatis: que dz esse in tali medicina nō intelligitur temperantia: que solū referaf ad corpus temperatū: sed intelligitur hec tēperātia in respectu ad membrū in quo est humor cōtentus qui indiget maturari: z qz mēbra z corpa sunt diuersaꝝ cōplexionū: idcirco aliā tēperātiā habet caliditatj medicina maturatiua: q̄ approximatur vni corpi z vni mēbro quā illa: que approximatur alteri Sil'r etiā quia in mēbro humor cōtentus q̄ indiget maturari est diuersus: aliqñ enim est calidus z subtilis: aliqñ vo est grossus z frigidus: idcirco etiā z talis medicina diuersificatur in caliditate fm diuersitatez hu. maturandi z digerendi. Et ꝓpterea auctores loquētes de istis medicinis maturatiuis docent ꝓficere diuersa emplastra: in qbus est diuersus modus caliditatis: z quāqz oēs medicie maturatiue in hoc ꝓueniāt ꝙ debeant habere caliditatem cum temperamento. ¶ Qualis vero substantie debeat esse Auicen. declarat in hoc quod dicit ꝙ in ipsa est virtus contractiua: per hoc eniz intelligendo virtutez glutinatiuā: que ꝓcedit ex mō substātie sue: qm̄ dz eē subviscose: vt per talē modū substātie opilationē facit z glutinationem in poris. Et causa huius est duplex. vna est vt calor naturalis retineaf in mēbro z nō expiret: sed augeatur cōclusus in quāto ex cuius augmēto principaliter ꝓcedit b̄ operatio: vt dictū est. Scda cā est quā Auicē. tangit in lr̄a: vt per hoc ꝓhibeaf ab humore resolutio humidi: z separatio eius a suo ficco: qm̄ ois digō fit per cōmixtionez humidi cū ficco: vt apparet 4° metheoroꝝ: z ꝓpea ois digestio coadunat z humidū inspissat: vt ibi dr: z scdo ꝓnosticoꝝ in cō^to: q̄propter vt humor in mēbro cōtentus habeat talē permixtionez humidi cū ficco z subtilis cum grosso medicina maturatiua ex modo substātie sue debet habere quādā glutinationem vt poros opilet z exalationez ꝓhibeat: z in hoc est differens maturatio: vt insinuat ab adustione: sub qua cōprehendit putrefactionez: qm̄ in adustione z putrefactione humidū resoluif z remanet vltimo siccū cinerulentū: ꝓpter qd̄ in eis humidus separaf a ficco. Et ideo he alterationes ad corruptionez substantie rei tendūt: maturatio vero cū in digōne consistat: que putrefactioni z adustioni opponitur in cōmixtione humidi cum ficco perficitur. De quidditate etiaz medicine maturatiue diximus in expositiōe. 3. fen 4° cañ. in caꝑ de medicinis maturatiuis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et digestiua est cuius proprietas est: vt acquirat cibo digestionem: z tu iam sciuisti illud in his que preterierunt.

¶ In parte ista manifestat medicinā digestiuā: z qz hec medicina talis dicta est a digestione: idcirco dixit ꝙ eius proprietas est vt acqrat cibo digōnē ꝓ cibū qdez intelligens b̄ nō solū cibū extra: sed oē alimentū corpis ꝙ per digōnē nutrit. Et qz sic differt medicina digestiua a maturatiua: sicut digō a maturatione: iō ex dictis ē notū qd est me^na digestiua: qm̄ est illa q̄ adiuuat cal'm nāle: vt sit potens i alteratiōe alimēti: q̄ est digō. Et qz de digóne dcm̄ est supra prima fen primi cañ. ca° de virtutibus ministrātib?: qz dictuz est ibi qūo differt a maturatione: z qūo cōplexionis indiget: ideo subdit Aui. ꝙ tu iā sciuisti illud in his q̄ preterierūt. i. in loco ꝓdicto. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Frangens autem ventositates est illa cuius proprietas est: vt essentiam efficiat ventositatis subtilem aeream propter caliditatem: z deficcationem suam: quare resoluitur z fugatur ab eo: in quo retenta erat. sicut semen ruthe.

¶ In parte ista Aui. manifestat: q̄ est medicina frāgens vētositatez: q̄ alio noie dr carminās ventositatez: z ꝓ qdem ostendit: que est eius ꝓprietas: q̄ sumif ab opationis effectu: est. n. ei? ꝓprietas efficere substātiā ventositatis subtilez z aereā: ꝓpter qd̄ resoluif a mēbro in quo erat detenta ventositas: z nō retinef in mēbro nisi ꝓ grossitiez sui: est eni grossior quā sit vapor z aer: ꝓpter qd̄ qñ subtiliaf: z fit aerea nō detinef in mēbro: z ex hoc apparet dīa inter medicinā resolutiuā z medicinā istā. Nā medicina resolutiua agit in humorez ꝓuertendo ipsuz in vaporē mediāte sui caliditate forti. b̄ vero agit in ventuz grossum subtiliādo ipsum: ita vt ꝓpter subtilitatem a membro expiret. Et iō medicina resolutiua que agit in humorem ꝓuertit ipm in vaporez qui attinet nature aquee: sicut est vapor quasi aqua: sed ista: que agit in ventū ꝓuertit ventū in vaporem qui attinet nāe aeree. ¶ Scdo notificat cām istius operationis cum dicit: ꝙ efficit hoc ꝓpter caliditatem z deficcationem: debet enim hec medicina esse caliditatis non cuiuscūqz: sed fortis: vt propter vehementem caliditatez vētus subtilietur: z fiat aereus: vnde ex membro faciliter expiret. Et ex hoc patet ꝙ hec medicina debet esse fortioris caliditatis q̄z resolutiua: tum quia in resolutione humoris ex vehementi caliditate: timemus ne reliquum remaneat propter fortem actionem calidi resoluentis ꝙ citius agit in subtile induratum inobediens resolutioni. In resolutione autem ventositatis hoc non timemus: cuz non sit in ea apta materia indurari: tum etiam quia hec medicina conuertit ventum ad naturam aeream hoc autem est proprium facere caliditatis ignite: cum caliditas ignita z fortis sit que ventum resoluit in aerem. Medicina veroresolutina conuertit humidum in vaporem: qui potius attinet nature aque: talis autem non est caliditatis adeo vehementis z fortis. Et propterea precipiunt medici: ꝙ in resolutione ventositatis quando ipsa est cum humoris abundantia caueantur ea que sunt vehementis caliditatis. Sed debent administrari ea que sunt temperate caliditatis: quoniam quando est cum humoris abundantia humorem ventosificat z id quod est vehementer calidum. Quod autem est temperate calidū ipsum resoluit absqz ventosificatione ipsius: quando vero est ventositas pura: tunc possunt talia secure administrari: similiter debet hec medicina esse deficcatiua: quoniam

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

ventositas nō hz grossitudinē nisi rone alicuius subē hūi/ de corpulēte:q̄ secū admixta:aut eius näe attinet:sicut vi demus ꝙ aer est grossus pp admixtionē humidi corpulē ti:z ió desiccatio eius est cā vt ventus magis ad naturam aeream perducatur:ꝓpter qō facilius resolutioni obedit. ¶Tertio notificauit ipsam per exemplum quod est satis notum. ¶Deinde cum dicit.

¶Et incisiua est medicina cuius proprietas ē vt penetret subtilitate sua in id quod est inter duas superficies.ſ.humoris viscosi z superfi/ ciem in qua est inuiscatus: z remouet ipsum ab ea:z propter hoc aduenient partibus eius superficies diuerse operationis propterea ꝙ ipsa separat eas: quare fit facilis expulsio ea/ rum a loco in quo fixe erant:sicut sinapis z oximel. Et incisiua quidem opposita est viscose facienti adherere:sic̄ resolutiua est opposita in grossatiue:z subtiliatiua opposita est inspissa/ tiue. Et numerant vnamquāq; earum z diffi/ niunt ex ea que compar est eis in rememora/ tione. Et non est quidem conditionis inci/ue: vt efficiat in essentiam humoris aliquid: sed in continuatione eius z fortasse separat ip/ sum in partes:z vnaquecꝫ ipsarum est ſm si/ militudinem essentie prime.

¶In parte ista manifestat q̄ est medicina incisiua:z p̄ noti ficat hanc medicinā ſm se:scō in cōparatiōe ad quasdā aliquas.ibi.(Et icisiua qdē.)Notificās aūt eā ſm se ꝓmo notificat eā quantū ad ꝓprietatē: q̄ sumit ex operationis effectu:qm̄ ꝓprietas eius est vt separet iter duas superfi/ cies.ſ.supficiē humoris viscosi adherētis z superficiē mē bri:in qua est inuiscatus:z hoc facit ꝓpterea q; separat in ter ptes humoris viscosi:vnde aufert viscositatē rone cui? adherebat mēbro. Et ꝓpterea q; separat iter ptes humo/ ris viscosi:iō dicit Auic̄.ꝙ aduenient partibus hūoris di/ uerse supficies. Cū humor.n.eēt prius cōtinuus hēbat su/ perficiē vnā:q; vō per ipsam diuidit hz supficies plures. Et ex hoc cōtingit q; humor cū est icisus nō adheret:ꝙ p ipsam fit expulsio eius a loco in quo erat ꝓtētus. ¶Secū do notificat ipsam quātū ad virtutē p quā h̄ efficit in hoc ꝙ dicit vt penetret subtilitate sui. Ex hoc enim ꝙ aliq̄ res penetratiua est z subtilis hz ꝙ penetrat iter supficiē hūo/ ris z mēbri. Unde remouet coherētiā eius: z ēt penetrat inter partes ipsius humoris:vñ remouet adherentiā par tiū ad se inuicē. Et in hoc qdē Aui.vī expressisse principa liter modū subē huius medicine:lz tñ explicet solū modū subē ꝓncipaliter:tñ facit h̄ p modū cōpl̄onis eius: hāc tñ cōpl̄onē adiuuat talis modus subē.ſ.subtilis. Nō aūt ex/ plicauit modū cōpl̄onis ꝓpea q; hec virtus reperitur cōi/ ter z in frigidis medicinis z in calidis. Pōt.n.frigida me dicina eē incisiua vt acetū z calida:vt ponit hic exēplum. Semp tñ opz ꝙ talis medicina sit subtilis in subā:vt hic ponit. ¶Tertio vō notificat ipsaz p exēplū cū dicit:sicut sinapis z oximel q̄ ambo sunt satis nota. ¶Cū vō subdit (Et incisiua qdē opposita est zc̄.)Auic̄.cōparās hāc me/ dicinā ad quasdā alias:z ió cōparat ad eas:vt oñdat diffe rentiā inter ipsaz z quasdā alias cū qbus ꝙuenire vī. Nā q; medicina subtiliatiua z resolutiua vident ꝙuenire cum ipsa:cū ambe iste videant opari subtilitate:sicut z medici na incisiua:ió Auic̄.ostēdit differentiā hui? ad illas:p̄ qdē quātū ad oppositionē:scō quātū ad opationē. Quātum qdē ad oppositionē qm̄ incisiua opponit medicine visco/

se:q̄ facit adherētiā sed resolutiua opponit ingrossatiue:q̄ ꝓhibet humorē ꝓuerti in vaporē. Subtiliatiua aūt oppo nit ispissatiue q̄ ꝓhibet humorē subtiliari in sua suba:pōt eni humor subtiliari in sua suba:z tñ erit viscosus: q̄pro/ pter nō est idem icisio z resolutio. Et ppea subdit Aui. ꝙ vnāquāq; istaꝝ medicinaꝝ numerāt medici:vt distinctaz z diffiniūt ipsam ex ea.ſ.operatione q̄ est cōpar.i.ꝓportio nalis z ꝙueniens ei in remotione talis medicine vel talis: quantū vō ad opationē oñdit dīiaz inter istas medicinas: qz de rōne medicine icisiue non est vt efficiat aliqd in suba humoris:sed solū in ꝓtinuatione z adherētia eius in suis partibus:z in hoc est differens a medicina resolutiua z subtiliatiua:qz resolutiua resoluēdo humorē facit trāsmu tationez in substātia humoris:qm̄ cōuertit ipsum in vapo rem z fumū. Subtiliatiua etiam licet nō cōuertat in talez substantiaz:tamē transmutat in substantiam humoris:qz facit eam magis tenuē z subtiliorez. Incisiua aūt pōt opa ri in humorē:dato ꝙ nō trāsmutet substantiā eius:qz inci siua solū hz diuidere partes adinuicē:mō dato ꝙ res ali/ qua diuidat in duas partes:vt lignū non oportet vt plus subtilietur:aut ingrossetur q̄z prius: qz vnaquecꝫ earum seruat modum substantie quem prius habebat. Et simili modo est de hac medicina:quoniā fortasse separat humo rem in partes z tamen vnaquecꝫ ipsaruz est ſm similitu dinem essentie prime.i.substantie quam primo habebat. Dixit autem fortasse qz possibile est ꝙ ex virtute alia sibi coniuncta transmutetur humoris substantia: z hoc vult dicere Aui.in b.§. ¶Deinde cum dicit.

¶Attractiua vero est illa cuius proprietas est vt moueat humiditates ad locū cui obuiat: z illud est propter subtilitatem sui z caliditatez suam:sicut castoreum. Et medicina vehemen tis attractionis est ea cuius proprietas est vt moueat humiditates: z extrahat eas ex pro/ fundo:z est conferens valde sciatice passioni z doloribus iuncturarum profundaꝝ empla strata post purgationē:z per eam euellunt spi ne z sagitte ex locis in qbus retinentur.

¶In parte ista manifestat que sit medicina attractiua. Et notificans ipsam primo ostendit gradus esse in ea fortitu/ dinis z debilitatis.scō ostendit inuamenta specialia illi us:que habet fortitudinem ibi.(Et est conferens valde.) Notificans autem medicinā attractiuam:primo quidem ostendit eius ꝓprietatē:que sumitur ab operationis effe/ ctu:qm̄ eius proprietas est vt attrahat humiditates ad lo cum cui obuiat:secūdo notificat eius virtutē per quā hoc efficit in hoc ꝙ dicit ꝓpter subtilitatē sui z caliditatē sui. ¶Sed h̄ aduertendum ꝙ medicina est attractiua altero triū modorū:vt apparet qnto de simplici medicina. Nā q̄ dam est attractiua ratione modi complexionis naturalis quam in se habet. Et hoc modo medicine que sunt subti/ lis substantie z calide sunt attractiue:vt castoreum z eu/ forbium:quedam non sunt attractiue per complexionem sibi aduenticiam: que complexio est caliditas putredi/ nalis:z hoc modo attrahit fermentum:z attrahunt etiaz omnia stercora:vt dicitur quinto de simplici medicina:li/ cet inter stercora sit gradus:quoniam inter ipsa est forti/ us columbinum. Quedam vero sunt attractiue a proprie tate z forma specifica: z isto modo attrahunt medicine solutiue humores z adamas trahit ferrum z magnes ēt. Nunc autem Auic̄.h̄ maxime refert sermonem suum ad medicinas attractiuas per virtutem complexionalem z ideo dixit ꝙ hoc fit subtilitate z caliditate sui. Nam de ratione calidi est attrahere: sicut de ratione frigidi est

impellere:z precipue calidum attrahit: cum est substantie subtilis:cū tūc actio eius iuuet:vt ad pfundū pueniat. ¶Tertio Auicē.notificat eā quātū ad exēplum p est no tū. ¶Quarto vo gradu bay cōplexionum oñdit in b p subdit.(Et medicina vehemētis attractionis ꝛc.)Innuit eni p taliū medicinay q̄dam est fortis attractionis:z hoc attrahit a pfundis:q̄dā vero est debilis:z hoc attrahit a partibus superficialibus:quoniam vero Auicē. poneret iuuamēta specialia illius que fortiter attrahit dicit p b est cōferens sciatice passioni z doloꝛi iuncturarū pfundarū emplastrata post purgationem:z hoc ideo qꝛ passio scia/tica est passio dolorosa in iunctura scie.i. anche. Talis au tez est iunctura multum profunda:quare vt humoꝛ cau/sans dolorē exitum habeat z resoluatur ex loco indiget medicinis fortiter attractiuis.Sed debent b emplastrari z apponi corpoꝛe non existente pleno:vt non plus attra/hant ad iuncturā quaz attrahant a iunctura.Simil'r etiā vt dicit per hanc medicinaz attrahuntur spine z sagitte a locis in quibus retinentur:z hoc quidem intellige:p si/cut medicina attractiua hūoꝛis attrahit tribus modis:ita iuenit medicina attrahēs sagittas tribus modis.A pro/prietate vt spoliū serpētis emplastratū cū sepo:aut adipe leporis z aqueitate putredinali:ficut attrahit fermentū z caput lacerte z limacia putrefacta:z a cōplexione näli:si/cut attrahit serapinū:sermo tamen Auic̄.refert maxie ad medicinā:q̄ attrahit a cōpl'one. ¶Deinde cum dicit.

¶Mordicatiua vero medicina est in qua est qualitas penetratiua valde subtilis faciens prouenire in continuitate separationem plu/rimi numeri inordinati situs parue quantita/tis:quare vnaqueq; earum non sentitur sin/gulariter:sed sentitur totuz quasi doloꝛ vnus: ficut emplastrū sinapis cū aceto z acetū ipsum.

¶In parte ista Auicen.notificat q̄ sit medicina mordicati/ua:possemus tñ artificialius dicere: vt diceremus p pri⁹ determinauit de medicinis:q̄ sunt in ordine medicinarum calidaꝝ:quaꝝ virtus vel cōplexio nō pertrāsit tertiū gra dū caliditatis hic determinat de medicinis:que sunt in oꝛ dine calidaꝝ:quaꝝ virtus z cōplexio pertrāsit tertiū gra dū:z peruenit vsq; ad quartū:z diuidit' ī tot partes quot sunt medicine:de qbus determinat. ¶Incipit aūt a medi cina mordicatiua quā qdē nobis notificat:z p eius ppie tatē q̄ sumit' ab operationis effectu:facit enī puenire in cō tinuitate solutionē plurimi numeri:z parue quātitatis z situs inordinati:z ió pp paruā quātitatem solutionis non sentitur singulariter doloꝛ in vnaquaq; solutione:sed sen/titur quasi totū ac si eēt vnus doloꝛ habens tñ in seipso di stinctionē z diuersitatē. ¶Scdo notificat que est eius vir tus cum dicit:in qua est qualitas penetratiua valde subti lis. Juxta qd notat':p cōplexionē eius vnā determinataz nō specificat:z hoc ió qꝛ hec solutio pōt puenire tā a cali/do vehementi:quā ét a frigido vehementi. Utrūq; eni vt apparet qnto de simplici medicina potest eē mordicatiuū cū vtrūq; qñ est vehemens sit cā solutionis cōtinui. Cali/dū qdē vehemens pp disgregationē quaz facit in particu lis. Frigidū aūt vehemens pp vehementē constrictionem quā facit. Unde pro tūc ipellit in partē:ex qua impulsio/ne accidit attritio partis apte:z ex hoc accidit solutio con tinui:qꝛ ergo mordicatio potest cāri a calido z a frigido: ió modū determinatū cōplexionis nō exprimit:sed solum exprimit modū substātie:qm̄ a quocūq; causet' mordica/tio:siue a calido:siue a frigidoꝛopz p tale sit penetratiuuz subtilis substātie. Nā ex penetratione eius propter subti/litatē in partes accidit ex ipso vehementius z citius solu tio cōtinui inter particulas minimas:que sunt parue quā titatis. Ex tali aūt solutiōe accidit moꝛdicatio: z ppterea dixit de ipsa:p in ea est q̄litas penetratiua valde subtilis.

¶Et si querit' ppter qd g̃ hāc medicinam posuit in ordine medicinaꝝ calidaꝝ:cū possit esse z frigida. ¶Dōm p lz mordicatio possit cāri z a calido:z a frigido:tñ vehemen tius z frequētius cātur a calido quā a frigido:vt dī qnto de simplici medicina:qm̄ caliditas est actiuioꝛ quā frigi/ditas:z ét qꝛ solutio cōtinui plus cātur in distractiōe par tiū quā facit calidū q̄z in cōstrictione quā facit frigidum. Et ppterea potius cōnumerauit eā in ordine medicinaꝝ calidaꝝ q̄z frigidaꝝ. ¶Tertio notificat ipsam per exem/plū in quo exemplo ostēdit qualiter talis medicina aliqñ est calida:vt est emplastrum de sinapi aliquando vero est frigida:vt est acetum. ¶Deinde cum dicit.

¶Sed rubificatiua est medicina: cuius pro/prietas est:vt calefaciat membrum cui obui/at fortiter:ita vt ad ipsum vehementi attractio ne sanguinem attrahat peruenientem ad eius exterioꝛa:z rubefaciat ipsum:z hoc est sicut si/napis:z napellus:z calamentum:z medicine rubificantes efficiunt operationem cauteriza tioni propinquam.

¶In parte ista notificat medicinā rubificatiuā declarando proprietatem que sumitur ab eius effectu:z cōplexionem eius:z exemplū ponens:sicut fecit in alijs:z cōparat etiā eam ad cauterizatiuam:z quia omnia hec in ea sunt nota ex his que dicit in littera:idcirco etiam non curamus am plius pertractare. ¶Deinde cum dicit.

¶Pruritum autem faciens est medicina cu/ius proprietas est propter acuitatem z calefa/ctionem sui vt attrahat ad poꝛos humoꝛem mordicatiuum pruritum facientē z non perue niētē ad hoc vt exulceret: z quādoq; adiuuāt ipsum spine pilose durorum corporum non sensate sicut kebikengi.

¶Hic Aui.manifestat medicinā pruritiuā:z notificat eam quātū ad tria.primo quidē quātū ad proprietatē que su/mit' ab operationis effectu.nā eius ppꝛietas est vt attra/hat ad poꝛos cutis z carnis humoꝛē mordicatiuū causan tē ex mordicatione pruritū.hic aūt est humoꝛ mordifica/tiuus:q dz cāre pruritū:vt pz quinto de accidenti z mor/bo cū humoꝛ subtilis pauce q̄ntitatis z pauci motus sup sensibilia mēbra:qm̄ vt ibi dī si esset multus z amplioꝛis motus nō cāret pruritū sed rigoꝛē:si adhuc esset amplioꝛ z maioꝛis motus cāret tremoꝛē.si vo erit grossus cū acui tate cābit scabiez z vlcerationē.z ideo Aui. ad denotādū hoc dixit nō puenientē ad hoc vt vlceret. ¶Scdo Auic̄. tangit que sit virtus huius medicine:per quā cāt pruritū z vī insinuare p cā istius est duplex: vna est pncipalis q̄ est cōplexio calida cū acuitate vehementi:z cā huius est: qm̄ he medicine debent attrahere humoꝛē mordificatiuū qui causet pruritū:z qꝛ talis humoꝛ nō semp est in corpo/re:opz vt hec medicina habeat vtutem:per quam humoꝛ hanc qualitatem acquirat:hoc autez non faceret nisi esset vehementis acuitatis:quare hec medicina debet esse ca/lida cum acuitate vehementi. Alia vero causa quam insi nuat quare medicina facit pruritus est causa coadiuuās. z hanc insinuat cum dicit: z quandoq; adiuuant ipsam spine pilose ꝛc.) Nam reperiuntur quedam istarum que sui caliditate z acuitate habent spinas paruas qua si insensibiles:tam propter sui paruitatem:q̄z etiam quia sunt cooperte quibusdam pilositatibus que eas occul/tant: z iste quidem parue que infiguntur in cute propter

duritiē ⁊ tenuitatē eaꝝ cāt dolorē mordicatiuū. ¶Ter tio mō notificat ipsaz pp exēm in hoc qō dicit kebikengi: p qō itelligit vrticā: ⁊ sunt ēt q̄dā alie vt apiū silueſtre ligua bouis: cardus bñdictus: ⁊ silꝛia. Oēs.n.iſte habent q̄sdā pilositates q̄ dolorē faciūt pruritiuū: vt pz ad ſenſuz: licet vna plus ⁊ altera minus. ¶Deinde cum dicit.

¶Et vlceratiua quidem medicina eſt cuius p prietas eſt vt conſumat ⁊ reſoluat humidita tes continuātes inter partes cutis ⁊ attrahat materiam malam ad eam: ita vt perueniat vl cus ſicut anacardus. Sed aduſtiua eſt medi cina: cuius proprietas eſt vt reſoluat ſubtile quod eſt in humoribus ⁊ membris ⁊ faciat re manere cineritatem eorum ſicut euforbium. Et corroſiua eſt medicina cuius proprietas eſt vt reſoluat ⁊ conſequatur ex eius reſolutione ⁊ vlceratione quatenus de ſubſtantia carnis minuatur ſicut flos eris.

¶Hic pñter notificat medicinā vlceratiuā ⁊ aduſtiuam ⁊ corroſiuā q̄ oēs ꝓueniūt: qm̄ ſunt cū exceſſu caliditaꝭ. i. acuitatis pp exceſſuz humiditatē reſoluūt: ⁊ diuidunt: lz differāt: qm̄ vlceratiua ⁊ corroſiua diminuūt humidita tē ꝓtinuātē q̄ eſt de ſuba partis corpis nr̄i: ſed aduſtiua re ſoluit ⁊ diminuit de humiditatibus: que ptinent ad ſubaz humoralē. vnde ex actione eius reſoluit ſubtile qō eſt in humoribus ⁊ remanet groſſuz cinerulētū: ⁊ ꝓpterea adu ſtiua nō eſt ſoluēs continuitatē mēbri: ſed corroſiua ⁊ vl ceratiua ſoluūt continuitatē mēbri: eſt aūt differentia iter vlceratiuā ⁊ corroſiuā: qz vlceratiua reſoluit ⁊ diminuit humiditatē ꝓtinuātē cutim: corroſiua aūt diminuit humi ditatē ꝓtinuātē ſubam carnis: nō aūt cutis: ⁊ ppea corro ſiua appoſita cuti nō vlcerat cutez: neq; aliqd q̄ſi ageret in cute: niſi qz calefaceret: ſed vlceratiua appoſita cuti vlce rat ⁊ veſiccat ipſam: corroſiua tñ vt flos eris appoſita car ni diſcooperte acute concauat ⁊ diminuit ipſam: que non dicūtur in littera ſatis ſunt plana. ¶Deinde cum dicit.

¶Rumpitiua autem medicina eſt cuius pro prietas eſt vt cum humorem inuenit lapideuz minoret partes eius ⁊ conterat eas: ſicut ſaxi fragia lapis iudaicus: ⁊ reliqua.

¶Hic Auicen. manifeſtat medicinā q̄ eſt rūpitiua ſiue lapi dis cōminuitiua. notificat aūt ipſam ſolū p ꝓprietatē: que ſumit̄ ab opationis effectu: ⁊ p exēplū qō ſatis eſt notum.

¶De virtute aūt eiuꝭ eſt ſciendū ſicut ponit̄ qnto de ſimpli ci medicina: q talis medicina eſt virtutis inciſiue valde: cum hoc tñ q nō ſit multe caliditatis: qm̄ fortis caliditas exiccat mām: q̄ exiccatio eſt cā indurationis lapidis: cali ditas aūt tēperata diſſoluit mām indurataz: ⁊ ex inciſiua virtute cōminuit ipſam in partes paruas: ex qbus accidit vt lapis frāgat̄: ⁊ facilius expellat̄. ¶Intelligēdum tñ q iſtaꝝ medicinaꝝ q̄ lapides frāgūt: q̄dā operant̄ hic a q̄li tate q̄ dicta eſt: q̄dā vo opant̄ illud appropetate ſpecifica: ꝑ q̄dē ſunt ſicut ſaxifraga: ⁊ ſilꝛia. ſcde vo ſunt ſicut lapis iudaicus: ⁊ cauda tremula: ⁊ ſimilia. ¶Deinde cū dicit.

¶Putrefactiua vero eſt illa cuius proprietas eſt vt corrumpat cōplexionem ſpūs peruenie tis ad membrum ⁊ complexionem humidita tis membri eius cum reſolutione: ita q non eſt conueniens vt ſint pars illius membri ⁊ nō peruenit ad hoc vt adurat ipſum ⁊ corrodat ⁊ reſoluat humiditatem eius. immo dimittit

in ipſo humiditatem eius corruptam: in qua agit non calor innatus: ⁊ putrefit: ⁊ huiuſmo di quidem exempluz eſt arſenicum ⁊ gumma ruthe agreſtis.

¶Hic Auī. manifeſtat medicinā putrefactiuā: notificat āt ipſam ⁊ quantū ad ꝓprietatē q̄ ſumit̄ ab effectu operatio nis: in hoc q dicit: q putrefactiua eſt illa q̄ corrūpit com plexionē ſpūs ꝓueniētis ad mēbrū: ⁊ ēt corrūpit hūidum ꝓtinuās ſubam mēbri cū diſſoꝛone ei⁹. ita q nō eſt ꝓueni ens vt ſit ps illi⁹ mēbri: qm̄ ex q̄ ſpūs eſt corrupt⁹: ⁊ hūi dū ēt ꝓtinuās ſubaz mēbri vita eſt ablata ab illa parte: q aūt nō vivit nō eſt pars mēbri. ¶Scō vo tāgit cōplexio nē ⁊ virtutē eius: cōparādo eius effectū ad effectū alteri⁹ medicine: ⁊ hoc tāgit cū dicit. (Ita q nō eſt cōueniēs ⁊c.) In his enī verbis iſinuat q medicina putrefactiua eſt infra medicinā cauteriçatiuā: q̄ eſcarā facit: quēadmodū facit ignis: ſicut enī apparet qnto de ſimplici medicina: medici na q̄ eſt vehemētis caliditatis ⁊ ſubē groſſe: ⁊ terreſtris. ita q liq̄facit ⁊ deſtruit: quēadmodum facit ignis ⁊ facit eſcarā ſicut ignis: ⁊ iō dr̄ cauſtica: qm̄ cauteriçat ad mo dū ignis. ſed medicina putrefactiua hz minorē caliditatē quā habeat cauſtica: ⁊ eſt ſubtilioꝛis ſubē: ⁊ ppea ſicut di cit nō ꝓuenit vtus eius ad hoc vt adurat: ⁊ humidū mem bri finiat: ⁊ conſumat: ſed corrūpit humidū mēbri dimittēs ipm in mēbro in quo accēdit̄ calor extraneus ⁊ derelinquat̄ a regimine caloꝛis innati: vñ putreſcit: ex quo apparet vt dr̄ qnto de ſimplici medicina: q iſte medicine nō dr̄ pu trefactiue ꝓprie: nā putrefactio ꝓprie fit in re ex hoc q ca lefit ⁊ humectat̄ cū putrefactio ſit corruptio calidi nālis in humido: pp qō vere illa putrefiūt: q̄ calida ſunt ⁊ humi da: ſicut iſto mō dicimus q vnctuoſa putrefaciūt oia vlce ra: hec vero medicamina que vocant̄ putrefactiua: ſunt vehementis caliditatis ⁊ ſiccitatis: licet ſint infra calidita tē eoꝝ q̄ ſunt cauſtica: ſed iſta medicamina dicunt̄ putre factiua: ꝓpterea qō illud qō ex eis ꝓuenit aſſimilat̄ ei q ꝓuenit a rebus putrefactiuis: qm̄ humidū qō ab eis cā tur ſubingredit̄ calor extrane⁹ ⁊ putreſcit cū fetido odore quēadmodū accidit in putrefactione cāta a calido ⁊ hūi do. ¶Et ex h̄ apparet dr̄ia iter iſtā medicinā ⁊ medicinā ſaniatiuā q̄ ēt dr̄ putrefactiua cū ſanie generet in qua ē pu tredo. nā medicina ſaniatiua putrefactiua eſt putrefactio ne q̄ cātur a calido ⁊ humido q̄ putrefactiua eſt agens cir ca materiā humoralē: ſil⁹ putrefactiua eſt illa putrefactio ne: in qua adiuuat calor innatus: vt declaratuz fuit ſupra. ſed hec medicina eſt putrefactiua non qz ſit calida ⁊ hu mida. immo calida eſt ⁊ ſicca vehementer: ſed qz corrum pit calorem naturalem ⁊ ſpūm cum humido naturali. vn de in humido accenditur calor extraneus cum non rega tur a calido naturali ⁊ putreſcit: ſimiliter etiam hec medi cina putrefacit agendo in ſubſtantiam membri: vnde pu trefacit carnem: ⁊ non ſolum humorem contentum in car ne: ſil⁹ etiam in putrefactione eius non adiuuatur calidū naturale. imo corrumpitur ex toto calidum nāle: ⁊ ideo ab ipſa accidit putrefactio in cadaueribus mortuorum. ¶Tertio notificat hanc medicinam per exemplū: ⁊ hoc tangit cum dicit: arſenicum ⁊ gumma ruthe agreſtis: que ambo quid ſint notum eſt. ¶Deinde cum dicit.

¶Cauteriçatiua autem eſt medicina que car nem corrodit ⁊ cuti adurit: ita q indurat ⁊ eric cat eam ⁊ ponit ipſam quaſi aduſtam: ⁊ fit ſub ſtantia illius cutis obſtaculum meatus humo ris currentis: aut eiectio in facie ipſius ⁊ no minatur eſcara: ⁊ adminiſtratur in retentione ſanguis ex arterijs capitis fluentis ⁊ his ſimi

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

libus.sicut dragantum ⁊ cholcothar.

¶Hic manifestat q̄ est medicina cauteriçatiua:⁊ p̄ qdē per ei⁹opationē:q̄ satis est nota ex dictis:cū offiuz sit q̄ ē dźia iter istā ⁊ putrefactiuā. ¶Scdo tāgit iuuamētum spāle qdā cū hic dicit:(⁊ administrat in retētione ⁊c.)qñ autē dz administrari in fluxu sanguinis:⁊ qūo B faciat iuuamē tū:declaratū fuit pfecte in expone ārta sen in capl'o de re/tētione eo⁊ q̄ euacuant:⁊ ārto cañ.sen ārta de fluxu san/guinis ⁊ ei⁹ retētione. ¶Tertio notificat ipsam p̄ exēplū cū dicit:sicut dragātū ⁊ cholcbotar:⁊ dragantum qdē dz scribi p̄ vnū.g.qz scriptū p̄ geminū.g.est medicina frigi/da mucilaginosa ⁊ viscosa:q̄ vocat dragagātū.sz pvnū.g. scriptū est me^na vehemētis caliditatj ⁊ siccitatj:⁊ ē spēs vi trioli:vñ ē caustica:⁊ sil'r cholcbotar est me^na caustica:q̄ ét est spēs vitrioli:qm̄ vitriolū habet plures species: vt ap/paret in capl'o de atramento. ¶Deinde cum dicit.

¶Excoriatiua autem est medicina cuius pro/prietas est propter nimietatez sue absterfiōis: vt abstergat partes cutis corruptas: sicut co/stus ⁊ aristologia:⁊ omne qd̄ confert morfee ⁊ panno ⁊ similibus.

¶Hic manifestat q̄ est medicina excoriatiua:⁊ p̄ qdē mani festat eā p̄ eius ꝓprietatē q̄ sumit ab operationis effectu: qm̄ ei⁹ opatio est abstergere partes cutis corruptas:ex q̄ pz ꝙ nō dī hec medicina excoriatiua:qz excoriet cutem a carne:hanc.n.opationē potius faceret medicina vlcerati ua:sed dī excoriatiua:qz abstergit de cute illud qd̄ est cor ruptū in ipsa.hec aūt pars est superficialis eius:q̄ q̄si est su/perfluitas cutis radicalis: q̄ vocat cutis scdа:qñ.n.hec ps corrūpit ⁊ fedat:tūc idiget ammoueri:qd̄ fit p̄ medicinaz remouentē illā partē:vñ qz abstergit cutē scdam dī exco/riatiua cutis. ¶Scdo tāgit virtutez eius:in hoc ꝙ dicit: nimietate sue absterfionis.hec.n. medicina ꝓticipat vtu/te absterfiua:cū p̄ absterfionē remoueat illa cutis corru/pta:q̄ cuti radicali adheret:quēadmodū hūor mēbro ad heret.sic ergo superfluitas humoralis remouet a poris cu tis p̄ medicamina absterfiua:vt supra dixit:ita ⁊ hec cutis q̄ est ad modū superfluitatis remouet ab altera cute p̄ me/dicamina absterfiua: sed qz solidior est q̄z suba humora/lis.vnde difficilius abstergit:idcirco dicit Auicē. ꝙ in ea dē dz esse nimia ⁊ vehemēs ⁊ fortis absterfio:⁊ per hoc ē differēs a medicina absterfiua:de qua supra facta est mē tio: ⁊ sub hac quidem medicina posset cōprehēdi ois me dicina que similē faceret operationē in quocūq̄ paniculo siue sit exterior siue iterior.⁊ iō medicine excoriantes vesi cā: vt cantarides:possent dici esse in hoc genere medicina rū:sed qz in hoc tractatu nō determinat de medicinis fa/cientibus opationes appropriatas in mēbris.iō hic nō fa cit mētionē de talib⁹ medicinis:sz faciet infra cū determina bit de medicinis fingl'r:vel melius forte eēt dīe ꝙ cātari/des reponerent sub medicinis vlcerantibus:cum vesiccā vlcerent:quēadmodum alie medicine vlceratiue vlcerāt cutem ⁊ carnem:sunt enim vehemētioris caliditatis quā sit caliditas q̄ cōpetit medicinis:de quibus hic loquit: ⁊ iō sub hoc genere non vident bñ cōprehēdi tales medici/ne. ¶Tertio notificat eā p̄ exēplū i hoc ꝙ dicit: costus ⁊ aristologia:q̄ quidē medicine sunt note:⁊ qz in defedatio nibus cutis maxime contingit talis excoriatio cutis.ideo subdit ꝙ de genere talium medicinarum est omne ꝙ con/fert morfee pāno ⁊ similibus. ¶Deinde cum dicit.

¶Infrigidatiua vero nota est.

¶Cum determinauit de medicinis declarādo ⁊ describen do ipsas que sunt in ordine medicinaꝝ calidaꝝ hic decla rat de medicinis que sunt in ordine medicinaꝝ frigidaruz manifestādo modos operationis eaꝝ ⁊ describendo ⁊ ex ponendo nām vniuscuiusq̄z eaꝝ ⁊ diuidit hec pars in tot partes quot sunt tales medicine ḡs describit ⁊ notificat. ¶Incipit aūt a medicina q̄ est in supremo gradu ordi/nis taliū medicinaꝝ:qm̄ ex cōplexione eius dependent ope rationes oium taliuz medicinaꝝ:q̄ qdē medicina dī infri gidatiua: cuius expositio nota est: vt dicit:qm̄ medicina infrigidatiua est illa que ifrigidat:sicut ét calefactiua:⁊ qz calefactiua est nota de ipsa supra mētionē nō fecit:cū locu tus est de medicinis que sunt in ordine calidaꝝ. sed soluz fecit mentionem de alijs:quaruz modi operationum a ca liditate dependent. ¶Deinde cum dicit.

¶Confortatiua est medicina cuius proprietas est vt temperet essentiam membri ⁊ comple/xionē eius donec p̄hibeat accipere superflui/tates ad ipsum effusas ⁊ impedimenta:aut p̄/pter proprietatem que est in ea:sicut terra sigil lata ⁊ tyriaca:aut propter equalitatez comple xionis sue:quare infrigidat illud quod est cali dius ⁊ calefacit quod est frigidius ꝑm quod vi sum est a Gal'.de oleo ros.

¶Hic Auic̄.manifestat medicinā que dī ꝙfortatiua. notifi cat aūt eā p̄ quātū ad ꝓprietatē que sumitur ab operatio/nis effectu:⁊ p̄ qdē tāgit effectū eius p̄cipalē ⁊ imedia tū:⁊ hūc tāgit cū dicit:ꝙ eius ꝓprietas est vt tēperet essen tiā mēbri ⁊ cōplexionē eius. ¶Scdo vero tangit effectū cōsequentē hūc ⁊ scdariū:⁊ hūc tangit cū dicit:ꝙ ex hoc membrū ꝓhibetur recipere supfluitates que effunduntur ad ipsum:⁊ prohibetur etiā ab alijs impedimentis q̄ sibi occurrūt:ne.s.vehementer ledat ab eis. ¶Scdo Auicē. tangit virtutem ⁊ causam operationis huius medicine: cum dicit ꝙ hoc agit aut ꝓpter proprietatez:aut ꝓpter cō plexionem equalem quam habet. ¶Tertio Aui. tangit exemplū:cum ponit exemplum de oleo ros. ¶Sed circa vnūqdq̄z istoꝝ verboꝝ vt melius declaret:sciendum pri mo ꝙ hec medicina dicitur temperare substantiam mem bri ⁊ complexionem eius. nam hec medicina confortati/ua est:nunc autem confortatio non est aliud quam robo/ratio virtutum in membro:cum membrū regatur a virtu te:robur aūt virtutis temperamentum sequitur:vt dicit. Ali.Cōmentator in techni. quare optime dixit Auicen. ꝙ hec medicina est que temperat. ¶Sed intelligendum ꝙ confortatio potest intelligi esse in membro dupliciter. vno modo respectu suarū operationū:vt.s. cum mēbrum bene digerit:bene attrahit:bene retinet:⁊ bene expellit:⁊ hoc modo sicut operationes indigent diuerso tempera/mento:vt patet sexto de accidenti ⁊ morbo:sic ea q̄ ꝙfor/tant mēbra sunt diuersaꝝ cōplexionū ⁊ diuersaꝝ tēperie/rū.nam ex alio confortatur virtus digestiua ⁊ ex alio re/centiua:⁊ sic de alijs:⁊ de tali confortatione hic nō intelli git Auic̄. Sed alio modo intelligit cōfortatio esse in mē/bro qō idem est ꝙ robur ⁊ vigor mēbri in respectu ad si/bi occurrentia que ledunt ipsum. vtputa qz tunc mēbruz dicitur esse robustū:qñ fortiter resistit alterationibus ⁊ permutationibus omniū aduenientiū:dicitur aūt debile cum a quolibet etiaz modice virtutis recipit nocumentū magnum.⁊ isto modo confortatio membri videtur respi cere ⁊ substantiam membri ⁊ complexionem eius.substā tiam quidem membri respicit:qz substantia mēbri nō dz esse laxa ⁊ rara:sed vnita ⁊ spissa:eo ꝙ vtus vnitur in ea. virtus autem vnita est fortior q̄z disperſa:vt Mesue in li/bro suo de consolatione medicinarum:affirmat etiam qñ substantia membri est vnita ⁊ non expirat: neq̄z resolui/tur ab ea faciliter spūs ⁊ calor innatus: in quo ꝙsistit ro/bur virtutis:⁊ qz medicamina stiptica vniūt subam mem

Cōfortatio ꝑt intelligiē in membro dup̄r.

bri ⁊ ꝓhibent diſſoluc̃onē ſpūs ⁊ caloris innati a mēbro. ió medicamina ſtiptica ḃ mó reſpiciēdo mēbrū ꝯfortāt: ⁊ ꝓ prerea dixit Hal. in techni reſpiciēs ad talē modū cófortationis q̄ referr̄ ad ſubaz mēbri q̄ fit ꝑ ſtiptica q̄ vaſa trāmittūt ꝯfortata ſtipticis farmacis. vez q̄ vnitio ſube mēbri q̄ vtuté roborat oz eē vnitio tēperata: qm̄ ſupflua ꝓhibet trāſitū caloris ⁊ ſpūs ꝑ mēbri porоſitates: cuius tranſitus ꝓhibitio eſt cā depditionis act⁹ vtutis in mēbro idcirco talia q̄ mēbrū ꝯfortāt ex parte ſube ei⁹ pót dici q̄ ſt illa q̄ tēperāt ſubam mēbri reſpicit ét ꝯfortatio mēbri cóplexionē eius: qm̄ cóplexio eſt ꝓpriū organū vtutis in oibus ſuis actionibus. ꝓp qð ex bona diſpōne complexionis in mēbro: virtus reddit robuſta in opationibus ſuis: ⁊ q̄ equalitas eſt diſpó meliorin q̄ ꝯſiſtit robur virtutis: idcirco etiā q̄ tēperat cóplexionē mēbri oz ꝯfortare ipſum. ¶ Scō intelligēdū q̄ virtus ꝑ quā res tēperat cóplexionē mēbri pót eſſe duplex: qm̄ aut eſt ꝓprietas q̄ eſt forma ſpecifica: aut eſt complexionis eq̄litas: quoniam res que approximat cóplexionē mēbri ⁊ corpis non tēperat: niſi q̄ eſt ꝯformis ⁊ ꝓportionabilis calori innato. vñ ex ꝓportione ⁊ ꝯformitate quā hz ad calorē innatū roborat ipſuz: ⁊ ꝓhibet leſionē q̄ fit ab occurrētibus ei. hec aūt ꝯformitas ⁊ ꝓportionalitas ad calorē innatū: aut eſt ex ꝓprietate occulta ⁊ forma ſpecifica: ⁊ ḃ mó roborat calorē innatū terra ſigillata ⁊ tyriaca q̄ oibus ipugnat venenis ꝑ q̄ itelligit oia medicamia albeçaar: aut iſta ꝓportionalitas ⁊ ꝯformitas eſt ex equalitate cóplexionis eius: ⁊ hoc mó dī ꝯfortare oleū roſ. q̄ calefacit ifrigidatos ⁊ infrigidat calefactos: ꝓp tēperiem ꝯpl'onis eius: vt dixit Halie. ¶ Tertio intelligēdū vt ſciamus general'r q̄ ſunt ea q̄ cófortare dñr: q̄ cū duo ſint in nobis: in qbus ſaluaf virt⁹. ſ. ſuba mēbri ⁊ ſpūs vel calor innatus. in quo conſiſtit cóplexio mēbri: q̄ general'r ea q̄ ſunt ꝯfortatiua: q̄dā reſpiciūt mēbra. ⁊ q̄dā ſpūs: ⁊ calorē innatū: q̄ vo reſpiciūt mēbra: q̄dā reſpiciūt ſubam mēbroꝝ: ⁊ q̄dam ſunt que reſpiciunt cópl'onez ipſoꝝ membroꝝ: q̄ qdē reſpiciūt ſubam mēbroꝝ: q̄dā ſunt q̄ cófortāt ea: q̄ reparāt id quod diſſolutū eſt de ſuba eoꝝ: ⁊ iſto mó ꝯfortāt corp⁹ ⁊ mēbra oēs cibi: faciūt ñ hāc ꝯfortationem cibi ex duplici cauſa: aut enim faciunt ex cauſa cōmuni ipſius cibi: q̄ ois cibus: vt cibus eſt reſtaurat partē deperditā: ⁊ iſto mó ois cibus: ⁊ p̄cipue cibus euchimus ⁊ nutritiuus confortat corp⁹ ⁊ mēbra: aut hoc faciūt ex cā ꝓpria ⁊ ꝓportiōe determinata: ⁊ iſto mó ponit Auer. in q̄nto ſui colliget: q̄ qōlibet mēbrū ꝯfortat mēbrū ſibi ſiḿe ⁊ ꝓportionabile: vt oculus ꝯfortat oculū ⁊ epar epar ⁊ tunice ſtōi ꝯfortāt ſtomacū: ⁊ ſic de alijs: q̄dá vo reſpiciūt ſubaz mēbroꝝ: ⁊ ꝯfortāt ea: q̄ vniunt ſubſtantiā mēbri ⁊ partes eius: ⁊ iſto mó ſtiptica: vt dictū eſt mēbrū ꝯfortāt: q̄ qdē q̄ ſubam mēbri vniunt tēperate nó ſupflue inſpiſſando dicūtur tēperare ſubſtantiā mēbri: vt dictū eſt prius: que vo reſpiciūt cóplexionē mēbroꝝ: q̄dā ſunt que ꝯfortant ex cā cōi: q̄. ſ. omne mēbrū confortant: ⁊ iſto mó ꝯfortāt ⁊ roborant mēbra ea q̄ ſunt tēperata. nā ea q̄ ſunt tēperata confortāt mēbra ſana inquātū ſunt proportionalia ⁊ cōformia cóplexioni ſane que in tēperamento conſiſtit: confortant etiā mēbra debilitata ex malitia cóplexionis: q̄ remouēt oē extraneū qō debilitat: q̄ ea que ſunt tēperata reſpectu calidaꝝ infrigidāt: vñ remouēt malitiā ꝯpl'onis calḗ ⁊ reſpectu fridoꝝ calefaciunt: vñ remouēt malitiam cópl'onis frigide: ⁊ hoc ideo eſt: q̄ tēperata ſunt in eſſe medio. qō autez eſt in eſſe medio contrariaf omnibus extremis: ꝓpter qō oēm modū malitie cóplexionis remouet: ⁊ ió oēm debilitatē cātaz a malitia complexionis auferūt: ſed quedā ſunt que ꝯfortāt ex cā ꝓpria: q̄ ſcz remouēt cām ꝓpriā debilitatis mēbri: ⁊ iſto mó roborant ea q̄ ſunt ꝑia male cóplexioni que eſt cā debilitatis vtutis. vnde iſto mó ſi cā debilitatis vtutis eſt caliditas: ea q̄ roborāt ſunt infrigidātia. ſi vo cā debilitatis eſt frigiditas ea que roborant ſunt calefacientia: que vero reſpiciunt ſpūm ⁊ calorem innatū quedā ſunt que confortāt ⁊ roborant: q̄ reſtaurant ſubſtantiā eius deperditā: ⁊ hoc modo maxime roborat vinū: ⁊ oia que ſunt calida ⁊ humida ſubtilis ſubſtantie. quedam vero roborant: q̄ temperant ⁊ conſeruant complexionez eius in ſuo temperamento: ⁊ iſtorum quedam opanf hoc a proprietate: ⁊ iſto modo tyriaca ⁊ oia albaçaar dicunf cófortatiua ⁊ roboratiua: quedam vero operantur hic a qualitate cōmuni: ⁊ iſto mó confortant oia aromatica ſuauia boni odoris: q̄ talia diligunt principalia membra: in quibus eſt fons ⁊ minera caloris īnati. ſermo ergo Auicē. lz non ſit dearticulatus ad omnes iſtos modos medicinarum roborantium: modos tamen medicinarum roborantiū qui ſunt cōmunes ſufficienter dedit intelligere cum dixit de ſubſtantia membri ⁊ complexione eius cum ſub complexiōe ei⁹ cōprehendi poſſit ſpūs ⁊ calor innatus: eo q̄ ſpūs eſt p̄ncipium eius q̄ in complexione formale exiſtit: ſicut patet per Auer. ſcō colliget. ¶ Quarto ⁊ vltimo intelligendū circa exēpla que ponit de terra quidem ſigillata ⁊ tyriaca: qūo ſunt roborantia ex ꝓprietate complexionis membroꝝ ⁊ caloris innati: declarabitur infra cuz loquetur de medicinis albaçaar ⁊ tyriacalibus. vnde hic non plus dicitur. De oleo vero roſato: q̄ dicit q̄ calefacit infrigidatos ⁊ infrigidat calefactos. arguit Hal. ſciendū q̄ oleum roſ. plus declinat ad frigiditatem q̄z ad caliditatem: quoniam materia eius eſt olcum ⁊ roſe vel ſuccus roſ. Oleū aūt eſt medicina temperata: ſuccus vero roſarum ⁊ roſe ſunt frigide. q̄ aūt eſt mediū ⁊ temperatū declinat ad alterum extremum ſi fm virtutem eiuſdem ſecum permiſcetur: quia q̄ in oleo roſ. permiſceť id qō eſt frigidum cum temperato pro tanto oleum roſaruz declinat ad frigiditatem: ſed quia hec declinatio eſt modica valde vt dicitur i fine ſecundi de ſimplici medicina pro tanto approximat valde rei temperate: ⁊ quia ſibi valde approximat: idcirco confert corporibus calefactis: ⁊ corporibus infrigidatis: verumtamen vt dicitur infra capl'o de oleo corpora calida que ipſum temperant: ſunt plura corporibus frigidis: que ipſum calefaciunt: ⁊ idem innuit Hal. in fine ſcōi de ſimplici medicina. ¶ Deinde cum dicit.

De oleo roſato.

¶ Repercuſſiua vero medicina eſt cōtraria attractiue: ⁊ eſt medicina cuius proprietas eſt propter frigiditatem ſuam vt in mēbro faciat prouenire frigus ⁊ inſpiſſetur ea ⁊ conſtringantur pori ipſius: ⁊ frangaf caliditas eius attractiua ⁊ congeletur illud qō ad ipſuz currit ⁊ iſpiſſet ipſum: ⁊ prohibeat ipſum ne ad mēbrum currat: ⁊ prohibeat mēbrum a receptione ipſius ſicut ſolatrum in apoſtematibus.

¶ Hic manifeſtat que eſt medicina repercuſſiua cóparans eam primo ad ſuam oppoſitam: qm̄ medicina repercuſſiua eſt contraria attractiue: qm̄ actio quam operatur attractiua eſt motus humoris ab altero loco ad membruz ſed repulſio quam operatur repercuſſiua eſt motus hūoris a membro ad locum aliū: ſicut igitur terminus a quo ⁊ ad quem ſunt contraria: ſic repulſio cum ſit motus ab aliquo ad quem terminatur attractio contrariatur attractioni. ¶ Scō Auic. notificat hanc medicinam in ſe. ⁊ primo quidem notificat eam quantū ad eius proprietatem que ſumitur ab operationis effectu: ⁊ primo quidez tāgit effectum imediatum ꝓncipalē. ſcō vero tangit effectum mediatum conſecutiuum: effectum quidē ꝓncipalē tangit in modo operationis eius ꝓncipalis: que operatio

etiã consistit circa membrũz ꝛ consistit circa hu. ¶ Circa qdẽ mẽbrũ ꝓsistit eius opatio in hoc ꝙ infrigidat ipsũz ꝛ inspissat ipsum ꝛ cõstringit poros eiꝰ ꝛ remouet caliditatẽ attrahẽtẽ. Circa hu. vo ꝓsistit opatio eiꝰ in hoc qõ ꝓgelat hu. ꝛ ispissat. effectꝰ vo ꝓsecutiuꝰ ꝛ mediatꝰ q ꝓsequit ex ꝑdictis est: qz ꝓhibet humoris cursum ad mẽbrũ ꝛ ꝓhibet mẽbrũ recipere hu. fluentẽ ad ipsum. nã hec medicina cõgelat hu. ꝛ inspissat: ꝙ aũt ꝓgelatur ꝛ inspissat a motu ꝛ cursu ꝓhibet: idcirco ꝓhibet hu. fluere: qz vo ispissat poros mẽbri ꝛ ꝓstringit ꝓhibet ne hu. recipiat in ipso cũ in porositatibꝰ minimis mẽbri humor fluẽs recipiat: ꝛ ẽt qz ꝓstringit: ꝛ in ꝓstrictione accidit motus exꝑssionis ficẽ exprimit spõgia: qñ ꝓstringit: est cã vt humor exprimat a mẽbro: ꝛ qz frãgit caliditatẽ q̃ attrahit: ꝓhibet ẽt per hoc ne humor fluat ad mẽbrũ: ꝛ ppea in aꝑatibus: ꝛ precipue calidis in ꝓnº: cũ mã fluit ꝛ ad mẽbrũ attrahit: hec medicina est maxie ꝙueniẽs. ¶ Scõo Aui. notificat hãc medicinã quãtũ ad virtutẽ: ꝑ quã hoc operat: ꝛ b̃ tãgit cũ dicit ꝙ frigiditatẽ suã. nã oẽs ꝑdicti effectus sunt effectus frigidi: ꝙ qõ ois medicina repcussiua est frigida: ꝛ ppea in principio apostematũ: in quo mã est in fluxu ad mẽbrum cõpetit hec medicina repercussiua. ꝛ siqdẽ apostema ẽ calidũ cõpetũt tunc pure repercussiua. si vo est frigidũ: tunc rõne frigiditatis humoris debẽt cũ calidis: q̃ sunt stiptica ꝙmisceri vt nõ augeat ab eis mala cõplo in membro.

¶ Ex ꝑdictis appere ꝑt ꝙ alr ꝓhibet recipe supfluitates fluentes stiptica medicina ꝛ medicina frida. nã stiptica ꝓhibet recipere superfluitates fluentes inquãtũ cõfortant virtutẽ ꝛ roborant ipsam: que vtus roborata a se expellit nociua: ꝛ iõ stiptica ꝓhibẽt mẽbꝝ recipe supfluitates gra trãsmissionis: qz mẽbrũ roboratũ trãsmittit ad aliud supfluitates. vñ Sal. in techni dicebat ꝛ trãsmittũt vasa ꝙfortata stipticis farmacis, sed frigida ꝓhibent receptionẽ superfluitatũ gra repulsus quẽ faciunt q repulsus nõ refert ad virtutem: sed ad dispõnem quã facit in mẽbro ꝛ in mã fluente. ꝛ ꝓpterea medicina frigida est que ꝓprie dicitur repercussiua. ¶ Tertio notificat hanc medicinã per exẽplũ cum subdit: sicut solatrũ in aꝑatibus administratum scz in ꝓncipio ipsoꝝ: ꝙ quidẽ quid sit satis est notum: ꝛ ꝙ etiam est frigida medicina. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et ingrossatiua est contraria subtiliatiue: ꝛ ẽ medicina: cuius proprietas est vt faciat essentiam ẖumiditatz grossiorem: aut congelando ipsam: aut inspissando: aut permiscendo.

¶ In parte ista notificat q̃ sit medicina ingrossatiua ꝛ ꝑ in cõparatione ad suã ꝓriã dicẽs: qõ est ꝓria subtiliatiue: cuz ꝓpietates ambaꝝ sint ꝓrie. Scõo notificat eius ꝓprietatẽ q̃ sumit ab operationis effectu: qm̃ eius proprietas est vt subaz humoris faciat grossiorẽ: sicut ꝓprietas subtiliatiue est vt suba humoris subtiliet. ¶ Tertio notificat ipsaz quãtũ ad virtutẽ in hoc qõ dicit: (aut congelando ꝛc̃.) In his enim verbis ostendit quot modis substantia humoris potest ingrossari: ꝛ per hoc datur intelligi quotupler est virtus in medicinis que substantiã humoris ingrossant. humor enim põt ingrossari in suba: aut qz cõgelat: cũ ꝙgelatio vt apparuit prius sit spẽs ingrossationis: ꝛ qz congelatio fit a vehemẽti frigiditate: idcirco ꝙ hoc mõ suba humoris ingrossat hoc agit ex frigiditate vehemẽti: aut ingrossat humor in suba: qz inspissat suba eius: inspissat ãt substãtia humoris: qñ hũidũ subtile ab ea resoluit: ꝛ remanet siccũ terrestre hoc aũt faciũt aut calida fortia resoluẽdo subito ꝛ desiccãdo: aut frigida fortia q̃ subito exprimũt hũmidũ subtile ꝛ reliquũ dimittũt grossuz terrestre: ꝛ hoc inquã mõ ingrossatiua est ẽt ꝙtraria subtiliatiue: qm̃ subtiliatiua: vt apparuit prius operat cũ caliditate tẽperata; ingrossatiua vo operat cũ q̃litatibus extremis: aut. s. forti frigido: aut forti calido: extrema aũt opponunt medicine: aut ingrossat humor ꝑmiscẽdo: ꝛ ista ingrossatio fit qñ humidũ subtile permiscetur cũ grosso terreo: quẽadmodũ hoc mõ qñ fit maturatio i humore ꝑ ꝙuersionẽ eiꝰ insanie ingrossat suba humoris cuz maturatio ꝛ digestio ingrossando ꝓcedat: ꝛ hoc mõ ingrossatio ꝓcedit a vtute digestiua ꝛ maturatiua: ꝛ hoc inquã mõ hec medicina nõ ingrossat nisi ꝑ aliã operationẽ quã ꝑ efficit: rõne cuiꝰ operationis ꝑ dr digestiua vel maturatiua: ex cõsequẽti autez dr ingrossatiua: ꝛ talis qdẽ me'' ingrossatiua nõ sic directe opponit subtiliatiue vt ꝑdicte. opponit aũt ei q̃ztũ ad effectũ: qz humorẽ ingrossat: qz tñ hec ingrossatio ẽ ingrossatio tẽperata q̃ est primus effectus caloris innati q operat cuz calido tẽperato. idcirco talis medicina ingrossatiua non operat cũ q̃litate extrema: sed cum qualitate media: lz tñ operet cũ media q̃litate: habet in se tñ conditiones alias: quas nõ habet medicina subtiliatiua: ꝛ ꝓpterea hec ingrossat illa vero subtiliat: que autem sunt conditiones eius determinate sunt prius. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Crudum vero faciens contraria est digestiue ꝛ maturatiue: ꝛ est medicina cuius proprietas est vt sua frigiditate destruat operationem caloris innati: ꝛ etiam extranei in cibo ꝛ ẖũore ita vt remaneat idigestꝰ ꝛ nõ coctus.

¶ Hic manifestat medicinã incrudatiuã: ꝛ ꝑ in cõparatione ad suã ꝓriã: qm̃ hec ẽ cõtraria digestiue ꝛ maturatiue. ¶ Circa qõ intelligẽda sunt duo ꝑ ꝙ sicut digestio ꝛ maturatio differũt: vt supra habitũ fuit cũ locutus fuit de medicina maturatiua: sic̃ differt incrudatio que opponit digõni ab incrudatione q̃ opponit maturationi: nã cruditas que opponit digestioni est cruditas q̃ priuat ꝙuersionem humoris in substãtiã mẽbri: ꝛ qz humor vt ꝙuertit in substantiã mẽbri ꝓprie dicit cibus eius. iõ cruditas q̃ opponit digõni est cruditas q̃ refert ad cibũ. sed cruditas que opponit maturationi est cruditas q̃ debet hũori nociuo: talis aũt est q̃ ꝑuat humorẽ ab aptitudine expulsionis: ꝛ qz humor sub ratione hũoris est q talẽ hz aptitudinẽ: aut ineptitudinẽ. iõ cruditas que opponitur maturationi est cruditas que ꝓprie ad humorẽ refert: ꝛ nõ ad cibũ. ꝛ ꝓpterea dixit Auic. in cibo ꝛ humore referens quidem cibũ ad digestionẽ: humorẽ vero ad maturationẽ. ¶ Scõo intelligendũ ꝙ cruditas que opponit digestioni ꝛ maturationi potest dupl'r intelligi. vno mõ ꝑ viã priuationis: ꝛ isto mõ cũ priuatio dicat negationẽ in subiecto apto nato cruditas dicit priuationẽ digestionis ꝛ maturatiõis i aliquo ꝙ tñ est aptũ natũ eã recipere: vnde in cibo hoc modo cruditas esset in digõne ꝑma cũ nõdũ esset ꝙuersus in chilũ. in scõa vo digõne cruditas eẽt in ſa̅te qõ est crudũ est tñ aptũ in sanguinẽ ꝙuerti ꝛ digeri: ꝛ ppea ſa̅ ex toto gñe vocatũ ẽ hũor crudus. in hũore vo q nõ eẽt maturus eẽt cruditas cũ adhuc nõ est maturus: est tñ aptꝰ maturari: vt est in ꝑnº aꝑatis ꝙ nõdũ saniat sanie laudabili: ꝛ in ꝓncipijs febriũ putridaꝝ: cũ nõdũ hũor in hypostasiz laudabilẽ ẽ ꝙuersus. sz alio mõ põt itelligi cruditas ꝑ viã abnegatiõis: ꝛ hec cruditas dicit dispõnẽ in cibo vl' hũore: q̃ ex toto digõnẽ ꝛ maturationẽ abnegat. ita ꝙ i tali cibo vl' hũore nõ ẽ potis digõ nec maturatio. ꝛ b̃ mõ cibꝰ cruddꝰ eẽt qñ eẽt corruptꝰ i digõne ꝑª vel in digõne scõa vl' qñ nõ est aptꝰ ꝙuerti in benignũ ꝛ laudabilẽ: sic̃ b̃ mõ in gñe ſatis est q̃dã spẽs q̃ appropate dr ſa̅ crudũ: qõ nõ ẽ aptũ in sanguinem cõuerti. vnde digestionẽ amplius non recipit: ꝛ humor crudus esset humor qui ex toto esset putridus a calore extraneo possessus: ꝛ talis cruditas appareat in humore in statu egritudinum malignarum: ꝛ hec quidẽ cruditas est q̃ ꝓprie dr indigestio: sicut ꝑ cruditas dr

Quot modis ũor ꝑt grossari

cruditas:z ꝓpea dr a Galie.in cõmẽ.illius affor.paroxiſ. z ꝓſiſtẽtias ꝙ ſigna cruditatis apparẽt in ꝑn° morbi:ſed in ſtatu apparẽt ſigna digónis z indigónis.lz g̃ vtraq; crudi tas opponaf digóni z maturationi:tñ illa q̃ ꝓprie oppo/ nif eſt q̃ dr idigeſtio:de vtraq; tñ cruditate: z de medicia incrudatiua vtroq; mó pót hic intelligi:z ꝓpea dixit Aui. vltimo.ita vt remaneat indigeſtio denotãs cruditatẽ que ꝓpe dr cruditas. ¶ Scõo Auicẽ.notificat hãc medicinã quãtũ ad ꝓprietatẽ q̃ ſumit ab operatiõis effectu:z noti/ ficat qdẽ ꝑ opationẽ ei⁹.ſcõo effectũ q ex tali opatione de relinquit.notat qdẽ operationez eius q̃ ꝑ ab ea ꝓcedit in hoc ꝙ dicit ꝙ eius ꝓprietas eſt vt deſtruat operationem caloris inati z extranei in cibo z hũore.cũ eniz digeſtio z maturatio ſint ꝑncipaliter alterationes facte a calido nä/ li vt habitũ fuit prius opz ꝙ medicina q̃ crudũ facit qõ ẽ oppo'' alterationibus illis ſit illa q̃ deſtruit operationẽ ca loris inati:vez qr in digeſtione operaf calor qui eſt ſim/ pliciter nälis.in maturatione vo operaf calor qui non eſt ſimplr nälis.ſed hz ſecũ admixtũ calorẽ extraneum:vt ap paret in ſanie z hypoſtaſi:vt declaratũ fuit prius. iõ dixit Auic̃.ꝙ hec medicina deſtruit opationẽ caloris inati:z ẽt extnei in cibo z hũore:inati qdẽ dixit vt referret ad digõ/ nẽ cibi:extnei vo dixit vt referret ad maturationem humo ris. ¶ Tertio Aui.notificat hãc medicinã quãtũ ad vtu/ tẽ in ß ꝙ dixit ſua frigiditate hec emi medicia cũ deſtruat opationẽ caloris inati dz eſſe eius q̃litatis que oi mó ꝓriaf calori inato.talis aũt eſt frigiditas:vt apparet ſcõa fen ꝑ/ mi cano.ca.de ſignis cõplexionũ:q̃re zc̃. ¶ Et ex his cõci pif manifeſte cũ hec medicina ſit ꝓria digeſtiue z matura tiue:ꝙ ſicut medicina incrudatiua deſtruit operationem nälis caloris frigiditate ſui: ita ex oppoſito medicamina digeſtiua z maturatiua ſunt ꝓprie illa que roborãt calorẽ inatũ ex ꝓportionali caliditate z ꝙuenienti calori inato:z ppea quecũq; alia medicamina alterius vtutis nó ſunt ꝙ prie digeſtiua z maturatiua:ſz poti⁹ ſunt per accñs dige/ ſtiua z maturatiua:aut ſunt ꝓparãtia ad talẽ operationẽ: z ppea q̃ glutinãt:vt ſunt ſanatiua:z ea q̃ incidũt vel ſub tiliãt humorẽ vel aperiũt oĩa inquã talia non ſunt directe maturatiua:ſed ꝓparãt ad maturationẽ:aut ſibi coadiu uãt verũ qr digó fit a calore ſimplr temperato que digeſti ua exiſtunt ſunt que maxime ſunt cõformia calori innato: qr vero maturatio fit a calore non ſimplr nãli:ſed admix/ to extraneo:illa que maturatiua exiſtunt non ſolum ſunt conformia calori innato:ſed etiam ſunt illa que impugnãt calori extraneo:ne inualeſcat quantũ pñt:z ꝓpterea ea q̃ impugnãt putrefactioni vel alterando:vel aperiendo z re mouendo ꝓhibitionem reſpirationis oĩa talia cõnectunt medicaminibus maturantibus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et ſtupefactiua eſt medicina frigida ex infri/ gidatione eius quam in membro facit ꝓuenit vt ponat ſubſtantiaz ſpiritus deferentis ad ip/ ſum virtutem motus z ſenſus frigidam incõ/ plexione ſua z groſſam in ſubſtantia ſui:quare non vtuntur eo virtutes aĩales:z reſoluitur cõ plexio membri ꝓpter illud. z non recipit im/ preſſionem virtutum aĩalium: ſicut opium z iuſquiamum z lactuca z papauer nigrũ z mã dragora:z ſimilia eis.

¶ Hic notificat que eſt medicina ſtupefactiua:z ꝑ qdẽ noti ficat eã quãtũ ad vtutẽ dicẽs:qõ eſt medicina frida z itel ligit ꝙ ẽ frida friditate vehemẽti:qm̃ eſt frida i q̃rto g̃du: ſic̃ appet ꝓpationẽ ei⁹. ¶ Scõo notificat ipſam ex eius opatiõe:tãgẽs z opationẽ quã facit circa ſpm̃ z calorẽ ina tũ z opationẽ quã facit circa mẽbrũ. Circa ſpm̃ qdẽ opaf qm̃ reddit ipm frigidũ in cõpl'one z groſſuz i ſuba: ꝓp qõ reddif vt ſit incõueniẽs organũ virtutũ aialiũ z ꝑ vtutes aiales itelligit z vitales z ſenſibiles z motiuas.circa mẽ/ brũ vo opaf qm̃ reſoluif z deſtruif cõplexio mẽbri ꝓp ve hemẽtẽ infrigidationẽ.vñ ſuba mẽbri nó eſt apta ad reci/ piẽdũ ipreſſionẽ vtutũ aialiũ:q̃propter tã róne ſpũs q̃z rõ ne ſube mẽbri medicina ſtupefactiua ꝓhibet opationes virtutũ aialiũ a mẽbro:z iõ ab ipſa mẽbrũ q̃ſi reddif mor tuũ vel eſt in via ad mortẽ. ¶ Tertio notificat ipſam per exempla que ſatis ſunt nota. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Humectatiua autem eſt nota.

¶ Inpte iſta notificat medicias q̃ ſunt i ordie me'' hũidaz: z diuidif in tor ꝓtes quot ſt gña taliũ me'': q̃s expõit z de ſcribit. ¶ Incipit aũt ab illa q̃ eſt in ſuꝑmo gradu ordinis taliũ me'':qm̃ ex cõpl'one ei⁹ depẽdẽt opatiões oium taliũ medicinaz:q̃ qdẽ medicina dr humectatiua: cuius expõ nota eſt:vt dicit:qm̃ medicia humectatiua eſt illa que hu/ mectat corp⁹:ſicut etiam z nota eſt medicina infrigidati/ ua vt dicebat ſuperius. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et inflatiua eſt medicina in cuius ſubſtantia eſt ꝙmiditas extranea groſſa:in qua cum ca/ lor innatus operatur non velociter reſoluif:ſz conuertitur in ventoſitatem ſicut ſunt faſeoli. Et omnia in quibus eſt inflatio ſunt facientia ſoda nocentia oculis. Ex medicinis vero z ci/ bis ſunt quorum ꝙmiditatez prima reſoluit digeſtio ad ventoſitatem: quare fit inflatio eo/ rum in ſtomaco z reſolutio inflationis eorum in ipſo z in inteſtinis. Et ex eis ſunt quorũ ꝙ/ miditas ſuperflua que eſt in eis: z eſt materia inflationis non patitur in ſtomaco aliquid do nec ad venas vadat:aut non patiuntur in ſto/ maco totaliter:ſed pars eorum: z remanet ex eis que patitur in venis. Et ex eis ſunt que pa/ tiuntur totaliter in ſtõ z conuertuntur in vẽto/ ſitatem:ſed non reſoluitur per ſeipſam ſua vẽ toſitas in ſtomaco. imo penetrat ad venas:z ventoſitas eius remanet in ſtomaco. Et vlr q/ dem cuz omni medicina in qua eſt ꝙmiditas ſuperflua extranea propter illud qõ ei permi/ ſcetur eſt inflatio ſicut zinziber z ſemen eruce. Et omnis medicina cuius eſt inflationem face re in venis eſt virilis membri inflatiua.

¶ Hic ſcõo mãifeſtat q̃ eſt medicina iflatiua q̃ reponif ſub ordine me'':in qb⁹ eſt ſupflua hũiditas:z ꝑ notificat hãc medicinã.ſcõo oñdit diuerſitatẽ q̃ eſt in talib⁹ medicinis. tertio ex dictis ꝙcludit duo corrolaria.ſcõa ibi.(Et ex me dicinis vo z cibis.)tertia ibi.(Et vlr cũ oi qdẽ medicia.) ¶ Circa partẽ primã intelligendũ:ꝙ hãc medicinã noti/ ficat quãtũ ad operationẽ quã tãgit duplicẽ. ꝑ qdẽ ꝓnci/ palẽ.ſcõo vo ꝙſequentez ad illã:ꝓncipalis qdẽ opõ ei⁹ eſt ꝙuerſio in vẽtoſitatez:qm̃ exhibita corpi in ventũ ꝙuertif z róne ventoſitatis inquã ꝙuertif cuz ventoſitas occupet magnũ locũ.vñ extẽdit mẽbra in qbus ꝓtinet ipſa inflat. vñ iflatiua eſt dicta:ꝙñs vo opatio ad iſtam eſt:qz facit ſo dã z nocet oculis:z iſtud merito contingit:qm̃ vẽtoſitas non generatur ab ea:niſi ex hoc ꝙ a calido agente in ip/ ſam vapozat vapore groſſo: qui non reſoluitur ꝓpter groſſitiem. De róne aũt talis vaporis eſt vt pars eius aſcẽ dat ad caput qui replens z inflans partes capitis eſt cau/

ſa ſode

la ſode in eis.z qz oculi ſunt mēbꝝ qꝫ idiget ſpū claro val de z ſubtili: talis aūt vapor pturbat ſubam ſpūs:ppea ēt talia maxie iter mēbra ſenſitiua que oriunt a cerebro no/cent oculis. ¶ Scō notificat hāc me^nam quātum ad cām ſue opatiōis.nā cā ḡre aliqua me^na in ventum ꝓuertit:eſt qz in ſuba me^nc eſt cōmixta humiditas quedā groſſa extra nea:que quidē cū in ipſam agit calor inatus vapozat va/pore qui nō reſoluit:ſed pp groſſitiē ſui in vētum ꝓuertit: qñ detinet:dicit aūt hec humiditas que eſt in me^na extra/nea:nō qz in ipſa nō ſit ex gīonis ꝑn^o:qm̄ in ea a gīonis ꝑn^o ꝓhibit.ſed ideo dī extnea:qz hoc humidū remanet i ea: ſic ſupfluū nō neciuz ad ꝓſtitutionē ſue ſube. Et ppea mul toties in qbuſdā iſtarū lz nō in oibus ex tpis ꝓceſſu reſol uit:vñ medicia iflatiōem pdit que ꝑmo erat iflatiua:que dā ℵo qz ſemp remanet cū eis ℔ humidum z nō reſoluit: ſemp remanēt iflatiue:z dato etiā qꝫ decoquant pfecte ab igne:ſicut legumina oia z int legumia ꝑcipue eſt faba:vt dicit in cōmento ꝑmi regimis acuto. ¶ Tertio notificat eā quātum ad exēplū in ℔ qꝫ dicit:ſicut ſunt faſeoli:q qui dē noti ſunt. ¶ Qō ℵo dicit in ſcōa pte ſatis eſt planū.ex ponat aūt ℵbū qꝫ dicit ḡre fit iflatio eoꝝ in ſtō z reſolo i/flationis.i.cōuerſio in materiā ventoſam iflātem in ſtō et inteſtinis. ¶ Qō ℵo cōcludit in tertia parte.ꝑmo quidē cōcludit id quod vniuerſalit pertinet medicine inflatiue. qō eſt notū ex dictis.ſcōo ℵo cū dicit.(z oīs medicia zc̄.) ꝯcludit aliqd qō ptinet medicie:cuius ꝓpetas eſt facere iflationē in venis.nam talis medicia eſt ꝓprie membri virilis inflatiua:z hoc ideo:qz vt apparet ſexto de iterio/ribus circa finem:mēbruz virile iflatur ex ſpiritu vētoſo: qui prouenit ad virgam ex arterijs: que cōtinuātur ei:q quidē ſpūs vētoſus aggenerat in eis ex his:quorū ꝓprie tas eſt iflatiōem facere in venis:cum arterie ſint de gene/re venarū:ḡre merito cōcludit qꝫ omnis medicia: cui^o eſt iflatiōem facere in venis:eſt virilis membri iflatiua.que aūt ſint iſte medicie reqrat 3° cañ.cap.de medicis ad coi/tum:qm̄ ibi perfecte eas cōnumerat. ¶ Deinde cum dic̄.

¶ Lauatiua vero eſt omnis medicina cuius ꝓ/prietas eſt vt abſtergat nō virtute agente in ip ſa:ſed virtute patiente quā iuuat motus. Et ſi/gnifico per virtutem patientē humiditatez:z per motum ſignifico curſum:currens enī ſub tile cum vadit ſuper orificia venarum lenit hu miditate ſua ſuperfluitates:z remouet eas ſuo curſu:ſicut aqua ordei z aqua cucurbite.

¶ In parte iſta manifeſtat que eſt medicia lauatiua:ex cu/ius manifeſtatione ſatis apparet que eſt differentia inter medicinam abſterſiuam z lauatiuā quātum ad virtutem earum:lz vtraqz cōueniat in effectu.z qz notum eſt qꝫ dic̄ in lra exponere non curamus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sordidās ℵo vlcera eſt medicia hūectatiua que ꝑmiſcet hūiditatib^o vlcerū z facit eas plēs: z prohibet deſiccationem z conſolidationem.

¶ Hic manifeſtat quid eſt medicina ſordidans vlcera:que dicitur ſordidans vlcera:quia multiplicat ſordem z ſaniē in vlceribus:z ideo etiam alio modo dicitur putrefacti/ua vlcerum:z ꝓz qꝫ dicit. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Lubrificatiua autez eſt cuius ꝓprietas eſt vt humectet ſuperficiē corporis obuiantis mea/tui z retēti in ipſo:ita vt remoueat iꝑm ab ea: z faciat partes eius ſuſceptibiliores curſus ꝓ pter lenitatē earū acquiſitam per admixtionē ei^o:deinde moueat a loco ſuo grauitate ſua nā li:z virtute expulſiua ſicut ꝑma in ſol'one ſua.

¶ Hic oēs tres codices erāt defectuoſi in expoſitiōe medi cine lubrificatiue:ſed ex expōne aliarū:z ex text^o claritate facile vnuſqſqz veniet in cognitionē. ¶ Deinde cum dic̄.

¶ Applanatiua vero eſt medicia viſcoſa:cuius ꝓprietas eſt vt dilatet per ſupficiē mēbri aſpi dilatatiōe plane ſupficiei:z fiat manifeſtū illius corporis per eā planū recte aſpitatis: aut cur/rat ad iꝑm humiditas dilatata hac extenſiōe.

¶ Hic manifeſtat medicinā applanatiuā:que dicit appla/natiua ex ℔ qꝫ ſupficiem membri aſperā facit planā. Ex q̄ autem cauſa hec medicina agat patet per illud qꝫ dicit in lra nō indigēs expoſitione alia. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et deſiccatiua qdem medicina eſt que cōſu/mit humiditates ſua reſol'one z ſubtiliatione.

¶ In pte iſta Auic̄.notificat medicias que ſunt in ordie me dicinarū ſiccarū:z diuidit in tot partes q̄t ſunt tales me/dicie:ḡrū opatiōes ab exiccatiōe dependent. ¶ Incipit au tē a manifeſtatiōe medicie que eſt in ſupremo gradu ordi nis taliū mediciarū:qm̄ ex compl'one ipſius depēdēt opa tiōes oium aliarū:que quidē me^na dī exiccatiua:z qz exic catio que eſt eius opatio pōt fieri dupl'r.vno qdē mō per viā alteratiōis:qđadmodū z calefactio z infrigidatio z hu mectatio:idcirco Auic̄.ꝑm vnā lram notificās medicinā exiccatiuā mētionē nō facit de opōne eius:que eſt exicca/tio facta per viā alteratiōis:ſed ſolū de illa que fit p viam ꝓſumptionis humidi:z ppea dixit qꝫ me^na exiccatiua eſt q̄ ꝓſumit humiditates ſua reſol'one z ſubtiliatione.per hec ℵba vult oīdē qꝫ in gīe mediciarū exiccātium itrāt non ſolum medicie que exiccāt per ſiccitatē quā hñt:ſed etiaz itrāt gīa medicinarū z quecūqz humidū reſoluūt:z dato qꝫ illud faciāt ꝑncipal'r per aliā q̄litatē:puta per calitatē: qđadmodū faciūt medicie reſolutiue z etiā ſubtiliatiue: que ad facilioꝛē reſol'onē diſponūt quedā tamen alia lra bēt ſua alteratiōe z ſubtiliatiōe:z ſi lra ſic diceret:tunc di ceremus qꝫ Auic.tetigit me^nam exiccatiuā z illā que per ſe exiccat que ℔ facit per ſiccitatē alterādo:z ℔ tetigit cū di xit ſua alteratiōe:z tetigit illā que exiccādo per eūationē z reſolutiōem humidi.z hoc tetigit cū dixit:z ſubtiliatio ne:per ſubtiliationē itelligēs oēm modū ſm quem humi dū reſoluit z euaporat ex membro. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Contractiua vero medicina eſt que facit eue nire in membri partibus ſuperfluum motum currentem ad aggregationem vt inſpiſſentur in ſuo ſitu:z opilentur meatus.

¶ Hic manifeſtat medicinam cōtractiuā z nō ſolū eā p ꝓ/prietatē que ſumit ab opationis effectu.nam hec me^na eſt que mouet ptes ad vniōem earū z aggregatiōez:ex q̄ ac/cidit vt totum iſpiſſet in ſitu ſuarū partiuz z opilent mea tus qui ſunt in eis ex vehemēti coadunatiōe partiū ad v/tutē:nō notificat autē eam quātū ad virtutē:qz hec eſt no ta ex dictis ꝑus in capl'o de ſaporibus:qm̄ talis coaduna tio ꝓcedit a rebus que ſunt ſtiptice z pōtice:ḡruz actio ta lis exiſtit.que aūt ſit compl'o quā conſequit ſtipticitas z pōticitas declaratum fuit prius. ¶ Deide cum dicit.

¶ Sed expreſſiua eſt medicina ex qua proueni tur propterea qꝫ contrahit z aggregat partes: ad hoc vt neceſſario faciat peruenire humidi/tates ſubtiles ſtantes in vacuitatibus earum ad compreſſionem z ſeparationem.

¶ Hic notificat medicinā exp̄ſſiuam que nō eſt differens a p̄dicta:niſi qz cōtractio que eſt operatio cōtractiue reſpi/

cit solū motum q fit in ptibus mēbri:sed expressio respicit nō solū motū q fit in partibus mēbri:verū etiā ꝛ motum qui fit in humido cōtēto in vacuitatib⁹ mēbri:qm̄ medicina expſſiua tic aggregat partes mēbri ꝛ mouet eas a cōtractionē:vt in eis accidat motus expſſiu⁹ per quē humiditates subtiles exītes in cōcauitatib⁹ ipsarū exprimant ꝛ euacuent ex eis:quēadmodū spōgia ꝓstricta eūat humiditas aquosa que est in ea:ꝛ sic hec medicia nō est multum differēs a p̄dicta in vtute.hā vtraq; p̄dictionē iducit in ptibus membri.hic tamē que dicit expſſiua videt causare ꝓtractionē per maiorē ꝛ vehemētiorē motum q; p̄dicta:ex qua motu vehemētiori accidit expſſio humidi. Sed Auic̄,signāter dixit q; ab ea pueniūt humiditates subtiles stātes in vacuitatibus earum ad expſſionem ꝛ separationem:qm̄ si essent humiditates grosse ꝛ viscose adherentes:tales inquā per hāc medicinā nō eūarent a mēbro,imo cū hec medicina ꝓtrahat partes membri ꝛ constringat eas esset cā vt talis humiditas amplius icunearet ꝛ detineret in mēbro.sed qñ humiditas est subtilis ꝛ nōdum ibibita:ista ex motu expressiōis pōt euacuari a membro.ꝛ ex his que dicit hic Auic̄.pōt accipi argumentū q; in p̄ncipio apostemati mā subtilis que est cōtenta in spongiositatibus ꝛ vacuitatibus membrorū ꝓsimilium p medicamia repcussiua que sunt stiptica.pōt euacuari ex mēbro apāto:ꝛ retrotrahere recursum:sed qñ est icuneata ꝛ īgrossata amplius per talia medicamia recursum nō habet:ꝛ ista est ſnia Hal'.i techni in illo passu.Relicta vero aliqua:vt est iam alias declaratum.¶ Deinde cum dicit,

¶ Opilatiua autem est medicina ficca que retinetur propter sui spissitudinem ꝛ siccitatem: aut propter suam glutinationem in transitu.ꝛ facit euenire in ipso opilationem.

¶ In pte ista notificat q; est medicina opilatiua notificans eam quantum ad suam operationem in hoc q; dicit q; est medicina que retinetur.s.in meatu ꝛ transitu:ꝛ quod facit euenire opilationem in ipso:ꝛ notificans eam:quantū etiam ad virtutem in hoc q; dicit q; hoc facit:aut quia est spissa ꝛ sicca.i.quia habet substantiam grossam ꝛ siccā, vnde retinetur in meatu:aut q; est glutinatiua:tūc enī est viscosa adherēs. Et ꝓpterea Auicen.statim cum subdit.

¶ Conglutinatiua est medicina ficca in qua est ꝯiditas pauca viscosa q̄ adheret sup oꝛificia ꝛ opilat ea ꝛ tenet mām currētē. Omne autē currens lubricum cum in ipso operatur ignis fit conglutinatiuum opilatiuum ꝛ retentiuū.

¶ Manifestat que est medicina conglutinatiua:q; est medicina ficca in qua est humidū ꝑ paucū:qō est viscosuꝫ adherēs oꝛificijs:ꝛ ideo opilat ea ꝛ obtinet materiam que currit ex eis:ꝛ q; medicina conglutinatiua est talis:ideo subdit q; omne liquidum lubricās:quādo exiccat̄ p ignē fit cōglutinatiuū:qm̄ tūc in ipso cōsumit̄ humiditas multa subtilis ꝛ remanet viscosa collosa:ratione cuius opilat ꝛ retinet:quemadmodum supra dictum fuit de medicina mucilaginosa cum dixit:q; oia semina mucilaginosa soluunt cum lubricitate nisi assentur,ꝛ fiat eorum mucilaginositas cōglutinositas ꝛ retineat.¶ Deinde cum dicit.

¶ Consolidatiua est medicina que exiccat ꝛ inspissat humiditatem stantem inter duas superficies vulneris ꝓpinquas:ita vt conuertant̄ ad conglutinationeꝫ ꝛ viscositatē ꝛ adhereat vna earum alteri sicut sanguis draconis ꝛ aloes.

¶ In parte ista manifestat que est medicina consolidatiua: cuius operatio a siccitate dependet: in cuius declaratione etiā tāgit tria.p̄mo quidem vtutem eius in hoc q; dicit q; ipsa exiccat ꝛ tāgit.sc̄o operatiōem eius:ꝛ tāgens operationem.p̄mo quidē tangit operationem imediatā eius in hoc q; dicit q; inspissat humiditatē stantem inter duas superficies vulneris ꝓpinquas. ita vt talis humiditas fiat glutinosa ꝛ viscosa.¶ Sc̄o vero tāgit opationē ꝛ effectū ꝯitem ad istam in hoc q; subdit q; adheret vna earū alteri.nam per talem opationē quā hec medicina facit in tali humiditate est cā:vt vna ps separata ab alia adhereat alteri:ꝛ fiat vnum cum ea.vñ vulnus cōsolidat̄. ¶ Tertio tāgit exēplū cum subdit:sicut sanguis draconis ꝛ aloes: que sunt medicine satis note.¶ Sed circa virtutē eius intelligēduꝫ q; hec medicia debet esse exiccativa:ꝛ p̄ ideo: q; cōsolidatio est vnitio partis separate cuꝫ altera parte. nūc autē vnitio partis cum pte fieri nō pōt nisi p assimilationē humiditatis nutrimētalis ad partē vtrāq;:quēadmodum fit in nutritiōe in qua partes vnitatem seruāt:nūc autem talis assimilatio est operatio ipsius nāe: medicine ℞o nihil agūt in ℏ nisi q; aut remouēt impedimenta nāe: aut subministrāt aliqd qō est coadiuuās in hac operatione nāe. Ex his aūt que nām impediunt in hac operatione est maxime putrefactio:que ab humido gīnat̄. nam qōlibet vulnus est aptum putrefieri ex superfluitate que est apta aggregari in ipso cuꝫ semp in corpore nostro duplex superfluitas generet̄:quarū vna est subtilis ꝛ altera grossa:quarū generatio est ꝓpter necessitatem aliméti:ex quo debet corpus nostrū nutriri:vt apparet tertio terrapenitice methodi.nūc autē talis putrefactio est maxime prohibēs consolidationē ꝓpter quod vt nō accidat putrefactio debet medicina que approximat̄ ad cōsolidationē eē exicās:ꝛ quia exiccatio que competit in tali vulnere oꝛ esse subita vt subito accidat assimilatio nutrimētalis humiditatis ad ptē vtrāq; ꝛ subito fiat vnitio anteq; accidat alteratio vulneri ab aere ꝛ a superfluitatib⁹ : q̄ in vulnē aggregant̄ rōne ārū vuln⁹ sanīat̄ ꝛ putrescit:vñ postea aptū nō est ꝓsolidatiōi. Subita aūt ꝓsolidatio exiccatio nō fit nisi a vtute q̄ aliquātulū est excedēs:qm̄ debilis vt⁹ nō subito ꝑmutat ꝛ alterat:q; pp hec medicia nō solum oꝛ esse exicās:imo ēt oꝛ in exiccatiōe excedē:ita vt p̄ gradū trāscēdat ꝛ pueniat ad sc̄ōm gradū:qm̄ medicia in p̄ gradu nō est manifeste alteratiōis:sic̄ declaratuꝫ est q̄nto de simplici medicina. Et q; sc̄os gradus in medicis est mediocris alterationis respcū p̄mi gradus ꝛ respcū tertij ꝛ ārti:qm̄ in p̄ gradu medicina q̄si insensibiliṫ alterat. In tertio aūt et ārto alterat cū nocumēto:hinc est q; Hal'.i techni loquēs de talibus medicinis:que approximant̄ ad ꝓsolidationē dixit:suba ℞o partis sana seruabit̄ p mediocrit̄ exiccātia. ¶ Sed intelligēdū ℏ vlterius q; ℏ siccitas sc̄di gradus:q̄ est in hac medicina oꝛ itelligi esse in ea nō in respcū ad corpus tēperatum solum:sed oꝛ itelligi esse in ea respcū cuiuscūq; corpis ꝛ membri cui approximat̄. Et ꝓpterea ꝑm diuersitatē membrorū diuersificant̄ medicie consolidantes:qm̄ medicia que ꝓueniret ad exiccationē membri humidi minoris exiccatōis oꝛ eē q̄ illa que ꝓueniret ad exiccationē membri sicci. Qō.n.est humidū naturaliṫ modica idiget exiccatiōe cum humiditas eius nālis existat:qō ℞o est siccum nāliṫ amplioꝛi eget exiccatiōe cum siccitas sibi ꝓueniat nāl'r. Et ꝓpea auctores loquētes de medicis ꝓsolidatiuis ponūt diuersa medicamia:que multū diuersificātur in cōplexiōe ficca respcū corporis tēperati:oēs tñ in ℏ cōueniūt q; respectu corporis cui approximant̄ non debēt in siccitate gradū sc̄ōm trāscēdere. ¶ Sc̄o itelligēdum ℏ q; oꝛ hec medicia in siccitate dēat excedē in caliditate tñ ꝛ friditate re" membri cui approximat̄ oꝛ hīe eqlitatē ꝛ ꝓportiōem ad ipm. Et huius cā est q; p̄ncipale instrumētū cū q̄ nā opat̄ est cōplō mēbri:ꝛ ꝓpterea in vulnere in q̄ oꝛ fieri vnitio:q̄ est opatio nāe oꝛ ꝓseruari com-

Duplex superfluitas in corpore nostro sentip̄ gīnat̄

plexio nālis ei⁹ inq̄ztū pol'e existit: z q̄ in vulnē est aptitu do vt accidat putrefactio: q̄ phibet' per siccū: idcirco me/ dicia ꝓseruās cōpl'onē dz esse sicca. Sz q̄ in vulnē nō est diſcrasia aliq̄ in calido vel frido q̄ztū est de rōne vulneris: idcirco medicia nō dz excedē respcū compl'onis membri in cal'o vel in frido: sed dz ei ꝓportiōari. Q; si ꝓtingeret q̄ in pte vulnerata eēt diſcrasia vel in cal'o vel in frido: tunc q̄dem bñ h medicia dēret eē ꝓria tali diſcrasie in calitate vel friditate: z quātum ad h est simile in me⁹ ꝓsolidatiua z gñatiua carnis de qua statiz loqtur. Et ista est sñia Auic̄. 4°. cañ. fen 4ª cap̄ de cognitiōe eius q̄ facit nasci carnē z incarnat z̄c. §. illo. z opz ite; vt sit in calitate z friditate in cōpl'one sua. Et q̄ q̄ztū est de rōne vulneris talis diſcra sians est apta ꝓiūgi cum eo: ideo talis me⁹ q̄ztuz est de ra tiōe vulneris re⁹ compl'onis mēbri nō debz in calitate vel friditate excedē. Et ppea Auic̄. loquēs h de tali medicina solū mētionē fecit de siccitate: nō autē de calitate vel frigi ditate dans p h itelligi q̄ de se in nulla qualitatū actiua; debet hīe excessum. ¶ Circa ix̄o operationē eius itelligē/ duz q̄ hec medicia iſpissat humiditatē stantem iter duas superficies vulneris: ita vt h humiditas fiat glutinosa et viſcosa: z h ideo est: q̄ hec me⁹: vt subdit facit vnionem veram z adherentiam partis cum parte: h autez vnitio: vt dcm̄ est: fit per assimilationē humiditatis nutrimētalis ad partē vtrāq̄z: nūc autē hec assimilatio fit per h q̄ hu/ miditas h ꝓuertit' in canibiū z in gluten: q̄ gluten est hu/ midū viſcosum ꝓtinuās subam mēbri. Et ppterea 6°. de ac cidēti z mor̄bo dicit: q̄ nutrito fit p iuiſcationē nutriētis cum nutrito: z p ꝓsolidationē eius cum eo: pp q̄ h humi ditas dz fieri gluten: q̄ est de sba mēbri: ideo opz vt inſpiſ/ set: z p iſpissationē ꝓuertat' ad rem glutinosaz z viſcosaz. ¶ Sed aduertēdum q̄ ꝑncipale agēs in hac operatione est nā: que alterādo humiditatē paulatim ipsam cōuertit in canibium z in gluten. Medicina autē in hac opatione est coadiuuās: tum quidē rōne exiccatiōis ex qua resolui tur supfluitas z ꝓsumit': que ꝓhibet talē fieri iſpissationē: tum etiā q̄ ipsa in se dz hēre vim ꝓglutinatiuā ex q̄ humi ditas talis nutrimētalis glutinositatē acq̄rit: vnde meli⁹ partibus iuiſcat'. ¶ Sed nota q̄ Auic̄. signanter dixit q̄ iſpissat humiditatē stātem iter duas supficies vulneris: vt in ix̄bis istis tria notaret nobis: ꝑmo q̄dem notificat q̄ h humiditas: q̄ dz iſpissari z ꝓglutinari est humiditas stās iter duas supficies vulneris: vt p h denotet q̄ humiditas cū q̄ dz vuln⁹ cōſolidari nō ē hūiditas ꝓueniēs aliūde ad vuln⁹: z q̄ztū ad h est dria iter vuln⁹ in q̄ dz caro gñari: z int' vuln⁹ q̄ dz ꝓsolidari: qm̄ i vulnē: in q̄ dz fieri gño car/ nis ẽ idigētia: z vt ad iꝑz ꝓfluat mā ex q̄ ꝓtinue caro rege neret'. Et ppterea medicamen q̄ gñat carnē nō dz partici pare stipticitatē: vt nō ꝓhibeat aduētū māe: sed potius q̄ in tali vulnē iam aggregat' putredo que idiget absterſioe ad h vt gñet' caro laudabilis medicamē gñatiuū carnis dz participare cuz siccitate absterſiōe: sed in vulnē in quo sola ꝓuenit adherētia partiū nō est idigētia: vt ꝓfluat mā ad ipsum: sed sufficit humiditas stās in parietib⁹ labior̄ū vulneris: z dz aduētus alterius ꝓhiberi: ne in eo fiat pu/ tredo z sordes ꝓpter q̄ tale medicamē nō dz eē absterſi uū ne abstergat humiditatē illaz: z dz participare aliqua stipticitate: vt aduentum alterius ꝓhibeat. Et ppea dixit q̄ inſpissat humiditatē stātem. ¶ Scō notificat in h q̄ dixit iter duas supficies vulneris q̄ tale medicamē dz ap ꝓximari circa superficiē vulneris z opari in supficieb⁹ partium ambarū vulneris: vt istud ix̄bum ꝓcordet cuz il lo q̄ dixit 4°. cañ. fen 4ª: p̄dicto cap̄. quādo ait: (z nō opz vt opet' z̄c.) nisi in supficieb⁹ ambox faciētes adherere in ter ea vtrūq̄z cum rore q̄ est in substātia amborū: h. n. me dicamē nō dz approximari in ꝓcauitate: vt per suam cor/ pulētiam: q̄ extranea est suba eius a substātia carnis in/ tercidēs in medio duarū partium nō ꝓhibeat vnitionem ambarū partium: z sit cā vt in cōcauitate aggreget' super fluitas z putredo. Et ꝓpterea Sal'. in techni ꝑcipit vt ca ueat' ne aliq̄ extraneum cadat inter labia vulneris q̄ sit puluis: aut pili: aut oleum z similia: lz tamē h medicamē ſm sui substātiā solum approximet' circa superficiē: tamē virt⁹ exiccatiōis eius ꝓuenit vsq̄z ad ꝓfundū. Et ꝓpterea adiuuat nām in ꝓsolidatiōe vulneris nō soluz in supficie: verū etiā in ꝓfundo. ¶ Tertio notificat in h q̄ dicit ꝓpin/ quas q̄ tale medicamē dz approximari quādo ptes vul/ neris iūt adiuicē appropiquate z cōiūcte: quoniam si es/ sent distātes eēnt cā vt in vulnere remaneret ꝓcauitas. in qua aggregabit' putredo: z erit ꝓhibēs vnitiōem per fri/ gida parum adiuicē. Et ꝓpterea ponit' a Sal'. in techni q̄ opera que fiūt a nobis per que submunistramus nāe in cō solidādo vuln⁹ sunt plura: q̄m ꝑ⁹ opus est cōducere par/ tes distātes: z⁹ vero est ꝓseruare partes conductas. z⁹ ve ro est ꝓuidere ne aliquid extraneum itercidat inter labia vulneris. z quartum est substātiam sanam partis seruare q̄ opus cōmuniter fit per medicamina que cōſolidatiua dicunt': de quibus facta est mētio. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Carnis vero generatiua est medicina cuius proprietas est vt ꝑmutet sanguinē ꝓuenientez vulneri in carnē ꝓpterea q̄ equat complexio/ nē eius: z coagulat ipsum cum exiccatione.

¶ In parte ista manifestat q̄lis est medicia gñatiua carnis. In q̄bus ix̄bis ꝑmo inuit: que est opatio eius cum dic̄: q̄ eius ꝓprietas est vt ꝑmutet sanguinē superueniētē vulne/ ri in carnē. scō inuit v̄tutem eius in h q̄ dicit: ꝓpterea q̄ equat compl'onē eius z coagulat ipm cum exiccatione. ¶ Sed circa opationē eius itelligēdū p̄: q̄ sicut dcm̄ est in medicia ꝓsolidatiua: q̄ cōſolidatio est ꝑncipal'r opatio nāe: medicia aūt solum coadiuuat ei in remouēdo ipediē tia: z in subministrādo ipsi in tali opatiōe: ita z in medicia gñatiua carnis opz itelligere q̄ ꝑmutatio sanguis in car nē: vñ fit gñatio carnis est ꝑncipal'r opus nāe: cum h sit opus digestiue z nutritiue v̄tutis. Medicina autē solum coadiuuat in hoc inquātū remouet ipediētia talem ope/ rationē: z aliq̄d exhibet sani: vt facilius ex eo caro gñet'. Et hoc est q̄ Sal'. dixit z°. terrapē. methodi. carnē creare z solidare cum actiōe fiūt nāe: medicie enim nihil in his operant' nisi q̄ ea q̄ nām impediūt repellunt. ¶ Sed hic aduertēdum vlterius q̄ tam in cōſolidatione q̄ competit vulneri in q̄ nulla est' deperditio partis q̄ztū in gñatione car nis: q̄ competit vulneri: in q̄ est deperditio ptis fit gño car/ nis: qm̄ ꝓsolidatio non fit vt dcm̄ est ꝓpus nisi per assimila/ tionē humiditatis ad ptem vtrāq̄z eius disiunctā. In tali assimilatione est cōuersio humiditatis illius in carnem sed est differētia in h: q̄ in ꝓsolidatiōe fit gñatio carnis insen/ sibilis q̄ztitatis: quēadmodū accidit in nutritione in q̄ re/ generat' caro deperdita: sed in gñatione carnis: que fit in vulnē: a q̄ est deꝑdita caro fit gñatio carnis sensibilis q̄z/ titatis: z ꝓpterea vulnus q̄ cōſolidat' nō idiget materia sanguinea peruenīēte ad ipm: sed cōſolidat' cum humidi/ tate stante in parietibus labior̄ū vulneris: vt dcm̄ est ꝓpus: sed vulnus q̄ idiget regñatione carnis idiget mā noua cōtinue peruenīēte ad ipsum: que cōuertat' in carnem: do nec eius cōcauitas sit repleta. Et ꝓpterea dixit Auic̄. q̄ medicia gñatiue carnis ꝓprietas est: vt ꝑmutet. i. adiuuet ad permutādum sanguinē superueniētem vulneri in car/ nē: dixit enim signanter supueniētē: z nō dixit stantē: sicut dixit in medicina ꝓsolidatiua ꝓpter cām p̄dcāz. ¶ Circa vero v̄tutē eius aduertēdum q̄ cum gñatio carnis sit ꝑn cipaliter operatio nature que consistit in ꝑmutatione san guinis in carnē: omnis autez operatio nature ex comple xione dependet: sicut ex organo agēte deseruiente nature

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

in actiõib⁹ eius: est aũt compl'o organum bonũ eius: quã do in ꝓpria eucrasia consistit: opz ꝙ medicina gñans carnẽ: que in hac operatiõe näe deseruit: ꝓmo quidem equet compl'onẽ eius: equat aũt complexiõem eius si mẽbrum nó sit discrasiatũ in calitate: aut friditate: vt sibi ꝓportiõet in cal'o ⁊ in frido: vnde Auic. 4°. cañ. ꝑallegato ca°. dixit ꝙ cal'o valde assimilat cal'm valde: ⁊ frido vel fridũ valde. Si aũt sit discrasiatũ: tũc temperat compl'onẽ eius cũ ꝓria qualitate. Si ✠o hec medicia: qz gñatio carnis impedit ex superfluitate: que in tali vlcere aggregat ꝓpter debilitatẽ partis: que sibi accidit ex parte deperdita: vñ putredo aggenerat in ipso: debet esse desiccatiua vt per desiccationẽ talis superfluitas consumat. Et qz gñatio carnis fit ex sanguine per coagulationẽ ⁊ ispissationem: ⁊ ad hoc etiã iuuat exiccatio: que humiditatẽ remouet: que facit ipm fluxibilez: idcirco ꝫ medicia debet iuuare ad coagulationẽ sanguis exiccatiõe: vt dicit Auic. in lra: verũtñ ꝫ aduerte: ꝙ lz hec medicina exiccare debeat: qz tñ illud vulnus in quo est deperditio carnis idiget mä que continue ad ipsum fluat: vehemẽs aũt exiccatio talem cursum mäe ꝓhibet: idcirco talis medicia debet eẽ modice exiccatiõis. Et ꝓpterea ponit 4. fen ꝑ cañ. caꝑ. de cura solute continuitatꝫ: ꝙ caro gñat ex eo ꝙ puenit ad primum gradum: in exiccatiõe autẽ nó multum trãscendit ipsum. Qð quidẽ totum debet itelligi nó respectu corporis tẽperati: sed respectu corporis ⁊ mẽbri in quo est vlcus: ⁊ ꝓpterea nó eadẽ medicia generat carnem in diuersis corporibus: sed in vno corpore quedã gñat carnem: que in altero putrefaceret ⁊ saniaret. Et ió ponitur 3°. terrapẽ. methodi. ꝙ thus in corporib⁹ humidis gñat carnem: in siccis ✠o putrefacit ⁊ saniat. ¶ Similr etiã est notãdum: ꝙ qz in vulnere in quo dz fieri gñatio carnis ꝓpter cõcauitatẽ aggregat nó solum superfluitas subtilis: sed grossa: que in saniem vertit: que abstersiõe idiget: hec medicia nó solũ dz eẽ desiccatiua: verũ ⁊ abstersiua: lz etiã eius absterio dẽat esse tẽperata ne coagulatiõem sanguis in carnẽ ꝓhibeat: ⁊ ꝓpterea hec medicina est differẽs a predicta: qz ista minus exiccatiua est q̃z ꝑdicta: ⁊ debet eẽ abstersiua: ⁊ nó stiptici tate participare: vt dcm̃ est supra. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et sigillatiua est medicia exiccatiua: que exiccat superficiez vulneris: ita vt fiat cortex super ipsam custodiens ipsam ex nocumẽtis vsque quo gñet cutis nälis. Et est ois medicia eq̃lis in duab⁹ actiuis exiccans absq; mordicatione.

¶ In parte ista manifestat que sit medicina sigillatiua que ideẽ est ꝙ medicia cicatriçatiua. ꝫ autẽ medicia est carnis sigillatiua: qz sicut sigillũ ꝓterminat illud cui apponit: ita ista cicatriçans cõterminat carnẽ per cutẽ vel aliquid loco cutis qð regñat: ⁊ ipsam sigillat. Et ideo sicut sigillum relinquit aliqð vestigium: ita in cicatriçatione relinquit vestigiũ in carne: ꝓpterea qz in sigillatiõe nó regenerat vere cutis: sed aliquid loco cutis: ac si ab illo caro esset sigillata: ꝓpter qð sigillatiua est dicta. ¶ Notificãs autẽ hanc medicinã ꝓmo notificat eam quãtum ad operationẽ ei⁹: operatio enim eius est exiccare. i. idurare superficiez vulneris: ita ꝙ illa supficies fiat: sicut cortex qdã super carnẽ custodiẽs ipsaz a nocumẽtis extrisecus occurrẽtib⁹: quẽ admodũ ꝓpter istã vtilitatẽ gñatur cutis nälis: ⁊ ideo ꝫ cortex est eiusdem vtilitatis cuius vtilitatꝫ gra generat cutis nälis: ⁊ hoc vult dicere Auic. cum dicit: (vsqzquo gñetur cutis nälis:) dicit autẽ hoc Auic. quoniã cutis nälis: que exiccat in superficie cum deperdit nõ regenerat vere eadem ꝑexistenti: sicut caro deperdita gñatur vere eadẽ ꝑexistenti: que autẽ sit causa huius hoc alibi habet inquiri ꝙ nõ spectat ꝓpositũ ꝓpr̃i: lz loco cutis sit caro dura ⁊ calosa: ⁊ ac si isupficie fiat cutis. Et ꝫ etiã dic Hal'. in techni tractatu de causis caꝑ illo. Scõm compositas ✠o complexe. §. illo. quãdo ergo cõpletum fuerit ꝙ cócauũ ⁊c.) ¶ Scõo Auic. notificat hãc medicinã quãtum ad virtutem eius in hoc ꝙ subdit. (Et est omnis medicina equalis ⁊c.) In his enim ✠bis ostẽdit Auicẽ. ꝙ ꝫ medicia eq̃litatem dz hẽre in calitate ⁊ friditate: ⁊ hoc ió quoniaz sicut in cõsolidatione ⁊ regñatione carnis est operãs principalr natura cum compl'one näli: ita etiã ⁊ in cicatriçatione est operãs ꝓncipalr natura cum compl'one inata: ⁊ ꝓpterea sicut in ꝑdictis operationibus medicamen dz esse ꝓportionale compl'oni mẽbri ⁊ corporis in calitate ⁊ frigiditate: vt ꝓseruet membri complexio: que est näe organum ꝓncipale: ita ⁊ simili mó fieri debet in cicatriçatiõe: ꝓpter qð talis medicia dz esse equalis. i. ꝓportionata in calitate ⁊ frigiditate cõpl'oni membri: sed i siccitate dz eẽ exiccãs absqz mordicatione. Loquit autẽ Aui. sub ꝫ mõ loquẽdi: vt ostẽdat ꝙ talis medicia dz vehemẽter exiccare: nõ tñ debet intm̃ exiccare ꝙ mordicet: sed vsqz ad hoc tm̃ dz esse desiccatiua: ꝓp qð est dña inter hãc medicinam ⁊ ꝑdictas: qm̃ ista vehemẽtius exiccat quã aliqua ꝑdictarũ: ⁊ ió peruenit eius exiccatio vsqz quasi ad tertiũ gduz. Qð etiã totũ dz intelligi respcũ membri corporis: in q̃ est vlcus quẽadmodũ dictum est in ꝑdictis. Rõ aũt q̃re hec medicia debet eẽ vehemẽtis exiccationis est: qz hec medicina nõ tm̃ dz exiccare superfluitatẽ extraneã que in vlcere aggregatur: sicut exiccãt medicie predicte: imo etiã debet exiccare humiditatẽ radicalẽ ⁊ substãt alẽ ipsius carnis: vt per talẽ exiccationẽ induret caro ⁊ ispissẽt in partibus suis in supficie: vt per ꝫ fiat callosa ⁊ dura ⁊ stet loco cutis nälis: ꝓpter qð talis medicia debet eẽ vehementer exiccatiua cum dẽat indurare. verũtñ eius exiccatio debz eẽ absqz mordicatione: qm̃ si esset eius exiccatio cũ mordicatione: tũc esset eius exiccatio cum minoratione ⁊ corrosione carnis: ⁊ sic nó eẽt cicatriçatiua sed potius corrosiua ⁊ ꝯcauatiua vlceris: ⁊ per ꝫ est differẽs a medicia corrosiua carnis: qm̃ medicia corrosiua ⁊ diminutiua carnis est exiccans cum mordicatione: ⁊ ideo eius exiccatio pruenit vsqz ad quartum gradum: me⁹ vero cauteriçatiua exiccat absqz mordicatiõe: ⁊ qz mordicatio competit medicie corrosiue ⁊ diminutiue carnis cum ꝫ etiã ꝓcedant a caliditate vehemẽti: idcirco medicia corrosiua ⁊ diminutiua carnis nó solũ est illa que vehemẽter exiccat: verum etiã illa que vehemẽtiã hz calitatis: ꝓpter cui⁹ vehementiã liquefacit ⁊ resoluit humiditatẽ subtilẽ carnis: vñ eaz minorat: ꝫ autẽ que dicit cauteriçatiua equalitatẽ hz in q̃litatibus actiuis: vt dcm̃ est: ⁊ absqz mordicatione exiccat: ⁊ qz hec medicia cicatriçatiua carnẽ idurat ⁊ ispissat: ispissatio autẽ fit per coadunationẽ ⁊ ꝯctionẽ partiũ quã facit stipticum: idcirco hec me⁹ simul cuz ꝫ ꝙ exiccatiua existit ꝑticipat stiptica q̃litate: ⁊ ió Hal'. in techni loquens de cicatriçatiõe in loco ꝑdcõ dixit: (ficcãtib⁹ g̃ ⁊ stipticis sine mordicatiõe ⁊c.) erit opus farmacis ad cicatriçationes. Et hec sufficiãt in declatiõe istarũ triũ me⁹. Nã perfecta dilucidatio nature ipsarũ ⁊ operationũ eaꝝ ⁊ remotio dubiorũ: que cadũt circa naturas earum habita est in expóne quã feci ãrta fen ãrti cañ. Aui. ⁊ in expóne quaz feci 4ª fen ꝑmi cañ. Auic. cap. de cura solute ꝯtinuitatis. Et ideo pro longiori sermone ad loca illa recurraz: in quibus perfectissime pertractat. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Medicina vero pernitiosa est medicina que conuertit complexionem ad corruptionem superfluã corrumpentẽ sicut euforbiũ ⁊ opium.

¶ Cum declarauit medicinas: quarum noia sunt impposita ab operatiõibus: que ꝓcedunt a qualitatibus proprijs ⁊ cõmunib⁹. s. calido ⁊ frigido humido ⁊ sicco. Nũc plegt

declarādo de medicis:quarū noia sunt imposita ab ope/
rationibus:que ꝓcedūt a ꝓncipijs ꝓprijs:que sunt fōre spe
cifice:z tria facit:ꝑm ꝙ gña talium mediciarū:que decla
rat sunt tria:quarū.ſ.medicinarū operatiōes sunt vniuer
sales z cōes.Scōm genus mediciarum declarat ibi.(Et
venenū est me^{na}.)ꝫ^{m}genus declarat ibi.(Albeçahar autē
z tyriaca est me^{na} zc̄.)¶Circa ꝑmā partē intelligēdū: ꝙ
me^{na}permitiosa est medicia venenosa:que qdē est differēs
a veneno:sicut ħ inuitur z scōa fen ꝑmi can̄. cap.de eo qō
comedit z bibit:qm̄ venenū ꝛtrariat corpori nostro a to
ta suba vel forma specifica:z ꝓpterea a tota suba est peri/
mens corpus nostrū:sed me^{na}venenosa est ꝛtraria corpo
ri nostro z perimēs ipsuꝫ a qualitate reperta in ipsa:que
q̄litas est in vltimo ꝛtrietatis ad corpus nostrū.Aui.igit
cōicauit medicinā permitiosam supra:z ħ inter ea que fa/
ciūt opationes cōes a ꝓprietate:nō qz me^{na}permitiosa a ꝓ
prietate operet:quoniā ipsa a qualitate cōmuni:que est ca/
liditas:aut friditas operat:sed qz pnitiosa cōuenit in effe
ctu cum veneno:qm̄ vtrūqꝫ est perimēs corpus nostruꝫ:
ideo ipsam simul cum veneno ħ z supra posuit in eodē or
dine.ſ.in ordine medicinarū:que faciūt operationes suas
ꝑm ꝓprietates.¶Scōo notādum ꝙ medicia permitiosa
est in vltimo ꝛtrarietatis ad corpus nostrū a qualitate re
perta in ipsa:sicut dcm̄ est:z ideo ipsa debet esse in gradu
qualitatis:in quo gradu q̄litas est destruens z perimens
corpus nostrum:z qz ħ est q̄litas q̄rti gradus:vt apparet
per istuꝫ auctorē scōa fen ꝑmi can̄. prēallegato cap̄. idcir
co medicia permitiosa:vt dicit Auic̄,est illa que conuertit
complexionē ad corruptiōem supfluam ꝓpter excessum
q̄litatiꝫ vltime:que est in ipsa.Et qz talis qualitas que cor/
rumpit ꝓpter vltimum excessum pōt esse caliditas z fri/
giditas:nō autē siccitas:aut humiditas:quoniā humidi/
tas ꝑm gradum nō trāscēdit:neqꝫ siccitas tertium gradū:
vt iam est alꝫ declaratum:idcirco Auicē,de hac medici/
na posuit duo extrema. Unum quidē excedētis calidita/
tis cum dixit,(Euforbium.)aliud vero excedentis,frigi/
ditatis cum dixit,(Opium.)¶Deinde cum dicit,

**¶Et venenū est medicina que corrūpit cōplo/
nē ad corruptionē nō cum ꝛtrarietate tantuꝫ:
sed cū ꝓprietate:que est in ipso sicut napellus.**

¶Hic notificat medicinā que est venenū: ꝙ quidē venenū
nō ꝓprie dicit medicia:cum de ratione medicie est: vt nō
agat in corpus nisi prius a corpe permutet:venenū autez
agit in corpus nō permutatum a corpore: hoc auctor dic̄
scōa fen primi can̄.predicto cap̄.Sed dr venenū medicia
large vt medicia nominat rem que aliquo mō corpus no
strum permutat.¶Ex ħ autē ꝙ notificat de veneno ap/
paret dria inter ipsum z medicinā venenosam: que iā di/
cta est:videt enim esse int venenū z medicinā venenosam
multiplex differētia:vna quidē que innuit in lra:quoniaꝫ
venenum est in vltima cōtrarietate ad corpus nostrū ꝑn/
cipaliter a tota substātia:lz etiam excessuꝫ qualitatis pos/
sit cum ea cōiungi,sed medicia venenosa est in vltima con
trarietate ad corpus nr̄m tātū rōne excessus vltime quali
tatis eius.Et qz in medicia nō est qualitas in actu: sed in
potētia:idcirco me^{na}venenosa nō operat i corpus nostrū
nisi prius ꝓmutet a corpore nostro.Sed qz ꝓpetas z for/
ma specifica est in actu in veneno idcirco venenum opera
tur in corpus nostrum ex sola obuiatiōe ad corpus nr̄m
absqꝫ eo ꝙ permutet a corpore nostro in substantia z for
ma sua nāli:lz aliquē modum alterationis recipiat in cor
pore nostro:vt hic auctor innuit in capitulo prēallegato
¶Scōa vero differētia vr esse iter medicinā venenosaꝫ
z venenum que differētia videtur cōsequi ex predicta:q̄/
niam ex hoc ꝙ venenum corrumpit corpus a ꝓprietate:
z tota substātia videt ꝙ venenum qōlibet primo aspectū

Multi/
plex dria
int vene
nū z me
dicinam
veneno/
sam.

habeat ad mēbrum ex cuius corruptiōe accidit ꝙ totum
corpus corrūpit.ħ aūt mēbrū est cor:ꝙ est fons z mine/
ra aie z vite. Et ꝓpea Hal̄.posuit.5. de iterioꝛib^{9} ꝙ insequt
pessimitatē ipsius complōnis cordis:ꝓpter qō lz venena
operent z agāt in totū:tn̄ ꝑmus aspectus eorū est ad cor
tanqꝫ ad basim vite:z ista est itentio Mesue in suo lib.de
ꝓsolatiōe,Sed me^{na}venenosa cū agat a superfluitate q̄li/
tatis nō magis respicit vnum mēbrū qꝫ aliud:sed indiffe/
rent oē mēbrum ex supfluitate z vehemētia alterationis
corrūpit.¶Ex his autē alterius sequit dr̄ia alia:z est ꝙ
venenū cum ꝛrietatē habeat a tota suba ad basim vite:z
basis vite sit calor inatus z spūs corrūpit corpus corrū/
pēdo spūm:z calorē inatū qui est in corde:z corrūpendo
illū qui est in corde corrūpit etiā illū qui est in toto.Sed
me^{na}venenosa corrūpit ꝓprie alterādo z ꝑmutādo cōple
xionē que est in mēbris:ex cuius ꝑmutatione z alteratio
ne corrumpitur substātia membri.¶Deinde cum dicit,

**¶Albezahar autem z tyriaca sunt omnes me
dicine quarum proprietas est vt conseruent sa
nitatem z virtutem in spiritu:vt ex eis repellat
nocumentum veneni a se.Et quasi nomen ty/
riace artificialibus dignius conuenit z nomen
albezahar singularibus cadentibus ꝑm natu/
raꝫ dignius.Et videtur ꝙ vegetabilia z mine/
ralia ex artificialibus dignius nomen tyriace
sumant mineralia nomē albezahar:z videtur
etiam ꝙ non sit inter ea magna differentia.**

¶Hic Auic̄.notificat que est medicina albeçahar z tyria/
calis z ꝑmo facit:ꝙ dictū est.scōo secus dicta dubitatiōez
decidit de nomie,scōa ibi,(Et q̄si nomen tyriace,)¶Cir
ca ꝑmam partē intelligēdum ꝙ albeçahar z tyriaca dif/
ferūt z cōueniūt.In quo ꝛo differūt ħ duo statim appa/
rebit in sequēti particula.Cōueniūt autem quoniā tyria/
ca z albeçahar ambo sunt medicie:que ꝓprietate ipsarū
cōseruāt nobis robur z sanitatem spūs z caloꝛis inati:ita
vt ꝓpter roboratiōnē quā faciūt repellāt nocumēta om/
nium venenoꝝ:q̄ a ꝓprietate corrumpunt z perimūt spūz
z calorē inatum:vt dictum est supra. ¶Qō. ij.

Sed ad declarationem hoꝛū verboꝛū aliquis nō im
merito dubitabit.Numqd albeçahar z tyriaca sint cōser
uātia robur z sanitatē spūs z caloꝛis inati.¶Uidetur.n.
ꝙ nō.Nā ꝑmo Auer.in suo tractatu de tyriaca ħ ꝛbum
ꝙ Auic̄,dicit de istis redarguē multū vr.Ait enī ꝙ aboa
ly verū nō dixit:qui dixit ꝙ tyriaca confortat a tota spe/
cie calorē nālem:z dat ei multitudinē vtutum illoruꝫ per
que curātur omnes egritudies:z dat sanitatem omnibuꝫ
mēbris:qm̄ vt dicit radix ꝛborū Hal̄.est multū bis ver/
bis dria.¶Et ħ declarat scōo ex rōne que sumit ex vbis
Hal̄.qnto de simplici medicia. Nam illa nō vident ꝛser/
uare sanitatē spūs z caloꝛis inati:que sunt media ꝛter me
dicinas z venena.Sed beçahar z tyriaca sunt media int
medicias z venena:quare talia sanitatē spūs z caloꝛis in
nati nō cōseruāt ma.nota est ex hoc:qz que sunt media in
ter medicias z venena participāt natura vtriusqꝫ cū me/
dia z extrema sint vnius gñis. Et Auer.dicit.5°.colliget:
z que sunt vnius gñis sunt similia:vt ibidem etiam dicit.
Nūc autē que participāt nā venenoꝛum z medicinarum
nō ꝛseruāt sanitatē spūs z caloꝛis innati:qm̄ venena cor/
rūpunt ipsum a tota specie.Medicie ꝛo alterāt ipsum z
permutāt:quare que sunt media iter medicias z venena
nullo modo sanitatē conseruare vident.minoꝛ est Hal̄.in
qnto de simplici medicia vbi ponit ꝙ beçahar z tyriaca
sunt media iter me^{na} z venena.¶P.qō ē est ꝓmū nature

corporis nō cōseruat sanitatē ei⁹:sed tale est beçahar ⁊ tyriaca:ḡre ⁊c.maior pz:qz ꝓseruatio fit ꝑ ea q̄ sūt ꝓportionalia ⁊ sibi.mi.apparet. Naz Gal'.qnto de simplici me^na dicit:q; talis est opatio corpis sani ad me^nam liberātē a venenis:qualis est comparatio me^nc liberātis ad venenum. Nunc autez ná medicie liberātis est cōtrarie nāe veneni: ḡre natura corporis sani est ꝯraria etiam nature medicine liberātis:que dicit' beçahar.ḡ talis me^na nō ꝓseruat sanitatē spūs ⁊ caloris inati. ¶ Opposituz ✠o dicit ħ Aui. ⁊ simile etiam ✠bū dicit.5. can̄.de tyriaca cum loquit' de iuuamētis eius. Ait enim ⁊ nō efficit opatiões has nisi ꝑ pter ꝓprietatē forme eius ꝓseq̄ntē compl'onē simplicium. eius:ita vt cōfortet spūm ⁊ calorē inatum:ḡre iuuat' natura per illud super cōtrarietatē facientia frida ⁊ cal'a:⁊ vicit virtutes earū:⁊ in lib⁹ de virtutib⁹ cordialibus ait:loquēs de metridato ⁊ tyriaca.hō aūt tēperate compl'onis quādo vtit' altero ipsoꝝ in tēpore tēperato aut frigido:⁊ in quātitate moderata:nec nimis freq̄nter ꝑdest ei ad cō fortationē cordis maximo iuuamēto ⁊ ꝓseruat sanitatem in ipso atq; securum efficit ab incursu pestilētialium accn̄tiū:⁊ a prauis humorū morib⁹:atq; lesiōibus obuiatve nenorū:cūctasq; virtutes eius corroborat:⁊ vite longitudinē prestat ei. Ex hoc igit' q; dicit q; vite p̄stat longitudinē:videt' manifeste oñdi q; tyriaca est de maxime ꝓseruātibus sanitatem.cum lōgitudo vite maxime a perfectiōe sanitatis dependeat. ¶ Dōm autē ad hāc dubitationē q; sine dubio ꝓtrouersia de hoc videt' esse inter Auer.⁊ Aui. ⁊ etiā Sal.aliquo tn̄ modo possum⁹ intētionē oium saluare:⁊ p̄cipue intēdo verbis Gal'.qnto de simplici medicina:qui in hac arte rōcinationē habuit veram cum experimēto certificatam. ¶ Dicemus ig;t' q; me^nc beçahar ⁊ tyriacales sunt duorū modoꝝ: quedā enim sunt que per se ⁊ directe cōtra pugnāt venenis: q̄dam ✠o sunt que maxime per accidēs eis ipugnāt ille quidē per se ⁊ directe impugnāt venenis:aut q̄ pmutāt ⁊ alterāt substā̄am venenorū corrumpēdo ipsam ꝑpter ꝓprietatē quā habēt ad substantiam veneni:aut que attrahūt ipsam ex corpore ꝑpter similitudinē quēadmodum magnes attrahit ferrum ad se propter similitudinem:⁊ attrahēdo ipsam substā̄am veneni eūant eaz. Alle vero per accidēs eis impugnant quecūq; ꝓfortāt ⁊ augent calorem inatū ꝑpter ꝓportionē ⁊ ꝓfortitatē quā hn̄t ad ip̄m:siue sint de gn̄e eorū que ꝓuertūt' in substā̄am caloris inati:vt vinum siue sint de gn̄e eoꝝ:que ꝑprie nō cōuertunt' ad substā̄am caloris inati:sed ħ faciunt: aut ex familiarjtate q̄litatis:vt omnia aromatica temperata:aut ex familiaritate toti⁹ substātie:vt margarite aurum ꝙacictus ſmaragdus ⁊ similia. Et p̄me q̄dē medicine que per se ipugnāt venenis ꝑprie sunt dicte a medicis beçahar ⁊ tyriacales.scōe autē que impugnāt per accidens large sunt beçahar ⁊ tyriacales. ¶ Tūc igit' si loquimur de medicis p̄mis sic dōm idubitant' q; talia nō cōueniunt ad ꝓseruationē corporis sani:sed cōueniūt aut corpori venenato:aut corpori qō tueri dz a nocumēto venenorum: aut corpi qō paratuz est labi in egritudies que fiūt ex humoribus q; similes sunt venenis:vel iam iciderūt in eas. Q; enim nō ꝓueniant ad ꝓseruationē sani corporis:pz qz oēs tales medicie sunt fortis permutationis ⁊ alterationis valde:q; apparet qz tales me^nc aut corrumpūt ⁊ alterant substātiam venenorū ꝑꝑ ꝑietatē quā habent ad ipsa:aut attrahūt ea ex cognitione ꝑpter silitudinē ⁊ ꝑportionem quā habēt ad ea:siqdē alterant ⁊ corrumpūt subaz venenorū ꝑꝑ ꝑietatē quā habēt ad ipsa:sic cuz venena sint fortissime alterationis ⁊ magne:id qō ꝑiat' eis:⁊ alterationē eorū remouet dz esse per oppositū grandis etiā alteratiōis. Sicut enim est in q̄litatibus p̄mis: ita simili mō dz esse in vtutibus ⁊ ꝑperatib⁹ alijs. Nūc autē nos videm⁹ q; illud qō remouet alterationē fridam a q̄litate excellēti dz esse alterās in eodē gradu ✠o sus q̄litatē oppositā:vt ✠o bi gra.remotio calitatis in scōo gradu ⁊ in tertio:ꝑ fridū in scōo gradu ⁊ in tertio:q̄liter simili mō dz eē in ꝑprietatib⁹:vt.s.illud qō destruit venenū qō est vehemētis impressionis super corpus dz etiā eē per oppositū vehemētis ipressiōis ⁊ alterationis in corpe nostro:ꝑꝑ qō omnes me^nc beçahar:que ipugnāt venenis per ꝑietatē quā hn̄t ad ea sunt fortis virtutis vehemēter alterātis corp⁹ nr̄m. Et ꝑpterea Gal'.qnto de simplici me^n dicit:q; oēs medicine beçahar que sunt ꝑie venenis quādo sumit' de eis q̄titas multa nocēt corpus nocumēto maximo:quapp cuz tales medicie sint vehemētis alterationis ⁊ talia pmutāt corporis sanitatē:ipse nō cōueniūt ad ꝓseruādam sanitatē corporis dum est sanum. Et ꝑpea Auer.in tractatu de tyriaca posuit q; tyriaca nō ꝓfert ad ꝓseruationē corpoꝝ sanorū:q̄ sunt sana fm pl'm:cum ipsa sit de nūo medicinarū beçahar:que a ꝑprietate ⁊ a tota specie ꝑiat' venenis: vnde ait. Et ego qdē iam p̄cepi socijs meis famosis in arte medicine q; curabāt filios regum vt ꝑhiberēt eis vti tyriaca in regimine sanitatis:⁊ nō vterent' ea cōtinue. Et qz nō ꝓsenserūt mihi dānificauerūt eos multum:qz ꝓtinuare vsum tyriace nō est debitum in ꝓseruatione sanitat̄:cuius compl'o est sicut compl'o:que est reperta: vtplimū in hoibus:⁊ si sic est:multo magis nec cōuenit melioꝝ compl'oni quam cōsiderāt medici que reperit' raro vt dn̄t ⁊c. Lz tamē be medicie nō ꝓueniāt ad cōseruationē corporis sani:tn̄ ipse cōueniūt corpoꝝ venenatis:aut corpoꝝ: que sunt parata icidere egritudines que fiūt ex humoribus venenosis. Et in talibus qdē qz competit vehemēs alteratio:cum iā in eis sit frida vehemēs impressio:cōuenit exhiberi tales medicias beçahar ⁊ tyriacales in magna q̄titate vt iuuēt nām in vicendo alterationē: que iaz in ipsa a rebus venenosis est iducta. Cōueniūt autē tales me^nc corporibus sanis ad ꝑhibēdū ne noceant a venenis: de qb⁹ cauēt ne sibi cohereant. Et qz tales medicine sunt multū alteratiue dispōnis sane:talis alteratio nō cōuenit: hinc est q; tūc debēt exhiberi in modica quātitate:⁊ non cōtinue:sed cū iteruallo:vt ex modica q̄titate ⁊ raro vsu earū nō faciāt in corpore alterationē magnā. Et hui⁹ intētionis est Auer.in suo tractatu de tyriaca ⁊c.etiam hui⁹ itētionis Auic.in tractatu suo de vtutibus cordialib⁹:in ✠bo illo qō superius allegatū est ait:(hō aūt tēperate cōplexiōis quādo vtit' altero ipsoꝝ in tēpore tēperato aut frīdo:⁊ in q̄titate moderata nec nimis frequēter ⁊c.) Et qz tales medicie beçahar inquātum sunt fortis ⁊ magne alterationis:vt sic cōtrariant' nature corporis ⁊ eam alterant ⁊ permutāt:inquātum ✠o nō sunt omnino sic cōtrarie nature corporis nostri:qn in casu tolleret ipsa ⁊ iuuet' ab eis:vt sic sunt medicine iuuātes: ꝓ tāto Gal'. in fine qnti de simplici medicia dixit: q; talia farmaca sunt media iter medicias ⁊ venena:nō qdē qz sint media per admixtionē quēadmodum aliqd est mediū iter duo extrema:hoc enim mō itelligēdo ħ farmaca nō sunt media:immo sunt vltime ꝑietatis ad venena ⁊ venenū est vnū extremū:⁊ medicia liberās vel beçahar est aliud extremū: quēadmodum cal'a medicia ⁊ frigida sunt duo extrema. Et fm istam itentionē loqtur Auer.in qnto colliget cum dixit:q; nos nō sic itendim⁹ q; sint media: qz mediū ⁊ extrema sunt vnius gn̄is:⁊ que sunt vnius gn̄is sunt silia:⁊ sic nō est in beçaharys cum veneno. Et ꝑpterea melius est dicē:q; beçahar sunt in fine ꝑietatis cū venenoꝝ: qz medicatio cōtrarietatis semp dz attribui ꝓtrarietati. Sed intellīgit Gal'.talia farmaca eē media iter medicinas ⁊ venena quātū ad effectū ipsarū: quē faciūt in corpus:quando tales medicie sunt quasi vt venenū ex vna parte:⁊ sūt ex altera parte quasi vt medicie iuuātes cum eni cōparātur corpori cum quo est dispō venenosa;aut timet' dispōsi

Medicine beçahar ⁊ tyriacales sūt duorū modorum.

rio talis: sunt vt me^nt^ iuuātes nām phibētes a nocumēto veneni. Cū ẋo cōparant corpi put est in dispōne nāli sunt fere sicut venena: qm̄ sunt vehemētis vtutis p quā superflue corpus alterāt: vñ exhibite cum frequēti vsu corpori sano remouerēt z corrūperēt complonē eius sanam z nāle: verū est tm̄ q nō sic nocēt corpori vt venenū: qm̄ venenū est in vltima ꝓprietate ad corpus nr̄m: nō sic aūt sunt in vltima ꝓprietate me^nt^: que dicūtur beçahar: vñ licet multum alterēt corp^o^: nō tm̄ vt venenuz: vñ nā in casu tolerat ipsa: nō tm̄ sic venena. Et ista videt eē itētio Auer. 5° colliget ad lr̄am: ait enim z est q̄si vt he me^nt^ faciāt duas opationes in corpore humano. vna est vt venenosa qñ recipiūtur nō exīte in corpore dispōne venenosa: z alia est iuuatrix: qñ in corpore est dispositio venenosa: z sunt sicut venenū ex vna parte z me^nt^ ex alia. Et simili etiam mō 5° de simplici me^na^ Hal'. itelligit: q hec farmaca sunt media int corpus z venena itelligēs ea eē media nō sicut medium iter duo extrema: vt dcm̄ est: sed sunt media quātū ad effectū qm̄ venenū est vnum extremuz: q ex toto est ꝓrium nāe corporis z perēptiuū eius: z corpus est alterū extremū. Me^nt^ ẋo iste partiz qdē corpori nocēt: z sunt appropinquātes nāe veneni: partim autē iuuāt sicut alie me^ne^. Ex quib^o^ manifestū est: q licet Auer. videat ꝓdicē Hal'. i b q Hal'. ponit ista farmaca esse media. sane tamē intelligendo dictum Hal'. in eadez sniam ꝓcedit Auer. cū Hal'. ¶ Si ẋo talia farmaca beçahar attrahāt venenuz ex corpore a tota suba z ipsuz de corpe extrahāt: sic etiam talia multo ampli^o^ nō sunt ꝓseruatiua sanitat̄ corporis: qm̄ talia plus ad nām venenositatis attigūt q̄z p̄dicta. ita vt respectu corporis sani sint q̄si venena. Et h̄ ideo q talia cū attrahāt venena: z talis attractio fiat per silitudinē toti? substātie: necesse est q talia hēant silitudinez in totalitate substātie ad venena quēadmodū medicie eūatiue habēt similitudinē totius substātie ad humores vt apparet. 3. de simplici me^na^: vbi ponit q carthamū z turbith lz nō sint in specie flegmatis hñt tm̄ in se nām sm̄ q p̄nt dici flegmatica: ꝓpter qō z simili modo medicie attrahētes venena p similitudinē neče est vt multum hēant de nā que ꝓportionat nāe venenositat̄: z ideo exhibite corpori sano erūt quasi vt venena. Adhuc tm̄ talia farmaca simpl'r venena nō sunt: sicut enim turbith lz hēat nām flegmaticā: nō tm̄ est flegma vt dicit. 3. de simplici me^na^: ita etiam lz ista habeāt cōueniētiam aliquā cum venenis: nō tm̄ sunt oino venena. Et ꝓpterea corp^o^ tolerat farmaca z iuuatur ab eis quādo est in dispōne venenatiōis z ꝓferūt ei: aliter autez nō qō si eēnt simpl'r venena nūq̄z cōferēt: sed pimerēt. Et ꝓpterea q aliquādo cōferūt Hal'. etiā in qnto de simplici me^na^ iudicat de talibus: q etiā sunt media int medicinas z venena: plus tm̄ approximāt ad nām venenoz q̄z p̄dicta. ¶ Si ẋo loquamur de me^nt^ beçahar que p accns ipugnāt venenis: q. l. solum ex hoc q familiaritatē z proportionē hñt ad calorē inatum aliquo illorū modorū qui dictus est: de talibus qdē est verū q ipsa sunt cōseruatiua sanitat̄ spūs z caloris inati: z roboratiua ipsius: ita vt ꝓpter augmētum z roborationē q in ipso faciūt iuuent ipsum ad resistēdum nocumētis venenoz: z aliorū q̄rūcūq̄z occurrētium: que ledūt z impediunt corpora nostra: z q talia cōseruēt sanitatem spūs z caloris inati apparet quia ꝓseruatio fit per similia z ꝓportioāta calori corporis nostri: talia autē supponimus hic eē. Et ꝓpterea talib^o^ medici vtūtur: z in corporibus sanis ad roborationē: z vtuntur etiā eis in corporibus egris: in qbus p̄cipue vtus vitalis idiget roborari. Et istā sniam sm̄ aliqd inuit Auer. etiā qnto colliget: ait enim loquens de istis medicis beçahar ꝓpterea quādo illas, comedit homo sanus sunt sicut venenū: exceptis granis citri z sibi similib^o^. Ecce q excipit quasdam me^na^ beçahar a nā p̄dictarū: de qbus dcm̄ est ꝓus. Et ꝓpterea dicemus q sermo Aui. cum dicit h: q ꝓprietas mediciarū beçahar est vt seruēt sanitatē z virtutē in spiritu: vt ex eis expellāt omne nocumētum veneni refert cōiter ad oia beçahar: de quorū numero quedaz sunt: que ꝓseruāt sanitatē z cōueniūt nō solum corpori remoto a dispōne nāli: verū etiam z corpori nāl'r se habēti. Quedā ẋo sunt que cōueniūt corpori vt iam est extra naturā: vel paratum est labi a dispōne extra nām: sed sermo Hal'. z Auer. referunt ad ea que sunt ꝓprie beçahar. Simil'r cū dixit in libro de vtutib^o^ cordialib^o^: q tyriaca confert ad cōfortationē cordis z cōseruat sanitatē in ipso: intelligit nō simpl'r: sed in corpore: qō est paratū labi in egritudines malas z in corpore in quo timet exhibitio venenorū: qm̄ maius facit iuuamētū in p̄seruatiōe a nocumētis illis q̄z noceat ex alteratiōe quā facit in sanitate ipsi^o^. Et ꝓpterea ipse p̄cepit vt dcm̄ est prius: q vsus eius nō fit minus freq̄ns: z simili modo cum dixit: q p̄stat vite lōgitudinē: oz intelligi nō absolute: sed in corporib^o^: in quib^o^ parata est accidē corruptio ex illis causis. ¶ Et ex illis apparet intellect^o^ ẋborū Auic'. z apparet respōsio ad argumēta: z apparet in q̄ verū cōcludāt: qm̄ nō cōcludūt contra ꝓpositā ẋitatē. Et apparet conciliatio Hal'. z Auer. z Auic'. q in talib^o^ medicis nō modicū discordare videtur. De nā etiā talium mediciarū tyriacaliū aliqd diximus in expōne 4^e^ fen p̄mi libri in cap. de causis sedatiuis doloz: vñ ex ẋbis ibi positis z h apparebit oium dubitationuz occurrētiū circa nās eaz perfecta solutio. ¶ Circa scōaz ptem in qua Auic'. dubitationē decidit de noie: qm̄ crederet aliquis: q simul locut^o^ fuerat de medicis beçahar et tyriacalib^o^: q nulla posset poni dūia iter eas: itelligēdum q beçahar accipit tripl'r ꝓprie cōiter z cōmunissime: prio ꝓprie qdē acceptum dī de qdā lapide qui sic vocat q̄ fōia specifica resistit oibus venenis: q lapis est de gn̄e mineralium: de quo lapide auctores faciūt ꝓprium capl'm q tractāt de simplicib^o^ medicinis. Sz cōiter acceptus dī de oī medicia simplici: que a ꝓprietate resistit venenis: q̄ medicia est accepta maxie ex reb^o^ mineralib^o^. Cōissime ẋo acceptus dī de quacūq̄z medicia: que a ꝓprietate sua impugnat venenis: siue sit simplex siue composita. ¶ Et sic̄ beçahar accipit tripl'r: simili mō z tyriaca accipit tripl'r. s. prie z hoc modo dī de q̄dā antidoto vel cōfectione que a ꝓprietate resistit venenis: z p̄cipue de illa que fuit cōposita ab'andronaco medico: que fuit vocata tyriaca absolute. Scō mō accipit tyriaca cōiter: z isto mō dī de oi me^na^ cōposita per artificiū: q̄ resistit venenis: q̄cūq̄z fit illa: que nō noiatur tyriaca absolute se dī tyriaca a q̄tuor rebus vt tyriaca Alexan. z sic de alijs. Et 3° mō accipit cōissime. z isto mō accipit pro oi medicia q̄ resistit venenis nō solum composita p artificiū: sed etiā simplici: z p̄cipue de medicina simplici que est sumpta ex rebus vegetabilibus. Ex quo apparet q aliquādo tyriaca z beçahar possūt sumi pro eodem: aliquādo ẋo sumunt vt differētia: que lz differāt in mā: in ꝓprietate tamē z opatione que dicta est ambo cōuenire videntur. ¶ Deinde cum dicit.

Beçaar accipit triplicit

Tyriaca accipit tripr

¶ Solutiua autē z prouocatiua z sudoris eductiua sunt note.

¶ In parte ista Auic'. notificat medicias: quarum nomina sunt iposita ab opatiōibus que sunt similes vtibus. Et q opationes earū: a qbus noia earuz sunt iposita satis sunt note: ideo dicit Auic'. q he me^nt^. s. solutiua z puocatiua z sudoris eductiua sunt note; qm̄ medicina solutiua est que ventrē soluit, puocatiua ẋo est q̄ vrinam multiplicat. Sudores ẋo eductiua est q̄ sudorē puocat. Que aūt sint virtutes istarū z qs est modus sm̄ quē opatōes tales ab eis ꝓcedūt Aui. nō notificat forte relinquēs hoc ex alijs manifestum. Nam de medicina solutiua sm̄ quē modū eua-

cuat:z qua virtute dcm̃ est sufficient in 4ª sen ꝑmi can̄.in cap.de regulis cōib⁹ solonib⁹ vētris z vomitus.ibi enim oñsum est ꝙ medicia solutiua eūat ꝑ ꝓpetatē que silitudinē hēt ad humorē qui dz eūari. Juuat tamē h ꝓprietas a cōpl'one eius que cōpl'o in solutiuis:que ꝓprie solutiue dicunt:qz eūant dissoluēdo: qz talia eūant attrahēdo z dissoluēdo:z attractio fit a cal'o:z sitr dissolutio z liqtio vt plurimū calida est z sic. In alijs x̄o eūatiuis que dicunt non ꝓprie solutiua:sed cōmuniter prout accipiunt pro medicina que euacuat per secessum:sicut in his que euacuāt cōprimēdo z labificādo z leniēdo: aliquādo cōpl'o frida est z sicca:vt in cōpressiuis:aliqñ x̄o est frida z humida: vt in labificatiuis:z aliqñ calida vel eq̄lis cuz abstersiua vtute:vt in lenitiuis. ¶ Ex q̄ appet ꝙ me^na solutiua lz q̄z/tū ad ꝓprietatē quā bz similis sit humori eūando quātū tm̃ ad copl'onē aliqñ silitudinē bz vt scamonea cū colera. Nā vtraqz calida est z sicca:aliqñ x̄o dissilitudinē vt turbith cū flegmate:qm̃ turbih calm est z siccū. sla x̄o frigidū est z humidū. ¶ De medicis x̄o puocatiuis est notuz q̄lis vtutis debēt esse:si cognoscat ꝑm quē modū separat vrina a massa humorali.nā vrina separat a massa humorali per b ꝙ aquosum simul cum colerico subtili a grosso sanguineo separat.z ideo quecūqz penetratiua sunt vehement per vias strictas z seq̄strant id qō est subtile in sanguine z acutū ab eo:deducēdo ip̄m per vias angustas ad renes z vesicā:talia qdē sunt vrine ꝓuocatiua: z qz tales opōnes sunt effect⁹ eius ꝙ cal'm ē z siccū:ideo puocatiua vrine sunt illa que calida sunt z sicca: subtilis subē ꝓpter quā per vias angustas penetrāt. ¶ Et simili mō etiaz notū est de medicis ꝓuocatiuis sudoris:cū sudor vt apparet per istū auctorē infra non sit aliud nisi aquositas sanguis cui pus colericum est admixtū que per vias angustas penetrās vt per poros cutis ad cutem extra deducit:ꝓpter qō medicine:que etiā ipsam ꝓuocāt calide sunt z aptiue porozū z subtilis substātie:siue approximent itus siue approximent extra ꝑm cutem. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Omnis vero medicina in qua solutio coniūgitur cum contractione: sicut ꝯmodactilus est cōferens in doloribus iuncturarū qñ virt⁹ solutiua incipit z attrahit mām:z virt⁹ contractiua incipit:z cōtrahit meatuz materie:quare nō redit ad ipsuz materia neqz succedit ei alia. Omnis medicina resolutiua in qua est contractio est equalis z confert molificationi iunctu/rarum z spasmo earum: z aꝑatibus flegmaticis:z contractio z resolutio in vnaquaqz earuz confert in exiccando. Cum ergo aggregantur contractio z resolutio fit fortioz siccuas. Medicine vero solutiue z prouocatiue bz plurimū sunt prohibētium opationū:nā ꝓuocatiue ꝑm plurimum exiccāt fecem. Et medicine quibus aggregantur virtus calefactiua:z virtus infrigidatiua sunt iuuatiue valde in apostematibus calidis quando ad statum suum perueniunt: quoniā ipse propterea ꝙ contrahunt repercutiunt:z propterea ꝙ calefaciūt resoluūt. Et medicine in quibus aggregatur virtus tyriace cū frigiditate sunt iuuatiue ethice vehemēter. Et ille in quibus aggregatur virtus tyriace cum caliditate cōferūt frigiditati cordis plusqz alie.

¶ In hac ꝑte que est diuisa contra totam precedentē post/qz declarauit modos operationū simplices z vtutes medicinarū determinat de modis operationum compositarū z vtutib⁹ etiā cōpositis earūdē:vt ex hoc ostendat quales effect⁹ ꝓsequunt cū plures virtutes predicte adinuicē cōponunt:z duo facit:ꝑ facit ꝙ dcm̃ est:scōo quādā dubitationē decidit.scōa ibi.(Virtus autez que dedit.)ꝑ^a pars hēt partes qnqz:qz ꝑmo ponit z ostēdit qualis effcūs ꝓuenit ex medicia:in q̄ coniungit vtus solutiua z ꝯctiua.2° oñdit q̄lis effectus ꝓuenit ex me^na in qua ꝯiungit vtus ꝯctiua z resolutiua.3°.hoc idē oñdit de me^na in qua cōiungit vtus vētris solutiua z ꝓuocatiua in se.4°.h idem ostē dit de medicia in qua cōiungit vtus calefactiua z ifrida/tiua.5°h idem ostēdit de medicia in qua cōiungit vtus q̄litatū cū vtute que est a forma specifica.2ª ibi.(Et ois medicina resolutiua.)3ª ibi.(Medicine x̄o solutiue.)4ª ibi.(Et medicine in qb⁹.)5ª ibi.(Et medicia in qb⁹ aggregat vtus tyriace.) ¶ Q̄ō quidē dicit in ꝑte ꝑ^a satis est notuz. z est qdē id qō dicit cōe ad oēm mām:que eūone indiget z est in fluxu ad aliqō mēbruz:talis enim mā debet eūari cū farmaco:in quo cū vtute solutiua est vtus etiā ꝯctiua: qm̃ rone vtuꝭ solutiue:que est in ea mā eūatur ab ipsa:rō ne x̄o virtuꝭ cōtractiue mēbro remanet nō lapsuz:sed cō/strictū. Unde mām fluentē ad ipsum nō recipit:z ꝓpterea optime dicit Auic.ꝙ in doloꝛib⁹ iunctura ꝙ est mā q̄ eūo ne indiget:z qz in ipīs est fluxus māe ad iuncturas indiget mā eūari cū his in qbus est vtus stiptica:vt ex ꝯctione ipsarū nō remaneat laxitas:sed cōstrictio z densitas in iuncturis. Et q̄ istas vtutes hñt hermodactili:iō hermodactili sunt optimi in eūone māe doloꝛ a iuncturis:z p̄ similē etiā modū in fluxu dissinterico qm̃ mā indiget eūari nos dam⁹ mirab.z p̄cipue assatos:qm̃ in nobis eūant materiā fluentē ad intestina:que cā existit dissinterie z ratione stipticitatis contrahūt intestina: vnde mām fluentē nō recipiūt:z similr ꝯstringūt vias venarū meseraicarum z eparis:propter qō mā nō sic apte per eas fluit ad intestina.

¶ Circa scōaz ꝑtē itelligēdū ꝙ Aui.duo iuuamēta insinuat me^na:in q̄ ꝯiungit vtus resolutiua cū vtute stiptica ꝯctiua: vnū qdē iuuamētū insinuat gñale:z h insinuat in h ꝙ dicit: ꝙ talis medicia est eq̄lis. Intelligit aūt Aui.per h ꝙ dicit ꝙ est eq̄lis:qz.s.talis medicina habet in se equalitatē z tēperamētū respectu nature:hec enim medicia est resolues absqz hoc ꝙ vtus deijciatur z prosternatur ab ea:qm̃ de proprietate medicine resolutione est cum sit aperitiua porozū z humiditatē in vapoze conuertens vt fit cā resolu/tionis z euolatiōis caloris inati.vñ accidit virtutis ꝓstratio. Si igit ꝯiungat cū ea virtus stiptica ꝓpter stipticitatem ꝓhibet resol'o caloris inati:ex quo accidit vtutis ꝯseruatio z roboratio. Et ꝓpterea ipsa dz vt sic hēre eq̄litatez z tēperātiā re^a nāe cū nā corporis nr̄i incōmode rone ꝯseruet:vt dz in cōmēto illi⁹ assoz.non ꝑm multum z repente. ¶ Scōm vero iuuamētū insinuat spāle in hoc ꝙ dic ꝙ cōfert mollificationi iuncturarū:z spasmo z aꝑatibus flegmaticis:hec enim medicina vim hēt resolutiuā z exiccatiuam ratione virtutis resolutiue:que ambo iuuant a contractione quā facit:qm̃ cōtractio est cā exiccatiōis maioris:z cū hoc est cā vt humiditas imbibita exprimat a mēbro z partes mēbri in seipsis coadunent z roborent: vnde tollit ab eis mollificatio z paralyticatio z flegmaticitas que est in eis. Et ꝓpterea dicit Aui.ꝙ contractio z resolutio vnaqueqz earū cōfert in exiccādo:z cum aggregā/tur contractio z resolutio fortioz prouenit siccitas.

¶ Circa tertiā partē itelligendū ꝙ medicine solutiue ventris z prouocatiue vrine ꝓhibent se inuicem in operationib⁹ suis:ꝓpterea qz vt dic medicie ꝓuocatiue ꝑm plurimū exiccāt fecē z exiccatio fecis est ꝓhibes eūonē eius. Exiccāt aūt fecē me^na ꝓuocatiue vrine:qm̃ humiditatē a quo/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

cūqz diuertūt ad vias vrine: vnde nō miscet cum fece que descēdit ad intestina pp qō fex remanet sicca. Sil'r ēt acutū colericū sequestratū a sanguie deducēdo ipm ad vias vrine: pp qō colera phibet puenire ad intestina: cui⁹ phibit io est cā vt virt⁹ expsiua pigritet ab actu suo in intestinis: q pigritata fex nō expellit. Et ppea Hyp. dixit in 7ª pticu. affo. vrina noctu multa facta modicū secessuz signāt. Et in his qdē vbis vult oñdere Aui. q iutilis est pmixtio me^m solūentiū vētrez cū medicis puocātib⁹ vrinā cū seinuicē impediant in operationibus suis. Qō. iij.

Sed aliquis dicet h nō vr vex: qm̄ Meh. in lib. suo de psolatōe in cap. de scamonea docet in ōcoctiōe ei⁹ miscere semē anisi z apij z daucū: q sr marie de medicis puocātib⁹ vrina. Sil'r ēt h auctor infra ca° de el'o docet miscere ipz cū dauco z petroh. q sūt ēt puocatiua vrine: qre ꝛc. ¶ Dōm iuxta q intelligendū est q me^a solutiue vētris z puocatiue vrine pñt sub duplici itētiōe misceri: aut. n. miscent qz ab eis qrat itētio sol'onis z puocatiōis vrie: z h mō pmixtio ipsaz est phibita pp cām q h ponit: qm̄ act⁹ vni⁹ eūonis impedit actū alteri⁹ eūonis. Et ppea pmixtio ipsaz eēt cā impedimenti opōnis vtriusqz: aut pmiscēt nō gra itētiōis vtriusqz eūonis: sz pmiscet medicia puocatiua cū solutiuis: vt pipsaz in aliq altero adiuuet medicina solutiua: pp qō in tali pmixtōe sol'o pncipal'r qrit: nō āt puocatio: sz puocatiua pmiscet gra alteri⁹ iuua mēti. Et h mō licitū ē pmiscē medicamia solutiua cū puocatiuis vrie: qm̄ aliqn̄ pñt misceri cū eis gra deducēdi virtutē solutiuā plus ad mēbra vrine qz ad alia: qm̄ ab illis qrit pncipali⁹ eūo quā ab alijs: Sic isto mō in dolore ilia co vel nefretico dam⁹ solutiua cū diureticis. Aliqn̄ vō pñt misceri vt pipsa resoluat vētositas: q gnat a farmaco solutiuo: sic isto mō cū scamonea pmiscem² semina dissoluētia vētositatē: q ēt sūt puocatiua vrine. Aliqn̄ vō pmiscent vt iuuēt ad penetrationē virtuj medicaminis solutiui p loca angusta z stricta. Istis g modis puocatiua vrine pmiscent cū solutiuis. Si p° pmisceri nō debēt: z sic itelligit Auicē.

¶ Qd vō dicit Auic. in 4ª pte satis est notū. Nā sz qdē modū in statu apatj calidi ꝓueniat id qō repcutit z resoluit: h qdem declaratū est pfecte in expōne qrte pmi cañ. in cap. de cura apatū: sm qdē modū virtus infrigidatiua repcutit: calefactiua vō resoluit: h qdē declaratū est in pdictis: cuz locut⁹ est de me^a resolutiua z repcussiua: sz qdē vō modū est pol'e q in eadem medicina ꝓiungat caliditas z frigiditas illud perfecte fuit ostensum in precedentibus.

¶ Circa qntā vō ptem: in q Auic. oñdit qualis effectus pueniat: z ēt qle iuuamētuz ex me^a q ē ꝓposita ex virtute tyriacali z ꝓpr'onali sciēdū: q me^a tyriacalis: vt appet ex dictis dupl'r pōt accipi. Uno mō ppie z stricte p medicia q ipugnat ipsi veneno a ppietate aut corrūpēdo subaz eius ipm attrahēdo. Alio mō accipit large p omni me^a q resistit veneno: pterea qz ꝓfortat a ppietate cor z calorē innatū: q roborata resistūt forti⁹ impedimētis. p° nō vr h accipi: qm̄ in ethica: neqz in frigiditate cordis opz administrare ppie ea q ppie ipugnāt venenis: pterea qz in talib⁹ egritudinib⁹ nō est venenositas in humorib⁹: rōne cui⁹ debēt administrari ea q sunt tyriaca z beçahar ppie veneno: sz accipit h medicina tyriacal' scdo mō vt velit dicere Auic. q ois me^a q. est ꝓfortatiua cordis z caloris inati a ppietate cū frigiditate est ꝓferēs ethice. nā in ethica sunt duo. Est. n. in ipsa caliditas pter nām accēsa pcipue i suba cordis: z est ipsa debilitas cordis: qre me^e que resistit his ambobus: qz. s. ꝓfortāt cor z infrigidāt ipm nō est dubiū q sunt vehemēter iuuātes in ethica. Et sic modo medicie tyriacales cū caliditate ꝓiuncte ꝓferunt vehemēter infrigidationi cordis. Et in his qdē verbis nō vult aliud hre Auic. nisi q in passionib⁹ cordis medicine que eligunt apposite passionibus illis debēt magis eligi: q cuz hoc a ppietate ꝓfortent cor z calorē innatū: cū maxie medicus sollicitari debeat ad ꝓseruationē basis vite qlis est cor vt oēs medici z phi confitentur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Uirtus autez que diuidit z ponit vnāquāqz complexionem ad partem quā meretur: ita vt nō ponat virtutez resolutiuam in partē māei: que effunditur ad mēbz: neqz infrigidatiuam in latere materiei effuse ab eo: est natura docta obedire creatori sublimi z glorioso.

¶ In pte ista Auic. qsi circa dicta dubitationē quādā decidit. Dictū. n. ē q me^a ꝓposita ex virtute cal'a z frida ꝓfert apatib⁹ qñ sūt in statu: qm̄ rōne friditatis ꝓfert māe fluēti repellēdo: rōevō calitatj ꝓfert māe fluxe resoluēdo. ¶ Sz qs dicet qre vt⁹ cal'a nō nocet māe fluēti attrahēdo: z virtus frida māe fluxe ꝓstrigēdo z phibendo resol'onē. Sil'r ēt dcm̄ est q medicia ꝓposita ex virtute solutiua z ōctiua ꝓfert in doloribus iūcturaz: qm̄ virt⁹ solutiua icipit z eūat hu. postea ꝓstrictiua ꝓstringit meatū z phibet māi fluer̄ z recipi. ¶ Sz dices qre virt⁹ ōctiua nō phibet p eūonez māe z nō ꝓstrigit in pte humorē q fluxit deide solutiua attrahat aliū ad ptē illā. Aui. qdem remouet h du^m z dic: q illō ꝓtigit ppvirtutē regitiuā nāe: in q est discretio pp illud qō sibi ē in fluxū a creatore sublimi z gl'oso: rōne cui⁹ discretionis virtute qdē infridatiua non vtitur rōne māe q fluxit: imo vtit ipsa ad mām fluētē. Uirtute vō resolutiua nō vtit circa mām fluētē: sz vtit ipsa circa mām fluxā: z ideo sic diuidit inter istas virtutes: vt nulla ipsaz impedimētum faciat: sz vtit ambab⁹ vt iuuātib⁹ in dispōne ppa in q cōuenīut. Hoc āt dcm̄ q h dicit Aui. de hac discretiōe quā facit nā in medicamie hñte pl'es virtutes dic in qzplib⁹ locis: qm̄ h dixit supra: z dicit 3° cañ. in ca. de curatiōe egritudinum cordis: dic ēt. 4. cañ. in ca. de curatione fe. enutritee: q qdē dcm̄ vr decidere Auer. 5. sui coll'z. Sed de h qdem dicto supius clare fuit decl'atū q ad itentionē ad quā ipm Aui. pfert ē vex: discretio. n. de q itelligit Aui. nō est diuisio z sepatio vnius virtutis: q est in medicamine a virtute alia: qm̄ talis diuisio: vt supra appuit in plibus medicaminib⁹ fieri non pt. Sed itelligit h discretio regulatio: q fit a nā in medicamine cū est fortis: qm̄ cū virtus est fortis vno medicamine hñte pl'es virtutes pōt vti circa plura: ita vt rōne virtutis fride vtat ipso ad repulsionez. Rōne vō cal'e ad resol'onē: sic. n. vr h posse accidere: sicut accidit in opationib⁹ nāe. nūc autē nos videm⁹ q nā mēbri vna opl'one que in se tñ ꝓtinet virtutes pluriū qualitatū vtit ad plures z ōrias opōnes: vt cōpl'one vna membri inqztum hz in se caliditatem z humiditatem vtitur ad digestionem: inqztū vero habet in se frigiditatem z siccitatē vtit ad retentionē inqztum vero hz in se caliditatem z siccitatē vtit ad attractionem: z sic de alijs z sic vtitur ista complexione ad has operationes q ea vtitur vt eis conuenit: z vt cū ipsa bene fiunt put exigit membri nā: z nulla operationū impeditur ab ea. g qō incōueniēs est q simili mō nā vtat medicamie q in se hz plures virtutes ꝛ plura z non impeditur in hoc ab illo medicamine in aliquo. nam sicut cōplexio est istrumentū nāe: ita z medicamen: sz complexio sit organum intrinsecum: medicamē aūt est organū extrinsecū: z propterea sz in medicamine sit virtus frigida z calida: ex virtute frigida non ipedit qn eo possit vti ad resol'onē: neqz ex calida ipedit: qn eo possit vti ad repcussionē: z hec est discretio de q itelligit Auic. quā si nā nō pt facer̄ nō vz curatio. nō āt discretio q sit p diuisionē actualez vnius virtutis ab altera: quēadmodū ad hāc intentionē Auer. hoc dictum reprehendit: sz quia de hoc ēt dcm̄ fuit supra in expositiōe primi capituli non amplius hic insistimus.

¶ De iudicijs qrūdā medicinaz extrinsecis. c. v.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

MEdicinis accidūt iudicia ꝺz dispō nes q̄ eis eueniūt p artē: ⁊ ille qui dē sūt sic decoctio ⁊ ꝓtritio ⁊ adu stio cū igne ⁊ ablutio ⁊ ꝯgelatio i frigore: ⁊ posito in ꝓpinqtate alia rū medicinaꝝ. Sunt. n. medicine quaꝝ iudicia alterant ꝑ illō quod eis accidit ex istis dispōnib⁹: ⁊ qñq̄ alterant eaꝝ iudicia: ꝓ pterea q̄ alijs ꝓmiscēt medicis: q̄uis de hoc log sit ꝓueniēti⁹ in cōpositiōe medicinaꝝ. Di cemus ꝙ q̄ medicinaꝝ sunt quedā spissa hñtes corpa: q̄re suas virtutes in decoctione nō amit tunt: niſi nimiū in decoquēdo eas laborēt: sicut radix capparis ⁊ aristol. ⁊ zedoaria: ⁊ q̄ sūt illis silia. Et eaꝝ sunt q̄dā medicine eq̄les: qb⁹ me diocris sufficit decoctio: ⁊ si in eis violēter labo rēt resoluent eaꝝ virtutes: ⁊ recedēt sicut semi na vrinā ꝓuocātia vt sticados ⁊ sibi silia. Et ex eis sunt medicine: in q̄rū decoctione nō ꝓuenit ad decoctionē eq̄lem. Immo modica eis suffi cit decoctio: q̄re si addat vltra feruorē primus ebullitio vna resoluunt earum virtutes ⁊ sepa rant cum decoctione ⁊ nō remanet eis ipressio sicut epithimū. nam cū eius decoctio fit multa destruitur eius virtus omnino.

QUm determinauit de opationib⁹ ⁊ virtutib⁹ medicinaꝝ simplicium: q̄ isunt eis nāliter: in pte ista determinat opationib⁹ ⁊ virtutib⁹ me dicinaꝝ simpliciū q̄ isunt eis accītal'r. vtutes aūt in se q̄ isunt eis accītal'r sunt duplices: q̄ dāz iberent eis ꝑ dispōnes: q̄s acq̄rūt vel ex dispōne con tinentis: vel ex tpe collectionis eaꝝ vel ex tpe ꝓduratiōis ⁊ more ipsaꝝ. ꝑ ergo declarat de opationib⁹ ⁊ virtutibus q̄s acq̄runt ꝑ artificia: ⁊ scōo de alijs. scōa ibi. (Medicina rū alie sunt q̄ sunt de plantis). ꝓma in duas. ꝑ oñdit q̄t sūt modi artificioꝝ: ꝑ quos medicine acq̄rūt dispōnes: ex qui bus diuersificant in opationib⁹ ipsaꝝ. scōo ꝓsequit ō illis modis: declarādo qūo ex illis medicine variant in opatio nib⁹ suis. scōa ibi. (Dicimus ꝙ q̄ medicinaꝝ). Q̄ō dicit in ꝓpria pte notū est. ¶ Scōa vō pars diuidit in ptes septez sicut septē sunt modi artificioꝝ: ꝑ quos medicine dispōnes acquirūt diuersas. ¶ Primū ꝙ declarat qūo medicine ac quirūt diuersas dispōnes ꝑ decoctionē: ex qb⁹ assumunt iudicia in opationib⁹ ipsaꝝ. scōo declarat qūo ꝑ dispōnes acq̄sitas ex ꝓtritione sumunt iudicia de opationib⁹ ipsaꝝ tertio hoc idē declarat de adustione. 4° de ablutione. qnto hoc idem declarat de ꝯgelatione. sexto declarat hoc idem de ꝓpinqtate vnius medicine ad aliā. septimo hoc idē de clarat de ꝓmixtione eaꝝ adinuicē. scōa ibi. (Et ex medici nis sūt quedā quaꝝ virt⁹). 3ª ibi. (Judicia vō adustiōis). 4ª ibi. (Ablutionis aūt iudicia). 5ª ibi. (Cōgelationis aūt iudicia). 6ª ibi. (Uicinitas aūt iudicia hz alia). 7ª ibi. (Ju dicia vō ꝓmixtionis). ¶ Juxta primā ptē itelligendum q⁹ Aui. dicit: ꝙ medicie q̄dā sunt hñtes corpora spissa: ꝙ me dicine hñtes spissa corpora sūt oēs medicine q̄ soliditatez habēt in suba siue illā habeāt ꝑ priuationē multoꝝ poroꝝ siue illam habeāt ꝓp bonā ⁊ optimā ꝯmassationē in parti bus suis. ⁊ ex oppositō medicine habētes corpa rara: itel liguntˢ oēs medicine que fragilē hñt substantiā siue ꝓpter multitudinē poroꝝ: siue ꝓp debilem cōmassationem in pti bus suis: ⁊ iter istas sunt medicine mediocriter se hñtes. Dicit aūt Auic. de medicinis habētibus corpora spissa ꝙ virtutes eaꝝ in decoctione non amittūt: niſi nimiū laborēt in decoquēdo eas ꝙ q̄dē verbū dupl'r potest exponi. vno modo ꝙ non amittūt virtutes suas in decoctione. i. ꝙ a ta lib⁹ medicinis non separatur virtus ꝑ decoctionē: ita ꝙ li quor in quo decoquunt virtutē eaꝝ nō acq̄rit: niſi ꝑ mul tam decoctionē: vel alio modo pōt itelligi ꝙ nō solū de dif ficili separatur virtus ab eis: sz etiā a decoctione de diffici li separatur: ⁊ vtroqz modo itelligēdo pōt verificari dictū Auic. sic apparet de aristologia: que lz aliquib⁹ ebullitio nib⁹ decoquat'r: tñ adhuc virtutem suā ꝓseruat: ⁊ adhuc ē calida ⁊ resolutiua ⁊ vlceratiua: ⁊ ꝓuocatiua menstruoꝝ. Similˢr etiā q̄ztum ad ꝫm modū intelligendi: si orciſtoluz multum decoquat'r in liquore aliquo: tūc liquor ille virtu tem quā acq̄rit fortiter retinet: q⁹ sicut virtus in aristolo gia erat fortiter ānexa: ita ⁊ in liquore ꝑ vehementē ⁊ for tem decoctionem: fortiter cōnectitur: ⁊ precipue q⁹ quan do fortiter decoquit'r virtus remanet in liquore per extra ctionem partiū suarum ab aristol'. quas ebullitio separat ⁊ in liquore permiscet: ꝓpter q̄ō sicut ille partes retinent fortiter virtutem in suba aristol'. ita ⁊ liquori ꝯmixte forti ter retinebūt. ¶ Et ex his ꝯcipitur differētia inter liquo rem in quo decoquit'r res fragilis compositionis: ⁊ liquo rem in quo decoquitur res fortis ꝯpositionis. ¶ Ex his āt que ꝫ dicūtur vlteri⁹ ꝯcipitur: ꝙ medicine q̄ñ volum⁹ eas decoquere ⁊ in decoctione virtutē earum habere va riantur in decoctione ipsaꝝ. nam medicine que in sui sub stantia habēt ꝓpositionē fortē indigent multa ⁊ forti deco ctione: que vō debilem habēt indigēt debili decoctione: q̄ vō mediam habēt indigēt decoctione media. ¶ Et ex his vlterius accipitur vtilitas in ope: q̄n quando volumus fa cere decoctionē ex pluribus rebus: quarum quedam sunt fortis sube: vt sunt medicine sumpte ex mineralibus: vt me dicine lapidose: aut etiam medicine q̄ sunt ligna: vel medi cine q̄ sunt radices dure sube: quedam vō debilis sube: vt sunt flores: vt sunt rose ⁊ epith. q̄ō est flos thimi ⁊ hẏ: que dam vō sunt sube mediocris: vt sunt folia ⁊ semina. ꝑ qui dē in decoctione poni debēt que sunt fortis substātie: ⁊ po stea que sunt mediocris substātie: ⁊ vltimo debēt poni me dicine q̄ sunt debilis sube. ⁊ propterea apothecarij edocti quando constituunt syrupum in quo recipiuntur oēs isti modi medicinarum: vt est syrupus qui bononie appellat' syrupus maior primo ponunt ad bulliendum medicinas sumptas ex mineralibus: ⁊ medicinas que sunt ligna ⁊ ra dices: postea ponunt in decoctione medicinas mediocris substantie: vt herbas ⁊ semina: deinde ponunt flores ⁊ sta tim post ebullitionem modicam syrupuz a decoctione au ferunt. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et ex medicinis sunt quedā q̄rū ẏtus ꝓp cō tritionez destruit' sicut scamonea: quare opz vt vltima facilitate cōterat' ne ex ꝓtritione calitas eam cōsequat' corrūpēs eius ẏtutez. ¶ Olime pterea gūmarū sunt hmōi: ⁊ ipsaꝝ qdem reso lutio in hūiditate ꝓueniētior est q̄z cōtritio. Et oīum medicinaꝝ in quarum cōtritione super flue elaboratur operationes destruuntur.

¶ In parte ista ostēdit qūo diuersificantur dispositiones in medicinis ex diuersitate contritionis ipsarum ex quib⁹ iu dicia in virtutibus ⁊ opationibus ipsarum diuersificātur ⁊ hec pars diuidit' in duas: q⁹ ꝑ ostēdit qūo ex mala con tritione ipsarum virtutes ꝑmutātur ⁊ diminuūtur. 2° ostē dit qūo ex bona contritione ipsarum virtutes ipsaꝝ robo rantur ⁊ ꝓfortant'. 2ª ibi. (Oportet ergo ne ad sūmum). pri ma in duas. primo ostēdit quomodo ex icōueniēti tritura

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

nōe virtutes me^m destruūt^ vel debilitant^.2° oñdit qūo ex incōueniēti trituratione ipsaꝝ virtutes eaꝝ ad aliqs alias ꝓmutant^.2ª ibi.(Et me^ qdem).ꝑ^ in duas.ꝑ.ꝓponit ꝙ ex iconueniēti trituratiōe destruūtur vel debilitant^ virtutes me^.2° ꝓpo^ declat.ibi.(Nō.n.q̄stūcūqꝫ).¶Ad euidentiā ꝓme ꝓtis nōn^ ꝙ Auic.in finis v̄bis duo tangit. ꝑ enim oñdit ꝙ q̄rūdā me^ virtus destruit^ ex cōtritione. 2° v̄o cū subdit.(Et oīum qdē).gīaliçat dcm̄ suū in oib^ medicis. ⁊ in ꝑ qdem dicto Auic.exprimit duo gīa medicinaꝝ:q̄rū virtus ex ꝓtritōe maxie destruit^.s.scamoneā ⁊ oēs gūmas.¶Et gr̄a qdē primi exēpli sciendū ꝙ ꝑ scamoneā intelligit oēs medicias subtilis subē ⁊ acuitatis multe:taliū eni me^ virtutes ex forti ꝓtrictione destruunt^:pp illud qđ exalat de ptib^ eaꝝ in ꝓtritione ex subtilitate subē ipsarū: sic accidit in scamonea:⁊ vl'r ét b̄ mó accidit in oib^ medicinis multe aromaticitatis:vt est crocus:ambra:muscus: ⁊ silia.in talib^.n.ppea qr subā eaꝝ subtilis est ⁊ vaporabilis euolat multa ps subtilis in forti ꝓtritōe ipsaꝝ.vñ virtus destruit^:⁊ nō solū pp hoc ex forti ꝓtritiōe destruit^ virtus:sꝫ ét hoc ꝓtingit:qr ex forti ꝓtritione accidit in eis q̄dam calitas exīnea resoluēs virtutes eaꝝ:qm̄ sic mot^ vehemēs calefacit:ita ⁊ ꝓtritio cū sit vehemēs mot^ calefacit:⁊ ppea videm^ ꝙ qñ piper fortiter pistat^ ⁊ ꝓterit^ ꝙ calefit fortiter:ita ꝙ ad tactū ꝓcipit^ calm valde.silī ét mó accidit gūmis:ꝙ ex forti ꝓtritiōe destruit^ virtus ipsaꝝ: qm̄ subam hūt vaporabilē valde:vñ facil'r ptes ab eis exalāt. sil'r ét habent subam oleaginā viscosam.vñ facil'r iflāmāt^ ⁊ calefiūt ex q̄ calitate eaꝝ virtus resoluit^: sic videmus in mastice ⁊ dragagante:⁊ silib^ gūmis:ex forti.n. ꝓtritione ipsaꝝ qñ multū pistant^ ptes exalāt ⁊ fortiter calefiūt: q̄re virtutes eaꝝ destruunt^:⁊ ppea nō in merito Auic. subdit ꝙ ipsaꝝ resol'o ⁊ dissol'o est ꝓueniētior in humiditate.i. in liquore aliq̄:q̄ꝫ sit eaꝝ ꝓtritio:in qbus v̄bis Auic.oñdere v̄r ꝑm quē modū ꝓhibet^ ne ex ꝓtritiōe destruat^ virt^ alicuius me^:cui^ virt^ facil'r ꝑ eā destruit^.¶Sīa cui^ sciendus vlteri^ ꝙ medicis:q̄ꝫ virtutes ꝑ ꝓtritionē facile ꝏstruunt^ resistim^ multis modis ne virt^ eaꝝ pdat^.ꝑ qdē ꝓhibemus hoc ꝓterēdo eas debili cōtritione.vñ videmus ꝙ apothecarij qñ ponūt tales medicinas in mortario cooperiunt ip̄m:deide ꝓterūt ipsas leui ꝓtritiōe q̄si fricando non pcutiēdo fortiter:⁊ tūc eaꝝ ptes nō exalāt:neqꝫ supflue calefiūt.¶Scō ꝓhibem^ b̄ ꝑmiscēdo eas cū alijs medicinis:⁊ b̄ facimus aut vt ꝓhibeat^ eaꝝ resol'o.rōne subtilitatis ptiū absolute:aut b̄ facim^ vt ꝓhibeat^ eaꝝ resol'o rōne subtilitatis ptiū ⁊ q̄ꝫtitatis modice.Rōne qdē ꝑmissa facimus b̄ in scamonea:qñ.n.ꝓterim^ scamoneā ꝑmiscem^ eā cū ꝯccaro:qm̄ ꝯccarū nō diminuit opatiōes eius:⁊ cum b̄ dat sibi q̄ꝫdā tenacitatē ꝑmiscēdo se secū:pp quā ptes ei^ nō sic exalāt.Rōne v̄o scōi facim^ b̄ in musco: qr vnum v'l duo vel tria grana ꝓterim^ ⁊ si ꝓterim^ ip̄m solū:q̄si totū adheret pistello ⁊ vasi:⁊ iō secuꝫ ꝑmiscem^ aquā ros. qm̄ tūc nō adheret vasi:⁊ aliqd adheret tā de aq̄ ros.q̄ꝫ ō musco.⁊ cū b̄ nō diminuit opationes ei^.¶Tertio ꝓhibem^ ne virt^ medicie depdat^ ex ꝓtritiōe cū mó eliquatiōis: vt qñ medicias aliqs nō possum^ ꝓterere nisi cū fortib^ ꝓtritiōib^ faciētib^ euapare ptes ei^:tūc nō ꝓterim^ sꝫ ꝑmiscem^ eaꝝ cū liquore aliq̄ vt eliquent^ cū eo ⁊ dissoluant^:⁊ ad ptes minimas diuidant^:sic dr̄ hic de gūmis:q̄ non b̄ ꝑñt ꝓteri ⁊ pistari:qn ab eis depdat^ virtus pp cām dictam infundim^ eni eas liquore aliquo vt mollificent^ ⁊ dissoluantur:⁊ tūc eaꝝ ptes nō depdunt^ neqꝫ exalāt:⁊ ꝑ oñs virtutes eaꝝ nō destruunt^.¶Aliqñ āt vt ꝓtritio fiat ꝓueniēs: ⁊ ꝑ ꝓtritionē me^ reducat^ ad subam ꝓuenientē:⁊ cū virtute sua meli^ operet^:ꝓtritionē facim^ cū re dissoluēte ⁊ eliquāte:sic̄ si dꝫ fieri cerotū vel emplm̄ ex laudano si ꝓterāt^:sic̄ ꝓterunt^ alie me^ pcutiet^ lōgo tpe anteqꝫ per ꝓtritionez dissoluat^.⁊ ppea opꝫ ip̄m ꝓterere cū pistello ignito vt eliquet^ ⁊ dissoluat^ sil' cū ꝓtritiōe ex calitate ignea:⁊ aliter bñ pistari non pōt:⁊ ppea in cerotis multotiēs repiuntur magna frusta sepata laudani pp defectū eoꝝ q nesciūt ipꝫ ꝓterere.Istis ergo modis ꝓhibemus ne ex cōtritiōe accidat resol'o virtutis in medicinis.De qbus modis Aui. tetigit vnum:cum dixit.(Et ipsarum quidem resolutio i humiditate ⁊c̄.) ¶Deinde cum dicit.

¶Nō eni quotiēscūqꝫ minorat^ corpus v̄tutez suā ꝑm qualitatez suā ⁊ ꝑm ꝓportionem minorationis eius seruat. imo pol'e est ⁊ diminutio corporis pueniat vsqꝫ ad terminū: ne post ipꝫ corpus aliqd sue operationis q̄ sibi propria est agat:qm̄ nō est necessarium: qñ v̄tus alicuius corporis facit motū aliquē: vt medietas illius corporis moueat illud qđ ē motū ab eo oīno: sicut decem hoīes mouēt onus aliquod in die vno ꝑ miliare vnū. Non ergo est neccessariū vt quinqꝫ moueant illud aliquantulum: nedum ꝙ ipsum moueant per medietatē miliaris.

¶Qđ ꝑmisit declat^ puta ꝙ virtutes medicinaꝝ destruuntur qñ supflue ꝓteruntur:⁊ ꝑ declarat b̄ per remotionem cuiusdā dubij.scđo circa dicta remouet errorē quorūdaꝫ. scđa ibi.(Licet quibusdam videat^). Qō. j.

Dubitatio quā remouet per cuius remotionē declarat ꝓpositū est ista. Dixerat eniꝫ ꝙ oīum medicinaꝝ:in quaꝝ ꝓtritiōe elaborat^ destruunt^ virtutes:⁊ sic postea nō agūt id ꝙ agere debēt.Mō aliqs dicet:hoc nō v̄r vez in multis medicinis:qm̄ in multis medicinis fortis ꝓtritio nō aliud v̄r efficere nisi ꝙ diuidit eas ad ptes puissimas nūc āt sic̄ corp^ diuidit^ ꝑ ꝓtritionem in ptes puas ita ⁊ virtus eius diuidit^ ꝑm diuisionem illaruꝫ ptium:⁊ ideo sic̄ in medicina tota q̄ nō erat diuisa est tāta virtus:ita ⁊ in ptib^ ei^ diuisis erit pars virtutis ꝑꝫ ꝓportionē q̄ꝫtitatis partiū illi^ me^:q̄re ꝓtritio q̄ diuidit medicinā in ptes aufert virtutē a ptib^:⁊ lꝫ in ptib^ illis sepatis ⁊ diuisis nō sit tāta virtus q̄ꝫta est in toto ꝓiuncto.nā sic̄ in maiori q̄ꝫto est maior virtus:ita ⁊ in minori est minor lꝫ ꝑ fortis ꝓtritio adducat ad minorē virtutē q̄ ē in ptib^ q̄ꝫ sit in toto:nō tñ virtutē destruet.¶In remotiōe igr̄ isti^ dubij.Aui.vult oñdere cām gīalē:q̄re in oib^ medicinis vehemēs ⁊ fortis ꝓtritio destruit virtutē eaꝝ:⁊ lꝫ pri^ in scamonea:⁊ silib^ cām exp̄ssit spālē:⁊ qr ad aliq̄ꝫ opationē cō currit agens ⁊ patiēs:idcirco ꝑ Aui.ꝏclarat quō ex vehemēti ꝓtritione ꝓhibet^ opatio medicine ex pte medicie agētis.scđo oñdit quō ex vehemēti cōtritione ꝓhibet^ opatio medicine ex pte corpis patiētis.scđꝫ oñdit ibi.(Neqꝫ medietas illi^ oneris).In ꝑ' pte vult dicere Aui. remouēdo dubiū p̄dictū ꝙ cā q̄re ꝓtritio destruit virtutes oīum medicinaꝝ si fiat vltia ⁊ vehemētissima est:qr ꝑ talem ꝓtritionē diuidit^ corp^ me^ in ptes paruissimas:nūc āt corp^ ꝑ diuisionē ad adeo puā q̄ꝫtitatē puēire pōt:ꝙ ab eo ois virtus aufert^:ita vt nihil ageret possit:qm̄ sic̄ dr̄ in lr̄a corp^ nō seruat virtutē minoratā ꝑm q̄ꝫtitatē minoratiōis eius: qm̄ est pol'e vt diminutio q̄ꝫtitatis corpis pueniat ad talez terminū:in q̄ corp^ nihil efficiet de opatiōe ꝓpria: neqꝫ aliqd ipatiens sibi suppositū opabit^:qm̄ sic̄ dicit,nō ē nec̄e si virt^ alicuius corporis moueat aliqd ꝙ medietas illi^ corporis aliquo mō moueat illud qđ est mot^ a corpe toto:⁊ declarat hoc in exēplo sensibili:quēadmodū declarat ꝑ⁹ in 7° phy. vt si decē hoīes moueāt aliqđ onus in die vno ꝑ miliariū vnū:vt.v.g.qr trahāt nauē:nō est nec̄iuꝫ vt qn qꝫ hoies moueant illud onus aliq̄ꝫtulū:qr nihil mouebūt ne dum ꝙ moueant per medietatē miliarij:⁊ simili modo

nō est nec̄e si medicina in tali q̄ztitate aliqd moueat ⁊ opetur ꝙ media pars illius moueat illud aliq̄ mō. ⁊ qz vehemens ꝓtritio diuidit medicinā ad ptes minimas: ideo destruit virtutē ei⁹: ⁊ hoc vult dicere Aui. ¶ Sed aliqs dicet ista eni nihil vr̄ valere ⁊ vr̄ etiā ꝙ exemplū suum sit ꝑ ppositū suū: qm̄ ꝓtritio q̄ fit in medicia: lz diuidat eam ad ptes paruas: tn̄ ille partes sunt fil' iuncte ⁊ ꝓiuncte sic̄ vincunt ⁊ ꝓiungunt partes pulueris: ⁊ tūc lz vna pars singulariter existēs nō possit aliqd mouere: tn̄ adinuicē ꝓiuncte poterunt mouere. supponimus enī ꝙ dato ꝙ medicina sit ꝓtrita: exhibet tn̄ in q̄ztitate sufficiēti: sicut ēt accidit in exemplo ⁊ ponit: lz eni qnqz boies singul'r diuisi a qnqz hominib⁹ alijs nō pn̄t trahere nauem: tn̄ qnqz boies ꝓiuncti cū alijs qnqz pn̄t trahere nauē. ¶ D. Phs in 7° phy. ponit ꝙ si potētia alicui⁹ mouentis monet aliqd in tāto tpe: tūc medietas illius monebit medietatē mobilis in eodez tpe. q̄ si medicina in tāta q̄ztitate moueat aliqd: tunc ⁊ medietas q̄ztatis illius monebit medietatem illius ꝙ patit ab ea. ¶ Et vlterius ponit Phs ꝙ si sint duo mouentia: ⁊ vtrūqz eoꝝ monet vtrūqz in tāto tpe: tunc composite potētie adinuicē mouebūt cōpositū ex illis eq̄libus: q̄re cū media ps medicine moueat mediā ptē mobilis: tūc ambe medietates ꝓiuncte mouebūt totum. cum igr̄ in medicina cōtrita coniungant partes adinuicē: medicina ꝓtrita mouebit totum: ꝙ monet medicina nō ꝓtrita: ⁊ sic non diminuetur per ꝓtritionē virtus ne dum ꝙ destruat. ¶ D. Sal'. ponit 3° de simplici me' ꝙ medicina reducit ad actū siue opationis ꝑ diuisionē eius ad minima: tūc q̄ arguit per illud, ꝓtritio non aufert virtutē medicine: ꝑ qđ medicina in corpore nr̄o citius facit ad actū siue operatiōis reducere: ⁊ h̄ ꝓpositio est nota. lz per diuisionē medicine in ptes paruissimas ꝓtritio citius facit vt ipsa ad actum siue opatiōis reducat: vt dicit auctoritas Sal'. p̄missa: q̄re ꝓtritio per diuisionē quā facit in partes paruas: non aufert virtutem medicine. Quid igitur dicit Auicen.

¶ Dōm ꝙ causa Auic. est verissima: fundat eni sup hoc p̄n cipium nāle: ꝙ oē agens nāle corporeum h̄z virtutem suā in determinata q̄ztitate ⁊ ad maximuz ⁊ ad minimū sicut extrahitur ex his que dicūtur in p̄ phy. pp ꝙ medicina nō in quacūqz minima q̄ztitate opationē suam exercet: lz posset ad adeo paruissimā q̄ztitatem deuenire: vt nihil in tali q̄ztitate ageret: sicut etiā ⁊ millesima pars scintille ignis: ne dū ꝙ vrat lz non calefacit: vt dr̄ scdo de accidēti ⁊ morbo. Cum igr̄ contritio diuidat medicinā in actu ad partes paruas posset adeo fieri vehemens: vt ad tantā paruitatē reduceret medicinam: ꝙ in partib⁹ illis nulla erit virtus oīno: ⁊ per ꝓns virtus oīno auferetur ab ea. ¶ Si q̄ dicatur ꝙ lz diuidat ꝓtritio medicinā in partes paruas: tn̄ ille partes sunt ꝓiuncte. Dicendū ꝑ ꝙ lz in medicina contrita partes ille ꝓtrite sint simul. tn̄ qz in se sunt diuise ꝓtritio exhibet vt possint separari: ita vt in vna pars ꝓueniat ad locum ad quē forte altera non puenit. hoc aūt nō possz ꝓtingere in medicina non contrita tali ꝓtritione: cū non sit sic diuisa. ¶ Scdo dōm: ꝙ lz ille partes sint se ꝓtangētes: nō tn̄ sunt vnite: sic̄ prius erant in toto vnite: prius eni erāt in toto sic ꝙ erāt sub forma toti⁹: ⁊ ideo q̄libet participabat virtute q̄ erat in toto: nunc aūt qz sunt diuise in actu: ⁊ nulla ipsaꝝ in tali q̄ztitate ꝓua in actu h̄z virtutem: ⁊ iō dato ꝙ simul vniant: tn̄ ex eis nulla virtus ꝓuenit: ita ꝙ operari possit. ¶ Et quod adducit de exēplo non est ꝑ ppositū: dr̄ eni ꝙ qnqz boies coniuncti cum qnqz boibus trahunt nauem: sed quiqz homines singulariter accepti non trahūt. ¶ Nam dicendum: ꝙ decem homines diuidunt in quinqz ⁊ qnqz tanq̄z in partes in quibus est virtus ⁊ potentia: lz quinqz homines separati non possint trahere nauem: ⁊ qz in talibus partibus est aliquid potētie ⁊ virtutis: ideo coniuncte adinuicem pn̄t in operationem: sed contritio q̄

aufert virtutem diuidit ad partes adeo paruas: ꝙ in ipsis nullo modo saluat virtus ⁊ potentia: ⁊ ideo dato ꝙ ꝓiungantur: nō operantur sicut si homo diuideretur in partes: in quibus nulla esset virtus tunc dato ꝙ ille partes simul coniungerentur ab ipsis nulla operatio ꝓueniret: si vero medicina ꝑ contritionē diuidatur in partes: in qb⁹ adhuc remaner virtus: tūc tales partes cōiuncte bene operabuntur: lz singulariter vna sola nihil operaretur. ¶ Iterum ēt non est simile id quod adducitur de instantia in exemplo nostro ꝓpositō: quoniam decem homines non sunt totū continuum: sed discretum: sed medicina est quoddaz totū ꝓtinuū: nunc aūt totū discretū al'r h̄z vnitatē q̄z totum cōtinuum: in toto enim discreto est vnitas per iuxta positionem partium adinuicē: ⁊ ꝓpterea si solū qnqz boies iuxta ponātur qnqz boibus fit totum: in quo est virtus trahēdi nauem: vñ lz quinqz boies per se nō possint trahere nauē: tn̄ ꝓiuncti cum alijs quinqz pn̄t trahere: sed in toto ꝓtinuo est vnitas in ptib⁹ non solum ꝑ iuxtam positionē: sicut est vnitas per actualitatez eaꝝ: qz vnus est actus in oibus: ⁊ ꝓpterea si totū ꝓtinuum dꝫuidat' in actu in partes: dato ꝙ partes postea ꝓtangant se adinuicē: si tn̄ non hēant vnum actum. imo quelibet sit in actu suo diuisa ab altera: nō habent virtutem que erat in toto. vnde non pn̄t in operationem quā poterat totum ꝓtinuum: ⁊ ideo lz illud exemplū esset simile q̄ztum ad potentiā que est in toto respectu partis: non tamē est simile q̄ztum ad modum existendi partes in toto: ita vt simili modo totum fiat ex partibus in discreto ⁊ continuo: ꝓpter ꝙ hec instantia nihil valet. ¶ Ad illud vero ꝙ dr̄ auctoritate Phi in septimo phyſico. dicentis ꝙ si aliqua potentia moueat aliquod mobile: tunc medietas illius monebit medietatem mobilis ⁊c̄. Dicendus ꝙ verbū Phi verum est: refertur enim ad potentiam corporis: hoc eni modo est vez: ꝙ si potentia aliqua moueat aliquod in tāto tpe: ꝙ medietas potentie mouebit medietatem illius in eodem tpe: ⁊ est etiam vez ꝙ subditur: ꝙ si potentie ille adinuicem cōponantur mouebunt compositum ex illis duobus equalibus. vnde verbum Phi presupponit potentiā esse saluatam: tamen nō est vez ꝙ si aliquod corpus moueat aliqđ: ꝙ medietas illi⁹ corporis diuisa moueat medietatē illius: qm̄ pol'e est ꝙ in medietate illi⁹ corporis nō saluabitur virtus rei oīno. vnde nihil poterit: cum virtus rei vt dictum est requirat q̄ztitatez determinatam ad minimū: ⁊ hoc modo Aui. intelligit: si enim medicina diuidatur in tales partes: in quibus adhuc saluatur potentia: vez est ꝙ ꝑm minorationē corporis minoratur virtus: ita vt si totū possit in totū ⁊ media pars illi⁹ possit in medietatem totius: sed si medicina diuidatur in tales partes minimas: in quibus nō saluatur virtus: tunc nō est vez ꝙ si totuz possit in totum ꝙ pars illius aliquid operet' quoquo modo: ⁊ ꝓpterea per verba hec Auic. habere non vult ꝙ semper ꝓtritio auferat virtutem: sed vult habere ꝙ aliquando aufert: vt quando ad tantā minorationem peruenit medicina per contritionem: ꝙ in partib⁹ illis adeo paruis nō saluat' virtus rei: tunc enim per ipsaz auferetur: ⁊ ideo ex his h̄ze vult ꝙ vehementissima ⁊ vltimata contritio in oibus medicinis est cauenda. ¶ Ad id vero ꝙ dicitur auctoritate Sal'. ꝙ diuisio in partes puas est causa vt citius medicina reducat' ad actum siue opationis. ¶ Dicendū ꝑmo vt supra apparuit illa diuisio: ō qua intelligit Sal'. nō est diuisio: de qua fit hic mentio. hec eni diuisio est diuisio q̄ztitatis corporis medicine: in qua diuisione: qz vna pars ab alia separatur: est pol'e vt a nulla ꝑtium perueniat operatio: lz diuisio que facit ad citiorē reductionem ad actum est diuisio que est subtiliatio substātie medicine: per quā medicina facilius peruenit ad loca profunda mēbri: ⁊ ad partes omnes eius ꝙ debet alterari: sicut supra perfecte fuit declaratū in pria qōne. ¶ Se-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

cundo etiā possum⁹ dicere q̄ diuisio etiā medicine in ptes quātitatiuas facit ad citiorē reductionē eius ⁊ ad citiorez opationē: qñ est diuisio in tales ptes puas: a qbus virtus nō auferť. Iz si eēt i ptes a qb⁹ virt⁹ auferť: tūc sine dubio nō faceret ad citiorē reductionez medicine ad actū: sed ad destructionem operationis eius. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Hecq̄ medietas illius oneris: ita iaz sit singularis vt quinq̄ singularē eā assumant ⁊ valeāt ipsius facere p̄mutationē. Immo possibile est vt suscipiēs p̄mutationē nō patiať a medietate vtutis penitus cū ipsuz est cū singularitate id: qđ est cū totalitate: ⁊ medietas eius nō est recipiēs a medietate illius qđ recipit in singularitatis dispōne: qm̄ est cōtinua cū medietate altera nō p̄parata ad hoc vt moueatur ab ea singulariter: ⁊ pp hoc nō quātūcūq̄ minorať corp⁹ medicine: ⁊ minoratur virtus inuenit patientē in minore sibi simili: neq̄ etiā opz: vt hoc cum quantitate proportionis sue minorationis efficiat in patiente a toto oīno operationem.

¶ Hic Auiceñ. ostendit quomodo ꝓtritio vehemens ⁊ vltimata impedit ⁊ destruit operationē medicine ex parte corporis patientis: ⁊ quasi hic declarat quādā dubitationez remouēdo: qm̄ aliqs posset dicere bene volo q̄ facta diuisione medicine per contritionē in duas medietates q̄libet illarū medietatū nō pōt mouere oīno id qđ mouet medicina tota: tñ dicam q̄ mouebit partem illius totius vt medietas mouebit medietatem illius: q̄ totum mouet: sicut si diuideret onus qđ trahūt decem homines ⁊ diuiderent boies: planū ē q̄ qnq̄ boies poterūt mouere medietatez illi⁹ oneris: hāc dubitationē remouet Auic. dicēs q̄ qnq̄ boies nō mouebunt medietatē illius oneris: q⁊ medietas illius oneris nō est singularis diuisa ab alia medietate: ita vt quinq̄ assumant eā diuisam ⁊ moueant ipsam: possibile enim est q̄ illud quod recipit motū nō patiatur aliquo modo a medietate illius virtutis: qñ ipsuz ē in sua singularitate totalitatis: neq̄ etiā medietas eius recipit aliquid a medietate illius virtutis cū est cōtinua cum altera medietate: qm̄ nō est p̄parata: tunc ad hoc vt moueať singulariť ⁊ distincte a medietate illi⁹ virtutis: cū sit ꝓtinua in toto ⁊ nō diuisa: vt. v̄. gr̄a. si decē boies trahunt nauē: qnq̄ homines bene possent trahere medietatē nauis: si eēt diuisa ab altera medietate: ⁊ eēt singularis per se: sed si nauis sit integra ⁊ cōiuncta ex duabus medietatib⁹: tūc qnq̄ boies nihil mouebūt de ipsa naue p̄ spacium aliqđ: ꝓpter qđ nihil agent tunc in medietatē eius: q⁊ illa medietas nō est singularis: nec in actu: sed est in potentia in toto: ⁊ ideo ipsaz nō possent mouere quin totū mouerent. simili igiť modo est in medicina: cum diuiditur in partes paruissimas: Iz enim medicina posset mouere aliquid: pars eius nō poterit mouere illud: ⁊ dato q̄ in parte sed medietas virtutis: tamen nō poterit mouere medietatē illius: qm̄ nō semp medietas illius q̄ suscipit motuz est diuisa ab altera medietate ⁊ est singularis. imo est cōiuncta ⁊ ꝓtinua cū altera: ⁊ ꝓpterea optime ꝓcludit q̄ nō quātūcūq̄ minorať corp⁹ medicine minorať ⁊ virtus: ꝑz minorationē corporis: quasi vult dicere q̄ licet v̄tus remaneat in parte illa: remanet tñ virtus minorata: quia in maiori quāto maior est virt⁹: in minori vero est minor. Iz ergo ita sit q̄ possit minorari corp⁹ medicine ⁊ minorari virtus: nō tamē inuenit patientē semp in tali quitate sibi ꝓportionata. imo partes patiētis sunt cōiuncte i toto. vnde licz medicina tota ageret i patiēs totū: tñ nō opz cū est in quātitate tali minorata vt efficiat operationez oīno in patiente cū est in sua totalitate. imo nihil in ipso opabiť: ⁊ hoc est qđ vult dicere Aui. Iz obscure loq̄ť: ⁊ plerīq̄ ipm nō itelligant: ⁊ cā quidē eni q̄ Auic. dicē fundať sup hoc ꝑn⁹ q̄ agēs ⁊ patiens semp debēt esse ꝓportionata adinuicē: ⁊ eni patiēs cū est iproportionatū agēti nō recipit actionē agētis: ⁊ ideo Iz a ꝓticula aliq̄ medicie passum cū eo diuisum sit aptū moueri ab ipsa rōne ptis sue diuise q̄ꝓportionať agēti: cū tñ est passum ꝓiunctū in sua totalitate: q⁊ nō ꝓportionanť pticule agētis diuise nō est aliq̄ modo aptū ab ipsa moueri. ¶ Et ex istis qdem q̄ dñr hic ⁊ in ꝓticula p̄cedēti Auic. hēre vult q̄ ꝓtritio destruit virtutē medicine p̄ ꝗ q̄ diuidit medicinam ad minimas ptes duplici cā. vna est q⁊ aliqñ adeo minorat corp⁹: q̄ aufert virtutē oīno cum virtus requrat determinatā q̄ntitatem ad minimū ⁊ ad maximū: ⁊ hec cā sumiť ex pte patientis: q⁊ cum p ꝓtritionē diuidať medicina: ꝓtritio est cā vt medicina nō tota ꝓueniat semp ad id in qđ dz agere. imo pōt peruenire ꝑm vnā partē: ⁊ nō ꝑm aliā: q̄ quidē nō pōt accidere in medicina cū nō est ꝓtrita cum nō sit diuisa: ⁊ q⁊ p talem diuisionē pōt sibi ꝓtingere q̄ ꝑm vnam sui partē pueniť ad locū ⁊ non ꝑm aliam: cū pars illa non semp ꝓueniat partez diuisam eius in qđ dz agere: imo inuenit totum siť ꝓiunctum ⁊ in totum coniunctū pars nihil agit iō destruitur ⁊ auferť actio medicine. forte igr̄ si medicina ꝓtrita cū oībus partib⁹ suis talibus diuisis peruenireť ad tale totū in qđ dz agere. vnde operationē suā efficeret in ipso: Iz q⁊ contritio facit vt aliqñ sibi contingat q̄ non perueniat cū omnibus partibus: cum partes diuise possint separari: iō contritio vltimata potest esse causa destructiōis operationis medicinarum: ⁊ Iz non semper destruat operationem ipsarum: ⁊ ista est recte intentio Auicē. in qua multi ficco pede balbuciunt. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Licz quibusdam videať q̄ ꝓpter minorationem nō destruatur forma: ⁊ virtus: sed eorum verba in compositis sunt viciniora ad hoc vt eorum incredulites vires non sumat.

¶ Hic ex dictis manifestat errorē quorūdaz ponentium q̄ ꝓpter minorationē corporis non aufertur virtus ⁊ forma a corpore: quoꝝ quidē error manifestus est cuz omnis virtus corporea ⁊ forma corpea requrat debitam q̄ntitatē ⁊ determinatā: tñ cum ois virtus corporea ⁊ forma sit finita ⁊ nulla sit infinita: ⁊ iō q̄lz talis requrit ⁊ determinat sibi q̄titatē finitā: ⁊ in maiori: ⁊ in minimo quoꝝ terminos si trāsgrediať corrumpiť forma ⁊ virtus eius: addit tamē Aui. q̄ falsitas opinionis eorum plus est manifesta in cōpositis q̄ sit in simplicibus ⁊ illud vult dicere Auic. cū dicit. Sed eoꝝ verba in compositis sunt viciniora. idest sūt magis manifesta. Ad hoc vt eoꝝ incredulitas. ſ. q⁊ nō credūt sententiā dictā: vires nō sumat. i. nō habeat veritatem: sed sit eoꝝ incredulitas falsa. ¶ Causa autem quare plus est manifesta falsitas opinionis eoꝝ in compositis q̄ in simplicibus est duplex: vna est generalis: q⁊ res ꝓpositе plus videnť requirere q̄titatē terminataz q̄ simplices: q̄m forma eoꝝ est perfectior q̄ simpliciū. vnde videmus q̄ mixta que sunt cōpositа ex elemētis plus habēt q̄titates terminatas q̄ elīnta: ⁊ hoc est ꝓpterea q⁊ eoꝝ opationes sūt perfectiores ⁊ magis terminate q̄ sint opationes simplicium: ⁊ ideo virtutes eorū ⁊ forme ⁊ corpora que sunt organa ipsaꝝ debēt esse magis terminata. ¶ Secūda causa est spālis. nam composita ex simplicibus aut sic sunt composita q̄ simplicia adhuc non sunt redacta in forma vna: aut sic sunt composita q̄ simplicia sunt redacta in forma vna. Si quidez adhuc simplicia nō sunt redacta in forma vna. tunc manifestum est q̄ in tali cōpositо quelibet pars minima non participat operatione compositi: q⁊ in parte minima nō sunt omnes partes illius cōpositi: ⁊ propterea

in talib⁹ certū est ꝙ destruit virtus ⁊ opatio ex diuisione ꝯpositi: ⁊ separatiõe ei⁹ in ptes minimas in simplicib⁹ ãt nõ est sic: qr qlibz ps simplicis hz formã ⁊ operationẽ q̃ ẽ in toto vt qlz pticula ignis est ignis: ⁊ hz opationẽ ignis. Si vo in ipsis sint simplicia redacta ad formaz vnã: ita vt qlibz pars participat fora que est in toto: tũc adhuc in talibus minoratio multa corpis est cã vt magis destruat virtus in eis q̃z in simplicib⁹: qm̃ lz quelibz pars minima habeat formã toti⁹: tñ illud ꝯpositũ fit ex simplicib⁹ sub certa ⁊ determinata q̃ztitate ipsoꝝ: ⁊ etiã q̃ztitas nõ solum est vnius: sz pluriũ ⁊ opatio ⁊ virtus illi⁹ nõ saluant sub q̃ztitate corpis in q̃ saluat virt⁹ ⁊ opatio vni⁹ simplicis: ppea pl's manifeste destruit virtus ⁊ opatio ex minoratiõe corporis in cõpositis q̃z in simplicib⁹: ẽt multa talia cõposita sũt etherogenea pp etherogeneitatẽ nõ hñr simplicia. vñ i eis opatio toti⁹ ⁊ virtus nõ sic cõicat cuilibet pti vt i simplicib⁹: pp ꝙ diuisio in ptib⁹ plus aufert virtutẽ ⁊ opatiõẽ in eis q̃z in simplicib⁹: ⁊ ideo optie dixit Aui. ꝙ eorum verba in compositis sunt viciniora: ad hoc vt icredulitas eorum vires non sumat. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et medicine quidẽ cum aliquã operationez habent: si in earum cõtritione superflue elaborẽt possibile est vt ad spẽm alterã opationis pmutent. nam ẋbi gr̃a. si potẽtes sunt in euacuãdo humorẽ aut fecez deficiunt ab hoc ⁊ fiunt euacuantes aquositatem pp casum virtutis earũ: qm̃ ipse ppter paruitatẽ suam fiunt magis penetrãtes: quare velociter pueniunt ad membr̃ aliud a mẽbro in quo stant cum sunt magne ⁊ procedit operatio ab eis: ⁊ in ipso: sicut narrat Gal'. sibi accidisse. Jnquit enim superflue contriui cyminum: quare pmutatum est ⁊ factum est vrine prouocatiuum cuz prius fuerit in natura sui solutiuum necessarie.

¶ Hic Auic. declarat qũo pmutat virtus medicine ex superflua eius ꝯtritione declarãs h̃ in quodã exẽplo qõ ponit a Gal'. 4° de regimine sanitatis: ex qb⁹ dictis ⁊ ex supiorib⁹ apparet qũo ex multa ⁊ nimia ꝯtritione virtus i medicina aliqñ destruit oĩno: aliqñ vero non destruitur oĩno sed minoratur: aliquãdo vero pmutat ad virtutem aliaz: vt hic declaratur. Qó. ij.

Sed aliquis dicet qũo est pol'e ꝙ medicina p cõtritionẽ permutet ad virtutẽ aliam qm̃ ꝯtritio nimia aliud opari nõ vr̃ nisi diuisionẽ: nũc aũt diuisio lz sit cã corruptionis ⁊ destructionis: tñ cã gnõnis alicui⁹ nõ vr̃ posse existere cũ diuisio sit motus solius destructionis ⁊ corruptiõis. ¶ Dõm ad h̃ ꝙ sine dubio diuisio p̃ ⁊ per se cã est destructionis virtutis ⁊ forme rei: tñ p accñs pot eẽ cã vt aliqd pmutet ad aliã opationẽ. hoc aũt p accñs vt vr̃ inuere Auic. in lr̃a pot esse duplex: aut enĩ h̃ per accñs est rõne puentus medicine ad locũ ad quẽ nõ puenisset si nõ fuisset vehemẽter ꝯtrita: ⁊ hãc cãm Aui. tangit cum dicit. Et qm̃ ipse pp paruitatẽ suã fiunt magis penetrãtes q̃re velociter pueniunt ad mẽbr̃ aliud ab illo in quo stãt cũ sunt magne. s. q̃ztitatis: ⁊ ꝓcedit opatio ab eis in illo: sicut cyminũ cũ vehemẽter terit penetrat ad mẽbra vrine. vñ nõ soluit ventrẽ: sed ꝓuocat vrinã: si enĩ stetisset i itestinis euacuasset vẽtrẽ ⁊ attrahẽdo hũiditates ad ventrẽ ⁊ abstergẽdo humiditates ꝯentas in ventre. sz qr penetrauit ad mẽbra vt vr̃ deducit hũiditates ad ipsa: ⁊ eas abstergit ab eis: vñ vrinam ꝓuocat. aut hoc p accñs est rõne virtutis existẽtis in medicina: q̃ ad actũ reducitur p cõtritionẽ: cũ prius eẽt debilis ⁊ remissa: altera vo virt⁹ ex

ꝯtritiõe depditur: sic̃ est ẽt in cymino in quo existit virt⁹ solutiua ⁊ virtus ꝓuocatiua: qm̃ virt⁹ ꝓuocatiua eget multa penetratione q̃ iuuat a ptiũ puitate: solutiua ãt eget mora in itestinis q̃ iuuat a magnitudie ptiũ: ⁊ hanc cãm tangit cũ dic̃. (Et fiũt eũantes aq̃sitates pp cãm virtutj eaꝝ). nõ igr̃ ppie ꝯtritio virtutẽ exhibet: sz poti⁹ ꝑpe destruit: ꝯtritio facit vt opatio a medicina ꝓueniat a virtute q̃ est i eã que nõ ꝓueniret: ñ nõ eẽt ꝯtrita: ⁊ ꝓpterea Auic. in lr̃a nõ dixit ꝙ medicie p ꝯtritionẽ ꝑmutent ppie ad aliã virtutẽ: sz dixit ꝙ medicine cũ hñt aliq̃z opationẽ si in eaꝝ cõtritione superflue laboret: pol'e est vt ad spẽm alteram opationis permutent: retulit enĩ suũ sermonẽ ad operationez potius q̃z ad virtutẽ: qr virtutez ppie ⁊ p se non pmutat: sed p accñs vt dictũ est. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Oꝝ ergo ne ad summũ perueniat in conterendo medicinas subtilis substãtie. imo nõ oz vt ad summũ pueniat nisi in ꝯterendo medicinas spisse substantie ⁊ ppie cũ est voluntas vt eaꝝ penetratio perueniat ad finem elongatiõis ⁊ sunt spisse difficilis motus sicut medicie pulmonis cũ sũt facte ex corallo ⁊ margaritis ⁊ lapide scedenigi: ⁊ que illis sunt similia.

¶ In parte ista ex dictis ꝯcludendo oñdit qũo ex ꝓueniẽti ꝯtritione virtutes medicinaꝝ ꝑseruãtur ⁊ roborant ⁊ lr̃a plana est. ¶ Ad intellectũ vo eoꝝ q̃ dicta sunt ab Auic. õ ꝯtritione medicinaꝝ sciendũ est ꝙ medicine diuersificant in triturationẽ: ⁊ qr q̃dã sunt q̃ idigent triturationẽ forti: q̃dã vo debili: ⁊ q̃dã mediocri: ⁊ hãc diuersitatẽ recipiũt aut ex pte corpoꝝ ⁊ mẽbroꝝ qb⁹ debẽt approximari: aut rõne ipsarũmet medicinaꝝ: ex pte qdem corpoꝝ diuersificant medicine fm fortẽ ⁊ debilẽ ⁊ mediocrẽ triturationẽ penes qnq̃z que ꝯsiderant in corpibus: diuersificant enim medicine in hoc rõne complexionis corporis ⁊ membrorum ⁊ ratione subẽ eius ⁊ ratione situs eius: ⁊ ratione sui plasmatis: ⁊ rõne sensibilitatis eius multe vel parue. Rõne quidẽ ꝯplexionis corpis vel mẽbr̃i diuersificatur cõtritio medicine. nã qñ approximat medicina corpori cõplõnis calide qõ cito põt medicinã ad actũ operationis reducere: tũc ipsam debil'r triturã⁹: ne ipsa fortiter triturata dissoluat in sua virtute: qñ vo approximat corpi frigide cõplexionis qõ tarde ⁊ debiliter ad actũ põt medicinã reducere: tũc facimus eã triturari forti ꝯtritione: vt meli⁹ a corpore pmutetur. ⁊ pp hãc cãm in paraliticis ⁊ spasmaticis ⁊ oib⁹ alijs q̃ patiunt egritudies frigidas magis facim⁹ triturari medicinas q̃s eis exhibem⁹ q̃z in corpibus calis pp cãm dictã. Jn medijs aũt corpibus triturãmus medicinas exhibẽdas medio mõ. ¶ Rõne vo subẽ mẽbr̃i diuersificant medicine in triturationẽ: qm̃ qñ oz approximari medicina mẽbro subẽ dense magis oz ꝯteri: sic̃ qñ approximat iuncture scie me' magis ꝯteri oz q̃z si approximaretur lingue: qõ est mẽbr̃ raruz in subã. Jn his aũt que hñt mediã substantiã ꝯteritur medicina approximata medio modo. ¶ Rõne vo situs mẽbr̃i fit talis diuersificatio: qr qñ membr̃ in quo medicina oz operari est valde longinquũ a via p quã medicina ad ipm̃ puenit: tũc facimus magis ipsam triturari q̃z quãdo membrũ est propinquũ: propterea qr ex paruitate partium plus põt penetrare ad loca longinqua: ⁊ iõ qñ volumus ꝙ hoc icidatur ꝙ hermodactili euacuẽt a iuncturis magis facimus ipsos conteri quã qñ volumus ꝙ euacuent a stomaco: ⁊ simil'r plus trituramus pulpam colloquintide: qñ volumus ꝙ evacuet ex pectore: ⁊ ex capite: q̃z quando volumus ꝙ euacuent a stomaco ⁊ intestinis: in medijs autẽ facimus mediocrem triturationẽ. ¶ Rõne vero plasmatis membr̃i fit h̃ diuersificatio dupliciter: aut enim hoc fit rõne mãe vel plasma/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ris fm se:quo mō magis facimus triturari medicinas que debēt opari in mēbris hītib⁹ strictos poros ⁊ meatus q̄ illas q̄ debent opari in mēbris hītibus amplos poros ⁊ meatus mānifestos:⁊ iō medicinas ꝓuocātes vrinā magis facim⁹ triturari q̄ medicinas euacuātes ꝑ secessum:qr vie vrine sūt stricte.vie vō secessus sūt ample.in medicinis āt facim⁹ medio mō. Aut fit talis diuersificatio rōne ei⁹ q̄ ꝓtinetur in via:sic.v.g.ioboc ⁊ postillas bicbicbias q̄ retinētur in ore ad hoc vt eaꝝ virt⁹ sit cū aere ad pulmonē ⁊ pectus trāseat magis facimus triturari q̄ q̄n volumus: vt eaꝝ virtus solū ad stōm trāseat ⁊ ad meri:q̄n cum aere debēt trāsire paulatim adherēdo cāne pulmonis: ⁊ nō debēt trāsire per ꝓcauū eius in medio:qm̄ eēt cā suffocationis:nūc aūt talē modū trāsitus faciūt melius cum sunt in suba subtili:q̄ q̄n sunt in suba grossa.substātiā āt subtilē acqrunt p ꝓtritionē:⁊ iō tales medicinas bñ ꝓterim⁹. In his āt q̄ trāsglutiūtur p meri hoc nō sic curam⁹ : cū nō sit via aeris sic cāna pulmonis. ¶ Rōne vō sensibilitatis mēbri diuersificatur trituratio in medicinis:q̄n medicine q̄s apponim⁹ mēbris multi sensus debēt eē magis subtiles q̄ medicine q̄s apponim⁹ mēbris pauci sensus:⁊ ppea videmus q̄ pulueres q debēt poni in oculo debēt eē vehemēter ꝓtriti:qm̄ min⁹ exasperāt eos ⁊ min⁹ ledūt:⁊ ppterea ab auctorib⁹ medicine oculares vocant alcheol.q̄ exponit ꝑ re subtili ad modū athomoꝝ q apparēt in radijs solis:in mēbris aūt medio mō se habētib⁹ opamur medio mō. ¶ Ex pte vō ipsaꝝ medicinaꝝ diuersificat trituratio ipsaꝝ duob⁹ modis:aut rōne subē ipsaꝝ : aut rōne virtutꝫ ipsaꝝ. ¶ Rōne vō subē fit ét ꝟ diuersificatio duplr:qr aut ꝟ fit rōne substantie medicine:vt ipsa est simplex:aut ꝟ fit rōne substātie eius vt oz cum alijs cōponi.si q̄dē fiat rōne substātie medicine vt ipsa est simplex tūc aut triturat medicina eligēdo ipsaz totā aut triturat medicina vt fiat diuisio in ptib⁹ ei⁹.si q̄dē triturem⁹ medicinā eligēdo ipsaz totam:tūc fit diuersificatio in ei⁹ ꝓtritiōe fm densitatē ⁊ fragilitatē substātie ei⁹ aut dispōnē mediā.nā medicinā q̄ est solide ⁊ dense substātie fortiter triturem⁹:eo q̄ difficulter ad actū reducit a calore innato.medicinā āt substātie medie medio mō triturem⁹. ¶ Si āt medicinas trituramus in q̄bus ponimus diuisionē:tūc in eis querit diuisio duob⁹ modis.nā aut querit in eis diuisio virtutis a substātia ipsaꝝ:aut q̄rit in eis diuisio substātie vni⁹ a substātia altera.si q̄dē sit in eis p⁹ intentio:tūc magis ꝓterimus medicinas quaꝝ virtutes ⁊ substātias sit q̄rim⁹ q̄z q̄n querim⁹ solū virtutē eaꝝ:eo q̄ in trituratiōe plus dissoluit virtus eaꝝ: ⁊ in infusionib⁹ ⁊ decoctionib⁹ in q̄b⁹ soluz virtus querit reꝝ q̄ infundunt ⁊ ꝺcoquunt:solū res ꝓquassam⁹:⁊ nō adminutas ptes ꝓterimus.si āt in medicinis q̄rit diuisio vnius substātie ab altera:sic fit in medicinis q̄ sunt ꝓpōsite ex ptib⁹ diuersaꝝ substātiaꝝ:tunc si volo solū substantiaz q̄ est in superficie medicine minus eā ꝓtererē caulē:si aūt vellem substantiā q̄ est in p̄fundo:sic si vellē sucum plātaginis:aut caulis tūc magis ⁊ fortius facim⁹ eā triturari:qr p trituratiōnē pars q̄ est in p̄fundo redit ad superficiez:⁊ sic dictū est de caule ⁊ plātagine ꝓportionalr intelligendū est in alijs medicinis. ¶ Si aūt fiat trituratio in medicinis in q̄b⁹ q̄rit ꝓpositio rōne substātie eaꝝ:tunc melior fit ei⁹ cōpositio cuz alijs medicinis q̄n ipse sunt magis ꝓtente:⁊ iō q̄n volum⁹ fortē ⁊ bonā cōpositionē medicinaꝝ adinuicē: quēadmodū q̄rimus in tyriaca in q̄ nō solū opz q̄ medicine ꝓponant quo ad virtutes:verūetiā quo ad substātias: tūc facim⁹ medicinas fortiter ⁊ bñ triturari:qr tūc fit eaꝝ melior icorpatio:⁊ p ꝓns fit melior ⁊ pfectior fermētatio q̄ queritur finalr in tyriaca:q̄n vero non querimus cōpositionē pfectam substantiaꝝ medicinaꝝ:qr nolumus ipsas sit p̄manere vel nolumus q̄ ad fermētationē deueniāt:sed solū querim⁹ cōpositionē quo ad virtutem eaꝝ:tunc facimus eas non multū triturari:sic q̄n isti apothecarij ꝓstruunt syrupū maiorē q fit ex multis reb⁹:nō ita ꝓuertūt res illas:sic faciūt de reb⁹ que ingrediunt ꝓpositionē tyriace qr non volumus ꝓpositionē medicinaꝝ q̄ ingrediunt ꝓstructionē illius scire quo ad eaꝝ subas:sed solū quo ad earū virtutes. ¶ Si aūt fiat diuersificatio in trituratiōe medicinaꝝ penes fortē ⁊ debilē ⁊ mediā rōne virtutis ipsaꝝ:tūc aut fit ipsaꝝ trituratio vt eaꝝ virtus destruat vel deficiat: aut vt ꝑmutetur:aut vt fortificet:aut vt rectificet:fit āt ipsarū ꝓtritio vt ipsaꝝ virt⁹ diminuat: sic q̄n a stomaco aut alijs locis volum⁹ remouere acuitatem magis terimus ipsas:fit aūt ꝓtritio medicinaꝝ vt ipsaꝝ virtus ꝑmutetur: sic exemplificat Aui.auctoritate Gal.de cimino:cū enī sit solutiuū ventris:⁊ volumus q̄ vrinā ꝓuocet:tunc magis ipm triturem⁹:fit aūt trituratio medicinaꝝ vt ipsaꝝ virt⁹ fortificet in medicinis q̄ sūt difficilis reductionis ad actū: ꝓpterea qr sunt substātie valde spisse:tales enī trituramus vt facilius reducant ad actū ⁊ velocius penetrent : vñ q̄n volumus q̄ pip vehemētius ⁊ velocius calefaciat stoma cum:tūc ipm fortius triturem⁹:qr citi⁹ ad actū reducitur ⁊ magis penetrat in tunicas stomaci:⁊ p ꝓns vehemēti⁹ ⁊ citius calefacit ipm:fit aūt trituratio medicinaꝝ vt virtus rectificetur:sic q̄dā p̄cipiūt q̄ colloqntida.s.pulpa ei⁹ vehemēter ꝓteratur:q̄n colloqntida hz ꝓprietatē adherēdi stō ⁊ itestinis:q̄re si fortiter trituratur citius penetrat ⁊ trāsit p itestina deorsum ⁊ si adhereat eis:tūc cū sit multum trita minimū eius adheret eis:q̄re paruū nocumētū pōt in eis iducere:sic hoc affirmat Mesue in suo lib.de cōsolatione capło de colloqntida auctoritate filij Serapionis:⁊ lz q̄dam dicant ꝓriū:de hoc tñ hic nō spectat nr̄o ꝓpositō disputare:⁊ iste sunt intentiones pp quas medicine diuersificantur in trituratione q̄ sunt sumpte ab auctorib⁹ in locis diuersis:de q̄bus aliquas hic exprimit Auic.se ⁊ non omnes. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Judicia vero adustionis sunt ista.naz ex medicinis sunt quedam que aduruntur vt virtus earum minorēt:⁊ quedam sunt que adurunt vt virtus earum augmentetur.

¶ In parte ista ostendit quales dispōnes ⁊ virtutes acquruntur medicinis ex alio artificio.puta ex adustiōe:⁊ diuidit hec ꝑs in duas.ꝑ enī in gñali ponit duos modos ꝓprietatū que acqruntur in medicinis ex adustione.sc̄o in spāli declarat oēs modos:p quos medicine adurūtur ponēdo ꝓprietates q̄s medicine ex eis acqrunt.secunda ibi. (Medicia vō aduritur ⁊c̄.) ꝑma in duas ꝑmo ponit illos modos gñales:quibus medicine adurūtur. sc̄o docet q̄ sunt medicine q̄bus ꝓueniunt illi modi ꝓprietatum p adustionem eaꝝ.secunda ibi. (Et omnes quidē medicine ⁊c̄.)

Aduſtio ꝑt dupliciter accipi.

¶ Ad intellectum ꝓprie ptis sciendum est q̄ adustio pōt duplr accipi.vno mō proprie quo modo accipit eam phs in 4° metheo.⁊ isto modo adustio est superflua decoctio facta a superfluo calido extrinseco decoquēte.s.taliter q̄ facit euaporare humiduz totū ⁊ derelinquit terrestre: quod in cinerē vertitur:⁊ isto modo differt adustio a putrefactiōe ⁊ torrefactione ⁊ digestione differt enim a digōne:qr digestio fit a calido naturali ⁊ facit humidum constare cū fico:⁊ ipsum ꝑficit:sed adustio fit a calido extraneo ⁊ humidum separat a sicco ⁊ corrumpit:⁊ in his ꝓuenit cum putrefactione ⁊ torrefactione:sed differt ab eis:qr adustio fit a calido extrinseco q̄ simul facit humidum ⁊ calidum ꝓprium rei exalare.vnde calidum cum humido in ea simul comburitur:⁊ propterea in adustione ab ipsius principio vsq̄ ad finem res exiccatur:sed putrefactio fit in re q̄n calidum ꝓprium rei factum est extraneum:⁊ factum extraneum paulatim facit humiduz rei euaporare extrahendo

ip̄m de cētro ad supficiē: z qz p̄mo attrahit humidū ad su
pficiē quā hūerat est ꝙ ea q̄ putrefiūt in p̄cipio repiunt
humida z mollia: deide qz vltio humidū resoluit a calido
vltimo putrefacta in cinerē decidūt: sic etiā z ea q̄ sūt adu
sta: z qz putrefactio fit a cal'o p̄pe ipsi⁹ rei cū factū est ex
neū: idcirco putrefactio ponit corruptio nālis mixti cuius
cūqz vt mixtū est: sz adustio qz oīno fit a calido extrinseco
ponit corruptio violēta. torrefactio aūt ꝓuenit cū adustio
ne in hoc ꝙ fit a cal'o extrinseco: sz differt ab ea in hoc qz in
torrefactōe non ꝓsumit humidū totū: sz remanet aliqd cō
tinuās: z ió res torrefactiua non decidit in puluerē vt res
adusta: sed ꝓuertit in carbonē: sed alio mó accipitur adu
stio large p̄o decoctione facta a calido agēte humidū re
soluente siue terrestre p̄ducat ad cinereitatē siue nó perdu
cat: sed conuertat in carbonē: z isto modo accipit hic. naz
in quibusdā medicinis fit adustio que ad incinerationem
p̄ducit vt in lapidibus z mineralib⁹. Jn q̄busdā vo nó: vt
ſi reub. z mirab. adurant nó dz itelligi ꝙ adurāt: ita ꝙ p̄
ducāt ad icinerationē: sz adurunt q̄ſi ad modū carbonis.
¶ Et ex his pz sol'o ad quoddā ꝙ posset obijci de ōfectu
Auic. in dictis suis: qz non determinauit de torrefactione:
nam dōm est ꝙ eam cōprehēdit sub adustióe. ¶ Sciēduz
āt ꝙ h̄ adustio fit ab igne trib⁹ modis. vno⁹ fit ab igne i
me⁹ ficut q̄ñ res imediate ponitur sup ignē: z isto mó adu
runtur res grosse substantie dense: sic lapides ex quib⁹ fit
calx: silr ét ossa z cornua. Scō modo fit adustio ab igne
mediate: sicut q̄ñ res ponitur ad ignē in tegula vel lebete:
vel super aliquo sili: qm̄ tūc ignis non imediate res adu
rendas attingit: z isto modo adurimus res subtilis subē
vt sulfur: pilos: sericum: reub. z filia. si enim exponerent
igni imediate statim disoluerent z paruz. imo q̄ſi nihil de
eaz cinerib⁹ possemus recolligere. ¶ Tertio mó fit adu
stio ab igne partim cuz medio z partim sine medio: z isto
modo adurimus plūbū: es: z filia: ſm quē modū docet il
le seruitor adurere plūbū z es: z fit h̄ mō: qz assumūt lami
ne eris: z aspergunt aq̄: paliqō tps: q̄ñ āt sup aspse sūt po
nit ex eis in olla aliq̄ solariū vnū: z aspgunt ex puluere fa
cto ex sulfure z sale. deiñ sup istas ponūt lamine alie z ite
rū aspgunt ex puluer isto: z sic fit ꝓnter: donec posuerim⁹
ex eis ꝙt voluerim⁹: deiñ ponit olla ad ignē: tūc ex calefa
ctióe ignis supincēdit sulfur: z sal: z adurit laminas illas
z in cinerē vtit: z isto mó ét p̄t aduri auz z argētuz z fieri
puluis de eis: quēadmodū faciūt alchimiste. ¶ Deiñ. c. d.

Adustio fit ab ig trib⁹ modis.

¶ Et omnes quidē medicine acute subtilis sub
stātie aut equalis cum adurunt minuit earum
caliditas z ipsarū acuitas: ꝓpter illō qō ex sub
stantia ignea resoluit infixa in eis: attramenta
z cholchotar. Medicinis vero quaz substātia
est spissa z ipsaz virtus est nō acuta neqz calida
adustio acgrit virtutem calidaz sicut calx. Jsta
enim fuit lapis in quo non fuit acuitas: cuz er
go aduritur conuertitur in acuitatem.

¶ Dic docet q̄ sūt medicine qbus ꝓueniunt tales modi p̄
prietatum q̄ ex adustione acgrunt z ꝙ dicit in ista p̄ticula
notū est z expositione nó indiget. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Medicina vo ꝓp vnū qnqz accidentiuz adu
rit: aut vt frangat de eius acuitate: aut vt acqui
rat acuitatē: aut subtilie substantia eius spissa:
aut vt p̄paret ad ꝓuertendū: aut vt destruat
malitia que est in eius suba. Exēpluz p̄imi est
attramētū z cholchotar. Exēpluz scōi est calx.
Exēplū tertij est cācer z cornu ceruinū qō adu
rit. Exēplū q̄rti est sericū. nā ipm administrat
in cōfortando cor: z ſi administret incisum est
etiā cōuenientius q̄z ſi administret adustū. sed
qm̄ incisum non sequit minorationez partium
sufficientē nisi cū labore aduritur. Exempluz qr
ti est adustio scorpionis in intentionem admi
nistrationis eius ad lapidem.

¶ In parte ista in spāli declarat oēs modos intentionū pp
q̄s medicine adurunt: z p̄ ꝓponit hos modos. scō declara
rat eos p exēpla. scōa ibi. (Exēplū p̄mi est ⁊c.) ¶ Circa p̄
mā pt̄ intelligendū ꝙ diuersificatio istoz modoz: pp q̄s
medicina aduritur accipit ſm hoc: qm̄ adustio medicine fit
aut gr̄a subē medicine: aut gr̄a virtutis ei⁹. siquidē fiat pp
virtutē: aut fit qz virtus abijciat z minoret: z sic est p̄mus
modus: aut fit vt virtus eius augeat: z sic est scōs modus
aut fit vt virtus eius emendet z melioret: z sic est qrtus
modus. si vero fiat gr̄a subē: tūc aut fit gr̄a subē quā medi
cina hz i seipsa: z sic est terti⁹ modus: aut fit gr̄a subē quā
acqrere dz in cōparatione ad corp⁹: vt ad rem ꝓterentē: z
sic est q̄rtus modus: z ſi dicat ꝙ Mesue posuit solum tres
modos: p quos medicina dz aduri: dōz ꝙ Mesue solū po
suit modos adustionis vt deseruiūt medicis solutiuis: iste
vo ponit cōes z gñales vt deseruiūt oībus medicinis ſi
ue sint solutiue siue nó solutiue. tūc cū dicit. (Exemplū p̄ri
mi est). docet hos modos per exēpla: z notuz est: ꝙ in oi
bus dicit expōne non indigēs. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ablutionis aūt iudicia sunt: qm̄ remouet ab
oi medicina illud qō ei p̄mixtū ē de suba acuta
subtili: z sedat illud in ea z tēperat ipsaz. Et sūt
ex eis quas ifrigidat post caliditatē supfluam.
Et pp hoc ablutio ab omni medicina terrea re
mouet igneitatē quā ab adustióe acqsiuit: sicut
calx abluta remanet enim temperata: z auferē
eius adustio. Et sunt ex eis in quibus non est i
tentio eius in infrigidatione tm̄. imo intentio
eius est possibilitas minorandi partes earum.
ita vt ad vltimū finē pueniāt: sicut ablutio thu
tie in aq̄. Et ex eis sunt q̄ abluunt vt remoueat
ab eis virtus que non placet: sicut summū stu
dium in abluendo lapidem armenū z azuli ita
vt separetur ab eis virtus nauseatiua.

¶ In parte ista ostēdit quales dispónes z virtutes acgrunt
medicinis ex alio artificio qō est ablutio: z hec ps diuidit
in duas: qz p̄ ostendit iuuamentū gñale ꝙ ablutio facit in
medicinis: z scōo ostendit spālia iuuamēta eius. scōa ibi.
(Et sunt ex eis quaz ifrigidat). Et ista pars diuidit in ptes
tres sicut tria ponit iuuamenta spālia z intēciones pp q̄s
medicine abluunt. 2ª ibi. (Et sunt ex eis in qb⁹). 3ª ibi. (Et
ex eis sūt q̄ abluunt). ¶ Ad itellectū aūt istaz ptiū est sciē
dū ꝙ ablutio accipitur trib⁹ modis. vno modo accipitur
ablutio ꝙ idē est q̄ lotio alicuius que fit p̄ter hoc ꝙ virt⁹
aliqua rei que abluitur cadat in rem cum qua fit ablutio:
sicut isto modo abluūt apothecarij radices z herbas: vt
sordes remoueāt ab eis: z isto⁹ nō accipit h̄: sz alio modo
accipit ablutio ꝓut est locis q̄ fit ad hoc vt acqratur aliq̄
virtus rei in qua fit lotio: z isto modo ablutio vel lotio nō
differt ab infusione: sed tertio modo accipitur p̄o lotio
ne: per quā acquirit aliqua virtus rei que abluitur. z isto
modo maxime videtur hic accipi ab Auic. qz tamen infu
sio cum ea ꝓuenit cum fiat vtraqz cum aliquo corpore hu
mido: posset dici ꝙ sub ablutione infusionē etiam compre
hendit.

hendit. ¶ Et ꝑ ħ̄ solueret ad qđā ꝙ posset obijci ꝫ Aui. posset ei qs dicē ꝙ Aui. fuerit defectiu⁹ cū omiserit artificiū ꝙ est infusio. naꝫ dicem⁹ ꝙ ipꝫ potuit sub ablutione cō prehēdere. ¶ Sciēdū tn̄ ꝙ ablutio ꝑprie accepta: vt accipit. ꝫ° mō ꝓuenit ꝛ differt ab infusione: ꝓueniūt enī qr̄ tā infusio quā lotio reqrūt aliqđ corp⁹ liqdū: ſꝫ dīnt qr̄ ꝑpe ablutio est qn̄ res aliq̄ aspergit ab aliq̄ corpe humido vel liqdo: vt ab illo corpe liqdo alteret: nō vt reꝫ illa alteret illđ corp⁹ liqdū. ita ꝙ ꝑ ablutionē nō q̄rim⁹ vt illud corp⁹ liqdū acqrat v̄tutē a re q̄ ab ipso abluit: sed infusio est qn̄ medicina imponit in aliq̄ corpe liqdo sic: ꝙ nō q̄rit ꝙ medicina acqrat v̄tutē ab illo: ſꝫ q̄rit ꝙ illud corp⁹ liqdū acqrat v̄tutē ab ea: sic̄ isto mō myraboł. ꝛ reubarbaꝫ ꝛ plēs alie medicie infundunt in liquore aliq̄: vt v̄tus myrab. ꝛ taliñ medicinaꝫ trāseat in liquorē: postea liq̄re illo vtimur: ꝛ subam myrab. vel aliaꝫ medicinaꝫ abiicim⁹: ꝛ ió nō est eadē intētio auctoꝫ cū dīnt de re aliq̄ ꝙ ipsa ꝺꝫ ablui: sicut qn̄ dīnt ꝙ ipsa ꝺꝫ fundi: qr̄ qn̄ res abluit daf̄ suba illi⁹ rei ſꝫ qn̄ infundit daf̄ liquor: in q̄ est infusa res illa: ſꝫ nō daf̄ suba illi⁹ rei. ¶ Et ex ħ̄ appet ét ꝺ̄ia exp̄ssionis ab infusione: qr̄ in expressione vadit aliqd de suba rei infuse: ꝙ est magis subtiliatū ꝛ liq̄tuꝫ: ſꝫ in infusione nō vadit: vt dcm̄ é. ¶ Similr ét est nōn⁹ ꝙ ablutiones ꝛ infusiones aliqn̄ p̄nt fieri i re simplici: ꝛ isto mō qn̄ ꝺ̄ ꝙ res aliq̄ infundat ꝙ abluat absolute ꝛ simplr intellr: ꝙ ħ̄ fiat in aq̄ dulci simplici: sed aliqn̄ pōt fieri ħ̄ ablutio vel infusio in re cōpōsita: sic̄ cū liq̄ re hūte aliq̄ꝫ determinataꝫ v̄tutē: ꝛ isto mō ablutio vel infusio nō fit i aq̄ simplici: ſꝫ fit i aq̄ q̄ vel hꝫ v̄tutez alterare: vt est aq̄ roſ. vel hꝫ v̄tutē roborare ꝛ ꝓfortare: vt est aq̄ fenic. vel aq̄ celidonie in me⁹ ocularib⁹: q̄ abluunt cuꝫ eis. Et ħ̄ inq̄ꝫ filī mō intellr i alijs medicis sic̄ aloes aliqn̄ abluit cū liquore: q remouet acuitatē ꝛ vim apitiuā quā hꝫ: vt qn̄ abluit cū aq̄ infusionis masticis: aliqn̄ abluit cuꝫ re q̄ auget acuitatē ei⁹: vt qn̄ abluit cū aq̄ infusionis speciēꝫ aromaticaꝫ. Nūc aūt Aui. solū vī ħ̄ itelligē de ablutiōe: q̄ fit cū aq̄ simplici: qm̄ ħ̄ ablutio est gn̄alioꝛ ꝛ cōioꝛ. His g̃ ꝑintellectis sniet lr̄a Auic. q̄ in verbis suis satis est clara exp̄one nō indigens. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Cōgelationis aūt iudicia sunt: qm̄ in oi medicina congelata virtus subtilis destruit ꝛ addit frigus: sicut est frigide substantie.

¶ In hac ꝑte ponit iudicia alteri⁹ artificij: qđ ꝺ̄ ꝓgelatio. ¶ Juxta quā partē notādū: ꝙ sic̄ nos medicinas calefacimus: vt ipse cito ꝛ fortiter faciāt opōnes calitatis: ita iterdū medicinas infridamus vsq̄ ad cōgelationē: vt qn̄ volumus ipsas nō cito remoueri a mēbro ꝛ maioꝛē infridationē iducere: sic̄ accidit in gomorea: qm̄ in ei⁹ curatione qn̄ a calitate ꝺtingit nos infridam⁹ olea ꝛ vnguenta valde: q̄ debēt renib⁹ appꝛoximari: vt āpli⁹ ipsos infridēt: ꝛ silr iterdū infridam⁹ istas mucillagines: q̄ appꝛoxiant lingue ad remittēdū supfluā ariditatē ꝛ siccitatē ei⁹: ꝛ sic̄ dcm̄ est de me⁹: ita ét interdū facim⁹ ħ̄ cū cibis ꝛ potib⁹: q̄s qđē infrigidam⁹ interdū adeo vt cōgelent faciēdo ex eis gelaticiū: ꝛ ħ̄ facim⁹ ad ħ̄ vt diuti⁹ in stō morent: ꝛ morātes in ipso alterēt caliditatē ei⁹. ħ̄ g̃ ꝑintellecto appet ꝙ Aui. dicit in lr̄a que satis est clara. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Vicinitatis vero iudicia sunt: qm̄ medicine aliqn̄ acqrunt ꝑ vicinitatē q̄litates extraneas: ita vt resoluant eaꝫ operationes. Nam multe medicinaꝫ frigidaꝫ fiunt calide impssionis ꝓpterea ꝙ acquirunt ex vicinitate asse fetide ꝛ eu forbij: ꝛ castorei: ꝛ muſci: qualitatem calidam. Et plurime medicinarum calidarum facte sūt frigide impressionis: ꝓpterea quia adepte sunt ex vicinitate camphore: ꝛ sandali qualitatē frigidam: oportet ergo vt scias hoc de esse medicinarum: ꝛ aliena genera diuersa quarundam a vicinitate aliarum.

¶ In parte ista oñdit quales dispónes ꝛ v̄tutes acqruntur medicis ex vicinitatib⁹ vnius medicine ad alias. ¶ Ad cuius intellectū est sciendū ꝙ medicine ꝑmutāt suas q̄litates ex vicinitate aliaꝫ medicinaꝫ: vicinitas āt ista pōt eē duplex: vna est vicinitas rōne loci gnōnis: ꝛ q̄dā rōne loci ꝓseruationis: ꝛ ex vtraq̄ꝫ vicinitate medicine ꝑmutant q̄litates suas: ꝑ qđē ex vicinitate: q̄ est vnius medicine ad aliā rōne loci gnōnis: sic̄ qn̄ herba aliq̄ hns cōplonē calidā ponit iuxta herbā habentē cōplonē fridā: si caliditas ꝓme est potētioꝛ remittit friditatē scō̄e: ꝛ ecōuerso: ꝛ hoc cō tingit: qm̄ herbe ꝛ radices ꝛ alia terre nascētia alterāt locū vt terrā ꝛ aerē: in qb⁹ ꝺtinent: terra aūt ꝛ aer alterati a q̄litate vni⁹ herbe alterāt herbā aliā: q̄ in eis ꝺtinet: que ē vicina ꝑme: ꝛ ideo si illa erat cōplonis fride fit calē: aut minus fride ꝛ ecōuerso. Et ꝑpterea videmus ét ꝙ ex tali vicinitate nō solū fit ꝑmutatio in medicinis quo ad q̄litates ꝓmas sed ét quo ad scōas: vt quo ad saporē ꝛ odorē: vt ad sensum appet: ꝙ caules orti inter lupinos acqrūt ab eis acuitatē ꝛ amaritudinē: orti aūt inter cucurbitas declināt ad dulcedinē. Maxie āt accidit ꝑmutatio in tali vicinitate rōne loci gnōnis: qn̄ iter herbas ꝛ plātas accidit ꝓtact⁹: vt qn̄ simul plātant due radices vel due alie plāte mirabilr cōplo vnius ꝛ v̄tus ꝑmutat v̄tutē alteri⁹. Et ꝑpterea experientia videm⁹: ꝙ si plātet radix raffani ꝛ elleborī in vna fouea: ꝙ raffan⁹ hꝫ v̄tutē elleborī solutiuā: q̄si sicut hꝫ elleborus: ꝛ hoc ꝓsonat ei qđ ponit a Jo. Mesue dicēte: ꝙ si assumat raffan⁹ ꝛ ꝓfoꝛet terrebello: deide i foramina imittat elleborus postea plātet ꝛ dimittat per aliqđ tp̄s: ꝙ radix illa raffani acqrit virtutē solutiuā: quā hꝫ ell's. Et sic appet qūo ex vicinitate loci gnōnis vna medicina ꝑmutat v̄tutē alteri⁹ medicine. ¶ Ex vicinitate vō loci ꝓseruationis ꝑmutat vna medicina aliā qn̄ medicina q̄ in v̄tute est fortioꝛ: ꝑid qđ ab ea resoluit alterat aerē cōtinentē. Aer aūt alteratus alterat illam medicinā aliā. Et fit ét ħ̄ alteratio per ꝺtactū. vt si se adinuicē ꝺtangāt: tunc alterat vna medicina ab alia potētioꝛi: ꝛ ꝑmutat v̄tus ei⁹ ad v̄tutē alterius: hoc tn̄ multo magis fit ex vicinitate loci gnōnis. ¶ Et nō solū ex vicinitate ꝓseruationis fit ꝑmutatio in v̄tutib⁹ ꝛ cōplonib⁹ medicinaꝫ: verū ét fit ꝑmutatio ꝗꝫ modū suḃe eaꝫ. Et ió isti apothecarij i cāphoꝛa retinent pstiliū: vt eius suḃam cōdēset ꝛ ꝓhibeat ei⁹ resolonē: ꝛ cū hoc vnū nō ipedit aliud in q̄litatib⁹ actiuis rōne diuersitatis eaꝫ: qr̄ vtrūq̄ꝫ est cōplonis fride: acqrit tn̄ camphoꝛa in q̄litatib⁹ passiuis ex eo vnū iuuamētū: qm̄ pstiliū sui hūiditate refrenat vehementē siccitatē cāphoꝛe. ¶ Et sic̄ dcm̄ est: ꝙ ꝑmutatio fit in q̄litatib⁹ ꝓmis medicinaꝫ ex vicinitate loci ꝓseruationis: ita intelligēdū est filī mō de ꝑmutatione in saporib⁹ rōne eiusdē vicinitatis: vñ si qs poneret in absynthio medicinā aliquā dulcis saporis acqreret inde amaritudinē. Et ꝑpterea isti apothecarij edocti cauteloſe medicinas diuersarū v̄tutū ponūt in locis diuersis ꝛ faciūt in statione diuersas series: ſꝫ cōiter multi male sciāt ordinare. Et forte ħ̄ vult dicere vltimo Auic. cū subdit. (Et aliena.) ita ꝙ li aliena sit modi iperatiui. Aliena dico. s. in ꝓseruatiōe gn̄a diuersa. i. medicinas habētes varias ꝛ diuersas v̄tutes a vicinitate quarūdā aliaꝫ sup. habētiū v̄tutes multū ꝓxias ꝛ diuersa ab illis: ꝛ hoc qn̄ vis eis singulr vti: pōt tn̄ alr ħ̄ ps exponi: qr̄ cū Aui. exposuerit medicinas duoꝫ geneꝫ. s. calidas ꝛ fridas posse se adinuicē alterare a vicinitate vnius ad aliā: vult modo hoc idē oñdere de alijs duob⁹ generib⁹ medicinaꝫ. s. de humidis ꝛ siccis dicens: ꝙ gn̄a medicinaꝫ aliena. s. alia a p̄di-

ctis duobus gñibus: q̄ sunt gñe humidaꝝ ⁊ siccaꝝ sunt diuersa.i.seinuicē in v̄tutibus diuersificant a vicinitate.i.pp vicinitatē quarūdā aliaꝝ.s.de his eisdē generib⁹: qr sicut medicine calide ex vicinitate ad frigidas fiunt frigide impressionis ⁊ ecōuerso:ita ēt alique medicine humide ex vicinitate ad siccas fiunt sicce impressiōis:⁊ ecōuerso:⁊ hoc est qō vult dicere Aui.¶Deide cū dicit.

¶Judicia vero permixtionis sunt:quoniā medicinarū operationes quādoqꝫ fiunt fortes propter mixtionem:⁊ quandoqꝫ destruuntur ipsarum operationes propter admixtionē:⁊ q̄ñqꝫ rectificantur ⁊ remouet ipsarum malitia.

¶In pter ista Aui.oñdit q̄ dispones ⁊ v̄tutes acqrunt medicinis ex vltimo mō artificij supius notato.s.ex pmixtiōe vnius me^nt cū alia me^na ⁊ p̄ ꝓponit quot ⁊ q̄ sunt modi dispositionū q̄ medicinis acqrūtur ex pmixtione vnius cum alia.scdo illos modos ꝺclarat p exēpla.scda ibi.(Exēplū pmi est.)¶Ad euidētiā p' ptis est intelligendū sicut ponit Auer.5.sui colliget cap.de medicinis ꝓpositis necitas pp quaꝫ medicinaꝝ cōpō ⁊ pmixtio fuit inuenta est pp duo in gñe.s.pp dispones corpoꝝ:⁊ pp ipsasmet medicinas.Propter dispones quidē corpoꝝ fuit necessitas cōpōnis eaꝝ ⁊ pp dispōnes nāles:⁊ pp dispones nō nāles:⁊ pp dispones ꝑter nām pp dispones qdē nāles:qr nō cuiuslibet corporis est vna cōplō nālis ꝑm oia mēbra:imo ꝑm plurimū reperiunt corpa:q̄ i mēbris suis hñt ꝓplones diuersas ⁊ ꝺuas: vt qr stomacū hñt fridū ⁊ epar hñt calidum:⁊ cerebꝝ calidū ⁊ cor frigidū:⁊ sic de alijs:pp qō in talib⁹ cibi q conueniunt ei medicine nō sunt vniformes ⁊ sil'es:sed debent eē dissimiles ⁊ difformes saltem in virtute ⁊ i potētia:vñ adinuicem eos pmiscemus:Sil'r ēt est nēcia talis cōpō pp appetitū diuersitatē:que est in hoīb⁹:qr enim hoies nāliter appetūt cibū delectabilē sibi pmiscemus cū cibis eoꝝ que delectabiles faciūt ipsos eis:sil'r ēt qr vtpl'm hoies abhorrēt medicinas amaras miscem⁹ cū eis dulcia:sicut ꝯcharū ⁊ mel:lꝫ ex alia cā eis nō indigeāt.Propter dispōnes vero rex nō nāliū est nēcia pmixtio medicinaꝝ: qm̄ in estate pp caliditatem aeris apponimus medicinas ⁊ cibos cum rebus declinātibus ad frigus vt ipugnet caliditati aeris. In hyeme vō facim⁹ ecōtra.Propter dispōnes vero p̄ter nām necessaria est cōpō:qm̄ multotiens ꝓponunt res p̄ter nāꝫ:q̄ indicāt in remotiōe ipsaꝝ ꝺria ⁊ diuersa debere approximari:sicut est in cōpōne diuersorū morboꝝ adinuicē ⁊ in cōpositione etiam morbi cum cā:qm̄ morbus indicat infrigidationem ⁊ causa indicat subtiliationē ⁊ calefactionem:⁊ sicut etiam est in cōpōne morbi cū accidente: sicut totum hoc declaratum est in lib.terapē.methodi:⁊ qr talia sic adinuicem cōponunt:que indicant diuersas intētiones quas ꝑficere non potest vna medicina simplex:idcirco adinuicē pmiscemus medicinas diuersarū v̄tutum ⁊ ꝺriarum.¶Sed alia fuit necessitas cōpōnis ex pte ipsaruꝫ medicinaꝝ:⁊ ꝫ necessitas est duplex:quedā enim est sumpta ex ipso mō cōponēdi eas adinuicem:⁊ quedaꝫ est sumpta ex pte v̄tutū ipsaꝝ. Rōne qdem prime necessitatis nos permiscem⁹ in medicinis:que adinuicem ꝓponunt:aliquam mām cū qua fit bona adinuicē eaꝝ pmixtio:sicut isto modo in electuarijs oīb⁹ ⁊ ꝓfectionib⁹ ⁊ sirupis apponim⁹ mel vel ꝯcharū ⁊ cerā apponimus in vnguētis:⁊ hoc facimus ꝓpterea vt medicine ille mediātibus illis ad ꝓpositionē deueniāt:nō qr mel ⁊ ꝯchaꝝ ⁊ cera augeāt v̄tutem illaꝝ:aut malitiā rep̄mant vel corrigāt:sed solū ponimus ea rōne melioris ꝓpōnis eaꝝ vt in cōpōne fermententur ⁊ cōseruent. Rōne ꝝo scde necessitatis.s.rōne v̄tutuꝫ medicinaꝝ ꝓponunt medicine adinuicē ꝑm illos modos qui ꝫ ponunt.s.qm̄ permixtio eaꝝ:fit aut vt iuuentur ⁊ augeant

earum operationes: aut vt destruantur:aut vt corrigatur ⁊ rectificet malitia:que est in eis.¶Aui.g̃ ꝫ non intendit tangere oēs diuersitates ꝓpōnis medicinaꝝ adinuicē.naꝫ illas q̄ fiunt rōne rerꝫ nāliū ⁊ rōne rerꝫ non nālium ⁊ rōne rerum p̄ter nām ꝫ nō tangit:sed solū tangit modos ꝓpōnis:qui sunt sumpti ex pte ipsaꝝ medicinaꝝ:non q̄dē etiā rōne modi ꝓpōnis:sed solū illos qui sunt sumpti ex parte v̄tutum ipsaꝝ.Determinare enim de alijs modis ꝓpositis spectat aut ad libros curatiuos:aut ad quinqꝫ cañ.in quo tractaꝫ de compositis medicinis.Sed illos qui sumuntur ex parte virtutum medicinarum spectat ꝫ tradere:vbi de medicinis ⁊ virtutibus ipsarum tractatur:quoniam vnus modus ꝑm quem simplices medicine acquirunt virtutes sumitur ex permixtione earum cuꝫ alijs medicinis:vt ꝫ in littera declaratur.¶Deinde cum dicit.

¶Exempluꝫ primi est:qm̄ quedā medicine sūt in quibus est virtus solutiua:sed tm̄ idigent virtute adiuuatiua:cū in ipsaꝝ nā nō sit adiutoriū forte.Cum ergo eis adiutorium associaꝫ operant fortiter:sicut turbith:inest enim virtus ei solutiua:sed ipsa est debilis quare soluere non pōt.Euacuat ergo qō p̄sens est ex subtili flegmate.Cū ergo ei associatur zinziber:soluit cuꝫ adiutorio sue acuitatis ꝯmorē viscosuꝫ plurimum vitreū:⁊ fit velocior eius solutio ⁊ similr epithimū tarde solutionis est:cū ergo associaꝫ ei piper ⁊ medicie subtiles soluit velociter: qm̄ ipse adiuuant ipsum in soluendo:⁊ similiter in reubarbaro est virtus cōtractionis fortis:ꝫ tamen cum ea est virtus aperitiua minuens eiuꝫ operationem.Si ergo permisceatur cum bolo armeno:aut cum acatia contrahit vehemēter. Et quandoqꝫ pmiscēt:vt penetrare faciāt ⁊ repellāt sicut crocus permiscet cuꝫ rosa ⁊ cāpho ra ⁊ corallo:vt faciat ea penetrare ad cor.Et q̄ñ qꝫ permiscent eas pp cōtrariū illius:sicut semē raffani pmiscet cū subtiliatiuis ⁊ penetratiuis: vt retineat ea in epate tanto spacio quo cōpleaꝫ in ipso opatio q̄ intēdit:qm̄ ipse cū in epate subtilitate sua penetrant pertranseunt velociter añ complementum operationis:semē ergo raffani conuenit ad vomituꝫ:quare figitur ad illud: quod ad venas mouetur per contrarium.

¶Hic Aui.modos predictos dispōnū quos medicine exq̄runt declarat:⁊ tria facit:p̄ oñdit quot modis medicina ex pmixtiōe in sui v̄tute fortificaꝫ.scdo declarat qūo ex pmixtione eius virtus destruiꝫ.tertio declarat qūo ex pmixtiōe eius virtuꝫ rectificaꝫ ⁊ corrigiꝫ.secunda ibi.(Ille autē que destruunt.)ꝫ ibi.(Tertij vero exēplū.) Prima pars diuiditur in partes quinqꝫ ꝑm q̄ quinqꝫ ponit modos ꝑm quos vna medicina virtute alterius fortificat secuꝫ admixta.2^m ponit ibi.(Et sil'r epithimū).3^m ponit ibi.(Et similr in reubarb.)4^m ponit ibi.(Et q̄ñqꝫ pmiscentur.)5^m ponit ibi.(Et quandoqꝫ permiscent eas.)¶Ad intellectū autem distinctionis istorum quinqꝫ modorum notanduꝫ:q̄ eoꝝ distinctio cū sufficientia sic potest haberi:qr medicina aliqua ex permixtione alterius secum pōt fortificari in opatione tribus modis:aut ratione virtutis que est principium operationis:aut ratione subiecti vbi debet fieri opō aut ratio/

ne tẽporis sufficiẽtis in opõne ipsius. Siquidẽ fortificetur pmo mõ: tũc põt fortificari duplr. Nã medicine vtus intẽditur aut qz pmiscet cũ medicina habẽte eãdem virtutẽ q̃ hz eandẽ opationẽ exercere quã hz illa cui pmiscetur: aut eius vtus intẽditur qz pmiscetur cũ medicina que ꝑparat ipsam ad meliorẽ operationẽ eius. si intẽdatur ꝑ mõ sic ẽ tertius modus: sic acacia ⁊ bolus armenus pmiscẽtur cũ reubarb. qz medicine ille habẽtes vtutẽ ꝯstrictiuã ad augent vtutẽ ꝯstrictiuã reubarb. ⁊ refrenãt acuitatẽ ei⁹: ⁊ b ẽt modo vna medicina solutiua adiuuat aliã in soluẽdo: lz hoc possit ꝓtingere duob⁹ modis: si magis de articulare velim⁹: qz aut vna medicia adiuuat aliã in soluẽdo absolute: aut adiuuat aliã in soluẽdo nõ solũ absolute: sz ꝑprie respectu alicui⁹ determinati humoris. ꝑ mõ pmiscemus scamoneã cũ oib⁹ medicis solutiuis: siue soluãt flegma siue cholerã: siue meliaz: qz scamonea viz solutiuã absolute ita fortẽ hz: vt oẽs medicinas adiuuet in soluẽdo. scõo võ modo vna medicina adiuuat aliã in soluendo: qm̃ cũ vna medicina q̃ eũat vnũ humorẽ vt flã permiscem⁹ aliã medicinã que eũat flegma: vt in maiori q̃ztitate ipsum eũet: vt quãdo cuz turbith miscem⁹ colloquintidã. Jn hac eniz pmixtione nõ iuuatur vna medicia ab altera rõne virtutis eũatiue absolute inquãtuz eũatiua est: sed iuuatur ab altera rõne virtutis eũatiue: que est respectu alicuius humorꝭ determinati: vt flatis. ¶ Si autẽ virtus medicine fortificet: qz ipsa permisceatur cũ medicina nõ habẽte eandẽ virtutem secũ: sed habẽte virtutẽ que preparat operationi virtutis illius medicine tunc hoc põt esse duplr. Nam talis medicina: que iuuat alteri medicine aut iuuat sibi per virtutẽ cõem: aut per võtutem ꝑpriã specificã. si iuuet eam ꝑmo modo: sic est secundus modus: sicut quãdo piper cõmiscetur cum epithimo: quoniã piper nõ per virtutẽ propriam: sed per virtutem cõem: vt per virtutẽ subtiliatiuaz fortificat operationẽ epithimi: ⁊ hoc faceret oiꝭ alia medicina calida habẽs virtutẽ subtiliatiuã: sicut habet piper. ¶ Si võ hoc faciat scõo modo: sic est ꝑmus modus: quẽ ponit sicut fit in pmixtione çinçiberis cũ turbith: sed hoc ꝓtingit quia çinçiber preparat humorẽ ⁊ vias: per quas debet turbith humorẽ attrahere ⁊ euacuare: ⁊ ẽt qz exꝑprietate ⁊ aspectu ꝑprio quẽ ad turbith hz roboratur ipa virtus euacuatiua flegmatis: que est in turbith: nõ aũt facit hoc per virtutẽ cõem que est in çinçibere: vt per virtutem suã subtiliatiuã ⁊ aperitiuam: qz si ꝑter hoc fortificaret operationẽ eius: tũc ẽt ⁊ piper sibi admixtũ hoc faceret qõ nõ videmus. Et iõ sigillatur vtus turbith a virtute ꝑpria: que est çinçinber: vt Mesue ponit in suo libro de ꝯsolatione: quã sigillationẽ alia medicia nõ facit: dato ꝙ sit eiusdẽ cõpl'onis cũ ea. ¶ Si aũt vtus medicie roboretur in sui opõne rõne subiecti in qõ dz fieri operatio: sic est q̃rtus modus: qui qdẽ est qñ pmiscetur cũ vna medicina: que facit ipsaz penetrare ad locũ in quo q̃ritur opatio ei⁹: sicut qñ cũ cãphora ⁊ corallo ⁊ rosis pmiscetur crocus: q facit ipsam penetrare ad cor. Jn cui⁹ pmixtione nõ solũ est hoc iuuamentũ fortificationis vtutis: qm̃ qñ medicina cito trãsit ⁊ nõ alteratur ei⁹ vtus ex mora in suo trãsitu: ⁊ a mẽbris ꝑ que trãsit ⁊ nõ alterata ⁊ non diminuta fortius opatur. ¶ Si aũt vtus medicine fortificetur rõne tpis sufficiẽtis operationis ei⁹: vt qz sufficiẽti tpe imoretur: sic est qntus modus ⁊ vltimus: sicut qñ permiscem⁹ semẽ raffani cum medicinis subtiliatiuis ⁊ penetratiuis: vt retineant illa medicamina in epate tanto tpis spatio: q̃ sufficienter operetur in ipso propter causam quam Aui. deducit in littera. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Jlle autem: que destruũtur ꝑpter cõmixtionem sunt: sicut si sint due medicine vnam efficientes operationem: sed duabus potẽtijs cõtrarijs: aut quasi contrarijs: tunc quando aggregantur: si cõtingat ꝙ vna earum antecedat ad operationem suam efficiet operationem: ⁊ si non antecedit vna earum ad aliam prohibẽt se: sicut viola: etenim soluit leniendo: mirabolani soluunt exprimendo ⁊ inspissando. Cum ergo superueniunt materiei amborum operationes destruuntur vel destruunt se: si mirabolani antecedunt: deinde si superuenit viola nõ inest alicui ipsorum operatio. Et si antecedat viola ⁊ leniat: deinde superueniant mirabolani ⁊ exprimant erit operatio fortior. Tertij vero exemplum sunt aloes ⁊ bdellium ⁊ dragagantum. Aloes enim soluit ⁊ mundat intestina: sed tamen excoriat ⁊ aperit venarum orificia. Cum ergo associatur ei dragagantum et bdellium conglutinat dragagantum quod abrasit aloe: ⁊ confortat bdellium venarum orificia ⁊ est incolume. Jsti vero sunt canones et exempla iuuantia ad cognoscendas naturas medicinarum ⁊ earum administrationem.

¶ Hic Aui. declarat modũ ꝺz quẽ vna meⁿᵃ pmixta cũ alia destruit opõnẽ ei⁹. Jn qb⁹ vbis Auic. duo insinuat ꝑᵐ est q̃ sunt medicine q̃ adinuicẽ pmixte se impediũt in opõnib⁹ suis: insinuat eni ꝙ tales medicie sunt q̃ vnã faciunt opõnẽ: faciunt tñ eã cũ vtutib⁹ ꝯtrarijs: sicut est de medicina lenitiua ⁊ cõpressiua. Nã vtraq; soluit ventrẽ tñ hanc operationẽ faciũt cũ virtutib⁹ ꝯtrarijs. Cõpressiua eni hoc operaẽ per vim cõpressiuã: lenitiua aũt per vim lenitiuã: q̃ virtutes sunt vtutes ꝯtrarie. Et qz vnũ ꝯtrariũ impedit operationem alterius: ideo si iste medicine pmiscean̄t: ⁊ simul vtutes eaꝝ occurrãt in operãdo circa mãm aliquã virtus vnius impediet vtutẽ alterius in opatione ipsius ꝑpter qõ incõueniẽs est pmixtio taliũ medicinaꝝ vt est pmixtio violaꝝ que soluũt lenificãdo cũ permixtione myrabolanoꝝ qui soluunt cõprimẽdo. ¶ Scõo aũt Auicen. insinuat ꝙ licz mixtio talium medicinaꝝ sit incõueniẽs: tamẽ he medicine exhibite ꝓuenienter iuuant in operando: ⁊ istud q̃dẽ in eis est quãdo in opatione nõ simul occurrũt: sed operatio vnius añcedit operationẽ alterius. Et hoc quidẽ cõtingit quãdo in operatione non simul ꝓcurrũt: sed opatio vnius antecedat operatione medicine: que ꝑparat operationi alterius: vt si precedat operatio medicie lenificãtis: deinde sequat operatio medicine cõpressiue: tũc fiet operatio fortior ⁊ melior: quoniã medicina lenificãs disponit mãz ad hoc vt habilius postmodũ euacuet cõpressa: aperit etiã vias per quas facilius cõpressiua opationẽ suã exercet. Si võ ꝑcedat operatio cõpressiue deinde subsequatur operatio lenitiue: tũc destruet operatio ipsoꝝ: quoniã cõpressiua est causa vt vie remaneant ꝓstricte: ⁊ humor q remanet amplius adhereat loco: vñ lenificatio postea impedit: ⁊ sic destruitur operatio lenitiue ⁊ dimittit ẽt operatio cõpressiue: inquãtuz ipsam nõ preceſſit illud qõ habilitat mẽbra ⁊ humorẽ ad facilẽ operationẽ ipsius: quẽadmodũ habilitat id qõ mẽbra ⁊ humores lenificat: ⁊ h est intentio Aui. in hac particula. Questio. iij.

Sed circa vtrũq; ꝙ insinuat Aui. aliqs dubitabit. Naz ꝑ aliqs dubitabit circa hoc ꝙ phibet pmixtionẽ medicine lenitiue cũ cõpressiua: vt violarũ cũ myrabol'. naz ꝓuz hui⁹ ad lr̃am ponit Joãnes mesue in suo libro de ꝯsolatione medicinaꝝ cap. de myrabol'. ait

eni. Quidã enī dixerūt q̄ nō est bona eoꝝ p̄mixtio cū me/dicina labificatiua ⁊ lenificatiua:qm̄ operationes eaꝝ in ídipsum:se perimūt:sed ego nō video illud:imo remouet ab eis adherētia ⁊ corrugatio:⁊ acq̄rit solo facilis. Jdez ēt vult Aggregator i libro simpliciū cap̄ de myraboł. ait enī qui vō vult addere in bonitate p̄parationis eoꝝ coḡt eos cū p̄unis ⁊ sebesten ⁊ iuiubis ⁊ tribuat:q̄ ī istis me/dicinis est viscositas q̄ remouet stipticitatez eoꝝ:⁊ admi/scet viscositas eoꝝ cū stipticitate myraboł.⁊ fit iuuatiua. ¶ D̄. Hoc arguit rōne q̄ possint he due medicine misceri nō solū in quātitate ineq̄li:verū ēt q̄ possint misceri in q̄̄/titate eq̄li:q̄ aut p̄hibet ista medicinaꝝ permixtio rōne virtutū p̄priaꝝ occultaꝝ:aut rōne virtutū cōium:que sūt p̄rie.s.rōne vtutis cōpressiue ⁊ lenitiue:cū non sint plures vtutes in eis:sed nō p̄hibet rōne vtutū p̄priaꝝ:q̄ nō p̄hi bet permixtio duaꝝ medicinaꝝ in quātitate eq̄li:q̄ habēt virtutes purgādi humores p̄rios:vt non p̄hibet p̄mixtio scamonee ⁊ turbith ineq̄li quātitate.ḡ multo amplius nō dz p̄hiberi p̄mixtio duaꝝ medicinaꝝ:que purgāt eundez humorē:ꝛ vna purget vtute cōpressiua:⁊ alia purget vir tute lenitiua vel labificatiua:q̄ō aūt sint tales medicine q̄ eūdē humorē eūant:pz q̄ myraboł.citrini purgāt chole/rā:⁊ sil'r cassia:neq̄ dz p̄hiberi eoꝝ p̄mixtio rōne virtutū p̄riaꝝ cōiuz:q̄m̄ auctores docēt ineq̄li quātitate medica/mina cōmiscere:que sūt vtutū p̄riaꝝ cōiuz:vt docēt cōmi/scere medicamina repcussiua ⁊ stiptica cū his q̄ resoluūt ⁊ laxāt in q̄̄titate eq̄li:vt in fine augmēti vel in p̄n°.status ap̄atis:vt docet exp̄sse Auic.fen 4ª p̄mi can̄.cap̄ de cura/tione ap̄atū:⁊ 3ª fen q̄rti can̄.cap̄ de cura flegmonis:q̄re ⁊ sili mō h̄ poterim⁹. ¶ Jtē si p̄miscent medicine que p̄rijs modis eūant:tūc licitū est has medicinas p̄miscere:sed p/miscent medicine q̄ p̄rijs modis eūant.q̄re ꝛc̄.ma.est no/ta.mi.declarat.naz aliq̄n p̄miscet medicia solutiua cū vo mitiua:que p̄rijs modis eūant:vt Auic.docet fen 4ª p̄mi can̄.ca.5. ¶ Jtē illaꝝ medicinaꝝ dz esse cōmixtio in q̄̄tita te eq̄li:quarū opōnis necessitas est eq̄lis:q̄m̄ h̄ est vna ex causis p̄mixtionis medicinaꝝ:ſz necitas opōnis vtriusq̄ est aliq̄n eq̄lis:q̄ p̄bat:q̄ medicine cōpressiue necitas ex p̄te humoris vī esse ad eūonē humiditatis subtilis p̄tente in p̄cauo mēbri:que facil'r eūat a mēbro p̄ cōpressionē fa/ctā in ipso:sic̄ aq̄ eūat a spongia:sed lenitiue necitas vī eē p̄p eūonē mäe adherētis sup̄ficiei mēbri quā abstergit vir tus medicine lenitiue. Ex p̄te vō mēbri:necitas medicine cōpressiue eē vī rōne debilitatis ⁊ laxitatis ei⁹:q̄m̄ medi/cina cōpressiua p̄p stipticitatē ei⁹ dimittit mēbrū dēsum ⁊ strictū:⁊ p̄ p̄ns fortius:ſz medicine lenitiue necitas vī esse ex p̄te mēbri rōne dēsitatis ei⁹ : q̄m̄ h̄ medicia laxat subaz mēbri ⁊ aperit. Nūc āt pol'e est q̄ in stōcho p̄tineat in ei⁹ cōcauo humiditas subtilis rōne cui⁹ est indigētia cōpressi ue ⁊ sup̄ficiei eius adhereat humor viscosus:rōne cui⁹ est indigētia lenitiue : qa pol'e est q̄ qs partes sup̄iores hēat laxas ⁊ debiles ⁊ inferiores densas ⁊ strictas:rōne quaꝝ in vna est indigētia p̄strictionis:in altera vō laxationis:q̄ re tūc cū vtriusq̄ sit eq̄lis necitas:ambas est licitū equal'r cōmiscere. ¶ Et p̄firmat possibilitatē istius:q̄m̄ medicine iste nō operant in corp⁹ nisi p̄m q̄ nā eis vtit. Nunc aūt vt supra apparuit possibile est nāe diuidere inter ea que sunt cōmixta ⁊ vti vno ad vnū ⁊ reliquo ad alterū:sicut dicit h̄ auctor 4° can̄.fen p̄ma capl'o de cura feb.emitritee de aq̄ ordei decocta cū pipere. Naz aqua ordei vtit p̄tra febrez ⁊ pipere cōtra mām:quare simil'r ⁊ in hac cōmixtione po terit vti vna medicina.s.cōpressiua ad vnā necitatez ⁊ le/nitiua ad alterā.ergo cōmixtio eaꝝ non impediet operatio/nes eaꝝ:imo iuuabit nām in opationes vtriusq̄. ¶ Op/positū huius dicit hic Auí.⁊ 4ª fen p̄mi can̄. capl'o de di/spositionib⁹ medicinaꝝ ventrē soluentiū. ¶ De p̄ma dubi tatione iam diximus in expositione q̄rte fen capl'o prealle

gato:⁊ hoc etiā dicemus vt magis eius veritas cōpleat. ¶ Sciendū igit gr̄a solutionis eius:q̄ mixtio fit in medi cinis solutiuis duplici itētione.vna quidē fit mixtio in eis gratia cōpositionis earū:vt.s.bona ⁊ incolumis fiat ope/tio ipsaꝝ.scōa mixtio fit in eis gratia in ei⁹:q̄ querit eua/cuari ab eis.p̄ma quidē mixtio fit in medicinis solutiuis ad correctionē defectus qui est in eis. Naz oē pharmacū solutiuū habet aliquem defectū ⁊ malitiam p̄pter quod ars debet rectificare ⁊ corrigere ipsum vt operatio ab eo incolumis p̄ueniat.Duo aūt sunt modi in genere:p quos ars acq̄rit pharmacis dispōnes incolumes. Naz aut hoc efficit in eis per p̄mutationē substātie ipsarū:aut hoc effi/cit in eis per cōmixtionē eoꝝ cum alijs:que emēdant ma/litiā ⁊ nocumēta eaꝝ. Primus quidē modus vt declarat Joā.mesue perficit quadrupl'r decoquēdo que decoctio fit per elixationē:⁊ in quibusdā fit per assationē ⁊ abluen/do. Nam modi ablutionum diuersas dispositiones medi/cinis acquirūt:fit etiaz per infusionē:quoniā ex infusione acquirit diuersa dispositio in medicinis. Fit etiā per tritu/rationē:quoniā diuersi modi triturationū diuersitatē vir/tutum medicinis acq̄runt:singul'r autē h̄ pertractare esset nimis longū ſz a Mesue in suo libro de consolatione me/dicinaꝝ requirat.Scōs autē modo quo ars emēdat ma/litiā medicinarū istarum fit cum p̄mixtione alterius me/dicine.p̄miscem⁹ aūt cū medicia solutiua id q̄ō virtutē ha bet oppositā ei:q̄ timet accidere ex pharmaco solutiuo: ⁊ hoc quidem fit tripl'r. Uno modo cū his que respiciūt virtutē p̄priā eius.Secūdo modo cum his que opponū/tur malitie cōplexionis:que ex ea timet.Tertio modo cū his que eis impugnāt corrigendo effectus earū. Earum autē que respiciunt p̄priā eius virtutē quedam associant eis ad hoc vt vigoret virtus in eis:⁊ istoꝝ quedam faci/unt hoc virtute p̄pria vt facit çinçinber admixtū cum tur bith:⁊ quedā faciunt hoc virtute cōi:sicut faciunt oēs me dicine aperitiue ⁊ subtiliatiue ⁊ acute. Et sub hac intētio/ne cum plerisq̄ medicinis:vt dictū est p̄us permiscemus diagridiū:vt exacuat ⁊ velocitet operationē ipsaꝝ.Que/dam vō associant eis vt impugnēt venenositati ipsaꝝ : si/cut sunt oēs beçabar que sūt cordiales ⁊ aromatice:que/dam vō associant eis vt euacuēt a loco a quo querit fieri euacuatio:sicut cum volumus euacuare a cerebro permi scemus eis nucem muscatā. Ea vō que impugnant mali/tie compl'onis eius sunt illa que p̄hibent alterationē ve/hemētē:que est apta ab eis p̄cedere:⁊ isto modo quoniā in febricitātib⁹ volumus euacuare cū diagridio admisce/mus cāphoram. Ea autē que impugnāt eis corrigēdo ef/fectus nocitiuos qui solēt ab eis p̄cedere sunt illa que p/hibent subuersionez ⁊ conturbationē ⁊ generationē ven/tositatis ⁊ similia. Et sub ista intētione admiscent plures species acute alefangiati cū plerisq̄ medicinaꝝ solutiua/rum. ¶ Secunda vero mixtio que fit in medicinis gratia eius q̄ querit euacuari ab eis est mixtio que fit diuersarū medicinarum solutiuaꝝ adinuicē que mixtio aliquādo fit in eis gratia humoris diuersi qui querit euacuari:vt quia quero euacuare cholerā ⁊ flegma ⁊ meliaz simul tunc mi sceo medicinam euacuātem cholerā cum ea que euacuat flegma:⁊ cum ea que euacuat meliam:⁊ tūc quidē in hac mixtione superat in virtute illa:que plus euacuat hu.cu/ius euacuationē p̄ncipal'r querimus.si autē equaliter q̄/reremus euacuationē vtriusq̄:tūc ambe equarent in vir/tute ipsaꝝ. Aliquādo vō fit mixtio earuz adinuicē p̄pter diuersitatē locoꝝ a quib⁹ querit euacuatio. Nā q̄ aliquā do indigemus a diuersis locis euacuare ⁊ medicine solu/tiue p̄m seipsas respiciunt loca diuersa vel ratione p̄prie/tatis earū:vel q̄ vna p̄pter virtutē fortem extendit ad lo ca lōginqua alia vō p̄pter virtutē debilem ad loca p̄pin qua a q̄b⁹ omnib⁹ querit euacuatio fieri p̄uenit q̄ p̄pte

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

istas causas miscemus medicinas solutiuas diuersas ad/
inuicē:nō solū diuersas in ꝓprietate ⁊ututis:imo in fortitu
dine ⁊ debilitate:qm̄ fortes cū debilib⁹ aliqñ cōmiscem⁹:
sed in isto modo admixtionis medicinaꝝ opz attēdere:vt
taliter fiat eaꝝ admixtio:vt accidat opōnez vnius equari
operationi alteri⁹:vt.s.nō ꝑus vna q̄z alia operet: vt ex h̄
cuatio agitatiua ⁊ laboriosa nō accidat: que vituperata
est 2° de regimine acutoꝝ in cōmēto. Quomodo aūt acci
dat q̄ in tali ꝑmixtione operatio vnius equaī operationi
alterius:hoc quidē ꝑfecte iaz declarauimus in expositio/
ne 4ª fen ꝑmi cañ.in capl'o de dispositionib⁹ medicinaruz
ventrē soluentiū. Circa talē aūt mixtionem medicinaꝝ at
tende q̄ mixtio medicinaꝝ solutiuaruz cum alijs siue sint
solutiue siue nō solutiue est duplex:quedā eniz est mixtio
nō vera ⁊ quedā est mixtio vera:aut sibi valde ꝓpinqua.
Mixtio quidē nō vera est quādo adhuc in miscibilib⁹ nō
est vera forma acquisita:sed q̄libet remanet in virtute ꝓ/
pria per quā pōt in operationē ꝓpriam:⁊ h̄ quidē mixtio
est in eis:quādo a ꝑncipio medicine sunt mixte: ⁊ nō ad/
huc in eis fermētatio est cōpleta sed mixtio vera est:quā/
do in mixto medicine diuerse per fermētationē cōpletam
ad vnicā formā deueniunt: que in se plura ꝓtinent in vir/
tute:nō aūt in actu ⁊ ex hac quidē mixtione ostēdit q̄ me
dicina cōposita post tēpus fermētationis operationē ha/
beat quā nō hz ante tēpus fermentationis perfecte:quē/
admodū hoc apparet expresse in tyriaca:sicut est sentētia
huius auctoris q̄nto canoñ.⁊ in suo libello de virtutibus
cordialibus. ¶ Hoc igit̄ premisso dicem⁹ ad dubitationē
in qua querit̄:vtruz sit licitū ꝑmiscere medicinam cōpresi/
uā cū lenitiua ⁊ labificatiua:q̄ aut loquimur de mixtio/
ne medicinaꝝ:que est vera mixtio:in qua per fermētatio/
nem longo tēpore factam peruentū est ad vnitatem forme
in medicamine cōpositō:aut loqmur de mixtione:in qua
medicine adhuc nō sunt fermētate in forma vna:ſz est mi/
xtio eaꝝ adinuicem nō vera. Si quidē loquamur de ꝑma
mixtione sic dicendū est q̄ in tali mixtione licitum est mi/
scere hoc medicamē mixtione quacūq;:⁊ inequali quāti/
tate ⁊ nō equali quātitate: ⁊ etiā licitum est ea miscere:⁊
ꝓpter correctionē quā faciunt ad seinuicem:⁊ ꝓpter ope
rationē que querit̄ ex vtroq; fieri gratia eūationis:cuius
ratio est:quia illa mixtio duarū medicinaꝝ est ꝓueniens:
que mixtio nō impedit operationē eaꝝ:⁊ etiam cuius in/
tentio est possibilis ⁊ conueniens.sed talis mixtio est hꝫ:
quare talis mixtio est conueniens maior ꝓpositio nota é:
nam ꝓpter aliud nō miscent̄ medicine nisi vt ꝓueniens fi/
at operatio ab eis:⁊ ēt gratia alicuius intentionis possibi
lis ⁊ ꝓuenientis:vt notum est.minor declarat̄. Nam in ta
li mixtione ꝑmo vna medicina in sui operatione nō impe/
dit aliam quia cum tali mixtione deuentū sit ad vnam for
mam ibi nō erit nisi vnū operationis principiū:⁊ per con
sequēs nō erit ibi contrariuz ꝑncipium q̄ impediat ope/
rationem illius. Erit igit̄ vna virtus:que quidē parti ha/
bebit virtutem laxandi:partiz vō ꝛstringendi. Unde nec
ex toto mēbrum laxabit:nec ex toto exasperabit ⁊ ꝛstrin/
get:sed operabit̄ dispositionem mediam in mēbro:in qua
dispositione media continent̄ ꝛtraria in virtute:hoc autē
nō esse operationes contrarias in mēbro in dispositione
media nō est impossibile:vt fuit declaratum supra. Igitur
etiam cum in medicina sic composita sit solum vnum ope
rationis ꝑncipium eūationem faciet equalē:⁊ non agita/
tiuam: cum nō sint ibi diuersa ꝑncipia operatiua:quapro
pter talis mixtio nō impedit operationē taliuz medicina/
rum:similr intentio ꝓpter quam fit hec mixtio est possi/
bilis:q̄m possibile est vt intētio habeat̄ circa quedaz mē/
bra laxandi:⁊ circa quedā constringēdi ⁊ confortandi:⁊
ideo ꝓtingit medicina:q̄ nō ex toto laxet:nec ex toto exa/
sperat ⁊ ꝛstringat:⁊ coadunet:h̄ autē est illa que est medi
cina cōposita ex eis. Uel pōt etiā h̄ intētio esse possibilis
⁊ ꝓueniens ex parte ipsius mēbri:vt q̄ querimus in ipso
ꝛstringere ⁊ coadunare:sed nō superflue:vnde miscemus
lenificatiuū cū cōpressiuo:vel pōt esse h̄ intētio possibilis
⁊ ꝓueniēs ex parte hu.⁊ mēbri:vt q̄ humor idiget solui
cū lenificatiuis nō cuz cōpressiuis:q̄ est viscosus ⁊ adhe/
rens. Sed mēbrū per qō fit eūo idiget ꝛfortatione. vnde
tūc opz vt medicine vterq; misceant̄ ad hoc vt hec intētio
sit possibilis ⁊ cōueniens:⁊ modus etiaz operationis est
conueniens talis.s.medicinarum mixtio:⁊ est possibilis.
¶ Si autē loquamur de mixtione talium medicinarū in
qua mixtio nō est perfecta:neq; etiaz ad vnam formā per
fermētationē miscibiliū est peruentū:sic dōm q̄ iste medi
cine ꝑnt adinuicē cōmisceri sub duplici intētione:aut eniz
cōmiscent̄ sub intentione:sub qua vnius querit̄ opatio nō
sicut eūo ꝑncipal'r:alterius vō querit̄ opatio sicut eūo ꝑn
cipal'r:sed sicut corrigēs nocumentū alteri⁹. naz nocumē
tum qō facit medicina cōpressiua q̄ est superflua exaspe/
ratio ⁊ corrugatio mēbri corrigit̄ per ea que lenificāt ⁊ la
bificant. Et hoc modo dōm q̄ optima est ⁊ ꝓueniens ꝑ/
mixtio medicine cōpressiue cū lenificatiua ⁊ labificatiua:
cuius rō est:q̄ illa est ꝓueniēs mixtio:ꝓpter quā mixtio/
nez medicina solutiua redditur consolata:⁊ p̄parata vt eūet
absq; hoc q̄ in mēbro derelinquat vestigiū nocitiuū: sed
cum mixtio est hꝫ.quare hec mixtio est ꝓueniens:⁊ in tali
quidē mixtione illa que miscent̄ gratia corrigendi debēt
esse in minori virtute ⁊ quātitate:illa vō que miscent̄ gra
tia eūonis debēt esse in maiori virtute ⁊ quātitate:q̄ non
virtus eius in euacuando exuperat:correcta tamē ex al/
terius mixtione. Et ad istā intentionē verba Mesue:que
sunt ꝑus allegata capl'o de myrab.⁊ verba etiā aggrega/
toris in eodē capl'o.vadunt:aut iste medicine adinuicem
possunt cōmisceri sic q̄ vtriusq; operatio querit̄ vt ꝑnci/
pal'r ab ea ꝓueniat gratia eūonis. Et hoc modo dico q̄
permixtio medicine lenificatiue cū cōpressiua nō est con/
ueniens:⁊ est ꝓhibita cuius ratio est:q̄ illa permixtio im
pedit operationem ipsarum:⁊ facit inequalē agitatiuam
euacuationē:cuius permixtionis intentio impossibilis est
⁊ incōueniens.sed talis permixtio est hꝫ:quare talis per
mixtio est incōuenies:maior est nota.minor declarat̄.nā
talis permixtio impedit operationē earum:quoniā modi
euacuationis istaruz medicinarum sunt contrarij.si ergo
vterq; permiscentur vt intētio in vtraq; equaliter sit eua/
cuatio:cum vnum contrarium impediat alterum:modus
euacuationis vnius impediet moduz euacuationis alte/
rius. Et ex hoc accidet q̄ fiet euacuatio inequalis ⁊ agi/
tatiua ⁊ laboriosa nature. Similr etiā intētio ꝓpter quā
fieri debet nō est possibilis neq; conueniens:quoniaz non
est possibile:vt simul in membro fiat vestigium corruga/
tionis ⁊ cōpressionis:⁊ vestigium lenificationis ⁊ labifi/
cationis:quoniā isti sunt motus ꝛtrarij. Idem aūt nō po/
test moueri duob⁹ motibus cōtrarijs:q̄ cum talis inten/
tio sit impossibilis:talis permixtio:que est ꝓpter hanc in
tentionē fieri nō debet. Et ad hāc itētione vadit Aui.q̄rta
fen ꝑmi canoñ.capl'o.de dispōnibus medicinarū soluen/
tium cū ait: (Amplius qō labere facit nō est coniungen/
duz ei q̄ imprimēdo iuuat:taliter vt sint eoꝝ equales vir
tutes.i.tali modo vt queraī intētio in vtraq; equali gra/
tia.s.euacuationis.vt q̄ vtraq; equaliter queritur gratia
euacuādi:sed tunc quidē quādo sic querit̄ ab vtraq; talis
intentio tunc melius est vt nō simul dent̄:sed inuicem sibi
succedant:vt sc; premittatur lenificatiua vel labificatiua
deinde subsequenter adhibeat̄ compressiuū vt cōprimat
illud quod lenificatū fuit a medicina priori:⁊ ideo subdit
Auicen.imo melius est in hꝫ vt vnū post aliud tardetur
vt fit verbi gr̄a.vna duaꝝ medicinaꝝ:que lenificat prius
operationem suā perficiens q̄z ea que premit:deinde ad/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

iuuet expressiua.) Et ad eãdem intẽtionẽ vult loq Aui. in isto cap. cũ ait: (ille aũt que destruunt ꝑpter mixtionẽ: ſic̃ si sint due medicine vnã efficiẽtes opationẽ: ſz duab⁹ potẽ tijs ꝟrijs: aut ãſi ꝟrijs: tũc qñ aggregant ſi ꝓtingat ꝙ vna eaꝝ añcedat ad opationẽ ſuã efficiet opationẽ: ⁊ ſi nõ añ cedat vna eaꝝ ꝓhibẽt ſe ⁊c̃.) Aggregatio ꝝ ambaꝝ medi cinaꝝ istaꝝ ſic ꝙ ſimł opent: ⁊ hoc é qñ ꝓmiſcent: ipedit opationẽ eaꝝ: ſed aggregare ambas ſic ꝙ nõ ꝓmiſceant: ſed vna añcedat opationẽ alteri⁹: ſiqdez añcedit lenitiua: tũc iuuat ad operationẽ cõpreſſiue. ſi vo añcedat cõpreſſi ua: tũc h̃ ipedit operationẽ lenitiue ⁊ ſequẽtis. Et nota h̃ ꝙ Aui. ſignãter dixit vnã efficiẽtes opationẽ: duab⁹ tñ po tẽtijs ꝟrijs. ſignãter eni dixit h̃: qm̃ mixtio duaꝝ medici naꝝ: ꝟriaꝝ: que habent oĩno opationes ꝟrias nõ ꝓhibe tur: dato ẽt ꝙ ſit mixtio equalis ⁊ mixtio iperfecta: vt nõ ꝓhibeat mixtio medicamiñ calidi ⁊ fridi ⁊ repercuſſiui ⁊ reſolutiui ẽt eq̃lis in aꝑate calꝛe augmẽti ⁊ ſtatus. Naz iſte medicine due ꝓmixte: que opationes faciũt ꝟrias: ꝓ̃t operari ſimul in mẽbro inq̃ntum ſimul iuncte inducũt in mẽbro diſpõnẽ mediã: in qua ſũt duo ꝟria: ſic̃ in medio: vt Auer. decidit 5° ſui colliget. ⁊ Gal. 3° de ſimplici medici na: cũ oñdit q̃lr medicamẽ cõpoſitũ ex reſolutiuo ⁊ reper cuſſiuo opat in mẽbro effect⁹ vtriuſq ꝟrij: ⁊ ſupra ẽt fuit declaratũ: ſed mixtio medicinaꝝ que faciunt vnã opatio nẽ: duob⁹ tñ modis ꝟrijs: iſta qdẽ mixtio eſt q̃ ꝓhibet: ſic̃ eſt permixtio de qua loqmur: qm̃ medicamẽ cõpreſſiuuz ⁊ lenitiuũ vel labificatiuũ ambo faciunt vnã opationẽ: vt eũones per ſeceſſum: tñ faciunt eã modis ꝟrijs: qz vnũ fa cit per cõpreſſionẽ factã in mẽbro ⁊ humorẽ altez nõ per laxationẽ ⁊ mollificationẽ eius h̃ eni opatio cũ ſit vna ſi ſi at modis ꝙtrarijs: impedit fieri ex modis ꝟrijs. Cum em̃ mẽbruz laxabit impediet ex altera: que ꝟstringet mẽbrũ: ⁊ etiã fiet h̃ operatio inequalis ⁊ laboriosa ⁊ agitatiua: ⁊ ideo ſignãter dixit Aui. ꝙ ille que destruũt ſe inuicẽ ſunt ſicut ſi due medicine miſceant: que faciunt vnã operatio nẽ: duab⁹ tamẽ potẽtijs ꝙtrarijs: ex hoc eni verbulo ap paret ſolutio quarũdam rationũ: que ꝟſueuerũt reputari difficiles. Et h̃ eſt veritas ambiguitatis iſti⁹ ex qua fa ciliter reſoluunt oia argumẽta. Cũ eni dicit ꝓmo: ꝙ Joã nes meſue ⁊ aggregatoꝛ laudãt iſtã mixtionẽ: dicendũ ꝙ referunt ſe ad aliã intẽtionẽ quã ſe referat Auiceñ. vt ap paret ex dictis: vnde non ꝙtradicũt ſed dicunt diuerſum. Ad ſcõm cum dicit: aut ꝓhibet iſta permixtio ratione virtutum ꝓpriaꝝ: aut ratione cõium. Dicendũ ꝙ ꝓhibe tur rõne virtutũ cõium: que faciunt vnã operationẽ duo bus modis ꝟrijs: ⁊ cũ dr ꝙ nõ ꝓhibet permixtio duaruz medicinaꝝ contrariaꝝ vt medicine repercuſſiue ⁊ reſolu tiue. Dõz vt apparet ex dictis: ꝙ h̃ nõ accipit ſic̃: qm̃ iſte medicine faciunt duas opationes ꝟrias: he vo faciũt vnã modis ꝟrijs: ꝓpter qõ nõ eſt ſic̃ h̃ ⁊ ibi. Ad 3ᵐ cũ dr ꝙ nõ ꝓhibet permixtio medicaminis ſolutiui cũ medicami ne vomitiuo. Dicẽdũ ꝑ ꝙ adhuc nõ eſt h̃ ſic̃: qm̃ iſte non faciunt vnã opationẽ: ſed ꝟrias: qm̃ vna eũat ꝑ inferi⁹ al tera ꝑ ſuperi⁹: h̃ aũt intelligit eſſe cõmixtio duoꝝ medici naꝝ q̃ eũant ꝑ inferi⁹ modis ꝟrijs. 2° dicem⁹ ꝙ ꝓmixtio medicine vomitiue: vt vomitũ inducat cũ medcamine ſo lutiuo per iferi⁹ ꝙ ẽt debet ſoluere ventrẽ: h̃ inq̃ eſt ꝓhi bita: qm̃ faceret eũonẽ agitatinã ⁊ laboriosam ⁊ vna eũo alterã impediret: ſicut fit h̃ in ꝓpoſito: ſed ꝓmixtio medi caminis vomitiui nõ ad itẽtionẽ ꝓpter quã vomitũ icitet ſed ad intẽtionẽ ꝓpter quã corrigat effect⁹ medicamiñ ſo lutiui: h̃ inq̃ ꝓmixtio concedit ab Aui. in 4ª fen ꝓmi cañ. cap. ꝓallegato. Et ſimili ẽt mõ eſt h̃ qm̃ ꝓmixtio iſtoꝝ me dicaminũ gr̃a ſol̃onis: que fiat ꝓncipalr ab his ambob⁹ eſt ꝓhibita: gratia tñ correctionis effect⁹ eoꝝ adinuicẽ nõ eſt ꝓhibita ſz ꝙceſſa. Dõz 3°. cuz dr ꝙ necitas itẽtionis vtriuſq aliquãdo eſt eq̃lis nõ ꝙ h̃ arguit bñ: ꝙ aliqñ eſt necitas ſil̃ vtriuſq medicine ⁊ cõpreſſiue ⁊ lenitiue: tñ qñ eſt necitas vtriuſq debẽt aggregari mõ quo opatio vni⁹ nõ ipediat opõnẽ alteri⁹: ⁊ fit qñ nõ ꝓmiſcent ſimul h̃ ſed ſic exhibent: ꝙ in adminiſtratione ipſaꝝ eſt ordo ꝙueniẽs ⁊ ideo vtraq opationẽ ſuã exercet ſic ꝙ vna nõ ab alia i pedit: ſed poti⁹ adiuuat. Et cũ tu dicis ꝙ nã põt diſcer nere ⁊ vti vno ad vnũ: ⁊ alio ad aliud: dicendũ ꝙ h̃ diſcre tio: vt apparuit ex dictis ꝓus q̃ fit in medicamie a nã: non eſt diſcretio: q̃ fit ſeparatio actualis vni⁹ ptis medicine cõ poſite ab altera parte: ſz eſt regulatio q̃dã q̃ fit a nã in vſu medicaminis: ꝟz quã regulationẽ medicie h̃nte pl̃es vtu tes ſapiẽter vtit̃ ꝙtra pl̃a. Si igit̃ medicamen habeat ꝓmi xtionẽ incõuenientẽ: tũc nã in ipſo diſcretionez põt facere ꝙueniẽtẽ. Si vo habeat permixtionẽ inconueniẽtẽ: tunc a natura h̃ regulatio in medicamine illo ꝙuenienter fieri nõ põt: vñ in tali medicamine nõ eſt pol̃e nature facere di ſcretionem: de qua intelligit Aui. Queſtio. iiij.

Scdo aliquis dubitabit circa illud qđ ſcdo inſinuat Auic. qm̃ lz ꝓhibeat permixtionẽ eaꝝ adinui cem tamẽ aggregationẽ eaꝝ ſic ꝙ lenitiua añcedat in ope rando cõpreſſiuã nõ ꝓhibet imo ſe iuuant: qm̃ aliquis di cet: videt̃ ꝙ talis aggregatio etiã ſit incõueniens: qz q̃rta fen ꝓmi cañ. capl̃o ꝓmo ponit ꝙ vẽtrem ſoluere ſupꝝ ven tris ſol̃one é timorosũ: ⁊ ſic é timoroſuz vnã medicinã ſup aliam exhibere: quaꝝ vtraq fluat ⁊ eũet. Dr. Dicet ali qs videt̃ ẽt ꝙ ſit conueniẽs ordo in qua lenitiua exhibeat̃ poſt cõpreſſiuã: ſicut eſt ꝙueniẽs ordo exhibendi lenitiuã añ cõpreſſiuã: qm̃ cõpreſſio exaſperat mẽbrum ⁊ ꝟstrigit. Si ꝙ exhibeat̃ poſtea lenitiua remouebit aſperitatẽ ⁊ cor rugationẽ inductã in mẽbro: ⁊ ſic nõ nocebit ſed iuuabit. Dõm ad ꝓmũ ꝙ ventrẽ ſoluere ſupꝝ vẽtris ſol̃onẽ eſt ti moroſum cũ. ſ. actu fit eũatio: qm̃ timet̃ ne ſupfluꝰ augea tur cũ vẽter lubricus ad eũonẽ ſit diſpoſitus: ⁊ ſil̃r vẽtrez ſoluere cũ medicina: que eũat diſſoluẽdo ſuper ventris ſo lutionẽ eſt timoroſum: qz timor eſt in tali medicina ne flu xus ſuperfluꝰ augeat̃ cum mẽbra debilitet: ⁊ vim habeat forte attrahẽdi ad loca eũonis. Sed in ꝓpoſito nihil obi icit̃: ꝓmo qdẽ qz medicamẽ cõpreſſiuũ exhibet̃ poſt leni tiuũ. nõ qdẽ in tpe: in quo iã fit eũo: ſed in tpe in quo leni tiuũ iã aperuit vias ⁊ mollificauit ⁊ humorẽ ad actũ eũo nis diſpoſuit. Uñ ſubſequẽs cõpreſſiuũ eũonẽ cõplet: ⁊ ad actũ deducit cõpletuz. Et ꝓpterea in tali quãtitate debẽt vtraq exhiberi: vt ex ãbob⁹ actus eũonis ꝓcedat ꝙueni ens: ⁊ nõ ſupfluus: vnde nullũ iſtoꝝ ſoluz exhibitũ in eũo ne ꝑfecta ſufficeret: ſz ambo ſimul aggregata exhibita ꝟz ordinẽ ꝓmiſſũ faciunt eũonẽ ſufficientẽ. Scõo ẽt nihil ar guit ꝙ ꝓpoſitũ: qm̃ medicamẽ cõpreſſiuũ non eũat diſſol uendo per vim forte ⁊ ipetuoſaz quã hẽat: ſed eũat ꝟſtrin gendo ⁊ roborãdo. Talia aũt medicamia exhibere q̃ ſũt p̃ñte eũone nõ ꝓhibent̃: qm̃ ipſa lz eũent: ñ vltimo mem bra relinquunt ꝟſtricta ⁊ fortia: quẽadmodũ in fluxu vẽ tris multotiens exhibemus medicamina talia vt myrab. ⁊ ſilia. Ad illud vo qđ dr: ꝙ ẽt ſit ꝙueniens ordo exhi bitionis lenitiuoꝝ poſt cõpreſſiua. Dõz ꝙ nõ eſt ver: qm̃ lenitiua ꝑparãt ad cõpreſſiua: vt melius operent̃ cũ vias laxent ⁊ aperiãt: ⁊ humorẽ ad facilẽ eũonẽ diſponãt. ſed cõpreſſiua nõ ꝑparãt lenitiuis: imo ipediũt: cũ vias dẽſent ⁊ corrugent: ⁊ ſint cã adherẽtie ei⁹ ꝙ ꝓtinet̃ in ꝙcauo in ip ſis mẽbris: vnde ꝓhibent actuz lenificationis fieri facil̃r. Si ꝙ dicat̃ ꝙ lenitiua ſubſequẽtia remouent aſperita tẽ ⁊ corrugationẽ ⁊c̃. Dõz eſt ꝙ q̃ztuz ad hoc ſine dubio. lenitiua corrigerẽt nocumentũ cõpreſſiuoꝝ. ſed qz ab eis actus eũonis q̃rit̃: qm̃ gr̃a bui⁹ h̃ Auic. ea itelligit exhi beri vt act⁹ eũonis lenitiuoꝝ impediat̃ a cõpreſſiuis añce dentib⁹: ió Aui. vituperat exhibitionẽ lenitiuoꝝ poſt cõ preſſiua: ⁊ laudat exhibitionẽ cõpreſſiuoꝝ poſt lenitiua: qm̃ ab eis ꝑcedentib⁹ act⁹ eũonis cõpreſſiuoꝝ iuuat̃.

¶ De collectione medicinarum ⁊ ipsarum conseruatione. Cap. vj.

MEdicinarum alie sunt de plantis: alie de mineris: alie de animalib⁹. Earum vero que sunt de mineris meliores sunt: que sunt de mineris: quibus cognoscuntur: sicut calcadis cubrusi: ⁊ attramentum carmeni: deinde sunt munde a permixtione extranea: immo sit illud quod collectum est in ipsa pura substantia de suo genere non fractuz in suo colore ⁊ gustu: qui sunt ei proprie.

¶ Cum determinauit de vtutibus ⁊ pprietatib⁹ inherentibus medicinis simplicib⁹ pnäm: ⁊ de his q̄ inherēt eis ex artificijs. h̄ in isto ca° determinat de vtutibus ⁊ pprietatibus q̄ inherēt ex pte locoꝝ: ⁊ ex pte tpis collectionis eaꝝ: ⁊ ꝓseruatiōis ipsaꝝ: vt sciam⁹ q̄ me^nt sint laudabiles in spē sua: ⁊ que illaudabiles: vt in suis perfectis virtutibus eis uti sciamus: ⁊ diuidit in partes duas. p̄. n. docet h̄: scdo dictis finē imponit cōtinuās se ad ꝓsequētia. 2ª ibi. (Jsti enim sunt canones.) pria in duas p̄ p̄mittit quādaz distinctionē generū medicinaꝝ. 2° docet eligere cōuenientia loca: in quibus oriuntur: ⁊ cōuenientia tpa collectionis ⁊ ꝓseruatiōis ipsaꝝ. 2ª ibi. (Eaꝝ vo q̄ sunt de mineris.) ¶ Circa primaz ptem intelligēdū: q̄ rō ḡre medicie accipiūt aut ex mineralibus: aut ex plantis: aut ex animalib⁹ est: q⁊ medicine nō ppie accipiunt ex el'ntis: vt hic medicine accipiūtur: ⁊ rō est duplex. vna est q⁊ ppie ꝓpl'o nō reperit in el'ntis: sed reperit in el'ntatis ⁊ mixtis: cū el'nta complexionē nō hēant sed solū simplices qualitates. compl'o autem consequitur mixtionem qualitatuz contrariaꝝ. Et q⁊ h̄ determinat de medicinis rōne cōpl'onis: ideo medicine nō ppie accipiūt ab el'ntis: sz a mixtis. Scda cā est: q⁊ medicine de q̄bus h̄ determinat sunt que sunt tales in potentia. el'nta aūt respectu corpis nr̄i sunt talia in actu: ḡre medicine de q̄b⁹ h̄ tractat nō ppie ex el'ntis accipiūt: sz accipiūtur a corpib⁹ mixtis. Nunc aūt corpora mixta quedam sunt inaiata ⁊ talia sunt mineralia: quedam vero sunt animata: ⁊ talia quedaz sunt animata solum anima vegetatiua: ⁊ talia sunt plante: quedā vo sunt aiata aia vegetatiua ⁊ anima sensitiua ⁊ talia sunt aialia: pp quod medicine q̄dam sumunt ex mineralibus: quedam vero ex plantis: ⁊ q̄dam ex animalibus.

¶ Scda vo ps diuidit in ptes tres. p̄ enim docet eligere cōuenientia loca medicinarū: q̄ sumunt ex mineralibus. 2° docet eligere conuenientia loca ⁊ conuenientia tempora collectionis ⁊ cōseruationis medicinaꝝ: q̄ sumūtur ex plātis. 3° docet eligere ꝓueniētia tpa: in q̄bus debēt eligi medicine q̄ sumūt ex aialib⁹. 2ª ibi. (Eaꝝ vero q̄ sunt de plātis.) 3ª ibi. (Illas vo q̄ sunt de aialibus.) ¶ Circa p̄mā ptē intelligēdū q⁊ Aui. docens cognoscere medicinas ꝓueniētes q̄ sumunt ex mineralibus docet eas cognoscere ex duobus. p̄ q̄dem ex loco sue origis. 2° vo ex q̄busdā accñtib⁹ ꝓñtib⁹ ⁊ h̄ p̄m tāgit cū subdit. (Deinde sunt multe a permixtione extranea.) sed cū locus sit cā originis reiitiō medicinas laudabiles has ab illaudabilibus docēs cognoscē ex loco originis eaꝝ docet cognoscere ex pori: ⁊ ex cā earū. Et iō dic Aui. q⁊ meliores sunt ille que sunt de mineris q̄bus cognoscunt sup. ex relatione eoꝝ q̄ sunt assueti inde eas assumere. Et similiter ēt ex experiēcia ꝓpa illi⁹ q̄ assumit. nā expta est melior nō expta: vt Gal'. dicit in li. de secretis: sic ē calcadis cabrusie. i. illa spēs vitrioli: q̄ nascit in insula cipri p̄z q⁊ dñt sinonyme. Cognitiones q̄ sunt sumpte ex actibus cōsequentibus sunt ille que sunt sumpte ex coloribus ⁊ saporibus proprijs rei: de quibus significationibus supra sermo est habitus lōgus: quē h̄ recitare non opz. Q⁊ aūt sunt colores proprij ⁊ sapores istoꝝ mineraliū: h̄ ptractat cū in spāli de nā istoꝝ mineraliū determinat. ¶ Deide cū dicit.

¶ Earum vero que sunt de plantis: alie sunt folia: alie semia: alie radices: alie virge: alie flores alie fructus: alie gūme: alie tota plāta sicut est.

¶ In pte ista determinat ppietates medicinaꝝ: q̄ sumunt ex plātis quātū ad loca gnationis eaꝝ: ⁊ ēt q̄ztum ad tēpa collectionis ⁊ cōseruationis eaꝝ: ⁊ p̄ facit quādā distinctionē istaꝝ medicinaꝝ. 2° docet eligere loca originis earum: ⁊ tēpa collectionis ⁊ ꝓseruationis eaꝝ. 2ª ibi. (Folia aūt colligere opz.) ¶ Circa p̄mā ptē sciēdū ē p̄mo q⁊ medicine colligūt ex plātis aut q⁊ tota plāta colligit: sicut colligim⁹ totam plātā lactuce ⁊ totā plātā borraginis: ⁊ sic de q̄zpluribus alijs: aut q⁊ colligūtur medicie: q⁊ colligūt ptes plātaꝝ. Et q⁊ ptes plantaꝝ sunt. vij. ideo ex. vij. ptibus plātarū docet medicos colligere: vt p̄z in lr̄a. ¶ Sz intelligēdū q⁊ h̄ veritatē h̄z de medicinis in gñe: nō aūt in spē: q⁊ nō de qualibet spē plāte colligim⁹ flores ⁊ fruct⁹ ⁊ sēia: ⁊ sic de alijs. ¶ Silr ēt est h̄ modus q⁊ sicut plāta aliq̄ pōt eligi simul ⁊ pōt eligi sm ptes ei⁹: ita ēt ꝓtingit de vna parte vnius plante: q⁊ q̄ñq̄z eligimus eā totaz: sicut cōtingit de radice raōraffani: ⁊ de radice elleborī: ⁊ de plurib⁹ alijs: q̄ñq̄z aūt eligim⁹ ptes ptis plāte: sicut iterdū de radice eligim⁹ tm̄ cortice: sic de radice apij ⁊ petrosel. q⁊ i ipsis cū sūt dure ⁊ grosse corticē eligim⁹ ⁊ lignū abijcim⁹: h̄ ēt appet in virgis: q⁊ quandoq̄z accipimus totā virgā: q̄ñq̄z ēt solum ptē eius: sicut contingit in sambuco: q⁊ de eo q̄ñq̄z eligim⁹ solū cortice mediū vt corticē viridē: ⁊ abijcim⁹ corticē: q̄ñq̄z autē solū eligim⁹ subam ei⁹ medularē: h̄ ēt appet de fructibus q⁊ q̄ñq̄z eligim⁹ solā ei⁹ ptē: vt de auellana ⁊ amigdala ⁊ nuce: de quibus abijcimus corticem: ⁊ eligimus subam medularē: q̄ñq̄z vo eligim⁹ solū cortices ex eis: vt apparet de auellana cuius cortices accipimus propter decorationez. hoc ēt apparet in floribus: q⁊ q̄ñq̄z eligim⁹ totū: vt totā rosam ⁊ totā violā: q̄ñq̄z aūt solū ptem vt semina earum. Sic ergo appet q⁊ q̄ñq̄z eligim⁹ totā plātā: aliq̄n vo ptē plāte ⁊ aliq̄n ptē ptis plāte. ¶ Scdo vo itelligēdū ē q⁊ h̄ per partes istas plantarum debent intelligi oēs alie q̄ pñt eis inesse: licet nō semper nātr eis insint: sicut per gūmas debēt intelligi oia que modo simili egrediuntur: sicut gumme vt sunt fungi abietis ⁊ fungi pini. ⁊ vt ē agaric⁹: qui ē fung⁹ quidam. Et similiter est de his que distillantur ab arboribus ad modum oleorum vt est de oleo balsamí: quoniam tale est etiam pars plante. ¶ Deinde cum dicit

al's decoctionem.

¶ Folia autem colligere opz postq̄z integre incipiunt ḥabere quantitatem quam debent ⁊ remanent sm suam formā anteq̄z ipsorum color alteretur ⁊ frangatur: nedum q⁊ cadant ⁊ attrita sint. Sed semina sunt colligenda postquam ipsoruz terminus figitur ⁊ exiccatur ab eis cruditas ⁊ aquositas. Et radices sumende sunt cū casus foliorum tempus est. Flores vero colligere oportet post apertionem integrā ante extenuationem ⁊ casum. Sed virge sunt colligende cum iam ad integritatem peruenerint ⁊ nō inceperint extenuari ⁊ contrahi. Et fructus quidem sunt colligendi postq̄z finitur complemētū eoꝝ: ⁊ anteq̄z sint preparati ad cadendum.

¶ In pte ista in bis q̄ distixit: q̄ ptinēt ad plātas docet eligē tps ꝓueniēs collectiōis ⁊ ꝓseruatiōis eaꝝ: ⁊ oñdit ēt quo ꝑpetates in eis diuersificāt sm loca origis eaꝝ: ⁊ h̄ ps diuidit

in.vij.ptes:q; ꝑ ℔ docet in folijs:2° i semib⁹:3° i radicib⁹. 4° in floꝛib⁹.5° in v̄gis.6° in fructib⁹.7° in tota plāta.8° in gūmis 2ª ibi(Sꝫ semia)3ª ibi.(Et radices.)4ª ibi.(Floꝛes vero.)5ª ibi.(Sꝫ v̄ge sunt.)6ª ibi.(Et fruct⁹ qdeꝫ.)7ª ibi. (Illud ℵo q; sumit.)8ª ibi.(Sūme ℵo.) ¶Circa ꝑmā ptē intelligēdū:q; illud quod dicit de folijs q; opꝫ ea colligere postq̄ꝫ sunt integre quātitatis ℏꝫ ℵitatē:vt in plurib⁹:non aūt sp;q; nō sp expectamus:quousq; folia ad pfectā q̄ꝫtita tē deuenerint:sed interdū tpe necessitatis accipimus ea viridia ⁊ recētia:vt statim:qñ incipit ver venire:ℏꝫ aūt verū diuisio Aui.maxime de his q̄ colligūt:vt ꝓseruent:sed qñ volum⁹ ex eis pñtē vtilitatē nō expectam⁹ illud tps:vt si pñtem volo succū plātaginis vel portulace extrahere non opꝫ expectare qñ sua folia sint completa:qm̄ ꝑus eger pericliteret a morbo ēt dato q; nō sint:cōpleta tñ vim ℏñt in frigidatiuā pp quā q̄rit succus eaꝝ:sꝫ qñ has herbas volo ꝓseruare:tūc dꝫ attēdi cōditio quā Aui.ponit.Cā aūt q̄ re qñ debēt cōseruari opꝫ tale tps expectare est:q; ois ps ex qua dꝫ sumi medicina dꝫ esse pfecta:in suo gñe vel spē: sed tūc est magis perfecta:qñ est i integra quātitate:q̄re ⁊c. ¶Qō aūt in scōa pte dicit de seminibus est notū.Nā semina vt meli⁹ ꝓseruent debēt colligi postq̄ꝫ termin⁹.s.cōplemēti eoꝝ figit ⁊ exiccat ab eis cruditas ⁊ aquositas.i.humiditas:q̄dā cruda aquosa que a caliditate solari: ⁊ proꝑria ipsius plāte exiccat.nā alia remanens in eis eēt cā putrefactionis eoꝝ:vñ nō cōseruarent.¶In ꝫ°vo pte loquēs de radicib⁹ dic̄ q; debēt colligi qñ a plāta cadūt folia.Rō aūt huius est:q; illo tpe tota v̄tus:que est in planta retrahitur ad pfundū:⁊ p ꝓꝫs ad radicē:sicut accidit in autūno in quo ē tempus casus folioꝝ:sed in estate pp calidū continentis virtus plante est diffusa ad exteriora cōgaudens caliditate solari:que est viuificatiua ipsarum.In hyeme aūt propter nimiū frigus nimiū congelant plante ⁊ virtus est in eis sopita.In vere aūt pp pullulationē quā faciūt disgregatur virtus ad superficiē quare in autūno in quo cadunt folia est melius tempus collectionis radicū:⁊ hoc veritatem ℏꝫ:maxime qñ colligunt vt debeāt ꝓseruari:nā pp necessitatē quocūq; tpe pñt colligi:⁊ ideo quocūq; tpe volumus ꝓstruere syrupū acetosuꝫ illo tempoꝛe colligimus radices apij ⁊ feniculi:⁊ simili modo alias.

¶Qō ēt dicit postea de floꝛibus ⁊ de v̄gis ⁊ de fructib⁹ notum est:qm̄ vl̄r ille ptes colligende sunt qñ ad cōplemētū deueniūt:qñ aūt ad pfectionē ⁊ cōplemētū deueniūt Aui. optime describit in littera.¶Deinde cum dicit.

¶Illud vero quod sumitur totū:opꝫ vt sumat ꝑm vigoꝛem suum:⁊ cū ipsius semina terminū suū sunt consecuta:⁊ quotienscūq; radices fuerint min⁹ ꝓtracte ⁊ virge minus extenuate:⁊ semina pinguioꝛa ⁊ plus plena:⁊ fruct⁹ solidioꝛes ⁊ ponderosioꝛes:erunt melioꝛes:⁊ non excusat magnitudo cum extenuatione;⁊ arefactione:sed si est cū pondere est valde melioꝛ.

¶Aui.docet ꝓueniens tps collectionis ⁊ cōseruationis in tota planta:⁊ ostendit ⁊ diuersificat proꝑietates eaꝝ ꝑm diuersa loca originis eaꝝ:⁊ tria facit:ꝑ docet tpa ꝓueniētia collectionis ⁊ conseruationis eaꝝ.scōo docet quō diuersificant proꝑietates in eis ꝑm loca originis eaꝝ.tertio docet cognoscere tpa cōueniētioꝛa conseruationis earum.secunda ibi.(Sylueſtres quoq;.)vel ibi.(Ille preterea que i claro aere.)3ª ibi.(Amplius herbe debilitant.)¶Circa ꝑmā ptem notandū q; rō ⁊ cā quare medicine que colligunt in tota sua plāta sunt melioꝛes qñ adsunt conditiones:quas Aui.ponit in littera est.q; totum nihil aliud est q̄ꝫ sue ptes simul aggregate:qñ ergo oēs partes totius sunt in sua pfectione:tunc totū est pfectū.sed illa que Aui.ponit in littera significant oēs plante ptes esse pfectas:q̄re ⁊ medicine tūc sumpte a tota plāta erunt melioꝛes.¶Sed q; diceret foꝛte aliquis sufficit ne ad pfectionem virgaruꝫ q; sint magne: ideo dicit q; non excusat magnitudo cū extenuatione ⁊ arefactione:sꝫ si est cū pōdere est valde melioꝛ:qm̄ in ea nō est resolꝛo ⁊ diminutio ꝓꝑie humiditatis:ex cuius presentia pondus in eis cātur.Jn scōa vo parte cum subdit.

¶Ille preterea que in claro aere colligunt sunt melioꝛes collectis in dispōne ℏūiditatis aeris ⁊ vicinitatis tempoꝛis pluuie. Siluestres quo q; omnes domesticis sunt foꝛtioꝛes ⁊ minoꝛis quātitatis ꝑm plurimū:⁊ de siluestribus mōta ne sunt foꝛtioꝛes.Et ille quaꝝ collectionis loca sūt vētosa sublimia sūt foꝛtioꝛes aliꝫs:⁊ ille ℏoꝛe collectionis.q̄ꝫ pluuia nō defuit sunt foꝛtioꝛes eis quibus defuit pluuia in tempoꝛe quo debuit:⁊ totum ℏoc ꝑm plurimuꝫ:⁊ quotienscunq; fuerit earum coloꝛ magis tinctus ⁊ saꝑoꝛ magis apparens ⁊ odoꝛ foꝛtioꝛ erunt foꝛtioꝛes in genere suo.

¶Docet elligere loca cōuenientia collectionis plantarum ⁊ ostendit diuersificari proꝑietates eaꝝ ꝑm diuersitatē loꝝ originis eaꝝ.¶In qua quidem pte notādū ꝑ q; Aui. ꝫ magis adaptet loca completionis plātaꝝ ad medicias que sunt in tota plāta q̄ꝫtū ad illas que sunt plantaꝝ ptes. Jdē tñ est iudiciuꝫ de vtriq;.rō aūt ⁊ cā eius q; ꝓmo dicit est:q; qñ medicie colligunt cū in aere est calitas:tūc locus in quo sunt est cōuenientioꝛ ⁊ melioꝛ:qm̄ caliditas solaris amplius viget ibi q̄ plātas digerit ⁊ ad ꝛplemētū pducit: iteꝝ ēt qñ ē pluuia ⁊ colligūt tpe pluuie me^ne acqrūt q̄ꝫdā ℏūiditatē accītalē:ꝑp quā sūt apte citi⁹ putrefieri:⁊ sic nō cōseruant lōgo tpe:ꝑp qō in tali tpe ⁊ loco nō sunt colligende:silr ēt qñ colligunt aere exñte ℏūido ex ℏūiditate aeris ꝛt⁹ earum alteratur:ita q; non solum in futuro: sed etiam in presenti vti eis est inconueniens.

¶Subdit aūt postea q; siluestres sūt foꝛtioꝛes domesticis. cui⁹ qdē cā ē qꝛ i siluestrib⁹ pl⁹ dñat siccitas:ꝑpea qꝛ oriūtur in locis incultis:in qb⁹ nō est ℏūidū alitiuū abūdās:ex siccitate aūt acuit vt⁹ eaꝝ:⁊ ꝑpea eādē ēt cāꝫ siluestres sūt minoꝛis q̄ꝫtitatis domesticis:plāte eni siluestres acqrūt pfectionē ⁊ cōplemētū solū ex v̄tute ꝓꝑia adducta a caliditate solari:sꝫ domestice iuuāt ab artificijs plūb⁹:q̄m terra i q̄ oriūt ligōiçat:⁊ silr roꝛat ⁊ fodit circa stipitē eaꝝ:ita q; circa eas tra renouat:vñ renouat nutri^m . exhibet eis in maioꝛi q̄ꝫtitate ⁊ cōueniēti⁹:q̄m renouat eis terra q̄ digeritur a calitate solari:ex q̄ magis alterat:⁊ ex ℔ magis est disposita ad ꝓseruādū vitā eaꝝ ⁊ augēdū eas in q̄ꝫtitate maioꝛi:ꝑp qō plāte siluestres sūt minoꝛis q̄ꝫtitatis domestic⁹: silr ēt hē plāte sunt plus disposite ad recipiēdū ipssionē vētoꝝ a qb⁹ ℏūidū qō est in eis exiccat ⁊ cōsumit:⁊ ꝑp eādē cām mōtane iter siluestres sūt foꝛtioꝛes:q̄m sūt in loco pl⁹ arido ⁊ ficco:⁊ pl⁹ ēt a vētis flabellato:⁊ totū qdē ℔:vt dicit:ꝺ intelligi vex eē:vt in plurib⁹;q̄m interdū plāte domestice sūt foꝛtioꝛes siluestrib⁹:vinū enim q; sumit ex vite domestica est vigoꝛosius q̄ꝫ illud qō sumit ex vite siluestri: ⁊ silr fruct⁹ talis vitis est vigoꝛosioꝛ q̄ꝫ fruct⁹ vitis siluestris caules ēt domestici iterdū sūt foꝛtioꝛes in v̄tute ipsaꝝ caulib⁹ siluestrib⁹:silr ēt plāte q̄ colligūt in hoꝛis in qbus nō defuit pluuia plātis tpe quo debuit sunt foꝛtioꝛes ⁊ melioꝛes q̄ꝫ ille q̄ colligūt:in hoꝛi qb⁹ defuit pluuia tpe q̄ debuit eē:⁊ ℏiō cōuenit q̄m plāte i digōne ⁊ cōpleméto ipaꝝ aliq̄ tpe idigēt pluuia:ñ ꝑ careant ea cōsumit ℏūidū ipsaꝝ ⁊ arefiūt ⁊ ñ digerit:vt ꝺ a calitate solari.vñ euanescit vir

tus in eis:z ppea videm⁹ d ad sensum q̄ vinuz collectū ex vuis q̄ habuerūt pluuiā tpe debito est vigoros⁹ z meli⁹ q̄z vinū factū ex vuis q̄ pluuiā nō hūerūt:qm̄ tale vinum cito accescit pp debilitatē vtutis ppie z calitatē aliq̄lē exneā acqsitā. ¶ Sz circa ꝟ vlteri⁹ aduertēdū q̄ nō solū diuersificant ꝓprietates z vtutes in plātis rone locoꝝ:in qb⁹ colligūt plāte. imo ét diuersificāt ex singularitate z pluralitate plāte in cōpatióe ad loca in qb⁹ oriť. vt si plāta i sua spē est laudabilis illa q̄ est sola in loco suo est melior z singularitas facit bonā cassiā fistulā. si vo plāta est maligna in sua spē illa q̄ est sola in suo loco est malignior:sicut colloqntida cū repitur sola in loco sue originis est valde malignā:imo est de gne venenoꝝ:sicut posuit Mesue in suo libro de cōsoł. medicinaꝝ. scēm enim q̄ dicit vtus diffusa est remissior:angustatiua vo est maioris vtutis:silr ét z diuersificat ꝓprietas in plāta ex mō collectionis eius a loco in quo é: qm̄ q̄dam colligūt exhēdo eas vsus supius:q̄dā vo colligunt trahēdo eas inferi⁹:sicut dr q̄ pexpientiā é inuētū q̄ gna catapucie si trahant iferius cū colligūtur sunt ꝓuocatiua secessus. si vo trahant superius sunt ꝓuocatiua vomitus:q̄ qdē si vex é forte iō cōtingit qr i catapucia é vtraq̄ vtus vomitiua z secessiua:vomitiua qdē é magis rōe partiū graviū z leviū:secessiua vo graviū z terrestriū:ex motu g̃ catapucie ad supius plus ꝯfortat vt⁹ q̄ é in ptib⁹ leuibus:q̄ é vt⁹ vomitiua. vñ hec vtus supat secessiuā:quapp efficit vomit⁹:ex motu vo ad iferi⁹ pl⁹ cōfortat vt⁹ q̄ é in ptib⁹ gravib⁹ z terrestrib⁹:q̄ est vt⁹ secessiua:vñ tūc hec vtus supat vomitiuā:quapp efficit tūc secessiua:z hec tñ cā satis é debilis:sic ét z illō qō dcm̄ é de mō collectiónis eius debilem hz virtutem. Tunc vero cum dicit.

¶ Amplius herbe debilitāt post duos aut tres annos:nisi medicie numerate q̄ excipiūt: sicut duo elleborꝝ:ipsi.n. ambo lōgiorꝝ tpe pmanēt.

¶ Huic. docet cognoscere tpa conueniētia ꝯseruationis plātaꝝ di. q̄ herbe debilitāt post duos annos:aut tres:z ideo ꝯseruari pñt vsq̄ ad duos vel tres annos:nisi q̄dā q̄ excipiūt:vt duo elleborꝝ. s. alb⁹ z niger:q pñt amp. ꝯseruari pp vehemētiā vtutis eoꝝ z dēsitatem quā hñt in suba:vñ nō de facili corrūpūt in tpe multo. qs aūt sit loc⁹ origis ꝯueniens vnicuiq̄ plāte:z q̄ sit tps ét ꝯseruatiónis vniuscuiusq̄ pticulariter istō docebit i sequēti tractatu:cū tractabit singulariter de simplicibus medicinis. ¶ Deinde cuz dicit.

¶ Gumme vero colligende sunt post ꝯgelatiónē z post exiccationē ꝓparatā puluerizationi:z virtus plurimarum earum non remanet post tres annos z proprie euforbij:verumtamē fortiorum cuiuscunq̄ ordinis spatium durationis prolongat ꝟm ipsarū bonitatē. Cuz aūt recēs fuerit deficit fortis proculdubio stat duplū veteris debilis loco eius in omni re.

¶ In pte ista docet tps cōueniēs collectionis z ꝯseruatiónis in gūmis:z ꝓ facit ꝟ. 2° dat qōdā remediū ad euitādū quē dā defectū in eis. 2ª ibi. (Cū aūt recēs efficit.) qr enim ꝯtingit interdū q̄ meª aliq̄ vt gūma nō repiť recēs z fortis vtutis. docet nos qd tūc agere debem⁹:qr tūc debem⁹ accipe duplū illi⁹ de veteri:q̄ é debiľ vtutis:qm̄ debile agēs multiplicat vtutē ꝟm additionē q̄ztitatis ei⁹. vñ z nos videm⁹ q̄ q̄ztitas addita in meª auget gradū eius q̄ztū ad effectuz opōnis ei⁹:z ꝟ qdē iā pfecte declaraui in qōne a me determinata in illa qōne. vtz q̄ztitas in meª augeat gradū eius z ppea illā qōnē hic nō pono:sz ibi recurrat qr pfecte é ibi determinata:nō solū aūt remediū hª. s. qñ nō iueniť meª recēs z fortis est accipe duplū veteris z debilis. imo ét remediū huius est pmutare ad aliā medicinā q̄ stat loco illi⁹:vt si nō iueniat reuꝟ. pōt fieri pmutatio ad reupōticū:z i multis medicinis simplicib⁹ infra docebit pmutationē facē. vñ valde é vtilis doctrina medicis:p quā docet qd p quo. sic pluriscz tractatibus inueniť. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Illas vero q̄ sunt ex aialib⁹ assumere opz ex aialib⁹ viventib⁹ tpe veris z eligāt aialia saniora corpa hñtia z itegriora mēbra:z oz vt qcqd de eis tollit tollat cū decollata sunt:z caveatur ne illō qō assumit fit ex aialib⁹ mortuis ab egritudinibus eis accidentibus.

¶ In pte ista docet modū ꝯueniētem eligendi medicinas q̄ sūt sumpte ex aialib⁹. ¶ Circa quā pte intelligēdū vt é de mēte Gal'. 3° de vtutib⁹ alimentoꝝ ca° ꝓ q̄ cibaria z me^nc summūt ex aialib⁹ duplr. vno° summūt ex toto aiali:vt cū sumim⁹ totū leporē:aut totū scorpionez:z sic de alijs. alio modo sumuntur ex partibus eorum:z si sumantur ex partibus eorum tot sunt genera talium me^aꝝ quot sunt partes earum:nunc autem aialiuz partes sunt duplices i gne:qm̄ quedam sunt partes que sunt ꝯtinētes vt sunt mēbra:quedā vero sunt ptes eoꝝ que sunt cōtente:vt sunt ptes q̄ non sunt mēbra:z iste ptes cōtēte sunt duplices:qr quedā sunt que nō sunt superfluitates:sicut sunt humores quatuor a quibus humoribus interdū summim⁹ me^af vt sumunt me^nt ex sanguine:quemadmodū ex sanguine yrci vel columbe z similium:z sumunt etiam ex humoribus colicis:vt cum sumimus me^af ex fellibus vt felle tauri:felle perdicis:z sic de alijs:partes autez que sunt supfluitates sunt duplices: qr quedam sunt superfluitates in quanto solum:sicut sunt lac sperma z oua a quibus vt verum est me^c assummūtur z quedam sunt ptes que sūt superfluitates in quāto z in q̄li. z istarum quedā sunt naturales vt vrina stercus:z q̄dā sunt preter naturā:vt lapides:z ab oibus istis summimus me^af. vtimur. n. pro me^f stercore muris z stercore canis z columbi:z similibus:z similiter vtimur lapidibus reperis in animalibus:vt notum est:nunc autem Aui.ꝟ de medicinis sumptis ex partibus aialium:que non sunt mēbra non loquitur:tamē in sequenti trac. bene tractabit de his: z hoc forte qr iste ptes non sunt ptes ei⁹ vt est aiatū:cū nō sint aiate. ꝟ aūt vult Aui. loqui solū de me^f que sumuntur a ptibus aialis:vt aial est. sed me^c q̄ sūt sumpte ex partib⁹ aialium que sunt membra aialiū diuersificant sicut ptes z mēbra:qm̄ mēbra q̄dā sunt intrinseca q̄ vocant viscera:q̄dā xo sunt extrinseca:nūc aūt sermo Aui.ꝟ magis referri videť ad ptes extrinsecas q̄z ad ptes intrinsecas:z hoc forte ió fec̄:qr intrinseca nō sūt nobis sic manifesta vt extrinseca. vnde plus sūmimus ex eis me^af q̄z sumam⁹ ex intrinsecis:lz etiā ex intrinsecis. assumamus. Dis ergo premissis dicit Aui. q̄ me^c quas sumimus ex aialibus. opz q̄ sumātur ex animalibus iuuenibus. Quod quidem intelligēdū est maxime vītaté habere de medicinis sumptis ex ptibus aialiū q̄ sunt carnes:qr de medicinis q̄ sumunt ex partib⁹ alijs nō sic vītaté haberet. nā si volo sumere lapidē cācri: aut lapidē galli:non assumo eos ex iuuenibus:sed poti⁹ ex antiquatis. similiter etiam q̄ postea subdit:cuz dicit:q̄ oz vt quicquid sumitur ex aialibus summat ex eis post q̄z de collata sunt. ꝟ iterū vītatem hz de partibus q̄ sunt mēbra: qr si vellem me^af ex partibus que non sunt membra:ꝟ vniuersaliter verū nō eēt in eis. nam si volo stercus canis vel vrinam alicuius aialis nō opz q̄ decollemus ipsum. similiter si volo sanguinem colūbi nō opz q̄ decolē ipsuz:z ideo bene dictū é q̄ maxime intentio Aui.ꝟ erat docere eligere medicinas ex partibus animaliū que sunt membra:z precipue q̄ sunt ptes extrinsece. alia xo que ponit in hac parte satis sunt manifesta nō indigentia expositione:z satis ét habēt causas manifestas. ¶ Deinde cum dicit.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Canoñ.

¶ Isti ergo sũt canones vniuersales quos apõ medicũ preparatos esse opz in esse medicinarũ singularum. Nũc vero in secũdo tractatu incipere volo. Loquamur ergo de naturis medicinarum singularium a nobis cognitarũ: ⁊ earũ quarum cognitio nobis possibilis erit cõsequamur impressiones attendẽdo signa in eis ẏa: ⁊ dimittemus narrare medicinas: de quibus nihil nouimus nisi nomina tantum: ⁊ ordinabimus areolas predictas cum suis coloribus. Et significabimus in primis numerum egritudinum cuiuscq tabule: ⁊ secundum tincturam cuiuscũq egritudinis cum voluntate dei excelsi ⁊ bonitate ipsius auxilij.

¶ Hic dictis finem imponit continuans ẽt cũ subdit. (Nũc vero in scõo trac.) suum sermonem ad sequentia: ⁊ quicqd dicit in hac particula satis est clarum expositione nõ indigens: ⁊ sicut ẽ dictis finem imponit: sic ⁊ nostre expositioni

Uniuersalium

finẽ iponimus: de cuius cõpleméto sint laudes ⁊ gratie illi qui oium gratiarum est affluens largitor. ¶ Et finita ẽ ac completa hec expositio ⁊ declaratio huius partis Auicẽ. anno xp̃i. 1325. die. 27. mensis octob. Quam ego Dynus õ florentia minimus inter medicine doctores incepi cum vi guit studium in ciuitate Senarum: ⁊ hanc partem Auicẽ. ibi in cathedra legi: sed eam compleui cum florentiam redij propter illius studij diminutionem ⁊ annihilationem. Feci autem hoc scriptum: non q̃ super hoc opus ab alijs nihil esset inuentum: sed q̃ expositiones inueni: in quibus diminutio multa erat: ⁊ cum hoc plura falsa erant contenta: ⁊ multa verba obscura Auiceñ. erant non bene nec ad mentem eius exposita: propter quod vt alijs ⁊ mihi profi cerẽ: hoc opus Senis incepi: ⁊ florentie feliciter teminaui.

¶ Explicit subtilis ⁊ opulenta expositio artiuz ⁊ medicine doctoris profundissimi Dyni de Florentia super quarta p̃mi Auicenne. Necnon super secundo canonuz eiusdẽ: post primam venetã impressionem: que vndiqz mendis ⁊ erroribus infinitis scatebat: collatis multis exemplaribus manu scriptis: a viro docto magna diligẽtia recognita: ac in pristinum candorem deducta. Laus deo.

¶ Impressa autem accuratissime Venetijs mandato ⁊ expensis nobilis viri domini Luce antonij de Giunta Florentini: Anno domini. 1522. die. 7. Januarij.

Registrum

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t u x y z ⁊ ꝯ ꝑ
Omnia sunt quaterna preter y qui est ternus.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf